Uitgaven der Antwerpsche Bibliophilen, Nr 16

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

uitgegeven door Emile SPANOGHE

— 1 —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
Ad. HOSTE

'S GRAVENHAGE
Martinus NYHOFF

1889

MAATSCHAPPIJ

DER

ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN.

UITGAVE Nr 16.

Synonymia Latino-Teutonica (ex Etymologico C. Kiliani deprompta)
Latijnsch-Nederlandsch woordenboek der XVIIe eeuw

deel I, 1889, Emile Spanoghe (Maatschappij der Antwerpsche Bibliophilen, Uitgave N^r 16)
deel II, 1892, Emile Spanoghe (Maatschappij der Antwerpsche Bibliophilen, Uitgave N^r 18)
deel III, 1902, E. Spanoghe en J. Vercoullie (Maatschappij der Antwerpsche Bibliophilen, Uitgave N^r 22)
Antwerpen (J.-E. Buschmann) / Gent (Ad. Hoste) / 's Gravenhage (Martinus Nijhoff)
Niet opgenomen: voorbericht met bijlagen uit deel I

Eigennamen: pdfpagina 770
Aardrijkskundige namen: pdfpagina 787

Leo Nellissen

www.stilus.nl

januari 2013

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 18

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVII[e] EEUW

UITGEGEVEN DOOR EMILE SPANOGHE

— II —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

1892

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 22

SYNONYMIA

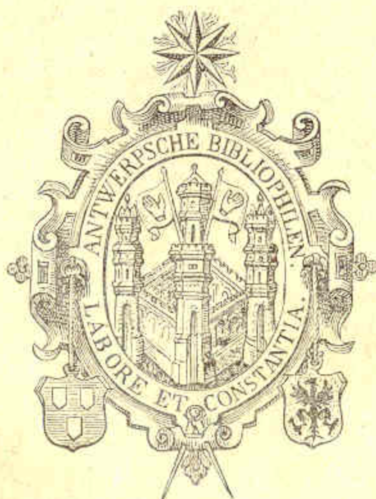
LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR E. SPANOGHE EN J. VERCOULLIE

— III —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

1902

Exemplaar voor den handel

De Voorzitter,

De Sekretaris,

Antwerpen. — Druk. J.-E. Buschmann, Rijnpoortvest.

SYNONYMIA

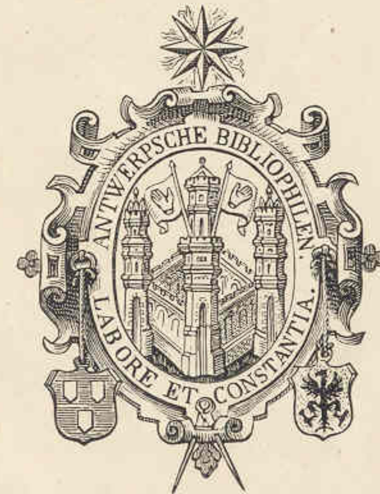
LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR EMILE SPANOGHE

— I —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT | *'S GRAVENHAGE*
Ad. HOSTE | Martinus NYHOFF

1889

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA.

A, AB, ABS, Van. *A tergo,* van achter; *ab Antwerpia, Antwerpianus, ab Aricia, à Placentia,* van Antwerpen geboren, etc.

Weg : hen, henen, hin, hine. *Abire,* hen gaen ; * *abducere,* weg leiden, weg voeren ; *abesse,* weg zijn.

Sedert, sindert, sind, sicht, sichtend; *Ab eo tempore, ab illo tempore quo,* sedert dien tijd, sind dat; *à mane,* sichtend den morgen.

* Uit, *ab urbe venit,* hij komt uit stad.

Nae, naer. *Ab hinc multi sunt anni, ab hinc triduum, triduo. Ab hinc triduum, triduo, annos tres, triennium, triennio, multos annos, multi sunt anni,* &c. Na veel jaeren, drij daegen, *vel,* over drij daegen, na veel jaeren, geleden drij daegen, &c. *Primus, secundus à Petro,* &c., d'eerste nae, etc.; * *prope à me abest,* hij is mij nae bij.

Op. *A dextra, ad dextram,* op de rechte hand. * *Ab integro,* op een nieu, op een her. *A foris,* van buiten.

A me, mijnent halven.

A pedibus, ad pedes, lakkeye, &c.

A, *privativa particula ut Latinis tantum in compositis usitata, ita et Teuton. Amens,* awijs; *impotens,* amachtig. *Vel* : ou, au, *scripserunt et pronunciarunt quidam veteres, pro,* af; *item,* ave, ove : *hinc,* oubollig, ouweerdig, ouwijs : *sic,* avegaen, *descendere, discedere,* avehangen, *dependere* ; *pro* aweerdig, awijs, afgaen, abollig, afhangen. *Æquivalet interdum* τῷ mis, *ut : abortus,* misdracht, &c. * Ont, *Absolutus,* ontslaegen, *abducere, avehere,* ontleiden, ontvoeren.

Ver, *præpositio inseparabilis* : *Abdere, amittere,* verbergen, verliesen, &c. *Abs re,* vergeefs.

ABACULI, legpenningen, rekenpenningen. * ABACULI, *nummi computatorii quibusdam. Vide* CALCULUS.

ABACUS, * ABAX. — Aen-rechttafel, aen-rechter, buffet, disch

(*desco, Ital.*) dressoor, tresoor, tritsoor; kredense, kredensie, kredens-disch; recht-banke, richt-tafel: reken-bank, reken-berd, reken-tafel; schrijf-berd; slag-tafel, *id est*, kredens-disch; *bank; stoel, sitstede; richt-disch.

Abacus lusorius, speel-berd, schaek-berd, tiktak-berd, verkeer-berd, &c.

Abacus nummulariorum, kasse, wissel-kasse, wissel-banke.

* ABAGIO. *Vide*, ADAGIUM, PROVERBIUM.

ABALIENARE, afwendig maeken; * verleiden —; ont-vremden, ver-vremden; * afwijken, afscheiden; afsonderen—. *Abalienatus*, af-wendig, ver-vremd. *Abalienare bona*, weg maeken sijn goed.

ABAVUS, ABAVIA, *Proavi pater, proaviæ mater*, over grootvaders vader, over grootevaders moeder; groot grootvaders vader, groot grootvaders moeder; oud over-grootevader, *vel*, moeder; * grootvaders grootvader; — *Vett.* over-ane, *et contractiùs*, oor-ane.

ABAMITA, *soror Abavi*, *Abavunculus, frater Abavi.*

ABBAS, Abt. (*Abba, Syriacè, Pater.*) *Abbas designatus*. Coadjuteur. *Abbatissa*, Abdisse. *Abbatia*, Abdije.

ABBREVIARE, af-korten; ver-korten: *Abbreviari*, ver-kort worden: *Abbreviatus*, ver-kort.

ABDERE, bergen, borgen; ont-steken; ver-bergen, ver-borgen; ver-dekken; ver-slaen; ver-steken, heimelik ver-steken. *Abditus*, * ver-holen, — ver-borgen. *Abditè*, heimelik, heimeliken; secretelik; ver-borgentlik. *Abditum, abdita, orum*, heimelikheid; * heimelike, verholen, verborgene plaetse; — secreet, secrete plaetse; ver-borgentheid: *in abditissima parte situs*, in-heimelik. *Abdita inquirere magno silentio*, muisen, *metaph. Becano; aliis* muisenêren.

ABDICARE, af-gaen; af-seggen; ont-erven; ont-goeden; op-seggen; renonciêren. *Abdicare se ultro; abdicare se magistratu, etc.* resignêren; ver-laeten den dienst. *Abdicare, abigere ecclesiâ, cœtu, collegio, etc.* in den ban doen; ver-bannen; excommunicêren. *Abdicatus*, bannig.

* ABDICERE, verworpen; ver-stooten.

ABDOMEN, buik-vet; neder-buik; onder-buik; onder-lijf; * nier-bedde; — resel, rosel, reusel, russel, russel-smeer, rosel-smeer; liese, lijst; smeer, smaer; vlome, *sax.* ungel: *Abdomen suis*, kuddekens-boter; spin, spind, spint, *sicamb.* *Abdomini serviens homo*, smeer-buik: *Abdomine tardus*, on-vermogen mensch van vettigheid.

ABDUCERE, af-keeren; af-leiden; af-trekken; af-wenden, af-wendig maeken; ont-leiden; ont-voeren; ver-voeren; weg leiden; weg voeren. *Abducere se*, ont-sluipen: *Abducere pecus, aut greges*, ont-stouwen.

ABECEDARIUM, Abé, Abecé: *Abecedaria tabella*, Abeberdeken, * *Abecedarius*, abecé-jonge: abecé-meester.

* ABEDO, op-brassen, al ver-slinden, op-eten.

ABERRARE, dolen, doolen, dwaelen; missen, schampen; ver-dolen, ver-dwaelen; ver-erren; * uit den weg gaen; faelen; af-wijken. — *Aberratio*, doling, doolinge, dwaelinge; ver-dolinge, ver-dooltheid; ver-dwaelinge, ver-dwaeltheid.

ABESSE, achter-blijven; af-blijven; af-wesen; ge-breken; mangelen, manken; uit zijn; weg zijn. * *Vide etiam*, ABSENS.

* ABHINC, tot nu toe; van nu voort-aen; van desen tijd af.

ABHORRERE, ABHORRESCERE, grouwen, grouwelen; schroomen; ver-eisen; ver-grouwen, ver-grouwelen; ver-schroomen; te wers zijn: *Abhorrere animo à re quapiam; ut, A scribendo prorsus abhorret animus*, het schrijven is mij geheel tegen; * in onwerden eenig ding hebben; van eenig ding walgen, ende dat versmaden, verstooten. — *Abhorrendus*, ver-vloekig, ver-vloekelik. * *Abhorrens*, afkeerig.

* ABHORTARI, ontraden, afmanen.

ABIES, mast-boom; dennen-boom, *vel*, wit-dennen boom; *quòd Picea sit* rood-dennen boom. *Abietarius faber*, wit-werker; week-werker: *Abietarius negotiator*, hout-breker. *Abiegnus*, van dennen.

ABIGERE, af-drijven; ver-drijven; ont-drijven; ont-jaegen; ont-stouwen; ont-voeren; ver-jaegen; ver-stouwen: *Abigere procul*, ver-verren. *Abigi vento*, ont-waeien.

Abigeus, Abactor, koe-dief; ont-drijver; ont-stouwer; ont-voerer; peerd-dief; vee-dief; ver-stouwer.

Abigeatus, Abactus, us, koe-dieverije; ont-voeringe; vee-difete; * weg-stouwinge; verjaginge.

ABJICERE, * ABJECTARE—, ver-werpen, ver-worpen; ver-schuppen; ver-achten; ver-smaden; weg werpen; hen-geven; * smadelik ver-onweerdigen. — *Abiectè*, ver-werpelik, ver-smadelik. *Abiectus*, ver-nedert; on-geacht; ver-schoven; ver-worpeling, ver-werpeling. *Abiectus animo, abiecti animi homo*, klein-hertig; klein-moedig; on-gemoedig, on-gemoedt, on-moedig; vertwijfelt mensch. *Abiectio animi*, on-moed, on-gemoedigheid.

ABIRE, weg gaen, weg maeken, weg reisen, weg trekken; ver-reisen, ver-trekken; ewig gaen, *id est*, weg gaen; aven, *vet.* * scheiden; — af-scheiden; gaen strijken; hen gaen, hin gaen, henen gaen, hen weg gaen; op-trekken; schampen; scheiden; ver-gaen; ver-haeren, ver-haerden, *vet.* ver-vaeren; weg-drijven; ebben, *de mari. Abire festinanter*, weg strijken; *abire magistratu, consulatu etc.* af-gaen, den dienst ver-laeten. *Abi*, maekt u van hier, pakt u van hier. *Abitus*, weg-gang, af-scheid.

ABIUDICARE, met recht af-wijsen; ont-wijsen; ver-deelen, ver-deilen, *vet. sax. id est*, ver-ordeelen; ont-deelen, *vet.*

ABIUGARE, ont-jokken, ont-koppelen; * ontbinden.

* ABIUNGERE, verscheiden; scheiden van den anderen.

ABIURARE, af-sweeren; ont-sweeren; ver-sweeren; ver-loven. *Abiuratus*, ver-sworen. *Abiuratio*, ver-sweeringe, ver-lovinge.

ABLACTARE (*apud Eccles.*) spenen; af-spenen; wennen, *vet. Ablactatus*, ge-speent.

ABLAQUEARE ARBORES, ont-schoeien, * ontlossen de boomen.

ABLEGARE, versenden; ver-verren; weg-schikken; weg-senden; * ont-slaen, ont-lossen, ergens van; oorlof geven. — *Ablegatus*, ver-sonden.

ABLIGURRIRE, deur-slaen; deur-jaegen; deur de billen lappen; deur de billen slaen; ver-brassen; ver-dempen; ver-lekken; ver-slemmen; ver-slempen; ver-smêren; ver-

snoepen ; met slempen ver-doen.

ABLOCARE, ver-hueren ; be-steden.

ABLUDERE, ont-lijken, on-gelijk zijn.

ABLUERE, dwaen, dwaeden, dwaegen ; wasschen, af-wasschen ; af-spoelen ; * af-wisschen ; reinigen. — *Abluere os*, spuelen, spoelen den mond.

Abluvium soli, quod mare de solo deterit, grond-braeksel.

ABMITTERE, weg-senden ; * ver-sinden ; — weg-schikken.

ABNATARE, weg-swemmen ; * af-swemmen.

ABNEGARE, af-seggen ; * ont-seggen ; weigeren ; — af-slaen ; ont-loochenen ; op-seggen ; ver-loo-chenen ; ver-saeken ; ver-tijden, ver-tijgen ; refusêren, renonciêren. *Abnegatus*, ver-loochent.

ABNEPOTES, Na-achter-kinds-kinderen. *Grotio.*

* ABNOCTARE, buiten vernachten.

ABNODARE, ont-knoopen ; ont-knochten ; ont-doen ; ont-strikken.

ABNORMIS, on-ge-regelt ; * on-geschikt ; ongerijmt.

ABNUERE, af-slaen ; ont-seggen, af-seggen ; weigeren ; *Abnuere signo capitis, aut alio nutu*, het hoofd schudden.

ABOLERE, af-breken ; af-setten ; af-stellen ; te niete doen ; annichi-lêren, annullêren, rasêren, abolêren ; uit-wisschen ; uit-doen. *Abolere alicui magistratum, potestatem, etc.* af-setten van sijn amt, af-stellen.

ABOLESCERE, te niete komen ; af-gaen ; ver-gaen ; uit den bruik komen oft gaen.

ABOLLA, gevoedert kleed, dos.

ABOMINARI, eisen, ijsen, ver-eisen ; ver-schroomen ; ver-spou-wen ; * ver-grouwelen ; vervloeken. — *Abominari tanquam fœdum*, ver-foeien. *Abominatus*, ver-vloekt : *Abominabilis, abominandus*, eiselik, eisig, ijselik ; hesselik, heiselik, heisig ; af-sichtig ; grousaem ; grouwlik ; schroomelik ; weder-sien-lik, ver-schroomelik. *Abominatio*, af-grijselikheid ; ver-vloekinge ; grouw, grouwel.

* ABORIRI, mis-boren worden.

ABORTUS, ABORTIO, ABORTIVUS, FŒTUS ABORTIVUS, on-voldraegen kind ; mis-baer, mis-baeringe, mis-baerte, mis-dracht, mis-boorte, mis-geboorte, mis-val van kinde ; mis-was, mis-drachtig (*in talibus pro* mis *Flandri dicunt* mes, *ut* mesbaer &c.) mis-schienisse ; on-tij-deling ; veur-worpeling ; ave-tronk, *forte ab* aven, *id est*, *deficere, Gallis avorter. Abortum facere, Abortire*, mis-baeren ; mis-baeren van kinde ; mis-draegen ; mis-vallen. *Abortus aromatum sive seminum*, gaerbel.

ABRADERE, af-scheren ; af-schrabben ; uit-schrabben ; raekelen ; schaven ; af-doen. *Abrasus*, af-ge-schoren.

ABRIPERE, weg-rukken ; weg-trekken ; ver-rukken ; ver-voeren ; * rooven, ont-rooven.

Abreptitius, beseten mensch : * be-duiveld : verduvelt : vervoert.

ABROGARE, af-setten ; af-breken, ver-nielen ; ver-nietigen ; te niete doen ; annullêren, annichilêren, renonciêren. *Potestatem alicui, imperium, magistratum* &c. *abrogare*, af-setten van sijn amt, de wet af-stel-len. *Abrogare æstimationem pecuniæ*, het geld af-setten, af-stellen, *Abrogata pecunia*, af-ge-sett geld.

Abrogatio, af-brekinge, af-settin-ge ; ver-nielinge.

ABRODERE, af-knagen.

ABROTONUM, averroone, aver-

kruid.

ABRUMPERE, af-breken ; af-scheuren ; af-rijten ; af-trennen ; af-ternen ; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen. *Abruptus*, af-gescheurt. *Abruptio*, af-breke, * af-scheuringe ; — af-breuke. *Abruptè*, * on-volko-melik, metter vlucht ; — precis, preciselik. *Abruptum, locus abruptus, præruptus*, broosche plaetse ; steile plaetse.

* ABS, *Vide*, A.

ABSCEDERE, af-gaen ; af-schei-den ; af-treden ; scheiden ; ver-trekken ; weg-gaen ; wijken.

Abscessus, abscessio, af-scheid ; af-tredinge ; af-tocht ; ver-trek.

Abscessus, materiæ collectæ in pus conversio, sweeringe, swei-ringe ; swellinge ; ge-swel, ge-swil ; ge-sweere ; ver-sweeringe ; apos-tuime.

ABSCINDERE, * ABSCÍDERE, — af-snijden ; af-houwen, af-terren ; af-trennen, af-ternen ; hachten ; kor-ten ; krappen ; moetsen, mutsen ; ont-ternen, ont-terren, ont-trennen.

Abscindere partes extremas, hom-pen. *Abscindere partem*, hijsen. *Abscissa pars*, vinne ; hacht ; hijse.

Abscissè, precis, preciselik.

ABSCONDERE, bergen, borgen ; heimelen, hemelen, *vet.* ; ont-ste-ken ; smuiken, smooken ; ver-ber-gen, ver-borgen ; ver-helen ; ver-hemelen, *vet.* ver-mondpelen ; ver-steken ; ver-stompen, ver-stom-pelen.

Abscondere se, donken, duiken.

Absconditus, heimelik ; verborgen ; ver-holen. *Absconditè*, heimelik, heimelike ; be-dektelijk ; ver-bor-gentlik.

Absconsio, ver-berginge ; ver-ste-kinge.

ABSENS, af-wesig ; af-zijnde ; af-blijvig ; on-tegenwoordig ; weg-zijnde ; absent.

Pro absente cavere, ver-vangen iemanden. * *Absentare*, af-wesen ; niet tegenwoordig zijn ; sich uit den wege maeken, sich t'soeken maeken.

Absentia, af-blijvinge ; defaut ; absentie. *Absentiam sentire*, ge-mis-sen ; ont-bêren. * *Vide etiam*, ABESSE.

* ABSENTIRE, *Vide*, DISSENTIRE.

ABSILIRE, af-springen ; schrik-ken, schrekken ; * weg-springen.

ABSIMILIS, on-gelijk, on-lijk.

ABSINTHIUM, alssen, alssene ; wer-moed, wor-moed, wormte ; worm-kruid. *Absinthites*, alssen-wijn ; wormten-wijn.

ABSIS, welfsel, welvinge, voute.

Absis, curvatura rotæ, rad-velge ; schene * oft rand — van het rad. *Absidi muniendo ferrum*, beslag van het rad.

ABSISTERE, *seorsim stare, item, desistere*, af-staen, af-laeten ; op-houden ; op-horren ; uit de wege staen ; achterwerts wijken.

ABSOLVERE, *perficere*, vol-brengen ; vol-maeken ; vol-doen ; vol-einden ; vol-komen, *vet.* vol-leesten ; vol-voeren ; op-maeken ; af-vaerdigen ; af-maeken ; af-klae-ren ; af-mennen eene saeke ; uit-maeken ; * ten einde brengen.

Absolvere, solvere, laxare, dissolvere, af-laeten ; ont-ledigen ; af-lossen ; ont-lossen. *Absolvere à crimine, à pœna*, ont-slaen ; af-laeten ; absolvêren, justifiêren. * *Absolvi*, ont-slaegen worden.

Absolutus, perfectus, vol-komen ; vol-maekt ; fijn ; absolut ; perfekt. *Non absolutus*, on-vol-daen ; on-vol-maekt. *Absolutus, à crimine* &c., ont-slaegen ; los ende vrij ; veilig ; * ont-bonden.

* *Absolutorius*, ont-slaende.
Absolutè, vol-komenlik; vol-maektelik, perfektelik.
Absolutio, vol-komenheid; * volmakinge; — *Absolutio à crimine* &c. af-laet; ont-slaginge; ver-lossinge; absolutie.

ABSONARE, mis-toonen, misluiden. *Absonus*, awijsig, auwijsig, ouwijsig; awijs, auwijs, ouwijs; mis-hellende, mis-luidende; mistoonende; on-gerijmt. *Absonus sermo*, ave-sage. *Absonus, absona effutiens*, aubollig, oubollig; nieuw.

ABSORBERE, slikken, slokken, slikkeren; op-slokken; ver-slinden; ver-slokken, ver-slikken; ver-swelgen; uit-suipen; uit-slorpen.
Absorberi, ver-sinken, ver-senken.

ABSQUE, sonder; an, *vet.* on; be-halven. *Absque dubio*, sonder twijfel. *Vide etiam*, SINE.

* ABSTARE, wijt afstaen.

* ABSTEMIUS, on-wijnig; wijnschouwig.

ABSTENTIO, ABSTENTUS, *D. Cypriano*; &, *Abstentum pronunciare*, ver-waet, ver-waetenisse, ver-waeten, *id est*, bannen &c. *Vide*, EXCOMMUNICARE &c.

ABSTERGERE, dwaen, dwaeden, dwaegen; af-dwaen; strijken; af-strijken; af-wisschen; netten, net maeken. *Abstergere humorem*, droogen, * af-droogen; — *Abstergere vestes* &c. keren, kerien. *Abstergere sordes*, kladden, kladderen, afkladden; * suiveren.

ABSTERSUS, gedwogen.

* ABSTERRERE, ver-schrikken; ver-varen; verschrikt, vervaert, verbaest maeken.

ABSTINERE, af-staen; af-laeten; af-breken; af-houden; ont-houden; op-houden; ver-draegen; wederhouden; wachten ende ont-houden sich selven; be-snijden; spenen; abstineren; *abstinere à cibo*, vasten.
Abstine, hemme. * *Abstinens*, matig. — *Abstinentia*, ont-houd; afstand; ver-drag; af-breke; afbreuke; maetigheid.

* ABSTIRPARE, uit-roden.

ABSTRAHERE, af-trekken; afwendig maeken; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen; rijten; verrukken; ver-sleuren; * af-sleipen; — *Abstrahere loco*, ver-trekken. *Abstractio mentis à corpore*, ver-rukkinge der sinnen.

ABSTRINGERE, ont-doen; ontlossen.

ABSTRUDERE, ver-steken; verstooten; * weg-stooten; — ont-steken; ver-helen; ver-slaen; heimelik ver-steken; weg-steken; * ver-bergen; hemelen. — *Abstrusus*, verborgen; ver-holen; heimelik.

ABSUMERE, ver-doen; deurbrengen; deur-helpen; om-brengen; op-brengen; op-brassen; op-eten; ver-brassen; ver-nielen; ver-quisten; ver-misten, *vet.* verslijten; teeren, teren; ver-teeren.
* *Absumedo*, ver-nielinge; ver-dervinge.

ABSURDUS, *absurda loquens*, *Absurdus homo*, awijsig, ouwijsig, auwijsig; awijs, ouwijs; on-gerijmt; on-hebbelik; nieuw, ou-bollig mensch; impertinent; * vremd; on-redelik; on-betaemelik; niet hoorende; ongeoorlooft.
Absurdè, on-hebbelikken, aeschelik; plompelik. *Absurditas*, on-gerijmtheid.
Absurda loqui, eekallen, eenkallen.
Absurda narratio, ave-saege, *vet.*

ABUNDARE, over-vloeden; overloopen; krielen; woelen; vlieten, vloeden, vloeien.
Abundans, over-vloedig; koever;

woeldig; rijf; rijk (*quæ dictio nominibus nonnullis iuncta, eorum significationem auget, ut*, bot-rijk, blind-rijk, doof-rijk &c.) [Salig, *præcipuè in compositionibus, tam in malam quam in bonam partem*, kindersalig, *prole abundans*, ramp-salig, *infortunio abundans*, J. R.] *quamvis in* rampsalig, *intelligi possit malè fortunatus* F. R.. * *sed*, druk-salig, *afflictus, quod pauperes, seu afflicti, sint beati. Vide*, PAUPER, MISER.
Abundè, abundanter, over-vloediglik; overlik, *vet.* koever; vol-op: seer; vele; genoech.
Abundantia, over-vloed; overvloedigheid; over-loop, *præcipuè aquarum*; krielinge; menge, menigte; planteit. * *Abundatio*, overvloedinge.

ABUTI, mis-bruiken; ver-bruiken; mis-handelen; mes-usêren; & abusêren, *ut hodie vulgo ex infinitivis Gallicis in* er *delicatuli nugones scoriacea sua verba in* êren *conflare solent; triompher, dominer*, &c. triomphêren, dominêren, &c. *Abusus, abusio*, mis-bruik; ver-bruik; stomperije, *fris.* on-raed; abus; mes-us. *Abusus enormis*, on-geregeltheid.

* ABVOLARE, *Vide*, AVOLARE.

ABYSSUS, af-grond; grond-loose diepte; slonde; wal, walle. *Abyssus limosa*, dood-laege, *rectiùs*, dood-laek; *in Abyssum demergi*, ver-senken, ver-sinken.

AC, ende, unde; dan; ook; gelijkelik, insgelijk. *Ac si*, als oft, gelijk oft; gelijk als oft.

ACACÌA, on-nooselheid.

ACADEMIA, hooge schole; universiteit. *Academiæ moderator, rector, gubernator*, rektoor van de schole.

ACANTHIS, *et quibusdam* ACALANTHIS, *aviculæ canoræ genus*, knoterken, knoter, kneuter, kneterken; knijperken; mauriken, mauwerken, mouwer, mouwerken; meuseler: *aliis*, cijsken, sijsken, cijnsken: *aliis*, hirs-vogel, *quòd milio vescatur*: *aliis*, distel-vinke; petter, petterken.

ACANTHUS, *herba*, beren-klauw, & *Acanthi, a quadam herbæ similitudine in picturis, cælaturis* &c. moorisken, vignetten.
Acanthinum lignum Arriani, quibusdam putatum Bresilien hout.

ACARUS, *teredo*, siere, sierken; hand-worm; molm-worm; olm-worm; hout-worm; wachsworm; mijte (*Midas*) mijdte; miluwe, meluwe, milwe. *Ab acaris exedi*, meluwen.

ACATIA, slee-sap.

ACATIUM, schuit[k]en; boot; *quibusdam*, rae-seil, *id est, velum maius; quod tamen veli potiùs genus.*

ACCANTARE, *Vide*, ACCENTUS, *et*, ACCINERE.

ACCEDERE, komen, aen-komen; bij-komen; be-gaen, bij-gaen; toegaen, toe-komen; toe-vallen: gelijken; lijken; gelijk zijn; resortêren: naeken, naederen; * sich bijvoegen.
Accessus, Accessio, aen-gang; begankenisse, toe-gang; bij-gang, bijkomste: naederinge, meerdernisse; * aen-was; toe-neminge; toe-gang; — *Accessionem facere*, meerderen, * toe-nemen.
Accessiones: Accessoria quæcunque emtioni principali accedunt, & præter precium emtori accedunt, aut ab eo erogantur, toe-vallen; on-kosten.

ACCELERARE, haesten; jagten; snellen; spoeden, spoedigen;

berschen; voorderen, ver-voorderen; avancêren.

Acceleratio, haeste, haestigheid; spoed; ijl; bersch; avancement; voorderinge.

ACCENDERE, ont-steken; aen-steken; ont-vonken. *Accendere sive Accendi, tanquam scintillâ è silice excussâ*, veinsen, *flandr. Accendere animos*, hisschen, hitsen, hitschen, hussen, hetsen; op-hisschen, op-hitschen. *Accendere, calorem indere*, heeten, heiten, heet maeken. *Accendi in iram*, heet worden van gramschap; ver-hitten.

Accendere caritatem, den op-slag maeken.

* ACCENSERE, bij-rekenen; toe-doen oft voegen.

ACCENSUS, deur-waerder, deur-wachter; poortier, poort-wachter; bedelle, weifel, * weivel, weifeler; — fron-bode, *vet. sax. q. d. sacer nuncius*, frone; huissier; sergeant, schergeant, sergeant; wepel, wepelaer, *tam pro apparitore, quam pro adscriptitio.*

ACCENTUS, toon; accent. *Accentum tenere, non verba*, lollen, lullen.

ACCEPTARE, aen-veerden; aen-nemen. *Non acceptare oblatum*, ten goede schelden. *Grot. Acceptilatio*, quijt-brief; quitancie; quijt-scheldinge; * recipisse.

Acceptus, Vide, ACCIPIO.

ACCERSERE, ACCERSIRE, ont-bieden; haelen; * doen halen; roepen. *Accersere crimine*, aen-klaegen; ver-klaegen, be-schuldigen.

* *Accersitor*, roeper; haelder.

ACCESSIO, *Vide*, ACCEDERE.

ACCIDERE, *evenire forte* &c. geschieden; beuren, boren; gebeuren, ge-bueren; be-vallen; ge-vallen; veur-vallen; toe-vallen; toe-gaen; be-geven, *ger. sax. sic.* be-jegenen, be-tegenen.

Accidere benè, aut, malè, wauteren, wouteren.

Accidere malè, sinistrè, mis-lukken, mis-vallen; mis-schieden; mis-wenden; mis-komen; mis-happen.

Accidens, Accidentia, toe-val, toe-geval; ge-val; ge-beurte, ge-boorte; veur-vallende saeken; accident; aventure. *Accidentale*, toe-vallig, *Grot.*

ACCÍDERE, schroien; ver-kleinen; be-snijden; be-snoeien; af-korten. *Accisus*, ge-schroit.

Accisor monetæ, geld-schrooder.

* ACCIERE, *Vide*, ACCERSERE.

ACCINERE, toe-singen, mede-singen; toe-stemmen; * op, bij oft nae singen. *Vide etiam*, ACCENTUS.

ACCINGERE, be-gorden; * om-gorden; — rusten; toe-rusten; schorssen, schorten. *Accinctus*, be-gord; vaerdig; veerdig; * gereet; toegerust; — *Accinctus itineri*, weg-vaerdig. *Accinctus (promtus) operi, vel, ad opus*, scheutig tot arbeiden, tot het werk.

ACCIPERE, nemen; ont-fangen, ont-vangen, ont-faen; aen-nemen; aen-veerden; in-nemen; op-nemen; vaeten; ver-nemen; acceptêren.

Accipere in promtu, beuren, boren.

Accipere aliquem comiter, prolixè, ont-haelen; toeven; toef doen, *fland.* tractêren.

Accipere nummos, lichten, op-lichten het geld.

Accipere vulnus, plagam &c. krijgen eene wonde &c.

Accipere jusjurandum, den eed af-nemen.

Accipere, in bonam vel malam partem, amicè aut ægrè, wel oft qualik af-nemen, dank oft on-dank weten; nemen in goede oft in 't quaede; qualik oft wel nemen.

Acceptum, acceptæ res sive pecuniæ, ont-fang. *Acceptus, quod accipi potest*, ont-fangbaer, ont-fankelik. *hinc, Acceptus*, aen-genaem; lief-getal, lief-getael; lief-getallig, lief-tallig; ge-naem, ge-naemig &c. *Non Acceptus*, on-aen-genaem, on-genaem; &c. *Acceptum esse*, be-vallen. *Vide etiam*, GRATUM ESSE.

Accepto ferre, quijten; ten goede schelden.

Acceptum habere, haeiten, *fland. referre*, toe-rekenen. *Acceptam ferre partem debiti non liquidi nondum subductis rationibùs*, op rekeninge ontfangen.

Acceptio, beur, bore; neminge; ontfanginge.

Acceptor, nemer, ontfanger.

Vide etiam, ACCEPTARE, *Acceptilatio*.

ACCIPITER, *sacer ales*, havik. (*Appellatio fere communis omnibus avibus rapacibus, Lud. Pott.*) jagt-vogel; weid-vogel, weidelik vogel; krimmende vogel; *roof-vogel; — klamp-vogel, klem-vogel; hafkin, *fland.* stek, stik-vogel. *Accipiter Cretensis*, sakre, saeker. *Accipiter maior, prædam circumagens, vulgò Hierofalco*, gier-valk. [*Buteo*, buzart, buisard; *notæ ignaviæ, etsi præcipuum, Accipitrum genus, proverbio occasionem dedit in otiosè ad mensam aut alibi desidentes;* hij sitt als eenen buizard, *Buteonis instar sedet;* hij is wel te schieten. *Lud. Pot.*]

Accipiter columbarius, sive palumbarius, Falco columbarius, duiven-valke; hobbijt, *fland.*

Aesalo, Aesalon, Aesalus, meerlin, smeerlin; *Accipitris genus minimum quod quovis tempore conspicitur.*

Accipiter frangillarius, Accipiter minor mas, minoris accipitris genus; aliis Nisus, Haliaetus, sperwer, sparwer, spoorwaer, sporwaer; musket. *Speuerius in Latina translatione Legis Salicæ accipitur pro Accipitre minore.*

Accipiter tinnunculus, krijter; steenkrijter, steen-smetser; wanne-waeier; *dictus quod alas extendat ventilétque instar ventilabri, Gesnero.*

[*Accipiter qualearius*, wachtel-havik, *qui coturnices venatur. Lud. Pot.*]

Accipiter stellaris, blauw-voet, *sax.*

Accipiter pernix, stoot-valk, *sax.*

Inter Accipitrum genera, pelerijnen; blaeten; valken, &c.

Accipiter ferus; accipiter junior, indomitus, & vagabundus, qui nidum relinquens, plumis nondum mutatis, ab aucupe capitur domatúrque, wild-vank; & *metaph. Homo juvenis feroculus, temerarius, refractarius & contumax.*

Accipitrum, falconum, aliarumque eius generis avium esca : de viva videlicet ave quae accipitri offertur et à venatore movetur, ut accipiter ex motu vivere animadvertens, ad eam descendat, roere, ruere, *à* roeren, *id est movere, Gesnero.*

Accipitrum turunda, instar olivæ oblonga, è stupa vel plumis, quæ accipitribus & falconibus datur, gewelle, *à rotunditate dicta, ut coniicit Gesnerus; vulgò* kureie, *Gallis curee.*

Accipitris ligamen pugillare; seu ligamen quo accipiter in pugno aucupis tenetur, worp-riem.

Accipitrum illecebra, reclamatorium, revocatorium, lore, leure, loeier, luder. *Gesnerus vocem derivat à* laeden *quod Germanis est, Invitare; Invitatur enim et advocatur accipiter cibo porrecto & revocatorio, ut ad manum veniat. Instrumentum est instar duarum alarum connexarum loro, cum pila aut uncino in extremitate &c. Accipitrem adsuefacere revocatorio, sive escæ illecebrâ; revocare pinnarum scapo sive esca proposita*, loren, leuren.

Accipitrarius, haviker, valkenaer.

Accipitrina, haviks-kruid : *herba quam accipitres scalpunt, succoque oculos tingunt obscuritati discutiendæ.*

ACCLAMARE, aen-roepen ; toe-roepen ; toe-krijsschen.

* *Acclamitatio, & Acclamatio*, ge-krijsch ; toe-roepinge.

ACCLINARE, helden ; toe-neigen.

Acclinus, Accline, toe-geneigt ; toe-gebogen.

Acclinatio, heul ; toe-neiginge ; *appui Gallis.*

Acclivis, Acclivus, op-gaende ; steil, steilachtig ; stijg, stieg, steig, steeg, steigig ; af-neigig.

ACCOLA, ge-buer ; buer-man ; nae-gebuer ; aen-gelande.

* *Accolere*, bij-woonen ; ge-buer zijn.

ACCOMMODARE, voegen ; bij-voegen ; ge-voegen ; ver-voegen ; schikken ; bij-schikken ; gaden, gaeien ; ge-rieven ; te pas brengen ; passen ; vitten, *fland.* be-quaem maeken ; fokken, fokkêren ; stubben, *fris.*

Accommodare se alicui, be-jegenen, *Grot.*

Accommodus, Accommodatus, dienlik ; voegelik ; hand-saem ; be-hendig ; be-quaem ; gepast ; gevoegt ; gevoeglik ; geschikt.

Accommodè, Accommodatè, gepastelik ; voegeliken ; geschikteliken, eigentlik ; be-quaemelik.

Accommodatio, schik ; * bij-voeginge ; bij-schikkinge.

* ACCREDERE, toestemmen ; geloof geven ; betrouwen.

ACCRESCERE, wassen, aen-wassen ; * bij-wassen : — toe-wassen ; op-wassen ; aen-nemen ; dijden, dijen, dieden, dijgen ; tieren, op-komen, aen-nemen.

Accrementum, accretio, aen-was, aen-wassinge ; wasse, wasdom ; toe-was ; * opwassinge ; — meerderinge, meerdernisse ; groeinge, groeienisse, groeissel ; tier ; beschot.

* ACCUBARE, bij-liggen. * ACCUMBERE, *idem.*

Accubitum, koetsken ; lodder-beddeken ; materas.

* *Accubitus, Accubatio*, bij-ligginge.

ACCUDERE, smeden ; aen-smeden ; toe-smeden ; over-smeden.

ACCUMULARE, hoopen ; op-hoopen ; saemen, saemelen, samlen, sammelen ; ver-saemen, ver-saemelen : ver-gaederen, ver-gaeren : op-leggen : stouwen : tassen, schokken.

Accumulatus, ge-hoopt, ge-tast.

* *Accumulatè*, met hoopen, over-vloedelik.

Accumulator, hooper. *Accumulatio*, hoopinge ; * ge-tas ; op-hoopinge.

ACCURARE, be-neerstigen, be-neersten, be-ernstigen : be-sorgen, ver-sorgen : be-schikken : uit-rechten.

Accuratè, sorg-vuldiglijk ; sinnelik, puntiglik, neerstelik.

Accuratus, recht-schaffen, recht-schaftig, recht-schaepen ; * puntig ; deur-vrocht.

Accuratio, sorge, sorg-vuldigheid ; * naerstigheid.

ACCURRERE, aen-loopen ; toe-loopen. *Accursus*, aen-loop, toe-loop ; toe-loopinge.

ACCUSARE, tijden, tijen, tijgen ; be-tijgen ; op-tijgen ; aen-tijen, aen-tijgen ; be-tichten : in recht aen-spreken, trekken, be-trekken : klagen ; be-klagen ; klachten doen ; aen-klagen ; ver-klaegen : be-dragen ; over-dragen : op-leggen ; * beschuldigen ; wroegen ; — roegen, *vet.* groeten *vet. sax.* (kamperlik groeten *vet. accusare capitis crimine)* be-groeten : aen-brengen : be-klappen : klikken ; * lasteren ; — be-klikken : over-seggen. *Accusationem condicere, instituere*, intentêren een proces.

Accusabilis, accusandus, klagt-weerdig ; * laster-weerdig.

Accusator, aen-tijger ; be-tichter : aen-spraeke ; aen-spreker in recht : wroeger, *fland. holl.* klager ; klagtig ; * beschuldiger ; — aen-klager : aen-legger in rechte.

Accusator occultus, aen-brenger : over-drager.

Accusatorius, klagtig ; * aenklachtig ; — be-schuldig.

Accusatoriè, be-schuldiglik.

Accusatio, tichte ; be-tichtinge : aen-legge, *vet.* be-drag : klage, klagte, klaginge ; aen-klage, aen-klagte ; be-klag : * beschuldinge ; lasteringe ; — aen-spraeke voor recht : wroegerschap, wroeginge, *vet. fland.* over-draginge.

ACEDIA, on-lust ; sorge-loosheid ; ver-driet.

ACEPHALUS, hoofd-loos.

ACER, *Acris*, tanger : spits : hel, helder, hael : *Acer, acutusve animo, ingenio ; item, Alacris*, dapper : forts ; fortsig : gauw : ge-swind : hevig, heftig : moedig : nugger, nuggerig ; *aliis* snoekerig : prootsch, pruitsch : scherp, scherp-sinnig : schrand, schrander : snel : spits-sinnig : streng, strang ; strenge : vinnig : vlietig, vlijtig : vrom, vroom, vrome, vroem : *metaphoricè*, een vogel. *Acris gustu, acer sapore ; Acredo ;* eggerig, *id est*, suer : heit, heet op de tonge : bijtende op de tonge : sterk op de tonge : tingelinge.

Acerrimè, rigoreuselik. * *Vide etiam, Acriter, Acritas.*

ACER, *Aceris*, ACUS, kaf : palie : spreeuw, sprewer. * *Vide etiam*, ACUS.

Acerosus, * *Aceratus*, — vol palien, kaf-achtig. *Acerosus saccus, acere refertus*, kaf-sak. * *Acerare*, met kaf mengen.

ACER ARBOR, *præcipuè maior*, maes-hout, maeseren-hout, maes-houten boom : holder-boom : luiten-hout : ahorn, aenhorn : plane-boom, planap-boom. *Aceris arboris tuberculum ; bruscum*, maeser, maser, *ger. sax.*

ACERBUS, on-rijp : serp, sarp : taertig, *holl.* eggerig : wreed, wreit : amper : wransch : on-soet : bitter : leed-saem ; * suer. — *Acerbus homo, acerbum os hominis*, suer, guer mensch. *Acerba mulier*, sureel. *Acerba pati*, be-sueren, be-soeren. *Acerbè*, amperlik : suerlik : guerlik : on-genadiglik : rigoreuselik ; * scherpelik, serpelik, bitterlik.

Acerbitas, suerigheid : amperheid : bitterheid : smerte, smertsel ; * suerte ; scherpigheid.

Acerbare, ver-bitteren ; * ver-sueren.

ACERE, ACESCERE, sueren ; ver-sueren : ediken. *Acescere ante tempus*, ont-sueren.

* *Acor,* suerigheid, amperheid.

* ACERNA MENSA, *Vide,* MENSA.

ACERRA, wijrook-kasken; wijrook-vat : rook-vat. *Acerra pensilis, plerunque* wijrook-vat.

ACERSECOMES, lang-hayr, lang-hayrig.

ACESCERE. *Vide,* ACERE.

ACERVUS, tas. *Becano propriè frugum sive pabuli acervus; q. d.* t'as, *sive,* t'aes, *id est, ad alimentum, ad escam;* ge-tas : masse; mas, *Becano:* schelf, schelve : hoop; hoop-werk : top : schaere, *vet.* rok, *vet. in Acervum unum quod ex rebus diversis congregatur,* schot.

Acervare, hoopen; op-hoopen : schrobben. *in Acervum exstruere,* tassen : stouwen : schokken. *Acervare rastello,* gritselen.

Acervator, hooper.

Acervatio, hoopinge; op-hoopinge.

Acervatim, hoopelinks; over-hoop : hobbel-tobbel; hobbel-sobbel : onder-een : habbe-drabbe, *fland.*

ACETABULUM, bekerken : kroes : saulsier, saulsierken : roomerken dranks : dobbelierken *Lovaniensibus (q. d. doppelierken, à* doppen, *intingere.)* gobelet.

Acetabula cancrorum, scheeren; krab-scheeren.

ACETOSA, suerkel, surkel; suerik, suering; suer-kruid; suer-amper.

Acetosella, schaeps-suerkel.

ACETUM, edik, etik, ettik : azijn. *Acetum mulsum,* honig-azijn. *Acetum quo lardum condîtur,* sulte, solte. *Vide etiam,* ACIDULUS.

Acetosus, edik-achtig : azijn-achtig : amper.

Acetaria, orum, salaet.

ACH, och.

ACHERON, helle.

ACHETA, krekel; veld-krekel : humsken, *sicamb.*

ACHOR, *achores capitis,* erf; erve; erf-grind.

ACHRIOCELOS, keker-sot.

ACHATES, *gemma versicoloribus venulis distincta,* agat; agaet-steen.

ACICULA, *capitata videtur* spelle; *de maiore,* knop-spelle; knoop-nadel; mouw-spelle.

Acicula fibulæ, deurne van de gespe.

Aciculis figere, aut nectere, spellen.

Acicularius, spelle-maker.

Acicularium, herteken.

ACIDUS, *Acidulus,* suer, soer, suir; suer-achtig : sarp, serp : * amper; — azijn-achtig : taertig : wrak, brak. *Acidulus sapor, qualis est vini Rhenani,* rijnsch, rensch : renschende, rijnschende, (rijsende, *hol.*) smaek. *Acidulum saporem referre,* rijnschen, renschen.

Aciditas, suerte, suerigheid.

ACIES, *acumen,* het scherp, scherpheid, scherpe : spits, spitse, spitsigheid : snede, snijde : punt, punte, point : wette, waete; stael; *ut cultri, gladii, &c. Aciem exterere,* slijpen : scherpen. *Aciem obtundere, retundere,* ont-scherpen : stompen.

Acies oculorum, straele; * scherpte des gesichts.

Acies exercitus, militaris, Acies directa, instructa, pugnæ parata, spits : slag-orden : geled, gelid van de slag-orden.

Acies prima, veur-hoede : veur-tocht : avant-garde. *secunda, vel, media,* nae-hoede : batalie : middel-tocht, hoede. *tertia, vel, postrema,* hinder-tocht, hinder-hoede : achter-tocht, achter-hoede : arrière-garde.

In Aciem prodire, te velde komen. *Acie confligere, decernere, dimicare,* strijden : slag leveren.

ACINACIS, hangerken : pas-houder; pas-mes. *Acinacis Turcicus,* sabel. [*Acinacis, instar Turcici,* sabel. *Videtúrque Longobardis aut Gothis antiquitus* smijter *vocatus : unde derivatur Italorum hodie Cimitara, Cimiterra, aut Scimitara* I. R.]

ACINUS, bese, besie, beere, beire; baeie, beie : graen, grein, * kerne.

Acinus (acinum) vinaceus, wijn-besie.

Acinorum vinaceorum nuclei, grana, semina, kernen van de druiven : steen in de besie.

Acinorum folliculis expressis in dolium conjectis affusa aqua, spoel-wijn, spuel-wijn.

ACIPENSER, steur, stoer.

ACLETUS, on-geroepen.

ACLIS, javelijnken : brandereel.

ACMON, aen-beld, aem-beld. *Acmotheton,* aen-beld-stok.

ACONITUM, wolfs kruid; wolfs-wortel : *qvibusdam,* regal. *Aconiti herbæ species,* munks-kappekens

ACQUIESCERE, gerust zijn : te vreden zijn; * rusten. — *Acquiescere monitis alicujus,* sich laeten gesegggen.

ACQUIRERE, krijgen; ge-krijgen; ver-krijgen : be-comen : winnen; ge-winnen : be-haelen : be-raepen : over-komen : * aen-komen : — verleesten : koeveren; koeverêren; ver-koeverêren : conquestêren. *Acquirere cum labore et molestia,* werven; be-werven; ver-werven.

Acquirere pecunias, divitias, fijnêren.

Acquiri facilis, krijgbaer, krijgelik : *difficilis,* on-krijgbaer.

Acquisitus, gewonnen. *Acquisitum,* conquest.

Acquisitio rei, possessionis etc. aen-komste van de saeke, *Grot.* * conquest.

ACRATISMA, ACRATISMUS, in-bijt, im-bijt.

ACREDULA, nachtegael.

ACRITAS, ACRIMONIA, ACRITUDO, strengigheid : scherpheit, scherpte; * hevigheid, bitterheid, *ut, Acrimonia saporis,* sterkheid, bijtachtigheid oft scherpigheid van smacke.

Acriter, gauwigklik : scherpelik : heftiglik : vlijtiglik : strengiglik.

* ACROCARYA, *Vide,* NUX.

* ACHROCHORDON, een werte.

ACROCOLIA *anseris, etc.* kroos, kroost, kroest, gansen-kroest : af-val : ge-roof, gansen-geroof : kluivinge, *fl. (præcipuè porci mactati)* gaf-freie, *Brux. & Lovan. id est,* afval van de gans.

ACROCOMUS, lang-hair, lang-hairig.

ACROSTOLIUM, *summitas navis,* rae-port, *sax.*

ACROTERIA *ædificii,* voien, foien, kanteelen : *navis,* boeissel; op-boetsel : kompange.

ACTA, Æ, *Acte, es, litus,* oever : kaeie, kade : werf : schoor, schorre, schore : veur-land : amer, amer-stad : strand. *Actæ appellere,* stranden. *Actæ præfectus,* kaei-meester.

ACTIO, *Actio juris, juridica,* raeds-handel; * rechts-handel; — rechts-plichtinge : aen-spraeke voor recht : recht-dwang, *Grotio.* * Actie. — *Actio certo modo ac tempore instituta,* recht-stand : *Grotio,* middel om sijn recht tot eenige saeke rechtelik veur te staen ende te vervolgen. *Actio contra aliquem,* be-tichtinge : aen-legge, *vet. Actio, Actionis prosecutio, instantia,* tweede kennisse,

Grot. instancie : replijke : *Actio tertia,* triplijke.

Actionem edere, intendere, instituere, aen-leggen in rechte : tichte ende aen-spraeke doen : intentêren een proces. *Actio in personam,* op-spraek op eenig mensch, *Grot. Actio juridica post decimam quartam noctem,* ge-nachten ten vierthien dagen.

Actio petitoria, petitoore actie.

Actioni renunciare, ver-tijden, vertijgen.

Actionem induciare (vulgi) fristen, firsten, virsten, oft vorsten het oordeel, *id est,* uit-stellen.

Actio judicati, legis, executie van 't vonnis.

Actionem restituere, relevêren de partije.

Actio contraria, kontrerol. *Actionem contrariam instituere,* kontrerollêren. *Actionis relatio,* weder-klage : weder-ticht : reconventie. *Actionem referre,* weder-klagen : weder-ticht doen : reconveniêren.

ACTIO, ACTUS, ACTA, ORUM, * daed ; — werk, werkinge : done, deune, doninge : bedrijf : geschaf : trein : voere : handel, handelinge, * hantêringe, — tractaet. *Actio de pace,* handel, tractaet van vrede, pais : vrede-handelinge. *porrò, Actio, Actus,* gevaerd, geveerd : * 't gelaet — : ge-werf : contenancie. *Actio arcana & factiosa,* heimelik verstand. *Actus ineptus & stultus,* sots-voere. *Actio, Actus,* werf, werve. *Hinc,* een-werf, twee-werf; eerst-werf; lest-werf &c. *Actio, officium, munus,* schap, *vet. hinc,* vrind-schap, boel-schap, dronken-schap, weerd-schap, man-schap, priester-schap, borger-meester-schap. (*Vide etiam,* COGNATIO.) *Actio in compositione indicatur voce,* markt, *sive* merkt, beusel-merkt, brabbel-merkt, kijf-merkt &c.

Actiones alterius sinistrè interpretari, mis-duiden. *Actiones corporis naturales,* natuerlike werkingen, operatien.

Actum habere, houden veur gedaen.

ACTUM, ACTUS, ACTA, *orum,* ge-schiedenisse : gesten. * handel-beschrijvinge ; gemeine registers. — *In Acta mittere, redigere,* stellen te boeke ; registrêren. *Acta, orum, sive, Actorum narratio, historia, transactionis tabulæ; vel. acta litis decretoria, Actio, Actum, vulgò* Acte. *Grotio,* kennisse, bescheet. * *Activus,* behendig; altijd doende ende besig. *Actuosè,* moedeliken ; swaerlik.

ACTITARE, be-dillen : fimelen, femelen : poteren, peuteren : praktisêren.

ACTOR, doender; daeder. *Actor negotiorum,* facteur.

Actor, eischer, heischer : klaeger : * aenklaeger ; — pladerer, plaierer, pleiter : aen-spraeke, aen-spreker in rechte ; aen-legger in rechte.

Actor, drijver. *Actio,* drijvinge. *Actus,* gedreven.

Actor, veur-sprake ; veur-spreker : advocaet : procureur. *Actor publicus, sive regius,* procureur generael.

Actor universitatis, pensionaris.

Actor summarum, contrerolleur.

Actoris petitio, intentio, vulgò, prætentio, vermeten. *Actoris responsio ad rei exceptionem,* replijke : *responsio ad secundam rei defensionem sive duplicationem,* triplijke. *contra Actorem experiri,* weder-klagen.

Actor scenicus, speler ; personagie in 't spel.

ACTUARIA CELLA, greffie, griffie. *Actuarius,* greffier ; klerk, schrijver ; * notaris. — *Actorum conscriptor,* klerk van de greffie.

ACTUARIOLUM, *actuarium, actuaria navis,* ren-schip ; * galeie oft baerdsie.

ACTUOSUS, * ACTIVUS, behendig ende altijd bereed oft vaerdig — besig : daedig : kloek : on-ledig ; * doende.

* *Actuosè,* moeieliken ; met moeite oft arbeyd.

ACTUS, *via per quem jumentum vel vehiculum agere licet,* dreef, dreve ; drijf-weg : vaer-weg : lijd, lijde, lijd-weg. *Actus agri,* dagmael, dag-want.

ACTUTUM, terstond : van stonden aen : saen : haest, haestiglik : ijlens : voet-staens : op staende voet.

ACUERE, ACUMINARE, scherpen : wetten : ver-scherpen : punten : slijpen : priemen.

Acutus, Acuminatus, scherp, schaerp ; gescherpt ; scherp-snijdende : spits, spitsig ; gespitst : gepriemt : * puntig : ge-wet, wel snijdende — : wettig, waetig, *vet.* eggerig : hael. *Acutus utrinque,* twee-snedig, twee-snijdig. *Acutulus,* scherpachtig. * *Acupedius,* snel te voet. — *Acuminatus sensim,* opgaendt. *in Acutum struere, construere, congerere,* mijten.

Acutus, Acuti ingenii, verstandig : gauw : spits-sinnig.

ACUMEN, spits, spitse : * punt ; t scherp. — *Acutè,* scherpelik.

ACULEUS, prik, prikkel : pinne ; * punct, — spitsigheid : stikkel : straele : angel, engel, *propriè de apibus, ut,* straelen, *de iisdem, Aculeo pungere.*

Aculeus piscis, vlieme van de visch.

Aculeus ligneus, splinter, splenter, spletter.

Aculeatus, acutus, pungens, spits, spitsch, spitsig : * stekende ; puntig ; — spijtig : ge-betig. [*Aculeatum aut hamatum quid ; uncos spinásve habens,* torn, I. R]

ACUS, *eris,* kaf, kave, kaeve : kleie, klije : krinse, kritse : leme : palie. *Vide etiam,* ACER.

ACUS, *us,* naelde. *Germani transposita litera* l *in fine rectius et perfectius dicunt* nadel, *à* naden, *id est, suere.* priem : pointsoen, putsoen.

Acus crinalis, naelde : scheel-priem, scheedel, scheidel-priem : krol-priem ; krol-ijser.

Acus Babylonia, Assyria, Semiramica, stik-naelde ; stip-naelde. *Acus sarcinaria, qua sarcinæ et fasces mercium consuuntur & compinguntur,* pack-naelde.

Acus foramen, naelden-ooge : ooge van de naelde : gat van de naelde.

Acum filo trajicere, vademen, vaesemen, vessemen, draeden eene naelde.

Acupingere, stikken, stippen met de naelde : bordueren, borduer-werken. *Acupictus, Acupictum opus,* gestikt met de naelde ; geboordt ; gesoomt ; geborduert : stik-werk : stiksel, stipsel.

Acupictor, sijden-stikker : boorduerer, boorduer-werker.

ACUS, *piscis, longissimo rostro,* geepe ; gebbe : horen-visch : tobyaes, topyaes, *sax.*

ACUS PASTORIS, *herba,* kraen-bek.

AD, tot, toe. *Adire domum, ire domum,* tot huis gaen : *ad noctem ; usque ad noctem,* tot den nacht toe, * spade in der nacht ; — *ad*

hoc usque tempus, tot noch toe.
Ad hæc, *Ad hoc*, boven, daer en boven, daer toe.
Om, *Ad ædificandum*, om te timmeren.
Ten, *quasi* tot den : *ad orientem ; ad diem præstitutum, constitutum ; ad summum :* ten oosten ; ten gesetten dage ; ten hoogsten.
Tegen : *ad Hilaria, ad Cineralia, ad Kal. Jan.* tegen vastel-avond, tegen jaermisse, &c.
Op : *ad Rhenum situs,* op den Rijn gelegen.
Nae, nabij, bij, omtrent, veur, voor ; *ut : ad votum*, nae den wensch : *adire domum*, nae huis gaen : *apud urbem, ad portam*, bij de stad, bij de deure : *ad id tempus,* ontrent dien tijd : *ad tria millia,* ontrent drij dusend.
* *Ad quo,* hoe lang.
* *Ad unum*, allegader, al te samen, tot een toe.
* *Ad unguem*, op sijn duimken, te dege, heel wel.
Ad, binnen : *ad annum, ad horam, hinc ad horam,* binnen een jaer, een uire.
Ad, als, gelijk als, *Ad instar.*
Ad, veur, voor ; *Ad januam, ad fores,* veur de deure : *ad judicem, apud judicem,* veur den rechter : *ad manum*, veur handen.
Ad, id est, circa, circiter &c. te. *Quæ dictio te variè juncta variæ quoque fit significationis. Tum quibusdam verbis præmittitur, quibusdam non, mirâ analogiâ :* ik wilt doen, ik denke te doen ; ik wil, sal, moet, gaen ; ik denke, wensche, te gaen.
Ad præpositio aliquando exponitur per be : *ut, Adspirare, arrodere,* be-ademen, be-knabbelen, *&c. aliquando per* aen ; *& tum quidam pronunciant ante* b *ut* aem : aen-ademen, *adspirare,* aen-bassen, *adlatrare, &c.* * *aliquando per* ver : *ut, Adamare, admordere, adurere,* ver-lieven, ver-bijten, ver-bluisteren.
ADACTUS, *Vide*, ADIGERE.
ADÆQUARE, ge-lijken, ge-lijk maeken ; ver-gelijken ; ver-evenen ; ver-effenen : weerdêren, waerdêren : juisten, justêren.
* *Adæquè*, ge-lijkelik ; soo vele.
ADÆRARE, schatten ; be-schatten : setten op geld.
* ADÆSTUO, *Vide*, EXÆSTUO.
* ADAGGERARE, op-hoopen, op-tassen.
ADAGIUM, spreuke, sproke ; spreek-woord ; bij-sprake ; bij-woord : referein, refrein, *ut Hisp. refran.*
* ADALLIGARE, aenbinden.
ADAMARE, ver-lieven : be-herten, be-hertigen ; * be-minnen.
ADAMAS, diamant. *Adamantum color, splendor,* waeter.
ADAMI POMUM, Adams appel.
ADAPERIRE, openen, open-doen, op-doen.
* *Adapertilis*, licht t'openen.
ADAPTARE, passen ; te pas brengen : schikken ; bij-schikken : voegen ; bij-voegen : be-quaem maken : be-reeden, be-reiden : reken : fokken, fokkêren. *Adaptatus*, gepast.
ADAQUARE, drenken : waeteren ; be-waeteren ; ver-waeteren. *Adaquatus*, gewaetert.
* ADARERE, verdorren ; verdroogen.
ADASIA, *ovis vetula, reijcula,* kronie.
ADAUGERE, ADAUCTARE, meerderen ; ver-meerderen, ver-meeren : ver-hogen, *vet.* oeken, *vet.* * *Adauctus, us,* wassinge. *Adaugescere*, wassen. *Adauctus*, gewassen.

ADBIBERE, lapsakken.
* ADCRESCERE, aen-wassen.
* ADDECET, 't betaemt, het voegt.
ADDENSARE, dikken ; ver-dikken.
ADDERE, aen-doen ; bij-doen ; toe-doen : toe-geven : toe-werpen, toe-worpen : bij-voegen : aen-lappen : aen-voegen.
Adde quod, hier komt bij : ja dat meer is : bij-gevoegt dat, *&c.*
Additus, toe-gedaen.
Additamentum, toe-gave : toe-gifte : toe-mate : toe-boete, *vet.* toe-slag : toe-waere : toe-werp, toe-worp ; * bij-hangsel ; bij-voegsel.
ADDICERE, veilen, veelen : be-geven : toe-seggen : eigenen : toe-kennen, *Grotio :* * overgeven ; aenbesteden ; toeslaen ; — toe-wijsen met recht ; toe-eigenen, toe-eegenen : * aen-wijsen, *jure vid'.* — *Addicere opus*, een werk be-steden.
Addicere morti, supplicio, ver-wijsen.
Addici sibi fundum postulare, be-leid doen op den pand oft grond. *Addici & necti sibi fundum curare*, met beleid op de goeden volgen.
Addictio palmaria, injectâ dexterâ, palm-slag ; hand-slag ; koop-slag.
Addicere se alicui rei, incumbere totis viribus, intendere animum ; sich toe-doen ende be-geven tot eenige saeke. *Addictus*, toe-gedaen : aen-hangig.
ADDISCERE, leeren : aen-nemen.
* ADDIVINARE, geraden.
* ADDOCERE, onderwijsen ; onderrichten.
* ADDORMISCERE, over-slapen.
* ADDUBITARE, *Vide*, SUBDUBITARE.
ADDUCERE, aen-leiden ; aen-haelen ; aen-voeren ; aen-setten : toe-brengen ; bij-brengen ; * toe-leiden.
Adductus, in-gevoert.
Adductor, aen-voerder.
ADDUPLICARE, dobbelen, dobbelêren ; ver-dobbelen, ver-dobbelêren.
ADEDERE, op-eten.
ADELPHUS, adel-broeder.
ADENES, *quibusdam*, roon & roonkens.
ADEÒ, so, soo, so seere, so verre.
Adeò similis, so gelijk. *Adeò benè*, so wel. * *id Adeò*, dit aengaende.
ADEPS, smeer, smaer, smere : smout, smalt : kern-mele, *vet.* rosel, reusel, resel, russel : liese, lijst : spek, *vet.* vet, vettigheid.
* *Adipe ungere*, vetten.
Adeps porcinus, baeke-smeer.
Adeps suillus quo butyrì loco quidam vescuntur, kuddekens boter.
* *Adipes*, vette waeren.
* *Adipatus*, geregen van spek ; vet ende vervult.
* ADEQUITARE, bij, nevens rijden.
ADESSE, bij-zijn ; bij-wesen : veur-handen zijn : toe-staen. *Adesse, coram adesse,* tegen-woordig zijn : comparêren.
Adesse in conspectu, ver-tegen-woordigen ; * *Ades dum*, komt ; voort.
Ades optato, optatus ; optatus & gratus advenis, wel-kom zijt dij.
Adesse alicui, iemanden helpen : bij-staen ; bij-stand doen : be-schermen : assistêren.
ADFECTATUS, gemaekt : affectaet.
ADFECTUS, *morbo vid'.* af-genomen van siekte ; * krank ; swak.

ADFERRE, brengen, bringen; aen-brengen; toe-brengen; bij-bringen: haelen; aen-haelen; toe-haelen: aen-dragen, toe-dragen; in-dragen: aen-voeren, toe-voeren; * *Adferre ætatem, morbum, occupationes, &c.. id est excusationis loco prætexere*, bij-brengen. *Allatus*, gebrocht, aen-gebrocht.

ADFLARE, be-ademen, be-aessemen: aen-blasen.

ADFRICARE, aen-wrijven.

* ADFRIO, aenmorselen; als raspen.

ADHALARE, aen-ademen; aen-aessemen; be-aessemen.

AD HÆC, daer en boven; daer toe.

ADHÆRERE, ADHÆRESCERE, aen-hangen; be-hangen: kleven, klijven; aen-klijven; be-klijven: klessen, klissen: aen-houden: toe-staen. *Adhærens*, aen-hangig: aen-hanger. *Adhæsio*, aen-hang; * aenklevinge.

ADHIBERE, toe-doen, bij-doen: bij-voegen.

AD HOC, daer en boven; daer toe.

* ADHINNIRE, aen-briesschen, toe-wiechelen.

ADHORRESCERE, ver-schrikken.

ADHORTARI, ver-maenen.

Adhortator, ver-maener; aen-menner. *Adhortatio*, ver-maen; ver-maeninge. *Adhortatorius*, ver-maenig.

ADHUC, noch; al-noch, als noch; tot noch toe; * tot nu toe.

ADJACERE, bij-liggen; aen-liggen: aen-stooten.

ADIANTUM, *herba*, vrouwen-hair.

ADIGERE, be-dwingen: drijven, drijfven, drijffen; aen-drijven; in-drijven: aen-stouwen: * aen-voeren; voortstooten—, aen-mennen: stieren, stueren, stuiren; toe-stieren; voord-stieren: be-nooden, be-noodigen, be-noodsten: aen-jaegen. *Adigere aliquem ut faciat*, doen doen.

Adactus, genoodigt. *Adactio*, be-dwang.

ADJICERE, toe-doen; bij-doen: bij-werpen, bij-worpen; toe-worpen; aen-worpen: toe-voegen: * aen-schieten—. *Adjectus*, toe-gedaen.

Adjectio, adjectus, aen-worp, aen-werp; toe-werp, toe-worp: * bij-hank.

ADIMERE, weg-nemen; be-nemen; af-nemen; ont-nemen: af-doen: ont-trekken: ont-geven: ont-vremden: ont-rieven. *Adimere partem*, ont-deelen. *Adimere possessionem*, ont-goeden; ont-erven.

Ademtus, af-genomen. * *Ademtio*, af-neminge; ont-neminge, weg-neminge.

ADIMPLERE, ver-vullen.

* ADINDERE, in-doen; in-steken; in-setten.

* AD INSTAR, gelijk, gelijk als; ge-lijker wijs; soo als.

ADINVENIRE, inventêren: ver-sinnen: be-dinken, iets nieuws *vid' &c.* * vinden.

ADIPISCI, krijgen, ge-krijgen, ver-krijgen: be-haelen; achter-haelen: over-komen: conquestêren.

* *Adeptio*, ver-krijginge: ver-werving.

ADIRE, ADITARE, aen-gaen; be-gaen, bij-gaen; toe-gaen. *Adire contra*, be-jegenen; be-tegenen.

Aditus, aditio, toe-gang; aen-gang; in-gang, be-gangenisse: poort: * weg; gang; toe-gang.

ADJUDICARE, aen-wijsen; toe-wijsen met recht, * oft vonnis—. *Adjudicare mulctæ, supplicio, morti*, ver-wijsen.

* ADJUGARE, koppelen; t'samen binden.

ADJUNGERE, bij-doen, toe-doen: bij-voegen; toe-voegen: bij-schikken: be-geven.

Adjungere se, Adjungi, toe-vallen. * *Adjunctio*, bij-voeginge.

ADJURARE, be-sweeren: be-maenen. *Adjurare dæmonem*, maenen den duvel.

Adjurare lectione, be-lesen. *Adjurator*, be-leser. *Adjuratio*, be-sweeringe.

* ADJURGIUM, be-rispinge, be-kijvinge. * *Adjurgare*, be-kijven; be-rispen.

ADJUVARE, *Adiumento esse*, helpen; op-helpen; voord-helpen: bij-stand doen: hand-reikinge doen.

Adjumentum, Adjutorium, helpe, hulpe: * bijstand: — boete, baete. *Becano*, boete, *Adjumentum naturale*. [hou, hoo; hoo en troost, *Refugium & solamen, &c.* J. R.]

Adjutor, helper, hulper: redder.

ADLABORARE, poogen, pogen.

ADLUBESCERE, be-vallen; ge-vallen: be-haegen.

Vide plura in, ALL—.

* ADMETIRI, toe-meten; 't een op 't ander meten.

ADMINICULARE, *vel*, ADMINICULARI, helpen: onder-houden; onder-setten: * onder-steunen: — stutten: schooren.

Adminiculum, steunsel: onder-houdsel: stijl: support: * onder-setsel, onder-stutsel; hulpe; bij-stand. — *Adminicula*, stangen.

ADMINISTRARE, be-dienen; aen-dienen: be-schikken: be-winden; be-wind hebben: be-dillen: handelen; eenen handel be-leiden: toe-stueren: fornieren, furnieren, * regeeren. — *Administrare aliquid malè, non benè*, soren, seuren. *Administrare ius*, be-rechten, be-richten. *Administratio*, be-leid: be-drijf: be-wind; onder-wind. *Administratio reipublicæ*,....

Administer, Administrator, helper, hulper; * dienaer, dienst-knecht oft maegd, — bewint-hebber: veur-ganger: bael, *vet. fland. Administer actu administrans*, een bewindende, *vel*, bewind hebbende voogd, *Grotio. Administrator ultroneus*, onder-winder. *Administrator juris & justitiæ*, officier.

Administrator rei familiaris, huis-houder: officier. *Administer tutelæ*, bael, *vet. fland.*

ADMIRARI, wonderen; ver-wonderen. *Admirabilis, Admirandus*, wonderlik; wonderbaer; wonder-baerlik. *Admirabiliter*, wonderbaer-liken; wonderlik, wonderliken.

Admiratio, wonder; ver-wonderinge.

* ADMISCERE, t' samen-mengen.

ADMITTERE, hengen; ge-hengen, ge-hingen: in-nemen: in-laeten: toe-laten: * ont-fangen—; passêren.

Admittere, enten, inten.

Admissum, be-drijf, be-dreven feit; * misdaed.

Admittere, Admittere facinus, flagitium, be-gaen een quaet feit; * iet quaeds be-drijven; mis-doen.

Admissionalis, deur-waerder, deur-wachter: huissier: * in-laeter; portier.

Admissura, be-springinge; be-rijdinge, be-rijdsel. *Admissuræ tauri merces*, bolle-geld.

Admissarius equus, spring-henxt; spring-peerd: stal-henxt: * rijer; — stooter, *sax.* stuite, *vet. ger. Taurus adm.* verre, varre: stier: buer-stier. * *hinc, Admissura*, be-springing; berijdinge.

ADMODUM, seer: vast, * genoeg: ja.

* ADMODULARI, met oft toe-singen ; toe-quetteren.

ADMONERE, ver-maenen : onder-wijsen; onder-rechten: maenen; be-maenen : * waerschouwen.

Admonitus, ge-maent.

Admonitor, ver-maener : maener, maender : * onder-wijser ; waerschouwer. — *Admonitio*, ver-maen, ver-maeninge : * onder-wijsinge, waer-schouwinge, — maeninge, maenisse : lesse: remonstrantie.

Admonitio febris, morbi, doloris &c. ver-maeninge van kortse &c.

ADMORDERE, in-bijten ; aenbijten ; ver-bijten ; op-bijten.

ADMOVERE, toe-doen; bij-doen: toe-leggen : bij-voegen : aen-doen.

ADMURMURARE, tegen-morren.

ADMUTILARE, minken, menken ; * af-stompen, af-schroien ; breken.

ADNASCI, aen-wassen ; * bij oft op-wassen.

* ADNARE & ADNATARE, toeswemmen ; nae toe-swemmen.

ADNITI, aen-porren : be-arbeiden : pijnen : lenen, leinen. *Adniti summo studio*, be-neerstigen, beneersten ; be-ernsten, be-ernstigen : * sijn best doen.

ADNOTARE, aen-wijsen.

ADNUMERARE, toe-rekenen : over-tellen.

ADOBRUERE, ADOBRUI, versmooren, ver-smachten ; * geheelik bedekken.

ADOLESCERE, groeien, groenen: wassen, ver-wassen : aen-koomen : op-schieten. *Adolescens*, was-baer ; jeugdig : aen-komende. *Adolescens, juvenis*, jong-man; jonge, jongen, jongeling : aen-komeling : veint, vent, vein.

Adolescentulus, veintken, ventken : jongsken, *jonk-geselleken—.

Adolescentula, meidsen, meissen : herteken.

Adolescens, ank, *M. Isleb. & J. Avent.* knape, knecht, boef ; *hinc in lusu cartarum*, boef, knape : *pro Adolescente, Famula.*

Adolescens nobilis, id est juvenis generosi sanguinis, edeling, edel jongeling : jonk-heer, jonkher.

Adolescens feroculus, temerarius, refractarius, contumax, wild-vank ; *metaph. ab Accipitre juniore, vago &c. Vide*, ACCIPITER.

Adolescentia, jeugd, jeugdom : jongheid.

Adolescenturire, wulps zijn.

ADONIS FLOS, bruinetteken ; bruinet-bloemken.

ADOPERIRE, over-trekken, * overdekken.

ADOPTARE, ver-kiesen : opnemen ; aen-nemen voor sijn kind.

Adoptivus, puer, filius, aen-nemeling : op-nemeling : aen-genomen, op-genomen kind.

Adoptio, aen-neminge tot kind, *Grotio.* * verkiesinge.

* ADOPTARE, toe-wenschen. *Adoptatus*, seer gewenscht, verkoren, verkosen.

ADOR, dunkel, dinkel ; dunkel, dinkel-koren : spelte : kern-mele, *vet.*

Adoreum semen, koren, korne.

ADORARE, aen-bidden ; * eeren ; eerbewijsen ; in eere oft waerde houden.

ADOREA, sege-lof, * krijgs-eerlof.

ADORIRI, aen-vallen : aen-grijpen : aen-gaen : be-stooten : * bespringen ; opstaen tegen iemanden ; beginnen, *& Adorsus*, die begost heeft.

Adoriri cum irritatione, aen-randen, aen-randsen, aen-ritsen, aenreesen : aen-tsarren, aen-saren.

ADORNARE, cieren ; ver-cieren : op-rusten ; toe-rusten : toien ; optoien : toe-maeken : pronken ; oppronken : be-reeden, be-reiden : ver-schoonen : gaerwen, gerwen : stofferen : monteren. *Adornatus bellè*, wel te ge-reke.

ADPROMISSOR, *Vide*, APPRO.

* ADPUGNARE, be-vechten, aenvechten.

* ADRADERE, scheren, be-scheren ; licht af-scheren.

ADREPERE, *Vide*, ARRE.

ADSCENDERE, stegen, steegen, steigeren, stijgen, steigen : be-klimmen.

Adscensus, us, op-vaert : steiger.

ADSCISCERE, op-nemen.

Vide etiam, ASCEN, ASCIS, —*&c.*

ADSCRIBERE, aen-schrijven ; toe-schrijven : wijten. *Adscriptitius*, wepel, wepeler.

ADSPERGERE, oosen.

ADSPICERE, regard nemen.

Adspicere fronte obductâ, be-loeren.

Adspicere limis, be-sijdens aensien.

Adspectu assequi, be-oogen.

Adspectus nubilus, obductus, monkende op-sicht.

Non adspectus, on-gesien.

ADSPIRARE, aen-ademen, aenaessemen ; be-ademen, be-aessemen: aen-blaesen : aen-waeien : snakken. *Adspirare ad rem aliquam*, haeken, snakken, staen, steken, ankeren, hunkeren nae eenig ding.

ADSESTRIX, vroed-vrouwe ; vroed-moeder ; vroed-wijf.

ADSTARE, bij-staen, aen-staen.

ADSTRINGERE, toe-strikken : nijpen : schorssen, schorten : wrangen, *vet.* ver-banden, ver-binden : ver-plichten : ver-plegen, *vet.* obligêren. * *Adstringens gustu*, wrang, wrang van smaek.

Adstringere ligulis, op-nestelen : takelen, op-takelen de broeke.

Adstringere, ut alvum &c. stoppen.

Adstrictoria medicamenta, stoppende medicijne.

Adstrictus, ver-stijft.

Adstrigmentum, nestel, nastel [*q. d.* nae-stel] nesteling, nasteling.

ADSUDARE, arbeiden.

ADSUETUS, ge-woon, ge-went, gewennet. *non Adsuetus*, on-gewoon.

ADVEHERE, aen-voeren ; toevoeren : bij-brengen. *Advectus*, ingevoert.

* ADVELARE, be-dekken, overdecken, toedecken.

ADVENA, aen-komeling ; inkomeling ; toe-komeling : vremdeling : uit-lander : buiten-lander ; buiten-saet ; buiten-man, * uitlander.

* ADVENERARI, aen-bidden ; hertelik eeren.

ADVENIRE, ADVENTARE, * bijkomen ; naken ; tot ieman komen ; — aen-komen, toe-komen : wedervaeren : over-gaen : over-komen. *Advenire ex insperato*, ten aen-gang komen. *Advenire opportunè & optatò*, wel-komen. *Advenire inexspectatò*, over-loopen, over-vallen.

Adventus, komste ; aen-komste ; toe-komste ; * over-gang ; overkomste. — *Adventu comiter excipi*, wel-kom zijn, wille-kom zijn. *Adventum felicem alicui gratulari*, wellekom, wille-kom heeten ; wel-komen. *Adventus tuus est perquàm gratus*, welkom zijt dij.

Adventurum, toe-komende, toekomstig.

Adventitius, aen-komeling : toegekomen ; over-gekomen.

Adventor, kallant, *chalant*, *Gall.*

* *Adventorius*, welkom-gifte.

* ADVERBERARE, seer slaen.

* ADVERBIUM, toe-woord ; stijf-woord.

ADVERSARI, weder-staen ; wederen, weeren : letten : tegen-zijn : opposêren, opponêren : contrariêren : wers zijn, te wers zijn. *Dicitur* wers *per syncopen q. d.* weders.

Adversus, Adversum, ex Adverso, tegen-over, tegen-over gelegen ; tegen, tegens : weder : contrarie. *Adversum alicui venire, ire*, tegen-komen, tegen-gaen ; be-jegenen, be-tegenen.

Adversus, Adversans, Adversator, Adversarius, Adversa pars, tegen ; tegen-partije ; tegen-deel ; tegen-deel ; tegen-partijdig : partije, partijdig ; weder-partijdig ; weder-partije ; wederig : parciael : vijand : * weder-spannig, — weder-willig, weder-wordig ; weder-man : weder-saeke, *vet.* weder-saeker : wers, wars, warst, warsse : contreman : opposant.

Adversarius capitalis, dood-vijand.

Adversa, orum, Adversæ res, Adversitas, tegen-spoet ; tegenheid ; tegen-spel ; tegen-stoot : wederinge ; weder-spoet ; weder-wille ; weder-weerdigheid ; weder-val ; weder-stoot : wers-heid : on-spoed : kommer, komber : roi : rabot : mis-wende : sukkelinge : on-geval.

Adversa pati, sneven, snovelen.

Adversè contingere, weder-vaeren.

ADVERSARIA, ORUM, kladde, klad-boek : schrijf-boexken : kloter-boek, kloter-papier : minute, minuet-brief.

ADVERTERE *rem aliquem, aut*, ADVERTERE *animum in rem aliquam*, ie-waerts achte op nemen, hebben oft slaen : gade slaen : waer-nemen ; * ver-nemen ; ergens op letten : — *non Advertere*, ver-sien, over-sien.

Advertere, ut, navem &c. aen-leggen : aen-wenden : aen-keeren ; toe-keeren.

ADVESPERASCERE, avenden : den avond valt ; * avond worden.

* ADVIGILARE, nerstelik waken ; be-ijveren.

ADVOCARE, be-roepen ; toe-roepen : ont-bieden.

Advocatus, tael-man ; tael-sprake, tael-spreker, tael-voerder : veurmonde : veur-sprake, *tam pro Advocato, id est*, veur-spreker *(eâdem formulâ dicendi, quâ* maeg-schap, heer-schap, boel-schap) *quàm pro Advocati oratione, patrocinio :* Advocaet, patroon.

Advocatus & defensor civium, seind-schepen, sind-schepen.

Advocatio, assistencie.

Advocatus, voor-spreker : advocaet.

* ADVOLARE, toe-vliegen.

* ADVOLVERE, aen-rollen ; toe-wentelen.

ADULARI, vleiden, vleien ; vleid-baerden ; vleid-steerten *(ut canes caudâ adulari) :* vlouwen, vleeuwen, vloewen, fleeuwen ; fleemen : pluim-strijken : koosen : lief-kosen ; lief-laffen : lof-tuiten : mond-fluiten : smeeken, smeekelen : seem-strijken : streelen : strooken : smout-potten : honig om de mond strijken : plais-dank be-haelen, plas-danken : fletsen, fletteren, flattêren : *flatter, Gallis.*

Adulator, pluim-strijker : vleider, vleid-steerter : huicheler : smeeker : seem-strijker : vleid-baerd : lof-tuiter : oogen-dienaer : kooser : lief-laffer : mond-fluiter : fletser : oogeler, oegeler, *sax.* plas-danker, vos-swantser, *germ. sax.* vlasch-boker, *metaph. fland.* vlaeden-bakker, *metaph.*

Adulatio, Assentatio, vleidinge : smeekinge, smeekerije : pluim-strijkerije : plais-dank : karesse.

ADULTER, over-speelder : ee-breker ; echt-breker : boeve, boef : polle, pol.

Adultera, over-speelster : kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, *ger. sax. sic. vet. (sed non propriè puto de Adulterâ dici*, kevisse, *verùm de concubinâ, quòd velut in caveâ* (kevie) *asservetur*, eene kamer-katte).

Adulteræ maritus, hanne : kokkok.

Adulterium, over-spel : ee-breke : echt-schendinge : keefs-dom, kebs-dom, kevis-dom. *in Adulterio deprehendere*, over-dekken, ont-dekken.

Adulterio gignere, over-winnen.

Adulterinus, bastaerd : overspel-kind ; over-spelig, over-wonnen bastaerd ; in over-spel gewonnen : on-wettelik geboren. *Dicitur & metaph. pro re adulterata*, * valsch, ver-valscht, — ge-valscht ; *sicut Adulteratus*, valsch ; ge-valscht ; * gecontrefeit, — ver-valscht ; bastaerd ; *ut*, bastaerd-peper : *contrà, non Adulteratus*, on-ver-valscht. *Sic*,

Adulterare, Adulterari, over-spelen, over-spel doen ; * ee-breken—, *transfertur ad*, valschen, ver-valschen : contrefaiten : ver-bastaerden. *Hinc, Adulterator*, ver-valscher ; valschaerd ; valscher. *Adulterator monetæ*, munt-valscher ; valsche munter : *Adulterator testamenti*, ver-valscher van testament.

ADULTUS, vol-wassen ; ge-wassen : op-geschoten. *Adultus, adultâ ætate*, vol-jaerd : *plenis nubilis annis, Virgil.*

ADUMBRARE, be-schemen, be-schemeren : over-schaduwen : be-worpen, be-werpen, met kole oft anders : patronêren. *Adumbrare rudiori penicillo*, dood-verwen.

* *Adumbratim*, duisterlik, donkerlik, met den lichte. — *Adumbratio operis conficiendi*, be-stek : be-worpsel, be-werpsel ; be-worp, be-werp ; ont-werp : be-trek : bootse, boetse, *ut picturæ, &c.*

* ADUNARE, in een ver-gaderen, ver-samelen ; tot een brengen ; vereenigen.

ADUNCUS, krom : haekachtig. *Aduncus brachio*, krom-arm.

Aduncare hoeken ; * krommen, krom maeken.

ADURERE, branden, bernen ; ver-branden ; ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen : bleisen ; bluisteren ; ver-bleisen ; ver-bloesemen ; ver-bluisteren : ver-blaeken : sengen ; ver-sengen, ver-singelen ; be-sengen : roosten : aen-branden.

Adurere leviter superficiem panni, ver-broeien.

Adurere frigore, be-haeren.

Adurens, heit, *fland. Adurens linguam*, heet op de tonge.

Adustus, ver-sengt. *Adustus cibus*, aen-gebrande spijse.

Adustio, brand : ver-schoudheit.

* ADURGERE, toe-aen-dringen, stijf aen-douwen.

* AD USQUE, tot aen.

ADYTUM TEMPLI MAIUS, koor ; hoogen koor. *Adytum, pars templi secretior*, gaerw-kamer, sakristije.

ÆDES, *dis*, kerke : tempel.

Ædicula, Ædicula sacra, kerksken : kapelle : tabernakel.

Ædes, dium, huis. *Ædes primæ*, veur-huis, *posteriores, ultimæ*, achter-huis.

Ædes parvæ, Ædicula, huisken.

Ædes regiæ, hof.

Ædes colere, be-woonen.

Inter Ædes duas spatium, tusschen-huise.

Ædium cavum, veur-hof.

Ædium signum, insigne, huis-berd, hang-berd.

Ædium locandarum insigne, huis-brief; *vel, vendendarum.*

In Ædes alterius irrumpere, vi & cum impetu ingredi inquisitionis ergò, huis-soekinge doen : heim-soeken : *talis irruptio,* huis-soekinge : *quæcunque infractio Ædium,* huis-braeke.

Ædificium, ge-bouw : ge-timmer : ge-stichte : timmeragie, timmeringe : huisinge : wooninge : fabrijke. *Ædificii basis, fundamentum,* basement.

Ædificii appendix, af-hang aen den timmer : uit-laet, *vet.*

Ædificii frons, geevel; veur-gevel.

Ædificii pars, vak, vakkeel.

Ædificiorum fastigii eminentia pinnacula & signa; pinnæ, voien, foien : kanteelen.

Ædificium absolvere, op-timmeren.

Ædificio instruere, be-timmeren.

Ædificium excitare, altius tollere, op-voeren den timmer.

Ædificiis impendere, sive consumere, ver-timmeren.

Ædificare, timmeren, temmeren : bouwen : stichten, stiften : setten een huis : huisen, *vet. fland. Ædificare perfectè,* op-timmeren. *Ædificatus,* ge-timmert ; ge-bouwet ; gesticht.

Ædificatio, bouw, bouwe, bouwsel ; ge-bouw : ge-timmer ; timmeringe : stichtinge. *Ædificatio apud ecclesiasticos, exemplar probitatis,* ge-stichtigheid.

Ædificator, bouwer : stichter ; * timmerman.

ÆDILIS, bouw-heer ; bouw-meester : erf-scheider : roed-meester.

Ædilis Cerealis, qui annonam curat & mensuras, vendentiúmque avaritiam coërcet, keur-meester.

ÆDITIMUS, *Æditus, Ædilis,* kerk-meester; kerkenaer : marglier. * *Æditimari, Æditnari.*

AEDON, nachtegael.

ÆGER, *(sive animo, sive corpore),* ÆGROTUS, krank : on-gesond : siek; (seke *sax.*) siekelik : oodelik, oielik, oolik : suil-oore, suil-oorig ; hang-oore : * on-lustig : suchtig.

Ægras voces ciere, stenen.

Ægrotum simulare, den siekaerd maeken.

Ægrè, nauwelik : qualik, quadelik : swaerlik : kuim, kume, koem, koum : on-gern : nood, noie : on-lijdsaemlik : * swaerlik; med moeite oft arbeyd ; bekommerliken ; med pijne.

Ægrè ferre, on-dank weten : belgen : mal-content zijn.

Ægrè alicui facere, leed doen.

Ægrescere, quexen, * krank &c. worden.

Ægrotare, krank zijn : ziek zijn.

Ægritudo, * *Ægrimonium, Ægrotatio,— (seu animi, seu corporis)* on-gesontheid ; on-gesonde, *vet.* kommer, komber : be-kommeringe, be-kommernisse : quaele, quelinge ; quaelikheid : seer : mis-quaem : on-gemak : swaerheid, swaerigheid, oft swaernisse van herten : on-moed ; on-ge-moedigheid : on-lust : leed, leid droefheid, droevigheid, droefschap ; be-droeftheid : dolian-cie : passie.

Ægritudo molestior quam periculosior, pichelmije.

Ægritudo premens, bangigheid.

Ægritudo sine ulla rerum meliorum spe, desperatie.

Ab Ægritudine liberari, be-komen:

ver-queiken, ver-quikken, ver-quikkeren.

ÆGILOPS, *(vitium Secalis)* dravik : gebaerde evene.

Ægilops, Ægilopa, fistel in d'ooge.

ÆGIALUS, werf. *Vide,* AGGER.

ÆGIS, korsalet, korselet, *pro* LORICA. *Aliàs Clypeus Palladis, Amaltheæ capræ corio factus,* bokeler, *q. d.* bokken-leder, *id est, corium sive pellis hirci, quòd clypei coriis bestiarum & jumentorum, præcipuè verò hædorum, vestiantur.*

ÆGOCEROS, steen-bok.

ÆGYPTII VAGI DISCURRENTES, *&c. Vide,* CINGARI.

AËLLO, *canis valdè velox (inter Canum nomina)* vlieg-wind.

ÆLURUS, kater ; katte. *Vide etiam,* FELIS.

Ælurus silvestris, boom-ruiter.

Ælurus sabellinus, sabel.

Ælurorum sonitus, quem edunt terrefacti aut prædam nacti, pruisschen.

ÆMULUS, be-nijder : ijverer, ijverig : jaloes.

Æmulari, be-nijden : nae-volgen : ijveren : jaloes zijn.

Æmulatio, nijd : ijver, iever ; na-maeking.

ÆNEATOR, trompette, trompetter ; trompet-blaser ; trompet-steker : ketel-trommel-slager, *Adr. Junio ex Marcellino.*

ÆNEUS COLOR, koper-geel. *Vide etiam,* ÆS, *&c.*

ÆNIGMA, raedsel ; ge-raedsel : vraege, vraegsel.

Ænigma solvere, raeden ; ge-raeden. *Ænigmatis expositor,* ge-raeder.

AËNOBARBUS, AHENOBARBUS, rood-baerd.

ÆQUUS, billig : recht ; recht-veerdig ; recht-sinnig ; ge-rechtig : redenlik. *Æquus et bonus,* op-recht van herten.

Æquus, ver-noegt : te vrede : content.

Æquus, Æqualis, lijk, lik ; ge-lijk ; even, effen ge-lijk : juist, just. *Vide etiam Æqualis, Æquus & amplus, superficie planâ,* blak, vlak : effen : slecht, slicht, slacht ; spiegel-slecht : plaen, plein : reis, *vet.* blaf *(facies plena & ampla,* blaf aen-sicht). *Vide etiam, Æqualis, Æquor.*

Æquo animo, gelijk-moediglik.

Æquo & pacato animo, goeds moeds.

Æquo animo esse, te vreden zijn.

Æquo gratóque animo, geren, geern, gerne. *parùm alicui esse Æquum,* iemanden qualik vermogen.

Æquum, Æquitas, billigheid : recht ; ge-rechtigheid ; ge-recht : redenlikheid : recht-veerdigheid : ge-lijk, ge-lijkheid : goedertierenheid.

Æquum et bonum, recht en reden.

Æquo et bono niti, ge-rechtig zijn in eenige saeke.

Æquitas animi, saecht-moedigheid.

Æquum justúmque præstare, be-scheid doen.

Æquum facere (vulgo in compotationibus) be-scheed doen in 't drinken.

Ad Æquitatem non respondens, on-just, on-juist.

Æqui bonique facere, nemen in goede.

Æquo pluris censere, ver-schatten, over-schatten.

Æquum est, het be-taemt ; het be-hoort.

Æquè, recht ; rechts ; rechtelik ;

recht-veerdiglik ; ge-rechtelik : gelijkelik, *(ex Æquo)*.

Æquè ac, Æquè atque, effen als, even als oft ; soo wel als.

Æquè bene, effen wel, even wel : ge-lijke wel ; lijke wel.

Æquè doctus, even geleerd.

Æquè longè, even verre.

Æquè magnus, even groot.

Æquè multum, ge-lijke veel ; lijke veel.

Æquè parvus, even klein.

Æqualis, even, effen ; lijk, gelijk ; even-ge-lijk. *Non Æqualis*, onjust, on-juist.

Æqualis socius, maet, med-maet, maetken.

Æqualis, pareil ; paragon.

Æqualis, planus. Vide, ÆQUUS, ÆQUOR.

Æqualis, soorte. *Æquales res*, sorteringe.

Æqualis progenie sive generatione, even-boortig. *Æqualis ætate, annis*, tijd-genoot ; een-tijdig : even-oud. *Æquævus*.

Æqualis pondere, even-wichtig.

Æquabilis, even-gelijk ; * wel over een komende.

Æquare, Æquiparare, evenen, effenen ; ver-effenen : ver-lijken, ver-ge-lijken : justêren, juistêren : passen : pleinêren : paragonêren.

Æquare scalpro, stemmen, *Germ.*

Æquare, solo æquare, slechten, slichten, slachten ; be-slichten, beslissen.

Æquatus, ge-slecht, ge-slicht.

Æqualiter, effens, effentlik : gelijkelik : nae proportie. *Æquabiliter, Æqualitas*, * *Æquabilitas*, — ge-lijkheid : evenheid, effenheid : paragon.

Æquamentum, ge-wicht in de waege ; in-staende ge-wicht. *Vide, Æquilibrium.*

Æquanimus, gelijk-moedig : verdragelik.

* *Æquanimis*, lijd-saem, ge-duldig ; matig.

Æquanimitas, gelijk-moedigheid : ver-dragelikheid : * lijdsaemheid.

Æquanimiter, gelijk-moediglik. *Æquanimiter ferre, perferre, pati, concoquere*, op-brassen ; *metaph.* lijdsaemelik.

Æquatio, effeninge.

Æquator, evenaer, effenaer, *(quod etiam lineæ æquinoctiāli adaptatur)* : ge-lijker : strijker der maeten.

Æquilibris, gelijk-wichtig : rechtmatig.

Æquilibrium, waeg-stand : gewigt in de waege : in-staende gewicht : contre-pois.

* *Æquilibritas*, even-wichtigheid.

Æquimanus, rechts en slinx.

Æquinoctium, even-nacht : gelijkdag.

Æquiparare, ge-lijken ; ge-lijk maeken, * ver-gelijken.

Æquiparatio, ver-gelijkinge.

Æquipollens, Æquivalens, evenkrachtig. *ad Æquipollentiam (vulg.)* nae gelande.

Æquipondium, sacoma, pundel, punder, pondel, ponder : tegengewicht : remedie.

ÆQUOR, *Æquum planum*, blak, vlak ; vlakheid. *Æquor campi apertum*, vlak veld ; even veld. *Æquor rei*, het vlak.

In Æquor extendi, item, extendere, vlakkeren.

ÆQUOR, *mare æquale*, vlakke see : maer, maere, mer, *Ger. Sax.*

Æquorius, seesch ; seeuwsch.

Æquor in insignibus gentilitiis, quæ Arma nobilium vulgò vocant, veld van wapenen, teeken, oft schilden.

AËR, locht, lucht, loft. *Dicitur* locht *à levitate & lumine : quòd simul levitatem & lumen rebus præbeat. Simili ratione æther quoque dicitur ἀπὸ τοῦ αἰθεῖν, quòd cursibus rapidissimis rotetur.*

AËR, *aëris constitutio*, weer, weder, wedder.

Aër humidus, wak weder ; nesch weder.

Aër languidulus, liquidus, smoel weder.

Aër nubilus, monkende, pronkende, smuikende weder.

Aër sudus, serenus, clarus, klaer weder, sonnen-schijn.

Aër tepidus, laf weder ; soel weder.

Aër torridus, spaekig, spaekerig weder.

Aëris fluxus, fluor, wind ; waeinge.

Aëris furens impetus, bijse.

Aëris inconstans et tempestuosa constitutio, buiachtig oft buiig weder.

Aëri exponere, ver-wederen, verweren in de sonne.

Aëripes, locht, lochtig ; snel ; locht-voet, licht-voet.

Aërius, Aëreus, hoog : locht, lochtig.

Aërizusa, gemma, turkois.

Aëromeli, hemel-honig.

Aërosyncritus, cui corpus est raræ texturæ et transpirabile, helder van lichaem.

ÆRA, HERA, date, als van brief, &c.

Æramentum, Ærarium, Ærugo, Æruscare, } *Vide*, ÆS.

ÆRUMNA, on-ge-valligheid : jamer, jammer : kattijvigheid : armoede : sukkelinge : ellende.

* *Ærumnabilis, Ærumnalis, Ærumnatus, Ærumnosus, Ærumnis et laboribus afflictus*, sukkeler : kattijf, kattijvig ; keittijf : on-gevallig : ellendig.

ÆRUMNA, ÆRUMNULA, *muli Mariani*, ref, reft : kretse : wandel-stok.

ÆS, ÆRIS, *metallum quod Chymistis Jupiter*, eere, ere, aere, aeren ; ere-werk, aere-werk : * lattoen. — *Æs cyprium, caldarium*, koper, koper-werk. *Item, Æs, pecunia*, geld.

Æs abolitum, af-geset geld.

Æs alienum, æs mutuo datum vel acceptum, creditum, schuld, schoud : geld-schuld : uit-schuld : credijt. *Æs meum, Æs nostrum, Æs suum, id quod nobis alii debent*, weder-schuld. *Æs alienum & Æs suum*, schuld ende weder-schuld. *In Ære alieno esse, Ære alieno teneri*, schuldig zijn : *eo opprimi, obrui*, steken in schulden. *Ære alieno obstrictus*, schuldig, schoudig, schuldenaer. *Æs alienum alieno solvere*, schuld met schuld betaelen. *Æs alienum mittere, remittere*, quijt-schelden.

Æs circumforaneum, woeker-geld.

Æs confusaneum, billion.

Æs militare, stipendium, besoldinge ; soud, be-soudinge. *Æra merere*, dienen ; sold winnen : *hinc, Ærarius, pro Milite*, krijgs-knecht. *Vide etiam, Stipendium.*

Ære mutare, commutare, ver-koopen ; ver-hantêren ; ver-tieren.

Ære æstimare, schatten : werdêren, waerdêren : setten op geld.

Æs signare, stempelen.

Æris figurati conflator, muntsmelter, smelter van gelde : geldbreker.

Ære dirutus, uit-ge-monstert.

Æris prodigus, quist-geld.

Æreolus, kopere penningsken.

Æs caldarium, fusile, æramentis faciendis aptum, klok-spijse.

Æs coronarium, aurei coloris, latoen, lattoen : krants-blek.

Æs grave, masse van koper, silver &c. *In Æs incidere, inscribere, insculpere,* koper-steken, snijden in 't koper, *cum id fit aquâ forti,* etsen : bijten in 't koper.

Æs viride, Æris flos ; Rubigo quædam in ære cùm virescit, kopergroen, koper-roest ; spaens-groen ; spaen-groen ; spang-groen ; groenspaen. *Ærugo hæc, propriè dicta, rasa sive rasilis est. Quæ vox etiam transfertur ad alia metalla, præcipuè ferrum* : roest ; be-roest : slijp.

* *Ærugo,* koper-roest, koper-groen. — *Æruginem contrahere,* ver-roesten : squatteren : be-roesten : roesten. *Æruginosus,* roest, roestig, roestachtig; ver-roest. *Ærugo etiam in segetibus,* honig-dauwe.

Æris & Cadmiæ favilla. Vide, Pompholyx.

Æris spurcities, retrimentum, recrementum, stercus, palea, schuim van metael.

Æris squama, koper-slag, *id quod marculorum ictibus excutitur.*

Æreus, koperen ; van koper, *Æneus.*

Ærea vasa, opera ; Ærificium, aeren-werk : koper-werk : ketel-werk.

Ærisonus, klinkende.

Ærare, Ære tegere, ver-koperen. *Æratus,* ver-kopert.

Ærarius faber, koper-slager ; koper-smit ; koper-werker.

* *Ærosus,* vol kopers, met veel kopers ver-mengt.

Ærarius lapis, vier-steen : kopersteen.

Æramentum, aeren-werk.

Æramentum, vulgò, Campana, klokke.

Æramentum horarium, uir-klokke.

Æramentum classicum, storm-klokke.

Æramenti curator, beijaerder.

Æramentarius faber, fusor, geel-gieter : rood-gieter : rood-smit : klok-gieter : bus-gieter.

Ærarium, domuncula sacra, kapelle.

Ærarium, præcipuè publicum, geld-stok : schat-kamer : stad-geldkamer : kamer van ont-fang : stadkiste. *Ærarium principis,* veurstenschat : fisk.

Ærarii præfectus, quæstor, tribunus ; Ærarius, schat-meester; rentmeester ; penning-meester : tresorier : ont-fanger.

Ærarii Præfectura, rent-meesterschap.

Ærarius scriba, boek-houder : rekening-schrijver.

Æruscare, æra sive pecunias & cibum undique colligere præstigiis & fallaciis, truggelen : praktisêren om geld te krijgen : rabouden : moes-koppen : liegen ende bedriegen : konstken spelen.

Æruscator, qui mendaciis fallaciisque captat quæstum et malis artibus corradit pecuniam, truggeler : * truggelaer : — raboud : land-bedrieger : konstken : guichelaer : lieger ende bedrieger. *Propriè tamen sit,* ketel-boeter.

Æruscatio, robijn-sak.

Æsalo, Æsalon, Æsalus, smerlin; smeerlin : merlin, meerlin, marlin. *Accipitris genus minimum, quod omni plerumque anni tempore in nostris vicinisque regionibus manet ; cùm reliqua Accipitrum genera sub hiemem abeant. Dicitur autem* merlijn *à* merren *sive* marren, *id est, manere, morari.*

Æstimare *(præcipuè Ære),* achten : schatten : setten : op geld setten : op prijs stellen : be-schatten : houden : grooten, *vet.* begrooten : weerdêren : waerdêren : loven om te verkoopen : passen : taxêren : roeken, rochten, ruchten. *Æstimare magni,* hoog achten. *Æstimari plurimum,* ge-sien zijn : ge acht worden. *Æstimare parvi,* klein achten : klein kennen. *Æstimare conjecturâ,* gissen. *Æstimare nummum,* valuêren ; evaluêren.

Æstimare edulia, merces &c., de spijsen oft waeren keuren.

Æstimatus, ge-acht : ge-weerdeert; ge-waerdeert.

Æstimandus, Æstimabilis, achtsaem, achtbaer : weerdêrlik : schatbaer ; schattelik.

Æstimator, schatter : weerdêrer, waerdêrer : lover. *Æstimator monetæ ; etiam, cuiusvis mercis inspector & æstimator,* weerdein, waerdein.

Æstimatio, achte, achtinge : prijs : weerde, weerdêringe : af-schattinge: sieringe, *Grotio.* gisse ; gissinge : ver-lang : valeur : quote : taexe, taxe : achtsaemheid : reputatie : * schatting.

Æstimationem numismatis augere, op-setten het geld.

Æstimatio capitis sive corporis ; multa æstimationis capitis, weere. *Vide,* Luitio.

Æstimatio fortunarum pro cuius ratione tributum penditur, schattinge : schildtael. *vet. hol.*

Æstas, somer. *q.* son-heer, *id est, solis dominus, P. Nannio. Becano q.* samer, *id est, coacervator ; quòd æstas coacervet quæ ad victum sunt necessaria : hinc et vocem Æstas non ab æstu derivat ; sed ait dici ab* aes-tas ; *à coacervatione victus seu escæ.*

Æstas prima, nova, incipiens ; Æstatis initium, veur-somer. *Æstas media, adulta, summa,* mid-somer. *Æstas præceps, autumnalis, vel, extrema, senescens, ultima,* nae-somer : kraen-somer, *cùm scilicet grues mense septembri hinc ad Meridionalia discedere incipiunt, hyemem venturam præsentientes.*

Æstivare, someren ; ver-someren ; somer-legeren.

Æstivus, somersch, somerachtig, somer-tijd.

Æstivus fervor, Æstus, somerhitte.

Æstivi fructus, vel fruges, poma &c. somer-fruit ; somer-oeft ; somer-goed.

Æstiva, orum, somer-huis, somerlager : lommeringe.

Æstus, hitte, somer-hitte. *Æstus sidereus, hiulcans agros,* spaekig, spaekerig weder.

Æstu nimio, sive æstivo aëre corrumpi vel aduri, ver-someren, besomeren.

Æstuosus, hittig. *Æstuosum cælum,* beisig weder.

Æstuare, heet zijn : *Æstuare labore, itinere, cursu, &c. nimio,* ver-heetsteren, ver-heitsteren : bijsen, biesen, *ut vaccæ :* ravelen, raveelen. *Item,*

Æstuare, wallen, wellen : bortelen, bordelen.

Æstus, welle : sink-sand, sinkel-sand : gloet.

Æstus, *maris crescentis aut decrescentis commotio,* ge-tije, ge-tijde; tije, tijde : vloed, stroom der zee. *adversum Æstum velis superare,* tegen stroom seilen.

Æstus marinus maior, Æstus plenâ lunâ concitati, spring-vloed ; spring-stroom : cier-stroom,

Zeland. Qui et Æstuarius fluctus, sprink.

Æstuarium, locus vicissim æstu maris, vel nudus, vel aquis stagnantibus opertus, vlakke : strange : arm der zee : raes.

ÆTAS, het leven ; leven-dag ; leef-dag.

Ætas quæcunque, oude, oudde, oudder, oudschap ; ouder-dom ; oudheid : *sed plerunque pro maturâ & senili ætate.*

Ætas longa, sive perpetua, eeuwe.

Ætas puerilis, kindsheid.

Ætas pupillaris, eerste minder-jaerigheid : *Ætas minor,* tweede minder-jaerigheid. *Illa sub Tutoribus; hæc sub Curatoribus;* die onder voogden, dese onder besorgers staende, *Grotio.*

Ætas quatuordecim annorum, jaer-schaere.

Ætas prætexta, juvenilis, florens, vernans, jeugd, jeugdom ; jongheid.

Ætas provecta, integra, be-daegden ouderdom, be-daegden ouder, be-daegdheid : *Ætatis provectæ,* be-daegdt.

Ætas vergens, præcipitata, grandior, af-gaende ouder. *Ætatis defectæ, exactæ,* af-gaende mensch.

Ætate hac, heden-daegs.

Ab Ætate ineunte, van jonk af.

Ætatem agere, degere, leven ; sijn leven over-brengen, ver-slijten.

Ætatem suam benè curare, goede daegen hebben.

Ætatem non ferre, af-gaen.

Ætatis eiusdem, par ætate, een-tijdig ; even-oud.

ÆTERNUS, ÆTERNITAS, *&c. Vide,* ÆVUM.

ÆTHER, *ignis,* element des viers.

Æther, locht, lucht. *Vide,* AËR.

Æther, Ætherea arx, hemel.

Æthera scandere, hemelen ; ten hemel vaeren. *Æthereus,* hemelsch.

Æthra, hemel-schijn, schijnsel des hemels. *Sub Æthra,* onder den blauwen hemel.

ÆTHIOPS, moor, moor-man, mooriaen, moer. *Æthiopia,* Moor-land. * *Æthiopem dealbare,* ver-loren arbeid doen.

AËTITES LAPIS, adeler-steen : arend-steen. *Lapis qui in Aquilarum nidis reperiri solet : sic dictus vel à colore avis, vel à virtute; quia absque eo Aquila párere non potest.*

ÆVUM, ewe, eeuwe. *Ævi maturus, ætatis maturæ,* be-jaerd. *Ævum traducere,* leven.

Æviternus, Æternus, eewig, eeuwig. *Ab Æterno,* oit, oint.

Æternare, Æternum reddere, ver-eeuwigen. *Æternè, Æternum, in Æternum,* eewiglik : iemer, immer.

Æternitas, eeuwe ; eeuwigheid.

AFFABRÉ, aerdiglik : meesterlik : behendiglik : * puik, πύκα — konstiglik : ver-standelik.

* AFFANIA, beusel-merkt, ijdele klap, praet.

AFFARI, aen-spreken ; aen-taelen ; aen-reden : toe-spreken.

* *Affatus,* aen-sprake.

Affabilis, spraeksaem ; ge-spraeksaem, ge-spraekig : sprek-baerig, *vet.* med-saem, ge-medsaem : vrindelik, vrind-saem, vrind-saemig : heusch ; hofsch : galik, gadelik, gaelik : kortois, koertois : gracieus, * beleefd, liefelik.

Affabiliter, ge-spraeksaemlik, be-leefdelik.

Affabilitas, ge-spraeksaemheid : vrindelikheid : hofscheid, heuschheid : gracieusheid : * beleefdheid.

AFFATIM, noeg, *vet.* ge-noeg ; ge-noegsaemlik : vol ; vol-op : koever : rijkelik ; * over-vloediglik.

AFFICERE, aen-doen, *be-wegen, — aen-doen. *Afficere aliquem honore,* iemanden eere aen-doen.

Afficere, ont-stellen, *Afficere maerore, tristitiâ, solicitudine,* be-droeven ; pijne aen-doen.

Afficere, be-gaeden ; *in utramque partem : turpiter, inhonestè, indecorè, indecenter,* leelik be-gaeden : *honorificè, decenter, speciosè,* heerlik be-gaeden. *Affici,* toe-gedaen zijn.

Affectus, a, um, ge-stelt ; ont-stelt, ont-set, *ut, difficultatibus, molestiis.*

Affectus animo, ge-moedt, ge-moedet : dispost : sinnelik.

Affectus animo erga aliquem, benè aut malè, wel oft qualik tegen iemanden gesint zijn. *benè,* toe-gedaen.

Affectus, be-staen : *Affectus, morbo vid',* be-staen van siekte : krank : siek : flau : be-siekt.

Affectus, Affectio, moed, moet ; ge-moed : dispositie, * ge-steltheid.

Affectus, Affectio erga aliquid, trek : ge-negenheid : suchte : ge-sintheid : be-geerte : herts-togt ; herts-trek : sinnelikheid : affectie.

Affectus, us, Affectio, animi passio, ont-steltheid : aen-moedinge : be-wegentheid des gemoeds : * toe-val des gemoeds : — passie ; * ge-steltheid.

Affectus suos qui nequit domare, ael-weerdig.

Affectare, hungkeren : herken, *vet.*

Affectatus, parmant, parmantig ; * gemaekt.

Affectatè, veur-wittiglik.

Affectator, kies : curieus : sinnelik.

Affectatio, kurieusheid : sinnelikheid.

AFFIGERE, aen-hechten, aen-heften : aen-slaen, *ut ictu :* aen-kleven, aen-klijven : aen-lappen : plakken ; aen-plakken, *ut glutine :* aen-klampen : be-steken : klissen, klessen. *Affigi,* aen-kleven, aen-klijven. *Affigere,* aen-steken, *ut, veru carnes affigere,* 't vleesch aen-steken. *Affigere aciculâ,* speten met de spelle. *Affigere parieti,* plakken aan den wand. *Affigere osculum,* smak-muilen.

AFFINGERE, stoffêren de logenen, * bij-hangen, ver-sieren, aen-maeken.

AFFINIS *agro, domo &c.* ge-buer : naest-gelandt : reen-genood : belang, *vet.*

Affinis, affinitate junctus, swager, swaegerinne : swaeseling ; swaesenede : be-houdt vrind : ge-maegtaelde, *vet.* be-staende : sibbe ; ge-sibbe, *vet.* naeling : maegeling, *vet.* maegschap. *Vide etiam, Necessitudo.*

Affines, ge-swaegers.

Affines sceleris, facti, complicen ; consorten.

Affinitas, naederschap, naederheid, naerhede : on-ver-scheidenheid : ge-lijkinge, ge-lijkenisse, ge-lijkheid.

Affinitas, be-houd maegschap : swaegerschap : naelinkschap : sibbe ; ge-sibbe, be-sibbe ; ge-sibschap ; *ge-sibte, — sib-schap, *vett.* maegschap ; maeg-taele ; maeg-sibbe : alliancie.

Affinitas initialis, spiritualis, kom-pêrschap.

Affinitate jungere, ver-maegschappen : be-vrinden ; *conjungi,* alliêren.

AFFIRMARE, *ut juramento &c.* sekeren, *vet.* toe-seggen : toe-stemmen : be-vesten, be-vestigen : vol-woorden, *vet.* be-jaen : asseurêren, * ver-sekeren ; voor waer seggen, vastelik seggen.

Affirmatio, sekeringe ; ver-sekeringe : vol-woord, volg-woord, *vet.* ja-woord.

AFFLARE, aen-blasen : * aen-aessemen : be-winden : aen-waeien ; be-waien.

Afflatus, vento, aurâ, be-waeit.

Afflatus, ver-slaegen ; ver-baest.

Afflatus dæmone, be-seten mensch.

Afflatus, (us,) divinus, in-geestinge : in-gevinge des heiligs geests : * aen-blaesinge ; in-blaesinge.

Afflatu nocere, aen-kleven, aen-klijven.

* AFFLERE, bij-weenen, mede-weenen, krijten oft schreien : *item,* de krijter maeken oft spelen.

AFFLIGERE, te neder, ter aerden, ergens tegen smijten, slaen, stooten : ver-drukken : * ver-perssen.

Affligere, Afflictare, quellen : pijnen, pijnigen : plagen : kruissen : martelen : tormentêren : ver-volgen. *Affligi,* quaed hebben.

Affligere curru equóve, over-rijden.

Afflictus, bange, bangig : be-droeft : benouwt : be-drukt ; druksalig ; drukkig, drukkelik : ge-quelt : ver-slagen.

Afflictâ esse conditione, valetudine &c. qualik aen zijn.

Afflictio, Afflictus, us, Afflictatio, pijn, pijne ; pijninge : ge-quel ; quellinge, quellagie : ver-noi, ver-noei : plage : kruis : ver-volg : persecutie.

Afflictor, ver-volger ; * queller ; plager ; pijniger.

AFFLUERE, toe-vloeden ; over-vloeden : swalpen.

Affluens, over-vloedig.

Affluenter, over-vloediglik.

Affluentia, over-vloed ; over-vloedigheid.

* AFFODERE, bij oft aen-graven.

AFFULGERE, be-schijnen ; aen-schijnen : be-straelen ; * aen-blinken.

* AFFUNDERE, toe-gieten, oft storten.

AFRICUS, *ventus,* suid-westen wind.

AGALLOCHUM, paradijs-hout : aloës-hout, *quibusdam* soet-hout, *ab odore potiùs quàm sapore.*

AGAPE, *es, vel,* AGAPA, *ae,* almoesse ; aelmisse.

AGARICUM, dennen-swam.

AGASO, esel-drijver ; esel-stouër : muil-drijver ; muiltier : palfrenier : stal-knecht.

AGEA, *in nave,* gang in de schepen : waering.

AGER, land : akker : veld : *& voce generaliore,* goed : stuk lands ; * kroft, krocht, — *agri modus videtur :* kramp : bane, baene, *vet.* kouter, kauter, *fland.* * *præcipuè de culto sive arato* — hoeve-lands, hoef-lands, *Ger. Sax. Sicamb.* gehecht, *vet. Ger.* campanie. *Item,* ouwe, auwe, *vet. et potissimum,* gouw. *Hinc multa regionum urbiúmque nomina,* Boone-gouw, *Ager Boloniensis* : Henegouw, *Ager Haniæ, Hannoniensis, Hannonia :* Haspen-gouw, *Hasbania :* Ooster-gouw, *sive* Ooster-goe *&* Wester-gouw *sive* Wester-goe, *Terra Orientalis et Occidentalis.*

Agellus, akkerken.

Ager fossâ, agger eaut sepe clausus, Ager septus, blok lands : *vel, depressior,* kroft, krocht.

Ager colonus, winnende land.

Ager arvus, arene, erene : koren-land ; koren-veld.

Ager novalis : pascuus, dries, driesch, dries-land, dres, dres-land.

Ager pascuus, compascuus, weide ; wei-land, weid-veld : euwssel : land-ouwe.

Ager compascuus communis ad

pascenda pecora, vrunte, vroente.

Ager conductitius, bruiker.

Ager stercoratus, gemest land.

Ager pinguis, fecundus, ferax, fertilis, felix, vet land : vruchtbaer land : goed land.

Ager requietus, quiescens, requiescens, braek land ; braek-liggende land ; braek.

Ager hispidus & incultus, rouwagie ; ruichte.

Ager effaetus, defatigatus, exhaustus ; quasi pascuum avium, uit-gebouwt land ; uit-gemergelt land : vogel-weide.

Ager jejunus & aridus, drif, drief, *Zeland.*

Ager sterilis, infructuosus, odakker, oodakker, *J. St. et J. Avent.*

Ager sabulosus ferè, levis terræ, tenuis, sterilis, geest ; geest-land ; geest-akker.

Ager solitarius, desertus à culturâ hominum, ver-woest, woest land, verwoest-land ; *præsertim ericæ plenus,* heide.

Ager emphyteuticus, vectigalis, erf-pacht-goed.

Ager feudalis, leen ; leen-goed.

Ager decumanus, qui decimas quotannis pendit, tienden-land ; tiendbaer land.

Ager, qui ultra decimas, sextum etiam manipulum tribuit, schoof-land.

Agri, platte landen, plat land.

Agri limitanei, in limitibus provinciæ siti ; frontier-landen.

Agri fundíve possessor, in-gelande ; ge-lande.

Agri ora, margo, vorle.

Agri modus, actus, versus, dag-mael ; dag-wand.

Agri mensura seu portio maxima, heide, heide-lands, *vet. sax. Vide, Fundi mens.*

Agri mensuræ genera, vier-deel-lands, *id est,* hondert roeden : loope lands, loop-saed, lup-saed, *Campiniensibus spatium vid' quod uno modio conseri potest, id est,* vijftig roeden lands.

* *Agri mensura duodenum pedum in se multiplicatorum,* roede lands ; *atque hoc potissimum in ducendis fossis, cùm præter mensuram superficiariam, profunditas unius pedis additur.*

Agri oram arboribus contra ventos munire, be-mantelen.

Agrum colere, Agricolari, Agrum vertere, bouwen : winnen ; land-winnen : land-banen, *Grotio :* oorbaeren het land : teelen, telen *(hinc,* teel-land, *Ager in quo fruges aut olera conseruntur :)* teulen, tuilen, tuelen, toelen.

Agrum fodere, spaeden, spaeien.

Agrum stercorare, fimo pabulare, mesten.

Agrum sarrire, sarculare, runcare, à noxiis herbis purgare, wieden den akker : jatten, jetten.

Agrum silvestrem extricare, ruimen.

Agrum defatigare, uit-mergelen het land.

Agrorum limites, termini, land-paelen.

Agrorum deus, veld-god.

Agrorum cultus, Vide, Agricultura.

Agricola, Agricultor, bouwer & *per sync.* boer : land-bouwer ; land-man : *(& plur.* land-lieden .) huisman : win, winne ; land-win, land-winner : akkerman : * dorp-man ; — ploeg-man, *vet.* teel-man, * tuel-man, tuil-man — : rustier : vein, veint, *fris. Agricola Becano qui agrum colit, frugum tamen partem domino dat,* meier.

Agricolari, Vide, Agrum colere.

Agricultura, Agricolatio, Agrorum cultus, bouw, bouwe, bousel : land-bouwinge ; land-werk ; land-winninge ; land-neringe : akker-bouw ; akker-werk : tuel, tuil, toel : labeur ; * boere-werk.

Agrimensor, land-meter ; land-scheider : veld-meter.

Agrestis, boersch, boerachtig : heidensch : wild. *Agrestis homo & incultus,* woest mensch : heide, heiden, heidensch mensch : grof : bot : on-verstandig : loere, *vet.* schouw, schouwig.

AGERE, doen : maeken : werken : schaffen ; schappen, *vet.* (*hinc,* koopman-schappen, brand-schappen, *&c.*) ver-rechten : be-gaen : be-drijven : plegen ; plien, *vet.* scheeren, scheren : werven, *Ger. sax. sicamb.* practisêren, * handelen ; drijven.

Agens, doende ; dadig. *Agitur tua res,* het gelt u. *Agendo proficere,* ge-doen.

Age, doch, toch. * *Agesis,* med eene moed.—*Age, agedum,* wel-aen, * voord dan ; nu voord.

Age, sasa, *vox ad celeritatem hortantis,* * frisch op, hei op.

Agere, cum aliquo vid' tractare, communicare, &c. super pace, induciis, deditione urbis, alióve negotio, handelen : tractêren : communicêren : parlamentêren : negotiêren.

Agere, propellere, &c. stieren, stuiren, stueren : stouwen : mennen : perssen : drijven, drijfven, drijffen.

Actus, Actor, Vide suis locis.

Agere, jure, judicio, contra aliquem, aen-spreken, aen-leggen in rechte : be-tichten : be-tijen : daeden, *vet.* intentêren een proces : solicitêren.

Agere, prætexere, gerere personam, &c. houden : maeken : representeêren.

Age porrò, schikt oft neemt dat het soo zij.

Age sanè, ik bens te vrede.

Agere cauponem, pistorem, ludi magistrum, &c. houden herberge, bakkerije, schole, &c. *morionem,* den sot maeken. *Agere pro imperio,* den meester maeken.

Agere annum decimum, gaen in sijn thien jaeren.

Agere gratias, dank seggen, weten : be-danken

Actio, Actus, Vide, suis locis.

Agitare, roeren, rueren ; be-roeren, be-rueren : hutsen, hutselen : futselen : fimelen, femelen : schudden, ver-schudden : quikken : swikken : wapperen : waggelen, waegelen : peuteren, poteren : wippen : facelen, faselen : touwen : fikfakken. *Item,* plagen : helligen, *Germ.* tergen : hisschen, hitsen, hitschen, husschen, hetsen. *Agitare animo vel corde,* peinsen, peisen, * overleggen, bedenken. *Agitare, sæpiùs agere,* doen ende herdoen. — *Agitare caput,* schudde-bollen. *Agitare caudam,* wip-steerten, wispel-steerten, wepel-steerten.

Agitare, Agitari, ver-sukkelen.

Agitari, agi, drijven, drijffen : bortelen : ravelen, raveelen : woeden, wueden. *Agitari furente ac violento impetu,* bijsen, biesen.

Agitatus, actus, gedreven : geschudt, geschuddet : hellig, *Germ.*

Agitator, drijver.

* *Agitabilis,* licht-roerig, be-wegelik.

Agitatio, drijvinge : be-roeringe, be-rueringe : schuddinge : futselinge : exercitie. *Agitatio tremula atque subita,* wip.

Agilis, licht-roerig : knap : rap : flugs : gauw : wakker : vlietig, vlijdig : ring ; ge-ring : wak van lichaem : locht, lochtig ; * licht, geswind, rasch, snel— : handig ; be-hend, be-hendig, be-handig, be-handsaem ; ge-handsaem : quik ; quikker ; quix : hortig, hurtig : dapper : vaerdig, veerdig : vits : mondter, *ger. sax. sic.* dispost.

Agilis & tenuis, snogger, snugger : nukkerig, nugger, nuggerig ; knuggerig : *aliis,* snoekerig, [*instar ferè lucii piscis subsiliens,* J. R. *fortè etiam quasi jejunus,* nuchterig, F. R.]

Agiliter, wakkerlik : vaerdiglik : lichtelik ; * haestiglik.

Agilitas, wakkerheid : vaerdigheid : knap-handigheid : be-hendigheid, be-hendsaemheid, be-handsaemheid.

* AGGEMERE, toe-suchten.

AGGER, hoop : dijk : wijk, *vet.* walle ; (*hinc, Agger molarius,* molen-walle :) barm, baerm, berm : (*Vide autem, Crepido Aggeris :*) were : weerd, weert, wert, weerder, *vet.* schut, schutte, schutter : bouw, bouwe : sterkte : bol-werk ; blok-werk : schantse : pasteie, *ger. sax.* doel : parket : straete (*Vide, Via.*) *Agger cum fossa,* be-delf.

Agger viæ, steen-weg.

Agger marinus, ad coërcendum maris impetum congestus, see-dijk.

Agger interior, binnen-dijk, *sive quo vicinior aquæ novus excitatus est tutandæ alluvioni : sive interius veteri, metu ne vetus ille rumpatur aut abluatur,* slaeper.

Agger fossa sive aquagio obductus, gouw : *hinc,* Gouwe, Gouda, *urbs Holland. Ad. Junio.*

Agger in mare aut fluvium excurrens, uit-stekende hoofd in den waeter-stroom ; * rijs-werk ; rijs-hoofd ; rijs-dijk ; — werf ; *quæ vox Becano in fluminibus & mari denotat id quod ultra nativum ripæ littorisve ductum in aquas ab hominibus est projectum, ne naves vadi brevitate appellere prohibeantur : aut ut eo vis fluminum coërceatur.*

Agger obliquus, Agger fluminibus objectus, dam ; *à* temmen, *aut* tammen, *inquit Becanus, quòd impetus fluctuum inundantis maris aggere domentur.* [*Hinc oppidorum aut pagorum ad tales fluminibus objectos aggeres sitorum varia nomina ;* Amsterdam, Rotterdam, &c.]

Agger in flumine distinguendis aquis &c. over-tom.

Aggello fluctus obstruere, dammen.

Agger angustiore tramite inter paludes & stagnantes aquas præcipuè aggestus, kae, kaei, kae-dijk, kaei-dijk. *Pons longus apud Tacitum & Catullum, Had. Junio.* kae-dijk *Henrico Frisio q. d. Agger monedularum ; quòd in eo monedulæ præcipuè consideant, terrâ reliquâ aquis tectâ.*

Aggerem jácere, dijken : be-dammen. *Aggere aut vallo munire,* op-werpen eene schantse, dijk, bol-werk &c. bol-werken, be-bolwerken : schantsen, be-schantsen.

Aggere claudere, op-graeven.

Aggeres lustrare ; conficiendos curare, dijk-schouwen.

Aggerum curatores, Præfecti aggeribus curandis, heim-raed ; *q. d. domestici consultores, communis terræ consiliarii, Ad. Junio. Horúmque conciliis Præfectus,* dijk-grave, dijk-meester.

Aggerare, hoopen : dijken : dammen : stikken : * dijken.
Aggerator, dijker.
* *Aggerere,* toe-brengen ; op-tassen ; op-hoopen.
* *Aggestus,* op-hoopinge, ver-samelinge, hoop.
AGGLOMERARE, op-winden.
AGGLUTINARE, lijmen : aen-kleven, aen-klijven ; * aen-pappen ; — aen-plakken : toe-heilen. *Agglutinari,* toe-wassen : aen-kleven, aen-klijven.
AGGRAVARE, ver-lasten : ver-swaeren, * be-swaeren : — over-legen : laeden, laeien. *Aggravari,* ver-swaeren.
AGGREDI, aen-gaen ; be-gaen : be-staen : be-ginnen : aen-vangen : poogen, pogen : aen-slaen : onder-staen : aen-grijpen : aen-vallen : aen-veerden : aen-tasten.
Aggredi rem aliquam, aen-leggen sijne saeken.
Aggredi iterum, her-gaen.
Aggredi cum impetu, aen-tasten met ge-weld : be-stooten.
Aggredi cum irritatione, aen-randen, aenrandsen, aen-ritsen, aen-reesen, aen-saren, aen-tsarren.
Aggressio, Aggressura, Aggressus, aen-grijp ; aen-stoot; aen-val. *Aggressio fraudulenta,* tuk-reise, * bijgang, overvallinge.
* *Aggressor,* toe-vanger, be-springer, over-valler, aen-vaerder, aen-rantser.
AGGREGARE, gaederen, gaeren : ver-gaederen, ver-gaeren.
AGINA ; *quâ inseritur scapus trutinæ, id est, in quo trutina agitur & vertitur,* waeg-deure.
AGLAODOS, blik-tand : *inter Canum nomina.*
AGMEN, hoop : schaere : menge, *ger. sax.* menigte : her-togt, heir-togt ; her-vaerd, heir-vaerd ; togt des heirs : * volks-vergaderinge ; kudde ; koppel — ge-swadder, ge-swaede, *sax. sic.* rot : armeie, armade.
Agmen quadratum, squadron.
Agmen primum, avant-garde: veur-tocht. *medium,* middel-togt : batalie. *postremum,* hinder-tocht : arrière-garde.
Agmen facere, soldaeten aen-nemen.
Agmina longa exercitus, trein.
Agmina ducere, swermen.
Agminatim, hoopelinx.
* AGNASCI, na oft bij geboren worden ; aen-wassen.
Agnatus, vriend : mage ; mage-link, *vet.* be-staende : ge-vriend. *Agnatus nobilis, sive gladium gerens ; Agnatus proximus, per virilis sexus personas cognatione junctus,* sweerd-mage. *Virorum enim est gladios, mulierum verò fusos tractare ; unde etiam vetus dictio,* spille-mage.
Agnatio, maegschap ; maeg-taele ; maeg-sibbe, *vet.*
AGNOMEN, bij-naem : toe-naem.
Agnomen fictitium, over-naem.
Agnominare, bij-naemen : mis-naemen.
AGNOSCERE, be-kennen ; her-kennen.
Agnoscere, suscipere in se factum ; fateri, be-lijden : be-kennen : gichten, *fris. sicamb.* advoiëren.
* *Agnitio,* er-kennisse.
AGNUS, lam, lamb : weder-lam, weer-lam.
Agna, oi-lam : germe.
Agnus cordus, serotinus, spade-ling, *sax. sic.*
Agnus hornus, gellink.
Agnellus, lammeken. *Agnellus subrumus,* suig-lam ; soog-lam.
Agnellum edere sive párere, lammen.
Agnina pellis, lams-vel : *caro,* lams-vleesch.
AGOLUM, spriet : schaeps-lepel, schaeps-schuppe, *fland.* schaeps-spriet : hoelette.
AGON, strijd : park : krijt, kreit, *vet. fland.*
Agonista, vechter ; veur-vechter.
Agonizare (vulg.) in Agone mortis esse, sub Agone iacere, id est, ad finem mortalitatis accedere, dood-braeken ; moord-braeken : siel-braeken ; siel-togen : swolten, *flandris. Item, Agon, luctamen spiritus extremi in homine animam iam agente,* dood-braek ; dood-strijd : siel-braekinge
AGRE, *inter Canum nomina.*
AGRESTA, *(vulg.)* verd-jus, ver-juis.
AGRIFOLIUM, stek-palm, *id est,* hulst.
AGRIMONIA *(officin.)* lever-kruid : menge : agrimonie.
AGROSTIS, lid-gras, led-gras ; knop-gras, knoop-gras
AGYRTA, guicheler ; kokeler : land-looper : land-strijker. *Item,* kas-boeve ; kassenaer ; kas-jaeger : muil-stooter : rijve-draeger : *id est, falsas S. S. reliquias circumvehens, & osculandas obtrudens. Vide etiam,* MYTHRAGYRTES.
AH, och : ke : *Interjectio varios affectus exprimens.*
AHENUM, ketel ; * kopere pot ; — *Ahenum opus,* ketel-werk.
Ahenum aquarium, aker, aekker.
Ahenum tinctorium, verwers-ketel.
Ahena reficere, ketel-boeten ; ketel-lappen. & *Ahenorum interpolator,* ketel-boeter ; ketel-lapper.
Aheneus, ijser-hard.

Ahenotympanum ketel-trommel.
AIUNT, *vid', vulgò, homines,* men seid, *quasi,* man seidt, mensch seidt. *Aio,* ik segge.
AIZOON, donder-baerd ; donder-bladers.
ALA, vleugel, vlogel : vlerke ; vlederik, vledderik, vlerik : wieke : vlegger : vakke, fakke.
Ala accipitris, aut alterius id genus avis, swinge, swenge. *Alis ferri,* vliegen. *Alis plaudere, plangere ; Alas concutere, sonorâ percussione diverberare,* vledderen, vlederen, fledderen, flederen : vlerken : vloggeren ; vlichelen : waien : slaen gelijk de duiven.
Alarum plangor, seu agitatio sonitum ciens, slag oft waeinge der vlogelen.
Alas constringere, vleugelen, vlogelen.
Alas decurtare, kort vlerken ; kort vlogelen.
Ala sagittæ, veder aen den pijl.
Ala, axilla, oxel. *Alarum virus, graveolentia,* oxel-stank ; stank der oxelen.
Alæ, barba instar alarum referens, knevel-baerd.
Ala tympani molæ aquaticæ, alpe.
Alæ in ædificiis, kruis-werk van metselrije.
Alarium (vulgi) brand-ijser ; brand-roede.
Alatus, * *alifer, aliger,* — ge-vlogelt.
Ales, vogel. *Alites,* ge-vogelte.
ALABASTRITES, abast, alabast ; *genus marmoris candidi. Alabaster, alabastrus, alabastrum,* abasten busse, *vas ex alabastrite.*
ALABRUM *(vulgi)* haspe, haspel.
ALACER, *Alacris,* knap, gnap : wakker : wansch : frisch, versch : tanger : mondter, *ger. sax. sic.*

gai, gauw : kloek; kloek-moedig; kloek-hertig; kloek-geestig; kloek-sinnig : moedig ; wel-gemoedt : nugger, nuggerig, knuggerig : snoekerig ; *(vide, Agilis :)* vlietig, vlijtig : rasch : snel : geswind : quik, quix, quikker : vogel, *metaph.* lustig, lostig; lust-sinnig; licht-sinnig, locht-sinnig ; licht-hert, licht-hertig ; locht van geeste : geestig : on-verdrietsaem, on-verdroten : gild *Lud. Potero (unde deducit* Erm-gild, *&c.)* gereed. *Alacer, ad laborem opúsve,* scheutig tot arbeiden, tot het werk.

Alacer parum, meps, meeps : ver-drietig in sijn werk.

Alacrem fieri, Alacritatem concipere, ver-vlijten, ver-vlijtigen.

Alacriter, vlijtiglik : gauwiglik : kloeklik : lochtiglik : ge-swindiglik : licht-sinniglik.

Alacritas, vlijt, vliet ; vlijtigheid : gauwigheid : kloekheid : lochtigheid : licht-sinnigheid : rascheid : ge-swindigheid : on-verdriet.

ALAPA, bak-slag ; kinnebak-slag : vuist-slag : flabbe ; kaek-flabbe, kaek-slag, kaek-smete : fleere : oor-band ; oor-wante ; oor-vijge ; oor-klinke ; klinke : muil-beere ; muil-peere : wante, wangte, wangen-slag : sofflet, sufflet : hals-slag : hand-slag, hand-geslag : dreve : kaetse : klik, *fris.* blouwe, *vet.* vuist, *vulg.*

Alapa levis, waeiinge, *adag.*

Alapas impingere, infringere, incutere, wangten geven : blouwen : vuist-look t' eten geven, *adag.*

ALAUDA, lerk, lark ; leewerk, leeuwerke, leuwerik, lewerik, lauwerik, lewerk.

ALAUSA, ALOSA, *piscis, Clupea, Thrissa,* elft : vint : alose, *mixobarb.*

Alausa verna & vilior, hein, heinlijf, hein met de bellen : mei-visch.

ALBARDA, *vulgi ; Vide,* SECURIS LONGA.

ALBUS, wit, *Albus planè,* in-wit.

Albus instar pulpæ gallinaceæ, spier-wit.

Albus maculâ in fronte, blesse : *dicitur de equis, vaccis, canibus etc.*

Albæ mulieres, aut Nymphæ, montiúmve deæ. Vide, LAMIA.

Alba Spina, vulgi, haeg-doren ; spelle-doren.

Alba vestis sacrifici, albe, alve.

Albarium murorum, parietúmve, opus albarium, witsel : plakkerije : be-setsel van mueren en wanten (1). *Albarium illinere, inducere,* witten : * be-setten met kalk.

Albedo, witheid ; witticheid. * *Albitudo, Albidus,* witachtig.

Albogalerus, mijter ; biscops hoet.

Albugo, Albumen, Album oculi, oogen-wit ; wit der oogen. *Albugo adnata oculo,* perle in d'ooge : schelle in d'ooge.

Album, register : rol, rolle : schrijf-tafel. *in Album referre,* op-schrijven ; op-teekenen.

*Album * vel Albumen—ovi,* wit, klaer van 't eie.

Albescere, bleiken. * *Albere,* wit zijn. *Albicare.*

ALBUCUM, Affodille.

ALBURNUM, *materia seu adeps in ligno inutilis, cariei aut teredini obnoxia,* spek : spin, spint : spek-hout : faut, fout : wit van den boom. *Alburnum detrahere,* ont-spekken.

ALBURNUS, *piscis sive pisciculus è genere carpionum seu*

(1) *Sic : l.* Wanden.

cyprinorum, blije ; blik ; bleie : katten-visch : ruisser : *aliis,* molenaer : *aliis,* witting ; wit-visch ; wit-visken. *Piscis candidus, albus, Leuciscus,* blije, root-ooge, *Lud. Pottero.*

ALCE, el-lend dier, ellend, el-land, eel-land : *animal regionum Septentrionalium ex caprarum genere ; Teutonicè ita dictum, ut quidam volunt, à miseriâ : quòd frequentissime laboret morbo caduco.*

ALCE, *inter nomina Canum.*

ALCEA ; *malvæ silvestris genus, seu Bismalvæ cuius caules cortice cannabino vestiuntur,* seel-rijs : sigmaerts-kruid ; *vulgo Herba Simeonis.*

ALCEDO, ALCYON, *avis glaciali hieme pullos excludens,* ijs-vogel. *(Germani tamen verâ Alcyonis appellatione carent : nam Ispida avis propriè est* ijs-vogel, *Lud. Potero.)*

ALCHIMILLA, sinnauw : scheen-kruid : onser vrouwen mantel.

ALCHYMIA, *&,* ALCHYMISTA, Alchumie, Alkimie, Alkumist.

ALCYON, *Vide,* ALCEDO.

ALEA, teerling, *quòd momento multum pecuniæ aleis talisque prodigatur consumatúrque :* teer-ling-steen ; dobbel-steen : werpel, worpel.

Alea, lusus Aleæ, teerling-spel : werpel-spel, worpel-spel. *Aleis ludere,* dobbelen, *sax.* * tuisschen ; ver-tuisschen ; ver-spelen. *Vide etiam,* LUDERE, *Aleæ ludo impendere.* — *Aleâ perdere,* ver-dobbelen, ver-toppelen, *sax. sic. Aleas componere, fraudulenter extrudere,* botten, *Lud. Vives. Alea, Aleæ jactus, puncta primo jactæ Aleæ casu obvenientia ; Aleæ casus,* kansse.

Alea larvatorum, momme-kansse.

Alea, ludus tesserarius, spel ; tuisch-spel : hand-spel : waeg-spel : tuischerije. *Alea, fortunæ casus,* hasaerd : waeg-schaele, *metaph.* avend-ure. *Aleam experiri, Aleam omnem jactare, aleam subire, &c.* waegen : hasaerden : de kansse waegen.

Aleatoria schola, Forum aleatorium, Ludus aleatorius, tuisch-schole ; tuisch-bane ; speel-baene ; speel-plaetse. *Aleatorium ludum exercere ; Aleatoribus & lusoribus ludendi copiam dare, instrumentaque suppeditare, certâ mercede aut parte lucri,* scholderen. *& talis choragus seu exercitor ac susceptor aleatorum, &c.* speel-houder : scholderer. *Aleator, Aleo,* dobbeler : tuisscher : speeler ; hand-speeler : bikkeler. *Aleator improbus & prævaricator,* botter : spits-boeve, *sax.*

ALEC, *Vide,* HALEC.

ALECTOROLOPHUS, *herba,* ratele.

ALEMBICUM, *vulgi,* klokke.

ALERE, voeden, vueden : voesteren, voedsteren ; op-voeden : quikken, quekken, queeken : houden ; onder-houden ; op-houden, (als een kind, &c.) alimentêren : ammen, *ger. sax. sic.* neeren ; ge-neeren. * *Altus,* gevoedt, gevoedstert.

Alimentum, Alimonia, aes : nutsel : teer, teere, teeringe : voeder, voedsel : nood-kost : neeringe ; lijf-neeringe : lijf-kost : lijf-voedsel : onder-houd, onder-houdsel *(quâ voce comprehenduntur* kost, kleederen, huisvesting, *Grotio.)*

Alimonia exercitus, munitie, am-munitie.

Alimenti stata mensura, pitancie.

* *Alescere,* wassen, groeien, dijden, gedijden, aen-nemen.

* *Alibilis*, wel voedende.
* *Altilis*, gevoedstert; gemest. *Altile animal, quod saginatur*, mest-dier, mest-beest, mest-vogel.
Alexianus monachus, frater Lollardus, celle-broeder: lollaerd; lolle-broeder; broeder-lollaerd: mate-man, *vet. Antw.*
Alexicacos, redder.
Alexipharmacon, preservatif.
Alga, see-gras: weert, woer, wier, wiert: see-kruid, & *species quædam*, nestel-kruid, nesteling-kruid, see-nestelingen: *herba cuius folia oblonga aquis innatantia, ligulis adstrictoriis sunt similia. item*, mos-kruid.
Algere, koud zijn, kilden, kelden: vriesen, *vet.*
Algescere, koud worden; ver-kouden.
Algidus, Alsiosus, koud, kaud: vorstig; koud-vorstig: killende.
Algor, koude: vorst, *q. d.* vrost: kilde, kildinge, killinge. *Algorem sive tremorem intrinsecus sentire*, huiveren.
Algoris patiens, tolerans, herd-baer, herd-baerig.
Alias, anders-sins: sunst, sonst, sust.
Alibi, el, ellers.
Alica, gorte: gruite, *vet.* kracht-meel, kraft-meel, *sax.* amel-meel, amel-donk. *Edulium ex Alica farris*, pot-boling.
Alicubi, ie-waers, ie-wers, ie-werings, iergens, ergens.
* Alicunde, van ergens el.
Alicuiusmodi, eeniger-hande; eeniger-tier, *vet.*
Alienare, vremden; ver-vremden; ont-vremden: ver-anderen: ver-tieren, *Vide*, Vendere.
Alienare se ab aliquo, Alienari ab. al. ver-vremden van iemanden: *hinc, Alienus, Alienatus*, ver-vremt, ver-gramt.
Alienatio, ver-vremdinge: ver-anderinge.
Alienus, vremd. *Alienus à re ipsâ*, impertinent.
Aliena loqui, ee-kallen, een-kallen.
Alienabilis, Alienabiles res, wandelbaer; & *contra*, on-wandelbaere saeken, *Grotio*.
Alienigena, uit-lander: buiten-lander, buiten-saet; buiten-man; buiten-landsch; * vremdeling.
Aliò, Aliorsum, Alioversum, ellers; ellers-waerts; el-waerts.
Alioqui, Alioquin, anders: sonder dat: sunst, sonst, sust; * anders-sins.
Aliptes, quak-salver; klad-salver.
Aliquando, al-te-met: som-tijds; met tijden: som-wijlen; bij wijlen; sommige wijle; wijlen, *vet.* eens, eenig-mael: onder-tijds; onder-tijde; onder-tusschen. *Aliquando, aliquo tempore*, oit, oint, *ad præteritum tantùm tempus refertur.*
Aliquantulum, weinigsken: luttel: so so.
Aliquis, *qua, quod, Aliquid*, & *plur. Aliqui*, som: eenig, eenige; ettelike, etlike: iedelik, itlik, etlik: sommige [sommenke, *holl. q. d.* so menige J.R.], ie, *vetus*; ie-man; & *per paragogen* ie-mand, *Aliquis homo.*
Aliquid, wat; ie-wat, ewat, etwat; id, ied, icht, icht-wat. **Aliquantum, Aliquantillum.*
Aliquo loco, ergens, iergens.
Aliquo modo, sensu, eenig-sins.
Aliquoties, al-te-met: som-wijlen; bij-wijlen.
Aliter, Alio modo, anders; anders-sins: sunst, sonst, sust, sus.

Aliter quàm, ac, atque, anders dan. *Alio sensu*, ander-sins.
Alius, Aliud, el: ander. *Alius quispiam*, iemand-el. *Alius alium*, elk-anderen; melk-anderen; malk-anderen. *Alio sensu*, ander-sins. *Aliubi, aliunde*, ellers. * *Aliunde*, van elders, elders-sins, van een ander oort.
Alkekengi, *officinalis;* winter-kerssen: krieken over zee.
Allantopola, *Allantopolis*, worst-verkooper: pans-wijf, pens-wijf.
Allantopolium, pans-merkt, pens-merkt.
Allatrare, aen-bassen: snauwen op iemanden: be-snauwen: be-snabben.
Allaudare, aen-prijsen: aen-raeden.
Allegare, *ut causam etc.* bij-brengen: ver-haelen: allegêren.
* Allegere, aen-nemen.
Alleluia, *herba, officin.* kok-koks-brood; *quòd floreat tempore quo Alleluia cani solet. Vide*, Cuculi panis.
Allevare, heffen; aen-heffen; heffen aen; op-heffen: lichten; op-lichten; ver-lichten: laven. *Allevatio, Allevamentum*, ver-lichtinge: lavenisse, laeffenisse, lavinge.
**Alleviare*, verlichten, verminderen.
Allicere, Allectare, lokken; aen-lokken; aen-haelen; aen-leiden: tokken: trompen *(gall. tromper :)* be-trekken. *Allicere blanditiis*, ver-treiffelen, ver-treeffelen, ver-tweeffelen: ver-leiden: ver-lokken.
Allectare columbas escâ, melken de duiven.
Allector, Allectator, lokker. *Allectatrix Avis*, lok-vogel.
*Allidere, stooten: hurten, horten: butsen, botsen.
Alligare, hechten, echten, heften; hichten *fland. (hincar hisp.)* aen-hechten, aen-heften: binden; aen-binden: taekelen: marren, maren, meeren; *præcipuè de scaphâ navive cùm continenti alligatur*, marren, meeren 't schip.
Alligare, sociare, commiscere, Alliêren: *hinc.* Alloi, *id est, duorum metallorum preciosioris & vilioris alligatio seu commixtio secundùm leges monetales: & hinc*, Alloi *pro bonitate, qualitate perfectioneque metalli numismatum.*
Alligatus, ge-hecht.
Alligatura, bindsel; aen-bindsel.
Allinere, strijken; aen-strijken: smeeren; aen-smeeren; be-smeeren.
Allium, look; knoop-look; knoef-look, *fris. Allii caput, nucleus*, bol, bolleken van look; bolleken looks: kluifken, kluive looks. *segmen capitis Allii; spica Allii*, kerne van look.
Alliorum uva, restis; capita connexa; fasciculus Alliorum, reessem aiuins, looks.
Allium ursinum, das-look.
Alliatum, look-saulse.
Allodium, Allodialia bona, *vulgi*, vrij goed, vrij eigen goed: on-cijnsbaer goed: vroone, vroon-land, *Zeland.* on-leen goederen. *Grotio [fortè quasi* allelieden goed, *id est, bona vulgaria, non feudalia &c.* F. R.]
Alloqui, aen-spreken; aen-taelen; aen-reden; aen-kouten: be-kouten, & *quibusd.* be-kallen: toe-reden; toe-spreken. *Alloqui coram*, mondelik aenspreken.
Alloquium, Alloquntio, aen-taele; aen-spraeke: toe-spraeke: solaes;

* [troost, ver-troostinge, *Sap. 8. 9. Erit allocutio cogitationis & tædii mei.* F. R.].

Alloquutio, petitio iuridica, op-spraeke, *Grotio.*

ALLUCERE, aen-schijnen ; aen-lichten : toe-lichten.

* ALLUCINARI, *Vide,* HALLUCINARI.

ALLUERE, aen-spoelen.

Alluvio, Alluvies, over-loop der waeteren : over-vloed : op-waeter ; opper-waeter : waeter-geute : aen-spoelinge.

Alluvio, Alluvies, Alluvione aggesta terra, veur-land : aen-settinge : aen-was : aen-worp. Aenwerp van slijk oft verdroogde stroom-gronde : *eáque gemina, continua vid' cum veteri continenti,* ongemiddelt aenwerp ; *aut formâ insulæ,* gemiddelt aenwerp, *Grotio.*

Alluvio, Alluvies : Alluvione adjecta planities herbida * garse, *Zeland. Planities herbida alluvione adjecta, — parciùs gramine virescens, minúsque uberem pabuli copiam suppeditans; à pascendo vellendóque dicta,* schore, schorre, schoore ; *Levino Lemnio. Alluvio novo aggere veteri annexa,* polder. *Agri accrementum extra aggerem : seu, Ager qui est fluvio aut mari eductus & aggeribus obseptus. Fundi appendix, inquit L. Lemnius, insulæ seriùs annexa. Poldros, inquit Adr. Junius propriè appellarunt progenitores, qui è fluvio aut mari, cui loco æstuariorum postea fiunt, educti, aggestis pontibus longis aggeribúsque ab aquarum injuriâ obsepiuntur. Fortè quòd è stagnis, quæ poli seu* poel *vulgariter dicuntur, recuperati fuerint.*

ALMUCHERIUM, ALMUCHIUM, ALMUTIUM ; *pallium sive amiculum pelliceum, quo sacrificicus caput humerósque tegit : sive, vestes sacerdotum, maximè Canonicorum ex pellibus murium Ponticorum, sive variorum, aut Venetorum, cum caudis ad imum dependentibus marginem ;* almutse, mutse, al-muis ; koor-hoed ; koor-kappe : beffe.

ALMUS, neerig, neerachtig ; ge-neerig. *Alma mater,* * *nutrix,* — amme, *ger. sax. sic.*

ALNUS, else, elst, elsen-boom : *Alneus palus,* elsen-staek ; elsen-pael. *Alnus nigra, unde sagittæ pueriles conficiuntur,* pijl-hout : spork ; sporken-hout : vuil-boom, *vet.* honds-boom.

ALOË GALLICA, gensiaen.

ALOËS LIGNUM, *Vide,* AGALLOCHUM.

ALOPECIA, uit-vallinge des haers.

ALOPECURUS, *herba,* vossen-steert.

ALOSA, *piscis, Vide,* ALAUSA.

ALPHABETUM, Abé, Abecé. *Alphabetaria tabella,* Abeberdeken.

ALPINÆ PELLES, armijnen.

* ALSINE, *herba,* muir, muer, muer-kruid : vogel-kruid.

ALTARE, altaer : outaer ; autaer. *Altare summum, præcipuum,* fron-autaer.

ALTER, ander ; een van beiden ; *id est, secundus, duorum vid' : Aurea mala decem misi, cras altera mittam.* (1) *Alter quispiam,* iemand el. *Alter alterum,* malk-ander, melk-ander : elk d'ander. *Alterâ vice,* * andermael ; anderwerf.

Alterare, ver-anderen : wisselen.

Alternare, over-anderen : schakkieren : onder-wisselen. *Alternare vices,* ver-schaeren.

(1) *Virg. Ecl. III,* 71.

Alternus, beurtig : ge-schakkiert : over-ander. *Alternis diebus, noctibus,* dweers-dag ; over-ander dag ; derden dag : dweers-nacht, *&c.*

Alternatim, Alternè, * andermael ; anderwerf. — *Alternis, alternis vicibus, alterna vice,* nu d'een, nu d'ander : bij beurten, met beurten ; ver-scharens : onder-wisselings : over-anderlik ; over-hand, over-hands : hands-wijle.

Alternatim aliquid agere, met ge-beurten oft ge-boorten iet doen.

ALTERCARI, kijven : twisten : krakkeelen : her-bekken : knibbelen : knabbelen ende kijven : belgen : taggen, teggen : babbelen : raekroien : strubbelen ; tegen-strubbelen : krijgen, kriegen : haderen, *vulgò* haeren : balgen : debatêren.

Altercator, kijver : krakkeeler : knabbeler : wrant : brabbeler : tagger, tegger : haderman, *vulgò* haerman ; haderer.

Altercatio, twist : kijf ; ge-kijf ; kijf-strijd ; kijvinge ; kijvagie : krakkeel : her-bekkinge : krijg, krieg : hader, haeder, *& per syncopen,* haer : haedije : debat : partijschap : querelle : questie.

Altercationes dirimere, componere, neder-leggen den twist.

ALTERCUM, mal-kruid : bilsen.

ALTHÆA, hemst ; humst, huemst ; witten huemst : papel, pappel.

ALTILIS, *item,* ALTUS, *ab* ALO, *Vide,* ALERE.

ALTUS, hoog : ho, hoo, *vet. hinc,* hovel, hoveerdig : hel, helle, *Becano.*

Altus omnino, prorsùs Altus, vol-hoge.

Altissimus, hoogste.

Altus, diep. *non Altus,* leeg : on-hoge.

Altus homo & excellens, groote ende treffelike personagie. *Altus, prosapia, genere, stirpe,* hoog-geboren. * *Altum sapiens,* hoog dunkende.

Altus, Altitonans contracantor, hoog-contre ; contreteneur.

In Altum surgere, spruiten ; op-spruiten : op-schieten.

In Altum jácere, op-worpen, op-werpen.

In Altum tollere, evehere, trahere, &c. ver-hoogen : steigen, steigeren : op-trekken : stuiken : op-houden : op-steken : op-rukken : op-voeren. *In Altum tollere trochleâ sive suculâ,* op-winden. *In Altum elevatus,* ver-hoogt.

Altum, hemel.

Altum maris, diepte der zee ; see-diepte.

Altè, hoogelik.

Altiùs colligere tunicam, op-schorsen den rok.

Altitudo, * *Altum* — hoogde, hoogheid : lengde, langheid : diepte : kille.

Altitudinis immensæ locus, af-grond.

ALVARUNA, ALVARINIA, *vulgi ; Vide,* LARVA.

ALVEUS *fluminis, fossæ, sive canalis,* vaerd : voord, *vet.* water-loop ; loop des strooms, der riviere : stroom-grond, *Grotio :* heulte, holte : graft, grave, gracht : kanale : konduit : riole : dijk *quibusdam. Alveus navigabilis,* rete. *Reta apud vett. Latinos, Becano. Retas Gillius vocat arbores & virgulta quæ in ripis fluminum eminent, & prætereuntes naves impediunt.*

Alveo se efferre, over-loopen, over-vloeden.

Alveo medio navigare, mids-water seilen.

Alveus lateralis, af-water.

Alveus navis, hale-schip.
Alveus, linter, cymba, schipken: schuite, schuitken : tolleken : troch : weidelink : kaen. *sax.*
Alveolus, Alveare, * *cymbæ instar — asservandis piscibus per foramina aquam admittens,* karre.
Alveus, Alvus, Alveare, Alvearium, bie-korf ; bie-stok, stok der bien : bie-bok ; bie-buik : bie-banke : bie-karre : ruissche, ruisse. *Stipites intergerini in Alveariis,* spijlen.
Alveario apes indere, stokken de bijen.
Alveus in quo ferrum candens aquâ restinguitur, koel-bak ; koel-troch.
Alveus porcinus, Aqualiculus, verkens-troch : verkens-bak.
Alveus, Alveolus lusorius, aleatorius, speel-berd : verkeer-berd : schaek-berd : tiktak-berd : damberd, *&c.*
Alveus infantilis, wiege.
Alveus statarius, labrum, stande.
Alveus, Alveolus, bak ; baksken : trog : nap : diepe schotel : kom, kommeken : gelte : water-bak.
Alveus fullonis, in quo telam laneam pedibus subigit, vol-kom.
Alveus pistorius, moelie, moelde : bak-trog.
Alveoli dentium, barbelen, babbelen.
ALUMEN, aluin. *In Alumen intingere,* aluinen.
Alumen Iamenum, plumeum, plumosum, scissile, scissum ; Alumen quod pruritum excitat, pluim-aluin : krevel-kruid.
ALUMNUS, voedster-kind ; voedsterling : houd-kind : op-genomen kind. *Alumna, nutrix,* amme, *ger. sax. sic.*
Alumnus, neerig, neerachtig.
ALUS GALLICUS, wal-wortel ; wael-wortel.

ALUTA, leder, leer : seem, seemsch leder, seemen-leder : kordewaen, kordewaensch-leder.
Aluta vilior, besaen, basaen.
Aluta calceorum, over-leder van de schoenen, boven-leder.
Alutarius, huid-vetter : touwer ; seem-touwer : seem-bereider : leder-gaerwer ; leer-gaerwer : witgaerwer, wit-werker, wit-maeker.
ALVUS, buik : darm-buik : schijtdarm : kak-darm : achter-darm ; hak-darm : balg : sak ; stront-sak ; beuk, *vetus.* [beu, *id est,* sat, *satur, oppletus : Gallis, repeu, trop repeu,* J. R.]
Alvus inferior, ende ; end-darm ; endel-darm, entel-darm.
Alvus, lichaem, *vet. hinc, Cita Alvus,* licht lichaem. *Dysenteria,* rood lichaem.
Alvum exonerare, purgare, evacuare, deponere, solvere, repurgare, kakken : schijten : sijn gevoeg doen : te stoel gaen, ter kameren gaen : kamer-gang hebben. *Alvum ciere, solvere, ducere, subducere,* kamer-gang maeken, kamer-gang ver-wekken. *Alvum adstringere,* stoppen den stoelgang. *Alvi exoneratio, purgatio, excrementum,* mest, mist, mesch : kamer, kamer-gang : stoel-gang : gevoeg : ge-mak : stront. *Alvi dejiciendæ frequens & irrita cupiditas,* noodinge tot kakken ; noodsel.
Alvi cruenta deiectio, bloed-loop : rood-lichaem. *Vide,* DYSENTERIA.
Alvi tormina, buik-pijne, buikwee, buik-siekte : snijdinge in de buik.
Alvi duritia, Alvus astricta, suppressa, herdheid van buike : verstopt lichaem.
Alvi fluxus involuntarius, profluvium, sive proluvium, fluxiones, Alvus soluta, loop des buiks ; buik-loop ; kamer-loop : noodsel : vloed des buiks : kakkerije : deur-loop des buiks : dunne-schijt : schuieringe : schijterije : dunne-preutel. *Alvo citâ, foriolus,* rasch in den buik.
Alvinus, buik-siek, buik-sichtig.
ALUX, grooten teen.
AM, *in compositione,* om, rond om : *ut, Ambire,* om-gaen *&c.*
AMANDARE, ver-senden : weg senden ; weg schikken ; weg doen gaen : ver-verren.
AMANUENSIS, A MANIBUS, klerk : schrijver, schrivein : notaris. *Amanuensis curiæ,* secretaris : raedschrijver.
AMARACUS, majoleine, mageleine, margeleine.
AMARANTUS FLOS, leven-bloeme, *q. immortalis. Amarantus tricolor,* papegai-kruid ; *aliis,* pauwenkruid.
AMARE, lieven, φιλεῖν *transpositis literis ;* leven, *sax. fris.* lief hebben : ge-lieven : minnen ; be-minnen ; *quamvis illud superiores Germani vix aliter quàm in obscenam partem usurpent.*
Amare, ambire, vrijden, vrijen, vrienden : *Amare,* boelen, boelêren.
Amare medullitus, ex corde, toto pectore, intimè, animi adfectu, hertelik lief hebben.
Amare perditè, miserè, amore deperire, ver-snot zijn op sijn lief : *ad limen amicæ gannire,* mose-janken. *Vide,* LAVATRINA.
Amabo, liever, ei beste.
Amans, Amator, Amasius, huld, hold : lief-hebber : be-minner ; minnaer : vrijder, vrijer : ge-liefken, ge-lieveken : * dreel, *fland.* — boel, boelken, boeler, boelêrer, boelschap : lief, liefken : amoureus, *quorum quædam etiam de feminis usurpantur ; sed propriè,* boelinne : amie, * vrijdster, vrijderesse, vrijersse.
*Amans perditè & miserè * Amatorculus* — Venus-janker, mose-janker. *Vide,* LAVATRINA.
Amantium iræ, geknabbelde, beknabbelde minne.
Amans cujuscunque rei, avidus, appetens, siek, *in compositione : ut,* man-siek, houw-siek, speelsiek, lodder-siek, *&c.*
Amantior, liever.
Amatus, Amata, lief, liefken ; ge-lieve, ge-lieft.
Amatorium virus, poculum ; Philtrum, liefkens-kruid, liefkensdrank : * kruideken loopt mij nae, kruideken volgt mij nae.
Amabilis, lieflik : minsaem, minsaemig, minsaemlik, minnelik ; mingenood, minne-genood ; mingnood ; * *hinc Gall. mignon. Vide,* DELICIÆ. — ge-minsaem : vriend-hout, vrindelik, vrindsaem, vrindsaemig. *Vide etiam,* GRATUS, ACCEPTUS.
Amanter, Amabiliter, vrindeliken : minneliken.
Amabilitas, lieflikheid : minsaemheid ; minnelikheid.
Amor, Amatio, liefde, leve ; liefschap : huld, hulde, hild *(hinc,* Hildebrand, *Amoris titio, Jo. Avent.)* minne, minschap, *frequentius de Amore Venerio.*
Amor mutuus, reciprocus, wederliefde ; tegen-liefde : correspondentie in liefde.
Amoris consors, min-genood, minne-genood, mingnood.
Amore complecti, prosequi, liefhebben.
Amori litare, operam dare, minnen : boelêren.
Amore languens, lodder-siek.
Amorem concipere alicuius, capi amore, conferre amorem in aliquem,

ver-lieven op iemanden. *Amore captus, amans,* ver-lieft ; *& in compositione,* siek. *Vide suprà, Amans.*

Amor cæcus, impotens, Amoris æstrum, mutse. *cæco Amore ardere, miserè & perditè Amare, Amore insanire, cæcum esse, efflictim deperire,* de mutse hebben, *adag. &, Amorem cæcum concipere,* ver-mutsen ; *amore cæco ardens,* vermutst.

* *Amorem deponere, abjicere,* ontlieven. *Amoribus consumere, sive insumere,* ver-boelen, ver-boelêren.

Amicus, * *Amiculus* — vriend, vrund : lief, φίλος, *transpositis literis ;* lijf, *vet.* liefken, ge-liefken, ge-lieveken : huld, houd, hold : baes, baesken : buis, buisken, *holl. Amica, Amicula,* vriendinne : vrijdster, vrijdersse, vrijersse : baesinne, baesinneken : liefken, ge-liefken, ge-lieveken : minne, minneken : boelinne, *vet.* amïe ; amoureuse : kare, kaerken, *propriè Electa, à* karen, *vet. Sax. Eligere. Amica dulcis,* soetelief, soetken. *Amicam ambiendo sive precando præripere,* ontvrijden, ont-vrienden.

Amicus intimus, carus, ex animo, hertelik, hert-grondig, vriend : * behertigt : cordiael.

Amicus coniunctissimus, pernecessarius, intimus, vinger naest den duim, *metaph. adag.*

Amico fidelis, Amicitiæ tenax, vriend-houdt. *parum Amicus,* onvriend.

Amicus mensæ, non ex animo, Amicus ollaris, koken-vriend ; tafelvriend. *Vide,* MENSÆ.

Amicum opere factóve offendere ; de Amico malè mereri ; infensum malefactis Amicum reddere, ver-werken sijnen vriend.

Amicis carens, vriend-loos.

Amici & affines, vrienden ende magen.

Amicè, vriendeliken.

Amicitia, vriendschap. *Amicitiam inire,* ver-vriendschappen. *Amicitiam offendere,* kroken de vriendschap. *Amicitiâ interdici ab aliquo,* uit-hebben bij iemanden. *Amicitiam rescissam reparare,* soen maeken.

AMARINUM CERASUM, *vulgi,* amarelle, *ger. sax. sic.*

AMARUS, bitter : on-soet : wransch : amper. *Non Amarus,* onvergalt.

Amarè, bitterlik : amperlik.

Amaritudo, bitterheid, bitternisse.

Amaritudo animi, fel, felheid.

AMARA-DULCIS, *herba,* DULCAMARA, alfs-ranke.

AMBACTI, ambachts-heeren.

AMBAR SUBALBIDUM, wal schot.

AMBASCIATOR, AMBASIATOR, *vulgi,* ambassadeur, ambassaet. *Etymon huius vocis, etsi peregrina, quæri possit ab* am, *id est, patronus, qui pascit & regit:* [*sed* am, *hic articulus Arabicus est pro* al, *propter sequentem* b, *ut aliquando in* ar *mutatur sequente* r. I. R.]

AMBARVALIA, AMBURBALIA : *continuæ tres feriæ quibus supplicabatur ad Urbis, agrorum & segetis calamitates avertendas. Ad horum exemplum instituti supplicationum dies hodie, qui Ecclesiasticis, Dies sive Feriæ Rogationum ; & nobis* kruis-dagen, *à circumlatione Crucium, &c.*

AMBEDERE, kluiven, knuiven ; knuifelen.

AMBIRE, om-gaen ; rond-omgaen : tornoien, toernoien * toppen — *Item,* ver-soeken : vrijen, vrijden, vrienden : aen-soeken : ergens nae staen, steken : ampt-bedelen.

Ambire quasi volitando sive cursitando, hengelen, *holl. idque dissimulanter,* honkeren, hunkeren.

Ambitus, om-gang : om-keer : om-loop : om-vang ; be-vang : omring : toer : tornoi, toernoi : pand. *Item,* rand : brauwe.

Ambitus templi turrisve, walle : voie : * omgang.

Ambitus rotundus, revolutie.

In Ambitum torquere, om-draeien.

Ambitus, Ambitio, eer-gierigheid ; eer-suchte : staet-gierigheid ; staetsuchte : ampt-bedelrije. *Ambitus nefarius rerum sacrarum,* simonye : proven-kramerij.

Ambitiosus, eer-gierig ; eer-suchtig : staet-gierig, staet-suchtig.

Ambitiosè, eer-gieriglik.

Ambages, om-wegen. *Ambages sermonis,* om-rede. *Ambagibus uti,* om-gaen. *Ambagibus uti in sermone,* om-wimpelen ; om-reden.

AMBO, *Ambonis,* predik-stoel.

AMBO, *orum,* beide ; alle beide. *Ambo simul,* beide-gaders.

Ambidexter, rechts ende slinks ; slinks en rechts : even-handig.

Ambigere, twijffelen ; tweiffelen.

Ambiguus, twijfelig, twijffelachtig : misselik : dobbel-verstandig.

Ambiguè, misseliken.

Ambiloquus, dobbel-tongig.

AMBRA, *vulgi,* barn-steen : emmer, ammer, ember, amber.

AMBROSIA, *herba,* druif-kruid.

AMBUBAIA, *mulier,* ave : dante, dantinne, dantelorie : klik-oie ; klikspille : labbe-kont ; labbe-kousse ; labbe-soete : laere, laerie : lave : lauwdate, *q. d. facto operéve tepida :* * ludse — machache, machachel : malloote : sauwel : sladde, slodde : schijt-kont, schijt-kousse : slet, sletse, slet-vink : sloore : sorgeloose.

AMBUBEIA, *herba,* kankerbloeme.

AMBULARE, wandelen, wanderen : waeren, *vet.* walen, waelen, wallen : ver-treden : spaciêren : marchêren.

Ambulare noctu, weeren, waeren, werren.

Ambulatio, deambulatio, wandel, wandelinge : spaciêringe.

Ambulator, wandeler : trotter.

Ambulacrum, Ambulatio, wandelinge ; wandel-plaetse : pand : waering : spacier-hof : gang : logie. *Ambulacrum subdiale,* balie : galerije, *q. d.* gaenerije, n *in* t *mutato, ab eundo ; ut Latinis & Gallis ab ambulando Ambulacrum, Pourmenoir.*

AMBURERE, om-branden ; verbranden.

Ambustio, ver-brandheid.

AMENS, on-wijs ; a-wijs, ouwijs, au-wijs, *ab* a *&* wijs : averwijs ; aver-wittig, *vet.* ont-sinnig ; uit-sinnig ; af-sinnig ; sinne-loos ; krank-sinnig ; bij-sinnig, bi-sinnig : dom, doof van sinnen : ijdel van hoofde.

Amentia, on-sinnigheid ; uit-sinnigheid : a-wijse, au-wijse : sinneloosheid : daeserije : on-wijsheid : ijdelheid van hoofde.

AMENUS, ver-heuglik : ge-noeglik, ge-nueglik : lustig, lostig, lustbaer : on-verdrietig : plaisant : recreatif.

Amenè, ameniter, ge-noegliken, ge-nuegliken : plaisantelik : lustiglik. *Amenitas,* lustigheid : ge-noegte, ge-nuegte : lieflikheid.

AMENTUM, knevel, pijk-knevel : pijl-band.

AMES, *pertica aucupalis,* vogel-roede ; vogel-stange : gaerenstok : net-stok.

AMETHYSTUS, *gemma coloris violacei,* Amethist. *Amethystinus color,* vael-bruin : vioolet; vioolet-bruin.

AMIA, *piscis genus,* wils, *sax. sic.*

AMIANTUS, *lapis alumini scissili similis et inde vulgò,* pluim-aluin. *Aliàs,* katten-silver, *ob colorem felium oculis radiantibus non absimilem.*

AMICIRE, kleeden; be-kleeden; over-kleeden. *Amicire se veste, penulâ,* om-slaen den mantel, be-mantelen.

Amicire chartis, pakken in papier.

AMICIA, *Vide,* ĭ AMICULUM, & ſ ALMUTIUM.

Amictus, kleed, kleedinge; om-kleed : garniment. *Amictus duplex,* dos : gevoedert kleed.

Amictus, vestimentum album prætextum quadrangulum, quod sacrificantes in capite habent, amikt. *Vide ĭ, Amiculum linteum.*

Amictorium, hals-doek : lampers.

Amiculum, over-rok; over-kleed; over-sloop : om-slag : nol : schoof, schoeve : tote.

Amiculum feminarum, quo mamillæ adstringuntur; kollette, kolliere : halsdoek; hals-kleed; hals-kappe, *vet.*

Amiculum pelliceum, koor-hoed; koor-kappe : mutse : amutse, al-mutse. *Vide etiam,* ALMUTIUM.

Amiculum linteum, Amictus lineus, rokkeling, rokkelin; over-rok : koor-kleed : koor-rok.

Amiculum funebre, nigellum, rouw-kleed : lijk-kleed.

Amiculum ferale, doot-kleed, *Ad. Jun.* waede : woak, *vet. holl.*

AMIDUM, *vulgi,* amel-doek,(1) amel-bloeme : stijfsel. *Vide etiam,* AMYDUM, AMYLUM.

AMITA, *patris soror,* moeie, moede; mume, moeme, *ger. sic.*

Amitinus, recht-sweer, *fland. holl.*

Amitini, susters ende broeders kinderen; susterlingen, *Grotio.*

AMITTERE, ver-liesen * verlieren — liesen, liesken; loosen, *vet.* ver-beuren, ver-boren.

Amittere pigritiâ, negligentiâ, ver-luiaerden.

Amittere stomachando, ver-muilen.

Amissus, ver-loren.

Amissio, ver-lies.

AMMIRALIUS, AMMIRANTUS, am-mirael, *Arabicæ originis vox.*

AMNESTIA, ver-getenisse inder eeuwigheid.

AMNIS, AMNICULUS, beke : vliet, vloet : rivier, rivierken : loopende water : waeteringe; ge-wat, *fland.* *Amnis cursus,* stroom, stroem. *Amnis lateralis,* af-waeterken.

AMNIUM, vaesel-borse, fasel-borse.

AMODO, *vulgi,* voord-aen : hier-naemaels.

AMOLIRI, weg-doen : ver-sleuren : ver-schuiven : ver-porren.

AMORTISARE, *vulgi; humano commercio eximere prædia,* het goed in dooder hand stellen. *Amortisatio,* doode hand. *Dicitur vulgò de iis qui nunquam habere heredem desinunt, ut, collegia, cœnobia, civitates, &c. quæ quasi immortalia sunt. Videtur autem,* doode hand, *propriè dici de monachis, cùm monachi jure pro mortuis habeantur.*

AMOVERE, weg-doen : ver-steken; ont-steken : ver-schuiven : weg-strijken. *Amovere clam,* ver-slaen, heimelik ver-steken.

(1) Aldus ook in het Hs. bij *Amulum* : doch l. « ameldonk » dat bij *Amydum* staat.

Amovere ex animo, ont-geven : ont-raeden : uit den sin setten, stellen.

Amovere magno conamine, ver-porren. *quod magno conamine Amoveri nequit,* on-ver-porrelik.

Amovere, af-setten, af-stellen; *ut officio, magistratu, senatu, &c.* *Amotus à dignitate,* af-gesett van sijn ampt.

Amotus, ver-schoven.

Amovens, af-wendig.

Amotio, af-trek.

AMPELOLEUCE, stik-wortel, *conducens strangulationi vulvæ. Vide etiam,* BRYONIA.

AMPHIMALLA, frise, friseer-laken; gefriseert laeken : vriese.

AMPHITAPA, karpet.

AMPHITHEATRUM, speel-huis : schavot : toneel. *Vide,* SCENA.

AMPHITETON, buise; *poculum utrimque ansatum quod ob magnitudinem ambabus tollitur ac reponitur manibus : hinc* buisen, *ex Amphiteto bibere, Adag. Vide Erasmum in Adagiis.*

AMPHORA, tuite : kroeg, krog, *fris. sax.*

AMPLECTI, AMPLEXARI, halsen, helsen; om-halsen, om-helsen; be-helsen : be-armen, be-ermen; om-armen, om-ermen : om-vangen, om-vaen . om-vatten : om-grijpen : lief-hebben.

Amplecti mutuo, onder-helsen.

Amplexus, us, accollade.

AMPLUS, wijd; wijd-loopig; wijd-veldig : ruim : breed : dik : gros; groots, grootsch, grootsig : hoog-waerdig : uit-wendig : hoffelik.

Amplè, Ampliter, Amplificè, rijffelik : rijkelik : heerlik, heerliken : hoffeliken : grootselik : uit-wendiglik : weerdiglik : in 't breede.

Amplissimus, souverein.

Amplitudo, wijde, wijdde : dikte, diktenisse : grootsheid : hoffelikheid : weerdigheid : uit-wendigheid.

Ampliùs, bat, bet : meer dan : voord meer : avantagie. *Ampliùs in dies,* meer ende meer.

Ampliare, amplificare, breiden : wijden; wijd-maeken : ver-meerderen, ver-meeren : ver-hogen : ruimen : ver-groven : grossêren.

Amplificatus, gewijdt, ge-wijdert. *non Ampliatus,* on-ge-wijdt.

Ampliare, differre, procrastinare, voordsten, vorsten, versten, virsten, firsten, fristen : uit-setten : uit-stellen : ver-dagen.

Ampliatio, uit-stel; uit-set : uit-stel-dagen; uitset-dagen : uit-settinge : uit-stelsel : first, frist, fristinge; virst, vorst, verst, verste; vorstinge : slepinge van recht, *Zel.*

AMPULLA, fioole : ampulle; pulle : kop : laet-busse. *Ampulla olearia,* knaertke, knaertge.

Ampullosa verba, pofferije, poccherije. *Ampullari, Ampullas jácere, projicere,* pocchen, [[illegible] flare, J. R.] poffen : be-roemen : blaes-kaeken : stampen en smooren.

AMPULLAGIUM, granaet-appel-bloeme.

AMPUTARE, moetsen, mutsen : be-snijden : schrooden, schroien; be-schroien : snoeken : snoeien; be-snoeien : tronken; stronken : houwen; af-houwen : koppen, *id est,* ont-halsen, *Amputare caput.* *Amputari maturus,* houwbaer. *Amputatæ res,* kortsel.

Amputatus, ge-snoeit; ge-schroit.

Amputatio, houwinge : schroodinge.

AMUCIUS, *Vide,* ALMUCHERIUM.

AMULA, (1) ampulle, pulle : wijwaeter-vat.

(1) *Etym : sive* HAMULA.

* AMULETUM, tegen-gift : [veur-hoede, F. R.]

AMULUM, amel-doek, (1) amel-bloeme, amel-meel : stijfsel. *Vide,* AMYDUM.

AMURCA, olie-droessem, olie-heffe ; droessem van olie.

AMUSIA, *Vide,* ALMUCHERIUM.

AMUSIUM, kompas ; zee-kompas : vaer-glas.

AMUSSIS, richt-snoer ; richt-loot ; recht-snoer ; recht-scheid : rije : blij-waege : liniael, lijniael : senkel-snoer. *ad Amussim factus,* puntiglik gemaekt.

AMUSUS, on-geleert.

AMYGDALA, AMYGDALUM, amandel ; mandel. *Amygdalæ, vulgi, tonsillæ,* amandelkens.

AMYDUM, AMYLON, stijfsel : kracht-meel, kraft-meel : amel-meel ; amel-donk.

Amylino glutine firmare, condensare pepla, lintea &c. stijven 't doek, 't linnen.

AMYSTIS, *potio quâ affatim hauritur absque respiratione,* fonk-dronk : koe-dronk. *Amystin, vel, Amystide bibere,* fonk drinken, uit-drinken sonder snoeven.

AN, of, oft ; eft, fris. *An venit?* oft hij komt ?

ANABATHRUM, gordijne, gar-dijne.

ANABOLEUS, staffier.

ANACEPHALÆOSIS, recapitulatie: her-vattinge : her-neminge.

ANACHORETA, ANACHORITA, een-saeter ; een-sidler, een-sedel, een-sidel : woud-broeder, *vet.* eremijt, heremijt : kluisenaer.

ANACLINTERIUM, mattras : koets-ken : lodder-beddeken.

(1) Aldus ook in het Hs. bij *Amidum* : l. Amel-donk.

ANAGALLIS, *herba,* muer, muer-kruid : guichel-heil. *Anagallis silvestris,* kalfs-muil ; kalfs-neuse.

Anagallis aquatica, beke-boom ; bak-ponge ; water-ponge.

ANAGLYPHUM, ANAGLYPTUM, ver-heven werk.

Anaglyptes, beeld-snijder ; beeld-houwer : gravêrer.

ANALECTA, raepeling : schraef-felingen.

Analecta ciborum, morselinge : brijselingen : schuddelingen van de tafel : relef, relieef, releve, relief.

ANALECTIS, bult-kusseken.

ANALOGIA, gelijk-formigheid.

ANAS, endte, end-vogel. *Anas mas,* endtrik : weerd, woorde : wender, winder : week : aerpel, erpel, *fland.* * mastelaer, massche-laer, masselaer : wertel, *Katsio.*

Anas cicur, seu domestica, tamme endte, huis-endte. *Anas silvestris,* wilde endte.

Anas parva ; seu anati similis avis, sed minor, kriep-endte : krikke, *sax. sic.*

Anatis instar vociferari, sive garrire, endteren.

Anatum vociferatio, endteringe.

[*Inter Anates, præcipuè silvestres, varia sunt genera : ut, Boscas, rostro latiusculo,* sluif, slub : *Penelops,* smiente : *Querquedula, Boscas minor,* teeling : *Glaucium, paulo minor Anate,* pijl-steert : *Anas torquata maior, Anas scrutatrix, quòd rostro fodiens victum sibi perscrutetur,* stoer-endt : *torquata minor,* spiegel-endt ; wild blauw endt : *Anas muscaria, muscas supra aquas volantes captans,* muggen-endt : *Anas fistularis, ob sonum fistulæ modo acutiorem,* pijp-endt, *Ludolpho Pottero.*]

ANATHEMA, ban ; ver-ban : ver-waet, ver-waetenisse, *& pro ipso homine sacro sive excommunicato,* ver-waeten, ver-vloekt mensch.

Anathemate ferire ; Anathematizare, Eccles. in den ban doen ; bannen ; ver-bannen : ver-vloeken : ver-waeten. *Vide porrò,* EXCOMMUNICARE.

ANATOCISMUS, op-hooping tot hoofd-geld van onbetaelde winpenningen met winste daer van, *Grotio.*

ANCEPS, twee-snijdig ; twee-sneedig : twijffelig, twijfelachtig.

ANCHORA, anker. *Anchora navis,* schip-anker : schip-haek. *Anchora sacra,* plecht van 't schip : plecht-anker ; plicht-anker : toe-verlaet. *Anchoræ dens,* hand : anker-hand ; anker-haek.

Anchoræ crux lignea, trabs, anker-hout, (*Italis, trabe*) kruis-hout.

Anchoralis tabula, Anchoræ index seu suber, in superficie aquæ innatans, boeie : dobber : vlot ; anker-vlot.

Anchoralia, urgentes, funes anchoræ, anker-touwe ; kabel-touwe ; boei-anker-touwe : rae-bendinge, *sax. sic.*

Anchoram figere, Anchorâ fundare navem, ankeren. *solvere,* ont-ankeren.

Anchorarius fundus, sive jaciendis anchoris aptus, anker-grond.

ANCILE, bokken-leer ; bokeler.

ANCILLA, dienst-maegd ; maget ; huis-maegd : dienst-maerte ; maerte, (*à Marthâ Evangelicâ satagente & solicitâ circa plurima :*) meid, meidsen, meissen : jong-wijf ; dienst-wijf ; dienersse ; dienst-deerne : deerne, *vet.* (*vide, Ministra*) jong-vrouwe, *vet.* boel & mosse, *vet. Ancillula,* maertken.

Ancilla nobilis, dienst-jong-vrouwe.

Ancilla cubicularia, à cubiculis, vulgò Cameraria, kameriere, ka-meniere.

Ancilla primaria, opper-maerte.

Ancilla quæ matronarum capillitium fuco perpluit, hoofd-maekster.

Ancilla boaria, lactaria, melk-maerte ; melk-meissen ; melk-deerne : koe-maerte : poest-deerne.

Ancilla vilior, sordidula, schommel-maertken ; schommel-meisken. *sordida,* vuil mosse. *vilis, ignava,* sloore, sloorken.

* *Ancilla extraria, forensis, quæ mercede conducta in diem non domestica est,* deurpel-jong-wijf ; deurpel-maegd, meissen.

Ancilla scoparia, mediastina, lab-baei-maerte : *quod & transfertur ad Ancillam feminâmve, seu epularem parasitam.*

Ancilla sarcinaria, tros-hoere ; tros-wijf.

Ancillarum commendatrix, be-stedster.

Ancillari, dienen : ver-maerten.

ANCON, elle-boge : arm-boge, *vet.*

Ancon maris, arm der see : bocht, bucht : see-boesem : in-ham (*Tarbellicus ancon*).

Ancon, in carcere, dief-kelder, dief-put.

ANCUS, krom-arm.

ANCYLOGLOSSUM, span-ader onder de tonge.

Ancyloglossus, cui lingua est breviore membranulâ adstricta, span-aderig : krom-tonge, krom-tongig.

ANDROGYNUS, half man half wijf : meidsen-knecht, *fland.* man-wijf, *Grotio.*

ANDROLEPSIA, represalie.

ANDRON, ANDRONITIS, knecht-

kens-huis : mans-huis, mannen-huis.

ANEMONE, koren-roose : kolle-bloeme.

ANETHUM, dille.

ANFRACTUS, om-weg : om-keer ; keer-weg ; keerende straete : trekke, trok : ranke, renke.

ANGARIA, *æ* : ANGARIA, *orum* : *Angariarum exhibitio*, posterije. *Angarius*, post, post-bode. *Erant enim Angarij apud Persas, tabellarii regii literas sibi invicem perferendas tradentes, certis itinerum spatiis seu stationibus equos mutantes. Item, Angarius*, pak-drager.

ANGARIA, *vulgi, Concussio, exactio violenta*, inger, enger : be-dwang : transeneringe : dwing-dienst. *Angariare*, be-dwingen. *Angaria equina, vulgi*, hoef-stal : travalie.

ANGELUS, ingel, engel. *Angelicus*, engelsch. *hinc nummus aureus Anglicanus ab effigie Angeli*, engellot, *q. Angelatus, Angelottus.*

ANGERE, be-angsten : bangen, *vet. q. d.* be-angen, be-engen : be-nouwen, be-nauwen : be-strangen : wroegen : roegen, *vet.* noodigen ; be-nooden : worgen, wurgen ; ver-worgen : woelen, *fland.* dringen : be-kommeren : soren, sooren, seu-ren : *id me angit ; grave, molestum mihi est* (1) [*q.* suert, *id est, acidum, acerbum est*, J. R.]

Angi de re aliquâ, be-laeden, be-kommert zijn met eenige saeke : vragen nae eenig ding : be-sorgt, be-dreven, be-gaen, be-noodigt zijn. *Vide etiam, Anxium esse.*

Angi dolore, tristitiâ, mærore, be-droeven sij selven, be-droeft wor-den oft zijn.

(1) *Etym* : Dat soret oft seurt mij.

Angor, angst : pijn, pijne : be-nouwtheid, be-nauwtheid : ver-perstheid, *fland.* bangigheid : wroeginge : be-kommeringe, be-kommernisse : soer, sore, *vet.* kommer, komber. *Vide etiam, Angustiæ, Anxietas.*

Angina, worg-evel ; worg in de kele : keel-ge-swel : hals-strenge : bruine, *sax.* quinancie, squinancie.

Angina potoria, vinaria, exter-ooge in de kele, *metaph. adag.*

Angina lini, schorfte, wrange, *aliarùmve herbarum.*

ANGIPORTUS, ANGIPORTUM, ste-ge, stijge, steige : gang, gank : straetken : slopken. *Vide, Viculus.*

ANGULUS, hoek : egge, eg, ek : winkel : kant : timp : hornik, *vet. fl.* horen. *vet. sax. Angellus*, hoeksken.

Angulus exterior, uit-hoek.

Angulus non æqualis, non quadratus aut rectus, falie-kant. *hinc metaph. cùm quidpiam in re deficit*, daer is falie-kant in.

In Anguli formâ, Angulatim, hoek-wijs.

Angularis domus, hoek-huis.

Angularis lapis, hoek-steen : eg-steen, ek-steen ; hornik-steen.

Angulosus, Angulatus, Angularis, hoekig, hoekachtig, gehoekt : ek-achtig, egachtig : kantig.

ANGUSTUS, enge, inge : nauw ; ge-nauw : smal. *Angustus, angustiis oppressus*, bange, bangig : be-nouwt, be-nauwt : ver-perst, *fland.* naer, *holl.*

Angustè, nauw : enge : be-nou-delik.

Angustia, æ ; Angustiæ, arum ; engde [*Angustiæ loci*, enger, J. R.] nauwte. *Angustiæ inter parietes*, krimpe, *fris.*

Angustia animi, Vide, Anxietas.

Angustia, res arctæ, armoede : bijstierheid : gat, *adag.* parket, *metaph.* perplexiteid.

Angustare, Angustum seu Arctum reddere, engen : nauwen.

Angustiis premere, in Angustias adducere, be-nouwen, be-nauwen : be-noodsten : be-drukken : be-strangen.

Angustiis premi, be-drukt zijn.

Angustiæ montium, kluise.

Anxius, bange, bangig : be-nouwt, be-nauwt : be-angst : be-ducht : naer, *holl.* sorg-saem, sorg-vul-dig : ver-perst, *fland.* achter-den-kig : swaer-hoofdig : suil-oorig : be-vreest.

Anxium esse, be-dreven, be-gaen zijn. *Vide etiam, Angore, Angustiis premi.*

Anxiè, angstelik, sorg-vuldiglik.

Anxietas, Angustia animi, druk ende droefheid : be-nauwtheid : be-druktheid : ver-perstheid : bang-igheid : angier, *vet.* (*dangier, Gall.*) sorg-vuldigheid.

ANGUILLA *procerior, decumana*, paeling : grofael.

Anguilla, vid' minor, minuta, ael : el, *vet.* ale : ebbeling ; nebbe-ling [*quidam derivant à* nebbe, *id est, rostro : alii ab* ebbe, *aquâ turbidiore, qualis maris refluxu est*, J. R.] schafteling, schafling, *holl.*

Anguillæ minimæ & vilissimæ genus, schijt-ael.

Anguilla marina, Congrus, see-ael. *Lud. Pottero.*

Anguillas captare, capere, & baculo stupefacere, polssen.

Anguillas in imo aquarum fundo fuscinâ figere poieren, met de poier visschen, *Flandris* pueren, *q. d.* pieren, *id est, lumbricis piscari Anguillas.*

Anguillis capiendis figendisve fuscina sive instrumentum tribus dentibus mucronatum, tridens, paeling-schee-re : ael-geer ; el-geer ; ael-scheere ; ael-sperre.

ANGUIS, slange : snake, *fland.* serpent.

Anguis natans, adder : nater ; nater-slange ; water-slange.

Anguina vernatio Anguium senectus, slangen-vel : slangen-stroop-sel : lenten-vel.

Anguinus, Anguineus, serpentsch.

Anguina, spere-wortel : draeken-wortel.

ANHELITUS, adem, aessem : snak, snik.

Anhelitus anxietas, eng-borstig-heid : be-nauwtheid van adem.

Anhelus, Anhelator, kort-borstig ; eng-borstig : dempig : kort van aessem : hijgende : kichende, ki-cher : adem-borstig ; aen-borstig : borstig, *holl.*

Anhelare, Anhelitum recipere, hij-gen : kichen, kinken, kuchen : snakken, snikken : himmen, himen : gijgen.

ANIMA, siele : geest : het le-ven : lijf, *q.* lief, *quòd carissima sit. Animula*, sielken. *Animula mea*, mijn liefken : *id est, tam cara quàm anima.*

Animam trahere, leven.

Animam quærere, siel-soeken. *Matth. 2,20.*

Animam agere, dood-braeken : moord-braeken : siel-braeken : siel-togen : swolten, *flandris.* (1)

Animam adimere, dooden.

(1) Ofschoon Kil. enkel « swelten » en « be-swelten » opgeeft, staat hier in ons Hs. even als bij *Agonizare*, « swolten » ; doch bij *Deficere, fatiscere, languescere, animo linqui*, is de « e » behouden.

Animam finire, uit-gaen, *edere, effundere, efflare, emittere*, sterven.

Anima, adem, aessem. *Animam celeriter ducere*, hijgen. *Animam attrahere*, * *captare*, snakken — snikken.

Animam reciprocare, her-haelen den aessem. *Animæ canalis*, gorgel ; gorgel-pijpe : wind-pijpe.

Animæ interclusio, ver-stikkinge des adems.

Animam extinguere, ver-smachten.

Animal, *Animans*, dier, θήρ : ge-dierte.

Animal irrationale, ratione expers, brutum, beeste : on-redelik dier.

Animal, Animans, pecus, quik, *vet*.

Animal cicur, mansuetum, domesticum, huiselik dier.

Animal altile, quod saginatur, mest-dier.

Animal quadrupes, vier-voetig dier. *volucre, volatile*, vliegende dier. *aquatile, aquaticum*, waeter-dier. *reptile*, kruipende dier.

Animal cerebrosum, furiosè cornu petens, seu feriens, horen-dul.

* *Animalculum quadrupes magnitudine Soricis, pelle variâ, per tempestates & imbres in Nordvegia decidens, omniaque virentia locustæ more depascens*, leeme, leemer.

Animalia parvis ossibus, ut cuniculi, lepores, aves, & id genus deliciæ; klein ge-beente.

Animalculum, dierken.

Animalcula monstrosa, fœda, aut ignobilia, ut insecta, &c. ge-drog, ge-drogt.

Animalis, diersch.

Animus, ver-stand : geest : ge-moed : hert ende gemoed : sinne, sin ; ge-sintheid ; sinnelikheid : wille : affectie : moed, moet : koragie. *Animus fervens*, in-bornst, in-brunst. *Animus humilis, demissus*, demoed ; ood-moed. *Animus malus, infestus*, evelen moed.

* *Animatus*, levendig, levendlik.

Animo ducere, agitare, denken : *concipere, fingere*, ver-denken : * imaginêren — *versare*, be-denken : peinsen, peisen. *Animo conceptus*, vermeint. *Animo agitare, versare, lustrare Animo & ratione*, over-denken * over-slaen : over-leggen ; — *Animo figere, recondere*, ter herten vatten. *Animo volvere*, moeden : *peregrinari*, fantasêren. *Animo proponere, statuere, decernere, destinare*, opsetten : veur-nemen : *comprehendere*, ver-staen : *in Animum inducere*, veur-nemen : laeten dunken ; laeten veur-staen. *Animo recondere*, ont-houden. *eo Animo esse*, ge-sint zijn. *Animo sedere*, aen-staen : be-haegen : *in Animo habere*, sinne hebben ; in den sinne hebben : uit zijn om iet.

Animum applicare, nae-stellen.

Animum attendere, advertere * *intendere in rem aliquem*, — *Animadvertere*, ergens acht op hebben, nemen oft slaen : marken, merken ; aen-marken, aen-merken ; be-merken : vroeden ; be-vroeden : * letten op een saeke : waeren ergens op, *vet.* — waer-nemen : ver-sinnen : be-denken : be-sinnen : ver-nemen : gade slaen : regard nemen : advisêren.

Animadversio, aen-merkinge : visouwe, vesouwe. *Animadvertere in aliquem*, straffen, straven ; straffe aen-doen : kastijden, kastijen. *Animadversio*, straffe, straffinge : kastijdement, kastijdinge.

Animadversor, straffer.

Animus conscius, ge-wisse ; gewete : conscientie. *sibi conscius*, vroeginge der ge-wete, conscientie.

Animi sententia, wensch, wunsch.

Animo aut voluntate affectus ; corde præditus, ge-hert : ge-sint : sinnelik. *Animo promptus*, willeveerdig. *Animi inclinatio, propensio, sententia*, be-geerte : herts-tocht ; herts-trek : goed-hertigheid. *ex Animo, Animi vehementi contentione*, hertelik, herteliken : kordialik.

Animum applicare, toe-leggen.

Animi candor, & Animi robur, vrij-hertigheid ; vrij-moedigheid.

Animi tranquillitas nullis affectuum motibus obnoxia, ge-rustheid van herten : on-lijdbaerheid des gemoeds. *Animo æquo & pacato*, goeds moeds.

Animum suum explere, Animo satisfacere ; vol-brengen sijnen wille.

Animo satiatum esse, æquo Animo quiescere nec quid ampliùs desiderare, te vrede zijn : zich ver-noegen, genoegen ; ver-noegt zijn. *Animo satisfaciens*, ge-noeglik, ge-nueglik.

Animo sedatus, non fervens aut perturbatus, koel van sinnen. *Animo æquo gratóque*, williglik. *Animo æquo recipere*, in dank nemen. *Animi æquitas*, sacht-moedigheid.

Animum alteri explere, ver-noegen : te vreden stellen : contentêren.

Animo alacer, alacris, vigens, erectus & sublimis, moedig : lichtsinnig ; locht-sinnig.

Animi vigor, alacritas, licht-sinnigheid.

Animi stupor, ver-suftheid.

Animi deliquium, defectus, defectio, languor, impotentia, swijm, swijmel, swijmelinge ; be-swijminge ; beswijmtheid : on-macht ; a-macht, amachtigheid : flauheid, flauwigheid : ont-gaedinge van herten : stuipe.

Animi dolor, ægritudo, mæstitia, abjectio, consternatio, infractio ; Animus infractus, herts-leed ; hertenleed ; hert-rouw, herts-rouw : on-moed ; on-ge-moedigheid : kleinhertigheid : klein-moedigheid : versaegtheid.

Animi destitutio, ver-twijfelinge.

Animum percellere, sneken.

Animo linqui, deficere, languescere, swijmen ; be-swijmen ; swijm slaen ; in swijm vallen : in on-macht vallen : be-swijken : be-swelten, *fland.*

Animum submittere, demittere, veroodmoedigen ; ver-demoedigen.

Animi fortitudinem comminuere, Animo perturbari, ver-slaen. *Animo concidere, frangi, consternari, dissolvi ; Animis cadere, Animum abiicere*, flauwen, ver-flauwen : den moed ver-liesen : klein-moedig worden : be-dwelmen : ver-saegen, ver-tsaegen. *Animum despondere*, ver-twijfelen : *Animum despondens*, mistroostig ; mis-moedig : troost-loos.

Animi inops, ver-suft.

Animi impotens, a-machtig. *Animo defectus*, be-dwelmt : *percussus, perturbatus*, ver-breuwt : *fractus*, on-moedig ; on-gemoedig, on-gemoed ; (1) moed-loos : ver-saegt, ver-tsaegt : flauw ; flauw-hertig.

Animo dejecto, æger animo, suiloore ; hang-oore. *Animo dejecto esse*, suil-ooren. *Animum erigere, recipere, Animos instaurare*, scheppen eenen moed. *Animum recreare, levare, laxare, exhilarare, refocillare, reficere, refovere, remittere · dissipatas Animi partes in suum locum congerere* : vermaeken, * ver-kloeken, ver-vromen, — ver-lichten het hert : raepen sijne sinnekens. *Animi motus sedare*, be-daeren.

Animorum remissio, laxatio, relaxatio, recreatio, ver-quikking : recreatie.

Animare, Animum addere, Animos

(1) *Etym.* on-gemoedt.

accendere, vromen : herten : moeden, moed geven : troesten, troosten : sterken : ver-stouten.

Animatus, Animo affectus, præditus, ge-moedet, ge-moedt : ge-hertt.

Animosus, moedig ; vrij-moedig : stout-moedig; kloek-moedig; vrom-moedig : vrom, vroom, vrome, vroem : kloek-geestig ; locht van geeste : koen : man-hertig; manlik : dapper : vrij-hertig : stout ; stout-hertig : koragieus.

Animosè * *animo magno* —, vromelik : moediglik : vrij-hertiglik : stoutelik : dapperlik.

Animositas, moedigheid.

Animi affectio, motus, passio, perturbatio, aen-moedinge : passie : affecten.

Animo elatus homo, Animi elati, hoog-moedig, hoo-moedig ; hoog-draegende : hoog-vaerdig, hoo-vaerdig * groots — *Animos tollere*, pratten. *Animo efferri*, ver-hoovaerdigen.

Animi elatio, inflatio, tumor, grootsheid : over-moed : hoogvaerdije, hoovaerdije : hoo-moed, hoog-moed ; hoogmoedigheid : op-geblaesenheid.

Animos accendere, op-hisschen. op-hitschen.

Animo inconstans, fluctuans, wankel-moedig.

Animo volubili homo, indomito & irrequieto, nulli rei satis attentus, woest mensch.

Animo hærere, fluctuare, nutare, errare, titubare, twijfelen, tweifelen : ravelen, reven, revelen.

Animi inconstantia, wankel-moedigheid.

Animo iniquo ferre, on-dank weten.

Animum avertere ab aliquo, vervremden van iemanden : af-keer krijgen van iemanden.

Animos populi amore prævertere ; beneficiis conciliare, winnen de herten van 't volk.

ANISUM, anijs, anijs-saed.

ANNECTERE, hechten, heften, hichten, *fland. hincar, Hisp.*

ANNITI, be-moeden ; moeden : trachten ; be-trachten : onder-winden : onder-moeien.

ANNONA, jaer-kost : goed : lijf-togt, leef-togte : lijf-neeringe : provisie, voor-raed van kost. *Annona salaria*, provisie van sout. *Annona militaris*, viktalie : leger-proviande : munitie ; ammunitie.

Annonam exercitui suppeditare, viktaliêren.

Annonam levare, laxare, af-slag maeken in 't koren, *&c. Annona laxat ; eius precium se remittit aut diminuitur*, het koren slaet af. *Annonæ laxitas, ubertas, vilitas*, goeden tijd.

Annona compressa : Annonæ caritas, difficultas, gravitas, sævitia, incendium, dierte ; dieren tijd. *Annonæ intensio, augmentum*, op-slag van de lijf-togt.

Annonam flagellare, vexare, incendere, cariorem facere, koren-bijten ; *& flagellator, vexator*, koren-bijter.

Annonæ structor, præfectus, provand-meester : commissaris van vivres oft provande.

Annonarius, vivandier.

ANNOTARE, aen-teekenen ; op-teekenen : be-schrijven ; op-schrijven : stellen te boeke.

Annotare paragraphis, kroisêren.

Annotator, op-teekener : contrerolleur.

Annotatio, aen-wijsinge : note : op-teekeninge. *Annotatio marginalis*, apostille.

Annotatio prima, onder-achte, *vet. Annotatio secunda post annum et diem*, over-achte.

ANNUERE, winken, wenken ; toe-wenken : nikken met de oogen : toe-knikken : swenken.

Annuere, consentire, be-jaen ; be-willigen ; ver-willigen : toe-geven ; toe-laeten : octroien, octroiêren.

Annutus, swank.

ANNULLARE, *vulgi*, te niete doen : ver-nielen.

ANNULUS, hoepe, hoep, hoepel: ring, rink : vingerlink, vingerlijn ; vinger-ring.

Annulus pronubus, sponsalis ; quo ceu arrhabone conjugii fides obligatur, trouw-ring.

Annulus connubialis, mariage.

Annulus violæ flammeæ figuram referens, pensee-ring.

Annulus sigillaris, signatorius, segel-ring : signet.

Annulus purus, sine gemmâ aut symbolo, draed : latte : hoep-ring.

Annuli connexi, suffe.

Annuli pala : largior turgidiórque annuli pars cui gemma aut symbolum inseritur ; kasse ; ring-kasse.

Annularius, juwelier, joielier.

Annularius faber, ring-maeker.

Annulatus, annulo ornatus, indutus, munitus, ge-ringt.

Annulus quo pulsantur fores, cornix, ring van de deure, deur-ring : klepel.

Annulus, fibula, maelie.

Annulus catenæ, schaekel.

Annulus sphæristerii ferreus, bogel, beugel : klos-poorte.

Annuli velares, cortinales, quibus cortinæ & aulæa contrahuntur & expanduntur, gordijn-ringen.

Annuli loricæ, panssier-maelen ; maelen van het panssier.

Annulus capillorum, kruis-hair ; kraus-hair.

Annulo circumdare, circumcludere, ring-ketten, ringelen, ringen.

ANNUMERARE, tellen, toe-tellen.

ANNUNCIARE, boodschappen : tijdinge doen, brengen.

ANNUS, jaer. *Annus solaris*, * *Annus vertens* — sonnen-jaer : rond jaer, *cùm Sol, expleto per omnia signa circuitu, ad id unde digressus fuerat, rediit : quod fit ferè 365 diebus & quadrante.*

Annus lunaris, maen-jaer. *Annus lunæ, id est, mensis*, maend.

Annus bissextus, bissextilis, intercalaris, intercalarius (ab intercalato, hoc est, inserto uno die sub finem Februarii) schrikkel-jaer ; *à* schrikken : *quia series festorum immobilium anno bissexto immutatur, prætereundo transiliendóque unum diem :* schalt-jaer, *ger. sax. sic.*

Annus jubileus, vreugden-jaer : gulden-jaer, *annus aureæ libertatis, remissionis : quòd valdè preciosus & carus sit (inquit Pighius in Hercule Prodicio) & reliquis annis antecellens.*

Annus novus, Anni auspicium, nieuw jaer. *eius dies primus*, jaers-dag, nieuwe-jaers-dag ; jaers-misse.

Annus incipiens, Anni principium, veur-jaer. *Anni quator stationes, horæ, tempora, vices partésve ; ut sunt, Ver, Æstas, etc.* vier ge-tijden des jaers ; vier jaer-tijden, ge-tijden : saed-soenen des jaers, saisoen, *etc.*

Annus renascens, ver, priem-tijd.

Annus vertens, jaer-getijde. *Anni revolutio*, ver-loop des jaers.

Anni finis, sive, exitus, Anni extremum, Annus extremus ; Anni postrema pars, nae-jaer ; achter-jaer ; uit-gaende jaer.

Annus revolutus nunc est ; jam annus elapsus est ; annus nunc præ-

terii, het ver-jaert. *In annum differre sive protrahere ; & in Annum differri, protrahi*, ver-jaeren.

Annus plenus, completus, integer, Anni spatium, & Anni proventus, jaer-schaere ; jaerlik in-komen : annate.

Annale tempus, unius Anni, jaerling. *Annuus*, jaerling.

Anniculus, Annotinus, jaerlik, jaerling, een-jaerig.

Anni unius bestia, animal, eenwinter : enter-dier.

Quod Anni unius, vel etiam plurium ætatem excessit, over-jarig, * *Anno vel annis maior — Annum sive annos excedere*, over-jaeren.

Anni spatio redire, ver-jaeren.

Annorum præscriptio, Annua præscriptio, ver-jaeringe.

Annuus dies, Tertulliano, &, Annuæ parentationes, jaer-getijde.

Annus & sex septimanæ & (veteri Saxonum more) tres insuper dies, jaer en dag. *ultra Annum & diem extendi*, ver-jaeren ende ver-dagen.

Annis singulis, Annuatim, in Annos singulos, Annuâ vice, jaerlik ; alle jaere ; elker-jaerlik, *vet. Annuare*, jaeren.

Annua, orum, Annua merces ; unius anni salarium, stipendium, jaer-loon ; jaer-geld.

Annus tirocinii, proef-jaer.

Anno elapso, præterito, superiore, verent, vaerent, vernen : ver-jaerent ; t'jaerent ; jaerens, t'jaeren.

Quot Annos natus, quot Annorum ? hoe oud ? *Annos natus decem*, oud tien jaeren.

Annum decimum agere, gaen in sijn tien jaeren.

Annorum multitudo, numerus, Anni præfiniti, jaer-schaere. *Anni centum, centuria Annorum*, hondert jaeren.

Anniversarius, jaerlik. *Anniversariè*, jaerliks. *Anniversaria sacra, Anniversaria solennitas, memoria, dies*, jaer-getijde : anniversarie : jaer-gedachtenisse.

Annosus, Annis obsitus, oud : veeljaerig : over-oud mensch.

Annis maturus, maior, be-jaert : vol-jaerig, *ut xxv annorum.*

Annis minor, immaturus, onderjaerig : on-vol-jaerd ; on-be-jaerd : on-mondig.

Annales, jaer-boek : jaer-tijdboek : tijd-boek : geschiedenisboek : chronijke.

ANONIS, stal-kruid : prangkruid.

ANORMIS, on-ge-regelt.

ANQUINA, *funis quo antenna ad malum adstringitur*, raetouw : rak-seel.

ANSA, *prominens poculi aut alterius rei pars, quâ prehenditur, instar Auris*, oore : handhave : hand-grepe, *sax.* vatsel : handse : hangsel ; hengene, henge, hengsel ; heinse, heise, einse ; heuse, *vet.* houde, *vet.*

*Ansa * Ansula — fibula*, haek : gespe : ooge : malie : bokkel, boekkel.

* *Ansa, amentum, laqueus* — knevel : litse, letse, lace.

Ansa culinaria, pot-heise : kuissche, *fland.*

Ansa gubernaculi, helm-stok aen 't schip.

Ansa in qua examen versatur, laege (1) van de waege, *q. d. loculamentum, arcula.*

Ansæ ferreæ, ut quibus saxa implumbata ligantur, slotelen : bind-ijzers.

Ansa, occasio rei, oor-saeke :

(1) *Sic* : *Etym.* «laede».

aen-laet, *vet.* occasie, & *fland.* oxuine, occasoen : voet.

Ansam, occasionem, dare, præbere, fenestram aperire, den voet geven : be-oorsaeken : ver-oorsaeken.

Ansatus homo, Plauto, id est, qui incedit utroque brachio ansarum in modum ad latera applicato et incurvato, koperen pot, *adagii instar.*

ANSER, *mas*, gans, ganse, ganser, ganserik ; gent, χὴν : *Anser, femina*, goes, goese, goose, geese, geus.

Anser albus præter alarum iiij aut v extremas pennas nigerrimas, sneewgans : hael-gans ; * holle ; — holgans, haegel-gans. [*Adeò hi vivaces putantur, inquit Lud. Potterus, ut in proverbium abierit*, soo oud als een sneegans.]

* *Anser magnus, maximus*, balchgans, *Junio.*

Anser tardus, avis tarda, bistarda, [*Tetraon, Lud. Pott.*] trap-gans : akker-trappe ; achter-trappe.

Anser arboreus, boom-gans. [*Potterus, Anserem Bassanum Scoticum facit, in rupibus excelsis insulæ Bassi nidificantem.*]

Anser minor, sterilis, rot-gans.

Anser stipulas pascens, stoppelgans.

Anser anthracino pectore, alis extremis candentibus, brand-ganssen, *Junio.*

Anseris vario colore, semper streperi, genus, weenig.

Anseres qui Schiringen & valletgens *dicuntur, diversi sunt à ceteris, Junio.*

Anseres anguillarum devoratores, qui toti sunt nigri, ael-gansen, *Pottero.*

Anserum genus, quod Phalacrocoraces vocat Potterus; qui addit maculam habere in medio capite, Balearibus insulis peculiares esse; et quibusdam Corvos aquaticos vocari, swemmergansen.

Anser anthracino pectore, alis piceis, extremis candens, brand-gans.

Anser ova fovens, broed-ganse.

Anserinus pullus, gansen-kieken.

Anseris (aut coturnicis) instar, gingrire, glocitare, sonúmve edere, gagen, gagelen : queken, quakken.

Anserinus adeps gansen-smout.

Anserina lana, pluim-vederen.

Anserinum femur, gansen-bout.

Anseris acrocolia, trunculi, membrorum extremitates truncatæ, af-val, ge-roof van gans.

ANTACACUS, *piscis*, huis. *Vide*, Esox.

ANTÆ, deur-stijlen : posten.

ANTAPOCHA, tegen-brief : contre-brief ; contre-cedulle : renversael.

ANTE, veur, voor, veuren : eer : al-eer.

Ante multo, lang te veuren : *(in sumptum dare*, te veuren geven ; ten besten geven).

Ante fores, veur de deure. *Ante annum*, veur een jaer. *Ante oculos*, veur oogen. *Ante manus*, veur handen. * *Ante ictum, ante factum*, veurslags.

Antea, veur-maels ; veur-henen : wan-daegs, *sax. sic.*

ANTEAMBULO, hof-meier ; hofmeester : blok-sleiper : faelie-sleiper.

ANTECAPERE, ver-rasschen : ver-ijlen : onder-kruipen.

ANTECEDERE, veur-gaen.

Antecessor, veur-ganger.

ANTECELLERE, over-treffen : te boven gaen.

Antecellens, over-treffelik ; overtreffende ; over-treffig. *Antecellens*

ceteros mortales fortuna & opibus, een hans.

ANTECŒNIUM, avend-brood : vesper-brood : het achter-noen eten : collatie. *Antecœnium sumere*, vespereien : collatien.

ANTECURRERE, veur-loopen.

Antecursor, veur-looper.

Antehac, hier-veur-maels ; hier-veur-tijds. *Vide etiam*, ANTEA.

ANTEIRE, veur-gaen : te boven gaen : over-treffen.

ANTELOQUI, veur-spreken.

ANTELUCANUM TEMPUS, veur-dag.

Antelucanus, veur-dagig.

ANTEMERIDIANUM TEMPUS, veur-middag : veur-noen.

ANTEMURALE, veur-borg, veur-ge-bucht, veur-geborgt ; veur-borgt der stad : veur-veste : tegen-muer : tegen-walle : loop-schanse : rempart : barbacane : ravelin : contrescharpe : [Ravelin, *q.* rivellin ; *revulsum, abscissum quasi à muro, quòd intermediâ fossâ separetur*, F. R.]

ANTENNA, *lignum transversum in malo, cui appenduntur vela*, spriet van de mast ; spriet-boom : seil-spriet ; seil-stange : rae, rha, rah, *sax. Antenna anterioris veli*, boech-spriet. *Antennarum cornua*, rae-nokken, *sax.*

ANTEPONERE, veur-setten : veur-leggen.

ANTEQUAM, eer dan, eer dat : veur dat.

ANTERIOR, veurst, veurste, vorste.

ANTERIS, *anterides*, schoor-hout : stutsel ; stutten * stutters — onder-stutsel : vijsels : scharpe. * *gal.*

ANTES, hoek-steenen : af-saet : af-hang : over-sprong. *Antes camini*, stand-vinke, stand-vliet der schouwde : * posten : semeise, *fland.*

ANTESIGNANUS, veur-vechter ; veur-strijder : vaen-beschermer : veld-weivel, veld-wevel : kobber, kubber.

ANTESTARE, veur-staen.

ANTEVENIRE, ver-rasschen : over-ijlen.

Anteventuli, bresse, blesse : hoeren-lokken.

ANTEVERTERE, veur-komen : ver-rasschen : over-ijlen.

Antevertens, veur-schellig.

ANTHEMIS, kamille ; kamil-bloemen.

ANTHEREON, kossem : onder-kinne.

ANTHRAX, kole. *Anthracinus*, kolen-swert.

Anthrax, ulceris genus ; et potissimùm pestilentialis, karbonkel : butse & bloeme, *vet. fland.* pest-kole : buie, buide, *fris. holl.*

ANTHRISCUM, *herba*, kervel.

ANTIÆ, veur-hair : blesse, *rectiùs*, bresse, *id est*, veur oft ter sijden afhangende hair : hair-lokken : hoeren-lokke : streele.

ANTIBALLOMENON, 't een voor 't ander : een-krachtig ; *vulgo, quid pro quo.*

ANTICA, straet-deure.

ANTICIPARE, veur-nemen : ver-rasschen : over-ijlen. *solerter Anticipare*, ver-kloeken. *dolosè, vafrè*, onder-gaen : onder-kruipen.

Anticipare emtionem, onder-koopen ; onder-mijten. (1)

Anticipans, veur-schellig.

ANTICOPA, tegen-kerf.

ANTIDOTUM, *remuneratio*, tegen-gaeve ; tegen-gifte ; tegen-schenk.

(1) *Sic* : l. Onder-mieten.

Antidotum, antidotus, remedium sive Amuletum contra venena, tegen-gift : *Item*, medecijne : remedie : preservatif. [veur-hoede, *possit dici*, F. R.]

ANTIGRAPHUM, tegen-schrift : contrerol.

ANTIGRAPHEUS, contrerolleur.

Antigrapharius, copist.

ANTILENA, *lorum ante pectus equi*, veur-gerei ; veur-gespan : veur-getuig ; veur-haem ; veur-boge : borst-boge : veur-reipel : borst-riem.

ANTILOQUIUM, veur-spraeke.

ANTIMONIUM, *Officin.* Antimonie. *Vide*, STIBIUM.

* ANTIPATHIA, tegen-aerd, tegen-wesen.

ANTIPHERNA, *orum*, morgen-gave ; morgen-gifte : bruid-loft-togt : douarie, doarie.

ANTIPHONA, veur-sang.

In ANTIPODIUM *dare, vulgi* ; te veuren geven ; ten besten geven.

ANTIQUUS, oud ; ald, aud : lang-be-jaert. *Grot.*

Antiquus, prosapiâ, stirpe, genere, hoog-geboren. *Antiqui*, ouders.

Antiquitas, ouder, ouderdom.

Antiquus, antiquo opere & artificio factus, antijk, antijks. *Antiquitas*, antiketeid. *Antiquarius*, antiquist ; antiqueteid-soeker, lief-hebber.

ANTIRRHINUM, *herba*, knaptan-dekens-kruid : kalfs-snuite ; kalfs-muil ; kalfs-neuse : orant.

ANTISTES, veur-stander : *in secularibus*, president : *in sacris*, prelaet : bisscop : abt, prioor. *Antistes seu præfectus cœnobii*, pater van 't klooster. *Antistita*, abdisse : prioresse, prioorinne : moeder van 't klooster.

ANTISTROPHA, tegen-list.

ANTITHALAMUS, ver-trek-kamer.

ANTITHRIX, tegen-stroom des hairs.

ANTLIA, pompe van 't schip.

ANTRORSUM, veur-waerts.

ANTRUM, hol : kuil : kleppe, klippe : sluipe : spelonke : krufte, klugte, kluchte, klufte : denne, [*fortè &* donk, *quasi* duiken, *à* dukken ; *& hinc* donker. *Atque inde opida arcésque in* donk, Wachtendonk &c. F. R.]

Antrum Plutonium, dabbe-gat.

ANUS, *nus*, *Anicula*, oud wijf ; oud wijfken. *Anus deformis, fatua*, tote-belle. *Anus rugosa*, ver-rompelde taeie. *Anicula curax, multæ sedulitatis Anus*, neutken ; oud neutken ; neutelersken.

ANUS, *ni*, aers, eers, ers ; aers-darm : ende ; lijf-ende ; ende-lijf : achter-darm : set, *fl.* ge-sete : gat : steert : kerf : fondament : poort. *Ani circulus, foramen*, aers-gat. *Anus stercoreus*, broddier.

Ani vena, gulden-ader, *ger. sax.* *in Ano tuberculum*, aers-bleine.

Anitergium, vulgi, aers-wisch.

ANYTE, *inter Canum nomina.*

APAGE, APAGE TE, weg : maekt u van hier : pakt u van hier.

APARCTIAS, noorde-wind : *ventus à polo per meridianum spirans.*

APARINE, *aspergula*, kleef-kruid : tong-kruid.

APELLA, be-sneden als een Jode.

APER, wild swijn ; wild verken : beer : ever-swijn : ever. *Apri caput, aut, cervi*, hure, huere, & *sic Gallis.*

Apri caro durior, solidior, callosiórque, eswel.

APERIRE, openen ; op-doen ; open-doen : ont-doen : ont-dek

ken : op-luiken ; ont-luiken : ont-pluiken : op-setten.

Aperire, interpretari, uit-leggen : open-baeren : ver-klaeren : melden.

Aperiri, gaepen : op-gaen ; open-gaen.

Aperire rem oblitam aut obturatam, ont-stoppen. *Aperire ictu, pulsu,* op-stooten ; op-slaen ; open-slaen.

Aperire caput, den hoed af-doen.

Apertus, open, *& in compositione sæpe,* op : baer, open-baer ; op-en-baer ; on-ver-holen ; ont-ploken : on-be-dekt.

Apertus homo, candidus, nihil simulans, open van herte ; open-hertig : vrij-hertig ; vrij-moedig : slecht ende recht mensch.

Aperto capite, bloots-hoofd : baer-hoofds, *vet.*

Aperto ore intueri, be-gapen.

Apertum esse, open zijn ; open staen.

Apertum tenere, op-houden.

in Apertum proferre, te veur-schijn brengen.

Apertè, in Aperto, open-baerlik ; on-be-dektelik ; opentlik : sicht-baerlik : be-scheedelik : klaerlik : be-diedelik : expresselik : plat-uit : goed-rond. *Apertè dicere,* plat-uit seggen ; rond-uit seggen.

Apertio, Apertura, openinge : vakke.

Apertura quâ cœlum videtur & aër excipitur, locht-gat.

APES, *vel, Apis,* bie, bije : imme. *Apicula,* bieken. *Dicitur* bie, *inquit Becanus, q. d.* biede, *quòd multa nobis offerat.* [*Alii dicunt q.* bij-een, *quasi animal planè sociabile, imò plus quàm ipsi homines.* J. R.]

Apes mellifera, mellifica, domestica, honig-bie, huis-bie.

Apes maior, quæ opus mellarium præparat, maertele.

Apum examen, uva, exercitus, swerm, ge-swerm ; bie-swerm : swermsel.

Apes bombylantes, ge-snorre.

Apum cella, loculamentum, honig-rate, rote, ratel.

Apum dux, rex, bie-moeder ; bie-koning : moeder der bien : ge-rechtig, *holl. fris.*

Apum alveus, ruische, ruisse. *Vide,* ALVEUS.

Apes alveario indere, stokken de bien. *bacilli decussatim compositi quibus Apum opus innititur,* spijlen, *holl. fris.*

Apiarium, bie-banke, *vet.* bie-bok ; bie-buik ; bie-korf ; bie-hof ; bie-karre, *vet.*

Apiarius, bie-gaerder ; bie-man.

Apiaster, avis, specht : bie-wolf ; * specht-vogel, *corruptè,* spek-vogel, *merops.*

APEX, *summitas acuminata,* tip, tipken : tote, tuite : timmer, timber.

Apex summus galeæ, timmer, oft timber van den helm. *Apex cassidis plumeus,* helm-struis. [Timmer *etiam vel* timber *dicitur de tintinabulo quo monachi vocantur : cùmque talia tintinabula in summitatibus templorum plerunque à turricula peculiari suspendantur, eorum ad similitudinem Scutorum nobilium apices fortè* timber *vocantur.* F. R.]

Apex, kam, struis der vogelen.

Apex summus, top, tsop. *Apices demere aut amputare,* soppen, tsop-pen.

Apex, punt, punte, poinct. *Apex literarum, abbreviaturæ index,* titel, tuttel.

Apex ædificii, gevel, geevel ; op-gaende gevel.

Apex episcopalis, mijter : bisschops hoet.

APEXABO, bloed-worst.

APHACE, kanker-bloeme, *quibusd.*

APHRONITRUM, *spuma nitri,* sal-peter : berg-sout.

APHTHÆ, *ulcuscula quibus infantes ulcerantur, in ore aut faucibus,* schuil : sprouwe : [*illud in ore, hoc in lingua aut faucibus.* J. R.]

APHYA, *piscis. Vide,* APUA COBITIS.

APIASTRUM, melisse : confilie de grein.

APIATUM, *quod ex cedro citróve Mauritanâ confectum est,* wal-berken : *hinc,* walberken hecht, walberken tafel, *&c.*

APIUM HORTENSE, peterselie ; perselie, persijn, *fland.*

Apium grande, lavetse.

Apium palustre, rusticum, mark : eppe : jonk-vrouwe, jouffrouw-merk.

Apium hæmorrhoïdarum, speen-kruid : helm-kruid.

APLUSTRE, APLUSTRUM, AMPLUSTUM, vlagge : vaenken. *Aplustris pertica,* vlag-spille.

APOCALYPSIS, revelatie : open-baeringe.

APOCHA, quijt-brief ; quitancie.

APOCRISIARIUS, land-deken.

APOCRYPHUS, *cuius occulta & ignota origo aut cognitio est,* apocrijf.

APODIDRASCINDA, *Pueritiæ lusus, quo obstructis ei qui in medio sedet oculis, ceteri in latebras sese abdunt : mox dato signo, dum ille latentes vestigat, hi ad sedem eius tanquam ad metam recipientes se, prævertere illum satagunt,* borg-spel : schuil-winkel-spel : pijp-muis : koppe, komt uit den hoeke.

APODYTERIUM, *ubi lavaturi vestes exuunt,* veur-stove.

APOGRAPHUM, af-schrift ; af-geschrift : uit-schrift : kopije : dobbel : exemplaer.

Apographa bonorum, inventaris van goeden.

APOLIS, banlink, *& euph. gratiâ,* balling.

APOLOGIA, ver-andwoordinge : apologie : excuse.

APOLOGUS, bij-spel : sage ; saeg-maere : kluchte ; kluchtige ver-tellinge : fabel.

Apologos narrare, kluchten.

APOPHASIS BONORUM, inventaris van goederen.

APOPHORETUM, kermis-gifte ; kermisse.

Apophoretum adoreum, volaerd, vollaerd.

APOPLEXIA, *morbus attonitus,* roer, *vet. sax.* be-roernisse, be-ruernisse : ge-raektheid : slag, *ger. sax. sic.* ge-slagenheid : hand Gods : apoplexie ; popelcije. *Apoplecticus,* be-roert, be-ruert : geraekt van de hand Gods.

APOSTATA, af-vallig ; af-valliger : ver-loochent mensch : uit-ge-loopen munk : ver-bijstert munk, *vet. Apostasis,* af-val.

APOSTEMA, sweere, sweir ; sweeringe, sweiringe : droes, droese, *fland. sax. sic.* wankel, *vet.* pos-tume, apostume.

Apostematis caput, ooge oft 't hoofd van 't ge-swel.

Apostematis instar frangi, erumpere ; caput facere, uit-breken.

Apostema incidere, vliemen den zweer.

Apostemate turgidus, tumidus, ge-sworen.

APOSTOLUS, ambassadeur, ambassaet : gesante, gesant-bode : Apostel.

APOTELESMATICUS, planeet-kenner ; planeet-leser.

APOTHECA, magasin : welfsel, welvinge : voute. *Apotheca mercium,* pak-huis.

Apotheca vini, wijn-kelder.

Apotheca, vulgi, quasi repositorium aut reconditorium, apoteke, apteke ; aptekerij-winkel.

Apothecarius, vulgi, apoteker, apteker.

APOTHEOSIS, ver-godinge.

Apotheosi donare, kanoniséren.

Ἄπους *Indica, Gesneri. Vide, Avis paradisea.*

APOZEMA, sirope.

APPARARE, be-reeden, be-reiden ; reeden, reiden ; ge-reeden, ge-reiden : rusten ; toe-rusten : gaer maeken : rechten ; aen-rechten ; toe-rechten ; toe-stellen : touwen, *Becano.*

Apparatio, Apparatus, reedschap ; ge-reedschap ; be-reedsel : ge-vaerd, ge-veerd : ge-schier, *sax. sic.* gereke ; reke, ge-rak : schiksel, schikkinge : rustinge : ge-smijde : equipagie. *Apparatus solennis cum ostentatione & magnificentiâ,* staet : pompe, pomperije.

Apparatus bellicus, rustinge : harnasch : be-stellinge. *Vide etiam, Hominii symbolum.*

Apparatus utensilium bellicorum, munitie ; ammunitie van oorloge.

APPARERE, schijnen : ge-laeten ; laeten : sien gelijk *etc.* oogen-schijnig zijn : dunken, donken. *Apparere, coram se sistere, præsentem esse,* ver-schijnen : te veur-schijn komen : sich ver-toonen.

Apparens, baer. [*an hinc baer in compositione veniat, ut,* eer-baer *etc, quasi, honoratus, honorus apparens, manifestè honestus ; an à* baeren, *quasi, honestatem pariens, edens, aut, ad honestatem natus ; amplius quærendum.* F. R.]

Apparitio, ge-laet : schijn, schijn-sel : *Item,* ver-tooninge : veur-schijn : tegen-woordigheid : comparitie.

Apparitio vana, schemel.

Apparitor, diener, dienaer ; stad-dienaer : knecht : frone, fronbode, *vet. sax.* deur-waerder ; deur-wachter : huissier : weifel, weivel ; weifeler ; wepel : staffier : kolf-draeger : officier : sergeant, sargeant, schergeant : bedel, bedelle, *vet. sax. sicamb.* stede-garson, *fland. brug. Apparitor publicus,* korte roede, *Antwerp. ad differentiam Statoris primarii, qui,* lange roede : roed-drager. *Vide,* RHABDOPHORUS. *Apparitor feudarius,* leen-vinder.

APPELLARE, noemen, naemen : heeten : aen-spreken : aen-taelen : op-roepen ; aen-roepen. APPELLARI, heeten, geheeten worden.

Appellare ad judicem superiorem à sententia, be-roepen : be-trekken het ge-wijsde : schelden het oordeel, *sax. sic.* loteren, leuteren, *vet. sax.* appelléren.

Appellatio, noeminge : roepinge. *Item,* be-roep : be-trek van vonnisse : loteringe : appel, appellatie.

Appellationem exercere, relevêren sijne appellatie.

* *Appellare nomina, Vide, Nomina ap.*

APPELLERE, aen-stooten : aen-dringen : aen-drijven : aen-baeren : aen-boorden : toe-stueren : *ad litus, ad portum, etc.* stranden, strangen ;

aen-stranden : aen-komen te lande ; aen-landen : kaeien. *Appellere navem, vel, navem,* aen-komen te schepe : meeren het schip ; marren.

Appulsus, Appulsio, drifte : aen-boordinge : aen-landinge.

APPENDÊRE, & APPENDERE, aen-hangen ; bij-hangen : wegen. *Appendens,* aen-hangende. *Appensus,* ge-wogen. *Appendix, Appendicula,* aen-hang ; bij-hang ; aen-hangsel : aen-worp.

Appendix partis, membrive alicuius, over-slag.

Appendix sartoria, stapeel, *fland. brug. id est tabula in quâ sartor sedet.*

APPETERE, be-geeren ; geren : lusten, losten ; ge-lusten : snakken : greten, greiten, greiden : haeken nae eenig ding : herken, *vet.* staen ergens nae. *Appetere vitam alicuius,* nae iemands leven staen.

* *Appetere, Appetentiâ rapi,* water-loopig zijn ; water-bekken.

Appetere manu, hand-tasten.

Appetens, gierig : be-lost, be-lust : graeg, gretig, greetig, greig, greitig : waeter-bekkig, waeter-loopig, *aut,* waegen-loopig.

Appetens valdè, siek, *in compositione. Vide, Amans.*

* *Appetentiam excitare,* water-loopig, water-bekkig maeken.

Appetitio, Appetitus, Appetentia, be-geerte ; gere : moge, meuge : appetijt.

Appetitus seu Appetentia absurda prægnantium, pica, vrouwen-lust ; be-lostheid, be-lustheid, vremde lust der be-vruchte vrouwen. *picâ seu cittâ laborans femina,* be-lust, lustige vrouwe.

Appetitus caninus, on-ver-saetigen honger.

Appetitus mollities, ver-seeuwtheid.

Appetitu irrationali correptus (qualis feminarum prægnantium, s) alicuius rei, be-habs, be-hebs, be-lust nae eenig ding.

APPIOSUS, worvel-siek, wervel-siek. *jumentum appiosum,* worvel-sieke beeste.

APPLICARE, voegen ; bij-voegen ; toe-voegen : bij-doen : aen-wenden : aen-stellen : aen-keeren : aen-leggen ; toe-leggen : toe-doen : be-geven. *alicui rei se applicare,* sich ergens toe be-geven, ende toe-doen, tot eenige saeke.

APPLUMBARE, over-looten.

APPONERE, bij-doen ; toe-doen : bij-leggen ; toe-leggen ; aen-leggen ; be-leggen : aen-setten ; veur-setten : bij-setten : op-brengen. *Apponere in ludum,* bij-setten in 't wedden oft spelen.

Appositus, toe-gedaen : ge-past : be-sett : voegelik : ge-schikt : wel-gelegen : proper : pertinent : be-quaem. *Appositum esse,* passen : be-quaem zijn.

Appositè, be-quaemelik (*q. d.* be-komelik) voegeliken : gepastelik : geschiktelik : properlik : pertinentelik.

Appositè factum, wel van pas ge-daen.

Appositio, Appositus, us, be-leg : aen-settinge.

APPORTARE, brengen, bringen ; bij-brengen : toe-voeren : aen-draegen ; toe-draegen.

Apportatus, ge-brocht.

APPOTUS, wel dronken : heel be-schonken.

* APPRECARI, aenbidden, ver-wenschen.

APPREHENDERE, vatten : grijpen ; aen-grijpen : vangen : de hand aen-slaen : be-vangen : hachten, hechten : aen-reesen, *vet. fland.* aen-

veerden : aen-tasten; aen-tasten met ge-weld : ge-vangen nemen : be-grijpen, *ut*, eene misdadige be-grepen, (1) *Grotio.* happen : fakken : knappen : takken : ge-taeken, *vet. fl.* saisinêren : apprehendêren.

Apprehendere mente, comprehendere, ver-staen : be-grijpen : vatten.

Apprehendere aliquem tanquam ex insidiis, Lusus puerilis, kippen.

Apprehensus, ge-grepen; be-grepen, *id est,* ge-apprehendeert, *Grotio.*

non Apprehensus, on-gehouden : on-gehaekt : on-gehecht.

Apprehensor, vanger.

Apprehensio, hachte, hechtenisse : aen-tast.

APPRETIARE, prijsen ; op prijs setten : schatten : achten : weerdêren, waerdêren.

APPRIMÈ, seer.

APPRIMERE, aen-drukken.

APPROBARE, toe-staen : goed vinden, be-loven : goed doen : waer maeken; be-waeren, be-weren ; be-waerigen : vol-woorden, *vet.* Approbêren.

Approbatus, autentijk. *non Approbatus, legitimus,* on-gekeurt.

Approbatio, volg-spraeke ; volg-woord, *vet.*

APPROMISSOR, borge : kautie : respondant.

APPROPINQUARE, naederen ; naeken ; naesten ; ver-naederen ; ge-naeken : aen-komen.

Appropinquatio, ver-naederinge.

APRICUS *homo ; Aprica avis & sole gaudens,* vlugge ; vlug-vogel.

Apricus locus, sonachtige, ter sonne staende plaetse.

Apricari, in Aprico esse, in loco Aprico & soli exposito versari & gestire instar avium, vluggen, baekeren, lodderen in de sonne.

Apricari & scalpere se, pluisen.

APRILIS, gras-maend, *vet.* Paesch-maend ; Ooster-maend. *Carolo Magno quondam dictus (inquit Mich. Beuterus) à festo Paschatis, quòd plurimum hoc mense celebratur, ac retinent (addit) eam appellationem etiam hodie gentes Saxonicæ. [Hinc Nundinæ Francofortenses Vernales* Oostermis *vocantur.* F. R.]

APRONIANUM CERASUM, amarelle, *ger. sax. sic.*

APRUGNA CARO, beeren-vleesch : venison, venesoen. *Aprugnum callum,* eswel.

* APSIS, *Vide,* ABSIS.

APTARE, vuegen, voegen ; ge-voegen : passen : stellen ; stallen, *fland.* schikken : be-quaem maeken : be-reeden, be-reiden : reken : aen-rechten : * *Aptare in ordinem* — vlien, vlijen, *sax. sicamb. fris.*

Aptus, be-quaem, be-kaem : voegelik : ge-past : ge-schikt : komelik : dienstelik ; dienlik : be-set : hebbelik : ge-rieffelik, ge-riefsaem : wel gelegen : gadelik, gaeilik, gaelig, galik, *holl.* weidelik : abel, abelaerd : dispost : proper : propice : habel ; * be-knoopt.

[*Aptus alicui rei,* saem *in compositionibus; ut,* eer-saem, deugdsaem, buig-saem, *honorabilis, virtuosus, plicabilis : q. aptus ut honoretur, natus ad virtutem, ut plicetur, etc. Vide etiam, Natus,* F. R.]

Aptum esse, handen.

Aptè, be-quaemelik : voegeliken : eigentlik : hebbeliken : be-settelik : ge-dichtiglik : ge-pastelik : ge-schiktelik : gadelik, gaeilik, galik, galig : wel gelegen, *de situ :* abelik.

(1) *Sic.*

Aptitudo, be-quaemheid : voege, voegelikheid : hebbinge, hebbelikheid : geschiktheid : abelheid ; * beknoopt, beknooptelik.

APUA, *piscis,* wit-visch : witting, wijting : gadde : *aliis,* molenaer.

Apua cobitis, [*vel,* APHYA, *piscis, Pottero*] spiering, spierlink : stinkvisch, stint, stint-visch ; stink, stinkeling ; *quia recens captus etsi aliquantulum servetur, olere videtur, Gesner.*

Apua infumata, [*Halecis soboles, Lud. Pottero*] sprot.

Apua minutula, grauwken.

APUD, bij : aen ; *quod in compositione plerumque ante* b *pronunciatur ut* aem ; bij-neven, bij-neffens ; be-neven, be-neffens.

Apud, ad, nae, nae-bij : *ut,* nae den wensch.

APUS CYPSELUS, *Avicula ex genere hirundinum,* spier ; spier-vogel ; spier-swalke ; spier-swaluwe : gier-swaluwe : waeter-swaelm.

Apus indica, Gesneri, Vide, Paradisea avis.

APYRENI, korinten, karinten.

AQUA, waeter ; waeteringe ; ge-wat, *fland.*

Aqua fontana, fontalis ; Aqua viva, jugis, perennis : puteana, putealis, borne : welle, walle, *vet.* quellende waeter : sprink, spring ; springende waeter : born-put-waeter : put-waeter : steen-put-waeter : levende waeter : fontein-waeter.

Aqua fluvialis, fluminea, stroom-waeter ; vliet-water ; loopende waeter ; rivier-waeter.

Aqua pluvia, pluvialis, cœlestis, regen-waeter.

Aqua marina, sout-water : see-waeter.

Aqua nivalis, sneeuw-water.

Aqua stagnans, reses, staende waeter ; stille staende waeter ; maer-waeter.

Aqua turbida, turbata, impura, on-klaer water.

Aqua in se contorta ; Aquarum vertex, wiel ; draiende wiel oft water ; weel, weele.

Aqua bolide tentanda, lootsmans-water.

Aqua navigabilis, vaer-water. *Identidem mihi est impedimento,* hij is mij t'elken in mijn vaer-waeter.

Aqua lustralis, sacra, consecrata, wij-water ; spaers-water, spers-water, spreng-water. *Aqua baptismi, sacra,* vont-water.

Aqua ardens, vulgò, Aqua vitæ, brand-wijn ; brande-wijn : levende water.

Aqua folliculis acinorum expressis in dolium conjectis affusa, spoel-wijn, spuel-wijn.

Aqua intercus, aquosus humor, languor, water-siekte, water-suchte.

Aqua mulsa, melle mixta, honing-water : meede.

Aqua chrysulca, erodens, fortis vulgò, sterk-water.

Aqua rosacea, roose-water.

Aqua manibus, vel, Aqua quâ manus initio prandii vel cœnæ lavamus, hand-water.

Aqua smectica, abstergendis maculis, plak-water.

Aqua saponaria, seep-sop.

Aqua ferraria, quâ candens ferrum extinguitur, lesch-water.

Aquæ cursus, stroom, stroem. *Aquæ cursum obstipare, oppilare, obstruere,* ver-sluisen ; sluisen.

Aquæ ductus, Vide ï, *Aquagium.*

Aquæ ferventis judicium. Vide, Judicium aquarium.

Aquæ seu Aquarum fluxio, loop der wateren.
Aquæ globus, baerm, *vet.*
Aquæ gutta, droppel.
Aquæ hauriendæ organum pneumaticum, pompe.
Aquæ hauriendæ in alieno solo jus, Aquæ haustus, water-haling, *Grotio.*
Aquæ haustus, sope waters.
Aquæ pluviæ receptaculum, regenbak.
Aquæ potor, regen-sak.
Aquæ receptaculum, castellum, kolk.
ad Aquam appellere, drenken.
Aquam cataractis cohibere, sistere, steigen, steigeren het water.
Aquam contrahere, deur-slaen ; deur-vloeden.
Aquam deducere, derivare, leiden het water.
Aquam egerere, polssen, uit-polssen 't water.
Aquam palpare, motare, quatere, pulsare, movere, tentare, contari, plasschen : polsschen in 't water.
Aquam profundere, turbare, aquam in vase contentam motitare, ipso vase concusso, swadderen.
Aquam quatere lamellâ, jactu lapidis, &c. slingeren : botten : stipstappen.
Aquam turbare ; turbulentam reddere, movere, commovere, het water moeren oft mueren ; ver-moeren oft ver-mueren.
Aquam velis permeare, be-seilen.
Aquâ bulliente decrescente aliam infundere, wosen.
Aquâ calefacere, schouden, schauden.
Aquâ cingere : cinctus, om-wateren : om-watert.
Aquâ coquere, sieden. *Aquâ coctus,* gesoden.
ex Aquâ emergere, prodire, op-komen.
Aquâ fervente aspergere, broeien.
Aquâ munire, be-waeteren.
Aquâ nimiâ imbuere : nimio aquæ potu exsaturare : &, Aquâ reficere sive perfundere, ver-wateren.
Aquâ recenti macerare, spieken, *ger. sax.*
Aquâ rigare, madefacere, wateren.
Aqualis, Aquale, Aquarium vas, aeker : hand-vat : water-kanne ; water-kruike ; water-pot : lampet : lepijn, *fland.* konduit : lavoir.
Aquagium, Aquæductus, water-gang ; water-laet ; water-leide ; water-loop ; water-schap ; * water-tocht — : sulle, sille, sijle : sluise : fluise : togt ; af-togt : leide, leie ; water-leie ; lei-gracht : roie, ruie : vaerd : konduit.
Aquarium * *Aquariolum* — drenke; drenk-troch : water-drenke ; wateringe ; ge-wat ; wette : mose ; mose-gat : gotier ; gotier-gat : water-steen : schaeldsije, *lovan.* plaetse, pletse : krimpe, *fris.*
Aquarius, water-drager ; water-man.
Aquarius obex, spuie : sluise.
Aquarius sulcus, water-groeve.
Aquilegium, water-gang.
Aquilex, aquarium indagator, fontien-meester.
Aquiminarium, koel-vat ; spoel-vat : wijwater-vat.
Aquare ; Aquari, drenken : bornen : wateren : water halen. *Aquatus,* waterig, waterachtig ; ge-waterd, *Lud. Vivæ. non Aquatus,* on-gewaterd.
Aqueus, waterig, waterachtig.
Aqueus color, water-verwe.
Aquosus, waterig, waterachtig.
Aquatile, aquaticum animal, water-dier.
Aqualiculus, verkens-trog ; verkens-bak : seunie. *Item,* mage :

onder-lijf : onder-buik : neder-buik. *Item, metaph. Aqualiculus pinguis, homo pinguis benè curatâ cute,* vet-sak : smeer-buik.
Aquariolus, Aquarius, hoerêrer ; hoeren-jager, hoer-jager : hoeren-voerder ; hoeren-waerd : roffiaen, ruffiaen : koppeler ; koppel-draeier : plattijn-wachter.
AQUILA, arend ; arend-vogel. *Aquila nobilis,* adeler, *q.* adel-arn, edel-arend.
Aquila leporaria, sakre, saeker ; *sed potius ad Accipitrum aut Falconum genera refertur.*
Aquila (sive etiam, Accipiter) stellaris, blauw-voet, *sax. Inter Aquilas censentur Lud. Pottero : Ossifragus, ossifraga,* been-breker, *aut Saxifraga,* steen-breker, *quòd ossa ab alto saxis injecta confringat. Heteropus, odis,* bundten-arend : *cuius crura diversis coloribus insigniuntur.*
Anataria, quam & clangam, plangam, seu morphium appellant, end-dooder, end-stooter, *ab Anatum cæde, q. d. Anaticida.*
Nævia, plek-arend, *à maculâ pennæ. Haliæetus,* visch-arend ; *Aquila marina, in mari victum quærens. Pygargus,* wit-steert, *à cauda albicante. Hactenus ex Pottero.*
Aquilifer, vaen-drager, vaendrig.
Aquilus, bruin : water-swert : deluwe, eluwe.
AQUIFOLIA, AQUILENTA, hulst.
AQUILEGIA, AQUILINA, AQUILIA, akeleie.
AQUILO, noord : noord-oosten wind, *ventus ab ortu solstitiali.*
AQUIPENSER, *piscis. Vide,* ACCIPENSER.
ARA, altaer, autaer, outaer. *Item,* toe-vlucht ; toe-keer.
ARABICA GEMMA, onijkel.
ARACUS, *frumenti vitium,* krok.
ARANEUS, ARANEA, spinne ; *quòd telas ordiatur, irretiendis muscis :* spinne-koppe ; spin-hoere ; web-spinne.
Araneæ tela, scutula aranei, spinne-webbe ; spinne-weve ; spinne-geweb ; spinne-net ; kop-webbe ; koppe-gespin : *item,* rage, rag : *quod pro quavis textura etiam sumitur ;* daer en is geen rag voor sijnen mond, *lingua ipsi est expedita.*
Aranearum semina conglobata, poppen, spinne-poppen ; *& quandoque,* spinne-webbe.
Aranearum telas tollere, stubben, *fris.*
Araneus aquaticus, water-spinne.
Araneus, piscis, peeter-man, pieter-man. *Vide, Draco marinus.*
ARARE, *Aratro terram vertere,* aeren, eeren, eren, errien, erien : ploegen ; land-ploegen : bouwen : akkeren ; den akker braeken : om-werpen het land : labeuren. *Arare unguibus,* krabben, krabbelen.
Arabilis, akkerbaer.
Arator, ploeger. *Arator juvenis,* enkel, enkle, *sicamb. Juliac. Arator rusticus,* ploeg-bengel.
Aratrum, ploeg. *Aratri ferrum quod liras ducit, uncus, vomer,* ploeg-ijser.
Aratri curvatura, vomerem recipiens, ploeg-kromme. *Aratri stiva, manica, pars posterior, quæ manu tenetur,* steeve : ploeg-stele ; ploeg-steert.
ARBITRARI, meinen, meenen : ver-meinen : dunken, donken : keuren ; wille-keuren : presumêren : achten.
Arbiter, middeler : * getuige ;

kennis draegende : — dedings-man, daedings-man : scheid-man : kiers-man, keers-man, *Zeland.* scheid-rechter : segs-man : onder-handeler : wille-keurer ; keur-richter ; gewillekeurt richter : vrede-maker ; peis-maker : commissaris : arbitre. *Rachtinburgus in Lege Salica Francorum, id est, Commissarius ad componendas lites institutus.*

Arbiter electus, kies-man.

Arbiter honorarius ab utraque parte constitutus, revisoor.

Arbiter funeris, lijk-meester : rouw-steller.

Arbiter initiationis, Budeo; compêre.

Arbiter testamentarius, executeur van 't testament.

Arbitrum constituere, deputêren.

Arbitri, goede-mannen : scheid-lieden : segs-lieden : kiers-lieden ; kies-lieden, kies-mannen : dadings-lieden, daedings-lieden. *ad Arbitros causam, aut, rem omnem rejicere, remittere, iis permittere, committere &c.* be-draegen ; ge-draegen.

Arbitris amotis, sine Arbitris loqui, alleen met iemanden spreken.

Arbitratus, Arbitrium, goed-dunkenheid, goed-dunkinge : kennisse der saeken : advis. *Item,* keur : kiesman-schap : wille-keur : wille : meininge ; meeninge. *Arbitri sententia, effatum,* uit-sprake : seggen-schap, segger-schap, *fland.* segge, *vet.* seggene.

Arbitrio alicuius committere, &, apud Arbitrum deponere, be-dragen ; ge-dragen : op-geven ; over-geven : ver-willekeuren.

sui Arbitrii homo, eigen-sinnig : hoofdig : partiael mensche.

ARBOR, ARBOS, boom : tere (*Anglis,* tree) teere, taere, *vet.* tier. *Hinc,* Appel-teere ; mispel-teere ; eglen-teere, eglen-tier, *&c.*

Arboris truncus, corpus, caudex, bol, bul : stronk, strunk ; tronk.

Arboris cutis, cortex, liber, schorsse.

Arboris pulpa, muis van het hout.

Arboris nodus, tuber, centrum, quast, ast ; oest : weer : knoke : knoest : noost : eest : noest.

Arboris cacumen, sop des booms.

Arboris comæ, rami, frondes, loof, loove : hair der boomen : kroone des booms.

Arboris fungus, clavus, patella, vadde.

Arboris matrix, medulla, cor, medium, hert, marg, merg, keest des booms.

Arboris adeps, seu mollissima pars albida teredini obnoxia, spin, spint : spek, spek-hout : faut, fout.

Arborum semina, plantsoen.

Arborum canities, muscus, lanugo in corticibus arborum, mos, schom der boomen.

Arborum lachrymæ ; latex Arboris in gummi abiens, traen, sap van de boomen. *Vide,* RESINA.

Arbor frugifera, fructifera, fruit-boom.

Arbores cæduæ, slag-hout, *fland.*

Arbores seriatim dispositæ utrimque ad viam, lij, lijde : laen : dreve : * geboomte — rije van boomen.

Arbor terminalis, finalis, scheid-boom : paël-boom : mark-boom : mael-boom : reen-boom, *vet.*

Arborei fœtus, fructusve, oeft, oft, ooft, ovet : boom-vrucht ; boom-gewas : fruit, fruitagie.

Arbores putare, snoeien : slonen ; sloenen : sloven, *sicamb.*

Arbores decorticare, delibrare, desquamare, berken, barken.

Arbores ablaqueare, ont-schoeien de boomen.

Arborum comæ abscissæ, moet-saerd, mutsaerd.

Arborum putator, snoeier.

Arbuscula, heester, hester ; eester, ester ; * boomken : stuide, *ger. sax. sic.*

Arboretum, locus arboribus consitus amenitatis utilitatisve gratiâ, boom-gaerd, bogaerd : boschagie : ge-boomte.

Arbustum, arbustinus locus, Idem.

Arbustorum radices, cum proximis stolonibus aut truncis, igni destinatæ, ad alia inutiles, stovën, *holl.*

Arbutus, wildeling-boom : haeg-appel-boom. *Arbutum,* haeg-appel : wildeling, wilden appel : bottel, buttel, *sicamb.*

ARCA, ARCULA, kiste, kistken : lade, laeie : kom : schrijne : kasse : arke.

Arca, arcula camerata, bahu : bahu-kiste : koffer, kofferken : bahu-kiste ; bahoele : fortsier, *fland.*

Arca farinaria, meel-kiste.

Arca panaria, benne,

Arca pollinaria, buidel-trog.

Arcula rei sacræ, ciborie.

Arca vestiaria, kleerschap ; kleer-schapraie ; kleer-kasse.

Arca mortuaria, tombe.

Arca robustea, vangen-stok : gioole in den kerker.

Arcarius, tresorier.

ARCADICUM PECUS, ARCADICUM GERMEN, *de homine stupido,* grovaerd : kolf-hout, kloef-hout, kloof-hout, *fland.*

ARCANUM, ver-holenheid : ver-borgenheid : ge-heimenisse : secreet : apocrijf.

Arcanus homo, qui quæ audit tacet, sekreet man.

Arcanè, ver-holentlik ; ver-borgentlik.

Arcanum prodere, revelare, ont-helen.

ARCELLA, *sive,* ARCELLATA VITIS, wagen van wijngaerd : prieel van wijngaerd.

ARCERA, ros-baere ; ors-baere ; os-baere.

ARCERE, weiren, weeren, weren *q. d.* wederen ; af-weren ; ge-weeren : keeren, af-keeren : af-houden : af-drijven : schutten : af-wenden.

ARCESSERE, ont-bieden. *Arcessere judicio,* aen-spreken in rechte. *Arcessere capitis,* aen-spreken van den lijve.

ARCHA, ἀρχός, & *in compositione* ARCHI, *summus, maximus,* artsch, *id est,* overste, opperste, hoofd : *ut, Archiepiscopus, angelus, dux, hæresiarcha, archipirata, patriarcha ;* artsch-bisscop ; artsch-engel ; artsch-hertog ; artsch-ketter ; artsch-roover ; artsch-vader.

ARCHETYPON, ARCHETYPUS, veur-beeld : patroon : beeldener : originael.

ARCHIDIDASCALUS, opper-meester : over-meester van de schole.

ARCHIEPISCOPUS ; opper-bisschop : over-bisschop.

ARCHIGERONTES, ouderlingen.

ARCHIGRAMMATEUS, kancelier.

ARCHIMAGIRUS, over-kok ; opper-kok : koken-meester.

ARCHIMANDRITA, Abd.

ARCHIPRESBYTER, koor-deken : deken der geestelijkheid.

Archipresbyter ruralis, land-deken.

ARCHISTRATEGUS, opper-veld-heere : over-hoofdman : kapitein-generael.

ARCHITECTUS, ARCHITECTON, ARCHITECTOR, bouw-heer ; bouw-meester : werk-meester : meester-

timmerman : engien-meester ; engienier : inventeur.

Architectari, timmeren, temmeren : bouwen.

ARCHITHALASSUS, ammirael.

Archithalassi vicarius, vice-ammirael.

ARCHITRICLINUS, gast-meester : gast-weerd, gast-weerder : spijsmeester : hof-meier, hof-meester : sene-schalk, sine-schalk : drossaet, drossaert. *Vide, Familiæ præfectus.*

ARCHIVUM, stad-kiste : schepen-koffer : kancelrije. *Acta provincialia,* land-kaerte, *id est,* land-charter, land-sartre.

ARCIUM, *herba,* groote klisse, klesse.

ARCTARE, engen : klemmen : be-nauwen, be-nouwen : be-noodsten : be-strangen : * benarren, *fortè q.* benaderen — prangen : nauwen : knijpen, *holl.* strangen, strengen, stringen : krimpen, krempen : * intrekken.

Arctari, in-krimpen.

Arctus, enge : nauw ; ge-nauw ; be-nauwt, be-nouwt : smal : streng, strenge, strang : ver-perst, * onruim — strikt. *Arcta captivitas,* strikte hacht, hechtenisse.

ARCTÈ, nauw ; be-naudelik : striktelik : strengiglik.

Arctè habere ; Item, haberi, kort ende nauw iemanden houwden ; (1) nauw gehouden worden. *in Arcto versari, rebus in arctis esse,* in 't gat zijn, *adag.*

Arctè, angustè sedere, gedrongen sitten.

Arctè urgere, premere, be-strangen.

ARCTOS, her-waegen ; heirwagen : waegen : waegen-sterre : seven-sterre ; seven-gesternte. *Arctous, Arcticus,* noordelik, noordig, noordsch.

Arctophylax, waege-man ; herwaegen-man.

ARCTOPITHECUS, baviaen, baviaenken.

ARCUS, booge, boge, *à* bogen, *sive,* boogen, *id est, flectere :* horener, *vet.* voute : welfsel, welvinge ; welfsel, wulfsel.

Arcus, Arcus manuarius, handboge.

Arcus automatus ; sponte & ultro jaciens, self-schot, *vet. fland.*

Arcus habilis, handsaem boge.

Arcus sphærobolus, kloot-boge.

Arcus, flits-boge.

Arcus hypotreticus, perforatus, arkebuise, *q. d. Arcus foraminosus, qui per tubulum emittit.*

Arcus chalybeus, Arcus balistarius, Arcubalista, Arcus brachio chalybeo sive laminâ instructus ; qui pedibus, dum tenditur, deprimitur, voet-boge : stalen-boge : armborst, *ger. sax. sic.* kruis-boge : horener, *vet.* flits-boge : kruis-boge : kraneke, kraeke, kraekaerd, *vet.*

Arcubalistæ uncus, fibula, seu astragalus, in cujus canaliculo spiculum locatur : uncus vid' eburneus osseúsve, sive hamus, qui epizygi immittitur nervúmque balistæ sive majoris arcus retinet, not van den stalen boge.

Arcus balistarii foramen, in quod uncus inseritur ; Epizygis, notgat in den stalen boge.

Arcubalistarius, voetboog-schutter : kranekier, *vet.*

Arcus nervus, chorda, pese van den boge.

Arcus thecâ, koker ; boog-koker.

Arcus nervum ambiens funiculus, transse, trensse.

(1) *Sic.*

Arcuaria serrula, boge-sage, bogel-sage.

Arcus, Arcus cælestis, pluvius, imbrifer, regen-boge.

Arcum intendere, sinuare, lunare, adducere, spannen, in-trekken, den boge.

Arcum exonerare, af-schieten.

Arcuare, boogen, bogen ; buigen, buegen : neigen : welven, wulven. *in Arcum curvatus,* ge-welft.

Arcuarius, boge-maker.

Arcuatus, arquatus morbus, geelsuchtig.

Arcitenens, schutter, schotter ; schut, schutte ; boge-schutter.

ARDEA, Reiger. [*Simpliciter dicta, inquit Lud. Potterus, pulla, cinerea (avis Diomedea)* blauwe oft grauwe reiger. *Ardea alba, Leucon, Ardeola pelas,* witte reiger.]

Ardeæ genus, quak, *sicamb.*

Ardea stellaris, roer-domp, roertrompe, *sax. sic dicta quod inter arundines degat & tubæ sonum reddat, ac quasi classicum canat.* ros-domp, *fris.* dom-horen, domphoren : pitoor, puttoir, puttoor, butoor : mose-koe, *sax. q. d. bos lutosis sive palustribus locis gaudens.* [*Ardea stellaris minor,* Bonte reiger ; Puttoor ; Roerdomp. *Recentiores* Butorium *vocant, et cum Onocrotalo confundunt imperitè. Hæc etiam* Riet-reiger. *Lud. Pot.*]

ARDELIO, *homo inquies ; omnibus se negotiis ingerens : qui rerum omnium satagit, nihílque rectè fieri putat nisi cui ipsemet interfuerit manúmque admoverit,* al-bedrijf ; al-bedille ; al-beschik ; al-bewind ; al-bestier : romoer-meester : fik-fakker : wipperer, *sax. sic.* fimeler, femeler : tantafaire : * truntman.

ARDERE, bernen, barnen, branden, bornen.

Ardens, brunstig, brustig, bruistig, brumstig : vits : vierig : hittig. *Ardens studio,* in-bornstig ; inbrunstig.

Ardenter, vieriglik : hittiglik.

Ardor, hitte, heitte : brunst, *sax. sic.* ver-brandheit. *Item,* inbornst, in-brunst.

Ardore findi, hiare, hiulcare, spaeken.

Ardorem animi remittere, verkoelen.

ARDUUS, hoog : swaer ; hoog ende swaer : lastig.

Ardua res, treffelike saeke.

AREA, *locus ab ædificio vacuus,* ledige erve, ledige onbetimmerde plaetse.

χόρτος, vrijd-hof : koere : erf : werf, *vet.* vogel-herde, *sax.* hof ; hof-stad, hof-stede : plaetse, pletse : pleine.

Area, area domus, pavimentum, platea, vloer : denne : dele, *sax. fris. sicamb.* biest : solement, *fland.*

Area, ere, aere, are, nere : dorschvloer : schuer-eere ; schuren-eere.

Area villica, veur-hof.

Area, Areola hortensis ; terra eminentior in hortis in quâ semina depanguntur, bedde ; hof-bedde ; kruid-bedde : brauwe.

Area, pro Fóro, aerde, *à Belgico fortè* aerde, koren-aerde, *Gandensibus.*

Area in quâ globis per annulum adactis luditur, bane ; klos-bane ; bogel-bane. *Item,* tuisch-bane.

Area capitis, kael-kop.

Areator, dorscher.

ARENA, sand : gries, gruis, greus : graveel, *vet. quæ vox servatur de Arenulis vesicæ.*

Arena crassior, sabulum, savel.
Arena maris densata & durata, plate, banke in de see.
Arena mobilis, æstuans, volatica, arens, sicca, instabilis, omnia absorbens & hauriens, stof-sand, stuif-sand : drift, drif-sand, drijf-sand : welle ; wel-sand : sink-sand. *infidæ & rapaces Arenæ*, quik-sand.
Arena imi fundi, reed-sand.
Arena alba pulvini, dogger-sand.
Arena nigra pulvini, waesig sand.
Arenâ gravari, obstrui, repleri, impediri ; in Arenam densari, ver-sanden.
Arena, area in quâ decertatur, strijd-plaetse ; kamp-plaetse ; vecht-plaetse : park : balie : krijt. *in Arenam descendere*, te velde komen.
Arenarius tumulus, Arenarum cumulus, meta, collis, agger Oceano objectus, duin, duine, sand-duine ; sand-berg : deuninge.
Arenariæ, arum; Arenifodinæ, sand-kuil.
Arenarius lapis, sand-steen.
Arenaria pyxidicula, thecâve pulveraria, è quâ pulvisculus sive arena recèns scriptis aspergitur, sand-busse : sand-doosken.
Arenosus, Arenaceus, sandig, sand-achtig : gruis-achtig. *Arenosum litus*, sand-strand.
Arenosum vadum, Arenosus sinus, sand-bei.
Arenatum, plaester : be-slag : morter.
Arenatum paleatum, gekaften morter.
ARENGA PASSA, *Vide*, *Halec infum*.
ARERE, AREFACERE, AREFIERI, ver-dorren : ver-droogen : ver-bleisen : soren, sooren ; ver-soren : daren, darren, derren ; *Gallis, tarir*, dorren.

Arida, apud Ecclesiasticos pro, Terra, quòd aretur, Boccatio, Aerd, eerde, *vel quòd arida sit : per se enim Terra sicca, id est, arida et frigida*.
Aridus, droog : dorre : sore, soore : hael : digen, *ger. sax.* spaekig, spaekerig. *Ariditate hiare, dehiscere, hiulcare, findi*, spaeken.
Aridus homo, Terentio, droog-aard.
ARESTA BOVIS, *vulgi, herba*, stal-kruid ; * prangwortel — ossen-broke, *sax. sic.*
ARETALOGUS, schoon-praet ; schoon-spraek : mond-speler : swetser : stoffêrer van logenen.
Aretalogus, tertius Cato, wijs-bol.
ARGEMA, perle in d'ooge.
ARGEMONA, ARGENTILLA, ARGENTINA, *herba*, silver-kruid : gen-serik : blik, *holl. à splendore argenteo*.
ARGENTUM, *Luna chymistis*, silver, selver.
Argentum purum, excoctum : fijn-silver : gebrand silver ; brand-silver.
Argentum &c. purgare, repurgare, perficere, raffinêren, affinêren.
Argenti fæx, spuma, scoria, helcysma, silver-schuim ; schuim van silver : silver-glede : glett, glede : slekke silvers.
Argentum pustulatum, pusulatum, cælatum, gedreven, gedopt silver. *Argentum in aspredines exscindere & cælare*, het silver doppen, ende uit-kloppen.
Argentum pastillatum, silver-koek.
Argenti vel auri bonitatem examinare, toetsen.
Argenti intrinsecæ bonitatis mensura, penning : *dividitur autem in grana iiij*.
Argentare, Argento tegere, cludere, obducere, includere, cooperire, ver-

silveren ; be-silveren ; over-silveren ; met silver be-slaen.
Argentatus, Argento tectus, ver-silvert ; over-silvert ; met silver beslagen.
Argentea vasa ; Argento confecta pocula : Argentea supellex : Argentum escarium ; Argentum factum, elaboratum & in vasa aliàmve materiam fabricatum, gewrocht silver : silver-werk : tafel-silver, *lances epulis inservientes*.
Argenteæ supellectilis repositorium, vasarium, silver-schapraie.
Argentum signare, cudere, munten.
Argentum signatum, gemunt silver : *non signatum*, on-gemunt.
Argenteus nummus, silveren penning.
Argentum præsentarium, nampt, namt, nant.
Argentum comparare, præparare, provisie doen van gelde. *Argentarius commeatus*, provisie van gelde. *Argentaria inopia*, ge-brek van gelde.
Argenti vena, silver-ader.
Argentifodina, Argentarium metallum, silver-berg ; silver-grave ; silver-kuil : mijne van silver : oor, oore.
Argentaria, æ, wissel ; wissel-banke.
Argentariam facere ; Argentarii munus obire, om-gaen met wissel.
Argentariam dissolvere, achter-uit-vaeren : banke-roten ; banke-rote spelen.
Argentaria dissoluta, banke-rote.
Argentarius collybista, wisseler : tafel-houder ; tafelier : bankier ; bank-houder : kassier.
Argentarii mensa, tafel.
Argentarius faber, silver-smid.
Argentosus, silver-achtig.
Argentum vivum, Mercurius Chymistis ; aqueum, liquidum, quik-silver.

ARGESTES, *ventus ab occasu æstivo*, noordwester-wind.
ARGILLA, leem ; leem-aerde : kleie, kleem ; *à* kleven, *inquit Lemnius, quòd inhæreat* : klijte, klijt, *vet. fland.* slijm : lijm, *vet.* pot-aerde. *Argillâ illinere, linere, incrustare*, leemen ; be-leemen : kleemen ; be-kleemen, *fland.*
Argillaceus, Argillosus, klei-achtig, leem-achtig. *Argillosum solum, Argillosa terra*, klei-land ; klei-grond : klei-aerde ; ecchel-aerde.
ARGUERE, straffen, straven met woorden : be-rispen, be-respen : reprochêren : be-wijsen : be-toonen, be-toogen : ver-spreken : kalengieren, kalangieren. *Arguere indiciis, testibus, argumentis*, over-wijsen ; over-toonen ; over-tuigen.
Argumentum, be-wijs ; be-toon ; be-toog : ge-merk : be-died, be-diedenisse, be-diedsel : be-scheed : waen-schijn, *vet.* lijk-stede ; lijk-teeken, lit-teeken : proef, proeve : * motijf.
Argumentum libri, scripti &c. kort be-grip : in-houd : sommarie, somme : teneur.
Argumentum certum, waer-teeken.
Argumentum cornutum, vang-vrage.
Argumentis convincere, arguere, over-toonen.
Argumentorum positiones, seu fundamenta, set-stukken.
Argutari, quetteren ; kauwetteren : huppelen, huppen : swetsen : * snateren : knibbelen.
Argutatio, snateringe.
Argutus, arg, erg : geestig : aerdig : subtijl, sotijl : snaterachtig : proper. *Item.* hel, hellig, helder : luide : schal, schelle, schel.
Argutulus, Argutator, snaterer : pertig, *fland.*

Argutè, meesterlik : subtijlik.
Argutia, argheid : subtijlhetd : perte, parte, pratte.
ARGYRITIS, silver-glede ; silver-schuim.
ARGYROTHECA, silver-schap-praie : buffet. *Vide etiam*, ARGENTUM.
ARIES, weder, weer : ram. *Dicitur* weder, *ab adversando, quòd sit pugnax, bellator, & cornu ferox in hostem crebro ictu feratur. Vel fortè, inquit Gesnerus, quòd retrocedens ac resiliens impetu renovato & subinde repetito in hostem feratur.* Bellier : schaeps-bok, *sax.*
Aries castratus, hamel, *& plerumque* weder, weer : *quamvis nonnulli hoc in genere de Ariete dicant.*
Aries, bellica machina, rameie, ram ; storm-ram (*Vide*, MACHINA) muer-breker.
Aries ferreus, breek-ijser.
Arietare, Arietari, stoot-hoofden ; stoot-bollen * token — tukken, tukke-bollen, tikke-bollen, tokke-bollen : butsen, botsen : niëten, *holl. Adr. Junio. & de machinâ bellicâ*, rameien, *id est, crebro Ariete pulsare.*
ARIOLARI, guichelen, gochelen, gokelen.
Ariolatio, lot-boek.
Ariolus, wijcheler, wiecheler. *Vide porro*, HARIOLARI, &c.
ARISTA, are, aere : angel, engel, van de aeren : aeren-angel ; aeren-vlimme : baerd : vimme, vinne, vlimme, vlieme van 't koren.
Aristas legere, oogsten.
Aristis exuere, ont-aeren.
Arista piscis, vlieme, vinne, van den visch : visch-graet : leme, *Lovan.*

ARISTOCRATIA, bester-regieringe, *Grotio.*
ARISTOLOCHIA, *herba*, oosterlucie ; ostruits.
Aristolochia sarmentitia, clematites, vulgò, SARACENICA, Sarasijn-kruid.
ARITHMETICA, tel-konste : reken-konste : cijfer-konste. *Arithmeticus numerus*, cijfer.
Arithmeticus, tal-meester ; tel-meester ; cijfer-meester.
ARMA, ARMAMENTA, ARMATURA, *id est, instrumenta cuiuscunque opificii ; sed maximè usu quotidiano de bellicis aut militaribus ; ac tum propriè intelligendum de defensivis, ut, Tela de offensivis*, tuig, ge-tuig : ge-rek, ge-reke, ge-rak : reedschap ; ge-reedschap : ge-schier : werk-alaem ; werk-getouwe ; werk-getuig ; werk-tuig : rustinge : harnasch : weir, weer, were ; ge-weer, ge-weir, *à* weeren, *id est*, keeren, *sicut Arma Latinis quòd iis hostes arceantur :* wapen ; krijgs-wapen ; wapeninge ; lijf-wapen : krijgs-rustinge * wapen-tuig ; armure. — *Arma quæ lateri accinguntur, ut gladius, machera, pugio, parazonium*, sijd-geweer. *Arma agrestium, Queis sine nec potuere seri nec surgere messes,* (1) bouw-tuig, *Grotio. Arma nautica, Armamenta navis*, schip-rustinge : schip-gewand ; vaer-gewand : takel, takelinge : rustinge van 't schip : ge-reedschap der schepen. *Armamentis instruere*, taekelen ; uit-taekelen.
Arma latronum aut sicariorum, moord-wapen.
Arma ferraria, ijser-tuig.
Armatura gravis, vol oft swaer harnasch : kuris, kurisse.

(1) *Virg.* G. I, 160.

Armatura, Arma, πανοπλία, volle rustinge.
Armatura brevis, kort geweer.
Arma clypearia, Armorum insignia gentilitia, wapen in den schild oft helm ; wapen-teeken : her-schild, *sax. Armorum clypeariorum demonstratio & probatio*, blasoen.
ad Arma, alarm, *ad Arma conclamare, ciere, vocare, &c.*, alarm slaen, oft roepen : storm slaen : veld-geschrei maeken : wapen, wapen roepen, *Ovid. Certatimque omnes uno ore Arma, arma vocabunt. Ad arma concursus*, wapen loop, *vet. fland. ficta impressio*, loosen alarm.
Armorum faber, Armamentarius, wapen-smit ; harnasch-maeker. *Armorum politor*, wapen-vager.
Armorum denunciatio, ont-seg.
Armis destitutus, carens, weer-loos.
Armis aptus, weer-baer.
Armorum veterum genera, baffusen, & gisarme.
Armare, armis instruere, induere, harnassen : rusten ; toe-rusten : wapenen : garnieren.
Armis exuere, ont-wapenen.
Armatus, ge-wapent.
Armilustrium, wapen-schouwinge.
Armipotens, valiant.
Armiger, wapen-drager : schild-voerder : schild-bortig, schild-beurtig, schild-beure, schild-bore, *vet. Schild-bor regis, id est, armiger regis. Paul. Diacon. in Gest. Longob.* Schild-knape, schild-knecht.
Armigeri, qui Gallicè & Anglicè esquiers *dicuntur, proximi sunt Equitibus auratis : nempe qui vel à clypeis gentilitiis (quæ in nobilitatis insignia gestant) vel quia Principibus & maioribus illis nobilibus ab armis erant, nomen traxerunt. Guil. Camden.*
Armiger eques, cataphractus, wapen-tuer, *vet. fland.*
Armamentarium, wapen-huis ; wapen-kamer : tuig-huis : geweer-huis : bus-huis : artillerij-huis : arsenael.
Armamentarii tribunus, artillerij-meester.
Armamentarium agricolæ, rusticum, spijker, *holl. fris.*
Armamentarium causarum, greffie, griffie.
Armarium, schap ; schap-raede, schap-reede : ammarris, armaris ; lammaris : spinde, spijnde : *Vide etiam*, AUMARIUM.
Armarium librarium, boek-kasse ; boek-laeie.
ARMELINA, *vulgi, unde Armellinæ pelles*, armijne, armeline, ermine, hermine, hermeline : armijnen.
ARMENIACUM, ARMENICUM MALUM, amarelle : pruim-persse : avant-persse : abrikok.
ARMENTUM, *Armenta pecuaria*, vee, veech, * bestiael — hoop beesten ; hoop veegs : herde : kudde, koe-kudde ; drifte : quik, *vet.* arbeidsaem dier.
Armentarius, herder, harder, herde-man : vee-herder, vee-hoeder : koe-wachter : kudser, kud-hoeder : koe-drijver, koe-herder : ossen-weider.
ARMERIA, ARMERIUS FLOS, keiken : tuilken : hoepeel bloeme. *Armeria pratensis*, kraeien-bloemken.
ARMILLA, arm-cieraet ; arm-gesmijde ; arm-ring : braselet : blasoen.
Armilla, knop-spelle : mouw-spelle : heksel, haeksel, *fland.*
ARMUS, *humerus cum brachio*, arm, *& corruptè*, narm,

nerm : *Item*, schouder; hef-schouder; schouder-boge.

Armus porci, hamme : schenkel, schenke van 't verken : hespe.

ARNOGLOSSA, *herba*, weg-bladeren : honds-ribbe.

AROMA, specerije * kruid, — aptekerije, apotekerije : perfum, parfum : drooge, droogerije; drooge waere, droog-kruid, *quasi dicas, arida, exsiccantia. Pharmaca enim violenter corpus exsiccant & extergunt; alimenti verò conferunt nihil. [Possent & sic dici quòd sicca è peregrinis regionibus deferantur.* F. R.]

Aromata surda, exsurdata, situm redolentia, ver-doofde, ver-dofte, ver-dufte specerije.

Aromatum abortus, sive semina abortiva, nutrimento defecta, cassa, inania, minimique ponderis, gerbel, gaerbel. *Hinc, Aromata eligere, secernere, cribrare & purgare*, gaerbeleuren.

Aromatibus condîre sive imbuere, kruiden. *condîtus, affatim condîtum*, gekruidt; kruidig.

Aromatopola, specerij-verkooper : kruidenier.

Aromatopolium, Aromataria officina, specerij-winkel; kruideniers-winkel.

ARQUATA, weder-vogel : wind-vogel : regen-vogel : winter-vogel; *gallinulæ genus, ventorum, pluviarum & tempestatum prognosticum.*

Arquata, Numenius, Ortygometra, Phæopus, braek-vogel, *avis diversæ dictæ quòd in novalibus & quiescentibus agris morari soleant : sive quòd quædam illarum Junio mense adventent.*

ARQUATUS, geel-suchtig.

ARREPERE, be-kruipen : aen-kruipen.

ARRESTUM, & ARRESTARE, *vulgi*, kommer, be-kommering; arrest : kommeren; be-kommeren; be-slaen : voet-stellinge, *fland.*

Arrestum Senatus, be-sluit des raeds.

ARRESTA BOVIS, stal-kruid : prang-wortel : ossenbrok.

ARRHA, ARRHABO, gods-penning : waer-geld, waerd-geld, waer-der-penning : hand-penning, *fris.* haft-geld, haft-penning : miete, miede, miente : arre, ar-penning. * *possit etiam dici*, hand-geld.

Arrha epularis, lijf-koop, lief-koop.

Arrha militaris, buet-penning.

Arrha nuptialis, sponsalis, sponsalitia, trouw-schat : ee-stuir : (1) mael-schat, mel-schat, *vet. sax. sic.*

ARRIDERE, aen-lacchen; toe-lacchen; be-lacchen : be-haegen : be-vallen.

ARRIGERE, op-rechten : op-rekken : over-einde setten, stellen. *Arrectum esse*, over-einde staen. *Arrectus*, over-einde : op-gerecht.

Arrectaria, utrumque ostii latus munientia, sijd-balken : hoek-steenen : deur-stijlen.

ARRIPERE, aen-grijpen; op-grijpen : aen-veerden : aen-tasten : happen : aen-vatten : sukken : takken. *Arripere medium*, om-vangen, om-vaen.

Arreptitius, *Vide*, *Abreptitius.*

ARRODERE, be-knabbelen : kluiven, knuiven, knuifelen : knospen. *Arrosus*, ge-schroit.

Arrodere aliquem, scheeren, *adag.*

Arrosio, kluivinge; knuiffelinge.

ARROGARE, ver-meten : toe-

(1) Hs. ee-stuil.

schrijven : aen-trekken : aen-draegen : aen-nemen : be-roemen : stuiten : pocchen : op-nemen : over-moedigen, *vet.* presumêren; laeten dunken.

Arrogans, ver-waent, *q. d.* over-waent : waen-wijs : ael-wittig (*de feminâ*, ael-wete, ael-witte :) ver-metel, ver-meten, ver-metelik : stout : goed-dunkende : hoo-moedig, hoog-moedig, * hoog dunkende — hoovaerdig, hoog-vaerdig : over-moedig : be-roemer, roemen : prat : brood-dronken : ver-weent, ver-went : over-willig : krol, krul : vrevelig, vrevel-moedig : poffer : spits, spitsch, spitsig : presumptueus.

Arroganter, ver-meteliken : stoutelik : be-roemelik : hoog-moedig-lik : ver-waendelik.

Arrogantia, ver-mete, ver-metelheid, ver-metenheid : ver-waendheid : be-roeminge : hoo-vaerdije, hoog-vaerdije : hoo-moed, hoog-moed, hoog-moedigheid : over-wille; over-moed : parte, pratte : stoutheid, stoutigheid : spitsigheid : brood-dronkenschap : pofferije, pufferije : presumptie : laeten-dunkenheid.

ARRUGIA, berg-gang.

ARS, ARTIFICIUM, konste, kunste : meesterije, meesterschap : ambacht : hand-werk : hanteringe : vacatie; neeringe : be-hendigheid, be-hendsaemheid, be-handsaemheid : praktijke : abelheid : schalkheid : list, listigheid : ranke : trekke, trek : argelist : bedrog.

Ars manuaria, manualis, mechanica, lucrosa, alma, nutrix, de pane lucrando, hand-werk; am-bacht; *quidam scribunt*, hand-bacht : hand-spel.

Ars militaris, krijgs-handel.

Ars coquendi, kokerije.

Artes liberales, ingenuæ, vrije konsten.

Ars illiberalis, sordida, soetelrije, *artificium sordidum exercere*, soetelen.

Ars sterilis, inutilis, nihil ad farinam faciens, brood-loose konste.

Arte bonus, Artis peritus, professor, in Arte suâ excellens, meester : konstenaer : geleert : artist. *qui Artis amore tenetur*, lief-hebber der konsten.

Artibus operam dare, leeren : aen-nemen. *Artem profiteri*, leeren : onder-wijsen.

in Arte novitius, leer-jonge; leer-ling; leer-kind; leer-knecht.

Artis suæ imperitus, humpel-man; humpeler, *sicamb.*

Artis canon, specimen; Artis tyrocinium; magnæ Artis opus, proef-stuk; proef-scheut : hoofd-stuk : meester-werk; meester-stuk : meesterschap.

Artifex, meester : konstenaer : artisaen; artist.

Artifex mechanicus, manuarius; Artifices, ambachts-man, ambachts-lieden : hand-werker : werk-meester.

Artificum collegium, ambacht.

Artificialis, konstelik. *Artificiosus*, konstig, konst-geleerd, konstiglik : abel, abelaerd. *non Artificiosus*, konst-loos.

Artifex forensis, formularius, practisijn.

Artificiosè, artificialiter, konstig-lik : meesterlik : konstelik : abelik.

ARSENICUM, *auripigmentum, venenum quo mures inficiuntur; vulgò*, SORICARIA, regal : operment : arsenik : ratten-kruid.

ARTEMISIA, bij-voet, *quòd pedibus euntium adsit & opituletur, Becano.*

Artemisia marina, asch-kruid.

* ARTEMON, rae-seil.

ARTERIA, adere ; geest-ader ; locht-ader : pols ; pols-adere : slag ; slag-ader : adem-ader. *Arteriarum pulsus,* pols, puls ; slag.

Arteriæ motiones explorare, tasten den pols.

Arteria aspera, pulmonalis, kraege : roeper : strote : gorgel, gorgel-pijpe : wind-pijpe.

ARTHRITIS, *Articularis vel Articularius morbus,* fledercijn, flercijn, vleder-cijn : *ita Teutonicè dictus, quòd per omnes artus volitet vagetúrque inter cutem & carnem ;* gichte : lemte, lamte der leden : goete, goet-evel, *vet. fland.* artijke.

Arthriticus, Arthreticus, Articularius, gichtig : fledercijn-achtig.

ARTIDIUM, *parvus panis,* mikke.

ARTOCOPUS, bakker.

ARTOCREAS & ARTOCREA, pasteie, vleesch-pasteie ; vleesch-taerte : roffioele.

Artocreæ delicatioris genus, sluimer, *fland.*

Artolaganus, Artolaganon, karsteling ; keisterling ; krantseling, *zel. fland.* kerspe, *fland. gand.* morstelle, morstelleken. *Item,* vlade, vlaeie.

ARTOPŒIA, } bakkerije.
ARTOPTEUM, }

ARTOPTA, bakkersse.

Artopta, wafel-ijser, koek-ijser.

ARTOTYRA, kaes-vlaeie ; kaes-taerte.

ARTUS * *Articulus* — lid, led ; gelid, geled-maet ; lid-maete, lede-maeten ; glid : wrongen, wringen : jonkture. * *Articulus membri,* knokel — *Artus quibus junguntur membra* * *Artuum internodium, junctura ; locus flexionis in artubus,* wring, wrong — gewricht. *Artuum conformatio,* lid-maeten, lede-maeten.

Artuare, ont-leden.

Articuli, leden. *Articulorum ligatura,* ge-werf der leden. *Articulum loco movere,* ont-setten een lid. *Articuli loco moti,* leden die uit de kote zijn : ver-reicte, oft ver-rekte leden.

Articulosus, knokelachtig.

Articulus in caule, knobbelken van den halm oft stele.

Articulus, punt, punte, poinct, artijkel.

Articulus principalis negotii, hoofdstuk.

Articulatim, van stuk tot stuk. *articulatim enucleare,* spellen, *metaph.*

Articulum quotum quemque designare, quotumcumque caput oppugnare velit litigator, quotêren.

Articulus præteriti temporis in verbis, hebben. *Vidi,* ik hebbe gesien. *Tu vidisti,* gij hebt gesien, *&c. Item,* hadde, *habebam, habueram,* ik hadde. *Videram,* ik hadde gesien. *Malim, mallem,* ik hadde liever. *Maluissem, potiùs voluissem,* ik hadde liever gehad.

Articulus tam singularis quàm pluralis numeri masculini et feminini generis, de. *Sol,* de sonne. *Homines,* de menschen. [*Sequente vocali masculina quandoque* n *assumunt,* den hengst, *caballus :* den oven, *furnum. Alii tamen hoc non admittunt, sed,* den, *articulum casus masculini esse aiunt,* van den hengst, *à caballo : in nominativo autem semper volunt,* de, de hengst.]

Articulus nominum neutrius generis, Panis, het brood ; *Caput,* het hoofd. *Item verborum impersonalium, Tonat, pluit,* het dondert, het regent *&c.*

Articularis morbus, Vide, ARTHRITIS.

ARVINA, smeer, smaere, smere ; smout ; smalt : spek, *vet. id est,* smeer : vet, vetticheid : verken-smeer : baeke-smeer, *fland.* baergen-smeer : resel, rosel, reusel, russel, reutsel ; russel-smeer ; rosel-smeer : liese.

Arvinâ ungere, vetten.

ex Arvinâ frustula frixa sive adusta, kaeie, kaede, kaie, kaeien.

Arvina sive pinguis liquor ex jecore piscium, præcipuè cetorum, lever-smout * baleie — *& Arvina è balenis vilior,* kaen.

ARUM, *herba,* kalfs-voet : papen-kullekens.

ARUNCUS, geiten-baerd.

ARUNDO, riet, riet-pijpe : roer, *ger. sax. sic.* spoele, *vet. ger. Arundinis bulbus,* riet-spiere. *Arundinum coma lanosa,* riet-pluim.

Arundo Indica, kerk-riet ; *ut cuius in templis usus ad cereos lychnuchorum inflammandos & extinguendos.*

Arundinis mel, suiker-kandije.

Arundo, telum, pijl ; schiet-pijl : schacht, schaft.

Arundo, Arundo Scythica, schicht.

Arundinetum, riet-bosch ; riet-dijck, *vet.* rusch-dijk, *sax. sic. Arundinetum palustre, lacustre,* riet-sudde ; sudde van riet. *Arundinetum litoreum sive riparium,* riet-schore.

Arundinaceum stramen ; manipulus Arundinaceus, gluie, gleie, geluie. *Gallis,* glu.

ARUSPEX, wittiger, *sax. sic. fris.* wijcheler, wiecheler. *Aruspicina,* wikkerije, *&c. Vide, Hariolatio.*

ARVUM, akker : aerene, erene : land : veld : winnende land : koren-veld : bouw, bouwe : kouter, kauter, *fland.* kamp, *sax. sic. fris. holl.*

Arvum conclusum, bucht, bocht ; ge-bucht : kroft.

Arvum sterile, jacens, braek ; braek-land, braek liggende land.

Arva hiulca situ, æstu, ardore, spaekig land.

Arvum proscindere, aeren, eeren, eren, errien.

Arvum frangere aratris & ligonibus, braeken den akker.

ARX, borg, borgt, burgt : slot : blok-huis : verweer-toren : kasteel ; kassel, *vet.* sterkte : fort, fortresse : basteie, basseie, pasteie (bastion, *Gallis*) beffroi ; belfort [*possit et esse* donk, *quasi domus refugii, latibuli, id est,* de honk, d'honk, t'honk, J. R. *vel* donk, *quasi* duikinge, *à latendo : hinc,* wachtendonk, *&c.* F. R. *vel pro nido, ut inde sit* Arendonk, Cranendonk *&c.* J. R.]

Arx urbi imminens, citadelle.

Arcis castrive incola, borg-saet.

Arcis comes, borg-grave.

Arcis præfectus, kastelein ; kasteel-man.

Arcis præfectura, kasteleinschap.

As, *assis,* blanke : witte, *sax. sic. Item, pro librâ Romanâ,* pond, twaelf oncien.

Assis pars quarta, quadrans, oort. *pars duodecima,* oncie ; twee loot.

Asses triginta-duo, engelsche ; xxxij aesen.

Assipondium, pond-gewicht.

ASA FŒTIDA. *Officin.* duivels-drek : fierilafanfe ; fierilonfonfa.

ASARIUM, *vulgi,* hasaerd.

ASARON, ASARUM, hasel-wortel : mans-oore.

ASAROTUM, musaïk, mosaïk.

ASBOLUS, *inter Canum nomina.*

ASCALONIA, poor-look : scalonie. *Cæpa Ascalonia : nobilissimum cæparum genus ab Ascalone Judææ opido dictum : Ascaloniensium enim regio præcipuè fert cæpas, teste Strabone.*

ASCARIS, *ridis,* maeie : aers-wormken.

ASCAULUS UTRICULARIUS, sak-pijper : ruisch-pijper : lulle-pijper, lolle-pijper.

ASCENDERE, klimmen ; op-klimmen : steegen, stijgen, steigen ; op-stijgen : op-vaeren : op-komen : * op-gaen — montêren. *Ascendens,* op-gaende. *Ascendens leniter cum acumine,* stijg, steil ; steeg. *hinc,* stege.

Ascensio, Ascensus, op-stijginge. *Ascensus uteri ad superiora,* op-stijginge van de moeder. *Ascensio,* op-gang ; op-vaerd. *Ascensio in cælum,* hemel-vaerd ; op-vaerd ten hemelen.

ASCIA, aekse, axe, haekse, haetse : barde, bardse : hakke, *germ.* bijle ; breed-bijle ; dweerse bijle : dessel, diessel, diechsel, deessel. *Ascia, Asciola,* schave.

Ascia polire, schaven.

Ascia stipandis vasis, stop-mes.

Asciare, rouw-werken.

Ascidolabrum, vulgi, Vide, Securis longa.

ASCITES, geel-water : swel-buik.

ASCLEPIAS, *herba,* swaelem-wortel.

ASCOLIASMUS, *ludus puerilis cùm unico pede subsiliunt,* hinkel-spel.

ASCOPERA, aes-sak : knap-sak : spier-sak : weid-sak ; weid-tessche : waet-sak, waetscher, wetscher.

ASELLUS, *tam de pisce, item insecto, quàm de quadrupede. Vide,* ASINUS.

ASILUS, horsel : daese, daesche, daesene, *sicamb.* bremme, bremse, braeme.

ASINUS, *Asellus,* esel, eselken. *Asina, Asella,* eselinne, eselinneken.

Asinus clitellarius, sarcinarius, dossuarius, som-esel : bord-esel, borg-esel.

Asininus pullus, esel-veulen.

Asininus fimus, stercus Asini, vijge; esels-vijge.

Asininæ aures, esels-ooren. *Asini auriculas imitari, subsannare,* esels-ooren setten ; de tote setten.

Asinarius, Aselli agitator, esel-drijver, esel-stouwer.

Asinaria mola, esel-meulen.

Asellus, piscis pelagius, kabeliau, kableau. *eiusdem species,* linge, lenge : *alia species minor,* grautken : gulle, gulleken.

Aselli piscis tomus ; tenuis Aselli piscis ventri & abdomini præsecta portio, rood-schaere, roodscherre : spurde, *sax. sic.*

Asellus salitus, abberdaen : ton-visch. *Gallis,* abordean : *Anglis,* habberdijne. *Asellus minor salitus,* mei-visch.

Asellus arefactus ; piscis ex Asellorum genere vento & frigore in fustem ferè induratus ; Piscis fustuarius, Erasmo, stok-visch. *Hinc adag. Fustigare, fuste verberare,* stok-visch t'eten geven.

Asellus callarias, piscis scabrâ & squamatâ cute, squamis densè contectus obductúsque, unde nomen Teutonicum, schel-visch.

Asellus mollis, piscis argenteo splendore è genere Asellorum, mollissimâ carne, witting, wijtting : bollik, bolk, bolg, bulk, bolling.

Asellus, cutio, insectum, vermis petrarum, verken : esel-worm :

seuge, soeg : esel : pis-bedde : steen-worm.

ASIO, kerk-uil ; steen-uil ; rands-uil : kutsken : huiben, huibeken.

ASOTUS, slemmer, slemper : on-gebonden : slot-verloren, *adag.*

ASPARAGI, spruitkens der kruiden.

Asparagus, κατ' ἐξοχήν, spargel, spergel : korael-kruid. *Asparagi radix,* spargel-wortel.

ASPER, rouw, roud : on-sacht : on-effen : straf : scherp, schaers, schaerp, scharp : streng, strang, strenge : sterre, starre, sterrig, starrig : tanger : vinnig : fier : gram : amper : on-mild : grief, grieve. *fland.*

Asper valdè & durus, on-genaedig : herd, hard : * herd en straf.

Asper gustu, wrang, wrang van smaek : tanger : bijtende op de tonge.

Asperare, scherpen.

Asperè, rouwelik, rouwiglik : stuerlik, stueriglik : amperlik : straffelik : scherpelik.

Asperitas, Aspredo, Asperitudo, rouwigheid : scherpheid, scherpte : suerigheid : vinnigheid.

Aspretum, rouwage ; ruigte : steen-rootsige plaetse.

Aspera arteria, Vide, ARTERIA.

ASPERGERE, be-gieten : sprenkelen, sprinkelen ; sprengelen, sprengen ; be-sprengen ; be-sprenkelen ; aen-sprengen : be-sproeien : be-spuiten : be-storten : be-sparsen, *fland.* oosen.

Aspersus, gesprengelt, gesprengt.

Aspergo, Aspersio, Aspersus, us, sprinkeling, sprenkeling.

Aspergo salsa maris, see-schuim.

Aspergillum, Aspersorium, quispel : sprenk-wadel, *vet. Aspergillum sacrum,* wij-water-quispel ; wij-quast, wijhe-quast.

Aspergula, kleef-kruid.

Aspergula odora, wald-meester.

ASPERNARI, smaden, smadden : ver-smaden : ver-werpen, ver-worpen : ver-achten.

Aspernabilis, snoode : ver-achtelik. *non Aspernandus,* on-verachtelik.

Aspernatio, ver-achtinge.

ASPHODELUS, affodille.

ASPICERE, aen-schouwen : aen-sien : be-kijken : be-oogen : aen-blikken, *vet.* be-wieren : lochten, luchten ; ge-lochten, ge-luchten.

Aspicere venustis ocellis, molli vultu, blandè, lief-oogen : lodderliken aen-sien.

Aspicere sursum, op-sien.

Aspicere circumquaque, wieren, *vet.*

Aspectus, a, um, aen-gesien.

Aspectus, us, Aspectio, aen-schouw ; aen-schouwinge : het aen-sien : aen-sicht, aen-gesicht : aen-schijn : gesicht ; toe-sicht : aen-blik : regard : veur-schijn ; presentie.

Aspectus limus, lonk.

Aspectus atticus, berderen aen-sicht.

Aspectus trux, stuer, guer ge-sicht.

Aspectus tristis, obductus, treurig aen-sicht.

Aspectu pulcher, toon-schijnig.

Aspectu horridus, af-sichtig.

Aspectus tetragonus, quadraet aspekt der planeten.

Aspectabilis, sienlik, sichbaer, (1) sienbaer : visibel.

ASPLENUM, steen-varen.

ASPORTARE, weg-doen ; weg-dragen : lichten.

ASSARE, braeden, braeien : roosten : herdsten, harsten, heerdsten.

---

(1) Zoo in het Hs. *Etym.* sichtbaer.

Assus, tostus, gebraeden. *Caro assa, tosta,* gebraeden vleesch. *Assum,* braed, braede, bred : roost : ge-braed.

Assatura, herdst, harst, heerdst.

ASSCRIBERE, in-schrijven. *Vide etiam,* ADSCRIBERE.

ASSCISCERE, aen-nemen.

ASSENTARI, smeeken, smeekelen : vleiden : pluim-strijken : fleembekken : oor-blaesen, oor-tuiten, oor-steken : lof-tuiten : huichelen : smout-potten.

Assentator, huicheler : smeeker : pluim-strijker : vlaeden-bakker : vleid-steerter, *metaph.* vleid-baard ; vleider.

Assentatio, vleidinge.

ASSENTIRE, ASSENTIRI, ver-willigen : toe-staen : volgen : toe-geven : toe-laeten : med-stemmen : over-draegen, over-komen, met malkanderen overeen-draegen : houden, aen-houden met iemanden : accordêren : consentêren : homologêren, emologêren.

Assensio, Assensus, ver-willinge : volg-spraeke, volg-woord ; volwoord : over-draginge ; over-kominge : accord : consent.

ASSEQUI, achter-haelen : krijgen ; ge-krijgen ; ver-krijgen : bekomen ; nae-komen.

Assequi aspectu, oculis, be-oogen.

Assectari, ge-selschap houden : konvoiêren : ver-selschappen : aenhangen.

Assecla, Assectator, volger ; naevolger : aen-hanger : nae-looper : heeren-knecht.

Assecla nobilis, prætextatus, staet-jonker.

Assecla exercitus, bagagie : tros.

Assectatio, convoi : ge-leid, geleidinge.

ASSER, *vel,* ASSIS, berd, bord, bred : dele, deele, deile, dene : blad : planke, πλάξ : plate, *præcipuè de Assere plano :* laede, *ger. sax. sic.*

Asseres, Assamenta, berderinge : solder-bord : dele, &c. *Assamenta vel Asseramenta tenuiora interseptis apta,* schut-bord.

Asser abiegnus levigatus, dennenberd.

Asser, Asserculus dolii, vasis, &c. duige : klap-hout : pijp-stave ; staven der tonnen.

Asser tigrinus, marmoris instar undulatus, waege-schot : spies-hout, spiesch-hout.

Asser linarius, quo linum mollitur, swingel, swinge, swenge ; swingel-berd. *Asser politorius lini,* * *vel lintei* — mangel-berd.

Asser sutorius, schep-berd.

Asseris sive tigni extremitas attenuata, quæ alteri injuncta accommodatur firmatúrque clavo ligneo, erne.

Asserum coaxatio, solder, soller, solderinge.

Assare, be-solderen.

Asseris genus, hoelink.

Assula, Asserculus, Assiculus, berdeken : schelffer ; scheve, *sicamb.* latte : planksken : spaen, spon : splinter, splenter, spletter.

Assulæ, spaenen, spaenderen ; houw-spaenderen : kervelinge : schelfferinge.

Assulatim, Assulosè, splinter-wijs. *in minimas Assulas frangere, findere,* schelfferen, scheffelen ; scheveren : splinteren.

Assula inspicata, in acumen tenuata, spie, spije, spieken : priem-spije : penne.

Assula lapidea, segmen saxeum, scandula, schalie : schindel : bikkel, bikkel-steenken.

* ASSERERE, bij oft aen-planten. *& Assitus.*

ASSERERE, toe-stemmen : volwoorden, *vet.* be-vesten, be-vestigen : be-weren : be-vrijen : waeren, waer-borgen, waerandêren : sekeren ; ver-sekeren : waerschap doen : redden, retten.

Asserere sibi, kalangieren, kalengieren.

Asserere manu, hand-haven : handhouden.

Assertor, garand ; warande, garande : hand-haver : waer-borger : sekerer, ver-sekerer.

Assertor fundi venditi, ge-weere, gewaere, were.

Assertio, vol-woord, volg-woord, *vet.* ver-sekeringe : waerschap : waerande, *vet.* * Asseurantie.

Assertio rerum ab alio dictarum, volg-spraeke, volg-woord.

Assertoriæ litteræ, waer-brief : * police van asseurancie : versekerbrief, *Grotio.*

ASSERVARE, be-waeren : reservêren.

ASSEVERARE, ver-sekeren ; vergewissen : be-vesten, be-vestigen : asseurêren : certifiêren.

ASSICCESCERE, ver-droogen.

ASSIDERE, bij-sitten.

Assessor, qui à magistratu vel præside in consilium adhibitus, assidet in jure dicendo, raeder ; raed-gever ; raeds-man : bij-sitter : assesseur : pensionaris.

Assessores decani collegii artis mechanicæ, gesworen van den ambacht.

Assessio, bij-stand : assistentie.

Assiduus, staeds, steds ; stadig ; ge-stadig : stede-vast ; stedig : gedurig ; vol-durig : vol-herdig : eenparig, *fland.* emsig, *ger. sax. sic.* sufficient.

Assiduum esse, bij-blijven. *Assiduum esse in studiis, opere, ergastulo,* blokken.

Assiduè, Assiduò, staeds, steeds ; staeg, steegs ; staediglik ; ge-staediglik : ge-dueriglik : vast : al-deur, aleneen ; allen-heen : deur-gaens : een-paerlik : een-saemlik.

Assiduitas, ge-duerigheid : gestaedigheid : emsigheid : instantie : residentie.

ASSIGNARE, be-wijsen ; aenwijsen ; toe-wijsen : toe-schrijven : assignêren.

* *Assignificare,* te kennen geven ; aen-wijsen.

Assignatio, aen-wijsinge : assignatie : distributie.

ASSILIRE, be-springen ; aenspringen ; toe-springen. *Assilire feminam,* be-springen.

Assultus, aen-sprong : aen-loop : op-loop : op-roer.

ASSIMILARE, *item,* ASSIMULARE, lijken ; ge-lijken ; ge-lijk maken ; ver-lijken, ver-gelijken : ver-effenen : ge-lijksenen ; ge-lijksaemen : naemaeken : contrefeiten : ver-sieren.

Assimulare se stolidum, sich sot ge-laeten.

Assimilatus, geleken.

Assimilis, aen-lijk.

Assimilatio, ver-gelijkinge.

ASSISIUM, *vulgi,* assijse, axijse, excijse, [*Tributum aut vectigal alicui rei impositum, ut vino, cerevisiæ &c. ut origo vocabuli fortè sit à Gallico* assis, *id est,* mis, *quasi impositum ; vel ut etiam est vectigal quod, Impositum,* impost, *vocant. Possit etiam* Axcijse *dici ab accîdo, quasi Accisio : aut quasi* aencijns, *census, excensus, ut simplex census,* cijns, cijs. *Sed ampliùs videndum : cùm, teste Kiliano,* Assesse *Anglis, taxare, censere, indicere, significet,* F. R.]

ASSISTERE, bij-staen ; over-

staen ; veur-staen ; toe-staen : te stade komen : assistêren.

Assistentia, vulgi, bij-standigheid : assistentie.

ASSOCIARE, ver-sellen ; ver-selschappen ; ver-gesellen, ver-geselschappen.

Associatus, ver-selt, ver-selschapt.

ASSUEFACERE, *item,* ASSUEFIERI, & ASSUESCERE, wennen ; ge-wennen ; ge-woon maeken : usêren : ge-woon worden. ASSUEFACTUS, gewoon, gewent, gewennet.

Assuetus, geplogen : be-dreven ergens in : onder-havig, onder-hevig : ge-leisig : deur-dronken. *Assuetum esse frequenti actu, rei assuetudinem nactum esse,* vits zijn : ge-leisig zijn.

Assuetudo, Assuefactio, wensel : ge-woonte, ge-wente, ge-woonheid : usantie.

ASSUERE, lappen ; aen-lappen : aen-naeien. *Assuere partem,* lasschen.

Assumentum, Assumenta, lompe : lap ; lap-stuk ; lap-werk ; lapperije.

ASSUMERE, aen-nemen ; toe-nemen ; in-nemen ; bij-nemen ; op-nemen : aen-draegen : toe-schrijven : aen-trekken. *rem quampiam sibi assumere,* sich eenige saeke aen-trekken ; be-moeden ; moeden : onder-winden : onder-moeien ; over-nemen.

Assumtus, aen-genomen.

Assumtio, neminge.

ASSURGERE, rijsen ; op-rijsen : op-gaen : op-staen : op-wassen.

AST, maer, ne maer. *Vide,* AT, *vel* SED.

ASTACUS, *Gammarus, vel Cammarus,* kreeft, krevisse, krevitse ; *piscis ex cancrorum genere. Astacus Marinus,* see-kreeft. [*Lapilli duo quos eo tempore quo crustam exuunt, in capite habent,* kreeft-oogen, *dicuntur, quorum usus contra calculum. Astacus saxatilis,* steen-kreeft, *Lud. Pot.*]

ASTAPHIS, rasijn, rosijn.

ASTARE, over-staen.

ASTER ATTICUS, sterren-kruid.

ASTERIAS, *piscis,* hasel-haie.

ASTERISCUS ACULEATUS, *murex,* mink-ijser : distel-ijser.

ASTHMA, eng-borstigheid : kort-borstigheid : ver-stoptheid : kich ; kich-hoest, kiek-hoest ; kichinge : dempigheid.

Asthmaticus, eng-borstig, *q. d. angusto pectore :* adem-borstig, amborstig : kort-borstig : borstig : dempig : kichende, kicher.

ASTIPULARI, toe-stemmen : toe-staen : consentêren.

Astipulatio, ja-woord : toe-stemminge : toe-stand : consent.

ASTRAGALUS, kote : knoessel-been ; knoessel : pikkel-steen. *Astragalis ludere,* koten, kuis-koten : pikkelen.

Astragalismus, koten-spel : hielten-spel, hielteken-spel.

ASTRANTIA, *vulgi,* meester-wortel.

ASTRINGERE, toe-binden : bendelen : in-trekken : toe-prangen. *Astringere ligulis,* toe-nestelen.

Astrictus, ver-bonden.

ASTRUM, ge-sternte. *Astriferæ sedes,* hemel.

Astrologus, Astronomus, sterren-kijker : praktijk-schrijver, *sax. sic.* praetkens-schrijver, *sax.*

Astrologia, praktijke.

ASTURCO, telle : hakkeneie : klepper. *Vide,* EQUUS.

ASTUS, *Astutia,* list ; listigheid : schalkheid : slimheid : looserije ; loosheid : slimmigheid leepachtigheid : pitse : nukke, *fris. sicamb.*

fijnigheid : ranke : pratte, parte : bedrog : batscheid.

Astutus, erg, arg : listig ; quaed-listig : loos ; loosaerd ; looselik : schalk : slim ; slim boeve : leep ; leep-loos : batsch : argelistig : ge-slepen, *adag.* kloekaerd : fijn : praktisijn : pitsachtig : onger, on-jer, eunjer : oodelik, oielik, oolik.

Astutia vetere tritus, extritus, & induratus, deur-slepen, deur-trapten, deur-togen, deur-trokken boeve. *non Astutus,* slecht : on-schalk.

Astutè, listiglik : looselik : schalkelik : slimmerlik : oodelik, oielik, oolik : fijnkens.

non Astutè, slechtelik, slechtiglik.

ASYLUM, vrij-huis ; vrijheid ; vrijd-hof : vlied-berg, *vet. fland.* toe-vlucht ; toe-keer : vrije plaetse & *metaph.* kerk-hof : *locus vid' consecrationis lege tutus, ad quem confugiens sine summo piaculo inde avelli non potest.*

ASYMBOLUS, *immunis à symbolo,* schot-vrij : ge-laeg-vrij.

AT, maer, ne-maer : * toch, doch. — *At verò,* dan.

[ATAVI, ATAVIÆ, bet-oud-over-groote-vaders, &c. *aliàs,* Oud-over-anen, *Grotio.*]

ATELLANUS, boetser ; boetsen-maker : nefken : sinneken in 't spel.

ATER, swart, swert : blak, *sax. sic. angl.* kolen-swert : donker.

Atritas, Atror, swertheid.

Atratus, rouw-dragende.

Atramentum, Atramentum fuligineum, swertsel : grijmsel, grimsel, *fland.*

Atramentum scriptorium, librarium, ink, enk, enkt, inkt : onk, unk, *sicamb.* schrijf-ink.

Atramentum sutorium, koper-roose, koper-water : vitriol : schoen-makers-swertsel.

Atramento obungere, maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen.

Atramentarium, enkt-pot, enkt-horen : blak-horen.

ATHANASIA, rein-vaer : tente, tenaisie.

ATHERA ; *puls ex tritici farinâ lacti permista,* pappeken : wit-moes ; wit-moes-pap.

ATHEUS, god-loos.

ATHLETA, schermer : kamper, kemper, kampioen ; kamp-vechter : vechter : dêgen, dêgen-man, *vet. ger. sax. sic. fris. hol.*

Athletica ars, scherm-konste.

Athleticè, kamperlik.

ATLAS, schocht, schoft, *dorsi superior pars, cui onera incumbunt. Atlantes, Vide,* TELAMONES.

ATNEPOTES, bet-nae-achter-kinds-kinderen, *Grotio.*

ATOMUS, *res minutissima,* siere, sierken : ritse. *Ne gry quidem dare,* niet een siere geven.

ATQUE, ende, unde : dan : ook. *Atque etiam,* ende ook.

ATQUI, maer, ne-maer : nochtan, nochtans.

ATRIPLEX, ATRIPLEXUM, milde, melde : *à molliendo dicta herba.*

Atriplex silvestris, gansen-voet.

ATRIUM, veur-huis : veur-hof : vrijd-hof : portael ; portael van 't huis : sale ; halle. *Gallis,* salle.

Atriensis, deur-waerder, deur-wachter : poortier, poort-wachter.

ATROPHIA, uit-droogende siekte ; uit-drooginge : quenende, quelende siekte : swijn-suchte, swijnende siekte : slijte : teeringe.

Atrophiâ laborare, uit-droogen ; uit-teeren.

ATROX, wreed, wreit : rouw : straf : fier : fel : over-daedig, *vet.* grim, grimmende, grimmig. *Atrociter,* wreedelik : fellik.

Atrocia, Atrocitas, wreedheid : grimmigheid : felheid : oultragie.

ATTA, *qui per pedum aut crurum vitium plantas terrâ non sublevat, magîsque terram atterit & verrit, quàm ambulat,* sleip-been; sleip-voet, sleiper.

ATTAGUS, ATTAGEN, *gallinæ silvestris genus,* hasel-hoen, [*quòd inter corylos versari soleat :* Francolino *aut* Francolina *Italis, à* Franco, *id est, nobili, q. d. cibus nobilissimus, avis nobilis, Lud. Pottero.*]

ATTALICA VESTIS, *auro intexta vestis,* gouden laken.

ATTAMEN, maer, ne-maer : toch, doch : vast : allijke-wel : nochtan, nochtans : teems, *vet.*

ATTEGIÆ, hutte.

ATTELABUS, sprink-haenken.

ATTENDERE, aen-merken ; be-merken : roeken, rochten, ruchten. *non Attendit quid dicat,* hem en roekt niet wat hij seidt.

Attentus, aen-dachtig : innig. *Attentum esse,* ie-waerts acht op hebben, nemen, slaen. *Attentus ad rem,* vroed, vroedsaem : suinig, suenig : gauw.

Attentè, aen-dachtiglik : gauwiglik : vlijtiglik : inniglik.

Attentè bonâque cum veniâ audire verba alicuius, ge-hoor geven.

Attentio, in-dachte ; aen-dacht : roek : innigheid.

ATTENTARE, be-soeken ; ver-soeken : be-staen : proeven ; be-proeven : attentêren.

ATTENUARE, *item, Attenuari,* dunnen, ver-dunnen : ver-maegeren : af-gaen : sleeuwen ; ver-sleeuwen : minderen : swijnen, swijnêren, *ger. sax. sic.* ringeren, *sax. sic.* laeken : uit-mergelen : ver-douwen : be-snijden : ver-kleinen : teeren, teren : ver-minderen : dwijnen : ont-dikken : spillen, spilden : ver-quisten : ver-spillen, ver-spilden. *Attenuare, vel -ri, usu,* ver-slijten.

Attenuatus, be-sneden : sleeuw.

Attenuatio, af-val : laekinge ; laekadsie.

ATTERERE, vrijven, wrijven : slijten, ver-slijten : teeren, teren : aen-wrijven : quisten : raspen : schueren : ruidschen : aen-schueren; aen-ruidschen.

Attritus, us, slete, slijte : smertsel. *Attritus in feminibus,* blek-aers, blik-aers.

ATTESTARI, tuigen ; ge-tuigen.

Attestatio, ge-tuigenisse : advis.

ATTICUS ASPECTUS, berderen aen-sicht.

ATTINERE, aen-gaen : be-langen : be-hooren ; toe-be-hooren ; toe-hooren : aen-houden : be-staen : treffen : concernêren : liggen, liegen. *Quid ad te attinet? Quid tuâ interest, refert,* Wat ligt oft liegt u daer aen ? (1) *Magni interest, refert : magni est momenti :* daer liegt niet veel aen.

ATTINGERE, aen-tasten : aen-roeren ; be-roeren, be-rueren : reiken, raeken ; be-reiken ; aen-reiken ; ver-reiken ; ge-raeken : naeken : aen-gaen : be-staen : langen, be-langen : ge-lingen : handelen : aen-stooten : bij-liggen. *Attingere atque proferre,* af-langen.

Attingere terram, aen-landen.

Attingere malè, mis-raeken.

Attingibilis, ge-raekelik.

Attactus, raek. *Attactu molli blandiri,* streelen.

ATTOLLERE, heffen, heven ; op-heffen ; ver-heffen : beuren, boren ; op-beuren : op-slaen ; op-haelen : op-steken : op-houden : op-rechten : op-voeren : schorssen, schorten : hoogen ; ver-hoogen : op-trekken.

(1) L. : *Non magni, etc.*

Attollere se, ver-rijsen.

ATTONDERE, scheeren : knippen ; snippen : rasêren. *Attondere strictim,* schaers af-scheeren.

ATTONITUS, be-roert, be-ruert : ver-slagen : ver-baest : ver-schrikt : ver-daert : deusig, duisig : ver-grouwelt : ver-duisemt : geraekt van de hand Godes. (1) *non Attonitus,* on-verbaest.

Attonitum reddere, ver-baesen : ver-baegen, *vet. fl.* ver-duisemen, *vet.* ver-daeren, *vet. fland.* ver-baurêren. *Attonitum fieri,* duiselen.

ATTRAHERE, aen-trekken ; be-trekken : aen-leiden : aen-haelen : loren, leuren, loeieren : lokken ; aen-lokken. *Attrahendo claudere,* toe-trekken : sluiten.

Attractio, be-trek.

Attractio, cùm vid' è duabus commixtis dignior res viliorem secum quasi abripit aut attrahit ceu accessorium, na-trekking, *Grotio.*

Attractorium calceorum, vulgi, aen-trekker : schoeier, *fland.*

ATTRECTARE, tasten, aen-tasten : handelen : aen-roeren : aen-trekken : toetsen : futselen : knuifelen : foolen, *vet. fl.*

Attrectare molliter, strijken.

Attrectatio, tast.

Attrectatus, us, handelinge.

ATTRIBUERE, toe-eigenen, toe-eegenen : aen-draegen : toe-schrijven : toe-geven : be-wijsen : assignêren : consignêren.

Attribuere sibi, aen-trekken.

Attributio, assignatie.

(1) *Etym.* Gods.

ATYPUS, taterer.

AVARUS, gierig ; gierigaerd ; goed-gierig ; geld-gierig ; in-gierig : vrak, vrek, vrekkaerd : kare, kaerig : hond, hondsch : rekel, rekelachtig : dein, deinachtig : vast-houdende : hand-vast, houd-vast : taeiaerd : gorre, *holl.* pracher : schaers : droog-aerd : vilt, viltachtig : greeseler. * *Vide etiam,* SORDES, *Sordidus.*

Avaritiâ implicitus, irretitus ; cui odor è re qualibet bonus : sordidus homo, be-hangen met gierigheid : vuil : vinnig : vrek.

Avarè, gieriglik : vrekkelik : ver-nepentlik : kariglik.

Avaritia, gierigheid : scherpheid, scherpte : karigheid : droogerije : vrekheid : schaersheid.

Avaritia immoderata, sordidior, hondsheid : vinnigheid.

Avaritia extenuare, ver-scherpen.

AUCEPS, *Vide,* AVIS.

AUCTIO, *Vide,* AUGERE.

AUCTOR, *Auctoritas, Vide,* AUTOR, *Autoritas, Autoramentum, etc.*

AUGUR, *Vide,* AVIS.

AUDERE, *Audaciam adhibere,* darren, derren, derven, dorven : ver-kloeken : be-staen : onder-staen : waegen : ver-stouten : ver-bouden : ver-voorderen : presumêren : avontueren.

Audens, Audax, Audaculus, stout, stoutachtig : kloekaerd : koen ; koenaerd : forts, fortsig : bald (*Italis.* balde) baude, boude ; boudelik, baudelik : baldaedig, *rectiùs,* bald-daedig : driest, drijst, driestig, *sax. sic. fris.* krol, krul, *fland.* prat : kek, *ger. sax. sic.* * on-beschroomt : misselik — vrij-hertig ; vrij-moedig : frevelig, freveler, frevel, wrevel ; frevel-moedig : waeghals : avend-urier, avend-urer, avendurs mensch.

Audax facinus, pratte, parte.
Audacter, Audenter, stoutelik : *boudelik, baudelik : vrijelik : on-bevreesdelik : vrij-hertelik · on-be-schroomdelik : koenlik.
Audacter incipere, avend-uren.
Audacia, stoutheid, stoutigheid : moed : koenheid : hert ende ge-moet : frevel, wrevel : presumtie : koragie.
AUDIRE, hooren ; hooren seg-gen ; toe-hooren : ver-hooren : ver-nemen. *Audire aliquem,* over-hooren iemanden.
Audire graviter, qualik hooren.
Audire benignè & attentè, ge-hoor geven : audientie geven.
Audiendo sæpe eadem defessus, bal-oorig, bal-hoorig. *Audiri metuens,* popeler.
Audiens graviter, * *Auditu durus, tardus,* — dooverik, doofachtig : * herd-hoorig.
Audiens dicto, ge-hoorsaem : oor-bodig : ver-hoorig : obedient.
non Auditus, on-gehoort.
Auditio, Auditus, us ; Audientia, hooringe ; ge-hoor : audientie.
Auditu acer, scherp-hoorig ; nauw-hoorig.
Auditus gravitas, herd-hoorigheid.
Auditu intelligere, percipere, discere, hooren seggen.
Auditu errare, mis-hooren.
Auditor, hoorer : discipel.
Auditorium, kamer ; raed-kaemer : schole : parket.
AVE, God hoede : God groete u ; weest gegroet : te Gode, *q. d. ad Deum. Ave matutinum,* morgen-groete.
AVEHERE, ver-voeren ; ont-voeren ; weg-voeren.
AVELLANA RUBRA, roode hasel-noot : lombaerdsche not.
AVELLERE, af-trekken : rukken ; ver-rukken : rijten, af-rijten : af-ru-pen, af-roopen [*nisi sit* stroopen].
Avulsio, ver-rukkinge.
AVENA, haver : evene : ors-koren, *Campin. q. d. frumentum equorum.*
Avenacea farina, haveren meel.
Avenæ quadrans, modiolus, chœnix, demensum, spinte haveren.
AVENTURA, *vulgi, id est, Sors, casus, fortuna, eventus, dictione merè Teutonicâ q. d.* avend ure, *hora vespertina, auspicium vespertinum, quod serus vesper ve-hit.* [*Non absurdè illud. Cor-ruptum tamen videri possit è Latino aut Gallico Adventura, ab Advenire, pro Accidere, quod ad-venturum est, quod eveniet, &c.* F. R.]
AVERE, be-geren : wenschen, wunschen : greten, greiten, greiden : ijveren, oeveren, uveren ; be-ijveren : ver-langen : ver-haeiten, *fland.*
Avidus, be-geerig, be-geerlik ; keurig : gretig, greitig, greig, graeg ; greseler : lueg, *vet.* nasscher, *fland.* siek *in compositione, Vide, Amans.* gierig, *heb-achtig ; hebbig.
Avidus bonorum, divitiarum, goed-gierig.
Avidè, be-geerliken ; gieriglik : gretiglik : nasscherlik, *fland. Avidè petere,* gieren, giersen. *Avidè haurire,* golpen, gulpen. *Avidè ra-pere,* grabbelen.
Aviditas, grete, greite, gretig-heid : nascherheid, *fland.*
AVERRUNCUS, kabouter, ka-bouter-manneken [*q. d.* qua-boeter, *malorum aversor,* ἀλεξίκακος, J. R.]
AVERTERE, af-keeren ; ont-keeren : weeren, weiren, weren, *q. d.* wederen ; af-weren : uit-keeren ; uit-weeren : stuiten, *hol.*

schutten, *ut ictum,* den slag : af-wenden ; af-wendig maeken. *Aver-tere ictum,* af-schermen : af-slaen den slag. *Avertere quidpiam,* stelen. *Avertere à proposito, cœpto, consilio,* om-setten van sijn op-set. *Avertere vultum à re contemtâ,* weder-sien.
Aversari, Averti, af-keer hebben : af-sien : weder-sien. *Aversari ali-quem,* iemanden qualik ver-mogen. *Aversari cibum aliquem,* niet mogen eenige spijse.
Aversus, Avertens, af-keerig : af-wendig ; af-gewendt : aefsch ; aver-recht, over-recht (*manus aversa,* aver-rechte hand) ver-vreemdt : tornig : spijtig : ver-gramt.
Aversum tueri, be-sijdens sien, aen-sien.
Aversè, aver-hands, over-hands.
Aversio, Aversatio, af-sicht : af-wendinge : af-keer : af-trek : tegen-heid.
AUFERRE, nemen ; weg-nemen ; be-nemen ; af-nemen ; op-nemen : af-hendig, af-handig maeken : weg-haelen ; ont-haelen : raepen : ont-vremden : stelen : weg-doen ; weg-draegen : af-doen.
Aufer te hinc, maekt u van hier : pakt u van hier.
* *Ablativus,* wech-nemeling.
Ablatus, op-genomen.
Ablatio, af-trek.
AUFUGERE, vlieden : vluchten : ont-vlieden ; weg-vlieden : weg-loopen ; ver-loopen : schappêren, eschapêren, ont-schapêren, *fland.*
Aufugientem assequi, be-trapen, be-draepen ; be-trappen.
AUGERE, *Augmentare, Auctare, Auctitare,* meerderen ; ver-meerde-ren ; ver-meeren : ver-hogen, *vet.* meersen, ver-meersen, *fland.* ver-menigen ; ver-menigvuldigen : gros-sêren : oeken, *vet.* woekeren : grooten ; be-grooten ; ver-grooten : avancêren.
Augere honoribus, op-trekken.
Augere mercedem, precium, vectigal, op-steken den loon, den tol, *&c.*
Augeri, Augescere, Augmentari, wassen ; op-wassen : aen-nemen ; toe-nemen : aen-komen : tieren : dijden, dijen, dijgen, dieden ; be-dijden, be-dijgen, be-dijen : op-loopen : op-steken.
Augeri, vigore, virtute, animo, ver-vromen.
Auctus, gewassen : gemeerdert : gerijkt.
Auctus, re auctus, vel liberis, be-degen.
Auctarium, toe-maete : toe-boete : over-maete : toe-waere : toe-worp : henspe, hendspe (1) : surplus. *Auc-tarium frumenti,* over-koren. *Aucta-rium super pondus appositum,* over-wigt ; over-waege : uit-slag in de waege.
Augmen, augmentum, Augmentatio, tier : toe-neminge : meerderinge, meerdernisse ; ver-meerderinge : wasse, wasdom : dege : groeinge, groeienisse, groeisel, groese, *fland.* krois : ge-schot, be-schot : sanse, *fland.* avantagie.
Augustus, Auctor, ver-meerder, * vermeerder des rijks — : deftig, *holl.* degelik : hoog-waerdig : heer-lik : ge-wijdt, gewijhet, *q. sanctus.*
Augustale, domus Augusta, paleis : raed-huis : stad-huis.
Augustus mensis, oogst-maand : arn-maend, ern-maend, *sax.* bou-maend, *ger. sax. fris. sicamb. Augustus medius, Augusti medium,* half-oogst ; mid-oogst.
Auctio, hoogsel ; ver-hoogsel ; ver-hooginge : meeringe ; meerdernisse.

(1) *Etym.* Henpse, hendpse.

Auctio; Auctio hastæ: venditio auctionaria, uit-roep : koopdag : op-roep bij ver-dieren : erf-huis : boel-huis : venduë : gant, *ger. sax. sicamb. Gallis,* encant : subhastatie.

* *Auctionari,* steigeren : ver-hoogen.

Auctionari; auctione publicâ vendere; constituere, proclamare auctionem, uit-roep, koop-dag, boel-huis houden : met den stok ver-koopen : op-roepen bij verdieren : ver-ganten, *ger. sax. sic.* ver-hoogen in 't verkoopen. *in Auctione & venditione publicâ, Meum est, dicere, sibique rem certo proclamato precio abdicere,* mijnen in den afslag.

Auctionariæ tabulæ; liber in quem bonorum auctione venditorum ratio relata est, uit-roep-boek; koop-dag-boek.

Auctionarii nummi, verdier-penningen.

Auctionarius præco, qui baculi ictu merces emtori plus offerenti addicit, op-roeper : stok-houder, *fland. brug. quibus baculus præconis, sive hasta,* stok *est.*

AUGUR, waer-segger : wijcheler, wiecheler, wikker : vogel-waersegger : * wijs-segger; wis-segger.

Augurare, Augurari, waar-seggen: wijs-seggen, wis-seggen : wittigen : wijchelen. *Vide etiam,* HARIOLARI.

Augurium, Auspicium, veurteeken : waer-seggerije; waer-segginge : vogel-waerseggerije. *Augurium, Auguratio,* pronosticatie.

AVIS, vogel, *Avicula,* vogelken.

Avis quælibet è masculino genere, hijken, hiken. *Avicula femella* sijken: poppe. *Aves, Avitium, Avium grex, caterva volatilis,* ge-vogelte : vleuge.

Avis aprica, vlugge, vlug-vogel.

Avis cantatrix, sing-vogel.

Avis tarda, akker-trappe.

Avis fluviatilis, fluvialis, fluminea, aquatica, water-vogel.

Avis prædatrix, rapto vivens, ut Aquila, vultur, &c. roof-vogel.

Avis nocturna, nacht-vogel; nacht-uil.

Avis vilis, inutilis, scabrosa, scabiosa, impolita; sive columba sive alia, plugge.

Avis quælibet minutior, tijte, tijtken.

Avis mali ominis, weder-vogel : wer-vogel.

Avibus malis, on-gelukkiglik : *Avibus secundis,* ge-lukkiglik.

Avis peregrina, vogel-hein.

Avis species, roer-vinke.

Avis paradisea : Avis aëris, nubivaga, aurivaga, in sublimi aëre degens, & rore cæli vivens, locht-vogel * paradijs-vogel. *Apodem Indicam Gesnerus appellat à recepta opinione quòd pedibus careat.*

Avis rostrum, snebbe.

Avem nido detrahere (Virgil.) rooven den vogel.

Avium culus, stiete : prikkel, priker.

Avium more garrire, ruiten.

Avicularum minorum more vocem edere, sirikken, cirken.

Avium more dormire leviter, vogel-braken.

Avium cunabula, domus, item, sedile; domuncula, carcer; Avium cohortalium stabulum; Aviarium, nest; vogel-nest; vogel-huis : kevie : ruissche, ruisse : vogelrije : vleuge, vlugge : keete, ketse, kretse : roest, *fland.* beete, *fland.* hinnen-kot; hoender-kot : vogel-koie; vogel-rekke : gaioole, gioole.

Avicularum loculamentum, præcipuè fictile, stijp-gat : spreeuw-pot.

Avium tendiculæ, tanen, thanen *sicamb. sax.*

Avium terriculamentum in hortis &c. ne fructus rapiant, vastent, molk, mollik.

Aviarium, locus in quo aves se recipiunt cum pennas mutant : Item. Tempus quo avis in tenebris servantur, ne canant, muite.

Aviarium minus, alteri cum ostio conjunctum, secludendis avibus aliis, ver-laet oft slag der vogelen. *Vide, Seclusorium.*

Avium decipula, slag; vogel-slag : knippe.

Aviarius, vogel-man; vogel-meester : hoener-man : valkenaer.

Aves consectari, quærere, venari, vogelen.

Auceps, Avium venator, vogeler; vogel-vanger : vlieger : weidener; weidsman.

Auceps rapacibus quibusvis avibus utens, weid-man, *Gesnero.*

Aucupis rete, vogel-net. *Aucupalis pertica, tendiculum sustentans,* net-stok : gaeren-stok. *Aucupis virga viscata,* lijm-roede; lijm-stok.

Aucupium, Aucupatio, vogel-vang; vogelrije : steke : weid-werk : vogel-jacht : veder-spel, *et metaph.* be-jag.

Aucupio præfectus, pluim-grave.

Aucupio & piscatui præfectus, gruier, gruwier. *Videtur potiùs dici posse,* gruenier, groenier, *cùm etiam Gallicè* verdier *dicatur in eâdem significatione.*

Aucupio & venationi deditus, weidsch, weidig, weig. *Aucupium exercere & prodigum esse temporis reique,* quaelsteren.

Aucupari, vogelen; vogel-vangen.

Aucupari & venari, Aucupio voluptatem quærere : Aves & feras consectari, vliegen ende jagen.

Aucupari fringillas, &c. vinken.

Aucupari, metaph. pro Quærere &c. soeken : be-jaegen : ketsen ende jagen. *Aucupari aliquid,* uit zijn om eenig ding : staen ergens nae.

AUSPICARI, be-ginnen : aen-vangen.

Auspicatus, ge-lukkig.

Auspex matrimonialis, houwelik-maker.

Auspicia, Auguria, wikkerije, *etc. Vide, Hariolatio.*

AVIUS, a-wegig; af-wegig : uit-wegig : on-wegig, on-wegsaem. *Avius locus.*

Avia, orum, a-weg, af-weg; om-weg; uit-weg; on-gebaenden weg.

AULA, halle : sale. *Aulula,* salette.

Aula principis, regis &c. hof; veursten-hof; veursten-huis : konings-hof : koere.

Aulæ præfectus, hof-meier; hof-meester.

Aulicus, hofsch, heusch : hoveling : koertisaen; koertois. *Aulicum agere,* koertisêren.

Aulicus fumus, Aulicorum splendidæ & magnificæ pollicitationes, sed inanes : Aqua benedicta aulæ, vulgo, wij-rook oft wij-waeter van den hove.

Aulica familia, comitatus aulicus, hof-gesinde.

Aulica meretrix, hof-poppe : koertisane.

Aulico more splendidè & lautè vivere, hoven, hovêren, hof houden.

Aulica civilitas, humanitas, comitas, affabilitas, koertoisie : heusheid.

Aulicè, hoffeliken.

AULA, OLLA, pot : doppe, *ger. sax. sicamb.*

Aula sive olla parsimonialis, spaer-pot.

Aula Euclionis, hond.

Aulicocia, potagie : huts-pot, *à concutiendo aut succutiendo, in*

ollâ vid' : grupen-brauw, *Emd. & Brem. j.* huts-pot.

AULÆA, *orum*, leg-werk : tapijt, tapeet ; tapisserije.

AULETES, AULŒDUS, speelman : pijper : fluiter. *Aulædi*, speellieden.

Auletrix, pijpersse.

Auletis, schalmei-riet.

AUMARIUM, *id est*, *Arca*, *Lipsio*, ammare, ammaris, almaris, armaris.

AUMICIA, *Vide*, *Almucherium*.

AVOCARE, af-roepen : af-raeden : af-trekken : af-brengen : ont-geven : ont-raeden. *Avocatio*, af-trek.

AVOLARE, ver-vliegen ; ont-vliegen : ont-waeien : weg-vlieden : flitsen.

AURA, locht, lucht : weer, weder, wedder : wind : koelte, koel windeken. *& pro Favore*, gunste, gonste.

Aura lenis, suisinge, soesinge, suiselinge. *Aurâ leni dulcique spirare*, soesen, suisen.

Aura tepida, *egelida*, soel weder ; laf weder ; smoel weder.

Aura gelida, *summam cutem asperitate quadam urens*, haere. *Auram urentem spirare*, haeren. *Aurâ urente aspirare*, be-haeren.

Aura fervens, spakig, spakerig weder : ver-wallen weder, *vet. fland.*

Aurâ afflatus, be-waeit.

in Auras ire, ver-swinden, *sicamb.*

Auras exceptare, locht scheppen ; aessem scheppen.

AURATA, see-braessem.

AURICHALCUM, latoen, lattoen : messing, *sax. sic. fris.*

AURIGA, AURIGARIUS, voerman ; voerer, voerder : waegenman : menner : wagener : jakkener. *Auriga expeditus*, rollener.

Aurigæ, voer-lieden : waegenlieden.

Aurigæ sella, *stratum*, *instratum*, *dorsuale*, panneel : rug-kleed : rugdeksel.

Aurigare, rollen : waegen-mennen.

AURIGO, geel-sucht, *à flavo colore quem bilis per totum corpus diffusa parit*. *Auriginosus*, geel-suchtig.

AURIPIGMENTUM, operment : arsenik. *Vide*, ARSENICUM.

AURIS, oor, oore ; hoore, *fland.*

Auriculæ exterior ambitus, *capreolus*, oor-rand.

Auris lobus, *fibra* ; *Auricula infima*, *ima* ; *Auriculæ ansa*, lelle, lelleken, lapken, tipken van d'oore : oor-lapken ; oor-tipken ; oor-lappeken ; oor-lelleken.

Aures laceræ, geslipte ooren.

Auris annulata, *Plaut. &*, *Auris inauri sive gemmâ vel auro dependente insignis*, hangende oore.

Auritus, ge-oort.

Auribus mutilus, kort-oore. *Auribus carens*, oor-loos. *Auribus & oculis captus*, dom ende blind. *Aur. mutilare*, *truncare*, kort-ooren ; oorkorten.

Auribus avius, a-wijs, ou-wijs, au-wijs, au-wijsig, *ab* a *&* wijse.

secus, *pone Aures apostema*, oorgeswel, ooren-gesweer.

Aurium sordes, *marmoratum*, oorsmeer ; oor-wasch.

Aurium dolor, oor-pijne ; oorenwee.

Aurium tarditas, herd-hoorigheid.

Aurium susurrus, *sibilus*, *tinnitus*, tuitinge ; oor-tuitinge.

Aures asinæ, esels-ooren. *Auriculas asini imitari*, *subsannare*, esels-ooren setten : de tote setten.

Auris Bœotica, *pinguis & crassa*, bot-oore.

Aures alicui dare, *præbere* ; *Auribus percipere*, *excipere*, *accipere*, *sermonem captare* ; *admittere ad dicendam causam* ; *Aures advertere*, hooren ; ver-hooren ; toe-hooren ; onder-hooren ; ge-hoor geven : luisteren ; toe-luisteren : audientie geven. *Aurem præbens*, oor-bodig, *vet.*

Aures audiendo obtusas habere, bal-oorig ; bal-hoorig.

Aurem vellere, rillen, *sicamb.*

Auribus demissâ voce obstrepere ; *in Aurem*, *vel ad Aurem dicere*, *insusurrare*, *oggannire*, *levi susurro dicere*, *mussare*, in d'oore seggen : in-blaesen : ruinen, roenen, reunen ; oor-ruinen : tuiten in d'oore : vesiken, veselen in d'oore : wispeͅren, wispelen : oor-blaesen ; oortuiten ; oor-steken.

Auribus dare, *assentari*, *blandiri*, oor-blasen ; oor-tuiten ; oor-steken.

Auriculas demittere, *id est*, *animo ægrum esse*, suil-ooren ; *metaphorâ sumtâ ab equis & jumentis*, *quibus fessis & ægris aures sunt marcidæ & resolutæ*. *Hinc*, *Aures demissè pendulæ*, *&*, *Homo demissis auriculis*, *dejecto animo*, suil-oore ; hang-oore.

Aures axis, as-ijsers.

Auriscalpium, *specillum auricularium*, oor-lepel.

ab Aure, *Auricularius*, *vulgi*, sekretaris.

Auricularius presbyter, biechtvader ; biechter ; biecht-hoorder.

Auricula muris, *herba*, muisoore.

AURIVITTIS, *fringillæ genus*, *pectore maxime rubens*, goudvinke.

AURORA, *Aurora prima*, morgen ; morgen-tijd ; morgen-stond ; morgen-glants : prieme ; priemtijd ; priem van den dage.

Aurora rutilans, krieke, kriekelinge ; griekelinge. *Aurora rosea*, *rosida*, *rubens*, *rubea*, *aurea*, dageraed, *q. d.* dage-rood, *id est*, *rubrum diei* : *& eadem ratione*, morgen-rood, morgen-schijn.

ab Aurora, vroeg des morgens.

AURUM, *Chymistis* SOL, goud, gaud.

Aurum obryzum, *purum*, *putum*, *excoctum*, *recoctum*, fijn louter goud.

Aurum infectum, *nondum celatum aut percussum*, *rude*, on-geslagen goud.

Auri folium, *bractea*, *bracteola* ; *tenuis lamina suâ sponte plicabilis & crepitans*; *leni crepitans bractea vento*, *Virgil. (Aen. vi.* 209) klater-goud ; ratel-goud.

Auri psegma, *ramenta*, goud-sand.

Auri pala, *massula*, *orbis*, *massa major*, masse van goud : klompe : klonte gouds : schijve gouds.

Auri scoria, goud-schuim.

Auri sanies, *Auri gluten*, boras : berg-groen.

Auraria, *ubi Aurum effoditur*, *Aurifodina*, *Aurarium metallum*, goud-berg ; goud-groeve ; goudgrave.

Auro effodiendo cuniculus, berggang. *Auri vena*, oor, oore, mijne van goud ; goud-ader.

Aurare, *Auro tegere*, *cælare*, vergouden, ver-gulden ; over-gulden : met goud be-slaen.

Auratus, *Auro tectus*, *clausus*, met goud be-slagen : * verguldt.

Auri bonitatis intrinsecæ mensura, karate : *est autem summa auri puritas xxiiii carattarum*.

Auri vel Argenti bonitatem explorare, toetsen.

Aurum signare, *cudere*, munten.

Auro squalens, *rigens*, *densus*, stijf van goud.

Aurarius, inaurator, ver-gulder.
Aurifaber, Aurifex, goud-smit.
Aurificina, Aurificis officina, goud-smidse.
Auricomus, blond.
Aureus, a, um, gulden, gouden.
Aureus, aurantius color, goud-verwe; goud-verwig : goud-geel : aranie-verwe.
Aureum seculum, tempus, goeden tijd.
Aureus, Aureum, Aureus nummus xx stuferorum, gulden. *Leodiensibus,* swaer gulden, *id est, decem stuferorum,* lichten gulden, *quinque stuferorum.*
Aureus, præcipuè Rhenanus, goud-gulden.
Aureus cruciger, cruce insignitus, krusaet.
Aureus ducalis, dukaet. *nummus à ducatu sive magistratu Rom° sic primum dictus.*
Aureus Anglicus, engellot.
Aureus Numerus, gulden getal : *quia, inquit Guil. Durandus, sicut aurum omnia metalla, ita hic numerus omnes alias rationes lunares excellit. Numerus kalendarii lunam primam in mense, sive lunæ conjunctionem indicans. Decem & novem annorum periodus, ad faciliùs inveniendum cuiuslibet anni diem Paschalem, quam periodum Enneadecaëterida, teste D. Ambrosio, vocarunt, & Circulum decennovennalem.*
AUSCULTARE, aen-hooren; toe-hooren : luisteren; toe-luisteren : harken, herken, *fris.* orken, horken, hurken, *fland.* losen, *ger. sax.*
Ausculiare aliquem, onder-hooren.
Auscultator, luisterer.
AUSTER, suiden-wind : mid-dagschen wind : regen-wind.
Australis, suiden, suidelik.
Austro-Africus, suid, suid-west.
AUSTERUS, straf : wreed; wreid, *vet.* wransch : rouw, roud : on-lieflik : grimmende, grimmig : streng, strenge, strang : stuer : guer : suer : batsch.
Austerus gustu, wrang, wrang van smaek : amper : goor : suer.
Austerè, amperlik.
Austeritas, strafheid, straffigheid.
AUT, oft : edder, *sax. fris. cimbr.* * weer.
Aut ego, aut tu, oft ik oft gij.
AUTEM, maer; nemaer.
AUTHENTICUS, autentijk : on-gevalscht : van stade.
AUTOGRAPHUM, eigen hand-schrift.
AUTOLYCUS, grond-dief, grondig dief.
AUTOMATARIUS FABER, uir-werk-maeker.
AUTOPHORUS, *in ipso furto deprehensus,* hand-daedig dief.
AUTOPTES, oog-sichtiger.
AUTOR, oor-saeker : voord-steller : aen-gever; aen-legger; aen-rechter : op-steller; op-setter.
Autor, assertor, waer-borge; waerande, garande.
Autor turbarum, roer-stichter; roer-vinke; rok-vinke.
Autor, scriptor, dichter, schrijver eens boeks.
Auctor sordidus, proletarius, capite census, Lud. Vivæ, grol.
Autorem fieri, Autorem esse, toe-staen : homologêren, emologêren.
Autorem habere, ver-hael oft ver-reik hebben.
Autoritas, achtbaerheid : aen-sien : groot-weerdigheid : ge-seg : ge-sag : geweld, gewald : autoriteit : kredencie : reputatie : credijt. *Autoritas,* titel : magt.

cum Autoritate, treffeliken.
Autoritate pollere, valere, gesien zijn : geacht worden. *Autoritate præditus,* * *valens*—, groot-weerdig, * staetig, staetelik.
Autoritatem obtinere, stad grijpen.
Autoritatem obtinens, van stade : autentijk.
Autoritatem interponere, vel, Autoritatem dare, tribuere, magtigen; be-machtigen (1) : autoriseren. *Autoritate donatus,* gemachtigt.
[*Autoritatem præstare,* waeren : *quique præstat,* waerhand, *Grotio.*]
Autoritatem adimere, ont-magtigen.
Autoritatem defugere, abnuere, inficiari, desavouêren.
Autoritas judicialis, ban, *vet. ger. sax.*
Autoritas publica, decreet.
Autoritas consignata, Acte, *vulgo,* [kennisse, bescheet, *Grotio.*]
Autoritates, instrument.
Autoritates argumentis refellentibus rescribere, salvêren, salvatie geven.
Autorare, mercede accepta, * *stipendio,* — ver-tonsen, ver-tonsten; ver-donsten : ver-souden; ver-soudijen : loft-geld geven op de hand; *ut militem, &c.*
Autorati milites, gemonsterde krijgs-lieden : waerd-gelders : ge-sworen, be-eedde, krijgs-knechten.
Autoramentum, ken-penning : geld op de hand : waer-geld; waert-geld; waerder ken-penning : warte-geld, *sax.* loop-geld; loft-geld; loof-geld, loft-penning : obligatie.
AUTUMARE, meinen, meenen.
AUTUMNUS, harfst, herfst, herfst-tijd : nae-somer. *Autumnus finiens,* achter-jaer.
Autumnales fructus, herfst-vruchten : winter-ooft : winter-goed; winter-vruchten; winter-fruit; winter-appelen; winter-peiren.
AVUNCULUS, *frater matris,* oom : vedder, *sax. sic. fris.*
Avunculus magnus, aviæ frater, oud-oom.
Avunculus magno major, over-oud-oom.
AVUS, groot-vader; beste-vader; oud-vader; groot-heere, schoon-heere, *fland.* witte vaer; wit-heer : *aut à scientiâ, aut ab albâ canitie:* pete-vader * heerken vaer, — heerken, *campin. sicamb.* pit-eiken, pit-hijken, *Lovaniens. quid* hijken, herken, *vet. Pater.*
Avia, groot-moeder, μεγαλομήτηρ; groot-vrouwe; *fland.* beste-moeder; besge, besse, besken, beste : grootken : oud-moeder : pete, pitte, pittke, pitteken, *lovan.* vrouwken, *campin.* schoon-vrouwe : ouwken, oudken, *fland.* woudken, *machlin.* taeie : witeken, witteken. *fland. campin.*
AUXILIUM, helpe, hulpe; be-help, be-hulp : veur-stand; bij-stand; toe-stand; onder-stand; bij-standigheid : ont-set, ont-sette : stade : hand-reikinge : munitie; assistentie.
Auxilii promptitudo, be-helpelikheid.
Auxilii inops, help-loos.
Auxilii expers : inhabilis ad præstandum auxilium, on-be-helpelik; on-behelpsaem.
Auxilio esse, venire; Auxiliari, helpen : ont-setten; ont-set doen : bij-staen; bij-stand doen : te stade komen : hand-reikinge doen : toe-staen : be-helpig, be-hulpig zijn; be-helpen, be-hulpen; hulpen : hand-reiken : assistêren.
Auxiliator, helper, hulper, be-hulper, be-helper.
Auxiliaris, helpelik; be-helpig,

(1) Aldus beide woorden in het Hs.

be-hulpig, be-helpsaem, be-helpelik: bij-standig; toe-standig; onder-standig.

AXILLA, axel, oxel. *Axillaris vena,* lever-ader.

AXIS, axe; asse van den wagen : wagen-axe.

Axi immissa ferramenta, quæ attritum eius prohibent; as-ijser.

Axis aures, as-ijsers.

Axis molaris, standaerd, stander: molen-asse.

Axis circumvolutorius, wind-as, windasse; windaes, *vulgo.*

Axiculus, wind-nagel, windel-nagel.

Axiculus qui per tignorum capita traiicitur ut ea contineat, spie, spije.

Axis boreus, noord-spits; noord-asse.

AXUNGIA, smout, smalt: ongel, *hol. Axungia porci,* ruetsel, russel.

Axungia, pinguedo inveterata quâ axes curruum inunguntur, wagen-smeer; wagen-smout.

Axungia lappæ, Officin. Pinguis liquor ex coriorum loris sive segmentis, lap-smout; lap-smeer, lap-salve : knevel-smout.

AZUREUS COLOR, *vulg.* lasur, asur.

AZYMUS, on-gedeessemt; on-gehevelt.

Azymus panis, non fermentatus, on-gesuert brood, on-gedeessemt : derf-brood.

B

BACCA, bese, besie, beere, beire, *ger. sax. sic.* perle, peerle; bagge.

Bacca lauri, bakelaer; baei-not; lauwer-besie : baeie, beie, *vet. fland.*

Bacca olivæ, olijf, olijve.

Baccæ palustres, ven-besien, *holl.*

Baccæ rubræ, oxyacanthæ, rosarum etc. joopen, joopken, *holl.*

Bacca caprina, keutel.

BACCALAUREUS, BACCALAUREATUS, *qui tyrocinium juris fecit,* baekelaris in de rechten. *Batalarius, inquit Vives, dicitur is miles qui jam semel prælio sive bataliæ interfuit collatis signis et manum cum hoste conseruit: ita in palæstrâ literariâ Batalarius vocatur is qui publicè de arte quapiam disputavit.*

BACCHUS, wijn-god.

BACCHANALIA, *Dionysia, Liberalia, Bacchantium, sive insanientium feriæ, quæ Quadragesimale tempus præcedunt,* vasten-avond *&* *euphoniæ gratiâ,* vastel-avond, * vast-nacht : *ger. sax. sic.* — bras-dagen, smets-dagen. *Bacchanalia agere,* vastel-avond houden.

Bacchari, brassen; tulpen, *fland.* pochen.

Bacchans, tulper, *fland. Bacchabundus,* be-seten mensch.

BACINUM, *vulgi,* bekken.

BACULUS, BACULUM, stok, stek, staek; kluppel, kleppel, *q. d.* kloppel; staf, stave *& vet.* steve : bengel, bingel: stap, *vet.* krik, kriekke, *fland. q.* krukke. *Bacillus,* knevel, *ger. sax. sic.* knevel-stoksken.

Baculo munitus, gestaeft. *Baculis & fustibus munitus,* gestokt ende gestaeft.

Baculo munire, firmare, stabilire: inniti, stabiliri, stokken.

Baculus pastoralis, * herders-stok — schaeps-lepel; schaeps-schuppe, *fland.* schaeps-spriet; spriet.

Baculum pastorale, Baculus instar Mosis sive Aaron Virgæ, castigandis populi vitiis, krotse (*à cruce fortè, Gallis enim* Croce) staf-krootse.

Baculus dimetiens, pegel-stok.

Baculus rasorius bombardæ sive tormenti æneі, kretser; ruim-stok.

Baculus crenis & incisuris rationes accepti aut expensi ostendens, kerf; kerf-hout, kerf-stok.

Baculus annalis, calendarius, designator temporum, klap-stok, *q. d. Baculus fabulosus, agricolis & illiteratis passim loco calendarii.*

Baculus, vel Hasta longior, in cuius summo scopæ impositæ, aut penicillus, purgandis ædium altioribus, raek-stok, raekel-stok.

BADIUS, *sive* BAIUS * *vel* BALIUS — COLOR, baeie, baei-verwe, baeiaerd; bruin-rood : nagel-verwe, *à* nagel, *id est, clavus.* Ros baeiaerd, *equus badius, balius, spadiceus.*

BADARE, *vulgi,* beiden.

BAGAGIA, *vulgi,* bagagie; tros.

BAGGA, *vulgi,* bagge.

BAIA, *vulgi, tepentes fontibus Baiæ,* bad; bad-stove.

BAIULUS, drager, pak-drager; sak-drager; arbeider; lordse, lorse; lorre; kretser, *ger.* buidel-drager, straet-arbeider.

Baiulus macelli, swaen-drager, *fland.*

Baiulus corbis dossuariæ, bod-drager.

Baiuli merces, draeg-loon.

Baiulare, dragen.

BALÆNA, *belua marina,* wal-visch; wal, *ger. sax. sic. Balæna, & Arvina, sive pinguis liquor ex balænis,* baleie; kaen. *ex Balænarum arvinâ excoctum oleum,* traen.

Balænæ ejaculatio, ejectamentum genitale, sive semen, wal-schot; wal-rat, baldrat, *&,* walram, *dicunt, et scribunt quidam, Gesner.*

BALANITIS, maroene, *castaneæ majoris genus.*

BALANUS, wael-not.

Balanus, eekel der manlikheid. *Balani tegmen, præputium,* sloove oft sloofken der mannelikheid.

Balanus, stek-pille; suppositorie.

BALARE, *ut ovium,* been, baeen; bleeten, bleiten; blaeren; * blaeten, bleeten, bleiten.

Balatro, blaffaert; sabberer, *hol. id est,* taterer.

Balatrones, bullæ luti caligis aut calceis adhærentes, slijk-kladden.

BALAUSTIUM, granaet-appel-bloeme.

BALBUTIRE, stamelen, stameren; tateren; lispen, lispelen; kekeren; hakkelen; maffelen, moffelen; sabberen, *hol.* wispelen, *sax.*

Balbus, balbutiens, stameler; dobbel-tongig; hakkeler; taterer; lispeler; wispeler; stamel-bold, *sic.* stamer-bout, stamer-kat *&* keker-bout, *holl.* rateler.

BALDACHINUM, *vulg. apud Ecclesiasticos,* hemel. *Vide, Umbella.*

BALEARIS FUNDA, slinge, slinger.

BALIUS, *Vide,* BADIUS.

BALIVUS, BALLIVUS, *vulgi,* baeliu, baeilliu, baillu, *fland. holl. zel. Videndum an non quasi* bael, *id est, Præpositus præfectus, tutor, &* ouw, *id est, territorii, agri, pagi, &c. Ballivus summus,* soverein. *Anglis,* bailife, *est satelles, stator, & villicus, villæ gubernator. item Gallis,* bailli, baillief. *Belgis quibusdam,* Bijl-hou, *aut,* Bijl-hief, *est lictor Prætoris quòd* bijl, *id est, securim gestet, levet, teneat &c.*

Balia, Ballia, Ballionatus, baeliu-schap.

BALLISTA BELLICA, *Balista lithobolica, petraria, quâ tela, lapides, & ignes in hostium munimenta*

iaculari solitum, blije; mange-neel, mange, magneel; sprinkhael, springael, springel; busse, bosse, schiet-bosse; muer-breker; boller *vet. id est*, donder-busse. *Ballistam, inquit Blondus, dixerunt prisci maiores trabem validam, ita libratam, ut cùm pars densior ponderibus attracta descenderet, elevata proceritas sua funiculis quos habebat alligatos funda saxum maximi ponderis longè emitteret. Ballistarum autem variæ olim fuere species nominibus distinctæ. Inter majores autem etiam erant*, arm-borst; bank-arm-borst; brikole, brikolle; tribok; rabaudeken; vogeler, *vet. fland. Vide etiam*, BIBLIA.

Balista ligneo brachio instructa, kraeneke, kraekaerd, *vet. Item, Ballista chalybea*, staelen-boge; kruis-boge; voet-boge. *Ballistæ chalybeæ lamina, brachium*, latte van den staelen-boge.

Ballistæ foramen, bus-gat.

Ballistarius, bus-meester, bus-schutter, bus-schieter.

BALLOARTUS, *vulgi*, bol-werk, blok-werk.

BALNEÆ, BALNEUM, BALINEUM, bad; stove; sweet-bad; bad-stove; warm-stove.

Balneator, stover, stove-meester; bad-stover; bad-meester. *Balneatrix*, bad-stofster.

BALSAMUM, balsem. *Balsamo condire*, balsemen.

BALTEUS, BALTEUM, hangsel, hengsel; hangsel-riem; wapen-riem; rapier-gordel; onder-gordel. *Baltei bulla*, spalke van den gordel. *Baltei ora ferrea aut argentea*, smelte, *vet. fland.*

Balteus pictus, in quo metopa & figuræ exsculpuntur, voie; frise; bloem-werk.

BALTICUM MARE, Ooster-see, oost-see.

BAMBASIUM, *vulgi, Bambacina vestis*, bombasijn, bombasijnen kleed. *Vide*, BOMBASIUM.

BANCA, *vulgi*, banke.

Bancalia, vulgi, bank-werk. *Hispan.* bancal, *subsellii stragulum*.

Banca rupta, vulgi, bank-rote. *Bancam rumpere, ruptam facere, vulgi*, banke-roten, banke-rote spelen, bank schijten. *Bancæ fractor*, bankerotier; bank-breukige, *Grotio.*

Bancetum, vulgi, banket.

Banchardus, vulgi, bankaerd: *non in lecto geniali, sed quovis scamno fortuitò à matre conceptus. Wolph. Hung.*

BANDA, *& apud Procopium* BANDUM, *pro signo aut vexillo militari*, bande, bende; vaendel, vaene, vendel, vaendeling, vendeling. *Bandera, vulgi*, banier.

Bandophorus, qui ducis signum gerit. Bandophorus, bander-heere, banner-heere, *Becano dicitur, id est, dominus bandæ sive præcipui signi. Baro autem vulgo vocatur qui inter nobiles opibus & potentiâ antecellit: homo generosus & insignis, merum mistúmque imperium in aliquo castro aut opido consensu Principis habens, quem Satrapam Persæ appellabant. Baro item Gallis dicitur mas, vir, maritus. [Hispanis* baron: *an quasi* vaer, *id est, pater, q. pater familias.* F. R.]

Banderia, Bandophori ditio, banderije, banerije, baronnije. *Vide etiam*, BARO, *Baronatus.*

BANNIRE, *vulgi*, banden, bannen, uit-bannen. *Item, causas cognoscere*, dingen, *sax.*

BANDITUS, *vulgi*, gebannen,

hinc Banditi Italis, woest-ballingen, *Grotio.*

BANNUM, BANNUS, *vulgi*, ban.

Bannus Scabinalis, item, Banus, Banum, hand-mael; ban, *vet. sax. ger. Vide, Jurisdictio.*

BAPTISOCULA, koren-bloeme.

BAPTIZARE, *tingere aquâ salutari, purifico rore perfundere, in lustrali piscinâ mergere*, doopen; kersten doen.

Baptizari, Christo nomen dare, kersten gedaen worden.

Baptista, dooper.

Baptisma, Baptismus, Baptismum, doop, doopsel.

Baptismo adesse; seu à fonte lustrali infantes sublevare, heffen de kinderen over de vonte. *in Baptismo propinquitas contracta*, ge-vaderschap.

Baptisterium, fons sacer, lavacrum sacrum, vonte, vunte; doop-steen, doop-vont; kerst-pel, *q. d.* kerst-poel; kerspel. [*vel q. pelvis baptismatis: hinc Hollandis* kerspel, karspel, *pro, pagi jurisdictio, territorium; quasi totus ille ager cuius incolæ eodem fonte baptismatis utuntur.* F. R.]

Baptismi aqua, vont-water.

BARATHRUM, af-grond; grondloosen kuil; slonde, *ger. sax. sic.* dabbe-gat.

Barathrum carceris, dief-kelder, dief-put.

Barathrum, de homine, slok, slokker, *& Barathro, communiùs*, slemmer; slemper; brasser; bank-boeve; doppe-maeker, *holl. fris. sicamb.*

BARBA, BARBITIUM, baerd. *Item* bert, bart, baerd, *in nominibus propriis, Adr. Junio et quibusdam aliis Barbam denotat.*

Barba tenuis, prima, vlasschen baert.

Barba vestiens superius labrum, knevel-baerd; mostaetse, mustaetse; *item quòd sub naribus sit, in eámque nasus distillet*, snot-baerd. *Eiusdem item cornua*, knevel-baerd. *Barbula lacteola*, melk-haer.

Barbam emittere, baerden.

Barbam promittere, summittere, nutrire, laeten wassen den baerd.

Barbam radere, tondere, barbieren; baerd-scheren, den baerd scheren; baerd-maeken, *fland.*

Barbæ velum, baerd-doek.

Barbam lingere, lekke-baerden.

Barbam macerare calidâ, netten den baert. *Hinc proverbialis loquutio potorum, multo potu ori admoto quasi macerare barbam*, netten.

Barbatus, gebaerd; baerd-man, *& Barbatulus*, baerd-manneken.

Barberius, Barbitonsor, vulgi, barbier; baerd-scherer.

Barbicapra, * *Barba capræ — herba quæ in aulis sternitur*, reinette, *id est*, geiten-baerd; kaemer-kruid, *fland.*

Barba Jovis, officin. donder-bladers, donder-baerd, *q. d. barba tonantis.*

Barbatus &

Barbo, piscis, Vide, MULLUS.

BARBARUS, grovaerd, plomp-aerd; grof; bot; * onverstandig.

Barbaries, grofheid, grovigheid.

Barbaries in sermone Latino, koken-latijn.

Barbarè, groffelik.

Barbaricarius, borduerer, borduer-werker; beeld-wever.

BARBUS, *piscis*, barbeel; barm, berm, barmer, bermer, * hermer, *sicamb.*

BARBYTOS, harpe, haerpe, herpe.

BARCA, *vulgi*, berke, barke,

BARDANA, *officin.* groote klisse, klesse.

BARDUS, grovaerd; sot, stoknarre; loen; loer, loerd; loerisch; loersche loere; tulpe, tulpisch; schots; narre, narre-kop, narrisch; jobbe, jobachtig, *fland.* blaet; taet-olf.

Bardocucullus, pije; kovel-kappe; spaensche kappe.

Βαρίς, cymba quâ Ægyptii cadavera ad sepulchrum vectabant, à nostro baer; dood-baere.

BARO, bander-heere; banerheere; banderotse, banrotse, banrotsheere, banner-heer; vrij heer; baroen; *qui inter nobiles opibus & potentiâ antecellit.*

Baronatus, Baronia, banderije, banerije, baronnije. *Vide etiam,* BANDA, *Bandophorus.*

BARRIRE, *Barritum edere, clamorem edere, furore sive clamore incondito sævire more ursorum,* baren, beren, ge-bêren, ge-baeren, ge-baer maeken, *unde & fluctibus marinis apud nos nomen, Lipsio.*

Barritus, ge-baer; ge-krijsch.

BARRUS, *id est Elephas,* elefant: *atque inde aiunt* EBUR *dici, quasi è barro. L. Potter.*

BASIARE, BASIARI, kussen; soenen; boesen, poesen; smak-muilen. *Basiari pollicem alterius,* boesen het duimken.

Basium, Basiolum, kus, kusken; soen, soenken; poes; mondeken.

BASILICA, hof; paleis; stadhuis, raed-huis; schepen-huis.

Basilica, Borse der kooplieden.

Basilica, dom, dom-kerke; Cathedrael-kerke.

Basilicæ mediana pars, sive concavitas, beuk, buik, van de kerke.

Basilicus, heerlik; hoffelik; princelik; reael; regael. *Basilicè,* heerliken, heerlik.

Basiliscus, kokketrijs, koketrijs; basilisk.

BASIS, *ut ædificii &c.* base, basement; voet; onder-setsel, onder-steunsel.

Basis columnæ, pijler-voet; pedestael; voet van de colomne.

Basis, basis potoria, mensaria; orbiculus cui vasa escaria imponuntur, ne mappas polluant aut adurant, tafel-ring; schotel-ring; garde-nappe.

Basis harmoniæ, Bassus, fundamentum musices aut cantus, bas, bas-kontre.

Βάσταγμα, bast.

BASTARDUS, *vulgi, Vide,* NOTHUS.

BATILLUS, schuppe; schuiffel, schoeffel; vier-schuppe; truffel, *vet.*

Batillus cubicularius, vier-panne; bed-panne; bed-stove.

Batillus mensarius, kaffoir, chauffoir.

BATRACHIDES, padden-gerak.

Batrachis, papioen; papelioenken.

BATRACHIUM, maschel, mascher, *fland. coloris species quo ante inventas personas faciem obungebant.*

Batrachius lapis, padden-steen.

BATUERE, slaen, slaegen; smijten; kloppen; booken, boken, beuken, *gallis,* buquer; blouwen; goien; tulpen; derschen, darschen, dorschen; knodsen, knudsen.

Batualia, exercitationes gladiatorum vel militum, batalie.

BAUBARI, keffen.

Βαΰζειν, latrare, bassen.

BAXEA, plattijn, pattijn, *fland.* stille-gangers, *holl. per antiphrasin.*

BEARE, *Beatum facere,* saligen.

Beatus, salig; ge-lukkig; geluksalig.

Beatus re aliquâ, be-degen.

Beatè, saliglijk.

Beatitudo, Beatitas, saligheid, geluk-saligheid.

BECABUNGA, *herba,* bekeboon; beke-pong.

BECCUM, BECCUS, bek, *Suetonio.*

BEDELLUS, *vulgi, Academiæ apparitor, rhabduchus, minister Scholæ; clavarius, quòd clavam argenteam gerat, Lud. Vivæ* bedelle.

BEFFA, *vulgi,* Beffa, *Italis,* beffe.

Beffa Canonicorum, Vide, ALMUCHERIUM.

BEGUINA, *vulgi,* begijne, begine, bagijne. *Sunt autem mulieres religiosæ nullo voto adstrictæ, in sacro muliebri contubernio viventes quàm diu illis gratum est. Joach. Hopperus à* beginnen, *id est, incipere deducit, quòd principium sive initium quoddam rei monasticæ ponant. Alii dictas volunt quasi Begginas à S. Begga.*

BELGIUM, Neder-land.

Belgica lingua, Neder-landsche spraeke.

BELLARIA, nae-disch; nae-gericht; fruit; entremets; entelmes; entelmoes. *Bellaria arida, cuius modi ex saccaro & aromatibus hodie in usu sunt,* confijt, confiture; erwt-suiker; vier-saed, *&c.*

BELLIS, BELLIUS, *Bellidis flos,* kerssouwe; maetelieve; maete bloeme; maegdelieve; maddelieve.

BELLUM, oor-loge, *q. d.* overloge, *id est, per magnum discrimen, summa differentia, prægrande certamen, magnum dissidium; magna dissentio, dissidentia, vel discordia; à* liegen, *id est, differe, dissidere:* krijg, krieg; strijd; werre, warre, *vet.* vol-wijg, volk-wijg, *vet.* vee, veete, veede, veide, vied. *Vide etiam, Inimicitiæ.*

Bellum intestinum, civile, domesticum, op-roer; in-heimsche, inlandsche oor-loge.

Bellum navale, classicum, schiporloge; see-krijg; see-oorloge; see-strijd.

Bellum ducere, gerere, voeren eene oor-loge; de oor-loge be-leiden.

Bellare, Belligerare, bello contendere, certare, oor-logen; krijgen, kriegen; strijden; werren, warren, *vet.*

Bellum redintegrare, het spel hernemen.

Belli consuetudines, krijgs-gebruik.

Bellum indicere, ad bellum provocare, ont-seggen; *& Belli denunciatio,* ont-seg.

Belli feriæ, be-stand; trefues [*quasi* het ruwen, *id est,* rusten. F. R.]

Bella dirimere, componere, nederleggen den twist.

Bellum nocturnum, minnen-spel.

Bello fractus, exhaustus, uit-geoorloogt.

Bellica quædam instrumenta vetera, pederiere; magneel; blijde.

Bellica armamenta, instrumenta etc. Vide, Hominii symbolum.

Bellicus apparatus, rustinge; harnasch.

Bellicus, Bellicosus, Bellator, Bellifer, Bellipotens, Bello aptus, weerbaer; strijd-baer; ridderlik; krijgs, krijgs-man; oor-logsch; strijder; valiant; wiegant, *vet. fland.* kamper, kemper; kampioen; kampvechter.

Bello strenuus, exercitus, Bello deditus, krijgs-haspel.
Bellicosè, strijd-baerlik.
Bello ineptus, weer-loos.
BELLUS, *Bellulus, Bellatulus,* schoon; fraeij; abel, abelaerd; geestig; hupsch; hovesch, *vet.* schoonken; fier ende moij; mingenoot, minne-genoot, mingnoot; ruiter; pronkaerd; fraeiaerd; moyaerd; gent; jent; goelik, *holl.* rustig; brauwe, brave; galland, galand; lieflik; pril, *vet.* parmant, parmantig; proper; biesaerd, biesarre; noordsch. *Bellula,* monke, monxken, *&c.*
Bellè, wel; properlik; fraeielik, fraeikens; rustiglik; schoonkens; fijnkens; goeliken, *holl.*
BELUA, BELLUA, beeste; belue, *vet.*
Beluinus, beestelik, beestig, beest-achtig; veegs; on-besuist.
BENÈ, wel; wael, *fland.* wel, *id est,* seer, *ut, Benè longè,* wel verre; *Benè multi,* wel vele; *Benè longus,* wel lang; *Benè mane,* wel vroeg.
Benè valdè, in-wel.
Benè æquè, gelijke-wel; lijke-wel. *æquè Benè,* even-wel.
Benè curare ætatem suam, goede dagen hebben.
Benè, bellè instructus, wel te gereke.
Benè mereri de aliquo, goed doen; deugd doen; dienst doen. *Vide plura post, in Beneficium &c.*
Benè olens, wel-riekende.
Benè provenire, be-dijden, be-dijen, ge-dijen.
Benè res vertat, ge-luk toe.
Benè satis factus, wel van pas gedaen.
Benè valere, wel vaeren; wel te passe zijn. *Benè valere, benè agi cum aliquo,* wel aen zijn.

Benè precari, Ecclesiasticis Benedicere, segenen; seinen, *fland.* gebenedijden: *Benedictio,* segen; gebenedijdinge; benedictie.
Benefacere, goed doen; wel doen.
Beneficentia, goed-daedigheid, wel-daedigheid; mildheid, mildigheid.
Beneficus, goed-daedig; wel-daedig; mild.
Beneficium, Benefactum, wel-daed; deugd; vrindschap; goed-daed; plaisier.
Beneficium conferre, præstare, beneficiis aliquem afficere, goed doen; deugd doen; dienst doen; wel doen; iemanden dienst oft vrindschap doen.
Beneficiis aliquem detinere, aenhouden.
Beneficium reddere, weder-loonen.
Beneficii memor, be-kensaem.
Beneficii accepti immemor, on-dankbaer; on-bekent, on-bekensaem.
Beneficii accepti oblivio, on-dankbaerheid.
Beneficium honorificum, avancement.
Beneficium, indultum, octroie.
Beneficium Ecclesiasticum, seu sacerdotale, provene; beneficie; leen, *fris.*
Beneficium, sive Feudum, leen; leen-goed. *Beneficiarius, vir ex feudo beneficiarius,* leen-man; leen-drager; leen-houder; vassael. *Beneficiarii nobiles, nobiles,* smale jonkers; smale heeren.
Beneplacitum, gade, gadinge.
Benevolus, Benevolens, goed-willig; goed-gunstig; goed-hertig; houd, hold, huld; hou, houw. *Benevolum reddere,* ver-willigen; ge-willigen; be-willigen.
Benevolè, goed-williglik; gunstiglik, gonstiglik.
Benevolentia, goed-willigheid;

goed-hertigheid; gonste, gunste, *id est,* goe wunst, *faustorum apprecatio, votum bonum.*
Benignus, goedelik; goeder-tier; goeder-tieren; goeder-hande; goedig; goed-hertig; goed-daedig; huld, houd, hold; vrindt-houdt; vrindelik, vrindsaem, vrindsaemig; mild; soet-hertig; kost-vrij; genadig; gratieus; heusch.
Benignè, goeder-tierlik; heuschelik; vrindeliken; genadiglik; gratieuslik.
Benignitas, goeder-tierenheid; goed-hertigheid; vrindelikheid; wel-daedigheid; mildheid, mildigheid.
BENNA, *teste Festo, linguâ Belgicâ vehiculum sive carrus dicitur. Fortè, Corbis in carro,* benne.
BERA, *vulgi,* bier.
BERBERIS, sausse-boom.
BES, mark, merk; acht oncien.
Bessis, blanke.
BESTIA, beeste. *Bestiola,* dierken.
Bestia fera, dier, θήρ.
Bestialis, diersch.
Bestiarius, dier-kamper.
BETA, beete; & καταχρηστικῶς, warm moes; moes-kruid; beetkoole, *fland.*
Beta marina, see-beete.
BETONICA, betonie; eerenprijs, *quibusdam.*
BETULA, BETULLA, berk, berken-boom, berkeler. *Betulaceus,* berken. *Betulaceæ virgæ,* berken roeden. *Betulaceus ramus,* berken mey.
Betulaceus culullus, Vide, Culullus Betul.
BIBERE, drinken; biberen.
Bibere affatim sine respiratione, fonk-drinken; uit-drinken zonder snoeven.

Bibere ex amphiteto, buisen.
Bibere plus æquo, over-drinken.
Bibere in orbem, om-drinken; rondom-drinken.
Bibendo æquum seu rationem facere, vulgi, be-scheet doen in 't drinken.
Bibere paulatim & identidem, lapsakken.
Bibere lambendo, slabben; larven, larwen.
Bibax, Bibaculus, Bibosus, Bibulus, bier-buis; bier-buik; drink-suchtig; dronkaerd; drink-achtig; biberer.
Bibio, (vulgi) Culex vinarius, wijn-mugge; wijn-vliege.
Bibula charta, deur-slaende papier.
BIBLIA, *orum,* Bijbel.
Biblia, Bibla petraria, Balea, Balestrum, vulgi, organon petrobolicum, blije. *Interpretari possit, trutina bellica, sive statera petraria: machina videlicet bellica instar trutinæ, quâ saxa maximi ponderis projici olim solent. Vide etiam,* BALLISTA.
Bibliopegus, binder; boek-binder.
Bibliopola, boek-verkooper; boek-voerder; boek-handeler; boek-manger.
Bibliopolium, boek-winkel.
Bibliotheca, Librije.
BICEPS, twee-hoofdig.
BICOLOR, geschakkiert; tweeverwig.
BIDENS, vorke; gaffel; spriet; karst, *ger. sax. sic.*
BIDUANUS, twee-dagig.
BIENNIS, twee-jaerig.
BIFARIAM, twee-sins; tweederlei.
BIFOLIUM, *herba,* twee-blad.
BIFUR, *trifur,* dobbel-dief.
BIFURCUS, twee-vorkig.
BIGA, karre; karrijne, *vet. fland.*

Bigarius, karre-drijver; karre-man; kutsche, *sax.*

Bilanx, *vulgi,* schotel-waege; schael-waege; balance. *Bilancis jugum; scapus de quo lances utrimque pendent,* evenaer, effenaer in de waege; *ita Teutonicè dictus ab æquationis argumento, obversante in ansæ meditullio lingulâ. Quæ lingula,* waeg-tongeken (1) *dicitur.*

Bilinguis, twee-tongig; dobbel-tongig.

Bilis, galle; herten-waeter. *Bilis, cholera; Biliosus et amarus humor ventriculum obsidens,* waeter-galle.

Bilis atra, melankolije.

Bilis flava, geel-water. *Bilis flavæ ebullitio circa os ventriculi,* sode, soode, sooie; sat, de sat.

Bilis, indignatio, ira fervens, gramschap; torn, toren, tornigheid; krop, kroppe; colere.

Bilem alicui movere, gram maeken; ver-toornen; ver-belgen, *vet. fland.*

Bile acri commoveri, exagitari, tijden, *adag.*

Billa, *vulgi, instrumentum sive securicula lapicidæ,* bille.

Bimulus, Bimus, twee-jaerig.

Bimum animal, tweenter; twinter dier, *fris.*

Bini, twee, twee en twee; koppele.

Binos consociare, paeren.

Binatus, *vulgi,* hand-mael, *sax. sic. Vide, Jurisdictio.*

Bipalium, vorke; gaffel; spade, spaeie; houwe, houweel; brootse, *fland.*

Bipennis, twee-bijl; dweerse bijle; houweel; hafteel; barde, bard-axe; bardse : helm-barde; moord-axe, *vet. ger. sax.*

Bipes, twee-voetig.

Bipinella, bevernelle, bever-naert.

Biremis, barke; galeote; fuste.

Biretum, Birretum, Biretrum, Birrum, Birrus, *vulgi. Italis,* berretta. barret, birret; mutse.

Biria, *vulgi,* bier.

Bis, twee-mael; twee-reisen; twee-werf; twees.

Bislingua, herba, keel-kruid; tapkens-kruid.

Bismalva, herba, hemst, humst; witten hemst.

Bison, elg. *Asini silvestris genus in regionibus septentrionalibus.*

Bissextus, Bissextilis, *Vide, Annus Bis. Interc.*

Bistarda, akker-trappe.

Bistorta, nater-wortel.

Bisulcus, twee-vorkig.

Bitumen, *limus vel terra tenax ac lenta, pici persimilis,* Joden-lijm; solffer-lijm; berg-wachs, *sax. Bituminis flos tenuissimus, naphta; vulgo, Petreleum, Petroleum,* Peter-olie.

Bivium, twee-spronge; twee-hoek; twee-weg; weg-scheede, weg-schede.

Bivius, twee-wegig.

Bizarrus, *vulgi,* biesaerd, biesarre. *Italis,* bizarro. *Dignum relatu, inquit Cæl. Rhodiginus, imaginosos id genus homines passim dici bizarros, credo ab inconditis moribus populorum qui in Ponto dicuntur Byzares.* [*Sic et apud nos,* vies, *quasi* viesaerd. *Possit & deduci à* biesen, *id est, tumultuari, inconstantem vagari, æstu agitari; quasi,* biesaerd. F. R.]

(1) *Etym.* tonghesken.

Bladum, *vulgi,* bladinge; blad, blade, *fland. holl.*

Blæsus, lisperer; wispeler, *sax. sic.* taterer; hakkeler. *Vide etiam,* Balbus.

Blanca, *vulgi, id est, as, bessis,* blanke.

Blandus, aen-minnig; lodderlik; lodderachtig; loddersch; vriendelik; vrindsaem; vrindsamig; lieflik; glat; smeekelik.

Blandus ore, Blandiloquus, Blandidicus, soet-mondig; soet-spraekig; smeeker; kooser; lief-kooser; lieflaffer; lief-prater.

Blandè, vriendeliken; liefliken; lodderliken; soetelik, soetken; smeekelik; gratieuslik.

Blanditiæ, Blanditia, Blandiloquentia, Blandimentum, smeekinge, smeekerije; lief-laf; treifelinge; caresse; smout-peere, *per metaph.*

Blandiri, vleiden, vleien; vleeuwen, vleuwen, fleeuwen, fleemen, fleem-bekken; vlaeden, *vet.* smeeken, smeekelen; minne-keuren; koosen, lief-koosen; lief-laffen; vlasch-boken, *metaph.* seem-strijken; huichelen; treifelen; oor-blaesen; oor-tuiten; oor-steken; blanden; toeven; tweefelen, *fland.* caresseeren; vleid-baerden, *& instar canum* vleid-steerten : troetelen, *& flandris* dreelen, *id est, omnibus modis & gestibus conari cuipiam placere; propriè suaviis & amplexibus, quod à turturibus docemur, Becan.*

Blandiri molli attactu, streelen; strooken, *holl.*

Blandè dicere, fluiten, *metaph.* be-kouten; *quibusd.* be-kallen.

Blanditiis aliquem detinere, aenhouden.

Blanditiis allicere, ver-treiffelen, ver-treeffelen; ver-tweeffelen.

Blanditiis extorquere, ont-smeeken.

Blanditiis decipere, ver-fletsen.

Blasonium, *vulgi,* blasoen : *qualia sunt nobilium in scutis aut rhythmicorum vulgarium in tabulis.*

Blasphemus, gods-lasteraer.

Blasphemia, gods-laster; laster, lasteringe; hoon-spraeke, *sax. fris. sic.* blame, blaemte; blasphemie.

Blasphemare, hoon-spreken; lasteren; blamen, blamêren; blasfemêren.

Blatero, *Blaterator,* kaekeler, kekeler; blaffaert; klappaerd; blaet; babeler; rabberaerd; snaeterachtig; lang-tonge; taterer; snapper; blaes-kaeke; labberer, *& de femina,* lab-soete, labbe-kont, labbe-kous.

Blaterare, klappen; keken, kekelen; snateren; snappen; rellen, rallen; blaeren, blaeteren; bolderen, bulderen; pladeren, plaren; lellen, lelle-bellen; labben, labberen; rabbelen; babelen, bebelen.

Blatta, schieter; schiet-wormken; motte; kaffaerd; boek-worm; schabbe, *vet.*

Blatta lucifuga, munk.

Blatta pistrinaria, molenaer.

Blattaria, motten-kruid.

Blaveolus, koren-bloeme.

Blavipes, *vulgi,* blauw-voet, *sax. accipitris aut aquilæ species.*

Blavius color, *vulgi,* blauw, blaeuw.

Blax, blaet.

Blitum, *herba,* maeier.

Blitron, βλῆτρον, plugge.

Blondus, *vulgi,* blond.

Boa, *papulæ,* maeselen, maseren, masel-suchte, maesel-siekte; messelen, *fris.* rood-jonk; rood-hond; rood-jook; rood-vonk.

Boare, blaeren; balken, bal-

gen; belken, bulken; burlen, brullen; loeien; reeren.

BOCALIUM, *vulgi, vasculum angusti oris,* bokael.

BODELLUS, *vulgi,* beuling.

BŒOTICUS, BŒOTUS, bot, plomp.

Βοηθεία, auxiliatio, &c. vogdije.

BOHEMI VAGI, *&c. Vide,* CINGARI.

BOIA, *æ,* BOLÆ, *arum,* boeie; veter; helde.

BOLETUS, kampernoelie; padden-stoel; padden-brood; duivels-brood.

BOLÍS, pyle (1), peile, piel; sink-loot; senkel, *ger. sax. sic.* werp-loot; loot; grond-loot; diep-loot: sterren-schot.

Bolidis funis, boech-lijne.

Bolide tentare aquas, explorare vada, locáve marina, pylen (1), peilen, pielen; looten.

Bolis, sprink-vier inde locht.

BOLUS, *qui deglutitur aut devoratur uno haustu,* brokke; slik-brokke; snikkel-brokke, slokkel-brokke * *propriè de Bolo lautiore* — mond-vol; bete, beie (1); leid-brokke; morseel, morseelken; mokkeie, *fland. vet. Bolus venenatus,* brokke, *fland.*

Bolus, jactus, worp, wurp, werp.

BOMBARDA, *vox à bombo, ut videtur, conficta, vulgo usurpatur pro instrumento bellico ignivomo ex ære ferróve conflato: an priscis pro alio etiam instrumento bellico tormentóve in usu fuerit, ampliùs videndum: nam,* singer, narre, boller; *item pro eo quod rotis suffultum,* rabaudeken, vogeler, *voces reperiuntur. Hodie Bombardæ appellatione veniunt manualia instrumenta, ut,* roer; busse, bosse, schiet-busse, vier-busse; stok, vier-stok; musket, *et generaliter* bombarde; *item, Bombardula,* pistolet, sing-roer. *Vide etiam,* SCLOPUS. *Deinde habentur Bombardæ majores, ut,* stuk geschuts, * grof ge-schut, artillerie — donder-busse, *in genere; et specialiùs,* kortouwe, *aut rectiùs,* kartouwe; nood-busse; tuimeler; nachtegael. *Bombarda longior, vulgo Serpentina, Colubrina, Colubrum,* slange, klover, kolubre, *ab effigie serpentis & colubri. Bombardarum majorum sedes, locus, collocatio,* Barbacane. *E minoribus sunt,* veld-geschut, veld-stukken; haek, haek-geschut; klater-busse; lepel-stuk; *& quòd fusilis,* gotelink; kamer-busse.

Bombardas disponere, pangere, figere, het ge-schut planten.

Bombardam pulvere tormentario farcire, laeden de busse.

Bombardis pulsare, be-schieten.

Bombardarius, koluvrier, klovenier, kluivenier * bus-schutter, busschieter.

BOMBASIUM, *vulgi, βάμβαξ, βαμβάκιον,* boombasijn, bombasijn, boom-wolle, *quasi dicas,* boomsije, *id est sericum arboreum.* * *Bombacina vestis,* bombasijnen kleed.

BOMBUS, BOMBILATIO, BOMBILUS, *ut fucorum aut apum etc.* hommelinge; ge-dommel; horselinge; ge-snorre; pof, bof; geruisch, ruisch.

Bombilare, Bombum sive sonitum edere, hommelen; ruischen; snarren, snorren; klokken; horsselen; dommelen.

Bombilius, vasculum angusti oris inter bibendum bombum sonitúmque edens, klok-glas; engster.

(1) Zoo in het Hs.

Bombylius, insecti genus inter volandum bombum edens, bommele; hommel, hommeler.

BOMBYX, sijden-worm. *Bombycinum, id quod nent Bombyces vermiculi,* spin-sijde.

Bombycina vestis, Coa, sijden-kleed; taffetaf; ras, *&c.*

BÔNA, *Dodonæo, id est, Faba major, Phaselus; hinc, Bôna Zelandica,* Zeeuwsche boone; *Bôna equina,* peerds-boone.

BONETUM, *vulgi,* bonet.

BONIFACIA, *herba,* keel-kruid; tapkens-kruid.

BONUS, goed * ἀγαθός; — vrom, vrome, vroom, vroem; on-arg; genadig; weidelik; berve, *sax. fris.* konst-geleerd; propice. *Bonus valdè,* in-goed. *non Bonus,* on-goed.

* MELIOR, MELIUS, OPTIMUS *&c. Vide in* M. *&* O.

Bonitas, goedheid; vromigheid.

Bonæ indolis, goed-aerdig.

Boni cordis, vulgi, goed-hertig.

Bono esse, wel be-komen.

Boni consulere, in dank nemen. *in Bonam partem accipere,* nemen in goede.

Bona dicere, precari, segenen; gebenedijden.

Bona precatio, segen; gebenedijdinge.

Boni viri, ad quorum arbitrium causa litigiosa defertur, goede mannen.

Bona, goed, goederen, goedinge; boedel, *Grotio.*

Bona propria, privata, eigen goed.

Bona parta, acquisita, gewonnen, ver-kregen goed; *vulgò,* conquesten; ver-betering van goederen.

Bona hereditaria, bona avita, bona relicta; per mortem parentum aut propinquorum ad aliquem devoluta, erf-goed; stok-goeden, stam-goeden; erfelikheid; aen-gestorven goed; ver-storven goed.

Bona defuncti; hæreditas, sterf-huis. *Renunciare bonis defuncti,* het sterf-huis metten voet stooten. *Bona à defuncto relicta,* boel, boedel, in-boel.

Bona mobilia, roerlike, oft roerende goeden; tilbaer goed; varende have; havelike goeden; huis-raed; kateilik goed; kateilen, kateelen, *fland.* haef, have.

Bona immobilia, bona fundi vel soli, on-roerlik, on-beroerlik goed; grond van erve; on-haeffelike goeden [*q. quæ attolli nequeant,* on-heffelike, J. R.] on-tilbaere goeden, *Grotio;* immeuble goeden.

Bona dotalitia, nuptiarum causâ tradita, houweliks-goed; uit-setsel, uit-settinge.

Bonorum in matrimonio separatio, boedel-scheidinge, *Grotio.*

Bona quæ viduo vel viduæ post conjugis mortem debentur, stoel, weduweliken stoel.

Bona sorte dividere, kavelen. *Bonorum separatio,* boedel-scheidinge, *Grotio.*

Bona alicui transscribere, transferre, tradere, in potestatem alterius dare, goeden; in-goeden; erven; opdraegen het goed.

Bonorum traditio, goedenisse, goedinge; erffenisse.

Bona abalienare, weg-maeken sijn goed.

Bona redigere in commentarium, bonorum commentarium conscribere, staet maeken van den sterf-huise; inventariëren de goeden.

Bonorum elenchus, commentarius, index, catalogus, apographa, inventaris van goeden.

Bona nulli obnoxia, Bona allodialia, nulli censui obnoxia, vrij goed, vrij-eigen goed; oncijnsbaer goed; vroone, vroon land, *Zel.* allodiale goeden, *q. alaudialia, quòd in eorum laudem auctor non veniat.* [*Annon q.* alleluide goed, *id est, bona vulgaria, libera, uniuscuiusque possessoris propria, ad differentiam bonorum feudalium, aut vectigalium,* F. R.]

Bona sequestrata & retenta, be-sette goeden.

Bonis cedere; bona sua se deserere creditoribus profiteri, uitgaen sijn goed; slotel op 't graf leggen, *quod beneficio lege concesso viduis licitum fuit, clavibus, cingulo, marsupióque, sepulchro sive feretro mariti recens defuncti superimposito* (1), *gravium debitorum caussâ. Bonorum cessio,* boedelafstand, *Grotio.*

Bona jure, sive auctoritate judicis possidere aut detinere, ne pateant amotioni, usui aut dispositioni judicis (2), be-setten ende be-slaen den pand.

Bona alicuius occupare, invadere, iemands goed aen-slaen.

Bona in nexum possessionémque jure data, ver-reikt ende uit-gewonnen goed.

Bonis prodigo interdicere, stad-kind maeken; bellen iemanden, *fland.*

Bonorum opúmve cupidus, avidus, goed-gierig.

Bootes, *sidus juxta majorem ursam, quod in modum bubulci, plaustrum sequitur,* waegen-man; her-waegen-man.

(1) *Etym.* duidelijker « *impositis* ».
(2) *Etym.* « *debitoris* ».

Borago, Borrago; boragie; bernagie; bruinagie.

Borax, *vulgi,* boras; soudêrsel van goud.

Borbocha, *piscis,* lompe; ael-quabbe; ael-mule.

Bordellum, *vulgi,* bordeel.

Boreas, noord: *aliis,* noordoosten-wind; bijse, *vet. Gallis,* bise.

Borealis, noordelik, noordig, noordsch.

Bos, os, *propriè de castrato, & plerumque in masculino;* rind, rend, rund. *In feminino,* koe, koeie. *Bos fœta,* kalf-koe, kalver-koe. * *Boves........* rippende ossen, *Grotio,* 207. (1)

Bos admissarius, verre, varre; stier.

Bos arator, ploeg-os.

Bos lactaria, melk-koe. * *Bucula,* tijdige koe, tijd-koe; varse, verse, veerse, vers-kalf; hokkeling, hokeling.

Bos maculosus, varius, bonten os.

Bos pulli sive cinerei coloris, begijne: *quòd beginæ sive virgi-*

(1) Die aanhaling uit Grotius is in het Hs. onvertaald gebleven. In de door M. Simon van Groenewegen van der Made bezorgde uitgave van 't jaar 1644 vindt men de uitdrukking op bl. 217 in den volgenden samenhang: « Van landen liggende gemengder veure, ende niet zijnde verhuyrt, is de gewoonte in Rynlant, dat het genut wert geschaert ten overstaen van Schout ende buyren, elk na sijn aendeel in de landen. Wey-lant wert geschaert op Mey-avont om met beesten te weyen: Een merry met een veulen is twee schaer: een merry alleen een schaer...... Maar wrense vools, een vool van drie.jaren; rippende ossen, stieren van drie jaren, ruydige of rappige schapen, paerden die achter beslagen zijn, verkens die ongelubt zijn, werden niet gehouden voor schaerbaer goed. »

nes sacræ illo colore vestiantur plerumque.

Bos marinus, Vide, Hippopotamus.

Bos silvestris, buffel.

Boum par, paer ossen.

Bovis ventriculus conditus, in-gemaekte pensen. *Vide etiam,* Echinus.

Bovis pars carnosior sub ventre circa femora sive femina, quæ manu capitur attrectatúrque ad explorandam & tentandam bovis pinguedinem, vang, vank.

in Bobus pars thoracis prona & circa spinam, hoor-rugge, hor-rugge, *q. d. dorsum superius, Gesnero.*

* *Bubulus, Bovillus, Bovinus,* ossen; van den os: *Bubulum corium,* ossen-huid; ossen-leder. — *Bovillæ carnes,* ossen-vleesch; rund-vleesch.

* *Bubulcus, Bubsequa, Bubsequus, Bucolus,* herder, harder, herde-man; ossen-drijver; koe-drijver; koeherder; koe-wachter, koe-herde, *& hinc contractè,* koord, koerd, *sic. jul.*

Bovis pars quarta, quartarius, lamaie.

Bucerda, koe-mest, koe-schite, koe-stront *& Bovillum stercus, Vide, Stercus bovil. & Cespes stercor.*

Bovicidii tempus, slag-tijd.

Boarium forum, ossen-merkt; vee-merkt.

Bovile, ossen-stal; poest, *vet.*

Boarius mercator, vee-bol; ossenkooper.

Boscas, *avis ex anatum genere,* sluif; teeling: *est autem Boscas major, item, minor. Vide,* Anas.

Boscum, Boscus, *vulgi,* bosch. *Græcè βόσκειν, id est, pascere.*

Bota, *vulgi,* Boot.

Botellus, *Vide,* Botulus.

* Botium, *barbar. Vide,* Bronchocele.

Botrus, druif, druive; rasijn, rosijn; bosch van wijn-besien, *vet.* tros, trosse, torsch, trosch; druiftak, druif-torsch; krap, krappedruive; grappe; klister, klijster, kliester.

Botrys, *herba,* druif-kruid.

Bottellaria, *vulgi,* bottelrije. *Gallis,* bouteille, *lagena sive ampulla dicitur.*

Bottum, *barbaris, Vide,* Broncochele.

Botulus, Botellus, boling, beuling; bloed-worst; worst, wurst; pot-bolingen; marge, *fris. Botellus hordeo farctus,* konker-pijpe. *Vide etiam, Farcimen ex carne porc.*

Boucalium, *Vide,* Bocalium.

Bovinus, *vulgi,* boeve, boef.

Brabeutes, prijs-gever.

Bracca, Bracha, broeke; bokse; neder-kleed; neder-gewande.

Bracca follicans, laxa, quasbroeke; slodder-broeke; pompoenen-broeke.

Bracharum pars superior, pudenda & femora obtegens, broek-kiele; opper-broeke; kiele, *sax. sic. fris.*

Brachatus, brachâ indutus, broekman.

Braccæ commerdator, braccam stercore liquido fædans, schijtbroeke.

Bracchus, *vulgi,* brak; brakhond.

Brachium, arm, erm, *& corruptè,* narm, nerm.

Brachii os minus, arm-pijpken.

Brachii gibber, curvatura sive arcus, elle-boge; arm-boge, *vet.*

Brachium extendere, exerere, den arm uit-steken. *Brachia reliquáque membra velut palmites extendere, pan-*

diculari, ranken, *Becano.* rank-braeken.

Brachiis vel Brachia circumdare, complecti, om-armen, om-ermen; om-helsen, om-halsen. *Brachiis utrinque extensis complecti,* om-vaedemen.

Brachia sive manus retegere, denudare, de mouwen op-stroopen, op-slaen.

* *levi Brachio quid agere, percurrere,* over-loopen.

Brachia quatere, calefaciendi causâ, blouwen, *holl.*

Brachium, sive, Brachii mensura, Becano, elle.

Brachium maris, fluminis, arm der see; strange.

Brachia forcipata cancrorum, scheeren; krab-scheeren.

Brachiale, mouwe : arm-ring; arm-cieraet; arm-gesmijde; braselet.

Brachiale, stompe.

Brachiale sacrum, hand-stoole.

Brachiale jaculatorium, schiet-lap.

BRACTEA, *Bracteola,* blek, blik; blad van metael; folie, *à folii similitudine;* loof, loofken; scheene : looveren van metael.

Bractea, Bracteola auri, klater-goud; ratel-goud.

Bractearius, blek-slaeger; *Bracteator,* goud-slaeger; folie-slaeger; koper-slaeger.

BRAMA, *piscis. Vide, Cyprinus latus.*

BRANCA URSINA, *Officin.* beren-klauw.

BRANCHIÆ PISCIUM, oor-wangen; ooren der visschen; kaeken der visschen; ge-hoor der visschen; visch-kaeken; visch-ooren; visch-kouwen; kouwe, keewe, kauwe, kuwe; kieve, kievel, *ger. sax. sic.*

Branchias halecis excidere, kaeken den haring.

- BRASDENARIUS, *vulgi, nummus tribus assibus æstimatus,* bras-penning, *q. d. nummus epularis. Solet enim esse commune convivii symbolum sive precium : sicut placito Caroli V. Imp. Anno 1544. i. Junii statutum est militi precium mensæ in diversoriis civitatum unus Brasdenarius; h. e. duo grossi cum medio fland. ruri autem & in pagis stuferus, id est, grossi duo : supra potus precium.* (1)

BRASMA, garbel, gaerbel, gerbel.

BRASSICA, *brassica sativa,* koole.

Brassica vulgaris sativa, foliis extensis; Brassica Cumana, lævis, rubra, sloore, sloor-koole; roode-koole.

Brassica capitata, tritiana, imperialis, sluit-koole; kabuis-koole.

Brassica Pompeiana, Cypria, florida, bloem-koole.

Brassica Sabauda, savoie, savoi-koole.

Brassicæ caulis, kool-stek, kool-stok : *cauliculus tenerior,* kool-spruite.

Brassica hirudinis, Vide, Hirudinis Bras.

Brassica marina, see-winde.

BRAVIUM, prijs, prijs-stuk; heil, *vet. fland.*

Bravium proponere, eenen prijs op-setten. *Bravium celebre regionis, victori propositum,* land-juweel.

Bravium, Vide etiam, CIMELIUM, MONILE.

BRAXATORIUM, *vulgi, domus in quâ cerevisia coquitur,* panhuis, paen-huis, *vet.*

BREMA, *piscis. Vide, Cyprinus latus.*

BREVIS, kort, kurt; on-lang. *Breviculus,* kortout, kortoutken.

Brevis pede, kort-been.

(1) *Etym.* « excepto potus pretio ».

Brevis, nota musica constans duabus mensuris, breve.

Breviare, korten. *Breviare capillos,* korten het hair : *alas,* kort-vlerken; kort-vlogelen. *Breviari,* ver-kort, gekort, worden. *Breviatus,* ver-kort.

Brevitas, kortheid.

Breviter, Brevi, Brevibus, kortelik; in 't korte. *Brevibus agere,* kort maeken. *Breviter rem aliquam attingere et perstringere,* ge-wag ergens af maeken; ge-waegen.

Brevi, korts, korteling; schier; eer-lang; on-langs; bald. *ger. sic.*

Brevis, Breve, schrijf-boexken : brief.

Breve, uit-togt; extract; be-worp, be-werp; be-trek; brevier; kort be-grip des boeks, *&c.*

Breviarium vulgo Ecclesiasticorum; codex sacrarum precum; liber horarius, brevier; getijd-boek.

Brevia, orum, (1) on-diepte; droogte; sand-plaete; plaete; barninge; banke in de see; drift, drif-sand, drijf-sand; wel-sand. *Brevia dubia,* dwael-grond.

BRITANNICA, *herba,* lepel-kruid, lepel-bladeren, *q. Cochlearia. Alii à Cochleariâ distinguunt. [Lipsius Britannicam dictam censet ab Ericeto* de Bretaing *dicto.]*

BROCHUS, *Vide,* BRONCUS.

BRODIUM, *vulgi,* bruwe, bruwet, broeie.

BROMOS, haver; evene. *Bromos spicigena,* grauwt, *antiquo verbo Anglico* kwru *dicitur, pro quo perperam* Curmi *legitur apud Dioscoridem; Guil. Camden.*

BRONCUS, BROCHUS, *qui dentes habet prominulos & os productum,* tote-muil, tuite-muil; blik-tand. *q. d. micans sive coruscans dentibus;* lang-tand; hang-muil; hoog-lip; hoog-mondig; hoog-muil.

Bronchocele, hernia gutturis.; tumor rotundus in cervice inter cutem & asperam arteriam; barbaris Botium dicitur; spene, speene, speine, spenen-vloed.

BRUCHUS, gras-worm; kruid-worm; kever, cefer, *sax.* sprink-kever, sprenkel, sprinkel, sprankel, *sax. sic. locustæ genus.*

BRUMA, *brumale solstitium,* winter; winter-dag; mid-winter. *Vide,* HIEMS.

Brumalis, winterachtig; win-tersch.

BRUNELLA, *vulgi,* bruine; *exasperatio oris cum siccitate & nigredine tumoréque linguæ, unde & herba quæ huic morbo medetur,*

Brunella, bruinelle.

BRUNUS, *vulgi,* bruin.

BRUSCUM, *officin.* stekende palm; muis-doren.

Bruscum, tuberculum aceris arboris, maser, maeser, *ger. sax.*

BRUTUM, *Brutum animal,* beeste; on-redelik dier. *Brutum fieri, Brutescere,* ver-beesten.

Brutus, beestelik, beestig, beest-achtig; ver-beest; on-vernuftig; on-bescheeden, on-bescheiden; on-verstandig; verstande-loos; on-verstandel, *holl.*

BRYA SILVESTRIS, heid-kruid; heide.

BRYON, mos der boomen; schom der boomen; mies, *vet.*

Bryonia, stik-wortel, *conducens strangulationi vulvæ;* swerm-kruid, *quòd vertiginosis & comitialibus subveniat;* alf-pape;

(1) Aldus ook in *Etym.*

schaep-entel, *fris. à similitudine fimi ovilli quam acini referunt. Bryoniæ baccæ,* quartel-beien; quakkel-bein, (1) *nonnulli.*
Bubalus, buffel; bosch-os.
Bubalinus, buffelsch.
Bubo, *avis noctivaga,* nacht-uil; nacht-vogel; kat-uil; schaffuit, schavuit, schuif-uit, schuif-uit, schoef-uit; hube, huibe; droes, droese, *fland. sicamb. sax.* kuit-uil, *sic.* kutz, *ger. sax. sic.* hertog, *quibusdam, id est, dux, q. princeps avium; sed est species major bubonis, quæ Gallis etiam* Duc, *&* *Italis* Duce.
Bubo cornutus, tuit-uil.
Bubo, tumor, bult; kliere; sliere; ge-sweere; sweeringe; wal, *Vide,* Cetus (2); dunnen-kliere; klap-oore, *præcipuè de venereo.*
Bucca, mond; kaeke; muil; bak, bakke, bak-huis. *Buccula,* mondeken.
Buccula sub mento (Lud. Vivæ) kossem.
Bucca plena, mond-vol; bete, *Vide, Buccea.*
Buccarum pars circa labiorum confinia, mond-gergel.
Buccas movere, sive ducere, maffelen, moffelen, muffelen; mokken.
Buccarum inflatio; sonus qui emittitur è buccis spiritu inflatis, pof; bof.
Buccas inflare, boffen; poffen; hoffen ende poffen; blaes-kaeken.
Bucco, Bucculentus, cui tumidiores sunt buccæ aut os grandius, wijd-bek; wijd-bak-huis; trompet-steker, *metaph.* bolster; blaes-kaeke.
Buccula, Buccarum tegmen, per quod spiritus ducitur, vulgò Visera, visier; helm-visier; visier-gat. *Buccularius, qui galeas apparat,* helm-slaeger; bekkeneel-maeker.
Buccea, Buccella, bete; mond-vol; mond-volleken; betken; brokke; broseme, *vet. ger. sax. sic.*
Buccellatum, twee-bak; biscuit.
Buccina, Buccinum, cinke, kinke; kink-horen; see-mosschel; see-slakke; porceleine; *conchæ species. Vide etiam,* Turbo.
Buccina, tuit-horen; her-horen; heir-horen; blaes-horen; kornet; blasoen; trompette; tramette, *sax.* basune, basoene, basuine.
Buccina incurva, kromme schalmeie; krom-horen.
Buccinare, Buccinari, Buccinâ canere, den horen steken; basunen; tuiten, *al.* tjuiten. *Buccinâ animos incitare,* toteren: *hinc, Buccinator mali,* toter-quaed, teuter-quaed.
Buccinator, præcipuè classicus, trompette, trompetter, trompet-blaser; trompet-steker; basuner; blasoen; *&* *metaph.* blaes-kaeke.
Buffetum, *vulgi,* buffet.
Bufo, padde, podde, pedde; krodde; quabbe, *sax. Gesnero. Lapis qui in bufonis capite invenitur,* padden-steen.
Bufo, *vulgi,* boeve, boef.
Buglossa, Buglossum, boragie, bruinagie, bernagie.
Bugula, sene-groen; *herba sacra quæ nervorum contractionibus medetur.*

(1) Zoo in het Hs. *Etym.* « Quackel-beye. *holl. Bryonia, etc.* »
(2) Wat « Cetus, wal » d. i. de walvisch, hier tusschen de klieren en zweren komt doen, valt niet te raden; misschien eene vergissing van den bewerker die uit het *Etym.* « Wal » voor het drie regels hooger voorkomende « Wakel, *vetus. Ulcus, apostema* » afschreef.

Bulbus, bol. *Bulbaceæ plantæ radicis spica, vel segmen,* klister, kliester, klijster.
Bulbus, ut Allium, Porrum, poor-look; knoop-look.
Bulbus agrestis, Colchicum, herfst-bloeme; honds-bloeme.
Bulbus arundinis, riet-spiere.
Bulbus minor majori adnascens, af-setsel.
Bulbocastanon, aerd-aker; aerd-not. *Bulbocastana, quibusdam Chamæbalani,* muisen met steerten: *quòd hæ nigræ, rotundæ, oblongæ glandes domesticorum murium similitudinem referant, fibris retrò propendentibus.*
Buleuta, raeds-heere; schepen.
Buleuterium, raed-huis.
Bulga, bulget, boget, beuget, boeget, boegiet, boegie; buidel; vanger; weid-sak; wetscher; sadel-tessche; male; weid-tessche.
Bulimia, *Bulimus,* on-versaetigen honger; slok-suchte.
Bulla, *vesicula aquæ supernatans,* bobbel; belle; waeter-blaese; waeter-bobbel; blaese, *sax. sic. Bullare,* bobbelen.
Bulla, à similitudine, de vesicis, pustulis &c. in corpore enascentibus, aut aliis, blader-bobbel; blader-spanne: *ut et ornamentum rotundum & concavum ex auro, argento, aut ære, quod equi cingulo ephippio & pectorali additur,* busse, bosse * toom-spange.
Bulla baltei, spalke van den gordel; be-slag van den riem.
Bulla fibularia, knoppe aen het kleed.
Bulla, caput umbellatum clavi, in bullæ modum fastigiatum, quo superbarum ædium fores configi solent; trug-nagel, *ger. sic. nobis,* deur-nagel, harnasch-nagel. *Pro clavi capite æneo etiam dicimus,* bosse, busse.
Bulla, insuper, spange; boekel, bokkel.
Bulla, preciosa videlicet, ut, gemma, monile, &c. bagge; duisink; juweel, jouweel; joie; broke, brooke, breuke; eksel, heksel, hacksel; ge-smijde. *Vide etiam,* Cimelium, Monile.
Bulla, herteken, *ornamentum pueritiæ in cordis specie exornatum.*
Bullatus homo, braggaerd; fraeiaerd; moiaerd; grein, greinken; parmant; parmantig; biesaerd, * bisarre.
Bulla, *vulgi; Literæ Pontificiæ plumbeo signo notatæ, Pontificum decreta continentes; dictæ à* βουλή, (1) *consilium. Polyd. Virgilius. Sed etiam sumitur vox pro diplomate cuiusvis Principis, ut Bulla Caroli iiij^ti &c.* open brief.
Bullire, sieden; wellen, wallen; swellen, *campin.* bortelen; bobbelen, *q. bullare;* gijlen.
Bullire cum murmure, sive bombo, protelen, preutelen; prossen, pruisschen.
Bulliendo consumi, in-sieden; versieden.
Bullitio, welle, walle; wellinge, wallinge.
Buna, *Vide,* Byne.
Bunias, stok-raepe.
Bupæda, vol-wassen.
Buphthalmus, *oculus bovis, herba,* koe-ooge; koe-dille; *eiusdem herbæ species,* strijk-bloeme.
Buprestis, vee-mol.
Burdo, bord-esel; borg-esel;

(1) *Etym.* en Hs. βούλη.

pak-muil; muil-esel. *Burdo, inquit Conr. Gesnerus, dictus videtur* ἀπὸ τῶν φορτῶν. *id est, ab oneribus: nam & Græcè apud quosdam recentiores* φόρτων *legitur.* [*Possit & nobis* borg-esel *dici q. asinus qui in burgum excelso loco situm necessaria in altum adportat, ut aquam, alia.* F. R.]

BURGUM, *vulgi,* borg, borgt; πύργος, *turris.*

Burgi comes, Burggravius, borg-grave.

Burgus, Burgensis, vulgi, borg-meester, borger-meester, *q. d. arcis, opidi, civium plebisque magister, præfectus & defensor.*

BURIS, BURA, ploeg-kromme.

BURSA, borse; *q.* βύρσα, *id est, corium;* tessche. *Bursa mercatorum, vulgi,* Borse der kooplieden, *ab amplâ domo, Bursæ sive Crumenæ signo insignitâ Brugis Flandrorum, sic primò nominata.*

Bursa Pastoris, herba, taschkens-kruid.

Bursa testicularis, vulgi, kul-borse; kul-balg; kul-saksken.

BUSA, *vulgi,* buise; *navigium rotundum, alvo pandâ, obtusâ prorâ, qua halecum captura fit.*

BUSHARDA, *vulgi,* buisaerd, busaerd, bussard, buisink, *accipitris genus. Vide etiam,* BUTEO.

BUSIO, huiben, huibeken.

BUSTUM, graf, graft, grave; tombe.

Bustuarius, qui humum sepeliendo cadaveri aperit, vulgo Fossartius, graf-maeker; dooden-graever; dooden-begraever.

Bustuarius, vecht-meester; sweerd-vechter.

BUTEO, BUTIS, busart, buisaerd, bussard, buisink; sakre, saeker, *Bellonio:* brobure, brobuxe, *sicamb. notæ ignaviæ, etsi præcipuum, Accipitrum genus. Proverbio occasionem dedit in otiosè ad mensam aut alibi desidentes,* hij sittet als eenen busard, *Buteonis instar sedet,* hij is wel te schieten. *Lud. Potter. Vide etiam Accipiter.*

BUTINUM, *vulgi,* buet, buit.

BUTOMUM, *herba,* riet-gras.

BUTORIUS, BOTAURUS, *vulgi,* putoor, butoor; roer-domp, roer-trompe, *sax.* [*Sed videndum an non differant.*] *Vide etiam,* ARDEA.

BUTTA, *vulgi,* botte, butte.

BUTYRUM, boter, butter; ank, anke, *germ.*

Butyrum in longiorem usum muriâ probè condîtum et vasculis asservandum, tonne-boter: *ut contrà recentiori tantùm usui accommodum, in cunei, globi, scaphæ, aut aliam formam per massas divisum et compactum,* stukke-boter * versche boter — *& ipsæ massulæ,* stuk boters; wegge, boter-wegge; wegge boters; anke-ballen.

Butyrum gramineum, id est, è lacte vaccarum viridi gramine pascentium, gras-boter, gars-boter, *ad differentiam pallentis Butyri quod hieme aut in stabulis fœno pastæ vaccæ dant,* hoi-boter, *vocatum, aut,* stroo-boter, *quasi fœnarium.* [*Cùm autem è stabulis in pascua delatæ vaccæ, statim non plenè color Butyri flavescit, quod* half-gegraest *vocant. At ubi plenè et planè croceum colorem acquisiverit, tum Hollandi* begraesde boter *vocant.*]

Butyrum vernum, meij-boter; kruis-boter, *confectum Mense Maio circa dies Rogationum.*

[*Butyrum quod æstatis æstu liquescit & collabitur,* sijge-boter; *& metaph. in feminam rei suæ familiari minùs attentam ac quasi incuriosam,* sijge-boter Sint-Jan. J. R.]

Butyrum autumnale, sporie-boter; *quòd autumno & primo vere colligitur, cùm vaccæ spergulâ herbâ vescuntur.*

Butyrum cogere, coagulare, agitare, conficere, boteren; kernen. *Vas in quo Butyrum cogitur & lac agitatur,* kerne; boter-stande.

in Butyrum densari, schiften, schiffen.

Butyrum salis expers, soete boter.

Butyrum è colostro, biestige boter; puitschede boter, *holl.*

Butyro linere, sive condire, boteren.

Butyratus panis, boter-am; boter-ham.

BUXUS, bus-boom, bosse-boom, *arbor unde pixides et tibiæ fiunt;* palm-boom, *vulgo.*

Buxus poëtis pro tibia, pijpe; fluite; fiffel; riet-pijpe.

Buxeum lignum, palm-hout; bos-boomen-hout.

Buxeus color, dilutior luteo, schijt-geel; bleek-geel.

BYNE, BUNA, mout, malt. *Hordeum madefactum quod germinavit, deinde cum ligulis enatis torretur: vulgo, Maltum, brasium. Malta sive Maltum fortè dicitur* ἀπὸ τοῦ μαλτακοῦ, *quòd mollis & ori gratus sit eius sapor, Adr. Junio.*

BYRRUS, *Canonicorum. Vide,* ALMUCHERIUM.

BYSSUS, fijn lijn-waed, edel-lijn-waed; krespe, krispe; kerspen-doek; kespe, *fland.* lampers, λαμπρός.

C

CABALLUS, *equus strigosus; fere nunquam sine derisione dicitur: Equus verò semper de apto & probato. Pompon. Caballos ait qui in pistrinis essent, quasi dicat malos: terga ruptos verbere, &c.* kavalie; kraeke; gorre. *Hodie pro generoso equo accipitur præcipue linguis Romanensibus,* Cheval, Caballo, *&c.* peerd; hengst; ros, ros-hengst; kaval. *Vide etiam,* EQUUS.

CACABARE, slaen gelijk een veld-hoen; slaen gelijk eene quakkel.

CACABUS, ketel; ketel-pot; kaekel, kachel; moes-pot; sied-pot. *Cacabus pultarius,* pap-ketel. *Cacabus tribus pedibus innixus,* drij-pikkel.

CACARE, kakken; schijten; drijten; sijn ge-voeg doen; te kamere gaen, *&c.*

Cacare cossim, incoxare cacandi causså, al gerde-gatende oft gerde-koiende kakken.

Cacaturire, kak hebben.

Cacator, kakker.

CACHEXIA, swijn-suchte; swijnende siekte; groen-siekte, *holl. sicamb.*

CACHINNARI, *Cachinnis concuti,* lachacchen; schacchen; gicchelen, gicchen; gachelen, *sicamb.* schudde-bollen van lacchen; schitteren, schetteren, schateren; schudderen, *sicamb.* kaekelen, keekelen, keeren.

Cachinnatio, Cachinnus, Cachinnus frequens, schaeteringe, schetteringe; kaekelerije; ge-schach.

CACODÆMON, duvel, duivel, dievel; moonken-pek; den boosen; nobisse.

Cacodæmonis imposturæ, spoo-kerije.

CACOËTHES, mord-mael, mor-mael.

CACULA, soeteler, soeseler; tros, trosse, tros-boeve; krijgs-jonge.

Caculam agere, soetelen in den krijg.

CACUMEN, sop, top, tsop; polle, pol, *sax*.

Cacumen arboris, sop des booms.

Cacumen, fastigium frontispi-ciùmve ædium, veurst; op-gaende gevel; geevel; *q. d.* ge-hevel, *id est, elevatio sursum sive in altum, ab* heven *sive* heffen.

Cacumina demere, aut, amputare, soppen, tsoppen.

CADAVER, karonie, kronie, kroongie; krenge, *holl.* korne, *vet.* Χαρωνεῖα, *Charonia apud Laërtium & Geographos sunt barathra quædam & Plutonia, mortiferos spiritus & fœdos odores exhalantia : hinc Celtæ id quod cadaveris modo fœtet, dicunt Caronia : & hominem ni-hili, indignum qui in ullo sit numero, vocant vulgo Carognia, tanquam cadaver beluæ ali-cuius ejectum, à vitiorum fœtore. Ita Gilb. Cognatus. Cadaver, tetrum cadaver*, prije.

Cadaver hominis, dood lichaem; doode donk, (1) blok, rompe; lijk.

Cadaver, as, (2) *Io. Aventino, qui inde deducit, nomen pro-prium*, Asmar, *Asomarus, ca-davera augmentans.*

Cadaver, animal vivum qui-dem, sed præ macie cadavero-sum, schelm, *ger. sax. sic.*

Cadavera curare, pollincere, reeu-wen.

Cadaver feretro efferre, capulo levare, lichten, lichteren het doode lichaem.

Cadaver tumulo mandare, sepul-chrò inferre, condere, recondere, red-dere, sinken den dooden.

qui Cadavera lavat & unguentis illinit, reeuwer.

Cadaverum unctio & curatio, reeuwsel.

Cadaverale involucrum lineum, dood-kleed; waede. (1)

Cadaveris capsula, dood-kiste, dood-schrijne.

Cadaverosus, in-gevallen ende ver-magert. *Cadaverosa facies*, dood-verwig ende in-gevallen aen-sicht. *Cadaverosâ facie*, in-gevallen van aen-sicht.

CADERE, vallen; ver-vallen.

Cadere bello, in acie, prælio, neder-lage hebben; blijven; om-komen.

Cadere animis, klein-moedig worden; den moed laeten vallen, sinken.

Cadere offenso pede, snovelen, snevelen.

Cadendo claudi, toe-vallen.

Cadere, id est, placere, apud Hier. 42,2. Cadat oratio nostra in conspectu tuo : id est, placeat, accep-ta sit; be-vallen.

Cadere, accidere, evenire, ge-schie-den; ge-vallen.

Cadere, ver-schijnen. *Cadit pactio, cedit solutio, dies solutionis ce-dit*, de pacht oft be-talinge ver-schijnt.

(1) Ontbreekt in *Etym.* Misschien « beuk » te lezen. « Beuck, baeck. *Truncus corporis, truncum corpus.* » *Etym.*
(2) Aldus in het Hs.

(1) Het *Etym.* heeft enkel « Waede, j. ghe-waede, ghe-wand. *Vestis indumen-tum.* » Het woord leeft nog voort in de samenstelling « doodswa. »

Cadere aptè, rijmen. *malè*, mis-vallen.

Cadere, storten, *id est*, vallen. *Hinc, Caducus morbus comitialis*, stortende, *id est*, vallende siekte; vallende evel; Sint Jans evel; boos-wee, *sax. sic.*

Caducus, cadivus; vallig; af-vallig; vellig, *ut, Caduca poma*, af-val : *Caducus, etiam*, broosch, breusch; ver-vallig; on-wegig; ver-gankelik, ver-dwijnig.

Caducariæ obventiones sacerdotio-rum seu beneficiorum, &c. Annate.

CADMIA, klemmer-steen, kle-mijn-steen, kalamijn-steen, kalmei-steen. *Arabib.* Clinia, Chlimia. *Cadmiæ favilla, Vide*, POMPHOLYX.

CADUCEUS, CADUCEUM, her-aut-stok; vred-staf; vred-teeken.

Caduceator, pais-bode; pais-ge-sande; vrede-bode. *Monile quod in humeris caduceatores ferunt*, busse; stad-waepen.

CADURCUM, *tegmen superius cubilis, spondæ, &c.* hemel; hemel van de koetse; kraem, kraem-berd; arke.

CADUS, ton, tonne; ame; boote; pijpe; wijn-pijpe; poinsoen wijns; wijn-vat; toe-last.

Cadus, stande.

Cadus, kaeke, *vet. id est*, tonne.

Cadi pars octava, kindeken, kin-neken.

Cadi obturamentum, spongie, *hol. id est*, duige van 't vat. *Ipsum os*, spongie-gat.

Cadus salsamentarius, vas in quo salsamenta, ut carnes muria-tæ, haleces, &c. condiuntur, vleesch-kuipe; vleesch-stande; ha-ring-tonne.

in Cadum fundere, tonnen.

CÆCIAS *ventus*, suid-suid-oost; *aliis*, oost-noord-oost.

CÆCILIA, CÆCULA, *serpentis genus cæci*, blind-sleiker, *ger. sax.*

CÆCUS, blind, blend; donker.

Cæcus suffusione, ster-blind.

Cæcus omnino, prorsus, stael-blind.

Cæcus baculo viam dirigens, stok-blind, stek-blind; stik-blind.

Cæcare, blinden; ver-blinden.

Cæcitas, blindheid; ver-blindheid.

Cæcutire, Cæcultare, blindselen.

CÆDERE, slaen, slaegen; ne-der-slaen; ver-slaen; slachten; treffen; ver-smijten; dood-slaen; snoeien; snijden. *Cædi*, om-komen.

Cæsus, ver-slaegen.

Cædere virgis, flagello, loris, gee-selen; gispen; stoepen; gorden, gurden.

Cædere leviter flagris sive virgis, strijken.

Cædere fustibus, kluppelen; ben-gelen.

Cædes, slag, slacht, slachtinge; neder-slag; dood-slag; moord, moorderije.

Cædem perpetrare, moorden,

Cædem expiare, Cædem piaculo levare, soenen den dood-slag; voet-val doen.

Cædis expiatio, voet-val; soen.

Cæsim, houwens. *Cæsim & punc-tim*, slaens ende stekens. *Cæsim fe-rire*, houwen, hauwen. *Cæsim pu-gnare*, uit-houwen. *Cæsim occisus*, * stek-dood, *sed potius sit, punctim occisus.*

Cæsura, Cæsio, ut Lignorum, &c. houw, houwe, hauwe; snede; vinne; talie.

Cæso, onis, cæso matris utero natus, snedeling; eel-kind, edel-kind, *id est, nobilis puer : hos enim auspicatiùs nasci dicit Plinius lib. 7. cap. 9.*

Cæduus, houwbaer. *Cædua silva*, houw-bosch, slag-bosch. *Cædua*

ligna, cæduæ arbores, slag-hout.

CÆLUM, hemel, *quasi* heimel, *id est, locus absconditus, homini in hac vitâ invisibilis, incomprehensibilis & ineffabilis; in quo Deus cum angelis & cælicolis habitat. Posuit quippe Dominus tenebras latibulum suum : inhabitâtque lucem inaccessibilem Deus, ut pote quem nemo vidit unquam. Aut quòd inferiora omnia celet tegâtque : quâ ratione etiam Latinis dictum Cælum. Gothis* Amal : *& Cælestes,* Amalini, *Ad. Junio.*

Cælorum regnum, hemel-rijk.

Cælo asserere, ver-goden ; kanonisêren.

Cælum petere, sublimem abire in cælum, scandere æthera, ferri in Cælum, hemelen ; ten hemel vaeren. *in Cælum ascensio,* hemel-vaerd.

Cælites, Cælicolæ, heilige die in den hemel zijn ; hemelsche genooten ; amalini, *Gothis. Junio.*

Cælestis, hemelsch.

Cælum stelliferum, firmament.

Cæli regiones ; nempe, Ortus, Occasus, Meridies & Septentrio, ge-westen.

Cælum, locht, lucht ; weer, weder, wedder.

Cælum vernum, serenum, sudum, clarum, gratum, temperatum, schoon weder ; klaer weder ; lustig weder. *Cælum apertum, sudum,* blauwen hemel. *sub Cælo aperto,* onder den blauwen hemel ; *q. d. sub cælo cæruleo. Cælum tranquillum, languidulum, tepens,* laf weder ; soel weder. *Cælum caligans,* pronkende weder. *Cælum dubium,* on-gestadig weder. *Cæli intemperies,* on-getempert weder. *Cælum udum, uvidum,* wak (1) weder ; vocht weder.

(1) Hs. vak.

Cæli tempestas, tempeest. *Cæli injuria, intempestas,* on-weder.

Cælum, oris, ge-hemelte des monds *& sic de aliis tegumentis quasi fornicis instar, ut, Cælum lecti &c.* hemel van de koets, gehemelte van de kamer &c.

CÆLUM, *scalpendi cælandive instrumentum,* beitel ; stek-beitel ; bikkel, *vet.* stek-ijzer ; graveerijzer ; groef-ijzer ; drijf-punt ; groefbeitelken ; schampelioen.

Cælare, graven ; graveeren ; groeven ; drijven ; doppen ; snijden ; uit-steken ; stoffeeren ; ver-bloemen.

Cælatus, Cælatum opus, verheven werk ; gedraeit oft gedreven werk : gestoffeert.

Cælamen, Cælatura, graveersel ; drijvinge ; uit-stekinge ; stek-werk, *vet.* stoffeersel, stofferinge ; bloemwerk.

Cælaturæ ex auro vel argento, gesmijde.

Cælator, groever ; snijder ; uitsteker ; stoffeerer ; graveerer.

CÆMENTUM, morter ; muersteen, schop-steen ; on-gehouwen steen ; mets-steene ; metselrije ; schorre ; cement.

Cæmentarius, metser, metselaer, metsenaer ; bikkeler, bikker ; steenbikkeler, *vet.*

CÆPA, *Vide,* CEPA *et* ASCALONIA.

CÆRULEUS, CÆRULUS, blauw, blaeuw, blouw ; hemel-blauw ; peersch ; berg-blauw. *Cæruleum fossile,* lasur, asur. *Lapidis genus unde color cæruleus conficitur,* saffer.

Cæruleus instar glaciei, ijs-grauw ; ijs-vael.

Cæruleo colore inficere, imbuere, blaeuwen.

CÆSAR, kaiser, keiser. *Cæsareum dominium, regnum,* kaiserdom ; keiser-rijk.

CÆSARIES, haer, hair, hare ; krans ; haer-krans, haer-bosch ; bosch haers. *Cæsaries flava,* geel haer.

CÆSIUS, blauw, blouw, blaeuw ; glaer-oogig ; katten-oogig. *Cæsii oculi,* glaerende oogen.

CÆSTRUM, groef-ijser ; groefbeitelken.

CÆSTUS, strijd-kolve ; wapper.

CAIUS, CAIA, gade, gaeie, gaiken : *pronunciabatur enim ut Gaius, Gaia.*

CALAMINTHA, *herba,* nipte, nepte.

CALAMINARIS LAPIS, *vulgi,* klemmer-steen, klemijn-steen ; kalmei-steen : *Arab.* Chlimia, Climia.

CALAMISTRUM, priem ; krolpriem ; paleer, palleer-priem, p— naelde ; krol-ijser.

Calamistratus, gekrolt met den priem ; krolle-bol.

CALAMITA, *rana minima & viridissima,* look-vorsch ; loofvorsch, *ger. sax.* riet-vorsch.

CALAMITAS, allende ; ellende, ellendigheid ; jamer, jammer ; leed, leid ; wee-wijte, wee-wite, *vet. fland.* on-raed ; neder-lage ; sukkeling.

Calamitas, akker-schade ; hagelslag in 't koren ; hagel-bijse ; hagelbuie.

Calamitosus, el-endig.

Calamitosè, el-endiglik.

CALAMUS, halm ; stroo-halm ; stroo-pijpe ; koren-halm ; dek-riet ; roer, *ger. sax. sic.* riet.

Calamus, telum, pijl ; schiet-pijl.

Calamus tibialis, fluite ; fiffel, *vet.* pijpe ; riet-pijpe ; pijp-riet.

Calamus, Calamus novellus, qui inspicatur ad inserendum, ente, inte ; pote ; greffie, griffie.

Calamus, virga aucupis viscata, lijm-roede ; lijm-stok ; terroede.

Calamus, schacht, schaft ; spoele, *sax. sic.*

Calamus Indicus, kerk-riet : *Vide, Arundo Indica.*

Calamus scriptorius, penne ; schrijf-penne ; schrijf-veder. *Calami scriptorii medulla,* dief, *q. d. fur atramenti.*

Calamarium, vulgi, Calamaria theca, koker ; penne-koker, schrijfkoker ; schriftoris.

Calamo excipere, op-schrijven.

Calamo transverso jugulare, deurstrijken, deur-schrabben het geschrift.

Calamus piscatorius, angel-roede, angel-snoer ; visch-roede. *Calamus hamiotæ, calamus qui suspendit hamum ne fundum petat,* dobber, *holland.*

CALANDRA, *vulgi,* kalander ; koren-worm.

CALANTICA, hulle ; hoofd-doek ; hulsel ; stiksel, stik, *fris. sicamb.* kapruin ; kovel der vrouwen ; timpaen, *sicamb.*

CALATHUS, korf ; teenen-korf ; mande, mandeken ; spille-korfken ; spinne-korfken ; naei-mandeken ; paner.

CALATOR, CALO, tros-boeve.

CALCULUS, sant-steenken.

Calculus, lithiasis, steen ; graveel ; rijsende steen. *Calculosus,* steenachtig.

Calculus, leg-penning ; rekenpenning : rekeninge. *Calculum ponere, subducere, calculis numerare, rationem facere,* rekenen ; af-rekenen ; calculeeren ; over-leggen ; leggen ende rekenen met penningen.

Calculo doloso adimere, ont-rekenen.

in Calculo errare, mis-rekenen.

Calculatoria tabula, abacus, reken-banke ; reken-berd ; reken-tafel.

Calculator, rekenaer.

Calculi precatorii, pater-noster.

Calculus, schijve ; scheve, *fland.* dame, dam-stek ; dammeler ; schaeke ; schaek-schijve ; schaek-stek ; *latro, scrupus.*

Calculorum xii. vel ix. sive scruporum ludus, marel-spel ; *vulgo Madrellus, & Madrella dicitur, à Materulis. Materes autem linguâ veteri Gallicâ Virgæ et baculi dicuntur, teste Josepho Scaligero. & Matera, ræ, veteri linguâ Gallicâ Straboni* (1) *Jaculum sive sagitta capitata dicitur. Huius lusus meminit Ovidius 3 de Arte*(2), *Est genus in totidem tenui ratione redactum, Spicula (aliàs, Scripula) &c.*

Calculis discoloribus duodenis, vel & novenis, ludere, marellen : *novenis autem propriè plerumque,* negen-stekken.

CALENDARIUM, *vulgi,* kalendier ; almanak, *q. d.* al-maen-achte, *id est, omnium lunarum totius anni consideratio sive observatio* [*Hinc Itali* Lunario *vocant,* F. R.] Almanak *Numerus, sive Numeratio, Arabibus, Chaldæis & Hebræis secundum quosdam dicitur.* Almanak *(inquit Jos. Scaliger in Ætnam Virg.)* (3) *dixerunt Arabes Calendarium, addito scilicet articulo suo : non enim (quod persuasum quibusdam) mera vox Arabica est ; sed tantùm in Arabicarum vocum familiam recepta.*

CALENDULA, goud-bloeme.

CALIENDRUM, kapruin, kovel der vrouwen : timpaen, *sicamb.*

CALIGA, kausse, kousse ; hose.

Caliga inferior, base ; neder-base ; neder-kousse. *Caligæ ad genua usque pertingentes,* onder-koussen.

Caligæ solea, voeteling.

Caligæ rugosæ, laxæ, follicantes, boksen ; wijde koussen ; slomp-hosen ; slodder-hosen.

Caligas induere, koussen.

Caligas subducere, op-nestelen.

Caligas exuere, ont-hosen.

Caligarum pedules anteriores reficere, ver-veur-voeten de koussen.

Caligarum talos reficere, ver-hielen ; ver-versenen, ver-hakstukken, de koussen.

Caligatus, gekoust.

Caligarius, kous-maeker.

CALIGARE, donkeren ; duisteren ; be-swaerken, be-swerken, besworken, *sax. fris. sic.*

Caligans cælum, pronkende weder.

Caligo, donkerheid, donkernisse :

(1) Strab. 196. t. e. « Ὀπλισμὸς δὲ (τοῖς Βέλγαις) ....,καὶ μάδαρις, πάλτου τι εἶδος. »

(2) « Est genus, in totidem tenui ratione redactum
Scriptula, quot menses lubricus annus habet :
Parva tabella capit ternos utrimque lapillos,
In qua vicisse est continuasse suos.
Ovid. Ars amat. III. 363, ed. R. Merkel.

(3) De Ætna is een gedicht van 642 verzen dat vroeger aan Virg. toegeschreven werd en dat hoogstwaarschijnlijk door zijnen tijdgenoot Corn. Severus gemaakt is. Z. *Seneca, Epist. ad Lucil.* LXXIX. *b.* Bovendien bevindt zich de bemerking van Scalig. onder de notas over den Culex. Z. *Virg. ex Offic. Plant.* 1575, *Appendix,* p. 56.

* duisterheid, duisternisse —. *Caligines,* mist, mest, miest.

Caliginosus, duister ; donker.

Caligare, schemelen, schemeren ; schemel-oogen ; spriet-oogen, sprietel-oogen.

Caligo, schemeringe.

Caligo mentis, be-dwelmtheid.

CALIX, kelk ; beker, *(It.* bicchier.) kroes ; gobelet ; kanne ; pot, *q. potus, continens pro contento, per metonymiam.*

Calix vitreus, glas ; drink-glas ; roomer.

Caliculus, bekerken.

Calicem ad summum usque marginem implere, boord-vol schenken.

Calicem siccare, exsiccare, exhaurire, ebibere, uit-vaegen den beker, kroes, *etc.*

Calicum remex, bank-boeve. (1)

Calliblepharum, medicamentum quo supercilia ad ornatum denigrantur, Plinio, wimp-brauwen-swartsel.

CALLIDUS, CALLENS, arg, erg ; kloek, kloekaerd ; schalk ; loos, loosaerd, looserik ; listig ; sneeg, *q.* snedig, *acutus ;* ge-slepen, *adag.* leep, leep-loos, leepaerd ; lonkaerd ; batsch ; deur-slepen, deur-trapten, deur-togen, deur-trokken-boeve ; fijn, fijnaerd ; subtijl, sotijl. *Callidus valdè,* oor-schalk, *vet.* [*vel,* over-schalk, F. R.]

Callidè, schalkelik ; looselik ; kloekelik ; listiglik ; fijnkens.

Calliditas, argheid ; schalkheid ; kloekheid ; leepachtigheid ; fijnigheid.

CALLIS, *via trita,* bane ; gebaenden weg ; voet-pad ; pad.

CALLITRICHES, *simiæ species,* gebaerde ape, *à barbitio, Lud. Pott.*

CALLUS, CALLUM, weer, wier ; swil, swel, swelle ; knoke ; knoest ; eelt ; gaele.

Callus, sive Clavus, hoener-ooge. (1)

Callere, Callescere, weeren, verweeren ; ver-herden.

Callum labori, dolori, tædio, molestiæ &c. obducere, deur-etig zijn : *longâ consuetudine non sentire laboris vel doloris molestiam. Consuetudo diuturnum* (2) *callum jam obduxit stomacho.*

Callosus, weer-achtig ; ver-eelt.

CALO, CALATOR, tros-boeve ; *Calones,* tros, trosse.

CALO, CALOPODIUM, hol-blok ; klompe ; blok-hout ; slompe ; houten schoen ; klopper ; plattijn, pattijn ; trippe ; stille-ganger, *per antiphrasin.*

Calopodia ferrata, quibus nostrates mirâ celeritate atque dexteritate provehuntur per adstrictas glacie aquas, schaetse ; schoverlink ; schaverdijnen, schuiverdijnen ; schrik-schoenen, schrek-schoenen.

CALOR, waermte, hette, hitte.

Calor vehemens, ver-hitheid.

Calor flaccidus, smoel. (3)

Calidus, Calens, waerm, warm, werme ; smul. (4)

Calidum sorbile, adeò Calidum, ut devorari festinè debeat ne aduratur os, slik-heet ; snik-heet.

(1) Versta « drinkebroeder » en vrg. « *Potator assiduus* ». Uit de door Kil. gesmeedde latijnsche woordenkoppeling blijkt dat « bank-boeve » eene zinspeling op de galeiboeven is.

(1) *Etym.* « hoener-ooghe, *germ.* j. exter-ooghe. »

(2) Aldus ook bij Kil. doch l. « *Consuetudo diuturna* » *Cic. Ad. Fam.* IX. 2, 3.

(3) L. « smoel weder. »

(4) *Etym.* « smul, j. smoel. »

Calidus, koud. *Vide,* FEBRIS; *&* *Urinæ stillicidium.*

Calere, waerm zijn.

Calefacere, waermen; ver-wermen; mouteren.

Calefacere satis supérque, baekeren.

Calefacere aquâ fervente; Calidâ perfundere, abluere, abradere, sive glabrare, ut suem mactatum, &c. schouden, schauden; ver-schauden; broeien, *holl. fris.*

Calefieri, Calescere, waerm werden.

Calefactus, ge-warmt.

Caldarium, ketel; werm-ketel; forneis; stove; sweet-bad; lauwer, *fland.*

CALTHA, *flos Calthæ aurei coloris,* goud-bloeme.

CALVA & CALVARIA, kop; bekkeneel; scheele des hoofdes, *q. d.* schaele; panne, hoofd-panne; hoofd-schotel; hoofd; schotel; herssen-bekken; hersen-panne; hirn-panne; teile, teele.

Calvare, kael maeken.

Calvere, kael zijn. *Calvescere, Calvefieri,* kael worden; ruiven.

Calvus, bles, bluts; kael, kaelkop, kaluwaerd, kaeluwe; glat, gelat.

Calvitium, Calvities, kaelheid.

Calvetum, schom, schomme.

CALUMNIA, laster, lasteringe; op-spraeke; achter-klap; achtertaele; achter-spraeke; arge list; (1) krakkeel; kalangie.

Calumniari, lasteren; echteren, (2) *vet.* wan-klagen, *vet. fland.* achter-klappen; be-kraeien; be-kallen; ver-maeken iemanden; krakkeelen.

Calumniator, lasterer; schelder; achter-klapper; kauwetterer; overdraeger. *Calumniator submissus,* verklikker, j. ver-spieder.

Calumniosus, scheldig; lasterig.

Calumniosè, lasterlik.

CALX, CALCANEUS, hiele; hak; verssen, verssene, voet-verssen. *& metaph. pro Fine,* ende, einde; *ad Calcem,* t'ende, t'enden.

Calcaneis nates cædere, hiele-billen.

Calcare, torden, treden, terden; *trappen, trippen; — trotten, *ger.* stappen, stippen; walken, *fland.*

Calcare pedibus, stampen met voeten; treden met voeten. *Calcare pedibus cursim,* over-loopen.

Calcare tripudio, be-trepelen, betrippelen.

Calcando lædere, ver-pletten, verpletteren.

Calcitrare, Calces rejicere, calces elidere, calce ferire, achter uit-slaen; uit-slaen van achter.

Calcitro, Calcitrosus, achter uitslaende; uit slaende; weder-sporig; weder-spannig; *præcipuè de Equo. Vide etiam,* EQUUS.

Calcar, Calx ferratus, spore. *Calcaria equo admovere, adhibere, subdere,* sporen; de sporen geven.

Calcaris flos, ridder-spore.

CALCEUS, schoen, schoe; drabber. *Calceatus, us, Calceamen, Calceamentum,* schoen, schoessel; geschoeite.

Calceus apertus, brevi obstragulo, uit-gesneden schoen.

Calceus lunatus, rostratus, cornutus, tote-schoen, tuit-schoen. *Calcei lunula, rostrum,* tote van den schoen. *Calceorum acumina sive cornua,* polanen, pollanen.

Calcei fenestrati, gesneden schoenen.

Calceus laneus, besuine; sokke.

Calceus coactilis, vilt; vilten schoen.

(1) *Etym.* « Arge-list » en « Arghe-listigh ».

(2) Volgens de Jagher (Schijnbare Frequentatieven) komt « Echteren » van het verouderde « Echter » voor « Achter ».

Calceus ligneus, plattijn, pattijn, *fland.* trippe, *sax. sic. fris.* *Calceamentum colòphonium, calcei ex ligno cavato confecti,* hol-blok; klomp; blok-hout, *bruxell.*

Calcei genus alto solo, muil.

Calceus rusticus è crudo corio, bote, boten-schoen. *Hinc fortè Romanensiums,* botte, bottes.

Calcei ad cursum expediti, lakkeischoenen.

Calceamenti corrigia, ligula, schoen-riem; schoen-veter; spanleder, *sax. sic. holl.* *schoenband.

Calcei lorum sutile, stem-riem: *ora sive limbus calcei, orbiculata calcei exterior sutura,* stemsel, stimsel.

Calcei ligamentum rude, rudis ora, querdel, quardel.

Calceorum aluta, obstragulum, corium superius, over-leder, bovenleder, van de schoenen.

Calceos suere, schoen-maeken.

Calceos suppingere, schoen-lappen.

Calcei oram consuere, stemmen, stimmen, stemen den schoen.

Calceos induere, inducere, calceare, schoeien, schoenen. *Calceatus,* geschoeit, geschoent.

Calceos exuere, ont-schoeien, ontschoenen.

Calcipes, aen-trekker; schoenhoren; schoeier.

Calcearius, Calceolarius, schoenmaker; kordewanier; (1) querdelsnijder, *ironicè.*

Calceolarii fustis, klop-schene.

Calcearii officina, schoen-makerije.

Calceorum refector, schoen-lapper; *& per irrisum,* trek-lap.

Calceum ferreum equi ungulæ inducere, be-slaen het peerd.

Calceolus Mariæ, herba, papenschoen.

CALX, kalk. *Calx viva,* ongebluschte kalk.

Calx uda quâ dealbatur paries, witsel.

Calcem harenato linere, be-slaen het kalk.

Calce contegere, be-setten met kalk.

Calcaria fornax, kalk-oven.

Calcarius, kalk-brander.

CALYPTRA, huike, oft falie der vrouwen: stiksel: doek, doekenhuive; hoofd-doek: timpaen, *sicamb.*

Calyptræ muliebris umbraculum, timp, timpe, *sicamb. holl.*

Calyptra rustica, stulpe, stolpe.

CALYX, *herbæ, plantæ, florum, seminum, leguminum, &c.* houde, haude, houwe, hauwe; hulse, hulsche, huldsche; huisken; pelle; palie; knoppen van de bloeme; scheene; schelle; schinde.

Calyx echinatus, castaneæ operculum, kastanien-schelpen.

Calyx glandis, eekel-schaele; eekel-schelpe.

Calyx pulvinatus nucis, sloester, snoester.

Calyx limacis, slekken-huisken, slekken-horenken.

CAMBIUM, CONCAMBIUM, *vulgi,* wissel, wisselinge; over-wissel.

CAMELUS, κάμελος, (1) kavel, *Gall.* chable.

(1) Vg. *Etym.* « kordewaen, kordewaensch leder... *corium Hispanicum, vulgo Cordubanum, à Cordua urbe Hispaniæ.*» Vandaar ook het fr. cordonnier.

« Chausses semellées,
Taillées chez mon cordouennier,
Pour porter durant ces gellées. »
Villon, Petit Test. XXI.

(1) Ook zoo geschreven door Kil. Lees κάμηλος. Op « κάμιλος » (door iotacismus van κάμηλος gevormd) wordt in Passow's grieksch Wdb. aangemerkt: « Volgens Suidas en de Schol. van Aristoph. Wespen, 1030, beteekent ὁ κάμιλος

CAMELUS, kameel, kamel, kemel: [*quidam putat dictum etiam animal illud*, devik, *et inde deducit* duivekater, *q.* devik-hater, *collum cameli &c. Amplius videndum*].

Camelus dromas, loop-kameel, *Lud. Pott.*

Camelopardalis, gieraffe. *Animal, Lud. Pottero, à Cameli figurâ & maculis Pantheræ sic dictum*, Indiaensche kameel, oft kameel ende Pantersche geslachte. [kameel-lupaerd, *possit dici*, F. R.]

Camelotum, vulgi, Chiambellotum, Cambellotum, Zambellotum, (1) *voce Italis, Hispanis, Gallisque communi*, kameloot: *quod scilicet à camelorum Caspiorum Æliano et caprarum villis aut pilis contexatur.*

CAMERA, voute; welfsel, wulfsel; welvinge; ver-hemelte; roef, *vet. Hinc Camera, p. Cubicul.*

Camerare, welven, wulven; omwelven; ver-welven; over-welven; vouteeren.

Cameratus, gewelft.

Cameratio, ver-welfsel; ver-welf.

CAMERARIUS & CAMERLINGUS, *vulgi*, kamerling.

CAMINUS, CAMINUS EFFUMATORIUS, schoude, schouwe, schauwe; kemeneie, *vet.* kamijn, kamijnsteen; kave; kafkoen; schoudsteen, schoor-steen, schoren-steen; *etsi hæc tria posteriora propriè intelligenda sint de camini lapide, seu fulcro aut sustentaculo.*

Camini sinus, schoud-boesem.

Camini supercilium, superliminare tegmen, schoud-mantel; mantel vande schoude.

Camini antes, in Camini latere eminens lamina, regula, sive planca, stand-vinke, stand-vliet der schouden: semeise, *fland.*

Camini columnæ, sustentacula, postes laterales, posten van de schoude.

Caminorum purgator, scoparius, schoude-vaeger; kave-vaeger; kafkoen-vaeger.

in Caminos exactio, schoud-geld; schoorsteen-geld.

CAMISIA, *vulgi*, hem, hemde.

CAMMA, *vulgi, domus in quâ coquitur cerevisia*, pan-huis, paen-huis.

CAMMARUS, *piscis*, kreft, seekreft; krevisse, krevitse, *fland. Zel. Vide*, ASTACUS.

CAMOMILLA, *officin.* Kamille, kamil-bloemen.

CAMPANA, *vulgi; æs Campanum*, klokke. *Latinis à Campania regione, ubi res æneas optimè fabricatas testantur scriptores.*

Campanæ malleus, plectrum, lingua, klepel.

Campanas pulsare, beiaerden; bombammen.

Campanula, schelle.

Campanile, Campanarium, vulgo, klok-huis; klok-torre.

---

een touw, een ankertouw; maar dat w. dat men bij geenen ouden schrijver ontmoet, dankt waarschijnlijk zijn ontstaan aan drie gekende gezegden uit het N. T. Matth. 19, 24. Mart. 10, 25. en Luc. 18, 25. waar de bekrompenheid van ettelijke oudere en nieuwere verklaarders de vergelijking «het is gemakkelijker dat een kemel door een naaldenoog, enz.» te wanstaltig vond, een meer gematigde onmogelijkheid zocht en een «touw» zette in stede van eenen «kemel»; doch de Arabieren zeggen insgelijks, om eene onmogelijkheid aan te duiden, «eenen olifant door een naaldenoog laten gaan»; ja Matth. spreekt zelfs 23, 24 van lieden die eenen kemel doorzwelgen».

(1) *Etym.* Xambellotum.

CAMPANELLA, *herba, vulgi*, klok-bloeme.

CAMPE, ruepe, ruipe; kruidworm; loof-worm; gras-worm.

CAMPUS, veld; kamp; pleine; plaetse; kouter, kauter, *fland*, bane, *vet. Campestria, Campestris locus*, campanie; platte landen, plat land; effen veld. *Campestris*, veldachtig.

Campus patens, Camporum æquora, open-veld (1); vlak veld.

Campus latus, vastus, incultus, sterilis & aridus, campus horridus, heide, *vet.*

Campus Ecclesiasticus, dom-hof.

Campi Elysii, paradijs.

Campum à ventis defendere arboribus &c. be-mantelen.

Campus insigniorum, (2) *vulgi*, het veld van een waepen-teeken oft schild.

Campo se dare & certamen inire, inferre se campo, instruere per campos prælia, te velde komen; sich te velde be-geven.

Campiductor, veld-heere.

Campio, vulgi, kamp-vechter, *à campo sive circo decertantibus definito.*

Campestre, broeke; bokse; worstel-broeke; onder-broeke; nedergewande; neder-kleed.

CAMURIUS, (2) *id est, inflexus; vulgo*, CAMUSIUS, kamus, kamuis; plat-neuse.

CAMURUS, krom.

CAMUS, toom-gebit; trensie, *holl.*

CANACHE, *vide inter* CANUM NOMINA.

CANALIS, gote; buise, *Italis* buso *foramen*; pijpe; roer, *ger. sax. sic.* drek-gote; rijte; sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse; kanaele; kalle, *vet. sicamb.* riool; conduit.

Canalis tecti, dak-gote.

Canalis incilis, in quem aqua confluit in viis lapide stratis, gote; kassij-gote; sille, sijle, sulle; heulte, holte.

Canaliculus, rabat; buisken; vore, vorre.

Canaliculi cavi columnæ striatæ, vloeg.

CANCAMON, *Dioscor.* (1) & *Officin. gummi species*, lakke; gomme-lak.

CANCELLI, traelien; geerden; gadder, *sax. sic.* schut-gaten; horde in de venster.

Cancellare, Cancellis claudere, traelien; schrenken, schrenkelen.

Cancellatus, getraeliet.

Cancellatim, ruit-wijse; tralienwijs.

Cancellatim locare, schranken.

CANCELLARIUS, *vulgi, qui cognitiones tractat, & supplicum libellorum vota; à cancellando, id est, illinendo transversis lineis, vel cancellis; quum sæpius rescripta, regis seu principis sigillo munienda, corrigat. Cassiodorus autem à cancellis derivat, quòd intro* (2) *secreta cancellorum septis clausa, caussas examinarint. Guil. Camden.* cancelier.

Cancellare, vulgi, deur-haelen;

---

(1) *Etym.* open veld.
(2) Aldus ook bij Kil.

(1) DIOSCOR. I. 23. τὸ κάγκαμον, een oostersche tot berookingen gebruikte boomhars. Vrg. Plin. H.N. XII. 44. Ons Hs. verbetert hier de drukfeil van het *Etym.* dat «*Caucamon*» heeft.
(2) *Etym.* «*intra*» en «kancelier».

deur-schrabben het geschrift; deur-strepen; cancelêren.

CANCER, *Carabus, Carcinus*, krabbe. *Cancer marinus*, see-krabbe. MAIA, *Cancrorum genus maximum*, groote krabbe, *Lud. Pot.*

Cancrorum acetabula, flagella, brachia forcipata, chelæ, forcipes denticulati, cirri, scheeren; krab-scheeren; krevits-scheeren, krevet-scheeren. *sax.*

CANCER, *morbus*, kanker. *Cancri genus, cutim & subjectam carnem serpendo ad ossa usque corrodens ac vorans, instar lupi*, wolf.

Cancri herba, adversus carcinomata remedium sonnen-wende; kanker-kruid.

CANDELA, keersse, κορος (1) *cereus.*

Candela cerea, wachs-licht; wachsen-keersse.

Candela sebacea, rueten-keersse; smeer-keersse; ongel-keersse.

Candela accensa, keers-licht.

Candelæ ellychnii pars exusta, boetsel; snutsel vande keersse.

Candelæ fungus, oesel, *sax. sic.*

Candelarum sebum, keers-ruet; keers-ungel; keers-smeer.

Candelæ ellychnio supervacuo extinguendo furcinula, snutter.

Candelæ extinguendæ, vaporique obstruendo, cornu, domp-horen; demp-horen.

Candelabrum, kandelaer; lichter, luchter; licht-stok, *vet.*

Candelabrum laquearibus aut parietibus affixum, blaeker.

Candelabrum pensile, kroone; blaeker.

Candelabrum ligneum terræ insistens altiùs, knape. (1)

Candela Regia, Candelaria herba, tortsen-kruid; wol-kruid; wol-blad, wol-bladeren.

CANDERE, CANDESCERE, gloeden, gloeien; glimmen; in-vierig worden. *Candens*, gloedig, geloedig, gloedende; in-gloedig; in-vierig; glad, *hol. fris.*

Candere, blinken; glinsen, glinsteren, glisteren.

Candor, witheid, wittigheid; schijn; blinksel.

Candor animi, vromigheid; op-rechtigheid; vrij-hertigheid; vrij-moedigheid.

Candidus, wit; blank; blinkende; blinkende wit; in-wit; blik, *vet.*

Candidare, Candefacere, witten. *Candidare, Candificare lintea*, bleiken; bleiken het lijnwaed.

Candidulus, wittekens, wit-achtig.

Candidus, Candido pectore, animo, vrom, vrome, vroom, vroem; op-recht van herten; vrij-hertig, vrij-moedig; open van herten, open-hertig; goed-gunstig; reael, regael.

Candidè, vromelik; een-voudiglik.

CANELLA, *vulgi*, caneel; *à quadam similitudine canalium.*

CANERE, CANTARE, singen.

(1) Aldus duidelijk in het Hs. : lees echter κηρός, was.

(1) Met dezen zin wordt het woord in het *Etym.* niet vermeld. Kil. geeft enkel : « Knape, *holl.* j. Esel. (t. w. Schilders-esel) *Pluteus.* » De overgang van beteekenis is licht verstaanbaar : Vrg. Hd. « Diener » voor kredensdisch en in het Wdb. van Sleeckx « Knaep, Guéridon » en eindelijk, wat bij een werk van de 17 eeuw niet te onpas komt, een paar regels uit Lucretius (II. 24) :
Si non aurea sunt juvenum simulacra per ædes,
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris...

Canere musicam, seu, symphoniam, musiciënen.

Canere remittente voce, seu, Cantum ornare symphoniâ, eenkelen, eekelen den sang; koleuren (1) den sang.

Canere numeros, non verba, lollen, lullen.

Canere elisâ voce, in fausset, (fosset), singen.

Cantum planum certis consonantiis ex improviso ordinare, contrepoint singen; *& talis ordinatio aut melodia*, contrepunct.

Cantitare, Cantillare, quinken, quinkelen, quinkeren, quinkeleeren; quedelen; fringoteeren; knoteren, kneuteren. *& ipsa*

Cantillatio, ge-queel.

Cantare instar gallinacei, kokkeloeren; kraien.

Canere, spelen op snaren, orgelen, pijpen, &c. *Canere fistulâ, tibiis*, fluiten.

Canere tubâ, trompen, trompetten; slaen de trompet. *Canere buccinâ, cornu*, basunen; tuiten, al-tjuiten : steken den horen.

Cantus, cantio, sang, sank, ge-sang.

Cantus symphoniacus, Cantus compositus, diversis vocibus constitutus, musijke; discant, *q. d. diversus cantus.*

Cantus suavitas, melodije : *Cantus norma*, (2) done, deune; *Græcis hodie* τιρίρε *et* σκότος; doninge, *numeri, non verba.*

Cantus superior, Cantilenæ pars superior, discant, *specialiùs, ut Cantus Cantor qui vocem maximè acuit, vox media inter Cantum & Tenorem, vocem virilem acumine excedens, vulgo Contratenor*, hoog-kouter, (1) hoog-konter.

Cantus, Cantilenaéve vox media, relationis fundamentum, vulgo, Tenor, teneur.

Cantus mensura, modi, seu, moduli, slag; maete inden slag.

Cantus simplex unius vocis; vulgo, Gregorianus, simpelen sang; koor-sang.

Cantus, Cantiuncula, Cantilena, Canticum, sang, ge-sang; lied, liedeken; salm, salm-lied; sonet.

Cantio celerior Italica, madrigael.

Cantus feralis, vigilie. (2)

Cantiuncula saltatoria, dans-lied.

Cantiuncula somnifera, slaep-liedeken.

Cantio natalitia, leissen, *sic dicta quòd Eleison, et, Kyrie eleison in eâ sæpius repetatur.*

Cantio inamena, inepta, lam gesang; lamme sang, lam liedeken.

Cantio, Cantiuncula honoraria antelucana, matutina ad fenestram sive ostium amicæ, lauweit; venster-liedeken; *vulgo*, Matinada, Aubade.

Cantor, cantrix, cantatrix, singer, sanger, sangersse.

Canorus, luide.

Cantamen, tooverije, tooveringe.

CANICÆ, semel, semelen; gruit.

(1) *Etym.* « Koleuréren den sank, j. eenckelen. — Koleuren, j. verwen, *Colorare.* »

(2) In het *Etym.* ontbreekt die beteekenis; op « Doninghe » geeft het enkel : « j. Done » aan, en « Numeros, non verba canere » staat er als vertaling van « Lollen ».

(1) Aldus in het Hs.

(2) Reinaert, I. v. 438 : Uitg. van Willems.

Doe hi gesprac dese woort,
Beval hi jongen ende ouden
Dat si Vigilien singen souden.
Ic seide ooc in waren woorden
(Ne mare het ware ons te lanc)
Wie daer der sielen vers sanc,
Ende wie die sielenlesse las.
Doe die vigilie gehent was, &c.

Canicaceus, semelachtig.

CANIS, hond, [*q. d.* houdende, φύλαξ, *custos : nam* dogge *vera nominatio Canis,* J. R.]

Canis mas, rode, reude, reud-hond, reu, reudeken. *Canis femina,* teve; klitse, *fris.* flisse, *sicamb.* honds-bruid.

Canicula, Catella, tefken. *Canis pruriens, maris appetens, catuliens,* heete-, ritsige-, ritsche-, loopsche teve.

Canis venaticus, Gallicus, plaudus, sagax, odorus, odorisequs, odorator, emissarius, qui vestigiorum odore feras exploratas & repertas latratu prodit, speur-hond; spoor-hond; brakke; brak-hond; bloed-hond; leg-hond, lig-hond.

Canis molossus, magnus, dogge, [*etsi haec propria et generalis appellatio Canis, ut apud Anglos, &c. ut et supra ex.* J. R.]

Canis venator, venaticus, Gallicus, leporarius, celer volucrisque instar venti; jagt-hond; wind; wind-hond; hase-wind; *admodum celer,* vlieg-wind : *hinc à velocitate cognomen Podargus, id est,* snel, vlieg, *&a.*

Canibus venari, jaegen; hetsen, hatsen, *Ger. Jo. Aventino.*

Canis hybris vel hybrida, ex venatico & gregario natus, bastaerd-wind; half-wind.

Canis vortagus, qui suâ sponte exit, prædâmque domum reportat, duin-hond; die voor hem selfs jaegt, *Lud. Pott.*

Canis suarius, sive porcarius, doctus ad investigandum apros, swijn-hond. *Canis suesius* (1) *in L. Salicâ Francorum.*

Canis custos sive vindex leporis capti, ne ab aliis canibus discerpatur, redder, *sax.*

Canis auceps, aucupatorius, vogel-hond : [legge-hond, *canis coturnicum, Lud. Pottero :*] *de femina,* vogel-teve.

Canis Hispanicus, aviarius, campestris, aucupatorius, plaudus, sagax, venaticus, edel-hond; spilgioen, spilioen, *q. d.* spanion : *& huius generis villosus,* rouw spilgioen.

Canis pastoralis, pecuarius, qui oves à luporum injuriâ defendit, schaepherders-hond; schaepers-hond.

Canis rusticus, domesticus, villaticus, assiduus, canis pervigil, οἰκουρός, (1) huishond; huis-wachter; hof-hond, *fland.* wacht-hond; wachter; korre, *holl. fland. & de majori ac mordace,* mastin. *& de minimè generoso præsertim ejus generis,* rekel; huis-rekel. *Item de pastorali, & de domestico, vinculis assueto,* band-hond.

Canis aquaticus, waeter-hond; dier-hond, *etsi hoc de quocumque venatico etiam dicatur.*

Canus villosus, lobbe, lobbeken.

Canis Islandicus, ijs-hondeken; *ex Islandiâ sive glaciali regione* [*Catellus Melitæus,* jouffrouw-hondeken, *Lud. Pott.*] *Vide, Catulus.*

[*Canis Nauticus, qui mercium in navi custos est,* scheeps-hond.

Canis mimicus, qui mimorum vel histrionum operibus subservit, Goechelaers-hond, *Lud. Pott.*]

Canis rapax, vorax, ferreus, slok; grijp, grijp-hond.

(1) *Etym.* Seusius.

(1) Hs. οἴκουρος.

Canis nitidis admodum dentibus, blik-tand.

Caninus, hond, honds, hondsch; rekelachtig. *Caninæ impudentiæ homo,* hondsfots (1); rekel. — *& Canina indoles,* hondsheid, *velut præsordida avaritia.*

Canis argutus, keffer.

Canes, Canum grex, kanalie.

Canum collare, lace, laece, leisse.

Canum sub linguâ vermiculus, seu vermiculi figurâ nervus parvus, qui exemtus rabie eos præservat, honds-worm; tong-worm.

Canum more indagare, odorari, snoffen, snuffen, snuiven; snoffelen, snuffelen.

Canum more &c. fœtare, fœtificare, worpen, werpen; kabbelen.

Canile, honds-kot.

Canicida, hond-slager.

Canum nomina utriusque sexus ex Ovidio &c. ab Ad. Junio explicata.

AELLO, ab impetu procellæ non absimili, ἄελλα, vlieg.

AGLAODOS, *ab insigni dentium nitore,* blik-tand.

AGRE, *venatica canis,* jachtken.

ALCE, *à roboris præstantiâ,* sterk.

ANYTE, *à perficiendo quod herilibus votis in venatu respondeat,* be-schikgen.

ARGUS, *à candore aut velocitate cursus,* witken; snel; rasch.

ASBOLUS, *à fuligineo nigrore,* moor; morelle; swartken.

CANACHE, *à latratus strepitu,* basserken.

CHARON, *quasi leunculus,* leeuwken; *à fulvedine leoni peculiari.*

CORAX, rave; *à nigredine.*

DORCEUS, Gautken, siet-toe, *à persequendis damis; seu q. Derceus, ab oculorum acie.*

DROMAS, *à pernicitate,* looper; snel.

HARPALUS, *q. abundè rapax,* grijp.

HARPYIA, *à rapacitate,* slok; wolf.

HYLACTOR, HYLAX, *à latratu,* basser; wachter.

HYLAEUS, *quasi silvaticus,* bosserken; woud-hond.

ICHNOBATUS, *feræ vestigio insistens,* spoor, spoor-volger.

LABROS, *à rapidâ velocitate,* vlieg; snelle; wind.

LACHNE, *ab hirtis villis,* ruigert; ruig-hair.

LADON, LAGON, *ab indagando, vel a leporum venatu,* hase-wind.

LÆLAPS, *ab impetu instar turbinis,* wind; vlieg.

LAETHARGUS, λαίθαργος, *clanculum mordens,* sluimer; luimer.

LAMPURUS, *à caudæ vel nitore vel cum vulpinâ similitudine,* wit-steert; vosken.

LEUCON, *à pili candore,* witten, witken; blank.

LYCISCA, *veluti lupi progenies,* wolfken.

MELAMPUS, *nigripes,* swart-voet; swart-poot.

Melaneus, Melanchætes, atripilus, moorken; swartken.

NAPE, bosch-hond; bosscherken, *quòd saltus inerret.*

NEBROPHONUS, *hinnulorum pernicies,* rehe-dood; hinde-moord.

ORESITROPHUS, *montibus innutritus,* berg-hond.

ORIBASUS, *montivagus,* berg-klimmer; berg-looperken.

PAMPHAGUS, *omnivorus,* al-vraet; slok; smul.

(1) Aldus in het Hs. Ontb. bij Kil.

PODARGUS, haest-op; snel-poot, snel, *à pernicitate pedum*.

POEMENIS, *gregis custos*, schaep-wachters-hond.

PTERELAS, *quasi alis actus*, vlieg; snel.

STICTE, *quasi punctis interstincta*, schimmel; bonte hond; luipaerd.

THERON, *à feræ indagine*, dier-hond; *sive à truci aspectu*, stuer-muil.

THOUS, *pernix*, snel; rasch.

TIGRIS, *à velocitate sagittæ simili, quæ & Hyrcaniæ amni nomen creavit*, pijl; snel; vlieg.

Hactenus è Nomencl. Junii.

à Cane rabido morsus, ver-woedt.

Canina convulsio; cùm canino rictu nares & labra contrahuntur, trekkinge des monds.

Canini dentes, schaeps-tanden; oog-tanden.

Canis infernalis, hel-hond.

Canis fluviatilis, otter.

Canis marinus; belua marina canum more coiens, atque in terrâ animalium terrestrium ritu pariens, see-hond; see-kalf; wolpe, wulpe. (1)

Canis Ponticus, bever; bever-swijn.

Canis caput, herba, kalfs-snuite.

Canum cerasa, vulgi, honds-kersen.

Caniculæ signum, honds-sterre.

Caniculares dies; canis æstivi, signi rabiosi, tempora, honds-dagen.

Canis, seu, Canicula, in lusu aleæ, aes, aesken, een ooge op 't spel; hasaerd, *vulgo*.

Canis, instrumentum vietorium quo circi commodiùs vasis induuntur, kuipers-haek.

CANISTRUM, korf; brood-korf; paner, paener.

Canistrum institorium, meersse; meers-korf; meers-mande.

Canistellum, korfken.

CANNA, riet; riet-pijpe; spoele, *vet. germ.* roer, *sax. sicamb. germ.*

Cannetum, riet-bosch; riet-dijck.

Canna pulmonis, gorgel; gorgel-pijpe; wind-pijpe.

Canna major, os tibiæ; scheen-been; scheen-pijpe.

Canna muralis, vulgi, canon.

CANNABIS, CANNABUM, kennep, kenp, kemp; hennep, *sax. sicamb. fris.*

Cannabis brevior, discerpta, convulsa, fimel, femel.

Cannabis fluviata, gerotte kennep.

Cannabim aquis præparare, reeten het kennep, *q. d.* reeden, *vel*, reten.

Cannabim vellere à suâ festucâ; decorticare cannabim, linum, reepen het kennep, vlas *&c. q. d.* roopen.

Cannabaceus, vel, Cannibinus funis, kennepen, oft kempen koorde.

Cannabina, Cannabacea vestis, tela, kanefas, kanefas-doek.

Cannabina tela levigata, bokke-rael.

CANON, regel; recht-scheid; rije.

Canon artis, meester-stuk; meester-werk; hoofd-stuk; proef-stuk; proef-scheut, *fl.* paragon.

Canon, schattinge.

(1) *Etym.* « Wulpe, (Welpe, Wolpe, j. Wulpe) *Catulus* », meer niet.

Voorgeboden van Gent, bl. 113. a. « Dat niemen eenen eendvoghel diere (l. dierre = duurder,) vercope dan IIJ gr., eenen middelvoghel v ingelschen, I faisant VI gr., eenen *Wulp* vanden meesten V gr., ende andere Vulpe IIJ gr. &c. »

In de woordenlijst: « Wulp, 113, a. een vogel. » (?)

Canon dominicus, vulgi domanium, demanium, vectigalia publica, domeine, demeine.

Canon emphyteuseos, emphyteuticus, grond-cijns; erf-pacht, *Grotio*.

Canon missæ, stille-misse, *id est*, stilte der missen; Canon vande misse.

Canonicus, q. d. Regularis, kanonik, regelier; koor-heer, *vet.* *Canonicus cathedralis, sacerdos Dominici templi, Dominus de domo Salvatoris*, domheer. *Ita, inquit Munsterus, primo dicti Canonici Wirteburgenses: quod nomen postea aliarum Germaniæ Ecclesiarum Cathedralium Canonici omnes usurparunt.*

Canonicatus, kanonisije.

Canonicorum collegium, kapittel der kanoniken.

CANTABRUM, *sive, ut conjicit Turnebus*, CONTABRUM, *pro signo militari*, vaene, vaendel, vaendeling, vendel, vendeling.

Cantabrarius, qui cantabra & alia signa fert, vaen-draeger, vaendrig.

CANTARE, *Vide*, CANERE.

CANTHARIS, *scarabeus viridis*, groen vliege; spaensche vliege; kever, *fland.* boom-worm, *vermis in summitate ramorum fraxini & oleæ nascens*: glas-worm, *quòd in vasculis plerumque vitreis claudatur servetúrque*: goud-kever.

CANTHARUS, *scarabeus vulgaris * sive pillularis* — torre; tort-wevel; schit-wevel; kever; peerds-vliege; peerds-kever.

Cantharus, klepel.

Cantharus, kanne, wijn-kanne; wijn-stoop; stoop; gelte; take, *vet.* kitte; tankaerd, *vet.* kruike.

CANTHERIUS, *equus cui testes exemti*, kanter; ruin, ruen; munk. *Vide etiam*, EQUUS.

Cantherius, kanteel; kanteel-hout; staeksel; staeketsel; kap-rave; dak-sperre * dak-rave, dak-ribbe.

Cantherii fulcrum, schraege; schaetse der timmerlieden.

CANTHUS, kant; rad-schene; be-slag van het rad; scheene van het rad.

CANTONES HELVETIORUM, *vulgo*, kantons.

CANUS, grijs; wit; grijsaerd; grouw, grauw; wit-haerig.

Canus ante tempus, vroeg grijs.

Canus situs, Canus situ, kaem; kaen; kaemachtig, be-kaemt.

Canere, Canescere, grijs zijn oft worden; grijsen; grauwen; grauw worden.

Canities, grijsheid; grauwigheid.

Cani, capitis nives, grijs haer.

CAPELLANUS, *vulgi & antiquè clericus in cuius custodia capella est*, kapellaen. *à clericis autem ad sacerdotes idem nomen passim est transfusum. Guil. Durandus.*

Capellania, kapelrije.

CAPELLATIUM, *Vide*, PALAS.

CAPER, bok; geiten-bok; buk; *vir gregis, Virgilio.* (1) *Caper castratus*, heil-bok, *ger. sax.*

Caper silvestris, montanus, steen-bok.

Capra, geite, geete: sege, cege, tsege, *sax. sic. Capra victoriæ causâ hostiæ sive victimæ loco immolari solita. Capra, Capella*, mette, metteken · geitken.

Capra avenæ, haver-geite, haver-geitken.

(1) *Ec.* VII, 7.

Capræ barba, villus à Caprarum mento dependens, geiten-baerd.

Capra montana, gemse, *sax.*

Caprea, Capreolus, Capræ feræ, ree, ree-bok; wilde geite: kapreol.

Capreolus, exterior auriculæ ambitus, oor-rand.

Capreolus vitis, winde van den wijn-gaerd; klavierken; krol-ranksken; kronkel-ranksken.

Capreolus, sarculum, jat-houweel.

Capreolus, seu, Capreoli, keper, keeper; vederen aen den timmer, *ligna videlicet utrimque proclinata, quæ cantherios sustinent:* schrage, *id est, proclinantia utrimque ligna, cum tertio quartóve transversario supernè immisso, Lipsio.*

Caprina pellis, geiten-vel. *Caprina bacca,* keutel; geiten-keutel.

Caprimulgus, geiten-melker.

Caprarius, geiten-herder.

CAPERARE, ver-rimpelen; ver-rompelen. *Caperare frontem,* euckelen; loeren.

Caperata frons, gefronst, gefronsselt veur-hoofd.

Capripilia non undulata, on-gewatert kamelot.

CAPERE, vaten, vatten; nemen. *Capere fugam,* nemen de vluchte: reppen, *rapere, vet.*

Capere, beuren, *ut, hereditatem, legatum, &c.* erf-beuren *&c. Grotio.*

Capere, ver-vangen; be-vangen, be-vaen.

Capere, in-houden.

Capere simul, seffen, *vet.*

Capere somnos, slaepen.

Capere, vangen, vaen; gevangen nemen; trappen, *vet. hinc,* be-trappen; takken; kippen; hachten, ge-taeken, *vet. fland.*

Capere, in-nemen. *Capere urbem armis, pugnando,* in-nemen eene stad.

Capere, be-vallen; aen-genaem zijn; be-hagen.

Capere, be-grijpen; ver-staen; be-driegen.

Capere dolo, be-driegen, ver-schalken.

Captus, genomen.

Captus, ver-vangen; be-vangen, be-vaen.

Captus, gevangen; gevaen.

Captus, us, be-grijp, be-grip; ver-stand.

Ceptum, be-stek; be-gin; op-set * be-gin, be-ginsel; aen-vang; aen-slag; entreprinse, intreprise — *à Cepto avertere,* van sijn op-set om-setten; van sijn voor-nemen af-keeren.

Capessere, aen-vaerden.

Captura, captus, vang, vank; prijs; prijnse; winninge, winste.

Captor, vanger.

CAPTIO, achter-deel; surprinse; prejudicie.

Captiosus, be-drieger; be-grijpelik; be-grijpachtig; drogener, *vet. sax.*

Captivus, gevangen; gevangelik; prisonier; katijf, ketijf.

Captivitas, vangenisse; ge-vangenisse; hachte; hechtenisse; hachtinge.

Capax, wijd; veel in-houdende.

Capax, be-grijpig. *Capax ingenii,* be-grijpelik.

Capacitas, wijde, wijdde. *Capacitas vasis,* pegel; bogel, *quibusd.* (1) peil, *holl.*

Captare, soeken; wachten ende

(1) Die beteekenis ontbreekt bij Kil.

be-spieden; loeren; loer-oogen; be-lakken; be-lokken; nae-stellen: takken.

Captare rem aliquam, staen, steken ergens nae; haeken, ankeren, hunkeren nae eenig ding; herken, *vet.*

Captare, Captitare, snappen; sneppen; snabben; habben ende snabben.

Captare, Captitare, ore hianti captare, ut, auras, animam, spiritum, ventum, snakken: locht scheppen; aessem scheppen.

Captator, loer, loerer.

CAPILLUS, CAPILLITIUM, haer, hair, haere; pijl, haer-pijl; hoofd-haer: krants, *id est, Capillitium.*

Capillus muliebris, vrouwen-hair.

Capillus contortus, stringe hairs.

Capillus in circum tortus: capilli matronarum ad verticem capitis convoluti & in altum congesti, tuite.

Capillus intricatus, ver-wert hair; *ut*

Capilli pedibus pullorum gallinaceorum involuti, quibus pullorum gressus impediri solet, marren-vlichte, mar-vlichte.

Capillus defluus, rijsende haer; uit-vallig haer: *& Capillorum defluvium,* uit-vallinge des hairs; ruivinge.

Capillorum capitis cutis, bekke-neel-huit.

Capillorum discrimen, æquamentum, scheele, scheile; scheedel, scheidel.

Capillorum vinculum, haer-band, haer-bandeken.

Capillos demere, breviare, korten het haer.

Capellos evellere, pluk-haeren.

Capillum pangere, kemmen, kammen.

Capillitium intorquere, krollen het haer.

Capillus intortus, crispus, kruis-haer, kraus-haer; gekrolt haer; kerspel-haer. *Capillaturæ structor,* kroller.

Capillatus, gehaert; haerig; haerachtig; lang-haer, lank-haerig.

Capillamenta, haer, hair, hare; vase, vaesken; vese, vesken; veeselingen, *ut*

Capillamenta radicum, veselinge der wortelen.

Capillamenta & similia in globum convoluta & cohaerentia, klisse.

Capillamentum sutile, cier-haer; vremd haer; paleer-haer, palleer-haer; perruike, perhuike.

Capillare, huif, huive, huifde; haer-huive.

Capillus Veneris, herba, muer-ruite; vrouwen-haer.

CAPIS, kanne; beker.

CAPISTRUM, *Vide,* CAPUT.

CAPITO, *piscis. Capitulum Martis &c. Vide post* CAPUT.

CAPNODOCHE, rook-gat.

CAPNOS, *fumaria,* duiven-kervel.

Capnos, fabaceâ radice, hol-wortel; boonken hol-wortel. (1)

CAPO, *Vide,* CAPUS.

CAPRA, *avis teutonicè* kievit *à sono vocis quam edit dicta. Vide plura* CAPER, *&c.* CAPRIOLUS.

Capricornus, steenbok.

Caprifolium, herba, geiten-blad; geiten-baerd; mammekens, memmekens, kruid; *aliis* mannekens-kruid; wede-winde.

CAPRONÆ, veur-hair; haer-lokken; bresse, blesse; hoeren-lokke.

CAPSA, *Capsella, Capsula,* doose, doosken; kasse, kasken; laede,

(1) *Etym.* boonkens hol-wortel.

laie; kabas; kiste; koffer; vakke. *Capsula novacularia*, scheer-koker. *Capsella fictilis*, spaer-pot.
Capsa rerum venalium, kraem.
Capsella trusatilis, *Capsa pendula*, schuif-laede; schof.
Capsula intra parietem apparata, masier, (1) masier-gat : *aliis* metsier-gat.
Capsarius, *Capsarum opifex*; kiste-maeker; koffer-maker; schrijn-werker, schrijn-maker.
CAPSAX, (2) *ampulla olearia*, knaertke, knaertge, *holl.*
CAPSUM, *templi gremium*, *mediana pars*, *vulgi*, beuke vande kerk.
CAPSUS RHEDÆ, krat van de Koschie. (3)
* CAPTARE, *Vide*, CAPERE.
CAPULA, oos-vat; oos-schotel; schep-vat; ooser; schep-bekken; schep-lepel; schepper.
Capulare, oosen met het oos-vat.
CAPULUS, CAPULUM, dood-kiste; dood-schrijne; baere; dood-baere; schrijne; lichter, *sicamb. hol. fland.* fierte, *fland.*
Capulo levare cadaver, lichteren, lichten het doode lichaem.
Capularis, *Capulo vicinus*, *ut qui mox efferendus*, over-oud mensch : veeg, veig : πέμπελος, *à pompâ funebri illi instante.*
CAPULUS; *id quo aliquid tenetur*, *capitur*, *apprehenditur*, *ut gladii &c.* vatsel; hand-grepe; hand-have; stele, steel; hecht, heft; holde oft holte des sweerts; hielte, hilte, hille : *Capulus gladii*, kogel.
Capuli pomum, *vulgi*, appel van den sweerde.
Capulum alicui rei inserere, ste-len (1).
CAPUS, CAPO, kappuin; kap-hoen, kap-haen, *vet.*
CAPUT, hoofd, hoot; kop; bol, bolle, *metaph. à figurâ sphæricâ*, *& corruptè*, pol, polle; top. *Capitulum*, hoofdeken; bolleken; polleken.
* *Capitellum stillatorium*, *seu Galea*, alembik.
Capitis vertex, top des hoofds; kruine *q. corona*; kuif; hoofd-top; haer-top; scheele, scheile; scheedel, scheidel.
Capitis testa, hirn-panne; hers-sen-panne, herssen-bekken.
Capitis pars alterutra, hoorik, *vet. fland.*
Capitis humani pars anterior, veur-hoofd; aen-gesicht, aen-sicht.
Capitis vitalia, *cerebrum*, herssen, *q. d.* heer-sin, *id est*, *dominus sensus.*
Capitis cutis, swaerde van den hoofde.
Caput nudum, *apertum*, bloot hoofd. *Capite nudo*, *aperto*, bloots hoofds; baer-hoofds, *vet.*
Caput crispum, krolle-bol.
à Capite usque ad pedes, van den hoofde tot de voeten; *& metaph. a Capite usque ad calcem*, van den beginne tot den einde.
Caput hominis calvi, kael-kop.
Caput ovillum, schaeps-hoofd : *quæ vox metaph. aut adag. usurpatur etiam de homine sine ratione & prudentiâ; non aliter quàm vervex*, *infirmi capitis & simplicis ingenii : Statua vervecina*, *Ovis mera*, *Plauto.* (1) *Sic &*
Caput pulli, kiekens-hoofd.
Capite carens, hoofd-loos.
Caput mobile, *vacillans*, *inconstans*, solle-bol : *& metaph. de quovis homine levi*, *inconsiderato*, *inconstanti.*
Caput carum, mingenoot, minne-genoot, mingnoot. *Caput lepidum*, polle, pol.
Caput pediculosum, luis-bosch.
Caput aqueo tumore turgens, bol-hoofd.
Caput tumens, *inflatum*, *magnum*, pots-hoofd, *cui magnum caput est.* * *qui et metaph.* kabuis-hoofd.
Capitis furfures, *furfuracea*, *squamulæ*, *porrigo*, hoofd-schellekens; schelferinge, schellen van den hoofde; schubben des hoofds; schin, schim, *vet.*
Capitis scabies, *ulcera*, *achores*, erf-grind.
Capitis dolor, hoofd-pijne; hoofd-sweer; hoofd-wee.
Capitis alteram partem infestans dolor, losschen hoofd-sweer; schelen hoofd-sweer; hoofd-nagel, *tanquam clavi punctio.*
Capitis gravedo, blinden hoofd-sweer; *Vide etiam*, *Gravedo.*
Capitis dolor à crapulâ, keller-kortsen.
Capitis vertigo, hoofd-draeinge; wervel des hoofds; om-loop, swijmelinge des hoofds; duiselinge, duisigheid; draeinge in 't hoofd; welle, *vet. fland.*
Caput operire, *contegere amictu*, huiven.
Caput redimire, *tegmine ornare*, hullen.
Caput velo tegere, wielen; *à velamine muliebri*, *præcipuè sacrarum virginum*, *quod*, wiele, wiel-doek, wijle, *dicitur.*
Caput aperire, den hoed af-doen.
Caput jactare, *motitare*, *quatere*, *quassare*, *agitare*, schudde-bollen.
Caput demittere, *inclinare*, *capite prono terram spectare*, duiken; duipen; luimen; *qui Capite terram versus prono incedit*, duiper; luimer; luim-oore; neder-sichtig.
Caput distinguere, scheelen, scheedelen.
Capitis periculo se obiicere pro vitâ alicuius, den hals onder-setten oft ver-strekken.
in Caput volvi, *devolvi*, *clunibus in altum sublatis; manibus pedibúsque adductis à capite ad imos pedes se revolvere*, bol-aersen; tuimelen; sterte-, steerte-bollen.
Caput nutare instar cogitabundi, quesel-bollen.
Caput jactare instar irati, stoot-hoofden; stoot-bollen.
Capite quatere; Capite inter se more arietum collidere, tukke-bollen, tikke-bollen, tokke-bollen.
in Caput deorsum decidere, *Vide*, *Præcipitari.*
Capiti imprimere, stooten in 't hoofd, *id est*, *persuadere. Contrà*, stooten uit den hoofde, *capiti eximere*, *dissuadere.*
Capitis tegmen & Capitium, hoed, *ab* hoeden, *id est*, *tueri*, *protegere* : hoofd-kleed, *fland.* tuil-band; kap, kappe; kappoote; kapruin; schapulare. *Capitium parvum*, kappeken, kapruinken. *Capi-*

(1) Aldus ook bij Kil. doch men leest nu « *Capsaces* ».
(2) Hs. musier.
(3) Niet uit te maken of er *koschie* of *kotchie* staat. *Etym.* « kotsie / koetse / koetsie ».

(1) Dat is : van eenen steel voorzien.

(1) *Capt. Ac.* V. *Sc.* I. *v.* 951, waar men nu « *Statua verberea* » leest, en *Bacch. Ac.* V. *Sc.* 2. *v.* 1121, 1122.

tium caudatum, kovel. *Capitio indutus*, kappaerd.
Capitium tegménve Capitis muliebre, hoofd-doek, * doeken-huive, — huldsel (1); huive; kapruin; kovel der vrouwen : wiele, *sacr. virg. Capitium muliebre, hiemale, viride*, hatte, *fris. vet. Capitium muliebre rusticum* stulpe, stolpe; vrouwen-hoed.
Capitis tegmen contra ardorem solarem, scheen-hoed, *q. d.* schim-hoed; schaeduw-hoed; schijn-hoed.
Capitis redimiculum, hoofd-cieraet.
Capitis tegmen regale, diadema, trek.
Capitis tegmen nocturnum, nacht-doek.
Capitis ornatrix, hoofd-maekster.
in Capita portiones æquales pro numero personarum constituere & dividere, aut, tribuere, hoofd-gelijk deelen. *per Capita*, hoofd voor hoofd, *Grotio.*
Capita conferre, ver-gaderen, ver-gaeren.
Capita, hoofden, *ut*
Caput contubernii, deken, *Caput sacerdotum*, deken der geestelikheit; *sic*
Caput, Capitalis, Capitaneus, pro Causâ, origine, summo, præcipuo, duce, antesignano &c. rei, libri, causæ, militum &c. ut & Capitulum pro sectione, &c. hoofd-stuk; oor-saeker; hoofd-artijkel; oor-sprong; artijkel der wet; hoofd-punt; hoofd-saeke; kapittel, deel des boeks; sommarie; somme : *hinc, Capita rerum summatim repetere*, recapituleeren. *hinc*
Capitaneus, vulgi, kapitein, *quia, sicut caput reliquis membris, ita hic reliquis militibus, civibus, aliisque imperet* : hoofd-man.
Capitaneus summus, over-hoofd-man.
Capitaneatus, kapiteinschap.
Capitalis litera, vulgi, hoofd-letter.
Capitale crimen, capitalis res, hals-saeke; bloedige saeke; kriminel; kriminele saeke.
Capitis proscriptio, over-achte.
Capitis accusare, arcessere, vande lijve aen-spreken; kamperlik groeten, *vet.*
Capite plectere, rechten.
Capitis pœna, hals-straffe. *Capitis pœnâ persolvere*, met den hals betaelen.
Capitalium rerum vindex summus, soverein.
Caput amputare, cervicibus abscindere, caput truncare, auferre, ense rotare, præcidere, ferro demetere, recidere, rescindere, resecare; ont-halsen; ont-hoofden; kappen.
Caput pecuniæ fœnoris, vulgo Capital; hoofd-penningen; som-penningen van den woeker; hoofd-somme; hoofd-geld; hoofd-schap, *vet. q.* hoofd-schat; hoofd-stoel, *vet.* capitael, cavedael.
Capitum exactio, seu, Capitatio, hoofd-cijns; hoofd-geld; hoofd-schattinge; kapiteel; kapitale schattinge.
Caput allii, bol, bolleken van look.
Caput apostematis, hoofd oft ooge van 't ge-swel : *hinc, Caput facere*, botten als een ge-swel, *Gall.* abouter; graenen : *instar apostematis frangi*, uit-breken.
Capito, onis, Capitis duri, & Capitosus, herd-koppig; herd-nekkig; op-hevig; eigen-willig; eigen-sinnig; op-haevig; korssel-

(1) L. « Hulsel ».

hoofd; korssel-kop; herssen-loos; opiniatre; op-loopig van hoofde; ster-hoofdig.
Capitulum cœnobii, Capitulare sessorium, vulgi, kapitel, kapitel-huis; ge-stoelte.
Capitulum quod scapo, sive columnæ imponitur, kapiteel; pijlern-hoofd.
CAPISTRUM, halchter, halfter, halter, helfter, helchter; stal-band; muil-band; breidel, *à* breiden, *quòd in reticuli modum contexi soleat, Romanens.* bride, briglia.
Capistrare, Capistrum induere, halfteren, halteren; muil-banden; breidelen.
Capistrum exuere, ont-halfteren.
Caput monachi, herba, kanker-bloeme.
CAPITO, *piscis*, quabbe, quappe, *sax.* klabbot, klabbot-visch; harder, *holl. vel à capitis duritie ariditatéque; vel quòd, uti pastorem oves, ita marem greges feminarum etiam in præsens capturæ discrimen sequantur; & è diverso mares feminam; Adr. Junio.*
Capitulum Martis, herba, kruis-distel.
CARA, *radix Cæsaris*, pastinake, [*vel Carvi fuerit* J. R.]
CARABUS, krabbe. *Vide porro*, CANCER.
Carabus, navis genus, boer-dink, *sax.*
CARBASUS, *lampra, sive splendens*, lampers.
Carbasus lineus, lijn-waed; lijn-wand, *vet.*
Carbasus, seil; schip-seil.
Carbasa substringere, rif oft rift in-nemen, in-binden.
CARBO, kole; kruis-kole.
Carbo ignitus, brase, *fland. Romanensibus*, braise, bragia; *βράσειν*, (1) *fervere.*
Carbo extinctus, doode oft doove kole.
Carbones non prorsus igniti aut candentes, smuikende, monkende kolen.
Carbones acapni, vulgo Silvatici, quòd in silvis urantur & præparentur, bosch-kolen; vat-kolen, *Lovaniensibus.*
Carbones ex ramis, virgultis, fascibus aliisque lignis minutioribus, krik-kolen; *à sonitu quem ardentes edunt.*
Carbones saxei, fossitii, assulosi, qui è terræ visceribus eruuntur, duri instar lapidis, bituminis modo ardentes, steen-kolen; smed-kolen; hoelie, *Leod.* woelge, *fland. Carbonum saxeorum cineres*, sengel.
Carbonaria olla, extinguendis prunis, blusch-pot.
Carbonarius, kole-manger; kolen-berner; kolen-man; kolen-krabber.
Carbo aquaticus, scholfert, scholver; vucht-aers, voecht-aers, *sicamb.*
Carbonarius, parus ater, brand-meese; kolen-meese.
Carbunculus, ulceris genus potissimum pestilens, pest-kole; karbonkel; bloed-waekel; bloed-sweer; buie, buide, *holl. fris.*
Carbunculus, lapis preciosus, seu gemma, karbonkel; karbonkel-steen, *à similitudine prunarum; quibusdam*, robijn, rubijn.
Carbunculus candidus, balleis; *lapis preciosus extremo visu nubilum quid præ se ferens.*
Carbunculus carchedonius, vel,

(1) Hs. en *Etym.* Doch l. *βράζειν* of *βράσσειν*.

Garamanticus, vulgo Granatus, à pomi punici colore, granaet, grenaet; granaet-steen.

CARCER, vangenisse; hachte, hachtenisse, hachtinge; hechtenisse; kerker, karker; kaveete; prisoen; ge-vangenisse; gevangen-huis; beulije, beulerije, *sax. sic.* stok.

Carcer publicus, steen; vrunte, vroente.

Carcer plebeius, grauw, grauwken.

Carceris domicilium subterraneum, dief-kelder; dief-put.

in Carcerem condere, coniicere, includere, mittere, vangen; gevangen setten; kerkeren.

in Carcerem rapere sublimem, trossen den mis-dadigen; inden kerker worpen.

Carcerem effringere, Carcere erumpere, brake doen; vangenis-braeke doen; uit-breken.

Carceris sumtus, steen-kosten.

Carceris præfectus, custos, seu, Carcerarius, steen-waerder; steen-wachter; stok-meester; stok-bewaerder; stokke-knecht; kerker-meester; kerker-hoeder; cippier, cepier, sippier; steen-waerder; geolier; torrier, *Lovan.* vorster, forster.

Carceres in circo, schranke.

CARCHEDONIUS, *gemma,* kassidonie-steen; grenaet.

CARCHESIUM, kroes; kop; drink-kop; nap.

Carchesium, mali summa pars, top; tonne; mast-top, *sax. Item, foramen per quod in summo malo funes traiiciuntur,* seil-gat.

CARCINOMA, *ulcus corrodens,* kanker.

CARCINUS, krabbe. *Vide,* CANCER.

CARDAMINE, kokkoks-bloeme; kokkoks-look.

CARDIA, CARDIACA, CARDIALGIA, *Cardiacus morbus,* hert-vang; hert-seer; hert-pijne; herts-wee; steektenisse aen 't hert; herten-gespan, *q. d. torsio cordis, sive stomachi.*

Cardiagmus, so, zo; de so, sode; soode; *ardor stomachi, seu calida ebullitio stomachi: item,* sat, de sat.

CARDINALIS, *causiatus vel purpuratus pater,* cardinael.

CARDO, hang; hangsel; henge, hengene; hinge, hingene, *fland.* ge-henge, hengsel; ge-hinge; angel, engel. *Boiis, inquit Jo. Aventinus,* her, herre, harre.

Cardo ostii, deur-angel; deur-hangel.

Cardo, hamus, vel uncus cardinis, haem.

Cardinis ferramentum, lede; harre.

Cardo causæ, hoofd-artijkel.

CARDUELIS, distel-vinke; petter, petterken, *holl.*

CARDUUS, distel, diestel, dijstel.

Cardui pappus aut flos, distel-bloeme.

Carduus, Cardŭus fullonum, kaerde; kaerden-kruid; kaerden-diestel.

CARERE, darven, derven, dorven; be-derven; be-hoeven; ge-brek hebben; ge-missen; ont-beeren; manken, *sax. sicamb. fris.* mangelen; ge-leisten, *vet.*

Carere facile & æquo animo, lijden, ge-lijden. *Contentus est parvo,* hij lijdt hem (*aut,* sich) met luttel.

Carens, loos, los. *Vide,* VACUUS.

Carentia, brake, *id est,* ge-brek.

CAREX, riet-gras; lisch; schelp, *ger. sax. sicamb.* helm, *holl. zel.* sek, *zel.*

Carectum, locus Caricum proventu hispidus, helm-ruigte.

CARICA, *ficus passa,* drooge vijge; vasten-vijge.

Caricana massa, vijg-korf; top van vijgen.

CARIES, molm; olm; molsem; worm-steke; ver-wormtheid; spek-maede; sprokkel, *holl.* rot, rot-heid; vortheid.

Caries frumenti, koren-worm; kalander; klaer, *holl.*

Cariem contrahere, sentire, pati; Carie & vetustate corrumpi, molsemen; ver-molsemen; ver-olsemen; ver-molmen; ver-olmen; ver-miluwen, ver-meluwen; molen, *vet. fland.* worm-stekig worden; ver-rotten.

Cariosus, olmachtig; molmachtig; ver-molmt; ver-olmt; ver-molsemt; ver-wormt; ver-meluwet * vort, ver-rot. *Pira præmollia, putrescentia, fracida,* ver-molsemde peiren.

Cariosum lignum, doof hout. *Cariosus stipes,* dooven stek.

CARINA, *pars navis quam alvum, uterum, aut ventrem vocant,* beuk van 't schip; kiel; bodem van 't schip; schip-bodem; hale-schip, *sax.*

CARLINA, ever-wortel.

CARMELITA, vrouwen-broeder; carmelijt.

CARMEN, lied, liedeken; dichte, ge-dichte, ge-dichtsel; veers; sonet; poëterije.

Carmen homæoteleuton, homæoptoton, præcipuè cùm Teutonicum, rijm, rijme, rijm-gedichte: *si Latinum,* klippel, kluppel, kleppel-veersken.

Carmen extemporaneum, knie-dichte.

Carmen chronicon, chronographicum, jaer-gedichte; incarnatie.

Carmen fescenninum, obscenum, hoeren-liedeken; on-tijdige rijm.

Carmen inconditum & ineptum, lamme sang; lam liedeken; lam ge-dicht.

Carmen condere, componere, pangere, ludere, dichten een lied.

Carminis numerus, lul, lol; de vois, de wijse van een lied.

Carmen, incantamen, be-sweeringe.

CARMINARE, kaerden; kretsen, *holl. sic.* hekelen, *q. d.* haekelen.

Carminarius, Carminator, wol-kaerder; wol-klopper; wol-slaeger; kemmer; hekeler; kaerder.

Carminator gossipii, kottoen-slaeger.

Carminatrix, kaerdersse; wol-kaerdster; kemmersse; kemstere; hekelersse.

Carminatio, kaerdsel.

CARNALIUM, *vulgi, gemma rubedine dilutâ,* karneol.

CARO, vleesch, vleisch.

Caro musculosa, musculis inclusa sine ossibus, spier, spierink; poesel-achtig vleesch.

Caro callosa, superflua, & excrescens, wen; over-was van 't vleesch; quak van vleesch.

Caro mortua in vulnere ulceréve, caro putrida, putrescens, vuil vleesch.

Caro emortua ex ulcere vel inflammatione, mord-mael, mor-mael (1): *id est,* mort mal.

Cartilago, knorsel; knors-been; knorsp-been, knorspel-been, knorspel-beenken; kraek-beenken; knoop-beenken; kruspel-been; kraeke-been; kraekeling; krospel;

(1) Aldus in *Append.* doch zonder de valsche uitlegging « mort mal »; in het *Etym.* « Dood-vleesch / moord-mael. *Gangræna* ». Vrg. daar ook « Dood-maele » en « Dood-nepe ». In « moord-mael » schemert nog de oorspronkelijke beteekenis van « moord » door, t. w. dood.

krospel-beenken; knospel-beenken; fas, vas, vasch; week-been, week-beenken.

Caro recens, non salita, versch vleesch; on-gesouten vleesch; groen vleesch, *sicamb.*

Caro conditanea, salita, muriatica; carnes salsugine conditæ, muriâ duratæ, gesprengt vleesch, *sale aspersa,* gesouten vleesch.

Caro assa, gebraeden vleesch.

Caro tosta, vulgo Carbonada, roost; herdst, heerdst, hardst; carbonade; kolen-harst.

Caro infumata, fumo durata sive siccata, gerookt vleesch; digen vleesch.

Caro lixa, elixa, gesoden vleesch; grapen-braed, *sax. sic.*

Caro fricta, vel frixa, geroost, gefrijt vleesch.

Caro jussulenta, jurulenta; Carnes è jure, huts-pot; *à concutiendo, quòd à coquo in ollâ fervente succutiantur;* pot-harst; grupen-brauw, *Emd. & Bremens.*

Caro ferina, wild-braed; venisoen, *&c. Vide, Ferina.*

Caro aprugna, beeren-vleesch.

Caro agnina, lams-vleesch.

Caro ovilla, vervecina, schaepen-vleesch; weeren-vleesch; hamelen-vleesch; oien-vleesch.

Caro bubula, ossen-vleesch; rund-vleesch.

Caro vitulina, kalfs-vleesch (1); suiker-vleesch, *ni potiùs,* suig-vleesch.

Caro porcina, suilla, verken-vleesch; baek, baeke, baeken-vleesch; baek-spek, *fland.*

Carnis portio exossis, musculis inclusa, hijse, spier van vleesch.

Carnes laterum; carnis delicatioris & tenerioris atque albioris pars in avium pectore, het wit; spier.

Carnes minutim tritæ &c. Vide, Minutal frixum, vel, Protrimenta & Isicium.

Carnibus condiendis herbæ, vleesch-kruid.

Carnem putridam exscindere, vliemen den sweir.

Carnium frustis configendis ac prehendendis baculus præpilatus, vleesch-priem; vleesch-haek; vleesch-rieksken; vleesch-vorksken.

Carnis frustum, stuk-vleesch; snede-vleesch; schelle-vleesch. (1)

Carnis frustulum tostum, roosteie; roosteiken: rammeken, *fland.*

Carnium liquamen; jusculum è carne; & ossa carnis, vleesch-soppen; vleesch-nat; vleesch-moelie, *sax. sicamb.*

Carnisprivium quadragesimale, vulgi, vastene.

*Carneus, carnosus, * carnulentus* — vleesch-achtig; vleesch-vol; vol-lijvig.

Carneus color, vulgi, lijf-verwe.

Carnis concupiscentia, vleeschelijken lust.

Carneus, Carnalis, vleeschelik.

Carnis petulentia effervescere, vecht hebben, *Pelgromio.*

Carnarium, Carnaria taberna, vleesch-winkel; vleesch-halle; vleesch-hank; vleesch-huis.

Carnarium, forum carnarium, vleesch-merkt.

Carnarium, locus ubi carnes asservantur, karnier.

Carnarium vas, orca cadúsve in quo salsamenta & carnes muriatæ conduntur; vleesch-kuipe; vleesch-stande.

(1) *Etym.* kalf-vleesch.

(1) Aldus in het Hs. *Etym.* « stuk vleeschs ». « Snede-vl. » en « Schelle-vl. » ontb. bij Kil.

Carnarium; locus ubi carnes, suspensæ fumo durantur & conservantur; hang, hank; vleesch-hank; wieme, wimme.

Carnarium suillum, lardiere, *vet. fland.*

Carnarium tempus, dies Carnarii, vleesch-tijd; vleesch-dagen, *Tempus à Natali Domini inclusivè usque ad quartam feriam Cinerum exclusivè, quo Romanæ ecclesiæ ritu carnibus vesci licet.*

Carnarius, vleesch-houwer; been-houwer; been-hakker; knoken-houwer, *fris.,* vleesch-verkooper; vleesch-manger, vleesch-menger, *vet.*

Carnifex, beule, beul, bole, bodel, beudel; hang-dief; hang-man; dief-hanger; dief-henker; af-houwer, *holl. gorc.* vleesch-houwer, *vet.* scherp-rechter; nae-rechter, nae-richter, *vet. ger.* stokker, stokke-knecht; raven-kok.

Carnifex, Carnificisve servus, rakker, *sax. fris. holl.*

Canificina, slacht-huis; slag-huis; slag-banke; vleesch-banke.

Carnificina, locus publicus in quo jussu magistratus homines sontes à carnificibus occiduntur, beulije, beulerije; ge-recht, gericht; galgen-velt.

Carnificina, marter.

CAROPLEBAS, kokketrijs; basiliscus. (1)

CAROLUS, kaerle, kerle.

CAROS, slaep-siekte.

CAROTA, karote, karote-wortel, *q.* gaer-root, *prorsus rubra. Carota subalbida,* pote, pee, poote; pastenake; moore.

CARPENTUM, waegen; staet-waegen; hangende waegen. *Vide,* CURRUS.

Carpentarius, waegen-maeker; raei-maeker, rade-maker; karpentier.

CARPERE, plokken, plukken; pellen; lesen; ruepen, roopen, ruppen; teesen; teppen, *fris.* af-plukken; af-pitsen; af-pellen; peuselen.

Carpere summis digitis edulia, seu cibaria varia, peuselen.

Carpere linum, cannabim, lanam, fimelen, femelen, fijmelen, *fland.*

Carptus, carptura, krappe; rappe; pluk, pluksel, plukkeling.

Carptus lanæ, sive, Carminatio, kaerdsel.

Carpia, vulgi, karpie, karpije; pluksel oft schrabsel.

Carptim, hier ende daer.

Carptim aliquid agere, loren.

Carptor, qui cibum carpens scindénsque præministrat, veur-snijder.

Carpere, reprehendere &c. be-schimpen, be-schampen; over-haelen; be-grijpen; deur-nemen; taxeeren.

Carptor, be-grijper.

CARPINUS, spindel-boom; spindel-hout; *à fusis nempe. Vide etiam,* EVONYMUS.

CARPIO, CARPIA, *vulgi,* karper.

Carpionis latioris genus, karuts, *sax. fris.*

CARPUS, ge-wricht van de hand; stompe.

in Carpum mittere manum, tasten den pols.

(1) Aldus in het Hs. De afschrijver heeft zich vergist: l. CATOBLEPAS. (Plin. H. N. VIII. 21.32) zooals het ook in het *Etym.* staat. Doch Kil. had het ook mis: het dier gr. ὁ κατωβλέπων, of ook τὸ κατώβλεπον (Athen. Deipnos. V. 221, B) is geen serpent, maar eene soort afrikaansche hertegeit.

CARRUS, CARRUM, CARRUCA, karre, kerre; karrijne, *vet fland.*

Carri agitator, Carrucarius, karre-drijver; karre-man; voer-man; voerer, voerder; wage-man; waegener.

Carro vehere, vectare, karren.

Carrus tenebrosus, nebulosus, nevel-karre. *Vide, Foro cedere.*

Carrucarius corbis, waegen-korf.

CARTAMUS, wild saffraen.

Cartilago, vide, CARO.

CARUM, CARVI, suiker-pee.

CARUS, lief; lijf, *vet.* weerd; minsaem, minsaemig; minnelik, * gelieft.

Carus amicus, vriend ende weerd.

Carus intimè, herten-lief. *Carus, gratus & preciosus*, lief ende weerd.

Cara dilecta, amata, kare, kaerken, *propriè Electa, à* karen, *eligere, vet. sax.* ge-lieve. * *Carior*, liever.

Carisimus, liefste.

Caritas, liefde.

Carus, dier, duer : *non Carus*, on-dier. *Carius reddere & Carius fieri*, ver-dieren.

Carè, vrindeliken, *&*, dier-koopig.

Caritas, dierte. *Caritas annonæ*, dieren tijd. *Caritatem inferre, accendere*, den op-slag maeken; dierte ergens in brengen.

CARYATIDES, *signa consimilia atlantibus, muliebri specie*, portanten.

CARYOPHYLLUM, nagel; kruid-nagel; groffel-nagel; genoffel-nagel.

Caryophyllata, nagel-kruid.

Caryophyllæa, flos Caryophyllæus, Ocellus, Caryophus flos major, genoffel-bloeme; genoffel; groffel; geroffel; garoffel-bloeme; nagel-bloeme; pot-bloeme, *quòd in ollis collocetur ac servetur;* angiere, angeliere, *holl.* gras-fillet, *hol. q. d.* gras-violieren.

Caryophyllaeus flos minor, pluymkens.

Caryophylli minoris species, Armerius flos, keiken; hoepeel-bloeme, *fland.*

CARYOTA, dade, dadel.

CASA, *Casula*, hutte, hutteken; kot; logie, loetse; bode, boede, boeie; keete, keetken; keese; buer, *sax. sic.* kaban.

Casa frondea, prieel.

CASEUS, kase, kese, keese.

Caseus major, kantert, kantert-keese; hobbe, *holl.*

Caseus minor, Caseolus, kaesken, keesken.

Caseus manualis, hand-kese.

Caseus hiemalis, hoi-kaese, *holl.*

Caseus ex mero lactis cremore, saen-kese.

Caseus oxygalacticus, klobbersaen; klotter-melk *fl.*; klonter-melk.

Caseus molliculus, Caseus gelatus, glaciatus, coagulatus, concretus, platte keese.

Caseus nimio coagulo, nimióque scorto vitulino corruptus, lebbige kese.

Caseus recens & mollis, musteus, versche kaese; spikkel-kaese, *holl. fris.*

Caseus conditaneus, condititius, pot-kese.

Caseus ocellatus, fistulosus, plenus foraminibus & cavernulis, parum pressus, ge-oogde keese; gegaetten keese.

Caseus ovillus, schaepen-kaese.

Caseus orbicularis, kloot-kaese.

Caseus salsus & inveteratus, vilis & rusticanus, loer-man.

Caseus Parmensis, Parmesaen.

Casei laminula, snede kaes, *Lud. Vivæ.*

Caseale, kaes-huisken.

Casearia forma, fiscina, fiscella, scheene; kaes-schene; kaes-vat; kaes-forme; vissel; kaes-horde.

Casearia taberna, kaes-kraem; kaes-winkel.

Casearius, suivel-macker; suivel-verkooper; kaes-kooper.

CASIA, kaneel. *Cassia lignea;* baseler.

CASIOLA, kasuifel, *sacrum pallium.*

CASSIDOLABRUM, *vulgi; Vide, Securis longa.*

CASSIS, helm, helmet; bekkeneel; salade, zelade; morion, morrion; top-huive; kop-huive; koiffe, koifve, *vet. fland. Gallis, hodie*, Coiffe *pro capillari reticulo.*

Cassis humilis & sine cono, pot-huive.

Cassidis apex plumeus, helm-struis.

CASSIS, *rete*, wand, want; net, nette; gaeren, gaeren-nette; jaegers-garen; jagt-garen, jagt-net; gesponnen garen.

CASSITA, *Vide*, ALAUDA.

CASSUS, ledig; ijdel. *Cassus lumine, animâ*, dood; gestorven.

Cassum facere, casseeren.

CASSUTHA, schorfte; wrange; vilt-kruid.

CASTANEA, kastanie : *major & rotundior*, maroene; *& pro arbore*, kastanien-boom.

Castaneæ echinatus calyx, seu operculum, kastanien-schelpen.

Castanetum, kastanien-bosch.

Castaneus color, taneit, tanneit, teineit; lever-verwe; roaensch; coleur de roi.

CASTELLUM, *aquæ fontis aut pluviæ receptaculum, è quo fistulis aqua redditur*, fontein-schotel; konduit; kolk; regen-bak.

* *Castellum, Castrum minus, Vide*, CASTRUM.

CASTERIA, kajuite; *locus in navi ubi remi & gubernacula reponuntur.*

CASTIGARE, kastijden, kastijen; straffen, straven met woorden; deur-nemen; over-gaen; kalangieren, kalengeeren; kapitelen.

Castigatus, gestraft.

Castigator, dwingland; ringelmeester.

Castigatio, kastijdement, kastijdinge. *Castigatio fustium & virgarum*, stoepe.

CASTOR, bever, beever; bever-swijn.

Castoreum, bevers-kullen; bever-smout; bever-geil, *id est testiculus fibri vel castoris; aliis* bever-gijl, *id est, chylus castoris.*

CASTRARE, lubben; ruinen, ruenen; veuren, voeren, voren; snijden; ver-snijden; kul-snijden; geil uit-snijden; kullen uit-werpen; ont-mannen; heilen, *ger. sax. sic.* munken; kapuinen; kloppen, *vet.* maeken, *fland. Gand. Castrare suem*, gelten.

Castratus, gelubt; gevuert; versneden; hoden-loos; ont-mant. *non Castratus*, on-gelubt.

Castrator, lubber. * *Vide*, EVIRARE.

CASTRUM, *Castellum*, slot; borg, burg, borgt, *à* borgen, *sive* bergen, *id est, in tutum recipere, servare, ut in loco munito, edito &c. hinc &* wijk, wijg-huis, *à receptu in tutum, Alfricus Saxo. Proinde in* wijk *sive* wik, *multa opidorum & pagorum nomina desinunt apud Germanos & Anglos [alii* wijk *in nominibus opidorum &c. deducere malint à* VICUS *Latino; ni et illud à* wijk, wijken *q. re-*

ceptu, deducatur F. R.] kasteel; steen; basteie, basseie, pasteie; bastillie; kassel. *Castellanus & Castaldus, vulgi,* kasteel-man; kastelein.
Castellania & Castaldia, vulgi, kasteleinschap.
Castellum aquarum. Vide supra.
Castra ante tendentia, schantse, veur-schantse.
Castra, orum, seu stativa, seu temporaria, leger; heir-leger, her-leger; krijgs-leger; veld; veld-leger; kamp; ge-telde, *vet. fland. Castra ex curribus,* waegen-schantse; wagen-borg.
Castrorum lorica, borst-weer, borst-weringen; schantse.
Castrorum præfectus, veld-heere; leger-heer.
Castra metari, ponere, figere, collocare, legeren; leger-slaen; slaen den leger; neder-slaen ende woninge nemen; kampen; kampeeren.
in Castris agere, liggen te velde.
Castra movere vel amovere, vertrekken; op-breken; op-trekken; ver-legeren.
Castrametator, leger-heer.
CASTULA, veur-schoot; schoot-kleed; veur-doek; schorsse, schorte, schors-kleed, schorte-kleed; bad-doek; bad-kleed.
Castula pellicea, schoot-vel.
CASTUS, kuisch; suiver; rein, reen, reinig; eerlik; tuchtig.
Castè, reinlik, reinliken; suiverlik; eerlik; eerliken; kuischelik.
Castitas, Castimonia, suiverheid; renigheid, reinheid; kuischeid.
CASUBULA, CASULA, *vulgi,* casuifel.
CASUS, *lapsus,* val· af-val.
Casus fortunæ, fortuitus, val; ge-val; toe-val; ver-val; raek; geluk; gluk; plucht, *fland.* waeg-schotel, *metaph.* wan-raek, *vet.* avend-ure; cas; terme; incident.
Casus aleæ, kansse.
Casus adversus, infestus, on-geluk; snevel, sneuvel; on-ge-val; weder-val; mis-quaem; mis-raek; mis-val; mis-wende, *vet.* qualik-vaerd; mes-kief, mis-kief; meschef; inconvenient.
Casu, Casu fortuito, bij avendure; aventuerlik; bij ge-val; misschien; magschien; licht, viel-licht; on-gevaerd, on-gefaerd, *germ.*
Casu evenire, be-vallen.
Casuale, ge-vallig, *Grotio.*
CATABAPTISTA, her-dooper; weder-dooper.
CATACLYSMUS, sond-vloed; diluvie.
CATADROMUS, loop-plaetse; ren-baene; ren-plaetse; tornoi-plaetse, toernoi-plaetse.
CATALOGUS, lijste, list, liste; blaffaerd; register. *Catalogus propriorum nominum,* rol; naem-rol.
Catalogus causarum, rol.
Catalogus bonorum, inventaris van goeden.
Catalogum recitare, op-lesen de naemen.
CATAMIDIARE, schavotten; schavotteeren; op de kaeke setten.
CATAMITUS, minne-genoot, mingenoot, mingnoot; bardasse.
CATAPHRACTUS, CATAPHRACTARIUS, kriegs-man in 't volle harnas; gewapend van den hoofde tot de voeten.
Cataphractus eques, armiger, kurisser; wapentuer, *vet. fland.*
CATAPLASMA, plaester.
CATAPOTIUM, pille, pilleken.
CATAPRORATES, *funis cum plumbo, quo fundus & maris altitudo exploratur,* grond-loot; diep-loot; werp-loot.

CATAPULTA, arm-borst, *ger. sax. sic.* bank-arm-borst; oestal, oestele, oistal, oostal.
Catapultæ species, blije; springael; sprinkhael, sprink-gael; springel, *vet.* tribok *vet. ger.*
Catapulta ejaculandis saxis, katte.
Catapultæ, sive Catapultarium telum jaculúmve, quareel, kareel, *vet.*
Catapulta igniaria, busse, bosse; schiet-busse; ge-schut; donder-busse; artillerije.
CATAPUTIA MINOR, sprink-kruid; sprink-koren; sprink-wortel.
CATARACTA, CATARRACTA, *emissarium excludendis, retinendis vel emittendis aquis,* waeter-sluise, sluise; rabot; sijle, sille; spuie; erke; sas; sate; spije; *Claustrum videlicet quo mare vel excluditur vel admittitur,* dam; *hinc nomina locorum,* Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, &c. *Ad. Jun.*
Cataractâ aquas cohibere, steigen, steigeren het water.
Cataracta in agro, se ultro claudens, veken; *cum strepitu & fragore,* klap-veken; val-veken.
Cataracta, porta ex funibus aut catenis pendens, quæ attolli & demitti potest, hek, hekke; egge; ek; eg-balie; schof; schoffet; schof-hekke; val-poorte; val-hek; schors-poorte, schort-poorte; balie; slag-poorte, *sax. sic.*
Cataracta oculorum, vulgi, schemeringe; oogen-vel; sterre, starre, *ger. sax.*
CARARACTES, scholffert; scholver. *Vide,* LARUS.
CATARRHUS, hoofd-vloed; snof, snuf; snoteringe; snoter; snuive; neus-drup; katarre; quinterne.
CATASCOPUS, be-spieder.
Catascopium, bergantine, brigantine; fregat; fuste; be-spieder; loods-mans-boot.
CATASTA, kaeke; schavot; stok.
Catasta veterinarii, hoef-stal.
CATASTROMA, over-dek van 't schip * waering. *Vide etiam,* AGEA, *&,* NAVIS.
CATASTROPHE, ende, einde; uit-gang des spels.
CATASTUS, gevangen slaeve.
CATECHESIS, instructie.
CATELLUS, *Vide,* CATULUS.
CATENA, ketene; veter; schakelinge. *Catenula, Catella,* keten-ken.
Catena collaris, hals-ketene.
Catena tensa, rad-sperre; span-ketene.
Catenæ anulus, ansa seu ansula, hamus, schakel. *Catenulæ loricæ,* malien van 't pansier.
Catenare, Catenis vincere, ketenen; be-ketenen; veteren. *Catenas iniicere, in Catenas coniicere,* vangen; slaen in 't ijser.
Catenatus, Catenâ religatus, ge-vetert.
Catenata sera, veter-slot.
CATERVA, schaere; hoop; menigte; menge; *ger. sax.* bande, bende; squadron; companye.
Caterva nebulonum, ge-boefte.
Catervatim, hoopelinks; hoop-wijse; kudde-wijs.
CATHARTICA PURGATIO, *medicamentum catharticum,* purgatie; schijt-drank.
CATHEDRA, stoel; stal, *vet.* seedele, *& per syncopen,* seele; setel.
Cathedralis Ecclesia, dom, dom-kerke. *Vide,* DOMNUM.
Cathedralium Canonicorum Collegium, dom-stift; dom-capittel.

CATHOLICUS, Catholijk.

CATILLUS, *molæ lapis superior,* molen-looper; looper; oppermolen-steen.

Catillus, Catillum & Catinus, Catinum, kom, kommeken; nap; diepe schotel; schotel. *Catini margo extremus,* boord, oft rand vande schotel.

Catillare, snoepen; lekken ende suipen.

Catillo, snoeper; smetser; schotel-lekker; pateel-lekker; lek-pateel; lek-maraud; taloor-lekker; pannelekker; lek-spit; lekkaerd; lekker; lakker; lekker-tand.

CATTARIA, *herba æluris male valentibus expetita,* kattenkruid; nipte, nepte.

CATULUS, jonge der gedierten.

Catulus, Caniculus, Canicula, hondeken; worpeling; wolpe, wulpe, welpe; Belf, *Jo. Aventino, qui hinc deducit, Belfardus, Guelpho &c. Catulus ferreus,* grijp, grijphond.

Catulus felis, katteken.

Catellus Melitæus, Catellus quem matronæ & puellæ otiosæ ac delicatæ in sinu fovere solent, jong-vrouwen hondeken; schoothondeken; speel-hondeken. *Catellus Melitæus naribus depressis,* kamus, kamusken.

Catulire, brustig, bruistig, brumstig, brunstig zijn; kril zijn; tuchtig, *aut meliùs,* tochtig zijn; rammelen, rimmelen; loopen * loopig zijn — rooden, reuden; rammen, remmelen; ruissen, *holl.* heet oft ritsig zijn; drijven, *vet.* peerdig zijn, *de equis.*

Catuliens, heet, hittig; ritsch, ritsig; kril, krillig; reudig; tochtig, tuchtig; spulx, *holl. fris.* loopig, loopsch; jachtig; drevig, drijvig.

Catulitio, brunst, *sax. sic.*

CATUS & CATTUS, *ælurus,* CATA, CATTA, *felis,* kater; katte.

CATUS, wijs; gauw; sneeg. *q.* snedig, *acutus;* hesse, *holl. heusd.* (1) kater, *metaph. id est, sagax.*

CAUCULATOR, *Vide,* GAUCULATOR.

CAUDA, stert, steert; *à* stieren, *sive* stueren, *inquit Becanus, quòd caudæ in avibus idem usus sit, qui gubernaculi in navibus. Quid quòd & canes in currendo caudâ velut gubernaculo utantur. Et, quod maximè huic etymologiæ Becani suffragatur, Sciurus levissimo ligno vel cortici insidens, caudâ erectâ velificans fluvium traiicit, utitúrque caudâ pro velo. Porrò,* CAUDA, wadel, swants, *ger. sax. sic.* quispel, *vet:*

Caudæ os, stiet-been; steertbeen.

Cauda vulpis, vos-swants; vossen-steert.

*Caudatus * codatus,* — gesteert.

Caudâ mutilus, steert-loos.

Cauda salax, kul; mannelike roede; ende.

Caudam motitare, agitare, movere, Caudâ micare; Caudam per intervalla jactare; Caudâ motâ adblandiri, quik-steerten; quispelen; quispelsteerten; wip-steerten, wispelsteerten, wepel-steerten; vlichelsteerten, vlich-steerten.

Cauda tremula, avicula caudam assiduè vibrans, quik-steert.

Cauda pecorina, leporina, herba, perlen-kruid; steen-saed.

(1) De bewerker heeft zich verkeken: het woord « Hesse » *Catus, felis* (in het *Etym.*) behoort tot het voorgaande art.

CAUDEX, *ut arboris,* &c. bol, bul des booms; stam; blok; stok; steel; stael, *vet. fland.*

Caudex ramis & foliis exutus, stompe.

Caudex, homo, bengel, bingel; kloete.

CAVER, *&c. Vide,* CAVARE, CAVUS &c.

CAVERE, *Cautionem adhibere,* ergens op acht hebben, nemen, oft slaen oft op eenig ding; wachten; toe-sien; hoeden, hueden; verhoeden, veur-hoeden, ver-sien, *aut potiùs* veur-sien; be-letten; ver-mijden; schouwen, schuwen; op sijne hoede zijn.

Cavere diligenter ne res quæpiam lædatur, lamen, *Becano.*

Cavere rebus suis, ver-sekeren sijne saeken.

Cave tibi, wacht u. *Cave tibi ab illo, Cave illum,* wacht u van hem. *Cave,* wik, wijk.

Cautus, Cavens sibi, be-hoedsaem; wijs; gauw; schalk; ge-waer; fijn; loos; batsch; kater, *metaph.* veursichtig.

Cautè, be-hoedsaemlik; veursichtlik; wijslik; fijnkens; schalkelik.

Cautio, hoede, huede; veurhoede; ver-hoedinge; veur-sorge; wachte, waeke; provisie; toe-sicht; veur-sekeringe.

Cavere, Cautionem dare, goed doen de schaede; borge stellen; seker doen, *Grotio.* seker stellen; ver-sekeren; ver-gewissen; waeren, waerden; waerschap doen; waerborgen; warandeeren, garandeeren; asseureeren. *Cavere hypothecis,* verborgen.

Cavere alieni de pecuniâ, versekeringe doen van gelde.

Cavere absentem ratum habiturum, ver-vangen.

Cautio, Cautela, borge; seker, *fl.*; seker borge; sekeringe; ver-sekeringe; sekerheid; waerschap; waerande; waerandschap; garandschap; kautie; asseurantie.

Cautio fidejussoria vel pignoratitia, ge-were, ge-weere, ge-waere, were.

Cautio reciproca, reversale.

CAVERNA, *Vide,* CAVUS, *Cavare &c.*

CAVILLUM, CAVILLATIO, schimp; schimp-reden, schamp-reden; schimp-scheut; boetse, bootse; be-spottinge; spot; spotterije; spot-woord; spot-reden; schabbe, schobbe; scheut, scheutken.

Cavillare, Cavillari, Cavillum in aliquem jacere, schimpen; schampen; be-spotten; schobben; schobbeeren; schoppen, *vet. fland.* babben, *fland.* beenen, *fland.* scheewen (1) *fland.* schieten, *adag.*

Cavillator, spotter, be-spotter; gekker, gekkaerd.

CAULA, schaeps-hok; schaepskoie; schaeps-stal.

Caulæ, pori, sweet-gaetkens.

CAULIS, *caulis pennæ,* schacht, schaft; schacht van de penne; pennen-steel; bloed-veder; pijpe, *vet. fland.*

Caulis herbæ, stele, stangel van 't kruid; stange; stael, *vet. fland.* stengel; struik; stapel, *vet.* dodde.

Caulis intermedium, geniculum vel nodus, stangel-knoopken.

Caulis, Caulis brassicus, koole.

Cauletum, kool-hof; kool-tuin.

Caules Jovis, herba, donderbaerd, donder-bladers.

CAUPO, weerd; her-bergier; tapper; bier-tapper; tafel-houder;

(1) *Etym.* Scheeven.

tavernier ; kroeger ; hocker, hueker ; hukker.
Caupo militaris, soeteler, soeseler in de krijg. *Caupo sordidus*, hoeteler.
Caupona, her-berge ; kroeg ; weerds-huis ; tap, tapperije ; teer-huijs, *vet.* taverne.
Cauponari, *Cauponem, sive stabularium aut pandocheum agere, esse ; Cauponam exercere*, her-berge houden ; kroegen, *sax.* tappen ; ten tap oft in't klein verkoopen ; soetelen, als in de krijg, *&c.*
Cauponari, hoetelen ; soetelen ; lorren-draeien ; grimpelen, grempelen.
CAURUS, noord-westen wind, *ab occasu æstivo.*
CAUSA, saeke ; oor-saeke ; occasie ; occasoen, oxsuin, *fland.* aensien ; eene waarom, *Grotio ;* middel, med ; redene ; stuk ; kas ; kause.
Causa movens ; Causa princeps, prima & præcipua, oor-sprong ; oor-saeke ; hoofd-saeke ; hoofd-punt ; aen-laet, *vet.* motijf.
Causâ, om ; tot. *ad discendum, discendi causâ*, om te leeren ; tot het leeren.
eâ de Causâ, propter eam Causam, daer-om.
Causâ, wege ; *ob, propter ; videlicet ; ob Causam*, &c. van wege ; *necessitatis Causâ*, van noods wege : *Integra à me virgo est*, sij is noch maegd van mijnen wege.
Causâ, wille. *Illius causâ*, om dies wille : *causâ tuâ*, om uwen wille.
Causam ob hanc, hac de Causâ, hier-om ; hier-deur. *Causâ mei, tui*, mijnen t' halven ; uwen t' halven.
Causæ nomen, prætextus, pretext ; pretensie.

Causa formalis, modus, eenen hoe : *Causa finalis*, eenen op dat, *Grotio.*
Causam in aliquem reiicere, wijten.
*Causam dare, præbere, inducere, in causa esse * Causari* — ver-oorsaeken ; be-oorsaeken ; de oor-saek zijn ; oor-saek geven ; kauseeren.
Causas nectere, ducere, fingere, & Causari, Causando in longum ducere, bij-brengen ; futsel-boek soeken ; delaieren ; de schuld, d'oor-saek &c. ergens op leggen, steken, schuiven.
Causativus, Causalis, oor-saekig.
Causa forensis, judicialis, lis, ding, dink ; dijnk, *vet.* ge-ding, ge-dinge ; recht-plichtinge ; raeds-handel ; handel, handelinge ; saeke ; querelle ; questie, * proces — instantie.
Causâ indictâ, on-verandwoord ; on-bewettigd.
Causæ caput, cardo, hoofd-artijkel.
ad Causam nihil pertinens, impertinent.
*Causas agere, * actitare — Causidicum esse*, dingen ; postuleeren ; voeren een saeke ; plaederen, plaieren, pleiten ; procureeren. *Causam alicuius agere, defendere*, woord doen voor iemanden ; tael-spreken.
Causam dicere, se tueri, se depurgare apud judicem, & adversus accusatorem depugnare, ver-weeren de saeke. * *Causæ defensor*, ver-weerer in recht.
Causam alicuius tueri, staen veur oft met iemand ; houden, aenhouden met iemanden.
Causam alterius suscipere, waeren, waerandeeren, garandeeren, waerborgen ; *Causam alterius suscipiens*, waer-borg, waerande, garande.
Causam verbis sive ore agere, non

scripto, verbaliseeren : *Causæ oratio*, verbael.
Causam ad arbitros reiicere, bedraegen ; ge-draegen.
Causam componere, ver-dedigen, ver-dedingen, ver-daedingen.
Causæ desertio facta absentiâ vel negligentiâ partium, ver-suimenisse van recht.
Causam retractare venia codicillari, privilegio diplomatis, &c. sich doen releveren te hove.
Causæ expositor, referendaris ; rapporteur.
Causas cognoscere, dingen, *sax.*
Causam procurare, soliciteeren een proces.
Causarum curator, soliciteerder van processen.
Causam obtinere, expugnare, vincere, winnen 't gedinge ; triomfeeren.
Causâ cadere, succumbere, Causam amittere, ver-liesen het ge-dinge ; vallig oft vellig worden, *vet.* neder-vallig oft neder-vellig zijn.
Causâ litéve cadens, succumbens, vallig, vellig ; succumberende in rechte.
Causarum catalogus, rol.
Causarum loculus, pleit-sak ; lauwer ; lauwer-sak, *Causidici pera, sacculus litium.*
Causarum armamentarium, greffie, griffie.
Causa criminis, criminalis, ex crimine ; capitalis, kriminele saeke ; bloedige saeke ; hals-saeke.
Causidicus, vindex juris, taelman, *Causidici*, tael-lieden ; taelspraeke ; tael-spreker ; tael-voerder ; veur-spraeke ; redenaer ; aen-wald, *ger. sax. sic.* lauwer, *vet. q. d. legista ;* advocaet ; procureur.
Causas agere, Causidicum esse, postuleeren ; advocateeren ; advocaet zijn.

Causidicus veterator, procureur oft advocaet van quaede saeken ; huer-praeter.
Causidici oratio, veur-spraeke.
CAUSIA, vilt ; vilten-hoed ; somer-hoed ; schijn-hoed ; scheen-hoed ; schaeden-hoed, schaduwen-hoed. (1)
CAUSON, kortse ; koud ; koud wee. *Causus*, brandende hitte.
Causticâ arte insculpere, bijten ; etsen.
CAUTERIUM, bern-ijser ; mark-ijser ; brand-ijser, *ferrum quo notæ inuruntur, membra morbida aduruntur*, &c.
CAUTIO, *Vide*, CAVERE &c.
CAUTES, CAUTIS, kleppe, klippe, kluppe ; rotse, rootse ; root-steen, (2) steen-rootse ; steen-klippe ; schore, schorre, schoore.
CAVUS, hol ; gul, gull.
Cavus, cavum, een hol ; sluip-hol ; kote ; kot ; kuil, κοῖλος ; ge-holte, ge-heulte.
Cavus murinus, muisen-hol.
Cavitas, holheid ; holligheid ; holte, heulte.
Cavare, holen, heulen ; groeven.
Cavatus, ge-holt.
Cavædium, Cavum ædium, hof ; veur-hof.
Cavea, Caveola, keete ; keese ; kaveete ; kevie ; kauwe, kouwe ; koie ; gaiole, gioole, geoole ; hok ; renne, rinne ; vogel-renne ; dokke, *fland.* muite ; kajie ; (3) klokke, *à similitudine campanæ ;* vogel-buer, *sax.* vogel-gioole ; vogel-huis, *Cavea aviaria.*

---

(1) *Etym.* « schaed-hoed. j. schaeduwen-hoed » en « schaeduwen-hoed / schaeden-hoed, *vet.* »
(2) Aldus in het Hs. L. met Kil. « rootsteen. »
(3) *Append.* « Cagie ».

Cavea gallinacea, haens-korf.

Caverna, een hol; kot; kuil; denne; sluipe; spelonke. *Cavernula*, holleken.

Caverna pestiferum spiritum exhalans, stink-gat.

Cavernosus, holachtig; hol.

CEDERE, wijken; ruimen; swichten; op-geven.

Cedere, retrocedere, gompen, *helvet.* gomt nicht, *noli retrocedere.*

Cedere alicui re aliquâ, af-stand doen; ver-tijden, ver-tijen; verlijden, *Grotio.*

Cedere loco, ver-plaetsen; versitten; ont-ruimen, *Grotio.*

Cedere navigio, loeren.

Cedere, Cadere prosperè, gelukken; be-komen : *Bene cedere*, wel be-komen.

Cedere foro, ruimen; slippe bieden; *Cedere bonis, ad aram Cessionis perfugere*, uit-gaan sijn goed; hand-lichten, *fland q. d. manum levare*, hand-lichtinge doen; cessie doen. *Vide etiam, Foro cedere, & Bonis cedere.*

* *Cessio*, wijk.

Cessio bonorum, boedel-afstand, *Grotio;* cessie.

Cessim, ruggelink; al deisende. *Cessim ire*, aerselen; achter-waerts gaen; ruggelen.

CEDRUS, Ceder-boom.

Cedrus Mauritana, wal-berk; *q. d. Betula Gallica, sive exotica* [*videndum an sit Citrus Mauritana, seu Thya, ligno seu radice crispa; ex qua mensæ olim confectæ auro contra caræ. Sed intelligo folia eius non Betulæ, sed Juniperi similia esse.* J. R.]

CELARE, helen; ver-helen; bergen, borgen; ver-bergen; bewimpelen, be-wempelen, *fland.* ver-donkeren; ver-duisteren; vermondpelen; be-mantelen; verstompen, ver-stompelen; onderhouden; hemelen, *vet. sicamb. holl. q. d.* heimelen * ver-steken.

Celatus, ver-holen; ver-borgen : *non Celatus*, on-verholen. *Celator*, heler.

Celatim, heimelik, heimeliken; secretelik.

Celare auro, argento, met goud be-slaen; be-silveren; *q. auro argentóve tegere, occultare, prætexere : alii à* CAELARE, *id est, insculpere, deducere malunt.*

CELEBER, CELEBRIS, ver-naemt; ver-maert; naemachtig; ver-roemt; be-roemt; ge-ruchtig; hoog beroemt. *non Celebris* on-vernaemt; on-vermaert.

Celebrare famâ &c. be-roemen; ver-maeren.

Celebritas, celebratio, ver-maertheid; be-roeminge.

Celebrare, handteeren; verkeeren; frequenteeren.

Celebrare, houden, *ut, Nuptias*, bruid-loft : *exequias, funus; diem festum solennia, hilaria*, &c. uitvaerd; vier-dag; be-gankenisse; hoog-tijd, houden; feesteeren; kopperen, kokerillen, *holl.* (1) be-gaen.

Celebritas, Celebratio, Celebris memoria, heugenisse; ge-heugenisse; be-gankenisse.

CELEBS, *ἄγαμος*, on-gehout; on-gebonden; ledig; ee-loos, echteloos; on-eelik; een-klippig, *fland. brug.*

Celibatus, ee-loosen staet.

CELER, rasch; snel; drade; rade, radde, *fris.* rap; knap;

(1) L. « kokkerillen » daar het *Etym.* « kockerillen » heeft.

gai; ring, ge-ring; ge-rasch; swinde; ge-swinde; locht, lochtig.

Celer vir, flugs man.

Celer valde & festinus, jagtig.

Celer manu, knap-handig, *promtus manu.*

Celer pedibus, licht-voet, lochtvoet.

Celer irasci, snel-tornig; haestig van hoofde. *non Celer*, on-rasch.

Celeriter, rasschelik; dra, drade, draei; rade, radde; ijlens; snellik; vaerdiglik; lochtiglik; ring; ge-ring.

Celeriter rapere, prehendere, capere, happen.

Celeres, reisigers.

Celerum tribunus, koning-stabel; konnestabel; konstabel.

Celeritas, lochtigheid; raschheid; snelheid; snelligheid; ge-swindigheid.

Celerare, haesten; spoeden.

CELEUSMA, *præcipuè nauticum*, hou, houw; hof, hoc (1); bof, *ab elatione vocis.*

Celeusma clamare, den hou, den hof, geven; hoffen ende poffen.

Celeusma celeritatem eámque moderatam equis imperans, hittig, hittighou, *Becan.*

Celeustes, hou-bootsman; opperbootsman; kommijt, komijt.

CELLA, *Cellula*, kamer, kamere; kamerken; *καμάρα, id est, fornix;* celle.

Cella actuaria, greffie, griffie.

Cella apum, Cellula sexangula, honig-rate, rote, ratel.

Cella caldaria, stove; sweet-bad.

Cella concamerata, testudineata, fornicata, arcuata, voute; welfsel; welvinge.

Cella meretricia, mot-kasse, & *cellaris meretrix*, kamer-katte.

Cella monastica, celle; kloostercelle &

Cellita, celle-broeder; lollaerd; mate-man, *vet. Ant.*

Cella, Cella penaria, promtuaria, Cellarium, keller, kelder; spinde, spijnde; renne; spende; bottelrije; spijker, *ger. sax. sic.* kabuise, *sax. sic.*

Cellæ penariæ præfectus seu Cellarius, bottelier; spijs-meester; sommelier; dispensier. *Vide etiam*, PROMUS *vel* CONDUS.

in Cella condere, seu, Cellario reponere vel recondere, kelleren, kelderen; kameren.

Cella rustica, spijker, *fris. holl.*

Cella salaria, spijker; sout-spijker.

Cella templi, Cella major templi, koor; hoogen-koor, *Steph. Pighio. vel, Cella templi pars secretior*, gaerw-kamer.

Cella vinaria, wijn-keller.

CELOX, *navis*, jagt, jagte; jagt-schip, bergantine, brigantine; heude, hode; kareveel, korveel; kogge, kog-schip; kage-schuit, *quibusd.*

CELSUS, hoog; ver-heven.

Celsitas, Celsitudo, hoog heid.

Celsitas animi, hoo-moed; hoogmoed, hoog-moedigheid.

CENCHRIS, *serpens maculosus*, plak-slange.

CENOTAPHIUM, baere; eerengraf; staat-graf.

CENSERE, * *existimare, putare*, achten; meenen, meinen.

Censere, æstimare, achten; schatten; setten; weerdeeren, waerdeeren. *Censere edulia, merces &c.* de spijsen ofte waeren keuren.

Censere pluris æquo, ver-schatten; over-schatten.

Censere, judicare, Censuram agere, oor-deelen; doemen.

(1) Hs.

Censor, regiment-heer; regiment-meester.

Censor morum, tucht-heer; tucht-meester; reformateur.

Censores jurati opificiorum, gesworene vanden ambacht.

Censor Ecclesiasticus, deken der geestelikheid; provisoor.

Censor, schatter; schat-meester; bede-setter; weerdeerer, waerdeerer; keur-meester.

Censura, sententie; reformatie.

Censurâ, tributis, vexare, gravare, schatten ende scheeren; verschatten; over-schatten.

Census, goed; in-komende goed; in-komste; rente; cijns, cijs * tins, thins, thiens, tijns, teins, *vet.* — uit-gang; cijns-recht oft uit-gang, *Grotio;* jaerlik in-komen.

Census hereditarius perpetuus, erf-cijns.

Census & cetera quæ præstare tenemur, plicht, pleg, plegt.

Census soli, qui principi penditur, frone, vrone, vroone, froone; heeren-cijns.

Census recognitionis vasalli singulis annis beneficii agnoscendi causâ datus, ken-penning.

Censibus statuere hypothecam, bepanden de renten.

Censum adferens, rent-baer.

Censuum annuorum dominus, possessor, rentier.

Censui obnoxius, Censitus, Censibus adscriptus vel annotatus, cijns-baer.

Census, æstimatio fortunarum pro cuius ratione tributum solvitur aut penditur, schild-tael, *vet. holl.*

Censio capitum, id quod principi per capita solvitur, hoofd-cijns; hoofd-cijs; hoofd-geld; hoofd-schattinge.

Census, id quod censibus singulorum imponitur; unde vulgo Impositio; schattinge; settinge; bede; schot ende lot; assijse, excijse, axcijse; tribuit; bede-geld; tol; maeltote, *vet. fland.* mael-geld, *vet. ger. sax. sic.*

Census qui per focos solvitur, schouw-geld.

Censum agere, schatten; schattinge setten.

CENTAURIUM, *herba*, santorie.

CENTO, sargie; bedde-kleed; lap-werk, lapperije.

Cento, carmen coagmentatum ex variis sensibus, linguis, aut vocibus hinc inde accersitis, schuim-dichte; geschuimde dichte.

Centones farcire, (1) brillen verkoopen, *adag.*

CENTRUM, middel-punt.

Centrum arboris, quast, ast, oest, *hol. fris. sic.*

CENTUM, hondert.

Centeni pars quarta, viginti quinque, quartier.

Centies, hondert-mael; hondert-werf.

Centuplex, Centumgeminus, Centuplus & Centuplicato, hondert-vout.

Centesimus, honderste.

Centena millia, hondert dusent.

Centena millia aureorum, Centies mille aurei, Centum nummûm aureûm millia, tonne gouds.

Centenarius, Centenarium pondus, centenaer.

Centuriare milites, volk aennemen.

Centurio, honderste (2) man; hopman; capitein; korporal, kaporal.

Centurio primus, koronel, kolonel.

Centurionis Vitis, Vide, VITIS.

(1) Aldus ook bij Kil. L. « *sarcire* ».
(2) Hs.

CENTIMORBIA, *herba*, egel-kruid; penning-kruid.

CENTINODIA, *herba*, weg-gras.

CENTUM CAPITA, *herba*, kruis-distel.

CENTIPEDIA, *insectum*, steen-worm; rupse, rupsene, ruepsene; hondert-voet, *fland.*

CEPA, CEPE, aiuin, oiuin; ulk, olk, *sicamb.*

Cepula, klein aiuinken; kriel-aiuin; cebolle, cipol, cibol, cijpel.

Ceparum uva, restis, capita Ceparum connexa, fasciculus Ceparum, reessem, reseme, rijste aiuins.

Cepa ascalonia, Vide, ASCALONIA.

Cepetum, Cepitum, Cepina, aiuin-bedde.

CEPÆA, beke-boom; ponge; water-ponge.

CEPHALALGIA, CEPHALEA, hoofd-pijne; hoofd-sweer; hoofd-wee. *Vide etiam*, CAPUT.

Cephalica vena, hoofd-adere; hals-adere.

CEPTUM, *Vide*, CAPERE.

CERA, was, wachs; *q. d.* wak, *id est, udus, lentus, mollis: quâ ratione etiam* μάλθη, *cera mollita Græcis dicitur; & cera liquida, liquens, tenuis, tenella, mollis, Poëtis.*

Cera pura, maegden-wachs.

Cera miniatula, minio tincta, rood wachs.

Cera punica, candida, wit wachs.

Cerare, cerâ obducere, wachsen; *hinc Ceratum, Cerotum*, bane-doek; baen-doek; wachsen-kleed. *Ceratus*, gewachst.

Cera, pagie oft sijde van een blad papiers.

Cerosus, wachsachtig.

Cereus, Cerinus, wachsen.

Cereus, Cerinus color, wachs-geel, wachs-verwe.

Cerea castra, bie-karre; bie-korf.

Cereus, candela cerea, wachs-licht, wachsen-keersse; keersse, *quod & pro quavis candela.*

Cereus Paschalis, paesch-keersse.

Cerarius negotiator, wachs-manger.

Ceroplastes, wachs-licht-maeker; wachs-keers-maeker.

Cerarium, id quod ceræ sive sigilli diplomatis nomine penditur, segel-geld; wachs-geld.

Ceratum, Cerotum, trek-plaester; ceroen, ceron, cerote.

CERASTES, horen-slange.

CERASUM, *plerisque dialectis teutonicis*, kerse, *quod Brabantis propriè denotat Cerasum silvestre minus, plus ossis quàm carnis habens; iisque* krieke *simpliciter Cerasum; sed* krieke *aliis contrà quod Brabantis* kerse; roosel, roesel, *sicamb.*

Cerasum duracinum, spaensche krieke.

Cerasum Actium, Actianum, Apronianum, steerte-krieke; roode krieke; morelle; marelle; amarelle: moorelle *teutonicè dictum, quòd manus, dentes, labra atro colore inficiat, & quòd nigro colore foris perfusum sit.*

Cerasi os, ossiculum, kriek-steen; kraek-steen; kersse-steen; steen van kerssen.

Cerasus, kerse-boom; kerseler; kriek-boom; kriekeler.

Cerasa canum, vulgi, honds-kersen.

CERATINA, vang-vraege.

CERATIUM, vier graenen; karate.

CERAUNIA, *Ceraunius lapis*, donder-steen; bliksem-steen.

CERBERUS, hel-hond.

CERCOPITHECUS, maer-katte, meer-katte; meer-ape, [*quòd Ger-*

mani peregrina pleraque transmarina cognominent, L. Pott.] marte, merte, merteken, martin; marmotte, marotte : woud-aep, *& metaph. in hominem insulsum, ineptum, bardum.*

CERCOPISSARE, wispel-steerten; wepel-steerten; wip-steerten.

CERDO, schoen-lapper; saftier, savetier, *& per contemtum,* querdel-snijder; trek-lap.

Cerdo, vile ac sordidum opus exercens, lordse, lorse, lorre; loewer; schraeffeler; rakker, *sax. fris. holl.*

CEREALE *poculum, Cerealis potus,* bier.

Cereale semen, koren, korne.

Cereale solum, brood-taelioore; om-kerf-brood. *holl.*

CEREBRUM, herssen, *q. d.* her *sive* heer sin, *id est, dominus sensus : hic enim sensus habet arcem, hic mentis regimen & animi principatus :* breng, brijn, brijne, breine; brege, bregen, *sax. sic.* hirn, herne, hirne, *ger. sax. fris. sicamb.*

Cerebri involucra * *Dura mater* — herssen-windel, windsel.

Cerebrosus, herssen-loos, [*vel potiùs* herssen-los F. R. *nam* herssen-loos *est vacuus cerebri*]. dul-koppig; heftig; hevig, op-loopig van hoofde; hersen-woedig; biesaerd, biesarre; * fantast, fantastijk.

Cerebri morbus, cerebrum laedens, keie; herssen-woed.

Cerebri turbatio, hoofd-brekinge.

Cerebri vacuus, præceps, inconsideratus, memoriâ & cerebro imbecilli, herssen-loos; *metaph.* kieken-hoofd.

Cerebro vacillans, keie.

Cerebrum longum, Macrobii, id est, medulla spinalis, hoornik, *Lævino Lemnio.*

CEREFOLIUM, kervel.

CEREMONIÆ, gebaer-diensten; ceremonien, [*possit dici,* sede-gebaer, *quasi more aut lege receptæ institutaéve gesticulationes : vulgo dicunt* fik-fakken; *sed hoc nimis cum contemtu.* F. R.]

Ceremoniæ salutatoriæ, & benevoli animi quasi indices, basolasmanos, *Hispanicâ voce, q. osculatio manuum.*

Ceremoniarum magister, ceremonie-meester.

Ceremoniæ Ecclesiasticæ, kerk-bruik; * kerken-diensten.

CEREVISIA, CERVISIA, bier; keite, *fland.* (1) *Cerevisia vetus, & defæcata,* stel bier; viern-bier, *ger. sax. sic.*

Cerevisiæ cremor, sane oft saneken van 't bier; gijl, gijle, *Ad. Junio.*

Cerevisiæ spuma, barme, *Angl.*

Cerevisiæ condimentum, grauwt. *Vectigal quod penditur pro tollendâ dissipandâque lenticulâ aquas operiente, quo limpidam haustris situlisque hauriant ad concoquendum cerealem potum,* gruit-geld, *Ad. Junio. Vectigal cerevisiæ, etiam aliis rebus impositum, Jo. Becano.*

Cerevisia mustea & tepida; dilutum ex quo postea Cerevisia coquitur : condimentum Cerevisiæ; condimentum polentarium; potionis sive pultis genus ex farinâ hordei torrefacti aliisque aquâ perfusis constans, quæ pòst adjecta mistâque cerevisiæ recens coctæ colorem

(1) *Etym.* « Keyte, *fland.* j. kuyte. *Cerevisiæ genus.* »

saporémque adfert, worte oft meddig bier; gesoden mout : *quibusdam etiam* nae-bier & nae-goed *dicitur;* medig bier; werte; wesse (1); ael, eel, *Anglis.*

Cerevisia cibaria tenuis, tafel-bier.

Cerevisia tenuis, ex furfuribus cocta, gruis-bier, gruisen-bier, *fland. brug.*

Cerevisiæ tenuioris genera, knol, knolle; scherp-bier; hael-bierken (2); Israël. (3)

Cerevisiæ genera alia, meuseler; momme; kuite; Pharao. (3)

Cerevisiam potare, kuiten : *cumulatim & confertim ingerere,* knollen.

Cerevisiæ potor, bier-buis; bier-buik; *strenuus potor, metaph.* mout-vliege.

Cerevisiâ ebrius, knol, *vet.*

Cerevisiaria sorbitiuncula, bier-en-brood, *Erasmo. frigida sorbitiuncula Cerevisiaria,* kolde-schael, koude-schael; koud bier-en-brood.

Cerevisiam coquere, brouwen; brassen ende brouwen; brieden, *vet.* kammen, *vet.*

Cerevisiæ coctura, brouwssel.

Cerevisiaria officina, brouwerije; brouw-huis; kam, kamme, *vet.*

Cerevisiaria cortina, brouw-ketel.

Cerevisiarius, Cerevisiæ coctor, brouwer; bier-brouwer; kammer, *vet.*

Cerevisiarius institor, plagger, *holl.* bier-steker. *Cerevisiarii institoris officio fungi,* plaggen, *holl.* bier-steken.

CERITUS, beseten mensch.

CERNERE, sien. *Cernere oculis, mente, animo,* merken, marken; aen-merken, aen-marken.

Cernere, cribrare, temsen, temsten.

CERNUUS, neder-geboogt; neder-sichtig; luimer; luim-oore.

CERNUA, *piscis, Vide, Porculus.*

Cerotum, Vide, Ceratum.

CERTARE, *Certamen conserere;* strijden; vechten, vichten; krijgen, kriegen; mangelen, *vet.* kampen, kempen; kimpen, *vet. de singulari certamine potissimum.*

Certare verbis, disceptare, kijven; streven; debatéren; dingen.

Certare pignore, wedden; wed-dinge doen.

Certare cursu, om 't seerste loopen.

Certare discis in æquore glaciato, kluiten; kalluiten; ijs-blokken.

in Certamen vocare, be-roepen.

Certamen, Certatio, vechterije; ge-vecht; aweet, *vet. fland;* wijg, wieg, *fland.*

Certamen singulare, kamp; kamp-strijd; ge-vecht hand tegen hand.

Certamen singulare inire, hand tegen hand, *vel,* man veur man, vechten.

Certamen revincendi causâ instauratum, revenge, revange.

Certatio, jurgium, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge; kijvage; debat.

Certatio de pignore, wed-spel; weddinge.

Certatim, om strijds; om prijs;

(1) Daarvan het bij Schuerm. vermelde brab. « Kaves » klemt. op « es » = koude wesse.

(2) Aldus ook in het *Etym.* doch l. hael bierken. Hael = dun, mager.

(3) In welke betrekking de twee bij Kil. ontbrekende en op de bijbelsche geschiedenis zinspelende woorden tot elkander staan, valt niet licht uit te maken. Werden die dranken misschien zoo genoemd omdat Pharao hoofdig en Israël zwak was? in alle geval vinden wij hier de lang gezochte etymologie van het bekend brusselsch bier, dat zijnen doopnaam verkregen heeft van den egyptischen vervolger Israëls.

om krijgs ; om 't seerste. *Certatim ingurgitare se potu; potu poculisve certare,* om strijd drinken.
Certator, kamper, kemper, kampioen, kamp-vechter.
CERTUS, seker ; ver-sekert ; veur-seker ; ge-waer, ge-waerig ; wis, ge-wis ; be-wist, *fris.* certein.
Certum habere, be-scheed hebben.
Certum alicui facere, certificeeren.
Certum promittere, Certo asserere, Certiorem facere, reddere, ver-sekeren ; ver-gewissen ; sekeren ; ver-wetigen ; ver-wittigen ; be-scheed geven ; laeten weten ; waer-schouwen ; te kennen, te ver-staen geven. *Certiorem facere per literas,* brieven.
Certior factus, ver-sekert.
Certificatio, vulgi, certificatie ; ver-sekering. (1)
Certò deprehendere, ge-waer worden.
Certè, Certò, ja ; toch ; doch ; waerlik ; waerachtiglik ; veur-waer ; wislik ; ge-wislik ; ont-wijfeliken ; seker, sekerlik ; veur-seker ; certein, certeinlik. *Certitudo, Certum,* sekerheid ; ge-wisheid.
CERVISIA, *Vide,* CEREVISIA.
CERUMEN, *aurium sordes,* oor-smeer, oor-wachs.
CERUSSA, loot-wit ; *fit enim ex plumbeis laminis in aceto solutis ;* spaens-wit ; ceruse, ceruise ; blank, blanketsel ; blij-wit, *id est,* loot-wit.
Cerussatus, geblanket.
CERVARIUS LUPUS, los, lochs, luchs. *L. Pott.*
CERVUS, hert, herte, hirt ; *quòd Cervus diutissimè in vitâ duret, Becano.*
Cerva, hinde, hijnde ; ree ; her-

(1) Hs.

tinne, *vet. Cervi hinnulus* (1), *Cervus junior, juvencus,* ree-kalf ; *subulo,* jong hert. *Cerva juvenca,* hindeken, hinde-kalfken. *Vide etiam, Subulo.*
Cervi caput aut apri, hure ; *ut etiam Gallis.*
Cervus villis nigricantibus, brand-hert ; *sic dictus Germ. à semiusti ligni colore.*
Cervorum subulæ, cornua simplicia sive tubercula cornuum recta, speten van de herten. *in Cervorum cornibus rami qui imi pendent ante frontem,* stangen.
Cervina, venison, venesoen.
Cervinum, herten, van 't hert ; herts.
Cervinum cornu, herts-horen. *Item herba sic dicta.*
Cervinus color, herten-verwe ; taneit, tanneit, teineit ; lever-verwe.
Cervina pellis, herten-huid ; herten-vel.
Cervinus, bloode.
Cervi cervam appetentis instar clamare, reeren.
Cervum eviscerare, ont-weiden ; ont-weien.
Cervus volans, vulgi, horen-bedor, horn-bedor, *animal ex insectorum genere prælongis ac bisulcis cornibus armatum.*
CERVIX, nek, nik, nak ; ge-nik, *germ.* achter-hals ; swaerde, *vet. Cervix, Cervices,* hals-aderen, *vet.*
Cervix plurima, collum pingue, spek-hals.
Cervicem pro pignore deponere, strekken den hals veur, *&c.*
Cervicem inclinare aut inflectere, nikken ; knikken.
Cervicem incidere, ont-halsen ; ont-hoofden.

(1) *Etym.* « *Hinnuleus* ».

Cervicis duræ, seu, Cervicosus, ork, orkachtig ; nork ; krijgel, krijgelaerd ; ster-halsig ; hals-starrig ; herd-koppig ; herd-nekkig.
Cervical, oor-kussen, *fulcimentum auribus, temporibus & cervici dormientis subjectum, vulgo,* AURICULARE, oor-poluwe ; poluwe, pulwe ; hoofd-kussen ; hoofd-poluwe ; hoofd-bolink ; bolster ; wengel, *sicamb.* kussen ; peluwe.
CESPES, resch, risch, rusch, rosch, risk ; sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse ; britte, brutte, brete, brette ; wrase, wraese, *sicamb.* wase, *ger. sax. sicamb.* schorre ; schadde ; scholle, *vet.*
Cespes gramineus viridis, groense ; groese ; grase.
Cespes ericetosus, heid-schadde.
è Cespitibus munimentum, propriè, walle.
Cespes fossitius, bituminosus, combustitius, gleba fossilis, torf, turf : *huius species quædam, seu gleba nigra & viscosa, Flandris Septentrionalibus & Zelandis vulgaris,* darink, dari, darie, dari-torf. *Cespites fungosi,* voose torven.
Cespes levis aquis innatans, bonse, bontsing, bonssem, *holl.*
Cespitum fossitiorum solium, locus ex quo effodiuntur aut extrahuntur, dobbe, *holl.*
Cespes stercorarius ; Cespitis genus in tessellas conformatum, fimo bubulo constans interspersis straminis, arundinum, fœni quisquiliis ad solem æstivum excocto, schokke, *fris. holl. id est,* schitte, *Ad. Junio* [Merdetosa, *vel,* Merdebusa *Mattritanorum,* J. R.]
Cespitare, strukkelen, struikelen, stronkelen, strobbelen, strubbelen, *fland.* strompelen, *hol. omnia q. d. ad stirpem sive stipitem offendere ;* sneven, snovelen ; striemelen ; sankelen ; jampelen ; sukkelen, sokkelen ; subbelen, sobbelen, sobben ; suiselen, suisen ; swijmelen ; schampelen ; schamffelen ; waggel-beenen ; sompen ; gompen, (1) *belvet.*
Cespitator, sukkeler.
Cespitatio, sukkelinge ; suiselinge.
CESSARE, op-houden ; af-laeten, af-staen ; onder-laeten ; rusten ; draelen ; swichten ; sissen, sussen ; suimen ; stille houden, stille zijn ; ver-dragen.
Cessare à lite, à bello, vorsten, fristen, versten ; voordsten.
Cessa, hemme.
Cessatio, stille-stand ; af-laet ; stille-saet, *holl.* ; stilte ; stiltenisse ; ver-drag ; respijt ; sisse ; cesse ; vacantie ; surseancie. *Cessatio ab armis, pugnæ pactitia,* be-stand ; stille-stand van waepenen.
Cessator, draeler, draelaerd.
Cessarium, promtuarium, horreum, bode, boode, boeie.
Cessim & Cessio, Vide, CEDERE.
CESTICILLUS, *circulus qui capiti imponitur, quo commodiùs onera ferantur, item, qualis puerorum capitibus ne casu lædantur, imponitur,* wronk, wrongel ; hoofd-wrongel ; wisch ; hoofd-wisch ; hoofd-ring ; val-hoed.
CESTRA, her-hamer, heir-hamer ; storm-hamer ; weer-hamer ; vuist-hamer ; mats-hamer ; rijd-haemer ; valken-bek, *fland.*
CETERÙM, CETEROQUIN, maer ; nemaer ; sunst, sonst, sust, *ger. sax. sicamb. fris.*
de Cetero, voort-aen.

(1) Vrg. CEDERE.

CETRA, schaekel; schildeken; targie, tartsche.

CETUS, *cete*, wal, *ger. sax. sic.* wal-visch; pots-wal. Wal, *commune cetacei generis nomen est, multáque nomina piscium in* wal *desinunt, Gesner. [fortè quòd* wal *denotet propriè quodvis tumidum, turgens, inflatum, ceu ebulliens, ut βου apud Græcos,* J. R.]

Cete, belluarum marinarum pinguedo, traen.

Cetarius, visch-verkooper; vischmenger, visch-manger; zee-vischmenger.

Cetariorum macellum, vischmerkt.

CEU, als; ge-lijk; ge-lijk als; so als.

CEVERE, ruk-aersen; kerteren.

CHÆREPHYLLUM, CHÆROPHYLLUM, *Cerefolium*, kervel.

Χαίρειν, Lætari, goede chier maeken.

CHALAZA, gortigheid; het gort; weer-ooge; wern-ooge.

CHALCANTHUM, *atramentum sutorium,* koper-roose; koperwaeter; vitriol; schoenmakers swartsel.

CHALCEDONIUS LAPIS, *vulgi,* kalcedonie.

CHALCENTERUS, *adamantinus, laboris frigoris, & inediæ patientissimus*, ijseren man; seer herd-baerig.

CHALCOGRAPHUS, boek-drukker; boek-printer; drukker. *Chalcographia*, boek-drukkerije; boek-prenterije; drukkerije.

CHALCUS, penningsken, *id est,* halve duit, *holl.* moorken, *sicamb. Chalci duo,* negen-manneken, *Ad. Junio.*

CHALINOS, mond-gergel.

CHALYBS, *stomoma*, stael. *Chalybis instar durus,* stael-herd.

Chalybe ferrum indurare, staelen, ver-staelen het ijser.

Chalybeum, staelen, van stael, *ut Arcus, Pileus, Speculum, &c.* staelen boge, hoed, *&c.*

CHAMÆACTE, adik; hadik.

CHAMÆCISSUS, onder-have.

CHAMÆDAPHNE, maegdenpalm; seel-bast; * in-groen.

CHAMÆDRYS, gamanderlijn; gamander-kruid.

CHAMÆLEON, ever-wortel. *Chamæleon, bestia,* Chameleon, *Lud. Pott.*

CHAMOMILLUM, kamille; kamilbloemen.

CHAMÆMELUM LUTEUM, gansenbloemen.

CHAOS, ver-menginge; bras; confusie.

CHARACTER, *nota, idea,* teeken, teiken; mael-teeken; merk-, mark-teeken; stijl, stiel; ge-lijkenisse.

Character, letter; boek-staf, boek-stave; druk; printe.

CHARISIA, tafel-ronde.

CHARON, *inter Canum nomina.*

CHARONIA, karonie; korne, *vet.*

CHARONEA SCROBS, stink-gat; helle-gat; dabbe-gat.

CHARTA, papier, pampier. *Chartula,* papierken; pampierken. *Chartæ folium,* blad papiers; * vel papiers — papier; on-beschreven papier.

Charta epistolaris, schrijf-papier.

Charta regia, Claudiana, Imperialis; Charta major, regael papier. *Charta ampla,* blaffaerd.

Charta tenuis, fijn papier.

Charta augusta, epistolis dicata nimiâ tenuitate & levitate, fijn papier; post-papier.

Charta bibula, perfluens, transmittens literas, absorbens atramentum; deur-slaende papier; vloeiende papier; deur-loopende papier.

Chartæ facies, sijde van 't blad van 't papier.

Chartæ complicatæ, sive convolutæ, rol.

Chartaceus fascis, *quingentarum chartarum, vulgo* RIMUS, *rismus,* riem papiers.

Charta inepta, sordida, emporetica vel emporeutica, quæ segestrium vice mercibus involucra præbet; vulgo Maculatura; soetel-papier; klad-papier; pak-papier; kraemerspapier; scheur-papier; maculatuer.

Charta muricatim intorta, involucrum condendis pulveribus, papieren horenken; papieren huisken; peper-huisken.

Chartis amicire, obvolvere, pakken in papier.

Chartaria mola, papier-molen.

Chartaceus, chartarius, papieren.

Chartarius, papier-maeker. *Chartapratus,* papier-verkooper.

Charta constipata, *quasi in ligneas tabulas condensata seu coacta*, papierenberd.

Charta placiti, *Charta publicè affixa; πλάκες, id est tabulæ in quibus leges aut aliud scribimus,* plakkaet, plakkaert, *q. d.* plakkaerte.

Chartaphylacium, papier-kiste; schrift-comptoir.

Chartæ regionis, *provinciales*, *archiva*, land-chartre, land-sartre; sartre; kaerte.

Charta, Charta Pergamena, vel; horen-vel; horen, *hinc quidam jocosè deducunt à κέρατα, cornua:* parkement, perkement, pergament.

Charta, tabula geographica, Charta nautica, kaerte; see-kaerte.

Charta picta, *lusoria*, kaerte; troef-boek, *fland. Chartarum ludus,* kaert-spel; troef-spel; fluis-spel; *& Chartæ lusoriæ tres eiusdem notæ,* fluis.

Chartas miscere, onder-schieten, ondersteken de kaerten.

Chartis ludere, kaerten; kaertspelen; troeven. (1)

CHARYBDES, welle; sink-sand; ras in de see.

CHARUS, *Charitas, &c. Vide,* CARUS, *Caritas &c.*

CHASMA, slonde, *ger. sax. sic.*

CHEIRI, *flos,* steen-violieren.

CHELÆ *cancrorum*, scheeren, krab-scheeren.

Chelæ portuum, hoofden die uitsteken.

CHELEUMA, borstel-draed; schoen-draed; kaftel, *hol. fris.*

CHELIDON, swaelem, swaeluwe.

Chelidonia, swaelm-steenken.

Chelidonia; *Chelidonium majus, herba,* goude, goud-wortel; goudkruid; stinkende goude; ver-goude, *fl.* scheld-wortel (2); schel-kruid; schel-wortel.

Chelidonium minus, spin-kruid; helm-kruid.

CHELONIA, wind-as-gat; windas-voet.

CHELYS, slekke, slakke.

CHELYS, vioole, vioolonse; luite, *aut veriùs,* solder van de luite, *aut,* roose; luiten-roose; gijge, *ger. sax. sicamb.*

CHELYDRUS, *serpens,* slinder; adder; nater; nater-slange; waterslange.

---

(1) Het *Etym.* geeft nog « Fluijsen, *fland. Chartulis ludere.* »

(2) Ontb. in het *Etym.*

CHENOBOSCIUM, CHENOTROPHIUM, gansen-veld; gansen-weide.
* CHENELOPS, *anser stipulas pascens,* stoppel-gans.
CHEOPINA, *vulgi,* uperken; mudsken (1); baduit, *vet.*
CHERSYDRUS, aerd-slange.
CHILIADES MILLE, milioen.
CHILIARCHA, CHILIARCHUS, koronel, kolonel.
CHILO, dik-lippe, *qui tumida aut prominula habet labia.*
CHIRAGRA, hand-gichte; fledercijn in de handen; hand-evel; podagel, *saxon.*
Chiragricus, fledercijnachtig.
Χειρόβιος, hand-werker; huis-buik, *victum manu quærens.*
CHIROGRAPHUM, hand-schrift; hand-geschrift; hand-teeken; hand-veste; obligatie; hand-gemerk, *vet. fland.*
Chirographum alicujus imitari, adulterare, ver-valschen iemands hand-teeken.
Chirographum erogatorium, ont-lasting-brief.
CHIROMACTRUM, hand-doek; servette; hand-dwaele.
CHIROMANTIS, CHIROMANTICUS, hand-kijker; hand-besiender; waer-segger.
Chiromantia, hand-kijkerije; waer-seggerije.
CHIRONOMANTA, veur-snijder.
CHIRONOMUS, hand-speler; guicheler; kokeler; mooriske-dansser.
Chironomia, hand-spel.
CHIROTHECA, hand-schoene; wante.
Chirotheca hiberna, moffel; pij-wante.
Chirotheca rustica, luik-wante;

(1) *Etym.* mudseken.

manica coriacea quâ utuntur rustici dumis, senticetis aut sepibus præhendendis.
CHIRURGUS, wond-arste, *sax. sicamb.* wond-meester; wond-heeler, *Grotio.* artse; chirurgijn, *vulgo* surgijn. *Chirurgia,* Chirurgije, surgije; wond-arstedije. *Chirurgus qui oleis pinguibúsque malagmatibus foris adhibitis medetur morbis exterioribus,* quak-salver.
Chirurgus militaris, veld-scherer.
Chirurgus, hand-speler : *Chirurgia,* hand-spel.
CHLÆNA, over-rok; over-kleed; over-mantel; over-sloop.
Chlæna sacerdotalis, koor-hoed; koor-kappe; al-mutse. (1)
CHLAMYS, krijgs-mantel; veld-kappe.
Chlamydatus, gemanteld.
CHLORION, *avis colore flavo, lurido,* weede-wael; wede-wael; geel-gorsse. *Vide etiam,* ORIOLUS.
CHLORIS, *avicula raporum semina edens,* raep-vinke; groen vinke; groenlink; groensel, groen-selken.
CHŒRAS, kliere; krop-sweer.
CHŒROPITHECI, (1) *simiæ species,* verkens-ape, *quod porci faciem reddat, Simia porcaria Gazæ, Lud. Pott.*
CHOLERA, herten-water; kolere.
Cholera morbus, krevelinge in den buik; buik-pijne; buik-wee, [bor, *holl.* boore, boord, *à* bortelen, uit-bortelen; *eruptione violentâ aut ebullitione fellis.* J. R.]
CHOMA, hoofd aen de waeter-stroom; dijk.
Chomarchus, dijk-graeve.
CHONDROCOPIUM, gorterije; gort-meulen.

(1) Hs.

CHORDA, snoer; stringe, strenge, strange; koorde.
Chorda arcus, pese van den boge.
Charda, fides, snare; sijte, seide.
CHORDAPSON, *tormentum,* lank-evel, lanken-evel; darm-gichte; miserere mei.
CHOREPISCOPUS [χωρεπίσκοπος *à* χώρα, *id est, regio, provincia, tractus &c.*] koer-bisschop; koor-bisschop, *sax. sic.* wij-bisschop; suffragaen.
CHORIA, nae-ween; nae-geboorte; nae-vruchte.
CHOROGRAPHICA TABULA, land-kaerte.
CHORS, hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke; hinnen-roest, *fland.* hoender-kot.
CHORUS TEMPLI, *vulgo,* CHORUS ECCLESIÆ, choor; capelle; hoogen choor. *Chori cella sublimior, locus editior; chori pulpitum, suggestus,* hoog-sael, oxsael, doksael.
Chorus, multitudo canentium, koor.
Chori sacri Exarchatus, kanterije.
Chori sacri præfectus, Exarchus, kanter.
Chorodidascalus, præfectus, korael-meester; sang-meester.
Chorostates, veur-sanger.
Chorus saltantium, seu Chorea, dans; reie, rei, rije, *præsertim Chorea in longam seriem, celerior;* balade.
Chorea lepida, gaillaerde.
Chorea circularis, ronden dans.
Chorea circularis aulica, hof-dans; hof-recht.
Choreas agitare, * pas of terd houden in 't danssen, — *ducere motis pedibus ad numerum; pedibus plaudere,* danssen; ruien; reien.
Choream ducere; restim in choreâ ductare, Terentio, leiden den dans; veur-danssen.
Choreæ dux, seu Choragus, dans-leider; veur-dansser, hof-dansser; dans-meester.
Choraules, dans-pijper; pijper; speel-man.
Choreuma, dans-lied.
Chorea gladiatoria, inter & super gladios strictos, sweerd-dans.
CHRISMA, *Chrisma sacrum,* kersme, kerstme, oliessel, oliesse, heilig oliesse.
CHRISTUS, kerst.
Christianus, kersten, kerstelik.
Christianè, more Christiano, kerstelik.
Christianismus, Christianum dominium, imperium; Christianus orbis, vulgo Christianitas, kerstenheid; kersten-rijk; kerst-dom; kerstendom.
CHROMA, *modulatio crebritate & solertiâ modulorum oblectans,* eenkelinge; diminueeringe; schetteringe; quenkelinge.
CHRONICA, *orum,* jaer-boek; jaer-tijd-boek; geschiedenis-boek; kronijke.
Chronicum, Chronologicum carmen, Chronologicus versus, jaer-dicht, tal-schrift; incarnatie.
CHRYSANTHEMUM, gansen-bloemen; rijn-bloeme; asch-kruid; honds-roosen.
Chrysanthemum segetum, vokelaer.
CHRYSITIS, goud-glede; goud-schuim.
CHRYSOCOLLA, *Chrysocolla nativa,* boras : goud-lijm; soudeersel van goud; berg-groen.
CHRYSOCOME, rijn-bloemen; rein-bloemen; motten-kruid.
CHRYSOLITHUS, *gemma,* hiacint.

CHRYSOMELUM, goud-geele quee; *aliis* aranie-appel.
CHRYSOS, goud.
CHYLUS *cerevisiæ,* gijl, gijle. *Chylus fimi,* gijl van mest, van koestrond *&c.* — (1)
CHYMIA, *Vide,* ALCHYMIA.
CHYTRA, ketel-pot; grope, grape, *sax.*
CHYTROPUS, treeft, treft; pikkel-pot; drij-pikkel; drij-voet, *sicamb. id est,* drij-voet. (2)
CIBETA, civet. *Vide,* CIVETTA.
* CIBILLA, (*aliis* CILLIBA), *Vide,* MENSA.
CIBUS, *Cibarium, Cibaria, orum, res Cibaria,* kost; spijse; at, aet; voeder; voedsel; eet-werk; moes, *vet.* victualie.
Cibus lautus, stomacho gratus, mogelike spijse.
Cibus sorbilis, soppe-lore.
Cibus pulmentarius, pottagie.
Cibus intritus, gemorselde spijse.
Cibus pistus, coctus, bak, ge-bak.
Cibus frictus, frijt.
Cibus recoctus, ver-wermde spijse.
Cibus pridianus, over-nachtige spijse.
Cibum sumere, capere, vel carpere, eeten, eten; in-nemen; nutten.
Cibum dentibus extenuare, conficere, molere, knauwen, knouwen. *Cibus manducatus, commanducatus,* knauwsel.
Cibum coquere, concoquere, peragere, perficere, digerere, conficere, teeren, ver-douwen de spijse.
[*Cibo vires reficere,* moed maeken, *holl. proverbialiter; ut Genes.* 18,5. *Corroborantes corda vestra: quia cordis vires pendere videntur à stomachi refectione* J. R.]
Cibo aliquo delectari, mogen eenige spijse.
Cibi curiosus, circa cibum fastidiens, fastidiosus, kips, kies, kiem.
Cibum aliquem aversari, niet mogen eenige spijse.
Cibum nimium vel frequentem fastidire, ver-oor-eten.
a Cibo abstinere, vasten.
Cibo gravatus, prægravatus, obrutus, oppletus, ver-brast; ver-mast; bo, beu.
Cibi potúsque repletio, plenitudo, satheid.
Cibos apponere mensæ, op-dienen ter tafele.
Ciborum geniatæ deliciæ, scitamenta, lekkernije; lekker-beetken.
Ciborum partitio, moes-deil, *sax.*
Ciborum analecta, quisquiliæ, reliquiæ, morselinge; or-aete. (1)
Cibare, aesen; esen; spijsen; voederen.
Cibum in alterius os ingerere, euwen.
Cibarium in mensem, maend-kost.
Cibaria domestica quæ mulier post mortem mariti accipit, moes-deil, *sax.*
CIBORIUM, CIBOTIUM, ciborie.
CICADA, krekel; veld-krekel; heid-krekel; heid-manneken; kriekerken, *holl.* gras-hopper; heimken, heimelken, heemken, humken, *sicamb.* stapel, *vet. hinc* stapel-gek, *homo inconditè loquax, stultus.*
CICATRIX, lid-teeken; lik-teeken; lijk-teeken; wond-teeken; lijksene, *vet. fland.* masche, maesche, maschel; wond-mael; schramme; schrabbe; balaffre, barlaffe; inke, *vet. zeland.* naer, naere, narve, narbe, nerve, *ger. sax. sicamb.*
CICER, *leguminis genus,* keker, kicher.
CICERBITA, konijnen-kruid; hasen-koole; dauw-distel.
CICINDELA, nacht-mugge; nacht-wormken; goud-worm; licht-mugge; licht-worm; bern-maeie; pinke, *vet.*
CICONIA, oievaar, ouwevaer, oudevaer, adebaer; ovaere, oveere, *fland.* odebaer, odevaer, odeber, oedeboer, oeber, eiber, eber, *sax. sicamb.* hovaer, overre, *fland.* heilover, *sicamb.* stork, *ger. fris.*
Ciconia nigra (quales in Helvetiâ reperiuntur) swarte oievaer.
Ciconia crotalistria, crepitante ciconia rostro, kleppenter. *Ciconiæ voce crepitare,* kleppenteren.
Ciconiæ rostrum effingere; digitis manus in unum collectis ciconiam significare, guise setten; de guig nae steken, *holl.*
Ciconia, tolleno, wippe.
Ciconiæ rostrum, herba, kraenbek.
CICORIUM, cicoreie. *Cicoracea omnia, ut Sonchus, Cicorium, Hieracium, Chondrilla, &c.* melk-weie; *quòd lactescant, aut lac fracta expressàve edant. Eas herbas omnes,* melk-wied *dici vult Lemnius à* melk, *id est, lac, &* wieden, *id est, runcare; quòd lacteo rore madescant, & quòd eruncandæ scilicet eruendaéque sint, ne salutares herbas & frutices strangulent.*
CICUR, mak; tam, taem; bandig; ge-moedig.
Cicurare, temmen, tammen, tam maeken.
Cicurari, tam worden.
CICUTA, *seu Cicutaria,* dulle kervel; wilde kervel; scherlink, scheerlink; pijp-kruid, *hol.* koike, *fland.*
Cicuta, poëtis, riet-pijpe.
CIDARIS, tulpe; turbant; tuif, *hol. sic. forte à* kuif.
Cidaris, mijter, bisscops-hoet.
CIERE, be-roepen; be-wegen; uit-bieden, *vet.*
Ciere ad arma, storm slaen.
CIFRA, *vulgo,* cijfer.
CILICIUM, stamijne, stramijn; stamijn-sak; stemijn. *Cilicio percolare,* stamijnen.
CILIUM, *pili è palpebris enati,* oog-brauwen-haer; scheelhaer, *vet.*
Cilium, brauwe, brouwe; ooglid; oogen-lid; oog-schele; ooglid; oog-deksel, oogen-deksel.
* CILLIBA, *Vide,* MENSA.
CILO, *homo acuminato capite,* spits-hoofd; spits-kop; scherpkop.
CIMELIUM, *Cimelia, orum,* kleinnood, kleinnoodije; kleinheid, kleinnoode, *q. d. parum necessaria: aliàs,* juweel; jouweel; joie, *vet.* jouweelen; juweelen; baggen.
Cimeliarchum, cabinet. *Cimeliarchium conclave,* juweel-kasse.
Cimeliarchium sacrum, sakristije; tresorije.
CIMEX, wand-luis; wal-luis; weeg-luis; bed-luis; *vermis odore tetro in parietibus argillaceis & lectorum spondis latitans.*
CIMOLIA TERRA, vol-aerde; wasch-aerde.
CINCINNUS, vlechte van haer; stringe haers; kruis-haer, kraushaer; gekrolt haer; veur-hoofd-lokken; kroke, krooke, *fland.*

(1) Hs.
(2) Hs. *Etym.* « Drij-voet. *Tripes, tripus, sella tripes.*
Drij-voet. *sicamb.* j. treeft. *Chytropus.*

(1) *Etym.* « Or-aete, j. oor-aete. »

Cincinnus in tenerioribus pampinis, krol-ranksken.

Cincinnatus, krolle-bol.

CINCLUS, *motacillæ aviculæ genus,* vliegen-steker, *sax. id est,* vliegen-vanger; steen-krijter; steen-smetser; steen-bikker; steen-bijter; *avicula calculos rostro feriens.*

CINDALISMUS, *lusus quo paxillos in terram uliginosam mollémve adigunt pueri & stantes prosternere student,* fijkken, *holl.*

CINEDUS, bardasse.

CINGARI, *Zeugitani, Nubiani, Assyrii, Cilices, Ægyptii, & id genus hominum vilissimum utriusque sexus, incertis sedibus vagabundum, in omnes Orbis partes diffusum, mendicatione, chiromantiâ & furtis clandestinis se exercens,* heid-lieden.

CINGERE, om-ringen : gorden, gurden ; be-gorden ; om-leggen ; om-doen. *Cinctus,* gegordt ; be-gordt.

Cingere circulo, be-ringen.

Cingere caput coronâ, kroonen.

Cingere mœnibus, vallo, fossâ, be-vesten, be-vestigen; be-mueren; be-wallen.

Cingere aquis, om-waeteren. *Cinctus aquis,* om-watert.

Cingere urbem prævio equitatu, be-rennen ; be-loopen.

Cinctus, us ; *Cingulum,* riem ; gord-riem ; gordel. *Cingulum textum,* web-riem ; webbe, *fland.* *Cingulum militare,* rapier-gordel.

Cingula, æ, lorum cannabinum ventrem equi subcingens, cingel, singel ; buik-riem ; span-gordel ; sadel-riem. *Cingulam solvere,* ont-cingelen een peerd.

Cinctus navis, gorde, ribbe van 't schip ; berk-hout van 't schip.

CINIS, asche.

Cineres abstrusum ignem foventes, favillæ, ameringen ; hemelingen, *Lovaniens.*

Cineres ex ossibus animalium combustis, vulgo Cineres clavellati, Gesn. & Cineres ex pinu, abiete, aut simili arbore resiniferâ; Cineres smegmatici, weed-asschen, weid-asschen.

Cineres smegmatici, vulgo Coronarii, kroon-asschen, *sax.*

Cineres smegmatici saponarii, seep-asschen.

Cineres smegmatici, smectici, saponarii; Cineres condititii, pot-asschen, *ollares, quòd in ollis & vasis fictilibus asserventur, ne liquescentes effluant. Cineres carbonum saxeorum,* sengel.

Cinis lixivius, loog-asschen ; ascheraie.

Cineres mediæ aut infimæ probitatis, brak ; braks-brak, *sax.*

Cineraceus, Cinereus color, asch-verwe ; deluwe ; eluwe ; schimmel-verwe ; muisen-vael ; mollers-grauw ; grauw ; grijs. *Vide etiam,* LEUCOPHÆUS.

Cinerarius, asch-vijster.

Cineralia, orum, dies Cinerum, asch-dag ; asschen-woensdag.

Cineraria, herba, asch-kruid.

Cinifio, kroller ; smooke, *Cinerarius.*

CINNABARIS, vermillioen ; cinober.

CINNAMUM, CINNAMOMUM, kaneel.

CINNUS, wrongel.

CIPPUS, stok ; stok der gevangenen ; stek ; dief-stok ; veter ; helde ; sip ; cip, cippe ; blok.

Cippi custos, cepier, cippier, sippier, suppier.

Cippus, sark, serk ; sark-steen, serk-steen ; graf-steen.

CIRCA & CIRCITER, bij ; op ; *Circa meridiem, Circa vesperam,* op den noen, op den avond ; on-gevaer, on-gevaerlik ; meer noch min ; omtrent, ontrent. *Circa id tempus, Dies circiter decem,* omtrent dien tijd, omtrent tien dagen.

CIRCÆA *quorumdam, herba, à Circe nempe veneficâ, quod & Teutonica dictio videtur innuere,* alf-ranke.

CIRCERUS, karraeke, karakke, krakke, kraeke.

CIRCINUS, cirkel ; ronde : *tum ipsum instrumentum quo circini ducuntur, & res inter se accomodantur,* passer, compas.

Circinare, Circino designare, passen met den passer ; kompassen ; ronden ; cirkelen.

Circius, ventus, suid-suid-west.

CIRCUIRE, om-gaen ; rond-om-gaen ; wieren ; * be-gaen.

Circuitus, keer ; om-keer ; om-vang ; om-loop ; om-gang ; om-ring ; pand ; om-gang.

Circuitor, Circitor ; qui merces vestésve distrahendas vicatim circumfert, uit-drager ; meers-man, meersenier, *fland.* kraemer ; land-looper, land-strijker.

Circuitrix, uit-dragersse, uit-draegstere ; lordster.

Circuitores, Circitores, nyctostrategi : & Circitores, vigiles, vigilarium recognitores, ronde ; nacht-ronde ; rond-wachte ; wacht-ronde ; schaer-wachte.

Circuitio militaris, ronde ; rond-wachte.

CIRCULUS, *Vide,* CIRCUS.

CIRCUM, om. *Ventus mutavit stationem, aliunde spirat,* de wind is om. *Circum,* al-om. *Circum circa,* rond-om ; over-al ; om end' om ; om ; al-om end'om.

CIRCUMAGERE, draeien ; om-draeien ; om-drijven ; wendtelen, windtelen ; slingeren ; kugelen, seilen, *holl. Circumagere, Circumagi,* wemelen ; tuimelen. *Circumagere lacinias,* slinger-slippen.

CIRCUMAMBIRE, tornoien, toer-noien.

CIRCUMAMBULARE, om-wandelen.

CIRCUMCIDERE, be-snijden. *Circumcisus,* be-sneden. *Circumcisio,* be-snijdinge, be-snijdenisse.

Circumcidere, schrooden, schroien ; be-schroien, ver-schroien ; *de nummis præcipuè.*

CIRCUMCINGERE, om-gorden ; om-cingelen.

CIRCUMCLUDERE, ringelen ; om-luiken ; be-slaen ; be-sluiten. *Circumclusus,* geringelt.

* CIRCUMCOLUMNIUM, *vulgi,* kruis-gang.

CIRCUMCURRERE, om-loopen.

Circumcursare, om-loopen ; ravelen, raveelen.

Circumcursare & personare concussis nolis, crotalis, crembalis, aut annulis, ringel-roien, ringel-roden ; *dicitur &* klink-ringen.

Circumcursitare, flikkeren ; vlikkeren.

CIRCUMDARE, om-doen ; om-cingelen ; be-ringen ; ringelen ; om-ringen ; om-hangen ; rond-om be-setten. *Circumdatus,* ge-ringelt ; be-ringelt ; om-worpen.

CIRCUMDUCERE, om-voeren ; om-leiden.

Circumducere orâ vel limbo, lijs-ten.

Circumducere dolis, bij-brengen.

CIRCUMERRARE, draselen.

CIRCUMFERRE, om-dragen ; rond-om dragen. *Circumferri,* volti-geeren.

CIRCUMFIGERE, be-steken.
CIRCUMFLECTERE, om-boogen.
CIRCUMFODERE, om-graven.
CIRCUMFORANEUS, land-looper; land-strijker; vagabond.
CIRCUMFULGERE, om-schijnen.
CIRCUM HABITANTES, om-wooners; om-saeten.
CIRCUMJACERE, om-liggen. *Circumjecta loca*, om-liggende plaetsen.
CIRCUMIRE, *Vide*, CIRCUIRE.
CIRCUMLIGARE, om-binden.
CIRCUMLINERE, om-smeeren.
CIRCUMLOQUI, *Circumlocutione uti*, om-reden. *Circumlocutio*, om-rede.
CIRCUMPEDES, lakkeie; staffier.
CIRCUMPENDERE, om-hangen.
CIRCUMPLECTI, om-vangen; om-vaen; om-helsen, om-halsen; om-armen, om-ermen.
CIRCUMPLICARE, be-winden.
CIRCUMPONERE, om-setten; om-leggen; om-doen.
CIRCUMPORTARE, om-dragen; rond-om dragen.
CIRCUMPOTARE *in ordinem*, rond-om drinken.
CIRCUMPREHENDERE, om-vangen, om-vaen.
CIRCUMSCRIBERE, limiteeren; be-paelen.
Circumscribere, be-schrijven; rond-om schrijven.
Circumscribere, raieeren; be-strijken.
Circumscribere aliquem, be-driegen; uit-strijken ende be-driegen. *Circumscriptus*, be-drogen. *Circumscriptor*, botter.
CIRCUMSEPIRE, om-tuinen; be-tuinen; om-ringen; om-luiken. *Circumseptus*, geringelt.
CIRCUMSILIRE, om-springen.
CIRCUMSPICERE, om-sien; oversien; be-kijken; wieren, be-wieren, *vet.*
Circumspicere se magnificè, be-sien sich selven.
Circumspicere, toe-sien.
Circumspectus, *Circumspiciens*, om-sichtig. *Circumspectus homo*, veur-sichtig; veur-sienig; ver-sinnig; ver-sienig; veur-dachtig.
Circumspectè, veur-sichtiglik; om-sichtiglik.
Circumspectio, *Circumspectus, us*, veur-sicht; veur-sienigheid; veur-sichtigheid; om-sicht; veur-dachte; achte; toe-sigt; in-sicht; regard.
CIRCUMSTARE, om-staen.
Circumstantia, om-stand; om-standigheid; ge-legenheid.
CIRCUMSTRINGERE, snoeren.
CIRCUMSUERE, om-naeien.
CIRCUMVALLARE, bol-werken, om-cingelen; be-leggen; be-legeren.
CIRCUMVEHERE, om-voeren.
CIRCUMVENIRE, *judicio, fallaciis &c.* bij-brengen; be-driegen; be-dodden; ver-veur-deelen, ver-voor-deelen; uit-rechten; ver-schalken; trompen; be-trompen, *Gall.* tromper.
CIRCUMVERSARE, CIRCUMVERSARI, wemelen.
CIRCUMVERTI, toppen.
CIRCUMVOLITARE, hengelen, *holl.*
CIRCUMVOLVERE, rond-om-draeien; wendtelen; om-wendtelen; om-winden, schaekelen; slingeren; kugelen & seilen *holl.*
Circumvolvere lacinias, slinger-slippen.
Circumvolvi, swieren.
Circumvolutio, swiere.
CIRCUS, blau-voet, *sax. accipitris aquilaéve species.*
CIRCUS, *Circulus*, park, perk; krijt, kreit.

(1) Hs.

Circus, vecht-plaetse; loop-plaetse.
Circi carceres, schranke.
Circulus, ronde; rondte; rand; om-ring; cirkel; kries, *vet. id est*, krijt, kriet.
Circulus, om-loop; revolutie. *Circulus decemnovennalis*, *Vide*, *Aureus Num.*
Circulus, krijt, kreite (1), krijte; ring, rink; rond perk; toer; rondeel.
Circulus, hominum cœtus in orbem collectus, ring.
Circulus sacer, gehechte banke; gehechte ding, ge-hecht; ge-richt, *sax. id est*, gebannen vier-schaere.
Circulus, *Circulus ligneus viminalis*, *Circulus dolii*, reep; reep-stok; repe; hoep, hoepe, hoepel; hoep-stok.
Circulus ligneus pice illitus, pek-reep.
Circulo ligneo ludere, reepen; hoepen; [*Trocho ludere*, *Scaligero*].
Circulus mensarius, schotel-ring.
Circulo cingere, be-ringen; om-ringen.
Circulatim, ring-wijs.
Circulator, guicheler; kokeler; jongleur, jougleur, juglier; muil-stooter; kas-boeve, kas-jaeger, kassenaer, *falsas Reliquias deosculandas obtrudens.*
Circulatorum gesticulatio, passe passe.
CIRNEA, tote-pot; tuit-pot; tuit-kanne; teuter-pot, toter-pot; tip-kanne; schink-pot. *Cirnea vinaria*, wijn-hoede; wijn-stande.
CIRRUS, top; haer-top; haer-lokke; lokke; vlokke; tuite; vlechte van haer; stringe haers.
CIS, kalender, kalander; koren-worm; koren-keffer; koren-wevel.
CISIUM, karre; karrijne, *fland.* koetse, koetsie; koets-wagen; wagen. *Vide etiam*, CURRUS.
Cisiarius, karre-drijver; karre-man; kutsche, *sax.* voer-man, voerer, voerder.
CISTA, *Cistula*, *Cistella*, kiste, kistken; koffer, kofferken; kasse, kasken; doose, doosken; bahu; bahu-kiste; behoele (1); laede, laeie; spint, *sicamb.* schrijne; kagie; kabinet.
Cista scriptoria, schrijf-laede.
Cista ferro munita, fortsier, *fland.*
Cista, *Cistula plana*, benne, benneken.
Cista vehicularis, wagen-korf.
Cistifer, *qui cistam, corbémve portat*, bod-drager; hottener; korf-drager; korver; kagiaerd; swaen-drager, *fland.*
Cistellatrix, *Cistifera*, korfster.
CISTERNA, waeter-vang; regen-bak; waeter-bak; sark, *fris.* cisterne.
CITARE, be-roepen; voord-roepen; laeden.
Citare libello, dagen veur recht; ver-dag-vaerden; dagen; dag-vaerden; ver-dagen; dag maeken (2); manen; dage-dingen, *vet. sax. sic.* sommeeren.
Citare in curiam, be-schrijven te hove.
Citare, allegeeren; uit eenig boek oft schrift voorts-brengen, voorts-haelen. (3)

(1) *App.* « Bahoele ».
(2) *Etym.* « Dagh maecken, j. daghen / dagh setten ».
(3) *Etym.* « Voord-brenghen, voord-haelen. *Producere, promere.* » « Voorts », dat bij Schuermans ontbreekt, bestaat nog in Brabant en Vlaanderen. Z. De Bo en Tuerlinckx op « Voort ».

Citare, Citatus, Vide etiam in CITUS.
non Citatus, on-gedaegt.
Citatio, be-roepinge.
Citatio, dagement, daginge, daegsel, dag-vaerdinge; sommatie.
Citator, dager.
Citare minuritionem, coleuren den sang. (1)
CITHARA, snaren-spel; *& diversè interpretantur : ut* citer; citerre; quiterne, kinterne; *aliis,* harpe, haerpe, herpe.
Cithara halieutica (Alciato in Emblematis à similitudine lembi aut scaphæ piscatoriæ) luite, *à* laut *Teutonicâ dictione, id est,* luide, *sonorus, argutus.*
Citharæ iugum, cervix, in quam verticilla immittuntur, kraege van de luite.
Citharæ tabulatum, Vide, Testudinis tab.
Citharœdus, Citharistes, luit-slager; luiten-speler; harpener, harpen-slager.
Citharistria, harpenersse, herpenersse.
CITRA, sonder; an, *vet. holl. fris.* on. *Vide,* SINE.
CITREA *mala,* citroen-appelen.
Citreus color, seu, Citrinus, citroen-verwe; geel; doder-geel.
CITTA, vrouwen-lost; vremden lost; lust der be-vruchter vrouwen.
CITUS, *Citatus,* rasch; snel; haest, haestig; ge-raed, *sicamb.* ring, ge-ring; rap; vits.
Citatus, be-hend; be-hendig, be-handig; be-handsaem; ge-handsaem.
Citare, haesten.
Citò, haest, haestiglik; saen; schier; bald; ge-ring; fluks, flus, flugs, vlugs, *q. d.* vliegs, *volando;* dra, drade, draei, ge-draei; vaken, vake, vaek; doon; deun; deun-bij; rade, radde, *fris.* ge-raed, *sicamb.* rassiglik; snellik; metter spoed; houde; varink, varinx, *fland.*
Citò, sasa, vox ad celeritatem hortantis. quàm Citò, hoe haest.
CIVETA, CIVETTA, CIBETA, *Feles Zibethi, Gesnero,* civet, cibet-katte; *animal ab odoratis excrementis notum, L. Pott.*
CIVITAS, stad, stede : *à statiuis Rom. derivatum videtur vocabulum (inquit Jo. Heroldus) atque in usum Germanicæ linguæ receptum : [à Citade, Civitate,* I. R.] wijk-beld; weig-beld, *vet. ger. sax. sic.* borgt, *& inde* borge-meester, *quibusd.*
Civitas, ge-meinte, ge-meente; borgerschap, borgerije.
Civitas, jus civium, borg-recht; borger-recht; poortschap, poorterschap; poort-recht; poorterije.
Civitas Imperialis, rijks-stad.
Civitas mediterranea, land-stad.
Civitas populosa, levendige oft levende stad; volk-rijke stad.
Civitates sociæ & liberæ, federatæ, libera ac fœderata opida, vulgo, Urbes Hanseaticæ societatis, hans-steden.
Civitates minores, smale steden.
Civitatis corpus, neringe.
Civitatis concilium publicum, sive generale, breeden raed.
Civitatis sordes, plebs infima, gespuis.
Civitate donare, poorteren.
Civitate, jure civium, privare, ont-poorteren; ont-borgeren.
Civitatis jus delicto, sive propter delictum amittere, ver-beuren sijn poorterije.

(1) Vrg. bl. 129 « *Canere remittente voce* ».

Civitate eiicere, interdicere, uit-seggen : *Civitate ejectus, cui interdictum est civitate,* uit-gesegt.
Civitatis vallum externum, buiten-vest; cingel; contrescharpe.
Civitatem habere, tenere, occupare, de stad in-hebben.
Civis, borger; poorter; stedsch man; stad-genoot; [*vulgo etiam* kind, *ut* Leidsch kind, Katwijker-kind (1) : *Græcis hodie poulos, ut, Zacintopoulos &c.* J. R.]
Civis paganus, suburbanus, haeg-poorter; buiten-poorter.
Civium magister, borger-meester; poort-meester, *vet.*
Civium advocatus, defensor, seind-schepen, sind-schepen.
Civium jus, prærogativa, præferentia, borgerschap, borgerije; borger-mael, *vet. sax.* poortschap, poorterschap; poort-recht; poorterije, *ut supra, Civitas.*
in Civem recipere, poorteren. *in Civium aut sociorum numerum recipere, ut civitatis aut societatis privilegiis utatur,* hansen, ver-hansen iemanden.
Civilis, Civicus, borgerlik; be-leeft, be-levet; stedsch, stadsch; ge-buerlik, ge-buersaem; heusch, *q. d.* hofsch, *aulicus;* kortois, courtois.
Civiliter, stadliken; heuschelik; be-leefdelik; courtoiselik.
Civilitas, stadlicheid; be-leeftheid; heusscheid; courtoisie, *civilitas aulica.*
Civilitatis ergo munusculum, heusscheid.
Civile jus, borgerlik recht.
Civilium causarum judicium, neder-gericht.
CLABULA, greffie, griffie.
CLADES, neder-lage; neder-slag; on-sege, *vet.*
Cladem accipere, neder-lage hebben.
CLAM, *Clanculum, Clandestinò,* heimelik, heimeliken, hemelik; smuik; secretelik.
Clam me, on-wetens mij.
Clam quid agere, smuiken, smooken, smokken.
Clam habere, ver-helen.
Clam removere, ont-steken; versteken.
Clam ire, druilen.
Clancularius, & Clandestinus, heimelik; secreet.
CLAMOR, roep; ge-roep; krijsch; ; ge-krijsch; schrei, ge-schrei; tier, ge-tier; krijt, *vet. fl.* schreeuw, ge-schreeuw, schreeuwinge.
Clamor rusticorum, jouw.
Clamor in prælio, veld-geschrei.
Clamare, Clamitare, Clamorem edere, roepen; ge-beeren; schreeuwen; schreien; kraeien; krijsschen; borlen, *fland.* krijten.
Clamare, Virg. nomine clamat, aen-roepen * toe-roepen.
Clamare voce intentiore, tieren.
Clamare altum, altè, luide, over-luid roepen.
Clamare ferociter ursorum more, beeren, beren, ge-baeren.
Clamare cervi instar cervam appetentis, reeren.
Clamore objurgare, be-keeken.
Clamator, roeper.
Clamatus, geroepen.
Clanculum & Clandestinus &c., Vide, CLAM.
CLANGOR, schal; ge-schal; ge-klank, ge-klink; klinkinge.
Clangor, tubæ præsertim, trompet-slag; ge-luid der trompetten.
Clangere, klinken, klingen. *Clan-*

(1) Hs. L. « Katwijker kind ».

gere, *tubâ præsertim*, trompetten; *aut cornu*, tuiten, *alias*, tjuiten.
Clangere voce ciconiæ, kleppen-téren.
Clangere instar anseris, queken.
CLARUS, klaer; hel; helle; licht; heider, *ger. sax. sic.* luide; excellent; treffelik.
Clarus, ver-naemt; hoog-be-roemt; hoog-geacht; ver-maert; be-roemt.
non Clarus, on-klaer; turbel, torbel.
Clarè, duidelik; klaerlik.
Clarere, clarescere, Clarum fieri, klaeren; op-klaeren; heideren, heiden.
Clarare, Clarificare, Clarum & purum reddere, klaeren; ver-lichten; ver-klaeren; ver-luchten.
Clarum reddere, openbaeren.
Claritas, klaerheid.
Claritas famæ, ver-maertheid; ver-naemtheid.
Clarisonus, over-luid; klaer-luidende.
CLARIGARE, ont-seggen. *Clarigatio*, ont-seg; represalie.
CLASSIS, bande, bende; rote, rotte: *in Classes colligi, coire*, ban-den; rotten.
Classis, schepinge; vlote van schepen.
Classis armata, armeie, armaede.
Classis præfectus, ammirael: *legatus*, onder-amirael; vice-ammirael.
Classiarii, krijgs-lieden ter see.
Classicum æramentum, storm-klokke.
Classicum, trompette; tramette; *sax.* trompet-slag.
Classicum, pugnæ ineundæ signum, storm; veld-geschrei.
Classicum canere, storm slaen; veld-geschrei maeken; waepen roepen; alarm slaen.

Classicus buccinator, horen-blaser.
Classicus testis, geloof-weerdige getuige.
CLATHRUS, CLATHRUM, *lignum aut ferrum quo transverso aliquid clauditur aut munitur*, schranke, schrenke; veken.
Clathri, Clathra, traelien; geer-den; horden inde vensters; schut-gaeten; gadder, *sicamb. sax.*
Clathrum ferreum, ijseren geerde.
Clathri pensiles, hek-schof; kam; slag-poorte.
Clathrus, Clathrum, hameie, hammeie, hameide, hamei-boom, ameide, almete, almei-boom; sluit-boom.
Clathrare, Clathris claudere, schranken, schrenken; tralien; ver-sperren, *ger.*
Clathratus, ge-traeliet.
CLAVA, kolf, kolve; sompe, sumpe, *fland.* klik, *holl.* kleppel, kluppel, *q. d.* kloppel.
Clavâ ludere, globulos propellere &c. kolven; koselen, keuselen, kuiselen.
Clava nodosa, kudse, kodse, knodse, knudse; kodde, *fland.* masse, massue, *vet. fland.*
Clava aculeata, radiata, sterre, ster-hamer; morgen-sterre. (1)
Clava typhæ, donse; dodde.
* *Claviger*, kolf-drager.
CLAUDERE * *Cludere* — sluiten; be-sluiten; toe-doen; toe-sluiten; toe-maeken; loken, luiken; be-luiken; schutten; pluiken, ploken *vet.* ver-sperren, *ger. sax. sicamb.*
Claudere intus, in-sluiten.
Claudere volvendo, toe-winden.
Claudere pessulo, sive verticillo, wervelen.

(1) J. R. had er wel kunnen bij voegen: «*metaph. quòd Jubaris refert speciem*».

Claudere clathris, aut cancellis, schranken, * schrenken.
Claudere ferro, auro, argento, tegere, celare, met ijser, goud, silver be-slaen.
Claudere ligneis clavis, stikken.
Claudi cadendo, toe-vallen.
Claudere urbem obsidione, obsidionem facere, be-leggen, be-legeren.
Clausum esse, toe-staen.
Clausum non plene esse, aen-staen; aen de kiere staen; aen karre staen.
Clausus, gesloten; toe; toe-ge-daen; be-loken, *q.* be-sloten.
Clausus sive munitus locus, sive Clausum, be-vang; be-luik; park; parket.
Clausi temporis ultimus dies; be-loken paesschen.
Clausura, Clusura, Clausuræ, Clusuræ, arum, kluise; kluisen; be-sluitsel; schuttinge, *ut ferarum, &c. Clusa, vulgi*, kluise.
Clausura, sluise, *Slusa in Lege Salicâ Francorum, teste Hermanno Comite Nuenario.*
Clausula, ut orationis &c. slot; be-sluit; besluit-rede; slot-regel; sluit-regel.
Clausulam addere, concludeeren.
Claustrum, Clostrum, schof; kluister, *sicamb.*
Claustrum prati, vel agri, val-veken; klap-veken.
Claustrum ferreum, slot.
Claustrum e sudibus & palis, stek-kade.
Claustra revellere, effringere, op-slaen de sloten.
* *Claustrales, vulgi*, klooster-volk, *cœnobitæ*.
CLAUDUS, *Claudicans*, krepel, kreupel, kropel; lam, laem; mank; mankaerd; manke-pied (1); manke-poot; hinke-pink; hinke-poot; sompe; houttende.
Claudicare, krepel, kreupel, kro-pel gaen; hinken (*hinc*, hinkelen); sompen; gompen, *holl.* hinke-pinken; manken; houtten.
Claudicator, hinker.
Clauditas, Claudicatio, Claudicandi vitium, kropel-, kreupel-, krepelheid; hinkinge; mankheid.
CLAVECORDIUM, *Clavecymbalum, Clavicordium*, klavecimbel, klavekoorde; spinette; pinet; vir-ginael.
CLAVICULA, *jugulus*, krop-been, κλειδίον; bril, *ossiculum circa pectus, à specilli similitudine dictum.*
Clavicula vitis, winde van de wijngaerd; krol-ranksken; klavier-ken (1); kronkel-ranksken.
CLAVIS, slotel, sleutel; *à* sluiten, *sicut Claves à claudendo.*
Clavis familiaris, omnes seras aperiens ac circumcursans, looper.
Clavium catena, clavium annulus, slotel-riem; slotel-haek; slotel-raeg.
Clavola, Clabula, insitum, greffie, griffie.
CLAVUS, *gubernaculum navis*, stier, stuer; stuer-roer; schip-roer; koelter, *sax.* roer, *id est*, roeder, *à* roeren, *id est movere: clavi enim motu frequenti variòque navis dirigitur.*
Clavi pars summa, helm-stok aen 't schip.
Clavi director in navi, gubernator, stier-man van 't schip.
CLAVUS, nagel; spijker, spieker; *in modum spicæ vel spiculi acutus. Clavulus, Claviculus*, nagelken, spikerken.

(1) Hs.

(1) *Etym.* « klauwierken ».

Clavus ferreus capitatus, Clavus major, sluit-nagel; spange.

Clavus ferreus minor, ut quo tigilla configuntur, &c. sloepe; lat-ijser.

Clavus teres, bout.

Clavus uncus, uncinatus, aduncus, klauwiere; klouwe.

Clavus capitatus, muscarius, umbellatus, rotundo capite insignis, hoofd-nagel; tatse, taetse.

Clavus interjectus qui continendis tignis per eorum capita traiicitur, spie, spije; spieker; houte nagel; plugge; pinne van hout, *quia talis plerumque ligneus; & quòd tigna asseresque contrahat,* trek-nagel; teug-nagel.

Clavus in curru, span-nagel, *sicamb.*

Clavus solearis, hoef-nagel.

Clavus molaris, molen-wendel.

Clavi caput æneum, busse, bosse, *ut in sellis coriaceis, &c.*

Clavo aut Clavis figere vel defigere, nagelen; nichelen, *vet. fland. lovaniens.* spikeren, spijkeren, *holl.* be-slaen met nagelen.

Clavo figere, &, Clavo impacto obstruere, obturare, ver-nagelen: *ut, tormenti bellici foramen superius obstruere,* ver-nagelen het geschut; *clavo profundius adacto ungulam equi lædere,* ver-nagelen een peerd: *Clavo fixus vel læsus, &, Clavo obstructus,* ver-nagelt.

Clavis ligneis claudere, figere, pangere, stekken; pluggen; bestekken; spien, spijen.

Clavum refigere, ont-nagelen.

Clavi infixi aciem ab altera parte quo firmius impingatur retundere, obtundere, neten, nijden, nijen eenen nagel; riveeren den nagel; klinken, *holl.*

Clavo affixus, Clavis fixus, contentus, nagel-vast.

Clavorum veterum psegma, Vide, Aes viride.

Clavus, knoppe aen het kleed.

Clavus, tuberculum (seu Callus) in cute extans rotundum callosum, exter-ooge, aexter-ooge; kraeien-ooge; knorre; hoener-ooge, *germ.*

Clavus in arboribus, vadde; vlamme; slag in de boomen. *Vide,* FUNGUS.

CLEMATIS DAPHNOIDES, maegden-palm; vinkkoorde; wenk, *vet.* in-groen.

CLEMENS, goedelik; goedig; goeder-tier, goeder-tieren; goederhande; ge-nadig; patient.

Clementer, goeder-tierlik; genadiglik.

Clementia, goeder-tierenheid.

CLEPSAMMIDIUM, & CLEPSYDRA, glas-looper; uir-looper; sand-looper; stond-glas.

Clepsydra, vas foraminosum quo hortorum herbæ & pulvilli irrigantur, bespuit-kruike; sprenk-vat; sprenkel-pot.

CLERICUS, *vulgi,* klerke.

CLIBANUS, oven, bak-oven, bern-oven; hael, haele, *vet.* toert-ovenken, toert-panne. *in Clibano coquere,* bakken in den oven.

Clibanus vitreus, klokke.

CLIENS, *ferè quasi* kallant; leen-man; leen-houder; leen-drager; man van leen; onder-daen; onder-saet; vassael. *Clientes, vassalli,* manschap. *Clientum sequela, syrmata, longa agmina,* sleep; trein; na-loop.

Clientis cliens, mans-man.

Cliens Ducis Brabantiæ, privilegiis & immunitatibus donatus: qui se in fidem & potestatem Principis

permisit; meersenier, mersenierman, mercenier; kossate, *vet. brux. lovan.*

Clientela Ducis Brabantiæ, meersenierschap.

Clientela, kallanterije, kallandijse.

Clientela, clientelaris fides, Clientis obsequium, clientelaris officii sponsio, hominium, manschap; huld; homagie; hoon-sprake, *vet.* dienst-manschap; vassalagie, vassaelschap; *opera quam cliens domino sive patrono præstare tenetur,* hof-dienst.

Clientela, be-scherminge; sauvegarde. *in Clientelam alicuius se dare, se commendare alteri in Clientelam, conferre se in alicuius Clientelam,* in sauvegarde sich selven geven oft stellen.

Clientem se profiteri, manschap doen.

Clientelaris res, fundus; Clientelare beneficium, leen, leen-goed.

CLIMA, ge-weste.

CLIMAX, & κλιμακίζειν, *tormenti genus, Vide, Trochlea cruciabilis.*

Climax, leeder; *& per syncopen,* leer.

Climacter, gradus scalæ, sporte, leeder-sporte; trame, *fris.* stap, *vet.*

Climacter, hael; hangel, hengel; angel, engel, *fland.* hogel, hoogel, heugel, huegel; schoud-hangel. *& Climacteris gradus annulúsve,* schakel van den hael, hangel oft heugel.

CLINOPALE, minnen-spel.

CLINOPEGUS, schrijn-werker, schrijn-maeker; koets-maeker; ledikant-maeker.

CLINICUS, *ita morbo affectus, ut surgere è lecto non possit,* bedder; die 't bedde houdt.

CLITELLÆ, pak-sadel; bast; ref, refe, *ger. sax. sicamb.* som-sadel; scheen-sadel; esels- oft muil-sadel.

Clitellarius equus, aliúdve jumentum, pak-peerd; dossenaer, *fland.* pak-beeste.

Clitellaria jumenta, bagagie; tros.

CLIVUS, hovel; heuvel; heul, *holl.* hil, *angl.* aen-berg, het hangen van den berg; duinen; holm, olm, *vet.* klif, *vet.* kling, *ger. hinc opidorum & pagorum nomina quædam in Germania.*

in Clivum assurgere, hovelen, heuvelen. *Clivosus,* hovelachtig.

CLOACA, gote; rioole; sinke, *vet.* sijpe; grubbe, gruppe, grippe; sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse; sak (1); vuilnis-bak; vuilnis-kuil; vuilnis-hoek; agetucht, *sax. sic.* waeter-steen; schaeld-sije, *lovan.*

Cloacæ ius, goot-recht, *Grotio.*

Cloacarius, rakker, *sax. fris. holl.* viller, *sax. sic.*

CLOSTRUM, *Vide, Claustrum.*

CLUDERE, *Vide,* CLAUDERE.

CLUNIS, bille; bout van 't been. *Clunes,* aers-billen; koie, *caro sedendi & quiescendi officio aptissima: hinc dictio* gerde-koien, *incoxare, &c.*

Clunes movere, Clunagitare, ruk-aersen.

---

(1) Het w. « Sak » staat hier in overdrachtelijken zin, om de beteekenis weder te geven die Plautus (Curcul. I. 2.29) aan het w. *Cloaca* hecht, t. w. Buik, lichaam. Vrg. de bemerking van Dr M. De Vries, in de Woordenlijst van den Lekenspieghel. « Zac, benaming van het lichaam, met minachting gesproken..... Noemde men daarentegen het lichaam (b. v. dat der H. Maagd enz.) met eerbied en achting, dan was *vat* de gewone naam ».

Clunibus in altum sublatis in caput devolvi, bol-aersen.

CLUNA, simme, simmeken bloot-gat; bloot-gat, *epithetom simiæ ab attritis clunibus.*

CLUNABULUM, *Clunaculum,* dagge; poniaerd; ponnael, *vet. holl.*

CLUPEA, *piscis,* elft. *Vide,* ALOSA.

CLUSA, CLUSURA *&c.* *Vide,* CLAUDERE.

CLYPEUS, beukeler, bokeler, bokkenleer; scherm-schild; targie, tergie; pavois.

Clypeus rotundus, rondasse. *Clypeatus,* rondassier; schild-draeger.

Clypeus, schild; blasoen; *Sicut Clypeus Latinis & vett. I.CC. imaginem pictam aut picturam in clypeis denotat; ita videtur dictio* Schild *primariâ suâ significatione dici Scutum pictum, aut Scuti pictura & imago; hinc Clypearia arma, insignia, clypeive signum gentilitium; seu Clypeus militaris, feudalis; nobilitatis, aut Clypeus patris ac matris,* her-schild, *sax.* wapen inde schild oft helm, schild-waepen; waepen-teeken.

CLYSTER, *Clysterium,* klisterie.

Clyster auricularius, oor-spuite; oor-pijpken.

CLYTOPOLUS, *κλυτόπωλος, inclytus equi* (*Bud.*) wel gemonteert.

CNICUS, wild saffraen.

CNODAX, spene; duim; *rotunda fibula è ferro in extremis* (1) *armorum capitibus adacta, quæ in armillis versatur.*

COA VESTIS, sijden kleed.

COACERVARE, hoopen, op-hoopen; tassen; schokken; op-leggen; schraefelen. (2)

(1) *Etym. Scaporum.*
(2) *Etym.* Schraeffelen.

Coacervatio, hoopinge; ge-tas.

Coacervator, hooper.

Coactor, Coactilia, &c., *Vide,* COGO.

COADUNARI, in een komen; stollen; stolkeren, stelkeren, *fland.*

COÆTANEUS, COÆVUS, tijdgenood (1); een-tijdig; self-tijdig.

COÆQUALIS, lijk; gelijk; effen.

COAGMENTARE, ver-gaderen, ver-gaeren; lappen; be-klijven; lijmen.

Coagmentari, dijden, dijen, dieden, dijgen.

Coagmenta, lap-werk; lapperije.

Coagmentatio, Coagmentum, vergaderinge; ver-gaersel; meerderinge; meerdernisse.

COAGULUM, *ut quo cogitur spissatúrque lac,* runsel, runtse, runtsele, rensel, rindsel, rinsel, renssel; melk-rinsel; lebbe, libbe; lip & laf, *sax.* moge, mogel, megen, magen, *germ.* stremsel; quagel, *sicamb.* kaes-libbe; kaesrunssel. *Coagulum sapere,* lebs, nae de leb smaeken.

Coagulare & Coagulari, runnen, rennen, rinnen, ronnen; klotteren, klonteren; wrongelen, *fland. holl.* hotten; matten worden; stollen; stolkeren; stelkeren; storkelen, *fland.* stremmen, *& vas in quo lac coagulatur,* strem-vat; strukkelen.

Coagulatus, ge-ronnen; geruinen (1); geklontert; geklotert. (1)

COALERE, *Coalescere,* dijden, dijen, dieden, dijgen; be-klijven; hotten.

COAMICUS, ge-vriend.

COANGUSTARE, be-angsten; be-drukken; be-engen. *Coangustatus,* be-angst.

(1) Hs.

COARCTARE, *Coarctari,* krimpen, krempen.

Coarctare, engen; smalen, smallen, smaleeren; knijpen, be-knijpen, *holl.* perssen; ringelen; in-trekken; in-sluiten: be-strangen; be-nauwen, be-nouwen; be-noodsten.

Coarctare, ut vestem &c. in-leggen het kleed; engen *&c.*

Coarctatio, prange.

Coarctatio animi, bangigheid.

COARGUERE, straffen, straven met woorden; *Coarguere ignominiæ aut criminis,* reprocheeren.

COASSARE, COAXARE, solderen, be-solderen; planken; ver-planken; berderen; be-setten met berd; be-schieten met wage-schot.

Coassare, Coaxare dolia, kuipen.

Coassatus, geberdert.

Coassatio, Coaxatio, Coassamentum, * *σαυίδωσις,* (1) — solder, soller, solderinge; plankier; berderinge; be-schot; ge-bondte, gebundte, ge-bindte; bonne, bunne, *ger. sax. sicamb.* stagie, staedsie; schutsel.

COAUGMENTARE, meerderen; ver-meerderen.

COAXARE, *instar ranæ,* raven, reven, revelen gelijk de vorsschen; quakken, queken.

COAXARE, *Vide,* COASSARE.

COBALUS, *κόβαλος, dæmon imitator hominum,* bokkel-man; kabauter-manneken. *Vide,* AVERRUNCUS.

COCCUS, *Coccinum, Coccum infectorium,* kermesijn, karmesijn; schaerlet (2), schaerlaek, schaerlaeken grein [*à Tyro, quæ Sarra*

(1) Het w. is een eigen maaksel van den bewerker : l. *σαυίδωμα.*
(2) *Etym.* Schaerlaet.

olim; unde Sarranum ostrum, J. R.]

Coccus baphica, Coccus tinctorum, cochenille.

Coccus bis tinctus, rasijn-rood, *sax. sic. fris.*

Coccus, Coccina, vestis coccinea, kramoisijn, karmesijne kleed. *Vide, Vestis purpur.*

COCCYGIS OS, stiet-been; steertbeen.

COCCYSARE, kokkeloeren.

COCCYX, kokkok.

COCHENILIA, *vermiculi genus,* cochenille.

COCHLEA, slekke, slakke: snekke. *Cochlea opercularis,* wijngaerd-slekke. *Cochleæ domus,* slekken-huisken; slekken-horenken.

Cochlea, metaph. de homine desidem vitam agente, huis-duive; huis-esel; kokerol, kokeloer, *& Cochleæ vitam agere,* kokerolien, kokeloeren.

Cochlea Veneris, horen; see-horen; see-slekke; porceleine.

Cochlea margaritifera, perlen-moeder.

Cochlea marina, quâ olim ad buccinandum usi, kink-horen; horen-slakke.

Cochlea nuda, huis-slakke; weeg-slekke; weg-slekke.

Cochlea, lignum sive ferrum erectum strias habens involutas paulatim ascendentes, quod dum vertitur attollit aut demittit præli trabem; Italis Vite; schroeve; vijse; spille, spil-boom; perse-spille; vijs-tange.

Cochleâ spiratim attollere, & vicissim demittere; Cochleam vertere sive torquere, schroeven; vijsen.

Cochlea, Cochlis, wendel-graed; wendel-trap; wendel-steen; wendel-steeger; wendtel-graed; windel-

graed, windel-steeger. *Cochlidum scalarum truncus, scapus,* spille van den wendel-trap.

COCHLEAR, *Cochleare, Cochlearium,* lepel; schepper, schep-lepel; spaen, *vet. hinc* visch-spaen; spon. *Cochlear maius capitulatum, quo pulmentaria vertuntur commoventúrque in ollâ,* pot-lepel; pol-lepel; kok-lepel.

Cochlearia, herba, lepel-kruid; lepel-bladeren.

* COCIO, *Vide,* DARDANARIUS.

COCLARIUS, COCLOARIUS, *vulgi,* guicheler, kokeler.

COCLES, een-ooge; een-oogig; losch, loschaerd.

COCODUNA MONETA, *vulgi, non argentea, sed deargentata, a Gallis olim cusa,* kokoduins-geld.

* COCUS, *Vide,* COQUUS, *&c.*

CODATUS, gesteert.

CODEX, *Codex rationarius, Codex accepti & expensi, Codex rationalis;* reken-boek; boek-houder; register. *in Codicem referre, redigere,* op-schrijven; registreeren.

Codicillus, rol.

Codicilli, schrijf-boeksken : tafelet.

Codicilli à principe impetrati, Codicilli regii, open-brief; patente : *Codicilli veniales,* pardon-brief; remis-brief; ontslag-brief.

Codicillus, & Codicilli, uiterste wille; codicille; *propriè,* on-volkomen uiterste wille, *Grotio.*

CŒLIACUS, herd-muilig. (1)

CŒLOPHTALMUS, *qui reductos habet oculorum orbes,* hol-oogig; hol-ooge.

COËMERE, in-koopen; op-koopen; saemen-koopen; op-doen. *Coëmtio,* in-koop.

CŒMITERIUM, kerk-hof; vrijd-hof; gods-akker, *sax. Vide, Sepulchretum.*

CŒNA, nacht-mael; avond-mael; nacht-eten, *vet. ut & Cœnare,* nacht-eten, *vet.*

Cœna Dominica, communio Eucharistiæ, heug-tijd; hoog-tijd.

Cœna popularis gratuita, open hof.

Cœna recta, genialis, dapalis, adipalis, opima, dubia, pollucibilis, lauta, sumtuosè magnificèque & opiparè instructa, hoffelike, kostelike mael-tijd; feeste; open hof.

Cœna viatica, adventitia, quâ peregrè reversi amici excipiuntur, welkom-maeltijd; bien-venuë.

Cœna profectitia, scheid-maeltijd; letste. *Vide, Vinum profectitium.*

Cœna collatitia, collecta, ubi suas quisque adfert epulas, collatie. *in Cœnæ apparatum collatio,* ge-laeg, ge-laege; *à* ge-lag, *sive,* ge-laeg, *à* leggen, *id est, ponere, quod quisque suam partem apponat & conferat.*

in Cœnâ, super Cœnam, over mael-tijd.

Cœnatorium, Cœnatoria vestis, nacht-tabbaerd; tafel-tabbaerd.

Cœnaculum, vel Cœnatio, plerumque & generatim pro, kamer; salette; eet-kamer; eet-sale; staet-kamer; *aliis* opper-kamer; opper-sale; boven-kamer; *contrà aliis,* neder-kamer, neder-sale; *rursum,* somer-huis; somer-sale : kemeneie, *sax. sicamb. Cœnaculum commune,* refter.

Cœnipeta, drael-gast; dreil-gast.

CŒNOBIUM, klooster. *q. d. claustrum, clostrum,* convent; gods-huis.

(1) Hs. L. « Herd-buikig » met het *Etym.*

Cœnobitæ, claustrales, vulgo, klooster-volk.

Cœnobiarcha, pater van 't convent, van 't clooster; abd; prioor.

CŒNUM, slik, slijk; drek; vuilnisse; drab, drabbe; maede, *sax.* wase, *fland. holl.* goor, *fland.*

Cœnum platearum, mose.

Cœnum mollius, ut palustre, &c. modder, moder, moeier, more, moer; moorasch, moerasch; bagger. *Cœnum ex aqua attrahere, eximere,* baggeren : *quique attrahit, avehit, &c.* baggerer; bagger-man.

Cœnosus, slijkig, slijkachtig; drekkig; drabbig; moddig, modder-achtig; leemachtig.

Cœnosus locus, mose.

COËRCERE, be-dwingen; ringelen; hachten; ont-houden; temmen, tammen, tam maeken; stouwen, *fris.*

COËRRARE NOCTE, ronden; ronde doen bij nachte.

CŒSTRUM, hol-ijser.

CŒTUS, hoop volks; vergaderinge van volk; rote, rotte; ge-selschap; sunft, *ger. sax.*

COGERE, dwingen; * dwengen; — be-dwingen; ringelen; porren, aen-porren; doen doen; noodigen; fortseeren; ver-fortsen. *Coactus,* gedwongen; * genoodigt.

Coactè, violenter, dwangelik, *Grotio.*

Coactio, Coactus, us, dwang; be-dwang.

Coactio juridica, recht-dwang, *Grotio.*

Cogere, dikken; dringen; tassen; douwen; stouwen, *vet fris. hinc.*

Coactilia, Ulp. Coacta, Coactilis, subcoacta vestis, vilt : *& Coactiliarius,* vilt-maeker : *Coactiliaria taberna, Jul. Capitol.* vilt-makerije.

Cogere, ver-samelen * ver-saemen; — drijven, drijfven, drijffen.

Cogere milites, copias, exercitum, aen-nemen krijgs-volk, knechten, soldaten. *Cogere pecudes,* aen-jagen.

Cogere senatum sive prætorium, senatores, bannen oft banden de vier-schare.

Coactor, dijker.

Cogere, innen; in-nemen; in-haelen.

Cogere nummos, lichten, op-lichten het geld.

Coactor, ut exactionum &c. ont-fanger; penning-meester; in-maender; in-haelder; in-maener; in-haeler; in-haeler van beden oft schattingen.

COGILUM, *in Legg. Ripuariorum Francorum pro capulo gladii,* kogel.

COGITARE, dinken, denken, dijnken; dachten, *fland.* be-denken; ge-denken; ge-dachten, *fland.* peinsen, pensen, peisen; sinnen, *vet.* moeden; trachten, nae-trachten; gissen. *Cogitatus, a, um,* ge-dacht, ge-docht. *non Cogitat quid dicat,* hem en roekt niet wat hij segt. *Cogitare malè,* mis-denken.

Cogitatò, Cogitatè, Cogitatim, veur-dachtiglik, be-dachtelijk : *Cogitatò aliquid facere,* met op-set; met op-set ende wille.

Cogitatio, Cogitatus, us, Cogitatum, ge-peins; ge-dachte; ge-dachtenisse; ge-denk; be-denkinge; in-beeldinge; imaginatie. *Cogitatione depingere vel fingere, speciem alicuius rei cogitare,* in-beelden; imagineeren. *Cogitatione assequi, concipere, comprehendere,* ver-denken; be-denken; vatten; ver-sinnen.

COGNATUS, neve, nefken;

kosijn; be-staende; ver-want; vriend; maege; maegeling, *vet.* vedder, *sax. sicamb. fris.* bloed-vrind; ge-vrindt; sibbe; ge-sibbe; maegschap; *Vide etiam, Necessitudo.*

Cognatum esse, Cognatione contingere, aut teneri, be-staen van bloede.

Cognatum esse per feminini generis personas, spille-halven bestaen: *Cognatus istâ parte,* spille-mage, *vet.* & *Cognata proxima* * *mulieris — à latere feminino,* ge-spinne.

Cognata, nichte, niechte; mume, moeme, *sax.* weseke, *vet. sax. sic.*

Cognatio, maegschap; maeg-taele; maeg-sibbe, *vet.* sib, sibbe, sibschap, ge-sibbe, ge-sipte; be-sibbe.

Cognatio ascendens, descendens, & collateralis, opgaende, nedergaende, sijdelinge maegschap, *Grotio.*

Cognatio proximo proxima, naegel-naeste maegschap, *Grotio.*

Cognatio lustrica, ge-vaderschap; compeerschap.

COGNOMEN, *Cognomentum,* toe-naem; bij-naem.

Cognomen fictum, over-naem.

Cognominis, genaemt; ge-nant, *holl.* (1)

Cognominare, cognomen addere vel imponere, toe-naemen; bij-naemen; be-naemen; be-noemen.

Cognominatus, ge-naemt.

COGNOSCERE, kennen; be-kennen; ver-nemen; kennisse nemen; be-lijden.

Cognoscere apud Ecclesiasticos pro Coire * be-kennen.

Cognitum habere, weten; ver-staen.

Cognitu facilis, kenbaer; kennelik; kondbaer.

Cognitu difficilis, on-kenbaer.

Cognitus, kund, kond, kondig; be-kent; geweten; kennelik. *Cognoscens,* be-kensaem.

Cognitio, wetenheid; wetenschap; wetenisse, *vet.* ver-stand, ver-standenisse. *Cognitio usu acquisita,* ver-vaerentheid.

Cognoscere causas, dingen, *sax.*

Cognoscere de actis alicuius, informeeren.

Cognitio causæ, kennisse der saeken; informatie.

Cognitionem rei ad judicem deferre, be-wettigen.

Cognitionem circumducere (Budæo ex Ulpian.) annulleeren de procedure.

Cognitor, raed-vrind; gemachtigt; procureur.

Cognitor regius publicúsque, procureur generael.

COHABITARE, bij-woonen; saemen-woonen.

Cohabitare illegitimè, sitten bij eenen gehouden man, jongen geselle; bij-sitten.

COHÆRERE, aen-een-hangen; be-klijven.

COHÆRES, erf-genaem; erf-genoot; med-erfgenaem.

COHIBERE, be-dwingen; be-hinderen; ont-houden; weder-houden; matigen; meesteren; stremmen, *fland.* kort ende nauw iemanden houden.

COHONESTARE, ver-eeren.

COHORRERE, ver-grouwelen, ver-grouwen.

COHORS, schaere. *Cohors hominum,* hoop volks.

Cohors viri principis aulica, hof-gesinde.

Cohors militum, hoop krijgs-lieden; rot; ge-swadder, ge-swade; bande, bende; vaene, vendel, vaenken krijgs-volks. *Cohors prima in acie,* bloed-vendel.

in Cohortes colligi, banden; rotten.

Cohors, χόρτος, vrijd-hof; neder-hof; koert.

Cohors, Cors, kouwe; kevie; & *Cohors gallinarum,* hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke, &, hinnen-roest, *fland.*

(1) *Etym.* Ghe-naem. *Cognominis,* ὁμώνυμος. « Ghe-naemt. *Cognominatus.* » Doch « genant » ontbr. Z. over dit laatste het Ned. Wdb.

COHORTARI, ver-maenen; aen-raeden.

COINQUINARE, smetten; be-smetten; be-smeuren; be-vlekken, be-vlakken; be-sabberen; ver-ont-reinigen; ver-on-suiveren; on-suiveren.

COIRE, bij-een-komen; te saemen gaen.

Coire, over-hoop loopen; kudden; ver-gaederen, vergaeren. *Coitio,* swerm, ge-swerm.

Coire in unum, ver-eenigen; tsamen banden, heulen, spannen; rotten; kluften, *fris.* kluchten. *Coitio sodalium,* ge-selschap; rote, rotte, rotterije.

Coire in seditionem, Coitionem facere, muiten, muitineeren. *Coitio,* muiterije; heimelik ver-stand; conspiratie; monopolie; comploot.

Coire, klonteren; toe-heilen; toe-wassen.

Coire, koosen, koisen, koissen; spelen * be-kennen; — genooten, *vet fland.* natureeren. *Coire more avium,* vochelen, vogelen. *Coitus,* spel; minnen-spel. *Coitus illegitimus,* on-ee.

Coitu acer, reeuwsch, *dicitur de columbo admodum salace.*

Coitum appetere, heet oft ritsig zijn; rijdig zijn; peerdig zijn, *dicitur de equis.*

COLAPHUS, *Colaphus in genâ vel buccâ,* kinnebak-slag; kaek-slag; kaek-smete; flabbe; kaek-flabbe; hals-slag; hand-slag; hand-geslag; vuist-slag; sofflet, sufflet; fleere; muil-pere; wangte, wante; wangen-slag; dreve; kaetse; ketse; klinke; oor-klinke; klik, *fris.* oor-wante.

Colaphos infringere, infligere, incutere; Colaphum alicui ducere, oor-wanten geven; wangten geven; lomp-halsen; vuist-look t' eten geven, *adag.*

COLARE, *Vide,* COLUM.

COLCHICUM, tijd-loose, *quòd florem habeat momentaneum fugacissimúmque, qui uno die marcescit:* honds-bloeme; herfst-bloeme; hermodactilen; naekte vrouwen.

COLERE, eeren; ver-eeren; reverentie doen; *Colere aliquem more aulico,* kourtiseeren.

Colere, ver-sieren. *Cultus,* verciert.

Colere, oeffenen; havenen; hegen, hegenen; haeien, *Jo Avent.* be-gaeden. *Cultus,* ge-rekkelik.

Colere agrum, terram, teelen, telen; teulen, tuilen; winnen; land-winnen; aeren; eeren, eren, errien; harken, herken.

Cultus, Cultura, ge-rek, ge-rake, ge-rak; oeffeninge; hoeffen, *fland.* (1) *Vide porrò,* CULTUS.

Colonus, huis-man * boer — bouwer; bouw-man; hoevener; hoeven-pachter; land-bouwer; land-man; land-saet; akker-man; meier; pachter; pachtenaer; land-pachter; winner.

* *Cultor,* woner.

(1) *Etym.* « Hoeffenen, *fland.* j. Oeffenen. » « Hoeffen » dat eene misvatting van den bewerker is, ontbr. natuurlijk bij Kil.

Coloni, huis-lieden, huis-volk.

Colonus, laet; *Latinus libertus, Latinus colonus, apud vett. J. CC. à* laeten, *quòd à veteribus Saxonibus (ut dicit Gloss. Specul. Sax.) regione recens potitis, eisdem locis sint relicti, ut terram tanquam tributarii & conductitii colerent : aut quòd manumissi & libertate donati sint* [laet, *q.* vrij-laet, *id est, libertus, libertinus, quòd Romani vett. prædia sua ergastulis colebant, quibus Libertum præficiebant,* F. R.] Laet, *inquit Becanus, colonus dicitur cui ager colendus permittitur, qui fundum villámque conducit; à* laeten, *id est, sinere, permittere.*

Colonus perpetuarius, erf-pachter.

Colonus partiarius, half-win; halffenaer; halvenaer.

COLONELLUS, *Columella, maior servus in familia, vulgi,* koronel, kolonel.

Colonia, pacht; pacht-hof; pacht-goed; pacht-huis.

Colonia, leen-hof, *vet.*

Colonia, veur-hof; vrijd-hof; neder-hof.

Colonia, meierije. *Coloniæ præfectus, prætor,* meier van 't dorp. *Coloniæ rectores,* ambachts-bewaerder; *ut in opidis,* borg-meester.

* *Colonia,* bevolkinge.

COLES, *Colis, hasta sive virga membri virilis,* kul; manlike roede; teers; schacht; manlikheid; manlik lid.

Coleus, seu, Colei, kul; kloot, klootken; klos, klosken; sweserik; sweserkens; bridse, bredse, bradse; braedse, bradde, *fland.* ge-tuige, *vet.* kodde, *vet.* ballouter, *angl.* ballocke; hoden, *ger. sax. sicamb.* schal, *ger. fris.*

COLICA, *Colica affectio, vel passio, vulgi; Colicus dolor; Coli intestini morbus,* kolijk; colicompas; krimpsel in den buik; krimpinge in den buik; buik-wee; grimminge : moeder, moeder-wee, *sic Teut. dictus, perperam transsumto vocabulo à Matricis dolore, Adr. Jun.*

Colis, scheute; spruite. *Colicoli* (1) *scaporum delicatiores,* scheutkens oft spruitkens der kruiden. *Coliculi inutiles à radicibus aut lateribus caudicis succrescentes,* waeter-scheuten; onder-gewas.

COLLA, lijm; pappe; lijmpappe; klister, klijster, kliester, kluster.

Colla metalli, soudeersel, soudure.

COLLABELLARE, *more avium,* trek-bekken; duiven-bekken.

COLLABI, *κόλλαβοι, Epitonia,* slotelen vande snaeren.

COLLABI, vallen; in-vallen; ver-vallen.

COLLACTANEUS, suig-broederken; ge-soogeling; mammen-broederken; med-soogeling.

COLLARE, *Vide,* COLLUM.

COLLATERALES CONSANGUINEI, sijdelinge maegtaelen, *Grotio.*

COLLAUDARE, loven; lofgeven; prijsen.

Collaudatio, lof; prijs.

COLLEGA, maet; med-maet; maetken; magger; makker; med-genoot; med-geselle; med-gespan; hans : amt-genoot; ge-selle van een ampt.

Collega in munere publico, vein-out, vein-noot, vei-noot, ven-noot, ven-gnoot, vein-gnoot; vennet, vennit, vennep, *hol. zel. fland.*

(1) Aldus ook in het *Etym.*

Collegium, ge-selschap; * broederschap — collegie; compagnie. *Collegium artificum, opificum &c.* gulde, gilde; kamer; ambacht; sunft, *ger. sax.* neeringe; natie.

Collegium artificum in civitate ambacht *dictum, est corpus istud artificum aut aliorum eiusdem commercii, quod sibi unum aliquem eligit cuius auctoritatem perinde atque capitis sui venerantur. Hinc, inquit Becanus, omnes artes per quas ad collegia illa pervenitur, abusu quodam per ambitionem irrepente, ceperunt* ambachten *nominari voce non propriâ* [*Ego Kiliani opinionem (qui ab* am, *quod pascuum & pastorem designat, etymologiam quærendam innuit) sequutus, derivo ab* am, *pascuum, ager, &,* bocht, bucht, *id est, septum, quasi* am-bacht, *id est campus aut ager circumscriptus, regio, territorium : & hinc translatum ambitiosè ad collegia eiusdem officii, mercimonii, &c. Vel etiam,* ham-bocht, *q.* heim-bocht. F. R.]

Collegio inaugurari, introitus juri satisfacere, hansen; ver-hansen; ver-gansen, *fland.*

Collegium Canonicorum, capittel der Canoniken. *Collegium Canonicorum cathedralium,* dom-capittel; dom-stift.

COLLEVARE, lichten; op-lichten; ver-lichten; laeven; solageeren.

COLLIBERE, be-lieven; be-vallen; ge-vallen.

Collibitum esse, lusten, losten, ge-lusten.

COLLICIA, *Colliquia & Colliciæ, Colliquiæ,* gote; dak-gote.

COLLIDERE, aen-stooten; blutsen; schokken; smakken; * aen-nijpen; aen-vrijven.

Collisio, Collisus, us, blutse; botse; smakke; stoot.

COLLIGARE, op-binden; bondelen, bundelen; torssen, *fland.* reessemen.

Colligatio, ge-bondte, ge-bundte, ge-bindte.

COLLIGERE, saemen, saemelen, samlen, sammelen; ver-saemen, ver-saemelen; gaderen; gaeren; ver-gaderen, ver-gaeren; raepen; be-raepen; op-raepen; trossen; op-nemen; in-nemen; * innen — in-haelen; lesen; plukken. *Colligere undique,* ver-schraepen.

Colligi in unum, over-hoop loopen.

Colligi in turmas, cohortes, classes, banden; rotten.

Colligere altius tunicam, op-schorssen den rok.

Colligere in fascem, fasciculum, sarcinam, pakken; op-pakken.

Colligere se, colligere animum, ver-maken; be-komen; raepen sijn sinnekens.

Colligere, coniicere, gissen; raemen.

Collectus, Collectitius, geraept; op-geraept; geschraept; gesaemt, gesaemelt.

Collecta, Collectanea, orum, raepeling.

Collectio, Collectum, raep; ver-gaersel; gaersel; reke; tros; troppe, *fland.* ver-gaederinge; schaere, *vet.*

Collectio, be-loop van rekeninge.

Collecta, æ, exactio, bede, bede-geld; schot; impost.

Collecta, symbolum, ge-laeg, ge-laege, ge-lag; toe-lage, *sicamb. sax.*

Collector, ont-fanger; in-maener;

inner; in-haelder; penning-meester; collecteur.

COLLIMARE, oogen; af-sien; hand-gemerk houden; ge-mik nemen; mikken met de oogen; visieren; raemen, *vet. holl. sicamb.*

Collimatus, ge-mikt.

Collimatio, ooge-merk; oog-gemerk; oog-teeken; mikke, mik, ge-mik.

COLLINEARE, mikken met de oogen. *Vide etiam,* COLLIMARE.

COLLINERE, strijken; smeeren.

COLLIQUESCERE, smelten, smilten [*Ego* smelten *&* smilten *differre puto activè & passivè, ut,* leggen *&* liggen. F. R.] *Colliquescere sensim,* ver-dwenen; ver-dwijnen; verswijnen; ver-swinden.

COLLIQUIA, *Vide,* COLLICIA.

COLLIS, *Colliculus,* berg, bergsken; hil, hille; hovel, heuvel, *q.* hevel, *& in Collem excrescere,* hovelen, heuvelen; *hinc fortè* heul, *holl. pro ponte &c.*

Collis etiam, holm, *vet. &* walle, *fland. ut, Collis molarius,* molen-walle.

Colles graminosi, sive aggeres, gras-duinen. *Colles arenosi, sabulosi, ammonii,* duinen; sand-duinen.

COLLOCARE, setten; stellen; be-steden; be-stellen. *Collocare fœnori pecunias, nominibus collocare pecunias,* aen-leggen, uit-setten, sijn geld. *Collocare nuptui,* uit-stellen, uit-setten ten houwelike.

Collocare malè, ver-stellen.

Collocatio, stellinge.

Collocatio rei suo cuiusque loco, laege.

COLLOCUPLETARE, *Collocupletari,* rijken.

COLLOQUI, *Colloquia agere, serere cum aliquo, miscere,* saemen, te saemen, t'saemen spreken * spreken met iemanden — spraeke houden; aen-kouten; be-kouten, *& quibusdam* be-kallen; onder-reden; communiceeren; parlamenten, parlamenteeren.

Colloquium, Collocutio, kout; klap; saemen-sprekinge; ge-spraek; parlement; communicatie; devijs.

Colloquium matutinum, morgen-spraeke.

COLLUBERE, gaden, gaeien; wel-ge-vallen.

COLLUCARE, sleunen, slonen; ver-lochten de boomen; ruimen; snoeien; snoeken, *fland.*

COLLUCTARI, worstelen, wurstelen; wrastelen, wratselen; ringen, *ger. sax. sicamb.*

* *Colludere,* med-spelen; tesaemen spelen.

Colludere cum utraque parte, weifelen.

Colludere, collusoriè agere, tertii fallendi causa, koren-man spelen.

Collusor, speel-genoot; speel-geselle; quant, quantseler, kansseler; manger.

Collusoriè, quantsuis; alkax (1); kakkemik.

COLLUERE, spoelen, spuelen. *Colluere os,* spoelen, spuelen den mond.

Colluviarium, spoel-vat; gote; rioole; vuilnis-bak, vuilnis-kuil, vuilnis-hoek.

Colluviarium, Colluvies stercoraria, mest-poel.

Colluvies, Colluvio, spoelinge, spuelinge; bersch; ge-swadder; kollefe, kolfe. (2)

(1) *Etym.* « Als kacks ». Z. den uitleg van het w. in het Ned. Wdb.

(2) Ontbr. in *Etym.* en *App.* Z. verder het zelfde w. onder *Compotorum collegium.*

Colluvio, Colluvies, bruid, *holl. potissimùm ex vasis quæ porcis datur.*

Colluvies hominum, nebulonum, &c. ge-spuis; ge-boefte; schuim van boeven.

COLLUM, hals; [nater, hater, *vet. hinc* devik-haeter, *Cameli collum, libi genus. Wallonibus* hatereau *pro Collo.* J. R.] (1)

Colli pars anterior, veur-hals.

Colli pars posterior, nek, nik, nak, ge-nik. *Dicitur autem à* nikken, *quòd ad dextram sinistrámve prorsum retrorsúmve vertatur flectatúrque.*

Colli compages cum trunco, krop-been.

Colli glandulæ, amandelkens.

Collum pingue, spek-hals.

cui Collum riget, capútque in alterum humerum reclive est, krom-hals; scheef-hals.

Collum laqueo premere, obstringere, comprimere; collo obtorto præfocare, worgen, wurgen; ver-worgen.

Colli ornamentum quale gestant Equites Ordinis, broke, brooke, breuke, *à* breuken, broken, *sive* brooken, *pandare, incurvare.*

Collo brachia iniicere, Colla lacertis amplecti, halsen, helsen; om-halsen, om-helsen.

Collare, colli tegmen, kraege; beffe, *holl.*

Collare, colli ornamentum lineum crispum, lobbe; frase; hals-doek.

Collare, hals-gesmijde; karkan, karkant; hals-band, hals-cieraet, hals-gesmijde.

Collaris catena, hals-keten.

Collaris corona, hals-krans.

Collare, hals-berg, *holl. fland. q. d. munimen sive tegmen colli,* hals-ring; ring-kraege; *Gallis,* haubert.

Collare hamatum squameum, pans-sier-krage.

Collare baiulorum aut vectorum, quo onera levius ferunt & subvectant; vulgo, Levatorium, lichte; hals-stand; hals-seel.

Collaria, æ, hals-band, hals-ijser, hals-prange; prange. *Vide,* NUMELLA.

Collare canum, hals-band der honden.

Collare, Collarium, vulgi, koller, kolder.

COLLISTRIGIUM, *Vide,* COLUMBAR.

COLLUSTRARE, be-sichtigen; om-gaen ende be-sigtigen. (1)

COLLUTARE, leemen.

Collutulare, be-moselen, be-mosen.

COLLYBUS, wissel; wisseling; wissel-loon; verlies aende wissel; over-wissel.

Collybista, wisseler; bankier.

COLLYRA, koek; kraekeling; krantsken, krantseling, *holl. Zel.* karstelink; keisterlink; gouwiere, *vet. fland.*

COLLYRIUM, oog-salve; oogen-salve.

Colobium, beuk; schapulare; jorney. *Colobium muliebre,* gram-gat; kappootken; hanneken.

Colobium scorteum, koller, kolder, koller; roksken; koller van leder; lederen kolder.

COLOCYNTHUS, *Colocynthis,* koloquinte; quint-appel.

COLONELLUS, *vulgi, Vide,* COLERE.

Colonia, Colonus, Vide, COLERE.

(1) Vrg. « CAMELUS ».

(1) Hs.

COLOPHONEM *addere, sive imponere,* vol-einden.

COLOR, verve, varwe, verwe (1); koleur.

Colores pictorum, verve der schilders.

Color aquatus, pigmentum aquâ tritum, waeter-verwe : *oleo tritum,* olie-verwe.

Color varius, mistus, mengsel-verwe.

Colorum varietas, schakiersel.

Color plenus, satur, exsaturatus ; & Color floridus, ardens, ignescens, vegetus, vividus, hooge verwe ; volle verwe ; satte verwe ; levendige verwe.

Color dilutus, minùs intensus, evanidus, obsoletus, fugax, defluens, bleeke verwe ; ver-bleekte verwe ; schietende verwe ; af-gaende verwe.

Color surdus, lentus, austerus, doove oft donker verwe.

Colorare, colore inficere, sufficere, colorem inducere, verven ; verwen ; coleuren.

Colorem variare, mutare, ver-verwen. *Colorem vitiare, Colore privare,* ont-verwen ; mis-verwen. *Coloratus malè, Colore vitiatus,* mis-verwig.

Colore iterum tingere, inficere, her-verwen.

Colorare, Coloribus variis depingere, ornare, illustrare ; Colores vivos picturæ inducere, af-setten ; ver-lichten ; illumineeren ; illumineeren de schilderije. *Colorator imaginum,* af-setter ; ver-lichter.

Colorem amittere, reiicere, schieten sijn verwe.

Coloribus fucare, blanketten.

(1) Het *Etym.* geeft daarbij nog « Varue » d. i. Varuwe.

Colorare, vulgi, in cantu, breken den sang.

Colorum aliquot genera aut nomina.

Color aquilus, fuscus, subniger, glaucus, water-swert ; water-verwe.

Color buxeus, liquido dilutior, schijt-geel.

Color albus, candidus, niveus, lacteus, cygneus, olorinus, eburneus, wit : *& in armis,* silver.

Color pallidus, dilutus, bleek.

Color russus, russeus ; ex albo purpurascens, roseus ; candidus rubore permistus, in niveo corpore purpureus ; vulgo, incarnatus, carneus, lijf-verwe ; ge-lijvige verwe ; incarnaet ; vleesch-rood.

Color sanguineus, bloed-rood.

Color cereus, cerinus, wachs-geel ; wachs-verwe.

Color coracinus, raven-verwe.

Color igneus, flammeus, rutilus, splendore saturo rubens, vier-rood. *Huius species,* lak.

Color rubeus, roseus, miniatus, rood. *Col. verecundus, apud Horat. hoc est, purpureus, rubicundus,* schaem-rood, schaemel-rood, *quià quos pudet, ii erubescunt.*

Color flavus, aureus, goud-geel ; goud-rood ; goud *in insignibus.*

Color luteus, geel.

Color argenteus, silver-verwe ; *in insignibus nobilium,* silver.

Color rubeus, in insignibus, kele (1) ; *ut Gallis* gueulles.

Color cinereus, cineraceus, leucophæus, murinus, mollers-grauw ; wit-grauw ; asch-verwe ; schimmel-verwe ; esels-grauw.

Color fuligineus, impluviatus, infumatus, schoud-verwe ; rook-verwe.

Color mustelinus, Mutinensis, pullus ; spanus, Hispanus, Hiberus, Bæticus, ferrugineus, purpurocæruleus, castaneus, rubigineus, moreit (1) ; ijser-verwe ; donker-rood ; roaensch ; castanie-bruin ; coleur de roi, *quia eo Rex Galliæ sæpe induitur, Ravisio Textori. Idem penè cum fuligineo, impluviato, infumato.*

(1) Ontb. in het *Etym.*

Color ravus, ravidus, luridus, suasus, cervinus, jecorarius ; swert-geel ; taneit, tanneit, teineit ; lever-verwe ; *pullus, pullulus,* swert-grauw.

Color onychinus, nagel-verwe, *à* nagel, *id est, unguis. Color badius, phœniceus,* nagel-verwe, *à* nagel *id est, clavus.*

Color subobscurus, luridus, lividus, Molochinus, violaceus, cærulus, ad purpuram inclinans, cyaneus, peersch. *Cærulus, Cæruleus, cyaneus, glaucus,* lasur ; asur, *& sic Cæsius omnis color in insignibus nobilium semper.*

Color Venetus, cymatilis, marinus, thalassicus, licht-blauw ; see-blauw ; see-groen ; see-grauw. (2)

Color vitreus, hyalinus, glas-verwe.

Color medius inter album & ruffum, vael, valuwe.

Color hyacinthinus, ianthinus, amethystinus, violaceus, vael-bruin ; vioolet, vioolet-bruin.

Color niger, swart ; *& in armis clypeariis sive armorum insignibus,* sabel.

Color plumbeus, loot-verwe ; deluwheid.

Color prasinus, porraceus, look-verwe ; sap-groen.

Color viridis, groen ; *& in armis clypeariis,* sinople.

(1) *Etym.* mooreyt.

(2) De drie laatste w. ontbr. in het *Etym.* dat enkel « See-verwigh, *Thalassicus, marinus, cæruleus* » onder de samenstellingen van « See » opgeeft.

Color xerampelinus, vlasch-verwe ; bont, *&c.*

COLLOSSEUS, *prælongus,* over-lang.

COLOSTRUM, *Colostra,* biest ; biest-melk ; bienst ; *butyrum è Colostro,* biestige boter.

COLUBER, woud-slange ; bosch-slange ; huis-slange ; snake, *fland.* slange.

Colubra cæca, buik-worm.

Colubrina, spere-wortel ; draeken-wortel.

Colubrina, bombarde ; klover, kolubre.

COLUM, kleinser, klenser ; sijge ; sijg-doek ; sijg-schotel ; sijg-vat ; deur-slag ; draege.

Colum, stuik-mande ; hoppen-korf ; *Vide, Corbis vimin.*

Colare, per Colum purgare, sijgen ; seigen ; siegen ; sichten ; kleinsigen, klensen ; kleesen, *Zeland.*

Colare sacco, sakken.

COLUMBUS, *&* COLUMBA, *in genere,* duif, duive. *Columbus, speciatim de masculo,* duiver ; duiverik ; doeffer, *holl.* kobber, kubber ; kuiter, kutter, *ger.*

Columba, speciatim de fem. duivinne.

Columbulus, Columbus pipio, duif-ken.

Columbus pullus, jonge duive.

Columba cicur, domestica, tamme duive ; huis-duive ; vloer-duive : *quæ & metaphor. usurpantur de meretrice.*

Columba saxatilis, Columba fera in saxis nidulans, steen-duive.

Columba livia, Columba Cavernalis, hout-duive ; hol-duive ; loch-duive.

Columbus cristatus, kappaerd, kap-man.

Columba allectatrix, allectrix, illex, paleutria, lok-duive.

Columba in prætervolando alis plaudens, over-slaeger.

Columba torquata, ring-duive; ringel-duive; kries-duive, *fland.*

Columba quæ post coïtum supervolitans in girum se circumrotat, over-vlieger.

Columb. . . . . . val-duive. (1)

Columba plumipes, pedibus plumatis, rouw-poote, rouw-voetige duive; gevlokte duive; gekouste duive, *id est caligatus, dasypus.*

Columbus nudipes, kael-poot, kael-been.

Columbus admodum salax, coitu acer, reeuwsch.

Columbarum par, Columbæ duæ, paer duiven.

Columbus, piscis aculeati genus, stekeling.

Columbas escâ allicere, illectare, allectare, melken de duiven, *&c.*

Columbarius, Columbarum allector, qui alit & curat Columbas, dicitur duiven-melker, *q. d. mulgens columbas; eo quòd id genus hominum in re non multæ frugis operam ferè perdat, & hircos quodammodo mulgeat.*

Columbarium, duiven-huis, duif-huis; duyven-kot; duiven-slag; vleuge, vlugge.

Columbarium decipulum, dranger, drenger, *à* dringen, *id est, urgere.*

Columbarium loculamentum singulis columbarum paribus destinatum, duiven-gat; duiven-nest, *q. nidus*; stijp-gat.

Columbarum more vocem edere, roekkoeken.

Columbæ instar gemere, kaerien, korien, koeren, koerien.

Columbare, columbatim oscula conserere, trek-bekken; duiven-bekken.

Columbinus fimus, stercus Columbare, duiven-mist.

Columbar seu Columbaria, foramina in navis lateribus per quæ remi promicant, roei-gat; roeier-gaten, roeder-gaten; poorten; riem-gaten in 't schip.

Columbar, Plaut. id est catasta, vulgo Collistrigium; kaeke; schavot; pelerijne, pellarijn, pilorin, (1) *fland.*

COLUMEN, haen-balk, dak-balk, *summum tecti tignum quod à fastigio in longum pervadit*, nokke; tak-balk (2); staede; staeie; lene; steune; kolomne.

Columna, suile, sulle; stijl; pijlerne, pilerne; colomne. *Columnæ basis, pes, fulcimentum, spira, abacus, quadra sive lamina Columnæ subjecta*, voet van de colomne; pedestael; base, basement; pijlern-voet.

Columma exstans, quales in lateribus camini, &c. stand-veke. *Vide, Antes camini, &, Epistylium.*

Columna in quâ damnati conspiciendi ac deridendi proponuntur, kaeke; schavot.

Columna Menia, ad quam damnati alligati verberantur, staek; schavot-staek.

Circum-Columnium, vulgi, kruis-gang.

Columella, stijlken; suilken; pijlerken.

Columella, œconomus; vulgo,

(1) Aldus het Hs. Bij Kil. ontb. Valduive. Hij heeft « Valm-duyve. *Palumbes, palumbus.* »

(1) *Etym.* Pilorijn.

(2) *Etym.* « Tack, j. dack » de vorm « tak » geeft de uitspraak weder die in Vlaanderen en Brabant nog de heerschende is, d werd tot t verscherpt onder den invloed van het lidw. het.

Colonellus, major servus in familiâ, huis-knecht; meester-knecht; meester-knaep; coronel, colonel.

Columella, gorgel; gorgel-tongesken; tongesken; adem-tongesken; lelle; lelleken van de kele; keel-tapken.

Columella procidua, Columellæ inflammatio, huig, huich.

Columellares dentes, kaek-tanden; bak-tanden; schaeps-tanden; oog-tanden.

COLURNUM *lignum*, haselern- (1) hout.

COLUS, *instrumentum ligneum quo pensum sustinetur*, rok; spin-rok; wokke; mokke; konkel, kunkel, *ger. sax.*

Colo aggestus lanæ linive manipulus, qui in fila carpitur, rok.

Colo aptare pensum, Colum lanâ linóve vestire, stamina Colo circumvolvere, Colum lino comere, rokken.

Colos plenas exonerare, af-spinnen.

COLYMBUS : *Vide*, MERGUS.

COMA, haer, hair, hare; haer-bosch; bosch van haer; hoofd-haer.

Coma aurea, geel haer.

Coma cæca, turbata, nullâ lege jacens, ver-wert haer.

Comam explicare, kemmen, kammen.

Comæ divisio, vel separatio, scheele, scheile; scheedel, scheidel.

Comam crispare, in gradus frangere, krollen het haer.

Comæ suggestum, top; haeren-top; tuite; haer-bosken.

Comatus, haerachtig; haerig; gehaert.

Comas longas habens, lang-haer; lang-haerig.

Coma muliebris, kroke, krooke, *fland.*

Coma adoptiva, adscititia, appositia, cier-haer; vremd haer; perruike, perhuike.

Coma, krans.

Coma arboris, loof, loove; kroone des booms.

Comosus, Comatus, loof-achtig.

COMARCHUS, kalibaerd.

COMBENNO, makker; maet; compagnon.

COMBIBO, drink-broeder, drink-geselle.

COMBURERE, *Comburi*, branden, bernen; ver-branden; ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen.

Comedere, eeten, eten; bikkelen, bikken, *q. dentibus confringere.*

Comedere avidè, vreeten, fretten.

Comedere plus æquo, over-eten; ver-brassen.

Comestor, eeter, eter; vreeter.

Comessari, slemmen; slempen; teeren, teren; brassen; smetsen, smetschen; banken, banketeren; hoven, hoveeren, hof-houden; tulpen, *fland.* collatien.

Comessari, panne-koeken; *& metaph. Dies plusculos morari in aliquo loco.*

Comessator, banker; bank-broeder; bank-geselle; bank-boeve; brasser; slemmer, slemper; smetser.

Comessatio emtionis ergo, lijf-koop; lief-koop.

COMERE, cieren, ver-cieren; havenen; brauwen; smukken, *sax. sicamb. fris.* paleren, palleeren; toien, op-toien; mutsen, *ger. vet.* pluisen; vlien, vlijen, *sax. sic. fris.*

Comtus, Comtulus, fraei; moi; brauwe, brave; cierlik; ver-siert; saerd, *ger. sax. sic.* * parmant, parmantig.

(1) *Etym.* Haseleren-

Comté, moikens ; cierlik ; fraei-kens.

Comtus, us, cieraet ; cieringe, ciersel ; ver-cieringe ; ver-ciersel ; paleersel ; palure, parure ; stoffeersel, stofferinge ; ornement.

* COMES, *Vide*, COMITARI, *&c.*

COMETA, COMETES, steert-sterre, sterre met den steert ; comete.

COMINUS, van bij.

COMIS, be-leeft ; be-levet ; med-saem ; ge-medsaem ; med-waerig ; med-weerdig ; vrindelik, vrindsaem, vrindsaemig ; spraeksaem, ge-spraeksaem ; heusch, hofsch, *fland.* houd-selig, hold-selig, *sax.* ge-buerlik ; kourtois ; gratieux. *Vide etiam, Acceptus.*

Comiter civilitérque aulico more aliquem affari, kourtiseeren.

Comitas, ge-medsaemheid ; vriendelikheid ; be-leefdheid ; med-weerdigheid ; houde, *vet.* ge-buersaemheid ; courtoisie, *q. aulica Comitas* ; gratieusheid.

COMISTRUM, draeg-loon.

COMITARI, ge-sellen, ge-selligen ; ge-selschap houden ; ver-sellen ; ver-selschappen ; ver-gesellen, ver-geselschappen ; be-hendsen, be-handsen ; rote, rotte houden ; iemanden ge-leiden ; voeren.

Comitatus, ti, ver-selt ; ver-selschapt.

Comes, reis-geselle ; weg-geselle ; med-ganger.

Comitatus, us, ge-selschap ; trein.

COMES, graef, graeve, greve : *vulgo, Gravio, graphio, gravus. Graphus, inquit Jo. Avent. Comes est : prisca ætas præfectum nominavit.* [Graef, *quasi* Craff, Crafftig, *id est, potens in aulâ : vel q.* gaer-have, *colligens bona.* J. R.] *Vide etiam*, JUDEX.

Comes femina, vulgo Comitissa, gravinne.

Comes stabuli regii, Aimoni : & eidem, Connestabilis, id est, præpositus regalium equorum ; koning-stable, konne-stable, konstabel. *Becano dicitur* koning-stabel *quasi Columen Regis & eius statum conservans.* [*sic possit dici q.* konings staet bij, *id est, Regis proximus adjutor : est enim vicarius generalis exercituum Regis*, F. R.]

Comes Palatinus, Vide, Palatinus.

Comes provincialis, land-grave.

Comes castrensis, borg-grave.

Comes liber, vrij-heere.

Comes aggerum, dijk-graeve.

Comes plumarius, Vide, Plumarii Com.

Comitatus, seu Comitis dignitas aut officium, graefschap.

Comitatus, seu Comitis dominium, ditio aut territorium, graefschap. *Comitatus amplus*, mark. *Vide, Districtus ditionis.*

COMITIA, *orum, &, Comitialis dies*, ver-gaderinge om gemeine saeken ; ver-gaderinge der staeten ; land-raed, lands-raed ; dag-vaerd ; rijks-dag ; land-dag, lands-dag ; vogd-genachte ; vogt-geding ; vogd-dag.

Comitia habere, rijks-dag houden ; gemein, gemein houden.

Comitia sacra, kapitel der kanoniken.

Comitiorum sacrorum dies, kapitel-dag.

Comitialis morbus, vallende siekte ; stortende siekte ; Sint Jans evel ; vallende evel ; be-smetheid.

Comitialis, morbo Comitiali laborans, &, Comitialis homo, be-siekt, be-smet ; hader-man, *vulgo* haer-man ; herssen-loos.

COMMA, *obex aquarius*, spuie ; spije ; sluise ; waeter-sluise ; *Hinc Commarchus*, dijk-graeve, heim-raed.

COMMACULARE, vuil maeken ; vuilen ; be-smetten ; be-vlekken, be-vlakken ; smetten ; fleemen ; be-plakken, be-plekken ; be-kladden ; be-krotten, *fland.* maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen ; ver-mascheren, ver-masschelen ; ver-maesen, *vet.* be-seuluwen, be-soluwen, *fland.*

Commaculatus, be-smet, be-smeurt.

Commaculare cibo liquido, be-slabben.

COMMANDUCARE, knauwen, knouwen.

COMMANIPULO, rot-gesel ; camerade.

COMMATER, *vulgi*, pete ; commêre ; goed, goede, goedel, *vet. id est*, God-moeder.

COMMEARE, passeeren. *Commeans*, passagier.

Commeatus, oor-lof ; ver-lof ; pas-port ; passe-poorte ; ver-lof-brief ; af-dank.

Commeatum dare, oor-lof, ver-lof geven ; af-danken.

Commeatus publicus, fidus, liber, & tutus, ge-leide ; vrij-geleide ; sauve-conduit ; convoi. *Commeatus tuti & liberi diploma*, sauve-conduit-brief.

Commeatus, lijf-togt ; leef-togte ; teer, teere, teeringe ; veur-raed, veur-raet, veur-aet ; provisie van kost ; provande ; victualie ; munitie ; ammunitie.

Commeatus argentarius, provisie van gelde.

Commeatum sive annonam suppeditare exercitui, victalieeren.

Commeatum intercludere, de victalie be-nemen.

COMMEMORARE, seggen ; ver-trekken ; ver-tellen ; ver-haelen eene reden ; ver-maen maken : heugen ; ge-heugen, ge-hogen. *Commemoratio*, ver-hael : heugenisse ; ge-heugenisse.

COMMENDARE, loven ; prijsen ; aen-prijsen ; aen-raeden ; toe-raeden ; aen-preken.

Commendare, be-velen, * ge-bieden — recommanderen ; *se suáque alicui Commendare*, sich aen iemanden be-velen, ge-bieden, recommandeeren.

Commendare fidei, be-trouwen.

Commendatio, Commendatum, lof ; prijsinge ; be-vel ; recommendatie.

Commendatitiæ litteræ, voorder-brief ; recommendatie-brief.

Commendator, lover ; lof-gever.

Commendatus, be-volen.

Commendatrix ancillarum, be-stedster.

COMMENSALIS, *vulgi*, tafel-gast ; tafelier, *fland. sicamb.* disch-genoot ; disch-geselle ; kost-ganger ; commensael.

COMMENSUUM *responsus*, over-een-kominge van maeten ; correspondentie van maeten.

COMMENTARI, gloseeren ; ver-sieren : dichten.

Commentum, uit-legginge : vond ; list : ge-dichte ; ge-dichtsel ; dichte : ver-siersel.

Commentor, dichter. *Commentatio*, glose.

Commentator, rapporteur.

Commentarius, Commentarium, uit-legginge ; ver-klaeringe : register ; blaffaerd ; cohier, cahier. *Commentarius brevis, extracta in Commentarios referre*, registreeren : te boek stellen.

Commentarius bonorum, be-schrijvinge van goederen ; oft staet,

Grotio. inventaris van goeden. *Commentarium bonorum conscribere, in Commentarium redigere bona,* staet maken van den sterf-huise; inventarieeren de goeden.

Commentariensis, klerk; schrijver; op-teekener.

Commentariensis, præfectus carceris, steen-waerder; steen-wachter; stok-meester; stok-bewaerder.

COMMERCIUM, ge-mein; ge-meinschap; wandel ende handel; hanteringe; accointance; affaire; contract.

Commercia facere, handtêren; *Commercium cum aliquo habere,* met iemanden te doen hebben.

Commercium, koop-handel; koop-mans-handel; koop-manschap; koopschap; handel van koop-manschap; mangeringe, mangelinge; traffijke.

Commercari, Commercia agere, koop-manschappen; koop-schappen; mangeren; traffikeeren. *Commercia exercens cum aliquo,* ge-leister; quant; kallant; manger, menger, *vetus. qui vid^t. commercium, familiaritatem, vel consuetudinem cum aliquo habet : hinc &* magger.

quod in Commercio hominum est, dat onder menschen wandelbaer is, *Grotio.*

COMMERERI, ver-dienen. *Commereri aliquid erga alterum,* verbelgen, *vet. fland.*

Commereri multam, pœnam, damnum, ver-beuren, ver-boren; verschulden, ver-schuldigen.

COMMERDARE, be-kakken; be-schijten; be-drijten; bruiden.

COMMIGRARE, ver-huisen.

COMMILITO, krijgs-geselle; rot-geselle; stal-broeder; stal-geselle; camerade; *& metaph. de Condiscipulis,* schole-gesellen.

COMMINARI, dreigen, dreegen; driesten, drijsten, *sax. fris. Comminatio,* trots.

COMMINGERE, be-pissen. *Commingens lectum,* pisse-bedde.

COMMINISCI, er-denken; verdenken; visieren; dichten : versieren : duidschen, *fris.*

COMMINUERE, *in minimas particulas confringere,* brijsen, brijselen; breuselen, broselen; brosemen; schrantsen. *Comminutio,* schrantse, *vet.*

COMMISCERE, mengen; mengelen; ver-mengelen; ver-mengen; brassen. *Commiscere aquas frugibus,* brassen ende brouwen.

Commistus, confuis.

Commistio, Commixtio diversarum rerum, bras; rapiamus. *Commistio frumentorum,* misschteluin, misteluin.

COMMISERARI, *Commisereri, Commiserescere,* deren; er-bermen, er-barmen; barmen *vet. q. d.* be-armen; ont-fermen, ont-farmen; med-doogen; med-lijden.

Commiseratio, derenisse; barmhertigheid; med-doogen; med-lijden; compassie.

COMMITTERE, be-velen; be-trouwen; ge-trouwen; be-lasten. *Committere alicuius fidei,* te be-waeren geven.

Commissio, be-vel. *Commissarius,* last-hebbende; be-trouwde; commissaris; mandataris.

Committere, voord-stellen.

Committere, ver-gelijken; confronteeren.

Committere, voegen, vuegen. *Commissura,* voege, vuege; voegsel; lid, led : joncture : naed : gaergel : lap, lap-stuk. *Commissura cranii,*

bekkeneel-naed. *Commissura panni,* plets; lap.

Committere, be-gaen; be-drijven. *Committere facinus, flagitium, crimen,* be-gaen een quaed stuk, feit, daed.

Commissum, be-drijf; be-dreven (1); be-dreven feit.

Committere culpam, ver-beuren, ver-boren; ver-dienen de straffe.

Committere prælium, te velde komen; slag leveren.

COMMODARE, gaden, gaeien; ge-voegen; ge-rieven. *Commodare alicui in re aliquâ,* dienst iemanden doen; voorderen iemanden.

Commodare, Commodato dare, leenen; leeninge doen; uit-leenen. *Commodato accipere,* ont-leenen. *Commodati acceptor,* in-leener, *& Commodato dans,* uit-leener, *Grotio. Commodator,* leener. *Commodatum,* geleent; leeninge; geleent oft ont-leent goed; bruik-leening, *Grotio.*

Commodus, goedelik; goedig; goeder-tier, goeder-tieren; goederhande; dienstelik, dienlik : nut; nutbaer; nuttelik; nuttig; oorborlik; oor-baerlik; ge-rieffelik; ge-riefsaem; be-quaem, be-kaem; voegelik; ge-voegelik; mak; makkelik; ge-makkig; gemakkelig; gepast; handsaem; be-hendig; voorderlik; geschikt; komelik; be-knoopt; wel-gelegen; profijtelik; pertinent. *Commodus satis,* sufficient.

Commodùm, Commodè, voegeliken; ge-maksaemelik; be-quaemelik; ge-voeglik; be-knooptelik; geschiktelik; ge-makkelik; ge-makkiglik; pertinentelik; met goede moete; goeds tijds; gepastelik; slaegs; te proposte.

(1) Hs.

Commodùm, Commodè venire, recht te passe komen.

Commodè situs, wel-gelegen; ge-laegsaem, *flandris.*

Commodè curare, harken, herken. (1)

Commodum & Commoditas, gade; gadinge; ge-win; stade; nut; nuttigheid; nutbaerheid; nutschap; oor-baer; oor-boor; mak; ge-mak, ge-mack; ge-makkelikheid; baete; profijt; ge-rief; be-quaemheid; voegelikheid; ge-voeg; veur-deel; ge-legenheid; vrome; vrame, *fland.* pas, passe; ure.

Commodum accidentarium, ver-val.

Commodi reliquum, over-bate.

Commoditas anticipans, veur-bate.

Commodo, Commodum esse, prodesse, stade doen; handen; passen; pas geven; be-quaem zijn.

Commoditatem præstare, ge-rieven.

Commoditatem adimere, tollere, eripere, ont-gaeien; ont-rieven; ont-handen.

COMMOLERE, maelen.

COMMONERE, *Commonefacere,* maenen; ver-maenen; waerschouwen; waernen; er-inneren, *ger. sax. sic. Commoneri, Commonefieri,* gewaer-schouwt worden. *Commonitus,* gewaer-schouwet.

Commonitio, ver-maen; vermaeninge.

COMMONSTRARE, onder-wijsen; aen-wijsen; remonstreeren.

COMMORARI, woonen; houden; ont-houden; harren, *vet.*

COMMOVERE, roeren, rueren; be-roeren, be-rueren; ver-roeren, ver-rueren; be-wegen; moeren,

(1) *Etym.* « Harcken, j. Hercken. *Rastello corradere.* Hercken, *sax. fris.* j. Gritselen », doch « Herckelen. *Colere, exercere, tractare & Blandè excipere, commodè curare, mulcere, demulcere aliquem* ».

mueren : be-totelen, be-toteren : be-droeven. *Commovere ad iram,* gram maeken; ver-grammen. *non Commoveri maledictis, Vide, nihil Moveri.*

Commotus, be-roert, be-ruert; ont-stelt; turbeert, torbeert, troubleert. *Commotus ad iram,* gestoort.

Commotio, roere; be-roerte; be-roeringe; ruere *&c.* op-roer : rammelinge : ge-stoortheid.

COMMUNIS, ge-meen, ge-mein. *Communis omninò,* al-gemeen.

Communis, her. *Vide, Publicus.*

Communis, slecht, slicht, slacht.

Commune, Communitas, meinte, meente; ge-meinte, ge-meente; her, heir.

Communio, Communitas, ge-mein, ge-meen; ge-meenschap, ge-meinschap.

Communiter, ge-meen, ge-meenlik.

Communicare, samen-spreken; spreken met iemanden. *Communicatio,* samen-sprekinge.

in Commune largiri, ten besten geven.

Communicare, Communionem sacram tradere, muinigen, monigen : *sumere,* communiceeren; *quibusdam etiam,* muinigen, monigen. *Communio sacra, sive Eucharistiæ,* communie; heug-tijd; hoog-tijd.

COMMUNIRE, vesten, vestigen; vasten, vast ende sterk maeken; be-vesten, be-vestigen; fortifieeren; stoffeeren.

COMMUTARE, mangeren, *&* *euphoniæ gratiâ* mangelen; ver-mangelen; ver-anderen; ver-wandelen; quantselen, ver-quantselen; buiten; reulen, ruilen; ver-wisselen; ver-tuisschen; ver-tuitelen; muiten, *vet.* ver-passen; traffikeeren; ver-tieren. *Vide,* VENDERE.

Commutare, ære, ver-koopen.

Commutare merces, tommen, tommelen, *sicamb.*

Commutatio, mangelinge; handelinge; traffijke. *Quod datur accipitùrque in Commutationibus,* geeve, geve, *vet. sax.*

Commutator mercium, manger; magger.

COMŒDIA, *tragœdia,* spel; schouw-spel. *Comœdia ludicra,* farcie, farsse.

Comicus, Comœdiæ scriptor vel auctor, facteur; farcie-maeker.

COMPAGO, *Compages,* klamme; klampe; raem; * ge-raemte, ge-remte; — gaergel; gaersel; ver-gaersel; ver-gaederinge; voege, vuege : lid, led.

Compages membrorum, ge-lid, ge-led.

Compages ossium, beente. *Compagines,* ge-waed der vensteren. *Compaginare,* klampen.

Compaginator, boek-binder.

COMPAR, ge-lijk, lijk; ge-lijk, effen, even-gelijk : ge-span : magger; makker; maed (1), med-maed; maetken; ge-noot; speel-genoot; speel-geselle; gade, gaeie, gaeiken; weder-paer; weer-gaei, weder-gaede, *de avibus potissimum. Vide etiam,* CONSORS.

COMPARARE, krijgen, ge-krijgen; op-doen; * couveren, couverêren.

COMPARARE, ge-lijken; gelijk-maeken; ver-gelijken; ver-effenen; paragoneeren.

Comparabilis, ver-gelijkig, ver-gelijkelik.

Comparatio, ver-gelijkinge; ge-lijkenisse.

(1) In het Hs. staat een t met een d overgehaald.

COMPARCERE, spaeren; be-spaeren; ver-spaeren.

COMPARERE, ver-schijnen; oogen-schijnig zijn. *Comparitio, vulgi,* oogen-schijn.

Comparere, vulgi, ver-schijnen ten dage, plaetse ende ure; te veur-schijn komen; sich ver-toonen; kompareeren. *Comparitio,* vertooninge. *non Comparere,* achter-blijven; niet te veur-schijn komen.

COMPASCERE, *Compasci,* weiden. *Compascuus, pascuus ager,* weide; weid-land; weid-veld.

COMPATER, *vulgi, sive Communis pater,* ge-vader; compere. *Compatratus, vulgi,* ge-vaderschap; compeerschap.

COMPATI, med-doogen; med-lijden.

Compassio, vulgi, med-lijdinge; med-doogenheid; * berm-hertigheid.

COMPATRIOTA, *vulgi,* lands-man.

COMPELLARE, aen-spreken; aen-taelen.

COMPELLERE, dwingen, dwengen; be-dwingen; porren; be-nooden, be-noodigen, be-noodsten; aen-jagen; * praemen.

Compulsus, ge-praemt. *Compulsio iniqua,* enger, inger.

COMPENDIUM, *via compendiaria,* toe-pad; recht-pad; naedere weg; adresse.

cum Compendio, precijs, precij-selik.

Compendium, nut; nuttigheid; nutbaerheid; nutschap; ge-win; voor-deel; avantagie; profijt; baete. *Compendiosè,* nutteliken. *Compendiosus,* ge-winsaem; pro-fijtelik.

Compendium lectionis aut scripturæ, Compendiaria nota, titel; tuttel; abbreviatie; abbreviature, breviature. *Compendiariò præscribere,* minuteeren.

Compendiosè scripta verba, syllabæ, dictiones, ver-tutteld oft ver-titteld ge-schrift.

COMPENSARE, ver-gelden; weder-gelden; ver-lijken, ver-ge-lijken; ver-effenen; weder-loonen; be-grooten; *vet.* in-staen, in-stand doen, *fland.* af-dragen de schade; compenseeren; recompenseeren; ver-dienen. *in Compensationem deducere.* (1)

non Compensatus, on-vergolden, on-vergouwen; on-geloont; on-vergeleken.

Compensatio, ver-hael; ver-liking, *Grotio;* ver-geldinge; recompense.

COMPERENDINARE, versten, vorsten, voordsten, fristen; ver-trekken; ver-lengen; uit-setten; uit-stellen; delaieeren.

Comperendinatio, verst, verste, *fland.* frist, virst, vorst; ver-trek; ver-leng, ver-lenginge.

COMPERIRE, be-vinden; onder-vinden; ver-nemen; ge-waer worden.

Comperire in stupro sive adulterio, over-dekken.

Compertus, be-vonden.

Compertum esse, blijken.

Compertum habere, weten.

COMPERNIS, scheef-been; scheef-voet.

COMPES, *&* *Compedes,* boeie; boeien veter; * ijser — helde, halde; voet-band; voet-boien (1); voet-helde; voet-ijser; kluisters; stok, *præcipuè de ligneis compedibus.*

Compes equinus, span-seel.

Compedire, Compedibus vincire, Compedes impingere, iniicere, boeien;

(1) Hs.

veteren; de boeien aen-slaen; slaen in 't ijser.

Compeditus, *Compedibus ligatus*, gevetert.

Compedum precium, precium, quod pro vinculis ferreis captivi penditur, ijser-geld.

Compescere, be-dwingen; meesteren; stouwen, *fris.* stillen; *& Compescentis vox seu quietem imperantis*, hemme, *id est, abstine.*

Compescere labellum, snoeren den bek.

Compescere animi motus, be-daeren.

Competere, hooren; be-hooren. *Competens*, competent, gerechtigt, *ut, Judex competens, Judex suus et legitimus*, competente oft gerechtigt richter.

Competentia, vulgi, be-komte; be-komste.

Competitor, med-begeerder; med-vrijer.

Compilare, plunderen, plonderen; pluisteren; cabassen. *Compilare scrinium sive marsupium alicuius*, vloien, luisen, oft pluisen iemands borse. *Compilatio*, berooving e.

Compingere, pakken. *Compingere leviter, ut libellum &c.* spacemen een boeksken *&c.*

Compactus, dicht, dichtig; gelapt.

Compacti corporis homo, drommeler; dranger; vol-lijvig.

Compactiles res, res simul compactæ & densæ, drommel.

Compactilis, gelapt.

Compactor mercium, pakker.

Compacto, de Compacto factum aut gestum, gemaekte dingen.

Compitum, weg-scheede, weg-scheide; kruis-straete, kruis-weg; open straete; open weg.

Compitalitius dies, kerk-misse; kerk-wijhinge.

Complacare, be-vreden, be-vredigen; ver-soenen.

Complacere, ge-lieven; be-lieven; wel ge-vallen.

Complacentia, gade, gadinge.

Complanare, effenen, evenen; glatten, ge-latten; likken; ge-likken, glikken; slechten, slichten, slachten (1); slissen; planeeren, pleineeren. *Complanatus*, geslecht, geslicht.

Complecti, vaten; be-grijpen; om-armen, om-ermen; be-armen, be-ermen.

Complecti medium, om-vangen; om-vaen; om-grijpen.

Complecti manu, over-nemen, over-vatten, over-grijpen met de handen.

Complere, ver-vullen; vol-doen; vol-einden. *Complere rem inceptam*, vol-voeren.

Complicare, vouden; op-vouden; toe-slaen.

Complicatim, compres. (2)

Complices, med-plichtige in 't feit.

Complodere manus, klapperen met de handen.

Complorare, be-weenen; be-schreiden; be-krijten. *Comploratio, Comploratus*, be-schreidinge; be-weeninge; be-krijtinge.

Compluere, be-regenen.

Compluvium, plaetse, pletse; loove; luive, *holl.*

Complures, menig, mannig; meinkel, minkel, *vet. hol.* seer vele; veel-al; meesten-deel. *Compluries*, menig-werve; menig-werf.

Componere, schikken; stellen;

(1) Hs.
(2) Waarschijnlijk eene vergissing. *App.* « Compres. *Diploma, linteum complicatum* ».

setten; stallen, *fland.* be-setten; voegen; be-leggen; tassen; schokken; vlien, vlijen, *sax. sicamb. fris.* stemmen, *vet.* hemelen, *fris. holl.* ordineeren.

Componere æqualiter, passen.

Componere iterum, her-stellen; her-setten.

Componere alterum cum altero, confronteeren; tegen den anderen stellen.

Componere, ver-gelijken; ver-effenen.

Componere cum aliquo, over-komen; over-een-komen; dedigen, dedingen, daedigen, dainken, deinken. *Componere causam*, ver-dedigen, ver-dedingen, ver-daedingen.

Componere negotium, lites, altercationes, bella, den twist slechten, slissen, slichten, be-slichten, be-slissen; slijten; stillen.

Componere res turbatas, confusas, redden.

Compositor dissidiorum, pais-maker. *Compositores*, kersluiden, *Grotio.*

Compositio, ver-drag; over-kominge; compositie.

Componere, maeken; dichten; composêren.

Componere arte musicâ, componeeren.

Compositor, setter. *Compositor typorum*, setter der drukkerije.

Compositus, geschikt; be-set; be-schoft; ge-dichtig; stemmig, stemig; hebbelik; schappig, schappelik; sedebaer, sedbaer, sedig; wesenlik; parmant, parmantig.

Compositè, ge-schiktelik; be-settelik; wesenliken; stemmiglik; schappeliken; ordenlik. *Compositè, aptè*, ge-dichtiglik: *Compositè loqui aut scribere*, ge-dichtiglik spreken oft schrijven.

Compositò, met opset; met opset ende wille; puer-willens; puerlik-willens.

Composito facta, gemaekte dingen.

ex Composito rem gerere, koren-man spelen, *coire, & de emolumento communicando pacisci alterius circumveniendi causâ.*

Compositio, bras.

Compositio apta & decens, proportie.

Compositura, confijt, confijtsel.

Compos, ge-noot; content. *Vide*, Consors.

Compos mentis, animi, sensuum, magtig sijner sinnen.

Compotare, sechen; tsaemen drinken.

Compotor, bank-broeder; bank-geselle; teer-geselle; drink-broeder; drink-geselle; gelaegs-man. *Compotorum collegium, confluxus*, kolf; koomans-kolf. (1)

Compotatio, ge-lag, ge-laeg, ge-laege; drink-feeste; banket; collatie. *Compotatio frequens*, drink-merkt.

Compotria, drink-suster.

Comprecari, toe-bidden; toe-wenschen.

Comprecatio, ge-bed. *Comprecatio boni*, gebenedijdinge: toe-wenschinge goeds.

Comprehendere, grijpen; om-grijpen; aen-grijpen; nemen; aen-nemen; vaten; ver-vaten; ver-vatten; om-vatten; om-vangen, om-vaen; be-vangen, be-vaen; hachten.

Comprehendere prorsus, planè, omnino, over-grijpen. *Comprehendere malè*, mis-grijpen.

Comprehendere animo, intellectu, leeren; be-grijpen; aen-nemen;

(1) Vrg. *Colluvies & Confluxus.*

be-vroeden; ver-staen; seffen, be-seven, be-seffen, *vet.*

Comprehensus, gevaet, gevat. *non Comprehensus,* on-begrepen.

Comprehensio, be-grijp; aen-grijp; bij-vang : hachte, hechte, hechtenisse.

Comprehensibilis, be-grijpelik.

Comprehensor, be-grijper.

COMPRIMERE, be-strangen; benauwen, be-nouwen; be-dwingen; be-kommeren; be-noodsten; prangen; knijpen, be-knijpen, *holl.*

Comprimere summis digitis, nijpen.

Comprimere aliquem, breidelen, brillen iemanden.

Comprimere &c., be-snijden.

Comprimere virginem, ver-krachten.

Compressus, naer, *holl.* dicht, dichtig.

Compressio, druk; prange.

COMPROBARE, be-stemmen; waer maeken; billigen, *ger. sax. sic.* homologueren (1); emologueeren; approbeeren.

Comprobatus ab aliis qui auctoritate pollent, autentijk.

COMPROMITTERE, laudeeren.

Compromissor, borge.

COMPUGNARE, strijden.

COMPUNCTIO LATERIS, stektenisse in de sijde.

COMPUTARE, rekenen; calculeeren. *Computatus,* gerekent.

Computando fallere, ont-rekenen.

Computatio, rekeninge; rekenschap.

Computatorium, mensa, &c. kontoor, komtoor.

COMPUTRESCERE, ver-vuilen.

CON, *præpositio Latina inseparabilis, idem valens quod* CUM, *exponitur Teutonicè plerumque per* ge *præpositum,* ge-spele, ge-selle, ge-naem *&c. aliquando per* be, be-grijpen, be-stemmen, be-spreken, *&c. nonnunquam per* ver, ver-willigen, ver-wenden, *&c. Propriè autem per* med, med-doogen, med-broeder *&c.*

CONARI, pogen, poogen; porren; moeden; be-moeden; onderwinden; onder-moeien; voordstellen; be-staen; pijnen; uit zijn om eenig ding; trachten; onderstaen; toe-leggen; voor-nemen.

Conari pro viribus, be-crachtigen.

Conari aliquid mali, op-stellen iet quaeds.

Conatus, aen-slag; voord-stel; voor-nemen; onder-wind; op-stel; op-stal; effort; entreprinse; intreprinse.

CONCACARE, be-schijten; bruiden.

CONCÆDES, schantse; bolwerk; * takken van boomen afgehouwen.

CONCALESCERE, ver-hitten; ver-wermen. *Concalescens,* verhit.

CONCAMERARE, ver-welven; over-welven; om-welven; verhemelen.

Concameratio, ver-welfsel; verwelf.

Concameratum opus, ver-hemelte.

Concamerationis tignum, welfsel van den solder. *Concameratio puppis,* roef van 't schip.

CONCATENATIO, schakelinge.

CONCAVUS, *Concavum, Concavitas,* hol; holheid, holligheid; holte, heulte; ge-holte, ge-heulte.

CONCEDERE, gunnen; vergunnen, ver-gonnen; ver-jonnen; ver-willigen; toe-staen; toe-geven; toe-laeten; nae-laeten; ver-leenen; wijken; ge-staeden; schenken;

(1) Hs.

be-scheeren, *ger. sax. sic.* accordeeren.

Concede ita esse, genomen dat het zoo zije.

Concessio, Concessus, ver-willinge; permissie.

CONCELEBRARE, be-gaen; begankenisse houden.

CONCERTARE, krijgen, kriegen; kampen, kempen; streven : dingen; kijven, *verbis vid'.*

Concertare hastis, josteeren.

Concertatio, ge-vecht; aweit, aweet, *vet. fland. Concertatio æqua,* paerture.

Concertatio super re imaginariâ, aut non bene conceptâ, spiegel-vechterije.

CONCESSATIO, af-stand.

CONCHA, *Conchylia,* schelp-visch; mosschel.

Concha, Conchæ calix, schelpe; schaele, *q. d.* schelle; houde, haude; pelle; mossel-schelpe.

Concha marina, see-mosschel.

Concha, Concha tortilis, turbinata, kink-horen.

Concha Venerea; vulgo, Concha porcelana, porceleine; see-slakke.

Concha anatifera, boom-gans.

Concha tonsoria, scheer-bekken.

Concha, kom.

Concha fistulosa, trijseer-bekken, treseer-bekken; vergiet-teste.

Conchylium, porceleine; see-slakke.

Conchylium, purpur. *Conchyliatus,* purpuren; van purper.

Conchyta, qui conchas & musculos legit, aut venales habet, mosschel-man.

CONCIDERE, om-vallen; nedervallen; vallen; in-vallen; vervallen.

Concidere animo, flauwen; verflauwen; be-dwelmen.

CONCIDERE, hakken; kappen; kerven; scherven, scharven; besnoeien.

Concisus, gehakkelt; gehakt; gekapt, *minutim vel minutatim vid'.*

Concisio, ge-hak; ge-kap.

Concisor, kapper; hakker.

Concisorium ferramentum quo equorum, jumentorum ungulæ præciduntur, be-snoeier; hoef-mes.

Concædes, Vide s.

CONCIERE, be-wegen. *Concitus,* be-roert, be-ruert.

CONCILIARE, ver-werven. *Conciliare animos populi amore, beneficiis, &c.* winnen de herten van 't volk.

Conciliare, soenen; ver-soenen; ver-eenbaeren; reconcilieeren.

Conciliari poculis, alle vijandschap dood drinken; den twist af-drinken.

Conciliandi gratiâ intercedere, intervenire, Conciliatorem agere, ten besten spreken; tusschen beiden spreken; in 't be-scheet gaen.

Conciliare, maeken, maekelen.

Conciliator, ver-soener; veurmonder.

Conciliator in contractibus, makelaer; onder-handeler.

Conciliator, koppeler; koppeldraeier.

Conciliatrix, koppelersse. *Conciliatrix nuptiarum,* makelersse van huweliken.

Conciliatio, ver-soeninge; verdrag; unie.

Conciliatio osculo confirmata, mond-soen.

Conciliatio, Conciliatura, maekelrije.

Concilium, te-saemen-kominge; ver-gaderinge, (als om gemeene saken) consistorie : kaemer; raedkamer; recht-kamer.

Concilium senatorium, raed; raedsheeren; vroedschap.

Concilium generale civitatis universum populum repræsentans, breeden raed.

Concilium provinciale, land-raed.

Concilium nocturnum, ge-nachte; ge-nechte; nachte; nechte. *Vide, Dies juri experiendo &c.*

Concilia facere, ver-gaderen, vergaeren.

Concilium convocare, ver-gaderen den raed.

Conciliabulum, op-stal.

Conciliabulum nebulonum, flagitiosorum, sceleratorum, ravot, revot.

CONCINERE, t' saemen singen; stemmen over-een; accord van geluit maken.

Concentus, over-een-stemminge; accord van geluit; saemen-stemminge.

Concentus duarum, trium, &c. vocum, duo, trio *&c.*

Concentus manifestior, cadentie.

CONCINNARE, schikken; uitrusten; uit-stellen; be-quaen maeken; vlien, *sax. fris. sicamb.* vlijen; hemelen, *fris. holl.* vermaeken; rampeneren (1); stofferen (1); ver-jenten; racoutreeren.

Concinnare lectos, maeken de bedden.

Concinnus, abel, abelaerd; cierlik; fijn; louter; be-knoopt; goelik; knap, gnap, *holl.* proper; gent, jent; visierlik.

Concinnè, abelik; fijnkens; eigentlik; cierlik; be-knooptelik; properlik.

Concinnator, stoffeeren. *Concinnatrix*, stoffeerster.

Concinnitas, abelheid; properheid; fijnigheid; gratie.

(1) Hs.

CONCIO, preek-stoel; preke, predikinge; uit-sprake; segge; sermoon; harange; ver-gaderinge van volk.

Concionari, Concionem habere, sermoonen; preken, prediken.

Concionator, preker; predicant; predik-heere.

CONCIPERE, ont-fangen, ontvaen; be-grijpen; vaten. *Concipere animo, cogitatione*, ver-denken; toe-leggen. *Conceptus animo*, vermeint; ver-dacht.

Concipere utero, be-vrucht worden; ont-fangen, ont-vangen. *Conceptio, Conceptus*, ont-vangenisse.

Conceptu mentis falli, ver-gissen.

Conceptaculum, loker, *fland.*

CONCITARE, ver-wekken; bewegen; be-roeren. *Concitus*, beroert, be-ruert.

Concitatio multitudinis, op-roer; be-roerte des volks.

CONCLAMARE, bij-een-roepen; be-roepen; uit-roepen. *Conclamare vasa*, om-slaen het ver-trek.

Conclamatio, ge-roep; ge-schrei; ge-krijsch.

CONCLAVE, *Conclavium, locus secretior in penetralibus domus*, binnen-kamer; ver-trek-kamer (1); waerd-rubbe, waerd-robbe, waerderebbe; weerd-rebbe *&c.* gastkamer; ge-mak, *ger. sax. sic. pro*, kamer; cabinet.

(1) Een woord « dat de omwenteling van 1795 ons voor goed *(a)* ontnomen heeft. In de notulen der staten van Utrecht vindt men tot op dien tijd toe de *vertrekkamer* van Hun Ed. Mog. vermeld, d. i. de kamer waar diegenen vertrokken, *verwijlden, vertoefden*, die bij de staten ten gehoore werden toegelaten. De revolutie gaf voor dit schoone en de zaak met juistheid te kennen gevende woord het onbeduidende *antichambre* ». P. J. Vermeulen, Woordenlijst op « Vanden Levene ons Heren » bl. 248.

(a) Op die verzuchting valt aan te merken dat veel woorden die bij Kil. als *vet.* aangeteekend staan, nog in vollen bloei verkeeren, of, schenen zij voor eene wijle dood, dan hebben zij nieuwe levenskracht verkregen. « *Multa renascentur quæ jam cecidere... si volet usus.* » De spraakmakende gemeente hoeft maar te willen en te durven, met keur en smaak.

Conclave commune, refter.

CONCLUDERE, be-sluiten; beluiken; balien; toe-slaen. *Conclusus*, be-sloten; be-loken.

Conclusus locus, schut, schot; schut-koie; bij-vang.

Concludere, be-sluiten; raemen; concludeeren; resolveeren.

Conclusio, be-sluit; be-sluitsel; sluit-reden; slot-reden; besluitredene; ge-volg; conclusie.

CONCŒNATIO, banket.

CONCOLOR, een-verwig; eenerlei-verwig.

CONCOQUERE, *Concoquere cibum*, ver-teeren; douwen; ver-douwen. *Concoquere, metaph. pro æquo animo ferre & pati*, op-eten; op-brassen. *Concoquere molestiam*, deur-etig zijn.

Concoctu gravis, difficilis, on-verdouwelik. *non Concoctus*, on-verdouwt.

CONCORS, eens; een-saem; een-willig; een-drachtig. *Concorditer*, een-paerlik; een-saemlik.

Concordia, eenigheid; een-dragt; een-dragtigheid; ver-drag; unie; ver-eeniginge.

Concordare; Concordes esse; ad Concordiam reducere; ver-eenigen; eens zijn met malkanderen, oft worden; stemmen over-een; over-een-komen; over-een-stemmen; over-komen met iemanden; over-dragen met malkanderen; over-een-dragen; accordeeren; concordeeren.

ad Concordiam tendere, pertinere, spectare, strekken tot een-dragt.

Concordia, herba, lever-kruid.

CONCORPORARE, in-lijven.

CONCREDERE, ge-trouwen; te be-waeren geven.

CONCREMARE, ver-branden; ver-barnen, ver-bernen (1); verbornen.

CONCREPARE, kraeken; kletteren; karren; kerren. *Concrepare dentibus*, knorspen; krospen.

CONCRESCERE, be-klijven: toe-heilen; toe-wassen: klonteren: stollen; stolkeren, stelkeren; stokken, *vet.* storkelen, *fland.* wrongelen, *id est*, matten worden. *Concretus*, dik; geronnen, geruinen; geklontert, geklotert; gestolt.

CONCUBARE & *Concumbere*, bij-slaepen; be-slaepen; bij-liggen; ge-nooten, *vet. fland.* koetsen bij iemanden. *Concumbere illegitimè*, sitten bij eenen gehouden man, iongen ge-selle; bij-sitten.

Concubinus, bij-slaper; bij-ligger, *vet.* geleiser; kalland, kalleiser; boel; boelschap; polle, pol; dreel, *fland.* kobber, kubber.

Concubitor, hoeren-manger.

Concubinus puer, mingenoot, minnegenoot, mingnoot.

Concubina, boelken, boelschap; bij-slaepster; toe-wijf; voet-voetsel; voet-vutsel; voet-futsel; kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, *vet. ger. sax. sic.* concubine; amië; kamer-katte, *pellaca quam amator sibi soli servat cellæ inclusam.*

Concubitus, bij-slaep.

(1) Hs. tweemaal « ver-barnen ».

Concubitus illegitimi, sive Concubinatus redemtio, seu mulcta pecuniaria, boel-geld; bolle-geld.

Concubium, noctis silentium, midden-nacht; nacht-stilte.

CONCULCARE, be-treden; beterden; treden met voeten; ver-treden; pletten, pletteren; ver-pletten, ver-pletteren; trappen, trippen; stampen met voeten; dempen, *ger. sax. sicamb.* dampelen, be-dampelen, *fland.*

Conculcare tripudio, be-trepelen, be-trippelen.

Conculcatus, geplet.

CONCUPISCERE, lusten, losten; ge-lusten; ijveren, be-ijveren; oeveren, uveren.

Concupiscentia, lust, lost.

Concupiscentia carnis, vleeschelijken lust.

CONCURRERE, be-loopen; rotteien; roden, *vet.* ravelen, raveelen; overhoop loopen. *Concurrere inter se,* josteeren.

Concursus, Concursatio, loop; be-loop; loop-merkt. *Concursus, Concursio seditiosa, tumultuaria,* op-loop; op-roer.

Concursus ad arma, wapen-loop, *vet. fland.*

CONCUTERE, schudden; ver-schudden; klutsen; hutsen, hutschen; schokken, ver-schokken; smakken; quassen; stoepen, stuppen, stuipen; botsen, butsen; stuiken.

Concutere, violenter vid' exigere &c. rantsoneeren (1); ver-tasseeren, * transeneeren — *Concussio, exactio violenta,* ver-schat, *fland.* tasseringe; over-schattinge; transeneringe.

Concutere tormentis, be-schieten.

(1) *Etym.* Ransoeneren. Vrg. *Redemptio.*

Concuti, ver-schieten; ver-schrikken.

Concuti cachinnis, schudde-bollen van lachen.

Concussus, si, geschokt; ver-slaegen; ver-baest.

Concussus, Concussio, Concussura, smakke; botse, butse; stuipe; huts, hutsinge; draf, drave, dravinge; schok; stuik.

CONDECERE, be-hooren; be-taemen.

Condecet, het be-taemt.

Condecens, be-hoorlik; proper.

Condecenter, be-hoorliken; met be-hooren; abelik.

Condecentia, be-hoorlikheid; be-hoorte; be-setheid; abelheid.

CONDECORARE, ver-eeren; ver-cieren.

CONDEMNARE, doemen; ver-doemen; ver-oordeelen; ver-wijsen; ver-deelen, ver-deilen, *vet. sax.* ver-leggen; weder-leggen.

Condemnare reum, over-winnen.

Condemnatus, ver-wesen.

non Condemnatus, on-verdoemt; on-gedoemt.

Condemnatio, ver-doemenisse.

CONDENSARE, *Condensari,* dikken; ver-dikken; stoppen; stollen; ver-groven.

CONDEPSERE, kneden.

CONDERE, maeken; scheppen; stichten, stiften.

Condere leges, in-stellen oft in-setten de wetten.

Condere, timmeren, temmeren.

Condere, bergen, borgen; be-waeren; heimelen, *vet.* houden, hauden; op-sluiten; op-steken.

Condere vaginâ ensem, op-steken het sweert.

Conditor, maeker; stichter; schepper; fondateur.

Conditio, stand; staet; ge-legenheid; het wesen; qualiteit; conditie; middel; soorte.

Conditio rei familiaris, veur-raed, veur-raet, veur-aet; raed, *vet. hol.* * *Vide,* CONDERE.

Conditio, be-sprek, ver-sprek; be-ding, ge-dinge; be-scheed; veur-waerde, *q. d.* veur-woord; onder-sprek, onder-sprekinge; een Indien, *Grotio; sub Conditione,* bij sekere geval, oft met een Indien, *Grotio.* voet; *eâ conditione,* op dien voet.

Conditionari, Conditionem præfinire, præfigere, be-dingen; be-stemmen; be-spreken; onder-spreken. *Conditionem accipio,* ik bens te vreden.

Conditiones ferre & accipere, capituleeren.

Conditionem referre, slachten.

Condus, keller; keller-waerder; keller-meester; keller-knecht; keller-knape; kater, *vet.* bottelier; dispensier.

CONDICERE, toe-seggen; ver-loven; ver-geloven; be-stemmen. *Condicere opus certo precio faciendum,* aen-nemen eenig werk.

Condicere, onder-spreken; be-spreken, ver-spreken; veur-spreken; dingen; ver-dingen; be-dingen; be-veurwaerden; be-scheeden, be-scheiden; accordeeren; concordeeren; assigneeren.

Condictus dies juri experiendo, Vide, Dies juri exper. &c.

Condictum, Condictio, be-ding; ver-dinge; veur-waerde, *q. d.* veur-woord; toe-segginge; be-sprek; ver-sprek; onder-sprek, onder-sprekinge; veur-besprek; accord; accordaet; concordaet; compact; actie.

Condictio promissi sine causâ, intrekkinge van toesegginge ge-daen sonder redelike oorsaeke, *Grotio.*

CONDIGNUS, waerdig, weerdig.

Condignè, weerdiglik.

CONDIRE, saussen; kunden; kundselen, kuindselen; in-maeken, *vet.* smakelik maeken; confijten, *vulgo, conficere.*

Conditus aromatibus sive herbis, gekruidt.

Conditus muriâ, sive salsugine, gepekelt.

Condimentum, Conditio, Conditus, us, Conditura, Conditanea, orum, kondsel, kundsel, kuindsel; bras; sausse; confijt, confiture, confijtsel; compost; in-maeksel, *vet.* saveraed; spijs-kruid, *sicamb.* conserve; natken op de spijse, *.i.* sausse.

Condimentum polentarium, grauwt.

Condimentis implere, faesen, fasen, *fland. id est,* vullen.

Conditio frugum, veur-raed van koren.

Conditio rei familiaris, veur-raed, veur-aet; raed, *vet. holl.*

CONDISCERE, leeren; aen-nemen. *Condiscens,* jonger; leer-jonger; leer-kind.

Condiscere ex aliis, spiegelen aen andere.

Condiscipuli, leer oft schole-gesellen, *metaph. q. Commilitones.*

Conditio, Vide, CONDERE, *item,* CONDICERE.

CONDOCERE, onder-wijsen.

CONDOLERE, med-doogen; med-lijden.

CONDONARE, ver-geven; be-schinken, be-schenken; ver-tijden, ver-tijen; nae-gelden, *sax.*

Condonare debitum, poenam, quijt schelden; ten goede schelden, *Grotio.*

Condonator, ver-gever.

Condonatio, ver-gevinge; ver-giffenisse; ver-gif, *vet.* af-laet.
quod non Condonatur, on-ver-gevelik.

Condormire, be-slaepen.

Condrilla, kanker-bloeme; peerd-bloeme, [*alia potiùs intubacei generis herba.* F. R.]

Conducere, oor-baerlik zijn; baeten. *Conducibilis,* nut, nutbaer, nuttelik, nuttig; profijtelik; oorbaerlik.

Conducere, ge-leiden. *Conductus, vulgi,* ge-leide.
Conducere in unum, te saemen brengen; ver-eenigen; unieeren.
Conducere, hueren, hoeren; pachten, ver-pachten; be-dingen; aen-nemen; ver-dingen; be-stellen, *vet. Conducere & arrhabone dato devincire,* mieten, mieden, meden, meeden, ver-mieten, ver-mieden, *vett.*
Conductus, Conductitius, gehuert. *Conductum opus,* aen-genomen werk.
Conductio, huere; hueringe; huer-waere, *vet.* pacht; ver-pachtinge; be-stellinge; ver-ding. *Conductionis tabulæ, Contractus,* huercedel. *in Conductione initâ munus, arrhabo,* miete, miede, miente, * *Conductio operæ unius diei,* daghuer.
Conductione clandestinâ subtrahere, conductorem intercipere, onder-hueren; onder-mieten.
Conductor, pachter; pachtenaer; ver-pachter; pleger, *sax. Conductor prædii rustici, villæ, vel fundi,* pachter; pachtenaer; land-pachter; laet. *Vide etiam, Colonus.*
Conductor perpetuarius, erf-pachter, *qui perpetuò agrum conduxit, aut certâ pensione, in vitam suam.*
Conductor, huerling. *Conductor domus; inquilinus in conductâ domo habitans,* huerling van een huis; medeling; huis-heer, *quibus d.*

Condulcare, soeten.

Conduplicare, ver-dobbelen; ver-dobbeleeren.

Condus, *Vide,* Condere.

Condyloma, *tuberculum ani simile hæmorrhoïdi unde sanguis fertur,* spene, speene, speine; spenen-vloed.

Condylus, knokel; knodde.

Confabulari, kouten; praeten; kuieren; lameeren.

Confanum, *Ecclesiast.* vaene; kerk-vaene.

Confarcire, *Confercire,* stoffen, *vet.* vullen; ver-vullen; op-proppen.
Confertus, dicht, dichtig; vast in een.
Confertim, dicht, dichtig; saemen; te saemen; tsaemen. *Confertim ingerere potum,* buisen, *à* βύζειν, *inquit Ad. Jun.*

Conferre, handen; baeten.
Conferre, aen-keeren; aen-wenden; be-geven; be-draegen; be-loopen; ge-draegen.
Conferre, muinigen; monigen; stieren; *vet. Conferre, in re hæredit.* in-brengen, *Grotio. Conferre symbolum,* contribueren. *Collatio,* contributie; impost; schot; collatie; bede; bede-geld.
Conferre se aliquò, reisen; gaen.
Conferre, ver-gelijken; ver-effenen; confronteeren; parangonneeren. (1) *Conferre scriptum seu exemplum cum archetypo sive exemplari,* collationeeren.
Collatio, ver-gelijkinge. *Collata res cum aliis quæ illas facilè suâ excellentiâ delet, excedit,* paragon.

(1) *App.* Paragonéren.

Conferre pedem, manum, gradum cum hoste, strijden; voet bij stek setten; voet houden. *Conferre dexteras,* man veur man komen, *id est,* hand veur hand.

Confestim, straks; ter-stond; van stonden aen; vollik; eerstgangs; eens-gangs; houde; staphands; stap-aens; step-aen, *fland.* rechte-voord, *holl.* subitelik; vleugs; flux *q. d. volatu.*

Confibula, gespe; band-nagel.
Confibula, instrumentum quod naribus equorum imponitur, prame; prange; muil-prange.

Conficere, doen; af-vaerdigen; be-schaffen; be-schikken; uitmaeken; af-maeken; ver-leesten; be-stellen; vol-brengen; vol-doen; uit-rechten; expedieeren; exploiteeren.
Conficere absolutè & ornatè, opmaeken.
Confici, gemaekt worden; volschieden, *vet.*
Conficere, gaerwen, gerwen.
Conficere cum aliquo, Conficere negotium, over-komen; over-eenkomen; be-slichten; be-slissen; composeeren.
Conficere, be-loopen; be-draegen, ge-draegen. *Summa conficit florenos centum, Summa centum florenorum rem tenet; Ratio in magnam summam excrescit, abit,* de somme be-loopt, be-draegt, ge-draegt hondert guldens; het be-loopt *&c.* veel.
Conficere, ver-teeren; ver-nielen; ver-doen, ver-quisten; ver-misten, *vet.* onder-brengen; t'onder-brengen. *Confectus morbo,* af-genomen van siekte.
Conficere nuces, kraeken de noten.
Confectio, exploot.
Confectura, vulgi, confijt, confijtsel.

Confidere, trouwen; betrouwen; ge-trouwen, ver-trouwen, toe-betrouwen; hopen.
Confidens, koen; stout; baude, boude.
Confidenter, stoutelik.
Confidentia, stoutheid, stoutigheid; be-trouwinge; asseurancie; hope.
Confidentiam sumere, ver-trouwen.

Confieri, gemaekt worden; ge-dijden, ge-dijen.

Configere, hechten, heften; hichten, *fland.* * hincar, *hisp.*
Configere, speten; be-steken; deur-steken; uit-steken.
Configere sagitta, deur-schieten.

Confingere, ver-denken; versieren; sieren, *vet.* ver-dichten. *Confictus,* ver-siert.

Confinis, ge-buer. *Confinis in agris,* be-landt, ge-lande, aen-gelande; aen-gelandig; reen-genoot.
Confines terræ, bij-liggende landen.
Confinem esse, aen-landen; aenstooten; bij-liggen; aen-liggen; aen-paelen; aen-einden, Aboutir (1); swetten, *fris.*
Confinium, Confinia regionis, pael; land-pael; paelen des lands; uitkant; koste, kuste; bij-vang, be-vang; aen-eindinge, abouts (1); aen-gelandigheid.

Confirmare, vast maeken; sterken; steden, *vet.* stadigen; ge-stadigen; ver-sekeren; ver-gewissen; vesten, vestigen, vasten, vast ende sterk maeken; be-vesten, be-vestigen; ge-vestigen; conforteeren.

(1) Die fransche woorden, die de letterlijke vertaling van « aen-einden, aen-eindinge » zijn, ontbreken in het *Etym.* en er moest tot waarschuwing « *gallicè* » op volgen.

Confirmare sive roborare pueros in fide Christianâ, vormen de kinderen, *rectiùs*, vromen.
Confirmare, *confirmari*, ver-sterken.
Confirmare se, genesen.
Confirmatus, gesterkt.
Confirmator, sekerer; ver-sekerer; respondant.
Confirmatio, sekeringe, ver-sekeringe.
Confirmatio in fide Christianâ, *Confirmationis Sacramentum*, vormsel der kinderen, *rectiùs*, vromsel.
CONFISCARE, *in fisci ius reducere*, ver-beurt, ver-boort maeken; confiskeeren.
Confiscatio, confiscatie.
CONFITERI, lijden; be-lijden; ver-lijden; gichten, *fris. sicamb.* biechten, * ver-jaehen.
Confessio, be-lijd; ver-lijd; bekentenisse.
Confessio auricularis, *secreta*, *Confessio delictorum coram sacerdote*, biechte, bichte; oor-biechte.
Confessarius, *vulgi*, *Confessionis auditor*, *a confessionibus sacris presbyter;* biechter; biechtvader; biecht-hoorder.
CONFLAGRARE, branden; bernen; af-branden, af-barnen. *ad Conflagrationis redemtionem cogere*, brand-schatten.
CONFLARE, smelten, smilten; smeden; metael gieten.
Conflare, ver-schrapen; bij-eenraepen.
Conflator, gieter van metael.
Conflator figurati æris, geldbreker; munt-smelter; smelter van gelde.
Conflatorium, smelt-huis.
CONFLIGERE, slaen; vechten, vichten; balgen, belgen; ge-selen, *vet.*
Confligere, tornoien, tournoien.
Confligere acie, *Conflictari*, strijden; slag leveren; batalien.
Conflictus, kijf, ge-kijf; wijg, wieg, *fland.*
Conflictus, *Conflictio*, veld-slag; strijd; krijgs-slag; batalie.
CONFLUERE, saemen-vloeden; in-een-vallen; te saemen af-loopen; ver-gaederen.
Confluens, *Confluentes*, gadervloed.
Confluere, berschen, stoermen; overhoop loopen; ver-gaederen, ver-gaeren.
Confluxus, kollefé, kolfe. (1)
CONFODERE, deur-steken; dood-steken.
Confodere telo, deur-schieten.
Confodere jugulum, de kele afsteken.
CONFORIRE, be-kakken; beschijten; be-drijten.
CONFORMARE, vormen; begaeden.
Conformare, ver-gelijken; vereffenen.
Conformis, gelijk-vormig; gelijkmaetig.
Conformem esse, passen; be-quaem zijn; over-een-komen.
CONFORTARE, sterken.
CONFOVERE, waerm houden; broeien.
CONFRATER & CONFRATRES, *vulgo*, med-broeder; ge-broeders.
Confraternitas, *vulgi*, ge-broederschap.
CONFRAGINOSUS, bol; gul, gull.
CONFRICARE, ruidschen.
CONFRINGERE, ver-breken;

(1) Vrg. *Colluvies* en *Compotor*, waar het Hs. echter « kollefe » niet « kollefé » heeft.

knakken; brijsen, brijselen, breuselen; casseeren.
CONFUNDERE, brouwen; brassen; mengen; ver-mengen; brieden, *vet.* *Confundere & miscere*, brassen ende brouwen.
Confundere, brabbelen; werren, warren; ver-werren; ver-werselen; slommeren, slammeren; ont-schikken; ont-stellen; ver-hoien; verhoien ende ver-stroien; ver-tissen, *vet. holl.* mis-setten; mis-stellen.
Confundere, be-schaemen; confuis maeken, * on-eeren.
Confundere, tieren.
Confusus, ont-stelt, on-gestelt; turbel, torbel; on-bescheeden, on-bescheiden; on-geschikt; confuis; be-schaemt, *vulgi.*
Confusè, ver-werrelik; on-ordentelik; onder-een; on-bescheedelik.
Confusè, *Confusim*, schiere-wiere; habbe-drabbe, *fland.* hobbeltobbel; hobbel-sobbel.
Confusio, bras; ver-menginge.
Confusio, werre, warre; werringe, ver-werringe [*hinc forte*, guerre, *bellum*, *Gall.* F. R.] on-geschiktheid; on-bescheedenheid; brabbelinge; brabbel-merkt; slommeringe, slammeringe; disordre.
Confusione obrui, confuis zijn.
CONFUTARE, weder-leggen: struffen.
Confutatio, weder-legginge.
CONGELARE, *Congelascere*, vriesen; vrieren; ver-vriesen; bevriesen; ver-ijsen.
Congelatus, gevrosen, be-vrosen, ver-vrosen; ver-vorsen, *fland.*
CONGENERES RES, sorteringe.
CONGENULARE, knielen; kniebogen; neder-knielen.
CONGERERE, saemen, saemelen, samlen, sammelen; ver-saemen; ver-saemelen; ver-gaederen, vergaeren; hoopen; greeselen, greiselen.
Congerere in acutum, mijten.
Congeries, *Congestum*, troppel; tas; masse, mas, *Becano;* vermenginge; protel, preutel; schaere, *vet.* hoop; *Congeries lignorum*, hoop houts.
Congeries rerum colligatarum, schof, *vet.*
Congeries fœni, baerm hois, *sicamb.* *Congestio*, ver-gaderinge.
CONGERRO, *Congerro facetus*, kouter; kout-geselle, rabbelaerd; praeter; klap-geselle; trechter, *id est*, oubolligen, drolligen praeter, *Pelgromio.*
CONGIARIUM, veursten-gave.
CONGLACIARE, ver-vriesen; be-vriesen; ver-ijsen.
CONGLOBARE, *Conglobari*, overhoop loopen; klonteren; drollen; stollen, & *vet.* stokken; knollen; graenen, greinen; ver-saemen, ver-saemelen; reessemen.
Conglobatus, geklontert; geklotert; gestolt.
Conglobatus sanguis, geronnen bloed.
CONGLOMERARE, saemen, saemelen, samlen, sammelen; overhoop loopen.
CONGLUTINARE, plakken; pappen, aen-een-pappen oft lijmen; toe-heilen.
Conglutinari, toe-wassen.
* CONGRATULARI, geluk wenschen.
Congratulatio, geluk-wensch.
CONGREDI, ver-gaederen, vergaeren; be-hendsen, be-handsen.
CONGRESSUS, aen-grijp; begankenisse.
in Congressum proximum, tot weder-siens.
CONGREGARE & *Congregari*,

saemen, saemelen, samlen, sammelen; ver-saemen, versaemelen; gaederen, gaeren, ἀγείρειν; ver-gaederen, ver-gaeren, geren; troppen. *vet. fland.* kluften, *fris.* kluchten; rotten; kudden; schaeren, *vet.* unieeren : ver-strengen.
Congregari ad generandum, gaden, gaeien.
Congregatus, gesaemt, gesaemelt.
Congregatio, ver-gaderinge; hoop.
Congregatio hominum, hoop volks; conroot.
CONGRUS, *Conger,* konger-ael, see-paling. *Vide, Anguilla marina.*
CONGRUERE, passen; be-quaem zijn; rijmen; be-komen; gaden, gaeien.
Congruere, ge-lijken; overeenkomen; over-komen met iemanden.
Congruens & Congruus, be-quaem, bekaem; voegelik; * komelik.
Congruentia, be-quaemheid; toebe-hoorte; be-komste, *vet.* hebbinge; gade, gadinge.
CONJICERE, werpen, worpen.
Conjicere se in pedes, fugam, gaen loopen, sich op de loop be-geven.
Conjicere, Conjectare, Conjecturare, Conjecturam facere, Conjecturâ assequi, consequi, ge-raeden; raeden, raed-slaen; nae-raeden; slaen nae eenig ding; gissen, gissinge maeken; ver-meinen; be-moeden; ver-moeden à moed, *id est, animus;* waer-seggen.
Conjicere malè, falso, ver-gissen.
Conjector, raeder, ge-raeder; droom-bedieder; droom-dieder.
Conjectatio, Conjectura, ge-raedsel, raedsel; gisse, gissinge; gemerk; nae-raedinge; ge-raedinge.
CONISCARE, stoot-hoofden; stoot-bollen; tukke-bollen, tokke-bollen, tikke-bollen.
CONIZA, *herba,* vloi-kruid.

CONJUGIUM, *Conjugium legitimum,* ee; eewe; echte; echtschap; echten-staet; houwelik, houdelik, houlik, hielik, hijlik.
Conjugio jungere, be-steden te houwelike.
*Conjugio jungere; item, Jungi * Conjugari, Conjungi — Conjugii fidem dare,* trouwen; houden; behouden; houweliken; hijlikken; gaeden; gaeien; maelen, mellen. *Hinc lusus in Brabantiâ pueris & puellis frequens,* maelen, maelen-spel; *cùm bini binos segregare, alterúmque altero relicto apprehendere nituntur.*
Conjugii, conventionisve denunciatio, promulgatio in Ecclesiâ, kerkgeboden van onder-trouwe.
Conjugare paria, gaeden, gaien.
Conjux, gade, gaie, gaiken, *de Avibus.*
Conjugia miscere, be-vrienden; ver-maegschappen.
Conjugium iterare, her-houden, her-houwen.
Conjugio maturus vel matura, houwbaer.
Conjugatus, gewijft.
Conjugii exsors, on-gehouwt.
Conjugalis, Conjugialis, houweliks.
Conjugalis torus, bedde.
Conjugialis contractus, syngrapha, houweliksche veur-waerde.
Conjugale vinculum, echt-band, *Grotio.*
Conjux, Conjunx, ge-mael; ee-gemael; ge-huise, *vet.* deel; sijde, *fris. sicamb.* bedde-genoot; consorte; ee-gaede, *vet.*
Conjux, maritus, man; ee-man.
Conjux fidus, gehoud man.
Conjux, uxor, wijf; ee-wijf.
Conjux fida, gehoude vrouwe.
Conjuges, echt-genooten; ge-

huisene, *vet.* echte-lieden. *Vide etiam,* CONNUBIUM.
Conjungere, voegen; bij-eenvoegen, hechten; klampen.
Conjungere pares cum paribus, paeren, parturen (1); gaden, gaeien.
Conjungere, ver-saemen, versaemelen.
Conjungi ad generandum, gaden, gaeien.
Conjunctim, Conjunctè, aen-een; een-paerlik; saemen, tsaemen, te saemen, saemt, saementlik; eensaemlik.
Conjunctio, gaersel; ver-gaersel; ver-gaederinge; voege; voegsel; joncture.
Conjunctio, vriendschap.
Conjunctio affinitatis vel sanguinis, maegschap; maeg-taele; maegsibbe, *vet.*
CONJURARE, be-eeden, beeedigen.
Conjurare, heulen 't saemen.
Conjurare, be-sweren; be-maenen; be-lesen.
Conjuratione ejicere, uit-maenen.
Conjurati, be-eede; ge-eede; eed-genooten.
Conjuratio, tsaemen-sweringe, *Grotio;* gesworen muiterije; conspiratie.
CONNECTERE, aen den anderen binden, vast-maeken; tuieren; strikken.
Connexum & Connexum hypothecæ, pand; hipotheke (2) : med-pand; onder-pand.
Connexum Coaptatúmve concinnè, decorè, aptè, industriè, be-knoopt.
CONNITI, onder-staen; sijn beste doen.
CONNIVERE *oculis,* gluieren, gluier-oogen; gloeren, glueren; loeren, loer-oogen; pink-oogen; pimp-oogen; wimp-oogen.
Connivere, winken, wenken; wink-oogen.
Connivere, oog-luiken, oog-luikinge doen; on-gemerkt laeten deur-gaen; siende blind zijn.
Connivere, aen-staen; aen-karre oft aende kiere staen; open-staen ten halven, *vid',* de deure.
Conniventia, oog-luikinge.
CONNUBIUM, echte, houwelik *&c.*
Connubii fœdus inire, be-raeden, *sax. fris. holl.* houwen, houden; houwelijken, houdeliken, heiliken, hijliken, eeliken, *ab* hou, houd, hold, *sive* huld, *id est favens, fidelis : unde etiam vetus dictio* gehouw ende getrouw; *&* vrindhoud, heer-houd, *&c.*
Connubio inepta, on-houbaer. *Vide porro, Conjugium.*
CONOPŒUM, (1) *textile tentorium quod lectis imminet, arcendis muscis & culicibus comparatum,* vliegen-net; pavilioen over een bedde; hemel van de koetse.
CONQUADRARE, vier-kanten.
CONQUASSARE, hutsen, hutselen; quetsen.
CONQUERI, klagen, be-klagen, klagten doen; kronen, kreunen; gronen, groonen; be-kronen, bekreunen; kriemen, *fris. hol.*
Conqueri, kraeien; be-klaegen.
Conquestus, Conquestio, be-klag; complainte.

(1) *Etym.* Paerturen.
(2) Hs.

(1) L. *Conopeum,* gr. κονωπεῖον. Het engelsch heeft er Canopy van gemaakt. Van Maerlant (Z. Rijmbijbel, 17578, 17623, 17630, en de Voorrede, XXV) vertaalde het w. door « Sporeware » Vrg. den brief van N. Beets, Gids, 1884, III, bl. 376.

CONQUIESCERE, rusten.
CONQUIRERE, soeken.
Conquirere, krijgen ; ge-krijgen ; ver-krijgen, conquesteeren ; kouveren, kouvereeren ; ver-couvereeren.
Conquisitio, conquest.
Conquisitor exercitus, monsterheer ; commissaris van krijgs-volk.
CONSANARE, heilen, heelen ; gesond maeken.
Consanare, & Consanescere, genesen.
CONSANGUINEUS, neve, neefken ; cosijn, cousijn ; maege, maegeling *vet.* ge-sibbe, sibbe, *vet.* naelink, *fland.* recht-sweer ; oom, *vet.* vedder, *sax. sicamb. fris.* ver-want ; bloed-verwant ; bloed-vriend ; vleesch ende bloed.
Consanguineum esse, be-staen van bloede.
Consanguinea, nichte, niechte.
Consanguineus frater, half-broeder.
Consanguineus in secundo gradu, ander-sweer ; anderling, *fland.* *patruelium, consobrinorum & amitinorum filii,* ander-sweeren.
Consanguineus in tertio gradu, nagel-vrind ; nagel-mage, *in eo enim unguis, non membrum, reperitur : atque ideo cognatio ibi terminatur. Specul. Saxon.*
Consanguineos non habens, on-bemaegd, *& contrà, Grotio,*
Consanguinitas, maeg-schap ; maeg-taele ; maeg-sibbe, *vet.* ge-sibbe, sibbe, *vet.* be-sibbe, sibschap, *vet.*
Consanguinitas sexus virilis, sweerd-sijde, *sexus feminei*, spil-sijde.
Consanguinitate jungere, ver-maegschappen ; be-vrienden.
CONSARCINARE, lappen ; futselen. *Consarcinare vestes*, kleer-lappen.
Consarcinator, kleer-lapper.
CONSAUCIARE, ver-wonden.
CONSCENDERE, be-klimmen ; op-klimmen ; steegen, stijgen, steigen ; op-stijgen.
Conscendere unguibus fixis felium more, klaveren, klaferen.
Conscendere equum, be-schrijden een peerd.
CONSCINDERE, ver-snijden ; ver-scheuren.
Conscindere minutim, minutatim, scherven ; scheven, *fland.* kappen ; hachten ; hakken ; hakkelen ; ver-hakkelen ; ver-snipperen.
Conscissus, ver-scheurt ; ver-hakkelt.
CONSCIRE, med-weten ; ge-weten.
Conscius, med-wetig ; ge-wetig.
Conscii sceleris, facti, consorten.
Conscientia, ge-wete, ge-wisse ; conscientie. *Conscientiæ remorsus, vellicatio, stimulus, accusatio, labes ; vermis conscientiæ ;* wroeginge der gewete ; weder-peins ; weder-gepeins ; knaginge der gewete ; worm der gewete. *Conscientiæ metu moveri, impediri, detineri,* conscientie maeken in eenige saeke.
CONSCRIBERE, schrijven ; be-schrijven, op-schrijven.
Conscribere milites, copias, exercitum, krijgs-knechten oft volk aennemen.
Consecare, Vide, CONSCINDERE.
CONSECRARE, wijen ; wijhen, wijden, wiehen ; heiligen ; heilig maeken.
Consecratus, gewijdt, gewijhet.
non Consecratus, ongewijht.
CONSECTARI, nae-loopen ; nae-stellen ; nae-volgen ; aen-hangen ; ketsen.

Consectari, ketsen ende jagen. *Vide etiam,* CONSEQUI.
Consectator, nae-looper ; aenhanger ; ketter, ketser.
Consectatio, nae-loop ; aen-hang.
CONSENESCERE, oud worden.
CONSENTIRE, eens zijn met malkanderen ; over-een-komen, over-een-stemmen ; over-dragen ; met malkanderen over-een-dragen, over-komen.
Consentire, te vreden zijn ; gehengen, ge-hingen ; volgen ; toestaen ; toe-stemmen ; wille-keuren, ver-willekeuren ; ge-nieten, *fland.* accordeeren ; ver-willigen ; vol-woorden, *vet.*
*Consensus * Consensio* — be-liefte ; wille-keur ; love, *vet. id est* ver-lof ; *hinc* or-lof, or-love, or-loven, *&c.* ge-hengenisse ; ja-woord ; vol-woord ; volg-woord ; vul-bord, *vol-boord, — *sax. sicamb.* * over-een-kominge — permissie ; consent ; respondentie ; correspondentie ; accord.
Consensus unus, een-dragtigheid : *Consensu unanimi,* een-dragtiglik.
Consentaneus, be-hoorlik.
CONSEPIRE, be-tuinen ; be-heimen, be-heimigen ; balien. *Consepire dumis,* ver-haegen.
Conseptus, getuint, be-tuint, be-heinigt.
Conseptum, be-vang ; schranke ; af-schutsel ; af-sluitsel ; balie.
CONSEQUI, krijgen ; ge-krijgen ; ver-krijgen ; ver-werven ; be-komen.
Consequi, volgen ; achter-volgen ; achter-haelen ; nae-komen.
Consequenter, ver-volgens ; achter-een ; achter-volgens ; achter-gangs, *fland.* regeling ; op de rije.
Consequentia, vulgi, ge-volg ; ver-volg ; saeks-gevolg ; achter-volg.
CONSERERE, be-setten ; planten ; be-planten ; be-saeien.
* *Consitor,* planter ; boom-setter ; boom-planter.
* *Consitio, Consitura,* plantinge.
Conserere manus, be-hendsen, be-handsen.
Consertus, be-set.
CONSERVARE, be-waeren ; achter-waeren ; hoeden, hueden ; huiden, *vet.* be-hoeden ; be-houden ; ver-hoeden, veur-hoeden ; onder-houden ; fristen, firsten ; virsten, vorsten ; hand-haven ; hand-houden ; preserveeren. *Conservet te Deus,* God segene u, God behoede u.
Conservare à damno & malo, be-hermen, be-harmen, *id est,* be-ermen, germen.
Conservare parcitate & frugalitate, ont-spaeren ; *Conservare in usum,* te raede houden.
Conservator, onder-houder ; be-houder ; be-hoeder ; achter-waerder.
Conservatio, be-hoed, be-hoedenisse ; be-houdenisse ; onder-houdinge ; onder-houdenisse ; onder-houdsel ; be-waeringe.
Conserva, vulgi, conserve.
CONSIDERARE, marken ; merken ; aen-marken, aen-merken ; be-merken ; ge-merk nemen ; acht nemen ; raemen ; ver-sinnen ; be-denken ; be-vroeden ; huggen, *vet.* in-sien ; goomen, *vet.* goom, goem, nemen, *vet.* roeken, rochten, ruchten ; roek nemen op eenige saeke ; regard nemen, aviseeren.
Consideratus, mark-saem.
non Consideratus, on-gemerkt ; on-gemikt.
Consideratu difficilis, on-merkelik.
Considerate, mark-saemelik ; be-dachtelik ; ver-nuftiglik.
Consideratus homo, ver-sinnig, ver-sienig, veur-sienig ; ver-nuftig ;

bij-sinnig, *holl.* om-sichtig; be-vroedsaem; ver-standig; ver-standel, *vet. holl.* be-dacht; vroed, vroedsaem.

Considerator, aen-marker; marker. (1)

Consideratio, markinge; aen-merkinge, be-merk; be-merkinge, ge-merk; oog-gemerk; oog-teeken; achte; toe-sicht; goom, goem; visouwe, vesouwe; respect.

CONSIDERE, sitten, neder-sitten; saten, *vet.* beten, beeten, *fland. holl.*

Considere, simul sedere, strijken.

Considère, Considere, neder-slaen ende wooninge nemen.

Consessus, ver-gaederinge om gemeine saeken; consistorie. *Consessus judicum*, ding-banke; banke van recht.

CONSIGNARE, segelen; be-segelen.

Consignatio, onderrechtlegginge, *Grotio.*

CONSILERE, swijgen.

CONSILIGO, vier-kruid; wrang-kruid.

CONSILIUM, raed; raed-slag; aen-slag; advis; entreprinse; propost; intentie.

Consilium deliberatum, be-raed.

Consilium ante factum, veur-raed.

Consilium posterius, item, post factum, achter-raed; nae-raed.

Consilium malum, infelix, mis-raed.

Consilium privatum, sanctius, interius, intimum, sekreten raed.

Consilium sive Concilium prætorianum, aulicum, publicum, breeden raed; hof-raed.

(1) Het Hs. heeft boven de a van « aen-marker, marker, markinge », eene e, en boven de e van « aen-merkinge » eene a.

Consilia agitare, communicare, inire, capere, agere, tractare, beraed-slaegen; raed-slaegen; raed-slaen; kamer houden; raed houden; scheeren den raed; raemen; deviseren, divis-

Consilium ab aliquo petere, raeden; be-raeden; raed nemen; te raede gaen.

Consilium dare, præbere, adferre, raeden, raed geven.

Consilium suscipere, inire, veur-nemen; aen-slaen.

Consilium prodere, rumpere, ver-raeden; *qui patriæ Consilia hosti prodit*, ver-raeder.

Consilio pollens, be-raedig.

Consilii inops, expers, troost-loos; raed-loos.

Consiliarius, raeder; raed-gever; raed; raeds-man; raeds-heere. *Consiliarii*, raeds-lieden. *Consiliariorum cœtus*, raed; raeds-heeren.

Consiliarius pedarius sive pedaneus, jae-heere; jae-man; jae-schepen; amen-vaer, *holl.*

Consiliarius collegii aut corporis alicuius eisque in consiliis assistens, pensionaris.

Consulere, Consultare, ver-sinnen; be-denken; be-spreken, *vet. holl.* be-vraegen; raed-slaen; be-raed-slaegen; raed-slaegen; raeds-plegen; aviseeren. *Consulere aliquem*, raeden; be-raeden; raed nemen; te raede gaan.

Consulere post factum, nae-raeden.

Consulendo errare, mis-raeden.

Consulere alicuius utilitati, commodòve, soeken iemands profijt.

Consulere sibi, suis rebus, saluti suæ &c. toe-sien; sich ver-sien; remedieeren.

Consulere boni, in dank nemen.

Consultum existimare, videri, ge-raedsaem vinden; geraeden dunken.

Consultus, wijs; be-raedig; raedsaem; raedsaemig; ge-raedsaem.

Consulto, Consultè, Consultâ operâ, be-dachtiglik; met veur-raed; veur-raeds; willens ende wetens; wetenlik; met op-set ende wille; geraeden wille, *Grotio.*

Consultor, qui alii consulit, raeder; raed-gever; raeds-man; raeds-heere.

Consultatio, raed-slag; be-raed, be-sprek. *in Consultationem alterius ponere*, be-draegen.

Consul, borg-meester, borger-meester; poort-meester, *vet.* veur-schepen; vogd, *iprens.*

Consul maior, meier.

Consul territorii, land-houder, *vet. fland.*

Consularis, Consulis munere defunctus, oud borger-meester.

CONSIMILIS, *Consimilis*, even-gelijk; consorte, consorten.

CONSISTERE, be-staen; ge-staen; vast-staen; blijven staen; stille staen; dueren, ge-dueren.

Consistere in re aliquâ cum animi tranquillitate & quiete, ge-rust zijn.

Consistere per aliquot dies, ver-dagen.

Consistere in loco aliquo, degere, woonen.

Consistens, duerig, ge-duerig.

Consistorium, gehechte banke, gehechte ding, gehecht gericht, *sax. id est*, gebannen vier-schaere; consistorie.

CONSOBRINUS, recht-sweer, *fland. holl.* cosijn.

Consobrina, matertera filia, moeien-dochter.

Consobrini, gezusters-kinderen; ge-susterlingen; susterlingen. *quæ vox, quamvis tantum videatur sororum liberos innuere, communior tamen est, & latiùs extenditur ad fratrum &c. libb.*

CONSOCERI, ge-sweers; swae-gers: *quorum liberi inter se conjugio juncti sunt.*

CONSOCIARE, ver-sellen, ver-gesellen, ver-geselschappen, ver-selschappen.

Consociare binos, paeren.

Consociatio, ge-selschap; unie.

CONSOLARI, *Consolationes adhibere*, troosten; ver-troosten; ge-troosten.

Consolatus, getroost.

non Consolatus, on-getroost.

non Consolabilis, desolaet.

Consolator, ver-trooster.

Consolatio, troost; heuge, hoge; confort.

CONSOLIDA REGALIS, ridder-spore.

Consolida minor, kerssouwe; mate-lieve.

CONSOLIDARE, soudeeren, *ut metalla &c.*

Consolidare, Consolidari, toe-heilen; toe-wassen.

CONSONARE, over-een komen; over-een stemmen; med-stemmen; toe-stemmen; accordeeren.

Consonare, rijmen; correspon-deeren.

Consonans, Consonus, een-stemmig.

Consonum esse, rijmen. *Consonum rationi*, klinkende redene.

Consonantia, een-stemmigheid; accord van geluid.

CONSOPIRI, vallen in slaep.

CONSORS, ge-noot, *q. d. simul utens; à verbo* genooten. *Hinc*, bedde-genoot. *Pares sive compares Franciæ, patritii Franciæ*, ge-nooten van Vrankrijk, *ita Teut. dicti quòd eâdem potestate & dignitate uterentur.*

CONSORS, *porrò*, med-genoot;

med-geselle, med-maet; med-gespan; med-plichtig; med-pleger; med-partije; magger, makker; mael, ge-mael, *vet. ger. sax.* weder-gaede, weer-gaei; deelachtig; weder-paer; consorte. *Consortes,* consorten.

Consors terræ, agri, prati, gelande.

Consors thori, thalami, seu lecti, bedde-genoot; bedderik, *vet.* gesellinne, ge-selnede, *fland. vet.* gade, gaeie, gaiken, [*de hominibus dici potest ut sit quasi Caius & Caia; aliàs de avibus dicitur.* J. R.]

Consortium, ge-mein; ge-meinschap; ge-selschap; soorte; compagnie.

CONSPERGERE, be-gieten; besprengen; be-sprenkelen; bestroien; be-storten.

Conspergere pingui liquore, adipe, butyro, &c. droopen met vet.

CONSPICERE, *Conspicari,* sien; sichtigen; sichten; aen-sien; besien; be-sichtigen; aen-schouwen; be-kijken.

Conspicere rem aliquam, ie-waers acht op hebben, nemen oft slaen.

Conspiciendo errare, falli, verkijken.

Conspectus, a, um, aen-gesien.

Conspectus, us, het aensien; toon, toone; tooge, *fland.* aen-gesicht, aen-sicht; ge-sicht; aen-schijn; aen-schouw; aen-schouwinge; oogen-schijn; be-merk, be-merkinge; regard; presentie; veurschijn.

in Conspectu, te veur-schijn. *in Conspectu venire, adesse,* te veurschijn komen; ver-tegenwoordigen.

in Conspectum dare, in Conspectu ponere, te veur-schijn brengen; presenteeren, representeeren.

è Conspectu, tegen-over.

Conspicuus, sicht-baer; sichtig; sienlik; sien-baer; blijkelik; oogen-schijnig, oogen-schijnlik; oogen-sichtig; op-sichtig.

Conspicuus vir, hoog-geacht man.

Conspicilium, vel, Conspicillum, kijk-gat; kijk-uit; kijk-vensterken.

Conspicillum, bril.

CONSPIRARE, heulen 't saemen; 't saemen eens zijn; correspondeeren; muiten, muiteneeren; *Vide etiam,* CONJURARE.

Conspirare inter se de precio quo frumenta &c. pluris vendantur, koren-man spelen.

Conspirati, be-eedde.

Conspiratio, Conspiratus, heimelik ver-stand; conspiratie; respondentie; correspondentie; muiterije: unie; monopolie.

CONSPISSARE, *Conspissari,* dikken; ver-dikken; ver-groven.

CONSPONSOR, respondant; mede-borg.

CONSPUERE, be-spijen; bespouwen.

CONSPURCARE, vuil maeken; vuilen; be-smetten; be-seuluwen, be-soluwen, *fland.*

CONSTABILIRE, stapelen.

CONSTARE, zijn; staen; vast staen; ge-staen; be-staen; volstaen.

Constare, Constanter permanere, vol-dueren; vol-herden.

Constare, kennelik zijn; openbaer zijn.

Constare liquido, blijken.

Constare, staen; kosten. *magno stare, Constare,* dier staen; veel kosten; be-grooten.

Constans, vast; stadig; staetig; staetelik; standaftig; standachtig; stand-vastig; ge-stadig; ge-stan-

dig; vast-standig; vol-standig; stede-vast; be-standig; stemmig, stemig: vol-duerig; vol-herdig; * on-wandelbaer, *vet.* — on-wankelbaer; be-stapelt, gestapeleert.

Constante matrimonio, staende, duerende 't houwelik.

Constanter, staeds; staediglik; staetiglik; ge-staediglik; vastelik; ver-duldiglik; vol-dueriglik; vol-herdiglik.

Constantia, staedigheid; staetigheid; ge-staedigheid; standaftigheid; stand-vastigheid; ge-staepelheid; stemmigheid; be-stand; be-standigheid; vol-herdigheid.

CONSTERNARE, &, *Consternari,* ver-slaen; ver-schrikken; verschieten; ver-baesen, ver-baegen, *vet. fland.* ver-saegen, vertsaegen.

Consternari ob solitudinem, vereenen, ver-eenigen.

Consternari, hollen, *de equis efferatis.*

Consternatus, ver-baest; verschrikt; ver-slaegen; ver-baegt, *fland.* schouw, schouwig; verbreuwt.

Consternatio, ver-schietinge; verschriktheid; ver-baestheid; versaegtheid; ver-slaegenheid.

CONSTERNERE, be-spraeien, be-spreien; be-stroien.

Consternere locum aut aream silicibus, be-setten; paveien.

CONSTIPARE, pakken.

Constipari, stollen; stelkeren; storkelen, *fland.* *Constipatus,* gestolt.

CONSTITUERE, setten; be-setten; stichten, stiften; steden, *vet.* bestellen; schikken, be-schikken: raemen; be-sluiten; veur-nemen; resolveeren; determineeren; arresteeren.

Constituere inviolabiliter & sanctè, be-vesten, be-vestigen.

Constituere, stemmen, *vet.* bestemmen; be-noemen; be-wijsen; ver-ordenen; ordineeren; assigneeren; constitueeren: in-stellen.

Constituere pecunias, op-leggen; be-taelen; geld be-setten; in-setten; be-leggen; op-setten; renten koopen: constitueeren.

Constituere judicem, arbitrum, recuperatorem &c. deputeeren.

Constituere diem certum, op-leggen eenen sekeren dag; be-scheeden, be-scheiden. *ad Constitutum venire,* ver-schijnen ten dage, plaetse ende ure.

Constitutum, ge-nachte; genachtdag: ge-nechte; nachte, nechte. *Vide, Concilium nocturnum.*

Constitutus, be-scheeden; geschaepen; dispost.

Constituens reditum annuum, constituant van jaerliksche rente; rentverschrijver, *Grotio.*

Constitutio, settinge; in-settinge; ge-set; be-setsel; in-stel; be-stellinge; stapel; arest, arrest; constitutie; statuit.

Constitutio, be-wijs; be-toon; be-toog; toe-segginge, *Grotio.*

Constitutio animi, corporis, &c., aerd: ge-stalte; ge-steltheid; gesteltenisse; complexie.

CONSTRINGERE, engen; vrengen, vringen, wringen, [*q.* verengen, F. R.] strangen, strengen, stringen; ver-strengen; wrengen: woelen; worgen; prangen; toeprangen; strikken; toe-strikken; hoelen, *fland.* stroopen; loeieren: snoeren, *ut, os, &c.* snoeren den bek.

Constringere catenis, veteren.

Constringere ligulis, toe-nestelen.

Constringere arctè funibus, torseelen.

Constringendo dolorem inferre, nijpen.

Constringi curis, be-hangen zijn met sorgen; be-nauwt zijn van sorgen.

CONSTRUERE, hoopen; op-hoopen: op-maeken; tassen; schokken.

Construere, timmeren, temmeren.

Construere domum, setten een huis.

Constructio, boussel.

CONSUEFACERE, ge-wennen; ge-woon maeken.

Consuescere, Consuesse, Consuefieri ge-wennen; ge-wonen; ge-leisig zijn.

Consuescere alicui, *Consuetudine alicuius uti*, *frui*, ver-keeren, om-gaen met iemanden; handelen ende wandelen met iemanden; converseeren.

Consuetus, ge-woon; ge-went, gewennet; ge-woonlik; woonlik, *vet*.

Consuetudo, ge-woonte, ge-woonheid; ge-wente; woonte; ge-tes; be-tes, *fland. zel.* swank; *in Consuetudinem abivit*, 't is in swank.

Consuetudo, vriendschap; ge-meenschap, ge-meinschap; hanteringe; handel ende wandel; conversatie; omme-gang.

Consuetudo, broke, bruik, breuk; sede; seve (1), *fland.* maniere; wijse; ge-bruik; pleg; plicht, plecht; plege; pleginge; practijke; costuime. *Consuetudo vetus*, slender, den ouden slender; trein.

Consuetudo, Consuetudines, her-komen; oude herkomen; costuimen. *Res à majoribus recepta, ad nos progressa, & in usu retenta*, een oud herkomen.

Consuetudo mala, wan-sede, *Zel. præter Consuetudinem*, on-gewoonliken; on-gemeintiglik.

Consuetudinem abolere, de gewoonte af-breken.

Consuetudo patriæ, lands-gebruik; lands-sede; lands-wijse.

Consuetudines & leges, keuren en breuken.

Consuetudinum exactè peritus, costumier.

CONSUĔRE, naeien, naeden; toe-naeden, toe-naeien; flikken, *ger. sax. sicamb.* lappen; pletsen.

Consuĕre leviter, driegen; trochelen; besten.

Consuĕre ruditer, slechtelik naeien.

Consuĕre, ut, libellum &c., spacemen een boeksken.

Consuĕre frusta, lappen.

CONSUL, *Vide*, CONSILIUM.

CONSULCARE *frontem*, fronssen het veur-hoofd.

CONSULERE, *Consultare*, *Vide*, CONSILIUM.

CONSUMERE, ver-doen; ver-slijten; ver-bruiken; ver-besigen; ver-nieten; teeren, teren; ver-teeren; spillen; spilden, *vet. hol.*

Consumere inutiliter, quakken, quakkelen; ver-quakkelen; ver-quantselen; op-brengen; over-brengen; ver-doen; ver-baelmonden. *Vide*, *Pupilli*.

Consumere & Consumtio, *vulgi*, ver-tieren; slijten: ver-tieringe; slete. *Vide*, VENDERE.

Consumi, laeken; ver-dwijnen, ver-dwenen, ver-swijmen, verswinden; te quist gaen. *Consumtus usu*, sletig.

Consumtio, slijte, slete.

Consumtio, teer, teere, teeringe.

Consumtio, *syntexis*, slijtinge; quenende, quelende, siekte.

CONSUMMARE, vol-doen; vol-brengen; vol-voeren; vol-komen, *vet. fland.*

Consummatus, perfect.

(1) *Etym.* keuren ende breuken.

Consummatè, vol-maektelik.

CONSURGERE, op-staen; uit-schieten.

CONTABESCERE, ver-dorren; ver-soren, *sax. fris.* uit-droogen.

CONTABULARE, be-setten, be-schieten met planken, berd *&c.* ver-planken; solderen, be-solderen. *Contabulare asseribus tigrinis*, be-schieten met waege-schot; waege-schotten.

Contabulatio, be-schot; ge-bondte, ge-bundte, ge-bindte; solder, soller, solleringe; vloer; vakkeel; vak; stagie, staedse; stellinge, stellagie; schavot. *Vide etiam*, SCENA.

CONTAGES, *Contagium*, *Vide*, CONTINGERE.

CONTAMINARE, vuilen; vuil maeken; be-smetten; be-smeuren; on-suiveren, ont-suiveren; ver-ont-reinigen (1); ver-onsuiveren; ont-reinigen; be-maschelen, be-mascheren; be-vlekken, be-vlakken. *Contaminari*, be-raepen. (2) *Contaminare rem sacram*, ont-heiligen; ont-wijhen.

Contaminatio, be-smetsel.

CONTARI, *Vide*, CONTUS.

CONTEGERE, dekken; be-dekken; ver-dekken; over-dekken; be-stolpen, *holl.*

Contectus, over-dekt.

CONTEMNERE, *Contemtui habere*, ver-achten; smaden, smadden; ver-smaden; mis-prijsen; mis-achten; ont-prijsen; ver-kleinen; ver-schuiven: ver-schuppen; ver-steken; ver-ou-weerdigen; ver-ontweerdigen; niet passen op eenige saeke; nieten, *vet. fland.* ver-nieten, ver-nietigen; ver-foeien; * ver-stooten; on-eeren; — weder-sien; ver-guisen, *vet. holl. Contemnere cum indignatione*, ver-muilen. *Contemni*, *sordere*, tegen zijn.

Contemtus, *a*, *um*, ver-acht; on-ge-acht; snoode; ver-schoven; mis-presen.

Contemnendus, *Contemtibilis*, ver-smaedelik; mis-prijselik; ver-achtelik. *non Contemnendus*, on-ver-achtelik, *&c.*

Contemtus, *Contemtio*, ver-smaedenisse, ver-smaedinge; ver-smaedheid; smade, smadde; ver-achtinge; wersheid; kleinigheid; ver-kleininge; weder-sieninge; af-draegentheid, *vet. fland.*

Contemtor, ver-smaeder; ver-achter.

Contemtim, ver-smaedeliken; snoodelik; ver-achteliken; on-weerdeliken; wers.

CONTEMPLARI, be-schouwen; aen-schouwen; visieren; brouwieren; muiseneeren.

Contemplari se, be-sien sich selven.

Contemplatio, be-schouwing; be-schouwenisse.

CONTEMPORANEUS, self-tijdig; even-tijdig.

CONTENDERE, strekken; ver-strekken; rekken; stijven; perssen; spannen; uit-spannen; dringen.

Contentus, ver-stijft.

* *Contentè*, stijf, stijflik.

Contendere, trekken; reisen; haesten.

Contendere, be-neerstigen; be-neersten; be-ernstigen.

Contendere cursu, om 't seerste loopen.

Contendere, poogen, pogen; onder-staen; trachten.

Contendere nervos ingenii, corporis,

(1) *Etym.* Ver-on-reinighen.

(2) *Etym.* « Beraepen, j. Behaelen » t.w. « Behaelen de sieckte. *Contrahere morbum.* »

industriæ in re aliquâ, hertelik ende neerstelik iet aen-grijpen.

Contendere ad summa, petere honores, staen nae hoogen staet.

Contendere, præcipuè, verbis, streven; dingen; twisten; hade-ren, *vulgo* haeren; her-bekken; kijven; werren, warren; pladeren; plaieren; pleiten; parlementeren.

Contentio, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge, kyvagie; hader, haeder, & *per syncopem* (1) haer; haedije; krakkeel; werre, warre, werringe; ge-schil; twist; plaederinge; on-vrede; strijd-reden; different; querelle; questie; instantie.

Contentioni intercedere, intervenire, se interjicere, &c. tusschen beiden gaen.

Contentiosus, krakkeeler; ge-schillig; twistig; knibbelachtig; wersel-hoofd, werseler; on-vredig, on-vreedsaem; stoot-hoofdig, *metaph.* frevel-moedig; frevelig; freveler.

Contentiosè, on-vredelik.

Contentus, Consentiens, Vide, CONTINERE.

CONTERERE, brijsen, brijselen; breuselen; vrijven, wrijven; pletten, pletteren; ver-pletten, ver-pletteren; morselen; maelen.

Conterere contemtim, ver-stooten.

Conterere, ver-douwen; ver-teeren: ver-slijten; quisten; dempen, *ger. sax. sicamb.*

CONTERMINUS, reen-genoot; bij-landig, be-lande; pael-genoot; term-genoot; gebuer; ge-lande.

Conterminum esse, reenen, *vet.*, swetten, *fris.* aen-einden; aen-paelen; aen-landen.

Conterraneus, lands-man; patriot.

Conterranei, lands-lieden.

(1) Hs. Kil. « *syncopen* ».

CONTESTARI, ge-draegen; be-draegen.

CONTEXERE, vlechten, vlichten.

Contexere rete, vittam &c. breiden; strikken, *sicamb. hinc*, hosen strikken, mutsen strikken, huiven strikken, *id est*, breiden.

Contextus, us, text.

CONTICERE, swijgen; stille swijgen; swichten.

Conticinium noctis, veur-nacht; stilte des nachts; nacht-stilte.

CONTIGNARE, berderen; kepe-ren; solderen.

Contignatio, laege; stagie; staed-sie; berderinge; ribben-laege; buene, boene, *sax., sicamb.* raef, *vet.* solder, soller, solderinge; timmer; ver-diepinge van 't huis; fakkeel; vak, vakkeel; ge-bondte, ge-bindte, ge-bundte; schavaek. (1)

Contignatio culminis ædium, schoor-solder, scheer-solder, scheer-solderken.

Contignatio intermedia, be-schot.

CONTINERE, houden; be-houden; in-houden; onder-houden; weder-houden; in-hebben, *ut, civitatem*, de stad in-hebben.

Continere se, wachten ende ont-houden sich selven; af-breken; ver-houden; spenen. (2)

Continere se mordicus, ver-bijten sich selven.

Contentum, res Contenta, in-houd.

Continens, rein, reen, reinig; kuisch; maetig. *Continenter*, rein-lik, reinliken. * inneblijvende, *de aliquo* (3) *præcipuè se intra boni limites continente.*

(1) *Etym.* Schavack, j. Vack. *Contignatio.*

(2) *Etym.* « Verhouden. *Continere, retinere.* Spenen, *Continere, abstinere* » zonder *se.*

(3) Hs. *aio.*

Continenter tractare, Contentè habere, item, haberi, kort ende nauw iemanden houden; nauw gehouden worden.

Continentia, kuischeid; reinig-heid, reinheid; maetigheid; ont-houdinge.

Contentare, vulgi; Contentum reddere, boeten; den lust boeten; paeien; te vrede stellen; conten-teeren.

Contentus, ver-noegt; ge-noeg-saem; over-bodig, *Grotio*; content; te vrede.

Contentum esse, genoegen, ge-nuegen; be-noegen; sich be-loven, be-danken; te vrede zijn; pas-seeren; content zijn; lijden, ge-lijden, *parvo est contentus*, hij lijdt sich met luttel.

non Contentus, on-vernoegt; on-gepaeit.

Contentus malè, mis-paeit; mal-content. *malè Contentum reddere*, ont-paeien; mis-paeien.

Continuare, vol-dueren; vol-her-den; achter-volgen; vol-leesten.

Continuatus vel, Continuus, deur-gaende; steds, stedig, stadig; ge-stadig; ge-duerig; een-paerig.

Continua series, ver-volg; achter-volg.

Continuè & Continenter, al-deur; al-en-een; vast; ver-volgens; achter-volgens; deur-gaens; ge-dueriglik; achter-malkanderen; achter-een; on-ophoudelik; staeds, steeds; staediglik; staeg, staegs; eens-weegs. *Continuo ordine*, een-paerlik.

Continuò, ter stond, van stonden aen; al te hans, *holl.*

Continuatio, Continuitas, een-paerheid; ver-volg; achter-volg.

Continens, vulgo; Terra firma, land, vast land. *in Continentem redigi*, ver-landen.

CONTINGERE, ge-raeken; aen-raeken; treffen.

Contingere, ge-schieden; ge-beuren, [*quasi vicinum esse*, gebueren. J. R.] beuren, boren; ge-raedten, ge-raeden; toe-gaen; ge-werden, ge-worden; ge-lingen; toe-komen; over-komen; over-gaen; vaeren, *sed hoc etiam propriè usurpatur pro malè, adversè Contingere, q.* te weder-vaeren (1); mis-raeken.

Contiguus, terræ Contiguæ, aen-stootende, bij-liggende landen.

Contiguum esse, aen-stooten; bij-liggen.

Contactu nocere, aen-kleven, aen-klijven.

Contages, Contagio, Contagium, Contagiosus morbus, smettelike, be-smettelike siekte; klevende siekte; aen-klevende siekte; halende, be-haelende siekte; aen-hangende siekte; sterfte. *Contages hereditaria*, erf-siekte.

Contagium vaccarum, porcorum, ovium, koge, *sax. sicamb. holl.*

Contagia agere, aen-kleven, aen-klijven.

Contagiosus, on-gants; smettelik.

CONTORQUERE, vrengen, vringen; wrengen, wringen; wronke-len, wrinkelen; om-wringen; konkelen; winden.

Contorquere, Contortè involvere, om-draeien; ver-draeien. *Contortus*, ver-draeit; konkel-wronkel.

Contorsio, wronk, vronk, wronkel.

Contorti panni, levandis vestibus,

(1) « Teweder-vaeren » een germanisme, 't welk in het *Etym.* ontbreekt. Hier is misschien den oorsprong van eene andere beteekenis van het w. vaeren te vinden, namelijk « *Tædere, & Desuetudine affici* ». Kil. stelt het echter bij « Vaer, *Metus.* » Vrg. Schuermans op « Varen ».

wrong, kinder-wrong, vrouwen-wrong.

CONTRA, tegen, tegens; jegen, *holl.* weer, weder.

Contrà, Contra id, è Contra, Contrario, daer tegen, hier tegen.

Contra ac, anders dan.

Contra adire, be-jegenen, be-tegenen.

Contra ire, Contra stare, tegen-staen; tegen-kanten; tegen-strubbelen, *Contra niti, urgere, instare.*

Contrapositus, tegen-over gelegen.

CONTRADICERE, tegen-seggen; tegen-spreken; weder-seggen; weder-spreken; weder-taelen.

Contradicta dissolvere, salveeren, salvatie geven. *Contradictorum dissolutio,* salvatie.

Contradictio, weder-spraeke; tegen-spraeke; weder-woord; weder-rede; weder-taele; op-spraeke; replijke.

CONTRAHERE, engen; ver-korten; nijpen, ver-nijpen; smalen, smallen, smaleeren; schrinken, *vet. fland.*

Contrahere, schorssen, schorten.

Contrahere, stroopen.

Contrahere, Contrahi, krimpen, krempen; ver-krimpen; in-krimpen: in-trekken; in-haelen, *ut, ventrem, crura,* den buik, de beenen, *&c.*

Contrahere membra ut calescant, horken, *fris.*

Contrahere, be-raepen; be-haelen, *ut, morbum.*

Contrahere frontem, loeren. *Contracta frons,* gefronselt, gefronst veur-hoofd.

Contractus, enge; smal; gesmalt; nauw; ge-nauw; kort; ver-kort; strikt; scherp; be-sneden; ver-krompen; ge-krompen; ver-neutelt, ver-nutelt; *Contractus homo & rugosus,* ver-neutelt manneken.

Contractus nimis, ver-nepen; *non Contractus,* on-vernepen.

Contractus, geschraept.

Contractus, parcus, nauw-spaerig. (1)

Contractio, krimpinge; krimpsel; trekkinge.

Contrahere, handelen; over-een komen; contraheeren, contracteeren; over-draegen.

Contractus, ver-band, ver-bond, ver-bindinge; veur-waerde, *q. d.* veur-woord; over-draeginge; over-kominge; maekagie; contract.

Contractus tabulæ, veur-waerde in ge-schrift; huer-cedel, *conductionis vid*[t].

Contractus feudalis, leen-gifte, *Grotio.*

Contractus pignoris, pand-aen-vaerdinge, *Grotio.*

Contractus emphyteuticus, erf-pacht-gunning. *Grotio.*

à Contractu resilire, boffen, *holl. fris.*

à Contractu recessio, handel-braek, *Grotio.*

CONTRALITERA, *vulgi,* contre-brief, contrecedulle; renversael; renversael-brief.

CONTRAMURUS, *vulgi,* contre-scharpe, contrepoinct; buiten-veste; cingel.

CONTRAPUNCTUS, *vulgi,* contre-punct, *q. d. contrapositus vocibus concors concentus arte probatus.*

CONTRAROTULATOR, *vulgi,* contrerolleur. *Is (inquit Wolfgangus Hungerus) qui contra indicem alterius coactoris sive receptoris pecuniæ publicæ elenchum conscribit in reddendâ ratione cum altero conferendum.*

(1) *Etym.* Nauw, spaerigh.

CONTRARIUS, tegen; wers, wars, warsch, warst, warsse; wederig; weder-werdig, weder-wordig; wer-saem, *vet.* weder-saeker; aefsch; partije; tegen-partije; paertijdig; contrarie; weder-strevig.

Contrarius recto, over-recht, aver-recht.

Contrario modo, weder-sins.

Contrarium, res Contraria & Contrarietas, tegenheid; tegen-spel, *vet. sicamb.* weder-spel; wederinge; weder-schap; weder-werdigheid; werselinge.

Contrarium esse, Contrariari, tegen zijn; sich kanten; te wers zijn.

CONTRASCARPA, *vulgi, Vide s,* CONTRAMURUS.

CONTRASCRIPTUM, weder-schrift.

CONTRATENOR, *vulgi,* hoog-konter, hoog-kouter. (1)

CONTRECTARE, tasten; handelen; aen-tasten; voelen; be-voelen; ge-voelen; peuselen; knuifelen.

Contrectare impuris digitis, knokelen.

Contrectatio, tast.

CONTREMERE, *Contremiscere,* daven, daveren; dreunen, dronen, *holl.* beven.

CONTRIBUERE, stuiren; stieren, *vet.* contribueeren.

Contributio, ge-schot, schot, schattinge; gulde, guldte, *vet. sax.* contributie.

CONTRIBULIS, gulde-, gilde-broeder.

CONTRISTARE, *Contristari,* be-droeven; sich be-droeven, be-kommeren; be-droeft, be-commert, be-swaert worden oft zijn.

Contristatus, be-droeft; be-swaert; be-kommert; be-laeden; be-angst.

CONTROVERSIA, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge, kijvagie; twist; ge-schil; ver-schil, ver-schel; saeke; ge-dinge; span. *ger. sax. sicamb.* krakeel; partije; tegen-partije; partijschap; proces; querelle; questie; different; debat.

Controversiam facere, des-avouëeren.

Controversiæ quippiam cum aliquo habere, iet uit-staende met iemanden hebben.

Controversia profligata, proces, ge-ding, gestelt in staet van wijsen.

Controversias componere, dirimere, decidere, ver-rechten; be-slissen; be-slichten; af-dedigen (1); ver-dragen; wideren het proces; appointeren (2) — *Controversiam decidere osculo, Vide, Osculo.*

Controversus, strijdig; ge-schillig.

CONTUBERNIUM, *Contubernium in publico convivantium,* gulde, gilde, *à* gilden, *solvere, contribuere;* kamer; bors; ge-selschap.

Contubernii caput, deken.

Contubernium militum, rot.

in Contubernia colligi, rotten.

Contubernalis, gilde; gild-broeder; gulde-broeder; stal-broeder; stal-geselle; rot-geselle; bors-gesel, *ger. sax. sicamb.* [*hinc fortè Hollandorum* borst, *amice, sodalis; quamvis & à pectore deduci possit.* F. R.]

CONTUERI, aen-sien; aen-schouwen; schouwen.

Contuitus, us, schouw, schouwe; aen-schouwinge; ge-sicht.

CONTUMAX, ork, orkachtig;

(1) Z. CARMEN.

(1) *Etym.* Af-dedinghen.
(2) *Etym.* Widéren, appointéren.

self-vuldig, self-fuldig, *vet.* self-willig; wersel-hoofd, werseler; korsel; on-willig, on-gewillig; moed-willig; on-gehoorsaem; weder-spannig; rebel *; felon.

Contumacia, moed-wille; moed-willigheid; weder-spannigheid; rebellie; felonnie. *Vide,* FELONIA.

CONTUMELIA, schimp; schamp; schamperheid; trots; spijt; spijtigheid; smade, smadde; ver-smadenisse, ver-smadinge; ver-smaedheid; over-moed; schand-woord; over-last; wijper, *fland.* vileinie; affront; oultragie. (1)

Contumeliis excipere, over-haelen.

Contumeliosè aliquid in aliquem dicere, vel, facere, Contumeliâ afficere dicto aut facto, schampen; schimpen; ver-smaden; over-lasten; hoon-spreken; ver-spreken; kauwetteren, kauwetten; affronteeren; outrageeren. [Couilloneeren, *vulgo, à Gallis deducto vocabulo, quasi à* coullions, *testiculis; cuius rei rationem non video, sic enim in laudem potiùs vergat, tanquam masculum quid innuens, nisi* coullion *interpreteris tanquam hominem proletarium, nulli alteri rei idoneum; ut nostrates* klootgens-volk *dicunt. Possit tamen* couillion *derivari à colonus, sicut villanum à villa deducunt; atque ita nobiliores alios præ se colonos, villanos, canaliam vocitent, &c. Sed ut vernilis scurrilitas multum licentiæ sibi sumit,* τὸ couillon *potuerit ab ipsis usurpari in contemtum, ut idem dicunt* teeuwen, teers, *&c.* vee veur een gasthuis *&c. de homine aliquo stipite, tanquam Priapo: Ita ut hæc res incerta sit mihique maneat. Revera* couillonner *æquivalet* τῶ *nostrorum scurrarum* heigaten; iemanden te heigaeten, te bruien nemen, *& qui talia socors patitur* couillon, teewen *&c.* F. R.]

Contumeliosus, schimper, schamper; schampig, schimpig; schamp-achtig; spijtig; trotsig; smadig, smaddig; over-lastig; speek.

Contumeliosè, trotsiglik; schamperlik, schimp-wijse; spijtiglik; smadiglik, smaddiglik.

CONTUNDERE, stampen; butsen, botsen; blutsen; booken, boken, beuken; knudsen, knodsen; pletten, pletteren. *Contundere in mortario,* stampen in den mortier.

Contusus, gestampt.

Contusio, knodsinge; blutse; butse, botse.

CONTURBARE, ver-werren; brassen; ver-stooren; troubleeren; ver-mengen; ver-kladden.

Conturbatus, turbeert, torbeert, troebleert; turbel, torbel.

Conturbare, ver-quisten; vermisten, *vet.* ver-kladdeien.

(1) *Conturbare rationes,* de schuld af-maeken, af-betaelen, effen maeken: achter-uit-vaeren; bankeroten; bankerot spelen.

Conturbator, bankerotier; bank-schijter.

CONTUS, pols; pols-stok; polsser; kloete, kloet-stok; sperre; sparre; stange; verren-jaeger; spiesse, spietse; spiet, *vet. fland.* spring-stok; knoeft (2); grond-haek. *Conti globus, propriè,* kloet, knoest, knodse.

(1) *App.* Outragie.

(1) Z. op *Ratio.* De woorden tot het dubbelpunt toe beteekenen het omgekeerde van *Conturbare rationes.*

(2) *Etym.* Knoef.

Contus nauticus, boom; schip-boom; stier-boom; stier-stok.

Conto fundum sive limum scrutari & Contari, polssen; onder-polssen; gronden, grondeeren; onder-soeken; onder-tasten.

CONVALERE, *Convalescere,* genesen; heilen; beteren; be-komen; ver-pruelen, ver-pruetelen, *fland.*

Convalescentia, beteringe, beternisse.

CONVALLIS, *locus pascuus: qualia loca inter montes, valles ac amnes visuntur,* ouwe, auwe, *vet. hinc multa opidorum & pagorum nomina.*

Convallis, vallis undique montibus aut collibus clausa, inclusa, ronde valleie; rond dal * panne, *holl.*

CONVASARE, sakken ende pakken; op-pakken; trossen; op-breken; fokken, fuiken; doggeren: kabassen.

CONVELARE, be-hangen met doeken *&c.*

CONVELLERE, op-breken; op-rukken.

Convulsus, ver-krompen.

Convulsio, stuipe.

Convulsio nervorum, krampe.

Convulsio ventriculi, singultus, hik, hikse.

CONVENIRE, ver-gaederen, ver-gaeren; ver-saemen, ver-saemelen; kudden; kluften, *fris.* kluchten.

Conventus, bande, bende; compagnie; consistorie. *Conventus hominum,* hoop volks. *Conventus frequens,* be-gankenisse.

Conventus, ver-gaderinge om gemeine saeken; land-dag. *Conventus panegyricus publicus & solennis,* ver-gaederinge der staeten. *Conventum agere,* dag-vaerd houden; ge-mein, ge-meen houden.

Conventus agitare, ver-gaederen, ver-gaeren.

Conventus juri dicundo deputatus, mael, *vel. sac. hinc,* borger-mael, boer-mael *&c.*

Conventus juridicus, kasselrije, kastelrije, *fland.* resort van recht.

Conventus Imperialis, rijks-dag.

Conventus, Claustrum, vulgi, convent; clooster.

Conventus Canonicorum, capittel der canoniquen.

Conventus vel frequentia populi aut actus alicuius, sæpe in compositis voce markt, *vel* merkt *exprimitur, ut,* trouw-merkt, drink-merkt, vecht-merkt, *&c.*

Conventiculum, rottinge; rotterije.

Convenire aliquem, aen-spreken; aen-taelen.

Convenire cum aliquo super re aliquâ, in Concordiam venire, eens worden; over-een komen; over-dragen; met malkanderen over-een dragen; ver-gelijken; ver-eenigen; gelijken; ver-dragen; accordeeren; concordeeren; ver-accordeeren; appointeeren. *Convenire in unum,* 't saemen heulen, *id est,* banden.

Conventus, Conventum, vulgo Conventio ver-drag; over-draginge; over-kominge; maekelrije; over-drag, *vet.* ver-band, ver-bond, ver-bindinge; compakt, accord; conventie; ver-plicht, *vet.*

Conventionem facere, ver-plegen *vet.* ver-plichten.

Convenientia, on-verscheidenheid; respondentie; correspondentie.

Convenientia mensuræ, correspondentie van maeten.

Convenire, conducere, decere, voegen; be-hooren; passen; te passe komen; toe-behooren; die-

nen; be-quaem zijn; taemen, betaemen; be-komen; staen; wel staen; toe-staen; raemen; rijmen; gaden, gaeien; fokken, fokkeeren; drapen, *holl. fris.* *Convenit*, het betaemt.

non Convenire, malè Convenire, mis-staen; mis-sitten, *fland.* onpassen, mis-passen, ver-passen; mis-handen.

Conveniens, voegelik; ge-voeglik; taemlik, be-taemlik (1); komelik * behoorlik; — be-quaem, bekaem; wel-staende; gadelik, gailik; galik, galig, *holl.*

Conveniens, suus & legitimus, competent, *ut de Judice*, competent richter.

Convenienter, voegeliken; gevoeglik; hebbeliken; ge-schiktelik; taemelik, taemeliken, betaemeliken; be-quaemelik; behoorliken; gadelik, gaeilik; galik, galig. *holl.*

Convenienter, nae advenant.

Convenientia, stand; be-quaemheid; taemelikheid; be-taemelikheid; abelheid; gade, gadinge; be-komste; be-komte, *vet.* pas, passe; be-hoorte; toe-behoorte, be-hoorlikheid; voege; voegelikheid; hebbinge.

CONVERTERE, keeren; verkeeren; om-keeren; weder-keeren; aen-keeren; wenden; om-wenden; ver-wenden.

Convertere, converti, be-keeren.

Convertere ex unâ linguâ in aliam, over-setten van d'eene taele in d'andere.

Conversus, gekeert; ver-keert.

Conversus, vulgi, Neophytus, be-keert; convers.

Conversio, keer; ver-keeringe; weder-keer; om-keer; be-keeringe; om-slag.

Conversio, revolutie.

Conversari, ver-keeren. *Conversatio*, ver-keeringe.

Conversari, vulgi; uti aliquo, sæpe multùmque esse cum aliquo, om-gaen met iemanden; handteeren (*Gallis*, hanter) converseeren.

Conversator, handtêrer.

Conversatio, handel ende wandel; wandelinge; hanteringe; ommegang; conversatie.

CONVESTIRE, be-kleeden.

CONVEXITAS, *Convexum*, gehemelte; ver-hemelte.

Convexus, a, um, gehemelt.

Convexum facere, instar cœli, hemelen; ver-hemelen.

CONVICANUS, bonne-geseten.

CONVICIARI, *Convicia dicere*, schobben; schabbeuwen (1); schelden; lasteren; echteren, *vet.* schampen, schimpen; be-schampen, be-schimpen; smaden, smadden; rampen, rampeneeren, *vet. fland.* smotsen, *g. s. s.* kauwetteren; kauwetteren, kauwetten; schobbeeren; schoppen, *vet. fland.*

Convicium, injurie; (*Convicium alicui dicere vel facere*, injurieeren;) vilenije.

Convicia acerba alicui dicere, suer seggen iemanden.

Convicium, schamp; verwijt; schimp-scheut; smade, smadde; schand-woord; op-spraeke; keke; laster, lasteringe; scheld-woord.

Conviciis aliquem accipere, insectari, deur-nemen, iemanden overgaen.

Conviciator, schelder; lasterer; kauwetterer, (*Conviciatrix*, kauwet-

(1) Hs.

(1) *Etym.* Schabbeeuwen.

stere) be-schimper; smotse, smutse, *g.s.*

CONVINCERE, ver-winnen; overwinnen; verifieeren.

Convincere testibus, argumentis, over-toonen; over-tuigen; overwijsen.

Convincere bona, be-setten ende be-slaen den pand; 't goed uitwinnen.

Convictus debiti, ver-reikt van schuld: over-wonnen.

CONVIVERE, bij-leven.

Convictus, ge-meinschap, gemeenschap; conversatie.

Convictor, Conviva quotidianus, daglik gast; disch-genoot; dischgeselle; kost-ganger; teer-geselle; tafel-gast; tafel-geselle; tafelier, *fland. sicamb.* broodeling, *vet.* commensael. *Convictores pueri*, kostkinderen.

Convivari, Convivia agitare, hoven, hoveeren; hof houden; sechen, *g.s.* banketeeren; schrossen; banken.

Convivari sobriè, petreeren, pittereeren.

Convivium, mael-tijd; gast-bodt, *s.s.* sech *g.s.* gast-mael; banket; weerschap, *vet.* ge-weerdschap; gasterije; mael, *ger. sax. hinc*, noen-mael; avond-mael.

Convivium abstemium, hondsfeeste, honds-mael; muisen-maeltijd.

Convivium publicum in propatulo exhibitum, open-hof.

Convivium populare, gulde, *vet.*

Convivium populare, item, Convivium nuptiale, weerdschap; bruidloft; koeste, *sax. sicamb.*

Convivium nuptiale exhibere, bruidloft houden.

Convivium solenne, feeste.

Convivium ad quod publicè vescentes quisque domo fert portionem in medium, tafel-ronde.

Convivium adventorium, welkommael-tijd.

Convivium funebre, dood-mael; troostel-bier.

Convivium sit felix, prosit convivis, conservet Deus convivas, God segene de mael-tijd.

Convivator, Convivii magister, gast-weerd, gast-weerder; gasterijhouder; gast-meester; weerd; tafel-houder; tafelier.

Conviva, convivator epularis, gast; tijd-gast (1); sech-geselle.

Conviva quotidianus, daglikgast. (2)

Convivales ludi, oblectamentum Convivale, fabula Convivalis, tafelspel.

CONVOLVERE, be-winden; toewinden; ringelen.

Convolutus, gewonden.

Convoluta res, drol.

Convolvulus, herba, klok-bloeme; klok-kruid; klokke; tuin-klokke; winde; wringe.

Convolvulus marinus, see-winde.

Convolvulus, vermis vites erodens, wijngaerd-worm.

CONVOMERE, be-spijen; bespouwen.

CONUS, pijn-appel; pijn-not; dennen-appel; dennen-not.

Conifera arbos, denne; dennenboom.

Conus comæ, tote, tuite.

Conus, kegel. *Conis ludere*, kegelen; *locus ubi Conis luditur*, kegelbane.

CONVULNERARE, ver-wonden.

Convulsio, &c. *Vide*, CONVELLERE.

(1) Ontbr. bij Kil.
(2) Hs.

COOPERIRE, dekken; over-dekken; over-trekken.
Coopertus, over-dekt; over-trokken.
Cooperculum, deksel; stopsel.
Cooperculum, Coopertorium, Copertorium, vulgi, koperkel; koffetorie; koffertorie (1); om-slag.
COOPTARE, ver-kiesen.
Cooptatus, gekosen.
COORIRI, op-staen.
COPHINUS, korf; spinte; botte, bodde, butte; hotte.
COPIARIUS, *Turnebo*, soeteler inde krijg.
COPIA, over-vloed; over-vloedigheid; vloedigheid, *vet.* menigte; menge, *ger, sax.* hoop-werk; planteit; provisie.
Copiâ nimiâ onerare, ver-velen.
Copiosum, lijdig, lijdigen; lijdigen veel.
Copiosus, veel, vele; koever; rijf; ge-rief.
Copiosè, koever; rijffelik; over-vloediglik.
Copiæ, Copiæ militares, her, heir; her- oft heir-kracht; krijgs-heir; hoop krijgs-lieden; bande, bende; jendarmerie; armeie, armade.
Copias cogere, &c. krijgs-volk aen-nemen.
Copias militares supplere, vullen de vendelen.
Copia, lof, love, *vet.* ver-lof; or-lof, oor-lof; permissie; congé. *Vide, Consensus.*
Copiam facere, oor-lof geven; oor-loven.
Copia, vulgi; transscriptum exemplar, dobbel; copije; uit-schrift; af-schrift.

(1) Volgens Schuermans te Antw. heden nog « konfessoor » ik heb er nooit iets anders dan « koffesoor » gehoord.

Copiare, vulgi, uit-schrijven; af-schrijven; copieeren.
Copista, vulgi, Vide, Formularius.
COPRIO, *vermis niger qui equino excremento enascitur*, tort-wevel; schit-wevel.
COPROPHORUS, *nocte latrinas exonerans*, nacht-werker; bern-steker, beer-steker; bruid-leider, *holl.*
COPULA, koppele; band. *Copula matrimonii*, houwelikschen band.
Copulare, koppelen.
Copulatus, gekoppelt.
Copulam adimere, ont-koppelen.
COQUUS, *Cocus*, kok.
Coquus nundinarius, nundinalis, in-kooper; kater, *vet. qui coëmtos è macello cibos coquo tradit ad cocturam.*
Coquinarius servus, minister, schommel-kok; schommel-knaep.
Coquere, koken.
Coquere aquâ, sieden. *Coquendo consumere*, ver-koken; in-sieden. *Coquere ad quartas, quartam partem, decoquere ad palmum*, (1) laeten in-sieden tot op het vier-deel; *ad medias*, op de helft.
Coquere in clibano, bakken in den oven.
Coquere probè, perfectè, gaer maeken; deur-bakken.
Coquere aliquid in ollâ opertâ & quasi suffocare, smooren; stoven; dempen, *quià vase operto quod inclusum coquitur vapore velut suffocari videtur.*
Coquere malum, dolum, bellum, metaphor. brouwen iet quaeds.
Coctus, gaer; gebakken; rijp.

(1) *Decoquere ad palmum* beduidt echter om eén vierdeel laten inzieden.

Coctio, Coctum, Coctura, Coquinaria, bak; ge-bak; kokerije.
Coctura panis, baksel.
Coctilis, gebakken.
Coctibilis, ad concoquendum facilis, ver-douwelik. *Concoctio*, ver-douwinge.
Coquina, kokene, keuken.
Coquinæ fusorium, mose; *locus ubi vasa escaria eluuntur.*
COR, hert, herte; *sic dictum Becano quòd Cordis motioni perpetuæ vitæ duratio debeatur, quòdque Cor novissimè moriatur.*
Cor, ge-moed.
Cor, Cor vividum, Cordis actio, koragie; moed.
Cor ventris, hert.
Cordis ventriculus, hert-putteken.
Cordi obtenta tela, net; in-ge-wand; in-geweide.
Cor cuspide trajicere, herten; hert-steken.
Cor, sive, medium rei, ut, hiemis, arboris, maris, fructus, ligni &c. hert des winters, booms, der zee; mark; pit, pitte; peddik in 't hout, *sax.*
Cordi esse, be-herten; be-hertigen.
Cordi cedere vel animo, Cordi esse, be-vallen; ge-noegen, ge-nuegen; be-noegen; be-haegen; greten, greiten, greiden, graeien.
Corde & animo, Cordis summo affectu, met hert ende sin; hertelik, herteliken; cordialik. *ex Corde intimo, penitiore &c.* hert-grondig.
Cordis boni, vulgi, goed-hertig.
Corde versare, agitare, peinsen, peisen.
Corde sive animo præditus seu Cordatus, gehert; ver-standig; ver-standel, *holl.*
Cordatè, ver-nuftiglik.

Corde debilis, flau-hertig; klein-hertig; wee-moedig.
Corde captus, on-sinnig; uit-sinnig.
Cordis duri, herd-hertig.
Cordis contractio, angustia, be-nauwtheid van herten; ver-perstheid van herte.
Cordis tensio, herten-gespan.
Cordis dolor, seu Cordolium, herts-leed; hert-pijne; herts-seer; herts-sweer; herts-wee (1); kruis.
Corculum, herteken; minneken; liefken. *Corculum meum*, mijn herteken; mijn liefken.
CORALIUM, *Corallium*, korael, krael, korael-been.
CORAM, tegen-woordiglik; te veur-schijn; veur oogen; veur-oogentlik; in presentie.
Coram adesse, te veur-schijn komen.
Coram alloqui, mondelik aen-spreken.
Coram judice, apud judicem, veur den rechter.
CORAX, rave. *Coracinus, Coracinus color*, raven-swert; raven-verwe; glinsterig-swert.
Corax, inter Canum nomina.
CORBIS, *Corbula*, mande, man-deken; korf, korve, korfken; teenen-korf; spinte; stoet-mande, *sicamb.* kratte, *ger. sicamb.* paner; brood-korf.
Corbis ansata, heins-korf, heis-korf.
Corbis carrucarius, (2) wagen-korf.
Corbis dossuaria, botte, butte, bodde; hotte; kagie.

(1) *Etym.* Hert-seer. Hert-sweer. Hert-wee.
(2) *Corbis* is vr. zoals overigens blijkt uit *Corbula* en *Corbita.*

Corbis institoria, markt-korf; meersse; meers-korf.
Corbis navis, meersse van 't schip.
Corbis nutritia, in quâ nutrix infantem ad ignem fovet, baker-korf; baeker-mande; baeker-matte.
Corbis pabulatoria, voeder-korf.
Corbis planus, Corbulâ plana, benne, benneken.
Corbis vimine textus, kretse, *ger.*
Corbis vimineus per quem liquatur vinum calcatis uvis, & cerevisia concoctis granis & leguminibus, stuik-mande; hoppen-korf.
Corbi imponere seu Corbitare, korven; in-korven.
Corbulo, korver; kretser, *ger.*
Corbita, kareveel, karveel, kreveel; last-schip; hulke; meers-schip.
CORCHORUS, *herba*, muer, muer-kruid.
CORDUS, spade geboren; spa-deling.
CORIANDRUM, *Corion, Coriannon*, koriander, koliander.
CORIAGINE *laborans, seu Coriaginosum jumentum*, maeger-hein; kraeke.
CORIUM, huid; vel; leder, leer; schelle.
Corium bubulum, ossen-huid.
Corium ovillum, besaen, basaen.
Corium Hispanicum, vulgo, Cordubanum, ab urbe Hispaniæ, kordewaen, kordewaensch leder.
Corium sequax, ge-moedig leder.
Corii superficies squamulis distincta; grana seu squamæ in Coriis, erve, erf; nerve, nerf; malie van het leder.
Coria præparare, beten, beeten het leder.
Corium depsere, concinnare, macerare, arvinâ pingui linere, vetten het leder; hui-vetten. (1)
Coria densare, concinnare, spissare, subigere; pulvere corticum quercinorum perficere, tanen, tannen & *vulgatiùs* teinen; loien, louwen, *sicamb.* gaerwen; touwen; leder-touwen, leer-touwen.
Corium exuere, remittere, suâ sponte amittere, ploten, *fland.*
Corio vel pelle obtegere sive obstruere, over-trekken met leder.
ex Coriorum loris sive segmentis pinguis liquor, lap-smout; knevel-smout; lap-salve; lap-smeer.
Corii segmen, resegmen, querdel, quardel, querdelinge; knevel.
Coriaceum, Coriarium, lederen & *per syncopen*, leeren: *Coriacea theca*, hose.
Coriarius, Coriorum concinnator, gaerwer, garwer; leder-gaerwer, leer-gaerwer; graener; tanner; loewer; loever; loor, loer, *sicamb. colon.* loier, lorre, lurer, *sicamb.* leder-touwer, leer-touwer; vetter, huid-vetter.
Coriarii officina, vetterij; huid-vetterij.
Coriariorum aqua, beet-waeter.
Coriariorum atramentum, koper-roose; koper-waeter.
CORNEOLUS, *gemma*, corneol.
CORNU, horen, horn, hooren; hornik, horink, hoorink, hoornik.
Cornua bovis, cervi, &c. croone.
Cornua ramosa, getakte hoornen.
Cornu pleno, largo, benignè, vol-op.
Corniger, Cornutus, Cornutum animal, Cornuta bestia, horen-beeste; horener; gehorent: & *vulgari scommate, vulgo, pro adultero marito, qui natos ex uxore mœchâ*

(1) *Etym.* Huyd-vetten.

liberos pro suis legitimisque educat, horen-drager; kokkok.
Cornipes, horen-voetig.
Cornu pedis equini, hoef, hoef-klauwe; hoef-horn, hoef-horen; kalkoen, *vet.*
Cornibus adversis inter se incursare, tukke-bollen; tikke-bollen; tokke-bollen.
Cornu petere, nieten, *holl. Adr. Junio.*
Cornupeta, horen-stootig; horen-dul; stootig.
Cornibus carens, horen-loos.
Corneus color, horen-verwe.
Corniculum, horenken.
Cornu instar siccum, aridum, horen-drooge.
Corneolus, cornu instar durus, horen-herd.
Cornu, extremitas instar Cornu, tote, tuite; timp, *holl.* tap. *Cornua capillorum*, kruis-haer; kruis-hair.
Cornu, laterne, lanterne.
Cornu, her-horen, heir-horen; tuit-hooren; klairoen. (1)
Cornu venatorium, trompe *vel* jagt-horen.
Cornu flexum, cornet.
Cornu canere, Cornu inflare, tuiten; steken den horen; horenen, *fland.*
Cornicen, Cornicularius, horen-blaeser; horener.
Cornu quo candela extinguitur, vapórque obstruitur, domp-horen, demp-horen.
Cornu, boge, booge; hand-boge, *arcus qui manu tenditur, non admoto pede.*
Cornu arcus seu arcubalista, horener, *vet.*
Cornu curvare, spannen den boge.

(1) *Etym.* « Klaeroene, *Lituus. App.* Claroen, *Lituus, cornu.* »

Cornu cervinum, herba, herts-horen.
CORNUS, cornoelie-boom; buttel, buttel-boom, bottel-boom; weipe, wepe, & weipken-boom; terle-boom; terling-boom, *sax.* *Cornum*, cornoelie; terle, teerling; cornelle, *fland.* kokernelle, *lovan.* terme (1); weiken, *sicamb.* bottel, *sicamb. vet.*
CORNIX, *Cornicula*, kraeie [winter oft swarte kraeie, *Pottero*].
Cornix varia, partim cinerea, partim nigra, bonte kraeie; nevel-kraeie; herfst-kraeie, *q. d. autumnalis, quòd autumni tempore adventet.* [*hiemis nuncia* & schilt-kraeie, *Pottero*].
Cornix silvatica, hout-kraeie, [*fera & agrestis, major reliquis, Pottero*].
Cornix furva, frugivora, frugilega spermologa, id est, granivora, roek, roek-vogel, *avis à fumo furvóve colore dicta.*
Cornix rupium, Cornicula in præruptis saxis & excavatis petris nidulans, steen-kraeie; steen-kauwe..
[*Cornix clamosa*, schier-kraeie, *Pottero*].
Cornix aquatica, Vide, MERULA.
Cornicari, kraeien, kraeieeren; knoteren, kneuteren; roekkoeken; grollen.
Cornicari in aliquem, iemanden be-kraeien.
Cornix januæ, annulus, quo pulsantur fores, klopper; deur-hamer; ring van de deure.
CORŒBUS, *Corœbo stultior, furiatâ mente Corœbus*, kierebus, *fland.* tierebus, tiribus, *holl. & brabant.*

(1) *Etym.* Terme, *sicamb.* j. Terle.

CORONA, *Coronula, Corolla,* kroone; krants; kroonken; krantsken: hoed, hoedken; geerlande, guirlande, gerlande, garlande.

Corolla è floribus, rosis &c. bloem-krans; roosen-hoedeken.

Corona collaris, hals-krants. (1)

Corona frondea; item, Corona è lamellis aut bracteis metalli, loove-ren-kroone.

Corona, cirkel. *Corona capitis,* haer-krants. (1) *Corona populi,* vergaderinge van volk.

Corona, sive, corolla precatoria, roosen-krants (1); chapelet; schappel, *ger. sax. sicamb.*

Corona rasa, vulgo Tonsura, ut clericorum &c. kruine; platte (2).

sub Corona vendere, uit-roep houden; koop-dag, boel-huis houden.

Corona urbem invadere, rond-om be-leggen, ofte be-stormen.

Coronare, kroonen.

Coronare vina, cerevisiam, boord-vol schenken.

Coronatus, ge-kroont; boord-vol, boorde-vol. *Coronatus, nummus aureus, Coronæ effigie, &c.* kroone.

Corollarium, over-maete; toegaeve, toe-gifte; toe-maete; toeboete; toe-werp; toe-slag. *Corollarii aliquid dare,* toe-geven.

Corona, rand van den pot.

Corona, projectura, projecta, uit-sprong; uit-stekinge; veurdak.

Coronæ, Coronices, kornissen; *præcinctiones sive transversa cingula quibus præcinguntur parietes, ad inhibendam repellendámque vocem canentium aut loquentium.*

Coronarium opus, krants-werk; kroonen-werk.

Coronarium æs, krants-blek.

Coronarium; munus quod principi ad inaugurationem aut novum honorem datur, huld-schenk; huld-gifte.

Coronarius, krants-maeker.

Coronalis sutura cranii, capitisve, kruin, oft kroon-naed des hoofds; bekkeneel-naed.

Coronis, sop, top, tsop; ende, einde.

Coronis navis, schip-bek.

Corone, eekel der manlikheid.

Corona Regia, herba officin. malloete.

CORONOPUS, *herba,* kraeien-voet; raeven-voet; vogel-nest.

COROPLATHUS, poppen-maeker.

CORPUS, lijf, lijve, *quòd corpus suum quisque maximè amet, curet & foveat, q.* lief; lichaem; *Germani quidam superiores perfectiùs,* leichnam *dicunt à* leich, *sive* lijk, *id est cadaver, funus; quâ etiam ratione Græcis* σῆμα, *velut* σῶμα, *quasi animæ sepulchrum. Ad. Junio & Lud. Vivæ ex Platone [Malim* ligaem, *locus in quo anima jacet, domicilium spiritus. Item si Germani* korper, *à Latinis habent; cur ab iisdem Belgæ* ligaem, *id est, Ligamen,* δέμας *ut* δεσμὸς, *formare non possent?* J. R.]

Corpusculum, lijfken; lichaemken.

Corpus & membra hominis, gesonde, *vetus saxon.*

(1) *Etym.* Hals-krans. Haer-krans. Roosen-krans. Doch bij de samenstellingen die met krans beginnen, en bij krans zelf, behoudt Kil. de t.

(2) *Etym.* « *Germ. sax. fris. sicamb.* »

Corpus quadratum, vier-schoten lichaem. (1)

Corporis constitutio, crasis, complexie.

Corporis habitus, corpulentie.

Corporis humani modus, mans-lengde, mens (2) - lengde; lengde des lichaems; lijfs-lengde.

Corporis integritas, gesondheid.

Corporis qualitas & forma, lidmaete; lede-maete.

Corpus animâ cassum, dood lichaem; lijk; doode donk; doode blok. (3)

Corpus truncum, Corporis truncus, corpus cui præsectum est caput, lijf; baek, beuk, boke; balg; rompe.

Corporis nodi & compages, lidmaeten, lede-maeten.

Corpore solutus, exutus, Corporis expers, on-lijvig, on-lijflik; on-lichaemelik; lijf-loos, lijve-loos.

Corpore firmus, gesond.

Corporis compacti & quadrati homo, drommeler.

Corpus curare, baekeren.

Corporis omne tegmen, habijt.

Corporis munimenta, arma, waet, ge-waet.

Corpus commiscere cum muliere, een vrouwe vleeschelik be-kennen.

Corporare, lijven.

in Corpus trajicere; & in unum Corpus redigere, conflare, unum Corpus conficere, in-lijven; incorporeeren.

Corpus mortuum curare, lijken.

Corpus societatis, gulde, gilde.

Corpus civitatis, neeringe.

Corporeus, Corporatus, Corporalis & Corpore; vulgo Corporaliter, lijvig, lijflik (1); lijffig, *vet.* lichaemelik.

Corpulentus, Corpore solidus, Corpore compactus, Corpore bene habito, vol-lijvig; dik van lijve; ge-lijvig; lijvig; corpulent.

Corpulentia, dikte van lijve; vol-lijvigheid.

Corpora prima, genitalia, fontes rerum, elementen.

CORRADERE, schraepen; ver-schraepen; schraefelen; bij-een-schrabben; schrobben; ver-schrobben; scherren, scharren.

Corradere avidè, greeselen, greiselen.

Corradere undique, ver-schraepen.

Corrasor, schrabber; schraefeleer. (2)

CORRIGERE, beteren; beter maeken; ver-beteren; rechten; ver-hegen, *vet.* redresseeren.

Corrigere, over-sien; over-lesen.

Corrigi, be-keeren.

Correctio, beteringe; beternisse.

Correctio, boete; baete; emende, amende; correctie.

Correctionem adhibere, tuchtigen.

CORRIGIA, riem; gord-riem.

Corrigia calceamenti, schoen-riem; schoen-veter; span-leder, *sax. sicamb. holl.*

Corrigia lanceæ, knevel.

CORRIPERE, vangen; be-vangen, bevaen; happen; snappen.

Corripi vertigine, be-dwelmen.

Corripere, tuchtigen. *Corripere aliquem,* iemanden over-gaen.

Correptio, straffe; straffinge.

CORROBORARE, sterken; vesten, vestigen; be-vesten, bevestigen;

(1) *Etym.* « Vier-scheutigh / vier-schotigh. *Quadratus. Sax.* veerschatigh. »

(2) *Etym.* Mensch-lengde.

(3) Vrg. CADAVER, waarbij de zelfde woorden voorkomen.

(1) Hs.

(2) *Etym.* Schraeffeler.

vasten ; vast ende sterk maeken.
Corroborare, Corroborari, ver-sterken ; vromen.

Corroborare cor, Vide, Cibo vires r.

Corroboratus, ge-sterkt.

CORRODERE, knabbelen ; be-knabbelen.

Corrosivus, vulgi, corrosif.

CORROGARE *necessarios omnes ad cœnam, nuptias, &c.* op-bidden alle vrienden.

CORRUDA, corael-kruid, corrael-kruid ; wilde asperges. (1)

CORRUERE, vallen ; ver-vallen ; in-vallen ; om-vallen.

CORRUGARE, rompen, rompelen ; rimpelen ; ver-rimpelen ; ver-rompelen ; schrompelen ; ver-schrompelen ; fronssen, fronsselen ; runsen, runtsen, runtselen, *vet.* ver-schraepen ; ver-ruiffelen.

Corrugare frontem, loeren.

Corrugare nares, schorssen oft schorten den neuse ; krimp-neusen.

Corrugatus, gefronsset ; gefronst.

CORRUMPERE, be-derven ; schenden ; t'schande maeken ; t'ongoede maeken ; schoffieren ; ont-rampeneeren (2) ; ver-valschen.

Corrumpere rem sinceram, ver-bastaerden.

Corrumpere, Corrumpi, ver-derven ; be-derven ; ver-vuilen ; ver-slentsen ; ver-slodderen ; argeren ; ver-argeren ; rotten ; ver-rotten. *Corrumpi, contrahi & exsiccari*, ver-schraepen.

Corrumpere muneribus, uit-steken de oogen met giften.

Corrumpere pecuniis, om-koopen.

Corruptus, ver-dorven ; ge-schendt ; on-geve ; on-gants ; ge-valst ; vinnig, *ger.* ver-bastaerd.

Corruptor, be-derver ; ver-derver.

Corruptio, Corruptela, be-derf, be-dervenisse ; ver-dervenisse ; ver-dervinge ; ver-gankelikheid ; corruptie.

CORS, COHORS, veur-hof ; neder-hof.

Cors, Cohors, hok ; * kot — kevie ; koie ; kouwe ; hoener-huis ; hoener-kot ; hoener-kouw ; hoener-polder ; kagie ; dokke ; ruisse, ruissche (1) ; polder.

CORTEX, schorsse ; bast ; scheene ; schaele, schelle, schille ; schelfe, schelfer ; schinde ; berk, berke, bark, barke, bork, *g. s. s.* sluime ; rinde [*f. quasi* rand. F. R.] houde, haude ; pelle.

Cortex subereus, kork.

Cortex subereus lineæ piscatoriæ, dobber.

[*Cortices querni ad coria præparanda utiles*, runt, *q. d.* rhun, *à Rhoë coriariâ seu Sumachio*, J. R.]

Cortices emuscare sive purgare, berken, barken.

Cortices demere, detrahere, adimere, blekken ; schorssen ; ont-schorssen ; snoesteren ; sloesteren.

Corticem sponte relinquere, remittere, Cortice ultrò destitui, ploten, *fland.*

CORTINA, gordijne ; gardijne, [*à* gaerde, *id est, funiculo veli, q.* gardijn, J. R.] *Cortina striata*, ge-vouden gordijne.

Cortinas contrahere, provolvere, schuiven, schuven de gordijnen.

(1) In zijn *Etym.* verzendt Kil. voor 't latijn van korael-kruyd naar korrael-kruyd : doch dees laatste is achtergebleven, en « wilde asperges » ontbr. insgelijks.
(2) Het *Etym.* geeft enkel « Rampen / rampenéren. *vet. fland. Dira imprecari : convitiari.* »

(1) Het zelfde w. als het fr. « Ruche » : beider oorsprong is nog duister.

CORTINA, ketel-pot.

Cortina salaria, sout-ketel.

Cortina tinctoria, ververs-ketel.

Cortina cerevisiaria, brouw-ketel.

CORUS, *duo trimodii*, wispel. *sax. sicamb.*

CORUS, *ventus ab occasu æstivo*, noord-westen wind.

CORUSCARE, vlikkeren, flikkeren ; vlikken ; vlakken, vlakkeren ; blikken, blekken ; blinken ; donen, deunen, duenen ; dreunen, dronen, *holl.* daven, daveren ; schijnen ; daekeren, *vet. fland.* heideren, heiden, heidenen (1). *Coruscat æther, micat*, het heidert, het heidt.

Coruscus, blikkende ; blinkende ; heider, *g. s. s.*

Coruscatio, weder-blik ; weder-licht ; heidinge, heilicht [*quamvis hæc etiam aliud significent.* F. R.]

Coruscatio, see-brand ; see-licht.

CORVUS, rave, *q. d* roove, *à rapacitate : hinc adagium de homine rapace & furace*, hij steelt gelijk een rave.

Corvus nocturnus, nacht-rave.

Corvus silvaticus, woud-rave.

Corvus saxatilis, rupibus sive petris inhabitans, steen-rave.

Corvus aquaticus, waeter-raeve. *Vide*, ANSER.

Corvi instar vociferari, graffen.

Corvi pes, officin. haenen-voet.

CORYBANTIA, haesen-slaep.

CORYCAEUS, ver-spieder ; klikker ; ver-klikker ; luisterer ; goesken ; hugger.

Corycaeum agere, klikken, *holl. fris. sicamb.*

CORYLUS, haseler ; hasel-not-boom ; planap-boom, *vet. Coryletum*, haseleren-bosch.

CORYMBUS, *hedera*, iloof, *sax.* *Corymbi*, aerd-veilen-torsschen. [*videndum an hoc de terrestri an de aliâ hederâ dicendum* F. R.] aerd-velen. (1)

CORYPHÆUS, rammoer-meester ; bel-hamel, *metaph.* kobber, kubber, *fland.* hoofd-stuk *&c.* *Coryphæi*, hoofd-stukken.

CORYTUS, koker ; boge-koker ; voeder ; custodie vanden boge.

CORYZA, *gravedo*, ver-koudheid ; ver-snotheid ; snof, snuf ; snoteringe ; snoter ; ver-stoptheid inden neuse ; catarre.

Coryzam contrahere, ver-snoffen.

COS, wet-steen ; *& cùm opificum operis servit*, werk-steen.

Cos, Cos aquaria, rotaria, giratilis, slijp-steen.

Cos olearia, vel olearis, Cos Cretica ; quâ scalptores scalpra & cæla exterunt, oleo humectari volentes, olie-steen.

Cote exacuere, in Cote subigere, Coti quid atterere, slijpen ; wetten ; scherpen.

Coticula, index, Lydius lapis, toets-steen ; proef-steen ; goud-steen ; strijk-steen ; raek-steen, *sicamb.*

COSMUS, cieraet ; cieringe ; ciersel ; paleersel.

Cosmeta, stoffeerer, stoffeerster ; toe-maeker, toe-maekster ; paleerder, paleerster ; hoofd-maekster.

COSSUS, hout-maeie ; hout-worm ; molm-worm ; olm-worm.

COSSUS, ver-rompelt, ver-rimpelt.

COSSIM *sedere, jacère aut stare*, gerde-gaeten ; gerde-koien.

Cossim cacare, al gerde-gatende oft gerde-koiende kakken.

(1) Heidenen ontb. in het *Etym.*

(1) L. met het *Etym.* Aerd-veylen.

Cossim insidere, sarcinatorum in modum, gevouden beens sitten. (1)

Costa, *crates pectoris,* ribbe. *Costæ veræ superiores septem,* lange ribben. *Costæ nothæ, mendosæ, inferiores,* korte ribben.

Costas succingens membrana, rib-schorte.

Costus hortensis, kost.

Cothon, hoofd; kaeie, kade; gemaekte haven.

Cothonissare, buisen.

Cothurnus, leersken; brosken, broseken.

Cothurnus homo, Cothurno versatilior, weifeler.

Cotoneum, goud-geele quee.

Cotoniatum, vulgi, que-kruid; que-moes; que-vleesch; marmelade.

Cotula *alba, non fœtida,* koe-dille; koe-ooge.

Cotula fœtida, padde-bloeme.

Cotula lutea, strijk-bloeme.

Coturnix, quakkel; quartel; wachtel *g. s. s.*

Coturnices aucupari, quakkelen.

Coturnicis aut anseris instar sonum edere, quakken; queken.

Coturnicum acinus, herba cuius acinis Coturnices vescuntur; Bryonia quibusdam, aliis, Vitis alba &c. quakkel-beie; quartel-beie.

Cotyla, vierlink, *ger. sax. sicamb.*

Cotylista, uit-snijder; tapper.

Cotyledon, *herba,* navel-kruid.

Coxa, *Coxendix,* heupe, huepe, hupe, huppe; hufte, *sicamb.* hanke, henke, *(Romanens.* hanche) is-been, isch-been, ijs-been; bout van 't been.

(1) *Etym.* Ghe-voudens beens.

Coxa porcina salita, schenkel; schenke van 't verken, *sicamb.*

Coxarius, sive Coxendicus morbus, Coxendicis dolor, heupen-wee; Schiatica.

Crabro, horsel, *ab* horse, *id est, equus. Insectum enim ex equis creatum, eos & armenta infestat (Ouid. Pressus humo bellator equus Crabronis origo est.)* hornsel; hornte, *vet. sicamb.* hursel; peerds-horsel, *fland.* horenbie; horener, hornre, *sax. sicamb.* torre; straele, *vet. fl.* hommel, *id est,* bommel, *à bombo quem edit.*

Cracca, *vulgi, frumenti vitium,* krok.

Crambe thalassia, see-winde.

Cranium, herssen-bekke (1); herssen-panne; hoofd-panne; hoofd-schotel; hirn-panne; scheele des hoofds, *q. d.* schaele; bekkeneel.

Cranii commissura sive sutura bekkeneel-naed; mouwken.

Cranium depile cadaveris, doods-hoofd.

Cranium pertundere, trepaneeren.

Crapula, dronkenschap; dronkenheid; slemmerije, slemperije; over-daed, over-daedigheid; dronkaerts-hoofd-sweer; hoofd-sweer van drinken; keller-kortse.

Crapulam exhalare, ver-nuchteren.

Cras, morgen, margen, mergen. *Dies crastinus,* den dag van morgen. *Cras mane,* morgen nuchten, morgen nochten.

Crasis *corporis,* complexie.

Crassus, grof, grove; gros; dik, *& vet.* dijk; *corpore Crassus,* dik van lijve. *Crassus homo,* grovaerd.

(1) *Etym.* Herssen-becken.

Crassè, groffelik; slechtiglik, slechtelik.

Crassitudo, Crassities, grofheid, grovigheid; ver-grovigheid; dikte. *Crassitudo corporis,* dikte van lijve.

Crassitudo digitalis, vinger-dikte.

Crassescere, groven; dikken; vetten.

Crassamen, Crassamentum, dikte; diktenisse.

Crassamen, Crassamentum, modder; moeier, moeder; grond-sop, grond-soppe; gest, gist; berm, berme, barme, *sax. sicamb.*

Crassida, Crassula major, smeer-wortel; wond-kruid.

Crassula minor, blader-loof.

Crater, beker; kroes. *Crater philotesius,* welkom-beker.

Craterem inducere coronâ, boord-vol schinken.

Crater, conceptaculum aquæ salientis in fonte, fontein-bak; fontein-bedde, *q. d. fontis lectulus, fontis alveus.*

Craterra, eemer. *vet.* (1)

Crates, *Cratis,* horde, hurde, hoorde; vlechte; vlaek, *fris. hinc, Lanam in crate expansam bacillo concutere,* vlaeken; blaeken.

Crates lignea, veken.

Crates januæ, hek, hekke, egge.

Crates senticosa viminea, hegge.

Crates occatoria, egge, eegde.

Crates implexæ castris pro munimento, præsertim terrâ ingestâ impletæ; Crates vimineæ, schants-korven.

Crates portarum, egge; egge-balie; ek, hek; schof.

(1) Aldus in het Hs. zonder aanwijzing van het woord waar *vet.* in betrekking mede staat. Het doelt waarschijnlijk op het volgende « Vlechte » dat in den zin van « *Crates* » bij Kil. als *vet.* aangeteekend wordt.

Cratis portarum instar pectinis dentata, quæ in altum sublata devolvitur, kam vande stad-poorte; val-schof.

Crates vehiculi, waegen-korf.

Crates ferrea, Craticula, rooster.

Crateuterium, brand-ijser: *ferrum in quo veru vertitur,* braed-ijser; wend-ijser.

Creacentrum, *&c. fuscinula,*

Creagra, vleesch-priem; vleesch-haek; lardeer-priem; vleesch-rieksken; vleesch-vorksken; vleesch-haek.

Creare, maeken; schaepen, scheppen; ver-kiesen.

Creare malè, mis-scheppen.

Creatus, geschaepen.

Creator, schepper; stichter; fondateur.

Creatrix rerum, natuere.

Creatio, maeksel; scheppe, schaepe, *vet.* scheppinge.

Creatura, schaepsel, schepsel.

Creber, *Crebri,* menig, mannig; meinkel, *vet. holl.* seer vele; veel-al; dik, dik-maelsch; dik-wijlsch; vits.

Crebro, dik; dik-mael; dik-werf; menig-mael; menig-werve; menig-werf; veel-mael. *Creberrime,* aller-meest.

Crebrescere, tieren; krielen; ver-velen.

Crebritas, Crebritudo, krielinge.

Crebrisurus (apud Ennium) vallum crebris suris h. e. palis munitum, staket; staketsel.

Credere, ge-looven; ge-loove geven; be-jaen; ver-waenen; ver-meinen: be-trouwen; ge-trouwen. *Credere, Credere debitum,* borgen; ver-trouwen.

Creditus, be-waent; ver-waent; ver-meint.

Credibilis, ge-loofelik. *Credibiliter,* ge-loofeliken.
Credulus, facile credens, geloovig; licht-geloovende; ge-loofachtig; licht-vaerdig in 't ge-looven. *non Credens,* wan-geloovig.
Credulitas, ge-loovigheid; credentie.
Creditor, geloof-gever; ge-loover; leener; in-schulder; schuld-heere; schuld-heisscher; borg-man; creancier; crediteur.
Creditor redituum aut censuum, rentier.
Credendi autor, borge.
Creditum, uit-schuld; credijt; creantie.
Creditum, jus in personam, inne-schuld, *Grotio.*
Creditori nomen debitoris in solutum dare, op een ander be-wijsen; assigneeren.
Creditores fraudare, banke-roten; banke-rote spelen; achter-uit vaeren.
Creditores fraudare cum summa infamia, slippe bieden.
CREMARE, ver-branden; verbarnen, ver-bernen, ver-bornen.
Cremium, virgultum siccum & ad ardendum idoneum; fasciculus ligni minuti, heidsel, heitsel; teen-gewas, tind-gewas; spindse, spinsse: sprokkel.
Cremium, herdst, heerdst, hardst.
Cremium, vulgi, kaeie, kaie, kade, kaien, *hinc,* kaei-brood, *cibus canum Molossorum.* greve, *sax. Vide, Frustula frixa.*
CREMASTERES, kul-senuën; klos-aderkens.
CREMBALUM, κρέμβαλον, trompe; *instrumentum è stomomate concinnatum, pueris in usu frequens, quod labris comprehensum modulatum sonum edit, dum ligula inflexa, quæ medium secat, digito agitata perstrepit.* ringkel, *holl. fris.*
Crembalo modulari, trompen.
CREMOR, juis.
Cremor ptisanæ, gersten-drank.
Cremor hordeaceus, scherp-bier.
Cremor sive flos cervisiæ, gijl, gijle, *Adr. Jun.* hef, hevel, saen oft saenken van 't bier.
Cremor lactis, saen, sane; room; ver-vloten room.
Cremor lactis coagulatus, & acidulus, klobber-saen; kloter-melk, klonter-melk.
Cremorem lacti adimere, vlöten, vlooten, vlieten; ver-saenen.
CRENA, kerf, kerve; meete; kerte; splete; slippe; tand; nokke; heve; schaerde; scheure; kutte; tandeersel.
Crenare, kerven; kertelen; tandeeren; kerten. *Crenis transscindere,* deur-kertelen; kreneeren. *Crenatus,* gekerft.
CREPARE, *Crepitare, Crepere,* kraeken, krakken, krikken; kraeken ende poffen; kleppen, klappen; klapperen; klepperen; donen, deunen, duenen; bersten, barsten, borsten; klikken; stuiten; pochen; knappen; ronken; schaeteren; schetteren; rotelen, ratelen; schetteren, schikkeren; grollen; rammelen: *crepant vel crepitant latrántve intestina,* den buik rammelt.
Crepitans, klinkende.
Crepare verbis, snorken.
Crepitum edere digitis, knippen.
Crepitare dentibus, klipper-tanden. (1)
Crepitare rostro instar ciconiæ, kleppenteren. (2)
Crepitus, krik, krak, kraek; kraekinge; done, deune, doninge; berst, barste, borste; klank; klap; kletter, kletteringe.

(1) *Etym.* Klipper-tanden, j. klepper-tanden
(2) *Etym.* Kleppentéren.

Crepitus ventris, vest, veest; vijst (1), vijstinge; wind; vert, vort; toord, tord, torde; schete, schijte; drete, dreete.
Crepitum ventris emittere, Crepare postico, vijsten; verten, vorten; eenen schete laeten.
Crepitaculum, klabbaerd, *q. d.* klappaerd; klapper, *sax.* kleppe, klippe; klep-spaen, *lovan.* rotelspaen; kloter-spaen; raetel, rotel; klakke, *vet.* on-raste; rateel-reep; rateel-spaen; ringkel, *hol. fl.* klatel; klap. *Crepitaculum puerile,* klaterken, klater. *Vide etiam,* CROTALUM.
Crepitaculi pulsator, rateler.
Crepitator, kraeker.
CREPIDA, sole; slodse, slose; pantoffel, patoffel, *fland & contractè,* toffel, tuffel; *quasi* παντοφελλὸς *Budeo, quòd crepidarum solum subere constet [an non quasi Plantofera, cùm Itali pro Planta dicant* Pianta? F. R.]
Crepidæ, Crepidula, klikkers, *sic dictæ à sono sive crepitu quem in incessu edunt, quâ ratione etiam Crepidas Latinè à Crepitu dictas quidam putant.*
Crepida trita, slope, *holl.*
Crepidarius, pantoffel-maeker.
CREPIDO, rand; boord. *Crepido lancis aut catini,* boord oft rand vande schotel.
Crepido terræ ad aquam, waterkant; kant aen 't waeter; walle; steiger, *holl.* kaei, kreke, *Zel.*
Crepido aggeris, den baerm, barm *aut* berm des dijks, [*ad quam vid' fluctus infliguntur, aut qua aqua alluit. Quidam sumunt pro superficie aggeris: alii pro ipso aggere. Sed proprié* barm *&c. est fundus super quem agger projectus est, ita ut si quid plani restet inter declive aggeris & aquam, id* baerm berm, barm, *vocetur: modò non sit tam spatiosum ut pro alluvione haberi debeat aut eius instar, id est,* veur-land. F. R.]
Crepido cautium longo tractu excurrens, blenke, blinke; *à splendore.*
CREPUNDIA, loeier, luier; kinder-bundsel; kinder-doekskens.
Crepundia * *ludicra puerilia* — poppen; poppen-werk; kinder-poppen; kinder-speel-dingen; speeldingen der kinderen; klaterken.
CREPUSCULUM, schemeringe; schemer-tijd; schummer, schumer, *sax.* twee-licht, twi-licht.
Crepusculum matutinum, dageraed; krieke, kriekelinge, krijke; krijten, het krijten vanden daege; priem vanden daege.
CRESCERE, wassen; groeien; groenen; op-schieten; op-komen; aen-komen; toe-nemen; tieren; be-dijden, be-dijgen, be-dijen; vromen; grooten; op-steken.
Crescere longiùs, ont-wassen.
Crescendo penetrare, deur-wassen.
contra Crescere, weder-wassen.
Crescere ad justam staturæ suæ altitudinem, vol-wassen.
Crescere malè, mis-wassen.
Crescere addito fermento, gaen.
Crescendi ratio, schot, *Becano.* [scheut J. R.]
CRETA, *terra candida,* krijt. (1)

(1) Hs. Wijst.

(1) *Etym.* Krijd, krijdachtigh. — Krijt, *vet. fl.* Circulus.

Creta figularis, pot-aerde.
Creta fossitia, margel, mergel.
Creta Cimolia, *Vide*, *Terra Cimolia*.
Cretâ notare aut pingere, krijden.
Cretaceus, *Cretatus*, *Cretosus*, krijdachtig.
CRIBRUM, sif, sifte, sichte; seve, sef; tems, teems, temst; deur-slag; reiter, rijtter, reuter, rede, reder, *g.s.s.*
CRIBRUM, ver-giet-teste; trijseer-bekken, treseer-bekken.
Cribrum pollinarium, *farinarium*, buidel, buidel-sak; meel-buidel; meel-sifte.
Cribrum ruderarium, *excussorium*, *frumentarium*; *Instrumentum quo frumenta purgantur, antequàm molantur*, gruis-sif; grof-sif; trijsel.
Cribri circulus, tems-rand.
Cribrare, *Cribro incernere*, *excernere*, siften; seven; temsen; temsten; reden, rederen, reiteren, *g.s.s.*
Cribrare, *Cribro incernere vel subcernere frumenta*, buidelen, builen; [*hinc*, builing-heer, *aut*, builinger, *pro* bakker, *pistor*, *dominus pistrini*, *cribrationis*; *Gallis adhuc usitata vox*, boullenger, J. R.]
per Cribrum sive Colum exprimere, deur-doen.
Cribro quod separatur purgamentum, siftsel.
CRICETUS, *muris majoris genus*; *animalculum valde mordax & audax*, hamester, hamster *g.sic.*
CRIMEN, sonde, sunde; mishandelinge; exces: crime: tichte: laster: valsch rapport.
Crimen admissum, kas.
Crimen capitale, hoofd-sonde.
Crimen læsæ majestatis, heervaerd.
Criminis reus, hand-daedig; saek-weldig, *vet.*
in Crimen incurrere, een quaet feit be-gaen.
Crimen objectum purgare vel diluere, excuseeren; justifieeren.
à Criminis suspicione se expurgare, sich ter purge stellen. *Criminis expurgatio*, purge.
Crimini non obnoxius, on-schuldig.
Criminalis causa, *quæstio*, *Crimen capitale*, bloedige saeke; hals-saeke; criminele saeke.
Criminale judicium, hals-gerecht; nood-gericht, *vet. sax.* pijnlik gericht, *vet.*
Criminis accusare, *accersere*, aenklaegen; camperlijk groeten, *vet.*
Criminis gratiam facere, remis geven.
Criminari, lasteren; echteren, *vet.* be-liegen; be-draegen; schelden.
Criminosè, lasterlik.
Criminosus, lasterig; scheld-baer.
Criminator, lasterer.
Criminatio, valsch rapport.
CRINIS, haer, hair, hare.
Crinium silva, haer-bosch; bosch van haer.
Crinium defluvium, ruivinge.
Crines à collo animalium penduli, *juba*, maene.
Crinibus aspergere, be-haeren.
Crines discernere, scheelen, scheedelen.
Crines resolvere, ont-hullen.
Crines crispare, *vibrare*, *candente ferro ustulare*, krollen, kruisen het haer.
Crines vibrati, *crispi*, kruis-haer, kraus-haer; gekrolt haer.
Crinitus, ge-haert, ge-hairt; haerachtig; haerig.

Crines pugnando invadere, *crinibus apprehendere*, toppen, tobben, *holl.*
Crinale, krol-priem, krol-ijser; scheel-priem; scheedel-priem; naelde.
Crines ramentorum, spaenen, spaenderen.
CRISPARE, krollen, krullen; kronkelen; kerspelen, *vet.* kerspen; wrinkelen; kruisen, krosen (1); kertelen.
Crispare capillum, *crines*; *calamistro crispare comam*, krollen; kruisen, friseeren, vriseeren (2) het haer.
Crispus, kronkel; kruis; kraus; ge-krolt; ge-kronkelt; kruis-bol; krolle-bol; kerspel; kersp, *fland.*
Crispus capillus, krol, krolle.
Crispata undatim mensa, ge-bloemde tafel.
CRISSARE, kerteren.
CRISTA, kam; struis der vogelen; veder-bosch.
Crista galli, haenen-kam. *Crista inferior sub mento galli dependens*, onder-kam; lelle vanden haen.
Crista plumea, struis.
Crista plumea gallinæ, kuif.
Crista galeæ, helm-kam; helmkam; helm-struis; pluime, pluimagie; pluim-bosch.
Cristatus, gekamt.
Cristas erigere, den haen maeken.
CRITHE, gerste.
CROCIRE, *Crocitare*, graffen; krosen.
Crocitus, raven-geschrei.
CROCODILUS, crocodijl; lindworm, *animal Nili accolis præcipuè cognitum. Abrahamo Ortelio*, lin-worm, *q.* nil-worm, *per metathesin, id est, vermis Niloticus.*
CROCUS, *Crocum*, saffraen, soffraen.
Crocus Sarracenus, *hortensis*, wild saffraen.
Croceus, *Crocinus*, geel; saffraen-geel; saffraen-verwig.
Crocatus, *Croco infectus*, *Croco conditus*, ge-saffraent.
CROSELLA, *Vide*, GROSSULA.
CROSSA, *vulgi*; *bacillum antistitum à summo inflexum*, staf; krootse, *fland.*
CROTALUM, klappe; kleppe; klippe; klabbaerd, *q. d.* klappaerd; ratel; rateel-reep; rateel-spaen; ringkel, *hol. fris.* on-raste.
Crotalum pulsare, klateren; ratelen; klabbaerden. *Vide etiam*, *Crepitaculum.*
Crotalus, *homo loquax, sonorâ admodum & tinnulâ voce perstrepens*, kleppenter; rateler; snaterer.
CROTINUS, bresilien-hout.
CROTYLUS, (1) krol, krolle, *(inquit Adr. Junius in Commentario de Comâ) est crinium utrinque in acutum intortorum plexus, qui viris attribuitur*: moustache.
CRUCIATA, *herba*, *vulgi*, kruisette; kruis-wortel; maedelger.
CRUDUS, rouw, rauw; on-rijp; on-gesoden; on-verdouwt, on-verdouwelik.
Cruditas, on-ver-douwelikheid.
Crudelis, rouw; straf; wreed, wreid; vinnig; fel; on-menschelik.
Crudelis corde, steen-hert; steenhertig.

(1) *Etym.* Krosen. *Crocire.*
(2) *Etym.* Vrieseren.

(1) De afschrijver van Kil. heeft zich verkeken: l. *Crobylus* (κρωβύλος), zoo als het in het *Etym.* onder « Krol » staat.

Crudeliter, on-menscheliken; fellik.
Crudelitas, wreedheid; vinnigheid; felheid; on-menschelikheid.
CRUMENA, borsse; buidel; tassche, tessche; sakkel, *vet.* sekkel, *g. s. s.*
Crumena vacua, platte borsse.
Crumenula acicularia, herteken.
Crumenarius, tasch-maeker; borse-maeker.
Crumeniseca, borsen-snijder.
CRUOR, bloed; swart bloed, *proprie.*
Cruentare, *Cruore inficere*, bebloeden.
Cruentus, *Cruentatus*, *Cruore respersus*, *maculatus*, bloedig; be-bloedt.
CRUS, *crura*, been, beenen. *Crus, pars infra genua ad pedes usque, constans tibiâ ac surâ*, schenkel; schonk, *holl.* onder-schenkel.
Cruris anterior pars, *Cruris os suræ oppositum*, schene, scheene; scheen-been, scheen-pijpe.
Cruribus nanis, *qui crura habet brevia*, hukker, hukkerken; kortbeen; neder-eersig.
in Cruribus posterioribus quadrupedum flexura, achter-boge; slaegel.
Crurum vena fæculento sanguine distenta, kramp-ader.
Crura distendere, *Crura divaricare*, *vel diducere*, scherde-beenen; waeibeenen (1); gerde-beenen.
Cruralis fascia, hose-band; kousse-band; wagge.
CRUSTA, *Crustum*, *Crustulum*, korste; schorsse; schaele, *q. d.* schelle; barke; borke; rinde, *sax. sic.* be-setsel; plaester.
Crusta marmorea, marmsel.
Crusta murorum, be-setsel van mueren ende wanden.
Crusta terræ, *vel soli*, scholle; rusch; scholpe, *fland.*
Crustula lactis, velleken op 't melk.
Crusta, *Crustula*, *vulneris*, *ulceris &c. Crusta quâ obducitur vulnus*, *ulcus*, rappe vande wonde; seer, seerken; roof, rove, roef, roofken, roefken vande wonde.
Crustare, plakken oft besetten met leem, kalk; plaesteren; pleisteren; plijsteren; be-plakken, beplekken; be-korsten.
Crustatus, *Crustosus*, ge-korst; korstachtig.
Crustarius, *qui parietes argillâ incrustat*, plakker; leem-plakker; plaesterer; be-setter.
Crustam sive Crustum demere, ont-korsten.
Crustum, hachte; krappe; stuk; palt, *sax. sic. fris.* stuk, palt, broods, *frustum præcidaneum panis.*
Crustulum, *Crustulata*, *æ*, koek; pannen-koek; toerte; boonken; knap-koek, *sax. sic. holl.* oblije, ouwel; oblaet, *vet.* morstelle, morstelleken; waefele; noele, nole, *sic. vulgo enim*, *Nebula.*
Crustulum bicorne, scher-moelie, scharp-moelie, *lovan q. d. crustulum undique acutum.*
Crustulum mellitum, seemken; seem-koeksken.
Crustulatum, pasteie.
Crustularius, koek-bakker; oblijbakker; pastei-bakker.
CRUX, kruis; galge; gerecht; gericht; hapaert, happaert.
Crux, *Cruciamentum*, *Cruciatus*, *id quod nos torquet, affligit, cruciat*, kruis; pijn, pijne, pijninge; marter; beulije, beulerije; plage; torment.

(1) Ontb. bij Kil. misschien te l. Maeibeenen. Vrg. *Etym.* Maey-voeten. *In exteriorem partem pedes flectere*, *instar messoris.*

Crux lignea anchoræ, kruis-hout; anker-hout.
Cruciformiter, *in modum Crucis*, kruis-wijs.
Crucis signo annotare, kroiseeren.
Crucis signo munire, kruissen ende segenen met het teeken des kruis.
Crucifigere, *Cruci affigere suffigere*, *in Crucem tollere*, *agere*, kruissen; op-noopen. (1)
Cruciare, *Cruciatu afficere*, kruissen; pijnen, pijnigen; plagen; quellen; folteren, *ger. sax.* tormenteeren.
Cruciabilis, pijnlik.
Cruciarius, *Cruce dignus*, halfgehangen; galg-aerd; galgen-aes, galgen-kost; raven-kost; galgenknepel; galgen-lap; galgen-strop, galgen-strik, *q. d. laqueus patibuli*, *laqueus nexilis suspendiosi*; galgenvogel.
Cruciger aureus, kruisaet.
Cruciger argenteus, *Cruciatus*, kruisser, *g. s. s. nummulus argenteus duplicis Crucis figurâ insignitus.*
CRYPTA, een hol; spelonke; krocht, krochte; krofte, krufte, klufte, kluchte.
CRYSTALLUS, *Cristallum*, kristael, kristaelijn.
CTENIATRUS, maerschalk.
CTENES ANTERIORES, *incisorii*, boter-tanden; snij-tanden.
CUBARE, liggen; neder-liggen; koetsen.
Cubitu surgere, op-staen vanden bedde.
Cubiculum, *Cubiculum dormitorium*, kamer; slaep-kamer; celle; dormter.
Cubiculum minus, *thalamo vicinum*; *Cubile interius*, vertrek-kamer.
Cubiculum pensile, hangende kamer.
Cubiculum hospitale, gast-kamer.
Cubiculum nuptiale, staet-kamer.
Cubile nauticum, koie in 't schip.
Cubile sive cubiculum naucleri, *navarchi*, kajute, kaiuite.
Cubile, *Cubicularis lectus*, bedde; slaep-bedde; slaep-stede; lig-stede; koetse; slaep-banke; slaep-sele; lolle-banke, *zel.*
Cubile ferarum, * *pecorum &c.* — nest; leger der dieren; ligger; leger-nest der dieren; litier der beesten; nacht-leeger; rijsseler.
in Cubiculo asservare, *includere*, kameren.
Cubiculo inclusus, gekamert.
Cubile alterius temerare, een anders wijf be-slaepen.
Cubicularius, *à Cubiculis*, *Cubiculo præfectus*, kamerling. *Cubiculariorum decurio*; *qui præest Cubiculariis principis*, opper-kamerling.
Cubicularius batillus, *instrumentum æneum in quod conjectis prunis ardentibus excalefiunt lecti*, bed-panne; bed-stove.
CUBITUS, arm-boge, elle-boge; *Cubitum*, elle, elne; cubit.
Cubiti quatuor, klafter, *ger. sicamb.*
Cubital, elle-boog-kusken.
CUBUS, *figura ex omni latere quadrata instar tesseræ*, teerling.
CUCUTUS, *avis*, kokkok; kuikuk; kuikuik; kokuit-vogel (1); gugger, gukker, *ger.*

(1) Hs. L. met het *Etym.* « op-knoopen. »

(1) *Etym.* « Kockwt-voghel, » *fland.* Kuyckuck, Kuyck-kuyck. *Sicamb.*

Cuculi flos, Vide, Flos Cuculi.
Cuculi panis, Officin. kokkoks-brood, *quòd vel Cuculus avis eo vescatur, vel quòd hoc erumpente florentéve vocem ea auis potissimum edat.*
Cuculi os, os caudæ, stiet-been; steert-been.
Cuculus, piscis, gobio congener, see-haen.
CUCULLUS, *Cucullio, Cucullus humeralis,* kappe; kapruin; kovel, *&* kovel der vrouwen; hals-kappe, *vet.* hals-kleed. *Cucullus,* kappeken; kapruinken.
Cucullus humeralis lugubris, oculos faciémque obstruens, bo; nol; rouw-kapruin; tote; bijl.
Cucullatus, kappaerd; kap-man.
Cucullus, huisken van peper oft andere kruiden, poeder *&c.* horenken; kruid-horenken; papieren-horenken; peper-huisken; poeder-huisken; papieren-huisken.
CUCUMA, *vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum,* forneis; warm-ketel; heet-ketel; lauwer, *fland.*
CUCUMER, *Cucumis,* konkommer; flesche, *sicamb.*
CUCUPHA, *vulgi,* slaep-mutse; kap-mutse.
CUCURBITA *lagenaria, tumido Cucurbita ventre, Propertio* (1), kauwoorde, kouwoorde; veetse, *vet.* flesch-kauwoorde; kalebasse.
Cucurbitula amara cathartica, Colocynthis, koloquinte; quint-appel.
Cucurbita, Cucurbitula, horenken oft koppe; wind-busse; ventose; laet-busse; kop; kop-horenken; busse; schrep-koppeken.
Cucurbitulam admovere, koppen; laeten met koppen.

(1) IV. 2. 42.

CUCURRIRE, kraeien; kaekelen; kokkeloeren.
CUDERE, smeden; slaen, slagen; hameren; beelden; kippen.
Cudere nummos, argentum, aurum, &c. munten.
CUDO, top-huive.
CUIUSMODI, welker-hande, welker-lei; wie-danig; hoe-danig; hoe-daen, hoe-gedaen, *fland.*
CULCITRA, *sive,* CULCITA, *Culcitra stramentitia, lanea, tomentitia &c.* bolster; kulkt; pole, poluë, pulwe; onder-bedde; vlok-bedde; mattras; poke; tijke.
Culcita plumea, veder-bedde; pluimetse.
Culcita stramentitia, bulte, bulkt; stroo-sak.
Culcita vilis, talp.
Culcitarum farctura, bed-vulsel.
Culcitrarius textor, tijk-wever; kulkt-maeker; bedde-maeker.
CULEX, mose, meusie; mugge.
Culex vinarius, wijn-mugge; wijn-vliege.
Culicilega, motacillæ aviculæ genus, vliegen-vanger; vliegen-steker, *sax.*
CULINA, kokene, keuken; pisel, pijsel, *fris.* (1)
Culinæ præfecta, ministra culinaria, koken-jongwijf; koken-wijf; koken-maerte.
Culinarium opus, koken-werk.
Culinaria eluvies, koken-waeter; schotel-waeter.
Culina nautica, kabuise, *sax. sicamb.*
Culinæ sectator, kokin. (2)

(1) Gelijk het fr. poêle van het lat. *Pensile (*t. w. *Cubiculum)* afkomstig. Vrg. bij Scheler POÊLE en ETUVE.
(2) *Append.* « Cockin ». Voor het fr. Coquin worden bij Scheler niet min dan zes afleidingen opgegeven.

Culinâ fovere, nutrire, keukelen, kokelen.
Culinaria opera facere, schommelen.
CULLEOLA, *cortex viridis putamen nucis ambiens,* bolster; sloester, snoester; not-bolster; not-booste; not-schelle; not-sloester.
Culleolas demere, sloesteren; snoesteren; ont-snoesteren.
CULLEUS, *Culleum,* lederen-sak. (1)
Culleus, voer oft voeder wijns.
CULMEN, sop, top, tsop; kappe; timmer, timber; roef, *vet.*
Culmen, veurst, vorst [*Hinc fortè Tegulæ superioris Culminis,* vorsten, vorst-pannen, F. R.]
Culmen, stroien-dak. (1)
Culmen tecti, dak-schoove. (2)
Culmen domus, worminge, wormene. *Culmen summum domus,* schoude, schaude, schauwe: *Virg. & jam summa procul villarum culmina fumant. Culmen domus, seu, altitudo anterior in acumen surgens pyramidale,* spits op-gaende gevel.
CULMUS, halm; stroo-halm; stroo-pijpe; koren-halm; dak-riet.
Culmi nodus, halm-knoop.
CULPA, sonde, sunde; schuld, schoud; mis-daed; broke, breuke; boete; ver-grijpinge; mis-handelinge; bolgenschap, *vet.* faute, foute; offensie.
Culpa mea ipsius, mijns selfs schuld.
Culpa propria, eigen schuld.
Culpa per imprudentiam admissa, mis-val.

(1) Hs.
(2) *Etym.* Dack-schoove. *Stramen tecti, culmen.*

Culpam committere, ver-beuren; ver-boren; ver-breuken, ver-broken.
in Culpâ esse, Culpam rei sustinere, Culpæ aut crimini subjici, teneri, obnoxium esse, schuldig oft mis-dadig zijn.
Culpâ eximere, à Culpâ purgare, on-schuldigen; ont-schuldigen; excuseren.
Culpæ exsors, expers, on-schuldig.
Culpam à se amoliri, sich ter purge stellen. *Culpæ amotio,* purge.
Culpam redimere, broke be-taelen.
Culpæ damnare aliquem, schandaliseeren.
Culpam remittere, gratie doen.
Culpæ alienæ dispendium in se recipere, goed doen de schaede.
Culpam in aliquem transferre, conferre, derivare, rejicere, impingere; Culpam alicui assignare, steken, oft leggen, de schuld op iemanden; op-leggen.
Culpare, Culpam impingere, schelden; lasteren; be-schuldigen; wijten; echteren. *Culpam objicere, exprobare,* ver-wijten. *Culpatio, Culpæ adscriptio, attributio,* wijte.
Culpare falsò, be-liegen. *non Culpatus falsò,* on-belogen.
Culpabilis, schuldig, schoudig; scheld-baer, schuld-baer.
CULTER, mes; messer; mets; op-steker; sahs, *sax.* poke; knijf, [*hinc fortè* knevelaer J. R. *sed hoc potiùs à* knevelen, *colligare &c.* F. R.]
Cultri lamina, lemmer; klinge.
Cultri acies, waete, wette van het mes; het scherp van een mes.
Culter quo calceolarius corium incîdit, calceúmque format, schep-mes.
Culter concisorius, kap-mes; hak-mes; scherf-mes.

Culter escarius, eet-mes; snijd-mes; snijder; brood-mes.

Culter Pragensis, Pragæ in Bohemia confectus, Pragenaer. (1)

Culter putatorius, snoei-mes; snijd-mes.

Culter, Cultellus, rasorius, tonsorius, schaers, scheers; scheer-mes; schaef-mes.

Culter sutorius, krom-mes; schaef-mes.

Culter venatorius, weid-mes; goedesie (2), goedse.

Cultellus scriptorius, vulgo, Cultellus pennarius, penne-mesken; schrijf-mesken.

Cultellaria theca, Cultri vagina, scheede; scheide; koker; messen-koker.

Cultrarius faber, mes-maeker.

CULTUS, schoonheid; *quibusdam* schoonte; hegeninge; gehaven (3); cieraet, cieringe, ciersel; ornement.

Cultus luxuriosus, uit-wendigheid.

Cultus corporis, habijt.

Cultus, dienst, dienst-bedieninge; reverentie.

Cultus divinus in templis, kerk-bruik.

Cultus Dei vanus & inanis, aver-geloove; over-geloove; superstitie.

CULULLUS BETULACEUS, berken-mei, *pro poculo : solebant autem ex fago fieri. Fabricata fago Pocula quâ cava sunt, flaventibus illata ceris. Ovid. Metam. 8.* (4) *Pocula fagina, cælatum divini opus Alcimedontis, lenta quibus torno facili superaddita vitis &c. Virg. Ecl. 3.* licht-aersken, *sicamb.*

Culullus fictilis, gloie-pot.

Culullis urgere, be-kruisen, be-kroesen.

CULUS, aers, aers-gat; motte; koie; set, *fland.*

Culum vibrare, wring-aersen.

Culum in sublime jactare, werpel-aersen.

Culus avium, stiete; prikkel, priker, *fland.*

CUM, met, mit, mede, med; saemen, te saemen, t'saemen; saementlik; saemt, *fris.*

Cùm, meds, mids, meds dat, mids dien dat.

Cùm, aen-gesien dat; naedemael dat; ge-merkt; aen-gesien.

Cùm maximè, aller-meest.

Cùm, als; wanneer; wan; wen, *g. s. s.* dat; *tempus veniet cùm, dies erit cùm*, den tijd sal komen dat; ten tijde dat.

Cùm, doe, doen. *Cùm primùm*, so haest als.

Cùm, so; *Cùm respicio, Cùm respicerem*, so ik om-sie; soo ik om-sag.

Cùm, tum, so, soo : *Cùm illucescet, tum hoc fac*, als 't daget, so doet dat.

CUMERA, koren-kiste.

CUMINUM, comijn.

Cumini sector, splijt-mijte; droog-korste, *q. d. crustum aridum edens;* gorten-teller, *q. d. alicarum numerator.*

Cumini sectio, hair-klovinge.

CUMPRIMIS, veur-nemelik.

CUMULUS, hoop; masse, mas, *Becano;* rok, *vet.* trop, *fland.* tas; ge-tas.

Cumulare, hoopen; stikken.

(1) Vrg. bij Schuermans, « LIERENAAR, een klein toevouwend (?) mes dat te Lier gemaakt wordt. (Brab. Antw. Kemp.) »

(2) *Etym.* Goedsie.

(3) Hs. L. « Gehavent, *Cultus* » deelw. van « Havenen » *fris. sic. Comere, ornare, colere.* » De bewerker heeft dit deelw. voor een zelfst. nw. genomen.

(4) VIII. 669.

Cumulatus, gehoopt.

Cumulator, hooper.

Cumulatim, in Cumulum, over-hoop; hoopelinx.

CUNÆ, *Cunabula*, wiege; kinder-wiege; talp.

Cunas movere, wiegen.

Cunabula, kinder-bindsel; kinder-doekskens; loeier, luier; vaesche. vesche, veschie; bondsel, bundsel; windsel; swachtels. *à Cunabulis*, van jongs af.

CUNCTARI, beiden; draelen; ver-beiden; ver-toeven; ver-trekken; suimen.

Cunctans, langsaem.

Cunctari, Cunctanter agere, lunderen, lunteren, lenteren; loteren, leuteren.

Cunctanter, draeliglik; langsaemlik; lammelik; ge-makkelik; ge-makkiglik; ge-maksaemlik; met goede moete.

Cunctatio, ver-trek; lunderinge; lunteringe; loteringe; draeligheid, draelinge.

Cunctator, Cunctabundus, lunderer, lunterer, lenterer, loterer; langsaem; draeler, draelaerd, draelig; ge-maksaem; semeler; sukkeler.

CUNCTUS, al, alle; gants, gantsch; aller-malk, *holl. Cuncti*, alle-gader.

CUNEUS, wegge, wigge; beitel; klief-beitel; hout-beitel; speke, speeke, *vet.* kiel. *s. s. fris.* swikkel, *sicamb.* plugge.

Cuneolus, trek-nagel; teug-nagel.

Cuneolus, wieke; wond-wieke.

CUNICULUS, conijn; robbe, robbeken.

Cuniculus junior, lampraes, lamp-reel, lampraesken. *Cuniculus mas, admissarius, emissarius, initor, lascivus*, rammeler, remmeler; rijder.

Cuniculus femina; mater quæ fœtus gratiâ alitur, voie.

Cuniculis occidendis baculus, hasen-kneppel.

Cunicularium, waerande : renne van conijnen.

Cuniculus, gang onder d'aerde; sluip-hol; sluipsel; mijne, mine, mijn-kuil; onder-graevinge, *præcipuè de militari, cuius species*, loop-grachte.

Cuniculos agere, mijnen, mineeren; onder-graeven; onder-mijnen; pionnieren; spaedenieren, spaienieren, *fland.*

Cuniculus adversus, obliquus, transversus, contrarius, tegen-mijne; contre-mijne. *Cuniculos hostium transversis cuniculis excipere, obviam ire cuniculis*, tegen-graeven; tegen-mijnen; contramineren.

Cunicularius, onder-graever; pionnier, pionier; schants-graever, *Cunicularis, Cuniculorum fossor, Vide, Pedes.*

Cuniculus subterraneus, metallicus, mine; mijn-kuil; stolle, *sax. sicamb.*

Cuniculos agere, mijneeren, * berg-werken — stollen drijven, *sax.*

Cuniculus subterraneus ex quo aurum effoditur, berg-gang.

Cuniculi rei metallicæ præses, hoede-man, *sax.*

CUNILA, *herba*, keule; hof-kunne; hoener-vulsel.

CUNNUS, kerte, *fland.* kerf; kutte, *ab incisurâ aut crenâ;* vrouwelikheid; fotte, *vet.* futfutte, *sax. sicamb.* poort.

CUPA, *Cuppa*, kuipe; keeuwe, *vet. fland.* (1) balie, *s. s. fris.*

(1) *Etym.* Keeuwe. *ger. sax. fris.* j. Kouwe. *Fauces.* Keuwe. *vet. fl. Cupa, dolium.*

holl. Item kop, drink-kop; koppe; schaele, *hinc,*

Cupula, *officin.* eekel-schale; eekel-schelpe.

Cupa vinaria, wijn-hoede; wijnstande; wijn-pijpe; wijn-vat; toe-last.

Cuparius, vulgi, kuiper.

CUPERE, geren, geeren; be-geeren; oeveren, uveren; wenschen, wunschen; greten, greiten, greiden; willen.

non Cupere, ont-beren.

Cupidus, geerig; gierig; be-geerig; be-geerlik; graeg; gretig, greetig, greig, greitig; keurig; nasscher, *fland.* siek, *in compositionibus. Vide, Amans.*

Cupidus sui commodi, baet-soeker; baet-soekig.

Cupidus gloriæ, honoris, eergierig.

Cupidè, be-geerliken; nasscherlik, *fland.*

Cupiditas, Cupido, lust, lost; be-geerte, be-geerlikheid; nasscherheid, *fland.* liefde, *&*, *Cupidine languens, in compositionibus* siek; *Vide, Amans.*

Cupidine incendi, waeter-loopig zijn; waeter-bekken. *Cupidine incensus,* waegen-loopig (1); waeter-loopig; waeter-bekkig.

Cupes, lekker, lakker; lakker mensch; lekkaerd; snoeper; smetser.

Cupidinis forum, Cupidinarium forum, snoep-merkt; slik-merkt, slik-markt, *sax.*

Cupedia, orum, & Cupediæ, arum, snoeperij; slik-brokke; snikkel-brokke; slokkel-brokke; lekkernije; lekker-beetken; snoesteringe, snuisteringe.

Cupediis impendere, pecuniam insumere, ver-snoepen; ver-lekkeren sijn geld.

Cupedinarius, Cupediarum venditor, braeder; braederij-houder; pastei-bakker; vivandier; *etiam,* lekker-beetken.

CUPRESSUS, cipresse; cipresse-boom.

Cupressi nux, pilula, sive globulus, cipres-not.

CUPRUM, koper.

Cuprea lamina, koper-blek.

Cupreus, Cuprinus, koperen, van koper.

Cupreum filum, koper-draed.

CURA, sorge; sorg-vuldigheid; achte, achtsaemheid; pliet, *vet.* gaie, gade; roek; goom, goem; veur-sorge; regard.

Cura, Cura gravis, swaerheid, swaerigheid; swaernisse; be-swaer; be-swaernisse; melancolije.

Cura, kure, *vide post Curatio.*

Curis implicari, constringi, be-hangen zijn met sorgen.

Cura affectus, be-sorgt. *Curam rerum gerens,* achtsaem. *Curâ alicuius rei premi,* be-gaen zijn met eenige saeke.

Curæ expers, negligens, sorgeloos; on-besorgt. *sine Cura,* gauweloose-lik.

Curæ & timoris expers, on-duchtig.

Curiosus, sorgsaem; sorg-vuldig.

Curiosus, veur-wittig.

Curiosus, keurig; neus-wijs; konnig, kunnig; nauw-pointig; sinnelik; kurieus.

Curiosus & molestus, plus justo curiosus, sorig, seurig.

Curiosus nimis in re levi, Curiosus rerum frivolarum, semeler; semelachtig, *metaph.*

---

(1) Eene vergissing. *Etym.* Waeghen-loopig peerd. *Equus furens, indomitus, currum raptans. Vide* Hollen.

Curiosus cibi, kips, kies, kiem; keusel-betig.

Curiosè, sorg-vuldiglik.

Curiosè, sinnelik; puntiglik.

Curâ exactissimâ factus, puntiglik, sinnelik gemaekt.

Curiositas, kurieusheid; sinnelikheid.

Curare, Curam habere, gerere; Curæ habere rem aliquam; Curam alicui rei impendere vel intendere, achten; achte hebben, nemen oft slaen op eenig ding; vraegen nae eenig ding; sorgen; be-sorgen; ver-sorgen; veur-sorgen; gade slaen; be-stellen; goomen, *vet.* goom, goem nemen, *helvetiis* gaumen; passen, letten op eenige saeke; be-schikken; waer-nemen; roeken, rochten, ruchten; schaffen; geisen, *vet.* plegen; waeren, waerden, *vet.* plien, *vet.* soliciteeren; regard nemen. *Curare, Curam alicuius rei in animo habere,* kreunen; be-kreunen; be-kronen.

Curare munus, officium, provinciam, &c. be-dienen; be-wind hebben; vogten, *vet.*

Curare commodè, harken, herken.

Curare diligenter & studiosè, be-neersten; be-neerstigen; be-ernsten; be-ernstigen; ijveren, be-ijveren.

Curare fieri, doen doen; doen maeken.

Curare literas sigillo obsignandas, de brieven doen segelen.

non Curare, niet vraegen nae eenig ding; niet passen op eenige saeke; ver-suimen. *non Curat quid dicat,* hem en roekt niet wat hij seidt.

Curare aliquem, iemanden houden ende ont-haelen.

Curare, Curationem adhibere, meesteren; heilen; heelen; genesen; gesond maeken.

Curare vulnus, be-gaen (1) de wonde.

Curatus arte medicâ, gemeestert.

Curatio, Cura, kure; meesterije.

Curare, peisteren, pesteren. (2)

Curare corpus, cutem, cuticulam; goede dagen hebben; baekeren; smeeren; den balg vullen; brassen; chieren, *fland.* goede chiere maeken. *bene Curatâ cute homo,* smeerbuik.

Curator & Curator operis, toesiender; op-siender; schaffenaer, schaffer; pleg-vader; goomer, goommaer; bewind-hebber; be-sorger; veur-sorger; ver-sorger; be-schikker; achter-waerder.

Curator pupilli, qui loco tutoris pupillo datur, onder-vogdt; be-sorger; *quibusdam etiam,* vogd, voogd.

Curator causarum, soliciteerder van processen.

Curatores Aggerum, Vide, Aggerum Cur.

Curatio, be-wind.

Curationem deferre, be-velen.

sub Curatione degere; alienâ Curatione teneri, ver-momboort zijn.

Curia, vulgo Camera, kaemer; raed-kaemer; koert.

Curia, stad-huis; raed-huis; schepen-huis.

Curia consiliaris, recht-kamer; raed-kamer; hof-raed; hof; hof-banke van recht. *Curiæ jus,* hof-recht.

Curia rei clientelaris, leen-hof.

Curia, senaet.

Curia supremæ juris dictionis, parlement.

---

(1) *Etym.* : « Be-gaeden de wonde. *Curare vulnus, vet.* » Vrg. in het Ned. Wdb. 122 de aanteekening bij « Gaden ».

(2) Van het o. fr. paistre, dus eigenlijk voeden.

Curia, wijk ; blok-wijk. *Curiæ magister*, wijk-meester ; bon-meester ; blok-meester.

Curia, collegium, contubernium, gulde, gilde ; sunft, *ger. sax. Curialis*, gilde-broeder.

Curia mercatorum, logie, *fland. brug.* borse. *Vide etiam, Domus publica.*

Curia & apud vulgus Ecclesiast. Cura, prochie ; kerst-pel, *q. d.* kerst-poel.

Curialis, eiusdem fani consors, prochie-woonder ; eender prochie.

Curia, &, Curionatus, prochiaenschap ; persoonschap ; cure ; pastoorschap.

Curio, sacerdos Curiæ præfectus, Curatus, vulgi, prochiaen ; par-heer (1) ; kerk-heer, *vet. sicamb.* pastoor ; plebaen ; persoon ; cureit, *vet.* kerst-pel-man ; kerst-pel-pape. *Curio maximus*, paus.

Curionis ædes, priesteragie ; wissender ; weeme, *sax. sicamb.* (2)

CURCULIO, *Curgulio*, kalander, kallander ; koren-worm ; koren-keffer ; koren-milwe ; munk ; wevel, wevel-worm ; klabbot ; klabbot-worm.

CUREA, *vulgi, turunda Accipitrum*, ge-welle : *Vide, Accipitrum.*

CURRERE, *Cursare, Cursitare*, loopen, draven ; trotten ; rotsen ; rutsen ; runnen, rennen ; rannen, *vet.* rinnen ; ketsen, kitsen ; drabben ; iachten.

Cursitare, assiduè Cursitare, posten.

Currere ; Currere pedes, pedibus, lakkeien.

Cursitare ultro citròque, drillen, drielen, trillen.

Cursitare, huc & illuc discurrere, volitare, vleggeren, vliggeren, fliggeren ; over ende weer loopen ; hengelen, *holl.*

Currere deorsum, af-loopen.

Currere latè divaricatis pedibus, schrikken, schrekken, *Becano.*

Currere cum impetu, effusè & profusè Currere, randuinen.

Currere saltuatim, graduatim, cursu rotundo, galoppeeren. *Cursus gradarius rotundus*, galoppe, waloppe ; vlieg-walop, *fland.*

Currendo prævertere, Cursu antevertere, veur-loopen. *Cursu insequi*, nae-loopen.

Currere stadium, in stadio, Cursu certare, contendere, te wedde-loop loopen ; om 't seerste, om het seerste loopen.

Currendi certamen, baere ; baeren-spel & de baere jaegen, *Cursu certare, cursu ad metas contendere.*

Cursus, Cursura, loop ; draf ; trot ; drave, dravinge ; dril, tril ; koers.

Cursu eripere, ont-jaegen.

Cursu evadere, ont-rennen.

Cursu exhaustus, fatigatus, &c. af-gedreven ; af-gement ; af-gereden.

Cursor, looper ; trotter ; renner : lakkeie.

Cursor armillatus, pegasarius, post ; post-bode.

Cursorum præfectus, vulgo Magister postarum, post-meester.

Cursim, al loopende ; loopens ; lochtiglik.

Cursator, discursator, vagè currens, kitsig, ketsig.

---

(1) *Etym.* « Par-heer, *ger. sax. fris. sic.* j. prochiaen. » Vrg. het n. hd. Pfarrer.

(2) Het *Etym.* voegt er nog *fris.* bij en verzendt van Wissender naar « Weeme, *sax. fris. sic.* j. priesteragie. *Domus parochi.*

Cursorius, loopig.

Cursus aquæ, amnis, fluvii, stroom, strom.

Cursus marinus, see-vaerd.

Curriculum, loop ; loop-plaetse ; koers ; karre, karrijne, *vet. fland.* wedde, *sax.*

Curriculum equorum, ren-baene, ren-plaetse ; balie ; kouter, kauter *fland.* quarrier, karrier.

Curriculo, al loopende ; loopens.

Currus, wagen, *quòd inter duos axes longo ductu pendens quodammodo libretur tremátque sub pondere, Becano ;* karre ; karrijne, *fland.*

Currus ad itinerum commoditatem celeritatémque comparatus ; Currus quadrirotus, hitsig-wagen ; hessig-wagen, *Becano.*

Currus minor majorem præcedentem sequens, volger.

Currus cameratus, over-dekten wagen.

Currui tegendo teges, sive tympanum, huive ; wagen-huive ; huive vanden wagen ; witte ; wite vanden wagen, *fland. quòd ex linteo albo plerumque constet.*

Currus duarum extremitatum fulcrum sive sustentaculum, wagen-ronge. *Vide etiam*, TRABALE.

Currus spondæ, structura lateralis, scalæ, waegen-leeren ; leeren vande wagen. (1)

Currus conductitius, huer-wagen.

Curru vehi, rijden te wagen.

Curru descendere, af-sitten vanden wagen.

Currum regere, rollen.

Currum equis jungere, Curru, vel ad Currum equos jungere, in-slaen, in-spannen de peerden.

Currum evertere, om-werpen den wagen.

Curruum consertorum extemporaneum propugnaculum, wagen-borg ; wagen-schantse.

CURRUCA, gras-mussche ; gras-vogel ; koren-vogel ; gorse, *germ.* geel-gorsse ; geel-gersse ; & *metaph. adulteræ maritus, Curruca, alienos liberos pro suis educans*, hanne ; kokkok ; horen-drager.

CURTUS, kort, kurt ; on-lang ; kortout ; kortoutken.

Curtare, korten ; schrooden, schroien.

Curtipendulum malum, pyrum, &c. kort-stele ; kort-steelken.

CURVUS, krom.

Curvare, krommen ; bukken ; boogen ; bogen, buigen, buegen ; neigen ; stoepen ; stuipen ; kroken, krooken ; blaeien.

Curvatus, gekromt ; gebogen.

Curvare arcum, cornu, spannen den boge ; in-trekken den boge.

Curvamen, Curvatura, Curvitas, kromte ; broke, brooke ; bocht, bucht ; kroke, krooke.

Curvatura semicircularis, bogel, beugel.

Curvilinguis, vulgi, span-aderig ; krom-tonge, krom-tongig.

Curvipes, krom-voet, krom-voetig ; krom-been ; slim-been.

CUSPIS, spits, spitse ; punt, punte, point, pint ; pinne ; tap ; oort ; spriet.

Cuspis hastæ, spies-ijser ; pijk-ijser.

Cuspis ligulæ, maelie vande nestel.

Cuspidis ictus, steke.

Cuspidare, priemen, *vet.*

Cuspidatus, gepriemt ; spits, spitsch, spitsig.

CUSTOS, waerder ; be-waerder ;

---

(1) Hs. — *Etym.* Leere van den waeghen, j. waeghen-leere.

waerdein; achter-waerder; hoeder; be-hoeder; be-houder; goomer, goommaer : veur-weser, *sax. sicamb. id est* schaffenaer : contre-rolleur.

Custos, Custos vigil, wachter.

Custos, gardiaen, *vet. hinc, Præpositus Minoritarum,* gardiaen vande Minderbroeders, *vulgo, Gardianus.*

Custos templi, Custos sacrorum, koster, kuster; kerkenaer, *sax. sicamb.* sacristij-meester.

Custos saltuum, bosch-hoeder.

Custodire, waeren, waerden, *vet.* be-waeren; ver-waeren; achter-waeren; waerandeeren, garandeeren; wachten; hoeden, hueden; be-hoeden; houden, hauden; huiden, *vet.* schutten; bergen, borgen; hegen, hegenen; goomen, *vet.* goom, goem nemen; *helvetiis* gaumen; salveeren; contrerolleeren.

Custodiendum dare, te be-waeren geven; *q. ad Custodiendum, in Custodiam.*

Custodia, waerde; warde; garde; gaerde; ge-waere; ge-weere; be-waeringe; be-waernisse; waerande, *vet.* hoede, huede *(super Custodiam stare,* op sijn hoede zijn) hutte, *vet. sax. sicamb.* be-hoed; be-hoedenisse; ont-houd; gaie, gade, wachte; waeke; goom, goem; custodie; contrerol.

Custodia, ge-vangenisse, ge-vangen-huis; prison. *Custodia lignea,* gioole inde kerker; vangen-stok.

Custodiarum sumtus, steen-kosten.

Custodia publica, vrunte, vroente; frone; fron-gewalt.

Custodia libera, publica, schut, schutte, schot; sauve-garde.

Custodia ad portas, schild-wachte.

in Custodiam alterius se tradere, in sauvegarde sich selven geven oft stellen.

Custodiâ clausus, gevangen man; prisonnier.

Custodiæ militari locus deputatus, hoef-slag, *holl. sicamb.*

Custodiis retineri, servari, gevangen sitten. *in Custodiam dare, tradere, trahere,* vangen; gevangen nemen, setten.

CUTIO, soeg, seug; pisse-bedde, *holl.*

CUTIS, huid; vel; schelle; balg. *Cuticula,* velleken; vliesken.

Cutis capitis, swaerde vanden hoofde.

Cutis contractio, fronsse, fronssele.

Cutis veteris renovatio, ver-vellinge.

Cutis, aut pellis, pilo ademto, præparatæ superficies, Vide, Corii.

Cutis fœdatio serpens cum pruritu, kamanterije; kamantigheid; rabbouds krauwsel.

Cutis & Crinium exstirpatio; Corii & capilli, seu Cutis & Crinium pœna, stoepe, *vet. sax. sicamb.* stuipe; huid ende haer-straffe. *Vide,* PŒNA.

Cutis porcina, swaerde.

Cutim suâ sponte remittere, ploten, *fland.*

Cutem mutare, ver-vellen.

Cutis summæ infectio & asperitas cum pruritu non levi, haer-worm.

Cutis rubidæ aspredines, seu fervidæ eruptiones, rood-jonk; rood-hond; rood-jook; rood-vonk.

in Cute efflorescere, Cutis fervidâ eruptione extuberare, uit-slaen.

Cutim novaculâ levigare, Cute tenus abradere, schaers af-scheeren.

Cutim, seu Cuticulam curare, Vide, Curare cutim.

Cuticulares meatus per quos sudor erumpit, sweet-gaetkens.

CYANUS, *flos,* koren-bloeme; roggen-bloeme.

Cyanus, Cyanos, gemma, coloris cærulei, lapis Turcinus, turkois *à colore qui Italis* Turcino *.i. cœli* (1) : *quibusdam,* saffier.

Cyaneus lapis, lasur, asursteen.

Cyaneus color, berg-blauw; donker-blauw; peersch.

CYATHUS, beker; bekerken; kroes; nap; roomer; gobelet.

Cyathus minoris, mensuræ, uperken; baduit, *vet.* sleepken *hol. sicamb. zel.*

Cyathus, unus & dimidius, roomerken dranks.

à Cyathis, schenk; schenker; nap-houder, *vet.*

Cyathissare, Plauti, (2) schenken.

CYBISTER, tuimeler; guicheler, kokeler; jongleur, jougleur, *fland.*

Cybisterem agere, tuimelen; sterte-bollen; steerte-bollen.

CYCEON, suipen; kandeel; moeder-sog; moeder-soort; quaed-beleid, *fland.* waerme-sante, waerme-jaute; waerme-gifte *fris. q.d.* θερμόδωρον, (3) *calida missio, calidum donum; Missile vett.*

CYCLAMEN, *Cyclaminus,* aerd-appel; seugen-brood; verkens-brood.

Cyclaminus altera, quorundam, alf-ranke.

CYCLAS, bouwen, *vestis longa, spatiosa feminarum, præcipuè puellarum.* [*à* be-houwen, *est enim vestis exterior; ut* wacht, *idem,* J. R.] *aliis,* keurs, koers; kiers, *sicamb. nonnullis* falie.

(1) Hs. L. *cærulei.*
(2) *Menech.* II. 2. 31.
(3) Het w. ontbreekt bij Kil. en bestaat ook niet in het Gr. Het is een verzinsel van den bewerker.

CYCLUS, cirkel. *Cyclicus,* rond.

Cyclus, morbus periculosissimus animalium, cùm à verme præcipuè infestantur, vijve, vijver; fijve, fijver.

CYDONITE, *Cydoniatum, Cydonites placenta, è Cydoniis malis,* quee-moes; quee-vleesch; marmelade : quee-kruid, *frusta condita.*

Cydonites vinum, quee-wijn.

CYGNUS, swaen; elps, elpsch; huiler, *ea quæ olim propriè* OLOR, *à querulâ voce, holl. Junio.*

Cygnus mas, swaenaerd; *Cygnus femina,* swaeninne.

Cygneus, wit.

CYLINDRUS, *lapis, (lignúmve) teres & rotundus complanandæ areæ,* welle, wel-hout; wel-steen; wouter-blok; wouter-steen; rol; rol-blok; rol-steen; cilinder.

CYMÆ, *Cymata, coliculi delicatiores scaporum,* scheutkens oft spruitkens der kruiden; als kool-spruiten *&c.* kiem, kieme, *vet. ger. sax.*

CYMATILIS COLOR, licht-blauw.

CYMBA, schuite; boot; visch-boot, visschers-boot; kaen, *sax.* prame; praemken; pink; espink; ake, aeke, naeke; vaer-schuite; eemer.

Cymba oblonga, snebbe; sneb-schuite.

Cymba major, dogge-boot.

CYMBACHUS, hiele-bille; perre, *fland. Cymbachum agere, pronè in caput saltare,* hille-billen, hiele-billen; *lusus puerilis. Cybisteter,* hille-biller.

CYMBALUM, Cimbel.

CYNANCHE, hals-strenge; quinancie; squinancie.

CYNANTHEMIS, *herba,* padde-bloemen.

CYNIPES, water-mugge; water-meuge; muggesken; *muscæ minutissimæ genus.*

CYNOCEPHALUS, baviaen; baviaenken; honds-ape, *quòd Canis faciem habeat, L. Pottero.*

Cynocephalis, herba, kalfs-snuite; knaptandekens-kruid.

CYNOGLOSSA, *herba,* honds-tonge.

Cynoglossus, piscis, tongesken; schaer-tonge.

CYNOMYIA, *Cynips,* honds-vliege.

CYNOSBATON, egelentier.

CYNOSORCHIS, standel-kruid; honds-kullekens.

CYNOSURA, leide, leie, leid-sterre.

CYPARISSUS, cipresse; cipresse-boom.

CYPERUS, wilde galigaen. *Cyperus Babylonius,* galigaen.

CYPRINUS, *piscis,* karper. *species latior,* karuts, *sax. fris. alia species albâ carne,* mudde, *hol.*

Cyprinus clavatus, sive Pigeus, steen-karper, *Lud. Pott.*

Cyprinus latus, braessem.

CYPSELUS, gier-swaluwe.

CYRNEA, tuite; tuit-pot; tuit-kanne; berte, *vet.*

CYTINUS, granaet-appel-bloeme.

D

DACTYLIOTHECA, ring-doosken; ring-kistken.

DACTYLUS, dade, dadel, daeie. *Dactylus recens,* wijn-dade; wijn-daeie; *ex Dactylis enim recentibus & ab arbore statim decerptis vinum fieri auctor est Plinius lib. 19. cap. 16.*

DADUCHUS, tortsen-drager; lantern-drager.

DÆMON, duvel, duivel, dievel.

Dæmon insultor hominum, alf, alve.

Dæmon piceus, niger, moonken-pek.

Dæmon nanus, nobisse.

Dæmon aquaticus, waeter-alf; nekker; waeter-nekker; bommeler; bommel-nekker.

Dæmonis impulsus, tentatie des duivels.

Dæmonem adjurare, monere, magico carmine aut efficacibus S. S. (1) *verbis ei necessitatem imponere proloquendi ea de quibus rogatur, vulgo* EXORCIZARE, maenen den duivel.

Dæmonicus, duvelsch.

Dæmoniacus, à Dæmone obsessus, be-seten mensch; ver-duvelt; be-duvelt, be-duivelt; duvel-suchtig.

DAGA, *Diga, vulgi,* dagge, *Romanens.* daga.

DALERUS, *vulgi; nummus argenteus uncialis,* daler, *quòd ex vallibus materia eius argentea defodiatur.*

DALMATICA, *vestis sacerdotalis,* albe, alve.

DALOPUS, *dis,* brand-ijser; *instrumentum ferreum quod in foco ligna sustinet.*

DAMA, *damula,* dein, daenken, deinken; gemse, *sax.*

DAMASCENI *operis vestis,* damasten kleed.

Damasceno opere elaborare, damaskeneeren.

DAMNUM, schaede; achter-deel; nae-deel; wan-deel, *sax.* achter-stel; ver-lies; hinder; hindernisse; on-baete; on-raedt; on-staede; on-gewin; on-profijt; on-dienst; letsel; smakke; jamer, jammer; kommer; komber; ver-kort, ver-kortinge; interest; noise, noose,

(1) *Etym. Sacræ Scripturæ.*

vet. fland. prejudicie; on-vrome, *vet. dictio composita ex* on & vrome, *id est, fructus, utilitas: In tuum damnum,* tot uwer on-vrome. *Contra,* tot uwer vromen, *in tuum commodum, bonum.*

Damnum in mari, haverije; averije. (1)

Damnum sine injuria facientis datum, on-geluk.

Damnum dare, Damno afficere, Damnum inferre, schaeden; be-schaeden, be-schaedigen; ver-nadeeligen; ver-kort doen, ver-korten.

Damno affici, Damnum accipere, ver-kort worden; ver-liesen; ver-lieren, *vet.*

cum Damno alicubi fuisse, gesien zijn, *adag.*

Damno esse, nae-gaen, te nae gaen. *hoc mihi Damno est,* dat gaet mij te nae.

a Damno liber, schadeloos.

Damno eripere, ver-lossen.

Damnum resarcire, recuperare, pensare, compensare, ver-haelen de schaede.

Damnum præstare, uit-draegen schadeloos.

Damnum præstare, sarcire, resarcire, reparare, solvere, schadeloos houden; in-staen, *fland.* goed doen de schaede; de schaede af-dragen; schaede op-rechten.

Damni præstatio, schaedeloos-heid; *vulgo* indemniteit; *Grotio.*

Damni interpellator, sive interventor, schaed-beletter, *fland. brug.*

(1) Niet van « Haven » af te leiden, zooals Scheler doet, maar, volgens Skeat (bl. 190, r. 35) van het Arabisch « âwâr » leemte, gebrek, « zâti, âwâr » beschadigde waar.

Damnosus, schaedelik; nae-deelig; achter-deelig; nae-gaende; on-profijtig; on-profijtelik; kommerlik.

Damnare, ver-oordeelen; ver-wijsen; doemen; ver-doemen: ver-leggen; weder-leggen.

Damnari, gestraft worden.

Damnatum capite multare, rechten.

Damnas, Damnatus, ver-doemt; ver-wesen.

Damnatorius, doemelik.

Damnatio, doemenisse.

DANISTA, woekerer; lombaerd, *à Gallis Cisalpinis, qui pòst Lombardi dicti; súntque acerbissimi fœneratores.*

DANSA, *vulgi,* dans; *Romanens.* danza. *Danzare, vulgi,* danssen; *Rom.* danzar.

DAPES, kost; spijse.

Dapes solennes, feeste.

Dapifer, drossaet, drossaert; truchses, *germ.*

Dapsilis, kost-vrij.

Daps assaria, assata, assa, bred, brade, braed, ge-braed.

DAPHNOIDES, *herba,* keller-hals.

DARDANARIUS, *qui omnia coëmit, ut demum cariùs vendat,* op-kooper; veur-kooper; eeter; koren-bijter; dein, &, bere-legger, *fland.*

DARE, geven, geeven; be-gaven; be-geven; be-henden, be-handen, be-handigen; offeren; toe-staen, *sax. sicamb. fris.*

Dare, citò dare, dokken; op-dokken.

Dare dono, schenken.

Dare iterum, her-geven.

Dare in potestatem, leveren.

Dare in sumtum, in commune, in symbolum; in antipodium, vulgo, ten besten geven.

Dare ut fors fert, numeri aut mensuræ nullâ habitâ ratione; nullo discrimine, delectu aut numero; prolixè & affatim dare, met der gisse geven.
Dare modicè, parcè, perparcè, pegelen, pemelen.
Dare malè, dando perdere, dando errare, ver-geven; mis-geven.
Dare se in pedes, gaen loopen.
Dare se alicui; in alicuius clientelam se Dare, in sauvegarde sich selven geven oft stellen.
Dare bibere, Terentio, (1) schenken; te drinken geven.
Datus, gegeven. *Datus gratis,* geschonken. *Datâ operâ,* willens; al-willens; puer-willens; puerlik willens.
Datum, Data, dies in literis adscripta, date vanden brief. *Datum Kal. Maij,* gegeven den eersten dag van Mei.
Dator, gever.
Dativus, gevig.
DARIA, DARINCA, *vulgi, apud Zelandos & Septentrionales Flandros,* darink.; dari; darie; dari-torf.
DASYPUS, conijn.
Dasypus, gekouste duive.
DAUCUS, kroonkens-kruid; karote, karote-wortel; *aliis* geel-wortel; pastenake. *Daucus niger,* suiker-pee.
DE, van; weg; uit; af & of, ove, ou, ave, *præcipuè in compositionibus. De * Dis, Di, — Latinum crebro exprimitur per* be, *ut,* be-driegen, *decipere, &c. Item per* ver; *etiam per* ont, *quod privationem plerumque significans, componitur cum verbis aut verbalibus : * per* mis- *ut, Delinquere,* mis-doen, *Displicere,* mis-hagen.
De, bij; *de die, de nocte,* bij dage, bij nachte.
DEALBARE, witten; be-witten; bleiken.
Dealbare Æthiopem, verloren arbeid doen.
Dealbatus, gewit, gewittet.
Dealbator, be-setter.
DEAMBULARE, wandelen; verwandelen; ver-treden; spacieeren. *Deambulare recreationis causâ,* kuieren, *holl.*
Deambulare simul, streven, *vet. holl.*
Deambulatio, wandelinge; kuieringe, *holl.* spacieeringe.
Deambulator otiosus, straet-slinger; straet-slijper; kautsij-slijper, *fl. metaph.*
Deambulatorium, spacier-hof.
DEARMARE, ont-wapenen.
DEARTUARE, ont-leden.
DEAURARE, ver-gouden, vergulden; over-gulden.
DEBACCHARI, bolderen, bulderen; pochen.
DEBELLARE, kampen, kempen; be-vechten; be-strijden.
Debellare, ver-winnen; overwinnen; t'onder brengen; conquesteeren.
Debellator, kamper, kemper; kampioen; kamp-vechter.
DEBERE, moeten, moetten; be-hooren; gehouden zijn.
Debere, schuldig, schoudig zijn; gelden, gouden, *vet.*
Debitum, plicht, plecht, pleg, plucht.
Debitum, schuld, schoud; credijt.
Debitum quod nobis debetur (activum vulgo) in-schuld.
Debitum justum, deugdelike schuld.

(1) *Andria*, III. 2. 4.

Debitum coram magistratu aut tabellione nondum confessum, on-bewettigde schuld.
Debitum in diem, schat schuld; *Debitum vid' præsentaneum, nulli reditui annuo obnoxium aut obligatum; sive, ut P. Nannius interpretatur, Debitum procedens ex æstimatione per consensum partium factâ, Debitum peræquatum.*
Debiti reliquum, item.
Debita quæ permanent; & adhuc supersunt, over-blijvende schuld.
Debita solvere posse, solvent zijn.
Debitum liquidè probare, vereiken de schuld.
Debitum exigere, Debiti monere, debitorem interpellare, maenen.
Debitum condonare, gratiam facere quijt schelden; ten goede schelden, *Grotio.*
Debiti convictus, ver-reikt van schuld. *Debens & Debitor*, schuldig, schoudig; schuldenaer; gelder; gelde-man, *vet. fland.* schuldplichtige, *Grotio.*
Debitorem se & fidejussorem constituere, borge blijven.
DEBILIS, broosch, breusch; oodelik, oielik, oolik; wak, week; swak; on-sterk; on-vast; a-machtig, ael-machtig, on-magtig, magteloos; on-krachtig, krachteloos; flauw; on-vermogen (1); naer, *fris. id est,* bange.
Debilis, krank; siek.
Debiliter, brooschelik.
Debilitare, Debilem reddere, kranken, krenken; krank maeken; ver-krachten; ver-onsterken; onsterken, ont-sterken; lamen.
Debilitare, Debilitari, flauwen; ver-flauwen; swacken, ver-swakken; ver-ontsterken; krank worden.
Debilitatus, af-genomen: verswakt,
Debilitatus morbo, af-genomen van siekte.
Debilitatio, krenkinge; ver-swakkinge.
Debilitas, wakheid; krankheid; krenkte, krankte; krenke, *vet.* on-gesondheid; on-gesonde, *vet.* swakheid; on-vermogenheid; onkracht; krachteloosheid; on-macht; machteloosheid; a-magt; a-magtigheid.
Debilitas membrorum, lemte; lemte der leden.
DECACUMINARE, soppen, tsoppen; koppen.
DECALVARE, kael maeken.
DECAPULARE, ver-gieten. *Decapulare oleum,* ver-laeten, of af-gieten de olie.
DECEDERE, af-gaen; af-keeren; af-wenden.
Decessus, af-gang; af-scheid.
Decessio de summâ, af-slag; rabat.
Decessor, veur-ganger; veur-saet.
DECEM, tien, thien; kruis; *litera enim X crucis & denarii nota. Decies,* tien-mael. *Decennis,* thien-jaerig. (1)
Decimus, tiende, tienste; *hinc, Decimus tertius, quartus &c.* dertiende, der-tienste, vier-tiende, vier-tienste, *&c.*
DECURIO, DECANUS, DECARCHUS, rot-meester; tiende-man.
Decanus, vulgi, sacerdotum, opificum collegiique alicuius, deken.
Decanus canonicorum Ecclesiæ Cathedralis, dom-deken.
Decanus ruralis, qui & vulgo, Decanus Christianitatis, land-deken.

(1) Vrg. *Abdomine tardus*, on-vermogen mensch van vettigheid.

(1) Hs.

Decimæ, arum, tiende, tienden. *Decimas solvere,* ver-tienen.

Decumanus, decimarum conductor sive redemtor, manceps decimarum, tiendenaer.

Decumanus, pachter, pachtenaer; tollenaer; tol-pachter; tol-meester; ont-fanger.

Decumanus ager, tienden-land; tiendbaer land.

Decumanus, groot boven maeten; *hinc, Decumanus fluctus, Decimus, magnus & inusitatus,* deininge, duininge.

DECEMBER, winter-maend, *plerisque; aliis* wind-maend; *quibusdam* windel-maend; *sed aliis utrumque posterius de Novembri dicitur. December porrò* wolfs-maend, *quòd scilicet lupi tum atrociùs grassentur;* kerst-maend, *&* heilig-maend *q. d. sacer mensis, à Christi natalitio sic dictus à Karolo Magno, Mich. Beut.* horen-maend, *sed rectiùs Adr. Junio* hoeren-maend, *à scortorum genio operantium*(1) *lascivià.*

Decempeda, virga quâ mensores agros metiuntur, decem pedes sæpe longa, roede; roed-stok; schacht, *fland. Zeland. spatium agri magnitudine decempedæ,* schacht lands; roede lands.

Decempedator, erf-scheider; roed-meester; land-meter; land-scheider.

DENARIUS, *Vide suo loco.*

DECERE, *Decorum esse,* taemen; be-taemen; voegen, wel-staen. *Decet,* het be-taemt, het voegt, het staet wel.

Decere, oportere, ge-beuren; be-hooren; toe-behooren; toe-staen.

Decere, convenire, staen. *Hæc vestis tuo corpori apta & conveniens est,* dit kleed staet u wel. *Decet, convenit te id facere,* dat staet u te doen : fokken, fokkeeren, *Ital.* foggia, *id est, forma, modus, similitudo.*

Decens, taemig, taemelik; be-taemelik; wel-staende; be-set; ge-voeglik; be-hoorlik; gadelik, gaelik, galik, galig, *holl.* ge-rekkelik; be-schoft; hebbelik; pertinent; schappig, schappelik. *Vide, Formatus bene.*

Decens esse, dienen; te passe komen.

Decenter, taemelik, taemeliken; be-taemeliken; be-hoorliken; ge-voeglik; te dege; degeliken; wesenliken; ge-schiktelik; staetiglik; properlik; ge-rekkeliken; schappeliken; be-settelik; hebbeliken; stemmiglik; pertinentelik.

Decentia, taemelikheid; be-taemelikheid; be-hoorlikheid; toe-be-hoorte; voege; voegelikheid; hebbelikheid; ge-rekkelikheid; staetigheid; stand; stemmigheid; be-setheid.

Decor, schoonheid, *quibusdam,* schoonte; be-vallikheid (1); be-hoorlikheid; *item pleraque quæ de Decentià dicta sunt.*

Decorare, eeren; ver-eeren; ver-cieren; ver-schoonen; be-gaeden; cieren; ver-fraeien.

Decorum, wel-stand; *&c. quæ de Decentià.*

Decorus, eerlik; fraei; hupsch; hovesch, *vetus.* ver-ciert; wel-staende.

Decus, eere; digniteit.

Decus, fama, nomen, naem ende faem.

(1) *Etym. operatarum.*

(1) Hs.

DECERNERE, be-scheeden, be-scheiden; be-scheid geven.

Decernere (animo) op-setten; veur-nemen.

Decernere, be-sluiten; wijsen; ver-oordenen (1); oor-deelen; be-rechten, be-richten; concludeeren; arresteeren; determineeren; resolveeren; ordineeren; constitueeren.

Decernere controversiam, wideeren het proces.

Decernere, Decernere armis, ferro, pugnâ, oor-logen; slag leveren; strijden.

Decretum, op-set; veur-nemen; veur-neminge; propost; resolutie; be-scheid.

Decretum, ut Senatus, Curiæ, Decretum publicum, keur; settinge; in-settinge; acte; constitutie; be-sluit des raeds; arrest, arest; decret; ordinancie; statuit; plakkaet, plakkaert, *q. d.* plak-kaert. [*nonnulli dicunt q. Placitum* F. R.]

Decretum judicis interpositum, bij-oordeel; bij-vonnisse; interlocutoire sententie. *Decretum temporarium sive interlocutorium magistratus,* provisie. *Decretorium in Summam, unum pro multis,* peremtoir.

DECERPERE, plukken; krappen; af-lesen; af-nijpen; af-pitsen; af-plukken; af-rupen, af-roopen [*nisi,* stroopen, *fi.* (2)]

Decerpta res, krappe; rappe.

DECERTARE, kampen; kempen; strijden; balgen, belgen. *Decertare verbis,* kijven; debateeren.

Decertare precio, wedden; wed-dinge doen; ver-wedden.

Decertatio, strijd; wed-spel; weddinge.

DECIDERE, af-vallen; neder-vallen; rijsen; af-rijsen. *Deciduus,* af-vallig.

DECIDERE, af-snijden; korten; *Decidere de summâ,* af-korten; af-rekenen. *Decisus,* af-gesneden.

[*Decidere,* slijten. *Decisum,* ge-sleten. *non clarè Decisum, Definitum,* niet duidelik gesleten, *Grotio.*]

Decidere lites, controversiam, rixas, ver-rechten; ver-dragen; slechten, slissen, oft slichten den twist; appointeeren; composeeren.

Decisio, ver-drag; compositie.

DECIPERE, *Decipere aliquem,* be-driegen; uit-strijken; uit-rechten; be-dodden; be-strijken; be-gijlen, *fland.* ver-leiden; te lore stellen; ver-treiffelen; ver-treeffelen; schuppen; be-trompen; hoonen; ver-hoonen; driegen; soren; be-soren; be-seuren; be-lakken; be-lokken; loteren, leuteren; be-schijten; truffen; schueren; coeillonneeren. (1)

Decipere blanditiis, ver-fletsen.

Decipere dexteritate quadam, ver-kloeken; guichelen; gochelen; gokelen; dragt-draegen, *sicamb. id est,* drogt draegen.

Decipere incautum, be-stompen.

Decipere sive capere transennâ aut laqueo, be-kleppen, be-klippen, be-klikken.

Deceptus, be-drogen; gehoont; trouwant, truwant; loen. (2)

(1) Hs. (2) Hs.

(1) Het w. ontbreekt in het *Etym.* en *App.* en volgens wat bij *Contumelia* te lezen staat is het ook hier door J. R. ingelascht.

(2) Hs. Eene misstelling van den bewerker: trouwant, truwant en loen moeten bij *Deceptor* staan. Voor loen (*Etym. Homo stupidus, bardus, insulsus*), moet men waarschijnlijk loer, *Insidiator, spectator, captator,* lezen.

Deceptum esse, gesien zijn, *proverb. non Deceptus,* on-bedrogen.
Deceptor, be-drieger; ver-leider; botter; drogener, *vet. sax.*
Decipula, Decipulum, laqueus aut machina irretiendis aviculis aut capiendis bestiis comparata, klemme, kleppe, klippe, kip, knippe, knijpe; knip-slag; slag; vogel-slag; strop-slag; gluipe, gloepe; steke; vink-steke; vang, vank, vanger; vink-slag; vinke-touw; trappe *(Italis Trapola)* valle; tempel, timpel.
Decipulum columbarium, dranger, drenger, *à* dringen, *id est, urgere, cogere.*
DECLARARE, ver-toonen; ver-toogen; ver-klaeren; be-dieden, be-duiden; melden; remomtreeren.
Declarare ad minima usque elementa, spellen, spelden, *metaph.*
Declaratio, ver-toog; ver-toon, ver-tooninge; be-died, be-diedenisse, be-diedsel; ver-klaeringe; remonstratie.
Declarator, be-dieder.
DECLINARE, af-wijken; ranken, renken, *g. s. s.* declineeren.
Declivis, heldende; neder-gaende; deinsende.
Declivis locus, rijte.
Declivem esse, deinsen, deisen.
Declivitas, heldinge.
DECOLLARE, ont-halsen; ont-hoofden.
Decollator, af-houwer, *gorc. holl. id est,* beul.
DECOLOR, mis-verwig: deluwe, eluwe.
Decolorare, ont-verwen; mis-verwen.
Decolorari, ver-deluwen.
DECOQUERE, op-sieden. *Decoquere, bulliendo consumi,* in-sieden; ver-sieden; ver-koken.
Decoctus, gesoden.
Decoctus ad dimidias, gesoden op de helft.
Decoctus ad tertias, quartas &c. ingesoden.
Decoctura, Decoctio, Decoctum, in-siedsel; op-siedsel; af-siedsel; op-siedinge; wesse, worte, worsse.
*Decoctum * Decoctus, us, — vulgo Decoctio,* decoctie.
Decoctum piscium vel carnium sale maceratarum, waveraet.
Decoquere, ver-dempen; ver-slemmen; ver-slempen; spillen; spilden, *vet. holl.* deur-brengen; slaen deur de billen; deur-jaegen.
Decoctor, slemmer; slemper; gildeken; deur-brenger; deur-jaeger; bank-boeve; doppe-maeker, *à testis ovorum frangendis & exhauriendis,* heeft hij veel eieren, hij sal veel doppen maeken: bankerotier; bank-schijter; ver-doender & achteruitvaer, *Grotio.*
Decor, Decorare, &c. Vide, DECERE.
DECORTICARE, schellen, schillen; ont-schellen; pellen; polen; af-pellen; blekken; pleken, *fland. gand.* ont-schorssen; schalmen, *vet.* boosten, boostelen; sluimen; plooschen.
Decorticare arbores, berken, barken.
Decorticatus, geschelt.
Decorticatum lignum, blek-hout.
DECREPITUS, over-oud mensch.
Decrepitus nimia ætate, ver-ouderdomt.
DECRESCERE, achterwaerts wassen; weder-wassen; mis-wassen; krimpen; krempen; ver-krimpen; laeken; swijnen, swinden; sleeuwen; af-nemen; af-gaen.
Decrescere, ont-wassen. *Vestes*

decrescunt pueris, de kleederen ont-wassen de kinderen. (1)
Decrescere, de mari, ebben.
Decrescens mare, ebbe.
Decretum, vide, DECERNERE.
DECUMBERE, liggen: ge-liegen.
Decumbens ex dolore partus, gelegen, in-gelegen van kinde.
DECURIA, rot.
Decurio, rot-meester; bors-meester: deken; schepen.
DECURRERE, af-loopen. *Decursus,* af-loop: ver-loop * be-loop.
Decurrere in equis, lanceâ, &c. steken; stek-spel houden; tornoien, toernoien; josteeren.
Decursus, Decursis equestris, ludicra &c. stek-spel; tornoi, toernoi; ridder-spel; tornoi-spel; joste, jouste.
Decursorium, ren-baene; ren-plaetse; toernoi-bane; toernoi-plaetse.
Decurtare, korten; af-korten; ver-korten; tronken; stronken; knooten; schrooden, schroien.
Decurtare alas, kort-vlogelen; kort-vlerken. *Decurtatus,* gekort; ver-kort
Decus, Vide, DECERE.
DECUSSARE, croiseeren; kruissen.
Decussatim, kruis-wijs.
DECUTERE, af-smakken; af-smijten; neder-slaen; af-schudden; af-slaen.
Decutere ense caput, af-slaen het hoofd, *id est,* ont-hoofden.
DEDECERE, on-betaemen; mis-staen; mis-sitten; mis-taemen; mis-voegen.
Dedecus, on-eer; on-eerlikheid; on-eerbaerheid; laster; schande; schoffierigheid; on-lof; on-deugd; hoon, *vet.* hoon-spraeke, *s. s fris.*
Dedecorare, ont-eeren; hoonen; ver-hoonen; schenden; t'schande maeken; ont-cieren.
Dedecore afficere, hoon-spreken.
Dedecoratus, gehoont.
DEDERE, toe-doen; be-geven.
Dedere se, operam alicui rei impendere, sich toe-doen ende be-geven tot eenige saeke. *Tuâ operâ, tuâ diligentiâ,* bij uwen toe-doen.
Deditâ operâ, moed-willens.
Deditus, toe-gedaen; aen-hangig.
Dedere, over-geven; op-geven; op-geven sich selve (1); onder-geven; t'onder-geven. *Dedititius,* over-gevig.
Deditionem indicere, op-eisschen, sommeeren een stad.
de Deditione cum hoste agere, parlementeeren.
in Deditionem accipere, in genade nemen.
DEDICARE, wijen, wijhen, wijden; wiehen; toe-eigenen; toe-eegenen; eechenen; eigenen.
Dedicationis templi festum sive solennitas plerumque kermisse *dicitur, q. d.* χαρμοσύνη, *à gaudio nempe & lætitiâ [à consecrationis templi annuâ memoriâ potiùs* kerk-misse, F. R.]
DEDIGNARI, ver-smaeden; ver-ontweerdigen; ver-ouweerdigen.
Dedignatio, grootsheid.
DEDISCERE, ont-leeren; achterwaerts leeren.
DEDOCERE, ont-leeren; ver-leeren.
DEDOLARE, schaven; af-schaven.
DEDUCERE, leiden; be-leiden; aen-leiden; voeren.
Deducere, af-leiden; neder-laeten, af-laeten; ver-nederen; af-brengen.

(1) *Etym.* « den kinderen. »

(1) *Etym.* Selven.

Deducere, abeuntem vid', ge-leiden ; uit-geleide doen ; con-voieeren. *Deductus*, uit-geleidt.

latè Deducere, (1) sperren.

Deducere aliquem de suâ sententiâ, ont-geven ; ont-raeden.

Deducere vela, strijken het seil.

Deducere de summâ, af-rekenen ; af-korten.

Deducere in viam, adresseeren.

Deducere & instruere aliquem, wegen ende wijsen iemanden.

Deductio, be-leid ; adresse.

Deductio, ge-leide ; uit-geleide.

DEERRARE, dolen ; dwaelen ; swerven, *holl.*

DEESSE, faelen, feilen, faeli-eeren, fauten, felen.

Deesse, sneven ; snovelen.

Deesse, af-blijven.

Deesse, ge-breken ; in ge-breke zijn ; ont-breken ; manqueeren ; manken ; mangelen ; laeken ; schor-ten, *holl. sicamb. fris.*

DEFÆCARE, *igne potissimum*, fijneeren.

Defæcare vinum, af-laeten den wijn ; af-trekken den wijn vande moeder.

Defæcatum vinum, af-gelaeten wijn.

DEFALCARE, *vulgi*, defalkeeren *q. d. falce abscindere.*

DEFATIGARE, ver-moeden ; maten, matten, *vet.* mat maeken.

Defatigare agrum, uit-mergelen het land.

Defatigatus, ver-moedt ; af-ge-dreven ; af-gement ; af-gereden ; mat ; stram, *ut membra, &c.*

Defatigatio, moedheid ; ver-moedheid ; moedsel ; matticheid.

DEFENDERE, be-schermen ; schermen, *vet.* schutten ; be-schutten, be-schudden ; veur-staen.

Defendere, weeren, weiren, weren, *q. d.* wederen ; ge-weeren ; ge-waeren ; waeren ; waerden, *vet.* ver-weiren ; ver-weeren ; be-weeren ; waerandeeren ; garan-deeren ; hand-haven ; hand-houden ; hegen, hegenen ; manteneeren ; mainteneeren ; ge-hermen, *id est*, be-hermen, be-harmen ; germen. (1)

Defendere aliquem in judicio, procureeren.

Defendere pupillum, ver-mom-booren ; ver-momberen.

Defensor, be-schermer ; ver-wee-rer ; veur-stander ; want, *hinc*, trouwant *Becano.*

Defensor, patroon ; veur-spraeke.

Defensor, waer-borg ; waerande, garande.

Defensorem se profiteri, waeren ; waer-borgen ; garandeeren, waran-deeren.

Defensio, were ; ver-weeringe ; schut ; be-schut, be-schutsel ; scherm, *vet. ger.* be-scherminge ; be-schermsel ; veur-stand ; wae-rande, *vet.*

Defensio, id quo vim arcemus nosque defendimus ; ut, arma, propugnaculum, &c. weer, weir ; ge-weer, ge-weir.

Defensio rei secunda, sive replica-tionis depulsio, duplijke.

Defensio reipublicæ, land-weer, *Grotio.*

Defensioni ineptus, weer-loos.

DEFERRE, brengen, bringen ; aen-brengen ; over-brengen ; klik-

(1) Eene slaafsch nagevolgde drukfeil van het *Etym.* L. *Diducere.*

(1) *Etym.* ghermen. *vetus.* j. be-her-men. *Movere.* Doch bij « be-hermen » wordt *Movere* (bewegen) niet vermeld, en bij « Hermen, *vet.* » vinden wij enkel *Nocere, obesse*, (schaden, benadeelen).

ken, be-klikken ; aen-geven ; ver-klaegen ; over-seggen ; kraeien ; schergen, *ger.* wroegen ; roegen, *vet.* be-klappen ; ver-raeden.

Delator, aen-brenger ; aen-tijger ; achter-klapper ; klikker, be-klikker ; ver-raeder ; over-draeger ; klaudijt ; schuimer ; korf-draeger ; kraeier ; haens-hoofd, *qui ut gallus suo cantu diem & tempestates nun-ciat, ita secreta aliorum prodit.*

Delatio, over-draeginge ; aen-brenging. (1)

DEFERVERE, *Defervescere ; &, Defervescere, ardorem remittere*, ver-koelen ; ver-slaen de hitte.

DEFESSUS, moede, muede ; mat.

DEFICERE, ge-missen ; missen ; schorten ; ont-breken ; in ge-breke zijn ; breken, *vet.* aven, *vet.* ont-blijven, *vet. holl.* manken, man-ken, mangelen ; mankeeren. *Deficere paulatim*, laeken.

Deficere, concidere, af-nemen ; af-gaen ; ver-vallen. *Defectæ senec-tutis*, af-gaende man.

Deficere, faelen, feilen, faelieeren, felen, fouten ; over-treden.

Deficere, animo vid' aut viribus, swijken ; sweken (2) ; swijk slaen ; be-swijken ; be-swijmen ; dwijnen ; swelten, *vet. fland.* sneven ; snovelen ; be-dwelmen ; be-geven ; ont-geven ; ver-liggen, *vet.* ver-flauwen ; flauwen ; swakken ; slab-bakken, slappakken. (3)

Deficere à principe, à republica ; Deficere ad hostes, af-vallen van sijnen heere ; rebel zijn, rebel-leeren ; revolteeren ; af-breken ; af-wijken ; over-treden ; over-vallen ; over-loopen tot den vijand ; af-vallig worden ; om-werpen het gat, *adag.* bout-gaeten, bout-aersen, *sumtâ metaphorâ à sagittâ inversè revolante. qui Deficit à republica, Defector*, af-vallig, af-valliger ; veld-vluchtig ; over-looper ; ver-loopen boeve ; rebel. *Defectio ad hostes, à rep.* af-val ; over-loop tot den vijand ; revolte ; rebellie.

Defectus, a, um, Deficiens, Defec-tivus, ge-brekkig ; ge-brekig ; falikant ; ont-brekende.

Defectus animo, flauw ; be-dwelmt.

Defectus, us, ge-brek ; ge-breke ; breke, *vetus.* on-volkomenheid ; lake, lakke, laeke ; wan, *vet.* want, *vet. angl.* braeke ; af-breke ; af-breuke : mangel ; defaillance ; berst, *vet.*

(1) Hs.

(2) *Etym.* « *fris.* »

(3) Vorm en oorsprong van het w. werden eerst door Dr. M. De Vries uit-gelegd. (Taalgids, I. 271.) « Slabbakken = slappakken = slap-hakken. » Onder in-vloed van den klemtoon op « hak » ver-dween de h en werd alsdan de p tot b verzacht. Daarop zinspeelt de aanmerking van De Bo : « Er zijn groote taalge-leerden die dit w. slaphakken schrijven, als zijnde zoo veel als slappe hakken hebben. Het w. is gevormd van « slakken » met eenen lasch in den grondvorm. » Doch bij de gronden waar De Bo zijn gezegde zoekt op te staven, vergeet hij onder anderen den Kiliaanschen vorm « slappakken » uit te leggen, en onder het aantal woorden met « inlasch » die bij « Fladakken » worden aangevoerd, zijn er veel waarvan de aflei-ding anders uit te leggen ware. Bij voorb. Flameien kan van fleemen afgeleid worden, eerder dan van vleien ; Klabetteren, van klappen evenals van kletteren (Vrg. *Etym.* klabbaerd voor klappaerd) ; Krakeel, van kraken, niet van kreel (uit fr. querelle) ; Krevittelen, van krevelen, niet van kritten ; Palulle, van fr. parure (Vrg. paleeren van fr. parer) niet van pulle, pelle, ezv.

Buiten het bij Schuermans en De Bo opgegeven w. slabbak (voederbak), met klemt. op slab, bestaat er ook in Brab. een w. slabbak, met klemt. op bak, 't welk flauwen drank, slechten koffie beduidt.

Defectus, laemte, lemte; minke, menke. *Defectum sentire,* ge-missen; ont-beeren.
Defectus, faute, foute; fael, feil; misse, mis. *Vide, Erratum.*
Defectus Solis, Lunæ, eclips der sonne, der maene.
Defectus, Defectio animæ, virium, swijm, swijmel, swijmelinge; be-swijminge, be-swijmheid; swijk; swijkinge; ont-gaedinge van herten; flauwheid; flauwigheid; flauw-hertigheid; be-dwelmtheid; swak-heid; on-magt; magt-loosheid, krachte-loosheid; stuipe.
Defieri, gebreken.
DEFIOCULUS, een-ooge; een-oogig.
DEFIGERE, hechten, heffen; hichten, *fland.* (hincar) ver-hechten; speten.
Defigere, aen-kleven, aen-klijven.
Defigere in rem aliquam oculos, af-sien.
Defixus, gestaeft.
Defixus, in uno obtutu hærens, gaep-stok.
Defixus pavore, stupore, fulmine, tonitru, sono, morbo, aut re subitâ, ver-slaegen; ver-baest.
DEFINIRE, be-paelen; af-paelen; be-scheeden, be-scheiden; limi-teeren; determineeren.
Definire, resolveeren.
Definitus, be-scheeden.
Definitè, particulierlik; expresse-lik.
Definitio, be-scheed, be-scheid; resolutie.
Definitiva, vulgi, diffinitive, oft definitive sententie.
DEFLAGRARE, vlammen; bran-den; bernen.
DEFLARE, af-blaesen; ver-blaesen.
DEFLECTERE, af-wenden; af-wijken; ont-gaen; in-trekken; schampen; ranken, renken. *g. s. s.*
Deflectens, af-wendig.
Deflexus, us, af-gang; af-weg.
DEFLERE, be-weenen; be-scheiden (1); be-krijten.
DEFLOCCATUS *homo,* vlokkaerd.
DEFLORERE, *Deflorescere,* ont-bloemen; vadden; spenen; *Vide,* FRUCTUS.
DEFLUERE, af-loopen; af-sijpen; af-vlieten; af-waeteren; rijsen; af-rijsen; af-vloeden.
Defluere, uit-vallen, *ut de capillis.*
Defluus, uit-vallig, *ut de capillis.*
Defluvium crinium, pilorum, plumarum, pennarûmve, ruivinge; uit-vallinge.
Defluxio capitis ad nares, snof, snuf; snoteringe.
Defluxus maris, ebbe.
DEFODERE, graeven; be-grae-ven; be-aerden; delven; be-delven; *vivum defodere,* delven.
Defossus, us, be-delf.
DEFORMARE, be-gaeden; gaden; gaeien.
Deformare, be-worpen, be-wer-pen, met kole oft anders; boot-seeren, boetseeren; af-teekenen.
Deformatio, seu forma futuri operis leviter ab architecto constructa, logen-werk; loos werk; be-werp, be-worp.
Deformare, ont-scheppen; ont-schoonen; ont-lijksemen; mis-maeken; schenden, te schande maeken.
Deformare nimiis rugis, plicis, striis, ver-ruiffelen.
Deformare aliquem, ver-maeken iemanden.
Deformis, Deformatus, on-gedaen; on-gedegen, *vet. fland.* ont-lijk-

(1) Hs. *Etym.* « Be-schreyen, j. be-weenen. »

semt; mis-maekt; on-huer, *fris.* mis-schaepen; on-geschaepen; woest, wuest; oodelik, oielik, oolik; hesselik, *g. s. s.* af-sichtig; on-gestelt; leelik, *q. d.* leedelik; leedig.
Deformiter, mis-maektelik.
Deformitas, on-gestalte; af-sicht; mis-maektheid; wan-schaepenheid; leelikheid, leedelikheid.
DEFRAUDARE, be-driegen; hoo-nen; ver-hoonen; ver-kort doen; ver-korten; be-schijten.
DEFRICARE, schueren; af-wrijven; fikken. *ger. sax.*
DEFRINGERE, af-breken.
DEFRUTUM, in-gesoden wijn.
DEFUGERE, af-gaen; af-wijken: schouwen, schuwen; mijden: weigeren.
DEFUNDERE, af-gieten.
DEFUNGI, af-komen.
Defungi, ont-slaegen worden.
Defunctus, ont-slaegen.
Defunctus, gestorven; af-gestor-ven; ver-scheeden, ver-scheiden; over-leden; lijf-loos, lijve-loos.
Defunctus, wijlen, wijlent, wijlents.
pro Defunctis facere oblationes die annuâ, anniversariâ die memoriam defuncti agere, jaer-getijde houden.
Defunctoriè, langsaemlik.
DEGENERARE, on-aerden; ont-aerden; ver-aerden; mis-aerden; ver-on-edelen; ont-edelen; ont-slachten. *Degenerans,* bastaerd.
Degener, ont-aerdende; mis-aerdende; on-aerdig; ont-slachtig; on-edel.
DEGERE ÆTATEM, ver-slijten sijn leven.
DEGLABRARE, pellen; ont-schorssen; boosten, boostelen.
DEGLUBERE, villen; stroopen; pellen; af-doen; blekken; schors-sen; schenden; vlaeden, vlaen; vlaegen; schellen; plooschen.
Deglubere aliquem, snutten; scheeren, *adag.*
DEGLUTIRE, slikken; slokken; op-slokken; ver-slinden; swelgen, swilgen; ver-swelgen; in-swelgen; halsen; kroppen.
Deglutire, & Deglutiendo suffocari, præfocari, strangulari, ver-slikken; ver-slokken.
DEGLUTINARE, ont-lijmen.
DEGRANDINATIO *lapidum, jaculorum, sagittarum glandiûmve plumbeorum,* (1) haegel-geschut.
DEGRAVARE, be-laeden; ver-laeden; over-laeden; be-swaeren; ver-lasten; over-lasten.
DEGULARE, *Plauti* (2), ver-slemmen, ver-slempen.
Degulator, slemmer, slemper.
DEGUSTARE, proeven; ver-soeken.
Degustare sobriè, nutten, nuttigen.
Degustare summis labris vinum aut alium liquorem, lepsen.
Degustare paulatim quasi clam carpendo, meuselen; peuselen.
Degustatio, proeve; veur-smaek.
DEHINC, hier nae. *Vide etiam,* DEINDE, DEINCEPS.
DEHISCERE, splijten; open-gaen; op-gaen; lek worden.
Dehiscere ardore, spaeken.
Dehiscat mihi terra, ver-sinken moete ik.
DEHONESTARE, ont-eeren; hoonen; ver-hoonen.
DEHORTARI, af-raeden; ont-raeden; ont-geven; af-maenen; stooten uit den hoofde.

(1) Aldus ook in het *Etym.* L. *plumbearum*: en met *Etym.* haegel / geschut.
(2) Het w. berust op aanhalingen van oude glossatoren, maar wordt in geen der bewaarde stukken van Pl. gevonden.

DEIERARE, ver-sweeren ; ver-loven.

Deieratio, ver-sweeringe ; ver-lovinge.

Deiurium, eed ; swaeren eed ; dieren eed.

Deijcere, af-werpen, af-worpen ; neder-werpen ; neder-leggen.

Deijcere in terram, velden, vellen.

DEINCEPS & DEINDE, daer-nae, hiernae ; hier nae-maels ; nae dit ; nae-dat ; voort-aen ; * over-mael — achter-een ; achter-malkanderen ; achter-volgens ; voord-meer ; echter, *sax. sicamb. holl.* seurt (1) ; sichtent ; sedert.

Δείρη, (2) *pugna, rixa*, deré, deire.

DEJUGARE, ont-jokken.

DELABI, rijsen ; af-rijsen ; neder-rijsen ; ont-rijsen ; af-loopen ; schampen ; ver-loopen ; veurbij-gaen. *Delabi sensim*, sinken.

Delapsus, geresen.

DELACHRYMATIO *oculorum*, oog-dragt ; oogen-dragt ; op-dragt ; toe-dragt der oogen ; dragt der oogen ; oogen-etter.

DELAPIDARE, kassijen.

DELASSARE, maten, matten, *vet.* mat maeken ; ver-moeden.

DELECTARE & *Delectare se*, *Delectari*, lusten, losten ; ge-lusten ; be-losten, be-lostigen, be-lustigen ; ver-heugen ; heugen, hogen ; ver-lusten, ver-lustigen ; ver-wel-lustigen ; ver-fraien ; ver-blijden ; ver-vreugden ; ge-noechte, ge-nuchte hebben oft raepen ; joien, *vet.*

Delectari cibo aliquo, mogen eenige spijse.

(1) Hs. Ontbr. in het *Etym.*

(2) L. δῆρις ; δειρή beteekent « hals » en δήρη dat in het *Etym.* naast « dere » staat, is geen grieksch w.

Delectabilis, ver-heuglik ; ver-maekelik ; lustig, lostig ; gily, gilly, *Goth. Ad. Junio.*

Delectatio, *Delectamentum*, lust, lost ; wel-lust ; be-lostheid ; be-lustheid ; kort-wijle ; wel-geval ; vreugd ; ver-heuginge ; ver-maekelikheid ; plaisir ; heugenisse ; heuge, hoge : * tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge. — *cum Delectatione & appetitu edere*, met heuge ende meuge eten : *invito stomacho bibere*, tegen heuge ende meuge drinken ; *animo alacri & hilari*, goeds heugens.

DELIGARE, in-setten ; in-stellen ; toe-schikken ; deputeeren. *Delegatus*, bevel-hebber ; gedeputeerde commissaris.

Delegatio, bevel ; last ; over-setting, *Grotio, vid' Delegatio debiti* ; commissie.

DELERE, delgen, dilgen ; ver-delgen ; ver-delligen ; uit-delgen ; uit-doen ; deur-haelen ; uit-wisschen ; roieeren ; raseeren ; retracteeren ; casseeren ; cantzeleeren. (1)

Delebilis, uit-doenlik.

DELETERIUM, ver-gift ; ver-giffenisse.

DELIBARE, lepsen ; lap-sakken ; proeven ; ver-soeken ; af-plukken ; af-pitsen ; af-pellen.

DELIBERARE, be-denken ; be-peinsen ; ver-sinnen ; raemen ; trachten ; be-trachten ; raed-slaen ; be-raeden ; beraed-slaegen ; raed-slaegen ; be-vraegen ; be-spreken, *vet. holl.* be-sluiten ; adviseeren ; resolveeren. *Deliberatus*, be-dacht.

Deliberatum, veur-raed.

Deliberatè, *Deliberatò*, *Deliberato animo*, met op-set ; door op-set ; met op-set ende wille ; met veur-raed ; veur-raeds.

(1) *App.* Canceléren.

Deliberatio, raed ; be-raed ; raed-slag ; be-sprek, *holl.* be-denkinge. *Deliberationis tempus*, *Deliberatoriæ induciæ*, beraed-dag ; bedenk-dag ; dag van be-raed.

DELIBRARE, *ut arbores &c.*, blekken ; ont-schorssen ; berken, barken.

DELIBUTUS, gesmeert, be-smeert ; over-salft.

DELICIÆ, lust, lost ; lustigheid ; wel-lust ; welde, weelde ; vreugd ; tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge ; ver-taerdheid.

Deliciæ, *Delicium*, minnegenoot, mingnoot ; *hinc Gallorum* mignon — genoot.

Delicias agere, dreelen, *fland. id est*, troetelen.

Delicias capere, lusten, losten ; ge-lusten.

Deliciari, *Deliciis affluere*, ragie be-drijven.

Deliciosus, *Delicatus*, *Deliciis plenus*, wel-lustig ; weldig ; wel-derig ; dertel ; ver-waendt ; brood-dronken ; wulpsch ; luxurieus.

Delicatus homo, *mollis*, *tener*, piewiew, *holl.* teerkens ; lekker ; taert, saert, tsaert, *vet.* ver-taerd ; ver-tsaerd ; ver-taerdig ; delikaet ; *pueri Delicati*, ver-taerde kinderen.

Delicatè, teerkens.

Deliciosè, *delicatè*, lekkerlik ; ver-waendelik.

DELIGERE, *Delectum habere vel facere*, keuren, koren ; kiesen ; ver-kiesen ; uit-kiesen ; uit-lesen. *Delutus*, ver-koren, ver-kosen ; uit-verkoren ; uit-gelesen.

Delectio, *Delectus*, keur ; kore ; kiesinge ; uit-neminge ; waele, *vet.* differentie.

Delectu gaudens, *in Delectu anxius*, kies.

Delectus militum, monster, monsteringe ; her-schouwinge [*sive*, heir-schouwinge, *q. lustratio exercitus*, F. R.]

Delectum militum agere, mon-steren.

qui Delectum militum agit, mon-ster-heer.

DELIMARE, af-vijlen.

DELINEARE, *ut futurum ædificium, opus aut picturam &c.* af-teekenen ; be-worpen, be-werpen, met kole oft anders ; ont-werpen : be-trekken ; trekken ; bootseeren ; bootsen ; uit-strijken ; be-steken.

Delineare rudi formâ, be-knoten.

Delineatio, be-worp, be-werp ; bootse ; be-trek ; be-stek ; trekke, trek.

DELINGERE, lekken, lakken.

Delinctorium, lakkerisse ; laetwerge, laktwerge, latwerge.

DELINIRE, smeeken, smeekelen ; tweefelen, *fland.* paisen, peisen, pais maeken. *Delinire dictis*, over-reden, over-raeden.

DELINQUERE, missen ; ge-missen ; mis-doen ; mis-gaen ; mis-handelen ; mis-peuteren ; ver-poteren, ver-peuteren ; ver-grijpen ; ver-beuren, ver-boren ; mis-beuren ; ver-breuken, ver-broken, *vet.* ver-schulden, ver-schuldigen ; faelen, feilen, faelieeren ; fauten, felen ; frevelen, wrevelen ; over-treden ; ont-gaen ; te buiten gaen ; ver-werken ; mes-useeren ; sondigen. *Delinquens*, brokig.

Deliquium, af-gang ; gebrek, ge-breke : defaillancie ; misse, mis. *Vide, Erratum.*

Deliquium animi, swijm ; swijmel ; swijmelinge ; stuipe ; on-macht ; be-swijmtheid ; be-swijminge ; flauheid ; flauwigheid. *Deliquium animi pati*, swijmen ; swijm slaen ;

in swijm vallen ; in on-macht vallen ; be-swijmen ; be-swijken.

Deliquium Solis, Lunæ, eclips der sonne, maene ; ver-duisteringe vande sonne, vande maene.

Delictum, mis-daed ; mis-beurte ; mis-dienst ; mis-handelinge ; foute, faute ; over-tredinge ; in-braeke, *fland.* sonde, sunde ; mes-us ; exces ; delikt.

Delictum flagrans, hand-tichtige daed.

Delictum committere, in-braeke doen. *Vide porrò suprà,* DELINQUERE.

à Delicto liber, on-schuldig.

Delicti gratia, ver-gevinge, vergiffenisse ; ver-gif, *vet.*

Delicti gratiam facere, genaede doen, geven.

DELIQUERE, *deliquescere,* smelten, smilten.

DELIRARE, suffen ; ver-suffen *(hoc etiam pro Delirum reddere)* dutten, doten ; ver-dutten, verdoten ; reven, revelen ; ravelen, raveelen ; remelen ; eekallen, eenkallen ; dwaepen, dweepen ; kluiven ; dooven, *vet.* randen, ranten, *fland.* daesen ; baesen, *sax. fris.* dolen, doolen ; wan-weten, waenweten. *Delirare prorsus,* ver-twijfelen.

Delirus, Delirans, suf, suffer ; ver-suft ; aver-wijs, aver-wittig, *vett.* ver-dut ; dom, doof van sinnen ; daeser, daesaerd, *fland.* daes *vet.* dwaes ; wan-wetig, waenwetig ; wan-wijs, waen-wijs, wanwittig ; keiaerd ; gek ; ijdel van hoofde ; ver-twijfeld mensch ; pepelsot, *quasi qui se sponte papilionis instar in ignem præcipitet ;* keker-sot ; staepel-sot.

Delirium, deliratio, Deliramentum, sufferije, suffinge ; ee-kallinge, een-kallinge ; ravelinge, revelinge ; remelinge ; dut ; ijdelheid van hoofde ; daeserije ; on-sinnigheid, uit-sinnigheid ; quinkte, quint ; vaesche, [vaese, vise-vaese J. R.] wan-wete, waen-wete ; dotelore ; ver-twijfelinge.

Deliria, quenen-kom, quenenkout, quenen-klap. *Deliramenta loqui,* rellen, rallen ; eekallen, een-kallen.

DELITESCERE, schuilen ; verliggen, *vet.*

DELPHIN, *Delphinus,* maerswijn, mer-swijn, *q. d. porcus marinus ;* see-spek ; dolfijn, delfijn ; tuimeler, *holl. à mirabili agilitate seu mobilitate quâ se in maris superficie frequentissimè vibrat ; belua vid' marina omnium animalium terrestrium & marinorum velocissima. Eius species, Vide,* TURSIO.

DELPHINUS, *Regis Franciæ primogenitus filius,* dolfijn van Vrankrijk.

DELUBRUM, stok-beld ; godsenhuis ; kerke ; tempel.

DELUDERE, be-spotten ; bedriegen.

Delusiones, alverije.

DELUMBARE, ont-lendenen.

Delumbis, lenden-breukig ; lendenloos ; lijst-breukig.

DELUTARE, be-slijken ; plakken ; be-strijken, be-setten met leem oft kalk.

DEMANDARE, be-velen ; be-lasten.

DEMENS, on-sinnig ; uit-sinnig ; bij-sinnig ; bi-sinnig ; af-sinnig, *sicamb.* wan-sinnig ; sinneloos ; be-roofd van sinnen, bij-stier sijner sinnen ; ijdel van hoofde ; hertenloos ; herssen-loos ; on-wijs ; wanwijs ; wan-wittig ; sot.

Dementem esse, ver-dutten ; verdoten, *fland.*

Dementare, Dementari, ont-sinnen ; uit-sinnen ; ver-sotten ; ver-dooren.

Dementatus, ver-sot.

Dementer, on-sinniglik ; uit-sinniglik.

Dementia, on-sinnigheid ; uitsinnigheid ; sinneloosheid ; wansinnigheid ; ijdelheid van hoofde ; * on-wijsheid.

DEMERE, af-doen ; af-nemen ; weg-nemen ; uit-doen.

Demere de summâ, af-korten ; af-rekenen.

Demere artus, membrum, leden af-setten.

Demtus, uit-genomen ; uit-gesondert.

DEMERERI *alicuius benevolentiam,* dank be-haelen.

DEMERGERE, *Demergi,* verdrinken ; ver-drenken ; sinken ; plonssen in 't waeter ; dukken, dokken in 't waeter ; smooren ; ver-smooren ; ver-suipen ; versmachten.

Demergi in abyssum, ver-senken, ver-sinken.

Demersus, gesonken ; ver-sonken ; ver-dronken ; ver-sopen.

DEMETERE, af-maeien ; afsnijden ; af-houwen ; velden, vellen ; lesen ; plukken.

DEMETIRI, meten ; uit-meten ; af-meten.

Demensus, gemeten ; gepast.

Demensum, maend-kost ; vacht, *g. s. s.* porcie ; pitancie.

DEMIGRARE, ver-huisen.

DEMINUERE, ver-minderen ; af-slaen ; minken, menken ; lamen.

Deminutio, af-val.

DEMIRARI, ver-wonderen.

DEMITIGARE, ver-soeten.

DEMITTERE, nederen ; vernederen ; neder-laeten ; leegen ; ver-leegen ; af-laeten ; af-doen.

Demittere, oor-lof geven ; afdanken. *Vide etiam,* DIMITTERE.

Demittere se, dalen ; deinsen, deisen ; sijgen ; sinken ; nedersijgen ; neder-daelen.

Demittere trochleâ, af-winden.

Demittere animum, ver-ootmoedigen ; ver-demoedigen.

Demissus, af-gelaeten ; ver-nedert.

Demissio, ver-nederinge.

Demissio jugi montis, baerm, barm.

Demissus animo, Demissi animi, ood-moedig ; de-moedig ; vernedert ; klein-hertig ; klein-moedig.

Demissio animi, de-moed ; demoedigheid ; ood-moed, ood-moedigheid ; onder-daenigheid.

Demissè, ood-moediglik ; demoediglik.

DEMOCRATIA, volks-regieringe, *Grotio.*

DEMOLIRI, af-werpen, af-worpen ; af-breken ; velden, vellen ; roieeren, raieeren ; ruineeren : af-wenden ; af-keeren.

DEMONSTRARE, toonen ; toogen ; be-toonen ; be-toogen ; ver-toonen ; ver-toogen ; be-wijsen ; aen-wijsen ; uit-wijsen ; schouwen, *vet.* remonstreeren.

Demonstrare, aen-tijen, aen-tijgen.

Demonstrare argumentis, met redenen be-wijsen, be-toonen, be-toogen ; proeven.

Demonstratus, be-toogt ; getoogt.

Demonstrator, aen-tijger.

Demonstratio, toon, toone ; tooge ; be-toon ; be-toog ; ver-toog ; vertoon ; ver-tooninge ; aen-wijsinge ; be-wijs ; proef, proeve ; remonstrantie ; ver-klaeringe.

DEMORARI, wachten ; verwachten ; ver-merren, ver-marren ; over-marren ; lunderen, lunteren.

DEMORDERE, af-bijten; ver-bijten.
DEMORI, sterven; ver-sterven; af-sterven.
Demortuus, ver-storven; af-ge-storven.
DEMOVERE, *aliquem de suâ sententiâ*, ont-geven; ont-raeden.
DEMULCERE, streelen; strijken, strooken; ver-soeten.
Demulcere caput, vlasch-boken, *metaph.*
Demulcere aliquem, harken, herken.
DEMUM, endelik, endelink, endeling; ten laetsten; achter-nae: eerst.
DEMUTARE, ver-anderen; ver-wandelen, *vet.* ver-mangelen; ver-tuisschen; ver-tuitelen; ver-wisselen.
DEMUTILARE, af-stompen.
DENARIUS, *Decenarius, id quod Decem continet*, tienlink, tienlik; *ut*, tienlink, tienlik, *id est*, tien schooven.
Denarius, penning.
Denarius aquilæ sive Angeli volantis effigie, vlieger.
Denarius, decem asses, nummus decusse X signatus, schrikken-berger, schrenkenberger, schrekken-berger : *nummus sive grossus Saxonicus novus; nummus quatuor stuferorum. Convenit (inquit Junius) Denarius ferè cum Angelico quem ab angeli typo ita Germani nominant, sive schrikkenbergio. Denarius, Vide porrò*, LIBRA.
DENASARE, *Plauti* (1), ont-neusen.
DENEGARE, loochenen; ont-loochenen; weigeren; af-slaen; refuseeren.

(1) Capt. III. 4. 72.

DENIGRARE, kruiselen, kruisen; be-kruisen, be-kruiselen, be-kroselen; be-gremen, be-griemen, be-gremelen, *fland.*
Denigrare fumo, be-rooken.
DENIQUE, ten lesten; ten uitersten; endelik, endelink, endeling; toch, doch.
DENODARE, ont-knoopen; ont-knochten, *fland.* ont-strikken.
DENORMARE, ont-schikken; on-effenen.
DENOTARE, teekenen; af-teekenen; be-dieden, be-duiden.
DENSARE, stoppen; dikken; dichten, dichtigen.
Densare, Densari, in Densitatem coire, concrescere, stollen; stelkeren, stolkeren; stokken; schollen; ver-dikken; klonteren; runnen, ronnen, rennen, rinnen. *Densari in butyrum, xyston*, schiften, schiffen.
Densatus, geronnen, geruinen.
Densus, dicht, dichtig; dik; dijk, *vet.* grof; kek, *g. s. s.* vast-in-een; massif. *Densus valde*, deur-dicht. *non Densus*, on-dicht.
Densitas, dikte, diktenisse; dichtigheid.
DENS, tand, *Denticulus*, tandeken.
Dens uncus, Dens curvus, pikke.
Dens aratri sive Dentale, lignum ad quod vomer includitur, ploeg-hout. *porro, Dentale*, ploeg-ijser; span-nagel, *sicamb.* kouter; ploeg-kouter, *quibusd. culter aratri.*
Dentes, ge-bit; tanden.
Dentes genuini, intimi, angulares, molares; columellares, maxillares, keesen, kiesen, kuisen, kusen; bak-tanden; mael-tanden; stok-tanden; hoek-tanden; hoofd-tanden, *q. d. præcipui;* kaek-tanden; achter-tanden.

Dentes canini, columellares, acuti, oog-tanden; schaeps-tanden.
Dentes primores incisores, incisorii, tomici, gelasini (qui inter ridendum deteguntur) ctenes anteriores, bijters; boter-tanden; snij-tanden; veur-tanden; bijt-tanden.
Dentes exerti, slag-tanden; uit-stekende tanden; uit-staende tanden.
Dentes serrati, pectinatim stipati ad similitudinem dentium serræ, compositi in modum serræ, schaerd-tanden.
Dentes stupidi, egge-tanden; eggige tanden; boomige tanden, *quòd esu fructuum immaturorum & acerborum crebro proveniat.*
Dentium stupor, seu torpor, boomigheid, sleeuwigheid der tanden.
Dentium præsepiola, alveoli, cavernæ, mortariola, loculamentáve quibus singuli suut infixi, babbelen, barbelen, berbelen; tand-beenen; tand-hollekens.
Dentium dolor, tand-pijn; tand-sweer; tand-wee.
Dentire, Dentes proferre, tanden.
Dentes gnomones jumentorum, jaer-tanden.
Dentes lupini, sive silvestres, Dentes parvi qui postremâ parte maxillæ equorum adnascuntur, wolfs-tanden.
Dentes purgare, levare pennâ &c. koteren, stoken de tanden met een penne *&c.*
Dentes gingivis liberare, ont-schoeien de tanden.
Dentibus cibum frangere, comminuere, conficere, molere, knauwen, knouwen; kuiden, *hol. fris.* schrentsen.
Dentibus pinsere, knappen.

Dentes hebetare, vel stupefacere, eggen de tanden.
Dentibus lædere, bijten, bieten.
Dentibus frendere, infrendere, crepare, crepitare, concrepare, Dentes concutere & stringere, krijsselen; krijssel-tanden; klipper-tanden; knospen, knorspen, krospen, knaspen; klepper-tanden.
Dentes renudare, blik tanden, *ut canes & equi mordere volentes.*
Dentes manducando elidere, smak-tanden.
Dentatus, Denticulatus, getandt. *serræ modo Dentatus*, schaerd-tandig.
Dento, Dentatus, Dentibus eminentibus, lang-tand.
Dentatus, ge-betig; spits; spitsch, spitsig; spijtig; betig; bits.
Dentatim, Denticulatim, tand-wijse.
Dentiscalpium, instrumentum erosis dentibus nitidantis (1) *accomodatum*, koter-tand; tand-koter; tand-stoker; tand-schrabber.
Denticrepus, klepper-tand.
Dentiducum, Dentifrangibulum, Vide, Forcipicula.
Dentifragibulus, Dentium evulsor; tand-trekker.
Dentifricium; medicamentum quo dentes fricantur ut albescant, tand-schuersel.
Dens caninus, herba, kankerbloeme *falsò.*
Dens leonis, herba, kankerbloeme; pisse-bedde; pis-bloeme; papen-kruid; papen-blad.
DENUDARE, ont-dekken; blooten; ont-blooten; ver-blooten; ont-rieven; ont-stoffeeren.
Denudare manus sive brachia, op-slaen de mouwen.

(1) Hs. j. *nitidandis.*

DENUMERARE, af-tellen; af-rekenen.

DENUNCIARE, ver-konden, ver-kunden; ver-kondigen, ver-kundigen; ver-wetigen, ver-wittigen; laeten weten; ont-bieden; ge-bieden; op-seggen; aen-seggen: intimeeren.

Denunciare à suggestu, seu publicè, af-lesen ter puien: bannen, *vet.*

Denunciare ultro publicè, insinueeren.

Denunciare prælium, dimicationem, ont-seggen: *talisque Denunciatio* ont-seg; ont-segginge: ontseg-brieven.

Denunciatio publica, ban. *Vide, Generale.*

Denunciatio Ecclesiæ, canonica, kerk-gebod.

Denunciatio conjugii, kerk-geboden van onder-trouwe.

DENUO, weder; weder-om; op een nieuw; op een her; echter, *sax. sicamb. holl.*

Denuo inchoare, her-nemen; her-vatten.

Denuo cognoscere her-kennen, *& sic de multis aliis.*

DEONERARE, ont-lasten; ont-laeden.

DEORSUM, om-leeg. *Deorsum, Deorsum versum,* neder-waerts, onder-waerts.

Deorsum aspicere, af-sien.

Deorsum currere, af-loopen.

Deorsum descendere, labi, sinken.

Deorsum flecti, swijken.

Deorsum mittere, neder-laeten.

DEPACISCI, be-veurwaerden.

DEPALMARE, wanten geven; oor-wante geven; vuist-look 't eten geven, *adag.*

DEPARCUS, hond; honds, hondsch.

DEPARTIRI, af-deelen.

DEPASCERE, af-weiden; af-eten; op-eten; etsen, *ger.*

Depascens, corrosif.

DEPAUPERARE, mat maeken; maten, matten, *vet.*

Depauperare, Depauperari, ver-armen; ver-armoeden. *Depauperatus,* be-roit.

DEPECTERE, kemmen, kammen.

DEPECULATOR, roover.

DEPELLERE, keeren; ver-jaegen; af-slaen; af-drijven; af-houden; weg-jaegen.

Depulsus, geschut, geschuttet.

Depulsio tertia, duplijke.

DEPENDERE, be-taelen; op-leggen; ont-gelden.

Dependere pœnas, straffe geven, lijden.

DEPENDÊRE, hangen; af-hangen.

DEPERDERE, be-derven; ver-derven.

DEPES, gier-swaluwe.

DEPILARE, ont-haeren; blooten.

Depilis, kael; haer-loos; padde-bloot.

Depilatrix, haer-trekster.

DEPINGERE, af-beelden; af-maelen; uit-maelen; uit-strijken; schilderen. *Vide,* PINGERE.

Depingere variis coloribus, af-setten.

Depictor, af-setter; ver-lichter.

DEPLANGERE, be-klagen ende jammeren.

DEPLERE, ont-vullen; oosen; uit-oosen; uit-scheppen; vuideeren.

Deplere oleum, ver-laeten, af-gieten de olie.

Deplenus ore, in-gevallen van aensicht.

DEPLORARE, be-weenen; be-schreiden; be-krijten; be-klaegen.

Deploratio, be-weeninge; be-schreidinge; be-krijtinge; be-klaeginge.

DEPLUMARE, ont-pluimen; pluimen.

Deplumare aliquem, snutten; scheeren, *adag.*

Deplumis, kael; pluim-loos; ont-pluimt; padde-bloot.

DEPONERE, af-doen; af-setten; af-stellen; af-leggen; neder-setten; neder-leggen; op-geven; strijken, *ut vela &c.*

Deponere aliquem dignitâte, imperio &c. van sijn amt af-setten, af-stellen.

Deponere sequestro, apud sequestrum, in be-waerder hand stellen; te be-waeren geven; consigneeren.

Deponere, pignus vid' in certamine, wedden; weddinge doen; bij-setten; onder-setten. *Vide, Pignus in certamine.*

Deponere memoriâ, ex memoriâ, stellen uit der herten, uit den sin, uit de gedachte, uit het hoofd.

Depositus, af-gesett.

Depositum, wedde.

Depositum, bewaer-aenneminge.

Depositarius, trouw-hander, trouw-hand.

DEPOPULARI, ver-woesten; ver-bijsteren; straet-rooven; straet-schenden; destrueeren; sakkageeren.

Depopulari agros, af-loopen het plat land.

Depopulatus, woest, wuest.

Depopulatio, ver-woestinge; plunderinge; destructie; sakkagie.

DEPORTARE, af-draegen.

Deportatus, gebannen.

DEPOSCERE & DEPOSTULARE, eischen, heischen; maenen; be-geeren; werven, *vet.* soliciteeren.

DEPRÆDARI, rooven, rooffen; be-rooven; plunderen, plonderen; sakken; sakkageeren.

Deprædari agros, af-loopen het plat land.

DEPRAVARE, be-derven; ver-derven; t'on-goede maeken; ver-quaeden; ver-valschen.

Depravare, Depravari, argeren; ver-argeren, ver-ergeren; be-derven.

Depravatus, ver-keert.

Depravatus indulgentiâ, ver-derveling; be-dorveling.

Depravatio, ver-keeringe.

Depravatio oris, wrempe; lempe, *fland.*

DEPRECARI, ver-bidden; af-bidden; veur-bidden; af-wenschen; ont-wenschen.

Deprecator, middeler; veur-bidder. *Deprecatorem agere,* ten besten spreken.

Deprecatio, veur-biddinge.

DEPRECIARE, ver-smaelen.

DEPREHENDERE, be-vinden; vangen; be-kleppen, be-klippen; achter-haelen, (attraper) be-klikken; takken.

Deprehendere aliquem ut in delicto &c. be-trapen, be-draepen, (1) be-trappen.

Deprehendere in stupro vel adulterio, over-dekken; ont-dekken.

Deprehensus in manifesto facinore, hand-daedig.

Deprehensio, surprinse.

DEPRIMERE, ver-drukken; neder-drukken; onder-drukken; leegen; ver-nederen; af-dringen; af-perssen.

Deprimere abjectè, ver-stooten.

Deprimere vitem &c. in-leggen den wijngaerd.

Depressus, leeg, laeg; loo, lo, *vet.* neder, neer; nederig, *vet.*

(1) « *Etym.* Be-draepen, *holl.* j. Be-traepen. — Draepen, *holl. fris.* j. passen. *Convenire.* » Buitendien hoefde het fr. Attraper dat hooger staat, naast « be-trappen » gesteld te worden.

* in-gesonken, *præcipuè de animo.*

DEPROMERE, uit-haelen; uit-langen; aen-rechten.

DEPROPERARE, ver-haesten; over-haesten; over-ijlen; jagen, *metaph.*

DEPSERE, kneden; waggelen; werken het deeg; pletsen; beren, *fland.* treden; tueluwen, teuluwen, *fland.*

Depsiticus, gekneed.

Depsere corium, tergora depsere, huid-vetten; touwen; gaerwen; teuluwen, *fland.*

Depsitor, qui coria & tergora depsit & pinguefacit, huid-vetter,

DEPUBER, melk-muil.

DEPUGNARE, strijden; vechten, vichten; kampen, kempen.

DEPURGARE, reinigen; purgeeren.

DEPUTARE, scheeren, *vet.*

DEPUTATI, *vulgi,* send-schepenen (1); gedeputeerde.

DEPYGIS, plat-gat.

DERADERE, schaven.

DERELINQUERE; *Derelictui, pro Derelicto habere,* ver-laeten; be-geven; af-gaen; abandonneeren.

Derelictio, ver-laet; ver-waet. *vet. fland.*

DERIDERE, *Deridiculo habere,* spotten; be-spotten; ver-spotten; gekken; be-gekken; be-schimpen, be-schampen; be-schobben; be-schoppen, *fland.* ver-guisen, *vet. holl.* hoon-spreken.

Deridendum omnibus per theatrum præbere, proponere per vicos & theatra in exemplum, schavotten, schavotteeren.

Derisio, Derisus, Deridiculum, spot; spotterije; be-spottinge; schimp; gekkernije.

Derisor, spotter; be-spotter; schimper, schamper; schimpig, schampachtig; gekker; gekkaerd.

DERIVARE *aquas,* leiden, af-leiden het water; af-wateren.

Derivatio, af-wateringe.

DEROGARE, ver-kleinen; verminderen.

Derogare cuipiam, kleinigheid iemanden aen-doen; smaelen op iemanden.

DERUMPERE, af-scheuren.

DESÆVIRE, ver-wreeden.

DESCENDERE, af-gaen; af-komen; af-klimmen; af-treden; af-stijgen; dalen; dellen, *vet.* neder-dalen; neder-gaen; rijsen, af-rijsen; beten, beeten, *fland. holl.*

Descendere deorsum, sinken; * sakken, *ut de aqua,* 't waeter is gesakt.

Descendere, equo, curru, af-sitten vanden paerde, wagen.

Descendens, neder-gaende. *Descendentes,* af-komelingen, *Grotio.*

Descensus, af-komste; af-tredinge; af-gang; neder-gang; dalinge.

DESCISCERE, af-breken; af-wijken; over-treden; bout-gaeten; bout-aersen.

Desciscere, af-vallen van 't verbond. *ab Imperatore, principe, duce, republicâ,* af-vallen van zijnen veld-heer; rebel zijn; rebelleeren.

DESCRIBERE, be-schrijven: over-schrijven; uit-schrijven; copieeren.

non Descriptus, on-beschreven.

(1) Het eerste deel dier samenstelling vinden wij nog in het *Etym.* met de vormen « seende / sende / seynde / senne / seent / sinde / seyne, » die evenals « send » afkomstig zijn, niet van 't wkw. zenden, maar van het in de kerktaal nog gebruikte Synodus, gr. *σύνοδος*, lett. samenkomst, vergadering.

Descriptio, be-schrijvinge.

Descriptio superficiaria, platte forme van een huis, *&c.*

Descriptum, af-schrift; uit-schrift; copije.

Descriptionem conferre cum tabulis, collationeeren.

DESECARE *serrâ,* af-saegen.

DESECRARE, ont-wijen; degradeeren.

DESERERE, ver-laeten; be-swijken; be-geven; hen geven; — ver-waeten, *vet. fland.* abandonneeren.

Deserere rem, met de voet stooten, *Grotio.*

Desertus, incultus, woest, wuest; oode, oede, *J. Avent.* desolaet.

Desertus homo, ver-waeten mensch, *vet.*

Desertum, oode, *ger. sax.* heremitagie.

Desertor, domini vid' &c. heer-vluchtig; af-vallig; af-valliger; over-looper; ver-loopen boeve.

Desertor monasterii, Desertor monachus, ver-loopen monik; ver-bijstert munk, *vet.*

Desertionis exercitus flagitium, herschlits, *vulgo, herischlitsium.*

Desertio causæ absentiâ sive negligentiâ partium facta, ver-suimenisse van recht.

DESERVIRE, dienen.

DESICCARE, droogen.

DESIDERARE, wenschen, wunschen; be-geeren; haeiten, *fland.* *Desiderare valdè,* herken, *vet.* snakken. *Desiderio ardere,* bremen, *Ital.* bramar; waeter-loopig zijn; waeter-bekken.

Desiderare, Desiderio trahi, affici, teneri, Desiderio alicuius rei flagrare, trek hebben tot eenig ding; haeken nae eenig ding; honkeren, ankeren, hunkeren, nae eenig ding, *ut pueri qui alimoniam aut mammam appetunt* [*q. d.* nae honk, *id est appetere domum aut latibulum,* J. R.]

Desiderio irrationali ferri alicuius rei, behabs, behebs, belust nae eenig ding zijn.

Desiderium excitare, waeter-bekkig oft waeter-loopig maeken.

non Desiderare magnopere, niet vragen nae eenig ding.

Desiderare, Desiderari, ge-missen, ont-beeren.

Desiderare, Desiderio longo exspectare, in Desiderio esse, langen, lingen, *vet.* ver-langen, oft, ver-langenisse hebben; ver-haeiten.

Desideratus ades, venis, advenis, welkom zijt dij.

Desiderans, desiderio correptus, ardens, waeter-bekkig; waeter-loopig; waegen-loopig (1); keurig; gierig, geerig; bremstig.

Desiderabilis, Desideratus, be-geerig; be-geerlik.

Desiderium, be-geerte; trek; lust, lost; wensch, wunsch,

Desiderium, langenisse, lingenisse, *vet.* ver-langen, ver-langenisse.

Desiderium, vid' meum &c. lief; liefken.

DESIDÊRE, sitten; neder-sitten; lui ende ledig blijven sitten; hukken, hokken.

Deses, Desidiosus, traeg; lui, lei; luiaerd; ledigaerd; draelig; on-vlaet; ledig-ganger; hukker; doen-niet.

Desidiosus, inanis, ijdel.

Deses, domi ad focum perpetuò sedens, asch-vijster.

Desidia, traegheid; luiheid; luierdije; ledigheid; draeligheid.

(1) Vrg. *Cupidine incensus.*

DESIDERE, sinken ; ver-sinken, ver-senken.

DESIGNARE, be-dieden, be-duiden ; aen-wijsen ; be-noemen ; determineeren ; specifieeren.

Designare, teekenen ; af-teekenen : be-worpen, be-werpen, met kole oft anders.

Designare hospitium, forieren.

Designator, prijs-gever.

Designator, ceremonie-meester.

Designator funeris, lijk-meester ; rouw-steller.

Designator castrorum, &c. maer-schalk.

Designator hospitiorum sive diversoriorum, forier ; quartier-meester.

Designatio, devis ; ordinancie.

Designatio, be-worp, be-werp.

DESILIRE, af-springen ; bikkelen, (1) *vet.*

Desultor, spring-ruiter ; reisiger, resiger, *vet.*

Desultorius, aut, Desultor equus ; on-gesadelt peerd, *à quo facere* (2) *desiliunt insidentes, L. Pottero.*

DESINERE, op-houden ; af-laeten ; af-staen ; laeten staen ; ver-laeten ; swichten ; op-hooren ; uit-gaen.

Desinere ab opere, &c. staeken het werk.

Desine, hemme.

Desinens nunquam, on-ophoudelik.

DESIPERE, ont-sinnen ; dwaessen ; doten, dutten ; ver-doten, ver-dutten ; suffen, ver-suffen ; ravelen, raveelen ; dwaepen, dweepen.

DESISTERE, laeten staen ; af-stand doen ; ge-staen ; renoncieeren ; af-houden ; deporteeren ; *&cetera quæ ad*, DESINERE.

DESOLARE, ver-laeten. *Desolatus*, desolaet.

Desolare solum & desertum facere, ver-woesten.

Desolatio, woestheid.

DESPERARE, wan-hopen ; wan-heugen, *vet.* mis-hopen ; ont-hopen, *vet.* desespereeren.

Desperare, in Desperationem abduci ; item, abducere, ver-twijfelen.

Desperans, Desperatus homo, wan-hopig ; wan-troostig ; mis-troostig ; mis-moedig ; twijfel-moedig ; ver-twijfelt mensch ; desperaet.

Desperatæ salutis, heil-loos.

Desperatio, wan-hope ; twijfel-moedigheid ; mis-troostigheid ; wan-troost ; waen-troost ; wan-troostigheid ; ver-twijfelinge ; desperatie.

DESPICERE, DESPICARI, *deorsum aspicere, aut, contemnere, Despicatui sive Despectui habere*, af-sien ; weder-sien ; ver-achten.

Despectus, af-sichtig ; weder-sien ende ver-acht ; on-geacht.

Despectus, us, Despectio, Despicientia, af-sicht ; weder-sieninge ; spijt ; wijper, *fland.*

in Despectum alicuius, spijt iemanden. *in Despectum tui*, te spijte van u ; t'uwen spijte.

DESPONDERE, *Desponsare*, ver-loven, ver-geloven ; onder-trouwen ; houweliken ; sekeren, *vet.*

Desponsus, onder-trouwt. *Desponsa virgo*, gesekerde maegt.

(1) *Etym.* « Bickelen / pickelen. *Ludere talis.*
Bickelen / bicken. *holl. Sculpere, Scalpere ; frangere : frendere, mandere.*
Bickelen. *vet. Desilire, exsilire.* De tranen bickelen wt de ooghen, *Exsiliunt oculis lacrymæ.* » Dit laatste is het tegenwoordige biggelen, dat nog enkel van de tranen gezegd wordt.

(2) Hs. L. *facile.*

Despondere animum, ver-saegen ; ver-tsaegen ; ver-twijfelen. *Despondens animum*, mis-troostig ; mis-moedig.

DESPUERE, ver-spouwen ; ver-foeien.

DESPUMARE, schuimen ; broemen.

Despumans, schuimer.

Despumatus, geschuimt.

DESQUAMARE, *Desquamari*, schelfferen ; schelffelen, (1) *fland.* af-schelfferen.

Desquamare, op-haelen de oude kleederen.

Desquamare piscem, schubben, schrabben, vlomen, schelffen den visch.

DESTICARE, piepen gelijk een muis.

DESTILLARE, lekken ; af-lekken ; droppen, druppen ; druppelen ; druipen ; af-druipen ; af-druppen ; af-sijpen, af-sippen. (1)

Destillatio humoris à capite ad os, catarre ; sinkinge uit 't hoofd. (1)

DESTINARE, schikken ; senden ; toe-schikken ; be-schikken ; be-scheren, *ger. sax. sic.* ver-ordenen ; assigneeren.

Destinare animo, op-setten ; veur-nemen.

Destinatus, geschikt.

Destinatio, toe-schik.

DESTITUERE, af-gaen ; be-geven ; ver-laeten ; ont-setten ; ont-stellen ; abandonneeren.

Destitutus, ont-set ; ont-stelt ; be-rooft.

DESTRINGERE, af-slooven ; af-schrabben ; af-stroopen ; af-rupen, af-roopen.

Destrigmentum, af-schrabsel ; af-stroopsel.

DESTRUERE, be-derven ; ver-derven ; ver-woesten ; ruiten ; breken ; af-breken ; ont-stichten ; ont-rekken ; ver-bijsteren ; ont-rampeneeren ; ver-waerloosen, *holl.* destrueeren.

Destruere agros, af-loopen het platte land.

Destructus, ver-dorven ; ont-rekt. (1)

Destructor, ver-derver ; be-derver.

Destructio, be-dervenisse ; ver-dervenisse, ver-dervinge ; destructie.

DESUDARE, sweeten ; af-sweeten.

DESUERE, *Desuescere, Desuefacere & Desuefieri* ; ont-wennen ; ont-plegen.

Desuetudo, on-gewoonheid ; on-gewoonte ; wan-gebruik.

Desuetudine affici, vaeren.

DESUMERE, nemen ; op-raepen.

DESUPER, op ; over ; aver, *sax. fris.* boven.

DETEGERE, ont-dekken.

DETENDERE, af-laeten ; af-spannen ; ont-spannen.

DETERERE, *Deteri*, slijten ; ver-slijten ; af-slijten ; af-wrijven ; argeren ; ver-argeren ; laeken.

Deterere ignaviâ & negligentiâ, ver-slonsen.

Detritus, sletig ; af-genomen. *Detritus equitatione, cursu, &c.* af-gedreven ; af-gement.

Deterior, Deterius, arger.

Deteriorare, vulgi, Deterius facere vel fieri, argeren ; ver-argeren, ver-ergeren.

Detrimentum, slete ; af-val ;

(1) Ontb. in het *Etym.*

(1) Aldus ook in het *Etym.* Het w. komt niet van Rekken, maar van Reken, *reparare, reficere*, en is dus te lezen Ont-reket of Ont-reekt. Zie Taal- en Lb. III, 77 en vlg.

schaede ; ver-lies ; achter-deel ; ver-kort, ver-kortinge ; on-baete ; laekaedsie, laekinge ; on-raed ; noise, *vet. fland.* interest.

Detrimentum soli aut fundi quod fit fluctibus marinis, grond-braeksel.

Detrimentum adferre, ver-korten, ver-kort doen. *pati,* ver-kort worden.

Detrimentosa valde res, on-heil.

DETERGERE, schueren ; wisschen ; af-vaegen ; af-wisschen ; af-droogen ; af-wrijven ; af-strijken ; pluisen. *Detergere lutum, sordes, à vestibus, peniculo &c.* kladden, kladderen, af-kladden.

DETERMINARE, be-paelen ; afpaelen ; be-scheeden, be-scheiden ; lijsten ; limiteeren ; determineeren ; resolveeren.

DETERRERE, *Deterreri,* ver-veeren, ver-vaeren.

DETESTARI, bannen ; verbannen ; ver-vloeken ; maledijden ; ver-maledijden.

Detestatus, Detestandus, Detestabilis, ver-vloekt ; ver-vloekelik ; ver-vloekig ; af-grijselik ; wedersienlik ; ver-vloekt mensch.

Detestatio, vloek ; ver-vloekinge ; het bannen.

DETEXERE, ont-terren, ont-ternen ; ont-rennen (1) ; af-terren.

DETINERE, houden ; op-houden ; ont-houden ; achter-houden ; achter-waerts houden ; meeren ; maerren ; marren ; maeren, *holl.* be-kommeren ; hinderen.

Detinere aliquam officiis, beneficiis, blanditiis, aen-houden.

Detineri, on-ledig zijn.

non Detentus, on-gehouden ; ongehecht.

Detentio, be-set ; be-setsel ; beslag ; hand-settinge, *&*, hand-stellinge, *holl. fland.*

Detentio bonorum per prætorem, be-set van goede.

DETONARE, ruisschen.

DETONDERE, *aliquem facultatibus,* scheeren, *adag.*

DETORNARE, draeien.

DETORQUERE, ver-stellen ; verdraeien.

DETRAHERE, af-trekken ; afslaen ; rukken ; af-rukken ; af-rupen, af-roopen. *Detrahere de summâ,* af-rekenen ; af-korten.

Detrahere, Detrahere alicui, Detrahere famæ, Detractare, bekallen (1) ; achter-klappen ; lasteren ; echteren, *vet.* iemand sijn eere be-nemen ; schabbeeuwen ; schobben ; achter-deel van iemanden seggen ; ver-kleinen ; ver-grijpen ; naem-rooven ; laeken ; lachteren ; nae-seggen ; smaelen op iemanden.

Detractio, achter-deel ; laeke, lakke ; af-trek.

Detractio, op-spraeke ; achterklap ; achter-spraeke ; achter-taele ; af-draegentheid, *vet. fland.* valsch rapport.

Detractor, achter-klapper.

DETRECTARE, weigeren ; refuseeren.

Detrectatio, weigeringe ; af-slag.

DETRUDERE, af-stooten ; verstooten ; af-steken ; polsen.

DETRUNCARE, tronken ; stronken ; af-tronken ; moetsen, mutsen ; af-stompen.

Detruncare, ont-halsen ; onthoofden.

(1) Hs. l. ont-trennen.

(1) *Etym.* Be-kallen, j. Be-kouten. *Alloqui, colloqui & Blandè. dicere, mulcere verbis & Persuadere, inducere verbis.* Voor *Detractare,* dat « behandelen » beduidt, en trouwens in het *Etym.* bij « Ver-kleynen » staat, l. echter *Detrectare.*

Detruncare pennas, kort-vlerken ; kort-vlogelen.

DETUMERE, sluiken (1) ; ontswellen.

DETUNDERE (2), af-scheeren.

DETURBARE, af-stooten ; afwerpen, af-worpen ; uit-stooten ; af-stormen ; ont-schikken.

Deturbare aliquem à sede, schuppen iemanden uit sijnen stoel.

Deturbare equo, stooten van 't peerd.

DETURGERE, ont-swellen ; ontsweeren, ont-sweiren.

DETURPARE, mis-maeken ; ontcieren.

Deturpare ignaviâ & negligentiâ, ver-slonsen.

DEVASTARE, ver-woesten. *Devastator,* ver-woester. *Devastatio,* ver-woestinge.

DEVELLERE, af-rijten.

DEVENIRE, ver-vaeren.

DEVENUSTARE, mis-maeken.

DEVERBIUM, referein, refrein.

DEVESTIRE, ont-kleeden.

Devestire, in libb. Feud. ontgoeden ; ont-erven.

DEVEXUM *in unam partem tectum habens,* af-hang aen den timmer. (3)

DEVIARE, ont-wegen ; dolen, doolen.

Devius, a-wegig ; af-wegig ; ont-weget.

Deviis & æquo longioribus itineribus proficisci, om-reisen ; om-gaen in 't reisen.

DEVINCERE, ver-winnen ; overwinnen.

Devictus, mat ende ver-wonnen.

DEVINCIRE, hechten, heften ; hichten, *fland.* (hincar) ver-binden ; ver-banden ; bandelen ; verknoopen.

Devincire, ver-plichten ; verplegen, *vet.* obligeeren.

Devinctus, gehecht ; gebandelt ; gehouden ; ver-bonden ; pligtig, plegtig.

Devinctus tibi sum, obstrictus, obnoxius beneficiis ; plurimum tibi debeo, in ære tuo sum, ik ben in u gehouden.

non Devinctus, on-gehouden ; on-gehaekt. (1)

DEVIRGINARE, ont-maegden ; maegdom nemen.

DEVITARE, mijden ; schouwen, schuwen ; ver-mijden.

DEUNX, elf oncien.

DEVOLVERE, *&*, DEVOLVI, afrollen ; af-wentelen ; af-tuimelen ; af-winden.

DEVORARE, *& plerumque intemperanter,* swelgen ; in-swelgen ; ver-swelgen ; deur-haelen ; op-brassen ; op-eten ; ver-slinden ; ver-slokken ; op-slokken ; halsen ; kroppen ; gullen ; ver-gulsigen ; korven ; in-korven, *q. d. corbem implere. Horum quædam metaph. pro, æquo animo pati, ferre, Devorare tædium, molestiam, injuriam &c. ut,* op-eten, op-brassen ; deur-etig zijn, *&c.*

DEVOVERE, ver-loven ; vergeloven ; ver-sweeren.

Devovere virtutem, ver-sweeren, ver-loven goed te doen. *Devotus,* ver-sworen.

(1) Hs. Misschien te lezen Slinken. Beide w. ontb. in het *Etym.*

(2) De bewerker neemt hier weder eene drukfeil van het *Etym.* over : l. *Detondere.*

(3) *Etym.* « *Appendix ædificii, tectum in unam partem devexum habens* » d. i. Een aanbouwsel met een afdak.

(1) Hs. *Etym.* on-ge-hacht, j. on-gehouden.

Devovere, dira Devovere, vloeken; ver-vloeken; bannen; ver-maledijden.

Devotus, ver-vloekt.

Devotio dira, vloek; ver-vloekinge; het bannen. (1)

Devovere, wijen, wijhen, wijden, wiehen.

Devoventis se verba effari, professie van religie doen.

Devotare, toe-eigenen, toe-eegenen.

Devotus, Ecclesiast. innig; aen-dachtig.

Devotè, aen-dachtiglik.

Devotio, innigheid; aen-dacht; aen-dachtigheid.

DEURERE, *&*, DEURI, branden; bernen; af-branden; af-barmen; ver-branden, ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen.

DEUS, God. *q. d.* goed: *nemo enim bonus nisi unus Deus. Marc. 10. sic Plato Deum* τὸ ἀγαθὸν *vocat*: [*in quâ voce* γατ, *seu radicale* goet *inclusum,* I. R.] drutin, trutin, *q. d. fidelis* [*aut verus, ut Anglis,* F. R.] Truttin, *Islandis.* Diet, Deud. Dud, Dijd, Theut, Thiot, *M. Isleb.* Died, Thied, *Gothis, J. Stumpf. B. Rhen.*

Dea, Godinne.

Deus domesticus, lar, huis-god.

Dii domestici, patrii, huis-goden.

Deus tutelaris, Divus patrius, patroon, patroon-sant.

Deus averruncus, alexicacus, tutelaris, mala depellens; Divus curando alicui morbo præsidens, maerschalk. *Vide, Magister equitum.*

Deum testari, God ge-tuigen.

Deum Divósque testes dare, adhibere, sweeren ten heiligen. *Deus bene fortunet; Secundet incepta Deus,* God voordere u. *Deo volente, favente, si Diis placet. Dii bene vertant,* God wouds (1). *Deus te servet, conservet,* God segene u: *conservet Deus convivas,* God segene de maeltijd. *in Deorum vel Divorum numerum referre, Divorum catalogo asscribere; Deificare, vulgi,* ver-goden; canoniseeren,

Deificatio, vulgi, ver-godinge; canonisatie.

[*Quòd autem vett. Germani aut Gotti & Deum vocarint* Diet, Dijt, Thiod; *puto respexisse ad Naturam, Deum facientes Naturam Naturantem; à* Dijen, dijden, *incrementum sumere, interno quodam motu in melius augeri, nasci: atque adeo Naturam posse* Dijdinge *dici existimo,* F. R.]

DEUTA, *vulgi, nummulus æreus, stuferi pars octava,* duit, duitken, *holl. id est* negen manneken, *Brabant.* [*Dicitur autem, ut opinor, quasi* Duotken, *quòd æquivaleat duos sedenarios,* twee penningen, *ut Gallis* Double, *id est,* deux deniers. *Solidus enim Hollandorum verus constat duodecim nummulis,* penningen, *(ut haberi adhuc nostrâ memoriâ solebant) qui duodecim vulgo jam vocantur* een blanke. *Libra igitur Hollandica vera vetus est, ut pleræque omnes Libræ aliarum nationum, viginti solidorum: Solidus autem Hollandicus etiam est, ut plerique omnes Solidi, duodecim penningiorum: qui cùm apud Hollandos sint tres quartæ stuferi, sequitur quod Libra Hollandica sit quindecim stuferorum: ut in vett. Litteris scabinalibus adhuc videre est. Quòd autem hodie cum dicunt,* soo veel ponden van xl grooten, *hoc inolevit ex quo sub domo Burgundicâ fuere, quæ Libras Gallicas invexit,* de vingt souls, *jam viginti stuferos, id est, florenum vulgarem æquivalentes. Quo itaque Libram hanc novam à suâ veteri distinguerent, dixere* van xl grooten, *vid'* vlaems. F. R.]

DEUTERIA, lore, leure, leuren-wijn; spoel-wijn, spuel-wijn.

DEUTERIA, nae-ween; nae-geboorte; nae-vruchten.

DEXTER, recht, richt. *Dextera, Dextra, vid' manus,* rechte hand.

Dexter, qui dextrâ manu potissimum utitur, rechts: *contrarium,* slinks: *qui utrâque,* rechts ende slinks.

Dextram porrigere, tendere; porrigere manus auxiliatrices, hand-reikinge doen.

Dexter, hand-saem; be-handsaem; ge-handsaem; be-hend, be-hendig, be-handig; knap-handig.

Dextrè, be-hendiglik; be-knooptelik.

Dexteritas, be-hendigheid; be-hendsaemheid, be-handsaemheid.

DI, DIS, *præpositio inseparabilis,* in-twee, ont-twee. *Vide,* DE, *item,* SINE, *&* IN.

DIABATHRARIUS, pantoffel-maeker.

DIABOLUS, duivel, duvel, dievel. *Dicitur,* d'uvel, d'ubel, *&* dievel, *q. d.* de uvel, *sive* die evel; *id est, malus; sicut &,* de quade, *&,* de boose, *dicitur sine substantivi adjectione. Est enim diabolus malitiæ & vitiorum radix, auctor atque princeps.*

Diabolicus, duivelsch; ungers, *holl. Diabolica mulier,* unger-hoere; [*quòd Ungari & Bohemi quidam vagi & circumforanei se pro sagis magisve jactitent vulgo,* F. R.]

Diabolico furore corripi, ver-duivelen, ver-duvelen.

Diabolicam actionem in se patiens, be-seten mensch.

DIACONUS, evangelier.

DIACYDONIUM, *vulgi,* que-moes, que-kruid, que-vleesch.

DIADEMA, trek; kroone; kroonement. *Diadema imponere,* kroonen.

DIÆTA, sale; eet-kamer; somer-huis.

DIÆTA, *victus ratio,* eet-gemak; diete. *Diætâ, seu certâ victus ratione uti,* kamer houden, *fland.*

DIALOGUS, ge-spraek; tsaemen-sprekinge.

DIAMETER, middel-linie.

DIAPHRAGMA, mid-rifte, middel-

(1) *Etym.* het bannen ende schenden.

(1) D. i. God woude's. Die s wordt aangezien als de verkorting van des: zie Verdam, II, 75. Of Woude in dit gezegde, naar de meening van Kil. de aanvoegende wijs van Willen is, staat te betwijfelen: veeleer is het tot het oude, in 't *Etym.* vermiste wkw. Wouden (besturen, beheeren, beschikken) terug te brengen, dat meermaals met den 2en naamv. voorkomt:

Nu es die scone maget onthouden,
God onse here moet haers wouden
Limborch, I. 987.

Nichita peinsde: « Dies moet God wouden...
ib. 2336.

Wat, es hi noch te live bleven?
Dies moet die duvel selve wouden.
ib. 2280.

So moets die duvel wouden.
Parthon. 6499.

Cuwaert, lates den duvel wouden! ezv.
Rein. I. 3209 (W.)

rif, middel-rifte; af-schutsel; liese; lijst; net, herten-net; schorte-kleed, *fland. holl.*

Diaphragma, exta porcorum, ovium & aliorum animalium, koreie, kraei-weie, kraei-gewand; om-loop.

DIARRHŒA, buik-loop, loop des buiks.

DIAS, (1) deus in 't spel. *Dias & monas,* deux aes.

DIATHYRUM, veken; onder-deure; hek, hekke, egge; schutsel; veur-schutsel aen de deure.

DIATONUM, duo.

DIATRETUM, draei-werk.

Diatretarius, draeieler, draeier; stoel-draeier; wrijter, vrijter.

DICA, saeke; ge-dinge; aen-klaege; rechts-plichtinge; aen-spraeke voor recht: rekeninge ende bewijs: dag-brief; dagement; actie; proces.

Dicam impingere, sive scribere, dagen veur recht; aen-leggen in rechte; intenteeren een proces.

Dicasterium, rol.

DICARE, eigenen; egenen.

Dicare Deo, wijen, wijhen, wijden, wiehen.

Dicatus Deo, gewijdt, gewijhet.

DICERE, spreken; seggen; kallen; taelen, *vet.* ver-tellen; ver-monden: heeten; noemen.

Dicere alteri; Dicta referre, voords-seggen. (2)

Dicendo pergere, voord-seggen.

Dicere clarè, altâ voce, sonorâ, sonante, clarâ, luide seggen.

Dicere in aurem, tuiten in d'oore; roenen, reunen, *g. s. s.*

Dicere apertè, planè; rotundè, Ciceroni, plat-uit, rond-uit seggen.

Dicere falsum, mendacium, liegen.

in Dicendi arte rudis, on-wetende in 't spreken.

Dicendo vincere, af-taelen.

Dicendi vena, forma, modus, ritus, usus, stijl, stiel.

Dici, heeten, geheeten worden.

Dicunt (scᵗ vulgo, homines) Dicitur, man seidt, mensch seidt, men seidt.

Dictus, gesegt, geseidt; ge-sproken.

non Dictus, on-gesegt.

Dictu effabilis, uit-sprekelijk.

Dictum ac factum, ter stond; van stonden aen.

Dicto audiens, ver-hoorig; ge-hoorsaem.

Dictum, spreuke, sproke; seg-woord; ge-seg, ge-sag; sprek-woord.

Dictum amarum, snauw.

Dicta referre, repetere, reiterare, her-seggen.

Dicta foras eliminare, uit-dragen.

Dicta phalerata, fucata, geveinsde woorden.

Dicta inepta & odiosa, grollerije.

Dictis rudioribus protelare, Dictis sævis perturbare, ver-snauwen; ver-bulderen.

Dicterium, seg-woord; spreuke, sproke; schimp-reden; gedde-ken, (1) gelleken, jelleken, telleken,

---

(1) Aldus ook in *App.* l. *dyas,* van gr. δυάς.

(2) Hieruit en uit het volgende *Dicendo pergere* blijkt dat de bewerker een onderscheid tusschen Voord en Voords maakte. Voor beide lat. uitdrukkingen heeft het *Etym.* enkel Voord-segghen. Vrg. *Citare.*

(1) Misschien verwant met Gede, in het Middeln. Wdb. aangegeven en toegelicht; « Geddeken » wordt er niet vermeld, hoewel het naar zin en vorm goed overeenkomt met de uit Grein (bl. 504) aangehaalde ags. woorden « gid, gidd, gied, gijd, » = gezang, gedicht, woord, uiting.

holl. fris. sicamb. bokking, *holl.* scheutken; kovijnken, (1) kobijnken.

Dictio, woord; waerd, *vet. hinc,* veur-waerde [*ni* veur-waerde *potiùs sit q.* veur-waring, veur-sorginge, *&c.* F. R.] rede, redene; spraeke; saege; segginge; ge-seg, ge-sag.

Dictio primitiva, grond-woord.

Dictio non vernacula, aliunde petita & impropria, schuim-woord; schuim-termijn.

Dictionarium, woord-boek.

Dicax, schimper, schampig, schamp-achtig; speek-vogel; spij-vogel (2); kleps, *vet.*

Dicacitas, schimp-werk.

Dicacitas nimia, entderinge, *quasi anatum.*

Dictare, dichten; veur-dichten; veur-spellen.

Dictata, orum, veur-dichte. *Dictata magistri,* ge-dichte des meesters.

Dictator, commandeur. *Dictatura,* commandeurschap.

Dicis gratiâ, als kaks; kakkemik; quantsuis.

DIDASCALUS, leerer, leeraer; leer-meester; schole-meester.

DIDUCERE, uit-spreiden; terren, *vet.*

Diduci, splijten.

Diductus, vlak.

DIDYMUS, *Didymi,* half-kind; halve-kinderen.

DIELCYSTINDA, *Ludi genus quo duplices puerorum turmæ porrectis hinc inde manibus alteros ad se pertrahere conantur, dum pars altera superior exsistat,* poort-houden, *Adr. Junio.*

DIES, dag, *q. d.* be-acht, (2) *inquit Becanus; ut Nox,* nie-acht.

Dies naturalis, spatium sive tempus xxiiij horarum, eet-maele, et-maele; at-maele, aet-mael (3); *vocabulum nauticum, q. ab uno prandio ad aliud, &c. ab* eten, *id est, edere, prandere: quià astrologi incipiunt diem à meridie; nempe cùm sol ingreditur circulum meridianum, quo tempore vulgo prandetur.*

Dies civilis, qui viginti quatuor horas complet, à mediâ nocte in sequentem, ronden dag.

Die, de Die, per Diem, bij dage.

---

(1) *Etym.* « *angl.* Couyn. *Collusio, colludium.* » Bij Skeat, 617: « Covin, heimelijke verstandhouding, argelist; een rechtsterm; van o. fr. Covine, overeenkomst, Covenir, samenkomen, overeenkomen, lat. *Convenire.* » Vrg. Gloss. van den Rijmbijbel: « Covent: overeenkomst, afspraak. » Zoo 25846: Te hem ghinc hi (Judas) ende maecte covent, dat hine verraden soude. V. 28500: op sulc covent (met deze bedoeling) V. 29792: Twiken dochtem leelic covent ('t wijken docht hem een schandelijk besluit.) Zie ook Huydec. op Stoke, III. 175. Van de beteekenissen afspraak, voorwaarde, fr. Convention, kwam het verkleinw. Kovijnken tot die van gezegde, zegswoord, spreuk, bijna gelijkstaande met hd. geflügeltes wort. Kobijnken ontb. in het *Etym.*

(2) *Etym.* « spij-voghel, *ger. sax. sic.* spey-voghel, *sax. sic.* j. speeck-voghel *holl. Sannio, Scurra.* »

(1) Z. ook de aanm. op *Deducere latè.*

(2) Hs. *Etym.* de acht.

(3) *Etym.* « *holl. fris. sicamb.* »

De afleiding van « Eten » is eene volksetymologie, ontstaan uit de vormen aet-mael, eet-mael, voor Ad-mael, ed-mael. Het w. is uit Mael = tijdruimte, tijd, en de partikel Ad, ed, samengesteld. Ad, ed, beteekent hetzelfde als lat. *re-*, ons her- of weder: een etmael is dus een wederkeerend tijdstip.

Zie verder Mnd. Wdb. op Admael en Etmael.

Dies multa, clara & profunda, hoog-dag.
Dies hodiernus, hedenschen dag.
Die hodierno, hedens-daegs.
in Dies singulos, per Dies singulos, Diebus singulis, dagliks, dageliks; alle dage, alle gang.
Dies crastinus, den dag van morgen.
Dies perendinus, Die perendino, over morgen.
Dies ab hinc quartus, achter-over-morgen, exter-over-morgen.
ante paucos Dies, on-langs.
post paucos Dies, on-langs nae.
Dies, tijd.
Dies, pro Termino, term, termijn; *longa dies,* langen term.
ad Diem, ad Diem constitutum, præstitutum, ten gesetten dage.
Diei præfinitio, certi constitutio, sive denunciatio, dag-vaerd.
Dies vitæ, leef-dag. *Vide, Vitæ dies.*
Dies debitos assequutus, Dierum plenus, be-daegt; over-daegt.
Dies anniversarius; annuus, Tertulliano, jaer-getijde.
Dies ater, adversus, infelix, on-gelukkigen dag.
Dies carnarii, vleesch-dagen; vleesch-tijd.
Dies comitialis, land-dag, lands-dag; rijx-dag; vogd-genachte; vogd-geding; vogd-dag.
Dies compitalitius, Dies festus qui Deo compitorum præstiti celebratur, kerk-misse; kerk-wijhinge, *q. d. Initiales feriæ, nempe ab initiatione templi.*
Dies duodecim à Natali Christi, aut etiam à Kalendis, Januarii numerandi; è quibus vulgus hominum constitutionem sive dispositionem XII mensium, cælique statum anni incipientis divinare & præsagire velle solet, nietel-dagen, nieuw-tel-dagen; *q. d. novi dies numerales: Frisiis* merkel-dagen *dicuntur.*
Dies emortualis, obitus, supremus, summus, dood-dag; sterf-dag.
Dies judicialis, juridicus, juri experiendo condictus, Dies fastus, utilis, sessionum, quo jus dicitur, quóve prætor pro tribunali sedens ius dicit, sit-dag: rechts-dag; vier-schaer-dag; pleit-dag, *holl.* ding-dag; heerliken dag; ge-nachte, genacht-dag; ge-nechte; nachte, nechte, *q. d. nox. Veteres enim Germani tempus per noctes computarunt, noctiúmque non dierum tempus nominarunt & enumerarunt, teste Cæsare VI De bello Gallico & Tacito De mor. Germ. Idem quoque observant Britanni, teste Camdeno: quod enim Latini Septimanam &, Duas septimanas dicunt, illi* wijtnos, &, pethesnos, *octo, &, sedecim noctes appellant. Diurnum autem tempus ab occasu inceptum liquet, Genes. 1. & factum est vespere & mane dies unus, dies ijdus, iijtius &c. Nox vid' diem quasi ducere videtur. Dies adeò juridicus semimenstruus, nempe à decimâ quartâ nocte ad decimam quartam noctem, præter generale nomen* genacht, *etiam dicitur,* vier-tien, veertien-nacht: *vulgo, Quindena: item spatium ipsum Dierum quatuordecim,* vier-tien, veer-tien-nacht.
Dies fasti, open dagen; *ut contra,*
Dies nefasti, otiosi, feriati, gebonden dagen; vier-dag; heilig-dag; mis-dag, mes-dag; heug-tijd, hoog-tijd, hoge-tijd.

Dies hiemalis, winter-dag.
Dies hilariorum; Dies genialis. Vide, BACCHANALIA.
Dies intercalaris, embolimus; qui quarto quolibet anno intercidit & interseritur, Dies intercalator, insititius, schrikkel-dag.
Dies Jovis, donder-dag; pfingstag, *germ. Ad. Junio. Dies Jovis ante tempus quadragesimale, luxui sacratus,* vetten donder-dag.
Dies Jovis, seu Feria quinta majoris hebdomadæ, witten donder-dag. *Vide, Feria quinta, & præcedenti.*
Dies juridicus matutinus, Antverpiensibus usitatus, morgen-spraeke.
Dies justi, uit-stel-daegen.
Dies lunæ, Dies seu Feria secunda, maen-dag. *Dies lunæ primus post regalia luxui sacratus,* ver-loren, ver-sworen maen-dag; raes-maen-dag.
Dies lustricus, quo puer lustralibus undis tinctus nomen accipit, doop-dag, doopsel-dag.
Dies Martis, dijns-dag; dijssen-dag; dings-dag; achter-maendag.
Dies medius, medius Dies, mid-dag.
Dies Mercurii, Feria quarta, woens-dag; *melius & frequentius,* goens-dag; mid-weke; *(Vide etiam Mercurii Dies) Dies Mercurii Hebdomadæ majoris seu sanctæ, quo campanæ succinguntur & tribus diebus silent,* schorssel-woensdag; schorte-klok-woensdag, *fland.* stillen woensdag.
Dies natalis, natalitius, gebort-dag; nativiteit.
Dies summus, extremi judicii, novissimus, ultimus, uitersten dag; jongsten dag; doemel-dag; doems-dag.
Dies nundinalis, markt-dag, merkt-dag.
Dies operosus, negotiosus, profestus, werk-dag; werken-dag.
Dies pisculentus, quo carnibus abstinetur, visch-dag.
Dies Saturni, Sabbathi, sater-dag; son-avond.
Dies Solis, Dies primus, Dies Dominicus; quem vid' Mathematici Soli, Xiani Dno (1) *asscribunt, dicántque,* son-dag; *& Feriæ ejus diei præcidaneæ, seu Sabbatum,* son-avond.
Dies Veneris, vrijd-dag; vriend-dag, *fland. (Vide, Veneris dies)*
Dies Veneris sanctus, Dies parasceues, goeden vrij-dag; rust-dag; stille-vrijdag, *sax.*
Dies suos ducere in bonis, Jobi, goede dagen hebben. *per Dies aliquot consistere, manere, morari,* ver-dagen.
ad Diem, locum & horam adesse, ver-schijnen ten dage, plaetse ende uire.
Diem alicui constituere, præscribere, determinare, præstituere, condicere, certum finire, denunciare, dicere, setten iemanden dag; op-leggen eenen sekeren dag; dagen; dag-setten; ver-dagvaerden; ver-dagen; dag-vaerden.
Diem judicii dicere, constituere, indicere, daegen veur recht; dage-dingen; citeeren; intimeeren.
Diei certi constitutio, dag-vaerdinge.
Dies cedit, cadit, den dan (2) is ver-schenen, ver-vallen, *ut, solutionis, pacti, &c.*
in Diem alium prorogare, dage-dingen & dagen *vet. sax. sicamb.*
Diem in literis adscribere, dateeren.
Diem festum celebrare, agitare, vieren den heiligen dag.

(1) D i. *Christiani Domino.*
(2) Hs. l. Dag.

Diescere, dagen ; dag worden.
Diescit, het daget ; 't word dag ; den dag komt.
Diurnus, daglik ; dagelik.
Diurnæ excubiæ, dag-wachte.
Diurnum, Diarium, dag-boek ; jornael, journael.
Diurnum, Diarium, Diurna conductio, dag-huer ; dag-loon. *item,* prove, provene ; pitancie.

DIFFAMARE, achter-klappen ; be-klappen ; be-kallen ; be-ruchten, be-ruchtigen ; ont-eeren ; iemanden ver-maeken, ver-lemden, befaemen.
Diffamari, rijden op de tonge, *adag.*
Diffamatus, be-faemt.
Diffamatio, achter-klap ; achter-spraeke ; achter-taele.

DIFFERTUS, vol ; gepropt.

DIFFERRE, schelen, schellen, schillen ; ver-schillen, ver-schelen ; on-gelijk zijn ; liegen ; tween, *vet.* different zijn.
Differens, ge-schillig ; ver-schillig ; ver-scheiden ; onder-daen, *vet.* different.
Differentia, ver-schil ; ver-schel ; ver-scheidenheid ; ge-schil ; onder-scheed, onder-scheid ; onder-schil ; differentie.
Differre, uit-setten ; uit-stellen ; ver-toeven ; ver-trekken ; ver-langen, ver-lengen ; ver-letten ; voordsten, (1) virsten, versten, firsten, fristen, *vet. sax.* ver-voordsten, *vet.* loteren, leuteren, lenteren, lunteren, lunderen ; de-laieren, traineeren ; ver-daegen.
Differre serius, ver-spaeden.
Differre & differri in annum, ver-jaeren.
Differendi occasionem quæritare, futsel-boek soeken. *quod non Differtur,* on-vertogelik.
Dilatio, ver-leng ; ver-lenginge ; ver-let ; ver-trek ; ver-drag ; uit-set, uit-settinge, uit-setsel ; uit-stel, uit-stelsel ; draeligheid ; draelinge ; frist, virst, vorst ; verst, verste, *fland. vet.*
Dilatio, slepinge van recht, *Zel.* delay, dilay ; surseancie.
Dilatio moratoria, respijt.
Dilatio quinquennalis, prorogatio in quinquennium, quinkenelle.
sine Dilatione, on-ver-togen.
Dilator, lunderer, lunterer.

DIFFIBULARE, ont-schorssen.(1)

DIFFICILIS, *Difficiles res, Difficile opus,* swaer ; swaer werk ; seldsaem ; noode, noie ; on-gern ; misselik ; pijnlik ; on-ge-rieflik ; on-ge-makkelik ; on-ge-voeglik ; kommerlik ; quellik ; lastig.
Difficilis homo, parum commodis moribus, importunus, morosus, fastidiosus, ur-malig, urig mensche ; noordsch ; gemelik, geemelik, gemmelik ; quel-ijser, *metaph.* on-willig, on-ge-willig ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; korsel-hoofd, korsel-kop ; ou-bollig mensch.
Difficilè, Difficulter, swaerlik ; qualik, quadelik ; nauwelik ; noode, noie ; on-gern ; kuim, kume, koem, koum ; on-ge-makkeliken.

(1) *Etym.* « Voordsten, j. Vorsten ». In het *Etym.* ontb. *vet. sax.* doch bij « Vorsten en Ver-voordsten » staat *vet.* Verder bij « Verst, Verste, *fland. vet.* j. Frist, Virst, Vrist, » en bij deze laatsten voegt Kil. de bemerking : *germ. sax. fris. sicamb.*

(1) Niet te verwisselen met Ont-schorssen, *Decorticare,* dat van Schorsse, *Cortex* komt, terwijl Ont-schorssen, *Diffibulare,* van Schorssen, (= Schortsen) Schorten, *Suspendere, Succingere* ezv. gevormd is. De wortel van al die woorden is het st. ww. Scheren.

Difficultas, swaerheid, swaerigheid, swaernisse ; on-ge-rief ; kommer, komber ; nood, noode ; be-draeitheid ; on-ge-mak ; on-ver-stand ; mis-verstand ; moedsel ; perplexiteit ; empeschement.
Difficultates, hakkelinge ende werringe.
Difficultate, difficultatibus afficere, distringere, obruere, distrahere, be-kommeren ; be-toteren, be-totelen.
sine Difficultate, lichtelik ; ge-makkelik, ge-makkiglik.

DIFFIDERE, wan-trouwen, mis-trouwen ; achter-denken ; mis-ge-looven, mis-looven.
Diffidens, wan-trouwig, mis-trouwig ; on-ge-loovig ; mis-troostig ; mis-moedig.
Diffidenter, wan-trouwelik ; mis-trouwiglik ; mis-moediglik ; mis-troostiglik.
Diffidentia, wan-trouwe ; mis-trouwe ; mis-moedigheid ; mis-troostigheid ; mis-geloove, on-ge-loove.

DIFFINDERE, & DIFFINDI, over-mids klieven ; splijten ; rijten ; ver-schrapen.

DIFFINITIVA *sententia, vulgi,* end-ordeel ; end-vonnisse. (1)

DIFFITERI, loochenen ; ont-kennen.

DIFFLARE, ver-blaesen ; af-blaesen.

DIFFRINGERE, breken ; speieren, *fland.*

DIFFUNDERE, storten ; ver-gieten ; ver-vaten ; ver-laeten ; blansen, plansen ; spillen, spilden, *vet. holl.* gusselen, gosselen, *fland.*
Diffundere cum strepitu, schetteren.

DIFLECTERE, af-keeren ; af-wenden, *Deflectere.*

DIGERERE, schikken ; touwen, *Becano ;* ordineeren.
Digerere, ut cibum &c. ver-teeren, ver-douwen de spijse.
Digestio, laege ; schikkinge ; ordinancie.
Digestio, ver-douwinge.

DIGITUS, vinger, *q. d.* vanger, *à capiendo seu apprehendendo.*
Digitus index, demonstratorius salutaris ; pollici proximus, veur-vinger ; veurste vinger ; wijser ; wijs-vinger ; tooger, *sax. sicamb.* vinger naest den duim, & *metaph. Amicus pernecessarius, intimus, valdè conjunctus.*
Digitus medius, infamis, impudicus, famosus, verpus, middel-vinger ; vijge. *Digitum medium ostendere, vel porrigere verpum, medium unguem, summo contemtu ac ludibrio aliquem afficere,* de vijge setten oft geven, *gal.* faire la figue, *Ital.* Ecco il fico, ecco la fico, *Hisp.* higas dar. *Fridericus Barbarossa Imperator ob contumeliam Imperatrici factam à Mediolanensibus (qui eam mulæ impositam, capite in bestiæ caudam obverso, in manus eius pro frenò traditâ bestiæ caudâ, ludibrio habuerant) Mediolano post longam obsidionem capto, cives deditos eâ lege & conditione in gratiam accepit ut qui vitam servare vellent, ficum de genitalibus mulæ dentibus eximerent : unde nata est Italis illa contumeliosa irrisio, cum digito inter duos ostenso proferunt, Ecco la fico. Seb. Munst. ex Krantzio.*

(1) Vrg. *Definitiva.*

Digitus annularis, Digitus medicus, minimo proxumus, goud-vinger; ring-vinger ; hert-vinger ; *aiunt enim à corde protendi illuc venam quæ quum annulo redimitur, velut cor ipsum coronatur ; Lud. Vives.*

Digitus auricularis, minimus, quo aures purgantur, oor-vinger ; kleine vinger ; pink, pinkoi, *holl.*

Digiti pectinatim inter se amplexi, pectine juncti, gevouden vingeren.

Digitus pedis, teen, toon. *Primus sive magnus pedis digitus,* grooten teen, toon, tone, tee.

Digitorum articulus, internodium ; phalanx, vinger-ledt, vinger-lid.

Digiti crepitus, recurvi digiti impressio, knip. *Digitis crepere, crepitum edere,* knippen.

Digitis attrectare, contrectare, vingeren.

Digitis premere, carpere, vellicando detrahere ; Digitos mobilitare, motare, motitare, pitsen, pitselen ; peuselen.

Digitis micare, sortiri, lusus puerilis, peerdeken wel bereidt ; kivel-kavel spelen (1) ; pik olie oft graef, *holl.* kokkok heerken rijd ik wel ; vinger-spel spelen. *Vide,* MICARE.

Digitalis longitudo, vinger-lengde.

Digitale ulcus, vijt, fijt, fijk, fik.

Digitabulum, Digitale, quo Digitorum oræ muniuntur adversum acus, vinger-hoed ; vingerling.

Digitalis herba, vinger-hoed, *à Digitabuli specie.*

DIGLADIARI, vechten, vichten ; kampen, kempen ; schermen, schaermen ; strijden.

Digladiari verbis, kijven.

(1) *Etym.* Kievel-kavel.

Digladiator, schermer.

DIGNUS, weerd, waerd ; weerdig, waerdig : bert, *sive* bercht, *quæ Latini in bertus & pertus in nominibus propriis transmutant, Jo. Aventino. in* precht *pro* pracht, *id est, Dignitas, Ludolfo Pottero.*

Digné, weerdiglik.

Dignari, ge-waerdigen, ge-weerdigen ; ver-weerdigen.

Dignitas, staet ; weerdigheid ; hoogheid ; achtbaerheid ; pracht ; aen-sien ; tijtel van eeren ; graviteit ; digniteit ; reputatie.

Dignitas honoris, eer-weerdigheid.

Dignitas originis, her-schild, *sax.*

Dignitas senatoria, schependom, schepenschap.

Dignitas equestris, ridderschap.

Dignitatem retinere, ordinis sui Dignitatem tueri, graviteit houden in 't spreken.

ad Dignitates promovere, optrekken.

DIGREDI, scheiden ; ver-trekken ; af-treden ; af-scheiden ; weg gaen.

Digressus, Digressio, af-scheid ; af-tredinge : uit-loop.

DILABI, vallen ; ver-vallen ; slippen ; sluimen, sluipen.

Dilapsus, ver-schoven.

DILACERARE, ver-scheuren ; scheuren ; terren ; ont-terren.

Dilaceratus, Dilaceratum, ver-scheurt ; in stukken ; om-stukken. (1)

DILANIARE, ver-scheuren ; ont-leden.

Dilaniare, dilaniari, scheuren, schoren.

Dilaniatus, ver-scheurt.

DILAPIDARE, om-brengen ; over-brengen ; ver-quisten ; ver-misten,

(1) *Etym.* Om-stukken, j. in-stukken.

vet. quisten ; spillen, spilden, *vet. holl.* ver-spillen, ver-spilden, *fris.* ver-slemmen, ver-slempen ; ver-doen ; ver-baelmonden ; *Vide, Pupilli.*

Dilapidator, ver-quister ; ver-quistig ; deur-jaeger ; quist-goed.

DILARGIRI, weg-geven ; uit-deilen.

DILATARE, breiden, breeden ; ver-breiden ; uit-breiden ; uit-spreiden ; wijd-maeken ; ruimen.

Dilatare vestem, uit-leggen ; wijden.

Dilatatus, vlak ; gebreidt ; ge-wijdt, gewijdert.

non Dilatatus, on-gewijdt.

DILIGERE, lief hebben : lieven, φιλεῖν, *transpositis literis ;* be-minnen ; minnen, *quod à Germanis nunc in obscenam partem plerumque detorquetur.*

Dilectus, Dilecta, lief ; be-mind, beminde ; ge-lieft, ge-lieve. *Dilecta,* kare, kaerken, *à* karen, *eligere vet. Saxon.*

Dilectio, liefde ; minschap.

Diligens, nernstig, neerstig ; be-neerst ; be-ernst ; vlietig, vlijtig.

Diligenter, neerstiglik ; vlijtiglik ; gauwiglik.

Diligenter parvi quid agere, knoeien.

Diligentia, neernstigheid, neerstigheid ; vlijt, vliet ; vlijtigheid ; pliet, *vet.* achte ; aen-dacht ; gauwigheid.

Diligentiâ exquisitâ factus, puntiglik gemaekt.

Diligentiam adhibere, conferre, ponere, be-neersten, be-neerstigen ; be-ernsten, be-ernstigen ; be-vlijten, be-vlijtigen ; vlijtigen ; plien, *vet.* sich toe-doen ende be-geven tot eenige saeke. *Tuâ diligentiâ, operâ,* bij uwen toe-doen.

DILORICARE, terren ; ont-terren.

DILUCERE, schijnen.

Dilucidare, ver-klaeren.

Dilucidus, klaer ; schijn-baer ; hel.

Dilucidè, klaerlik ; sichtbaerlik.

Diluculum, Diluculum primum, dage-raed ; morgen-glans, — rood ; — schijn ; — stond ; krieke ; kriekelinge ; prieme, priem-tijd, *fland.* priem vanden dage. *Diluculo primo,* vroeg des morgens.

DILUERE, spoelen, spuelen ; mengen, mengelen ; ver-mengen : ver-schoonen ; suiveren.

Diluere merum, vinum, wateren den wijn.

Dilutus, gewaterd.

Dilutum vinaceorum, lore, leure ; leuren-wijn.

Diluvium, over-waeter ; in-loopinge van waeter ; over-vloet.

Diluvium, sond-vloet ; sind-vloet, sund-vloet ; diluvie.

DIMETIRI, meten ; af-meten.

Dimensor capacitatis vasorum, pegeler.

Dimensum, pitantie. *Vide porrò,* DEMETIRI.

DIMICARE, vechten, vichten ; kampen, kempen ; schermen ; uit-houwen ; batalien.

Dimicare acie vel prælio, strijden.

Dimicatio, vechterije ; ge-vecht ; batalie.

DIMIDIUS, *Dimidiatus,* half, halve. *Panis dimidiatus,* een half brood : *Pomum dimidiatum,* halven appel.

Dimidium, Dimidia pars, de helft ; de halft ; half-deel.

Dimidiatim, halvelik, halveling.

DIMINUERE, kleinen ; kleineeren ; klein maeken ; ver-kleinen ;

be-snijden ; ver-korten ; slaen in stukken ; minderen.

Diminuere, diminui, minderen ; krimpen, krempen ; lamen, laemen ; laeken ; smalen ; smallen ; smaleeren ; swijneeren, *vet.*

non Diminutus, on-gelaekt.

Diminutio, minderinge ; kleinigheid ; ver-kleininge ; laekaedsie ; laekinge ; af-slag.

Diminuere, vulgi, eenkelen, eekelen, breken den sang ; *quòd una cantus nota minuatur in plures sive redigatur. Cantum vid' dispertire in varias voces, ac interim unum eumdémque tonum exprimere ;* diminueeren, *vulgo.*

DIMITTERE, weg-seinden, weg-schikken ; quijt maeken ; ont-slaen ; oor-lof geven ; laeten gaen ; laeten vaeren ; op-geven ; ont-laeten ; *vet.* af-laeten ; * hen geven ; — laeken.

Dimittere cum gratiarum actione, af-danken.

Dimittere debitum, pœnam, quijt-schelden ; ver-geven ; ten goede schelden, *Grotio* — *Dimissus,* quijt.

Dimissio, af-dank ; af-scheid ; ge-leide ; ont-slag ; pas-poorte, passe-poorte.

DIMOVERE, *officio, imperio, magistratu, senatu, &c.* af-setten, af-stellen van sijn ambt.

DINOSCERE, onder-kennen.

DINUMERARE, tellen ; af-tellen ; af-rekenen.

DIOBOLARIS *homo,* deus aes.

DIŒCESIS, sticht, stift ; ge-stichte ; bisch-dom ; bischop-dom. *& in secularibus,* rouwaerdschap.

Diœcetes, reipubl. curator, patriæ tutor, regionis gubernator à Principe constitutus, mamboer, *sicamb. hol. zel.* rouwaerd ; roewaerd, rewaerd, (1) reuwaerd, reeuwaerd, *vet. fland.* baeliu, baelliu, baillu, *fland. holl. zeland.* vogd, voogd ; seneschalk, sineschalk. *Vide, Familiæ præpositus.*

DIONYSIA, *Vide,* BACCHANALIA.

DIOSCURI ; *geminæ stellæ nautis salutares, & prosperi cursus prænunciæ,* vred-vier.

DIPHTHERA, *vestis confecta ex luporum vel ursorum pellibus,* wolfs-mantel ; pels-rok ; wolfs-pels ; wolf.

Diphthera, vestis muliebris, samare, samaris. (2)

DIPHTHONGUS, twee-klinker.

DIPLOIS, dos ; jak, *fland.*

DIPLOMA, open-brief ; patente ; be-sloten brief ; charte : geweld-brief ; bulle ; privilegie.

Diploma tuti & liberi commeatus, liberi transitus, pas-port ; passe-poorte ; geleid-brief ; sauvecon-duit-brief.

Diploma veniale, pardon-brief ; remis-brief ; *indulgentiarum,* af-laet-brief.

Diploma curiæ inscriptum, brieven van adresse te hove.

Diplomatis contentum, quod in Diplomate continetur, in-hout ; teneur.

Diploma comprobare, Diploma a Principe impetratum judici loci comprobandum exhibere, enterineeren, interineeren de koninglike brieven.

Diplomate litem interpolare ; Diplomatis privilegio allevari ; implorato Diplomate causam repetere, litem sarcire, sich doen releveeren te hove.

DIPONDIUS, half oncie ; loot.

Dipondius, bot-drager, bod-drager, *Lovan.* labbaie, *vet. id est,* xv mijten ; *&,* blanke, oft ruitersche blanke.

DIPSACUS, kaerde ; kaerden-kruid ; kaerden-distel.

DIRIBITORIUM, monster-plaetse, loop-plaetse ; *locus in quo lustratur & recensetur exercitus stipendiúmque militi exsolvitur.*

Diribitor causarum militarium, auditeur.

DIRIGÊRE, ver-stijven ; sterren, starren *g. s. s.*

DIRIGERE, stieren, stueren ; be-stieren, be-stueren ; be-leiden ; be-heeren ; rechten ; toe-stellen ; dresseeren ; schikken. *Dirigere vitam suam ad normam rationis,* regeleeren sijn leven.

Directus, recht ; ge-recht ; snoer-recht ; regel-recht ; strak ; effen ; ge-lijk ; ge-raed, *ger. sax. sicamb.*

Directum (oppositum τῷ, Indirectum) uit de hand, door rechte wegen, *Grotio.*

Directè, straks ; ge-straks ; regel-recht.

Directio, be-stier ; adresse.

Directarius, in-breker van deuren, vensters, kisten ; nacht-dief.

DIRIMERE, scheiden, scheeden ; ont-doen ; terren ; ont-terren, on-ternen, on-trennen.

Dirimere controversiam, litem, altercationes, bella &c. slechten, slissen, slichten, be-slichten, be-slissen den twist ; af-dedigen ; wideeren het proces ; neder-leggen den twist.

Dirimere mutuo consensu litem, ver-dragen.

Diremtus, af-gescheiden.

Diremtio, scheidinge.

DIRIPERE, plunderen, plonderen ; rooven, rooffen ; ruiten ende rooven ; pluisteren ; carabijnen, *Arab. Gallis* Corbiner, *à corvis ;* sakken ; sakkageeren.

Diripere agros, af-loopen het plat land.

Direptus, gerooft.

Direptio, plunderinge, plonderinge ; rooverije, roof ; be-roovinge ; sakkagie.

Direptor, roover.

DIRUERE, af-werpen ; af-worpen ; slechten, slichten, slachten ; af-breken ; velden, vellen ; af-vellen ; ont-stichten ; raieeren, roieeren.

DIRUMPERE, *Disrumpere,* ver-scheuren ; schroopen. *Dirumpi,* barsten, bersten, borsten. *Diruptus,* ver-scheurt.

DIRUS, wreed, wreid ; ver-schrikkelik ; grousaem ; grouwelik.

Dirè, grouwelik, grouwsaemlik.

Diræ, Diræ imprecationes, Dira devotio, Dirum imprecamen, vloek ; ver-vloekinge ; ban ; het bannen ; maledictie.

Dira, sinistra imprecari, Diris devovere, Diris imprecationibus malum alicui optare, ver-vloeken ; bannen ; vloeken ; rampen ; rampeneeren ; ver-maledijden.

Diritas, grousamheid ; grouwelikheid.

DIS, *præpositio inseparabilis,* ver, ont, *&c. Vide,* DE, DI, DIS.

(1) « Rewaerd » is de oudste vorm van het w. dat eigenlijk bezorger, behoeder beteekent : het is ontleend aan o. fr. reward, eene koppeling van de rom. partikel *re* met o. saks. Ward (wortel Waren, dien wij nog hebben in ontwaren, bewaren, deurwaarder, ezv.) Z. de afdoende verklaring gegeven door Dr M. De Vries in Versl. en Meded. der Ned. Kon. Akad. Afd. Letterk. D. XII. ook overgedrukt bij Van der Post, Amsterd. 1869.

(2) Fr. Simarre en Chamarrer, van Sp. Zamarro, tabbaard, kamerrok.

DIS *ater, niger,* moonken-pek.

Ditis atri janua, spiraculum, helle-gat ; dabbe-gat.

DIS, *id est,* DIVES, rijk, *&c., Vide,* DIVES.

DISCALCEARE, ont-schoeien ; ont-schoenen.

DISCANTUS, *vulgi,* diskant, diskanter ; boven-sank.

DISCEDERE, weg-gaen ; af-gaen ; ver-gaen ; ont-gaen ; ver-trekken ; af-trekken ; op-trekken ; scheiden ; af-scheiden ; op-breken ; ver-haeren (1) ; ver-haerden, *vet. Discedere in iter,* ver-reisen ; weg-reisen ; weg-trekken.

Discedere à terrâ, af-vaeren.

Discedere festinanter, weg-strijken ; gaen strijken.

Discessus, Discessio, ver-trek ; af-scheid ; af-tocht.

DISCEPTARE, kijven ; dingen ; dedigen ; dedingen ; daedigen ; dainken, deinken : te-dingen ; be-dingen ; taggen, teggen ; streven ; disputeeren ; debateeren ; parlamenteeren.

Disceptare controversias in foro judiciali, rechten.

Disceptare, middelen ; ver-middelen.

Disceptare de precio, dingen.

Disceptator, scheid-man ; scheid-rechter ; oor-deeler ; bevel-hebber ; commissaris : segs-man ; pais-maeker ; middeler ; onder-handeler ; arbitre.

Disceptator electus, kies-man.

Disceptatores, dedings-lieden ; daedings-lieden ; scheid-lieden.

Disceptator exequendæ rei judicatæ, executeur van 't vonnisse.

Disceptatio, kijf ; gekijf ; kijf-strijd ; kijvinge ; kijvagie ; ding-tale ; ge-dinge ; be-ding ; debat ; instantie ; partijschap.

Disceptatio legitima coram judice, recht ; ge-rechtigheid.

Disceptatiuncula appendix, incident.

DISCERE, leeren ; aen-nemen.

Discere iterum, her-leeren.

quod Disci non potest, on-leerlik.

Discendi studio flagrans, lief-hebber der konsten.

Discens, aen-nemende.

Discipulus, jonger ; leer-jonge ; leer-jonger ; leerling ; leer-kind ; leer-knecht ; aen-nemeling ; schole-kind ; scholier ; discipel.

Discipulus infrequens in scholis, rarò scholas frequentans, haeg-klerk.

Disciplina, leere ; leeringe ; tocht, tucht ; onder-wijs ; onder-wijsinge ; schole-recht ; instructie.

Disciplina militaris, krijgs-ordinantie.

Disciplinæ magister, regiment-heer ; regiment-meester ; reformateur.

DISCERNERE, & DISCRIMINARE, scheelen ; scheedelen, scheidelen ; onder-scheeden, onder-scheiden ; ont-scheiden ; ver-scheeden, ver-scheiden ; be-scheeden, be-scheiden ; af-scheiden ; sonderen ; onder-kennen ; keuren, koren : kemmen, kammen ; deelen, *vet. sax.* ver-lesen.

Discerni, tanquam lac à sero, matten worden ; wrongelen, *fland. holl.* schiften.

Discretus, ver-scheiden ; onder-daen, *vet.*

Discretus, be-scheeden. *Discretè,* be-scheedelik.

Discrimen, Discerniculum, onder-scheed ; onder-scheid ; onder-schil ; ver-scheidenheid ; be-scheed, be-

(1) *Etym.* Ver-haeren, j. ver-haerden.

scheid, be-scheedenheid ; schele, *holl.* debat ; discretie ; differentie.

sine Discrimine, on-verschillig : on-gevaerlik.

Discrimen, ge-vaer ; danger ; perijkel.

in Discrimine summo esse, kamperlik staen.

Discretio, be-scheed, be-scheid ; be-scheedenheid ; scheidinge.

Discriminale, Discerniculum, priem ; krol-priem ; scheel-priem, scheedel-priem ; naelde.

DISCERPERE, ver-scheuren ; in twee scheuren ; ontwee-scheuren.

Discerptus, ver-scheurt.

DISCINDERE, ver-snijden ; in twee snijden ; ont-terren ; ont-ternen ; ont-trennen ; ont-leden ; hijsen ; kerweien ; ver-hakkelen.

Discissus, ver-hakkelt.

DISCINGERE, ont-gorden. *Discinctus,* on-gegordt ; on-gebonden.

Discinctus homo, slodder-broeke ; sloef.

DISCLUDERE, be-sluiten ; af-sluiten, *& contrà,* op-doen ; open-doen.

DISCOLOR, verscheiden-verwig ; menig-verwig ; ge-schakkiert.

Discolor, lineis variegatus, strijpt ; *ut, vestis discolor,* strijpt kleed.

DISCOLUS, seld-saem. (1)

DISCOQUERE, ver-koken.

DISCORS, twee-dragtig ; twee-spalt ; on-eenig ; on-eens ; on-eendrachtig.

Discordiosus, on-vreedsaem.

Discordare, on-eens, t'on-vrede zijn.

Discordari, twisten.

Discordia, twist, *q. d.* tweest, à twee ; twee-dragt ; twee-spalt ; on-eenigheid ; on-vrede ; on-peis ; werre, warre ; werringe ; mis-verstand ; discord.

DISCREPARE, ver-schillen, ver-schellen ; schillen, schellen ; liegen ; tween, *vet.* on-gelijk zijn ; discordeeren.

Discrepantia, ge-schil ; ver-schil ; discord.

DISCUBARE, koetsen.

Discubitorium, gast-kamer.

Discumbere, sitten aen de tafel.

DISCURRERE *&* *Discursare,* draven ; trotten ; rennen ; posten ; ketsen, kitsen ; vlichel-steerten, vlich-steerten.

Discurrere insano more, cum impetu, strepitu, ut aliquando vaccæ solent, bijsen, biesen, bies-bouten.

Discurrere, saltare cum crotalis, ringkel-roien, rinkel-roden ; *dicitur &,* kling-ringen.

Discursus, be-loop.

DISCUS *sive* QUADRA, *quibus in mensâ utimur ad epulas in frusta conscindendas,* talioor ; tafel-bord. *Taliare autem & intaliare vett. Latini dixerunt pro scindere sive incidere, teste Varrone.*

Discus, schotel ; disch, *vet.*

Discus, schijve ; scheve, *fland.* worp-schijve ; swing-schijve.

Disco lapideo, ferreo aut plumbeo in metam terræ infixam jácere, ludus, de kaede, kaeie schieten.

Discis certare in æquore glaciato, kluiten, kalluiten ; ijs-blokken.

DISCUTERE, ver-schudden ; ver-drijven.

Discutere, onder-soeken ; onder-vraegen ; onder-tasten ; resolveeren.

Discussor, schatter.

DISERTUS, wel-sprekende ;

(1) L. *Dyscolus,* gr. δύςκολος, Syn. van *Morosus.* Vrg. *Difficilis homo.*

tael-vaerdig ; kloek ver-mondere, *fland.*

DISGREGARE, ver-scheeden, ver-scheiden ; ont-gaederen ; ver-schaeren ; speieren, *fland.*

Disgregatus, ver-scheeden, ver-scheiden.

DISJUNGERE, scheiden, scheeden ; ver-scheeden, ver-scheiden ; ont-scheiden ; uit-een-doen ; ont-koppelen ; ont-voegen : trennen, *g. s. s.* ont-terren, ont-ternen, ont-rennen. (1)

Disjungere equos, ont-spannen de paerden.

DISLIGARE, los-binden ; ont-binden ; ont-vaesen, ont-vaeschen, ont-vesschen ; ont-vessemen.

DISLOCARE *membra, vulgi,* de leden uit de kote doen.

DISPANDERE, uit-spreiden ; uit-spannen ; ver-breiden.

DISPAR, on-gelijk ; on-paer.

Disparare, ont-paeren ; ont-gaeien.

DISPARERE, ver-swinden.

DISPENDIUM, kost ; on-kost ; schaede ; on-profijt ; achter-deel ; ver-lies ; ver-kort, *&c. Vide etiam,* DAMNUM.

Dispendium culpæ alienæ in se recipere, & velle luere, goed doen de schaede.

Dispendiosus, on-profijtig ; on-profijtelik.

DISPENSARE, dispenseeren.

Dispensator domus, hof-meier ; hof-meester.

Dispensare de juramento, vulgi, dispenseeren van eed.

Dispensator, schaffenaer, schaffer, *vet.* pensier ; dispensier.

DISPERDERE, ver-liesen ; ver-lieren, *vet.* spillen, spilden, *vet. holl.*

Disperditio, destructie.

DISPERGERE, stroien ; ver-stroien ; sprenkelen, sprinkelen, sprengelen, springen ; sparkelen ; ver-spreiden, ver-sprengen ; struwieren, *fland.* ver-schaeren.

Dispergere & dispergi instar pulveris, ver-stuiven.

Dispergere, ut fœnum, &c. ver-hoien ; ver-hoien ende ver-stroien.

Dispergere cum sonitu, schetteren.

Dispersus, ver-stroit.

Dispersio, sparkelinge.

DISPERIRE, ver-derven ; be-derven ; ver-vaeren.

DISPERTIRE, *Dispertiri,* deelen, deilen ; uit-deilen ; ver-deelen, ver-deilen.

DISPICERE, be-spieden, be-spien.

DISPLICARE, ont-vouden.

DISPLICERE, mis-greiden, mis-greiten ; mis-haegen ; mis-lieven, *vet.* mis-noegen ; wan-haegen ; ver-noeien, ver-noien ; ver-oien, (1) *fland.* mis-handen.

Displicens, on-be-haeglik ; on-heugelik.

Displicentia, mis-haeginge ; on-be-haeglikheid ; on-vlaet, on-flaet ; dere, deire.

DISPLODERE, schaeteren, schetteren.

Displodere tormenta bellica, af-schieten, lossen de busse.

DISPONERE, schikken ; be-schikken ; voegen ; be-scheren, *ger. sax. sic.* be-leggen ; be-stellen ; ordineeren ; disponeeren.

Disponere, mikken met de oogen.

malè Disponere, ont-setten ; mis-setten ; mis-stellen.

(1) L. Ont-trennen.

(1) *Etym. vet. fland.*

Dispositus, a, um, gestelt ; geset ; gedaen.

malè Dispositus, ont-set ; ont-stelt.

Dispositio, Dispositus, us, schik, schiksel, schikking ; be-schik ; stellinge ; be-stellinge ; be-scheringe, be-schere ; be-leg ; stapel ; reke ; ordinancie ; voege ; *hac Dispositione, hoc pacto, hac conditione,* in deser voegen. *Dispositio,* ge-steltheid, ge-steltenisse, ge-stalte.

DISPULVERARE, pulveren, pulveriseeren.

DISPUNGERE, deur-strijken, deur-strepen, deur-schrabben het geschrift ; kasseeren ; cancelleeren ; uit-wisschen.

Dispungere rationes, af-rekenen.

DISPUTARE, her-bekken ; parlementen ; disputeeren.

Disputatio, her-bekking ; parlement.

Disputatio super re inani aut imaginariâ, spiegel-vechterij.

DISQUIRERE, deur-soeken ; onder-soeken.

Disquisitio, onder-soek ; recherche.

DISRUMPERE, ver-scheuren.

Disruptus, ver-scheurt.

Disrumpere, Disrumpi ; scheuren, schoren ; in twee scheuren, on-twee scheuren.

DISSCINDERE & DISSECARE, klieven, kloven ; over-mids klieven ; in twee, on-twee snijden, ver-snijden ; op-snijden ; houwen in stukken ; af-terren ; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen ; slippen, snippen, *ut aures &c.*

DISSEMINARE, ver-saien, *&c.* uit-brengen. *Disseminatus multis in locis,* wijd ende breed ver-spreidt.

DISSENTIRE, t'onvrede zijn ; * van andere meininge oft gevoelen zijn ; ver-schillen, oft ver-schelen, van meininge, gevoelen.

Dissentiens, on-eenig ; on-eens.

Dissensus, Dissensio, twee-dracht ; on-eenigheid ; mis-verstand ; on-vrede ; debat.

DISSEPIRE, ont-tuinen ; ont-luiken.

Disseptum, liese, lijst.

DISSERERE, reden, redenen ; uit-leggen ; deviseeren ; diviseeren ; discoureeren ; disputeeren. *eademque de,*

Dissertare, Dissertatio, discours *&c.*

DISSIDERE, tween, *vet.* twisten ; werren, warren ; liegen ; t'on-vrede zijn ; different zijn ; discordeeren.

Dissidens, twee-drachtig ; on-eenig, on-eens.

Dissidium, Dissidentia, twist *q. d.* tweest, *à* twee ; twee-dragt ; twee-spalt ; on-eenigheid ; on-liefde ; on-minne ; on-vrede ; werre, warre, *vet.* werringe ; spaltinge ; scheel, *holl.* ge-schil ; noose, *fland.* querelle ; discord.

DISSILIRE, ver-springen ; schrekken, schrikken.

Dissimilis, on-lijk, on-gelijk ; diversch.

Dissimilis multum, on-nae-gelijk.

Dissimilis sui, ont-lijksemt.

Dissimilem esse, on-gelijk zijn ; ont-lijken.

Dissimilem facere, ont-lijksemen.

Dissimiliter, on-gelijkelik.

Dissimilitudo, on-gelijkheid, on-gelijkenisse ; onder-scheed, onder-scheid ; onder-schil.

Dissimulare, veinsen, vensen, veisen ; ge-veinsen, ge-vensen ; ver-helen ; ver-mommen ; on-gemerkt laeten deur-gaen.

Dissimulanter, ge-veinsdelik ; al-kaks ; kakkemik ; quansuis.

DISSIPARE, ver-hoien ; ver-stroien ; ver-hoien ende verstroien ; quisten ; ver-quisten ; ver-spillen ; ver-spilden ; ver-swenden, *vet.* ver-schaeren ; ver-nielen ; ver-kladden ; over-brengen.

Dissipare, ut rem frivolam, superfluam, quakken, quakkelen ; ver-quakken, ver-quakkelen.

Dissipari, te quist gaen ; ver-haeren ; ver-haerden.

Dissipatus, ver-stroit.

Dissipatio, quist.

Dissipator, quist-goed ; quist-schotel.

DISSOLVERE, ont-binden ; af-binden ; ont-heelen ; uit-een-doen ; af-lossen ; ont-lossen ; ont-todderen, *fland.* ont-terren ; ont-ternen ; ont-trennen.

Dissolvere, Dissolvi, slaeken ; ver-raetelen ; in duigen vallen.

Dissolvi nimiâ ariditate, ver-staven.

Dissolvere contradicta, salveeren, salvatie geven. *Dissolutio contradictorum,* salvatie.

Dissolvere nomen, schuld be-taelen.

Dissolutus, on-gebonden ; los.

Dissolutus homo, sloef ; sluns ; slodder-broeke, *metaph.* vel, vel-achtig (1) ; slot-verloren, *adag.* on-manierlik ; wulps, *præcipuè de juvene.*

Dissolutè, on-gebondenlik.

Dissolutio, corruptie.

Dissolutio membrorum, lamheid, lammigheid.

DISSONARE, mis-luiden ; mis-toonen ; mis-hellen.

Dissonus, a-wijs, au-wijs, ou-wijs ; a-wijsig ; on-wijsig (1) ; au-wijsig ; on-een-hellig ; mis-hellende ; mis-luidende.

Dissonantia, a-wijse ; au-wijse ; ou-wijse.

DISSUADERE, af-raeden ; ont-raeden ; weder-raeden, *vet. fland.* ont-geven ; af-maenen ; stooten uit den hoofde.

Dissuadere longâ oratione, ont-preken ; af-preken ; ont-praeten ; af-praeten.

DISSUERE, ont-naeien ; af-trennen, af-ternen ; af-terren ; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen.

DISTÆDERE, ver-drieten.

DISTARE, af-staen ; wijt van staen ; ver-schillen, ver-schellen ; schillen, schellen ; liegen ; ver-scheiden, different zijn.

Distans, verre, verde, varre.

Distans æqualiter, even-wijdig.

Distantia, verheid ; wijdde tusschen beiden.

DISTENDERE, wijden ; wijd maeken ; strekken ; rekken ; ver-reiken ; uit-spannen ; uit-spreiden.

Distendere, op-jaegen ; op-vullen.

Distendere ventrem, den buik op-jaegen.

Distendere, ad quatuor palos, raemen.

Distentus, besig ; on-ledig.

Distensio, uit-spanninge ; ge-rek ; ge-rak.

Distensio membrorum non voluntaria, rank-braekinge.

DISTERERE, raspen.

DISTERMINARE, onder-merken.

DISTILLARE, af-druipen, af-druppen.

Distillare sive fundere inter sorbendum, slabben.

Distillatio, sinkinge ; catarrhe, quinterne.

DISTINERE, hinderen ; be-kommeren.

(1) « Velachtig » ontb. in het *Etym.* en bij « Vel » staat *« Scortum, meretrix »,* te lezen.

(2) Hs.

DISTINGUERE, be-scheeden, be-scheiden ; onder-scheeden, onder-scheiden ; sonderen, sunderen ; be-sonderen, be-sunderen ; onder-merken ; bigarreren.

Distinguere termino, be-paelen ; af-paelen.

Distinctus, be-scheeden ; sonderling.

Distinctus, Distincta, vulgi, subaudi, frater vel soror, ge-tweede broeder, ge-tweede suster, *vet. sax. sicamb. id est* half broeder, halve suster.

Distinctè, be-scheedelik ; onder-scheedenlik ; in sonderheid ; sonderling ; particulierlik.

Distinctio, be-scheed, be-scheid ; onder-scheed, onder-scheid ; onder-schil ; scheele, *holl.* sonderheid ; onder-merk.

DISTORQUERE, ver-wringen ; ver-draien ; ver-konkelen. *Distortus,* ver-wrongen ; ver-draeit ; ver-konkelt ; ver-keert ; scheef ; slim.

Distortio oris, grametse, grimetse, grimatse, grimagie. (1)

DISTRAHERE, ver-trekken ; ver-sleuren.

Distrahere, ver-vremden ; ver-koopen ; penning-waeren, penning-waerden ; ver-tieren. *Vide,* VENDERE.

Distrahere negotiis, difficultatibus, be-kommeren.

Distractio, ver-tieringe ; slete.

DISTRIBUERE, deelen, deilen ; uit-deelen ; uit-deilen ; distribueeren.

Distribuere ordinatim, sorteeren.

Distribuere in orbem, om-deilen ; om-geven ; *ut, chartas,* om-geven, om-leggen de caerten.

Distributio, deel, deil ; deilinge ; distributie.

DISTRINGERE, stroopen ; af-stroopen ; af-strijken ; af-slooven ; raspen.

Distringere, ut negotiis, difficultatibus &c. moeden, mueden, moeien ; be-kommeren.

Distringi, on-ledig zijn.

Districtus, besig ; on-ledig.

Distrigmentum, af-strijksel.

Districtus, Districtio, ditionis, territorii, civitatis &c. distrikt ; bij-vang der stad, landschaps *&c.* mark, *vet.* Mark, *enim, seu,* Merk, (1) *(inquit Andr. Velleius) primo denotat signum seu sigillum aliquod peculiare : atque inde pro vexillo bellico sumitur, ut* merk *&* baniere, *idem sint. Hastæ enim alligata pendula quædam selecti ac variegati coloris fascia in altum sublata præferebatur in præliis, ad cuius ductum oculos atque animos suos pugnaturi certis de causis dirigere necesse habebant. Ab hac autem primâ significatione vocabulum Marcæ translatum pro limite postea accipitur. Insigniri enim solent jam inde usque à primâ orbis terreni culturâ, camporum, urbium & regionum termini, discretis quibusdam saxis, sive palis, sive aliis notis memorabilibus, intra quas se quisque continere jussus : nec fas erat invitâ*

(1) In het *Etym.* vindt men bovendien : « Wrempen / wrimpen. *hol. fland.* j. grijsen. *Os distorquere.* — Wrempe, *fland. hol. Depravatio oris.* » Seghelijn van Jherusalem, vs. 3112 : de ridder spreekt tot zijn goed « ors » over de roovers die hij even dood geslagen heeft : « Si (ne?) sullen op ons vrempen no scelden, Als si daden hier te voren. »

(1) *Etym.* Merch.

viciniâ transcendere : hinc prò ipsis campis ac regionibus vastissimis usurpata est : ut jam Marcæ nomine non tantum integra rura certis distincta limitibus, sed amplissimi quoque provinciarum tractus quos nunc Pagos, nunc Civitates atque Regna etiam Latini dixerunt, nuncupari venerint. B. Rhenanus Mark *sive* march *equum apud vett. Gallos significasse docet ex Pausania* (1) *(ut apud vett. Germanos) atque hinc equorum seu stabuli magistrum,* markstaller, *&, equitum præfectum,* markgrave, *etiamnum appellari. Marca pro Equo, parum putum Britannicum est, inquit Guilielm. Camdenus. B. Rhenano adstipulantur Brodæus, Alciatus, & alii. Prior autem etymologiæ ratio plurimis videtur potior.*

DISTRUERE, ver-nielen ; ont-stellen.

DISTRUNCARE, af-stompen.

DISTURBARE, slechten ; slichten ; slachten ; stooren ; ver-stooren ; af-stormen ; be-labberen ; be-lammeren, be-lemmeren.

DITESCERE, *Vide,* DIVES.

DITIO, ge-bied ; heerlikheid ; heerschappije ; magt ; ge-woud, *fland.* wijk *vet.* be-heet, *vet.* signorie ; dominie ; domeine ; autoriteit.

DIU, lang ; langen tijd ; over lang.

Diu nimis, te lange.

Diutinus, Diuturnus, lang-duerig ; lang-wijlig.

DIVAGARI ; sweven, sweiven ; swermen ; swerven ; plenken.

(1) X. 19. 11.

DIVARICARI, scheide-beenen ; waei-beenen. (1)

Divaricatis pedibus, schredelink ; scherdelink.

DIVELLERE, ver-rukken ; ont-rukken.

Divellere, Divelli, scheuren, schoren ; rijten.

DIVENDERE, ver-koopen ; penning-waeren ; penning-waerden, *q.d. redigere ad precium nummi;* loosen, losen, lossen ; ver-tieren. *Vide,* VENDERE.

Divendere, minutatim vendere, uit-tappen ; uit-verkoopen.

DIVERGIUM, scheidinge.

DIVERTERE, in-slaen ; wijken ; ranken ; renken, *g. s. s.*

Divertere ad hospitem, in-vallen ; sijnen in-val hebben.

Diversari, in-vallen.

Diversorium, in-val ; uit-spanninge ; her-berge ; weerds-huis ; teer-huis, *vet.*

in Diversorium se recipere, in-slaen.

Diversor, gast.

Diversor ad tempus commorans, ligger.

Diverticulum, af-weg ; om-weg ; bij-weg ; toe-pad ; af-keer ; sijd-pad, sijd-weg ; sijd-gang ; laen.

Divortium, bij-weg, *&c. ut, Diverticulum. Porro,*

Divortium, scheidinge ; ee-scheid, echt-scheidinge ; af-scheid des houweliks.

Diverticulum fluminis, ver-laet van den vloet ; vliet.

Diversus, ver-scheiden, verscheeden ; on-gelijk ; onder-daen, *vet.*

(1) Hs. 1. *Divaricare.* Beide ned. w. ontb. in het *Etym.* Vrg. bij CRUS. Voor *Varicare, Varicari,* geeft Kil. Schrancken, schranckel-beenen ; verder : « Schricken. *Latè divaricatis pedibus currere, Becanus.* »

meniger-hande, meniger-lei ; diversch.

Diversè, ver-scheidenlik.

Diversitas, onder-scheed, onder-scheid ; onder-schil ; differentie.

DIVES, rijk, *quæ dictio juncta nominibus aliquando auget & intendit eorum significationem, ut,* bot-rijk, doof-rijk, dul-rijk, sat-rijk, *plerumque autem indicat abundantiam & quasi divitias rei alicuius, ut, Dives agris, Dives positis in fœnore nummis, Dives honoris,* land-rijk, geld-rijk, eer-rijk *&c. porrò, Dives,* weldig, welderig. *Dives satis & opulentus,* wel-hebbende ; wel-hebbig.

Dives, item, Dives & avarus, rijkaerd. *Dives & gloriosus, Dives elatus, tumidus, ventosus, jactabundus,* rijk ende ver-waendt ; rijke boeffer.

Ditare, Ditari, Ditescere, Divitem facere & fieri, rijken ; ver-rijken ; be-dijden, be-dijen, be-dijgen.

Divitiæ, rijkdom, rijkheid ; have, haef ; goed ; hebbinge ; welde ; weelde ; *& Joan. Aventino veteri vocabulo* Dieth, *ex quo latinâ incude* Theodo, *formetur.*

Divitiæ repositæ, raed, *vet.*

Divitiarum avidus, Divitiis inhians, goed-gierig.

Divitias acquirere, parare, fijneeren.

Divitiis auctus, ge-rijkt.

Divitiis exuere, ont-rijken.

DIVEXARE, quellen.

DIVIDERE, scheiden, scheeden ; ver-scheeden, ver-scheiden ; deelen, deilen ; ver-deelen, ver-deilen ; af-deelen ; schiften, *holl.* paerten ; ver-paerten ; schieren, *vet. sax. sicamb.* slippen, snippen, *ut aures &c.*

Dividere æqualiter, ge-lijkelik deilen.

Dividere in viros, in capita, bij hoofden deelen ; distribueeren.

Dividere hæreditatem in stirpes, klufte-wijs deilen ; kluchte-wijs deelen.

Dividere in quatuor partes, quartieren.

Divisus, gescheiden ; ver-scheeden, ver-scheiden. *Divisus in partes,* gedeelt, gedeilt. *non Divisus,* on-verscheiden.

Dividuus, deelbaer, deilbaer, deilig ; deelsaem, deilsaem ; scheidbaer, scheidelik.

Dividuè, halvelik, halveling, halfelik.

Divisim, ver-scheidenlik ; sonderling ; onder-scheidenlik.

Divisio, scheiding, scheidsel ; ge-deelte ; ver-deeltheid ; deelinge ; schiftinge ; partagie.

DIUS & DIVUS, *Divinus,* Godlik, Gods ; heilig ; sint, sant. *Divus Joannes,* sint Jan ; *omnes Divi,* alle santen ; alle heiligen.

Divi, heilige die in den hemel zijn ; hemelsche ge-nooten.

Divi, Divæque, santen ende santinnen.

Dium, Divum, den vlakken, den blauwen, den open hemel. *sub Dio, Divo,* open ; onder den blauwen hemel staende.

Divinè, godlik, godliken.

Divinus, Divinator, gryphorum explicator, futurorum vates, &c., waer-segger ; wijs-segger ; wis-segger ; wijcheler, wicheler ; onjer, onger, eunjer [*quod puto derivandum ab Hungaris, ut tale hominum genus Gallis* Bohemiens *vocatur.* F. R.] *Vide porro,* HARIOLUS.

Divinatrix, waer-seggeresse, waer-segster ; eunger-wijf.

Divinare, ge-raeden ; raeden ;

waer-raeden ; gissen ; waer-seggen ; wijs-seggen ; wis-seggen ; wijchelen. *Vide etiam*, Hariol.

Divinatio, ge-raedinge ; pronosticatie : waer-seggerije ; waer-segginge ; wijchelerie, *&c. Vide, Hariolatio.*

Divulgare, ver-konden ; ver-kondigen ; ver-breiden ; ver-maenen ; uit-draegen ; af-roepen ; uit-roepen ; blasoenen ; publiceeren. *Divulgare nomen*, ver-naemen.

Divulgari, uit-breken.

Divulgatus, schal-baer.

Divulgatio, publicatie ; ver-kondinge ; ver-breidinge.

Docere, leeren ; onder-wijsen ; onder-rechten ; be-rechten, berichten ; ver-toonen, ver-toogen ; doen blijken ; waer-schouwen ; instrueeren ; remonsteeren.

Doctus, geleert ; konst-geleerd ; konstig ; konstiglik.

Doctus, Doctissimus, Doctrinæ singularis, summè Doctus, hoog-geleerd.

Doctus æquè, even-geleerd.

Doctus, be-recht ; onder-recht.

Doctus experientiâ, be-dreven ergens in.

Doctè, ge-leerdelik.

Docilis, *Docibilis*, ge-leerig ; leersaem, leerachtig ; leerig ; leerlik ; aen-nemende.

Docilitas, leersaemheid ; geleerigheid.

Doctrina & Documentum, leere ; leeringe ; onder-wijs ; onder-wijsinge ; ge-leerdheid ; lesse ; tucht ; be-recht ; be-rechtinge ; onder-rechten ; be-wijs ; be-toon, be-toog ; proef-stuk ; exempel ; experientie ; remonstrantie.

Doctor, leer-meester ; leerer, leeraer ; schole-meester ; onder-wijser ; doctoor.

Doctura, Doctoratus, vulgi, Doctoris dignitas sive munus, doctoorschap.

Docus, duige ; pijp-stave ; tonne-stave ; staven der tonnen. *vulgo*, Doga.

Dodrans, negen oncien ; drij vier-deel.

Dodrans, spanne ; hand-maete.

Doga, *vulgi*, duige. *Vide*, Docus.

Dogma, in-settinge ; statuit.

Dolare, ver-houwen. *Dolare, Dolabrâ polire*, schaven ; af-schaeven.

Dolare rudi modo, rouw-werken.

Dolabra, diessel ; diechsel ; dessel ; dresel, *vet.* axse, aekse ; barde, bardse ; timmer-bijle.

Dolabra, Dolabella, Dolatorium, schaef ; schave ; schaefken ; jofferken ; hovel, hoevel, *sax. sicamb.*

Dolere, *Vide*, Dolor.

Dolium, *Doliolum*, vat, vaetken ; ton, tonne ; kuipe ; ox-hood, oks-hood, ogs-hood, hoks-hoot (1) ; botte ; butte ; balie, *s. s. fris. holl.* keeuwe, *vet. fland.*

Dolium vinarium * wijn-pijpe, *id est*, drij aemen ; — wijn-vat ; toe-last ; pijpe. (2)

Dolium fictile, kroeg, krog, *fris. sax.*

Dolii asser, duige ; tonne-stave ; pijp-stave (3) ; stave der tonnen.

Dolii margo, ora, sive extremitas, kime, kieme, kimme.

Dolii spina, tap.

Dolii spina sive tenuis bacillus, qui foramini dolii extraordinario inseritur, aëri immitendo interdum exemtili, (1) swik, swiksken.

(1) *Etym.* « *angl.* Hoggeshead. » Z. voor den oorsprong van het w. het Ned. Wdb. op Okshoofd.

(2) *Etym.* « Pijpe / wijn-pijpe. j. drij amen. » « Toe-last. j. drij amen tot sesse toe. »

(3) *Etym.* « Pijp-stave. j. duyghe / klaphout.

Dolii gula, sive os, bomme-gat ; spongie-gat. *obturamentum sive obturaculum quod ori dolii inseritur, illudque obstruit*, duige, *Adr. Junio.* bomme oft bonde van 't vat ; spongie-gat, *holl.*

Dolii vinculum, hoep ; hoepe ; hoepel ; reep.

Doliorum fragmenta, diggelen *q. d.* duigen.

Dolium vapidum, mucorem redolens, vatsche oft vaetsche tonne. *res vitioso sapore aut odore infecta ex Dolio mucido & olido*, vats, vaets, vaetsch.

Doliare purgamen, vat, vaet-spuel.

Dolia coassare, coaxare, kuipen.

Dolium relinere, steken, ont-steken het vat.

in Dolium defundere, tonnen.

in Dolio conditus, gevatt ; ge-vaett.

è Dolio promtus, ge-tapt.

Dolia metiri, dimetiri virgâ, Dolii capacitatem radio sive virgâ tentare, Germanis visieren, *nobis* ver-gieren, gaugieren ; roeden oft roeien den wijn.

Doliorum mensor, gaugierer.

Dolii instar signum in mari eminens, quo nautis insidiosi accessus & fallacia vada præmonstrantur, tonne ; see-tonne ; baeke.

Doliarius, kuiper ; vat-binder ; vat-manger, vat-menger ; boddeker, *sicamb.*

Dolon, dol, dolch, dolk ; sweerd-priem ; staf-sweerd. *Dolon, baculus intra quem latet pugio*, palster.

Dolon, minimum velum ad proram, fokke, fok-seil ; blinde ; waeter-seil.

Dolor, seer ; seerigheid ; sorc, *vet.* sweer, sweir, (*hinc* hoofd-sweere, tands-sweere) smerte, smertsel ; suchte ; pijn, pijne ; grief, grieve, *fland.* wee ; ver-seer ; vernoei, vernoi ; quetse, *fland.* leed, leid ; wein, *vet.* wee-wijte, wee-wite, *vet. fl.* wee-dag, *fland.*

Dolor pungens, stekte, stektenisse.

Dolor animi, herts-leed ; rouwe ; on-heuge, *vet.* melankolie ; doliancie.

Dolore afficere, Doloribus premere, pijne aen-doen ; seer doen ; seeren, *vet.* ver-seeren ; ver-seerigen ; be-drukken ; bijten, bieten ; wee doen.

Dolere, Dolorem concipere, sustinere, pati, ferre : Doloribus premi ; Dolore angi, torqueri, vexari, perturbari, wee-doen ; seer doen ; seeren, *vet.* ver-seeren, ver-seerigen ; smerten ; sweeren, sweiren ; gremen, *sax. fris.* droeven *vet.* sich be-droeven ; be-droeven sij selven (1) ; bedroeft worden oft zijn ; soren, sooren, seuren ; pijne hebben oft lijden ; be-drukt zijn.

Dolere facto, emto, &c. sich qualik be-loven.

Dolens, seer, seerig, seerlik ; drukkig, drukkelig (2) ; droef, droeve, droevig ; leed-wesig ; herm, *fris.*

Dolorem corde premere, be-drukt zijn van herten.

(1) Hs. l. *exemtilis* : die uitleg ontb. in het *Etym.*

(1) In Zuid-Ned. hoort men nog overal « ze zelven » zeggen, waarschijnlijk eene verkorting van « zijn zelven » niet van « zich zelven. »

(2) *Etym.* Druckelick.

Dolorem sedare, mitigare, levare, sopire, saechtigen de smerte.

Dolorem ferendo superare, over-komen de pijn.

Dolorem animi levare, troosten.

Doloris tolerans, herd-baer, herd-baerig.

Dolenter, droeflik ; treuriglik ; drukkeliken ; be-druktelik.

Dolorificus, smertig.

DOLUS, be-drog ; vond ; list ; listigheid ; valscheid ; slimheid, slimmigheid ; kekke ; ranke ; be-stek ; looserije ; loosheid ; perte, parte ; pratte ; toer.

Dolus malus, argheid ; arge-list.

Dolis circumducere, bij-brengen.

Dolo capere, ver-schalken.

Dolis captus, be-drogen.

Dolo res ex composito factæ, ge-maekte dingen.

Dolosus, Doli concinnator, listig ; arge-listig ; quaed-listig ; be-driege-lik ; sorik, seurig ; slim, slim boeve ; loers-hals ; schalk ; schalkaerd ; tukkig ; tukkachtig ; rood, *Vide,* MALUS.

in Dolis tritus & exercitatus, ge-slepen, *adag.*

Dolosè, schalkelik ; argelik ; loose-lik ; listiglik ; slimmerlik (1) ; be-driegeliken. *sine Dolo,* on-arg.

DOMARE, temmen, tammen ; tam maeken ; dwingen, dwengen ; ringen ; ringelen ; bandigen ; bandig maeken ; ver-winnen ; over-winnen ; be-stieren, be-stueren ; onder-bren-gen ; t'onder brengen.

Domitus, mak ; mat ende ver-wonnen ; getemt ; bandig.

Domitor, Domator, temmer ; rin-gel-meester ; over-winner ; over-winnig ; dwingland, *vetus parti-cipium, q. domans ; ita quoque* heiland.

Domabilis, temmig, temmelig. (1)

Domitura, Domitus, us, temminge.

DOMINUS, heer, heere ; heer-schap, heerschapper ; am *(Hisp.* amo ;) truchtin, truthin, *Vulca-nio ;* meester ; signoor, *q. d. senior ;* monsieur. *Domini,* heeren.

Dominus, man ; ee-man ; gehoud man.

Dominus junior, (Domicellus, Do-minellus, vulgi) jonkheer, jonker.

Dominulus, heerken.

Dominus, eigenaer ; be-sitter ; proprietaris.

Dominus familiæ, domus, huis-heer ; menagier.

Dominus feudi, leen-heer.

Dominus merum imperium habens, &c. Vide, DYNASTA.

Dominus certi pagi [sed ple-rumque cui tantum civile dominium compètit] ambachts-heere *(ut is cui criminalis juris dictio,* hals-heere. F. R.)

Dominus sive possessor fundi liberi, nulli oneri obnoxii, vroon-heer, *Zel.*

Dominus villæ, fundi, agri, land-heer.

Dominus proprietatis fundi, grond-heer.

Domini tenuis fortunæ, smale-jonkers ; smale-heeren.

Dominus Apostolicus, apud vett. Ecclesiasticos, Pauws.

Domina, vrouwe : *Principum uxores, Dominæ olim vocatæ, Seb. Munstero.* gehoude vrouwe.

Domina junior, (Domicella, Do-minella, vulgi) jong-vrouwe, jof-frouwe, eef-vrouwe, heef-vrouwe, iffrouwe *(Principum & Baronum*

(1) Hs. — *Etym.* Slimmelick.

(1) Hs. — *Etym.* Temmelick.

filiæ olim vocabantur Virgines, jong-vrouwen, *Munstero.)*

Dominæ junioris status, jong-vrouwschap.

Dominæ, Domina mea, madame, madone.

Domina domus, familiæ, huis-vrouwe ; huis-wijf. *pro Domino aliquem habere,* hoofden aen ieman-den : hoo en troost hebben aen iemanden, *dicunt alii [pro* hoofd *aut* hoo *potest etiam sumi aut intelligi,* hou, *vel* hope, *fides, spes, &c.* F. R.]

Domanium, Demanium, vulgi, domeine, demeine.

Dominium, heerlikheid ; heer-schappije ; dominie ; segnorie : dom *(hinc,* Pauws-dom, Bis-dom, her-tog-dom, Rijk-dom, maeg-dom). *Dominium Principis,* veursten-dom, vorsten-dom.

Dominium sive possessio hæredi-tatis, erf-dom.

Dominium proprium, eigen-dom ; eigen-schap.

Dominium summum, absolutum, sovereinschap.

[*Dominium opidi, pagive aut territorii criminalis jurisdictionis,* hals-heerlicheid. *& civilis tantùm,* ambachts-heerlikheid. F. R.]

Dominium utile, tocht, *Grotio.*

Dominium, sive patrimonium spe-ciale Principis, (vulgo, Domanium, Demanium) reveninge. *fland. forte à Gallico* Revenu, *id est, reditus, proventus, vectigal. Senatus qui de Principis dominio seu patrimonio cognoscit,* kamer van reveninge, *fland. aliàs,* kamer van rekeninge.

Dominio se ingerere, Dominium sibi subdere, sich op-werpen veur een overste.

Dominio suo subiicere, over-heeren, over-heerschen.

*Dominari * Dominium rei alicuius habere,* — heerschen, heerien, heer-schappen ; be-heeren ; over-heeren, over-heerschen ; ver-heeren, ver-heerschappen ; meesteren ; domi-neeren.

Dominatus, vulgo, Dominatio ; heerlikheid, heerschap, heerschap-pije ; meesterschap ; signorije ; dominatie.

Dominator, heerschap, heer-schapper, heerscher ; be-heerder.

Dominicus dies, Vide, DIES.

Dominica Quinquagesimæ, papen-vastel-avond.

Dominica Lætare, half-vasten ; mid-vasten.

Dominica Olivarum ; in ramis Palmarum sexta quadrage-simæ, palm-dag ; palm-sondag.

Dominica Resurrectionis, paes-schen ; paesch-dag.

Dominica in albis, Dominica prima post Pascha, be-loken Paeschen ; paesch-achten, *q. d.* paesch-acht-dagen, *octava Passchæ ;* witten son-dag, *vetus sicamb. à candidis vestibus quibus veteres octo diebus à sabbato Paschæ usque ad sabbatum sequens solent post baptismum uti.*

Dominica Pentecostes, witten son-dag, *vetus fland.*

Domnum, &, Dominicum, vulgi, ædes sacra uni omnium Deo & universarum rerum Domino dicata consecratâque. In Chris-tiniasmi principio, inquit B. Rhenanus, templa sunt appellata Dominica ; unde in hodiernum usque diem vulgari nomine dicimus, domme, dom-kerk. *Ital.* Duomo.

DOMINICANUS MONACHUS, pre-ker-munik ; predik-heer, preeker ; Jacopijn.

DOMUS, huis; heim; hamme, ham, hom, *vet. sax.* haege, *vet. sax. angl.* werf, *vet.* [honk, *quibusdam; unde sit*, bij honk blijven, J. R.]

Domuncula, huisken; bode, boede, boeie.

Domus pars anterior, neere, nere, *Lovaniens.*

Domus pars interior, binnenste des huis.

Domus supremum, schoor-solder, scheer-solder, scheer-solderken.

Domus culmen, fastigium, worminge, wormene.

Domus anterius assurgens culmen, sive frontispicium elatius, pyramidale, gevel, geevel; veur-gevel; gevel spits op-gaende; gevel recht-op-gaende, *paries vid' solidus qui à solo in fastigium usque continuato ductu surgit.*

Domus appendix, ædificium alteri adjunctum, buer; *hinc*, oven-buer; vlaet, *vet.* tassche, *fris. à similitudine peræ pendentis.*

Domus lapidea, steen.

Domus sarta tecta, dak-dicht ende wand-dicht; deken-dicht.

Domus ruinosa, collapsa, kraeke; kavalie.

Domum construere, ædificare, setten een huis; een huis bouwen, timmeren; huisen, *vet. fland.*

Domus signum, insigne, huis-berd; hang-berd; uit-hang-berd.

Domus magna, laxa, ampla, lata, ruim huis; *habitare laxè*, ruim woonen.

Domus aliquot contiguæ, congeries domorum, drommel van huisen.

Domus rustica, hof-stede; stede; wooninge; ge-lege; hoeve.

Domus villica, pacht-huis.

Domus ampla extra urbem fossis cincta, weid-huis; walle; wal-huis.

Domus delectationis aut secessus in agris, speel-hof; speel-huis; somer-huis, *holl.*

Domus viri nobilis, equestris dignitatis, velut dominium equestre, ridder-hof-stede.

Domus angularis, hoek-huis.

Domus mercium, halle.

Domus in quâ res paratæ collocantur, stapel-huis.

Domus luminosa, clara, aperta, luculenta, locht oft lochtig huis.

Domus regia, prætoria, augusta, hof; coert; palais; vorstlik hof, huis.

Domus senatoria, augusta, heeren-huis; raed-huis; stad-huis; schepen-huis.

Domus publica nationis vel collegii, logie, *fland. brugens. hinc*, poortersche logie; Florentinsche logie; Genueesche logie.

Domus flaminis, parochi, weeme, weme; pastoorschs-huis. (1)

Domus feralis, funesta, funerea, vulgo, Domus mortuaria, sterf-huis; lijk-huis; erf-huis; boel-huis.

Domus in quâ spectra versantur, quæ umbris inquietatur aut furiis tartareis exagitatur, on-ge-huer huis.

Domus alicuius violenter invadere, heim soeken.

Domus effractio, huis-braeke; *effractor*, huis-breker.

Domus, huis-gesinde; ge-sinde; sin, sind.

Domus herus, dominus; & indifferenter, Domus conductor, inquilinus, ac locator, huis-heer.

Domus præfectus, meester-knecht; meester-knaep.

Domum colere, be-woonen.

(1) Hs. Ontb. in het *Etym.*

Domo aliquem recipere, hoven ende huisen iemanden.

in Domum se recipere, in-slaen.

Domo latitare, desidere, cochleæ vitam agere, vloer-duiven; kokerolien, kokeloeren; bij honk blijven.

Domi semper desidens, ut claudus sutor, huis-duive; huis-esel.

Domesticus, huis-genoot; brood-link, *vet.* huis-sete; huis-saete; in-heimsch.

Domesticum opus, negotium, huis-werk.

Domesticam rem gerere, huis-houden.

Domesticus, tam, taem; mak.

Domicilium, woon; woon-huis; wooninge; woon-plaetse; huisinge; ge-lege.

Domicilii sedem figere, fixum & stabile habere Domicilium, buik-vast wonen; resideren.

Domicilium, huis-vesting, *inter alimenta intellectum, Grotio.*

Domicilium, Domicilii parœcia, juridictio, mael-stede, *Grotio.*

Domicilium defuncti. Vide s, Domus feralis.

Domicilium mutare, ver-huisen.

Domicilium identidem mutans homo, vagus, incertæ mansionis, wild-gast.

in Domicilia inquisitio, huis-soekinge.

DONARE, *Dono dare, Donatione alienare* Donis cohonestare* — geven; weg-geven; be-gaven; be-giften; giften; gichten, *vet.* * ver-eeren — schenken; weg-schenken; be-schenken, be-schinken; nae-gelden; *sax.*

Donare, ver-tijden; ver-tijen; toe-staen *s. s. fris.*

Donatus, gegeven : be-gaeft.

Donatus gratis, ge-schonken.

Donatio, be-giftinge; be-schenkinge; ver-eeringe.

Donatio propter nuptias, id quod maritus uxori vicissim loco dotis dat, morgen-gave; morgen-gifte; lijf-togt; leef-togt; donatie; doarie.

Donatio testamento relicta, be-sprek, *vet. fland.*

Donum, Donarium, Donativum, schenk; ge-schenk; gave, gifte; present; miete, miede, miente; jaute; offerande; gichte.

Donum quod mittitur, sende, *vet. fland.*

Donum Dei, gave Gods.

Donum illex, Donum hamatum, quo maius attrahitur; stek-penning; *tale Donum dare*, eene spiering om eene cabieliau geven, *adag.* worg-brok.

Donativum principis, quod Princeps civibus aut imperator militibus donat, veursten-gave.

Donativum poterium, Donum epulare, drink-penning; drink-geld : *pecunia potioni insumenda quæ sedulam operam navanti datur muneris loco.*

Donativum veniale, af-laet des Pauws.

Donator, gifter, *vet.* gever.

DONEC, tot dat; so lange; hendt, *vet. sicamb. holl. Donec usque*, tent, tenth, *vet. holl.* want. *Donec veniam*, want ik kome.

DORCAS, ree; ree-bok.

DORCEUS, *Vide, inter Canum nomina.*

DORMIRE, &, *Dormiscere*, slapen; droosen; rusten.

Dormire altè, altum, profundè, arctè, vast slapen.

Dormire in multam diem, in multam lucem, hoog in den dag slapen.

Dormire nutabundo vel nutanti capite, knikke-bollen.
Dormiendo perdere sive negligere, ver-slapen.
Dormiens, slapende.
Dormitare, Dormiscere, leviter Dormire, sluimen ; sluimeren ; luimeren ; schuilen, *fland.* droosen ; ver-slapen ; slaperig zijn ; swijmelen.
Dormitare avium instar, vogel-braken.
Dormitator, dormitor, luimer ; luim-oore ; sluimer ; slaper ; droomer ; drooser ; slapaerd. *eum simulare, fingere, vigilanti stertere naso,* den slapaerd maeken.
Dormitatio, sluimeringe.
Dormitorium, Plinii, dormter.
Dormitor, vulgi, nummi argentei genus, slaper ; testoen.
DORSUM, rugge. *Dorsi tumor sive gibbus ; Dorsi superior pars onera portans,* schocht, schoft.
Dorsi spina, graet ; rug-graet ; rug-been.
Dorsi medulla spinalis, quæ ad os caudæ, quod ad anum desinit, porrigitur, hornik, hoörnik, *vel* hoorink, *Levin. Lemnio.*
Dorsum porci, ast, *fland.* (1)
Dorsum montis, het hangen van den berg.
Dorsuale, panneel ; rug-kleed, rug-deksel ; peerd-deksel ; sadel-kleed.
Dossuaria corbis, butte, botte.
Dossuaria sella jumentis imponi solita, som-sadel ; scheen-sadel, *Vide, Sellæ doss.*
Dorsuarius, Dossuarius, arbeider die op sijne rugge draegt. Kretser, *ger.* drager ; sak-drager ; pak-drager, buidel-drager.

(1) *Etym.* Ast van 't vercken, *fland.* j. Harst. j. Herdst.

Dossuarium jumentum, pak-beeste ; dossenaer, *fland.*
DORYPHORUS, spies-drager : arcier : lancier ; lancie-voerder ; lancie-drager.
Dos, *res dotales,* uit-setsel, uit-settinge ; houweliks-goed ; bruid-schat ; trouw-schat ; mael-schat, *vet. sax. sicamb.* wedde ; heim-stuir, heim-stier, *g. s. s.* boel, boedel, inboel, boel-goed, boel-gave, *fris. holl.*
Dos, bona dotalitia ; usus fructus dotalitius, lijf-togt ; leef-tocht ; bij-levinge.
Dos à marito profecta, morgen-gave ; morgen-gifte ; *quod maritus dotis nomine uxori suæ erogat die nuptiarum ante nuptiale convivium.*
Dotare, uit-setten ; uit-stellen ten houwelike.
Dotare, be-morgen-gaven ; *à marito vid*ᵗ.
Dotare, dono honorare, be-gaven.
Dotalitium, Dotarium, doarie, douarie.
DOSIS, dose ; *portio simplicium medicamentorum compositionem ingredientium ; seu quantitas pharmaci exhibendi.*
Dossuarius, &c. Vide, DORSUM.
DRACHMA, vieren-deel loots ; drachme ; quint ; quintken ; quintijne, *& ger.* quintel ; hand-bussel ; hand-vol. *Drachmæ duæ,* half-loot ; satijn.
Drachma, vlieger, *nummus quatuor stuferorum, aquilæ sive Angeli volantis effigie denarius.*
Drachma Attica, reael, regael.
DRACO, draek. *Dracena,* drakinne. *Dracunculus,* draeksken.
Draco, Draco marinus, Dracæna, piscis, peeter-man, pieter-man ;

Araneus piscis Plinii, Ludolfo Pottero.
Dracunculus marinus, Vide, HIPPOCAMPUS.
Dracunculus, herba, Dracuntia, speer-wortel ; slangen-kruid.
DRACONARIUS, *id est, signifer,* vaen-drager, vaendrig.
DRAPERIA, *vulgi,* draperije.
DRENSARE, kakelen.
DREPANIS, water-swaelm.
DROLLUS, drol, *vulgo dicitur dæmonum genus quod in omni laborum genere se videtur exercere, cùm tamen nihil agat ; alio nomine,* kabouter-manneken. *Trolus Cimbricâ linguâ Gothicæ affini Cacodæmon ruber dicitur, Adriano Junio.*
DROMAS, *vulgo Dromedarius, cameli species,* Dromedaris : loop-cameel, *à velocitate, Pottero.*
DROMAS, *Vide inter Canum nomina.*
DROMAS, *Dromon, navis genus, vulgo Carevella* (Xaravi) karaveel, kareveel, kereveel, karveel, karvael, korveel ; boeier.
DROSOMELI, honig-dauwe ; hemel-honig.
DRUIDÆ, *q.* trutin, *divini viri, sive, Dei ministri, inquit M. Flacc. Illyr. & Gesnerus à* treu, *id est, fide dictos ait ; quòd vid*ᵗ *sint homines fide digni.*
DRYOPHYTE, *ranæ species,* riet-vorsch.
DRYOPTERIS, boom-vaeren ; eiken-vaeren.
DRYAS, vaerende vrouwe, wijf.
DUBITARE, *in Dubio esse,* twijfelen, tweiffelen ; wan-weten, waen-weten ; wankelen, wanken ; twantelen ; dubben ; sorgen.
Dubius, Dubitans, twijfelachtig ; twijffelig ; be-twijffelt ; wan-wetig, waen-wetig ; on-gewis ; on-seker ; misselik.
Dubius animi, twijfel-moedig.
Dubium, Dubitatio, twijffel, twiffel, *à* twij *sive* twei ; *sicut Dubius & Ambiguus à Duo & Ambo :* dubbinge ; wan-wete, *vet.*
Dubiè, misseliken ; on-ge-wisselik.
Dubio procul, absque Dubio, haud Dubiè, indubitato, sonder twijffel ; ge-wisselik ; certein, certeinelik.
DUCERE, *Ductare,* leiden ; leeden, *fland.* voeren ; stieren, stueren, stuiren ; stouwen ; mennen ; beisen *Jo. Aventino, sed* weisen *propriè est, monstrare, & non nisi per accidens, ducere.*
Duci, steken nae, *&c.*
Ducere, be-trekken.
Ducere, uit-haelen, uit-langen.
Ducere in longum, ver-lengen ; uit-setten ; uit-stellen ; prolongeeren.
Ducere tempus, ver-trekken.
Ducere causam, delaieren.
Ducere malleo, uit-kloppen ; uit-slaen.
Ducere, achten ; meinen ; houden.
Ducere malè, mis-leiden.
Ducere in bonis dies suos, Jobo, goede dagen hebben.
Ducere somnos, slaepen.
Ducere bellum, de orloge be-leiden.
Ducere murum, eenen muer trekken, op-trekken, op-voeren.
Ducere foveam, schieten een gracht.
Ducere uxorem, houwen, houden, houweliken, houdeliken, heiliken, hijliken, eeliken ; wijven, *vet.* maelen ; mellen.
Ducere primas lineas, be-worpen, be-werpen, be-trekken, met kole oft anders.
Ductus literarum, trek vande letteren.

Ductus, ge-leide.
Ductus, Ductio, leidinge; leide, lijde; lij; laen; lede, *vet.* conduit.
Dux, Ductor, leider; leids-man, (*de feminâ*, leids-vrouwe;) leed-toge, *vet. fland.* ge-leids-man; voerer, voerder; aen-voerder; veur-ganger; guide; beiser *Jo. Aventino, quòd index rei quasi ducat.*
Dux, Ductor, exercitus primarius, her-leider; heyr-leider; her-tog; veld-voerder, *vet.* opper-veld-heere; opper-capitein; capitein generael.
Dux legionis, coronel, colonel.
Dux, Ductor ordinum, copiarum, militum, veld-weivel, veld-wevel; hoop-man; hoofd-man; capitein; rot-meester. *Duces militum*, hoofd-lieden. *Ducatus*, capiteinschap.
Dux, princeps dignitatis titulus, veurst, vorst; hertog. *Becano Dux communitatis*, hertog *est.*
Ducatus, ducis dominium sive imperium, veurstendom, vorstendom; hertogdom.
Ducalis, Ducatus vulgo, aureus, dukaet.
Ductilis, leidsaem.
Ductile æs, quod facilè ducitur & extenuatur in laminas, ge-smijdig koper.
Ductim, alleenskens. *Vide*, LONGIUSCULÈ.
DUDUM, over-lang.
DUELLUM. *Vide*, DUO.
DULCIS, soet, suet; mild; lieflik; saecht, sacht, socht.
Dulcis valdè, in-soet.
Dulcis gustu, Dulcis ori, Dulcis ore, soet-mondig.
Dulciculus, soet-achtig.
Dulcedo, dulcor, soetheid, soetigheid.
Dulce, dulciter, soetkens; soetelik; lijnselik, lijselik; liefliken.
Dulcare, ver-soeten.
Dulcare & Dulcere, Dulcescere, soeten.
Dulciarium è melle, farinâ &c. fijnen koek; lief-koek, lijf-koek, leef-koek; kruid-koek; peper-koek; soete koek; seem-koek.
Dulciarium opus pistorium, pastei-bakkerije.
Dulciarius, liefkoek-bakker; koekke-bakker; pastei-bakker.
Dulciariæ pistrina, popina, pastei-bakkerije.
DULCAMARA, alf-ranke.
DUM, tot dat.
Dummodo, so verre, so verre als; in geval dat; even-verre, *fland. item*, slechts & maer, *postposita; ut, Dummodo habeam, Dummodo ibi sim*, hadd' ik 't slechts, hadd' ik 't maer: waer ik maer daer, waer ik slechts daer.
DUMUS, hegge; haeg-bosch; ge-deurnte, ge-doornte.
Dumis consepire, obsepire, ver-haegen.
Dumetum, deurn-bosch; deurn-haege; ge-deurnte, ge-doornte.
Dumosus, deurnachtig.
DUNTAXAT, alleenlik; ten minsten.
DUO, twee; twei; twie, twij, *vet.* koppele: *inter aleatores*, deus.
Duo inter se æquales, paerture.
Duobus modis, twee-sins.
Duodecim, tweelf, twelf, twaelf.
Duodecim, Duodenarius, dosijne.
Duodecies, twaelf-mael.
Duodecimus, twaelfste.
Duodecimviri, dicuntur P. Nannio in LL. municipalibus Mæchlin. schepenen. *Viri enim duodeni liberæ conditionis judicare solent. Adr. Junio dicuntur, Septemviri.* Schepen, *inquit, q. d.*

schaf-hin; *quòd huiusmodi Scabinis à Carolo Magno tradita fuerit potestas interficiendi atque è medio tollendi; quod* hin schaffen *dicitur. Erant autem iudices arcani quibus ius ac potestas erat animadvertendi in periuros aut temeratæ fidei reos, facinorisve compertos, inauditos & indefensos. [Sed non possunt absolutè XII viri, VII viri, aut ab alio certo numero cognominari; numerus enim Scabinorum pro diversitate locorum variat: Leidæ sint VIII viri, alibi aliter &c.* F. R.]
Duodecim minuta, twaelfaert, *id est*, oort.
Duodeviginti, acht-thien.
Duellum, gevecht een tegen een, man veur man, hand tegen hand; kamp; kamp-strijd; vuist-recht. &, *Duello ius suum tueri*, vuist-recht gebruiken, *sax.*
Duelli tessera, wante, *vet.*
Duellum indicere, kamperlik groeten, *vet. Duelli verba dicere*, kamperlik aen-spreken, *vet. sax.*
Duello certare, decertare, vechten hand tegen hand, man veur man, hand veur hand; vuist-recht gebruiken.
Duplex, tweeder-lei; twee-voudig.
Duplex, dobbel, dubbel.
Duplex, Duplicis precii, twee-schat, *Grotio.*
Duplum, dobbel.
Duplicare, dobbelen, dobbeleeren; ver-dobbelen, ver-dobbeleeren.
Duplum, vulgi, id est, transscriptum, dobbel; af-schrift.
Duplo maior, de helft grooter; twee-mael grooter.
Duplo ludere, dobbelen.
Dupliciter, twee-sins.
Duplicatio, duplijke.
Duplicarius, Dupla stipendia merens, dobbel soldenaer.
DURUS, herd, hard; herd ende straf; herd-baer; herd-baerig; stijf; stief; rouw, roud; on-saecht; arbeidig; arbeidsaem; on-gemakkelik. *Durus valdè & asper*, on-genaedig; on-bermhertig; streng, strenge, strang; straf, woestmensch; ork, orkachtig; stief-boorig, *fland.* sterrig, starrig; on-vriendelik; kek, *g. s. s.* rigoreus.
Duri capitis, Duræ cervicis, korsel-hoofd, korsel-kop; herd-koppig; herd-nekkig; hals-starrig; obstinaet.
Durus instar chalybis, stael-herd.
Durus instar lapidis, steen-herd.
Duri cordis, crudelis, steen-hert, steen-hertig.
Duriusculus, herd-achtig.
non Durus, on-herd.
Dura pati, perferre, be-soeren, be-sueren; sneven, snovelen.
Dura mater cerebri, herssen-windsel.
Durere, Durum esse, stijf zijn; herd zijn.
Durare & Durari, stijven, stijf oft herd worden oft maeken.
Durè, Duriter, herdelik; strengelik; straffelik; rouwiglik; rouwelik; on-gemakkeliken; on-genadiglik; rigoreuselik.
Durare pepla sive lintea amylino glutine, stijven de doeken.
Duriùs aliquem tractare, om-springen met iemanden, *adag.*
Duritia immanis, saxea, ver-steendheid.
Duratus, ge-herdt; gehardt; ver-herdt.
Durare, duren, dueren; ge-dueren; ver-herden, ver-herdeeren; ver-herren; harren, *vet.* herden,

herdeeren; weren, weeren, weiren; ge-weeren; ver-strekken; leesten; leisten; liesten.

Durabilis, Durans, duerig; ge-duerig; lang-duerig; weerig; ge-weerig, weerachtig; lang-weerig; ver-strekkelik; be-standig. *non Durabilis,* on-duerig, on-geduerig; on-wegig.

DYDIMUS, tweeling. (1)

DYNASTA, *Dynastes,* prince *(de feminâ,* princesse;) vrij-heere; baender-heere, bander-heere, banerheere. *Vide etiam,* BANDOPHORUS. [*Dynasta cui competit merum imperium seu qui judicium criminale obtinet in municipio, pago &c.* hals-heer; *contrà, qui tantùm civilem iudicaturam habet,* ambachts-heer: *& ipsa Dominia,* hals-heerlikheid, *item,* ambachts-heerlikheid. F. R.]

DYSCOLUS, tortel-moedig; dertel-moedig.

DYSENTERIA, *cruenta alvi deiectio cum dolorificâ torsione,* rood lichaem; rooden buik; rooden deur-gang; bloed-gang; rood-schaede, *g. s. s.* menisoen, merisoen; *item,* Rood menisoen; rood buik-evel; *& simpliciter* het rood, *q. d. rubrum sive miniatum excrementum;* [*vid'* menie-rood, rood menisoen, *vel* rood marisoen, *Gallarabicâ voce, aut* roer menisoen, *fluxus miniatus. J. R. Delmanhorstius explicat q.* ῥοῦς με ελεεῖσον, (2) *sic ut Iliaca passio Miserere mei vulgo vocitatur,* F. R.]

(1) Hs. en *Etym.* l. *Didymus,* gr. δίδυμος, dat in 't lat. enkel als eigennaam voorkomt. Het lat. w. voor « tweeling » is *gemini, gemelli.*

(2) Hs. l. ἐλέησον.

DYSPNŒA, dempigheid; kichinge; kort-borstigheid.

Dyspnœus, dempig; kort-borstig.

E

È & Ex, uit * van; nae; sedert, sindert, sind — *in compositionibus autem plerumque etiam per* uit, *sed sæpe per* ont, *aliquando verò per* ver *explicatur; ut, Efferare, Efferari, Effeminare,* ver-wilderen, ver-wijven. *Exterminare,* ver-woesten *&c.* **Germanis per* er *pro* ver, *ut* ervaeren, erklaeren, *&c. — Interdum & per* af, *Eblandiri,* af-vleiden, *&c. Est & cùm per* op, *Ebullire,* op-sieden. *Vide etiam Ex.*

E regione, ex adverso, ex opposito, è conspectu, tegen-over.

Eâdem, subaudi, operâ, viâ, met eenen; eens-gangs; eens-weegs. (1)

Eatenus, so verre.

EBENUS, *Ebenum,* eben, ebben-houd, eben-houd. (2)

EBIBERE, uit-drinken.

Ebibere haustim sine interspiratione, sonder snoeven uit-drinken.

Ebibere præscriptam & præbibitam poculi mensuram, be-scheed doen in 't drinken.

EBLANDIRI, af-smeeken; ver-smeeken; ont-smeeken; af-troetelen; af-vleiden; af-gijlen. *Eblandiri fallaciis,* af-trompen.

EBRIUS, dronken; be-dronken; be-schonken; be-krosen; buis; smoel; smul. *Ebrius summè, valdè,* over-dronken.

Ebrius cerevisia, knol, *vet.*

(1) *Etym.* Eens-weghs.

(2) Hs.

Ebriosus, dronkaerd *(de feminâ,* dronkersse;) tulper, *fland.*

Ebriosorum papulæ, vari, pustulæ, bier-vliegen.

Ebrietas & Ebriositas, dronkenheid; dronkenschap.

Ebrietas panaria, brood-dronkenschap.

EBULLIRE, sieden; op-sieden; prossen; bobbelen; bortelen; wallen, wellen; op-wellen; swellen, *campin.* over-sieden; over-loopen in 't sieden.

Ebullitio, sode, seude, siedinge; welle, walle, wal, wellinge, wallinge; op-wellinge; bobbelinge. *Vide etiam,* CETUS.

EBULUS, adik, hadik; wilde vlier; wal-worte, *vet. fland.*

EBUR, EBOR, ivoor, yvoor, avoor, evoor; elefen-been, elffen-been, elpen-been, helpen-been.

Eburneus, Eburnus, ivooren; wit.

ECCLESIA, ge-meente, gemeinte.

Ecclesiâ interdicere, ab Ecclesiâ abdicare, extra Ecclesiam eiicere, excludere; & ab Ecclesiâ abdicatus, ver-waeten; bannen; in den ban doen; ver-waeten mensch; in den ban gedaen. *Vide, Excommunicatio.*

Ecclesiæ possessio presbytero bene merito quoad vivat concessa ab Episcopo, Beneficie: *cùm alioqui soleant Clerici ab Ecclesiâ per Episcopum mensibus singulis victus causâ meritam stipem accipere (Baron. ex D. Cypriano) quam vocare soliti,* prebende.

Ecclesiasticus, geestelik. *Ecclesiastici,* geestelikheid. *Ecclesiastes,* preker, prediker.

Ecclesia, vulgi, pro ædificio templi, kerke.

Ecclesia cathedralis, episcopalis, dom; dom-kerke; sticht, stift: *Vide,* DOMNUM.

Ecclesia matrix, hoofd-kerke.

Ecclesia maior, collegiata, item, cathedralis; monasterium apud vett. munster.

ECHENEÏS, prik; lampreie; schip-houder. *Echeneïs, Remora, Remiligo,* schip-beletter, *Lud. Pottero.*

ECHINUS, egel; igel; hors, *fland.* ijser-verken, egel-swijn, *L. Pott. Echini alterum genus, rostrum habens cani vel apro simile,* swijn-egel, *Lud. Pottero.*

ECHINUS, *instrumentum setaceum, setis undecumque exstantibus asperum quo poculorum fundus* (1) *defricatur,* quispelken; borstelken.

ECHINUS, *scrinium forense,* schepen-koffer.

ECHINUS, *bovis ventriculus,* roode, *à rubedine dictus* [*quibusdam* roonkens, (2) J. R.] menig-voude, *à variis plicis dicitur, &,* huive, *à reticulatis puellarium vittarum plagis; item,* boek, *à multiplicibus voluminibus seu pagellis, Adr. Junio.*

Echinus conditaneus, in-gemaekte penssen.

ECHO, *soni reflexio,* galm; helm, *vet. fland.* tegen-geluid; tegen-geroep; tegen-klank; weder-galm; weder-klank; weder-luid; weder-geluid; weder-toon; weder-slag des geluids; weder-schal.

ECLEGMA, ECLIGMA, lakkerisse, latwerge, laktwerge, laetwerge; suipken; slabberinge; slikkeringe.

(1) *Etym. poculorum alvus.*

(2) Vrg. ADENES.

ECLIPSIS *Solis*, *Lunæ*, eklips der Sonne, der Maene; ver-duisternisse d. S. d. M.

ECSTASIS, ver-slaegenheid; ver-baestheid; ver-schriktheid; ver-rukkinge der sinnen; ver-sukkinge; ont-sukkinge.

in Ecstasim labi, *Ecstasim pati*, ont-rukken; ont-sukken.

Ecstaticus, ver-slaegen; ver-baest; ver-sukt.

ECTYLOTICUM, *medicamentum, quo clavi & calli exteruntur*, exter-oog-salve.

ECTHYMATA, kinder-pokskens.

ECTYPUM, contrefeitsel.

EDENTULUS, *Edentatus*, tand-loos. *Edentare*, tand-loos maeken.

EDERE, uiten; uit-spreken; ver-konden, ver-kondigen; botten (*Romanens.* bouter, botar;) be-drijven; voort-stellen; sien laeten; aen-geven; uit-halen; uit-langen; be-drijven.

Edere in lucem, baeren, baersen, baersten; publiceeren. *Edere librum*, eenen boek uit-geven, uit laeten gaen.

Editus, geboren : hoog; ver-heven.

Editio, publicatie; presentatie.

EDERE, eeten; eten; teeren, teren; *& metaphoricè*, banken, banketeeren; smeeren; smullen.

Edere cum appetitu, mogelik eten.

Edere totum, *edendo consumere*, op-eten; ver-eten. *Esus*, gegeten.

Edo, brasser; vraet, fraet, fret, freter; eeter. *Edo*, *Varronis*, koren-bijter, *Estor*.

Edax homo nihilo tamen habilior, deur-jager; mager-hein.

Edulis, eet-baer; etelik; eet-achtig.

Edulia, *Edulium*, *Edulis res*, * *Esui apta* — eet-waere; eet-werk; kost; spijse; aet-schaere, *vet.* eet-baer; etelik.

Edulium ad focum sive ignem sine aquâ coctum, herdst, heerdst, hardst.

Esca & Esurire, *Vide pòst suis locis.*

Edulium ex alicâ farris, wollink.

Edulia suaviora carpere, peuselen.

non Edulis, on-eet-baer.

EDICERE, ge-seggen.

Edicere planè & sincerè, goed rond uit-seggen.

Edicere, ge-bieden; wille-keuren; bannen, *vet.*

Edicere senatum, *conventum senatorium*, bannen oft banden de vier-schaere.

Edictum, *Edictio*, ge-bod; bod; ge-seg, ge-sag; wille-keur; arrest; ordinancie; mandaet, mandement; ban, *præcipuè de Edicto publico.*

Edictum publicum in templis congregato populo promulgatum, kerk-gebod.

Edictum promulgare, uit-lesen, af-lesen een gebod.

Edicere sonitu tympani, om-slaen de trommele; om-trommelen.

EDISCERE, uit-leeren.

EDOCTUS, uit-geleert.

EDOLARE, schaven; uit-schaven.

EDOMARE, tammen, temmen, tam maeken; meesteren.

EDORMIRE, *Edormiscere*, uit-slaepen.

EDUCARE, houden; op-houden; voeden; op-voeden; voedsteren; voesteren; vogten, *vet.* op-teelen; op-teen, *sax. fris.* quikken, quekken, queeken; op-queeken; hegen; hegenen; neeren; ge-neeren.

Educare molliter, op-koesteren.

Educare puerum, houden, op-houden een kind.

Educatus, op-getogen.

Educatio, op-voedinge; op-brenginge; hegeninge; neeringe; creancie.

Educator, op-voeder; vogd, voogd.

EDUCERE, langen; uit-trekken; uit-leiden; uit-voeren.

Educere in aciem, aen-voeren tot den strijd.

Eductus, uit-geleidt.

Educere gladium è vaginâ, uit-trekken het sweerd.

Educere, *ducere potum*, uit-drinken; fonk drinken; uit-drinken sonder snuiven.

Educere, voeden; op-voeden; *& cetera, quæ de* EDUCARE.

EDULCARE, soeten; ver-soeten, ver-sueten, *&c.*

EDURARE, ver-herden.

Edurus, *non durus* on-herd.

Edurè, rouwiglik; rouwelik.

EFFARI, spreken; uit-spreken; uit-preken; uiten; ver-monden.

Effatum, uit-spraeke; segge.

Effata, profetije.

Effabilis, uit-sprekelik.

EFFASCINARE, tooveren; be-tooveren; ungeren, *hol.*

Effascinatio, tooverije; tooveringe; be-tooveringe.

Effascinator, tooverer; unger, *holl.*

EFFEMINARE & *Effeminari*; ver-wijven; ver-vrouwen; ver-taeren, *sax. fris.*

Effeminatus, vrouwachtig; vrouw-hertig; ver-wijft; ver-taerdt; ver-taerdig; weekeling.

EFFERARE & *Efferari*, ver-grimmen; ver-wilderen.

Efferus, *Efferatus*, ver-wildert.

EFFERRE, uit-draegen; uit-brengen; uit-haelen; op-haelen; uit-voeren; uit-laeten.

Efferre, ver-heffen; ver-hoogen; hoogen; uit-strekken; op-trekken.

Efferre se, *Efferri animo*, hoog-vaerdig, hoog-draegende zijn; ver-hoovaerdigen; veel houden van sich selven.

Efferri, *Extra ferri*, uit-vaeren.

Elatus, ver-heven.

Elatus homo, *Elatus animo*, hoog-hertig; hoog-borstig; staetig; staetelik; over-moedig; groots, grootsch; grootsig; grootsaerd; op-geblaesen mensch; op-dragtig; op-haevig; op-hevig.

Elatus opinione sui, ver-waent; laeten-dunkende; waen-wijs.

Elatè, grootselik; hoogelik.

Elatio animi, grootsheid; over-moed.

EFFERVERE, *Effervescere*, *inter bulliendum*, over-sieden; over-loopen; uit-sieden.

EFFESTUCARE, *vulgi*, ver-tijden met den halm. *Vide*, INFESTUCARE, INVESTIRE.

EFFICERE, doen; doen doen; doen maeken; maeken; ver-schaffen; uit-maeken; uit-werken; uit-rechten; be-schikken; ge-worden; vol-leesten; te wege brengen; touwen, *Becano*; ex-ploicteeren; causeeren; effec-tueeren.

Effici, worden. *Vide*, FIERI.

Effectus, *Effectio*, uit-werk; effect.

Effectu ipso, daedelik.

Efficax, krachtig.

Efficacia, kracht; werkelikheid.

EFFIGIES, beeld, beld, bild; aen-beld, aem-beld, *vet.* af-beeldinge; uit-beeldinge; uit-druksel; contrefeitsel; visenomije, visomije.

ad Effigiem alicuius accedere, swijmen nae iemanden; trekken nae iemands gelijkenisse.

Effigiem reddere, *Effigiare*, *Effigiem fingere*, beelden; af-beelden; contrefeiten.

Effigies in cerâ ducere, bootseeren; boetseeren.

Effigiare punctim, ponssen, pontsen, puntsen.

Effingere, ver-sieren.

Effingere, beelden; uit-beelden; uit-maelen; uit-schilderen; naemaeken; figureeren.

EFFLAGITARE *exuto pudore,* veront-schaemelen.

EFFLARE, uit-blaesen. *Efflare vento, &, Efflari vento,* uit-waeien.

EFFLERE, uit-krijten; uit-weenen. *Efflere oculos,* uit-krijten sijne oogen.

EFFLORESCERE, uit-botten.

EFFLUERE, uit-loopen; uit-breken; uit-vlieden; uit-vloeden; waeden, *vet. fland.*

Effluere cum murmure seu strepitu, guisen.

Effluere guttatim, ver-leken; ver-sijpen.

Effluentia, Effluvium, Effluvies, uit-vloedinge; uit-vloed.

Effluxus qui feminis aliquando contingit primis à conceptu diebus, stortinge.

EFFODERE, uit-graeven; op-graeven; ont-graeven; uit-steken; holen.

Effodere lapides, scheissen.

EFFŒTUM *reddere,* uit-teeren.

EFFORMATIO *jacens areæ, futuri operis specimen exhibens,* platte forme van een huis, *&c.*

EFFRENIS, *Effrenus, Effrenatus,* on-toomig; on-getoomt; ont-breidelt; breid-loos; on-gebonden; self-vuldig, *vet.* self-willig; ries, (1) *vet.* los; wild; meester-loos.

Effrenatè, on-gebondenlik.

Effrenatio, on-gebondenheid.

EFFRINGERE, op-breken; op-slaen; open-slaen; open-breken; uit-breken; op-stooten.

Effringere fores, ostium, in-breken de deure; op-loopen de deure.

Effractor, kneveler; nacht-dief; huis-breker; huis-stormer; op-looper, in-breker van deuren, vensters, mueren, kisten.

Effractura, braeke; in-braeke; in-breke; in-breuke.

Effractio domus, ædium, huis-braeke.

EFFRONS, stern-loos (1); on-schaemel; on-be-schaemt; driest, drijst, driestig, *sax. fris.*

EFFUGERE, ont-loopen; uit-loopen; ont-vlieden; uit-vlieden; ont-wijken; ont-todderen; ver-schuijven; mijden; schappeeren; eschappeeren; ont-schappeeren, *fland.* uit-vluchten.

Effugere subito & celeriter, ont-schieten.

Effugium, ont-sluipinge; uit-loop; uit-vlucht.

Effugium, sluip-hol; sluipsel.

EFFUNDERE, storten; uit-storten; oosen; uit-gieten; ver-gieten; gusselen; gosselen; blansen; planssen; uit-schudden.

Effundere cum impetu, inutiliter, quasten, *id est,* quisten.

Effundere verba, uit-bollen de woorden.

Effundi, uit-loopen; uit-vloeden; uit-vlieden; uit-breken.

(1) « Het is hetzelfde w. als het ags. hreóse = *caducus, ruiturus,* d. i. op het invallen staande, dat van het ww. hreósan afgeleid is, = *ruere, cadere, labi.* « Ries » bet. dus eig. iem. die zich ergens in stort *(præceps)* zonder te zien, een dollen kop. » Verdam, Gloss. op Ferguut. — Komt misschien van dat w. Ries ons zuidned. Ruze, Ruzie = krakeel, twist, eene beteekenis die Schuerm. bij het w. niet aangeeft?

(1) Z. Schuermans op Ster, en Vrg. FRONS.

Effundi inter bulliendum, over-sieden; over-loopen in 't sieden.

Effusus, gestort; over-vloedig.

Effusè, over-vloediglik.

Effusor, quist-schotel; stort-schotel.

Effusio, ver-quistinge.

EFFUTIRE, blaeten, blaeteren; blaffen; bollen; *hinc,* uit-bollen, *id est,* mallen klap uit-slaen.

Effutire secreta, uit-draegen; drijven, *fland.*

Effutire nugas, beffen.

Effutire inania verba, uit-slaen on-nutten klap.

EGELIDUS, lau, lauw.

Egelida aura, smoel weder.

Egelidare, liere-lauwen. (1)

Egelidari, ver-slaen; dooden; ont-vriesen.

EGERE, be-hoeven; hoeven; ge-brek hebben; derven, dorven, dorffen, durffen; be-derven; be-dorven, *vet.* missen.

Egens, Egenus, arm; be-hoevig, be-hoeftig; dorftig, durftig; noodig; ge-brekkig; ge-brekig; pover, * *nullius rei egeni,* bederfloos.

Egeni occulti, qui domi se tenuiter continent, huis-arme; huis-sitten (2); huis-weeke, *fland.*

Egeni homines, leves & impudentes vinken: plukte, plokte, plokke-vinken.

non Egenus, on-ge-brekkelik.

Egestas, armoede; ge-brek; breke, *vet.* be-hoefte, be-hoeftigheid; be-hoevelikheid; mangel; be-derfe, be-derve; be-dorf, *vet.* berst, *vet.* kommer ende gebrek; dorft, durft, *vet. &* droft, druft; r *enim litera sæpe transponitur; ut,* born, bron, *fons;* vruchten, vorchten, *timere;* persse, presse, *prælum;* ors, ros, *equus;* vorst, vrost, *frigus, &c.*

Egestas urgens, nood-durfte; nood-durft, nood-dorft, *fland.* nood-bederf, *vet.*

EGERERE, uit-dragen; uit-leggen. *Egerere aquas,* uit-polssen het waeter.

Egestio, uit-werpsel.

EGLENTERIUS, *vulgi,* egelentier, *q. d. arbor echinorum.*

EGO, ik. *Ego ipse, Egomet, idem Ego,* ik selve. *Ego verò, audio,* ik bens te vreden. (1)

Egredi, uit-gaen; uit-komen; uit-trekken; uit-vaeren. *Egredi cum impetu,* uit-bortelen: uit-trekken met geweld.

Egressus, uit-gang; uit-vaerd, *vet.*

EGREGIUS, uit-nemende; uit-muntende; over-treffelik; over-treffende; over-treffig; weidelik; speciael.

Egregius factis, held.

Egregiè, uit-nementlik; over-treffeliken; wel te keure; weidelik.

EHEU, och.

EHO, houw.

EIA, wel-aen.

EJACULARI, schieten; af-schieten; uit-schieten; ver-schieten.

EIJCERE, uit-werpen, uit-worpen; uit-jaegen; ver-jaegen; schuppen, schoppen; uit-stooten; botten.

(1) Van « liere-lauw » *Tepidulus*: eene samenstelling waarvan het eerste lid waarschijnl. het nw. « Liere » d. i. wang, is, en die « niet warmer dan de wang » beteekent. Vrg. echter De Jager, Verscheidenheden, 156, op Lielauw.

(2) « *Etym.* holl. j. huys-armen ». « Huis-arme, huis-weeke, » zonder n, is een middelnl. meervoudsvorm uit het *Etym.* overgenomen.

(1) Vrg. bij DEUS: *Deo volente,* God wouds, en verder: *Esto,* ik bens te vreden.

Eijcere coujuratione, exorcismo, uit-maenen.

Eiectio, Eiectamen, Eiectamentum, uit-werpsel; uit-werpinge; schot; uit-werpsel.

Εἰσδέκτικα, (1) inkom-geld.

EIULARE, huilen; schreien; krijten; kermen, karmen; karmieten, *fland.* klagen; be-klagen.

Eiulare, absque lachrymis, verkens-traenen krijten. *Vide, Lachrymis.*

Eiulatus, Eiulatio, huilinge; ge-huil; schrei; ge-schrei; gekrijt; leed, leid; ge-kerm; kerminge.

Eiulatus aut clamor, doloris & receptæ injuriæ index cum imploratione vindictæ, waepen-roep, *Grotio, 219.*

Eiulator, huiler; krijter.

EIURARE, ver-sweeren; verloven; renoncieeren; resigneeren. *Ejuratio*, resignatie.

EIUS ERGO, des-halven; sulk, solk, so-lik, *q. d.* so-lik, *sive*, so gelijk, *id est, ita similis;* sulx; sulker-lei; sulk-daen; sulk-danig, *vet.* so danig, *vet.* des-gelijk; deses gelijk.

ELABI, ont-glijden; slippen; ont-rijsen; uit-slibberen; ont-slibberen; schampen; ver-schuiven; uit-raeken; uit-ge-raeken; over-strijken; over-strekken. *clam Elabi*, sluimen; sluipen; ont-sluijpen.

Elabendi ansam quærere, futsel-boek soeken.

Elapsus, geleden, leden.

Elapsus, ver-schoven.

ELABORARE, be-arbeiden; besueren, besoeren; pijnen.

ELANGUERE, *Elanguescere*, welken; ver-welken; flauwen; verflauwen; be-quelen.

(1) L. *εἰσδεκτικά*. Het w. ontbreekt in de grieksche Wdbb.

ELARGIRI, uit-deilen.

ELATINE, *herba*, eeren-prijs.

ELEAGNOS, gagel.

ELECTRUM, emmer, ember (1); aek-steen; haek-steen; peauter; speauter; oog-steen, *oculis enim plurimum prodest, A. Althamer;* born-steen, barn-steen *q. d. petra ardens; accensum enim tædæ more ac nidore ardet. Vide etiam*, SUCCINUM.

ELECTUARIUM, *Electarium, vulgi, medicamentum è selectis remedijs compositum*, lakkerisse, latwerge, laktwerge, laetwerge, electuarie.

ELEËMOSYNA, ael-moesse, aelmisse; hand-reikinge; barm-hertigheid.

Eleëmosynas inter pauperes dispensare, erogare, spijnen; spenden.

Eleëmosynarum collector & distributor publicus, vulgo Eleëmosynarius, aelmoesenier; huissit-meester, caritaet-vaeder.

ELEGANS, schoon; fraei; moi; aerdig; uit-nemende; geestig; kalaensch; visierlik; cierlik; gent, jent; grein, greinken; biesaerd, biesarre. *Elegans homo*, fraeiaerd; moiaerd; braggaerd; galliaerd; galand; parmant; parmantig.

Eleganter, fraeilik, fraeikens; aerdiglik; reinlik; reinliken; cierlik; uit-nementlik; properlik.

Elegantia, schoonheid; *quibusdam*, schoonte; aerdigheid; fraeigheid; properheid; gratie.

ELEMENTUM, *Elementa, genitalia corpora, radices & fontes rerum*, element, elementen. * *possit dici*; reedschap; ge-reedschap.

(1) « *Etym.* Emmer / ember / ammer / amber. j. Barn-steen. *Succinum.* » Van fr. ambre, sp. ambar. arab. anbar, d. i. ambergrijs, eene welriekende en van den barnsteen verschillende stof.

Elementum, lettere. *Elementa prima litterarum*, Abé, Abecé.

ELENCHUS, *libri, propriorum nominum &c.* tafel; register; aenwijser.

Elenchus bonorum, inventaris van goeden.

ELEOSELINUM, mark.

ELEPHAS, *Elephantus*, elefant; olifant.

Elephanti dens, os, sive cornua, ivoor, avoir; elefen-been, elffenbeen, elpen-been, helpen-been.

Elephanti manus, proboscis, sive rostrum, trompe vanden olifant; rotel; snuite; slone, *holl.*

ELEPHAS, *Elephantiasis, Elephantia*, laserije; malaedscheid; leproosheid; veld-siekte; akkersiekte.

Elephantiacus, laserisch; malaedsch; akker-siek; veld-siek; leproos.

ELEVARE, heven, heffen; opheffen; ver-heffen; op-lichten; ver-hoogen; beuren, boren; opbeuren; steilen; stegen, steegen; steigeren; stijgen, steigen; stuiken, *cortices elevare, in altum tollere & insolare*, stuiken de schorssen.

Elevatus, ver-heven.

Elevatio, heve, hef; heffinge; ver-heffinge; hoogsel; ver-hoogsel; ver-hooginge; beur, bore.

ELICERE, uit-lokken; uithaelen.

Elicere urgendo, af-dringen; af-perssen.

ELIDERE, uit-slaen; uitperssen.

Elidere spiritum, ver-stikken.

ELIGERE, kiesen, kēsen; verkiesen; uit-kiesen; uit-lesen; ver-lesen; uit-ver-lesen; ver-wellen, ver-welen, *vet.* uit-sunderen; trieeren; kieren, *vet.* koren, keuren; karen, *vet. sax. Eligere liberè*, wille-keuren.

Electus, uit-gelesen; gekoren; gekosen; ver-koren; verkosen; uit-ver-kosen, uit-ver-koren. *Electa, lecta, dilecta, cara, amica*, kare, kaerken; uit-ver-karen (1) lief.

Electio, keur, kore; keuse, kose; kiesinge; wael, waele, wale; uitschot, *vet.*

Electio libera, wille-keur.

Electores S. Imperii Rom. Keurvorsten.

ELIMARE, af-vijlen; vijlen; op-maeken; op-boetsen; uitstrijken.

ELIMINARE, uit-drijven.

Eliminare foras dicta, uitdraegen.

ELINGUIS, *qui fari non potest*, spraeke-loos; tong-loos; on-tongig; stom.

Elinguare, ont-tongen.

ELIQUARE & *Eliquari, Eliquescere*, smelten, smilten; ver-smelten; sijgen; deur-slaen.

ELIX, vore, vorre; groeve; waeter-vore; waeter-groeve.

ELIXARE, sieden. *Elixus*, gesoden. *non Elixus*, on-gesoden.

ELLYCHNIUM, lemmet; lembindt, leem-bindt, leen-bendt, leem-bindt; dacht, *sax. sicamb.* wieke, *fland.*

Ellychnium bombardicum, lonte, lompe.

ELOCARE, ver-hueren; besteden.

Elocare datâ arrhâ, ver-tonsen, ver-tonsten, ver-donsten.

Elocare fundum, arrenteeren.

(1) Hs. *Etym.* wt-ver-koren.

Elocare in matrimonium, uit-setten ; be-steden ten huwelike ; be-raeden, *sax. sicamb. holl. fris.*
non Elocatus, on-ver-huert.
Elocatio, arrentement.
ELOGIUM, rapport.
Elogium ultimæ, supremæ voluntatis, uitersten wille ; codicille.
ELONGARE, lengen ; lijngen ; ver-lengen.
Elongatio, ver-leng ; ver-lenginge.
ELOQUI, uiten ; uit-spreken, uit-seggen ; ver-monden ; ver-taelen.
Eloqui planè & sincerè, rond-uit seggen.
Eloquium, Eloquutio, uit-spraeke ; uit-sprekinge ; segge.
Eloquens, wel-sprekend ; tael-vaerdig ; red-sellig, *vet. q.* reden-salig ; be-redent, *vet.* kloek ver-mondere.
Eloquentia, wel-sprekendheid ; red-selligheid ; be-redenheid.
Eloquio, Eloquentiâ vincere, superare, ont-taelen ; af-taelen.
ELVA, *vulgi, Vide*, LAMIA.
ELUCERE, schijnen.
ELUCTARI, ont-worstelen ; uit-worstelen ; ont-gaen ; ont-komen ; ont-springen.
ELUCUS, *hesterno potu languens*, ver-seeuwt.
ELUCUBRARE, waeken.
ELUDERE, be-driegen ; uit-strijken ende be-driegen ; ver-schalken.
ELUERE, spoelen, spuelen ; uit-spuelen, uit-spoelen ; wasschen ; af-wasschen ; uit-wasschen ; uit-wisschen, af-dwaen. *Elutus*, louter.
Eluvio, Eluvies, in-loop, in-breke der waeteren.
Eluvio terrarum, diluvie.
Eluvio, uit-spuelsel.
Eluvies, straet-more.
Eluvies, poel ; kaet, quaet, keet, *sax. sic. fris.* kolk, *sax. holl. fris.*
Eluvies culinaria, schotel-water ; koken-water.
ELUGERE, af-leggen den rouw.
ELUMBIS, *Elumbus*, lam, laem ; lijf-breukig, lenden-breukig ; lenden-loos ; sleip-lenden.
ELUTRIARE *vinum*, ver-vaeten, ver-laeten, af-laeten, ver-schenken, ver-tappen, ver-gieten, af-trekken, ver-trekken den wijn ; den wijn vande moeier af-trekken.
ELUXATUS, ver-stuikt.
ELYSII CAMPI, paradijs.
EMACIARE, *Emacerare & Emaciari*, ver-maegeren ; uit-mageren ; uit-mergelen.
EMANARE, uit-vlieten. *Emanare in publicum*, uit-komen.
EMANCIPARE, vrijen ; vrij laeten ; uit de plecht doen.
Emancipatus, gevrijt ; uit-geraedt ; *sax. sicamb.*
Emancipatio, vrij-laetinge ; hand-lichtinge, *Grotio.*
EMANERE, uit-blijven ; achter-blijven.
EMACESCERE, ver-dwenen, ver-dwijnen ; ver-swijmen ; ver-swinden ; ver-welken ; ver-welkeren ; ver-wemen ; ver-deluwen.
EMASCULARE, lubben ; ont-mannen ; ruinen, ruenen ; ver-snijden ; munken, *g. s. s.*
Emasculatus, ont-mant.
EMATURESCERE, rijpen ; rijp worden.
EMBAMMA, in-doopsel ; sausse ; lakkerisse, latwerge, laktwerge, laetwerge ; natken op de spijse.
EMBERIZA, emmerink, emmerlink.
Emberiză flava, geel-gorsse ; geel-gersse.

EMBLEMA, blasoen ; spange ; spengel ; medalie.
Emblemata, Emblema vermiculatum, in-gelegt werk ; in-leisel.
Emblemata & crusta argenti cælati, gedreven, gedopt silver.
EMBOLIUM, lundse, lundsch, lonse.
EMBRYON, fasel, vasel ; dracht ; vrucht ; kindeken.
EMEDULLARE, uit-melken.
EMENDARE, beteren ; beter maeken ; ver-beteren ; ver-hegen, *vet.* boeten : over-sien ; over-lesen : redresseeren.
Emendari, be-keeren.
Emendatio, boete ; baete ; beteringe ; beternisse ; boetsel ; amende ; emende ; correctie.
EMENDICARE, bedelen ; ont-bedelen ; ver-ont-schaemelen. *Emendicare panem*, brood bidden.
EMENTIRI, liegen ; ver-sieren ; ge-veinsen, ge-vensen ; uit-geven valschelik.
Ementitus, gelogen.
EMERE, koopen ; in-koopen ; gelden, gouden, *vet.*
Emere ab aliquo, af-koopen.
Emere precio sive vendere, ver-hanteeren ; ver-tieren.
Emere in auctione, ab hastâ, koopen in den uit-roep.
Emere cariùs æquo, emendo errare, mis-koopen.
Emi parvo, sive vili, goeden koop zijn.
Emere aliquem donis, om-koopen.
Emturire, koop-gierig zijn ; ding-baer zijn.
Emtus, Emtitius, gekocht.
Emtum cum damno, hij heeft de berrie, *holl. antè Emta in solidum divendere*, veur-koop doen, veur-koop houden.
Emtor, kooper ; in-kooper. *Emtrix*, koopster ; koop-vrouwe ; koop-wijf.
Emtor ciceris fracti (1) *& nucis*, snoeper.
Emax, koop-saemig ; koop-siek ; koop-achtig ; koop-gierig ; koop-al.
Emacitas, koop-gierigheid.
Emtio, Emtus, koop ; in-koop ; markt, merkt.
Emtio genialis, Emtionis caussâ comessatio, Epulum, lijf-koop ; lief-koop ; wijn-koop.
Emtionis accessoria, accessiones præter precium (2) *de quo convenit*, on-kosten.
Emtionem anticipare, præoccupare, intercipere, onder-koopen ; onder-mieten.
Emtionem rescindere, irritam, vanam & nullius momenti facere, in-breken, ont-maeken, in-worpen den koop.
Emtionis rescissæ precium (2) *sive mulcta*, rouw-koop ; lijk-koop. *Emtionem certo precio rescindere*, rouw-koop, lijk-koop, geven.
Emtionem alienam in se transponere, retrahere ; jure preferentiæ, proximitatis, sive propinquitatis anticipare, in se transferre, kalangieren, kalengieren den koop ; ver-naederen den koop ; kalendieren.
Emtionis retractus, kalengieringe ; nae-koop ; naestinge.
EMPORIUM, markt, merkt ; koop-plaetse ; koop-stad, koop-stede ; koop-haven ; stapel. *Vide*, FORUM.

(1) Hs. en *Etym.* l. *fricti. Horat.* A. P. 239. Die omschrijving « de kooper van gefruite erweten en van noten » duidt, zoo als Vondel het weergeeft, den gemeenen man aan, die geen fijnen (letterkundigen) smaak heeft. Aan snoeperij heeft *Horat.* niet gedacht.
(2) Hs. *Etym. Pretium.*

EMERERI, ver-dienen; uit-dienen; vol-dienen. *Emeritus*, vol-dient.
Emeritus miles, uit-gedient kriegs-man.
EMERGERE, *ut ex aquâ, morbo, calamitate, malis, miseriâ, &c.* op-komen: uit-dobberen, *holl.* uit-raeken; uit-geraeken.
Emergere ex humili, op-komen van niet tot iet.
EMETIRI, meten; uit-meten.
EMINERE, uit-nemen; uit-munten; uit-kijken; uit-steken; uit-staen; puilen; uit-puilen.
Eminens, treffelik; uit-nemende; veur-baer, veur-baerig; excellent; schijnbaer.
Eminentia, treffelikheid; uit-steke; uit-stekinge; overheid, overigheid: veur-deel; saillie.
Eminentiæ murorum, gariete, gerriete, geriete, gerijte, *fland.* creneaux, *gall.*
EMITTERE, uit-seinden; losen, loosen, lossen; uit-laeten; uit-geven.
Emittere, sagittas, af-schieten.
Emissus, uit-gelaeten.
Emissarius, looper; ver-nemer; ver-spieder; ver-klikker; coertier.
Emissarius, ut, Emissarii milites; qui ante exercitum emittuntur, aciémque præcedunt lacessendo hosti, vel ad explorandum, avant garde; ver-loren hoop (enfants perdus) *q. temere in mortem ruentes.*
Emissarium, locus qui aquam emittit sistitve, obicibus vel demissis vel reclusis, ver-laet; spuie, spije; sluise; erke; dam.
EMOLLIRE & *Emolliri*, morwen; mouteren; muiken; ver-morwen; ver-saechten; saechten, saechtigen; weiken; touwen.
Emollitus, Emollidus, ge-smijdig, ge-smijd.
EMOLUMENTUM, bate; oor-baer, oor-bor; ver-val; veur-spoed; nut, nuttigheid, nutbaerheid; nutschap, *vet.* winninge, winste; wasdom; profijt; quint (1); molster, molter.
EMORI, sterven; ver-sterven; be-sterven; uit-gaen; ver-dwenen, ver-dwijnen; ver-swijmen, ver-swinden.
Emortuus, ver-storven; ver-dwenen.
Emortuus atque rigidus instar lapidis, qui obriguit tanquam totus in lapidem conversus, steen-dood.
Emortualis dies, dood-dag; sterf-dag.
EMOTIO *mentis*, ver-baestheid; ver-schriktheid.
EMPETRA, *mus montanus*, emster, *sax. sicamb.* (2)
EMPETRON, *herba*, steen-breke.
EMPHYTEUSIS, erf-pacht-recht: *eiusdem canon*, erf-pachte.
Emphyteuticæ renovationis præmium, quod patrono à vasallo datur, ver-hef; ver-heffinge van leen. *Vide etiam, Hominii symbolum.*
EMPLASTRUM, plaester.
Emplastrum vulnerarium, wond-plaester.
Emplastrum emolliens, trek-plaester.
Emplastro fotus, geplaestert.
EMPUSA, *Vide*, LAMIA.
Empusæ Ludus puerilis cum unico pede subsiliunt, hinkel-spel; *atque ita subsilire*, hinkelen.
EMPYEMA, borst-gesweer.
EMULGERE, uit-melken.

(1) *Etym.* voegt er bij: *Fructus, quinta pars fructuum: justa quintana. gal.* quint.
(2) Vrg. CRICETUS.

Emulgere aliquem argento, iemanden melken.
EMUNDARE, uit-suiveren; reinigen.
EMUNGERE, snutten; uit-snutten.
Emungere aliquem, scheeren, *adag.*
Emungere pecuniis, iemanden snutten; melken; *quique alium quavis ratione per fraudem rebus suis privat*, botter.
Emunctus, Emunctæ naris, neus-wijs.
Emunctorium, snutter; keers-snutter; licht-scheere; boetser.
EMUNIRE, bol-werken; be-schantsen; schantsen, schrantsen.
EMULCARE, *ut cortices &c.* berken, barken; schommen; ont-mossen.
EMUTIRE, mond-pelen, mom-pelen; kikken; hemmen, hummen; ups-hemmen, ups-hemen; rinsen, *fris.*
ENARE, *Vide*, ENATARE.
ENARRARE, ver-tellen; uit-leggen; ver-klaeren.
Enarrabilis, uit-sprekelik.
Enarrator, rapporteur; refferendaris.
ENASCI, geboren worden.
ENATARE, ont-swemmen; uit-swemmen.
ENBAMMA, *Vide*, EMBAMMA.
ENCARPA, *Encarpi*, bloem-werk; fruitagie; vignetten; frise; loof-werk.
ENCAUSTUM, *atramentum*, ink, enk, inkt, int, enkt; onk, unk, *sicamb.*
Encaustum, mael, maelerije, malie, *Gallis* esmail; emael.
Encausto pingere, Encausticâ pictura ornare, emailleeren; damaskeneeren.
Encausto pictus, gemaeleert.
Encaustes, glas-maeler; maeler van glas; maelerer; vier-schilder.
Encaustice, vier-schilderije; maelerije; malie; smelt-werk.
ENCENTRIS, ijs-spore; slijk-spore; klei-spore; voet-ijser. *Vide*, STAPES.
ENCHIRIDION, hangerken; poinaerd.
Enchiridion, hand-boeksken; manuael.
ENCŒNIA, kerk-misse; kerk-wijhinge; kermisse.
ENCRASICHOLUS, *piscis. Vide*, TRICHIA.
ENDEMIUS MORBUS, land-siekte.
ENDIVIA, *vulgi*, endivie.
ENDROMIS, pije; winter-rok; jakke, *g. s. s. fris.*
Endromides, lakkei-schoenen.
ENECARE, dooden; smooren; dempen.
ENERGIA, kracht.
ENERGUMENUS, *qui actionem diaboli in se patitur*, duivel-suchtig; ver-duivelt; be-duivelt; be-seten mensch.
ENERVARE, ont-senuen; on-sterken; ont-sterken.
Enervare cursu equum, &c. af-rijden een paerd.
Enervare verberibus, lam slaen.
Enervatus, Enervis, Enervus, lam, laem; ver-lemt, ver-laemt, ver-lamt, ver-lempt; swak; on-sterk.
ENIM, want.
Enimvero, maer; nemaer; veur-waer; sekerlik; certein, certeinlik.
ENITI, be-neersten, be-neerstigen; be-ernsten, be-ernstigen; trachten; onder-staen; streven, *g. s. s. fris. holl.*
Enixè, vast.
Eniti, baeren; baersen, baersten, barsten, *fland.* genesen van kinde.

Enixus, us, baeringe.

ENNEADECAËTERIS, guldengetal. *Vide, Aureus numerus.*

ENNOSIGÆUS, nekker.

ENODARE, ont-knoopen ; ont-knochten, *fland.* ont-doen ; ont-strikken.

Enodis, knoop-loos; on-geknoopt.

ENORMIS, on-maetig ; on-geschikt ; on-geregelt ; on-ge-meintig ; on-sienlik ; over-groot ; uit-nemende groot ; bijstier groot, bijster groot.

Enormiter, on-maetiglik ; on-geschiktelik, on-gemeintiglik.

ENSIS, swaerd, sweerd ; hou-wer ; rapier ; degen ; stok.

Ensiculus, sweerdeken; op-steker.

Ensis amplus, brevis & anceps, coutelas. (1)

Ensis falcatus, pas-houwer ; pas-mes ; half-houwer ; malcus-sweerd (2) ; braekemaer, *(Gall.* braquemar) ; krom-houwer ; krom-oord (3) ; krom-koorde.

Ensis nudus, strictus, bloot sweerd.

Ensis vulnificus, quetselik sweerd.

Ensiculus venatorius, kallewei, *fland.*

Ensis forte aliquod genus, base-ler. (4)

Ensem vaginâ expedire, liberare, uit-trekken het sweerd.

Ensiforme os, herten-deksel.

ENTEROCELE, gescheurtheid : wal, *vide* CETUS.

ENTHUSICUM, *herba,* kervel.

ENTOMA, gekorven.

ENUCLEARE, ont-keerenen.

Enucleatè, klaerlik ; uit-drukkelik.

ENUDARE, ont-blooten ; ont-dekken.

ENULA CAMPANA, aland-wortel ; galand-wortel.

ENUMERARE, tellen ; be-rekenen.

ENUNCIARE, uiten ; uit-spreken.

ENUTRIRE, op-voeden ; op-trekken.

Enutritus, op-gevoedt ; op-ge-togen.

EO QUOD, mids, mids dat, vermiddelst.

EX EÒ, daer-uit.

EÒ, daer ; daer-waerts ; daer-henen.

EÒ USQUE, so verre ; unte, *vet.*

EPACTA, slotel des jaers. *dies undecim addititii ; quibus ad annum Lunarem communem 354 dierum additis, completur clauditúrque annus solaris 365 dierum.*

EPARCHUS, *Eparcha,* voogd, vogd ; land-vogd ; lands-heer.

Eparchia, vogdije ; landschap ; land-vogdije.

EPHEBUS, man-baer ; boef, boeve, boefken ; bachiler, *angl. Vide etiam,* PUER.

EPHEMERA, *culex vinarius,* wijn-mugge ; wijn-vliege.

Ephemera febris, dagliksche kortse.

Ephemeris, dag-boek ; jornael, journael ; almanak ; calendier.

EPHESTRIS, wapen-rok ; wapen-kleed ; rijd-rok.

Ephestris, capruin ; nol ; rouw-capruin.

EPHIALTES, alf, alve ; maere ; nacht-maere, nacht-merrie. *Quia* maer *equum significat, non inconcinnè ad Ephialtem morbi nocturni genus consuetudo detorsit : quoniam eo laborantes*

(1) *App.* Coetelas.
(2) *Evangel. Sec. Ioann.* XVIII, 10.
(3) Vrg. *Etym.* Oort. *Mucro, cuspis.*
(4) *App. Hastæ, jaculi, vel ensis genus.* De bewerker voegt er *forte,* misschien, bij : het w. was dus reeds onbekend. Het bestond werkelijk in het Dietsch. Zie bij Verdam, op Baselaer : o. fr. Badelaire, baudelaire, bazelaire = lang mes, dolkmes.

maximo pondere premi sibi videntur, non aliter quàm si quis sic cecidisset, ut equus toto corpore ipsi incumberet. Accedit & alia ratio quâ Ephialtes maer *dicitur, ob id quòd equus eo frequentissimè laborare cernatur ; Jo. Becano.*

EPHIPPIUM, sadel ; kusseneel.

Ephippii arcus pars anterior, sadel-boom ; sadel-boge ; arcion.

Ephippium demere equo, ont-saedelen.

Ephippiatus, Ephippio stratus, ge-sadelt.

Ephippiopæus, sadel-maker ; sa-deler.

EPHOLCIUM, licht-boot ; schip-boot.

EPIBATA, *Epibates,* boots-man ; bootvaerder ; see-krijgs-man. *Epibatæ,* krijgs-lieden ter see.

EPICEDIUM, graf-dicht ; graf-lied.

EPICŒNUM, misschteluin, mis-teluin.

EPICUREUS, *homo voluptarius, Epicuri de grege porcus,* saecht-leven ; wellust-soeker ; rogier bon temps.

EPIDEMIUS MORBUS, sterfte ; over-gang.

EPIDIPNIDES, *seræ Epidipnides,* nae-gerecht.

EPIDROMUS, *Epidromon, velum ad puppim sive in parte posteriori navis extentum,* besane ; mesane, mezaene. (1)

EPIGASTRIUM, over-buik ; opper-buik.

EPIGLOTTIS, tongesken ; adem-tongesken ; keel-tapken ; gorgel ; gorgel-tongesken ; lelle ; lelleken vande keele.

EPIGRAMMA, gedichte ; gedicht-sel ; dichte ; rijm-dichte.

Epigramma sacrum, motet.

EPIGRAPHE, titel ; op-schrift.

EPILEPSIA, be-smetheid ; Sint Jans-evel ; vallende evel, siekte ; stuipe, *in pueris præsertim.*

Epilepticus, be-smet.

EPILOGUS, slot-reden ; sluit-reden ; besluit-reden ; af-rede ; conclusie ; recapitulatie.

EPINICIUM, sege-loon ; sege-lof.

EPIPHANIA *Domini,* koningen-dag ; drij koningen ; derthien-dag, *decimus tertius dies à Natali Christi. Spatium temporis ab Epiphania ad diem Cinerum,* open tijd, *quòd per id nuptias celebrare integrum sit.*

EPIPHORA, oogen-loop.

EPIRHEDIUM, *Juvenal.* slag-karre.

EPISCOPUS, bischop ; schouwt, *vet.*

Episcopus designatus, coadjuteur.

Episcopi vicarius, wij-bisschop ; koer-bisschop, koor-bisschop ; suffragaen.

Episcopatus, munus Episcopale, bisschop-dom ; bisdom ; *quod etiam de jurisdictione Episcopi, tractúve Episcopo subdito sumitur ; quod aliàs dicitur,* stift, sticht, ge-stichte.

EPISTALMA, commissie.

EPISTATES, procurator. *Epistata,* procuraterse.

EPISTOLA, *Epistolium,* brief ; send-brief ; missive. (1) *Breve, inquit Vitus Amerbachius in suis ad*

(1) Fr. Misaine, ital. Mezzana, van middeleeuwsch lat. *Medianus,* tusschen beide, middelmatig : dus oorspr. een zeil van middelmatige grootte.

(1) Vrg. nog de woorden DIPLOMA, LIBELLUS, LITTERÆ, SCRIPTUM.

Caroli Magni Constitutiones Annotationibus, quo vocabulo adhuc utuntur Pontifices Romani, puto Germanicum esse, ac significare Literas.

Epistola assertoria, pas-poorte; passe-poorte; certificatie; patente; credens-brief.

Epistola objurgatoria, scheld-brief.

Epistolas relinere, op-breken den brief.

ab Epistolis, secretaris.

EPISTOMIUM *dolii*, tap; devik; dodde; *item*, haen; kraen; kraen-tap; buise; *à formâ gruis aut etiam galli.*

Epistomium, obturaculum quod ori dolii inseritur illúdque obstruit; duige; spongie, *holl.*

Epistomium, obturaculum quo continetur spiritus aut laxatur in organis, wind-vang vande orgelen.

EPISTYLIUM, capiteel; suil-hoofd; pijlern-hoofd; hoofd vande pijlern, suile oft colomne; not vande colomne, *&c.*

Epistylium in latere camini, stand-vinke; stand-vliet der schouden; semeise: [*fortè &* stand-veken, *& hinc metaphor. de homine parvo sed crassis cruribus.* I. R.]

EPITAPHIUM, graf-schrift.

EPITHALAMIUM, bruid-lof-lied.

EPITOGIUM, *vestis muliebris*, samare, samaris; over-rok; over-kleed; over-mantel; over-sloop.

EPITOME, kort be-grip (1); uit-togt: extract; brevier.

EPITONIA, *collabi*, slotelen vande snaeren; luit-slotel.

EPIXENUS, *Epixenum*, vleesch-banke; vleesch-blok.

EPIZYGIS, not-gat inden stalen boge.

EPOMIS, lijfken; koller-roks-ken.

Epomis, capruin; amutse, almutse, mutse.

Epomis, liripipium vulgi, liere-pijpe. (1)

Epomis funebris, rouw-capruin; nol; bijle; tote.

EPOPS, *avis*, hoppe.

EPOSTRACISMUS; *ludus quo testulam aut lamellam lapillúmve super aquæ æquor distringunt, numerúmque saltuum quos prius quàm desidat facit, ineunt, victoriâ penes illum concessâ qui multitudine saltuum superet*, slinger-spel.

EPOTARE, uit-drinken. *Epotare strenuè*, fonk drinken; uit-drinken sonder snuiven.

EPOTIDES NAVIS, over-loop van 't schip, *sax.* (2)

---

(1) *Etym.* be-grijp.

(1) *Etym.* «Liere, *vet. fl.* j. Wanghe.» De lierepijpe was die muts, waarmede men de oude geleerden der XVIe eeuw afgebeeld ziet en die ooren en wangen bedekte. Het w. was zelfs op de Parijsche Universiteit bekend: op de lijst der werken die de vindingrijke spotgeest van Rabelais aan de boekerij der abdij van St Victor toedicht, ontmoet men dezen titel: *Liripipii Sorbonici Moralisationes, per M. Lupoldum.* Pantagruel, B. II. 7. In den Teuthonista vindt men echter: «Querdel van den Scoe. *Liripipium*» en bij Kil. «Querdel-snijder, *ironicè*, j. schoen-lapper.» Misschien vergeleek de toenmaals zoo vaak berooide student de lapstukken van zijn schoeisel met de wangstukken der rijke bontmutsen die zijne leeraars droegen.

(2) Van daar het tegenwoordige engelsch w. «Orlop» dat echter Valsch verdek of Onderste verdek beteekent: ook is *Epotides* geen latijnsch maar een grieksch w. ἐπωτίδες, een stuk der krijgsbodems in de oudheid, dat misschien beter wordt weergegeven door het Kiliaensche «Op-boetsel,» (Opboeisel?) of «Remme, *sax. sic.*» Z. *Acroteria*, *Tabula* en *Navis.*

EPULARI, slemmen, slempen; hoven; hoveeren, hof-houden, *&* huisen, *vet.* (*hinc.* paesch-huisen) brassen; smetsen, smetschen; weerdschappen, *s. s. holl.* banken; banketeeren; smullen; schossen, schrossen (1); teren; teeren; labbaien, *vet.*

Epulari plus æquo, nimiis Epulis se gravare, obruere, over-brassen.

Epulum, Epulæ, spijse; kost.

Epularum magnificentia, kostelikheid van spijse.

Epulæ quæ in extremâ cœnâ vel prandio adferuntur, nae-gericht.

Epulas mensâ auferre, af-dienen; de tafel op-nemen.

Epulum, Epulatio, gasterije; bras, brasserije; hof, *& vetus*, huis; mael-tijd; mael; heerlike mael-tijd; gulde, *vet.* smets; feeste; labbaie, *vet. fland.* banket.

Epulum publicum populare, open hof; weerdschap.

Epulæ quæ editis in lucem liberis adornantur, Ausonii, kinder-mael *Adr. Junio.*

Epulum emtionis causâ, lijf-koop, lief-koop; wijn-koop.

Epulum funebre, ferale, parentale, Epulæ ferales, lijk-feeste; uitvaerd-maeltijd.

Epulo, brasser; banker; slemper; bank-broeder; bank-boeve; tafel-gast; tafel-geselle.

EQUIDEM, waerlik; waerachtiglik; sekerlik.

EQUUS, *Caballus*, peerd; ros; rossijde, rossiede, *vet. fland.* hors, horse, ors, *vet. fland. angl.* guil; maere, *vet. & quibusdam antiquitus* mark; caval; *palefredus, & palphredus vulgo, hinc*, palfrenier *pro Hippophorbo.*

Equulus, peerdeken, *Equulus, Equuleus, novellus Equus, pullus Equinus*, een vuel, oft jong peerd; veulen, volen; peerd-veule; wrense volen, *Equulus adhinniens, Grotio.*

Equa, merie, merrie; marie, maere, *vet.* gorre; stuite; stutte, *g. s. s. matrix Equa*, moeder-peerd; peerd-moeder, *vet.*

Equa lasciva, kets-merie; *pruriens*, heete, peerdige merrie.

Equa dextra (ad currum vidt) hand-merie.

Equus aquâ nimiâ exsaturatus, ferventer adaquatus, ver-waetert peerd, *q. d.* over-watert.

Equus admissarius, emissarius, hengst; spring-hengst; spring-peerd; stal-hengst; stooter, *sax.* stuite, *vet. germ.*

Equus alipes, pteropes, genette; janette.

Equus anhelus, asthmaticus, pituitosus, suspiriosus, morderig, murderig peerd; dempig, kort-borstig peerd.

Equus annosus ac strigosus, gorre.

Equus Asturco, Vide, Equus tolutarius.

Equus badius, niger, moor. *Hinc quibusdam Equus beiardus q. badius sive balius*, ros-beiaerd, *quatuor vidt filiorum Haimonis tempore Karoli Magni, &c.*

Equus bellator, ruiters-peerd; hengst; reisig peerd, *vet. ger.*

Equus canterius, castratus, cui testes exemti, ruin, ruen; kanter; loiffer, *vet. fland.* munk, *ger. sax. sicamb.*

Equus calcitro, calcitrosus, uit-slaende, achter-uit-slaende peerd; weder-sporig; weder-spannig.

Equus celer, cursorius, koersier.

Equus cespitator, suffossus, struikelende, stronkelende peerd.

---

(1) *Etym.* «*fland.*»

Equus clavatus, clavo læsus, vernagelt peerd.

Equus clitellarius, sarcinarius, dossuarius, agminalis, som-peerd; som-ros; pak-peerd; dossenaer, fland. mael-hengst.

Equus curto & opimo corpore; brevi alvo & obeso tergo; Equus itinerarius, kortouwe, kortauken.

Equus desultorius, non ephippiatus, on-gesadelt peerd.

Equus dexterior, dexter in curru, hand-peerd.

Equus Ephippiarius, ephippiatus, stratus, instratus, sadel-peerd; gesadelt peerd &, Equus equitans: sub homine gradiens, vid' ephippiarius, rijd-peerd.

Equus funalis, qui in curru duobus unà junctis tertius antecedit, veur-peerd.

Equus furens, indomitus, currum raptans sive rapiens; quasi subito furore aut terrore abreptus habenas non audiens, waegenloopig oft hollende peerd.

Equus inanis, cui nemo insidet, ledig peerd.

* Equus helcyarius, funalis, trekpeerd. (1)

Equus indomitus, on-getemt peerd; on-bereden peerd.

Equus meritorius, conductitius, huer-peerd; miet-ros, ger. sax.

Equus murinus, cinereus, cineraceus, leucopheus, [glaucus, Pottero] schimmel; schimmel-peerd.

Equus molarius, molen-peerd.

Equus in oculo læsus, pterygio sive ungue in oculo laborans, maenoogig peerd; stael-blind peerd.

Equus pavidus, meticulosus, prætrepidus, prætrepidans, schouw, schouwachtig, schouwig, verschrikkende, ver-schietende peerd.

Equus pumilus, pumilio, mannus, mannulus, nanus, pusillus Horatio, dwerg-peerd; negge, holl. fris. klein peerdeken.

Equus refractarius, refragrator, restitator, retractans, contumax, tenax contra sua fræna, duri oris; sæpius resistans & subsistens, ita ut nec vi nec verbis, ad pergendum in viâ vel opere cogi possit, stedig, steeg peerd; herd-toomig, herd-bijtig, herd-muilig, herd inde mond oft in 't gebid, (2) peerd.

Equus sentulatus, appel-grauw peerd.

Equus sinisterior, sinister in curru, roed-peerd; roep-peerd. (3)

Equus spadiceus, bruin, castaniebruin peerd.

Equus in stabulo sive equili assiduò se continens, stal-siek peerd.

Equus sternax, ketelig oft ketelachtig peerd; qui sessorem dorso excutit.

Equus strigosus, malè habitus, coriaginosus, coriagine laborans, mager peerd; mager harst, magerhein van een peerd.

Equus sucussator, sucussor, sucussarius, tortor, crucians, dravende, dravig, herd-dravig, schokkende peerd; trotter; draver.

Equus tolutarius, gradarius, asturco, inconcusso glomerans vestigia dorso, telle, telde, tellener; hakkeneie; klepper; sacht dravende peerd; opponitur Succussatio.

Equus tripedarius, op een drij-slag gaende peerd, Ad. Junio.

Equus valius, gilvus, vaelen hengst, Ad. Junio.

(1) Vrg. JUMENTUM.

(1) Hs.
(2) Hs. Etym. roey-peerd.

Equus vehicularis, vectarius, carpentarius, jugalis, funalis, wagenpeerd; karrijn-peerd, vet. fland.

Equus viatorius, decursorius, stationarius, dispositus; sive, Veredus, post-peerd; q. d. depositus sive depostus certis locis.

Equus venator, jagt-peerd.

Equus vilis, cavalie.

Equi eodem jugo subacti, jok-gespan.

Equi quatuor quadrigæ juncti, lamoen-peerden, fland.

Equi plures ejusdem currus, ut quadrigæ &c. jagt-peerden.

Equi interjuncti, abjugati, uitgespannen peerden.

Equi gressus glomeratus, cùm tollutim incedit Equus, amble, telle-gang, cui opponitur vulgi Gallopatio, vernaculâ voce fortè, ronden draf, Ad. Junio [Sed gallop fortè sit vox vernacula q. gar-lop, omnino cursus, cursus citatus &c. F. R.]

Equi tripedarii vel tropidarii incessus, drij-slag.

Equi cauda, peerd-steert.

Equi ungula, peerds-klauwe.

Equini pedis cornu, hoef; hoefklauwe; hoef-horen; hoef-horn; kalkoen, vet.

Equinæ ungulæ supercrescentia, over-hoef.

Equini fœtus involucrum, licht: aliis vullis, aut veullis.

Equinum stercus, peerd-stront; peerde-mest; peerds-toort; peerdsvijge.

Equorum catarrhus cum anhelitus difficultate, strengel, stranguil, strangelioen.

Equorum morbus quo palatum & gingivæ præ nimio sanguine iis intumescunt, schuil, ger. sax. sicamb. Gesnero.

Equorum in collo mollis & laxus tumor; vitium colli in equis, spekhals, Gesnero.

Equorum juxta ungulam vel cornua (1) durinsculi nodi sive tubercula, spat, Gesnero.

Equi salivarium, vulgi, roose vanden breidel.

Equi vestigium, equinus calceus, solea, solea ferrea, hoef-ijser.

Equorum retinaculum, trensse, holl.

Equinus compes, span-seel.

Equi frontale. Vide, Frontale.

Equi ante pectus lorum, veurgerei; veur-gespan; veur-getuig; veur-haen. (2)

Equestris sella, stratum, sadel. quódque equi dorso stratum insternitur, rug-deksel; rug-kleed.

Equorum ornamenta, monilia, &c. peerd-ciraet; ge-smijde der peerden.

Equi ephippiorium & cingulorum bulla &c. bosse, busse.

Equis celeritatem imperans celeusma eámque moderatam, hittig, hittighou. (3)

Equorum curriculum, balie; quarriere.

Equiso, * Equito — Equorum magister, curator, domitor, peerdberijder: horse-breker, vet. Latinis autem non tantùm Equorum domitor & curator dicebatur Equiso, * Equito, — sed etiam is cui alicuiuscunque rei regimen committebatur: utrumque Belgis sit maerschalk. Vide, Magister Equitum.

Equarius, stal-meester.

Equorum ductor, curator, minister, palfrenier; stal-knecht; maer-schalk.

Equarius medicus, item Faber, hoef-smit.

(1) Hs. l. Coronam.
(2) Hs. Etym. «Veur-haem. Antilena.»
(3) Etym. Becano.

Equorum mango, rosch-tuisscher (1); peerde-kooper.
Equimentum, *merces pro admissurâ Equi*, hengst-loon; hengst-geld.
Equarium forum, peerde-merkt.
Equile, peerd-stal, [*fortè* horsstede *& contractè* horste J. R.] *Vide*, *Stabulum*.
Equo vehi, *Equitare*, rijden te peerde; be-rijden een peerd; rotsen, rossen; marcheren. (2)
Equum conscendere, *adscendere*, een peerd be-schrijden; op-sitten te peerde; monteeren.
Equo insidere, *residere*, sitten te peerde; be-rijden een peerd.
Equi velocissimo cursu ferri, rennen.
Equum calcaribus agitare, *concitare*, *stimulare*, *pungere*, sporen; de sporen geven.
Equo citato contendere, *calcaribus subditis effreno Equo ferri*, sporslaegs rennen.
Equis percurrere, be-rennen; beloopen.
Equum in gyros torquere, tummelen *sax. id est*, tuimelen.
Equo currûve transire, *proterere*, *obterere*, *affligere*, over-rijden; *citatis jumentis obterere*, *protractâ quadrigâ affligere puerum*, over-rijden een kind.
Equitando evadere, ont-rijden.
Equo descendere, af-sitten vande peerde (1)
Equitatione exhaustus, *fractus*, *ruptus*, *&c.* af-gedreven; af-gement; af-gereden.
Equum poppysmo & vocis blandimento demulcere, fluiten.
Equos currui intendere, *alligare*, *apponere*; *jungere curru*, *vel*, *ad currum*, *adducere ad juga*, *sub currum*; *frena & funes iis accommodare*, in-slaen, in-spannen, aen-spannen de peerden.
Equos interjungere, *disjungere*, *jugo solvere*, uit-spannen de peerden.
Equum curare, *alere*, *pascere*, be-stellen, *fl.*
Equos strigile perfricare, *pectere*, ros-kammen.
Equum sternere, *ephippium ei imponere*, sadelen het peerd.
Equi ventrem subcingere, het peerd cingelen.
Equo detrahere frenum, ont-toomen.
Equo demere ephippium, ont-sadelen.
Equum calceare; *Equo soleam induere*, be-slaen het peerd.
Equi ungulam clavo profundiùs adacto lædere, ver-nagelen een peerd.
Equum, *jumentum &c. exhaurire cursu*, *equitando &c.* af-rijden een peerd.
Equo deturbare, stooten van 't peerd.
Equinum fœtum, *Equulum*, *edere*, veulenen.
Equorum furor, *cùm subito furore aut terrore abripiuntur*, hollen, *holl. sic. fris.*
Equariæ, hoop peerden.
Equi instar lascivus, gemelik; geemelik; gemmelik.
Equire, rijdig zijn; peerdig zijn.
Eques, rijder; ridder; rudder, *vet.* peerd-rijder; peerd-ruiter; ruiter te peerd; resiger, reisiger, *vet.*
Eques excussus sive dejectus ex equo in arenam, sand-ruiter.
Eques prædator, snap-haen.
Eques cataphractus, *armiger*, wapen-tuer, *vet. fland.*
Eques expeditus, *ferentarius*, *levis armaturæ*, licht peerd-ruiter; karabijn, [*voce Arabicâ*, J. R.]
Eques sagittarius, arcier; schieter.
Eques tabellarius, post; post-bode.
Eques nobilis militarem ordinem professus, ridder, ridder-heer.
Eques auratus, *torquatus*, *Eques ordinis*, *Equestris ordinis sive dignitatis vir*, geslagen ridder, *sic dictus Teutonicè quòd creetur solemni ceremoniarum ritu*, *perstricto leviter nudo ense humero lævo*, *Imperatoris aut Ducis manu*, *additis verbis solenni more conceptis*. *Eques auratus Camdeno veteri voce Germ.* tritter, dritter; *à* trie *sive* drie, *id est*, *tres*, *ob duos junctos equites*, *dein vero expunctâ T*, *sive D*, *literâ* Ritter. *Trimarchia quoque veteribus Gallis Equestris pugnæ institutio fuit*, *quæ ex tribus equis constabat*, *q. d.* trie march, *id est*, *tres equi*. *Sic Guil. Camdenus ex Pausania.*
Equitem creare, ridder slaen. *Eques enim vel ab ipso Rege vel à Regis in exercitu præfecto*, *flexis genibus*, *educto gladio leviter in humero percutitur*. *Olim autem Equiti creato præter gladium ad ornamentum accesserant cingulum & calcaria aurea : unde Equites & Milites aurati hodie vocantur. Guil. Camdenus.*
Equites aureo vellere torquati, vlies-heeren; heeren van 't gulden vlies; orden-heeren; heeren vande ordre.
Equestris ordo, *dignitas*, adel; ridderschap.
Equites, *Equitatus*, rijd; ge-rid; rits; ge-rits; ge-rots; rit, ritte, *g. s. s.* be-rijdsel; reisigers, *vet.* cavalerije.
Equites, *Equitatus*, *Equitum turmæ*, *Equestres copiæ*, ruiterij; peerde-volk; reisig kriegs-volk, *vet.* cavalerije.
Equitatus dux, *Equitum præfectus*, rit-meester; rid-meester; rijd-meester.
Equitum centuria, cornet ruiteren.
Equitum Magister, *Vide*, MAGISTER.
Equiria, *Equestris sciomachia*, tornoi, toernoi; tornoi-spel; ridder-spel.
Equis imaginario ludo concurrere, tornoien.
EQUAPIUM, lavetse.
EQUUS *fluviatilis*, see-peerd.
EQUICULUS *marinus*, *Vide*, HIPPOCAMPUS.
EQUISETUM, *Equisetis*, katten-steert; peerd-steert; *& quibusdam*, heer-moes.
EQUULEUS, banke; pijn-banke; pijn-ijser; rakke. *Equuleo veritatem exprimere*, op de pijn-banke leggen.
ERADERE, uit-wisschen; uit-schrabben; uit-scraven; raieeren; raseeren.
ERADICARE, uit-wortelen; ont-wortelen; roeden, roden; uit-roden; uit-roeden; uit-roeien; uit-raden, *sax. sicamb.*
Eradicatio, uit-rodinge; uit-roeinge.
ERANTHEMUM, bruinetteken; bruinet-bloemken.
ERANUS, *Eranos*, *gemma*; *Lapis Turcinus*, turkois, *à colore qui* Turchino *Italis.*
EREBI *ima sedes*, dabbe-gat.
EREMUS, een-oode, oode, *ger. sax.* wildernisse; woestijne; woestenije; heremitagie.
Eremita, *eremum sive locum solitarium religionis ergo incolens*, een-saeter; een-sideler;

(1) Hs.
(2) *App.* marcéren.

een-sedel, een-sidel; woud-broeder, *vet.* kluisenaer; eremijt, heremijt.

EREMODICIUM, ver-suimenisse van recht : defaut.

EREPERE, ont-kruipen; deur-kruipen; ont-sluipen; ont-slibberen.

ERGASTERIUM, werk-huis; werk-stad; werk-stede; werk-plaets; winkel.

ERGA, tegen.

Ergastulum, ge-vangenisse; ge-vangen-huis; kerker, karker; casement, *vet. ang.* kaveete; dwing-huis.

Ergastulum mollius, tucht-huis.

Ergastularius, steen-waerder; steen-wachter; stok-meester; stok-bewaerder.

Ergastulus, gevangen slave.

ERGATA, winde; kapestand; balie; *machina tractoria axe recto, quæ &* draei-boom, wind-boom, *vocatur, quamvis hæc propriè vectim denotent, seu palum ligneum ferreúmve quo succula aut ergata trajecta circumagitur, id est,* wind-boom, wind-as-boom, windel-stange; spaek.

ERGO, dan; daer-om.

Ergo, wille : *illius ergo,* om dies wille.

Ergo, wege : *libertatis ergo,* van vrijheids wege. (1)

ERICA, heid-kruid; heide.

Ericarum fasciculus, heidsel.

Ericetum, heide, *locus Ericâ copiosus.*

ERICIUS, ijseren verken; *machina militaris undique præpilata, ac verutis horrens, aut clavis ferreis exstantibus. Vide,* ERINACEUS.

ERIGERE, rechten; op-rechten; uit-rechten; hoogen; ver-hoogen; op-heffen; ver-heffen; aen-heffen; heffen-aen; op-stellen; over-einde stellen, setten; op-steken; op-helpen; steilen; dresseeren; re-dresseeren.

Erigere se subitò, op-schieten.

Erectus, over-einde; recht over-einde; strak; gerecht; op-gerecht.

Erectus leviter & leniter, op-gaende.

Erectum esse, over-einde staen.

Erectio, ver-heffinge; op-stel.

ERIGERON, kruiswortel; krui-sette, [*& Erigeri species, nonnullis* aems-blad, J. R.]

ERINACEUS, *vulgo Ericius,* egel; eegel; ijsere verken, *holl. à setis horridis & præduris;* hors, *fland.*

Erinaceus caninus, honds-egel.

Erinaceus suillus, swijn-egel.

Erinaceus. Vide etiam, ECHINUS.

ERIPERE, be-nemen; ont-nemen; af-nemen; ont-trekken; ont-rukken; uit-rukken; ont-rooven.

Eripere à manibus, ont-handen; af-hendig, af-handig maeken.

Eripere vi, ont-weldigen; af-weldigen.

Eripere cursu, ont-jaegen.

Eripere se, ont-gaen; ont-komen.

Eripere subitò, ont-snappen.

Eripere aliquem malo, damno, molestiâ, periculo, &c. uit-helpen; ver-lossen.

Ereptus, ont-togen; ont-trokken.

(1) Bij KIL. ontbreekt dat voorbeeld : hij geeft : « Van des landsheeren weghe. » Welk eene tegenstelling en hoe een woordenboek ook getuigenis aflegt van den tijdgeest! Tevens een bewijs dat de bewerker in Noord-Nederland leefde, toen men na den langen bevrijdingsoorlog die woorden mocht uitspreken die M. De Vries tot kenspreuk koos van zijne Feestrede bij de onthulling van het gedenkteeken van Leidens ontzet (3den Oct. 1884) : *Hæc libertatis ergo.*

ERISMÆ, *Erismata,* stutters, stutten; schoor-hout; vijsels.

ERITHACUS, *avis,* rood-steert-ken.

ERODERE, af-knaegen; af-eten; etsen, *ger.* bijten. *quorum vocabulorum duo posteriora etiam denotant, Erodere, id est, ferro aut æri aquâ forti insculpere, aspersâ vid' aquâ erodente seu causticâ.*

Erodendi seu putrefaciendi vim habens, corrosif; op-bijtende; etende.

EROGENNETON, kruideken loopt (volgt) mij nae.

EROGARE, ver-schieten, veur-schieten (het geld) ver-leggen; aen-leggen; uit-reiken; uit-geven; be-geven; be-steden; ver-strekken; be-strekken; distribueeren. *Erogare eleemosynam,* spenden.

Erogatio, ver-leg; uit-geve.

ERRARE, dolen, doolen, dwae-len; ver-dwaelen; ver-dolen; weiden; laveien; erren, *vet.* irren, *ger. sax.* baesen, *sax. fris.* swer-men; swerven.

Errare, missen; ge-missen; mis-grijpen; mis-gaen; mis-raeken; ver-grijpen; ont-gaen; plenken; sneven; snovelen; faelen, feilen, felen; falieeren; fauten; sukkelen.

Errare inconsiderantiâ aut negligentiâ, ut in rei administratione &c., ver-sien.

Errare animo, reven, revelen, *holl.*

Errare à vero, on-gelijk hebben inde saeke.

Errare gressu, mis-treden; mis-terden.

Errore duci, ver-guffen, *fland.*

Error, erratum, dolinge; doo-linge, dwaelinge; ver-dwaelinge; ver-dwaeltheid; ver-dolinghe, ver-dooltheid; erredom, erdom, irdom; sukkelinge; fael; feil; foute, faute; ver-grijpinge; sonde, sunde; delict; abus; exces; misse; mis; mis-daed; mis-verstand; mis-val, *(per imprudentiam vid') quæ* mis *particula adversativa in compositione plerumque exponitur per, Malum, Malè, & deliquium aliquod, delictum, seu defectum aut à scopo erratum denotat, ut,* mis-boorte, mis-doen, *Abortus, Malè facere, & similia : [per Dis, Ab, vel Abs etiam in compositionibus explicatur ut Displicere, Absonus &c.,* F. R. (1)] *Flandri voculâ* mes *utuntur,* mes-boorte, mes-drecht, mes-doen, *&c.*

Error mentis, quinke; quinkt, *Becano.*

Errati venia, pardon, perdon; remis.

Errans, Errabundus, ver-doolt; ver-dwaelt.

Erro, Erraticus, Errabundus, land-looper; land-strijker; land-trouwant; swermer; schaeriant, *g. s.* draseler; vagabond; plenker; *qui vagando tempus consumit; qui sedem stabilem & domicilium certum non habet.*

Erro monachus, ver-loopen monik.

ERUBESCERE, schaemen; be-schaemt worden. *Erubescere genis,* blosen.

ERUCA, *vermis olerum folia abrodens,* ruepe, rupe, roope, ruipe, roepe; gras-worm; kruid-worm; rupse, rupsene, ruepsene.

Erucarum semina conglobata, arbo-

(1) F. R. heeft vergeten de ter vertaling noodige woorden « Mis-haeghen » of « Mis-lieven » en « Mis-hellende » toe te voegen.

ribus &c. inhærentia, poppen op de boomen.

ERUCA, *Herba,* rakette, rokette.

ERUCTARE, ruspen, respen, rispen, rupsen, rupsemen ; op-rispen ; op-werpen uit de mage ; gobelen, geubelen.

ERUDIRE, leeren; onder-wijsen; onder-richten ; geschikt maeken.

Eruditus, geleert. *exquisitissimæ eruditionis, apprime Eruditus,* hooggeleerd.

Eruditè, geleerdelik.

Eruditio, leere, leeringe ; geleerdheid ; tucht ; onder-richt ; onder-richtinge; onder-wijs; onderwijsinge.

ERUERE, uit-trekken ; ruiten. *Eruere funditus, radicitus,* uit-roden ; uit-raden ; uit-roeien.

ERUGARE, ont-rimpelen ; ont-fronssen, ont-fronsselen.

Erugatus, on-gefronst.

ERUMPERE, uit-breken ; uitbersten ; uit-bortelen ; wellen, wallen ; uit-trekken met geweld.

Erumpere, instar apostematis, uit-breken.

Erumpere in hostem, uit-vallen.

Eruptio, spring-reise, sprong-reise.

Eruptio militaris, uit-val; uit-togt.

ERUNCARE, uit-roden, uit-raden, uit-roeien ; uit-roopen ; uit-ruiten.

ERVUM, erve, aerve ; voeder (1) ; vitse ; peerds-wikke.

ERYNGIUM, kruis-distel ; sonderende ; ende-loos : *est enim carduus longè latéque prorepens : unde & Centum capita vocant ; Hispanisque* Corredor *dicitur.*

Eryngium marinum, maer-wortel ; mer-wortel.

ERYSIMUM, witte mostaerd.

ERYSIPELAS, roose ; sint Antonis vier ; quaed vier ; helsch vier, *q. ignis sacer.*

Erysipelas cerebri, quibusdam bruine.

ERYTHRODANUM, mee, meed ; roodte.

ERYTHROTAON, berk-haen.

ESCA, *Esculenta, Esculentæ res, merces, penus,* aes, aet, *vet. fland.* at ; spijse ; kost ; eet-werk ; eetwaere ; voeder ; voedsel ; aen-bijt, *vet.* (1)

Esca, lok-aes ; leid-brokke ; appast.

Esca superflua, or-aete ; oor-aete ; oor-ete, *q. d.* over-aete.

Esculenta & poculenta, mondkost ; mond-werk.

Esculenta pars, vacht ; spinde.

Escam porrigere, in os ingerere, aesen ; esen.

Escâ nimiâ obruere, over-aesen.

ESCHARA, rappe ; roof ; roofken vande wonde oft seer.

ESCHARITES, wafel.

ESOX, *Exos, piscis genus,* lak, laks, lachs, lach, *g. s. s. vulgo* huis, huse, *quòd domunculæ instar se ostentet, ut quidam putant ; vel q. d.* hys *sive* hysca, *unde & Illyricè* vuis *appellatur, nimirum à pinguedine seu lardo quo porcum refert, Gesnero. Vide etiam,* SALMO.

ESSE, sijn, zijn ; ge-sijn, ge-zijn : staen ; *ut, in metu esse, in periculo versari,* in vreese zijn (2) : *Esse cum aliquo in gratiâ,* met iemanden wel staen : *Esse in offensâ apud*

(1) Het *Etym.* geeft alleen « Voeder der beesten. *Pabulum, pastus, pastio.* »

(1) Vrg. *Edulia.*
(2) *Etym.* in vreese staen.

aliquem, qualik staen met iemanden ; *Rectè esse, benè se habere, rectè valere,* wel staen. *Vide etiam,* SUM.

* *Fui,* ik ben geweest. *Fuit,* geweest ; gezijn, *vet. fl. Futurum, Vide in* F.

Esto ; Dato, concesso, posito ita esse ; pone, statue, concede, finge &c. sit ita, schikt oft neemt dat het soo zije (1) ; genomen, gegeven, dat het zoo zije ; of, of wel, wel of, *holl.* oft.

Esto, ik bens te vreden (2) ; dat het zoo zije.

Esse, Essentia, wesen ; wesenheid ; *esse, status, conditio,* het wesen : *in statu persistere,* noch in esse, wesen, zijn.

ESSEDUM, hitsig-waegen ; hessigwaegen ; waegen. *Vide,* CURRUS.

Essedarius, voer-man ; voerer, voerder ; hessenaer : *item,* waegenmaeker.

ESULA *rotunda,* duivels-melk.

ESURIRE, hongeren ; honger hebben ; smachten, *vet.*

Esuries, Esuritio, Esurigo, honger ; smacht.

ET, *Etiam,* ende ; unde ; ook.

Etiam, ja.

Etiamnum, noch ; tot noch toe.

Etsi, etiamsi, oft, oft wel ; hoe wel dat ; al is 't dat.

ETEXERE, ont-twijnen.

ETHICE, *Ethica,* sede-konst ; sede-leere ; tucht-leere.

ETHNICUS, *Vide, Paganus.*

EVACUARE, ledigen ; ijdelen ; ver-ijdelen ; losen, loosen, lossen ; ruimen ; laeren, *g. s. s.* wideeren.

Evacuatus, geijdelt.

EVADERE, ont-gaen ; ontkomen ; uit-komen ; deur-komen ; ont-vlieden ; uit-loopen ; ontloopen ; ont-wijken ; schampen ; ver-vaeren ; weg-komen ; uitraeken ; uit-geraeken ; ge-raeken uit het perijkel ; ont-todderen, *fland.* ont-schappeeren.

Evadere cursu, ont-rennen ; ontloopen.

Evadere equitando, ont-rijden.

Evadere, be-dijden, *vet.* ge-dijden ; be-lenden ; ver-einden ; op-komen ; worden. *Vide etiam,* FIERI.

Evasio, uit-loop.

EVAGARI, sweiven, sweven.

EVAGINARE, *ensem, gladium, ferrum, &c.* trekken van leder.

EVANERE, (1) *Evanescere,* verwelken, ver-welkeren ; ver-wemen ; ver-swinden ; ver-bleeken ; verdwenen ; ver-dwijnen, ver-swijmen ; ver-stuiven, *instar pulveris ;* ver-gaen ; ver-vaeren.

Evanidus, ver-gankelik ; verdwijnig ; ver-slentst ; ver-slettert.

Evanidum (ut, vinum, cerevisia) lekke.

Evanidus color, ver-bleekte verwe.

EVANGELIUM, *id quod læta nuncianti datur,* drink-penning ; drink-geld ; boden-brood ; bodenloon.

EVANGELISTA, evangelist.

EVANNARE, wannen.

EVASTARE, ver-woesten ; destrueeren.

EUCHARISTIÆ *communio,* heugtijd ; hoog-tijd.

EUCHERIA, ge-tijde ; saed-soen, saeisoon.

EUCLIO, *pecuniarum coacervator, homo avarus,* potter ; geld-potter ; geld-sak ; gortenteller ; dein ; greeseler.

EVEHERE, uit-voeren. *Evehere*

(1) *Etym.* dattet soo zije.
(2) Vrg. EGO.

(1) *Evanere* komt in 't latijn niet voor.

in altum, sursum, op-voeren; ver-heffen.

Evehi, extra vehi, uit-vaeren.

Evectio, pas-poort; passe-poorte.

EVELLERE, uit-plukken; uit-roopen; ruiten; op-breken; uit-rukken; ont-rukken; uit-trekken.

Evellere funditus, uit-roden; uit-raden; uit-roeien.

Evellere capillos, pluk-haeren; *& metaphoricè, Pugnare.*

Evellere pulpam, peuselen.

EVENIRE, ge-schieden; ge-beuren, gebueren; toe-gaen; be-geven, *g. s. s.* be-tegenen, be-jegenen; weder-vaeren; hotten (wel hotten, qualik hotten;) ge-raedten, ge-raeden; be-komen, *(bono esse, felix & faustum esse,* wel be-komen) vaeren *(ita plerumque evenit,* het vaert gemeinlik soo.)

Evenire casu vel forte, vallen; be-vallen; toe-vallen.

Evenire feliciter, ge-lukken.

Evenire malè, mis-schieden; mis-komen; mis-lukken; mis-vaeren; mis-vallen.

Eventus, eventa, orum, ge-schiede-nisse; ge-vaerenisse; ge-beurte, ge-boorte; avend-ure; plucht, *fland.* kansse; toe-val; accident.

Eventus fortuitus, raek; val; ge-val.

Eventus sinister, mis-val.

EVENTILARE, wannen; ver-luchten, ver-lochten; ver-schudden; ver-waeien.

Eventilare paleas, krinsen; kavelen.

EVERRERE, uit-vaegen; uit-veegen; uit-keeren; uit-wisschen.

Everriculum, gaeren; gaeren-net; dregge; dreg-net; ge-spannen gaeren; sleip-net; trek-net; toger; toger-gaeren; visch-gaeren.

EVERTERE, om-verre, om-verde worpen, smakken; om-werpen *(currum evertere,* om-werpen den waegen;) slechten, slichten, slach-ten; roieeren, raieeren; ver-derven; be-derven; ont-stichten; ver-woesten; ver-nielen; destrueeren; ruineeren.

Eversio, ver-nielinge; destructie.

Eversio urbis, ver-woestinge der stad.

EVESTIGIO, ter-stond; van ston-den aen; voet-staens; op staende voet; straks; eens wegs; veur-voets; hands, te hands, *hol.* rechte-voord, *holl.* stap-hands; stap-aens, step-aen, *fland.*

EUGIUM, maegdelik slot.

EVIDENS, openbaer; op-en-baer; klaer ende openbaer; blijkelik; on-bedekt; schijnbaer; baerlik; baer-blijkende; baer-blijkelik; oogen-schijnig; oogen-schijnlik; oogen-sichtig; oog-blijkelik; mar-kelik; merkelik; notoor; oculaer.

Evidenter, be-scheedelik; marke-liken; merkeliken; on-be-dektelik; schijnbaerlik; oog-schijnelik.

Evidentia, klaerheid; oogen-schijn; on-be-dektheid; schijn-baerheid.

EVIGILARE, wekken; wakker maeken; ver-wakkeren: ont-waeken.

Evigilare subitò & rapidè, ont-schieten uit den slaep.

EVILESCERE, ver-snooden.

EVINCERE, ver-winnen; over-winnen; uit-winnen; af-winnen.

Evincere bona, be-setten ende be-slaen den pand.

Evictio, be-set; be-setsel.

Evictio soli obnoxii operibus publicis ob non solutam portionem, recht van spaestekinge, ende recht van bozeming, *Grotio.*

Evictionem præstare, waeren; waer-borgen; waerandeeren; ga-randeeren. *de Evictione promittere,* waerschap be-loven.

Evictionem præstans; waerborge; waerande; garande.

EVIRARE, lubben; voeren, vueren, voren, *fland. holl.* ruinen, ruenen; snijden; kul-snijden; ver-snijden; heilen, *ger. sax. sicamb.* kapuinen; munken, *metaphorâ sumtâ à monachis & religiosis viris, qui se propter regnum cælorum castrarunt, & propter Christum eunuchi fiunt, cùm possint esse viri, ut inquit D. Hieronymus in Matthæum, capite XIX.*

Eviratus, gelubt; ge-vuert; hoden-loos; half-man; plat-broeke.

EVIRESCERE, groeien; groenen.

EVISCERARE, *ut cervum, &c.* ont-weiden; ont-weien; weiden; uit-weiden, *vet.* ont-darmen.

EVITARE, mijden; ver-mijden; ont-wijken; schuwen, schouwen.

Evitabilis, ver-mijdelik.

EULOGIA, gebenedijdinge; benedictie.

EUNUCHUS, *Eunuchare; Vide,* CASTRARE, EVIRARE.

EVOCARE, ont-bieden; uit-roepen; op-roepen.

Evocare, uit-daegen; uit-eisschen.

Evocare in militiam, op-nemen ter orlogen.

Evocatus ad bellum, op-genomen ter orlogen.

Evocati, waerd-gelders.

EVOLARE, ont-vliegen; uit-vliegen; flitsen.

EVOLVERE, ont-winden; ont-rollen.

EVOMERE, over-geven; braeken; uit-spouwen; kotsen, *ger. sax. sicamb.*

EVONYMUS, spindel-hout; spin-del-boom; *à fusis vid';* papen-hoed, papen-hout, *a siliquulâ quadrangulâ, quadricoccôve folliculo, instar quadrati pilei sacerdotalis.*

EUPATORIUM, agrimonie; lever-kruid: menge.

Ευφαντασίωτος, biesaerd; bie-sarre.

EUPHRASIA, *herba,* klaer-ooge; oogen-troost.

EUPHROSYNON, bernagie.

EUPORUS, biesaerd; biesarre.

EURUS, *ventus ab Oriente flans,* oosten-wind: *aliis ventus orientali vento vicinus, ad lævam versus meridiem non-nihil declinans,* oost-suid-oost.

EURONOTUS, *ventus à brumali solstitio flans,* suid-oosten-wind.

EUTHYMIA, ge-rustheid van herten; ge-rustheid des ge-moeds.

EVULGARE, uit-brengen; rucht-baer maeken; ver-konden, ver-kondigen.

EX, E, uit; van, *(ex Antverpiâ, è Corintho, Ex Aulide,* van Antwer-pen geboren), nae *(Ex voto,* nae den wensch; *Ex consuetudine,* nae de gewoonte; *Ex meâ sententiâ,* nae mijne meininge;) sedert, sindert, sind. *(Ex eo tempore, quo,* sedert den tijd;) ont, *in compositionibus &c. Vide etiam,* E.

Ex eo, daer-uit.

Ex hoc, daer-om.

Ex quo, nae dat.

Ex tempore fingere, veur de hand dichten.

EXACERBARE, stooren; ver-stooren; tergen; rijtsen, *s. s.* aen-rijtsen; ver-grammen; gram maeken; ver-tornen, ver-toornen.

Exacerbare, &, Exacerbari, Exacer-bescere, ver-bitteren.

Exacerbatus, ver-stoort; ver-bittert.

EXACESCERE, ver-sueren.

Exactor, Exactè, Exactio, Vide, EXIGERE.

EXACUERE, wetten; spitsen; scherpen; ver-scherpen.

Exacuere cote, ad molam, &c. slijpen; uit-slijpen. *Exacutus,* geslepen.

- EXÆDIFICARE, op-timmeren.

EXÆQUARE, effenen, evenen; ver-effenen; ver-gelijken.

Exæquatio, effeninge.

EXÆSTUARE, bijsen; biesen, bisen.

Exæstuare, over-loopen; over-vloeden.

EXAGITARE, aen-rijtsen; quellen; vexeeren; travalieeren.

Exagitator, smotse, smutse, *ger. sax.*

Exagitari æstu, bijsen, biesen, bisen.

EXAGGERARE, dijken.

Exaggerare, hoopen.

Exaggerare, Exaggerari, ver-swaeren.

Exaggeratio, hoopinge.

EXAGOGICUM, *vectigal vel portorium quod pro exportatis mercibus solvitur : pecunia quam civis ex civitate migrans pendere debet,* exiwe, essuwe, issuë, issuwe, exuwe-geld, *q. d. exitus.*

EXALBESCERE, bleek worden; ver-bleken.

EXALBURNARE, ont-spekken.

EXALTARE, ver-heffen; op-trekken; hoogen; ver-hooggen.

Exaltatio, hoogsel; ver-hoogsel; ver-hooginge.

EXAMINARE, onder-vraegen; onder-tasten; be-soeken, besueken; onder-soeken; over-sien; be-rieken; examineeren.

Examinare incautum, uit-haelen; iemands tonge schrabben, *adag.*

Examina, perpende, wik.

Examen, be-zoek, be-suek; examinatie; inquisitie; enqueste; recerche.

Examinatio acris, urgens, scherpe examinatie.

Examinatio ad aquam ferventem. Vide, Judicium aquarium.

Examinis genus, sive purgationis, aut criminis purgandi modus; ut, vomeres ignitos nudis pedibus premere, &c. Guil. Camden. Oordeel, or-dael, *angl. sax.* Ordael *in hac significatione Guil. Lambardus derivat ab* or, *privativâ particulâ, &* dael, *id est, pars, q. d. Expers sive, Criminis expers. Vide etiam, Judicium ferri candentis.*

Examinare bonitatem auri, argentive, toetsen. *Examen bonitatis monetæ* essai, assai.

Examen; lingua sive lingula bilancis sive stateræ, quæ in ansâ huc atque illuc nutat, dum lancibus æquatis respondeat summo puncto, tonge vande waege; tongesken vande waege; waeg-tongesken; tong-ijserken.

Examinare, apum more, laeten, *fland.*

Examinare, instar examinis coire, swermen.

Examen, Examen apum glomeratum, ge-swerm; swerm; swermsel; bie-swerm; hoop oft swerm bien.

Examinis dux, moeder der bien; bie-moeder; bie-koning.

Examen, protel, preutel.

Examen lumbricorum, vermium, &c. wrongel van pieren oft wormen.

EXAMUSSIM, juist op de maete; puntiglik.

EXANCLARE *labores, dolores,* be-sueren, be-soeren.

EXANIMUS, *Exanimis, Exanimatus,* moed-loos; ver-slaegen; ver-baest; be-dwelmt; deusig, duisig : lijf-loos, lijve-loos.

Exanimare, &, Exanimari, schrikken, schrekken; ont-herten; ver-baesen; ver-baegen, *vet. fland.* be-dwelmen; be-swijken; be-swijmen; in on-macht vallen.

Exanimare, &, Exanimari metu, ver-vaeren, ver-veeren. *Exanimatus metu,* ver-vaert, ver-veert.

Exanimatio, on-macht; be-swijmtheid.

EXANTHEMATA, maselen, maseren, masel-suchte, masel-siekte : kinder-pokskens.

EXANTLARE, oosen; uit-oosen; haeien (1); pompen. *Exantlare vinum poculo, Plauti,* uit-drinken.

EXARARE, aeren, eeren, eren, errien; akkeren.

EXARCHUS *chori sacri,* kanter : *& ipse Exarchatus sacri chori,* kanterije.

EXARDERE, *Exardescere,* branden; bernen; vlammen; ver-hitten.

EXARERE, *Exarescere,* ver-dorren; uit-dorren; ver-droogen; uit-droogen.

EXARMARE, ont-waepenen; ont-weeren; ont-harnassen.

EXASCIARE, rouw-werken.

EXASPERARE, scherpen.

Exasperare aliquem, ver-tornen, ver-toornen; gram maeken; ver-grammen; kreeten, kreiten; torten, terten.

EXAUCTORARE, uit-schrabben; uit-monsteren. *Exauctorare militem,* oorlof geven; af-danken; de krijgslieden af-danken; casseeren.

Exauctoratus, uit-gemonstert; af-gedankt.

(1) *Etym.* Haeyen. *Exantlare, perpeti, perdurare.*

EXAUDIRE, ver-hooren; aen-hooren. *non Exauditus,* on-verhoort.

EXAUGURARE, *ut sacerdotem, &c.* ont-wijen; degradeeren.

EXCÆCARE, blinden; ver-blinden; ont-oogen. *Excæcare se nimio fletu,* uit-krijten sijne oogen.

Excæcatus, ver-blindt; stek-blind.

EXCALCEARE, ont-schoeien; ont-schoenen.

EXCALEFACERE, *Excalfacere,* ver-hitten; ver-warmen; baekeren.

EXCANDEFACERE, *insolando præsertim,* bleeken, bleiken; walken; in de sonne, *vid'.*

Excandefacere frumentum, op-steken het koren; ver-dieren 't koren.

EXCANDERE, *Excandescere,* ver-grammen; ont-steken van gramschap. *Excandescens irâ, extremè iratus,* in-gram; helsch-quaed, *q. calore infernali incensus.*

EXCANTARE, be-tooveren.

Excantatio, be-tooveringe.

EXCARNIFICARE, marteren; pijnigen.

EXCAVARE, holen, heulen; uit-holen; graeven, *holl.* poelen, polen, *fland.*

Excavatus, geholt.

Excavatus locus, kot.

EXCEDERE, uit-gaen; ont-gaen; uit-scheiden.

Excessus, dood; de dood.

Excedere, te boven gaen.

Excedere modum aut numerum, ver-velen.

EXCELLERE, uit-nemen; uit-munten; uit-muiten; over-treffen; uit-steken; uit-kijken; passeeren.

Excellens, uit-nemende; treffelik; over-treffelik; over-treffende; over-treffig; veur-baer; veur-baerig; weidelik; excellent; oor, or. *Vide,* MAGNUS. hel, *Becano dicitur,*

qui hinc held, *id est, vir excellens, præstans, derivari putat; vir porrò aut homo Excellens,* personagie van grooten staet, groote ende treffelike personagie; perle van een man, *metaph.*

Excellenter, uit-nementlik; over-treffeliken.

Excellentia, treffelikheid; over-treffelikheid; over-treffigheid.

Excelsus, hoog; ver-heven.

EXCENSUS, *vulgi,* assijse, excijse. *Vide, Assisium.*

EXCERNERE, buidelen; uit-buidelen; onder-scheiden; uit-schieten; suiveren; temsen, temsten; uit-siften; siften.

Excretum, siftsel.

Excrementum, af-val; uit-werpsel; drek; on-vlaet, on-flaet.

Excrementum alvi, mest, mist, mesch; ge-voeg; ge-mak; toort, tort, torde.

Excrementa liquida, schueringe. (1)

Excrementa plumbi, slekke loots.

EXCERPERE, uit-nemen; uit-lesen; uit-trekken; kippen.

EXCETRA, ader; adder; nater; slange.

EXCĪDERE, uit-snijden. *Excisus,* uit-gesneden. *Excisio,* uit-snede.

Excīdere saxa, scheissen.

Excīdere, ver-woesten; des-trueeren; ver-derven; ver-nielen.

Excidium, ver-dervenisse; be-dervenisse; ver-dervinge; ruine; destructie.

Excidium urbis, ver-woestinge der stad.

EXCĬDERE, uit-vallen; ont-vallen.

EXCIPERE, nemen; af-nemen, (*Excipere jusjurandum,* den eed af-nemen); ver-nemen; aen-nemen; ont-vangen, ont-fangen.

Excipere, uit-nemen; uit-houden; uit-sonderen, uit-sunderen; uit-steken. *Exceptus,* uit-genomen; uit-gesteken; uit-gesondert. *Exceptè,* be-halven.

Excipere incautum, vangen; kippen; be-kleppen; be-klippen; be-klikken.

Excipere, op-teekenen.

Excipere calamo, graphio, stilo, op-schrijven.

Excipere aliquem prolixè, hilariter, blandè, festè, ont-haelen; harken, herken; houden ende onthaelen; toeven, tueven; toef doen, *fland.* feesteeren.

Excipi comiter adventu, wel-kom zijn; wille-kom zijn.

Excipere, vaten, vatten; *ut, Ictum,* vatten den slag; schutten, *ut, Ictum clypeo, gladio &c. excipere,* schutten den slag; *Excipere venti injuriam,* schutten den wind.

Excipere jurgiis, contumeliis, over-haelen.

Excepta, cauta & sancta in fœderibus, capitulatien.

Exceptio, uit-neminge; uit-sonderinge; exceptie.

Exceptiunculas in sermone quærere, proferre, uit-wegen soeken.

Exceptio, and-woord in rechte; ver-weeringe in recht.

Exceptio, ver-set; *ut, Rei iudicatæ,* ver-set van vonnisse oft gewijsde saeke: *Jusjurandi,* ver-set uit gedaenen eede, *Grotio.*

Exceptio translativa, declinatoore.

Exceptiones litis moratoriæ, delatoore exceptien.

Exceptio temporis, ver-jaeringe.

Exceptione excludere petitorem, niet ont-fangbaer maeken den aenlegger.

Exceptionis rei depulsio, triplijke.

(1) Hs. *Etym.* « Schuyveringhe. »

Excipula. Excipulus, nassa viminibus contexta, septum vimineum in profluente capiendis piscibus, vuike, fuike; ruissche, ruisse (1); schuttinge.

Excipulum, vasculum quo excipitur sanguis qui detrahitur venis, laet-bekken.

Excipulus, vasculum quod excipiendo liquori subiicitur, onder-vat; lek-vat; stort-vat.

EXCIRE, uit-roepen; uit-daegen; uit-eischen.

Excitare, op-wekken; ver-wekken; toe-stoken; ver-wakkeren.

Excitare malum, fraudem, &c. rokken iets quaeds.

Excitare feras, op-jaegen.

Excitare à somno, wekken; ont-wekken; wakker maeken.

Excitari à somno, ont-waeken; wakker worden; ont-springen uit den slaepe.

EXCLAMARE, krijsschen; over-luid roepen; schreeuwen; wuepelen, *fland. vet.* sijn graenen op-steken. (2)

Exclamator, krijsscher.

Exclamatio, krijsch; ge-krijsch; schreeuw; ge-schreeuw; schreeu-winge.

EXCLUDERE, uit-sluiten; ver-stooten.

Excludere muro sive sepimento, uit-schutten.

Exclusus, on-be-grepen; excluis.

EXCOGITARE, er-denken; ver-denken; ver-peinsen, ver-pensen; be-trachten, (*subtiliter, vid'*) ver-sieren; inventeeren; visieren, ver-sinnen; be-denken.

Excogitatus, ver-dacht.

Excogitator, dichter.

Excogitatio, inventie.

EXCOLARE, deur-doen; sijgen.

EXCOLERE, ver-cieren.

EXCOMMUNICARE, *vulgi, à cœtu piorum conciliòque abigere, à communione sanctáque hominum communitate aut communicatione arcere, excludere,* ver-waeten; ver-bannen; bannen; excomuniceeren.

Excommunicatus, ver-waeten mensch, ver-bannen, *ab ecclesiâ abdicatus; abstentus, apud D. Cyprianum: quòd scilicet reliqui homines ab excommunicato abstinere, eúmque relinquere debeant, reus cui sacrificiis interdictum est. Quibuscúnque autem ita interdictum est, ii numero impiorum ac sceleratorum habentur; ab iis omnes decedunt, aditum eorum sermonémque defugiunt, ne quid ex contagione incommodi excipiant: neque iis petentibus ius redditur, neque honos communicatur: ita Jul. Cæsar VI de B. Gal. Ex quibus Cæsaris verbis etymologia & significatio tam dictionis,* verwaeten, *quam synonymorum* eer-loos, ee-loos, recht-loos, *&* wet-loos *facilè patent.*

Excommunicatio, anathema, ver-waet, ver-waetenisse; ban, ver-ban; excomunicatie.

EXCONSUL, oud-borge-mees-ter. (1)

EXCOQUERE *igne,* fijneeren.

(1) Vrg. *Cors, Cohors.*

(2) *Etym.* « Graenen, *ger. sax. sic. Vagire, obvagire.* » Doch « sijn graenen opsteken, » beteekent wellicht eerder zijne knevels opstrijken dan eene groote keel opzetten. Vrg. « Graenen. *Pili felis sive eluri circa os, quibus abscissis ferociam perdit* » en « Graenen, j. Knevel-baerd. *Mystax.* »

(1) *Etym.* « borgher-meester. »

EXCORIARE, villen ; af-villen ; af-doen ; vlaeden, vlaen, *fland.* vlaegen ; blekken ; schinden.

EXCORS, herten-loos ; ont-sinnig ; uit-sinnig ; daesaerd, *fland.*

EXCRESCERE, wassen ; op-wassen ; uit-wassen ; ont-wassen ; ver-wassen ; vol-wassen ; over-wassen ; op-schieten.

Excrescentia carnis, over-was van vleesch ; quak van vleesch.

EXCRUCIARE, pijnen, pijnigen ; marteren ; gichten, *ger. sax.*

Excruciatus, gepijnigt ; gepijnt.

EXCUBARE, *Excubias agere*, waeken ; wachten ; wachte houden.

Excubiæ, Excubitores, wachte ; waeke ; schaer-wachte ; aweit, aweet, *vet. fland.*

Excubiæ primæ, Excubiæ exstantes, Excubitor exstans, schild-wachte ; sentinelle.

Excubiæ diurnæ, dag-wachte.

Excubiæ nocturnæ, nacht-waeke, nacht-wachte. *Excubitor nocturnus*, nacht-waeker ; nacht-wachter : *diurnus*, dag-waeker, dag-wachter.

Excubitor, waeker, wachter.

Excubitor specularius, wachter op den wacht-toren.

Excubitor incendii nocturni, vier-roeper.

EXCUDERE, uit-kloppen ; uit-slaen ; uit-smeden.

Excudere, drukken ; printen ; prenten.

Excusor, drukker ; printer ; boek-drukker, printer. (1)

EXCULCARE, uit-stampen ; pletten, pletteren.

EXCURRERE, uit-loopen : ver-loopen.

Excurrere in hosticum, uit-togt doen.

Excursor, uit-looper ; snap-haen.

Excursio, Excursus, uit-loop ; ver-loop ; over-loop ; sprong-reise ; spring-reise ; snap-reise ; tuk-reise ; uit-sprong.

Excursio militum, uit-val ; uit-togt ; togt des heirs.

EXCUSARE, on-schuldigen ; ont-schuldigen ; ver-ont-schuldigen ; ver-and-woorden ; ver-spreken ; ver-schoonen ; excuseeren.

Excusare pluviam, pluviam in excusationem adferre, leggen op den regen *&c.*

Excusatio, on-schoud ; on-schuld ; ver-schooning ; excuse.

EXCUTERE, uit-kloppen ; uit-slaen ; uit-smijten ; uit-schudden ; uit-stooten ; schuppen, schoppen : onder-soeken.

Excussus, uit-geslaegen.

Excussio, onder-soek.

EXDORSUARE, EXDOSSUARE *piscem*, rijten den visch, *sax.* breken, *holl. Vide, Piscem.*

EXECRATIO, *Vide, Exsecratio.*

EXEDERE, uit-eten.

Exedere se, cor suum edere, knijsen.

Exedens & absumens, corrosif.

EXEDRA, stoepe ; stoep-banke, *hol. sic.* bij-slag, *fris.*

Exedra, capitel ; capitel-huis ; ge-stoelte.

Exedra scribarum, greffie, griffie.

Exedra in navi, kabuise, *sax. sicamb.*

EXEMPLUM, *Exemplar ; Exemplar ad formam*, stael ; staelken ; monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; talie ; schampelioen, *(q. d.* exempelioen ;) schantillioen ; patroon ; veur-beeld ; beeldener ; bij-teeken, *sax. sicamb. fris.* bij-spel ; even-spel ; even-beeld ; veur-bewijs ; veur-schrift ; aen-wijsinge ; originael *(primum & principale exemplar ;)* paragon ; exempel ; exemplaer ; platte-forme van een huis *&c.* spiegel ; *virtutum exemplar*, spiegel der deugden.

(1) Hs. doch gemeend is « boek-printer. »

Exemplum virtutis, probitatis, religionis, pietatis, stichtinge.

Exemplum præbere, veur-gaen.

Exemplo virtutis imitandæ proposito præmióque quasi ædificare, instruere, stichten.

Exemplum capere, sequi, ex aliis sumere, aliorum exemplis doceri, spiegelen aen andere ; exempel aen andere nemen ; nae-volgen.

Exemplum, Exemplar exscriptum, transscriptum, copie ; uit-schrift ; dobbel ; af-schrift, af-geschrift.

EXEMTIO, *Vide*, EXIMERE.

EXENTERARE, weiden, uit-weiden, *vet.* ont-darmen ; op-schorpen.

Exenterare piscem, ont-weien, ont-weiden den visch ; gallen den visch ; uit-nemen den visch.

EXEQUI, EXEQUIÆ, *Vide*, EXSEQUI, *&c.*

EXERCERE, *Exercitare*, oeffenen ; uven, uvenen, ufenen ; hoeffenen, *fland.* be-sueken, be-soeken ; harken, herken ; drijven, drijfven ; drijffen ; be-vaeren ; werven, *g. s. s.* be-drijven ; handteeren ; eenen handel be-leiden *(exercere rem aliquam)* om-gaen met eenigen handel ; plegen.

Exercere cauponam, furnariam, &c. houden herberge, bakkerije.

Exercere, deur-nemen ; ringelen.

Exercere campos, aren, aeren, eren, eeren, errien.

Exercitus, exercitatus, ge-oeffent ; practijkig ; be-dreven ergens in ; er-vaeren, ver-vaeren man.

Exercitium, Exercitatio, oeffeninge ; be-drijf ; handteeringe ; hand-gebeer, *fris.* pleginge ; exercitie.

Exercitor, Exercitores navis, socii in navis locatione, reeder ; schip-reeder ; schip-vrienden (1) ; mede-reeders van een schip.

Exercitor ludorum aut alearum, speel-houder.

Exercitus, her, heir, heer ; her-kracht, heir-kracht ; her-schaere, heir-schaere ; krijg, krieg ; krijgs-heir ; krijgs-volk ; hoop krijgs-lieden ; wapeninge, *vet. fland.* armeie, armade.

Exercitum cogere, conscribere, krijgs-volk *&c.* aen-nemen.

Exercitum instruere, waepeninge maeken, *vet. fland.*

Exercitus ferro & telorum acumine instructus, spits.

Exercitûs instructio, krijgs-ordonnantie.

Exercitûs in procinctu pugnæ stantis instructio, acies, slag-orden.

Exercitus primus, Exercitûs frons, veur-togt ; veur-hoede ; avantgarde.

Exercitus tergum, hinder-togt ; achter-hoede ; arrieregarde.

Exercitum lustrare, recensere, recognoscere, monsteren. *Exercitûs conquisitor, recensor*, monster-heer.

Exercitum aliò deducere vel dimittere, op-breken.

Exercitum missum facere, de krijgs-lieden af-danken.

Exercitûs scissio, her-schlits, *ger. sax.*

Exercitûs turbatio, vis, storm.

Exercitûs asseclæ, tros, trosse ; bagagie.

Exercituum vir, her-man, *vet.*

EXERERE. *Vide*, EXSERERE.

EXHÆREDARE, ont-goeden ; ont-erven ; ont-maeken het goed.

Exhæres, erf-loos, erve-loos ; ont-erft.

(1) *Etym.* « *sax.* »

EXHALARE, aessemen; uit-aessemen; uit-dampen; smooren; lochten.
Exhalatio, ἀτμὴ, adem, aessem.
EXHAURIRE, oosen; uit-oosen; uit-putten.
Exhaurire, uit-teeren.
Exhaurire poculum uno ductu, fonk drinken; uit-drinken sonder snoeven.
Exhaustus, reel, rael; schrael; tanger; uit-geteert.
Exhaustus, cursu, &c. af-gedreven, af-gement, af-gereden.
Exhaustus omnino, rein-uit.
Exhaustus bonis, bijstier, bijster.
EXHIBERE, aen-geven; geven; leveren; ter hand stellen; veur-houden; be-wijsen; te veur-schijn brengen; sien laeten, laeten sien; vergen [*q. d.* veurgeven, F. R.] presenteeren; representeeren; consigneeren.
Exhibitio, aen-gevinge; ver-toog, ver-toon; ver-tooninge; presentatie.
EXHILARARE, &, *Exhilarari*, ver-heugen, ver-hogen; ver-blijden; ver-fraeien; ver-vreugden.
Exhilarare animum, ver-lichten het hert.
Exhilaratus, ver-heugt; ver-blijdt.
Exhilaratio genii, koesteringe.
EXHORRERE, *Exhorrescere*, schroomen; ver-schroomen; eisen, *aliis*, ijsen.
EXHORTARI, ver-maenen; aen-porren; schouwen, *vet.*
Exhortator, ver-maener.
Exhortatio, ver-maen; ver-maeninge.
EXIGERE, vol-maeken; vol-brengen; over-brengen; uit-voeren.
Exactè & perfectè facere, deur-maeken. *Exactè factus*, deur-maekt. *non Exactus*, falie-kantig.
Exactus, op-schaftig; recht-schaftig; recht-schaffen; recht-schapen: fijn; *Becano enim* fijn *dicitur id quod insigniter perfectum omnibúsque venustatis numeris est absolutum.*
Exactè, fijnkens; meesterlik.
Exactissimè, puntiglik.
Exactus, veur-leden; ver-leden.
Exactæ ætatis, af-gaende.
Exigere, uit-jaegen; ver-jaegen, weg-jaegen; ver-drijven; uit-drijven.
Exigere verberibus, uit-slaen.
Exigere flagello in exilium, uit-geesselen.
Exigere, eisschen, heisschen, heesschen; vaeren, vergen, *fland.* voorderen; soeken.
Exigere plus æquo, over-eisschen.
Exigere violenter, ver-tasseeren; tasseeren, *fland.*
Exigere mulctam, irrogare multam, kalengieren; barteeren.
Exactor acrisoperæ, ringel-meester.
Exactor officii, contrerolleur.
Exactor noxæ debitive; prætor, schoud-heet; schuld-heis.
Exactor, schatter.
Exactor, Exsequutor rei judicatæ, kluiver; knuiver; wedde-bode, *aut* schuld-bode; *vel à* wet, *id est, senatus magistratus; q. d. nuncius magistratus; vel à* wedde, *id est, mulcta. Idem etiam*, maener, maender; pander; deur-waerder, deur-wachter: *publicus vid' debitorum Exactor.*
Exactor sanguinarius, bloed-suiper, *q. exsuctor sanguinis.*
Exactor, collecteur.
Exactio, ultra vid' tributa & vectigalia ordinaria; vulgo Angaria, inger, enger, *vet.* schattinge; schot ende lot; ge-schot; in-settinge; tallagie, *vet. (Gallis* tailles) mael-geld; mael-tote, *vet.*

fland. kalioote, kaleoote; impost; pointinge, *fland.*
Exactiones, on-geld, *q. d. sine pecuniis: exactiones enim & vectigalia marsupium pecuniis vacuum faciunt* [*vel, q. pecunia non pecunia, quæ solventi non cedit in privatum usum; vel* om-geld, *q. corrogata, circumquæsita, unde &* om-slag van schattinge, *&c.* F. R.]
Exactiones principum, rogationes sive petitiones, bede, bede-geld, bede-settinge, *primo dictæ: nam fiebant rogato & consentiente populo in proborum principum subsidium: nunc etiam acerbissimæ exactiones vetus nomen retinent: urgent enim principum preces. Cogit rogando qui rogat potentior.*
Exactio violenta, tasseringe; ver-schat, *fl.*
Exactio capitum, hoofd-geld; capiteel.
Exactio in libras, pond-geld.
Exactio incendiaria, brand-schattinge.
Exactio in caminos, schoud-geld.
Exactionis frumentariæ genus in Brabantiâ, prikskens-geld.
Exactionibus obruere, ver-schatten; over-schatten.
Exactiones cogere, in-haelen schattingen. *earum coactor*, in-haeler van beden oft schattingen; collecteur.
Exiguus, Exiguum, klein, kleen; luttel; smal, smael; insufficient.
Exiguè, kleinkens; kleinlik; weiniglik.
Exiguitas, kleinigheid, kleenigheid; weinigheid.
EXILIS, klein, kleen; dun; din, *fland.* smal; edel; fijn (*tela exilis*, edel oft fijn lijn-waed;) slinder; spilder, *vet. fland.* schrander; ran, rank, ren, rene; reel; rael, *fland.* schrael; tanger; sleeuw, sloe; slank, sluik; maeger; meps, meeps, meepsch; subtijl, sotijl; teer, teeder, teder; smeer, *fland.*
Exilis valdè, ver-nepen.
Exilis facie, be-sneden.
Exilis corpore, snogger, snugger, *holl.*
Exiliter, slechtiglik, slechtelik; kleinlik, kleinkens.
Exilitas, fijnigheid.
EXILIUM, *Vide*, EXSILIUM, *Exsul &c.*
EXIMERE, uit-nemen; uit-haelen; kippen; uit-doen; ont-ledigen; ver-ledigen; verlegen, ver-lossen; ont-slaen.
Eximere numero, kiesen; ver-kiesen; uit-kiesen; uit-monsteren; uit-schieten.
Exemtus, immunis, veilig; uit-gesteken; uit-genomen; uit-gesondert.
Exemtum, immunem esse, ont-staen.
Eximius, egregius, uit-nemende; uit-genomen; veur-naem, veur-nem; treffelik; over-treffelik; over-treffende; over-treffig; degelik, [deftig, *holl.* in-dieftig (1) *vel potiùs* in-deftig, *holl. valdè egregius, eximius*, J. R.] louter; puik; excellent; souverain. *Eximius homo*, perle van een man, *metaph.*
Eximiè, uit-nementlik; sonderling; te dege; degeliken; treffeliken; over-treffeliken; louterlik.
Exemtio, vrijheid; uit-neminge.
EXIMPROVISO, wan-gesicht, *vet. s. s.* on-ver-siens, on-versienlik; on-be-dachtiglik. –

(1) Vrg. bij De Bo, bl. 288: diftig.

Exinanire, ijdelen ; nieten, *vet. fland.* ver-nieten, ver-nietigen; wideeren.

Exinanire, bijstier arm maeken.

Exinanitus, bijster, bijstier.

Exinde, daer-nae ; nae dat ; sicht, sichtent, sedert, seurt.

Exire, uit-gaen ; uit-trekken ; uit-vaeren ; worden ; *Vide,* Fieri.

Exire fines patriæ jussus, uit-gesegt.

Exiens, uit-gaende.

Exitus, uit-gang ; uit-vaert.

Exitûs jura, exuwe, essuwe, issuë, issuwe, exuwe-geld.

Exitus, avend-ure.

Exitus rei, be-loop ; uit-komste.

Exitum habere ; ad Exitum perduci, ver-vaeren. *ad Exitum perducere,* vol-voeren ; te wege brengen ; vol-trekken.

Exitium, ver-dervelikheid ; ver-dervenisse ; be-dervenisse ; ver-dervinge ; ruine ; destructie.

Exitialis, Exitiosus, ver-dervelik ; verderffelik ; doodlik.

Existimare, achten ; meinen ; meenen ; houden ; ver-moeden, *(à* moed, *id est, animus)* be-moeden ; scheeren, *vet.* goed dunken. *Existimatum est,* het heeft goed gedocht.

Existimatus, be-waent.

Existimatio, achtinge ; achte ; reputatie.

Exlex, ee-loos ; wet-loos, *id est,* ver-waeten.

Exoculare, ont-oogen ; uit-steken de oogen.

Exoculatus, stek-blind, stik-blind.

Exolescere, ver-ouden, ver-ouderen ; af-gaen : vol-wassen.

Exolescens litera, uit-gaende schrift.

Exoletus, ver-oudert ; ver-legen ; over-legen.

Exomis, beuk ; gerneitken ; buis ; schapulare ; iornei.

Exomologesis, biechte, bichte. *Exomologesin conscientiæ facere,* biechten, *à* biegen, knie-biegen, *ingeniculari, in genua procumbere, incurvari, q.* knie-buigen. *Animi sui pondus exponere, Cypriano.*

Exomphalus, *cui prominet umbilicus,* navel-breukig.

Exonerare, ont-lasten ; ont-laeden ; loosen, losen, lossen ; ont-slaen.

Exonerare alvum, te stoel gaen.

Exonerabilis, quod solvi aut redimi potest, los-baer.

Exoneratio, ont-laeding ; ont-lastinge.

Exoneratio alvi, kamer-gang ; stoel-gang.

Exoptare, wenschen, wunschen ; ver-langen ; haeiten, ver-haeiten, *fland.*

Exophthalmus, puil-oogig.

Exorare, ver-bidden ; ver-smeeken.

Exorabilis, ver-biddelik ; genaedig ; goedelik, goedig, goeder-tier, goeder-tieren, goeder-hande.

Exorbitare, te buiten gaen ; dolen, doolen ; schampelen, schamffelen.

Exorcizare, *vulgi ; Exorcismo monere dæmonem,* manen den duvel ; uit-maenen ; be-maenen ; be-sweeren ; be-lesen.

Exorcista, Exorcizator, be-leser ; be-swerer.

Exorcismus, be-sweringe ; be-lesinge.

Exordiri, be-ginnen ; aen-vangen ; aen-heffen ; heffen aen.

Exordiri telam, scheeren de webbe.

Exorsus, Exordium, be-gin ; be-ginsel ; aen-vang.

Exordium, veur-rede ; prefatie.

Exornare, cieren ; ver-cieren ; op-smuiken ; uit-rusten ; uit-stellen ; op-pronken ; pareeren.

Exornatus, gerust ; toe-gerust ; uit-gerust ; op-gerust ; ver-ciert ; geciert.

Exornator, uit-strijker.

Exornatio, cieraet ; cieringe ; cierssel ; ornement.

Exoriri, op-gaen ; op-staen ; op-rijsen ; op-schieten ; uit-schieten ; geboren worden.

Exortus, ti, geresen ; geboren.

Exortus, us, ge-borte.

Exortus, candidum quod in ungue exoritur dimidiatæ lunæ simile, maene der naegelen ; nagel-maene.

Exos, *piscis genus. Vide,* Esox.

Exos, *Exossis,* been-loos.

Exossare, ont-beenen ; ont-beenderen.

Exossare piscem, graeten, ont-graeten den visch. *Vide, Piscem.*

Exosus, *tum activè, tum passivè,* ver-haet ; ver-haetende ; haetig, haetelik.

Exoticus, uit-landsch ; uit-lander ; vremd.

Expallere, *Expallescere,* ver-bleeken ; bleek worden. *Expallidus,* ver-bleekt.

Expalliare, ontmantelen.

Expalpare, af-smeeken ; af-gijlen.

Expandere, rekken ; strekken ; uit-strekken ; uit-spreiden ; ont-luiken ; op-luiken ; ont-pluiken.

Expansus, uit-gerekt.

Expavere, *Expavescere,* ont-setten ; ver-vaeren ; ver-veeren.

Expectare, *Vide,* Exspectare.

Expedire, vaerdigen ; af-vaerdigen ; af-maeken ; reppen ; be-stellen ; be-schikken ; uit-rechten ver-rechten ; exploiteeren, expe-dieeren.

Expedire, ledigen ; ver-legen ; ver-ledigen ; ont-ledigen ; ont-werren ; ont-kommeren.

Expedire se aliquâ re, af-komen.

Expedire negotium intricatum, redden ; een saeke af-mennen.

Expedit, 't is goed, nut, oorboir, be-taemelik, het be-taemt. *Expediens,* nut, nutbaer, nuttelik, nuttig.

Expeditus, vaerdig, veerdig ; ge-rust ; toe-gerust ; ver-ledigt ; be-reed, be-reid ; wakker ; reisig ; vrij ; on-ver-hindert ; hortig, hurtig.

Expeditus ad quidvis promtè peragendum, vaeger, veger, *Becano ;* die met eenen veeg oft vaeg een saeke afdoet, *quasi scopâ rem everrens.*

Expeditus ad laborem, opùsve, scheutig tot arbeiden, tot het werk.

Expedito corpore, wak van lichaem.

Expeditus equo ; pedibus, wel te peerde ; wel te voet.

non Expeditus, on-klaer.

Expeditè, vaerdiglik ; ring, ge-ring ; ge-makkelik, ge-makkiglik ; metter veerd.

Expeditio, vaerd, vaerde, veerde ; reise ; be-stellinge : rit, ritte *g. s. s.* rits ; ge-rits ; ge-rots : exploot.

ad Expeditionem res necessariæ, her-gewede. *Vide, Hominii symbolum.*

Expeditio bellica, her-togt, heir-togt ; her-vaerd, heir-vaerd ; togt des heirs ; krijgs-togt.

Expeditio contra infideles, kruis-vaerd, *quòd cruce signabantur milites.*

Expellere, uit-jagen ; ver-jaegen ; uit-slaen ; uit-drijven ;

ver-drijven ; uit-smijten ; uit-steken ; uit-stooten.
Expellere repentè, schuppen ; uit-schuppen.
Expellere hostem, op-lichten den vijand.
Expulsus, uit-geslaegen.
Expulsor, uit-steker.
Expulsio, uit-stekinge.
Expulsim ludere, uit-slaen den bal.

EXPENDERE, wegen ; uit-wegen.
Expensus, ge-wegen. (1)
Expendere, be-geven ; uit-geven ; be-steden ; ver-strekken.
Expendere pecunias, sijn geld hangen aen, *&c.*
Expendi fundo, vectigali, uit-gaen.
Expensæ, *Expensum*, *Expensa*, uit-geve.
Expensarum rationes & causæ, rekeninge ende be-wijs.

EXPERGEFACERE, wekken ; ont-wekken ; wakker maeken.
Expergisci, *Expergefieri*, wakker worden ; ont-springen uit den slaepe ; ont-waeken ; ont-slaepen ; ont-swijmelen.
Experrectus, *Expergefactus*, wakker.

EXPERIRI, ver-soeken ; be-soeken (2) ; be-staen ; be-koren ; proeven ; probeeren ; assaieeren.
Experiri re ipsâ, gewaer worden ; ver-vaeren ; be-vinden ; be-proeven ; onder-vinden.
Experiri ultima, *extremam aleam*, waegen.
Experiri contra actorem, weder-klagen.
Expertus, *Experiens vir*, * *Experientia doctus* — be-dreven ergens in ; be-vaeren, ver-vaeren man ; ver-socht ; konnig, kunnig ; expert.
Expertus multis itineribus, qui mores hominum multorum vidit & urbes (1), be-wandelt man.
non Expertus, on-ervaeren.
Experimentum, proef, proeve ; ver-soek, ver-soekinge ; be-koringe ; assaï, essai. *Experimentum facere*, proeven.
Experientia, onder-vindinge ; be-proevinge ; practijke ; er-vaerenheid, ver-vaerenheid ; experientie ; paragon.

EXPERS, on-deelachtig ; exemt ; los, loos, *Vide*, VACUUS.

EXPETERE, be-geeren ; ver-sueken ; wenschen, wunschen.

EXPIARE, boeten ; ont-sondigen ; reinigen ; purgeeren.
Expiare templum, her-wijen de kerke.
Expiare cædem, soenen den dood-slag.
Expiator, soener ; soen-maeker.
Expiatio, soen, soeninge ; soen-ding, *fland.* soen-offer.
Expiatio homicidii, *Expiamentum necis humanæ, reo supplice in genua provoluto*, voet-val ; soen vanden dood-slag.
Expiationis nummi, *pecuniæ*, soen-penningen.

EXPILARE, be-rooven ; ruiten ende rooven ; sakken, sakkageeren.
Expilare aliquem, scheeren, *adag.*
Expilator, roover.
Expilatio, be-roovinge.

EXPISCARI *callidè, percontari seu elicere rei veritatem*, uit-haelen ; tong-schrabben ; iemands tonge schrabben.

(1) Aldus ook in het *Etym.*
(2) Boven de oe van ver-soeken en be-soeken staat in het Hs. een u geschreven. Vrg. *Considerator.*

(1) Vertaling van het derde vers der Odusseia, uit Horat. A. P. 142.

EXPLANARE, ver-klaeren ; spel-len, *metaph.* uiten ; uit-spreken ; gloseeren ; ver-combienen. (1)
Explanare, be-slichten ; be-slissen.
Explanare ad quatuor palos, raemen.
Explanator, uit-legger.
Explanatio, uit-legginge.

EXPLERE, ver-vullen ; op-vullen ; ver-saeden ; ver-saeten ; vol maeken.
Explere, be-schikken ; uit-rechten.
Explere libidinem, appetitum animi, den lust boeten.
Expletus, sat.

EXPLICARE, ont-werren ; ont-pluiken ; ont-vlechten ; ont-slaen ; uit-leggen (*Explicare vestem*, uit-leggen ; wijden ;) ont-vouden ; ont-rollen ; ont-wimpelen ; ont-winden ; af-slooven ; ont-strikken.
Explicare, *interpretari*, ver-klaeren ; uiten ; uit-spreken ; uit-leggen ; be-dieden ; be-duiden.
Explicatio, ver-klaeringe ; uit-legginge.
Explicator, uit-legger ; be-dieder.
Explicitus, *Explicatus*, vlak ; ont-ploken ; on-gefronst.

EXPLODERE, uit-slaen.
Explodere tormenta bellica, schie-ten ; af-schieten ; lossen de busse.

EXPLORARE, spien ; spieden ; ver-spieden ; be-spieden, be-spien ; onder-vraegen ; huggen, *vet.* be-rieken.
Explorare auri argentive bonitatem, toetsen.
Exploratum habere, seker weten.
Explorator, spie, spiede ; be-spieder ; hugger ; ver-klikker.
Explorator principis, oor-schalk, *vet.*
Explorator, qui occultè subauscultat quid dicatur, luisterer.
Explorator vadorum, pijl-loot, piloot, pieloot ; loots-man.
Explorare locum commodum expugnationi, be-rennen ; be-loopen.
Exploratoria navis, fuste.

EXPOLIRE, ver-cieren ; op-boetsen ; vol-maeken ; uit-strijken ; polijsteren, palijsteren.
Expolitus, ver-ciert.

EXPONERE, uit-setten ; uit-stellen ; uit-leggen ; voord-doen ; botten. (1)
Exponere merces, stallen ; staelen.
Exponere in terram, aen-setten te lande.
Exponere copias in terram, *Exponere ex navibus milites*, uit-setten het kriegs-volk.
Exponere, uit-geven ; be-steden ; be-geven.
Expositio, uit-set ; uit-settinge ; uit-setsel ; uit-stelsel.
Exponere, *Explicare*, *interpretari*, uit-leggen ; ver-klaeren ; be-dieden, be-duiden ; gloseeren.
Expositio, *interpretatio*, uit-legginge ; ver-klaeringe ; be-died ; be-diedenisse ; be-diedsel ; glose.
Expositor, uit-legger.
Expositor litis aut causæ, rappor-teur.

EXPORRIGERE, uit-strekken ; ver-reiken.
Exporrectus, on-gefronst ; ver-reikt.

EXPORTARE, uit-dragen.

EXPOSCERE, ver-eischen, ver-eisschen.

EXPOSTULARE, klagen ; be-klagen ; klagten doen ; be-klagen

(1) *Etym.* « Ver-kombeenen. *Narrare, referre, explanare.* »

(1) *Etym.* « Botten. *Edere, exponere, ejicere, sternere, pellere : propellere, impellere, gall.* bouter. »

van on-recht; graven op iemanden; ver-wijten.

Expostulator, klagtig.

Expostulatio, klagte; klaginge; be-klag; ver-wijt; doliantie; complainte.

Præfectus, qui Præfectus aliquando fuit, oud-schoutet.

EXPRIMERE, uit-drukken; af-drukken; uit-douwen; uit-perssen; deur-drijven; uit-wringen.

Exprimere per linteum, cribrum, sive colum, deur-doen; temsen; temsten; deur-slaen. *Expressus per colum, cribrum, sive linteum,* deur-gedaen.

Exprimere, uiten; uit-spreken; uit-drukken.

Expressus, expres.

Expressè, duidelik; be-scheedelik; be-diedelik; uit-drukkelik.

Expressio, uit-druksel.

EXPROBRARE, ver-wijten; be-groeten; schelden; op-werpen; reprocheeren.

Exprobare culpam alicui, schan-daliseeren.

Exprobratio, ver-wijt; reprochie. [*non Exprobratum,* on-ver-weten. *Sic,* God onverweten, *Malum vid' quidem est, sed à me, nec Deo exprobrandum.* I. R.]

EXPROMERE, uit-haelen; uit-langen; uit-trekken: uit-brengen.

EXPROMITTERE, borge blijven; ver-borgen.

Expromissor, tegen-borge; med-borge: *qui alienam obligationem in se suscipit.*

EXPUERE, *Vide,* EXSPUERE.

EXPUGNARE, ver-winnen; over-winnen.

Expugnabilis, ver-winnelik. *non Expugnabilis,* on-winnelik.

EXPULLULARE, uit-botten; prossen; uit-schieten.

EXPULSARE, botten; op-botten. *Hisp.* botar.

EXPUNGERE, uit-steken; uit-schrabben; uit-wrijven; uit-doen; uit-wisschen.

Expungere, uit-monsteren; roieeren; raieeren; casseeren.

Expungere rationes, af-rekenen.

Expunctus, uit-gesteken.

EXPURGARE, reinigen; uit-suiveren; purgeeren.

Expurgatio, purgatie.

EXPUTRESCERE, rotten; ver-rotten.

EXQUIRERE, soeken; uit-soeken; uit-haelen.

Exquisitus, uit-gesocht; ver-koren, ver-kosen; uit-ver-koren; besonder; uit-gelesen; puntiglik; excellent; exquisijt. *minimè Exquisitus,* gemein, gemeen.

Exquisitè, uit-nementlik; sonderling; wel te keure.

EXSANGUIS, bloed-loos.

EXSATURARE, ver-saeten, ver-saeden: *massâ sive turundâ,* ver-deegen; kroppen.

Exsaturatus, ver-saedt.

EXSCALPERE, uit-steken; uit-schrabben.

EXSCINDERE, uit-snijden; roieeren, raieeren; velden, vellen; ruineeren.

EXSCREARE, uit-spouwen; ruisperen; uit-leggen; schreeuwen; speeuwen; mosschelen; fluimen.

EXSCRIBERE, uit-schrijven; copieeren.

Exscriptum, af-schrift; uit-schrift; exemplaer.

EXSCULPERE, uit-steken; uit-graeven.

EXSECARE, uit-snijden; uit-houwen.

Exsecare uirilia, testes, voeren, voren, vueren, *fland. holl.* lubben; de kullen uit-werpen.

Exsectus, uit-gesneden.

EXSECRARI, bannen; ver-bannen; vloeken; ver-vloeken; af-grijsen; vermaledijden; blasfe-meeren.

Exsecrari diris imprecationibus, Exsecrationibus devovere, Exsecrabili & diro programmate configere, ver-vloeken; excommuniceeren.

Exsecrabilis, Exsecrandus, &, Exsecratus, ver-vloekelik; ver-vloekig; af-grijselik: ver-vloekt; ver-sworen; ver-bannen; on-godsalig. *Exsecratio,* ver-vloekinge; ver-ban; het bannen; vloek; blasfemie.

EXSEQUI, vol-brengen; vol-doen; maeken; vol-einden; be-schikken; be-stellen; vol-komen, *vet. fland.* vol-strekken; uit-voeren; vol-voeren; ver-schaffen; vergen; ver-rechten; effectueeren; exploiteeren.

Exsequi pignora, af-panden.

Exsequi rem iudicatam, sententiam à iudice latam, uit-rechten; executie doen.

Exsequutor, executeur.

Exsequutor testamenti, testamenteur; executeur van 't testament.

Exsequutor sententiæ & iudicati, rei iudicatæ, executeur van 't vonnisse; kluiver, knuiver, *sic Teut. dictus, quòd rei condemnati bona rodat & voret.*

Exsequutio iuris, executie van 't vonnis.

Exsequutio præsens, Exsequutio iuris subitaria, reeele, parate, executie.

Exsequiæ, lijk; be-gravinge; be-gravenisse; be-gankenisse; uit-vaerd. *Vide,* FUNUS.

Exsequias comitari, met den lijke gaen.

EXSERERE, uit-trekken; uit-strekken; uit-steken. *Exserere linguam, brachium, &c.* uit-steken de tonge, den arm.

Exsertus, uit-stekende; uit-kijkende, *ut, Dentes, &c.*

EXSIBILARE, uit-hissen, uit-hussen; uit-siffelen; uit-schuiffelen.

EXSICCARE, uit-droogen.

Exsiccari, contrahi & corrumpi, ver-schrapen.

Exsiccatio, uit-drooginge.

EXSILIRE, op-springen; ont-springen; uit-springen; uit-bortelen; huppen, huppelen; gumpen: bikkelen, *vet. Exsiliunt oculis lachrymæ,* de traenen bik-kelen uit d'oogen.

Exsilire gaudio, hogen, heugen.

EXSISTERE, zijn; op-komen.

EXSOLVERE, ont-binden; los-maeken; ont-slaen: be-taelen; op-betaelen; vol-doen. *Exsolvere sumtus,* ver-vallen ende be-taelen de kosten.

EXSORBERE, uit-slorpen; uit-suipen.

EXSORDESCERE, ver-vuilen.

EXSPATIARI, spacieeren; ver-meien. *Maio præcipuè.*

EXSPECTARE, wachten; ver-wachten; beiden; ont-beiden; ver-beiden; toeven; ver-toeven; marren, maeren, meeren.

Exspectare longo desiderio, langen, lingen; ver-langen; ver-langenisse hebben.

Exspectatus venis, welkom zijt dij.

Exspectatio, hope, hopinge; ver-langen. *in Exspectatione & spe esse,* hopen; haeiten, ver-haeiten, *fland.*

præter Exspectationem, on-ver-hoeds.

EXSPES, hope-loos; wan-hopig; desperaet.

Exspirare, uit-blaesen : sterven, *animam vid*[1]. *Exspirare*, expireeren : *tempus abiit*, den tijd is geexpireert.

Exspoliare, be-rooven ; uit-schudden; ont-rieven; ont-stoffeeren.

Exspuere, uit-spouwen ; uit-leggen ; over-geven.

Exstare, zijn ; noch in esse zijn ; op-blijven.

Exstare, uit-staen ; uit-kijken ; uit-steken.

Exstantia, uit-stekinge ; quak.

Exsternare, ver-schrikken. *Exsternatus*, ver-slaegen ; ver-baest; schouw ; schouwig.

Exstillare, uit-druppen ; ver-leken ; uit-leken ; ver-sijpen.

Exstimulare, stoken ; toe-stoken ; op-hitsen.

Exstinguere, *Vide*, Extin.

Exstirpare, roden, roeden ; uit-roden ; uit-roopen ; ont-struiken; ont-wortelen ; raieeren, roieeren.

Exstirpare herbas noxias seu inutiles, wieden den akker.

Exstirpatio, uit-rodinge ; uit-roeinge.

Exstruere, op-rechten ; op-maeken : timmeren, temmeren. *Exstruere muros, parietes, &c.*, metsen, metselen.

Exsuccus, *in quo nihil est succi aut pinguedinis*, hael ; droog ; dorre ; sap-loos ; schrael ; uit-gemergelt ; spaekig, spaekerig.

Exsuccus macie, maeger hein.

Exsudare, uit-sweeten. *Exsudare luem veneream*, smooren de pokken.

Exsul, *Exsulans, in Exsilium actus*, el-lendig, al-lendig ; banlink, *& euphoniæ gratiâ*, ballink, balink ; gebannen ; ver-bannen, (*Ferbannitus, id est, exilio damnatus, in L. L. Ripuariis Francorum*;) land-ruimig ; land-vluchtig ; uit-laege, *vet.* ver-drevener, *sax. sic.*

Exsules latrocinium exercentes, (Banditi *Italis*) woest-ballingen.

Exsulare, banlink zijn ; gebannen zijn.

Exsilium, ban ; ver-ban ; balling-schap ; uit-laege, *vet.* ellendigheid ; el-lende, *q. d. alia terra, alius orbis, ab* el, *id est, alius, &* land, *regio, terra, solum. Solum enim Exsules vertunt & in aliam terram migrant : sicut apud Latinos Extorris, Extra terram vel Extra terminos, & Exsul, id est, Extra solum dicitur. Quidam*, al-lende *scribunt, ut* al *idem sit quod* el, *& referat originem Latinæ dictionis, Alius, a, ud. Est enim summa apud nos affinitas literarum* a *&* e. (1)

Exsulem facere, Exsilio afficere, Exsilium indicere, in Exsilium mittere, ablegare, relegare, agere, Exsilio multare, bannen ; uit-bannen ; ver-senden ; woesten *&* ellendigen, *vett.* uit-seggen.

in Exsilium flagello exigere, uit-geesselen.

Exsilii remissio, land-winninge, *Grotio.* (2)

Exsultare lætitiâ, heugen, hogen.

Exsultatio, vreugd.

Exsuperare, te boven gaen ; over-treffen ; ver-overen.

Exsuperatio, exces. *ni*, *Exuberatio.*

(1) Hs. *literum.*

(2) IIIe Boek, 33e deel : « In sulken gevalle, (t. w. van noodweer) vermag hij die buyten zijne schult de doot heeft veroorsaekt, lant-winning verwerven van de hooge Overheyt.... » Z. ook 32e deel en vrg. bij Cannaert, Strafrecht in Vlaenderen, 3e uitg. bl. 128 : zijn inland verkrijgen. bl. 131 : den hertogh gaf hem tLant.

Exsuperantia, over-treffigheid ; over-treffelikheid.

Exsurdare, *surdum reddere*, ver-dooven.

Exsurgere, op-staen ; rijsen ; op-rijsen ; op-komen. *Exsurgere subito*, haestelik schieten ; op-schieten.

Exta, *viscera animalium*, weide ; ge-weide ; in-geweide ; in-gewand ; ge-rek, ge-rik ; inster, *sax. Extispex*, waer-segger.

Extabescere, uit-teeren ; ver-dwenen ; ver-dwijnen ; ver-swijmen ; ver-swinden ; uit-droogen.

Extemplo, ter-stond ; van stonden aen ; haestelik ; op eenen bot.

Extempore, *Vide, Eximproviso.*

Extendere, reiken ; rekken ; ranken ; uit-reiken ; strekken ; be-strekken ; uit-strekken ; ver-strekken ; sperren ; uit-spannen ; uit-setten ; uit-stellen ; breiden ; ver-breiden ; spreeden, spreiden ; uit-spreiden.

Extendere longius, ver-reiken.

Extendi ultra annum & diem, ver-jaeren ende ver-dagen.

Extendere brachium, uit-steken den arm.

Extendere, item, Extendi in æquor, vlakkeren.

Extendere ad quatuor palos, raemen.

Extendere cudendo, uit-kloppen ; uit-slaen.

Extendere & explicare scripta compendio, grosseeren.

Extendendo pervenire, over-reiken.

Extentus, extensus, uit-gespannen ; gerekt ; uit-gerekt ; ver-rekt ; ver-reikt ; ge-strekt.

Extensio, uit-spanninge ; ge-rek, ge-rak : uit-stel.

Extenuare, *& Extenuari*, krimpen, krempen ; ver-krimpen ; smalen, smallen, smaleeren ; ver-smaelen ; laken ; lamen ; dunnen ; ver-dunnen ; af-nemen ; minderen ; ver-minderen ; swijnen, swinden ; dwijnen ; sleeuwen ; ver-sleeuwen ; kleinen ; kleineeren ; klein maken oft worden ; ver-kleinen ; ver-maegeren ; uit-mergelen.

Extenuare avaritiâ, ver-scherpen.

Extenuare cudendo, uit-kloppen ; uit-slaen.

Extenuatus, ge-smalt ; ver-krompen.

Extenuatus macie, maeger hein.

Exter, *Exterus, Externus &c.*, *Vide*, Extra.

Exterere, uit-wrijven ; uit-strijken ; uit-schrabben. *Extritus*, deur-slepen.

Extergere, schueren ; uit-strijken ; uit-vaegen ; uit-veegen ; uit-wisschen ; pluisen.

Extersus, pluis.

Exterminare, bannen ; uit-bannen ; ver-bannen ; woesten, *vet. zel.* ver-woesten.

Exterminare ex hominum communitate, uit-seggen.

Exterminatio, relegatio, ban ; onder-achte, *vet.* uit-laege, *vet.*

Exterminatus, uit-laege, *vet.*

Exterminator, ver-woester.

Exterrere, ver-schrikken.

Exterritus, ver-schrikt ; ver-baest ; schouw, schouwig.

Extinguere, lesschen ; ver-lesschen ; blusschen, blesschen ; uit-blusschen ; uit-lesschen ; uit-doen ; smooren ; dempen, dompen ; ver-dempen, ver-dompen : dooden.

Extinguere radicitus, uit-roden ; uit-raden ; uit-roeien.

Extinguere, extingui, ver-stikken ; ver-smachten ; ver-smooren,

Extinguere & extingui vento, uit-waeien.
Extingui, uit-gaen.
EXTOLLERE, hoogen ; ver-hoogen ; ver-heffen.
Extollere se, veel houden van sich selven.
Extollere quempiam, avanceeren.
EXTORQUERE, ont-wringen ; uit-wringen ; af-dringen ; uit-dringen ; af-perssen ; uit-perssen ; af-dwingen ; uit-dwingen ; ver-rekken, ver-reiken ; af-hendig, af-handig maeken ; knevelen.
Extorquere vi, violenter, tasseeren ; ver-tasseeren ; af-weldigen ; ont-weldigen.
Extorquere impudenti efflagitatione, ver-ont-schaemelen.
Extorquere vincendo, uit-winnen.
Extorquere pecunias, ver-schatten ; over-schatten.
Extorquere pecunias concussione, transseneeren.
Extorquere è manibus, wreken, wreiken uit de handen.
Extortus, ver-reikt.
Extortor, kneveler.
EXTORRIS, *Vide,* EXSUL.
EXTRA, buiten ; uit ; uiterlik ; * buiten-wendig — be-halven ; sonder.
Extra periculum, buiten, sonder ge-vaer.
Extra-ordinarius, extra-ordinaris.
Exter homo, Externus, Extrarius, Extraneus, Exterus ; qui longius decem milliaribus extra ditionem habitat, gast, *vet. sax. sic. holl. fris.* vremd ; vremdeling ; buiten-lander ; buiten-saet ; buiten-man ; buiten-landsch ; uit-lander ; uit-landsch ; uit-heimsch ; hein, *vet. ger.*
Exterior, externus, uit-wendig ; uiterlik.
Exterior angulus, uit-hoek.
Exteriore ornatu se venditans, uit-wendig.
Exteriora seu Extremitates pecudum mactatarum, membrorum trunculi seu partes truncatæ, af-val van geslagen beesten ; *ut, ovis,* schaver-nak, schaver-nek ; af-val van het schaep ; schaeps-hoofd : *porci,* sulte, af-val van 't verken.
Extremus, Extimus, uiterste ; letste, leste, laetste ; endelik ; hakke ; kak, hak, *fland.* ael. *Extremus finis,* uit-einde.
Extremum, Extremitas, pars Extrema, oort ; boord ; ende, einde ; kant ; egge ; lijst ; vorle, *præcipuè agri ;* af-gang.
ad Extremum, ten lesten ; ten uitersten.
Extrema pars fabulæ, uit-gang des spels.
ad Extremum redigere, ver-bijsteren.
ad Extrema redactus, bijstier, bijster.
Extremè, bijstierlik, bijstier, bijster.
Extremitas, &, Extremus, self, sulf, *sax. sic.*
Extremitas rotunda & acuta, tap.
Extremitates vel ora panni, telæ, lintei, self-ende ; self-egge ; self-kant.
Extremitatem abscindere, kanten.
Externè, Extrinsecus, Extrorsum, ab Exteriori parte, versus Exteriorem partem, uiterlik ; uit-wendig * buiten-wendig — uit-wendiglik ; uit-waerts.
EXTRAHERE, uit-trekken ; uit-rukken ; uit-setten ; uit-stellen.
Extrahere stirpitus, uit-roden ; uit-raden ; uit-roeien.
Extractum scripturæ, vulgi, uit-togt.

EXTRICARE, ont-werren ; ont-strikken ; ont-mengen ; ont-futselen ; slechten, slichten, slachten ; ont-ravelen, *holl.*
Extricare res intricatas, redden.
Extricare agrum silvestrem, ruimen.
EXTRUDERE, uit-stooten ; uit-steken.
Extrusor, uit-steker.
Extrusio, uit-stekinge.
EXTUBERARE, puilen ; op-puilen ; uit-puilen ; builen ; pokkelen ; hovelen, heuvelen ; uit-botten ; op-swellen.
Extuberare papulis ardentibus, fervidâ cutis eruptione, uit-slaen.
EXTUMESCERE, op-swellen.
EXTUNDERE, af-dringen ; af-perssen ; uit-slaen ; af-dwingen ; uit-kloppen.
EXTURBARE, uit-stooten ; uit-jaegen ; uit-drijven.
EXTUSSIRE, uit-hoesten.
EXUBERARE, over-loopen ; over-vloeden. *Exuberatio,* exces. *ni, Exsuperatio.*
EXUERE, ont-doen ; uit-doen ; stroopen.
Exuere vestimenta sive indumenta, Exuere vestem, vel veste, uit-doen ; ont-kleeden ; ont-gaerwen ; uit-trekken het kleed.
Exuere festinanter tunicam, uit-schieten den rok.
Exutus, be-rooft. *Exutus à latronibus,* af-gesett van de straet-schenders.
Exuviæ, huid ; af-gestroopte huid ; vel ; sloove, sluive ; ge-sloof ; leder, leer.
Exuviæ, uit-geschotene, uit-gedaene, nae-gelaetene kleederen.
Exuviæ, roove, roof ; buit, buet.
EXULCERARE, ver-seeren ; ver-seerigen ; ekken, *sax.*
Exulcerare, op-krabben ; op-wrijven.
Exulcerare, op-bijten het vel.
Exulcerare, sweeren, sweiren ; ver-sweeren, ver-sweiren ; ver-swellen.
Exulceratus, seerig, seerlik ; ver-sworen ; ver-swollen.
Exulceratio, sweringe, sweiringe, sweerenisse ; ver-sweeringe ; seerig-heid.
EXUNDARE, over-loopen ; over-vloeden ; uit-loopen.
Exundatio, over-loop der wateren ; uit-loop.
Exundatio, cier-stroom, *Zeland. id est,* spring-vloet.
EXUNGULARE, ont-klauwen ; ont-naegelen.
EXURERE, *Exuri,* ver-branden ; ver-barnen ; ver-bernen ; ver-bornen ; af-branden ; af-barnen ; uit-berren ; uit-branden.

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 18

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR EMILE SPANOGHE

— II —

F - P

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

1892

Uitgaven der Antwerpsche Bibliophilen, Nr 18

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

uitgegeven door Emile SPANOGHE

— II —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
Ad. HOSTE

'S GRAVENHAGE
Martinus NYHOFF

1892

MAATSCHAPPIJ

DER

ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN.

UITGAVE Nr 18.

Nr .

Exemplaar voor den handel.

DE ONDERVOORZITTER,

DE SEKRETARIS,

Antwerpen. — Druk. J.-E. BUSCHMANN, Rijnpoortvest.

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA.

FABA, *Dodonæo βῶνα,* boone.

Faba minor, Fabula, Fabulum, boonken; seeuwsche boone.

Fabarum tunica, calyx, houde, houwe, hauwe.

Fabalia, boon-stroo.

Fabarum seu in Fabis nascens vermiculus, fabas exedens vermiculus, wevel; boon-worm.

Faba crassa, Fabaria, smeer-wortel; wond-kruid.

FABA IOVIS, *suilla, lupina, Fabulum,* mal-kruid; bilsen.

FABER *abietarius,* week-werker; wit-werker.

Faber ærarius, ærament arius, ahenarius, rood-smid; koper-smid; koper-werker; koper-slager; keteler; ketel-boeter; ketel-buischer, *fland.*

Faber annularius, ring-maeker.

Faber argentarius, silver-smid.

Faber armorum, wapen-smid.

Faber aurarius, goud-smid.

Faber automatarius, uir-werk-maeker.

Faber cultrarius, mes-maeker.

Faber ferrarius, smed, smid; ijser-smid: *Faber ferrarius, qui ferreos calceos equis adfigit, jubásque & caudam eorum comit,* hoef-smid; maer-schalk, *q.d. Equorum minister.*

Faber qui ferra minora limâ expolit, klein-smid; klein-werker; *ad differentiam,* grof-smid.

Faber qui ferra maiora cudit, raróque limâ utitur, tum cuiuscunque rudioris materiæ Faber, grof-smid; rouw-werker; rouw-smid.

Fabri officina, Fabrica ferraria, smids; smids-huis; ijser-smidse, smedse, smisse, smesse.

Fabrilis tudes, smed-hamer.

Fabrilis follis, smed-balg.

Faber laminarius, harnas-maeker.

Faber lignarius, materiarius, tignarius, abiegnarius, abietarius, timmerman; hout-breker; hout-werker: *qui* schrijn-werker, *&,* schaef-meester, *&,* kiste-maeker, *holl.*

Faber lignarius obtusus & imperitus, bot-bijle.

Fabrica materiaria, sive lignaria

timmer-hof; timmer-huis; timmer-plaetse.

Faber loricarius, panssier-maeker.

Faber murarius, metser; metselaer, metsenaer; muerer, *sax. fris. sic.*

Fabri murarii machina, tabulatum, &c. stellatie (1) daer men op werkt; steigeringe.

Faber scutarius, schild-maeker.

Faber serarius, claustrarius (Faber clavilis, Lud. Vivæ) slot-maeker.

Fabri minister, famulus, qui suggerit lapides &c. oper-man : *idque facere,* operen.

Fabrè, be-hendiglik.

Fabricare, timmeren, temmeren.

Fabricari aliquid non magnæ rei, klutsen.

Fabrica, werk-huis; werk-stad; werk-stede; werk-plaets.

Fabrica, fabricatio, maeksel; ge-stichte; timmeragie; timmeringe; timmer; gebouw; fabrijke.

Fabricam dissolvere, ont-rampeneeren.

Fabricæ præfectus, Fabricensis, bou-heer; bou-meester; fabrijk-meester.

FABER, *piscis,* ael-quabbe; ael-mule (2); lompe; spiegel-visch.

FABULA, kout; klap; kall (1); maere; saege, saeg-maere; seg-maere; praet; kluchte : bosele : spel; schouw-spel; fabel; farsie, farsse.

Fabula, fabulosus sermo, logen, leugen, λόγος.

Fabella, fabelken; kouijnken; kobijnken.

Fabellæ illusorum & ludionum, geks-maere.

Fabulæ aniles, ave-saege; que-nen-kom; quene-kout (1); quenen-klap.

Fabula vulgi, ral, rel; straet-maere.

Fabulæ pars extrema, catastrophe, uit-gang des spels.

Fabularum vanitas, fabel-werk.

Fabulari, klappen; kouten, kauten; kallen; rallen, rellen; praeten; dillen; lellen, lelle-bellen; snakken; lameeren; deviseeren; diviseeren; bollen (*hinc,* ou-bollig, *q. d. aniles fabulas enarrans.* I. R.]

Fabulari cum aliquo, saemen, te saemen, t'saemen spreken.

Fabulari, fabulas narrare, kluchten; fabelen.

Fabulari nugas, ave-saegen.

Fabulari instar mulierum, klappeien.

Fabulosus, on-waerachtig; versiert.

Fabulosa narratio, geks-maere.

Fabulosè, fabel-wijs.

Fabulositas, fabel-werk.

Fabulator, kouter; klappaerd; kluchtenaer; kal-wael, *vet.*

Fabulator, bollaerd; fabeler.

FACERE, doen; maeken; daeden, *vet.* be-gaen; drijven, drijfven, drijffen; lijsten, leesten; ge-leesten; ge-leisten.

Facere, fieri, ge-werden, ge-worden. *Sine me quod volo facere, permitte ut faciam quod institui sive incepi,* laet mij gewerden.

Facere, perficere inceptum, voord-doen.

Facere, schatten; achten.

Facere rem venalem; Quanti facis? Wat looft gij dat?

Facere æqui bonique, niet passen op eenige saeke.

---

(1) Hs.
(2) *Etym. « Sicamb. »*

(1) Hs.

Facere malè, mis-doen.

Facere ad rem, te pas komen.

Facere quid ineptè, tateren ; hoetelen.

Facere cum aliquo, doen met iemanden ; met iemanden aenspannen.

Faciendum curare, doen doen ; doen maeken.

Fac ita esse, schikt, oft, neemt dat het soo zije ; genomen dat het soo zije ; laet het soo zijn.

Faxit Deus, God geve.

Faciens, doende ; daedig.

Fieri, gemaekt, gedaen worden ; ge-schieden ; ge-beuren ; ge-dijden, ge-dijen ; be-dijden.

Fieri, worden, werden ; ge-werden, ge-worden, *id est*, *effici*, *exire*, *evadere*. *Piam & Scripturæ sacræ consonam etymologiam reputo si* worden, *id est*, *fieri*, *&* woord, *sive* word, *id est*, *verbum*, *ejusdem fiant prosapiæ*. *Verbo enim Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum : quoniam ipse dixit & facta sunt ; ipse mandavit & creata sunt ; Psalm. 12. Dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux, dixit, fiat firmamentum, & factum est ita : dixit, Congregentur aquæ; & factum est ita; dixit, Germinet terra ; & factum est ita, &c. Genes. I. Verbum tuum, Domine, opus perfectum. Verbum tuum processit & opus statim fiebat. 4. Esd. 6. Phrasi autem Hebraicâ Verbum, pro Re gestâ sive Facto accipitur. Luc. 2. Videamus hoc Verbum quod factum est. &, 2 Paralip. 36. Reliqua verborum Joacin, & abominationes eius quas operatus est, &c. Sic quoque Sermo, Res vel Factum dicitur, Genes. 24. 50 Exod. 16, 16. 1 Reg. 21, 2. 2 Reg. 12, 21. 3 Reg. 15, 5. 4 Reg. 11, 5. 2 Paralip. 13, 22 & 23, 3. Job, 6, 9. & 27, 14. Psal. 55, 5. & 63, 6. Proverb. 25, 2. Sap. 2, 2. Ierem. 14, 1. & 40, 3. Dan. 28, 11, 23. 1 Mach. 6, 3. Matth. 21, 24. Act. 8, 21. Rom. 9, 7. ut annotavit Emanuel Sa in S. Scripturæ Phrasibus.*

Fieri, vaeren, *id est*, ge-vaeren, ge-schieden. *Ita plerumque fit*, het vaert gemeinlik soo.

Fieri, incipi, toe-gaen.

Fieri magni, gesien zijn ; ge-acht worden.

Fieri curare, jubere, ut fiat efficere, doen doen ; doen maeken.

Fiat, ik bens te vreden.

Fieri potest, mag-schien ; misschien ; bij-schien, *vet.* mogelik.

Factus, ge-daen ; ge-maekt ; ge-worden ; be-degen, *vet. fland.* on-vermogende be-degen, *factus non solvendo*, *Grotio*.

Factus ad unguem, vol-maekt.

Factum, daed ; feit, (*Facta fortia, heroica*, vrome feiten ;) stuk : ge-schiedenisse : acte.

Factum sat bene, satis rectè, satis probè, sat appositè, wel van pas gedaen.

Factum, rem factam, suscipere ; agnoscere, & præstare velle, toe-staen.

Facto ipso, daedelik ; metter daed ; reeelik.

ante Factum, veur-slaegs.

Facto præire ; aliquid facere quod alius imitetur, veur-doen.

Facti conscii, affines, consorten.

Facti expers, daed-loos.

Facessere, gaen doen, gaan be-schikken.

Facessere, scheiden ; ver-trekken.

Facesse hinc, maekt u van hier ; pakt u van hier.

Factitare, be-dillen, *holl.* facelen, faselen ; fikfakken ; veel be-schiks hebben.

Factitare frustra rem frivolam, fimelen, femelen ; futselen.

Factor, doender ; daeder ; maeker ; hand-daedig ; handachtig.

Factor, vulgi, institor, negotiorum alterius (præcipuè mercatoris) gestor, procurator, administer, eens koopmans bewind-hebber oft be-machtigde, *Grotio ;* factoor.

Factio, Factura, Factum, Faciendi modus, maeksel ; façoen : kure ; maekerije, *pro loco aut actu ;* schap, *vet. Vide, Actio.*

Factio manualis, vulgi, handachtige daed.

Factitius, gemaekt.

Factio, partes, ut in dissidio publico reip : sijde (sijdigheden, *Grotio)* aen-hang ; op-roer ; muiterije ; rot, rottinge ; kluchte, klufte ; partije ; partijschap ; sekte.

Factiosus, op-roerig ; muit-maeker ; kreser, kreiser, *vet. fland.*

Factiosus, Factioni uni addictus, partiael.

Facilis, doenlik ; mak, makkelik ; ge-makkig ; ge-makkelik ; ge-voeglik ; licht, leicht ; ge-moedig ; ring ; ge-ring ; galik, gadelik, gaelik ; ge-rieffelik ; gerief-saem ; toevelik, toefsaem, *vet.*

Facilis homo, goedelik, goedig, goeder-tier, goeder-tieren, goederhande ; ge-makkelik mensch.

Facilis, non gravatus, willig ; ge-willig.

Facile, licht ; lichtelik ; ge-makkelik, ge-makkiglik ; ring, ge-ring ; lediglik, *& per Syncopen,* leglik.

Facilè habere, agere, wel hebben.

Facilitas, ge-mak ; mak, gemaek ; ge-makkelikheid ; gade ; gadinge.

Facilitas, saecht-moedigheid ; goeder-tierenheid ; gracieusheid ; inclinatie.

Facultas, magt ; middel ; hebbinge ; have, haef ; goed, goedinge ; rijkdom ; financie.

Facultates reconditæ, raed, *vet.*

Facultates omnes hæreditatis mobiles, boel, boedel ; in-boel.

Facultates, kateilen, kateelen, *fland. preciosissimum pecus domesticum, aut aliud ornamentum,* het beste katheil, *fland. vulgo, Melius cathallum, &, Optimum caput. Angl.* Catayle, cattel, *id est, Pecus ; &,* cathelles, *Res, possessio.*

Facultates & victum quærere, neeren, ge-neeren.

Facultatibus labi, ad inopiam redigi, faelen, feilen, faelieeren.

Facultatibus carens, have-loos.

Facultatibus exutus, kael : kaele vink.

Facultas, oor-lof ; ver-lof ; vermogentheid ; permissie ; congé : occasie ; ge-legenheid ; ge-mak, ge-maek, ge-makkelikheid.

Facultatem dare, oor-loven ; oor-lof geven.

Facinus, daed ; feit ; stuk ; *animosum, egregium Facinus,* stout, vroom, stuk. *Facinora præclara, Jo. Aventino,* dieth, *veteri vocabulo, ex quo Latinè incude Theodo formetur.*

Facinus audax, fraudulosum, kekke ; pratte, parte ; forfeit.

Facinus capitale, vileinie.

Facinus, mis-daed ; rabauderije.

Facinus manifestum, handachtige daed.

Facinora iurare, ver-loven goed te doen.

Facinus recèns perpetratum, iudici

statim significatum, de quo sine morâ iudicium ferri debet, hand-tichtige daed.

Facinus committere, admittere, obire, perpetrare, een quaet feit be-gaen.

Facinoris conscii, affines, consorten.

Facinorosus, Facinoris opifex, Facinus sive scelus ipsum admittens, quaed-doender; mis-daedig; *Facinoris compertus*, hand-daedig, hand-achtig; evel-daedig.

FACETUS, koddig; knoddig; boerdig; boetsig; kluchtig.

Facetus homo, drol, druil; drollig; kluchtig; kluchter; kluchtenaer; klucht-sinnig: nieuwen trechter, *id est*, oubolligen, drolligen praeter, rabbelaer, *Pelgromio*.

Facetum & lætum se exhibere, drollen; *Gall*. droler.

Facetè, kluchtiglik.

Facetia, kluchte; boetse; bootse; kuieringe; kodde; done, deune, doninge; kovijnken, kobijnken. *Facetias narrare*, kluchten.

FACIES, aen-schijn; aen-sicht; aen-gesicht; ge-sicht; ceere, ciere; semblantie, samblant; fijtemus, *q. d. vidimus*; visenomije, visomije, *videlicet ex quâ possis* φυσιγνωμεῖν. (1)

Facie præditus, gedaen.

Facie concinnâ, schoon.

Facie exilis, be-sneden.

Facie suffusâ rubore, op-dragtig.

Facie planus, blaffaerd.

Facies cadaverosa, dood-verwig ende in-gevallen aen-sicht. *Facie cadaverosâ*, in-gevallen van aen-sicht.

Facies perfricta, proterva. Vide, FRONS.

in Faciem alicui vinum, cerevisiam, aquam, &c. incutere, wapen-drenken, *holl*.

Facies, formatio, maeksel; gedaente; ge-stalte, ge-steltheid; ge-steltenisse; contenantie.

Facies chartæ, sijde van 't blad.

Facies, geevel; veur-gevel.

FACUNDUS, *Vide*, FARI.

FÆDARE, kladden; be-kladden; vuilen; vuil maeken; be-smetten; solen, sollen, *vel*, tsolen; soedelen, soetelen; be-soluwen, be-seuluwen, *fland*. be-taeteren, *fland*.

Fædare, Fædari, ver-vuilen; ver-leeliken.

Fædatus, ver-vuilt.

Fædus, vuil; leelik, *q. d.* leedelik, leedig; foei; hesselik, *sive* eisselik; brodde, *vet*. schandelik.

Fædus, sordidus, obscenus, fiel, fielt, (φηλὸς *filico, Festo*;) *videndum an non à* vuil, *ut Anglis* filte, (1) *sordes*, & filthy, *sordidus*.

Fædè, vuilik; leeliken; vileinlik; schandeliken.

Fæditas, leelikheid, leedelikheid.

FÆTERE, stinken; (*Vide*, OLERE.)

Fætor, stank, *Vide, Odor. gr.*, ge-stank; kak, κακκή.

Fætidus, stinkende.

Fætidus homo, olens, olidus, hircosus, stinker, stinkaerd, stankaerd; stink-visch, *metaph*.

FÆX, baerm, berm; heffe; hevel; gest, gist; drab, drabbe; gruet, gruete, *fris. holl*. gruite; droes, droessem, drossem.

Fæx, Fæces, modder, moeier, moeder; grond-soppe.

Fæces olei, olie-droessem; olie-heffe.

Fæx vini, droessem van wijn.

(1) Hs. l. φυσιογνωμεῖν.

(1) Aldus Hs. en *Etym*. onder Fielt.

Fæx, limus, slijm, slijmigheid. *Fæces metalli, ut argenti, &c.* schuim van metael; schuim van silver.

in Fæcem converti, geren, *id est,* gaderen.

Fæcis condituram recipere, geren, *id est,* gaderen.

Fæx perditorum hominum, nebulonum, plebis, civitatis, ge-boefte; schuim van boeven; ge-snorre; kanalie.

Fæculentus, gestachtig; drabbig; on-klaer; droef, droeve; seiger, *g. s. s.* modderachtig; moddig; slijmachtig, slijmig.

FAGUS, boekke, beuke, buekeboom; boeken-boom, bueken-boom. *Arbor, inquit Becanus, quæ libris materiam suppeditare consuerit, q. d. librorum arbor.*

Faginea glans, bueke; buek-not.

Faginus culullus, Fagina pocula; Vide, Culullus betulaceus.

Fago-pyrum, Fagotriticum, buekweit, boek-weit, *q. d. frumentum faginum.*

FALA, *Vide,* PHALA.

FALCO, Valk, *ex accipitrum genere.*

Falco mas, tiercelet, tercelet. *Falco columbarius,* duiven-valke. (1) *Falco sacer, sacellus,* sakre, saeker. *Falco, Hierofalcus,* groote valk; gier-valk. *Vide etiam Accipiter.*

Falco lapidarius, (lithofalcus,) steen-valk, *Gesn.*

Falco degener, steen-krijter; steensmetser.

Falco commeans, passagier.

Falco montanus, berg-valk. *Falco cyanopous, cui pedes cærulei,* blauw-voet-valk. *Falco carbonarius, niger,* kool-valk. *Falco gibbosus,* hoger-valk, *quòd brevitate colli & alis eminentibus insignis gibbo videatur. Falco rubeus,* roode valk. *ex numero maiorum falconum. Falco albus,* witte valk, *à pennis albis. Hæc ex Lud. Pottero.*

Falconarius,. Vulgi, Valkenaer.

FALISCUS *venter,* moke; mookworste; sloo-bra, sloo-braede, *flandris.* * worste vande verkensmaege.

FALLERE, be-driegen; driegen; be-dodden; uit-rechten; hoonen, joonen (1), ver-hoonen; verkloeken; ver-schalken; bij-brengen; gijlen; be-gijlen, *fland.* soren; be-soren; be-seuren; be-stieren, be-stueren; botten, *holl. fland.* be-strijken; scheeren, *metaph.* be-stoppen; snutten, *metaph.* truffen, *fland.* loteren; leuteren; couilloneeren; trompen (tromper, *Gall.*) be-trompen; trompen verkoopen, *verba dare.*

Fallere incautum, be-stompen.

Fallere illecebris, be-lakken, be-lokken.

Falli, missen; mis-grijpen; ver-grijpen; dolen, dwaelen; faelen, (*q. d.* vallen, *id est, labi, cadere, Becano;*) feilen, failleeren, fauten.

Falli imprudentiâ negligentiâve, ver-sien.

Falli vestigio, mis-treden, misterden.

Falli opinione, Falsò opinari, vergissen; mis-waenen; ergens ongelijk in hebben.

Falsare, Falsificare, vulgi, vervalschen.

Falsa opinio, mis-waen.

---

(1) Hs.

(1) *Etym.* « Joonen, *vet.* j. Hoonen *Fallere.* »

Falsus, non verus, on-waer; on-waerachtig; gelogen; * bastaerd, *ut piper adulteratum. non Falsus,* on-gelogen.

Falsus, deceptus, be-drogen. *non Falsus,* on-bedrogen.

Falsè & per fabulas, fabel-wijs : valschelik.

Falsè culpare, be-liegen.

Fallax, falsus, valsch; be-driegelik; arg; tukkig; tukkachtig; pertig, *fl.* be-grijpelik, be-grijp-achtig; pitsachtig; loterer; rood, *vide, Malus.* Griek. *Græci Hebraicè Ieuanim, id est, deceptores dicuntur. Æoles fraudulenti semper habiti.*

Falsarius, valscher; valschaerd; ver-valscher; falsaris.

Fallacia, be-drog; list; argelist; valscheid; ranke; trek, trekke; trunt; hoon, *vet.* perte, parte, pratte; kekke; trompe; pitse; tuk, truk, *vet. ger. id est,* drog; toer; loteringe; fluite, *adag.*

Fallaciam alicui intendere, uit zijn om iemanden te be-driegen.

Fallaciis eblandiri, af-trompen.

Fallaciter, valschelik.

sine Fallaciis & fuco, vrij-hertiglik; open-hertiglik; sonder bedrog oft argelist.

Falsiiurus, mein-eedig; *qui aliter iurat quam sentit; qui sciens periurium facit, qui fortuitò, temerè & dubiè iurat.*

Falsiparens, verwaent sone.

Falsetum, vulgi, fausset, fosset.

FALX, sas; seissem; sichel, sikkel, seekel; swade, swate; seisene; goedesie, goedse; leen, *vet.* seissen, seinsen, seissel; sichte; pikke; sende; seine, koren-sikkel. *frumentaria vid*ᵗ, *messoria, fœnaria, fœniseca, adorea.*

Falx avenaria circulo munita, korf-seissen.

Falx arboraria, silvatica, putatoria, vineatica, Facula putatoria, vulgo dumatica, haeg-mes; snijd-mes; snoeier; snoei-mes; snoeierken; heepe, *g. s. s. holl.* houw-mes; fasceel-mes; wijngaerd-mes.

Falx stipandis vasis, stop-mes.

FAMA, maere; spraeke; rucht; ge-rucht; ge-ruft (1); roep; ge-schrei; ver-naemtheid; lemde, *vet.* fame. *Fama bona,* reputatie.

Fama vulgi, straet-maere.

Fama est, man, men seid; mensch seid; den roep, de spraek, gaet, is.

Fama, claritas, ver-maertheid.

Fama, decus, naem ende faem.

Famâ celebrare, ver-maeren.

Famâ sinistrâ divulgari, rijden op de tonge, *adag.*

Famæ alicuius detrahere, Famam alterius rodere, proscindere, naem-rooven; iemanden ver-maeken, sijne eere be-nemen; schabeeuwen, schobben.

Famam absentis rodere dictis, ach-ter-klappen.

Famosus, ver-maert; rucht-baer; schal-baer; ver-naemt; be-rucht; ge-ruchtig; hoog-beroemt; be-faemt.

Famosum reddere, be-naemen.

Famosus libellus, pasquil; pasquin.

FAMES, honger, hunger; smacht, *s. s.* hasewinden-dorst, *fland. adag.*

Famere, Famescere, Fame laborare, hongeren; honger hebben; smach-ten, *vet.*

Fame urgeri, perire, ver-smachten van honger.

Fame suffocare, conficere, frangere,

---

(1) *Etym.* « Ghe-ruft, *holl. j.* Ghe-rucht. »

macerare, premere, ver-hongeren ; uit-hongeren. *civitatem fame premere,* ver-hongeren, uit-hongeren eene stad.

Famelicus, hongerig.

Famelicus valdè, heet-hongerig ; ijdel-darm, *metaph.*

Fame emaceratus, effractus, oppressus, ver-hongert.

FAMULUS, diener, dienaer ; dienlink, *vet. fland.* dienst-knecht; dienst-man ; bode, dienst-bode, *(etiam de Famulâ* (1) *;)* knape, knaep ; knecht ; huis-knecht ; schalk ; boeve, boef. *Vide etiam,* SERVUS. *in lusu chartarum Famulus, indifferenter,* boef, knaep, knecht.

Famulus primarius, opper-knaepe.

Famulus honorarius, nobilis, staet-jonker.

Famulus vilior, motsetse.

Famula, jong-wijf; jong-vrouwe, *vet.* maged, maegd ; huis-maegd ; dienst-maegd ; maerte ; dienst-maerte ; meid, meidsen, meissen ; deerne ; mosse, *vet. hisp.* moça. *Vide etiam,* ANCILLA, *Ministra.*

Famula sordida, instar schrofæ, vuil mokke.

Famulorum longa agmina, syrmata, nae-sleip.

Famuli, Famulitium, boden ; dienst-boden.

Famulatus, famulitium, dienst ; dienstbaerheid.

Famulari, dienen ; iemanden be-dienen : ver-knaepen ; ver-knechten.

FAMILIA, sind ; ge-sind ; ge-sinde ; huis-gesind, huis-gesinde ; in-gesin, *vet.* menagie, mesnye, messenye ; meissenye, maisnede, maisnide ; mesniede, meisniede, *vet. fland.*

Familia aulica, hof-gesinde.

Familiam alere, Familiarem rem tueri sive curare, huis-houden ; huis-raed houden. *Familiæ curator,* menagier.

Familia, prosapia, gens, huis ; ge-slacht ; *nobili familiâ natus,* van edelen huise geboren.

Familiæ præpositus, minister, gubernandæ præfectus, rerum familiæ necessariarum administrator, sene-schalk, sine-schalk ; *à* sin *sive* gesin, *Familia &* schalk, *famulus, minister, servus. vulgo Seneschalcus.*

Familiaris, huis-genoot ; huis-sete ; huis-saete.

Familiaris, huis-vrind ; med-saem; ge-medsaem ; med-waerig ; med-weerdig ; ge-meen ; ge-meensaem ; ge-heim, *ger. sax.* ge-buerlik.

Familiaris noster quotidianus, daglik gast.

Familiariter, ge-mein ; ge-mein-saemlik ; ge-med-saemlik.

Familiariter aliquo uti, wandelen ende handelen met iemanden.

Familiaritas, vrind-schap ; ge-meenschap ; ge-meensaemheid ; ge-med-saemheid ; ver-keeringe ; omme-gang ; handel ende wandel ; conversatie ; accointancie.

FANO, FANON, vaene, kerk-vaene.

FANUM, kerke ; tempel.

Fanaticus, be-stoven ; be-waeit ; be-staen : swerm-geest ; swermer ; fantast ; fantastijk : on-sinnig ; uit-sinnig.

Fanaticus, be-seten mensch ; ver-duivelt ; be-duivelt ; duivel-suchtig.

FAR, koren, korne.

Far adoreum, spelte ; dinkel ; dinkel-koren ; dunkel-koren.

(1) Z. Taal- en Letterbode, I, bl. 1 en vlgg. « Het Geslacht van Bode, door Eelco Verwijs. »

Far factitium, gorte.
Far candidum, amel-koren.
Farraceum, edulium ex alicâ farris, wollink; vollink, *fland.* pot-boling.
Farreum, ubi Far frangitur, & alica fit, gorterije; gort-meulen.
Farrago, frumentorum propriè, misschteluin; misteluin; masteluin; vee-voeder. *& cuiuscunque rei*, mengelinge, mengel-moes; rapiamus.
Farina, meel; mael; mele.
Farina avenacea, haveren-meel. *fabacea*, boone-meel (1); *& sic de ceteris.*
Farina volatica, minutissimus Farinæ pulvisculus, molendini parietes dealbans, stof-meel; stuif-meel.
Farinæ flos, Farina ex qua crassiores furfures excreti sunt, semel-meel.
Farina cui simila aut subtilior pollen cribrando ademta est, kornet, kornel.
* *Farina maceratione hdei* (2), *sine mola; ex qua amydum conficitur*, amel-donk, amel-bloeme; stijfsel; amel-meel.
Farinæ recrementum crassius, semel; semelen; gruis.
Farinæ portio quam molitor mercedis loco sumit, molster, molter.
Farina subacta, deeg, deig.
Farinam subigere, kneden; werken het deeg.
Farinarium, meel-kiste.
Farinarius saccus, meel-sak.
FARCIRE, vullen; vollen; vervullen; sakken; stoppen, *holl.* stoffen, *vet.* stikken; vasen, fasen, (*quorum posterius pro Implere, &, Farcimina concinnare sumitur: etiam pro, Impinguare; hinc*, vasel-beest, *pecus quodcunque macello destinatum impinguatur, farcitúrve.*) masten. mesten.
Farcire nimium, ver-stikken.
Farcire ingluviem avium, kroppen.
Farcire centones, stofferen de logenen.
Farcimen, boling, beuling (*q. d.* vulling;) worst, wurst; marge, *fris.* saussijse.
Farcimen ex carne porcinâ oblongum, brood-worste; met-worste, *sax. sicamb.* knak-worste, *sax.*
Farcimen ex iecore porcino minutatim conciso, ovis, pipere &c. lever-worst; lever-beuling; leverling.
[*Farcimen è ventre aut stomacho scrofæ, Faliscus venter*, moke; worst vande verkens-mage, *Pelgromio.*]
Farciminum, carniúmve recens mactatarum distributio, beuling-deil; panssen, penssen-deil.
Fartura, Fartum, Fartus, vulle; vulsel; op-vulsel; be-slag.
Fartilis, gemest.
Fartilis avis, mest-vogel.
Fartor, qui farcimina & farta implet ad esum, worst-maker, wurst-maeker.
Fartor aviarius, qui aves altiles farcit & saginat; vogel-man; vogel-meester; meester van vogelen. (1)
Farturæ, materia lapidea vel cæmentitia, quæ parietum vel murorum medium interstitium farcit atque implet, stop-steen; brok-steen.

(1) Hs.
(2) Het woord is moeilijk om lezen : indien de ware ontcijfering daarvan *hdei* is, dan moeten die letters eene verkorting zijn van *Hordei*.

(1) Hs. l. « Vogel-mester ; mester van vogelen », zooals in het *Etym.* staat.

FARFARA, *Officinarum*, hoef-bladeren; peerds-klavier.

FARI, spreken; reden; rede-nen; monden, *cuius compositum*, ver-monden.

Fans, mondig. *Fatum*, *Vide pòst*.

Facundus, wel-sprekende; tael-baer; tael-vaerdig; be-redent, *vet*.

Facundè, wel-sprekentlik.

Facundia, wel-sprekentheid; be-redentheid.

Fas, recht; ge-rechtigheid; billigheid; be-taemelik.

Fas est, het is ge-orloft. (1)

FASCIA, *Fasciola*, lint; lintken; lijnt; lent; wendel, windel; windel-doek; windel-band; bende; bendel; bondsel; bindel; band-wendel; bandeken; swadel; swach-tel; snoer; rijg-snoer; rijg-band; rijg-koorde; spanssel; vaesche, vesche, veschie, veesche, veesse; schroode, schroie; webbe, *fland.* bij-gordel. *quorum quædam potissimùm intelliguntur de Fasciis quibus in cunis involvuntur infantes; ut & propriè sequentia:* kinder-wiege; kinder-bindsel; kinder-doekskens; loeier, luier; windsel: swachtels; luere; kinds-doeken.

Fasciæ assutæ extremis vestium oris, frengie, frangie, frenie.

Fascia collaris, stoole.

Fascia crinalis, tuit-band; haer-band, haer-bandeken; veur-bind, *vet*.

Fascia cruralis, hose-band; kousse-band; strik-hose; stroop-hose, *sicamb.* wagge.

Fascia extremitatem circumquaque ambiens, om-legsel; boord.

Fascia pectoralis fem., hals-doek; hals-kleed; borst-lap; collette, col-liere.

(1) Hs.

Fascia pedulis, *Fasciæ pedules*, veur-voet; veur-voeten

Fascia pituitaria, slabbe; slab-doek; flebbe; boesem; quijl-band; quijl-doek.

Fascia sutoria, span-riem.

Fasciæ temporales, quibus mulierum tempora teguntur, templet, timplet.

Fasciare, *Fasciis involvere, ligare, vincire*, winden; windelen; veschen; fasceelen; torseelen; bondselen, *fland*.

Fasciare, *Fascià aut ligamine nectere per ordinem*, rijgen.

Fasciare: ferulis sive tabulis fasciare, spalken.

Fasciare, *fasciis involvere infantem*, veschen, veschien, vaeschen, winden het kind.

Fasciam solvere, Fasciis solvere, exuere, evolvere, ont-rijgen; ont-vaesschen; ont-vesschen; ont-vessemen; ont-bundselen, *fland*.

FASCINUM, *Fascinatio*, toove-rije; tooveringe, be-tooveringe.

Fascinare, tooveren; be-tooveren; ver-tooveren; ungeren, *holl.* ver-twijfelen.

Fascinum solvere, ont-tooveren.

Fascinatus, ver-twijfelt mensch.

Fascinator, tooverer.

FASCIS, *fasciculus*, *congeries rerum colligatarum*, bund, bond, band; bundel, bondel; ge-bondte, ge-bundte; bondelken, bundelken; bussel, busselken; schof, *vet.* tros, trosse; fasceel; fisceel, *fland.* fardeel, (*Romanens.* far-deau, fardel) pak, paksken, pakket; borde, burde.

Fascis, last. *Fasce levare*, ont-lasten.

Fascis manualis, hand-vol; hand-bussel; hand-vullige bussel.

Fascis lignorum majorum, fasceel

houts; fasceel-hout; wisse houts, wis-hout.

Fascis lignorum urbanis focis accommodus, poorterken, pooterken.

Fascis è virgultis, virgis, lignisve tenuioribus, cremiorum, Fascis cocularius, moetsaerd, mutsaerd; rijs, *fland.* rijs-bosch; takken, takkenbosch, *holl.* spindse, spinse; schantse, schentse, *fris.* busselhout; bosch takken, *holl.* ramage, ramadsie.

Fasciculus spineus, senticosus, haegaerd.

Fasciculus ericarum, heidsel.

Fasciculus virgultorum, quibus in fundum demissis terra superingeritur adversus aquarum impetum, sinkrijs.

Fascis ramorum & frondium, looverik; ruimelink.

Fascis segetum, spicarúmve, schoof, schoove; ge-legge; sang, sange.

Fascis stramentorum, bundel stroo; groeie stroo (1); gluie, gleie, geluie, gelijt. *Fasces straminei duo,* mandele. *Fascis straminis ardentis,* walm, gluie. (2)

Fasciculus manualis lini aut lanæ, lompe.

Fascis, Fascis mercium, bal, bale, balle.

Fascis chartaceus, quingentas chartas continens, riem papiers.

Fasciculus plumarum, veder-bosch.

Fasciculus florum, odoratus, tuilken; keiken; rieker; riekerken; ruekerken; appelken, appeelken, hoeppelken; boket.

in Fascem, Fasciculum, coniicere, stipare, colligare, pakken; trossen; schooven.

(1) Hs. Ontb. in het *Etym.*

(2) Haaghsch. exemp. « Walm. *fland.* j. gluye. »

FASELUS, baksken. *Vide* PHASEL.

FASEOLUS, seeuwsche boone. *Vide* PHASEO.

FASTIGIUM, sop, top, tsop; polle, pol, *sax.* kappe; veurste; staet. *Fastigium domus, &c.* geevel, gevel; gevelrecht op-gaende; worminge, wormene; op-gaende gevel.

Fastigii tympanum, panneel vande metselrije.

Fastigium in herbis in orbem circumactum, umbella, kroone der kruiden, *quale fœniculi, &c.*

Fastigium operi imponere, opmaeken.

Fastigiatus, spits, spitsch, spitsig.

FASTUS *dies,* ding-dag; genacht; nacht; pleit-dag, *holl. Fasti dies,* open dagen.

FASTI *annales,* kalendier; tijd-boek.

FASTUS, hoo-moed, hoogmoed; hoog-moedigheid; hoovaerdije; hoog-vaerdije; overmoed; pracht; prael, *holl. fris.*

Fastus, apparatus in fastum ostentationémve, pompe, pomperije.

Fastu intumescere, hoog-vaerdig, hoog-draegende zijn.

Fastum proflare, blaes-kaeken; poffen; snorken; blaeten, blaeteren.

Fastosus, Fastu tumidus, turgidus; arrogans: hoog-moedig, hoomoedig; over-moedig; hoogdraegende; hoo-vaerdig; hoogvaerdig; fier; krol, krul; stout; noordsch; trotsig; prat; prachtig; pof, poffe; prootsch, pruitsch; prael, *holl. fris.* krul, krol; op-geblaesen mensch.

Fastosè, hoog-moediglik; trotsiglik.

Fastidire, ver-achten ; ver-smaeden.

Fastidire, nauseam habere, ut cibum nimium vel frequentem, &c. ver-leeden ; ver-noeien, ver-noien, *fland. holl.* ver-oien, *fland.* te wers zijn ; walgen, ver-walgen ; ver-oor-eten. *Cibos Fastidio,* de spijse is mij tegen. *Fastidire massam sive turundam,* ver-deegen.

Fastidire, Fastidiri, Fastidio esse, leeden ; leed-kreetig worden.

Fastidium, ver-achtinge ; ver-smaedenisse, ver-smaedinge, ver-smaedheid ; gemelikheid : leed-kretigheid ; leelikheid ; leedelikheid ; ver-driet ; swaer-moedigheid ; tegenheid ; on-wille ; on-lust ; on-heuge ; walge ; akkel ; ekkel ; wersheid van spijse ; on-smaek.

Fastidium pabuli sive cibi, oor-aete, oor-ete, *q. d.* over-aete.

Fastidium in assiduo usu rei alicuius, oor-aetigheid ; deur-etigheid.

Fastidium adferre, ver-noeien, ver-noien, *holl. fland.* ver-oien, *fland.* ver-leeden.

Fastidium adferre multa dicendo & repetendo, over-lastig zijn met veel woorden.

Fastidiosus, Fastiditus, Fastidiens, Fastidio vid' afficiens, item, Fastidio affectus, &c. ver-drotig ; ver-drietelik ; on-lustig ; gemelik, geemelik, gemmelik ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; leed-getal ; leed-kreetig ; leedsaem ; leelik, *q. d.* leedelik, leedig ; on-heugelik ; quel-ijser, *metaph.* deur-etig ; swaer-moedig ; swaer-hoofdig ; swaer-geestig.

Fastidiosus, Fastidiens cibi, circa cibum, kips, kies, kiem ; kies-achtig ; kies-etig.

Fastidiens nimiâ saturitate, oor-aetig ; oor-etig.

Fastidiens, Fastidiosus, stomacho languens, ut nauseâ marinâ, ver-seeuwt.

non Fastidiosus, on-verdrietig.

Fastidiosè, gemeliken.

FATERI, lijden ; be-lijden ; ge-staen ; biechten ; ichten, gichten, *fris. sicamb.* * ver-jaehen.

FATIGARE, moeden, mueden ; moeien, ver-moeden ; mat maeken ; maten, matten, *vet.* helligen, *ger.* travalieeren.

Fatigare eundo, over-gaen.

Fatigatus, hellig, *ger.*

Fatigatio, moedheid ; ver-moedheid.

FATISCERE, gaepen ; swelten ; splijten ; be-swijken. *Fatiscere rimis,* ver-staven. *Fatiscens,* spletig.

FATUM, *Fatalis necessitas,* be-schere ; be-scheringe ; toe-schik ; schiksel, schikking ; ge-schik ; nood-lot : dood, de dood.

Fatilogus, Fatidicus, waer-segger : *& de feminâ,* waer-seggerse ; waer-segster.

FATUUS, gek ; sot ; narre ; narre-kop ; narrisch ; mal, mallaerd, molen ; dwaep, dweep ; guig, *vet.* aubollig, oubollig ; nieuw ; be-stoven ; be-waeit ; tierebus, tiribus ; kierebus, *fland.* (1)

Fatuus aulicus, quive principi in deliciis est, hof-narre, *saxon.*

Fatuus, on-smaekelik ; on-smaekig ; smets ; laf van smaek.

Fatuitas, sottheid ; sottigheid ; dwaeperije.

Fatuari, dwaepen ; dweepen.

FAUCES, slok ; kauwe, kouwe,

---

(1) *Etym.* « Kierebus, *fland... dicitur et* Tierebus *Holl. et Brab.* » Bij Tierebus geeft hij enkel *holl.*

kuwe, keeuwe ; slonde, *g. s. s.* raeke, *id est*, ge-hemelte ; swelg, *fland.*

Fauces colluere, gorgelen.

Faucium inflammatio præfocando enecans, quinancie, squinancie.

Fauces obstringere, elidere, worgen, wurgen ; ver-worgen.

Fauces montium, &c. kluise ; engde der dalen.

Fauces orci, helle-gat.

FAVERE, *&*, *Non vel malè favere*, gunnen, gonnen ; jonnen ; onnen ; hoonen, *vet.* ver-gonnen, ver-jonnen, ver-gunnen.

Favere linguis, ge-hoor geven ; audientie geven. *non, vel, malè Favere*, wan-gunnen ; ont-gunnen ; mis-gunnen, mis-jonnen.

Favor, jonste, gonste, gunste ; hulde ; hoon, *vet.* houde, *vet.* support.

Favorem alicuius amittere, uit hebben bij iemanden.

Favorem præstare, iemanden dienst doen.

Favorabilis, gunst-rijk.

Favens, *Fautor*, gunner (gunnersse, *Fautrix ;)* gunstig, gonstig, jonstig ; goed-gunstig ; lief-hebber ; bij-standig ; houd, hold, huld, hou, houw : *hinc*, vrind-houd, *amico favens ;* heer-houd, *domino favens, fidus, &c.* ge-huldig.

non Favens, on-houd, *vet.* misgonstig.

Favorabilis, vulgi, favorabel.

Favorabiliter, gunstiglik, gonstiglik.

Faustus, ge-lukkig ; ge-luk-salig ; veur-spoedig.

Faustè, ge-lukkiglik ; saliglik.

Faustè evenire, ge-lukken ; lukken.

Fausta precari, segenen.

FAVILLA, genster, geinster ; sprenkel, sprankel, spranke, *fland.* vlok-assche, *vet.*

Favillæ, gensteren, geinsteren ; monkende kolen ; amer, ameringe, haemeringe.

Favillæ stramineæ, walm-asschen.

FAVONIUS, westen-wind.

FAUNUS, bosch-god ; alf, alve ; wilde woudt-her, woud-herman ; wouter-man ; woudt-her-manneken.

FAVUS, rate, raed ; ratel, *fland.* honig-rate, honig-rote ; honig-ratel. *Favos sive cellulas excudere*, kippen.

FAX, *Facula, (ex contortis ut plurimum funibus cerâ aut pice oblitis)* tortse, tortijse ; tork ; fakkel ; vakkel ; heitse, *vet.* hetse, *bruxell.* wind-licht, *g. s. s.* flambeel ; wip, wijp, *vet.* brand-stokke ; wase, *vet.*

Fax ignea in aëre apparens, sprinkvier in de locht ; sterren-schot.

Fax malorum, incitator ad facinus, ut seditionis, &c. be-rokker van 't quaed ; toterquaed ; teuter-quaed ; stok-vier.

Faces addere, stoken ; toe-stoken.

Faces subdere tectis, brand-stichten.

FEBRIS, *Febris ardens*, kortse ; koude ; koud-wee ; ridde, rijde, ridtse, redte, riete, rede, roede,(1) *(à tremore sive horrore;)* brandsiekte, brandende hitte ; bernende hitte ; stuipe, *fland.* saege, tsaege, *s. s. holl. fris.* feber, fieber ; quaede meester, *Lovan. Dicitur autem* koude *&* koude wee *q d. dolor aut morbus calidus ; sicut Febris à fervore Latinis ; &* Calen-

(1) « Riete » en « roede » staan in het *Etym.* niet. In de *Syn.* ontbreken daartegen de volgende aanmerkingen van Kilianus : « Rede. *vetus.* j. redde. » « Redde. j. ridde. *vetus.* » « Ridde / rijde / ridtse / redte / ritte. *ger. sax. fris. sicamb.* »

tura *Hispanis tam Febris quam calor dicitur* Koud *autem Calidum dici testatur dictio Gallica*, Chaud, *sive* Caud *Wallonibus : cui consonant nostrates hac ætate vulgatissimæ dictiones*, schouden, ver-schouden, *sive*, schauden, ver-schauden, *id est*, *calefacere*, *adurere*. *Nisi mavis* koud-wee *dici Febrem frigidam*, *à frigore*, *horrore vel rigore febrem intermittentem præcedente*, *quo ægri afficiuntur*. [*Qui posterius Kiliani etymon sequi velit*, *possit allegare*, Schouden *&* verschouden *dictiones esse corruptas è Gallico* eschauder, *quod à Calido Latino derivatur*, *unde & Galli suum* Chaud *sive* Caud *habent*. *Frigus alioquin etiam Latinis adurere dicitur*, *ut Virgilio* (1), *Boreæ penetrabile frigus adurat*. F. R.]

Febris assidua, bij-blijvende kortse.

Febris diaria, dagliksche kortse.

Febris tertiana, derde-daegsche, over-ander-daegsche kortse.

Febris quartana, *quadrimi circuitus Febris*, *Plin*. *Saturni filia ab antiquis dicta*, *Adr. Jun*. vier-daegsche kortse; quarteine.

Febris hectica, ver-dwijnende, ver-wortelde kortse.

post Febrim (2) *causon apparentes maculæ*, peper-koren.

Febris accessus, *accessio*, *exacerbatio*, aen-komst der koortsen.

Febris, *morbi*, *dolorisve admonitio*, *&c*. ver-maeninge van koortsen, *&c*.

Febris quercera, *horrida*, *Febris rigor*, *tremor*, *horror in accessione*, koude kortse; huiveringe, kuiveringe vande kortse; schuddinge.

Febricitare, *Febrire*, *laborare Febribus*, kortse hebben; schudden van koude.

Febriculosus, *item*, *Febres gignens*, kortsachtig.

FEBRIFUGA *herba*, santorie.

FEBRUA, *feriæ pro defunctorum manibus*, sielen-dag.

Februare, reinigen.

FEBRUARIUS *mensis*, hornink, *ger. sax. sicamb. à deciduis cervorum cornibus : tunc enim cornua reiiciunt cervi ; unde etiam Græcis dictus* ἐλαφηβολιών, ἐλάφιος ; *Adr. Junio*. *Aut fortè*, (*inquit Kilianus*) *ab* horen, hooren, *sive* op-horen, *id est*, *desinere*, *finem facere* ; *quòd remissum gelu tum incipiat desinere : quâ etiam ratione* sporkel *Inferioribus Germanis frequentius dicitur &* sporkkelle, sporkel-maend, spor-kelle, sprokkelle; *quòd frigoris vestigia adhuc appareant*. *Dicitur porrò Februarius etiam* sel, zel, selle, sulle, selle-maend, sul-maend, sulle-maend, *vet. holl*. *Item*, Schrikkel-maend : *&*, blijde maend *sax. sicamb. q. d. Hilaris mensis*, *ob Hilaria seu Bacchanalia quæ in eum plerumque incidunt*.

FECIALIS, her-aut, her-out; *Becano dicitur Senator publicus*, *sive communitatis*, *senator exercitus*, *ab* her, *id est*, *publicus*, *&* aut, ald out, oud, old, olt, *id est*, *antiquus*. *Quidam* herold, *sive* herout, *quasi* ernhold *sive* ernhout *interpretantur*, *virtutem & honestatem quærens sive conservans*. *Corn. Agric*. her-oud *sive* her-ald, *id est*, *senex in armis*, *in exercitu*,

(1) *Georg*. I, 93.
(2) Hs.

veteranus miles. A senio autem hoc nomen rectè mihi desumtum videtur, cum Græcè πρεσβεύς *&* πρέσβυς, *senex, &, legatus &, princeps legatus dicatur.* [*Sunt & qui* her-oud *interpretentur quasi, Domino fidus, Domini partes gerens, sustinens, quòd Fecialis aliquomodo repræsentet partem contrariam ei ad quam mittitur.* F. R.]

FECUNDUS, vruchtbaer; gedrachtig; geil, *vet.*

Fecundus, kinder-salig; kinddrachtig.

Fecundè, vruchtbaerlik; overvloediglik.

Fecundare agros fimo, stercore, mesten.

Fecunditas, vruchtbaerheid.

FEDUS, *di, Vide,* FÆDUS.

FEDUS, *deris, Vide,* FŒDUS.

FEL, galle (χολή) *quasi,* geale, *Becano, sive* geele, *id est, flavus.*

Fellis vesicula, gallen-blaesken.

Fellis expers, soet-hertig, *& metaph.* soet-sapig. (1)

Felle non tinctus, on-ver-galt.

Fel ex pisce extrahere, gallen den visch.

Felle inficere, perfundere, tingere, ver-gallen. *Piscem amaro sapore inficere rupto inter exenterandum felle,* ver-gallen den visch.

Felliflua passio, buik-pijne; buikwee; krevelinge in den buik; bor, boord, boort, *holl.*; colere.

FELIS, katte; muis-hond; hesse, *quib. holl.* (2)

Felis catulus, katteken.

Felis sive æluri pili circa os, quibus abscissis ferociam perdit, granones Alberto barbarâ voce dicti, graenen, *Gesnero.* (1)

Felis instar vociferari, rhonchissare, cattire, lollen, grollen als de katten.

Felis marina, piscis cuius sanguis atramentum est, blakvisch. *lolligo, sepia.*

Felis Zibethi, Vide, CIVETA.

FELIX, ge-lukkig; salig; geluk-salig.

Felix, fecundus, vrucht-baer; [*fortè propriè* salig *sit de fecundo, hinc* kinder-salig, *&c.* F. R.]

Felix & faustum esse, wel bekomen.

Felix faustúmque sit, quod aggrederis vid', God voordere u; geluk-toe.

Feliciter, ge-lukkiglik; saliglik.

Feliciter procedere, evenire, gelukken; lukken; ge-raeden.

Felicitas, ge-luk; gluk; saligheid, ge-luksaligheid; voor-spoed.

FELLARE, buggeren; bugseerden.

Fellator, bugger.

FELONIA, *vel, Fellonia, vulgi, rebellio, perduellio, contumacia, infidelitas erga majestatem principis vel reip.* vileinije; ontrouw oft smaed, *Grotio.*

Felloniam facere, vulgi, id est, contumacem aut inobedientem esse contra dominum aut principem, præsertim de vasallo, ver-fellen.

FELTRUM, *vulgi,* vilt.

FEMINA, vrouw, *q. d.* vro-hou, *lætitiam & jucunditatem conservans, Becano;* vrouwen-

(1) Hs.

(2) *Etym.* « Hesse. *holl. heusd.* j. katte. » Doch in het Haagsch exempl. « Hesse. *holl. heusd.* » ....

(1) « Hem liepen die geveinsde tranen
Neder, neven sinen granen. »
Rein. I. 2991.

persoon ; vrouwen-beeld ; wijf ; wijfs-beeld, *vet. germ.*

Femina, Femella, quoties agitur de distinctione sexus ut potissimum in avibus, maximè de cothurnice feminâ, sijde [een soutjen, *holl. ut* hijken, hutgen, *masculus,* I. R.] *porrò,* het wijfken ; het wijf ; sij ; souw.

Femina illustris, edel-vrouwe.

[*Femina sui juris, XXV annorum, quibusdam in Campiniâ Brabantis,* een meissemer (1) vrouwe, I. R.]

Femina virosa, pruriens, libidinosa, ritsche, ritsige teve.

Femina ignava, soole, joole.

Feminam inire, assilire, bespringen ; dekken, *vet.*

Feminina linea, prosapia, successio à parte feminea, maternâ, &c. spille-sijde.

Femineus, Femininus, &, Effeminatus, vrouwelik ; wijfsch ; wijflik ; wijfachtig.

Feminæ nimium appetens, vrouwenman.

Feminea viróque indigna tractans, lijns ; lijse.

FEMEN, *Femur,* die, dije, diede, diege ; heupe, huepe ; bout van 't been ; over-schenkel, *sax.*

Feminum partes superiores, intervallum inter femina, spriet tusschen de beenen.

Femur anserinum, gansen-bout : *vervecinum,* hamelen bout.

in Feminibus intertrimentum, attritus, blek-aers ; blik-aers.

Femora fovere foculo, lollen.

Femorale, dieling. dijling, *vet.* ge-sete *ger. sax.*

Femoralia, Feminalia, broeke ; opper-broeke ; kiele, *sax. sicamb. fris.* broek-kiele ; neder-gewande ; neder-kleed ; boven-koussen ; opper-koussen ; kanjons, kanionen.

FENESTRA, venster.

Fenestella, winket, wiket ; sterren-poortken.

Fenestra trusatilis, remissaria, schuf-venster. (1)

Fenestra decussata, quadriforis, cruciformis, kruis-venster ; kruis-kasijn.

Fenestra duplex, non cruciata, bol-kasijn.

Fenestra opere meniano protensa, uit-gespannen venster. *Fenestra eminens, versatilis & concava,* kokkok.

Fenestra speculatoria reticulata, kijk-vensterken ; *reticulata, cancellata, clathrata,* traelien-venster.

Fenestra vitrea, glasen-venster ; glas.

Fenestra papiracea vel membranacea, cassijne ; blaffeture.

Fenestra foci, luike, *holl. fris.*

Fenestella impervia, in muro, pariete aut foco, masier, mosier ; masier-gat, mosier-gat ; *aliis,* metsier-gat.

Fenestra tintinabularis, galm-gat.

Fenestræ structura, jugamentum, fulcrum, Fenestræ quadratum, kassijne ; raem vande venster.

Fenestræ jus, venster-recht, *Grotio.*

FERA, *Feræ, Vide,* FERUS.

FERALIA, *Feriæ pro defunctorum manibus,* sielen-dag.

Feralia annua celebrare, jaer-getijde houden.

Feralis vestis, Ferale amiculum lijk-kleed ; dood-kleed.

FERÈ, *ferme,* nae , nae-bij ; naelik, *fland.* bij-nae, bij-naest ; vol-nae ; bij-kants ; schier ; on-

---

(1) Hs.

(1) Hs. — *Etym.* « schuyf-venster. »

gevaer, on-gevaerlik; halvelik; halveling.

FERIA, *æ*; *Feriæ, arum, Dies Feriati,* vier-dag; feeste; feest-dag; be-sloten dagen; gebondene daegen, *vet.* ledige dagen.

Feriæ solennes, statæ, certæ, & quotannis recurrentes, anniversariæ, jaer-getijde; gesette vier-dagen; vacantie.

Feriæ indictæ, imperativæ, geboden vier-dag.

Feriæ conceptivæ ; Feriæ quæ quotannis concipiuntur in dies certos incertósve, cuiusmodi nobis est dies Paschæ, vulgo Festa mobilia, ver-loopende vier-dagen.

Feria Iª IIdª IIIIª IIIIª Vª VIª, son-dag, maen-dag, dijns-dag, woens-dag, donder-dag, vrij-dag.

Feria quarta hebdomadæ sanctæ, quâ campanæ succinguntur & tribus diebus silent, schorssel-woensdag; schorteklok-woonsdag, (1) *fland.** stillen-woons-dag, *sax. sic.*

Feriæ Cœnæ Domini, Feria quinta maioris hebdomadæ; pridie Parasceves, witten donder-dag (groenen donderdag, *g.s.s.) q.d. albus dies Jovis, quòd stirps* (2) *triticea, hoc est, triticum & triticei sive albi panes in Feria cœnæ Domini, sive pridie Parasceves, post prandium, & die parasceves ante prandium, eleemosynæ loco erogentur pauperibus : unde Galliæ quibusdam locis* ieudy blanc *& ipsa eleemosyna panicea sive triticea* blanc dieu *dicitur. Germanis etiam quibusdam* weissfridtag, witfrydag; *aliis, ut Coloniensibus & Juliacensibus,* mendel-dag, *&* mengel-dag *dictus; item* mendel-brood *sive* mengel-brood, *panis ex farragine, tritico nempe & secali, qui tunc pauperibus erogatur. Panis autem candidus in templo sacerdotibus pridie parasceves sacerdotibus* (1) *distribui solitus* (mengel-brood *Juliacensibus) Flandris Brugensibus,* krikke-mikke *vocatur.*

Feriæ præcidaneæ, Feriæ esuriales quæ solennes ferias præcedunt, heilig avond; vier-avend; *q. d. vesper feriarum. Communiter enim festum celebratur de vesperâ in vesperam, vel de mediâ nocte in mediam noctem, inquit Caietanus. Dies festus, ait Silvester, quantum ad cessationem ab operibus servilibus, regulariter incipit à vesperâ vigiliæ, id est, serò vel ultimâ parte diei seu occasu solis, & terminatur in vesperâ sequenti.* [*Hinc cùm se quis labore molestiâve quâpiam defunctum indicare vult, proverbialiter dicitur* heilig-avend oft vier-avend hebben; *q. pervenerit ad vesperam feriarum præcidanearum, instantibus iam feriis & quiete, &c.* F. R.] *Feriæ porro præcidaneæ etiam dicuntur,* vigilie; vigilie-dagen; vasten-dag; mis-avond, mes-avond, *fland.*

Feriare, Feriari, vieren; feeste houden; rusten.

Feriatus, ledig.

FERIRE, slaen, slagen; op-slaen; treffen; kloppen; fijkken, fikken;

---

(1) Hs.
(2) Hs. l. met *Etym.* « *stips.* »

(1) In *Etym.* ontb. dat w.

fikkelen; kippen; stempen, *fris. id est,* stampen.

Ferire, toe-slaen : *Foedus ferire; contractum, nuptias, &c. plausu manuum confirmare,* toe-slaen het verbond, *&c.*

FERME, *Vide,* FERE.

FERMENTUM, deegsem, deessem; *q. d.* deeg-saem : *confert enim ad farinam facilius miscendam, subigendam, atque in massam redigendam; aut* deedsem, *sive* dijdsem, *à* dijden, *id est, crescere, quòd fervendo crescat. Vide* COALERE : *porrò Fermentum,* hef, heffe, heve, hevel, hef-deeg; heffer, *vet. fland.* heffel, *vet. ab* heven *sive* heffen, *attollere, elevare; ut Romanensibus,* levain, levato, levadura. *item* suersel; suer-deeg, *q. d. massa acescens.*

Fermentum cerevisiarium, droessem; gest, gist; hef, hevel, *q. d. elevatio;* gruite, grute, *fris.*

Fermentare, Fermento miscere, Fermento incrementum dare, hevelen; deessemen.

Fermentare, Fermentescere, gaen; op-gaen; heffelen, *vet.* sueren, *vet.* werken, *ut de vino, cerevisiâ, &c.* de wijn, 't bier werkt, *id est, crescit, effervescit, defæcat se, &c.*

in Fermento iacere, rijden, *adag.*

Fermentatus, gedeessemt.

non Fermentatus, on-gedeessemt; on-gehevelt, *ut, Panis non fermentatus,* on-gedeessemt, on-gesuert brood.

FEROX, *&c. Vide,* FERUS.

FERRE, dragen; beuren, boren; voeren; brengen, bringen; haelen.

Ferre opem, hand-reikinge doen.

Ferre, ver-dragen; lijden; ver-drag hebben; dulden; ver-dulden; ge-staeden; toe-laeten; ver-mogen, [illegible] supporteeren.

non Ferre, mis-mogen, *vet.*

Ferre humanè, over-komen 't quaed, de pijne, *&c.*

Ferre æquo animo, nemen in goede.

Ferre patienter, patientie hebben.

Ferre iniquo animo, duriùs, graviter, ægrè, indignè, molestè, acerbè, indignè, nemen in 't quaede; quaelik nemen; on-dank weten; 't on-vrede zijn.

* *Latus,* gebrocht; gedraegen. *Latio, adferendi sive adducendi actus,* hael.

Ferre accepto, quijten.

Ferens, dragende.

Ferri, &c. steken nae, *&c.*

Ferri sursum, op-komen.

Ferri in aliquem impetu sermonis, over-gaen iemanden; iemanden uit-luiden, *Delfens.*

Ferri efferatè, ut equi terrore abrepti, hollen.

Ferri transversim, bijsen, biesen.

Ferri nubibus, spiritu, aëre, sweiven, sweven.

Fertur, Ferunt, sc[t] homines, man segt, men segt, mensch segt; het wordt gesegt.

Ferax, & Feracitas, Fertilis, & Fertilitas, drachtig; gedrachtig; vruchtbaer; vruchtbaerheid; gedrachtigheid; planteit.

Fertiliter, vruchtbaerlik.

Ferculum, recht; ge-recht; tafel-gerecht.

Ferculum interpositum, entremets; entelmes, entelmoes.

Ferculartus, hof-meier; hof-meester; drossaert, drossaet.

Ferculum, kasse; heiligdom-kasse; fierte, *fland.*

Ferentarius miles, licht kriegsman; waeg-hals; haekebusier; haekeschut; muskettier.

Ferentarii, ver-loren hoop. *Vide*, *Emissarii*.
Ferentarius eques, licht peerde-ruiter; karabijn *(voce Arabicâ*, I. R.)
Feretrum, baere; dood-baere; berie, berrie; berf, berve, *sax. sic. fris.* lichter, *sicamb.*
Feretro efferre cadaver, lichteren, lichten het doode lichaem.
Feretrum, *hierotheca*, rijve; kasse; heiligdom-kasse; fierte, *fland.*
FERRUM, ijser; *Chymistis Mars.*
Ferrum candens, gloedig ijser.
Ferrum ignitum, quod quis manibus gestat, hand-ijser.
Ferrum igniarium, vier-ijser; vier-stael.
Ferri candentis scintillæ, stricturæ, singel; palien; sparken van gloeiende ijser.
Ferri nucleus, acies; Chalybs, Ferri durissimi purgatissimique genus, quo Ferrum induratur, stael. *Ferrum chalybe indurare*, ver-staelen het ijser.
Ferrum mulcere, het ijser gesmijdig maeken.
Ferri scoria, stercus, squama, haemer-slag; ijser-slag; sengel.
Ferri aciem obtundere, retundere, neten, nijden; klinken, *holl.*
Ferri candentis judicium, vier-ordeel: *Vide, Ignis iudicium.*
Ferreus, ijseren; van ijser.
Ferreus, Ferri instar solidus, firmus, ijser-hard.
Ferratus, met ijser be-slagen.
Ferrarius faber, ijser-smid.
Ferraria, Ferrifodina, ijser-kuil; ijser-mijne.
Ferraria arma, Ferramenta, ijser-tuig; ijser-werk.
Ferraria officina, fabrica, smedse, smidse, smisse, smesse; smids-huis; smids; ijser-smidse.
Ferrago, vijlsel; vijl-stof.
Ferri ærugo, stercus, recrementum, ramentum, scoria, slijp.
Ferrugo, Ferri rubigo, roest; ijser-roest.
Ferruginosus, roest; roestig; roestachtig.
Ferruginea macula, ijser-mael.
Ferrugineus color, Ferrugo, ijser-verwe; coleur de roi; roaensch, rouaensch; ijser-mael; ijsermael-verwig. *Ferrugo Ibera*, moreit.
Ferrumen, loot-metael; ijser-lijm; soudeersel, soudure.
Ferruminare, looten; ver-looten; soudeeren.
Ferruminare commissuras navium, kallefaten; stoppen het schip; drijven. (1)
Ferruminatrix, *herba*, glid-kruid.
FERULA, spalke. *Ferulas membris fractis accommodare*, spalken.
Ferula, bacillus quo puerorum palma sive manus vola feritur, palm-maete; palmatorie; *aliis*, panter; plakke.
FERUS, wild; on-tam; on-getemt; on-stuer, on-stuir, *holl.* on-besuist; on-gesaet, *vet.* wreed, wreid; grim, grimmig; fier; bijstier, bijster. *Vide etiam Silvester; item quædam communia cum Ferox, ut post sequitur.*
Feritas, on-stuerigheid, *holl.*
Fera, wild; wild dier; ge-dierte.
Ferarum lustrum, cubile, spelæum, stratum, nest; leger der dieren, *vel* ligger; nacht-leeger.
Feras agitare, insequi, sectari, ut apros, cervos, &c. jagen.
Feras venando excitare, incitare, op-jaegen.

---

(1) *Etym.* « *sax. sic.* »

Feris custodiendis & asservandis locus septus, waerande.

Ferinus, wild; diersch.

Ferina, Ferina caro, ut aprugna, cervina &c. venison, venisoen, venesoen; wild-braed, *q d. ferinum assum. Solent enim olim assari carnes ferarum, non, ut nunc ferè moris est, elixa, instar artocrearum in clibano coqui: tostisque, non elixis, carnibus proceres & heroës vesci solent, sicque inducuntur apud poëtas vett.*

Ferox, Ferociens, straf; stout; stoutachtig; stout-moedig; stout-hertig; stuer; guer; grim; grimmig; noordsch; broesch, breusch.

Feroculus, prat; brave; fier, & *metaph.* wild-vank, *præcipuè de homine feroculo iuvene.*

Ferocire, ver-grimmen; ver-wreeden; pratten; braveeren; ver-fieren.

Ferocia, Ferocitas, wreedheid; stuerigheid.

FERVOR, hitte, hette; ver-hittheid; vierigheid; brunst, *sax. sicamb.*

Fervor æstivus, somer-hitte.

Fervefacere, heeten, heiten, heet maeken; ver-hitten.

Fervere, Fervefieri, Fervescere, heet zijn; heet worden; ver-hitten. *Fervescere nimio labore, cursu, &c.* ver-heetsteren, ver-heitsteren.

Fervere, Ferbere, Fervescere, sieden; wellen, wallen; swellen, *campin.* gijlen. *Fervere cum murmure,* pruisschen.

Fervens, Fervidus, heet, heit; hittig; ver-hit; brunstig, brustig, bruistig, brumstig; heftig; hevig.

Fervens, smul. *Fervens mero,* smul van dranke.

Fervens animo, ijverig.

Fervens studio, Fervidus, in-bornstig, in-brunstig.

Fervens aura, ver-wallen weder, *vet. fland.*

Fervens, Fervidus, siedende; sodig; siedende heet; schoud-heet.

Fervidè, Ferventer, vieriglik; hittiglik; heftiglik.

Ferventer operi insistens, hittig.

Fermentum, Vide *s.*

FRETUM, *Vide in* FR.

FESCENNINUM *carmen,* hoeren-liedeken.

FESSUS, moede, muede; mat; loof, *vet. holl.* laf; ver-legen; af-gement, *metaph.*

FESTINARE, haesten; rasschen; spoeden; spoedigen; ijlen; reppen; snellen; jagen, jagten, *metaph.* ver-voorderen; goien. *Festinare nimis,* ver-haesten; over-ijlen.

Festinans, Festinus, haest; haestig; jagtig; hittig; spoedig.

Festinè, Festinato, Festinanter, haest; haestiglik; flugs, vlugs; ijlens.

Festinantia, Festinatio, haeste; haestigheid; ijle; spoed.

FESTUS, blijde; ver-heuglik; ledig; feestig, feestiglik; heilig; heug-tijdig; hoffelik; treffelik; staetig.

Festus dies, Festum, Festivitas, heug-tijd; hoge-tijd; hoog-tijd; vier-dag; vierte, *vet.* feeste; feest-dag; heilig-dag; mis-dag; mes-dag, *fland.*

Festus cultus, Festa vestis, son-dags-kleed.

Festa mobilia, vulgi, ver-loopende vier-dagen.

Festum diem agitare, celebrare, Festos dies agere, vieren; vieren den heiligen dag; feeste houden.

Festivus, genoeglik, genueglik; kort-wijlig; lustig, lostig; be-

vallik; lieflik; on-verdrietig; wijs; kluchtig; jolijd; kiftig, *holl.* boetsig; pril, *vet.* recreatif; plaisant; *& de homine Festivo propriè*, kluchter; kluchtenaer; klucht-sinnig; drol, drollig; druil; nieuw.

Festivè, Festiviter, feestelik; lustiglik; kluchtiglik; genoegliken; genuegliken; vroliken; hoffeliken, liefliken; be-valliken; plaisantelik.

Festivè excipere aliquem, iemanden feesteren.

Festivitas, vrolikheid; vreugde; vrouwde, *s. s.* genoegte, genuegte; jolijd; be-vallikheid.

FESTUCA, vese, veese; vesel, veesken, veselinge, vesken, vase, vaesken; siere, sierken; kritse; krinse; spletter, *sax. sicamb. fris.*

Festuca canabina, aut lini, leme, *fl.* estere.

Festucas frustra carpere, feuselen. (1)

Festuca, Festucago, (2) dravik; *al.* gebaerde evene.

FEUDUM, leen; leen-goed, *q. d. commodatum.*

Feudum non integrum, gespleten leen.

Feudum masculinum, quaed leen; *olim* recht leen. *Feudum etiam ad feminas devolvendum, deficientibus masculis,* goed leen, *sive,* onsterfelik leen; *Grotio.*

Feudum sub altero, leens-leen; achter-leen, *Feudum quasi sub feudum, Grotio.*

---

(1) Te lezen : *Frusta carpere.* Ook in het *Etym.* staat *frustra* : de bewerker der *Syn.* heeft het w. weder letterlijk overgenomen.

(2) Hs. *festucaco.*

Feudum vexillatum, vaen-leen, *vanolehenum.* (1)

Feudarius, Feudi dominus, leenheer; heer van 't leen.

Feudi datio, uitgifte des leens, *Grotio.*

Feudalis contractus, leen-gifte, *Grotio.*

Feudi successor, leen-volger, *Grotio.*

Feudum recognoscere, Feudum à novo sublevare, quod vasalli morte, aut alio casu ceciderat, verheffen het leen; ver-her-gewaeden.

Feudi domino iurare, seu fidelitatem præstare, manschap doen : *& ipse actus,* manschap.

Feudi redemtionis testimonium, her-gewede, her-gewaede, her-geweide. *Vide Hominii symbolum.*

Feudi recognitionis neglectio, wanversoek, *Grotio.*

Feudo cadere, Feudum delinquere, apud vett. iurisconsultos, verbeuren, ver-boren, ver-werken, sijn leen.

Feudarius apparitor, leen-vinder.

Feudale ius, hof-recht.

Feudum & clypeus, clypeus feudalis, her-schild, *sax.*

FEX, *Vide,* FÆX.

FIBER, bever; bever-swijn.

FIBRA, vase, vaesken, vase, veese, vesken; veselinge; lobbe, λόβο; stertelink; fasel.

Fibræ, seu venæ minutiores; item, Fibræ, capillamenta radicum herbarum; Fibræ item foliorum, aderkens; saselingen; veselingen; ribbekens der bladeren; haerkens der kruiden.

Fibra lini, herde, heerde.

Fibrosus, saselachtig.

---

(1) In het *Etym.* wordt naar « Koningh-Stuyr » verzonden, dat er echter ontbreekt.

FIBULA, heksel, haeksel, haeksken, hechtsel ; hecht ; hef ; boekel, bokkel, bokel, *vet. fland.* spange ; veur-span, *vet.* gespe, gaspe ; malie ; be-slag ; schors-haek, schort-haek.

Fibula humeralis, schouder-gespe ; mouw-spelle.

Fibulæ acicula, deurne van de gespe.

Fibula, balk-band ; spije, spie ; klamme, klampe ; krammeken ; krampe.

Fibula ferrea adunca, houd-vast.

Fibula, os tibiæ minus, klein pijp-been.

Fibulare, gespen ; haeken ; klampen ; schorssen.

Fibularius, gespen-maeker ; be-slag-maeker ; riem-beslager ; spang-maeker.

FICUS, *f. g.* vijge, fijge. *Grossus*, groene vijge : *Ficus Chelidonia, purpurea*, blauwe vijge. *Ficus passa, Carica*, drooge vijge.

Ficarium granum, sive frumentum, vijg-saed ; vijg-luisen ; luisen, *à sonitu pediculos dum necantur imitante, Adr. Junio.*

Ficus, arbor ficulnea, vijge-boom.

Ficulneum folium, vijg-blad.

Ficus, m. g. vijge, fijk, fik ; vijg-puiste ; vijg-wratte ; aers-bleine.

Ficaria, spen-kruid ; helm-kruid.

Ficedula, avis, sneppe ; snep-haen ; vijg-bijter, *s. s. Vide etiam, Rusticula.*

FIDELIA, kruike.

FIDES, *Fidelitas*, trouwe, trauwe ; trouwigheid ; ge-loof, ge-loove ; loof ; hulde ; conscientie ; ge-trouwigheid.

Fide bonâ, trouwens.

Fides clientelaris, homagie.

Fides data, promissa, be-lofte ; be-lovinge ; be-loftenisse ; wedde.

Fides commissis dextris pacta, hand-vrede.

Fide spondere, Fidem aut fiduciam dare, Fidem affirmare, be-loven ; ge-loven ; ver-loven ; ver-geloven ; sweren, sweeren ; ver-sekeren ; ver-gewissen ; asseureeren.

Fidem dare patrono acquisiti fundi, & ab eodem accipere, ver-heffen, ver-her-gewaeden, het leen.

Fides publica, Fides libera & tuta, Fidei publicæ interpositio, vrij geleide ; sauveconduit ; sauvegarde.

in Fidem publicam aliquem recipere, accipere, sauveconduit geven ; in genade nemen : vrij-geleid geven.

Fides, Fiducia, ge-loof, ge-loove ; loof ; be-trouwinge ; sekeringe ; ver-sekeringe ; credentie, kredence, creancie ; credyt ; asseurantie.

Fiducia spiritus, animi, koragie ; hope ; troost ; moed ; goed be-trouwen ; goede moed.

Fide dignus, geloof-weerdig.

Fides falsa, wan-geloove.

Fide homo lubricâ & ancipiti, weifeler.

Fidere malè, mis-trouwen.

non Fidens, wan-geloovig.

Fidere, Fidem, sive Fiduciam habere, Fiduciam in aliquo collocare, trouwen ; ge-trouwen ; be-trouwen ; ge-loove geven ; hopen ; ver-laeten sich selven op iemanden ; stokken, staen op iemanden.

in Fidem & clientelam alicuius se conferre, sich selven in sauvegarde geven oft stellen.

Fidei alterius committere, permittere, mandare, commendare, ge-trouwen ; be-trauwen ; op-geven ; over-geven ; be-velen ; toe-betrouwen ; te be-be-waeren geven.

Fideicommissarium, over de hand, *Grotio.*

Fideicommissarius, testamenteur, *qui velut per fiduciam hereditatem suscipit, alteri traditurus.*

Fidem servare, præstare, Fidem suam liberare, houden, quijten sijne beloften ; iemanden dienst doen ; hulden, hulde doen.

Fideiubere, pro aliquo vid', spreken veur iemanden; ver-spreken; veur-spreken ; af-spreken ; borge blijven ; ver-borgen ; wedden, *vet. sax. fland.* seker doen, stellen ; ver-sekeren ; ver-gewissen ; staen oft in-staen voor (1) iemanden.

Fideiussor, quo creditor redditur securior, borge ; seker-borge ; seker *&* borg-toch *(res pro personâ;)* veur-spreker; wedde, *vet. ang. sax.* respondant; cautie; waerande, *vet.*

Fideiussore dato creditorem securum reddere, borge, oft seker, stellen.

Fideiussio, borg-tocht; waerande; sekeringe ; ver-sekeringe ; cautie.

Fidus, Fidelis, drut, draut, druit; trouw, trauw ; ge-trouw ; houd, hold, huld, hou, houw ; ge-houd ; gehuldig ; leael, loiael.

Fidelis & amicus, druit ende vriend, *vet. fland.*

Fidus pectore, animo, trouw-hertig.

Fidelis domino, heer-houd.

Fidelis, ge-loovig.

Fideliter, trouwelik ; ge-trouwelik ; recht-sinniglik ; leaelig.

Fidelitas, ge-trouwigheid, *Vide* FIDES.

Fidelitatis iuramentum præstare principi, hulden den land-heere.

Fidelitatis iusiurandum, Fides & observantia quæ domino Feudi præstatur, manschap. *id iurare sive præstare,* manschap doen.

(1) Hs.

Fiducia, Fiduciaria possessio, onder-pand ; recreantie.

Fiduciarius, provisionel.

Fiduciarius, vassael.

FIDES, *ium, modo pro chordis, modo pro instrumento musico in fidibus seu chordis harmoniam habente,* snaren ; snaren-spel ; seide, sijte ; sijten, seiden-spel. *Paxilli, quibus fides vel tenduntur vel remittuntur,* slotel ; stek ; snaer-stek.

Fides, Fidicula, vioole; vioolonsse; vedel, vedele, vedelken *& per syncopen,* vele, veelken ; gitterne ; luite ; luit-snaere ; harpe, haerpe, herpe.

Fides pulsare, spelen op snaeren ; orgelen, *&c.*

Fidicen, Fidicen lyræ, snaeren-speler ; luit-slager ; luiten-speler ; vedeler ; harpener ; harpen-slager.

Fidiculæ, pijn-banke ; pijn-raem ; pijn-seelen ; rek-banke ; banke ; rakke ; folter-seer (1) ; torture ; stroppe-koorde ; wippe, *genus tormenti Italis & Hispanis familiare, quo reus reiectis in tergum manibus fune suspensus in præceps demittitur.*

FIGERE, hechten, heften; hichten *&* echten, *fland* hachten (hincar) aen-hechten; aen-heften; anken, *vet.* steken ; staeken ; stikken, stekken ; fijkken, fiekken ; staven, *vet.* lappen ; kleven, klijven ; klampen ; vesten, vestigen ; stippen ; stuppen ; steppen, *fland.* schorssen ; takken ; speten. *Figere carnes verubus,* speten het vleesch.

Figere animo, memoriæ, op-steken ; ter herten vatten.

Figere rursus, her-steken.

Fixus, vast ; stedig, steeg ; ge-

(1) *Etym.* folter-seel.

staedig; gestaeft; hecht, (*hinc* hecht werk) gehecht; gevaet, gevat; on-beswijkelik; fix: [het roer is fix, *metaphorâ sumtâ à Chymicis, quorum opus irritum quamdiu materia non fixa est.* I. R.]

Fixus loco, stede-vast.

Fixum esse, steken; stekken, *vet. s. s.*

non Fixus, on-gehecht.

Fixè, sterriglik; sterrelik.

FILAGO, *herba*, menisoen-kruid.

FILICO, *teste Festo*, *malus, inutilis & nullius usus*, fiel, fielt.

FILIUS, sone. *Filius*, *Filia*, kind, *ut*, hans-kind, *&c.*

Filius minor natu, qui à maiore ex asse herede, mortuo patre, alitur, cadet.

Filii legitimi, echte, getrouwde kinderen.

Filius prioris tori, voor-sone. (1)

Filius adoptivus, op-nemeling.

Filius initialis, *Filiolus lustricus*; *Filius spiritalis*, (2) *apud Ecclesiasticos*; *vulgo Filiaster*, *Profilius*, peter; peterken.

Filius e virgine non nupta editus, speel-kind, *Ad. Junio.*

Filius naturalis, illegitimus; natus ex parentibus inter quos matrimonium constare posset, natuerlik kind.

Filius incestus, over-wonnen bastaerd; in over-spel gewonnen.

Filia, dochter. *Filiola*, dochterken.

Filia emancipata, uit-geraede dochter, *s. s.*

Filiola lustrica, *Filia initialis*, *vulgo Profilia*, pete, petken.

---

(1) Hs.
(2) Hs. L. met *Etym. spiritualis.*

Filiam viro tradere, uit-setten uit-stellen ten houwelike.

Filiæ maritus, dochters man behoud sone; swaeger, *nonnulli.*

FILIX, vaeren; vaeren-kruid [*q.* veer *vel* veder-kruid, *à similitudine plumarum.* I.R.] *Filicula* *Filix querna*, boom-varen; enge soet; eiken-vaeren.

FILUM, draed; gaeren; spinsel streme, strame; vadem, *sax. si hinc* vadem, *pro mensurâ Fi quod intra manus extensa continetur.*

Fila torquere, deducere, nere spinnen.

Filum rude, groven draed; drol *Fila rudia & dura nere*, drollen.

Fila dura & nodosa nere, querde len.

Fila duplicare, conglomerare, retorquere, contorquere, conduplicare, Fil rhombo legere, spoelen; twijnen tweinen, twisten; drillen; trillen *fris.*

Filum duplex, tortum, retortum tweern, twern; twist; twein twijn; twein-draed; twein-garen (*à* twee.)

Filo traiicere acum, Filum inserer in foramen acus, vademen, vaese men, vessemen eene naelde draeden een naelde, *fris. holl.*

Fila subtilia, tenuia, fijn garen.

Fila rudiora unde vela & sacc fiunt, pond-garen.

Filaceus orbis, Filorum congeries filacea strena, spoele; spoel-tuite tuite; stringe, streme, strene streen garens; scheedeling garens *fland.* *Filacea spira*, roof garens

Fila legere sive revolvere girgillo haspen; haspelen.

Fila congregata & ex alabr deposita, antequam glomerentur hasp, haps.

Fila in globi formam convolvere, clouwen.
Fila in globum convoluta & cohærentia, klisse.
Fila quæ stamini intexuntur, wevel; wevel-draed; wevel-garen; in-slag.
Fila aurea, argentea, aut serica intertexta, passement.
Filum cupreum, koper-draed.
Filum levis suturæ, quo vestis consuenda leviter adaptatur, drieg-draed.
Fila intricata, wer-gaeren; war-gaeren
Filo traiicere, ut margaritas, &c. snoeren.
Fila rudentum, cabel-garen.
Filum canabinum, setis præpilatum, sutorium, picatum, subulare, borstel-draed; schoen-draed; pek-draed; kaftel, *holl. fris.*
Fila sereno cœlo in aëre texta; tenuia lanæ vellera Virgilio; præcipuè autumni tempore, somer-draed; herft-draed. (1)
Filum, regula, norma, lijne, lijnie, linie.
Filum rei, constitutio, figura, ge-stalte; ge-steltheid; ge-steltenisse.
FIMBRIA, boord; boorduersel; boorduer-werk; soom; be-leg; be-legsel; lijst; frangie, frengie, frenie; bremen, bremel, *vet. Fimbria prætexta,* passement. *Fimbriæ,* kertelinge. *Fimbriare,* kertelen; kerven.
Fimbrias præsuere, vesti addere, boorden; ver-braemen, ver-bremen, *vet.*
Fimbriatus, geboord, (*à* boorden) gesoomt; gestikt; ver-braemt, *vet.*
FIMUS, *vel,* FIMUM, mest, mist, mes, mesch; akker-mist; (*hinc, Fimus bovis, equinus,* koe-mest; peerde-mest) entel, (*hinc, Fimus ovillus,* schaeps-entel;) dunge, *vet. Fimus vaccinus, quo siccato cespitum loco in focis utuntur Frisii &c.* schitte. *Vide etiam, Cespes sterc.*
Fimus minorum quorundam animalium, ut, Ovium, caprarum, cuniculorum, &c. præcipuè autem cùm duriusculus, globuli instar, keutel; *hinc,* schaeps-keutel *&c.*
Fimus asininus, esels-vijgen.
[*Fimus liquidior cum urinâ bubulâ stercori & terræ mixta, seu mador in fimo, aut pinguedo fimi bovilli, Hollandis,* gier, *idem fortè quod Flandris* goor, I. R.]
Fimo pabulare agrum, mesten.
Fimetum, missie, messie, messing, *fland.* mest-hoop; mest-put, mest-pael; maede; kiste, *sax.*
Fimarius ligo, mest-haek, } *idem.*
Fimaria furca mest-gaffel, } *idem.*
FINDERE & FINDI, klieven; kloven; splijten; spletten; splitten; spalten; rijten; schrinden, schronden, *g. s. s. fland.* schieden; schorpen; spaeken, (*præsertim ardore;*) spouwen, *rectiùs,* spouden, *holl. pleraque tam passivè quàm activè.*
Findi cum fragore, klakken.
Fissus, gespleten; spletig; gereten.
Fissilis, klievig.
Fissilis; quod facilè in assulas frangitur aut finditur, schelfer-achtig.
Fissura, splete; spalte; spaltinge; klove; klieve, *vet.* rete, reete; ritse; ge-rijt, *vet.* linke; linkse, *fland.* klinke; scheure, schore; spouwinge; klak; schronde, *g. s. s. fland.*

(1) Hs. L. « herfst-draed. »

Fissuræ in manibus, pedibus & sede provenientes, kloven.
Fissor, kliever.
FINGERE, vensen, veinsen, veisen; scheeren, scheren; maeken (hij maekt het, *simulat, fingit;)* visieren; ver-sieren; sieren, *vet.* valschelik uit-geven; ge-lijksenen, ge-lijksemen, gleisenen.
Fingere, dichten; duitschen, *fris.*
Fingere cogitatione, animo, ver-denken.
Fingere ipsi sibi, sich in-beelden; imagineeren.
Fingere vultum, ge-laeten.
Fingere, formare, maeken; bootseeren, boetseeren; ge-daente geven; op-stellen; op-maeken; * toe-maeken — *Fingere effigiem, imaginem*, beelden.
Fingere ad formam alterius, nae-maeken.
Fingere ita esse, præsupponere, vulgo, prosupposeeren. *Finge ita esse*, genomen dat het soo zije; schikt oft neemt dat het soo zije oft is.
Fictus, gevenst, geveinst; valsch; ver-siert; gemaekt: * toe-gemaekt.
non Fictus, on-geveinst.
Fictè, geveinsdelik; ver-sierdelik.
Fictio, Figmentum, ver-siersel; dichte; ge-dichte; ge-dichtsel; fantasije.
Figulus, glei-bakker; pot-bakker.
Figulus laterum, steen-bakker.
Fictile; Fictile, Figulinum vas, poculum, &c. aerde-werk; aerden pot; steenen kruike; kaekel, kachel; teile, teele; teste.
Figulinorum vasorum fragmenta, testæ, pot-scheeren; pot-scherven.
Figlina, Figuli officina, pot-bak-kerije; potterije.
Figularis terra, leem; kleie; leem-aerde; pot-aerde.
Figura, ge-daente; ge-stalte; ge-steltenisse; ge-steltheid; schap, schappe, schape, *vet.* forme, vorme, formaet; gade, gadinge; sorte, soorte.
Figura, beeldener; af-beeldinge; figure.
Figura membrorum, lid-maete, lede-maete.
Figurare, be-gaeden; fatson-neeren.
Figuratus, gedaen.
Figuratio, fatsoen.
FINIS, ende; einde; uit-gang; fijn, fijne. *Finis rei*, be-loop.
Finis extremus, uit-einde.
ad Finem, t'ende, t'enden.
Finibus rerum suarum se continere, te vrede zijn.
Finire, Finem facere, ad Finem perducere, enden, einden; ver-einden; uiten; vol-einden; af-laeten; op-houden; fornieren, furnieren; termineeren; depor-teeren.
Finiri, Finem capere, enden, einden; ver-einden; uit-gaen.
Fines, limites agrorum, regionis, ditionis, imperii, &c. land-paelen; paelen des lands; land-scheede; land-scheidinge; grentsen, grensen; koste, kuste; mark; marsse, *vet. fland.* limiten. *Vide etiam, Districtus ditionis.*
Fines patriæ exire jubere, uit-seggen.
Finitimus, ge-buer; pael-genoot; reen-genoot; term-genoot.
Finitor agrorum, land-meter; land-scheider.
FIRMUS, vast, vest; stijf, stief; sterk; hecht, (*hinc*, hecht-werk;) heft; ge-hecht; bondig; fix; dicht; dichtig; ge-wis; wis; frisch,

versch ; stedig ; steeg ; stadig ; ge-stadig ; ge-standig ; be-standig ; stand-aftig ; stand-achtig ; stand-vastig ; ge-stapelt, gestapeleert ; ge-weerig ; on-beswijkelig ; ver-sekert ; gefundeert. *non Firmus*, on-bondig.

Firmè, Firmiter, vast ; vastelik ; stijf, stief ; stijflik.

Firmare, firmum reddere, vast maeken ; sterken ; ver-sterken ; ge-vestigen ; be-vestigen ; be-vesten; be-vestigen ; ge-stadigen ; stijven, ge-weeren ; stemmen ; stimmen, stapelen ; ratificeeren ; asseureeren.

Firmare pepla sive lintea amylino glutine, stijven de doeken, *&c.*

Firmatus, gevest ; gevestigt ; gesterkt.

Firmitas, Firmitudo, vastheid, vastigheid ; stant ; be-stand ; be-standigheid ; stand-aftigheid ; stand-vastigheid.

Firmamen, geveste.

FISCUS, *Fiscina, Fiscella*, teenen korf ; stroien korf ; sijg-korfken ; mandeken ; kabas ; kratte, *ger. sax.* stuik ; benneken.

Fiscella, muil-korf, *q. d. corbis oris, quo boum & iumentorum ora capistrantur. Fiscellam ori appendere*, muil-banden.

Fiscella viminea, sporta in quâ pisces ad usum servantur, visch-korf.

Fiscina, Fiscella casearia, vissel ; kaes-horde.

Fiscus, Fiscina, stok-borsse.

Fiscus, heeren-tafel ; veurstenschat ; rekeninge, *fland.* fisk.

Fiscus, sive Fisci procurator, fisk ; *Fisci præfectus, vulgo Fiscalis*, fiscael ; graeflikheids versorger, *Grotio.*

in Fisci ius reducere, ver-boort, ver-beurt maeken.

FISTUCA, heie ; hije ; ram, ramme, *sax.* stamper.

Fistucare, Fistucâ adigere, heien, hijen.

FISTULA, pijpe ; riet-pijpe ; fluite ; fiffel, *vet.* schuiffel ; schuifflet ; sifflet.

Fistula aucupatoria, Fistula eburneola, quâ coturnices alliciuntur & decipiuntur, quakkel-beenken ; quartel-beenken.

Fistula cornea, tuit-horenken.

Fistulæ foramina, eenkel-gaetkens vande pijpe.

Fistulâ canere, fluiten.

Fistulator, fluiter ; pijper.

Fistula, pijpe ; buise ; busse ; buisken ; roer ; loop.

Fistula ænea sive ferrea bellica, ignivoma, igniflua, busse, bosse ; schiet-busse ; vier-stok ; haek ; haek-geschut ; roer ; seng-roer ; pistolet. *Vide etiam*, SCLOPUS.

Fistula, loopende gat ; fistel.

Fistula oculorum, fistel in 't ooge.

Fistula spiritalis, aspera arteria, strote ; roeper.

Fistula sacra, quâ spinalis dorsi medulla decurrit, rug-pijpe.

Fistulosus, holachtig ; hol ; on-dicht ; gegaet.

FLACCERE, *Flaccessere, Flaccidum esse*, ver-swakken ; ver-welkeren ; ver-wemen ; flaggeren, vlaggeren, *vet.* vadden ; ver-liggen, *vet.* ver-slensen ; ver-sletteren ; slodderen ; ver-slodderen ; slobberen ; ver-sluieren.

Flaccidus, Flaccescens, slap ; welk, *vet.* ver-welkt ; laf ; loof ; leusig, losig, loesig, luisig ; vaddig ; vadsig ; ver-neutelt, ver-nutelt ; ver-slenst ; ver-slettert ; luggerig ; luk, *g. s. s.* flau ; slodderende ; flaggerende.

Flaccidus animo & corpore, sops.
Flaccidus aër, smoel, laf, weder.
Flaccus, hang-oore ; slap-oorig ; lam-oore.

FLAGELLUM, *Flagellum frumentarium, teres lignum quo frugum fasciculi excutiuntur*, vlegel ; dorsch-vlegel ; wapper ; slagel, slager.
Flagellum linarium, swinge, swingel. *Flagellare linum*, swingen, blouwen het vlasch.
Flagella, roeden.
Flagellum vitis, scheute, ranksken vande wijngaerde.
Flagellum, klos-beitel ; kleppe, *holl.*
Flagella cancerum, (1) scheeren ; krab-scheeren.
Flagellum, knevel, *g. s s.* knevelsteksken.
Flagellum aurigarum, klets ; kletsoore ; ketsoore ; jakke *fland.* men-roede. *Flagellare scuticâ*, jakken, *fland.*
Flagellum, Flagrum, sweepe ; geessel ; gedse ; stuipe, *sic.* roede ; stoep-geerde, (2) *fris. sic.* gaerde, geerde ; gispe ; pitsche ; swik.
Flagellare, Flagris cædere, sweepen ; geesselen ; stoepen, stuipen, *s. s. fris.* gispen ; wippen, *vet.*
Flagris leviter cædere, strijken, *metaph.*
Flagello in exsilium exigere, uitgeesselen.
Flagello circumagere trochum, doppen, toppen.
Flagellator, geesseler.
Flagellatio, geesselinge.
Flagrio, stuk boefs ; stuk schelms ; fiel, fielt.

FLAGITARE, ver-soeken; gijlen ; uveren ; nuveren, *vet.*

(1) Hs. *cancorum. Etym.* « *cancrorum.* »
(2) Hs. Stoep-gereede.

Flagitator, gijler.

FLAGITIUM, schelmerije ; schelmstuk ; boeven-stuk ; on-daed ; misdaed ; rabauderije ; kas ; forfeit.
Flagitium perpetrare, committere, admittere, obire, facere, een quaed feit be-gaen.
Flagitiosus, rabaud ; boeve ; boeverijachtig ; boefs ; mis-dadig ; on-dadig ; schelm ; wet-loos ; eerloos.
Flagitiosorum conciliabulum, ravot, revot.

FLAGRARE, branden, bernen ; vlammen ; blaken.
Flagrans, vierig ; brandig ; vlammig ; geurig. (1)
Flagrans animo, studio, in-bornstig, in-burnstig.
Flagrans delictum, hand-tichtige daed.
Flagranter, vieriglik.

FLAMMA, *Flammula*, vlamme ; lochene, loechene, *vet. sicamb. fris.* [*quibusdum* loo, *ut in* Hohenloo, *Alta flamma, familia originis Italicæ.* F. R.] (2)
Flamma, Flammæ lumen, laede, laeie. *Flamma rubra, rutila*, lichte laeie.
Flammæ vibratio, blaeker, *sive* vlakker, *Becano.*
Flamma marina, see-brand ; see-licht.
Flammare, Flammam edere, blaken ; laeien, laeden ; vlammen.
Flammam velocem edere, flikkeren, vlikkeren.
Flammam spargere, vlakken, vlakkeren.
Flammâ adurere, torrere, verblaeken.

(1) *Etym.* « Gheurigh. *Flagrans* » l. *Fragrans*. De bewerker neemt de drukfout over.
(2) Vrg. Focus.

Flammis consumere, ver-branden, ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen.
Flammam compescere, lesschen.
Flammeus, Flammans, vlammig.
Flammeus color, blijd-rood; vier-rood; licht-rood. *qui Flammeo colore vestes tingit, Flammearius,* rood-verwer.
Flammula, flos, pensee.
Flammula, herba, egel-kolen; ecchel-kolen.
FLAMEN, priester.
Flaminis domus, seu, Flaminia, priesteragie, *fland.* weme, weeme *s. s. fris.* wissender.
Flammeum, doek; hoof-doek (1); doeken-huive; hulle; hoofd-kleed, *fland.* sluier.
FLARE, waeien; blasen; winden; soeffen, soeffelen, sofflen; poffen, puffen; poesten, *s. s.*
Flatus, Flabrum, Flamen, wind; waeinge; blaes; blaesinge; geblaes; pof; bof; adem, aessem.
Flatus secundus, veur de wind (2): *adversus,* tegen-wind.
Flatus è ventriculo emittere, poffen.
Flatum ventris emittere, lossen eenen wind.
Flatus ventris, vijst; vijstinge; veest
Flabellum, waeier; wadel, *g. s. s.* quast, *vet. sicamb.*
Flabellum seditionis, turbarum, stok-vier.
FLATOR, *bellua marina,* waeter-blaeser.
FLASCA, *vulgi,* flesche.
FLAVUS, geel; bleek-geel; blond.
Flavere, flavescere, geelen; geel zijn; ver-geelen.
FLECTERE, *&,* *Flecti,* bogen, boogen, buigen, buegen, beugen; biegen; krommen; krollen, kruilen, krullen; kronkelen; kroken, krooken; neigen; stuipen; breuken, broken, brooken; ranken, renken *g. s. s.*
Flectere, om-setten van sijn op-set.
Flectere precibus, ver-bidden; ver-smeeken.
Flectere verbis, over-reden; over-raeden.
Flexilis, Flexibilis, boogsaem; ge-boogsaem; swak; wak; taei; ge-dwee, ge-dwaei; dwee, ge-dweegsaem; broksaem; ge-broksaem.
Flexibilitas, wakheid; swakheid; taeiheid.
Flexuosus, scheef; kronkel-wronkel.
Flexuosus maris sinus, arm der see.
Flexus, Flexio, Flexura, kroke; krooke; keer; wijk; tornoi, toernoi.
Flexus viæ, om-weg; om-slag; ranke, renke.
Flexura, sive curvamen post genu, knie-boge; knie-buige.
FLERE, krijten; schreien; weenen, weinen; grijnen, grijsen, grijnsen; klagen; be-klagen.
Fletu prosequi, be-schreiden (1); be-weenen; be-krijten.
Flebilis, klagelik.
Fletus, schrei; ge-schrei; weene; weeninge; ge-ween.
Fletu nimio se excæcare, uit-krijten sijne oogen.
FLOCES, wijn-droessem; droessem van wijn; wijn-heffe; wijn-steen; wijn-moer.
FLOCCUS, lokke, loke, *fland.* vloke, flokke; wol-lokke, wol-vlokke; noppe; hoepe, *fland.*

(1) Hs.
(2) Hs. *Etym.* « Veur-wind. »

(1) *Etym.* « Be-schreyen, j. Be-weenen. »

Floccus, *Flocculus*, quispelken; quak, *holl.*
Floccus niveus, sneeuw-vlokke.
Floccos legere, feuselen.
Flocci pendere, *Flocci facere*, niet vragen, geen werk maeken, klein achten, klein kennen eenig ding.
FLORENUS, *vulgi, xx stuferorum*, gulden; florijn.
FLOS, *Flosculus*, *Flores*, bloeme; bloemken; bloemsel; bloedsel; blosem; fleur; flore.
Florum verticilli, *seu conus summum caulem flosculis minutis circumvestiens*, wervel.
Flos sterilis, *qui fructum non producit*, loose bloeme.
Floribus ornare, ver-bloemen; be-steken met bloemen, *sertis florere.* (1)
Florum fasciculus, *orbiculus*, *pastillus è floribus*, tuilken; keiken; rieker, riekerken, ruekerken; appelken, appeelken; hoepeelken, *fland.* boket.
Florum frondiùmve implexus Zophoro insculptarum, bloem-werk; fruitagie; vignetten.
Flos lactis, saene; room.
Flos, *lanugo florum*, donst; stof-hair.
Flos pilorum, quik-haer; gek hair (*gal.* poil folet;) vlasschen baerd.
Flos tritici, *pollen*, bloeme; bloemen-meel.
Florere, *Florescere*, bloeden, bloeien, bloemen; groeien, groenen; inden fleur zijn, floreeren.
Florens, *Floridus*, bloemig; groeiende. *Florens ætate*, jeugdig.
Floridus, lijvig; ge-lijvig. *Floridus color*, ge-lijvige, lijvige verwe.
Flores amittere, ont-bloemen.

(1) Hs.

Flos armerius, keikens.
Flos armerius pratensis, kraeienbloemken.
Flos bellidis, maetelieve; maetebloeme; maedelieve; maegdelieve; maddelieve.
Flos cuculi, kokkoks-bloeme; kokkoks-look.
Flos Martius, meerts-bloeme; violettekens.
Flos Zachariæ, koren-bloeme.
Flos solis, sonne-bloeme.
FLUERE, *Fluitare*, vlieten; vloeten, vloeien; woeden, *vet.* stroomen; sijpen; sippen; waeden, *vet. fland.* loopen; runnen, rennen, rannen; fluisen; drijven; drijffen; swerven, *holl.*
Fluens, *Fluxus*, *Fluidus*, vlietig; vloedig; lek; lekkende; geronnen; ronnende; slap, *& aliquando* slaep; week, weik; swak; broosch, breusch; ver-gankelik; ver-dwijnig; malts, maltsch; smalts, smaltsch; smeltig; dun, din.
Fluidum facere, *aut*, *fieri*, smelten.
Fluidus, wijd; slodderende, *ut*, *vestimenta*, *&c.*
Fluxus homo, vlokkaerd.
Fluctuare, *&*, *Fluctuari*,* *seu Fluctibus iactari* — vloten; vlotten; ge-vloten; drijven, drijffen; stroomen; swanken; bortelen; sweiven[1], sweven[2], swerven[3], *holl.* swadderen; vletten, *vet.* swalpen.
Fluctuare, ravelen, raveelen; wankelen; wanken; weifelen; 1, 2, 3.
Fluctuare animo, twijfelen, tweifelen; twantelen.
Fluctuans terra, derch, *holl. id est*, drijvende land.
Fluctus, *Fluxus*, *Fluxio*, vloed; stroom, stroem, water-stroom;

baere, waeter-baere; golve, (κόλπος, *sinus maris*) water-golve; golpe; scholpe, *fland.* vlotte; baerm, *vet.* welle, walle; water-walle; waege, *ger. sax. sicamb. Becano autem* waege *est fluctus ventorum impetu crispatus.*

Fluctus adversus, tegen-stroom; tegen-vloed.

Fluctus maris, bolge, bulge, *sax. fris.*

Fluctus decumanus, decimus, magnus & inusitatus, deininge, dijninge, duininge.

Fluxus & refluxus maris certis temporibus & horis; Fluxio reciproca aquarum accedentium & recedentium, ge-tijde der zee.

Fluctus æstuarius, sprink; sprink-vloed; sprink-stroom.

Fluxus aëris, waeiinge, *id est,* wind.

Fluxiones alvi, Fluxus ventris, deur-loop des buiks; buik-loop; loop des buiks.

Fluxus alvi vel seminis involuntarius, noodsel.

Fluxus dysentericus, Vide, DYSENTERIA.

Fluxiones, sive aquæ laterales parturientium, els-water.

Fluctivagum mare, golvige see.

Fluvius, Fluentum, Flumen, vliet, vlietken; vloed; stroom, stroem; waeter-vlied (1); water-stroom; loopende water; wateringe; ge-wat, *fland.* ruie; rivier [*fortè veteribus etiam* a, aa, aha, *vel* ahade, *quod multa flumina etiam hodie sic vocentur aut in tali syllabâ desinant.* ❧

Fluvii alveus, loop, kil, diepte vande rivier; canaele.

(1) Hs.

[*Fluminis spuma,* gloet, *Hondio.* I. R.]

Fluminis ostium, fauces, ubi se in mare exonerat amnis, mond oft gat vanden water-vloed.

'*Fluvii vel maris branchium,* (1) strange.

Fluminis diverticulum, ver-laet vanden vloet, vande vliet.

Fluminis cornu, flexus, keer des water-vloeds.

Flumine adverso, tegen-stroom.(1)

Flumen vivum, vliet-water; vloed-water; stroom-water.

Fluvialis, stroom, *in compositione, atque hinc,* stroom-water, *aqua fluvialis.*

Fluminis ius, recht van water-loop, *Grotio.*

Flustrum, kalme see.

FLUETUM, *vulgi,* fluweel.

FOCALE, *fascia collum ambiens & à frigore cervicem defendens,* timp; dolfijn; stoole.

FOCILE *maius,* scheen-been; scheen-pijpe.

FOCUS, *Focus familiaris,* herd, heerd, herd-stad, herd-stede, heerd-stad, heerd-stede, heerd-plaetse; est, ast; [*Hinc,* ἑστία, *Vesta,* I. R. *Ex* herd-stad, *autem vel* herd-stede, *contractum fortasse sit* horst, *quod cognomentum dat multis opidis, pagis, &c. Sicut etiam* loo *focum significare possit, quia* loo *quibusdam flammam denotat* (2); *& porrò* loo *cognominibus quoque opidorum pagorúmve additum* F. R. *Quamvis nec absurdè* horst *quasi Stabulum equinum interpretatur* I. R. *&* loo *aliis in talibus cognominibus aut locum depressum,*

(1) Hs.
(2) Vrg. Flamma.

aut locum contrà altiorem significet. F. R.]

Focus, seu Foci structura lapidea aut lamina ferrea; vulgo Contramurus foci, schoor-steen, schoren-steen; vuir-muer, *vet.* vuirster, *campin. fland.* vuister; herd-blad, *ger. sax.* kemeneie, *vet.* kamijn, kamijn-steen, *g. s. s.*

Foci tubus, schoud-pijpe.

Foci fenestra, luike, *holl. fris.*

Foci pluteus, schoud-berd, *fland. id est,* schutsel.

Focarium, vulgi; Focus frumento torrendo sive exsiccando idoneus, ast, est, eest; dare, *sax. fris.*

Foculus, vier-bekken; vier-teile; vier-waegen; lauwer, *fland.* lollepot *(foculo fovere femora,* lollen;) vier-panne; vuirster; vier-teele.

Foculus mensarius, kauffoor, kauffoir, kaffoir, kaffoor, kouffoor, *q.* chauffoir *gallorum.*

in Focos exactio, schoud-geld; schoorsteen-geld.

Focarius minister, schommel-kok; schommel-knaep.

Focaria, huis-deerne; kokinne; koken-jong-wijf; koken-wijf, koken-maerte; boel, *vet.*

Focarium fulcrum, brand-ijser; brandeler, brander, *fland.*

Foco materia apta, berninge, berringe.

Focillare, koesteren; laven; keeten (1); ver-wermen.

FODERE, graven; delven, dolven; spaden, spaeien; spitten; spetten, *fland.* booren, boren; hakken; stoepen; dijken. *Fodere terram,* om-werpen het land. *Fodere cuniculos, fossas militares ducere,* pionnieren, *& fland.* spaeienieren; minen, mineeren. *contra Fodere; hostium cuniculos transversis cuniculis exhibere,* (1) tegen-graven; tegen-mijnen.

Fodere sive radere manibus pedibúsque, scherren, scharren.

Fodere unguibus, krabben; krabbelen.

Fossus, Fossitius, gedolven; gegraven.

Fossor, spitter; hakker; spader, spadenier.

Fossor militaris, schants-graver; spadenier; pionnier. *Vide, Pedes miles Fossor.*

Fossa, Fovea, Fodina, grave, graft, gracht; graef, graeve; groeve; grebbe, greppe; grubbe, gruppe; grippe; grope, *vet. fland.* put; kuil; hol; delve, dilve, delf; be-delf; dijk, *fland. occid. & holl.* sleinke, *holl. fris.* slochter, *vet. fris.* vaerde; waeter-loop; waeter-graeve; transse; fosse; rioole; sloot, slote, *præcipuè de palustri;* plas, plasch, *vid' fossa in quâ stat aqua.*

Fodina, Fossæ metallifodinales, berg-werk; mijne, mijn-kuil; mine, mineere; oor, oore. *Fodina sulphuraria,* solfer-mijne. *Fodinæ machina spiritalis,* wind-vank. *Fodinæ præses,* hoede-man, *sax.*

Fossa verticosa, kreke; stelle, stalle, *vet.*

Fossa incilis, gote; kassij-gote; sille, sijle, sulle

Fossa ima, fossæ ima concavitas, solum, holheid; holligheid; holte, heulte; ge-holte, ge-heulte.

Fossa in superficie duodenum pedum in se multiplicatorum, profunda unum pedem, schacht.

Fossa publica, ruie; reie.

(1) *Etym.* « *gall.* cotiner. »

(1) L. met het *Etym.* « *excipere.* »

Fossa urbis, grave der stad; stad-graven, grachten.

Fossa ubi fit substructio, grond-veste; fondament; fondeerssel.

Fossæ, cuniculi adoriendis muris hostilibus, loop-grachten; loop-graven; mijnen.

Fossa macerando lino, rotte, rootte.

Fossatum, Fossa & vallum, walle.

Fossâ claudere, circumdare, be-schanssen; be-graeven; be-wallen; op-graven.

Foveam ducere, schieten eene gracht. *Fossas metallicas ducere*, schroeven.

Fodicare, graven; steken; speten, stoepen; booren, boren; koteren; peuteren, poteren, poieren; dabben, dabbelen; peuselen.

FŒCUNDUS, *Vide*, FECUNDUS.

FŒDUS, *i, Vide*, FÆDUS.

FŒDUS, *eris*, bund, bond, band; ver-band, ver-bond, ver-bindinge; over-drag, *vet.* daedinge, dedinge; ver-plicht, *vet.* alliancie; lige; appointement; tractaet; comploot.

Fœdus arcanum, clandestinum, heimelik ver-stand.

Fœdus inire, ferire, ver-plichten, ver-plegen, *vet.* toe-slaen het ver-bond.

Fœdere sociari, allieeren.

Fœderatus, bond-genoot; eed-genoot.

Fœdifragus, bond-brekig; ver-bond-breker; trouw-braekig, trouw-brekig.

FŒNICULUM, venkel, vinkel.

Fœniculus porcinus, beer-wortel; solfer-wortel.

FŒNUM, hoi, hui, houw, heu, hei, heuwe, houwe, hauw.

Fœnarium pratum, Fœniferum pratum, hoi-land: made, *Grotio* 207.

Fœnum cordum, serotinum, secundarium, autumnale, eet-groen (1); nae-weide; nae-maiessel; achter-maeie; spadeling; emde, imde, *ger. sicamb.* toemaet-hoi; herfst-hoi.

Fœnisecium, hoi-bouw; hoi-herfst; hoi-maeiinge; hoi-oogst; maei-tijd; maeissel.

Fœnisecio deputare, in Fœnisecium servare, vennen het land, *holl.*

Fœnum subsecare, desecare, falce demetere, maeien, maeden; hoi-maeien.

Fœnum dispergere, ver-hoien.

Fœnum rastellis eradere & colligere, furcillis versare, in sole exponere ut siccescat, hoien; raekelen, swelen het hoi.

Fœni striga, ordo demessi Fœni ita ut stratum in pascuis iacet, swade, *fris. holl. sicamb.*

Fœni meta, congeries, hoi-opper; opper van hoi; hoi-stok; hoest hois, *sicamb.* tas hois; rok hooi; baerm hooi, *sicamb.* haek.

Fœnum in Fœnisecii cumulum addere; in pyramides exstruere; in metas colligere, componere, opperen het hoi; logen, hei-logen, *sax., fris., holl. sicamb.*

Fœni certa portio quanta requiritur vaccae uni in tempus stabulationis, koe-hois (2), *holl.*

Fœnile, Fœni meta, Fœnarium tabulatum, schelf; hoi-schelf; hoi-schuere; hoi-solder; hoi-stal; hoi-tas; hoi-teem; hilde, *sicamb.* berg, hoi-berg, *holl. sicamb.* hoi-delte, *fland.*

Fœniseca, Fœnisex, maeier; hoi-maeier.

Fœnarius versator, hoier.

---

(1) Vrg. de aanteekening op *Dies naturalis*.

(2) Hs. *Etym.* « Koe hoys. »

Fœnaria furca, merga, hoi-gaffel.
Fœnaria pertica, hoi-teem; teem.
Fœnarium vehiculum, hoi-wagen.
FŒNUS, woeker; oeker, hoeker, *vet.* win-penning, *id est, pecunia, quœ solvitur pro fœnore, Grotio ;* krois, kroos, *fland.* interest ; quint ; hand-geld, *vet.*
Fœnus nauticum, bommerije, boomerije, *& rectiùs*, bodemerije.
Fœnori locare, collocare, exponere pecunias, Fœnerare, Fœnerari, Fœneri dare, woekeren; uit-setten sijn geld: sijn geld op winst uit-geven ; renten koopen ; perssen ; perssemen ; keelen, kelen, *metaph. q. Fœnore trucidare.*
Fœnori accipere nummos, sumere, op-lichten geld; geld op kommer, op schade, nemen ; geld ten quaeden kost halen ; *& Pecunia quae Fœnori impenditur*, quaden kost.
Fœneratus, gewoekert.
Fœnerato, cum Fœnore, woekerwijse.
Fœnerator, woekerer ; tafel-houder, *holl.* perssemier; pussemier, *fland.* lombaerd. *Vide*, DANISTA.
Fœneratio, Fœnus, woekerije.
Fœneratorius, woekersch.
FŒTUS, dracht ; vrucht ; kindeken ; ge-dracht ; kind-dracht ; quik, *vet.*
Fœtus, worp der dieren ; worpeling ; jong dier.
Fœtus in utero, fasel ; vasel.
Fœtus informis, mola. Vide, MOLA.
Fœtus vinculum ex umbilico eius prodiens, aut umbilici continuatio, stringe, strenge, strange.
Fœtus involucrum, Fœtum involvens membrana, vasel-borse, faselborse ; bij-moeder.
Fœtus equini aut vaccini involucrum, licht: *aliis*, vulles, veullis.
Fœtus omnium postremus, kak-in-nest ; kakkert, kakkaerd, *q. postremus in nido.*
Fœtus abortivus, on-tijdeling. *Vide*, ABORTUS.
Fœtus monstruosus, praeter naturae legem genitus, monster ; mis-was.
Fœtificare, Fœtare, Fœtum edere, worpen, werpen ; werpen de jongen, *(canum &c. more ;)* viggen. biggen ; baekelen ; baggelen ; afleggen; kabbelen : kalffen, kalven, kalveren ; *propriè dicitur de vaccâ vitulum edente.*
Fœtus, Fœtuosus, Fœtu plenus, vol ; be-vrucht.
Fœta, be-vruchte, dragende, swangere vrouwe.
Fœtura, teelinge; teelt; broedsel; ge-sibbe, sibbe ; ge-soort ; kabbelinge.
Fœtifer, vruchtbaer
Fœtifera, kind-drachtig ; kindersalig.
Fœcundus, Vide, Fecundus.
Fœtus arborei, oeft, oft, ooft, ovet; fruit; boom-vrucht ; boomig gewas.
FOLIUM, blad ; blader, *vet.* (blat, *inquit. Becanus, q.* plat, *id est, latus, planus*,) loof, loove, *(præcipuè arboris,)* folie. *Folia, frondes*, bladeren; looveren. *Foliolum*, loofken.
Folium vitigineum, wijn-blad ; wijngaerd-blad.
Foliaceum opus ; Foliacea pictura, loof-werk ; loover-werk ; bloemwerk : *encarpa, thyrsi, acanthi, helices.* (1)
Foliosus, gebladert.
Folium, vel papiers.
FOLLIS, blaser ; blaes-balg.
Follis fabrilis, smed-balg.

---

(1) Hs. « *helices.* »

Follis, poester, puister, puester, *fris. s. s*.
Follis, bal ; kaets-bal.
Follis pugillatorius, wind-bal ; balon ; baloen ; paloen.
Follicare, snoeven, snuiven.
FOLLICULUS *seminis*, *grani*, *herbae*, *&c*. pelle, pole, peule *(leguminum in primis ;)* palie ; pelle daer 't saed in legt ; booste, boste, bolster, boostele ; bast ; houde, haude ; erwt-houde, *(pisorum vid' ;)* hulse, hulsche, huldsche ; sloove, sloofken ; sluive.
Folliculus lini, knippe oft knippene van vlas, *fland*.
Folliculus sive involucrum floris prius quam dehiscat, knoppe van de roose ; roose-knoppe.
Folliculi expressarum uvium (1), basten ; doppen.
Folliculum proferre, houden.
FONS, born, burn, borne ; fonteine ; *Fonticulus*, fonteinken. Born *Becano aquæ exortus sive aqua nascens dicitur qualis est fontium & puteorum perennes venas habentium.*
Fons manalis, loupende fonteine, *& Lapis manalis unde Fons emanat*, fontein-steen.
Fons lapide constructus, steen-put ; born-put.
Fons saliens, *Fons vivus*, springspronk (2) ; spring, springende water.
Fontis origo, principium, caput, vena, oor-sprong ; fontein-ader.
Fontis papillæ, ubera, caput tubuli sive scaturiginis, ubi aqua exprimitur, fontein-krane ; fontein-tap ; fontein-tote.

(1) Hs. L. *uvarum*.
(2) Hs. *Etym.* « Sprinck, spronck. »

Fontis aqua, quam vid' fons effundit, fontein-water.
Fons, Fons sacer, baptisterium, vonte, vunte, fonte.
Fons, occasio rei, oor-saeke ; oor-sprong ; aen-laet, *vet*.
FONTALIS, *Fontinalis, herba in aquis & paludibus nascens*, fontein-kruid.
FORARE, *Foramen facere*, booren, boren ; gaten ; polen, poelen, *fland*.
Foratus, geboort, gebooret.
Foramen, Foramentum, gat ; geboort gat ; lok, loke, loch ; drille, driele, *vet*. vakke ; hol.
Foramen retis, masche oft maesche, maske van het net ; maelie van het net.
Foramen aquam liquorémve transmittens, lek, leke.
Foramen parietinæ sive parietis, masier ; masier-gat : *aliis* metsiergat.
Foramen balistæ, bus-gat.
Foraminibus plenus, gegaet.
Foraminosus, gatig ; lokerig.
FORAS, *Foris*, uit ; buiten ; buiten-waerts.
Foras mittere, uit-senden.
Fores, deure, (θύρα) dore ; buitendeure, veur-deure ; poorte.
Fores cæcæ, loose deure.
Fores portarum cancellatæ, egge ; eg-balie ; ek, hek ; schof.
Fores effringere, in-breken, oploopen, de deure.
Foricula, deurken ; wenket, winket ; guichet ; sterren-poortken.
FORCEPS, *instrumentum quo prunæ & alia candentia tenentur aut apprehenduntur*, *pyrolabes, pruniceps*, gloedte ; loedte ; tange ; vier-tange ; koenken, *sicamb*.
Forceps dentatus, vel Forceps quo

clavos extrahunt fabri, nijp-tange ; trek-tange.

FORFEX, *Forficula tonsoris, vel Forpicula*, schere, scheere, schaere; knip-scheerken.

Forcipicula evellendis dentibus, tand-trekker ; tand-trekkerken.

Forpiculâ resecare, knippen; snippen.

Forcipes denticulati, Forcipata brachia cancrorum, krab-scheeren.

FORDA, kalf-koe ; kalver-koe.

FORESTA, *vulgi*, foreest.

Forestarius, vulgi, forestier ; foreest-wachter. *Vide*, PRÆFECTUS.

FORFEX. *Vide*, FORIEPS.

FORI, *orum, navis*, over-loop, boord van 't schip ; gang in de schepen ; bonne, bunne ; dennen van 't schip ; schip-soller.

Fori, stellagie, stellaedsie ; steigeringe.

Fori, ge-stoelte.

FORIA, *orum*, schijte ; schijterije ; schitte, *holl. fris. fland.* schuieringe; kak; kakkerije; schette (1); dunne schijt ; petteringe.

Foriolus, schijter; schijt-broeke ; dunne schijter ; kakker ; buikloopig ; schuierer ; rasch in den buik ; petterer.

Foriola, mulier spurca, schijte.

Forire, kakken; schijten; drijten; petteren ; schuieren *potissimum de pueris laxioris alvi.*

Forica, kak-huis ; schijt-huis ; heimelikte. (2)

Forica vaccarum, pissin, *holl.*

Foricarius, bern-steker.

FORIO, *piscis. Vide*, TRUTTA.

FORMA, *Formatio, facies ; Forma ac qualitas corporis, & cuiuscunque rei*, ge-stalte ; ge-steltheid, ge-steltenisse ; maeksel ; hebbinge, *vet.* ge-daente, *(qua Formâ,* hoe-danig ? *Formâ præditus*, gedaen ;) gade, gadinge ; schap, schappe, scheppe, scheppinge ; fatsoen ; qualiteit ; wijse ; gijse ; lei, (*Vide*, MODUS,) onditie; devijs; schijn ; semblantie, semblant.

Forma, Formatura, forme, vorme; formaet; *(q. d.* veur-maet; *id est, prima mensura, Becano ;)* vormsel; modeel, model, model-beld; moele; stempel, stampel. *Formulares assulæ*, formaet-houten, *(quales in re typographica.)*

Forma, sive fiscina, casearia, scheene ; kaes-schene, kaes-vat, kaes-vorme.

Forma operis manufacti, manufacture.

Forma, platte forme van een huis, *&c.*

Forma, Formula, Forma lignea, in quam inductum corium fit calceus, leest.

Forma, schoonheid ; *quibusd*, schoonte ; fytemus, *q. d. vidimus. Formâ luculentâ*, schoon.

Forma media, modica & modesta, stata, uxoria, wesenlike schoonheid; staetig gelaet, wesen; tamelike, be-tamelike, schoonheid.

Formam alterius càpere, in formam aut faciem alterius se mutare vel vertere, ver-mommen.

Formalis, &, Formaliter, vulgi, stemmig, stemmiglik.

Formare, rudi materiæ formam indere, maeken; vormen, formen; schaepen, scheppen; gaden, gaeien; be-gaeden ; geschikt maeken ; scheren, scheeren ; fatsoneeren.

Formare, beelden.

Formare, onder-wijsen.

Formare fundendo, moeleeren. *effigiem conflando formare*, af-gieten.

---

(1) *Etym.* « Schette j. schitte. »
(2) Hs. *Etym.* « Heymelicke. »

Formare male, mis-maeken ; mis-scheppen.

Formator, schepper.

Formatus, benè Formatus, schoon ; fraei ; wel gemaekt ; gedegen, *vet.* hupsch ; hovesch, *vet.* [goelik, *holl. fortè abusivè pro* goedelik, *benignus, & eâdem* καταχρήσει, goeliken, *tacitè, placidè*, I. R] schappig, schappelik [*q. d.* schapelik, *mansuetus instar ovis : item, comtus, quietus : huic oppositum*, oielik, I. R.]

Formosa, kalle, *vet.*

Formositas, schoonheid ; *quibusd.* schoonte.

Forma, Formula, stijl, stiel ; formulaer. *Forma iurisdictionis*, stijl van 't hof. *Formulæ litium*, stijl ; praktijke. *ad Formam, Formulâ, secundum Formam aut Formulam*, nae uit-wijsen.

Formulas litium, iudiciorum, &c. docere, vel, discere, stijleeren.

Forma literarum, tenor, luid des briefs.

Formularium, formulaer.

Formularius, kopist : *qui Formulas omnis generis negotiorum ad usum servat.*

Formularius artifex, Formularii iuris consultus, practisijn.

Formulæ iuris, spreuken ; stijl.

FORMICA, miere ; mier-seike ; pis-miere ; aemis, omeisse ; seik-ameisse, *sicamb.* (1) emte, pis-imme, pis-emme, *sax. sicamb. fris.* seik-worm.

Formicarum caverna aut agmen, mieren-hoop ; mieren-nest ; mieren-hol.

Formicosus, mierachtig.

Formicatio, krevel, krievel, krevelinge.

Formicatio, de mieren ; mieren-jooksel ; *morbus qui foris corpus foedis tuberculis et pustulis deformat, intus verò mordentis Formicæ sensum cruciatúmque adfert.*

FORMIDO, vreese ; schrik ; vaer, ver-vaerenheid, ver-vaernisse, ver-veernisse ; bloodheid.

Formidare, vreesen ; grouwen, grouwelen.

Formidatus, gevreest.

Formidabilis, vreeselik ; grouwelik ; grousaem ; ver-vaerlik, ver-veerlik.

Formidolosus, bloode.

FORNAX, oven ; bern-oven ; brand-oven ; bak-oven ; smilt-oven, *&c.* forneis.

Fornax concamerata, ast, est.

Fornax figulina, kaekel, kachel-oven.

Fornax coquendis lateribus apta, tichel-oven.

Fornax calcaria, kalk-oven.

Fornaci ignem subiicere, heeten den oven.

Fornacaria, bakkersse.

FORNIX, voute ; welfsel, wulfsel, welvinge ; ge-welfsel, gewelf ; ver-hemelte ; boge.

Fornicare, welven, wulven ; ver-welven ; over-welven ; vouteeren ; ver-hemelen.

Fornicatio, Fornicis structura, ver-welf ; ver-welfsel.

Fornicatus, gewelft.

Fornix, hoeren-huis ; hoeren-kot ; bordeel.

Fornix olens, olidus, mot-kasse.

Fornicari, Ecclesiasticorum,

---

(1) Na « omeisse » heeft het Hs. een punt-komma : verkeerd, want de aanmerking *sicamb.* slaat ook op « omeisse. » In het *Etym.* van 1599 is het woord « aemis » verkeerdelijk tusschen « Aelke » en « Aelmoesse » gebracht.

hoereeren; hoeren; kebsen, kesen, keesen, kevesen, keefsen, kebisen, *vet.* koosen, koisen, koifsen ; lief-koosen ; minne-koosen.

Fornicatio, Eccles. hoererije ; keefs-dom.

Fornicator, Fornicarius, hoereerer; hoere-jager; hoeren-jager; bordeel-brokke.

FORPEX. *Vide,* FORCEPS.

FORS, *Fortuna,* val, ge-val ; plicht, *fland.* (1) kansse; hasaerd; avend-ure; fortuine.

Fors, Fortuna prospera, secunda, favens, luk ; ge-luk ; voor-spoed ; gluk: *adversa,* on-geval; on-geluk; tegen-spoed.

Fortunæ casus, waege-schaele, *metaph.*

Fortunæ conditio, staet.

Fortunæ, arum, rijkdom ; goed

Fortunæ tenuis, arm.

Fortunatus, ge-lukkig ; ge-luk-saem ; ge-luk-saelig ; ge-vallig, *vet. Fortunatè,* ge-lukkiglik.

Fortunâ dulci ebrius, brood-dronken.

Fortunam tentare, rem Fortunæ sive casui eiúsve eventui aut arbitrio committere, exponere ; aleam iacere, waegen ; avend-uren ; hasardee-ren (2): *fortunæ dubiæ se objectare.*

Fortunam tenuem habere, nauw staen, steken.

Fortuitus, misselik ; mis-schien-lik ; ge-vallig, ge-vallik.

Fortuitus casus, geluk-val.

Fortuitò obvenire, be-vallen.

Forsan, Forsitan, Fortè, Fortè an, Fortasse, Fortuito, Forte Fortuna, mis-schien ; mis-schienlik ; mis-seliken ; mag-schien ; bij-schien ; *vet.* mogelik ; licht ; viel-licht, vil-licht, *q. d. facile accidat ; aliis,* veel-licht, vel-licht ; me-licht, *vet.* bij ge-val; bij avendure ; avenduerlik ; on-gevaerd, on-ge-faerd, *germ.*

FORTIS, sterk; krachtig; mag-tig ; dapper ; kloek ; weidelik ; ge-weldig ; weld, *vet.* vrom, vroom, vrome, vroem ; strang, streng, strenge ; herd, hard.

Fortis vir, man-hertig ; deegen, deegen-man ; *& antiquitus,* thegan, *B. Rhen.* held.

Fortis vir & strenuus, kaerle, keerle, *vir proceræ staturæ & grandis corporis, qualem fuisse Carolum primum ferunt.* Karl *Venedorum & Hunnorum linguâ Rex dicitur Io. Aventino.*

Fortem reddere, herten.

Fortiter, sterkelik ; krachtiglik, krachtelik ; magtiglik ; vromelik ; dapperlik ; manlik, manliken ; weidelik ; on-bevreesdelik : ver-duldiglik.

Fortitudo, sterkte ; sterkheid ; magt, magtigheid; kracht; fortse; dapperheid ; kloekheid ; veste ; manlikheid, manhaftigheid ; vrij-hertigheid ; standaftigheid ; stand-vastigheid, *de animi præcipuè Fortitudine.*

Fortificare, & Fortem validúmque fieri, ver-sterken ; be-vesten ; be-vestigen.

Fortificare, vulgi, fortifieeren.

Fortalitium, fort ; fortresse.

FORULI *librorum,* boek-kasse ; boek-laeie.

FORUM, plaetse; pleine; biest; aerde, *fland. gand.* koren-aerde, *pro* koren-merkt. [*Aream credo volunt dicere,* F. R.]

---

(1) Hetzelfde w. als « plicht, *officium* » van het oude st.wkw. plien, nu plegen. Het Eng. « plight » belofte, verbindtenis, beteekende ook vroeger gevaar, waging, en het Ags. wkw. « plion » wagen.

(2) *Etym.* « hasaerden. »

Fori visorium, schavot. *Vide*, SCENA.

Forum nundinarium, rerum venalium, markt, merkt ; halle.

A Fori autem frequentiâ tractum quoties in compositione voce, merkt, *utimur, indicandæ frequentiæ actionis, concursui, aut multitudini rei innuendæ, ut, tædiosa nugarum congeries*, beusel-merkt, *frequens concursus*, loop-merkt, *frequens compotatio*, drink-merkt, *celebritas nuptiarum*, trouw-merkt, *& sic*, brabbel-merkt, ruchel-merkt, kijf-merkt, vecht-merkt, *&c.*

Forum boarium, suarium, &c. vee-merkt.

Forum boarium, propriè, ossen-merkt ; beesten-merkt.

Forum carnarium, vleesch-merkt ; vleesch-huis.

Forum cupedinis, cupedinarium, snoep-merkt ; slik-merkt, slike-merkt, *sax.*

Forum equarium, peerde-merkt.

Forum frumentarium, koren-merkt.

Forum hebdomadarium, weke, week-merkt.

Forum lactarium, melk-merkt.

Forum lignarium, hout-merkt.

Forum nundinarium, propriè, jaer-merkt.

Forum olitorium, waermoes-merkt; kruid-merkt; groen-merkt; kool-merkt, *sax. sic.*

Forum oporimun, pomarium, &c. oeft-merkt.

Forum pomarium propriè, appel-merkt.

Forum rerum venalium, diebus Veneris præcipuè, ut Antverpiæ & alibi, vrij-dagsche merkt.

Forum Stapelæ, vulgi, seu Stabulum, aut Stapula, stapel. *Locus publicus, inquit Lud. Guicciardinius, quo Principis auctoritate & privilegio vina, coria, frumenta, lanæ, aliaéque merces exoticæ vendendi caussâ convehuntur. Stapula, inquit Adr. Iunius, purè, putéque Gallicæ originis creditur, qua significatur privilegium beneficiariæ urbi collatum, sistendi & ab instituto cursu retrahendi merces exoticas, quas negotiator importat, ut nimirum eo loco stabulentur ac conquiescant, quo venum prostituantur quavis tandem conditione, &c. Ac talis Fori ius*, stapel-recht, *nominant.*

Forum scrutarium, promercale, antiquarium ; ubi vestimenta aut res usu tritæ venum exponuntur, oude-kleer-merkt; luis-merkt; pluis-merkt ; plunder-merkt ; grimpel-merkt.

Forum suarium, propriè, verken-merkt.

Forum, locus in quo iudicia exercentur, wet-banke ; banke van recht ; recht-huis ; rechts-huis. *Forum iudiciale vel iudiciarium*, ding-banke : vier-schaere : vier-bank, *vet. sax. q. d. congregatio IIII. virorum. nempe iudicis, actoris, rei, & scribæ ; vel ut in Saxoniâ & aliis olim nonnullis locis, prætoris, & trium senatorum sive scabinorum. Requiruntur enim secundum legg. Saxon. Magdeburg. parte 1. cap. 2. dist. 1. tres scabini, quorum primus concipit sive adinvenit, reliqui duo assentiuntur, iudex sive prætor sententiam pronunciat.* Vier-schaere, *inquit Iac. Marchant.*

q. d. quadriturba, quia quatuor personarum illic usus est, actoris, rei, iudicis, baillivi.

Forum iudiciale, kasselrije, kastelrije, *fland.*

Forum rurale, laet-banke.

Forum competens, Forum proprium, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Forum agere, spannen, bannen, houden de banke, oft vier-schaere ; ge-nacht houden ; hegen, heggen oft be-hegenen het gericht.

Fori translatio, renvoi.

Foro uti, temporiseeren.

Forensis causa, ge-dinge.

Fori usus, stijl ; practijke ; stijl van 't hof.

Fori usum docere vel discere, stijleeren.

Forensis usus callidus, Forensium institutorum peritus, practisijn.

Foro cedere, achteruit vaeren ; bankeroten ; banke-rote spelen ; bank-schijten ; ruimen ; slippe bieden ; de nevel-karre drijven ; met de nevel-karre ende int donker ver-trekken ende ruimen. *q. d. carrum nebulosum & tenebrosum agere: quòd vidi nebulæ & tenebræ fugitivis & clam migrantibus sint accommodæ.*

FOVERE, waerm houden ; broeden, brueden ; ver-wermen ; baekeren, *(ut infantem ad focum fovere,* een kind bij 't vier baekeren ;) voeden, vueden ; op-voeden ; koesteren ; op-koesteren ; laven, laeven ; be-helpen, be-hulpen ; neeren ; ge-neeren ; hegen, hegenen ; haeien, *Jo. Aventino ;* keeten ; quikken ; queiken.

Fovere foculo fervente, Fomentis tepefacere, smooren ; stoven ; dempen.

Fovere, Fomentis liquidis tepidis imbuere, betten; vogten, *vet. partem læsam vel morbosam humidis calidisque foris applicitis fomentis tepefacere,* stoven.

Fovere femora foculo, interfemineum foculo fovere, aut calefacere, lollen.

Fovere culinâ, keukelen, kokelen.

Fovere alicuius partes, spannen, aen-spannen met iemanden.

Fotus, a, um, gebroedt ; bebroedt.

Fomes igniarius, vonke, vunke, vonksel ; vier-vonk ; vier-doek ; swamme, squamme; baenst, *fland.* lompe ; lonte ; wig-vier, *holl.*

Fomes, ver-weksel, *metaph.*

Fomes, Fotus, Fomentum, Fomentatio, stovinge ; ver-werminge ; lavenisse ; lavinge ; laeffenisse ; koesteringe ; broedinge ; voedsel.

FOVINA, *Fovinus, Foina, Foinus, vulgi : felis sive mustelæ genus,* fluwijne, flouwijne, fouwijne ; foïne.

FRACERE, *Fracescere,* ver-welken ; ver-welkeren ; ver-wemen ; schimmelen ; ver-schimmelen ; uitslaen ende ver-schimmelen ; verslentsen; ver-sledderen; ver-vuilen; ver-liggen, *vet.* ver-derven ; bederven ; ver-mossen.

Fracidus, ver-welkt ; ver-slenst ; ver-vuilt ; welk, *vet.* garst, garstig ; ge-schimmelt ; schimmelachtig ; schimmelig ; verschimmelt ; verslettert ; mosachtig.

FRÆNUM, toom ; ge-bit, gebet ; breidel. *Vide,* CAPISTRUM.

Frænare, Frænos iniicere, toomen; breidelen.

Frænatus, getoomt ; gebreidelt.

Frænos detrahere, ont-toomen ; ont-breidelen.

FRAGRARE, rieken ; geuren, geur geven.

Fragrans, soet-geurig ; wel-riekende. (1)

Fragrantia, geur, gore.

FRAGUM, aerd-besie.

FRAMEA, hals-geweer, lang-geweer : *Arma longa quæ humeris feruntur*, stok.

FRANCIÆ PARES, *Patritii*. *Vide*, CONSORS.

FRANCISCANUS, minder-broeder ; gordelier ; frer-mineur.

FRANCOLINUS, *Francolina*. *Vide*, ATTAGAS. (2)

FRANCUS, *vulgi*, vrank, vrij.

FRANGERE, breken ; braken, *vet.* kroken ; ver-kroken ; kasseeren ; knakken ; knosen, *fris.* kraeken. (*Frangere nuces*, kraeken de noten ;) schrantsen. *Frangere in micas*, morselen. *Frangere labore, dolore, damno*, mat maeken ; maten, matten, *vet.*

Frangi, bersten, barsten, borsten.

Fractus, gebroken ; mat ende ver-wonnen. *Fractus morbo*, afgenomen van siekte. *Fractus animo*, moed-loos ; on-gemoedig, on-gemoede ; versaegt ; on-moedig.

Fractum, in stukken, om stukken.

Fractio, Fractura, broke, braeke, breuke ; breke ; gebrokenheid ; schrantse, *vet.*

Fragilis, brekelik ; broosch ; breusch ; brokel, *vet.* brokig ; kort-brokig ; malts, maltsch ; swak ; sprok ; spork ; morselachtig. *Fragiliter*, brooschelik.

Fragilitas, broosheid ; swakheid ; maltscheid.

Fragmen, Fragmentum, stuk ; gebroken stuk.

Fragmentum fictile, testaceum, scherf, scherve ; schaerde, (1) & diggele, *holl.*

Fragmenta glutinare, soudeeren.

Fragor, krik ; krak ; kraek ; kraekinge ; ge-kraek ; klank ; klak ; klets, kletse, kletter, kletteringe ; berst ; barste ; borste ; ge-ruisch ; ge-druisch ; schaeteringe ; schetteringe.

Fragor crebrescens, tier ; ge-tier.

Fragorem edere, kraeken ; schaeteren ; schetteren ; kletteren ; klateren ; ruischen.

FRANGULA, *arbor*, pijl-hout ; sporken-hout ; honds-boom.

FRANGIA, *vulgi*, frengie, frangie ; frenie.

FRATER, broeder ; *Fratres*, ge-broeders.

Frater germanus, Fratres eiusdem tori, non distincti, vleeschelik broeder ; heele, volle, lijfelik broeder ; oprecht broeder van vader ende moeder ; broeders ende susters van vollen bedde ; ont-tweede, on-getweede broeder, *vet.*

Frater consanguineus, van eene vader, niet moeder. *Frater uterinus*, van eene moeder, niet vader. & *generaliter*, *Fratres ex altero tantùm parente*, halve, stief, twiete, (2) ge-tweede, broeders, susters.

Fratres gemini, tweelingen.

Frater mariti, mans broeder.

Fratria, broeders wijf ; swagerinne ; swasenede, *vet.*

Fratrum duorum uxores, gebroeders huisvrouwen.

Fratribus sororibúsque mortuis hereditatem aliis cognatis deferre, ver-susteren ende ver-broederen.

---

(1) Vrg. *Flagrans*.
(2) In D. I. is door verziening ATTAGUS gedrukt.

(1) *Etym.* « *holl. fris.* »
(2) *Etym.* « twiet-broeder. j. ghetweet broeder. »

Fratres patrueles, *Fratrum filii*, ooms-kinderen ; ge-broeders kinderen ; broederlingen.

Frater, Confrater vulgo, medbroeder.

Fraterculus, broederken.

Fraternus, broederlik. *Fraternè*, broederliken.

Fraternitas, broederschap.

Fratrum cœtus, *Idem*.

FRATER ALEXIANUS. *Vide*, ALEXIANUS.

FRAUS, drog, drug ; be-drog ; be-driegerije ; list ; listigheid ; argelist ; achter-deel ; uit-strijkerije ; tuk ; lorerije ; hoon, *vet.* verkort, ver-kortinge ; fraude ; baraterije.

Fraudare, be-driegen ; hoonen ; ver-hoonen ; be-trompen ; bestrijken ; uit-strijken ; ver-kort doen ; ver-korten. *Fraudari*, verkort worden.

Fraudare aliquem, loren ende soren.

Fraudare creditores, achteruitvaeren ; bankeroten ; bankerote spelen.

Fraudare genium, ont-spaeren uit den buik.

Fraudatus, be-drogen.

Fraudulentus, *Fraudator*, be-drieger ; be-driegelik ; drogener, *vet. sax.* schalk ; schalkaerd ; slim ; slim boeve ; arg ; arge-listig ; listig ; quaed-listig ; sorig, seurig ; lorer ende sorer ; loers-hals ; tukachtig, *&*, *Fraudulenta aggressio, excursio*, tuk-reise.

Fraudulenter, be-driegeliken ; schalkelik.

FRAXARE, *Festi*, ronden ; ronde doen ; waeken ende braeken.

FRAXINUS * *campestris*, — esch ; esschen-boom. * *bubula, vel magna*.

Fraxinus silvestris * *montana* ; *minor* ; — wilden esch ; haveressche ; wiel-essche ; quaelster, qualster (1) ; haegen-buek, haegenbuch. (2)

Fraxinum, sive Fraxineum lignum, eschen-hout.

FREMERE, grijsen ; grijnsen ; grensen ; grijnsen ; grimmen ; grinden ; knorren ; snorren ; snarren; bruisen; druisschen ; ruischen ; sijn graenen op-steken. *ore in aliquem Fremere*, iemanden begrijsen. *Fremens*, grimmende, grimmig.

Fremitus, druisch ; ge-druisch ; ge-ruisch ; tier ; ge-tier.

FRENDERE. krijsschen; knerren; knorren ; knorsen ; knarssel-tanden ; knarsschen ; knabbelen ; bikken, bikkelen ; schrantsen, *& pleraque alia quæ in* FREMERE.

FREQUENS, veel, vele ; dik ; dik-maelsch ; dik-wijlsch ; menig ; mannig.

Frequens, ge-woonlik ; vits ; gestadig ; ordinaris.

Frequenter, dik ; dik-mael ; dikwerf, dik-wijle ; dikkent ; menigmael ; ge-woonliken ; vake, vaken, vaek, vaeke.

Frequentia, menge, *g. s.* menigte: be-gankenisse.

Frequentia populi, ver-gaderinge van volk ; conroot ; ver-saemelinge, menigte volks.

Frequentia si quæ innuenda in actione aut re quâpiam sæpe exprimitur in compositis addito in fine, markt, *sive*, merkt ; *ut*, loop-merkt ; drink-merkt, *&c. Vide*, FORUM.

---

(1) Het *Etym.* geeft enkel « qualster. »
(2) *Etym.* « *ger. sax. sic.* »

Frequentare, handteeren ; ver-keeren ; dik-wils be-soeken (1) ; converseeren. *Frequentare*, *Frequentem esse*, frequenteeren.
Frequentare scholas, scholen gaen.
Frequentatus, ge-hanteert.
non Frequentatus, on-gehanteert.
Frequentatio, hanteringe.
Frequentamentum in cantu, *Frequentamenta vocis*, fredon ; diminueeringe.
FRETUM, *maris angustiæ*, hoofd ; tusschen de hoofden ; engde der see ; see-engde ; hals ; sonde, sunde, *vet. sax.*
FRIARE, morselen ; brijsen, brijselen, breuselen ; kruimelen ; quisten ; wrijven, vrijven.
Friare in scobem, raspen.
Friatus, gebrokt ; gemorselt.
Friabilis, brekig ; brokel, *vet.* morselachtig.
FRICARE, wrijven, vrijven ; schrobben ; schueren ; rijffen, *sax.* rijffelen, *fland.* ruidschen, ruisschen, *quibusdam*, fikken, *ger. sax.*
Fricare leviter, krevelen.
Fricare unguibus, krauwen.
Fricando renovare, op-haelen.
Fricando seu frictu aperire, *lædere*, op-krabben ; op-schrabben ; op-wrijven.
FRIGERE, roosten ; bakken inde panne ; frijten ; frikasseeren ; fruiten.
Frictus, ge-roost.
Frictum, *cibus frictus*, frijt ; roost.
Frictorium, *Frixorium*, frijt-panne ; braed-panne ; roost-panne.
Frictoriæ herbæ, bak-kruid ; struif-kruid.
FRIGÊRE, koud zijn ; kilden, kelden ; vriensen, *vet.* (2)

(1) Vrg. EXPERIRI.
(2) Hs. L. met *Etym.* « Vriesen. »

Frigore urere, *adurere*, sneppen. *boreæ penetrabile frigus adurens*, sneppende wind.
præ Frigore obtorpere, *obrigere ex Frigore*, over-stijven ; ver-kleumen ; ver-kloemen, ver-klomen.
Frigefacere leviter, *&*, *Frigescere*, ver-koelen.
Frigescere, *Frigus contrahere* : *Frigore gravedinem contrahere* : ver-kouden: *Frigore exceptus*, ver-koudt: *Frigus*, *Frigida gravedo*, ver-koudheid.
Frigore densari, be-vriesen.
Frigere, ver-flauwen ; flauwen.
Frigidus homo, ge-makkelik mensch.
Frigus, *Frigor*, koude ; kilde ; kildinge ; vorst, *q. d.* vrost ; keldinge, *sicamb.*
Frigus adurens, haere.
Frigus opacum, koelte.
à Frigore horror, *tremor*, *ut in Febre &c.* huiveringe.
Frigore horrens, huiverig ; grillig.
Frigore concretus, ge-vrosen.
Frigidus, koud, kaud ; kold, *g. s. s.*
Frigidulus, *temperatè Frigidus*, koel ; koudachtig ; frisch ; versch.
Frigidè, slappelik.
Frigoris impatiens, koud-vorstig.
Frigidus, *in venerem segnis*, koelen troever, *adag.*
Frigutire, huiveren ; huggeren ; kuiven ; kuiveren ; schoeveren (1)
Frigutiens, huggerig ; huiverig.
Frigidarium, koud-bat (2) ; ver-koel-vat.
FRIGILLA, *Fringilla*, vinke. *Frigilla sanguinea*, bloed-vinke ; loof-vinke, *avicula rubro collo, pectore & ventre.*
Fringillago, *avicula*, meese ;

(1) *Etym.* « *sicamb.* »
(2) *Etym.* « koud bat. »

kool-meese ; spiegel-meese, *ger. sax. sicamb.*

Fringillago masculus, hijken, hiken, *holl.* plakkaerd : *femella,* suitken, *holl.*

Fringillis aliisque aviculis irretiendis fallendisque comparata machina, rete, &c. vink-slag ; vinkesteke ; vinke-touw.

Frigillas aucupare, vinken.

FRILASSUS, *in L. Salicâ,* frij-laet, vrij-laet : *Libertinus.*

FRISARE, *vulgi, pannis villos inducere,* friseeren, vrieseeren.

FRITILLUS, dam-berd. *Fritillo ludere,* dammen ; rijfelen. *Vide etiam, Turricula,* TURRIS.

FRIVOLA, *orum, Frivolum, res Frivola, Frivolum opus,* futselinge ; fateringe ; quak, quik, quakkelinge ; gruet, grute ; beusel, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt ; prondelinge, pronselinge ; geks-maere ; hoetel-werk ; hoetelrije ; truffe, *fland.* poppen-werk ; queselinge ; lorerije ; loren-werk ; leur-werk ; stront-saeke ; stront-voere ; schijt-voere.

Frivola agere, Frivolis rebus occupare, insumere, Frivola vendere, fateren ; neuselen ; futselen ; truffen, *fland.* be-slommeren ; ver-quakken ; ver-quakkelen.

Frivolus homo, Frivolarius ; rerum Frivolarum curiosus ; res minutas nulliúsque precii corradens & recondens ; assiduus in rebus frivolis ; multæ sedulitatis in rebus nullius momenti ; fimeler, femeler ; neuteler ; neutelerken ; freveler ; frevel, wrevel (1) ; futseler ; beuseler ; ver-neutelt, ver-nutelt ; nul ; nul ende van on-waerden ; krachtloos ; ijdel ; licht-vaerdig ; truffer ; prondseler ; fateler (1) ; lorenfaes ; lorenfant ; lorer ; loren-kramer ; poppen-kramer.

FRONS, *Frondis,* loof, loove ; lof (2) ; looveren ; blad ; telge, telger ; twijg, *g. s. s. holl. fris.*

Frons festa, mei ; mei-tak, *q. d. ramus Maii. Maio enim mense arbor frondes emittit.*

Frondibus viridibus ornare, meien, *Becano,* ver-meien.

Frondosus, loofachtig ; gebladert.

Frondere, Frondescere, bloemen, bloeien ; groeien, groenen ; bladeren.

è Frondibus fascis, looverik.

Frondarium opus, pictura Foliacea, encarpa, acanthi, thyrsi, helices ; Frondes fructuariæ, loofwerk ; loover-werk ; bloem-werk ; fruitagie ; vignetten, *q. d. viticulæ.*

Frondea casa, prieel.

Frondare, Frondes amputare, stringere, snoeien ; snoeken, *fland.* loof-stroopen ; ont-looveren ; sleunen, slonen ; kuischen de boomen ; ruimen.

Frondator, snoeier ; bosscher. *Frondator, putator vitium,* wijngaerd-snijder.

Frondator, avis in frondibus habitans, iisque vescens, looverik.

FRONS, *tis,* veur-hoofd ; aensicht ; aen-gesicht ; sterne, stirne, sterre ; stern, stirn.

Frons, animi affectus qui ex fronte perspicitur, ge-laet des

---

(1) Kiliaansche etymologiezucht.

(1) Hs. *Etym.* « faterer. »

(2) Hoe vreemd die, bij Kil. ontbrekende, vorm ook voorkome, men vindt hem bij Vondel, Wildzang :

« Hoe ruischt de koelte in 't eikenhout
En versch gesproten lof !
Hoe straalt de boterbloem als goud !
Wat heeft de wildzang stof ! »

aen-sichts. *Vultus falsus & simulatus*, valsch ge-laet.

Frons relicina, refugo capillo nuda, blesse ; veur-blesse, *Frontis macula alba ; frontem nigram medio distinctus ab albo.*

Frontem explicare vel porrigere, vrolik zijn van wesen, *&c. Frons exporrecta, hilaris*, blijd ge-laet ; vlijtig ge-sichte.

Frontem subducere, Fronte obductâ adspicere ; pronken, bronken ; beloeren. *Frons nubila, matutina, obducta*, monkende, pronkende opsicht ; pronkerije ; pronk ; suer, guer, rijp, ge-sichte ; treurig aensicht.

Frontem contrahere, corrugare, caperare, consulcare, loeren ; fronssen het veur-hoofd ; eukelen. *Frons corrugata, rugosa, caperata, contracta, striata*, gefronst, gefronsselt veur-hoofd. *Frontis ruga supra palpebras*, eukel. *Fronte caperatâ homuncio*, verneutelt manneken.

Frontem perfricare, schaem-schoenen uit-doen. *Frons perfricta, proterva*, houten, berderen, geberdert aen-sicht ; *q. d. lignea ; quæ personis aut larvis ex ligno aut assere factis non habet opus*, een berderen aen-sicht hebben, *sine personâ lascivire ; impudentiam ipsam loco larvæ aut personæ habere. Frontis perfrictæ, Frontosus*, on-beschaemt ; schaemte-loos ; schaem-loos ; on-schaemel.

à Fronte, veur-over.

Frontibus adversis concurrere, tukke-bollen, tikke-bollen, tokke-bollen. *Frontis ictus, pulsus*, tuk.

Fronto, blaf van veur-hoofd.

Frons exercitus, veur-hoede.

Frontale muliebre, tuit-band; timp, timpe.

Frontale, Frontis ornamentum in equis, stern-gesmijde ; stern-riem.

Frontispicium ædium acuminatum elatius, Frons domus pyramidalis, veur-geevel ; gevel ; op-gaende geevel.

Frontes regionis, vulgi, paelen des lands ; frontieren.

FRONSIA, *vulgi*, frengie, frangie, frenie.

FRUCTUS. *Vide*, FRUI.

FRUGES, goed ; blad, blade, *fland. holl. id est*, bladinge. *Fruges probæ quæ in solutionem dari & accipi possint*, leverbaer goed.

Fruges, Fruges Cereales, vruchten der aerden ; aerd-gewas ; koren-vrucht.

Fruges secare, colligere, oogsten.

Fruges æstivæ, somer-fruit ; somer-ooft ; somer-goed.

Fruges cordæ, spade vruchten.

Frugum semen, graen, grein.

Frugum morbus, mis-was.

Frugifer, vruchtbaer.

Frugem facere, huis-houden : profiteeren ; profijt doen.

ad Frugem bonam se recipere, ad Frugem animum applicare, be-keeren ; sich beteren.

Frugi, Frugalis, vrom, vrome, vroom, vroem; vroed; vroedsaem; maetig ; sober ; huis-houdig ; huiselik ; fijn man ; raedig ; raedelik, raedsaem, raedsaemig ; be-raedsaem ; ver-nuftig. *non Frugi, parum Frugi*, on-huislik ; on-beraedsaem. *Frugi, Frugis nullius*, on-nut, on-nuttig ; vanneant ; deuge-niet ; stompe, *fris.*

Frugalitas, raedsaemheid ; beraedsaemheid ; vroedschap ; vroedheid ; matigheid.

Frugaliter, ge-spariglik ; profijteliken ; huiseliken ; maetelik ; maetiglik ; ver-nuftiglik ; be-raedsaemlik.

FRUI, *Fruisci, Fructum capere, percipere,* nutten, nuttigen ; ge-nieten, *q. d.* ge-nutten ; oor-baeren, oor-boren ; be-helpen, be-hulpen ; bruiken ; ge-bruiken ; besigen ; plegen ; hand-plichten.

Fruitio, ge-nietinge.

Fructus, vrucht ; nut ; nuttigheid, nutbaerheid ; nutschap, *vet.* bate ; quint ; oorbaer, oorbor ; vrome.

Fructus unius anni, vrome van een jaer.

Fructus perceptio, ge-niet, *q. d.* ge-nut.

Fructus ex pignore, weder-tocht, *Grotio.*

Fructus dotalis, bij-levinge. *Fructuarius, ria,* tochtenaer ; tochtenersse

Fructus, Fruges, Fructus terræ, ge-was ; ge-was der aerden ; aerd-vruchten ; goed ; bladinge ; dragt ; ge-dragt ; teelinge ; teelt.

Fructus rudimentum producere post flores deciduos, spenen : *dicitur de arboribus, fruticibus, &c. ipsum rudimentum,* spensel.

Fructus arborei, fruit, freit ; oeft, oft, ooft, ovet, *vet. Fructus verni, æstivi,* vroeg-oeft.

Fructus autumnales, serotini, hiberni, præcipuè de arboreis, fruit, fruitagie ; herft-vruchten ; winter-fruit ; winter-vruchten ; winter-goed ; winter-oeft, *ut,* winter-appelen, winter-peeren, *&c.*

Fructifer, Fructuarius, Fructuosus, vruchtbaer ; nut ; nutbaer ; nuttelik, nuttig ; oor-baerlik ; ge-winsaem ; profijtelik.

FRUMEN, slok ; keeuwe ; kauwe, kouwe, kuwe, *sax. sic. holl.* slonde, *g. s. s.* swelg, *fland.* kneel-knobbel. (1)

(1) Hs. L. keel-knobbel.

FRUMENTUM, koren, korne ; brood-koren ; getreid, getreide. getredde, *ger. sax. sicamb.*

Frumenti calamus, koren-halm ; stoppel. *Frumentum monococcon,* een-koren.

Frumentum secaliceum, rogge.

Frumentorum farrago, commistio, misschteluin, misteluin.

Frumentum purgare, krinsen.

Frumenti purgamentum, krinse ; kaf, kave ; palie.

Frumenti caries, kalander ; koren-worm ; klaer, *holl.*

Frumentarium flagellum, vlegel.

Frumentum perticâ flagellare, Frumenta spicis excutere, dorschen het koren.

Frumentaria falx, pikke.

Frumenti meta, koren-berg.

Frumenti provisio, Frugum conditio, veur-raed van koren.

Frumentarius saccus, koren-sak.

Frumenti auctarium, mantissa ; pauxillum ultra mensuram, over-koren.

Frumenti mensurarum genera, spinte : sak korens : veertel ; veert, *sax.* stuk terwen, *id est,* anderhalf viertel : vat korens, *sicamb. id est,* twee viertelen.

Frumentaria navis, koren-schip.

Frumentarium forum, koren-merkt.

Frumentarius, Frumentarius mercator, koren-kooper ; graen-kooper ; koren-bijter.

Frumentaria præstatio, pacht.

Frumentum excandefacere, in precium maius extollere, op-steken het koren.

Frumentariæ exactionis genus in Brabantiâ, prikskens-geld.

FRURIRE, (1) *vulgi,* beeten het leder.

(1) Hs. In het *Etym.* « *frunire.* »

FRUSTRA, ver-gevens, ver-geefs; te vergeefs; om niet; veur niet; om sunst.

Frustrare, Frustra habere, Frustrari, be-driegen; ver-schalken; te lore stellen; sneven; snovelen. (1) *Frustratio,* abus.

FRUSTUM, *Frustulum*, hachte; brokke; darg, derg; een stuk; stik, *holl. fland.* stuksken; lompe; schelffer; stolle, stulle; lap, *(ut, panni, telæ, &c.)* scheve, *sicamb.* (2) broseme, *vet. sax. sicamb.* morsele; palt, *s. s. fris.*

Frustum præcidaneum, monster; toon-stuk; proef-stuk; snede.

Frustum decerptum sive abscissum, krappe.

Frustum esculentum, brokke; hamme; brosem, *vet. sax. sicamb.*

Frustum præcidaneum panis, hompe broods; schelle broods, *&c fland.* kant broods; palt broods; timp, *holl. fris.* kildt broods, *holl.*

Frusta consuere, lappen.

Frustulatim, stuk-wijs.

FRUTEX, eester, ester; hester, heester; twijger, *vet.* struik; stuide, *g. s. s.* spruite, sprot; strubbe, strobbe; kiem, kieme, *vet. ger. sax.*

Frutex, Frutices, ge-boomte.

Frutex coriarius, smak.

Fruticare, Fruticescere, Fruticari, spruiten; uit-spruiten; sprotten; botten; uit-botten; uit-loopen; kiemen, *vet.* uit-schieten.

Frutice natus, ge-sproten.

Frutetum, Frutectum, Fruticetum, locus fruticibus abundans, eester-bosch; struik-bosch; hocht; horscht, horst; spruit-gewas.

Fruticare vel Fruticari scabie, uit-botten, uit-loopen van schorftheid. *Os scabie fruticat*, de mond loopt uit.

FUCUS, *insecti genus,* hommel, hummel; holm; bommel; lui-bie; treen, *ger. sax. sicamb.*

FUCUS, blanketsel; blank.

Fucare coloribus, Fuco tingere, blanketten.

Fucus, be-drog; uit-strijkerije.

Fucosus, Fuco tectus, valsch.

Fucare, Fucum facere, Fucum alicui facere, be-driegen; uit-strijken ende be-driegen; be-strijken; brillen ver-koopen, *adag.*

Fucatus, geveinst, gevenst; valsch.

Fucatus homo, fuco sanctimoniæ personatus, hipocrijt.

non Fucatus, sine Fuco & fallaciis, on-geveinst; recht-uit; open, oprecht, van herte; open-hertig; vrij-hertiglik; * on-gebloemt.

Fucus candelæ, snutsel vande keersse; boetsel.

Fucus marinus, see-kruid; seegras; wier, wiert; vrak; moskruid.

FUGA, vlucht.

Fugæ portus; locus in quo aliquid in tutum recipitur, toe-verlaet; toe-vlucht; toe-keer.

Fugare, in Fugam coniicere, wegjaegen; ver-jaegen; veur-jaegen; ver-drijven.

Fugare hostem, in Fugam convertere, op-lichten den vijand.

Fugere, Fugam capere, capessere, petere, agere, Fugæ se dare, in Fugam se coniicere, vlieden; vluchten; gaen loopen; weg-loopen; ver-loopen; veur-loopen; de vlucht nemen; glippen, *holl.* flitsen;

(1) *Etym.* « *Frustrari, errare, labi.* »
(2) *Etym.* « Scheve, *sic.* j. Scheffel. — Scheffel. *fland. gand.* j. Schelffer.

schouwen; schuwen; mijden; schieten ; schampen ; fokken, *vet.* steerten, *vet.* hasen-wimpel opsteken, haes op spelen, *adag. Fugere latenter,* ont-kruipen ; ontsluipen.

Fugere, af-gaen als wijn, *&c.*

Fuge, wik ; *&,* wijk.

Fugiens, schouw, schouwig.

Fugiens in prælio, dominúmque deserens, heer-vluchtig.

Fugitor ; qui nubilo & periculoso tempore fugit, tranquillo autem revertitur, glipper, *holl.*

Fugitivus, vluchtig ; voor-vluchtig. *Fugitivus servus,* ver-loopen knecht.

FUI, *&, qui Fuit. Vide,* ESSE.

FULCIRE, schooren ; schraegen ; onder-setten ; onder-stutten ; ondervueren ; onder-houden ; tegenhouden ; spalken.

Fulcire, Fulciri, steunen, stonen.

Fulcitus, geschoort.

Fulcire, proppen ; op-vullen ; voederen. *Fulcire, suffulcire, duplicare vestem,* voederen een kleed.

Fulcimen, Fulcimentum, Fulcrum, schore, schoore, schorre ; schoorhout ; stutte ; onder-stutsel ; leene, leine ; steune ; steunsel ; voet ; schraege ; schaetse ; schranke ; schamel ; onder-houd ; onder-houdsel ; onder-setsel ; stegel ; stade, staeie.

Fulcrum cui sedes vel aliud quid innititur, stapel, *Becano.*

Fulcrum mensæ, tafel-schraege.

Fulcrum lecti, pand vande koetse ; koetse ; laege, onder-laege van 't bedde.

Fulcimentum subalare, krukke ; krekke, *holl.* potente, potence, *scipio cum transversario ligno ad rectos angulos imposito, Becano : In crucis formam, Lipsio l. 1. c. 8. de Cr.*

Fulcimentum dossuarium, wandelstok ; kretse.

Fulcrum focarium, brand-ijser ; brandeler ; brander, *fland.* brandroede, *fris. sicamb. fland. lovan.*

Fulcrum chordarum citharæ vel testudinis, luiten-bruggesken.

Fulcimen, Fulcimentum, Fulcrum, proppe ; prop.

FULGERE, blikken, blekken ; blinken ; schijnen ; glimmen ; glimpen ; glantsen ; glinsen, glinsteren ; glisteren, gelisteren ; gelensteren, (1) gelinsteren ; lusteren, luisteren ; likken ; ge-likken ; glikken.

Fulgere per intervalla, wippen.

Fulgidus, Fulgens, blinkende ; glinsterig.

Fulgor, blinksel ; schijn ; schijnssel ; glants ; luster, luister. *Fulgor coruscans,* blik.

Fulgetrum, Fulgetra, Fulgur, Fulgor, Fulmen, weder-blik ; wederlicht ; bliksem ; donder-schore ; donder-slag ; donder-kloot ; donderstraele, (*Telum Iovis, Fulminis ictus*), straele : heidinge, heilicht, (*differunt tamen.*)

Fulgurare, Fulminare, bliksemen ; weder-lichten ; weder-blikken. *Fulgurat, Fulminat, abrumpitur ignibus æther,* het bliksemt.

Fulguratus, Fulminatus, ver-slaegen van bliksem oft donder.

FULIX, *Fulica, Fulica nigra,* waterhoen ; koet ; maer-koet ; meerkoet, mer-koete ; hael-gans ; holgans ; haegel-gans ; haegel-goes ; sneeuw-gans ; brand-vogel. *Vide,* MERGUS.

---

(1) Hs.

FULIGO, soet ; roet vande schoude. *Dicitur,* soet, *per antiphrasin, q. minimè dulce, ob amarorem sc', ob quem* 't bitter van 't kaf-koen *Flandris vocatur.*

Fuligo è tedis, swertsel ; hael-swertsel ; kien-rook ; keen-rook ; grijmsel, grimsel ; krosel, kruisel.

Fuligine oblinere, obungere, inquinare, soetelen ; kruisen, kruiselen ; be-kruiselen ; be-kruisen ; be-kroselen ; maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen.

Fuligineus, soetachtig ; roetachtig ; swart, swert ; roaensch, rouaensch ; coleur de roi.

FULLO, droog-scheerer ; doekscheerer ; be-reeder ; laeken-bereider ; manger, *helvet.* voller ; wapper, *holl. septemt.* walker, *s. s.* bleiker, *ger.*

Fullonis alveus, in quo telam laneam pedibus subigit, vol-kom.

Fullonum instrumentum è carduis consertum quo panni rudes confricantur, & in villos attolluntur, kaerde.

Fullonio saltu vestimenta calcare, premere & densare, vollen ; inden kom springen.

Fullonia, Fullonica, Fullonis ars, &, Fullonis ars, (1) vollerije ; mange.

Fullonicam artem exercere, vollen ; bleeken, *ger.* mangen, *helvet.*

FULLO, *piscis,* slije, *ger. sax. sicamb.*

FULLO, *vermis quem auricularium nominant, cuiúsque cauda in bifurcum mucronem exit,* oor-worm; oor-ratte, *sic.* [*ob bifurcationem malim,* hoornworm, I. R.] gaffel-tange ; gaffellang, *sax. sic.* ratel-worm, *sicamb. Quòd aures plerumque petat, etiam Gallicè dicitur,* Perche-aureille.

(1) Hs. *Etym.* « *Fullonis officina, & Fullonis ars.* »

FULVUS, geel ; goud-geel ; roaensch, rouaensch ; donker-rood.

Fulvus color, goud-verwe, goudverwig ; bruin oft donker-rood.

FUMUS, rook, roek ; smoor ; smook ; smuik. *in Fumum & cinerem vertere,* dempen. *ad Fumum siccare, explorare,* (1) rooken. *Fumo carnes exsiccare, durare,* rooken het vleesch. *Fumum sapere,* smaeken nae den rook. *Fumo denigrare,* be-rooken.

Fumifer, Fumosus, rookig, rookachtig.

Fumare, rooken ; domen, *vet. id est,* dompen ; smooren ; smoken, smooken, smuiken.

Fumigare, be-dompen ; be-rooken ; parfumeeren, perfumeeren.

Fumigatio, be-rookinge.

Fumale, Fumarium, schoude, schaude ; schouwe, schauwe ; kave ; kaf-koen, kaef-koen, *fl.*

Fumarium, Fumarius tubus, Fumi emissarium, Naris fumaria, schoudpijpe ; rook-gat.

Fumarium, locus ubi carnes et pisces suspenduntur & fumo durantur, hang, hank ; wieme, wimme, *s. s. fris.*

Fumos iactare, poffen.

FUMARIA, *Fumus terræ,* aerdrook ; duiven-kervel; grijse-kom, grijse-kond : *herba sic dicta à* grijsen, *id est, lachrymari, plorare, quòd oculis illita lacrymas eliciat ut fumus* [*videndum an non à colore herbæ, qui pallidè virescit.* I. R.]

(1) Hs.

Fumaria fabacea radice, hol-wortel ; boonken-hol-wortel.

FUNDA, *balearis Funda*, slinge; slinger. *Fundæ corium cui lapillus imponitur*, slinger-leeder. *Funda iacere, torquere*, slingen, slingeren ; kugelen, *holl.*

Funditor, Fundibularius, slingerer: haeke-schut, koluvrier, klovenier, kluivenier.

FUNDA, *piscatorii retis genus quod in orbem spargitur*, werp-net, worp-net; swerver.

FUNDA, *sacculus sub veste consutus*, geld-sak ; sak ; dogger ; dief-sak. [*Sed perpendendum an non potius dicendum sit* die *aut* diege-sak, *quasi sacculus femoralis.* I. R.]

FUNDERE, gieten ; storten ; gusselen, gosselen; blansen, planssen; schenken; af-gieten; schudden, *sicamb.* neder-werpen.

Fundere, gieten ; metael gieten.

Fundere, Fundi, smelten, smilten.

Fundere passim, sprengen.

Fusus, gegoten ; gestort.

Fusè, over-vloediglik.

Fusilis, gotelik ; gietig.

Fusor æramentarius, gieter; gieter van metael ; geel-gieter ; klokgieter ; rood-gieter ; bus-gieter.

Fusor poculorum stanneorum, potgieter.

Fusor, transfusor, Arabicè, alkemist ; alcumist.

Fusio, Fusura, gote, geute.

Fusoria ars, giet-konste.

Fusoriâ arte effigiem exprimere, af-gieten.

Fusorium coquinæ, mose.

Fusa, Fusilis, in Musicâ, vulgi, fuse.

Fusoria, vulgi, fuseie, *ignis missilis.*

FUNDULUS, end-darm, endeldarm, entel-darm.

FUNDULUS, *govius, fluviatilis pisciculus, vulgi*, grondel, grondeling, grondte, *quòd fundo inhaereat :* musk, *dicitur Brabantis, Gesnero : Vide*, GOBIUS *fluviatilis.*

FUNDUM, *& quibusdam*, FUNDUS, grond-bodem.

Fundum reficere, verbodemen [*quod tamen etiam aliud significat ; navem vid' mutare.* F. R.]

Fundum figendis aut iaciendis anchoris aptum, anker-grond.

Fundum arenosum, reed-sand.

Fundo carens, grond-loos ongrondig.

Fundo carens locus, af-grond.

Fundum scrutari, perscrutari, tentare, gronden, grondeeren ; vergronden.

Fundum & altitudinem maris bolide explorare, pijlen, pielen, peilen.

Fundi faex, grond-sop.

in Fundum seu imam partem ire, abire, sinken ; onder-gaen te gronde.

Funditus, grondelik.

Funditus evellere, delere, atque eiicere, tollere, eruere, uit-roden, uit-roeien, uit-raden.

Fundare, Fundamenta iacere, stichten ; stiften ; grond-leggen ; grond-vesten ; fondeeren ; het fondament leggen.

Fundatus, gesticht : gefondeerd. *Niti æquo & bono ; firmo, solidòque iure niti ;* wel gefondeerd zijn op goed recht.

Fundator, stichter.

Fundatio, stichtinge.

Fundamentum, ut ædificii, &c. grond-veste ; grond-slag ; base ; basement ; fondament, fondeersel.

Fundus, grond ; aerd-grond ;

grond van erve ; stuk lands ; liggende goed ; possessie.

Fundus, hof, hof-stad, hof-stede ; hoeve ; hoeve lands ; hoef lands.

Fundus hereditarius, erf, erve, erf-goed ; erf-grond ; erffelikheid.

Fundus sexaginta decempedum, gewendte, ge-wende, *id est*, morge lands, *Spec. Saxon.*

Fundi sive terrae mensura maxima sive portio, heide, heide lands. *Vide etiam*, *Manens*, *Mansa*, *Manerium*.

Fundus avitus, non emtus sed à maioribus acceptus, stok-goeden ; stam-goeden.

Fundus optimus maximus : liber, nemini obnoxius, allodiale goeden, land, wooning.

Fundus clientelaris, leen ; leengoed.

Fundi dominus, proprietarius, possessor, ge-lande ; grond-heer ; erfman ; grondenaer, *fland.*

Fundi liberi nullique oneri obnoxii dominus aut possessor, vroon-heer, *Zeland.*

Fundum elocare, arrenteeren.

Fundum alicui transcribere, transferre, tradere, goeden ; erven.

in Fundi possessionem mittere, beleiden in 't goed.

Fundum sibi obligatum persequi, ad eúmque nectendum in rem praesentem deducre iudicem, fundi (1) *addici sibi postulare, curare,* be-setten den pand ; be-leiden de erve ; be-leid doen op den pand of grond ; met be-leid op de goeden volgen ; verreiken den pand.

Fundi venditi assertor, vindex, auctor, ge-weere, ge-were, ge-waere, were.

FUNGI, *officio, munere, provinciâ*, be-dienen : plegen; *officio suo fungi*, plegen sijn amt.

Functio, exercitie.

in Functione assiduâ esse, resideeren.

FUNGUS, μύκης, swamme, squamme aenden boom ; duivelsbrood; duivels-kaese; padden-stoel; padden-brood ; padden-hoedken, *holl.* poggen-stoel; peperling; campernoelie; pampernoelie; stoelken; *à similitudine rotundæ sedis.*

Fungi species glomeratæ rotunditatis, spongiæ non absimilis, wolfsscheet ; bult, *holl.*

Fungus marinus; Fungus priapeius, phallus, ongers, ungers, *vel* onjers-eieren, *q. d. manium seu cacodæmonum ova, Adr. Iunio.*

Fungosus, Fungi instar rarus & levis, voos ; voosch ; voogs ; bol ; pof ; luggerik, luk, *g. s. s.*

FUNGUS, *clavus, patella, arborum morbus è solis exustione,* brand; vlamme; vadde; slag inde boomen.

FUNGUS *candelæ, lucernæ,* boetsel ; oesel, *sax. sicamb.* snutsel vande keersse ; *quibusdam (sed non propriè)* lemmet, lem-bind ; keers-garen : [*potiùs funiculi istius exusti, seu ellychnii exusti, excrementum, mucus,* I. R.]

FUNIS, koorde ; seel ; snoer ; touw ; tauw ; bast ; wokke, *sax.* lint ; lijne ; lijnie ; linie ; wiede, *s. s.*

Funis mediocris, merling, *holl.*

Funiculus, koordeken ; seelken ; snoerken ; lintken ; trensse, *vet.*

Funis nerveus, knevel.

Funis intortus, strop.

Funis tensus, spanssel ; spankoorde.

Funes, ge-touwe. *Funium invo-*

---

(1) Hs.

lutus circulus, laege] van touwen oft koorden.

Funis, Funis iunceus, involutus funium circulus ; Funis è loris contortis, reep ; roop, *holl. fris. ang.*

Funis ductarius, trek-koorde ; trek-seel ; trek-kabel ; katterol-koorde; winde-seel; paleic-koorde. *Funis tractorius, opifer,* winde-kordeel, *s. s.* (1)

[*in Fune inæqualitas, nodus implexus, &c.* kink ; kink inde kabel, I. R.]

·*Funiculus quo diriguntur saxa aut ligna vel quo signantur materiæ deasciandæ, aut in segmenta dividendæ,* recht-snoer ; recht-scheid-rije. (2)

Funis, sive Funiculus, sacro sermone dicitur terræ & hæreditatis sors seu pars quæ cuique obtingit, kavel, kabel : *nam ut Latini decempedis, sic Hebræi & Chananæi funibus extentis metabantur agros, & partiebantur iugera. Vide etiam,* SORS.

Fune ligare, seelen.

Funibus arctè constringere, torseelen.

Funicula contrahere, snoeren ; *item, traiicere, ut margaritas, &c.*

Funes torquere, seel-draeien.

Funis nauticus, schip-reep; schip-seel ; kabel ; schip-koorde ; schip-touwe.

Funis nauticus maior, oor-reep, *vet.*

Funis quo navis continenti alligatur, meer-touwe.

Funis quo navis trahitur aut ducitur, line, lijne, linie ; trijl-linie. *Fune navem trahere,* trekken ; jaegen ; treilen, *s. s. qui fune navem trahit,* schuit-trekker; jaeger ; treiler, *s. s.*

Funis extentus supra foros navium, boeven-net.

Funis bolidis, boech-lijne.

Funis cum plumbo, maris fundo explorando, worp-loot ; diep-loot ; grond-loot.

Funiculus stuppeus aut xylinus lampadis vel candelæ, lemmet, lem-bindt, keers-garen.

Funis bombardicus, lompe, lonte.

Funis hami, angel-roede, snoer, engel.

Funis ferreus, ketene.

Funale, tortse ; tortijse ; tork ; hetse, *Bruxell.* fakkel; flambeel.

Funale ignitum, lonte, lompe : *spartea materia è lino stuppâve convoluta, quâ milites sclopetarii utuntur in alendo igne.*

Funambulus, Funirepus, seel-dansser ; seel-ganger ; koorde-dansser.

FUNUS, *pompa funebris, aliquando & ipsum cadaver,* lijk: be-gravinge, be-gravenisse ; lijk-rouwe ; rouwe ; * lijks-pleginge, *q. ceremoniæ funebres.*

Funus, funerum solennia, iusta funebria, pompa funebris, uit-vaerd; *ab* uit-vaeren, *evehi, efferri. Cadaver enim efferri dicitur, cùm funus celebratur, aut dum sepelitur ; q. d. extra urbem ferri : siquidem apud vett. solebant extra urbem sepeliri. Vide,* COEMITERIUM.

Funebris vestis, rouw-kleed; treur-kleed.

Funebre officium exsequi, Funebria iusta agere, uit-vaerd houden : *qui ad Funebrem pompam necessaria*

---

(1) *Etym.* « Winde-kardeel. »

(2) *Etym.* « Recht-scheyd, rije. j. recht-snoer. »

procurat ; libitinarius ; uit-vaerd-be-schikker, *qui constituendæ lugubri pompæ præest, Funeris designator, arbiter,* rouw-steller ; lijk-meester.

Funus deducere, sequi, med te lijke gaen.

Funerare, Funus condere, curare, lijkken (1) ; be-graven ; be-aerden.

Funebre epulum, convivium ; lijk-feeste ; troostel-bier, *fris.*

Funebres sumtus, lijk-schulden, *Grotio.*

Funeralia, Vigilie

Funestus, doodlik.

Funesta, Funerea domus, lijk-huis; sterf-huis.

FUR, *trium litterarum homo,* dief ; dief-hals ; stuk diefs ; steler ; boef ; boeve ; sak-man, *vet. plus quàm fur,* dobbel dief. *Fur femina,* diefegge.

Fur suspendio dignus, hang-dief.

Fur manifestò, Plauti ; Fur manifestus, manifestarius, openbaer dief ; hand-daedig dief ; over-wonnen van diefte.

Fur qui interdiu dormit, noctu ad furandum vigil, nacht-dief ; nacht-rave.

Furax, in Furta pronus, proclivis; Fur solers, naturâ & indole, diefsch ; dievachtig ; grond-dief ; grondig dief ; haekhachtig.

Furtim, Furtivè, Furaciter, dief-lik ; steel-wijs ; heemelik, heimelik ; smuik.

Furtim quid agere, smokken.

Furtim proripere se, sluipen, sluimen.

Furari, Furtim facere, Furto, Furtim, auferre, surripere, asportare, stelen ; pikken ; ont-steken ; versteken ; ont-draegen ; ont-stelen ; kabassen ; preeuwen.

Furto omnia colligere, sakken ende pakken ; fokken, fuiken.

Furto ablatus, dieftig.

Fures recipere, occultare, aen-houden de dieven.

Furum receptor, aen-haeler der dieven ; prang-dief.

Furum suspensor, dief-hanger ; dief-henker.

Furtum, diefte ; dief-stal ; dieverije ; roof, rooverije.

Furtum manifestum et evidens, hand-daedige dieverije. *Furtum compertum, cùm apud aliquem testibus præsentibus furtiva res quæsita & inuenta est,* be-vonden, be-trapte dieverije.

Furtum Venereum, over-spel.

Furtivus, gestolen ; dieftig ; heimelik.

Furtivæ literarum notæ, cijfer-schrift.

FURCA, *Furcilla, Furcula,* gaffel ; vorke ; schudde, *vet.* riek, rieksken.

Furca, kruis ; mikke ; schrage.

Furcula baiularia, wandel-stok ; kretse.

Furca ignominiosa, kaeke ; schavot.

Furca, arbor infelix, lignum infelix, infame, galge.

Furcilla, wippe.

Furca fimaria, mest-gaffel.

Furca quâ frugum manipuli elevantur, koren-gaffel.

Furca, Furcilla fœnaria, hoi-gaffel.

Furca igniaria, vier-gaffel.

Furcinula emungendæ candelæ, emungendo candelæ ellychnio supervacuo, snutter ; boetser.

Furculus, knevel ; knevel-stoksken.

(1) Hs. L. lijken.

Furcifer, Furcâ dignus, deug-niet; schelm; lodder-boeve; raven-aes; raeven-kost; schudde; kaeke; schavuit, *instar noctuæ contemtibilis;* galgen-kost; galgen-aes; galgaerd; galgen-knepel; galgen-lap; galgen-strop; galgen-strik; galgen-vogel.

FURFUR, *Furfures, Furfurum recrementa,* semel, semelen; gruis, gries, greus; klije, kleie, *g. s. s. fris.* grommelinge; bolster.

Furfures, Furfuraceæ squamulæ capitis, hoofd-schellekens; schubben des hoofds; schin, schim, *vet.* schelfferinge, schellen, vanden hoofde.

Furfurosus, Furfureus, Furfuraceus, gruis-achtig; kleiachtig, *g. s. s. fris.* semelachtig, *& metaph. pro scrupuloso, &c. pro sordidè avaro,* semel-knooper.

FURNUS, oven; bak-oven; hael, haele, *vet.*

Furnus iurisdictionis, ban-oven.

in Furnum mittere panem, schieten het brood inden oven.

Furni fabrica, Furnile, vulgi, locus ubi panis coquitur, bak-buer; bak-huis; oven-buer; oven-huis.

Furnaria, bakkerije. *Furnariam exercere,* bakkerije houden.

Furnarius peniculus, oven-bessem; schuiffelioen; schoffelioen.

FURO, *vulgi, Vide,* FURUS.

FUROR, *Furia,* on-sinnigheid; uit-sinnigheid; dulheid; woed, woede; woedenisse; woedigheid; ver-woedheid; ge-raes; raeserije; ravelinge; revelinge; ou-bolge, a-bolge, *vet.* ver-bolgentheid; grimme, *sax. sicamb.* horselinge; wespe, *metaph.* ragie.

Furere, Furore agitari, exagitari, rasen; woeden, wueden; ver-woeden; horselen; ravelen; raveelen; grimmen; grinden; daven, *sax.* tobben, toppen.

Furiari, Furore diabolico corripi, ver-duivelen; ver-duvelen.

Furiosus, Furens, Furiatus, Furibundus, Furore correptus, dol, dul; dollaerd; dullaerd; woedig; ver-woedt; krank-sinnig; on-sinnig; uit-sinnig; rasende; be-raest; rase-kop; rase-bol; horseler; be-seten mensch; schellig, *g. s. s.* in-schellig, *vet. Vide etiam, Lunaticus,* *μανικὸς.*

Furiosè, Furibundè, Furialiter, on-sinniglik; uit-sinniglik; woediglik; ver-woediglik.

FURUS, *Furunculus; Furo, Forretta, vulgi,* illeken, *sax.* foret, furet, fret. *Vide, Mustela silvestris.*

FURUNCULUS, *tuberculum acutum cum dolore & inflammatione,* fijk, fik; herde buile.

FURVUS, swart, swert; donker.

FUSCINA, grepe, greepe, greppe, *fr. fl.*

Fuscina, Fuscinula, creagra, krauwel; vleesch-haek; vleesch-gaffelken; vleesch-priem; vleesch-rieksken; vleesch-vorksken.

Fuscina piscatoria; cuspidibus horrens quibus pisces, (præcipuè anguillæ) capiuntur, figuntur, geer; ael-geer, el-geer, el-gier, elle-geer; scheere; ael-scheere; ael-sperre; paling-schere; harpoen; visch-krauwel; stek-ijser, *fland.* pols-stok; poier; poier-roede, puer-roede, *fland. Fuscinâ piscari,* poieren; met de poier visschen; *Flandri dicunt,* pueren, *q.* pieren, *id est, lumbricis piscari anguillas.*

FUSCUS, bruin; water-swart; grauw.

è Fusco flavus, donker-geel.

FUSCA, bruinelle, bruinken, bruinette, bruinetteken.

FUSCA *sacra, vulgi*, bruinheilige; heilige, *fland.*

FUSTA, *vulgi, navis fusa*, fuste.

FUSTANUM, *vulgi, pannus Fustaneus, Erasmo, Fustanicus, Lud. Vivæ*, fustein; woestein; worstein.

FUSTIS, kloppel, kluppel, kleppel, klippel, kneppel; knuttel, *g.s.s.* knodse, knudse; stok; staek; staf; stange; bengel, bingel; dodde.

Fustibus & baculis munitus, gestokt ende ge-staeft.

Fustis calceolarii, klop-schene.

Fustis versatilis excutiendis frugibus, vlegel.

Fustis sarcinarius, baculus quo fasces & sarcinæ compinguntur atque adiguntur, pak-stok.

Fustes infligere; Fustibus cædere; Fustigare, vulgi, bengelen; kluppelen; stok-visch t'eten te geven, (1) *adag.*

Fustuarium, stoepe; bastonade.

FUSUS, *instrumentum quo lanificia tenuantur in fila*, spille, *à* spellen, *sive* spilden, *id est, attenuare: quâ ratione Fusus à fundendo dictus, quòd dum trahitur volvendo quasi liquefieri videtur.*

Fusum torquere, versare, spinnen.

Fusus molæ, molen-spille; drille, trille, trijle.

FUTILIA, beuselrije; beuselmerkt.

Futilis, Futilis homo, bollaerd; lang-tonge; uit-mondig; drijver, *fland.* kleps, *vet.* klappachtig; klappaerd; flore, *φλαῦρος;* babeler, babillard, *βαβύλας, Muret. in Adelph. Terentii.*

(1) Hs.

FUTURUM, toe-komende; toekomig.

in Futurum, nae-maels.

Futurus aut venturus proximè, naest-komende.

Futura meditari, timere, Futuri rationem habere, nae-denken; achter-denken.

Futuri meditatio, achter-denking; achter-docht; nae-denken; naedocht, *Gallis*, Arrière-pensée.

G

GABALUS, galge.

GABATA, kom; schotel; diepe schotel; plateele.

Gabata figulina, teile, teele.

GAGATES, *gangitis, lapis odore gravis*, get, aget. (1)

GALACTOPHAGUS, melk-eter.

GALACTOPOTA, melk-drinker.

GALANGA *vulgaris*, galingaen.

GALBINUS *color*, geel, *Becano.*

GALBULA, wedewael, weedewael, geel-gorsse, *avis lurida. Vide*, GALGULUS.

GALBULUS, cipres-not.

GALEA, helm; helmet; bekkeneel; kop-huive; top-huive; salade, zelade.

Galea oppugnatoria, storm-hoed.

Galea exploratoria, pot-huive.

Galea cornuta, cristata, cono, sive apice cristisque instructa, morion, morrioen; bren *sive* brin, *priscis Cimbris. Mart. Islebio, Ad. Iunio, Io. Stumpff. Io. Avent.*

Galeæ conus, crista, summus apex, spina, helm-spits; helm-top; helmkam; helm-struis; hornik, hoorink; plumagie; pluim-bosch; timmer oft timber, vanden helm.

Galeam induere, helmen.

(1) *Etym.* « Aghét » om aan te toonen dat de klemtoon op e valt.

Galea navis, meersse van 't schip.

Galea, sive Capitellum stillatorium, alembik.

GALENA, mine ; oor, oore ; loot-aerde ; loot-adere ; silver-ader.

GALEO, *Galéa, navis species, vulgi*, galeie, galeoen. (1)

Galeotæ, vulgi, galeoten ; galei-boeven.

GALERUS, hoed, *ab* hoeden, *id est, tueri ;* reis-hoed ; gabbe, gabbeken, *vet.*

Galerus è lanis coactis, vilt ; vilten hoed.

Galerus stramineus, stroien-hoed ; stolp.

Galerus solem & äeris iniuriam arcens, schijn-hoed, scheen-hoed.

Galericulum, sutile capillamentum, vremd haer ; cier-haer ; paleer-haer ; palleer-haer ; perruike, perhuike.

GALERITA, *Vide*, ALAUDA.

GALEUS *lævis, Glauceus piscis (Hinnulus, Iunio)*, haie ; sprink-haie ; *incredibili vid' agilitate quatuor cubitorum altitudine maris exsiliens, ne prædæ ac lanienæ pateat.*

Galeus glaucus, piscis, toen-haie.

Galeus lanceatus aut aculeatus ; vulgi, Centrina, sper-haie.

Galeus stellatus, hasel-haie.

GALGULUS, *Galgula, avis lurida seu colore flavo, aliis* GALBULA, weedewael, wedewael ; geel-gorsse ; geel-gersse ; hemmerling, *germ.*

GALIUM, *Galium luteum, Gallium*, wal-stroo. *Gallium, Galium album, Mallugo*, wit-wal-stroo ; meger-kruid, *ger. sax. herba quæ vim coaguli habet in cogendo lacte.*

GALLA, eek-appel, eik-appel ; gal-not ; gal-appel ; kraei-appel.

GALLINA, hoen, *quod tamen nomen est cuiuscunque gallinacei generis ;* hanne, *vet. quasi femininum ab*, han *sive* haen ; *hinc &* hinne, henne, *q.* haninne ; kop, kip, koppe, kobbe.

Gallinæ, hoeneren, hoenderen.

Gallina iuvenca, novella, jonge hinne, haenken ; poellie.

Gallina Medica decumana, lombaerdsche hinne.

Gallina Indica, Asia, Africa, Gallica, kalkoensche hinne.

Gallina Meleagris, guttata, Numidica, doos-hoofdeken.

Gallina secus sepes decurrens, latitans, terrámque fodiens, heg-scherre. *Gallinæ instar terram scalpere, ruspari*, scherren, scharren.

Gallina pumila, pumilio, krielken, kriepe, kriep-hinneken ; kruip-hinneken, *(circa terram quasi repens :)* daes-hoenken.

Gallina Adriana, parvo corpore, quæ quotidie parit, leg-hinne.

Gallina quæ alternis diebus, uno vid' aut altero die intermisso tantùm ovum ponit, randende hinne ; *unóque aut altero die intermisso ovum ponere*, randen ; rand uit'hebben.

Gallina glociens, vel glocitans, singultiens ; Gallina nutrix, klok-hinne.

Gallina matrix incubans, ova aut pullos fovens, broed-hinne.

Gallina effœta, uit-gelegde hinne.

Gallina altilis, mest-hinne.

Gallinula silvestris, haver-geite, haver-geitken.

Gallinaceum ovum, hinnen-ei.

Gallinarium ; Gallinaria pertica, hoener-huis, hoener-kot, hoener-

(1) *Etym.* « Galeon. »

kouw, hoener-polder, hinnen-kot, hinnen-polder, hinnen-rekke, *&*, hinnen-roest, *fland.* polder; beete, *fland.* roest, *q. d.* ruste.

Gallinarius, hoener-man; poulier.

GALLUS, *Gallus gallinaceus, maritus gallinarum, Martis ales, avis cristata,* haen; huis-haen ; hennink, *sax. sicamb.* kokke, *vet.* kop, koppe, koppen ; guggel, gukkel, *ger. sax. sic.*

Galli cristati, gekamde haenen.

Gallorum cantus, ge-kraei. *Galli instar cantare,* kraeien.

Galli cantus, Gallicinium, haen-gekraei ; haenen-geschrei.

Galli crista, haenen-kam.

de Galli mento barbæ instar dependens palear, lelle vanden haen ; onder-kam.

Gallus tempestatis; qui peculiari quâdam facultate ad indicandum suo cantu aëris mutationes præditus videtur, weder-haen.

Gallus spado, cui testes sunt avulsi, kappuin, *&, Gallo testes avellere,* kappuinen.

Gallus silvaticus maior, Gallus betulæ, vulgo, oor-haen ; berk-hoen.

GALLUS, *Gallus Belga,* waele, wael. [*Homines electi è Gallis & Germanis ad alias terras occupandas,* I. R. *Quid si* wale, *id est, selectus, delectus ad militiam; ut etiam hodie* den uitschot, *vel* keurlingen! I. R.] wale, wals-man, *Germanis dicitur homo exoticus, qui aliam à Germanis linguam habet : homo alienus, qualis est Gallus, Italus, & alii qui linguâ à Germanis differunt. hinc etiam Walli Britanni dicti, Polyd. Virgil. Aegid. Tschudus, Io. Becan, &c.* Welsch, *inquit G. Camden, dicitur id quod exterum & peregrinum est ; unde etiam Wallones in Belgicâ & Wallachi ad Danubium nomina traxerunt.* [*Possint & tales nationes dictæ fuisse à* Walen, *id est, Peregrinari, ambulare, sedes mutare.* I. R.]

GALLICA, bond-schoen.

GALLUS, *(quales Galli Cybeles)* half-man.

Gallina exclusit ovum, kok, kop heeft gelegt, (1) *holl. lusus puerilis; Brabantis* stoot-ballen. *Vide,* SCHŒNOPHELINDA.

Gallinæ morsus, herba. Vide, Morsus gallinæ.

Gallina aquatilis, water-hoen.

GALLINAGO, sneppe ; snep-hoen ; hout-sneppe. *Vide etiam, Rusticula.*

Gallinago minor, poel-sneppe, *q. d. Gallinago paludana, avicula ad stagnorum crepidines frequens, Ad. Iunio. Al.* sweem, sweemer, sweemerken.

Gallus marinus, spiegel-visch.

GALLIUM, *Vide,* GALIUM.

GALLOPAVUS, kalkoenschen oft kalekutschen haen. *Vide etiam s, Gallina Africana.*

GALOPARE, *vulgi,* galoppeeren, καλπάζειν, καλπᾶν, *quod est, Equum ad ingressum exultantem urgere.*

GAMMARUS *piscis,* garnaerd, garner, garnaer. *Vide etiam,* ASTACUS.

GANEA, *Ganeum,* hoeren-huis; hoeren-kot ; bordeel ; pis-taverne.

Ganearum cibus delicatior, hoeren-kost.

---

(1) Hs. *Etym.* « Kop kop keeft ghelegt, » drukfout voor « heeft. » Op *Schœnophelinda* verbetert de *Syn.* insgelijks.

Ganeo, hoer-jager, hoeren-jager, hoereerer; hoeren-voerder; hoeren-weerd; bordeel-brokker; bordeel-brokke; puttier; rabaud; net-rabaud; boeve; net-boeve.

GANGITIS, *lapis*, *Vide*, GAGATES.

GANGLION, *Ganglium*, quabbel; balch; over-been.

GANGRÆNA, dood-vleesch; vuil vleesch; moord-mael, mor-mael, *caro emortua ex vulnere vel inflammatione*.

GANNIRE (*instar vulpis, præcipuè*) galpen, galveren: keffen; bleffen; beffen; bluffen; janken; guiteren; snakken.

Gannitor, janker.

Gannitus, ge-jank; keffinge.

GANZA, *vett. Gallorum sive Germanorum, Plinii*, gans, ganse.

GARDIANUS *Minoritarum*, *vulgi*, gardiaen vande minder-broeders, *q. d. custos*.

GARGARIZARE, gorgelen.

Gargarismus, *Gargarizatus*, *quod vidᵗ colluendis faucibus adhibetur*, gorgel-water.

GARNISONIUM, *vulgi*, be-settinge van krijgs-volk, garnisoen.

GARRIRE, klappen; snappen, sneppen; snateren; rellen; rallen; ratelen ende snateren; drijven, *fland.* pladeren; plaren; babelen, bebelen; swetsen; quedelen, *vet.* quelen, quenkelen, *holl.* snakken; lellen, lelle-bellen; rabbelen; babben, *fland.* laffen; leffen, *vet.* schetteren, schateren. *Garrire ineptè more mulierum*, lameeren; dillen; klappeien; larien.

Garrire more avium, gadelen; ruiten, *fland.* queken; knoteren, kneuteren; kaekelen, keekelen; roekkoeken.

Garrire more cornicum, kraeien; quetteren, kouwetten, kouwetteren. *instar graculi*, roet-aerden. *ineptè & odiosè*, endteren, *q. anatis instar*.

Garrulus, klapper, klappaerd, klappachtig; rabbelaerd; snapper; rateler; bollaerd; kaekelaer, keekeler; quetterer; kauwetterer; babeler; swetser; schoon-praet; schoon-spraek; mond-speler; snaterachtig; kleps, *vet.* drijver, *fland.*

Garrulus ineptiloquus, waveler.

Garrulus anatis instar, endterer.

Garrula mulier, lammeere; klappeie; dille, dilleken; beffe; kauwetsere.

Garrulitas, *Garritus*, klap; kal, *holl.* ral, rel, *fland.* bol; quetteringe, kauwetteringe; kaekelarije; snap; babel, bebel.

Garrulitas, *Garrulitas odiosa*, snater.

Garritus instar anatum molestus, endteringe.

GARUM, waeveraet.

GASTRIMARGUS, dik-buik; dik-sak; kaf-sak; smeer-buik.

Gastrimargia, over-aete; over-aetheid.

GAUCULATOR, *vulgi*, guicheler; kokeler.

GAUDERE, ver-blijden; heugen, hogen; be-danken.

Gaudere facto, emto, &c. sich be-loven.

Gaudere in sinu, lachen inde vuist.

Gaudens, vrolik; blijde.

Gaudium, vreugd; blijschap; wonne, wunne, *g. s. s.* heugenisse; feeste; joie, *vet.*

Gaudio animum explens, ge-noeglik; ge-nueglik.

GAVIA, *Gazæ*, meeuwe, *à voce quam edit. Vide*, LARUS.

GAUSAPE, sargie; bedde-kleed; karpet.

Gausape, Gausapina, vries: *vestis ex maioribus villis, hiberno tempore, adversus frigoris & tempestatum iniurias commodo;* gefriseerde mantel.

GAZA, schat; fijnancie.

Gazophylacium, schat-kamer; schat-kiste; tresorije.

Gazophylacium templi, offer-kiste.

GEHENNA, helle; helsch vier.

GELASINI *dentes,* veur-tanden; boter-tanden; snij-tanden; lach-tanden, *quia risu deteguntur.*

GELATINA, *vulgi,* geleie; jeleie; gelatine, galatine. (1)

GELDONIA, *in Constit. Karoli Magni, sodalitas, corpus,* gulde, gilde.

GELTA, *vulgi,* gelte.

GELU, *Gelatio, Gelicidium,* vrost; vorst; vries, vriese; kelde, *sicamb.* koude.

Gelu leve, non sævum, schijt-vorst.

Gelu matutinum, torrens, haere.

Gelu matutini temporis, Gelicidium, rijm; rijp; ijsel; hijsel; ijselinge. *Gelicidium pluere,* rijmen, rijpen.

Gelu resolvere, ont-dooden; dooden.

Gelidus, koud, kaud; ijs-koud; vorstig.

Gelido vento afflare sive adhalare, be-haeren.

Gelare, Gelascere, ijsen; vriesen, *q. d.* ver-ijsen, *in glaciem mutari,* vrieren; be-vriesen; vorsten; vorsen. (2)

Gelatus, Gelu adstrictus, gevrosen; be-vrosen, ver-vrosen; ver-vorsen, *fland.* ge-ijst; ge-ronnen, ge-ruinen.

(1) Van de Ofr. vorm « galatine » komt waarsch. « galantine. »

(2) *Etym.* « Vorsen, *vel.* j. vriesen. »

GEMERE, *Gemiscere,* suchten; ver-suchten; stenen; kronen, gronen; kroonen, groonen; krochen; kuchen; kichen; kuimen; quexen; krijten; quelen, quenen, quijnen; unkeren, onkeren; girren, *germ. sax. Gemere instar turturis aut columbæ,* karien, korien, karren, kerren; karien, *inquit Becanus, dicuntur pueruli, dum matribus aut nutricibus incondito sono & gesticulatione blandiuntur: quod reciprocè etiam de matribus dicimus, dum pusionibus suis colludunt, & blandis susurris tenellum animulum pacare & conciliare sibi nituntur. Sic* koeren, koerien, *quod Otfrido Gemere præ animi angustiâ.*

Gemitus, suchte; suchtinge; gesuchte; ver-sucht, ver-suchtinge; groninge; wee-klage; krochinge.

GEMINUS, dobbel. *Gemina videre, quæ singula sunt,* spriet-oogen; sprietel-oogen, *fland.*

Geminare, dobbelen, dobbeleeren; ver-dobbelen, ver-dobbeleeren.

Geminus, Gemellus; Gemini, Gemelli, half-kind, halve-kinderen; tweeling; tweesik, tweeseken, *sax. sicamb.* twee-borelingen, *fland.*

GEMMA, kosteliken steen; bagge. *Gemmæ,* edel, kostelik gesteente. *Gemmæ orientales valdè preciosæ,* orientael ge-steente.

Gemmæ mangonisatæ, interpolatæ, &, Gemmarum mango, interpolator, steenken-beenken; beentken; robijn-sak; *quod & ipsum dicitur mangonium.*

Gemmæ facticiæ genus, quo anuli & alia vasa aurea ornantur, smalte.

Gemmis conserere, be-setten met kostelike ge-steente.

Gemmas polire, slijpen het ge-

steente ; [*quidam differentiam facere volunt inter* snijden, *&* slijpen, I. R.] *Gemmarum politor,* steen-slijper ; diamant-slijper.

Gemmarius, juweelier, joielier ; steenken-beenken, *per lusum aut ioco.*

Gemmæ in plantis &c. knoppe ; botte.

Gemmare, Gemmascere, Gemmas trudere, botten ; uit-botten ; graenen ; kiemen, *vet. in herbam exire.*

GENA, kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe, *sax. sic. holl.* koon, *holl.* kaek-appel, *&* liere, *vet.* wange ; appel vande wange.

Genarum teneræ lanugines, melk-haer.

Genis erubescere, blosen. *Genæ purpureæ, rubescentes, roseæ, rubentes,* blosende wangen.

Gena, oog-brauwe ; oog-deksel ; oog-schele ; oog-lid ; oog-glid ; oogen-tale, *holl.* scheele van d'oogen.

GENESIS, ge-borte. (1)

Genethliacus, planeet-kenner ; planeet-leser.

GENISTA, brem ; broem ; brom, *fland.* genst, *fland.*

GENISTELLA, *officin.* heide ; heid-kruid.

GENNETTUS, *Ginnettus, iannettus, vulgi ; Equi celerioris genus, Hispanici, vid'*, genette, iannette.

GENTIANA, *herba ; &, Gentianella,* gensiaen ; *item,* gensianel.

Gentianæ genus, maedelger ; dusent-schoone.

GENU, knie.

(1) Zoo wordt het w. nu nog in Z.-Ned. uitgesproken.

Genu patella, mola, os Genu anterius, knie-bol ; knie-schijve ; schijve vande knie.

post Genu flexura sive curvamen, knie-boge ; knie-buige.

Genua flectere sive curvare ; in Genua procumbere, knielen ; knie-bogen ; knie-biegen ; neder-knielen.

Genu submittere, neigen, nijgen.

Genuflectere, reverentie doen : *& Genuflexio,* reverentie.

Genualia, Genuum indumenta, knie-lap.

Geniculum in caule, &c. knoopken ; knobbelken, vanden halm oft stele ; stroo-knoop ; stroo-lid ; stangel-knoopken ; halm-knood (1) ; ledekens.

Geniculatus, geknobbelt.

GENUS, geslacht ; stok ; stam ; her-komen ; linagie.

Generis auctores, veur-vaders ; veurders, *vet. fland.* veur-ouders ; veur-saeten.

Genus, klufte, kruchte ; gemeen togt, *vet. fland.* ge-slacht *eo significatu, Grotio.*

Genus, gade ; gadinge ; sorte, soorte. *Generis eiusdem res,* sorteringe.

Genus, konde, kunde ; konne, kunne.

Genere nobili, antiquo, summo, &c. ortus, seu, Generosus, hooggeboren ; edel ; edel-man ; welgeboren ; nobel. *nullo modo Generosus,* rekelachtig.

Generalis, al-gemeen ; generael ; veel-begrijpende, *ut,* Kudde, Inboel, *&c. Grotio.*

Generale, commune, ban *appellare Gallos existimo, inquit Ioachimus Perionius ; Omne, totum, universale, Generale ; ut si*

(1) Hs. *Etym.* « halm-knoop. »

ad coniugium transferatur, generalis denunciatio i^a ij^a iij^a. si ad pistrinam molam, mola communis; itémque furnus communis: si ad milites, extremus delectus generalis atque omnium intelligatur. ἀπὸ τοῦ παντὸς, π in β mediam mutato.

Generalis cuiuscunque Ordinis Ecclesiastici, Generael van eene geestelike ordre.

Generaliter, generalik.

Generare, telen, teelen; geslachten; genereeren; natureeren.

Generare liberos, winnen; kinderen winnen, ge-winnen.

Generare piscium more, veusen, *fland.*

Generatio, generatie.

Generationi habilis & maturus, man-baer.

GENER, schoon-sone; behoudt sone; dochters-man; sweer, swager, *holl.* eidom, eidhem, eedom, eedum, *sicamb.* * *ut Iustino Gener (lib. XVIII.) usurpatur pro Leviro Sororio, sororisve marito; sic Teutonicè* swager, *plerisque est Levir Sororius, Hollandis autem Gener.*

GENS, volk; land-volk.

Gentiles, lignagier. (1)

Gentiles, eiusdem familiæ & cognominis, geslachtenaars.

Gentilitia arma, insignia; gentilitiæ imagines, waepen inden schild oft helm; wapen-teeken.

Gentilis, vulgi, gent, jent.

Gentilis, Ecclesiasticorum. Vide, Paganus.

Gentilitas, heidenschap.

Genealogia, geslacht-taele.

GEOGRAPHICA *tabula*, land-kaerte.

---

(1) *Etym.* in *App.* « linagier. »

GEOMETRES, *Geometra*, land-meter; land-scheider; veld-meter, *sax. sicamb.*

Geometria, meet-konst, *Grotio.*

GERANIUM *herba*, kraen-bek.

GERANUS, γέρανος, kraene; kraen-rad; kraen-wiel. *Vide*, TYMPANUM.

Geranius, operarius Gerani, kraen-kind.

GERERE, dragen; beuren, boren; voeren; be-dienen; scheeren, scheren; tieren.

Gerere se, hoc vid' aut illo modo, ge-laeten; laeten; ge-beeren, ge-baeren; houden; vaeren; *honestè & decenter se gerere*, sich eerlik houden, dragen. *Gerere se malè, improbè, inhonestè*, mis-dragen. *inconditè, inartificialiter, ignaviter, absurdè*, hoetelen.

Gerere bellum, de oorloge be-leiden; oorlog voeren.

Geri, ge-schieden.

Gerens, dragende.

Gestæ res, ge-schiedenisse; gesten.

Gestus, het wesen, oft gelaet; laet; glaet; ge-vaerd, ge-veerd; ge-baer, ge-beer; vaere; geste; contenantie.

Gestus indecens, on-gevaerd; on-voere; schijt-voere; stront-voere. *Gestus incompositus summopere lugentium*, mis-baer.

Gestus saltatorii quibus ad statos concentus musicos subsistitur, pas oft terd in springen oft danssen.

Gestus edere, baeren; ge-baeren; tieren.

Gestu & sermone aliquid præ se ferre, baeren, beren; ge-baeren.

Gestuosus, kluchtig; grillaerd.

Gestio, Gestus, dragt; ge-dragt; be-drijf.

GESTIRE, beren, baeren; ge-

beeren ; grillen bedrijven ; tieren : blijdschap toonen.

Gesticulari, boetsen, bootsen ; repen, *fris.* lauweiten ; fikfakken ; drollen ; donen ; deunen ; duenen, *&c. quæ ad Gestire.*

Gesticulari indecenter, mis-baeren.

Gesticulari, drogt, dragt, dragen ; guichelen.

Gesticulari in sphæristerio, gesticulationes exercere ludo pilæ, bricoleeren. *Et hinc Modos concidere in cantu, per metaph.* bricoleeren *vocant.*

Gesticulator, boetser ; boetsenmaeker ; kluchter, kluchtenaer ; drol ; drollig (*Gall.* drole ;) pladerer, plaierer ; grillaerd ; dracht-drager ; drocht-drager ; mooriskendansser ; konstken ; guicheler, guichelaer ; kokeler ; jongleur, jougleur, *fland.*

Gesticulator comicus, sinneken in 't spel.

Gesticulatrix, Gesticularia, guichelersse.

Gesticulatoris sacculus, guichel-sak.

Gesticulatio, Gestus, bootse, boetse ; ragie ; tier ; ge-baer ; grille ; done, deune, doninge ; drolle ; dragt ; kure ; ranke ; geste ; grametse, gremetse, grimatse, grimagie.

Gesticulatione facta aut dicta alterius imitari, nae-boetsen.

Gesticulatio circulatorum, passe, passe.

Gerulus, drager ; pak-drager ; buidel-drager ; sak-drager ; arbeider ; straet-arbeider ; straet-werker ; kretser, *germ.*

Gerundiorum ablativi Teutonibus præmisso participiis al *exprimuntur : ut, Eundo, Stando, Sedendo, Saltando, Ridendo,* al gaende, al staende, al sittende, al lachende.

Gestare, dragen.

Gestatio, dracht ; vracht. *Vide &, Gestio.*

Gestamen, id quod geritur vel portatur, dragt ; ge-dracht. *Gestamen humerale,* kapruin.

Gestamen insigne, livreie ; palure.

Gestatorium, draeg-stoel ; draeg-setel ; tremije, *fland.* koetse, koetsie ; koets-wagen ; ros-baere ; ors-baere ; os-baere, *fland.*

GERMANUS, op-recht.

Germanus, Germanus frater, broeder ; lijfelik broeder ; op-recht broeder, van vader ende moeder ; recht-sweer, *fland. holl.*

Germana, Germana soror, suster ; lijflike suster.

Germanè, broederliken.

Germanitas, broederschap.

Germania Superior, Over-land. *Germanus Superior,* over-lander. *Germania Inferior,* Neder-land. *Germanus Inferior,* neder-lander.

Germaniæ Superioris, aut, Inferioris lingua, hoog-duitsche, *item,* neder-duitsche, neder-landsche sprake.

Germanicè interpretari, ver-duitschen. (1)

GERMEN, *ut plantæ, &c.* botte ; ge-was ; groensel ; keest, *fland. holl.* ge-schot ; prosse, *germ.* scheute ; spruite ; sprot. *Germen regerminans,* kene ; kiem, kieme, *vet. ger. fris.*

Germina prima, spruitkens der kruiden.

Germine ortus, gesproten.

Germinare, Germina emittere, schieten ; botten ; spruiten ; sprotten, *vet.* uit-spruiten ; uit-loopen ; uit-botten ; keesten, *fland.* uitschieten ; graenen.

---

(1) *Etym.* « Ver-duydschen. »

Germen iterum emittere, ut frumenta, hordea, et cetera grana quædam madefacta, kenen.
Germinatio, spruitsel.
GERONTOCOMIUM, *locus ubi senes tractantur*, oud-man-huis; Gods-huis voor oude lieden.
GERRÆ, horde; vlaek, *fris.* schants; schants-korve.
Gerræ, beusel, bosele, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt; futselinge; fateringe.
Gerro, beuseler; klappaerd; swetscher; kal-wael, *vet.* wetscher, waescher, *sax. sicamb.*
GESUM, *Vide*, GŒSUM.
GEUM, nagel-kruid.
GIALDUS, *vulgi*, geel. *Ital.* giallo; *Gal.* jaulne.
GIBBUS, bult; boechel, *holl.* hovel, hoevel; hoever, *vet.* knobbel.
Gibber, Gibbus, Gibbosus, bultenaer; bultachtig; gebult; hoogruggig; hovelachtig.
Gibber brachii, elle-boge; armboge.
GIGAS, *homo valens, membris & mole valens, fortis, bellator*, held; wijgant, wiegant, *vet. fland.* droes: *forte nomen sumtum à Druso, Tiberii fratre, Germanorum & Saxonum domitore acerrimo.* rese, reuse, *ingentis & monstrosæ altitudinis homo, qui alto corpore ceteris hominibus præstat, à verbo* rijsen, *in altum surgere, Becano.*
GIGNERE, baeren, baersen, baersten; teelen, telen; ge-winnen; voord-brengen; genereeren; causeeren; vorsen, veursen, *fland. dicitur de cyprinis sive carpionibus & aliis piscibus.* *Gignere liberos*, winnen; kinderen winnen. *Vide etiam, Generare.*
Genitus, geboren; gewonnen ende geboren.
Genitor, vader; winner, *vet.*
Genitrix, moeder; winster, *vet.*
Genitura, baeringe.
Genimen, Genitura, broedsel; ge-broedsel; ge-sibbe, sibbe, *vet.* ge-soort; natuerlik saed.
Genitale solum, vader-land.
Genitale, pudendum, Genitalia membra, ge-machte; schaemte; schamelheid; winnende leden; huis-raed, *metaph. Vide, Peculium.* mannelikheid; vrouwelikheid, *pro sexu.*
GENIUS, aerd; aerdigheid; geest.
Genius, bonus & sanctus, goeden engel: *sive, malus, ultor, homini insidians, diabolus*, quaeden engel; boose geest; duvel, duivel, dievel; polter-geest, *fris.*
Genium habere, eenen geest hebben.
Genio indulgere, Genio carpere dulcia, Genium curare mero, cupediis, &c. goede ciere maeken; smetsen, smetschen; smullen.
Genii exhilaratio, koesteringe.
Genium defraudare, spaer-bekken; ont-spaeren, uit den buik. *Genium fraudans*, buik-sparig.
Geniale tempus, Genialis dies, heug-tijd; hoge-tijd; hoog-tijd.
Genuinus dens, kaek-tand; bak-tand. *Genuini dentes*, achter-tanden; hoek-tanden.
GILVUS, vael; vaeluwe; bleek-rood.
GINGIVA, tand-vleesch. *Gingivas attollere, dentes iis liberare*, ont-schoeien de tanden.
Gingivarum acie mandere, babbelen, bibbelen, *flandr.*

GINGRIRE, snateren. *Gingrire instar anseris,* gagelen, gagen ; quakken, queken.

GIRGILLUS, wiel ; spin-wiel ; spoel-wiel ; haspe, haspel ; gaeren-winde ; gaeren-veder ; gai-veder ; windel-stok.

GIRUS, *Giros agere, &c. Vide,* GYRUS.

GISALA, *vulgi,* gijsel.

GITH, dolk, *fland.*

GITHAGO, negel-bloeme ; koren-roose.

GLABER, glat, gelat ; kael ; blak, *vetus ;* padde-bloot.

Glabrare, pellen ; boosten, boostelen.

Glabrio, glat, gelat ; kael.

Glabretum, schom, schomme ; vogel-weide.

GLACIES, ijs ; eis, eise.

Glaciei fragmentum ; ruptura seu massa plana latior, schorre ; scholle ; schodse, schotse ijs, van ijs ; ijs-scholle, schotse, *&c.*

Glaciei apertura, ostium sive foramen in glacie, loeme ; gloeme ; bijt, bijte. *Glaciem rumpere, aperire,* bijten ; bijten het ijs ; ijsen.

Glaciem percurrere ; per Glaciem lubricam ferri ; per Glaciem celeres divaricare pedes, glissen op 't ijs ; rijden op 't ijs.

Glacialis, ijs-achtig.

Glaciare, Glaciari, Glacie durari, constringi ; in Glaciem converti, vriesen ; vrieren ; ijsen ; ver-vriesen ; be-vriesen ; ver-ijsen.

Glaciatus, ver-ijst.

Glaciata planities, glaetse, gelaetse ; ijs-baene ; glijd-bane.

Glaciatum, vulgi, iusculum aut ius frigore condensatum, & q. tremulum glaciatúmve, geleie, jeleie ; lil, lelle, *holl.*

Glaciem solvere, regelare, Gelu resolvere, dooden ; ont-dooden. (1) *Solvitur acris hiems,* (2) het doodt.

Glacies Mariæ, vulgi, Lapis selenites, specularis, spiegel-steen.

GLACITARE, kaekelen ; snateren. *Malunt alii Glocitare.*

GLADIUS, swaerd, sweert ; rapier ; mes, messer, mets ; kort ge-weer ; knijf, *vet.* [*hinc fortè* knevelaer, I. R.]

Gladius brevis & largus, degen ; daegen ; sabel, *præsertim de Turcico.* (3)

Gladii genus latum valdè breve & tenue, plotte, *vet.*

Gladius brevis & anceps, kortelasse.

Gladius maior & latior, swinge, swenge.

Gladius longus, ab alterâ tantùm parte acutus, ruitink.

Gladius rotundo manubrio instar clavi, nagel-mes ; nagel-sweerd.

Gladius vaginam ulterius penetrans, deur-scheedig sweerd.

Gladios expolire, cæruleos reddere, damaskeneeren.

Gladiolus qui à femore suspenditur, hangerken ; sweerdeken.

Gladiolus graphiarius, penne-mesken ; schrijf-mesken.

Gladii lamina, lemmer ; klinge ; ruitink.

Gladii capulus, kogel.

---

(1) De vergelijking met de andere germ. talen bewijst dat de echte vorm het zw. wkw. « dooien » is, dat met « dooden » of « dauw » niets gemeens heeft : men zou eerder aan verwantschap met Lat. « *ta-bum, ta-bes* » denken. « *Per fluentem tabem liquescentis nivis ingrediebantur.* T. Liv. XXI, 36, 6.

(2) *Horat. Carm.* I, 4, 1.

(3) Volgens Skeat, van het Hongaarsch « szablya » sabel; wkw. « szabni » snijden.

Gladii concavum, holte oft holde des sweerts, *vet. fland.*
Gladii theca, *vagina*, scheede, scheide.
Gladium è vagina educere, stringere vaginâ, uit-trekken het sweert; van leer trekken.
Gladii ius sive potestas, put ende galge; hals-recht.
Gladiator, kamper, kemper, kampioen, kamp-vechter; schermer; vechter; vecht-meester; swaerd-vechter.
Gladiatura, ge-scherm.
Gladiatura, *ars Gladiatoria*, scherm; scherm-konste.
Gladiatorius ictus, scherm-slag.
Gladiatoriè repellere, af-schermen.
Gladiatorius ludus, schola gladiatoria, vecht-schole; scherm-schole.
Gladiolus, herba, sweerdekens kruid.
GLADIOLUS, *Iridis species*, schelp, *g. s. s.*
GLADIOLUS *palustris*, water-lisch; kandelaers.
GLADIUS, *piscis*, sweerd-visch; geepe.
GLANS, aeker, aekker, aker; ekker, eekel, eikel; oker, *holl. fris.*
Glandis putamen, eekel-schaele; eekel-schelpe.
Glans fagea, *faginea*, boekke, beuke, bueke, buek-not.
Glans plumbea, *Glans bombardæ*, loot; looten-kloot; bus-kloot; kloot. *Glandium plumbearum grando, nubes*; hagel-geschut, (1) [*sed intelligendum, de minoribus, grandinis instar*, F. R.]
Glans revocabilis, brandereel, *plumbum in glandis modum formatum, quod loro alligatum in hostem torquere & ad se retrahere solebant.*
Glans penis, *suprema pars præputio tecta*, eekel der manlikheid; hoofd oft hoofdeken der manlikheid.
Glandulæ colli, amandelkens.
Glans, *Glandula*, kliere; querdel; dutse, dusse, dussel.
Glandulæ, ge-swel inde kele.
Glandulæ sub iugularibus, sweserik.
Glandulosus, klierachtig.
Glans, *suppositorium*, *vulgi*, *id quod sedi immittitur ad deducendam alvum*, stek-pille; stoel-gang-tapken; suppositorie.
GLAREA, gruis, gries, greus; graveel, *vet.* sand; steenachtig sand, *fland.* sand-steenken; schuer-sand: drift, drif-sand, drijf-sand, driftig sand.
Glarea, grommelinge, *fland.*
Glareosus, gruis-achtig; drift-achtig.
GLASTUM, weed, weedte, wede, weede, wedde; gweet; meete; pastel.
Glastum, emmer, ember, amber, ammer; *Glastinus*, blauw.
GLAUCIUM, *avis ex Anatum genere*, pijl-steert. *Vide*, ANAS.
GLAUCUS, groen-wit, water-swert; blauw.
Glauci oculi, gloeiende oogen.
Glaucus oculis, glaer-oogig; katten-oogig.
Glaucoma, *vitium oculi glaucescentis*, grauwigheid in 't ooge.
GLAUCUS, *piscis*. *Vide*, GALEUS.
GLEBA, rusch, resch; schadde; scholle, *vet.* schorre.
Gleba, *Globus terræ*, klonte,

(1) *Etym.* « Haeghel-ghe-schut. » In het Haagsch *Etym.* handschriftelijk verbeterd tot: Haeghel-gheschut.

klonter ; klompe ; klotte, klot ; klompe, klotte van aerde ; kluite. *Glebula,* klotteken. [*Hinc forte* klottens-man ; klotkens-volk, kluitkens-man ; *vulgo,* klootkens-volk, *id est, terræ filius, homo vilis ; vel* klootkens, *tanquam, proletarius,* F. R.]

Gleba, quâ agger conficitur, sode ; soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Gleba bituminosa, turf, torf, [*à limo seu luto,* τύρβη *Græcis ; Aristophanes in Equitibus,* τυρβάζω, *lutum subigo,* ik turve, ik turf, F. R.]

Gleba bituminosa, salsuginosa, darink, darg, darie, darie-torf.

Glebas comminuere, eggen.

Glebosus, geklont ; klotachtig.

Glema, *Gelima, vulgi,* gluie, gleie, geluie ; *stramen arundinaceum, Gall.* glu.

Glessum, barn-steen, born-steen ; aek-steen, haeksteen ; emmer, ember, ammer, amber.

Glis, *gliris,* ratte ; slaep-ratte ; veld-muis ; glier-muis. *Glis poma decorticans & nucleos erodens,* relmuis, *Gesnero,* hasel-muis, *vet.*

Glirarium, ratten-kot ; rattennest.

Gliscere, wassen ; op-wassen ; greten, greiten, greiden ; tieren ; dijden, dijen, dieden, diegen ; toe-nemen ; aen-nemen.

Globus, bol, bolle ; ronde ; kogel; koegel, keugel, kugel; kosel ; klonte ; klonter ; kloot ; troppel, (*hinc* droppel, *gutta*), kluite ; kalluite ; kloet, *sicamb.* knolle, *ger. sax.*

Globulus keusel, kuisel.

Globus, Globulus plumbeus, loot ; looten kloot ; loode bollekens. *Globus tormentarius,* bus-kloot.

Globus conti vel hastæ, kloete.

Globus, hoop. *Globus hominum,* hoop volks, rot.

Globus armatorum, hoop kriegsvolk.

Globus universæ terræ, ronde des werelds.

Globulus, knoppe aan het kleed.

Globulus, edulii genus globi in modum è farinâ, uvis passis & oleo concinnatum, olie-koek.

Globus sanguinis, klonte bloeds.

Globulus osseus, bonket.

Globulus cipressi, cipres-not.

Globum volvere, iactare, bollen.

Globum torquere, schieten.

Globum torquere, Globis ludere, Globulos clava propellere, klooten ; bollen ; kloot-schieten ; koselen, keuselen, kuiselen.

Globo per anulum ludere, klossen.

Globis glaciatis ludere, kluiten, kalluiten ; ijs-blokken.

Globare, ronden ; klouwen.

in Globi formam involvere, hobbelen.

Globosus, rond ; klontachtig ; klompig.

Glocire, *Glocidare, Glocitare,* kaekelen ; klokken gelijk de hennen ; kokkeloeren.

Glocitare instar anseris, gagen, gagelen.

Glomus, klouwe, kluwe, klauwe ; kloen ; knolle ; *&,* klonge, *ger. sax. sic.* klisse.

Glomus textorius, spoele, spoeltuite.

Glomerare, knollen ; winden op een klauwen.

Glomerare fila rhombo, spoelen ; drillen, trillen, *fris.*

Glomerare incessus, gressus, tellen, telden, ten telle gaen.

Glomeratoria rota, quâ fila rotunda glomerantur, haspe, haspel.

Gloria, lof; prijs; eer; glorie.

Gloria, Gloriatio, roem ; roeminge.
Gloriæ cupidus, avidus, eergierig ; roem-gierig.
Gloriari, roemen ; be-roemen.
Gloriari, Glorias spirare, Glorias inanes efflare, poffen ; ver-waenen ; glorieeren.
Gloriare in se ipso, se ipsum admirari, be-sien sij selven
Gloriæ alicuius detrahere, iemanden sijne eere be-nemen.
Gloriosus, eer-rijk.
Gloriosus, Gloriabundus, verwaent ; hoo-moedig ; hoog-moedig ; hoog-draegende ; boeffer, poeffer ; ver-weent, ver-went ; snorker ; stuiter ; goed-dunkel, *vet.* roemsaem ; roem-achtig ; roem-weerdig ; be-roemer ; be-roemig ; schaerhans, *g. s. s.* blasoen ; blaet ; blaeskaeke ; glorieus.
non Gloriosus, on-vermeten.
Gloriosè, be-roemelik ; ver-waendelik ; glorieuslik.
Gloriatio, ver-waentheid ; overwaen, *vet.* glorieusheid.
GLOS, mans-sustere ; swaegerinne ; ge-sweie ; ge-swije ; swasenede, *vet.*
GLOSARE, *vulgi,* gloseeren.
Glossa, Glossema, glose.
GLOSSOGASTOR, tafel-vrind.
GLOTARARE, (1) *instar ciconiæ,* kleppenteren.
GLUBERE, villen ; schellen ; stroopen ; pellen ; af-doen.
Gluma, buist ; boest ; booste ; bolster ; bulster ; bustel, *fland.* hulse, hulsche ; huldsche ; huisken ; koren-huisken ; koren-hulse.
Glumæ grani decocti, draf.
GLUTEN, *Glutinum,* lijm ; pappe ; lijm-pappe ; klister, klijster, kluster ; kleve, *vet.*
Gluten ex piscibus confectum, visch-lijm ; mond-lijm ; steur-mage.
Gluten auri, berg-groen.
Glutinum coniungendis lapidibus, steen-lijm.
Glutinum ferri, Glutinum fabrile, ijser-lijm.
Glutinum ex amylo quo mulierum pepla firmantur & inalbantur, stijfsel.
Glutinare, Glutine affigere, lijmen ; plakken ; aen-plakken ; pappen.
Glutinare, heilen ; toe-heilen ; als een wond, *&c.*
Glutinare, &, Glutinari, kleven, klijven.
Glutine amylino pepla sive lintea firmare, constringere, durare, stijven de doeken.
Glutinosus, lijmig, lijmachtig ; klubberachtig ; kleiachtig ; tets, *fland.* lel, lille.
GLUTIRE, slikken ; slokken ; in-slikken ; snikken ; swilgen, swelgen ; in-swelgen ; slinden ; halsen ; kroppen ; ver-slinden ; ver-slokken ; deur-haelen.
Gluto, slokker ; slokkachtig, slokkerachtig ; slokkig ; slok-al ; slemmer ; slemper ; gulsigaerd ; panssak ; demper ; trijp-sak ; trijp-buik ; drij-buik ; glotoen.
GLYCERIUM, soete lief ; soetken ; boel, boelken.
GLYCYRRHIZA, soete-boom, *vet.* soet-hout ; kalissen-hout ; galissenhout ; lakkerisse ; lekkerisse, lekrits, likkorise. (1)
GNAPHALON, *Gnaphalum, to-*

(1) Hs. *Etym.* « *Glotorare.* »

(1) *Etym.* « Leckerisse, leckrits. *ger. sicamb.* j. lackerisse. » Likkorise herinnert aan M. Eng. licorise (nu licorice) : alles vormen uit het middeleeuwsch Lat. *Liquiritia,* verbastering van *glycyrrhiza.*

mentum brevius à fullone abrasum, scheer-haer ; scheer-wolle ; scheerlink.

Gnaphalium, vlok-biese; kottoenbiese; kottoen-kruid; quispel-biese; menisoen-kruid ; roer-kruid.

GNAPHALUS, *avis plumis & caudâ mobilibus*, wip-steert.

GNARULUS, neus-wijs; witing, witting, *vet.* ael-wittig ; konnig, kunnig, kondig ; ver-standig; verstandel, *vet. holl.* [aver-wijs, *ut puto, &* aver-wittig, *q.* over-wijs ; *nimia persuasio sapientiæ ; sicut* aver-geloove, *pro superstitione, &c.* I. R.]

Gnarula, ael-witte ; ael-wete.

GNATHO, pluim-strijker; smorotser ; schuimer ; schuiffel-schappraie.

GNATUS, *natus*, sone.

GNAVUS, nernstig, neerstig ; vlietig, vlijtig ; knap ; gnap, *holl* wakker ; dapper ; vrom, vroom, vrome, vroem ; on-verdroten ; strang, streng, strenge ; tanger ; flugs.

Gnaviter, neerstiglik ; strengiglik.

GNOMA, *Gnomon, instrumentum ad dimetiendos agros*, veldmate ; land-mate ; swede, *vet. fland. id est*, winkel-haek.

Gnomon, murex, stompe.

Gnomon, naelde van het urewerk ; uer-wijser ; handeken.

Gnomones iumentorum, jaer-tanden.

GOBIO *capitatus, piscis*, quabbe, quappe, *sax.*

Gobio, Gobius, vel, Govius, fluviatilis piscis, bar baris Fundulus dictus, govie, goviken ; grondel, grondelink, grondte.

Gobio congener piscis, Cuculus, see-haen *vulgi, Gallus marinus.*

GŒSUM, goedesie, goedse ; pertisaen, pertusaen. *Gæsus, Servio dicitur vir fortis, vir bello strenuus, super illud Virgilii Aeneid. VIII.* (1) *duo quisque Alpina coruscant Gæsa manu, scutis protecti corpora longis. Gæsa interpretatur hastas viriles, & Gæsos dicit viros fortes à Gallis vocari. Gessatas, inquit Polybius, Galli suâ linguâ nominant milites conductitios ; Guessin Britannos vocare servos conductitios scribit Camdenus. Hæc Kilianus in voce* Geus. (2) [*Fortè hæc vox* Geus *antiquitus militem designaverit, aut stipendiarium militem à* wedde, *mercede, stipendio, q.* wedser *aut* wedding : *ut postea hæc vox in malam partem detorta sit, ut* schalk, boef, stank, *& inter alia plura, quod huic consonat,* guit, *quæ tamen vox hodie adhuc Zelandis puerum indifferenter denotat.* F. R.]

Γόης, guite. *Γοητεία, Goetia*, guichelerije, guichelinge ; tooverije, tooveringe ; swerte konste.

GOGRAVIUS, *vulgi*, goo-graef ; go-graeve. *Vide, Iudex pedaneus.*

GOMARUS, *vulgi*, goomer, goomaer.

GONORRHŒA, druiper.

Gonorrhœus, saed-vloedig.

---

(1) Vs. 661.

(2) Het is nogal opmerkelijk dat de bewerker, die anders Kiliaans text zoo getrouw afschrijft, hier een deel daarvan achtergelaten heeft, t. w. « *Gheus. Mendicus impudens : homo vilis, vappa, nequam. Dictio gallica, sive potiùs Walonica, olim obscura, & Teutonibus ignota : nunc verò belli intestini in Belgio tempestatibus, pervulgatum vocabulum, videlicet nomen uni parti adversæ ab altera inditum.* »

GORELLUS, *vulgi, Vide*, HELCIUM.

GORGONIA, korael ; korael-been, *fland.*

GOSSIPIUM, *Gossipium linum, Gossypium,* boom-basijn ; bom-basijn ; boom-wolle, (1) boom-sije, *q. d, sericum arboreum, lana arborea ;* kottoen, kattoen ; fustein ; woestein, worstein (2) ; saerk, *pannus gossypinus,* saerk-doek, *fris. sic.*

Gossipina vestis, kottoen-kleed ; bom-basijnen kleed. *Gossipinus thorax*, fusteinen wambeis. *Gossipii carminator, carminarius*, kottoen-slager.

GRABATUS, rol-bedde ; rol-koetse ; lodder-beddeken ; pluimetse.

GRACILIS, *Gracilentus*, ran, rank, ren, rene ; reel, rael ; schrael ; tanger ; be-sneden ; mager ; slank ; sluik ; teer, teder, teeder ; spilder, *vet. fland.* snogger, snugger, *holl* smal ; gracelik. *Gracilitas*, gracelikheid.

GRACULUS, kaeuwe, kae, kouwe ; gai, gaei, *vet.* dol, dole, dolle ; grol, *vet.* aelke, *sax. sic.* roetaerd, *quibusd.* hanne-wuit, *fland.* weiten, *vet. fland.*

Gracillare, Graculi instar garrire, kakelen ; roetaerden.

GRADUS, *gressus*, gang ; gank ; stichel ; stap, stup, stip, steppe, *fland.* stapel, stappel ; trede, tred, terd ; trat, trot ; draf ; trant, *vet.* lede, *vet. id est,* leide ; passeren, passement, trein.

Gradus, pas ; terd, trede ; scherde, schrede, schrijde ; iij voeten.

Gradus, graed, graet.

Gradus, trap ; steger, steeger ; stichel ; stigkel. (1)

Gradus scalæ, sporte, sprote ; leder-sporte ; trame, *fris.*

Gradus sive anulus climacteris, schaekel vanden hael, hangel, oft hengel.

Gradum conferre, marcheeren.

Gradum cum hoste conferre, handgemein worden ; voet bij stek setten ; voet houden ; man aen man komen.

Gradum sistere, stille staan.

Gradum referre, achter-waerts gaen.

GRADI, gaen ; treden, terden ; stappen, stippen ; schrikken, schrekken ; draven ; trotten ; marcheeren.

Gradi occultè, sluipen ; sluimen.

Gradi lentè, lento passu, tranten.

Gradarius cursus, rotundus, wal-oppe ; vlieg-wal-op, *fland.* galoppe.

Gradarius equus, Vide, EQUUS.

Gradario gressu incedere, Graduatim currere, vier-voeten ; galoppeeren.

Gradatus, trap-wijs gemaekt.

Gradatim, seu Graduum instar, trap-wijs.

Gradatim ire, progredi, op sijnen pas gaen.

Gradatim ferre, tollere, attollere, schakelen ; op-schakelen.

Gradatim, Vide etiam, Longiusculè.

Gradu, seu Gressu, labi, offendere, titubare, nutare, errare, vacillare, mis-treden ; struikelen, stronkelen, *(q. ad stirpem sive stipitem offendere;)*

---

(1) *Etym.* « *germ. sax. sicamb. fland.* j. boom-basijn. »

(2) *Etym.* « Woesteyn, worstein, j. fusteyn. » Dit laatste komt van Fostat, of Fustat, een anderen naam van Cairo, waar die stof eerst geweven werd. Worsteyn is waarsch. uit volksetymologie ontstaan, onder den invloed van M. Eng. worsted.

(1) Hs. *Etym.* « Stijghel. »

sobben, sobbelen ; stremelen ; waggel-beenen ; hinken.

GRAECUS, *Aeolicus*, Griek.

Graecari, slemmen, slempen.

GRALLARE, *Grallatoris gradu incedere*, schranken ; scherden ; schrijden ; schrijd-beenen ; scherde-beenen ; waei-beenen.

Grallae, perticæ ligneæ quibus altius à terrâ gradiuntur, stelten ; schaetsen, *fland.*

Grallator, qui Grallis graditur, stelt-man.

GRAMEN, groen ; gars, gras, gers : *dicitur* gras *q. d.* ge-ras, *quòd citò crescat, Becano.*

Gramen canarium, nodosum, medicatum, honds-gras ; peen, peien ; lid-gras, led-gras ; knoop-gras, knop-gras.

Gramen aquis innatans, vlot-gras.

Gramen palustre maius, segge, *fland.*

Gramen miliaceum, hirs-gras.

Graminis species agricolis valdè molesti, queek ; quik-gras.

Gramen resectum colligere, reken, reeken, raeken.

Gramen desectum soli exponere, hoien.

Gramineus, Graminosus, garsig ; grasachtig.

GRAMIÆ, *Grama, oculorum pituitæ*, oog-dragt ; oogen-dragt ; oogen-etter ; dragt der oogen.

Gramiosi vel Gramosi oculi, leepe oogen.

Gramiosus, Gramosus, leep ; leep-ooge ; sijp-ooge ; sijp-oogig.

GRAMMA, lettere.

Grammatica, letter-konste.

Grammateus, greffier, griffier ; notaris ; *Vide porro, Graphiarius.*

GRAMMATOPHORUS, brief-drager.

GRAMMATOPHYLACIUM, brief-kamer.

GRANDEBALÆ, oxel-haer.

GRANDIS, groot ; grof. *Grandis satis*, lijdig groot. *Grandis natu, Grandævus*, oud ; be-jaert

Grandior ætas, af-gaende ouder.

Grandis homo, stupidus, ignavus, grovaerd.

Grande loqui, poffen.

Grandiloquus, groot-spraekig ; groot-spreker ; boeffer, poffer ; stuiter.

Grandiusculus, groot-achtig.

Granditas, grootte.

Grandescere, wassen ; grooten.

Grandire, Plauti, Grandem facere, augere, grooten ; grosseeren.

GRANDO, haegel ; hagel-steen. *Grandinis tempestas*, haegel-bijse ; haegel-buie.

Grando comminuens calamos, sive, culmos & segetes, haegel-slag in 't koren.

Grandinare, haegelen. *Grandinat*, het haegelt.

Grandinosus, haegelachtig.

GRANDO, *hordeolum, tuberculum*, weer-ooge

GRANDO, gorte ; het gort ; gortigheid ; koren op de tonge. *Grando, lepra porcorum*, vinne, vinnigheid.

Grandinosus, gortig ; vinnig ; *ut, porcus, &c* ver-saedt, ver-saeit, *id est*, over-saeit ; vinnig verken.

GRANONES, graenen, *(inquit Gesnerus) barbarâ voce Alberto Magno dicuntur pili felis sive æluri circa os, quibus abscissis ferociam perdit.*

GRANUM, koren, korne ; kerene, kerne ; keest, *fland. holl.* graen, grein, *(& sic pro pondere grani vel assis).*

Granum vacuum, loose terwe; loos koren.

Grana excutere, dorschen het koren.

Grana uvæ, wijnbesie-steenkens.

Granum tinctorium, infectorium, scharlaeken-grein; cochenille.

Granum ficarium; *Vide, Ficarium gr.*

Granarium, spijker; koren-spijker; koren-soller; vrucht-spijker; graener, graender, *fland.*

GRAPHIUM, schrijf-priem; greffie, griffie; griffel. *Graphio excipere*, op-schrijven.

Graphiarium, koker; schrijf-koker; schriftoris; schrijf-lade; schrijf-getouwe; schrijf-getuig; calamaer.

Graphiarius, Grapheus, greffier, griffier (greffier van 't hof, *Grotio*, hof-schrijver;) schrijver, schrijvein; stad-schrijver; notaris; secretaris; beamte schrijver, *Grotio*. *Graphiarii officium*, greffierschap; schrijverschap.

Graphiarius gladiolus, pennemesken.

GRAPHIS, be-worp, be-werp, be-trek, der schilderije.

Graphicus homo, galand.

GRASSARI, rommelen; rammelen; toppen; tobben; ruischen; schoien.

Grassari, rooven, rooffen; ruiten ende rooven; straet-rooven; straet-schenden; af-werpen; af-worpen; af-setten; knevelen; assaisineeren.

Grassator, roover; bosch-roover; straet-schender; straet-roover; land-dwinger, *vet.* af-setter; kneveler; ruisscher; haeg-dief; snap-haen: sak-man, *vet.* struik-roover; assaisin.

Grassatio, rooverije; roof.

GRATIA, minne; minsaemheid; minnelikheid; be-valligheid; lieflikheid; aerdigheid; schoonheid; schoonte, *quibusd.* gracie; credijt.

Gratia, gunste, gonste; hulde; wonne, wunne, *g. s. s.* hoon, *vet.*

Gratiâ, wille; wege. *Illius gratiâ*, om dies wille; van sijnen wege.

ad Gratiam loqui, lief-laffen.

Gratiâ pollere, valere, gesien sijn; geacht worden.

Gratia, wel-daed.

Gratia, dank; aen-genaemheid.

Gratiam ab aliquo inire, demereri alicuius Gratiam, dank bij iemanden be-haelen.

Gratiâ tuâ, met uwen dank.

mala Gratia, on-dank. *malam Gratiam inire*, on-dank be-haelen.

Gratias, Grates, agere, habere, persolvere, Gratari, danken; be-danken; dank weten, seggen; ge-danken; be-loven.

Gratias magnas agere, grand mercijs seggen.

Grates, Gratiarum actio, dankinge; dank-segginge; dank; ge-dank.

Gratiam referre, plenè Gratias agere, Gratiam reddere, vol-danken; ver-dienen; ver-gelden; weder-gelden.

Gratia, Gratia delicti vel pœnæ, genade; ver-gevinge; ver-giffenisse; vergif, *vet.* gracie; pardon, pardoen.

Gratiam facere, lamen. *Gratiam legis iurisve facere*, dispenseeren. *irus iurandi gratiam facere*, dispenseeren vanden eed.

Gratiam facere, criminis, delicti, &c. ver-geven; genaede doen; remis geven; gracie doen.

Gratiam petere, genaede, gracie be-geeren, ver-soeken.

Gratiam componere, soen maeken.

in Gratiam reducere, reconcilieeren.

Gratiâ aut iudicio transigere,

metter minnen of met den rechte maeken.

Gratus, Gratiosus, lief-getal; lief-getael; lief-getallig; be-vallig; be-haegelik; weerd; ge-naem; ge-naemig; aen-genaem; lief; lieflik; *(Grati soporis, Gratus palato, linguæ,* lieflik van smaek; smaekelik;) *non Gratus,* on-weerd; on-waerd; on-genaem; on-aengenaem.

Gratum acceptúmque esse, greten, greiten; greiden. *Non arridet mihi,* het en greidt mij niet.

Gratus, dankbaer; be-kensaem.

Gratus, ont-fangbaer.

Gratam rem facere, Gratificari cuipiam, iemanden dienst doen; lief doen.

Gratum habere, haeiten, *fland.*

Gratè, Gratiosè, Grato animo, aen-genaemlik; gunstiglik, gonstiglik.

Gratuitus, on-verdient.

Gratuitus Gratis datus, ge-schonken.

Gratuitò, Gratis, on-verdient; t'on-verdienste; ver-gevens, ver-geefs; veur niet, om niet; om sunst.

Gratitudo, be-kensaemheid; dankbaerheid, [*q. d.* denkbaerheid, *memoria benefacti,* I. R.]

Gratitudinis ergo munusculum, heuscheid.

Gratulari, geluk bieden; wenschen; vrolokken.

Gratulatio, geluk-wensch.

Gratulatio adulatoria, plais-dank; plas-dank.

Gratulari adventum, heeten willekom.

Gratulatio adventus, bien venuë.

GRATITARE, kaekelen.

GRAVIO, *Graphio, Gravus, Vide,* COMES; *item,* IUDEX.

GRAVIS, *Gravidus,* swaer; gewichtig; wichtig; vol. *Graviorem esse,* op-wegen.

Gravis armatura, vol, oft swaer, harnas. *Gravis armaturæ miles,* kriegs-man in 't volle harnas.

Gravitas, swaerheid; swaerigheid; swaerte.

Gravare, swaeren; be-lasten; laeden, laeien.

Gravari, be-swaert sijn.

Gravis, lastig; over-lastig; leedsaem; quellik.

Grave, grief, grieve, *fland.*

Gravatus, on-willig; on-gewillig; be-swaert; on-gern; be-laeden. *non Gravatus,* on-beswaerd.

Gravatè, Graviter, swaerlik; nood, noie; on-gern; lastiglik. *Gravatè aliquid facere,* noode iet doen. *Graviter accipere,* belgen. *Graviter vel duriùs ferre,* nemen in 't quaede; qualik nemen. *haud Gravatè,* geren, geern, gerne; williglik.

GRAVEOLENS, stinkende.

Graveolentia, stank. *Vide, Odor gr.*

Graveolentia oris, mond stank; stinkende aessem. [*Graveolere ore,* vijsten in sijnen lepel, *proverb. Pelgromio.*]

GRAVEDO, *Coryza,* ver-koudheid; swaerheid van hoofde; verstoptheid inde neuse; ver-snotheid; snof, snuf; snoteringe; catarre.

Gravedo & rotatio capitis cum tenebris & caligine oculis obversantibus, blinden hoofd-sweer.

Gravedo capitis è potu nata, hoofdsweer van drinken.

Gravedinosus, Gravedine laborans, ver-snot; ver-snoft, ver-snuft; versnotert; ver-koudt, swaer-hoofdig.

Gravedinosus: cui turbida est urina, ver-konkelt inde blaese.

Gravediuosus, Gravedini obnoxius,

hoofd-sweerig. *Gravedinem contrahere*, ver-snoffen.

GRAVIDUS, be-vrucht.

Gravida mulier, be-vruchte, swangere, dragende, be-gorde vrouwe; swaer van kinde.

Gravidam reddere, *Gravidare feminam*, be-vruchten; be-gorden.

Gravidam esse, kind dragen; groot gaen van kinde.

Gravidam non esse, gunst gaen, *sicamb.*

Gravis vir, serius et sedatus homo, treffelik; (*res gravis*, treffelike saeke;) degelik; deftig, *holl.* stemmig man; ge-rekkelik; ge-stadig; gestapelt; gestaepeleert; staetig; staetelik; parmant, parmantig.

Gravis, aliis probitatis atque modestiæ exemplum præbens, ge-stichtig.

Graviter, staetiglik; stemmiglik; treffeliken.

Gravitas, staetigheid; stemmigheid; stand-haftigheid; standvastigheid; ge-stichtigheid; gerekkelikheid; graviteit.

Gravitatem tenere, graviteit houden.

GREMIUM, schoot. [*Gremio puerperas tenere ad facilitandum partum*, schooten, schoien: *quæque id præstat femina*, schootster, schoister. F. R.]

Gressus, *Vide*, *Gradus*.

GREX, hoop beesten; hoop veegs; kudde; *&*, *Grex parvus*, kuddeken; herde, *g. s. s. fris. ang.* her *&* quik, *vett.*

Grex armentorum, drifte.

Grex ovium, schaeps-kudde.

Gregis mas, dux, her-man; heirman; *dicitur etiam*, herd-man, *ab* herde, *id est*, *grex;* bel-hamel; belle-man; hoop-man.

Grex hominum, schaere; rot; bande, bende; troppe; troepe.

Gregales, consorten.

Gregatim, kudde-wijs; hoopelings; hoop-wijse; bij hoopen; bij troppen; bij rotten.

Gregarius miles, gemein soldaet.

GRISIUS *color*, *vulgi*, grijs.

GROSSARIUS, *vulgi*, grossier.

GROSSULA, kroes-besie; kroesel-besie; kroes-baeie; kruis-besie, *holl.*

Grossularia rubra, *vel*, *ultramarina*, ael-besie-boom oft struik. *Acina vel fructus*, ael-besie; besiken over sie.

GROSSUS, groene vijge.

GROSSUS, *vulgi*, gros, grof.

GROSSUS, *Vide*, LIBRA.

GRUMA, kruis-straete; kruisweg; vierweg-schede.

GRUMUS, *Grumulus*, hoopken; hovelken; mol-hoop, *terræ tuber, cumulus, qualis à talpâ egeritur.*

GRUNNIRE, knorren; gnorren; grunnen, *fland.* grommen, grommelen; grollen; morren; morkelen; rochelen, ruchelen; totelen; gillen, *holl. sicamb.* gullen.

Grunnitus, rotel; reutel; rochelinge.

GRUS,, kraene; kraen-vogel.

Gruere, kaekelen.

GRUINARIA *herba*, kraen-bek.

GRUTÆ *ius*: *vectigal quod coctores cerevisiarii pro usu aquæ, centesimam nempe, persolvunt*, gruit-geld.

GRY, siere, sierken. *Ne Gry quidem dare*, niet een siere geven.

Grytopola, poppen-kramer; lorer.

GRYLLUS, veld-krekel; nachtkrekel: *genus locustæ, simile cicadæ, nocte stridens*, grille, *holl.* koren-wachter, *fland.* heimel, heimel-mugge, *g. s. s.*

GRYPHUS, raedsel ; ge-raedsel.

GRYPS, *Gryphus,* grijp ; vogel-grijp ; griffoen, *q. d.* grijp-hoen.

GRYPUS, krom-neus, *qui nasum habet aduncum.*

GUAIACUM, pak-hout.

GUARDIA, *vulgi,* gaerde ; waerde ; ge-waere.

GUBERNARE, stieren ; be-rechten, be-richten ; be-schikken ; voogden ; vogten, *vet.* ver-voogden ; meesteren ; regeeren ; gouverneeren ; regeleeren.

Gubernator, rectoor ; superintendent ; gouverneur, *Gubernatrix,* gouvernante.

Gubernator provinciæ, præfectus, legatus, ruwaerd, reuwaerd, roewaerd, roeuwaerd, rewaerd, rouwaerd ; *q. d. custos, conservator, assertor, vindex quietis.* [F. R. *sic distinguit, ut* Ruwaerd *vel* rouwaerd, *sit q. conservator quietis ;* roe-waerd, *qui virgam iustitiæ tenet, servat.*]

Gubernator navis, director clavi, stier-man van 't schip.

Gubernatio, be-stier ; be-recht ; be-rechtinge ; be-schik ; hoofdmanschap ; gouvernement ; gouverneurschap ; regiment.

Gubernaculum navis, stier ; stuer ; roer ; roeder ; stier-roer. *Gubernaculi ansa,* helm-stok aen 't schip.

GUILDIONIA, *in ll. Longobard. societas, corpus,* gulde, gilde.

GUISA, *vulgi,* gijse ; ge-wijse ; wijse.

GULA, kele, keele ; keel-gat ; strote, storte ; straete, *vet. sicamb.* spijs-straete ; *vet. sax. sicamb.* slok, sloke. Storte *autem &* strott-gat *dicitur à fundendo ; quoniam per hanc partem omnia corpori velut per clepsydram infunduntur ; Becano.*

Gulæ pars summa, mento proxima, Fauces, kauwe, kouwe, kuwe, koeuwe ; slonde, *g. s. s.*

Gulæ ardor, so, zo, soode, soo ; sat, de sat, *q. d. ebullitio stomachi, &c.*

Gulam stringere ; Gulam laqueo frangere, Gulam stringendo necare, worgen, wurgen ; ver-worgen.

Gula, gulsigheid ; on-genuchterheid.

Gulosus, gulsig ; slokerig, slokker, slokkerachtig, slokachtig, slokkig, slok-al ; sat-aerd, satterik ; heet-hongerig ; vraet, *q. d.* over-aet, *sive,* ver-aet ; fraetig ; ongenuchtert.

Gulæ subtilis, delicatæ, lekker, lakker, lakker mensch, lekkaerd.

Gulosè, gulsiglik ; lekkerlik.

GULLIOCÆ, *Festi, calix pulvinatus nucis,* sloester, snoester.

GUMMI, klubber, klebber, klibber ; gomme.

Gummi linere, inficere, miscere, gommen.

Gummi iuniperi, iuniperinum, vernis.

Gummi genus tincturæ conveniens, quod vulgo Lacca & Cancamum dicitur, lak ; gomme-lak.

GURGES, *profundus in amne locus quo aqua circumagitur,* wiel ; klok ; wielinge ; wellinge ; welle ; wervel ; draiende waeter ; sink-sand ; kolk ; slorpe, *vet.* wael ; diepte ; waege, *g. s. s.* gompe, gumpe ; gulle ; golpe, (golfo) ravelinge ; slok.

Gurges palustris, limosus, dood-laege, *rectiùs,* dood-laek ; sink-poel ; wervel-poel.

Gurges homo, slokker ; slemmer, slemper ; vraet ; deur-jager.

GURGULIO, gorgel ; gorgel-tongesken ; tongesken ; adem-tongesken ; keel-tapken.

GURGUSTIUM, kot; hutte; caban.

GUSTUS, smaek, smaeksel ; proeve : veur-smaek.

Gustu dulcis, soet-mondig.

Gustu asper, austerus, astringens, wrang, wrang van smaek.

sine Gustu, smaeke-loos.

Gustus, instar ientaculi, imbijt, in-bijt.

Gustare, smaeken ; proeven ; koren, keuren.

GUTTA, *Gutta destillans,* droppe, droppele ; druppe, druppele ; waeter-drup. *Guttula,* droppelken, druppelken.

Gutta glacie concreta, ijs-kekel.

Gutta viscosa ex arboribus defluens, klubber, klebber, klibber.

Guttatus, maculis distinctus in modum guttarum, gremel.

Guttis, guttatim, aspergere, dispergere, maculare, variegare, bedruipen, be-druppen ; spikkelen, spekelen ; speekelen.

Guttatim effluere, decidere, distillare, sepelen ; leken ; ver-leken ; druppen ; ver-sijpen.

Gutta, vulgi, fledercijn, flercijn, vledercijn.

GUTTUR, kele, keele ; gorgel ; gorgel-pijpe ; krop, kroppe ; longer-ader ; adem-ader.

Guttur aridum, haele kele.

Gutturis vesicula, krop, kroppe.

Guttur stringere, worgen, wurgen, ver-worgen.

Gutture vernare, quedelen; quelen.

Gutturosus homo, kroppaerd; kroppig ; kropachtig.

Gutturis ornamentum, hals-sieraet ; hals-gesmijde.

Gutturis hernia, Vide, BRONCHOCELE.

GUTTUS, *Gutturnium,* hand-vat, hand-waeter-vat ; giet-vat ; lampet ; lepijn, *fland.* lavoir.

Guttus, olie-kruike ; olie-pot ; knaertke, knaertge.

GYMNAS, *ludus Gymnicus, Gymnasticum exercitium,* baere, baeren-spel.

Gymnastica ars, scherm-konste.

Gymnasiarcha, scherm-meester.

Gymnasium, veld-schole ; scherm-schole.

Gymnasium literarium, schole ; hooge schole ; universiteit.

Gymnasiarcha, Gymnasiarchus, rectoor vande schole ; regent.

GYNÆCEUM, vrouwen-huis.

GYPSUS, *Gypsum,* gips ; plaester ; witsel ; strijk-kalk ; smeer-kalk, *materia calci similis, qua parietibus tectoria inducuntur.*

Gypsum, quibusdam talk : *ut pellucida vitri instar materia fossilis, vulgo,* moscovisch glas. *Vide,* TALCUM.

Gypsare, Gypso incrustrare, gipsen ; be-gipsen ; plakken ; witten ; plaesteren, plijsteren ; plakken oft be-setten met kalk.

Gypsatus, geplakt; geplaestert.

GYRGATHUS, *locus in quo mente emoti vincti aut inclusi tenentur,* dol-huis, dul-huis.

GYRINUS, papioen, popelioenken.

GYROFALCO, *Gyrofalcus,* gier-valk ; stoot-valk ; gerfau.

GYRUS, geere ; dril, tril ; wervel, worvel ; swier ; krijt, krijte, kreit ; om-ring.

Gyros agere, Gyrare, in Gyrum agere ; in Gyros torquere, torqueri, verti ; in Gyrum sive orbem volitare, drillen ; trillen ; tuimelen, tommelen, tummelen ; wervelen ; wor-

velen; om-draeien; wieren; swieren; voltigeeren; ringelen.

H

HABENA, toom; teugel, togel, tuegel; swinge, swenge; knevel; breidel. *Vide, Capistrum.*

HABERE, hebben.

Habendi cupidus, heb-achtig.

Habere, in-hebben: *ut civitatem,* de stad.

non Habere, ont-beren.

Habere se hoc aut illo modo, vaeren; tieren; zijn. *bene Habere,* wel te pas zijn, gesond zijn, wel vaeren: *Habere malè,* krank zijn; qualik vaeren.

Habere bene, goede dagen hebben.

Habere satis rem; facile habere, fortunas satis amplas habere, wel hebben.

Habere gratias, be-danken.

Habere, houden; *Habere bonum ratúmque,* veur goed houden: *Habere aliquem,* houden ende ont-haelen iemanden: *Habere loco parentis,* veur sijnen vader houden: *Habere in hostium numero, pro hoste,* veur vijand.

Habere dicere, facere, audire, hebben te seggen, te doen, te hooren, *&c. id est, dicendum, faciendum, audiendum est, &c.*

Habentia, pro, divitiis, have, haeve, haef; *Ital.* havere.

Habilis, be-quaem, be-kaem; hebbelik; knap; gnap; handelik; weidelik; geschikt; abel, abelaeid; habel.

Habiliter, abelik.

Habilitas, hebbelikheid; ge-schiktheid; abelheid.

Habilem reddere, Habilitare, vulgi, habiliteeren.

Habitus, id est, dictus, putatus, ge-segt, ge-seit; *dictus mortuus, pro mortuo habitus,* dood geseit.

Habitus corporis, ge-lijvigheid; ge-stelte des lichaems(1); corpulentie.

Habitior, lijvig; ge-lijvig; vol-lijvig; corpulent; bolster.

Habitus, ge-laet, ge-laet des aen-sichts.

Habitus animi, aerd.

Habitus, Habitudo, hebbinge, *vet.* hebbelikheid; ge-stalte; ge-steltheid; ge-steltenisse; qualiteit; façoen; contenantie.

Habitum habere alicuius rei, vits zijn, *fland.*

HABITUS, habijt: kleedinge; kleed.

Habitus nauclerius, see-kappe; scheeps-rok.

Habitare, woonen; be-woonen; houden (*ut Latinis, habere,*) ont-houden; resideeren.

Habitare laxè, ruim woonen.

Habitare ruri, in agro, te lande woonen.

Habitabilis, woonbaer; woonlik; be-woonlik. *non Habitatus,* on-be-woont.

Habitator, wooner; in-wooner.

Habitator castri, borg-saet.

Habitator vagus, qui nullâ in urbe certam sedem statuit aut figit, & identidem ex unâ regione aut urbe in aliam migrat, wild gast, *Quæst. Magdeburg.*

Habitatio, Habitaculum, woon; woon-huis; woon-plaatse; woon-stad; woon-stede; wooninge; ham, *vet. sax. id est,* heim; ver-blijf; ge-lege; logijs; logiment.

(1) Hs. *Etym* « Ghe-stalte. »

Habitatio assidua, residentie.
Habitationis locus, huis-vestinge, *inter alimenta censitum, Grotio.*
Habitationem transferre, ver-huisen.
HAC, *hac viâ,* hier langs; langs hier; al hier; hier-waerts, her-waerts.
HACCHENEA, *vulgi,* hakkeneie, *id est,* telle. Hakkenei, *inquit Gesnerus, dictus quòd alternatim pedibus elevatis sonitum citet similem illi qui auditur cum olera, aut aliud quippiam geminis cultris minutatim super abaco ligneo inciditur, quod nos* hakken *dicimus.*
HÆC, *& in plur. Hæ,* dese, die. *Hæc, neut. plur.* die: *ad Hæc,* daer-toe.
HÆDUS, *Hædillus, Hædulus,* geiten-bok; boksken. *Hædina, Hircina pellis,* bokken-leer; bokken-leder; bokken-vel.
HÆMATITES, bloed-steen.
HÆMATODES, bloed-wortel.
HÆMATOPUS, mat-hoen, *q. d.* hemat-hoen, *à sanguineis cruribus sive cruentâ rubedine longorum crurum, Ad. Iunio.*
HÆMORRHOÏS, *Hæmorroïdes, sanguinis profluvium per venas ani,* spene, speene, speine, spenen-vloed; aembeien, anbeien; aers-bleine.
HÆRERE, klijven, kleven; hangen; blijven hangen; blijven, *q. d.* be-lijven; haperen; herken, *vet.* harren, *vet.* steken; blijven steken; stekken, *vet s. s.*
Hærere, Hæsitare in cœno, luto, steken, ver-stelt zijn in 't slijk.
Hærere animo, Hæsitare, twijfelen, tweifelen.
Hæsitare, haperen. *Hæsitare linguâ,* hateren, haperen met de tonge.
Hæsitabundus, hæsitans, twijfelachtig.
Hæsitator, Hæsitans præcipitante linguâ, hakkeler; klibber-tonge, *fland.*
Hæsitatio, haperinge.
Hæsitatio, Hæsitantia linguæ, stamelinge; hakkelinge der tongen.
HÆRES, *Hæredii particeps; Hæreditatem aut partem eius accipiens,* oor, oir, hoor, hoire; erf, erve; erf-goed (1); erveling, *vet.* erf-kind; ge-erve; erf-genaem; erf-naemer; erf-genoot; deel-genoot; aelding, aeldinger, haeling, haelding, *fland.* linagier.
Hæres proximus, naeling, *fland.*
Hæres secundus, nae-erf-genaem.
Hæres nuncupatus, mondelik erf-genaem
Hæres fiduciarius, testamenteur.
Hæredes, successeurs.
Hæredes accelerantes, Hæres eius cognati qui neque fratres neque sorores post se relinquit moriens; &, Hæredes in rectâ progenie descendentes, qui lateribus præferuntur, gaen-erven, *vet. sax.*
Hærede carens, hæredem non habens; &, Hæreditate privatus, erf-loos, erve-loos.
Hæreditas, Hæredium, Hæreditatis dominium sive possessio, erf, erve; erf-goed; erfdom; erf-grond; erf-schap; erf-deel; erffelikheid; erffenisse; hoorie, *fland.* sterf-huis; aen-gestorven goed; successie.
Hæreditatis bona omnia mobilia, inboel, *Grotio.*
Hæreditas quæ iure legitimo & ab intestato ad aliquem redit, ver-sterf-venisse; aen-sterving.

---

(1) Die drie woorden beteekenen het erfdeel, niet den erfgenaam; zij moeten bij *Hæreditas* staan.

Hæreditate alicui obvenire, ver-sterven ; aen-sterven.
Hæreditatem acquirere, accipere, adire ; Hæreditate frui ; bona hæreditate accipere, erven, erffen ; be-erven.
Hæreditatis relictio testamentaria, erflating, *Grotio.*
Hæreditatis acquisitio directa, erflatinge uit de hand : *fideicommissaria,* over de hand, *Grotio.*
Hæreditatem defuncti adire, het sterf-huis aan-veerden, aen-gaen : *repudiare,* met den voet stooten.
Hæreditatem alicui transmittere transferre, transcribere, tradere, erven, erffen ; de erve over-laeten ; in-goeden ; goeden ; de erve, de ervenisse over-geven, over-setten. *Hæreditatis traditio, transcriptio ; Hæreditas,* goedenisse ; ervenisse.
Hæreditatem fratribus & sororibus mortuis deferre aliis cognatis, ver-broederen ende ver-susteren.
Hæreditate, bonis, privare, ont-goeden ; ont-erven.
Hæreditatem in stirpes dividere, klufte-wijs, kluchte-wijs deelen.
Hæredipeta, erf-gierig.
Hæreditarius, erfachtig ; erfelik.
Hæreditaria pars, Hæreditas, boel, boedel, in-boedel.
Hæreditaria terra, erf-land.
Hæreditarium ius, Hæreditas, erf-recht.
Hæreditarius ususfructus, erf-tochte.
Hæreditarius usufructarius, erf-tochtener.
Hæreditarius hostis, erf-vijand.
Hæreditarius morbus, malum, aut contages, erf-siekte.
Hæreditariè, erffeliken
HÆRESIS, ketterije ; rot, *g. s* wan-geloof, *Grotio* ; sekte.
Hæreticus, ketter, ketser ; swer-mer.
Hæresiarcha, hoofd-ketter; artsch-ketter.
HALCYON, *Vide,* ALCEDO.
HALEBARDA *vulgi. Vide, Securis longa.*
HALEC, *Halex, piscis,* haring, haering, hering.
Halec recèns capta, gestorten haering.
Halec prima virginea, primò omnium capta; inanis, lactibus & ovis carens, maegdekens haering, ijdelen harink.
Halec reiicula, relicta ut vilior, selectis melioribus, wrakken oft wra-ken haering.
Halec macerata, braed-haring, *etiam,* sied-haering.
Halec conditanea, muriatica, muriata, muriâ durata sive condîta, pekel-haering.
Halecis muriatæ resegmen, smachte, pasteie, hase vanden pekel-haering.
Halec muriata vilior, ton-haering.
Halec muriata, condîta, branchiis & intestinis exuta, kaek-haering.
Halec infumata, fumo durata, passa, boks-haring, boks-haering, bukking, bokking, *q. d. Halec hircina, ab odore vid' :* spikkering, spik-haring, *s. s.* droogen haering ; rooden haering, rood-haring : sore ; *&* bok-soring, *quòd auri vel æris potiùs colorem in fumario ducit. Galli etiam voce Gothicâ Soretum nuncupant, quod subruffus ad atrum accedens color eâ linguâ Sorus vocitetur, Adr. Iunio.*
Halec recens, vento siccata, nec satis durata, wind-droogen haring ;

ver-waeiden haering; wind-haering; & pan-haering, *quòd in patellâ coquatur.*
Halec leviter salita, aut Haleci fumatæ congener, slabbe-soet, slabbeken-soet.
Halecis minoris species, pelsser. *alia eius species, quibusd. vel, ut aliis, Halecis pullus,* sprot.
Halecem iugulare & eviscerare, kaeken den haering.
Halecaria navis, haring-buise.
HALLÆETUS, *avis ex accipitrum fringillariorum genere,* mosket, musket. *Vide inter genera Aquilarum.*
HALICACABUS, winter-kerssen; krieken over de zee.
HALIPHLŒAS, kork-boom.
HALITUS, adem; aessem.
Halitus expers, adem-loos.
Halare, Halitum emittere, ademen; aessemen; rieken; reuk geven; luchten.
Halitum recipere, ver-haelen den aessem.
HALLENSIS, *vulgi, monetæ genus,* heller, haller, hellink, *ger. sax. sic.*
HALLUCINARI, spriet-oogen; sprietel-oogen; suffen; ver-suffen; ver-guffen; ver-swijmen.
Hallucinari, ver-sien; ver-kijken.
Hallucinatio, ver-swijmtheid.
Hallucinare linguâ, mis-spreken; mis-klappen; ver-spreken: *in sermone labi.*
HALLUS, *Hallux,* grooten teep.
HALO, *Halos,* maen-ring; ring der maenen.
HALOPHANTA, logen-tap.
HALOSACHNE, see-schuim; visch-been.
HALTER; *Halteres;* sprink-bal sprink-ballen, *massulæ plumbeæ, quibus in saltu librantse, ut certius assiliant; vel, quibus gressum suspendunt illi qui in extentâ chordâ ambulant.*
HAMA, ton, tonne; *& vox consona nostra* ame; *vas aquarium rotundioris formæ & ventris globosioris, teste Turnebo.* ame, *Antverpiensibus, id est,* 50 gelten.
HAMA, brand-eemer; brand-haek; vier-haek.
Hamula, ampulle; pulle.
HAMADRYAS, vaerende vrouwe; varende wijf.
HAMUS, *Hamulus,* haek, haeksken; krampe.
Hamis expedire, ont-haeken.
Hamus ferreus, hekel; heekel.
Hamus, hangsel, hengsel; hingene, hinge, henge, hengene, *fland.*
Hamus, malie.
Hamus piscatorius, angel, hangel, hengel; *quòd pisces suspendat & angustiis premat, inquit Becanus;* visch-angel; visch-haek; hoek, *id est,* haek; *hinc* hoeks ende cabbeliauws, *duæ olim in Hollandiâ factiones, ab hamo & ab asello pisce. hinc &* hoek-boot, *q.* haek-boot; *&,* hoekers, *piscatorum genus hamo pisciculos venantium; seu*
Hamiota, angeler, angel-visscher, hengeler, engeler, hangeler.
HAPSUS, *vulgi,* lompe; vlasch-lokke; hasp; haps.
HARA, koie; verkens-kot; verken-schot; swijn-schot; swijn-stije, *vet.*
HARENGUS, *Harenga, vulgi. Vide,* HALEC.
HARIOLUS, waer-segger; wijs-segger; wis-segger; wittiger, *s. s. fr.* profete. *Hariola,* waer-seggersse; waer-segster.

Hariolari, waer-seggen ; wijs-seggen ; wis-seggen ; wittigen, *s. s. fr.* profeteeren ; wijchelen, wiechelen, *q. d. ex hinnitu equorum præsagire. Ex equorum enim hinnitu Germanos præsagia experiri solitos testis est Corn. Tacitus. Saxones quoque equorum hinnitus tanquam præsagia in primis observarunt.*

HARMELA, *Vide*, ARMELINA.

HARMONIA, accord, over-eenkominge van geluit.

Harmonia instrumentorum musicorum, spel.

Harmonia puellari voce modulanda, diskant.

Harmonia graviore aut depressiore voce tonóve concinenda, bas.

Harmonica ratio, lol, lul.

HARPA, *vulgi*, harpe, haerpe, herpe.

HARPAGIUM, be-spuit-kruike ; giet-vat ; sprenk-vat ; sprenkel-pot.

HARPAGO, haek ; kramme ; klamme ; klampe ; grepe, *vet.* vier-haek ; brand-haek.

Harpago, dregge ; grond-haek ; soek-haek, soeker, *s. s.* schip-haek ; schip-dregge ; put-haek ; pet-haek, *holl. & malè*, pek-haek.

Harpago vietoris, pranger ; trek-haek ; kuipers-haek.

Harpagare, Harpagine apprehendere, klampen ; enteren, interen, *de navibus potissimùm bellicis hostiles apprehendentibus & invadentibus.*

Harpagare, vatten ; takken ; vingeren ; krauwen, *metaph.* preeuwen.

HARPALUS, grijp ; grijp-hond ; *canis rapax : etiam inter Canum nomina.*

HARPASTUM, wind-bal ; balloen ; palloen.

HARPAX, wordel, werdel, worvel, wervel.

HARPAX, *lapis*, aek-steen.

HARPE, pas-mes ; pas-houwer ; half-houwer ; krom-houwer ; krom-koorde ; krom-oord ; malkus-sweerd.

HASPEDONE, *rota glomeratoria*, spoel-wiel ; spoel-rad ; haspe, haspel ; gaeren-veder ; gaeren-winde ; gaeren-kroone ; garen-molen.

HARPYIA, slok ; *& hinc de homine rapace & quævis corradente*, slok-al.

HARPYIA, *inter Canum nomina.*

HARPYIA, harprijt, roof-vogel, *Lud. Pottero.*

HARUSPEX, waer-segger.

Haruspicium, Haruspicina, waer-seggerije ; waer-segginge.

HASARDA, *vulgi*, hasaerd.

Hasarda, vulgi, in lusu aleæ, aes, aesken, een ooge op 't spel.

HASPUM, *Hapsum, vulgi*, hasp, haps. *Vide &* HAPSUS.

HASTA, hals-geweer ; lang-geweer ; *arma longa quæ humeris feruntur ;* spiesse, spietse ; spiet, *vet. fland.* spet, spete, speete, *sax.* spere, speere ; pijke ; lancie ; lansse ; glavie, *quod Gallis pro gladio.*

Hasta velitaris, levis, javeline ; pertusaen, pertisaen ; tornoi-lancie.

Hasta amentata, ansata, nodosa, knevel-spiet ; knevel-stok ; swijn-spriet ; swijn-spiesse ; swijn-staf ; swijn-stok ; swijn-speet ; ever-spit, ever-spriet.

Hasta missilis, werp-pijl.

Hastæ fortè genus, baseler.

Hastile, schacht, schaft; stange; pijk-schacht; spies-schacht; spies-stange.

Hastæ cuspis sive ferrum, pijk-ijzer.

Hastæ pars inferior, honds-einde.

Hastæ missilis amentatâeve lorum, knevel.

Hasta nautica longa & robusta, inferiori plerumque parte obtusa, & globo aut ferro, ne facile in fundum subsidat, munita, kloete; kloet-stok.

Hastis præpilatis obiicere, jagen deur de spiessen.

Hasta, *Hastæ auctio*, *Hastarium*, uit-roep; boel-huis; subhastatie. *Hastæ subiicere*, *publicæ auctioni subiicere*, *Hastam in foro ponere*, uit-roep, koop-dag, boel-huis houden; met den stok ver-koopen: *&*, *auctionarii præconis baculus*, stok, *fland. brugens.*

Hastatus, spies-drager; pijker; pijkenier, pijkenaer. *Hastati*, spies-volk.

Hastiludium, *vulgi*, stek-spel; tornoi-spel: *Vide*, *Decursus*.

Hastula regia, affodille.

HAVANA, *vulgi*, haven.

HAUD, neen; niet, *q. d.* n'iet, ne iet. *Vide*, NON.

Haudquaquam, in geenerlei wijse; geens-sins.

HAURIRE, scheppen; schepen, *vet.* oosen, hoosen.

Haurire affatim, *Haurire ambabus manibus*, op-scheppen.

Haurire aquas è puteo, putten.

Haurire, swelgen; deur-haelen; slinden; in-haelen.

Haurire avidè, ver-gulsigen.

Haustim bibere, galpen, gulpen.

Haustus, *us*, dronk; toge, teuge; in-hael; deur-hael; slok; sope, suipe; *Haustus aquæ*, sope waters.

Haustus ingens, koe-dronk; fonk-dronk.

Haustu æquali respondere, bescheed doen in 't drinken.

Haustrum, schep-bekken; water-schepper; eemer; put-eemer: oos-schotel; oos-vat; ooser; oose, *&* gieter, *lignum excavatum quo hauriunt nautæ aquam ad irriganda vela.*

'*H*, de.

HEBDOMAS, *Hebdomada*, weke.

Hebdomada laboriosa, *profesta*, *absque festis*, peerds-weke; ploeg-weke.

Hebdomada finiens, *Hebdomadæ finis*, nae-weke.

Hebdomada passionis, *Dominica ante Dominicam Palmarum*, palm-weke.

Hebdomada maior, *sancta*, goede weke, *vet. fland.* stille weke, *sax. sic. fris.*

Hebdomadarium forum, *Hebdomadariæ nundinæ*, weken-merkt; week-merkt.

HEBES, bot; plomp; stomp; plotsig, *vet.*

Hebes homo, bot; bot-muil; botterik; botaerd; plomp; plomp-aerd; grof; grovaerd; on-verstandig; on-verstandel, *holl.* stumper, *fris.* kloete; on-besneden mensch.

Hebetare, bot-maeken; ver-botten; ver-plompen; ver-stompen; stompen; om-gaen. *quorum quædam etiam*, *Hebetari*, *Hebetescere.*

Hebetudo, botheid, bottigheid.

HECATE, hexe, hekse: hechifera, *hisp.*

HECTA, *Hetta*, bluister; bluisteringe op het brood; blader.

HECTICA *febris*, ver-dwijnende, ver-wortelde kortse.

HEDERA, vaele, veile, veele, *herba venale vinum indicans*; kleve, klever-boom, klever, klem-

mer-boom, klim-op ; klijf, *holl. à* klijven, *id est, adhærere ;* wede-winde ; eek-loof, *id est,* eik-loof ; eiloof, *fris,* iloof, *sax.* heiloof, *vet.* ieft, hieft, *fland.* ieven ; aerd-vele, aerd-veile ; groen-draeve ; onder-haeve. [*Kilianus videtur cum Hedera terrestri propriè dictâ omnia confundere ; de quâ tamen posteriora tantùm intelligenda : amplius itaque videndum.* F. R.]

HELCIUM, lichte ; hals-band ; hals-seel ; kummet, *sax.*

Helcium, instrumentum ab humeris equorum pendens, gareel, garreel, gereel, gorreel.

Helcium, lijne, linie ; trek-seel ; trek-linie ; treil-linie, *s. s.*

Helciarius, qui fune navem trahit, schuit-trekker ; treiler. *sax. sic.*

Helciariorum clamor, bof.

HELCYSMA, slekke silvers ; silver-glede ; silver-schuim ; schuim van silver.

HELENIUM, aland-wortel ; galand-wortel.

HELICES, *in pictura,* mooris-ken ; vignetten.

HELIOTROPIUM, sonne-wende ; somer-wende ; kreft-kruid ; kanker-kruid.

HELLEBORUS, nies-kruid ; nies-wortel ; vaen-kruid.

HELMUS, *vulgi,* helm, helmet.

HELUCUS, keller-kortse ; hoofd-sweer van drinken.

HELUO, vraet, fraet ; fret, freter ; slemmer, slemmer, slemper ; brasser ; gulsigaerd ; slok, slik, slokker ; hol-haeke ; hol-kaeke ; hol-strote ; hol-buik ; slinder ; ver-slinder ; gier-wolf ; glottoen.

Heluari, freeten, *s. s. fr.* brassen ; slempen ; dempen ; schrantsen ; smeeren ; smeuren ; lappen deur de billen.

Heluatio, brasserije ; smeer, smere, smaer ; slemmerije, slemperije ; demp ; swelgerije.

HELVUS, vael, valuwe ; bleek-rood.

HELXINE, glas-kruid.

Helxine cissampelos, winde ; klok-bloeme.

HEMEROCALLIS, leliken van Calvarien.

HEMERODROMUS, post ; post-bode ; lakkeie.

HEMIARTIUM, mikke ; kraem-mikke.

HEMICRANIA, losschen hoofd-sweer ; hoofd-nagel.

HEMICYCLUS, bogel, beugel.

HEMICYCLUS, lene-stoel, lein-stoel ; tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel.

HEMINA, uperken ; baduit, *vet.* vierling, *g. s. s. aliis,* pinte, pint ; pot ; pegel ; *sed holl. & sicamb.* mengel, *quod pintas duas continet.*

Heminarius institor, tapper ; uit-snijder.

Heminaria venditio, tap ; avendure, *vet. sax.*

HEMMARE, *vulgi,* hemmen ; hummen.

HEPAR, lever ; *dicitur à* leven : *excitat enim vitæ fomenta, estque cum corde præcipuum vitæ instrumentum.*

Hepatis lobi, lever-lellen.

Hepatica vena, lever-ader.

Hepatis obstructio, koek aen 't herte.

Hepatarius morbus, lever-suchte.

Hepaticus, lever-suchtig.

HEPATICA, lever-kruid.

HEPATORIUM, lever-kruid : *her-*

ba iecoris obstructiones expurgans.

HEPIALUS, keers-mugge; keers-vliege; licht-vliege; licht-mugge. *Vide,* PYRALLIS.

HEPTAPLEUROS, weg-bladeren.

HERALDUS, *vulgi; Vide,* FECIALIS.

HERBA, kruid; groen. *Herbula,* kruideken.

Herba hortensis, hof-kruid.

Herba inutilis, on-kruid.

Herbarum vitium, mis-was.

Herbarum fibræ & capillamenta, haerkens der kruiden.

Herba esculenta, waerm-moes. *Vide, Olus coct.*

Herbæ cum ovis frigendæ, bak-kruid; struif-kruid; eier-kruid.

Herbæ condimentariæ, quibus carnes condiuntur, vleesch-kruid.

Herbæ quæ condimenti loco adiiciuntur, lactucæ, betæ, brassicæ, &c. toe-kruid.

Herba resecta in pabulum, houwe, houw, hauw, hoi. *Herbam resectam desolare,* hoien. *in Herbam exire,* kiemen, *vet.*

Herbam carpere, tondere, weiden, af-weiden.

Herbarum inutilem luxuriem evellere, Herbas inutiles exstirpare, wieden den akker.

Herbis condire sive imbuere, kruiden. *Herbis condîtus,* ge-kruidt.

Herbæ refrigeratoriæ, ver-koelende kruiden.

Herba soporifera sive somnifera, slaep-kruid.

Herba sacra, wij-kruid.

Herba venefica, nocens, Horat. potens, Virgil. Herbæ magicæ, toover-kruid.

Herbæ Medeïdes, Hecateïdes, veneficæ, &c. kruideken loopt (*aliàs,* volgt) mij nae.

Herbarius; qui notitiam rei Herbariæ habet, kruid-kenner; herbarist; simplicist.

Herbarius liber, kruid-boek.

Herbidus, Herbeus, Herbaceus, Herbosus, groen; gras-groen; garsig; garsachtig; kruid-groen; kruid-verwig; kruidachtig.

Herba scelerata, hanen-voet.

Herba paris, sive Paridis, spinne-koppe; wolfs-besien.

Herba cancri, kreft-kuid.

Herba S. Ioannis, bij-voet.

Herba paralysis, slotel-bloemen; hof-bloemen.

HERBANNUS, *in Lege Salicâ Francorum,* heer-ban; *mulcta quæ Principi debetur.*

HERBERGA, *Herbergium, vulgi; Vide, Hospitium.*

HERCIUS, ἕρκιος, hek; schof; kam.

HERCULEUS *morbus,* Sint Jans evel; vallende evel.

HERES, *Hereditas, &c. Vide,* HAERES, *&c.*

HERI, *hesterno die,* gister; gisteren.

Heri mane, gister morgen.

Heri vesperi, gister avond.

Hesternâ nocte, gister nacht.

Hesternus, gisterig.

HERICIUS, *vulgi, & Herinacius, Vide,* ECHINUS.

HERMAPHRODITUS, half-man half-wijf; meidsen-knecht, *fland.* al te veel, *qui nimium habet, quia utrumque sexum;* man-wijf, *Grotio.*

HERMELINÆ *pelles,* armijnen.

HERMES, *index viæ,* beld-stek, *quasi stipes cum effigie.*

HERMODACTYLUS, hermodacti-

len : *item,* herfst-bloeme ; honds-bloeme ; naekte vrouwe.

HERMOGLYHUS, beeld-snijder ; beeld-houder. (1)

HERNIA, broke, breuke ; ge-scheurtheid ; ge-scheurtheid des ge-machts ; scheurnisse ; on-ge-sondheid ; hoden-breuk, *g. s. s.* karnoffel, *ger. sax.* ge-brokenheid ; slete.

Herniosus, gescheurt ; gebroken ; on-gesond ; gescheurt van gemachte ; gesleten.

Hernia gutturis, Vide, BRONCHOCELE.

HERODIUS, gier-valk.

HEROS, held, *ab* hel, *id est, altus, excellens, Becano;* helt, *q. adolescens puellâve calidi cordis, animosa, Lud. Pottero;* heere, heer ; mijn heer, *q. d. dominus meus ;* groot heer ; edel-man ; veurst, vorst ; baroen.

Herois, Heroina, heldinne ; edel-vrouwe ; mijn-vrouwe, *q. d. domina mea*

Heroum & semideorum conditioni proximi & humanæ sortis terminos egressi, hansen. *Ansi sive hansi, Gothicâ linguâ dicuntur ii qui ceteros mortales fortunâ et opibus antecellunt : hinc dicti Ansuarii sive Ansibarii populi, Ad. Iunio.*

HERPACANTHA, beren-klauw.

HERPES, *Herpes miliaris, Herpes pustulosus,* spreng-vier, sprink-vier, sprenk-vier ; om-loop.

Herpes exedens, wolf.

HERUS, heer, heer ; baes ; meester ; monsieur.

Herus domus, huis-heer ; huis-weerd, *sax. sic.*

Hera, vrouwe ; baesinne ; meesteresse, dame, damme. *Hera domus,* huis-wijf ; huis-vrouwe.

Herilis vicarius, meester-knecht ; meester-knaep.

HESPERUS, dag-sterre ; morgen-sterre ; west-sterre.

HETEROMALLUM, *Heteromaschalum,* fluweel : *aliis,* trijp, trijpe ; *vulgo Tripa.*

Heteromalla vestis, fluweelen kleed.

HEUS, houw.

HIARE, *Hiscere,* gijnen, gienen ; gaepen ; rijten ; geeuwen. *Hiscere,* kikken.

Hiare, Hiulcare, ariditate vid' vel aestu, spaeken ; splijten ; spletten ; splitten.

Hiatus, gapinge ; scheure ; schore.

Hiatus terræ, slonde, *ger. sax. sic.*

Hiatu devorari, ver-sinken, ver-senken.

Hians, Hiulcus, gaepende ; ge-spleten ; spletig ; klek, *ger. sax. sic. id est,* lek.

HIC, *articulus,* ὁ, *olim a, ut & nunc Anglis ; hodie nobis* ee *vel* een.

Hic, pronom. & in plur. Hi, die ; dese.

His temporibus, al te hands, *holl.*

Hîc, heic, adverb. hier, her. [*&* ter, *affixum seu postpositum ; ut,* men trouwter ; men danster, *pro* men trouwt hier ; men danst hier ; *quamvis & per hoc* ter *intelligi possit* daer : *ut,* men trouwt daer, *&c.* I. R.] *Hic & illic,* hier ende daer.

HIDA, *vulgi,* heide, heide lands. *Vide, Fundi mensura maxima.*

HIEMS, winter ; winter-dag. Winter, *q.* wind-heer, *ventorum dominus, dicitur P. Nannio.*

(1) Hs. L. « beeld-houwer. »

Becano autem win-ter, *id est, lucrum absumens. Utramque etymologiam verisimilem approbo, confirmóque. Nannii quidem, carmine Ovidii, Imperium sævis hiberno tempore ventis: Becani autem, carmine Virgilii, Frigoribus parto agricolæ plerunque fruuntur.*

Hiems prima, nova ; Hiemis principium ; veur-winter.

Hiems media, adulta, mid-winter; hert des winters.

Hiems præceps, extrema, senescens, summa, nae-winter.

Hiemalis, Hibernus, winterachtig; wintersch.

Hiemis unius animal, bestia, eenwinter; enter-dier.

Hibernæ fruges ; Poma, mala, hiberna, winter-goed ; wintervruchten, *&c. Vide etiam, Autumnalis.*

Hieme satum, winter-terwe, gerste, *&c.*

Hiemare, winteren. *Hiemat, hiems urget,* het wintert.

Hiemare, Hibernare; be-winteren; ver-winteren; over-winteren; winter-legeren ; winter-leger houden.

Hiberna, Hibernacula ; Castra hiemalia, winter-legeren.

Hiematus, gewintert.

Hiemitogium, jornei.

HIERAX, sakre, saeker.

HIEROFALCO, *vulgi,* gier-valk.

HIERACITES, *gemma,* haviks-steen ; *à colore accipitris.*

HIERACIUM, haviks-kruid.

HIEROBOTANE, *Herba sacra,* wij-kruid.

Hierocomium, laserije ; leproos-huis ; ter sieken : *locus leprosis & elephantiacis deputatus.*

HIERODULIA, professie van religie.

HIEROPHANTA, sacristij-meester.

HIEROTHECA, *feretrum,* rijve.

HIEROTHECA, ciborie, monstrancie.

HIEROPHYLAX, koster, kuster ; sacristij-meester.

HILA, *Hilla,* beuling ; worst, wurst ; slag-braede, *sic fr.*

HILARIS, vreugdig ; vrolik ; blijde, blijd-geestig ; ver-blijdt ; heugelik ; lustig, lostig ; lust-sinnig ; list-sinnig ; locht-sinnig ; pril ; glat ; jolijd, *q. d. iucundè tempus cum gaudio traducens, Becano;* gily, gilly, *Gothis, A. Iunio. [an ab eo Gallorum* galland, *q.* giland, F. R.] galliard, galeard ; wonsaem, *vet.* verheugt.

Hilarescere, Hilarem esse, ver-vreugden ; ver-prillen ; vrolik zijn.

Hilarare, &, Hilarescere, verheugen ; ver-hogen.

Hilaritas, blijdschap ; vrolikheid ; vreugd ; vrouwde ; wonne, wunne, *g. s. s.* licht-sinnigheid ; heuge ; hoge ; jolijd, *q. d. iucunda temporis in lætitiâ gaudiòque traductio, Becano.*

Hilarè, Hilariter, blijdeliken ; vroliken ; goeds heugs. (1)

Hilaria, orum, ver-loren, verkoren, ver-sworen, gesworen maendag ; raes-maendag ; kopperkens, koppelkens dag, maendag : *Item,* vetten donderdag. *Vide etiam,* BACCHANALIA.

HILUM, boon-lapken.

HINC, van hier ; hen, henen, hin.

Hinc, hier-om ; hier-deur.

Hinc inde, weder-sijds ; weder-sijdens.

(1) *Etym.* « Goeds heughens. *Animo alacri et hilari.* »

Hinc atque illinc, over ende weder.

HINNIRE, briesschen; brinssen, *holl.* bremmen; unkeren, hunkeren; hungeren, *fland.* neien; naeien; wrenschen, wrinschen; wihelen, *g. s. s.* wijchelen, wiechelen. *Hinc* wrense volens, *hinnientes pulli equini, Grotio.*

HINNULUS, *Hinnuleus, Hinnulus cervi*, hertken; jong hert; hindeken, hinde-kalfken; hinde-kalf; ree-kalf.

HINNULUS, *piscis*, haeie. *Vide*, GALEUS LÆVIS

HINNUS, muil-esel; pak-muil.

HIPPACARE, hijgen; kichen, kinken.

HIPPAGO, ake, aeke, naeke. *Vide*, PONTO.

HIPPELAPHUS, peerd-hert; *animal equo & cervo simile; unde nomen, Lud. Pottero.*

HIPPIA, muer; muer-kruid; vogel-kruid.

HIPPIATER, peerd-meester.

HIPPOCAMPUS, *Dracunculus quibusdam; aliis Equiculus marinus*, Zee-peerdeken, *Lud. Pottero.*

HIPPOCOMUS, *Hippophorbus, Hippoplanus*, palfrenier; stal-knecht; ros-tuisscher; ros-kam; peerd-tuisscher; peerd-kutser, peerd-kuts, *fland.*

Hippocomum sive Hippoplanum agere, ros-kammen.

HIPPODROMUS, ren-baene; ren-plaetse; balie; quarriere; kouter, kauter, *fland. sic.* de kouter te Gend, *q. Campus Martius.*

HIPPOGLOSSUM, *herba*, keel-kruid; tapkens-kruid; tong-blad.

HIPPOLAPATHUM, lenden-blad, lenden-wortel.

HIPPOMACHIA, tornoi, toernoi, toernoi-spel; ridder-spel.

HIPPOPERA, weid-sak; waed-sak; vanger; maele; sadel-tessche; boget, boeget, boegiet, boegie.

HIPPOPOTAMUS, see-peerd; water-peerd.

HIPPOSCLOPETARIUS, Karabijn, *vox Arabica.*

HIPPOSELINON, lavetse.

HIPPOTOXOTA, arcier te peerde.

HIPPURIS *herba*, peerd-steert; katten-steert.

HIR, hol vande hand.

HIRCULUS *herba*, lavender; spijk.

HIRCUS, *Hirquus*, bok; buk. *Hirci uxor*, geite.

Hircus castratus, geiten-bok, heil-bok, *g. s. s.*

Hircocervus, alce, ellend; ellend-dier, elland.

HIRCUS, *Hircus alarum*, oxel-stank; stank der oxelen.

Hircum olere, muffen; gael rieken; geil stinken; breds rieken.

Hircosus, gaelsch; geil, *holl.* muffende, muffig.

HIRQUI *oculorum*, oogen-winkels.

Hirquis transversa tuentibus, al lonkende.

HIRQUOS *transvertere, limis hirquis cernere*, gluieren.

HIRRIRE, *Festi*, grimmen; grinden.

HIRSUTUS, *Hirtus*, haerachtig; haerig; gehaert; rouw van haer.

Hirsuta, rupse, rupsene, ruepsene.

HIRUDO, egel; echel; eegel; ecchel, acchel; ile, *sax.* laeke, *fland. à* laeken, *quod sanguinem minuat, detrahat, & extenuet: vel à*, laek, *id est, lacus; quod in lacustribus, palustribus & stagnantibus aquis inveniatur.*

Hirudinis brassica, vulgi, egel-

kolen ; ecchel-kolen. *Ranunculi genus minimum & frequentissimum, quod comestum sanguinem ovibus educit perinde atque hirudines ; Becano.*

Hirudo forensis, procureur van quade saeken. (1)

HIRUNDO, swaelem, swaluwe; swalke, *sax. sicamb.* arunde, *vet. fland.* (2)

Hirundo saxatilis, steen-swaluwe.

Hirundo aquatica, water-swaluwe.

HIRUNDO *marina*, see-swaluwe: *piscis qui vespertilionem magnitudine ac maculis alarum imitatur.*

HIRUNDINARIA, scheld-wortel, schelge-wortel; schel-kruid; swaelem-wortel.

HIRUNDINARIA *maior*, goude ; goud-wortel.

HISPIDUS, rouw-hairig ; rouw van hair ; borstelachtig.

Hispidus locus, spinis &c. obsitus, ruichte.

HISTORIA, geschiedenis-boek ; storie.

Historiam narrare, storien.

HISTRIO, speeler ; kamer-speeler; wagen-speelder; schouw-speler; speel-vogel ; personagie in 't spel ; boetser ; boetsen-maker ; boeve ; boef ; net-boeve ; net-raboud ; kluchter, kluchtenaer ; neve ; neefken; beiteler, buiteler, *holl.* avendurier ; avendurer ; schuiver, *vet.* guicheler ; kokeler ; jongleur, jougleur, *fland.*

Histrionem agere, kluchten ; guichelen ; kochelen. (3)

(1) Hier verbetert de afschrijver den text van het *Etym.* dat « *hirundo forensis* » heeft.

(2) *Etym.* « Aronde, *gal.* arondelle »

(3) *Etym.* « Kokelen, *sax. fris. sicamb. holl.* j. guychelen. *Histrionem agere.* »

Histrionicus ludus, Histrionia, Histrionica, kamer-spel.

HISTRIX, *porcellus aculeatus*, stakel-swijn (1) ; stekende-swijn ; taran, *germ.* deurn, doorenswijn, *q. porcus spinosus.*

'O, *articulus, olim* a, *ut & hodie Ang. Nunc* een, *vel* de.

HOC, *articulus neut. generis*, dit, dat, het ; id, *sax. fris.*

Hoc pacto, hoc modo, ad hunc modum, al-sus ; al-dus ; op dese maniere.

ad Hoc, daer toe.

Hoc age, wel-aen.

HODIE, *Hodiernus dies*, heden ; huiden ; huid ; dallink, *sax. sicamb.* hedenschen dag ; huidig ; huidigen dag. *Hodierno die*, hedens daegs. *Hodie aut cras*, schier oft morgen. *Et erit cùm interrogaverit te filius tuus cras.*

HOLCAS, hulke ; holke ; koopvaerder ; koop-vaerders-schip.

HOLOCAUSTUM, brand-offer.

HOLOSERICUM, fluweel. *Holoserica vestis*, fluweelen-kleed.

HOLOSTEUM, padden-gras.

HOLOTHURIA, *orum, piscis genus*, ael-quable ; ael-mule ; lompe : quabbe, quabbe, *Ad. Iunio.*

HOLOVERUM, fluweel : *Holovera vestis I. C.* (2) fluweelen kleed.

HOLUS, moes ; moes-kruid ; kool-kruid ; hof-kruid ; bak-kruid, *fland.*

Holitor, hof-man ; hovenier ; tuinman, *holl.*

Holitrix, hof-wijf ; hovenierster ; tuin-wijf, *holl.*

HOMERDA, stront.

HOMILIA, preke, predikinge.

(1) *Etym.* « Stackel-swijn, *sax.* »

(2) *Etym.* « *apud Iurisc.* »

HOMO, mensch, *q. d.* mensich, *hoc est, ducens seipsum, Becano:* kaerle, keerle, *vet.* gome, *vet. ger. Otfrido.*

Homines, lieden, luden ; luiden ; lui, lie.

Homo, pro quocunque homine, viro, seu feminâ, gast, mensch : *ut,* goed mensch, goed gast, slim gast, *homo probus, præposterus.*

Homo, man, men, mensch. *Hinc,* ie-man, n'ieman, manslachtig, man-boete, *&c. Et cùm dicitur, Aiunt, Fertur, &c* men seit, *q.* man seit. [*ut vid'. Galli utuntur* on, *& Itali,* si, se : on dict, l'on dict, *q.* homme dict, *&c.* si dice, si mangia *Idem in plurali verborum primæ personæ vel tertiæ subiungitur interrogando,* wat doet-men? vecht-men? etet-men ? *q. Quid facit homo? pugnant homines? Hæc vocula etiam instar postpositionis aut affixi verbis subiuncta aliquando mutatur in* mer, *æquivalens* τῷ, men daer, men hier ; *ut,* etet-mer, doet-mer, *pro* etet men daer, etet men hier, doetmen daer, doetmen hier. I. R.]

Homo corpore compacto, quadrato, dranger.

Homo elegans, braggaerd.

Homo excellens, præstans, personnagie van grooten staet.

Homo fortis, valens, bellator, droes : *Vide,* GIGAS.

Homines pauperes, mate-lieden, *vet.*

Homo perpaucorum hominum ; qui paucis utitur : solus agens sine alterius consortio, een-sellig.

Homo brevis vitæ, kort-leven.

Homo monstrosus, absurdus, à communi hominum naturâ recedens, absimilis, on-mensch.

Homo imbellis, parùm homo, hanne, hinne, henne.

Homo duplex, dobbel mensch.

Homo semissis, trioboli, tressis, nullius frugi, valoris, improbus ; impurus impudicus, nihili, inutilis, telluris inutile pondus, boeve, boef; loren-faes ; loren-fant ; deug-niet ; niet-dooge, *fland.* boos-wicht.

Hominum genus, species, natie.

Hominum multitudo, frequentia, congregatio, konroet.

Homuncio, Homulus, Homullus, Homululus, Homunculus, menschken ; manneken ; dwarg ; dwerg, dwergsken ; naen, naenken.

Homuncio globosus, dreutelerken.

Homuncio exilis, debilis, imbellis, imbecillis, mollis, tenellus, ver-neutelt manneken ; papieren manneken, *adag. q. fragilis & papiraceus ;* pimpel-meese ; pepelink ; *nullum enim animal inter verminulos alatos papilione imbecillius.*

Homifuga, mensch-schouwig.

Humanus, Humanitas, &c. Vide, post.

Homo, Homo fidei, fidelis, leenman.

Homines, vassalli, manschap.

Hominium, Homagium, vulgi, hulde ; manschap ; hoon-spraeke, *vet.* homagie, *&*

Homagiare, vulgi, hulden den lands-heere.

Hominii symbolum, Hominii introductorium, εἰςδεκτικὸν, her-gewede, her-gewade, her-geweide ; *id quod novus vasallus praestat patrono, quasi beneficii agnoscendi causâ. Præmium illud, nempe quinquagesima, quod pro redemtione emphyteuticâ præstatur ; renovatio emphytentica. Opora annata, reditus unius anni, quem vasallus domino directo feudi semel*

in vitâ dependit. Dicitur, teste Lamb. Lombardo, Anglo-Saxonicè heregeate, *ab* her, *quod exercitum sonat. Primis quidem temporibus nomine apparatus bellici tributum: nunc autem nostrâ hac memoriâ loco armaturæ sive belli apparatus, quod dominis solet tribui, pecuniæ exiguntur. Specul. Saxon. nomenclaturam huius dictionis in eandem sententiam explicat.* Her-gewede, *inquit, Res expeditoriæ, res ad expeditionem necessariæ: indumenta, armamenta, sive instrumenta belli : vestitus, ornatus, apparatus belli : nempe gladius, equus sellâ instructus, arma, & reliqua ad militiam spectantia : vulgo, Hereotum, mortamentum. Hominii autem symbolum, quod quibusdam Brabantiæ locis cliens patrono præstat,* keur : *differt verò ab* her-gewede. Keur *enim non semper est certum tributi genus, aut certa pecuniæ summa ; sed constituitur re deliberatâ boni viri arbitratu : unde & vulgò Accordamentum, item, Lauda, Laudimia, Laudemium, Laudativum propriè dicitur: quamvis hæc posteriora sæpe confundantur cum quocunque genere symboli Hominii aut Homagii :* relief. Laudemies heer-gewaden, *Grotio.* (1)

Homicida, dood-slager; moorder, moordenaer ; moord-dadig ; man-slagtig ; man-slagter ; vleesch-houwer, *vet.*

Homicida mercenarius, assaisineur.

Homicidium, dood-slag ; man-slagt ; neder-slag ; moord ; moorderije ; moord-daed : *Homicidium mercenarium,* assaisine.

Homicidii mulcta, man-boete, *vet.*

Homicidii expiatio, voet-val.

HOMŒOTELEUTON *carmen,* refrein, referein ; balade ; baleie.

Ὁμολογεῖν, homologeeren ; emologeeren.

HONOR, *Honos,* eere ; ver-eeringe; weerdigheit; staet; digniteit ; reverentie.

Honoris gradus, hoogheid.

Honestus, Honorabilis, Honorandus, Honorificus, Honore dignus, eer-baer, eer-saem, eer-weerdig ; waerdig, weerdig ; eerlik ; deftig, *holl.* degelik ; aen-sichtig ; aen-sienlik ; van aen-sien ; be-hoorlik ; tuchtig ; fronisge, *apud Otfrid.* diskreet : *videtur Becano* gast *significare, cùm* Windogast *interpretetur, honorandus ob victoriam. q.* dat is een gast.

Honorarius, staet, *in compos. ut,* staet-dochter, staet-jonker ; staet-graf, *&c.*

Honorare, Honestare, Honore afficere, Honorem tribuere, deferre, decorare, Honorem solennem alicui exhibere, eeren ; ver-eeren ; iemanden eere aen-doen ; iemanden vieren; ver-schoonen; reverentie doen. *Honoribus augere, extollere,* op-trekken.

Honori alicuius detrahere, iemanden sijne eere be-nemen, rooven.

Honore privare, degradeeren.

Honoris iacturam qui fecit ex animadversione iudicum, eer-loos.

Honestè, Honoratè, Honorificè, eerlik ; eerliken ; eer-baerlik ; eer-saemiglik; eer-weerdiglik; te dege; degeliken.

Honestè se gerere, vivere, vitam instituere, sich eerlik dragen.

(1) In het verband van het Hs. « Laudemies ▴ » : op den rand « ▴ heer-gewaden, *Grotio.* »

Honestas, eerbaerheid ; eersaemheid ; eerlikheid ; tucht.
Honoripeta, eer-gierig.
Honoris cupiditas, eer-gierigheid.
Honorarium, wedde ; eerenschenk ; ver-eeringe ; present. *Honorarium quod novus vasallus introitus causâ largitur*, relief *Vide etiam*, *Hominii symbolum*.
HORA, ure, uir ; heure, *fland.* stond ; tijd.
Hora dimidia, half ure.
Horæ pars mimima, *pars sexagesima*, *Horæ semuncia*, *Horæ scrupulus*, minute.
Horæ momentum, oogen-blik tijds. *ad Horam secundam*, *Horâ secundâ*, te twee uren ; ten tween.
Hora matutina, morgen ; morgentijd ; morgen-stond ; nûchten-stond ; nûchter-stond, *vet.*
Horæ meridianæ, noen-tijd, noenstonden, *ab undecimâ vid'*, *usque ad primam.*
Hora vespertina, avend-ure ; avend-stond.
Horæ anni ; *ver*, *vid'*, *æstas*, *autumnus*, *hiems*, vier ge-tijden des jaers ; jaer-saedsoen ; saeisoen.
Horaria machina, *Horarium æramentum*, *Horologium*, uir-klokke ; uir-werk ; horologie.
Horæ præambulum, veur-slag vande ure.
Horariæ preces, ge-tijden ; getijdgebeden, *Horæ canonicæ septem*, seven ge-tijden. *Horæ matutinæ*, mettenen.
Horæ vespertinæ, vesperen ; vesper-getijden.
Horarius, *unius horæ*, urig ; ur-maelig.
Horologium excitatorium, wekker.
Horologium viatorium, compas.
Horologium sciatericum, *solarium*, sonnen-wijser ; sonnen-uir-werk ; quadran.
Horologii index, *gnomon* ; *Horarum discrimina designans stilus*, wijser ; uir-wijser ; handeken.
HORDA, kalf-koe ; kalver-koe.
HORDEOLUM, weer-ooge ; wernooge ; stijge, *holl.* weg-schijte, *sicamb. Vide*, PALPEBRA.
HORDEUM, gerste, geerste ; garste. *hieme satum*, winter-gerste ; *vere satum*, somer-gerste.
Hordeaceus panis, gersten-brood.
Hordeaceus cremor, scherp-bier.
Hordeum murinum, muisen-koren : *sic fortasse dictum*, *quòd mures spicas illius devorent*, *quæ in ædificiorum tectis proveniunt* ; *And. Matthiolo.*
HORIZON, sicht-ender ; gesichtender.
HORMINUM, scharleie, scherleie ; *quibusdam*, hanen-kammekens.
HORNUS, *Hornotinus*, *intra primum adhuc annum*, jaerig ; jaerlink ; van desen jaere ; eenjaerig ; achter-jaerig ; achterjaersch ; hurig, hurling, *Coloniens. Vinum hornum*, *hornotinum*, jaerigen, hurigen wijn.
Horna bestia, *Hornotinum animal*, enter ; een-winter ; enter-dier.
HORRA, visch-boot.
HORROR, vaer ; ver-vaertheid ; ver-vaernisse ; schrik ; grouwel ; grouw ; grouwsaemheid ; grouwelikheid ; schroom ; schroomenisse ; schroominge ; schroomsel ; schroomte ; saege, 't saege, *sax. sicamb. holl. fris.* af-grijselikheid.
Horror cum tremore, kuiveringe ; rijderinge, rijelinge ; gerselinge.
Horror, *frigidus Horror*, huiveringe ; eiselikheid ; ijselikheid.

Horror, Horror febris, Horrida febris, schuddinge.

Horrere, Horrescere, Horrore perfundi, schroomen ; eisen ; ijsen ; vreesen ; akkelen ; grouwen ; grouwelen ; af-grijsen ; struvelen, *fland.* (1) ver-borstelen.

Horrere, Horrescere cum tremore, huiveren ; rijderen, rijeren ; schoeveren, *sicamb.* schudden ; schudderen ; beven ; kuiven, kuiveren ; gerselen

Horrere frigore, kilden, kelden.

Horrere à febri, schudden van koude.

Horrere, Horrore perfundi ob solitudinem, ver-eenen, ver-eenigen.

Horridus, Horrendus, Horribilis, Horrificus, grouwelik ; grouwsaem ; ver-schrikkelik ; vaerlik ; sorgelik ; ver-vaerlik, ver-veerlik ; baerlik (den baerliken duvel ;) schrikkelik ; schroomelik ; schroomig, ver-schroomelik ; heiselik ; heisig ; eiselik ; ijselik ; hesselik (2) ; stuer ; guer ; on-huer, *fris.* eenlik ; ver-eenlik ; vreeselik ; schouwelik ; akkelik ; haetelik. *Horribilis aspectu*, grijselik ; af-sichtig ; af-grijselik.

Horrens frigore, huiverig ; grillig.

Horridus, ruig, ruidig ; rouwhairig ; rouw van hair.

Horrida tempestas, nood-weder ; vaer-weder, *vet.* stuerande, *vet.*

Horridè, Horrificè, Horrendè, Horrendum in modum, grouwelik ; grousaemlik ; baerlik.

HORREUM, schuere, schuire. (*Scuria pro Horreo legitur in Lege Salicâ Francorum, Herm. Com. Nuener.*) graener, graender, *fland. Horreum frumenti, Horreum pensile*, spijker ; koren-spijker ; vrucht-spijker ; hilde ; schelf ; koren-solder ; koren-berg ; berg, *holl. sicamb.*

Horreum mercium, pak-huis ; stapel-huis ; magasin ; bode, boede, boeie. (1)

in Horreo collocare, solderen.

HORSUM, hier ; her ; hier her ; her-waerts.

HORTARI, ver-maenen ; sterken ; troosten ; troesten ; stoken ; toe-stoken ; porren ; aen-porren ; drijven, drijfven, drijffen ; schouwen, *vet.*

Hortatio, ver-maen ; ver-maeninge.

Hortator, voce excitator nauticus, hou-bootsman.

HORTUS, hof. (*Hortulus*, hofken ;) gaerde, gaerd, garde, *sax. fris. sicamb.* (*Brabantis hæc vox usitatior in compos. quam simpl. ut*, boom-gaerd ; roosegaerd, *&c. Romanens. etiam* jardin, giardino) lust-hof ; speelhof ; lust-gaerde ; lochting, *fland.* eester, heester, *fland. brug.* (2)

---

(1) « STREUVELEN, streuvelde, heb of ben gestreuveld ; ook STRUIVELEN en STRUWELEN, o. w. Oprijzen, rechtstaen, sprek. van haar of pluimen. » De Bo. Wvl. Idiot.

(2) Hd. vorm voor « hatelijk. »

(1) *Etym.* « Bode. *sax.* j. boede, boeye. » « Boede, bode. j. boeye. *sax. sicamb.* » « Boeye, boede. *Tugurium, domuncula, casa, casula. & Promptuarium mercium, horreum, cellarium.* »

(2) « Want mijn oghen daer vernamen
Een die alder scoenster *jester*,
Dat ie der naturen meester
Op dese werelt werden liet ;
Mijn oghen en consten versaden niet
Ane te siene dat scone prieel. »

DE MAGHET VAN GHEND, Vs. 28 en vlg. Dit gedicht, uit het groot Hulthemsch Hs. getrokken, werd in 1836 met den Theophilus door Blommaert uitgegeven. In het Hs. is de eerste trek der h van *hester* verdwenen. Zoo kwam B. er toe

kruid-hof; tuin, *holl. fris.* [*sic Græci moderni hortum etiam vocant* περίβολον, I. R.]

Hortus conclusus, Hortus sive Hortulus ædibus contiguus, vrijd-hof; frijt-hof.

Hortus voluptatis, paradijs.

Hortus floribus consitus, bloem-hof ; bloem-tuin ; bloem-gaerd ; bloem-aerd.

Hortus herbifer, herbis variis flosculisque instructus, kruid-hof ; kruid-tuin.

Hortus olitorius, moes-hof; waer-moes-land ; waermoes-hof; kool-hof; kool-tuin.

Hortus pensilis, hemel-hof; locht-hof.

Hortum colere, hoven, hovenieren.

Hortum arboribus contra ventos obsepire, munire, den hof oft tuin be-mantelen.

Hortos, pomaria, agros & villas populari atque deprædari, op de gaerde loopen.

Horti imaginarii, bloem-potten ; bloem-teile.

Hortulanus, Horti custos, hovenier (*de fem.* hovenierster ;) gardenier ; tuin-man, *fland.* hof-man, hof-manger, *vet.* kool-gardenier, *sax.*

Hortus significatione veteri pro, villa, prædio, hoeve, & hof. *Hortus prætorii,* neder-hof.

Hortus muliebris, vrouwelikheid.

Hospes, *qui hospitio excipitur,* vremdeling ; buiten-lan-

« *jester* » te lezen ; doch hoe hij aan zijne verklaring van dien « *jester* » geraakte, zou ons Becanus alleen misschien kunnen dietsch maken : in de Woordenlijst vinden wij : « Iester, *vermakelijke zaek. Engelsch,* Jest. » Vrg. De Bo op « Heester. »

der (1); buiten-saet ; buiten-man ; gast ; gast-vriend. *Hospes obliquus, distortus, propriè,* slim gast : *sed usurpatur plerumque in quemvis vafrum subdolúmve hominem.*

Hospes nocturnus, vespertinus, slaeper ; nacht-gast.

Hospes assiduus, ligger.

Hospitari, Hospitio uti ; excipi Hospitio, foco, tecto, lare, vel recipi, herbergen ; logeeren ; in-trekken ; geherbergt worden ; ter herberge liggen. *in Hospitium se recipere,* in-slaen.

Hospes, qui Hospitio accipit, Hospitator, convivator, Hospes meritorius, weerd ; gast-weerder ; gast-waerder, (*Hospita,* weerdinne ;) herbergier ; tafel-houder ; gast-meester ; gast-houder, gasterije-houder.

Hospitari, Hospitio excipere, logeeren; hoven ende huisen iemanden ; herbergen ; be-herbergen. *Romanens.* albergar *q. d. omnes recipere tecto, domo, foco, laribus ;* huisen ende hoven iemanden. *apud Hospitem collocare,* forieren.

Hospitem commodè curare, comiter, prolixè accipere, toeven, tueven ; toef doen ; ont-haelen.

Hospitium, commune & publicum Hospitium, herberge, *quòd quoslibet capiat sive recipiat : unde & Græci* πανδοχεῖον : *Itali,* albergo *nostrate vocabulo dicunt;* uitspanninghe ; gasterij ; teer-huis ; weerds-huis ; logijs, logement.

Hospitiorum, sive diversoriorum mensor vel designator, forier ; quartier-meester.

(1) *Etym.* « Buiten-lander. j. Wt-lander. »

Hospitale cubiculum, gast-kamer.
Hospitium sacrum, ut, languentium, ægrorum, mendicorum, &c. Hospitium publicum, Hospitale, vulgi, gods-huis; gast-huis; hospitael; spitael; spitel, gast-huis der sieken, der bedelaers.
Hospitalis, gast-baer, gast-vrij; herbergig.
Hospitaliter, gast-vrijlik.
Hospitalitas, gast-baerheid; gast-vrijicheid.
HOSTIA, offer, slag-offer; sege-offer; sacrificie.
Hostia, hostie; oblaete; oblije; ouwel; misbrood, *quib.*
HOSTIRE, ver-gelden; weder-gelden.
Hostimentum, ver-geldinge; ver-geld, *vet.*
Hostorium, strijk-stok; strijk-hout; strijker, *baculus teres quo mensuræ æquantur, redundánsque abstergitur:* strekel, streekel, *fland.* koren-strijker.
HOSTIS, vijand. *Hostis manifestus*, hand-daedig vijand; openbaer vijand.
Hostis capitalis, maximus, infestissimus, acerbissimus, artsch-vijand; bitter-vijand (1); dood-vijand.
Hostis perpetuus, erf-vijand.
Hostem declarare, ont-seggen.
Hostem Imperii iudicare aut proclamare, in d'echte oft achte doen.
Hostili animo nocere, be-veeden.
Hostem fugare, propellere, expellere, op-lichten den vijand: *propulsare mœnibus, muris, &c.* de vijanden af-slaen.
in Hostem è castris vel urbibus eruptionem facere, uit-vallen.

(1) Hs.

Hostilis, Hosticus, vijandig. *Hostica incursio*, loop. *Hosticum, terra Hostilis*, vijands land.
Hostilia, vijandschap.
Hostiliter, vijandelik.
HUBER, *Vide*, UBER.
HUBRIS, juiper, juper, *vet. species avis nocturnæ.*
HUC, hier; her; hier-her; hier-waerts; her-waerts.
Huc atque illuc, over ende weder.
HUIUSMODI, des-gelijk; deses-gelijk; dus-danig; sus; sus-danig.
Huiusmodi prorsus, al-dus-danig.
HULCUS, eis, eise; ijs, ijse.
Hulcus inguinarium, kliere; klap-oore.
HUMANUS, menschelik.
Humanitus, Humano more, menscheliken.
Humanitatis expers, on-menschelik.
Humanè pati, ferre, over-komen 't quaed, de pijne, *&c.*
Humano commercio eximere prædia, amortiseeren.
HUMANUS, be-leeft, be-levet; vriend-hout (1); vriendelik; vrindsaem; vrindsaemig, ge-buerlik; heusch; hofsch, *fland.* aen-minnig; med-saem; ge-medsaem; met-waerig; met-weerdig; kourtois.
Humanè, Humaniter, be-leefdelik; heuschelik; vriendeliken; patientelik.
Humanitas, be-leefdheid; vrindelikheid; hofscheid. *Humanitas aulica*, courtoisie.
Humanitatis expers, on-beleeft.
HUMERUS, schouder; scholder, schulder. (2)

(1) Hs. L. met *Etym.* « vriend-houd. »
(2) *Etym.* « scholder, schulder, *ger. sax. sic.* j. schouder. »

Humerus summus, bout van het schouder-blad.
Humeros contrahere, huk-schouderen.
Humeraria ossa. Vide, Ossa humeraria.
Humeralis fibula, schouder-gespe.
Humerale, Humerale gestamen, kapruin; schouder-kappruin; tote.
Humerale pullum, lugubre, nol; tote; rou-kappruin.
HUMOR, *Humiditas*, nat; nattigheid; natheid; nescheid; neschigheid; vochtigheid, verscheid.
Humor liquidus, dunnigheid.
Humor salsus, selte; sel.
Humor aquosus membrorum, lidseever; lid-waeter; geled-waeter: *humor ex nervosis articulorum partibus emanans.*
Humor destillans à capite ad os & fauces, katarre.
Humorem sive mucorem emittere, uit-slaen ende ver-schimmelen.
Humorem abstergere, droogen; af-droogen.
Humidus, Humectus, nat; voecht; vucht; vocht; vodsig; voechtig; versch; vorsch; klam; klamp; damp, *holl*. hemel-vloedig; reumatijk; rumatijk.
Humidus aër, wak weder.
Humectare, netten; nat maeken; waeteren; be-waeteren; verschen; ver-verschen; be-vochtigen.
Humectare, &, Humescere, voechten; vuchten; voechtigen; vervoechten.
HUMUS, aerde; eerde.
Humus argillosa, klei-land; klei-grond.
Humare, Humo mandare, begraeven; be-aerden.
Humo tegere, obruere, delven.
Humi protrahere, sleuren, sloren.
Humum verrere, radere, reken, reeken, raeken.
Humi repens, sleik, sleek, sluik.
Humatio, be-gravinge; be-gravenisse.
Humiliare, ver-leegen; ver-nederen.
Humiliare, Humilem præbere, oot-moodigen; de-moedigen; veroodmoedigen; ver-demoedigen.
Humilis, infrà positus, non altus, leeg; laeg; neder; neer; loo, lo, *vet*. on-hooge; ver-nedert.
Humilis locus, rijte.
Humilis animi, oot-moedig; de-moedig; neder-slachtig; nederig; ver-nedert; klein-hertig; klein-moedig; ge-boog-saem.
Humiliter, oot-moediglik; demoediglik.
Humilitas, leegheid; nederigheid; ver-nederinge; de-moed; oot-moed; de-moedigheid; ootmoedigheid.
HYACINTHUS, *gemma*, hiacint; amethist.
Hyacinthus stellatus, *Hartius*, meerts-bloeme.
Hyacinthinus, violet; violet-bruin; vael-bruin.
HYÆNA, graf-dier.
HYALINUS, glasen; van glas.
Hyalinus color, glas-verwe.
Hyalotheca, ubi vasa vitrea reconduntur, glasen-berd; glaskas.
HYBRIS, *Hybrida, canis ex venatico & gregario natus*, bastaerd-wind. *Vide*, CANIS.
HYDRARGYRUM, quik-silver.
HYDRIA, eemer; waeter-kanne; born-kanne; kruike; waeter-kruike; waeter-pot.
HYDROCEPHALON, bol-hoofd.
HYDROMELI, meede; honig-waeter.

HYDROMYLA, waeter-molen.
HYDROPHOBUS, *qui aquæ metu torquetur*, waeter-schouwig; verwoedt.
Hydrophobia, waeter-schouwinge; waeter-schroom.
HYDROPIPER, waeter-peper.
HYDROPOTIS, *aquæ potor*, waeter-sak.
HYDROPS, waeter; waeter-suchte; waeter-ladinge; waeter-siekte; dropigheid, *fland*.
Hydrops solo ventre distenta, geel-waeter. (1)
Hydrops ovium, botte.
Hydrope laborare, het waeter laeden.
Hydropicus, waeter-suchtig; waeter-sak.
HYDRUS, nater, nater-slange; waeter-slange; adder.
HYEMS, *Vide*, HIEMS.
HYLACTOR, *Hylax*, basserken; keffer; kefferken; snakkerken. *Etiam inter Canum nomina*.
HYLÆUS, *inter Canum nomina*.
HYMEN, maagdelik slot.
HYMENÆUS, bruid-loft-lied.
HYMNUS, lof-sang.
Hymnos natalitios canere, leissenen.
HYOSCYAMUS, mal-kruid; bilsen.
HYPÆTHRUM, veur-hof
HYPAFRICUS, west ten Zuiden.
HYPARCHUS, onder-meester.
HYPEROPS, *qui altè & ferè supra oculos elevat id quod inspicere vult*, over-sichtig; over-sienig, *Gesnero*.
HYPERTHYRUM, boven-dorpel; over-dorpel.
HYPOCAUSTUM, *vaporarium*;

(1) *Etym.* « Gheel-waeter. *Ascites, hydrops solo ventre distento.* »

Hypocaustum laconicum, stove; sweet-bat; waerm-stove; sweet-stove; dornste, dornsse; darnste. *Hypocaustum figulinum*, kaekel-stove.
HYPOCHONDRIA, week der sijden; sijden-week.
HYPOCHYSIS *oculorum*, sterre, starre, *ger. sax.*
HYPOCRITA, geveinst, gevenst; ge-lijksener; gleisemer; (1) schijn-deugdig; schijn-heilig; kaffaerd; hipocrijt. *Hypocrita in æde sacrâ*, pijlern-bijter. *Hypocrita qui passim in plateis & ubique orat*, popeler.
Hypocrisis in æde sacrâ, pijlern-bijterije
HYPODIACONUS, subdiaken; episteler.
HYPODIDASCALUS, onder-meester; onder-leer-meester; substituit inde schole; locate.
HYPOGÆUM, keller, kelder; haegedocht; aerd-kuil.
HYPOGASTRIUM, onder-buik; neder-buik.
HYPOGESSON, donder-baerd; donder-blaeders.
HYPOGLOSSON, *herba*, keel-kruid; tapkens-kruid; keel-kruid. (2)
HYPOMAGIRUS, onder-klok.
HYPOPIA, *ossa oculis subiecta*, oog-beenkens.
HYPOPODIUM, voet-banke; voet-schemel.
HYPORRHINON, knevel-baerd.
HYPOTHECA, pand; onder-pand; tegen-pand; med-pand; be-set, *vet.* onder-settinge, *Grotio*; hipoteke.
Hypothecam obligare, statuere re-

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-lijcksener, gleysener. »
(2) Hs.

ditibus, consignare, be-panden de renten.

Hypothecis cavere, ver-borgen.

HYPOTHICOS, rokkelin, rokkeling, *id est,* koor-kleed ; over-rok.

HYPOTHYRUM, deurpel ; suile, sulle, *fland.*

HYPOTRIMMATA, vier-saed ; tregie, targie, tergie ; confijt ; confiture.

HYPOZOMA & HYPOZONA, cingel ; buik-riem ; onder-riem.

HYSGYNUS, castanien-bruin.

HYSTERA, vasel-borse ; faselborse.

Hysteræ, nae-ween; nae-geboorte; nae-vruchten.

I

IACÊRE, liggen ; neder-liggen (1) : *Iacere, situm esse,* ge-liggen ; gelegen zijn.

Iacens, liggende.

IÁCERE, *Iactare,* werpen, worpen ; smakken ; roien, roeden, ruien ; fiekken, *zel.* swengen, swingen, swingelen.

Iácere in altum, op-worpen ; op-werpen.

Iácere, Iactare cum impetu, goien ; gonsen ; bonssen, bontsen.

Iácere aggerem, &c. op-werpen een schansse, dijk, *&c.*

Iácere fundamenta, leggen het fondament.

Iácere talos, aleas, tesseras, dobbelen.

Iactare, jactari, touteren.

Iactare hinc inde, Iactitare, sollen ; schokken. *Iactatio,* sollinge ; schok.

Iactus, worp, wurp, werp ; smakke ; goi.

Iactus lapidis, steen-werp.

(1) Hs. Neder-lingen.

Iactus teli, boge-scheut.

Iactus aleæ, kansse.

Iactus vanus, misse.

Iactum redintegrare, her-werpen.

Iactus teli, sagittæ, seu, Iaculi emissi spatium, werp-mael ; schut-mael.

Iaculum, scheut, schote ; schut, *vet.* ge-schut ; schicht, *fland.* ge-schicht. *Iaculum missile,* werp-pijl, worp-pijl ; worp-roede ; hand-pijl ; straele, *vet.* dard.

Iaculum quod catapultâ emittitur, quareel, *vet. Iaculi alterius species,* baseler.

Iaculi vinculum, knevel.

Iaculo impenetrabilis, scheut-vrij.

Iaculis impetere, be-schieten.

Iaculatio, Iaculum, schot, schote, scheute.

Iacula, Iaculatio frequens, sagittarum, saxorum glandiúmve plumbeorum, (1) schut-geveerd ; hagel-geschut.

Iaculari, Iaculum torquere, schieten; werpen, worpen; straelen, *vet.*

Iaculari in hostem, schut-geveerd houden.

Iaculari ulterius, over-schieten.

Iaculari paratus, promtus, scheutig.

Iaculabilis, schiet-baer ; schietelik ; werpelik.

Iaculator, schutter, schotter ; schieter ; schut, schutte, *s. s.* werper, worper.

Iaculatorum collegium, schutterije.

Iaculatorium brachiale, schiet-lap.

Iaculatorius ludus, schiet-spel.

Iaculatorius campus, schutters-hof.

(1) Vrg. *Degrandinatio,* waar « Haeghel / gheschut » van het *Etym.* evenals in het Haagsch exemplaar, te recht Hagel-geschut geschreven staat.

Iactura, ver-lies ; schaede ; achter-deel ; neder-laege ; prejudicie ; smakke.

Iactura in mari, haverije, averije.

Iacturam facere, accipere, ver-liesen ; ver-lieren, *vet.*

Iactare, Iactitare, roemen ; beroemen ; stuiten ; pocchen ; boffen ; stoffen ende poffen ; kraeken ende poffen ; snorken ; blaes-kaeken ; lof-tuiten ; monsteren ; vanteeren.

Iactitare se, boogen, bogen, *id est,* roemen, *idem quod* pocchen, *quòd se elevent instar serpentis aut incursent, qui iactitant.* (πυγ, *flare,* I. R.)

Iactantia, Iactatio, Iactitatio, roem ; be-roeminge ; blaterij ; snorkinge ; monster ; glorieusheid.

Iactanter, be-roemelik.

Iactator, Iactabundus, be-roemer ; beroemig ; snorker ; stuiter ; poffer, puffer ; lof-tuiter ; kraeker ; blaes-kaeke ; blaffaerd ; schaer-hans, *g. s. s.* glorieus.

Iactabundus dives, rijke boeffer.

Iactator dolosus, subdolus, stuitvos : *dicitur propriè de vulnerariis & pharmocopolis circumforaneis & id genus aliis iactatoribus subdolosis.*

non Iactabundus, on-ver-meten.

IACOBÆA *herba,* aems-blad.

IACOBITA, *monachus,* Jacopijn ; predik-heer.

IACULUS, *serpens,* schiet-slange ; lind-worm.

IAM, nu, nouw ; endelik, endelink.

Iam iam, ter-stond ; van stonden aen ; al-reed ; daedelik.

Iam modo, straks.

Iam diu, Iam dudum, Iam olim, Iam pridem, over-lang ; over-lange.

IANTHINUS COLOR, violet ; vioolet-bruin.

IANI *medium,* (1) borse der kooplieden.

IANUA, deure, dore ; veur-deure ; poort ; in-gang ; gat, *vet. Anglis* gate.

Ianuæ cratis, hek, hekke ; egge.

Ianuæ plicatiles bipatentes, valdeure, *&c. Vide,* VALVÆ.

Ianua subductilis, val-deure, *à* vallen, *id est, cadere.*

Ianua incendiaria, brand-deure : *ianua in tabulatis per quam incendii & necessitatis tempore supellex demittitur.*

Ianitor, Ianicularius, deur-waerder ; deur-wachter, *q. ostii custos ;* huissier.

Ianitrices, duorum fratrum uxores, ge-broeders huis-vrouwen.

prid. kal. Ianuarii, jaers-avend.

Ianuarii kalendæ, jaers-dag ; nieuwe-jaers-dag ; jaer-misse. *Duodecim ab iis dies, &c. Vide, Dies duodecim.*

Ianuarius mensis, lauwe ; lauwmaend ; louwe ; louw-maend ; lomaend ; *à coniugalibus legibus quæ tunc solent maximè contrahi ; ut Gamelion Græcis à nuptiis sic &,* klug-maend, *Cimbr. Adr. Iunio.* herd-maend, *sax. sic. q. d. durus mensis, perseverantis adhuc frigoris ratione : quibusdam &* winter-maand ; *etsi id aliis de Novembri, plerisque verò de Decembri intelligitur.*

Ianuario mense viris ac procis

(1) « *Quod ab eundo nomen est ductum : ex quo transitiones perviæ Iani... nominantur.* » Cic. N. D. II, 27. 67. *Ianus* is dus een doorgang, fr. passage. « *Plures erant in urbe Roma Iani, quorum præcipui Ianus summus & imus ad forum, inter quos (unde ad medium Ianum) feneratores quæstui pecuniario operam dabant.* » Iahn, *Index Horat. Sat.* II, 3, 18. Epist. I. 1, 54. 20, 1.

munuscula mittere, pontsen, ponsennen, pont-senden, *holl. ut solent Hollandicæ matronæ & nymphæ postrid. Id. Ian. qui dies sacer est D. Pontiano q. d. Pontiano xenia vel pondo mittere, Ad. Iunio.*

IAPYX, *ventus ab occasu æstivo,* noord-westen wind.

IASPIS, *aërizusa, Iaspis Caspia,* turkois, *à colore qui Italis* Turcino.

IATRALIPTES, *&, Iatraliptice,* quak-salver; quak-salverije.

IBEX, steen-bok; steen-geite; berg-geite.

IBI, daer. *Ibidem,* effen-daer.

IBIS, brand-vogel.

IBISCUS, hemst, humst; witten hemst.

ICERE, slaen, slagen; toetsen; tukken, tokken; tetsen; kippen.

Ictus, a, um, geraekt; geslagen; getroffen.

Ictus us, slag; raek; streke; smete, smijtinge; strijk; kip; dreve; klik, *fris.* klop; bot; botte; stoot; butse, botse; smuts, *fland.* plakke; fijk, fuik.

Ictus, kaetse, ketse, *pilæ præsertim.*

Ictus, slage. *Ictu inexpectato,* ἀπὸ μηχανῆς, door eenen slage: *oportunè, commodè,* slaegs.

Ictus contrarius, tegen-stoot.

Ictus frontis, tuk.

Ictus sanguinis, ge-raektheid; popelsije; slag, *ger. sax.-sicamb.*

Ictus mucronis, cuspidis, spiculi, steke.

Ictus resonans, klak, klik, kletse

Ictus vacuus, vanus, irritus, inanis, mis-raek, misse. *Ictu vano ferire,* misse slaen.

Ictu resecare, pikken; bikken.

Ictum avertere, repellere, excipere, recipere, den slag schutten, afslaen, vatten, af-schermen, keeren.

ante Ictum, veur-slaeg. (1)

ICHNOBATIS, speur-hond, *etiam inter nomina Canum.*

ICHNOGRAPHIA, be-worp; bewerp; be-trek; patroon; *ut, Ichnographia domus,* platte-forme; beworp van een huis.

ICHOR, lid-waeter; gelid-water; lid-seever.

ICHTHYOCOLLA, visch-lijm; mond-lijm; steur-marge, steurmage; huis-blas, *q. d.* huisenblase: *fit enim ichthyocolla ex husonum (esocium, antacæi) vesica, Gesner. ex ventre piscium, vulgo.*

ICHTHYOPOLA, visch-verkooper; visch-menger; visch-manger.

Ichthyopolium, visch-merkt.

Ichthyotrophium, vijver; vischgracht; wouwer.

ICON, beeld, beld, bild.

Iconomachus, beeld-stormer.

Iconomachia, beeld-stormerije.

ICTERUS, groen-vinke; groenlink; weede-wael, wede-wael; geel-gorsse: *avis lurida, colore flavo.*

Icterus, geel-suchte. *Ictericus,* geel-suchtig.

ICTIS, visse; foret, furet, fret; ulk, ullik, ullink, *fris.*

Ictis, putoor, butoor, *quibusd.*

ID, *articulus neutrius generis,* het; id, *sax. fris.* dat.

IDEM, alleleens, al-even-eens.

Idem, self, selve, selfs. *Idem ipse,* effen die.

Identidem, alle-gang; dik; dikmael; dik-werf.

Idcirco, daer-om; des-halven.

(1) *Etym.* « Veur-slaghs. »

IDEAM *aliquam sibi in animo repræsenture,* sich iet in-beelden ; imagineeren.

IDEO, daer-om, dies-halven.

Ἰδιογνώμων, eigen-sinnig.

IDIOMA, tale ; spraeke.

IDIOTA, slecht ende on-geleerd mensch ; leeke ; idioot.

IDOLUM, af-god ; af-godinne ; godse, *vet.*

Idolum conflatile, gegoten beeld.

Idololatra, godsen-dienaer ; af-goden-dienaer ; af-goderer.

Idololatria, Idolorum cultus, af-goderije.

IDONEUS, be-quaem, bekaem ; geschikt ; gepast ; ge-noegsaem ; abel ; abelaerd, habil ; propice ; sufficient, suffisant.

Idoneè, abelik ; geschiktelik.

IECUR, lever... *Vide,* HEPAR.

Iecoris internorúmque viscerum inflammatio & erosio, aut, exculceratio, præcipuè in ovibus herbâ nimis fervente & siccâ pastis, ecchel.

Iecoraria vena, lever-ader.

Iecinorosus, Iecorosus, lever-suchtig.

Iecorarius color, lever-verwe ; taneit, tanneit, teineit.

IEIUNIUM, nuchterheid, nochterheid ; vastene.

Ieiunium quadraginta dierum perpes & continuum, de vastene.

Ieiunium sacrum, quadragesimale, item, quatuor temporum, fron-vasten.

Ieiunare, vasten.

Ieiunia indicta, imperativa, geboden vasten-dag.

Ieiunio se macerare, ieiunare ultra modum, Ieiunio se consumere, over-vasten.

Ieiunium solvere, ont-nuchteren.

Ieiunia indicta solvere, vasten-dag breken.

Ieiunus, nuchter, nochter.

Ieiunum fieri, ver-nuchteren.

Ieiuno sive sicco ore, droogs-beks ; droogs-monds.

Ieiuno ore loqui, nuchters monds spreken.

Ieiunè, magerlik ; slappelik.

IENTACULUM, aen-bijt ; im-bijt ; in-bijt ; om-bijt ; on-bijt, ont-bijt ; dag-moes, *vet.* timp, timt, *sax. sicamb.* spits-wegh ; morgen-brood ; ochten-mael, *q. d.* nochten-mael ; collatie

Ientare, Ientaculum sumere, in-bijten ; aen-bijten ; ont-bijten ; ont-nuchteren.

Ientatus, ont-nuchtert.

IFUS, *vulgi,* iben-boom, ieven-boom ; ieven-hout.

IGITUR, dan ; daer-om.

IGNAVUS, *præcipuè de homine ignavo, veternoso,* lui, lei, luiaerd ; luggerig ; luk, *fris.* leusig, losig ; loesig, luisig ; traag ; on-vlijtig ; vuil ; sloef, slof ; sluns ; trensseler, transseler ; trijseler ; loer, loerd, loen ; lome, loom, *holl.* loren-faes ; loren-fant ; draelig ; vaddig, vadsig ; jobbe, kram-paerd, kuwaerd, *fland.* bloode ; flauwaerd ; vlokkaerd ; lenterer ; on-lustig ; blok ; stomper, *fris.* taet-olf ; hand-loos ; doen-niet ; lijnse, lijse, lijsachtig ; lijd den tijd ; lauw-hertig ; slap-hertig ; on-vrom, on-vroom ; schudde ; scherluin ; trauwant ; truwant.

Ignavus in re debitâ præstandâ, lorer ende sorer.

Ignavus in re gravi, semeler.

Ignava mulier, puella, vadde ; swelte ; dante, dantinne, dantelorie.

Ignavum pecus, Fucus, lui-bije.

Ignavè, Ignaviter, luielik ; tragelik ; bloodelik. *Ignavè se gerere, operam præstare lentè & segniter,*

trijselen; trensselen; trantselen; loren; luggen, *fris.*

Ignavia, luiheid; luierdije, losigheid, leusigheid; vaddigheid; traegheid; on-vlijd; on-lust; stomperije, *fris.* slapheid; bloodheid; ver-saegtheid; on-vromheid.

IGNIS, vier, vuer, vuir; fuer.

Ignis missilis, proiectilis, vier-pijl; vier-bal; fuseie.

Ignis artificiosus, vier-werk.

Igni struendo locus communis in domo, herd, herd-stad, herd-stede; heerd, heerd-stad, heerd-stede; *item, ger. sax.* herd-blad, *q. lamina foci;* heerd-plaetse.

Ignem cineribus condere, sive occultare, Ignem sopire : &, Ignes in unum redigere, colligere & abstrudere, reken; reeken, oft, raeken, rekenen het vier.

Ignes cineri suppositi, Ignis sopitus, occultus, non apparens, smuikende, monkende kolen.

Ignis, æther, element des viers.

Ignis trisulcus, bliksem.

Ignis fatuus, erraticus, Ignis prope terras in aëre proximè permanens & hærens : Brabantis stal-licht, *Flandris,* stal-keersse, *vel* stael-licht, *aut* stael-keersse (dood-keersse, *vet. fland.) dicitur à* stal, *id est, stabulum, quòd præcipuè conspiciatur iuxta stabula, nempe bovilia, ovilia, patibula quoque, cœmiteria, culinas, aliaque id genus loca densis humoribus infecta, qualia sunt ubi congeruntur sordes urbium,* [*cineres, cœnum, & ceteræ immunditiæ, quæ loca aut quæ congeries* staelen *Hollandis dicuntur* F. R.] *item dicitur* dwaes-licht, drog-licht, drug-licht, trug-licht, *sicamb. q. d. Ignis dolosus, viatorem à viâ rectâ in errores abducens.*

Ignis græcanicus, vulgi, Grieks vier : *Ignus humidus in aqua vivens,* πῦρ ὑγρὸν, *Lipsio.*

Ignis malignus, parcus, tenuis, exilis, quaed vier.

Ignis sacer, erysipelas, quaed vier, roose; sint Antonis vier.

Ignis sacri species, humanum corpus circumrepens : Ignis silvestris; feræ papulæ; phlyctæna, wild vier; sprink-vier, sprenk-vier; spreng-vier.

Ignis infernus, infernalis, tartareus, sacer, helsch vier.

Ignus purgatorius, expiatorius, vaegen-vier.

Ignis speculatorius, specularis; Ignis indicium; vier-boeten vier; vier-teeken.

Ignes festos exstruere, vieren.

Ignis iudicium, sententia; Examinatio ad vomeres ignitos, vier-oordeel; *vulgo, Ordalium ignis. Erat olim criminis purgandi genus; cùm reus perpauculis passibus incedens ferrum candens nudâ manu ferebat; aut nudo pede super ignitos quosdam gradiebatur vomeres: qui si fortè incolumis evaserat, insons pronunciabatur; si igne perustus deprehendebatur, criminis damnabatur. De ordaliis huiusmodi est lex quædam Athelstani Regis Angliæ. Hæc ex Specul. Sax. ex Constit. Karoli Magni & ex Guil. Lombardi* (1) *explicationibus vett. verborum Saxonicorum. Vide etiam plura in Iudicium aquarium.*

(1) Hs. L. met *Etym. Lambardi.*

Ignem excitare buccâ, folle, flatu ; excitare crebris languentem flatibus Ignem, blaesen het vier ; het vier op-blaesen.

Ignem excutere, excudere, suscitare ; ictu & conflictu lapidis excitare, vier-slaen ; uit-slaen het vier.

Ignem struere, accendere, vieren ; stoken het vier ; op-stoken ; boeten, het vier.

Igni apta materia, berninge, berringe.

Ignem subiicere, Ignes inferre, iniicere, tectis, ædibus, Capitolio, &c. brand-stichten ; steken het vier in, *&c.*

Igne ferróque minari, ont-seggen te vier ende te sweerde.

Igne absumere, abolere, ver-branden ; ver-barnen, ver-bernen ; verbornen.

Igne excoquere, purgare, præparare, defæcare, fijneeren.

Ignem proruere rutabulo, raekelen, rokelen, het vier. (1)

Igne conservando scrobiculus, raekkuil ; raek-dobbe.

Ignes coërcere, lesschen.

Ignescere, ont-steken ; ont-vonken ; gloeden, gloeien ; glimmen ; glimpen ; flikken, vlikkeren.

Igneus, Ignitus, vierig ; ge-loedig, gloedig ; gloedende : glad, *holl. fris.*

Ignitus valdè, in-gloedig.

Igneus, saturo splendore rubens, vier-rood ; glinsterig rood.

Igniarium, materia arida quæ de facili ignitur, vonke, vunke : baenst, *fland. Igniarius fomes*, swamme, squamme, *fland.* wigvier, *holl.*

Igniarium ; lignum cariosum facilè ignem concipiens, vonkhout.

Igniarium, lonte, lompe.

Igniarium, instrumentum è ferri acie attemperatum quo ignis semina excuduntur, vier-slag ; vier-stael ; stael-ijser ; vier-tuig ; vier-ijser. *Hinc nummus ab Igniarii effigie dictus*, vier-ijser ; *olim*, drij blanken.

Igniculum, vonksken, vunksken.

Ignitabulum, vier-panne ; vierbekken ; vier-teile ; vier-waegen ; bed-panne ; bed-stove ; vuirster ; vier-teile.

IGNOBILIS, slecht, slicht, slacht ; on-vernaemt ; on-vermaert.

Ignobili genere natus, on-geboortig ; on-edel ; [vilein, *quod quidam interpretantur, ut, homo vilis, abjectus, &c. sed q. villanus à villa, rure, &c. & pro iis facit quòd* dorper *&* dorperheid *denotent homines inconditos, turpes, viles, &, Turpitudinem. Sed omnia eodem recidunt.* F. R.]

Ignobilis homo, vilis, sordidus, rekel.

Ignominia, on-eer ; on-eerbaerheid ; schande ; schampelture ; kleinigheid ; ver-kleininge ; laeke, lakke : laster ; af-draegentheid, *vet. fland.* schamp ; op-spraeke.

Ignominiâ aliquem afficere, iemanden kleinigheid aen-doen ; schoffieren ; diffameeren.

Ignominiâ publicè afficere, op de kaeke setten.

Ignominiosus, on-eerlik ; on-eersaem ; eer-loos ; schandelik ; smadig, smaddig.

Ignominiosè, schandeliken ; lasterlik ; schoffieriglik ; vileiniglik.

IGNORARE, wan-weten. *non Ignorare*, weten.

Ignorari, on-bekent zijn.

---

(1) *Etym.* « Rokelen het vier. *fland.* j. raeckelen. »

Ignorans, *Ignarus*, on-wetende ; wete-loos ; on-kond, on-kund, on-kondig ; wan-wetig ; mis-verstandig ; on-geleerd.

Ignarè, on-geleerdelik.

Ignorabilis, on-kennelik.

Ignorantia, on-wetenheid ; on-wetenschap ; on-kond ; on-kund ; on-kennisse ; on-kenschap ; on-bekentheid ; wan-wete, *vet.* on-verstand ; mis-verstand ; on-geleertheid.

IGNOSCERE, ver-tijden, ver-tijen ; ver-geven ; ver-schoonen ; schoonen, *sicamb.*

Ignoscens, qui facilè ignoscit, ver-gevig.

Ignoscibilis, ver-gevelik

Ignoscentia, ver-gevinge, ver-gevenisse ; ver-gif, *vet.*

Ignotus, on-bekent ; on-kond ; on-kund ; on-kundig ; on-vernaemt ; on-bewust ; on-bewist, *vet.*

IIS, Eos, hen, *plurale, ab* hem.

ILE, darm, derm.

Ilium, *intestinum*, lenden-darm.

Ilia, lanke ; week des buiks, *à laxitate.*

Iliosus, lanken-suchtig.

Ileus, *Iliaca passio*, lank-evel, lanken-evel, *q. d. morbus ilium ;* darm-gichte ; miserere mei.

ILEX, steen-eeke ; steen-palm, *vet.*

ILLA, *fem. sing. &, plur. Illi, Illæ,* sij ; sij-lieden.

Illa, fem. sing. & plur. neut. die.

ILLABI, in-vallen. *Illapsus*, in-gevallen.

Illapsus, us, in-val ; in-togt.

ILLAC, daer deur ; langs daer, al-daer.

ILLÆSUS, on-gequetst ; on-verseert ; on-gewondt ; on-geschadigt.

ILLÆTABILIS, on-blijde ; vreugden-loos.

ILLAQUEARE, be-strikken ; ver-strikken ; toe-strikken ; be-kleppen ; be-klippen ; be-klikken.

ILLAUDATUS, *Illaudabilis,* on-gepresen ; on-loffelik ; on-lovelik, on-prijselijk ; mis-prijselik. *Vide,* VITUPERARE.

ILLE, *& in plur. Illi*, dit ; gene ; gone, *vet.*

Ille qui, de gene die.

ILLECEBRA, *herbula,* muer-peper.

Illectare, *Illecebræ*, *Vide*, ILLICERE.

ILLEPIDUS, on-aerdig ; on-bevallig.

Illepidè, on-aerdiglik.

ILLEX, wet-loos. *Illex*, *ab Illiciendo*, *Vide*, ILLICERE.

Illegitimum, *res Illegitima*, on-wet, on-wette, *vet.*

Illegitimus, filius naturalis, on-wettig, on-wettelik ; on-wettelik geboren ; on-echt, on-echtig ; echte-loos ; bastaerd ; aeterling, *holl.* koislink, *vet.* natuerlik kind ; bankaerd, *ger. sax. sic. Illegitimi liberi*, keves-kinderen, *Grotio.*

Illegitimus coïtus, on-ee.

Illegitimus torus, Illegitimi natales, on-echte ; on-echtschap ; bastardije ; kleine bedde.

Illegitimè, on-wettiglik, on-wetteliken.

ILLI QUI, degene die.

ILLIBATUS, on-geschent.

ILLIBERALIS, rekelachtig ; on-rustig ; vilein ; vilenig. (1)

Illiberale artificium exercere, soetelen.

---

(1) Hs.

Illiberaliter, schandeliken.

ILLIC, gender, ginder; daer; ter *postpositum sive affixum*, men speelter, men vechter, *pro*, men speelt daer, vecht daer.

ILLICITUS, on-geöorlooft.

ILLICERE, *Illectare*, lokken; aen-lokken; be-lokken; be-lakken; te lore stellen.

Illicere muneribus, om-koopen.

Illex, lokkende, lokachtig, aen-lokkig, leid-brokke. *Illices oculi*, aen-trekkende oogen.

Illex avis, quâ sui generis aves in rete pelliciuntur, lok-vogel.

Illecebra, *Illecebræ*, lokkinge; lore; loeier; treifelinge; aan-lokkinge; caresse.

Illecebræ venereæ, loddernisse.

Illecebra, accipitrum, lore, leure, loeier, luder. *Vide, Accipitrum*.

Illececris fallere, be-lakken, be-lokken; ver-lakken.

Illecebrosus, aen-lokkig.

Illecebrare columbas escâ, melken de duiven.

Illectamentum, *Illectus*, lokkinge.

ILLICO, *Ilico*, ter stond; van stonden aen; strax; vaerink, vaerinks, *fland*. staens voets; voets-staens; bottelink (*Ital.* di botto) hands, te hands, *holl.* [t'h t' F. R.] (1) vleugs, flux, *q. d. volatu*..

ILLIDERE, stooten; aen-stooten; hurten, heurten, horten; blutsen, butsen; lappen; drijven; smakken; in-slaen; lompen.

Illisio, *Illisus*, *us*, stoot; hort; blutse; butse; smakke; aen-stoot.

ILLINT, van daer; daer deur.

ILLINERE, smeeren; be-smeeren; be-smeuren; be-strijken.

Illinere argillâ aut luto, leemen.

Illinere medicamentum, plaesteren.

Illinimentum parietum, plakkerije.

ILLINCTUS, *id quod lambendo illingitur*, slikkeringe; slabberinge.

ILLIQUIDA, (*Vid'*, *debita*) on-klaere schulden, *Grotio*.

ILLITERATUS, on-geleerd; slecht ende on-geleert mensch; leek; idioot.

ILLIUS ERGO, des halven.

ILLOCABILIS, on-be-stedelik; on-verhuerlik.

ILLORSUM, genswaerts; daer-waerts hen.

ILLOTUS, on-gewasschen. *Illotis pedibus & verbis reprehendere aliquem; Illoto sermone uti*, on-gewasschen uit-seggen.

ILLUC, daer; daer-waerts; daer-henen; gender, ginder; gender-waerts; daer-waerts henen.

ILLUCERE, *Illucescere*, schijnen; op-klaeren; dagen; dag worden.

ILLUD, *articulus neutrius generis*, het; id, *s. s.* dat. (1)

ILLUDERE, spotten; be-spotten; schernen; schertsen; scheeren; beffen; be-guigen, be-guichelen; be-trompen; be-driegen; uit-strijken ende be-driegen; hoonen; ver-hoonen; foolen, *vet. fland*.

Illusio ore distorto, guise; guig, *holl*.

Illudere alicui ore distorto, vel alio quovis sannæ genere, guise setten; de guig nae-steken, *holl*.

Illusor, spotter; be-drieger; drogener, *vet. sax*.

ILLUMINARE, lichten, luchten; ver-lichten, ver-luchten; ver-klaeren. *Illuminatio*, ver-lichtinge; ver-klaeringe.

---

(1) Daardoor wil F. R. waarschijnlijk beduiden dat men « t'hands, t'ans » uitsprak.

(1) Vrg. ID.

Illustrare, Illustratio, idem cum Illuminare ; item, be-roemen ; ver-naemen.

Illustris, klaer-schijnig.

Illustris, illustri loco natus, edel ; edel-man ; door-luchtig.

Illustris, ducum sive principum sanguine natus, veurst-borig.

Illustrator imaginum, af-setter ; ver-lichter.

ILLUVIES, drek ; vuilnisse.

IMAGO, beld, beeld, bild ; beeldinge ; beeldenisse.

Imago ex trunco, stok-beeld.

Imaguncula, beeldeken.

Imaguncula inclusa intra margines tabulæ ; Imaguncula pluteis tabulisque inclusa, tafereel-beldeken.

Imaguncula quæ stultis ad lusum præbetur, polleken ; marotte ; marotteken.

Imago ex gypso sive argillâ ad cuius similitudinem & formam statuarius plastésve lapidem cædit, aut æs fundit, vulgo Modulus, model ; model-beeld ; moele.

Imaginem ex gypso, argillâ, vel cretâ, &c. facere, moeleeren.

Imago gentilitia, Imagines, waepen inden schild oft helm ; waepenteeken.

Imagines in cerâ ducere, bootseeren ; boetseeren.

Imaginum ornator, af-setter ; ver-lichter.

Imaginare, Imaginem fingere, beelden.

Imaginare ; mente concipere Imaginem, similitudinem, inbeelden ; ver-beelden ; veur-beelden ; muiseneeren.

Imaginari falsa, instar dormientium, swijmelen.

Imaginarius, toe-gemaekt.

Imaginarius, visierlik.

Imaginarius, vel, Imaginifer, qui imperatoris imagines vel insignia fert, vaen-drager ; vaendrig.

Imaginatione felix & dexter, biesard ; biesarre.

Imaginatio, beeldinge ; beeldenisse ; in-beeldinge ; muisenisse ; muise-nesten in 't hoofd ; fantasije ; visieringe.

Imaginatio falsa, quales sunt quas dormientes videre sibi videntur, swijm ; swijmel ; swijmelinge.

Imaginativus, fantast, fantastijk.

IMBECILLIS, *Imbecillus,* onmachtig ; a-machtig ; ael-machtig ; on-vermogen ; on-sterk ; krachteloos ; oodelik, oielik, oolik ; meps, meeps, meepsch ; flau ; lam, laem ; wak, week, weik ; swak ; laf. *Imbecillis homo,* piewiew.

Imbecillitas, a-macht ; a-machtigheid ; wakheid ; swakheid ; krachteloosheid ; machteloosheid ; onvermogentheid. *Imbecillitas membrorum,* lamheid ; lamigheid.

IMBELLIS, on-weerbaer ; flauwaerd ; ver-saegt ; ver-tsaegt ; bloode ; on-strijdbaer ; on-krijgbaer ; krampaerd ; kuwaerd, *fland.* *Imbellis homo, parum vir,* henne, hanne.

IMBER, regen. *Imber præceps,* plas-regen ; slag-regen ; slag-vlaege ; scheure ; regen-scheure.

Imbres cadunt, het regent.

Imbricus, Imbrifer, regenachtig.

IMBERBIS, on-gebaerd ; baerdloos ; melk-muil.

IMBIBERE, in-drinken.

IMBREX, *Imbricium,* gote ; dakgote ; tichel-gote ; veurst ; veurststeen ; hol-tichel ; panne ; dakpanne.

Imbricatnm tectum, pannen-dak.

Imbricamentum, pars tecti prominens, per quam stillicidia à parietibus arceantur, over-sprong; over-stek; over-steksel; oose, oosie, oos-drup, hoos-drup; huis-drup. *Dicitur* oos-drup *sive* hoos-drup *quòd guttas cadentes hauriat sive recipiat.*

Imbricarius, pannen-dekker.

IMBUERE, netten; nat maeken; in-storten; in-gieten; weiken; drenken.

Imbuere doctrinâ, leeren; onder-wijsen.

Imbutus, geweikt; deur-dronken.

IMITARI, nae-doen; nae-mae-ken; nae-volgen; contre-feiten; representeeren.

Imitari instar simiæ, nae-apen.

Imitari gesticulatione facta aut dicta alterius, nae-boetsen.

Imitabilis, nae-volgelik.

Imitator, nae-volger.

Imitatio, contre-feitsel.

IMMACULATUS, on-be-smet; on-be-vlekt; kuisch.

IMMADERE, nat zijn.

IMMANIS, over-groot; on-mae-tig groot; on-gemeintig groot; grouwelik; grouwsaem; on-gesaet, *vet.* on-besuist; bijstier; bijster; haetelik; wreed, wreit.

Immaniter, grouwelik; grouw-saemlik.

IMMANSUETUS, on-getemt; wild.

IMMARCESCERE, ver-slentsen; ver-sledderen; *idem quod* FLACCERE.

Immarcescibilis, on-verwelkelik.

IMMATURUS, on-tijdig; on-ge-tijdig; on-rijp; rouw, rauw; amper.

Immaturus diebus vel annis, on-bedaegt; on-bejaert.

Immaturitas, on-rijpigheid.

IMMENSUS, on-gemeten; on-metelik; on-grondig; over-groot; bijstier, bijster groot; groot boven maeten; on-maetig groot.

Immensè, bijstierlik, bijstier, bijster.

Immensè profundus, af-grondig.

Immensitas, on-maete; on-me-telikheid; on-maetigheid. *Immensa profunditas,* af-grond.

IMMERGERE, doopen; in-sen-ken; dukken, dokken, in 't water.

Immergere, Immergi, ver-drinken, ver-drenken; ver-smooren.

Immersio, doop.

IMMERENS, *Immeritus,* on-ver-dient; on-noosel. *Immerito, Immerenter,* on-verdient; t'onverdienste; t'onrechte; on-rechtvaerdiglik.

IMMINERE, naeken; ge-naeken; aen-staen; veur handen zijn.

Imminens, veur-handig.

Imminere alicuius exitio, staen nae iemands leven.

IMMINUERE, minderen; ver-minderen; af-slaen; smalen, smal-len, smaleeren; kleinen; kleinee-ren; klein maeken; ver-kleinen; diminueeren.

Imminuere aliquid quod debetur, lamen.

Imminutio, af-slag.

IMMISCERE, mengen; menge-len; ver-mengen.

Immiscere se alicui rei, negotio, on-der-winden; onder-moeien, *fland.* moeden; be-moeden.

IMMISERICORS, on-barmhertig; herd-hertig; genadeloos; fel.

Immisericorditer, on-bermhertig-lik; fellik.

Immisericordia, on-barmhertig-heid; felheid.

IMMITIS, wreed, wreit, *vet.* steen-hertig; herd-hertig; on-berm-hertig; on-saechtmoedig; straf; on-gestuem, on-stuimig; on-ge-stuemig, on-gestuimig.

Immitis, on-mild ; serp ; guer mensch.

IMMITTERE, in-laeten ; in-geven ; in-leggen ; in-doen. *Immissus*, in-gedaen.

Immittendi ius, inbalking, oft, inankering, *Grotio*.

Immissura, lap ; lap-stuk.

Immittere sive assuere partem panni, &c. lasschen. *Immissura panni aut vestis*, lassche.

IMMOBILIS, vast ; on-beweeglik ; on-roerlik ; on-beroerlik. *Immotus*, on-beweegt.

Immobilis instar trunci, stok-stille.

Immobiles res, solo coniunctæ, ut, ædes, agri, fundi, &c. erf, erf-goed, erve, *dicuntur, ut mobiles*, have.

Immobilia bona, on-beroerlik goed ; immeuble goeden ; on-roerende goeden ; on-tilbaere goeden, *Grotio*.

IMMODERATUS, on-maetig ; overmaetig ; haetelik ; on-manierlik ; on-geregelt ; on-stuer, on-stuier, *holl*.

Immoderatè agere, ver-buitertieren, *fland*.

Immoderatio, on-maete ; on-maetigheid ; over-daed ; over-daedigheid ; on-getempertheid.

Immodestus, on-sedig ; on-gesedig ; on-taemelik ; on-betaemelik ; ongeschikt ; on-maetig ; on-gemaniert ; on-manierlik ; on-bescheeden ; onbescheiden ; buiten-tier, buitertier ; on-hebbelik ; haetelik ; ontochtig, on-tuchtig ; on-gebaerig ; on-gelaeten, *holl*. on-geregelt ; onstuer, on-stuier, *holl*. voer-loos ; indiscreet.

Immodestè, on-sediglik ; on-gesediglik ; on-betaemeliken ; on-manierliken ; buiten-tier, buiter-tier ; on-bescheedelik.

Immodestia, on-sedigheid ; ongesedigheid ; on-manierlikheid ; ongestichtigheid ; on-geregeltheid ; on-maete ; on-maetigheid ; on-tocht, on-tucht ; on-bescheedenheid ; onstuerigheid, *holl*. voer-loosheid.

Immodicus, on-maetig ; overgroot ; on-getempert ; on-gebaedig ; on-gepaeiig ; over-daedig ; excessif ; impatient.

Immodicè, on-maetiglik ; overdaediglik, on-getempertlik.

IMMOLARE, offeren ; sacrificie doen.

Immolatus, geoffert.

Immolatio, offer ; offerande ; sacrificie.

IMMORDERE, in-bijten.

IMMORIGERUS, on-gehoorsaem.

IMMORTALIS, on-sterffelik.

Immortalitas, on-sterffelikheid.

IMMOTUS, on-beweegt.

IMMUNDUS, vuil ; on-rein ; onreinig ; on-kuisch ; on-kuischbaer ; smettig.

Immunda puella, kladde, kladdegat.

Immundare, vuil maeken ; besmetten ; be-seuluwen, be-soluwen, *fland*.

Immunditia, Immundities, vuilnisse ; on-reinigheid ; on-raed, *ger. sax. sicamb.*

IMMUNIS, vrij ; vrank ; plichtvrij ; plecht-vrij ; on-gehouden ; veilig ; exemt ; wepel, wepeler.

Immunis à sumtibus, vectigalibus, &c. kost-baer (1) ; kost-vrij.

Immunem esse, ont-staen ; exemt zijn.

Immunem servare, waeren, waerden, *vet*.

Immunitas, vrijheid ; exemtie.

(1) Vrg. A. Kluyver, Proeve, bl. 72 73.

Immunitatem dare, vrijen ; be-vrijen.

IMMUNITUS, on-gewapent ; on-verwaert ; on-bevrijdt.

IMMURMURARE, vesiken, vese-len, in d'oore.

IMMUSCULUS, *Immusculus, aliis, Immissillus, vel, Immustulus, aut, Immussulus*, muis-koningsken ; *avicula muri magnitudine non absimilis [Alii Immustulum, &c. ex aquilarum genere faciunt*. F. R.]

IMMUTARE, ver-anderen ; ver-tuisschen ; ver-tuitelen ; ont-keeren ; mangeren, *& euphon. gratiâ*, mangelen.

Immutabilis, on-veranderlik ; on-verwandelik, *holl*. on-wankelbaer ; on-wandelbaer, *vet*.

Immutatio, ver-anderinge.

Immutabilitas, on-veranderlik-heid ; be-stand, be-standigheid.

IMMUTESCERE, ver-stommen ; swijgen.

IMÒ, ja ; ie-mer ; immer ; emmer, emmers.

Imo vero, ja dat meer is.

Imo ; quod plus est, selfs.

IMPACATUS, on-gepaeiet.

IMPAGES, pinne van hout ; speeke ; spie ; plugge ; timmer-nagel : kruiseringe, boordinge, *regulæ simæ quæ tympanum sive pannellum circumdant, Adr. Iunio*.

IMPAR, on-effen ; on-gelijk ; on-paer ; on-geraed, *g. s. s. Imparem esse*, on-gelijk zijn. *Imparem esse labori, hosti, &c*. te quaed hebben. *Imparem facere*, on-effenen.

IMPARATUS, on-bereed ; on-ge-reed ; on-veerdig ; schier-loos. *Imparatum reddere*, ont-reeden ; ont-reiden.

IMPASCERE, *Impasci*, weiden ; peisteren, pesteren.

IMPATIENS, on-gedoogsaem ; on-verdraegelik ; on-gebaedig ; on-gepaeig (1) ; on-geduerig ; on-lijdsaem ; on-lijdig ; on-verduldig ; on-patïentig ; impatient.

Impatiens balnei, remedii, morbi, doloris, &c. on-gebaedig (2) ; on-gepaeiig.

Impatibilis, on-lijdelik ; on-lijd-baer.

Impatienter, on-lijdsamelik ; on-verdraegeliken ; on-verduldiglik ; impatientiglik.

Impatientia, on-lijdsaemheid ; on-lijdbaerheid ; on-verduldigheid ; on-geduldigheid ; on-gedult ; on-gedooge, *vet*. on-verdrag ; on-ver-dragelikheid.

IMPAVIDUS, on-versaegt ; on-versaeft ; on-vertzaegt ; on-ver-schrikt ; vreeseloos ; on-belaen ; on-bevreest ; on-vervaert ; on-be-angst ; koen ; stout.

IMPEDIRE, *Impedimento esse*, hinderen ; be-hinderen ; ver-hinde-ren ; letten ; be-letten ; ver-letten ; ver-achteren ; achter-stellen ; tegen-houden ; tegen zijn ; weder-staen ; weiren ; weeren ; ver-werren ; be-kommeren ; schutten ; op-houden ; hachten ; ver-ontledigen ; ont-ledi-gen ; onder-gaen ; stuiten, *holl*. be-lammeren ; be-lemmeren ; slom-meren ; slammeren ; empecheren ; opposeren ; opponeeren.

Impediri, liegen, liggen, oft letten aen iemanden ; het schort aen u.

Impeditus, ver-hindert ; besig, be-sig ; on-ledig ; on-tomig, *fris*. ver-legen.

---

(1) Hs.

(2) Kiliaansche woordafleiding : « on-gebaedig » moet met « bad » samenhangen.

Impeditus vestibus, ver-legen met kleederen.

Impeditum esse, besig zijn.

non Impeditus, on-verhindert ; ledig.

Impeditio, *Impedimentum*, letsel ; lette, *vet*. let-werk ; be-let, be-letsel ; ver-let ; lemmer, lammer ; *vet*. on-spoed ; be-kommeringe, be-kommernisse ; stooringe ; stoornisse ; hinder ; hindernisse ; on-ledigheid ; on-lede, *vet*. achterstel ; oppositie ; empechement.

sine Impedimento, on-verlet.

Impedimenta, tuig ; ge-tuig ; slommeringe, slammeringe ; palullen.

Impedimenta, *qualia exercitus &c.* trein ; tros, trosse ; bagagie.

IMPELLERE, botten ; botsen ; butsen ; roeden ; roeien ; ruien ; stuiten.

Impellere, *vi aut feriendo*, drijven ; drijffen ; in-drijven ; in-dringen ; in-stampen ; in-stooten ; in-douwen ; lappen ; aen-stooten.

Impellere, aen-drijven ; aen-mennen.

Impellere aliquem ut faciat, doen doen ; dwingen, dwengen.

Impellere consiliis, op-raeden ; op-reden, *vet*. toe-raeden ; toestoken ; ver-wekken.

Impulsus, gedreven ; gedrongen ; genoodigt.

Impulsus, *Impulsio*, stoot ; bot, botte ; hort ; aen-stoot ; toe-stokinge.

Impulsus dæmonis, tentatie des duivels.

Impulsor, in-gever ; op-raeder ; op-reder, *vet*. aen-raeder.

IMPENDÊRE, over-helden, over-hellen ; over-hangen ; naeken.

IMPÉNDERE, uit-geven ; be-steden, be-geven ; be-kosten, be-kostigen ; aen-leggen ; ver-strekken.

Impendere, *insumere pecunias*, *&c.* hangen sijn geld aen *&c.*

Impendio, *Impensè*, vast ; boven maeten ; treffeliken.

Impensa, *Impensæ*, kost ; teer ; teere, teeringe ; aen-laege, *vet*.

Impensæ voluptariæ, on-kost.

Impensas solvere, be-kosten, be-kostigen.

Impensæ quod factum est præstare, rembourseeren.

Impendium, quaden kost.

Impendia litis inter actorem & reum non abs re exæquare, compenseeren de kosten van proces.

IMPENETRABILIS *iaculo*, *telò*, *saxo*, *ictu*, *bombardæ*, *&c.* scheut-vrij.

IMPERARE, heeten, hieten ; ge-bieden ; heerien ; heerschappen.

Imperitare, be-dillen, *holl*.

Imperium, ge-bod ; ge-bied ; ge-seg, ge-sag ; heerschappije ; be-vel ; geweld ; gewald ; heerlikheit ; be-heet, *vet*. magt ; autoriteit ; demeine ; domeine.

Imperium merum, hals-gerecht.

Imperium summum, souverainschap.

Imperium militare, capiteinschap.

Imperium, *Imperatoris (vid'*, *Romani) dominium*, keiserdom ; rijk ; keiser-rijk.

Imperium facere, *dilatare*, *augere*, *fines eius proferre*, conquesteeren.

Imperii finium propagatio, *sive dilatatio*, conquest ; ver-meerderinge des rijks.

Imperium obtinere, de over-hand hebben.

Imperio suo subiicere, over-heeren ; over-heerschen.

Imperium in aliquem exercere, voogden ; ver-voegden ; vogten, *vet*.

pro Imperio omnia agere, den haen maeken ; maeken den meester.

Imperio deponere, dimovere, amovere, movere, removere, af-setten iemanden van sijn ampt; af-stellen.

Imperiosus homo, haen; *gallus enim suo generi imperat.*

Imperiosus homuncio & arrogans, netel-koningsken, *metaph. à regulo seu trochilo aviculâ.*

Imperator, ge-bieder; bevels-man; bevel-hebbende, bevel-hebber.

Imperator exercitus, over-hoofdman; opper-veld-heere; leger-heer; capitein generael.

Imperator rerum maritimarum, ammirael.

Imperator, keiser, kaiser.

Imperatrix, keiserinne.

Imperialis numus; civitas; conventus, rijks-daler; rijks-stad; rijksdag.

Imperatoria, vulgi, meesterwortel.

IMPERFECTUS, rouw; on-volmaekt; on-gewrocht; on-volkomen; on-volbracht; on-voldaen; wanschaepen; wan-schappig.

Imperfectè, on-volkomenlik; onvolmaektelik.

Imperfectio, on-volkomenheid; on-volmaektheid.

IMPERITUS, slecht; simpel ende ongeleert mensch; on-wetende; on-versocht; on-er-vaeren; on-vervaeren; idioot.

Imperitè, slechtelik; slechtiglik.

Imperitia, slechtheid; slechtigheid; on-ver-vaerentheid; on-wetenheid; on-wetenschap.

Impersonalium indicium articulus, het, *ut,* het regent, sneeuwt, dondert, *&c.*

IMPERTERRITUS, on-verbaest; on-versaegt.

IMPERTIRE, *Impertiri,* deelen, deilen; med-deilen; med-deelen; deelachtig maken.

IMPETERE, *Impetum facere,* ruischen; druischen; be-stooten; aenranden; aen-randsen; aen-ritsen; aen-reesen; aen-tsarren; be-springen; be-stoken; be-stommen; aen-rukken; aen-vallen; stormen; be-stormen; tanden iemanden, *fland.*

Impetere aliquem maledictis, snauwen op iemanden.

Impetus, druisch; storm; gedruisch; jost, *vet. fland.* bestorminge; aen-val; aan-rukkinge; op-loop; op-roer; ge-weld, ge-wald.

Impetuosus, stormig; stormachtig; droestig, drustig; ge-weldig; ongeduerig; in-bornstig, in-brunstig.

Impetuosè, ge-weldiglik.

IMPETIGO, krauwagie; gaele; schorfte; schorftheid, schorftigheid; vlechte, *vet.* ring-worm; roose, *quibusd.* rabauds-krauwssel; kamanterije; haer-worm; droog krauwsel; kamantigheid.

Impetigine laborans, kamant, kamantig.

IMPETRARE, ver-bidden; verwerven.

Impetrans, vulgi, [*seu veriùs, supplicans, requirens, petens, postulans*] ver-soeker, *Grotio.*

Impetrandi spem postulatori abscindere, nihil op de request geven.

IMPEXUS, on-gekemt.

IMPICARE, pekken; be-pekken; ver-pekken.

Impicatus, ver-pekt.

IMPIGER, vlietig, vlijtig; nernstig, neerstig; flugs; wakker; vrom, vroom, vrome, vroem; ontraeg; on-verdrietsaem; on-verdroten; nukkerig, nugger, nuggerig, *aliis,* snoekerig. *Vide, Agilis.*

Impigrè, neerstiglik; on-verdrotelik; vlijtiglik.

Impigritas, *Impigritia*, on-verdriet.

IMPILIA, vilt; vilten schoen.

IMPINGERE, stooten; in-stooten; lappen; drijven; stuiken; stuiten; horten, heurten; in-drijven; lompen; sneuvelen, snovelen.

Impingere cum vi aut sonitu, vel fragore, smakken; klakken.

IMPINGUARE, vetten; masten, mesten.

IMPIUS, god-loos; on-godlik; on-godsalig; on-godvruchtig; schelm.

Impiè, on-godeliken.

Impiè & irreligiosè loqui, blasfemeeren.

Impietas, on-godlikheid; godloosheid; on-godvruchtigheid.

IMPLACATUS, on-gepaeit.

Implacabilis, on-versoenlik; ongeseggelik; on-gepaeig; on-gebaedig.

IMPLACIDUS, on-gerust.

IMPLERE, vullen, vollen; vervullen; vol maeken; vol-brengen; vol-doen; saden; sadigen; stoppen, *holl.*

Implere condimentis, faesen, fasen, *fland.*

Implere uterum, be-vruchten.

Impletus, vol.

Implere ad summum, op-vullen.

IMPLEXUS, in-gevlochten.

IMPLICARE, winden; be-winden; ver-winden; onder-winden; invouden; wimpelen; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen; bewompelen, *fland.* ver-wikkelen; ver-werren; ver-werselen; bestrikken; be-vangen; be-vaen; bemoeden; moeden.

Implicare invicem, schranken, schrenken.

Implicari curis, be-hangen zijn met sorgen.

Implicitus, ver-werret; be-vangen; be-vaen.

Implicatè, ver-werrelik.

IMPLORARE, aen-roepen.

Imploratio opis, veld-geschrei; requeste.

IMPLUMIS, veder-loos; pluimloos; ont-pluimt; kael; bloot; padde-bloot.

IMPLUVIA, koor-hoed; koorkappe; almutse.

IMPLUVIATUS *color*, roaensch; rouaensch; coleur de roi; rookverwig.

Impluvium, dak-gat; regen-gat; dak-venster.

Impluvium, plaetse; pletse.

Impluvium, schaeldsije, *lovan. id est*, waeter-steen. (1)

IMPŒNITENS, *Ecclesiasticis*, on-berouwig; on-boetveerdig.

IMPOLITUS, grof; on-geschaeft; on-beschaeft; on-beschoft; on-besnoeit; roest; rouw; on-volmaekt; on-gewrocht; on-belompen; ongesnoeit; on-geschelpt (2); onbeslepen.

Impolitus homo, plugge.

Impolitè, groffelik.

IMPONERE, in-doen; in-leggen.

Imponere, op-setten; in-setten; in-stellen; constitueeren.

Imponere emplastrum, plaesteren.

Imponere onus, op-laeden; opleggen.

Impositus, in-gelegt.

Impositio, *vulgi*, schattinge; settinge; in-settinge; impost.

Imponere alicui, Imposturam facere, be-driegen; uit-strijken ende bedriegen; be-dodden; gijlen, *fland.*

---

(1) Vrg. bij Schuermans, Vl. Idiotikon, 571. « Schalaai, schallei, schallij, skalei. »

(2) Hs. In het *Etym.* « On-gheschelдt. *Rudis, impolitus.* »

loren ende soren ; uit-rechten ; truffen, *fland.* botten.

Impostor, be-drieger ; uit-strijker ; botter ; truffer ; beuseler ; drogener, *vet. sax.* boeve, boef ; lorer ende sorer.

Impostor subdolus, deur-slepen. deur-trapten, deur-trokken, deurtogen boeve ; over-geven boeve.

Impostura, drog ; drug, *sicamb.* be-drog ; ge-drog ; ge-drogt ; trug, *vet. ger.* uit-strijkerije ; boeverije ; lorerije ; trouwanterije ; abus.

Imposturæ cacodæmonis, spookerije.

IMPORTARE, in-brengen ; invoeren ; in-draegen.

Importabilis, on-draegelik.

IMPORTUNUS, on-bequaem ; tijdloos ; on-tijdig, on-getijdig ; onbescheeden, on-bescheiden ; onhebbelik ; on-stondig, *vet.* vernoeielik ; ver-noielik ; ver-legen ; on-gestuem ; on-gestuemig ; ongestuimig ; on-stuimig.

Importunè, on-tijdiglik ; 'ton-tijde ; on-hebbeliken.

Importunè venire, t' on-staede komen ; qualik te pas komen ; t' on-passe komen.

Importunè loqui, plaederen ; plaren.

Importunitas, on-tijd ; on-tijdigheid ; on-stond ; on-gelegenheid ; on-passe ; oultragie.

IMPOS, *Impotens*, on-machtig ; on-vermogen ; a-machtig ; machtloos ; krachte-loos ; on-krachtig.

Impos animi, rationis, &c. aelmachtig ; ael-weerdig ; ael-waerdig ; on-geduerig ; on-gebaedig ; on-gepaeig ; impatient ; sich selves on-geweltig.

Impotentem reddere, on-machtigen.

Impotenter, on-verdraegeliken.

Impossibilis, on-mogelik ; on-doenbaer ; on-doenlik.

Impossibilitas, on-mogelikheid.

Impotentia, on-kracht ; magtloosheid ; a-macht ; a-machtigheid ; on-vermogenheid ; on-macht.

Impotentiæ voces nimio iræ æstu edens, on-wetende in 't spreken.

IMPRÆGNARE *virginem*, be-kruipen een maegt ; eene maegd met kinde maeken.

IMPRÆMEDITATUS, on-bedacht.

Impræmeditatè, on-bedachtiglik.

Impræmeditatè fingere, veur de hand dichten.

IMPRÆSENTIARUM, nu ter tijd ; rechte-voord, *holl.* op dit pas.

IMPRANSUS, nuchter ; nochter.

IMPRECARI, be-sweeren.

Imprecari sinistra, dira ; diris devovere, bannen ; vloeken ; schenden ; ver-vloeken ; rampen ; rampeneeren, *vet. fland.*

Imprecatio, wensch, wunsch.

Imprecatio sinistra, horrenda ; dirum imprecamen, vloek ; maledictie ; het bannen. (1)

IMPRIMERE, *Impressionem facere*, in-dringen ; in-drukken ; aen-setten ; deur-dringen ; aen-rukken ; priemen, *vet.* in-vaeren ; aen-vallen, in-vallen, aen-tasten met geweld ; aen-grijpen ; stormen ; be-stormen.

Impressio, aen-val ; aen-sprong ; storm ; be-storminge ; assaut.

Imprimere, drukken ; printen ; prenten ; af-drukken, *Impressus*, geprint, geprent.

Impressio signi alicuius, af-druksel ; kenne, kene, *lovaniens.*

Impressor typographicus, printer, prenter ; drukker ; boek-drukker.

Impressio, typog. druk ; druksel ; printe, prente.

IMPRIMIS, veur-nemelik ; veur-al.

(1) *Etym.* « Het bannen ende schenden. »

IMPROBARE, mis-prijsen ; ont-prijsen ; be-rispen, be-respen ; verachten ; schelden.

Improbare, *Improbum habere*, wraeken, *holl de mercibus reiiculis, ut improbis.*

Improbus, on-goed ; on-vrom ; on-vroom ; snoode ; on-tuchtig ; on-tochtig ; schandelik ; moedwillig ; on-deugdelik ; on-deugdig ; on-deugdsaem ; on-degelik ; on-bieder, *vet. germ.* on-beschoft ; on-rustig ; rabaud ; boeve ; rood, *adag. Vide,* MALUS.

Improbus, on-gekeurt ; wrak, wraek ; brak, *de mercibus reiiculis, ut improbis.*

Improbè, moed-williglik; lasterlik.

Improbitas, snoodheid, snoodigheid ; on-vromigheid ; on-deugd ; rabauderije.

Improbitatis & vitiorum exemplum, on-gestichtigheid ; *& talis homo,* on-gestichtig.

IMPROBRARE, *Improperare,* verwijteren (1) ; lasteren ; echteren ; schelden ; reprocheeren.

Improperium, ver-wijt.

Improperabilis, be-rispelik.

IMPROCERUS, on-lang.

IMPROFESSÆ *merces,* on-vertolde waere.

Improperare, Vide, IMPROBRARE. (2)

IMPROPERATUS, on-verhaest.

IMPROPRIUS, on-eigen.

Impropriè, on-eigenlik.

IMPROTECTUS, on-beschermt.

IMPROVIDUS, *non præsentiens, aut providens,* ge-waerloos ; on-gewaer ; schieloos ; on-behoedig ; on-behoedsaem ; on-versichtig ; on-veursichtig ; on-versien, on-versienig.

Improvidè, on-versichtiglik.

IMPROVISUS, subijt ; on-versien ; on-verhoedt. on-veurhoedt. *aliis idem quod Improvidus.*

Improvidè, Improvisò ; ex Improviso, de Improviso, on-versiens ; on-veursiens ; on-versienlik ; on-verhoeds ; subijtelik.

IMPRUDENS, on-versichtig ; on-veursichtig ; on-behoedig ; on-behoedsaem ; on-verstandig ; on-verstandel, *holl.* on-bedacht ; on-wijs ; sot ; on-wetende.

Imprudenter, on-verstandiglik ; on-wetenlik ; on-wetens ; on-wijselik ; sottelik.

Imprudentia, on-versichtigheid ; on-versienigheid ; on-verstandigheid ; on-wijsheid ; sotheid ; sottigheid ; on-wetenheid ; on-wetenschap.

IMPUBIS, *Impubes, Impuber,* on-manbaer ; baerd-loos ; on-gebaerd ; haer-loos ; on-bejaerd ; melk-muil ; on-mondig.

IMPUDENS ; *os Impudens,* on-beschaemt ; on-schaemel ; on-beschoft ; schaemloos ; schaemteloos ; berderen aensicht ; geberdert aensicht ; schampig ; schaemper ; boefsch ; boeverijachtig.

Impudens insigniter, pluk-vogel, *fris.*

Impudenter, on-schaemelik ; on-beschaemdelik.

Impudentiâ nimiâ petere, impetrare, & quasi extorquere, ver-ontschaemelen.

Impudicus, on-eerlik ; on-eersaem ; on-eerbaer, *(præcipuè de feminâ)* on-kuisch ; hoersch ; dorper, *fl* on-tuchtig, on-tochtig ; raboud ; boeve.

(1) Hs. L. « verwijten. »

(2) Hs. « *Imbrobrare.* »

Impudicè, on-eerliken; schamperlik.
Impudicitia, on-schaemelheid; on-eerlikheid; on-eerbaerheid; on-reinigheid; rabouderije; boeverije; hoererije.
IMPUGNARE, be-strijden; aen-vechten; be-vechten; be-stooten; be-stoken; be-stormen.
Impugnatio, ge-moet.
IMPUNIS, straf-loos.
Impunitus, on-gestraft.
Impunè, on-gestraft; on-straffeliken.
Impunitas, genade; on-straffelikheid; ver-giffenisse; gratie; remis.
Impunitatem petere, gratie begeeren.
Impunitatem dare, gratie doen.
IMPURUS, on-rein; vuil; on-suiver; on-kuisch; on-vlaetig; on-louter; smettig; saluwe, *vet. fland* vilein; vileinig.
Impurus homo, on-vlaet; on-verlaet; raboud; boeve; boefsch, boeverijachtig; on-vrom, on-vroom.
Impurè, vileiniglik.
Impuritas, on-reinigheid; on-vlaet, on-flaet; vileinije, vileinigheid; rabouderije.
IMPUTARE, toe-rekenen; tijgen; aen-tijen, aen-tijgen; be-tijgen; op-tijgen; aen-seggen; wijten; ver-wijten.
Imputator, aen-tijger.
IMUS, onderste.
Ima cuiusque rei pars, grond; aerd-grond.
IN, in; im, *vet. aliquando* binnen; *ut, in ædibus*, binnen 's huis, *&c.*
In, ten, *q. d.* tot den, *id est, versus; in orientem*, ten oosten, *&c. sic*, te, *in lecto*, te bedde, *&c. tum*, onder, *In via, in itinere, in cœna*, onder wegen, onder de maeltijd, *possit &* over, over maeltijd.
In, tot. *In tuum commodum*, tot uwen profijte, voor-deel, *&c.*
In, ter, *contractum ex* tot der: *In eodem tempore*, ter tijd dat, *pro* ten tijde dat, *&c.*
In, veur, voor. *In unum annum, in unum mensem, in unum diem: in spatium unius anni, mensis, diei;* veur een jaer; veur een maend; veur eenen dag. *In promtu*, veur handen. *In militem, in capita singula, in viros singulos, in civitatem*, veur elken ruiter; veur elk hoofd; veur elke stad.
In, on, *in compositionibus, illud Latinis, hoc in Teutonicis. Vide*, SINE. *Tum* on *vel* om *apud vett. Flandros sæpe pro in vel intus, intro, intra, Latinis; ut*, on-bijt, om-bijt; on-twee, om-twee breken; om *vel* onstukken trekken, *pro*, in-bijt, in twee, in stukken, *&c.*
In *adjectivis præpositum ut Latinis aliquando per Valdè exponitur, ut Ovidio Indurus, Lucretio, Invalidus, Senecæ & Martiali Impotens; sic Teut.* in-arg; in-goed, *&c. quamvis his possit intelligi, Intus, Intrinsecè.*
INACCERSITUS, on-geroepen.
INACCESSUS, *Inaccessibilis*, on-begaen; on-begankelik; on-gangbaer; on-wegig; on-wegsaem; on-geraekelik.
INADSPECTUS, *non adspectus*, on-gesien.
INADULABILIS, on-vleidelik.
INÆDIFICARE, be-timmeren.
INÆQUALIS, on-effen; on-paer; on-gelijk; onjust, on-juist. *Inæqualem facere*, on-effenen.

Inæqualiter, on-gelijkelik.
Inæqualitas, on-effenheid ; on-gelijkheid ; on-gelijkenisse.
INÆSTIMABILIS, on-schatbaer ; on-schattelik ; on-weerdeerlik ; on-waerdeerlik.
INAFFECTATUS, on-gemaekt.
INALBESCERE, bleiken.
INALGERE, *Inalgescere*, ver-kouden.
INAMABILIS, on-lieflik ; on-minnelik.
INAMARESCERE, ver-bitteren.
INAMBULARE, wandelen.
Inambulatio, wandelinge.
Inambulatio subdialis, galerije.
INAMENUS, on-lustig ; on-liefelik ; leed-getal ; leed-kreetig ; on-vermaekelik ; vreugdenloos.
Inamenus adspectu, on-gesien.
INANIMIS, *Inanimus*, *Inanimatus*, lijf-loos ; lijve-loos ; leven-loos ; leef-loos ; siel-loos.
INANIS, ijdel, *(pro otioso etiam ;)* ledig ; klaer, *vet.* van on-weerde ; oodelik, oielik, oolik ; ood, *ger. sax.* on-nut, on-nuttig ; laer, *ger. sax.* on-geladen ; wan, *fland. holl. Zel.* loos, los ; krachteloos. *Vide*, VACUUS.
Inanis homo, blutten ; hoeteler.
Inanire, ijdelen ; loosen, losen, lossen ; laeren, *ger. sax. sic.* wideeren.
Inanitus, ge-ijdelt.
Inaniter, ijdelik ; ver-gevens, ver-geefs ; oodelik, oielik, oolik.
Inane, locht, lucht.
Inanitas, ijdelheid ; ledigheid ; wannigheid, *vet.*
Inaniloquus, blaet ; blaetachtig.
INANTE, strax.
INARARE, aeren, eeren, eren, errien.
INARDERE, branden ; bernen.
Inardescere, ont-steken ; gloeden, gloeien.
INARESCERE, ver-dorren ; ver-soren, *sax. fris.*
INARGENTATUS, ver-silvert ; over-silvert.
INARTICULATÈ *loqui*, babelen, bebelen.
INARTIFICIALITER, on-konstiglik.
INASSUETUS, on-geplogen.
INAUDAX, on-stout.
INAUDIRE, hooren, ver-nemen.
Inauditiuncula, kluchte.
Inauditus, on-gehoort ; on-ver-hoort ; on-bewettigt.
INAUGURARE, wijen, wijhen, wijden, wiehen.
Inaugurare principem, hulden den lands-heere.
INAUGURATUS, gehuldt, gehuldet.
Inaugurari liberæ societati, hansen ; hensen ; hanse winnen.
INAURARE, ver-gouden ; ver-gulden ; over-gulden.
Inauratus, ver-guldt.
Inaurator, ver-gulder.
INAURIS ; *monile quod aurium lobis inseritur & appendet*, oor-hanger ; oor-ling ; oor-ring ; oor-cieraet ; oor-bagge.
Inauris oblonga ex bacca pendula ; stalagmium, oor-peerle.
INAURITUS, oor-loos.
INAUSPICATUS, on-gelukkig ; on-geluksaem.
Inauspicatò, on-gelukkiglik.
INCALESCERE, warm werden ; heet worden.
Incalescere nimio labore, itinere, cursu, &c. ver-heetsteren, ver-heitsteren.
Incalescens, ver-hit.
INCALLIDUS, slecht ; simpel ; on-schalk.

INCANDESCERE, in-vierig worden.

INCANTARE, tooveren ; be-tooveren ; be-sweeren ; be-lesen ; vertwijfelen ; ungeren, eunjeren, *holl.* [*Credo ab Hungaris ; quòd Hungari & Bohemi per has regiones vagantes prædicendi futura artem passim iactitent.* F. R.]

Incantatus, ver-twijfelt mensch.

Incantamentum, *Incantatio*, *Incantationes*, tooverije ; tooveringe ; be-tooveringe ; be-lesinge ; besweeringe ; hexen-werk.

Incantationem avertere, rem Incantatam alio carmine aut fascino liberare, ont-tooveren.

Incantator, tooverer ; be-sweerer ; swert-konstenaer. *Incantatrix*, hexe, hekse, (hechisera, *hisp.*) tooverersse, tooverinne ; vaeren wijf, *vet.* (1) unger-hoere ; wite-vrouwe ; vandoise. (2) *Vide*, LAMIA, *item*, SAGA.

Incantatrix nocturna, sive volatica, nacht-maere ; nacht-merrie.

INCANUS, wit ; grijs.

INCARNANS *medicamentum*, incarnatijve medicijne.

INCARNATUS *color*, *vulgi ; validus hominis color*, lijf-verwe ; ge-lijvige verwe ; incarnaet.

INCASSUM, ver-gevens, vergeefs.

Incassum ire, ver-loren gaen.

INCAVARE, holen.

INCAUTUS, on-versien ; ongewaer ; ge-wareloos ; on-versichtig ; on-veursichtig ; on-verhoedt ; on-veurhoedt ; on-behoedig, onbehoedsaem ; on-schalk.

(1) Hs. *Etym.* « vaerende wijf. »

(2) *Etym.* « Vaudoose. j. vandoose. »

Incautus homo, simplex, slechtaerd ; slecht-bol ; blutten.

Incautum fallere, decipere, bestompen.

Incautè, on-versichtiglik ; slechtiglik ; slechterik.

INCEDERE, gaen ; treden ; terden ; ver-treden ; aen-treden ; marcheeren.

Incedere cum impetu, schoien.

Incedere pedetentim, sensim, lentè, lento gradu, suiverlik gaen.

Incessus, trede ; terd ; gang, gank.

Incessus sublimior & fastum præ se ferens, fieren gang.

Incessere aliquem, over-gaen iemanden.

INCENDERE, ont-steken ; aensteken ; ont-sengen ; vieren.

Incendi, ver-hitten.

Incendere, op-hitsen ; ritsen.

Incendium, brand.

Incendii maior vis, blaeker, *sive* vlakker, *Becano.*

Incendium violentum, moordbrand.

Incendium struere ; ædibus Incendium inferre, een huis aen-steken.

Incendio delere, af-branden, afbarnen.

Incendia moliri, *Incendium violentum facere*, brand-stichten ; brand-schappen ; stichten roof ende brand.

Incendiariam exactionem extorquere, brand-rooven ; brand-schatten ; *item*, *Incendium violentum redimere*, brand-schatten.

Incendiaria redemtio, *item*, *exactio*, brand-schattinge.

Incendiaria stupa ; fasciculus ex stupa, pice, sulphure, aliisque id genus incendii fomitibus, ad comburenda ædificia, poppe ; brand-poppe.

Incendiaria situla, hama, brand-eemer.

Incendiarium tintinnabulum, brand-klokke.

Incendiis extinguendis præfectus, brand-meester.

Incendii extinctor ; cuius officium est adniti omni modo ut incendium extinguatur, pijnder, *vet.*

Incendii nocturni proclamator, vier-roeper.

Incendiarius, moord-brander ; stok-vier ; brand-roover ; brand-schapper ; brand-schatter.

Incendiarius, (præcipuè clandestinus), brand-stichter.

Incendiariæ litteræ, Incendii indictio, brand-brief.

Incensum, riek-werk ; reuk-werk.

Incentor turbarum, seditionis, stok-vier.

INCENTOR, *à canendo, Vide,* INCINERE. (1)

INCEPTARE, *Vide,* INCIPERE.

INCERARE, wachsen ; be-wachsen.

INCERNERE, *Incernere cribro,* siften ; seven ; builen, buidelen ; reden ; rederen ; reiteren, *ger. sax. sicamb.* trijselen. *Vide,* CRIBRUM.

Incerniculum, Incernibulum, sif ; sifte ; seve ; grof sif ; trijsel ; deur-slag : tems, temst ; reiter, rijtter, reutter, *g. s. s.*

Incerniculum iunceum sive linteum, rusch-kleed. *Incerniculo quod separatur purgamentum,* siftsel.

INCERTUS, twijfelachtig ; twijfelig ; on-gewis ; on-seker ; on-bewust ; on-bewist, *vet.*

Incertus, in quo errari aut de quo dubitari potest, misselik.

(1) INCINERE ontb. Z. na INCILE.

Incertitudo, on-sekerheid.

INCESTUS, *us,* bloed-schandig ; bloed-schender ; hoersch.

Incestus, Incestuosus, ex Incestu natus, aeterling, *holl.* on-wettelik geboren.

INCHOARE, be-ginnen ; aen-vangen ; be-worpen, be-werpen. *Inchoare rursus, denuo,* her-vatten ; her-nemen ; *ut, lusum,* her-spelen, *&c.*

Inchoata res, aen-slag ; entre-prinse, intreprinse.

INCIDERE, in-vallen : *Incidere subito,* in-schieten. *Incidere in memoriam,* in-vallen ; in 't gedachte komen.

Incidere in euntem, be-jegenen, be-tegenen.

Incidere, geschieden.

Incîdere, in-snijden ; kerven ; kerten ; kertelen ; korven, *holl. zel.* groeven, *holl.* snippen ; snipperen ; slibberen, slipperen ; snutteren, *fland.* kappen ; hakken ; deur-hakken ; deur-hakkelen ; op-schrobben ; ont-ginnen.

Incîdere scalpello, vliemen ; op-vliemen.

Incîdere venam, slaen een ader.

Incîdere, ut in æs aut ære, steken ; koper-steken : *Incîdere in æs aquâ forti,* etsen ; bijten ; in 't koper bijten.

Incîdere in marmore, klei-steken ; klein-steken.

Incîdere unguibus, aciculis, spinis, &c. schrabben.

Incisura, Incisio, Incisus, us, houwe, houw, hauwe ; snede ; hakkelinge ; in-snijdinge ; in-snijd-sel ; vinne ; kerf ; kerte ; meete ; heve ; nokke ; schrabbe ; gabbe, *fland.* hachte ; linke, linkse, *fland.* uit-stekinge ; slippe ; rete ; reete ; splete ; talie.

Incisio levis facta unguibus, clavis, aciculis, spinis &c. schrabbe; krauwetse.
Incisura, res incisæ, kerweie.
Incisura, kertelinge.
Incisor, hakkeler.
Incisorii dentes, boter-tanden; snij-tanden; veur-tanden; bijters; bijt-tanden; lach-tanden.
INCILE, holte, heulte; gote; kassij-gote; togt; af-togt, *holl.* sulle, sille, sijle.
INCENTOR, diskanter.
INCINGERE *feminam, vulgi,* be-gorden. *Incincta mulier, vulgi,* be-gorde vrouwe.
INCIPERE, *&*, *Incipi, fieri, seu, Inceptare,* be-ginnen; be-staen; aan-gaen; toe-gaen; aen-vaen; aen-vangen; aen-slaen; aen-heffen; heffen aen; in-stellen; aen-stellen.
Incipere, in-gaen. *Annus incipiens, exoriens, veniens,* in-gaende jaer.
Inceptare quid novi, wat nieuws aen-rechten.
Inceptare malum, fraudem, &c. rokken iet quaeds.
Inceptus, be-gonst.
Inceptum, Inceptio, aen-vang; aen-slag; veur-neminge; op-set; be-stek; in-stel; voord-stel; entreprinse, intreprinse.
INCIRCUMCISUS, on-besneden.
INCITÆ, parket. *metaph. ad Incitas redactus,* bijstier, bijster. *ad Incitas aliquem redigere rationibus,* in-doen.
INCITARE, ver-wekken; hisschen, hitsen, hitschen; hussen; hetsen; op-hisschen; op-hitschen; op-ritsen; ritsen; reitsen, *sicamb. germ.* (1)
Incitare feras, op-jaegen.

(1) *Etym.* « Rijtsen, *sax. sic.* j. terghen. »

Incitare, Incitare ad opus, aenmennen; stouwen; voord-stouwen; voord-stooten; drijven, drijffen; aen-drijven.
Incitare, raeden; op-raeden; opreden, *vet;* op-roeden; op-ruiden; toe-raeden; op-rokken; op-ritsen; troesten; troosten, *g. s. s.* (1) toe-stokken; stoken; toe-stoken.
Incitatio, Incitabulum, Incitamen, Incitamentum, ver-weksel; toe-stokinge; motif.
Incitator, op-raeder; op-reder, *vet.*
INCIVILIS, on-beleeft; on-hofsch; on-heusch; on-hoflik; dorper, *fland.* on-geschikt.
Inciviliter, on-beleefdelik; dorperlik, *fland.*
Incivilitas, on-beleefdheid; dorperheid, *fland.*
INCLAMARE, be-keken. *Inclamare,* sijn graenen op-steken.
INCLARESCERE, op-klaeren.
INCLEMENS, on-bermhertig; on-genaedig; rouw; straf; herd, hard; herd ende straf; rigoureus.
Inclementer, on-bermhertiglik; on-genadelik; rigoreuselik.
Inclementia, on-genade; on-bermhertigheid.
INCLINARE, neigen; nijgen; toe-neigen; helden; deinsen, deisen; aen-lenen; neder-boogen; stuipen.
Inclinare se, bukken; bokken; bulken; hukken; horken; hukken. (2)
Inclinare se ad aliquid habendum vel tenendum, haeken nae eenig ding.

(1) *Etym.* « Troosten. j. troesten. *Hortari* » — « Troesten. *vetus germ. sax. sic. Hortari, instigare, incitare, animare.* »
(2) Hs.

Inclinatus, heldende ; gehelt ; neder-geboogt ; genegen : geneigt ; toe-geneigt ; toe-genegen.

Inclinatio, heldinge ; toe-neiginge.

Inclinatio animi, ge-negenheid ; suchte.

INCLUDERE, in-sluiten ; be-sluiten.

Includere argento, ver-silveren ; over-silveren.

Inclusivè, *vulgi*, binnen, *Grotio*.

Inclusus, ge-schut ; geschuttet.

Inclusio, in-sluitsel ; in-sluitinge ; schut, schot, schut-koie ; schut-tinge, *ut ferarum, &c.*

INCLUSORIUM, *vulgi*, kluise.

INCLYTUS, hoffelik ; naemach-tig; veurbaer; veur-baerig; be-roemt; roem-weerdig ; ver-naemt.

INCOACTUS, on-gedwongen ; on-bedwongen.

INCOCTILIA, ver-tende, oft ver-lootte potten.

INCOGITABILIS, *quod cogitatione comprehendi non potest*, on-bedenkelik.

Incogitans, ver-suft ; on-besuist.

Incogitans, *&*, *Incogitatus*, on-bedacht ; on-verdacht.

Incogitantia, on-bedachtigheid ; ver-suftheid ; on-versichtigheid ; on-versienigheid.

INCOGNITUS, on-bekent ; on-bewust ; on-bewist, *vet. Incognitum esse*, on-bekent zijn.

INCOLERE, be-woonen ; in-woonen.

Incola, in-wooner ; huis-buik ; in-genoot ; in-geseten ; laet, *fland.* haeg-poorter ; buiten-poorter.

Incola provinciæ, land-saet.

Incola arcis, borg-saet.

INCOLUMIS, be-houdig ; wel-vaerende ; gesond ; fraei ende ge-sond.

INCOLUMITAS, wel-vaerd.

INCOMITATUS, on-verselschapt ; on-verselt.

INCOMMODUS, on-gemakkelik ; schadelik ; leedsaem ; hinderlik ; achter-deelik ; on-gevoeglik ; ver-legen ; on-gelegen ; on-gerieflik ; on-profijtig, on-profijtelik ; dange-reus.

Incommoditas, *Incommodum*, on-gemak ; on-raed ; on-staede ; on-baete ; achter-deel ; on-gevoeg ; schaede ; on-gerief ; be-kommerin-ge ; be-kommernisse ; kruis ; on-profijt ; grief, grieve, *fland.*

Incommodè, on-gemakkeliken.

Incommodè agi cum aliquo, qualik aen zijn.

Incommodè venire, t' on-staede ko-men ; qualik te pas komen.

Incommodare, on-gerieven ; ont-rieven ; schaeden ; ont-gaeien ; ont-handen.

INCOMPARABILIS, on-verlijkelik.

INCOMPOSITUS, on-geschikt ; wan-schikkelik ; on-gedichtig ; on-beschoft (*q. d.* on-beschaeft) on-beknoopt ; on-gestelt ; on-heb-belik ; on-belompen ; on-gebonden ; schots.

Incompositus homo, plugge ; slod-der, slodderer ; slodderachtig ; sloef ; schaerluin.

Incompositè, on-ordentelik ; on-geschiktelik ; on-beschoftelik.

Incompositè se gerere, mis-baeren.

INCOMPREHENSIBILIS, on-begrij-pelik.

INCOMTUS, ont-haeleweit ; ont-harleweit.

INCONCESSUS, on-geoorloft.

INCONCINNUS, on-geschikt ; on-belompen ; on-beknoopt.

Inconcinniter, on-geschiktelik.

INCONDITUS, a-wijsig ; au-wij-sig, ou-wijsig ; on-geschikt ; on-beschoft ; *q.* on-beschaeft.

Inconditis moribus, biesard ; biesarre ; [*Inconditus instar ovis*, oielik : *cui oppositum*, schapelik ; schappelik, *comtior* ; I. R. *seu seriò*, *seu ioco.*]

Inconditè, on-geschiktelik.

Inconditè, *&* *simpliciter*, goed ronds goed Zeeuws, *adag.*

INCONGRUUS, *Incongruens*, onbequaem.

Incongruè, on-bequaemlik.

Incongruitas, on-bequaemheid ; on-gerijmtheid, *Grotio.*

INCONNIVENS, ster-oogig ; steroogende.

INCONSIDERATUS, *Inconsiderans*, on-ver-sichtig ; on-veur-sichtig ; on-verdacht ; on-bedacht ; on-besint ; schieloos ; schierloos ; on-bevroedsaem ; wulps, *præcipuè de iuvene* ; roest, roestig, roestachtig ; ries, *vet*, roekeloos, ruekeloos ; *q. rudis*, *præceps.*

Inconsideratè, on-bedachtiglik ; on-versichtigheid ; on-versienigheid ; on-bevroedsaemheid. *Inconsiderantia puerilis*, kindsheid : *iuvenilis*, wulpsheid.

Inconsiderantiâ falli, *errare*, versien.

INCONSOLABILIS, wan-troostig ; on-troostelik ; *aliquando*, on-geseggelik.

INCONSTANS, on-gestadig ; onstadig ; on-volstandig ; wankel ; wankelbaer ; wandelbaer, *vet.* ongeduerig ; schieloos.

Inconstans, *parum secum constans*, *sibi ipsi inæqualis*, *mente mutabilis homo*, urig, ur-maelig, mensche ; licht-vaerdig ; licht-hoofd, licht-hoofdig ; licht-voet ; lichtsinnig ; locht-sinnig ; wepel, wepeler ; weifeler ; on-gestapelt, on-gestapeleert ; woest mensch ; biesaerd ; bisarre ; wispel-duerig ; wispel-tuerig ; wispel-tuite, wispel-tuerentuite.

Inconstans animi, wankel-moedig.

Inconstans in verbis, wandel-redig.

Inconstantem esse, weifelen.

Inconstanter, on-gestadiglik ; lichtvaerdiglik ; licht-sinniglik ; wankelbaerlik.

Inconstantia, on-gestadigheid ; woestheid ; on-gestapeltheid ; lichtvaerdigheid ; licht-sinnigheid ; wankelbaerheid.

Inconstantia animi, wankel-moedigheid.

INCONSULTUS, on-beraedt.

Inconsultè, on-beraedelik.

INCONTAMINATUS, on-besmet ; on-bevlekt.

INCONTENTUS, on-gespannen ; slap.

INCONTINENS, on-maetig ; ongeduerig ; on-getuist ; on-getuistig.

Incontinens animi, ael-weerdig.

Incontinentia, on-maetigheid.

INCONVENIENS, on-taemelik ; on-betaemelik ; on-behoorlik ; buiten-tier ; buiter-tier ; on-gepast ; on-gaeielik ; on-bequaem.

Inconvenienter, on-betaemeliken ; on-gepastelik.

Inconvenientia loqui, eekallen, een-kallen.

INCORPORARE, in-lijven ; incorporeren.

Incorporeus, *Incorporalis*, lijfloos ; lijveloos ; on-lijvig ; on-lijflik ; on-gelijft ; on-lichamelik.

INCORRECTUS, on-verbetert.

INCORRUPTUS, on-bedorven ; on-verdorven ; on-verseert ; onvervalscht ; on-geschendt ; on-bevlekt ; on-verbrekelik.

Incorruptibilis, on-verderflik.

Incorruptè, on-verbrekelik.

INCOXARE, gevoudens beens

sitten; schrankel-beenen; gerde-gaten; gerde-koien.

INCREATUS, on-geschaepen.

INCREBRESCIT *ventus*, de wind stekt op.

INCREDIBILIS, on-geloofelik.

Incredibiliter, on-gelooveliken.

Incredulus, ge-looveloos; on-geloovig.

Incredulitas, on-geloove; wan-geloove.

INCREPARE, ruischen.

Increpare, keeken; keekelen; schelden; be-schelden; be-kijven; be-straffen.

INCRESCERE; *Incrementum capere, recipere*, wassen; aen-wassen; toe-wassen; op-wassen; aen-nemen; toe-nemen; tieren; dijden, dijen, dieden, dijgen.

Incrementum, wasse; was-dom; aen-was; aen-wassinge; toe-was; aen-worp; *(hæc tria quatuórve potissimum de incremento tacito, ut alluvionis, &c.)* groeissel; groese, *fland.* groeinge; groeienisse; kroos; dege; tier; toeneminge; meerderinge; meerdernisse; ge-schot; be-schot.

INCRUENTUS, *Incruentatus*, on-bloedig; on-be-bloedt.

INCRUSTARE, be-korsten; ver-korsten; be-setten; plaesteren; be-plakken, be-plekken; plakken oft besetten met leem, kalk, *&c.*

Incrustare argento, ver-silveren; over-silveren.

Incrustare marmoreis segmentis, marmeren.

Incrustatus, geplakt; geplaestert.

Incrustatio, ut murorum, &c. be-setsel; plaester; be-setsel van mueren ende wanden.

Incrustatio materiaria, wagen-schot; wand-schot, *vet.* wagen-schotten be-setsel; lambris; lambrisseersel.

INCUBARE *ovis, vel pullis*, broeden; brueden; be-dekken, *holl.* *Incubatus*, gebroedt.

Incubatus, *Incubatio*, broedinge.

INCUBUS, maere; nacht-merrie; nacht-maere; alf; alve, alvinne, elf, *Vide etiam*, EPHIALTES.

INCUDERE, op-slaen: drukken; printen.

INCULCARE, in-treden; in-stampen; in-douwen.

INCULPATUS, *Inculpabilis*, on-berispelik; on-strafbaer; on-schuldig; on-beschuldigt.

INCULTUS, on-gehavent; on-geschikt; on-aerdig; on-geciert; on-versiert.

Incultus homo, slodder; slodderer; slodderachtig.

Incultus ager, Inculta loca, deserta, on-gewonnen; on-gebouwt; on-geakkert; laer; oode, oede; woest; wuest. *Incultum facere*, ooden, oeden. *Incultum iacere*, braek liggen.

Incultus vestibus & moribus homo, sloef. *Sicut Græcè ῥάκος, pannus vilis & crassus, &, Homo nihili dicitur, à veste detrita reiiculâque sumto convicio.*

Incultè, on-aerdiglik; plompelik; on-geschiktelik.

INCUMBERE, steunen, stuenen, stonen; lenen, leinen; aen-lenen.

INCUNABULA, windel, wendel, windel-doek; wieg-doeken; wiegen-tuig: wiege; talp.

ab Incunabilis, van jonk af.

Incunabilis colligare infantem, veschen, veschien, vaeschen, winden het kind.

INCURIA, sorgeloosheid; on-sorgsaemheid; on-sorgvuldigheid; on-besorgtheid; on-vlijt; on-acht-

saemheid; ver-suim; ver-suimenisse.

Incuriosus, sorgeloos; on-sorgsaem; on-sorgvuldig; on-besorgt; on-vlijtig; on-achtsaem; achteloos; ver-suimig, ver-suimel, *vet.*

Incuriosè aliquid facere, flanssen.

INCURRERE, *Incursare, Incursionem facere*, in-loopen; aen-loopen; be-loopen; in-braeke doen; butsen, botsen; be-stooten; aen-stooten; stormen; be-stormen; be-rennen; be-loopen.

Incurrere multam, pœnam, damnum, ver-beuren; ver-boren.

Incursus, Incursio, loop; in-loop; aen-loop; in-brake; in-breke; inbreuk; *hosticus Incursus*, togt des heirs.

INCURVARE, *&*, *Incurvare se, Incurvari*, krommen; bogen, boogen, buigen, buegen; bukken; stoepen; stuipen; breuken, broken, brooken; nikken; hukken van zwaeren last.

Incurvus, krom; hukkende; hukker; biegende; in-geboogt.

INCUS, aen-beld; aem-beld; aen-bilkt, *fland.* aen-bold, *sax. fris. sicamb.* stiete, *vet. Lignum in quo firmatur Incus*, aenbeld-stok.

INCUSARE, be-schuldigen; wijten; ver-wijten; be-klaegen; aenklaegen; op-leggen; aen-tijen; aen-tijgen.

Incusatio, aen-klagte; aen-klage; wijte.

INCUSTODITUS, on-bewaert; onverwaert; ver-waerloost; on-verhoedt; on-veurhoedt.

Incustoditum relinquere, ver-waerloosen.

INCUTERE, in-slaen; stuiken; stuiten.

INDAGO, *Indagatio*, speuringe; ge-spore.

Indago, Indagatio, onder-soek; ver-neminge; inquisitie.

Indago, Indago reticulata, pand; net; gaeren; gaeren-net; gespannen gaeren.

Indagare, speuren; be-sporen, be-speuren; jagen. *Indagare more canum*, snoffen, snoffelen, snuffen, snuiven, snuffelen; be-snuffelen

Indagare, soeken; onder-soeken; deur-soeken; ver-nemen; muisteren, *fland.* spien, spieden; bespien, be-spieden.

Indagare, onder-vraegen; uithaelen; tong-schrabben. *Indagare secreta alterius*, ver-klikken.

Indagator, speurer; speur-volger; be-sporer; jager.

Indagator, soeker; onder-soeker; ver-nemer; inquisiteur. *Indagator sive callidus percontator*, tongschrabber.

Indagator alienorum secretorum, ver-spieder; ver-klikker.

INDE, dan; sicht, sichtend; sedert; sind, sindert; daer uit; daer nae; over-mael.

INDECENS, *Indecorus*, leelik; mis-staende; mis-sittende, *fland.* on-taemelik; on-betaemelik; oneerlik; on-eersaem; on-schoon; brodde, *vet.* on-abel; on-behoorlik; on-bevallik; on-hebbelik; wanschikkelik; buiten-tier; buiter-tier.

Indecens gestus, on-gevaerd.

Indecenter, Indecorè, leeliken; onbetaemeliken; schandeliken; lasterlik; on-hebbeliken; on-eerliken; buiten-tier; buiter-tier.

Indecentia, on-betaemelikheid.

INDEFENSUS, on-beschermt; on-verantwoord.

INDEFESSUS, on-moede; onver-moedt; on-ver-moedelik; onverdroten.

Indefessè, on-verdrotiglik.

INDEFICIENS, *vulgi*, on-beswijkelik.

INDEFINITUS, on-bescheeden; on-bescheiden.

INDEFLETUS, on-beweent.

INDELEBILIS, on-uitwisschelik.

INDEMNATUS, on-verdoemt; on-gedoemt.

Indemnis, schadeloos; kosteloos ende schaedeloos; on-geschaedigt; on-beschaedigt; kommerloos; ongehouden.

Indemnem præstare, servire, reddere, waeren; waer-borgen; waerandeeren; garandeeren; ge-weeren, ge-waeren; goed doen de schaede; uit-dragen schaedeloos.

Indemnitas, schaede-loosheid; waerande, *vet.*

INDERE, in-doen; in-geven; in-steken; in-nemen; in-haelen; innen.

Inditus, in-gedaen.

Inditus à naturâ, aen-geboren.

INDEPLORATUS, on-beweent.

INDESINENTER, staeds, steeds; staediglik; staeg; steegs; on-ophoudelik; on-eindeliken.

INDICARE, wijsen; aen-wijsen; be-teekenen; toogen; tijgen, *vet.*

Indicare, aen-tijen; aen-tijgen, aen-seggen; aen-geven; aen-brengen.

Indicare, open-baeren; ver-wetigen; ver-wittigen; ver-konden; ver-kondigen; openbaeren; aendienen; te kennen geven; remonstreeren; adviseeren.

Indicare, ut rem venalem eiùsve precium, setten; schatten; loven om te ver-koopen; veilen, veelen: *pluris quàm par sit Indicare*, verloven; over-loven. *Indicator*, lover. *Indicatura*, *Indicatio*, prijs-weerde; taxe.

Indicium, *Indicatio*, aen-wijsinge; teeken; remonstrancie; teiken; lijk-teeken; lijk-stede; lik-teeken. *Indicium veritatis*, waes-teeken. *Indicina* (1) *igne ostenso facta*, vierteeken.

Index, wijser; aen-wijser.

Index horarius, *horologii*, *umbilicus solarii*, wijser; ure-wijser; handeken.

Index viæ, guide; weg-wijser.

Index, aen-brenger; aen-tijger; aen-gever.

Index, *titulus*, *inscriptio*, opschrift; titel.

Index libri, tafel; register.

Index bonorum, inventaris van goeden.

Index, *lapis quo auri argentique experimentum fit*, goudsteen; toet-steen (2); proef-steen.

Index magneticus, kompas; Zeekompas.

Index digi'us, *pollici proximus*, veur-vinger; wijser; wijs-vinger. *intervallvm inter Indicem & pollicem extentos*, veur-spanne.

INDICERE, ge-bieden; be-velen.

Indicere, op-seggen.

Indicere bellum, ont-seggen.

Indictus, geboden.

Indictus, *non dictus*, ont-segt. *non Indictus* onver-swegen.

Indictâ causâ, on-bewettigt.

Indictio belli, *armorum*, ont-seg.

Indictio, schattinge; in-settinge; bede; bede-geld; axcijse, assijse; impost. *Vide*, ASSISIUM.

INDIES, alle dage; alle gang.

Indies vehementius aut amplius, meer ende meer.

---

(1) Hs. In het *Etym.* « Vier-teeken... *specularis significatio, quæ fit igne è specula ostenso.* »

(2) Hs. L. « toets-steen. »

INDIFFERENS, on-verscheiden ; on-verschillig.
Indifferens homo, middel-matig ; neutrael.
Indifferens homo, non difficilis aut morosus, ge-makkelik mensch.
Indifferens citra cibum, victum &c. niet kiesch, niet kiesachtig ; niet kies-etig.
Indifferenter, on-verscheidenlik.
Indifferentia, on-verscheidenheid.
INDIGENA, *patriæ suæ incola*, in-geboren; in-geboreling; binnenlandsch ; land-saet ; in-lander ; in-landsch ; land-besitter ; in-genoot ; in-geseten ; heimsch.
INDIGERE, derven ; be-derven ; dorven ; be-hoeven ; ge-brek hebben ; ont-beeren ; van doen hebben ; manken ; mangelen, *g. s. s. fris.*
Indigens, Indigus, ge-brekkig ; ge-brekig ; be-hoevig ; be-hoeftig ; dorvende ; dorftig, durftig ; noodig ; *nullius rei Indigus*, be-derfloos.
Indigentia, ge-brek ; breke, *vet.* be-hoef ; be-hoeftigheid ; be-hoevelikheid : armoede ; berst, *vet. angl.*
Indigentia usus, on-gebruik.
INDIGESTUS, on-geschikt.
Indigestè, on-geschiktelik, on-ordentelik.
INDIGETARE, (1) noemen ; naemen.
INDIGNUS, on-weerd; on-waerd; on-weerdig ; a-weerd ; au-weerd, ou-weerd.
Indignè, schandeliken ; on-weerdiglik.
Indignè ferre, t' onvrede zijn.
Indignè cum quopiam agere, coullioneeren.
Indignitas, on-weerdigheid ; on-weerde.

(1) Hs. *Etym.* « indigitare. »

Indignari, gram zijn oft worden ; spijten ; wijperen, *fland.* belgen ; qualik nemen ; nemen in 't quaede.
Indignans, Indignabundus, ael-weerdig ; a-weerdig ; au-weerdig ; ou-weerdig ; kruideken roert mij niet. *Indignabundus tacitè*, muiler, muilaerd.
Indignatio, gramschap ; torn, toren, tornigheid ; spijt ; ver-bolgentheid ; on-weerdschap ; hoon, *vet.* erschap ; krop, kroppe ; a-weerdigheid ; au-weerdigheid ; ou-weerdigheid ; ou-bolge, a-bolge, *vet.* wijper, *fland.*
INDILIGENS, on-vlijtig ; ver-suimig ; ver-suimel, *vet.*
Indiligenter, ver-suimiglik.
Indiligentia, ver-suim ; ver-suimenisse ; ver-suimtheid.
INDIRECTÈ, *vulgi*, deur omwegen ; aver-hands ; over-hands ; over de hand.
INDISCRIMINATIM, on-verscheidenlik.
INDISSOLUBILIS, on-ontbindelik.
INDISTINCTUS, on-geschikt ; on-be-scheeden ; on-bescheiden ; confuis.
Indistinctè, on-geschiktelik ; on-bescheedelik ; on-ordentelik.
INDIVISUS, on-gedeelt ; on-verdeelt ; on-verscheiden ; on-gescheiden.
Individuus, on-scheidelik ; on-scheidbaer ; on-verscheidenlik ; on-deelig ; on-deilig ; on-deilsaem : on-splisbaer, *Grotio.*
INDOCTUS, on-geleert ; konstloos ; weet-niet.
Indoctè, on-geleerdelik.
Indocilis, on-geleerig ; on-leerbaer ; on-leersaem ; on-leerig ; on-leerachtig, herd-leerig.
INDOLES, aerd ; aerdsoen ;

grond; natuere; huld, hild, *aut* hold, *Lud. Pottero.*

Indoles, geest. *Indole quadam nativa, & arcana ratione, animos hominum movere, & ad sui amorem sponte sua trahere, vehementérque afficere,* eenen geest hebben; het heeft eenen geest; het is aerdig. *genium habet.*

Indolis bonæ, goed-aerdig. *Indolis pravæ,* quaed-aerdig.

Indolem sequi, aerden.

Indole mutari, ver-aerden.

INDOMABILIS, *Indomitus,* on-tam; on-getemt; on-temmig; on-temmelik; on-bestierig; wild; on-stuer, on-stuir, *holl.* schouw, schouwig; meester-loos.

Indomitus homo, woest mensch.

INDONATUS, on-begaeft.

INDORMIRE *negotio, causæ, &c.* slappelik te werk gaen; droomig med toe gaen.

INDUBITABILIS, *Indubitatus,* on-twijfelik; on-getwijfelt; certein; seker; ge-wis; wis.

Indubitanter, Indubitatè, procul dubio, on-twijfeliken; certeinlik; sonder twijfel.

INDUCERE, aan-leiden; inne-leiden; in-voeren; be-trekken; in-haelen. *Inductus,* in-gevoerd. *Inductio,* in-hael.

Inducere aliquid novi, wat nieuws aen-rechten, in-voeren.

Inducere in animum, laten veur-staen.

Inducere, deur-schrabben het ge-schrift.

Inducere verbis, rationibus, &c. persuadere, be-kouten; be-praeten; be-reden; toe-raeden; ritsen; ver-wekken; ver-oorsaeken, *qui nullis rationibus Induci potest,* on-seggelik.

Inductio, persuasio, aen-raeding, *Grotio.*

INDUCIÆ *litis,* frist, first, fris-tinge, virst, verst, verste, vorst, vorstinge. *Inducias facere,* versten, vorsten, voordsten, fristen.

Induciæ deliberatoriæ, beraed-dag; dag van beraed; bedenk-dag.

Induciæ, stille-stand van wapenen; be-stand; bij-stand, *vet.* aen-stand, *g. s. s.* vrede-dagen, *vet.* treve [*q. d.* het reuwen, *id est, quiescere, interquiescere: tregua, barbaris,* I.R.]

INDUERE, *ut, vestes, &c.* aen-doen; kleeden; aen-trekken; klee-deren aen-schieten.

Induere se amictu, veste, &c. om-slaen den mantel, *&c.*

Indumentum, kleed; ge-waed, ge-wand; ge-waedsie; habijt; waede, waet [*Hinc holl. Obvolu-crum lineum quo cadaver induitur,* waed F. R.]

Indumentum militare, quod armis superinduitur, waepen-rok; waepen-kleed; rijd-rok.

Indumenta exuere, ont-gaerwen.

Indusium, onder-kleed; onder-rok; onder-roksken; nacht-roks-ken; siele, sielken; (*quibusdam,* hemde); [*Indusium virile,* hemd-rok, *femineum,* borst-rok; *utrius-que,* lijf-rok. I. R.]

Indusii limbus superior, kraege.

Indusium sine collari, rompe.

Indusium sine manicis & collari, beuk.

INDULCARE, soeten.

INDULGERE, toe-laeten; toe-geven; toe-staen; ge-hengen; ge-hingen; nae-geven; ge-staeden; gunnen; ver-willigen; ver-schoo-nen; ge-doogen.

Indulgere alicui petitioni, octroien, octroieeren.

Indulgere alicui aliquid extra ordinem aut quotidianum usum, privilegieeren.

Indulgere genio, goede ciere maeken.

Indulgere poculis, buisen.

Indulgens, ge-doogsaem.

Indulgentia, ge-doogsaemheid ; ge-hengenisse ; abandon ; bandon.

Indulgentiâ depravatus, ver-derveling ; be-derveling.

Indulgentia, pardon ; perdon.

Indulgentiæ Pontificiæ, af-laet des Pauws.

Indultum, octroie : gunste, *Grotio*.

INDURARE, herden ; herdmaeken ; ver-herden ; ver-stijven ; verstokken. *Indurare chalybe ferrum*, staelen ; ver-staelen, het ijser.

Indurere, Indurescere, Indurari, ver-herden ; herden ; herd worden ; ver-stokken ; ver-stijven ; stijf worden.

Indurescere usu, deur-etig zijn.

Induratus, ver-herdt ; ver-stijft ; ver-stokt ; herd-baer ; herd-baerig.

Induratus instar lapidis, versteent.

Induratus longo usu, deur-etig.

INDUSTRIA, ver-nuft ; kloekheid ; kloek-sinnigheid ; ge-swindigheid ; gauwigheid ; vliet, vlijt ; vlijtigheid ; neerstigheid, neernstigheid ; labeur. *ex, vel, de Industriâ*, met op-set ; met opset ende wille ; willens ende wetens.

Industrius, ver-nuftig ; vroed ; kloek ; kloek-sinnig ; sinne-rijk ; be-hend, be-hendig, be-handig, behandsaem ; ge-handsaem ; ge-swind ; vlietig ; vlijtig ; neerstig ; nernstig ; subtijl ; sotijl.

Industriè, ver-nuftiglik ; kloeklik ; ge-swindiglik.

INEBRIARI, dronken drinken ; kroegen.

INEDIA, armoede ; kommer ende gebrek.

Inediæ patiens, &c. herdbaer ; herdbaerig.

INEFFABILIS, on-sprekelik ; onseggelik ; on-uit-sprekelik.

INEFFICAX, krachteloos ; onvermogen ; van on-weerde.

INEFFIGIATUS, } on-gestelt.
INELEGANS, }

INEMENDABILIS, on-beterlik.

Inemendatus, on-verbetert.

INEMTUS, on-gekocht.

INENARRABILIS, on-vertellik ; on-sprekelik ; on-uitsprekelik ; onseggelik.

INENODABILIS, on-uit-leggig.

INEPTUS, on-bequaem ; onbevallig ; on-hebbelik ; on-geschikt ; on-gevoeglik ; on-aerdig ; ael-weerdig ; on-abel ; on-beschoft ; schots ; tulpe, tulpisch ; sot ; sot-achtig ; mal ; ou-bollig ; nieuw ; inhabil ; mal.

Ineptus, indignus, exsors, &c. weer-loos, *Grotio*: kokin.

Ineptus in arte quam exercet, hoeteler.

Ineptus operator, brodder ; brod-deler.

Ineptè, on-bequaemelik ; on-aerdiglik ; on-hebbeliken ; on-geschiktelik ; on-bevalliken ; on-beschoftelik ; schotselik ; sottelik ; plompelik ; groffelik.

Ineptè aliquid facere, tateren, *fland.* brodden.

Ineptè loqui, quetteren ; kauwetteren.

Ineptia, on-bequaemheid ; on-aerdigheid ; on-bevallikheid ; on-geschiktheid ; on-beschoftheid ; grovigheid ; grofheid ; sotheid, sottigheid ; malligheid.

Ineptiæ, hoetel-werk ; hoetelrije ; guiterije ; guichelrije ; guichelinge ; narrerije ; narrigheid ; narre-werk ; quene-kom, quenen-kout, [quene-

kont, *q. vulva inepta, sterilis, nulli rei utilis,* F. R.] quenen-klap ; treifelinge ; sots-voere.

Ineptia puerilis, kindsheid.

Inepta effundere verba, blaffen.

Ineptire, mallen ; dwaepen ; dweepen ; sich sot ge-laeten ; ravelen, raveelen ; reven, revelen, *holl.* remelen, *holl.* randen, ranten, *fland.* laerien ; danten. dantinnen (*Gall.* dandiner) ; treifelen ; quenen ; guichelen, gochelen, gokelen.

INEQUITARE, be-rijden een peerd.

INERMIS, on-gewaepent ; wapenloos ; weerloos ; on-weerbaer ; ge-weerloos.

Iners, sine arte, konst-loos ; on-konstig ; on-kunstig ; hand-loos.

Iners homo, hoeteler ; trouwant, truwant.

Iners membris, magt-loos.

INESCARE, lok-aesen ; ver-lekkeren ; be-lakken ; be-lokken ; ver-twijfelen ; te lore stellen.

INEVITABILIS, on-ver-mijdelik.

INEXERCITATUS, on-geoeffent.

INEXHAUSTUS, on-uit-puttelik ; on-op-houdelik.

INEXORABILIS, on-ver-biddelik.

INEXPERTUS, on-ervaeren ; on-ver-vaeren, on-versocht ; on-bedreven ; on-geoeffent, on-beproeft.

INEXPLEBILIS, on-vervullik ; on-versaetelik ; on-versaetig.

INEXPLICABILIS, on-uitleggig ; on-beduidelik.

INEXPLORATUS, on-beproeft.

INEXPUGNABILIS, on-verwinnelik.

INEXSATURABILIS, on-versaetelik ; on-versaetig.

INEXSPECTATUS, on-gewacht ; on-verwacht ; on-verbeidt. *Inexspectato advenire,* ten aen-gang komen.

INEXTINCTUS, on-gebluscht.

INEXTRICABILIS, on-ont-werrelik.

INFALLIBILIS, on-bedrieglik.

INFAMIA, schande ; on-eer ; on-eerbaerheid ; on-lof ; ver-smaedenisse ; ver-smaedinge ; ver-smaetheid ; hoon, *vet.* schand-mael ; schand-vlekke, *id est Infamiæ nota.*

Infamis, eer-loos

Infami modo exceptus, ge-hoont.

Infamare, ont-eeren ; lasteren ; be-klappen ; be-kallen ; be-ruchten ; be-ruchtigen; schoffieren; echteren; *vet.* be-faemen ; diffameeren ; reprocheeren.

INFANS, *Infantulus,* wicht, wichtken ; jong kind ; kinds, kindsch, kindisch ; quik, *vet.* babbaerd ; babbaerdeken.

Infans, on-mondig ; * on-sprekende.

Infans, qui fari non potest, spraeke-loos.

Infantes sublevare à fonte lustrali, heffen de kinderen over de vonte.

Infantem colligare fasciis, incunabulis, pannis involvere, veschen, veschien, vaeschen, winden het kind.

Infantem fasciis exemtum ad ignem fovere, pandere, een kind baekeren ende op-houden bij 't vier.

Infantem in lecto opprimere, concubitu suffocare, ver-liggen een kindeken.

Infantum ploratus, kinder-geschrei ; kinder-gekrijt.

Infantium lectulus, kinder-wiege.

Infantia, kindsheid ; on-mondigheid.

ab Infantiâ, van jong af ; van kinds-been af.

Infantaria, swanger, *ger. sax. sicamb.*

INFARCIRE, op-vullen ; in-stampen ; op-jaegen.

Infarcire commissuras navis, kalfaten, kalefaten, kalfateren, kallefaten.

INFATIGABILIS, on-vermoedelik.

INFATUARE, *Infatuari,* ver-sotten ; ver-dooren ; ver-twijfelen.

Infatuatus, ver-sott ; be-waeit ; be-seten, ver-twijfelt, ver-duivelt, be-duivelt mensch.

INFAUSTUS, on-gelukkig ; on-geluksaem.

INFECTUS, on-gedaen ; on-gemaekt ; rouw ; on-volmaekt ; on-gewrocht.

Infectum reddere, ont-doen ; ont-maeken.

Infectum facere quod factum est, revoceeren.

INFECUNDUS, on-vruchtbaer.

Infecunditas, on-vruchtbaerheid.

INFELIX, on-gelukkig ; on-geluksaem ; on-saelig ; heil-loos ; ellendig ; ramp-salig ; kattijvig, katijf.

Infeliciter, on-gelukkiglik ; on-saliglik.

Infeliciter cedere, mis-gaen ; mis-vaeren ; mis-vallen ; mis-komen ; mis-lukken.

Infeliciter cedere, ver-bossen.

Infelicitas, on-saligheid.

INFENSUS, gram ; gestoort ; ver-bolgen ; tornig ; noeielik ; noielik ; vijandig ; af-gunstig ; af-jonstig.

INFERNUS, *Inferus, Inferior,* leeg ; loo, lo, *vet.* neder, neer ; helsch. *Inferiùs,* beneden. *versus Inferiorem locum,* onder-waerts ; neder-waerts.

Infernus, helle : *quia, inquit Becanus, altissimus locus est ad inferiora, eâ profundum dicimus : nam altissimè à nobis descendit in oppositam vertici nostro mundi partem.*

Inferni limbus, veur-borg, veur-borgt, der hellen.

Infernalis, helsch. *Infernalis canis,* hel-hond.

INFERIÆ, siel-misse : be-graevinge, be-graevenisse : uit-vaerd. *Vide,* FUNUS.

INFERRE, in-brengen ; in-draegen ; in-doen ; in-steken ; in-haelen.

Inferre manus, hand-tasten.

Inferre pedem, in-gaen.

INFERVERE, sieden ; in-sieden ; gijlen.

Infervere cum murmure, pruisschen.

INFESTIVUS, on-lieflik.

INFESTARE, aen-rijtsen ; be-kommeren ; tergen ; quellen ; travalieeren.

Infestus, vijandig ; spijtig ; bitsig ; bits ; ge-betig.

Infestè, vijandiglik.

INFESTUCARE, halm-goedinge doen ; den halm schieten. *Infestucatio,* halm-goedinge ; vest-halm ; stok-legginge. *Vide,* INVESTIRE, *Investitura.*

INFIBULARE, gespen.

INFICERE, beten, beeten, *ger. sax. sicamb.*

Inficere lanam, staelen ; verwen de wolle.

Inficere colore, verwen, verven. *iterum Inficere colore,* her-verwen.

Inficere maculis, sordibus, be-kladden ; be-krotten, *fland.* be-koselen, be-keuselen ; be-smetten ; be-smeuren ; be-vlekken ; be-vlakken ; be-mosen ; be-moselen ; solen ; sollen, *aut,* tsolen.

Inficere luto, be-slijken.

Infici, be-raepen.

Infectus, be-koselt ; be-keuselt.

Infectus, us, verwssel ; vervinge.

Infector, verver.

INFICIARI, *Inficias ire,* be-neenen ; loochenen ; ver-saeken ; mis-saeken ; af-gaen.

Inficiator, mis-saeker.
INFIDUS, *Infidelis*, on-trouwe; on-trouwig; on-getrouwe; on-getrouwig; trouweloos; on-gehuldig.
Infidus, *cui non est fidendum aut credendum*, ge-loove-loos.
Infidelis, *Incredulus*, on-geloovig.
Infidelitas, on-trouwe; on-getrouwigheid.
Infidelitas, on-geloove.
INFIGERE, *&*, *Infixum esse*; steken; stekken; in-steken.
INFIMUS, onderste; nederste.
INFINITUS, on-eindelik; on-eindig; on-eindelik; on-ge-endt.
Infinitè, on-eindeliken.
Infinitas, on-eindelikheid.
INFIRMUS, on-sterk; on-vast; swak; oodelik, oielik, oolik; on-gevallig; on-machtig; magtloos; krachteloos; on-vermogen.
Infirmus, *æger*, siek; krank.
Infirmè, swakkelik.
Infirmare, krenken; on-sterken; ont-sterken; ver-ont-sterken; invalideeren.
Infirmare, *&* *Infirmari*, ver-swakken; ver-flauwen; flauwen; swijken; sweken, *fris.*
Infirmari, krank zijn.
Infirmatio, swijkinge.
Infirmitas valetudinis, krankheid; krenkte; on-gesontheid; on-gesonde, *vet.*
Infirmaria, *Infirmatorium*, *vulgi*, fermerije; infermerije.
INFLAMMARE, ont-steken; aensteken.
Inflammari, ont-steken, als een geswil; ver-hitten.
Inflammare, *Instigare*, *Incitare*, hisschen, hitsen, hitschen, hussen, hetsen.
Inflammatio, brand: *item*, swellinge; ge-swel.
Inflammatio, *tumórque cum rubore & pruritu*, grelligheid; grellige puiste; swijn-puiste.
INFLARE, op-blaesen; op-jaegen; op-vullen.
Inflare buccas, boffen.
Inflari, swellen; swillen; puilen.
Inflatus, gul, gull; bol; pof; op-geblaesen; geswollen.
Inflatum, wal, *Vide*, CETUS.
Inflatus homo, *fastu vid'*, opgeblaesen mensch; blaes-kaeke; boeffer, poeffer, *quasi* poccher, *vel* booger, *à iactando vel flando.*
Inflatio, op-geblaesenheid; geswel, ge-swil; swellinge; ge-swollenheid.
INFLEXIBILIS, on-boogig; sterre, starre, *vet.*
INFLIGERE, lompen. *Infligere fustes*, kluppelen.
INFODERE, delven; be-delven; be-graeven; be-aerden; booren, boren.
INFORARE, *Plauti verbum obscenum*, hei-gaten; hij-gaeten.
INFORMARE, be-worpen; bewerpen; be-steken.
Informator, onder-wijser.
Informationem facere, *vulgi*, informatie doen.
INFORMIS, on-geschaepen; misschaepen; wan-schaepen; wanschappig; on-gedaen; on-gedegen, *vet. fland.* on-suen, *fris.*
INFORTUNIUM, on-geluk; onspoed; on-geval; mis-val; evel; ramp; on-sege, *vet.* quaed; qaulikvaerd; tegen-spoed; tegen-stoot; mis-happe, *vet. ang.* kommer; komber; farwel, *sax. sicamb.* mis-kansse; mis-kief, mes-kief, meschef, *fland.* mis-luk; misquaem; inconvenient.
Infortunatus, on-gelukkig; on-

geluksaem; on-gevallig; rampsalig; heil-loos.

INFRA, *Inferius*, onder; beneden; neder, neer.

Infra positus, leeg.

INFRÆNARE, breidelen.

INFRÆNIS, on-getoomt; ongebreidelt; self-vuldig, self-fuldig, *vet.* self-willig.

INFRENDERE, grimmen; grinden.

INFREQUENS, on-bedreven; selden; on-bewandelt; on-gemeintig.

Infrequenter, selden.

Infrequentia, seldenheid; ongemeintigheid.

INFRIARE, in-brokken.

INFRINGERE, kroken; ver-kroken; breken; in-breken; overbreken, *vet.*

Infringere legem, breken de wet.

Infringere pacem, vrede-breken.

Infractus, mat ende ver-wonnen.

Infractus animo, moede-loos.

Infractor, over-breker, *vet.*

Infractor pacis, vrede-breker.

Infractio, breke; breuke; broke.

Infractio legis, in-braeke, *fland.*

Infractio pacis, vrede-braeke.

Infractio reconciliationis, soen-braeke.

INFRUCTUOSUS, on-vruchtbaer; vrucht-loos.

INFULA, mijter; bisscops-hoet; infel.

INFUMARE, rooken; be-rooken.

Infumatus, ge-rookt; rook-verwig.

Infumata caro, digen-vleesch; gerookt vleesch.

Infumibulum, smook-gat; rookgat; luike; schoude, schouwe, schauwe; kave, kaf-koen, kaefkoen, *fland.*

Infumibuli mutulus angularis, stand-vinke; stand-vliet der schouden; semeise, *fland.*

Infumibuli lateris scapus, vinke.

Infumibulorum repurgator, schoudveeger, schouw-veeger.

INFUNDERE, in-gieten; schenken; in-schenken; in-storten; inschudden.

Infundibulum, trachter, trechter, trefter.

Infundibulum, romp; tremel, tremelle vande meulen.

INFUSIO, *id in quo aliquid immaduit sive maceratum est*, sap van geweikt graen.

Infusum, klisterie.

INFURNIBULUM, *pala*, pael; oven-pael; schuiffel, *sicamb.* schuiver, schuver, *s. s.* scheutel, *sicamb.* school, schoole, *id est*, oven-gaffel; halter, haelter, *ab* haele, haele, *furnus.* (1)

INFUSCARE, bruinceren.

INGEMERE, *Ingemiscere*, versuchten; stenen; kermen, karmen; karmieten, *fland.*

INGEMINARE, dobbelen, dobbeleeren.

INGENICULARI, knielen; kniebogen; knie-biegen; nijgen ende stuipen; stuipen ende buigen.

INGENIUM, ver-stand; geest; ver-nuft; wite, wete, witte; mijne; engien, ingien.

Ingenii acumen, scherp-sinnigheid.

Ingenium referre, aerden.

Ingenium immutare, ver-aerden.

Ingeniosus, *Ingenio valens*, *acer*, *acutus*, ver-standig; ver-standel, *holl.* ver-nuftig; geestig; aerdig; scherp-sinnig; spits-sinnig; sinnerijk; witig, wittig, *vet. holl.* wite, witte; witing, witting, *vet.*

---

(1) Hs. *Etym.* « Hael, haele. *vetus.* j. oven. » « Halter, haelter, *sax. fris. sic.* j. pael. »

abel; abelaerd; biesard; biesarre; subtijl; sotijl.

Ingeniosè, ver-nuftiglik; aerdiglik; meesterlik; abelik; konstelik; konstiglik; subtijlik.

INGENITUS, aen-geboren; ingeboren; in-geborelink.

INGENS, groot boren maeten.

INGENUUS, vrij-gebortig; vrijhertig; op-recht van herten; open van herte; open-hertig; reael, regael; rustig.

Ingenuæ artes, vrije konsten.

Ingenuè, vrij-hertiglik; vrijelik; rustiglik.

Ingenuitas, vrij-hertigheid; vrijmoedigheid.

INGERERE, in-brengen; indraegen; in-steken; in-geven; indringen.

Ingerere, invito & renuenti offerre, over-dringen.

Ingerere se rei, negotio, be-moeden; moeden; onder-winden; onder-moeien.

Ingerere se dominio, regimini, sich op-werpen veur een overste.

INGLOMERARE, hobbelen.

INGLORIUS, eerloos; naemloos

INGLUVIES, kraege; krop; kroppe; poke.

Ingluvies, vraetheid; gulsigheid; slokkinge.

Ingluvies nimia, over-aete, overaetheid, *vet.*

in Ingluviem dimittere, (1) halsen.

Ingluviem nimis saburrare, verkroppen; over-kroppen.

Ingluviem avium farcire, kroppen.

Ingluviosus, slokker; slokkerachtig; slokkachtig; slokkig; slokal; heet-hongerig; gulsig.

INGRANDESCERE, groven; wassen.

INGRATUS, on-dankbaer; onkenbaer; on-bekensaem; on-bekent; on-beleeft.

Ingratus, on-weerd, on-waerd; on-genaem; on-aengenaem; onbehaeglik.

Ingratus oculis, on-gesien.

Ingratus sapore aut odore, gaelsch.

Ingratè, on-dankbaerlik.

Ingratè, on-behaegliken.

Ingratis, *Ingratiis cuiuscunque, invitis & nolentibus quibuscunqne*, tert iemand; spijt iemanden; ten spijte van iemanden; on-danx; on-danx allen dengenen; t' on-danken.

Ingratitudo, on-dankbaerheid; on-bekentheid; on-beleeftheid.

INGRAVARE, *Ingravescere*, *Ingravari*, argeren; ver-argeren; verswaeren.

INGRAVIDARE *feminam*, *vulgi*, be-gorden.

INGREDI, gaen; in-gaen; treden, terden; aen-treden; in-treden; in-komen; schrijden; scherden.

Ingredi pedetentim, sensim, lentè, lento gradu, suiverlik gaen.

Ingredi cum violentia & impetu, in-vallen met geweld; in-braeke doen.

Ingredi, de exercitu, in-trekken.

Ingredi, aen-doen, *ut*, eene havene aendoen, *Grotio*.

Ingressus, *Ingressio*, gang, gank; in-gang; terd, trede; in-trede; in-togt; in-komste; in-val. *Ingressu prohibere, avertere*, uit-keeren; uitweeren.

INGUEN, liesche; engenisse; ingenisse; eegenisse; ge-machte; lanke; dunne, *sicamb.* waeninge, *holl.* schaemte; schaemelheid.

Inguinis tumor, ulcus, panus, klap-oore; bult; dunne-kliere.

INGURGITARE, gulpen; golpen;

---

(1) Hs. en *Etym.* L. *demittere.*

gullen; kolken; slikken; slokken: (*Ingurgitare, implere se & infercire omasum*, lap-sakken, I. R. *quod tamen Kiliano, pitissare.*)

Ingurgitare se potu, knollen.

Ingurgitatio, slokkinge.

Ingurgitator, golper, gulper.

INHABILIS, on-behandsaem; on-behandig; on-abel; in-habel.

INHABITARE, be-woonen; in-woonen.

Inhabitator, in-wooner.

Inhabitabilis, on-woonbaer, on-woonsaem; on-be-woonlik.

INHIARE, gieren; giersen.

Inhiare alicui rei, herken, *vet.* snakken; haeken, ankeren, nae eenig ding.

Inhiare spectaculo, loquenti, &c. gaepen.

Inhiare oculis, be-gaepen.

Inhians agenti, loquenti, &c. gaep-stok.

INHIBERE, weder-bieden; ver-bieden; af-houden; stelpen, stulpen.

Inhibere remos, strijken de riemen.

Inhibitio, weder-bod; ver-bod.

INHONORARE, hoonen; ver-hoonen.

Inhonorare verbis, hoon-spreken.

Inhonoratus, on-ge-eert; gehoont.

Inhonestare, ont-eeren.

Inhonestus, eer-loos; on-eerlik; on-eersaem; on-eerbaer; schandelik.

Inhonestè, on-eerliken; schandeliken.

INHORRERE, schudden; schudderen; beven; vreesen; struvelen, *fland.*

INHOSPITALIS, on-gastbaer; on-gast-vrij.

Inhospitalitas, on-gastbaerheid.

INHUMANUS, on-menschelik; on-beleeft; on-vriendelik; on-genaedig; on-bermhertig; wreed; wreit.

Inhumanè, Inhumaniter, on-menscheliken; on-beleefdelik; on-genadiglik.

Inhumanitas, on-menschelikheid; on-beleeftheid; on-vriendschap; on-bermhertigheid.

INHUMARE, delven; be-graeven; be-aerden.

Inhumare mortuum, sinken den dooden; be-steden ter aerden, *vet. fland.*

INHUMATUS, on-begraven.

INIENTATUS, *Lud. Vivæ*, nuchter, nochter.

INIICERE, in-werpen; in-worpen; op-werpen; op-worpen; in-schieten.

INIMICUS, vijand; on-vriend; weder-saeker; on-minnelik; on-houd, *vet. Inimicus certus*, gesworen vijand. *Inimicus asssiduus, q. hereditarius*, erf-vijand.

Inimicus atrocis vindictæ cupidus, dood-vijand.

Inimicus, Inimico animo, vijandiglik; on-minnelik.

Inimicitia, vijandschap; on-vriendschap; on-liefde; on-minne; werre, warre, *vet.* werringe. *Inimicitiæ occultæ*, pik.

Inimicitiæ occultæ; item, Inimicitiæ apertæ, capitales; vulgo, Feida, Faida: vee, veede, veete, veide, vied, veetschap: *Faidam vocabant Franci simultatem apertam, quâ unus aliquis uni vel pluribus bellum denunciat; hinc Faidosus, id est, hostis publicus, qui Faidam exercet, in L. Salicâ Francorum. B. Rhen. Anglis* foe, *hostis, inimicus; &* foeth, fewd, *inimicitiæ dicuntur. Faida, id est, inimicitia capitalis, in Capitulari Kar. M*[i] *Guil. Lomb.* [*hinc*, vijand, *inimicus*, I. R.] *nec abludunt* vee, veide, vied.

Inimicitiam extremam denunciare, ont-seggen te vier ende te sweerde.

Inimicitias gerere, veeten, veeden.

INIMITABILIS, on-nae-volgelik.

INIQUUS, on-effen ; on-just, on-juist.

Iniquus, on-recht ; on-ge-rechtig ; on-billig ; on-rechtvaerdig ; on-redenlik ; wet-loos.

Iniquus, ver-vremdt ; partiael.

Iniquum esse alicui, iemanden. qualik ver-mogen.

Iniquum, on-gelijk ; on-recht.

Iniquum facere, ver-on-gelijken.

Iniquum postulare, on-gelijk iemand te veuren leggen.

Iniquè, t' onrechte ; on-rechtvaerdiglik ; on-billiglik ; valschelik.

Iniquitas, on-effenheid ; on-billigheid ; on-redelikheid.

INIRE, in-gaen ; be-gaen ; aengaen ; (*Inire fœdus,* een verbond aen-gaen ;) be-staen.

Inire feminam, rijden ; be-rijden [*& hinc f.* bruiden, bruien, F. R.] dekken ; be-springen : *Inire more arietis, metaph.* rammelen, rammen, remmelen, *dicitur plerumque de felibus, cuniculis, &c.*

Inire more avium, metaph. vogelen, vochelen ; meeuwen.

Inire utrimque, boech-seerden ; boecht-seerden.

Initium, begin ; beginsel ; aenvang.

ab Initio, iam inde ab Initio, van veur af.

Initiare principatui, hulden den landsheere.

Initiari mysteriis societatis, hansen, hensen, hanse winnen.

Initiari, wijnge, wijhinge ontfangen.

Initiatos Christo ad ampliorem Spiritus sancti gratiam confirmare ; roborare in fide Christiana, vormen ; *rectius,* vromen. *non Initiatus sacris,* leek.

Initiator, Episcopi vicarius, wij-bisschop ; koer-bisschop, koorbisschop ; suffragaen.

Initiationis arbiter, Initialis onomasta, sive parens, ge-vader.

Initialis necessitudo, ge-vaderschap.

INIUCUNDUS, on-genoeglik ; on-vermaekelig ; on-lustig ; on-liefflik ; vreugden-loos ; leed-getal ; leed-kreetig.

Iniucunditas, on-genoegte.

INIUDICATUS, on-geoordeelt.

INIUNGERE, op-leggen ende be-velen.

INIURIA, leed, leid ; on-gelijk ; on-recht ; (*Iniuriâ,* t' onrechte; on-recht-vaerdiglik) ; hoon ; schoffierigheid ; over-moed ; wronk, wrong ; over-last ; on-dienst ; achter-deel ; nae-deel ; over-daed, *vet. pro* ovel-daed ; ver-driet, *vet.* injurie ; affront.

Iniuria atrox, schamperheid ; een lasterlike hoon-spraek, *Grotio.*

Iniuria in dominum, on-trouw, *oft,* smaed ; *vulgo,* Felonie, *cum à vasallo non præstatur ea fides quam superiori suo debet ; Grotio.*

Iniuriam alicui facere, iemanden on-gelijk doen ; ver-ongelijken ; ver-onrechten ; ver-voordeelen ; ver-veurdeelen.

Iniuriam dicere, Iniuriis afficere, Iniuriosis verbis alloqui, kamperlik aen-spreken, *vet. sax.* ver-spreken ; injurieeren ; affronteeren ; couillonneeren. *Vide, Contumelia.*

Iniurias exequi, persequi ; Iniuriam retaliare, compensare, wreken ; wraeke doen.

Iniuriarum agere, aen-spreken van on-gelijk.

Iniurium, on-gelijk ; on-recht.
Iniurius, on-rechtig.
Iniuriosus, scheldig.
Iniuriosè, on-billiglik.
INIUSSUS, on-geheeten.
INIUSTUS, on-gerechtig ; on-rechtvaerdig ; on-redelik ; on-billig ; on-just ; on-juist.
Iniustè, t' on-rechte ; on-rechtvaerdiglik ; on-billiglik.
Iniustitia, on-recht ; on-rechtvaerdigheid ; on-billigheid.
INNATUS, aen-geboren ; in-geboren ; in-geborelink.
INNAVIGABILIS, on-vaerbaer ; on-seilig.
INNECTERE, onder-winden ; be-moeden ; moeden.
INNITI, steunen, stonen ; leenen, leinen ; aen-leenen.
INNOCENS, *Innoxius, Innocuus, ἄκακος ;* on-noosel ; on-schuldig ; on-misdaedig ; on-arg ; on-quaed ; on-schaedelik ; on-beschaedigt ; on-deerelik, *vet.*
Innocentem se probare, crimènque depurgare sive diluere, sich ter purge stellen.
Innocenter, Innoxiè, on-nooselik ; on-schuldiglik.
Innocentia, on-nooselheid ; on-schoud ; on-schuld.
Innocentia puerilis, kindsheid.
INNOTESCERE, be-kent worden.
INNUBUS, *Innuba, Innuptus, Innupta,* on-gehouwt ; on-eelik. *Innupta femina,* on-gemant ; on-be-mande vrouwe, *vet. Innuptæ nuptiæ,* on-ee.
INNUERE, knikken ; duiden, dieden.
INNUMERABILIS, *Innumeralis, Innumerus, Innumerosus,* on-tellik ; on-tallik ; on-telbaer.
INOBEDIENS, on-ge-hoorsaem ; on-ver-hoorig ; over-hoorig, *fland.*
Inobedientia, on-ge-hoorsaemheid.
INOBLITUS, on-vergeten.
INOBSCURARE, ver-donkeren ; ver-duisteren.
INOBSEQUENS, on-ge-hoorsam ; on-ge-voeglik.
INOBSERVATUS, on-verhoedt, on-veurhoedt.
INOCULARE, enten ; inten ; oog-enten ; greffien, griffien ; twijgen, *ger. sax. sicamb. fris.* soogen de boomen.
Inoculatio, oog-entinge.
INODORUS, reuk-loos.
INOFFENSUS, on-gestoort ; on-ver-stoort.
INOFFICIOSUS, on-ge-dienstig ; on-dienstbaer.
INOMINATUS, on-ge-lukkig ; on-ge-luksaem.
INOPACARE, schaduwen.
INOPINATUS, *Inopinans,* on-ver-sienig ; on-ge-waer ; on-be-wust ; on-bewist, *vet.*
Inopinatus, Inopinabilis, Inopinus, on-ver-sien ; on-gemeint ; on-be-waent ; on-ver-hoedt, on-veur-hoedt ; on-be-wust.
Inopinatò, Inopinatè, Inopinanter, on-ver-hoeds ; on-ver-siens ; on-veur-siens ; on-ver-sienlik ; on-ge-meint.
INOPS, arm ; armoedig ; bijster, bijstier ; pover ; goed-loos ; geld-loos ; have-loos ; loos, los. *Vide,* VACUUS.
Inops verecundè & demissè se gerens, schamel.
Inops mentis, bijstier sijner sinnen.
Inopia, armoede ; ge-brek ; breke, *vet.* brake ; mangel ; bijstierheid ; wan, *vet.*
Inopia argentaria, ge-brek van gelde.
Inopià conficere, enecare, uit-hon-geren.

INORNATUS, on-geciert; on-ver-ciert; on-geschikt; on-gehavent; on-gestelt; on-gebloemt. *Inornatè*, on-ge-schiktelik; plompelik.

INORDINATUS, on-geschikt; on-gestapelt, on-gestapeleert; on-gestelt; on-geregelt. *Inordinatè*, on-geschiktelik; on-ordentelik.

INORUS, ἄστομος mond-loos.

INPRÆSENTIARUM, *Vide*, IMPRÆ- *&c.*

INPRIMIS, *&c. Vide*, IMPRI- *&c.*

INQUIES, INQUIETUDO, on-ruste; on-ge-rustheid; on-stille; on-roeuwe. *Inquies, Inquietus*, on-gerust; on-rustig; on-roeuwig; on-raste, on-ruste, on-rastig; on-stil; on-gestuemig; on-ge-stuem; on-ge-stuimig; on-stuimig; on-geduerig; frevel, wrevel: roer-vinke; rok-vinke; rammoer-meester; tantafaire: *de homine inquieto.* *Inquies animo*, frevelig; frevelmoedig. *Inquietum esse, nimiàque inquiete vestes terere, &c.* repen, *fris.* *Inquietare, Inquietum reddere*, ontrusten; mis-setten; mis-stellen; solen, sollen, *vel* tsolen; be-kommeren; moeden, mueden, moeien; travailieeren.

INQUILINUS, land-saet; huisman; huis-heer. *Inquilini*, huislieden; huis-volk.

INQUINARE, ont-reinigen; ver-ont-reinigen; ver-on-suiveren; on-suiveren; ont-suiveren; ver-vuilen; vuilen; vuil maeken; smetten; be-smetten; be-smeuren; be-vlekken; be-vlakken; be-smokkelen, *fland.* *Inquinare squalore*, maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen. *Inquinare re pingui*, be-smuisteren. *Inquinare luto*, be-slijken. *Inquinare colore aut maculis*, boenen, *fland.* *Inquinatus*, ver-vuilt. *Inquinatè*, vuilik. *Inquinamentum*, vuilnisse; soetelrije. *Inquinamenta*, gremelinge; boensel.

INQUIRERE, soeken; onder-soeken; ver-nemen: vragen; onder-vragen; spien; spieden; be-spien, be-spieden; muisteren, *fland.* examineeren; enquesteeren. *Inquirere de re aliquâ*, taelen nae eenig ding. *Inquirere in delatos, & testibus maleficii testimonium denunciare*, informeeren; informatie doen. *Inquisitio*, soekinge; onder-soek; ge-soeke; ver-neminge; vraege; be-jag; ge-spore; enqueste; recherche; examinatie; informatie; inquisitie. *Inquisitio in domicilia*, huis-soekinge. *Inquisitor*, soeker; onder-soeker; inquisiteur.

INSALUBRIS, *Insalutaris*, on-gesond; on-heilsaem.

INSALUTATUS, on-gegroett.

INSANABILIS, on-geneselik; on-geneesbaer; on-heilsaem.

INSANIRE, rasen; rase-koppen; rase-bollen; ravelen, raveelen; randen, ranten, *fland.* ver-dullen; woeden, wueden; ver-woeden; dollen, *vet. sax.* mallen; horselen; toppen, tobben; daven, *sax.* dooven, *vet.* daesen; tulpen, *fland.* alven.

Insanus, dol, dul; dollaerd, dullaerd; ver-dult; ver-woedt;

rase-kop; rase-bol; rasende; on-wijs; krank-sinnig; sinne-loos; on-sinnig; uit-sinnig; sot; mal; mal-laerd; molen; dwaes; keie; kei-aerd; daesaerd, *fland.* horseler; ael-wittig; ael-wetig; (*de feminâ* ael-wete, ael-witte;) dom-sinnig; wan-wittig; wan-wijs. *Vide etiam, Lunaticus*, *μανικός*.

Insanè, on-sinniglik; uit-sinniglik.

Insania, on-sinnigheid; uit-sinnigheid; sinneloosheid; dulheid; woed, woede; ver-woedheid; dwaesheid; daese, daeserije; on-wijsheid; keie; malligheid; wespe, *metaph.* horselinge; quinkte; quinkt; alverije; maene in 't hoofd; dotelore.

ad Insaniam redigere, impellere, &, ad Insaniam redigi, impelli, ver-sotten; ver-dooren; ver-dullen; ver-dwaesen; ver-bijsteren. *ad Insaniam redactus*, ver-dult.

INSATIABILIS, *Insaturabilis*, on-versaetelik, on-versaetig; on-gesaetig; on-ver-vullik.

Insatiabiliter, *Insaturabiliter*, on-ver-saetelik; on-ver-saetiglik.

INSCENDERE, beklimmen. *scalis muros inscendere*, een stad be-klimmen.

INSCINDERE, slippen, snippen, (*ut aures &c.*) kerweien; kerven.

INSCIUS, *Insciens*, on-wetende; on-wetig; niet wetig; weteloos; mis-ver-standig; on-ver-standig; on-ver-standel, *holl.*

Insciè, *Inscienter*, on-wetenlik; on-wetens (*Inscio me*, on-wetens mij;) on-ver-standiglik.

Inscientia, *Inscitia*, on-ver-stand; on-ver-standigheid; on-wetenheid; on-wetenschap; mis-ver-stand; on-geleerdheid.

Inscitus, on-geschikt; on-be-lompen.

INSCRIBERE, in-schrijven; op-schrijven; intituleeren.

Inscribere, domum, agrum, &c. setten te koope.

Inscriptus, *cui inusta est nota*, gebrand-teekent; gebrand-merkt.

Inscriptus, *ἄγραφος*, on-geschreven.

Inscriptum, *Inscriptio*, op-schrift; titel; billet, bullet; plakkaet; plak-kaert.

INSCULPERE, *ut in ære &c.* snijden; steken; uit-steken; groeven, *holl.*

Insculpere æri aut ferro, sive in laminis æreis, pingere arte causticâ, bijten; etsen.

INSECARE, houwen, hauwen; kerven, korven; kippen.

Insectum, *Insecta*, *animalcula exsanguia, tenui quâdam fistulâ cohærentia, & circa medium incisa*, korve; gekorven, *à* korven, *vel* kerven, *Incidere*, *Insecare;* ge-drogt; gewormte; ge-smijs, *sax.*

INSECTARI, ver-volgen.

Insectari aliquem maledictis, conviciis, mis-seggen; mis-spreken; iemanden over-gaen.

INSEDATUS, on-gesust,

INSENESCERE, oud worden.

INSENSIBILIS, *Insensilis*, on-ge-voelik.

INSEPARATUS, on-gescheiden.

Inseparabilis, on-scheidelik; on-scheidbaer.

INSEPULTUS, on-begraeven.

INSEQUI, nae-volgen; ver-volgen. *Insequi cursu*, nae-loopen.

INSERERE, in-doen; in-leggen; in-steken. *Inserere*, planten; in-planten; in-setten; enten, inten; greffien, griffien; twijgen, *g.s.s.fr.* soogen de boomen.

Insitus, aen-geboren.

Insitus, ge-griffit.

Insititius, in-gelegt.

Insitum, *res insititia*, in-legsel.

Insitum, pote ; ente ; inte ; greffie, griffie.

Insertio, in-slag.

INSERVIRE, dienen. *Inservire cuipiam, servitium cuipiam exhibere*, iemanden be-dienen. *Inservire alicuius commoditati*, ge-rieven.

INSICIUM, *vel*, ISICIUM, saulsijse.

INSIDERE, op-sitten ; in-sitten.

Insidere equo, sitten te peerde.

Insidere cossim, complicatis pedibus, schrankel-beenen, *sax. sicamb.*

Insidere, be-spieden, be-spien.

Insidiæ, laege ; be-laeginge, (*Insidiæ structæ, compositæ*, gelaegde laegen ;) (1) op-set, *vet.* op-stel, op-stal, *fland.* aweit, aweet, *vet. fland.* hinder-list ; tuk ; schuil-hoek ; schuil-toren : embuscade, embusche, *quòd in buscis sive silvis plerumque poni soleant ;* weg-laege, *vet.*

Insidiari; Insidias tendere, ponere, collocare, ex Insidiis aucupari, laegen leggen ; be-laegen ; loeren, loeroogen ; be-steken het gaeren ; gluipen, glupen, gloepen ; luipen ; weg-laegen ; ver-laegen ; wachten ende be-spieden ; be-spien ; naestellen ; klikken ; ver-klikken ; luimen ; op sijn luimen liggen ; luisschen, *vet. fland.* sluipen, sluimen, *q. occulto gradu Insidiari.*

Insidiator, loer, loerer ; luiper ; gluiper ; luimer ; luim-oore ; klikker ; be-klikker ; hukker ; linker ; sluiper, *insidiator latens.*

Insidiosus, loer, loerer ; hinderlistig ; [*quibusdam* loom, *fortè à* luimen. I. R.]

Insidiosè, be-driegeliken ; verraederlik ; moordelinks, *q. more sicarii.*

INSÍDERE, in-sinken ; nedersinken.

INSIGNIS, uit-nemende ; veurbaerig ; heerlik ; ver-naemt ; louter ; degelik ; deftig, *holl.* speciael.

Insigne, mark-teeken ; merkteeken ; devis.

Insigne ædium, domus, huis-berd ; hang-berd ; uit-hang-berd.

Insigne gestamen, livreie ; palure.

Insigne, Insignia armorum gentilitia, Insignia prosapiæ, nobilitatis aut virtutis à principe donata, in clypeis, &c. schild ; her-schild ; heer-schild ; schild-wapen ; helmteeken ; wapen-teeken ; wapen inden schild oft helm ; wapen ende segel ; blasoen : geslacht-teeken, *Grotio.*

Insignia quadruplæ nobilitatis, quartieren van edeldom.

Insigniorum planities sive æquor ; vulgo Campus, veld van wapenteeken oft schild.

Insignia nobilitatis explicare, blasoenen ; blasoeneeren.

Insignire, marken, merken ; teekenen.

Insignitus, geteekent.

Insigniter, Insignitè, uit-nementlik ; te dege ; degeliken.

Insignita, blauwigheid van slagen.

INSILIA ; *ligna pedibus textorum subiecta, quibus telæ alternis contrahuntur et aperiuntur*, schamelen, schemelen.

INSILIRE, in-springen ; toespringen.

Insultus, in-sprong ; aen-val ; aen-grijp ; op-loop ; op-roer ; assaut.

---

(1) *Etym.* « Ghelaegde / laeghen. *vetus.* »

INSIMUL, saemen; te saemen; 't saemen; saementlik; saemt, *fris.* gader; te gader; 't eene mael; met eenen.

INSIMULARE, aen-tijen; aen-tijgen; op-tijgen; op-leggen; beschuldigen.

INSINCERUS, on-geve; on gans.

INSINUARE *se alteri,* insinueeren sich selven.

INSIPIDUS, *Insipidi saporis,* smaeke-loos; laf van smaek; on-smaekelig (1); on-smaekig; gull; wepsch; weepsch; voos, voogs, voogsch; gaelsch; geil, *holl.* krank, *ut cerevisia insipida,* krank bier.

INSIPIENS, on-wijs; a-wijs; ou-wijs; au-wijs, *ab* a *&* wijs; aver-wijs; aver-wittig; ael-wittig; ael-wetig: (*de feminâ* ael-wete, ael-witte); wan-wetig, waen-wetig; waen-wijs; wan-wijs; wan-wittig; sot; on-vroed; mal; dwaes; narrisch; keiaerd.

Insipienter, on-wijslik.

Insipientia, on-wijsheid; on-vroedigheid; sotheid, sottigheid; dwaesheid; keie.

INSISTERE, in-staen; aen-houden.

INSOCIABILIS, *hominum commercia vitans,* schouw; schouwig.

INSOLABILITER, desolatelik.

INSOLARE, ver-weederen; ver-weeren in de sonne. *Insolando excandefacere, ut, lintea &c.* bleiken; walken, *g. s. s.*

Insolatus, gebleikt.

Insolatio, bleik.

INSOLENS, *Insolitus,* on-gewoon; on-woonlik; selden; seldsaem.

Insolens, morosus &c. haetelik; seldsaem; dertel; on-be-scheeden; on-bescheiden; moed-willig; vermetel; excessif; presumtueux.

Insolescere, dertel zijn; presumeeren.

Insolentia, on-gewoonheid; on-gewoonte: seldsaemheid; dertelheid; brood-dronkenschap; presumtie.

Insolenter, seld-saemelik.

INSOLUBILIS, on-ont-bindelik.

Insolubilis, quod redimi aut solvi non potest, on-quijtbaer.

Insolvens, vulgo; qui solvendo non est, onvermogende, *Grotio.*

INSOMNIUM, droom.

Insomnia videre, droomen.

Insomnis, waekig; wakker; slaeploos.

Insomniosus, droomer.

INSONARE, rommelen, rammelen.

INSONS, on-arg; on-noosel; on-schuldig; on-be-schuldigt.

INSPERATUS, on-gehopet; on-ver-hopet.

INSPICARE, spien; spijen.

INSPICERE, *Inspectare,* be-sien; in-sien; op-sien; be-sichtigen; kijken; be-kijken; be-wieren; visiteeren. *Inspectare penitissimè,* nauw be-sien.

Inspectio, be-merk; be-merkinge; regard.

Inspectio codicillorum & probatio, enterinement, interinement.

Inspector, contrerolleur.

Inspector mercium, pannorum, carnis, &c. an sinceræ sint, vinder.

INSPERGERE, be-sprengen; be-sprenkelen; oosen; sprengen, *ut sale, &c.*

INSPIRARE, in-blaesen; in-geesten; be-waeien; in-geven.

Inspiratio divina, in-spraeke, in-gevinge, des heiligen geests.

(1) Hs. *Etym.* « On-smaekelick; on-smaeckigh. »

INSPUERE, in-spouwen.

INSTABILIS, on-staedig ; on-ge-staedig ; wankel, wankelbaer ; on-gestapelt, on-gestapeleert ; tijdtelik : weifeler ; licht-voet, *metaph.*

Instabilitas, on-gestaepeltheid ; licht-vaerdigheid.

INSTAR, lijk, lik ; ge-lijk ; als ; gelijk als ; wijs, ge-wijs. *in quo magnum Instar*, aen-sichtig ; aensienlik.

INSTARE, dringen ; perssen.

Instare, naeken ; ge-naeken ; veur-handen zijn ; aen-staen.

Instare, aen-peuren, aen-porren ; aen-houden ; soliciteeren.

Instare ut sibi addicatur fundus obligatus, ver-reiken den pand.

Instans, veur-handig ; vlugs, vloes ; tegen-wordig, *vulgo* tegenwoordig ; present. *Instans tempus*, tegenwordigen tijd, aenstaende tijd. *Instans momentum*, vloes, vleus, vlus ; tegen-woordigheid.

Instanter, ge-dueriglik.

Instantia, instantie.

Instantia in lite, tweede kennisse, *Grotio. Instantia petitoris tertia*, triplijke. *Vide porro, Iudicii Instant.*

INSTAURARE, ver-nieuwen ; vermaeken ; her-maeken ; ver-rechten ; her-stichten ; * weder-brengen ; — toe-stellen ; toe-rusten ; op-rechten ; bouwig maeken ; repareeren ; rakoutreeren.

Instauratio, reparatie ; wederbrenginge.

INSTERNERE, dekken ; over-dekken ; be-stroien.

Instratum, vestis quæ mulis aut equis insternitur, somdeksel ; plagge ; panneel ; rugdeksel ; rug-kleed ; sadel-kleed.

INSTIGARE, op-raeden ; op-reden, *vet.* op-ruiden ; op-roeten, *fris. sicamb.* op-roeden ; rokken ; op-rokken ; ritsen ; reitsen, *germ.* op-ritsen ; stoken ; toe-stoken ; op-stoken iemanden ; steperen, stueperen, *fland.* aen-porren ; ingeven ; ver-wekken ; troesten, *vet. g. s. s.* troosten ; stieren, stueren, stuiren ; stouwen ; hisschen, hitschen, hitsen, hussen, husschen, hetsen ; aen-hissen. *Instigare canes, eos hortari, animos eis addere, concitare in lupum*, hisschen de honden op den wolf.

Instigator ad malum, steper-quaed, *fland.*

Instigatio, toe-stokinge.

INSTILLARE, in-druppen. *Instillare pinguedine*, droopen, bedroopen, met vet.

INSTINCTUS *divinus, cælestis*, in-spraeke, in-gevinge des heiligs geests. (1)

Instinctor, in-gever.

INSTIPULARI, stipuleeren.

INSTITA, boord ; boordsel ; soom ; be-leg ; be-legsel ; om-legsel ; bremen, bremel, *vet. Institâ cingere*, be-leggen ; soomen ; boorden.

INSTITOR, facteur ; agent ; bewind-hebber oft be-machtigde eens koopmans, *Grotio.* winkel-knecht ; hoeker, hueker, hukker ; ver-kooper ; saemen-kooper ; sijd-kraemer ; kraemer ; kreemer ; [*&, quod idem est*, kooman, *qui vid'*, *varia edulia & domestica utensilia, ut corrigias, fila &c. vendit ;* koi *enim vel* koo, *idem quod* kraem. I. R. *nisi* kooman *idem sit quod* koopman, F. R.] *Vide etiam*, PROPOLA.

Institor heminarius, uit-snijder ; tapper.

---

(1) Vrg. bij *Inspiratio* : « des heiligen g. » *Etym.* ook « des heilighen g. »

Institor rerum sacrarum, quæ commercium respuunt, proven-kraemer.

Institor causarum, soliciteerder van processen.

Institrix, cui vestes & aliæ res circumferendæ & distrahendæ dantur, uit-dragersse ; uit-draegstere ; lordster.

Institorium exercitium, facteurije ; facteurschap.

Institoria taberna, tabernaculum, kraem ; kraem-laede, kraemers-laede, *sax. sic. Anglis.* laye, *locare, ponere, seponere, id est,* leggen.

Institoris corbis, Institorium canistrum, meersse ; meers-korf ; meers-mande.

Institorum conventiculum potaturientium, koomans-kolve, kolf.

Institor cerevisiarius, bier-steker ; plagger, *hol.*

INSTITUERE, *Instruere,* op-rechten ; in-setten ; be-setten ; op-setten ; in-stellen.

Instituere officinam, tabernam, &c. op-stellen eenen winkel.

Instituere vitam, schikken, aen-rechten, sijn leven.

Instituere res suas, sijn saeken aen-leggen.

Instituere procuratorem, be-machtigen.

Instituere, leeren ; onder-wijsen ; onder-richten ; be-rechten ; be-richten ; ge-schikt maeken.

Institutus, be-recht.

Institutio, in-stel.

Institutio operis, aen-slag.

Institutio, tucht ; onder-wijs ; onder-wijsinge ; onder-richt ; onder-richt ; onder-richting ; be-recht ; be-rechtinge ; creancie ; instructie.

Institutum, veur-neminge ; op-set ; entreprinse, intreprinse ; ordinancie ; intentie ; propoost.

ab Instituto avertere, om-setten van sijn op-set.

Institutum antiquum, een oud herkomen.

INSTRINGERE, in-gorden.

INSTRUERE, be-reeden : be-reiden ; rusten ; toe-rusten ; uit-rusten ; uit-stellen ; op-rusten ; schikken ; toe-stellen ; op-boetsen ; reken ; hegen, hegenen ; stoffeeren ; fornieren, furnieren ; sorteeren ; equipeeren ; monteeren ; garnieren ; ordineeren ; instrueeren.

Instruere, aen-rechten. *Instructor,* aen-rechter.

Instruere, be-rechten ; be-richten ; onder-richten ; onder-wijsen.

Instruere navem, op-taekelen een schip.

Instruere ignem, op-stoken het vier.

Instruere ædificio, be-timmeren.

Instructus, gerust ; toe-gerust ; uit-gerust ; op-gerust ; geschikt ; gerekt, gereket ; ver-sien ; be-recht. *Instructor,* be-reeder, be-reider.

Instructus, Instructio, schik ; rus-tinge ; reke ; hegeninge ; ordinancie.

Instructio, be-recht ; be-rechtinge ; onder-wijs ; onder-wijsinge ; onder-richt ; onder-richtinge.

Instrumentum, Instrumenta artium, Instrumenta operariorum, artificum, opificum, Instrumentum mechanicum, &c. tuig ; ge-tuig ; reedschap ; ge-reedschap ; ge-vaerd, ge-veerd ; hand-getuig ; ge-smijde ; ge-timmer ; wapen ; werk-getuig ; werk-tuig ; werk-alaem ; alaem ; alem : touwe ; ge-touwe ; werk-getouwe ; ge-tauwe ; ge-rek ; ge-reke ; ge-rak ; instrument ; engien ; ingien ; equipagie. *Instrumentum textorium,* weve-getouwe.

Instrumenta agriculturæ, bouw-tuig, *Grotio.*

Instrumenta bellica, rustinge ; harnasch.

[*Instrumentum quodvis*, leun, I.R.]

Instrumentum scripturarum ad res gestas pertinentium, schrift ; instrument : brief ende segel ; chartre.

Instrumenta senatoria, schepen-brief.

Instrumentum pacti, contract.

Instrumentum quo prædii emtor venditori solutionem promittit, weddinge, *fland. si in certas pensiones*, kusting-brief.

Instrumentis inscribere, be-brieven.

Instrumentum musicum, gesangspel ; instrument van musijke ; quinterne. *Instrumentorum musicorum concentus*, spel.

Instrumentum musicum infimi soni, fagot.

INSTUPERE, ver-baest zijn ; versuffen.

Instupens, ver-suft.

INSUAVIS *gustu, visu, tactu, vel alio sensu*, rouw, roud ; onsoet ; on-smaekig ; on-smaekelik ; on-genoeglik.

INSUCCARE *liquore*, te weike setten ; netten, nat maeken. *Insuccare, ut panem, offam, &c.* soppen.

INSUESCERE, ge-wennen ; gewoon worden.

Insuetus, Insuefactus, ge-woon ; ge-went ; ge-wennet.

Insuetus, non assuetus, on-gewoon ; seld-saem ; on-geplogen.

Insuetus mos, Insuetudo, on-gewoonheid ; on-ge-woonte.

INSULA, eijland, eil-land, *terra salo aut aquis inclusa, ab* ei, *Cimbricâ dictione, id est insula. &* land, *q. d. terra insularis :* eile, *vet.* ouwe, auwe, *vet.* ooge, oge, aege, auge, *sax. fris. Hinc*, Rottum-ooge ; Schier-monik-ooge, Langer-ooge, Spieker-ooge, *& alia ad littus Frisiæ loca :* insel : *& de Insula in flumine sive amnica*, waerd, weerd, weerder ; holm, holme, *vet.* stroom-eiland, *Grotio.*

Insulæ fluctuantes, drijf-land ; derch, *holl.*

Insularis, ei-lander. (1)

Insularius, kastelein ; concierge.

Insularii, galei-boeven.

ad Insulam relegatus, ei-lendig ; el-lendig.

INSULSUS, on-gesouten ; onsmaekig ; on-smaekelig (2) ; smets, smetsch, *metaphoricè*, sot, sotachtig ; mal ; mallaerd ; molen ; bot ; grof ; narre, narre-kop ; narrisch ; jobbe ; jobbachtig ; loen ; loer, loere, loerd ; on-ver-standig ; on-ver-standel, *holl.*

Insulsè, sottelik ; groffelik ; onver-standiglik.

INSULTARE, be-springen.

Insultare, stampen ende smooren ; stampijen, stampen met voeten ; postelen.

Insultare cuipiam, be-schimpen, be-schampen ; schampen ; schimpen ; trotsen, tratsen ; couillioneeren.

Insultatio, trots ; schamperheid.

Insultatio rebus prosperis, brooddronkenschap.

INSUMERE, ver-doen ; verbruiken ; ver-teeren.

Insumere in re aliquâ, aen-leggen ; be-steden ; ver-strekken ; emploieeren.

INSUPER, noch ; daer-en-boven.

INSUPERABILIS, on-winlik ; onwinbaer ; on-ver-winnelik.

INSURGERE, op-staen. *Insurgit ventus*, de wind steekt op.

INSUSURRARE, in-blaesen.

---

(1) *Etym.* « Eyl-lander. » en « Eyl-land / eyland. »

(2) Vrg. *Insipidus.*

Insusurrare in aurem, levi susurro in aurem dicere, wisperen, wispelen; roenen, reunen, *g. s. s.* luisteren, tuiten, veseken, veselen, seggen, in d'oore.

INTABESCERE, uit-droogen.

INTACTUS, on-geraekt; on-geschendt.

Intactilis, quod tangi non potest, on-ge-raekig.

INTEGER, heel; heil; ge-heel; gants, gantsch; heel ende gantsch; (*non Integer*, on-gants) geve, geeve, geef, gaeve, gaef; vol-komen; frisch; versch; on-ver-brekelik; on-ver-seert; vol-maekt; gesond, (*Integra valetudo*, gesondheid;) degelik; deftig, *holl.* on-geschendt; on-be-dorven; suiver; rein; on-gelaekt; kuischbaer; kustbaer; kostbaer; *Integrum tenere, servare*, kuischbaer houden.

Integer, (Ciceròni pro neutro) neuter, neutrael. *Integrum se servare*, neuter, neutrael zijn.

Integer animo, Integer vitæ, scelerisque purus, op-recht van herten; vrom, vrome, vroem, vrom-hertig; vroom; on-schuldig; recht-schaffen, recht-schaftig, recht-schapen; recht-sinnig; recht-veerdig.

ab Integro, de Integro, weder; wederom; op een nieuw; op een her.

in Integrum rèstitutio, her-stellinge, *Grotio.*

Integrum esse, mogen, meugen.

Integrè, heelik; ge-heelik; gantschelik; te dege; degeliken; vol-maektelik; on-ver-brekelik; kuischbaerlik; kuischelik; suiverlik; reinlik; recht-sinniglik.

Integritas, heil; vol-komenheid; vol-maektheid; frisch-heid; gantscheid; kuischeid; vromigheid; recht-sinnigheid; on-schoud; on-schuld; op-rechtigheid.

Integrare, Integritati restituere, heilen; heelen; gantschen, *id est*, genesen.

INTEGERE, dekken; over-slaen.

Integumentum, dekke; deksel; over-slag.

INTELLIGERE, ver-staen; weten; be-seven, be-seffen, *fland.* ver-nemen. *Intelligitur, ita Intelligendum est*, dat meinet, *vet.*

non Intellectus, on-verstaen.

Intelligens, ver-standig; ver-standel, *v. holl.*

Intellectus, ver-stand; ver-nuft; heuge, hoge. *Intellectu comprehendere*, aen-nemen.

Intelligenter, ver-standiglik.

Intelligentia, ver-stand; ver-standenisse; ver-standigheid.

INTEMERATUS, on-gevalscht; on-geschendt; on-be-vlekt; kuisch.

INTEMPERANS, *Intemperatus*, on-tijdig; on-ge-tijdig; on-maetig; on-getuist; on-getuistig; on-getempert; on-ge-duerig; on-geschikt; over-daedig.

Intemperanter, Intemperatè, on-tijdiglik; over-daediglik; on-ge-tempertlik; on-geschiktelik; on-moediglik.

Intemperantia, Intemperies, on-maetigheid; over-daed; over-daedigheid; quelligheid; on-tijdigheid; on-geschiktheid; on-geregeltheid; on-getempertheid; exces.

Intemperies cæli, on-weder; on-getempert weder.

Intempestas & Intempestivitas, on-tijd; on-tijdigheid; on-stond; on-gelegenheid; on-passe; on-getempertheid.

Intempestivus, on-tijdig; on-ge-tijdig; on-gelegen; tijdloos; on-stondig, *vet.*

Intempestivus, te vroeg; noch vroeg.

Intempestivè, t' ontijde ; on-tijdiglik.

Intempestivè venire, qualik te pas komen.

INTENDERE, strekken ; rekken ; be-wieren (1) ; streven, *g. s. s. fris. holl.*

Intendere, stijven, *Intendi*, stijven. *Annona intenditur, ingravescit*, het koren stijft.

Intendere, ut arcum, &c. spannen ; op-spannen.

Intendere, ut equos &c. aen-spannen, in-spannen.

Intendere animum re aliqud, in rem aliquam, alicui rei Intentum esse, letten op eenige saeke ; waeren ergens op be-kijken. *Intendere*, pretendeeren.

Intensus, ge-spannen ; gestrekt.

Intentus, aen-dachtig ; innig ; toe-gedaen.

Intentus operi, besig ; on-ledig ; nernstig ; neerstig ; vlietig ; vlijtig. *Intentus cum celeritate & studio* nichtig, *holl.*

Intentè, aen-dachtelik ; innelik ; inniglik ; neerstiglik.

Intentio animi, aen-dacht ; in-dachte ; innigheid ; ver-mete ; op-set ; veur-nemen ; veur-neminge ; intentie. *Intentio continua*, instantie.

Intentio in rem cerebrum crucians, hoofd-brekinge.

INTENTATUS, on-be-proeft ; on-ver-sogt ; on-er-vaeren ; on-ver-vaeren.

INTEPESCERE, lauwen.

INTER, tusschen ; mank, *sax. sicamb. fris.* onder. *Inter bonos esse*, onder de goede zijn.

Inter nos, onder ons. *Inter nos tres numero*, onder ons drijen. *Inter eundum*, onder-wegen. (1) *Inter cœnam, dum cœnaretur*, onder, tusschen de maeltijd. *Inter se*, *Inter se mutuo*, onder-een, onder malkanderen ; malkander, melkander, mank-ander.

INTERANEA, gerek, gerik ; ge-weide ; inster, *sax.*

INTERANEUS, innig ; in-wendig.

INTERCALARIS, *Intercalarius*, *Annus*, *Dies*. *Vide*, *Annus bissext. Dies interc.*

Intercalaris mensis, schrikkel-maend ; *Februarius vid^t.*

Intercalatio ; dies intercalati, slotel des jaers.

INTERCAPEDO, tusschen-beidenheid ; wijdde tusschen beiden ; be-schot : pause, poose ; spatie.

INTERCEDERE, tusschen komen.

Intercedere pugnæ, contentioni, &c. tusschen beiden gaen ; in 't bescheet gaen.

Intercedere, be-letten ; ver-bieden ; opposeeren, opponeeren.

Intercedere, middelen ; ver-middelen ; ten besten spreken ; veur-bidden ; onder-handelen.

Intercessor, tusschen-komer ; veur-bidder : opposant : advocaet.

Intercessio, veur-biddinge : onder-handelinge : oppôsitie.

INTERCIDERE, tusschen-vallen.

Intercidere, onder-komen ; ver-loren gaen.

INTERCINCTUS, be-set.

Intercinctus, *vel* *Interstinctus variis coloribus*, gremel.

---

(1) *Etym.* « Be-wieren, j. Be-kijcken. » Het w. is dus misplaatst en moet bij « *Intendere animum* » gesteld worden.

(1) Hs. Kil. schrijft bij Onder, « Onder weghen, » doch herhaalt die uitdrukking bij de samenstellingen en schrijft « Onder-weghen » ; dit laatste heeft de afschrijver zonder meer overgenomen.

INTERCIPERE, kippen; onder-naeken. (1)

Intercipere, ver-rasschen; over-ijlen; be-nemen: onder-gaen; onder-kruipen.

Intercipere literas, af-werpen, af-worpen de brieven. *Interceptæ literæ*, af-gesette brieven.

Intercipere alterius verba, snappen; ont-snappen; onder-snakken.

Intercipere emtionem, conductionem, &c. onder-koopen; onder-hueren; onder-mieten.

Interceptor, onder-kruiper.

Interceptor sermonis, snapper; mond-roover.

Interceptio, snap.

INTERCLUDERE, be-sluiten; af-sluiten.

Intercludere, schutten: onder-gaen.

Intercludere iter, be-nemen den weg.

Intercludere commeatum, de victualie be-nemen.

Interclusus, ge-schutt; af-geschutt

Interclusio animæ, ver-stikkinge des adems

Interclusio, ut ferarum, &c. schut, schot; schut-koie; schuttinge.

INTERDICERE, weder-bieden; ver-bieden, (*Interdicere alicui domo*, ver-bieden iemanden het huis;) af-seggen; ont-seggen; ver-seggen, *vet.*

Interdicere breviter, strictim, kort af-seggen.

Interdicere alicui civitatem, civitate, uit-seggen.

Interdicere sacris, ecclesia, in den ban doen.

Interdictus, ver-boden.

Interdictum, Interdictio, ver-bod; weder-bod; ont-seg.

(1) *Etym.* « Onder-nacken. » De afschrijver heeft e voor c gelezen.

INTERDIU, bij dage.

INTERDUM, al te met; somtijds; som-wijlen; sommige wijle; bij wijlen; onder-wijlen; handswijle; met tijden; onder-tijds; onder-tijde; onder-tusschen.

INTEREA, *Interius, Interea loci, temporis;* daer-tusschen; daer-en-tusschen; onder-tusschen; te wijle; ter-wijle; onder-wijlen; vast; middeler-tijd; daer-binnen; mank, *s. s. fris.*

INTERERE, brokken; in-brokken; brosemen.

Intritus, gebrokt.

Interere calcem harenato, het kalk be-slaen.

Intrita, Intritum, morter; kleie.

Intrita, Intritum, gebrokte, gestamte, (1) gemorselde spijse; be-slag; vulsel.

Intritum ex ovis, ei-kocker (2); eier-koek.

Intrita, Intritum, collise gestamt, (3) *q. d. ius colatitium: cibus in mortario subactus & colo expressus.*

Intritum alliatum, vijster, *fland. ventris vid' flatus provocans.*

Intrita rosacea, conserve van roosen.

INTERESSE, tegen-wordig zijn; *vulgo*, tegen-woordig zijn. (4)

Interesse alicui negotio, over-staen.

Interesse, ver-schillen, ver-schellen.

non Interest multum, gelijke veel ist; het en ver-scheelt niet.

Interesse alicuius, iemanden aengaen: het gelegen zijn aen eene

(1) Hs. L. « gestampte. »
(2) Hs. *Etym.* « Ey-koeck. j. Eyer-koeck. »
(3) Hs. *App.* « Collice ghe-stampt. » Hetz. w. als het Fr. Coulis.
(4) Vrg. *Instans.*

saeke, *Grotio*. liggen, liegen. *Quid tua interest, refert?* wat ligoft liegt u daer aen? *Magni, plurimum*, daer ligt veel aen; daer is groot verlang aen.

INTERFARI, tusschen-spreken; scheuren eens anders reden; mondrooven.

INTERFICERE, dooden; doodslaen; slaen, *vet*. om-brengen; ver-doen; ont-lijven; om-helpen. *Interfici*, blijven.

INTERFEMINEUM, vrouwelikheid.

INTERFINIUM, middel-schot; middel-rechtschot.

INTERIACENS, tusschen-beide.

INTERIICERE, tusschen-setten. *Interiicere partem*, lasschen.

Interiicere se pugnæ, contentioni, &c. tusschen beiden gaen.

Interiectio, in-slag; in-werp.

INTERIM, *Vide*. INTEREA.

INTERIMERE, dooden; verslaen; deur-helpen; om-brengen; ver-smijten.

Interimere se ipsum, ver-doen sich selven.

Interemtus, ver-slagen.

Interemtio, dood-slag.

INTERINARE, *vulgi*, ge-staden, *Grotio*. Interineeren.

INTERIOR, innerlik; innig; innerste, *vet*. binnenste.

Interiùs, in-waerts; binnenwaerts.

INTERIRE, ver-gaen; ondergaen; om-komen; onder-komen.

Interire, sterven; ver-sterven; over-lijden.

Interitus, onder-gang; ver-gangelikheid; be-derf; be-dervenisse; corruptie.

Interitus, dood; de dood.

INTERIUNGERE *equos*, uit-spannen de peerden.

INTERLINERE, deur-schrabben het geschrift; deur-strepen: bekladden; be-krotten, *fland*.

INTERLOQUI, onder-spreken; tusschen-spreken; scheuren eens anders reden; vaeren in iemands reden; mond-rooren.

Interlocutio, onder-sprek; ondersprekinge; tusschen-spraeke.

Interlocutio decretoria; sententia Interlocutoria, quæ non desinit controversiam, sed aliquid obiter ad causam pertinens decernit, bij-oordeel; bij-vonnisse; interlocutoore sententie.

INTERLUCARE, snoeien; sleunen; slonen; ruimen; snoeken, *fland*. ver-lochten de boomen.

INTERMEDIUS, tusschen-beide.

Intermedium, middel, middeld.

INTERMESTRIS, *sive Intermenstrua luna*, nieuwe mane.

INTERMISCERE, ver-mengen; onder-mengen; onder-doen; onderroeren.

INTERMITTERE, fristen; firsten; virsten, vorsten; onder-laeten; onder-wegen laeten. *Intermittere opus*, schorssen, schorten het werk.

Intermissus nullo temporis spatio, deur-gaende.

Intermissio, Intermissus, us, onderlaet; verst, verste, virst, vorst, *sax. fris. vet. fland.* frist, first.

sine Intermissione, achter-een; achter-volgens; achter-malkanderen.

INTERMIXTUS, ver-scheiden; onder-daen, *vet*.

INTERMORI, ver-sterven; beswijken, be-swijmen.

Intermortuus, be-swijmt; half dood.

INTERNECINUS, doodlik.

Internecio, moord, moorderije; dood-slag.

ad Internecionem cædere, ver-slaen.

INTERNODIUM, let, lit; led, lid. *Internodia corporis*, lid-maeten; lede-maeten. *Internodium artuum*, wring, wrong.

Internodium caulis, knobbelken vanden halm oft stele.

INTERNOSCERE, onder-kennen.

INTERNUNCIUS, onder-bode. *Internuncius amorum*, koppeler, koppel-draeier. *Internuntius pacem petens*, pais-bode; pais-gesande.

Internuncius pacis vel belli feriendi, her-aut; her-out. *Vide*, FECIALIS.

INTERNUS, innerlik; in-wendig. *Internè*, in-wendiglik.

INTERPELLARE, ver-soeken; sommeeren.

Interpellare, scheuren eens anders reden; mond-rooven.

Interpellare, stooren; ver-stooren; hinderen; be-hinderen; omstooten; be-letten; ver-letten.

Interpellator, tusschen-komer.

Interpellator lusus, brek-spel.

Interpellatio, stooringe; stoornisse; ver-let.

INTERPOLARE, ver-nieuwen; ver-tijdbaeren; ver-maeken; vodden; ver-vodden; lappen; brodden; boetsen, *g. s. s.* .uit-strijken; ophaelen de oude kleederen; racoutreeren.

Interpolare, ver-kalefaten; *propriè de navibus*.

Interpolum, Interpolatum opus, lap-werk; lapperije; *vestis Interpolis*, op-gehaelt kleed.

Interpolator, lapper (*Interpolatrix*, lappersse;) oudekleer-lapper; oudekleer-kooper; vodder; brodder; broddeler; boetser.

Interpolatio, lap-werk; lapperije; vodderije.

INTERPONERE, tusschen-setten.

Interponere se rei, negotio, bemoeden; moeden; onder-winden; onder-moeien.

INTERPREMERE, klemmen.

INTERPRETARI, uit-leggen; verklaeren; be-dieden; be-duiden; gloseeren.

Interpretari malè, mis-duiden.

Interpretari, ver-taelen; oversetten van d'eene taele in d'andere; tolken; ver-tolken; tolmetschen; dolmetschen; ver-tolmetschen.

Interpres, uit-legger; be-dieder. *Interpres somniorum*, droom-bedieder; droom-dieder.

Interpres, veur-spraeke, veurspreker; middeler.

Interpres, tael-man; tolk; tolmesch *g. s. s.* *à* tole *sive* tale, *id est*, *lingua* (1); tael-voerder; (*Interpretes*, tael-lieden;) dolmetsch; dolmetscher; ver-taeler; over-setter; trutsman, truceman, *fland. dictio Arabibus & Chaldæis familiaris; qui dicunt* Turgeman, *à* Targum. *Aeg. Tscudo vox* truscheman *Germanica videtur, q. d.* teutscher-man, *id est*, ver-duitscher.

Interpretatio, be-died, be-diedenisse, be-diedsel; uit-legginge; ver-klaeringe: ver-talinge.

Interpretatio brevis, postille.

---

(1) « Eene *l* had insgelijks het vermogen om eene voorgaande *a* te veranderen in eene *o*... b. v. in *tolk* van *taal*, *overtollig* van *tal*... » Ned. Wdb. D. I, bl. 6. § 21. Vrg. IIe reeks, bl. 7, § 16. Skeat verwerpt echter die afleiding, Conc. Etym. Dict. « TALK. Door volksetymologie, doch te onrechte, met *tell* en *tale* verbonden. Zweedsch, Deensch *tolk*, Ysl. *túlkr*, een vertaler, uitlegger, spreker; Mhd. *tolk*, hetzelfde. Lithauwsch *tulkas*, een tolk; *tulkóti*, vertolken; *per tulkas kalbëti*, door bemiddeling van eenen tolk spreken. Het eenig Lithauwsch woord in de Engelsche taal; ontstaan door verkeer tusschen Lithauwers en Skandinaven bij middel van een *tolk*. »

Interpretatio rei legalis ; secundum legem ; à lege ducta ; lege facta : item, Legis interpretatio, wet-duidinge, *Grotio.*

Interpretatio sinistra, mis-verstand ; mis-duidinge. *malitiosa,* calengie.

INTERPRIMERE, nijpen.

INTERPUTARE, tuimen. (1)

INTERQUIESCERE, roeuwen, rouwen, ruwen ; strijken.

INTERREX, *qui regis defuncti vices implet,* vice-roi.

INTERROGARE, vragen ; bevraegen ; onder-vraegen : *Interrogare de re aliquâ, id est, solicitum esse,* vraegen, taelen, nae eenig ding.

Interrogare iterum, Interrogationem repetere, her-vraegen.

Interrogatus, gevraegt.

Interrogator avidus, vraeger ; vraeg-siek ; vraeg-achtig.

Interrogatio, vraege. *Interrogatio & responsio,* tale ende andwoorde.

Interrogationes, seu Interrogatoria, vulgi, vraeg-stukken ; interrogatorie.

INTERRUMPERE, af-breken.

non Interruptus, deur-gaende.

INTERSECARE, uit-snijden.

INTERSEPIRE, af-heimen (2) ; af-heinigen ; schutten ; af-schutten ; stippen.

Intereptum, Intersepimentum, schutsel ; af-schutsel ; midden-schot ; middel-schot ; middel-recht-schot ; bocht, bucht ; ge-bucht ; stipsel.

INTERSERERE, tusschen-setten.

INSTERSPIRARE, snoeven ; snuiven. *Vide,* RESPIRARE.

INTERSTITIUM, wijdde tusschen beide ; tusschen-wijdde ; be-schot.

(1) Hs. L. « ruimen. »
(2) *Etym.* « Heyn / heinen. *holl.* j. Heym / heymen. »

Interstitium inter duas ædes, tusschen-huisen.

INTERTEXERE *gemmis,* be-setten met kostelike ge-steente.

INTERTRIGO, smertsel ; wolf, *ger. sax.* vraet, *vet.*

Intertrigo, blek-aers ; blik-aers.

Intertrigine atteri, ver-smerten, ver-smorten.

Intertrimentum, Intertritura, slete ; af-gang ; af-val ; laekaedsie ; laekinge : *id quod pecuniæ deteritur,* ver-lies oft laekagie aen goud oft silver.

INTERTRIMENTUM, ver-kort. *Vide,* DETRIMENTUM.

INTERTURBARE, be-labberen ; be-lammeren ; stooren ; ver-stooren. *Interturbare omnia,* alle in roeren stellen. (1) *Interturbare loquentem,* scheuren eens anders reden.

Interturbator, roer-vogel ; war-vogel.

Interturbatio, warre ; werringe.

INTERVALLUM, wijdde tusschen beiden ; tusschen-scheed ; rekke ; strekke, streke ; lengde ; langheid ; ver-heid ; spatie.

Intervallum facere, ut in sermone, cantu, &c. poosen ; ver-poosen ; pauseeren.

INTERVENIRE, tusschen-komen ; over-gaen, over-komen ; be-trapen, be-draepen, be-trappen.

Intervenire conciliandi gratiâ, in 't be-scheet gaen ; ten besten spreken.

Interventor, middeler ; tusschenkomer ; maekelaer ; tusschen-spraeke.

INTERVERTERE, ont-keeren ; ver-steken ; ver-slaen ; heimelik ver-steken.

(1) *Etym.* « Al in roere stellen. »

INTERULA, hem, hemde ; onder-hemde.

Interula lanea, wöllen-hemde ; lijf-roksken ; sweet-roksken (1) ; hemd-roksken, *præcipuè virorum, ut feminarum,* borst-rok.

Interula nocturna, nacht-roksken.

INTERUSURIUM, ver-loop van woeker oft renten.

AB INTESTATO, door versterf, *Grotio.*

INTESTINUM, darm ; derm ; tripe ; trijp.

Intestinum primum, maeg-darm.

Intestinum rectum, mest-darm, mast-darm, mas-darm ; maes-darm ; aers-darm ; achter-darm ; schijt-darm.

Intestinum cæcum, end-darm ; endel-darm ; entel-darm.

Intestinum ieiunum, semper inane, vleesch-darm ; ijdel-darm.

Intestinum ilium, lenden-darm.

Intestinis obtentum involucrum, net.

Intestinorum rugitus, rammelinge inden buik.

Intestinorum circa umbilicum torsio, (2) buik-wee ; buik-pijne ; buiksiekte.

Intestini tenuioris seu interioris gravissimus periculosissimúsque morbus, lank-evel ; lanken-evel ; miserere mei.

Intestina, in-gewand ; ge-weide ; in-geweide ; kroos, kroes, kroost, kroest ; ingedom, *sax. sicamb. holl.* af-val ; kluivinge ; ge-darmte.

Intestina vitulorum, &c. kalfspenskens ; roon ; roonkens ; frase.

Intestinum, Intestinum fartum, beuling, boling.

(1) *Etym.* « *fland.* »

(2) Van dit w. *Torsio* het Middeln. Torsioen. Vrg. M. De Vries, Proeve van Middeln. Taalzuivering, op « Corsioen » bl. 102.

Intestinum lacteum piscium, melker ; mildte vande vische.

Intestinus, innerlik, inwendig.

Intestinum opus sublicium, schutsel ; wagen-schotten be-setsel.

INTESTINUM *terræ,* worm ; wurm ; aerd-worm, aerd-wurm ; pier ; pier-worm ; regen-worm.

INTEXERE, in-weven. *Intexere partem,* lasschen.

Intexere tramam, in-slaen den wevel-draet.

Intextus, be-set.

INTIMUS, innerlik ; innerste, *vet.* innig ; binnenste ; in-heimelik ; grondig.

Intimus, Intimè carus, amicus, herten-lief ; hertelik vriend ; hertgrondig.

Intimè, ex Intimo affectu, innelik ; inniglik.

INTINGERE, doopen ; doppen, *fland.* in-doopen ; stippen ; netten, nat maeken : saussen.

Intingere panem in ius, soppen.

Intinctio, doop.

Intinctus, in-doopsel ; lakkerisse ; latwerge ; laktwerge ; laetwerge ; sausse ; natken op de spijse. *Intinctus piperatus,* peper ; peper-sausken ; peperken.

INTOLERANS, on-ver-duldig ; on-lijdsaem ; on-lijdig ; on-verdraegelik ; on-patientig.

Intolerabilis, Intolerandus, on-lijdelik ; on-lijdbaer ; on-verdraegelijk (1) ; on-gedooglik.

Intolerabiliter, Intoleranter, on-lijdsaemlik ; impatientiglik.

Intolerantia, on-lijdsaemheid ; on-verduldigheid ; on-geduldigheid ; on-gedult ; on-verdrag ; on-verdraglikheid.

INTONARE, donderen.

(1) Hs.

Intonare voce ; verbis ; verberibus ; ingenti latratu, bolderen, bulderen; op-bolderen ; poffen ; op-donderen ; stooren ende stampen ; stampen ende smooren ; grouwen ende snauwen ; hab-sakken.

Intonator, vulgi, veur-sanger.

INTONSUS, on-beschoren ; lang-haer ; lang-haerig.

INTORQUERE, krommen ; krollen ; krullen ; kronkelen ; winden ; kerspen ; ringelen ; wrijten, vrijten, *sicamb.* writselen.

Intorquere capillitium, krollen ; het haer krollen.

Intortus, krom ; kronkel ; gekrolt ; gekronkelt ; gewonden ; geringelt.

INTRA, binnen. *Intra annum, Intra horam, Intra viginti dies,* binnen een jaer, een ure, twintig dagen. in-wendiglik.

INTRACTABILIS, on-handsaem ; on-behandsaem ; on-gemakkelik.

Intractabilis homo, urig, ur-malig mensch ; goor.

INTRANEA, in-gewand ; in-geweide.

INTRANEUS, *Intrarius,* innig ; innerlik ; in-wendig.

INTRARE, in-gaen ; in-komen ; in-treden.

INTREMERE, rijderen ; rijeren.

INTREPIDUS, on-ver-vaerd ; on-versaegd ; on-versaefd, on-vertzaegt ; on-verschrikt ; on-verbaest ; on-bevreest ; vreesloos ; on-beangst ; on-duchtig ; on-belaen ; vrij-hertig ; vrij-moedig.

Intrepidè, on-bevreesdelik ; stoutelik ; vrij-hertiglik.

INTRICARE, werren, warren ; ver-werren ; ver-tissen, *vet. holl.* slommeren, slammeren ; be-strikken ; be-labberen ; be-lammeren ; be-lemmeren ; ravelen, *hol.* bewinden ; ver-werselen.

Intricatus, ver-werret.

Intricatus sermo, deur-trokken woorden.

Intricatæ res, hakkelinge ; haperinge ; werringe : *Intricatè,* verwerrelik.

Intricatio, ver-werringe.

INTRINSECUS, in-wendiglik.

INTRO, *Introrsus, Introrsum,* in ; in-waerts ; binnen-waerts ; daer-binnen.

INTRODUCERE, in-leiden, in-voeren ; aen-voeren ; in-nemen, in-haelen, in-brengen ; innen.

INTROGREDI, & INTROIRE, in-gaen, in-treden.

Introitus, in-gang, in-komste, in-trede ; entreie ; entree ; intreie.

Introitûs causâ data symbola, cùm quis recipitur in collegium aut corpus quoddam, in-kom-geld ; de bien-venuë.

INTROMITTERE, in-laeten.

INTRORUMPERE, in-breken ; in-dringen.

INTROTRAHERE, in-trekken.

INTRUDERE, in-douwen ; in-steken ; in-stooten.

INTUBUS, *Intubum, sativus, sativum, hortensis, hortense, latifolium,* endivie : cicoreie.

INTUERI, sien ; aen-sien ; be-sien ; op-sien ; in-sien ; aen-schouwen ; be-schouwen ; be-wieren ; be-kijken ; ge-luchten ; ge-lochten ; lochten. *Intueri propius,* nauw be-sien.

Intueri oculis intentis & fixis, sterren, starren ; ster-oogen, star-oogen ; sterlik aen-sien. *Intueri acribus & argutis oculis,* snoecks sien. *Vide, Oculis argutis.*

Intueri oculis retortis, loeren ; lonken.

Intuitus, in-sigt ; ge-sicht ; aen-blik, *vet.* be-schouwinge ; be-

schouwenisse ; aen-schouwinge.
Intuitus acer, scherp gesicht.
INTUMESCERE, swellen, swillen; dijden ; dijgen, dijen ; dieden.
Intumescere ultra margines, over-loopen ; over-vloeden.
INTURIS, kappers.
INTUS, in ; binnen ; daer-binnen ; in-wendiglik.
Intus claudere, in-sluiten.
Intus, sive, Intro vocare, in-roepen.
INTUTUS, on-vrij.
INVADERE, *cum impetu vid'*, aen-randen ; aen-randsen ; aen-ritsen ; aen-saren ; aen-tsarren ; aen-reesen ; aen-grijpen ; in-vaeren ; be-springen ; aen-vallen ; be-stooten ; in-schieten ; aen-tasten met geweld.
Invadere aliquem, tanden iemanden, *fland.*
Invadere regionem, de exercitu, in-trekken.
Invadere alicuius bona, iemands goed aen-slaen.
Invasio, aen-val ; ge-druisch ; in-tocht.
INVALESCERE, *Invalere*, wassen ; vromen ; genesen ; ver-kloeken ; beteren.
INVALIDUS, on-sterk ; on-vermogen ; krank.
Invalidum sive infirmum reddere, in-valideeren.
Invaletudo, on-gesondheid ; on-gesonde, *vet.*
INVEHERE, in-voeren.
Invehi, in-vaeren. *Invehi equo*, be-rijden een peerd.
Invehi in aliquem, over-lasten.
Invehi in aliquem verbis, *&c.* over-gaen iemande. (1)
Invectio, in-voer.
Invectio, oultrage.
Invectivus, scheldig.

(1) Hs.

Invectivum poëma ; tiva (1) *cantio*, schimp-gedicht ; schimp-lied.
INVENDIBILIS, *Plauti*, on-ventbaer.
INVENTARIUM *bonorum*, *vulgi*, be-schrijvinge van goeden, oft staet ; boedel-beschrijvinge : *Beneficium Inventarii*, recht van boedel-beschrijvinge, *omnia Grotio* : Inventaris van goederen.
Inventariare, *vulgi*, staet maeken vanden sterf-huise, *&c.*
INVENIRE, vinden, vinnen : inventeeren.
Inventus, vonden ; ge-vonden ; be-vonden.
Inventitius, vondeling.
Inventor, vinder : inventeur : dichter.
Inventio, *Inventum*, vindinge ; vond : inventie.
INVENUSTUS, on-aerdig ; on-bevallik ; on-lieflik ; on-behaeglik ; on-rustig.
Invenustè, on-aerdiglik ; on-bevalliken ; on-behaegliken.
Invenustas, on-behaegelikheid.
INVERECUNDUS, on-beschaemt ; schaemloos ; schaemteloos ; on-schaemel ; driest, drijst, driestig, *sax. fris.*
Inverecundè, on-schaemelik ; on-be-schaemdelik.
INVERTERE, om-keeren ; ver-keeren ; om-setten ; om-stooten ; om-slaen ; ver-wellen, ver-wallen, *vet.* om-welven ; om-stulpen ; om-om-wenden ; mis-setten, mis-stellen ; revolteeren. *Invertere*, *Inverti*, bol-aersen.
Inversus, aefsch ; ver-keert.
Inversè, ver-keerdelik.
Inversim, achter-over, (au renvers).

(1) Hs.

Inversio, ver-keeringe; om-keer; om-slag.

INVESTIGARE, speuren, sporen; be-speuren; be-sporen; soeken; onder-soeken; deur-soeken.

Investigatus, gesporet.

Investigabilis, on-vindelik; *quod investigari aut inveniri non potest.*

Investigator, speurer; speur-volger; be-sporer; soeker; inquisiteur.

Investigatio, speuringe; ge-spore; soekinge; informatie; inquisitie.

INVESTIS, on-gekleet.

INVESTIS, *impubes,* on-gebaerd; baerd-loos; padde-bloot; melk-muil.

INVESTIRE, kleeden; be-kleeden; ver-cieren.

Investire, vulgi, in possessionem bonorum vid', goeden; erven; in-goeden; ervenisse oft goedenisse doen: [*quod interpretantur multi q. possessione bonorum aliquem vestire, ornare; non male: nec absurdè qui à nostrate voce* vestigen *q.* in-vestigen *deducunt, id est, stabilire, constituere, confirmare, infigere, innectere;* F. R.]

Investire fuste, confirmare et stabilire alienationem seu venditionem traditione fustis, hastæ, seu calami, aut stipulæ, more veteri; stok *vel* halm-goedinge doen; den halm schieten; * stok leggen, — stroiken worpen, *fland. Formula quædam contractus vetustissimi ex membranis antiquissimis And. Alciati edita sic habet: tu Pascuti fuste illum investito; tu Segniti fustem ipsum manu capito.*

Investitus in bona, gegoede ende geerfde; in-gelandet. (1)

(1) *Etym.* « In-ghe-landde. j. ghegoedde. »

Investitura, vulgi, Investitio, investinge; goedinge; goedenisse; erfenisse.

Investitura prima, uit-gift brieven, *Grotio.*

Investitura calamo, surculo, virga sive stipula, aut etiam veteri more fuste exhibito facta, vest-halm; halm-goedinge; stok-legginge, *fris.* stok-goedinge.

Investituram à domino feudi petere, ver-heffen het leen; ver-hergewaeden het leen.

INVETERASCERE, ver-ouden; ver-ouderen; oud worden. *Inveteratus,* ver-oudert.

INVICEM, malkander; melkander; onder malkanderen; onder-een; elk-anderen, *fl. holl. fris.* over-anderlik.

INVICTUS, *Vide, Invincibilis.*

INVIDERE, be-nijden; mis-gûnnen; wan-gûnnen; ver-gûnnen; mis-mogen, *vet.*

Invidiosus, ver-haett; ge-haett.

Invidus, Invidens, nijder; nijdig; nijd-aerd; be-nijder; haete-nijdig; on-gunstig; quaed-gonstig; wan-gonstig; af-gonstig, af-jonstig; mis-gonstig.

Invidia, Invidentia, nijd; be-nijdinge; af-gunste, af-gunstigheid, af-jonste; wan-gunste; on-gunste.

INVINCIBILIS, *vulgi, Invictus,* on-winbaer; on-winlik; on-ver-winnelik.

INVIOLATUS, on-bevlekt; on-geschent.

Inviolatè, on-verbrekeliken.

Inviolabilis, Inviolatus, on-verbrekelik; on-schendig.

INVISERE, be-soeken, be-sueken; gaen be-sien; soeken, *g. s. s.* visiteeren.

Invisere ægrum, vel præsertim puerperam, vanden, *fris. sic. holl.*

Invisibilis, vulgi, on-sichtbaer ; on-sienlik.

Invisus, non visus, on-gesien.

INVISUS, weder-sien ; veracht ; ver-haett ; on-gesien.

INVITARE, nooden, [*quasi vel Invitum precibus necessitare, adigere : eodem modo ut Latinè & Belgicè, etiam in quibusdam aliis linguis,* F. R.] bidden ; laeden ; lokken ; aen-lokken. *Invitatus,* ge-noodt.

Invitabilis, lokkende ; lokachtig.

Invitamentum, Invitatus us, lokkinge ; aen-lokkinge.

non Invitatus, on-genoodt. *non Invitatum ad convivia accedere,* schrokken.

INVITUS, noode, noie, [*q. necessitate adactus*] on-gern ; weder-willig ; on-willig ; on-gewillig. *Invito quopiam factum,* on-wille ; met on-wille ; on-danx iemanden.

non Invitus, geren, geeren, gerne

Invitè, on-gern ; on-danks ; 't ondanken ; nood, noie ; on-willens ; met on-wille. *non Invitè,* williglik.

INVIUS, on-gang-baer ; onwegig ; on-wegsaem ; on-bewandelt ; on-wandelbaer. * ἄστειπτος, *Sophocli, quasi* onbestapt, ongebaent. (1)

Invia, orum, on-weg.

INULA, aland-wortel ; galantwortel.

INULTUS, on-gestraft ; on-gewroken.

INUMBRARE, schaduwen ; schemelen, schemeren.

INUNCARE, klauwen ; vatten ; grijpen ; vingeren ; haeken.

Inuncus, klauwierachtig.

INUNDARE, over-wateren ; overloopen ; over-vloeden.

Inundatito, ut maris, &c. opwater ; over-water ; over-loop der wateren ; over-vloed ; hoogen vloed.

Inundatio universalis peccati causâ, sond-vloed ; diluvie.

INUNGERE, be-smeeren ; besmeuren ; be-strijken ; salven ; besalven.

Inunctio, salvinge.

INVOCARE, aen-roepen.

Invocare sive adhibere Deum testem, id est, ut arbitratur Cicero, mentem, quâ nihil homini dedit ipse Deus divinius, God getuigen.

Invocatus, on-geroepen ; on-genoodt.

INVOLARE, preeuwen ; vingeren ; in-vliegen.

Involucris, on-vlugge.

INVOLVERE, winden ; be-winden ; in-winden ; onder-winden ; ver-winden ; wimpelen ; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen ; bewompelen.

Involvere, wikken ; wiggelen ; weggelen ; ver-wikkelen ; ver-werren ; ver-verselen (1) ; writselen.

Involvere, schakelen.

Involvere contortè, ver-draeien, be-draeien.

Involvere se pallio, veste, amictu, &c. om-slaen den mantel.

Involvere, be-moeden ; moeden ; onder-winden.

Involutus, in-gewonden ; gewonden ; ver-werret.

Involucrum, windel ; wendel ; windsel ; windel-doek ; in-windsel ; be-wind ; be-windsel ; om-windsel ; over-slag ; om-slag ; (om-slag des boeks, *Involucrum libri ;*) over-tog ; rif, rift.

(1) Soph. Philoct. 2. Hs. ἄστειπτος.

(1) Hs. *Etym.* « Ver-werselen. j. verwerren. *Intricare.* »

Involucrum mercium, pak-kleed ; pak-laeken ; sarpeliere. (1)

Involucrum chartaceum instar corniculi, quo aromata &c. clauduntur, papieren, horenken, huisken ; horenken ; peper-huisken.

Involucrum herbæ, straminis, panni, &c. wisch.

Involucrum seminum, fructuum, præcipuè leguminum, pelle ; peule, puele.

Involucre tonsoris, Vide, Tonsor.

Involutio, onder-wind.

INVOLUCRUM *maius, herba*, agrimonie.

INVOLVULUS, wijngaerd-worm.

INVOLVULUS, klok-bloeme.

INURBANUS, on-hofsch ; on-hoffelik ; on-heusch ; dorper, *fland* vilein, *q. d. villanus. Vide*, VILIS.

INURERE, in-branden ; cauteriseeren.

Inurere, maeleeren, *gal.* esmailler.

Inustaria, maelerije ; malie.

INURINARE, duikelen ; dokkelen.

INUSITATUS, on-gebruikt ; on-geplogen.

INUTILIS, on-nut ; on-nuttig ; van on-weerde ; on-deugdelik ; on-deugdig ; on-deugdsaem ; on-orbaerlik ; nietig ; heil-loos ; doen-niet ; on-gerieflik ; bal, *vet. holl.* on-raedsaem ; on-profijtig ; on-profijtelik.

Inutile reddere, t'on-goede, t'on-gebruik maeken.

Inutilia segregare, reiicere utilioribus allectis, ver-schotelen.

Inutiliter, on-nuttelik.

Inutilitas, on-nuttigheid ; on-gebruik ; on-raed ; on-profijt.

INVULNERATUS, on-gequetst ; on-gewondt.

(1) Vrg. Scheler op Serpillière.

Io ! *interiectio iubilantis, & irridentis*, jouw.

IOCUS, *Ioci, Ioca*, gek, gak ; gekkernije ; jok : spot : boerde ; awijse, *sax. sicamb.* guise, guich, guig, *holl.* schimp ; scimp-werk ; alverije ; kort-wijle, korts-wijle ; gabberdacie ; kodde ; scherne, scherts, *g. s. s. holl.* plaederije, plaerije, plaederinge ; geste ; ebatement, batement. *Iocus scurrilis & lascivus*, rabauderije. *Iocus simulatus, subdolus*, ἔρως δύσερως, katten-spel ; *post lusum enim devorat ælurus murem captum.*

Ioco dignus, be-lachelik.

Ioco, Iocosè, Iocalariter, per Iocum, aut risum, spot-wijse ; spottiglik, spottelik ; jok-wijs ; in jok ; boerdiglik ; schimp-wijse.

Ioco dicere, in gek oft in spot seggen.

extra Iocum, in ernst ; ernstiglik.

Ioco prosequi, be-lachen ; be-spotten ; be-gekken ; be-schimpen.

Iocari, gekken ; gakken ; schernen ; spotten ; schertsen ; schimpen ; boerden ; boetsen, bootsen ; jokken ; joien, *vet.* kuieren ; gabberen ; rallen, rellen ; donen, deunen, duenen ; alven ; plaederen, plaieren ; beenen, *fland.* token, *fland.* spelen ; galveren. (1)

Ioculari, guichelen, gochelen, gokelen.

Iocosus, Ioculator, Ioculator, Ioculatorius, Iocans, Iocis dedidus, jokker ; jokkachtig ; speel-vogel ; spot-

(1) Vrg. Verdam, Mdn. Wdb. op Gelpen en Gelve (2e art.) Het Fr. galvauder heeft waarsch. denzelfden stam. « Il y avait huit ou dix personnes qui attendaient à parler au cardinal (Dubois), qui était auprès de sa cheminée avec une femme qu'il *galvaudait.* » St Simon, Mém. XXXVIII, 184.

vogel ; spottig ; boetsich ; kortwijlig ; recreatif.

Iocularis, Ioculares res, vel Iocularia, gekkelik ; be-lachelik ; a-wijsig, *sax. sicamb.* kluchtte ; kluite : guichelrije, guichelinge.

Ioculator, guicheler ; kokeler ; kluchter ; kluchtenaer ; pladerer, plaierer ; jongleur, iougleur, *fland.*

'*Iocale, vulgi,* juweel, jouweel ; joie, *vet.*

IOLABUM, *ἰολάβον,* juleb, *id est, violarum infusio.* (1)

IOVIS, IOVE, *Vide,* IUPITER.

IPSE, ik. *Ipse ego,* ik selve.

Ipse, Ipsemet, self, selve, selfs. *Ego ipse, egomet,* ik self. *Tu ipse, tute, tumet,* gij self. *Ipse,* hij, *Ipsemet,* hij selve.

[*Ipse, anima ipsius, corpus ipsius,* self, selven, *q.* se leven, sijn leven ; *ut Arabes* Hefscho, sijn eigen siel, hij self, I. R.]

Ipsi, Ipsum, Ipso, hem.

Ipso facto, metter daed ; re-eelik.

Ipsa, singul. sij ; soe, *fland.* *Ipsi, ipsæ, plur.* sij, sij-lieden.

Ipsæ, Ipsam, haer, hoer, *sicamb. holl.* (2)

Ipsis, Ipsos, hen, *plurale ab* hem.

IRA, gramschap ; torn, toren ; tornigheid ; ge-stoortheid ; oubolge, *vet.* ver-bolgentheid ; hoon, *vet.* grol. *ger. sax. sicamb.* arre, erre, erschap, *vet.*

Iræ amantium, geknabbelde, beknabbelde, minne.

ad Iram provocare, tergen ; rijtsen ; aen-rijtsen, *sax. sicamb.* vererren ; ver-grammen.

Irasci, Irâ exæstuare, incendi, agitari, exardere, Iram proflare, gram zijn, oft worden ; balgen, *vet.* belgen ; ver-erren, *vet.* rijden, *adag.* heet worden van gramschap ; stampen ende smooren ; snorken ; ont-steken van gramschap ; vergrammen.

Iram cohibere, reprimere, comprimere, concoquere, be-dwingen, inhouden, de gramschap.

Iratus, gram ; ver-gramt ; verbolgen ; tornig ; gestoort ; vervremdt.

Ira accensus, incensus, exæstuans, fervens, excandescens, præfervidus, in-gram ; heet-gram.

ad Iram commotus, gestoort.

Iracundus, ad Iram proclivis, Irasci celer, haest-gram ; haestig van hoofd ; kort-hoofd ; snel-tornig ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; oubolgig, a-bolgig, *vet.* noordsch ; gram-moedig ; heftig ; hevig ; korssel ; kort voor 't hoofd ; stoorig ; spijtig ; grammig ; weder-borstig ; kruideken en roert mij niet ; tornmoedig.

Iracundè, Iratè, ver-bolgentlik ; spijtiglik ; grammelik ; torn-moediglik.

Iracundia, torn, toren ; tornigheid, torn-moedigheid ; frevel, wrevel ; ou-bolge, a-bolge, *vet.* spijt ; wijper ; gram-moedigheid.

IRE, gaen, gangen ; tijden, tijen.

Ire ad faciendum, gaen doen, gaen be-schikken.

Ire contra, be-jegenen ; be-tegenen.

Ire frequenter, drevelen.

Ire in auras, in fumum, ver-

(1) Het Grieksch kent geen 'Ιολάβον. Skeat « Julep, een drank. Fr. *julep* — Sp. *julepe* — Perzisch, *juláp,* een zoete drank ; van *guláp,* rozenwater. — Perz. *gul,* eene roos ; *áb,* water- »

(2) « Haer » treft men in het *Etym.* op zijne plaats niet aan ; Kil. geeft het enkel bij : « Hoer. j. haer. *sicamb. holl. Ipsæ, ipsam.* »

dwenen, ver-dwijnen; ver-swinden; ver-swijmen.

Ire in orbem, om-gaen; rond-om-gaen.

Ire latenter, sluipen; sluimen.

Ire pedibus, te voet gaen.

Ire pessum, in fundum, te gronde gaen; sinken; in-sinken.

Ire præter vires, over-gaen.

Ire rus, te lande gaen.

INTER EUNDUM, onder wegen.

Itare, drevelen, drabben.

Itio, wandelinge; gang.

IRREPERE, in-kruipen.

IRIO, witte mostaerd.

IRIS, regen-boge.

IRIS, *circulus papillam* (1) *ambiens*, kroonken der oogen; kroonken.

IRIS, *herba*, lisch; glis, glisch, *fland.*

Iridis flos, lisch-bloeme. *verum Lilium seu* Fleur de Lis *Francorum, Becano.*

IRIS *agrestis*, wand-luis-kruid; weeg-luis-kruid.

IRPEX, egge; houweel; klouwe.

IRRADIARE, straelen.

IRRATIONALIS, *vulgi*, on-redenlik; on-vernuftig.

IRREGULARIS, *vulgi*, on-geregelt.

Irregularis & Infamis, recht-loos ende wet-loos; ver-waeten. *Vide, Excommunicatus.*

IRREMEABILIS, on-wederkeerlik.

IRREMISSIBILIS, *vulgi*, on-vergevelik.

IRREPARABILIS, on-vermaekelik.

IRREPERE, sloepen; sluipen; be-kruipen.

IRREPERTUS, on-gevonden.

IRREPREHENSUS, *Irreprehensibilis*, on-begrijpelik.

(1) Hs. L. « *pupillam.* »

Irreprehensus, on-begrepen.

Irreprehensus, Irreprehensibilis, cui contra dici non potest, on-wedersprekelik: *qui iure reprehendi non potest*, on-berispelik: *qui castigari non meruit*, on-strafbaer; on-straffelik.

IRREQUIETUS, on-gerust; on-stil; on-geduerig; frevel, wrevel.

IRRETIRE, be-vangen; be-vaen; be-strikken; be-kleppen; be-klippen; be-klikken: trappen, *vet. hinc*, be-trappen.

Irretitus, be-vangen; be-vaen.

IRREVOCABILIS, on-weder-roepelik.

IRRIDERE, be-lachen; spotten; be-spotten; ver-spotten; schampen; schimpen; be-schimpen; be-schampen; be-schobben, be-schoppen, *fland.* greniken, grenigen, ginniken, grenen, grijnen; *& fland.* gremeelen, grijnkelen; beenen, *fland.* guise setten; de guig nae stellen, *holl.* esels-ooren setten.

Irridendus, be-lachelik.

Irrisor, spotter, be-spotter; be-schimper; gekker, gekkaerd; speek-vogel; spij-vogel.

Irrisio, Irrisus, spot; spotterije; ge-spot; be-spottinge; beffe; gekkernije; guise, guig, *holl. Irrisio clancularis*, guise van achter.

IRRIGARE, waeteren; be-waeteren; ver-versschen; ver-frisschen.

IRRITARE, kreeten; kreiten; greten, graeten, *fland.* tergen; terten; trotsen, tratsen; torten; (*cuiuscumque ingratiis*, tert, *vel* tort iemanden;) tetsen: op-hisschen, op-hitschen; rijtsen; aen-rijtsen; stooren; ver-stooren; ver-grammen; tenen, teenen, taenen, *fland.* groeten, *vet. sax.* aen-randen, aen-randsen; aen-ritsen; aen-reesen; tsarren, *ut cùm*

canes irritantur aut vexantur. hinc, Cum irritatione aliquem adoriri, aggredi, aen-tsarren.

Irritatus, getergt.

Irritabilis, kreitelik ; korsel ; korsel-hoofd ; korsel-kop ; kort-hoofd ; kort voor 't hoofd ; gemelik, geemelik, gemmelik ; quellik ; tortelmoedig, dertel-moedig ; kruideken roert mij niet.

Irritamen, Irritamentum, Irritatio, kreetinge ; kreitinge ; terginge ; trots.

IRRITUS, on-nut ; on-nuttig ; van on-weerde ; nul ende van on-weerde, bondel-loos ; krachteloos ; vrucht-loos ; on-bondig ; loen ; bol. (1) *Irritum facere*, ont-maeken ; casseeren.

IRROGARE *mulctam*, kalengieren ; op-leggen een straffe ; barteeren.

IRRORARE, be-dauwen.

Irroratio tenuissimis guttis, stof-regen ; stuif-regen.

IRRUBERE, blosen.

IRRUERE, in-vaeren ; in-vallen ; aen-vallen ; in-loopen ; be-stooten ; in-breken ; in-braeke doen ; ruisschen. *Irruere in ædes*, op-loopen de deure ; in huis breken.

IRRUGARE, runselen ; ronselen.

IRRUMARE, buggeren ; bugseerden.

Irrumator, bugger.

IRRUMPERE, in-breken ; in-braeke doen ; in-vaeren ; in-vallen met geweld.

Irruptio, in-brake ; in-breke ; in-breuke ; in-togt.

(1) Hs. *Etym.* « Bal. *vet. holl. Malus, inutilis.* » Is Bol eene schrijffout, of wel heeft de bewerker het w. Bal nog in leven gevonden met gewijzigde uitspraak ? Voor « Loen » geeft Kil enkel : *Homo stupidus, bardus, insulsus.*

Is, *Isce, Vide*, ISTE.

ISAGOGE, in-leidinge ; adresse.

Isagogicum, welkom-geld : in-kom-geld ; bienvenuë. *id dependere, persolvere*, dat be-taelen, geven.

ISATIS, weet, weedte ; weit-kruid, *g. s. s. fris.* pastel.

ISCHIA, is-been, isch-been ; ijs-been ; heupe, hupe. *Ischias, Ischion, Ischiadicus morbus, aut dolor*, heupen-wee : *vulgo, Sciatica.* (1)

ISCHURIA, ver-konkelde blaese ; ver-stoptheid in de blaese.

Ἰσχυρογνώμων, ster-halsig ; hal-starrig.

ISICIUM, *Isitium, vel, Insicium*, saulsijse ; kalmafreie, *fland. brug. id est*, barbelen-beetken, (2) *carnes minutatim incisæ.*

ISPIDA, *avis circa aquarum ripas glacie concretas degens*, ijs-vogel.

ISTE, *Iste, (Is, Ea) & in plur.*

Isti, Istæ, die ; dese ; gene ; gone.

Isce, effen die.

Istud, dit. *in plur. Ista*, die.

Istac, langs daer.

Istic, daer ; ginder , gender.

Istinc, van daer ; daer-deur.

Istiusmodi, des-gelijks ; deses-gelijk.

Istò, Istuc, Istorsum, daer ; daer-waerts ; daer henen ; gender-waerts ; gens-waerts.

ISTHMUS, engde tusschen twee seen.

ITA, dus ; so, soo ; al-so. *Ita quoque*, ge-lijke-wel ; lijke-wel. *Ita ut*, als oft.

Ita est, ja.

(1) Hs. Van het gr. ἰσχιαδικός; bij uitzondering wordt hier het *Etym.*, dat « *ischiaticus* » geeft, verbeterd.

(2) *Etym.* « Barbelen-betken » Vrg. het fr. galimafrée, o. eng. gallimawfrey ; oorsprong onbekend.

Ita sit, schikt oft neemt dat het so zije ; laet het so zijn, wesen.

ITARE, *Vide*, IRE.

ITEM, *Itemque*, *Itidem*, ook ; des-gelijks ; ins-gelijks (1) ; medgaders, meds-gaders, mids-gaders ; item.

ITER, weg ; [*& propriè præsertim apud I. C*[os] voet-pad, *Grotio*] dreve : vaerd, vaerde, veerde ; weg-vaerd ; togt ; reise ; wandel ; wandelinge ; voiagie.

Iter terrestre, pedestre, land-weg.

Iter patens, pervium, open-straete ; open-weg.

Iter flexuosum, krom-weg.

Iter avium, invium, af-weg ; onweg. *Itineris ambitus circuitúsve avius*, om-weg.

Itinere tritus, be-wandelt. *Itinera trita*, be-wandelde wegen.

Itineri accinctus, vaerdig ; veerdig ; weg-vaerdig ; reisig.

in Itinere, onder-wegen.

in Itinere medio, mid-wege ; mids-weg.

Iter suscipere, incipere, instituere, aggredi, aen-nemen de reise. *Itineris instituti causâ quod datur*, voie, foei ; letste.

in Iter abire, ver-reisen.

Iter facere, carpere, tenere, habere, reisen ; gaen ; marcheeren.

Iter conficere pedibus, gaen te voete.

Iter monstrare, wegen, [*hinc. holl.* wegen, *navem conto protudere, propellere : ni potiùs q.* wegen, *id est, in æquilibrio dirigere.* F. R.]

Iter claudere, be-nemen den weg.

Itinera occupare, obsidere, insidere, infesta minúsque secura & tuta reddere, be-setten de wegen ; on-veiligen de wegen ; on-vrijen de wegen. *Itinera minus tuta*, on-vrije wegen. *Itinera secura reddere*, veiligen de wegen.

Iter retrò vertere, aerselen, erselen, aerselingen ; *q. d. culum versus ire ; sic Gallis*, reculer. arselen.

Itineris comes, socius, wandelgeselle.

Iter inceptum rursus prosequi, arrement, errement, (1) aen-nemen.

Iter frustra factum, frivolum, schijt-reise.

Iter precationum gratiâ, bedevaert.

Iter unius diei, dag-reise ; dagvaert.

Itineri insumere, ver-reisen.

ITERUM, weer ; weder ; wederom ; noch eens ; echter, efter ; ander-werf ; ander-mael ; *& in compositione*, her, er. *Iterum aggredi*, her-gaen : *Iterum dare*, hergeven. *Iterum discere*, her-leeren.

Iterare, her-doen ; her-gaen ; herhalen ; repliceeren. *Iterare coniugium*, her-houden, her-houwen.

Iteratio, redit, *q. d. redictum* ; replijke.

ITIDEM, *Vide*, ITEM.

Itio, *Vide*, IRE.

IUBA, hals-hair ; maene, *animalium vid*[t], *à similitudine*

---

(1) *Etym.* « Ins-ghelijk. *Similis & Similiter.* »

(1) Fr. Errement, (gang, handelwijze, rechtsgang), van het o. fr. ww. Errer, eirer (reizen) dat niets te doen heeft met Errer, van *Errare*. Scheler en Skeat leiden dat « Eirer » van *Iterare* af, waaraan zij de beteeken. reizen geven ; die heeft het w. niet, daar *Iterare* van *Iterum* (uit de pronwortel I) afstamt, terwijl *Ire, Iter, Itinerare*, uit den wkw. wortel I, gaan, gesproten zijn. Nevens Errement had het Fr. ook nog de vorm Erre : Voltaire, Corresp. 8 7bre 1731. « Il soutient tant qu'il peut l'honneur de notre nation, qui s'en va grand'erre. »

Lunæ: unde & Iuba lunata Martiali, & Catullo rutila.

Iubatus, gemaent gelijk een peerd.

IUBAR, dag-sterre ; morgen-sterre, schijn ; schijnsel ; morgen-schijn ; glants.

IUBELIUM, *vulgi,* iuweel, jouweel ; joie, *vet.*

IUBERE, heeten, hieten ; gebieden ; be-velen ; be-lasten ; geseggen.

Iubere adesse, dagen veur recht ; citeeren.

Iubere exire fines patriæ, uit-seggen.

Iuberi, geheeten worden.

Iussus us, Iussum, ge-seg, gesag ; ge-bod ; bod ; ge-bied ; bevel ; ge-heet ; be-heet, *vet.*

Iussor, ge-bieder.

IUBILARE, juiten, juigten, juichten ; vrolokken (1) ; blijschap toonen.

Iubilus, Iubilum, Iubilatus, juit ; ge-juit ; juitinge ; jouw ; vreugd-geschei ; vreugden-geschrei.

Iubileum, Iubileus Annus, jubilé. *Vide, Annus Iubileus.*

IUCUNDUS, vreugdig ; heugelik ; ver-heuglik ; ver-heugt ; genoeglik ; ge-nueglik ; lustig, lostig ; ver-maekelik ; koddig, knoddig ; boerdig ; glat ; won-saem, *vet* gily, gilly, *Gothis Adr. Iunio ;* rekreatif.

Iucundus odore, soet-geurig.

Iucundè, ge-noegliken, genuegliken ; lustiglik.

Iucunditas, ge-noeglikheid ; genoegte ; ge-nueglikheid ; ge-nuegte.

IUDICARE, achten ; meinen ; raemen ; houden ; vroeden, *vet. holl. fris.*

Iudicare, Iudicium ferre, dare, Iudicare de controversiis, deelen, deelen, *vet. sax. hinc.* or-deelen, ver-oordeelen ; iugeeren ; wijsen ; keuren ; rechten ; recht doen ; vondnissen, vonnissen ; vogtenissen, vogtnissen ; dingen, *sax.* houden de vier-schaere ; doemen ; ver-wijsen ; sententie geven, spreken ; uit-spraeke doen.

Iudicare secundùm aliquem, toewijsen met recht.

Iudicandi munus obire, Iudicis officium exequi, justitie doen ; recht doen ; rechten.

Iudicatus us, ding-plicht ; resort van recht ; iudicature, *& vulgo Iudicatura.*

Iudicatum, Iudicata res, Iudicium, gewijsde ; gevonnisde saeke ; wijsdom *Vide etiam, Iudicium.*

Iudicatum facere, Iudicato parère, persolvere quod iudex dependendum pronunciavit, 't gewijsde vol-doen.

Iudex, rechter ; keur-heer, *vet. fland.* wijser ; wet-houder ; vogd, voogd ; vogdnisser ; vondnisser, vonnisser, *fland.* oor-deeler ; schepen ; doemer, *vet.* juge ; justicier. (*Iudex, Iudices,* atten, *fris. &* etten *in Drentia : sic Hollandis* azen, aten, *& olim* azig, azing, *præses iudicii : item, Iudex, vel Iudicis species,* vroon, *vet.* frana *fris. Grotio.*) (1)

Iudex, graef, graeve, greve, *vet. sax. q. d.* grauw, *id est, canus, senex, cuius capillus in albedinem vergit : qui Latinè pater, senior, & senator dicitur, ab ætate nempe provecta.*

---

(1) *Etym. « sax. ger. »*

(1) Inleidinge tot de Hollandsche Regts. geleertheyt. IIe Boek, Agt-en-twintigste Deel : Van Aesdoms regt ende Schependoms regt, ende verandering daerin gevallen.

Iudex causarum civilium, erf-rechter.

Iudex capitalis, hals-richter.

Iudex criminum, drossaerd, dros-saert, trossaerd.

Iudices iurati civitatis, gesworen vander stad.

Iudices primarii, hoofd-schepenen.

Iudex pedaneus, pedarius, imi subsellii, onder-schepen.

Iudex pedaneus, pedarius, qui minora iudicia ruri decernit: Iudex fundiarius, ruralis, vicanus, laet. *Iudex pedaneus sive pedarius; Iudex qui plano pede iudicat, neque tribunal habet*, goo-grave, go-graef, *vet. sax. Eligebatur autem apud vett. Saxones ad vim illatam illico iudicandam eodem nempe die quo violentia facta erat.* Go-grave, *festinus iudex, qui in necessitate celeriter iudicat, à* goch, *id est, celer, Altham.*

Iudex pedarius, sive pedaneus, qui iudicandi securus in alterius sententiam quasi pedibus it, ja-heere; ja-man; ja-schepen; amen-vaer, *holl.*

Iudex iurisdictionis, ding-grave.

Iudex competens, suus & legitimus, Iudex iustus, verus, ordinaris, competent rechter.

Iudex electus, selectus, delegatus, keur-richter; commissaris.

Iudex castrensis, auditeur.

Iudex violatæ religionis, inquisiteur.

Iudex quæstionis, schoud-heet, *inter Iudices præsidens. Vide*, PRÆTOR.

Iudicem constituere, deputeeren.

Iudices admonere sui iurisiurandi & religionis in dicendis sententiis, maenen de schepenen.

Iudicis iussa explere, executie doen.

Iudicum consessus, cænaculum, sedes, subsellia; Iudiciarium, Iudiiale forum, vier-schaere; vier-banke; wet-banke; banke van recht. *Vide, Forum iudiciale.*

Iudicium, meininge; deel, *vet. sax. hinc*, oor-deel, achter-deel; vroed-dom, *vet.* discretie; apparentie; advis.

Iudicium deliberatum, achte, echte.

Iudicium, ding; ge-dinge; gerecht, ge-richt; recht; ge-rechtigheid; plicht, *holl sicamb.* mael, *vet. sax.* ban, *ger. sax. vet.* instantie, remonstrancie: pleite, *holl. vulgo, Placitum. Placita autem in Constitutionibus sive Capitulari Karoli Magni sunt vel Iurisdictiones, vel Iudicia, vel Conventus ad disceptandas causas instituti; fortè à* plaetse, *id est, area, forum.*

Iudicium, Iudicatum, Iudicis sententia, Iudicata res, uit-spraeke des rechters; segge; vogd-ding, *vet. sax.* vogtenisse, vogtnisse; vondnisse, vonnisse; vonnesse, *fland.* doemenisse; doeme, *sax.*

Iudicium, magnum sive præcipuum. Iudicium quo tota lis aut obtinetur, aut amittitur, oor-deel; deel *enim vett. Iudicium dicitur. Huius nominis etymon colligi posse videtur ex verbis Ciceronis pro Roscio* (1): *Iudicium est, inquit, pecuniæ certæ, Arbitrium incertæ: ad Iudicium hoc modo venimus, ut totam litem aut obtineamus, aut amittamus: ad Arbitrium hoc animo adimus, ut neque nihil, neque tantum quantum postulamus consequamur. Et Paulus ff. de Arbitr. Sententiam, inquit, dicere æsti-*

(1) *Pro Q. Rosc. Com.* IV. 10.

matur is qui eâ mente id pronunciat, ut secundum hoc discedere eos qui litigant, à tota controversia velit.

Iudicium capitis, capitale ; Iudicium criminale, causarum criminalium, hals-gerecht ; over-gerecht ; pijnlik ge-richt, *vet.* nood-gericht ; *vet. sax.* criminel proces.

Iudicium causarum civilium & possessionum ; municipale, neder-gerechte ; erf-gerechte ; civil recht.

Iudicium posssessionis, possessoor.

Iudicium titularium, Budæi, petitoor.

Iudicium de lite extranei, gast-ding, *cùm alter litigantium extraneus est : cui opponitur*, poorter-ding, *Grotio.*

Iudicium Comitis, Iudicium à Prætore agi solitum, certis anni temporibus, vogd-genachte ; vogd-geding ; vogd-dag

Iudicium Cameræ Imperialis, Iudicium Romani Imperii, kamer-gerecht des Rijks.

Iudicium occultum, cùm noxius causa indicta capite plectitur, à Karolo Magno olim ob Westphalorum duritiam, institutum, veeme, veime, *vet. sicamb. Westphal. sax. & Iudex occultus arcanus, maleficos secreto capite plectens, citra prævia accusationem, excusationem citationémve ; caput concilii nocturni, & præstantissimus legum custos*, veeme-schepen, veem-schepen, (1) *sax. sicamb. Westph. Ioach. Hoppero Huius mentionem facit Erasmus in Adag. Areopagita taciturnior. Exstant, inquit, & hodie apud Westphalos reliquiæ generis iudicum, certi, vulgo dicuntur : qui in hunc ordinem admittuntur, magnâ religione adiguntur ad silentium. Est enim ratio quædam deprehendendi crimina, quam nullus intelligit præter illos iuratos. Hactenus Erasmus. Seb. Munsterus in descript. Westphaliæ, Veimaros appellat & Scabinos. Abbas Trithem. in Polygraph. Feimeros: alii Femeros. Karoli Magni institutione (inquit Io. Aventinus) arbitrium penes quosdam & potestas animadvertendi, etiam indictâ causâ, in pacis & fidei violatores religionisque desertores. Inde ius, ut vocant, Westphalense derivatum, silentio & taciturnitate sacrosanctum. Iudices quos* wissender, *conscios, nuncupant, nescio quibus ceremoniis initiati se invicem agnoscunt : porro prophanis ritum prodere religio est, & pro piaculo habetur : nec quisquam omnium adhuc inuentus est qui huiusmodi mysteria evulgarit : verum hæc licentia antiquata, cohibita est in publico procerum conventu, decretóque Frederici tertii Augusti, cùm sordidæ conditionis quique in album huiusmodi consultorum conscripti, quosvis licentiùs quàm boni ferre possent, furti perfidiáeque alligassent, indemnatosque necassent. vulgo, Veimarus.*

Iudicium aquarium, Iudicium aquæ ferventis, vulgo Ordalium aqueum, waeter-oordeel, *Genus purgationis, cùm ille qui in aquam bullientem brachium usque ad cubitum immittit, aduritur, criminis reus sive noxius habetur : innocens autem*

(1) Z. Taal- en Letterb. I, 62. Veemgericht, door Prof. H. Kern.

& putus, si minimè. Aut cùm accusatus in gelidam aquam totus immittitur, criminisque purus in fundo residet, sceleris vero conscium aqua protinus à se reiicit. Quâ etiam ratione ferrum ignitum nudis manibus deferri, aut nudis pedibus calcari in innocentiæ signum solet; idque vier-oordeel *vocabant. Specul. Saxon. lib. I art. 39: de iis qui omnem facultatem probandi per iuramentum perdiderant sic ait: Ex tribus actibus magis eligunt congruentem: ut calidum ferrum ferant, vel in aquam bullientem brachium usque ad cubitum mittant, aut ab incursu in area certantes se defendant &c. Verum huiusmodi diras consuetudines Christiana religio tandem abolevit; ut patet ex Decreto Stephani Papæ 2. quæst. 4. Cap. Consuluisti, &c. Fit etiam mentio poculi redargutionis & aquarum amarissimarum, quæ mulieri dantur exhauriendæ, Num 5. in quibus cum exsecratione congeruntur maledicta in sacrificio zelotypiæ, sive oblatione investigante adulterium. Ad huiusmodi aquæ iudicia accedit quoque veterum Teutonum consuetudo, qui puerulos recens natos clypeo vel galeæ impositos in Rheno flumine explorare solent: qui si fluitarent nataréntve, ut legitimi recipiebantur; si vero subsiderent, ut adulterini deserebantur: unde & Rhenus* ἐλεγχέγαμος *dicitur, velut arbiter coniugii, atque vindex severus coniugalis fidei, &c. Et etiam apud Plinium Olochas Bithyniæ fluvius, cuius gurgite periuri notantur pati velut flammam urentem, &c. Erat & aquæ frigidæ iudicium, teste Beato Rhenano, in formulâ pacis Elsat. Plebeius & minoris testimonii rusticus aquæ frigidæ se purget iudicio &c. [Similis barbaræ crudelitatis abusus usurpatus est in sagas veneficásve, scilicet, ut quæ aquæ innatarent comburi solerent; absolvi quæ mergebantur,* I. *&* F. R.]

Iudicium ferri candentis, vier-oordeel: *prœterea quæ statim annotata. Vide etiam, Ignis iudicium.*

Iudicium desertum, defaut.

Iudicii status, staet van wijsen.

Iudicium pronunciare, uiten het vonnis.

Iudicio contendere, disceptare, concertare, dingen; pladeren, plaieren, pleiten.

in Iudicio stare, ding-tael voeren, *Grotio.*

sub Iudicium cadere, resorteeren. *Cadere sub iudicium Senatus Antverpiensis; iura petere à Senatu Antverpiensi,* resorteeren onder Andverpen.

in Iudicio, rechteliken.

Iudicio circumvenire, ver-veur-deelen, ver-voor-deelen.

Iudicium de aliquo præsumtum, veur-deel; preiudicie.

Iudicium constituere, denunciare, Iudicii diem dicere, dagen veur recht; sommeeren; intimeeren.

in Iudicium scripto vocare, beschrijven.

Iudicium transferre, declineeren.

Iudicio obligatus sive obnoxius, ding-plichtig.

Iudicio alicuius rem committere, be-draegen.

Iudicii instantia; actio certo

modo ac tempore instituta; recht-stand.

Iudicii locus, mael-stede ; mael-stad, *vet.* recht-stad.

Iudiciorum mores, stijl; practijke; rechts-wijse, ge-bruik.

Iudicii dies, doemes-dag; doems-dag.

Iudicium instaurativum, revisie van 't proces.

Iudicium referre, reconvenieeren.

Iudicium legitimè confirmare, hegen, heggen (1) oft be-hegenen het gericht; bannen de vierschaere.

Iudicialis, *Iudiciarius*, rechtelik; oor-deelig; vondislik, (2) vonnislik *Iudicialis causa*, ge-dinge.

Iudicialis terminus, ding-stade, *sax.*

Iudiciaria potestas, fron-gewald.

Iudiciale forum, *Iuridicus conventus*, *Iudicialis locus*, kasselrije, kastelrije, *fland.* grietenije, *fris.* *Vide etiam*, *Iudicii locus*. *Quædam etiam ad Iudicium &c. pertinentia*, *Vide in* IUS, *Iurisdictio*, *&c.*

IUGERUM, bonder, bunder; bundel: marge, merge, morge lands, *flandris media pars iugeri.*

Iugeri triens, *tertia pars*, *brabantis*, *&*, *tres quadrantes iugeri*, *flandris*, ge-met lands.

Iugeri quadrans, sille lands, loope lands *campin.* lupe (3); dag-mael, dag-want.

Iugeri pars octava, vat-saed, *fland. quibusdam Quadrans iugeri.*

(1) *Etym.* « *sax.* »
(2) *Etym.* L. « vondnislik. »
(3) *Etym.* « Sille lands, j. loopen, hondert roeden. » Doch onder de letter L. « Loope lands. *campin. Quadrans iugeri : agri spatium quod modio uno conseri potest.* » « Loop-saed, lup-saed. *campin.* j. 50 roeden lands. »

Iugera aliquot agri, *quæ uni rustico sufficiant ad familiam alendam*, hoef lands, *vet. sicamb. sax. fris.* [*Porrò* IUGERI *vocem velle accommodare mensuris agrorum vulgaribus*, *res frustranea*, *certe dubia*, *est.* F. R.]

IUGLANS, oker-not; ooker-not; wal-not; boom-not. *Iuglandis testa*, not-schaele ; not-schelpe.

IUGULUS, *iugulum*, keele, kele; krop, kroppe ; krop-been ; storte ; strote ; kraege ; veur-hals.

Iugularis vena, keel-ader; geet-ader, *fland.*

Iugulare, *Iugulum confodere*, *in Iugulo cultrum defigere*, *&c.* af-steken de keele ; keelen, kelen ; kraegen ; worgen, *vet. sax.*

IUGUM, sop, top, tsop; *ut*, *Iugum montis*, berg-top.

Iugum, iuk, jok, ioch, iog.

Iugum, *par boum*, paer ossen.

Iugarius, ossen-drijver.

Iugum, koppele.

Iugare, koppelen; jokken.

Iugum, dijssel ; lamoen. *Iugo solvere equos*, uit-spannen de peerden.

Iugalis, *eodem iugo subactus*, *socius iugalis*, ge-span ; med-gespan ; jok-gespan.

Iugale vinculum, *Iugalis nodus*, houwelik, houdelik, houlik, hijlik, houwelikschen band.

Iugum textorium, *liciatorium*, boom; wevers-boom; winde-boom; windel-boom; wendel-boom; web-boom ; laeken-boom.

Iugum testudinis citharæ, luiten-kraege.

Iugum vitis, staeksel ; wijngaerd-staketsel ; wijngaerd-wagen.

Iugum, gevel, geevel ; op-gaande gevel.

Iugamenta structuræ fenestrarum,

sive, *ostiorum*, kassijne: ge-waad der vensteren. *Iugamenta decussata*, kruis-venster.

Iugum libræ, *bilancis*, waeg-balk; effenaer, evenaer.

Iuga navis, *remigum sedilia*, dochten; dosten; banken; roeder-banken; schip-banken.

Iugis, eeuwig; domelike dag; dag-domelik, *vet.* emsich, *ger. sax. sicamb.*

Iugiter, eeuwiglik; gedueriglik; staeds, staeg, staegs, steeds, staediglik, ge-staedig; deur-gaens.

IULEPUS, *Iulapium*, *vulgi*, juleb; lekkinge.

IULI, bloemsel; bloedsel; katten, kattekens; ratten-steertkens; melk-haer.

IULIUS *mensis*, hoi-maend.

IUMENTUM, werk-beeste; arbeidsaem dier; guil.

Iumentum clitellarium, *dossuarium*, *sarcinarium*, *vectarium*, pak-beeste; som-ros; som-peerd; som-beeste; sommier, *vet. fland.* dossenaer, *fland.* tros-peerd: *&*, *Iumenta clitellaria*, tros, trosse.

Iumentum plaustrarium, trek-beeste; trek-peerd; wagen-peerd; karrijn-peerd, *vet. fland.*

Iumentum molarium, *pistrinense*, molen-peerd.

Iumentum coriaginosum, *ruptum*, *strigosum*, *cursúve haustum*, *detritum*, af-gedreven, af-gement, af-gereden, beest, peerd, esel, *&c.* kavalie; kraeke; uit-gemergelt peerd.

Iumentum farciminosum: *cui fistulis quibusdam subtercutaneis corruptus humor manat*, *plurimásque toto corpore collectiones patitur*, wormig, worm-siek peerd, *Adr. Iunio.*

Iumentum suffraginosum, spat-siek peerd.

Iumentum roborosum, *tetanicum*; *lassitudine*, *calore*, *frigoréve oppressum*, *rigens*, ver-vangen beeste.

Iumentum appiosum, *quando micat auribus*, *caligat visu & girat in circulum tanquam ad molas*, worvel-sieke, wervel-sieke beeste.

Iumentum fatigare, *delassare*, *exhaurire*, *deterere*, *cursu*, *&c.* af-rennen, af-rijden eene beeste.

IUNCO, riet-mussche.

IUNCUS, biese, biendse. *Sicut Iuncus Latinè à iungendo*, *ita* biese *sive* biendse *Teutonicè à ligando dicitur*; *Germ.* bintz; rusch, *sax. fris.* schelfe, *vet.*

Iuncus acutus, *mas*, *sterilis*, scherpe biesen: *multis putatur Carex vett. hodie*, helm, *Iuncus videlicet non admodum procerus in arenosis colliculis Hollandicis & Zelandicis*; helm *dictus quòd ut galea caput*, *ita hic frutex agros muniat ac tueatur ab arenæ incursu.* [*ni quasi* halm, *culmus*, *stipula.* F. R.]

Iuncus bombycinus, vlok-biese; kottoen-biese; quispel-biese.

Iuncus canabinus, riet-gras.

Iuncus floridus, bloem-biese.

Iuncus holoschœnus, *palustris Mariscus Gazæ*, *lævis maximus*, matten-biesen; see-biese, vijver-biese, aldermeeste onscherpe biese; marg-biese; bobbert; bobbel; poper, popering.

Iuncus odoratus aquaticus, wel-riekende waeter-biese.

Iuncus odoratus verus, *Schœnanthum*, kemels-hoi, *quòd eo cameli lubenter vescantur.*

Iuncus angulosus, *quadratus*, *triangulus*, wilde galigaen.

Iuncetum, popering; rusch-dijk, *sax. sicamb.*

Iunceus, biesachtig : dun, din ; teer, teder, teeder ; tanger ; smal ; ran, rank, ren, rene ; snogger ; snugger ; meeps ; meepsch.

IUNGERE, voegen, vuegen ; lappen. *Iungere pariter, par pari, pares cum paribus,* gaden, gaeren ; paeren ; partueren.

Iungere equos curru, ad currum, sub currum, in-slaen, in-spannen, de peerden.

Iungi sanguine, ge-sibben.

Iunctim, saementlik ; saemt, *fris.*

Iunctio, lunctura, vuege, voege, voegsel ; ver-gaederinge ; ver-gaerssel ; ioncture : naad.

Iunctura, lid, led ; ge-lid, ge-led.

Iunctura & nodus membri, knokel. *Iunctura manus,* stompe. *Iunctura ossis,* her, herre,

Iuncturæ, Iunctura artuum, wring, wrong ; wrongen, wringen ; ge-wricht.

IUNIOR, *Vide,* IUVENIS.

IUNIPERUS, wachholder-boom ; wachalder-boom ; krammet-boom, *g. s. s.* wachouter ; machandel, *sax.* jenever-boom ; dam-besie, dan-beeren, boom ; wachtel-boom, *vet. sicamb.*

Iuniperi bacca, jenever-besie ; wachalder, wacholder ; dam, dan, beere, besie ; wachtel.

Iuniperi gummi, vernis.

IUNIUS *mensis,* braek-maend, *quo agri repastinantur arváque & vineta aratris & ligonibus passim franguntur ;* wede-maend, weed-maend, weid-maend, *fl. quo pecora in pascua ducuntur ;* weder-maend, wedder-maend, *sax. sicamb, quo tempestates plerumque oriuntur ;* roosen-maend, *vet.*

IUNIX, *Vide,* IUVENCA.

IUNX, draei-hals ; draei-halsken.

IUPITER, *Chymicis pro ære,* koper (1) *aliis pro aëre. sub Iove,* onder den blauwen hemel.

Iovis dies, donder-dag, *q. dies Tonantis ;* pfingstag, *ger. Ad. Iunio.*

Iovis dies ante quadragesimale tempus, luxui sacratus, vetten donder-dag.

IURARE ; *Iuramentum, Iusiurandum, præstare, dare, facere,* sweeren ; eeden ; eed doen ; doen den eed.

Iurare ; Iuramento affirmare, confirmare, be-sweeren ; be-eeden ; be-eedigen ; sekeren.

Iurare non se facturum, abiurare, ver-sweeren ; ver-loven ; ver-ge-loven.

Iurare personaliter, propria fide, realiter vel effectualiter & debitâ formâ, vulgo, Corporaliter Iurare, lijflik, lieflik, sweeren.

Iurare Deo teste, sweeren ten heiligen.

Iurare aut iuramentum præstare, certâ quadam verborum formulâ ab eo qui iuramentum defert propositâ sive dictatâ, gestaefden eed doen. *ea Iuramenti verba concipere, præire, vel, præire verbis ; præire iuraturo certam verborum formulam,* staven oft veur-staven den eed, *q. d.* spellen *sive* veur-spellen. *dictat enim Prætor iuranti verba iuramenti, haud secus atque ludimagister puerulis elementariis referenda elementa, quæ* staven & boek-staven *vocant Germani.* (2)

---

(1) *Etym.* in *App.* « Venus. *Cuprum dicitur Chymistis.* » « Jupiter. *Stannum dicitur chymistis.* »

(2) Vrg. W. I. A. Jonckbloets uitgave van den roman van Walewein, II, 272.

Iurare in verba, *Iurare in leges alterius*, eed-doen (1); be-sweeren.

Iurare se hominem ac vasallum domini esse & obsequium illi atque observantiam præstiturum, man-schap doen.

Iurare contra animi sententiam, *Iurare falsò & animo fallendi*, mein-eed doen, *à* meenen, *&* eed.

Iurare facinora, ver-sweeren, ver-loven goed te doen; *deierare virtutem*.

Iuratus, *Iuramento confirmatus*, be-eedt; be-eedigt; ge-eedt; ge-sworen.

Iuratus, vulgo Scabinus, schepen.

Iurati iudices, de gesworens. (2)

Iuratus opificiorum collegii, vinder.

Iuramentum, Iusiurandum, eed. *Iuramentum conceptis verbis præstitum, dictatum ab alio vel adactum*, gestaafden eed.

Iusiurandi præcedentis persequens assertio, volg-eed, *q. d. sequens iuramentum*.

Iureiurando obstringere, obnoxium reddere, ver-binden met eed.

Iuramenti ab alio facti assertores, volg-eeden; volg-eeders.

Iusiurandum vidui aut viduæ de bonis defuncti justè ritèque in catalogum relatis, kustinge, *zel*.

Iusiurandi gratiam facere, *solvere vinculo iurisiurandi*, *iusiurandum alicui remittere,* ver-dragen iemanden den eed; quijten den eed; dispenseeren vanden eed; ont-slaen vanden eed.

Iuramentum falsum, mein-eed.

(1) Hs. *Etym.* « Eed doen. »

(2) Hs. *Etym.* « Ghe-sworen van der stadt. *Tribuni plebis*, *iurati civitatis iudices*. »

Iuramentum infringere, eed-breken.

IURGIUM, *causa*, *simultas*, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge; kijvagie; querelle; twist; brabbelinge.

Iurgia, her-bekkinge.

Iurgare, *Iurgiis se mutuo impetere,* her-bekken.

Iurgiosus, haderer; haderig; hader-man; haderachtig; *& vulgo*, haer-man; haerachtig.

IUS, *Iustum*, *Ius fàsque,* recht, richt. *Ius id quod cuique debetur*, ge-rechtigheid; titel; magt; auctoriteit; *quod licet*, permissie; keur.

Ius & æquum, *Ius fàsque,* recht ende reden, recht ende billig.

Ius, gedinge; ban, *ger. sax. vet.* mael, *vet. sax.*

Ius summum, *strictum*, streng recht; scherp, spits recht; uiterste recht.

Ius haereditarium, erf-recht.

Ius persequendi in iudicio, *Iuris actio*, *Iuridica coactio*, actie, *vulgo:* recht-dwang, *Grotio*.

Ius gentium, volker-wet, volker-recht, *Grotio*.

Ius personarum, rechtelike gestaltenisse der menschen; *Ius rerum,* rechtelike gestaltenisse der saeken.

Ius in personam, personale, inne-schuld: *Ius in rem*, behering door besitrecht oft eigendom: *Ius rei vindicationis*, aentael: *hæc omnia Grotio*.

Ius & præferentia civium, borger-schap, borgerije; poorterschap, poortschap, poorterije.

Ius civium, borger-mael, *vet. sax.* borg-recht, borger-recht. *Ius peregrinorum*, gast-recht, *vet.*

Ius civile, *municipale*, *prætorium*, stad-recht; wijkbeld-recht; land-

recht ; borgerlik recht ; burger-wet, *Grotio*.

Ius civile, cæsareum, Imperiale, wereldlik recht.

Ius Pontificium, divinum, geestelik recht.

Ius sacrum, divinum, fron-recht.

Ius merum sive summum, Ius gladii, put ende galg.

Ius curiæ, Ius feudale, hof-recht.

Ius pagi, rusticum, boer-mael, *vet. sax.*

Ius summarium, overtogen (1) ende kort recht.

Ius præferentiæ, retractus, protimeseos, ver-naederinge. *Vide,* PROTIM.

Ius fori, stapel-recht.

Ius superficiarium, huis-gebouw-recht, *Grotio*.

Ius codicillare, Ius eximium forensium codicillorum, committimus van 't hof.

Ius transscriptitium, transport.

in Ius qui vocari potest, be-trekkelik in recht.

Iuris sui, sive proprii, eigenrechtig ; eigen ; sijns selfs.

Iuris sui, qui extra tutelam est ; qui personam habet standi in iudicio, mondig ; self-mond, die op eigene naem dingtael voeren mag, *Grotio*. self-machtig.

Iuris sui esse, sijns selfs zijn.

Sui Iuris homo, partiael.

Iuris & Iustitiæ administrator, officier.

Iuris publici ac popularis defensor, seind-schepen, sind-schepen: *vindex,* procureur generael.

Iuris præfectura, cancelrije.

Iuris communis relaxatio, dispensatie.

Ius commune relaxare, dispenseeren.

(1) Hs. L. « on-ver-togen. »

Ius habere, ge-recht zijn.

Ius in rem aliquam prætendere, ver-meten recht te hebben.

Iura petere, resorteeren.

Iuri renunciare, ver-tijden ; vertijgen.

Ius infringere, perfringere, broken, breuken.

Ius manu admotâ iuratum, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Iura exitûs, Vide, Exitûs Iura.

in Ius vocare, provocare ; *Iure experiri, agere, Ius suum iudicio persequi,* dagen veur recht; laeden ; dage-dingen, *vet. sax. sicamb.* rechten ende dingen ; tijden, tijen ; be-tijen, *vet.* be-trekken, aen-leggen, in rechte ; intenteeren, een proces ; citeeren ; intimeeren ; sommeeren.

in Ius vocatio, citatie.

Iure, ipso iure, rechteliken ; rechtwijse ; billiglik ; billigs.

Iure posse, iure firmo, solidôque niti, ge-rechtigt zijn in eenige seake.

Iure suo aliquem privare, à suo Iure excludere, ver-steken iemanden van sijn recht.

Ius domum revocare, declineeren.

Iuridica actio, aen-spraeke veur recht ; recht-pleginge, *Grotio*.

ut Ius dicat monere magistratum, maenen de schepenen.

Ius dicere, administrare, exercere, houden de vier-schaere ; ge-nacht houden ; bannen, spannen de banke oft vier-schaere ; oor-deelen ; recht doen ; rechten ; be-rechten, berichten.

Iuridicus, rechter ; vogd, voogd ; heere van recht.

Iuridicus dies, ding-dag ; heerliken dag.

Iuridicus dies matutinus Antverpiensibus usitatus, morgen-spraeke.

Iuris administratio, Iuris actus, ge-recht; recht-pleginge. *Iurisdictio,* rechts-gebied; rechts-spreuke; keur; banke van recht.

Iurisdictionis forma, stijl; stijl van 't hof; practijke.

Iurisdictio senatoria, schependomschap.

Iurisdictio, Iurisditio, vogdije; ge-bied; be-heet, *vet.* ban; wetbanke; heerlikheid; roede; ambacht; graefschap, *vet. sax.* wijk, *vet.* district; jurisdictie.

Iurisdictio libera, vrijheid; vrije heerlikheid.

Iurisdictionis urbicæ limites, stadpaelen.

Iurisdictio civitatis, wijk-beld, weig-beld, *vet. sax. sicamb. quòd lignea lapideàve crucis aut obelisci statua erecta designari soleat.*

Iurisdictio fundiaria, laet-banke.

Iurisdictio, mael-stede, mael-stad, *vet. q. Iurisdictio molaris.*

Iurisdictio in quâ quis natus magistratu fungi potest, hand-mael, *sax. sic. q. d. Signum iurisdictionis sive dignitatis senatoriæ manu iuratæ à maioribus sive parentibus.*

Iurisdictioni, Iudicio & tribunali obligatus, subditus, sive obnoxius, ding-plichtig; laet, *fland.*

Iurisdictionis iudex, ding-grave.

Iurisperitus, Iurisconsultus, Iureconsultus, rechts-geleerd; recht-wijs; recht-verstandig; wet-geleerd; jurist. *Iuris enarrator & interpres,* doctoor inde rechten.

Iuris formularii peritus, Iuris fori consultus, practisijn.

Iustus, recht; ge-recht; ge-rechtig; op-recht; echt; recht-veerdig; rechtelik; trouw; ge-trouw; redenlik; middel-matig; conscientieus.

Iustus, Iustè, juist, just; ordinaris. *Iustum habere duodenarium,* juist eene dosijne hebben.

Iustum, Iustitia, recht; ge-recht; ge-rechtigheid; recht-veerdigheid; justitie.

Iustum, Iustitiæ conveniens, rechtmatig, *Grotio.*

Iustè, Iure, recht, rechts, rechtelik, rechteliken; te recht; rechtveerdiglik; billigs; billiglik; rechtmatiglik, ge-rechtiglik.

Iustitia legalis, wettelike rechtveerdigheid: *distributiva,* be-gevende: *commutativa,* ver-geldende, *Grotio.*

Iustitia sanguinaria, vindéxque publicæ securitatis, criminele justitie.

Iustitiam reddere vel ministrare, Iustitiæ æquitatisque sacris operari, Iustitiæ sacra peragere, recht doen; rechten; justitie doen.

Iustitiæ procurator, fisk, fiskael.

Iustitium, tempus quo Iuri dicundo, negotiisque forensibus supersedetur, vacantie van recht.

Iusta, orum, dag-werk; take, taekse, taxe, tax-werk, taex-werk; heilig-avond.

Iusta funebria, funeralia, iusta exequiarum, uit-vaerd; vigilie. *Iusta facere, Iusta funebria agere,* uit-vaerd houden. *Vide,* Funus.

Iusiurandum, Vide, Iurare, &c.

Ius, *Iusculum,* bruwe; bruwet; broeie; sop, soppe, sope; potagie; wellinge, *s. s. campin,* slabberinge; juche, *sax. sicamb.* iuis, iuisken.

Ius esculentum, liquidum quod cochleari aut ex scutellâ haustum editur, lepel-spijse; schoteleten.

Iusculum cibo sicciori superfusum, saulse; natken op de spijse.

Ius acrum, (1) peperken; peper.

Iusculum è carne, vleesch-soppe; vleesch-nat; vleesch-moelie, *vet. sax. sicamb.*

Ius, Iusculum coactum, coagulum quasi congelatum, glaciatum aut glutinosum, geleie; gelatine; galatine; jeleie; lil, lelle, *holl.*

Ius tepidum ligurrire, slabberen.

Iurulentus, Iussulentus, soppachtig; *Iurulenta, Iussulenta caro,* gesoden vleesch.

IUSQUIAMUS, *officinarum,* mal-kruid; bilsen.

IUVARE, helpen; redden; baeten; *qui auxilio iuvari potest, cuius res nondum desperatæ sunt,* helpelik; redderlik; die te helpen is.

Iuvamen, helpe, hulpe.

IUVENCA, *Iunix,* varse, verse, veerse, vers-kalf; stierik; jonge koei; tijdige koe; hokkeling; hokeling. *Iuvenca sterilis,* quene.

Iuvencus, jongen-os; tijdigen os; tijd-os; pink, pnik (2); rindeken.

IUVENIS, jong, jonk: *iam inde à puero, à pueris, à pueritia, à cunabulis, incunabulis; iam indè a teneris, à teneris unguiculis, ab infantia, ab ætate,* van jonk af: *porrò,* jonge, jongen, jongeling, jongsken.

Iuvenis, iuvenilis, jongelik; jeugdig; frisch; versch; groen, *adag.* jong-man; knape; knecht; ank, *M. Isleb. I. Avent.* svent, *vet. aliis* vent, veint, vein, *quod de cælibe usurpant;* bachiler, *Angl.*

Iuvenis celebs, een-loopig geselle, *qui neque uxorem, neque proles, neque familiam alit, sed solus quocunque lubet vagatur.*

Iuvenis temerarius, groenink.

(1) Hs. L. « *atrum.* »
(2) Hs.

Iuvenis arator, enkel, enkle, *sicamb. iuliac.*

Iunior, jonger.

Iuniores, guits, *Zeland. id est,* jongers. *sic Germanis* pub & lap *honestiora quam nobis.* [*quæ procul dubio olim indifferentia,* F. R.]

Iuniores domini, jonk-heeren, *olim appellabantur baronum filii, Seb. Munst.* [*q. vid*ᵗ *opponuntur* τῷ, *Senior,* señor, heere, F. R.]

Iuniorum dominorum status, jonkerschap.

Iuvencula, meid, meidsen, meissen, (*q.* maagd;) swente, svente, *vet. Iuvencula petulca, puella lasciviens,* haver-geite, *metaph.*

Iuvenilis ætas, jongheid.

Iuvenilis temeritas, petulantia, lasiivia, wulpscheid.

Iuveniliter, jongeliken; jeugdeliken.

Iuveniliter, lascivè, protervè, wulpschelik.

Iuvenescere, jongen; ver-jongen; jong worden; jeugden; ver-jeugden.

Iuvenari, Iuvenum more temere & inconsideratè quid agere, Iuveniliter lascivire, Iuveniliter se gerere, wulpschen, *q. Vitulari.*

Iuventa, Iuventus, jongheid; jeugd, jeugd-dom; jongschap, *vet.* joget.

Iuventæ moderator, tucht-meester.

IUXTA, bij; dicht bij; vast bij; doon, deun, deun-bij; neve, neven, nevend, neffend; bij-neven, bijneffens; be-neven, be-neffens; [lee, le, *hinc,* leden, *quòd iuxta se posita sint,* I. R.]

Iuxta, secundum, langs.

Iuxta, nae. *Iuxta consuetudinem,* nae de gewoonte.

Iuxta, effen. *Iuxta ac,* soo wel als; ge-lijk oft; ge-lijk als oft. *Iuxta mecum,* so wel als ik.

K

KALENDÆ *Ianuarii, novi anni,* jaers-misse ; nieuwe jaers-dag.

Kalendarium, almanak.

KALI SPECIES, krabbe-quel, *quòd cancris gressum remoretur.*

Κενοτάφιον, staet-graf.

KLEPSAMMIDIUM, *aliquando simpliciter,* glas, *& curriculum horæ,* een glas, *&c. aliàs,* sand-looper.

L

LABARE, swanken, swenken.

Labascere, wanken, wankelen ; slabakken, slappakken ; sukkelen ; sokkelen ; swijken.

LABI, *Lapsari, Lapsare,* vallen ; af-vallen ; snovelen, sneuvelen : sneven ; schampen ; schrankelen ; schampelen ; schamffelen ; slibberen ; slidderen, sledderen ; schuiffelen, schuiffen, schuiven, schijffelen ; glissen, glitsen, (γλισχρός, *id est, lubricus;*) sluimen; sluipen ; rutsen, rotsen ; glijden ; rijsen ; af-rijsen ; ont-rijsen.

Labi, lijden ; vlieten, vloeden, vloeien : ver-loopen ; veurbij-gaen.

Labi deorsum, sinken.

Labi gradu, mis-treden, misterden.

Labi animo, in on-macht vallen.

Labi iudicio, opinione, memoriâ, &c. ver-grijpen : faelen, feilen, failleeren, fauten ; *& ipse Lapsus,* ver-grijpinge ; fael, *quæ posteriora mavult Becanus à* vallen *&* val *deducere, quàm fateri à Latino Falli; quod ipsum potiùs originis Teutonicæ faciat à* val.

Labi verbis, mis-spreken ; misklappen.

Labentem retinere, tegen-houden.

Labilis, glijdende: [*& scommate in feminam facile Labilem,* kort-gehielde, I. R.]

Lapsus, gevallen ; geresen.

Lapsus, us, val ; mis-val ; schampelture ; sneuvel.

Lapsus temporis, ver-loop des tijds ; laps van tijde.

Lapsus virium præceps, on-macht ; be-swijmtheid.

LABARUM, *sive (ut scribit Turnebus)* LABORUM, vaene, vaendel, vendel ; vaendeling, vendeling ; standaerd.

Labarum sacrum ; vaene ; kerk-vaene.

LABES, in-val ; gevallen gat.

Labes terræ, slonde.

LABES, smette ; plakke, plekke ; vlek ; maese, masche, maesche, maschel, mascher ; maekel, *vet.*

Labes, laster.

Labem inferre, schoffieren.

Labefacere, Labefactare, loteren ; hutselen, hutsen ; lutsen, *fland.* ver-swakken ; swijken, swikken ; wankelen, wanken.

Labefactare, om-setten van sijn op-set.

Labefactatio, swijk ; swijkinge.

Labefactatio muri, storm-gat ; storm-plaetse ; bresse.

LABIUM, *Labrum, Labellum,* lippe, leppe, lippeken. *Labrum superius,* boven-lip : *eiúsque cavum sub naribus,* lippen-vorken. *Labrum inferius,* onder-lippe : *eiúsque cavum,* lippen-hol.

Labellum compescere, snoeren den bek.

Labra movere tantùm, & vocem non attollere, popelen : *Labra movens,* popeler.

Labra lingere, lekke-baerden.

Labia manducando inter se claro sono collidere, smak-bekken ; smak-

muilen ; *Labiorum diductu sonum edere.*

Labris primoribus attingere, proeven.

Labris iunctis osculari; labra labellis iungere ; trek-bekken ; duiven-bekken.

Labeo, Labiosus, Labrosus, lippachtig ; dik-lippe ; lang-lippe ; groot-muil.

Labrum, kant-lijst ; rand, *ut* vande pot, *&c.*

Labrum, labrum eluarium, in quo sordes vestium, &c. eluuntur, kuipe ; tobbe ; dobbe ; wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe ; kleer-tobbe ; vlote oft vloet daer men in wasschet : balie, *sax. fris. sicamb. holl.*

Labrum, stande ; bad-kuipe ; badtonne ; fontein-bekken. *Labrum lactarium,* melk-stande.

Labrum vinarium, wijn-hoede ; wijn-stande.

Labrum tonsorium, scheer-bekken.

LABRUM, *vel, Lavacrum Veneris, herba,* kaerde ; kaerden-kruid ; kaerden-distel.

LABOR, arbeid ; moedte ; moeite ; pijn, pijne ; nood, noode ; tuil, tuel ; toel, *fland.* (1) kommer, komber ; labeur ; travalie.

Labor improbus, swaeren arbeid.

Laboriosus, Laboris patiens, tolerans ; Laboris, frigoris, &c. patientissimus, arbeidig ; arbeidsaem ; herd-baer ; seer herd-baerig ; ijseren man, *q. d. ferreus.*

Labores graves, plurimi, catenati, ingentes, herculei, peerds-arbeid ; peerds-werk ; slavernije : *tales tolerare, exanclare ; Labores maximos, instar mancipii, subire ; iis se frangere, debilitare,* ver-arbeiden ; overarbeiden ; be-sueren, be-soeren ; slaven ; slavoenen ; ver-slaeven ; over-slaven.

Labori succumbere, te quaed hebben.

Laborem alicui levare, ver-lichten iemands arbeid ; solageeren.

Laborem frustrari, ver-liesen den arbeid ; ver-loren arbeid doen.

Labori, vel, in Laborem materiam impendere, ver-werken de stoffe.

Labore parvo, facilè, lediglik, *& per sync.* leglik. *citra Laborem,* lichtelik.

Labore fractus, confectus, mat ; stram (*ut, membra, &c.*) ver-moedt, ver-moeidt.

Laborare, werken ; arbeiden ; pijnen ; tuelen, tuilen ; toelen, *fland.* ploegen ; quaed hebben ; labeuren ; travalieeren.

Laborare, solicitum esse, de aut in re aliqud, vraegen nae eenig ding ; ergens in (1) be-gaen zijn ; werk maeken van eenige saeke ; be-laeden, be-kommert, be-sorgt sijn in eenige saeke ; *Contrà,* geen werk maeken ; niet passen van oft op eenige saeke ; on-bekommert zijn, *&c.*

Laborare in parturiendo, inden arbeid sitten ; *& ipse Labor,* den arbeid.

Laboratus, gewrocht. *non Laboratus,* rouw ; on-volmaekt ; ongewrocht.

Laboriosus, moedelik, moeielik, pijnlik. *Laboriosum opus,* swaer werk.

Laboriosè, moedeliken.

LABRAX, *piscis,* zee-snoek.

LABROS, *inter Canum nomina.*

(1) *Etym.* enkel : « Toelen, j. tuylen » zonder *fland.*

(1) *Etym.* « met. »

LABYRINTHUS, dool-hof; dol-hof: dool-lage.

LAC, melk. *Lac emulsum,* melksel: molke, *holl.*

Lac humanum, Lac muliebre, sog, soogsel, *(in mammis præcipuè;)* spene, spenne, speene, speine, sponne, spinne. *Lacte subducere, Lac subducere; à Lacte removere, depellere,* spenen.

Lac caprinum, geiten-melk.

Lac novum, Lac fœtantis enixâeque bovis, biest, biest-melk, bienst.

Lac tepidum, koe-warm melk.

Lac conficiendo caseo tepefacere, wellen het melk (1): *& Lac tepidum conficiendo caseo aptum,* gewelde melk, *holl.*

Lactis meta, duin-kaese.

Lac schiston, Lac à sero discretum; pars caseosa Lactis à sero separata, matte, matten; hotte; wrongel. *in Lac schiston mutari sive densari,* schifften, schiffen.

Lactis flos, cremor, adeps, pinguedo, saene, saen; room: *Lac integrum, Becano.*

Lacti cremorem tollere, cremorem colligere, vloten, vlooten, vlieten het melk; ver-saenen: *& cremor ita separatus,* ver-vloten room, *fland.*

Lac cremore concretum, coagulatum, calore còncretum, gesaent melk; kloter-melk, klotter-melk, *fland.* dik-melk; klonter-melk; klobber-saen.

Lac cremore nudatum, sine cremore; cui oris flatu flos sive cremor ademtus est, ver-saent, ver-blaesen, getapt, melk; be-vloten melk, *zel.* vlote-melk: stok-melk, *g. s. s.*

Lac pressum, coagulatum, coagulum gelatum, platte kaese; weeke kaese; wei-kaese; mei-kaese, *quòd Mense Maio confici soleat.*

(1) *Etym.* « *holl.* »

Lacti coagulando vas, strem-vat.

Lac coagulatum, conglobatum, acidulum, klonter-melk; *Lac acetosum, acidum: Lactis cremor coagulatus & acidulus,* klobber-saen, kloter-melk.

Lactis aquea pars, serum, succus, wei; melk-weie, waddeke, *s. s.* schotte van melk, *g. s. s. fris.* hoei, hoi-melk; hui.

Lac in butyrum densare, spissare, cogere; Lac agitando extundere butyrum, boteren; kernen.

Lac serosum, agitatum, secundarium, pressum, ebutyratum, ex quo butyrum confectum est, boter-melk; kerne-melk; soepen. (1) *Lac ebutyratum aquatius,* portel.

Lactis crustula, membranula; id quod in superficie calefacti lactis, aliarùmve rerum coit atque concrescit, vliesken, velleken, op 't melk.

Lactare, Lactare infantem, soogen; suigen; voedsteren, voesteren; måmmen.

Lactatus, gesoogt.

Lactare, illectare, be-lakken, be-lokken; ver-treiffelen; ver-treeffelen.

Lactêre, sugere ubera, soogen, suigen; suigen de mammen; lellen. *Lac sive alium humorem sugere,* lepsen.

Lactens, ut puer, &c. soogling; suigende kind; suigeling; mammelink; voedster-kind, voedsterling. *Vide etiam,* SUBRUMUS.

Lactis corrupti instar sapere, goor smaeken.

Lactaria, vulgo Lacticinia, suivel; melk-spijse; melk-waere; melk-werk; molken, *sic.*

(1) *Etym.* « *fris.* »

Lactarius, suivel-maeker; suivel-verkooper; kaes-kooper.

Lactarius cibus, wit-moes.

Lactarium forum, melk-markt.

Lacteus, wit; melk-verwig.

Lactes, Lacteum intestinum, piscium, melker, melkerling; mildte vande visch; homme: *piscium vid' marium, ut* kuit, *femellarum*.

LACCA, *Arabum, gummi genus tincturæ conveniens; aliis Cancamum*, lak; gomme lak.

LACERARE, scheuren, schoren; ver-scheuren; rijten; hakken; ver-hakkelen; terren; ont-terren; ont-leden; slippen; snippen, *ut, aures &c.* ver-quisten, ver-misten, *vet.* ont-stukken. *Lacerare unguibus*, krabben, krabbelen. *Quædam horum etiam passivæ significationis sunt.*

Lacer, Lacerus, Laceratus, ont-stukken; on-stukken; om-stukken; in-stukken; geslipt; ver-hakkelt; lid-loos; ont-haeleweit; ont-harleweit; moetse, *Vide*, TRUNCUS.

Lacera vestis, gescheurt kleed.

LACERNA, regen-mantel: schabbe, schabbeken; schobbe, schobbeken. *Lacerna viatoria*, reis-mantel.

Lacerna nigra hiberna Canonicorum, koor-hoed; koor-kappe; al-mutse.

LACERTA, *Lacertus*, haegdisse; hegdisse; *ab* haege *sive* hegge; *quòd circa sepes in dumetis, rubetis & spinosis locis degat: ut apud Virgil. virides etiam occultant spineta lacertos: hinc corruptè*, aketisse; aerdissie; egdisse; echtisse: *nonnullis* heidisse, *quòd in incultis & aridis locis degat.*

LACERTUS, den arm; *& Lacerti os maius*, arm-pijpe; arm-spille, spille vanden arm. *Lacertus autem potissimùm musculus, seu carnosa corporis pars, & Lacertorum torus, pulpa, exossis caro robustior*, muis, muisken, muiskel, muskle, muskel (1); vleesch-muis; spiere, spierink; hijse; poeselachtigheid vande musklen.

Lacertosus, vleesachtig; poeselachtig.

LACESSERE, quellen; tergen; rijtsen; aen-rijtsen; trotsen; tratsen; groeten, *vet. sax.* blauwen, blaeuwen, *vet. Lacessere procaciter*, graven op iemanden.

Lacessere, uit-dagen; uit-eischen; ont-seggen; uit-bieden, *vet.*

LACHNE, *inter Canum nomina.*

LACHRYMA, *Lachrymula*, traen; traenken. *Lachrymæ*, traenen; schreissel.

Lachrymæ arborum, sap van boomen; traen: *Vide*, RESINA.

Lachrymari, Lachrymas effundere, traenen; traen-oogen; weenen; schreien: *Lachrymis rigare*, betraenen.

Lachrymari præ gaudio, van blijdschap weenen. *sine Lachrymis eiulari*, verkens-traenen krijten. *de pueris plorantibus aut vociferantibus, & nullas lachrymas dantibus dicitur. Grunniens enim & altè vociferans porcus lachrymas non emittit. ut nullum ferè animal, præter hominem lachrymari communis est opinio.*

Lachrymabundus, ad Lachrymas pronus, wee-moedig; ween-moedig.

LACINIA, slippe; sleppe; lijst aenden rok; geere, geerene; pand,

(1) « Muskle, muskel » ontb. in het *Etym.*

ploie vanden rok; frengie, frangie, frenie; borkel, *vet.*

Laciniæ, arum, hakkelinge der kleederen.

Lacinia anterior vestimenti, veurpand van 't kleed: *posterior,* achterpand.

Laciniatus, Laciniosus, geploit; geslipt. *Laciniata tunica,* pand-rok.

Lacinias circumagere sive circumvolvere, slinger-slippen.

LACONICUM, bad; bad-stove; stove; sweed-bad (1); sweet-stove.

LACTUCA, laktouwe, lattouwe.

Lactuca capitata, sessilis, laconica, bætica; conglobatis in orbem foliis crispa, krop-salaet; krop-lattouwe; sluit-kroppe: *Lactucæ capitatæ globus, Lactucæ folia in orbem conglobata,* krop van salaet.

Lactucella, Lactuca leporina, officin. hasen-koole; conijnen-kruid. *Lactuca silvatica,* haviks-kruid. *Vide,* CICORACEA.

LACUNA, plas, plasch; poel; water-poel; delle, dal; put, putte, pet; wiel; weel; weele; pans-poel, pens-poel; sleinke, *holl. fris.* vore, vorre; groeve; graft, grave, gracht.

Lacuna, cavum in Labro superiore, lippen-vorken.

LACUNÆ, *Lacunarium, Laquear, Lacus in ædificiis, Vide,* LAQUEAR.

LACUS, meer; maer; mer; maerasch; see; sudde; delle; dal; laek, laeke, lak.

Lacus, drenke; wedde, wette.

Lacus compluvius, cisterne.

Lacus, vas amplum in quod mustum prælo exceptum recipitur, wijn-bak.

Lacus, alveus in quo faber ferrum candens aquâ restinguit, koel-bak; koel-trog; lesch-trog; smed-bak.

Lacus in quo cerevisia refrigeratur. koel-vat; koel-kuipe.

Lacus, tina, tinium, tijne; thoever, *sicamb.*

Lacus, ubi lintea eluuntur locus, wasch-huis; wasch-plaetse; wascherije. *Lacus communis, lavatrina publica,* gemeine wascherije.

LADON, *inter Canum nomina.*

LÆDERE, quetsen; wonden; seeren, *vet.* seer doen; ver-seeren, ver-seerigen; minken, menken; takken; offenseeren.

Læsus, seer; seerig; seerlik; gequetst; gewondt.

Læsio, quetse; quetsuer; wonde; minke, menke; offensie.

LÆLAPS, *canis admodum velox,* vlieg-wind. *Etiam inter Canum nomina.*

LÆNA, over-mantel; over-rok; over-kleed; over-sloop; quene, *vet. fland. ut etiam,* frok; *gall.* frocq.

LÆTARI, *Lætitia perfrui,* vrolik zijn; heugen, hogen.

Lætari, & Lætificare, Lætitia afficere, ver-heugen; ver-hogen; verblijden; vrouwden; ver-vrouden, ver-vrouwen; ver-vreugden; verfraeien; vreugd be-drijven.

Lætus, Lætabundus, blijde; vrolik; vro, *s. s.* ver-blijdt; vreugdig; ver-heugt; locht van geeste; lichtsinnig; locht-sinnig; wonsaem, *vet.* gaillard.

Lætus, amœnus, lustig, lostig; lust-baer.

Lætè, blijdelik; vroliken.

Lætitia, blijdschap; vreugd; vrolikheid; vrouwde; heuge, hoge; heugenisse.

Lætitiam adimere, ont-heugen.

Lætus, fecundus, vrucht-baer.

(1) Hs.

Lætamen, mest, mist, mesch; akker-mist; koe-mest; dunge, *vet.*

LÆVIS, licht, leicht; glat, gelat. *Lævis & speculi instar politus*, spiegel-slecht.

Lævigare, Lævare, glatten, gelatten; evenen, effenen; schaven

Lævigatorius asser, stipes, mangelberd; mangel-stok.

Lævigatus, glat, gelat; geschaeft; lat.

Lævitas, Lævor, glatticheid, gelatticheid.

LÆVUS, slink; link, lefs, *holl.* locht oft luft.

Læva, vid' manus, slinke hand.

LAGANUM, koek; ei-koek, eierkoek; pannen-koek; struive; fletse, *lovan.* kaes-vlaeie; kaes-taerte; waefel; morstelle, morstelleken; vadde; oblije; ouwel; oblaet, *vet.* noele, nole, *sicamb. vulgo Nebula. Lagani delicatioris genus*, sluimer, *fland.*

Lagena, vlessche, flessche; laegel, legel, lechel, *g. s. s.*

Laguncula, flesken.

LAGON, *inter Canum nomina.*

LAGOPUS, *herba*, hasen-pootkens.

Lagopus, avis genus, quod quidam perdicis speciem faciunt, steen-hoen; berg-hoen; berg-haen: snee-hoen, sneeuw-vogel, *à colore candido, vel à nivosis locis ubi degit: aliis* steen-uil.

LAICUS, λαικός, wereldlik; leek.

LALLARE, lellen; lepsen.

LAMBDOÏDES *sutura capitis*, kruin oft kroon-naed des hoofds; bekkeneel-naed.

LAMBERE, lapen, lappen, λάπτειν, (1) λαπάδειν, *id est, sorbendo haurire*, labben, *vet.* lekken, lakken; likken. *Lambendo bibere, sorbere*, slabben; lekken ende suipen; lerven, larwen.

Lambere, aen-roeren.

Lambendo inquinare, be-slabben.

LAMENTARI, klagen; be-klagen; wee-klagen; krijten; be-krijten, be-weenen; be-schreiden; huilen; karmen; kermen; be-kermen; karmieten, *fland.* jammeren; jammerlik klagen ende schreien.

Lamentabilis, klaegelik; jammerlik.

Lamentum, Lamentatio, ge-kerm; kerminge; klage, klagte; klaginge; be-klag; wee-klage; leed, leid; ge-queel; ge-schrei; jammerlik geschrei; huilinge.

Lamentator, klager; krijter.

LAMIA alve, alvinne; *spectrum albo habitu viduæ lugentis ruri obambulans, vulgo, Elva. Tacito, ut rectè emendat Lipsius, Alurinia; nisi sit, Alvaruna;* Fata *Italis*, Fee, *Gallis: Teutonicè etiam*, bele-witte; witvrouwe; wite-vrouwe, *&c. Vide etiam*, SAGA. *Lamiam agere*, alven.

Lamia, nacht-maere; nachtmerrie; nacht-vrouwe; nachtmoeder, *vet.*

Lamia, larve, larwe, lerve, *g. g. s. fland.*

Lamia, hexe, hekse, (hechisera;) tooverersse, tooverinne: vandoese, vaudoose, vaddoose, vadoose, *à Valdensibus (qui veneficii aut magiæ vulgo incusati) translatum nomen ad quosvis veneficos aut magos.*

---

(1) Hs. en *Etym.* L. λάπτειν. λαπάδειν wordt alleen door Athen. VIII, bl. 362, F. gegeven als syn. van λαπάσσειν, dat « ledigen, te niet doen » beteekent.

Lamia, dæmon aquaticus, bommeler; bommel-nekker.

LAMIA, kapper; kappert; pots-hoofd; *piscis dictus à truncandis piscatorum sagenis, Ad. Iunio.*

LAMINA, *Lamella,* plate; scheene; spange; spalke.

Laminæ tecti, dak-berderkens.

Lamina plumbi, blek; blik; slekke loots.

Lamina cuprea, koper-blek.

Lamina cultri aut gladii, lemmer; klinke, klinge; ruitink.

Lamina serræ, blad vande saege.

Lamina foci, cui appenditur climacter, latte vande schoude.

Lamina præli, degel vande persse

Lamella metalli tenuis instar folii, loof, loofken, looveren van metaal; folie.

Lamella extrinsecus libris adhibita, doppe, *id est,* be-slag des boeks, *Adr. Iunio.*

Lamella, Lamina sectilis saxea, quales integendis ædibus ad Rhenum exciduntur, schalie, lei; leide; rijns-schalie, rens-schalie; schever-steen.

Lamella sive Lamina panis, casei &c. snede, schelle, broods, kaes, *&c.*

Lamellam (saxeam potissimùm) supra aquam distringere; Lamellà aquas quatere, slingeren, botten op 't water; stip-stappen, *holl. Lamellæ super aquæ æquor districtio, ludus puerilis, Vide,* EPOSTRACISMUS.

Laminam excutere, ducere, extundere, extenuare, uit-kloppen, uit-slaen, het blek, *&c. in Laminas extenuatum opus,* ge-draeit oft ge-dreven werk.

Laminarius, blek-slager.

LAMIUM, doove, doode, netel.

LAMPAS, lampe; licht-vat; lucht-vat. *Lampas pensilis,* kruisel, krosel, *sax.*

Lampas aëris, sterren-schot; sprink-vier inde locht.

LAMPETRA, *Lampreda, piscis, (Mustela, Lud. Pott. & quibusdam, Mustella stellaris, eodem teste)* lampreie; prikke.

LAMPURUS, *inter Canum nomina.*

LAMPYRIS, licht-mugge; nacht-mugge; licht-worm; nacht-wormken; schijn-wormken; bern-maie.

LANA, wolle, wulle.

Lana brevis ac minuta, stof, stoffe.

Lana brevis, forficibus desecta, aut in poliendo à fullone de pannis rudibus aut interpolatis deducta, scheerlink; scheer-wolle; scheer-haer.

Lana crassior & recrementitia, werk.

Lana velleribus decerpta, bloot-wolle.

Lana in ove demta & conglobata, Globus aut coagmentum Lanæ, vlies; vacht.

Lana neta, ge-spin; ge-spinsel.

Lanæ coactæ, condensatæ, constipatæ, vilt.

Lana succida, illota & sordibus adhærentibus imbuta, cum suo æsypo, iek-wolle; wolle metter ieken. *æsypum, ipsáve pinguitudo,* ieke.

Lana xylina, lignea Ulpiano, bombasijn, boombasijn; boom-wolle; boom-sije.

Lana anserina, pluim-vederen.

Lanam decerpere velleribus, blooten de vellen; ploten de wolle, *fland.*

Lanam in crate expansam bacillo concutere, vlaeken; blaeken.

Lanam discutere, extricare, & purgare, villen de wolle.

Lanam pectere; pectine carpere, tenuare, obliquo deducere ferro, kaer-

den ; hekelen, heekelen ; *q. d.* haekelen, *id est, hamo trahere.*

Lanam medicamentis sufficere, inficere, staelen oft verwen de wolle.

Lanâ ac telâ victum quæritare, winnen den kost met spinnen ende weven.

Lanificium, Lanitium, Lanæ opificium, wollen-werk ; draperije. *Lanificium exercere,* drapieren ; drapenieren.

Lanarum tonsor, blooter ; ploter.

Lanarius, Lanifex, Lanificus, wolman ; wollen-werker ; laeken-maeker ; drapier, drapenier, trapenier. *Lanarius textor,* wollen-wever, wullen-wever. *Lanifica,* wollen-werkster.

Lanifica, Lanipendia, quæ net, spinnerse ; spinster.

Lanatus, Lanaris, Lanâ tectus, gewolt.

Laneus, wollen, wullen.

Lanugo, tenera lanugo, flos, vlok-wolle ; vlok-haer ; stof-haer ; donse, donst, dunst, dust, duinst ; wol-haer, wol-haerken ; stuif-haer.

Lanugo, stok-haer, stoppel-haer, stokkel-haer ; stok-vederen, stop-vederen, stoppel-vederen.

Lanugo genarum, tenera quasi lana in adolescentium genis, jong-haerken ; melk-haer ; guich-haer ; gek-haer, *sax. sicamb.* (poil folet, *gal.*) stoppel-haerken ; guichel-haer ; padden-haer ; padden-veerkens ; vlasschen baerd. *Lanuginem primam emittere,* haeren.

Lanugo, seu pappi florum aut herbarum, pluis ; wolleken aende kruiden oft bloemen ; guichel-haer.

Lanugo è floribus veterascentibus decidua et volatica, stuifken vande bloemen.

Lanugo arborum, mos, schom der boomen, *corticum vid*[t].

Lanugo, serrago, sagel ; sage-meel.

LANCEA, hals-geweer ; lang-geweer, *arma longa quæ humeris feruntur :* spere, speere ; spiesse, spietse ; pijke ; lance, lancie, lansse, lantsi.

Lancea, glavie, *gallis pro gladio.*

Lancea velitaris, levis, javelijne.

Lancea sive Teli genus, gisarme, guisarme.

Lanceæ corrigia, knevel.

Lanceâ decurrere, steken ; stek-spel houden.

Lanceis adversis incurrere, rennen met de lancien.

Lanceâ aliquem transadigere, iemanden met eene lancie deur-loopen.

Lancea ignita, vulgi, sterren-schot ; sprink-vier inde locht.

Lancearius, pijkier ; pijkenier ; pijkenaer ; lancier ; lancie-voerder ; lans-knecht.

LANCEOLA, honds-ribbe.

LANCES, *Vide,* LANX.

LANCINARE, pikken ; pikkenren ; steken.

LANDGRAVIUS, *vulgi,* land-grave, *q. d. comes terræ sive regionis ab Imperatore dono datæ.*

LANGUERE, *Languescere, Languidum esse, vel fieri,* krank zijn ; krank worden ; quelen, quijlen ; quenen, quijnen ; flauwen ; ver-flauwen ; slabbakken, slappakken ; soren, sooren ; suchten ; be-swelten, *fland.* quexen ; ver-swakken ; ver-welken, ver-welkeren ; ver-wemen ; swelten, *vet. fland.* ver-liggen, *vet.*

Languere sopore, swijmelen.

Languidus, flau ; laf ; swak ; slap ; wan-lustig ; ver-welkt ; be-sweken ; oodelik, oielik, oolik ;

on-lustig ; suchtig ; ver-neutelt, ver-nutelt ; vads ; vaddig ; leusig, losig ; luisig ; loesig ; loof, *holl.* magt-loos ; week, weik ; lam, laem ; bange, bangig ; naer, *holl. fris.*

Languidus homo, vlokkaerd.

Languidulus aër, smoel weder.

Languida, ignava puella, swelte.

Languidè, lammelik ; slappelik ; flauelik (1) ; langsaemlik.

Languor, ut, animi, virium, &c. quaelikheid ; quaelikheid aen 't herte ; quaele, quelinge ; flauheid ; flauwigheid ; suchte, suchting ; on-lust ; wan-lust ; vaddigheid ; weedom ; wee-dag, *sicamb.* swaermoedigheid ; slapheid ; slappigheid ; on-macht ; machtloosheid ; krachteloosheid ; ver-welkinge ; doleantie.

Languor stomachi, ver-seeuwtheid.

LANIARE, hakken ; snijden ; schrantsen ; ver-snijden ; ver-scheuren ; in stukken houwen.

Lanio, Lanius, vleesch-houwer ; been-houwer ; been-hakker ; slachter ; slager ; sleger ; vleesch-slachter ; knoken-houwer, knaken-houwer, *sax. sicamb. fris.* kuiter, kuter, *s. s.* vleesch-manger, vleesch-menger, *vet.*

Lanionia mensa, houw-banke ; vleesch-banke.

Laniena, officina Lanionum, slagbanke ; slag-huis, slacht-huis ; vleeschbanke ; vleesch-halle ; vleesch-hank ; vleesch-huis ; kuiter-huis. *Laniarium.*

LANISTA, schermer ; schermmeester ; vecht-meester ; sweerdvechter.

LANX, schotel ; disch. *Lanx escaria*, plateele. *Lanx, in libra,* schaele vande wage ; schotel inde wage ; wege-schaele ; waeg-schotel. *& metaphor. Alea, fortunæ casus. Lances æquato examine binæ Virg.* schotel-wage ; schael-wage.

LANUGO, *Vide*, LANA.

LAPATHUM, *Lapathum acutum*, peerdik ; patich ; lek-bladeren, leik-bladeren, *fland.*

Lapathum sanguineum, maculosum, draken-bloed.

LAPIS, steen ; stein. *Lapillus*, steenken.

Lapis rudis, non cæsus, on-gehouwen steen.

Lapis arenarius, sand-steen ; tuifsteen, tuf-steen, tof-steen : *bibulus, spongiæ instar fistulosus*, puimsteen.

Lapis Parius, witten marmersteen.

Lapis Asius, è quo capuli & conditoria mortuorum fiebant antiquitus ; Lapis sepulchralis, qui sepulchro imponitur, quadratus in mensæ formam, sark ; sark-steen.

Lapis pyramidatus, kegel.

Lapis angularis, hoek-steen ; ek-steen, eg-steen ; hornik-steen.

Lapis manualis, hand-vulligen steen.

Lapis missilis, werp-steen. *Lapidis iactus*, steen-werp.

Lapis index, Lydius, Heraclius, proef-steen ; goud-steen ; toetssteen ; strijk-steen.

Lapides carbonarii, steen-kolen.

Lapis, Lapides, Lapillus, Lapilli, preciosi, Oriente lecti, ge-steente ; kostelik gesteente ; kosteliken steen ; edel, orientael, ge-steente ; bagge.

Lapis Thracius, swart aget.

Lapis Erythræus, perle, peerle.

Lapis Lunaris, selenites, specularis, aphroselinus, lapis Arabicus ;

---

(1) Hs.

vulgo, Glacies Mariæ, spiegel-steen.

Lapis cyaneus, cærulæus, stellatus, vulgo, Lapis Lazuli, vel, azuli, lasur-steen.

Lapis fulmineus; gemma quæ cum imbribus & fulminibus cadere dicitur, donder-steen ; blixem-steen.

Lapis quo via sternitur, kassij-steen : *Lapidibus stratus*, gepaveid ; geplaveid.

Lapidum pollen vel pulvisculus, ut tophi, &c comminutorum, bik.

Lapidum fragmenta, gruis. *Lapidum fractorum congeries*, puin.

Lapis pigmentarius, vrijf-steen der schilders.

Lapis fornacarius, lapis quadratus, planus, sternendo pavimento, præcipuè ustrinæ, aut foci, esterik ; alstark, alstrak, *sax*.

Lapis operarius, Lapis qui servit opificum operis, ut cos, &c. werk-steen.

Lapis naxius, Lapis cuius in acuendo ferro est usus, wet-steen.

Lapis ærarius, Lapis luminis, Lapis extritu ignem reddens, vier-steen ; koper-steen.

Lapis molaris, Lapis incusus, molen-steen.

Lapis manalis, unde fons emanat, fontein-steen.

Lapis terminalis, finientis territorii index, pael ; pael-steen ; stad-paelen ; mark-steen ; scheid-steen ; scheidel-steen ; mael-steen ; reen-steen, *sax. fris*.

Lapis, mille passus, mijle. *Lapis primus*, ban-mijle.

Lapidibus connectendis glutinum, steen-lijm.

Lapis offensionis, stoot-steen ; steen des aen-stoots.

Lapidescere, in Lapidem lapideámve duritiam converti, aut, convertere, ver-steenen.

Lapidibus viam sternere, steen-wegen ; kassijen.

Lapidem torquere, schieten.

Lapidare, Lapidibus obruere, cooperire; Lapides in aliquem iacere, steenigen.

Lapillum super aquæ æquor distringere, slingeren, botten, op 't waeter. *Vide*, EPOSTRACISMUS.

Lapidis molaris sulcos excudere, acuere, exasperare, billen, bikken, den molen-steen.

Lapides cædere, excidere, effodere, secare, scheissen : pikken, bikken, de steenen.

Lapicida, Lapidicida, Latomus, Lapidum sculptor, steen-houwer ; steen-snijder ; steen-poeler, *vet*. bikkeler, bikker, *holl*. scheisser, *qui vid^t lapides è rupe exscindit;* steen-bikkeler.

Lapidicina, Lapicædina, locus unde Lapides & saxa exciduntur, scheis-put ; scheis-poel ; steen-groeve ; steen-put ; steen-kuil ; steen-poel ; quarriere. *Latomia, Latumia*.

Lapideus, steenen ; van steen ; steenig.

Lapideus, durus instar lapidis, steen-herd. *Lapidis instar induratus*, ver-steent.

Lapidosus, steenachtig.

LAPPA, lekke ; lek-wijn, leke-wijn ; stort-wijn ; drup-wijn.

LAPPA, *herba*, klijve, kleve ; klisse, klesse, klette, kladde.

LAPSUS, *Vide*, LABI.

LAQUEAR, *Laquearium, Laqueare, seu, Lacunar, Lacunarium, Lucus, in ædificiis*, ge-bondte, ge-bundte, ge-bindte ; solder, sol-ler, solderinge ; ge-hemelte ; ge-span oft welfsel vanden solder ;

ver-welf; ver-welfsel; roef, *vet.* worminge, wormene; lambris, lambrisseersel; plankier.

LAQUEUS, *Laqueolus*, lace, laece, leisse, letse, lesse, litse; laege; strik-litse; stringe, strenge, strange; strik; strop; stroop; strek; val-strek (1); valle; trekke, trek; bast; strop-slag; piere, *fland. capiendis præcipuè avibus.*

Laqueos tendere, lagen leggen.

Laqueo stringere, constringere, premere, ligare, nectere, connectere, strikken; stroopen, stroppen.

Laqueo capere sive decipere, be-kleppen, be-klippen, be-klikken.

Laqueo collum obstringere, comprimere, nodare, interimere, gulam frangere, worgen, wurgen, ver-worgen; met den strop ver-worgen; op-knoopen.

Laqueo vitam finire, se strangulare, in laqueum se dare, ver-hangen.

Laqueum solvere, abstringere, ont-strikken.

Laqueatus, Laqueo irretitus, nexus, gestrikt.

LAR *familiaris,* herd; herd-stad; heerd; heerd-stad oft stede; *& ger. sax.* herd-blad, *q. lamina fori;* heerd-plaetse. [honk; *hinc* bij honk blijven, I. R]

Lar, huis-god. *Lares,* huis-goden; woud-her-mannekens; louter-man, lauter-man. *Vide, Dæmon Alexicacus.* (2)

Lararium, huis-capelle; kapelleken binnen den huise.

LARDUM, *Laridum,* spek; verken-spek; baek, baeke; baeken-vleesch; baeke-spek; lard, *fland.*

Laridum pingue, quo carnes parum pingues, maxime autem ferinæ transfiguntur, lardier-spek; lardeersel.

Lardum virgatum, geregen verken-vleesch.

Lardum conditum, sulte, solte, *g. s. s. fris.*

Lardum rancidum, garstig spek.

Lardo transfigere, spekken; lardeeren; *& metaph. de aliâ qualibet re quasi lardatâ aut transfixâ,* spekken; gespekt.

Lardo perstriatus, deur-regen van spek.

Lardarium, spek-priem; spek-naelde; spek-natel (1); lardeer-priem.

LARGIRI, geven; offeren.

Largiri & profundere, de gilde spelen.

Largiri in commune, in sumtum, ten besten geven.

Largiri, toe-staen, *sax. sicamb. fris.*

Largus, mild; rijf, rijve; breed, breid; wijd-loopig; wijd-veldig; planteit.

Largè, mildelik; rijffelik; guffelik, *fland.*

Largiloquus, mondig.

Largitas, mildheid, mildigheid.

LARIDUM, *Vide,* LARDUM.

LARIX, lorken-boom; lerken-boom.

LARVA, alvinne; wit-vrouwe, wite-vrouwe; nacht-vrouwe; nacht-moeder, *vet.* nacht-geest; bulleman, *holl.* bijtebauw; bietebauw; bulleman, *holl.* bommeler, bommel-nekker; ge-spuis, ge-spens (2);

(1) *Etym.* « Val-strick. »
(2) Van *Lar* geen woord, noch bij *Dæmon,* noch bij *Alexicacus.*

(1) « *Etym. sax. sic.* »
(2) *Etym.* « Ghe-spens. *ger. sic.* j. ghe-spuys. »

spook; ge-spook, spoke, spooke (1); spooxel; geest; bulder-geest; kakerolle; boes-man, *fris.* larve; larwe; lerve; dragt. *Vide etiam,* LAMIA & SAGA.

Larvarum ludibria, spookerije.

Larva, persona, grijm, grim; grijs-aensicht; momme; mom-aensicht; tal-masche: masche, maske; *vulgo, Masca. Solet nebulonum quoddam genus incidere densis reticulis velatum & tectum, vulgari nomine* net-boeven, net-rabouden *appellati, qui per Maschas, id est, retis maculas seu foramina alios videre & noscere potuerint, ipsi interim ignoti: inde* masche, maesche, & maske *larvam sive personam dici conijcio: cum etiam Latini Reticuli nomine fasciam lineam sive laneam intelligant, quam faciei admovemus ne agnoscamur. sic Plin. lib. 12 c. 14 Persona, inquit adijcitur capiti, densusve reticulus.*

Larvæ, pompa larvata, mommerije; mascarade.

Larvam induere, ver-mommen; tal-maschen.

Larvam agere, alven: mommen.

Larvatus, be-seten mensch. *item,* momme, mommer; ver-momt; net-boeve; net-raboud.

Larvatorum alea, momme-kansse.

LARUS, meeuwe, *à voce quam edit. Propriè, inquit Lud. Pott. de cinereo. Gaviam, inquit, transtulit Gaza. Larus marinus albus,* see-meeuwe. *Catarractes, Larus marinus maximus in Larorum genere,* scholver, scholfert. *hæc Pott. Mergus magnus,* scholffert, *Kiliano.*

Larus, fulica nigra, meer-koete.

Larus niger, mei-vogel; brand-vogel.

LARYNX, stroten-hoofd.

LASANUM, schijt-pot (1); schijt-teile; kak-pot; kak-teile; stront-pot; pis-pot; pisteile.

LASCIVUS, moed-willig; weldig; welderig; brood-dronken; pijnlik, pijlik; pijelik (2); dertel; aelwerdig; rase-kop; raese-bol; kril, krillig; sassen; sassaem; satsaem; mal; mallaerd; molen; geil; gijl; geilig; rammeler, remmeler; rommele, rommeler; spulks, *holl. fris.* stoeiig, *hol. fris.* voer-loos; vrept, *zel.* pitsachtig; ver-went, ver-waent; brunstig; brumstig, brustig, bruistig; lak, *fland.* on-tuchtig, on-tochtig; gumpig, *g. s. s.* ver-taerd, ver-taerdig, *s. s. fris.* uppig, *g. s. s.* fimeler, femeler; loopig; haetelig (3); raboud; boeve. *Lascivus, instar catuli,* wulpsch: *instar equi,* gemelik, geemelik, gemmelik. (4) *Lasciva puella, femina,* rammelersse; spoeistere, *holl. fris.* (5)

Lascivè, moed-williglik; sassemlik; ver-waendelik.

(1) « Spook » ontb. in het *Etym.* doch het geeft: « Spoke. j. spoocke » en « Spoocke/spoocksel. *sic. fris. holl.* »

(1) Van daer het Fr. ESQUIPOT. « Espèce de tirelire ou de petit tronc qui est dans la boutique des Barbiers, et où l'on met l'argent de ceux qui viennent s'y faire raser. *L'esquipot est plein. Les garçons Barbiers partagent l'esquipot.* » Dict. de l'Acad. franç. 1814.

(2) De vorm « pyelick » ontb. in het *Etym.*

(3) *Etym.* « Haetelick... & *Petulans, lascivus, insolens.* »

(4) *Etym.* « *ger.* »

(5) Hs. L. « stoeistere. »

Lascivire, ver-weeldigen, ver-welderigen ; dertel zijn ; ver-dertelen ; ver-prillen ; ver-krillen ; mallen ; stoeien, *fris. holl.* kril zijn ; bijsen, biesen ; geilen, gijlen ; loopig zijn ; fimelen, femelen ; rammen, rammelen, remmelen ; rasen ; rase-koppen, rase-bollen. *Lascivire*, *Lascivè vivere*, tuilen, *Becano.*

Lascivia, welde, weelde ; moedwille ; moed-willigheid ; sassemheid ; satsaemheid ; voer-loosheid ; brood-dronkenschap ; malligheid ; stoeistereie, *holl. fris*, dertelheid ; rabouderije ; ver-waentheid ; ragie : geilichheid ; geilheid ; krilligheid. *Lascivia iuvenilis*, wulpsheid.

LASER *Medicum vel Syriacum*, duivels-drek.

LASER *vel Laserpitium Gallicum*, meester-wortel.

LASERPITIUM, *quorundam*, lavesche.

LASSARE, ver-moeden ; helligen *ger. Lassari eundo*, over-gaen.

Lassatus, ver-moedt, ver-moeit.

Lassus, moede, muede ; mat ; a-machtig, ael-machtig ; hellig, *ger.* on-lustig ; naer, *id est*, bange ; stram. *non Lassus*, on-vermoedt.

Lassitudo, ver-moetheid ; mattigheid.

LATER, *Laterculus ; Later coctus, coctilis ;* kareel, quareel ; kareelsteen ; muer-steen (1) ; kachel, kaekel ; koreel (2) ; brikke, brijke, *fland.* tichel, tichel-steen, tegelsteen : tichelken.

Later coctus grandior, moffe ; moppe.

(1) *Etym.* « *sax. sicamb.* »
(2) *Etym.* « Koreel. j. kareel. *Later.* »
(3) *Etym.* « Moffe. *zeland. holl. vetus.* » Moppe ontb.

Later excoctus & durus imprimis, klinkaerd, *q. d. tinniens seu tinnulus dum pulsatur.*

Later non probè coctus, aerdsteen.

Laterarius, *Laterum figulus*, steenbakker ; kareel-bakker ; ticheler, tichel-bakker.

Lateraria, fornax sive officina coquendis Lateribus apta, tichel-oven ; tichelerije ; steen-oven ; kareel-oven ; steen-bakkerije.

Lateritium opus, *Laterarium opus*, tichel-werk.

LATERE, *Latitare*, schuilen ; ver-borgen liggen ; on-bekent zijn ; luisschen, *vet. fland.*

Latitare submissè, dukken, duiken, *& f.* donken.

Latere sub tecto donec imber aut tempestas cesset, kuren.

Latitare domi, *cochleæ vitam agere*, kokerolien ; kokeloeren.

Latens, ver-borgen ; on-merkelik.

Latenter, heimelik, heimeliken ; ver-borgentlik ; be-dektelik. *Latenter ire*, druilen : *prorepere*, druipen : *aggredi*, be-kruipen.

Latebra, *Latebræ*, *Latibulum*, schuilinge ; schuil-hoek ; schuilwinkel ; een hol ; kruip-hol ; sluiphol ; sluipsel, sluipe, slope ; kot ; kote ; op-stal : [donk I. R. *ab* honk *q.* de honk, 't honk, *id est*, *domi : & hinc nomina opidorum aut arcium desinentia in* donk, *ut* Arendonk, Wachtendonk *&c. Sed possit* donk *esse q* duikinge, *latibulum.* F. R.]

Latibulum murinum, muisen-hol.

Latebricola, sluiper.

LATERNA, lanterne, laterne. *Laterna spongiosa, foraminosa, fistulosa*, spongie.

Laternarius, lantern-drager.

LATERO, *Vide*, LATRO.

LATEX, nat, natheid, nattigheid; waeter; sap; vochtigheid.

LATHYRIS, spring-kruid; spring-koren; spring-wortel; sporie, spurgie.

LATINITAS *culinaria, vulgi*, koken-latijn.

LATIO, LATUM, LATUS, *Vide*, FERRE.

LATOMUS, *Latomia*, *Vide*, LAPICIDA, *&c.*

LATRARE, bassen; baffen; beffen; blaffen; bellen; snabben; keffen; bleken, *sax.* janken; snakken. *Latrare in aliquem*, *Latratu impetere*, snauwen op iemanden; be-snauwen; be-snabben; habben ende snabben.

Latrator, keffer, janker.

Latratus, *us*, bas; ge-bas; blaf; keffinge; snauw; snak.

LATRIA, Gods-dienst.

LATRINA, *Latrina domestica*, kak-huis; schijt-huis; drek-huis; heimelik ge-mak; heimelikte (1); heimelikheid; waerd-rubbe; stille; kak-stille; kleine; sinke, *vet.* sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse; privaet; secreet; *q. d. locus privatus sive secretus.*

Latrina concamerata, voute; welf-sel; welvinge.

Latrinæ sedes perforata, bril.

Latrinæ concha, *receptaculum*, kruin van 't privaet.

Latrinas purgare, stille-vaegen; stille-ruimen; stille-schrobben; bern-steken.

Latrinarum purgator; Latrinas nocte expurgans, bern-steker; beer-steker; stille-vager; stille-ruimer; stille-schrobber; nacht-werker, *quia de nocte plerumque fit.*

(1) Hs. *Etym.* « Heymelicke. »

LATRO, *Latero*, *Lateranus*, heeren-dienaer; trouwant; helm-bardier; arcier. *Vide*, SOMATOPHYLAX.

Latro, *grassator*, roover; bosch-roover; straet-roover; straet-schender; kneveler; af-setter; heg-dief; land-dwinger; moordenaer; moorder; snap-haen; assaisin; schaeker, scheeker.

Latronum arma, moord-waepen.

Latronum spelunca, moord-kuil.

Latrocinari, rooven; rooffen; straet-rooven; straet-schenden; af-setten; af-werpen, af-worpen; moorden; knevelen; assaisineeren.

Latrones recipere, *occultare*, de moordenaars aen-houden.

Latrocinium, *Latrocinatio*, roof; rooverije; moord, moorderije, moord-daed; straet-roof.

Latro, *Latrunculus*, *Laterunculus*, schaeke, schaeker, schaek-schijve; schaek-stek; *calculus*, *scrupus*. *Latronum*, *Latrunculorum bella*, *prælia*, *ludus*, schaek-spel.

Latrunculis, *sive Laterunculis ludere*, schaeken; schaek-spel spelen.

Latruncularia tabula, schaek-berd.

LATRUNCULATOR, bloed-voogd; bloed-richter; prevoost, provoost; roode-roede. *Vide*, QUÆSITOR.

LATUS, *eris*, sijde. *à Latere*, be-sijden, be-sijds.

Lateris dolor acutus & pungens, pleuris.

Lateris telum, *morbus immanis*, *subito dolore corpus gladii instar transverberans compunctio*, schot, ge-schot, stektenisse inde sijde.

LATUS, *ti*, breed, breid; plat ende breed; dik; wijd.

Latè patens, wijd ende breed, wijd-loopig; wijd-veldig; ruim.

Latè longèque diffusus, ver-spreidt,

Latitudo, wijde, wijdde; breedde, breide ; dikte, diktenisse.

Latipes, breed-voet.

LAVANDULA, loog-kruid, *vetus, id est,* lavander : *herba detergens & purgans instar lixivii* : spijk; lavendel.

LAVARE, wasschen ; baden ; netten, nat maeken ; dwaen, dwaeden, dwaegen ; louteren.

Lautus, Lotus, gedwogen ; gewasschen ; louter.

Lautus, elegans, mundus, splendidus, deliciosus, suiver; rein; schoon ende suiver; fraei; fraeiaerd; moiaerd; gent, jent; louter; kalaensch; lekker; delicaet.

Lautè, suiverlik ; reinlik ; reinliken; fraeielik, fraeikens.

Lautitiæ, lekkernije; kostelikheid van spijse.

Lavatio, Lotio, Lotura, wassch ; wasschage ; wasscherije. *Lavatio lixivio,* buiksel.

Lotor, Lotrix, wasscher, wasschersse, wasschter; buikster.

Lavacrum, waerem-bad ; waeterbad.

Lavacrum regenerationis, doop.

Lavacrum manuarium, vulgo, Lavatorium, lampet ; hand-vat ; lampet, (1) lepijn, *fland.* lavoir.

Lotorius malleus, wassch-blouwel.

Lavatrina, mose ; *Lavatrinæ foramen,* mose-gat. (*Ad Lavatrinæ foramen gannire & ululare instar canis domo exclusi ; de perditè amantibus,* mose-janken : *& ipse amatorculus seu perditè & miserè amans,* mose-janker.) Mose, *inquit Becanus, locus in ædibus cui omne liquoris genus temerè infunditur, ut inde foras propellatur.*

(1) Hs.

Lavatrina porrò, stort-mose *vet.* gotier, gotier-gat, *fland.*

Lavatrina, wasch-huis; waschplaetse; wasscherije. *Lavatrina publica,* gemeine wasscherije.

Lavatrina, plaetse; pletse; krimpe, *fris.*

LAUDARI, *laudibus prosequi, tollere, efferre, ferre,* loven ; lof geven ; prijsen. *Laudes agere,* beloven, be-danken ; approbeeren.

Laudare plenè & dignè, vol-loven ; vol-prijsen.

Laudare in os, lof-tuiten ; vleidbaerden.

Laudatus, gepresen. *Laudatus cum gratiarum actione,* gedankt ; geloovet.

non Laudatus, on-gelovet ; ongepresen.

Laudabilis, Laude dignus, loflik ; lof-weerdig ; lof-saem ; prijselik ; prijs-weerdig.

Laudabiliter, prijseliken; lofliken.

Laudator, lover; lof-gever; loftuiter.

Laus, Laudatio, lof; love ; lofrede; prijs; tijtel: blasoen, *f. à* blaesen, *inquit Wolph. Hungerus, id est, flare, & nimijs vanisque laudibus rem effere ac inani flatu infarcire.*

Laudis avidus, cupidus, sitiens honoris & gloriæ, eer-gierig ; roem-gierig.

LAUDA, *Laudemium, Laudativum, Laudimia, &c. vulgo. Vide, Hominij symbolum.*

LAVENDULA, *Vide, Lavandula.*

LAVER, waeter-merk; waetereppe. (1)

LAVERNIO, dief.

LAUREOLA, heller-hals ; *herba*

(1) Het *Etym.* geeft bovendien : « Waeter-ponghe. j. back-ponghe. *Laver, anagallis aquatica.* »

cuius gustu os & guttur accenduntur.

LAURUS, laurier; lauwer-boom; laurier-boom; baei-tere, *vet.*

Lauri bacca, bakeler, bakelaer; lauwer-besie; baeie, beie; baei-not, *vet. fland.*

Laurea, Laurifolium, lauwer-blad.

Laurea, Laureola, corona ex Lauro, krans; kroone; lauwer-hoet; lauwer-krans; schappel, *g. s. s.*

Laurinum oleum, olie van baeien.

Laurus pusilla, seel-bast.

LAXARE, *Laxari,* wijden; wijd maeken; slappen; ver-slappen; ver-rekken, ver-reiken; ver-renken, *germ.* af-spannen; ont-spannen; flaggeren, vlaggeren, *vet.* ont-laeten; slaeken; slankeeren; loosen, losen, lossen; ont-lossen; lichten; af-slaen. *Frumentum, annona laxat; eius precium se remittit, &c.* het koren slaet af.

Laxatus, geslapt. *Laxare,* vieren, *hol. zel. ut, Laxare sinum veli, pedem facere,* schoot vieren.

Laxus, slap; slaep; slak, slaek; sluik; slus (1); los; breed, breid; slodderende; ruym; wijd; wijd ende breed; on-gespannen; on-stijf; slons, sluns; luggerig; luk, *g. s. s.* flaggerende; wak; on-gedrongen. *Laxus homo,* vlokkaerd.

Laxus, Lentus, lents; lijns, *vet.*

Laxum esse, slobberen; slodderen.

Laxè, slappelik. *Laxè sedere,* on-gedrongen sitten.

Laxitas, slapheid; slappigheid; ruimte.

Laxamentum, slaekinge; lavenisse; laeffenisse; lavinge.

LEBERIS, slangen-vel; slangen-stroopsel

LEBES, *Lebes æneus, ansatus,* ketel; koperen pot; ketel-pot; siet-pot; grape, grope, *item,* degel, *sax. sicamb.*

Lebes tribus pedibus innixus, drij-pikkel.

LECTUS, bedde; koetse.

Lectus laneus vel tomentitius, mattras.

Lectus è stramento, rijsseler.

Lectulus infantium, kinder-wiege.

Lectulus lucubratorius, lodder-beddeken.

Lectorum fartura, bed-vulsel.

Lectos sternere, concinnere, maeken de bedden.

Lecti fulcrum, fulcimentum, bed-stede; pand vande koetse; bed-schraege; bed-sponde: hengst.

Lecti fulcrum à cervicali, lecti frons, hoofd-einde; hoofden-einde.

Lecti structura lateralis; seu, Lecti frons, pars anterior, superiórque fulcri, fulcrum anterius; ora sive extremitas operis intestini; Lecti sponda, sponde; veur-pand vande koetse; voie oft frise vande koetse.

Lectus castrensis, viatorius, cortinis instructus, veld-koetse; *ut Gallis,* lict de champ; *unde vulgo facimus,* ledekant, ledicant.

Lectulus, koetsken; klein koetsken; trits, *fland.*

Lecti socius vel socia, bedde-genoot.

Lecto decumbere, teneri, te bedde liggen, *q.* in.

in Lecto collocare, ut, ægrum, &c. bedden.

in Lectum alium transferre, Lecto mutare, ut ægros &c. ver-bedden.

Lectus stygius, dood-baere.

Lecticaria, sindon, vulgo linteamen, slaep-laeken; bedde-laeken; lijn-laeken; bed-spreede, *fris. holl.*

(1) *Etym.* « Slus. *fland.* j. slap. »

Lecti operimentum, fascia, bedde-kleed.

Lecti stramenta, bed-stroo.

Lectis imminens textile tentorium, arcendis muscis & culicibus, vliegen-net. *Lectorum ornatus pensilis,* be-hangsel.

Lectica, ros-baere, ors-baere, os-baere; lijf-bedde; littier, lictier; lattier; koets-waegen; koetse, koetsie; gutse, *germ.*

Lecticarius, rosbaer-draeger; koetsier.

LECYTHUS, olie-kruike; olie-pot; knaertke, knaertge, *holl.*

LEGARE, senden; uit-senden. *Legare negotium,* be-velen; be-lasten.

LEGATUS, gesantde, gesant-bode; magt-bode, (*qui cum mandatis aliquò mittitur;*) bode van magt; geweld-bode; aen-wald, *ger. sax. sicamb.* commissaris; ambassaed; ambassaden, ambassadeur (1); legaet.

Legatus pacem petens, pais-bode; pais-gesande.

Legatorum commentarius, instructie der gesanten.

Legatus, stad-houder; lieutenant. *Legatus classis, Legatus præfecti maris,* onder-ammirael; vice-amirael.

Legatio, bodschap, bodeschap; gesantschap; ambassaet, ambassaetschap.

Legationis munus exsequi, be-loopen eenige saeke.

Legativum, teer-geld; teer-penning.

Legare super familia pecuniâque, Budæi; Legare testamento, maeken; be-setten; be-setten tot een testament; bespreken, *vet. fland.* weg maeken sijn goed.

(1) *Etym.* « Ambassaed/ambassaet/ambassadeur. *Legatus.* Ambassaete/ambassaetschap. *Legatio.* »

Legatum testamento, maekinge; maekagie van testament; be-settinge; be-sprek, *vet. fland.* legaet.

Legator, Legati testator, be-setter; testateur.

Legatarius, making-beurder, *Grotio.* * maeking-genoot; maeking-genieter.

LEGERE, lesen; ver-lesen; uit-lesen; kiesen; ver-kiesen; trieeren; karen, *vet. sax.*

Lectus, electus, ver-koren, ver-kosen; gelesen; uit-gelesen. *Lecta,* kaere, kaerken, *à* karen, *vet. sax.*

Lectè, uit-nemenlik.

LEGERE, plukken; op-raepen. *Legere poma, legumina, &c.* plukken de vruchten; af-lesen de appelen.

Legulus, leser; plukker; plukker der vruchten.

Legere, strijken. *Legere litus, ripam, oram,* veur-bij seilen.

Legere vela, strijken het seil.

Legere, lesen, *scriptum, literas, &c. Legere usque ad finem,* uit-lesen. *Legendi & scribendi peritus,* ge-leert.

Lectio, Lectio literarum, lesse.

Lectio auctoris, text.

Lectione adiurare, be-lesen.

Lector, leser.

LEGIO, regiment van oorlogs-volk.

LEGISTICUM, *herba,* logel-stijl; logel-stikel; logel-stul. (1)

LEGUMEN, *Legumina, ut pisa, fabæ, ciceres, lentes & similia quæ in siliquis nascuntur,* hulsen-vrucht (2); erwttinge, er-tinge; pluk-graen; moes-koren. *Legumen minus,* rond-saed; smal-saed.

(1) *Etym.* « *vetus.* »
(2) *Etym.* « *germ. sax.* »

Leguminum tunica, calyx, volvulus, siliqua, folliculus, pericarpium, pelle, puele, pole, daer 't saet in ligt.

Legumina sub mola decorticare, sive pinsere, rellen, *Gesnero*.

LEMA, *humor albus in oculis concretus*, dragt der oogen ; oog-dragt ; oogen-dragt ; oogen-etter

LEMBUS, boot ; bootken ; vischboot ; schuite, schuitken ; visch-schuitken ; baksken ; hespinge ; weidelink, *g. s. s.* kaen, *sax*.

LEMNISCUS, wieke ; wond-wieke.

LEMNISCUS, kroonen-windel ; loeier, luier.

LEMURES, *Lemures nocturni, nigri*, geesten ; nacht-geesten ; dooder menschen geesten ; bolder-geesten, bulder-geesten ; nacht-gedrocht ; gespuis, gespens.

LENA, *Vide*, LENO.

LENIRE, saechten, saechtigen ; ver-saechten ; ver-soeten ; milderen, mildigen ; mouteren ; linderen, *vet*.

Lenis, sacht, saecht, socht ; ge-moedig ; moedig ; sacht-moedig ; mak, makkelik ; ge-makkig, ge-makkelik ; mild ; muik ; ge-dwee, ge-dwaei ; dwee ; ge-dweeg-saem ; ge-smijd, ge-smijdig ; ood-dwongel, *vet*. lijns, lins, lind, *g. s. s.*

Lenis homo, lijnse, lijse, lijsachtig.

Lenis ingenio, saecht-sinnig ; goedelik ; goedig ; goedertier ; goedertieren ; goeder-hande.

Leniter, saechtelik ; saecht-moediglik ; mildelik ; lijnselik, lijselik

Lenimen, Lenimentum, ver-soetinge ; ver-soetsel ; ver-sachtinge ; mildinge.

Lenitas, Lenitudo, saechtheid ; saechtigheid ; saecht-moedigheid ; goeder-tierenheid.

LENO, roffiaen, ruffiaen ; bordeel-houder ; koppeler ; koppel-draeier ; hoeren-voerder ; hoeren-waerd ; pol ; polle ; plattijn-wachter ; hoeren-voogd.

Lena, koppelersse ; bordeel-houdster ; hoeren-waerdinne ; hoofd-vrouwe, *q. d. capitanea meretricum* ; loddege, loddeke, *vet*. bie-moeder, *metaph*.

Lenocinium, koppelerije van houwelijk.

Lenocinium, metaph. moiaerdije ; properheid ; stoffeersel, stofferinge ; aen-lokkinge.

Lenociniis superbire, brageeren.

LENS, *Lendis*, nete.

LENS, *Lenticula*, linse ; vitse.

LENS, *Lenticula palustris, viridis, quæ in paludibus & stagnis per æstatem aquæ supernatat, gratissimum anatibus pabulum*, gruite, *fland. Ad. Iunio. Iac. Marchant*. endt-groen ; endten-groen ; kroos, kroes, kroost, kroest.

LENTIGO, *Lenticula, macula subruffa* (1) *aut pulla faciem maximè infestans*, sproet, sproetsel, sproetel ; sprot, *s. s.* loof-vlekke.

Lentiginosus, sproetig, sproet-achtig.

LENTISCUS, mastik-boom.

LENTUS, taei ; klam, klamp ; tets, *fland*. broksaem, ge-brooksaem ; ge-dwee, ge-dwaei ; dwee ; ge-dweeg-saem ; draelig ; wak, week, weik ; sacht, saecht, socht ; slap ; swak ; ge-moedig ; moedig.

Lentus, Laxus, Lentus homo, Lentus in opere, lins, lijns, lijse, lijnse, lijnsachtig ; lents ; lenterer ; sloef ; slof ; traeg ; mak ; makkelik ; ge-makkig, ge-makkelik ; ge-maksaem ; langsaem ; lantsaem (2) ; lome,

(1) Hs. en *Etym*

(2) *Etym*. « Lantsaem. j. langh-saem. *Lentus*. »

loom ; tranteler, trantseler, trensseler ; semelachtig, *metaph.*

Lentè, slappelik ; draeliglik ; saechtelik ; langsaemelik ; ge-makkelik, ge-makkiglik, ge-maksaemlik ; lijnselik, lijselik. *Vide etiam, Longiusculè. Lentè loqui,* lijnselik spreken ; properlik spreken.

Lentè & ignavè agere, lenteren, lunteren.

Lentè, lento passu, gradu, incedere, gradi, tranten ; suiverlik, properlik, stillekens gaen.

Lentè, Lentis maxillis, edere, kieskauwen.

Lentescere, ver-traegen.

Lentitia, Lentitudo, wakheid ; langsaemheid.

LENUNCULUS, *Vide,* LEMBUS.

LEO, *Leunculus,* leeuw ; leeuwken. *Lea, Leæna,* leuwinne.

Leonis catulus, scymnus, wulpe vande leew (1) ; leeuw-welpe.

Leoninus, leeuwen ; leeuws.

LEO, *piscis ex cancrorum genere admodum vilis,* on-docht, *q. d.* on-deugd.

LEOPARDUS, *vulgi, Vide,* PANTHERA.

LEPIDIUM, peper-kruid ; peperwortel ; maer-radijs.

LEPOR, *Lepos,* aerdigheid ; fraaiicheid ; be-valligheid ; lustigheid ; lieflikheid ; genoegte ; genuechte ; gratie.

Lepidus, aerdig ; fraei ; be-vallig ; kluchtig ; klucht-sinnig ; lieflik ; drol ; drollig ; druil ; nieuw ; galand, galland ; galliard ; plaisand ; jolijd ; gratieus.

Lepidus, Lepidum, kiftig, *holl. res Lepida,* heeuw, *vulgo holl.*

Lepidè, aerdiglik ; fraielik, fraeikens ; be-valliken ; liefliken ; lustiglik ; kluchtiglik ; gratieuselik ; plaisantelik.

(1) Hs.

LEPRA, masel-suchte ; miselsuchte, mesel-suchte ; maselrije ; malaedsheid, melaedscheid ; lazerije ; uit-set, uit-settigheid ; veldsiekte, akker-siekte ; *quia seorsim in campis extra castra aut urbem habitare debent.*

Lepra quâ porci infestantur, het gort ; gortigheid ; vinne ; vinnigheid.

Leprosus, veld-siek ; akker-siek ; laserisch ; leproos ; krank ; malaedsch ; mesel, *vet.* (1) melaedsch : *dicitur autem* malaedsch, krank, siek, *ut Gallis* Malade, *& Gallobelgis* Maladerie, *quod Brabantis* Ter kranken, Leproos-huis, *&c. Leprosus autem dicitur etiam* uit-settig, *q. expositus, extra urbis pomœria ablegatus ; quod lepra laborantibus locus à reliquis hominibus separatus publicè assignetur : cum soli extra civitatem & castra habitare debeant ; & è castris eijciantur mandato Domini, Num. 5. 12.* [*An non &* uit-settigheid *Lepra dicta sit, à scabie, pustulisve extantibus, prorumpentibus, &c.* F. R.]

LEPTORAGES, *uvæ dulcibus acinis, tenuibus & minutis,* korinthen, karinthen.

LEPUS, *Lepusculus,* hase ; haesken, *q. d.* haest *à celeritate ut Latinis Lepus q. Levipes.*

Leporinus catulus, lampraes, lampraesken.

Leporina caro, hasen-vleesch.

Leporis lumbus, hinder-loop vanden hase.

(1) Van het Lat. *Misellus* Ofr. Mesel. In het keukenrecept van Villon, bl. 148 :
« En lavaille de jambes à meseaulx...
Soient frittes ces langues venimeuses. »

Leporina cauda, hasen-wimpel, *q. d. velamen sive vexillum leporinum.*

Leporis sceleton, ossa arida, schuere, ge-raemte, vanden hase.

Leporibus necandis baculus, hasen-kneppel, (1) kluppel.

Leporarium, waerande ; dier-gaerd ; jagerije ; renne van hasen.

LEPUS MARINUS, snot-olf: *piscis corpore terete, mucoso ; mucum etiam ore emittens. Vide etiam*, LYRA

LEPORINA, *herba*, kullekens-kruid.

LESSUS, ge-huil.

LETHARGUS, slaep-siekte. *Lethargicus*, slaep-siek; slaep-suchtig.

LETHUM, dood, de dood ; moord; sterfte ; sterflikheid.

Lethatus, gedoodt.

Lethalis, Lethiferus, doodlik. *Lethaliter*, doodliken.

LEUCISCUS, *piscis è mugilum fluviatilium genere*, kolf-ooge. *Vide etiam*, ALBURNUS.

LEUCOION LUTEUM, steen-violieren.

LEUCON, *inter Canum nomina.*

LEUCON, *Vide*, ARDEA.

LEUCOPHÆUS, grauw ; asch-grauw ; wit-grauw ; grijs ; muis-vael ; schimmel-verwe, *color leucophæus, ubi color albus nigredine obscuratur, ut in re situ sive mucore obsita : hinc, Equus leucophæus, murinus cineraceus, cinereus*, schimmel ; schimmel-peerd.

LEUCOPHAGUM, wit-moes.

LEVARE, heffen, heven ; op-heffen ; beuren, boren ; op-beuren ; lichten ; op-lichten ; tillen. *Levare, colligere*, raepen.

(1) *Etym.* « *holl. fris.* »

Levare, ont-slaen ; ver-lichten ; ont-heffen ; ver-ledigen, ver-legen.

Levare, laven, laeven.

Levatio, heffinge.

Levamen ; Levatio, Levamentum, lavenisse, laeffenisse ; lavinge ; ver-lichtinge ; troost ; solaes. *Levamento esse*, solageeren.

LEVATORIUM, *vulgi*, lichte : hals-band.

LEVIATHAN, duivel, duvel, dievel.

LEVIDENSA, baei.

LEVIR, *mariti frater*, be-houd-broeder ; schoon-broeder. *item*, swager ; swaeseling, *quæ etiam de sororis marito intelliguntur.*

LEVIS, licht ; locht ; lochtig ; snel ; lichtachtig ; wift ende licht, *vet. holl.* quik ; quikker ; quix ; on-swaer ; on-gewichtig ; ring ; ge-ring ; on-acht-baer.

Levis homo, licht-hoofd ; licht-hoofdig ; licht-gelaeden ; licht-sinnig ; licht-vaerdig ; ijdel ; on-stadig ; on-gestadig ; on-gestapelt ; on-gestapeleert ; on-achtbaer ; wei-feler ; hoeteler.

Leve quid agere, knoeien.

Levi manu, brachio, agere, over-loopen.

Leviter, facilè, licht ; lichtelik ; licht-vaerdiglik ; lochtiglik.

Levitas, lichtigheid ; lochtigheid ; licht-vaerdigheid ; wankelbaerheid ; on-gestadigheid.

Levipes, licht-voet ; locht-voet.

Levisomnus, dun-slaepig.

LEVISTICUM, *vulgare, herba*, lavesche ; lavetsche ; livesche ; levesche ; logel-stijl, logel-stikel ; logel-stul.

LEX, wet ; wit ; ee, ewe, eewe, *vet. holl. sicamb.* [*hinc iisdem olim* ewe, *pro Lege seu*

Tabulâ Mosis, F. R.] keur; echte, *vet.* mael, *vet. sax.* ge-set; settinge; ge-dinge; lauwe, louwe, *ang. sax.* statuit; ordinnantie; loi. *Dicitur autem* wet, *à* weten, *id est, scire. debent enim Leges ab omnibus intelligi, ut inhibita declinent, permissa sectentur. l Leges. C de legibus [sic & Scitum, unde Plebiscitum*, I. R.] *Eâdem ratione lex quoque Latinè dici videtur, quòd publicè legatur, ut omnibus nota sit. Nannius in Miscell.* wet *quasi* wit *dici ait, ab albo nempe prætoris [Si nugari liceat, possit etiam* wet *seu* wit *dici q. album sive scopus ad quæ actiones dirigendæ quatenus licitæ aut illicitæ*, F. R]

Lex, voet; conditie. *Eâ lege*, op dien voet.

Leges & consuetudines, keuren ende breuken: koren ende broken; *à* bruiken, *uti, frui.*

Lege affirmare, approbare, probare, be-wettigen; keuren. *Lege approbatus*, gekeurt

Legem statuere; Leges ferre, condere, in-stellen, in-setten, de wetten; keuren een wet, *vet. Legifer, Legislator, Legumlator*, (1) wetsteller; ee-setter, *vet.* keur-heer, *fland. vet.*

Legis scriptum, text vande wet.

Lege, secundùm legem, nae uit-wijsen.

Legis caput, artijkel der wet.

Legis interpretatio; Lege facta interpretatio, Lege interpretatum, cum Iudicibus sic intelligitur, wetsduidinge, wet-duidinge, *Grotio.*

Legis-peritus, wet-geleerd. *Leguleius*, jurist; fallist; practisijn.

Leges exercere, rechten; recht doen; justitie doen.

Legis exequutio, oeffening vande wet, *Grotio.*

Lege agere, pignorari, &c. executie doen; exploiteeren; executeeren: uit-rechten, *Grotio.*

Legis actio, executie van 't vonnis; exploot van recht.

Legis omni patrocinio excludere, uit-laegen, *vet. angl. sax. vulgo, wtlagare, Guil. Camd.*

Legibus solvere, Legis gratiam facere, dispenseeren; priviligieeren. *Legibus solutum esse*, exemt zijn. *Legis vacatio vel solutio*, dispensatie.

Legibus non teneri, supra leges esse: Leges neque Dei, neque hominum curare, ont-wassen het recht.

Legem frangere, perfringere, infringere, broken; breuken; in-braeke doen; broken de wet *Legem infringens, Legis transgressor; Legirupa*, brokig; wet-breker, echt-breker; contraventeur.

Legis infractio, in-braeke, *fland.*

Legitimus, gekeurt: recht-maetig, *Grotio, & contrà*, on-gekeurt: *Grotio*, on-rechtmatig.

Legitimus, echt; wettelik; wettig; witelik, wittelik, *holl.* op-recht; ordinaris. *Legitimus coniux*, ee-man; getrouwde man. *Legitima uxor*, ee-wijf; wettelike huis-vrouwe. *Legitimi liberi, ex iustis nuptiis, legitimo matrimonio, nati*, getrouwde, echtelike geboren, wettige kinderen. *Legitimum reddere, Legitimare, vulgi*, legitimeeren. *Legitimati nothi*, gewettigde speelkinderen, *& contra, Grotio, Legitimatio*, wettiging be-wettiging door 's lands overheid, *Grotio.*

Legitimè, rechteliken; wetteliken.

Legitima; portio hereditatis, iure naturali liberis debita, legitime: rechtelik deel, *Grotio.*

LIBANOTIS, beer-wortel.

LIBANOTIS CORONARIA, rosmarijn.

LIBARE, *summis digitis edulia seu cibaria carpere, degustare,* proeven ; peuselen ; lap-sakken.

Libare, offeren. *Libatio,* offer, offerande.

Libamentum capturæ accipitribus in aucupio volucri dari solitum, ge-welle ; cureie.

LIBUM, koek ; fijnen koek ; lief-koek ; lijf-koek ; kruid-koek ; leef-koek. *Libum piperatum,* peperkoek. *Libum piperatum vilius, alvum ciens,* schijt-koek. *Libum condimentarium,* spijs-koek. *Libi etiam species,* vlade, vlaeie ; goffreie, goffreide, *fland.* panne-koek : struif-wafel ; boekweit-koek ; *&c.* noele, nole, *sicamb. id est,* wafele, *vulgo, Nebula.*

Libum triticeum oblongum, wegge ; schermoelie, scherp-moelie, *lovan.*

Libum cuneatum, Libi oblongi genus quod festis Natalitiis donatur, Libum Saturnalium, Libum missile, quod strenæ loco mittitur, volaerd, vollaerd, *fland. brug. lovan. brux.* nieuwejaers-koek ; duiven-kater, *holl.* [*dicendum* devikhater, *q. longi colli, quòd* devik *sit turamentum* (1) *vasis oblongi*. I. R]

Libum lunatum, cornutum, wegge ; maene ; maen-wegge ; krom-brood, *bruxel.* tote, *lovan.*

Libum fertum, (1) oblaete.

Libum ex lardo, pomis, pyris, herbis, superadditisque ovis confectum, tas-eie ; tansije, *fland.* toerte.

Libum ex tritici polline & ovis, rastoen ; rattoen. *fland. brug.* rasteel (1) ; struive ; panne-koek.

Libi genus ex ovis & pane comminuto sive friato saccaro & cinnamomo additis & pauxillo vini & aquæ rosatæ, duise-geerken, duise-geerken, (2) duisel-eerken ; *q. d. cupediæ meretricum : hinc aliis idem libi genus,* hoeren-trutkens.

Libi admodum tenuis & flaccidi genus, vadde.

Libum ex presso lini semine, lijnsaed-koek.

Libum ex oleo, farina, & uvis passis, olie-koek.

Libarius, koek-bakker ; wafelbakker ; vlaeden-bakker, *& metaph. pro Adulatore.*

LIBER, *beri,* vrij, frij ; vrank, frank ; los ; los ende vrij ; ongebonden ; on-gehouden ; ge-vrijd ; ledig. *Liber, non servus,* lijf-vrij. *non Liber,* on-vrij.

Liber ore, vrij-mondig.

Liber, nihil dissimulans, slecht ende recht mensch.

Liber, immunis à sumtibus, vectigalibus, aut reditibus, kostbaer (3) ; kommer-loos ; kost-vrij ; quijt.

Liber à muniis, Liber ab onere sive officio publico, wepel ; wepeler.

Liber, veilig. *non Liber,* on-veilig.

Liberum mihi est, ik mag dat doen.

Liberè, vrijelik ; lediglik. *Liberè & simpliciter,* vrij-hertelik. *Liberum dimittere,* vrij-laeten.

---

(1) Hs.

(1) *Etym.* « Rastoen. *fland. brug.* » Rattoen en Rasteel ontb. in het *Etym.* Vrg. De Bo en Schuermans op Rasteel, rosteel.

(2) Hs L. met *Etym.* « duise-geerken, duisen-geerken. »

(3) Z. over dit w. de Proeve eener critiek op het Wdb. van Kil. door A. Kluyver, bl. 73, 74.

Libertas, ius Libertatis, vrijdom; vrijheid; lijf-vrijheid; veiligheid.

Libertas animi, vrij-hertigheid; vrij-moedigheid.

Liberare, *Libertate donare*, *in Libertatem vindicare*, vrijen; vrij laeten, vrij maeken; be-vrijen; hand-haven; hand-houden; redden; retten, *ger.* ont-redden, *holl. fris.* ont-ledigen; quijt-maeken; slaeken; ont-slaen. *Liberari*, slaeken; ont-slaegen worden.

Liberare precio, ransoenen; ver-ransoenen.

Liberare se & satisfacere, ont-staen; ge-staen ende voldoen. *Liberare fidem suam*, quijten sijne beloften.

Liberare currendo, *sive insequendo*, ont-jaegen.

Libertatem adimere, ont-vrijen.

Liberatus, gevrijt; quijt; ont-slaegen.

Liberatio, redde; slaekinge.

Libertinus, vrij-laet. *Frilassus in lege Salica.*

Liberalis, *Liberalis ingenio*, vrij; vrij-gevig; mild; rustig; goed-daedig; gilde; gildachtig, (*largitiones facere*, de gilde spelen;) kost-vrij; guf, *fland.* kost-vrij; goed-hertig; vrij-hertig; vrij-moedig; nobel; reael, regael; liberael; edel-hertig; rijf; vrij-gevig.

Liberales artes, vrije komsten.

Liberaliter, mildelik; rustiglik; ruiterlik; rijffelik; guffelik, *fland.* reaelik, regaelik; liberalik.

Liberalitas, mildheid; mildigheid; vrij-gevigheid; gufheid; liberaelheid.

Liberalia, *Vide*, *Bacchanalia.*

LIBERI, kinderen: *Liberi legitimi*, *iusti*, *& iustis nuptiis nati*, wettige kinderen.

Liberos gignere, *generare*, *procreare*, *suscipere*, *Liberis operam dare*, winnen; kinderen winnen; ge-winnen; facelen, faselen.

Liberi posterioris thori, nae-kinderen.

LIBER, *cortex*, schorsse; bast.

Liber, boek; tractaet. *Libri pars*, *caput*, deel des boeks; hoofd-stuk; capittel.

Liber accepti & expensi, ontfang-boek; reken-boek.

Liber ritualis, *sacer*, pontificael; mis-boek.

Liber precum horariarum, *seu Horarius*, *Breviarium vulgo*, getijd-boek.

Liber vaticinus, lot-boek.

Liber qui in usum servatur, ligger.

Librum edere, *pervulgare*, *publicare*, *emittere*, eenen boek uit laeten gaen; uit-geven eenen boek:

Libri involucrum, *operculum*, *membrana*, om-slag des boeks.

Libri compacti lamellæ extrinsecus adhibitæ, be-slag des boeks; doppe.(1)

Librorum compactor, binder; boek-binder.

Libros compingere, *compaginare*, boek-binden.

in Librum referre, registreeren.

Libellus, boeksken: patente.

Libellus, be-scheed; bescheed-brief; certificatie.

Libellus, schrifture in recht: geleid-brief.

Libellus supplex, bid-brief; ver-soek-brief; supplicatie; requeste.

Libellus manualis, manuael.

Libellus famosus, *qui maledictis sauciat & sugillat alicuius*

(1) Hier wordt door den bewerker verbetert hetgeen in het *Etym.* staat: « Be-slach.... *lamella libro extrinsecus exhibita.* » Bij Doppe merkt Kil. aan: *Ad. Iunio.*

famam, schimp-brief; smaed-brief; pasquil, pasquin.

Libellus collectaneorum, schrijf-boeksken.

Libellus memorialis, memoriael.

Libellus repudii, scheid-brief.

Libellus commeatus, geleid-brief; pas-poort, passe-poorte.

Libellus citatorius, in quo quis citatur, dag-brief; dagement; beschrijf-brief; citatie; citatie-brief. *Libello citare*, dagen voor recht; be-schrijven; citeren.

à Libellis, Libellorum magister, &, præfectus Libellis supplicibus, request-meester: cancelier. *Vide, Cancellarius.*

Libraria, Librarium, librije.

Librarium armarium, boek-kasse; boek-laeie.

Librarius, schrijver; schrijvein; greffier; boek-houder; rekening-schrijver.

Librarius, boek-verkooper; boek-voerder; boek-handeler: boek-drukker; boek-printer,

Librariolus, klerk; schrijver; register-klerk; penne-lekker.

LIBERE, be-lieven; lusten; *Libet*, het lust mij.

Libens, willig; ge-willig.

Libenter, geern, gaeren. *Nunc Græci*, μετὰ χαρᾶς, *q. d. cum gaudio.*

Libentiùs, liever.

non Libenter, on-willig.

Libentia, lust, lost; be-haeginge; lustigheid.

Libido, moed-wille; moed-willigheid; wel-lust.

Libidine efferari & domo relictà vagari, rammen, rammelen, remmelen; *plerunque de felibus aut cuniculis, &c.*

Libidinosus, kril, krillig; heet; hittig; ritsig; wel-lustig; geil, gijl, geilig; moed-willig; geil-minnig; on-kuisch; quaed-lustig; raboud; boeve; luxurieus.

Libidinosè, wel-lustiglik; moed-williglik.

LIBITINA, baere; dood-baere.

Libitinarius, dooden-graever; dooden-begraever; graf-maeker; celle-broeder.

Libitinarius, qui necessaria ad funebrem pompam procurat, uit-vaerd-beschikker.

LIBRA, wage; wichte, *vel.* ge-wigt; balance.

Libra quæ constat scapo punctis librarum discrimina notantibus distincto, knip-wage; unsel, uissel.

Libra pondo, pond ge-wichts; *ut Romana XII unciarum*, van twhelf (1) uncien: *aliæ alterius numeri.*

Libra in materia nummaria, pond. *Sunt autem diversi valoris apud varias nationes singulæ: tamen in viginti sui generis solidos*, schellingen, *divisos* (1); *qui in duodecim rursusdenarios*, penningen, *seu grossos*, grooten, *dividuntur. Brabantica igitur Libra*, een pond Brabands, *constat XX solidis quatuor stuferorum, &* eenen grooten brab. *est tertia pars stuferi; ut* eenen grooten vlaems *est media pars stuferi, duodecim enim stuferi conficiunt solidum*, schelling vlaems: *ita fit Libra flandrica florenorum sex. Libra autem Zelandica est stuferorum III cum dimidio. Artesiaca*, dartois, *XX stuf. Vetus*, pond ouds, *undecim florenorum. Lovaniensis, stuf. xlviij* =ʻ. *Parisiaca*, Parisis, *X stuf.* Sterlinks, *decem floren. Sterlingus*

---

(1) Hs.

verò vel à sturni aviculæ vel à stellæ nota cusus est in Anglia anno 1249. (1)

Libra nummularia, Libra ordinaria, mark, merk.

Libella, biket, buket; tribuket, trebuket.

Libella, waeter-pas (2); loot; pas-loot; recht-snoer; recht-scheidrije, *instrumentum quo filum plumbo appenso explorat structuræ in altum rectitudinem.*

Librile, scapus Libræ, waeg-balk.

Libramentum, ge-wigt inde wage; in-staende gewicht; waeg-stand.

Libræ dimidium, half-pond.

Libralis, unius libræ, pondig.

Libræ sex; &, Libræ octo, pro mercium & regionum diversitate, steen.

Libripens, weger; waeg-meester; geld-weger.

Librare, wegen; waegen; ge-waegen; swikken; swanken; swengen, swingen; swingelen; wichten, wikken (3); quikken; wapperen.

Librillum, wapper; brandereel; *Gallis* brandir, *id est, librare.*

Librator, koluvrier, klovenie-, kluivenier; haeke-schut.

Libratio, swik; swink, swank.

LIBS, *Libonotus, ventus ab occasu hiberno seu solstitio flans,* suidwesten-wind.

(1) Volgens Skeat komt het w. Sterling, van Esterlings, d. i. Easterlings, (Oosterlingen) den naam die aan de leden der Hanse onder Hendrik III (1216-1272) gegeven werd.

(2) *Etym.* « Pas-loot / water-passer. *Perpendiculum, libella.* » « Waeter-pas. *Perpendiculum, libella.* » « Waeter-passer. j. pas-loot. »

(3) *Etym.* « Wikken. j. Wichten. *Vibrare.* »

LIBURNA, *Liburnum, Liburnica,* fuste; jacht, jagte, jagt-schip.

LIBYSTICUM, *herba,* levesche, livesche, *fland.* logel-stijl, logel-stikel, logel-stul.

LICHAS, *intervallum inter pollicem & indicem extentos,* veur-spanne; spanne.

LICHEN, haer-worm; ring-worm; vlechte, *vet.* ceter; roose, *quibusdam.*

LICHEN, *herba,* lever-kruid.

LICET, *Licitum est,* het is ge-oorloft. *Licet mihi,* ik mag dat doen. *Licet per me,* ik bens te vreden.

Licet, quamvis, al is 't dat.

Licet, oft, *hol. sit, fiat, cum indignatione, ut,* uwe vader sal u slaen. Oft, *&c.*

Licitus, ge-orlooft.

Licitè, billiglik, billigs.

Licentia, oor-lof; ver-lof; ge-doogsaemheid; ge-dooge; ge-doogenisse; toe-latinge; magt; abandon; bandon.

Licentia morum rebus secundis, brood-dronken-schap.

Licentiam dare, permittere, concedere, oor-loven; oor-lof geven; ge-hengen, ge-hingen.

Licentiatus, vulgi, à Licentia seu libertate docendi in facultatibus, licentiaet in rechten, god-heid, *&c.*

Licere rem venalem, loven; prij-sen.

Liceri, Licitari, bieden om te koopen; dingen; dingbaer zijn; *agere super emtione seu locatione, &c.* ver-hoogen; ver-dieren; steigeren; onder-koopen; onder-mieten.

non Licitatus, on-gelovet.

Licitatio, bod; ge-bod; hoogsel; ver-hoogsel; ver-hooginge.

Licitator, precium maius offerens pro re emendâ, onder-kooper; ver-dierder.

LICIUM, *vel, Licii resegmen; filum quod utrimque stamina ligat, & reciditur à stamine, cùm ad ultimum ventum est*, drom, drum; drom-gaeren; leem-bent, leen-bent, leen-bind. (1)

Liciatorium, wevers-boom; laeken-boom; wind-boom, winde-boom, windel-boom, wendel-boom; gaeren-boom; web-boom; weve-boom. (2)

LICTOR, knecht; heeren-knecht; stad-knecht; diener, dienaer; heeren-dienaer; trouwant. *Vide*, SOMATOPHYLAX.

Lictor, stad-dienaer; stad-knecht; stok-draeger; stokke-knecht; stekke-knecht; kneveler; dief-leider; roek, *zel.* goesken; claudit; scherg, *germ.* schergeant, sargeant, sergeant; schrobber; rakker; nae-rechter; nae-richter (3); scherp-rechter; hang-dief; henker; beul, beule, bole, beudel.

LIEN, milte, mildte, *à* mild, *id est*, *mollis*.

Lienis scirrhus, milten-herdigheid.

Lienis obstructio, koek aen 't herte.

Lienicus, Lienosus, mildt-suchtig, mildt-siek.

LIENTERIA, buik-loop; roer.

Lientericus, buik-siek, buik-sichtig. (4)

LIGA, *vulgi*, lige, ligue.

LIGELLUM, kot; hutte; logiken; logie.

LIGARE, binden; bandigen; bandig maeken; marren, maren, *holl. fris.* knevelen; takelen; tuieren; torseelen, torssen, *fland.* vasen, (*disligare*, ont-vasen;) [*Luid si hinc Vasallus, q. obnoxius.* I. R.]

Ligando claudere, toe-binden.

Ligare fune, seelen.

Ligare laqueo, stroopen, stroppen.

Ligare fasciis, bondselen, *fland.*

Ligare seriatim, ordine, per ordinem, rijgen.

Ligare connexis nodis, in nodos, knoopen.

Ligatus, gebonden; bondig. *non Ligatus*, on-gebonden; bondelloos.

Ligator, binder.

Ligamen, Ligamentum, Ligatura, Ligaculum, band; bond, bund; bind-seel; bindel; loeier, luier; sluier; snoer; stringe; strenge; strange; vasch, vaesch; sterteling; rijg-band; rijg-snoer; rijg-koorde; rijg-nestel.

Ligamentum ossium, band des ge-beens.

Ligamenta infima ædificii, ge-smijde.

Ligula, quamvis possit à Ligando deducta videri; Vide tamen, Lingula.

LIGNUM, hout; wode, *sax. vet.*

Ligni matrix, cor, medulla, mark; pit; peddik in 't hout.

Ligni pulpa, muis van 't hout.

Lignum rude, rafter.

Lignum teres, schacht, schaft.

Ligna cædua, slag-hout, *fland.*

Lignorum cæsio, cæsura, houwe.

Lignum transversum, dwers-hout.

Lignum scriniarium, Lignum quernum maius; lignum quod fluctuantis maris undas imitatur; lignum undulatum; maris crispantis undas imitans; lignum excrescens in modum undarum sese crispantium, waege-schot, *Corn. Aurelio, Adr. Iunio, Io. Becano:* schrijn-hout,

(1) *Etym.* « Leembendt/lembind/leenbendt. *Licium* : *& Ellychnium.* »
(2) Hs. *Etym.* « Wevers-boom. »
(3) *Etym.* « *ger. sax. sic.* »
(4) Hs. en *Etym.*

multis; spies-hout, spiesch-hout, *fland.* [waege-schot *aiunt deduci à* waege, *id est, fluctu, undâ. Quid si dictum quasi* weege-schot, *id est,* beschietinge vanden weege, *incrustatio parietis.* F. R.]

Lignum viminale, vietorium, conficiendis circulis idoneum, band-hout; reep-hout.

Lignum colurnum, haseleren-hout.

Lignum palmeum, item, Lignum buxeum, palm-hout; bux-boomen-hout.

Lignum querceum, eiken-hout.

Lignum sanctum, guaiacum, pok-hout.

Lignum nodosum, difficile laborari, &c. bars, barsch, hout.

Lignum in parvos vertices crispum; vel, crispo ac intorto macularum discursu variegatum, provensch-hout.

Lignum cariosum, vermiculosum, doof-hout; molm-achtig hout. *Ligna erodens vermis,* hout-maeie; hout-worm.

Lignum cariosum nocte lucens: & Lignea materia facile ignem concipiens, wig-wier, *holl.* (1)

Ligna igni struendo accommoda, focóve apta, bern-hout; brand-hout; barning-hout.

Ligna fabrilia, ædificiis structurísve accommoda, timmer-hout.

Ligna ramosa, tak-hout. *Ligna ramosa igni subitaneo struendo,* mutsaerd; takken; *eorúmque fascis, idem, item,* schantse, schentse, *fris.* fasceelen; fasceel-hout, *præsertim de querneis.*

Ligna foco destinata maiora, in fasces ligata, wissch-hout; wis-hout.

Lignorum fasciculus, urbanis focis accommodus, poorterken, pooterken.

(1) Hs. In het *Etym.* Wigh-vier.

Ligna quæ numero venduntur, tal-hout.

Ligna acapna, bosch-kolen

Lignum decorticatum, blek-hout.

Ligni pars aut particula abscissa, schier, schierken houts, *fland.*

Ligneum putamen, spaen.

Ligni fragmenta quæ dissiliunt, spaenen, spaenderen; kervelingen, *fland.*

Ligni meta, strues, hout-lage; hout-mijte; mijte houts; tas hout.

Lignorum vehes, voeder houts.

Ligneus, houten; van hout.

Ligneum opus, hout-werk

Lignarius faber, timmer-man.

Lignarium forum, hout-merkt.

Lignosus, houtachtig.

Lignetum sepibus circumscriptum, ab usu publico separatum & custoditum, ge-hecht, *vet. ger.*

Lignile, stapel-huis van hout; hout-huis; hout-stal.

Lignari, hout-haelen. *Lignator,* hout-haeler.

LIGNUM ALOËS, *Vide,* AGALLOCHUM.

LIGO, spaede, spaeie; houwe; houweel; hakke; schuppe; roeffel; *vet.* pikke; karst, *ger. sax. sicamb.* [*Ligo ferreus, quo cespites scinduntur seu delineantur adhuc madentes lato transverso manubrio, in Venis Hollandiæ usitatus,* grave, I. R] (1) ⊤ ▽

(1) J. L. Motley. De opkomst der Nederl. Republiek. IIe Afd. IVe Boekd. bl. 164. Beleg van Steenwijk 1592. « Misschien was het hier dat de spade voor het eerst hare waarde bewees, en haar recht om, nevens piek en musket, als een gewichtig wapentuig te worden beschouwd. Het was voor Steenwijk dat de soldaten van Maurits, tegen eene belooning van tien stuivers per dag, in den grond delvende en gravende, door den vijand op den wal

Ligo dentatus, brootse ; broche.

Ligo fimarius, mest-haek.

Ligone eruere aut proruere, schuppen.

LIGULA, *quamvis aliquo significatu possit videri diminutivum του Ligo ; Vide tamen, Lingula.*

LIGURINUS, *avis,* knoter, kneuter ; knoterken, kneuterken ; knoterken ; knauterken ; meuseler, *fland. aliis* cijnsken, sijske.

LIGURIRE, slorpen ; slorven ; snoesteren, snuisteren ; snoepen ; lekken ende suipen ; lek-spitten ; slampen, slampampen ; slemmen ; slempen ; smodderen ; smetsen ; smetschen ; slikken, slokken ; petreeren ; pittereeren ; peuselen ; meuselen.

Ligurire ius tepidum, slabberen.

Liguritor, smetser ; lek-spit ; lekkaerd ; slabbaerd ; lekker, lakker ; lekker-tand ; lakker mensch ; lekplateel. *Vide, Linctor.*

Liguritor, musca homo, talioor-lekker ; panne-lekker.

LIGUSTICUM, levesche ; livesche, *fland*

LIGUSTRUM, been-hout ; reinweide ; rein-wilge, rijn-wilge ; keel-kruid ; mond-hout ; *folia enim Ligustri commanducata ulceribus oris & aphthis medentur.*

LILIUM, lelie.

Lilium cæruleum, vulgi, lischbloeme.

Lilium convallium, Lilium vernum, mei-bloemken ; *floret enim circa Kalendas Maias.*

als boeren en arbeiders werden bespot, die hun recht verbeurd hadden om als krijgslieden te worden beschouwd — maar ook voor het laatst werden bespot. »

Etym. « Grave. *holl.* j. spaede. *Ligo.* »

Lilium silvestre, Herbariorum, sive montanum, leliken van Calvarien ; singele.

Lilium inter spinas, Caprifolium, geiten-blad ; mammekens, mammekens-kruid ; wede-winde, & weven *quibusdam ; sed plerisque vet.* wede-winde *hederam denotat.*

LIMA, vijle.

Limare, Limâ radere, Limâ aspredines lævigare, vijlen. *Limatus, Limâ politus,* gevijld.

Limatura, scobs, vijlsel ; vijl-stof ; af-vijlsel ; bolster ; sage-meel ; sagel.

Limaturæ, schaeffelingen ; schaevelingen.

LIMAX, slakke, slekke ; snekke ; snigge : weeg-slekke, weg-slekke, huis-slekke, *quæ posteriora propriè dicuntur de Cochlea nuda, quæ calyce aut testâ caret.*

Limacis testa, calyx, slėkkenhuisken, horenken.

LIMBUS, rand ; boord ; soom ; boordsel ; boordinge ; kruiseringe ; lijst ; geere, geerene ; borkel, *vet.* be-leg ; be-legsel ; om-legsel ; bremen, bremel, *vet.*

Limbus pelliceus, ora vestis ex pelle lanata, brauwe.

Limbus superior tunicæ sive indusii, kraege.

Limbus vestimenti, borduersel ; borduer-werk.

Limbus intextus, passement.

Limbo circunducere, lijsten.

Limbolarius, borduerer ; borduerwerker ; sijden-stikker ; passementmaeker ; passement-wever.

LIMBUS INFERNI, veur-borg ; veur-borgt der hellen.

LIMEN, deurpel, *q. d.* deurpael, *id est, ostii limes ;* dorpel ; drempel, drumpel ; suile ; sulle ;

sille; soele; in-gang. *Limen superum*, over-dorpel; boven-dorpel.

Limen sacrum, *vestibulum templi*, *πρόναον*, parvijs.

ad Limina custos, deur-waerder; deur-wachter.

Liminaris lapis, deurpel.

extra-Liminare, deurpel; *ut*, deurpel-jongwijf, *&c. cui Limen domus tuæ transeundum est ut tibi in diem mercede conducta serviat non domestica.*

LIMENARCHA, haven-meester; haven-wachter; boom-meester; boom-sluiter; vliet-sluiter.

Limes (agro positus, litem ut discerneret agris, Virgil.) pael; pael-steen; uit-paele; reen; rein; meer; meere; mael-boom; streke; mark; martse, *fland.* onder-merk; angel, engel, *Boiis, Io. Aventino.*

Limes agrorum, land-paele.

Limites regionis, paelen des lands; grensen, grentsen; koste, kuste; frontieren; limiten.

Limites agri attingere, confinem esse, swetten, *fris. Limitaneus*, reen-genoot.

Limites iurisdictionis urbicæ, stad-paelen.

Limes in agris seu territoriis, mark, *vet. Vide, Districtus ditionis.*

Limitum regionis custos, præfectus, mark-grave; *& ipsa præfectura*, mark-graefschap. *Vide*, MARCHIO.

Limitanei agri, Vide, Agri limitanei.

Limitanei milites, garnisoen op de frontieren; frontier garnisoen.

Limitaneæ urbes, pael-steden, *Grotio.*

Limitum custodiæ, kluisen.

Limites statuere, ponere, constituere, Limitare, Limitibus distinguere, meerren, merren; paelen; onder-merken; af-palen. *reponere*, ver-paelen.

Limitare mensuram in vase, ieken; hieken, ijken, hijken. *Limitatio*, ieke; hieke; ijke; hijke.

Limites excedere, ont-gaen.

LIMUS, *obliquus*, slim; scheef; scheel; schele; over-hoek. *Limis tueri, obtueri, adspicere*, luimen; sluimen; lonken; be-lonken; be-sijdens sien; gluieren.

Limus aspectus, lonk.

Limus oculis, strabo, schele-wip.

LIMUS, *fæx*, slijm; slijmig-heid; lijm, *vet.* modder, moder; moeier, more, moer; drab, drabbe; slibbe; slibber; kaet, quaet, keet, *sax. fris. sicamb.* goor, *fland.* lingene, *vet. fland.* slijk; waese, *fland. holl.*

Limus, leem. *Limo illinere*, leemen.

Limum paleatum, (1) leem-mortel.

Limus natans, bonk.

Limosus, moddig; modderachtig; slijmig; slijmachtig; slibberig, slibberachtig.

LINEA, *Lineamentum*, strepe; schreve; strijpe; streme; strame; straele. *Lineam ducere; Lineare; Lineis seu virgulis distinguere, variegare*, strepen. *Lineis, striis, seu, virgis distinctus, variegatus*, ge-stremt, gestraemt; gestrept. *Lineis variegatum*, strept, *in composit. ut*, strept-kleed, *&c.*

Linea, lijne, lijnie, linie; reke, *vet.* strepe; regel; rogel (2); rije; rijge; recht-snoer; recht-scheid-rije.

Lineæ regulaéve instar, regel-wijs.

Linea, latte.

Linea, lijst.

Linea, werp-loot; grond-loot; diep-loot; senkel-snoer, *ger. sax.*

(1) Hs. en *Etym.* (2) Hs.

Linea dimetiens, middel-linie : pegel-stok.

Lineas musicas ducere pectine, paten.

[*Linea obliqua,* keper. *Stria. hinc* gekepert laken, *tela cuius filamentorum ductus transversi sunt & obliqui.* Riverso, *Italis, quod Arabibus* karsei *significat.* I. R.] (1)

Lineæ sive venæ in arboribus, jaer-draed ; hout-jaer ; hout-draed.

Linea hami, angel-roede ; snoer ; engel. *Lineæ piscatoriæ cortex subereus,* dobber.

Linea gentilitia, af-komst ; boom des ge-slachts. *Linea mascula,* sweert-sijde: *feminea,* spille-sijde.

Lineare, af-teekenen.

Lineare, Lineas ad regulam ducere sive dirigere, regeleeren *Lineatus,* geregelt.

Lineamentum, Linearis pictura, be-trek ; trek ; be-worp, be-werp ; be-worpsel ; be-werpsel. *Lineamentum ducere,* be-worpen ; be-werpen, met kole oft anders.

Lineamenta, fijtemus. *q. d. Vidimus.*

LINERE, *&,* LINIRE, strijken ; smeeren ; smeuren ; smuisteren ; plakken ; plaesteren.

Linere arvina, butyro, oleo, pingui liquore, smouten.

Linere argilla, be-leemen ; bekleemen, *fland.*

Linere, pice, resina, visco ; terren.

Linere fuco, blanketten

Linitus, gesmeert ; gestreken.

Litura, unctio, smeersel ; kladde : schrabbe ; strepe.

(1) *Etym.* « Kerseye / karseye. *Panni genus.* » Skeat, Conc. Etym. Dict. « Kersey, grof laken. Van *Kersey* (een ags. woord), een dorp drie mijlen van Hadleigh, in Suffolk, waar eertijds wolhandel gedreven werd. »

LINGERE, lakken, lekken, likken, λείχειν : lappen, lapen, labben ; slabben ; λάπτειν, λαπάδειν, *id est, sorbendo haurire :* suigen

Lingere barbam, os, labia, lekkebaerden.

Linctor, lekker ; lakker ; lekkaerd ; lekker-tand ; lakker-mensch ; slabbaerd, *Becano.* likker, lakker, *qui in saporibus nimium habet delectum ; sive qui nimias in lingendo delicias quærit.*

Linctus, slabberinge ; slikkeringe ; *& pro syrupo, hol. fris.* leksel, liksel.

LINGUA, tonge ; larve, larwe ; lerve. *Linguæ pars anterior,* lelle, lelleken vande tonge.

Linguam astringens nodus brevior, span-ader ; tong-riem ; *vulgo, Filum vel Cingulum linguæ: quique ita constitutus,* span-aderig.

Linguam exerere ; &, Linguam sitientis canis imitari ; subsannare, uit-steken de tonge ; de tonge uit-steken.

Lingua in gustu sagax, lekkertonge.

Linguæ gratus, smaekelik. *Linguam sapore vellicans, urens,* tanger ; bijtende op de tonge. *Linguam urere, vellicare,* op de tonge bijten, biten.

Lingua, sermo, spraeke ; tale ; *quandoque etiam,* tonge.

Lingua materna, vernacula, moeder-spraeke ; moeders-tale ; landsspraeke.

Lingua Belgica, Teutonica, Germanica Infer. neder-landsche, nederduitsche sprake.

Lingua fictitia mendicorum & nebulonum, erronum, & impostorum, kraemers-latijn ; rood walsch, *q. d. ruber barbarismus, ut interpretatur Gesnerus.*

in Linguam aliam vertere, transferre, ver-taelen ; ver-tolken ; vertolmetschen ; tolmetschen.

Linguâ promtus, tael-vaerdig.

Linguæ præcipitantiâ se ipsum lædere, ver-klappen.

Linguâ hallucinari, ver-spreken.

Lingua lubrica & suaviter balbutiens, γλῶσσα λίσπα, (1) lispende tonge.

Linguâ hæsitare, titubare, vacillare, haperen, hateren, hakkelen met de tonge ; stamelen, stameren.

Linguâ præcipitante hæsitans, vacillans, klibber-tonge, *fland. Vide etiam*, BALBUS.

Linguæ titubatio, titubantia, hæsitatio, hæsitantia, stamelinge, haperinge ; hakkelinge der tongen.

Lingua effrænis, on-gesnoerden mond. *Lingua loquax, metaph.* klepel.

Linguam coërcere sive refrænare mordicus, compescere, ver-bijten sich selven ; snoeren den bek.

Linguâ sive ore modestus, Linguam temperans, mond-vroet.

Linguâ & pectore verus, openhertig ; open van herte.

Linguis favere, ge-hoor geven.

Linguax, snapper ; lang-tonge ; klappaerd ; klappachtig ; snater-bek ; snaterachtig ; tongig.

Lingulaca, klappeie ; dille, dilleken.

Linguarium ; instrumentum quo Lingua alicui occluditur, tong-schroefken ; tong-vijsken ; tong-ijserken. (2)

Lingula, Ligula, tongesken. *ut, Lingula stateræ sive bilancis*, waeg-tongesken ; *tibiæ*, tongesken vande fluite.

Lingua, Lingula, pulvinus oblongus, terræve angustæ portio, aut promontorium, linguæ exertæ instar in mare procurrens, uit-steke inde zee ; rif, riffe.

Ligula, Lingula, roer-spaen ; roer-stok : spadelken, spatelken, spaiken ; spatel ; schupken, salf-schupken : spaen ; visch-spaen ; schuim-spaen : schuiffel, schoeffel, schuppe.

Ligula, Ligula astrictoria, nèstel ; nèsteling ; veter ; stringe, strenge, strange ; stertel, steertel ; stertelink ; riem, *sax. sicamb. fris.*

Ligulæ æratum capitellum, cuspis, maelie vande nestel.

Ligula, sluier ; sleup, (1) *vet. sicamb.*

Ligula cruralis, kousse-band.

Ligula calceorum, schoen-riem ; schoen-band ; schoen-veter.

---

(1) Hs. en *Etym* — L γλῶσσα λίσπη ; woorden uit Aristoph. Ran. 825, doch die daar niet lispende maar gladde, geslepene tong beteekenen. Over die aardigheden bij Kil. vrg. Kluyver, bl. 30 en vlg.

(2) Die verkleinwoordjes zien er nog al onschuldig uit : doch wat was de werkelijkheid ? « Ende gemerkt veelen, (t. w. veroordeelde ketters) standtvastelik ten vuure treedende, op 't uiterste, met een vrijmoedighe belijdenis huns geloofs, den mondt openden, zoo verzierde men daerteeghens een yslyk gereedschap. Dit waren twee ijzerkens, waartussen de tonge geschroeft werd, ende vooraan zulx geschrookt met een gloeyend yzer, dat ze, zwellende, pal te staan hadde, zonder slibberen oft inwaerts te kunnen. Zoo wrongen de gekeetenden in de pyne van den brant, en sloegen een hol geluidt, gelyk het loeyen der geenen, die onder dien tieran van Siçilie, in den gloeyenden kooperen os, dat meestersuk van Peril, geworpen waaren. Een' uiterste proef van 't geen, des zich de mensch getroost, als hy met ernst denkt Gode te dienen ; en hoe de wreedheyt, op zulke harten, al haare tanden stomp byt. »
HOOFT. NED. HIST. 185. A° 1568.

(1) *Etym.* « Slup. »

Ligulis adstringere, succingere, constringere, ut, caligas, &c. op-nestelen ; nestelen, [*q. d.* nae stellen, I. R.] takelen ; op-takelen, de broeke, *&c.*

Ligulas solvere, dissolvere, ont-nestelen ; ont-rijgen.

Ligulæ cubitales vel bicubitales ex ventre rhombi piscis, raf, raffen.

Lingua cervina, herba, herts-tonge.

Lingua pagana, herba, keel-kruid ; tapkens-kruid.

Lingulaca, piscis, tonge ; tongesken ; schaer-tonge. *quibusdam* scholle, *Vide,* SOLEA

LINQUERE, laeten ; ver-laeten ; be-swijken. *Linqui animo,* be-swijmen ; be-swelten, *fland.*

LINTER, bak ; trog ; *Linter porc* verkens bak, trog.

Linter, schuit, schuitken ; kaen, *sax.* tolleken ; iolleken ; weide-link, *ger. sax. sicamb.*

Lintrarius, schuit-boeve ; schuit-vaerder ; schuitenaer, *Lintrarius, qui traiicit,* vaer-meester ; veerman.

LINUM, lijn ; vlas, vlasçh, [*hinc* filace *gall.* I. R.]

Linum tortum, lijne ; line.

Lini granum, vlasch-boleken.

Lini semen, lijn-saed ; plat-saed, *à planitie.*

Lini folliculus, siliqua, knippe, knippene van 't vlas, *fland.*

Lini fibra, sive pilus, vlasch-haer ; herde, heerde.

Linum subtilius, sed brevius, snuit.

Lini stupa, Linum vile, Lini purgamentum, werk ; leme, *fland.*

Linum vellere, carpere, fimelen, femelen ; fijmelen, *fland.*

Linum carptum, vulsum, fimel, femel.

Lini manipulus, riste van vlas.

Linum stringere, reten, reeten, het vlas *Lino stringendo instrumentum dentatum,* reete.

Linum præparare in aquis ; macerare ut cortex computrescat, rotten, roten, rooten ; *etiam,* reten het vlas. *Linum fluviatum, maceratum,* gerot vlasch. *Lino macerando fossa,* rotte, rootte.

Linum flagellare, flagello mollire, contundere in lanæ mollitiem ; terere, conterere, frangere, ventilare, demulcere, & purgare, swingen, swingelen het vlas ; booken het vlas ; blouwen het vlasch ; vlasch-boken ; *& metaph. pro Blandiri, palpari.*

Linum comminuere, confringere, reepen ; knappen, braeken, het vlasch : *Lini frangibula vulgi, malleus stuparius,* braeke.

Lini semen stringere, repen : *& Lini semini stringendo instrumentum ferreum,* repe.

Linarium flagellum; Linarius asser sive baculus, quo vid' Linum mollitur, swinge, swenge, swingel ; swingel-berd.

Lino vestire colum, be-rokken het vlasch.

Linarius, Linopola, vlasch-man, *& de fem.* vlasch-vrouwe.

Lineus, lijnen ; lijnwaedten ; vlassen ; vlasschen ; van vlasch.

Lineum oleum, lijn-olie ; lijn-saed-olie *ex Lini semine presso libum,* lijn-saed-koek.

Linamentum, &, fasciculus Lini manualis, lompe.

Linamentum carptum volsúmve è linteis concerptis : Linamentum rasile è lanugine linteorum erasa, pluk, pluxel, van lijn-waed ; karpie, karpije ; wieke ; wond-wieke.

Linamentum lucernarum, lemmet, lem-bind ; keers-gaeren, *sicamb.*

Linteum, doek ; lijn-waedt ; lijn-wandt, *vet. quibusdam etiam*, laeken. *Linteum tenue*, fijn lijn-waed.
Linteum, velum, seil.
Linteum, vestis, &c. kloot, *vet.* (1)
Linteolum, doeksken.
Linteum, droog-doek; hand-doek; sweet-doek.
Lintei lanugo, donst.
Lintei ora, vel extremitates, egge ; self-egge ; self-ende ; self-kant ; swachtel, *holl.*
per Linteum exprimere, deur-doen.
Linteum pituitarium, slabbe ; slab-doek ; flebbe. (2)
Linteum humeros puellares operiens, lampers.
Linteolum, Linteum tritum, attritum, Linamentum, lompe ; loeier ; luier ; vodde ; slets ; slette ; slet, sletser ; plaggen ; plaggerije. *Vide, Peniculamentum.*
Lintea trita, materia ex quâ papirus conficitur, pond-dink, *fland.*
Linteum complicatum, diploma, compres.
Lintea lixivio purgare sive lavare, buiken.
Lintea candificare, candidare, insolare, bleiken, het lijn-waedt : *ipsa dealbatio*, bleik.
Lintea lævigare, complanare, polire, mangelen het lijn-waed, *sax. sicamb. fris. holl.*
Linteus, lijnen ; lijn-waedten.
Linteo, lijnen-wever.
Linteamen, lecti vid', vulgi, slaep-laeken ; bedde-laeken ; bedde-kleed ; bed-spreeder ; spreeder.

(1) *Etym.* « Kloot. *vet. ang. Pannus, tela : linteum.* » Dit w. is dus enkel het Eng. Cloth, waaraan de Ned. vorm « kleed » beantwoordt.
(2) *Etym.* « Flabbe / flabbeken / flebbe / flebbeken. *Vitta puellaris.* »

Lintearius, lijne-menger, *vet.* lijn-waedtier, *Lintearius negotiator, vid'.*
Lintearius, qui Lintea veláque conficit & suit, seil-maeker.
Linum gossipinum, xylinum, boom-basijn ; bombasijn ; boom-wolle.
Linum vivum, katten-silver, *Vide*, AMIANTUS.
Linum pratense, quispel-biese ; kottoen-biese ; kottoen-kruid.
Lini angina, podagra, schorfte ; vilt-kruid.
Linaria, herba, wild vlasch, *vulgo : potiùs sit* bastaerd vlasch, *vel*, valsch vlasch *Linum enim silvestre q. Lini species, veriùs sit*, wild vlasch.
Linaria avis, knoter, kneuter ; knoterken, kneuterken ; meuseler ; vlasch-vinke, lijn vinke, *quòd Lini seminibus vescatur.*
LIPOPSYCHIA, *seu*
LIPOTHYMIA, on-macht ; be-swijmtheid ; flauwheid, flauwig-heid ; be-swijminge.
Lipopsychus, Lipothymicus, be-swijmt.
LIPPIRE, leepen.
Lippus, leep ; leep-ooge ; sijp-ooge ; sijp-oogig ; loop-ooge ; druip-ooge ; oog-druipig.
Lippitudo, oogen-vloed ; oog-druipinge ; leepachtigheid.
LIQUERE, blijken. *Liquet, Liquido constat*, het blijkt.
Liquidus, klaer ende openbaer.
Liquida, vid'. debita, klaere schulden, *Grotio.*
Liquido, Liquidè, klaerlik ; blij-kelik ; opentlik ; puerlik ; uit-druk-kelik ; be-scheedelik ; expresselik.
Liquare, Liquefacere, Liquidum facere : &, Liquere, Liqui, Liquescere, Liquefieri, Liquidum fieri, smelten, smilten ; smouten, *vet.*

holl. ver-smelten; dunnen; leken; droppen, druppen, druppelen, druipen; dooden; ont-laeten.
Liquare per qualum, stuiken.
Liquefactus, Liquatus, ge-smolten.
Liquidus, week, weik, wak; vlietig; vloedig; gotig, geutig; dun, din; malts, smalts; malsch, smaltsch; smeltig; smeltbaer.
Liquidus æther, smoel weder.
Liquor, præsertim qui igne exprimitur, traen, *Becano*.
Liquor pinguis, Liquamen, smout; smalt; smelt, *vet*. sop, soppe; droopsel; bruwe, bruwet, broeie.
Liquor clarus potabilis, juleb.
Liquor, Liquamen, rerum elixarum, waveraet.
Liquamen salsum, Liquor salsamentorum, pekel; adebe. (1)
Liquamen piscium, visch-sop.
Liquorem transmittere, deur-vloeden; deur-slaen.
Liquore pingui conspergere, ut, adipe, butyro, &c. droopen met vet.
Liquatoria officina, smelt-huis.
LIQUIRITIA *officinarum*, *Vide*, GLYCYRRHIZA.
LIRA, *sulcus*, vore, vorre; akker-vore; waeter-vore; waeter-groeve; rioole. *Liras fodere*, rioolen.
Lira, terra versa & aggesta inter duos sulcos, ge-wendet (2) des akkers; strijk-bedde, *fland.*
LIS, *litigium*, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge; kijvagie; kijf-merkt; werre, warre; krijg, krieg; krakkeel; hader, haeder, *& per syncopen vulgo* haer; haedije; span, *g. s. s.* scheel, *holl.* noose, *fland.* querelle; questie.
Lis, lites, coram iudicibus vid', *Litigium*, ding; ge-ding; ge-dinge; ge-dingen; daedinge, dedinge; ding-taele; saeke; plaederinge; pleite, pleiteringe; plicht; rechts-plichtinge; partije; tegen-partije; proces; instantie.
Liticula subnata, nata è summâ re; Litis appendicula, incident.
Lites movere, raek-roeien, *fland.*
Lites agere, sequi; Litem intendere, instituere, dingen; aen-leggen in rechte; rechten ende dingen; plichten, plechten; plaederen, plaieren, pleiten; procedeeren.
Litibus insumere, consumere, impendere pecuniam, ver-dingen sijn geld.
Litis cursum ad sententiam perducere, het ge-dinge tot vonnisse (1) be-leiden.
Litis agitatio profligata & ad iudicationem vergens, Budæo, proces gestelt in staet van wijsen.
Litem sarcire, interpolare, beneficio aut privilegio diplomatis, sich doen releveeren te hove.
Litem obtinere, winnen 't gedinge.
Litem referre, reconvenieeren.
Litem perdere, amittere, Lite succumbere, neder-vallig oft neder-vellig zijn; ver-liesen het gedinge; vallig oft vellik worden, *vet.*
Litem diiudicare, disceptare, discernere, oor-deelen.
Litem componere, dirimere, decidere, discernere; Liti finem imponere, beslichten, be-slissen, velden, slissen, slijten, slechten, slichten, nederleggen, den twist, het proces; ver-rechten.
Litem mutuo consensu dirimere, ver-draegen.

(1) « Lat. *Adeps.* » De Vries, Middeln. Wdb.
(2) Hs. *Etym.* « Ghe-wendte. »

(1) *Etym.* « tot t' vonnisse. »

Litis inducias dare, dage-dingen *Litis induciæ. Vide, Induciæ Litis.*

Litigare, kijven ; krakkeelen ; twisten ; dingen ; dedingen, dedigen, daedigen, dainken, deinken ; rechten ; rechten ende dingen ; pladeren, plaieren, pleiten ; taggen ; toggen ; mangelen, *vet.* wranten, *fris.*

Litis contestatio, krijgs-bevestinge: rechts-pleging, *Grotio.*

Litis expositor, rapporteur.

Litis inspectæ & expositæ iusta æstimare, sumtuum litis rationem inire, expensorum in lites inire rationes, taxeeren de kosten.

de Litis sumtibus paria inter partes facere, compenseeren de kosten van 't proces.

Litium formulæ, Litium agitandarum, exercendarum tractandarúmque methodus, stijl ; practijke.

Litium sacculus, forulus linteus, ding-sak ; pleit-sak.

Litigantes, ding-lieden, dingslieden, *Grotio* ; *vulgo*, procedeerende.

Litium consarcinator, pladerer, plaierer ; procureur van quaede saeken.

Litigator, kijver ; krakkeeler ; kaekeler ; plaederer ; pleiter ; plaeierer ; wrant, *fris.*

Litigiosus, kijvig, kijfachtig ; twistig ; strijdig ; krakkeeler, haderer, haderig, hader-man, haderachtig ; *& vulgo*, haerman, haerachtig ; haer-vliege ; kribbig, kribbelig ; wrantig, *fris ;* wer-gaeren, *metaph.*

Litigiosæ res, ding-taelige saeken, in gedinge staende, *Grotio.*

Litium fugitans, Litigium fugiens, ding-vluchtig.

LITA, *qui tirocinium iuris fecit, Vide*, BACCALAUREUS.

LITANIÆ PUBLICÆ, omme-gang, processie.

LITERA, stave ; boek-staef, boek-staf (1) ; lettere ; ge-schrift.

Litera miniata, rubrijke.

Litera ductilis, trek-letter.

Litera fugiens, exolescens, vetustate cedens, uit-gaende schrift.

Literarum apex, titel, tuttel.

Literarum tractus, trek vande letteren.

Litera maiuscula, Capitalis, vulgo, hoofd-letter.

Literarum notæ occultæ, cijfer-schrift.

Literas præire, veur-spellen ; veur-staven.

Literas alicui præformare, veur-schrijven, veur-schrift den kinderen geven.

Literas ducere, pingere, schrijven ; trekken de letteren.

Literatura, ge-schrift.

Literator, letter-meester.

Literarum simplicium, sive primorum elementorum peritus, letter-wijs.

Literatus, cui inusta est nota, gebrand-teekent.

Literæ, Literarum studia, geleerdheid ; schrift-geleertheid ; schrift-wetenschap ; studien.

Literis operam dare, leeren ; aennemen ; liggen ter scholen ; studeeren

Literatus, geleerdt ; schrift-geleert ; student.

Literaliter, secundum Literam, letter-wijse ; nae de letter.

Literis committere, stellen te boeke.

Literæ publicæ, registers. *in Literas publicas redigere*, registreeren.

à Literis, notaris ; beamte schrijver, *Grotio.*

---

(1) *Etym.* «*ger. sax. sicamb.*»

Literæ, brief; send-brief; missive.

Literarum tenor, forma, luid des brief.

Literis nunciare, significare, mandare, certiorem facere ; per Literas declarare, brieven ; be-brieven ; over-schrijven ; schriftelik ver-klaeren ; schriftelik laeten weten.

Literæ Principum ; patentes, vulgo, bulle; open-brief; patente: *qñque contrà*, be-sloten brief.

Literæ senatoriæ, schepen-brief; schepen-kennisse.

Literæ amatoriæ, minnen-brief.

Literæ laureatæ, victrices, victoriæ indices, sege-brief.

Literæ commendatitiæ, voorder-brief; recommendatie.

Literæ honorariæ, sacræ, quibus honores alicui deferuntur, eerlike brieven.

Literæ honorariæ, sacræ ; auctoritatis, testimonium legationis ; testimoniales cum mandatis ; credentiales vulgo, credens-brief.

Literæ rei gestæ testimoniales, acte, *vulgo ;* kennisse ; be-scheet, *Grotio.*

Literæ hereditariæ, erf-brief.

Literæ assertoriæ, Literæ rei vinditæ, waer-brief.

Literæ erogatoriæ, Literæ attributæ pecuniæ ont-lasting-brief.

Literæ assertoriæ, periculi in se casum recipientes, police van asseurantie ; verseker-brief, *Grotio.*

Literæ originariæ constituti reditus, rent-brief; constitutie-brief.

Literæ quibus emtor prædii venditori se soluturum promittit, weddinge, *fland.*

Literæ dimissoriæ, apostille.

Literæ veniales, remis-brief.

Literæ quibus creditor testatur sibi à debitore satisfactum, quijt-brief; quijtancie.

Literæ publicæ fidei, ut, tuti itineris, &c. geleid-brief; paspoorte, passepoorte. *Literas tales concedere,* vrij-geleide geven.

Literæ indictionis belli, ont-seg-brief.

Literæ incendiariæ, indictionis incendii, brand-brieven.

Literas obsignare, sluiten den brief; cachetteeren.

Literas resignare, ont-segelen, op-breken, op-doen den brief. *Literæ resignatæ,* open brief.

Literæ in viâ interceptæ, af-gesette brieven. *Literas intercipere,* af-werpen, af-worpen de brieven.

LITHANTHRACES, steen-kolen ; hoelie, *Leod. fland.*

LITHARGYRUM, *Lithargyrium, Lithargyros,* glede ; glett ; silver-glede ; silver-schuim.

LITHIASIS, *calculus,* steen ; graveel ; rijsende steen.

LITHOCOLLA, steen-lijm ; cement.

LITHOCOPUS, *avicula calculos rostro feriens*, steen-bikker; steen-bijter ; steen-krijter ; steen-smetser.

LITHOFALCO, steen-valk, *Gesnero.*

LITHOGLYPHUS, *sculptor lapidum*, steen-snijder.

LITHOSPERMUM, steen-saet ; perlen-kruid.

LITHOSTROTUM *pavimentum*, gepaveiden, geplaveiden vloer.

LITHOTOMUS, *qui calculos vesicæ exscindit*, steen-snijder ; broek-snijder ; breuk-snijder.

LITHURGUS, steen-houwer ; bikkeler, bikker.

LITUS, strande (1) ; strange ; oever ; over ; kaeie ; kade ; voet-sand, *vet.* see-kant ; see-oever ;

(1) *Etym.* « *sax. sic.* »

see-strant ; see-strange ; waeter-kant ; land, *(relativè vid' ad mare ;)* ge-staede, *ger. sax. sicamb.*

Litus arenosum maris, duin, duine, (*θὶν Græcis*) sand-strand.

Litus incurvum, curvum, mare complectens ; maris flexus, ancon, see-boesem ; baei ; wijk, *Rhenano.*

Litus saburratum, cingel.

Litoris crepido, werf. *Vide,* AGGER.

Litorale signum, ut, vas, pharus, &c. baeke ; vier-boete ; kape.

Litus, Litori, ad Litus, appellere, venire, aen-landen ; stranden ; aen-stranden.

Litora pererrare, laveeren ; loe-veeren.

LITUUS, krom-horen ; heir-horen; her-horen; *(cornu venatorium,* jagt-horen ;) klaroene ; kromme schalmeie.

Lituus pontificius, sive pontificalis, staf ; krotse, krootse, *(q crux)* staf-krootse. (1)

LIVIA, stok-duive; hout-duive; hol-duive; kroise.

LIVOR, *Livor luridus,* ' *absque contusione aut dolore in humani corporis aliquâ parte ultrò proveniens, mortis alicuius ex consanguineis præsagium, vulgo,* dood-nepe ; reeuw-plakke.

Livor, nijd ; be-nijdinge.

Livor sub oculis ex percussu, blauwe ooge.

Livere, Livescere, eluwen ; deluwen ; ver-deluwen.

Lividus, eluwe ; deluwe.

Lividus color, peersch ; dood-verwe.

Lividus, nijder ; nijdaerd ; nijdig ; nijdigaerd ; be-nijder.

(1) *Etym.* « Staf / krootse. »

LIXA, schommel-knaep; schommel-kok ; soeteler, soeseler ; soeteler inde krijg. *Lixam agere,* soetelen inde krijg.

LIXARE, sieden. *Lixus,* gesoden.

Lixivium, Lixivia, looge ; scheut-wijn ; lek-wijn ; veur-loop ; buiksel.

Lixivium excolare, loogen. *Lixivium excolatum cineribus,* lekke.

Lixivius cinis ; Lixivium cum cineribus, non excolatum, loog-asschen ; asscheraie.

LOBUS, sloove ; sloofken ; sluive ; lobbe : hair-loke.

Lobi hepatis, lever-lellen.

Lobus auris, Lobi aurium, lelle ; lelleken van d'oore ; lapken van d'oore.

LOCH, *sive* LOHOH, leksel, liksel, *holl. fris.*

LOCUS, stede ; plaetse ; plakke, plekke ; oort ; oord ; stad ; gegene, *sax. sicamb.* ruimte, ruime *(præcipuè de Loco vacuo ;) : Locus,* ge-legenheid ; tijd ende wijle : occasie. *Locus, sors,* staet.

Loco aliquo, ergens ; iergen. (1)

Loci eodem, effen daer.

Loco hoc, hier ; al-hier ; op dit pas.

in Loco quo, &, ad Locum quem, waer.

ad Locum aliquem, ergens henen.

in Loco nullo, nergens, *q.* n'ergens, *vel* ne ergens.

Locis diversis, hier ende daer.

Locus abruptus, præruptus, brooscbe plaetse.

Locus ab ædificio purus ; ab ædificio, cultura, &c. vacuus, plaetse, pletse ; ledige, erve, plaetse.

Locus altus adiacens stagnis, torrentibus, aut paludibus, Becano,

(1) *Etym.* « Iergend / iergens. j. ergens. *Usquam.* »

lo, loo; *ut, inquit*, Borkelo, Beverlo, Eeklo, Calloo, Oosterloo, Tongerloo, Tessanderloo, Venloo, Westerlo. [*alii in his nominibus* lo *sumunt pro loco humili, depresso, q.* lage, leeg. *Sunt & qui* loo *sumant pro flamma, q. Focus, &c.* F. R.]

Locus angustus, arctus, enger, inger.

Locus apricus, soli expositus, opene, sonachtige plaetse.

Locus avius, uit-weg: on-gebaenden weg.

Locus commodus, ge-mak.

Locus conclusus, sive, septus, schut; schot; schut-koie; be-luik. *anguste conclusus*, kluise. *conclusus, septus, in quo pugnant gladiatores*, park.

Loco fixus, stede-vast.

Locus hispidus, spinis, herbis, aut fruticibus; Loca difficilia & inculta, ruichte; oode, *ger. sax.*

Locus humilis, leegde

Locus incultus & vacuus, laer.

Locus in quo res venales disponuntur, *στέλμα*, stal.

Locus natalis, heim; heimet.

Locus oportunus, pas; passe; stade.

Locus situ sentus, reumatijke plaetse.

Locus solitarius, woestijne; woestenije. *præ solitudine terribilis*, eenlike plaetse.

Locus tutus, stelle, *sax. sicamb.*

Locus vadosus, drift, drif-sand, drijf-sand.

Locus ubi infecti sive tincti panni sigillantur, stael-hof.

Locus ubi luditur, bane; speelbane; klos-bane; tuisch-bane, *&c.* (1)

Loca circumiecta, om-liggende plaatsen.

Loca plana, platte landen; plat land.

Locum tenere, obtinere, stede, stad, grijpen; be-woonen.

Locum occupare; opplere, in-nemen, be-slaen de plaetse.

in Loco aliquo se continere, houden.

Locum aliquid agendi habere, pas geven.

Loco cedere; Loco movere, vel, amovere, item, moveri; Loco alio, sive non suo, ponere; Locum mutare, ver-schuiven; ver-trekken; ruimen; ver-rukken; af-setten; af-stellen; ver-leggen; ver-stellen; schuiven; schuven; tillen; ver-tillen; ver-liggen; ver-setten; ver-plaetsen; ver-sitten: ont-leggen, ont-steden; *q. malo loco ponere. Vide, Locare.*

Locum tenens, vulgi, stad-houder; plaets-houder.

Loculus, Loculamentum, laede, laeie: *Anglis*, laye *pro ponere, locare, seponere; porrò*, kot; vakke; loker, *fland.* rijchel inde schapraede. *Loculamentum apum*, honigrate, -rote, -ratel. *Loculamentum avium*, nest; vogel-nest; nestkorf; stijp-gat. *Loculamentum avium fictile*, spreeuw-pot.

Loculus, kasken; huisken.

Loculus forensis, Loculus causarum, pleit-sak.

Loculus, Loculi, borsse; tassche, tessche. *Locularius*, tassch-maeker.

Locuples, rijk; land-rijk; sufficient. *Locupletare, Locupletari*, rijken; ver-rijken.

Loci, Loca muliebr. moeder; baer-moeder; moeder-stede.

Locale, vulgi, plaetselik, *Grotio.*

Locare, stellen; stallen, *fland.* setten; fondeeren.

Locare inconsideratè, malè, mis-

(1) Vrg. Edw. Gailliard: Glossaire flamand de l'inventaire des archives de Bruges.

setten ; mis-stellen ; mis-leggen ; ont-leggen ; ont-steden.

Locare in matrimonium, be-steden te houwelik.

Locare, ver-hueren ; ver-pachten ; ver-dingen ; be-steden ; mieten ; meden ; meeden ; ver-mieten, ver-mieden, *vet*

Locare datâ arrhâ, ver-tonsen, ver-tonsten, ver-donsten (1)

Locare pecunias in aliquam rem, aen-leggen.

Locare fœnori pecuniam, uit-setten sijn geld.

Locare alicui opus faciendum, aen-besteden ; een werk be-steden.

Locare operam suam alicui rei faciendæ, aen-nemen eenig werk.

non Locatus, on-verhuert.

Locatio, huere ; hueringe ; huer-waere, *vet.* pacht ; ver-pachtinge ; ver-hueringe.

Locationis tabulæ, contractus, huer-cedel.

Locatio hæreditaria perpetua, erf-pachte.

Locarium, huere ; huer-loon ; huer-geld ; huis-huere.

Locarium villæ, pacht-huere.

Locator, qui rem aliquam precio utendam dat, ver-huerder ; ver-pachter *Locator ædium,* huis-heer. *Locator villæ,* land-heer.

LOCUSTA, sprink-haen ; spring-hael, *vet.* sprink-kever ; sprinkel ; sprenkel, *sax. sic.* spelt-haen, *vet. fland.* kool-bijter ; kool-wachter (2) ; kool-sprenger (3) ; hupper, hopper, hipper, hoi-sprenger, & hoi-schrik, *item,* gras-hopper, & huppel-koren, *sax. fris. sicamb. holl.*

(1) *Etym.* « Ver-donsten. *vet.* j. ver-tonssen. »

(2) *Etym.* « *fland.* »

(3) *Etym.* « *sicamb.* »

Locustæ genus, cicadæ simile, grille, *sax.*

Locustæ more virentia omnia depascens bestiola quadrupes magnitudine soricis, pelle varia, per tempestates & imbres in Norvegia decidens, leeme, leemer.

LOCUSTA, *piscis ex genere crustatorum, binis ante oculos cornibus metuendus,* stuer-krabbe.

LODIX, dekke ; deksel ; bedde-kleed ; sargie. *Lodix villosa,* vlasch-aerd, *vet.* (1)

LOGI, beuselrije ; beusel-merkt

LOGODÆDALUS, schoon-spraek ; schoon-praet ; mond-speler ; blaes-kaeke ; swetser ; stuit-vos.

LOGOTHETA APOSTOLICUS, pro-tonotaris des Pauws.

LOIARDUS, *Vide,* LOLLARDUS.

LOLIGO, *piscis,* blak-visch ; see-katte.

LOLIUM, dolk, dolik ; lulk, *ger. sax. sic.* harik : on-kruid : twalch, twalk, *ger. sax. sic.* &, *de Lolio propriè dicto,* dronkaerd ; *Gall.* ivraie, *ab inebriando : parit enim esitantibus vertigines, stupiditatem, & velut temulentiam quandam.*

Lolio victitare, proverb. spriet-oogen ; sprietel-oogen ; kervel-warmoes eten ; *cæcutire instar lusciosi.*

Lolium rubrum, Lolium murinum. Vide, Hordeum murinum.

LOLLARDUS, *monachus Alexianus,* lollaerd ; lolle-broeder ; broeder lollaerd ; celle-broeder. *Dicitur q. Lollardus,* lollaerd, *reus læsæ fidei, religionis. Loiardus quoque dictus hæreticus Valdensis.*

LOMENTUM, boon-meel.

(1) Vrg. Verdam, Flassaergie.

LONGUS, lang, lank ; reisig, resig : lang-duerig.

non Longus, on-lang. *quam Longus* ? hoe lang ?

Longus & rotundus, teres, kul, *vet. ger.* teers : *Vide*, MENTULA

Longus nimis, Longior iusto, Longior quam ut, te lang. *Longum nimis*, te lange. *Longum*, lang ; langen tijd. *in Longum trahere, ducere*, uit-setten ; uit-stellen. *in Longam seriem ponere*, langs, oft in 't lange setten.

Longa nota musices, longue

Longitudo, lengde, langheid. *Longitudo digitalis*, vinger-lengde.

Longinquus, verre, verde, varre.

Longinquitas, verrheid.

Longè, verde ; verre ; varre ; onnae ; on-naer. *Longè distans*, onnae-bij. *æquè Longè*, even verre.

Longè post, lang nae. *non Longè*, on-verre.

Longiùs, bet-voorts, *holl. fland.*

Longiusculè, allengskens, allangskens, allentskens, allensene, allinselingen ; allinskens, allijnskens, alleinskens, alleenskens, *variè à variis scribitur & pronunciatur.*

Longævus, lang-levig ; lang-bejaerd.

Longanimis, lang-moedig.

Longano, lang-darm ; aers-darm ; schijt-darm ; achter-darm.

Longurius, sperre; sparre; stange; rekke, reke ; latte ; ribbe ; pols ; pols-stok ; pollsser ; kloot-stok ; baere ; barre ; stal-boom ; stalstaek ; tuin-staek ; laeter ; ponterboom. *Longurius stabuli*, litierboom. *Longurius vehicularis*, langewaegen.

Longurio, ineptè Longus ad modum Longurii ; homo enormiter procerus, lang-lenter; lang-lijf; elf-ribbe, elf-rubbe, *q. d. undecim costarum.*

LOQUI, spreken ; talen, *vet.* reden, redenen ; kallen ; quetten, & quaden, *vet. Teut. test Otfridi :* monden ; *cuius compositum*, ver-monden. *Loquens*, mondig. *Loquemur de his*, hier af sullen wij spreken.

Loqui ad gratiam, voluntatem, lief-laffen.

Loqui alicui malè, mis-seggen ; mis-spreken.

Loqui appositè, meditatè, ornatè, eleganter, sijne woorden be-leggen.

Loqui deliramenta vana, rellen ; rallen ; kluiven ; labben, labberen.

Loqui iisdem verbis, al met eenen termijn spreken.

Loqui imperfectè, impeditè, inarticulatè ; Loquacitare, βαβάζειν, táteren ; stamelen ; stameren ; babelen, bebelen, *gall.* babiller.

Loqui importunè, pladeren, plaren

Loqui ineptè, quetteren ; kauwetteren.

Loquentem interturbare, scheuren eens anders reden.

Loqui magna, be-roemen.

Loqui magnificè, cum gravitate, graviteit, statigheid, houden in 't spreken.

Loquens multum, celeriter, præ-rapidè, snaterachtig ; mond-roover. *ita Loqui*, snappen.

[*Loqui perplexè, confusè, scurris & impostoribus usitatum*, pegelen, *interposito* Pe *inter singulas syllabas*, I. R.]

Loqui perplexè, haperen met de tonge.

Loqui purè, ornatè, suiverlik spreken.

Loqui secum solus, sibi uni, eekallen, een-kallen, *q. d.* aleen (1)

(1) Hs.

kallen, *sicut phantastici, senes, mente alienati, ebrii, somniantes, &c.*

Loqui submissè, summissa voce, vel suppressa, vel lentè, heimelik spreken; vesiken, veselen, in d'oore; lijnselik spreken; suiverlik spreken.

Loquela, taele; spraeke.

Loquutio, spraeke; ge-seg, ge-sag; mond-rede; saege, segginge (*Germanis* saegen *Dicere, sive, Loqui significat, quod nos dicimus,* seggen:) woord *Vide,* VERBUM, *&,* FIERI.

Loquitari, laffen, leffen, *id est,* klappen.

Loquax, Loquaculus, Loquutuleius, prærapidè multúmque & multa loquens, snapper; mondig; klappachtig; klappaerd; lang-tonge; kaekeler; seg-achtig; snaterachtig; koutachtig; babeler: snaterer; kleps, *vet.* stapel-gek, *à* stapel, *vet. id est, Cicada.*

Loquacitas, snap; bol; snater; babel, bebel.

Loquacitate nimina se ipsum prodere, .nimia loquacitate labi, verklappen.

LORA, lore; leure; leur-drank; leuren-wijn; loren-drank; spoel-wijn; spuel-wijn; deur-spoelinge; nae-wijn; leur-wijn.

LORICA, lijf-wapen; jak, *fland. Lorica colli,* hals-berg; habber-guil; haubert *Vide, Collare.*

Lorica coriacea, koller, *vel* kolder; koller van leder; lederen-koller. (1)

Lorica ferrea, hernas. (2)

Lorica cataphracta, kuris, kurisse.

Lorica bilix, pragesijn, *g. s. s.*

Lorica squamea, hamata, catenata; annulis sive catenulis composita, pans-ijser; pans-cier; malien-koller; ring-koller. *tale colli tegmen,* ring-kraege; pans-sier-krage (1); kraeg-ring.

Loricæ squamæ, annuli, catenulæ, panssier-malien; malien van 't panssier.

Loricarius faber, panssier-maeker; hernas-maker.

Lorica parietum, ædificiorum proiecta, uit-sprong; uit-stekinge; veur-dak; scherm-dak; galerije; leene; leine.

Lorica, summa ambitus muri turrisve corona, trensse, transse; tinne; canteel; omme-gang vanden torre.

Lorica murorum, castrorúmve, structura pectus ut lorica muniens, strijk-weer; strijk-weeringe; borst-weer; borst-weeringe; schantse.

Lorica, sive Loricula, exterior, anteriorve; extra muros vid', loop-schantse; buite-vest; cingel; contrescharpe; veur-schantse; rivellijn.

Lorica testacea, plakkerije.

LORIPES, slim-been; slim-voet; slinger-voet; krom-been; krom-voet; krom-voetig; scheef-been; scheef-voet; hinke-pink; hinke-poot.

LORUM, *Loramentum,* band; tuier; tudder, *fris.* stringe, strenge, strange; sluier; loeier; luier; riem; gord-riem; teugel; togel; hals-togel; rijg-band; rijg-snoer; rijg-koorde; swinge, swenge; knevel: toom. *Lorum duriusculum,* querdel, quardele.

Lorum subiugium, quo equorum colla iugo alligantur, jok-riem; jok-gordel.

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Hernas. j. harnas. »

(1) Hs.

Lorum quo canes vinciuntur, koppele ; lace, laece, leisse.

Lorum, gispe ; geesel ; gorde.

Loro cædere, gispen ; geesselen ; gorden ; gurden.

Lorarius, kneveler ; dief-leider ; rakker ; geesseler.

LORAMENTUM *fundamenti*, gesmijde.

LOTIO, *Lotrix*, *Lotura*, *Lotus*, *Vide*, LAVARE.

LOTIUM, pisse ; seeke ; seike ; stulle, *vet.* (1) waeter ; looge ; kamer-looge, *fris.* urine, orijne.

Lotium vetus, stelle pisse.

Lotium reddere, pissen ; waeteren ; sijn waeter af-slaen ; rijsen ; haernen, *ger.* bruntsen.

Lotii retentio vel suppressio, verstoptheid inde blaese.

LOTUS SATIVA, seven-getijden-kruid.

LOXIA, kruis-vogel, *quòd summas rostri partes ac mucrones instar crucis transponat & decusset.*

LUBERE, lusten, losten ; ge-lusten ; ge-lieven ; be-lieven.

Lubens, willig ; ge-willig ; willens ; wille-moedig ; geren, geern, gerne.

Lubenter, *Lubenti animo*, willig-lik ; geren, geern, gerne.

Lubentia, *Lubitus us*, be-haeginge ; be-haegsel ; gade, gadinge ; gere ; willigheid ; ge-willigheid.

LUBRICUS, glat ; lat ; ge-lat ; glijdende ; slibberig ; slibberachtig ; slijmig ; schampig ; hel, helle ; schuiffelachtig. γλισχρός,

Lubricum esse, glissen, glitsen, *holl.* slibberen.

Lubricè, schamperlik.

Lubricitas, *Lubricum*, glattigheid ; ge-lattigheid.

(1) Hs. L. Stalle.

LUCANICA, worst, wurst ; met-worst ; braed-worst ; marge, *fris.* *Vide*, *Farcimen ex carne porc.*

LUCERNA, *Vide*, LUX.

LUCINUS, *qui oculos habet exiguos*, klein-ooge ; klein-oogig ; klein-pinke ; pimp-ooge.

LUCIUS, *piscis*, hecht, hicht ; snoek. *Adr. Iun. Lucius videlicet fluviatilis. nam Lupus*, see-snoek.

LUCRUM, ge-win ; winninge ; winste ; baete ; nut ; nuttigheid ; nutbaerheid ; nutschap ; kroos, *fland.* fret, frette ; quint ; profijt ; avantagie.

Lucrum sordidum, hoetel-werk ; hoetelrije.

Lucrum cessans, winst-derving, *Grotio.*

Lucrari, *Lucrum facere*, *Lucri facere*, winnen ; ge-winnen ; neeren ; ge-neeren.

Lucrari ultra pensum, over-winnen.

Lucrum proprium quærere, baet soeken.

Lucrio, baet-soeker ; baet-soekig ; schrobber ; schrafeler ; ge-winnig ; gewin-soeker.

LUCTA, *Luctatio*, *Luctamen*, *Luctatus us*, worstelinge.

Luctari, *Lucta certare*, *contendere*, worstelen, wurstelen ; wrastelen, wratselen ; schermen ; wringen ende worstelen ; ringen, *g. s. s.* kampen ; kimpen, *vet.*

Luctator, worsteler ; ringer.

LUCUBRARE }
Lucubratus, } *Vide*, LUX.

LUCUS, bosch ; vlaesch, *vet.*

Lucus regius, *in quo nemo sine gravi mulctâ venari potest*, ban-woud ; ban-foreest.

LUDUS, *Lusus*, *Ludicrum*, *res Ludicra*, spel, speel ; (*Ludus Venereus*, spel ; minnen-spel ;) klucht-

spel; guichel-spel; kluchte (*Ludicram rem agere*, kluchten;) genoegte, ge-nuechte; kuieringe; kort-wijle, korts-wijle; done, deune, doninge; iok; boerden; plaederije, plaerije, plaederinge; alverije; kluite; geste; guichelrije; guichelinge; guichel-merkt; guichel-werk; boetse; bootse; tijd-verdrijf; tijd-lijd; tijd-kortinge. *per Ludum,* iokwijs; in iok.

Ludus puerilis, kinder-spel.

Ludus, Lusus, spot, spotterije; be-spottinge; schimp; schimwerk. (1)

Ludus; Ludi, Ludi scenici, spel; schouw-spel; waegen-spel; toone, *vet.* ver-tooninge; batement; esbatement. *Vide etiam pòst statim.*

Ludus matutinus; Ludus, Ludicrum, weit; lauweit: *Ludicram rem agere,* lauweiten.

Ludus vespertinus, avond-spel. Sereis.

Ludus simulatus, hostilis, kattenspel: *post lusum enim devorat ælurus murem captum.*

Ludi socius, quant; quantseler, kanseler; manger.

Lusus interruptor vel interpolator, (2) brek-spel.

Ludicra puerorum, puerilia, oscilla, imagunculæ quæ infantibus puerisque ad lusum præbentur, poppen ende kinder speel-dingen; poppen-werk; speel-dingen der kinderen.

Ludi cupidus, Ludo addictus, Lusibus deditus, speel-siek; speel-vogel.

Lusus repetitio, revange, revenge. *Ludum redintegrare, renovare, rursus inchoare,* het spel her-nemen, herspelen.

(1) Hs. L met *Etym.* « schimp-werk. »
(2) Hs. L. *Interpellator.*

Ludum oscitantiâ perdere, sijn spel ver-sien.

Ludus literarius, schole. *Ludum literarium exercere, Ludum aperire, Ludi magistrum agere,* een schole op-houden. *Ludimagister, Ludi gubernator, moderator, rector, Ludi litterarii præfectus,* schole-meester; meester; rectoor der scholen; overmeester vande schole.

Ludus gladiatorius, vecht-schole; scherm-schole.

Ludus musicus, sing-schole.

Ludus saltatorius, dans-schole.

Ludus sagittarius, iaculatorius, schiet-spel.

Ludus campestris, Ludus militaris, Ludus Troiæ, seu Troia, tornoi, toernoi; tornoi-spel, toernoi-spel; ridder-spel. *Ludere Troiam*, tornoien.

Ludus gymnicus, baere; baerenspel.

Ludus scenicus, histrionicus, kamer-spel, *q. d. Ludus cameræ sive cellæ; quòd in scenis, tabernaculis, cellis, aliisque locis privatis, nemine nisi mercede numeratâ intromisso, spectaculum sui suaéque artis præbeant histriones, mimi, præstigiatores, & id genus alii gesticulatores.*

Ludi pagani, non publici aut communes, non celebres, haeg-spel.

Ludus aleæ, tesserarius, dobbelspel; tuisch-spel; teerling-spel; tuisscherije; waeg-spel. *Ludere aleis, talis, tesseris, Ludere aleam; Ludere spe lucri & damni periculo*, dobbelen; tuisschen, *à Theut, sive Theutate, Mercurio prisco Aegyptiorum deo seu dæmone, talorum aleariúmque primo inventore, quem Galli & Germani imprimis coluere. Ludo aleæ perdere,*

consumere, ver-tuisschen. *Lusor, aleo,* speeler.

Ludus aleatorius, tuisch-schole *Ludorum exercitor,* scholderer; speelhouder. *Ludum aleatorium exercere, Vide, Aleator. Lud. exerc.*

Ludus chartarum, foliorum, kaertspel ; troef-spel ; fluis-spel, *fland. eius Ludi triumphus,* troef. *Ludere chartis seu chartulis,* troeven, troeffen ; fluisen.

Ludus orbiculorum, Ludus alearum vario, iactu ambiguus facileque mutabilis, ver-keer-spel; tiktak-spel.

Lusorius alveus, Lusoria tabula, speel-berd ; verkeer-berd ; tiktakberd. *Ludere istius generis orbiculis, scrupis,* ver-keeren ; tiktakken.

Ludus latrunculorum, seu sedecim scruporum gemina acie utrimque directorum, schaek-spel : *cùm gemini inter se Reges albúsque nigérque, Pro laude oppositi certant bicoloribus armis : quibus adsunt duæ Reginæ, quatuor equites, sedecim pedites, quatuor satellites, totidem centuriones. Ludere Laterunculis seu Latrunculis, Latronum prælia ludere,* schaeken ; schaek-spel spelen.

Ludus duodecim scruporum sive calculorum, dame-spel ; dam-spel. *Ludere scrupis duodecim, vulgo, Ludere ad dominas,* damen ; dammen. *Quidam derivant à* dam, *id est, agger.*

Ludus novem scruporum, vel etiam duodecim, marel-spel ; molen-spel. *Ludere calculis discoloribus novenis, vel etiam duodenis,* marellen ; morellen ; negen-stekken ; *vel etiam,* tweelf-stekken.

Ludus parium, sive æqualium, paerture.

Ludus sphærarum, globorum, klootspel. *Ludere sphærâ, globóve, potissimum per annulum,* klossen ; klooten ; bollen ; kloot schieten.

Ludus proijciendæ lamellæ super æquor aquæ, &c. Vide, EPOSTRACISMUS.

Ludus metarum, kegel-baene ; kegel-spel. *ad metam terræ infixam, &c. iactu lapidis silicisve, aut disci saxei aut ferrei, vel plumbei,* kegelen ; kae-schieten ; stek-steenen ; steen-stooten ; de kaeie schieten.

Lusus puerilis quo nux nuce impetitur ; quo vid' (Ovidio) Per tabulæ clivum labi iubet alter, & optat Tangat ut è multis quælibet una suam, rol-noten van het berdeken ; tuk-noten ; pikken, *sicamb.*

Lusus puerilis constructis castellatim nucibus, velden, oft vellen met noten ; peerdeken setten ; peerdeken schieten ; hoopkens setten ; hoopkens schieten ; kobben schieten. (1)

Lusus puerilis, coniectis in scrobem nucibus, stuiken ; kuten, *zeland.*

Lusus puerilis quo nates in altum tollunt, capiti insistentes, hille-bil ; *& hinc,* hille-billen, *q. d.* hielebillen, *id est, nates cædere calcaneis;* perre, *fland.*

Ludus puerilis, quo obstructis oculis, &c. myinda, borg-spel; blindenspel ; piep muis (2); haeger-koer ; suiker-noemken.

Ludus puerilis duarum turmarum, quo ad se alteros pertrahunt, &c. poort-houden.

Ludus puerilis, quo in consessu puerorum, &c. schœnophelinda, stoot-ballen ; kop kop heeft gelegt.

Lusus puerilis, maelen ; maelenspel : *Vide, Coniugium inire.*

Lusus puerilis, cùm puer obstructis

(1) *Etym. « sicamb. »*
(2) Hs.

oculis divinat quot alter, ipsius tergo insidens, digitos erigat; digitis micare, bok over haeg spelen; peerdeken wel bereidt; pik olie oft graef; vinger-spel spelen; kokkok heerken rijd-ik wel? *Vide, Micare digitis.*

Lusus genus rusticis puerisque familiare, quo religatis altrinsecus de ligno arboréve restis finibus, in aëre librati subvectantur, Oscillum, Oscillatio, touter-spel. [*Græcis hodie κουνιάζειν; Venetis hic lusus* Viscolo, *vel*, Biscolo. I. R.]

Ludere, spelen; speelen; donen, deunen, duenen; lauweien; beenen, *fland.* kort-wijlen, korts-wijlen; tokken, token; jokken.

Ludere pueriliter, medio inter lasciviam & petulantiam modo, stoeien, *fris. holl.*

Ludere, kuieren; pladeren, plaeieren; alven.

Ludere, schimpen; schernen; spotten; schertsen; scheeren; gekken; bij-brengen. (1)

Ludere, amori operam dare, venerea voluptate frui, spelen; *hinc*, over-spel; speel-kind, *&c.*

Ludere morsicatim, bijsen, biesen.

Ludere astragalis, talis pronis, koten; kuis-koten.

Ludere par impar, effen ende on-effen spelen.

Ludere clavâ, kolven.

Ludere pilâ, kaetsen, ketsen: *datatim*, op-geven den bal: *expulsim*, uit-slaen den bal.

Ludere massis sive globis glaciatis, kluiten; kalluiten; ijs-blokken, *fland.*

Ludere globulis, pilis, nucibus, clava, & similibus, koselen, kuiselen, keusen.

(1) *Etym.* « Bij-brenghen. *& Circumvenire, ludere, fallere, circumducere dolis.* »

Ludibundus, spottig.

Lusoriè, alkax; kakkelik; quantsuis.

Ludibrium, spot; spot-werk; geks-spel; geks-voer; sots-voer; boetse, bootse; kekke; schop; schoppe, *fland. vet.* scherne, scherts *g. s. s.* (1)

Ludibrio habere, spotten; gekken; be-spotten.

Ludibrio publicè exponere, schavotten; schavotteeren.

Ludificare, Ludificari, Ludere, Ludibrio habere, spotten; be-spotten; gekken, gakken; gijlen; lavuit geven; be-dodden; be-driegen.

Ludificatus, be-drogen; gehoont.

Ludificator, be-drieger; drogener, *vet. sax.*

Ludificatio, be-drog; ge-drog, ge-drogt; lavuit.

LUDIUS, *Ludio,* gek; kluchter; kluchtenaer; guicheler; kokeler; juglier; jongleur, jougleur, *fland.* kamer-speler; sinneken in 't spel; dracht-drager; drocht-drager, *sicamb. vet.* boetser, boetsen-maker; beiteler, buiteler; trouwant, truwant; pladerer; plaierer; speelvogel. *Ludius, Ludio qui gladio & armis munitus saltat,* sweerd-dansser.

LUERE, gilden, gelden; ont-gelden; gouden, *vet.* goed-doen; aen-staen; loosen, losen, lossen; be-taelen; be-koopen; lijden; wan-deelen, *vet.*

Luere delictum, boeten.

Luere tergo, metter huid be-taelen.

Luere, het goed vrijen, *Grotio.*

Luere reditus, af-leggen de renten.

Luitio, boete, breuk. *Luitio,*

(1) *Etym.* « Scherne. *sax. sic fris.* j. spot. Scherts. *ger. sax. sic holl.* »

pactum pro corpore precium &c. Vide, Redemtio.

LUES, sterfte ; ver-gang.

Lues deifica, sacra, Sint Jans evel ; vallende evel

Lues Venerea, pokken mette lemten ; spaensche pokken. de mieren *Lue Venereâ infectus,* pokkig ; pokkachtig. *Luem Veneream exsudare,* smooren de pokken.

LUGERE, rouwen ; rouw-draegen, *quod etiam, pullatum incedere, significat;* weenen ; be-weenen ; be-schreiden ; be-krijten.

Lugens, Lugubris, rouwig; rouwhertig ; truerig ; wee-moedig ; ween-moedig ; klagelik ; droevig.

Luctus, rouwe ; rouwenisse ; droefheid ; droevigheid ; droefschap; herten-leed ; wee-moed ; weene ; weeninge; droevenisse; droeffenisse.

Luctuosus, klagelik.

Luctum, Lugubrem vestem, deponere, af-leggen den rouw.

Lugubris eiaculatio, (1) ge-huil.

Lugubris vestis, rouw-kleed ; truer-kleed.

Lugubris vitta, lijst-be-hangsel.

LUMBRICUS, *Lumbricus terrestris,* worm, wurm ; aerd-worm ; aerd-wurm ; pier ; teke, *fland.* pier-worm.

Lumbricos capere, pieren. *Lumbricis venari aut piscari anguillas, hamo vid' aut fuscinæ affixis,* poieren ; met de poier visschen. *flandris* pueren, *qu. d.* pieren.

Lumbricus in corpore humano, spoele, spoel-worm ; buik-worm ; *Lumbricus teres, latus & longus, pueros infestans,* kinder-worm.

LUMBUS, lende. *Lumbos trahens, Lumbos movere non valens,* sleiplenden.

(1) Hs. L. « *eiulatio.* »

Lumbus leporis, hinder-loop vanden haese.

Lumbus vitulinus, vervecinus, &c. longie, loenie ; nier-bedde ; nierbraed, van 't kalf, *&c.*

Lumbago, vitium & debilitas in Lumbis, spet, spit ; lendenpijne.

Lumbare, lendenier.

LUMEN, *Luminare,* licht, lucht ; pinke, *vet. Lumen tenue ; reverberati fractique Luminis splendor,* schijn ; *Becano. Lumen solis,* dag. *Lumen ; & Lumen tremulum coruscans, subitò micans,* wip, wijp, *vet.* priem. *Lumen obliquum,* schele-wip ; schelepriem. *Plura congenera vid' in* LUX, *Lucere, &c.*

Lumina immota & ardentia tenere, bern-oogen.

Lumina demittere, neder-slaen de oogen.

Lumen, locht-gat.

Lumen, prospectus, licht ; uitsicht : *officere Luminibus, obstruere,* licht be-nemen ; be-timmeren.

Lumen præbere, Luminare, lichten, luchten.

Luminosus, licht.

Lumen Lucernæ, keers-licht. *Vide plura in,* LUX.

LUNA, maene, *μήνη, à* maenen, *id est, monere. Virg. Ipse pater statuit quid menstrua Luna moneret. Luna Chymicis Argentum,* silver. *Luna lucens, Lunæ candor, fulgor,* maen-schijn. *Lunæ corona sive circulus, halo,* maenring. *Lunæ quadrans,* quartier der maenen. *Luna intermestris, intermenstrua,* niewe maene. *Luna nova ; Luna renascentes cum primum colligit ignes,* priemende maene. *Lunæ novæ dies tertia,* prieme vande nieuwe maene, *vet.*

Luna bicornis, luna crescens, me-

niscus; species Lunæ nondum plenæ, Lunula, wassende quartier der maenen : halve maen, *quibusd. non propriè;* gehorende mane, kromme mane; [*cùm se vid' lunat, quando in cornua curvatur; etsi tàm hoc possit de decrescente quam crescente dici. Talem lunulam*, *μηνίσκον*, *Galli simplici voce* croissant, *solent vocare; præcipuè in materia scutorum vel insignium nobilium. Sic suspicari lubet olim Teutonas potuisse usurpare* wassenaer, *coniectura sumta à gente Wassenaria in Hollandiâ, quæ tale nomen talemque pagum possidens in scuto suo tres corniculatas lunulas*, trois croissans, drij wassenaeren, *gestat, sive ab insignibus virtute partis nomen mutuans; sive à nomine fictis insigniis.* F R.]

Luna dichotomos, semiorbem ostendens; dimidia, dimidiata, semiplena, half-maene.

Luna decrescens, af-gaende maene

Luna novissima, het leste quartier.

Lunæ senium, waedel, *ger. sax. sicamb.*

Lunæ deliquium, defectus, eclipsis, labor, obscuratio, eclips der mane.

Lunæ dies, maen-dag.

Lunæ dies primus post Regalia, luxui sacratus, ver-loren maen-dag; *quòd vid' conviviis, lusu & iocis perdatur: unde & sicamb.* raes-maendag *dictus. Aliis* verkoren; *quòd magistratus tunc multis Belgii locis eligatur & creetur.* ver-sworen *sive* gesworen, *quòd tunc in magistratum electi ius iurandum præstent.*

Lunaris annus, mensis, maend.

Lunaticus; qui statis Lunæ temporibus insania vexatur, maen-siek, maenig, maen-suchtig, *μανικός*.

Lunaticus morbus, maene in 't hoofd.

Lunatus, instar Lunæ, specie Lunæ formatus, maen-wijse; gemaent, gekromt, gelijk de maene.

Lunare arcum, in-trekken den boge.

Lunula, ring, rink : *Lunula, annulus purus, sine gemma aut symbolo*, draed; latte; haep-ring.

LUNARIA, *herba; Lunaria Græca*, maen-kruid; penning-bloeme.

LUPA, hoere; sak; mot.

Lupari, hoeren; hoereeren.

Lupanar, bordeel; hoeren-huis; hoeren-kot; ravot, revot. *Lupanar triviale*, quartier. *Lupanar immundum, putidum*, mot-kasse

LUPINUS, *herba*, vijg-boone; wik-boone, *sax.*

LUPULUS, *Lupus salictarius*, hoppe, hoppe-kruid, *quòd saliat sive adscendat arbores;* homme, *vet. fland. Lupulo condire sive miscere*, hoppen.

LUPUS, wolf. *Lupus parvus*, wolfken. *Lupa*, wolfinne. *Lupus rapax*, grijpende wolf.

Lupus in fabula, ten aen-gang komen.

Lupinus, wolfs.

LUPUS, *Lupatum*, ge-bit; wolfs-gebit; be-dwang; braeke, *fland.*

LUPUS VERSIPELLIS, *vagus, errans, varius*, weer-wolf, *&c. Vide*, LYCANTHROPOS.

LUPUS, *ulcus depascens*, wolf, *Vide, Cancri genus.*

LUPI CREPITUS, *fungi species*, wolfs-scheet; bult, *holl.*

LUPUS CERVARIUS, los, lochs, luchs losse; dier-wolf.

LUPUS, dregge; haek; grond-haek; put-haek, pet-haek, pek-haek. (1)

LUPUS, hand-saege.

LUPUS, *piscis, Lupus marinus,* see-wolf; see-snoek; *quibusdam* see-hond, *Pottero.*

LURCARE, slikken; slokken.

Lurco, slokker; slokkachtig; slokkerachtig; slokkig; slok-al; gulsigaerd; slinder; ver-slinder; hol-kaeke; hol-strote; bank-boeve; brasser; blaffaerd; doppe-maeker, *holl. fris. sicamb.*

LURIDUS, dood-verwe (2); peersch; deluwe, eluwe; donker-groen; swert-geel.

LUSCINIA, nachte-gael: *avicula vernis mensibus per omnem ferè noctem garriens.*

LUSCUS, een-oogig; een-ooge; losch; loschaerd.

Lusciosus, Lusciolus, bij-siende; bij-sienig; loschachtig.

LUSTRARE, schouwen; be-schouwen; be-kijken; be-sichtigen; om-gaen ende be-sichtigen; wieren, be-wieren, *vet. Lustrare aggeres,* dijk-schouwen.

Lustrare exercitum, copias, her-schouwinge doen; monsteren.

Lustrare, vestigia, speuren.

Lustrare urbem, ronden; ronde doen.

Lustrare equis muros, be-rennen; be-loopen.

Lustrare rem an ex condicto præstita sit, opnemen een werk, *Grotio.*

Lustratio, be-schouwinge, be-schouwenisse.

Lustrum, vijf-jaerigen tijd.

(1) *Etym.* « Pet-haeck, *holl.* j. put-haeck. Peck-haeck, *holl.* j. Dregghe. »

(2) Hs. j. « Dood-verwig. » *Etym.* « Dood-verwe. *Color lividus, luridus* »

Lustrare, wijen, wien, wieden; segenen; purgeeren.

Lustratus, gewijdt; gewijhet.

Lustratio, licht-misse.

Lustricus dies, doop-dag; doop-sel-dag.

Lustrica, wij-water-quispel.

Lustrici parentes, peters ende meters.

LUSTRUM, een hol; kruip-hol.

Lustrum ferarum, nest, leger, ligger der dieren; nacht-leeger.

Lustrum, hoeren-huis; hoeren-kot.

Lustrari, hoeren; hoereeren.

LUTRA, otter.

LUTUM, *Luteum, Lutea, Luteola, herba,* weed, weedte; wouwe; pastel.

Luteus, Luteus color, geel, gele, geluwe; bleek-geel; loot-verwe; oker-bleek; ooker-geel.

Luteum ovi, doder, doier. *Luteus,* doder-geel, doier. *Luteus,* doder-geel.

Luteola, avicula viridis & lutea, groen-vinke; groenlink; groensel; groenselken.

LUTUM, vuilnisse; slik; mod-der, moder; moeier; more; moer; drek; goor, *fland.* morasch; wase; maede, *sax.* kaet, quaet, keet, *sax. fris. sicamb.* bagger (*præcipuè de molliori;*) *hinc Lutum fossis aut aquæ eximere,* baggeren.

Lutum, pot-aerde; kleie.

Lutum, leem: *Luto illinere, Lutare,* leemen; plakken oft be-setten met leem, kalk.

Lutum paleatum, aceratum, plak-leem; plak-mortel; kleie; gekaften mortel.

Lutum platearum, slijk; mose; straet-mose.

in Luto volutare, woelteren in

het slijk. *in Luto hærere; insidere luto, neque posse progredi,* ver-stelt zijn in 't slijk.

Lutum aut vadum commovere, stooren.

Lutum terrámve movere, fodicare, scrutari, perscrutari, modden, moddelen.

Lutum sive pulverem versare manibus aut pedibus, dabben, dabbelen, *Becano.*

Luti macula, aut bullæ vestibus, calceis, caligisque adhærentes, kladde; slijk-kladde; klakke, *fland.* krotte, *ut Gall.* crotte *q.* crouste, *quòd lutum crustæ instar vestibus hæreat.*

Lutosus, Lutulentus, slijkig; slijk-achtig; drabbig; drekkig; leem-achtig.

Lutare, Luto sordibúsve aspergere, inquinare, maculare, be-mosen; be-moselen; be-slijken; be-kladden; be-krotten, *fland.* be-seuluwen; be-moren; be-mooren.

Lutum detergere, kladden; af-kladden; kladderen; klakken, *fland. brug.* krotten, *fland.*

Lutamentum, weeg; wand; ge-lente, glente, ge-linte.

LUX, licht; lucht; dag; dag-licht.

Lux, het leven.

Luce, Luci, bij dage. *Luce prima,* vroeg des morgens.

Lux micans, wip, wijp; blik; priem.

Lux dubia, schemer-tijd; twee-licht.

Lux nocturna, nacht-licht.

in Lucem edere, baeren. *in Lucem suscipi,* geboren worden.

in Lucem prodere, te veur-schijn brengen. *in Lucem prodire, emergere, emanare,* te veur-schijn komen; uit-komen.

Lucere, lichten; luchten; schijnen; gleissen, gleisen, galeisen.

Lucescere, dagen; dag worden. *Lucescit,* het daget.

Lucidus, licht; locht, lochtig; hel, helle; klaer; schijn-baer. *Lucidum reddere,* ver-lichten; ver-luchten. *Lucidum fieri,* op-klaeren.

Lucifer, dag-sterre; morgen-sterre.

Lucifuga, Lucifugus, dag-schou-wig; dag-slaeper; nacht-vogel; nacht-rave, *homo domi delitescens, noctu verò prodiens & vigilans.*

Lucubrare, waeken; nacht-brae-ken.

Lucubrator, nacht-werker.

Lucubratio, nacht-braeke; nacht-werk: maeksel; schrift; tractaet.

Luculentus, locht; lochtig; locht-baer; lustig; lostig.

Lucerna, lampe; licht, lucht; licht-vat, lucht-vat. *Vide etiam,* LYCHNUS.

Lucerna, cereus, keersse. *Lucernæ lumen,* keers-licht.

Lucerna cubicularis simplex, pinke; pinker.

Lucerna collocata in aris aut locis eminentioribus, stal-licht, *fland. à* stallen *sive* stellen, *id est, ponere, collocare.*

Lucernæ pars prominens, ex qua profertur elychnium, (1) lampen-neuse.

LUXARE, *ut membrum, &c.* ver-stuiken; ver-schokken; ver-rukken; ont-setten een lid.

Luxus, Luxatus, ver-stuikt; ver-rekt; ver-reikt.

LUXURIA, *Luxuries, Luxus,* on-maete; on-maetigheid; welde, weelde; over-vloed; over-daed; over-daedigheid; luxurie; exces;

---

(1) Hs.

kostelikheid ; uit-wendigheid, *de luxurioso cultu vid'.* hoeren-lust, *de meretricio.*

Luxuriari, ver-geilen, *ger.* ravotten.

Luxurians, Luxuriosus ; Luxuriè diffluens, languens, weldig, welderig ; breemstig, *fland.* lodderlik, loddersch ; lodderachtig ; hoerenlustig ; lodder-siek ; lodder ; lodderboeve ; luxurieus ; lak, *fl.*

Luxuriosus, over-daedig ; onmatig ; kostel ; kostelik ; uit-wendig.

Luxuriosè, lodderliken.

LYCANTHROPUS, weer-wolf ; waer-wolf ; weir-wolf ; weder-wolf. *Lycaon, versipellis nycterobius. Hos Lupos, inquit Io. Bodinus, Germani dicunt,* wer-wolf, *Gall.* loups garous ; *Picardi,* loups warous, *ac si Lupos varios dixeris:* g *enim in locum* w *sufficiunt Galli. Græci* μορμολύκεια, *&* λυκανθρώπους, (1) *Latini Varios & versipelles dicunt. Franciscus Phœbus Focensis Comes in libro de venatione voce* garous *ait significari* gardez-vous, *id est, cavete vobis. Ab. Ortelius in Thesauro Geographico* weder-wolf *interpretatur q. d. denuo, vel, iterum lupus, per intervalla lupus, ut distinguatur à Lupo bruto, qui semper Lupus. Verùm Plinius homines in lupos verti rursúmque sibi restitui negat, fabulosúmque esse ait, lib. 8. Nat. Hist. cap. 22. Verosimilius Lycanthropiæ morbum talia phantasmata ciere, ut miseri homines sese in lupos transformatos imaginentur, ut scribit Guil. Camden. Vulgo lupus ambiguus & raphus dicitur* [wer-wolf *q. oberrans, ambulans, à* waeren, *id est,* wandelen, I. R.]

LYCAON, gier-wolf : weer-wolf. *Vide,* LYCANTHR.

LYCEUM, hooge-schole.

LYCHNUS, licht, lucht ; lampe ; keersse. *Vide etiam,* LUCERNA.

Lychnobius, nocte lucernariam vitam ducens, nacht-rave. *Vide, Lucifugus.*

LYCHI, (1) *mergulus,* lemmet, lembindt ; keers-gaeren. (2)

Lychnocaia, licht-misse : *festus dies quo lumina præter solitum crebriora accendi & consecrari solent ; q. d. festum luminum.*

Lychnopœus, keers-maeker ; wachsen keers-maeker ; tortsen-maeker.

Lychnotheca, keers-korf.

Lychnuchus, Lychnophorus, lantern-draeger ; tortsen-draeger ; licht-drager.

Lychnuchus, Lychnus pensilis, lampe ; blaeker ; kroone ; kruisel ; krosel, *sax.*

LYCHNUS SILVESTRIS, *flos,* jannette, jennette, jenneteken.

LYCISCA, *Lycas, canis lupo similis,* wolfken. *etiam inter Canum nomina.*

LYCOPODIUM, *herba,* wolfsklauwe.

LYDIUS LAPIS, toet-steen (3) ; proef-steen ; goud-steen.

LYMPHA, water. *Lymphatus,* gewaterd.

Lymphaticus, Lymphatus, aquæ metu vexatus, waeter-schouwig : *& de quovis insano,* ver-

(1) Hs. Beter μορμολυκεῖα.

(1) Hs. L. *Lychni.*
(2) *Etym.* « Keers-garen, *sicamb.* j. lemmet. »
(3) Hs.

woedt; ont-sinnig; uit-sinnig; be-staen; rasende; duivel-suchtig; be-seten mensch.

LYNCEUS, verre-siende; klaer-sichtig; klaer-siende.

LYNCURIUM, *Solis filiarum lachrymæ*, bern-steen; emmer, ammer, ember, amber; haek-steen.

LYNX, links-dier, linkt-worm.

LYNX, *Vide, Lupus cervarius.*

LYRA, *instrumentum musicum*, snaren-spel; seiden-spel; sijten-spel: *ex quo diversè diversi faciunt*, citer, citerne; harpe, haerpe, herpe; luite; liere; vioole, vioolonsse.

Lyricus, Lyricen, lierer, lieren-speelder; vedeler.

[*Lyra, Gallus marinus*, see-haen. *Lyra altera, Lepus marinus*, see-haes, *à longiusculis tanquam auriculis, seu cirris, Lud. Pottero.*]

LYSIMACHIUM, *herba*, wederik, wiederik, weiderik, wijderik: partijke, *sed hoc potius pseudolysimachium sit.*

LYTRUM, *Vide, Redemtio.*

LYTTA, *Lyssa, vermiculus, sive vermiculi figurâ parvus nervus sub linguâ canum, qui exemtus rabiem avertit*, honds-worm; tong-worm.

M

MACELLUM, halle; spijs-merkt.

Macellum cetariorum, visch-merkt.

Macelli baiulus, swaen-draeger, *fland.*

Macellarius, qui res victui necessarias venum exponit in macello, spijs-verkooper; vette-waerier; vettaglier; victualier; vettuwaerier; vivandier. *Macellarius militaris*, soeteler inde krijg.

MACER, MACIS, *Vide*, MACIS.

MACER, *Macilentus*, maeger; schrael; schraepel; schrepel; schrander; ver-maegert. *Macie prætenuis, pellucens, exterminatus, exsuccus, torridus*, maeger hein.

Macrè, maegerlik.

Macies, Macritudo, Macor, Macror, maegerheid.

Macerare, Macrum reddere, item, Macrescere, Macescere, Macrefieri, Macilentum fieri, ver-maegeren; maegeren; uit-maegeren; af-nemen; in-vallen; sleeuwen; dunnen; uitmergelen. *Macerare se*, knijsen.

Macerare humore aliquo, ut, in aquâ, oleo, &c. &, Macerari, Macrescere, weken, weiken, [*quæ differre puto ut*, liggen, & leggen, F. R.] ter weike setten; netten; nat maeken, (*barbam macerare calidâ*, netten den baerd;) mouteren; touwen; be-slaen. *Macerare aquâ recenti*, spieken, *s. s.*

Maceratus, week, weik; mouter; geweikt. *Vide etiam, Mollire.*

Maceratio, weike; be-slag met vochtigheid.

MACERIA, *Maceries*, on-gemorterde muer; steen-walle; steenen heim; droogen muer; gelente, gelinte, glente.

MACHÆRA, kort ge-weer; degen, daegen; ruitink; spade, *vet.* coutelas. *Machæra Herculanea*, slag-sweerd.

Machæropæus, messe-maeker.

MACHINA, ge-reedschap; ge-smijde; ge-vaerd, ge-veerd; engien, ingien.

Machina, Machinatio, Machinamentum, voord-stel; op-stel, op-stal; be-stek; tuk; aen-slag; inventie; subtijlheid.

Machina, tabulatum fabri ferrarii, &c. stellagie daer men op werkt.
Machinæ tractoriæ genus, swik, swank. (1)
Machina arietaria; instar capitis arietini; instar arietis retrocedens ut vehementiùs feriat, ram, rameie; storm-ram.
Machinæ bellicæ genus, vulgo Tribuchetum, trebuchetum, id est, trutina, libella, sprink-hael, springael, sprink-gael, springel; blije; tribok; *aliud genus,* mange, mangeneel, magneel.
Machina bellica ignivoma, Machinamenta missilia, Machinæ ignivomæ, Res machinaria, busse, bosse, schietbosse; ge-schut; donder-bosse: grof geschut; artillerie; vier-werk.
Machina muralis, quâ muri sternuntur, muer-breker. *Machinis bellicis quatere, quassare, verberare, concutere,* be-schieten. *Machinariæ rei præfectus, Machinarius, præfectus Machinarum,* bus-meester; artillerijmeester; engien-meester; engienier.
Machinari, be-steken; aen-slaen; voord-stellen; toe-leggen; uit zijn om eenig ding; inventeeren. *Machinari aliquid mali, dolos, &c.* iet quaeds rokken, be-rokken, opstellen, aen-rechten.
Machinari alicui mortem, interitum, necem, perniciem, raemen nae iemands dood, bederffenisse.
Machinator, aen-rechter; voordsteller.
Machinator mali, be-rokker van *'t* quaed.
Machinator turbarum, roer-stichter; roer-vinke; rok-vinke.

(1) De omkeerder van het *Etym.* heeft zich verkeken: « Swick/swanck. *Vibratio, libratio* — Swick-hout. *Machinæ tractoriæ genus.* »

Machio, Machino, ex Isidoro, Lipsio, Gallorum maçon; *qui machinis insistit propter altitudinem parietum,* metser; metselaer; metsenaer. [*Sed annon Gallorum* maçon *à Teutonico* metsenaer, *vel à macerie?* F. R.]
MACIS, MACER, *Nucis aromaticæ involucrum,* muscaet, muscaet-bloeme; folie; macis.
MACROCOLUM, regael-papier.
MACROPUS, lang-been.
MACTARE, dood slaen. *Mactare boves, oves, &c.* slachten.
Mactare labore, dolore, infortunio, damno, malis, mat maeken.
MACTE, wel-aen.
Mactus animo, couragieus.
MACTRA, *alveus pistorius,* moelie, moelde; bak; trog; baktrog; benne; brood-kiste; broodspinde.
MACULA, plakke, plekke; vlekke; plagge, *holl.* maese, masche, maesche, maschel (1); (*quæ quinque posteriora etiam de Macula retis, seu, foramine ubi rete plectitur dicuntur; ut &* ooge oft schaekel van het net;) maekel *vet.* besmetsel; boensel; smette; mael; aen-mael; am-mael (2); gaele; spotte, *fl.* spatte.
Macula luti, lutosa, kladde; klakke, *fland.*
Maculæ, gremelingen; soetelrije.
Macula emicans, blenke.
Macula adspersa, sprenkel, sprinkel.
Macula ferruginea, ijser-mael.
Macula honoris, de schande.
Macula alba frontis, blesse.
Macula livida vel lurida, ultro in

(1) Hs. *Etym,* « Maschel/mascher. »
(2) *Etym.* « Aen-mael. *Macula, nævus. ger.* ammaal. »

corporis aliqua parte exorta, indicium mortis alicuius è consanguineis credita, dood-nepe ; reeuw-plakke. *Vide, Livor.*

Maculare, luto vid', aut sordibus inficere, maculis deformare, aspergere, squalore fœdare, plakken ; be-plakken, be-plekken ; plaggen ; plekken ; vlekken ; vlakken; be-vlekken; be-vlakken; smetten; be-smetten; be-smeuren; vuilen ; vuil maeken ; on-suiveren ; ver-ont-suiveren ; ver-ont-reinigen; be-smokkelen ; be-soluwen ; soluwen; seulewen; sabberen, sebberen; fleemen ; be-sabberen ; be-moren ; be-mooren ; be-moselen ; kladden, kladderen; be-kladden; be-krotten; be-koselen ; be-keuselen ; be-taeteren ; be-seuluwen ; tateren ; gremelen ; be-gremen ; be-griemen, be-gremelen ; spotten, *fland.* maschelen ; maeschelen ; mascheren ; maeschen ; be-maschelen, be-mascheren ; ver-maesen, vermascheren, ver-masschelen ; soetelen, soedelen. *Maculando profundere, dissipare,* kladderen. *Maculis distinguere in modo guttarum,* spikkelen, spekelen, speekelen. *Maculis distinctus,* gespikkelt ; gespekelt.

Maculatus, Maculosus, Maculis aspersus, interstinctus, be-smet ; gesmet ; smettig ; be-smeurt; gespot, *fland.* plakkaerd ; geplakt ; beplakt ; be-koselt, be-keuselt ; bont.

Maculatura, Macultergium, vulgi, klad-papier ; vlak-papier ; maculatuer.

MADERE, nat zijn. *Madescere, Madefieri,* nat worden ; weiken.

Madidare, Madefacere, Madificare, waeteren ; netten ; nat maeken ; baden ; verschen ; ver-verschen ; dwaen, dwaeden, dwaegen.

Madens, Madidus, vocht, vogt ; vucht, vuchtig; vodsig; nes, nesch ; *q. d.* nat ; nisch ; wak ; versch ; sleggerig ; sleggerachtig.

Madidus & Madulsa, Madusa, dronken.

Mador, nat; natheid; nattigheid ; voechtigheid ; slegge ; verscheid.

MÆNIANUM, *&c. Vide,* MENIANUM.

MÆOTRUM, *merces quæ obstetrici datur,* vroedvrouwenloon.

MÆRERE, trueren ; treuren, troren ; grensen ; sich be-droeven ; be-droeft worden oft zijn.

Mærens, Mæstus, droef, droeve, drouwig (1) ; be-droeft ; rouwig ; rouwhertig; seerig ; seerlik ; drukkig, drukkelik ; be-drukt ; druksalig, *vet.* ont-heugt ; leed-wesig ; swaer-hoofdig ; swaer-geestig ; swaer-moedig.

Mæstè, droeflik ; be-droeflik ; drukkeliken ; be-druktelik ; treuriglik.

Mæror, Mæstitia, Mæstitudo, droefheid; droevigheid; droefschap; droeffenisse ; droevenisse; be-droeftheid ; druk ; druk ende droefheid ; be-druktheid ; leed, leid ; hertenleed ; on-heuge ; on-genoegte ; kommer, komber ; seerigheid ; persse, *vet.* swaer-moedigheid.

Mærore afficere, be-droeven.

MAGALIA, hutte ; ge-lege.

MAGAS, *Magadium, testudinis citharaéve, orbiculus instar rosæ per quem sonus redditur,* roose, solder, bruggesken vande luite ; luiten-bruggesken ; luiten-roose ; luiten-solder.

MAGIS, bat, bet ; meer. *Magis magisque, Magis ac magis,* meer

---

(1) Hs. *Etym.* « Droevigh. »

ende meer: hoe langer hoe meer. *Magis tanto quanto diutius.*

MAGIS, *idis*, tafel-ronde; rondeel; *Rondellum, vulgo;* runde, *ger.* rondeau, *gall.*

Magis conscisoria, scherf-berd.

Magis, alveus lusorius, berd; schaek-berd; verkeer-berd; speelberd; tiktak-berd.

MAGISTER, meester, meister, *q. d.* meeste heer. *quidan ex voce Magister contrahi putant. Magistra*, meestersse; vrouwe.

Magister, leer-meester; leerer, leeraer; schole-meester. *Magister pedaneus, literarius, literator, qui prima elementa docet*, Abemeester.

Magister, schaffenaer; veur-weser: commandeur.

Magister equitum, rit-meester, rid-meester, rijd-meester; veldmaerschalk. Maerschalk *autem, inquit Flac. Illyr. dicitur minister equorum aut rei equestris: nempe minister Principis, qui rem equestrem equitésque & aulam curat aut regit; à* maer, *id est, equus, &* schalk, *id est, servus, minister.* Maerschalk, *ait Becanus, is dicitur qui peritus est in equis curandis, & qui equestris rei cognitionem habet*: maer *enim equus*, schalk, *peritus, callidus, astutus in sua arte appellatur. Hoc etiam nomine dicitur is qui ferreos calceos adfigit, & iubas caudámque equorum comit. Tandem factum, ut magistri hospitiorum se mareschalcos vocarint; quasi nemo munere quopiam maiore dignus esset, qui in disciplina equestri non esset egregiè exercitatus. Et quoniam equorum curatio præcipuè honoraretur, omnes eos Divos Marschalcos vocarunt, quos curando cuipiam morbo præsidere opinarentur: sic D. Antonium dicimus Mareschalcum ignis sacri. D. Rochum Mareschalcum pestis et epidemiæ contagiosæ, &c. hactenus Becanus. B. Rhenanus* maerschalk *componit ex* maer *equus, &* schalk *potens, q. d. Equorum magistrum. Ab his Becani & Rhenani etymis non dissonat vox Gallica* Mareschal *& Italica* Marescalco, *quibus faber ferrarius, cteniatrus & veterinarius deuotatur.*

Equito quoq. Latinis non tantùm Equorum domitor cnratórve, ἱππόδαμος; *sed etiam veteribus, teste Varrone, dicebatur is cui alicuius rei regimen committebatur: soc hodie* maricalco *Italicè Præfectus est; & Anglicè* marshall, *Designator, metator castrorum, & tribunus militum,* [*Gallis etiam* mareschal des logis, *&c.* F. R.] Marschalk *q. marosalicus dicitur Io. Aventino, qui maior est in sala, hoc est, aula; maiordomus, recentioribus dictus. Magistrum equitum quidam etiam* koningstabel, konnestabel, konstabel *vocant.* [maerschalk *quidem vox sonat administrum equorum: dignitas autem est ferè q. Romanorum Magisterium Equitum; ut* maerschalk *propriè sit ut* Mareschal de France, *& aliquo modo ita se habeat ad* Conestable *ut Magister Equitum Rom. ad Dictatorem. Ceterum vox* maerschalk *usurpatur in aliis pluribus ut* ṡ *indicant alii.* F. R.]

Magister domus, seneschalk; sineschalk, *q.* schalk des gesindes. *Vide, Familiæ præpositus.*

Magister rationum publicarum, roieer-meester, *vet.*

Magister navis, patroon vanden schepe.

Magister vici, regionis, urbis, curiæ, wijk-meester; bon-meester; blok-meester; quartier-meester.

Magister libellorum, request-meester; cancellier. *Vide*, CANCELLARIUS.

Magister ceremoniarum, ceremonie-meester.

Magister morum, disciplinæ, regiment-heer; regiment-meester; reformateur.

Magister civium, civitatis, urbis arcisve, borg-meester; borgermeester; poort-meester, *vet.* poortgrave, *vet. quia vett.* poort, *urbs, locus munitus, &c.*

Magister manipularis, rot-meester; tiende-man.

Magister convivii, gast-meester.

Magistrum agere, Magistri personam sumere, maeken den meester.

Magistro carens, aut, Magistrum non audiens, meester-loos.

Magisterium, Magistri dignitas vel officium, meesterschap.

Magistrare, meesteren.

Magistratus, overheid; overigheid; overste; magistraet; vroedschap; amt; officie, & officier. *Magistratus summus*, meier. *Magistratus sacer*, prelaet.

Magistratus regionis, sive Principes, sive, Ordines, lands-hoofden, *Grotio*.

Magistratus iudicialis, iudicature.

Magistratu se abdicare, ver-laeten den dienst.

MAGISTRANTIA, meester-wortel.

MAGNES, *Magnes siderites, lapis quo nautæ cursum instituunt ac securè velificant*, seil-steen; noord-steen; magneet.

MAGNUS, groot; swindig, *vet.* weidelik; treffelik; ur, *ger.* or, oor; *quæ dictio contracta videtur ex* over, *id est, supra, ultra, præ, valdè, prorsus, omnino: usurpatur autem tantùm in compositione, ut*, oor-aete, oor-baer, *&c.* [micil, *vet.* I. R. *Vide, Planè, Prorsus.*]

Magnus satis, lijdig groot; redenlik; middel-maetig.

quam Magnus? hoe groot? wie groot?

Magnus natu, oud.

Magni facere, ducere, æstimare, Magni pendere rem aliquam, hoog achten; achten; in weerden houden: werk maeken van eenig ding: *Magni aliquem facere*, vieren iemanden.

Magni se facere, veel houden van sich selven: *Magni se facere, circumspicere se*, be-sien sich selven.

Magni fieri, gesien zijn; geacht worden.

Magno constare, be-grooten.

Magna loqui, be-roemen. *Magniloquus*, be-roemer; groot-spreker; over-mondig; ou-mondig; blaet; blasoen, blaes-kaeke; woord-prachtig.

· *Magnitudo*, grootte. *Magnitudine par, æquè Magnus*, even groot. *Magnitudinem rei referre, computare, aut æstimare*, een saeke begrooten.

Magnificus, heerlik; eer-weerdig; hoffelik; staetig, staetelik; verwaent, ver-wendt, ver-weent; uit-wendig; groots, grootsch, grootsig; groot-daedig; hoog-daedig; prachtig; reael, regael; magnifijk; pompeus.

Magnificè, heerlik, heerliken; eerlik, eerliken; hoogelik; grootselik; staetiglik; weerdiglik; hoffeliken; ver-waendelik; uit-wendig-

lik; parmantelik; reaelik, regaelik; magnifikelijk (1); pompeuselik.

Magnificè loqui, graviteit houden in 't spreken.

Magnificentia, heerlikheid; hoffelikheid; staetigheid: pracht; grootsheid; groot-daedigheid; uit-wendigheid; pompe, pomperije.

Magnanimus, hoog-moedig; hoomoedig; groot-moedig; prootsch, pruitsch; couragieus.

Magnanimiter, hoog-moediglik.

Magnanimitas, hoog-moed; hoomoed; hoog-moedigheid; couragie.

Magnopere, grootelik; seer; vast.

Magnarius, grossier.

Magnates, groote heeren; groote ende machtige heeren; overste; hansen; groote hansen.

Maior, meerder; grooter. *Maior quam ut*, te groot. *Maior duplo*, de helft grooter; eens soo groot.

Maior natu, ouder.

Maior annis, *vulgo*, *Maiorennis*, *viginti quinque annorum*, bejaerd; vol-jaerig; jaerig; meerderjaerig; mondig; over-jaerig.

Maiores, ouders; veur-saeten; veur-ouders; veur-vaeders; veurders, *fland.* voorders, *vet. fris. holl.*

Maior, over-hoofd.

Maior domus, huis-meier; huismeester; hof-meester.

Maior, *præfectus*; *Maierus*, *vulgi*, meier, *I. St. B. Rhen.*

Maiusculus, grootachtig.

Maximus, meeste; grootste; overste.

Maximè, meest; meerst, *fland.* ie-mer, immer; emmer, emmers; seerste, aller-meests (1); principalik.

Maxima, *nota musica*, *vulgi*, maxime.

(1) Hs.

MAGUS *urbem denotat, ut docet (Kiliano) Plinius*, mage, megen: *hinc multa oppidorum nomina in Magus desinentia.*

MAGUS, *Magicus*, tooverer; witing, witting, *vet.* swert konstenaer. *Maga*, wite vrouwe *&*. (*Vide*, SAGA,) feeks; tooverersse, tooverinne; here; (hechifera) hekse. (1)

Magia, *Magice*, *Magica ars*, tooverije; tooveringe; heren-werk (1); swerte konste, *q. magia nigra. Alba autem Magia pro perfectâ rerum naturalium cognitione à quibusdam sumitur.*

MAIÆ, *maximum Cancrorum genus*, groote krabbe, *Lud. Pottero.*

MAIALIS, berg, barg, baerg.

MAIESTAS, hou, hoo (2); (hoogheid, *Grotio*;) hoog-waerdigheid; groot-machtigheid; majesteit.

MAIOR, MAIORES, *&c. Vide*, MAGNUS.

MAIORANA, mageleine; margeleine; majoleine.

MAIUS *mensis*, Mei, Meimaend, *à voce* mai, *sive*, mei, *qua viror omnium plantarum designatur, Becano. Vox vernacula* mei *sive* mai, *à Latinâ sumta; vel potiùs à frondibus, arboribus & arbustis quæ nomine cum mense communi vocantur*: wonne-maend *dictus à Karolo Magno, voce etiam hodie quibusdam gentibus usitata,*

(1) Hs. L. « Hexe... hekse... hexenwerk. » In het *Etym.* staat « Heckse. j. Here. » drukfeil voor « Hexe. » Die r is uit een gebroken x ontstaan, en heeft des bewerkers oog insgelijks bij *Saga* behekst.

(2) Hs. *Etym.* « Hoo. *sax. sic.* j. Hoogh. *Altus.* — Hou. j. Hof. *Celeusma nauticum.* »

q. d. Mensis amenitatis & gaudii ; Mich. Beutero. bloem-maend, *vet.*

Maio mense spatiari sive apricari, ver-meien. *Oblectatio mense Maio*, vermei-inge. *Transfertur & ad quamvis quovis tempore apricationem aut inambulatiunculam, &c.*

MALA, *gena*, wange ; appel vande wange ; kaeke ; kaek-appel, *vet.* bak, bakke ; kinnen-bakke ; muil ; kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe ; koon, *holl.* liere, *vet. fland.* *Malis plenioribus & inflatis*, bolster.

MALACIA, maltsheid.

Malacia, vrouwen-lost ; vrienden lost ; misselike lost ; lust, be-lostheid, be-lustheid, der bevruchter vrouwen.

Malacia maris, stilte der zee ; zee-stilte ; kalm ; kalme-see ; wind-stilte.

Malacia, see-siekte. *Malacus*, ver-seeuwet ; see-siek.

MALAGMA, plaester ; trek-plaester ; week-plaester, weik-plaester. *Malagmate fotus*, geplaestert.

Malagma viatorium, bane-doek, baen-doek.

MALICORIUM, granaet-appel-schelle.

MALLE, liever hebben.

MALLEUS, hamer ; boot-hamer, *fland.* *Malleolus*, hamerken. *Malleus ferreus*, marteel. *Teutonicè propriè dicitur Malleus ferreus temonis, quem vulgatius* dissel-hamer (1) *vocamus.*

Malleus ligneus, slagel, slager, slegel ; slee.

Malleus ærariorum, drijf-hamer ; ketelers-hamer.

Malleus maior fabri ferrarii, wille, willeken ; veur-hamer.

Malleus manuarius, Malleus minor, hand-hamer.

Malleus echinatus, sterre ; ster-hamer.

Malleus militaris, Malleus ferreus, acunimatus, equitum præsertim, her-hamer, heir-hamer ; martse, mats-hamer, *fland.* storm-hamer ; vuist-hamer, *q. formam pugni sæpe referat ;* pol-hamer, *q. capitulatus, capitulo sive capitello munitus ;* weer-hamer ; valken-bek, *fland. à rostri falconis similitudine.*

Malleus quo aliquod stipatur, stop-hamer.

Malleus stuparius, vlasch-hamer ; gaeren-klopper ; book-hamer ; stop-hamer ; schop-hamer ; brake.

Malleus lotorius, planus, ligneus, blouwel ; plakker.

Malleus tintinnabuli, klok-hamer ; klepel.

Mallei ictus, hamer-slag.

Malleo ductum opus, gedraeit oft gedreven werk.

Malleo contundere, blooten, *fland.*

Malleare, hameren.

Malleatus, Malleo complanatus liber, geklopten boek.

Malleus ; pars inter unguem & tibiæ equi iuncturam media, slaegel, slegel ; achter-boge, *Gesnero.*

Malleolus, Malleolaris virga, fluite ; lote, loote. *Malleolus vitis*, wijn-stok, wijngaerd-stok, wijn-struik.

Malleolus, vier-reep ; vier-hoep ; pek-reep ; poppe ; brand-poppe.

Malleolus, knevel-stoksken ; knevel, *ger. sax. sicamb.*

MALLUVIUM, giet-vat ; hand-bekken ; lavoir.

MALTHA, *materia pavimenti faciendi*, terras, tiras, tarasse. *Malthare, Maltha ferruminare*, terrassen.

---

(1) *Etym.* « Diessel-hamer. »

MALTI *cerevisiarii dilutum, decoctum*, worte; wesse.

MALVA, malve; kaeskens-kruid, *à forma seminis caseolo non dissimilis;* papel, pappel, *ger. sax. sicamb.*

Malva rosea, stok-roose; winter-roosen.

Malvaviscum, Bismalva, hemst, humst; witten hemst.

MALUS *navis*, mast; mast-boom; seil-boom; stange.

Mali suprema pars, ton; top; *foramen vid' per quod funes in summo malo traiiciuntur.*

Mali in summo fastigio velum, top-seil; meer-seil.

in Malo lignum transversum, spriet vande mast; spriet-boom.

Mali calx, ima pars, voet vanden mast.

Malo immittendo locus in navi, koker vanden mast.

MALUS, *arbor*, appeler; appel-boom; appel-tere, *vet.*

Malus anarantia, (1) *Medicæ species*, aranie-appel-boom; orangie-boom. *Malus Persica*, perse-boom, persik-boom; perseler; perkel-boom, peerkel-boom, *fland.*

Malus cydonia, cotonea, que-appel-boom; queden-boom.

Malus Punica, vulgo Granata, granaet-appel-boom.

Malum, appel. *Mala præcoqua, præcocia*, vroeg-oeft. *Mala serotina, autumnalia, hiberna*, winter-appelen; winter-vrucht; winter-oeft; winter-peeren, *&c.* winter-fruit; winter-goed. *Mala pannucia, vieta, flaccida, rugosa*, verrompelde appelen; schrompelige appelen.

Malum orthomasticum, mammarum effigie, raporum specie, raepaud; rabaud-appel, *Adr. Iunio.*

Malum sanguineum, rubellianum, rubellum, purpureum, scandianum, guldelink.

Malum Claudianum, pleno saturóque colore tinctum, knoop-steertken; joopken, *Ad. Iunio.*

Malum petisium, curtipendulum, pipping, pupping; kort-stele; kort-steertken.

Mali genus viride, groening.

Malum orbiculatum, epiroticum, schijvert; schijveling. (1)

Mala mellea, soet-neefkens. (2)

Malum Armeniacum, præcox, pruim-persse; amarelle; pruim-kersse; abricok.

Malum Persicum, duracinum, perse; persik; peerkel, perkel, *fland.*

Malum Punicum; granatum, vulgo, quòd rubentibus granis scateat, vel quòd in Granata Hispaniæ parte frequentissimè proveniat, granaet-appel; *eius putamen, cortex coriúmve, alias Malicorium*, granaet-appel-schelle.

Mala Medica, Hesperia,
- *Citreum*, citroen.
- *Limoneum*, limoen, lamoen, lemoen.
- *Aureum, auraicum, aurantium, anæranti-um*, aranie, oranie-appel; pomerants.
- *Assyrium, Adami vulgo*, Adams-appel.

Malum insanum, dol-appel; ver-angene; melansse.

Malorum semina, kernen van appelen.

Mala lignea in orbem circum malum navis attollendo facilius velo, rak-klooten; pater-nosters, *q. pilulas precatorias imitentur.*

---

(1) Hs.

(1) *Etym.* « *holl.* »

(2) *Etym.* « Soet-nefkens. » Vrg. D. I. bl. LVI. Aanm. 2.

MALUS, *adject.* quaed; quetsch; quets; quaets; evel, ovel, uvel, (*Malus animus*, evelen moed;) boos; snoode; wers, wirs; wars, warsch, warst, warsse, wors; oodelik, oielik, oolik; on goed; wan, *fl. holl. zel.* frevel, wrevel; bal, *vet. hol.* bal-daedig; kattijf, kattijvig; arg, erg, (*Malus valdè*, in-arg; deur-arg;) rood; *crine ruber inter vitiosos numeratur à Martiale: qui enim corporis colore admodum ruffi sunt*, πανοῦργοι, *& astuti iudicantur à similitudine vulpium, Aristoteli in Physiognom.* PEIOR, PESSIMUS, *Vide*, P.

Malus, malæ indolis, quaedertieren, *fland. Mala mens, indoles, Malus animus*, quaeden grond.

Mala gratia, on-dank. *Malæ frugi*, heil-loos.

non Malus, on-quaed.

Malum, Mala res, quaed; quets, quetsch, quaets; farwel, *sax. sicamb.* evel; ramp; on-sege, *vet.* quetse, grief, grieve, noose, *flandrica;* plage; leed, leid; mis-quaem; on-gevoeg; on-gemak; quaele, quelinge; misse, mis. *Vide, Erratum.*

ad Malum pronus, boos-vaerdig.

Malum mortuum, mordmael, mormæl. (1)

Malum hæreditarium, erf-siekte.

Malum inferre, quetsen.

Mali tuba, buccinator, impulsor; lituus malorum; fax; qui ad malum alios incitat, toter-quaed; teuter-quaed; be-rokker van 't quaed.

Malis premi, be-drukt zijn.

Mali quid moliri, machinari, conari, struere, machinari, rokken, be-rokken, aen-rechten, op-stellen, wat, iet, quaeds.

Malè, qualik; quadelik; booslik; oodelik, oielik, oolik; ver, *aliquando in compositione, ut* ver-hangen, ver-gonnen, *&c.*

Malè affectus aut animatus erga aliquem, qualik gesint tegen iemanden.

Malè collocare, ver-stellen.

Malè cum aliquo agi, qualik aen zijn. *Malè habere, valere*, krank zijn.

Malè observare, ver-sien.

Malè permutare, ver-tuisschen; ver-tuitelen.

Malè quadrare, convenire, ver-passen.

Malè tangere, ver-tasten.

Malitia, quaedheid; boosheid; quetsheid; snoodheid, snoodigheid; quaele, *vet. fland.* frevel, wrevel; argheid. *Malitia mala*, argelist; valscheid.

Malitiosus, erg, arg; quets, quetsch, quaets; evel-moedig; *proclivis ad malitiam*, grond-arg.

Malitiosè, booslik; quetschelik.

Malignus, quaed-aerdig; quadertieren; quetschelik; af-gunstig, af-jonstig; kribbig, kribbelik. *porrò ut s*, MALUS.

Malignitas, quaed-willigheid; boosheid; quetscheid; argheid; on-wille.

Malignè, quaedelik; quaed-williglik; booslik.

Malevolus, Malevolens, quaed-willig; boos-willig; quaed-gunstig; quaed-hertig; af-gunstig, af-jonstig; on-gunstig; mis-jonstig; nijder; be-nijder; nijdaerd, nijdigaerd; nijdig. *Malevolè*, quaed-williglik, *&c.*

Malevolentia, quaed-willigheid; on-wille, on-willigheid; on-gunste; mis-gonste, mis-jonste; af-gunste; af-gunstigheid; af-jonste; nijd.

(1) Vrg. GANGRÆNA.

Maledicus, quaed-sprekig ; ongebonden in 't spreken ; kauwetterer. *Maledica,* kauwetstere.

Maledicere, Maledictis insectari, impetere, Maledicta coniicere, congerere, mis-seggen ; mis-spreken ; lasteren ; echteren, *vet.* snauwen op iemanden ; iemanden over-gaen.

Maledicere, apud Ecclesiasticos, maledijden ; ver-maledijden ; verbannen ; ver-doemen ; ver-vloeken.

Maledictum, Maledictio, Maledicentia, quaed-sprekentheid ; misspraeke ; op-spraeke ; snauw ; injurie ; blasfemie : vloek.

Malefacere, mis-doen ; quaelik ofte quaed doen ; frevelen, wrevelen.

Maleficus, quaed-daedig ; quaeddoender ; on-daedig ; freveler ; baldaedig, *vet. hol. fland.*

Maleficus, tooverer, toovereresse, tooverinne ; ongers, *hol. Malefica,* toovereresse, tooverinne ; here (1) ; onger-hoere. *Malefica ars,* herenwerk.

Malefactum, Maleficium, quaeddaed ; on-daed ; mis-daed ; bal-daed ; *vet.* evel-daed ; ovel-daed ; overdaed, *vet. fland. hol. sicamb.*

MAMBURGUS, *Mamburnus, & Manburnus, vulgi,* momboor, momber, mamboer, mond-boor. *Mamburgus ferè idem qui Advocatus, sive, Curator, inquit Hotomanus. Vide, Tutor.*

MAMMA, *Mammilla,* mamme, memme ; borste ; tuite, tote ; titte, *s. s. fr.* sponne, spunne. *Mammula,* mammeken.

MAMMA, *Mammilla, bestiarum vid',* uder, uider, huider, euder, ore. *Mammis turgescere, ut maturæ fœtui vaccæ,* huideren, uieren.

Mammæ capitulum, capitellum unde lac sugitur, tippel, tepel, tipken, vande borste ; spene, speene, speine ; mammen-tepel ; lelle ; tote.

Mammam præbere infanti, måmmen ; soogen.

Mammam premere, sugere, soogen, suigen ; suigen de mamme.

à Mammâ depellere, spenen.

Mammosus, geborst.

Mammillare, hals-doek ; halskleed ; borst-lap ; borst-rok ; kollette, kolliere ; gorgias.

MAMPHUR, draei-hout : *lignum quod circumagitur in tornandis operibus.*

MANARE, leken ; vlieten ; vloeden, vloeien ; sijpen ; sippen ; runnen, rennen, rinnen, ronnen ; droppen, druppen ; druppelen ; druipen. *Manans,* lekende ; lek, lak ; vlietig ; vloedig. *Manans ulcus,* loopende gat.

Manalis fons, loopende fonteine.

MANCEPS, pachter ; pachtenaer ; ver-pachter ; assijs, axijs, excijs, meester, pachter ; assijsener, excijsener.

Manceps vectigalium, tollenaer ; tol-pachter ; tol-ontfanger ; tol-meester.

Manceps rerum inventarum, vondmeester.

MANCIPATUS, gebandelt.

MANCIPI RES, *Mancipium,* eigendom ; eigenschap.

Mancipium, knecht ; slave ; slavoen ; eigen knecht ; eigen man.

Mancipium abiectum, smooke.

Mancipii emortui ius, doode hand.

MANCUS, lam, laem ; mank ; ver-menkt, ver-minkt ; een-handig ; een-poot ; een-pootig ; manke-poot ; hand-loos ; gebrekkig, gebrekig.

Mancum reddere, minken, menken.

---

(1) Vrg. *Maga.*

MANDARE, *in Mandatis dare*, be-lasten ; be-velen ; ge-bieden ; be-trouwen.

Mandare monumentis, scriptis, op-teekenen.

Mandatum, last; be-vel; ge-bied; be-heet, *vet.* ge-macht, *vet.* ge-bod, bod ; mandaet ; mandement : procuratie.

Mandatum curiæ, mandement van 't hof ; daeg-cedel, *Grotio.*

Mandati datio, &, Mandati acceptio, last-geving, ende last-aenvaerding, *Grotio.*

Mandatum, Mandati auctoritas, commissie.

Mandatum aliquod explicare, expedieeren.

Mandata suprema, uitersten wille.

Mandator, ge-bieder; bevels-man; bevel-hebber.

Mandatarius, vulgi, vol-macht; vol-machtig ; mandataris.

MANDERE, &, MANDUCARE, eten, eeten ; schrantsen ; bikken, bikkelen, *q. dentibus confringere;* morsen, morselen; knauwen; kauwen, kouwen, kuwen, keuwen, knouwen ; kneesen ; kuiden, kieuelen ; knappen ; *potissimùm q. lentè mandere.*

Mandere lentè & fastidiosè, quentselen.

Mandere præsepiolis sive acie gingivarum edentulorum more, babbelen; berbelen.

Manducando labia seu maxillas dentésve inter se claro sono collidere, smak-bekken (1) ; smak-muilen ; smak-tanden ; smetsen.

Mansus, geknauwt.

Mansum, knauwsel.

Mando, Manduco, Manducus, vraet ; fraet ; slemper, slemmer ; demper ; brasser ; trijp-buik ; trijp-sak ; pans-sak ; smak-muil.

Manducus, larva, terriculamentum, biete-bauw, bijte-bauw ; boes-man, *fris.* bommeler ; bommel-nekker ; bulle-man, *holl.* knap-tand.

Mandibula, kaeke ; kaek-been, kaeks-been ; kinne-bakke. *Mandibularum extremitates*, mond-harren; harre des monds, *q. cardines oris.*

MANDRA, stal ; cluise.

MANDRAGORA, alruine, alrune, *ger. sax. sicamb.*

MANÈ, *tempus matutinum, &, tempore matutino*, vroeg ; morgen, morgen-tijd ; morgen-stond ; 's morgens ; nůchter ; nůchten, nůchtens. *Mane primo; admodum mane*, herde vroeg ; vroeg des morgens.

Mane natus, Manius, morgen-kind.

MANERE, blijven ; be-lijven, *vet.* op-blijven ; beiden ; ver-beiden ; ont-beiden ; toeven ; ver-toeven ; letten ; mårren, meeren ; houden ; liggen ; be-staen ; be-harren, *germ. sax.* resten, resteeren.

Manere per aliquot dies, be-dagen.

Manere, mansionem habere, woonen.

Mansio, ver-blijf.

Mansio, woon ; woon-plaetse ; woon-stad ; wooninge ; herberge ; logijs ; logement.

Mansio armenti aut gregis, stal.

Mansio mala, gioole inde kerker.

Mansus, Manerium, Mansa, Mansum, vulgi, iugera vid' aliquot agri quæ uni rustico sufficiant ad alendam familiam, plerumque cum villa, hoeve, *q.* hof ; hoeve lands, hoef lands ; heide,

(1) *Etym.* « *fland.* »

heide-lands. *Vide etiam*, *Fundi mensura maxima*.

MANES, dooder menschen gees-geesten.

MANGA, *Mangana, Manganum, &c. vulgi. Vide, Ballista bellica.*

MANGO, oud-kleer-kooper; oud-kleer-lapper; grimpeler, grempeler.

Mango ahenorum, ketel-boeter.

Mango equorum, rosch-tuisscher; cavaloter.

Mango margaritarum, gemmarum, steenken-beenken, *ioco. ut &*, *Mangonium gemmarum*, robijn-sak.

Mango, uit-strijker. *Mangonicum*, uit-strijkerije.

Mangonizare, ver-tijdbaeren; uit-strijken.

MANIA, raserije; ver-woedheid; maene in 't hoofd.

Maniacus, dul, dol; ver-woedt.

MANIA, *herba*, mal-kruid; bilsen.

MANICA, mouwe (*parva Manica*, mouwken;) veur-mouwe; sleve, *vet. angl.*

Manica, hand-schoen; wante: *Manicæ hibernæ*, pije-wanten; mof-fel.

Manicæ matronarum laxiores & largiores, trompen, *vet. fland.*

Manica coriacea rusticorum sepibus prætendendis, (1) luik-wante.

Manicas replicare, reflectere, op-slaen, om-slaen, op-stroopen de mouwen.

Manica, vincula quibus pollices & manus illaqueantur, duim-ijsers; hand-ijsers; hand-band; arm-band; hand-boeie; knevel; knevel-band; paternosters. *Manicis constringere, Manicas iniicere, innectere, connectere*, vangen; kne-velen; knevel-banden, duim-ijseren.

(1) Hs. en *Etym*. L. *prehendendis.*

Manica Hippocratis, lek-sak.

MANIFESTUS, *Manifestarius*, op-en-baer, openbaer; klaer ende open-baer; baerlik; blijkelik; baer-blijkende; baer-blijkelik; schijn-baer; on-verholen; on-verborgen; mårkelik; kondig; notoor.

Manifestus sceleris, furti, hand-daedig; over-wonnen van diefte.

Manifestum esse, openbaer zijn.

Manifestum fieri, openbaer, ont-dekt, worden.

Manifestè, Manifestò, open-baer-lik; klaerlik; duidelik; uit-druk-kelik; mårkeliken; opentlik; be-scheidenlik. *Manifestè reus*, baer-schuldig.

Manifestare, Manifestum facere, habere, Manifestè ostendere, baeren; uit-brengen; te kennen geven; doen blijken; openbaeren; lijf-lijk (1) be-wijsen.

Manifestatio, open-baeringe.

MANIPULUS, *&c. Vide*, MANUS.

MANIRE, *Mannire, in Lege Salicâ Francorum (teste Hermanno Comite Nuenario, pro Citare, vocare*, maenen.

MANIUS, *Manè natus*, morgen-kind.

MANNA, *officinarum*, hemel-honig; hemel-dauw.

MANNUS, *Mannulus, equus pumilus*, veulen, volen; negge, *holl. fris. Vide*, EQUUS.

MANSUES, *Mansuetus*, handelik; handig; ge-dwee, ge-dwaei, dwee, ge-dweegsaem; mak; tam, taem; getemt; ood-dwongel, *vet.* saecht-moedig; saegt-sinnig, *ingenio Vid'. Mansuetè*, saecht-moediglik.

Mansuefacere, temmen; tammen; tam maeken.

(1) Hs.

Mansuefieri, *Mansuescere*, tam worden.
Mansuetudo, tammigheid; saechtmoedigheid.
MANTES, waer-segger. *Mantice*, waer-seggerije ; waer-segginge ; profetije.
MANTICA, weid-sak ; weid-tessche; waet-sak; waetscher; knapsak ; spier-sak ; borse ; tasche, tesche ; rentser, *sax. sicamb.* maelc ; aes-sak ; hals-sak ; sweideler, *s. s.*
Mantica mendici, bedel-sak.
Manticulari, stelen ; ver-slaen ; heimelik ver-steken; pikken; preeuwen ; futselen ; kabassen; kaeken; vloien, luisen ofte pluisen iemands borsse.
Manticularius, borsen-snijder.
MANTILA, *Mantele, Mantelium, Mantelum*, dwaele ; hand-dwaele ; servette ; hand-doek ; droog-doek.
MANTISSA, henspe ; hendspe ; toe-gaeve, toe-gifte ; toe-maete ; toe-boete, *vet.* toe-werp; toe-slag; toe-waere ; toe-werp ; hoepsel, *sicamb.*
Mantissa frumenti, over-koren.
MANUS, hand ; poot, poote. *Manus parva*, handeken.
Manus torus, tubercula unde exoriuntur digiti, hand-berg.
Manus convexum, mons, pectus, suprema, superiórve manus pars, wricht, ge-wricht, des hands.
Manus vola, cavum, concavitas, media pars, palma, hol des hands; (1) palme vande hand.
Manus iunctura, vertibra ; item, Trunca ac tuberosa Manus, stompe.
Manibus mutilus, Manibus carens, ont-hand ; hand-loos.

(1) *Etym.* « Hol der hand. »

Manus contracta, clausa, vel compressa ; pugnus, vuist.
Manus lata, porrecta, extensa, explicata, diducta, dilatata, vlakke hand ; platte hand.
Manus, magt.
Manus militaris, hoop krijgslieden. *Vide etiam mox, Manipulus.*
Manus, harpago ferrea, haek ; put-haek; pet-haek, pek-haek, *holl.* dregge ; schip-dregge.
Manus extera, klepel. (1)
Manus elefanti, trompe vanden olifant.
à Manu servulus, penne-lekker.
Manus cursiva, vulgi, loopende hand.
Manum utramque æquè promtam habens, æquimanus, even-handig.
sub Manu, stap-hands; stap-aen; step-aen, *fl. præ Manibus*, ge-reed.
Manu levi, brachio, agere, overloopen ; met den lichten.
Manus inversa, aefsche hand. *Manu inversâ*, aefschelik.
Manu aversâ, præposterâ, averhands ; overhands.
Manu plenâ, vol-op ; rijffelik ; over-vloediglik.
Manibus rapacibus, haek-hachtig.
Manu agilis, promtus, celer, expeditus, handig ; handsaem ; be-hendig ; ge-handsaem ; be-hend ; be-handig; knap-handig; rasch vander hand. *Manus promtitudo*, knaphandigheid.
Manu fortis, firmus, hand-vast ; sterk inde hand.
Manus patiens, handelik.
Manuum vincula, knevel; knevelband ; hand-band ; hand-boeie. *Manus vinculis illaqueare*, knevelen.

(1) *Etym.* « Klepel... & *Marculus ostii, annulus ostii, manus extera.* »

Manus alicui post terga revincire vel retorquere ; reiectas in dorsum manus vincire, connectere, restringere, vleugelen, vlogelen, *metaphorâ ab avibus sumtâ.*

Manus complodere ; plaudere manibus, klapperen met de handen ; hand-kloppen. *Manuum complosio,* hand-geklop.

Manus sequestra, gewaerder hand, bewaerder hand ; sequester, sequester hand.

Manus mortua, sive demortua, emortua aut immortalis, doode hand. *Manus demortuæ ius concedere,* in dooder hand stellen het goed ; amortiseeren. *Vide,* AMORTISARE, *Amortisatio.*

Manuum expansarum mensura ; Manus utrimque extensione completum spatium, quinque vid' pedum, vadem. *Manu utraq. complecti,* vademen ; om-vademen.

Manumittere, vrij-laten ; vrijen ; hand-ledig maeken. *Manumissus,* hand-ledig. *Manumissio,* be-vrijinge.

in Manum dare, tradere, be-henden, be-handen, be-handigen ; overgeven ; op-geven ; consigneeren.

è Manibus eripere, extorquere, ont-handen ; af-hendig oft af-handig maeken ; wreiken, wreken, uit de handen.

Manus inijcere, grijpen ; vangen ; hachten ; saisineeren. *Manus iniectio,* saisine.

Manus inijcere, ut alicuius facultatibus, &c. vulgo Arrestare, aen-slaen ; be-slaen, iemands goed ; kommeren, *sicamb. iuliac.* bekommeren ; op-leggen de hand ende nemen ; arresteeren. *Manus iniectio,* be-slag ; hand-settinge ; hand-stellinge, *holl. fland.* kommer, *sicamb. iuliac.* arrest.

Manum porrigere, Manu extensa afferre, langen ; hand-reiken ; handreikinge doen.

Manuum plausu fœdus, contractum, nuptias, &c. confirmare, toe-slaen het ver-bond, de koop, *&c.*

Manum, Manus conferre, conserere ; ad Manus venire, slaen ; vechten ; balgen, belgen ; hand-gemein worden ; slag leveren ; voet bij stek setten, voet houden ; strijden ; man veur man, hand veur hand, vechten ; be-hendsen, be-handsen.

Manus pedèsque agitare, motare, spertelen ; stommelen. (1)

Manu tractare, handelen ; handplichten. *Manu tangere, manus inferre ; appetere manu,* hand-tasten ; voelen. *Manu comprehendere, complecti,* hand-houden ; hand-haven ; over-nemen, over-grijpen met de handen.

Manuum gesticulatio, hand-spel.

Manibus turpiter pertractare, contrectare turpiter, indecorè ; duriter & impurè versare, palm-motten ; plam-motten.

Manibus indecenter tractare, knokelen.

Manus retegere, denudare, op-slaen de mouwen.

Manui convenire, accommodum esse, handen.

præ Manibus aliquid habere, uit zijn om iet ; iet veur handen hebben.

Manum admovere, adhibere, inijcere ; apprehendere rem, aen-slaen de hand ; aen-houden de hand.

---

(1) *Etym.* « Stommelen. *fland.* j. spertelen. » Hooft, Ned. Hist. 289, geeft aan het w. een andere beteekenis : « De zelve (t. w. de brand) stommelt de schuyleis ten sluyphoolen uit. » Met dit laatste is misschien te vergelijken het stompelen, stomferen, (wegsteken, verbergen, geheim houden) dat Schuermans (Bijvoegsel) en De Bo opgeven.

Manum admovens ; Manu admotâ agens, hand-daedig, hand-achtig.
Manum extremam, ultimam rei alicui imponere, vol-maeken ; ver-leesten.
Manus premere, hand-swelken, *vet*.
præ Manu pecuniam dare, avanceeren het geld.
in Manum antistitis convenire, professie van religie doen.
Manuum opus, hand-daed ; hand-werk.
Manuum opera victum quæritans ; Manu victum quærens, ambachtsman ; hand-werker ; huis-buik.
Manus sibi adferre, ver-doen sich selven.
Manus abscindere, ont-handen.
Manutenere, vulgi, hand-haven ; hand-houden ; mainteneeren, manteneeren.
Manualis, handelik ; hand-vullig.
Manuale, vulgi, hand-boeksken ; manuael.
Manipulus, quantum manus una prehendit, Ovidio, grepe ; hand-grepe ; hand-vol ; hand-bussel ; gaps, gaspe, *fris*. hand-schoof ; maei-hoop ; mandele.
Manipulus, Manualis fasciculus lini aut lanæ, lompe ; riste van vlas, *&c*.
Manipulus spicarum, schoof, schoove ; sange, *sicamb*. sang-garwe.
Manipulus sparteus pice & sulphure illitus, qui inflammatus de muris in hostes demittitur incendendi gratia ; stupea flamma, Virg. vier-reep.
Manipulus militum, rot ; ge-swadder, ge-swade, *ger. sax. sicamb.* bors, *iisdem*.
Manipularis, rot-gesel.
Manipularis magister, Manipuli præses, rot-meester ; tiende-man.
Manipulatim, per Manipulos, rot-wijse.
Manuari, kabassen.
Manubiæ, roof, roove ; buet, buit ; buet-geld.
Manubrium hecht, hef, heft ; hand-grepe, *sax*. hand-have ; handse ; hielte, hilte ; stele, steel.
Manubrii caput, appel vanden swaerde.
Manubrii munimen, armatura ; Manubrium munitum, ge-veste aen den hecht.
Manubrium securis, helve, *sax*.
Manubrium versatile, swonk, swonge.
Manubrium apiatum, valberken hecht. (1)
Manubria epitomiorum, vel epistomirum, klauwieren vande orgelen.
Manuductio, adresse.
Manuprecium, Manus precium ; æs, precium manuarium, maek-loon ; arbeids-loon ; loon van 't façoen.
Manusbalista, vulgi, amborste,(2) *ger. sax. sicamb.*
Manucordium, klavecimbel, klavecorde ; spinette.
Manucodiatta, avis, vulgi, paradijs-vogel.
MAPALIA, hutte.
MAPPA, *linteum quod mensæ insternitur, sive tapetum mensæ instratum*, tafel-laken ; tafel-kleed ; amme-laken ; disch-doek ; disch-laeken ; schoon-laeken, dwaele, dweele, *fland*.
MARASMUS, ver-wortelde, ver-dwijnende, kortse.
MARCERE, *Marcescere*, welken ; ver-welken ; ver-welkeren ; ver-wemen ; ver-sluieren ; ver-slentsen;

(1) Hs. L. « wal-berken hecht. »
(2) *Etym.* « Arm-borst. »

ver-sledderen; soren, sooren, *sax. sicamb. fris.*

Marcidus, ver-slenst; ver-slettert; welk, *vet.* rot; ver-rot; slap; vaddig, vadsig; week, weik; vuil. *Marcor*, ver-welkinge; welke, *vet.* vaddigheid; slappigheid; vuiligheid; corruptie; rot; rotheid.

Marcor, ver-dwijnende cortse.

MARCHALITA, *lapis ærarius*, vier-steen; koper-steen.

MARCHIO, *Marcgravius*, markgrave; marquis: mark-grave, *id est, comes limitis, comes marcæ seu districtus. Ita Hotmanus, Munsterus, Becanus, alii. Marca, inquit And. Velleius, loco Civitatis & Provinciæ inolevit: qui verò è comitatu Imperatoris ad hanc gubernandam deligebantur, Marchiones dicti sunt.*

Marchionatus, vulgi, markgraefschap: *præfectura, custodia, limitum.*

MARCOLPHUS, *vulgi, Pica glandaria*, roetaerd; maer-kolf, *sicamb.*

MARCULUS, haemer; drijfhamer; ketelers hamer. *Marculus ostii*, deur-hamer; klepel.

MARE, see; seeuwe, *vet.* maer, maere, mer, meer, meire. *Dicitur* see *Becano q.* sie *vel* siede, *quod Mare semper bullire videatur, sicut Fretum à fervendo. Vide etiam, Piscina.*

Mare æquale, Æquor, vlakke see.

Mare arundinosum, sive carectosum, roode see; lisch-see: *Mare rubrum, erythræum, quod plerumque* roode see *appellatur, Germani quidam superiores*, roer-see & roer-meer *vocant, id est, iuxta Hebræorum etymon, Mare arundinosum sive carectosum: vocatur enim Hebræis* Suph, *velut Rubrum seu caricosum.*

Mare fluctuosum, golvige see.

Mare Germanicum, Noord-see, noordsche see. *Mediterraneum*, Middellandsche see: *Occidentale*, Westersche see.

Mare universam terram ambiens, wilde see.

Mare oportunum, tempestas navigationi idonea, ge-tijde der see.

Mare navigabile velis, Mare velivolum, seilbare see; seilige see.

Mare patens, cùm mari omnia tuta sunt & secura, veilige see.

Mare tranquillum, stratum, clemens, mite, kalme see.

Maris abitus, recessus, reflexus, reciprocatio, decretio, ebbe.

Maris æstus, accessus, incrementum, vloed der see; ge-tije; tijde, tije.

Maris altum, see-diepte; diepte der see.

Maris vel fluvii æstuarium, crepido, strange; see-strande; see-strange.

Maris angustiæ, see-engde; engde dersee.

Maris eiectamentum; quicquid mare in littus reiicit, expellit, propellit, aen-strandinge. *à Mari eiecta, naufragio eiecta, in litore reperta*, see-vonden, *Grotio.*

Maris flos, wal-schot.

Maris fundum, seu altitudinem bolide explorare, pijlen, pielen, peilen.

Maris inundatio, hoogen vloed.

Maris limites; *Limites maritimi; regiones maritimæ*, see-kosten; seekussten.

Maris plagæ, aut loca quæ explorari à perito nauta & indicari debent, loots-mans water. (1)

(1) *Etym.* «... *à perito nauta eiusdem loci & aliis indicari debent, ob pulvina, brevia & vada.* »

Maris præfectus, præses, ammirael. *Vide, Præses. Præfectus. eius legatus, qui Præsidis vicarias partes agit*, vice-ammirael.

Maris sinus, brachium, ancon, bai, baei; arm der see; in-ham der see; binnen-dijk.

Maris spuma arida, lanugo, see-schuim.

Maris tranquillitas, pellacia, see-stilte; kalm.

Maris tænia, crepido cautium longo tractu excurrens, blenke, blinke, *holl. à splendore.*

Marinus, seeuwsch; seesch.

Marinus color, see-blauw; see-groen.

Marina aqua, sout-water. *Marinæ aquæ saporem quodammodo referens*, brak. *Marina aqua madefieri*, be-seewen.

MARGA, *terra candida cretæ instar, stercorandis agris serviens*, mårgel. *Margâ stercorare agrum, Margam adhibere agris*, mårgelen.

MARGARITA, *perla, vulgo*, perle, peerle; *quod per metaph. de re eximiâ quâvis usurpatur. Margarita excellens*, parangon. *Margaritarum color, splendor*, waeter.

Margaritas filo funiculòve traijcere, snoeren de perlen.

Margaritarum linea, perlen-snoer.

Margaritis ornatus, geperlet.

Margaritarius, juwelier; *& per irrisum*, steentken beentken. (1)

Margaritifera cochlea, perlen-moeder.

Margarita, aut res quaevis alia pentagona, hexagona, heptagona, &c. sterre.

Margarita, herba, kerssouwe; matelieve.

(1) *Etym.* « Steenken beenken. »

MARGO, rand; boord; lijst; gaergel, gergel, girgel; kant.

Margines imperii, mark; marsse, *vet. fland. Vide, Districtus regionis.*

Margo, ora, agri, vorle.

Margo terræ ad aquam, waeter-kant; kant aen 't waeter; steiger, *holl.*

Margo vasis, kimme, kime, kieme. *ad Marginem plenus*, boord-vol.

MORISCA, dodesche oft dotesche vijge. *Gall.* fige folle, *id est, insipida.* vijge-dote, *quibusd.*

Marisca, vijge; fijk; vijg-puiste; vijg-wratte; fik; aers-bleine, aers-fijk.

MARISCUS, *iuncus lævis*, mårg-biese; bobbert; popering; see-biese.

MARITUS, man, ee-man; echte man; gehoud man; huis-man, (*pater familias*, huis-vader;) goman, gomman, *vet. Germ. Otfridi.* (woman, *angl.*) bedderik, *vel* huis-weerd, *sax. sicamb.* kaerle, keerle, *vet.*

Maritus posterior, nae-man.

Maritus uxoris adulteræ, henne, hanne.

Maritus, Marita, gehuise, *vet.* bedde-genoot; deel. *Maritus, Maritâve recens*, nieuw-gehoude.

Marita, wijf; echte vrouwe; gehoude vrouwe.

Maritare, houweliken; ver-eeliken; be-steden te houwelik; *in matrimonium collocare.*

Maritari, viro tradi seu sociari, houwen; houweliken, houden, houdeliken, hijliken, eeliken, heiliken. *Maritatus*, gemant.

Mariti frater, mans broeder: *soror*, mans sustere.

MARMOR, marmer; marmer-steen. *Marmor porphyreticum, rubens purpuræ in modum*, rooden

marmer-steen. *Marmor candidum,* witten marmer-steen. *Marmoris candidi genus,* alabast.

in Marmore incidere, scalpere, klei-steken, kleen-steken.

Marmorea crusta, marmsel.

Marmoreis segmentis incrustare, integere, variegare, marmeren: *vulgo, Marmorare.*

Marmoratum, marmer-steen-morter. *Marmoratum aurium,* oorsmeer.

MARMORELLA, *herba,* lever-kruid.

MARMORARIA, *herba, Officin.* bever-klauw.

MARRA, houweel; wied-ijser.

MARRUBIUM, *herba,* andoren; malrove, malrovie.

MARS, *Chymicis ferrum,* ijser. *aliàs,* dings-god.

Martis dies, dings-dag; dienst-dag; disen-dag, *vet. fland.* dijns-dag; dijssen-dag: *q. d. dies litigiis dicata; litibus enim & bellis præest Mars. aliàs,* achter-maen-dag, *q. postridie diei Lunæ.*

Martis pullus, vir bello strenuus, krijgs-haspel; haen; *q. pertinax in certamine instar galli.*

MARSUPIUM, borsse; tassche, tessche; sekkel, *g. s. s.*

Marsupium exenterare, exinanire, luisen, pluisen, de borsse. *Marsupium exenteratum,* platte borsse.

Marsupiarius, tasch-maeker.

MARTES, *Martes Scythica, nobili pelle insignis,* marter, maerter; sabel. *Martarus, marta, &c. vulgo. Gesnerus Martem dictam conijcit, quòd Martia, id est, pugnax & ferox sit bestia: iugulat enim mures, gallinas, & aves ceteras. Vide etiam, Mustela alba, &c.*

Martes domestica, felis sive mustelæ genus, fluwijne, flouwijne, fouwijne, foine.

Martius mensis, Meert, Maert: *non dictus, inquit Becanus, à Marte, sed à* meerderen, *id est, ab augendis diebus: quòd eius principium dies augeat:* lente-maend, lents-maend, *sax. sicamb. q. d. mensis vernus:* dorre-maend, *cimb. q. d. aridus mensis: ob victus in quadragesimali tempore asperitatem ac tenuitatem. Adr. Iunio.*

Martius mensis medius, Medium Martii, half-meerte; mid-meert, *vet.*

Martius panis, vulgi, klein-brood; massepain, marssepain.

Martiobarbulus, wapper.

MARTYR, getuige; martelaer. *Becanus* marter, *interpretatur, Violentum tormentum &* marteren, *torquere, dictione Belgicoteutonica; quod Ecclesiasticis Martyrium, & Martyrizare.*

MAS, man; mans-beeld, *vet. sax.* mans-persoon.

Mas, Masculus, Masculinus, knecht, knechten (1); knape; knapeling, knapelijn; manlik, mans-oor; manneken; het manneken; hou *vel* hij, houken, hijken: *omnia designantia sexum masculinum inter aves & alia animalia.*

Mas gregis, her-man, heir-man; hoop-man.

Masculus, dapper; manlik. *Mascula virtus, vis, actus virilis,* dapperheid; manne-voere; manlikheid. *Masculo esse animo,* ver-mannen. *Masculam vim exercere,* rammelen, *Becano. Mascula consanguinitas, successio,* sweert-sijde.

MASCA, *vulgi, Vide,* LARVA.

---

(1) Hs. L. « knechtken. »

MASSA, klompe, klotte, klot, klonte, klonter ; kluite, *holl. fland.* lompe ; scholle ; schijve : masse : masse *sive* mas, *inquit Becanus, dicitur, Cumulus, congeries, res multæ in unum coacervatæ : hinc Gallis* amasser, *id est, coacervare. Massula,* klompken, klontken.

in Massas redactus, geklont.

Massa, esca in modum pultis redacta, deeg, deig ; wegge ; paste, *vet. fland.* deeg, *inquit Becanus, quodvis genus incrementi & promotionis in melius dicitur, à* dijgen, *sive* dijden, *id est,* dege.

Massâ exsaturare, item, Massam fastidire, ver-deegen.

Massa caricana, vijg-korf ; top van vijgen.

Massa glaciata, kluite, scholle, van ijs. *Massis glaciatis ludere,* kalluiten, kluiten ; ijs-blokken.

Massa nivea, sneew-bal.

Massa auri, schijve gouds.

Massa auri maior, masse, klonte van goud. *Massula auri,* klompen (1) gouds.

Massivus, vulgi, klompig.

MASTICHE, mastik.

MASTIGIA, raboud ; boeve ; fiel, fielt ; stuk boefs ; stuk schelms.

MASTINUS, *vulgi,* mastin.

MASTOS, marmoset.

MASTRUCA, hussak, hussek, hus-huik, *g. s. s.* wolf, *id est,* wolfs-pels ; wolfs-mantel ; pels-rok.

MATER, moeder ; mater ; måmme ; måmmeken.

Mater familias, huis-moeder ; huis-wijf ; baesinne ; quene. Quenum *sive* quena, *vett. Teutonibus dicitur, Uxor sive Mater familias, teste Otfrido Monacho S. Galli.*

(1) Hs. L. « klompken. »

Mater lustrica, initialis, spiritualis, meter, *id est,* pete, *q. d.* mater ; mette, *holl. fris. & dimin.* metteken ; ge-vader ; vaderse ; commere.

Matris deliciæ, adolescens delicatiùs à matre educatus, moeder-soonken ; μαμμήθρεπτος.

Matris zelo & desiderio languens, moeder-siek ; moeder-sot.

Matre orbare, ont-moederen.

Matre orbus, moeder-loos kind.

Maternus, moederlik.

Maternus succus, sorbitiunculæ delicatissimæ genus, moeder-sog ; moeder-soort.

à Matris parte, à Matre, Matris causa, spille-halven, *vet. q. d. fusi causa.*

Matricida, moeder-slachtig.

Mater silvæ, Matrisilva, geiten-blad ; wede-winde ; måmmekens ; måmmekens-kruid ; wald-meester, *quib.*

Matrona, huis-moeder ; gehoude vrouwe ; statig wijf. *Matrona mitellata, mitrophora,* damoiselle.

Matrix, moeder ; baer-moeder ; draeg-moeder ; lijf-moeder ; moeder-stede.

Matricis suffocatio, præfocatio, strangulatus, hef-moeder ; op-stijginge vande moeder.

Matrix, femella quæ fœtus gratia alitur, voie.

Matrix plantæ, fructus, ligni, mark ; pit, pitte ; peddik in 't hout.

Matrix urbs, hoofd-stad.

Matricaria, officinarum, moeder-kruid.

Matricula, register.

Matricularius, vulgi, kerk-meester : koster, kuster.

Matriculus, porceleine ; see-slakke.

Matrimonium, ee, eeuwe, ewe, *(q. lex ;)* ee-stand ; eeliken staat ; echte, echten, hechten staet; echtschap; echt-stand; houwelik, houdelik, houlik, hijlik ; bedde, (*naturalis concubitus*, 't kleine bedde,) *Matrimonio constante*, met vollen bedde.

Matrimonio nancisci, acquirere, behouden.

Matrimonio iungere, collocare, houden, houwen, huweliken.

Matrimonii fœdere iungi, Matrimonium contrahere, inire, sortiri, houwen, houden, houwelijken, houdeliken, heiliken, hijliken, eeliken.

in Matrimonio contrahendo errare, mis-houden.

Matrimonium contrahere qui non potest, echte-loos.

Matrimonio legitimo iunctus, gehecht.

Matrimonio legitimo natus, echtelik geboren.

Matrimonii vinculum dirimere, aut remittere, ont-trouwen.

Matrimonii alieni subsessor, onder-kruiper.

Matrimonialis, houweliks.

Matrimoniales tabulæ, contractus, pacta, houwelikse veur-waerde.

Matrimonialis conventionis promulgatio in Ecclesiâ, kerk-geboden van onder-trouwe.

Matertera, matris soror, moede, moeie ; moeders-suster : mueme, moeme, muime, mome, mume, *ger. sicamb.*

MATERIA, *Materies, id ex quo aliquod fit*, stoffe, stof ; tuich, tug, ge-tuig ; materie : insicht, *Grotio.*

Materia, lignum, hout. *Materiaria fabrica*, hout-werk ; timmer. *Materia lignea ex quâ ædificium constat*, timmer-hout. *Materiaria incrustatio*, wagen-schot ; wand-schot, *vet.*

Materiam serrâ desecare, hout-sagen.

Materiæ ascia abrasæ aut securi truncatæ pars, spaen.

Materiam operi insumere, verwerken de stoffe.

MATHEMATICA, wis-konste.

Mathematicus, wis-konstenaer ; planeet-kenner ; planeet-leser.

MATTA, matte; materas; natte, *vet. sicamb*

MATTEA, *sive Mattya, Matteola*, slik-brokke ; snikkel-brokke ; slokkel-brokke ; lekker-beetken.

MATTIACA PILLA, seepe.

MATULA, *Matella*, kamer-pot ; waeter-pot; pis-pot; pis-teile; seik-pot; seik-teile; struil-bekken; strul-bekken ; kuls-gerecht, kuls-gerief.

Matella vitrea, Matellio, pis-gelas ; urinael, orinael.

MATURUS, *Maturatus*, rijp ; gerijpt ; gaer ; tijdbaer ; ge-tijdig ; mouter ; tijdelik ; tijd-vaerdig ; tijdiglik. *Maturus perfectè*, deur-rijp.

Maturus coniugio, houw-baer.

Maturus & habilis generationi, man-baer.

Maturus annis, Maturæ ætatis, vid' XXV annorum, jaerig ; bejaert. *Maturus ævi, dierum*, be-daegt.

Maturè, rijpelik ; tijdeliken ; getijdiglik.

Maturiùs venire, ver-vroegen.

Maturare, haesten ; avanceeren. *Maturare fomentis aut furni calore pullulationem seminis aut grani cuiusdam, ut Cucumeris, melonis, &c.* kimen, kimmen. *Maturum efficere*, mouteren.

Maturescere, ad Maturitatem devenire, Maturitatem capere, Matu-

rare, Maturum fieri, rijpen ; rijp worden.

Maturitas, rijpheid.

Maturitas ævi, ætatis, bedaegtheid.

MATUTA, morgen-rood ; morgen-schijn ; morgen-glans ; morgenstond ; nůchten-stond ; nůchterstond, *vet.* uchten-stond ; morgen ; morgen-tijd : *Matutina, vid', hora, Matutinum tempus. Matutinus,* morgen-stondig. *Matutino tempore, Mane,* des morgens, nůchte, nůchten, nůchtens, *holl. sicamb. fland.*

Matutinus ludus; Matinada vulgi, aweit ; laweit.

Matutina salutatio ; Ave matutinum, morgen-groete.

Matutinum colloquium, morgenspraeke.

Matutinus dies iuridicus, Antverpiensibus usitatus, morgensprake.

Matutinæ tenebrarum, vulgi, donker-mettenen.

MAURUS, moor ; μαυρός *id est, niger.*

Maurica saltatio, mooriske ; moorisken-dans.

MAXILLA, kaeke ; kaek-been, kaeks-been ; kaek-harnasch, *fland.* wange ; liere, *vet. fland.* kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe ; bak, bakke ; kinne-bakke.

Maxillarum iunctura, mond-harre ; harre, herre des monds. Mijne mond is uit de harre van roepen, gaepen, *&c.*

Maxillaris dens, kaek-tand. *Vide,* DENS.

Maxillis lentis edere, kies-kauwen; quentselen.

Maxillas inter se manducando cum claro sono collidere, smak-muilen ; smak-bekken ; smetsen.

MAXIMUS, *Vide,* MAGNUS.

ME, mij. *à Me, per Me, propter Me,* mijnent-halve.

Meus, mijn. *Meapte, Mea ipsius culpa,* mijne eigen schuld ; mijns selfs schuld. *Mei causa,* mijnenthalven. (1)

MEARE, vaeren ; deur-lijden ; ver-lijden ; over-lijden. *Meare,* vlieten ; vloeden, vloeien. *Meare cum impetu,* fluisen.

Meatus, lijd ; lijde, leide, leidweg ; laen ; gang, gank ; deur-gang ; vaerd ; deur-vaerd ; water-loop ; koers ; passagie ; conduit.

Meatus cuiusvis rei exstans, qui aperiri & occludi potest, tap.

Meatus subterraneus, suffossus, mijne ; onder-gravinge ; gang onder d'aerde.

Meatus contrahere, stoppen.

Meabilis, reisbaer ; reisig. *Meabilis, facilè per omnia means,* gang-baer.

MECHANICUS, hand-werker ; konstig werk-man.

Mechanicus, Mechanicum, werkelig (2) ; werkig.

Mechanicum instrumentum, getouwe, ge-tauwe.

MEDERI, *Medicare, Medicari, Medicinam adhibere,* genesen ; meesteren ; heilen, heelen ; gesond maeken ; artsenen, *vet.* boeten ; geisen, *vet.* cureeren ; remedieeren.

Mederi unguentis omni morborum generi, ut circumforanei solent, lap-salven ; quak-salven.

Medicus, heil-meester ; geneser ; genees-meester ; medicijn ; medicijn-meester ; meester der medicijne ; arste, artste, artse, artset, *ger. sax. sicamb. holl.* [*quasi, inquiunt, artium magister, vel*

---

(1) Hs.

(2) *Etym.* « werckelick. »

aerd-sie *aut* aert-siender, *id est*, *physicus*, *naturæ inspector*, [*ut Angli Medicum* fisicien *vocant*, F. R.] *Nisi potiùs derivatum sit contracta & corrupta voce ab* adersnijder, *id est*, *phlebotomus*; *qui fortè priscis pro Medico inserviit, ut etiam hodie in pagis minoribúsque opidis fit.* I. R.] *Medica*, meesterse. *Medicus vulnerarius*, wond-arste; wond-meester.

Medicus equarius, peerd-meester; maer-schalk; hoef-smid.

Medicus unguentarius, *seplasiarius*, *circumforaneus*, *circuitor*, *circulator*, quak-salver; land-looper; land-strijker.

Medicina, meesterije; artsenije; arstedije, *vet.*

Medica arte curatus, gemeestert.

Medica potio, genees-drank; medicijn-drank; drank van medecijne; schijt-drank, *si cathartica.*

Medicina unguentaria, quak-salverije.

Medicinalis, *Medicamentosus*, &, *Medicabilis*, heilsaem; heilbaer; geneesbaer; geneselik.

Medela, *Medicatio*, *Medicina*, *Medica potio*, *Medicamen*, *Medicamentum*, bate; genesinge; meesterije; medicijne; remedie; cure.

Medicamenta, aptekerije, apotekerije; genees-kruiden, *Grotio.*

Medicamentum compositum è selectis remediis, electuarie.

Medicamentum catharticum, *ventrifluum*, *solutivum*, *quod alvum deijcit*, purgatie.

Medicamentum incarnans, incarnative medicijne.

Medicamentum formâ boli sive turundæ, *quo vomitus avibus venaticis procuratur*, kureie. (1)

voc

(1) *Etym.* « Kureie. j. ghe-welle. »

Medicamentum stupefaciens torporémque inducens, slaep-drank.

Medicamentum ectyloticum, *quo clavi & calli exteruntur*, exter-oog-salve.

Medicamenta styptica, *adstrictoria*, stoppende medicijne.

Medicamentum venenatum, *mortiferum*, *deleterium*, ver-gift, ver-giffenisse.

Medicamentum illinere, plaesteren.

Medicamentarius, apteker, apoteker.

MEDITARI, be-peinsen; over-peinsen; denken; be-denken; over-denken; be-sinnen; trachten; be-trachten; nae-trachten; praktiseeren.

Meditari futura, nae-denken; achter-denken.

Meditabundus, queseler.

Meditatus, be-dacht; be-dachtig; ver-dacht.

non Meditatus, on-verdacht.

Meditatè, be-dachtiglik. *Meditatè loqui*, sijne woorden be-leggen.

Meditatio, aen-dacht; ge-dachte; ge-dachtenisse; ge-denk; ge-dank, *g. s. s.* be-denkinge.

Meditatio intentissima, *vulgo Devotio*, innigheid.

Meditationi piæ intentus, innig.

MEDIUS, midden; mids. *Medius*, *Medianus*, middelste.

Medium arripere, *complecti*, om-vangen; om-vaen.

Medium, *Meditullium*, midden; middel; middeld.

Medium rei cuiusque, hert. *Cor enim medium est animalis. sic* hert des winters, somers, *&c. summa hiems*, *æstas*, *&c.*

Medius dies, *mensis*, *Martius*, *nox*, *Augustus*, mid-dag, mid-maend, mid-meert, mid-nacht, midden-nacht, mid-oogst.

Medium, helft, halft; helf-scheede.
Media pars, Medietas, helft, halft; middel; middeld; helf-scheede.
Media, middelen; behulp-middelen, *Grotio*.
Medius & neutrius partis, Sueton. neuter; neutrael.
per Medium, over-mids; *per Medium secare*, over-mids klieven.
in Medium proferre, uit-laeten, uit-haelen; uit-langen; representeeren.
in Medium adferre, conferre, communiceeren.
è Medio discedere, ver-trekken; op-trekken.
in Medium, circa Medium, in Medio itinere, mid-wege, mids-weg.
Mediare, middelen: ver-middelen.
Mediator, middeler; pais-maker; tusschen-sprake; maekelaer; onder-handeler.
Medium, Mediocritas, middelbaerheid; taemelikheid; matigheid.
Mediocris, middelbaer; middelmaetig; recht-matig; taemelik; redenlik; matig; wesenlik; passelik; passerelik.
Mediocriter, middel-baerlik; matelik; matiglik; taemelik, taemeliken-gracelik; wesenlik; passelik; passerelik; redelik, redenlik; [*qua voce Hollandi sæpe utuntur infra mediocritatem; ut rogatus quomodo valeat, si respondet*, redelik, *aliquid non prorsus sani innuit latere*, F. R.]
Mediastinus servus, smooke; smotse, smutse, *g. s.* soeteler, soeseler; slaefken, slavernij-knecht; koken-mol; drevel. *Mediastinus navis*, putger, putker, puteker; schommel-kok; knaep.
Mediastinum agere, despumare carnes, pisces, &c. lavare scutellas, expurgare supellectilem culinariam; schommelen.
Mediastinum, middel-schot; midden-schot, middelrecht-schot.
Mediterraneus, middel-landsch. *Mediterraneum mare*, middel-landsche see.
MEDULLA, mark, marg, merg, maerg; 't merch; pit; *Medulla arboris, ligni, fructúsve*, pit, pitte, merch, peddik in 't hout, *&c.* *Medulla panis*, kruime.
Medulla spinalis, nokke, *fris. holl.* rug-graet; merk.
Medullitus, inniglik.
MEDO, *Medus, vulgi*, meede.
MEGALOPREPES, hoffelik; groots, grootsch, grootsig; magnifijk.
MEGISTANES, groote heeren; machtige heeren.
MEIERE, pissen; waeteren; waeter maeken; af-slaen, sijn waeter.; streilen, struilen; seeken, seiken; haernen, *germ.* bruntsen; loogen *metaph.* rijsen. *Vide etiam*, MINGERE.
MEL, seem; honig.
Mel virgineum, acapnon; primi examinis, non pressum, protropon; Mel eliquatum, maegden-honig; seem-honig, *holl. fris.* on-gepijnden honig.
Mel pressum, mel secundarium, vilius; Mel è pressis favis; opus Mellarium vilius, ex apum genitura & mellis fæce expressum, gepijnden honig; iekke, *holl. fris. vulgo*, seem-honig; *voces generaliores ad particulare flectentes.*
Mel aërium, roscidum, roreum; Melligo, honig-dauwe; honig-sap; honig-tuig; hemel-honig.
Mel optimum & candidissimum, ex trifolio pratensi, klaveren-honig, *holl.*
Mel arundinis, suiker-kandije.

Mellificium, *Mellificum opus*, honig-werk.
Melleus, *Mellitus*, seemen ; soet, suet ; honig-soet ; honigachtig ; honigsch.
Mellificare, honig maeken.
Melle linere, *sive imbuere*, seemen
Mellitus, *Melle condîtus*, gehonigt ; geseemt.
Mellitum crustulum, seemken ; seem-koeksken.
Mellifluus, honig-vloedig.
Mellarius, *Melliturgus*, (1) *Mellificii operum curator*, honig-winner.
Melicratum, meede ; honig-water.
Melitites, *mulsum*, honig-wijn ; wijn-meede.
Mulseus, smets, smetsch.
MELAMPUS, *nigripes*, *avis*, swert-voet.
Melampus, *inter Canum nomina*.
MELAMPYRUM, kanker-bloeme ; peerds-bloeme : koe-weite.
MELANAËTUS, sakre, saeker.
MELANCHETES, *inter Canum nomina*.
MELANCHOLIA, swaer-moedigheid ; treur-geestigheid ; swart-bloed ; melancolije ; swaer-hoofdigheid.
Melancholicus, swart-bloedig ; swaer-moedig ; swaer-geestig ; swaer-hoofdig ; treur-geestig ; treur-moedig ; loor, *fland*. houten mensch, *adag*. melancolijk. *Melancholicum esse*, swaer-hoofden ; swaer-moedig, *&c.* zijn.
MELANEUS, *inter Canum nomina*.
MELANGENUM, verangene ; melansse.
MELANTHIUM, nigelle.
MELANURUS, brand-braesem.

(1) Hs. en *Etym* L. *Melitturgus*, van het Gr. μελιττουργός.

MELAPIA, appel-peire, *q. d. mela & pira*.
MELES, *& Melis*, dasse ; grevel ; grevink, *sax. sicamb. holl.*
Melis axungia, dassen-smout.
Melica, *panici genus*, sorg-saed.
MELILOTUS, malloete.
MELINUS, *Melleus color*, *ad fuscum accedens*, honig-verwe. *Melinus color*, appel-groen.
MELISSOPHYLUM, melisse ; vrouwen-kruid ; confilie de grein.
MELIOR, MELIUS, beter ; weger, *g. s. s.* baet (1) ; best.
Meliùs, beter ; weger, *g. s. s.* bat, bet.
Meliorare, *Melius reddere*, beteren ; beter maeken.
Meliorescere, beteren ; beter worden.
Melioratio, beteringe ; beternisse.
MELOLONTHA, loof-kever, *scarabei viridis genus*.
MELOPEPON, pompoen ; pampoen.
MELOS, MELODIA, sang ; gesang ; melodije.
Melicus, musicien.
MELOTA, *æ* ; *Melote*, *es* ; *pellis ovina unà cum lanâ corpori detracta*, vlies ; schaeps-pels ; schaeps-vachte.
MEMBRUM, lid, led. *Membra*, leden. *Membrorum compages*, ge-led, ge-lid, glid.
Membra, *socia Membra*, lid-maete ; lede-maete.
Membrorum figura, lid-maete ; lede-maete.
Membrum virile, manlikheid ; manlik lid ; manlike roede ; quik.
Membri virilis hasta, *sive virga*,

(1) *Etym.* « Baet. j. bat. »

schacht. *Membra genitalia,* winnende leden *vet.* palullen, *metaph.*

Membrum agnatum, over-lid.

Membrum mutilatum, stompe.

Membro aliquo diminuere, verminken, ver-menken; *Membro aliquo necessario diminatus,* ver-minkt.

Membra languore soluta, torpida, stupida, obstupescentia, sopita, slapende, slaperige leden.

Membra dissoluta, lamme leden. *Membrorum dissolutio, debilitas, imbecillitas,* lemte, lamte, der leden ; lamheid ; lammigheid. *Membra dissolvere,* ont-leden.

Membra ut calefiant contrahere, horken, *fris.*

Membra rigida, defatigata, labore fracta, stramme leden.

Membra luxare, intorquere, loco movere, extra suam pyxidem, sive acetabulum movere, ont-setten een lid ; de leden uit de koten doen ; ver-stuiken. *Membra luxata, intorta & soluta,* ver-reikte oft ver-rekte leden ; die uit de kote zijn. (1)

Membra laboribus vigiliisve frangere, braken, brakelen.

Membrum recidere, een lid af-setten.

Membri alternatim vibratio, verschietinge.

Membratim, van stuk tot stuk ; stuk-wijs.

Membrana, Membranula, vel. velleken ; vlies, vliesken ; scheene, schelle, schinde ; bast ; sluime. *Membrana, Membranula interior tenuis porcorum,* liese, liesche, liesken.

Membrana pinguis ex ventre porcorum, liese, lijst.

(1) L. met het *Etym.* « Leden die uit de kote zijn. »

Membrana costas succingens, ribschorte.

Membranam corporis renovare, vervellen.

Membranam exuere, ploten, *fland.*

Membrana, parkement, pergament, perkement *q. pergamena ; &,* francijn, *q. Francica sive Gallica, vervecina vid', sive vitulina. Vitulina autem propriè,* horen-parkement ; horen-vellen : *vervecina,* schapen-parkement.

Membrana libri, om-slag des boeks.

Membranarum præparator, witwerker.

MEMINISSE, *Memorem esse, Memorari,* ge-denken ; ge-dachten, *fland.* ver-dachten, *fland.* heugen ; ge-heugen ; ge-hogen. *Memini, superest mihi huius rei Memoria, in Memoria habeo,* veur-staen ; dat staet mij veur.

Memor, ge-dachtig ; in-dachtig ; aen-dachtig.

Memor beneficii, be-kensaem.

Memoria, ge-denkenisse ; gedachtenisse ; in-dachte ; aen-dacht ; ont-houd ; memorie.

ab omni memoria, antiquitate, ab omni supra tempore, van aver tot aver, *Grotio.*

Memoria publica, actorum, vid', transactionis, &c. acte, *vulgo ;* kennisse ; bescheet, *Grotio : ut,* schepen-kennisse, *&c.*

cuius Memoria non amittitur aut deletur, on-ver-getelik.

in Memoriam revocare, er-inneren, *ger. sax. sicamb.*

in Memoriam venire, incidere, in-vallen, in 't ge-dachte komen ; te binnen komen.

Memoriâ, ex Memoriâ deponere, Memoriam rei amittere, ver-geten ;

stellen uit der herten, uit den sin, uit het hoofd.

Memoria læta aut celebris, heugenisse ; ge-heugenisse. *Memoriam celebrare*, heugen, ge-heugen, gehogen; heug-tijd, hoge-tijd, houden.

Memoria, ver-maen ; mentie.

Memorare, *in sermone Meminisse*, *in Memoriam alicuius inducere*, melden ; ver-melden ; ver-tellen ; ver-maen maeken ; mentie maeken ; ver-maenen.

Memorandus, *Memorabilis*, *Memoria dignus*, gedacht-weerdig ; tael-weerdig.

Memoriale, *Memorialis libellus*, memoriael.

Memoriter, van buiten ; uit-wendig, *ger. sax. sicamb. Memoriter ediscere*, *dicere*, *sive recitare*, van buiten leeren, seggen, op-seggen.

MENDA, *Mendum*, fael, feil ; foute, faute ; kladde.

Mendosus, incorrect.

MENDACIUM, MENDAX, *Vide*, MENS.

MENDICUS, *Mendica*, *Mendicabulum hominis*, bedeler, bedelersse ; gode-man, gode-wijf, *& per syncopen*, goi-man, goi-wijf. *Mendici*, gode-lieden, goi-lieden ; *quòd per Dei numen & nomen stipem emendicent. Gallis similiter*, caimand, caiman, caimander : *cui vicinum est nostrum*, kamant, kamantigheid, *scabiosus*, *scabies*, *q. vid' scabies mendicorum.*

Mendicus validus, schaeriant, *ger. sax.*

Mendicus falsus, *Mendicitate mentitâ & falsis artibus quaestum captans*, rabaud ; truggeler ; maraud ; lekmaraud ; schudde ; bliter (1) ; cokkin.

Mendicus impudens, *homo vilis*, *vappa*, *nequam*, geus. *Dictio Gallica sive Wallonica*, *olim obscura seu Teutonibus hoc significatu ignota : belli autem intestini in Belgio tempestatibus pervulgatum vocabulum ; vid' nomen uni parti ab altera adversa inditum. Vide etiam*, GÆSUS.

Mendicorum scabies, rabouds-kraussel ; kamanterije ; *Vide supra.*

Mendicum mentiri, rabauden.

Mendicorum hospitium, rabauds-gasthuis.

Mendicare, *emendicare*, *per Dei nomen & numen hominum sibi misericordiam implorare*, *& stipem petere*, *quærere*, *Lactantio*, om Gode bidden, om Gode gaen ; om Gods wille bidden ; *& per sync.* om goi gaen ; bedelen ; brood-bidden ; *& contemtius*, gijlen, geilen ; truggelen ; schuieren, *holl.*

Mendicando obtinere, ont-bedelen.

Mendicatio, *Mendicitas*, *Mendicabulum*, bedelerije, bedel-armoede ; bedel-werk ; bedel-sak ; robijn-sak, *q. d. saccus carbunculorum adulterinorum.*

MENIA *columna*, staek ; schavot-staek.

Menianum, over-stek ; over-steksel ; over-sprong ; loove, luive, *holl.* arkenaer, erkenaer, (1) *&* harnap, *sax.*

MENINGES, herssen-windsel.

MENS, geest ; ver-stand ; vernuft ; ge-moed ; wille ; ge-dachte, ge-dachtenisse ; meeninge, meenin-

(1) Vrg. Scheler op het w. Bélitre.

(1) *Etym.* « Arckel/arckener/erckel. *Podium, proiecta* — Aerckel/erckel. *Proiecta, podium* — Erckel. j. arckel. *Podium* — Erckenaer. *sax. Menianum* — Vrg. nog : « Ercke. j. spuye/sluyse. »

ge; heuge, hoge; raed; memorie; intentie; ge-sintheid.

Mens, Mentis conceptus, sinne, sin. *Rectè quidem Mens*, sin *dicitur, à* sien, *id est, videre. Est enim Mens vice luminis, & est (teste Aristotele) in anima sicut visus in oculo; mentémque ut lumen accendit in anima Deus.*

Mens sibi conscia, ge-wisse; ge-wete; consciencie.

Mens ætherea, engel.

eâ Mente esse, soo gesint zijn; van dien sin zijn.

in Mentem venire, incidere, in-vallen; in 't ge-dachte komen.

Mente intueri, mårken, aen-mårken.

Mente concipere, trachten.

Mente agitare, pertractare, over-denken; over-peinsen; be-denken; be-peinsen.

Mente supputare, raemen.

Mente errare, nutare, reven, revelen, *holl. Mentis error,* remelinge; quinkte, quinkt; dote-lore.

Mente debilis, Mentis inops, week-sinnig; on-besint; sinneloos; herten-loos.

Mentem concutere, frangere, ver-slaen.

Mente capi, perturbari, emoveri, concuti, ont sinnen; uit-sinnen; ver-suffen; ver-dwelmen.

Mente cassus, captus, turbatus, concussus, commotus, permotus, percitus, perturbatus; Mentis expers, inops, ijdel van hoofde; ver-draeit van sinnen; bijstier sijnder sinnen (1); ver-woedt; on-sinnig; uit-sinnig, ver-stroit van sinnen; on-gerust van herten; be-rooft van sinnen; ver-dut; dom; dom-sinnig; dol, dul, dollaerd; ver-slagen; ver-baest; deusig; duisig.

(1) *Etym.* « Bij-stier sijner sinnen. *vet.*»

Mentis alienatio, emotio, excussus, impotentia, error, abstractio à corpore, on-sinnigheid; uit-sinnigheid; ver-rukkinge, der sinnen; ver-slaegenheid; ver-baestheid; dwaesheid; on-wijsheid.

Mentis caligo, scotoma, be-swijminge; be-swijmheid; be-dwelmtheid.

Mentis alienatio ex atra bile nata, cum mæstitia metúque coniuncta, melancolije.

Mentula, hasta membri virilis, teers; kul, kulleken; *vocabulum utrumque Teutonibus olim honestum, nunc verò obscenum:* manlik-lid (1); manlikheid; manlike roede; trul, trulleken (*Vide,* PERSONA, TRULLA, *&c.*) punt, pint; prik, priksken; pijpe, piepe, *holl.* vede; ende. *Mentulatus,* wel be-hangen.

Mentio, ver-maen; ge-wag, ge-waeg; mentie. *Mentionem facere, movere, inferre, habere,* ver-maenen; ver-maen maeken; ge-waegen; melden; ver-monden; mentie maken.

Mentionem minimam inijcere, ups-hemmen, ups-hemen; rueren, roeren.

Mentiri, liegen; ge-veinsen, ge-vensen; fluiten, *metaph.* ver-valschen; uit-geven valschelik. *Mentiri splendidè,* stoffeeren de logenen. *Mentitus,* gelogen; valsch; gemaekt; gestoffeert.

Mentiri nomen, patriam, merces, lucri causa, lorren-draeien.

Mendacium, logen, leugen, λόγος, logen-taele; truffe, *fland. Mendacium blandum,* fluite, *adag.*

(1) Hs.

Mendacium dicere, liegen ; logen-spreken.

Mendacia gloriosa consarcinare, adornare, concinnare, lenociniis perpolire, fucum iis addere, stoffeeren de logenen.

Mendacii arguere sive insimulare, logen-stroopen ; logen-straffen.

Mendax, Mendaciloquus, lieger ; logenaer ; logen-sak, *q. sacculus mendaciorum, mendaciis scatens ;* logen-tap, *mendacia tamquam è dolio promens ;* giet-logen, *mendaciorum fusor, follis.*

Mendax, on-waerachtig.

MENSA, tafel ; kontoir, komptoir, *propriè vid' de Mensa calculatoria, quæ aliàs,* reken-banke, reken-tafel, comptoir-tafel, *etiam nuncupatur.*

Mensa tripedanea, drij-voetige tafel.

Mensa Delphica, rotunda, (cilliba, vel potius, cibilla,) orbicularis, (quæ plerumque tripedaneæ) versatilis; qualis Arthuriana mensa, in Anglia celebris, inter Equites ex Arthi sive Arthuri regis instituto usitata; ne quod discrimen inter nobiles ex ambitione existeret, post militares decursiones: quadratæ autem mensæ, præsertim oblongæ, distinctos videntur habere accubitus, supremos, medios, imos; rotundæ talem distinctionem ignorant. A tali mensâ ipse Ordo equitum, tafel-ronde, *& Equites,* ridders van de tafel-ronde, Chevaliers de la table ronde, *nomina obtinuere.*

Mensa pantherina, intorto macularum discursu variegata, provensche tafel.

Mensa acerna, tigrina, oblongo venarum discursu maculosa, aut in verticem crispa, maes-houten, oft maeseren-houten tafel.

Mensa apiata, citrea ; densa quadam quasi granorum congerie crispata aut inspersa, tanquam apum excrementis passim aspersa, wal-berken tafel.

Mensa undulata, gebloemde tafel.

Mensæ fulcrum, tibicen, subex, columellæ, sive pedes aut furca quibus Mensæ impositæ sustinentur, schraege ; tafel-schraege ; pikkel vande tafel.

Mensam sternere, dekken de tafel.

Mensæ apponere, Mensam instruere cibis, opsoniis, op-schaffen ; opdienen ter tafelen ; op-rechten ; aen-rechten.

Mensæ accumbere, assidere, sitten aen de tafel.

Mensam sacrare, consecrare, segenen de tafel, *L. Vives.* benedicite seggen, *vulgo.*

Mensæ secundæ, nae-disch ; naegerecht ; fruit.

Mensam auferre, tollere, sustollere ; epulas mensâ auferre, af-dienen ; de tafel op-nemen ; op-doen de tafel ; af-rechten.

Mensa in quâ aliquid deponitur ; ut mensa coquorum, in quâ disci, fercula & id genus alia exponuntur, recht-banke ; recht-tafel.

Mensa panicia, brood-tailloore ; aelmisse ; om-kerf-brood, *holl. vide, Panicia mensa.*

Mensa lanionia in quâ carnes scinduntur, houw-banke ; slagt-banke ; vleesch-banke.

Mensa collybi, nummulariorum, argentaria, publicanorum, ubi vectigal penditur, tafel ; banke ; kasse ; wissel ; wissel-banke ; wissel-kasse.

Mensa usurarii, perssem ; pusse-

me, *gand.* lombaerde; kaversune, *vet.* (1)

Mensa, lapis sepulchralis in mensæ formam quadratus, sark; sark-steen.

Mensæ amicus; ollæ patinæque assecla, mensipeta, mensæ et ventris causa, non ex animo amicos colens, tafel-vrind; smorotser; schuiffel-schappraie; tallioor-lekker; panne-lekker.

Mensarius, Mensularius, qui quæstum facit fœnerandis permutandisque pecuniis, cassier; bankier; bank-houder; wisseler; tafel-houder; tafelier.

MENSIS, μὴν, maend *à* maene, *id est, luna eiúsque cursu.*

Mensis incipiens, principium mensis, veur-maend.

Mensis medius, mid-maend, *vet.*

Mensis extremus, præceps; Mensis extremum, finis, nae-maend.

Mensis intercalaris, schrikkel-maend.

Menses hiberni priores, quibus boves & porci solent iugulari, slag-tijd.

Menstruus, maendelik; maendig; vier-wekig.

Menstruum, maend-geld; maend-kost.

Menstruum, Menstruum stipendium, maend-sold.

Menses, Menstrua muliebria, maend-stonden; maen-stonde; stonden; maen-sucht; bloeme; vier-wekige siekte. *Menstruata, Menstrualis femina,* maend-stondige oft maen-stondige vrouwe; maen-suchtig.

MENSURA, *Vide,* METIRI.

MENTAGRA, *Vide,* MENTUM.

MENTHA, *herba,* munte; mente. *Mentha cruciata,* kruis-munte. *Menta cardiaca,* herten-kruid, *fland. Mentha vulgata,* bruin-heilige; heilige, &, liekerke, *flandris.* (1)

Mentio, } *Vide,* MENS.
Mentiri, }
Mentula, }

MENTUM, kinne; kauwe, kouwe; kuwe, keeuwe, *sax. sicamb. holl. parvum mentum,* kinneken.

Mentum inferius, pinguedo à mento dependens, kossem; onder-kinne.

Mentum æquo longius extendere, kever-bekken.

Menti vestis, baerd: *velum,* baerd-doek.

Mento, kever-bek; lang-kinne. [kever-bek, *q.* chèvre bec *à similitudine caprarum labri inferioris,* I. R.]

Mentagra, lichen, ceter.

MEPHITIS, *putor terræ quem sulphureæ aquæ effundunt,* solfer-stank der aerden; muffe.

MERACUS, *Vide,* MERUS.

MERCURII *dies,* woens-dag, *melius & frequentius* goens-dag, *q. d.* Godens-dag, *sive* wodens-dag, *id est, Dei dies. Mercurium enim Deum Teutones maximè coluerunt, eúmque* Gode, wode, woode & vode *vocaverunt, testibus veteribus Chronicis Teutonicè conscriptis; teste quoque Paulo Diacono de Gest. Longob. I, 9. Eius verba hæc sunt:* Wodan *sanè quem adiecta litera* Godan *dixerunt, ipse est qui apud Romanos Mercurius dicitur & ab universis Germaniæ gentibus ut Deus adoratur. Sax sic. holl. fris. dies Mercurii* mid-weke, *appellatur.*

(1) *Etym.* « Kauwersuene. »

(1) *Etym.* « *vet. fland.* »

Mercurius, *Chymicis*, quik-silver.

MERCURIALIS, *herba*, bingel-kruid, bengel-kruid ; schijt-kruid.

MERDA, kak, *κάκκη ;* stront ; schijte ; schijterije : drete, dreete ; toort, tort, torde ; kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek ; mest, mist, mesch.

Merdare, kakken. *Merdator*, kakker.

Merenda, *Vide*, *Meridies*.

MERERE, *Mereri*, winnen ; gewinnen; ver-dienen. *Merere; Merere stipendium*, dienen ; sold winnen.

Mereri bene de aliquo, vrindschap iemanden doen.

Mereri malè de aliquo, mis-dienen ; offenseeren.

Meritus, ver-dient.

Meritum, ver-dienste ; ver-diente, *holl.* wel-daed ; goed-daed ; miete, miede, miente ; beneficie.

Merita reponere, ver-dienen ; vergelden ; weder-gelden. *præter Meritum*, on-verdient ; t' onverdienste.

malè Meritum, on-dienst.

Meritò, ver-dienstelik ; billiglik ; billigs ; te recht.

Meritorius, loonbaer ; loonlik.

Merces, loon; arbeids-loon; dienst-loon ; lid-loon, *g. s.* miete, miede, miente ; miet-loon, *vet.* huere ; huer-loon ; huer-geld ; wedde ; gagie ; salaris. *Merces annua*, jaer-loon. *Merces diurna*, *unius diei*, dag-huer ; dag-loon. *eius solutor*, dag-looner. (1)

Merces operæ præstitæ, vacatie.

Merces divina, gods-loon.

Merces præceptoris, schole-geld ; leer-geld.

Merces pro re servata, berg-loon

Merces militis, *Vide*, *Stipendium*.

(1) *Etym.* « Dach-looner. *Mercenarius.* »

Mercede operam alicuius emere, aen-nemen. *Mercedem alicui constituere pro opere faciendo*, een werk be-steden.

Mercedem augere, op-steken den loon.

Mercedem persolvere, be-loonen.

Mercedis solutor, looner.

Mercedis solutio, be-looninge ; looninge.

Mercenarius, arbeider ; arbeidsman ; dag-werker ; huer-knecht ; huerlink.

Meretrix, hoere ; geld-hoere ; huere, *vet. ab*, hoeren, *id est*, hueren, *à conducendo ut Latinè à merendo*. stuk-hoers (1) ; lichte vrouwe ; ledige vrouwe ; los-wijf, *sax. sicamb.* gemein, gemeen, vrouwe ; gemeine deerne ; drille, driele ; vaerende wijf, loddege, loddeke, leffe, *vett.* schueke, scheuke, *fris.* hoppe *(ut Plauto Upupa,)* gilde, *vet.* geese, *vet.* vodde ; quene ; mot, motte ; voet-voetsel, voet-vutsel, voet-futsel ; kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, *vet.* [*sed hæc f. intelligenda de Meretrice cellari, q. caveali, in caveâ asservata*, F. R.] amie ; vel, *turpis & illepida Meretrix*, vuil vel ; *diobolaris*, straet-verken.

Meretrix cellaris, kamer-katte ; vloer-duive ; huis-duive.

Meretrix aulica, hof-poppe ; courtisane.

Meretrix sarcinaria militaris, tros-hoere ; tros-wijf.

Meretrix sanguinaria, rixas & pugnas inter amatores concilians, *ciens*, vleesch-hoere ; bloed-hoere ; mandataria, *hodie Italis*.

Meretriciè, *Meretricum more*, hoeren-wijse ; hoers-gewijse.

(1) Hs. *Etym.* « Stuck hoers. »

Meretricia vita, het leven. *eam agere, vivere,* sitten in 't leven; hoerdom drijven.

Meretricari, Meretrices sectari, hoereeren; hoeren; hoer-jagen. *Meretricio amori impendere,* verhoereeren; *apud Meretricem hærere, perditissimè amare,* ver-hangen zijn aen een hoere. *ex Meretrice demens,* ver-sot op een hoere.

Meretricius, hoersch; lodderlik; lodderachtig; loddersch.

Meretricium, hoer-dom; hoererije; kebsdom; kevisdom; keefsdom, *vett.*

MERGA, gaffel; koren-gaffel.

Merga fœnaria, hoi-gaffel.

MERGERE, doopen; dukken, dokken in 't waeter. *Mergere, Mergi,* senken, sinken; ver-drinken, verdrenken; smooren; donken; versuipen. *Mergere, vel, Mergi, cum impetu,* plotsen, plompen, in 't water.

MERGES, *fascis segetum,* schof, schoove; koren-schof; gaerwe,. garbe; koren-garwe; gelegge.

Mergetes (1) *duodecim,* mandele.

MERGULUS LYCHNI, lemmet, lembindt; keers-gaeren, *sicamb.*

MERGULUS, *avis,* aers-voet, *à pedibus podici iunctis,* πυγοσκελίς.

MERGUS, *avis,* duiker: *Mergulus,* duikerken.

Mergus magnus, scholfert, scholver. *Vide,* LARUS.

Mergus niger, koet; *Colymbus, fulica,* swarte duiker, *Lud. Pottero, eidémque Mergus glaciei vel brumalis, quem et Mergum varium vocari ait,* ijs-duiker.

MERGUS, *situla,* eemer.

MERIDIES, *medius dies,* middag; noene, noen-tijd, *nona hora diei naturalis.* onder, onger, *sic. iul. colon. Meridie, Meridianè,* mid-dags. *à Meridie,* nae-noen; achter-noen.

Meridianus, mid-dags. *Meridianæ horæ, ab undecima vid*[t] *usque ad primam,* noen-stonden.

Meridiare, vel, Meridiari, middag-eten; middag-mael houden; onderen, ongeren, èr-onderen, inonderen, in-ongeren; *sicamb. iul. colon.*

Meridiari, noen-slaepken doen.

Meridiatio, noen-slaepken.

Meridies, suid. *Meridionalis,* suiden; suidelik. *Meridionalis ventus,* mid-dagschen wind.

Merenda, cibus qui post meridiem sumitur, avond-brood; het achter-noen eten; onder-met, onder-moes, *holl. sicamb. fris.* vesper-brood; vespereie, *fland.* collatie. *Merendam sumere,* achternoen-eten; onder-metten, *holl. fris. sicamb.* vespereien, *fland.* collefeeren.

MEROPS *avis, apiaster,* specht; spek-vogel, *rectius,* specht-vogel; bie-wolf.

MERULA, *avis,* meerle; amsel, *g. s. s.* merlaen, *fland.* gietelink, *vet.*

Merula torquata, ring-meerle, *à lineâ albâ collum ambiente, inquit Lud. Potterus; qui addit etiam:*

Merula fusca, paulo nigrâ minor, bruin-merle.

Merula saxatilis, steen-merle.

Merula candida, rara avis, witte merle.

Merula aquatica, water-merle, *Cornix aquatica Turnero dicta. Addit præterea Torquatam quibusdam Silvaticam aut Montanam*

(1) Hs. en *Etym.*

cognominari, quòd id genus circa montes potissimum reperiatur. Hactenus Lud. Potter. Verùm Merulam lacustrem Scaliger eandem putat (Iunio) quæ Tinca, Teutonicè slije, *g. s. s.* seelt *piscis vid*ᵗ, schoen-maeker. (1)

MERUS, *Meracus*, eenkel, enkel, einkel; puer; suiver; louter; ongemengt; on-vermengt.

Merè, reinlik; reinliken; louterlik; puerlik.

Merum diluere, waeteren den wijn.

Merobibus, wijn-suiper.

MERX, *Mercimonium*, waere; penning-waere, penning-waerde; penne-waere; goed; koop-goed; koop-manschap; koop-manschat; koop-schat; kraem; kraemerije; meersse; meersserije.

Merx venalis, vente-goed, *fland.*

Merx vendibilis, gangbaere waere.

Merx selecta, uit-schot. *Legitima, proba*, keur. *quæ vid*ᵗ *in solutionem dari & accipi possit*, leverbaer goed. *Mercem esse probam spondere*, waeren.

Merx, Mercimonium quod sociis navalibus in suum peculiare commodum vehere permittitur, voeringe, *Grotio*.

Merx pinguis, vette waere.

Merx frivola, lore, leure.

Merx improba, non legitima, quæ examini subiecta reprobatur : Merces viliores, à selectis separandæ & reijciendæ, on-keurbaer goed; letsoen : *etiam* uit-schot; wrak-baer, oft wraek-baer goed; wrak goed, wraek goed; litsoen. (2) *Merces viliores post meliores secretas*, ver-les, ver-lesen, goed.

Merx damnosa, inutilis, berrie, *holl.*

Merx importuna, obsoleta, exoleta, abiecta, vilis, fracida, vetustate corrupta, ver-legen oft over-legen meersse.

Merx decrescens, cuius conditio peioratur, (1) laekende waere.

Merx naufragio corrupta ; tempestate & aspergine madefactæ, salo infectæ Merces, wrakke; brak-goed; be-seewet goed; ver-stokt goed, *s. s. Merces in mari natantes, ut naufragorum*, see-drifte; drifte; drift-goed.

Merces in mare proiectæ exonerandæ navi, werp-goed.

Mercis quiddam exiguum quod à venditore spectandum profertur, toonstuk; proef-stuk; monster; schampelioen [*q. d.* exempelioen, I. R.]

Merces exponere, venum exponere, expedire, explicare, ostendere in tabernâ, veur-doen; voort-doen; voorddoen de kramerije; kraemen, *vet.* stallen, staelen; voord-staen met koopmanschap.

Merces minoris præemere, eásque pòst pluris vendere, veur-koop doen, houden.

Merces expositas tollere, auferre, cum mercibus abire, op-kraemen; op-doen het kraem; op-breken.

Merces imponere navi vel vehiculo certo vecturæ precio, ver-vrachten; be-vrachten.

Merces publicanis profiteri, vertollen.

Merces improfessæ, on-vertold goed; on-vertolde waere.

---

(1) *Etym.* « Schoen-maecker. j. slije. *Tinca. sic dicta hollandis ob crassitudinem cutis, Gesner.* »

(2) *Etym.* « Litsoen. j. letsoen. »

(1) « *cuius conditio peioratur* » ontb. in het *Etym.*

Merces lucri causa aliò clam transferre, distrahere, lorren-draeien.

Merces solutas & indivisas vendere, ver-koopen in 't gros.

Mercium domus, halle.

Mercium promtuarium, horreum, apotheca, pak-huis.

Mercium compactor, pakker ; embaleur.

Mercium fascis, bal, bale, balle, baele.

Mercium involucrum, pak-kleed ; pak-laken.

Mercium venditor, kramer.

Merces mutare, permutare, commutare, immutare, mangeren ; tommen, tommelen, *sicamb. Mercium commutator,* manger, menger, magger. *Mercium commutatio,* mangeringe, *& euphoniæ causâ,* mangelinge.

Mercari, Mercaturam sive Mercatum exercere, facere ; Mercaturæ operam dare, koopen ; koop-manschappen ; koop-schappen ; koopslaegen, *vet.* markten ; kraemen, *vet.* handelen ; negotieeren.

Mercatura, Mercatus, Mercaturæ actus, koop ; koop-handel ; koopmans-handel ; koop-manschap, koopschap ; trein van koopmanschap ; traffijke ; negociatie.

Mercatus solennis, misse ; jaermerkt.

Mercatus, locus Mercatus, mårkt ; koop-plaetse ; koop-stad ; koopstede.

Mercator, koop-man (kooman, *vet.*) kooper. (*Mercatrix,* koopster ; koop-vrouwe ; koop-wijf ;) in-kooper ; månger. *Mercatores,* kooplieden.

Mercator peregrinus, peregrinabundus, koop-vaerder.

Mercator magnarius, grossier.

Mercator tenuis & vilis, soeteler, soeseler. *Vide, Sordidus.*

Mercatoris quæstor, pecuniarum administrator, kassier.

Mercatoris institor, facteur ; winkel-houder ; bewindhebber oft bemachtigde eens koopmans, *Grotio.*

Mercator boarius, vee-bol.

Mercator frumentarius, koren-kooper ; koren-bijter.

Mercatorum conventus, forum, borse der koop-lieden. *Vide,* BURSA.

Mercatoris facultates, koop-mansschat ; koop-schat.

MESENTERIUM, scheidsel der darmen ; darm-bedde.

MESOLIBONOTUS, *ventus,* suid ten westen. (1)

MESONAUTA, *abiectus minister in navi,* putger, putker, puteker ; schip-slaefken.

MESPILUS, mispel-boom ; mispeler ; mispel-tere.

Mespilum, mispel ; nespel, *ger.* (2)

Mespilum maius, pot-mispel.

Messis, Vide, METERE.

META, tote, tuite ; pijl ; pael ; stapel ; meer ; meere ; mael, *vet. sax.* kegel ; delte ; mijte : lijst, γραμμή.

Meta, lapis inferior molæ, molen-legger ; legger vande meulen. (3)

Meta agri, pael ; pael-steen.

Meta arenarum, duin ; sand-duin.

Meta frumenti vel fœni, &c. tas ; baerm ; schokke (4) ; hoest (5) ;

---

(1) De Lat. woordenboeken kennen enkel *Libonotus.*

(2) Het Fr. veranderde insgelijks *Mespilum* in nèfle, *Mappa, Matta,* in nappe, natte. Vrg. Scheler op Nèfle.

(3) Niet van Leggen, maar van Liggen afgeleid : Legger stelt de verwaterde Vl. en Noordned. uitspraak van i voor. Over andere beteekenissen van het w. Ligger, z. De Bo.

(4) *Etym.* « *vet.* »

(5) *Etym.* « Hoest hoys, *sicamb.* »

haek ; opper ; stok ; hilde ; schelf, schelve ; rok ; berg, *quibus in compositione præmittitur ad distinctionem aut submittitur,* hoï, hois, koren, korens, *ut,* hoi-berg, koren-berg, opper-hois, *&c.* (1)

Meta ligni, strues lignorum, tas houts ; hout-laege ; hout-mijte ; mijte houts ; stapel oft mijte.

Meta lactis, duin-kaese.

Meta stillatoria, furnaria, klokke. (2)

Meta inversa, lek-sak.

Metam mensuræ iustæ indere, ieken, hieken, ijken, hijken.

Metarum ludus, kegel-spel.

Meta pilæ, kaetse, ketse.

Metam construere, ponere, in Metas componere, mijten ; stapelen ; meeren, merren.

ultra Metam pellere, over-slaen.

Metari, af-paelen. *Metari castra,* leger-slaen ; slaen den leger ; campen, campeeren. *Metator castrorum,* maerschalk. *Metatores,* tenten-meesters. *Metator agrorum,* land-meter ; land-scheider.

Metator, qui castris locum eligit, leger-slager ; leger-steller.

Metatio, ordonnancie.

METACARPIUM, bal, berg, vande hand ; hand-berg.

METALLUM, *Metallica res,* bergwerk ; metael. *Vena rei metallicæ,* gang onder d'aerde.

Metallum argentarium, silverberg ; silver-grave ; silver-kuil.

Metalli genus mixtum, peauter ; speauter.

Metallum quodvis (argentum, stannum, &c.) pastillatum, koek ; brood van metael.

(1) Hs. *Etym.* « Opper van hoy. »
(2) *Etym.* « *vulgo alembicum.* »

Metalla igne in pulverem seu calcem redigere, calcineeren.

Metalla polire, expolire, bruineeren.

Metalla consolidare, soudeeren.

Metalli colla ; id quo metalla consolidantur, soudeersel ; soudure.

Metalli spuma, sindel.

Metalli fæces, schuim van metael.

Metallorum numismatum mixtura, alloi. *Vide,* ALLIGARE.

Metalli lamella instar folii tenuis, loof, loofken ; looveren van metael.

Metallicas fossas ducere, schroeven.

Metallicæ rei puteus, schacht.

Metallifodinæ præses, hoede-man, *sax.*

Metallarius, Metallicus, qui Metallis effodiendis & purgandis dat operam, fossor sive artifex, berg-knaep ; berg-man.

METANŒA, leedschap ; het leed-wesen ; penitentie.

METARI, *Vide,* META.

METAXARIUS, sijden-verkooper.

METERE, *Metere falce segetem, fruges, Messem facere,* maeien, maeden ; snijden ; pikken ; sichten ; oogsten ; aernen, ernen, *ger. sax. sicamb.*

Messis, oogst ; arne, erne, *g. s. s.* bouw, bouwe, *fris. sicamb. holl.* [*quasi d. custodia frumenti,* Raccolta. I. R.]

Messis fœni, hoi-bouw, hoiherfst ; maei-tijd ; maeissel.

Messor, maeier ; pikker.

Messoria falx, pikke.

METHODUS, toe-pad ; inneleidinge ; in-gang.

METIRI, *Mensurare, Mensuram designare,* meten ; maeten, *vet.* schatten ; pegelen, peilen, *holl.*

Metiri terram, solum, land-meten.

Metiri aquas bolide, pijlen, pielen, peilen.

Metiri vasis capacitatem, pegelen, peilen, *holl.*

Metiri iniquè, ont-meten.

Mensor, meter.

Mensor agrorum ; Mensor machinarius, land-meter ; land-scheider.

Mensor liquidorum, pegeler.

Mensor maris, pijl-loot, piloot, pieloot ; loots-man.

Mensor hospitiorum, forier ; quartier-meester.

Mensores, tenten-meesters.

Mensura, *Mensus*, maete ; ge-met, *vet.*

Mensuræ definitio (agrorum potissimùm) roe-taele, *Grotio.*

Mensura, spatium, &c. mael, *vet. fland. hinc,* duim-mael, nagel-mael, stroo-mael, vinger-mael, *& id genus aliæ vett. dictiones.*

Mensura vasis, Mensura statuta, peil, pegel ; bogel, *nonnullis.*

Mensura designata capacitatis, seu ponderis, iek-maete, *eiúsque nota,* ieke, ike, ijke, hijke. *Mensuram iustam in vase aut pondere designare,* ieken, hieken, ijken, hijken.

Mensuræ conveniens, gelijk-maetig.

Mensuræ convenientia, correspondentie van maeten.

Mensuræ accessio, toe-gaeve ; toe-gifte ; toe-maete ; toe-boete ; toe-werp, toe-worp; toe-slag; toe-waere. *ultra Mensuram pauxillum frumenti,* over-koren.

Mensura non plena, wan-maete, *Zel. qualis plerumque ultima quæ supernumeraria instar superpondii non numeratur aut imputatur : ut,* wan-maete turf, *cespitum sporta ultima.*

Mensurâ fallere, ont-meten.

Mensura manuum expansarum, vadem.

Mensuræ genus, heimken, *sicamb.*

Mensuræ exiguæ genus, stroo-mael, *fland.*

Mensuræ minoris genus, uperken : sleepken, *holl. sicamb. zel.* (1) baduite. (2)

Mensuræ quatuor, vaene, *rerum liquidarum præcipuè.* mengel, *duæ.* pinte, *una.*

Mensuræ geometricæ genus, swaen, *fland.*

Mensura nautica, rempe, *sax.*

Mensura intrinsecæ bonitatis argenti, penning, *dividitur autem in quatuor grana.*

Mensura cantus, maete ; slag-mate ; slag vanden sang ; maete inden sang.

Mensuræ aridæ varia sunt genera, homonyma, synonyma, quarum quantitates pro diversitate provinciarum aut urbium variant ; ut mudde ; malder, malter, *sax. sicamb.* molder, *sax.* raseer, *gal. fland.* viertel, *brab.* sak, *holl.* hoed ; vittinge, *vet. fland. id est,* liiii mudden ; molen-vat, *lovan.* spinte, *frumenti vid' aut avenæ ;* swijn, *fland.* hijtken, *fland. &c.*

METOPOSCOPUS, waer-segger. μετωποσκόπος.

METROCOMIUM, hoofd-dorp.

METROPOLIS, hoofd-stad.

METRUM, maete : rijm, rijme ; rijm-dichte.

METUERE, vreesen ; vaeren, *vet.* ont-sien ; be-duchten ; be-ducht zijn. *non Metuendus,* on-ge-vreest : *quibusdam etiam, non*

---

(1) Evenzoo in het *Etym.* Ik weet niet waar men het w. kan te huis brengen. Moet men misschien Sleefken lezen ? Vrg. « Sleef. *sax. sic.* j. pot-lepel, *Tudicula.* »

(2) Hs. *Etym.* « Baduyt. *vetus.* j. Uperken. *Cheopina.* »

Metuens, quod propriè, on-bevreest. *Metus,* vreese ; vaer, ver-vaertheid ; ver-vaernisse; saege, tsaege ; ont-sag, ont-sig. *Metu affectus, perturbatus,* besorgt ; be-vreest ; be-ducht ; ver-vaert ; ver-slagen ; ver-baest. *Metu horrescere,* eisen ; *aliis,* ijsen (1) ; schroomen. *Meticulosus,* vreesachtig ; ver-saegt, ver-tsaegt ; schroomachtig. *Metum alicui incutere,* iemanden vreese aen-jaegen ; be-totelen, be-toteren ; be-vreest, be-ducht, maeken. ver-vaeren, ver-veeren, *quæ etiam significant, Metu percuti, ut,* ver-vaert, be-vreest, be-ducht worden ; in angst raeken.

MICA, brijsel, brijselken ; brokke ; morsele ; broseme, *vet. sax. sicamb.* schelfer ; kruime. *Mica minutissima,* kritsen sierken. *Micæ,* morselinge ; kruimelingen ; brijselingen ; grommelinge, *fland. quorum pleraque Micas panis significant. Mica autem salis,* koren, kerne souts. *in Micas frangere, sive frangi,* broselen, breuselen, brijselen ; morselen ; kruimelen ; brijsen ; schelferen ; schelfelen, *fland.* *Mica,* katten-silver. *Vide,* AMIANTUS.

MICARE, *splendere, relucere,* blinken, blenken ; blikken, blekken ; schijnen ; glinsen, glinsteren, glisteren, gelensteren, gelisteren, gelinsteren ; flikkeren, vlikkeren (*Micans, leviter scintillans ignis,* vlikker-vlam.) quinken. *Micare instar stellæ,* sterren. *Micat æther,* het heidt ; het heidert. *Micare oculis,* blik-oogen : pinken. *Micare, motitari,* daven, daveren ; wippen ; donen, deunen, duenen ; dreunen, dronen ; gumpen ; touteren ; wemelen ; slaen als de pols, (*Micant venæ,* de aderen slaen ;) *Micare caudâ,* vlichel-steerten ; vlich-steerten. *Micare digitis, lusus puerilis,* bok over haege spelen ; bokken spelen ; bokken setten ; bok-horen spelen ; kokkok heerken rijd ik wel ? vinger-spel spelen ; kivel-kavel spelen ; blik-spel spelen ; pik-olie oft graef ; peerdeken wel bereidt.

MICROBIUS, kort-leven.

MICROPREPIA μικροπρέπεια, hondsheid ; hoetelrije.

MIDAS, *acarus,* mijte, mijdte ; meluwe. *Midas, vermiculus in fabis nascens,* wevel ; boon-worm.

MIGRARE, ver-huisen ; ver-haeren ; ver-haerden, *vet.*

MIHI, mij.

MILES, krijgs-man ; knecht ; land-saet ; kriegs-man ; krijgs-knecht ; lans-knecht, *quasi lancearius quibusdam : aliis* lands-knecht, *q. reip. famulus ;* ruiter, ῥυτήρ, *q. defensor ;* jendarme, jan-darme, jendarmerie. *Miles æra merens, ærarius, stipendiarius,* gelder, (*Vide, Stipendiarius ;*) *Miles mercenarius, mercede conductus, vulgo Soldarius, &c.* soudaet, soldaet ; soudenaer, soudenier, soldenier. *Soldurii, qui salario conducuntur ; salis fœdere devoti. Sal enim apud priscos amicitiæ fœderúmque symbolum fuit,*

(1) Het nog gebruikelijke IJsen is uit volksetym. ontstaen : men leidde het van IJs af. De echte vorm Eisen is samentrekking van Egesen, gelijk Zeil van Zegel. Het w. is verwant met Goth. Agis, vrees, angst ; met gr. ἄχος, Lat. *Angor* : allen van eenen wortel Agh, angh, die worgen, en vervolgens wroegen beduidde. Vandaar nog Eng. Awe en Ugly.

atque à conservando nomen habet; unde salis in mensa eversio atque effusio, amicitiæ ac fidei dirimendæ dissolvendæque signum vulgo putatur. Jo. Gorop. Becan. *Milites*, krijgs-lieden; krijgs-volk. *Miles gravis armaturæ*, krijgs-man in 't volle harnas *Miles levis armaturæ, expeditus*, licht kriegs-man; licht-vaerdig krijgs-man: *&, quoniam inter eos sæpe voluntarii & velites*, avendurier; avend-urier; waeg-hals. *Milites emissarii, ferentarii, rorarii*, verloren hoop. *Vide, Emissarii. Miles gregarius*, gemein, gemeen soldaet; in-spanniger; een-spanniger. *caligatus, tenuissimæ sortis*, slecht kriegs-man. *triarius*, krijgs-haspel. *classiarius, classicus*, see-krijgs-man; soldaet te waeter. *emeritus*, uit-gedient krijgs-man. *generosus, egregius, primarius*, adel-borst. *strenuus, virtute præstans, fortitudine excellens*, vrom ruiter; wijglik ridder, *vet.*

Miles bellus, sed imbellis, poppen-ruiter.

Miles stercoreus, Plauti; vilis; non pluris quàm sterquilinium faciendus, nullius precii, schijt-ruiter.

Milites nigri, swerte ruiters; *olim in Inferiori Germania: quibus vestes, hastæ, vultus, omnia nigra: qui se diabolos appellabant incutiendo iis terrori contra quos mittebantur: & multis quidem iuxta nomen perniciem intulerunt, donec crebris bellis conficerentur. Andr. Altham. B. Bhenan.*

Militem colligere, cogere; Milites conscribere, centuriare, conquirere, aen-nemen, op-lichten, op-nemen, lichten, krijgs-volk, knechten; ter orloge.

Militem auctorare, sacramento vel stipendio obligare, ver-souden; ver-soudijen; loft-geld geven op de hand. *Milites auctorati*, gesworen, gemonsterde, krijgs-lieden. *Militum equitúmve delectus, recognitio, recensio, probatio, transvectio*, monster, monsteringe.

Milites delecti, lecti, selecti, keurlingen.

Militum præsidio munire, be-setten met krijgs-volk. *Milites præsidiarii, stationarii; qui custodiæ, tutelæ ac defensioni locorum imponuntur*, garnisoen (waerison, *vet. fland.*) van kriegs-volk. *Milites limitanei*, frontier-garnison, garnisoen op de frontieren. *Militare præsidium*, be-settinge van kriegs-volk; garnisoen.

Milites tumultuarii, subitarii, subito collecti, op-geraept kriegs-volk metter haest.

Militum dux, præfectus, capitein; hop-man; hoofd-man; rot-meester.

Militum sub uno vexillo militantium turma, manipulus, cohors, contubernium, vaene, vaenken, vendel, bende, rot, kriegs-volk, knechten.

Militum clamor cùm acies utrimque iunguntur, ge-baer.

Milites dimittere, de krijgs-lieden af-danken.

Militare, dienen; sold winnen; krijgen, kriegen; reisen, *germ.* de krijg volgen; knechten volgen.

Militia, oorloge; krijg, krieg; reise; kamp. *Vide*, BELLUM.

Militia; res, ars, Militaris, krijgs-handel; ruiterschap; ridderschap; ruiterije.

Militia sacra, kruis-vaert; *vulgo, Cruciata.*

Militiæ nomen dare, vel ad militiam, laeten in-schrijven ter oorlogen; loft-geld nemen.

Militiæ præfectus, krijgs-overste ; rijd-meester, rid-meester, rit-meester ; hoofd-man, hop-man, hoop-man ; capitein ; rot-meester ; veld-heer.

ad Militiam subitam & tumultuariam ex agris necessitate urgente vocare, op-nemen ter oorloge ; pressen, *angl.*

Militia amatoria, minnen-spel.

Militaris, krijgs ; oorlogs. *Militaris conductio*, krijgs-bestellinge. *Militaris usus*, krijgs-gebruik. *Militares copiæ*, jendarmerie ; krijgs-volk. *Militaris annona*, leger-proviande.

Militaris, ruiterlik, ruitersch ; strijdbaer ; ridderlik.

Militaris, *more militum*, ridderliken ; ruiterlik, ruitersch.

Militaris, *herba*, gaerwe, garbe, garve, gerwe, gerve.

Militaris aïzoïdes, *herba*, krab-klauw ; krabben-klauw.

MILIUM, hirs ; heers, herse ; milie ; gruite, grute, *zel.*

Miliaceum gramen, hirs-gras.

Milium solis, perlen-kruid ; steen-saed.

Miliaria, *avis quæ milio vescitur*, hirs-vogel.

MILLE, duisent ; duist ; dusent ; *A. Tisio quasi* dix cent. *Duo, tria, quatuor millia*, twee, drij, vier duist. *Mille homines*, *Mille hominum*, duisent menschen. *Millia bina, pondo*, tonne oft vat, *in aridis.*

Millia centena, hondert dusent.

Millies, duisent mael, duisent werf.

Millies mille, *decies centum millia*, *Millio*, *vulgi* milioen.

Millefolium, *herba*, gaerwe, garbe, garve, gerve, gerwe.

Millepeda, *insectum*, ruspe, rupsene, ruepsene, rispe ; pis-bedde, *holl.* hondert-voet, *fland.* steen-worm ; esel, esel-worm ; seuge ; verken ; tichel-beeste, *fland.*

Milliare, *Milliarium*, *mille passus*, mijle. *Milliaris medium*, half-mijle.

Milliare circumscriptum territorio sive iuridictione, ban-mijle.

MILLUS, *Millum*, hals-band der honden ; ring-band. *Milli murices*, halsband-nagelen : *clavi, aculei & asperdines quæ millo induntur.*

MILUUS, *Miluius*, kieken-dief ; hoener-dief ; kijte ; hadekite, *fland.* wije ; wijwe, *vet.* wouwe, wouwen ; kieken-wije, kieken-wouwe.

MIMUS, boetsen-maker ; boetser ; batement-speler ; kamer-speler ; sinneken in 't spel ; guicheler, wokeler ; boeve, boef. *Mima*, guichelersse.

Mimus, kluchte ; guichelrije ; guichelinge ; farce, farse.

MINA, *Minera*, *vulgi*, onder-gravinge ; berg-gang ; mijne, mine, minere, mijn-kuil.

Minare, *Minas facere*, *vulgi*, onder-graven ; mijnen, mijneeren.

MINÆ, *Minaciæ*, dreiginge ; dreigementen ; trots.

Minari, *Minitari*, *Minas iactare*, *intentare*, dreigen, dreegen ; dreuwen, *vet.* drouwen, *sax. sic.* droten, *vet.* driesten, drijsten, *sax. fris.* trotsen, tratsen.

Minari ventosè, *cum iactantiâ*, *Minas proflare cum fastu*, bolderen, bulderen ; snorken ; stampen ende smooren ; postelen.

Minans, *Minitans*, *Minax*, trotsig.

Minaciter, *Minanter*, trotsiglik.

Minæ murorum, kanteel ; kanteel-steenen ; tinne ; transse ; gariete, geriete, gerijte, gerriette, *fland.* creneaux, *gall.*

MINARE, mennen ; stouwen.

MINARRIRE, roekkoeken ; stouwen als de duiven.

MINERVA CRASSA, goed rond goed zeeuws, *proverb.*

MINERVAL, schole-geld ; leergeld.

MINGERE. *Mingendi appetitus,* pisse. *Micturire,* pisse hebben. *Vide porrò,* MEIERE.

MINIMUS, *superlat.* τοῦ *Parvus,* minst, minste. *Minimus natu,* jongste.

Minimè, neen. *Minimè gentium,* in geenerlei wijse, maniere ; geenssins.

Minimè, Minimum, ten minsten ; twint, twijnt, twent.

Minima, nota musica, minime.

MINISTER, *Ministrator,* diener, dienaer ; dienlink, *vett. fland.* knape, knaep ; knecht ; bode ; dienst-bode ; schalk. *Vide,* SERVUS.

Minister abiectus, smotse, smutse, *ger. sax.*

Minister publicus, fron-bode, *vet. sax.* frone.

Minister auxiliaris Principis, βοηθός, vogd, *auxiliator, adiutor, &c. Iod. Willich.*

Minister civitatis, Minister magistratus, stad-knecht, stad-dienaer.

Minister prætorianus, sergeant, schergeant, sargeant ; claudijt ; roek, *zel.* kneveler ; dief-leider.

Minister urbanus, schaed-beletter, *fland.*

Minister sacrorum, capellaen.

Ministri nobiles, smale jonkers ; smale heeren.

Ministra, Ministratrix, dienersse ; dienst-maegd ; dienst-maerte ; maegd, maeget, maerte ; deerne, *q. d.* dienerinne, *à* dienen, *ministrare.*

Ministra culinaria, kokinne ; keuken-maegd. *Ministra prætextata, ingenua & innupta,* staet-dochter ; staet-jonkvrouw ; camenier.

Ministrare, dienen ; iemanden be-dienen.

Ministerium, dienst ; knaepschap ; helpe, hulpe.

Ministerium ordinarium & quotidianum debitúmve præstare, plegen. *Hinc Hollandis* plegen de beesten, als koeien, *&c. statis horis fœnum vàccis exhibere, stramen substernere, stabulum mundare, &c. Item, Ministerium patrono à cliente quotannis præstandum, Ministerium debitum,* plege, pleg, *sax.* [*Hinc etiam,* plech, plege, plecht, plicht, *Officium,* F. R.]

Ministerium assiduum, residentie.

MINIUM, mijnie, minie, menie ; vermillioen ; rubrijke, *rubri coloris terra.*

Miniaria, mijnie-kuil, *locus in quo foditur Minium.*

Miniare, minio pingere, vermillioenen. *Miniare picturam,* afsetten ; ver-lichten ; lumineeren, illumineeren, de schilderije.

Miniatus, Miniatulus, Minio tinctus, rood ; vermillioen-rood.

Miniata litera, rubrijke.

MINOR, *Minus, comparat. à Parvus,* min ; minder. *Minor quàm,* te klein. *Minus paulo, haud multo minus,* luttel, weinig, min dan.

Minùs, niet, *q. d.* n'iet, *vel,* ne iet.

Minorennis, minder-jaerig ; onbejaerd ; on-voljaerd ; on-bedaegt ; on-mondig ; onder-jaerig. *Minor natu,* jonger.

Minor ætas, quæ sub curatoribus, tweede minderjaerigheid staende onder besorgers, *Grotio.*

Minores, nae-komelingen ; nasaeten.

Minor frater, seraphicus, Franciscanus, frater Minorita, vulgi, minder-broeder; frer-mineur; koordelier, *à fune quo cinctus. Minoritarum primas, Generalis*, generael vande minder-broeders.

Minoritarum Præpositus, gardiaen vande minderbroeders, *q. d. custos*.

MINTRARE, piepen gelijk een muis.

MINUERE, kleinen; kleineeren; klein maken; ver-kleinen; minderen; minken, menken; lamen; smalen, smallen, smaleeren; besnijden; ver-nijpen; spillen, spilden, *vet. holl.* diminueeren.

Minuere, Minui, laeken. *Minui*, krimpen, krempen; swijnen, swinden. *quod Minui non potest*, onver-minderlik.

Minuere tyrocnesti, raspen.

Minutus, gemindert; klein, kleen; smal ende dun.

Minutum quid expolire, knoeien.

Minutæ nulliúsque precii res in thesaurum reconditæ, prondelinge, prondselinge.

Minutum, Minuta, oboli vilissimi genus, mijte. *Minutæ duodecim*, albe, *sicamb*.

Minuta horæ, vulgi, minute.

Minutulus, kleinken; kleinachtig.

Minutio, minderinge; af-slag.

Minutia, kleinigheid.

Minutè, Minutim, Minutatim, kleinelik, klein-wijs; in 't kleine; van stuk tot stuk; splinter-wijs. *Vide etiam, Longiusculè*.

Minutatim aliquid agere, loren.

Minutatim aut particulatim vendere, uit-slijten; uit-snijden; verkoopen met de snede, met de kleine; uit-verkoopen; met den satijn ver-koopen; uit-tappen, tappen, ten tappe oft in 't klein ver-koopen.

Minutarius negotiator, qui à solidariis coëmta pluris vendit, uit-verkooper; tapper. *Vide*, PROPOLA.

Minutarius telæ aut panni venditor, uit-snijder.

Minutaria negotiatio, avendurer, *sax*. (1)

Minutatim, Minutim, conscindere, consecare, hakken, hakkelen; kappen; scherven; ver-snipperen.

Minutatim, Minutim, concisus, confectus, gehakt; gekapt; gescherft.

Minutal, haksel; gehakte oft gekapte spijse; pasteie; plukkevinken, plokke-vinken, plukkede vinken, *sax. fris. holl. Minutal condititium*, pot-pasteie. *Minutal delicatius præcipuè frixum*, barbelenbeetken. *Minutal, olus concisum coctúmque*, gescherfde soppe, warm-moes gehakt; potagie.

MINURIRE, cirken, ciriken als een mussche; quedelen, quelen; knoteren, kneuteren.

Minuritio, knoteringe.

Minuritionem, Minurizationem (Minuonem, Had. Iunio) citare, ciere, cantare, Modos frangere, eenkelen, eekelen, breken, den sang; minueeren; diminueeren; bricoleeren; coleuren den sang.

MIRARI, ver-wonderen; wonderen.

Mirari se, glorieus zijn.

Miratio, ver-wonderinge.

Mirum, res Mira, Miraculum, wonder; wonder-daed; wonderwerk; mirakel.

Miri aliquid, novi, iucundíque, heeuw, *q. d.* her-eeuw, *reiuvenesco. Ital.* rinasco, mi trasecolo. *vulgo*

(1) Hs. *Etym.* « Avend-ure. *vet. sax. Heminaria venditio, minutaria negotiatio.* »

Hollandorum familiare vocabulum; ut Delfensibus, geure, *quod accedit ad Brab.* kure, I. R.]

Mirè, Mirificè, Mirabiliter, Mirum seu Mirandum in modum, wonderlik; wonderliken; wonderbaerlik; vremdelik.

Mirus, Mirificus, Mirabilis, wonderlik; wonderbaer; wonderbaerlik; wondersaem, *vet.* wonderdadig.

MISANTHROPOS, mensch-schouwig.

MISCERE, mengen; mengelen; mingelen; ver-mengelen; vermisschen; brouwen; brassen (*gal.* brasser;) brabbelen; brieden, *vet.* misschelen, misschen. *Miscere convenienter*, temperen; be-slaen.

Mixtio, mixtura, menginge; mengsel; mengelinge; ver-menginge; bras. *Mixtura conveniens*, temperinge.

Miscere chartas, onder-schieten, onder-steken, de caerten.

Mixtus, onder-mengt; onderdaen, *vet. non Mixtus*, on-gemengt.

Mixtor, menger.

Miscellaneum, misschteluin; misteluin.

Miscellanea confusio, ver-werringe; confusie.

Miscellanea potio, suipen; candeel.

Miscellanea, orum, mengelrije; rapiamus.

MISER, *Miserabilis*, el-lendig; arm; armoedig; kattijf, kattijvig, ketijf, keitijf; derelik; drukkig, drukkelig; schamel; klagelik; ontfermelik; on-gevallig; mat, mate, *vet.* sukkeler; on-saelig, *& aliquando* salig; *quòd afflicti sint beati:* [*ni τὸ* salig, *affluentiam aut abundantiam significet tam in malo quàm bono; ut* kindersalig; *& in ipsâ significatione τοῦ, Miser*, ramp-salig; druk-salig, *vet.* I. R.] *Miser & probus*, armen hals; schamelen bloed. *Miserum me!* och arme!

Miserè, Miserabiliter, Miserandum in modum, jammerliken; ellendiglik; ont-fermeliken; armelik; schamelik; derelik; poverlik; on-saeliglik.

Miseria, katijvigheid; allende; el-lende; ellendigheid; sukkelinge; derelikheid; derenisse; on-gevalligheid; kommer, kombre; armoede; bijstierheid; jamer, jammer; ramp; on-saeligheid; saligheid; rampsaligheid.

Misereri, Miserari, Miserescere, jammeren; be-jammeren; deeren; deerenisse hebben; (*Miseret me*, mij jammert; *Miseret me tui*, gij deert mij;) be-klagen en jammeren; ontfermen; med-doogen, medelijden; erbarmen.

Miserere mei, morbus, Vide, ILE, ILEUS.

Misericors, barm-hertig; ontfermig; ont-ferm-hertig; jammerhertig; genadig; med-doogsaem.

Misericordia, Miseratio, Miseriæ alienæ in nostro corde compassio, barm-hertigheid; ont-fermenisse; ont-ferminge; ontferm-hertigheid; med-lijdinge; med-lijdenheid; med-doogenheid; derenisse; genaede; genade; compassie.

MISSA, *Ecclesiasticorum*, misse; messe.

Missa sollennis autelucana de Annunciatione B. Virginis, quatuor temporum Adventus, feria quarta celebrari solita, gulden misse, *sic dicta ob excellentiam.*

Missa pro defunctis, siel-misse.

Missæ Canon, Secreta, stilte der missen ; stille misse ; canon vande misse.

Missale, Missalis liber, mis-boek ; missael.

MITHRIDATIUM *antidotum,* mitridaet.

MITIS, ge-dwee, ge-dwaei, dwee, ge-dweegsaem ; saecht, sacht, socht ; moedig ; ge-moedig ; muik ; morwe, murwe ; mouter ; tam, taem ; mild ; soet, suet ; stil, stille ; on-stuer ; lijns, lins ; rijp.

Mitis ingenio, goedelik ; goedig ; goeder-tier ; goeder-hande ; goedhertig ; saecht-sinnig ; saecht-moedig ; sedebaer, sedbaer, sedig.

Mitigare, Mitificare, mouteren ; morwen ; ver-morwen ; muiken ; saechten, saechtigen ; ver-saechten ; milderen ; mildigen ; linderen, *vet.* *Mitigare, ut œdema, tumorem, &c.* ver-slaen het ge-swel.

Mitescere, rijp, tam, morw, mouter, worden.

Mitigare affectum, ver-soenen ; ver-soeten ; be-goedigen.

Mitigatio, ver-soetinge ; versoetsel.

MITRA, *Mitella,* capruin ; kovel der vrouwen ; mutse.

Mitra, testium involucrum, klos-huifken.

Mitra Episcopalis, mijter ; infel ; bisschops-hoet.

Mitra ornare, mijteren.

Mitella, linteum in quo brachium læsum sauciúmve suspenditur, sluier ; swachtel ; arm-band ; arm-wachtel. (1)

MITTERE, senden ; seinden ; schikken ; over-senden. *Missus,* gesonden ; gesandte, gesandt-bode ; geschikt.

(1) Uit het *Etym.* overgenomen drukfeil. L. « Arm-swachtel. »

Mittere foras, uit-senden ; uitlaeten.

Mittere, werpen ; worpen.

Missus us, worp, wurp, werp.

Mittere in possessionem, stellen, setten, in 't besit.

Missus, us, gerecht ; tafel-gerecht.

Mittere, Missum facere, Missionem dare, laeten ; laeten vaeren ; verlaeten ; losen, loosen, lossen ; quijt maeken ; laeten gaen ; oor-lof geven ; af-danken : *Missionem dare militibus,* de krijgs-lieden af-danken.

Missio, af-dank ; af-scheid ; pas-poorte, passeporte ; ge-leide.

Missio causaria, vertrek-brief.

Missio, dimissio ignominiosa, sak : *Mittere sive dimittere famulum ignominiosè,* den sak sijnen knecht geven.

Missionem poscere, flagitare, oorlof vragen, bidden.

Missilis, werpelik.

Missilia, pecuniæ in vulgus promiscuè sparsæ, werp-giften ; griel-geld. *ea spargere,* in den griel worpen : *rapere, sparsa arripere,* grielen.

Missilis, schietbaer ; schietelik. *Missile,* schot, schote, scheute : *Missilia,* ge-schut.

MITULUS, *è Concharum genere, Vide,* CONCHÆ.

MNA, *Mina,* pond.

MNEMOSYNON, ge-denkenisse ; gedenk-teeken.

Mobilis, Mobilia, &c. Vide, Motus.

MODÒ, in dien ; *(Modò id feceris,* in dien gij, *&c.)* so verre : so verre als ; in gevalle : *Modò,* alleenlik ; eerst.

Modò, nu, nouw ; schier ; itsund. (1)

(1) *Etym.* « Itsund. *ger. sax. fris. Nunc, modò, statim.* »

MODIUS, *&*, MODIOLUS, *mensuræ apud varios variæ,* sester, sister, *antwerp.* vier viertelen ; mudde ; meuken, moken ; loope korens, *campin.* viertele ; schepel ; summer, *sic.* rempe, *de Modio nautico seu mensura, sax.*

Modius, koker vande mast ; mast-koker.

Modius, terebellum, trepan.

Modiolus, roomerken.

Modiolus, eemer ; put-eemer, schep-eemer ; suile, suele, *fland.* (1)

Modiolus erogatorius, giet-eemer.

Modiolus rotæ, velge ; rad-velge ; rad-nave ; rad-navel ; tuit, tuite. *Vide, Rotæ modiolus.*

MODUS, voege, vuege ; maniere ; wijse ; gijse ; ge-wijse ; middel ; eene mids, *Grotio.* voet ; tier ; seve, *fland.* maete ; ge-met, *vet.* soorte ; lei, (meniger-lei ; eener-lei ;) mode ; trein ; stijl, stiel ; fatsoen ; orden ; ordinancie ; devis ; conditie. wege ; *commodè rem aliquam applicare sive deducere, q. bono modo ; ad bonum exitum perducere,* te wege brengen.

Modus, terminus, schreve.

hoc, isto, eo, Modo, ad hunc Modum, dus ; op deser voegen ; op dien voet. *Modo alio,* anders ; anders-sins. *Modo uno eodémque,* eens-sins ; eener-lei. *Modo vario,* meniger-lei. *Modo omni,* alles-sins.

præter, extra, supra, ultra Modum, boven maeten ; * over-uit ; *ut* over-uit wel, *supra modum bene.* buiten schreve ; on-maetiglik ; excessief. *Modum excedere,* ver-velen. *præter Modum & rationem,* buiten-tier, buiter-tier ; haetelik ; *supra Modum, ita ut ferri non possit,* on-verdraegliken ; on-lijdeliken.

(1) Van het Ofr. Seille, Lat. *Situla.*

Modulus, forma, wijse ; gijse, *&c.* maete ; leest.

Modulus columnæ, capiteel ; pi-leern-hoofd.

Modulus, vulgi, model ; model-beeld. *Vide, Imago ex gypso.*

Modus, Modulus, voet. *Saltare in numeros, arte saltare ad modulos, seu præcinentis vocem,* voet houden in 't danssen ; slag houden.

Modus, Modulus, Modulamen, Modulatio, wijse van een lied ; done, deune, doninge ; sang ; ge-sang ; melodije. *Modi, Moduli cantus,* maete ; slag vanden sang, mate inden sang.

Modulus sacer Latinus, motet.

Moduli somniferi, slaep-liedeken.

Modi discordes, discant.

Modulatio naturalis, duo. (1)

Modulatio extemporanea simpliciori & stato magis cantui accommodata, contre-point.

Modulatio eadem alternatim & per vices diversis vocibus expressa, ita ut cantores se mutuo insequi & quodammodo fugare videantur, fuse, fuge.

Modulatio crebritate & solertiâ modulorum oblectans, schetteringe ; quenkelinge ; diminueeringe.

Modulari, meten.

Modulari, singen.

Modulari crebrò & solerter, que-delen, quelen, quinken, quinkelen, quinkeleeren, quinkeeren ; ruiten, *fland.* koleuren den sang ; een-kelen ; eekelen den sang ; fringo-teeren ; bricolleeren ; minueeren ; diminueeren. *Modos vid' concidere, Modulos sive voculas frangere ; Minuritionem (seu Iunio, Minuonem) ciere, citare.*

(1) *Append.* « Duo. *Diatonum, modulatio naturalis, & concentus duarum vocum.* »

Modicus, *Modicum*, luttel; littel; weinig, weenig; wesenlik. *Modica & Modesta forma*, wesenlike schoonheid.

Modicè, weiniglik; kleinkens; kleinlik; properlik. *Modicè sive parcè dare*, pegelen.

Moderare, Moderari, maetigen; middelen; ver-middelen; tuchtigen; ont-houden; temperen; modereeren; regeleeren. *Item*, be-stieren, be-stueren; be-schikken; meesteren; regeeren; gouverneeren.

·*Moderatè*, maetelik; maetiglik; taemelik; taemeliken.

Moderabilis, ge-moedig.

Moderatio, maete; be-scheedenheid; restrictie; temperinge; discretie; gouvernement; regiment.

Moderator, regent; gouverneur

Moderatrix, regente; gouvernante.

Moderatus, } *Modestus*, } maetig; recht-maetig; be-scheeden; getempert; geregelt; gematigt; sedebaer; sed-baer; sedig; manierlik; ge-sedig; ge-saet, ge-saetig, satig, *holl.* degelik; deftig, *holl.* staetig; ge-stichtigh; taemelik; wesenlik; stel (1); heusch; berve, *sax. fris.* discreet; * schappelik.

Modestus linguâ sive ore, mond-vroet.

Modestia, *Moderatio*, maetigheid; ge-regeltheid; ge-tempertheid; sedigheid; manierlikheid; tucht; heuscheid: satigheid, *vet.* ge-stichtigheid; discretie.

Modestiæ expers, indiscreet.

Modestè, sediglik; manierliken; satiglik, *vet.* wesenliken; properlik; discretelik.

(1) *Etym.* « Stel. *vet. q. d.* stil. *Reses, quietus.* — Stil. j. sedigh. *Modestus.* »

MŒCHUS, over-spelder; ee-breker.

Mœchari, ee-breken; over-spelen; over-spel doen; hoeren; hoereeren.

Mœchia, over-spel.

MŒNIA, mueren; vesten; walle, van stad, borg, *&c.* ring-mueren, *g. s. s.* stad-mueren; stad-vesten.

Mœnire, be-vesten; be-vestigen.

Mœnia urbis deijcere, ont-mantelen de stad; de stad demanteleeren.

MŒROR, *Mœstus, Vide*, MÆROR *&c.*

MOLA, molen, meulen, muelen.

Mola manualis, manuaria, trusatilis, versatilis, hand-molen; querne. *Mola actuaria, facilis ad circumagendum*, lichte meulen.

Mola asinaria, machinaria, equaria, quam iumenta versant, ros-molen, esel-meulen.

Mola quæ vi aquarum rotatur, water-meulen. *eius tympanum*, waetermeulen-rad.

Mola alata, pneumatica, quæ vento circumagitur, wind-meulen.

Mola publica, intra terminos iurisdictionis, ban-molen; mael-stede; mael-stad, *vet.* molen-werf, *zel.*

Mola olearia, olie-meulen; smout-molen; slag-molen; stamp-molen. *pilum eius ruidum*, slag-hout; heie. *Vide*, *Pilum ruidum.*

Mola chartaria, papier-molen. [*Sic varia agnomina Molis induntur ab effectu, ut*, saeg-molen, vol-molen, *&c. distinctio etiam* τοῦ waeter-molen, *alio sensu capitur, id est, de ea quæ, etsi ipsa pneumatica, aquas tamen à pratis egerit atque eo effectu distinguitur à* koren-molen, *&c.* F. R.]

Mola nucea, ex nuce cavâ quam pueri filo traiecto versant,

drille, drilleken ; dril-not, *q. d. Nux versatilis, nux terebrata.*

Mola, informis caro in utero sive tumor uteri induratus, graviditatis opinionem adferens, molen ; maen-kind, maenen-kind, *sax.*

Mola genu, knie-bol ; knie-schijve ; wervel-been.

Mola salsa, sout ende brood, *&c. Vide*, SAL.

Molæ fusus, molen-spille ; drille ; trille, trijle.

Molaris lapis, molen-steen.

Molæ superior lapis, catillus, looper ; molen-looper ; opper-molensteen. *inferior meta*, molen-legger ; legger vande meulen. (1)

Molarem lapidem ferro punctim acuere, sulcos eius cudendo acuere, exasperare, billen, bikken, den molen-steen.

Molaris, Molarius collis, agger sive monticulus, molen-walle ; molen-walle, molen-berg ; molen-werf.

Molæ retinaculum, pranger inde molen.

Molaris clavus, Molacrum, molen-wendel.

Molaris axis, stander ; standaerd ; molen-asse.

Molaris subscus, ferrum molare quod molam sustinet, molen-ijser.

Molarium vehiculum, molen-karre.

Molarium iumentum, Molarius equus, molen-peerd.

Molare, Molarium, vectigal, tributum, mael-assijse.

Molarium precium, molster, molter.

Molere, maelen ; af-maelen.

Molitor, moller, molder, meulder, molenaer, mulder, maeler. *Molitrix*, molenersse.

(1) Vrg. *Meta.*

Moletrina, pro, Molâ, aut pro loco seu area in quâ Mola, &c. molen-werf, *&c.*

Molitura, molen-werk.

ad Molam exacuere, slijpen.

Molaris dens, bak-tand ; mael-tand ; kiese, keese, *sax. fris. holl.*

MOLES, ge-vaerd, ge-veerd ; groot ge-veerd, ding ; stapel ; pijl ; last. *Moles opposita fluctibus, iis coërcendis*, hoofd aende waeter-stroom ; *qualis plerumque ex ramorum & virgultorum fascibus conficitur*, rijs-dijk, rijs-werk, rijs-hoofd : *il Molo, Italis. Vide*, AGGER.

Moles turrita, blok-huis.

Molestus, swaer ; lastig ; over-lastig ; moedelik, moeilik ; noeielik, noeielik ; ver-noeielik, ver-noielik ; oielik ; oodelik ; leedsaem ; kommerlik ; on-genoeglik ; ver-drietelik ; ver-drietig ; ver-drietsaem ; quellik ; quelachtig ; quel-ijser, *metaph. de homine molesto.*

Molestus, pijnlik, pijlik, pije-lik ; *brabantis plerumque usurpatum de molesto nimia petulantia & lascivia. non Molestus*, on-ver-drietig.

Molestè, moedeliken ; swaerlik ; lastiglik ; on-lijdsaemlik ; qualik, quadelik ; nood, noie ; on-gern.

Molestè ferre, 't on-vrede zijn.

Molestia, Molestum, Molestatio, swaerheid ; swaerigheid ; swaernisse ; be-swaering, be-swaernisse ; kommer, komber ; be-kommeringe, be-kommernisse ; quelsel, quelligheid, quellinge, quellagie, ge-quel ; on-lust ; on-wille ; roi ; ver-driet ; moedte, moeite, moedenisse, moedsel, moedelikheid ; leed, leid ; kruis ; grief, grieve ; lemmer, lammer, *vet.* ver-noei, ver-noi.

Molestare, Molestiis afficere, obruere, Molestum esse, moeden, mue-

den, moeien, moedelik zijn ; be-kommeren ; kommeren ; quellen ; leed doen ; be-leedigen ; noeien, noien ; ver-noeien, ver-noien ; ver-oien, *fl.* mis-handen ; hijen, *hol. sicamb.*

Molestiam adferre multa dicendo & repetendo, over-lastig zijn met veel worden. (1)

Molestiam concoquere, deur-etig zijn.

Molestiâ eripere, ver-lossen.

Molestatus, gemoed, gemoeit ; gequelt.

non Molestatus, on-gequelt.

MOLIRI, poogen, pogen; porren; onder-staen ; toe-leggen ; onder-winden ; onder-moeien, *fland.* voord-stellen; maeken; be-drijven; be-moeden ; moeden ; arbeiden ; pijnen ; be-steken ; uit zijn om eenig ding; be-krachtigen; streven; stichten, stiften ; labeuren.

Moliri aliquid mali, iet quaeds rokken, brouwen, be-rokken, aen-rechten.

Moliri terram, aeren, eeren, eren, errien ; den akker braeken.

Molimen, *Molitio*, be-drijf ; on-der-wind ; be-stek ; effort.

MOLLIS, *Molliculus, Mollicellus*, saecht, saeft, sacht, saft, socht ; week, weik ; wak ; weekachtig (*ovum molle*, week gesoden ei ;) morwe, murwe ; morwkens ; plat ende morwe ; mouter ; murwe ; rijp ; damp, *fland.* ver-taerd, ver-tsaerd, ver-taerdig ; taert, saert, tsaerd, *vet.* (*pueri molliculi*, ver-taerde kinderen ;) ge-moedig ; ge-dwee, ge-dwaei, ge-dweegsaem, dwee ; taei ; mild (*vinum molle*, milde, lieflike wijn ;) lekker ; deli-caet ; malts, maltsch, maltskens ; smedig, smijdig, ge-smijd ; ge-smijdig ; lind, *g. s. s.*

Mollis homo, weekeling ; ver-waent ; dertel ; wijfachtig, wijflik, wijfsch ; saecht leven, *metaph.* lekker ; delicaet ; teer, teeder.

Molliter, saechtelik ; weekelik ; soetelik, soetkens ; ver-waendelik.

Mollire, saechten, saechtigen ; ver-saechten, *vet.* morwen ; mou-teren ; muiken ; weeken ; weiken, [*Curiosiores sic volunt dis-tinguere, ut* weeken *sit Mollire*, week maeken, te weik leggen ; weiken *autem sit*, *Mollescere. marcere, macerari*, I. R.] stillen ; milderen, meldigen (1); smijdigen.

Mollire, Molliri, Mollescere, mor-wen ; dampen, *fland.*

Mollescere, ont-laeten.

Mollities, Mollitia, Mollitudo, saechtheid; saechtigheid; morwte, morwheid, morwigheid ; maltsc-heid ; weekheid ; wakheid ; ver-taerdheid.

Mollugo, wit wal stroo. *Galium enim simpliciter sit* wal-stroo.

MOLOCHINUS COLOR, peersch.

Molochinarius, qui colorem tin-git ad purpuram inclinantem, peersch-verwer.

MOLORTHUS, sink-loot.

MOLOSSUS, *Vide*, CANIS.

MOLYBDÆNA, oor, oore ; mine ; silver-ader ; loot-aerde ; loot-adere.

MOMENTUM, oog-blik ; oogen-blik ; oog-opslag ; blik.

Momentum, instans, temporis pars brevissima, tegen-woordig-heid ; vloes, vleus, vlus ; oogen-blik tijds ; ver-lang ; poose ; stond (*hoc momento*, van stonden aen ; ter-stond ;) luttelken ; wijle (*momen-tum parvum*, swank; wank, *ger. vet.*

(1) Hs.

(1) Hs. *Etym.* « Mildighen. »

Momentum, ge-wag, ge-waeg : ge-wicht ; be-schot ; ver-lang.

Momentum, uit-slag inde waege.

Momentum, graen, grein : *genus ponderis mensurarii, auri & rerum preciosarum*, aes in 't gewicht.

Momentum, æstimatio, ver-lang.

Momentosus, Momentosum, magni momenti, een saeke van groot ver-lang ; treffelik, treffelike, saeke ; be-lang ; swaer-wichtig, ge-wichtig; saeken van importantie.

magni esse Momenti, treffen ; *magni Momenti est, Magni refert, plurimum interest*, daer ligt groot ver-lang aen. *Momenti nullius*, van on-weerde, (*Momenti parvi homo*, deus aes ;) *Momenti nullius esse*, niet te be-dieden hebben, *adag. non magni Momenti est, non multum refert*, daer en ligt geen groot ver-lang aen.

Momentaneus, ver-gankelik ; ver-dwijnig ; hand-wijlig ; kort-stondig ; wankel ; wankel-baer ; tijd-loos.

MOMMIUS, momme, mommer, ver-momt : *μομμὼ ἢ μορμὼ, id est, terriculum, spectrum*.

Mommium agere, mommen.

MOMUS, be-risper.

MONACHUS, een-sellig ; monik, monink, monk, munk. *Monachus cinereus, leucophæus, Franciscanus*, grauw-monink ; grauw-broeder.

Monachus aut Monialis nudipes, ut Capuchini, &c. baervoet-broeder, *ut*, discalzos, *Ital. Hisp.*

Monachus inclusus, kluisenaer.

Monachus castrensis, ordinis, plerumque mendicantium frater, veld-munk, *vet. sax.*

Monachus laïcus, idiota, leek-broeder ; leek-monik.

Monachus erro, desertor, apostata, ver-loopen, uit-geloopen, haeg-monik ; ver-bijstert munk.

Monacha, Monialis, Monastica mulier, begijne, begine, bagijne ; nonne ; religieuse.

Monacha reses, stoel-suster.

Monacha inclusa, kluisenersse.

Monachorum præfectus, prioor.

Monasterium, klooster, (*q. d. claustrum*) sticht, stift ; convent.

Monasterium, pro Ecclesia maiore, ut collegiata vel Cathedrali, munster.

MONARCHA, over-heer alleen.

Monarchia, eens regieringe, *Grotio*.

MONAS, eenigheid.

Monas in alea aut pondere, aes, aesken ; eenken ; graen, grein ; een ooge op 't spel.

MONAULOS, schalmeie, schal-mei-pijpe.

MONEDULA, ka, kae, kauwe, kouwe ; gai, gaei, *vet.* gakke ; hanneken, *fland.* dol, dole, dolle, daele, *g. s. s.* grol, *vet.* aelke, *sax. sicamb.*

Monedula petrea, steen-kauwe.

Monedulæ instar vociferari, kau-wetten, kauwetteren

MONERE, *Monitis exstimulare*, maenen ; ver-maenen ; raeden, raed geven ; aen-raeden ; toe-raeden ; waer-schouwen ; remonstreeren ; adviseeren ; waernen.

Monere minuta seriò, queselen.

Monitus, gemaent ; gewaer-schouwt.

non Monitus, on-vermaent ; on-gewaerschouwt.

Monitio, Monitus, Monitum, mae-ninge ; maenisse ; ver-maen ; ver-maeninge ; advertissement ; advis.

Monitor, maener, maender ; ver-maener ; aen-menner ; toe-siender ; protocol.

Monitor severus, dwingland ; ringel-meester.

Monitor, qui verba histrionibus suggerit, in-steker ; in-blaeser. *Monitor in lusu*, boek-houder ; in-blaeser in 't spel ; *sed alius* boek-houder, *de quo vide in, Scriba ærarius.*

MONETA, geld ; munte, *pro nummo ipso.*

Moneta, nota nummi ; forma, imago, impressio, character, comma, signum, typúsque monetæ aut monetalis, munte ; slag vande munte ; stempel-slag. *Monetam signare*, munten.

Moneta proba, gangbaer geld ; wandelbaer geld : *eius probitatis examen*, assai, essai. *eius probitatis examinator*, assaieur. *examinare*, assaieeren.

Moneta improba, adulterina ; mateteria monetaria, cui plus admixtum est extranei & vilioris metalli quam per leges liceat, valsche munte ; on-gangbaer geld ; *item, Moneta vetula, reiecta*, billion. *Monetæ adulterator*, munt-valscher.

Moneta accisa, arrosa, geschroit geld. *Monetæ accisor*, geld-schrooder; schrooder, schroier van geld.

Monetæ qualitas, alloi. *Vide*, ALLIGARE.

Moneta argentea, wit-geld.

Moneta deargentata, non argentea, à Gallis olim cusa, in Anglia prohibita; vulgo, Cocoduna moneta, kokoduins geld.

Monetarius, munter; munt-slager.

Monetaria officina, munt, munterije, munt-winkel.

Monetales triumviri, munt-meesters.

Monetæ præfectus, æstimator, pensitor, pensiculator, waerdein, weerdein.

MONIALIS, *vulgi. Vide, Monacha.*

MONILE, juweel, jouweel ; joie, *vet.* bagge ; klein-nood ; klein noode, klein-odije ; kleenode, kleenheid, *q. d. parum necessaria.* duisink ; haeksel, heksel, eksel, *fland.* hals-band, hals-bagge, hals-cieraet, hals-gesmijde; broke, brooke, breuke. *Vide, Colli, &* CIMELION. *Monilia*, ge-smijde.

MONOCEROS, een-horen. *Vide*, UNICORNIS.

MONOCHORDUM, clavecimbel ; clavecoorde ; virginael ; pinet ; spinette.

MONOCOCCON FRUMENTUM, een-koren

MONOGRAMMUS, be-worp, be-werp. *& ioco*, mager-hein, *de homine macro.*

MONOMACHUS, kamper, kemper, kampioen, kamp-vechter.

Monomachia, kamp, kamp-strijd ; ge-vecht hand tegen hand.

Monomachia certare, hand tegen hand vechten.

MONOPHTHALMUS, een-ooge ; een-oogig.

MONOPHYLLON, een-blad.

MONOPOLA, fokker.

Monopolium, fokkerije ; monopolie.

MONOXYLON, boom-schip ; boom-kaen, *sax. sicamb.*

MONS, berg. *Monticulus*, bergschen (1) ; holm, *vet.* heul ; walle, *fland. ut Molarius*, molen-walle ; hevel, heuvel. *Montes, Montana, orum*, ge-bergte.

Montium fauces, pylæ, angustiæ, itinera angusta, kluise.

Mons præruptus, saxeus, roetse, rootse, root-steen.

(1) Hs. *Etym.* « Berghsken. »

Mons arenarius, sabulosus, ut in Hollandia, Flandria, &c. mari obiecti, duine ; sand-duine.
Mons in mare prominens, hoofd, hoofd in de see, veur-berg, *promontorium*.
Montis vertex eminentior, iugum, supercilium, berg-top ; top oft tsop vanden berg.
Montis demissio, crepido, pes, planities latúsve devexa ; het hangen vanden berg ; barm, baerm, *Ital.* falda, de slippe.
Montis radices, pes montis, voet vanden berg.
Montosus, berg-achtig.
MONSTRARE, wijsen ; toonen, toogen ; ver-toonen ; ver-toogen ; schouwen, *vet.* remonstreeren.
Monstratus, ge-wesen.
Monstrator, wijser.
Monstratio, ver-toog, ver-toon, vertooninge.
Monstrum, Monstra, Monstrosæ res, fætus monstrosus, mis-schepsel ; wan-schaepen, *Grotio ;* monster. *Monstrifica soboles*, dragt.
Monstrum marinum, see-wonder.
Monstrosus, seldsaem. *Monstrosè*, seldsaemlik.
Monstrosus homo, Monstrum hominis, on-mensch.
MONUMENTUM, graf, graft, grave.
Monumentum memoriæ dicatum, etsi corpus illatum non sit, staet-graf, *cenotaphium*.
MONUMENTUM, gedenk-teeken ; ge-denkenisse ; vermaen-teeken.
Monumentum scripturarium, brief ende segel.
Monumentis mandare, op-teekenen.
MORA, draeligheid ; draelinge ; achter-stel ; lunderinge ; lunteringe ; loteringe ; gijle, *vet. fland.* ver-trek ; be-kommeringe, bekommernisse : uit-set ; uit-stel ; uit-settinge ; uit-setsel ; uit-stelsel ; delai, dilai. *Mora in te est quo minus, &c.* het liegt oft ligt aen u, *&c.*
sine Mora, on-vertogen.
Morari, Moras trahere, nectere, beiden, ver-beiden ; toeven, vertoeven ; draelen ; loteren, leuteren, lenteren, lunteren ; letten ; märren, meeren ; ver-märren, *q. d.* overmarren ; lunderen ; wachten ; verwachten ; herken, *vet.* suimen, *vet.* sammelen, tsammelen. *Morari diu, ultra modum, alicubi*, pannekoeken ergens, *metaph.*
Morari, Moram interponere, houden ; op-houden ; opponeeren, opposeeren ; delaieeren.
Moras nectere, causas Morandi innectere, uit-wegen soeken ; aenhouden ; futsel-boek soeken. *Moras castigare*, aen-mennen,
Morari nihil, nihil Morari, niet vragen, niet passen op eenige saeke, nae eenig ding.
Morari, woonen.
Morari rem aliquam, letten op eenige saeke. (1)
MORALIS, *Morale, Vide*, MOS.
MORBUS, siekte, siektenisse ; suekte, suikte ; sueke, *s. s.* suchte ; krankheid ; krenkte, krankte ; krenke, *vet.* siek-dag ; wee-dag ; wee-dom ; on-gesondheid ; on-gesonde, *vet.* quaele, quelinge ; mis-quaem ; plage ; ge-brek ; passie.
Morbo affectus, contaminatus, besiekt.

---

(1) *Non morari rem aliquam* kan wel beteekenen : Niet veel om iets geven, er niet na vragen ; doch *Morari rem aliquam* beduidt enkel : eene zaak beletten, vertragen.

Morbo gravi & exitiali æger, dood-siek. *Morbus letalis, exitialis, pernicialis*, dood-siekte.

Morbus præceps, celer, acutus, subitus, subitaneus, haestige siekte ; haestigheid.

Morbus contagiosus, haelende, behaelende, siekte ; smettelike, klevende, aen-klevende, siekte.

Morbus endemius, vernaculus, patrius, land-siekte.

Morbus epidemius, epidemicus, pandemus, palabundus, communis, universalis, Morbus cæli, fluens, sterfte ; over-gang.

Morbus sonticus, qui vid' à functionibus publicis excusat, aen-hangende, bij-blijvende, siekte, plage.

Morbus caducus, sacer, comitialis, maior, Herculeus ; specialiter Sonticus Plinio, vallende siekte ; vallende evel ; stortende siekte ; be-smetheid ; Sint Jans evel ; booswee, *s. s.*

Morbus hereditarius, aut vitium, à parentibus in liberos transiens, erf-siekte.

Morbus articularis, lemte, lamte, der leden ; artijke.

Morbus lunaticus, maene in 't hoofd.

Morbus regius, arcuatus, geel-suchte.

Morbus subtercutaneus, waeter-siekte, waeter-suchte.

Morbus Anglicus, solstitialis ; siriasis, sweetende siekte.

Morbus pedicularis, luis-siekte.

Morbus pestilens, peste ; pestilentie ; *cui morbo varia nomina vulgo induntur, metaphorica omnia &c.* de swaerigheid, de salicheid, *&c.*

Morbus venereus, vulgo Gallicus, pokken met de lemten ; mieren ; de pokken ; spaensche pokken ; franssoisen.

Morbus ischiadicus, coxarius, sive coxendicus, schiatica.

Morbus lateris, telum, schot, geschot, inde sijde.

Morbus hepatarius, lever-suchte.

Morbus pulmonarius, longer-siekte ; longer-sucht.

Morbum contrahere, in morbum decidere, krank worden.

Morbo laborare, krank, siek, zijn.

in Morbum recidere, Morbum recidivum pati, in-vallen ; ver-vallen ; in-storten.

Morbum simulare, iurare, den siekaerd maeken.

Morbus frugum, mis-was.

Morbidus, Morbosus, on-gesond ; krank ; siek ; siekelik ; be-siekt ; sieker-tieren, *fland.* suchtig ; on-geve ; on-gants ; ge-brekkelik.

Morbidus aut neutro modo se habens inter ægritudinem & sanitatem, seps ; quaps ; meps, meeps ; pipsig, *fris.*

MORDELLA, *insectum pustulas puerorum appetens*, puist-bijter ; rombout.

MORDERE, *Mordicare*, bijten, bieten, biten ; snabben ; tingelen, *fland.* (1)

Morsitare, knabbelen.

Mordere, hekken : *propriè est venenatorum animalium ; unde* hecht, *lupus piscis. Io. Avent.*

Mordere rostro, pikken ; bikken, bekken.

Mordere clanculum, detrahere, nae-seggen ; achter-klappen. *Morsus clancularius*, achter-taele ; achter-klap ; achter-spraeke.

---

(1) Van denzelfden wortel als gr. δάκνω, Lat. *Lacruma*, voor *dacruma*, Hd. Zähre. Vrg. nog Ned. Taggen en Taai.

Mordicans, heet op de tonge; heit, *fland.*
Morsus, a, um, gebeten.
Morsus, us, bete; ge-bit, ge-bet; pijn, pijne. *Morsiuncula,* betken.
Morsu penetrare, deur-bijten; *necare,* ver-bijten.
Mordicus, Mordicitus, ge-betiglik.
Mordicus se continere, linguam compescere, ver-bijten sich selven.
Morsicatim ludere, sive mordere, bijsen, biesen, *q.* bijssen, *id est, mordere, germ. Gesner.*
Mordax, bits; bitsig; bijtig; bijter; bijtachtig; ge-betig; spits, spitsch, spitsig; lasterig; knabbeler.
Mordacitas, ge-betigheid; spitsigheid.
Morsus gallinæ, officin. muer, muir; muer-kruid; guichel-heil.
MORELLA, *herba,* nacht-schaede.
MORETUM, *placentæ genus,* tas-eie; tansije, gouwiere, *fland.* lek-frite, *fland.*
Moretum ex lardo, ovis, &c. spek-taseie.
Moretum alliatum ventris flatus provocans, vijster, *fland.*
MORIA, sotternije.
Morio, sot, sottaerd, sotte-bol; gek-scherer; hof-narre, *sax.*
Morio sceptrum cum capitello gestans, pol; polleken; gepolkereert sot; stok-narre.
Morionis sceptrum, cæstus, sive clava, donse; dodde; sots-kolve; marotte, marotteken; sompe. *& pro herbâ palustri,* donse, dodde, lisch-dodde.
Morionem agere, gekken; den gek, sot, scheren, maeken, spelen.
Morionis loco aliquem habere, met iemanden den sot scheeren.
Morologus, sotte-bol.
Morosophus, wijs-sot.
MOROSUS, *Vide,* MOS.
MORS, *animæ à corpore discessus,* dood, de dood, *q. d.* de ood, *sive* d'ood; *reddit enim corpus vacuum & anima cassum; hinc Seneca Trag. Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil:* moord (morth *in l. l. Longobard.*) ver-lijd; over-lijd; af-lijvigheid; sterfte; sterflikheid; stervinge; uiterste.
Mors violenta, moord, moorderije.
Mors subita, subitanea: item, deliberata, decreta, gaie, gailike dood. *Mori subitò, item, alacriter mori,* gaichlik oft gaielik sterven (1)
Morti propinquus, maturus; qui præsentem mortem evadere non potest; qui mortem in procinctu habet; in quo omnia signa mortis apparent; morti contiguus; moriturus, moribundus, veig, veeg. *Mortem in procinctu habere,* veig, veeg zijn.
Mortis certamen, lucta cum Morte, dood-braek; dood-strijd. *cum Morte luctari,* dood-braeken; moord-braeken; swolten, *fland.*
Mortis reus, dood-schuldig.
Mori; Mortem obire, oppetere, pati, subire, perferre, sterven; besterven; ver-lijden; over-lijden; af-lijvig worden; de dood besueren. *Dicitur Becano* sterven, *sive* stede erven, *hoc est, locum hereditare; stabilem & æternam loci hereditatem accipere: bona piáque imprimis hæc Becani etymologia. Nam terrestri domo nostra huius habitationis dis-*

(1) Dit *alacriter* komt verdacht voor: wij hebben hier waarschijnlijk met eene Kiliaansche afleiding te doen; hij vond in « gaeilik » het Fr. gaiement terug.

soluta, æternam perpetuam, nullâque manu factam domum hereditatémque adimus, &c. 2. Cor. 5. Pulchrè quoque Cicero in Tuscul. mortem non interitum, sed quandam migrationem commutationémque vitæ atque ducem in cœlum dicit. Aegyptii quoque, tumulos sive sepulchra domos æternas nuncupare solent.

Morientis reciprocus sonus quem in extremo edit, seu murmur raucum, rotel, reutel, rochel.

Mortem sibi consciscere, ver-doen sich selven.

Mortem alicui moliri, staen nae iemands leven.

Mortem inferre, dooden.

Mortuus, dood ; ge-storven ; aflijvig ; on-lijvig ; on-lijflik ; lijfloos, lijveloos ; over-leden ; ver-scheeden, ver-scheiden. *per se Mortuus,* gestorven van selfs.

non Mortuus, on-gestorven.

Mortuum suscitare, resuscitare, à Mortuis excitare, ver-wekken vande dood.

Mortuum tumulare, sepelire, inhumare, sinken den dooden.

Mortuorum conditorium, tombe ; serk, sark.

Mortualia, vigilie.

Mortalis, Morti obnoxius, subiectus, sterflik ; stervelik ; sterffelik.

Mortalitas, sterfte, sterflicheid. (1)

Mortifer, Mortiferus, doodlik ; moord-daedig.

Mortiferè ægrotare, dood-siek zijn.

Morticinus, gestorven van selfs.

Morticini mancipii aut dominii ius, doode hand : *ius tale concedere,* amortiseeren. *Vide, Amortisatio.*

Morte parentis aut propinqui lege & ab intestato ad aliquem devolvi, alicui obvenire, ver-sterven.

(1) Hs.

MORTARIUM, mortier ; mortierbak ; mortier-steen ; morsel-steen, *s. s.* kruid-steen ; klingel-steen, *germ. Mortariolum,* mortierken ; vijsel ; tuifel.

in Mortario terere, tundere, contundere, morselen, *s. s. fl.* stampen inden mortier. *in Mortario cibus subactus,* gestampte spijse.

MORUS, moer-besie ; moorbesie ; muil-beere, muil-besie, *sicamb.*

Morus vaticana, braeme, breme.

Morum rubi, sentis, braem-besie ; haeg-besie.

Morum rubi Idaei, hinnen-besie ; framboise, [*à* braem-besie, F. R.]

Morum terrestre, fraga orum, aerd-besie.

MOS, sede ; seve, *fland.* maniere ; wijse ; gijse ; ge-tes, be-tes, *fland. zeland.* bruik ; voere ; mode ; stijl ; costuime, usancie.

Mos, ritus, consuetudo vetus, Mos vulgatus, swank (la vogue ;) den ouden slender ; trein ; gewoonte, ge-wente, ge-woonheid : *More solito,* ge-woonliken.

Mores, handel ende wandel ; conditie.

Mores, het wesen oft 't gelaet.

Mores et natura, complexie.

Mos antiquorum usu & consuetudine receptus, een oud her-komen, oud ge-bruik.

Mos patriæ, gentis, genticus, gentilitius, lands-gebruik ; land-sede ; lands-wijse.

Mos agendi, cure.

Mos malus, Mores pravi, wansede, *zeland.*

More suo, nae sijn ge-tes, *fland.*

Moribus alicuius respondere, Mores alicuius referre, aerden nae iemanden.

Mores probos docere, tuchtigen,

. *Morum censor*, *magister*, tucht-heer ; tucht-meester ; regiment-heer ; regiment-meester ; reformateur.

Moratus, sedebaer, sedbaer, sedig; ge-maniert. *malè Moratus*, on-sedig; on-gesedig ; on-manierig.

Moralis scientia, sede-konst ; sede-leere.

Morigerari, *Morem gerere*, ge-hoorsaem zijn ; ge-hoorsaemen.

Morigerus, hoorsaem ; ge-hoorsaem ; onder-danig ; obedient.

Morigeratio, ge-hoorsaemheid.

Morosus, gemelijk, geemelik, gemmelik: au-weerdig, a-weerdig, ou-weerdig ; ou-bolgig, a-bolgig, *vet.* een-sellig ; een-sinnig ; eigen-sinnig ; eigen-willig ; urig, ur-malig ; korsel ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; wrant, wrantig, *fris.* frevelig ; frevel-moedig ; queseler ; quellik, quelachtig ; kribbig, kribbelig ; sorig, seurig ; vies ; viesaerd, biesaerd, biesarre ; seldsaem ; misselik ; on-vernoegelik, *cui nulla re, quantumvis exacta, satis fit ;* fantast, fantastijk ; malplaisant.

Morosè, gemeliken ; ou-weerdiglik ; seldsaemelik.

Morositas, gemelikheid ; au-weerdigheid ; a-weerdigheid ; ou-weerdig-heid ; quelsel ; quelligheid ; viesheid ; seldsaemheid.

MOSAICUM OPUS, mosaik, musaik. *Vide*, MUSIVUM.

MOSCHUS, *Mus odoratus, peregrinus*, musk-katte ; muskeliaet-katte.

Moschus, *Moschum*, *odoramenti genus ex apostemate sanguinolento Moschi animalculi*, musk ; muskeliaet, moskeliaet.

Motacilla, *Motitare*, *Motus*, *&c.* } *Vide*, MOVERE.

MOVERE, roeren, rueren ; verroeren ; waegen, wegen, wiegen, waegelen, weggen, ge-waegen, (*horum quædam etiam Moveri significant*) rangen, *vet.* quikken ; be-hermen, ge-hermen, germen.

Movere se sursum & deorsum, *ultro citroque*, *robustè & celeriter*, rommelen : *q. homo se robustè celeritèrque movens*, rommeler, rommele, *Becano*.

Movere cum sonitu, rotelen.

Movere leviter & frequenter, vledderen, vlederen ; wemelen.

Movere sententia, om-setten van sijn op-set.

Movere loco, ver-schuiven ; verstellen ; schuiven ; schuven ; vertrekken.

Movere loco, *dignitate*, af-setten ; af-stellen ; af-setten van sijn ampt.

Movere alicui bilem, *stomachum*, ver-tornen, ver-toornen.

Moveri, hobben.

Moveri & vivere, quikken.

Moveri interpositis intervallis, wemelen.

non aut nihil Moveri maledictis, schutten op sijne tanden, *metaphora à lupis sumta, qui dentibus ictus & verbera avertunt.*

Motare, *motitare*, *Mobilitare*, *& quædam*, *Motari*, *Motitari*, *Mobilitari*, quassen ; hobben ; fimelen, femelen ; wremelen ; beven ; drillen, drielen, trillen ; krevelen ; touteren ; schongelen, schonkelen, *holl. fris.* wankelen ; wanken ; krevelen (1) ; trijlen ; wapperen ; schuppen, schoppen ; writselen, vritselen ; quikken ; swikken ; wiggelen ; wikkelen ; daekeren, *vet. fland.* waggelen, waegelen, quinken ;

(1) Waarsch. Krievelen. *Etym.* « Krievel. j. krevel. »

continuo motu huc illuc ferre, dubio & tremulo motu ferri.

Motitare caput, schudde-bollen.

Mobilitare ante oculos, weisteren.

Motare manus pedésque, spertelen.

Mobilitare, Motare, Motitare, digitos, peuselen.

Motitare caudam, quik-steerten.

Motus, be-roert, be-ruert ; ge-roert.

Motus, us, Motio, roere ; be-roerte ; swank ; ge-wag, ge-waeg. *Motus tremulus & incertus in re quapiam*, quinkte, quinkt, *Becano.*

Motus incompositos dare, hobbelen-tobbelen ; hobben-tobben ; hobsakken.

Motus celer, swenk.

Motu quodam interiore augeri, in maius sive melius promoveri, dijen, dijden, dieden, dijgen ; de pappe dijdt, *puls attollitur, & maius corpus incremento quodam interiore sumit :* het brood dijdt, *panis fermenti vi augetur, & molem sumit maiorem. Becano hinc*, be-dijden, be-dijgen, *fieri, evadere, proficere, rectè evenire, incrementum sumere ; hinc &* dege, *vigor, incrementum, bonus eventus : [ita ut hæc vox* dege *non malè possit interpretari voces Natura & φύσις*, F. R.]

Motus, tumultus popularis, op-roer.

Motor primus, aen-legger ; op-steller : op-setter.

Mobilis, be-roerlik, be-ruerlik ; be-wegelik ; locht ; lochtig ; snel ; meubel ; til-baer ; roerlik.

Mobilis, ut homo levis, licht-vaerdig ; wispel-duerig, wispel-tuerig ; wispel-tuite ; wispel-tueren-tuite.

Mobilia bona, res Mobiles ; Ruta, Cæsa ; supellex, quæ terrâ non tenetur, nec structili opere tectoriòque, roerlike oft roerende goeden; tilbaer goed; varende have; tilbaere have ; reed-have, *vet.* huis-raed ; meubelen, meubele goeden; kateilen, kateelen, *fland.*

Motacilla, avis, quik-steert ; bleek-steert.

Motacillæ species, culicilega, muscipeta, vliegen-vanger ; vliegen-steker, *sax.*

MOX, ter-stond; straks; schier; saen ; vloes, vlus, vlugs, vleus, vleugs, flus, flux, *q. d. volando.* te hand, te hands, *ad manum, in manu*, [ליד *Proverb.* 11, 20, F. R.]

MUCCUS, *Vide*, MUCUS.

MUCOR, schimmel ; muffe ; moffe; vortheid; mosigheid; mosch, mosse ; vinnigheid ; grommelinge, *fland.*

Mucor præcipuè potus, kaem, kaen, kiem ; be-kaemtheid.

Mucere, Mucescere, Mucoren contrahere, emittere, muffen ; mosschen, mossen ; schimmelen ; ver-schimmelen ; uit-slaen ; be-schimmelen ; kaemen, kiemen, *holl. fris.* vuntsen ; be-kaemen ; be-kaenen.

Mucidus, muf, muffende, muffig ; mosachtig ; vuntig, vuntsig, vunsch, vontig ; vats, vaets, vaetsch ; ver-schimmelt ; schimmelig ; schimmel-achtig ; ge-schimmelt ; be-schimmelt ; ver-rot, vort ; uit-geslaegen ; kaemig ; kaemachtig ; be-kaemt ; kiemig ; vinnig, *ger.* ouwig, *holl.*

MUCRO, punt, punte, point ; pits, pitse ; oort.

Mucro reflexus, weder-haek.

Mucronis ictus, steke.

Mucronatus, puntig; spits, spitsch, spitsig ; gespitst.

MUCUS, *Muccus*, snot ; snut, snutsel ; snodder, *vet.* slijm, *vet.*

Muci stiria, stilla mucosa, snottebelle; mosschel, *metaph.*

Mucosus, pipsig; snot-muil; snotolf; snottaerd; snottig; snotachtig; be-snot. *Muco maculare, ungere,* be-snotten.

Muccinium, snot-doek; snutdoek; snuttel-doek; neus-doek *Muccinium pendulum & striatum,* preael, *fland.*

MUGIL, *piscis,* mullener, mullink, *fland.* kullink, *sax.* herder, *sic Hollandis nobis (inquit Adrian. Iunius) dictus vel à carnis duritie ariditatéque vel quòd uti pastorem oves, ita marem greges feminarum etiam in præsens capturæ discrimen sequantur, & è diverso mares feminam. E*

Mugilum fluviatilium genere, kolfooge.

MUGINARI, mondspelen, mompelen; futselen; muiseneeren, *abdita magno silentio inquirere,* muisen, *Becano.*

Muginatio, muisenisse, muiseneste in 't hoofd.

MUGIRE, blaeren; balken, bolken, belken, bulken, balgen, [*hinc pueros tumultuantes obiurgando* balg *aut* balgers *vocamus, quòd aures parentum tanquam mugitu obtundant,* I. R.] burlen, brullen; brummen, brummelen, *sax. sicamb.* reeren; loeien, luien; bremmen, *Hisp.* bramar.

Mugitus, loeinge.

MULCERE, ver-saechten; versoeten; smijdigen; streelen; troetelen; dreelen, *fland.* paisen, peisen, pais maeken; horken, herken; strooken, *hol.* *Mulcere verbis,* be-kouten.

Mulcere ferrum, het ijzer gesmijdig maeken.

Mulcere caput digito, krauwen.

MULCTA, *Vide,* MULTA.

MULGERE, melken.

Mulctra, Mulctrale, Mulctrum, vas in quo lac dum mulgetur, excipitur, melk-tobbe; melkeemer, melk-stoop.

MULIER, vrouwe, *q. d.* vro-hou, *lætitiam & iucunditatem conservans, Becano;* vrouwen persoon; wijf, wijve, vrouwen-beld, *vet. ger.* plat-broeke, *iocosè.*

Muliercula, vrouwken; wijfken.

cum Muliere corpus commiscere, vleeschelik be-kennen een vrouwe.

Mulier acerba, sureel.

Mulier crassa, doliaris, ventricosa, pampoelie, pompoelie. *Mulier gravida, fœta, prægnans, uterum ferens, utero gravis,* be-gorde, be-vruchte vrouwe. *garrula, vana, vaniloqua, inaniloqua, levis, inutilis, vaga, futilis, linguax, ineptè loquax, improba, procax,* ijdel tuite; quene; klik-oie; klik-spille; leffe, *vet.* lameere, λάμυρος.

Mulier mariti absentis adventum avidè affectans, haek-wedue, *q. d. vidua expectans sive appetens avidè.* [*Videndum an non* haeg-weduwe, *id est, femina vaga, meretrix,* los verken, *vidua cuiusvis,* F. R.]

Mulier ignava, inepta, absurda, stulta, mente vacua, ambubaia, insulsa, parum frugi, incuriosa, secors, pigra, delira, sloore; slet, sletse; ioole; laere, laerie; sladde, slodde; vadde; malloete; lab-soete; labbe-kont; labbe-kous; lave, ave; ael-witte; ael-wete; lavetse; laudate; sorgeloose; dantinne, dantelorie; sauwel; vodde, *q. pannosa, pannuccia. Spurca, sordida, deformis, obscena, spurca, squalore fœda, inculta, foriola,* machache, machachel, (*Ital.* magagna, macchia, *q. ma-*

cula, labes;) sabbe, *vet*. schijte, schijt-kont; hoppe; soole; vuil mosse, mokke *(Hisp.* moça). *Lasciva*, kets-merie. *scurrilis & venerea*, loddege, loddeke, *vet*. *virosa, libidinosa, pruriens, luxuriosa, viri appetens*, man-sieke vrouwe *impudenter & dolosè mendax*, rabelster; truffe. *levis, vaga*, drille, driele. *maledica, cavillatrix, rixosa, conviciatrix*, schabbe; quaede snarre; schandeel. *pedens sive crepitum ventris sæpe emittens*, verte. *prostituta & exposita cuiusvis libidini*, ἄφετος γυνή, straet-verken.

Mulier nupta, gehoude vrouwe. *vidua, viro orba*, weduwe; witwe.

Mulier menstrualis, menstruata, maend-stondige, maen-stondige, maen-suchtige vrouwe.

Mulier peregrina, vaerende wijf, *vet*.

Mulier procera, incondita, gedse; eene lange gedse, een slag-sweerd.

Mulier mercimonia exercens, koopwijf; koop-vrouwe.

Mulier sciola, wite-vrouwe, *&c. Vide*, SAGA.

Mulier segniter & testudineo gradu prorepens, tardigrada, sleipe; sleiplendene.

Mulier sterilis, &,

Mulier languescens, quene.

Mulier strigosa, strigis & rugis deformata, ver-rompelde, ver-rimpelde, taeie.

Mulier tempestates incantationibus excitans, weder-maekster, *Tibull. 1. El. Hanc ego de cælo ducentem sidera vidi: Fluminis hæc rapidi carmine sistit iter. Hæc cantu finditque solum, manésque sepulchris Elicit, & tepido devorat ossa rogo. Cùm libet obscuro depellit nubila cælo, Cùm libet æstivo convocat orbe nives.*

Mulier celebs, innupta, vacans, vacua, viduo thoro iacens: quæ non subigitur, ledige vrouwe, *vet*. braek-liggende vrouwe.

Mulier volatica, Thessala, Valdensis, vaudoise. *Vide*, LAMIA.

Mulier vulgaris, gemein, gemeen, vrouwe.

Muliebris, vrouwelik. *Muliebris vestis*, vrouwen-kleed; *inter quas* falie, huike, *&c.*

Muliebria, vrouwelikheid; wijflikheid.

Muliebris, Mulierosus, Mulierarius, vrouwachtig; vrouwen-man, vrouwen-siek.

Muliebris animi, henne, hanne; vrouw-hertig.

MULLEUS, *calcei genus*, muil.

MULLUS *barbatus, barbus, piscis*, barbeel; *quidam &* barm *vel* berm, barmer, bermer, *vocari aiunt:* see-koning, *Adr. Iunio;* seem, *sicamb.* rood-baerd, *Pottero.*

MULSUM, *Vide*, MEL.

MULTA, *Mulcta*, straffe; straffinge; broke; breuke; boete; verbeurte, ver-boorte; wan-deel, *vet. sax.* amende, emende.

Multa propriè pecuniaria, geldstraffe.

Multa, id quod iudici penditur pro multa, wedde; wedde-geld; wette; wijte, *vet.* ge-wette, *vet. sax. sicamb.*

Multa quæ domino aut principi debetur, heer-ban.

Multæ obnoxius, strafbaer. *Multæ obnoxium esse*, staen ter boete.

Multa homicidii, man-boete, *vet. Multa pecuniaria ob hominem læsum occisúmve; Multa æstimationis capitis*, were. *Vide, Luitio.*

Multa ob vulnus illatum, inkt, *vet. zeland.* (1)
Multæ genus, XXXII verbera virgâ quernâ, malder, malter, *sax. id est*, XXXII konings-malter.
Multam incurrere, committere, luere, Multari, in Multam incidere, broken, breuken ; ver-breuken, ver-broken; ver-beuren, ver-boren; mis-beuren ; ver-dienen de straffe, *(Multam vid' mereri ;)* vallen inde straffe ; ver-bossen ; ver-werken, *vet. Multam committens*, brokig.
Multare, Multam erogare, exigere ; Multâ aliquam vexare, straffen, straven ; straffe aen-doen; op-leggen een straffe, boete, *&c.* deur-nemen ; louwen ; barteeren ; kalẽngieren. *Multæ irrogatio*, kalẽngieringe.
Multare & castigare in comitiis, capitelen.
Multare, Multam dicere ; &, Multam præstare, dare, wetten, *vet. s. s.*
Multare, Multam irrogare ; & Multari, Multam subire, boeten.
Multari, gestraft worden.
MULTUS, *&*, *Multi*, vele, veel ; voele, *vet. holl.* menig, mannig ; meinkel, minkel, *vet. hol.* mene, *vet. fland.* meente, meinte, *sic. hol. fris. id est*, ge-meente, ge-meinte, *gall.* maint : swindig, *vet.*
Multum, Multò, Multopere, veel, vele ; seer ; vast ; bijstier, bijster ; lijdig, lijdigen ; lijdigen veel. *Multum æquè*, ge-lijke veel ; lijke veel.
Multum differt, interest, discrepat, het liegt oft ver-schilt veel.
Multo, Multis partibus, doctior, veel geleerder.

(1) Hs. L. met *Etym.* « Incke. »

Multo ante, veel geleerder. (1) PLUS, PLURIMUM, *Vide, in* P.
Multiplex, Multifarius, Multiformis, Multiiugus, Multiiugis, Multimodus, Multigenus, veler-hande ; veler-lei ; veel-voudig ; meniger-hande ; meniger-lei ; menig-vuldig, menig-voud, menig-voudig ; meniger-tier, *vet.* ver-scheiden.
Multiplicare, Multiplex facere, meerderen ; ver-meerderen, vermeeren ; ver-hogen, *vet.* menigvuldigen, ver-menigen ; ver-menigvuldigen ; over-menigen ; oeken, *vet.*
Multipliciter, Multifariè, Multifariàm, menig-sins ; menig-vuldiglik ; veel-voudiglik.
Multiplicabilis, menig-vuldig ; menig-voudig.
Multiplicatio in compositione designatur subiunctis voude *sive* voud, *ut*, menig-voud, hondert-voud, dusent-voud.
Multitudo, veelheid ; menigte ; menge, *g. s.* menig-vuldigheid ; hoop ; hoop-werk ; klufte, *fris.* klugte. *Multitudo hominum, populi*, her, heir ; hoop volks ; ver-gaderinge van volk ; schaere ; conroot.
Multitudine superare, ver-menigen.
Multitudine obruere, gravare, ver-veelen.
Multibibus, dronkaerd ; golper, gulper. *Multibiba*, dronkersse.
Multicavus, bol.
Multicolor, veel-verwig ; meniger-lei-verwig.
Multiforis, Multiforus, veel-gatig.
Multiloquus, mondig; veel-seggig. *Multiloqua mulier*, lameere. *Multiloquio obtundere*, over-lastig zijn met veel woorden.

(1) Hs. De afschrijver dommelde in. L. « lang te veuren. » Z. *Ante multo*.

Multipeda, *Vide*, *Millepeda*.
Multitia, *orum*, fijn lijn-waed ; borat, burat ; taffetaf.
Multivagus, land-looper ; land-strijker ; swerver.
MULUS, muil ; muil-esel ; muil-dier. *Mulus ex equo & asina natus*, bord-esel, borg-esel.
Mula, muilinne ; muil-eselinne.
Mulus clitellarius, *sarcinarius*, som-muil.
Mulio, muil-drijver, muiltier.
Mulomedicus, peerd-meester.
MUMIA, *Mummia*, *vulgi*, mommie, mummie.
MUNDARE, stuiveren ; reinigen ; kuisschen ; netten ; net maeken ; havenen ; pluisen ; kleinsen, kleinsigen, klensen. *Mundare aquæ superfusione*, boenen, *holl. hinc*, boender.
Mundatus, gesuivert.
Mundus, *purus*, rein, reen, reinig, reinlik ; suiver ; schoon ende suiver ; kuisch ; net ; pluis ; geef, geeve, gaef.
Mundè, *Munditer*, reinlik, reinliken ; suiverlik.
Munditia, *Mundities*, reinigheid, reinheid ; suiverheid ; kuisscheid.
Munditiarum studiosa mulier, reinlike vrouwe.
MUNDUS, *ornatus*, *us*, stoffeerssel ; stofferinge ; paleersel ; parure, palure.
MUNDUS, *universum*, wereld, weereld ; world, *fris. angl.* worold, *apud Otfridum*. krijt des werelds. wereld *dicitur à* weren, *id est*, *durare*, *perdurare*. *Mundi enim corpus ita conflatum est*, *& tam aptè cohæret ut ullo modo nequeat dissolvi*, *nisi ab eo à quo est colligatum ; unde & æternum asseruerunt Aristoteles*, *Plato*, *alii. At manet incolumis mundus suàque omnia versat*, *quæ nec longa dies auget*, *minuitque senectus*, *Nec motus puncto currit*, *cursuque fatigat. Idem semper erit*, *quoniam semper fuit idem. Non alium videre patres*, *aliúmve nepotes Aspicient &c. Cui neque principium est usquam*, *nec finis in ipso &c. Manil. 1 Astron.* [*Ego puto* wereld, *à* werren, *id est*, *volvendo*, *dici*. I. R.]
Mundus pro orbe terræ, aerdrijk, aerd-bodem.
Mundanus, wereldsch, wereldlik.
MUNGERE, snotten, snutten, snuiten.
MUNIRE, vesten, vestigen ; be-vesten, be-vestigen ; sterken ; versterken ; vast ende sterk maeken ; be-vrijen ; be-waeren ; fortificeeren.
Munire, fornieren ; garnieren ; stoffeeren ; voederen.
Munire aggere, be-dammen.
Munire propugnaculo, *vallo*, *seu aggere*, bol-werken ; be-bolwerken.
Munire gerris aut vallo, be-schantsen ; schantsen.
Munire vallo & fossa, be-delven ; be-graeven.
Munire aquis, be-waeteren.
Munire urbem viris, be-mannen een stad.
Munire signo crucis, segenen met het teeken des cruis.
Munitus, sterk ; gevest ; gevestigt : ver-siert, gestoffeert.
Munimen, *Munimentum*, *Munitio*, veste, vestinge ; ge-veste ; sterkte ; were, weir, weer, ge-weer ; schantse ; be-schantsinge ; be-schermsel ; be-schut ; be-schutsel ; be-waeringe ; basteie, basseie, pasteie, *præcipuè*

de exstante propugnaculo; rempart; bastillie; fortificatie; munitie.

Munitio castrorum aut urbium, walle.

Munimentum ex plancis, plankiese, *vet. fland.*

Munimentum anterius, loopschantse.

Munitio, stoffeersel; stofferinge.

MUNUS, gave; gifte; schenk; ge-schenk; ge-sende, *vet. fland.* miete, miede, miente; present.

Munusculum humanitatis, civilitatis & gratitudinis ergo, heuscheid.

Munusculum quod in anni auspicium datur, nieuwe-jaer-gifte. (1)

Munuscula uxoribus ac nymphis die D. Agnetis à maritis aut procis mitti solita, nieten, neeten, *hol.*

Munus viscatum, quod ita datur ut alia alliciat, lok-gifte; worg-brokke, *metaph.*

Munerare, Munerari, Muneribus donare sive honorare aliquem, schenken; be-schenken; be-schinken; be-giften; gichten, *vet.*

Muneribus corrumpere, capere, uitsteken de oogen met giften.

Munificus, vrij; vrij-gevig; mild; liberael; be-helpig, be-hulpig.

Munificentia, mildheid, mildigheid; vrij-gevigheid; liberaelheid; be-helplikheid.

Munus, Munus publicum, ampt; ambacht; staet; be-dieninge; conditie. *Munia*, officie.

Munus obire, curare, be-dienen.

Munus alicui per manus tradere, resigneeren.

Munus, schap, *vet. Vide*, ACTIO.

Munus, debitum, officium, plicht, plecht, pleg, plege, plegte; last; bevel; officie; devoor.

(1) *Etym.* « Nieuw-jaer-ghifte. »

Munus iniungere, be-veelen; belasten.

Munus obire, vaceeren; plegen.

Municeps, borger; med-borger; poorter; stedsch man; in-geseten der stad.

Municipium, plakke, plekke, vlekke; dorp; vrijheid; wijk-beld, wijg-beld. *Municipium aut forum mercatu celebre, Adriano Iunio*, drecht, *atque hinc* Durdrecht, Moerendrecht, Papendrecht, Swindrecht, *&c. derivat.* [*Sed veriùs qui* drecht *idem quod* tricht *faciunt, & Traiectum interpretantur, quod &* veer: *hinc* Utricht, (1) Maestricht, Campveer, Dordrecht, *&c.* F. R.]

Municipale ius, borgerlik recht; land-recht.

Municipale iudicium, neder-gericht; erf-gerechte.

MURÆNA, *piscis fluviatilis; Oculata, Nonocula, enneophthalmica*, (2) *vulgo*, prikke; lampreie; negen-ooge.

Murænula, hals-keten; torkeel, *vet.*

MURCIDUS, *homo vid'*, loer, loerd; loen; loersch, loerisch; lui, lei, luiaerd; sloef.

MUREX, porceleine; see-slakke; purpur. *Murice tinctus*, purpuren; van purper.

MUREX, *machinula ferrea tetragona aculeis exstantibus, quæ ut inimici pedes lædant sparguntur*, mink-ijser, *q. d. ferrum mutilans eos qui id calcant;* voet-naegel, *fris.* voetangel; voet-ijser; distel-ijser.

Murex, lupatum, ge-bit; braeke, *fland.*

(1) Hs.
(2) *Etym.* « *enneophthalma.* »

Murex, gnomon, acumen, aut aculeus petræ, &c. stompe.

MURIA, pekel; brijn; brom (1); soud-brijne; sulte, solte; waeveraet; laeke, *sax.* adebe; compost.

Muria condire, pekelen; sulten, souten. *Muria conditus,* gepekelt. *Muria condita halec,* pekel-haring. *in Muriam resolvi,* ver-pekelen.

MURMUR, *Murmuratio,* druisch; ge-druisch; ge-ruisch; protel, preutel; ge-dommel; rochelinge; ruchelinge; rochel-merkt; rammelinge.

Murmur quale moribundi edunt: Murmur raucum, ac reciprocus moribundi sonus, rotel, reutel; rochel, *fland.*

Murmur, ge-rucht, ge-ruft; opspraeke.

Murmurillum, mondpelinge; knoteringe.

Murmur summissum; Murmúrque humilésque susurri, (Pers.) suiselinge, suisinge; gonsinge (2); gepopel; popelinge.

Murmur ventris, rammelinge inden buik.

Murmur & confusum sonum edere, ut fucus, apis, &c. hommelen.

Murmur submissum edere, ut frondes, rijsselen; rieselen (3); rijtelen.

Murmurare, Murmillare, mondpelen, mompelen; prasen; grommen, grommelen; morren, murren, murmᵉulen, morken; snarren; rommelen, rammelen; knoteren, kneuteren; popelen; protelen, preutelen; rotelen; rochelen; ruchelen.

Murmure & verbis intonare, pochen.

Murmurare & irasci, grollen, *fland.*

Murmurare, muiten.

MURRHINA *vasa, pocula,* porceleine vaten.

MURUS, muer: walle, *propriè qui ex cespitibus.*

Murus sine intritâ, on-gemorterde muer.

Murus sine fenestris, blinde muer.

Murus solarium ambiens, voie; walle.

Murum tegere, munire, &c. besetten, be-schieten.

Murorum crusta, incrustatio, tectorium, albarium, be-setsel van mueren ende wanden.

Murum struere, ducere, ædificare, exstruere, mueren; metsen, metselen; trekken, op-trekken, op-voeren eenen muer.

Muri structura, metselrije.

Muri, Muri urbis, ring-mueren; mueren der stad; veste der stad; stad-mueren, vesten.

Murorum minæ, pinnæ, eminentiæ, gariete, geriete, gerriete, gerijte, *fland.* creneaux, *gall.* torneel, *vet.*

Murorum sepimentum; seu structura, lorica, corona, ambitus, peribolus, in muris pectus muniens, schantse; transse; tinne; kanteel; borst-weer, borst-weeringe.

Muri labefactatio, apertura, storm-gat; storm-plaetse; breke; bresse, breche.

Muro cingere, munire, claudere; Murum circumducere, om-mueren; be-mueren.

Muratus, gemuert.

Muralium, Muralis herba, glas-kruid.

MUS, *Musculus,* muis; muisken.

---

(1) *Etym.* « Brom. j. Broem. *Spuma.* »

(2) Bij « Gonsen, *Susurrare.* » voegt het *Etym.* de aanm. « *holl.* » toe.

(3) *Etym.* « Rijtelen. *fris. holl. Susurrare, summissè murmurare.* » Rieselen ontbreekt er.

Mus maior, ratte ; rotte.
Mus montanus, emster, *sax. sicamb.*
Mus agrestis, campestris, veld-muis. *Muris agrestis species*, *Mus subterraneus terram scalpens fodiénsque*, aerd-muis.
Mus araneus, spet-muis (1) ; spinne-muis : swijn-egel.
Mus araneus, Muscæcus, scher-muis.
Mus aquaticus, *Mus mergus*, *fluviatilis*, waeter-ratte.
Mus maior poma decorticans, & nucleos exedens, rel-muis, *Gesnero.*
Mus avellanarum, sive corylorum, hasel-muis, *vet.*
Mus odoratus peregrinus, *Vide*, MOSCHUS.
Mus armelinus, *Ponticus*, *Sarmaticus*, *Armenius*, sabel ; hermijne ; armijne, armelijne. *Vide*, *Mustela alba.*
Murinum latibulum, cavum, muisen-hol.
Murinus color, muisen-vael, muis-vael ; esel-grauw ; asch-verwe, schimmel-verwe. *Vide*, LEUCOPHÆUS.
Muscerda, *Murinus fimus,* muisen-stront ; muisen-keutel
Muscipula, Muscipulum, muisen-valle ; trappe, *vet.* trapola, *Ital.*
Mures capere, captare, venari, tacitè quærere, muribus insidiari, muisen.
Murilegus, *Muscio*. muis-hond.
Musculus, machina bellica, storm-dak.
Musculi, conchulæ marinæ, mosschelen.
Musculus, lacertus, carnosa pars in corpore, muis, muisken, muiskel, muskel, muskle.

(1) *Etym.* « *sax.* »

Musculus temporalis, dunning-muis.
Musculosa & compactâ carnis pulpâ validus, poeselachtig ; muskuleus.
MUSÆACUM *opus*, *Museum*, *Museiarium*, *Vide*, MUSIVUM.
MUSAGETES, *Vide*, MUSICA.
MUSEUM, studoor.
MUSCA, vliege; mugge, mukke, *ger. sax. holl.*
Musca canina, honds-vliege.
Muscæ genus vespere per arva lucens, nacht-mugge ; nacht-wormken.
Musca cerevisiaria, mout-vliege ; *quod etiam metaphor. usurpatur de strenuo cerevisiæ potatore.*
Musca, metaph. de homine impudente, & qui mensarum assecla ciborum omnes reliquias deterget, schuimer; schuiffel-schrappraie. (1)
Muscipeta, *Motacillæ genus*, vliegen-vanger ; vliegen-steker, *saxon.*
Muscarium (setaceum plerumque) waeier ; flabbe ; peerd-steert ; vliegen-lap ; vlieger-waeier ; kleer-bessem ; wand-borste. (2)
Muscarium herbæ ; kroone der kruiden : bolster ; boest.
MUSCADELLA, *Muscatula*, *vulgi*, muscadella.
MUSCUS, *ut arborum*, *&c.* mos ; mies, *vet.* mos der boomen ; schom der boomen. *Muscum adimere, à Musco purgare*, schommen.
Muscosus, mosachtig.
Muscus aquatilis, endt-groen ;

(1) Hs. Een voorbeeld van schriftvoorbarigheid. Z. Taal- en Lb. III, 165: Phonetische voorbarigheid, door J. Beckering-Vinckers.
(2) *Etym.* « Wand-borste. *sax.* j. kleer-bessem. »

kroos, kroost, kroes, kroest, *hol. sicamb.*

Muscus marinus, see-mos; mos-kruid.

MUSCHUS, *Muschum*, *Vide*, MOSCHUS.

MUSCHATÆ *nucis flos*, folie; muskaet-bloeme.

MUSICA, sing-konste; musijke; discant.

Musicam canere, discanteeren; musicieenen; musijk singen.

in Musica vox superior; vulgo, Cantus, Discantus, Superius, Superior, boven-sang.

Musica levicula, madrigael.

Musicum instrumentum, gesang-spel.

Musicum quodvis instrumentum in fidibus chordisve habens harmoniam, snaren-spel.

Musicorum instrumentorum symphonia, spel.

Musicus, sanger; musicien.

Musagetes, sang-meester.

Musurgus, vulgo Componista; qui legibus artis cantiones & rhythmos concinnat, componist.

Musicus ludus, sing-schole.

MUSIMON, dwerg-peerd.

MUSINARI, knoeien.

MUSIVUM, *Musæaeum, Musearium, Museum opus*, in-gelegt werk; in-legsel; musaik, mosaik.

MUSSARE, *Mussitare*, *Vide*, MUTIRE.

MUSTAX, knevel-baerd. *Vide*, MYSTAX.

MUSTELA, *Mustella*, wesel, weselken, *à sono quem edit, q. d.* vesel, *teste G. Agricola;* muis-hond, *fland.*

Mustela fœnaria domestica, fluwijne, flouwijne, fouwijne, foine.

Mustella silvestris, Furunculus, vulgo Viverra, foret, furet, fret; illeken, *sax.*

Mustela quercuum, eek-horen, eek-horenken, eik-horen.

Mustelæ genus valde putidum, visse, fisse, vitsche; butoor, putoor, *quibusd.*

Mustela silvestris, alpina, alba, Scythica, Sobella, nobili pelle insignis, marter, maerter; sabel; harmijne, armijne, armelijne. *Vide etiam*, ARMELINA, *&*, MARTES.

Mustelinus color obscurior ruffo, roaensch; donker-rood; deluwe, eluwe.

Mustela fluviatilis, piscis, ael-quabbe; quabbe; ael-mule; ael-puit; puit-ael; pudde, *fris.* puite; lompe: quabbe, *&* ael-quabbe *dicta quòd cum* ranis *aquaticis maioribus coire putetur, vel cum rubetis aquaticis; nam oris rictu ranas refert. Gesner.*

Mustela stellaris, piscis, lamp-reie; prikke; *Vide etiam*, LAMPETRA.

Mustelus stellaris, Lud. Pottero, sive Galeus, bonte hond-visch; *& Musteli cetacei*, groote hond-visch. *Vide etiam*, *Galeus piscis.*

Mustricula, leest. (1)

MUSTUM, *vinum novum*, most.

Mustum quod sponte profluit, ante quàm uvæ calcentur, veur-loop; scheut-wijn; lek-wijn; leke-wijn.

Mustum suffocatum, quo vina alia concinnantur dulcorantúrve, stomme.

Mustaceum, lief-koek, lijf-koek, leef-koek; kruid-koek; fijnen koek.

---

(1) *Mustricula.* 1° Rattenval, en daarvan 2° schoenmakersleest, wegens de gelijkenis.

Mustea cervisia, medig oft meddig bier.

MUTARE, ver-anderen; anderen, *vet.* mangeren, *& euphoniæ causâ*, mangelen ; reulen ; ruilen, *holl.* wisselen ; ver-wisselen ; wanderen, *vet. fland.* ver-wandelen ; ver-keeren ; ver-setten ; muiten, *vet.* ver-wellen, ver-wallen, *vet.* trans-porteeren.

Mutare, Mutari, altereeren.

Mutare naturam, indolem, ingenium, ver-aerden.

Mutare locum, situm, stationem, ver-liggen.

Mutare quod dictum factúmve est, her-roepen ; revoceeren.

Mutare ære, ver-hantteren (1) ; vertieren.

Mutare reijcula utilibus, ver-schotelen.

Mutatus, ver-keert *non Mutatus*, on-verandert ; on-verkeert.

Mutabilis, ver-anderlik ; wandelbaer, *vet.* ver-wandelik ; urig, urmalig ; wankel ; wankelbaer ; ver-keerlik ; wisselbaer.

Mutatio, ver-anderinge ; ure ; transport.

Mutilare, lamen ; stompen ; ver-stompen ; blokken, *zel.* moetsen, mutsen; minken, menken; manken, *vet.* ver-minken, ver-menken ; ont-handen ; schrooden, schroien.

Mutilare verberibus, lam slaen.

Mutilare auribus, kort-ooren.

Mutilus, Mutilatus, lid-loos ; lede-loos ; lam, laem ; lemtig ; ver-lemt, ver-laemt, ver-lamt ; ge-schroit ; ver-minkt ; mis-lemtig, *vet.* gestompt ; moetse. (2) *Vide etiam*, TRUNCUS.

Mutilus auribus, kort-oore.

Mutilus manu, manibus, stomp-vuist ; ont-hand.

Mutilus pede, stomp-voet.

Mutilus, cornibus carens, horen-loos.

Mutilus cauda, steert-loos.

Mutilatum membrum, stompe.

Mutilatio, laeme ; lente, lemte, leme, laemte ; minke, menke.

MUTIRE, *Mussare, Mussitare*, kikken ; muiten ; popelen ; prasen ; grommen, grommelen ; knibbelen, knabbelen ende kijven ; vesiken ; veselen in d'oore ; lollen, lullen ; neuselen ; hemmen, hummen ; rinsen, *fris.* wranten, *fris.* wis-pelen, *sicamb.* mommelen, mom-pelen ; mondpelen ; monkelen ; ver-mondpelen ; morren ; morkelen ; pruimen, pruilen, muilen, (*cum indignatione vid' & stomacho ;*) protelen, preutelen ; knoteren, kneuteren ; roenen, runen, *vet.* ruinen ; oor-ruinen.

Mutus, stom ; stemmeloos ; on-sprekende.

Mutescere, stom worden.

Mussitans, Mussitator, Mussitabundus, muiler, muiler (1); wrant, *fris.* lollaerd; knibbelachtig; smui-kende.

Mussitatio, mondpelinge.

MUTO, manlik lid ; manlike roede ; manlikheid.

Mutoniatus, behangen tusschen de beenen ; getaekelt, *holl*

MUTULUS, *caput trabis in muro exstans*, not, not-steen ; balk-steen ; kanteel, kanteel-steen ; korbeel, korbeel-steen ; keper, keeper.

MUTUUS, onderlinge ; reci-proche. (2)

---

(1) *Etym.* « Ver-hantéren. »
(2) Vrg. het Fr. bijv. nw. Mousse, waarvan het wkw. Emousser.

(1) Hs. Onoplettendheid van den afschrij-ver. *Etym.* « Muyler, muylaert. »
(2) Hs. *Append.* « Reciproke ».

Mutuus, tegen : *ut, Amor mutuus, Mutua petitio*, tegen-liefde ; tegen-klaege ; tegen-klagte, *&c.*

Mutuas operas præstare, ver-schaeren ; ver-poosen.

Mutuò, onder-linge. *Mutuò inter se*, malk-ander, melk-ander, mank-ander, *q. d.* man elk ander. *Mutuo amplecti*, onder-helsen.

Mutuum, geleent oft ont-leent geld.

Mutuum, Mutuatio, Mutui acceptio, leeninge ; verbruik-leeninge, *Grotio.*

Mutualitius, Mutuus, Mutuò datus, geleent.

Mutuare ; Mutuum, Mutuò dare, leenen ; leeninge doen ; borgen ; ver-trouwen.

Mutuari ; Mutuum sumere, accipere, vel Mutuò, af-leenen ; ont-leenen.

MYCTERISMUS, guise, *&* guich *sive* guig, *holl.*

MYGALE, swijn-egel.

MYINDA, *lusus puerilis obstructis oculis*, blind-spel ; suiker-noenken (1) ; haeger-koer.

MYIOCOPUS, *Myiophagus, Motacillæ avis genus, muscis vescens*, muggen-steker.

MULŒCOS, *insectum*, molenaer.

MYMPHUR, *Vide*, MAMPHUR.

MYOPARO, *Myoparo piraticus*, jagt, jagte, jagt-schip ; see-roovers schip, roof-schip ; brigantine, bergantine ; galeon.

MYOPS, *qui non nisi prope admota oculis videre potest*, bij-siende ; bij-sienig ; stik-siende ; kort-sichtig ; kort van gesicht.

MYOSOTIS, *herba*, muis-oore.

MYOSORUS, *cauda muris, herba*, muisen-steertken.

(1) Hs. *Etym.* « Suycker-noemken. »

MYRIAS, tien-duisent, dusent.

MYROPOLA, apteker, apoteker ; salf-verkooper.

Myropolium, apoteke, apteke ; aptekerij-winkel.

MYROTHECIUM, salf-busse.

MYRRHÆ *fasciculus*, barde van myrrhe, *vet. fland.*

MYRRHIS, *herba*, wilde kervel.

MYRTUS BRABANTICA, *frutex*, gagel.

MYSCELUS (1) ; *qui crura habet exilia ; similia, ut Græca habet etymologia, murinis ; ut Teutonica, fusis*, spille-been ; spiller-been ; kort-been ; hukker ; hukkerken ; dreuteleerken ; neder-eersig.

Μυσικαρφος, droog-korste.

MYSTA, *Mystes*, priester. *Mysta infulatus*, bischop.

Mystagogus, sacristij-meester.

Mysterium, heimenisse ; ge-heimenisse ; ver-borgenheid ; ver-holenheid ; misterie.

MYSTAX, *Mystaca*, knevel-baerd ; snot-baerd ; graenen ; mostatse, mustatse.

MYTHRAGYRTES, *qui lararia circum pagos circumvehit ; qui obambulat cum simulatis mysteriis ac rudibus imponit*, kas-jaeger ; kassenaer. (2) *Dicuntur huiusmodi impostores & nebulones*, kas-boeven, *à capsis sive thecis, quas falsis ossibus & reliquiis vafrè munitas circumferunt ad quæstum. Vulgo Quæstores, &, Quæstores eleemosynarii vocantur. Horum nomen*

(1) Zoo het w. bestond, dan moest het ten minste *myosceles* luiden ; doch het heeft geen aanzijn, en de *etymologia græca* valt in duigen.

(2) *Etym.* « Kas-iaegher, kassenaer, j. kas-boeve. »

prorsus tollitur, in Conc. Trident. Sess. 5. & 21.

MYTULUS, mosschel.

MYXA, *Myxaria, fructus,* sebesten. (1)

Myxa, excrementum pituitæ è naribus, snot.

Myxos, Myxus, ut candelæ, &c. boetsel ; lampen-neuse ; snutsel vande keersse.

N

NACCA, voller.

NÆ, sekerlik ; waerlik ; waerachtiglik.

NÆNIA, graf-sang ; lijk-sang ; lamme sang, lam liedeken.

NÆVUS, spatte ; spotte, *fland.* aen-mael ; am-mael, *germ.*

NAM, want.

NAMTISATIO, *vulgi, Pecuniæ paratæ repræsentatio,* namptissement ; hand-vulling, *Grotio.*

NANCISCI, krijgen ; ge-krijgen ; ver-krijgen ; be-komen ; be-haelen ; vinden ; vinnen ; ge-winnen ; winnen.

NANUS, dwarg, dwerg ; naen, naenken ; mis-gewas ; *metaph.* boonken ; ver-neutelt manneken.

Nanis cruribus homuncio, hukker, hukkerken ; kort-been ; dreuteleerken.

Nani instar gradi, dreutelen

NAPE, *inter Canum nomina.*

NAPELLUM LUTEUM, wolfs-wortel.

NAPHTA, *bituminis flos tenuissimus ; vulgo, Petreleum, Petroleum,* peter-olie. *Ignis ex Naphtha, Medeæ pharmacum ex sulphure & asphalto humectiore constans,* Grieks vier. *De quo Seneca in Medea, — Alit unda flammas quòque prohibetur magis, Magis ardet ignis, &c.*

NAPUS, *rapæ genus,* stek-rape ; knol-rape ; naveele, naveel.

Napina, raep-land ; knol-land ; raep-bucht, loof-bucht, *fland.*

NARCISSUS, *seu Narcissorum species,* tijd-loos ; sporkel-bloemen ; jannette, jennette, jennetteken.

NARCOTICA POTIO, slaep-drank.

NARDUS, *Nardus Assyria,* spijknarde. *Nardi spica,* lavender ; spijk.

Nardinum oleum, unguentum, spijk-olie, spiek-olie.

Nardus rustica, hasel-wortel ; sper-kruid.

NARE, *Natare,* swemmen, swimmen ; vloten, vlotten, ge-vloten ; drijven. *Natando evadere,* ontswemmen. *Natator,* swemmer.

Natatile, swemme ; gansen-poel ; endt-poel.

NARIS, *Naris nasive spiramen, Narium foramen,* neus-gat ; neusloke ; snot-gat. *Nares,* neus-gaten ; snot-gaten.

Narium interseptum, intersepimentum, interfinium, isthmus, imbrex, discrimen, cartilago, neus-scheidsel ; middel-schot vanden neuse ; neuskrospel ; scheidsel der neus-gaten.

Narium pili, neus-haer.

Nares corrugare, contrahere : &, Naribus aduncis indulgere ; Naribus in rugas contractis irridere atque subsannare ; Naso suspendere adunco, krimp-neusen ; schorssen oft schorten den neuse ; guise setten * de guich nae-steken, *holl.*

Nares crispare, grijsen, grijnsen, grensen, greinsen.

Naribus spirare, afflare, efflare, proflare, follicare ; follium more reciproco spiritu nares agitare, snoffen,

---

(1) *Append.* « Sebesten. *Myxa, Myxarra. Vulgò* sebesten : *fructus arboris instar pruni.* »

snuffen, snuiven; snoffelen, snuffelen; spoisten.

Narium purgamen, Narium, Nasive humiditas seu pituita, snot, snut, snutsel.

cui Nares sunt depressæ superius, vulgo, Camusius, kamus, kamuis; plat-neuse.

Naris emunctæ homo, neus-wijs.

NARRARE, ver-trekken; vertellen; ver-haelen, een reden; seggen; ver-monden; ver-melden; ver-slaen; deviseeren; discoureeren; relaes doen; relateeren; ver-combeenen.

Narrare fabulas apologos, facetias, kluchten; ave-saegen.

NARTHECIUM, salf-busse; kruidbusse.

NASCI, geboren worden.

Natus, geboren; gewonnen. *non Natus*, on-geboren.

Natus ante tempus, on-voldragen kind.

Natùs tardè, spade geboren; spadeling.

Natus annos duos, tres, &c. twee jaeren oud, *&c.*

Natu magnus, grandis, oud. *Natu maior*, ouder. *Natu minor, minimus*, jonger, jongste.

[*Natus ad aliquid*, saem *in compositionibus subiunctum, ut*, min-saem; deugd-saem; eer-saem, *Natus ut ametur, ut honoretur, &c. velut &* baer, *genitus vel gignens honorem*, eerbaer, *&c. fortè quasi seminio aut indole tale. Ac videtur observatum olim ut* saem *de viris*, baer *de feminis diceretur. Nunc confunduntur.* F. R.]

Natus, gnatus, sone; kind *Nata*, dochter. *Nati natorum, & qui nascentur ab illis*, nae-komelingen.

Nativus, aen-geboren; natuerlik.

Nativitas, geborte. *Nativitas, vulgi*, nativiteit.

Nativitas Christi, Vide statim, Natalitia.

Natura, aerd, aerdsoen; natuere; grond; huld, hild, *aut* hold, *Pottero;* substantie; mijne. [*possit etiam dici* dege, *q. incrementum, augmentum, &c.*

Natura & mores, complexie.

Natura sitúsque aut regio provinciæ, ge-legenheid des landschaps.

Naturæ requisita, necessaria, nood-durft; nood-durst, nood-dorst, *fland.*

Naturæ contrarius, præter Naturam, on-natuerlik. *præter Naturam editum & procreatum*, mis-schepsel.

Naturam sequi, aerden.

Naturam mutare, ver-aerden.

Natura fæminea, Naturales partes muliebres, vrouwelikheid; wijflikheid; natuere.

Naturalis, natuerlik.

Naturalis proles, natuerlik kind; bastaerd.

Naturalia, natuere.

Naturâ, Naturaliter, natuerlik.

Naturalis concubitus, solutus, het kleine bedde, *torus minor, sive solutus.*

Natalis, Natalitius, gebortig.

Natales, ge-slacht.

Natalibus clarus, wel-geboren; edel, edel-man.

Natalibus restituere, ver-edelen; legitimeeren.

Natales illegitimi, bastardije; kleine bedde.

Natalis locus, heim; heimet.

Natale solum, vader-land.

Natalis, Natale, gebort-dag; nativiteit.

Natalis, Nativitas, Christi; Natalitia, kerst-dag; kerst-misse; gebort-feeste; wij-nacht, wie-nacht,

wijh-nacht, *germ. sax. sicamb. fris. q. d Nox sacra sive sacrata : nam* wih, wie, *&* weig, *vetustissimis Teutonibus sacer est, &* weihen, wihen, wijen, *Germanis superioribus & inferioribus dicitur sacrare, sive consecrare. Est enim hæc nox, ut canit Ecclesia sacratissima, quam Deus veri luminis illustratione clarescere fecit.* wijn-nacht, *Adr. Iun. & B. Rhen. dici putant à* wijn *&* nacht, *quòd diem noctémque epulari consueverint olim Germani. Pridie Natalis Dñi, Nativitatis Christi feriæ precidaneæ, Vigilia,* kerst-avond ; vigilie van den kerst-dag. *Duodecim ab eo festo dies, Vide, Dies duodecim. Natalitios hymnos canere,* leissenen. *Natalitia cantio, litania, Vide, Cantio natal.*

Natio, land-volk ; natie.

NASITERNA, waeter-vat; lampet; hand-vat ; lepijn, *fland.* spoel-vat; koel-vat.

NASSA, *vimineum textum in quo pisces servantur & aluntur,* houder ; visch-houder ; visch-karre ; visch-korf ; russe, ruische; ael-karre; ael-korf; karre; stoep-korf; savoor, servoor; reservoor.

NASTURTIUM HORTENSE, kersse; hof-kersse ; tuin-kersse.

Nasturtium aquaticum, water-kersse.

Nasturtium aquaticum minus, kokkoks-bloeme ; kokkoks-look.

NASTUS, *νάστος,* (1) *Nastus panis,* koek ; lief-koek ; lijf-koek ; leef-koek; kruid-koek ; peper-koek; fijnen koek.

(1) Hs. L. *ναστός.*

Nastocopus, koek-bakker ; kruid-koek-bakker ; lief-koek-bakker.

Nastophagus, koek-eter.

NASUS, nase ; neuse ; nese ; nuese ; nose ; snuite.

Nasus aquilinus, Nasus aquilus, haviks-neuse.

Nasus, Nares ; &, Nasus aquilinus ; item, Nasus fumans, domp-horen; demp-horen.

Nasus simus, resimus, sursum compressus ad modum simiæ, kamus ; simmen-neuse ; vlakke neuse ; stuive-neuse. (1)

Nasi orbiculus, neus-balleken ; neus-tippeken.

Nasi alæ, pinnulæ ; pulpæ utrimque eius orbiculum sepientes, neus-blaeskens ; neus-wiekskens; neus-vinne.

Nasus stillans, druip-neuse. *Nasi stiria,* neus-drup.

Naso sive rostro tacitè scrutari, neuselen.

Nasum emungere, snuiven, *sax.*

Naso, Nasatus, Nasutus, Naso insignis, groot-neuse ; lang-neuse ; snuitert.

Nasus, scomma, spot ; be-spottinge. *Nasus rhinocerotis,* guise, *&,* guich, *holl.*

Nasatus, Nasutulus, spottig ; neus-wijs ; snoex ; aver-wijs, *ut puto, &* aver-wittig.

Naso suspendere adunco, spotten ; be-spotten ; ver-spotten.

NATALES, *&c. Vide,* NASCI.

NATARE, *Vide,* NARE.

NATIO, *Vide,* NASCI

NATIS, bille. NATES, billen ; aers-billen ; koie : ge-sete, *q. caro conglobata sedendi officio aptissima.*

(1) Hs. *Etym.* « Stuyve neuse. »

Natibus macris & depressis, plat-gat.
circa Nates pellis attrita, blek-aers, blik-aers, *q. d. podex decorticatus. Femina equitatu adurere*, eenen blek-aers rijden.
Nates in sublime iactare, werpel-aersen, *fland.*
Nates cædere, veselen.
Nates ocreâ, assere vel rudente ferire, bot-aersen ; leersen ; bridse slaen.
Nates cædere patellâ ferreâ, pulsare soleâ vel sandalio, pan-aersen ; bridse slaen.
NATRIX, nater ; nater-slange ; water-slange ; adder.
NATURA, *&c. Vide*, NASCI.
NAVARE, ijveren, be-ijveren ; schaffen; be-vlijtigen; be-neerstigen.
Navus, nernstig, neerstig ; vrom, vroom, vrome, vroem ; be-hend, be-hendig, be-handsaem ; vlijtig.
NAUCI, guisel, *vet.*
NAVIS, *Navigium*, schip, schep; nauwen, *vet. sic.* (1)
Navicula, Navigiolum, schuite ; schuitken ; schipken ; sloepe, sloepken ; boot ; kaen, *sax. Navigiolum ex uno ligno*, boom-schip ; boomkaen, *sax. sicamb.*
Navis velifera, velivola, seil-schip ; seilig schip ; seilende schip. *Naves velivolæ, veliferæ, Velis habiles*, be-seilde schepen. *Navicula velifera oblongior*, kage ; krab-schuite. (2) *Vide etiam infrà. Navis galeata, galeatia*, galeie. *Navigia quæ remigio aguntur*, roei-schepen, *ut, Biremes, Triremes, &c Grotio.*
Navis carinata, kiel-schip.

(1) *Etym.* « Nauwe. *vet. sic. Navis. ger.* navven. »
(2) *Etym.* « Krab-schuyte. *holl.* j. kaghe. »

Navis vectoria, veer-schip ; vracht-schip ; heude ; bode (1) ; kereveel, korveel, kraveel ; boeier ; barke, *quod & de prætoria dicitur.*
Navis soluta, driftig schip, *Grotio.*
Navis cataphracta, constrata, tecta, over-dekt schip ; schip met een over-loop.
Navis marina, see-schip.
Navis rimosa, lacera, rimis & foraminibus hiscens, lek schip.
Navis magna, Navigium latum vastúmque ; quales plerumque onerariæ Naves aut frumentariæ, &c. hulke, holke ; koop-vaerders-schip ; kraeke, karraeke ; markt-schip ; koop-vaerder ; last-schip ; koren-schip ; meers-schip ; *cuius vid' malus corbem præfert in summo fastigio.*
Navicula quæ onerariis navibus exonerandis subservit, lichter ; boot ; lediger ; licht-schip.
Navis larga et plana, stlata Festo, pleite *q d. lata.*
Navigii genus ex rudibus asseribus & trabibus nexum, vlot, vlote.
Navis actuaria, Navigium actuarium, actuariolum, reed-schip, reed-schuite, roei-schip, roei-schuite ; barsie, baersie ; licht schip, licht schuite (2) ; boot ; vaer-boot ; ren-schip. *qualis Navis oraria (f. Horaria Nonii Iunio)* bootken om langs strand te roeien, *&c.*
Navis piscatoria, & Navigiolum piscatorium, visch-schip ; visch-schuitken ; pink ; visschers boot. *Navis piscatoriæ genus ab hamis dictæ*, hoek-boot, *q. d.* haek-boot. *Navis halecaria*, dogger ; bot-schip ; haring-schip : buise, haring-buise,

(1) Hs. waarschijnlijk te lezen : Hode.
(2) Hs. L. « lichte schuite. »

navigium vid' rotundum, alvo panda quo utuntur halecum piscatores.

Navis speculatoria, exploratoria, episcopia, be-spieder ; fuste ; lootsmans boot ; pink, *saxon.* bergantine, brigantine, *quod etiam dicitur de Navi prætoria* (1) *piratica, quæ aliàs*, roof-schip ; see-roovers schip ; jagt, jagte, jagt-schip.

Navis præsidiaria, bellica, stationaria, stationalis, oorlogs-schip ; pinasse ; uit-legger. *Navis præsidiaria maior, turrita*, galeon.

Navis prætoria, ammirael-schip.

Navis traiiciendis amnibus, ponto, ponte.

Navis militaris, ὁπλαγωγὸς, schip om knechten te voeren ; *ut, Hippago*, ἱππαγωγὸς.

Navigiorum præterera varia genera, præcipuè apud Belgas, quibus antiqua Latina nomina non suppetunt, ut krom-steve ; bere ; praem (2) ; schouw (3) ; drommeler, *&c. tum*, smakke ; beitel, *quæ navigia sunt oblonga & angusta, qualis prillis.* (4)

Navigii longi, carinâ planâ, species, dam-looper ; bargie, barsie.

Naviculæ oblongæ, veliferæ genus Hollandicum, kage ; kage-schuite ; kager-schuite ; krab-schuite. [*Plerique hoc navigii genus (cuius iam maiora passim fabricantur) dictum volunt à pago* kaege, *prope Leidam, ubi id primùm fabricari cœperit. Alii à longo rostro deducut*, kaek *idem esse quod rostrum asserentes.* F. R.]

Navis malus, arbor, mast ; stange. *antenna*, spriet ; spriet-boom.

Navis rostrum, coronis ; pars acuminata in prorâ eminens, veur-schip ; veur-kasteel ; schip-bek ; galeon.

Navis pars anterior, steve ; veursteve. *posterior pars*, achter-steve.

Navis concavitas, carina, alvus, alveus, uterus aut venter, ruim des schips ; beuk van 't schip ; haleschip, *sax. alveus infimus seu Navis trabs ima eiusque fabricæ fundamentum*, kiel ; schips-bodem.

Navigii dextera, latus dexterum, stier-boord, stuer-boord, stuirboord, *quòd id vid' nauclerus occupet. Navis sinistra, seu latus sinistrum*, bag-boord ; bak-boord, *vid' quæ furnum & focum continet.*

Navigii latus utrumque ad proram, boech, bocht, boecht, bougt, van 't schip.

in Navium lateribus foramina, spie-gaten.

in Nave textum è funibus supra foros, supra quod itur, boeven-net, *quòd nebulones, fures et piratas arceat.*

Navis auriculæ, ligna ex utrâque parte proræ eminentia, overloop van 't schip, *sax. aliàs tabulata constrata, per quæ nautæ feruntur, dicuntur* over-loop van 't schip, *seu* dennen van 't schip : *tigna autem ad ornatum proræ puppisque eminentia*, op-boetsel, boeissel van 't schip : *ac Pergula, excursus per totam navim, agea, catastroma*, waering ; overdek.

Navis summitas, acrostolium, raeport, *sax.*

(1) Hs. L. « *prædatoria.* »

(2) *Etym.* « Krom-steve. *Navis genus.* — Bere. *Navis genus* — Prame. *Scapha* — Drommeler. *Genus navis.*

(3) *Etym.* « Schouwe. *holl. fris.* j. pleyte. *Stlata.* »

(4) Hs. L. « *pristis.* » *Etym.* « Smacke. *Genus navis oblongæ* — Beytel. *Pristis : navigium oblongum angustum.* »

Navis cinctus, subligaculum, zona, ribben van 't schip ; berk-hout van 't schip.

Navis statumina, stamina, costæ, in-hout.

Navis costæ tabula, sive tegmen, remme, *sax. sic.*

Navis gubernaculum, clavus, roeder (*navis clavo gubernaculóve carens,* roer-loos schip ;) koelter, *sax.* schip-roer ; stier ; stuer.

Nauticus funis, schip-reep ; schip-seel ; schip-koorde ; schip-touwe.

Navigii plani planca lateralis, sweerd, swaerd; *lateri vid' navis accincta tanquam ensis.*

Navis corbis, galea, meersse van 't schip.

Navalis pons, Navales scalæ, schip-leder ; schip-ladder.

Navale vexillum, ornamentum quod summo malo imponitur, vlagge.

Navis latus altius, pars superior, hoog-boord ; *cui latus depressum opponitur,* lijde, lije, *quod à velo & vento deprimitur.*

Navis repagulum, pols.

Navis sulcus, sok ; [de draeiende plaets die een doorvaerende schip maekt ; dat is, de spore van 't schip, *q. d. suctus,* het suigen van het schip. I. R.]

Navis strepitus vento aut fluctu actæ, ijl.

Navi religandæ palus, anker-pael.

Navis armamenta, arma, instrumenta, vel, munimenta, ornamenta, paramenta ; velut retia, velum, funes, anchoræ, &c. schip-rustinge ; schip-gewand ; wand van 't schip ; rustinge van 't schip ; ge-wand van 't schip ; takel, takelinge ; gereedschap der schepen.

Navigare, schepen ; t' schepe vaeren.

Nave sulcare aquas, sok maeken.

Navem agere, Navis regendæ artem exercere, naviculariam facere, een schip voeren.

Navigare bolide, looten.

Navem solvere, à portu ducere ; à terrâ Navis convellere funem ; anchoris solutis Navigationi se committere, het schip van lande steken ; af-vaeren ; af-steken ; ont-meeren, ont-maeren het schip ; t' seile gaen, *q. Navem veliferam conscendere.*

Navigio præterire, prætervehi, veur-bij seilen.

Navigare medio alveo, mids-waeter seilen, vaeren.

Navigare cursu devio, ver-seilen.

Navigio deflectere, declinare, cedere, loeven.

Navigare obliquis cursibus captando ventos, laveeren, louveeren.

Naves armamentis, rudentibus, &c. armare, instruere, adornare, takelen, op-takelen, uit-takelen de schepen.

Navem exarmare, ont-takelen een schip.

Naviculari verkelen met een schuite.

Navigium agere ; Navem conto subigere ; Naviculariam facere ; promovere Navem, stieren.

[*Navem conto protrudere, propellere,* wegen, *holl. sive à* wegen, *id est, in æquilibrio sustinere, dirigere ; sive à* wegen, *id est, in rectum iter agere.* F. R.]

Navem fune trahere, treilen, *sax. sicamb.*

Navem maiorem scaphâ trahere, takelen, tagelen, *sax.* uit-takelen, uit-tagelen ; boech-seerden.

in Navem aliam merces transferre, ver-bodemen, ver-boomen ; verschepen ; ver-kielen.

Navem anchorâ fundare, ankeren.

Navem advertere, aen-leggen.

Navem continenti alligare; sistere in portu; ad portum deducere, appellere, meeren, marren, het schip.

Navium commissuras stipare, ferruminare musci comâ interiectâ, kallefaten, kalfateren, kalfaten, stoppen, brauwen, de schepen. kalefaten, *inquit Adr. Iunius, est consolidare & compingere hiulca, à καλαφατῆς, quâ voce Naupagus* (1) *vocatur, cuius munus est, navis commissuras rimásque solidare stuppâ aliáve materiâ.* kalvaten *Becano est, navem sive vas apparare ne aquam per rimas ullas admittat, eique ultimam manum imponere, dictione compositâ à* kal *&* vat.

Navem instruere sociis navalibus, be-mannen een schip.

Navem stipare, drijven. (2)

Nautico ergastulo mancipare, op de galeie setten.

Navem implere, onerare, corbitare; Navi imponere, inferre, sive immittere, merces, schepen; t' schepe doen. *Naviculariam facere*, vrachten; bevrachten, ver-vrachten, reeden, uit-reeden de schepen; schip-vrachten.

Navis merciumque periculum in se suscipere, ver-sekeren, ver-assureeren een schip.

Navigatio, schepinge; schip-vaerd; see-vaerd.

Navale, Navium statio, schip-stade; stelle; schip-stelle; schip-werf; see-haven; sate, *fland.* baei; sas; haven; dokke, *vet.* reede, ree, rede; berg, *vet.* helling, *holl.* arcinael, arsenael; lastagie. *sive de portu quædam, sive de loco in quo naves constituuntur, ædificantur, aut quassatæ reparantur. Vide etiam*, PORTUS.

Naves tutò recipiens terra sive locus, schip-land.

Navigabilis aqua, vaer-water; schip-vaerd; be-vaerbaer water, *Grotio. Navigabilis velo,* be-seilig.

Naulum, Nautica pecunia, vracht; vracht-geld; schip-loon; schip-geld; vaerd-geld; vaer-schat (1); vracht-loon.

Navalis materia, schip-hout.

Navium multitudo, classis, vlote van schepen.

Navis exercitor, partiarius, ratiarius, qui ex rate quæstum facit, (2) reeder; schip-reeder; mede-reeders van een schip, *(exercitores;)* schip-vrinden, *sax.*

Naviculator, Navicularius; Navigationis moderator, hortator, director; Navarchus, Navis magister, præfectus, hoog-bootsman; opper-bootsman; patroon vanden schepe; capitein van 't schip; schip-heer, schip-meester, schip-patroon, schip-vaerder; schipper; comijt, commijt; vaer-man, vaer-meester.

Nauclerus, qui clavum gubernat, stier-man van 't schip. *locus Naucleri, dextrum vid' latus navigii quod is occupat*, stier-boord, stuer-boord.

Nauta, Navita, schipper, schepper; see-man; see-vaerder; schip-man; boots-geselle; boots-man;

(1) Hs. *Etym.* « *Naupægus.* » L. *Naupegus.*

(2) *Etym.* « *sax. sic.* »

(1) Brugsch Glossarium van 1332 (Bullet. Commiss. roy. d'hist. 4e série. IX) « Verscat. *Naulum* » Verscat, d. i. veerschat.

(2) Weeral eene Kiliaansche afleiding: Reeder wordt met *Ratiarius, Ratis,* niet met Reeden, reiden, in verband gebracht.

boot-vaerder ; maronier. *Nautæ*, schippers; schip-lieden; see-lieden.

Nauta locorum peritus, qui bolide vada explorat, loots-man ; pijl-loot, piloot, pieloot.

Nautæ lectulus, koie in 't schip, *Nautarum clamor*, hou; hof; bof.

Nauclerius habitus, see-kappe, *s. s.*

in Navi abiectus minister, putger, putker, puteker.

Nautica societas, maskopije, *sax.*(1)

Navicularia, schip-manschap ; schip-vracht; schipperschap.

Nauticum fænus, bodemerije, boomerije, bommerije, bodemrije.

Naupegus, schip-maeker; scheep-maeker.

Navis palo sive vallo alligatæ vectigal, pael-geld, *holl. amsterd.*

Nauticus modius, mensura nautica, rempe, *sax.*

Navale bellum, Naumachia, schip-oorloge ; schip-strijd ; scheeps-oorloge ; see-krijg ; see-oorloge ; see-slag.

Navis submersa, naufragióve rupta; Navis naufragio ruptæ partes, vrak, wrakke.

Naufragium, schip-breuke, schip-breke, schip-broke, schip-braeke ; wrakke, *vet.*

Naufragium facere, Navem litori impingere, stranden, strangen.

Naufragus, schip-breukig; schip-brekig.

Naufragorum merces in mare iactatæ, drifte; drift-goed ; see-drifte.

Nautea, pomp-water ; schip-water ; beet-water. (1)

Nauteæ è sentinâ exhauriendæ machina seu canalis, pompe van 't schip.

NAUSEA, akkel, ekkel; walge. (*Nausea, inane vomendi desiderium*, walginge ;) brake ; deur-etigheid ; on-wille ; on-lust ; wan-lust ; on-mogelikheid.

Nausea marina, see-siekte ; ver-seuwtheid. (2)

Nauseare, Nauseam habere, ver-leeden ; walgen.

Nauseosus, Nauseam inducens, walgig ; walgachtig ; walgelik ; on-mogelik. *Nauseam nimiâ dulcedine provocans*, smets, smetsch.

Nauseans, Nauseabundus, on-lustig; wan-lustig; meps, meeps. (3)

Nauseâ marinâ laborare, ver-seeuwen.

Nauseâ salóque confectus, ver-seeuwt.

NE, en. *Ne metuas*, en vreest niet. *Olim*, ne.

Ne, niet, *q. d.* n'iet, *vel* ne iet. *Ne timeas, ne facias*, wilt niet vreesen, doen, *&c.*

Ne semel quidem, niet eens.

Ne, op dat niet.

Ne dum, niet alleen.

Ne, dat. *Ne aliquid mali feceris, aut facias*, dat gij niet quaeds en doet.

---

(1) Wel van Ned. Maetschappije. Vrg. *Etym.* « Maet, med-maet, maetken. *Socius, &c.* » Vandaar het Eng. Mate. Skeat leidt het Ned. en Eng. w. van Maken af. Liever zou ik er een verkorting van Gemaet in zien, en dit laatste tot den wortel brengen dien men in Eng. Meat, Goth. Mats ezv. (= voedsel) terugvindt. Vrg. voor den zin het Fr. Compagnon, Ofr. Compaing, van *Panis*. Van Maken heeft men Makker, Eng. Match.

(1) *Etym.* « Beet-water. *Nautea, aqua coriariorum.* » « Beeten het leder. j. vetten. *Præparare coria, vulgo frunire, tannare, ger.* beitzen. » Beeten is een factitieve afleiding van Bijten, en staat dus gelijk met « doen bijten. »

(2) Hs. *Etym.* « Ver-seeuwtheyd. »

(3) Vrg. *Etym.* « Weps / weepsch. *sicamb. Insipidus, sine sapore aut odore.* »

NEBRIS, herten-huid ; herten-vel.

NEBROPHONUS, *inter Canum nomina.*

NEBULA, *seu Nebulæ*, nevel, νεφέλη ; mist, mest, miest ; miesc-linge, *holl. fris.* smuik, *fland.* daek, dake, *sax. fris.* slegge, sleggeringe ; donst, *vet. germ. sax. sicamb.*

Nebulam exhalare, misten, miesten ; mieselen, *fris. holl.* nevelen ; sleggeren ; daeken.

Nebulosus, præcipuè de aëre, mistig ; miestig ; nevelachtig ; sleggerig, sleggerachtig ; daekerig ; smuikende weder.

Nebula, lampers, λαμπρός. *Nebula linea*, kerspe, karspe ; edel oft fijn lijn-waed ; kerspen-doek ; kespe, *fland.*

Nebula, Nebulosum rete quod turdis & gallinaginum generi tenditur, vlouwe.

NEBULO, guite, guit, *(à* Gotte *quidam deducunt q. Gothus ;)* boeve ; boef ; rabaud ; schudde ; lodder-boeve ; schaerluin, scherluin ; fiel, fielt ; on-vlaet, on-verlaet ; schroeve ; schruive, *zel.* schavuit *(noctuæ instar contemtibilis ;)* lekker, lakker *(de pueris plerumque ;)* schuim-boeve ; respeel, *fland.* kokin ; net-boeve ; net-rabaud, *q. d. Nebulo reticulatus, sive reticulo ne agnoscatur tectus. Nebulo pessimus*, artsch-boef.

Nebulo vagus & validus, encænia & festa genialia passim consectans, pot-boeve ; potter, *à liguriendis ollis sive poculis.*

Nebulonem agere, rabauden.

Nebulones, ge-boefte. *Nebulonum colluvies*, schuim van boeven. *Nebulonum caterva sive turba ; Nebulonum receptaculum*, ravot, revot.

NEC, *Neque*, noch ; no, *vet. fland. Necdum*, noch niet.

Nec porrò, Nec verò, noch ook.

NECARE, dooden ; dood-slaen ; nekken, *fland.* worgen, *vet. sax.* om den hals brengen. *Necare se ipsum*, ver-doen sich selven.

Nex, moord ; moorderije.

NECESSE, *Necessum*, nood-saeke ; van noode.

Necessarius, noodig, noodelik, nood-saekig, nood-durftig, nood-wendig. *Necessarius sumopere*, hoog-noodig. *Necessaria defensio*, nood-weere. *non Necessarius*, on-noodig ; on-noodsaekelik ; nood-loos.

Necessaria naturæ, nood-durft ; nood-dûrst, *fland.*

Necessariò, noodliken ; nood-saekelik.

Necessitas, res quæ cogit, aut cuius indigemus, nood, noode ; noodelikheid, nood-durft ; nood-durftigheid ; nood-dwang ; nood-saeke ; nood-sakelikheid ; nood-wendigheid ; nood-bederf, *vet.* be-hoef ; be-hoeftigheid ; be-hoeve-likheid ; be-derf. *Necessitas valde urgens*, hoog-dringende nood.

Necessitate urgere, premere, compellere, noodigen ; nood-saeken ; be-nooden, be-noodigen, be-noodsten.

in Necessitate esse, kamperlik staen.

Necessitas, Necessitudo, vrind-schap ; ge-sibbe, sibbe, ge-sibschap, be-langheid, *vett. Necessitudo initialis*, compeerschap.

Necessitas, Necessitudo, maeg-schap : *quod etiam denotat Necessitudine iunctum, sicut*, heerschap, boelschap *&c. Dominium, Amor, & Dominus, Amasius, &c. Ita quoque Spectamen, Ministeria, Coniugium, Amicitia, Familiaritas, Præ-*

sidia, Senium, pro, Spectatoribus, Ministris, Coniuge, Amicis, Familiaribus, Præsidiariis, Sene, &c.

Necessarius, vrind ; be-staende ; maege ; sibbe, ge-sibbe, magelink, *vett. Necessarii & cognati*, vrinden ende magen.

NECROMANTIA, negromantie.

NECROPHORUS, celle-broeder.

NECTERE, *alligare, colligare*, binden ; ver-binden ; takelen ; hechten, echten ; koppelen ; touwen, *vet.* stroopen ; loeieren ; strikken : *Nectere nodum*, knoopen ; knochten, *fland. Nexus in nodum*, geknoopt.

Nectere ordine, seriatim, rijgen.

Nectere continuatim, tuieren ; todderen, *fland.*

Nectere causas, delaieeren ; futsel-boek soeken.

Nexus, us, hachte ; hechtenisse ; knoop ; knocht ; knoppe ; letse, lesse, litse ; lace, strik-litse ; knodde, *vet.* knobbel.

Nexus, lijf-acht ; lijf-verbindinge ; lijf-verpandinge.

NECTAREUS, soet, suet.

NEFAS, on-daed.

Nefarius, on-daedig ; rabaud ; on-deugdig.

Nefasti dies, open daegen ; besloten dagen, *vet. sax. sicamb.*

NEFRENS, verksken ; spenverken ; soog-verken ; spet-verken ; spit-verken ; braed-verken ; vigge ; pigge, *vet.*

NEGARE, loochenen ; missaeken ; ver-saeken ; ont-saeken ; neenen ; be-neenen ; weigeren ; af-gaen ; ver-loven ; ont-kennen ; af-seggen ; ver-seggen, *vet.* wederseggen ; ont-seggen ; mis-vergen. *fland.* renoncieeren. *Negare sacramento*, ont-sweeren.

Negare capitis aut alio signo, schudden het hoofd.

Negatus, geweigert.

Negans, Negativus, mis-saekig. *Negator*, mis-saeker.

Negatio, ont-seg ; weigeringe ; af-slag.

NEGLIGERE, *Negligenter agere, Negligentia perdere, amittere, omittere, rem in periculum trahere*, loteren ; leuteren, lenteren, lunteren (1) ; ver-waerloosen, *holl.* versien ; ver-kijken ; waer-loosen ; naelaeten ; achter-laeten ; ver-suimen ; suimen, *vet.* ver-gauwloosen, *fland.* ver-onachtsaemen ; ver-luiaerden ; ver-roekeloosen. *Negligere dormiendo*, ver-slaepen.

Negligere, spernere, ver-achten ; geen werk maeken van eenig ding.

Neglectus, ver-waerloost ; veracht. *Neglectus, us, neglectio*, verachtinge.

Neglectus, qui se negligit, mottig.

Negligens, on-achtsaem ; onvlijtig ; achte-loos ; gauwe-loos ; nae-laetig ; gade-loos, *fland.* ver suimig ; ver-suimel, *vet.* slodder, slodderer, slodderachtig ; hin-laetig, hen-laetig, *ger. sax. fris.* stomper, *fris.* on-sorgsaem ; on-sorgvuldig ; ge-makkelig mensch.

Negligenter, on-achtsaemlik ; onsorgvuldiglik ; gauwe-looslik ; gadelooselik ; ver-suimiglik ; luielik ; slappelik ; flauwelik ; ge-maksaemlik.

Negligentia, Neglectio, on-achtsaemheid ; on-sorgsaemheid ; onsorgvuldigheid ; on-vlijt ; sorgeloosheid ; gauwe-loosheid ; gadeloosheid, *fland.* ver-suim, versuimenisse.

Neglectio recognitionis feudi, wanversoek, *Grotio.*

(1) *Etym.* « lunderen ».

NEGOTIUM, on-ledigheid; on-lede, *vet*. saeke; werk. *Negotium domesticum,* huis-werk; ge-schaf; besigheid; be-drijf; besognie; faciende; affaire.

Negotium, handel; handelinge; handteringe.

Negotium, nood, noode; moedsel; swaerheid; swaernisse; swaerigheid; be-slag; ge-vaerd, geveerd; be-kommeringe; be-kommernisse.

Negotio nullo aut parvo, facilè, ge-makkelik; ge-makkiglik; lichtelik; lediglik, *per sync*. leglik.

Negotium dare, mandare, legare, be-velen; be-lasten; last geven.

Negotio exequendo præficere, deputeeren.

Negotium subire, suscipere, aengaen.

Negotium obire, exequi, be-loopen eenige saeke.

Negotium conficere, explicare, beslichten, be-slissen; expedieeren.

Negotium alicui facessere, moedelik zijn.

Negotiis obruere, distringere, distrahere, be-kommeren.

Negotium habere, te doen hebben. *Negotii quicquam cum aliquo habere,* iet uit-staende met iemanden hebben.

Negotiosus, besig; on-ledig.

Negotiari, handelen; handteeren; koop-manschappen; koop-schappen; werven, *ger. sax. sic.* schaffen, *g. s. s.* negotieeren; traffiqueeren.

Negotiator, koop-man; kooman, *vet*. handteerer; manger, menger, *vet. hinc*, appel-manger, vat-manger, kole-manger, *&c. vetustissimæ dictiones*.

Negotiator frumentarius, koren-kooper; koren-bijter.

Negotiator magnarius, grossier.

Negotiator mercis vilioris, hak, *vet*.

Negotiator callidus & catus; polytropus; quales sunt minuti quidam & ignobiles, qualer *zel. Lemnio*.

Negotiator, Negotiatorum administrator gestor, actor; institor; Negotiationi præpositus, onder-winder, *Grotio;* facteur; agent; eens koopmans bewindhebber oft bemachtigde, *Grotio; eidémque Negotiorum gestio,* onder-wind.

Negotiatio, koop-handel; koopmans-handel; koopman-schap; koopschap; handel van koopmanschap; trein van koopmanschap; ge-werf; traffijke; negotiatie. *Negotiatio minutaria*, avend-ure. *vet. sax.*

NEMO, niemand; *rectius* nieman, *q. d.* n'ieman, *sicut Latinis*, *Nemo q. d. ne homo;* nie mensch, *vet*. geen, egeen, n'egeen.

Nemo alius, niemand el.

non Nemo, eenig.

NEMPE, veur-waer.

NEMUS, wald, woud; bosch; lust-woud; lust-bosch; forst, *vet. id est,* forest; vlaesch, *vet*.

Nemus regium sive imperiale, ban-woud; ban-foreest; *in quo nemo sine gravi mulcta venari aut feras capere potest*.

Nemus incæduum, on-houwbaer bosch.

Nemorum præfectus, custos, woud-heer, woud-her; woud-vorster; forster, vorster; forestier, forest-wachter; gruier, gruwier, *ni melius,* grunier, groenier, *ut Gallis*, verdier.

Nemorum dii, bosch-goden.

Nemorosus, woudachtig.

NENUPHAR, plompe.

NEOGAMUS, nieuw-gehoude.

NEOPHYTUS, *vulgo Conversus*, convers.

NEOPTOLEMUS, jong ruiter.

NEPA, schorpioen.

NEPETA, nipte, nepte; katten-kruid.

NEPHALIA, *orum*, honds-feeste; honds-mael; muisen-maeltijd.

NEPHRITIS, nier-wee.

NEPOS, *Nepotulus*, neve; nefken. *Neptis*, nevinne, *vet.* moeme, mome, mume, *ger. sax. sicamb.* nichte.

Nepos & Neptis, sones sone; kinds kind; kinds sone (1); enkel, *sax. sicamb. holl.* kinds-dochter, sones-dochter; dochters-dochter.

Nepos ex fratre, sororéve, broeders, susters, sone, dochter, *&c*.

Nepotes, af-komste; af-komelingen; nae-komelingen.

Nepos, filius prodigus, perditus, decoctor, ver-derveling; nefken; gildeken; slemmer, slemper; vel, velachtig.

Nepotari, slemmen, slempen.

NEPTUNUS, see-god; nekker; bommeler; bommel-nekker.

NEQUAM, deug-niet, deuge-niet; niet-dooge, *fland.* quaed-beleid, *fland.* van-neant; boefsch; boeverijachtig; kattijf, kattijvig; wers, wirs, *vet.* hoeteler; oodelik, oielik, oolik [*huic opponitur*, schappelik, *q.* schaepelik, *utrumque ab Ove*, I. R.] rabaud [*q.* rij-baud, *intrepidè equitans. quod postea in quemvis hominem temerarium conversum, tandem in quemcumque nebulonem detortum*, F. R.] *Vide porrò*, *Nebulo*.

Nequitia, boeverije; fielterije; rabauderije; quaele, *vet. fland.*

(1) *Etym.* « Sones dochter; kinds-kind; kinds-sone. »

NEQUAQUAM, in geener-lei wijse; geens-sins.

NEQUE, *Vide*, NEC.

NEQUICQUAM, ver-geefs; vergevens.

NEQUIRE, niet mogen, niet meugen, konnen.

NERE, *Nere stamina*, spinnen; *Nere fila dura & nervosa*, querdelen. *Netus*, ge-sponnen.

Netum, ge-spin; ge-spinsel.

NEREIDES, meer-wijfs; maerminnen, mer-minnen, *q. maris deliciæ*.

NERVUS, sen, seen, sene, senuwe; span-ader; vleesch-ader; tweng-riem, *holl. fris. Nervosus*, senuachtig.

Nervus, Nervositas, Nervi, vires, kracht; sterkte; sterktheid (1); vigeur. *Nervosè*, krachtelik, krachtiglik; sterkelik. *Nervos intendere in re aliquâ*, sich ver-kloeken; sich ergens in emploieren. (2)

Nervorum distensio, raptus, convulsio, conductio, contractio, krampe.

Nervorum pituita, serum, senuewaeter; lid-water. *vulgo*, *Synnovia*. (3)

Nervorum resolutio, sideratio, lamheid; lammigheid; ge-raektheid; popelcije; hand Gods; iechte; gichte, *sax. fris.*

Nervus, penis vervecis, peserik.

Nervus umbilici, peserik vanden navel.

Nervus arcus, pese vanden boge.

Nervus, Nerveus funis, lorum, knevel; stringe, strenge, strange.

(1) Hs.

(2) *Append.* « Employeren si selven. »

(3) Hs. en *Etym.* Kil. geeft bovendien « Lid-seever. j. lid-waeter ». Te Antw. beteekent de seever nog heden lidwaterdracht: Hij heeft den seever aan de knie, Vrg. Schuerm. Bijvoegsel.

Nervus, fides, sijte; seide; snare; koorde.

Nervus, vinculum quo cervix, interdum etiam pedes, includuntur, pranger; hals-ijser; voet-ijser; veter; helde.

NESCIRE, niet weten; on-wetens sijn. *Nescius,* on-wetig; on-wetende.

NESSOTROPHIUM, endten-stal; endten-weie.

NEUROBATA, *qui per extentum funem incedit,* seel-ganger; seel-dansser; koorden-dansser.

NEUTER, geen van beiden.

Neuter, (Neutralis, vulgi,) neutri parti addictus, favens; in neutram partem inclinatus, neuter; neutrael; on-partijdig; on-sijdig, *Grotio.*

NEUTIQUAM, in geener-lei wijse; geens-sins.

NI, *Vide,* NISI.

NICTARE; *Nictitare pupillis,* pink-oogen; pimp-oogen; wimp-oogen; winken, wenken; wink-oogen; knikken; nikken met de oogen; blik-oogen; gluieren, gloeren, glueren, gluier-oogen.

Nictus, ictus oculi, blik; ge-blik; oog-blik, oogen-blik; oog-op-slag; knik; wip, wijp, *vet.* wink, winke, wenke.

NICTERE, snůffen, snuiven, snůffelen; snikken.

NIDERE, *splendere,* schijnen.

NIDERE, *redolere,* rieken.

Nidor, geur, gore; reuke, roke.

Nidorem è dapibus surgentem avidis faucibus haurire, parasitari, smoorotsen, smarotsen.

NIDUS, nest; vogel-nest; nest-korf; [donk, honk, 't honk: *hinc derivata,* arendonk, kranendonk, I. R.]

Nidificare, Nidulare, Nidum texere, construere, nesten; nestelen. *Nidum mutare, Nido expellere,* ver-nesten; ver-nestelen.

Nidulari, ovis incubare, broeden, brueden.

NIGELLA, *herba,* nigelle: bruinelle, bruinken, bruinette; bruinetteken.

NIGELLASTRUM, koren-roose; negel-bloeme.

NIGER, swårt; blak, *sax. sicamb. angl.* donker. *Niger valde,* in-swert. *Nigerrimus, ad modum picis,* pek-swert. *Nigellus, Nigricans,* swartachtig.

Niger, cùm de armis aut insigniis equestribus agitur, sabel.

Nigrare, swerten.

Nigredo, Nigritia, Nigrities, Nigror, Nigrum, swartheid; swårtsel.

Nigricans, bruin.

NIHIL, *Nihilum,* niet, *q. d.* n'iet, *vel,* ne iet.

Nihil prorsus, niet met allen.

de Nihilo extolli, op-komen van niet tot iet.

in Nihilum redigere, nieten; ver-nieten; ver-nietigen; te niete doen; ver-nielen; dempen, *ger. sax. sicamb.* annichileeren.

Nihil, Nihilum, Nihili, twint, twijnt, twent, *vet. fland. holl.*

Nihili homo, deuge-niet; van-neant; deus aes; hoeteler; floor, flore, φλαῦρος.

Nihili homines, schuim van boeven.

Nihili res, lore, leure; plugge; guisel, *vet.*.

Nihili pendere, facere, pro Nihilo ducere, ver-achten; geen werk maeken van eenig ding; ver-nieten, ver-nietigen; twint achten, *vet.*

Nihilominus, niet te min; niet tegen-staende; allijke-wel; lijke-

wel; ge-lijke-wel; echter, *Grotio.*
Nihilum, vulgo, medulla calami aut pennæ, dief, *q. d. fur atramenti.*
NIL, *seu Nihil, officinarum,* niet, niete : *pompholyx, tucia, quæ inditur collyriis quæ ad oculorum imponuntur fluxiones: hinc proverbium amphibologicum,* niet is in d'oogen goed.
NIMBUS, scheure; scheur-regen; regen-scheure; plas-regen; slag-regen; vlage; slag-vlage; storm; bui, buide; heid-droppen.
Nimbosus, stormig; stormachtig.
NIMIRUM, doch; toch.
NIMIS, *Nimium,* te veel; te seer. *Nimis, nimis quàm, Nimium prorsus,* al-te-seer; al-te-groot; al-te-veel; haetelik. *Nimius,* excessijf.
NINGERE, *Vide,* NIX.
NISI, *Ni,* dan; uit-genomen; be-halven; het en waere; uitgesondert.
NISUS, *avis ex accipitrum fringillariorum genere,* mosket, musket. *Vide,* ACCIPITER.
NITEDULA, goud-worm; schijnwormken; nacht-mugge; nachtwormken; licht-mugge; lichtworm. *aliis,* aerd-muis; veldmuis.
NITERE, blinken; blikken, blekken; schijnen; ge-likken, glikken, ge-linken; gleissen, gleisen, galeisen; glimpen, glinsteren, glantsen.
Nitens, schijnig.
Nitidus, blinkende, blikkende; glinsterig; suiver; rein; schoon ende suiver; net.
Nitidum omnibus partibus, non in speciem tantum, sed intrinsecus, penitus, grond-schoon.
Nitidare, Nitidum facere, schueren; likken; netten; net maeken; schoon maeken.
Nitidus & pinguis, glat ende vet.
Nitidè, reinlik, reinliken; suiverlik; puntiglik.
Nitor, schijn; schijnsel; wederschijn; cieraet; cieringe, cierssel.
NITI, poogen, pogen; porren; trachten; nae-stellen; onder-staen; boechelen, buechelen; streven; uit zijn om eenig ding.
Niti sedulò, pijnen; ernsten, *vet.* sijn beste doen; be-krachtigen.
Niti, arbeiden. *Niti conamine magno,* halsen.
Nisus, effort; travalie; pijninge; arbeid.
Nixus parturientis, arbeid; baeringe.
Niti, steunen, stuenen, stonen. *Nixus,* geschoort.
Niti, lenen, leinen.
Niti aliquo; Niti alicuins consilio, auxilio, præsidio, gratia, auctoritate, potentia, staen op iemanden; stokken op iemanden.
NITRUM, *Niter, sal nitrum, sal lucidus,* berg-sout; sal-peter.
NIX, snee, sneeuw. *Nivea pila massáve,* sneeuw-bal. *Niveus floccus,* sneeuw-vlokke. *Nivalis aqua,* sneeu-waeter.
Ningere, sneeuwen; vlokken. *Ningit,* het sneeuwt.
Nivalis, Nivosus, Ninguidus, sneeuwig; sneeuwachtig.
Niveus, wit; sneeu-wit.
NOBILIS, naemachtig; vernaemt; ver-maert; hoog-beroemt.
Nobilis, Nobili genere, stirpe, prosapia, familia, ortus, oriundus, natus, genitus, edel, adel, eel; edel-man; edel-boortig, *Grotio.* hoog-geboren; wel-geboren; nobel; jonker, *q. iunior*

dominus. Nobilis & illustris vir, mijn-heer. *femina*, mijn-vrouwe, *q. d. dominus meus, domina mea.*

Nobili prosapia ortus, vande hangende oore : *aurum enim in auriculâ gestare nobilium est.*

Nobilis qui proximum locum post Baronem tenet ; qui à Duce, Marchione, Comite, aut Capitaneo plebem plebisve partem accepit : qui summum coërcitionis, sed non nundinarum & mercatus, ius habet, valvasseur, vavasseur, vavaseur. *Camden. Sigon. Buteler.* [*fortè idem qui apud Germanos*, vrij-heer, *nisi hoc ad Barones referendum.* F. R.]

Nobiles tenuioris fortunæ ; Nobiles beneficiarii ; Nobiles ministri, smale jonkers ; smale heeren.

Nobilem agere ; instar Nobilis se gerere, scherren, (1) spelen, den edel-man, den jonker.

Nobilium consessus, seu senatus, adel.

Nobilitas, adel ; edel-dom ; edelheid.

Nobilitas iuniorum dominorum, jonk-her-schap.

Nobilitatis vel status distinctio, heer-schild.

Nobilitatis quadruplæ arma, sive insignia, quartieren van edel-dom ; *vid'* vier, acht, sestien, *&c.*

Nobilitare, ad Nobilitatem adsciscere, edelen, ver-edelen.

Nobilitate privare, on-edelen ; veron-edelen.

Nobilis, vulgi, nummi genus, nobel ; *si rosatus*, roose-nobel. *simpliciter dictum denotat stuferos quinquaginta, quia eius valoris primò f. cusi.*

Nocere, schaeden ; be-schaeden, be-schadigen ; leed doen ; be-leedigen ; hinderen ; ver-hinderen ; evelen, evel doen ; noosen ; be-noosen ; ver-noeien, noeien, noien ; ver-noien, ver-oien, *fland. holl.* letten ; deren, deiren ; hermen, *vet.* grieven, *fland.*

Nocere hostili animo, be-veeden.

Nocumentum, achter-deel ; letsel ; dere, deire ; on-baete ; hinder ; hindernisse ; on-staede ; grief, grieve, *fland.* lammer, lemmer, *vet.* prejudicie, *&.*

Noxa, Noxia, sonde, sunde ; noose, *fland.* schaede ; schuld ; schoud ; mis-daed ; mis-handelinge ; offensie ; *& nonnulla quæ in, Nocumentum.*

Nocens, Nocuus, Nocivus, Noxius, quaed ; schaedelik ; hinderlik ; quets, quetsch ; quaets ; quaet-doender ; mis-daedig ; noosel ; noeielik, noielik ; evel, oevel ; schuldig ; bijstier, bijster.

extra Noxiam, on-schuldig.

Noxæ eximere, remis geven.

Noctua, *Vide*, Nox.

Nodus, knoop, knoppe ; knocht, *fland. holl.* knot ; knutte, *sax. sicamb.* knodde, *vet.* knobbel ; hobbel, *fland.* strop, stroop ; strik, strek ; hacht, haft ; knorre.

Nodulus, knoppeken ; knobbelken.

Nodus durior, weer ; wier. (1)

Nodus arboris, oest, noest, noost, ast, quast, eest, knoest (2) ; weerknoke. (3)

---

(1) Hs. L. met *Etym.* « scheeren ».

(1) *Etym.* « Wier. *fland. vet.* j. Weer. *Nodus, callus.* »

(2) « Oest, ast, quast. *holl. sax. sic. Nodus arboris, centrum.* » « Noest. *sicamb. Nodus in arbore.* » « Noost. *holl. fris.* j. Ast. *Nodus sive tuber arboris.* » « Eest. *holl.* j. ast. » « Knoest. *holl. sicamb.* j. weer. *Nodus arboris.* »

(3) Hs. Waarsch. te lezen : « Weer ; knoke. » *Etym.* « Knoke/weer. *Nodus in arbore.* »

Nodus, querdel, quardel; [*fortè propriè Nodus implexus seu intricatus, in fune, &c. inæqualitas in filo aut fune ; fortè etiam idem cum* kink : *ut hinc sit,* kink inde kabel, *proverb.* I. R.]

Nodus, apud Silium & Statium, knevel ; *lorum in hasta media, aut circiter, revinctum, quod manui deinde & primoribus digitis illigabatur leviter, in emissu cum impetu solvendum. Lipsio.*

Nodus membri, præcipuè articulorum in digitis, knokel ; ge-werf der leden ; lid, led.

Nodus in caule, Nodus culmi, halm-knoop ; knobbelken vanden halm oft stele.

Nodosus, knobbelachtig ; knorrachtig ; geknobbeld.

Nodare, knoopen ; knochten, *fland. holl.* knodden, *vet.* knevelen ; strikken ; stroopen. *Nodatus, in Nodos ligatus,* geknoopt.

in Nodi formam involvere, hobbelen ; *Nodis intricare,* ver-knoopen.

Nodo attollere, op-knoopen.

Nodum resolvere, ont-knoopen ; ont-knochten, *fland.*

NOËGÆUM, *Canonicorum, Vide,* . ALMUCHERIUM.

NOLA, *vulgi, à Nola Campaniæ civitate, ubi huiusmodi æramenta primum inventa sunt,* belle ; schelle ; kloksken ; ringkel, *holl fris.*

Nolam concutere, bellen ; schellen.

Nolæ curator, klok-man ; luider, luier ; beiaerder ; kerkenaer, *sax. sicamb.*

Nola vaccina, koe-belle ; gelanne, *vet.*

NOLENS, on-willig; on-gewillig.

Nolentia, on-wille.

Noli timere, Noli facere, &c. wilt niet vreesen, doen, *&c.*

NOMARCHA, baeliu, baelliu, baillu, *fland. holl. zel*

NOMEN, name ; naem. *Nomen in baptismo inditum,* veur-naem ; doop-naem.

Nomine quemque suo vocare, citare, naemelik elk-eenen noemen.

Nomen mutare, Nomen aliud dare, her-namen.

Nomen militiæ vel ad militiam dare, laeten in-schrijven ter oorloge.

Nominum propriorum catalogus, elenchus, album, rol ; naem-register.

Nominare, noemen ; naemen ; heeten ; be-naemen, be-noemen ; intituleeren ; baptiseeren. *Nominare malè,* mis-noemen.

Nominari, heeten ; geheeten worden.

Nominatus, geheeten ; genoemt.

Nominatim, noemlik ; naemlik, naemelik ; markeliken ; uit-drukkelik ; specialik ; expresselik.

Nomenclator, naemer ; naem-gever ; in-steker ; in-blaeser ; *qui nomina salutantum suggerit.*

Nomine, wege : *Dei nomine,* van Godes wege ; *Nomine seu auctoritate Principis,* van des lands heerens (1) wege : *Dic illi salutem meo nomine, à me, meis verbis,* groet hem van mijnen wege : *Solvere alicuius nomine, numerare, solvere, ab aliquo,* be-taelen van iemands wege.

Nomen celebre, ver-maertheid. *Nomen celebrare, illustrare, propalare, divulgare,* ver-naemen.

Nomen, fama, decus, naem ende faem ; reputatie ; titel van eeren.

Nomen, schuld ; schoud ; schuldbrief ; eenen Item in 't boek. *Nomen, id quod nobis debetur,*

---

(1) Hs.

weder-schuld. *Nomina*, schuldenaers. *Nominibus collocare pecunias*, uit-setten sijn geld. *Nomina appellare, exigere,* in-maenen de schulden; maenen, *à* maene, *sive à* maend, *ut putat P. Nannius: Quia, inquit, usura menstrua erat mensèque exacto debiti appellationes fiebant, inde nos* maenen, *pro Appellare dicimus.*

Nomen dissolvere, schuld be-taelen.

Nomen liquidum, liquide schuld.

Nomen controversum, illiquide schuld.

Nomina impedita, ver-legen schulden.

NOMOTHETA, *Nomophylax*, wetsteller; wet-houder.

Nomophylax, cancelier. *Nomophylacium*, cancelrije.

NON, neen, *q. d.* n'een, *id est, nullus, ut & Latinis, Nullus, pro, Non. Olim autem* ne *Non significabat, cuius loco nunc* en *usurpamus:* ik en gae niet, ik en wille niet, *Non eo, non volo: antiquitus, præcipuè Flandri, dicebant,* ik ne wil, ik ne sal. *Ex* ne *autem sive abiecto* e, *& eius loco apostrophes notâ in principio positâ sive intellectâ negativæ dictiones formatæ sunt,* n'iet, n'een, n'oint, n'ergent, *Nihil, Nullus, Nunquam, Nusquam. Porrò Non,* no, *vet. fland.* noch; twint, twijnt, twent.

Non multum interest, ge-lijke veel is 't.

Non nihil, wat, ewat; so so; luttel; weinig.

Non nunquam, al-te-met; somtijds; som-wijlen.

Nondum, noch niet.

Non solum, Non modo, Non tantùm, niet alleen.

Non nulli, ettelike, etlike; som; sommige; [sommenke, *hol. q. d.* so menige, I. R. *vel,* som-eenige, F. R.]

Nonne, ook? *holl.* niet?

NONUS, *Nonaginta, Nonaria, &c. Vide,* NOVEM.

NORMA, lijne; lijne; linie; rege, rije, regel; schreve; recht-snoer; recht-scheid-rije; ordinancie.

Norma, maet-hout; maet-stok.

Norma angularis; instrumentum fabri, quo structuræ longitudo, aut anguli explorantur, & creta aut rubrica signantur, schrijf-haek; winkel-haek; winkel-maete; keper, keeper; swede, *vet. fland.* quadran.

ad Normam non respondens, on-just, on-juist.

ad Normam formare, keperen.

Normæ instar formatum, keperwijse.

NOS, *Nobis,* ons; us, *vet. fland. fris. holl.*

Nos, Nos homines, wij-lieden, wij-luiden.

ad Nos, apud Nos, usaerd, uswaerd, *vet. holl. fr. fl.*

Noster, onse; use, *vet.*

NOSCERE, *Nosse,* kennen; bekennen; be-lijden; konnen, kunnen. *Nosse liquidò,* seker weten.

Notus, Notum, kund, kond, kundig; kennelik; be-kent; kit, *ang. sax. vet.*

Notum facere, Notificare, kundigen, kondigen; te kennen geven; be-kent maeken; oor-konden; kittig maeken, *vet. holl. fris.*

Notescere, be-kent worden.

Notorius, notoor; blijkelik; bekent.

Notio, Notitia, kenschap; kennisschap; kennelikheid; kennisse; konne, kunne; *vet.* kundschap,

kondschap: wete; wite, witte; informatie. *Notio, Notitia certa Notitia absoluta & prima, ab ipsâ primâ veritatis origine petita*, oorkonde, *Becano*.

Notionem aliquam sibi imprimere, sich selven wijs maeken, in-beelden, laeten veur-staen; imagineeren *Notio animo impressa*, in-beeldinge; imaginatie

NOSOCOMIUM, gast-huis der sieken; siek-huis, siek-kamer; gods-huis; hospitael; spitael, spitel.

NOTA, teeken, teiken; mårk; ge-meik; mael, *fris. sicamb. sax.* maese, *g. s. s* signael; note. *Nota, character.* mael-teeken. *Notæ optimæ*, puik.

Nota centurialis, cohortalis, livraie, livereie.

No a compendiaria, titel, tuttel.

Notæ compendiariæ verborum, vertittelde woorden. *Notis perscribere instrumentum*, minuteeren.

Notula, vulgi, notel.

Notula numeraria, cijfer. *Notæ furtivæ literarum*, cijfer-schrift.

Notæ, aen-teekeningen; correctie.

Nota, aut signum, cantus sive Musices, note. *Suntque Notæ musicæ plures: Mensuræ unius pars decimasexta, quæ celerrimè canitur, uncis binis designata*, semifuse; *octava pars, unco uno designata*, fuse; *pars quarta*, semiminime; *media*, minime; *unica*, semibreve; *duæ*, breve; *quatuor*, longe; *octo*, maxime. *Notam longam in multas breviores arte musicâ redigere*, eenkelen, eekelen, breken, coleuren, den sang; minueeren, diminueeren; bricoleeren.

Nota cœnosa, kladde.

Nota, schande. *Nota infamiæ*, schand-mael; schand-vlekke. *Nota publica, inusta*, brand-teeken; brand-merk. *inurere Notam, Notis compungere*, brand-teekenen; brand-merken. *Notatus infamiâ*, eer-loos.

Notare, mårken; be-merken; aen-merken; teekenen; be-teeken (1); duiden, dieden.

Notatus, gemerkt; geteekent. *non Notatus*, on-gemerkt; on-gemikt; on-geteekent.

Notator, marker, merker.

Notatio, mårkinge; ge-merk.

Notare denuo, her-teekenen.

Notare breviter & succinctè, ut deinde extendatur & absolvatur, be-werpen, be-worpen in 't schrift.

Notatum breviter à tabellione & succinctè, protokol.

Notarius, vulgo, Notaris; beamte schrijver, *Grotio*.

NOTHUS, bastaerd, *q. d.* bestaerd: *illegitimo enim & furtivo concubitu procreati, animo plerumque sunt alacri & elato, ingenio sagaci, & iudicio exacto. Huc facit quod Columel. lib. 8. cap. 210. ait, Nothos pullos ex peregrinis maribus conceptos optimos esse; & Euripidem Andromachâ* — πολλάκις δέ τοι Ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορά, Νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες. (2) *Aut fortè* bastaerd *sive* bestaerd, *per antiphrasin dici posse coniicio, quasi minime bonæ indolis, sunt enim nothi sive spurii legitimis nequiores, praviores, & salaciores. Pro spuriorum vituperatione & defensione multa congessit Palæotus in libro de spuriis & nothis filiis, à cap. 55 usque ad libri finem. Rhythmici Amsterd. vocem*

(1) Hs
(2) V. 636.

bastaerd *derivant à* bast *&* aerd; *id est*, die niet nae het pit, maer nae den bast, aerdt. [*Rursum alii durius*, die nae den bast, *id est*, strop oft galg, aerdt, F. R.] *Nothus porrò, & Notha*, hoeren-kind; hoeren-sone; hoeren-dochter; keefs-kind, kebs-kind, kefs-kind, kevis-kind, keefs-sone, dochter, *&c.* kemps-kind, kempe-kind; putten-sone, *vet. fland.* (1) ave-tronk, af-tronk; koislink, *vet.* aeterling, *holl.* bankaerdt, *g. s. s.* echteloos; *& de spuriis*, over-spelig.; over-spel-kind; overwonnen bastaerd, in over-spel gewonnen.

NOTUS, *ventus*, suiden-wind.

NOVACULA, scheers, schaers, scheer-mes; knip-mes. *Novaculâ ad vivam usque cutem abradere, funditus pilorum germina succidere, novaculâ resecare*, schaers af-scheeren.

Novacularia capsula, scheer-koker.

NOVALE, *Vide*, NOVUS, *Novare*.

NOVEM, negen. *Novies*, negen-mael.

Nonus, negenste. *Nona hora diei naturalis*, noene; noen-tijd.

Novemdecim, negen-tien. *Nonaginta*, negentig. *Nongenti*, negen hondert.

Nonaria, hoere.

NOVEMBER, slag-tijd; slag-maend; slacht-maend, *à solemni iugulatione pecorum & boum*: wind-maend, *quibusdam* windel-maend; *quod utrumque alii dicunt de Decembri, qui quoque* winter-maend: smeer-maend, *q. d. mensis genialis*; [*an non ob sebi copiam quæ è mactatis tum pecoribus ingens*. F. R.]

(1) Aldus ook in het *Etym.* L. « Puten-sone. »

NOVERCA, stief-moeder; *fortè q. d. rigida aut sæva mater, nempe à rigore in privignos, unde epitheta, iniusta, cruda, terribilis, novercis attributa.*

NOVUS, *Novitius*, nieuw, nieuwe, nuwe, nouw, nouwe; nu (1); frisch, versch.

Novellus, nieuwachtig.

Novum, recens, ab igne quasi calens, vier-nieuw; brand-nieuw; spelder-nieuw.

Novus homo, qui patre ignobili natus, per se ipsum clarescere incipit, nieuw edel-man.

Nova nupta, nieuw-gehoude bruid.

Novi quid inceptare, inducere, introducere, wat (2) nieuws aen-rechten.

Novam formam aut speciem indere rebus vetustis, veteribus, ver-tijd-baeren; *q. in vitam revocare novâ formâ assumtâ.*

Novitas, nieuwigheid. *Novitatis avidus, Novarum rerum cupidus*, nieuws-gierig.

Novitatis aviditas, nieuws-gierig-heid.

Noviter, Novè, nieuwelik.

à Novo, op een nieuw.

de Novo agere sive facere, her-doen.

Novitius, nieuweling; aan-komeling

Novitius in arte, leer-jonge; leer-ling; leer-kind; leer-knecht.

Novissimus, letste, laetste, leste; uiterste.

Novissimus dies, jongsten oft uitersten dag.

Novissimè, endelik, endelink, endeling; lest-leden, lest-mael, lest-werf.

(1) *Etym.* « Nu/nouw. *holl. septent.* »
(2) *Etym.* « Iet. »

Novilunium, nieuwe maene.
Novare agrum, braeken den akker.
Novale, *Novalis ager*, braek ; braeker; braek-land; braek-liggende land ; driesch, dries, dres, dries-land, dres-land.
Novalia, aen-gewonnen land, *Grotio*.

Nox, nacht, *νύξ*, *νύχος*, *νύχθα*, *poëticè*, *Iunio*. nacht, *q*. nie acht *Becano*, *quòd nihili æstimetur*.
Nox sublustris, *sideribus illustris*, sterren-lichten nacht.
Nox multa, hoog nacht.
Noctis pars prima, veur-nacht.
Nox media, *concubia*, *intempesta* ; *Noctis silentium*, *Noctis meridies*, mid-nacht, midden-nacht ; nacht-stilte.
Noctes quatuordecim, *sive*, *Dies quatuordecim*, viertien-nacht, veer-tien-nacht.
Nox perpetua, dood ; de dood.
Nocte, *de Nocte*, te nacht.
Nocte oberrare cum comitatu, ronden ; ronde doen bij nachte.
Noctescere, nachten ; nacht worden.
Nocturnus, nachts ; nachtelik.
Nocturna lux, nacht-licht.
Nocturna quies, nacht-ruste.
Nocturnæ epulæ, nacht-mael ; avond-mael.
Nocturnus hospes, slaeper ; nacht-gast.
Nocturnus potator, nacht-rave, *metaph*.
Nocturnus operator, nacht-werker.
Nocturnus pileus, *capitisve tegmen Nocturnum*, nacht-doek.
Nocturna subucula, slaep-lijfken ; slaep-roxken.
Nocturnæ excubiæ, nacht-waeke ; nacht-wachte.
Nocturni lemures, *Nocturnæ umbræ*, nacht-gedrocht; nacht-geesten.
Nocturnalia lium, mettenen.
Noctivagus, nacht-ruisscher [*νυκτοπεριπλάνητος*, *Aristophani*, I. R.] *qui Noctu id facit quod hominum vulgus interdiu facere solet*, nacht-rave : *nycticorax enim*, *sicut & noctua*, *noctu venando cibum sibi quærit*.
Noctiluca, *vermis aurei coloris*, *noctu lucens*, goud-worm ; nacht-mugge ; nacht-wormken.
Noctua, uil ; kat-uil ; nacht-vogel ; nacht-uil ; schavuit, schaefuit, schaf-fuit, schuifuit, *g. s. s. fris. fland.* huiben ; huibeken, *minor species*. *Noctua aurita*, kerk-uil, *quòd in templis & turribus frequenter habitet* ; rands-uil. *Noctua saxatilis*, steen-uil. *Noctua baculo sive scipioni insidens*, stok-uil.

NOXA, *Noxia*, *Noxius*, *Vide*, NOCERE.

NUBERE, *obtegere*, *obnubere*, *velare*, dekken.
Nubere viro, eene man nemen, trouwen ; houwen ; houweliken, houden, houdeliken, hijliken, eeliken, heiliken ; mannen ; be-mannen, ver-mannen, *vett*.
Nuptui, *Nuptum dare*, *collocare*, houweliken ; be-steden, uit-setten, uit-stellen, ten houwelike.
Nuptus, getrouwt. *Nupta*, wijf ; huis-wijf ; huis-vrouwe.
Nupta recens, *nupta nova*, bruid ; nieuw-gehoude.
Nubilis virgo, houwbaere maagd. *non Nubilis*, on-houwbaer.
Nuptiæ, bruid-loft ; *à* lofte *sive* gelofte, *id est promissio*, *sicut Sponsalia*, *à spondendo*
Nuptias pacisci, *manuum plausu confirmare*, op-slaen het houwelik.
Nuptiæ, *Nuptiarum celebritas*, trouw-merkt. *Nuptias facere*, *celebrare*, bruid-loft houden.

Nuptiales conditiones sive condictiones, houweliksche veur-waerden.

Nuptiarum conciliatrix, koppelersse van houwelik.

Nuptiarum appetens, houw-siek.

Nuptiis infaustis iungi, mis-houden.

Nuptiæ illegitimæ, on-echte ; on-echtschap.

Nuptiæ, Nuptiale convivium, bruid-loft ; heug-tijd, hoog-tijd ; koeste, *sax. sicamb.* koste (1) ; weerdschap ; statie ; bruid-loft-mael-tijd.

NUBES, *Nubilum,* wolke ; swårke ; swaerke ; pronk, *vet. Nubecula,* wolksken. *Nubes rarior,* nevel, νεφέλη.

Nubilare, Nubilari, Nubilum fieri, wolken ; smuiken ; smoken ; be-swaerken, be-swerken, be-sworken.

Nubes supercilii, Nubecula frontis, pronk. *Nubilare, Nubilari, Nubilum vultu fieri,* monken ; pronken ; bronken. *Nubilo obtenebrare,* ge-wolkt ; be-wolkt ; nevelachtig ; daekerig ; somber, sommer ; over-trekkende ; smuikende. *Nubilus aër, cœlum Nubilum,* monkende weder ; smuikende, pronkende, droef weder.

Nubilum, ge-wolkt ; nevelachtigheid ; pronk, *vet.*

NUCHA, nokke, *fris. holl.*

NUCLEUS. *Vide,* NUX.

NUDIUS TERTIUS, eer-gisteren ; veur-gisteren. *Nudius quartus,* over-eer-gisteren ; exter-eer-gisteren ; echter-eer-gisteren ; achter-eer-gisteren.

NUDUS, naekt ; bloot ; baer ; on-bedekt ; on-gekleedt.

Nudus prorsus, primel-naekt, *vet.* heel naekt ; bloot. *Nudus ut ex matris utero editus,* moeder-naekt. *Nudus instar bufonis,* paddebloot.

Nudè, naektelik ; blootelik ; on-bedektelik.

Nudo capite, baer hoofds, *vet.*

Nudus pedibus, Nudipes, baer-scher-voets ; baerscher-been ; baer-voet, baer-voets.

Nudare, blooten ; naekt maeken ; ont-dekken ; ont-kleeden. *Nudare brachia,* op-stroopen de mouwen.

Nuditas, naektheid, naektenisse ; blootheid ; on-bedektheid.

NUERE, *Vide,* NUTUS

NUGÆ, *Nugamentum, res vel sermones Nugatorii,* beusel, bosele, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt ; trunt ; truffe, *fland.* treifeling ; guisel, *vet.* boerde ; jok ; done, deune, doninge ; brabbelinge ; kodde ; futselinge ; fatras ; fateringe ; guiterije ; lavuit ; beffe ; kout ; klap ; praet ; queselinge ; gabberdacie ; geks-maere ; lore ; leure, λῆρος. *Nugæ proverbiales,* geddeken ; gelleken, jelleken ; telleken.

Nugari, Nugas agere seu effutire, beuselen ; boerden ; rabbelen ; queselbollen ; truffen, *fland.* schertsen ; scheeren ; schernen ; spotten ; gekken ; sotten ; donen, deunen, duenen ; kouten ; bollen ; klappen ; alven ; rållen ; prondelen, prondselen ; kuieren ; galveren ; treiffelen ; brabbelen ; lavuiten ; praeten ; jokken ; guiten ; beffen ; randen, ranten, *fland.* guigen, *holl.* guichelen ; weschen, *sax.* fateren ; futselen ; babben, *fland.* fimelen, femelen ; gochelen, gokelen ; plaederen, plaieren ; gabberen. *Nugari, Nugas dicere aut facere instar vanæ mulieris,* larien. *Nugas serio agere,* knoeien ; queselen.

(1) *Etym.* « Koste. j. Koeste. *Nuptiæ.* »

Nugator, *Nugalis*, *Nugax*, *Nugigerulus*, ijdel; licht-vaerdig; lavuiter, plader, plaeiërer; beuseler; boerdig; faterer; faterachtig; fimeler, femeler; rabbelaerd; praeter; guite; swetscher; wescher, waesscher, *s.s.* brabbeler; futseler; kouter; truntman; trunt-vaer, *holl.* *Nugatrix*, beffe.

Nugivendus, truffer; poppenkramer; dokken-kramer.

Nugatoriè, licht-vaerdiglik.

NULLUS, niemand, *rectius* nie-man, *q. d.* n'ie-man; niet, *q. d.* n'iet, *vel*, ne iet; geen, egeen, negeen, n'egeen; neen, *vet. sax.*

Nullius generis, Nullius modi, geener-hande; geener-lei.

Nullo modo, Nullo pacto, Nulla conditione, in geener-lei wijse; geens-sins.

Nullius frugi, pensi, precii, valoris, aut momenti, nul; nul ende van on-waerde; on-nut; on-nuttig; nietig, *vet.* krachte-loos.

Nullibi, niewers, niewaers, *q d.* ne iewaers; nieuwerink, niewerinks.

NUM, en, *olim* ne. *Num cogitat quæ dicat?* en denkt hij niet wat hij seit.

Num, oft. *Num quid venit*, oft hij komt?

NUMELLA, *seu, Numellæ, vinculi & linei & lignei genera, vinciendis tam hominibus, quàm bestiis, seu collo, seu pedibus*, prange, pranger; lace, laece, leisse, laesse (1); blok; stek, stok der gevangenen; hals-band, hals-ijser, hals-prange; kenneve; kam, koekam, hamme, koe-hamme; schilge, *fland.*(2) voet-ijser; voet-keten; cip, sip, cippe, *fland.* bogel, beugel; helde, halde; tegger(1); span-riem; koppele, *lorum vinciendis canibus*.

Numellæ versatiles, Numellæ publicæ, pelerijne, pillarijn, pilorijn, *fland.* schavot.

Numellis ligneis pecus induere, kenneven.

NUMEN, god; goddelike macht, kracht ende wille.

Numine afflatus, be-staen.

NUMENIUS, *Vide*, ARQUATA.

NUMERUS, tal; ge-tal; be-loop van rekeninge.

Numerus magnus, hoop-werk.

Numerus superfluus, over-tal.

Numerus arithmeticus, Numeraria nota, cijfer.

Numerare, Numerum inire, referre, Numero aliquid comprehendere, tellen; talen, *vet.* rekenen.

Numero persequi, af-tellen.

Numerare iterum, her-rekenen.

Numerando percurrere, Numero revolvere, over-slaen; over-tellen in 't kort.

Numerare calculis, leggen ende rekenen met penningen.

Numerare pecunias, op-leggen; be-taelen.

Numerare malè, in Numero errare, mis-tellen; mis-rekenen.

Numerare deditâ operâ malè, Numerando fallere, ont-tellen; ont-rekenen.

ex Numero eximere, eligere, reservare, kiesen; ver-kiesen; uit-kiesen; uit-houden.

e Numero eximere, reiicere, uit-schieten; uit-monsteren; ver-werpen

Numerum excedere, ver-velen.

Numeratus, getelt.

(1) Hs. *Etym.* « Litse, letse. »

(2) *Etym.* « Schilghe. *fland.* j. kenneve. »

(3) *Etym.* « Teggher. *sicamb.* j. stock. *Numellæ.* »

Numerandi ars, Numeralis scientia, tel-konste ; reken-konste.

Numerosus, veel, vele ; groot in 't getal.

Numerabilis, telbaer ; tellik.

Numeratio, tellinge ; be-taelinge ; paeiement.

Numerator, teller.

Numerus, modulus, modulamen, wijse van een lied. *Numeri cantus,* slag, toon, maete inden sang. *Numerus,* rijm, rijme. *Numerus carminis,* lul, lol. *Numeros non verba canere,* lollen, lullen.

Numerale carmen, tal-schrift ; jaer-dicht. *ad Numerum movere pedes in choreis,* pas oft terd houden in 't danssen.

NUMUS, *Numisma,* munte ; penning ; geld ; stuk, *ut, Numus aureus, argenteus,* stuk gouds, stuk silvers ; goud-geld, silvere-geld (1) ; goude penning, silvere penning, *&c.* medalie, *de Numis potissimùm antiquis ;* schijve, scheve, *&,* duimkruid, *adagg. Numulus,* penningsken.

Numismatis forma, keur.

Numismatis qualitas vel bonitas à mixtione metallorum, alloi ; *Vide,* ALLIGARE.

Numi valor, valuatie ; evaluatie.

Numus asper, recenter cusus & signatus, vier-nieuw geld ; nieuwgeslagen geld.

Numus probus, bonus, iusti ponderis, gevalueert geld. *probatus, usualis, qui est in usu, cuius usus publicâ auctoritate admissus, permissus est,* gangbaer, wandelbaer, permissie, geld.

Numisma reprobatum, malæ monetæ, notæ, mali commatis, quod in usu non est, infrequens, improbum, haeg-munte ; on-gangbaer geld. *adulterinum, reiiciendum,* billion.

Nummi pars dextera seu antica, cruce plerumque insignita, kruis.

Nummi pars sinistra, sive postica, munte, *quo nomine plerumque intelliguntur insignia principum vel rerum publicarum.*

Nummus superficie planâ, nullâ signatus notâ, blaffaert.

Numi occupati faciendis nominibus, rent-geld.

Nummus illex, stek-penning.

Numus quo accepto miles obligatur, ken-penning.

Numi auctionarii, ver-dier-penningen.

Numum cudere, signare, percutere, munten.

Numo precium, valorémve statuere, valueeren ; evalueeren.

Numismatis æstimationem augere, op-setten het geld. *remittere,* het geld af-setten.

Numos sumere, accipere, cogere, lichten, op-lichten het geld.

Numis sortiri, kruis oft munte werpen.

Nummi calculatorii, Vide, CALCULUS.

Numos circumcidere, accidere, arrodere, schrooden, schroien het geld.

Numorum ut varia est forma, moneta, varia etiam pondera, tum variæ metallorum mixturæ, ita etiam varia imò infinita sunt nomina, seu quæ iis induntur à principibus aut iis quibus ius regalium est, seu sæpius à vulgo, quod plerumque figuram impressam magis respicit, ut, gouden rijder, leeuw, *&c.* boddraeger, florijn, croon, *&c. ut supervacuum sit omnia velle recensere : quædam tamen nominabuntur ut, Numus effigie aquilæ*

(1) *Etym.* « Silveren gheld. »

angelive volantis, vlieger : *effigie equitis*, *quinque sexve stuferorum*, snap-haen : *duorum stuferorum et medii*, stooter *(stater quibusdam,) tertia pars stuferi*, *Lovaniensibus*, plakke, plekke, *reliquis Brabantis*, grooten : *Flandris Stuferus est* oude plakke, *id est*, xl mijten ; *numus vellere insignitus*, vlies : *decem stuferorum olim*, slaeper : *aureus flore insignis*, florijn ; *& alius*, fleurette : *ab equitis effigie olim Sicambris dictus* peerdeken, peerdken, *sesqui stuferi valore ; aureus equitis effigie*, gouden rijder : *Ioachimicus*, *argenteus*, *uncialis*, *Imperialis*, daler, rijks-daler, jochoms-daler : *leonis effigie*, leeuw ; *regalis*, reael, regael ; *Numi aurei genus à Philippo Duce cusi*, klinkaerd : *Sunt præterea Numuli multi pavi valoris*, *quales* wit penning, *id est*, xij hallers ; engelsche, *Numuli Brabantici duodecim*, *Flandrici octo* : krom-steert, *parvi valoris*, *ut* teve, *leodiens.* koe, *leod.*, *id est*, ses mijten ; blaffaert, *idem ferè qui* blanke : plotte, *plumbeus minimi valoris :* ruitersche blanke, *qui &* elf-penning, *hol.* korte, *id est*, drij mijten, *brab.* twee mijten, *fland. simplex*, *simplus minusculus*, heller, helling, *g. s. s. &c.*

Numus epularis, labbaie, *vet. id est*, xv mijten, *&*, blanke : *item*, bras-penning, *tressis numus tribus assibus æstimatus. Solet enim esse commune convivii symbolum sive precium : sicut Placito Caroli V. Imp. anno 1544 1 Junii statutum est militi precium mensæ in diversoriis civitatum unus brasdenarius*, *hoc est*, *duo grossi cum medio*, *fland. ruri autem & in pagis*, *stuferus*, *id est*, *grossi duo*, *excepto potus precio.*

Numatus, *Numosus homo*, rijk ; geld-rijk ; geld-sak.

Numaria res, munterije.

Numariam rem constituere, ordonnancie stellen op 't geld.

Numariam rem curare, provisie doen van gelde.

Numaria, *vel rei Numariæ difficultas*, ge-brek van gelde.

Numularia pecunia, kloter-geld, kleuter-geld ; klein, kleen, geld.

Numularia tessera, wissel-brief.

Numularius, bankier ; bank-houder ; tafelier ; wisseler ; tafel-houder.

Numulariorum mensa, *taberna*, tafel ; kasse ; wissel-kasse ; wissel ; wissel-banke.

Numularii munus obire, om-gaan met wissel.

Numi usurarii, woeker-geld ; wissel-geld.

Numum permutare, *commutare ; Numo maioris precii accepto*, *minutam pecuniam per partes reddere*, wisselen, breken, het geld.

NUMULARIA, *herba*, penning-kruid : egel-kruid.

NUNC, nu, nouw ; hands, te hands, al te hands, *holl.* itsund ; eerst ; endelik, endelink, endeling.

Nunc, heden-daegs. (1)

Nunc aut pòst, schier oft morgen.

Nunc demum, *Nunc primùm*, nu eerst.

NUNCIUS, *&c. Vide*, NUNTIUS.

NUNCUPARE, heeten ; noemen ; naemen ; mondelik uit-spreken ; intituleeren. *Nuncupari*, heeten ; geheeten worden. *Nuncupatus*, mondelik. *Nuncupatum testamentum*,

(1) *Etym.* « Hedens-daeghs. »

Nuncupatus hæres, mondelik testament; mondelik erf-genaem.

NUNDINÆ, jaer-merkt; misse; kerk-misse, kermisse, *sax*. *Nundinæ hebdomadariæ*, weken-merkt, week-merkt.

Nundinalis dies, märkt-dag.

Nundinarum locus, märkt; koop-plaetse; koop-stad; koop-stede.

Nundinas proclamare, in-roepen de merkt.

Nundinator, märkt-reiser; märkt-volger.

Nundinatrix, märkt-kauwe.

Nundinator sacrilegus, *Nundinator beneficiorum ecclesiasticorum*, proven-kramer. *Nundinatio sacrilega*, *Nundinarium sacerdotii commercium*, proven-kramerije; simonije.

Nundinari, koopen; märkten; kraemen, *vet*. grimpelen, grempelen.

Nundinatio, koop ende ver-koop.

NUNQUAM, noit, noint, *q. d.* ne oit *(ad præteritum tempus refertur)* nie, *sax*. *fris*. *holl*. *fland*. nimmer, niemer, nummer; geens tijds.

Nunquam amplius, niemmer meer, nemmer meer *q*. nie-mer-meer *vel q*. ne-iemer-meer, *nam* niemer *q*. ne-iemer * nie werlde, *sicamb*.

NUNTIUS, *tabellarius*, bode; bade, *sax*. messagier, metsengier, messelgier.

Nuntius missus, send-bode; gesandte; gesand-bode. *Nuntius ore sive voce referens sibi commissa*, mond-bode.

Nuntius urbicus, stad-bode.

Nuntius, *Nuntium*, maere; nieuw-maere; bodeschap, bodtschap; tijdinge; nieuwe-tijdinge; messagie; mied, *holl*.

Nuntium ridiculum, geks-maere.

Nuntiis novarum rerum abundans, mied-wijs, *holl*. *vulgo*, Novellier.

Nuntiare, *Nuntium perferre*, *deferre*, *adferre*, bode-schappen, bodschappen; kondigen; ver-künden; verkündigen; aen-seggen; aenbrengen; mied-brengen, *holl*. onbieden (1); laeten weten. *Nuntiare literis*, over-schrijven.

NUPER, *&*, *Nuperrimè*, letstent, laetstent, lestent, lest-mael; lestwerf; schier; nieuweling; nieuwelings; lest-leden; on-langs, korteling, korts, geleden.

Nuperus, nieuw, nieuweling.

NUPTIÆ, *Nuptum*, *&c*. *Vide*, NUBERE.

NURUS, snarre, snûrre; gesweie, ge-swije; be-houde dochter; schoon-dochter; sones-vrouwe, sones-wijf. (2)

NUSPIAM, NUSQUAM *locorum*, *gentium*, nergens, *q*. n'ergens, ne ergens; niewers, niewaers, *q*. ne iewaers; nieuwerink, niewerinx; nauwers, *fland*. *holl*. *Nusquam alibi*, nergens el.

NUTRIRE, voeden, vueden; voederen; vogten, *vet*. op-voeden; houden; op-houden; onder-houden; voedsteren, voesteren; ammen, *g. s. s. fris*. peisteren, pesteren; quikken, quekken, queeken, queiken; op-queeken; aesen, esen; baekeren; neren, *I. Aventin*. neeren; ge-neeren; spijsen; be-helpen, be-hulpen. *Nutritus*, gevoedt; ge-voedstert.

Nutrire delicatè, koesteren.

Nutrire culinâ, keukelen, kokelen.

Nutrire barbam, laeten wassen den baerd.

---

(1) Hs. *Etym*. « Ont-bieden. »
(2) *Etym*. « Sones vrouwe/sones wijf. »

Nutrimentum, voeder, voedsel ; onder-houdsel; neeringe.

Nutritor, *Nutritius*, voedsterer ; voedster-heer ; voedster-vader; op-voeder; am; vogd, voogd; minne-vaeder, *holl. sicamb.*

Nutrix, *Nutricula*, mamme ; memme; amme, *ger. sax. sicamb.* heve, *sax.* op-voeder ; vogd, voogd (1); minne; menne-moeder; suig-amme ; suig-moeder, *vet.* voedstere ; amel, *Io. Avent.* måmme, måmmeken.

Nutricem agere, måmmen.

Nutritia corbis, in quâ nutrix infantem ad ignem fovet, baeker-korf ; baeker-mande oft matte.

Nutritia, orum, voedster-loon.

NUTUS, wille ; wink, winke, wenke ; swink, swank, swenk ; nik (2) ; knik. *Nutu suopte,* vrij-willig.

Nuere, Nutare, &, Nutu significare, nikken ; knikken ; winken, wenken, wink-oogen; duiden, dieden ; toe-knikken ; toe-wenken. *Nutare capite,* knikke-bollen.

Nutare, (gressu vid' potissimùm) daven, daveren ; hinken ; wanken, wankelen ; dreunen, dronen, *holl.* swankelen; striemelen ; sweiven, sweven ; drillen, drielen, trillen; sneven, snovelen. *Nutatio,* dril, tril.

Nutare animo, weifelen ; twijffelen, tweifelen ; reven, revelen, *holl.*

NUX, *arbor,* not-boom ; noteler ; notel-tere, *vet.*

(1) Hs. De drie woorden behooren tot het voorgaande *Nutritor*.

(2) *Etym.* « Nick. *ger. sax. sic.* j. knick. »

Nux, arbor iuglandes ferens, okeler, *vet. fland.*

Nux, fructus, not ; boom-not.

Nux iuglans, basilica, regia, oker-not, ooker-not ; (oker, *sive* aker, *sicamb. & holl. glans ;* oke, *angl. quercus;)* wal-not, wael-not, walsche not ; *q. d. nux Gallica, sive Italica, aut Peregrina, ut quæ è Perside translata* [walnot, q. *Nux electa, vel, Nux tumida,* I. R.] *Nux iuglans maior, decumana, prægrandis,* ros-not ; bosch-not, *fland.* vuist-not, *fland.* lombaerdsche not. *Nux vitiosa, inanis, vacua,* loose not ; boose not.

Nux avellana, pontica, prænestina, minima ; Nucula, fructus Coryli, hasel-not.

Nux castanea, sardiana, heracleotica, castanie.

Nux græca, thasia, amandel.

Nux pinea, pijn-appel ; pijn-not.

Nux vomica, keren-not. (2)

Nux aromatites, aromatica, muscata sive moschata, vulgi, muskaet, muskaet-not; note muscaet ; kruid-not.

Nux aromat. selecta, bael not, *vilior, cassa, inanis,* rompe. *Nucis arom. involucrum,* folie, muskaet-bloeme.

Nux autem aromatites, malè à quibusdam, myristica. (3)

Nucis cortex viridis putamen ambiens, culleola, gulliacæ, sloester, snoester ; not-snoester ; not-bolster ; not-booste; *culleolas demere,* sloesteren, ont-snoesteren ; bolsteren de not.

Nucis putamen, lamina ; *bifida*

(1) Hs. L. « doove not. »

(2) *Etym.* « kern-not. »

(3) Dit slaat op Kil. « Muscaet-not. *Nux myristica* » ezv. « Rompe. *Nux myristica vilior.* »

putaminis carina, compactile nucis operimentum, not-schale; not-schelpe; doppe, schelpe, vande not.

Nuces frangere, conficere, kraeken de not.

è Nuce oleum, not-olie.

Nuces venales habens, not-verkooper; not-menger.

Nucibus ludere in scrobiculum; Nuce nucem impetere; Nuces castellatim construere, &c. Vide, Lusus pueriles &c.

Nucleus Nucis, pomi, piri, &c. kerne; kerene; karne; keerne; kaerle; keest, *fl. holl.* baeke, *sicamb.* korste (1); pit, pitte. *Nucleus pineus,* pijn-kerne.

Nucleus radicis lilii, allii, & similium plantarum bulbosarum, &c. item piscis &c. klister, klijster, kliester, schijve, schelfer, van aiuin, visch, *&c.*

Nucea Mola, Vide, MOLA.

Nucamenta, comæ in Nucibus, corylis, populis, salicibus, & similibus, in quibus semina dependent, katten, kattekens; bloemsel, bloedsel; ratten-steertkens.

NYCTICORAX, nacht-raeve; nacht-vogel; nacht-uil.

NYCTEROBIUS, *lycanthropos, Lycaon,* weer-wolf, *&c. Vide,* LYCANTHROPOS.

NYCTOSTRATEGI, nacht-ronde.

NYMPHA, bruid; nieuw-gehoude.

Nymphus, bruid-gom, bruide-gom.

Nymphæ marinæ, maer-minne, mer-minne, *q. maris deliciæ. Adr. Iunio.*

Nymphæ diabolicæ albæ, Vide, LAMIA.

(1) *Etym.* « Korste. *Crusta... & Nucleus, Crusta sive corium pavimenti.* »

Nympha, cavum inferioris labri, lippen-hol.

Nympha, caruncula resultans medio interfemineo [possit verti, bruidekens, I. R. *aut,* kutten-holleken, *aut,* oorkens, F. R.]

Nymphæa, plompe.

Nymphæum, waeter-bad; waerm-bad.

O

O, SI! God geve.

OB, om. *Ob id,* daer-om. *Frustra, nequicquam, gratis, gratuitò,* om niet.

OBÆRATUS, schuldenaer; schuldig; schoudig; ver-tonst.

OBAMBULARE, om-gaen; wandelen; sich ver-treden.

Obambulare per plateas otiosè, straet-slingeren; straet-slijpen. *Obambulator,* kautsij-slijper, *fland.*

Obambulatio, wandelinge.

OBATER, swertachtig.

OBAUDIRE, mis-hooren.

OBBA, tankaert, *vet.* kanne; tuite; berte, *vet.* kitte, *poculum est, inquit Becanus, maius ex asserculis oblongis sive levigatis scandulis, cuparum ad modum, ferreis æreis vel ligneis circulis colligatum.*

OBCÆCARE, blinden; ver-blinden.

OBDERE, tegen-setten. *Obdere pessulum, obicem aut repagulum ostio vel fenestræ,* grendelen; dodden.

OBDORMIRE, ont-slaepen; verslaepen.

OBDUCERE, over-trekken; dekken; over-dekken; smuiken, smooken; (1) be-smeeren; be-smeuren.

(1) *Etym.* « Smuycken/smoocken. *Obducere, obtenebrare nubilo.* Smuyckende. *Nubilus... obductus.* »

Obduci situ, be-mossen.
Obductus, over-togen ; over-trokken ; smuikende.
Obductio, over-treksel ; over-tog, over-tuig.
OBDURARE, *Obdurari*, *Obdurere*, *Obdurescere*, ver-stokken ; ver-stijven ; ver-herden. *Obduratus*, ver-herdt ; ver-stokt.
OBEDIRE, onder-danigen ; hoorsaemen, *vet*. ge-hoorsaemen ; ge-hoorsaem zijn ; onder-hooren. *Obedire iussis alicuius*, sich laeten ge-seggen.
Obediens, hoorsaem ; ge-hoorsaem ; onder-hoorig, *fland*. onder-danig ; ge-boogsaam ; oorbodig, *vet*. over-bodig, *Grotio*. obedient.
Obedienter, ge-hoorsaemelik ; obedientelik.
Obedientia, ge-hoorsaemheid ; onder-daenigheid ; obedientie.
OBELUS, spet ; spit : dodde.
Obeliscus, kegel ; naelde, spille, vanden thoren : obelisk.
OBELIA, ὀβελία, (*vulgo Oblata*) oblije, ouwel ; oblaet, *vet*. *Obeliæ (inquit L. Cæl. Rhodigin.) dictæ sunt quod veruculis quibusdam quos obeliscos vocant constiparentur vel assarentur ; aut quia obolo venderentur.*
OBEQUITARE, om-rijden.
OBERRARE, om-dolen, om-dwalen ; swerven, sweven ; draselen ; baesen, (1) ver-twijfelen, *oberrare animo*. *Oberrans*, draseler.
OBESCARE, aesen, esen.
OBESSE, tegen zijn ; hinderen ; be-hinderen ; schaden ; deren, deiren ; letten ; be-letten ; on-staede doen ; hermen, *vet*. ver-noeien ; noeien, noien, *vet*.

(1) *Etym.* « *sax. fris.* »

OBESUS, vet ; smul. *Obesus*, *Obesa*, kobbel, *holl*. vol-lijvig.
Obesus homo & prægrandi corporis mole, kaf-sak, draf-sak, dik-buik, *q. d. venter acerosus ;* kolf-hout, kloef-hout, kloof-hout, *fland*. kalf, kalf-sak : *ita apud Suet. Galba Gallis præpinguis, sive vitulus bene saginatus.*
Obesulus, poeselachtig.
Obesare, masten, mesten ; vetten.
Obesitas, vet ; vettigheid.
OBEX, schutsel ; baere ; grendel ; bout ; schof ; wervel, worvel ; kluister, *sicamb. q. d. clostrum, claustrum ;* veur-schuif ; riege, rijchel, rijgel ; schuif-ijser ; sperrelink, *g. s. s.* obstakel.
Obex versatilis, draei-boom balie ; hameie, hameide, hamei-boom, ameide, almeie, almei-boom.
Obex præfixus rotæ, lundse, lundsch, lonse.
Obex aquarius, comma, spuie, spije ; sluise ; rabot, *fland*.
Obex remi, dol, dolle.
OBFIRMARE, sterken. *Obfirmatus*, ver-sterkt ; ver-stijft ; herd-nekkig ; herd-koppig ; obstinaet.
OBFUSCARE, ver-donkeren ; ver-duisteren.
OBGANNIRE, *Vide*, OGGANNIRE.
OBHÆRERE, be-hangen.
OBIICERE, *Obiectare*, veur-houden ; veur-wenden ; veur-werpen ; op-werpen ; veur-schieten ; vergen [*q*. veur-geven] opposeeren ; opponeeren.
Obiectus, tegen-over gelegen.
Obiectio, tegen-worp : weder-sprake.
[*Obiectum*, insicht ; stoffe, *Grotio*.]
Obiecta, veur-vallen ; veur-vallende saeken.
Obiectaculum, *Obiectamentum*, schutsel ; obstakel.

Obiectatio, reproche.

OBIRATUS, ver-bolgen.

OBIRE, om-gaen ; be-gaen ; uit-rechten ; be-schikken ; be-dienen ; visiteeren.

Obire munus, negotium, legationem, &c. be-loopen eenige saeke ; vaceeren.

Obire mortem, ver-lijden ; over-lijden ; sterven.

Obitus, af-gang ; over-lijd ; af-lijvigheid ; dood, de dood.

Obiter, in 't voorbij-gaen ; met den lichten; met eenen; licht-over. *Obiter quid efficere*, flanssen.

OBIURGARE, *verbis, clamore, &c.* be-kijven ; straffen, straven met woorden ; be-straffen ; iemanden over-gaen ; deur-nemen ; ver-spreken ; schelden ; be-schelden ; be-snarren ; over-haelen ; be-keken ; be-strijden, *vet. fland.* wijten.

Obiurgator, schelder ; keker.

OBLANGUERE, be-quelen.

OBLATIO, *Oblatum, &c. Vide*, OFFERRE.

OBLECTARE, ver-lusten, ver-lustigen ; be-losten, be-lusten, be-lustigen ; recreeeren ; solageren ; ver-maeken.

Oblectare, &, Oblectari, ver-vreugden ; ver-blijden ; ver-heugen. *Oblectari, Oblectare se*, ver-prillen ; kort-wijlen, korts-wijlen ; ge-noegte, genuegte hebben, raepen, oft nemen.

Oblectatio, Oblectamentum, ge-noegte ; wel-lust ; ver-heuginge ; lust ; tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge ; be-lustheid ; kort-wijle, korts-wijle ; recreatie ; batement, ebatement.

OBLIGARE, om-binden ; toe-binden ; bandelen ; ver-banden, ver-binden. *Obligare vulnus*, ver-binden de wonde.

Obligare, ver-plichten ; ver-plegen, *vet.* banden, bannen, *vet.* obli-geeren. *Obligatus*, ver-bonden ; ge-houden ; onder-havig, onder-hevig ; gebandelt ; plichtig, plegtig ; ver-lovet.

Obligare mercede acceptâ, ver-tonsen ; ver-tonsten, ver-donsten.

Obligatio, ver-band ; ver-bindinge ; plicht, plecht, pleg ; obligatie. *Obligatio civilis, quâ corpus ut pignus afficitur*, ver-bindinge ; lijf-verpandinge.

Obligatio debitoris, seu, Obligationis literæ, schuld-brief ; verbond-brief ; schuld-kennisse, *Grotio.*

Obligatio in certas pensiones, kusting-brief.

Obligatio pecuniæ receptæ in exstructionem ædium, aut fabricam navis, &c bijl-brief, *Grotio.*

OBLIMARE, *consumere*, ver-quisten ; ver-misten, *vet.*

OBLINERE, be-strijken ; over-strijken ; smeeren ; be-smeuren ; om-smeeren ; over-smeeren ; smuisteren ; be-smuisteren ; over-salven.

Oblinere fuligine, be-kruisen ; be-kruiselen ; be-kroselen.

Oblinere glutino, be-plakken ; be-plekken.

Oblinere os, uit-strijken ende be-driegen.

Oblitus, ge-streken ; be-streken.

OBLIQUUS, scheef ; slim, slem ; dweers, dweersch, dwaers ; over-dweers ; nuesch ; schuins, *holl.* gelfs ; over-hoek ; scheel.

Obliquè, in Obliquum, ex Obliquo, dweerselik ; over-dweerselik ; sijde-link, sijdeling ; over-hoeks ; slim-merlik ; ter sijde.

Obliquum lumen, Oculus limus, scheele-wip.

Obliquè ferri, schampen. *Iactus teli ex obliquo lædens*, eenen schamp-scheut.

Obliqua linea in tela, panno, &c. Vide, LINEA.

Obliquitas, slimheid ; slimmigheid ; over-hoek.

Obliquare cursum, *Obliquando navigare*, *obliquis cursibus ventos in mari aut flumine captare*, laveeren, loeveeren.

Obliquare oculos cum venustate, lonken.

OBLITERARE, deur-strepen ; deur-schrabben het geschrift, & *metaph.* vergeten ; in 't vergeten boek setten.

Obliteratus, cuius nulla amplius est memoria, ventis & auræ traditus, dood ende vergeten.

OBLITESCERE, ver-liggen, *vet.*

OBLIVISCI, *Oblivioni dare, tradere ; Oblivione conterere*, vergeten ; uit den sin, uit der herten, stellen.

Oblivio, Oblivia, orum, vergetenisse ; vergetenheid ; vergetelheid ; vergetelikheid ; oubliantie.

Oblivio præteritorum in perpetuum, vergetenisse in der eeuwigheid.

Oblitus, vergeten.

Obliviosus, vergetel, vergetelik, vergetig, vergetelachtig.

OBLOCARE, be-steden.

OBLONGUS, lang ; lang-worpig. *Oblongo corpore homo*, langlijf.

OBLOQUI, weder-spreken ; tegen-seggen ; tegen-spreken ; naeseggen ; tegen-stechelen, *Pelgromio.*

Obloquutio, op-spraeken ; tegen-spraeke.

OBLUCTARI, weder-streven ; tegen-streven ; tegen-strubbelen ; ringen, *g. s. s.*

OBMURMURARE, morren, morkelen ; kosteren.

OBMUTERE, *Obmutescere*, swijgen ; ver-stommen ; stom worden.

OBNECTERE, ver-strikken.

OBNITI, weder-staen ; tegenkanten ; weder-streven ; tegen-streven ; tegen-strubbelen ; werselen, worselen. *Obnixè*, heftiglik.

OBNOXIUS, schuldig ; ge-houden ; ver-bonden ; onder-worpen ; plichtig, plechtig ; ver-plicht ; behipt ; onder-havig ; onder-hevig. *non Obnoxius*, vrij ; on-gehouden ; on-verbonden.

Obnoxius pœnæ, straf-baer.

Obnoxium reddere iureiurando, ver-binden met eed.

OBNUBERE, *Obnubilare*, overtrekken ; dekken ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; be-lomberen ; smuiken, smooken.

Obnubilus, smuikende. *Obnubilatus*, over-trokken.

OBNUNCIARE, be-spreken; veurbespreken : protesteeren.

Obnunciatio, be-sprek ; veur-besprek ; protest.

OBOLERE, muffen ; stinken. *Vide*, OLERE.

OBOLUS, haller, heller, hellink, *g. s. s. Oboli vilissimi genus*, mijte ; hallink parisis, *fland. Vide etiam*, NUMUS, *Numisma.*

OBORIRI, over-gaen ; overkomen.

OBREPERE, be-kruipen.

OBRIGERE, stijf zijn ; ver-stijven ; sterren, starren, *g. s. s. Obrigere ex frigore, Vide*, RIGERE.

OBRUERE, ver-lasten ; overlasten ; over-laeden ; ver-laeden ; over-vallen. *Obruere, Obrui*, versmooren ; ver-smachten ; ver-stikken.

Obruere negotiis, molestiis, difficultatibus, be-kommeren.

Obruere verbis, minis, &c. ver-bulderen ; ver-bluffen met woorden; ver-babsakken, ver-habsakken; ver-boffen; ver-poffen, ver-pocchen; ver-snorken.

OBRYZUM, fijn ; louter.

OBSATURARE, ver-saeden, ver-saten.

OBSCENUS, on-vlaetig ; schandelik ; on-beschaemt ; woest, wuest ; hoersch ; on-tijdig ; on-vertogen ; vuil ; dorper, *fland. Obscenè*, dorperlik, *fl.*

Obscenitas, on-vlaet, on-flaet ; fielterije ; rabouderije ; on-getijdigheid ; dorperheid, *fland.*

OBSCURARE, donkeren ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; be-deemen, be-deemsteren ; blind-hokken, *holl. sicamb. q. in obscuro stabulo collocare.*

Obscurari, ver-bleeken *Obscuratus*, verbleekt.

Obscurus, duister; demster, deemster, dimster, deimster ; demstig ; donker, dunker ; on-klaer ; seiger, *g. s. s.* on-schijnbaer ; on-merkelik.

Obscurus homo, on-edel ; on-vernaemt ; on-vermaert. *non Obscurus*, schijnbaer.

Obscurus sermo, deur-trokken woorden.

Obscurè, duisterlik ; donkerlik.

Obscuritas, duisterheid ; duisternisse ; donkerheid ; donkernisse ; swaerheid, swaerigheid, swaernisse.

OBSECRARE, bidden ; aen-roepen ; smeeken.

Obsecro, doch, toch ; liever ; ei liever. *Blandientis particula.*

OBSECUNDARE, ge-hoorsaemen; ge-hoorsaem zijn.

Obsecundans, onder-daenig.

OBSEPIRE, om-tuinen.

Obsepire dumis, ver-haegen ; om-haegen.

OBSEQUI, *Obsequium præstare*, hulden ; hulde doen ; iemanden dienst doen ; onderdaenig ende gehoorsaem zijn ; iemanden te wille zijn.

Obsequens, ge-hoorsaem ; ge-boogsaem ; onder-daenig ; obedient. *Obsequenter*, obedientelik.

Obsequium, dienst ; ge-dienstigheid ; dienst-bedieninge. *Obsequium assiduum*, residentie.

Obsequiosus, ge-dienstig ; dienstig.

Obsequiosè, ge-dienstiglik.

OBSERARE, sluiten; toe-sluiten; schutten ; ver-sperren, *g. s. s.*

OBSERERE, be-saeien.

OBSERVARE, *&, in officio tenere, custodire, animadvertere, &c.* marken ; aen-marken ; ge-merk nemen ; be-merken ; acht nemen, hebben, oft slaen, op eenig ding ; aen-schouw nemen ; waeren, waerden, *vet.* waer-nemen ; toe-sien ; in-sien ; be-oogen ; letten ergens op ; be-kijken; toe-sicht hebben; gade slaen; wachten ; be-spieden ; ver-spieden ; be-spien ; loeren ; loer-oogen ; luisteren ; luisschen, *vet. fland.* luimen ; op sijn luimen liggen ; gluipen, glupen, (1) luipen ; goo-men, *vet.* goom nemen ; gaumen, *helvet.* be-wieren ; huggen, *vet.* koeren ; regard nemen : contrerolleeren.

Observare malè, in Observatione falli, ver-sien ; ver-kijken ; qualik toe-sien.

Observator, aen-merker ; toe-siender ; luimer ; luim-oore ; hug-

(1) *Etym.* « Gluypen, glupen, gloepen, *holl. fris. sax.* »

ger ; contrerolleur. *Observator operariorum*, ringel-meester.

Observatio, Observatus us, toesicht ; op-sicht ; op-slag, *holl.* (1) insicht ; aen-schouw ; aen-merkinge ; achte ; goom, goem ; pliet, *vet.*

Observare, revereri, eeren ; vereeren ; reverentie doen.

Observans, Observabilis, Observandus, achtsaem ; op-sichtig ; taelweerdig ; tal-weerdig ; gedugt, gedugtig ; fronisge, *apud Otfrid.*

Observatio, Observantia, achtsaemheid ; ont-sag, ont-sig ; geduchte ; be-duchte ; eer-biedinge ; ver-eeringe ; eer-bewijsinge ; reverentie ; respekt.

OBSES, gijsel, gijseler, geis, gis, gisel, (*hinc deducunt multa nomina propria in quibus Gesus occurrit, Gisbertus, Gisulphus, Wiligisus, &c.*) leister, leist-borg, *g. s. s.* pand-man ; ostagie, stagie (*videtur habere affinitatem cum nostrate dictione,* staen, *sive* in-staen, *id est, spondere, vadimonium promittere, vadem esse, &c.*) *Obsides*, gegijselde mannen ; pandlieden.

Obsidem dare, ver-gijselen.

Obsidem capere, gijselen.

OBSIDERE, be-setten ; om-setten.

Obsidere, in terram se submittere, hukken.

Obsidere, Obsidione urgere civitatem, arcem, &c. be-leggen ; be-legeren ; be-sitten een stad, *vet. holl.*

Obsessus, be-seten.

Obsidium, Obsessio, Obsidio, be-leg ; be-legeringe ; be-sit, be-sitte, *vet. holl.* siege.

Obsidione eximere, liberare, de stad ont-setten ; ont-set doen, ont-schutten.

Obsidione abscedere, ab Obsidione desistere, recedere, Obsidionem solvere, op-breken ; op-trekken ; ver-trekken.

Obsessor, insessor viarum, straet-roover ; straet-schender ; snaphaen ; heg-dief, *qui in senticetis & sepimentis latenter insidiatur ut furetur spoliétque viatores, &c.*

OBSIGNARE, segelen ; be-segelen ; toe-segelen *Obsignare literas*, sluiten den brief ; cachetteeren.

OBSISTERE, weder-staen ; tegenhouden ; tegen-strubbelen ; beletten ; resisteeren.

OBSOLERE, ont-wennen.

OBSOLERE, *Obsolescere*, af-gaen ; ver-ouden ; ver-ouderen ; ver-slijten ; ver-liggen.

Obsoletus, ver-oudert ; ver-sleten ; ver-legen.

Obsoletus color, ver-bleekte verwe.

OBSTARE, *Obstaculo esse*, beletten ; tegen-staen ; weder-staen ; schutten ; op-houden ; tegen-houden ; hinderen ; resisteeren.

Obstari, liegen, liggen, of letten, schorten, aen iemand.

Obstaculum, be-let ; be-letsel ; hinder ; hindernisse ; achter-stel ; scherm, *vet.* schutsel ; rabot, *fland.* empeschement ; resistentie ; obstakel.

Obstaculum venti, wint-vank. (1)

OBSTETRIX, vroud-vrouwe ; vroed-moeder ; vroed-wijf ; wijse-moeder ; wijse-vrouwe ; hef-moe-

(1) *Etym.* « Op-slagh *holl.* j. Op-sight. — Op-sicht. *Respectus, observatio. & Vultus. & Suspectus : actus suspiciendi sive sursum aspiciendi.* »

(1) *Etym.* « Wind-vanck. j. schutsel. *Obstaculum venti.* »

der, *fland.* heve-moeder. hevel-moeder, *sax.* hef-hamme, *vet. germ. sax. sicamb.* bade-moeme, *sax.*

Obstetricis merces, vroed-vrouwen-loon.

OBSTINATUS, krijgel; krijgelaerd; herd-nekkig; herd-koppig; stedig, steeg; sterrig, starrig; sterhalsig; hals-starrig; weder-spannig; stijf-hals; stijf-sinnig; eigen-rechtig; eigen-sinnig; een-sinnig; een-sellig; eigen-willig; stoot-hoofdig, *metaph.* stief-hoorig, *fland.* obstinaet.

Obstinatè, krijgelik; eigen-williglik; sterrelik, sterriglik; obstinatelik.

Obstinatio, krijgelheid; versteentheid; weder-spannigheid.

OBSTIPARE, stoppen; toe-stoppen; ver-stoppen; schoppen, *ger. sicamb. holl fris* ver-schoppen, *g. s. s.*

Obstipus, cui collum riget, & in alterum humerum caput reclive est, krom-hals; krom-halsig, stijf-hals; scheef-hals; slim hals; ster-halsig; * hals-sterrig.

Obstipo capite defigens lumina terræ, duipen, duiper.

OBSTRAGULUM, *aluta calceorum,* over-leder, boven-leder, van de schoenen.

OBSTREPERE, queken; quetteren; kauwetteren; roetaerden; roekkoeken; tegen-stechelen, *Pelgrom.*

OBSTRIGILLARE, tegen-stechelen, *Pelgromio.*

OBSTRINGERE, ver-banden; verbinden; ver-strikken; stroopen; worgen; woelen, *fland.* hoelen, *fland.* obligeeren.

Obstringere iureiurando, ver-binden met eed.

Obstrictus, ver-bonden.

OBSTRUERE, toe-doen; toesluiten; toe-maeken; toe-stoppen; ver-konkelen; schutten; stoppen; stolpen, *holl.* stelpen, stulpen; ver-stoppen; ver-schoppen. *g. s. s.* dodden. *Obstruere volvendo,* toewinden.

Obstruere corio vel pelle, overtrekken met leder.

Obstruere luminibus alicuius; propriore aut altiore structurâ lumen alicuius tollere & luci officere, iemands licht be-timmeren.

Obstructus, gestopt; ver-konkelt.

Obstructio, ver-stoptheid

Obstructio hepatis vel lienis, koek aen 't herte.

OBSTUPERE, slaepen; duiselen; ver-daeren, *vet. fland.*

Obstupere, Obstupescere, ver-schieten; ver-schrikken: ver baest zijn.

Obstupefacere, ver-baesen; ver-baegen, *vet fland.*

Obstupidus, ver-slaegen; verbaest.

Obstupescentia membra, slaepende, slaepige, slaeperige leden.

OBSUERE, om-naeien.

OBSURDERE, doof zijn.

Obsurdescere, surdum fieri, ver-dooven; doof worden.

OBTEGERE, be-dekken; overdekken; over-trekken; be-stolpen, *holl. Obtegere corio vel pelle,* overtrekken met leder

OBTEMPERARE, *Obtemperatio, Vide,* OBEDIRE.

OBTENDERE, weder-spannen; tegen-houden.

Obtendere, over-dekken; be-hangen met doeken, *&c.*

Obtendere, veur-wenden; pretendeeren.

Obtendiculum, be-hangsel.

Obtentus us, *Obtensio*, schijn ; veur-wendsel ; pretext ; pretentie.

OBTENEBRARE, donkeren. *Obtenebrare nubilo*, smuiken, smooken

OBTERERE, pletten, pletteren ; ver-pletten, ver-pletteren ; ver-douwen ; dempen, *ger. sax. sicamb.* ver-dempen ; be-dampelen, *fland.* drommen ; walken, *fland.* brijsen, brijselen, breuselen ; ver-slijten ; foeleeren.

Obterere aliquem citato curru, over-loopen.

Obterere curru equòve, over-rijden.

OBTESTARI, bidden ; hertelik bidden ; aen-roepen.

OBTEXTUS, be-dexel.

OBTHURARE, stoppen ; be-stoppen ; toe-stoppen ; ver-stoppen ; ver-stompen, ver-stompelen ; schoppen, *ger. sax. s.* ver-schoppen ; stelpen, stulpen, stolpen, *holl.*

Obthuratus, gestopt.

Obthuramentum, tap ; stopsel ; scheele, schele, *q. d.* schale. *Obthuramentum oblongum*, prop, proppe.

OBTICERE, swijgen ; ver-swijgen.

OBTINERE, ver-krijgen ; ver-werven ; be-komen ; ver-overen ; houden ; in-houden ; be-haelen ; mainteneeren, manteneeren ; be-haften.

Obtinere litem, causam, winnen 't ge-dinge.

OBTINGERE, ge-beuren ; deur-komen ; toe-komen ; vallen te deele. *Obtingere casu*, be-vallen.

OBTORPERE *præ frigore*, *Vide*, RIGERE.

OBTORQUERE, winden ; ver-draeien.

Obtortus, slim ; slom ; scheef ; scheel.

OBTRECTARE, achter-klappen ; echteren, *vet.* lasteren ; nae-geven ; be-kallen ; kauwetten ; kauwetteren.

Obtrectator, achter-klapper ; kauwetterer.

Obtrectatio, achter-klap ; achter-spraeke ; achter-taele ; achter-deel ; nae-spraeke ; nae-taele ; kleinigheid ; ver-kleininge ; af-dragentheid, *vet. fland.*

OBTRUDERE, over-dringen.

OBTRUNCARE, ver-moorden ; om den hals brengen.

OBTUERI, *Obtutu fixo contueri ; hærere, adspectare*, sterren, starren, ster-oogen ; sterlik, sterkelik, vastelik aen-sien.

Obtueri limis, lonken.

Obtuitus, *Obtutus*, het aensien ; aen-sicht ; regard.

Obtutu hærens defixus in uno, gaep-stok.

OBTUNDERE, *Obtundere aciem*, ver-botten ; ver-plompen ; stompen ; ont-scherpen ; bot maeken.

Obtundere multo sermone, over-lastig zijn met veel woorden.

Obtundere, *Obtundi*, ver-plompen ; ver-dutten.

Obtundi, om-gaen.

Obtusus, bot ; plomp ; stomp ; plotsig, *vet.* on-scherp ; sleeuw, slee. *Obtusa acies*, sleeuwe scherpte : *dentes obtusi*, sleeuwe tanden.

Obtusus homo, bot, plomp mensch ; bot-muil ; plompaerd ; botterik ; bottaerd ; dom ; ploete ; blutten ; loer, loerd, loen ; stomper, *fris.* kolf-hout, kloef-hout, kloof-hout, *fland.*

Obtusè, bottelik ; plompelik.

Obtusio, botheid ; bottigheid ; plompigheid.

OBTURARE, *Obturamentum*, *&c.* *Vide*, OBTHURARE, *&c.*

OBTURBARE, stooren ; ver-stooren.

OBVAGIRE, graenen, *ger. sax. sicamb.*

OBVALLARE, be-graeven ; be-schansen ; heimen ; heinen, *holl.* be-heimen ; be-heimigen.

OBVENIRE, over-gaen ; over-komen ; veur-komen ; toe-komen ; ge-beuren ; weder-vaeren ; vallen te deele ; be-vallen.

Obvenire hæreditate alicui, lege & ab intestato alicuius morte, ver-sterven ; aen-sterven.

Obventio, schot ende lot ; in-komende goed ; in-komste.

Obventio fundi censualis, lot, *vet.*

Obventiones, ver-val.

OBVERSARE, *Obversari,* wemelen.

Obversari oculis, menti, animo, veur-sweven ; veur-sweiven ; veur-komen.

OBVIAM, tegen ; te gemoete.

Obviare, Obviam ire, venire, progredi, fieri ; Obvium fieri, gemoeten ; moeten ; te gemoete komen ; tegen komen ; ont-moeten ; ver-tegenen, ver-jegenen ; be-jegenen, be-tegenen ; rencontreeren. tegen gaen.

Obviam alicui procedere, blandè se alicui accommodare, be-jegenen, *Grotio.*

Obvius, ge-moetende.

OBUMBRARE, be-schaduwen ; over-schaduwen ; om-schaduwen ; om-schemen, *holl.* be-schemen ; be-schemeren ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; be-lomberen.

OBVOLVERE, be-winden ; om-winden ; ver-winden ; toe-winden ; om-wimpelen ; wrijten, vrijten ; wiggelen ; wikkelen.

Obvolvere papiro, pakken in papier.

Obvolucrum, over-treksel ; over-tuig.

Obvolutio, over-tog.

OCCA, egge ; eegde ; regge (1) ; welle, *crates occatoria.*

Occare, eggen ; reggen. *Occator,* egger.

OCCÆCARE, blinden ; ver-blinden. *Occæcatus,* ver-blindt.

OCCALLERE, *Occallescere,* ver-herden ; ver-weeren ; deur-weeren, deur-etig zijn.

OCCASIO, saeke ; oor-saeke ; middel ; aen-laet, *vet.* oksuine, okkasoen, *vet. fland.* occasie ; voet ; ge-legenheid

Occasionem dare, den voet, oor-saeke geven ; be-oorsaeken ; ver-oorsaeken.

Occasionem aliquid agendi habere, pas geven ; ge-legen zijn ; voet hebben.

OCCIDERE, *q. Occadere,* onder-gaen ; neder-vallen.

Occasus, neder-val ; af-gaen ; onder-gaen ; dood, de dood.

Occiduus, neder-vallig.

Occiduum tempus, veur-avend.

Occidens. Occasus solis, neder-gang, onder-gang der sonnen ; west. *Occidentalis,* westersch, westelik ; *hinc. Occidentale Mare,* westersche zee.

OCCIDERE, *q. Occædere,* ver-doen ; ont-lijven ; af-lijvig maeken ; ver-smijten ; neder-leggen ; ver-slaen ; dooden (*θύειν, gal.* tuer ;) dood-slaen ; slaen, *vet.* neder-slaen, *vet.* nekken, *fland. Occidere punctim,* dood-steken.

Occidere velle, siel-soeken, *Ex. 4. 19.*

Occisus, ver-slaegen ; ge-doodt.

Occisio, slag ; dood-slag.

OCCINERE, tegen-singen. *Occentus, &, Occentor, qui medium*

---

(1) *Etym.* « Regghe, *holl. fland.* j. reke / grietsel. »

inter succentorem & cantorem servat tenorem, teneur : *al.* contreteneur ; contrepoint.

Occiput, *Occipitium*, achter-hoofd ; achter-kop.

Occipitii os, keper-been.

Occludere, sluiten ; toe-sluiten ; toe-slaen ; stoppen ; ver-stoppen ; toe-stoppen ; stolpen, *holl.* (1) schoppen ; ver-schoppen, *g. s. s.* schotten.

Occlusus, be-sloten ; geschut, geschuttet.

Occulere, *Occultare*, bergen, borgen ; ver-bergen ; helen ; heimelen, *vet.* smuiken ; smooken ; stelpen ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; ver-slaen ; heimelik ver-steken ; onder-houden ; priemen, *vet.*

Occultare fures, latrones, aenhouden de dieven.

Occultus, heimelik ; ver-holen ; ver-borgen ; apocrijf. *non Occultus*, on-verborgen.

Occultè, ex Occulto, in Occulto, ver-holentlik ; heimelik ; heimeliken.

Occultè invadere, be-kruipen.

in Occulto esse, on-bekent zijn.

Occumbere, om-komen ; sterven.

Occubitus, onder-gang.

Occubitus solis, onder-gang der sonnen.

Occupare, be-sitten ; in-houden ; in-hebben, (*civitatem*, de stad ;) in-nemen, (*locum*, de plaetse ;) be-vangen, be-vaen ; be-grijpen ; aen-slaen, (*alicuius bona*, iemands goed ;) saisineeren.

Occupare, tanquam ex insidiis apprehendere, kippen ; ver-rasschen ; over-ijlen

Occupare, impedire, molestare, Occupatum detinere, ont-ledigen : ver-ont-ledigen ; moeden, mueden, moeien ; be-kommeren. *Occupare rebus frivolis*, be-slommeren.

Occupari, besig, on-ledig, zijn.

Occupatus, be-seten ; on-ledig ; ver-ontledigt ; on-tomig, *fris.*

Occupatio, on-ledigheid ; on-lede, *vet.* besigheid ; be-slag ; lette, *vet.* onder-wind ; nood, noode ; be-kommeringe ; be-kommernisse ; hand-gebeer, *fris.*

Occupatio tempori fallendo, tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge.

Occurrere, *Occursare*, be-jegenen ; ge-moeten ; te gemoete komen ; tegen komen ; tegen gaen ; ont-moeten ; in-loopen ; veur-komen ; rencontreeren ; veur-vallen.

Occursatio, Occursus us, ge-moet ; be-tegenheid ; be-jegenheid ; aen-stoot ; rencontre.

Occurrentia, veur-vallende saeken

Oceanus, wilde see ; groote see.

Oceanus glacialis, Scythicus, Septentrionalis, Amaltheum mare, ijs-see. [*Oceani etymon Becanus facit ac si dicatur* o-ke-an, *q. O utinam progredere ; vel quod si C pro G positum velis, significabitur, inquit, O procede ; ut videlicet bonitatis æternæ fons nobis accedat optantis. Convenientiùs qui derivet*, hoog see, *nam quòd Græci in* ανος *terminaverint, non mirum videbitur iis qui pronunciationem etiam nunc Hollandorum noverit* (1) *quâ efferunt diphthongum in dictionibus*, see, heet, deel, *&c. planè enim videntur dicere*, sea, heat, deal, *&c.* F. R.]

Ochra, oker, okker, ocker, ooker ; oker-geel ; berg-geel.

---

(1) *Etym.* « j. stelpen/stoppen. »

(1) Hs.

Ocrea, *Ocreæ arum*, leerse; hose; stivel, stevel, stifel; broseken, brosken; bote, boten-schoen, *holl. sicamb.* bond-schoen. [leerse, *q.* lederen-hose, F. R.]

Ocrea, Ocreæ arum, ferrea arma tegendis cruribus, been-berge; scheen-plate; scheen-ijser.

Ocreas exuere, detrahere, ont-hosen; ont-leersen.

Ocreatus, geleerst.

Octo, acht. *Octies*, acht-mael. *Octavus*, achtste.

Octava pars mensuræ musices, fuse.

Octodecim, acht-thien.

Octoginta, achtentig, *& per prosthesim*, tachtentig.

Octingenti, acht-hondert.

October, *mensis*, wijn-maend; rosel-maend, *vet.* hersel-maend; aerssel-maend, *vet. fland.* (*quòd annus tunc præcipuè retrogrediatur*;) saed-maend, saei-maend, *mensis quo segetes terræ committuntur, Mich. Beuther.*

Oculus, *Ocellus, Ocellulus*, ooge; oogsken; pinke, *vet.*

Oculi album, albugo, Albumen, blik; oogen-wit: wit der oogen.

Oculi sinus, pelvis, cavum, oogen-hol.

Oculi orbis, acies, oog-appel, oog-bal; *q. d. Oculi pomum, pila*, oog-sterre; sterre der oogen; straele, *fland.*

Oculorum membrana sive tunica, oogen-vel.

Oculorum anguli, sinus; hirqui, oogen-winkels

Oculis subiecta ossa, oog-been-derkens.

Oculi ictus, nictus, motus, nutus, oog-blik; oogen-blik; oog-op-slag; wip, wijp, *vet.* wink, winke, wenke: *Oculis signum dare*, winken, wenken, wink-oogen. *Oculis micare, nictare, nictitare*, oogen-blikken, blik-oogen.

Oculatus, geoogt.

Oculorum orbes reductos habens, hol-oogig; hol-ooge.

Oculi rigentes, sterrende oogen.

Oculi cæsii, glauci, herbei, noctuini, virides; vulgo, felini, gras-groene, glaerende, katten, oogen.

Oculi limi vel limes, obliqui, retorti, distorti, scheele oogen; scheeve oogen. *qui Oculos tales habet*, scheel; scheelaerd; scheele-wip; schele priem.

Ocelli contuosi, (1) *in angustum coacti, conniventibus palpebris*, pink-oogskens.

Oculi emissitii, vagi, huc atque illuc excurrentes, omnia curiosè observantes, Adr. Iunii; *&, Oculi pæti, petulci, lascivi, ignea quadam mobilitate præceleres ac quasi volantes, Cæl Rhodigin.* vliegende, schietende, oogen.

Oculi eminentes, exuberantes, protuberantes, puil-oogen; uit-puilende, uit-stekende oogen: *& qui tales habet Oculos*, puil-oogig. *&, Oculos exerere, protuberantes habere*, puil-oogen.

Oculi lyncei, aquilini, milvini, acres, acuti, scherp ge-sicht; scherp-siende oogen.

Oculum unum ab altero differentem habens, διχορος, (2) bont-oog.

Oculus sugillatus, lividus, sanguine perfusus, blauwe ooge.

Oculi unguis, houwe in d'ooge.

Oculi illices, aen-trekkende oogen.

Oculi illecebrosi, illices, pellices, meretricii, arguti, venusti, ludibundi,

---

(1) Hs. De wdbb. geven: *contuoli*.

(2) Hs. Geen grieksch w. L. δίχροος, tweekleurig.

illecebræ voluptatisque pleni, lodderlik, lodderachtig; *Oculis venustis aspicere*, lief-oogen.

Ocellus limus cum venustate, *Ocellus illecebrosus sive argutus*, lonksken. *Oculos leviter obliquare*, lonken.

in Oculis nervosa quædam adnatæ membranæ excrescentia; pterygium, onyx, albugo, argema, schelle in 't ooge; perle in 't ooge.

Oculorum fistula, ægilops, fistel in d'ooge.

Oculi lippi, gramiosi, gramosi, delachrymantes, fluentes, leepe, loopende, sijpende, oogen.

Oculorum delacrymatio, gramiæ, pituitæ, humorum ad oculos delatio, oog-dragt; oogen-dragt; oogen-etter.

Oculorum tenebræ & vertigines, be-dwelmtheid.

Oculis obversantes nubeculæ, muscæ, & id genus alia, schemeringe in d'ooge.

Oculi vitium; Vitium in Oculo, augstal, *ger. Nostrates, inquit Gesn. vulnus oculi ab acuto aliquo ligno infixo*, den augstal *vocant. Hinc* stael-blind peerd, *Equus in oculo læsus.*

Oculorum suffusio, sterre; starre; *germ. sax.* [*suffusio bilis, quæ luteum quid apparere facit quod album est*, ἀμαύρωσις, galg in d'ooge, *corruptè pro* gal in d'ooge, *hoc est, cùm quid mali de re quapiam suspicamur; quandoque verè, quandoque falsè. Suspicio mihi incidit*, mij valt oft komt in d'ooge, *&c.* I. R.]

Oculis usurpare, capessere, cernere, assequi, pertingere, oculo admetiri, αὐγάζειν, be-oogen; toe-sien; marken; aen-marken; lochten, luchten.

Oculis, aut, ante oculos, obversari, versari, veur-sweven; veur-sweiven.

Oculis ambire, circumquaque aspicere, wieren.

Oculos in rem aliquam penitus defigere, intendere, intentis & fixis Oculis quasi hiantibus, intueri, designare, af-sien; mikken met de oogen; raemen, *vet. holl. sicamb.* sterren, starren, ster-oogen; sterk aen-sien. *Oculos extendere*, op-sperren de oogen.

Oculis obliquatis in altum respiciens, over-sichtig; over-sienig. *Vide etiam*, HYPEROPS.

Oculos in aliquem coniicere, adiicere, ut, puellæ, &c. slaen de oogen op iemanden.

Oculis hiantibus contueri, be-gapen.

Oculorum palpebras alternatim movere; *&, Oculis semiclausis intueri; oculos contrahere, & aliquo modo claudere*, pink-oogen; pimp-oogen; wimp-oogen.

Oculis transversis, retortis, sive insidiantibus intueri; transversum tueri, loeren; lonken; gluieren; luimen; sluimen; op sijn luimen liggen.

Oculis argutis & acribus intueri, snoex sien, *instar lucii, lupi sive labracis piscis, qui acribus ocellis & corneolo eminentiorèque naso sive rostello calliditatem referre videtur; unde & Aristophani piscium sapientissimus dicitur.*

Oculos inflectere annuendo, nikken met de oogen.

Oculis scintillare; Oculorum aciem dissipare, spriet-oogen; sprietel-oogen.

Oculis micantibus, ardentibus, scintillantibus & flammæ instar sub-

silientibus intueri, velut ælurus aut felis, bern-oogen; kater-oogen.

Oculos levare, attollere, intendere, op-slaen de oogen. *ipse ille actus*, op-slag vande oogen.

Oculos deiicere, submittere, in terram defigere, neder-slaen de oogen.

Oculos perstringere, aut, Oculorum aciem, visum, perstringere, be-schemen, be-schemeren ; ver-blinden.

Oculos velare, blind-hokken, *holl.*

Oculis privare, blinden ; verblinden.

Oculos effodere, exsculpere, uithaelen de oogen.

Oculis captus, blind.

Oculis clausis, blindelik, blindelinks.

in Oculis, ante Oculos, veur oogen.

in Oculis, ante Oculos ponere, representeeren.

ante Oculos mobilitare, weisteren.

Oculis æquis aspicere, ferre, geluchten ; luchten.

Ocularis spectator, oog-sichtiger.

ad Oculum serviens, oogen-dienaer ; oogeler, oegeler, *sax.*

Ocula, qui exiles habet oculos, klein-ooge, klein-oogig ; kleinpinke ; pimp-ooge.

Oculi vitrei, Ocularium specillum, bril. *Ocularius faber*, bril-maeker. *Ocularia theca*, bril-huisken.

Oculus arboris, florum, &c. knoppe ; botte. *Romanens* boutton.

Ocellus in vestimento, knop-gat, *Lud. Vivæ.*

Ocellus caryophylleus, flos, angiere, angeliere, *holl.*

Ocularia, herba, klaer-ooge ; oogen-troost.

OCYOR, *Ocyus*, snel ; licht, locht; ring; ge-ring; rasch. *Ocyùs, Ocyssimè*, snellik; rasschelik; vlugs, vlux, flux, *q. d.* vliegs, *volando.*

ODÊUM, sang-kamer.

ODISSE, *Odio habere, Odium gerere*, haeten ; ge-haeten ; be-haeten ; ver-haeten ; veeten, veeden ; weder-sien ; tegenheid hebben.

Odium, haet ; on-liefde ; onminne ; spijt, (*odio tui*, te spijte van u ;) wijper, *fland.* haderschap, *vet.* hadije; on-lust; grol, *ger. sax. sicamb.* rankune, rankure, rankore, rankeure, *fland*

Odium, Odium occultum, intestinum, latens, vee, veete, veede, veide, vied ; pik ; wronk, vronk ; vijandschap.

Odiosus, haetig; haetelik; spijtig; leed-saem ; ver-haet ; weder-sien ende ver-acht ; on-minnelik ; [oielik I. R.] *Horum quædam intelliguntur de homine quem alii odere, quædam de eo osore qui in alios iniurius.*

Odiosè, haetelik ; haetiglik ; onminnelik.

Osor, haeter, haetende.

ODONTAGRA, *Vide, Forcipicula.*

ODONTALGIA, tand-pijn ; tandsweer ; tand-wee.

ODOR, *Odoratus, Odoratio, Olfactus*, ruik ; roke ; ge-reuke, ge-roke ; geur, gore.

Olere, Odorem emittere, reddere, spirare, fragrare, exhalare, nidorem emittere, Odorare, rieken ; luchten ; reuk geven ; geuren, geur geven.

Odorari, Olfacere, Olere, Odorem percipere sive sentire, rieken, ruiken, rueken ; snoffen, snoffelen, snuffen, snuffelen, snuiven.

Olere, malè Olere, stinken. *Olere hircum*, gael rieken ; geil stinken ; muffen.

Olens benè, suave ; Odoratus ; Odore gratus, iucundus, gratus, wel riekende ; soet-geurig.

Odore aut sapore ingratus, insuavis, gaelsch; geil; ouwig, *holl.*
Odor gravis, malus, teter, stank.
Odoratus perceptio, snof.
Odor gravis oris, stinkende aessem.
Odorem genuinum perdere, verschaelen.
Odoribus condire, perfumeeren.
Olfactorium, Odoramentum, Odoramen, rieker; riekerken; ruekerken; riekerije; riek-balleken; riek-appelken; tuilken; perfum; specerije.
Odorus, neus-wijs.
Odorus, Odorifer, riekende; riekelik.
sine Odore aut sapore, wepsch; weepsch.
Odorator, rieker.
Olidus, stinkende; muffende; muffig; dram.
Oletum, stront; kaet, quaed, quaet, quat, kat, *g. s. s. fl.* [*Hæc omnia, ut Latinè, sic & Teutonicè confusa; usu vid' abripiente & in transversum trahente: nam, ut bene annotatum Kiliano, è Paulo Merula, antiquitus* stinken, stank, *&c. propriè significabant, Olere, Odor, idque mediè, tam in bonam quàm malam partem; sicut contra* rieken, reuk, *&c. propriè tantum Olfacere, Odorari, Odor, &c. Tam enim dicebatur* goeden stank, *quàm,* quaeden: *ut apparet in Cantico Canticorum Willerami Abbatis, &c.* F. R.]
ŒCONOMUS, *vir Œconomus,* huis-houder; menagier.
Œconomus, huis-knecht; huis-meester; meester-knecht; meester-knaep; kater, *vet.* schaffenaer; schaffer, *vet.* dispensier; sommelier.
Œconomus, hof-meier; hof-meester; huis-meester; huis-meier; huis-sorger.
Œconomus, drossaet; drossaert.
Œconomus, seneschalk; sineschalk, *Vide, Familiæ præfect.*
Œconomus, qui proventus Ecclesiasticos administrat, & secundum Episcopum plebi præest; προστάτης, prost.
Œconomia, huis-houdinge. *Œconomiæ defectus, neglectus, non accurata cura,* wan-raed; quaede huis-schikkinge; quaed beleid van huis-houdinge: [*hinc proverbium,* wanraed verteert sak en saed. F. R].
ŒDEMA, waeter-puiste; waeterige swellinge; koude klier.
ŒNOMELI, wijn-meede.
ŒNOPHORUM, stoop; gelte; take, *vet.* wijn-pot; wijn-kanne; wijn-stoop.
ŒNOPHYLAX, bottelier.
ŒNOPOLIUM, tap; wijn-tap; taverne; wijn-taverne; wijn-huis; wijn-herberge.
Œnopola, tapper; wijn-tapper; tavernier; wijn-tavernier; wijn-verkooper.
ŒSOPHAGUS, slonde, *ger. sax. sicamb.*
ŒSTRUM, bremme; bremse; braeme, *sicamb.* brumse; koe-vliege; horsel; wespe; horselinge.
Œstro ferri, incitari, percussum esse, biesen, bijsen; brumsen; horselen. *Œstro percitus,* horseler.
ŒSYPUM, *Œsypus,* ike; ieke.
OFFA, vinne etens; deeg, deig; paste, *vet. fland.* moelie, *vet. sax. sicamb.* (*Offarum sectator,* moelie-vrijer;) moekeie, *fland.* (1) *vet.* brokke: *Offas comminuere,* brokken.

(1) Hs. L. Mokkeie. *Etym.* « Mockeye. »

Offa panis, stippe, *fris*.

Offa ovis macerata, intincta, gewendt, ver-wendt, brood.

Offa iudicialis, sout ende brood, *&c. Vide*, SAL.

Offa è iure, iussulenta, soppe.

Offæ in iusculo farciminum aut panticum maceratæ, sult-soppe ; boling-soppe ; pens-soppe.

Offa, Offa carnis, stuk vleesch ; schelle vleesch ; vleesch-moelie, *vet*. vleesch-soppe.

Ofella, Offula, Ofella porcina, krappe ; krippe.

Offula, Ofella carbonibus tosta, carbonade ; kolen-herst ; rosteie ; rosteiken ; rammeken, *fland. brug*.

OFFENDERE, *invenire, &c*. vinden, vinnen ; be-jegenen, betegenen ; rencontreeren. *Offensio*, be-tegenheid, be-jegenheid ; rencontre.

Offendere, Offensare, ut ad stipitem, aut gressu, &c sokkelen, sukkelen ; struikelen ; stronkelen ; sompen ; gompen, *helvet*. stooten ; aen-stooten ; schokken. *Offensa, Offensio, Offendiculum, Offensatio*, struiksel ; struikelinge ; sukkelinge ; stoot ; stootsel ; aen-stoot : hort ; schampelture ; mis-val.

Offendere, quetsen. *Offensio*, wonde ; quetse, *fland*.

Offensa animæ capitalis & exitialis, dood-sonde.

Offendere aliquem, aut apud aliquem, irritare, mis-peuteren ; ver-peuteren , ver-poteren ; vertornen, ver-toornen ; ver-grammen ; gram maeken ; stooren ; ver-stooren ; ver-bossen, ver-bost maken ; ver-bolgen, (1) *vet. fland*. letten ; ont-paeien, *fland*. schandaliseeren ; offenseeren.

Offendere amicitiam, kroken de vrindschap, *vet*.

Offendere, Offendere, belgen ; ondank weten ; t' on-vrede zijn.

Offensus, gram ; ver-gramt ; tornig ; ge-stoort ; ver-stoort ; verbolgen ; malcontent. *Offensio, Offensa, Offensus*, on-dank ; bolgenschap ; dere, deire ; on-dienst ; leed, leid ; oultragie ; offensie ; schampelture.

Offendere, Offendiculum ponere, on-stichten, ont-stichten ; aenstooten ; argernis geven ; schandaliseeren.

Offensio, Offendiculum, argernisse ; aen-stoot ; on-stichtinge ; ontstichtinge ; schampelture ; schandael.

OFFERRE, aen-draegen ; aenbringen ; bieden ; aen-bieden ; gebieden ; op-draegen ; veur-draegen ; veur-houden ; vaerdigen ; te veurschijn brengen ; vergen [*q*. veurgeven, I. R] presenteeren ; offeren. *Offerre*, bieden om te koopen. *Offerre manu extensâ*, langen. *Offerre invito & renuenti*, over-dringen.

Offerre satis, præsentare, handvullinge doen. *Offerens satis, affatim, præsentans*, vol-bodig ; overbodig, *Grotio*.

Oblatum, ge-bod ; bod ; present ; presentatie.

Oblatio, Oblatum, offer, offerande ; *item*, oblaete, *pro*, *Libo ferto, vel Hostia. Oblatus*, geoffert.

Oblationes annuas reddere, Tertull. jaer-getijde houden.

Oblatio, bede ; bede-geld ; helpgeld, *vet*. schot ende lot ; schattinge ; impost ; assijse, axcijse. *Vide*, ASSISIUM.

OFFICERE, beten, beeten.

---

(1) Hs. L. ver-belgen.

Offector, verwer.

OFFICERE, schaeden; be-schaeden; be-schaedigen; deren, deiren; hinderen; letten; be-letten; noien, noeien, *vet.* ver-noeien. *Officere alicuius luminibus*, iemands licht be-nemen, be-timmeren.

Officium, vrindschap; dienst; ge-dienstigheid; ge-rief; plaisier.

Officium alicui tribuere, *Officium præstare*, goed doen; deugd doen; dienst doen; ge-rieven.

Officiis aliquem detinere, aen-houden.

Officia suprema, uit-vaerd. *Vide*, FUNUS.

Officium, schap, *vet.* *Vide*, ACTIO.

Officiosus, vriend-hout (1); vriendelik; vriendsaem; vriendsaemig; dienstelik; ge-dienstig; dienstachtig; dienstig; dienstbaer; dienst-willig; geriefelik, gerief-saem; schappelik.

Officiosè, ge-dienstiglik.

Officium, 't be-hooren; 't betaemen; plicht, plegt, pleg, plege, (*Emancipare*, uit de plege doen;) last; be-roepinge; be-vel; be-drijf; devoor.

Officio suo fungi, plegen sijn ampt. *Officio suo egredi*, mis-gaen.

Officia servilia facere, slaven, slavoenen.

Officia sordida viliàque obire, soetelen.

Officium, *munus publicum*, *dignitas*, *magistratus*, *administratio*, *(præcipuè publica)* staet; ampt; ambacht; dienst; be-dieninge; dieth, *veteri vocabulo Aventino; (ex quo Latina incude Theodo. &c. formetur;)* be-wind; officie. *Officium senatorium*, schependom; schepenschap.

(1) Hs. *Etym.* « Vriend-houd. »

Officium actorum curiæ & scribarum, greffie, griffie.

Officio fungi, *Officium obire*, *curare*, be-dienen; executeeren.

Officio dimovere, *&c.* af-setten van sijn amt; af-stellen.

Officiarius, *vulgi*, ambachter; officier; amt-lieden, *Grotio*.

Officialis, officiael.

Officiales aulici, *Officia palatina*, dienaers te hove; officiers vanden hove.

OFFICINA, are, eere; neere, neere; werk-huis; werk-stede; werk-stad; werk-plaets (1); maekerije; winkel; werf, *vet.* *Officinæ præfectus*, meester-knecht; meester-knaep.

Officina cervisiaria, brouw-huis; brouwerije. *coactiliaria*, vilt-maekerije. *coquendi panis*, bakkerije. *coriarii*, vetterij. *ferraria*, smedse, smidse, smisse, smesse; ijser-smidse. *lateraria*, tichelrije. *liquatoria*, smelthuis. *pinguiaria*, vette-waerije. *pragmatica sive diplomatica*, cancelrije. *textoris*, weverije. *tinctoria*, *baphia*, verwerije, verw-huis.

Officina morum cum coërcitione, tucht-huis.

OFFUNDERE, be-storten; begieten.

OFFUSCARE, bruineeren.

OGGANNIRE, kosteren. *Ogganire in aurem*, in-blaesen.

OLEA, *Oliva*, *arbor*, olijf-boom; olijven-boom.

Olea, *Oliva*, *fructus*, olijf, olijve. *Olivæ nucleus*, *ossiculum*, olijf-steen. *Oliva conditanea*, gesulte olijve.

Oleum, *olivarum vid'*, *Olivum*, olie; olie van olijve; olijf-olie; boom-olie.

(1) Hs.

Oleum carynum, è Nuce iuglande, not-olie.

Oleum è seminibus rapi aut lini expressum, smout ; raep-smout ; raep-olie ; lijnsen-smout ; lijn-olie ; lijn-saed-olie.

Oleum decapulare, deplere, verlaeten, af-gieten, de olie.

Olei fæces, sordes, Olei sanies, droessem van olie ; olie-droessem ; olie-heffe. *Amurca.*

Oleum laurinum, ex baccis lauri, olie van baeien. *Oleum nardinum, ex foliis & spicis nardi,* spijk-olie spiek-olie. *Oleum picinum,* pek-olie. *Rhodinum, rosaceum,* olie van roosen. *Oleum sacratum,* kerstme, kersme ; oliessel, oliesse, heilig olisse. *Oleum vulnerarium,* wond-olie.

ex Oleo globulus. Vide, Globulus.

Oleum & operam perdere, verloren arbeid doen.

Oleo ungere, olien ; vetten. *Oleo unctus,* geoliet, geolijt.

Oleosus, smoutachtig.

Olivetum, oliviere ; olie-gard.

Olearius color, olie-verwe.

Olearius, qui Oleum ex tapetis (1) *exprimit,* olie-slager.

Olearius, qui Oleum vænundat, olie-verkooper.

Olearia ampulla, olie-kruike ; olie-pot.

Olearia mola, olie-molen ; smoutmolen ; slag-molen.

Oleariæ molæ palus, Vide, Pilum ruidum.

Olearia, vel, Olearis cos, oliesteen.

OLERE, *Olfacere, Olfactus, Olidus, Oletum, Vide,* ODOR.

OLIM, eertijds ; wel-eer ; wijlen, wijlent, wijlents, wijlen-eer ; eens ; eenig-mael ; veur-tijds ; veur-maels ; hier veur-maels ; hier veur-tijds ; wan-daegs, *sax. sicamb. &,* nae-maels ; hier nae-maels ; eens.

OLLA, pot, potte ; doppe, duppe, *ger. sax. sicamb.*

Olla quæ pedes habet, pikkel-pot

Ollæ sustentaculum, treeft, treft [*q.* drij voet, F. R.]

Ollaris ansa, pot-heise.

Olla ænea, ærea, aere-pot. *ferrea,* ijsere-pot.

Olla tectorio vitreo incrustata, ut liquorem exsudare aut transmittere minùs possit, ver-glaesde pot.

Olla quævis stanno stannedve tectorio oblita, incrustata, ver-tende oft ver-lootte pot.

Olla in quâ pulmentaria coquuntur, pap-ketel

Olla parsimonialis, spaer-pot. *in Ollâ condere sive coacervare,* potten : *pecunias in Ollâ conclusas servare,* geld-potten.

Olla vaporaria, lolle-pot.

Olla carbonaria, in quâ prunæ extinguuntur, blusch-pot ; smoorpot ; demp-kuil ; kroech. (1)

OLOR, *Vide,* CYGNUS.

Olorinus, wit.

OLUS, moes, moes-kruid ; spijs-kruid ; groen ; groen-ware : *Olus, Olus coctivum, Olus concisum, herba esculenta, minutal,* potagie : waerm-moes, waerm-moes-kruid. Waerm-moes, *q. d calidum pulmentum : licet hac voce herbæ non tantùm elixæ aut coctæ, sed frigidæ & crudæ etiam apud nos vocentur. Iod. Badius Ascensio* (2) *(super illud Persii sat. 3. positum est algente*

(1) Hs. L. « *qui Oleum trapetis...* »

(1) Hs *Etym.* « Kroegh. j. blusch-pot. »
(2) Hs. *Etym.* « *Ascensius.* »

catino Durum olus.) Olus, inquit, calidum sumi vult : unde Flandris pulmentarium calidum, etiamsi frigidum sit, vocatur.

Olus aureum, milde, melde, *à molliendo & leniendo dicta herba.*

Olus atrum, lavetse.

Olera miscellanea, meng-moes.

Olitor, waer-moes-man. (*Olitrix, Oluscularis mulier Lud. Vivæ*, waer-moes-wijf; groen-wijf;) hovenier; moes-man; moes-menger, *vet.* moes-verkooper; tuin-man, *holl.* kabuis-man, *sax.* kool-gardener, *sax.* groen-verkooper.

Olitorius hortus, moes-hof; moestuin, *holl.*

Olitorium forum, waerm-moes-merkt; groen-merkt.

OLYMPUS, hemel *Olympius*, hemelsch.

OLYRA, amel-koren.

OMASUM, *Omasa, orum, echini sive ventriculi pars*, pansse, pensse; trijpen; pletse, *sicamb. colon.* sulte, solte, *ger. sax. sicamb.* (1) roode; klob-darm

OMEN, waer-teeken.

OMENTUM, net; darm-net; ingewand-net; huive des in-gewands; saergie, *met. Omentum, præcipuè quâ intestina teguntur*, pluim, *bruxell. à levitate aut mollitie, Vesalio.*

OMITTERE, laeten; nae-laeten; achter-laeten; af-laeten; onder-wegen laeten; uit-laeten; laeten vaeren; op-houden; over-slaen; over-schrikken.

Omittere ad tempus, onder-laeten.

Omittere negligenter, ver-suimen; ver-letten.

(1) *Etym. « ger. sax. sic. fris. »* « klob-darm. *ger. sax. sicamb.* »

Omissio, ver-let; ver-suim.

OMNIS, al, alle; aller-malk (1); *holl.* gants, gansch; ie-gelijk; ie-gewelk, *vet. Omnis homo*, alleman.

Omnes, alle. *Omnes qui*, alle die.

Omnes simul, Omnes ad unum, al-te gader; al-te samen.

Omnium, aller; *superlativis eleganter præponitur, eorumque significationem adauget hæc dictio; ut*, aller beste, aller kleinste, aller meeste.

Omne genus homines, cuiusvis generis homines, aller-lei-volk.

Omnigenus, aller-hande; allerlei; aller-tier, *fland.*

Omni sensu, modo, alles-sins.

Omni tempore, al-tijd; al-toos.

ab Omni parte, rond-om.

Omnipotens, al-machtig; al-mogende.

Omnivorus, al-vraed. (1)

Omnino, heelik; ge-heelik; gaer; gar; al-geheelik; al-temael; 't eene mael, te mael, *holl.* al 't eene mael; med, mede, met; ganschelik; gans en gaer; alles-sins; allik, allinge, alliken, *fland. holl.* heel ende al; plat-uit; rond-uit; op-en-uit; puer, puerlik; *Omnino malus*, puer quaed, arg: *Omnino idem*, alleleens, al-even-eens. *Omnino*, over, *præcipuè in compositione.*

ONAGER, woud-esel.

OMPHACIUM, *Omphacites vinum*, verd-juis.

ONISCUS, verken; esel; esel-worm; seuge; tichel-beeste, *fland.* steen-worm.

ONOCROTALUS, esel-schreier; *quòd vocem asininæ similem edat; hinc &*, roer-domp; [*quam-*

(1) Hs.

vis quidam id nomen potius Butorio sive Ardeæ stellari dent :] krop-gans; krop-vogel, *ab ingluvie admodum eminente:* on-vogel; *germ. sax. q. d. avis absurda sive monstrosa, (ni τὸ* on, *vestigium sit τοῦ onocrotalus,* F. R.] vogel-hein, *q. d. avis peregrina sive extranea; qualem Machlinia aluit quinquaginta & amplius annos.* [*sed amplius videndum an hæc nomina teutonica omnia uni eidem avi conveniant.*]

ONOMASTA INITIALIS, peter; compeer; god-vader, *vet.*

Onomastria initialis, pete; commeere; ge-vader, vadersse.

ONONIS, stal-kruid; prang-wortel.

ONUS, last; borde, burde; bordene, borne, (1) *holl.* fardeel, *Romanens.* fardel, fardeau.

Onus quod iumentum ferre potest, somme, some; pak; last.

Onus inutile, bal-last.

Onus, mandatum, last; bevel.

Onus imponere, mandare, be-lasten; be-velen.

sub Onere conari, boechelen; buechelen.

Onerare, Onus imponere, lasten; be-lasten; op-geven den last; laeden, laeien; be-laeden; be-swaeren; op-laeden; op-leggen; bordenen.

Onerare supra vires, over-laeden.

Onerare ventrum, ver-buiken; over-buiken.

Oneratus, Onustus, ge-laeden; be-laeden; be-swaert; over-legen. *non Onustus, non Oneratus,* on-geladen.

Onerosus, swaer; lastig; over-lastig.

ONYX, nagel vande vinger.

(1) Hs. L. met het *Etym.* « borde. »

Onychinus color, nagel-verwe.

ONYX, *in oculo,* schelle in d'ooge.

ONYX, *gemma, Onychium,* onijkel; calcedonie; cassidonie-steen. *aliis,* abast, alabast, *genus marmoris candidi.*

OOGALA, *puls ex ovis & lacte,* eier-melk.

OOSCYPHIUM, not daer men uit drinkt, *Adr. Iunio.*

OPACUS, schaeduwachtig; lommerachtig; sommer; somber.

Opacare, schaduwen; be-lomberen; ver-donkeren; ver-duisteren.

Opacitas, schaede, schaeie, schaeduë, schaeduwe; somber, sommer.

OPERA, arbeid; be-drijf; middel; hand-werk; vlijt, vliet; vlijtigheid; tuil, tuel; moedte, moeite; kure, (*istarum Operarum es,* dit zijn van uwe kuren;) pijn, pijne; besonie; vacatie; effect. *quædam horum etiam designant, Opus; & quædam quærenda in,* OPUS.

Operâ alterius qui utitur, kallant.

Opera lucrativa, praktijke.

Opera plena, consummata, taxe, taexe, take, tax-werk, taex-werk.

Opera diurna, dag-werk. *eius quadrans,* schof, schoft; schot.

Operæ diurnæ merces, dag-huere.

Opera gratuita, mutua, quæ gratis aut parvâ mercede præstatur : Opera extraordinaria, subcisiva, parvi temporis, koreie; kraei-weie.

Opera præstita, hand-reikinge.

Operam alicuius mercede emere, hueren; aen-nemen.

Operæ præstitæ merces, vacatie.

Operâ deditâ, consultâ; datâ Operâ, willens ende wetens; wetenlik; wetentlik; met op-set; met op-set ende wille; moed-willens.

Operâ eâdem, met eenen ; eens-gangs ; eens-weegs.

Operam dare, conferre, navare, impendere, collocare, insumere, be-neersten, be-neerstigen, be-ernsten, be-ernstigen ; arbeiden ; plegen, (*valetudini operam dare*, plegen sijne gesondheid, *sax.*) tuilen, toe-len, tuelen ; pijnen ; sich selven emploieren ; sijn beste doen ; va-ceeren, travalieeren, besogneeren : *operam præbere,* helpen ; bij-staen.

Operas mutuas præstare, ver-schae-ren ; ver-poosen.

Operam perdere, ludere ; sumere Operam frustra, ver-liesen den ar-beid ; ver-loren arbeid, oft moeite doen. *Operam inanem sumere*, munks-werk doen, *adag*.

Operam dare artibus, literis, lec-ren ; aen-nemen ; liggen ter scho-len ; studeeren.

Opera, &, Operæ, pro, Opera-rius, &, Opifex, Operarii, Opifices, werk-lieden ; werk-gasten ; arbei-der, arbeids-man ; facteur ; hulp.

Opus, werk ; ge-werk ; werk-stuk ; stuk werks, (stuk-werk, *Opus imperfectum ;)* be-sigheid (1) ; besonie ; effect ; tractaet. *Vide etiam*, OPERA, *&*, *Opificium.*

Opus manuum, quod manu fit, hand-daed.

Opus manufactum, mechanicum, hand-werk ; manufacture.

Operis expers, daed-loos.

Opus, Opera, Operis progres-sus, continuatio, trein.

Operis socius, hand-geselle.

Opus laboriosum, difficile, swaer werk.

Opus solidum & firmum, ferreum, aheneum, kerk-werk, *quale vid'. solet esse templorum.*

(1) Hs.

Opus vile, parvi aut nullius valo-ris, leur-werk ; loren-werk. soetel-rije ; soetel-werk.

Opus magnæ artis, artificiosum, elaboratum, meester-stuk ; meester-werk ; wel gemaekt werk.

Opus coronarium, krants-werk ; kroonen-werk.

Opus plumarium, acupictum, stik-werk ; stek-werk, *vet.* stiksel ; stipsel.

Opus scriniarium ; Opus intes-tinum, ad ornatum ædium ex ligno confectum, schrijn-werk ; hout-werk.

Opus lateritium, laterarium, ti-chel-werk.

Opus tectorium, be-plaxel ; leem-plakkerije.

Operi sive artificio intentus, nernstig, neerstig.

Opus facere, Operari, arbeiden ; werken ; besig sijn ; besogneeren ; opereeren ; labeuren ; travalieeren ; tuilen ; toelen ; tuelen. *Sine opus suum peragat ; pergat in cepto ; sine furorem suum furere,* laet hem sij-nen tuil tuilen.

Operi applicare ; in Opus cogere, stellen te werke.

Operi materiam insumere, ver-werken de stoffe.

Operi assiduè intendere, blokken.

Operi fastigium imponere, op-maeken.

Opus ineptè moliri ; ineptè operari, humpelen, *sicamb.*

ad Opus incitare, urgere, aen-mennen. *Operis curator, qui opus urget morasque cessatorum castigat,* aen-menner ; rengel-meester. (1)

Opus addicere, een werk be-steden.

(1) *Etym.* « Ringhel-meester. »

Opus certo precio faciendum recipere, suscipere, aen-nemen eenig werk. *Opus conductum, redemtum,* aen-genomen werk. *Operis susceptor,* aen-nemer van een werk.

Opus quod fit ultra pensum, overwerk.

Operis institutio, conceptus, entreprinse.

Opus suspendere, sistere, intermittere ; omittere opus institutum ; supersedere opere, schorssen, schorten het werk ; randen, rand-uit hebben, *dicitur de gallinâ cùm intermittit ponere ovum ad unum aut alterum diem. Opus suspensum,* geschort werk.

Opus indeclinabile, nood, noode. *Opus esse,* van noode zijn. *Opus habere,* van noode, van doen, gebrek hebben ; be-hoeven ; hoeven ; derven, dorven, be-derven.

Operator, Operarius, arbeider ; arbeids-man ; werker ; hand-werker ; dag-werker ; werk-man ; vein, veint, *fris.* brood-winner. *Vide etiam, Opifex.*

Operarius iners, hoeteler. *Operarius ineptus,* humpel-man ; humpeler, *sicamb.*

Operari, Vide, Opus facere.

Operosus, besig ; on-ledig ; werkig ; werkelik ; werkachtig ; werksaem; werk-gierig. *Operi intentus, Operosus,* doende ; altijd doende.

Operositas, besigheid.

Operatio, werk ; ge-werk ; werkinge ; operatie.

Opifex, meester ; konstenaer ; manger, menger, *vet.* artisaen. *Opifex mechanicus, manuarius,* arbeider ; arbeids-man ; hand-werker ; ambachts-man. *Opifices,* ambachtslieden. *Vide etiam, Operator, Operarius. (Opifex rerum,* natuere).

Opificis officina, werk-huis ; werkstad, werk-stede, werk-plaets ; winkel.

Opificum instrumenta, arma, armamenta, organa, supellex, wapen ; werk-tuig ; werk-alaen ; werk-getouwe ; werk-getuig.

Opificum collegium, contubernium, ambacht ; gulde, gilde, der ambachten ; neeringe. *Opificum præfectus,* deken van 't ambacht. *Opificum collegii iuratus,* gesworen vanden ambachte ; vinder.

Opificium, werk ; ambacht ; handbacht, *fland.* hand-werk. *Vide etiam,* OPUS, *&*, OPERA.

Opificium sellularium, sedentarium, sittende ambacht.

Opificium, contubernium Opificum, Vide, Opificum colleg.

Opificium, Opificii quæstus, neringe.

OPERIRE, *Operculare,* dekken ; be-dekken ; slooven ; ver-slooven ; stelpen, stolpen, be-stolpen, *holl.* luiken. *Opertus,* gedekt ; overtogen ; over-trokken.

Operire superiectâ humo, dabben onder d'aerde.

Opertorium, Operculum, Operimentum, Operculamentum, dekke ; deksel ; stopsel ; luike ; over-treksel ; over-tuigsel ; over-loop ; over-deksel ; stolpe ; spunt, *s. s.* over-tog ; schobbe, schabbe ; houde, haude ; pelle ; scheele, schele, *q. d.* schale ; om-slag.

Operculum libri, koperkel ; koffetorie ; om-slag des boeks.

Operculum vasis, bomme oft bonde van 't vat.

Operculum poculi, lid van een komme, *hol. sax.*

OPES, *Opulentus, Opis, Ope, Opem, &*, *Vide,* OPS.

OPHIDIUM, *piscis,* valle.

OPHIOGLOSSON, nater-tonge. *vulgo*, *Lingua serpentis.*
OPHTHALMIA, oogen-wee; oogen-pijne.
OPIDUM, borg, borgt, burg; wijk-beld, weig-beld; stede, stad, *&*, *Opidulum*, stedeken; *Vide*, *Civitas*; *&* drecht, *Vide*, *Municipium*. *Item*, *Opidum, aut locus vallo fossâve munitus in quem per portam intratur, per synecdochen*, poorte, *vet. fland*. *Ita quoque Urbes dicuntur Portæ*, *Deut.* 17. 2 *&*, *Propugnacula*, *Gen.* 22, 17, 24, 60.
Opidum maritimum, see-stad.
Opidum rusticanum, agriculturæ, non mercatori (1) *aptum, procul à mari vel flumine navigabili*, land-stad; lands-stad.
Opidanus, steedsch, stadsch, stadlik, stadsch-man, steeds-man; in-geseten, in-wooner, der stad. *Opidi habitator seu incola, qui civis non est*, gast, *vet. sax. hol. fris.*
OPIDÒ, herde, harde; seer; herde-seer. *Opido bene, perbene*, herde wel.
OPILIO, herder, harder, herdeman; schaep-herder; schaeper; beiter.
OPIMUS, vet.
OPINIO, meininge, meeninge; dunk; be-dunk, *holl.* goed-dunkenheid; goed-dunkinge; gesintheid; waen; gisse, gissinge; opinie; advis.
Opinio præsumta, presumtie.
Opinio falsa, mis-waen.
Opinione conceptus, waensch.
præter Opinionem, on-gemeint; on-verwacht.
Opinari, Opinionem habere, achten; meinen, meenen; van meininge zijn; dunken; be-dunken; waenen; raemen; gissen; gelooven.
OPIPARUS, V*pipare*, *Vide*, OPS.
Opis, Opi, &c. Vide, OPS.
Opisthophylaces, achter-wacht; hinder-wacht; arrieregarde.
Opitulari, *Vide*, OPS.
OPORA, jaer-schaere; vrome van een jaer.
Opora, poma maláve autumnalia, serotina, hiberna; *fructus autumnales*, herft-vruchten (1); winter-appelen; winter-peeren; winter-fruit; winter-vruchten; winter-goed; winter-ooft, *&c*.
Oporopola, ooft-verkooper.
Oporinum forum, snoep-merkt.
Oporotheca, ooft-kamer; vruchtspijker; appel-solder; fruit-solder.
OPORTERE, moeten; moetten; be-hooren.
Oportet, het be-hoort; het gebeurt sich.
Oportunus, ge-tijdig; tijdelik; tijdig; tijdiglik, tijd-vaerdig; voegelik; wel gelegen; gepast; tijdbaer; stondig, *vet*. *Oportunè*, slaegs; gepastelik; goeds tijds; tijdeliken; juist, just; te propooste. *Oportunè venire*, recht te passe komen. *Oportunè & optatè venire*, wel komen. *non Oportunus*, on-gelegen.
Oportunitas, temporis potissimùm, ge-legenheid; pas, passe; voege, voegelikheid; stade; getijde; saedsoen, saeisoen; frist, first, virst, vorst; ure, *sive* ur *quæ, inquit*, (2) *est temporis oportunitas, eo quòd nihil hac sit ad res gerendas maioris*

(1) *Etym.* « *mercatui.* »

(1) Hs.
(2) *Etym.* « *inquit Becanus* »

momenti. Mollia tempora fandi, goede ure om iemand aen te spreken, *cùm quis ad colloquendum facilior est minúsque morosus, atque huius captata occasio sive commoditas. Sic, Viri molles aditus & tempora nosse, Virg.* de uren van eenen mensch kennen. *Fausto omine, bonis avibus, auspicato,* ὡρίως, ὡρικῶς te goeder uren : *hinc Gallis,* heureux, à la bonne heure.

Oportunitatem aliquid agendi habere, pas geven.

OPERIRI, wachten ; ver-wachten ; beiden ; ver-beiden ; ver-toeven.

OPPICARE, pekken, be-pekken.

OPPIDUM, *&c. Vide,* OPIDUM.

OPPIGNERARE, panden ; be-panden ; ver-panden ; onder-panden ; ver-onderpanden ; ver-setten te pande ; be-lasten. *Oppigneratio,* onder-pandinge.

OPPILARE, stoppen ; ver-stoppen ; stolpen, *holl.* schoppen ; ver-schoppen, *ger. sax. sic. hol. fris.*

Oppilatus, gestopt.

OPPLERE, vullen ; stoppen ; stolpen ; schoppen ; ver-stoppen ; ver-schoppen, *ger. s. s. hol. fris.*

Opplere locum, be-slaen de plaetse.

Opplere nimiâ escâ, cibo, over-aesen.

Oppletus, bo, beu.

OPPONERE, veur-leggen ; veur-houden : tegen-stellen ; tegen-setten ; tegen sijn ; opposeeren, opponeeren ; *Opponere se alicui ; contra ;* tegen-kanten ; sich tegen iemanden kanten.

Opponere pignori, be-leenen. *Oppositus pignori,* be-leent.

Oppositus, tegen-over gelegen. *ex Opposito,* tegen-over.

Oppositus, us ; Oppositio, tegen-setsel ; tegen-settinge ; tegen-worp ; stooringe, stoornisse ; oppositie ; presentatie. *Oppositio : Oppositio rei adversus petitionem actoris,* exceptie.

OPPORTUNUS, *Vide,* OPORTET, *Oportunus.*

OPPRIMERE, ver-dringen ; over-dringen ; ver-drukken ; ver-pletten, ver-pletteren ; ver-douwen ; ver-krachten ; be-nauwen, be-nouwen ; pramen ; be-dwelmen ; *vet.* be-noodsen ; be-strangen ; dempen, *g. s. s.* over-heeren, over-heersschen ; foeleeren.

Opprimere pede, ver-treden.

Opprimere in actu, be-traepen ; be-draepen ; be-trappen ; *gall.* attraper.

Opprimere nimio onere, over-laeden ; ver-lasten ; over-lasten.

Opprimere impetu, ex improviso, inopinatò, over-loopen ; over-vallen ; over-rompelen ; ver-rasschen ; over-ijlen.

Oppressus, bange ; bangig.

Oppressor, ver-tasseerer, *fland.*

Oppressio, druk ; over-last ; persse, *vet.* over-vallinge ; prame ; smakke ; ver-stoptheid.

Oppressio inopinata, surprinse.

OPPROBRIUM, on-eer ; on-eerbaerheid ; on-weerdigheid ; spijt ; ver-wijt ; wijper, *fland.* schoffeerigheid (1) ; vileinie ; reproche. *Opprobria,* scheld-woorden ; keke. *cum Opprobrio,* schoffieriglik.

Opprobrare, ver-wijten.

OPPUGNARE, stormen ; be-stormen ; be-vechten ; aen-vechten ; be-stooten ; be-strijden ; be-loopen ; be-stoken.

Oppugnatio, storm ; be-storminge ; an-vechtinge (2) ; assaut.

---

(1) *Etym.* « Schoffierigheyd. »
(2) Hs.

OPS, *Opis*, *Opi*, *Opem*, *Ope*, helpe, hulpe.

Opitulari, Opem ferre, helpen, hulpen; be-helpen, be-hulpen; ontsetten; bij-staen, bij-stand doen; secours, soccoers, succoers, doen, geven, bieden; hand-reikinge doen

Opis imploratio, veld-geschrei.

Opitulator, helper; hulper; behelper; be-hulper.

Opes, *Opulentia*, haeve, haef; hebbinge; rijkdom; rijkheid; welde, weelde.

Opulentus satis, wel-hebbende, wel-hebbig.

Opiparè, *Opulenter*, rijkelik.

Opulentare; Opulescere, rijken.

OPSONIUM, *προςφάγιον*, toespijse, *q. d. pani additum.*

Opsonium pulmentarium, pitantie.

Opsonator, spijs-kooper; in-kooper; kater, *vet.*

Opsonator nundinalis, dispensier.

OPTARE, wenschen, wunschen; haeiten, ver-haeiten, *fland.* verlangen. *Optare. Optionem sumere*, kiesen; ver-kiesen.

Optabilis, wenschelik.

Optatum, wensch, wunsch. *Optatò ades, Optatus gratùsque advenis*, wel-kom zijt dij.

Optio, keur, kore; kiesinge; ver-kiesinge; waele, *vet.*

Optio, stede-houder; lieutenant.

OPTICE, perspective, prospective.

OPTIMUS, beste. *Optimum*, beste. *Optimæ notæ*, puik.

Optimates, beste vander stad; de veurnaemste des volks; de hoofdstukken; hansen.

OPULENTUS, *Vide*, OPS.

ORA, *extremitas*, lijst; list; rand; kant; boord; oort; girgel, gergel, gaergel; brauwe. *Orâ circumducere*, lijsten.

Ora vestis, Ora retorta vestimenti, lijst aen den rok; boord; soom; om-legsel. *Ora pellicea vestis, sive è pelle lanata*, brauwe. *Oram consuëre, Oram contortam sive complicatam consuëre*, soomen.

Ora, vel extremitates panni, telæ, lintei, egge; self-egge; self-einde; self-kant.

Ora, regio, limes regionis; Oræ regionis, land; landschap; geweste; paelen des lands; frontieren, grensen, grentsen; koste, kuste; mark; martse, marsse, *fland. Vide, Districtus regionis.*

Ora, margo, vorle, *potissimùm agri.*

Ora terræ quam aqua alluit, waeter-kant; walle, *holl.* kant van 't waeter; kaeie, kade. *Caieta portus huc alludit. Gallis* kai.

Ora litoris, maris, Ora maritima, see-kant; see-oever; strand; seestrand; strange; see-strange; seekosten, see-kusten.

Oræ appellere, stranden.

Oram linquere, Orâ solvere, afsteken; af-vaeren.

ORARE, bidden. *Oratus*, gebeden. *Oratio*, ge-bed. *Orare omnibus precibus*, hertelik bidden.

Orare, causam aliorum Orare; Orationem habere; disserere, voeren, het woord; uit-spreken; uit-spraeke doen; relaes doen; aen-spraeke doen; preken, prediken; sermoonen; veur-houden.

Oratio, taele; woord. (*Vide*, VERBUM, *&*, FIERI;) rede, redene; spraeke; aen-spraeke; uit-spraeke; segge; veur-houd; oraison; propoost; relaes; harangue; sermoon, preke, predikinge, *præcipuè ad populum.*

Oratio soluta, non adstricta numeris, prose.

Oratio malè Latina, tabernis & popinis digna, koken-latijn.
Oratio causæ, verbael.
Oratio pugnax & contentiosa, strijd-reden.
Oratio purgatoria, ver-antwoordinge.
Orator, redenaer; reder; vermondere; orateur.
Orator, veur-spraeke; veur-spreker; aen-reder; aen-wald, *ger. sax. sicamb. Orator odiosus, inconditus, inamenus, salebrosus, ineptus,* grol.
Orator, legatus, bode van macht; aen-wald, *g.s.s.* ge-sandte, gesandt-bode; ambassaed, ambassaet; ambassadeur.
Orarium, stoole.
Oraculum, gods-raed; gods-spreuk; in-spraeke der goden; waer-seggerije; waer-segginge; profecije.
ORATA, see-braessem.
ORBARE, be-rooven; ont-rieven; ver-weesen; ont-stoffeeren. *Orbus, Orbatus,* be-rooft.
Orbus, Orbatus parentibus, verweest. *Orbus à parte patris seu matris, seu utraque,* be-storven van vaeder, van moeder, van beide.
ORBIS, ronde; rondte; rond perk; ring; om-ring; om-keer; krijt, krijte; kreit; cirkel; toer; revolutie; bol. *Orbis vitreus,* ronde van glas.
Orbiculatus, Orbicularis, rond.
Orbiculatim, ring-wijs.
in Orbem ire, om-gaen; rond-om-gaen.
in Orbem, vel, Orbiculatim versari, wervelen; drillen, trillen; [*quale exercitium militare quod* drillen *vocant.* I. R.]
in Orbem agere, in Orbem volitare, voltigeeren.
in Orbem torquere, rond-om-draeien.
in Orbem bibere, rond-om drinken; op de rije drinken.
in Orbem chartas lusorias distribuere, om-geven, om-leggen, om-deilen, de caerten.
Orbis saltatorius, ring-dans; ronden-dans; hof-dans; hof-recht; branle.
Orbis terræ, terrarum, kloot, ronde, krijt, des werelds; aerd-bodem; aerd-rijk; wereld, weereld; *Vide,* MUNDUS.
Orbis cavus, rondelle; rondasse: bokkenleer, bokeler, beukeler.
Orbis mensarius, Orbiculus mensarius, ronde talioore, telioore; schijve; brikke, *sax. sicamb.* disch-borden; tafel-berd, *& simpliciter* bord, *holl. fris. fland. præcipuè cùm ligneus. Vide porro,* DISCUS. *item Orbis cerealis, sive crusti, Vide, Panicia mensa.*
Orbis, Orbiculum, ut squamæ piscis, orbis auri, aleatorius, &c. klister, klijster, schijve, scheve, gouds, van visch, *&c.*
Orbis, deksel; stopsel.
Orbis, Orbis viminalis, reep; reep-stok; hoep, hoepe, hoepel, hoep-stok, *fris. holl. fland.*
Orbis rhythmicus. Vide, Rhythmicum carmen.
Orbiculus versatilis, wiel.
Orbiculi sive, squamæ tergoris, nerf, nerve, erve, erf, malie van het leder.
Orbiculi volubiles qui malum navis circulo ambiunt, ut eorum ope faciliùs vela attollantur, pater-nosters; rak-klooten.
Orbiculi saccharei, suiker-erwten
Orbiculus, gespe; ooge; maelie; paleiken.
Orbiculus florum, rieker, rieker-

ken, ruekerken; tuilken; keiken; hoepeelken, *fland.*

Orbis, piscis cantharum capace alvo referens, kruik-visch, *Adr. Iunio. Orbis scutatus,* snot-olf. *Vide, Lepus marinus.*

ORBITA, rad; leese; spore; waegen-leese; waegen-spore; waegen-slag.

ORCA, *bellua marina crudelis, dentibus truculenta, balenæ infesta,* sprink-wal; ork.

Orca, botte, butte, bodde; hotte; tonne; kaeke, *vet.* pijpe, wijnpijpe, drij aemen *vid'*; stande; vleesch-stande; vleesch-kuipe, *vas carnarium;* gelte, *g. s. s.* haringtonne.

Orca, vijg-korf; top van vijgen.

Orca, rijffel-beker; rijffel-trechter.

ORCHAS, *Orchites,* olijf, olijve.

ORCHESTRA CHORI, hoog-sael; doxsael; oxael; consistorie.

ORCHIS, *herba,* kullekens-kruid; *eiúsque varia sunt genera, & pro diversitate varia sortitur agnomina à similitudine quam refert; ut, Orchis abortiva,* eggel-nest. *andrachnitis,* spinne-koppe; *papilionem referens,* pepel, *&c.* (1)

ORCUS, *antrum Plutonium, Orci culus, Orci fauces,* helle; helle-gat; nobis-gat; nobis-kroeg, *holl. septent.* veur-borg, veur-borgt der hellen.

Orcimana sponda, baere; dood-baere.

ORDIRI, ginnen, *vet. hinc,* be-ginnen, ont-ginnen; aen-heffen; heffen aen; aen-vangen; fondeeren.

Ordiri, rem, telam, scheeren de webbe; in-slaen den wervel-draed.

Ordo, schik; schiksel; schikkinge; ver-volg; rote, rotte; rege, rije, rijge, regel, reke, rekke, gereke; streke; strekke; ranke, *vet.* laege; soorte; orden, ordinancie.

Ordo, staet. *Ordo spiritualis, ecclesiasticus,* geestelikheid. *Ordo amplissimus, senatorius,* raeds-heeren; senaet. *Ordo equestris,* adel; ridderschap. *Ordo popularis,* de gemeente. *Ordines provinciæ,* staeten des lands.

Ordo excercitus, ge-led, ge-lid, vande slag-orden.

Ordinum ductor, hoof-man; hoofdman; veld-weivel; weld-wevel; rot-meester; capitein.

Ordinatim, Ordinatè, Ordine, ex, vel in Ordine, per Ordinem, ordenlik; regenlik; op de rije; achter-een; achter-volgens; ver-volgens: ge-schiktelik; achter malkanderen. *Ordine continuo,* eenpaerlik.

extra Ordinem, præter Ordinem communem, on-gemeintelik; extraordinaris.

sine Ordine, on-ordentelik.

Ordine aliquid agere, met gebeurten oft be-hoorten iet te doen. *Nunc ad me redit ordo,* 't is nu mijn ge-beurte.

in Ordinem aptare, Ordinem rei gerendæ componere, vlien, vlijen, *s. s. fris.* orden stellen in eenige saeke.

in Ordinem cogere, ringelen.

in Ordinem ac statum decorum restituere, reformeeren.

in Ordinem distribuere, om-deilen.

in Ordinem circumpotare, rond-om, op de rije drinken.

Ordinare, Ordine ponere, in Ordinem redigere, schikken; stellen; setten; stallen, *fland.* in-stellen;

---

(1) *Etym.* « Pepel. *Orchys, Ornithophora : Ornithes folio levi, papilionis alas expansas referens.* » Voor *Ornithes* zal wel *Orchitis* te lezen zijn.

voor-stellen (1); ge-voegen; ordenen; ordineeren; scheeren, scheren; be-scheren.

Ordinare, res turbatas suo ordini restituere, redden.

Ordinatus, geschikt.

Ordinarius ; Ordine dispositus ; in quo Ordo servatur, ordenlik ; ordinaris ; geschikt.

Ordinatio, be-scheere ; be-scheeringe ; ordinancie.

OREA, ge-bit.

OREADES, *Vide*, LAMIA.

OREOSELINUM, kroonkens-kruid.

ORESITROPHUS, *inter Canum nomina.*

OREXIS, lust, lost ; be-geerte ; appetijt.

ORGANA *operariorum*, *Vide*, *Opificum instrum.*

ORGANUM *musicum*, instrument van musijke.

Organus, gesang-spel.

Organum musicum, pneumaticum, sacrum ; Instrumentum musicum inflatis vento fistulis, orgel ; pijptouwen, *vet.*

Organum pneumaticum uno folle ; quod facile transferri & portari potest, portatif : *duobus follibus*, positif. *Organi pneumatici summa tabula foraminosa, pinax*, wel-berd van d'orgelen.

Organicus ; Organista, vulgi, orgelist.

Organarius, orgel-maeker.

ORGYA, *mensura*, klafter, *ger. sicamb. ulna, IIII cubiti.*

ORIBASUS, *inter Canum nomina.*

ORICHALCUM, koper ; latoen, lattoen; messing, *sax. sicamb. fr.*

Orificium, Vide, Os, *oris.*

ORIGANUM, *herba*, wel-gemoet.

ORIOLUS, *avis (chlorion nonnullis)* goud-meerle, olie-merle ; widewael, bijrolt, *ger sax sicamb. si Chlorion est*, weedewael, wedewael ; geel-gorsse. *Vide etiam*, CHLORION. *Gall.* loriot.

ORIRI, be-ginnen; aen-vangen; op-gaen ; ont-staen; op-staen; aenvangen (1) ; uit-schieten ; ontspringen ; rijsen ; op-rijsen ; overgaen ; over-komen.

Orsus, a, um, be-gost. *Ortus, germine*, ge-sproten.

Ortus, Oriundus, geboren ; afkomstig ; ge-bortig ; af-komeling ; gewonnen ende geboren. *Oriundus honestis parentibus*, gesproten van eerlike ouders

Ortus us, Origo, oor, or; oorije; oor-sprong ; oor-saeke ; oor-have, *germ. sax. sicamb.* ge-borte ; sprink, spronk; ge-slacht; aen-laet, *vet.* her-komen ; her-komste.

Originalis, Originarius, oorspronkelik.

Originale peccatum, ert-sonde.

Ortus, opgang. *Ortus solis, & Oriens, pars Orientalis*, op-gang der sonnen ; oost, oosten ; orient.

Orientalis, oostelik; orientael.

Orientales populi, Oosterlingen.

ORMUZINUS PANNUS, *vulgi*, armesijnen ; *quòd primum ex Ormuz insula allatus.*

ORNARE, cieren, sieren, schieren ; ver-cieren ; toien, toogen, *q. d. ad oculum se parare, Becano;* op-toien ; ver-eeren ; be-gaeden ; ver-fraeien ; toe-maeken ; op-maeken; rusten; toe-rusten; op-rusten; be-reeden, be-reiden ; havenen,

(1) *Etym.* « Voord-stellen... *moliri, parare, struere.* — Veur-stellen. *Proponere, præponere.* »

(1) Hs.

haveneeren; boetsen, *ger. sax. sicamb.* (*id est*, lappen;) op-boetsen; hemelen, *holl. fris.* ver-schoonen; hegen, hegenen; egenen (1); toe-stellen; mutsen, *ger. vet.* smutsen; op-smutsen; stubben, *fris.* smukken, *sax. sicamb. fris.* brauwen; uit-strijken; pluisen; fornieren; vlien, vlijen, *sax. sicamb. fris.* pronken; op-pronken; stoffeeren; paleeren, palleeren.

Ornare aliquem, voorderen iemanden; avanceeren.

Ornare floribus, be-steken met bloemen.

Ornare coloribus, af-setten; verlichten.

Ornatus, a, um, ver-ciert; toegemaekt; gehavent; fraei; moi; frisch; versch; gestoffeert; geschikt; rustig; stemmig; gerekt, gereket; ge-rekkelik; brauwe, brave; uit-wendig; cierlik.

Ornatus pulchrè, wel te ge-reke.

Ornatus & instructus supellectile, gehaveneert.

Ornatè, moikens; puik, πύκα; puntiglik; rustiglik; schappeliken; cierlik. *Ornatè loqui*, suiverlik spreken.

Ornator, stofteerer; toe-maeker; paleerder.

Ornatrix, stoffeerster; toe-maexter.

Ornatus us, Ornamentum, cieringe, cierssel, cieraet; reke, gereke, ge-rek, ge-rak; ver-cieringe; ver-cierssel; stoffeerssel, stoffeeringe; ge-waed, ge-wand; pronk, *holl.* op-boetsel; hegeninge; palure, parure; paleersel, pareersel; ornement; garniment; op-toissel.

(1) *Etym.* « Eghenen. j. Heghenen. *Ornare.* »

Ornatus vestium, habijt.

Ornamentum, digniteit; avancement.

Ornamenta, tuig; ge-tuig *Ornamenta preciosa, in suppellectile, &c.* ge-zimmer, ge-smijde. *Vide, Cimelium, Monile.*

Ornatu exuere, Ornatum adimere, ont-cieren; ont-reeden; ont-reiden.

ORNITHOBOSCION, *Ornithotrophium, locus in quo aves nutriuntur*, vogel-koie; vogel-weide; hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke; hinnen-roest, *fland.*

ORNITHOGALON, veld-aiuin.

ORNITHOPODIUM, vogel-voet: *vitium frumentorum, sic dictum à similitudine pedum aviculαrum, quos recurvâ articulatâque siliquâ refert.*

ORNUS, *fraxinus silvestris*, wilden-essche; wiel-essche; haver-essche; haeg-buek, haegen-buch; qualster, quaelster; mael-boom, *germ. helvet.*

OROBANCHE, smeer-kruid.

OROBUS, erve.

OROPYGIUM, *Vide*, UROPYGIUM.

ORPHANUS, weese; wees-kind; weeselink; vogd-kind; vaderloos kind.

Orphanotrophium, weesen-huis; wees-huis.

Orphanotrophus, weesen-meester.

ORSODACNA, *insectum pustulas puerorum appetens*, puist-bijter, *holl.* (1)

ORTHIAX, bonet: *appendix quæ infimæ veli parti adiicitur.*

ORTHODOXUS, recht-geloovig; catholijk.

ORTHOSTATA, *&, Orthostatæ*, standaerd; stander; sijd-balken; hoek-steenen.

(1) *Etym.* « Puyst-bijter. j. rombout. »

ORTHRAGORISCUS, soog-verken; speen-verken.

ORTYX, *coturnix ; Qualea, vulgi*, quakkel.

Ortygometra, Vide, Arquata.

ORYZA, rijs.

Os, *Oris*, mond ; muil ; bakhuis. στόμα.

Os, ris, facies, aspectus, aenschijn ; aen-sicht ; het wesen oft ge-laet des aen-sichts ; contenantie.

Os cum prominentibus labris, morre, *vet.*

Oris cælum, palatum, hemel ; hemelte ; ge-hemelte, des monds ; gagel, *sicamb.*

Oris ultimus angulus ac compago, mond-gergel.

Oris pituita, excrementum, saliva, seever ; speekel, speeksel ; quijl, quiel.

Oris depravatio, distorsio, horribilis habitus, grijsinge ; grimagie ; grammetse, gremetse, grimatse ; wrempe, lempe, *fland. holl.* *Os distorquere, depravare, ducere*, grijsen, grijnsen, greinsen, grensen ; wrempen, wrimpen.

Oris graveolentia, virus sive gravis olor, stinkende aessem ; mondstank.

Oris vitium, cum linguæ tumore, exasperatione, siccitate, & nigredine, unde etiam nomen Teut. bruine.

Ore carens, mond-loos, ἄστομος.

Os infræne, petulans, improbum, on-gesnoerden mond ; on-gebonden mensch in 't spreken

Os impudens, on-beschaemt ; houten, berderen, aen-sicht.

Os hominis acerbum, suer-muil.

Oris minax habitus, tand-blik.

Ore aperto intueri, be-gapen.

Ori placere, sive palato, monden.

Ori gratus, dulcis, soet-mondig.

Ore blandiloquus, blandus, suavis, soet-mondigheid (1) ; lief-taelig.

Ore liber, vrij-mondig.

Ore velut oppleto loquens, pronuncians, aut in voce literam w *sæpe iterans*, wawelaer.

Ore, verbo, mondelik ; verbaelik.

Ore aliquem invadere, snauwen op iemanden.

Os constringere, snoeren den bek.

Os lingere, lekke-baerden.

Os colluere, abluere, spoelen den mond.

Os alicui oblinere, sublinere, bestrijken ; be-driegen ; uit-strijken ende be-driegen.

Ore uno consentire, toe-stemmen.

Os pulsare, vuist-look t' eten geven, *adag.*

Os ventriculi, mond vande mage.

Os stomachi, hert.

Os putei, vulgi, mond vanden put.

Orificium, mond ; mond-gat : spunt-gat, spunt-lok, spunt-loch, *sax. sicamb.*

Orificium indusii aut tunicæ, hoofd-gat ; hoofd-slop : *foramen vid' vestis cui caput inseritur.*

Orificium vasis, mond vande tonne.

Oscedo, schuil : *inflammatio in summo ore infantium latitans.*

Oscedo, scheur-mond ; scheurbek, & *corruptè* scheur-buik ; *q. d. os ruptum, cùm vid' gingivæ à dentibus discedunt.*

Oscitare, geeuwen ; gapen ; hoihanen, *sax.* gienen, gijnen ; giegauwen. *Oscitans*, gaepende.

Oscitando aspicere, be-gapen.

Oscitando toto corpore extendi, præ somno aut tædio, rabouds-boge spannen, *adag.*

---

(1) Hs. ue

Oscitans, Oscitabundus, achteloos; on-achtsaem.

Oscitanter, on-achtsaemlik; slappelik; droomelik.

Oscitator, geeuwer; droomer; gaeper; gaepaerd.

Oscitatio, gaepinge; geeuw, geeuwing

Oscitantia, on-acht-saemheid.

Osculum, buccula, mondeken.

Osculum, suavium, mondeken; mond-soen; kus; soen; soenken; kusken; *Osculum digitis delibatum & ad os relatum; Oscula manu reddita,* baselesmanos.

Osculari, Osculum dare, Oscula pangere, affigere, kussen; soenen; poesen; boesen, *vet.* mond-soenen; smak-muilen. *Oscula mutua dare,* onder-kussen. *Oscula columbatim conserere; iunctis labris aut rostris Osculari,* trek-bekken; duiven-bekken.

Osculo controversiam decidere sive transigere, præsertim inter homicidam & proximum consanguineum hominis interfecti, mond-soenen. *Osculo transactor, reconciliator,* mond-soener.

Osculator, kusser; mond-soener.

Oscilla, poppen-werk.

Oscillum, funis vel restis in usum ludi puerilis, rijs-koorde; touter; * rijd-schot; *item*, *Oscillum, Oscillatio,* touter-spel. *Vide etiam, Lusus puerilis, &c. Oscillis aut Oscillatis ludere; Oscillo iactari,* touteren; schongelen; schoppen; schoppelen; rijs-koorden.

Os, *ossis*, been; knoke; knorke; knake, *sax. fris.* bonk, *sax. fris.* bot, *holl. sicamb. fris.* been-grate; graet, *vet.* schenkel, schonk, *holl. vet. g. s. s.*

Ossa, beenders; ge-beente, beente. [*In hoc volunt differre* been *pro Osse à* been *pro Tibia, quod illud in plurali* beenders *hoc* beenen *faciant. vulgo tamen confunduntur.* F. R.]

Ossiculum, beenken.

Ossa, compages Ossium, ge-beente.

Ossium humani corporis cohærentium compactio, ge-raemte der beenderen. *Ossa arida etiam dicuntur* geraemte, ge-remte. *Gerem vel Garmo,* גֶּרֶם *heb. syr. chald. &c. Os dicitur.*

Os occipitii, keper-been.

Ossium suturæ, tandeersel.

Ossa oculis subiecta, oog-beenderkens.

Ossis processus, af-been.

Ossa humeraria, Ossa scapulæ quæ à tergo incumbunt, schouder-blad; schouder-been.

Os maius lacerti, spille vanden arm.

Os tibiæ, been-pijpe, *Vide, Tibiæ.*

Os sacrum, kruis-been; *etiam* stiet-been.

Os coccygis, cuculi, caudæ, stiet-been; steert-been.

Os pectoris, os sternon, borst-been; herten-schild.

Os ensiforme, herten-deksel.

Ossa sesamoidea, puein-been; morsel-been; bij-beenderkens [gruis-beenderkens, I. R.]

Os inferius circa nates, &, Os pubis, Os pectinis, is-been, isch-been, ijs-been.

Ossibus fractis continendis circumposita tabula lignea levis, spalke.

Os excrescens & superfluum, over-been.

Os defuncti, Ossa & reliquiæ mortuorum, doods-been; doods-beenderen.

Ossuaria æ, locus quo defunctorum ossa reponuntur, doods-

been-huisken ; beender-huis der dooden.

Osseus, beenen ; been-herd. *Osseus pecten*, beenen-kam.

Ossicula tenuia quæ facilè roduntur, knuifel-beenkens.

Os & caro, apud Ecclesiast. id est consanguineus, vleesch ende been.

Os piscis, graet, grate ; vischgraet ; vlieme vande visch.

Os, Ossiculum, pruni, cerasi, &c. steen van pruimen, kersen, *&c.* kraek-steen ; pruim-steen.

Ossifragus, Vide inter genera Aquilarum.

OSCA, *ovium sordes,* ieke.

OSCEN, sing-vogel ; sang-vogel.

Oscedo, Vide, Os, *Oris.*

OSCHOPHORIA, palm-dag; palmsondag.

Oscilla, Oscillum, Oscillatio, Vide, Os, *Oris.*

Oscitare, Ocitanter, Oscitantia, Vide, Os, *Oris.*

Osculum, Osculari, Vide, Os, *Oris.*

OSTENDERE, wijsen ; toonen ; ver-toonen ; toogen ; ver-toogen ; sien laeten ; laeten zien ; doen blijken ; ver-klaeren ; baeren ; openbaeren ; remonstreeren.

Ostendere manifestè, lijflijk (1) ; be-wijsen.

Ostendere malè, mis toonen.

Ostendere se fatuum, sich sot gelaeten.

Ostensus, ge-wesen ; be-toogt ; ge-toogt.

Ostensio, ver-toog ; ver-toon ; ver-tooninge ; toon, toone ; tooge, *fland.* ge-laet.

Ostentum, veur-teeken ; wonderteeken ; monster.

(1) Hs. *Etym.* « Lijflick. »

Ostentare, roemen ; be-roemen ; stuiten ; pocchen ; kraeken ende poffen ; monsteren.

Ostentare se, pronken ; bronken ; braveeren.

Ostentare se vestitu, pompa, incessu, braggeeren.

Ostentare suas opes, suam scientiam, uit-geven sich selven, *&c.*

Ostentator, be-roemer ; poccher ; stuiter ; monsterer.

Ostentator formæ suæ, aut pulchritudinis, venustatisve, fraeiaerd ; moiaerd.

Ostentator virtutum, schoon-praet; schoon-spraek ; mond-speler.

Ostentator vulpinus, stuit-vos.

Ostentatio, toon ; tooge ; roem ; be-roeminge ; pracht ; pronkerije ; pronk, *holl.* moiaerdije.

OSTIUM, deure ; dore ; veurdeure ; poort ; in-gang.

Ostiolum, deurken.

Ostium superius, boven-deure : *inferius,* onder-deure ; veken ; hek.

Ostium cadens, val-deure

Ostii spatium, vierkant-gat.

Ostii latus, latera, stijl vande deur ; deur-stijlen.

Ostii annulus, marculus, klepel ; deur-hamer ; deur-ring.

Ostiorum structuræ iugamenta, cassijne.

Ostium semiaperire, vel, semiclaudere, ferè claudere, de deur aenkarre, aen de kier setten ; de deur aen-doen. *Ostium connivet, semiapertum est, fere clausum est,* de deur staet aen ; de deur is aen karre, staet aen karre, aen de kier.

Ostium vi & impetu frangere, in-breken de deure.

Ostiatim, van deure tot deure.

Ostiarius, Ostia, prætoris, senatus, iudicis, &c. servans, poortier ; poort-wachter ; deur-

wachter ; deur-waerder ; huissier.
Ostium marinum, haven. *Ostium fluminis, portus,* mond oft gat vande water-vloet, vande haven.

OSTREUM, *&*, *Ostrea*, oester, oesteren.

Ostrum, purpur. *Ostrinus*, purpuren ; van purper. *Ostrina vestis, Vide*, *Vestis purpur.*

OSTRUTIUM, *vulgi*, meester-wortel.

OTACUSTES, oor-schalk, *vet.*

OTALGIA, *aurium dolor*, oor-pijne ; ooren-wee.

OTIS, *avis*, trap-gans ; akker-trappe.

OTIUM, ledigheid ; ruste ; rouwe ; raste ; moette ; wijle ; stade ; poose.

Otiari, Otia agere, terere, ledig gaen ; vieren ; rusten. *Otiari, sive pascere, & errare quatuor statutis diei horis,* schoften ; laveien.

Otiosum & solutum esse, ver-ledigen ; ver-legen. (1)

Otiosum esse, Otio lascivire, moes-koppen.

Otiosus, ijdel ; ledig ; moetig ; tomig, *fris.*

Otiosus homo, Otiator, ledigaerd ; luiaerd ; legaerd, *fland.* ledig-ganger ; lijd-den-tijd, *adag.*

Otiosè, lediglik ; met goede moette.

OTUS, kerk-uil ; rands-uil ; schavuit, schoef-uit, schaffuit ; huiben, huibeken ; oor-uil, *q. d. ulula aurita.*

OVARE, juiten ; juichen ; juigten ; blijdschap toonen. *Ovans*, triomfant.

OVIS, *pecus lanigerum*, schaep. *Ovicula*, schaepken.

Ovis matrix, Ovis femina, germe ; oie ; ouwe. Ouwe, *inquit Gesnerus, Suevis dicitur Ovis femina quæ agnos & reliquas Oves in pascua ducit.*

Ovis lactans, lactaria, melk-oie ; beite.

Ovis pascualis, quæ passim pascitur, weid-schaep.

Ovis reiicula, vetula, kronie ; weder-dege.

Ovis pustulata, schorft schaep.

[*Ovis instar inconditus,* oielik ; *cui oppositum* schappelik, *q.* schapelik I. R. *sed ioco.*]

Oves incustoditæ, sine pastore, herderloose schaepen.

Ovillus, a, um, schaepen.

Ovillus talus, bikkel ; pikkel.

Ovillus caseus, schaepen-kaese.

Ovilla caro, schaepen-vleesch ; oien-vleesch ; hamelen-vleesch ; weeren-vleesch.

Ovilla pellis, schaepen-vel ; schaeps-vel. *Ovilla pellis, Ovillum corium,* besaen, basaen.

Ovilla pellis cum lana aut villis, schaeps-pels ; schaeps-vachte ; vlies.

Ovilla pellis cui lana de tonsa est, bloote ; plote.

Ovillus vermis, schaeps-luis.

Ovium vox, Varroni, bee, bæe.

Ovillum caput, schaeps-hoofd.

Ovis mactatæ exteriora, trunculi ; extremitates membrorum truncatæ, af-val van het schaeps (1) ; schaeps-hoofd, *&c.* schavernak, schavernek.

Ovis sordes, succus velleris immundæ ovis, sudor lanis ovium adhærens, ieke.

Ovillus fimus, schaeps-keutel ; schaep-entel.

Ovillus color ; Rubrica vid[t] *qua*

---

(1) *Etym.* « Ver-ledighen *Liberare,... otiosum & solutum reddere.* Ver-leghen. j. ver-ledighen. »

(1) Hs. *Etym.* « Af-val van gheslaghen beesten. »

oves notantur, schaeps-verwe ; *translata vox ad Rubricam fabrilem.*

Ovium contagium, koge, *sax. sicamb. hol.*

Ovium pastor, schaep-herder ; schaeper.

Ovium grex, Oviaria, æ, schaeps-kudde.

Ovium tumor strumosus, botte, *zel.*

Oves tondere, Ovibus vellus demere, vliesen de schaepen.

Ovile, schaeps-koie ; schaeps-stal ; schaeps-hok, hok, *holl. fris.* koie van schaepen.

OURACUS *umbilici,* peserik vanden navel.

OVUM, *Ova, Ovulum,* ei, eie, eieren, eiken.

Ovum gallinaceum, hinnen-ei ; *pavonium,* pauwen-ei ; *anserinum,* gansen-ei, *&c.*

Ovum subventaneum, zephyreum, hypenemium, vrinum, ventosum, generationi ineptum, wind-eie ; braed-ei.

Ovum recens, versch ei.

Ovum requietum, non recens, putidum, swalp-ei ; klok-ei ; klots-ei ; scholp-ei, verlegen eie.

Ovum pullescens, be-broedt ei.

Ovi vitellum, luteum, doder, doier.

Ovi albumen, album, albor, candidum, wit, klaer, van 't eie.

Ovi testa, putamen, cortex ; Ovum exinanitum, dop ; doppe ; eier-dop ; eier-schale ; ei-schale ; schale ; pelle van 't ei. *Ovum testâ exuere,* pellen het ei. *Ova è testis patellæ infundere,* doppen de eieren.

Ovi umbilicus seminalis, nervus sive lentor, ge-vogelte ; vochel, gevogelte van 't ei ; vogel in 't ei ; keest, *fland.*

Ovum in nido relictum, nest-ei.

Ova ponere, edere, eniti, parere, facere, eieren leggen.

Ovis vel pullis incubare ; Ova fovere, broeden, brueden ; be-dekken, *holl.*

Ova edere, excludere, vel excudere ; percudere rostello (de avibus vid') kippen ; uit-broeden.

Ovo excusus partus, kipsel.

Ovum sorbile, molle, molliter elixum sive coctum, tremulum, apalum, nesch ei ; week-gesoden ei.

Ovum frixum, geroost oft gedopt eie.

Ovatio, tempus quo gallinæ ova pariunt, leg-tijd.

Ovatus, ei-rond.

Ovorum negociator, eier-man

Ova piscium, femellea vid' roge, roger ; kuite, kiete, kijte, kite.

OXALIS, suerkel, surkel ; suiring, *holl fris.* surik, suer-kruid ; suer-amper, *sax. sicamb.*

Oxalis minuta, schaeps-surkel.

OXYACANTHA, haeg-doorn ; deurn-boom, doren-boom ; meidoorne, *zel. quòd mense Maio spectatissimè floreat. quibusdam* honds-bremen ; *aliis* sausseboom, [*sed illud de rubo, hoc de Berberi veriùs intelligenda.* F. R.]

OXYBAPHUM, saussier ; saussierken ; roomerken dranks ; dobbelierken, *Lovan. Vide, Acetabulum.*

OXYGALA, klobber-saen ; kloter-melk ; klonter-melk ; suermelk ; ruitink ; op-ruitel, op-ruitsel, op-ruetel, *holl.*

OXYGARUM, suere saulse.

OXYLAPATHUM, peerdik ; patig ; lek-bladeren, *fland.*

OXYPORUM, suere saulse.

OXYS, kokkoks-brood.

OZÆNA, neus-geswel.

OZE, *Oris graveolentia*, stinkende aessem ; mond-stank.

P

PABULUM, voeder, voeier. *Pabulum, Pastus, Pastio, pecudum Pabulatio ;* voeder der beesten, voederinge ; foeragie, foragie; vee-voeder; beesten-voeder.

Pabulare, Pabulum pecori suppeditare, voederen.

Pabulari, peisteren, pesteren ; weiden.

Pabulo pastus, gevoedert.

Pabulatorium, Pabulatorium tabulatum, promtuarium, schelf; hilde, *sicamb.* berg, *holl.*

Pabulatoria corbis, voeder-korf.

PACISCI, *Pactum facere, inire*, maeken; dedigen, dedingen, daedingen, dainken, deinken ; bedingen ; ver-dingen ; ver-drag maeken; ver-draegen; over-komen, over-een-komen, over-een-dragen, handelen, met iemanden ; tonsten, tonssen, *vet.* toe-slaen het verbond ; ver-plegen, *vet.* ver-plichten; be-veur-waerden; be-spreken; onder-spreken; be-stemmen ; verminnen, *vet.* slechten, slissen, slichten, den twist ; accordeeren ; concordeeren ; capituleeren.

Pactum, Pactio, maekinge; maekagie; daedinge, dedinge; ge-dinge; be-ding; ver-dinge ; ver-drag ; verbond, ver-band, ver-bindinge ; ver-min, (1) ver-minninge, *vet.* over-drag, over-draginge ; overkominge; ver-plicht, *vet.* be-sprek ; ver-sprek ; onder-sprek ; ondersprekinge ; getons, getonst, *vet.* tractaet ; contract ; compact ; accord; accordaet; concordaet; comploot.

Pactiones, capitulatien.

Pactum, Pactio, veur-waerde, *q. d.* veur-woord.

Pacti fidem violans, contraventeur.

quo Pacto, hoe ? op wat maniere ?

PÆAN, lof-sang.

Pæanem citare, klimmen oft rijsen in 't singen ; in fausset, fosset singen ; brikolleeren ; diminueeren.

PÆDAGOGUS, PÆDOTRIBA, kinder-leerer ; kinder-meester ; tuchtmeester ; maegd-toge, *vet.*

Pædagogium, kinder-schole ; maegd-tocht, *vet.*

PÆDICARE, buggeren ; bugseerden.

Pædico, Pædicator, Pæderasta, *Pæderastes,* bugger ; jongen-schender ; sodomijt. *Pæderastia,* buggerije.

PÆDOPHONASCUS, corael-meester

PÆDOR, ver-muftheid ; stank ; *Vide, Odor gr.*

Pædorosus, naer, *holl.*

1 PÆONIA, mast-bloeme, *fland.* peonie, pioen.

PÆTUS, *qui leviter obliquat oculos cum venustate,* lonkende ; lonkaerd ; luierachtig ; loer-ooge ; lodder-oogig ; leepaerd.

PAGINA, *Pagella,* blad oft sijde des boeks ; pagie oft sijde van een blad papiers : schroode, schroie.

PAGURUS, *ex cancrorum genere piscis*, stekel-krabbe.

PAGUS, plakke, blekke, vlekke ; dorp ; gouw, (*vide*, AGER) loog, *sax. fris.* [*hinc possint dici nomina locorum in* loo *desinentia formata, ut* Westerloo,

(1) *Etym.* « Ver-mint ».

&c. I. R.] kogge, *holl. sept.* kerspel; rapas, repas; grietenije, *fris.*

Pagus primarius, hoofd-dorp.

Pagus amplior, mark, markt, *vet.*

Pagi Helvetiorum, Cantones vulgo, cantons.

Pagi præfectus, prætor, meier van het dorp; veurster, vorster, forster.

Pagi ius, boer-mael, *vet. sax.*

Pagi rectores, ambachts-bewaerder, *ut in opidis* borg-meester.

Paganalia, dorp-kermisse; boere-kermisse.

Paganus, dorp-man; heidensch.

Paganus, gentilis, ethnicus heide, heiden; heidensch mensch. *Homo alienus à fide nostra neque Christianus, neque Iudæus: qui (ut ait Osorius) à civitate Dei alienus, in locorum agrestium compitis & pagis oberrat. Pagani, hoc est, rustici, dicti sunt apud Romanos, quicunque sacramento militiæ soluti essent: pari ratione maiores nostri Paganos dixerunt quicunque militiæ Christianæ addicti non essent, exceptis Iudæis, qui suo nomine satis premuntur. Gilb. Cognat.* heiden *autem ab* heide, *id est, à locis agrestibus, sicut Paganos, à pagis dictos satis etiam constat ex verbis Isidori, lib. 8 origin. Pagani, inquit, ex pagis Atheniensium dicti, ubi exorti sunt: ibi enim in locis agrestibus & pagis gentiles lucos idolaque statuerunt, & à tali initio vocabulum sortiti sunt. Hæc Kilian. [Illud sanè temerè inficiari nolim, (inquit P. Pithæus in Præf. in Salvian. Massiliensem) quod & Sulp. Severus testatur, ante D. Martinum adeo paucos in agris vicisque apud nos fuisse Christianos, ut non abs re antiquitas nostra Paganorum nomen de iis usurpasse videatur. Atque hoc verissimum etymon τοῦ, Paganus, Payen &* heiden *esse, cùm iam pridem in civitatibus Christianismus obtineret, permanentibus in prisca religione sua rusticis: cuius rei etiam hodie exempla videmus rusticos antiquæ fidei tenacissimos manere; & potius ad nova sacra vi adigi, quam persuasionibus induci.* F. R.]

Paganismus, heidschap; heidenschap.

PALA, schoppe, schuppe, schoepe; schuiffel, schoeffel, schuffel; schuiver, schuver, *sax. sicamb.*

Pala eruere seu proruere, radere, verrere, schuppen; schuiffelen.

Pala, infurnibulum, pael; oven-pael; oven-gaffel; brood-schuppe; school. schoole, *sicamb* schoeffel; schoelde.

Pala annuli, kasse; ring-kasse.

Pala auri, massula, massa auri minor, klompken gouds

Palacra, Palacrana, maior auri massa, masse van goud; klompe gouds.

PALÆSTRA, worstel-plaetse; kamp-plaetse; ring-plaetse.

Palæstra, baere, baeren-spel; kamp; kimp, *vet.*

Palæstra lecti, minnen-spel.

Palæstrita, worsteler.

PALÀM, opentlik; openbaerlik; blijkelik.

Palàm esse, openbaer zijn. *Palàm est,* het blijkt.

Palàm facere, openbaeren; uitbrengen; ver-breiden; doen blijken; te kennen geven; bekent maken; publiceeren.

Palàm fieri, openbaer worden ; uit-breken.

Palàm pronunciare, uit-lesen een gebod.

PALAMEDEA AVIS, kraene ; kraen-vogel.

PALANGA, welle ; draeg-boom.

Palangæ, schip-rollen ; schip-wellen.

PALARI, swermen, swerven ; sweiven, sweven ; over ende weder gaen ; herwarts ende derwaerts gaen.

PALATHA, vijg-korf ; top van vijgen.

PALAS, *Ammiano*, *&*, *Capellatium; item*,

Palatinatus inferior, vulgi, Paltz; Paltz-graefschap. *Palta, inquit Andr. Althamerus, Arx est vulgo Pfaltzia, quam adiacenti regioni nomen dedisse ferunt.*

Palatinus Comes, Palts-grave : *Dapifer Imperatorius quem vett. Præfectum prætorio, Legatum & Candidatum Cæsaris nuncuparunt : qui fisci curam & vices Cæsaris absentis gerit : qualem quæque regio suum habuit quondam, Io. Aventino Prætor comitatus Augustalis. Ad. Iunio dicitur* Palts-grave, *q. d. domesticus Principis. Palatium enim domus Principis est. Vocatur autem propriè* Pfalts-graff, *à magno Palatio Trevirensi, unde Palatinorum Comitum prima origo & appellatio.*

Palatium, hof ; veursten-hof ; veursten-huis ; palais ; pales ; pallas, *germ*.

Palatinus, hoveling : *Palatina officia, vulgo, officiales aulici*, hovelingen ; dienaers te hove ; officiers vanden hove.

PALATUM, *oris vid'*, hemel, hemelte, ver-hemelte, ge-hemelte, des monds ; gagel, *sicamb.* gumme, *germ. sax.* boen, *sax.* raeke, *g. s. s. fris.*

Palati uva; pellicula quædam de fine Palati dependens ; pensilis de Palato isthmus, lelle, lelleken vande kele ; tongesken ; adem-tongesken

Palato gratus, smaekelik.

Palato sive ori placere, monden ; wel monden. *displicere*, qualik monden.

Palato agitare, gorgelen, *gargarizare, vulgi.*

Palati eruditi, subtilis, delicati, lekker, lakker ; lakker mensch, lekkaerd.

Palatum leporis, herba, conijnen-kruid.

PALEA, kaf, kave ; palie ; kleie, klije, *ger. sax. sic. fris.* spreeuwe, sprewer, *g. s. s.* sprouwer ; leme, *fland.* kritse, krinse. *Paleas eventilare*, krinsen ; kaven. *Paleatus*, gekaft. *Paleatum limum*, leem-morter. *Palearius*, kaf-achtig.

Palearium, kaf-kiste ; kaf-zolder.

PALEA, *& quibusdam* PALEAR, *cartilago quæ de mento gallorum rubens velut barba dependet*, lapken, lelleken, lelle, onder-kam vanden haen.

PALEAR, *&*, PALEARIA, *pelles ex gutture boum dependentes, nonnullis etiam, Palæa*, kossem ; onder-kinne ; quabbe ; wamme ; vaene ; wraddel ; douw-swengel.

PALIMPSESTUS, schrijf-tafelkens ; tafelet ; tafel-boeksken ; schalie ; schrijf-schalie.

PALINGENESIA, weder-geboorte.

PALINODIA, weder-sang ; weder-roep.

Palinodiam canere, her-roepen ; weder-roepen ; her-haelen de woor-

den; deur den hals haelen; retracteeren.

PALLA, *de veste muliebri plerumque,* koers, keurs; kiers, *sicamb.* soebe, *fris.* samare, samaris; schoef, schoeve. *Palla, Pallium muliebre,* huike oft falie der vrouwen; surcotte, sorcotte.

Palla, vestis dimidias mulierum nates tegens,. gram-gat; cappootken; hanneken: vrouwenmantelken.

Palla, vestis muliebris superior antrorsum divisa & alarum instar replicata, vlieger.

Palla, palt-rok; *gallor.* palletoc. *Videtur, inquit Baiffius, Gallica Palla accessise ad formam palletici manicati.*

Palla Gallica, kajakke, kasakke; jakke *autem nostras dictio est.*

Palla lucubratoria, Lud Vivæ, nacht-tabbaerd.

PALLACA, bij-wijf; kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, kievie, *g. s. s. vet.* snorre, snurre, *vet.* balg, *germ. helvet.*

PALLOR, bleekheid. *Pallor luridus,* deluwheid.

Pallere, Palescere, bleeken; bleek worden; ver-bleeken; ver-deluwen.

Pallidus, bleek; bleek-verwig; bleik, *vet* blaffaerd. *Pallidulus,* bleekachtig.

Pallidus color, ver-bleekte verwe; bleek-verwe; oker-bleek; okergeel.

PALLIUM, *quod togæ, &c. superinducitur,* mantel; overmantel; over-kleed; klokke; huike, *q. d.* hoedke, *ab* hoeden, *id est, tuendo. sicut Toga Latinis à tegendo;* hussak, hussek, hushuik, *ger sax. sicamb.*

Pallium viatorium, itinerarium, reis-mantel.

Pallium sacrum, mis-gewaed: mis-gewand; kasuifel.

Pallio se involvere, slaen de mantel om 't lijf.

Pallio exuere, ont-mantelen.

Pallium quo aliquid tegunt, quod rei alicui prætexitur, dek-mantel.

Palliare, be-mantelen; be-wimpelen, be-wompelen, *fland.*

Pallio, huik-maeker.

PALMA, *Palma manus,* palme vande hand; vlakke hand. *Palmâ quatere,* pletsen.

Palmæ in alternas digitorum vicissitudines connexæ, gevouden vingeren.

Palmis indecorè ventilare, pressare, dedecorare, palmotten; plammotten.

Palmaria addictio, palm-slag; koop-slag; hand-slag.

Palmæ ictus, tetse, tets, tats, tatse. *Ictus palmæ levior,* tetsken.

Palma pedis, poot, poote; pad, patte, *vet.*

Palma pedis feri animalis, tetse, tatse, *vet.*

Palmipes, breed-voet.

Palma Christi, herba, handekens-kruid.

PALMA, *arbor,* dadel-boom; palm-boom.

Palmula, Palmæ arboris fructus, dade; dadel. *Palmæ arboris fructus ab arbore statim decerptus,* wijn-daede, wijn-daeie. *Vide etiam, Dactylus recens.*

Palmeum lignum, palm-hout.

Palmarum dies, Palmaria, palmdag; palm-sondag

Palma, sege; prijs; victorie; over-hand. *Palmam ferre, obtinere,* de over-hand hebben; ver-winnen; over-winnen; winnen, be-haelen, den prijs.

Palmula remi, riem-blad; blad vande riemen.

PALMES, *Palmes emissarius*, scheute vande wijngaerd; ge-schot; wijngaerd-ranke; wijn-ranke.

Palmes novellus, plantationi idoneus, fluite; lote, loote, *holl.*

Palmes foraneus, rieffe; bij-scheuten.

PALMUS, *mensura sive spatium quatuor digitorum*, palme; palm-maete; plam-maete; hand-breedde. *Palmus maior, intervallum inter pollicem & minimum digitum diductos*, spanne; hand-maete.

PALPARE, tasten: voelen; ge-voelen; be-voelen; strijken; streelen; strooken, *holl.*

Palpare, Palpari, troetelen; smeeken; smeekelen.

Palpare, Palpari, Palpum obtrudere, pluim-strijken; lavuit geven; vlasch-boken, *metaph.* lief-laffen; vleeuwen, fleeuwen; vleiden; fleemen; plais-dank, plas-dank, behaelen.

Palpatio, tast.

Palpum, lief-laf; smout-peere, *metaph.*

Palpator, lief-laffer; pluim-strijker.

Palpitare, pedibus potissimùm, spertelen; stommelen (1); taperen; *vet.* wemelen; wremelen; vledderen, vlederen; rijderen, rijeren; lille-beenen; touteren.

Palpitatio, touter; ver-schietinge; ver-schriktheid.

PALPEBRA, brauwe, brouwe; wijm-brauwe; wimp-brauwe, wind-brauwe, wenk-brauwe, wijn-brauwe; oog-brauwe; scheele van d'oogen; oogen-taele, *holl.* oog-schele; oogen-lid, oog-lid; oogen-deksel. *Vide etiam*, SUPERCILIUM.

Palpebræ adnatum, aut supra eam, tuberculum œdematosum, weer-ooge; wern-ooge; weg-schijte: *fabulantur enim quidam id enasci cùm quis in viâ publicâ ventrem exonerat.* [*Nonnullis* stront. stront op d'ooge *vocatur*. F. R.]

è Palpebris enati pili, scheel-haer, *vet.*

Palpebras alternatim movere, pink-oogen; wimp-oogen.

Palpebras non movens, ster-oogig.

PALUDAMENTUM, wapen-rok; wapen-kleed; rijd-rok; her-oud-rok.

PALUMBES, *Palumbus, Palumba*, valm-duive; veld-duive; hout-duive; hol-duive; kool-duive; bosch-duive. *Palumbus cicur, cellaris*, huis-duive *Palumbes maior, Gesnero; Palumbus torquatus*, slag-duive; stok-duive; ring-duive, ringel-duive; kries-duive, *fland.*

PALUS, *li*, staek; pael; hekel-pael, haekel-pael, *s. s.* pijle; tuin-staek.

Palus numellarius, staak; schavot-staek.

Palus qui navis religandæ causâ in litore figitur, meer-pael.

Palorum compages; Pali sive vanni in quibus pannos distendit fullo, raem: *ad tales Pannos quatuor distendere, extendere, diducere, explanare, explicare*, raemen.

Palare, staken; staketselen; heimen; heinen, *holl.* onder-stutten.

Palatio, staket; staketsel; hekel-werk, haekel-werk; weer, *fland.*

PALUS, *ludis*, poel; pans-poel, pens-poel; plas, plasch; put, *sax.* gulle, *vet. germ. sax. sicamb.* mer, maer, meer; maerasch,

(1) *Etym.* Stommelen. *fland.* j. spertelen. — Hooft gebruikt het w. met overgankelijke beteekenis: « Dezelve (t. w. de brand) stommelt de schuylers ten sluyphoolen uit. » Ned. Hist. 289.

maersche, mersche, marse, meersche, *fland*. moerasch, moorasch (*præcipuè de palude nigra ;) & corruptè*, *holl*. morsch ; mose, *vet*.

Palus, locus Paludosus, uliginosus, palustris, moer ; moer-land ; broek ; broek-land ; goor ; sudde ; botsig land (1) ; sompe, sompig, *s. s.* moddig , modderachtig ; bol ; vodsig (1) ; maeraschachtig ; broekachtig. *Vide etiam*, *Pratum palustre.*

Palus bituminosa & nigra, ven, venne, veene ; moer, moor, moerland.

Palus littorea, kiel, kille. (2)

PAMPHAGUS, slok, slokker, slok-al ; hol-kaeke, hol-strote ; alvraet ; gulsigaerd.

PAMPHAGUS, *inter Canum nomina.*

PAMPINUS, wijn-blad ; wijngaerd-blad. *ramus foliosus à palmite exiens,* wijngaerd-scheute ; scheute vanden wijn-gaerd.

Pampinator, wijngaerd-bouwer ; wijngaerd-man.

PAN, *deus agrorum*, veldgod.

PANDARE, bogen, boogen, buigen, buegen ; in-boogen. *Pandari,* biegen ; breuken, broken, brooken ; bukken ; krommen ; blaeien ; hukken van swaeren last.

Pandus, krom ; open ; hukkende, hukker ; biegende ; in-geboogt..

Pandiculari, rekken ; strekken ende rekken de leden ; ranken, rangen, *g. s. s.* rang-braeken ; hoihanen, *sax.* rabouds-boge spannen, *adag. Pandiculatio*, rank-braekinge ; rang - braekinge ; rabouds - boge, *adag.*

PANDERE, op-doen ; open-doen ; op-setten ; op-sperren ; op-luiken ; open-setten ; open-baeren.

PANDESIA, open hof ; tafelronde.

PANDOCHEUM, herberge.

Pandocheus, qui viatores excipit, herbergier.

Pandocheum agere, esse, her-berge houden.

PANDURA, vedel, vedele, & *per syncopen,* vele ; *diminutivum*, vedelken.

PANEGYRIS, jaer-merkt.

Panegyris, conventus Panegyrici, ver-gaderinge der staten ; statenvergaderinge.

PANGERE, lappen ; hichten, *fland.* (hincar) ; hechten, heften ; steken ; stekken ; speten ; staven, *vet.* staeken ; twijgen, *g. s. s. fris.* (1)

Pangere, enten ; inten ; planten.

Pangere osculum, smak-muilen.

PANICULA, riet-pluime.

Paniculæ, hili, in nucibus, &c. katten, kattekens. *Vide etiam,* PANUS.

PANICUM, heidel ; heidel-koren ; panik-koren.

Panici genus, Melica, sorg-saet.

PANIS, brood, (βρωτὸς, *cibus* ;) koek.

Panis non probè coctus, deegbrood.

Panis azymus, non fermentatus, on-gesuert, on-gedeessemt brood ; derf-brood.

Panis bis coctus, Panis nauticus,

---

(1) *Etym.* « *holl.* »

(2) *Etym.* « Kiel/kille. *Statio, palus littorea.* — Kille/kiele. *Statio, locus in litore sinuosus, sinus.* »

(1) *Etym.* « Twijghen. *Inserere, inoculare, pangere.* » Het w. moest dus bij het volgende art. geplaatst worden.

twee-bak; schip-brood: *vulgo nomine peregrino*, bis-kuit.

Panis butyraceus, butyratus, butyro illitus, boteram, boter-ham; boter-vlaeie, *leod.* stuite, *fland. brug. zel.* brugge; boter-brugge.

Panis candidus, primarius, siligineus, similagineus, similaceus, wit-brood; witten-brood; heeren-brood; fijn terwen-brood; kimp, kump, *lovan.*

Panis candidus in templo sacerdotibus distribui solitus pridie parasceues, krikke-mikke; *q. d.* kerke-mikke, *fland. brug.*

Panis cibarius, secundarius, autopyrus, confusaneus, secundus, domesticus, domi coctus, huis-bakken brood; huis-brood; spijs-brood; asterlink, *holl.* on-gebuideld brood, *furfures, utriculos & similam retinens. Panis cibarius ater, gregarius, acerosus*, bruin-brood; roggen-brood. *q. secalicius, è secali.*

Panis crocatus, ovi luteo & croco infectus atque imbutus, eier-brood.

Panis dulciarius, ge-bak; pasteie. *Panus dulciarius, nastus*, fijne-koek; kruid-koek; peper-koek; soete-koek; lief-koek, lijf-koek; leef-koek.

Panis dulciarius, saccharites, klein, kleen, brood.

Panis dulciarius, saccharites, sui-ker-biscuit.

Panis dulciarius; martius, vulgi, massepain; marsepain.

Panis duratus, vetus, unde minus perit, aut in micas redigitur, dreig-brood, *fris.* ver-strekkelik brood.

Panis epularis, labbay-brood, *bruxel.*

Panis, vel cibus, escharites, assus qualis craticula tostus, herdst, heerdst, hardst; geroost oft geharst brood; roosteie, roosteiken; rammeken, *fland. brug.* kokkilie, kokkiliken, *præcipuè quando butyro illinitur.*

Panis è farina tenuissima & candidissinia, qualis s primarius, bol; fijne bol, *præcipuè si formâ rotundâ; sin angulosus, quasi incisus*, scheur, *vel*, scheer-bolleken, *dicitur: cùm verò è farinâ furfures crassiores tantùm cribratæ sunt & cum siligine, aliquid è tenuioribus furfuribus admixtum est*, grove bol, *holl. vocatur.*

Panis fermentatus, gehevelt brood. *Panis satis supèrque fermentatus*, rijp-brood. *non probè fermentatus & parum coctus*, onder-bleven brood.

Panis frustum præcidaneum, Panis cuneus, seu pars abscissa, laminula, Vivis, hompe; snede, broods; palt broods, *holl.* stuk, *holl.* timp *quod etiam dicitur de Pane tritico minore eminentibus angulis seu de Pane rhomboide, qui alias* spits-wek.

Panis furfuraceus, furfurosus, brood met den gruise.

Panis gradilis, qui eleemosynæ loco egenis distribuitur, qualis quæ dicitur

Panicea mensa, quæ prandio & cœnâ absolutis pauperibus dari solet à ditioribus, aelmoesse, aelmisse; brood-tallioore; om-kerf-brood, *holl.* spinde, spind-stuk; deel, deil, deel-brood, deil-brood; prove, provene, *(cui datur*, provenier;) *Panem elargiri pauperibus*, spijnen, *q. d.* spijsen; spinden.

Panis hesternus, vetus, non recens, oud-bakken brood.

Panis matutinus, ientaculum, aen-bijt; timp, timpe, *sax. sicamb.*

Panis medulla, kruime.

Panis mixtus, è mixturâ farinæ similaève & furfurum, gesneden brood.

Panis maceratus, multa aqua conspersus in coctura, nesch oft nes brood.

Panis offa, Panis è iure, iuri intictus, iurulentus, soppe ; stippe, *fris. Panem in ius intingere*, soppen.

Panis ovis & lacte seu vino involutus, maceratus &c. & in sartagine coctus cum butyro, gewendt, gewonden, (1) ver-wendt brood ; klakkaerd, *fland.* wentel-teven.

Panis pustulatus nimio fervore, ver-bluistert brood.

Panis recens, recenter coctus, nieuwbakken brood

Panis rotarius, kraekeling ; wielbrood, wielken, *holl. fland. Panis instar funis implicatus*, krakeling *dicitur quòd dum dentibus frangitur, fragorem edat & crepitet præ ariditate & exilitate. Sicambris dicitur* briesling, (2) *quod facilè conteratur & in micas frangatur.*

Panis ruptus, bol-korstig brood, *cuius crusta à medullâ separata est.*

Panis speusticus, oven-koek.

Panis spongiosus, hectis sive vesiculis inflatus, hol, bol, pof oft poffen, brood.

Panis subcinericeus, asch-koek.

Panis testuaceus, artoptitius, toerte; pannen-koek ; vlade.

Panis triticeus, terwen-brood ; weiten-brood; witten-brood *(quamvis hoc de candido primario potissimùm usurpetur ;) Panis triticeus minor, parvus panis*, mikke, *& quòd in tabernaculis venale*, kraem-mikke. *Panis triticeus minutulus*, prixken, *vet.*

Panis triticeus oblongus, spoele, *ger. sic. quadratus*, stuite, stoet, *sax. fris.*

Panem coquere, facere, brood-bakken ; bakken.

Panifex, bakker. *Panifica*, bakkersse, bakster.

Panis coctura, Panificium, baksel ; bakkerije.

Panificium ex frumento, koren-werk.

Panis saturitas, brood-dronkenschap.

Pane carens, brood-loos.

Panarium, Panariolum, paner ; brood-korf.

Panis porcinus, herba, seugen-brood ; verkens-brood.

Panis cuculi, Vide, Cuculi panis.

PANNUS, laeken ; want ; doek ; puik, *hol. (præcipuè de probato optimæ notæ ;)* kloot, *vet. quæ omnia de laneo potissimùm per excellentiam intelliguntur. Quandoque autem* laeken *de linteo, & sæpius* doek, *usurpantur. Alii ad distinctionem dicunt*, lijn-waed ; lijn-wand, *vet.* wollen laeken. Laeken *autem derivatur à* laeken, *id est, minui, deteri, attenuari ; quòd vestes panneæ citiùs terantur, quàm, quibus usa prisca gens mortalium, pelliceæ, solita videlicet (ut Lucretius) Pellibus & spoliis corpus vestire ferarum.*

Panni ora, extremitates, egge ; self-egge ; self-end ; self-kant ; swachtel, *holl.*

Panni segmen, segmentum, commissura, plets ; lap.

Panniculus, lompe ; lap ; lap-

(1) *Etym.* « Ghe-wonden brood, *lovan.* » Hij kon er bijvoegen « *bruxell.* »
(2) *Etym.* « brijslingh. »

stuk; lap laekens oft doeks; futsel, vutsel; slet, slette,. slets, sletser. *Vide, Peniculamentum.*

Panniculi, Panni triti, Pannicularia, Pannus crassus, vilis, laceratus, &c. plaggen; plaggerije; vodden; vodderije; hudsen, hedsen; loeier, luier; vodden ende sletsen; palullen

Pannosus, voddig; vodachtig; ver-scheurt; ver-hakkelt; ont-haeleweid; ont-harleweidt. *Pannosa vestis,* gelapt kleed.

Pannus coactilis, vilt.

Pannus gossypinus, xylinus, fustein.

Pannus lineus, Francicus, unde vela conficiuntur, pade-weel, *sax. sicamb.*

Pannus linolaneus, tierentein; diertien.

Pannus pensilis, lijst-be-hangsel

Pannus rudis, hirsutus, crassior, pije; pije-laeken.

Pannus subductitius, voeder, voeier; voeder-laeken; voederinge.

Pannus villosus, crispatus, frise; friseer-laken; vriese; gefriseert laeken; (*Pannis villos inducere,* vrieseeren, friseeren;) vlasschaerd, *&*, rusch-doek, *vett.*

Pannorum porro laneorum varia sunt genera, textu tenuiori, &c. differentia, quorum nomina Latino non suppetunt, & desciptiones nimis periphrasticæ forent, ut, borat; karseie, kerseie; stamet, stammet; baei; plets, *&c. Vide etiam, Tela cuius, &c.*

Pannorum itidem sericorum varia genera & nomina vulgaria, ut, kaffà, (1) fustein; fusset, fosset; flourtee; armosijn *(quòd ex Ormuz insula primùm allatus;)* fluweel; satijn, *&c.*

Pannorum opifex, laeken-maeker.

Pannificium, Pannorum opificium, draperije.

Pannum pedibus cogere, obterere, proterere, vollen; inde kom springen.

Pannum probè tinctum sigillo plumbeo munire, staelen het laeken. *Pannis infectis sive tinctis sigillandis locus,* stael-hof.

Pannum rudem polire, interpolare, pectine pannos rudes confricare, & in villos attollere, rouwen, rouden; op-kaerden het laeken.

Panni superficiem leviter adurere, ver-broeien, *fland.*

Pannum tondere, Panni villos laneos bene siccos detondere, het laeken scheeren; droog-scheeren; wand-scheeren. *Pannum strictim attondere, ut probè attonsus sartori (qui schepper dicitur) tradatur vesti conficiendæ aptus,* schep-scheeren. Scheppe-scheeren *(ait Adr. Iunius) dicitur ab opificibus qui panni lanei villos longis forficibus detondent, quoties strictim ad ipsam usque panni cutim ut ita dicam, illos resecant; quod σκαφιοσχερίω, composita voce dicere liceat.*

Panni tonsio, wand-scheere.

Panni tonsor, droog-scherer; bereeder; doek-scherer; wand-scherer; wapper, *hol. sept.*

Pannis extendendis instrumentum seu compages è palis, raem. [*Pannis tendendis instrumentum ligneum teres* (*clavis puto suffixum*) wolt, I. R.]

Pannum lineum polire, levigare mangonizare, kalenderen, kalanderen, kallanderen, het lijn-waed.

Panuellium, Varronis; instrumentum quo subtegmen stamini

(1) *App.* « Coffa, j. armesijn. *Genus panni serici.* »

inseritur, spoele ; schiet-spoele ; wevers-spoele.

PANOPLIA, krijgs-rustinge.

PANSA, breed-voet.

PANTEX, pansse ; pletse, *sicamb. colon.* smeer-buik : *Pantices conditanei*, pansen oft penssen, pletsen, inde sulte.

PANTHERA, *Pardalis*, luipaerd, lupaerd, libaerd, liebaerd, lijbaert ; lijpaerd ; panther-dier.

PANTHERON, vogel-net; spring-net ; vink-net ; toger, toger-garen.

PANTOMIMUS, boetsen-maker ; boetser.

PANTOPOLA, *qui omnia coëmit, ut demum cariùs vendat*, op-kooper ; samen-kooper ; grossier ; fokker.

PANUS, *tramæ involucrum*, in-slag-spoele ; spoele ; spoel-tuite ; tuite. *Pani canna*, spoel-pijpe : *in Panum fila cumulare*, spoelen.

Panus, tumor, bubo, ut inguinis, &, bult ; droes, droese, *fland. sax. sicamb.* knuttel *s. s.* klap-oore.

Panus in arbore, boom-swamme ; squamme aenden boom.

Panicula, Vide s.

PAPA, paus. *Papæ dominium, Papalis dignitas*, pausdom *Papa dictus q. Pater. Papa, Siculis, pater*, paepe. *Pappas Iuvenali, Pater, vel, qui puerum alit.*

PAPAGALLUS, *vulgi, Vide,* PSITTACUS.

PAPAVER, heul, huel, eul, ool, oel ; slaep-kruid ; heul-saet-kruid ; maen ; maen-kop ; *quòd frigida (inquit Becanus) & quæcunque somnum conciliant, Lunæ consecrentur ; ut quæ noctis frigidæ & soporiferæ domina ac gubernatrix sit. Aliis* man-kop, *q. caput virile, instar capitis viri. Papaveris etiam caput*, heul-bol, *&, simpliciter*, bol, *vel*, bolle, *&* kop, *&*, heul-kop, *dicitur. Papaveris semen*, eul, oel ; heul-saet ; heul-kop-saet ; maen-saed ; maen-kop-saed.

Papaver erraticum, kolle-bloeme.

Papaver corniculatum, horen-heul.

Papaver rhœas, klap-roosen, klapper-roosen.

PAPILIO, pepel ; pempel, *lovan.* penne-vogel ; pelle-vogel ; vleke, vleken, *s. s.* somer-vogel ; mei-vogel, *Maio mense frequens ;* boter-schete, boter-schijte, boter-schitte, boter-vliege, boter-vogel,(1) *fland.* rupen-schijter, *s. s.* vijf-wouter, *nonnullis* vijfelter ; vlieg-wouter ; kappel, kappelken, kapelleken ; vlinder ; witken *pueris holl.* schoen-lapper, *hol. fris.* pellarijn, pellarijn-vogel, *fland.*

PAPILIO, *tentorium*, bode, boede, boeie ; tente ; pavillioen.

PAPILLA, tepel ; tippel ; tipken vande borste ; titte, *s. s. fris.* borst-tepel ; mammen-tepel ; lelle ; spene, speente, speine, *fland. holl.* (*à Papilla depellere*, spenen ;) tuite, tote ; dutte, *g. s. s. quæ tria posteriora etiam usurpantur de Papilla lignea quæ vicem mammæ lacte repletur.*

PAPIO, *vulgi*, baviaen, baviaenken.

PAPPUS, *lanugo è floribus veterascentibus decidua & volatica*, stofken oft stuifken vande bloeme.

Pappus cardui, distel-bloeme.

Pappus typhæ, quo plumarum vice infimæ sortis homines grabata sarciunt, donst, donse,

(1) *Etym.* « Boter-voghel. *sax.* j. boter-vlieghe. »

dust, *quæ etiam de Pappo florum usurpantur.*

u PAPULA, *&*, PAPULÆ, pokke, pokkele; pokskens, pokkelen; botten; maselen, maseren; maselsiekte; masel-suchte; messelen (1); honds-bleine; honds-meede, *holl. fris.* *Papulæ feræ*, wild vier.

Papulæ rubentes, rood-jonk; roodhond; rood-jook; rood-vonk.

Papulæ rubentes ebriosorum, steenpuistkens; dronkaerts-puistkens; bier-vliegen.

Papulis ardentibus extuberare, uitslaen.

PAPYRUS, *arundo Papyracea*, papier-riet.

Papyrus, papier; pampier; kaerte.

Papyrus pura, non descripta, schoon papier.

Papyrus scriptioni apta, schrijfpapier. *excudendis libris apta*, drukpapier.

Papyri membrana, blad papiers. *XXV membranæ aut folia*, boek papiers, *vulgo Manus, quarum viginti conficiunt Rismam vulgi*, riem papiers.

Papyrus nigra, blak papier; grauw papier.

Papyrus bibula, perfluens, vlotpapier; vloed-papier.

Papyrus bibula, recentes maculas scripturæ adimens & exsorbens, vulgo, Macultergium, klad-papier; plakpapier.

Papyrus quæ per libras venditur, pond-papier.

Papyraceum involucrum, tegmen, papieren-horenken; papieren-huisken. (2)

(1) *Etym.* « Messelen. *fris.* »
(2) Hs. *Etym.* « Papier-horenken, papier-huysken. »

Papyro amicire, obvolvere, pakken in papier.

Papyraceus, papieren.

Papyropola, papier-verkooper. *Vide porrò etiam*, CHARTA.

PAR, lijk; ge-lijk; even, effen; alleleens, al-even-eens; ge-raed, *g. s. s.* soorte; pareil; paragon.

Par magnitudine, even-groot.

Parem esse rei dirigendæ, beheeren konnen.

Par esse, be-hooren; be-taemen. *Par est*, 't behoort; het betaemt; t' is reden. (1)

Par, paer. *Par boum, columbarum.* paer ossen, duiven, *&c.* consorte; parture; coppele.

Pares, consorten.

Pares, proceres, megistanes; ut Pares Franciæ, paer-heeren. *Vide*, CONSORS.

Paria facere, Par pari referre, te pas brengen; ver-gelden; wedergelden; recompenseeren.

Paria facere, parem rationem facere, op-rekenen; effen op-rekenen, af-rekenen. (2)

Paria facere bibendo, be-scheed doen in 't drinken; ge-lijk doen in 't drinken.

Par Pari, Pares cum paribus iungere, coniungere, pariter iungere, paeren; gaeden, gaeien; ver-paeren; partueren; sorteeren. *Paria seiungere, adimere*, ont-paeren; ontgaeien.

Parium societas, ludus, concertatio, parture.

Par impar ludere, effen ende oneffen, paer on-paer, spelen. *Ovid. de Nuce, Est etiam par sit numerus qui dicat an impar, Ut divinatas auferat augur opes.*

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Effen op rekenen. »

Paritas, ge-lijkheid ; effenheid.
Parilis, pareil. *Parilitas*, paragon.
Pariter, saemen ; te saemen, t' saemen ; samt, saemt ; saementlik ; ge-saemtelik ; ge-saementlik ; gesaemelder hand ; met, med, mede ; met eenen ; eens maels ; t' eene mael ; effens ; effentlik ; t' effens, seffens ; gader, te gader ; meds-gader, mids-gaders, medgaders ; eens-gaders ; ge-lijkelik ; gelijker-hand ; des-gelijks ; met malkander ; een-paerlik ; eens-saemlik. (1)
Pararius, middeler ; tusschenspraeke ; maekelaer ; onder-kooper ; courtier.
PARABOLA, bij-spel ; bij-spreuke, *holl.*
PARABOLANUS, *Parabolarius*, reeuwer ; schrobber ; pest-meester ; avenduerer, avendurier, *qui se periculo exponit frequenti ægrorum contactu : na, ria,* reeuwster.
PARACHARACTA *monetæ*, muntvalscher ; valsche munter.
PARACLETUS, advocaet.
PARADISUS, lust-hof ; lustgaerde ; paradijs.
Paradisea avis, Vide, Avis pa.
PARADOXUM, παράδοξον, ongesiene, on-verwachte, redene, saeke ; wonder-reden.
PARADROMIS, galerije.
PARÆNETICUS, ver-maenig.
PARAGRAPHUS, artijkel.
Paragraphis annotare, croiseeren.
PARALLELUS, even-wijdig.
PARALYSIS, ge-raektheid ; popelcije ; be-roernisse, be-ruernisse ; ge-slagenheid ; hand Gods ; lamheid, lammicheid ; gichte, iechte, *sax. fris.* goete, *ger.* gutt. drop, droppe.

(1) *Etym.* « Een-saemlik. »

Paralyticus, geraekt vande hand Gods ; lam-suchtig ; gichtig ; vergicht, *hol. vet.*
PARANYMPHUS, bruid-leider, & *sax. sicamb. fris.* sweerdhouder, *agnatus sponsi proximus ; vulgo holl.* speel-knecht.
PARAPHERNA, *Paraphernalia*, uit-setsel ; bruid-gave.
PARAPSALLISTA, geld-schroider.
PARARE, reeden, reiden ; bereeden, be-reiden ; ge-reeden, gereiden ; rusten ; toe-rusten ; touwen, *Becano.* voord-stellen ; dresseeren.
Parare, cieren ; schieren ; scheren, scheeren ; pareeren.
Parare, krijgen ; ge-krijgen. *Parabilis*, krijgbaer ; krijgelik. *Parare pecunias, divitias,* fijneeren.
Paratus, reed ; ge-reed ; be-reed, be-reid ; baer ; vaerdig, veerdig ; rustig ; schierlik ; prest ; dispost.
Parator, be-reeder, be-reider.
Paratus, us, palure, parure.
PARARIUS, *Vide,* PAR.
PARASCEVES *dies*, goeden vrijdag ; witten vrijdag, *vet. germ.* stille vrijdag ; rust-dag, *sax.*
PARASITUS, pluim-strijker ; trouwant, truwant ; schuimer ; schuimboeve ; pluk-vogel ; talioor-lekker, panne-lekker ; pateel-lekker ; lekmaraud, *(q. alienis inhians patinis ;)* schuiffeler, *holl.* buikdienaer ; tafel-vrind ; koken-vrind ; smorotser ; gijler ; moelie-vrier, (1) schuiffel-schapraeie (1) ; broemer ; schuimer ; lavuiter. *Parasita,* labbaei-maerte.
Parasitari, Parasitum agere, pluimstrijken ; schrokken ; trouwanten ; labbaeien ; lavuiten ; de lavuit geven ; schuimen ; broemen ; schaven, schavernakken ; smarotsen, smorotsen ; talioor-lekken,

(1) Hs.

panne-lekken ; spreken met den broode, *adag*.

PARATRIMMA, wolf, *germ. sax*.

PARAZONIUM, PARAMERIUM, *gladiolus seu pugio qui ad zonam accingitur*, rijg-sweerd ; stoot-deegen ; hanger, hesse, *fris. holl.* waddener, wadener.

PARCERE, ver-geven ; ver-schoonen ; schoonen, *sicamb.* mijden. *Parcere alicui*, vieren iemanden.

Parcens, mijdel, mijdsaem, *fland.*

Parcere, Parsimoniam adhibere. Parcimoniâ servare, spaeren ; ver-spaeren ; ont-spaeren ; huis-houden.

Parcere sumtui, Parcè vivere, perparcè ac duriter, nimis Parcè vivere, prachen, pracheren ; scherpelik leven ; spaer-bekken ; spennebekken.

Parcus, spaersaem ; spaerig ; gespaerig ; nauw-spaerig ; kaere, kare, kaerig, karig ; schaers ; pracher ; hebbig ; scherp ; vasthoudende.

Parcus, continens, sober ; vroed ; vroedsaem ; huiselik ; suinig, suemig, seunig.

Parcus, sordidè milium cribrans homo, trijseler ; splijt-mijte ; gorten-teller.

Parcè, schaers ; scherpelik ; vernepentlik ; kariglik.

Parcè, soberlik ; spaerig ; spaerlik ; spaersaemlik ; ge-spariglik ; nauw, nauwelik.

Parcè tractare, kort ende nauw iemanden houden.

Parcè sive modicè dare, pegelen.

Parcitas, Parsimonia sive Parcimonia, soberheid ; vroedheid ; vroedschap ; spaersaemheid ; spaerigheid ; ge-spaerigheid ; scherpheid ; scherpte ; schaersheid (1) ; karigheid ; pracherije.

PARDALUS, *avis, vulgo Pluvialis dicta, quòd cœlo pluvioso potisimùm capiatur*, pluvier, pulvier.

PARDUS, pard, *sax. sic.* PARDALIS, *Panthera, Vide*, PANTHERA.

PARÊRE, ge-hoorsaemen ; gehoorsaem zijn. *Parens iussis*, gehoorsaem ; onder-danig.

PÀRERE, *Partum edere*, baeren ; ge-baeren ; baersen, baersten, barsten, *fland.* teelen, telen ; kabbelen, *quòd propriè de porcis, felibus, canibus, &c. dicitur.* [*An autem à* baeren *in compositionibus* baer *deducendum, ut* eerbaer, *honorabilis, honorem pariens, in lucem edens, seu genitus ad honorem, an à* baeren, *id est, apparere, spectari, videndum. Tamen illud ipsum* baeren, openbaer, *&c. à* baeren, *id est, pårere, videtur oriri, quasi in lucem edere. Nam aliquo modo videtur* baer *in compositis femininis iungendum, &* saem *masculinis, ut* eersaem man, *q. seminii honorabilis, honesta proseminans, &,* eerbaere vrouwe, *&c. Sed vulgo confunduntur plerumque.* F. R.]

Partus, Paritura, dragt ; gedragt ; ge-baer ; kinder-baeringe.

Partùs, sive Parturientium labor, arbeid.

ex Partus dolore decumbere, Pårere, Parturire, inden arbeid sitten ; geliggen ; in-liggen van kinde ; genesen van kinde. *decumbens ex partus dolore*, gebedt, gebeddet. *Parturientium fluxiones sive aquæ laterales*, els-water. *post Partum dolores*, nae-ween.

---

(1) *Etym.* « *vet. fland.* »

Partus lunarius ; quartâ silentique lunâ conceptus, maen-kind.

Partus ovo excusus, kipsel.

Partum abigere venenis, expellere medicamentis, ver-drijven de dragt.

Párere, ver-krijgen ; be-komen ; winnen.

Partus, gewonnen ; ver-kregen. *Partum, Parta bona*, ver-kregen goed ; conquest.

PARENS, vader ; *item*, moeder. *Parentes*, ouders, vader ende moeder.

Parens rerum, nature.

Parens mysticus, vel mystica ; Parentes initiales, lustrici, god-vader, god-moeder, *vett.* goed, goede, *vett.* goede vader, goede moeder ; goedel ; ge-vaeder ; peters ende meters ; compere ; commere ; doop-heffers, *Grotio. Vide etiam, Pater init.*

Parentare, uit-vaerd houden.

Parentatio, uit-vaerd veur ouders, vrinden ende magen.

Parentalia annua, jaer-getijde ; anniversarie.

Parentalia annua celebrare, jaer-getijde houden.

PARERGUM, over-werk ; buite-werk.

PARIES, weeg ; want (1) ; af-schutsel. *Paries lapideus*, muer. *Paries cratitius luteus, seu luto argillâve crustatus*, leemen-weeg ; leemen want. *Paries concratitius*, gelente, gelinte, glente.

Parietum supercilium, prominentia ad arcenda stillicidia, uit-sprong ; uit-stekinge ; veur-dak ; roef.

Parietum integumentum ceu vestis aut incrustatura, be-schot. *Parietem opere intestino vestire, munire*, be-setten ; be-schieten ; af-schutten ; wagen-schotten ; wand-schotten : *tabulis vestire parietem*, lambrisseeren.

Parietes struere, exstruere ; metsen, metselen.

Paries cæcus, Virg. qui fenestras non habet, blinde muer.

Paries intergerinus, intermedius, medianus ; qui inter confines construitur ; paries utrique domui communis, schutsel ; scheid-muer ; scheid-want ; scheed-muer ; scheidel-muer ; tusschen-want ; tusschen-weeg.

Parietum seiunctio intermedio canali, &c. krimpe, *fris.*

Parietum illinimentum albarium, plakkerije.

Parietum illinimentum argillâ aut luto, leem-plakkerije.

Parietina, Paries vetus & semi-dirutus, bou-valligen muer ; ver-vallen muer.

PARIETARIA, glas-kruid.

PARIS, *cum semiviro comitatu*, (1) hanne, hinne, henne, *q. fortè gallus Cybeles.*

PARITER, *Vide*, PAR.

PARIUS LAPIS, witten marmer-steen

PARMA, bokkenleer, bokke-leer ; targie ; rondelle ; rondasse. *Parmularius, Parmatus*, rondassier.

PARO, *onis*, galeon. *Paro piraticus*, brigantine, bergantine ; see-roovers schip.

PAROCHUS, *& Parochia, vulgi, Item,*

Parœcus, Pastophorus, pastoor ; prochiaen ; par-heere, *g. s. s. fris.* kerk-heer, *vet.* kerst-pel-man ; kerst-pel-pape ; plebaen ; persoon. (2)

(1) *Etym.* « Wand — Leemen wandt, — Horden wand. »

(1) *Virg. Aen.* IV, 215.
(2) Vrg. Eng. Parson.

Paræcus, eiusdem fani consors, prochie-woonder.

Paræci seu Parochi domus, priesteragie ; weeme, weime, *s. s. fris.* wissender. *Pastophorium,* 3 *Esd.* 8, 1. *Mach.* 4.

Paræcia, Parochia, vicinia sacra, kars-pel, kers-pel, kerst-pel, *q. d.* kerst-poel ; mael-stede, maelstad, *vet.* prochie.

Paræciæ templum, prochie-kerke ; kerstpel-kerke.

PARŒMIA, spreek-woord ; spreuke, sproke ; bij-spraek. P

PARONYCHIA, nijd-nagel ; nijdvel, nijp-vleesch, nijd-vleesch, nijpnagel ; dwang-nagel, *sic. holl.*

PAROPSIS, nap, *vet. id est,* schotel, diepe schotel.

PAROTIS, oor-geswel ; oorengesweer.

PAROXYSMUS, aen-komste der koortsen.

PARRICIDA, moorder ; moordenaer ; dood-slager ; vader-slachtig. *Parricidium,* moord ; moorderije ; dood-slag ; vader-slag.

PARS, deel, deil ; ge-deelte ; stuk ; plets, *vet.* paert ; paertije ; (part, partije, *&c*) kluchte, klufte ; corpus. (1)

Particula, stuksken ; parceel.

Partim, ex Parte, pro Parte, eens-deels.

Pars dimidia, half deel.

Parte magnâ, magnâ ex parte, meesten-deels.

Pars maxima, meeste deel.

Pars, Particula scissa, abscissa, schroode, schroie ; hachte ; schier oft schierken, *fland. q. d.* schieder, schiederken, *à* schieden, *id est, findere ;* hompe ; vinne.

(1) *App.* « Corpus. *Corpus, pars, tribus, multitudo populi.* »

Pars abscissa panni, telæ, &c. lap.

Pars abscissa rei cibariæ, Pars esculenta, hamme ; vacht : *carnis,* krappe.

Pars rupta aut scissa ; pars petræ scissæ, schorre, schore.

Pars assuta, lassche ; stolle, stulle ; stuk ; lap.

in duas Partes, on-twee ; onttwee ; in-twee. *in duas Partes rumpere,* on-twee, in twee scheuren.

Partire, Partiri, Partes facere, in Partes secare, deelen, deilen, delen ; be-deelen ; af-deelen ; paerten, parten ; ver-paerten ; kloven ; klieven ; schieren, *vet. s. s.* schiften ; spouwen, *holl. Partiri ex æquo,* ge-lijkelik deelen.

Partitus, gedeelt ; gedeilt. *in Partes divisum,* in stukken ; om stukken.

Partes extremas abscindere, hompen.

Partem adimere, ont-deelen.

Partitio, deel, deil, deelinge, deilinge ; ge-deelte ; partagie.

Particeps, deelachtig ; med-genoot. *Particeps sceleris,* med-plichtige in 't feit ; complice.

Participatio, communicatie.

Participare, med-deelen, meddeilen ; deelachtig maeken. *Participare,* muinigen, monigen ; communiceeren, *præcipuè in Comm. sacrâ.*

Particulatim, stuk-wijs ; van stuk tot stuk ; apart.

Partiarius, med-genoot ; paertenaer ; half-win ; halvenaer ; halfman, *sicamb. colon.*

Participium,

Participium vetus, land, *ut,* dwing-land, hei-land, *domans, salvans, Domitor, salvator.*

Participiis præteriti temporis

in Teutonicis ge *præpositum index est, ut*, gebannen, *&c.*

Pars, plicht ; ampt ; officie. *Partes agere servi*, spelen de personagie oft rol van een slave. (1)

Partes suas agere, sijnen rol spelen.

Partes primæ, pars sive portio quam quis præ aliis sumere debet, veur-deel, *Becano*.

Pars, deel ; porcie. *Pars quota, rata*, rate ; quote ; gelande. *pro Parte ratâ*, nae rate ; nae avenant. *Partem ratam exigere*, quotiseeren.

Pars, kant ; fakkeel. *ab omni Parte*, rond-om ; van alle kanten, sijden.

in malam Partem accipere, ondank weten.

Pars coniugatorum, Plauti, deel ; parture.

Partes viriles, pudendæ, ge-machte.

Pars, Partes, factio, sijde ; partije ; partijschap ; sijdigheden, *Grotio*.

Pars adversa, adversatrix, diversa; adversarius, partije ; tegen-partije ; weder-partije ; weder-saeke, *vet*. tegen-deel ; tegen-dinger, *Grotio, in iure vid'*.

Partes alicuius fovere, defendere, tutari ; stare à partibus ; addere se alicuius partibus, houden ; aenhouden, spannen, aen-slaen, aenspannen, doen, met iemanden.

Partibus addictus, partiael ; partijdig.

Partibus qui se non addixit, onpartijdig ; neutrael ; on-sijdig, *Grotio*.

Partium diversarum sectator, weifeler. *Partium nunc harum, nunc illarum esse*, weifelen.

(1) *Append.* « van eenen slave. »

Partes deserere, af-vallig worden ; 't gat om-werpen, *adag*. (1)

PARTHENIUS, *qui ex virgine non nuptâ editus*, speel-kind ; natuerlik kind.

PARTHENIUM, moeder-kruid.

PARUM, *Paulum*, luttel ; lettel, *fland*. weinig, wenig.

Parum refert, gelijke veel is 't.

Parumper, luttel tijds ; weinig ; wijlkens.

PARUS, *aviculæ genus*, meese.

Parus maior, plakkaerd ; hijken, hiken ; suitken, *holl*. kool-meese.

Parus minor, Parus cæruleus, avis variis coloribus nitidè pulchrèque distincta, pimpelmeese ; spiegel-meese ; meel-meese ; kuil-mussche.

Parus cristatus, struif-meese.

Parus ater, carbonarius, brandmeese ; kolen-merle.

Parus palustris, riet-meese.

Parus allector, quo auceps alios allicit, lok-meese.

PARVUS, klein, kleen ; smal ; weinig, *vet*. lut, luttig, luttig, luttel, *holl. fris. Parvulus*, kleinken ; kriel, krielken, *holl*.

Minor, Minimus, Vide, M.

Parvus admodum, over-klein.

Parvus æquè, even-klein.

Parvulum, Plinii, kleinkens, kleinlik.

Parvi momenti esse, niet te bedieden hebben.

Parvi facere, pendere, æstimare, ducere, klein kennen ; ver-kleinen ; klein achten ; ver-achten ; vernijpen ; niet vraegen nae eenig ding ; kleinigheid iemanden aendoen.

Parvitas, kleinigheid, kleinte.

(1) Zoo hoort men in Antw. « De melk heeft heur gat omgeslagen, » voor « is gekabbeld, geronnen. »

PASCERE, *Pasci*, weiden ; weeden, *fland.* voederen ; eeuwen ; ammen, *ger. sax. sicamb. fris.* neeren ; ge-neeren. *Pascere herbam*, peisteren, pesteren. *Pascere greges, pecora*, hoeden de beesten ; herden. *Pascere pecus in herbis aut pratis*, etten, *fland.*

Pascere quatuor statutis vicibus sive horis diei, schoften, schoffen.

Pascere animum, ver-maeken.

Pascere errando, sive palando, laveien.

Pastus pabulo, ge-voedert ; *non Pastus*, nuchter.

Pastor, qui pecus pascit, herder, harder, herde-man ; herde, *vet.* weider. *Pastor ovium*, schaepherder ; schaeper.

Pastor, qui nutrit, am ; *& hinc petenda etymologia dictionum*, ambacht, amman, ammaris.

Pastor ecclesiæ, } *Vide*, PARŒCUS.
Pastophorium, }

Pastoralis baculus, schaeps-lepel ; schaeps-schuppe, *fland.* spriet ; schaeps-spriet.

Pastoris ovium pera, *Vide*, PERA.

Pastoris bursa, herba, taschkens-kruid.

Pastus, us, Pastio, teer, tere, teringe ; peisteringe, pesteringe, eeuwsel ; mael, *ger. sax. (hinc*, noen-mael, avond-mael ;) repas.

Pastio diurna quatuor vicibus, schoft ; et-mael.

Pascuum, Pascua, orum ; Pascuus, vel, compascuus, ager sive, locus, ouwe ; auwe, *vet.* land-ouwe ; am, amme ; ham, hamme ; hammerik, *fland.* eeuwssel ; bilk, *fland.* beemd ; weide, weid-land, weid-veld ; ettinge, *fland. Pascuum palustre*, ven, venne, *quod Nannius à fœno derivat.*

Pascua herbosa, viridantia, garsinge, gorsinge.

Pascua ovium, schaeperije, *fland.*

Pascuum publicum, commune, Pratum non conclusum, vrunte, vroente ; ge-meente, ge-meinte ; laer ; *flandris*, dries, driesch, dries-land ; dres, dres-land.

Pascuum æstivum unius vaccæ, koe-gras, *holl. fris.*

PASCHA, *Paschalis dies, festum Paschatis*, paesschen ; paesch-dag : Ooster, oosteren, ooster-dag, *g. s. s. fris.* Eooster *Saxonum dea fuit, cui mense Aprili sacrificarunt : unde Aprilem, inquit Beda*, eooster-monath *vocarunt ; & Angli Paschatis festum etiamnum* eoster *vacant, Camdeno.*

Paschæ octava, Pascha conclusum, absolutum, Dominica quasimodo, be-loken Paeschen ; Paesch-achten, *fris. Vide, Dominica in Albis.*

Paschalis cereus, Paessch-keersse.

Paschalia ova, quæ Paschatis festo donari & edi solent, paessch-eieren.

Paschales epulæ, ova, carnes, &c. Paesch-huis.

Paschalibus festis epulari, Paesch-huisen.

PASSER, mussche, mossche ; sperlink, *&*, lunink, *g. s. s.* sparre, *germ.* spatse, *sicamb.*

Passer tecticolus, domesticus, solitarius, huis-mussche.

Passer rubi, haeg-teite.

Passer arundinarius, avicula iuncis & arundinibus insidens, riet-mussche.

Passer spermologus, avicula flavi coloris, geel-gorsse, geel-gersse. *Passeris spermologi genus*, emmerink, emmerlink.

Passer troglodites, winter-koningsken, *q. d. Regulus hiemalis :* muis-

koningsken, *quòd muri magnitudine non absimilis.*

Passerculorum more vocem edere, cirikken, cirken.

PASSER, *Platessa Ansonii, Pottero, piscis planus*, pladdijs, pladijs, plat-dijs; plate, *fland. brug.* scholle, [*sive quòd sit planus, unde* plat als een scholle, *sive quòd sit strabus.* F. R.] bot; bot-visch; half-visch; scharre.

Passer sacer, piscis, eel-bot; heil-bot. *Nomen Germanicè integrum scribitur* heilig bot *q. d. passer sacer, Gesnero. Vide etiam*, RHOMBUS, *piscis.*

Passer asper vel squamosus, griete.

Passeris planive piscis genus, ieke.

PASSIM, *sparsim*, spaerselink; spreedelinx, spreidelinx; hier en daer; over-al; allent-halven; allent-henen; aller-wege.

Passim vagari, over ende weder gaen.

Passio, Vide, PATI.

PASSUS, scherde, schrede, schrijde; ij3-voeten (1); pas; terd, trede; stap, stip; step, steppe, *fland.* trant, *vet.* passeeren; passement: vadem, v voeten.

Passum facere, scherden, schrijden, schrikken, *fland.*

Passus ingentes facere, schrankelbeenen.

Passu attingere, be-schrijden.

PASTILLUS, koek; brood van metael; masse.

Pastillus, è floribus, aromatibus, &c. appelken, appeelken; rieker; riekerken, ruekerken, riekballeken, riek-appelken; muskballeken.

PASTINACA, *radix*, pastinake.

Pastinaca nigra, karote; karotewortel; moore, *sax. sicamb.*

Pastinaca erratica, kroonkenskruid.

PASTINACA, *piscis caudâ in iaculi modum aculeatâ*, pijlsteert. *Raia venenata, quibusdam*, stekel-roche, *Lud. Pottero.*

PASTINARE, *agrum vid*[t], *terram*, om-werpen het land; spitten, spetten, *fland.* spaden, spaeien; graven; hakken; karsten, *ger. sax. sicamb. Pastinatus*, gespit.

Pastinum, spade; houwe, houweel; spit-houweel; brootse, *fland.* hakke; spaeie; pikke.

Pastinator, spitter; spader; houwer; hakker.

PASTOMIS, *Vide*, POSTOMIS.

Pastor, Pastus, Pastio, Vide, PASCERE.

PATAGIUM, kraege.

PATER, *parens*, vader; atte, hatte, hette, hedde, hadde, (atte, atto, *vel* haetto, *M. Isleb.*) teite, (tata). *Paterculus, parvus Pater*, hettel, hettil, hattel, *M. Isleb.* hijken, heiken. *hinc Avus lovaniens.* pit-hijken, pit-heiken.

Pater creditus (putativus vulgi) be-waent vader.

Patre incerto natus, hoeren-kind.

Patri non vero dare infantem; Patrem puero falsum dare, permutare, ver-vaderen het kind.

Patre orbare, ont-vaderen.

Patre orbus, carens Patre, vaderloos, ἀπάτωρ.

Patrissare, Patris mores imitari, referre Patrem moribus, aerden nae den vader; slachten den vader.

Pater initialis, lustricus, mysticus, vulgo, Pater spiritalis, Patrimus; Sponsor baptismi, fide iussor, Erasmo. item, Promater, Patrima; peter, pete; * pil-meter; met,

(1) *Etym.* « Schrede. j. ij3 voeten. »

hol. fris. (1) compere; doop-heffer, *Grotio.* Pete *(inquit Becanus) dicitur quæ ex sacro fonte suscipit vel suscipitur : &* peter *is qui ad sacramentum testis adhibetur, & onus docendæ religionis suscipit. Ex quo certa coniectura est*, pete, *&*, peter, *apud priscos fuisse nomina ad senectutis venerationem spectantia: cuius ætatis eos esse oporteret qui ad pueros mysteriis fidei imbuendos adhibentur. Vide etiam,* PARENS.

Patruus, frater patris, oom; vedder. *Patruus maior*, oud-oom : *Propatruus*, over-oud-oom. *Patrui maximi*, bet-over-oud-oomen, *Grotio.*

Patruelis, recht-sweer, *fland. holl. Patrueles, Patrueles fratres sororèsve*, broeders-kinderen ; gebroeders-kinderen ; ge-broerlingen; ooms-kinderen ; neven ; ge-neven : susterlingen, *communi nomine cum Amitinis & Sobrinis, Grotio.*

Pater patratus, her-aut, her-out. *Vide,* FECIALIS.

Pater, senator, raeds-heere. *Patres*, raeds-heeren ; ouder-mannen. *Vide etiam, Senatores.*

Patritius, raedsheeren-sone ; geslachter, ge-slachtenaer ; schepenbaer-vrij ; schepenbaer, *vet. sax.* stad-jonker.

Patritius magistratus, Patritiatus, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Paterfamilias, huis-heer ; huisman ; huis-vader ; vader des huisgesins ; baes, *q. d.* bie-aes, *id est, præbens nutrimentum, Becano.* broodwinner ; goman, gomman, *vet. germ. Otfrid.*

(1) *Etym.* « Met. *holl. fris.* j. peter. Mette. *holl. fris.* j. meter/peter. »

Patriarcha, artsch-vader.

Patrocinium, veur-stand ; vogdije, vogdschap.

Patrocinari, be-schermen ; beschutten, be-schudden ; ver-dedingen ; ver-dedigen ; ver-daedingen ; procureeren. *Patrocinari dictis*, tael-spreken.

Patronus, divus tutelaris, patroon, patroon-sant.

Patronus possessionis clientelaris, leen-heer.

Patrono fundi acquisiti fidem dare, ab eóque accipere, eidémque honorarium introitus causâ dare, ver-heffen het leen ; ver-hergewaeden het leen. *Honorarium quod introitus caussa datur à vasallo*, ver-heffinge, ver-hef, van leen.

Patronus, Patrocinator, patroon ; veur-spraeke, veur-spreke ; taelman ; tael-spraeke ; tael-spreker ; tael-voerder ; baes, be-schermer ; advocaet. *Vide, etiam, Advocatus. Patronus forensis*, procureur. *Patroni oratio*, veur-spraeke.

Patronum sibi aliquem et tanquam caput deligere, hoofden aen iemanden.

Patrimonium, vader-erve ; erfgoed van des vaders wegen ; patrimonie.

Patrius, Paternus, vaderlik. *Patriè, Paternè*, vaderlik ; vaderliken. *Patrius, etiam*, vader-landsch. *Patrius, quod est patriæ*, lands ; lands-eigen.

Patria, Patrium solum, heim, heimet, *g. s. s. fris.* vader-land ; ge-bort-plaetse.

Patriæ amans, patriot.

Patriæ defensio, land-weer, *Grotio.*

Patriæ fines exire iussus, uit-gesegt.

PATERA, nap ; kop ; drinkkop ; schaele ; drink-schaele.

PATERE, open, open-baer, zijn, staen ; blijken.

Patens, open ; on-verborgen.

Patefacere, op, open, doen ; openen ; openbaren ; doen blijken.

Patefieri, op, open, gaen.

Pator, rete, reete ; splete.

PATHICUS, bardasse.

PATI, lijden ; ver-draegen ; dulden ; ver-dulden ; ge-doogen ; doogen ; ge-hengen ; hengen ; mogen ; ver-mogen, *μόγειν* ; luchten (1) (ik mag 't wel, oft, niet luchten) : *Pati dura adversa, acerba,* sneven, snovelen ; be-sueren ; besoeren.

Pati ægrè, mis-mogen, *vet.*

Pati humanè, over-komen de pijne, 't quaed, tegen-spoed.

Pati æquius assuefactione, deuretig zijn.

Passus, geleden.

Patiens, lijdende, lijdsaem, lijdsaemig ; ver-dragelik ; ver-duldig ; ge-duldig ; ge-doogsaem ; patient, patientig.

Patiens inediæ, algoris, &c. herdbaer ; herd-baerig.

Patienter, lijd-saemelik ; verdraegeliken ; ver-duldiglik ; geduldiglik ; patientiglik.

Patientia, ge-duld ; ge-duldigheid ; ge-dooge, ge-doogenisse ; ge-doogsaemheid ; ver-duldigheid ; verdraegelikheid ; lijdsaemheid ; patientie.

Passio, pathos, lijden ; passie ; accident ; pijn ; smerte.

Passio felliflua, krevelinge inden buik.

Passio animi, aen-moedinge.

---

(1) Eigenlijk beduidt « luchten » zien, van denzelfden wortel als « lonken » en Eng. to look. *Etym.* « Lochten, luchten, j. ghe-luchten. *Aspicere, intueri : & Æquis oculis aspicere, pati.* »

PATIBULUM, dweers-hout.

Patibulum, Patibulum crucis, galge ; kruis ; hapaert, happaert ; vierkant hout, *adag.*

Patibulum, tollenonis instar constructum, wippe ; wip-galge.

Patibulatus, Patibulo dignus, dignus qui in cruce pascat corvos, galgen-aes ; galgen-kost ; schudde ; raven-kost.

PATINA, *patella,* schotel ; disch, *vet.* panne ; doppe, *g. s. s.*

Patella pinguiaria, roost-panne ; braed-panne.

Patella profundior, kom ; diepe schotel.

Patellâ ferreâ nates cædere, panaersen ; bridse slaen.

Patella arborum, in arboribus, vadde ; vlamme ; slag inde boomen. *Vide,* FUNGUS.

Patella, knie-bol ; knie-schijve.

PATRARE, doen ; maeken ; bedrijven ; vol-brengen ; voord-stellen ; facelen, faselen.

Patria,
Patrimonium, } *Vide,* PATER.
Patronus,

PAUCUS, *Pauci,* luttel ; luk ; luttig, *hol. fris.* weinig ; onmenige, *vet. Paucis,* kortelik, in 't kort. *in Pauca conferre,* concludeeren ; be-sluiten de reden ; in 't korte seggen ; be-grijpen.

Pauxillum, Pauxillulum, luttel ; weinigsken.

Paucitas, weinigheid ; on-menigte, *vet.* seldenheid.

PAVERE, vreesen ; ver-veeren, ver-vaeren ; schrikken, schrekken. *Pavorem concipere, Pavore percelli, resilire,* eisen, *aliis* ijsen ; verschieten ; ver-schrikken.

Pavescere ob solitudinem, vereenen ; ver-eenigen.

Pavefactus, ver-tsaegt. *Pavidus,*

Pavore perculsus, defixus; Pavefactus, ver-schrikt; ver-slagen; ver-baest; ver-baegt, *vet. fland.* saeg, *vet. germ.* ver-saegt, ver-tsaegt; vreesachtig; schouw; schouwig; kel, *fris. Pavitare,* touteren.

Pavorem iniicere, Pavore percellere, ver-schrikken; ver-veeren, ver-vaeren.

Pavor, schrik; vreese; ver-vaert-eer heid; ver-vaernisse; schroom, schroominge, schroomenisse, schroomsel, schroomte; saege, 't saege; ver-saegtheid.

PAVIMENTUM, vloer; are, aere; neere, nere; esterink, *g. s. s. (lapides quadrati plani, sternendo pavimento, præcipuè ustrinæ aut foci,* esterik, *q. d. lapis fornacarius;)* alstark, alstrak, *sax.* .dele; denne; paveissel, plaveissel.

Pavimentum subdiale, open vloer.

Pavimentum lithostrotum, lapidibus stratum, gepaveiden vloer.

Pavimentum viarum, kassije; kassij-weg.

Pavimentum mosaicum, museacum, musivum, ex opere museio, segmentatum, scalpturatum, tessellatum, ex tesserulis insititiis, & lapidum frustis versicoloribus, in-gelegt paveissel.

Pavimenti crusta sive corium, korste.

Pavimentare, Pavimentum sternere lapidibus, vloeren; be-setten; straeten; paveien, plaveien.

Pavicula, slager; stamper.

Pavietrium, vulgi; Vide, VECTIGAL.

PAULUM, *Paululum, Pauxillum,* wat, ewat; weinig.

Paulo minus, luttel min dan.

Paulisper, wijlkens; weinig.

Paulo antè, straks.

Paulo post, on-langs nae.

Paulatim, alleenskens; lengskens (1); schoonkens; properlik. *Vide etiam, Longiusculè.*

PAVO, pauw. *Pava, Pavo femina,* pauwinne.

Pavo Gallicus, } kalkoenschen oft
Pavo Indicus, } kalkutschen haen.

PAUPER, arm, erm; armoedig; haveloos; goed-loos; mat, mate, *vet.* naer, *holl.* kattijf, kattijvig; pover; *aliquando* salig, *quod beati sint pauperes spiritu;* plekte, plukte, vink, *metaph.* bijster.

Pauper verecundus, schamel.

Paupertas, Pauperies, armoede; on-geval; on-geluk.

Paupertas verecunda, pudor Paupertatis, schamelheid.

Pauperem facere, Pauperem fieri, ver-armen; ver-armoeden. *ad Paupertatem extremam redigere,* bijstier arm maeken.

ad Paupertatem redactus, kael; kaele vink; ver-armt.

PAUSA, poose; pause; onderlaet.

Pausare, vulgi; Pausam facere, poosen; ver-poosen; pauseeren.

PAX, vrede; frid *(quod in nominum propriorum formatione frequens;)* pais, peis.

Pax per magistratum indicta sive commissis dextris pacta, hand-vrede, *sax. fris.*

Pax prima, primaria, summa, oor-vrede, *q. d.* over-vrede. *Pax vid' & securitas in offensionibus à magistratu iure constituta; Pax iurata sive stipulata; transactio pacis iureiurando firmata & per magistratum indicta; cautio iuratoria pacis; iusiurandum super transactione pacis*

(1) *Etym. «fland.»*

initum. Fredum, Freda, & Freta, in Constit. Karoli Magni videtur dici pœna seu multa turbatæ, violatæve pacis, quæ magistratibus datur ut pax perpetuò stabilis permaneat. In vetustissimis legibus Ripuariis Francorum Fredus sive Fredum vocatur compositio quâ quis pacem à Principe impetrat. Pacis amor, vreedsaemheid.

Pax sequestra, be-stand.

Pax ficta, simulata, subdola, kakke-peis.

Pacis publicæ vindex, Vide, Gubernator provinciæ.

Pacem petens legatus aut internuncius, pais-bode ; pais-gesande.

Pacem infringere, vrede-breken. *Pacis infractio,* vrede-braeke. *Pacis infractor,* vrede-breker.

Pace tuâ dixerim, fecerim, &c. met oor-lof van u.

Pacificus, Pacatus, vredelik ; vredig ; vredsaem ; vreedsaemig.

Pacificè, Pacatè, vredeliken ; vreedsaemlik.

Pacare, Pacificare ; Pacem facere, conficere, conciliare, vreden ; vredigen ; be-vreden ; be-vredigen ; te vreden stellen ; paeien, paisen ; peisen ; pais maeken ; soenen ; versoenen ; slechten, slissen, oft slichten den twist ; be-goedigen ; verdragen ; ver-soeten ; stillen ; swichten.

Pacarius, Pacificator, pais-maeker ; onder-handeler ; soener ; soenmaeker ; ver-soener : makelaer.

Pacificatores sive reconciliatores, præcipuè in homicidio, kiers-lieden, *holl. zel.*

Pacatio, Pacificatio, ver-soeninge. pacificatie.

PAXILLUS, pael ; staek ; sperre, sparre ; stange.

Paxillus quo aliquid continetur aut obstruitur, dodde.

Paxillus, meta lusoria, staek daer men nae speelt.

Paxillus axis, lundse, lundsch, (1) lonsse, loinsse, londse.

PECCARE, sondigen ; mis-doen ; mis-beuren ; ver-bossen ; ver-bost maeken ; ver-werken.

Peccatum, sonde, sunde ; misdaed ; mis-beurte ; mis-dienst ; schuld, schoud ; broke, breuke ; boete.

Peccatum originale, erf-sonde.

Peccatum mortale, criminale, capitale, piaculare, dood-sonde.

Peccatum sodomiticum, stomme sonde : *quod ob enormitatem vid' ne nominari quidem debeat* [Peccato sottile, *Italis.* I. R.]

Peccato inquinare, be-sondigen.

à Peccato purgare, ont-sondigen.

Peccator, sondaer. *Peccatis obnoxius,* sondig.

PECHYS, arm-pijpe ; arm-spille ; spille van den arm.

PECTEN, kamme, kam ; streel, strael, *g. s. s.*

Pectinis radius, kam-tand ; tand vande kam.

Pectere, Pectinare, kammen ; streelen, straelen, *vet.*

Pexus, Pectitus, ge-kemt.

Pectinatus, kam-wijs gemaekt.

Pectinatim, ad Pectinis similitudinem, kam-wijs.

Pectine iumentorum sordes distringere, ros-kammen, *&, Pecten, seu Strigilis,* ros-kam.

Pectinator, kemmer.

Pecten Veneris, herba, naeldenkervel.

(1) In het *Etym.* insgelijks « lundsch, » wel een drukfeil voor « lundsche, » en een bewijs te meer hoe de bewerker der *Syn.* alles letterlijk naschreef.

Pecten, instrumentum stylis ferreis quo lana carminatur, Pecten fullonum, kaerde ; kretse, *sicamb. holl.*

Pecten, laede ; wevers-laede ; kam ; wevers-kam ; blad, *sax. sicamb. Pectere, Pectine carpere, tenuare lanam,* kaerden.

Pecten ferreus, instrumentum quo linum pectitur, hekel, heekel, *q. d.* haekel, *id est, hamus.*

Pectere linum, hekelen, *q. d.* haekelen.

Pecten, Pectines, linearum tractus in longum in materia excurrens, unde lignorum ætas dignoscitur, hout-draed ; hout-jaer ; jaer-draed.

Pecten, rastellum, gritsel ; egge, eegde ; rieffe, rieve ; reke, reeke ; *fland. holl. fris. Pectine humum vertere,* eggen.

Pecten, instrumentum rusticum denticulatum, quo ager pisis, fabis, glandibus conserendis foditur, sette, sete.

Pecten, schamel-hair ; schamel-heid-haer. *Pectinis os,* is-been, isch-been, ijs-been.

Pecten musicum, pate.

Pecten, vedel-boogsken.

PECTUS, borst ; veur-lijf ; hert. *apertum Pectus,* open hert.

Pectoris os, herten-schild ; borst-been.

Pectoris pars quò concurrunt costæ, borst-blad, *στέρνον.*

Pectore toto, hertelik, herteliken.

Pectore & linguâ verus, open-hertig ; open van herte.

in Pectus demittere, op-steken ; ter herten vatten.

Pectus, cor, transfigere, transadigere, spiculo, ferro, herten ; hert-steken.

Pectorosus, prægrandi pectore, hoog-borstig ; geborst ; breed-borstig.

Pectoris angusti, dampig ; *de equis præsertim.*

Pectoralis fascia, borst-lap ; hals-doek.

Pectorale, Pectoralis armatura, borst-geweer ; borst-lap ; borst-harnas ; kreft, *vet. sax. fland. à similitudine tegumenti cancrorum & cammarorum.*

PECULIUM, hoofd-goed ; hoofd-schat ; hoofd-penningen ; eigen goed ; ver-kregen goed ; bucht, bocht ; dink, ding, dijnk, *vet.* (1) have, haef.

Peculium, ut Plauto ac Petronio pro Pene, genitalibus, &c. sic nobis honestâ circumlocutione, huis-raed.

Peculiaris, eigen ; be-sonder, bij-sonder ; veur-naemste ; proper ; speciael ; particulier ; sonderling.

Peculiariter, sonderling ; be-sonder, be-sonderlik ; eigentlik ; properlik ; particulierlik ; speciaelik.

PECUNIA, geld ; *(à gelden, inquit Adr. Iunius, quòd penes pecuniam, rerum reginam, valoris omnis momentum sit & æstimatio).* schot, *vet.* duim-kruid, *adag.* munte.

Pecuniæ, goed ; have, haef ; fijn-ancie.

Pecunia ingens, Pecuniæ vis, groote somme gelds.

Pecunia præsens, præsantanea, parata, numerata, baer geld, gereed geld. *Pecuniæ representatio,* nampt,

---

(1) Hs. L. « dink, ding ; dijnk, *vet.* » *Etym.* « Dijnck/dijncken, *vetus.* j. dinck/dincken/dencken. — Dingh, *Res, peculium : veretrum. honesta rei fœdæ circumlocutio.* »

namt, nant; namptissement; handvulling, *Grotio*.

Pecuniam præsentem repræsentare; Græcâ fide mercari, id est, numeratâ pecuniâ, baer geld geven; met baer geld koopen; namptiseeren; nantiseeren; nanteeren.

Pecuniâ vendere, penningen.

Pecunia nummularia, minuta, minutula, klein, kleen geld; kloter-geld, kleuter-geld; paeiement; prondsel-geld. *Pecuniæ minutæ quibus maioris precii nummus pensatur. & exæquatur*, pas-geld. *Pecuniæ minutæ quæ rebus frivolis, tanquam parvi precii & superfluæ impenduntur*, quakkel-geldeken.

Pecunia aurea, argentea, ærea, &c. goud-geld; silvere-geld, koperen-geld, *&c*

Pecunia recepta, usitata, probata, gangbaer, wandelbaer geld. *contra*, on-gangbaer geld. *Pecunia abrogata*, af-geset geld. *Pecunia iniqui ponderis*, licht geld.

Pecunia publica, fisk; fijnancie. *Pecuniæ publicæ præpositus*, penningmeester.

Pecunia multatitia, brok-geld; broke, breuke; boete.

Pecuniaria pæna, geld-boete.

Pecunia piacularis, soen-penningen.

Pecunia contributa à consanguineis in redemtionem homicidii, maeg-geld, *Grotio*.

Pecuniam cudere, signare, ferire, munten.

Pecuniæ permutatio, wissel; wisselinge.

Pecuniâ æstimare; ad Pecuniæ taxationem redigere, schatten; prijsen; op prijs setten.

Pecuniæ valorem remittere, diminuere, &c. het geld af-setten; aftellen.

Pecuniam præparare, provisie van gelde doen.

Pecunias recipere, accipere, heffen ende op-lichten het geld.

Pecunias sumere, accipere, cogere, geld op-lichten; op-nemen geld. *Pecuniam quàm maximam conquirere, conficere, cogere, parare*, opbrengen, fineeren veel gelds.

Pecunias quavis arte conquirere, practiseeren om geld te krijgen, te bekomen.

Pecunias alicui fraude & blanditiis elicere, iemanden melken: *emungere*, snutten.

Pecuniam fraudulenter, & impudenter, quandoque & vi extorquere, rabauden; moes-koppen. *Pecuniæ corradendæ mala ars*, robijn-sak.

Pecunia mutualitia, mutua, mutuo data, geleent geld. *Pecunias mutuas sumere*, ont-leenen, af-leenen geld.

Pecunia præmutua, prærogata, prænumerata, repræsentata, verschoten geld.

Pecuniæ sive res expensæ, uit-geve.

Pecunia deposita, custodiendo data, credita, be-trouwt geld; credijt.

Pecuniam occupare, exercere, handplichten het geld.

Pecunias constituere, dependere, numerare, op-leggen; be-leggen; be-taelen.

Pecunias erogare, exponere, expendere, suppeditare, prærogare, verleggen, *q. d.* veur-leggen.

Pecunias collocare in aliquâ re coëmendâ, aen-leggen; hangen, besteden sijn geld ergens aen.

Pecunia quæstuosa, fœnore occupata, in Kalendarium destinata, conversa, winnende geld; rent-geld.

Pecuniæ foenori datæ fructus, woeker; winst; crois.

Pecunia quæ fœnori impenditur, quaeden kost.

Pecunia è tabernis argentariorum fœnori accepta, fœneratitia, woeker-geld.

Pecuniam fœnori collocare, locare; ad Kalendaria largiri; nominibus collocare, occupare, uit-setten sijn geld.

Pecunia otiosa, vacua, sterilis, quæ usuras non parit, neque occupatur aut exercetur, sed in arcâ otiosa iacet, liggende geld, rent-loos geld.

Pecunia lecta, monetæ valde probæ, qualis in ollâ asservari solet, in Euclionis aulâ asservata, pot-geld; *Pecunias in ollâ arcâve condere, coacervare*, potten; het geld potten : *Euclio, Pecuniarum avarus coacervator*, potter.

Pecuniæ summa quam patrono præstat novus vasallus, &c. keur.

Pecunia attributa, quæ quæstori à tribunis ærariis in stipendium militum adnumerari solet, assignatie van gelde.

Pecuniæ præpositus, administer, cassier.

Pecuniarum administratio, dispensatio, handelinge van geld.

Pecunia marita, dotalis, houwelicks goed.

Pecunia manubialis, prædacea, roof-geld; buet-geld; buet-penning.

Pecuniæ profusæ, quist-geld.

Pecuniam insumere cupediis, verlekkeren sijn geld.

Pecuniam dissipare, achteruitvaeren ; bankeroten, banke-rote spelen.

Pecuniam circumcidere, accidere, arrodere, schrooden, schroien het geld

Pecuniæ quod deteritur; intertrimentum, intertritura, ver-lies oft lakkagie aen goud ende silver.

Pecuniis corrumpere, pervertere, om-koopen.

de Pecuniâ alicui cavere, versekeringe doen van gelde.

Pecuniarum, seu Monetæ, varia nomina vulgaria, antiqua, nova, ut, krabbeler ; schrikkel-berger, (1) rijder, stuiver, *&c. quorum numerus recenseri nequeat, quocirca nec hîc nominari opus.*

Pecuniæ cupidus, geld-gierig.

Pecuniosus, rijk; geld-rijk; geld-sak, *adag.*

Pecuniâ carens, destitutus, verlegen van gelde.

Pecuniaria difficultate laborare, premi inopiâ rei, ver-legen zijn van gelde.

PECUS, beeste, *quod Hollandis speciatim de bove aut vaccâ intelligitur : Latinis Pecus plerumque de ove tantùm ;* beestalie, *fland.* (2)

Pecus, animal, animans, gedierte ; quik, *vet.*

Pecus, Pecuaria, vee, veech, veeg ; vee-kudde.

Pecuarium armentum, kudde ; herde, *g. s. s. fris. ang.*

Pecus operarium, werk-beeste.

Pecus alienum in non suo pascuo oberrans, sistere, in septum agere, includere, & pignoris loco detinere, schutten de beesten ; in 't schut oft 't schot doen.

Pecuinus, veegs ; beests.

Pecora pascere, hoeden de beesten.

Pecuaria, æ, Pecuarium stabulum, vee-stal.

Pecuarius, Pecoris custos, magister, herder, harder ; herdeman; vee-herder, vee-hoeder; stalhouder.

---

(1) *Etym.* « Schricken-bergher / schrencken-bergher / schrecken-bergher. »

(2) « Weyd hier, mijn Beestiael, weyd hier, mijn tierigh Vee. »
Vondel, Pascha, vs. 1.

PEDELLUS, *Vide*, BEDELLUS.

PEDERE, vijsten ; schijten ; drijten ; vorten, verten ; torten ; schete laeten ; laeten een schete.

Pedere submissè, sive submissim, poepen.

Peditor, vijster ; schijter ; poeper.

PEDES, *Pediculus, Pedissequa, Pedamen, Pedare, Pedica, Pedum, &c. Vide*, PES.

PEGASUS, vliegende peerd.

PEGMA, *Pegmata*, stagie, staedsie ; stellagie, stellaedsie ; steigeringe ; kaeke ; schavot.

Pegma, lignea machina in altum educta, de loco in locum portatilis ; aut quæ vehi potest, ut in pompis fieri solet, speelwagen ; wagen-borg.

PEIERARE, eed-breken ; meineed doen ; ver-sweeren ; valschen eed doen.

PEIOR, *Peius*, arger ; booser ; slimmer ; quader ; slechter.

Peiorare ; &, Peiorari, vulgi ; in Peius ruere, transire, argeren ; ver-argeren.

in Peiorem partem sumere, balgen, belgen.

PELAGUS, see ; see-diepte ; diepte der see. *Vide*, MARE.

PELARGUS, adebaer.

PELICANUS, pelikaen ; pelikaenvogel ; lepeler ; lepel-gans.

PELLACA, *Vide*, PELLEX.

PELLAX, *Pellacia, Vide*, PELLICERE.

PELLERE, af-slaen ; schuiven, schuven ; drijven ; ver-drijven ; kruien, kruiden ; schorchen, *s. s.* schutten ; ver-steken. *Pellere ultra metam*, over-slaen.

Pellere, item, Pulsare, &, Pultare, slaen ; slagen ; stooten ; horten, hurten, heurten ; fijken, fuiken ; botsen, butsen, bossen, botten ; buisschen, *fland.* bulsen ; polssen ; klotsen ; booken, boken, beuken ; klunderen ; ringen, rinkelen, *vet.*

Pulsare crebro ictu, kloteren, kleuteren ; touteren ; scholpen, *holl. Pulsando sanguinem elicere*, bloed-rasten.

Pulsare cum fragore & impetu, doesen ; boesen ; klabotsen. *Pulsare pedibus*, stampen met voeten.

Pulsando aperire, op-stooten.

Pulsare, Pulsitare, kloppen, kleppen.

Pulsare in numeros tintinnabula, beiaerden.

Pulsare campanas, bombammen.

Pulsare fides, organa, &c. spelen op snaren, orgelen, pijpen.

Pulsus, Pulsatus, ver-dreven ; gedreven ; gestooten ; ver-stooten ; geslaegen.

Pulsus, Pulsatio, slag ; stoot ; dreve ; fijk, fuik ; hort ; botse, butse ; klop ; smuts, *fland. Pulsus frontis*, tuk.

Pulsus taurinus, trommel-slag.

Pulsus arteriæ, venæ, pols, puls ; slag. *Pulsum arteriæ perrimari*, tasten den pols.

Pulsator, klopper.

PELLEX, *Pellaca*, bij-wijf ; toeboel, toe-wijf, *vett.* over-hoere, *vet.* snorre, snurre, *vett.* kampe, kempe, *vett.* balg, *ger. hel.* kebisse, kebse, kevisse, kievie, kebswijf, kiese, *ger. sax. sicamb.* bij-sitte, bij-sitser ; concubine. [*Ego τὰ*, kevisse, kebisse, *&c. non merè Teutonica existimo, sed derivata à* kevie, *id est cavea, q. d. in caveâ asservata ; ut hodie dicimus*, kamer-katte, kamerhoere, *&c.* F. R.]

Pellicatus, over-hoererije.

PELLICERE, lokken ; aen-lokken ; ver-lakken ; tokken, *sax. sicamb. fris.* treiffelen ; ver-treiffelen, ver-treeffelen ; ver-tweeffelen, ver-twijfelen.
Pellax, lokkende ; lokachtig.
Pellacia, be-drog.
Pellacia maris, see-stilte ; kalm ; kalmte.

PELLIS, huid ; vel ; scheene ; schelle ; schinde ; scheeme ; leder, leer ; pelle ; balg ; maele. *Pellis interior tenuis*, liese, liesken. *Pellicula*, velleken.
Pellis glandem obtegens, over-sloef.
Pellis agnina, lams-vel.
Pellis ovina, schaeps-vel ; schaepen-vel ; besaen, basaen. *Pellis ovina unà cum lanâ corpori detracta*, schaeps-pels ; schaeps-vachte.
Pellis ovina cui lana detonsa est, bloote ; plote.
Pellis cervaria, *Pellis ovium silvestrium pedibus detracta*, poote ; pooten-vel.
Pellis hædina, hircina, bokken-leer, bokken-leder.
Pellis mollior, flava, mellina, sive mellea, seem ; seemsch-leder, seemen-leder : *huius modi enim colorem plerumque alutæ & pelles hædinæ probè præparatæ referunt.*
Pellis porcina, suilla, vel, suina, swaerde.
Pelles villosæ, lanatæ ; Pelles maculosæ, variæ, babylonicæ, diversicolores, pels ; bont-werk ; pelterije. *Pelles Sabellinæ Scythicæ, murinæ, &c.* sabel-vellen.
Pellem veterem exuere, ver-vellen.
Pellem detrahere, vlaegen ; af-stroopen ; op-stroopen het vel.
sub Pellibus esse, liggen te velde.
Pelle vel corio obtegere sive obstruere, *Pelliculare*, *Pellibus subducere*, over-trekken met leder ; voederen met pelssen.
Pelles subducticiæ, voeder, voeier, voederinge.
Pellitus, *Pellibus suffultus, subductus*, gevoedert met pelssen ; gepelst
Pelliceus, lederen, *& per syncopen*, leren.
Pellicea vestis, pels ; pels-rok.
Pelles præparare, tanen, tannen, *& vulgatius*, teinen ; loien, louwen, *sicamb.*
Pelles conficere, perficere, macerare, depsere, subigere, gaerwen, touwen, het leder ; graenen ; huid-vetten.
Pellium tenuiorum concinnator, seem-touwer ; seem-bereider.
Pellio, *maculosarum pellium concinnator*, bont-werker ; peltier ; pelser ; pels-maeker ; voederer ; *&*, grauwerker, *fland.* kuersener, kiersenaer, *sicamb. à* kuers, koers, kiers.

PELLUCERE, gleissen, gleisen, galeisen (1) ; deur-schijnen. *Pellucens, Pellucidus*, deur-schijnig ; deur-sichtig ; deur-luchtig. *Pellucens macie*, mager-hein.

PELLUVIUM, *Pelluvia, æ*, voet-bekken ; voet-tobbeken ; vlote oft vloet daermen in wasscht.

PELTA, bokeler ; bokken-leer [*vel à* boken, *id est*, booken, *batuere*, I. R.]

PELVIS, bekken. *Pelvis tonsoria*, scheer-bekken. *Pelvis ignitus*, vier-bekken ; vier-panne.

PEMMATIUM, waefel ; noele, nole, *sicamb. vulgo, Nebula.*

---

(1) Wel van Glansen. Vrg. *Etym.* Gheysen en Gantschen.

PENATES, huis-goden ; woudher-mannekens ; kabouter-mannekens [honk, *unde*, bij honk blijven, I. R.]

PENDÊRE, hangen, hengen, henken ; op-hangen.

Pendêre atque tremulo motu agitari, wippen ; wapperen.

Pendêre ab ore loquentis, gaepen.

Pendêre, be-geven. (1)

Pendens, *Pendulus*, hangende.

Pensile cubiculum, hangende kamer.

Pensilis ornatus, be-hangsel; veurhang van kameren oft bedden.

Pensilem se facere, Planti, pendendo se interimere, ver-hangen sich selven.

Pendula, *vulgi*, hangel, hael, hogel, heugel.

Pensum, *lanæ linive manipulus colo aggestus, qui in fila carpitur*, rok ; roksel ; vlaschrok ; poppe, popie, *fland.* (2).

Pensa trahere, *carpere*, spinnen.

Pensum colo aptare, *Pensum struere*, rokken.

Pensum, *officii operisve propositi perfunctio*, take ; taxe ; tax-werk ; taeke ; peil, *fland.* rate, raed, *vet.* dag-werk ; dagwenne, *vet.* raste, *g. s. s.*

Pensum proponere, pijlen, peilen, *fl.*

PÉNDERE, *Pensitare*, wegen ; pondelen, ponderen, *vet.*

(1) Grove vergissing van den bewerker. *Etym.* « Be-gheven. j. Wt-gheven. *Erogare* — Wt-gheven/be-steden : *Erogare, pendere, impendere, &c.* » Het w. moest dus bij « *Péndere, Pensitare*, uit-geven, ezv. » staan.

(2) *Etym.* « Poppe / popte.... *gal. poupee.* » Die vergelijking met het Fr. poupée maakt waarschijnlijk dat de vorm popte een drukfeil is.

Pensiculare, *Pensitare*, her-wegen ; over-wegen.

Pensiculare, *Pensitare*, weerdeeren, waerdeeren.

Pensiculari, over-denken.

Pensus, gewegen, gewogen.

Pensator, *Pensitator*, *Pensiculator*, weger ; weerdeerer, waerdeerer.

Péndere, *Pensitare*, uit-geven ; be-steden ; be-taelen.

Péndere sumtus, ver-vallen ende be-taelen de kosten.

Pensare, *Pensitare*, ver-gelden ; weder-gelden ; recompenseeren.

Pensatio, *Pensitatio*, ver-geldinge ; ver-geld, *vet.* recompense.

Péndere, *Pensare*, *Pensitare*, *Pensi esse vel habere*, achten ; schatten ; passen. *Pensi*, *Pensum habere*, vragen nae eenig ding. *parvi Péndere*, *Pensi nihil habere*, niet passen, niet vraegen op, nae, eenige saeke, eenig ding.

Pensi nullius, on-nut; on-nuttig.

Pensitatio legitima & ordinaria, *ut sunt vectigalia & portoria*, demeine, domeine.

Pensitatio, *Pensio annua*, rente ; be-taelinge ; cijs, cijns ; lijf-pacht ; pensie, pensioen; paie (1); paiement.

Pensio rata, rate.

Pensiones certæ, *distinctis terminis*, kustinge ; kusting-penningen ; kusting-brief, *&c. holl.*

PENÈ, bij-kants ; bij-nae ; bijnaest ; schier ; naest.

Penultimus, naest-leste.

PENELOPES *telam texere*, munkswerk doen, *adag.*

PENELOPS, *avis anate minor, insigne puniceo colore collum habens*, smeente, *holl. Vide etiam*, ANAS.

(1) Op den rand heeft het Hs. nog, maar zonder verzendingsteeken « paeien. »

PENES, bij ; naest.

PENETRARE, diep in-gaen; deur-gaen ; in-dringen ; deur-dringen ; deur-drijven; deur-douwen; peuren, pueren, porren. *Penetrare percutiendo,* deur-slaen. *Penetrare crescendo,* deur-wassen. *Penetrare morsu,* deur-bijten.

Penitus, diep in ; in-waerts ; innerlik ; uiterlik ; in-heimlik ; gantschelik ; grondelik, *sic, Penitus aut funditus nitidum, pulchrum, sincerum,* grond-schoon.

Penetralis, innerlik ; innerste.

Penetrale domus, binnenste des huis ; binnen-kamer ; ver-trek.

PENIS, kul ; roede ; manlike roede ; manlik lid ; manlikheid ; vede ; teers ; pijpe, piepe, *holl.* tap ; ende ; ding. *Vide etiam,* MENTULA. *Penicula,* tapken ; culleken, *&c.*

Penis suprema pars, glandi similis, eekel der manlikheid. *præputium,* voor-huit ; over-sloof.

Penis radici corpus varicosum adnatum, vel testi circumiectum, swe-serkens.

Penicillus, Peniculus, pinseel, pinceel, penceel.

Peniculus tectorius, Penicillum quo albarium parieti inducitur, wit-quispel ; wit-quast.

Peniculum, Penicilum, wieke ; wond-wieke ; tinte, tente.

Peniculus, Penicillus, Peniculum, Penicillum, kladder; borstel-kladder; *& sæpe,* borstel ; klakker, *fland. brug.* quast; quispel; kleer-borstel; kleer-bessem; klotter; klotter, (1)*fl.* veeger ; keer-borstel.

Penicillus, Peniculus*,* slet, slete, slets, sletser ; *à* slijten, *id est, terere; sicut Termentarium Varroni a terendo :* droog-kleed ; droog-doek ; wisch ; wisch-doek ; schotel-doek ; schotel-vodde ; schuer-vodde ; dweil ; op-neem-doek ; vodde ; schoen-vodde ; *linteum quo vasa, areæ, calcei, &c. terguntur.*

Peniculus furnarius, oven-bessem ; schoffilioen, schuiffelioen.

Peniculamentum, borduerssel ; borduer-werk ; boord.

Peniculamenta, frengie, frangie, frenïe.

Peniculamentum, slippe ; sleppe, *fland.*

Peniculamenta trita & lacera, vodden ; vodderije ; plagge, *fland.*

PENNA, penne, *q. d. pinna, quia pinnæ instar in corpore figitur, Becano ;* veder, vere. *Penna mollior & vilior,* pluime. *Pennula,* pluimkens.

Penna tenerior sanguinea, prima ; Penna sive Pinna avium, stoppel-veder ; stok-veder ; bloed-veder ; pijp-vederken ; nest-vederen.

Pennæ remiges ; Pennæ maiores avium, quas quatiendo vibrandóque expandunt, slag-vederen ; swank-vederen.

Pennæ uropygii, steert-vederen.

Pennas primas emittere, de avibus, stoppelen.

Pennarum defluvium, annuum ferè, ruivinge : *id cùm avibus obvenit,* ruiven.

Pennas detruncare, kort-vlerken ; kort-vlogelen.

Pennatus, gepluimt; gevedert.

Pennipotens, vlugge.

Penna scriptoria, penne ; schrijf-penne ; schrijf-veder.

Pennæ scriptoriæ medulla, dief ; *q. fur atramenti.*

Pennæ caulis, schacht vande penne ; pennen-stele ; pijpe, *vet.*

(1) Hs. *Etym.* « Klotter. *fland.* j. krotter — Krotter. *fland.* j. kladder. »

fland. spoele, *sax. sicamb.*
Pennaria theca, schrijf-koker ; penne-koker ; koker.
Pennis concidendis gladiolus, sive cultellus, penne-mesken.
PENSITARE, *Pensiculare, Pensare, Pensi, Pensum, &c. Vide*, PENDÊRE, *&*, PÉNDERE.
PENTAPHYLLUM, *herba*, vijf-blad-kruid ; vijf-vinger-kruid.
PENTAS, cink in 't spel.
PENTACOSIARCHUS, corporael, caporael.
PENTECOSTE, *dies Pentecostes*, cinksen, sinksen ; *& inde*, pinkster, pinkst-dag, pinkster-dag, *holl.* send-feeste, senden-feeste, *vet. sicamb. à mittendo.* Cinksen *autem q. d. quinquagesima: quinquagesimus vid' dies à Paschate. D. Augustinus in Homil. Numero Pentecostes, septenario numero septies multiplicato, quo fiunt quadraginta novem, quasi octavus additur, ut quinquaginta compleantur. Et D. Gregor. Hymn. Solennis urgebat dies, Quo mystico septemplici, Orbis volutus septies Signat beata tempora.*
PENTETERIS, vijf-jaerigen tijd.
PENULA, *qualis olim tenuiorum, aut sordidatorum*, sloef ; schabbe, schabbeken ; schoef, schoeve.
Penula, tabbaerd.
Penula muliebris, smak-huike, *lovan. vestis promissa muliebris*, samare, samaris.
Penula viatoria, &c. reis-mantel ; regen-mantel.
Penula coactilis, vilt ; vilten-mantel : *compacta ex villis crassioribus*, pije, *qualis etiam*
Penula gausapina, see-kappe (1) ; gefriseerde mantel ; *aut, Penula nautica*, pije ; kovel-kappe ; bolk-vanger. (1)
Penulatus, gemantelt.
PENURIA, gebrek; brake; breke, *vet.* kommer ende gebrek; armoede; berst, *vet.*
PENUS, PENU, lijf-togt ; leef-togte ; teer-kost ; lijf-kost ; mond-kost ; moes, *vet. (Penu familiæ defuncto patrefamilias*, moes-deil ;) veur-raet; veur-aet; raed, *vet. holl.* provande ; provisie van kost. *Penum congerere, &c.* provisie doen.
Peni procurator, hof-meier ; hof-meester; bottelier; dispensier. *Vide, Promus, vel, Condus.*
Penuarium, Penuaria cella, renne, rinne ; spinde, spijnde, spende ; spijs-kamer; spijker, *g. s. s.* bottelrije.
PEPLUM, doek ; hoofd-doek ; doeken-huive; wimpel-doek; sluier; stiksel, stik, *sicamb. fris.*
PEPLUS, *herba*, duivels-melk.
PEPO, *Pepon*, pompoen, pam-poen, pepoen.
PEPTICUS, *ad concoquendum facilis*, ver-douwelik.
PER, deur; door; *quod verbis & adiectivis in compositione præpositum redditur cum Per, ut*, deur-bakken, *Percoquere* ; deur-arg, *Persapiens*. (2)
Per, over-mids ; ver-mids. *Per medium*, ver-mids, over-mids. (3)

(1) *Etym. « sax. sicamb. »*

(1) Ontbreekt in het *Etym.* dat enkel geeft : Bolck / bolgh. *Asellus, piscis.*
(2) De afschrijver heeft Kiliaens text verbroddeld. *Etym.* « Deur *verbis præpositum exponitur per præpositiones per trans, &c. ut* Deur-backen / deur-booren.... *Præpositum autem adiectivis, redditur cum per, præ, sive valde : ut* deur-argh/deur-blijde/deur-wijs, *&c.* Deur-argh. *Periniquus, valde iniquus, valde malus.* Deur-wijs. *Persapiens.* »
(3) *Etym.* « Ver-mids. *holl. fris.* j. over-mids. »

Per, bij. *Per Deum iurare*, bij God sweeren: *tuo consilio*, bij uwen raed: *Nocte diéque*, bij dage ende bij nachte.

Per, binnen: *Per dies illos*, *Per annos illos*, binnen die dagen, binnen die jaeren.

Per, langs. *Per hanc viam*, langs hier. *Per plateas*, langs der straeten. *Per tres annos*, *Per tres dies*, drij jaeren, drij daegen, lang.

Per eos annos, dies, gedurende dien tijd.

Per me, mijnen 't halve. *Per te stat*, het ligt, oft liegt, aen u.

Per viam, onder wegen.

Per, *præpositio inseparabilis in compositionibus, explicatur per* ver, ver-dorren, ver-sueren, ver-effenen, *Perarescere, Peracescere, Peræquare. aliàs per*, be, *Perambulare*, be-wandelen, *per*, uit, *Peragere*, uit-rechten. *In compositionibus item cum perfectionem actus verbi cum quo componitur significat, explicatur dictione* vol, *ut Perficere*, vol-maeken; volbodig, *sufficienter quid offerens. Quandoque per*, op-en-uit: *Persimilis patri, ipsissimus pater*, op-en-uit de vader, op-en-uit gelijk. *Nonnunquam per*, seer, *Peracutus, Peraridus*, seer scherp; seer dorre. *quandoque per* in, *Perastutus, Perbonus*, in-arg, in-goed. *item per* deur, *perastutus*, deur-arg, *valde astutus, &c.*

PERA, tassche; sakkel, *vet.* waetscher, wetscher; waed-sak, waet-sak; [schepers-tessche, *quod quidam interpretantur q.* schaepers, *id est, pastoris; alii q.* schippers, *id est, nautæ: verisimilius q.* schapers, *opilionis*, F. R.]

Pera venatoris, weid-sak; weid-tassche.

Pera viatoria, maele; reis-maele; aes-sak; knap-sak; spier-sak, *sax. sicamb.* teer-sak.

Pera causidici, lauwer; lauwer-sak: *quod quidam etiam usurpant pro Pera viatoria.* [*sed puto nonnisi de causidici perâ dicendum, & corruptam esse vocem q.* loier-sak, *id est, legulei sacculus: sic Angli etiam hodie* lauwer *usurpant pro advocato, leguleio, &c.* F. R.]

PERACESCERE, ver-sueren.

PERACUTUS, in-scherp; deur-scherp; seer scherp.

Peracutè, subtijlik; spits-vinniglik.

PERÆQUARE, ver-effenen; vergelijken.

Peræquator, schatter.

Peræqualis, even-gelijk.

PERAGERE, be-schikken; te wege brengen; uit-rechten; vol-brengen; vol-doen; vol-voeren; vol-einden; over-brengen. *Peragere rem*, af-mennen eene saeke; uit-voeren. *Peragere reum*, over-winnen. *Peractus*, gedaen; vol-brogt.

Peractor rei iudicatæ, executeur (uit-voerder) van 't vonnis.

PERAGRARE, deur-loopen; deur-vaeren; deur-reisen; deur-wandelen; deur-strijken.

PERAMABILIS, *Vide*, GRATUS.

PERAMBULARE, be-wandelen; deur-wandelen.

PERANGUSTUS, deur-enge.

PERARESCERE, uit-droogen; uit-dorren; ver-dorren.

Peraridus, in-dorre; in-drooge; deur-drooge; seer dorre; seer drooge.

PERASTUTUS, deur-loos; deur-schalk; in-loos.

PERBELLUS, in-schoon; deur-schoon.

PERBONUS, beste ; deur-goed ; over-goed ; in-goed ; herde-goed.

Perbene, herde-wel ; over-wel ; in-wel.

PERCA, *piscis*, baers, bars, barsch : stekeling, stekerling, *q. pisciculus aculeatus.*

Perca minor, kul-bars, *sax. q. d. perca rotunda.*

Perca marina, zee-baers, *L. Pottero.*

PERCALLERE, deur-etig zijn.

PERCANDIDUS, deur-wit.

PERCARUS, in-lief ; liefste.

PERCELER, over-vlieger.

PERCELLERE, ver-slaen. *Percellere animum,* sneken.

Perculsus animo, ver-slagen ; verbaest ; confuis ; ver-breeuwt.

PERCIPERE, ver-nemen ; verstaen ; be-seffen, be-seven. *fland.* ge-taeken, *vet. fland.* sinnen, *vet.* deur-nemen ; ge-waer worden. *aliàs,* nutten ; ge-nutten ; genieten.

Perceptio, ver-neminge ; ont-fang ; ge-nietinge.

PERCITUS, ont-stelt ; be-roert, be-ruert.

PERCOLARE, sijgen ; sippen.

Percolare cilicio, &c. stamijnen, *fland.* temsten ; slaen deur den temst ; deur-doen ; kleinsen, kleinsigen ; deur-slaen ; klensen

Percolatus, deur-gedaen.

PERCONTARI, vraegen ; ondervraegen ; uit-haelen ; onder-soeken ; onder-tasten.

Percontator avidus, vraeg-siek ; vraegachtig ; vraeger.

Percontatio, vraege ; ver-neminge ; onder-soek ; enqueste.

Percontationes, vraeg-stukken : *vulgo Interrogatio.*

PERCOQUERE, deur-bakken ; deur-koken ; deur-sieden ; gaer maeken. *Percoctus,* gaer.

PERCRESCERE, ver-wassen.

PERCRUDUS, deur-rouw.

PERCUPERE, herken, *vet.*

PERCURIOSUS, sorig, seurig : curieus.

PERCURRERE, deur-loopen ; be-loopen ; over-loopen.

Percurrere numerando, over-slaen, over-tellen in 't kort.

PERCUTERE, slaen ; slagen ; smijten ; ver-smijten ; bonssen, bontsen ; blouwen, blauwen ; takken.

Percutiendo penetrare, deur-slaen.

Percutere, apud Ecclesiasticos, pro Interficere ; slaen ; dood-slaen.

Percuti, geslagen worden.

Percussus, i, um, geslagen ; gesmeten ; getroffen.

non Percussus, on-geslagen.

Percussus, us, Percussio, slag ; smete ; smijtinge ; kaetse ; ketse.

Percussio sonora, klak.

Percussor, slager, sleger ; doodslager.

Percussor prætio conductus, assaisineur.

PERDECORUS, in-fraci.

PERDERE, ver-doen ; ver-derven ; be-derven ; ver-nielen ; 't (1) on-goede maeken ; ver-swenden, *holl.* (2) ver-bijsteren ; ruineeren ; ver-baelmonden, *Vide, Pupilli.*

Perditus, ver-dorven ; be-dorven.

Perditus, perditissimus homo, deugniet ; over-geven boeve ; heil-loos.

Perditio, quist ; on-raed ; verdervelikheid ; ver-dervenisse ; bedervenisse ; ver-dervinge.

Perdere, ver-liesen ; ver-lieren, *vet.* liesen ; loosen ; liesken, *vet.* (3) ver-beuren, ver-boren ; ver-waer-

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Ver-swenden. *vet.* »
(3) Vrg. D. I. bl. XCVII.

loosen; *holl.* *Perdere aleâ*, verdobbelen; ver-toppelen, *sax. sicamb.* *Perdere negligentiâ, pigritiâ*, ver-luiaerden.

Perdi, ver-loren gaen. *Perditus*, ver-loren.

Perditio, ver-lies.

PERDISCERE, deur-leeren; volleeren; uit-leeren.

Perdoctus, *Vide*, PERDOCERE.

PERDIVES, deur-rijk; over-rijk.

PERDIX, veld-hoen; raep-hoen; partrijs, pardrijs, perdrijs.

Perdix rustica, sneppe; snephoen. *Vide*, *Rusticula*.

Perdix rustica silvatica, houtsneppe; wout-sneppe.

Perdix rustica cannitia, humidis & palustribus locis gaudens, rietsneppe.

Perdix aquatilis, waeter-sneppe; poel-sneppe.

Perdicium, glas-kruid.

PERDOCERE, vol-leeren; deurleeren; uit-leeren.

Perdoctus, vol-leert; deur-leert; uit-geleerd; hoog-geleert.

PERDOMARE, temmen; tam maeken.

PERDUELLIS, vijand des lands of des lands-heeres (1); rebel.

Perduellio, rebellie; felonie; crime van lese-majesté.

PERDURARE, dueren; ver-dueren; over-dueren; vol-duren; volherden; ver-herdeeren; ver-herden; ver-herren; weren, weeren, weiren; deur-weeren; vol-leesten; haeien.

Perdurescere, ver-stijven.

Perduratus, deur-etig.

Perdurabilis, hecht: *hinc*, hecht werkt. (2)

(1) *Etym.* « des lands-heeren. »
(2) Hs.

PEREDERE, op-eten, ver-eten, deur-eten.

PEREGRINUS, vremd, *q. d.* verheimd, *q. d.* *longè à patria sive domo;* vremdeling; buiten-lander; buiten-saet; buiten-man; buitenlandsch; gast, *vet. sax. sicamb. hol. fris.* hein, *vet. germ.* pelgrim. *Peregrina mulier*, vaerende wijf, *vet.* uit-lander; uit-landsch.

Peregrinorum ius, gast-recht, *vet.*

Peregrinari, reisen; wandelen; walen, wallen, *ger. sax.* [*Hinc Galli (si non ab eligendo) qui sorte aut electione peregrinati.* I. R. *Germanis etiam hodie* wale, walsman, welscher, *quivis exterus dicitur, præcipuè de Italis & Gallis; &* wels, *quodvis peregrinum, aut ipsis exoticum.* F. R.] pelgrimagie gaen, *præcipuè de peregrinatione religionis ergo, ut &*, bede-vaert gaen.

Peregrinando absumere, ver-reisen.

Peregrinator, reiser; reisiger; reisende man; wandeler. *Peregrinationibus exercitus*, be-wandelt man.

Peregrinatio religionis ergo, bedevaert; pelgrimagie.

PERELEGANS, in-schoon; deurschoon.

PERENDIE, over-morgen.

Perendinatio, aen-stand, *germ. sax. sicamb.*

PERENNARE, jaeren; ver-jaeren; dueren; ge-dueren; vol-dueren; vol-herden; ver-eeuwigen.

Perennis, ge-duerig; on-vergankeliken.

Perennitas, on-ver-gankelikheid.

Perenniservus, *Plauti*, erf-knecht; *qui perpetuò servit uni domino.*

PEREQUITARE, be-rijden.

PEREREDITUS, *Vide*, PERDISCERE.

PEREXIGUUS, kleinken

PERFERRE, over-dragen ; aen-brengen ; toe-brengen.

Perferre, lijden ; ver-dragen ; dulden ; ver-dulden, *vet.*

Perferens, ver-duldig.

Perferre dura, acerba, be-sueren, be-soeren.

Perferre, over-seggen.

PERFERVIDUS, in-heet ; over-heet.

PERFICERE, deur-maeken ; vol-maeken ; af-maeken ; uit-maeken ; vol-brengen ; vol-doen ; vol-voeren ; vol-werken ; vol-strekken ; vol-komen, *vet. fland.* gaer maeken ; be-schaffen ; af-klaeren ; be-schikken ; af-vaerdigen ; leesten ; leisten ; lijsten ; leisten ; ver-leesten ; vol-leesten ; uit-voeren ; uit-rechten ; raemen ; uit-werken ; fornieren ; furnieren.

Perfici, vol-schieden, *vet. Perficere cœptum*, voord-doen.

Perfectus, deur-maekt ; vol-maekt ; vol-komen ; gants, gantsch ; op-schaftig ; recht-schaftig ; recht-schaffen ; recht-schapen ; absolut ; perfect ; deur-vrocht.

Perfectò, vol-maektelik ; vol-komenlik ; perfectelik ; fijnkens.

Perfectio, vol-maektheid ; vol-komenheid.

Perfectionis nota, ge, *inquit Becanus, vocibus præposita, ut*, ge-maekt, ge-schreven, *&c.*

PERFIDUS, on-trouwe, on-ge-trouwe, on-trouwig, on-getrouwig ; trouweloos ; trouw-braekig, trouw-brekig ; geloof-brekig

Perfidia, on-getrouwigheid ; trou-weloosheid ; trouw-braeke.

PERFINIRE, vol-einden.

PERFLARE, deur-blaesen ; deur-waeien.

Perflabilis, deur-windig.

PERFLUERE, leken ; sippen ; deur-vlieten ; deur-vloeden ; deur-loopen ; deur-slaen.

Perfluere undique nimiâ ariditate, ver-staven. (1)

Perfluens, lek ; lekende ; lak, *fland.*

PERFODERE, deur-graven ; deur-gaten.

Perfodere terram, spitten ; spetten.

Perfossor, Apuleii, in-breker van deuren, vensters, mueren, kisten ; huis-breker.

PERFOLIATA, *seu* PERFORATA, *herba* { *cuius cauliculus folia penetrat*, deur-was.

PERFORARE, gaten ; deur-gaten ; booren, boren ; deur-booren ; deur-steken. *Perforare terebrâ*, wemelen, *sax. sicamb.*

Perforare, hei-gaten, hij-gaten, *verbum obscenum.*

Perforatus, gegaet ; geboort ; lokerig.

PERFRICARE, deur-wrijven ; deur-krabben ; fikken, *ger. sax.*

Perfricare frontem, schaem-schoenen uit-doen, *adag.*

Perfricta frons, berderen, geberdert aen-sicht.

Perfrictæ frontis, on-beschaemt ; schaem-loos ; schaemte-loos ; on-schaemel.

Perfrictio febris, huiveringe vande kortse.

PERFRIGERARE, ver-koelen.

PERFRINGERE, deur-breken ; op-stooten.

PERFRUI, *in totum frui*, ge-nieten, *q. d.* ge-nutten ; nutten ; oor-baren, oor-boren.

PERFUGA, over-looper ; af-

---

(1) Waarschijnlijk alleen op vaten of tonnen toepasselijk, die in duigen vallen.

vallig ; af-valliger ; heer-vluchtig ; veld-vluchtig, *ger. sax. sicamb.* glipper, *holl.* ver-loopen boeve.

Perfugium, wijk ; toe-keer ; toe-vlucht ; toe-verlaet.

Perfundere, be-gieten ; over-gieten ; be-storten ; baden. *Perfusus,* over-goten. *Perfusus liquore,* deur-nat.

PERFUNGI, uit-rechten ; beschikken.

Perfunctoriè, lang-saemlik ; slechtiglik, schlechtelik. *Perfunctoriè dicere,* slechtiglik, slechtelik, seggen. *Perfunctoriè quid agere,* over-loopen.

PERGERE, voord-gaen ; voord-vaeren ; be-tijen ; persevereeren ; persisteeren.

Pergere in opere, voord-doen.

Pergere dicendo, voord-seggen.

PERGRÆCARI, slemmen ; slempen ; dempen ; smullen ; brassen ; cieren, tulpen, *fland.* goede ciere maken.

PERGULA, gank ; galerije ; loove, luive, *holl.* leuke, *fland.* over-sprong ; over-stek, over-steksel.

Pergula, locus accomodatus exponendis rebus venalibus, winkel.

Pergula, excursus per totam navim, agea, catastroma, gank inde schepen ; waering.

PERHIBERE, be-wijsen ; verhaelen ; ver-klaeren ; seggen.

PERHIEMARE, over-winteren.

PERHORRERE, ver-gerselen ; verijsen.

Perhorridus, haetelik.

PERIBOLUS, *ut, templi aut turris,* omgang vanden torre ; voie ; walle.

PERICARPIUM, pelle daer 't saed in ligt ; pole, peule ; saed-huisken.

Pericarpium lini, knippe, oft knippene van vlas, *fland.*

PERICLYMENUS, *Periclymenum,* geiten-blad ; mämmekens, mammekens-kruid ; mannekens-kruid.

Periclymenum stans, honds-kerssen.

PERICRANIUM, bekkeneel-huid.

PERICULUM, vaer ; ge-vaer, onraed ; versijk, *fland.* (1) sorgelikheid ; ver-noei, *fland. holl.* angier *vel* dangier, *gall.* plucht, *fland.* (2) perijkel. *Periculum ingens,* on-heil. *Periculum extremum,* parket, *metaph. in Periculo summo esse,* kamperlik staen.

Periclitari, Periculo se committere, obiicere, exponere, waegen ; sich in perijkel, ge-vaer, stellen.

in Periculum negligentiâ & temeritate pertrahere, ver-roekeloosen.

Perriculum effugere, evadere, uit perijkel, ge-vaer ge-raeken.

Periculo eripere, ver-lossen.

extra Periculum esse, binnen schantsen, *Pelgrom.*

sine Periculo, on-sorgelik ; on-gevaer, *quibusd.*

Periculum, hasaerd ; aventure.

Periculum mercis aut alterius rei in se suscipere, ut navis, &c. ver-sekeren ; assureeren, een schip, *&c.*

Periculi susceptor, ver-sekerer ; asseureerder.

Periculi in se receptio, ver-sekeringe ; asseurantie. *literæ eius rei testatrices, assertoriæ,* police van asseurantie ; ver-seker-brief, *Grotio.*

---

(1) Vrg. D. I, bl. CLI.

(2) *Etym.* « Plucht. *fland. Fortuna, casus, eventus : periculum.* » Afgeleid van Plegen, evenals Plicht : in het M. Eng. had Plicht ook de beteekenis van Gevaar.

Periclitari, Periculum facere, proeven ; be-proeven ; ver-soeken ; be-soeken ; onder-soeken ; probeeren.

Periculosus, vaerlik ; ge-vaerlik ; ver-sijkelik, *fland*. on-raedsaem ; dangereus ; periculeus.

Periculosè, sorgeliken ; kamperlik.

PERILLUSTRIS, deur-luchtig.

PERIMERE, dooden. *Perimi*, om-komen ; ver-smachten.

Peremtorius, doodelik ; endelik ; finalik.

Peremtorium, peremtoor.

PERINDE, gelijker-wijs ; even-gelijk als ; alleleens ; al-even-eens. *Perinde ac*, *Perinde ac si*, als oft, effen als oft. *Perinde est*, gelijke veel is 't.

PERINFIRMUS, deur-siek.

PERINIQUUS, deur-arg.

PERIOCHA, kort be-grijp des in-houts ; sommarie, somme.

PERIODUS *rhythmica*, slot-regel ; sluit-regel.

PERIPETASMA, *Peripetasmata*, tapijt, tapeet, tapisserije ; stoffeerssel ; veur-hank, veur-hanksel, om-hanksel, be-hangsel, van bedden, kameren, *&c*.

PERIPHRASIS, om-rede. *Periphrasi uti*, om-reden.

PERIPNEUMONIA, longer-siekte ; longer-sucht. *Peripneumonicus*, longer-siek ; longer-suchtig.

PERIPSEMA, bolster ; uit-keerssel ; uit-vaegsel.

PERIRE, ver-gaen ; onder-gaen ; mis-vaeren ; blijven ; om-komen ; swijnen ; ver-swijnen, ver-swijmen ; ver-swinden ; dwijnen ; ver-dwijnen ; ver-derven ; be-derven ; ver-vaeren ; ver-sinken ; ver-senken ; over-lijden ; onder-komen ; *perire fame*, onder-komen van honger. *non Periturus*, on-ver-gankelik.

Perire, *Perire irritum, sive fructu*, ver-loren gaan ; te quist gaen.

PERISCELIS, kousse-band.

PERISOMA, lendenier ; broeke.

PERISTEREON, *Peristerotrophium*, duif-huis ; duiven-huis ; duiven-kot

PERISTROMA, *Peristromata*. *Vide*, PERIPETASMA.

PERISTYLUM, om-gang ; pand ; kruis-gank ; galerije.

PERITONÆUM, veur-schoot ; darm-scheitsel.

PERITUS, wite, witig, witte, wittig. (*Hinc* ael-wite ; ael-witig ;) konnig, kunnig ; schalk ; kloek ; ver-standig ; expert.

Peritè, kloekelik.

PERIURARE, eed-breken ; mein-eed doen ; valschen eed doen, sweeren.

Periurus, *Periuriosus*, mein-eedig ; eed-breker ; eed-brekig ; ver-sworen.

Periurium, mein-eed ; eed-braeke ; ver-sweeringe ; ver-sworen eed ; valschen eed.

PERLABI, deur-vaeren ; deur-vallen.

PERLÆTUS, over-blijde.

PERLEGERE, deur-lesen ; over-lesen ; over-sien.

Perlegere ad finem usque, uit-lesen.

Perlectus, uit-gelesen.

PERLICERE, *Vide*, PELLICERE.

PERLINERE *pice*, over-pekken.

PERLONGUS, over-lang ; deur-lang.

PERLUCERE, *Perlucidus*, *Vide*, PELLUCERE, *Pellucidus*.

PERLUERE, deur-wasschen.

PERLUSTRARE, deur-sien ; over-sien ; deur-wien ; visiteeren.

PERMADERE, *Permadescere*, deur-nat zijn, oft worden. *Permadidus*, deur-nat.

PERMAGNUS, over-groot.

PERMANERE, vol-dueren ; volherden ; ver-blijven ; bij-blijven ; leesten, leisten, liesten, lijsten ; persevereeren ; persisteeren.

PERMATURESCERE, deur-rijpen.

Permaturus, deur-rijp.

PERMEARE, deur-gaen ; overgaen ; deur-vaeren ; over-trekken ; passeeren.

PERMERDARE, be-schijten ; bedrijten ; be-kakken.

PERMETIRI, over-meten.

PERMINGERE, be-pissen ; beseiken.

PERMINUTUS, in-klein ; deurklein.

PERMISCERE, mengen ; mengelen ; ver-mengen ; ver-werren ; ver-werselen; onder-roeren; brassen.

non Permixtus, on-ver-mengt.

Permistè, onder-een ; hobbeltobbel, hobbel-sobbel ; habbe-drabbe, *&*, schiere-wiere, *fland.*

Permistio, menginge ; mengsel ; mengelinge.

PERMITIS, deur-rijp.

PERMITTERE, over-trekken ; deur-gaen ; deur-vaeren.

Permittere, be-willigen ; verwilligen ; te vreden zijn ; hengen, hingen ; ge-hengen ; ver-hengen ; laeten ; nae-laeten ; toe-laeten ; toestaen ; ge-doogen ; toe-geven ; genieten, *fland.* staden ; ge-staden ; passeeren ; homologeeren ; emologeeren.

Permittere se iudicio alterius, submitteeren.

Permissus, Permissio, be-willinge ; ver-willinge ; ge-dooge ; ge-doogenisse ; hingenisse ; ge-hingenisse ; ver-lof ; lof, *& hinc*, or-lof, orloven *(Vide, Consensus ;)* geleide ; permissie ; pas-poorte, passepoorte ; pas-cedel.

PERMOLESTUS, deur-moedelik ; pijnelik, pijelik. (1)

PERMOVERE, be-wegen ; schuiven, schuven ; schijven.

Permotus, ont-stelt.

PERMULCERE, ver-soeten. *Permulcere aliquem*, harken.

PERMULTUS, *Permultum*, deurvele ; over-seer.

PERMUNDUS, over-rein.

PERMUNIRE, ver-sterken ; fortifieeren.

PERMUTARE, mangelen, mangeren ; ver-mangelen ; ver-passen ; wisselen ; ver-wisselen ; tommen, tommelen, *merces, vid'* ; tuitelen ; tuisschen, *(à Teuth, sive Teuthate, id est, Mercurio, mercatorum negotiatorúmque deo ;)* ver-tuisschen, ver-tuitelen, *(potissimùm de absurda mutatione;)* reulen, ruilen ; ver-ruilen, ver-reulen ; ronsselen, *fland.* ver-buiten, ver-bueten ; buiten, bueten ; quantselen ; verquantselen ; ver-handelen ; vertieren. *Vide etiam*, VENDERE.

Permutator, quant ; manger ; tuisscher ; tuiteler ; ronsseler. *Permutator mercium*, kallant.

Permutatio, mangeringe, *& euphoniæ gratiâ*, mangelinge ; wissel ; wisselinge ; ver-tieringe ; slete ; baraterije ; alteratie.

PERNA, *Petaso*, hespe ; hamme ; schenkel, schenke van 't verken, *sicamb.* schonk, *holl.* baeke ; baeken-vleesch ; gambuin. *Petasonis pulpa*, braede, *sicamb.*

PERNAVIGARE, deur-schepen.

PERNECESSARIUS, hoog-noodig.

PERNEGARE, ver-loochenen.

PERNERE, af-spinnen.

---

(1) *Etym.* « Pijlick. j. pijnlick. *Petulans.* »

PERNICIES, be-derf; ver-derf; be-dervenisse; ver-dervenisse; ver-dervinge; ruine; onder-gang.

Pernicialis, *Perniciosus*, schadelik; ver-derffelik, ver-dervelik; schelm; quaed-doender.

Perniciosè, ver-derveliken; dood-liken.

PERNIGER, deur-swert; in-swert; vol-swert; over-swert.

PERNIMIUM, veel te veel; veel te seer.

PERNIO, *morbus calcem pedis præcipuè infestans præ frigore*, kak-hiele; kak-verssen; schijt-verssen; muil; vuil-versse.

PERNIX, rasch; snel; licht, locht, lochtig; ring; ge-ring; be-hend, be-hendig, be-handig, be-handsaem; ge-handsaem; vol-duerig; vol-herdig.

Pernicitas, snelheid; snelligheid; rascheid.

PERNOCTARE, over-nachten; ver-nachten; be-nachten. *Pernox*, ver-nachtig; over-nachtig; deur-nachtig.

PERNOSCERE, deur-kennen.

PERNUMERARE, be-rekenen; over-rekenen; over-tellen.

PERO, stevel, steffel, stieffel; slijk-schoen; slijk-hose; strik-hose; sloef-hose; stroop-hose; slobbe; bond-schoen; bote, boten-schoen, *holl. sicamb.*

PEROBSCURUS, hel-donker.

PERORARE, af-reden; vol-seggen; concludeeren.

Peroratio, besluit-rede; recapitulatie.

PERORNARE, ver-cieren.

PEROSUS, ver-haetende.

PERPARCUS, droog-korste; spaer-bek; spaer-kant; scherp.

Perparcè, scherpelik. *Perparcè dare*, pemelen.

PERPARVUS, *Perparvulus*, over-klein; deur-klein.

PERPAUCUS, deur-luttel.

PERPAULUM, weinigsken.

PERPAUPER, over-arm.

PERPÉNDERE, over-wegen; deur-wegen; be-wichtigen.

Perpendere, *animo vid'*, be-denken; over-denken; peinsen, pensen; be-vroeden; over-leggen; passen; achten; raemen; be-merken; aen-merken; be-trachten; roeken, rochten, ruchten.

Perpende, *examina*, wik.

Perpendiculum, recht-snoer; recht-scheid-rije; waeter-pas.

Perpendiculum nauticum, loot; grond-loot; diep-loot; pas-loot; sink-loot; senkel, *ger. sax. sicamb. Vide etiam*, *Libella*.

Perpendicularis, snoer-recht; recht over-einde.

PERPERAM, valschelik; ver-keerdelik.

PERPES, *Vide*, PERPETUARE.

PERPETI, lijden; deur-lijden; haeien; ver-dragen.

Perpeti acerba, dura, be-soeren, be-sueren.

Perpetiens, lijdende; lijdsaem; lijdsaemig.

PERPETRARE, be-drijven. *Perpetrare facinus, flagitium*, een quaed stuk, quaed feit, quaede daed, be-gaen, be-drijven.

Perpetrator, hand-daedig; hand-dachtig.

Perpetratio, acte; feit; stuk.

PERPETUARE, ver-eeuwigen; vol-strekken; vol-brengen.

Perpetuus, *Perpes*, eeuwig; ge-duerig; on-vergankelijk; dag-dommelik, *vet.* domelike dage. (1)

(1) *Etym.* « Dagh-domelick. *vet.* j. domelicke daghe. »
« Domelicke-dagh. j dagh-domelick. »

Perpetuus, continuus, deur-gaende; ver-volgens. *Perpetuum biennium,* deurgaende twee jaeren. *Perpetuus & iustus,* ordinaris.

Perpetuò, Perpetuùm, Perpetim, eeuwiglik; al-tijd; al-toos; allessins; on-eindeliken; on-verganke-liken; oit, oint, *(de tempore præterito vid';)* immer; ie-mer; domelike dag; dag-domelik: deurgaens; ver-volgens.

Perpetuitas, eeuwigheid; on-vergankelikheid; on-eindelikheid; dag-domelikheid, *vet.*

PERPLEXUS, ge-vlochten: ver-werret; ver-draeit; be-draeit; intricaet; perplex.

Perplexum esse, inde fonk zijn, *adag.*

Perplexum reddere, be-draeien; be-strikken.

Perplexus sermo, deur-trokken woorden.

Perplexè, ver-werrelik.

Perplexè loqui, haperen met de tonge.

Perplexè & studio confusè loqui instar scurrarum aut impostorum, pegelen.

Perplexitas, be-draeitheid; hape-ringe; perplexiteid.

PERPLUERE, deur-regenen.

PERPOLIRE, *Perpolire extremum laborem,* op-maeken.

PERPRURISCERE, jooken, jeu-ken, hooken.

PERPULCHER, over-schoon; in-fraei; deur-schoon; uit-nemende schoon.

PERPUSILLUS, kleinken; over-klein.

PERQUÀM, seer; over-seer; al te seer; al te groot.

PERQUIRERE, deur-soeken; on-der-soeken; uit-haelen.

Perquisitio, onder-soek.

PERRADIARE, deur-straelen.

PERREPERE, deur-kruipen; deur-sluipen; deur-gaen.

PERRODERE, deur-knagen.

PERRUMPERE, deur-breken; op-stooten.

PERSALIRE, *nimium salire,* ver-souten.

Persalsus, over-sout.

PERSAPIENS, in-wijs; deur-wijs.

PERSCINDERE, deur-snijden; over-snijden.

PERSCRIBERE, be-schrijven; over-schrijven.

Perscribere compendiario, sive notis, minuteeren.

Perscriptio, contract.

Perscriptiones, registers.

PERSCRUTARI, deur-soeken; deur-wien; peuselen; pluisteren; muisteren, *fland.* prondelen; prondselen.

PERSEGNIS, over-lui.

PERSENEX, over-oud mensch.

PERSENTISCERE, be-rieken. *Per-sentiens, Persentiscens,* ge-waer.

PERSEQUI, nae-jaegen; ver-vol-gen; dringen.

Persequi, vol-brengen; vol-doen; vol-dueren, vol-herden.

Persequi, soliciteeren.

Persequutor, ver-volger.

Persequutio, ver-volg.

PERSEVERARE, dueren; vol-dueren; herdeeren; ver-herdeeren; ver-herden; ver-herren; vol-herden; aen-houden; persevereeren; per-sisteeren.

Perseverans, standaftig; stand-achtig; stand-vastig; vol-standig; vol-duerig; vol-herdig.

Perseveranter, deur-gaens; ge-dueriglik; vol-dueriglik; vol-her-diglik.

Perseverantia, vol-herdigheid; stand-aftigheid; stand-vastigheid.

PERSICARIA, *herba*, perse-kruid ; persik-kruid ; vloi-kruid.

Persicaria siliquosa, kruideken roert mij niet.

PERSICUS, *malus Persica*, perse-boom ; persik-boom ; perseler ; perkel-boom, peerkel-boom, *fland.*

Persicum, perse ; persik ; perkel, *fland.* pierik, *holl.*

Persicum præcox, avant-perse.

PERSIMILIS, even-eens.

PERSISTERE, be-staen ; ge-staen; vol-staen ; dueren ; bij-blijven ; herdeeren ; persisteeren ; perseve-reeren ; vol-dueren ; vol-herden.

Persistens, vol-standig ; duerig.

PERSOLVERE, be-taelen ; vol-doen ; loonen ; af-betaelen.

Persolvere, goed doen ; aen-staen ; ont-gelden. *Persolvere, si quid res habet vitii.* (1)

PERSONA, persoon ; personagie; man ; mensch.

Personarum ius, rechtelike ge-steltenisse der menschen, *Grotio.*

Personalis, personel.

Personaliter, in persoone ; in eigen hoofde, *Grotio.*

Persona, qualiteit ; ge-stalte.

Persona sacra, ut, monachus, &c. religieus.

Persona, Personatus, persoo-nagie in 't, oft van 't spel. *Personæ inscriptio*, rol. *Personam suam agere*, sijnen rol spelen. *Personam sumere*, maeken.

Persona, figura eminens in ædificiis quæ aquas ore vel pene fundit, tote-manneken ; totel-manneken.

Persona, ora corticibus horrenda cavatis, momme ; mom-aensicht ; masche, maesche, maske. *Vide*, LARVA ; marmoset. *Persona, Personatus*, momme ; mommer ; ver-momt ; net-boeve ; net-raboud. *Personam alienam induere, ferre, agere*, ver-mommen.

Personatæ vestes, mom-kleederen.

PERSONARIA, *Personata*, groote klisse, klesse.

PERSONANS, in-luide.

PERSPECULARI, deur-kijken.

PERSPICERE, deur-sien ; deur-kijken ; be-vinden.

Perspicax, deur-sichtig ; deur-sienig ; klaer-sichtig ; klaer-siende ; marksaem ; ver-nuftig ; ver-stan-dig ; ver-standel, *holl.* subtijl, sotijl. *Perspicax vehementer*, verre-siende.

Perspectus, kennelik.

Perspicuus, deur-sichtig ; klaer ; openbaer ; op-en-baer ; markelik ; oogen-schijnlik ; oogen-sichtig ; oogen-blijkelik.

Perspicuè, klaerlik ; markeliken, oog-blijkelik ; oog-schijnlik.

Perspicuitas, klaerheid.

Perspectiva ars, perspective ; pros-pective.

Perspicillnm, bril.

PERSTARE, *Vide*, PERSISTERE.

PERSTREPERE, schaeteren, schet-teren ; ronken ; rijselen ; ruisselen, ruissen ; ruisschen ; ruis-muilen ; rammelen ; rimmelen. (1)

PERSTRINGERE *aliquem*, lae-ken ; lachteren ; deur-haelen ; deur-nemen ; smotsen, *g. s. s.* be-grij-pen ; over-haelen ; schampen, schim-pen ; graeven op iemanden ; taxeeren.

Perstringere & attingere breviter rem aliquam, summatim dicere,

---

(1) Hs. De vertaling is in de pen gebleven. *Etym.* « Goed doen de schaede. *Præstare damnum : persolvere si quid res habet vitii, indemnem præstare emptorem.* »

(1) *Etym.* « Rimmelen. j. rammelen. »

ge-wag ergens af maeken; ge-wagen; over-loopen.

Perstringere visum, oculos, oculorum aciem, be-schemen; be-schemeren; ver-blinden; ver-donkeren. *Perstringere oculos stellanti lumine vel micanti splendore,* ver-starren, ver-sterren.

PERSUADERE, be-kouten; aen-preken; be-reden; be-praeten; stooten in 't hoofd, *id est,* in-geven: *contrà,* stooten uit den hoofde.

Persuadere alicui rem aliquam, potissimùm falsam, wijs maeken iemanden eenige saeke.

Persuadere invito & nolenti, item Persuadere multis verbis, over-strij-den; over-reden; over-raeden; over-dringen.

Persuadere se pati, sich laeten ge-seggen.

Persuadere sibi, laeten dunken; laeten veur-staen.

non Persuasibilis, on-geseggelik.

Persuasio, over-redinge; over-raedinge.

Persuadendi facultas, be-redenheid.

Persuasio, dunk.

PERSULTARE, huppen; huppelen.

PERTÆDERE, deur-etig zijn; ver-drieten; ver-deegen; ver-noeien, ver-noien, ver-oien, *fl. holl.*

Pertæsus, deur-etig; ver-drotig; ver-drietelik; over-drotig; ver-noit.

PERTEGERE, ver-dekken.

PERTENDERE, over-rekken.

PERTENTARE, onder-soeken; onder-tasten; tenteeren.

PERTENUIS, schrael; schrapel.

PERTEREBRARE, deur-booren.

PERTERERE, deur-wrijven.

PERTERERE, (1) *Perterrefacere,* ver-schrikken; ver-vaeren, ver-veeren; gresen, *sax. sicamb.* barenteren, *vet. fland.*

Perterrefacere, minis, iactantiâ, ingenti verborum latratu, ver-bulderen, ver-baksakken, ver-habsakken, ver-boffen, ver-poffen, ver-pochen, ver-snorken, ver-bluffen, met woorden, met dreigingen.

Perterreri, Perterrefieri, ver-vaeren, ver-veeren; ver-schieten; ver-schrikken.

Perterreri solitudine, ver-eenen; ver-eenigen.

Perterritus, ver-vaert, ver-veert; be-vreest; ver-grouwelt; kel, *fris.*

PERTEXERE, af-weven.

PERTICA, pael; staek; sperre; stange; stinge, *fland.* boom; rekke, reke; spaeke; swenge, swinge; peertse.

Pertica oblonga, transversim penè poni solita, latte; ribbe.

Pertica putealis, put-galge; wip-pe; put-steiger; put-swengel; putsel.

Pertica fœnaria, hoi-teem; teem.

Pertica nautica, stier-boom; stier-stok.

Pertica aplustris, vlag-spille.

Pertica aucupalis, net-stok.

Pertica gallinaria, hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke; hinnen-roest; roest; polder; hoender-polder; hoender-kot; beete, *fland. in Pertica gallinacea quiescere, sedere, sidere,* roesten, *fland. de avibus dicitur, q. d.* rusten.

PERTINAX, herd-nekkig; herd-koppig; herd-willig; eigen-willig; over-willig; steeg, stedig *(de equis maximè;)* krijgel; krijgelaerd; krop-paerd; krop-achtig; weder-spannig; een-sellig; een-sinnig; een-willig; eigen-rechtig; eigen-sinnig; sterrig;

(1) Hs. Eene fout door het bovenstaande *Perterere* te weeg gebracht.

stief-boorig, *fland.* obstinaet ; opiniatre ; stoot-hoofdig, *metaph.*

Pertinaciter, krijgelik ; opiniatrelik ; obstinatelik.

Pertinacia, sterrigheid ; stedigheid; steegheid; weder-spannigheid; krop, kroppe ; krijgelheid ; overwille ; stief-boorigheid, *fland.* obstinatigheid.

PERTINERE, aen-gaen ; belangen ; hooren ; be-hooren ; toebe-hooren ; toe-hooren ; aen-liggen, (wat ligt u daer aen ? *quid ad te pertinet ?*) toe-staen ; concerneeren. *Pertinere ad concordiam, &c.* strekken tot eendragt, *&c.*

Pertinere ad rem, dienen ; te passe komen. *Pertinens ad rem,* pertinènt.

PERTINGERE, ge-raeken ; langen ; ge-lingen ; be-reiken ; verreiken ; over-reiken.

Pertingere aspectu, oculis, beoogen.

PERTRACTARE, handelen. *Pertractare mente,* over-peinsen ; overdenken.

PERTRAHERE, be-trekken ; vertrekken ; deur-trekken.

Pertractus, deur-trokken ; deurtogen.

Pertractio, be-trek.

PERTRANSIRE, deur-gaen ; deurlijden ; over-lijden ; deur-strijken. *Pertransire cursim,* over-loopen.

PERTRISTIS, over-droeve.

PERTUNDERE, deur-steken ; deur-stooten ; deur-slaen.

Pertusus, on-dicht; lek; klek, *g.s.s.*

ue

PERTURBARE, be-roeren ; missetten ; mis-stellen ; ver-werren ; ver-werselen ; stooren ; ver-stooren ; be-droeven ; frevelen, wrevelen ; ont-setten ; ont-schikken ; tieren : moeren, mueren. *Perturbare omnia,* in roere stellen. *Perturbare sævis dictis,* ver-bulderen.

Perturbari mente & animo, in Perturbatione esse, duiselen ; suffen ; ver-suffen ; ver-dwelmen ; inde fonk zijn ; altereeren. *Perturbatus,* ont-set ; ont-stelt.

Perturbatus mente & animo, verdraeit van sinnen ; ver-breeuwt ; confuis

Perturbator, wer-vogel ; freveler.

o

Perturbatio, tier ; ge-tier ; turbel ; troebel.

Perturbatio animi, duisinge ; duiselinge ; duisigheid ; aen-moedinge ; fonk ; passie.

PERTURPIS, in-leelik ; deurleelik.

PERVADERE, deur-komen; deurgeraken ; deur-wegen ; ver-einden ; be-lenden, *fland.* ge-dijden ; bedijden ; passeeren.

PERVAGARI, deur-wandelen. *Pervagari terras,* roteien; roden, *vet.*

PERVELLERE, pitsen, pitschen ; klemmen.

PERVENARI, op-jagen.

PERVENIRE, be-langen ; deurkomen ; over-komen ; over-gaen ; ver-vaeren ; ver-einden.

Pervenire ad aliquem locum, geraeken tot eenige plaetse.

Pervenire extendendo, over-reiken.

PERVERTERE, om-werpen ; omstooten ; ver-keeren ; ver-derven ; be-derven ; ruineeren.

Perversus, ver-keert ; ver-draiet ; quaed ; boos ; in-arg ; slim ; slimboeve, evel ; oevel.

Perversè, ver-keerdelik ; slimmerlik ; qualik, quadelik ; quetschelik.

Perversio, ver-keeringe.

Perversitas, ver-keertheid ; slimheid, slimmigheid.

PERVESTIGARE, be-sporen; bespeuren.

PERVETUS, *Pervetustus*, over-oud.

PERVICAX, stoot-hoofdig, *metaph. Vide porrò*, PERTINAX.

PERVIDERE, deur-sien.

PERVIGILARE, deur-waken.

PERVILIS, deur-snoode; over-snoode.

PERVINCERE, over-winnen; over-komen 't quaed, de pijn, *&c.*

PERVIRIDIS, deur-groen; in-groen.

PERVIVERE, leven; ge-leven.

PERVIUS, gangbaer; deur-wegig; deur-gaende; deur-gangig; reisbaer; reisig; veilig.

PERUNGERE, ver-smeeren; over-smeeren; over-strijken; over-salven; be-smuisteren.

Perungere pinguedine, droopen met vet.

Perunctus, over-salft. *Perunctio*, salvinge.

PERVOLARE, over-vliegen; deur-vliegen.

PERVOLVERE, *animo, vid'*, over-denken; over-slaen.

PERURERE, *Peruri*, branden; bernen; deur-branden; ver-branden; ver-barnen, ver-bornen; uit-branden.

PERUTILIS, oor-baerlik, oor-borlik.

PERVULGARE, ver-konden; ver-kondigen; ver-breiden.

PES, voet. *Pes humanus*, menschen-voet. *Pes vaccinus*, koe-voet, *&c.*

Pes imus, hiele. *Pedis imi pars posterior*, verssen, verssene; *propriè*, hiele.

Pes mutilus, truncus, stompe.

Pes planus, plaetse, pletse.

Pedis pars, inferior, planta, palma, vola, solum, vulgo Solea, callus, bal; plante des voets; pad, patte, *vet.* poot, poote; sole; voet-sole.

Pedis animalis feri planta, tetse, tatse, *vet.*

Pedis digiti, teenen, tonen. *Vide*, DIGITUS.

Pedis convexum, mons, pectus, suprema Pedis pars, wrijf, wricht, ge-wricht, veurst, des voets.

Pedis vola, concavum, concavitas, voet-hol; hol des voets.

Pedis in cavo vena, saphena, vrouwen-ader.

Pes, ut, mensæ, sedis, &c. stapel; pikkel van stoel, tafel, *&c.* *Pes ligneus*, stelte.

Pedis vestigium, voet-stap; voet-trede; voet-spore.

Pes anserinus, *herba* gansen-voet.
Pes corvi, *herba* haenen-voet.
Pes leporis, *herba* hasen-pootkens.

Pes veli, veli extremus angulus, seu funis quo transfertur velum, gaerde; schoot-horn. *Pedem laxare, facere Pedem*, schoot vieren.

Pes, mensuræ genus; quatuor palmi vid', seu digiti sedecim, voet; voet-maete; werk-schoen. *Pes porrectus, Pedis iusta mensura*, staende voet. *Pedum duorum spatium*, stap.

Peda, æ, voet-stap.

Peda, lang-been.

Pedalis, voetig.

Pedaneus iudex, onder-schepen.

à Pedibus, minister vid', looper; voet-looper; lakkaie; pagie; nae-looper.

Pedes, Pedester, voet-ganger.

Pedes, voet-knecht. *Pedites, Peditatus, exercitus pedestris*, voet-knechten; voet-lieden; voet-volk; fanterie, enfanterie, infanterie. *præ-*

fectus Peditum, weifel, weivel, weifeler.

Pedagium, vulgi: tributum à viatore Pedite exigi solitum, voet-tol.

Pedes miles, fossor, pionnier. *Pedites quos vulgo corruptè dicimus Peones, pro, Peditones, sunt qui militare opus faciunt, aggerem, fossas, &c. Ita Ios. Scaliger in illud auctoris de Ætna, Antrâque demissis pedites fodisse latebris. Hinc cunicularii, aut fossores militares, quasi peditones, dicti,* pionniers; *Flandris dicuntur* spaieniers. [pijeniers, *q. milites fossores, simplici veste rudi à loricatis distincti,* I. R. *Possint etiam videri dicti* Pionniers, *qui vallum struxerint, à* Pieu *Gallica voce, id est, vallum, atque pòst derivatum in quosvis fossores militares,* F. R.]

Pede brevis, kort-been.

Pede mutilus, stomp-voet.

Pedibus celer, lucht-voet, licht-voet.

Pedum tegmina ex lanâ subactâ, vilt; vilten schoen.

Pedum fomenta, voet-voetsel, voet-vutsel, voet-futsel.

Pedibus nudis, baer-voet; baer-voets; baerscher-been; baerscher-voets.

Pedis vinculum, boeie.

Pede stante, vulgi, staends-voets; voets-staends.

Pede presso, spans-voets; staens-voets.

Pede tacito, lento, seu, Pedetentim, voetken veur voetken; allenskens; lengskens, *fland.* met goede moete; schoonkens; properlik.

Pedetentim ingredi, suiverlik gaen. *Vide etiam, Longiusculè.*

Pedatim ire, progredi, op sijnen pas gaen.

Pedes ire, Pedibus proficisci, iter conficere, ingredi, gaen te voete; te voet gaen.

Pedem referre, in Pedes retrocedere, deinsen, deisen; ver-trekken; op-trekken; achter-waerts wijken; te rugge gaen.

Pedem figere, stappen; stippen.

Pedem malè figere, mis-treden; mis-terden.

in Pedes se dare, coniicere, gaen loopen; sich op de vlucht be-geven.

Pedibus complicatis sedere, schrankel-beenen, *s. s.*

Pedes distendere, scherde-beenen; waei-beenen.

Pedibus divaricatis & distensis, schredelink, scherdelink.

Pedes motare, Pedibus palpitare, gesticulari, lille-beenen.

Pedibus iunctis saltare, spans-voets springen.

Pede alterno terram quatere, dans-sen.

Pede premere, calcare, opprimere; Pedibus terere, proterere, treden met voeten; be-treden; be-terden; ver-treden; be-dampelen, *fland.*

Pedibus calcare, concultare, concutere, pultare, quatere, stampen, stalpen, met voeten.

Pedibus argutari; Pedibus subsaltando identidem telam laneam rudem subigere, vollen; inde kom springen.

Pedibus manibùsque palpitare, motare; agitare & pulsare pedibus, stommelen (1); spertelen; spertel-beenen.

Pede supposito in terram deiicere, voetken-setten.

Pede unico saltare, vel, saltuatim

(1) *Etym.* « *fland.* » Vrg. *Palpitare.*

currere, saltandóve inniti, hinkelen; hinke-pinken.

Pedes eundo in exteriorem partem deflectere, maei-voeten; *instar messoris.*

Pedem conferre, Pede collato prœliari, hand-gemein werden; man aen man komen; voet bij stek setten; voet houden.

ad Pedes alicuius se abiicere; ante Pedes alicuius in genua procidere, voet-val doen; *quique id facit,* voet-vallig.

Pedisequus, Vide, s, à Pedibus.

Pedisequa, cameniere; kameriere. *Pedisequa honoraria & nobilis,* staet-dochter; staet-jonk-vrouwe; eer-jonk-vrouwe.

Pediculus, Pes parvus, voetken.

Pediculus, Petiolus, &c. stele van het oeft; appel-stele; voetken.

Pediculus, luis. *Pediculi,* luisen.

Pediculus in capite, hoofd-luis.

Pediculosum caput, luis-bosch; luise-bol.

Pediculus inguinalis, Pediculus planus, vulgi, plat-luis; vilt-luis, *ger. sax. sicamb.*

Pediculi ovum, nete.

Pediculos legere, capere, venari, luisen.

Pediculis scatere, plenum esse, steken vol luisen.

Pedicularis morbus, luis-siekte.

Pedicularis, Pediculosus, luisig; luis-sak; luisachtig; luis-poke; luis-bosch.

Pedicularia, Pedicularis herba, luis-kruid.

Pedulis, Pedule, fascia Pedulis; Pedulia, Pedules, fasciœ Pedules, veur-voet; veur-voeten; voet-voetsel; voet-vutsel; voet-futsel; voet-slets; voet-doek; sokke; linnen oft wollen sokke; besuine. *Pedule, solea caligœ,* voeteling. *Pedules anteriores reficere,* ver-veur-voeten de koussen. *Pedules posteriores reficere,* ver-hielen, ver-versenen, ver-hak-stukken de koussen.

Pedamen, Pedamentum, schoore: staek; mikke; prop, proppe; schranke, schrenke.

Pedare, schooren; staeken, staeketselen.

Pedatio, staeket, staeketsel; weer, *fland.*

Pedica, veter; helde, halde; voet-helde, *sax. sicamb.* stok; boeie.

Pedica, capiendis prœcipuè avibus, kleppe, klippe, klemme; knippe; tudder, *fris.* tuier; piere, *fland.* voet-strik.

Pedum, pastorale potissimum, schaeps-lepel; schaeps-spriet; schaeps-schuppe, *fland.* staf; spriet; herder-stok; holette, hoelette.

Pedum pontificium, staf; krotse, krootse, *à cruce.*

PESSULUS, grendel; wervel, worvel; veur-schuif; bout; klinke aen de deure; sperreling, *g. s. s.* riege, rijchel, rijgel. *Pessulus ferreus,* schuif-ijser.

Pessulum obdere, Pessulo occludere, grendelen; wervelen.

PESSUM, neder-waerts.

Pessumdare, onder-brengen; t' onder-brengen; ver-treden; over-vallen; over-lasten.

Pessum ire, abire, ver-gaen; onder-gaen; ver-loren gaen; te gronde gaen; onder-komen; onder-gaen te gronde; ver-derven; be-derven; be-swijken; sinken; in-sinken; ver-sinken, ver-senken; ver-gronden.

PESSUS, pessarie, *id quod digiti forma feminis ex utero affectis subiicitur. Pessarium indere,* dodden.

PESTIS, *Pestilentia, Pestilitas, Pestilens morbus, lues*, peste ; pestilencie ; sterfte ; saligheid ; gave Gods, *de quavis lue à Deo q. immissa ;* plage ; bijse, *sicamb.*

Pestilens carbunculus, anthrax, pest-kole ; buie, buide, *holl. fris. nævus aut macula post febrem, causon vel pestem apparens*, peper-koren.

Pestilens lues quadrupedum, schelm, *ger. sax. sicamb.*

Peste infectos curare, schrobben ; reeuwen. *Peste correptorum administer*, reuwer ; *de feminâ*, reuwster.

Pestilens, Pestifer, Pestiferus, pest-achtig ; on-ge-sond ; schelmig, *vet. ger. Pestifer homo, Pestis*, schelm.

Pestilens ulcus, butse, *vet. fland.*

PETASO, *Vide*, PERNA.

PETASUS, reis-hoed ; schaduwen-hoed ; schaeden-hoet ;. schijn-hoed ; scheen-hoed ; stroien-hoed. (1)

Petasus coactilis, vilt ; vilten-hoed.

Petasites, herba, pestilentie-wortel ; dokke-bladeren.

PETAURUM, reep-dans.

Petauristes, Petaurista, reep-dansser ; guicheler ; kokeler ; tuimeler ; kamer-speler ; licht, locht, voet.

Petauristam agere, reep-danssen ; tuimelen.

PETERE, bidden, (pitten, *germ.*) eisschen ; heisschen ; heesschen ; soeken ; ver-soeken ; aen-soeken ; be-geeren ; vraegen ; werven, *g. s s.* uveren, nuveren ; vergen, (*q.* veur-geven.)

Petere cum affectu, herken, *vet.* hungkeren, *propriè infantum & puerorum mammam aut alimoniam appetentium.*

Petere omni contentione, hertelik bidden.

(1) *Etym.* « Stroyen hoed. »

Petere impudenter & inverecundè, gijlen ; schaden. (1)

Petere locum aliquem, ut, rura, castra, Romam, &c. reisen ; trekken ; vaeren.

Petitio, bede ; eisch ; heisch ; heischinge ; be-geerte ; ver-soek ; ver-soekinge ; request ; petitie.

Petitio principis, Vide, Exactio.

Petitio iuridica, op-spraeke, *Grotio, actio in aliquem, ius petendi exigendive ab aliquo quidpiam*, petitoire actie. *(Petitoria actio, vulgo;)* instancie ; klage ; ver-soek ; wettelijken eisch.

Petitio mutua, tegen-klage ; tegen-klachte ; reconventie.

Petitor, eischer ; heisscher ; aen-legger. *Petitorius*, petitoor.

Petitorem submovere, exceptione excludere, niet ont-fangbaer maken den aen-legger.

Petax homo, kokin.

PETIGO, schorfte ; schorftheid ; schorftigheid ; krauwagie ; droog krauwssel.

PETIOLUS, *Vide, Pediculus.*

PETORRITUM, waegen ; over-dekte waegen ; rol-waegen ; koetse, koetsie, koets-waegen ; [*q. lectus equestris, currilis*, pet zu reiten. I. R.]

PETRA, velt, velts ; steen ; roetse ; rootse ; root-steen ; steen-rootse ; steen-klippe ; kluppe, kleppe, klippe.

Petræ mica, fragmentum quod scalpendo desilit, bikkel ; bikkel-steen ; *pulvis seu pollen*, bik.

PETROSELINUM, peterselie ; perselie ; persijn.

Petroselinum Alexandrinum, alexander-wortel

PETULANS, brood-dronken ;

(1) Hs. L. « Schaven. »

weldig; welderig; kril, krillig; voer-loos; maeken-loos, *zel.* haetelik; spijtig; schamper; ael-vaerdig, ael-weerdig; on-gebonden mensch; wulpsch; mal; mallaerd; molen; dertel; vrept, *zel.* vrevel, wrevel, frevel; buiten-tier; buitertier; pijnlik, pijlik, pijelik; vertaerd, ver-taerdig, *s. s. fris.* moedwillig. *Vide etiam*, PETULCUS.

Petulans nimiâ saturitate, sassem, sassaem, satsaem

Petulanter, moed-williglik; buiten-tier, buiter-tier; haetelik; spijtiglik; sassemlik; dertelik; schamperlik.

Petulanter, more iuvenum, wulpschelik.

Petulanter agere, ver-buiter-tieren, *fland.*

Petulantia, moed-wille; moedwilligheid; welde, weelde; malligheid; stoeisterije, *holl. fris.* spijtigheid; pitse; dertelheid; voerloosheid. *Petulantia iuvenilis,* wulpsheid. *Petulantia ex nimiâ saturitate,* brood-dronkenschap; sassemheid, satsaemheid.

PETULCUS, horen-stootig; rammeler, remmeler, *q. instar arietis;* tukkig, tukkachtig; stoeiig, *hol. fris.* spulks, *hol. fris.* geilig. *Vide porrò*, PETULANS.

PEUCEDANUM, verkens-venkel; solfer-wortel.

PHÆOPUS, *Vide*, ARQUATA.

PHAGEDÆNA, slok-suchte; wolf.

PHALA, *sive*, FALA, *turris lignea veteribus dicta fuit*, halle: *hinc Lovanii celebre gymnasium,* halle, *id est, Phala vocatur; Schola meniana.*

PHALACROCORAX, waeter-rave; swemmer-gans, *sax. Vide,* ANSER.

PHALANGA, rol; schip-rol; stange; draeg-boom; boom.

PHALANGIUM, *aranei genus,* hein met de bellen.

PHALANX, slag-orden; ge-led, ge-lid, vande slag-orden.

PHALARICA, vier-bout.

PHALERÆ, peerd-cieraed; sadeldeksel; barde, be-hangsel, ge-smijde, der peerden.

Phalerare, Phaleris ornare, bardeeren.

PHALERICA, *piscis*, wit-visch.

PHALLUS, *fungus formam penis referens*, ongers, onjers, ungers, eieren, *q. d. manium seu cacodæmonum ova, Ad. Iunio.*

PHANATICUS *spiritus*, wer-geest, *Vide pòst*, PHANTASMA.

PHANTASMA, *Phantasia,* schijninge; dunk; in-beeldinge; drog, drug; ge-drog; ge-drogt; spoke, spooke; spooxel; daese; vaesche, vaese; vise-vaese; bokene, *vet.* vision, visioen; fantasije; swijmel; swijmelinge; swijm; grille in 't hoofd; grille; muisenisse; muiseneste in 't hoofd.

Phantasmate turbari, daesen.

Phantasticus, qui variis phantasmatibus & deliriis, tanquam mola ventis, agitatur, molen; mallaerd, vies, visierlijk; viesaerd; biesaerd, bisarre; fantast; fantastijk; daesaerd, *fland.* dwaeselachtig.

PHARAONIS AVIS, dood-hoofdeken; *avis, cuius caput depile cadaverum craniis simile.*

PHARETRA, koker; pijl-koker.

PHARMACUM *ci, Pharmaca corum,* meesterije; recept; drooge; droogerije; drooge waere; droog kruid; aptekerije, apotekerije.

Pharmaci unius in alterius deficientis locum substitutio, ver-wisselinge; *quid pro quo.*

Pharmacopola, droogist, drooge-

rij-verkooper ; apteker, apoteker ; meesterij-verkooper, *fland*.

Pharmacopola circumforaneus, quak-salver.

Pharmaceutria mulier, hexe; toover-hekse ; tooverinne ; weder-maekster.

Pharmacopolium, droogerije-winkel ; apoteke, apteke ; aptekerij-winkel.

PHARUS, *locus unde indicium fit accenso igne ; item pro quavis turre*, vier-boete ; baeke ; see-merk ; lanterne ; schouw-toren ; schouwe, schoude ; kape ; waerder ; waer-toren ; waerde ; weerde ; weerde-toren ; beffroi ; belfort, belfoort.

PHASELUS, baksken ; schuitken ; boot : raseel, raseil ; raseel-schip ; rae-schip.

PHASELUS, *Phaseolus, legumen*, peerds-boone ; zeeuwsche boone, *de minore vid' : ut maior Phaseolus*, turksche boone.

PHASIANUS, *Phasidis, Phasiaca avis*, fasan, faisant ; woer-haen, *vet*. limogie, *fland*.

PHAUSINGES, maeschelen, maschelen, aende beenen.

PHELUS, φηλός, *malus, deceptor, impostor, improbus*, fiel, fielt.

PHERETRUM, kasse ; heiligdom-kasse. *Vide, Feretrum*.

PHI, *respuendi particula*, kak ; fi.

PHIALA, schale ; drink-schale ; kop ; drink-kop ; fioole, vioole. *Phiala ambigua, quæ fundo, sive pede quo insistat, caret*, klokke.

PHILARGYRUS, geld-gierig. *Philargyria*, geld-gierigheid.

PHILETES, φιλήτης, πιλήτας, *latro, fur. Gallis hinc* piller, *Italis* pigliar, *sumere*.

PHILOLOGUS, lief-hebber der vrije konsten.

PHILOMELA, nachtegael. *Vide*, LUSCINIA.

PHILOMUSUS, lief-hebber der ge-leertheid, *&c*.

PHILOPOTES, kuit-haen.

PHILOSOPHIA MORALIS, tucht-leere ; sede-konste.

PHILOTESIUS CRATER, wel-kom-beker; soen-drank.

Philotesium craterem bibere, dood-drinken alle vijandschap. *Apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum : ita ut post acceptum Philotesium poculum, veterum iniuriarum meminisse sit turpissimum. Erasm. in Chiliad*.

PHILTRUM, *cavum in labro superiore sub naribus*, lippen-voorken.

PHILTRUM, *poculum seu pharmacum amatorium*, liefkens-kruid ; liefkens-drank ; minnen-drank ; boel-drank ; kruideken loopt *(aliàs*, volgt) mij nae.

PHILYRA, linde ; linden-boom, *à mollitie materiæ, ut Ovidio molles tiliæ ; levis tilia, Virgilio*.

PHILYRA, *Philura*, blad, vel, papiers ; schroode ; schroie.

PHLEBOTOMUS, ader-snijder, *&* *contractè*, aer-snijer, arsnij, *&c. quæ pro Medico usurpantur*.

Phlebotomum, vlemme ; vlieme ; vliem-ijser ; vlimme ; lancette. *Phlebotomum quo veterinis iumentisque sanguis detrahitur*, slag-vliem.

PHLEGMA, flome ; fluime ; vlieme, vlijme, *vet*. slijm, rekseninge, *vett*. koder, *ger. sax. sicamb*.

Phlegmata spuere, fluimen.

Phlegmaticus, fluimachtig.

PHLEGMONE, sweere ; sweir ; swellinge ; ge-swel ; swijn-puiste ; grellige puiste ; droes ; droese, *fland.*

PHLYCTÆNA, wild-vier ; wijn-pokke.

PHOCA, see-hond ; zee-kalf.

PHOCÆNA, *piscis*, bruin-visch. *Vide*, TURSIO.

PHŒNICEUS *color*, kastanien-bruin ; nagel-verwe, *à*, nagel, *id est*, *clavus*.

PHŒNICURUS, *rubrâ caudâ aviculæ genus*, rood-steertjen. (1)

PHŒNIX, *avis*, sonnen-vogel ; vogel fenix.

PHŒNIX, *herba phœnicea*, muisen-koren.

PHŒNIX, *ventus*, noord-noord-west.

PHONASCUS, sang-meester ; capelle-meester.

Φόρτος, borde, burde.

PHRATRIA, broederschap ; gulde, gelde.

PHRENESIS, *Phrenitis*, dulheid van hoofde ; rasende siekte ; herssen-woed ; keie.

Phreneticus, dullaerd ; dul-kop ; dul van hoofde ; herssen-woedig ; kei.

PHRYGIA, PHRYGIANA VESTIS, gestikt kleed.

Phrygium opus, stiksel ; borduersel ; borduer-werk ; boorduersel ; boorduer-werk.
oo

Phrygio, borduer-werker ; beeld-wever, *g.s.s.* stikker; sijden-stikker.

PHTHISIS, uit-droogende siekte; teeringe ; swijn-suchte ; swijnende suchte ; swind-suchte, *sax.*

Phthisicus, uit-droogende van siekte.

PHTHIRIASIS, luis-siekte.

(1) *Etym.* « Rood-steertken ».

PHU, *herba*, sper-kruid. *Phu minimum*, velt-kroppen ; velt-lat-touw ; vette koes. (1)

PHYLACA, ge-vangenisse ; ge-vangen-huis ; kerker ; gioole inde kerker.

Phylacista, kerker-meester ; kerker-hoeder ; steen-waerder ; steen-wachter ; stok-meester ; cippier, sippier ; stokke-knecht, stekke-knecht ; stok-bewaerder.

PHYLLITIS, *herba*, herts-tonge.

PHYSETER, *belua marina*, waeter-blaeser ; spuit-wal ; wal-visch ; wervel-poel ; spritser, *Pottero ; piscis cetacei generis fluctum aquarum in altum reflans.*

PHYSIS, natuere.

Physicus, natuerlijk.

Physiognomus, waer-segger. *Physiognomia*, waer-seggerije ; waer-segginge : fitimus ; fiselmije. * *bene dicitur*, Aerd-kenninge.

PIARE, boeten : reinigen ; pur-geeren.

Piaculum, *peccatum*, sonde, sunde.

Piaculum, *expiatio*, sond-offer.

Piaculum, *Piaculare factum*, soen-stuk.

Piaculum, soen van dood-slag.

Piaculares nummi, pecuniæ, soen-penningen.

Piaculum, Piaculare sacrum, siel-misse ; sacrificie.

Piacularem pœnam luere, penitentie doen.

PICA, exter ; aexter ; egster ; hegster, *sax.* aexe ; atsel, *germ. sicamb.* hanneken, *fland.* [kladde-gat, *holl.* I. R.]

Pica glandaria, *Pica varia; Picæ garrulæ genus ; Graculus quibusdam dicitur*, roetaerd ; gai,

(1) Hs.

gaei, *vet.* weiten; hanne-wuit, *&*, koolen, *fland.* maer-kolf, *sicamb.* gierau.

PICA, *absurda mulierum gravidarum appetentia*, vrou-wen-lust; vremden-lust; belust-heid; lust der be-vruchter vrouwen.

Picea, Vide, PIX.

Pictura, Vide, PINGERE.

PICTATIUM. *Vide,* PIX, *seu,* PYCTATIUM, *&*, PITTA.

PICUS, *Picus Martius,* specht.

Picus niger, hout-kraeie.

Picus, piscis, Vide, CYPRINUS.

PIGER, lui, lei; loi, *sicamb.* leusig; losig, *sax.* luisig; ledigaerd; legaerd; luiaerd; loom; lome, *vet. holl.* lompsch, *vet.* vaddig; vadsig; sloef; slof, *holl.* traeg; hand-loos; vuil; doen-niet; gemakkelik mensch. *Piger valde,* in-lui.

Pigrè, luielik; traegelik.

Pigrere, Pigrescere, Pigritiæ se dare, ledigaerden; legaerden; lui-aerden; ver-traegen; traegen; ver-sloeffen.

Pigritia, legaerdije; luierdije; luiheid; losigheid, leusigheid; vaddigheid; traegheid.

PIGERE, ver-drieten; on-lust hebben; spijten. *Piget me,* dat spijt mij.

PIGMENTUM, *Pigmentarius*, *Vide,* PINGERE.

PIGNUS, pand, *(à* band, *inquit Becanus, quia est vinculum fidei;)* onder-pand; borge; seker; seker-borge; wedde; wed-dinge. *Pignus accessorium,* toe-pand. *Pignoris fructus*, weder-tocht, *Grotio.*

PIGNERARE, *Pignerari, Pignori obligare*; *in Pignus vel Pignori dare, ponere, opponere,* ver-panden; be-leenen; be-swaeren; setten, stellen, te pande. *Pigneratitius, Pignori oppositus,* be-leent; be-pant; be-swaert. *Pignori esse oppositum,* staen te pande.

Pignus capere; Pignora apprehendere aut ferre; Pignerare, Pignerari; Pignora capere, persequi, percludere; vulgo, Capere per executionem, pan-den; pandinge doen; af-panden; be-setten ende be-slaen den pand; executeeren. *Pignorator, qui pignus accipit,* pander, paender; *idem quod,* deur-waerder.

Pignus liberare & luere, lossen den pand.

Pignus in certamine deponere, on-der-setten.

Pignore deposito certare, wedden; weddinge doen. *pro pignore deponere cervicem : se obiicere periculo capitis,* den hals onder-setten, ergens veur-strekken, oft ver-strek-ken.

Pigneratio, represalie.

Pignora, kinderen.

PILA, mortier; kruid-steen; vijsel.

PILA, *lignum acutum quod in terram aut aquam defigitur;* pijle; staek; stijl. *Pila, columna,* suile, sulle; pijlerne, pilerne.

Pilæ muris obnitentes, & labans ædificium fulcientes, schoor-hout; stutters.

Pilas altè in terram depangere, pijlen; heien.

Pila, opus in aquis iactum, eductúmve ad portuum & aggerum tutelam, hoofd aen den water-stroom.

PILA, *Pila lusoria manuaria, recussatilis,* bal; kaets-bal; plotte, *vet.*

Pila clavaria, slag-bal; kolf-bal.

Pila ventosa, wind-bal; balon, baloen, palloen.

Pila paganica, laxior, molliter farta, pof-bal; pappaerd, *fl.*
Pila plumbea, loot; looten-kloot; wapper.
Pila amentata, solle, sol, *holl.*
Pila nivea, sneeuw-bal.
Pilam sectari; ludere pilâ palmariâ; pilis ludere; exerceri pilâ, kaetsen, ketsen; met den bal ketsen; keuselen, kuiselen.
Pilam dare, adiicere, in rectum mittere; Pilâ datatim ludere, opgeven den bal; steken; stek-ballen.
Pilam in sublime iactare, sollen, *holl. & metaph. duriùs quidpiam tractare.*
Pilæ ludus, kaets-spel: *quod etiam usurpatur pro Sphæristerio, seu loco Pilæ exercitio destinato.*
Pilæ ictus; item, Pilæ meta sive terminus, kaetse, ketse.
Pilæ excipiendæ emittendæve reticulum, rakket.
Pilæ instar resultare, stuiten.
Pilarius, guicheler.
Pilula, keusel, kuisel, kosel.
Pilulæ saccharеæ, suiker-erwten.
Pilulæ precatoriæ, pater-noster; teeken aende pater-noster; vijftigken.
Pilula stercoraria, keutel; dreutel; kotel; drotel; drol. *Pilula vervecina*, schaeps-keutel.
Pilula, vulgi, pille, pilleken.
PILARE, *apud Ammianum*, pilleeren; plonderen. [*Fortè q. Pilare, id est pillos* (1) *extrahere, ad pilorum usque raticem* (1) *vellere*, F. R.]
PILENTUM, staet-wagen; hangende wagen.
PILEUS, PILEUM, hoed, *ab* hoeden, *id est, tueri, protegere*, tuil-band; barret, birret; mutse; muitse; bonet; kappe; kapeau; kapeline.
Pileus latus, profundus, & in scapulas usque demissus, mutse, amutse, almutse.
Pileus planus, planitie rotundâ, klap-mutse.
Pileolus rotundus, gabbe, gabbeken, *vet.*
Pileus, capitis integumentum quod aquam non transmittit, vilt; vilten hoed: πῖλος, *id est, lana condensata sive constipata. Inde etiam Pila lusoria, à pilorum constipatione, Bon. Vulcanius.*
Pileus cornutus, Pileus quadrangulus, toten-mutse.
Pileus pellitus, pelliceus, bontemutse.
Pileus chalybeus, storm-hoed; staelen-hoed; helm, helmet.
Pilei ornatus; id quod Pileis ornatus causâ imponi solet tuilken; *Becano.*
Pileus nocturnus, nacht-doek; slaep-huive; nacht-mutse; slaepmutse; kap-mutse, *holl. sicamb.*
Pileo, Pilopœus, hoed-maeker; bonet-maeker.
Pileum naturale, membrana quam infantes capiti obvolutam præferunt in ipso ortu, helm, *à galeæ similitudine.*
PILOSELLA, *herba*, muis-oore.
PILUM, worp-spiesken; schicht; schacht. *Pilum catapultarium, sive catapultium*, bout; bout-pijl; quareel, *vet.*
Pilum, mortier-stamper; mortierstok, *fland.*
Pilum ruidum; palus in molâ oleariâ, qui in sublime evectus, mox decidens subiecta comminuit, heie; olie-blok; slaghout.
PILUS, haer; hare; pijl; haer-pijl.

(1) Hs. L. *radicem.*

Pilus adversus, tegen-stroom des haers.
Pili subalares, oxel-haer.
Pili narium, neus-haer.
Pilorum flos, *Pilorum ad tempora eruptio*, vlasschen baerd.
Pilis obducere, be-haeren.
Pilos sua sponte amittere, remittere; Pilorum defluvium pati; item & pennarum plumarùmve, haeren; ruiven. *Pilorum defluvium*, ruivinge.
Pilare, *Pilos detrahere*, haerplukken.
Pilosus, gehaert; haerachtig; haerig; rouw-haerig; rouw van haer; ruidig; ruig.
Pili rari, Raripilus, dun-haerig.
Pilicrepus, knip-scheerer. *qui pilos cum forficularum crepitu truncat.*
Pilatrix, haer-trekster.
PIMPINELLA, bevernelle; bevernaert; pimpernelle.
PINACOTHECA, jouweel-kasse; cabinet.
PINAX, *summa tabula foraminosa organi pneumatici*, welberd van d'orgelen.
PINCERNA, schenk; schenker.
PINGERE, beelden; schilderen, *q. d. clypeum formare sive pingere*; maelen, *g. s. s. fris. holl.*
Pingere rudiori penicillo, aut, Picturam incipere, rudimentum facere picturæ, dood-verwen; betrekken.
Pingere encausto coloribùsve adustis, sive igne adhibito, maeleeren; email-leeren
Pingere punctiunculis, ponssen, pontsen, puntsen.
Pingere acu, stippen, strikken met de naelde.
Pingere fuco, blanketten.
Pingere ineptè, sabberen; brabbelen; krabbelen; kladden; kladderen.
Pictus, Picturatus, gebeeldt; geschildert; gemaelt.
Pictus encausto, gemaleert.
Pictor, schilder; maeler; pingier.
Pictor ineptus, kladder; kladschilder; sabberer; plagger, *(q. d. maculator tantùm;)* plak-verwer. (1)
Pictorum colores, verwen der schilders.
Pictura, schilderije; maelerije; maelsel; ge-mael, *vet.*
Pictura linearis, be-trek; trek.
Pictura rudibus lineamentis constans, be-werp, be-worp der schilderije.
Pictura foliacea, ; *frondarium opus, encarpa, thyrsi, acanthi, helices*, loof-werk; loover-werk; bloem-werk.
Pictura textilis, tapijt, tapeet; tapisserije.
Picturata vestis, gebloemd, gebeeld kleed.
Picturæ tonus, splendor, vigor medius inter lumen & umbram, luster, luister; af-setsel, uit-stekinge der schilderije.
Picturam miniare, lumineeren, illumineeren, ver-lichten, de schilderije.
Pictura maculosa & inepta, kladderije; klad-schilderije.
Pigmenta, verve der schilders.
Pigmentum, blank; blanketsel.
Pigmentum rubrum, minie; mijnie; menie.
Pigmentum oleo tritum & maceratum, olie-verve.
Pigmentum aqua tritum, waterverwe.
Pigmentarius, salf-verkooper.
PINGUIS, vet. *ager Pinguis*, vet land. *Pinguis corpore*, bolster; gelijvig; vol-lijvig. *Pinguis homo*,

(1) *Etym.* « *holl.* j. klad-schilder. »

smul; vet-sak. *Pinguis aqualiculus, abdomini serviens homo,* smeer-buik. *nimiâ Pinguedine saburratus,* on-vermogen mensch van vettigheid. *Pinguis, unguinosus,* vet; smeerig; smeerachtig; smoutachtig. *Pinguis merx,* vette-waere.

Pingui seu crassâ minervâ, groffelik.

Pingue, Pinguedo, Pinguitudo, vet; vettigheid; smeer, smaer, smere.

Pinguedo subcutanea, spek, *vet. id est,* smeer.

Pinguedine confertus, deur-regen van spek.

Pinguedo liquida, smout; smalt.

Pinguedine se inquinare, smullen.

Pinguedo ad ignem liquata, droopsel.

Pinguedine perungere, droopen met vet.

Pinguedinis adustæ & exsuccæ crustæ, kaeie, kaie, kaede, kaeien.

Pinguedinem supervacaneam tollere, vlieten, *fris.* (1)

Pinguefacere, vetten; masten, mesten.

Pinguescere, Pinguefieri, vetten; groven.

Pinguiarius; qui candelas, adipes, oleosas merces, arvinas, aliáque pinguia, & liquamina vendit, vette-waerier. *Pinguiaria officina,* vette-waerije.

PINNA, pinne. *Pinnum* (2) *antiqui dicebant acutum, teste Nonio ex Varrone.*

Pinnatus, gekerft.

Pinnæ murorum; fastigii ædificiorum eminentia, tinne; transse; kanteel; kanteel-steen; torneel, *vet.* gariete, geriete, gerijte, *fland.* Creneaux, *gall. wallon.* voien, foien.

Pinna, Pinnula, piscium, vimme, vinne, vlimme vande visch; visch-vederen; visch-vinnen; vlot-vederen.

Pinnæ avium, Vide, PENNA.

PINSERE, stampen; stooten; morselen, *sax. sicamb. fland.* booten, *fland.*

Pinsere, Pinsare, Pistillo terere, stampen inden mortier.

Pinsere à tergo, guisen setten; de guig nae steken, *holl.*

Pinsere, kneden; bakken; brood bakken.

Pistillum, stooter; stamper; mortier-stamper; mortier-stok, *fland. &,* morsel-stamper.

Pistrinum, molen; stamp-molen: bakkerije; bak-huis; bak-buer; oven-huis; oven-buer.

Pistrina dulciaria, pastei-bakkerije.

Pistor, bakker; brood-bakker. *Pistrix,* bakkersse.

Pistor dulciarius, pastei-bakker; lief-koek-bakker; koeke-bakker.

Pistorium opus dulciarium, pastei-bakkerije.

Pistus, gebakken. *Pistum, Pistura, Pistorium opus,* bak; ge-bak; bakkerije.

Pistorius alveus, moelie; moelde; bak-trog.

PINTA, *vulgi, pityna, pitna, hemina,* pinte, pint-pot.

PINUS, *arbor conifera,* pijn-boom; pijn-appel-boom; denne; dennen-boom; kijn-boom, kien-boom, kien-hout, *ger. sax. sicamb.*

Pinaster, Pinus silvestris, vueren; vueren-hout; vuiren-hout.

Pinea nux, pijn-appel; pijn-not; dennen-not.

Pineus nucleus, pijn-kerne.

(1) *Etym.* « *Pinguedinem supernatantem.* »
(2) *Etym.* « *Pennum.* »

Pinetum, pijn-boom-bosch.
PIPARE, *Pipare, Pipilare*, pijpen ; piepen ; sirikken ; cirken, als een mussche ; gilpen, *holl.*
Pipulum, Plauti, keke.
PIPER, peper. *Piperis granum*, peper-koren.
Pipere condire, imbuere, peperen.
Pipere condîtus, Piperatus, gepepert.
Piperatum, peperken; peper-saulsken.
Piper aquaticum, herba, waeter-peper.
Piperitis, herba, pauwen-kruid ; kost.
PIPILARE, *Vide*, PIPARE.
PIPIO, *columbæ pullus*, duifken ; jonge duive.
PIPIRE, *Vide*, PIPARE.
PIRATA, see-roover ; schip-roover ; vrij-buiter. (1)
PIRATICA, see-rooverije. *Piraticam exercere*, see-rooven ; op vrijbuit vaeren.
Pirata terrestris, straet-roover ; straet-schender : *etiam*, vrij-buiter.
PIROLA, (2) *herba*, winter-groen.
PIRULA, *nasi orbiculus*, neus-balleken ; neus-tippeken.
PIRUS, peer-boom ; peir-boom ; peereler.
Pirum, peere, pere, peire.
Pirum acidulum, postautumnale, ijs-bout ; ijs-boutken. *Pirum curtipendulum*, kort-stele ; kort-steelken.
Pirum falernum, kansuweele.
Pirum fracidum ; Pira præmollia, putrescentia, lulle peire (3) ; platte peire ; buik-sieke, oft buik-sichtige peire ; ver-molsende peren. (4)
Pirum librale, pont-peire ; luite.

(1) *Etym.* « Vrij-bueter. »
(2) *Etym.* « *Pyrola.* »
(3) *Etym.* « *fland.* »
(4) Hs. *Etym.* « ver-molmsende. »

Pira manibus subigenda, ut mollia et mitia reddantur, waggel-peiren.
Pirum musteum, smout-pere : *& per metaph. palpum, blanditiæ, blandimentum.*
Pirum pomponianum, mammosum, tafel-peire.
Pirum regium, mispel-peirken.
Pirum signinum, Pirum testaceum, riet-pere.
Pira strangulantia, gulam stringentia, worg-peiren.
Pirum superbum, water-peirken ; tijd-peirken.
Pirum venerium, coloratum, venus-peire.
Pirum volemum, sementinum, musteum, buistink ; vuistink ; vuist-peire ; *quòd volam manus impleat.*
Pirasium ; Piratum, D. Hieron. peer-drank.
PISCIS, visch. *Pisciculus*, visken, vischeken.
Piscis marinus, pelagius, æquoreus, see-visch.
Piscis fluvialis, fluviatilis, stroom-visch ; rivier-visch ; vloed-visch ; groen-visch ; versche visch, *q. qui non in aqua salsâ vixerit.*
Pisces testacei, duro operimento, schelp-visch.
Pisciculi minuti, elixatiles, grouw, grout, groutken.
Piscis delicatioris genus, pors.
Piscis palustris, lacustris, vijver-visch ; moer-visch.
Piscis turbinatus, hulke ; kinkhoren.
Piscis fustuarius, Erasmi, stok-visch. *Vide*, *Asellus arefactus.*
Pisces muriâ conditi, sive durati, gesouten, in-gesouten visch.
Piscis in patella frixus, pan-visch, *holl.*
Piscis arista, spina, aculeus, os,

vlieme vande visch ; grate, graet ; visch-graet ; leme, *lovan*. *Piscium pinnæ*, vlot-vederen.

Piscium branchiæ, kieve ; kieuwe ; kievel, *ger. sax. sicamb.* kouwe ; wammen der visschen.

Piscis ovum ; ova Piscium feminarum, roge ; roger ; kite, kijte, kiete, kuite.

Piscis segmen, nucleus, schelfer, klister, vande visch.

Piscis squama, schubbe ; vlome, *sax. sicamb.*

[*Piscium copia quæ sufficiat unâ vice coquendo*, sode visch. *Hinc transfertur ad quamvis alicuius mercis copiam* : Wat gelt dat sodeken, sooiken ? I. R.]

Piscium liquamen, visch-sop.

Piscium more generare, veusen, *fland.*

Piscem desquammare, squammis exuere, schrabben, schubben, vlomen, schelferen, den visch.

Piscem exenterare, exdorsuare, opdoen, ont-weien, spouwen, spouden, spauden, ont-weiden, reiten, breken, gallen, den visch.

Piscem exossare, graeten, ontgraeten, den visch.

Piscium aliquot generibus capiendis oportunum tempus, teele, teelte.

Piscari, Piscibus insidiari, Pisces venari, visschen.

Pisces pulsando in rete adigere, polssen.

Piscator, visscher.

Piscatoria navis, visch-schip ; buise. *Piscatorium navigiolum*, visch-schuitken.

Piscatorium rete, visch-net.

Piscatoria linea ; funiculus, hamatus, calamus, angel-roede ; snoer-engel.

Piscatoriæ lineæ cortex subereus, dobber.

Piscatus, us, visch-vank.

Piscatus, Piscaria, visscherije.

Piscibus recondendis locus, Piscium reclusorium, seclusorium, nassa, servoor ; savoir ; reservoor ; visch-boeier, *fland. brug.*

Piscina, vijver ; wouwer ; wijer ; visch-wijer ; visscherije (1) ; waede, waeie, *sicamb.* swette, *ger. sic.* waege, *g. s. s.* dijk ; visch-dijk ; visch-gracht ; visch-put ; piscine ; maer, mer, *fris. holl. sicamb. Hebræi omnem aquarum congregationem Mare* vocant, *ut, Mare Galileæ, Tiberiadis, &c. Beda.*

Piscinam augere prole piscium, spijsen den vijver.

Piscina, macerando lino fossa, Columellæ, rotte, rootte.

Piscarius, visch-kooper ; visch-verkooper ; visch-menger, visch-manger.

Piscarium forum, Piscaria, visch-markt.

Piscosus, Pisculentus, visch-rijk.

Pisculentus dies, quo carnibus abstinetur, visch-dag.

PISSASPHALTUM, *Pisselæon, Vide*, PIX.

PISTACIUM, fistike.

Pistillum, Vide, PINSERE.

PISTOLETUM, *vulgi*, knip-busse ; [*à Pistoiæ, Italiæ opido, ut volunt.* I. R.] Pistool, pistolet.

Pistor, } *Vide*, PINSERE.
Pistrinum, }

PISUM, erwtte, erwte, erte, aerwete.

Pisum maius, Pisum Romanum, stok-erte. *Pisi genus quod ramalibus sive baculis fulcitur.*

---

(1) Vrg. De Visscherijen geheeten het Vroon, ten jare 1433 aan de stad Leiden in erfpacht gegeven. Taalkundig onderzoek door Dr M. De Vries. Leiden, E. J. Brill. 1858.

Pisa cum suis folliculis, erwt-houde; puele, pole, *holl*.

Pisorum cremor, sive ius, porreie, purreie, *fland*.

Pisi formâ tragemata, ex saccharo, suiker-erwten.

PITHAULES, sak-pijper.

PITISSARES, sippen; lepsen; lap-sakken; pintelen, pinteleeren; peuselen; meuselen, *holl*.

Pittacium, Vide, PIX, *item, Pyctacium*.

PITUITA, glid-water; fluime; fleme; vlieme; qualster, *sax*. koder, *g. s. s.*

Pituita oris, seever; seeveringe; quijl, quiel.

Pituita oris crassior, mosschel.

Pituitam oris emittere; ex ore sputare, seeveren; quijlen.

Pituita oculorum; ocularis, Horatio; Pituitæ cursus, oog-dragt; oogen-dragt; oogen-etter.

Pituita, gallinarum aviúmque morbus, pip, pippe, pipse, pipeie, papeie; spouwe.

Pituitosus, fluimachtig; pipsig; ver-snot, ver-snoft, ver-snuft, ver-snotert.

Pituitosus instar pueri, quijl-bab, quiel-bab: *& scommaticè in hominem iuvenem gnarulum, & tamen insulsum, &c.*

PIUS, berm-hertig; genadig.

Pius, god-salig; god-vorchtig, god-vruchtig; god-dienstig; geestelik; devoot; religieus.

Piè, genadiglik; heiliglik; devotelik.

Pietas, god-vorchtigheid; god-vruchtigheid; gods-saligheid; gods-dienstigheid; devotie; religie.

Pia mater cerebri, herssen-windsel.

PIX, pek; pik, *sax. sicamb. holl.*

Pix arida, concreta, excocta; Pix navalis; Pix dura instar lapidis; steen-pek; schip-pek.

Pix liquida, fluida, ter, teer, teere, terre, tarre.

Picare, Pice linere, oblinere, pekken; be-pekken; ver-pekken; over-pekken; terren.

Picatus, Pice illitus, gepekt; be-pect. *Picatum, Piceum, vas*, pek-tonne; pek-vat.

Picata manus, Martialis (pro quo alii, piperata, legunt), haek-achtig.

Piceus, swart, swert; pek-swert.

Picea, arbor, pek-boom; mast-boom; dennen-boom; rood-dennen-boom; pek-dennen-boom.

Pittacium, plaester; wond-plaester.

Pittacium, minute; minuete-brief; be-scheed; bescheed-brief; cedel, cedule, schedel. *Vide etiam, Pyctacium.*

Pissasphaltum, factitium, mommie, mummie.

Pisselæon, pek-olie.

PLACENTA, ge-bak; krappe; struive; fletse, *lovan*. vlaede, vlaeie; taerte; wafel; noele, nole, *sicamb. id est*, wafele, *vulgo, Nebula*.

Placenta mellita, lief-koek; kruid-koek; fijnen-koek; seem-koek; soete-koek; peper-koek.

Placenta umbilicata, crustulata, korst-pasteie.

Placenta ex caseo, ovis, melle, &c. lek-frite, *fland*.

Placenta ex ovis, butyro, lacte, herbis, lardo, &c. kassaerd; *sic dicta à patellæ stridore;* eier-koek.

Placentis aptæ herbæ, struif-kruid; bak-kruid.

PLACERE, ge-lieven; be-lieven;

be-haegen ; nuegen, noegen ; ge-noegen ; be-noegen ; be-vallen ; ge-vallen ; be-herten ; be-hertigen ; gaden, gaeien ; aen-staen ; goed dunken ; handen ; greten, greiten, greiden, gereien ; haeiten.

Placere sibi, glorieus zijn.

Placet, ik bens te vreden.

Placuit, het heeft mij goed gedocht.

Placens, aen-genaem.

Placitum, liefte ; be-liefte ; wil-geval. *Placitum, quod ita placet ut eo potiri velimus, id (inquit Becanus)* gade *sive* gaei *significat ;* daer wij gading in hebben. *Hinc apud vett. Caius, &, Caia, quæ pronunciabantur, Gaius, Gaia.*

Placitum senatus, principis, &c. be-sluit des raeds ; arest, arrest ; ordinancie ; plakkaet, plakkaert, *q. d.* plak-kaerte.

Placitum, vulgi, &, Placitare, pleite, *&*, pleiten, *holl. Vide, Iudicium.*

Placitè, patientiglik.

PLACIDUS, vredsaem, vredsamig ; vredig, vredelik ; saecht-moedig ; sedig ; ge-sedig ; satig, ge-saet, ge-saetig, *holl.* deftig ; dwee ; ge-dwee ; ge-dwaen (1) ; ge-dweegsaem ; goedig ; goedelik ; goeder-tier ; goeder-tieren ; goederhande ; berve, *sax. fris.* on-stuer ; lijns, lins, *g. s. s.* roeuwig ; rustig ; ge-rust ; stil, stille ; kalm ; ood-dwongel, *vet* paiselik, paisibelik ; patient.

Placidus ingenio, saecht-sinnig.

Placidè, vredeliken ; vredsaemlik ; satiglik, *vet.* saecht-moediglik ; gerustelik ; goeliken, *holl.*

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-dwaey. »

stillik ; properlik ; paiselik ; paisibelik ; patientiglik.

Placare, be-vreden ; be-vredigen ; soenen ; ver-soenen ; ver-soeten ; stillen.

Placatus, gestilt.

Placabilis, saecht-moedig ; ge-seggelik.

Placator, ver-soener.

Placatio, Placamen, Placamentum, ver-soeninge.

Placamen, soen-offer.

PLAGA, plage ; smakke ; wonde. *Plagam inferre, infligere,* wonden ; plagen. *Plagosus,* verwondt ; *&*, geesseler ; plager.

PLAGA *mundi,* ge-weste ; streke ; koste, kuste ; landschap ; land-streke ; plakke, plekke ; vlekke ; contreie.

Plaga cœli pluviosa, regen-gat.

Plaga ; Plagæ, retia ; Plagarum saltus cingentium & feras includentium series, seu carbaseum septum ; pand ; net ; wand ; gaeren ; gaeren-net ; jagers-gaeren ; jagt-gaeren ; jagt-net.

Plaga, masche, maske, maesche, maelie, van het net.

Plagas tendere, be-steken het gaeren ; laegen leggen.

PLUGA, tapijt, tapeet, tapisserije.

PLAGA LECTI, bedde-laeken : slaep-laeken ; spreeder ; bed-spreeder, *fris. holl.*

PLAGA, *Plagula, velamen muliebre capitis,* sluier ; slaep-doek ; wiele, wijle ; wiel-doek ; doek ; hoofd-doek sluier (1) ; hulle ; holsel ; templet, timplet.

Plagiarius, menschen-dief ; kinder-dief.

PLANCA, *Plinii,* planke ; dele,

(1) Hs.

deele ; deile ; berd ; plate ; dene, *sax. sicamb. Plancæ genus*, hoelink.

Planca pontis, brug-stok, *fland*

Planca lateralis stlatæ aut alterius navigii plani, sweerd, swaerd.

Plancus, planipes, plat-voet; platvoetig ; vlak-voetig.

PLANETA, sweif-sterre, sweefsterre ; planete ; wandel-sterre ; dool-sterre.

....

Planetarius, planeet-kenner ; planeet-leser.

PLANETA, *vulgi, sacrum pallium*, kasuifel.

PLANGERE, huilen ; rouw bedrijven ; be-klagen ende jammeren. *Planctus*, huilinge ; ge-krijt ; weeklaege ; hand-slag ; hand-geslag ; borst-geslag ; hert-geslag.

Plangere alis, waeien ; slaen. *Plangor alarum avium*, slag oft waeiinge der vogelen.

PLANTA, *Plantarium*, ge-was ; plante ; spruite. *Planta firmitate prædita*, struik.

Planta, Plantula, stoel ; stoelken ; *propriè Planta matrix*.

Plantæ, Plantaria, semina arborum, plantsoen.

Plantare, Plantas defigere, figere, pangere, planten ; be-planten ; twijgen ; *g. s. s fris.* setten.

Plantare iterum, vel alio loco, her-planten ; ver-planten.

Plantis opplere, be-planten ; besetten.

Plantator, planter. *Plantatio*, plantinge.

Plantarium, locus ubi arborum fruticumque plantæ nutriuntur, eester-bosch ; plantsoen-bosch ; queekerije, *fland.* enterije.

Plantarium in agri extremitate, verle.

PLANTA PEDIS, plante, bol des voets ; pat, patte, *vet.* sole ; voetsole ; sole vande voet.

PLANTAGO, weg-bree, *quòd passim in plateis seu viis nascatur.*

Plantago minor, honds-ribbe.

Plantago marina, suide, *fris.*

PLANUS, effen, even ; plat ende effen ; effen ende glat ; glat, gelat ; blak ; vlak ; plaen ; plein ; slecht, slicht, slacht ; spiegel-slecht ; sleik ; sleek ; sluik ; reis, *vet.* blaf ; lik, *vet.*

Planè, effentlik ; effens.

Planare, Planum reddere, facere, in Planitiem redigere, slechten ; slichten ; slachten ; planeeren, pleineeren ; effenen, evenen.

Planatus, geslecht, geslicht.

Planities, blak ; vlak ; vlakheid ; bane ; pleine ; veld ; effen veld ; campanie. *Planities inculta*, heide, *vet. Planities in insignibus*, veld van wapen-teekenen oft schilden.

Planities glaciata, glaetse, gelaetse, glijd-bane.

Planipes, vlak-voetig ; plat-voet ; plat-voetig ; baer-voet ; baer-voets ; baerscher-been.

Planus, baer ; open-baer ; op-en-baer ; blijkelik ; on-ver-borgen ; klaer.

Planum facere, reddere, ver-klaeren ; laeten blijken.

Planè, uiterlik ; plat-uit ; ronduit ; op-en-uit. *(Planè & apertè dicere*, plat-uit seggen ; *Planè præcidere*, plat af-seggen ;) goed-rond ; gaer, gar ; gans en gaer ; ganschelik ; mikkelik, michelik ; alle mikkelike mael ; al, *postpositum*, hij doet het al, hij heeft het al, *(Ital.* pure ;) wel, *Planè manè*, wel vroeg.

Planiloquus, qui planè, liberè & apertè quæ sentit dicit, vrij-mondig ; rond-uit.

PLANUS, be-drieger; drogener, *vet. sax.* botter; potter; uitstrijker.

PLASTES, pot-bakker; gleibakker; klei-steker.

PLATANUS *putata vulgo, seu verius Acer maior*, aen-horn, ahorn; plaen-boom; pledener-boom. *Vide*, ACER.

PLATEA, straete; bane; gatte, *vet. ger.* gafs.

Platea spatiosa, plaetse; pleine; biest.

[*Platea ad ripam fluminis vel quæ flumen aut fossam pretexit*, borg-wal, *holl. q. vallum interioris arcis*, F.R.]

Platearum lutum, eluvies, straetmore. *Plateis luto purgandis præfectus*, mose-meier.

per Plateas, achter straeten. *per Plateas otiosè vagari, obambulare*, straet-slingeren; straet-slijpen. *per Plateas impudenter oberrans meretrix*, plaet-verken, *metaph.*

Platea, avis quæ rostro cochlearis formam præfert, lepeler; lepel-gans.

PLATESSA, *piscis; Vide*, PASSER, *piscis.*

PLATINA, plateele; schotele

PLATYOPHTHALMUM, *Vide*, STIBIUM.

PLAUDERE, vrolokken. *Plaudere manibus*, hand-kloppen; klapperen met de handen; toe-slaen.

Plaudere alis, vledderen; vlederen; flederen, fledderen; vleggeren; vlerken. *Vide, Alis plaudere.*

Plausus, klak. *Plausus iniectæ dexteræ*, palm-slag; hand-slag; hand-geslag; hand-geklop; koopslag.

PLAUDUS CANIS, brak.

PLAUSTRUM, wagen; vrachtwagen, last-wagen; straet-wagen; her-wagen, heir-wagen.

Plaustrum stridulum, stridens, karrende wagen.

Plaustrum volvens, volubile, rolwagen.

Plaustrum vini, vulgi; Vide, Vini culeus.

Plaustrum stercorarium, mestwagen.

Plaustrarius, voer-man; voerer; voerder.

Plaustrarius, wagen-maker.

PLAUSTRUM, *sidus Plaustro simile, vulgi; Arctos, Ursa*, wagen; her-wagen, heir-wagen.

PLAUTUS, vlak-voetig; platvoetig; plat-voet.

PLEBS, volk; meente, meinte, meente-lui, *sic. holl. fris.* gemeente; popel. *Plebecula*, volksken; populace, grauw, grauwken; ge-popel; ge-puffel.

Plebecula infimæ sortis, seu confusa multitudo hominum parvi valoris; Plebs vilis; Plebis fæx, hoetel-volksken; rapalie; ge-snorte; gespuis; jan alleman; kanalie.

Plebis infimæ homines, iure trium liberorum gaudentes, klootkens-volk.

Plebeius, on-edel; slecht, slicht.

Plebicola, Plebi favens, ge-meintenaer.

Plebiscitum, keur; wet

PLECTERE, vlechten; vlichten.

Plectere, straffen; straven; straffe aen-doen; deur-neuen; marteren.

PLECTRUM, *lingua campanæ*, klepel.

Plectrum, strijk-stok; strijk-steksken; vedel-boogsken; snarenboogsken.

Plectropæus, qui plectra & citharas conficit, luiten-maeker.

PLEIADES, seven-gesternte; seven-sterre; hinnen met den haen.

PLENUS, vol; vul; vol-komen; sad, sat; gros.

Plenus à summo, boord-vol; boorde-vol.

Plenus corpore, dik van lijve.

Plenus dierum, over-daegt.

Plenè, Plenâ manu, vol-op; vollik; vol-komenlik, *& in compos*, vol; *ut*, vol-leven, *&c.* (1)

Plenitudo, vulte; vol-komenheid; grovigheid; grofheid. *Plenitudo corporis*, dikte van lijve.

Plenilunium, volle mane; oppositie.

PLERIQUE, meesten deel; menig, mannig; meinkel, minkel *vet. hol.* seer vele; veel-al; sommige [sommenke, *hol. q. d.* so menige I. R.]

Plerique homines, meente, meinte; meente lui, *holl.*

Plerunque, meesten-deels; deurgaens.

PLEURA, sijde.

Pleuritis, dolor lateris acutus & pungens, sijden-wee; stektenisse inde sijde; pleuris, pleuresije.

Pleuritides regulæ, registers, geluiden, vande orgelen.

PLICA, *Plicatura*, voude; ploie; kroke, krooke.

Plica cutis, fronsse, fronssele.

Plicare, vouden; kroken, krooken; ploien; pluiken, ploken, *vet.* fronssen, fronsselen.

Plicatus, Plicis involutus, gevouden; geploit

Plicis nimiis deformare, ver-kroken; ver-ruifelen.

Plicatilis, voudig. *hinc*, menigvoudig; veel-voudig, *&c.*

PLISTOBOLINDA, rijffel. *Vide, Punctus.*

(1) Hs. «Vol-leven» ontb. in het *Etym.* het geeft « Vol-loven. *Plenè & dignè laudare.* » en « Vol-leeren. *Perdocere : & Perdiscere.* » De bewerker zal een van beiden misgelezen hebben.

PLORARE, klagen; be-klagen; weenen; krijten.

Plorare puerorum more, grijnen, grijsen, grijnsen.

Plorando lamentare, be-weenen; be-schreiden; be-krijten.

Ploratus, weene; weeninge; geween; ge-schrei; ge-krijt. *Ploratus infantum*, kinder-geschei; kindergekrijt.

PLOSTRUM, *Vide*, PLAUSTRUM.

PLUERE, regenen; reinen, *fland. sicamb. Pluit*, het regent.

Pluere pruinam, gelicidium, substillum, rijmen; rijpen.

Pluere minutam glaciem, sive pruinam glacialem, ijselen; hijselen.

Pluvia glaciata, seu glacialis, ijsel; hijsel; hijselinge.

Pluvia regen; rein, *fland. sicamb.*

Pluvia repentina & præceps, vlage.

Pluvia ingeus, slag-regen; slagvlage; stort-regen.

Pluvia ingens, lacunas faciens, plas-regen.

Pluvia tenuis, volatica, stof-regen; stuif-regen; wind-regen.

Pluvia tenuis, mist, mest, miest.

Pluviam tenuem rorare, misten; mieselen, *fland. holl.*

Pluvia tenuis glacialis, slegge, sleggeringe.

Pluvius, Pluviosus, Pluvialis, Pluviatilis, regenachtig; sleggerachtig.

Pluviosa cœli regio, plaga, regengat.

Pluviale, vulgi, vestis quâ sacerdotes per pluviam usi, koor-hoed; koor-kappe; almutse.

PLUMA, veder; pluime. *Plumula*, pluimken.

Plumæ primæ avium, nest-vederen.

Pluma tenerior, sanguinea; caulis

extra cutem eminens, ex quo plumea lanugo erumpit in avibus, stoppel-veder; stok-veder; bloed-veder; pijp-vederken.

Plumulæ subalares, molliores; Plumarum lanugo, donst, dunst, donse; duinst; dust.

Plumæ sub cauda, quæ gallinis aut capis saginandis evelli solent, nest-vederen.

Plumea crista, sertum plumeum, struis.

Pluma, vulgi; Plumarum seu Plumeus fasciculus, pluimagie; veder-bosch; pluim-bosch.

Plumare, Plumescere, Plumas emittere, vluggen; vederen. *Plumatus,* gepluimt.

Plumas extrahere, ont-pluimen.

Plumas pennásve remittere; sponte suâ relinquere, mutare, amittere, ruiven. *Plumarum tale defluvium,* ruivinge. *Plumas in aviariis amittere vel mutare,* muiten; muiteeren.

Plumarii Comites, in Hollandia, clientes fiduciarii Comitis Hollandiæ, qui pro mercibus vectigal exigunt, pluim-graven; *quòd illorum iniussu in multis locis nemini fas sit cygnos aut olores publicè alere. Adr. Iun.*

Plumare, acu pingere, stikken; stippen; stikken met de naelde; *στιγειν, id est, picturatis signis ornare, notare;* bordueren; borduer-werken.

Plumarium opus, stipsel; stiksel; stik-werk; stek-werk, *vet.* bank-werk, *&*, bank-laeken, *sax. sicamb. fris.* borduersel.

Plumarius, borduerer; borduer-werker; sijden-stikker

PLUMBUM, *Plumbum nigrum; Chymistis Saturnus;* loot; blij, blei, *ger. sax. sicamb*

Plumbum candidum, argentarium, Chymistis Venus, ten, tin: *aliis* peauter, speauter.

Plumbi lamina, lamella; Plumbea charta, blek, blik; slekke loots; plombet.

Plumbi & argenti vena communis; Plumbi origo, &c. mine; oor, oore.

Plumbum cinereum, wesemot, *sax.* contrefijn.

Plumbi scoria, excrementa, recrementa, loot-schuim; slekke loots.

Plumbeus globus, globulus; Plumbata, vulgi, loot; looten kloot; looden-bolleken, wapper.

Plumbum tormentarium, bus-kloot.

Plumbosus, &

Plumbeus, lootachtig; looten; van loot.

Plumbeus, colore, deluwe, eluwe: *&, Plumbeus color,* loot-verwe; deluwheid.

Plumbeus, metaph. plomp; bot; plompaerd.

Plumbare; Plumbo, plumbeóve tectorio, operire, tegere, incrustare, looten; ver-looten. *Plumbo incrustatus,* ver-loot, *ut pocula, &c. Plumbatura, Plumbea incrustatio,* ver-lootinge.

Plumbare, Plumbo conglutinare, soudeeren; *quibusdam etiam,* ver-looten: *&, Plumbatura,* soudeersel, soudure: *quib. etiam.* ver-lootinge.

Plumbarius, loot-gieter.

Plumbago, loot-aerde; loot-adere.

PLURALITER *exponitur Latinè quod in Teutonicis præpositum* ge *habet; ut,* ge-beente, ge-boefte, ge-bergte, ge-darmte.

PLURES, meesten-deel.

Pluries, meer-mael.

Plurimus, over-vele. *Plurimi,* seer vele; veel al.

Plurimum, seer. *ut Plurimùm,* meesten deels; ten hoogsten.

Pluris facere, indicare, quàm par sit, over-loven.

Plus, meer; meer dan; bat, bet; avantagie.

Plus quàm, meer dan.

Plus plusque, meer ende meer.

quod Plus est, selfs; te meer; dat meer is.

Plus minus, meer noch min; omtrent; *Dies plus minus decem,* omtrent tien dagen.

Plus satis, boven maeten; meer dan genoeg.

Plus iusto, Plus æquo, Plus quam par est, te veel; over: *Plus æquo bibere,* over-drinken: *comedere,* over-eten. *Plus æquo exigere,* over-eischen.

PLUTEUS, hoofd-einde, hoofden-einde, *fulcrum videlicet lecti à cervicali.*

Pluteus, machina bellica, katte; storm-katte; storm-dak.

Pluteus, potissimùm foci, scherm; scherm-berd; schutsel; schoud-berd; schermsel.

Pluteus, tripedaneum instrumentum ligneum cui tabula cùm pingitur innititur, esel; knaepe, *holl.* knaep der schilders.

Pluteus, lijst van het tafereel.

Pluteale sigillum, tafereel-beeldeken.

Pluteus, armarium sive repositorium librorum aut chartarum, &c. boek-kasse; laeiken.

Pluteus, pulpitum, schrijf-berd; lessenaer.

Pluteus sartoris, stafel-rije; stapeel, *fland.*

Plutei navales, boeissel; opboeissel; compange. (1)

(1) Het *Etym.* geeft insgelijks: « Boeyssel van 't schip. j. op-boeyssel. » Zoekt men echter dit laatste op, dan vindt men: « Op-boetsel. *Acroteria, plutei navales, tigna ad ornatum proræ puppisque eminentia.* »

PNEUMA, wind; aessem; geest.

PNEUMONANTHE, *herba,* duisent-schoone.

POCŒNIUM, banketken; slaepdronk.

POCULUM, pot; kanne; bak; beker; drink-pot; nap.

Poculi operculum, lid van een kan, *holl. sicamb.*

Poculi labrum, corona, margo, ora, boord oft rand vande pot.

Poculum, drank.

Poculum amatorium, Vide, PHILTRUM.

Pocula miscere, schenken.

Poculum exsiccare, exhaurire, siccare, ebibere, uit-vaegen den pot.

Poculis conciliari, alle vijandschap dood drinken.

Poculis obruere, be-kruisen, bekroesen.

Poculis consumere, insumere, verdrinken.

Poculentus, drinkelik.

à Poculis, Pocillator, schenk, schenker; nap-houder, *vet.*

Poculum maius, stoop; gelte; take, *vet. minus seu Gallicum,* pinte; halve-pot; wal-pot, waelpot, *lovan.*

Poculi minoris genus, uperken; sleepken, *holl.* (1)

Poculum in ovi formam oblongum (qua specie effigiantur nuces Indicæ argenteis laminis quandoque inclusæ) drink-not, not daermen uit drinkt.

Poculum æneum, aere-pot.

Poculum ausatum, oor-pot.

Poculum vitreum, glas; glase beker, schael, pot.

Poculum planum & repandum, vioole, fioole.

(1) *Etym.* « *holl. zel. sicamb.* »

Pocula fagina, Vide, Culullus betulaceus.

Poculum fictile, figlinum luteum, aerden-pot.

Poculi fictilis, teretis, minusculi genus, quod citò et facilè exhauritur, snelle; snelleken.

Pocula vitrata plumbo illita, picata, (olim enim pice linere solent pocula) ver-loote potten; *Pocula lutea vitrare,* de aerde potten ver-looten.

Poculorum stanneorum fusor, potgieter; tenne-gieter.

PODAGRA, voet-evel; voet-flercijn; fledercijn inde voeten; voetgichte; voet-pijne; podagel, *etiam sic. saxones.*

Podagricus, Podagrosus, fledercijnachtig; voet-gichtig.

Podagra lini, vilt-kruit; schorfte; wrange.

Podagraria, herba, vlindere.

PODARGUS, snel; vlug; *inter Canum nomina, à pernicitate.*

PODERIS, *sacrum pallium, vestis sacrifici,* albe, alve; kasuifel.

PODEX, ers; eers; aers; gat; aers-gat; kerf; kerte, *fland.* aers-kerf; steert, *sax. sicamb.* schijt-gat; achter-darm; fondament.

Podex turpis, broddier.

Podex nudus, bloot-gat.

PODIUM, leene, leine; balie; puie, puide; puiroen, pyrroen, peroen, perroen; aerkel, arkel; arkener; erkel; af-saet; oversprong; af-hang aenden timmer; over-stek; over-steksel; saillie; loove, luive, veur-loove, *holl.* (1)

POEMENIS, *inter Canum nomina.*

(1) Het *Etym.* teekent *holl.* enkel bij « Luyve » aan.

PŒNA, pijn; pijne; pene; cruis; wan-deel, *vet. sax.* (1)

Pœna, boete; breuk; ver-beurte, ver-boorte; straffe; straffinge. *Vide etiam,* PUNIRE.

Pœna capitis, capitalis, corporis, lijf-straffe. *Pœnâ capitis persolvere,* met den hals betaelen.

Pœna pecuniaria, broke, breuke; boete; geld-boete.

Pœna tam pecuniaria quam capitalis, quam iudex sive magistratus dicebat secundum legem, wette, *sax.*

Pœna cutis & crinium, corii & capilli, stoepe, stuipe, *vet. sax. sicamb.* huid ende haer-straffe. *Eâ pœnâ afficere,* stoepen, *vet. sax. sicamb. De quo pœnæ genere etiam Machab. 2. 7.*

Pœnam incurrere, commereri, verbeuren, ver-boren; ver-werken, *vet.*

Pœnæ obnoxius, obligatus; Pœnâ dignus, straf-baer, straf-weerdig.

Pœnas dare, subire, sustinere, ferre, perferre, luere, solvere, dependere, suscipere; Pœnâ affici, boeten; breuken van een misdaet, *Grotio*; straffe lijden; gestraft worden; be-koopen. *Pœnâ afficere, Pœnam irrogare,* straffen, straven; straffe aen-doen; castijden. *Vide etiam,* PUNIRE

Pœna affectus, gestraft.

Pœnam remittere, ver-geven; remis geven; ont-slaen vande boete, straffe. *Pœnæ gratia, remissio,* vergevinge; ver-giffenisse; ver-gif, *vet.*

Pœnitere, Pœnitudine duci, rouwen; be-rouwen, ge-rouwen; leed zijn; leed-wesen; leed-wesen hebben. *non Pœnitere,* content zijn.

Pœnitere contractus, boffen, *holl. fris.*

(1) *Etym.* « Wan-deel. *vet. sax. Damnum. & Pœna, multa : & Præiudicium.* »

Pœnitens, rouwig; boet-vaerdig; leed-wesig; be-rouwig. *Pœnitens, vid*', *facti vel de facto. non Pœnitens*, on-berouwig.

Pœnitentia, Pœnitudo, rouwe; be-rouw; be-rouwenisse; boete; boet-vaerdigheid; leedschap; penitentie

POËTA, dichter; poëte. *Poëta rhythmicus*, rijm-dichter; retorisijn.

[illegible] *Poëma extemporale*, knie-dicht.

Poëma rhythmicum, rijm-dichte; referein; refrein.

POGONIA, *stella*, steert-sterre.

POLENTA, wort; gerooste gersten-meel, gersten mout. (1)

POLIA, katten-silver. *Vide*, AMIANTUS.

POLIRE, glatten; ge-latten; gletten; likken; gelikken; glikken; op-boetsen; ver-tijdbaeren; uitstrijken; pluisen; paleeren; palleeren; polijsteren; palijsteren.

Polire metalla, bruineeren.

Polire gemmas, slijpen het gesteente.

Politus, gelat; glat; gaie, *vet. angl.* net; pluis; effen ende glat.

Politus instar speculi, spiegelslecht.

Politor, uit-strijker.

Politor armorum; Polio, onis, qui arma in nitorem redigit, sweerd-veeger; harnas-veeger.

Politorius stipes, asser, ut lini, mangel-berd; mangel-stok.

Politura, mange (2); bruineersel.

POLITIA, republike; burgerliken stand, *Grotio*.

Politicus, borgerlik.

POLLEN, *Pollis*, duist, doest, donst, dust; stof-meel, stuif-meel; molen-stof; bloeme; bloemen-meel; schot; be-schot; mein, *vet*.

Pollinarium cribrum, buidel; buidel-sak; meel-buidel; meel-sifte.

Pollinaria arca, buidel-trog.

POLLERE, mogen, meugen; ver-mogen; konnen.

Pollens, mogende.

Pollentia, ver-mogentheid.

[illegible]

Pollicis tegmen sive munimen, theca, duimelink.

Pollice & medio digito concrepare, knippen.

Pollicem inter & indicem extentos intervallum, veur-spanne.

POLLICERI, be-loven; ge-loven; ver-loven; ver-geloven; toe-seggen; wedden, *vet. sax. fland.*

Pollicita præstare, quijten sijne beloften.

Pollicitatio, be-lofte; be-lovinge; be-loftenisse.

POLLINCERE, reeuwen.

Pollinctor, reeuwer; schrobber.

Pollinctrix, sororcula pullata, swerte suster.

Pollinctura, reeuwsel.

POLLUERE, vuilen; vuil maeken; be-vlekken; be-smetten; besmeuren; be-labberen; be-lammeren; schenden; te schande maeken.

POLUBRUM, hand-bekken.

POLUS, wervel-been. *Polus arcticus*, leide, leie, leid-sterre; noord-spits; noord-asse.

POLYANDRIUM, kerk-hof.

POLYGALA, melk-kruid; kruisbloemen, *quòd circa festum S*[a] *Crucis floreat*.

POLYGALON, sporie, speurie, spurie, spurrie.

POLYGONATUM, wit-wortel.

(1) Hs.
(2) *Etym. « germ. helv. »*

POLYGONUM, weg-gras; kropel-gras ; verken-gras. *eiúsque species*, heer-moes.

POLYMITUM *opus*, bank-werk, *sax. sic. fris.*

Polymita vestis, kanjant, kangiant.

Polymitarius, leg-werker ; tapissier.

POLYPODIUM, boom-vaeren ; engel-soet. *fland.*

Polypodium quercinum, eiken-vaeren.

Πολυπράγμων, al-bedille ; al-bedrijf ; al-beschik ; al-bewind ; al-bestier.

POLYPUS, neus-geswel.

POLYTA, licentiaet in de rechten ; *à licentia sive libertate dicendi*. (1)

POLYTRICHUM, *herba*, weder-dood.

POMERIDIANUM *tempus*, achter-noen ; nae-middag ; nae-noene.

POMŒRIUM, binnen-plein ; cingel der stad ; buiten-vest ; veur-borg, veur-borgt, veur-geborgt, veur-gebucht, der stad ; dwenger, dwinger, *sax. sicamb.* contrescarpe ; barbacane.

POMPA, staet ; pracht ; pompe, pomperije.

Pompa sacra, om-gang ; kermis-om-gang ; kerk-mis-om-gang ; gods-dracht ; processie.

Pompa larvata, mommerije.

Pompa funebris, lijk ; rouwe ; lijk-rouwe.

POMPHOLYX, niet, niete : *officinis dicitur Nil, & corruptè Nihil, ex quo vox teutonica fluxit, & inde adagium*, niet is goed in d'ooge ; niet is in d'oogen goed, *duplici intellectu, Nil conducit oculis. Inditur enim Pompholyx collyriis quæ ad oculorum fluxiones faciunt.*

POMUS, appeler ; appel-boom ; appel-tere, *vet.* oeft-boom ; fruit-boom.

Pomum, appel ; boom-vrucht ; fruit.

Poma, *ὀπώρα*, oeft, oft, ooft, ovet ; fruit ; freit.

Poma, nuces, pira, cerasa, & id genus alia parvi momenti, snoesteringe, snuisteringe.

Pomi medium, in quo ceu loculo latent semina, klok-huis ; kern-huis, *q. d. campanile intra quod sonant semina & nuclei.*

Pomi petiolus, pediculus, appel-stele.

Poma caduca, cadiva, af-val.

Pomum præcox, præcoquum, æstivum, somer-fruit ; somer-oeft.

Poma serotina, spade vruchten.

Pomum molle, mite, muik-oeft ; muiken-appel. (1)

Pomum vietum, gebuerst oeft, *holl.*

Pomum calculosum, lapidosum, calculis scatens, steenachtig fruit.

Pomum volemum, vuistink ; buistink.

Poma mustea, soet-neefkens.

Pomum pulmoneum, pot-appel, *q. d. ollarium, ab ollæ similitudine : aliàs* bogger.

Pomi species, hol-aers.

Poma, &c. decerpere, legere, af-lesen de appelen.

Poma, &c. vorare, snoepen.

Poma emere, item vendere, fruitenieren.

Pomarium, locus fructuum gratiâ consitus, gaerd, gaerde ; bogaerd, boom-gaerd ; ooft-gaerd,

---

(1) L. met het *Etym.* « PROLYTA » en « *docendi.* »

(1) Hs.

ooft- (*vel*, oeft) hof; eester, heester, *fl. brug.*

Pomarium, Pomis asservandis locus, oporotheca, muik, muidik, muek; appel-solder; oeftkamer.

Pomarium forum, appel-merkt; oeft, fruit, merkt.

Pomarius, appel-verkooper; appelman; appel-manger; appel-hak, *vet.* oeft-verkooper; fruitenier. *Pomaria,* appel-wijf; appel-verkoopster.

Pomatum, Pomatium, vulgi, cibus ex Pomis confectus, appelmoes; pommeie, *& corruptè,* plammei.

è Pomis vinum factitium, seu potus factitius, vel succus, appel-drank; appel-sap; sider; appel-wijn.

Pomaceus, Pomulatus color, qui mali cydonii pallorem imitatur, appel-grauw-verwe, *scutulatus color, Iunio ex Palladio. Pomi virorem referens color, melinus color,* appel-groen. *Pomi flores, amœnum, dilutum, ruborem referens color,* appel-bloeissel.

PONDUS, wigt; ge-wigt; swaerheid; swaerigheid; swaerte. *Pondus, onus,* last; borde, burde. *Pondus certum,* last; *ut,* last korens, *Antuerp. id est,* 38 viertelen; waege gewichts, *id est,* 165 pond; poose, *id est,* 42 pond, *de glasto, isatide, & similibus. Ponderum præterea varia homonyma, synonyma, & diversa genera, quorum omnium nomina recensere ponderosum & inutile.*

Pondo, pond. *Pondo tercentum,* schip-pond, *&c.*

Pondus, momentum, ver-lang; be-schot; ge-schot.

Ponderis aureorum nummorum supplementum, remedie.

Ponderis auctarium, ultra mensuram pondúsque adiectum, over-wigt; over-gewigt; overwage; toe-gave; toe-worp; toewaere; toe-werp; toe-slag; toegift; toe-maete; toe-baete, *vet.*

Pondere superare, ver-wegen.

Ponderis iusti, gewichtig.

Pondere æqualis, even-wichtig. *Ponderis æqualitas,* even-wigtigheid.

Ponderare, Ponderibus examinare, wegen; op-wegen; wigten; bewigtigen; pondelen, ponderen, *vet. Ponderare iterum,* her-wegen.

Pondus manibus examinare, quikken; wikken; wichten.

Pondere fraudare, dolosè ponderare, ont-wegen.

Ponderare animo, be-denken; over-wegen.

Ponderi cedere, hukken van swaeren last.

Ponderosus, swaer; ge-wigtig; wigt-baerig; swaer-wigtig; grootwigtig; hoog-wigtig. *non Ponderosus,* on-gewigtig.

Ponderator, weger.

Ponderibus explorandis præfectus, waeg-meester.

Pondus inutile telluris, homo scelerosus, boos-wigt. [*nisi sit q. Puer mali germinis; à* wigt, *id est, infans,* F. R.]

PONÈ, nae, naer; achter; van achter; after, *holl. campin. angl. Ponè subire,* achter-nae volgen.

PONERE, setten; stellen; stallen, *fland.* leggen; ge-leggen. *Ponere iterum,* her-stellen; hersetten. *Ponere malè, non suo loco,* mis-leggen; ont-leggen.

Ponere, fondeeren.

Ponere, af-leggen; neder-leggen.

Ponere, houden: *Ponere loco beneficii, amicitiæ; contumeliæ, maledicti,*

criminis, houden veur vriendschap, vijandschap. *Ponere ita esse,* presupposeeren ; daer veur houden.

Ponere, concedere, dare, laeten zijn : *Fac, pone ita esse; vulgo, Pone casum,* genomen dat het soo zije ; laet dat het zoo zij ; neemt dattet zoo zij ; schikt dat het zoo zij. *Posito ita esse.*

Ponere, leggen ; *ova ponere,* eieren leggen.

Ponere, deponere, apponere, in ludum, bij-setten int wedden oft spelen.

Positus, a, um, geset ; gestelt ; gestalt ; gelegt ; gelaegt, *vet.* gelegen.

Positus, us, Positura, Positio, gesteltheid ; stelle, *vet.* ge-stalte ; ge-steltenisse ; stellinge ; legsel ; laege ; ge-legenheid ; ge-lege ; setsel ; settinge. *Positiones, fundamenta quibus innituntur argumenta,* set-stukken.

PONS, *Ponticulus,* brugge ; bruggesken ; brug-stok, *fland.* tille, *fris. holl.* heul, *holl. (hinc,* heulen, *quoties proci puellas osculantur, cùm vid^t curru pontes transeunt;)* vonder, vondel, *& ferè simile,* vlondel : *item simpliciter,* boom, *de planca aut trabe fossis impositâ, holl.*

Pons ligneus, sublicius, houtenbrugge ; quakel, *holl. ponticulus vid^t quo homines tantum transmeant.*

Pons versatilis, pensilis, subductilis, val-brugge ; op-gaende brugge ; toch, trek, til, slag-brugge. *Ponticulus versatilis,* draei, *holl.*

Pontem interrumpere, af-breken.(1)

Pons navalis, quo exponuntur excipiuntúrve vectores, schip-ladder, schip-leder ; koe-brugge.

Pons longus. Vide, Agger angustus.

Ponto, navigium planum traiiciendis fluminibus idoneum, ponte ; bak ; schuite ; vaer-schuite.

Ponticulus citharæ testudinisve, luiten-bruggesken.

PONTIFEX *Maximus, summus,* Paus.

Pontificiæ indulgentiæ, largitiones, Pontificis donativum, af-laet des Paus.

Pontificale imperium, Pausdom.

Pontificale, vulgi, pontificael.

PONTUS, zee. *Vide,* MARE.

POPA, *sacerdos victimarum, Propert. Sueton.* pape.

POPANUM, wafel ; offer-koek ; noele, nole, *sicamb. vulgo Nebula.*

POPINA, pastei-bakkerije ; braderije ; gaerbree, *fris. sicamb.* cabaret ; taverne.

Popina, hoeren-kost.

Popinari, slemmen ; slempen ; slampampen ; schrantsen ; brassen ; smeeren ; cieren ; ravotten.

Popino, lekker, lakker, lekkaerd, lakker mensch ; slemmer, slemper, slampamper; brasser; doppe-maker, *holl. fris. sicamb.*

Popinatio, brasserije ; smeer, smere, smaer.

Popinarius, braeder ; braederij-houder ; gaer-kok, *sicamb. fris.* cabarettier ; cabaret-houder.

POPLES, achter-knie ; knieboge; knie-buige; haessene; nepe; knie-schijve ; hamme, ham, hame, *fland. Poplitem flectere,* neigen, nijgen.

POPPYSMUS, *Poppysma,* fluite ; fluitinge.

POPULAGO, *herba,* hoefblaederen ; peerds-klauwe ; brandlactouwe.

(1) *Etym.* « Af-breken de brugghe. »

POPULARE, *Populari*, plunderen ; ruiten ; rooven.

Populari agros, gaerden het land, *holl.* (1)

Populator, ver-woester ; sak-man, *vet. ger. sax. fl.*

Populatio, plunderinge ; verwoestinge ; ver-dervenisse ; verdervinge ; be-dervenisse.

POPULUS, volk ; diet (2) ; popel ; peupel ; luiden, luden, lieden, λαος ; *Leodes, Leudes, sive Leudi, vulgo dicuntur subiecti sive subditi principis ditioni, eiúsque imperio parentes : sic nostra adhuc ætate Principes Germaniæ Inferioris suos subditos vocant* Onse lieve ende beminde luiden van Braband, Vlaenderen, Gelderland, *&c.*

Populus frequens, copiosus, swindig volk.

Populi frequentia, turba, corona, cœtus, multitudo, &c. ver-gaderinge van volk ; corpus ; foele.

Populosus, Populo plenus, volk-rijk.

Populis frequens ; Populi multitudine munitus ; copiosus populi frequentiâ, be-volkt.

Populi vox, clamor, ge-rucht ; ge-ruft, *holl.*

Populi animos amore, beneficiis, conciliare, prævertere, winnen de herten van 't volk. *Populum colens & observans*, ge-meentenaer ; gemeintenaer ; favorabel ; populaer. (3)

Popularis, stad-genoot ; landsman. *Populares*, lands-lieden.

Popellus, Popularis turba, infimæ plebis, leucophæi, leucophæo colore induti, grauw, grauwken, *holl. fris. ut, nautæ, baiuli, cerdones, & tenuioris fortunæ vulgus.*

(1) *Etym.* « *vet. holl.* »
(2) *Etym.* « *vet.* »
(3) Dit laatste w. ontb. bij Kil.

Popellus, sordes & fæx urbis, volksken ; ge-popel ; ge-puffel ; populasse ; ge-snorre ; rapalie ; canalie.

POPULUS, *arbor*, popelier ; popelier-boom ; popelen-boom, pappel-boom. *Populus nigra, vulgo Populus alba*, abeel ; abeel-boom ; alb-boom ; alber-boom, *ger. sax.*

Populus Lybica, tremula, espe, espen-boom ; niespen-boom ; rateler.

PORCA, *terra inter duos sulcos elata ;* bedde ; akker-bedde ; ge-wendet des akkers. (1)

PORCELLANA VASA, *vulgi*, porceleine vaten.

PORCUS, verken ; swijn ; bak, bakke, baeke, *vet.* kudde, *vet.*

Porcellus, Porculus, verksken ; kuddeken, *vet. Porcellus lactens, subrumus, nefrens, orthragoriscus*, vigge ; bigge ; pigge ; kabbe, kabbeken ; baggele, *holl.* spen-verken ; soog-verken ; suig-verksken *Porcellus Troianus, fartilis*, braed-verken ; schoudelink.

Porcellos edere, viggen ; biggen ; baggelen.

Porca, sauwe ; sog ; soeg ; seuge, suege ; moeder-swijn, *g. s. s.* mor, morre, *g. s. s. Porcetra, item*

Porca castrata, gelte ; gelubde seuge.

Porci spina, dorsum, vertebrarum contextus, ast, *fland.* (2)

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-wendte. »
(2) *Etym.* « Ast, est. *Ustrina, concameratus fornax* — Ast van t' vercken. *fland.* j. harst — Harst. *fland.* j. ast. *Ustrina* — Harst j. herdst. *Spina porci : Assatura, &c.* »
Vrg. de aanmerking van De Bo, bl. 395, over die eigenaardigheid van de West-Vlaamsche uitspraak : aspiratie, waar zij niet behoort, verzwijgen der h waar zij moet gehoord worden. Omtrent het slijten der letter r, z. verder bij denzelfden het w. Ast, en bl. 906.

Porci armus, coxa salita, petaso, perna, hespe ; hamme ; 'schenkel, schenke van 't verken.

Porcina cutis ; setosa cutis Porci ; φορίνη, Phorina, swaerde.

Porci tergum sale conditum, sijde spex.

Porci mactati exteriora, af-val ; kluivinge, *fland*.

Porci pinguedo, vel sebum, axungia, baeke-smeer, *fland*. ruetsel, russel. *Vide etiam*, ABDOMEN.

Porcus aphetus, id est, qui liberè & sine custode per plateas vagatur, straet verken, *ut sues Antonianæ, quas urbe arcere olim nefas fuit : & per metaph. de scorto diobolari.*

Porcus exsectus, sive castratus, berg, barg, baerg ; vorseling, voerseling, *sicamb. holl.*

Porcus saginatus, mest-verken.

Porcus grandinosus, leprosus, insincerus, over-saeit, oft oversaedt, ver-saeit, gortig, vinnig, verken. *gall.* sursemé, *q. d. superseminatus quibusdam ceu granis lepræ : & ipsa Porcorum lepra, contagium*, vinne, vinnigheid ; koge, *sax. sic. holl.*

Porcinus vermis, verken-luis ; swerre, *sicamb*.

Porcina caro, verken-vleesch ; baek, baeke, baeken vleesch. *Porcina caro quibusdam veluti virgulis pinguibus distincta*, geregen, deurregen, verken-vleesch.

Porcinæ carnes delicatiores, met, mette, *sax. sicamb.*

Porculator, Porcarius, subulcus, verken-drijver ; verken-hoeder ; verken-kudser ; verken-swijner ; kudser ; kud-hoeder ; swijner ; swijnder ; swijn-herder ; swijn-wachter.

Porcile, swijn-stije ; swijn-schot, *vet*.

Porcorum alveus, linter, aqualiculus ligneus, verkens-trog ; suenie, *holl. sicamb.*

Porcorum cuti fricandæ pumex, krauw-steen ; verken-steen.

Porculus, Porcellus, piscis, kulbars, *sax. Cernuus [inquit Potterus]* posk, post.

Porcus marinus, steur. *Vide etiam*, DELPHIN, *item*, HIPPOPOTAMUS.

Porcellus, Porcellio, insectum, verken ; esel-worm ; pis-bedde, *holl.* soeg, seug

Porcinum rostrum, herba, canker-bloeme.

Porcinus panis, herba, verkens-brood.

PORPHYRITES, *lapis*, rooden marmer-steen.

PORRIGERE, langen ; aen-langen ; toe-langen ; bieden ; reiken ; aenreiken ; toe-reiken ; uit-reiken ; aengeven. *Porrectus*, gelangt.

Porrigere manum, hand-reiken ; hand-reikinge doen. *ut stipem, &c.*

PORRIGO *capitis, furfures*, erf ; erve ; schellen, schelferinge vanden hoofde ; schin, schim, *vet*.

PORRÒ, maer ; nemaer ; wijders ; lang nae ; verre, varre, varde ; * over-mael.

PORRUM, gras-look ; poor-look, poer-look, *vet*. porreie, pareie, porrei-look.

Porrum sectile, sectivum, stok-look ; stuk-look.

Porraceus color, look-verwe ; geelgroen ; sap-groen.

PORTA, deure, dore ; poorte ; gat, *vet*. gate, *angl*.

Portula, deurken ; winket, wiket ; klinket ; guichet ; sterren-poortken.

Porta cataracta pendula ; Portarum vectes seu cancellatæ, & pectinis instar dentatæ pendulæ fores, aut crates, hek ; egge ; ek ; eg-balie ; schof,

schoffet, schof-hekke ; val-schot ; kam vande stad-poorte.

Portarius, deur-waerder ; deur-wachter.

ante Portas miles unus aut alter, aut etiam plures quieti positi in statione, vulgo Sentinella, schild-wachte.

Porta sphæristerii, bogel. (1)

PORTARE, draegen ; voeren ; beuren, boren.

PORTENDERE, veur-bedieden.

Portentum, veur-bediedsel ; veur-teeken ; wonder-teeken ; monster.

Portentosus, seld-saem.

PORTHMEUS, *Vide, Portitor.*

PORTICUS, om-gang ; pand ; loove-pand ; pertse. (2)

Porticus templi, veur-kerke.

Porticus undique columnis septa, kruis-gang.

Porticus tecta, hibernis exercitiis destinata, galerije.

Porticus arboribus consita, lijd, lijde, lije ; laen : des mark-graven lije, *prope Antwerp.*

PORTIO, deel, deil ; paert ; porcie ; ge-lande.

Portio rata, aen-deel ; aen-paert ; rate ; proportie. *pro Portione ratâ,* nae raete ; nae advenant ; nae proportie.

Portio rata bonorum, kavel, kabel. *Vide,* SORS.

Portio præsecta, tomus, hachte ; hijse.

PORTITOR, PORTHMEUS, vaer-man ; vaer-meester ; over-voerder ; over-setter ; schuit-voerder ; schuitenaer ; passagier.

Portorium, Porthmion ; sors nautica vel traiectitia, vracht ; vaer, vaerd ; veer ; vaerd-geld ; vaer-schat (1) ; schip-loon ; schip-geld.

Portitor, boom-meester ; boom-sluiter ; haven-wachter ; pael-meester ; vliet-sluiter.

Portitor, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; schip-tollenaer ; ontfanger.

Portorium, tol ; schip-tol ; haven-geld ; boom-geld ; poort-geld.

Portorium, heeren-cijne ; frone, vrone, vroone.

Portorium sternendis viis, weg-geld ; straet-geld. *Vide, Vectigal stern. viis.*

PORTULACA, porceleine ; porcelein-kruid.

PORTUS, haven ; zee-haven ; schip-haven ; schip-land ; schip-stad ; schip-stelle ; schip-werf ; stade, *vet. g. s. s.* sate, *fland.* poort, *ger. sax. fland., ceu porta maris, Becano ;* berg, *vetus : [hinc,* Geertruidenberg, Levenberg (3), Steenberg, *&c. opida à stationibus seu portubus, non à montibus collibúsve, vocata] Vide, Receptaculum.*

Portus, & navium cymbarúmque statio, à quâ conscensâ navi aut scaphâ traiicimus, vaer, vaerd, veer.

Portus conclusus, interior, kolk.

Portus maris, solo æstu seu fluxu mari introitum præbens, seu navibus accessibilis, tijde-haven ; tije-haven ; getijde-haven.

Portus artificialis, aggestis moli-

(1) *Etym.* « Boghel/klospoorte. *Annulus, porta, annulus ferreus sphæristerii.* Klos-poorte. *Annulus sphæristerii.* »

(2) Hs. *Etym.* « Loove/pand. *Porticus.* »

(1) Gloss. van 1332 : « Verscat. *Naulum.* (Commiss. d'Hist. Bullet. 4e Série IX).

(2) *Etym.* « Schip-stad. j. Schip-stelle. *Statio.* — Schip-stelle. *ger. sax. sic. Statio navium, navale, portus.*

(3) *Etym. Nomencl.* Sevenberghen. *Septimontium, Sevenberga. oppidul. Holland.* Steen-berghen. *Steynberga. op Brab.*

bus, hoofd; gemaekte haven; kaeie.

Portus, refugium, toe-verlaet; toe-vlucht.

Portus ostium, mond vande haven.

Portum petere, Portu potiri ; ad Portum appellere, venire, landen ; aen-landen ; aen-komen te lande.

Portum intrare, kaeien.

Portum linquere ; à portu, è portu, solvere, discedere, af-steken van lande.

PORUS, *seu,* PORI, *invisibilia foramina per quæ sudor erumpit,* sweet-gat ; sweet-gaetkens.

Poros contrahere, stoppen.

PORUS, *lapis arenarius,* sand-steen ; tof-steen ; tuf-steen ; tuif-steen.

POSCA, loren-drank ; leur-drank.

POSCERE, eisschen ; heischen ; be-geeren ; ver-soeken ; uveren, nuveren ; vergen, [*q*. veurgeven.]

POSSE, mogen, meugen. (*non potest hoc dici, id est, non est hoc dicendum,* men mag dat niet seggen ;) kunnen ; ver-mogen. *non Posse,* niet mogen, niet meugen. *Possum,* ik mag 't doen.

Potens, magtig ; mogende ; ver-mogende ; ver-mogig ; ge-weldig ; weldig ; weidelik ; sterk ; krachtig. *Potentem alicuius rei esse,* be-heeren. *item idem quod Posse.* ge-weldig zijn.

Possibilis, mogelik ; doenlik.

Potenter, krachtiglik ; krachtelik ; ge-weldiglik ; weidelik ; ver-mogentlik ; magtiglik.

Potestas, Potentia, Potentatus, id est, vis, ditio, auctoritas, &c. magt ; magtigheid ; moge, meuge ; mogen-heid ; ver-mogentheid ; gemagt ; wald, walt, (*præcipuè in compositionibus nominum propriorum ;*) ge-weld ; ge-wald ; kracht ; pracht & precht, *Pottero ;* sterkte ; sterkheid ; heerlikheid ; heerschap ; heerschappije ; aen-sien ; permissie ; auctoriteit.

Potestas è qua summa negotii pendet, ge-hingenisse ; hingenisse, *Becano.*

in Potestate tenere, houden.

Potestas plena, absoluta, volle macht ; vul-bord, *sax. sicamb.*

Potestatem dare, facere, oor-loven ; oor-lof geven ; magtigen ; be-magtigen. *Potestatem absolutam, plenam, dare,* vol-magtigen.

Potestatem adimere, ont-magtigen. *Potestatem abrogare alicui,* af-setten, af-stellen, van sijn ampt.

Potestatis suæ esse, nullius imperio subiectum, sijns selfs zijn.

Potestate præditus, in Potestate constitutus, gemachtigt.

in Potestatem alterius dare, op-geven ; over-geven.

Potior, Potius, bat ; bet ; beter ; best ; liever : (*Potius velle,* liever hebben ;) eer ; weger, *g. s. s. quorum quædam etiam adverbialiter sumi possunt. Potiores partes,* avantagie ; voor-deel. *Potiorem esse,* voor-deel hebben.

Potissimus, Potissimum, beste ; veur-nemste ; principael.

Potissimè, Potissimùm, meest ; meerst, *fland.* aller-meest ; principalik.

Potiri, nutten ; nuttigen ; ver-werven ; ver-overen. *Potiri urbe,* winnen de stad.

Potiri rerum, regiment hebben.

Potiri victoriâ, principatu, de over-hand hebben.

POSSIDERE, be-sitten ; be-heeren, *Grotio.* * be-haften.

Possessus, be-seten.

Possessio, be-sit ; be-sittinge ; eigendom ; eigenschap ; be-heering, *Grotio ;* saisine ; possessie.

Possessio, iusta Possessio, ge-weere, ge-waere, ge-were ; were, weire, *vet. sax.* maintenue.

Possessio hereditatis, erfdom.

Possessio fiduciaria, onder-pand ; recreantie.

in Possessionem mittere ; in Possessionem bonorum investire, goeden ; goedenisse doen; in-goeden; erven; ervenisse doen ; stellen in 't besit. *Vide etiam,* INVESTIRE.

in Possessionem bonorum missus, ge-goedt ende ge-erft.

Possessionem rei alicui dimittere vel restituere, hand-lichten, *fland. q. d. manum levare. Possessionis acquisitio,* hand-lichtinge.

Possessioni insistere, in-houden.

Possessionem adimere ; de Possessione aliquem deiicere, vel dimovere, ont-goeden ; ont-erven ; depossedeeren.

Possessoria causa, Possessorium ius, possessoire ; besit-recht, *Grotio.*

Possessorii actus, besit-daden, *Grotio.*

Possessor, be-sitter ; eigenaer ; possesseur.

Possessor hereditatis, erf-houder.

Possessor agri aut fundi, ge-lande, in-geland ; grondenaer, *fland.*

Possessor factus, ge-goedt ende ge-erft ; gegoedde ; in-gelande.

Possessor prædii clientelaris ; fundive inferioris, vassael.

POST, achter ; after, *holl. campin. angl.* hinden, hinder.

Pòst, daer-nae ; sedert, sindert, sinds ; nae ; naer.

Pòst longè, lang nae.

Post hæc, hier nae.

POSTEA, daer-nae ; nae dat ; naer dat; nae-der-hand; nae-maels; dan ; sicht ; sichtent ; sedert, sindert ; sindt ; seid ; seurt.

POSTEAQUAM, nae dat ; naer dat ; nae-de-mael dat ; aen-gesien dat ; gemerkt dat.

Posteri, nae-komelingen ; af-komelingen ; af-komste ; nae-saeten ; successeurs.

Posteritas, af-komste ; nae-komelingen ; *ut, Posteri.*

Posterior, achterste.

Posterius, nae-maels ; nae-der-hand.

in Posterum, nae-maels ; hier nae-maels.

Posthac, hier nae ; voord-aen ; echter, *sax. sicamb. holl.*

Posthac aliquando, hier nae-maels.

Posthumus, nae-weese ; boesem-weese.

Posticum, Postica, achter-deure ; achter-poorte; posterne, *vet. fland.*

Posticulum, achter-huisken.

Postico discedere, achter-uit-vaeren.

Posticum, aers-gat ; aers-kerf.

Postica sanna, guise van achter.

Posticus admonitor in lusu, Vide, Monitor l.

Postilena, lorum crassius sub iumenti caudâ, achter-haem ; achter-gereide ; achter-getuig ; achter-reipel ; achter-riem ; stiet-riem ; steert-riem ; steert-breidel ; kroppier ; achter-kroppier. *Gallis & Italis, Equi clunis,* groppe, groppa.

Postillà, Vide, Postea.

POSTILLA, *vulgi,* postille ; sermoen.

POSTIS, post ; stijl ; deur-stijl ; achter-stijl ; stijl vande deure.

POSTLIMINIUM LITIUM REI, revisie van 't proces.

POSTMODUM, nae-maels.

POSTOMIS, *Pastomis,* ge-bit ; prame, prange ; kleppe ; muil-

klippe ; muil-prange ; muil-ijser ; kin-ijser ; braeke, *fland.* breme, braeme, bremse, bremer.

POSTPONERE, achter-stellen ; ver-achteren ; nae-stellen.

POSTQUAM, sedert, sindert, sind, seurt, sichtend, sicht, sident: nae-de-mael ; aen-gesien dat ; naede mael dat ; nae dat ; naer dat.

POSTREMUS, letste ; laetste ; leste ; achterste ; endlik : hakke, *quod accipitur plerumque in malam partem, sicut, Posterior, &, Postremus, apud Latinos.*

Postremò, ten lesten ; ten uitersten ; endelik, endelink, endeling ; achter-nae.

Postremò, Postremùm, lest-leden ; lest-mael ; lest-werf.

POSTULARE, bidden ; ver-soeken ; aen-soeken ; eischen ; heischen, heeschen ; ver-eischen ; voorderen ; af-voorderen ; postuleeren.

Postulare pro aliquo, woord doen voor iemanden.

plus Postulare quàm ex æquo debetur, on-gelijk iemanden te veuren leggen.

Postulator, eischer ; heischer. impetrant ; ver-soeker, *Grotio ;* maener, maender.

Postulator supplex, supplicant ; bidder ; requerant.

Postulatus, Postulatio, Postulatum, bede ; be-geerte ; eisch, eischinge ; heisch ; aen-spraeke voor recht ; ver-soek ; ver-soekinge ; instantie ; be-klag ; requeste ; supplicatie ; complainte.

POTAMOGEITON, fontein-kruid.

POTARE, *Potitare,* drinken ; pintelen ; pinteleeren ; krosen ; kroesen, *vet.* kroegen, *holl.* smullen ; biberen ; poien. *Potare largiter,* buisen. *Potare cerevisiam,* kuiten.

Potare in multam noctem, hoog inden nacht drinken.

Potare, Potum agere, Potum dare, drenken.

Potare, Potum tanquam per cribrum ingerere, treesen, *vet.*

Potus, gedronken.

Potus, dronken ; buis.

Potor, Potator, drinker ; dranker ; dronkaerd ; tulper, *fland. Potator acer,* knit-haen ; *Potor cerevisiæ.*

Potator assiduus, bank-boeve.

Potator nocturnus, nacht-rave.

Potatio post cœnam, Potio somnifera, slaep-drank ; slaep-dronk.

Potatio profectitia, viatica, discessus causâ, scheid-dronk ; scheidbier.

Potationibus absumere, consumere, insumere, ver-drinken ; ver-suipen.

Potionem tepidulam sive subtepidam reddere, lierelauwen den drank.

Potio miscellanea, candeel ; suipen ; moeder-sog ; moeder-soort ; quaed-beleid, *fland. Vide etiam,* CYCEON.

Potio medica, genees-drank ; medecijn-drank ; drank van medecijne.

Potio clarificata, juleb.

Potus, us, dronk ; drank.

Potus mucor, kaem, kaen.

Potus superfluus, over-drank.

Potu se obruere, over-drinken.

Potu nimio obrutus, over-dronken ; over-schonken ; deur-dronken ; ver-smoort dronken.

Potu cibóve oppletus, obrutus, bo, beu.

Potu calens, fervens, bo, beu. (1)

Potorium sedile, bier-banke.

Potorium vitreum, drink-glas.

Potoria taberna, tap ; tapperije.

---

(1) Hs. Weder de invloed van den vorigen regel. *Etym.* « Smul van drancke. *Calens potu, fervens mero, obrutus vino.* »

Potulentus, Potui idoneus, drinkelik. *non Potulentus, Potui inidoneus,* on-drinkelik ; on-drinkbaer.

Potistris ; vasculum potorium quod aviculis caveâ inclusis apponitur, drink-horenken ; vogelhorenken.

POTENS, *Potentia, Potenter, Potestas, Potentatus, Vide,* POSSE.

POTENTILLA, *herba,* genserik.

POTIOR, *Potius, Potissimus, Potissimum, item*

POTIRI, *Vide,* POSSE.

POTIRIOCLEPTIS, (1) kelk-dief.

PRACTICUS, *&c. Vide,* PRAGMA, *Pragmaticus.*

PRÆ, veur, voor. *Præ oculis,* voor oogen. *Præ manibus,* veur handen ; gereed.

Præ, over-mids ; ver-mids ; mids. *Præ nimiâ tristitiâ,* over-mids, vermids, mids groote droefheid.

Præ, van. *Præ amore, Præ dolore,* van liefde, van pijne : halven, *ut,* liefdes, druks, halven.

Præ, magis, meer.

Præ, op. *Præ manibus pecuniam dare,* op de hand geld geven.

Præ se aliquid vultu, gestu, aut sermone ferre, baeren, beren ; gebaeren ; ge-laeten ; *Bardum se facere, Plaut.* sich sot gelaeten.

Præ, in compositis Latinis quandoque explicatur per seer ; *& plerumque tunc auget ; ut & per,* ver, over, in.

Prægrandis, Prælongus, Præfervidus, Prædulcis, Prædurus, &c. seer groot, seer lang, in-heet, inherd, *&c. Etiam per,* deur, *valde sapiens,* deur-wijs.

PRÆACUERE, scherpen. *Præacutus,* in-scherp.

PRÆBERE, geven ; leveren ; bieden ; be-wijsen ; uit-reiken ; ter hand stellen.

Præbenda, vulgi, leen ; provene ; prebende ; *& cui Præbenda datur, vel dantur,* provenier.

PRÆBIBERE, veur-drinken ; brengen eenen dronk.

PRÆCALVUS, veur-kael ; kael aen 't veur-hoofd.

PRÆCANUS, vroeg grijs.

PRÆCAVERE, ver-hoeden ; veurhoeden ; ver-sien, *sed potiùs,* veur-sien ; toe-sien ; ver-mijden.

Præcavens, Præcautus, veur-hoedig ; be-hoedsaem.

PRÆCEDERE, veur-gaen ; hem op de veur-baene maken.

Præcedens, veur-gaende ; veurig.

Præcessio, veur-gang.

Præcessor, veur-ganger.

PRÆCELLERE, over-treffen ; veurtreffen ; te boven gaen.

Præcellens, veur-treffelik ; overtreffelik ; over-treffende ; overtreffig ; veur-baer ; veur-barig ; over-barig ; veur-schellig.

PRÆCEPS, steil ; steilachtig ; steig ; steigig.

Præceps, deur-haestig ; overhaestig ; gai ; gaich ; gaichlik, *sicamb.*

Præceps, inconsideratus, roest ; roestig ; roestachtig ; ruekeloos ; roekeloos ; on-ver-sichtig ; on-veursichtig ; broosch ; breusch ; schieloos ; baldadig ; gek ; gekkelik.

Præcipitanter, hoofdelink ; gekkelik ; gekkeliken.

Præcipitare, ver-haesten ; overhaesten ; over-ijlen.

Præcipitare, Præcipitem dare, hoofdelink, steilink, afworpen.

Præcipitare, Præcipitari, Præcipitem delabi, solle-bollen ; over hol over bol vallen ; storten, *vet.* bolaersen ; bout-aersen ; bout-gaten ;

(1) Aldus ook in het *Etym.*

tuimelen ; sol over bol, solle-bol, sole-bol, sole over bol, vallen ; *q. d. solea supra caput.*

Præcipitata ætas, af-gaende ouder.

Præcipitium, steege oft steile plaetse.

PRÆCIDERE, be-snijden ; af-korten ; hijsen : moetsen.

Præcidere, veur-snijden.

Præcidere planè, plat af-seggen.

Præcidere, quoteeren ; specifi-ceeren.

Præcisus, be-sneden.

Præcisè, be-snedenlik ; schaers.

Præcisè, kortelik ; in 't kort.

Præcisè, plat-af ; precis ; precise-liken.

Præcisè dicere, negare, plat, kort, af-seggen.

Præcidaneum frustum, resegmen, monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; staelken.

Præcidaneum frustum panis, kild broods (1) ; snede broods ; schelle broods.

PRÆCINERE, veur-singen ; in-toneeren, *q. viam præcinendo præire, præmonstrare.*

Præcentor, veur-sanger.

PRÆCINCTUS, vaerdig, veerdig.

Præcinctorium, schors-kleed ; schorsse ; schorte ; schorte-kleed ; veur-schoot ; veur-doek, *sicamb.* bad-doek ; bad-kleed ; schors-kleed.

PRÆCIPERE, veur-nemen ; veur-af-nemen.

Præcipere, heeten ; hieten ; ge-bieden ; be-veelen ; leeren ; onder-wijsen ; onder-rechten ; instrueeren.

Præceptus, be-volen.

Præceptum, bod ; ge-bod ; ge-bied ; be-vel ; be-heet, *vet.* ordi-nancie.

(1) *Etym.* « Kildt broods. *holl.* j. kant/hompe. »

Præceptum, Præceptio, leere ; lee-ringe ; lesse ; onder-wijs ; onder-rechtinge ; instructie.

Præceptor, ge-bieder ; meester.

Præceptor, leer-meester ; leerer ; leeraer ; schole-meester ; regent.

Præceptoris merces, id quod præceptori numeratur pro institutione, schole-geld ; leer-geld.

Præcipuus, meeste ; veur-naemste, veur-nemste ; ver-nemelste, *vet. hol.* fron, vron, *vet. ger. sax.* sonderbaer ; overste ; oor, or, *(Vide, Magnus;)* soverein; speciael; principael.

Præcipui, de veurnaemste des volks.

Præcipuè, meest; meerst, *fland.* aller-meest; sonderling; veur-neem-lik; be-sonder, be-sonderlik; prin-cipalik.

PRÆCLARUS, klaer-schijnig ; hoog-beroemt; hoog-geacht; deur-luchtig ; edel ; excellent.

PRÆCLUDERE, af-sluiten ; on-dergaen. *Præcludere iter, aditum,* den weg be-nemen.

PRÆCO, uit-roeper.

Præco, fron-bode ; frone, *vet. sax.*

Præco publicus, her-aut. *Vide,* FECIALIS.

Præco, lang-roede.

Præco, deur-waerder ; deur-wach-ter.

Præco forensis, iudiciarius, audien-cier.

Præco brevem gerens virgam, korte-roede.

Præco auctionarius, auctionum, op-roeper ; *Vide, Auctionarius.*

Præconis auctionarii baculus, Vide, HASTA, *vel, Auctionarii.*

Præconis voci bona subiicere, uit-roep, koop-dag, boel-huis, houden.

Præco verbi Dei, preker; predikheer; predicant, *aliis*.
Præconium, lof-rede; blasoen.
Præconium auctionis, uit-roep, boelhuis.
Præconio indicare, uit-roepen, uitroep, boel-huis, houden.
Præconia sponsalitia, kerk-geboden van ondertrouwe.
PRÆCOGNOSCERE, veur-kennen.
PRÆCORDIA, in-gewand; ingeweide; geweide; net; hertennet.
PRÆCOX, te vroeg; nog vroeg.
Præcox, Præcoquus, veur-tijdig; vroeg-tijdig; vroeg-rijp. *Mala præcocia*, vroeg-oeft.
PRACRASSUS, deur-dik.
PRÆCURRERE, veur-loope.
Præcursor, veur-looper.
Præcursus, Præcursio, veur-loop.
PRÆDA, roof, roove; ge-roof; roof-goed; buet, buit; noek, *holl.* proie; pillagie; prijs, prijnse. *Prædæ sive ad Prædam exponere alicuius bona*, prijs oft prijns maken iemands goed.
Prædari, Prædam facere, agere, rooven; rooffen; karabijnen, [*Arabicæ originis dictio.* I. R.] *gallis*, corbiner, *à corvis;* buten, bueten, buiten; ruiten ende roooven; plunderen; pilleeren; sakkageeren.
Prædæ avidus, roof-gierig; roofachtig.
Prædo Prædator, roover; schaeker; sak-man, *ger. sax. fland. vet.* bueter; vrij-buiter, *cui vid' quicquid ab hoste capitur, in præmium cedit; præmiator.*
Prædo marinus, zee-roover.
Prædator eques, snap-haen.
Prædatio, ge-roof.
Prædonum spelunca, nidus, receptaculum, domicilium, stroop-nest; roof-hoek; roof-nest; roof-kuil.
PRÆDECESSOR, *Prædecessores, vulgi*, veur-ganger; veur-saet: veur-ouders; veur-saeten.
PRÆDENSUS, deur-dicht.
PRÆDICARE, seggen; uit-geven; be-roemen. *Prædicant, (vid' homines)*, man seid; mensch seid.
Prædicare de se, roemen; beroemen. *Prædicare se divitem, doctum, &c.* uit-geven sich selven.
PRÆDICERE, veur-seggen; profeteeren.
Prædicere conditionem, be-spreken; onder-spreken; be-stemmen.
Prædictio, pronosticatie.
PRÆDITUS, be-gaeft; be-gift; hebbende.
PRÆDIUM, hoeve, *q.* hof, *id est, hortus;* stuk-lands; goed; liggende goed; erf-goed; erf; erve; possessie. *Prædium rusticum*, wooninge.
Prædium optimo iure, vrone, vroon-land, *zel.* vrij-goed; vrij eigen goed; on-cijnsbaer goed; allodiale goeden, land, hoeve, huis, *&c.*
Prædium clientelare vel beneficiarium, leen; leen-goed. *Subclientelare*, achter-leen.
Prædium stipendiarium, tiendenland, tiendbaer land.
Prædii pensitatio, erf-pachte.
Prædiorum servitutes, Prædio dominanti innexæ aut adhærentes, erf-aenhangige gerechtigheden die aen eenig heerschende erf vast zijn; erf-dienstbaerheden; *Grotio.*
Prædii rustici conductor, pachter; pachtenaer; land-pachter.
Prædiatus, wel gegoedt; rijk van erven.

Prædiale, erf-aenhangig, *Grotio*.
PRÆDIVES, deur-rijk.
Prædives thesauris, schat-rijk.
PRÆDULCIS, in-soet ; smets, smetsch.
PRÆDURUS, in-herd.
PRÆESSE, veur-staen ; overste zijn ; bevel oft gebied ievers over hebben.
Præsens, Præsento, Vide pòst suo titulo proprio.
PRÆFARI, veur-reden ; veur-redenen ; veur-spreken.
Præfatio, veur-rede ; prologe ; prefatie.
PRÆFECTUS, *Præfectura, &c. Vide*, PRÆFICERE.
PRÆFERRE, veur-setten; hooger oft meer achten : veur-draegen ; laeten schijnen ; ver-toonen.
Præferentia, Præferentiæ ius in rebus emtitiis, naederschap ; naederheid ; naerheid ; ver-naederinge ; aen-boord, aem-boord, *zel.* kalangieringe, kalengieringe des koops.
PRÆFERVIDUS, deur-hittig ; inheet.
Præfervidus irâ, in-gram.
PRÆFICA, lijk-huilster.
PRÆFICERE, in-setten ; in-stellen ; overste maken ; eenigen last op-leggen ; op-sicht bevelen.
Præfectum esse, overste zijn.
Præfectus, overste ; over-man, *vet.* over-heer ; over-hoofd ; hoofdman ; vogd, voogd ; houder, *vet.* bael, *vet. fland.* am, amman, am-man ; *Becano* amtman ; *Petro Nannio q.* alt-man, *id est*, oult, *vel* oud-man, *senior.* schouwt ; graef, greve, *vet. sax. (Vide, Comes, &, Iudex;)* truchses ; lieutenant : *potest & dici* forestier, forster, *sive*, vorster ; *vulgo tamen* forestier *de Saltuario, saltuúmve præfecto & silvarum custode tantùm dicitur.*
Præfectus, maior, meier, *I. Stump. B. Rhen.*
Præfectus actæ, kaei-meester.
Præfectus aggeribus curandis, Vide, Agger. cur.
Præfectus ærarius, ærarii, penning-meester ; financie-meester ; hoofd vande financien.
Præfectus arcis, castri, borg-grave; kasteel-meester ; kastelein.
Præfectus aucupii, pluim-grave.
Præfectus castrorum, leger-heer.
Præfectus chori, sang-meester.
Præfectus cubiculo, camerling.
Præfecta culinæ, koken-jongwijf; koken-maerte ; koken-wijf.
Præfectus domus, officinæ, meesterknecht ; meester-knape.
Præfectus ecclesiasticus, prost.
Præfectus equitum, Magister equitum, rit-meester, rid-meester, rijd-meester.
Præfectus fiscalis, fiscael.
Præfectus iuridicus, Præfectus rerum capitalium prevost ; bloetrichter, *Pelgromio.*
Præfectus legionis, koronel, kolonel.
Præfectus libell. suppl. requestmeester.
Præfectus limitaneus ; Præfectus limitum sive regionis ; certo regni limiti cum imperio præfectus, mark-grave. *Vide*, MARCHIO.
Præfectus machinariæ rei, engienmeester ; engienier ; ingenieur ; fabrijk-meester.
Præfectus maris, see-vogd ; ammirael; *& ipsa dignitas*, see-voogdije; ammirael-schap.
Præfectus militiæ, militum, krijgsoverste ; maerschalk ; capitein ; hoofd-man ; hoop-man ; *(q. caput*,

seu præfectus multitudinis;) veld-heer; *etiam*, rijd-meester, rit-meester, *&c.*

Præfectus navis, kapitein van 't schip; scheeps-kapitein.

Præfectus pagi, pagorúmve, meier van het dorp; griet-man, *fris.* vorster, forster, *quæ duo etiam usurpantur, pro Præfecto carceris & Præfecto silvæ. Etiam, de Præfecto rurali.*

Præfectus prætorio, schoud-heet. *Vide*, PRÆTOR.

Præfectus provinciæ, drossaet, drossaert, trossaerd; land-drossaerd; land-pleger, *g. s. s.*

Præfectus rationum publicarum, roieer-meester, *vet.*

Præfecti rerum tempestate ad litus eiectarum, see-vonders, *Grotio.* espargne-meesters.

Præfectus scribarum, cancellier.

Præfectus territorii, ambachts-heer, ambachter.

Præfectus vici, regionísve urbis, blok-meester; bon-meester; quartier-meester; wijk-meester.

Præfectura, ambacht; amman-schap; heerlikheid; hoofd-man-schap; vogdije; baliuschap; graef-schap, *vet. sax.* jurisdictie; gouverneurschap; kapiteinschap; auctoriteit; officie.

Præfectura ecclesiastica, prostdije.

Præfectura iuris, kancelerije.

Præfectura arcis, kasteleinschap.

Præfectura limitum, mark-graef-schap.

Præfectura provinciæ, drossaert-schap.

Præfectura vicaria, fiduciaria, onder-schoutetschap; stad-houder-schap.

PRÆFIGERE, veur-steken.

PRÆFIGURARE, veur-belden.

PRÆFINIRE, be-scheeden, be-scheiden; be-spreken; onder-spreken. schaeren, *fortè Grotio;* land-schaeren; be-scheren, *ger. sax. sicamb.* determineeren.

PRÆFLORARE, ont-ginnen.

PRÆFOCARE, worgen, wurgen; ver-worgen. *Præfocare, Præfocari*, ver-smachten; ver-stikken.

Præfocatio, ver-stoptheid.

Præfocatio matricis, op-stijginge vande moeder.

PRÆFRACTUS, herd-nekkig; herd-koppig; herd ende straf; ork, orkachtig; nork; krijgel, krijgelaerd; kroppaerd; krop-achtig; rigoreus; obstinaet.

Præfractè, obstinaetelik.

PRÆFRIGIDUS, deur-koud; over-koud; in-koud.

PRÆFURNIUM, *os patens furni, Propigeon*, (1) oven-mond; oven-gat; mond vanden oven; mond-gat.

PRÆGELIDUS, in-koud; over-koud; deur-koud.

PRÆGNANS, *femina quæ concepit*, be-gorde, be-vruchte, swaere, swaer van kinde, swangere, dragende vrouwe. *Prægnantem esse*, kind dragen. *Prægnantem reddere*, be-vruchten.

PRÆGRANDIS, over-groot; groot boven maten.

PRÆGRAVARE, ver-laden; over-laden; over-swaeren; over-lasten.

Prægravis, deur-swaer; over-swaer.

PRÆGUSTARE, proeven; veur-proeven.

Prægustator, proever; kredens-sier, kredencier; veur-proever.

Prægustatio, kredencie, kreden-

(1) Insgelijks in het *Etym.* zoo misgedrukt: L. *Propnigeon.* Dit was echter geen ovenmond. *Plin. epist.* II, 17, 11. *Vitruv.* V. 10.

sie ; veur-smaek. *Vide*, PRÆLIBARE.

PRÆHENDERE, *Prændere*, *Prænsare*, *Præhensare*, grijpen ; nemen ; vangen ; grabbelen ; knappen ; klampen ; op-raepen. *Præhendere raptim*, snappen. *Præhendere malè*, ver-grijpen ; mis-grijpen.

Præhensio, *Cæsaris*, wind-as, wind-asse.

Prænsatio, grepe ; grijp.

PRÆIRE, veur-gaen ; hem op de veur-baene maeken ; te boven gaen. *Præire facto*, veur-doen. *Præire literas*, *syllabas*, *verba* ; *Præire verbis*, veur-spellen ; veur-staven.

PRÆIUDICIUM, veur-oordeel ; achter-deel ; wan-deel, *vet. sax.* preiudicie.

Præiudicium vindiciarum, recreancie.

sine Præiudicio spatium & dilationem dare, *diem liberum dare*, over-set stellen ende dag geven.

PRÆLÆTUS, deur-blijde.

PRÆLEGATUM, voor-uit-makinge, *Grotio*.

PRÆLEGERE, veur-lesen.

PRÆLIBARE, veur-proeven ; ont-ginnen. *Prælibatio*, veur-smaek.

Prælibatio, *securitas in edendo & bibendo quæ magnatibus præstatur*, kredensse, kredencie.

PRÆLIGARE, veur-binden.

PRÆLIUM, slag ; slachtinge, *sax. sic. fris.* krijgs-slag ; veld-slag, (*ad differentiam vid' Prælii navalis*, *quod* scheeps-slag, zee-slag ;) strijd ; wieg ; wijg ; vol-wijg ; volk-wijg ; batalie.

Prælium adversum, *clades*, neder-lage.

Præliari, *Prælio dimicare*, *Prælium committere*, slag leveren ; batalien ; strijden.

Præliari pede, *gradu*, *collato*, hand-gemein worden, komen ; man aen man komen.

Prælium inire ; in Prælia venire ; Prælia per campos instruere, te velde komen.

Prælio levi confligere ; velut serrâ Præliari ; levia serere certamina, schaermutsen, schaermutselen.

in Prælia poscere, uit-dagen ; uit-eisschen ; uit-bieden, *vet*.

Prælium adversum facere, *Prælium infeliciter committere*, ver-liesen den slag ; onder-laeg, neder-laeg, hebben.

Præliator, vechter.

PRÆLONGUS, deur-lang ; seer lang.

PRÆLOQUI, veur-spreken.

PRÆLUCERE, veur-lichten.

Prælucidus, klaer-schijnig.

PRÆLUDERE, veur-spelen.

Præludium, *Prælusio*, veur-spel ; lauweit.

Præludium, *Prælusio*, *pugnæ*, proef-slag ; veur-slag ; veur-gevecht.

PRÆLUM, *potissimum de trabe quâ uva calcata premitur*, persse ; persse-boom ; druk-perse ; druk-boom. *Præli lamina*, degel vande persse.

Præli rota, *funis*, *tordulus*, (1) rondse.

Prælo premere, perssen ; kelteren, *ger*.

PRÆMATURUS, *Præmaturè maturescens*, vroeg-rijp ; veur-tijdig.

PRÆMEDITARI, veur-denken ; veur-bedenken.

Præmeditatus, veur-bedacht, veur-bedachtig.

Præmeditatè, veur-dachtiglik.

non Præmeditatus, on-veur-dachtig.

---

(1) Hs. *Etym.* « *funis torculus.* »

Præmeditatio, veur-dachte.

PRÆMITTERE, veur-seinden.

PRÆMIUM, loon; arbeids-loon; wedde; gagie; salaris; guerdon; ver-eeringe; *honorarium*.

Præmium victoriæ, id quod in certaminibus victori confertur, prijs; prijs-stuk.

Præmium proponere, op-setten eenen prijs.

Præmium tribuere, Præmio afficere, loonen; be-loonen.

Præmii solutio, looninge.

Præmiator, Præmia solvens, looner.

Præmiator, bueter; vrij-bueter. *Vide, Prædo*.

PRÆMONERE, waer-schouwen, waernen.

Præmonitus, gewaerschouwet. *non Præmonitus*, on-gewaerschouwt.

PRÆMONSTRARE, veur-wijsen.

PRÆMUNIRE, veur-schantsen.

Præmunitio, munitie; ammunitie; garnisoen.

PRÆNAVIGARE, veurbij-seilen.

PRÆNOMEN, veur-naem; doopnaem.

PRÆNOSCERE, veur-weten.

Prænotio, veur-wete.

PRÆNUNCIARE, wittigen; veurbodschappen.

Prænuncius, veur-bode.

PRÆOCCUPARE, veur-nemen; voor-komen; ver-rasschen; overijlen; veur-besitten

Præoccupare emtionem, onderkoopen; onder-mieten.

PRÆPARARE, reeden, reiden; be-reeden, be-reiden; veur-reiden; gaerwen, gerwen; scheeren, scheren. *Præparare telam*, scheeren de webbe.

Præparare cibos, ligna, & alia necessaria, veur-raed, provisie doen.

Præparatus, dispost.

Præparator, be-reeder, be-reider.

Præparatio, reedschap; ge-reedschap; rustinge.

PRÆPARCUS, vrak, vrek, vrekkaerd; scherp; knijper, *holl.* κνιπός.

Præparcè, vrekkelik.

PRÆPEDIRE, be-letten; hindederen; ver-werren; be-lammeren; be-labberen.

PRÆPENDERE, veur-hangen.

PRÆPES, rasch; snel.

PRÆPINGUIS, smalts, smaltsch; maltsch; over-vet.

PRÆPONDERARE, op-wegen; ver-wegen; over-wegen.

PRÆPONERE, veur-doen; veursetten; veur-stellen; veur-leggen; overste macken.

Præpositus, overste; over-man, *vet.* super intendent; baeliu, baelliu, baillu. *Vide etiam*, PRÆFICERE, *Præfectus*.

Præpositi, overheid, overigheid.

Præpositus ecclesiasticus, prost. *Præpositus domni, cathedralis ecclesiæ Præfectus*, dom-prost.

PRÆPOSTERUS, ver-keert; aefsch; aver-recht; over-recht.

Præposterus homo, slim; slim boeve.

Præposterè, ver-keerdelik; aefschelik; weder-spels; aver-hands; over-hands.

PRÆPOTENS, groot-magtig.

PRÆPROPERARE, ver-haesten; over-haesten; over-ijlen.

Præproperus, jagtig; over-haestig; deur-haestig; hittig.

PRÆPUTIUM, *pellicula glandem tegens*, sloove, slootken. veur-sloofken, kappeken, oversloof, vande manlikheid; veurhuid; be-snijdsel; prebus, prepus.

PRÆRIPERE, veur-nemen; onder-gaen.

PRÆROGARE, ver-leggen, verschieten, oft veur-schieten het geld.
Pecunia prærogata, ver-schoten geld.
Prærogativa, veur-deel ; veurbate ; veur-gang ; veur-togt ; overheid ; overigheid ; avantagie.

PRÆS, borge ; tegen-borge ; onder-borge ; nood-borge, *sax. sicamb.* contreborge ; cautie.
Prædem esse pro aliquo, staen oft in-staen veur iemanden.

PRÆSAGIRE, waer-seggen.
Præsagus, waer-segger.
Præsagus futuræ tempestatis, weder-wijs.
Præsagium, waen-teeken ; veur bode ; veur-saege ; *vet.*

PRÆSALSUS, in-sout.

PRÆSCINDERE, hijsen.

PRÆSCIRE, veur-weten ; veurslaegs wel weten, *q. d. scire ante ictum, metaph. sumtâ à gladiatoribus.*
Præscius, veur-wetig.
Præscitum, veur-teeken.

PRÆSCRIBERE, veur-schrijven ; be-veur-waerden ; ge-weeren ; verweeren, *sax.* limiteeren.
Præscriptus, veur-schreven.
ex Præscripto, nae het uit-wijsen.
Præscriptio bonorum, ge-weere, ge-were ; were ; ver-set.
Præscriptio temporis, *annorum*, *annua*, ver-jaeringe ; prescriptie ; ver-set.
Præscriptio, *Præscriptum*, limitatie ; restrictie ; ordinancie ; exceptie.
Præscriptiones litis moratoriæ, delatoore exceptien.
Præscriptio sive exceptio litis translativæ, declinatoore.
Præscriptio quæ iugulum causæ petit, exceptie peremtoir.
Præscriptor, notaris.

PRÆSECARE, korten; schrooden, schroien ; hijsen ; be-snoeien.
non Præsectus, on-besnoeide. (1)
Præsegmen, *Præsegmina*, af-snijdsel ; af-snijdeling ; schroodsel ; schroodelink, schroieling ; kortsel ; af-kortsel ; snippering, *&c. Vide, Segmenta.*
Præsegmina unginum, naegelkortsel ; nagel-knipsel ; knipsel der naegelen.

PRÆSENS, tegen-wordig, *à verbo* worden, *id est*, *fieri*, *esse* : *vulgo pronunciatur* tegenwoordig ; jegen-woordig ; baer ; veuroogen ; present.
non Præsens, af-wesende ; af zijnde ; on-tegenwoordig.
Præsentem esse, *Præsentem Præsenti esse*, tegen-woordig zijn ; overstaen.
Præsentem se exhibere, ver-tegenwoordigen.
Præsens tempus, tegen-woordigen tijd.
in Præsens, *in Præsentia*, *in Præsentiarum*, tegen-woordiglik ; nu ter tijd.
Præsentia, tegen-woordigheid ; het bij-wesen ; veur-oogenheid (2) ; oogen-schijn ; veur-schijn ; presentie ; comparitie.
Præsentare, ver-toonen, ver-toogen ; te veur-schijn brengen : bieden ; aen-bieden ; presenteeren ; overbodig zijn.

PRÆSENTIRE, *Præsentiscere*, bevinden ; gewaer worden.

PRÆSEPE, *Præsepium*, stal ; krebbe, oft troch, vande stal : ver-loken bocht.
Præsepiola dentium, *quæ eos continent*, tand-heenen ; tand-hollekens ; babbelen, barbelen.

(1) Hs. L. « on-besnoeidt. »
(2) *Etym.* « Veur-ooghentheyd. »

PRÆSEPIRE, be-tuinen ; omheiningen.

PRÆSERTIM, naemelik ; veurneemlik ; aller-meest ; be-sunder, be-sunderlik ; in sonderheid ; sonderling ; principalik ; specialik.

PRÆSERVARE, veur-hoeden.

Præservativum, *vulgi*, preservatif.

PRÆSES, *Vide*, PRÆSIDERE.

PRÆSIDERE, veur-sitten ; overste zijn.

Præses, veur-stander ; graef, *vet. sax.* (*Vide*, *Iudex*, *Comes* ;) concierge. *Præses*, over-heid, overigheid.

Præses Senatus, (*Præsidens*, *vulgi* ;) president; veur-sittende 's hofs, *Grotio*.

Præses iudicii, azing, azig, *hol. vet.* aetga, *fris. Grotio*.

Præses aquarius, ammirael ; seevoogd : *& ipsa dignitas aut officium*, see-voogdije. ammiraelschap.

Præsidium, be-schermsel ; scherm, *vet. ger.* gaerde, waerde ; gewaere.

Præsidium, sterkte ; munitie.

Præsidium militare, *Milites præsidiarii*, garnisoen, warison, van krijgs-volk, soldaeten ; aweit, aweet, *vet. fland.*

Præsidium agere, liggen in garnisoen.

Præsidiis firmare, *communire*, *fulcire*, be-setten met krijgs-volk.

Præsidium in itinere, convoi.

Præsidentia, prostdije.

PRÆSIGNARE, veur-springen ; veur-danssen. (1)

(1) Blijkbare vergissing : L. : PRÆSIGNARE, veur-teekenen. — PRÆSILIRE, veur-springen ; veur-danssen.

PRÆSTARE, treffen ; over-treffen ; te boven gaen.

Præstare, be-schikken ; uit-rechten. *Præstare mutuas operas*, verpoosen.

Præstare, geven ; uit-reiken ; bieden ; ver-leenen.

Præstare vivendo, be-leven.

Præstare, leisten, leesten, lijsten ; ge-leesten ; ge-leisten ; quijten sijne beloften ; houden ende vol-doen ; ge-stant doen, *Grotio*.

Præstare re ipsâ, be-wijsen ; waer maeken.

Præstare quod factum est impensæ, remburseeren.

Præstare, aen-staen ; goed doen.

Præstare aliquem ; *Præstare alterius promissum*, staen oft in-staen voor iemanden ; borge blijven.

Præstare auctoritatem, waeren ; *& qui præstat*, waerhand, *Grotio*.

Præstare damnum, goed doen de schaede.

Præstandæ rei se paratum præsentare, overbodig zijn, *Grotio*.

Præstans, *Præstabilis*, treffelik ; veur-treffelik ; over-treffelik ; overtreffende ; uit-nemende ; veur-baer, veur-baerig ; over-baerig ; excellent.

Præstans, *Præstabilis*, *vir*, degelik ; deftig, *holl.* degen, degenman ; thegan, *vet. franc.* perle van een man, *metaph.* persoonagie van staet, aen-sien, qualiteit, autoriteit, *&c.*

Præstantia, veur-deel ; veurgang ; treffelikheid ; over-treffelikheid ; over-treffigheid ; over-baerigheid ; overheid, overigheid.

Præstatio, ont-fang.

Præstatio frumentaria, pacht. *Præstatio emphyteutica*, *vel soli*, erfpachte.

PRÆSTER, (1) brand-stormwind.

PRÆSTIGIÆ, *Præstigium*, alverije; duivelrije; guichelrije; guichelinge; guichel-werk; guichel-merkt; dracht, drog, ge-drog, ge-drogt, (*à* driegen, *fallere*;) hexen-werk; robijn-sak; passe passe; kamer-spel, *Vide*, LUDUS.

Præstigiis fallere, guichelen, gochelen, gokelen; drogt dragen; dracht dragen.

Præstigiator, tooverer; guicheler; konstken; drogt-drager, dragt-drager, *sicamb.* avendurer, avendurier; kamer-speler; juglier.

Præstigiatrix, toovererse; tooverinne; here, hekse, hechisera. (2)

Præstigiatoris sacculus, *pera*, guichel-sak.

PRÆSTITUERE, be-scheeden, bescheiden; be-scheren, *g. s. s.* *Præstitutus*, be-scheeden.

PRÆSTO, tegen-wordig (*vulgo* tegenwoordig;) bij de hand, bij de werke; vaerdig; prest; present.

Præsto esse, tegen-woordig zijn; veur-handen zijn; te stade komen; compareeren.

Præsto esse, ad diem, locum, & horam, ver-schijnen ten dage, plaetse, ende ure.

Pr sto esse alicui, bij-staen.

PRÆSTOLARI, beiden; ver-beiden; wachten; ver-wachten; toeven; ver-toeven.

Præstolari avidè, ver-langen; verlangenisse hebben; langen, lingen, *vet.*

PRÆSTRINGERE VISUM, δυςωπεῖν, ver-blikken; abbarbagliar il viso, *Ital.*

(1) Ook aldus in het *Etym.*

(2) *Etym.* « Heckse. j. here. » L. « Heckse. j. hexe. *Saga. hisp.* hechizera. »

PRÆSUL, hof-danser; voordanser: *Item*, prelaet, prioor.

Præsulatus, digniteit; presulaetschap. (1)

Præsultare, veur-danssen, den dans leiden; hoveeren, *g. s. sic.*

Præsultor, veur-dansser; dansleider; hof-dansser.

PRÆSUMERE, veur-nemen.

Præsumere opinione, laeten veurstaen.

Præsumta opinio, suspicio; vulgo, Præsumtio, waen, *fland. holl.* roem; be-roeminge; ver-metenheid; presumtie.

Præsumtuosus, *vulgi*, goed-dunkel, *vet.* presumtueus

PRÆTENDERE, veur-wenden; veur-strekken; veur-spannen; veur-reiken.

Prætendere, pretendeeren. *Prætendere ius in rem aliquam*, ver-meten recht te hebben.

Prætentio actoris, *vulgi*, *id est*, *petitio*, *intentio*, ver-mete.

Prætentura ræ, *seu*, *Prætenturæ*, *rum*, schantse; veur-schantse; beffroi, belfort.

Prætentare iter manibus aut pedibus, *tentare viam*, met den tast gaen.

PRÆTENUIS *corpore*, ran, rank, ren, rene. *Prætenuis macie*, magerhein.

PRÆTER, veur-bij; leden.

Præter, boven. *Præter modum*, boven maten.

Præter, over; & *sic in compositis;* aver, *sax. fris.*

Præter, an, *vet. holl. fris.* on; *Vide*, SINE.

Præter, *Præter quam*, uit-geno-

(1) Hs. L. met *Append.* « prelaetschap. »

men ; uit-gesondert ; be-sonder ; be-halven ; uit-gesteken ; dan.

PRÆTEREA, daer-en-boven ; voord ; echter, *sax. sic. holl.* bet-voords, *holl. fland.*

PRÆTERGREDI, over-stappen, (1) schrikken, schrekken.

PRÆTERIRE, ver-loopen ; veurbij-gaen ; over-slaen ; lijden ; verlijden ; over-lijden ; over-schrikken ; over-strekken ; over-strijken ; passeeren ; ver-suimen.

Præterire, ut in testamento; dood maeken, *Grotio.*

Præteritus, ver-gangen ; leden ; ge-leden ; veur-leden ; ver-leden ; over-leden.

Præteritus, qui fuit, wijlen, wijlent, wijlents.

Præteritus, over : *tempus præteriit,* den tijd is over ; *ira, tempestas, &c. consedit, sedata est,* de gramschap, 't onweder, is over.

Præteritum tempus, over-streken tijd.

Præteriti temporis articuli, hebben, hadden, *&c. Vidi,* ik hebbe gesien ; *tu vidisti,* gij hebt gesien, *&c. Vide etiam, Articulus. Index etiam in Teutonicis præteriti temporis* ge, *ut* geboren, gebroken.

Præteritus, geleden : *ab hinc triennium ; ab hinc annos tres ; ab hinc annis tribus,* geleden drij jaeren.

Præteritio, over-strek ; over-strijk.

PRÆTERLABI, lijden ; deur-glijden.

PRÆTERMITTERE, achter-laeten ; over-slaen ; veurbij laeten gaen ; over-schrikken ; uit-laeten ; verletten. *Prætermittere negligentiâ,* ver-sien ; over-sien ; ver-suimen.

Prætermissio, ver-let.

PRÆTERNATURALIS, on-natuerlik.

PRÆTERNAVIGARE, veurbij-vaeren, seilen.

PRÆTERQUAM, *Vide,* PRÆTER.

PRÆTERVEHI, *equo, curru, navi,* veurbij-vaeren, rijden.

PRÆTERVOLARE, *alisque plaudere,* over-slaen.

PRÆTEXERE, boorden ; be-leggen ; be-setten ; soomen.

Prætextus, geboordt, (*à* boorden ;) gesoomt ; gestikt ; be-set. *Prætexta toga,* jakke, *g. s. s. fris.*

Prætextus us, Prætextum, Prætexta, be-leg, be-legsel, om-legsel ; boord ; soom ; passement.

Prætexere, ut ætatem &c. bijbrengen ; schijn geven ; veur-wenden ; pretendeeren.

Pretextus us, schijn ; schijnsel ; veur-wendsel ; dek-mantel ; deksel ; be-deksel ; pretext ; pretentie. *Prætextus virtutis,* deksel oft schijnsel van deugd.

PRÆTOR, amman, am-man ; ambt-man, *Becano : Nannio q.* alt-man, *id est, senior, senex vir : aliis* truchses ; iusticier ; officier ; vogd, voogd, *(ipsa prætura,* vogdije ;) *usitatius,* schouwt, *schultetus,* schoud-heet, schoud-heit, schout-heisscher, schuld-heis ; *quòd ius debiti petat sive exigat ; q. d. iussor & imperator debitorum & obligationum sive, culpæ & pœnæ pro noxis exactor Ad. Iunio ; &, Officium sive dignitas Prætoris, seu Prætura,* schoud-heetschap. [*Pro eâdem etymologiâ possit facere, quòd quibusdam* maener, *&* maenheer, *Prætor dicatur, ab exactione debitorum ;*] *sed alii hoc dedu-*

(1) De komma duidt aan dat men « Over-schrikken, over-schrekken » daaronder verstaan moet ; ook in het *Etym.* wordt Over-schrikken, niet Schrikken, door *Prætergredi* vertaald.

cunt à maenen, *monere, quòd sententiam roget, magistratum moneat ut ius dicat.* Schouwt *autem Grotio dicitur,* schout-aet, *sive,* schuld-aet, *id est, iudex debiti vel culpæ; quia antiquitus* Ate *&* Ase, *iudicem denotabat.* [*Quid si* Schouwt *dicatur quasi* schouwt heer, *Episcopus, à* schouwen, *prospicere, &c.* I. F. R.]

Prætor peregrinus, sive qui ruri causas audit, baeliu, baeilliu, balliu, *fland. holl. zel. & ipsa Prætura talis,* baeliuschap.

Prætor maior, urbanus sive suburbanus plerumque, meier : *& talis Prætura,* meierije.

Prætor rusticus, ruralis, vorster, forster, veurster ; preter ; grietman, *fris. & Prætoris ruralis officium,* preterschap.

Prætor rusticus, qui vaccas, boves, equos, & alia pecora alterius herbas aut segetes depascentia, vel vicinis damnum inferentia capit & detinet, koe-vanger; schut, schutte, *campin.* schutter, *holl.*

Prætor provincialis, drossaet ; drossaert; *& ipsa prætura,* drossaertschap.

Prætor capitalis, hals-richter.

Prætor castrensis, veld-heere.

Prætor comitatus augustalis, markschalk.

Prætorius, qui Præturam gessit, oud-schoutet.

Prætorianus minister, diener, dienaer ; roek, *zel.*

Prætoria cohors, gaerde; waerde; ge-waerde.

Prætoria navis, ammirael-schip.

Prætorianus miles, helm-bardier; trouwant, *Vide,* SOMATOPHYLAX.

Prætorium, Prætoria domus Prætorium Augustale, koert ; heerenhuis; paleis; palts.

Prætorio præfectus. Vide, Palatinus Comes.

Prætorium, rechts-huis ; rechthuis; rechter-huis; raed-huis. *Prætorium, sive conventum senatorum edicere, cogere,* bannen oft banden, hechten, de vierschaere.

Prætorium, magnificum ædificium, amenúmve, in rusticis prædiis, & villâ urbana, walle, wal-huis; (*Prætorium parvum,* walleken, *fland.*) weid-huis, *sicamb. vet.* speel-hof; speel-huis; somerhuis ; lust-huis ; opper-hof *&* opper-huis.

Prætorii hortus, neder-hof.

PRÆVALERE, over-mogen.

PRÆVALESCERE, ver-sterken.

PRÆVARICARI, over-treden ; over-breken, *vet.* ont-gaen ; misgaen; soren, seuren. *Prævaricari in litibus forensibus,* koren-man spelen.

Prævaricator, over-treder ; overbreker, *vet.*

Prævaricatio, over-tredinge.

PRÆVELARE, be-hangen met doeken, *&c.*

PRÆVENIRE, *&,*

PRÆVERTERE, veur-komen; onder-gaen; ver-vroegen; ver-rasschen; over-ijlen ; over-loopen ; over-vallen; ver-snellen ; onder-kruipen. *Prævenire, Prævertere, astutiâ, solertiâ, alacritate,* ver-schalken; ver-kloeken.

Prævertens, veur-schellig.

PRÆVIDERE, veur-sien.

PRÆVINCIRE, veur-binden.

PRÆVIUS, veur-ganger ; veurwegig; die op de veur-baen is.

PRAGENSIS CULTER, pragenaer.

PRAGMA, PRACTICA *&* PRAXIS, *vulgi,* handel ; handelinge ; practijke.

Pragmaticus, Practicus, practij-

kig: soliciteerder van processen; practisyn. *Dicuntur Pragmatici, inquit Budæus, à Græco πρᾶγμα: quæ vox inter cetera causam, litèmve significat: erant autem homines quidam forensis professionis, qui causarum actores interdum ignaros monebant: quasi admonitores postici, dicendorúmque, suggestores, cùm ad iuris disceptationem ventum erat.* (1)

PRANDERE, mid-dag eten; noen-mael eten, *q. d. comedere horâ nonâ; (Horâ nonâ cœnabant Romani, & quod illis Cœna, hoc nobis Prandium est, auctore Festo;)* onderen, ongeren, *sicamb. iul. colon.*

Prandium, middag-mael; noen-mael: noen-maeltijd; morgen-mael, *vet. holl.* nochten-mael; ochten-mael, *vet. holl.* dag-moes, *vet.* prandijs. *Prandiculum, Prandiolum,* in-bijt, im-bijt.

Prandium caninum, honds-feeste; honds-mael. *in Prandio; dum Prandetur; inter Prandendum,* over maeltijd.

post Prandium, achter noen.

PRASEMUS, *vulgi; Prasinus, piscis,* braessem. *Vide, Cyprinus latus.*

PRASINUS COLOR, look-verwe; groen; geel-groen; sap-groen; gras-groen.

PRATUM, weide, weid-land, weid-veld; ouwe, auwe, *vet.* am, amme; hamme, hammerik, *fland.* gehecht, *vet. ger.* wiesen, wisch, wische, *g. s. s. holl.* (2)

(1) Vrg. *Cic. De Orat.* 1, 59, 253. «... *illi disertissimi homines ministros habent in causis iuris peritos, quum ipsi sint non peritissimi, qui... pragmatici vocantur.* »

(2) *Etym.* « Wisch/wische, *sax. sic.* »

Prata; regionis sive patriæ Pratum, land-ouwe.

Pratum tremulum, dood-laege (*rectiùs,* dood-laek;) hobbe-land, *hol. fris.*

Pratum fœnarium, ager ex quo fœnum percipitur, bemde; bemd; beed; hoi-land; maei-land; matte, madte, *g. s. s. fris.* maede, *Grotio.*

Pratum viridans nullo cinctum aggere (ex alluvione accretum plerumque) garse, gorse, *zel.*

Pratum palustre; hieme plerumque aquis tectum, maersche, marsche, mersche, meersche, *fland.*

Prata tondere, maeien; maeden.

PRAVUS, *seu animo seu corpore,* krom; slim; wan, *fland. holl. zel.* ver-draeit; ver-keert; quaed; on-goed; evel; oevel; oodelik, oielik, oolik; boos.

Pravus corde, quaed-hertig.

Pravè, slimmerlik; ver-keerdelik; qualik; quadelik; oodelik, oielik, oolik.

Pravitas, slimheid, slimmigheid; ver-keertheid; valscheid.

PRECARI, bidden; wenschen, wunschen; schuieren, *amsterd.*

Precari bene, fausta, segenen; geluk bieden.

Precatio, Preces, bede; ge-bed; be-geerte.

Precatio bona, segen; ge-bene-dijdinge.

Precatio dominica, vader-onse; Pater noster.

Preces Principi oblatæ, ver-soek; requeste.

Preces canonicæ, ge-tijden; getijd-gebeden.

Preces matutinæ, nocturnæ, mettenen. *vespertinæ,* vesperen; vesper-getijden.

Precibus flectere, obtinere, ver-bidden; ver-smeeken; ont-bedelen.

Precarius, provisioneel.
Precariò, ter bede, *Grotio.* bij ge-doogenheid.
Precatio supplex, knie-bede; knie-gebed.
PRECIUM, prijs; weerde; loon; schattinge; koop-schat, *Grotio;* kost; kostelikheid; valeur; taexe, taxe.
Precium certum & statutum, gesetten loon.
Precium operæ diurnæ, dag-huer; dag-loon.
Precium manus, manuarium, arbeids-loon; lid-loon, *germ. sicamb.*
Precium statuere, indere, imponere, schatten; weerderen, waerderen; prijsen; op prijs setten; valueeren; evalueeren.
Precium statuere rei venali, loven om te verkoopen; *q. d. laudare; tanti facere. Horat. Laudat venales qui vult extrudere merces.* (1)
Precium augere, augescere, intendere, amplificare; Precia rerum accendere, ver-hoogen; op-steken den prijs; steigeren; ver-dieren; dierte maeken; op-slaen; den op-slag maeken. *in maius precium extollere frumentum,* op-steken het koren. *Annona ingravescit, intenditur,* de lijf-kost slaet op. *contrà, Precium frumenti se remittit, aut diminuitur,* het koren slaet af.
Precii augmentum, auctio, accessio, op-slag.
de Precio disceptare, dingen.
Precii augmentum offerre, verhoogen in 't koopen.
Precii oblatio, ge-bod; bod.
Precia rerum venalium in auctione publicâ diminuere, bij af-slag verkoopen.

(1) *Epist.* II. 2, 11.

Precii partem concedere, af-korten; rabatten, rabatteeren.
Precium redemtionis, pactum pro capite precium, ransoen; losgeld; soen, *fland.* ranssoeninge; were. *Id dare,* ranssoenen; verranssoenen: *id exigere,* ranssoeneren. *Vide, Redemtio.*
in Precio habere, achten; in weerden houden.
in Precio esse, deugen, doogen, dogen; gelden; weerd zijn.
Pretiosus Precii multi, quantivis, weerd; al-weerdig; dier, duir; dierbaer; kostel, *hol.* kostelik; precieus; edel: *Preciosi lapides,* edele (1) kogesteente; kostelike steenen.
Precii parvi; non Preciosus, ring; gering; on-kostelik.
Precii nullius, van on-weerde; krachteloos.
Precii nullius res, quakkelinge.
Preciosè, rijkelik; kostelik, kosteliken.
PRELUM; *Vide,* PRÆLUM.
PREMERE, *& diminut. Pressare,* douwen; touwen; drukken; dringen; pramen; prangen; printen, prenten; perssen; ver-perssen; drommen, *fland.* swelken; vrengen, vringen, wrengen; knijpen, *holl.* be-nauwen, be-nouwen, bestrangen, be-noodsten, be-drukken, (*potissimùm vid' Premere doloribus; &, angustiis Premi,* bedrukt zijn;) worgen, wurgen, *vet.* woelen, *fland.* be-laeden; be-swaeren; achterwaerts houden; onder houden; foeleeren. *Premere valde,* over-dringen.
Premendo lædere, ver-pletten, verpletteren.

(1) Hs. L. « edel. »

Premere laqueo, stroppen ; stroopen.

Premere altum corde dolorem, bedrukt zijn van herten ; sijnen druk in 't herte smooren.

Premere, occultare, priemen, *vet.*

Pressus, gedrongen ; geprint, geprent ; gepraemt ; geprangt. *non Pressus,* on-gedrongen.

Pressura, Pressio, Pressus us, douw ; douwe ; ge-drang ; drang ; drom ; ge-drom ; druk ; persse, *vet.* prame ; woel, wuel ; ge-woel, ge-wuel ; foele ; *Pressura,* bangigheid ; be-druktheid.

PRESBYTER, priester ; paepe.

PRETIUM, *Pretiosus, &c. Vide,* PRECIUM.

PRIAPUS, manlikheid ; manlik lid ; manlike roede ; prebus, prepus.

Priapus in hortis, terrendis avibus, μορμολυκειον, molik ; molk.

PRIDEM, eer-tijds ; wel-eer, *holl.* over-lange ; lang te veuren *quàm pridem ?* hoe lange ? *non ita Pridem,* on-langs geleden.

PRIDIE, 's daegs te voren.

Pridianus cibus, over-nachtige spijse.

PRIMUS, eerst, eerste ; veurst ; veurste ; oor, or, (*Vide,* MAGNUS ;) *Prima via,* veur-baene

Primus, overste ; over-hoofd. *Vide etiam,* PRINCEPS.

Prior, veurig ; eerder. *Prior commoditas,* veur-bate.

Prius, eer ; al-eer. *Prius quam,* eer dat ; eer dan ; veur dat.

Primæ, Primæ partes, primus in aliqud re locus, veur-deel ; veurtogt. *Primas tenere, vid' partes,* veur-deel hebben.

Primæ, over-hand. *Primas obtinere,* over-hand hebben.

Primo, Primum, ten eersten ; eerst-mael ; eerst-werf.

Primores dentes, bijters ; veurtanden.

Primarius, præcipuus, veurnemste ; veur-naemste ; principael ; 't welk boven al gaet.

Primarius, director dominúsve rei, aut, quem res præcipuè attingit ; Principalis, vulgi, saekweldige, *Grotio,* principael.

Primarius, &, Primarii,

Primas, Primates, &,

Primores, treffelik ; hoofd ; overhoofd ; hoofd-stuk ; overste ; hoofden ; hoofd-stukken ; beste vande stad, land ; de veurnaemste des volks ; hoofdschappen, *sax. fris.* groote ende magtige heeren. *Vide etiam,* PRINCEPS.

Primas Ordinis Minoritarum, Dominicanorum, &c. Generael vande minderbroeders, *&c.*

Primatus natalitius, eerst-geboorte.

Primogenitura, eerst-geboorte.

Primatus ecclesiasticus, presulaetschap. (1)

Primigenius, oor-spronkelik ; eerstelink : *& Primitivus, Primogenitus, Primævus,* eerst-geboren.

Primitiva dictio, grond-woord.

Primigenia noxa, erf-sonde.

Primitiæ, primi fructus qui Deo offeruntur. (2)

Primordium, prima primordia, oor-sprong ; aen-vang ; begin, beginsel.

Primipilus, Primopilus, Primipilaris, hoofd-man ; coronel, colonel.

PRIMULA VERIS, slotel-bloemen ; hof-bloemen.

(1) Vrg. *Præsul.*

(2) Hs. *Etym.* « Eerstelinghen. *Primitiæ : primi fructus qui Deo offeruntur.* »

PRINCEPS, veurst, vorst; overheer; hoofd; over-hoofd; hoofdman; hoofd-stuk; heerschap; heerschapper; prince *(de fem.* princesse;) sinioor, *q. d. senior.*

Princeps supremus, Soldaen, *Arabica voce.*

Principes Electores, Septemviri, keur-vorsten.

Principem inaugurare; initiare Principatui; solenni suffragio eligere; iuramentum fidelitatis ei præstare, hulden den landsheere.

Principis vicarius, qui procurationem regiam suscepit, Sicambris, Hollandis, & Zelandis mamboer *dicitur; qui Flandris* rouwaerd.

Principis sacrum patrimonium, demeine, domeine.

Principis ærarium, veursten-schat.

Princeps militiæ, opper veldheere; ridder; ridder-heer.

Principales, veur-naemste; veurnemste; principael; oor, or, *Vide,* MAGNUS.

Principalis, ad quem res primariò spectat, saekweldige, *Grotio.*

Principaliter, principalik.

Principatus, overheid; overigheid; regiment; over-hand: *Principatum tenere,* de over-hand hebben.

Principatus, veurstendom; vorstendom; heerlikheid; heerschap, heerschappije; signorije; princendom.

Principium, causa rei, origo, aen-vang; begin; beginsel; oorspronk; oor-saeke; oor-have, *g.s.s.* aen-laet, *vet.*

Principium operi quodammodo informe & impolitum dare, be-worpen een werk.

iam inde à Principio, van veur af.

post Principia, achter rugge.

PRIOR, *Vide,* PRIMUS.

PRIOR, *vulgi, vid' monachorum,* prioor.

PRISCUS, oud; vanden ouden, vanden voor-ledenen, tijd. oudwets; eer-tijdig.

PRISTES, saeger; hout-saeger.

PRISTIS, wal-visch. *Item, navigium oblongum & angustum,* beitel; *aliis,* damlooper, *navigium videlicet oblongum, carinâ planâ, ut per aggeres possit transferri & rotari: quibusdam,* bargie.

PRISTINUS, veurig; veur-leden; leden; veur-tijdig.

PRIVARE, } *Vide,* PRIVUS.
Privatus, }

PRIVIGNUS, *Privigna,* stief-kind; stief-soon; stief-dochter.

PRIVILEGIUM, *Vide,* PRIVUS.

PRIÙS, *Priusquam, Vide,* PRIMUS.

ᵘ PRIVUS, *Privatus,* eigen; besonder; speciael; particulier.

Privata bona, Privatæ possessiones, eigen goed.

Privati commodi cupidus, baetsoeker, baet-soekig.

Privatus homo, in nulla dignitate constitutus, gemein, gemeen, man; wepel, wepeler; ampt-loos; gemeen burgerman.

Privatè, Privatim, in sonderheid; sonderling, sonderbaerlik; besonder, be-sonderlik; apart; particulierlik; expresselik.

Privilegium, privilegie; sonderlik recht; vrijdom.

Privilegia privatim concessa, besondere keuren, veur-rechten, veurgerechtigheden, *Grotio.*

Privilegium concedere, Privilegio ornare, priviligieeren.

Privilegiorum provincialium liber, land-charter ; land-kaerte.

Privare, be-rooven ; ont-setten ; ont-rieven ; ont-stoffeeren. *Privare bonis, hæreditate,* ont-goeden ; ont-erven. *Privatus,* be-rooft.

Privatio, be-roovinge.

PRO, veur, voor. *Pro meâ parte,* veur mijn deel. *Pro foribus,* veur de deure. *Pro amico aliquid facere ; amici causâ ; amico aliquid præstare,* veur sijnen vriend wat doen, *à reo dicere,* veur den verweerder spreken.

Pro, compositorum Latinorum, vertitur per, ver : *ut, Propalare, Proscribere,* ver-breiden, ver-bannen, *&c.*

PROAVUNCULUS MAIOR, over-oud-oom.

PROAVUS, over-groot-vader, *(Proavia,* over-groot-moeder, *&c.)* groot-groot-vader ; ane, aene, aen-heere, *g. s. s.* over-oud-vader ; over-groot-vader ; oor-aen-heere ; [*hoc potiùs videatur Atavo convenire*].

PROBLEMA, vraeg-stuk ; op-geve, *vet.*

Problema proponere, op-geven een vraege.

PROBOSCIS, PROMUSCIS, *rostrum elephanti,* rotel ; snuite ; trompe vanden olifant ; russel ; slorpe, *holl.*

Proboscidem extendere, simultatis aut iræ causâ, muilen.

PROBRUM, on-eere ; on-eer-baerheid ; on-eerlikheid ; schande ; hoon, *vet.* boeverije ; ver-wijt ; schamp ; schamperheid ; schampelture ; laeke ; lakke ; vileinie ; vileinigheid ; iniurie. *Probris lacerare,* schabbeeuwen ; schobben.

Probrum, vrouwen-kracht.

Probrosus, schandelik ; vilein ; vileinig.

PROBUS, goed, [ἀγαθὸς;] vrom, vroom, vrome, vroem ; vrom-hertig ; eerbaer ; eersaem ; eerlik ; deugdelik ; degelik ; deftig, *holl.* kuischbaer ; kustbaer, kostbaer ; recht-schapen ; recht-sinnig ; weide-lik ; ge-rekkelik ; ge-stichtig ; berue, *sax. fris.* bider, *ger. sax. sicamb. Vir probus,* bider-man ; fijn man.

Probus inops, armen hals.

Probus, gekeurt ; puik.

Probum esse, deugen, dogen, doogen.

Probam esse mercem spondere, waeren. *non Probam esse iudicare,* wraeken, *holl.*

Probè, vromelik ; te dege ; degeliken ; deugdeliken ; eerlik, eerliken ; eerbaerlik ; kuischbaerlik ; weidelik ; wel. *Probè potus,* wel dronken. *satis Probè factum,* wel van pas gedaen.

Probitas, vromigheid ; goedheid ; deugd ; doged ; dege ; deugdelikheid ; eerbaerheid ; eersaemheid ; ge-stichtigheid ; ge-rekkelikheid.

Probare, loven ; be-loven ; prijsen ; goed keuren, veur goed houden.

Proba, vulgi, paragon.

Probabilis, loflik ; lof-weerdig.

Probare, demonstrare, be-wijsen ; toonen ; toogen ; be-toonen ; be-toogen, *fl. (rationibus vid',* met redenen ;) waer maeken ; goed doen ; be-waeren ; be-waerigen ; be-weren ; ge-tuigen ; tuigen, proeven.

Probare re ipsâ, lijflik be-wijsen.

Probare plenè testibus, vol-toonen.

Probatio, demonstratio, toon ; toone ; tooge, *fland.* be-toog ; proef ; proeve ; remonstrantie.

Probatio militum, monster; monsteringe.

Probare, *experiri,* be-soeken, be-sueken (o) ; ver-sueken ; proeven ; be-proeven ; onder-soeken ; ver-vaeren. *Probatus,* ver-socht ; geproeft, be-proeft.

Proba, vulgi ; Probatio, tentamen, proef ; proeve ; ver-soek ; ver-soekinge.

PROCARI, gijlen; ont-schaemelen ; vrijen, *vulg.*

PROCAX, geil, geilig ; gijl, gijlig ; speek ; spijtig ; dertel : schamper, schampig, schampachtig: schimper, schimpig ; ont-schamel be-geerder ; voerloos ; ver-wijtachtig graver ; pitsachtig.

Procaciter, schamperlik; spijtiglik. *Procaciter lacessere,* graven op iemanden.

Procacitas, schamperheid ; speekheid ; dertelheid.

Procus, vrijder; vrijer; minnaer; amoureus ; boeler, boeleerer.

Procus repulsus, loen.

PROCEDERE, voord-gaen ; toegaen ; voord-vaeren ; her-komen ; ge-dijden ; be-dijden. *Procedere in medium,* voord-komen.

Processus, spoed ; voorderinge ; avancement.

Processio, vulgi Eccles. omgang ; gods-dragt ; processie.

Processio cum crucibus, kruis-gang.

Procedere, vulgi, lites intendere, pleiten ; dingen ; procedeeren ; rechten. *Processus, vulgi, lites,* ge-dingen ; processen.

PROCELLA, on-weder ; storm ; storm-baere ; see-storm ; buie, buide ; vlaege ; wellinge ; waege, *g. s. s.* belge, bulge, *sax. fris.* over-waeter ; tempeest.

Procella, turbo, typhon, storm-wind ; winds-storm ; winds-bruid ; wind-vlaege ; wind-wervel ; wervel-wind.

Procellis improvises aër obnoxius, buiig weder ; buiachtig.

Procellosus, stormig ; stormachtig; buiachtig ; wind-stormig ; on-gestuer ; on-gestuem, on-gestuemig, on-gestuimig, on-stuemig, on-stumig.

PROCERES, *Proceres mutuli,* hoofden der uit-wijkende balken; veurhoofden der balken ; noten ; notsteenen.

Proceres, primates, præcipui, hoofd-stukken ; hoofd-schappen, *sax. fris.* hoofden; over-hoofden ; overste ; hansen. *Proceres, viri insignes,* katten, *inquit Adr. Iunius, à Cattis viris inprimis insignibus & strenuis.* [Ik ben de katte, il n'y a que moy, I. R]

Proceres aureo vellere torquati, vlies-heeren ; heeren van 't gulden vlies ; orden-heeren.

PROCERUS, lang; lang-lijf; reisig, resig, reselik.

Procerus immodicè, over-lang.

Proceritas, hoogde ; hoogheid ; lengde ; langheid.

PROCESSIO, *vulgi, Vide,* PROCEDERE.

PROCESSUS, *vulgi, Vide,* PROCEDERE, LIS, *&c.*

PROCESTRIUM, ver-trek-kamer.

PROCIDERE, neder-vallen.

PROCLAMARE, uit-roepen ; afroepen ; af-trompen ; af-blaesen ; krieeren, kraeieeren, *fland.*

Proclamare, voord-roepen.

Proclamare magnâ voce, over-luid roepen.

Proclamatio, uit-roep ; op-roep.

Proclamatio, ban.

PROCLINARE, helden ; neigen ; nijgen ; af-neigen.

Proclivis, gehelt ; af-neigig ; neder-hellig.

Proclivis, genegen ; geneigt ; toegeneigt ; toe-ge-negen.

Proclivitas, genegenheid, toe-neiginge ; inclinatie.

PROCŒNIUM, collatie.

PROCŒTIUM, vertrek-kamer.

PROCOMES, vice-compte. *quod plerumque vertunt per* Borggrave.

PROCONSUL, onder-borgemeester.

PROCRASTINARE, voordsten ; vorsten, versten, virsten, fristen, firsten, *vet.* uit-setten ; uit-stellen ; ver-lengen ; ver-letten ; delaieeren ; ver-dagen ; ver-trekken.

non Procrastinatus, on-vertogen.

quod non Procrastinatur, on-vertogelik.

Procrastinatio, vorst, virst, verst, verste, *fland. vet.* frist, first. uit-settinge ; uit-setsel ; uit-stelsel ; uit-stel ; ver-trek ; aen-stand, *germ. sax. sicamb.* slepinge van recht, *zel.* ver-leng ; ver-lenginge ; verlet ; delai, dilai.

PROCREARE, baeren ; voordbrengen ; genereeren ; telen.

Procreare liberos, winnen, kinderen winnen.

Procreatio, generatie.

PROCUBITORES *qui noctu custodiæ causâ extra castra excubant,* uitwachte ; veur-wachte ; patrouille.

PROCUDERE, wetten ; scherpen ; uit-kloppen ; uit-slaen.

PROCUL, verre, verde, varre ; on-nae, on-naer, wijd ; *Procul abigere, amandare, ablegare,* ver-verren.

Procul dubio, ge-wisselik ; sekerlik.

PROCULCARE, ver-treden ; verstooten ; ver-pletten.

PROCUMBERE, neder-liggen.

Procumbere in genua, knielen ; knie-bogen ; neder-knielen.

PROCURARE, be-sorgen ; veursorgen ; ver-sorgen ; plegen ; beschikken ; be-stellen ; raedsaemen, *ger. sax. sicamb.* procureeren ; achte hebben, nemen, oft slaen, op eenig ding.

Procurare cum adfectu, ijveren ; be-ijveren ; be-neersten ; be-neerstigen ; be-ernstigen.

Procurare causam, litem, soliciteeren een proces ; procureeren.

Procurator, schaffer, schaffenaer, *vet.* veur-weser ; veur-ganger ; versorger.

Procurator negotiorum, facteur ; agent.

Procurator peni, hof-meier ; hofmeester.

Procurator mandatorum supremorum, executeur van 't testament.

Procurator, cui libera administratio & absoluta potestas data est, volmacht ; vol-machtig ; gemachtigt ; gemachtigde.

Procurator causarum, litis, aenwald, *ger. sax. sicamb.* procureur.

Procuratio, ge-macht, *vet.*

Procuratio, Ciceronis, soen-offer.

PROCURRERE, *Procursare,* voordloopen ; uit-loopen.

Procursio, Procursus, uit-loop ; aen-loop.

PROCUS, *Vide,* PROCARI.

PRODERE, melden. *Prodere arcanum,* ont-helen.

Prodi suo ipsius indicio, verklappen.

Prodere, aen-tijen ; aen-tijgen ; kraeien ; schergen, *germ.*

Prodere, ver-raeden ; *q. prodere consilium. Proditor,* ver-raeder. *q. qui patriæ consilia hosti prodit.*

Proditio, ver-raed ; ver-raederije ; ver-raederschap.

Proditoris instar, ver-raederlik.

PRODESSE, baeten ; vromen ; vramen, *vet. fland.* stade doen. helpen ; wel be-komen ; proffiteeren ; proffijt doen.

PRODIGERE, deur-jaegen, deurslaen, over-slaen, sijn goed ; deurhelpen ; deur-brengen ; om-brengen ; over-brengen ; ver-baelmonden ; quisten ; ver-quisten ; dempen ; ver-misten, *vet.* quasten. (1)

Prodigere tanquam rem inutilem & futilem, quakken ; quakkelen ; ver-quakken ; ver-quakkelen.

Prodigus, deur-jager ; deur-slager ; over-slag (2) ; op-maeker, *Grotio ;* ver-baelemonder des goeds ; quist-goed ; quist-schotel ; quist-koole, *fland.* ver-quister ; ver-quistig ; (*Prodigus æris,* quist-geld ;) ver-doenlik ; ver-doender, *Grotio ;* on-huislik ; quaed-beleid ; deug-niet ; stort-schotel ; geef, *fland.* slemmer ; slemper ; excessif.

Prodigus, cui ob Prodigentiam bonis interdictum est, stad-kind, *q. d. puer sive pupillus civitatis. Dissipator enim bonorum suorum supra id quod per civitatis magistratum statuitur, nec emere nec vendere, quicquam potest. Prodigo bonis interdicere, Prodigum declarare,* stad-kind maeken : *& quia id tintinnabuli sonitu declarari solet,* iemanden bellen, *dicunt Flandri, Prodigúmque ita declaratum,* gebelt, gebellet, *vocant.*

Prodigalitas, Prodigentia, ver-quistinge ; quisterije ; guffheid, *fland.* demp. quist.

Prodiligater, guffelik, *fland.*

(1) *Etym.* « Quasten. j. quisten. *Cum impetu effundere, profundere.* »

(2) *Etym.* « Over-slaegher. *vet. Prodigus.* »

PRODIGIUM, veur-teeken ; wonder-teeken.

Prodigiosus, on-natuerlik.

PRODIRE, uit-gaen ; voord-gaen ; uit-komen ; voord-komen.

Prodire ex aquâ, op-komen.

PRODROMUS, veur-looper.

PRODUCERE, voord-brengen ; op-brengen ; teelen, telen ; voord-haelen.

Producere, tempus vid', ver-trekken ; ver-lengen ; lengen ; lang maeken ; prolongeeren.

Productus, lang ; gelengt.

Productio, ver-leng ; ver-lenginge ; ver-trek ; prolongatie.

Productor, koppeler ; koppel-draier ; hoeren-voerder ; hoeren-weerd ; roffiaen.

PRŒLIUM, *Vide,* PRÆLIUM.

PROEPISCOPUS, provisoor.

PROFANUS, wereldlik ; wereldsch ; leek ; on-getwijht ; on-heilig ; on-rein ; on-suiver.

Profanare ; quod sacrum erat, profanum reddere, ont-wijen ; ont-heiligen, ver-ont-reinigen ; ver-onsuiveren ; on-suiveren.

PROFARI, waer-seggen ; uit-spreken ; uit-seggen.

PROFECTÒ, waerlik ; waerachtiglik ; veur-waer ; sonder twijfel ; sekerlik.

PROFERRE, brengen, bringen ; op-brengen ; voord-brengen ; over-brengen ; op-dragen, (*Prolatio,* op-drachte ;) veur-dragen ; langen.

Proferre atque attingere, af-langen. (1)

Proferre in medium, uit-laeten ; uit-haelen ; uit-langen ; uit-brengen.

Proferre, ver-lengen. *Prolatio,* prolongatie.

(1) *Etym.* « *Attingere atque proferre.* »

Proferre, effari, uiten ; uitspreken.

Proficere, *Profectum facere,* winnen ; be-dijden ; be-dijen ; gedijden ; ge-doen ; vromen ; beklijven ; toe-nemen ; tieren ; voorderen ; avanceeren ; profijten ; proffijteeren ; proffijt doen.

Profectus, toe-neminge ; baete ; voordering ; proffijt.

Proficisci, trekken ; reisen ; tijden, tijen, *vet.* vaeren ; strijken, (*abire, discedere,* gaen strijcken ;) *Proficisci terra,* te lande gaen, *q. per terram.*

Profectionem aggredi, incipere, instituere, aen-nemen de reise.

Profectus, a, um, getrokken. *Profectus Antuerpiam,* getrokken nae Antwerpen.

Profectio, reise ; togt ; wandelinge.

Profectio militaris, her-togt ; heirtogt ; her-vaerd ; heir-vaerd.

Profiteri, oor-konden ; insinueeren. *Profiteri solenniter,* verlijden, *Grotio.*

Profiteri se divitem, doctum, &c. uit-geven sich selven.

Profiteri, Profiteri artem, scientiam, &c. lesen ; leeren ; onder-wijsen ; lesen oft leeren in 't openbaer.

Professor, qui publicè docet, leser ; leerer ; leeraer ; leer-meester ; openbaer leser ; professeur.

Professio, hanteringe ; vacatie ; professie.

ad Professionem theologiæ, iuris, medicinæ, admissus, licentiaet.

Proflare, uit-blaesen. *Proflare minas, iram,* snorken ; blaeskaeken.

Profligare, neder-werpen ; neder-slaen ; ver-slaen ; ver-drijven ; ver-jaegen ; destrueeren.

Profligatus, ver-slagen : *sed sæpius,* heiloos ; deug-niet.

Profluere, vlieten ; uit-vlieten ; uit-vloeden.

Profluens, vliet ; ruie ; loopende water.

Profluenter, over-vloediglik.

Profluvium, vloed.

Profluvium sive Proluvium alvi, loop ; buik-loop ; loop des buiks ; kamer-loop, *fland.* vloed des buiks ; schuieringe.

Profluvium mulierum, maendstonden ; maene-stonden.

Profugere, ver-loopen ; verschoien.

Profugus, vluchtig ; veur-vluchtig.

Profugium, toe-vlugt ; toe-verlaet.

Profundere, (*aquas vid'*) storten ; ver-storten ; swadderen ; ver-gieten ; blansen ; plansen ; gusselen, gosselen, *fland.*

Profundere, inutiliter consumere, Prodigere, deur-jagen ; quisten. *Profundere & largiri,* spelen de gilde. *Profundi,* te quist gaen. *Profusus, Profusor,* overdaedig ; kostelik ; kostel ; verdoenlik. *Profusio nimia,* ver-doenlikheid ; kostelikheid. *Profusè,* guffelik, *fland. Vide plura in,* Prodigere, *Prodigus.*

Profundus, diep ; duip, *vet.* hoog ; grondig.

Profundus immensè, af-grondig.

non Profundus, on-diep.

Profundum facere, diepen.

Profundius facere, reddere, verdiepen.

Profunditas, Profundum, diepte ; kille (1) ; wal, walle, wael, *vet.*

Profunditatis immensæ, grond-loos.

Profunditatis immensæ locus, afgrond.

Profunditatem explorare, gronden ; grondeeren.

(1) *Etym.* « Kille. j. diepte. »

PROGENERARE, *Progignere*, voordbrengen.

Progenitor, groot-vader.

Prognatus, Progenitus, geboren ; gebortig ; af-komstig.

Progenies, af-komste ; af-komelingen ; her-komen ; her-komste ; stok ; stam ; tronk, strönk ; geslacht ; slacht ; klufte kruchte ; staek ; generatie.

Progeniem sequi, slachten.

Progenie seu generatione æqualis, even-bortig.

PROGNOSTICUM, veur-teeken ; veur-saege, *vet.* pronosticatie.

PROGRAMMA, plakkaet ; plakkaert.

Programma execrabile, ban ; excommunicatie.

PROGREDI, aen-gaen ; voordgaen ; aen-treden ; spoeden, spoedigen ; voord-treden ; voord-vaeren ; marcheeren. *Progredi*, her-komen.

Progressio, Progressus, voord-gang ; spoed.

Progressus commodus, pas. *commodè, gradatim vel pedatim, ire, progredi*, op sijnen pas gaen.

Progressus, Progressio, voorderinge ; avancement.

Progressio, her-komen ; herkomste.

Progressum facere, proffiteeren ; proffijt doen. *Vide etiam*, PROFICERE

PROH DOLOR ! wach arme ! och arme !

PROHIBERE, weren, weiren, *q. d.* wederen ; weder-bieden ; ver-bieden ; ver-seggen, & verloven, *vett.* om-stooten ; hinderen ; keeren ; opposeeren ; opponeeren ; tegen-staen.

Prohiberi, liegen, liggen, oft, letten, aen iemanden.

Prohibere ingressu, uit-keeren ; uit-weeren.

Prohibitus, ver-boden ; on-geoorloft.

non Prohibitus, on-verboden.

Prohibitio ne quid fiat, oppositie.

PROIICERE, uit-werpen ; uitworpen ; voord-werpen ; roeden, roeien, ruien ; smakken ; goien.

Proiecta in mari exonerandæ navi, werp-goed.

Proiectum, Proiectura, Proiecta, domus, over-sprong ; over-stek, over-steksel ; af-saet, af-hang aen den timmer ; uit-sprong ; uit-stekinge ; uit-laet, *vet.* veur-dak ; sneilke ; loove ; luive, luiffe, lieve ; schut-dak ; arkel, arkener ; erkel.

Proiectum tabernæ, ligneum potissimùm, tabula Proiectitia, veur-berd ; venster-berd, *lovan.* bordeks, bordekse, bordessche, *fland.* toon ; tooge ; toon-berd ; veur-doen ; bij-slag. *Proiectura tecti*, dak-oosen.

Proiectum, vulgi, be-wörp ; be-stek.

PROLABI, neder-vallen ; nederrijsen ; schuiffelen, schijffelen ; schuiffen, schuiven, schuven ; rotsen, rutsen ; slibberen ; sledderen, slidderen ; schrankelen ; glijden ; glissen, glitsen, *holl. sicamb.* γλίσχρος, *lubricus*.

PROLATARE *cudendo*, uit-kloppen ; uit slaen.

PROLES, kind ; kinderen ; erfkind.

Prolifer, kinder-salig.

Proletarius, kinder-maker ; studer, stuider, *vet.* klootkens-man ; klootkens-volk, *infimæ plebis homines*. *Vide*, CONTUMELIA.

PROLICERE, uit-lokken.

Prolixus, lang ; wijd ; wijd-loopig ; wijd-veldig.

Prolixè, hoffeliken.

PROLOQUI, spreken :* veur-reden, veur-redenen.

Proloquium, Prologus, veur-rede ; prologe ; prefatie.

PROLONGARE, langen, lengen ; lang maeken ; ver-lengen, ver-langen ; ver-trekken ; prolongeeren.

Prolongatus, ver-lengt ; ge-lengt.

Prolongatio, ver-leng, ver-lenginge ; ver-trek ; prolongatie.

PROLUERE, af-spoelen ; deur-spoelen ; uit-spuelen, uit-spoelen ; netten ; nat maeken. *Proluere labra,* netten, *phrasis potorum.*

Proluvies, spoelinge, spuelinge ; deur-spoelinge.

Proluvium, ver-quistinge.

PROMATER, *vulgi,* goed; goede; goedel ; good-moeder, *vet.* god-moeder ; pete ; meter.

PROMERE, langen ; voord-langen ; voord-haelen ; aen-rechten ; uit-reiken ; dokken op-dokken.

Promere, tappen. *Promus,* tapper.

Promtus, getapt.

Promtus, gelangt. *Vide plura pòst ut a b, Promtuarium, Promus.* (1)

PROMERERI, ver-dienen.

Promeritum, ver-dienste ; ver-diente, *holl.*

Pro merito, ver-dienstelik.

PROMINERE, uit-nemen; uit-steken ; uit-kijken ; uit-munten ; uit-muiten ; puilen.

PROMISCUUS, onderlinge.

Promiscuum, misschteluin ; mis-teluin.

Promiscuè, onder-een ; hobbel-tobbel ; hobbel-sobbel ; habbe-drabbe, *fland.*

PROMITTERE, loven ; be-loven ; ge-loven ; ver-loven ; ver-geloven ; toe-seggen ; ver-spreken ; ver-heeten, *sax. sicamb. fris.* ont-heiten, *vet.*

Promittere sanctè, ge-loven Gode.

Promittere certum, ver-sekeren ; ver-gewissen ; assureeren.

Pronuttere se præstiturum quod alter, pro quo se interponit, tenebatur, borge blijven.

Promissus, ge-lovet ; be-lovet ; ver-lovet.

Promissio, Promissum, be-lofte ; ge-lofte : be-lovinge ; be-lofteniste ; lofte, loftenisse, *vet.* toe-segginge.

Promisso teneri, gehouden zijn deur belofte.

Promissa servare ; stare Promissis, Promissa factis persequi, houden sijne beloften ; voldoen de beloften.

Promittere, uit-laeten hangen.

Promissus, lang, lank.

PROMNESTRIA, maekelersse, koppelersse, van houwelik.

PROMONTORIUM *in mare excurrens linguæ exertæ instar,* uit-steke inde see ; veur-berg der zee ; neuse ; neuse-berg ; see-rootse ; cape.

PROMOVERE, voorderen ; ver-voorderen ; voord-stieren : avanceeren. *Promovere aliquem,* iemanden voorderen ; veur-deelen ; voord-helpen. *Promovere ad dignitates,* op-trekken.

Promovere, &, Promoveri, dijden, dijen, dieden, dijgen ; be-dijden, be-dijen, be-dijgen.

Promotus, vet. fland. be-degen.

Promotio, omne id quod nos iuvat, voorderinge, *& ante alios promovet,* veur-deel ; *contrarium,* achter-deel.

b. PROMTUS, reed ; ge-reed ; be-reed, be-reid ; vaerdig, veerdig ; ge-swind ; hòrtig ; schierlik ; baer ;

(1) Hs. L. *Promtus.*

prest; [gild, *Lud. Pottero, qui inde deducit nomina* Ermgild; Rijkgild *&c. cùm potiùs denotet liberalitatem,* F. R] rustig.

Promtus omnino, al-reed.

Promtus ad res gerendas, streng, strenge, strang

Promtus rei exequendæ, ad rem præstandam se abundè paratum offerens, overbodig, *Grotio*

Promtus ad quidvis cum alacritate expediendum, vaeger, veger: *qui rem negotiúmve quasi verriculo deterget,* die metter veeg oft vaeg eene saeke afklaert

Promtus ad præstandum officium, dienst-willig.

Promtus manu, handsaem; behend; be-hendig; be-handig; behandsaem; knap-handig; rasch; veerdig vander hand.

Promtus animo, wille-veerdig.

Promtus, &, avidus volénsque ad opus, rem, actionémve aliquam, scheutig, schotig; *ad numerandam pecuniam,* scheutig ter borsen; *ad laborem,* scheutig tot arbeiden.

in Promtu, ge-reed; al-reed.

Promtè, ge-swindiglik.

Promtitudo, vaerdigheid; geswindigheid; reed-willigheid.

Promtitudo manus, knap-handigheid.

a. Promtuarium, Promtuaria cella, spende, spinde, spijnde; spijskamer; renne, rinne; kabuise (1); bottelrije; schap; schap-raede, schap-reede. *Vide etiam,* AUMARIUM.

Promtuarium mercium, &c. stapel-huis; bode, boede, boeie; pak-huis; magasin.

Promtuarium pabulatorium, fœnarium, berg; hoi-berg; hilde; schelf.

Promtuarium navis, kombuis.

PROMULGARE, openbaeren; verbreiden; ver-konden; ver-kondigen; af-roepen; uit-roepen; aflesen ter puien. *Promulgare edictum,* af-lesen, uit-lesen, een gebod; publiceeren.

Promulgare sonitu tympani, omtrommelen; om-slaen de trommelen.

Promulgatio, uit-roep: af-kondinge, af-kondiging, *Grotio;* publicatie; af-lesinge.

Promulgatio in Ecclesiâ, kerkgebod; bod; ge-bod.

PROMURALE, loop-schantse; tegen-walle; tegen-muer; veurwalle; veur-muer; ravellin; contrescharpe; buite-vest; rempart; barbacane.

PROMUS, *Promus condus,* hofmeier; hof-meester; hege-wald, *M. Isleb. (ab* hegenen, *servare, custodire;)* keller; keller-waerder; keller-meester; keller-knecht; keller-knape; bottelier; sommelier; dispensier *Vide etiam,* CONDUS.

PROMUSCIS, *Vide,* PROBOSCIS.

PROMUTUUM, ver-schoten geld.

PRONAUM, πρόναον, *vestibulum templi,* veur-kerke; ge-schop, *fland.* parvis; poortael.

PRONEPOTES, achterkinds kinderen, *Grotio.*

PRONUBA, bruid-leidster; speelmeisken; speel-meit.

Pronunciare, ver-klaeren; uiten; uit-spreken. *Pronunciare iudicium, sententiam,* uiten het vonnisse.

Pronuciare palàm, Vide, PROMULGARE.

(1) *Etym.* « *sax. sic.* » De Ned. vorm is Kombuis, Eng Caboose, vroeger Camboose. Van Kom en Buis af te lijden, volgens Skeat: dit komt mij twijfelachtig voor.

Pronunciatio, Pronunciatum, uit-spraeke ; uit-sprekinge ; segge.

PRONUS, toe-geneigt ; toe ge-negen.

Pronum iacere, stuiven. *talus pronus*, stuivende kote.

PROŒMIUM, *Vide*, *Proloquium*.

PROPAGARE, ver-breiden. *Propagare vitem*, *&c*. in-leggen den wijngaerd, *&c*.

Propago, stam ; ge-slagt.

Propago vitis, wijn-stok ; wijn-struik ; wijngaerd-stok. *Propago ab arbore in arborem traducta*, over-schote ; over-scheute.

a. PROPALAM, openbaerlik ; opent-lik.

Propalare, ver-breiden ; open-baeren ; uit-drijven, *fland*.

Propalare nomen, ver-naemen.

c. PROPATRUI, *Proavunculi*, *Proamitæ*, *Promatertera*, oud-oomen, *&c*. *Grotio*.

Propatruus maior, over-oud-oom.

b. *Propatulus*, openbaer ; op-en-baer.

in Propatulo, openbaerlik.

PROPE, *Propemodum*, bij ; bij-nae ; bij-naest ; bij-kants ; nae ; nae-bij ; naelik, *fland*. vol-nae ; neve, neven, nevend, neffend ; bij-neven, bij-neffens ; be-neven, be-neffens ; on-verre ; on-gevaer ; on-gevaerlik ; schier ; van bij ; doon, deun ; deun-bij ; dicht-bij ; vast-bij ; hende ; hende-bij ; halve-lik, halffelik, halveling ; *non Prope*, on-nae, on-naer. *Horum quædam*, *Iuxta*, *denotant* ; *quædam*, *Ferè*.

Propediem, eer-lang ; on-langs ; bald, *ger*. *sicamb*. kortelink ; korts.

Propior, *Propius*, naeder, naerder.

Propius videre, bij-sien.

Proximus, naest. *Proximus secundus à rege*, naest den koning.

Proximus, even-naeste ; be-lang, *vet*.

Proximè, bij-naest. *Proximè venturus aut futurus*, naest komende.

Proximè, lest-leden ; lest-mael ; lest-werf.

Proximare, naeken ; naederen.

Proximitas, naderschap ; naeder-heid ; naerhede ; naelinkschap, *fland*.

Proximior, naeder ; naerder.

Propinquus, mage ; magelink, *vet*. vedder. *s*. *s*. *fr*. vleesch ende bloed ; be-lang, *vet*

Propinquè, dicht bij, vast-bij.

in Propinquo esse, naeken.

Propinquare, naeken, *contractum ex*, naer-komen, *appropinquare*, naederen ; ver-naederen ; naesten, *höll*. naersen, *vet*. *contrà*, eer-schen, *recedere*.

Propinquitas, naederschap ; nae-derheid ; naerhede ; naelinkschap, *fland*. be-langheid, *vet*. maeg-schap ; maeg-taele ; maeg-sibbe, *vet*.

Propinquitas initialis, *spiritualis*, *in baptismo infantis contracta*, com-peerschap.

PROPELLERE, *Propulsare*, krui-en ; kruiden ; schorchen, *sax*. *sicamb*. voord-stieren ; stouwen ; voord-stouwen ; weg-stouwen ; weg-stooten ; voord-stooten ; schut-ten ; schuppen ; botten ; keeren ; schuiven, schuven, schuiffen, schuif-felen ; ver-schuiven ; weeren, wei-ren, *q*. *d*. wederen, ver-weeren, ver-weiren ; voord-drijven ; af-drijven ; ver-drijven ; weg-drijven ; af-slaen ; af-schermen ; weg-jaegen. *Propellere*, *Propulsare hostem*, op-lichten den vijand.

Propellere, *Propelli*, ver-sukkelen.

Propulsus, geschut, geschuttet ; ver-dreven.

PROPENDERE, over-hangen ; veur-over-hangen ; uit-hangen ; af-hangen ; neigen ; helden.

Propensus, heldende ; genegen ; geneigt.

Propensus in aliquam rem, nichtig, *holl.*

Propensio, heldinge ; ge-negenheid ; inclinatie.

Propensio animi, goed-hertigheid.

PROPERARE, haesten ; spoeden ; spoedigen ; ijlen ; jagen, jagten, *metaph.* berschen ; rasschen ; rasch gaen ; seer gaen ; snellen, *sax. sicamb.*

Properus, Properans, haest ; haestig ; jagtig ; vits ; spoedig ; ijlende.

Properè, Propero, Properanter, haest ; haestiglik ; ijlens ; al loopende ; schier ; ge-ring ; be-hendiglik.

Properatio, Properantia, haeste ; haestigheid ; spoed ; ijle ; bersch.

PROPES, *funis quo pes veli alligatur,* smiete, *sax. sic.*

PROPHETA, waer-segger ; wijs-segger ; wis-segger ; profete.

Prophetare, vulgi, profeteeren.

Prophetia, revelatie.

PROPINARE, veur-drinken ; brengen eenen dronk.

Propinquus, Propinquitas, Propior, Propiùs, *&c. Vide,* PROPE.

PROPITIARE, *Propitiari,* soenen.

Propitius, genadig ; gunstig ; favorabel ; propice.

PROPLASTICE, model ; model-beld ; moele.

Proplastice, model-konste.

Proplastes, model-snijder.

PROPOGONION, knevel-baerd.

PROPOLA, *qui merces prior emit, ut pluris revendat ; item, minutarius institor,* veur-kooper ; veur-manger ; hoeker, hukker, hueker ; uit-verkooper ; winkel-houder ; winkelier ; grimpeler, grempeler ; bere-legger, *fland.* (1)

PROPOLIS, *gluten quo alvei oras compingunt apes, & frigoris iniuriaéque omnes aditus obstruunt,* schutsel, veur-stoot, veur-huisken, vanden bie-korf ; veur-wacht, *holl.* stops-wachs. (2)

PROPONERE, veur-doen ; voord-doen ; veur-setten ; voord-setten ; veur-stellen ; voord-stellen ; op-setten ; op-stellen ; veur-wenden ; aen-geven ; be-scheeren, *g. s.* veur-houden ; vaergen, vergen, *fland.* (*q.* veur-geven ;) ver-klaeren ; re-monstreeren.

Proponere animo, op-setten ; veur-nemen.

Propositum, Propositio, op-set ; veur-set ; veur-setten wille ; veur-stel ; voord-stel ; veur-houd ; op-stel ; ver-mete ; veur-nemen ; veur-neminge ; propost ; motijf ; intentie : vrage.

Proposito, met op-set ; met op-set ende wille.

à Proposito revocare, avertere, af-brengen ; om-setten van sijn op-set.

Propositi sui tenax, een-sellig ; een-sinnig ; eigen-willig ; drijver.

PROPORTIO, evenheid ; even-redigheid ; [*Proportio Arithmetica, vulgi,* tel-konsts evenheid ; *geomotrica,* meetkonsts evenredenheid, *Grotio ;*] gelijkformigheid ; ver-gelijkinge ; maete ; proportie.

Proportio rata, Proportio contingens & æquipollens, gelande. *pro ratâ proportione emtionis solvere precium ; pro ratione, modo, & quanti*

(1) Vrg. de « Bears » in het bourgoensch ofte dieventaal der N.-Amerikaansche beurzen.

(2) Hs. *Etym.* « Stop-wachs. »

tate emtionis, be-taelen nae gelande vande koop.

pro Proportione, nae advenant. *Proportionis ratione habita,* nae rate.

PROPRÆTOR, onder-schoutet; onder-meier.

PROPRIUS, eigen, eegen; (*Propriâ culpâ,* eigen schuld;) behoorlik; be-sonder, be-sunder; bijsunder; proper; particulier.

Proprium esse, toe-be-hooren.

Proprium dicare, tribuere, eigenen; toe-eigenen, toe-eegenen.

Proprium lucrum aut commodum quærere, baet soeken.

Propriè, eigentlik; be-sonder, besunderlik; bij-sonder, bijsonderlik; properlik; particulierlik.

Proprietarius, eigenaer; proprietaris.

Proprietarius, dominus, fundi, erfman; erf-heer; grond-heer.

Proprium, Proprietas, *vulgi,* eigendom; eigenschap; eigenheid; be-hoorte; toe-be-hoorte; be-heeringe, *Grotio.*

PROPTER, om; bij; *Rogare propter Deum,* *vulgi,* om Gods wille bidden. van, *propter amorem, propter dolorem,* van liefde, van pijne.

Propter me, mijnenthalven.

Propterea, daer-om; des-halven.

Propterea quòd, om dat; daer-om dat, om dies wille dat.

PROPUDIUM, schamp.

Propudiciosus, schandelik. (1)

PROPUGNARE, ver-weeren, ver-weiren; veur-weeren; veur-strijden; veur-vechten.

Propugnator, kamper, kampioen, kamp-vechter; ver-weerer; veur-vechter; veur-strijder.

Propugnatio, ver-weeringe.

Propugnaculum, weer, weir; veur-weer; veur-weeringe; nood-weere; verweer-toren, *vet.* borst-weer; borst-weeringe; werd, weerd, werder, weerder, *vet.* wijk; wijk-huis, wijg-huis, *vet.* [redoute, *vel,* reduite, *hodie*;] bol-werk; blok-werk; blok-huis; veur-borg, veur-borgt, veur-geborgt der stad; veur-gebucht; veur-vest; veur-schantse; schantse; sterkte; schrantse; dwenger, dwinger, *sax. sicamb.* vecht-huis, *vet.* karteel, *vet.* basteie, basseie, pasteie; fort, fortresse; bastillie; beffroi; belfort; munitie. *Propugnaculum rotundum,* rondeel.

Propugnaculum subterraneum, casamatte.

Propugnaculum ex aggere & fossâ, loop-grachte.

Propugnaculum eminens, altum, collinum, katte; storm-katte.

Propugnacula extantia à lateribus, flankeringe. *Propugnaculis à latere procurrentibus munire mœnia,* flanqueeren de mueren oft vesten.

Propugnaculum leve, contra primam incursionem erectum, ante maius Propugnaculum, loop-schantse.

Propugnaculum hostibus obiicere, op-werpen een schantse. (1)

PROPULSARE, *Vide,* PROPELLERE.

PROPYLÆUM, portael, poortael, als van kercken, paleisen, huisen, *&c.* ge-schop, *fland.* veur-hof; kerk-portael.

PRORA, veur-schip; veur-ende van 't schip; veur-casteel; steve; veur-steve; plecht van 't schip. *in*

(1) Hs. L. *Propudiosus.*

(1) *Etym.* « Schrontse. j. schanrse. »

Prorâ navis receptaculum, veur-onder des schips.

Prora fastigiata, galeon. (1)

PROREPERE, voord-kruipen. *Prorepere aliò*, ver-kruipen. *Prorepere latenter, furtim, clanculum & tectè*, sluimen; sluipen; druipen; *quique sic prorepit*, sluimer; sluiper; druiper.

PRORETA, *qui in prora navis tutelæ præsidet*, schim-man; schie-man; veur-bootsman; *aliis*, stier-man van 't schip.

PROREX, *qui Regis vices gerit*, onder-koning; stad-houder des konings; vice-roi.

PRORIPERE SE, deur-gaen; weg-pakken: *proripere se furtim*, sluipen, sluimen; deur-sluipen; gaen druilen. *Vide etiam*, PROREPERE.

PRORITARE, uit-bieden, *vet.*

PROROGARE, fristen, firsten, virsten, vorsten; ver-lengen; vertrekken; prolongeeren; ver-spaeden.

Prorogare in alium diem, dagedingen; dagen, *vet. sax* overdagen.

Prorogatio, uit-set; uit-settinge; uit-setsel; uit-stel; uit-stellinge; uit-stelsel; prolongatie; ver-leng, verlenginge.

Prorogatio moratoria, respijt.

Prorogatio in quinquennium, quinkenelle.

PRORSUS, *Prorsum, omnino*, al te mael; al 't eene mael; allessins; al-geheelik; *item*, allik, allinge, alliken, *fland. holl* [& *simpliciter*, al, *postpositum vid*[t], hij doet het al, hij heeft het al: *Ital*. pure. I. R.] t' eene mael; te mael, *holl*. gar, gaer; gants ende gaer; gantschelik; heel ende al; heelik; ge-heelik; mikkelik, michelik; alle mikkelike mael; uiterlik; puer; *Prorsus malus, pauper, &c.* puer-arg; puer-arm. *Prorsus*, over, *præcipuè in compositis*. *Prorsus idem*, even-eens. *Prorsum, Prorsus & omnino*, plat-uit; rond-uit; goed-rond; recht-uit.

PRORUERE, deur-dringen. &

PRORUMPERE, deur-dringen; op-breken.

PROSA, *sive*, PRORSA, prose.

PROSABBATUM, *apud Eccles*. vrij-dag. *Vide, Veneris dies.*

Prosabbatum sanctum, goeden vrijdag, *vel*, vrienddag; stillen vriendag.

PROSAPIA, geslacht; klufte, kluchte, klugte; linagie; generatie; huis; *Prosapiâ nobili, splendidâ, natus*, van edelen huise; hooggeboren.

Prosapia paterna, sweert-sijde; her-schild, *sax*.

Prosapia feminia, spille-sijde.

PROSCINDERE, op-snijden; deur-snijden; op-schrobben.

Proscindere agrum, terram, den akker braeken; 't land om-wroeten. *Vide etiam*, PROSECARE.

PROSCRIBERE, achten, echten, *sax. sicamb.* in d' achte oft echte doen; uit-seggen; bannen; uit-bannen; ver-bannen; woesten, *vet. zel*.

Proscriptus, ver-bannen; uit-gesegt.

Proscriptus & profugus, qui à quolibet impune occidi potest, velut avis in aëre, vogel-vrij.

Proscriptio, plakkaat; plak-kaert.

Proscriptio, koop-brief; koop-cedel.

Proscriptio hostilis, ban; ver-ban; achte, echte, hachte; (ἄχθος.)

Proscriptio capitis, over-achte.

(1) *App.* « *sax.* »

Proscriptio dira, *exsecrabile programma Ecclesiæ*, excommunicatie.

PROSECARE, op-snijden; schorpen; op-schorpen. *Vide etiam*, PROSCINDERE.

PROSELYTUS, aen-komeling.

PROSEQUI, voord-vaeren.

Prosequi, nae-jagen; volgen; nae-volgen.

Prosequutor, ver-volger.

Prosequutio, ver-volg.

PROSERPERE, rotsen, rutsen. (1) *Vide etiam*, PROREPERE.

PROSILIRE, schrikken, schrekken; uit-springen.

Prosilire in altitudinem, op-schrikken.

PROSOPON, persoon.

PROSPER, ge-lukkig; ge-luksaem; veur-spoedig.

Prosperè, ge-lukkiglik; veurspoediglik.

Prospere cedere, *Prosperare*, gelukken.

Prosperitas, ge-luk; gluk; ge-luksaeligheid; ge-luksaemheid; welstand; wel-vaerd; dege; sanse, *fland*.

PROSPICERE, *Prospectare*, oogen; uit-sien; uit-kijken.

Prospicere è speculâ koeren.

Prospicere, toe-sien.

Prospicere, ver-sien, *aut potiùs* veur-sien; be-sorgen; ver-sorgen. *Prospicere sibi*, *suaéve saluti consulere*, sich ver-sien. *culinæ à cibis prospicere*, de kokene versien. *Prospicere alicui*, soeken iemands profijt.

Prospiciens longè in posterum homo, *Ciceroni*, verre-siende man; veursichtig man.

(1) *Etym.* « Rutsen. j. rotsen/slibberen. *Labi, prolabi, proserpere. & Currere.* »

Prospectus, licht; uit-sicht; uitgesicht; ge-sicht.

PROSTARE, voord-staen.

Prostare, *in Prostibulo seu vulgo victum quærere*, *ut meretrices; Prostituere corpus vulgo*, *pudicitiam*, in 't leven sitten; sitten in 't quartier, in 't leven.

Prostibulum, bordeel; quartier; hoeren-huis; hoeren-kot.

Prostibulum, *Prostibula*, hoere; mot; ge-meen, gemein-vrouwe.

PROSTASIS, *Prostasia*, *Protostasia*, prostdije.

PROSTERNERE, neder-werpen; neder-slaen; om-stooten; smakken; af-breken; velden, vellen, *(q. in terram)* af-vellen. *Prostratus*, verslagen.

PROSUBIGERE TERRAM, uit-scharren de aerde.

PROSUBULÆ, stangen.

PROTEGERE, be-schermen; hoeden, hueden; be-hoeden; verhoeden; veur-hoeden; be-schutten; be-schudden; hand-haven; handhouden; warandeeren; garandeeren; mainteneeren; manteneeren.

Protector, be-schermer; hoeder; be-hoeder; veur-spraeke; patroon.

Protectio, be-scherminge; hoede, huede; hutte, *vet*. be-hoed; behoedenisse; ver-hoedinge; schut; sauvegarde.

Protectum, *vulgi*, veur-dak.

PROTELARE *sævis dictis*, *verbis*, ver-babsakken; ver-habsakken; verbossen; ver-poffen; ver-pocchen; ver-snorken; ver-bluffen; *omnia vid[t]* met woorden; ver-bulderen; ver-snauwen; grauwen ende snauwen.

PROTENDERE, rekken; strekken; uit-strekken; uit-spannen; uitsetten; uit-stellen.

PROTERERE, ver-pletten ; dempen, *g. s. s.* foeleeren. *Proterere curru aut equo*, over-rijden. *Proterere pedibus*, treden, over-treden, met voeten.

PROTERRERE, ver-vaeren, ver-veeren.

PROTERVUS, brood-dronken ; dertel ; sassem, sassaem, satsaem ; pijlik ; ael-weerdig ; moed-willig ; pitsachtig.

Protervè, dertelik ; sassemlik ; moed-williglik ; schamperlik.

Protervire, Protervè agere, dertel, brood-dronken, zijn ; ver-fieren ; ver-buitertieren, *fland.*

Protervia, brood-dronkenschap ; moed-wille ; moed-willigheid ; dertelheid.

PROTESTARI, *&*, PROTESTUM, *vulgi*, protesteeren : veur-besprek.

PROTHYRUM, portael, poortael, van 't huis ; geschop, *fland.*

PROTIMESIOS IUS, ver-naederinge ; naesting ; aen-boord, aemboord ; kalengieringe, kalangieringe, des koops ; *vulgo, Retractus.*

PROTINUS, ter-stond ; van stonden aen ; eens-gangs ; eenswegs.

PROTOBULEUTA, veur-schepen.

PROTOCOLUM, *Protocolorum liber; breviter & succincte notata à tabellione ut deinde extendi & absolvi possint*, be-worp ; be-worp-boek ; protocol, *vulg.* kladboek, *Grotio.*

PROTOGEUSTA, proever ; credenssier.

PROTOLOGIA, veur-spraeke.

PROTOMYSTA, bisschop.

PROTONOTARIUS APOSTOLICUS, *vulgi*, protonotaris des Pauws (1)

(1) Hs.

PROTOPLASMA, beeldener.

PROTOTOCIA, eerst-geboorte.

PROTOTYPON, veur-beld.

PROTRAHERE, *ut humi, &c.* slooren ; sleuren ; voord-trekken ; ver-trekken ; treineeren.

Protrahere, lengen, lang maeken ; treineeren.

Protrahere, differre, prorogare, voordsten, versten, virsten, firsten, fristen, *vet.* ver-lengen ; uit-setten ; uit-stellen ; ver-trekken ; ver-dagen ; dilaieeren.

Protrahere, &, Protrahi in annum, ver-jaeren.

Protractio, ver-trek ; ver-leng ; ver-lenginge ; dilai ; prolongatie.

PROTRIMENTA, *carnes minutim tritæ, aut frustulatim concisæ, ita ut etiam gingivis sive dentium alveolis mandi possint*, barbelen-beetken. (1)

PROTROPUM, lek-wijn ; veur-loop.

PROTRUDERE, ver-stooten ; fuiken ; voord-dringen ; drommen, *fland.* schuppen ; voord-stooten ; kruien, kruiden, *ut, vehiculum, curriculum*, kruien den kruiwagen ;) schorchen, *sax. sicamb.* schuven, schuiven, schijven, schuiffen, schuiffelen ; ver-schuiven.

[*Protrudere scapham conto, quasi librando*, wegen een schip, schuite, F. R.]

PROTUBERARE, puilen ; uit-kijken, uit-steken ; uit-puilen. *Protuberantes oculi*, uit-puilende oogen.

PROTURBARE, stooren ; ver-stooren.

PROVEHERE, ver-heffen ; ver-voeren.

Provehi equo, be-rijden een peerd.

(1) *Etym.* « Barbelen-betken. »

Provehi ex infimo, op-komen van niet tot iet.

Provehere, *Provehere aliquem*, voorderen iemanden ; •ver-voorderen ; op-trekken ; avanceeren.

Provectæ ætatis, be-daegt.

PROVENIRE, voord-komen; uitkomen ; ge-raeken ; tieren ; slaegen, slaen, [*frumenti bonus est proventus*, het koren is wel geslagen, wel geraekt.]

Provenire bene, rectè, dijen ; bedijden, be-dijgen.

Proventus, wasdom ; teelinge ; teelt.

Proventus, vrucht ende profijt ; bladinge, *propriè agrorum*.

Proventus anni, jaer-schaere

Proventus annuus, in-komende goed ; in-komste ; rente.

Proventus annuos adferens, rentbaer.

Proventus, neeringe : schot ; beschot ; ge-schot.

Proventus Principis, reveninge, *fland*.

PROVERBIUM, spreuke, sproke; spreek-woord ; seg-woord ; bijwoord; bij-spel; bij-spraeke, *holl.* geddeken, gelleken, jelleken, telleken ; referein, refrein.

Proverbia enunciare, refereinen, refreinen.

PROVIDERE, ver-sien, *aut potiùs*, veur-sien ; toe-sien ; verhoeden, veur-hoeden ; remedieeren.

Providere alicuius commodo, bono, utilitati, soeken iemands profijt.

Provisus, ver-sien.

Providus, veur-sichtig ; veursienig ; veur-dachtig ; ge-waer.

Providè, veur-sichtiglik.

Provisio, *Provisus*, *Providentia*, veur-sicht ; veur-sienigheid ; veursichtigheid.

Provisio, *vulgi*, *Provisus*, veurraed, (*Provisio frumenti*, veur-raed van koren;) veur-sorge ; raed, *vet. hol.* provisie.

PROVINCIA, landschap ; provincie.

Provinciæ territorium, bij-vang.

Provincia maior, mark. *Vide*, *Districtus ditionis*.

Provinciæ situs, *positio*, ge-legenheid des landschaps.

Provinciæ toti commune, *generale*, land-gemein, *item*, *Reipub. status*, lands-stand, *Grotio*.

Provincialis, land-saet ; ondersaet ; in-geseten 's lands.

Provinciæ Præfectus, vogd, voogd ; seneschalk, sineschalk, (*Vide*, *Familiæ præpos.*) land-pleger, *g. s. s.* drossaet, drossaert ; land-drossaert ; provinciael.

Provinciæ præfectura. *Provincia*, rouwaerdschap ; vogdije ; landvogdije.

Provincia, last ; be-vel ; be-wind ; commissie.

Provinciam tradere, be-velen ; belasten.

Provinciam obire, *curare*, *&c.* be-dienen.

Provinciam deponere, ver-laeten den dienst.

PROVOCARE, be-roepen. *Provocatio*, be-roep ; be-roepinge.

Provocare, ver-wekken ; toe-stoken ; kreeten, kreiten. *Provocare ad iram*, ver-grammen.

Provocare ad pugnam, *duellum*, uit-dagen ; uit-eisschen ; uit-roepen ; ont-seggen ; uit-bieden, *vet.* groeten, *vet. sax*.

Provocare in ius, in recht betrekken ; intimeeren.

Provocare ad iudicem, appelleeren ; loteren, leuteren, *vet. sax*. *Provocatio*, appel, appellatie ; loteringe.

Provocare ad curiam diplomate

eum secundum quem iudicatum est, & iudici diem dicere ob rem perperam aut iniquè iudicatam, releveeren sijne appellatie.

Provocare à sententiâ, be-trekken het gewijsde.

Provocatio, be-trek van vonnisse, *fland*.

contra Provocationem admissum ; factum sive designatum contra Provocationem interpositum, attentaet.

PROVOLVERE, schuven, schuiven, schijven ; voord-rollen.

PROUT, nae. *Prout ceciderit*, nae 't valt.

PROXENETA, maekelaer ; onderkooper, *sax*. courtier.

Proxenetria, maekelersse.

PROXIMUS, *Proximitas, &c. Vide*, PROPE.

PRUDENS, wite, witte ; witig, wittig, *vet. hol.* wijs ; veur-sichtig ; veur-sienig ; ver-standig ; ver-standel, *vet. hol.* bij-sinnig, *hol.* raedsaem ; raedsaemig ; subtijl, sotijl ; discreet ; expert.

Prudens sciénsque, wi lens ende wetens ; puer willens ; puerlik willens.

Prudenter, veur-sichtiglik ; wijslik ; ver-standiglik ; discreetelik.

Prudentia, wete, wite ; witte, *vet*. veur-sicht ; veur-sienigheid ; veur-sichtigheid ; wijsheid ; vroeddom, *vet*. ver-standigheid ; discretie.

PRUINA, *Pruina cana*, rijm ; rijp.

Pruina glacialis, ijsel, hijsel ; ijselinge.

Pruinam pluere, rijmen ; rijpen.

Pruinosus, rijmachtig ; rijpachtig.

PRUNA, kolen-vier ; gloed ; gloedige kole ; glimme, *holl*. glimmende, gloedende, kole ; bernende kole ; brase, *fland*.

Pruna ardens & viva, levende kole.

Pruna extincta, doode oft doove kole.

Prunæ obductæ, obnubilatæ, smuikende, pronkende, monkende, kolen.

Prunis incoquere, herdsten, heerdsten, harsten.

Prunis cineres obducere, reken, reeken, rekenen, raeken, het vier.

Pruniceps, vier-tange.

PRUNELLA, bruijnelle ; senegroen ; *herba sacra quæ nervorum contractionibus medetur ; consolidæ species*.

PRUNUS, prüim-boom ; pruimeler.

Prunus silvestris, slee-dorn ; sleewdorn.

Prunum, pruime. *Pruni os, sive ossiculum*, steen van pruimen ; kraek-steen, *voce cum cerasis communi*.

Prunum Damascenum, passum, rugosum, pruime van Damask ; Damast-pruime ; blauw-pruime.

Prunum hordeacium, candens, witte pruime.

Prunum decumanum, maius, cierpruime. (1)

Prunum cerinum, cereum, rospruime.

Prunum nanum, kroosken, *holl*.

Prunum silvestre, autumnale, Pruneolum, Prunulum, slee ; sleeuwe ; slee-puime ; herft-pruimken ; palleken, *holl*.

Prunum asinarium, asininum, vile, & maius, pis pruime.

PRURIRE, jooken, jeuken ; hooken ; bijten ; krevelen.

Prurire ad coïtum, heet oft ritsig zijn.

(1) *Etym*. « *holl*. »

Pruriens, kril, krillig; grellig; grillig.

Pruriens in Venerens, heet; hittig; ritsch; ritsig, *holl.* drijvig; drevig, *sax. sicamb.* geil, gijl, geilig; brunstig, brumstig, brustig, bruistig; peerdig, *fland.* tochtig, *de vaccis, &c.*

Pruritus, Prurigo, jooksel; jookte; krevel; krievel; krevelinge; krauwagie.

Pruriginosus, jookselachtig; jookachtig.

PRYMNESIUM, meer-touwe; anker-touwe; kabel-touwe; kardeel, *sax.*

PSALLERE, singen.

PSALMUS, psalm, psalm-liet.

PSALTERIUM, *Psalmorum liber,* souter.

PSALTES, sanger; orgelist.

PSALTRIA, sangersse; sangster; harpenersse.

PSECAS, *pluvia tenuis,* wind-regen; stof-regen; stuif-regen.

PSECAS, *comtrix,* hoofd-maekster.

PSETTELETUM, *piscis, Potteri; Vide,* RHOMBUS PISCIS.

PSEUDOCHÆUS, giet-logen. (1)

PSEUDOMELANTHIUM, *herba,* koren-roos.

PSEUDONARCISSUS, lavender; spijk.

PSEUDOTHYRUM, achter-deure; loose deure.

PSIMMYTHIUM, loot-wit, ceruse, ceruise.

PSITTACUS, gai, gaei; sittig, sitkust, sikkust, *germ. vulgo Papagallus,* papegai. *Dicitur* papengai *Becano, q. d. gaia sive pica varia, non cuiusvis, sed sacerdotum tantum ob precii magnitudinem, & singularem elegantiam. Nunc vulgo Græcorum* παπαγὼς *dicitur, teste Roberto Constantino.*

PSYLLIUM, vloi-kruid.

PSYCHOMANTIA, negromantie.

PTERELAS, *inter canum nomina.*

PTEROMATA *in ædificiis,* kruis-werk van metselrije.

PTERYGIUM, *unguis; membranula in oculo instar lunæ excrescens, oculóque officiens,* maene oft vel op d'ooge; nagel in d'ooge; schelle in d'ooge; naegel-rinde; naegel-schorsse.

PTISANA, gersten-drank.

PTOCHODOCHIUM, heilig-geest-huis; gast-huis der bedelaers; rabauds-gasthuis.

PUBES, guichel-haer; guich-haer; gek-haer; melk-haer; schamel-haer: schamelheid-haer.

Pubes, aut, Pubis locus in utroque sexu, scham, *q. Pudoris, Pudendive locus;* ge-macht; macht.

Pubi utrinque vicina pars corporis concava, engenisse, ingenisse; eegenisse; *Gall.* aine.

Pubis os, is-been; isch-been; ijs-been.

Pubere, Pubescere, vluggen; manbaer worden; haeren; haer-stootig worden; stoppelen; baerden.

Puber, Pubes, Pubescens, manbaer; jaerig; be-jaert; mondig; vlugge; haer-stootig; baerdende.

Pubertas, jeugd; jeug-dom; manbaerheid; haer-stoot, *vet.*

Pubertas, tempus Pubertatis, jaer-schaere.

PUBLICUS, gemein, gemeen; publik: her, *teste Becano, qui hinc deducit* her-aut, her-bane, her-man, her-tog.

Publicum regionis, generale

---

(1) *Etym.* « *Pseudocheus.* »

totius provinciæ, land-gemein ; *&, Res publica, status publicus*, land-stand, *Grotio*.

Publicè, in Publico, openbaerlik ; publiekelik.

in Publicum venire, te veur-schijn komen.

Publicola, gemeintenaer.

Publicare, uiten ; uit-spreken ; ver-konden ; ver-kondigen. *Publicare passim*, ver-breiden.

Publicare, uit-roepen ; af-roepen ; blasoenen ; publiceeren.

Publicare sono tubæ, af-blaesen ; af-trompen : *sonitu tympani*, om-trommelen ; om-slaen de trommele.

Publicare, in publicum addicere, ver-beurt maeken ; confiskeeren.

Publicatio, af-kondinge ; af-kondiging ; publicatie.

Publicatio bonorum, ver-beurte ; confiscatie.

Publicanus, pachter ; pachtenaer ; tol-meester ; tollenaer ; ont-fanger ; tol-pachter ; assijs-meester ; assijsener ; axijsener ; excijsener ; schotmieter, *vet.*

Publicanorum mensa ubi vectigal penditur, tafel.

Publicanis merces profiteri, vectigal pendere, ver-tollen.

PUDOR, schaemte ; be-schaemtheid ; schamelheid, *pudor videlicet paupertatis*

Pudere, Pudefieri, Pudore obrui, suffundi, schaemen ; be-schaemt, schaem-root worden, confuis zijn.

Pudefacere, Pudorem incutere, be-schaemen.

Pudefactus, Pudore affectus, be-schaemt ; gehoont ; confuis.

Pudorem deponere, schaem-schoenen uit-doen.

Pudens, Pudicus, Pudibundus, schamel ; schamelachtig ; kuisch ; eerlik ; tuchtig ; be-schaemt ; schaemachtig ; suiver ; rein.

Pudenter, be-schaemdelik.

Pudicè, eerlik, eerliken ; reinlik, reinliken.

parum Pudicè eloqui, on-gewasschen uit-seggen.

Pudicitia, schaemte ; schaemelheid ; renigheid, reinheid ; suiverheid ; kuischeid.

Pudicitiæ vitium addere, ont-setten eene maegd van haere eere.

Pudendum, pars Pudenda, in viris & mulieribus, schaemelheid ; schaemte ; schaemelik lid ; heimelik lid.

Pudendum, Pudenda muliebria, vrouwelikheid ; wijflikheid.

Pudendi virilis loculus, putze ; voor-broek ; *seu*,

Pudendorum velamen, veur-broeke.

PUER, *(Pueri*, kinderen;) wicht ; grom, *angl.*

Puer, Puellus, Puerulus, Puella, jong kind ; fradde ; *Puer, Puer masculus, Puerulus, Puellus*, knechtken ; manneken ; knape, knapelijn, knapelink, *vet. fland.*

Puer lactens, subrumus, soogeling ; voesterling, voester-kind.

Puer anniculus, unum annum natus, jaerig oft jaerlink kind.

Pueri molliculi, ver-taerde kinderen.

Puer expositus, in publicum abiectum, proiectitius, abiectus & fortunæ commissus, inventitius, vondeling. *Puerum exponere, reiicere, fortunæ committere*, sijn kind te vondelinge setten.

Puer subdititius, subditus, suppositus, supposititius, wisseling ; wissel-balg. *Pueri patrem verum mutare non vero*, ver-vaderen het kind.

Puer prioris tori ; ex primis natus nuptiis, veur-kind.
Puer duodecim annorum, mondig.
Pueri instar stultus & inconsideratus, kinds ; kindsch ; kindisch.
Puerum ad ignem pandere, baekeren, op-houden een kind aen 't vier.
Pueris se committere, cum Pueris in certamen descendere, tendere adversus Pueros, stellen sich tegen de kinderen.
Pueri, in alterius locum alter profectus, ut si Wallo Brugas, Brugensis Insulas mittatur, wisselingen.
à Pueris, à Puero, à primâ Pueritiâ, van jonk af.
Puer, jonge, jongen, jongsken ; guits, *zelandis ;* lab, lap, een jonge lab ; *(aliis*, laf, *id est, flaccidus, segnis, imbecillis ;)* veintken, ventken.
Puer, Puerulus, famulus, boeve, boef, boefken ; diener, dienaer ; motsetse (moço, *hisp.)* knape ; knaep ; knecht. *Puer pedissequus*, pagie, *à pædagogio, Lipsio. Videlicet quemadmodum Pueri vox apud Latinos, sic* boef *Teutonicum ad famulos & servos delata :* boef in 't kaert-spel. *&c. tandem (ut &* schalk) *ad Nebulonem detorta.*
Puer choraulis, symphoniacus, koorkind ; koorael.
Puella, Puellula, virguncula, dochter; dochterken; maged, maegd, meid, meidsen, meidsken, meissen; modde, moddeken ; fradde, fraddeken ; poesele ; vrijdster, *holl.* (1)
Puella vultu composito, monke, monksken.
Puella prætextata, ingenua, & innupta, staet-dochter ; eer-jonkvrouwe.
Pulla torosa, obesula, poesele.
Puella lepida, venus dierken ; herteken.
Puella venusta, lepida, lasciva, rammelersse ; quakkernelleken, *fland.*
Puella languida, ignava, remissa, deformis, vadde ; swelte ; fleere, *fland.*
Puella sordida, soole ; jole. *sordida, lutosa, luto & sordibus inquinata, maculosa, impura, immunda*, kladde ; kladde-gat (1) ; asch-gat, *q. cinere aspersa.*
Puella, deerne. *Vide, Ministra.*
Pueritia, kindsheid.
Puerilis, kinds ; kindsch ; kindisch ; kinderachtig.
Puerile, kinder-werk. *Puerilis res.*
Puerilia ludicra, kinder-spel-dingen ; poppen-werk *(crepundia,)* kinder-poppen. *Vide, Ludicra.*
Puerilium ludicrorum venditor, poppen-kramer ; dokken kraemer.
Puerilis ludus, Puerorum oblectamenta, kinder-spel.
Puerilitas, Puerilis ineptia, inconsiderantia, innocentia, kindsheid ; kinderachtigheid.
Pueriliter, kindschelik ; kinderachtiglik.
Puerpera, kinderbed-vrouwe ; kraem-vrouwe ; gelegen, in-gelegen van kinde ; in-liggende vrouwe. *ex Puerperio decumbere*, in-liggen van kinde.
Puerperam gremio tenere ad facilitandum partum, schooten, schoien : *quæ id præstat*, schootster, schoister; vrouwen-schootster; vrouwen-schoeister. (2)

(1) *Etym.* « Vrijdster. *Amasia, amica. & holl. Virgo nubilis, matura viro.* »

(1) *Etym.* « kladder-gat. »
(2) Hs.

Puerperam in lecto collocare, bedden.

Puerperam curare, custodire, kraem-waeren ; kraem-bewaeren ; verwaeren de kraem-vrouwe ; achterwaeren de kraem-vrouwe ; vrouwaeren.

Puerperæ curatrix, ver-waerster ; vrou-waerster ; achter-waerster.

Puerperium, kinder-bedde; kraem.

PUGIL, vechter ; veur-vechter ; kempe ; kimpe, *vet.* kamper ; kamp-vechter ; kampioen ; degen, degen-man.

PUGILLARIS, *Pugillares, Vide,* PUGNUS.

PUGIO, *Pugiunculus,* kort-geweer ; steker ; op-steker ; stekdegen ; stoot-deegen ; knoop-mes ; poke ; dagge ; dol, dolch, dolk ; stek-sweerd ; hesse, *fris. holl.* poniaerd ; poignaerd ; ponvael, (1) *vet. holl.* pugmael, pugnael, *vet.* *Pugiunculus occultus,* moord-priem. *Pugio de zonâ dependens,* hanger, hangerken ; waddener, waedener.

PUGNA, strijd ; kamp ; slag ; krijgs-slag ; vechterije ; vocht, *vet.* ge-vecht ; vuist-recht, *vet. sax.*

Pugna stataria, staende slag.

Pugna navalis, schip-strijd.

Pugna velitaris, schaermutse ; schaermutsel ; schaermutsinge.

Pugna imaginaria, Pugnæ simulacrum, spiegel-gevecht, *sax. sicamb. quasi quis vellet pugnare cum sua imagime quam conspicit in speculo.*

Pugnæ &c. intercedere, interiicere se, tusschen-beiden gaen.

Pugnare, Pugnis contendere, slinger-vuisten.

Pugnare, vechten, vichten ; slaen ; strijden ; kampen, kempen ; krijgen, kriegen ; belgen, balgen ; mangelen, *vet.* pluk-haeren, *metaph.*

Pugnam committere, slag leveren.

Pugnare collato gradu, Pugnare cominus cum hoste, hand-gemein worden ; maen (1) aen man komen ; man veur man, hand veur hand, vechten.

Pugnare cæsim, uit-houden (2)

Pugnare punctim, steken, stooten, tegen den anderen.

Pugnare leviter, Pugnare præludere, schermen ; schaermutsen ; schaermutselen.

Pugnæ præludium, prælusio, principium, veur-gevecht ; proef-slag.

Pugnans, strijdig. *Pugnator,* vechter.

PUGNUS, vuist ; vuist-slag ; kinnebak-slag ; klinke ; oor-klinke.

Pugno continere, grijpen.

Pugnos dare, ingerere ; Pugnis ferire, contundere, obtundere, dokken ; op-leggen ; vuist-look, muil-beeren, t' eten geven, *adag.*

Pugno in dorso percutere, donsen.

Pugnis contendere, slinger-vuisten.

Pugnos edere, vuist-look eten.

Pugillus, vuistken.

Pugillaris tabella, hand-tafelken.

Pugillare, Pugillares, tafel ; tafelet ; tafel-boeksken ; schrijf-tafel ; schrijf-tafelkens ; schrijf-boeksken ; gewaschte (3) schrijf-tafel.

PULCHER, schoon ; fraei ; hupsch ; hovesch, *vet.* kal, *&,* *Pulchra,* kalle, *vet.* (καλὸς ;) jent ; gent ; goelik, *holl.* frisch, versch.

---

(1) Hs. *Etym.* « Ponnael. »

(1) Hs.
(2) Hs. *Etym.* « Wt-houwen. » De spellingfout der *Syn.* bewijst dat reeds toenmaals Houden als Houwen klonk. Daaruit ook is de verkeerde spelling Vouwen voor Vouden ontstaan.
(3) Hs.

Pulcher eximiè, uit-nemende schoon.
Pulcher aspectu, toon-schijnig.
Pulchrè, fraielik, fraeikens.
Pulchritudo, schoonheid; schoonte.
Pulchritudinis suæ iactabundus ostentator, fraeiaerd; moiaerd; fier, *Becano.*

PULEGIUM, *herba,* polei; polei-kruid.

PULEX, vloie, vloo. *Pulices venari, captare,* vloien.
Pulex aquaticus, waeter-vloie: *animalculum Pulice paulo maius, quod supra stantes aquas velocissimo motu cietur.*

PULLUS, *Pullities, Pullatio, Pullorum fœtura,* jong dier; jonge der gedierten; quik, *vet.* broedsel; broedinge; ge-broedsel.
Pullus cuiuscunque avis minoris, tijtte, tijtken, *fland.*
Pullus gallinaceus, Pullaster, Pullastra, kieken; kuiken; kueken; hoenken; jongen haen; haenken; jonge hinne; poelie; pulle, *holl. Pulli gallinacei,* hoeneren, hoenderen. *Pullus gallinaceus recèns exclusus,* kip.
Pullus Martius, Pullus gallinarum optimus, atque educationi & saginationi aptissimus, mense Martio, meerts-kieken.
Pullus postremò exclusus, educatu difficillimus, kak-in-nest; kakkert; kakkaerd; kagge-nest, *fland.*
Pulli caput, kieken-hoofd: *& metaph. de homine nullius aut vani cerebri.*
Pullorum gallinaceorum pedibus involuti capilli, quibus eorum gressus impediri solet, marren-vlichte; marvlichte.
Pullus anserinus, gansen-kieken.
Pullarius, hoener-man; poulier; haens-korver, *qui vid' gallos venales fert in corbe.*
Pullarium fulcrum, hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke; hinnen-roest, *fland.*
Pullulare, Pullos edere, kippen.
Pullus equinus, veulen, volen; peerd-veule.
Pullus asininus, esel-veulen.
Pullus, min-genoot; minne-genoot; mingnoot.
Pullus, scheute; sprot, spruite. *Pullos emittere, Pullulare, Pullulascere,* schieten; op-schieten; uitschieten; botten; uit-botten; spruiten; uit-spruiten; sprotten, *vet.* uit-slaen; uit-loopen; puilen; keesten, *fland.* graenen; kiemen, *vet.* prossen. (1)
Pullulatio, spruitsel.
Pullulationem seminis aut grani alicuius maturare, fomentis aut furni calore, kiemen, vel, kimmen.

PULLUS, *Pullulus,* grauw; swert-grauw. *Pullus color,* mooreit; grijs, *à fletu lugentium; huiusmodi enim amictus lugentibus olim maximè conveniebat; Becano Pullatus,* rouw-dragende:
Pullatum incedere, rouw draegen; inden rouw gaen.
Pulmentum, Vide, PULS.

PULMO, longer; loose; longe; lichte; liecht; lever, *q. d. leve iecur:* loose *autem à* loos *sive* los, *vacuus, inanis: est enim Pulmo vacuus, levis, spongiosus, & fistulis inanibus cavus.*
Pulmonis canna, gorgel; gorgelpijpe; gorgel-ader; longer-ader; wind-pijpe.
Pulmonum lobi, haer-loken, hairloken.
Pulmonarius, longer-siek; longersuchtig.

---

(1) *Etym.* « Prosse. *ger.* *Germen.* »

Pulmonaria, herba pulmonis formam referens, longer-kruid.

PULPA, *pars carnosa exossis in corpore, ut lacertorum, &c.* muis, muisken, muiskel, muskel, muskle; spiere; hijse; hase (1); vleesch-muis; quak; mouwe; vleesch-mouwe; kuit, kijte, kete, (2) *fris. sic. holl.* quik. (3)

Pulpa piscium & carnium, mote: *hinc, pulpa cunni,* mote vande vrouwelikheid.

Pulpa, Pulpamentum caponis, &c. spier, wit, vanden kapuin, *&c.* *Album instar Pulpæ gallinaceæ,* spier-wit.

Pulpam evellere, peuselen.

Pulpa suilla, met, mette, *sax. sicamb.*

Pulpamentum, krappe; hase; lemmere; hase, lemmer, lemmere, lemmer-stuk, van den os, *pars carnis delicatioris in bove;* lekker-beetken; peuselinge; slik-brokke; snikkel-brokke; slokkel-brokke; braede, *sicamb.*

Pulpamentum avis, spierink. (4)

Pulpa ligni aut arboris, muis, kalf, van het hout.

PULPITUM, puie; puide; lessenaer; lese banke; preek-stoel; kancel, kantsel, *germ.* pulpit.

PULS, *Pulticula, Pulmentum, Pulmentarium, Pulmentarius cibus,* moes; pappe; pappeken; brij; moes-pappe; potagie; wellinge, *sax. sicamb. fland. campin.*

Puls vilior & tenuior, slok-moes, *lovan.*

Puls ex tritici farinâ lacti permistâ, wit-moes; wit-moes-pap. *Puls ex*

(1) *Etym.* « Hase. j. spier. *Pulpa.* »
(2) Hs. *Etym.* « Kuyt/kijte/kiete. »
(3) *Etym.* « Quick. j. quack. *Pulpa.* »
(4) *Etym.* enkel: « Spierinck. j. spier. *Pulpa.* »

fago tritici (1) *farinâ aquæ permistâ,* wateren-brij.

Puls miscellanea, meng-moes.

Pulmentum piperatum, peper; peperken.

Pulmentum testuaceum, pannekoek (2); toerte.

Pultiphagus, pap-eter; pap-slokker.

Pultarius cacabus, pap-ketel.

PULSARE, *Pultare, Pulsatus, Pulsus, Vide,* PELLERE.

PULVINAR, *Pulvinus, Pulvillus, Pulvinarium,* kussen; sit-kussen. *item,* poluwe, peluwe, puluwe, pulwe; oor-kussen; oor-poluwe; hoofd-poluwe; hoofd-bolink, *quòd plumis farciatur.*

Pulvinar inferius, alteri Pulvinari suppositum, onder-kussen.

Pulvinus cui cubito inniti solent, ellebog-kusken. (3)

Pulvinar plumarium, bank-kussen, *holl.*

Pulvini pars adversa sive ima, rudis, & textili picturâ operéque Phrygio vacua, loose van het sittekussen, *ex rubro corio plerumque constans: unde &,* roode loose *etiam dicitur:* blad *etiam dicitur de instrato seu substrato utrinque.*

Pulvini theca, tegmen, involucrum, slope; pulwijne; flouwijne, fluwijne [*à* φλοῦς *vel* φλεός, *fit* φλοΐνη, *lanugo seu lana; de quâ Dodonaeus in suo Herbario.*]

Pulvinus, &, Pulvini torus, bedde; hof-bedde.

Pulvinar sacrosanctum, corporal.

Pulvinus, arena, sive arenosus locus in mari, plaete; banke; sand-plaete; on-diepte; droogte; holm, *vet.* rif, riffe; uit-steke.

(1) Hs. L. *fagotritici.*
(2) *Etym.* « Pannen-koeck. »
(3) Hs. *Etym.* insg. « Ellebogh-kusken. »

Pulvinus scopulosus, vuil-rif: *albus* dogger-sand : *Pulvinus subniger,* waesig sand.

PULVIS, poeder; poeier; polver; pulver ; stof ; stuive ; stubbe ; ge-stof ; ge-stuif ; ge-stubbe ; molm, *holl.* mul ; ge-mul, *ut* torf-gemul, [*q. d.* ge-mael, I. R.]

Pulvisculus, stofken, stuifken ; pluis.

Pulvis ligni cariosi, Pulvis cariosus, molm ; olm ; molsem.

Pulvisculus limando derasus, vijlsel ; vijl-stof.

Pulvis sternutatorius, nies-poeder.

Pulvis nitratus, tormentarius, sulphureus, pyrinus, igneus, kruid ; poeder, polffer, polver, pulver ; bus-kruid, bus-poeder.

Pulvere aspergere, respergere, sordidare, afflare, obducere situ pulvereo, be-stuien (1) ; be-mullen, *fland.*

Pulvere respersus, sordidatus, obductus, afflatus, be-stoven.

Pulverem discutere, stubben, *fris.* stof af-vaegen.

in Pulverem redigere, polveren, pulveren, pulveriseeren ; morselen, *sax. sicamb. fland. in Pulverem conterere,* raspen.

Pulverem sive lutum versare manibus aut pedibus, dabben, dabbelen, *Becano.*

Pulverare, Pulverem spargere, excitare, stuiven, stuiffen.

Pulveris instar dispergere, &, Dispergi, ver-stuiven.

Pulvereus, Pulverulentus, stofachtig ; be-stoven ; be-mult.

Pulveraria theca, sand-busse.

PUMEX, bad-steen ; lik-steen ; gelik-steen ; puim-steen ; peems, peims, pims, *vet. & sicamb.*

Pumex, lapis cavernosus quo plantæ pedum lotæ fricantur, krauw-steen, *vet.* wrijf-steen, *sax. sicamb.* verken-steen, *quòd eo porcorum cutis fricetur. Pumicare, Pumice polire,* pimsen, *vet.*

PUMILUS, dwarg, dwerg ; kriel, krielken, *holl.* ver-neutelt, ver-nutelt. *Pumilo corpore,* mis-gewas.

Pumilio, Pumilo, Pumilius, Pumilus, naen, naenken ; dwarg, dwerg ; ver-neutelt manneken ; boonken, *metaph. Pumilionis passus facere,* dreutelen.

PUNGERE, steken, (στέγειν;) (1) stikken ; stippen ; stoppen, *fland.* pikken ; pikkeeren ; prikkelen, prekelen ; prikken ; priemen, *vet.* bijten, bieten ; stoepen ; nopen ; fiekken ; pongeeren.

Pingere (2) *leviter,* tinten, tenten ; tintelen, tentelen. *Pungere aculeo, spiculo, stimulo,* straelen, *propriè de apibus.*

Pungere rursus, her-steken.

Pungens & mordens, spits, spitsch, spitsig ; stekende ; *ut,* stekende swijn, *histrix, q. d. sus pungens ;* stekende palm, *&c.*

Pungens & acutus dolor, stekte ; stektenisse.

Punctus, a, um, gesteken ; gestikt.

Punctus us, Punctio, steke ; nope. *Punctiuncula, Punctio levis,* tintelinge.

Punctum, Punctus, tik, tiksken ; tip, tipken ; stip, stup ; stipken ; stippelken ; stippel ; stik ; punt, punte, pint, point. *Punctus inter literas,* titel, tuttel, tuttelken.

Punctim, stekens. *Punctim ferire,* steken al vechtende.

Punctim effigiare ; Punctiunculis

(1) Hs. L. Be-stuiven.

(1) Hs. L. met *Etym.* στίγειν.
(2) Hs. L. *Pungere.*

pingere, ponsen, pontsen, puntsen. *Punctorum congeriem passim aspergere, dispergere,* spikkelen; spekelen, speekelen. *Punctis passim aspersus,* gespikkelt; gespekelt.

Punctus, Punctum, tesseræ aut aleæ, ooge op den teerlink: *hinc Plistobolinda, ludus quo qui plura iactu numerat puncta, appositam argenti summam obtinet,* meest-oogen-spel.

Punctum, suffragium, stemme; vois; suffragie; keur-stemme.

PUNICEUS, bruin-rood; castanien-bruin; purpuren, van purper.

PUNIRE, straffen; strave; straffe aen-doen; deur-nemen; louwen, blouwen; castijden, castijen.

Puniendus, straf-weerdig.

Punitus, gestraft.

Punitor, straffer.

Punitio, straffe; straffinge; castijdement; castijdinge. *Punitio corporea,* lijf-straffe: *Vide etiam,* PŒNA.

PUPA, *Pupula,* poppe; puppe; dokke, *germ.* babbaerd, babbaerdeken (1)

Puparum & sigillorum effector, poppen-maeker: *venditor,* poppenkraemer.

PUPA, *virguncula, Vide,* PUPUS.

PUPILLA, *Pupula,* oog-appel; oog-bal; appel oft bal, der oogen; oog-sterre; sterre der oogen.

Pupillam ambiens circulus, iris, oogen-kroonken; kroonken der oogen.

PUPILLARE, *κακκάζειν,* kaekelen.

PUPILLUS, weese; wees-kind; weeseling; vaederloos, moederloos, kind; vogd-kind; on-mondig; monde-lijn, *vet.*

Pupillum fieri, be-weesen, *Grotio.*

Pupillum tutari, tueri, defendere, ver-mombooren; ver-momberen; be-veurmonden.

Pupilli tutor, defensor, curator, vogd, voogd. *Vide, Tutor.*

Pupillo tutorem constituere, bevogdten.

Pupillorum præfectus, weesenmeester.

Pupilli bona malè servare, sive tueri; dilapidare, dissipare, balmonden; bael-monden; ver-baelmonden. *&, Dissipator, profligator,* ver-baelmonder des goeds. *Quæ voces transferuntur ad quemvis bonorum delapidatorem,* (1) *prodigum, &c.*

Pupillaris ætas, quæ sub tutoribus, d'eerste minderjaerigheid staende onder voogden, *Grotio.*

PUPPIS, achter-einde, achtersteve, achter-casteel van 't schip. *Puppis concameratio,* roef van 't schip.

Pupula, Vide, Pupa, &, Pupilla.

PUPUS, *Pupulus,* knechtken; manneken; babbaerd, babbaerdeken.

Pupa, puella, virguncula, modde, moddeken.

PURGARE, vaegen; veegen; wisschen; kuisschen; suiveren; reinigen; wijen, wien, wieden, (*gal.* vuider;) purgeeren. *Purgatus,* gesuivert; gewiedt.

Purgare igne, fijneeren. *Purgare sal, argentum, &c.* affineeren; raffineeren.

Purgare latrinas, plateas, &c. raeken, *sax. fris.*

Purgatus scopis, gekeert; gevaegt.

Purgamen, Purgamentum, Pur-

---

(1) Die twee laatste woorden staan hier bij vergissing. Z. verder PUPUS, *Pupulus.*

(1) Hs.

gamenta, schabaf; vaegsel; uit-keersel; uit-vaegsel.

Purgamentorum receptaculum, vuil-nis-bak; vuilnis-kuil; vuilnis-hoek.

Purgatio cathartica, purgatie.

Purgatorium, vaegen-vier.

Purgare cribro, ut frumentum, &c., krinsen; kleinsen, klensen, kleinsigen.

Purgamentum quod cribro sive incerniculo separatur, siftsel: *frumenti,* krinse.

Purgare, ver-schoonen; ont-schuldigen; ver-andwoorden; sich ter purge stellen, *purgare se.*

Purgatio, excusatio, ver-schooning; excuse; ver-andwoordinge.

Purgatio à crimine, aut, Purgandi se à crimine modus, oordael, *dictus. Vide Examinis genus, &c. &, Iudicium ferri cand.*

PURPURA, purpur.

Purpureus, purpuren; van purpur.

Purpureus color, blosende verwe; incarnaet.

Purpureus dilutus, lijf-verwe.

Purpurocæruleus color, mooreit.

Purpurea vestis; Vide, Vestis purp.

Purpurati, groote ende machtige heeren.

Purpurissum, vernissinge; blan-ketsel; rooset; roosetsel; bresilien verwe; blose; blosken; blosende verwe.

Purpurissare, Purpurisso inficere, vernissen; roosetten; roosetselen; blanketten.

PURUS, kuisch; kuischbaer; kustbaer; kostbaer; suiver; rein, reen, reinig, reinlik, reinliken; schoon ende suiver; net; klaer; pluis; puer, *(aurum purum,* puer goud;) on-valsch; on-gevalscht; on-geschendt.

Purus, Putus, fijn; louter; on-gemengt.

Purus ab omni parte, geeve, geve, geef, gave.

Purè, kuischbaerlik, kuischelik; suiverlik; reinlik; reinliken; louter-lik; puerlik. *Purè loqui,* suiverlik spreken.

Puritas, kuischeid; suiverheid; reinigheid.

Purificatio, festum, licht-misse.

PUS, atter, etter; eiter; eise; eis; ijs; ijse; ak; ek; dragt; ge-dragt; stok; etter-stok; ver-stokt bloed; ver-sworen bloed; ge-swere; sweringe; materie.

Pus emittere, Purulentum esse, dragen; etteren.

in Pus abire, converti, ver-etteren; ver-sweren; ver-sweiren; ver-swellen.

Pure contaminare, be-draegen.

Purulentus, etterig, etterachtig.

PUSA, *Festo, puellula,* poesele.

PUSIO, knechtken; manneken; kastilie, *vet. sicamb.*

PUSILLUS, klein, kleen; luttik, *fris.*

Pusillanimis, klein-hertig; klein-moedig; slap-hertig; slap-moedig; arm-hertig; moed-loos; mis-troos-tig; mis-moedig; wee-moedig; ween-moedig; koud-aerdig, *sive* koud-hertig, *Ioanni Quevillerio: unde Gallor.* couard *deducit.*

Pusillanimitas, klein-hertigheid; klein-moedigheid; wee-moed; saege, 't saege. *Vide Pavidus; Pavor.* mis-troostigheid; mis-moedigheid.

PUSTULA, *Pusula,* bleine; blaere; blader; puiste; pokke, pokkele, pukkel; pokskens; purreken, porreken; wratteken; welke; buile; bluister; meede, *holl. fris.*

Pustulæ in summa cute extuberantes pueritiæ admodum infestæ, kinder-pokskens.

Pustula circa os, tater ontrent den mond.

Pustulæ in facie ebriosorum efflorescentes, bier-vliegen : wijn-pokke.

Pustula exilis ex aculeo muscæ, apis, vespæ, vel morsu pulicis, weffel.

Pusula, ignis silvestris, wild-vier: *ad cuius generis pustulas, nomen Pusula propriè usurpant.*

Pustula, Pusulàve in panis crusta assurgens, bluister; bluisteringe, op het brood.

Pustulosus, bladerachtig.

PUTARE, achten ; meinen ; meenen; ver-meinen; waenen; ver-waenen ; be-waenen, *vet.* goed dunken; raemen, *holl.*

Putare secum sapienter, be-vroeden.

Putare rem esse veram, waer meinen ; waers meinen. *Putatum est,* het heeft goed gedocht. *Putatur,* dat meinet, *vet.*

Putatus, vulgo Putativus, ver-meint; be-waent; ver-waent.

Putare rationes, af-rekenen ; effen op-rekenen; af-klaeren de rekeninge.

Putare, ut arbores, &c. snijden; snoeien; houwen, hauwen; sleunen; slonen; sloven (1); snoeken, *fland.* kuisschen de boomen. *maturus putari,* houwbaer.

Putatus, gesnoeit. *Putatio,* houwing.

Putator, arborum, vitium, &c. frondator, snoeder; snijder; houwer; schrooder; schroier; wijn-gaerd-snijder.

Putamen, Putamina, af-snijdsel; af-snijdelinge; af-kortsel; sloester; snoester; snoesteringe, snuistering; schelpe; schelffe; schelffer, schelffel; schelle; schaele.

Putamina demere, snoesteren ; sloesteren.

(1) *Etym.* « Sloven. *sic.* j. slonen/ snoeyen. »

Putamen nucis, not-schaele; not-schelpe; doppe, schelpe, vande not.

Putamen ovi, dop, doppe; eier-dop; eier-schaele; schaele van 't eie.

PUTERE, stinken; goor rieken, *holl. fris. Vide,* OLERE.

Putidus, stinkende. *Putidus homo,* vilt; viltachtig.

Putor, stank ; ge-stank ; muffe. *Vide, Odor gravis.*

PUTEUS, put, putte; pet; pit, *fland.* borne ; born-put ; sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Puteus lapide constructus, steen-put.

Puteus in quo aqua perit exsiccatúrque, sterf-put.

Puteus rei metallicæ, schacht.

Putealis aqua, puteana, put-water.

Putei crepido; os, vulgi, mond vanden put.

Putei operculum (Pluteal quibusd.) put-scheel ; put-deksel.

è Puteo haurire aquas, putten.

PUTORIUS, *mustelæ genus valde putidum,* visse; fisse; vitsche; vuere, vuire, voere; bonsink, bontsink, buntsink, bonssem : putoor, butoor; *quæ tamen nomina Ardeæ stellari tribuuntur.*

PUTRERE, *Putrescere, Putrefieri,* rotten; ver-rotten; vorten, *fland.* af-rotten; vuilen; ver-vuilen; ver-derven; be-derven ; ver-slentsen; ver-sledderen.

Putris, Putridus, Putrefactus, rottig; ver-rot; ge-rot; ge-vort; rot; vort; ver-dorven; vuil; ver-vuilt; vinnig, *ger.* ver-welkt, *vetustate vid'.*

Putredo, rot; rotheid; ver-welkinge; molssem, *s. s. holl.* vuilig-heid ; corruptie.

PUTUS, *Putè, Vide,* PURUS.

PYCTACIUM, hand-boeksken ; tafel-boeksken. *Vide etiam,* PIX.

PYGARGUS, *Vide inter genera Aquilarum.*

PYGIS, bille.

PYGMAEUS, naen, naenken ; dwarg, dwerg.

PYLÆ, *Pilæ, itinera angusta montium,* kluise.

PYRAGRA, vier-tange.

PYRALLIS, *Pyrausta, animalculum pennatum, lucernarum luminibus advolitans,* keers-mugge ; keers-vliege ; vier-mugge ; pelser, *&*, schoen-maker, *holl. fris.*

PYRAMIS, kegel-toren ; kepel, keppel ; stapel ; naelde, spille, vanden toren.

Pyramidulis ludere, kegelen.

PYRETHRUM, *herba salivaris,* seever-wortel ; bertram.

PYRGUS, speel-trechter ; rijffel-trechter ; rijffel-beker.

PYRITES, vier-steen ; koper-steen.

PYROBOLUS, vier-pijl ; vier-bal ; vier-kloot ; fuseie ; *& simpliciter,* loot ; kogel.

Pyrobolarius, arkebusier ; coluvrier, klovenier ; kluivenier.

PYROLABES, *Lud. Vivi,* vier-tonge.

PYROPUS, *lapis ignei flammeive coloris,* robijn, rubijn.

PYRRHICE, *Pyrrhica saltatio,* sweerd-dans ; mooriske ; mooris-ken-dans.

Pyrrhicarius, Pyrrhicista, sweerd-dansser ; mooriske-dansser.

PYRRHOCORAX, kauwken ; kautgen ; steen-kraie ; steen-kauwe.

PYRRHULA *avicula,* bloed-vinke; loof-vinke ; pijlaerd.

PYTHONICUS, be-seten mensch.

PYTISMA, spikkinge.

PYXIS, *Pyxidula, Pyxidicula,* busse, bosse ; busken, bosken ; doose, doosken.

Pyxidicula arenaria, sand-busse.

Pyxis unguentaria, smeer-busse ; salf-busse.

Pyxis, Pyxidicula nautica, vaer-glas ; quadran ; kompas ; see-kompas : *index viatorius, magneticus, (non bene quibusdam, Versoria ;)* (1) *vulgo, Compassum, à* passen, *quadrare, convenire, quòd perpendiculum sive acus motu suo recto* (2) *in solum mundi polum tendat, in eo solo quadret, conveniat, & firmiter maneat.*

---

(1) « *Non bene quibusdam* » ontbr. in het *Etym.* Z. verder bij *Versoria.*

(2) *Etym.* « *recta.* »

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 22

SYNONYMIA

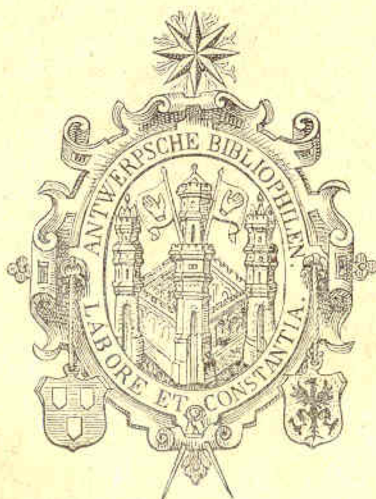
LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR E. SPANOGHE EN J. VERCOULLIE

— III —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

1902

VOORBERICHT.

Om gezondheidsredenen was het den hr. E. Spanoghe niet mogelijk de uitgave van de SYNONYMIA LATINO-TEUTONICA, waarvan hij in 1889 het 1ste en in 1892 het 2de deel liet verschijnen, voort te zetten. Toen het bepaald bleek dat hij er moest van afzien, werd mij gevraagd om het werk te voltooien.

Den 11 December 1896 werden mij handschrift en afschrift ter hand gesteld, en eerst bijna zes jaar later is de aanvaarde taak ten einde gebracht. Dat verplicht mij tot een woordje uitlegging. Het afschrift was slechts min of meer drukvaardig gemaakt tot aan *Septum aut rete capiendis piscibus expansum* (blz. 78). Al het overige moest nog worden gecollationneerd, gepunctueerd, gecursiveerd, gespatiëerd.

Tevens wilde het toeval dat ik den tweeden druk gereed te maken en te verzorgen had van mijn *Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal* (1898), van mijn *Nederlandsche Spraakkunst*, van mijn *Algemeene Inleiding tot de Taalkunde*, en van mijn *Historische Grammatica* (1900), dit alles te midden van mijn talrijke ambts- en andere bezigheden.

Daarbij komt nog dat uit den aard der zaak de druk maar traag zou vooruitgaan, daar er slechts één vel (8 blz.) in eens kon gezet worden en daar de proefcorrectie, wat reeds de hr. E. Spanoghe ondervonden had (zie I, blz. CV), een werk van nauwgezetheid en geduld was ; dit in zooveel te hooger mate, daar het afschrift met sommige letterverbindingen en vooral met de punctuatie wat wild omsprong.

Daarmee meen ik aan de bezitters van de eerste twee deelen der SYNONYMIA zoo niet de verontschuldiging, dan toch de uitlegging gegeven te hebben voor den al te langen tijd dat hun geduld op de proef gesteld werd.

Aan de belangrijke en overvolledige inleiding en bijlagen van den hr. E. Spanoghe heb ik niets toe te voegen. Op een bijzonderheid echter

moet ik wijzen. Volgens den hr. E. Spanoghe I, blz. CXXXVI zouden de verkortingen *j* en *i* : *ja* en *immo* beteekenen. Uit het feit dat ze in de Lijsten van Eigennamen en Plaatsnamen der SYNONYMIA voorkomen in gevallen waar het ETYMOLOGICUM voluit *id est* schrijft, meen ik te moeten besluiten dat ze *id est* beteekenen ; cf. *Amalopertus* in de Lijst der Eigennamen van de SYNONYMIA en *Amelprecht* in die van het ETYMOLOGICUM.

Ik had uit dit derde deel het tweede vervolg op Bijlage II (z. I, blz. CXVIII-CXXXIV en II, blz. CLXV-CMCIII) moeten opmaken, maar het heeft me geschenen dat er bij de uitvoering verschil van opvatting mogelijk was en dat dit werk niet door een ander in denzelfden geest kon voltooid worden.

Mijn taak heeft zich dus bepaald bij het afdrukken van het nog overblijvende gedeelte van het handschrift.

Deze afdruk is diplomatisch, overigens volgens de « wijze van uitgave » door den hr. E. Spanoghe aangenomen (zie I, blz. CIV-CVI). Ik heb ook gemeend in dit derde deel den hr. E. Spanoghe te moeten volgen met het stelsel dat hij in de eerste twee deelen aangewend heeft voor het splitsen van de leden der samengestelde woorden, ofschoon ik liever het handschrift gevolgd had, dat gewoonlijk niet splitst, maar duidelijk met een doel handelt waar het wel splitst. In de twee *indices* van persoons- en plaatsnamen volgde ik het handschrifi.

Ik heb me geen ander voetnota's — tot op blz. 30 zijn de voetnota's van den hr. Spanoghe — veroorloofd dan om een lezing te bevestigen of te verrechtvaardigen en om op een verschil met het ETYMOLOGICUM te wijzen.

Gent, November 1902.

J. VERCOULLIE.

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

QUA, waer-deur ; waer-langs ; langs-waer ; al-waer.

QUAPROPTER, waer-om.

QUAQUAVERSUM, alle-wege, aller-wege.

QUAVIS VICE, t'elken ; t'elker reise ; alle-gang.

QUADANTENUS, eenigsins.

QUADRANS, *Quadrum, Quadriga, Quadratus, Quadruplator, Quadraginta &c. Vide* QUATUOR

QUÆRERE, soeken. *Quærere iterum,* her-soeken.

Quærere super re quapiam, taelen nae eenig ding ; onder-soeken ; onder-vraegen ; enquesteeren ; informeeren ; informatie doen.

Quærere, vragen. *Quærere de re aliquâ, id est, curam habere,* vraegen nae eenig ding.

Quærere, vergen. [*q. d.* veurgeven.]

Quærere rem aliquam, ergens om uit zijn.

Quærere rationem, modum, &c. quomodo, soeken middel om.

Quærere animam, siel-soeken, Matt. 2, 20.

Quærere, verkrijgen ; conquesteeren.

Quæsitus, i, gesoecht, gesocht.

Quæsitum, gewonnen ; verkregen; conquest.

Quæsitor, Quæstor, Prætor sive iudex rerum capitalium sive criminalium ; Quæstor parricidii, hals-richter ; schoud-heet ; soverein ; prevost, provost ; bloed-richter, *Pelgromio ;* roode roede, *qui rubram virgam gerere solet, & sanguineam cruentamque pœnam minatur,* kamer-houder, *fris. fland. brug. Vide etiam,* PRAETOR.

Quæstor, redenaer : *Quæstor principis,* hoofd-redenaer.

Quæstor ærarius, ontfanger generael ; ontfanger van breuken, *&c.* rent-meester ; penning-meester, schat-meester ; tresorier ; pagador.

Quæstor mercatoris, kassier.

Quæstorium, kamer van ontfang.

Quæstoriæ rei summa, fijnancie.

Quæstura, rent-meesterschap.

Quæstor eleemosynarius, kas-boeve; kas-jager; kassenaer : *Vide,* MYTHRAGYRTES.

Quæstio, vraege; vraegsel; op-geve, *vet.* quæstie; informatie; onder-soek; ge-soeke.

Quæstio emergens, incident.

Quæstio perplexa, nodosa, intricata, raedsel; ge-raedsel.

Quæstionem proponere, op-geven een vraege.

Quæstionem explicare, ge-raeden; raeden.

Quæstio criminalis, crimineele saeke.

Quæstio tormentaria, per tormenta, scherpe examinatie; torture; pij-ninge.

Quæstionem tormentariam adhibere, Quæstioni subijcere, ter banke bren-gen; op de pijnbanke leggen; pijnen; pijnigen.

Quæstus, winninge; winste; gewin; teelinge; teelt; profijt : *Quæstus opificij,* neere; neeringe.

Quæstum facere, consequi, winnen; ge-winnen.

Quæstum sectari honestè, neeren; geneeren.

Quæstum captare ex rebus vilissimis, hoetelen; soetelen. *Quæstus vilis, turpis,* hoetelwerk; hoetel-rije.

Quæstuosus, neerig; neerachtig; ge-neerig.

Quæstuarius, Quæstuosus homo, ge-winnig; gewin-soeker; baet-soekig; baet-soeker.

Quæstuaria, hoere; geld-hoere.

QUÆSO, ke, *interiectio;* ei lieve.

QUALEA, *vulgi, coturnix, ortyx,* quakkel.

QUALIS, hoe-danig; hoe-daen; hoe-gedaen; welker hande; welker-lei; wat? wie-daenig?

Qualificatus, vulgi gestaedt.

Qualiter, hoe; hoe-daeniglik; welker-wijse.

Qualitas, ge-steltenisse; gestelte; ge-stalte; hoe-daenigheid; lei, (*Vide,* MODUS;) qualiteit.

Qualitas, gade; gadinge; sorte, soorte.

Qualitas ac forma corporis & cuiuscunque rei, hebbinge, *vet.*

QUALUS, *Qualus vimineus,* stuik-mande; hoppen-korf; sijg-korf. *Qualus, Quasillus,* korfken; sijge; draegt (1); stuik; sijg-korfken.

Qualus, naei-korfken; naei-mandeken, *Quasillus.*

Qualus, spille-korfken; spinne-korfken. *Quasillus.*

Qualus, brood-korf.

per Qualum liquare, stuiken.

QUAM, dan. *Quàm bene,* hoe-wel.

Quàm diu, soo lange.

Quàm longe, hoe verre.

Quamobrem, daer om, waer om.

Quamprimum, strax; ter-stond; van stonden aen.

Quàm senex, hoe oud.

QUAMQUAM, QUAMVIS, } *Vide,* QUANQUAM, QUAMUIS, *&c.* (2).

QUANDO, dat; als; wanneer; wan, wen, *ger. sax. sicamb.*

QUANDOCUNQUE, soo wanneer; God geve wanneer.

QUANDO, *quo tempore?* wan-neer? hoenneer, *holl.*

QUANDOQUE, som tijds; som wijlen; sommige wijlen; bij wijlen; onder-wijlen.

(1) Hs. *Etym.* Draghe. j. Sijghe. *Colum, qualus.*

(2) Hs. *Quamuis* staat naast QUANQUAM te vinden.

QUANDOQUIDEM, want nae de mael; naedemael dat; daer om dat; gemerkt; aen-gesien; aen-gesien dat; om dat; omdies wille dat; mids; midsdien dat; mids dat; ver-middelst dat; meds; meds dat.

QUANQUAM, QUAMUIS, QUANTUMUIS, hoe wel dat; al is 't dat; niet tegen-staende; oft, *holl.* schoon, *vel* schoon oft : *Quantumvis ille sit dives,* al is hij schoon rijk; schoon al is hij rijk; oft hij rijk zij.

QUANTUS, hoe groot; wie groot.

Quantus, quàm magnus! dolor, &c. wat groote pijne, verdriet, *&c.*

Quantitas, hoe-veelheid; grootte.

Quantum? &, Quanti? hoe veel? wie veele?

Quantum ad, belangende; aen-gaende; soo veele als; wat: *Quantum ad me, ad te, &c.* mijnen't halve; uwen't halve; wat mij, soo veel als mij, als u belangt, roert, aengaet.

Quantum, nae; nae dat; soo: *Quantum intelligo,* nae ik, nae dat ik, soo ik verstae.

QUARE, waer-om; daer-om; hierom; dies.

QUARTUS. *Quartana, Quartarius, &c. Vide,* QUATUOR.

QUASI, als; ge-lijk als; als oft; ge-lijk oft; ge-lijk als oft; effen als oft.

Quasi, quasi verò, alkaks; kakke-mix; quantsuis.

QUASIMODO, *Dominica, octava Paschæ,* be-loken Paeschen.

QUASSARE, *Vide,* QUATERE.

QUATENUS, hoe verre; soo verre; op dat; nae, nae dat; *quatenus ad me attinet,* nae dat het, soo verre het, mij aengaet.

QUATERE, *Quatefacere, Quassare,* schudden, (*Quatere, Quassitare, caput,* schudden het hoofd; schudde-bollen;) ver-schudden; schokken; ver-schokken; stoepen; stuppen; stuipen; smakken; goien; sallen; hutsen; hutselen; quassen; stuiken; dorsschen; dersschen; dresschen; swanken; lappen; drij-ven; fuiken; swengen; swingen; swingelen; klutsen. *Quatere palmâ,* pletsen. *Quatere uun sointe,* ratelen.

Quassare, kroken; verkroken; breken; knosen, *fris.* bossen, botsen, butsen, blutsen; kuisschen, *ger. sax.* quetsen; kasseeren.

Quassando & concutiendo quenquam rudiùs tractare, lompen, *Becano.*

Quassus, Quassatus, i, geschudt; geschuddet; geschokt.

Quassus, us, schuddinge; stoot; geschok.

QUATUOR, vier; veer, *sax.*

Quater, vier-mael; vier reisen.

Quartus, vierde. *Quartus ab hinc dies,* exter-over-morgen; achter-over-morgen. *Nudius quartus, Vide, Nudius quartus.*

Quatuordecim, vier-tien; veer-tien.

Quadraginta, viertig; veertig. *Quadragies,* viertig-mael. *Quadragesimus,* viertigste.

Quadripertire, in quatuor partes dividere, sive dissecare, vier-deelen; quartieren; in vieren splijten.

Quadripartitus, ge-vierdeelt. *Quadrifidus,* vier-spletig.

Quadruplex, Quadruplus, vierder-lei; vier-voudig; viervoud; vier-dobbel.

Quadruplum, vier-mael soo veel; vier-schat, *Grotio.*

Quadruplo, vier-voudiglik. *Quadruplo maior,* vier mael grooter.

Quadratus, Quadrangulus, vier-ekkig ; vier-hoekig ; vier-kantig ; vier-schroodig, *ger. sax. sicamb.* teerling-wijse ; quadraat. *Non quadratus, angulos rectos aut aequales non habens,* faelie-kantig : [mis-kantig, *possit dici* F. R. *aut,* wankantig.]

Quadrangula res, tafel.

Quadratus vier-scheutig ; vier-schotig. *Quadrato corpore homo,* drommeler ; dranger.

Quadrum, Quadratum, vier-hoek; vier-ek ; vier-kant ; quadraat.

Qaudra, Quartarius, } vier-deel; *Quadrans, Quarta pars,* } vierde-deel ; quarteel ; karteel ; quartier (*hinc nobilibus,* de vier quartieren ; *seu,* vier vierendeelen, *Grotio,)* vier-donk ; vierling.

Quarta pars centeni, seu XXV ; quartier.

Quadrans Lunæ, quartier der maene. *Vide* LUNA.

Quadrans ponderis, ses loot ; drij oncien.

Quartarius, Quadrans mensuræ, viertel ; veertel ; quarte ; quarteel.

Quadrans operæ, vier-deel dags werk ; schoft ; schof ; schot : *horæ,* vier-deel van der uiren.

Quadrans miliaris, vier-deel mijls

Quadrans iugeri, loopen ; hondert roeden ; sille lands.

Quartarius vini, quarte wijns ; kanne wijns.

Quadrans, quarta pars assis, teruncius, vierling ; oort ; twaelf-aerd ; meuterken, *leod.* albe, *sicamb.* witte, *sax. sicamb. inde pro quarta parte cuiuscunque monetæ,* oord.

Quadra, vulgi, winkel-haek ; keper, keeper ; swede, *vet. fland. norma seu regula angulos explorans,* winkel-mate ; *hinc,*

Quadrare, ramen ; passen ; over-eenkomen ; bequaem sijn ; rijmen ; vitten, *fland. malè quadrare,* ont-passen ; ver-passen.

Quadra, Quadrans quo poli altitudo inquiritur, graet-boge. *Quadra, Quadrans, Vide,* PYXIS.

Quadra mensaria, vier-kante tali-oore. *Vide,* DISCUS.

Quadra patula, Vide, PANICIA MENSA.

Quadriennium, quatuor annorum spatium, vier-jaerigen tijd.

Quadrimus, vier-jaerig.

Quadrivium, vier-weg; vier-weg-scheede; weg-scheede; weg-scheide; vier-spronge ; wijk ; kruis-straete ; kruis-weg.

Quadriga, lamoen-waegen : *& plerumque simpliciter,* waegen ; koetse, *&c. Quadrigula,* karre ; karrijne, *vet. fland. Quadriiuges, Quadriiugi,* lamoen-peerden, *fland.*

Quadrigarius, waegeman ; voerman, voerer, voerder.

Quadragesima, Quadragesimale ieiunium, tempus, vastene ; fron-vasten : *eius medium,* half-vasten ; mid-vasten.

Quadragena, Carena vulgo, publicæ pœnitentiæ seu indulgentiarum genus, quarene ; karene.

Quartana febris, quarteine ; vier-daegsche kortse ; *vulgus tamen sæpe,* drij-daegsche kortse, *dicere mavult.*

Quatuor temporum ieiunia, quatertemper; quater-temper daegen; fron-vasten, quibusd.

Quadriremis, galeie.

Quadrupes, Quadrupedans, vier-voetig. *Quadrupedum lues pestilens,* schelm, *ger. sax. sicamb.*

Quaternio, quaterne.

Quadruplare, ver-raeden.

Quadruplator, ver-raeder ; aen-

brenger ; over-draeger ; roek, *zel.* schuimer ; klaudijt.

QUE, ende ; unde.

QUEMADMODUM, als ; ge-lijk ; ge-lijk als.

QUERCUS, *Iovis arbor, arbor glandifera,* eike ; eeke ; eiken-boom ; eekel-boom ; aekker-boom.

Quercus trunca, decisis ramis ; Quercus rasilis, tonsilis, stronk-eike ; tronk-eike.

* *Quercus durissima, Vide,* ROBUR.

Quernus, Querneus, Querceus, Quercicus, Querculanus, eiken ; aekkerig.

Quernea ligna, fasceel-hout.

Querneæ tabulæ minores, knaer-hout ; klap-hout.

Querni cortices, Vide, CORTICES.

Quercinæ corticis farina, sive pulvis, tan, tane, tanne, teine ; louwe, loo, loie.

Quercetum, eiken-bosch ; eester-bosch van eiken. * *Vide etiam,* ROBORARIUM.

Quercuum mustela, eek-horen ; eek-horenken ; eik-horen.

QUERCERA, QUERQUERA, *febris, frigida cum tremore,* schuddinge, huiveringe, kuiveringe, van de kortse ; koude kortse.

QUERCULA, *officinarum,* gamanderlijn ; gamander-kruid ; druif-kruid.

QUERI ; *Querelas, Querimoniásue deferre, iácere, interponere,* klagen ; be-klagen ; klagten doen ; quedelen ; quelen ; kraeien. *Queri falsò,* wan-klagen, *vet. fland.*

Querela, Questus, Querimonia, klage ; klagte ; klaginge ; be-klag ; doliancie ; complainte.

Questor, klager.

Querulus, Queribundus, klagtig ; klagachtig (1) ; wrantig, *fris. Querulum esse,* kriemen, *fris. holl.*

Querula voce & tristi damnum ac dolorem testari, jammeren, jammer-lik klagen ende schreien.

QUERQUEDULA, kriep-endte ; krikke, *sax. sicamb. Querquedula minor,* teelink, *holl. ex anatum genere. Vide etiam,* ANAS.

QUI, de gene die ; die ; weel, *sicamb.* (1).

QUÎ, hoe ; wie, *ger. sicamb. Quî dum?* hoe dat? hoe daen? (2).

QUIA, want ; om dat ; daer-om-dat ; om dies wille dat ; deur dien dat ; aen-gesien, gemerkt, vermiddelst, meds, mids, mids dien, dat.

QUICQUAM, wat ; ewat.

QUICUNQUE, alle die ; alle de gene die ; so wie ; God geve wie.

QUID ; *& Quid? Quidnam? Quid autem?* wat ; wes ; ewat ; wet, *vet. holl. &,* wat? waerom? *Ut autem frequens est varietas idiomatum linguæ Germanicæ ; ita inter alias literarum* s *&* t *: ubi enim Germani Superiores* ſʒ, *Saxones & Oceani accolæ & Germani Inferiores omnes* t *usurpant : ut* waſʒ, wat ; daſʒ, dat ; wasser, water ; besser, beter. *Ita quoque ubicunque duplex* σσ *in communi linguâ Græcâ, Attici semper habent duplex* ττ ; *ut* γλῶσσα, θάλασσα, γλῶττα, θάλαττα, *&c. interdum etiam mutant simplex* σ *in* τ, *ut* σήμερον, σεύτλον, τέμερον, σεύτλον, (3) *&c.* [*Hinc Jos. Scaliger distinguebat linguas Germanicas in Datticam, &, dassicam.*

(1) *Etym.* Klaeghachtigh.

(1) *Etym.* Weel. *vetus fris.* j. wie welck. *Quis.*

(2) Hs. L. met het *Etym.* Hoe dan?

(3) Hs. L. τήμερον, σεῦτλον, τεῦτλον.

Quid quòd, jae dat meer is.
Quid tum? Quid tum postea? wat is 't dan? *& contractius* wats dan?

Quidam, *sing.*, een.
Quidam, plur. eenige; ettelike; etlike; sommige; [sommenke *hol. q. d.* so menige, I. R.]
Quidam, sing. & plur., som.

Quidem, waerlik; waerachtiglik; dan.

Quidpiam, wat, ewat, et-wat, *id est*, iet-wat.

Quies, *Quietudo,* roeuwe, rouwe, ruwe [*hinc,* ruste, *q.* roeuweste, *locus quietis,* I. R.] ruste; raste; rustheid; ge-rustheid; stilte; stilligheid; stille-stand; stiltenisse; stille-saet, *vet. holl.* sus; pais, peis; poose; surseancie.
Quies nocturna, nacht-ruste.
Quies à labore, heilig avond, *proverb.*
Quietis (præcipue publicæ) assertor, vindex, rouwaerd, roewaerd, rowaerd, reuwaerd, roeuwaerd, *vet. fland. Quietis assertio,* rouwaerdschap, ἐρυσίπτολις *ab* ἐρύειν.
Quiescere, Quiete, Quietem carpere, Quieti se dare, rusten; rasten; roeuwen, rouwen, ruwen; stille zijn; verdragen; op-houden; aflaeten; strijken; poosen; pauseeren; deporteeren.
Quiescere quatuor statutis vicibus sive horis, schoften, schoffen.
Quiescere, dormire, slapen; *etiam,* rusten.
Quiescere à solutionis debiti sollicitatione; Quietum sinere seu præstare debitorem; condonare; vulgo, Quitare, ten goede schelden, *Grotio.*
Quietus, placidus, tranquillus, rustig; ge-rustig; rustelik; gerustelik; roeuwig; stille; stel, *vet.* berve, *sax. fris.* te vrede.
Quietus valde, over-stille.
Quietum esse; æquo animo Quiescere, nihil præterea desiderare, te vrede zijn
Quietum reddere, stillen; paeien; te vrede stellen.
Quietè, rustelik; ge-rustelik; stillik; properlik.
Quietè & liberè vivere, rustig leven.

Quilibet, een-iegelijk; eenieder; iegelik; ieder-man; iedereen; alle man; ieder.

Quin, selfs. *Quin immo,* selfs; iemer; emmer, emmers.
Quin etiam, ende ook; daer-enboven; * sonder ook.

Quinque, vijf; vijve.
Quinquies, vijf-mael; vijf-reisen; vijf-werve.
Quintus, vijfde, vijfste.
Quinta pars fructuum; iusta, Quinta, quint.
Quintuplex, vijfder-lei; vijfderhande.
Quinquennium, vijf-jaerigen tijd.
Quinquennalis, vijf-jaerig.
Quinquennalis dilatio, prolongatio; prorogatio in quinquennium, quinkenelle.
Quindecim, vijftien. *Quindecies,* vijftien mael.
Quinquaginta, vijftig. *Quinquagies,* vijftig mael. *Quinquagesimus,* vijftigste.
Quinquagesimæ Dominica, papenvasten-avond.
Quingenti, vijf honderd.
Quincunx, vijf oncien.
Quinqueremis, galeie.
Quinctilis, mensis, hoi-maend.
Quinquefolium, vijf-blader-kruid; vijf-vinger-kruid; vloi-kruid.
Quinquenervia, honds-ribbe
Quinterna, vulgi, instrumentum musicum, quinterne.

Quippe, want; om-dat; want (1); daer-om dat.

Quire, mogen, meugen; vermogen; konnen, kunnen.

Quiris, helm-barde; hellebarde.

Quiritare, *Quiritari,* huilen; krijten; klagen; be-klagen; kermen, karmen, (karmieten, *fland.*) *q. d.* ach arme! ke-arme!
Quiritatus, veld-geschrei.

Quis, *Quæ, Quod; Qui,* welk; die; wie.
Quis? wat? wie? welk? weel, *fris. vet.*
Quis, quispiam, quisquam, unus, eenig; ie-man, *& per paragogen,* ie-mand.
Quisque, * *Quivis,* — elk, ellik; elker, *vet.* elkerlik, *fland.* ider, ieder, ieder-man, iegelik; eeniegeliken; alle-man; malk, *sax. fris. holl.* een-ieder.
Quisquis, so wie; God geve wie.

Quisquiliæ, pluiserije; pluisinge; slommeringe; quakkelinge; queselinge; vaegsel; uit-vaegsel; uit-keersel; vuilnisse; schabaf; guisel, *vet. Quisquiliæ ciborum,* brijselinge; morselinge. *Quisquiliæ, homines nihili,* schuim van boeven.

Quo, op dat; ten einde dat; ten fijne dat.

Quò, waer; waer henen; waer-waert.

Quoad, *Quoadusque,* so lange; tot dat.

Quod, *illud Quod,* het gene; het gunt; dat; wet, wes, wat; *Quod dicis, quod scribis,* dat gij segt; dat gij schrijft, *&c.*
Quòd, daer-om dat; om dat; want.

(1) Hs.

Quòd, dat: *confiteor quod fecerim,* ik bekenne dat ik 't gedaen hebbe.
Quòd, Quod, Quoad, so vele als; aen-gaende; so veel aen-gaet; belangende, *Quot attinet, &c.*

Quodammodo, halvelik; halveling; halff.

Quomodo, *Quo pacto,* hoe; hoe-daniglik; wie, woe, *ger. sicamb.*

Quomodocunque, hoe 't zij; God geve hoe.

Quondam, eens; eenig-mael; eer-tijds; veur-tijds; veur-maels; hier veur-tijds; hier veur-maels; wel-eer, *holl.*

Quoniam, want, [*à veteri* wan, *quando, cùm, & affixo t pro* het, *q. d.* wan het, *cùm hoc, quando hoc; subaudi, ita se habeat,* I. R.] meds, mids, mids dat; mids dien dat; om dat; daer-om dat; gemerkt; aen-gesien; nae-de-mael dat.

Quopiam, *Quoquam,* ergenshenen.

Quoque, ook.

Quoquo modo, sus en soo.

Quoquoversum, alle-wege; aller-wege.

Quorsum, *ad quid,* waer toe.

Quorsum, *Quò, Vide,* Quò.

Quot, hoe vele; hoe menig; wie vele. *Quot annorum, quot annos natus,* hoe oud.
Quota pars, quote.
Quotus, hoe menigste.
Quotannis, jaerliks; alle jaere.

Quotidie, dagliks; daegeliks; alle dage; dommelike dag; dagdomelik.
Quotidianus, daglik; dagelik.
Quotidianus conviva, daglik gast: *qui nobiscum familiariter vivit in singulos dies.*

QUOTIES, hoe dik-wil; hoe dik-mael; so vake.
QUOTQUOT, alle die.
QUOTUMQUEMQUE *articulum designare, quotumquotque caput oppugnare velit litigator,* quoteeren. *vulgo, Quottare.*
QUO-USQUE, so lange; tot dat.
QUUM, *Vide,* CÙM.

R

RABIES, woed, woede; woedenisse; woedigheid; ver-woedheid; raserije; on-sinnigheid; uit-sinnigheid.
Rabire, Rabie agitari, woeden; wueden; ver-woeden; raesen; raesen als de honden.
Rabidus, Rabiosus, dul, dol; rasende; rase-kop; rase-bol; woedig; ver-woedt; ont-sinnig; uit-sinnig.
Rabidè, woediglik; ver-woediglik.
RABULA, klappaerd; pladerer, plaeierer; rateler; rabbelaerd; swetser; roer-vinke; rok-vinke; praeteler; kaekeler. *Rabula forensis,* pleit-vogel, *holl.* procureur van quade saeken; [huer-praeter, *qui linguam conductitiam, ni venalem habet,* F. R.]
RACEMUS, druif, druive; wijndruive; druif-tak; druif-torsch; wijn-torsch; tros, trosch; trosse; torsch; bosch van wijnbesien, *vel.* reessem; krap; rappe; krappedruive; grappe; klister, klijster, kliester; rasijn, rosijn.
Racemosus, Racematus, ge-reessent.
RADERE, *Rasitare,* schrabben; schraepen; schrobben; schrepen, *fland.* schraeffen, *fland.* schraven (1); schampen; schaven; scherren; scharren; scheren; scheeren; schaeren; schelfferen; schelffelen, *fland.* strijken; schrepen, *fland.* vaegen; veegen; wrijven; rijven; rijffen, rijffelen; *fland.* raspen; raseeren. *Radere humum,* reken, reeken, raeken.
Radendo delere, uit-schrabben.
Radere unguibus, krabben; krabbelen; krauwen, krouwen; bekrabbelen; klouwen, *fris. holl.* (1).
Radere barbam, baerd-scheren; baerd-maeken, *fland.* barbieren; scheeren den baerd.
Rasus, geschaeft; geschoren; geschrabt.
Rasilis, schaefbaer.
Rasura, krabsel; wrijvinge; rijffel, *fland.*
Rasura, Ramentum, Ramenta, arum, schrabsel; af-schrabsel; afsnijdsel; af-snijdeling; af-kortsel; af-strijksel; bolster; scheersel; schab-af; schelfe; schelfer; schelffel; snoeisel; schelferinge; snippelinge. *Vide etiam,* SEGMENTA.
Ramenta ligni, af-schaefsel; schaeffelingen; schaveling. *Ramentorum crines,* spaenen; spaenderen. *Ramenta ligni contorta,* krollen; krullen.
Ramentum ferri, æris, &c. slijp; vijlsel; vijlstof.
Ramenta auri, goud-sand.
Radula; instrumentum quo res minutim atteruntur & raduntur in scobem, raspe; rijve.
Radula, schrabber; krik-mes, *vet.* (2).
Radula, krabber; krab-ijser; schuiffel, schoeffel; schuppe.
Rasor, schrabber; schrobber; strijker.

(1) *Etym. vet. fland.*

(1) *Etym. fris. sicamb. holl. zeland.*
(2) Hs. Z. ook *scalprum. Etym.* Kribmes.

Rasor culter, Rasorius cultellus, schrabber; krik-mes, *vet.* schaers; scheers; scheer-mes.
RADIUS, straele; priem; radie, raie, *vet. fland.*
Radii solares, sonnen-stralen.
Radiare, stralen; schijnen; radien; raien.
Radiis affulgere, be-straelen; *penetrare,* deur-straelen.
Radiis traiectus, deur-straelt; deur-raeit.
Radians, sterrig; starrig.
Radiata quævis res, sterre
Radius, brachii os, propriè minus, kleine arm-pijpe; arm-pijpken.
Radius nauticus, graed-boge.
Radius, virga geomotrarum quâ linearum ductus indicant, roede, roed-stock.
Radius, rege, rije, rijge; streme, strame.
Radius textorius, schiet-spoele, schot-spoele, *sax.* spoele; wevers-spoele.
Radius, strijk-stok; strijker; strijk-hout; strekel, streekel, *fland. sicamb.* koren-strijker.
Radius pectinis, kam-tand; tand van de kam.
Radius rotæ, speke; rad-speeke.
Radius, rol; rol-stok.
RADIX, wortel; wurtel; worte, *vet.*
Radices tenuiores instar fibrarum; fibræ seu capillamenta Radicum, veselingen, saselingen, faselingen der wortelen.
Radix spinis oblita, aut fibrosa, ut Cardui, Eryngii, &c. torre.
Radix trunca, tronk; stronk; strunk.
Radicare, Radicari, Radices agere, emittere, wortelen; wurtelen; ver-wortelen.
Radicatus, gewortelt.
Radicosus, wortelachtig.
Radicitus; à Radice; usque ad Radicem; unà cum Radice, wortelings.
Radicitus extinguere; ab ipsis Radicibus evellere, atque eijcere; Radicibus tollere, uit-roden; uit-roeien; uit-raden.
RADIX, *&, Radicula, vulgi,* radijs.
RADIX CARA *(Cæsaris),* pastinake [*vel fuit Carui,* I. R.]
RADIX SCYTHICA, *dulcis,* kalissenhout; soethout.
RADIX CAVA, hol-wortel.
RAIA, *piscis,* roch; *fortè inquit L. Potterus, q.* ruig, *quòd asper sit; atque idem facit Raiam laevim,* glatte roche. *Statuit idem & Raiam undulatam, sive, Cineream levem,* kamelot-roche: *tum & oculatam, à maculis oculorum figuram referentibus,* spiegel, oft, oogen-roche: *tandem & illi est Raia asterias, stellata,* stern-roche, *à stellularum specie: Kiliano hæ ignotæ.*
Raia clavata, steen-roche: *Pottero ab aculeorum cum clavis similitudine,* nagel-roche.
Raia minor, vlote.
Raia oxyrinchos, snuitert; vleet.
Raiæ asperæ cauda, roch-steert.
Raia venenata, Vide, PASTINACA *piscis.*
RAMENTUM, *Vide,* RADERE.
RAMEX, scheurnisse; gescheurtheid des gemachts; ge-brokenheid; hoden-breuk, *germ. sax. sicamb.* on-gesondheid; wal, *Vide,* CETUS.
Ramex carnosus, karnoffel, *ger. sax.*
Ramicosus, gescheurt van gemachte; gesloten; on-gesond.

RAMUS, tak ; *(Ramulus, Ramusculus*, taksken ;) ast, est, *germ. (Italis* inestar, id est, *inserere ;)* twijg, *ger. sac. sicamb.* stange ; *Ramus, Ramale*, telge, telger.
Ramus fruticis exilior teneriórque, scheute ; spruite.
Ramus tenuis & longe se extendens, ranke ; branke, *fland.*
Ramus frondosus, mei, mei-tak.
Ramus betulaceus, berken-mei.
Ramis desectis ornare, meien, *Becano.*
Ramos producere, item, Ramos amputare ; item, è Ramo arboris seu ex arbore suspendere, takken.
Ramos supervacuos seu inutiles amputare, resecare ; Ramos fluentes compescere, ruimen ; ver-lochten de boomen, *q. ut amplior lux fiat arboribus.*
Ramosus, getakt.
Ramosa ligna, tak-hout.
Ramalia, Rami abscissi, takkelingen ; ramagie ; ramadsie ; rijs, rijs-hout, rijseren ; twist ; ruimelink.
RANA, vorsch, *(Ranunculus*, vorschken ;) puide, puid, *zel.* pogge, *sax. sicamb.* huppelink, *vet.* quabbe, *sax. Gesnero ;* kikkert, *fris. holl.*
Rana viridis, loof-vorsch ; lookvorsch.
Rana minima & viridissima, haegpuit.
Ranæ minimæ genus inter calamos degens, riet-vorsch.
Rana venenata, padde.
Ranarum fœtus, ova, sive semen, padden-gerak ; poggen-raf, *sax.*
Ranæ fœtus caudatus, batrachis, gyrinus, papioen ; popelioenken.
Ranunculus, herba, polyanthemum, haenen-voet ; boter-bloeme, *herba floribus aureis, quæ à vaccis depasta butyri colorem commendare creditur ; inquit Kilianus : [sed fortè à colore flos ipse nomen butyri traxit : quærendum enim an vaccæ depascere velint, & an non aversentur ut herbam causticam*, F R.]
Ranunculus flammeus, egel-kolen ; eechel-kolen.
RANCERE, *Rancescere*, vergarsten ; garstig zijn, oft, worden ; ver-schraepen ; goor rieken, *hol. fris.* ver-muffen ; stinken. *Vide*, OLERE.
Rancidus, garst, garstig, *(Rancidum lardum*, garstig spek ;) ranst, ranstig, *campin.* vergarst ; vinnig, *germ.* verschimmelt ; geschimmelt ; schimmelig ; schimmelachtig.
Rancor, garstheid ; garstigheid ; ver-garstheid ; ver-muftheid ; schimmel ; vinnigheid.
RANGIFER, *cervi genus ; animal septemtrionale, cornibus ramosis*, reen, rein, reiner, reinger.
RANTACUS, *vulgi*, rotel ; reutel ; rochel, *fland.*
RAPA, *Vide*, RAPUM.
RAPERE, nemen ; rooven ; rooffen ; grabbelen ; rijffelen ; reppen, *vet.* rukken ; sukken ; klampen ; schaeken.
Rapere violenter, ut Virginem, schaeken ; ontschaeken ; *Vide*, VIRGINEM.
Rapere celeriter, Raptim, snappen. *item*,
Raptare, snappen, snabben ; sleipen : *crinibus prostratum Raptare*, sleipen metten haere.
Raptus, i, gerooft.
Rapax, nemachtig ; roof-gierig, roof-achtig ; grijp-achtig ; grijpgierig ; dief-achtig ; diefsch ; haekachtig ; slok-al. *Rapacitate infamis*, pluk-vogel, *fris.*
Rapina, grepe ; hand-grepe ; hand-vol ; hand-vullige bussel ; hand-bussel.
Rapina, roof ; roove ; rooverije ; proie.
Raptus, us, griel ; grabbel ; trekkinge ; snap ; raep.
Raptus virginum, schaek ; ontschaekinge ; schoffieringe ; schoffierigheid ; ont-voeringe.
Raptor virginum, schaeker ; ontschaeker ; ont-voerer.
Rapidus, rade, radde ; drade ; rasch ; snel ; rap ; locht ; lochtig.
Rapidè, Raptim, haest, haestiglik ; raschelik ; rade ; radde ; drade ; behendiglik ; met eenen veeg, vaeg.
Raptim & breviter aut succinctè annotare, be-worpen, be-werpen in 't schrift.
RAPHANUS, *Raphanis, Radicula, vulgi*, radijs ; reddik.
Raphanus Rusticanus, meer-radijs.
RAPUM, *Rapa*, raepe ; *(dicitur à* raepen, *colligere, auferre, levare ; quòd Rapæ passim ex agris collectæ, leventur & auferantur : qua etiam ratione Latinè Rapam à rapiendo dictam putant ;)* rube, ribe, ruebe, roebe, *g. s. s. fris.* knolle, *holl. fris.* knol-rape ; tolle ; rof, roffe, rove, roeve, roef, *vet.* kalluite ; kluite
Rapum maius, braek-raepe.
Rapum æstivum, tijd-raepe.
Rapa autumnalis ; quæ post messem seritur, stipulis exaratis, stoppel-raepe ; stoppel-knolle.
Rapatia, Rapitia, Rapacina, Raporum frondes, raep-kruid ; raep-loof ; loof van raepen.

Rapina, raep-land ; raep-bucht, raepier ; loof-bucht, *fland.*
è Rapi semine expressum oleum, raep-olie ; raep-smout.
è Rapi presso semine libum sive panis, raep-brood.
RAPUNCULUS, *Rapum silvestre*, raponcele.
RAPUM *porcinum, (Rapum terræ, aliis)* seugen-brood.
RAPUM *terræ*, aerd-appel.
RAPISTRUM *arvorum*, hederik ; herik.
RARUS, selden ; seldsaem ; on-gemein ; on-gemeintig ; vremd. *Rarus inventu*, dun gesaeit, *q. d. rare sive non densè seminatus, nam, Rarus, etiam*, dun, din, on-dicht, *gall.* cler semé.
Rarò, Rarenter, selden ; seldenlik ; seldsaemelik ; on-gemeinlik.
Rarefacere, dunnen.
Rarescere, laeken ; af-gaen ; afnemen.
Raritas, seldenheid ; seldsaemheid ; on-gemeintigheid ; dunnigheid.
RASTRUM, *Rastellum*, egge ; eegde ; heigde ; klauwe, klouwe ; gritsel ; rijf ; rijve ; rieffe ; reke ; rake ; reeke ; regge ; reike, *vet.* harke, herke.
Rastro, Rastello, corradere, colligere, eradere, (ut stipulam è pratis ;) acervare, raeken ; reeken ; reken ; rijven ; gritselen ; harken ; herken.
RASUS, *Rasitare, Rasura, Vide*, RADERE.
RATIO, redene ; redenlikheid ; ver-nuft.
Ratio, saeke ; raed-slag ; veurslag ; aen-slag ; vuege ; middel ; wijse ; gijse ; voege, *(hac ratione, hoc casu*, in deser voegen ; *quâ Ratione*, hoe ?) vorme ; wege *(bona Ratione, modo, via, rem aliquam*

agere, exequi, te wege brengen ;) mode ; maniere ; advis ; entreprinse ; intreprinse.
Ratio, oor-saeke ; aen-laet, *vet.* kanse; be-scheed; be-wijs; be-toon; be-toog ; redene.
Ratio adæquata, de eenige ende wel bekende redene, *Grotio.*
Ratio, Rationes, rekeninge ; rekenschap.
Ratio, staet ; aen-sien ; respect.
Ratio, achte ; toe-sicht ; be-merk, be-merkinge ; regard.
Ratio harmonica, lol, lul.
Ratiocinari, reden ; redenen ; discoureeren.
Ratiocinatio, redene ; discours.
Rationalis, Rationabilis ; Ratione utens ; Rationis capax, compos; Ratione præditus ; item, Rationi consentaneus, redenlik ; ver-nuftig.
cum Ratione, redelik ; redenlik.
Rationis expers ; Ratione carens ; à Ratione alienus ; Rationibus nullis inducibilis ; on-vernuftig ; on-bescheeden ; on-bescheiden ; on-redenlik ; on-geseggelik ; niet rekkelik.
Rationis carentia, on-vernuft ; on-verstand.
Rationes non absonæ, klinkende redenen.
Rationibus aliquem vincere, superare, ad incitas redigere, in-doen.
Rationi consentaneus, waer-schijnig.
Rationem alicuius rei habere, ducere, achte hebben, nemen, oft slaen, op eenig ding ; gade slaen ; toesicht hebben ; waer-nemen ; respekt hebben ; regard nemen.
Rationem dare, ver-andwoorden.
Rationem referre sive reddere, rekeninge doen.
Rationari, Rationem, sive Rationes, subducere, vel inire, rekenen ; calculeeren.
Rationem imposito calculo computare, over-leggen. *Rationem facere calculis,* leggen ende rekenen met penningen.
Rationem putare ; puram, putam & absolutam conficere ; parem facere ; Rationes dispungere, expungere ; Rationem liquidam (vulgo, claram) reddere, op-rekenen ; af-rekenen ; effen op oft af, rekenen ; klaeren, af-klaeren de rekeninge.
Ratio pura, puta & absoluta, effen rekeninge.
Rationibus redditis, reliqua solvere, effen op betaelen.
Rationes & causæ expensarum, rekeninge ende bewijs
Rationes conturbare, achter-uitvaeren ; bankeroten ; bankerote spelen ; bank-schijten.
Rationum publicarum magister sive præfectus, roieer-meester, *vet.*
Ratiocinarium, Budæi, rekenkamer.
Ratiocinator, rekenaer.
Rationarius, Rationalis, contrerolleur.
Rationalis codex, register.
RATIS, sater [*una Satta, vel Zatta, Venetis,* J. R.] vlot, vlote, vlot-balken; kameie, *sax. sicamb.* ra-seil, raseel-schip, rae-schip ; raseel.
Rates scirpea, dobber ; vlot van biesen.
RATUS, *Ratificare, &c. Vide,* RERI.
RAUCA ; *vermis radices arrodens,* wortel-worm.
RAUCUS, heesch ; heersch, *vet. fland.* haersch, *hol.*
Raucere, heesch zijn. *Raucescere,* heesch worden.
Raucè, heeschelik.
Rauis, Raucedo, Raucitas, heescheid.

RAVUS, *Ravidus color,* taneit, tanneit, teineit ; lever-verwe ; swert-geel.
RE, *præpositio inseparabilis, compositioni tantum conveniens, fland. & holl.* er, *brab.* her, *utriusque literæ Latinæ inversione, ut,* her-maeken, ermaeken, *reficere ; gall.* refaire : *vertitur etiam per,* ver, weder, wederom, *&c.*
REÆDIFICARE, her-timmeren ; her-bouwen ; her-stichten.
REAPSE, *Vide,* RES.
*REBAPTIZARE, her-doopen ; weder-doopen.
REBELLIS, weder-spannig ; weder-strijdig ; weder-werig ; wederwillig ; weder-borstig ; frevel-moedig ; on-gehoorsaem ; tegen-strijdig ; tegen-strevig ; felon ; rebel ; strijdende ; frevelig.
Rebellare, weder-spannen ; overtreden ; tegen-strijden ; rebel zijn ; rebelleren ; bout-aersen ; * boutgaeten ; revolteeren.
Rebellio, weder-spannigheid ; weder-wille ; on-gehoorsaemheid ; tegen-strijd ; felonnije ; rebellie.
*REBOARE, weder-slag geven.
RECALCITRARE, achter-uitslaen ; werpel-aersen, *fland.* uitslaen van achter.
RECALFACTORIUM, *vulgi,* kaffair, kauffoir.
RECALVUS, *Recalvaster,* bles ; kael ; bluts ; veur-kael ; kael aen 't veur-hoofd.
RECANTARE, her-roeden (1), weder-roepen, her-haelen, de woorden deur den hals haelen ; retracteeren : *item,* ont-tooveren.
Recantatio, weder-sang.

(1) Hs. L. Her-roepen.

RECEDERE, af-gaen ; ont-gaen ; weg-gaen ; af-scheiden ; wijken ; ver-trekken ; op-trekken ; verschuiven.
Recessus, af-gang ; af-tocht ; afscheid ; ver-trek.
Recessus, heimelikheid ; vertrek ; secreete plaetse.
Recessim, al deisende. *Recessim ire,* achter-waerts gaen.
Recessus maris, Recedens mare, ebbe.
RECENS, versch ; vorsch ; frisch ; nieuw ; groen ; *adag.* jong. *Recens orum,* versch ei. *Recens cerevisia,* iong bier. *Recentulus,* nieuwachtig.
Recens ab officinâ profectum ; à follibus calens ; modò à follibus ærariâque fornace productum, vier-nieuw ; brand-nieuw ; spellenieuw ; spelder-nieuw. *Recenter cusus signatúsque nummus,* viernieuw geld.
Recens, Recenter, verschelik ; korts ; nieuwelik, nieuweling, nieuwelings.
RECENSERE, ver-tellen ; vertrekken ; ver-slaen ; discoureeren ; ver-haelen.
Recensere, over-sien ; over-lesen.
Recensere, iterum numerare, her-rekenen ; over-rekenen ; overslaen, over-tellen, in 't kort.
Recensere exercitum, copias, monsteren.
Recensio militum, her-schouwinge ; monster ; monsteringe. *Recensor exertitus,* monster-heer.
RECHAMUS, *Vitruvii ;* windas ; wind-asse ; rol ; katerol ; katerolle ; katers-hoofd ; schijve ; paleie ; wielken, *holl.*
RECÍDERE, af-snijden. *Recidere membrum,* een lid af-setten.
RECÌDERE, ver-vallen ; weder in-vallen ; in-vallen ; in-storten ;

ut in morbum : recidivum morbum pati.

Recidivus, ver-vallig.

RECINGERE, ont-gorden.

RECINIUM, *vestis muliebris superior, antrorsum divisa, & alarum instar replicata,* vlieger.

RECIPERE, ont-vangen ; ont-fangen ; her-nemen, in-nemen ; aen-nemen ; weder-nemen ; innen ; ver-haelen ; ver-vaten ; ver-vatten ; beuren, boren.

Reciperé, è numero segregare, uit-houden.

**Recipere se,* sich beteren.

Recipere se aliquò, reisen ; weg-reisen ; ver-trekken. *Receptus,* af-tocht.

Recipere aliquem hospitio, domo, tecto, huisen ende hoven iemanden. *Recipere in tutum,* borgen, bergen.

Recipere se in hospitium, domum, diversorium, &c. in-slaen ; sijnen inval, ingank hebben.

Recipere, schutten ; *ut, ictum clypeo, gladio recipere,* schutten den slag.

Recipere ad se, vel, in se ; in se alterius promissum recipere, borge blijven ; staen oft in-staen voor iemanden.

Reciperere in se opus faciendum, eenig werk aen-nemen.

Receptus, i, aen-genomen.

Receptor generalis, vulgi, ont-fanger generael.

Receptor particularis, ont-fanger ; in-maender ; in-haelder.

Receptor canonarius, ont-fanger ; penning-meester.

Receptor mulctarum, ont-fanger van breuken.

Receptator, Receptor, qui fures recipit, eósque & eorum furta occultat, heler ; aen-houder van dieven, moordenaars, roovers, *&c.*

Receptus ; locus quò in tutum se recipit exercitus, ver-trek ; vlied-berg, *vet. fland.* *toe-vlucht; toe-keer ; — retret, retreit ; *propugnacula illa minora quæ hodie* Redoute, *vulgo (à Gallico* reduire) *vocant, bene Grotius nominat Receptus.* [*Forté et* donk, honk, 't honk, *sit Receptus, unde nomina locorum,* Wachtendonk, Wilmerdonk ; *sive quasi* duikinge, *id est, latibulum,* (donker, *obscurum*) *sive quòd,* donk, *per se nidum, receptaculúmve significet,* arendonk *&c.* F. R.]

Receptaculum, in-val ; op-stal ; in-gank ; houder. *Receptaculum hominum aut bestiarum,* berg, *à* bergen, borgen, *recondere, servare Vide etiam,* PORTUS.

Receptaculum in prora, veur-onder in 't schip ; des schips.

Receptaculum aquarum, kolk.

RECIPROCARE *animam, spiritum,* her-haelen den aessem ; snoeven, snuiven.

Reciprocare, gins ende weder haelen, gaen, doen.

Reciprocus, wederkeerig ; reciprook ; onderling, *Grotio* (1) : *Reciprocus amor,* weder-liefde.

Reciproca cautio, reversale.

Reciprocé, wederom ; weder-keerlik.

RECITARE, ver-tellen ; op-seggen ; ver-melden ; ver-haelen een reden ; relaes doen ; relateeren.

Recitare memoriter ; discere, van buiten seggen, op-seggen, leeren.

Recitare catalogum, op-lesen de naemen.

RECLAMARE, her-roepen ; we-der-roepen.

(1) *Etym.* Onderlinghe. *Mutuus, promiscuus : & Mutuò.*

Reclamatio, op-spraeke.

Reclamatorium accipitrum. Vide, ACCIPITER.

RECLINARE, neigen ; nijgen ; helden ; lenen, leinen.

Reclinationi locus aptus, heul.

RECLUDERE, op-doen ; open-doen ; op-setten.

Reclusus, open.

Reclusorium piscium, reservoor ; savoor.

RECOGITARE ; her-denken ; be-peinsen.

[*Recogitatio,* weder-peins, weder-gepeins, *id est,* achterdenken, arriere pensee, J. R.]

RECOGNOSCERE, her-kennen.

Recognoscere, over-sien ; over-lezen.

Recognoscere, be-kennen ; be-lijden ; retracteeren.

Recognoscere copias militares ; turmas equitum ; exercitum, &c. monsteren.

Recognoscens, be-kensaem.

Recognitio rei iudicatæ, revisie van 't proces.

Recognitio militaris, monster ; monsteringe.

Recognitionis arrha quam novus vasallus patrono largitur, relef. *Vide,* HOMINIJ SYMBOLUM.

RECOLERE, her-denken ; ge-denken.

RECOLLIGERE SE, be-komen.

RECONCILIARE, soenen ; ver-soenen ; ver-eenigen ; ver-minnen, *vet.* paisen, peisen, pais maeken ; ver-paisen ; reconcilieeren.

Reconciliator, soener ; soen-maeker ; ver-soener ; pais-maeker. *Reconciliator osculo,* mond-soener.

Reconciliatores, sive pacificatores, præcipuè in homicidio, kers-lieden ; *holl. zel.* (1).

Reconciliatio, soen ; soeninge ; ver-soeninge ; ver-min, ver-minninge, *vet.* appointement.

Reconciliationis factum, soen ; soen-stuk ; soen-ding.

Reconciliationem infringere, vrede breken.

Reconciliationis infractio, vrede-braeke ; soen-braeke.

RECONCINNARE, ver-stellen ; ver-tijd-baeren ; lappen.

RECONDERE, op-doen ; op-sluiten ; be-waeren ; ver-steken ; heimelen, *vet.*

Recondere, op-steken. *Recondere gladium in vaginam,* op-steken het sweerd.

Recondere animo, op-steken ; ter herte vatten.

RECONVENTIO, *vulgi,* weder-ticht ; tegen-klagt, tegen-klagte ; weder-klaege ; reconventie.

Reconvenire, vulgi, weder-ticht doen.

RECOQUERE, her-koken.

RECORDARI, ge-denken ; her-denken ; er-inneren.

Recordatio, ge-heugenisse ; in-dachte ; aendacht ; memorie.

RECREARE, ver-scheppen ; ver-verschen.

Recreare, Recreari ; Recreare animum ; ri animo, ver-vreugden ; ver-maeken ; ver-lichten het hert ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.* ver-jolijen, ver-jolijsen, *fland.* ver-blijden.

Recreatio, ver-maek ; ver-maekelikheid ; recreatie.

Recreativus, vulgi, ver-maekelik.

RECREMENTUM, af-val ; lae-kadsie ; laekinge.

Recrementum ferri, slijp.

Recrementa plumbi, slekke loots.

Recrementitius, gruisachtig.

(1) Hs. *Etym.* Kiers-lieden.

RECRUDESCERE, argeren ; ver-argeren ; ver-seeren ; ver-swaeren. *Recrudescere, ut vulnera semel curata,* op-breken.

RECTUS, *&c. Vide* REQERE.

RECUBARE, liggen ; neder-liggen.

RECUDERE, ver-smeden ; her-smeden ; her-slaen.

RECUMBERE, *Vide,* RECUBARE.

RECUPERARE, weder-krijgen ; her-haelen ; be-komen ; ver-couvreeren ; recoevreeren.

Recuperabilis, weder-krijgelik ; ver-haelik.

Recuperator, bevel-hebber ; commissaris.

Recuperatorem constituere, deputeeren.

Recuperatio, ver-hael ; recouvrement.

RECURRERE, weder-loopen.

Recursus, weder-loop.

RECURVARE, ver-krommen ; over-stulpen.

Recurvus, krom ; over-stulpt.

RECUSARE, weigeren ; weder-leggen ; weder-seggen ; ver-seggen ; af-seggen ; ont-seggen ; af-slaen ; mis-vergen, *fland.* refuseeren ; opposeeren ; opponeeren.

Recusatio, weigeringe ; ontseg ; af-slag.

RECUTITUS, be-sneden als een jode : *cui pellis virilis membri decorticata est.*

REDARGUERE, weder-leggen ; be-rispen, be-respen ; be-grijpen. *Redarguere acriter,* toe-snauwen.

REDDERE, weder-geven ; her-geven ; be-henden, be-handen, be-handigen ; restoor doen.

Reddere rationem, rekeninge doen, geven.

Redditio æqualis, wedergeldinge.

REDIGERE, weder-om drijven, weder-om stouwen ; stieren ; be-stieren.

Redigere aliquem rationibus ad institas (1), in-doen.

Redigere in ordinem, ringelen.

Redigere in acta, codicem, tabellas, literas publicas, &c. registreeren.

REDIMERE, afkoopen ; af-koop doen ; uit-koopen ; quijt maeken ; be-dingen ; ver-dingen ; redden ; pachten ; verpachten.

Redimere reditus, af-leggen de renten.

Redimere precio, ransoenen ; ver-ransoenen ; ver-lossen.

Redimere culpam, broke be-taelen ; boeten.

Redimere opus faciendum, certo precio, aen-nemen eenig werk.

Redemtum opus, aen-genomen werk.

Redemtor, vulgo Redimarius, pachter ; pachtenaer, ver-pachter.

Redemtor vectigalium, tollenaer, tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; schot-mieter, *vet.*

Redemtor canonum, oblationum & tributorum, assijs, axijs, excijs, meester, pachter ; assijsener, *&c.*

Redemtor rerum inventarum, vond-meester.

Redemtio, af-koop ; uit-koop ; ver-dinge ; pacht ; be-stellinge.

Redemtio incendii, incendiaria, brand-schattinge.

Redemtio ; Luitio ; pactum pro corpore precium, precium quod pro captivi corporis redemturâ despenditur, los-geld ; ransoen ; ransoeninge ; *& flandris simpliciter,* soen, *& ijsdem Redemtionis iniquæ precium,* verschat. *Vet. sax. ang.* were ; were-geld : *Precium videlicet Redemtionis ; mulcta*

(1) Hs. L. *incitas.* Vrg. In-doen, Bijlage van D. II.

pecuniaria ob hominem læsum aut occisum ; precium hominis ; æstimatio corporis sive capitis ; Lytrum, &c. Olim enim multæ pecuniariæ imponebantur cædi, rapinæ, furto & multis alijs facinoribus : inter alias autem capitis erat æstimationis mulcta, & eius rei gratia æstimabantur quique, & à summo ad infimum, capite censebantur singuli : ut patet ex veteribus legibus Anglorum & Saxonum : Guil. Lombard. vulgo wera, werigeldium, & wergelta, q. d. precium, sive pecunia defensionis. Wergelta, inquit Herm. Comes Nuenarius, in Legibus Ripuarijs Francorum, est pecunia quâ quis multam solvit aut redimit, à weren, *defendere, &* geld, *pecunia.*

Redemtionis precium dare, ransoenen ; ver-ransoenen ; *exigere, imponere,* ransoeneeren.

REDIMIRE, mutsen, *ger. vet.* *Redimitus,* gehult. *non Redimitus,* on-gehult.

Redimire caput coronâ, kroonen.

Redimiculum, potissimum capitis, hulle, hulsel ; hoofd-doek ; hoofd-ciraet ; veur-bind, *vet.* haer-band, haer-bandeken ; vlecht-snoer.

Redimiculum adimere, ont-hullen.

REDINTEGRARE, her-doen ; her-gaen ; her-maeken ; ver-nieuwen ; ver-frisschen ; ver-versschen.

Redintegrare, ludum, bellum, &c. her-beginnen ; her-nemen het spel, d'oorloge ; her-spelen, *&c.*

REDIPISCI, weder-krijgen.

REDIRE, weder-komen, weder-om gaen ; weder-gaen ; weder-keeren. *Redire in viam,* be-keeren.

Redire in veterem statum, be-komen.

Redire anni spatio, ver-jaeren.

ad Redeundum compellere, weder-om drijven, wederom stouwen.

Reditus, weder-keer ; weder-gang ; weder-komste. *in Reditum,* tot weder-siens.

Redire post digressionem, arrement, errement, aen-nemen, *resumere ceptum iter.*

Reditus annuus, jaerlik in-komen ; in-komste ; rente ; in-komende goed. *perpetuus, hereditarius,* erf-rente.

Reditus temporalis, ad vitam ; vitæ provisio, lijf-rente ; lijf-togt ; leef-togte.

Reditus fundi, pacht.

Reditus constituere in hypothecâ, be-panden de renten.

Redituum constitutionis literæ, rent-brief.

Reditus annuos adferens, rent-baer.

Reditus colligere, renten in-haelen.

Redituum creditor aut dominus, rentier.

Redituum debitor, Reditus debens, rent-pligtige, *Grotio.*

Reditus annuus qui penditur, uit-gang.

Reditus persolvere ; à Reditibus se prorsus liberare, af-leggen de renten.

Reditus ex navibus, boomerije, bommerije, bodmerije, *& rectius,* bodemrije.

REDIVIA, *vel,* REDUVIA, nijd-naegel, nijd-vel, nijd-vleesch, nijn-naegel *(alijs,* nijp-vel, *&c.)* splijt-naegel ; dwang-naegel ; nagel-dwang.

REDIVIVUM *reddere, quasi in novam formam restituere,* ver-tijd-baeren.

REDOLERE, rieken ; stinken, *vet.*

REDORDIRI, ont-doen ; ont-vlechten ; ont-weven.

REDUCERE, weder-leiden ; wederom leiden, weder-brengen.

Reducere ad frugem, be-keeren.
REDUNDARE, over-loopen ; over-vloeden ; over-vlieten ; over-schieten. *Redundans,* over-vloedigheid (1).
Redundantia, over-vloed ; over-vloedigheid.
REDUVIA, *Vide,* REDIVIA.
REFELLERE, weder-leggen ; ont-schuldigen ; on-schuldigen ; ver-spreken ; reprocheeren.
REFERCIRE, vervullen ; stikke-vol maeken.
Refertus, vol ; ver-vult ; op-gevult ; stikke-vol.
Refertum esse, krielen.
REFERIRE, weder-slaen.
REFERRE, weder-brengen ; weder-om brengen ; weder-om draegen ; be-draegen ; ge-draegen ; weder-geven ; weder-haelen.
Referre, aen-brengen ; over-brengen ; be-draegen, over-draegen.
Referre, seggen, ver-seggen ; over-seggen ; weder-seggen ; op-seggen ; ver-monden ; ver-melden ; her-haelen ; ver-haelen een reden ; ver-trekken ; ver-tellen ; relaes doen ; relateeren ; rapporteeren ; ver-combienen ; repliceeren.
Referre, ver-gelden ; weder-gelden.
Referre ulterius, voord-seggen ; *Referre dicta.*
Referre dicta prius, her-seggen.
Referre versus, rhythmos, aut proverbia, refereinen, refreinen.
Referre : Refert multum, magni, liggen ; daer ligt veel aen ; daer ligt groot verlang aen. *Refert tua,* het gaet u aen.
Referre indolem, ingenium, mores alicuius, aerden nae iemanden.
Referre pedem, ver-trekken.

(1) Hs. L. over-vloedig.

Referre in album, tabulas, codicem, commentarium, librum, op-teekenen ; op-schrijven ; registreeren.
Referre ad alterius iudicium, arbitrium ; ad arbitros, &c. be-draegen.
Referre litem, iudicium, actionem, weder-klaegen ; weder-tigt doen ; reconvenieeren.
Referre gratiam, ver-dienen.
Referre par pari, te pas brengen.
Relatio, ver-hael ; weder-hael ; be-drag ; wete ; relaes.
Relatio, Relatum, onderling opsicht der saeken, *Grotio.*
Relatio, rapport.
Relatio actionis, weder-klaege ; weder-ticht, reconventie.
Relator, referendaris.
Relatu aliorum percipere, hooren seggen.
Relatè, met een opsicht ergens op. *Grotio.*
REFERUERE, *Refervescere* (1), koelen ; ver-koelen.
REFICERE, her-maeken ; weder-maeken ; ver-maeken ; her-doen ; ver-scheppen ; her-boeten ; lappen, reken ; ver-kalefaten, *potissimè de navibus ;* ver-ketelboeten, *instar fabri ærarij ;* rampeneeren ; repareeren ; racoutreeren.
Reficere animum, & Refici, ver-maeken ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.* glooren, *holl.* ver-frischen ; ver-verschen ; re-crëeeren. *Reficere se,* raepen sijn sinnekens. *Reficere vires cibo,* moed maeken ; *Vide,* CIBO *vires reficere.*
Refectio, her-maekinge ; reparatie.
Refectio, Refectus, us, mael, *ger. sax. (hinc* noen-mael, avond-

(1) Dit *Refervere, Refervescere* berust op eene valsche lezing van Cic. Brut. 91, 317. 4. *Defervescere.*

mael ;) peisteringe ; pestelinge ; repas.
Refectio animi, ver-maek ; laevenisse ; laeffenisse ; lavinge ; ver-quikkinge.
Refectorium, vulgi, refter.
REFIBULARE, ont-gispen.
REFIGERE, her-steken ; ver-hechten.
Refigere, af-breken.
REFLECTERE, over-stulpen. *Reflexus,* over-stulpt.
Reflectere, ut aciem ferri, clavi, &c. Vide, RETUNDERE.
Reflectere, om-boogen.
Reflecti, tanquam acies ferri, om-gaen.
Reflectere, ut manicas, &c. op-slaen ; om-slaen ; slooven. *Reflexio,* om-slag ; sloove, sluive, sloof.
Reflexus sinuosus, ranke, renke.
Reflexio vocis aut soni, weder-galm ; weder-slag ; weder-schal ; weder-toon ; weder-luid ; weder-geluid.
REFLORERE, REFLORESCERE, her-bloeien, her-bloemen ; ver-bloemen.
REFLUERE, &, *Refluxus maris,* ebben : ebbe.
REFOCILLARE, laven. *Refocillare animum,* ver-lichten het hert.
Refocillare, &, Refocillari, be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; her-queiken ; ver-preulen, *fland.* ver-verschen ; ver-poosen ; be-komen.
Refocillatio, lavenisse, laeffenisse, lavinge.
REFODERE, *terram, &c.* her-spaeden ; op-graven.
REFORMARE, her-maeken ; ver-maeken ; ver-vormen ; reformeeren.
Reformatio, vulgi, in iure, klaring, *Grotio ;* reformatie.
REFOVERE, laven ; broeden, brueden ; her-queiken.
Refovere animum, ver-maeken.
REFRACTARIUS, korsel ; *(Refractariolus,* korselken ;) korsel-hoofd ; wersel-hoofd ; werseler ; on-willig ; on-gewillig ; stoot-hoofdig, *metaphorâ ab animalibus sumtâ ;* ork, orkachtig ; eigen-rechtig, eigen-sinnig, eigen-willig ; een-sinnig ; een-sellig ; ver-stokt.
REFRÆNARE, breidelen ; toomen, be-toomen ; bandigen, bandig maeken. *Refrænare aliquem,* brillen iemanden, *id est,* breidelen ; kort ende nauw iemanden houden.
Refrænare linguam, snoeren den bek.
REFRAGARI, weder-seggen ; tegen-seggen ; tegen-spreken ; tegen-staen ; weder-staen.
REFRICARE, op-krabben op-schrabben ; op-schrobben ; op-kretsen : op-wrijven ; op-haelen.
Refricare, friseeren, vrieseeren.
REFRIGERARE, ver-verschen. *Refrigerare aliquantulum,* ver-slaen.
Refrigerare, &, Refrigerari, ver-kouden. *Refrigeratus, frigore exceptus,* ver-koudt.
Refrigerare leviter ; &c., Refrigerari, Refrigescere, koelen ; ver-koelen ; ver-slaen.
Refrigerans moderate & suaviter, koel.
Refrigeratio, ver-koudheid : *item,* koelte.
Refrigeratoriæ, Refrigerantes herbæ, ver-koelende kruiden.
REFUGERE, toe-keeren : *& contra,* af-keerig zijn ; af-keeren ; refuseeren.
Refugium, toe-keer ; toe-vlucht ; toe-verlaet ; rugge ; achter-rugge ; recours.
Refugium, Refugii locus, vlied-berg, *vet. fland.* sluip-hol ;

sluipsel ; [d'onk, d'honk, *vel* 't honk, I. R. *Vide etiam*, LATIBULUM, RECEPTUS.]

REFULGERE, weder-schijnen.

REFUNDERE, her-gieten ; ver-gieten ; ver-storten.

Refundere impensas, rembursseeren.

Refusio maris, ebbe.

REFUTARE, weder-leggen ; wraeken, *holl.* straffen ; repliceeren ; reprocheeren.

Refutabilis, weder-leggelik. *quod Refutari nequit*, on-wederleglik.

Refutatio, weder-legginge ; reproche.

REGALITIA, *vulgi*, kalissen-hout ; soet-hout.

REGELARE, dooden ; ont-dooden ; ont-vriesen ; smelten als ijs ; ver-slaen ; ont-laeten. (1)

REGENERARE, weder-baeren.

Regeneratio, weder-geboorte.

REGERE, stieren, stueren ; be-stieren, be-stueren ; be-rechten, be-richten ; be-leiden eenen handel ; be-dillen, *holl.* be-schikken ; be-heeren ; regeeren ; meesteren ; reguleeren ; goeverneeren.

Rectus, recht, richt, rechtelik ; effen ; gelijk ; geraed, *ger. sax. sicamb.* strak.

Rectus homo, oprecht ; conscientieux.

Rectum, recht ; ge-rechtigheid.

non Rectus, Recto contrarius, præter Rectum, on-recht ; aver-recht ; over-recht.

Rectum facere, dresseeren.

Rectius, bat, bet.

Rectangulus, recht-hoekig.

Rectè, wel ; te dege ; rechts, recht, rechtelik ; rechteliken.

Rectâ, Rectâ viâ, strax.

(1) *Etym.* Ont-laeten, *vet. Laxare, dimittere. & Laxari, liquefieri, mollescere.*

Rectè satis factum, wel van pas gedaen.

Rectè provenire, be-dijden, be-dijen, be-dijgen ; wel slaen. *non Rectè*, t'on-recht ; on-rechtvaerdiglik.

Rectio, Regimen, be-recht ; be-rechtinge ; be-stier ; be-schik ; kure ; regiment ; gouvernement.

Regimentum, vulgi, regiment van oorlogs-volk.

Rector, stierder, stier-man ; heerscher ; am ; regent ; rectoor ; superintendent. *Rectrix*, regente, gouvernante.

Regula, rege, rije, rijge, riege, regel, rijchel, rijgel ; lijne, lijnie, linie. *Regulæ lineæve instar*, regel-wijs.

Regula, amussis, lijniael, liniael ; recht-scheid-rije ; recht-snoer.

Regula angularis, angulos explorans, winkel-haek ; winkel-maete ; keper, keeper ; schrijf-haek. *Regulæ instar formatum*, keper-wijse.

Regula, subscus, klamme ; klampe ; latte ; rabat.

Regula, vectis, regel, rijgel.

Regula, maet-hout ; maet-stok.

Regula, quadran.

Regula, scheene, spalke.

Regulæ pleuritides organorum musicorum, Regulæ laterales quæ impelluntur & reducuntur ad obturanda vel aperienda foramina, ge-luiden, registers, van de orgelen.

Regularis, snoer-recht.

Regularis, vulgi, Regelier-monik.

Rex, koning. *Sic dicitur à* konnen, *id est, scire, quòd rex verâ magicâ scientiâ imbutus esse debeat. Cicero in Divinat. inquit, Neminem apud Persas Regio fastigio potiri, qui priùs magicam non perceperit scientiam. Plato in Alcibiade; Imbuuntur Persarum regum filii magiâ, ut ad mundanæ reip. imaginem, suam & ipsi rempublicam administrare distribueréque condiscant. Sic tres illi reges qui Christo munera obtulerunt, magi, sapientes, philosophi, & Teutonicâ linguâ* koningen & wijse *dicuntur. Aut à* konnen, *id est, posse, potentem esse, pollere, sicut Latini Principes potentes vocant Potestates.*

Rex, heerscher, *Dominus. Sicambri Regem suum Basan sive Basanum solent appellare, Anno, ut scribit Trithemius, ante Christum natum* CCLXXXIIII. basan-got, *id est, Dominus Deus, &, Deus amicus,* θεόβασαν : *hinc,* baes, *amicus, dominus, patruus. Venedorum autem & Hunnorum linguâ Rex,* Karl *dicebatur, Io. Aventino.*

Rex, Regni heres, erf-koning. *electus*, gekoren koning.

Regina, koninginne.

Regis filius aut nepos, koningsken.

Regis, præsertim absentis locum & vicem gerens, vicarius, onder-koning ; stad-houder des konings.

Regis dignitas & imperium, koningschap.

Regulus, koningsken ; veurst, vorst ; land-vogt ; land-heer, lands-heer ; prince, *(fem.* princesse ;) hertog ; graef, graeve.

Regius, Regalis, Regificus, koninglik ; princelik ; reael, regael. *Regiè, Regificè, Regaliter, Regio more*, koningliken ; heerlik, heerliken ; reaelik, regaelik.

Regia, Regis aula, hof ; konings-hof ; veursten-hof ; veursten-huis ; palais.

Regale numisma, reael, regael.

Regalia ; festa Regalia ; Festum Regum, koningen-dag ; derthien-dag.

Regulus, Regaliolus, avis, koningsken ; tuin-koningsken ; netel-koningsken : *avicula sic Teutonicè dicta quòd inter urticas dumósque agat : & metaphoricè, Homuncio imperiosus & arrogans.*

Regulus, serpens, basilisk ; kokketrijs.

Regius morbus, geel-suchte.

Regnum, rijk, koning-rijk ; koning-dom ; regiment.

Regnum hæreditarium, erf-koning-rijk. *quod electione acquiritur, electivum*, keur-rijk.

Regno exuere sive expellere, ont-rijken.

Regna siderea, cælestia, hemel-rijk.

Regnator, heerscher.

Regio, Regionis tractus, ouwe ; gouwe, *vet. (Vide,* AGER ;) land-ouwe ; ge-woud, *fland.* land, land-schap ; land-streke ; streke ; koste ; kuste ; quartier ; ge-weste ; ge-bied ; be-heet, *vet.* gegene, *sax. sicamb.* marsse, *vet. fland. à* mark ; distrikt ; contreie.

Regio & natura provinciæ, ge-legenheid des landschaps.

Regio pascuis apta, land-ouwe.

Regio vitifera, wijn-land.

Regiones maritimæ, see-kosten ; see-kusten.

Regiones cæli ; Vide, CÆLI *Reg.*

Regio, civitatis præsertim, aut urbis, wijk ; bon, bonne, *hol. Regionis in urbe magister aut præfectus*, wijk-meester ; bon-meester, *hol.* blok-meester.

Regionatim, wijk-wijs.

Regionis huius, hier-landsch.

Regionis tabula, descriptio, land-kaerte.

è Regione, tegen-over ; veur-over.

è Regione situs, tegen-over gelegen.
REGERMINARE, kenen.
REGESTUM, *terra regesta,* strijk-bedde, *fland.*
REGESTUM, *vulgo.*
REGISTRUM; *Regesta, Registra,* register; registers.
Registrare, vulgi, stellen te boeke.
REGLUTINARE, ont-terren; ont-lijmen.
REGREDI, weder-gaen; weder-keeren.
Regressus, weder-gang; weder-komste.
REHOSTIRE, ver-gelden; weder-gelden.
REIJCERE, ver-werpen; ver-worpen; weg-werpen; ver-stooten; ver-leggen; weder-leggen; ver-steken; ver-schuiven; ver-schuppen; wraeken, *holl.*
Reijculus, ver-stooteling; ver-werpeling; werpeling, *vet.* uit-werpeling; weg-werpeling; weg-werperken, *fland.* weder-degig; wrak, wraek, *& sax.* brak, *de mercibus improbatis.*
Reiectus ex initâ dignitate, af-gesett van sijn ampt. [*Reiectus, frustra habitus homo; voti sui non compos, qui votis ausisque excidit; repulsam passus,* schab-af, I. R.]
non Reijciendus, on-wederlegge-lik.
Reijculæ res, merces, &c. id quod super est quando optima selecta sunt, ver-les, ver-lesen goed.
Reiectamenta, weg-werpsel.
REITERARE, her-gaen; her-haelen.
Reiterare priùs dicta, her-seggen.
RELABI, ver-vallen.

RELAMPAGO, *hispan.* weer, weer-licht (1); hei-licht.
RELAXARE, *Relaxari,* ver-slap-pen; ont-slappen; af-laeten; ont-spannen; strijken; relaxeeren.
Relaxatio, ver-slapping; ruste, rouwe, raste; ver-drag; respijt.
Relaxatio animorum, recreatie.
RELEGARE, her-senden; ver-senden; renvoieeren.
Relegare in exilium; exulem facere, bannen; ver-bannen; uit-bannen; uit-seggen; ver-senden; el-lendigen, *vet.*
Relegari, gebannen worden.
Relegatus, banlink, *& euphoniæ gratiâ,* balling; ge-bannen; ver-bannen; ver-sonden; uit-gesegt; uit-laege, *vet.*
Relegatio, ban; balling-schap; onder-achte, *vet.* uit-laege, *vet.* renvoi.
RELEGERE, her-lesen; weder-lesen; ver-lesen; over-lesen; over-sien.
RELEVARE, ver-heffen; releveeren: *Relevare feudum,* ver-heffen het leen.
Relevium, vulgi, (Feudi vid') ver-hef; ver-heffinge van leen; relef. *Vide,* HOMINIJ *symbolum.*
Relevatum opus, vulgi, ver-heven werk.
RELIGARE, ver-banden; ver-binden.
Religare catenâ, veteren.
Religatus, ver-bonden.
Religio, schrupel; be-kommeringe des gemoeds, oft des gewisses; conscientie. *Religione impediri; Re-*

(1) Hs. Vergissing van den bewerker: L.Weder, weer-licht. Het *Etym.* geeft enkel Weder-licht, (onder de samenstellingen van Weder, *Tempus, cælum)* en Heydinghe. Ook laat Relampago, één Spaansch W., zich daar niet vinden.

ligiosum habere; Religionem habere vel adhibere; Religioni habere rem aliquam; obstringi Religione, swaerigheid oft conscientie maeken in eenige saeke.
Religio, Gods-dienst; God-vorchtigheid; God-vruchtigheid; Gods-dienstigheid; religie.
Religio, Ecclesiasticis, aen-dacht; innigheid; devotie.
Religio nimia, aver-geloove; over-geloove.
Religio, vulgi, geestelikheid.
Religiosus, schrupuleus; con-scientieus.
Religiosus, ecclesiasticis, aen-dachtig; innig; devoot, religieus: *religioni vid' deditus; religionem colens.*
Religiosus, God-vorchtig; God-vruchtig: *à* vorchten, vurchten, vruchten, *id est, timere; timens Deum,* θεόφοβος: *&,* Gods-dienstig, *Deum colens.*
Religiosus, vulgi, geestelik. *Religiosi,* geestelikheid.
Religiosè, heiliglik; aen-dachtelik; devotelik.
Religionis omnis expers, god-loos.
RELINERE, ont-stoppen; op-doen; open doen.
Relinere dolium, steken, ont-steken, het vat.
Relinere epistolam, op-breken den brief.
RELINQUERE, laeten, laeten staen; ver-laeten; nae-laeten; achter-laeten; onder wegen laeten; ver-waeten, *vet. fland.* ruimen; op-geven; hen-geven.
Relinqui, achter-blijven.
Relictus homo, ver-waeten mensche, *vet.*
Relictio, verwaet, *vet. fland.*
Reliquus, overig; over-bleven, over-blijvende; bleveling.

Reliquum esse, overen; over-schieten; overig zijn; over-blijven; resten; resteeren.
Reliquum facere, over-laeten.
Reliquum, Reliqua, Reliquiæ, arum, over-schot; over-schietsel; over-blijfsel; over-blevelingen; ver-blijf; quak; blevelingen; reste; surplus.
Reliquum commodi aut fructus; utilitas reliqua, over-baete.
Reliquiæ ciborum, oor-aete; or-ate; oor-ete.
Reliquum vini, cerevisiæ, aut alterius rei quæ mensurâ aut numero venditur, steert.
Reliquiæ cœnæ vel prandij, releef, relef, releve, relief.
Reliquiæ sacræ, heiligdom; reli-quien.
Reliquiæ morbi, febris, &c. ver-maeninge van siekte, kortse, *&c.*
Reliqua debitorum, quæ vid' adhuc supersunt, over-blijvende schuld; eenen item.
Reliqua solvere, redditis rationibus, effen op be-taelen.
Reliquari, ten achter zijn.
Reliquatio, Reliquum non solutum, achter-heid; achter-stel.
RELUCERE, schijnen; her-schijnen; weder-schijnen; her-lichten; vlikkeren, vlikken; gleissen, gleisen, galeisen.
RELUCTARI, werselen; wor-selen.
RELUERE, ont-panden; lossen den pand.
REMANDERE, keesen; knauwen; morfen, morfelen; eriken; er-kauwen; her-kouwen; her-kuwen, her-kauwen; her-knauwen.
REMANERE, achter-blijven; res-ten, resteeren.
REMEARE, weder-om-gaen; aer-selen, aerselingen, erselen.
Remeare, de mari, ebben.

REMEDIUM, boete ; baete ; meesterije ; medicijne ; remedie.
Remedium adhibere, ferre, boeten ; cureeren ; remedieeren.
Remedium ponderis, vulgi ; Vide, ÆQUIPONDIUM.
REMETIRI, ver-gelden ; weder-gelden : *propriè,* weder-meten.
REMINISCI, er-inneren ; gedenken.
REMITTERE, her-senden ; weder-senden ; renvoieeren.
Remittere, nae-laeten ; toe-laeten ; strijken ; ver-slappen ; ont-spannen ; relaxeeren ; ver-laeten.
Remittere animum, ver-maeken.
Remittere, aliquid vid' quod debetur, toe-geven ; toe-laeten ; ver-tijden, ver-tijen ; lamen ; quijten ; quijt-schelden ; te goede geven, laeten. *Remissus,* ge-queten.
Remittere, ut pœnam, &c. ver-geven ; genaede doen ; remis geven ; ont-slaen. *Remissor,* ver-gever.
quod non Remittitur, on-vergevelik.
Remissus, slaek, sluik ; flauw ; slap *(quæstus friget, iacet,* de neringe is slap ;) geslapt ; on-stijf ; weder-laetig, *vet.* hin-laetig, henlaetig, *ger. sax. fris.* leusig, losig ; loesig, luisig, *sax. Remissus homo,* vlokkaerd.
Remissa puella, swelte.
Remissum esse, ver-flauwen ; flauwen.
Remissè, slappelik ; flauwelik ; lammelik, langsaemlik.
Remissius tractare negotium, slappelik te werke gaen.
Remissio, ver-sendinge ; renvoi.
Remissio, slaekinge ; ver-laet ; ver-laetenisse ; ruste, raste, rouwe.
Remissio de summâ, af-slag ; rabat.
Remissio animi, lavenisse, laeffenisse ; lavinge ; ver-maek ; recreatie.
Remissio (ut apud Ecclesiasticos) af-laet ; ont-slag ; remis ; ver-gevinge, ver-giffenisse ; ver-gif, *vet.* pardon, perdon. *Remissionem dare,* remis geven.
REMOLIRI, ver-porren.
REMOLLIRE, ver-saechten ; vermorwen.
Remollire, &, Remolliri, Remollescere, ver-taeren, *sax. fris.*
REMORARE, *Remorari,* hinderen ; ver-hinderen ; ver-achteren ; achter-stellen ; achter-houden ; bekommeren ; letten ; be-letten ; schutten ; op-houden ; tegen-houden ; suimen, *vet.* meeren, maeren, marren, merren.
Remora, be-let, be-letsel ; verachteringe ; achter-stel ; be-kommeringe ; bekommernisse ; hinder, hindernisse ; gijle, *vet. fland.*
Remora, piscis, schip-houder.
REMORDERE, her-knagen ; soren, sooren, seuren : *ea cura me remordet,* dat soret oft seurt mij.
Remorsus, her-knaginge.
REMOVERE, weg doen ; ontsetten ; ver-setten ; ver-stellen ; verschuiven.
Removere clam de medio, ontsteken ; ver-steken.
Removere magistratu, senatu, &c. af-setten, af-stellen, van sijn ampt.
Remotus, verre, verde ; wijt ; on-nae bij.
Remotè, on-nae ; on-naer.
REMUGIRE, galmen ; weder-slag geven.
REMUNERARE, *Remunerari,* vergelden ; weder-gelden ; weder-loonen ; recompenseeren.
non Remuneratus, on-geloont.
Remuneratio, tegen-gaeve ; tegen-gifte ; tegen-schenk ; weder-loon ; recompense.
REMUS, *tonsa,* riem, roede,

roeder ; schip-riem ; schip-roede.
Remi struppus, strophus : Vide, STRUPPUS.
Remi extrema & latior pars, blad van de riemen.
Remis emittendis foramina in lateribus navis, columbaria, roeder-gaeten in 't schip.
Remigare ; Remum agere, impellere ; Remis incumbere, roeien oft roeden het schip ; riemen.
Remos inhibere, stringere ; vehementiore remigationis modo navim ad puppim convertere, strijken de riemen.
Remos detergere, defringere, in concursu navium imminuere (1), breken de riemen.
ad Remum dare ; Remo publicæ triremis affigere, op de galeie setten.
Remex, riemer ; roeier ; riem-trekker ; roeder ; roeier-knecht ; slave, *vet. sax.* maet, maetken ; boots-geselle. *Remiges ergastularij ; ad Remos damnati,* galei-boeve.
Remex calicum, bank-geselle ; bank-boeve.
Remigum sedilia, iuga, dochten ; dosten ; roeder-banken.
Remulcus, lichter ; schip-boot. *Sed propriè, Remulcus, funis quo religata maior navis minorem sequitur remis actam,* voer-kabel ; vuir-kabel (2) ; trek-kabel ; takel, takkel, *sax.* tros, trosse, *sax.*
Remulco trahere ; Remigando navem grandem è scaphâ trahere, togen ; boech-seerden, boecht-seerden, bug-seerden ; *re turpissimâ ad rem nauticam ab obscenis nautis tractâ.*
REN, *Renes, Renunculus,* niere ; nieren ; nierken.

(1) *Etym.* Comminuere (*in voc.* breken).
(2) *Etym.* Vuyr-kabel/voer-kabel, *holl.* j. treck-kabel. *Remulcus.*

Renum adeps, nier-bedde.
Renum affectus, nier-wee.
RENASCI, her-boren worden ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.*
Renatus, her-boren ; weder-geboren.
Renascentia, weder-geboorte.
RENEGARE, af-seggen.
RENIDERE, greniken, grenigen ; grenen ; grijnen ; grinkelen, gremeelen, *fland.* ginniken ; monkelroien.
RENITI, weder-staen ; werselen ; worselen.
Renixus, us, weder-stand.
RENOVARE, ver-nieuwen ; ver-frischen ; ver-verschen.
Renovare fricando, op-haelen.
Renovare ludum, her-spelen.
Renovare rem vetustam : vetera tanquam nova & huius temporis facere, ver-tijd-baeren.
RENUERE, af-seggen ; ont-seggen ; weigeren ; weigerteeken doen ; ver-saeken. *Renuere signo capitis, aut alio nutu,* schudden het hoofd.
Renutus, capitis signum quo repulsa vel negatio significatur, weiger-teeken.
RENUMERARE, her-tellen.
RENUNCIARE, ont-bieden ; over-dragen ; rapport doen.
Renunciare, iuri & actioni, uit-gaen ; ver-tijden ; ver-tijen, ver-tijgen ; vertichten, *Grotio ;* renoncieeren.
Renunciare, op-seggen ; af-seggen ; ont-seggen ; ver-saeken ; af-gaen ; af-staen ; ont-waeren, *vet.* ver-tijen, ver-tijden, ver-tijgen.
Renunciator, rapporteur.
Renunciatio, wete ; relaes ; rapport.
REPAGES, *Repagulum, (præcipuè in vestibulis ædium)*

veken; onder-deure; hek; grendel; bout; wervel; worvel; baere, barre; riege, rijchel, rijgel, richel; schranke; schof; kier [de deur staet op de kier, I. R.] ameide, almeie, almei-boom, hameie, hameide, hamei-boom.

Repagulum, stal-boom; stal-staek.

Repagulum posticum catastæ, breme, bremse, braemse.

Repagulum versatile, balie; balie-boom; boom; draei-boom; slag-boom.

Repagulum navis, pols.

REPANGERE, planten.

REPARARE, ver-maeken; vernieuwen; reken; op-rechten; repareeren; ver-ketelboeten, *instar fabri ærarii.*

Reparabilis, ver-maekelik.

non Reparatus, on-gerekt; ontrekt.

Reparatio, ver-maek; ver-maeksel; reke; reparatie; recouvrement.

REPARCERE, spaeren.

REPASCERE, peisteren, pesteren.

REPASTINARE, her-spaeden; her-spitten.

Repastinare agrum, braeken den akker.

REPEDARE, aerselen; aerselingen; erselen; achter-waerts wijken; weder-om gaen.

REPELLERE, drijven; af-drijven; ver-drijven; ver-stooten; weg-jagen; ver-schuiven; schuppen; ver-steken; wraeken, *holl.* botten, op-botten, (*hisp. botar*) schutten, af-slaen, *ut ictum,* den slag.

Repellere more gladiatorio, af-schermen.

Repulsare, tegen-slaen; tegen-stooten.

Repulsus, ver-schoven; geschut, geschuttet.

Repulsus, us, tegen-stoot; weder-stoot; bot, botte, *gall. boutee.*

Repulsa, af-slag; weigeringe; wraeke, *vet. holl.*

Repulsam passus, loen.

REPENDERE, *Repensare,* vergelden; weder-gelden; verschulden, *vet.* ver-gutsen, *vet.* compenseeren; recompenseeren.

REPENTÈ, *Repentinò,* on-versiens; on-veursiens; on-versienlik; schieliken; saen; bottelinks, (*Italis, di botto;*) subitelik.

Repentinus, schielik; bottelink; gai, gaich, gaichlik, *sicamb.* subijt.

REPERCUTERE, weder-slaen; tegen-slaen; tegen-stooten.

Repercussio, Repercussus, us, weder-slag; tegen-slag; tegen-stoot.

REPERE, *Reptare,* kruipen; kriepen, krepen, *fris. holl.* sleiken; sloepen, sluipen; sleipen, slepen.

Reptare sursum, klaveren, klaferen.

Reptando evadere, ver-kruipen.

Reptile animal, kruipende dier.

REPERIRE, vinden, vinnen; be-vinden.

Repertus, gevonden. *Repertitius,* vondeling.

Repertorium, vulgi, inventaris van goeden.

REPETERE, weder-eisschen; weder-om be-geeren.

Repetere, (ut priùs dicta,) her-seggen; weder-seggen; repliceeren.

Repetere, her-haelen, ver-haelen; her-nemen.

Repetere, her-gaen; weder-om gaen.

Repetitio, weder-hael; ver-hael.

Repetitio violenta, represalie.

Repetitio lusus, revenge, revange.

Repetitio, redit, *q. redictum;* replijke.

Repetundæ, arum, concussie.

REPIGNERARE, ont-panden; lossen den pand.

REPLERE, vollen, vullen; vervullen; schoppen, *vet.*

Replere nimium, ver-stikken.

Repletus, vol.

REPLICARE, op-slaen; om-slaen; slooven; ont-vouden; her-vouden; repliceeren. *Replicare manicas,* op-slaen, om-slaen, op-stroopen, de mouwen.

Replicari, om-gaen.

Replicatio, om-slag; sloof, sloove, sluive; replijke; revolutie.

REPLUMBARE, ont-looten; ont-soudeeren.

REPONERE, her-setten; her-stellen; redresseeren.

Reponere, weder-leggen.

Reponere, weg-leggen; op-doen; op-sluiten; houden, hauden; be-waeren.

Repositorium, schap; schap-raede, schap-reede; recht-banke; recht-tafel; buffet; tresoor, tritsoor; dressoor; kredense, kredens-disch.

REPORTARE, weder-brengen; wederom brengen; weder-draegen; wederom draegen; over-draegen; be-draegen; ge-draegen; rapporteeren.

Reportatio, be-drag; rapport.

REPOSCERE, weder-eisschen; wederom begeeren.

REPOTIA, weder-maeltijd; nae-feeste: ἐπιβδα, μεθέορτα ἡμέρα (1): nae-bruiloft; weder-bruiloft; *convivium quod postridie nuptiarum apud novum maritum fit:* keer-weer, *q. d.* keer-weder.

Repotia, kinder-mael; kandeel-feeste, *fland.*

Repotia celebrare, op-drinken de bruiloft.

REPRÆHENDERE, be-grijpen; ver-grijpen.

Repræhendere, castigare verbis, be-rispen; be-respen; ver-spreken; straffen; straven, met woorden; be-spotten; deur-haelen; deur-nemen; over-gaen iemanden; be-snarren; schimpen; kalangieren, kalengieren, *vet. fland.* taxeeren.

Repræhendere acriter, over-haelen; schelden.

Repræhensor, facilè aliquem repræhendens aut vituperans, be-grijpelik, be-grijpachtig; be-grijper; be-risper.

Repræhensio, be-grijp; wijte.

REPRÆSALIA, *vulgi,* represalien.

REPRÆSENTARE, veur den dag brengen; offeren.

Repræsentare pecuniam; præ manu pecuniam dare, ver-leggen; ver-schieten, oft veur-schieten, het geld; avanceeren het geld; consigneeren.

Repræsentatio; pecunia Repræsentata, ver-leg; ver-schoten geld.

Repræsentare, representeeren. *Repræsentatio in cognatione,* representatie; plaets-vollinge, *Grotio; & sic possit dici,* plaets-vollen, *id est, Repræsentare.*

REPRIMERE, weeren, weiren, weren, *q. d.* wederen; ge-weeren; swichten; stillen; be-dwingen.

REPROBARE, lasteren; echteren, *vet.* ver-leggen; weder-leggen; ver-steken; schelden; ont-proeven, *vet.*

REPROMITTERE, toe-seggen; ver-heeten, *s. s. fris.*

REPUBESCERE, ver-jongen.

(1) Hs. L. ἐπίβδα en μεθέορτος.

REPUDIARE, ver-stooten ; ver-steken ; weder-leggen.

Repudiatus, ut procus repulsam passus, &c. loen.

Repudiatio, ver-laeting, met de voet stooting, *Grotio.*

Repudium, Repudij libellus, scheid-brief.

REPUERASCERE, ver-kindschen ; kindsch worden.

REPUGNARE, weder-staen ; weder-spannen ; tegen-strijden ; weder-streven ; tegen-streven ; tegen-strubbelen ; resisteeren ; contrarieeren.

Repugnans, Repugnax, weder-spannig ; tegen-strijdig ; tegen, *simpliciter ;* tegen-spannig ; weder-werig ; weder-strevig.

Repugnantia, tegen-strijd ; weder-spannigheid ; werselinge ; weder-werk, *vet.* resistentie.

REPULLULARE, *(ut vulnera semel curata)* op-breken.

REPURGARE, her-suiveren.

Repurgare, sal, argentum, &c. raffineeren ; affineeren.

REPUTARE, achten ; meinen, meenen ; ver-meinen ; gissen ; be-vroeden ; waenen ; ver-waenen ; over-peinsen ; over-denken.

Reputare apud se, ver-sinnen ; be-denken.

Reputatus, ver-meint.

Reputatio, vulgi, achtsaemheid.

Reputare, rekenen.

Reputare de summâ, af-rekenen ; af-korten.

REQUIES, ruste, raste ; rouwe ; pause, poose.

* *Requiescere,* rusten ; roeuwen.

Requiescere, braek-liggen, *dicitur propriè de arvis alternis cessantibus.*

REQUIRERE, soeken ; her-soeken ; ver-soeken ; aen-soeken ; eisschen ; heisschen ; ver-eisschen ; voorderen ; maenen.

Requisitio, be-geerte.

Requesta, vulgi, request civijl ; heusch versoek, *Grotio ;* ver-soek-brief.

Requisitio, Petitio iuridica, op-spraeke, *Grotio.*

Requisita naturæ, nood-durft, nood-durst, nood-dorst, *fland. Sed vulgo, Requisita naturæ,* ge-voeg, *&c.*

RERI, meinen ; meenen ; dinken, denken, dijnken, *vet.*

Ratus, wis ; ge-wis ; ge-waerig ; vast ; fix ; bondig.

Ratum esse, stede, stad, grijpen. *non Ratus,* van on-weerde.

Ratificare, Ratum reddere, facere, be-vesten ; be-vestigen ; vast maeken ; waer maeken ; ge-waerigen ; be-waerigen ; goed doen ; homologeeren ; emologeeren ; ratificeeren.

Ratum habere, toe-staen ; houden van waerden ; veur goed houden ; gestadigen, *Grotio ;* advouëeren, advoieeren ; ratificeeren.

Rati habitio, aggreatie ; ratificatie ; advoiement.

Rata pars, pensio, portio, rate ; aen-paert ; aen-deel. *pro Rato ; pro Ratâ parte ; pro portione ; habita ratione proportionis ; vulgo, ad æquipollentiam,* nae rate ; nae advenant ; naer gelande.

RES, saeke ; *(Si res ferat, sit, ut id feceris ; si res sit ut id facias ; vel, si id feceris, si id facias,* is 't saeke dat gij dit doet ;) dink, ding ; dijnk, *vet.*

Res, goed, hebbinge. *Res, in plurali,* kateilen, kateelen, *fland.*

Res, handel ; handelinge ; faciende.

Res, ge-vaerd, ge-veerd.

Res, stand.

Res, experientie ; conditie.

Res, pro lite apud I. C. ut apud nos ding, *sive* ge-ding ; *ita, Rem amittere, est, Litem amittere, litem perdere, causâ cadere,* 't geding verliesen.

Res divina, sacra, dienst inde kerke ; gods-dienst ; misse ; heilig-dom.

Res publica, ge-meinte, ge-meente ; ge-mein ; ge-mein beste ; ge-mein saeke ; republijke. *Reipublicæ status,* lands-stand, *Grotio ; Reipublicæ, seu toti provinciæ commune, generale,* land-gemein, *Grotio. Reipublicæ defensio,* land-weer, *Grotio. Reipublicæ administratio,* be-dieninge vande gemeen saeke ; officie.

Res ipsa, Rei exitus, effect ; uit-komste van de saeke. *finis, decursus,* be-loop.

Reapse, Re ipsâ, Revera, daedelik ; waerlik ; waerachtiglik ; veur-waer ; reëelik. *Reipsa sentire, Revera experiri,* ge-waer worden. *Reipsa probare,* lijflijk be-wijsen.

ad Rem, te propooste. *ad Rem pertinere, facere,* te pas komen ; dienen tot de saeke. *ob Rem hanc,* hier-om ; hier deur. *extra Rem ipsam,* impertinent. *abs Re,* ver-gevens ; ver-geefs. *Rem acu tangere ; Rem ipsam divinare ; nihilque aberrare,* juist op 't hoofd ge-raeken. *Rem aperire, explicare, explanare,* aen-dienen ; in de saeke dienen. *Rem peragere, absolvere, expedire,* een saeke af-mennen. *in Rem præsentem venire,* op den oogen-schijn gaen. (1)

Res inchoata, aen-slag.

Res tua agitur ; de tuo certatur, het gelt u.

Res domestica, dink, ding, dijnk, *vet. Res familiaris,* menagie ; meubelen. *Rei familiaris conditio,* veur-raed ; veur-aet.

Res congeneres, eiusdem generis, æquales ; specie vel naturâ inter se convenientes, gade ; gadinge ; sorteringe.

Res multæ in unum coacervatæ, masse, mas, *Becano.*

Res hæreditaria, erf-goed : *relicta à parentibus aut propinquis,* ver-stervenisse.

Res soli, stabilis, Res immobiles, liggende goed ; on-roerlik goed ; ontilbaer goed, *Grotio.*

Res mobiles, vaerende have ; roerende goederen ; tilbaere goederen, *Grotio.*

Res gestæ, gesten ; ge-schiedenisse.

Res secundæ, prosperæ, veur-spoed. *Res adversæ, contrariæ, afflictæ,* tegen-spoed ; weder-spoed ; on-geluk ; on-geval.

Res litigiosæ, ding-taelige saeken, *Grotio.*

Res iudicata, ge-wijsde.

Res illegitima, on-wette, on-wet, *vet.*

Res expeditoriæ ; ad expeditionem bellicam necessariæ : Vide, HOMINIJ *symbolum.*

Res preciosa, cara, & gaudio afficiens, juweel, jouweel ; joie, *vet.*

Res gravis, ardua, seria, magni momenti, ernst ; be lang ; treffelike saeke ; saeke van gewichte ; saeke van importantie.

Res parvi valoris, frivola, nihili, lore, leure ; lorerije ; stront-saeke ; stront-voere ; schijt-voere.

Res puerilis, kinder-spel-dingen ; kinder-werk.

Res stulta & inepta, sots voere ; *Res ludicra, iocularis, iocularia,* kluchte ; guichelrije ; guichelinge.

Res profusa, Res quæ profunditur & dilapidatur, quist-geld.

(1) *Etym. vet.*

Rerum opifex, parens, creatrix, natuere.

Rerum potiri, de over-hand hebben ; regiment hebben.

ad Rem attentus, vroed ; vroedsaem ; gauw ; seunig ; suinig.

Rebus suis cavere, ver-sekeren sijn saeke.

Rem facere, augere ; multam coacervare, winnen ; be-dijden, be-dijen, be-dijgen ; be-klijven ; rijken ; welgedoen ; wel maeken ; conquesteeren.

Rem angustam habere, Re tenui esse, Res suas tenuiter agere, μόλις ἤ μόγις πράττειν, nauw staen ; nauw steken ; sukkelen, *gall. viotter.*

Rem veneream exercere, vochelen, vogelen : *ab avium salacitate metaphorâ sumtâ.*

RESARCIRE, ver-maeken ; hernaeien ; lappen ; brodden ; oprechten ; repareeren.

Resarcitus, gelapt.

RESARRIERE (1), her-wieden.

RESCINDERE, her-snijden.

Rescindere ; irritum, vanum, & nullius momenti facere, casseeren, *ut, Testamentum, &c.*

Rescindere emtionem, in-breken, in-worpen, den koop.

RESCIRE, *Resciscere,* ver-nemen.

Resciri, uit-komen.

RESCRIBERE, her-schrijven ; over-schrijven ; tegen-schrijven ; weder-schrijven.

Rescriptum, over-schrift.

RESECARE, kappen ; hakken ; af-snijden ; ver-snijden ; op-snijden ; schrooden ; schroien ; be-schroien ; af-houwen ; af-korten ; op-schorpen.

Resecare ictu, pikken, bikken.

Resecare forpiculâ, knippen ; snippen ; snipperen ; slibberen (1), slipperen ; snutteren (2).

Resectus, ge-schroit.

Resecator, schrooder, schroier.

Resegmen, Resegmina, snijdsel ; be-snijdsel ; af-snijdsel ; af-snijdeling ; kortsel ; af-kortsel ; schroode, schroie, schroodsel, schroodelink, schroielink ; snippering, *&c. Vide etiam,* SEGMENTA.

Resegmina unguium, &c. nagelkortsel ; nagel-knipsel.

Resegmen præcidaneum, monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; schampelioen, *gall. eschantillon, q.* exempelion.

Resectio, schroodinge.

RESERARE, ont-sluiten ; openen ; op-doen ; open doen.

RESERERE, her-planten ; hersaeien.

RESERVARE, be-waeren ; achterwaeren ; uit-houden ; reserveeren.

RESES, *Vide,* RESIDÊRE.

RESIDÊRE, sitten ; neder-sitten ; hukken ; gelegen zijn. *Ventus resedit, concidit, consopitus est,* de wind is gelegen.

Reses, ledig ; traeg ; hukker ; aschvijster.

Reses, stel, *vet. q. d.* stil.

Residuus, overig ; over-bleven.

Residuum esse, overig zijn ; resten, resteeren.

Residuum, reste.

RESÍDERE, sinken ; neder-sinken : *sæpe etiam pro* RESIDÊRE.

(1) Hs. *Etym.* resarrire.

(1) Eene misgreep van den bewerker des *Etym.* : daarin staat : Slipperen. j. Slibberen. & Snipperen. Slibberen had alzoo geenszins de beteekenis van *Resecare,* maar Slipperen was een dubbelvorm én van Slibberen uitglijden én van Snipperen knippen.

(2) *Etym.* Snutteren. *fland.* j. Snipperen. Snutterlingh. *fland.* j. Snipperlingh.

RESIGNARE, ont-segelen. *Resignare literas,* ont-segelen, op-doen, op-breken, den brief.

Resignare, op-draegen ; resigneeren.

RESILIRE, weder-springen ; botten ; op-botten ; tegen-botten ; stuiten, *holl. fris. Vide etiam,* RESULTARE.

Resultus, bot ; weder-sprong.

RESIMUS, brak-neusig ; stuive, stuive neuse, *sax.*

RESINA, *Resina liquida,* hars, hers, harts, herst, harst ; boomwachs, *vet.* klubber, klebber, klibber.

Resina laricena, laricina, larigna ; item, terebenthina, termentijn ; torpentijn. *Resina abiegna,* veneetschen termentijn.

Resina concreta, pellucida ; instar speculi pellucens, splendescens, spiegel-hars.

Resina lentiscina, mastik.

Resinifera arbor, seu, Resinam exudans, hars-boom.

Resinosus, hars-achtig.

RESIPERE, smaeken ergens nae, *(Sapere, resipere fumum,* smaeken nae den rook ;) nae-smaek hebben.

Resipiscere, be-keeren.

RESISTERE, stille staen.

Resistere, wederen ; weeren ; weder-staen ; weder-houden ; tegenhouden ; tegen-staen ; tegen-kanten ; tegen-strijden ; resisteeren.

Resistentia, weder-stand ; tegenweer ; ge-moet ; resistentie.

RESOLVERE, ont-binden ; ontlossen ; ont-hechten ; op-doen ; open doen ; resolveeren.

Resolvere glaciem, ont-dooden ; dooden. *Resolvi calore.*

Resoluto & fluxo corpore homo, vlokkaert.

Resolutio nervorum, lamheid ; lammigheid.

RESONARE, klinken, klingen ; weder-toonen ; weder-slag geven ; galmen ; helmen, *vet. fland.* weder-galmen ; weder-klinken ; donen ; deunen ; duenen ; bommen ; bombammen ; *(Ital. ribombar.)* kleppen, klippen ; schaeteren ; schetteren ; kletteren.

Resonare tintinnabulis, beiaerden.

Resonus, Resonans, weder-klinkende.

Resona vox, Resonus sonus, weder-toon.

RESORTIRI, resorteeren.

Resortitio, Resortitum, vulgi, resort van recht.

RESPERGERE, be-sprengen, besprenkelen.

RESPICERE, aen-schouwen ; aenschouw nemen ; op-sien ; om-sien ; toe-sien ; toe-sicht hebben.

Respicere in altum, over-sien. *Respiciens obliquatis oculis in altum,* over-sienig ; over-sichtig : *Vide,* HYPEROPS.

Respectus, us, aen-schouw ; opslag, *holl.* achte ; toe-sicht ; omsicht ; op-sicht ; in-sicht ; het aensien ; respect ; regard.

RESPIRARE, her-ademen ; verademen ; ver-haelen den aessem ; snakken, snikken ; snoeven, snuiven, snoffen : *haustim avidéque ebibere, nec inter bibendum respirare,* sonder snoeven uit-drinken.

Respirare, ver-poosen ; pauseeren, *q. interquiescere : &, Respiratio,* pause, poose ; ver-poosinge, *hinc*

Respirandi spatium, respijt : *unde Literæ quæ debitoribus conceduntur requietis seu respirationis à solutione,* respijt-brieven, brieven van uit-stel, *Grotio.*

Respiratus, us, Respiratio, adem-tucht ; snak ; snik ; snoeve.

RESPLENDERE, her-schijnen ; weder-schijnen ; blikken, blekken.

Resplendens, heider, *ger. sax. sicamb.*

RESPONDERE, and-woorden ; be-and-woorden ; ver-and-woorden ; weder-taelen ; be-scheeden, *vet.* be-scheed doen oft geven.

Respondere quæstioni, ge-raeden ; raeden.

Respondere, af-spreken.

Respondere, be-quaem zijn ; passen ; over-een komen ; accordeeren ; correspondeeren. *Responsus,* pas, passe ; respondentie ; correspondentie.

Respondens, tegen-over gelegen.

Responsum, Responsio, ant-woord, ant-woorde, *q.* ander woord, *aliud verbum, alius sermo ;* weder-taele ; weder-rede, *vet.* be-scheed.

Responsum marginale, sive dimissorium, apostolum, apostille.

Responsio actoris ad exceptionem rei, replijke.

Responsum divinum, gods-raed ; gods-spraek ; profetije. *Responsum deorum,* in-spraeke der goden.

RESPUERE, ver-spouwen ; ver-werpen, ver-worpen ; ver-steken ; ver-foeien.

RESTAGNARE, over-loopen ; over-vloeden.

RESTARE, over-blijven ; resten ; resteeren.

RESTAURARE, her-maeken ; ver-maeken ; ver-stellen ; op-rechten ; ver-versschen ; ver-nieuwen.

Restaurare ac sarcire ruinosa & infirma, onder-houden : *ut domum,* een huis van dak ende wande onderhouden.

Restauratus, gerekt, gereket.

Restauratio, ver-maek ; ver-maeksel.

RESTINGUERE, lesschen ; uit-lesschen ; stremmen, *fland.* stelpen, stulpen.

Restinguere sitim, ver-slaen den dorst.

RESTIPULARI, tegen-bedingen ; stipuleeren.

RESTIS, koorde ; seel ; *(Resticula,* koordeken ; seelken ;) touw, tauw ; bast ; wiede, *sax. sicamb.* wisse ; reep, roop, *sax. sicamb. fland. holl.* stringe, strenge, strange.

Restis, funis mediocris, merling, *holl.*

Restis quâ pecora in pascuis vinciuntur, tuier ; tudder.

Restis ceparum, reeseme, rijste, aiuins.

Restes torquere, seel-draeien.

Restio, seel-draeier ; touw-slaeger ; touw-draeier ; lijne-draeier ; reep-slager ; reeper, *vet.*

Restio tiliarum, lind-draeier.

RESTITARE, stille staen ; blijven staen.

RESTITUERE, weder-rechten ; op-rechten ; weder-maeken ; *weder-brengen.

Restituere, weder-geven ; restoor doen.

Restituere eum qui causâ ceciderat, releveren de partije. *Restitutio in integrum ; Restitutio diplomatica,* relevement van 't hof ; her-stellinge, *Grotio.*

* *Restitutio,* weder-brenginge.

Restitutionem in integrum petere, sich doen releveeren te hove.

Restitutio possessionis bonorum à fisco occupatorum, hand-lichtinge.

Restitutio, restoor ; ver-storinge, *Grotio,* pag. 47.

RESTRINGERE, snoeven ; be-dwingen : stelpen, stulpen.

Restringi ægritudine macie, in-vallen ; ver-mageren.

Restrictus, avarus, nauw-sparig ; scherp.

Restrictè, scherpelik.

Restrictio, in-bindinge, *Grotio.*

RESUËRE, her-naeien ; toe-naeien ; lappen.

Resuëre, ont-naeien ; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen ; af-terren.

RESULTARE, botten ; op-botten, (*Ital.* buttare, *Hisp.* botar ;) *Resultare instar pilæ,* stuiten. *Nihil valere,* niet stuiten ; *dicitur propriè de pila non resultante ; Vide etiam,* RESILIRE.

RESUMERE, her-haelen ; ver-haelen ; her-nemen ; weder nemen ; ver-vaten, ver-vatten, her-vatten.

Resumere verba, her-haelen de woorden.

Resumtio, ver-hael.

RESUPINARE, over-rugge leggen ; om-stulpen ; om-stooten.

Resupinus, over-rugge ; rugge-link.

RESURGERE, ver-rijsen ; op-verstanden, *vet.*

Resurrectio, ver-rijsenisse ; op-ver-standenisse, *vet.*

Resurrectionis Domini, seu Dominicæ dies, aut festum, paesschen, paesch-dag, *Vide,* PASCHA.

RESUSCITARE *mortuum,* ver-wekken vande dood.

RETALIARE, wreken ; wracke doen.

RETARDARE, ver-traegen ; suimen, *vet.* hinderen, ver-achteren ; achter-stel doen.

Retardare longiùs, marren ; meeren ; ver-marren, *q. d.* over-marren.

Retardari, ver-spaeden.

non Retardatus, on-verhindert.

Retardatio, ver-achteringe ; achter-stel.

RETARE, *flumen à virgultis purgare,* reten ; gruiten, *q. d.* gar ruiten, *id est, omnino & perfectè canales purgare ; aquarum canales publicos purgare & fodere, Io. Gorop. Becano : eidemque vett. Latinorum Reta,* rete, *est pro Alveo navigabili. Retas autem Gellius vocat arbores & virgulta quæ in ripis fluminum eminent, & prætereuntes naves impediunt. Vide etiam,* ALVEUS NAVIGABILIS.

RETE, net, nette, *à* netten, *quòd sæpe madefiat ;* wand, want. *Rete piscatorium,* visch-net ; vlete. *Rete aucupis,* vogel-net. *Rete rotundum, pansum,* bal-net.

Retis foramen ubi plectitur macula, schakel, ooge, masche, maesche, maelie, van het net.

Rete aut septum insidiis piscium expansum, vuike, fuike.

Rete quod verritur trahitúrque, sleip-net ; trek-net.

Retis genus, spring-net, *q. saltabundum ; aliud,* pols-sak.

Rete quo pisces è nassa auferuntur, schep-net ; *quibusdam etiam,* trek-net.

Retia, Reticulata indago, pand ; net ; gaeren ; gaeren-net ; gespannen gaeren ; jagers gaeren ; jagt-gaeren ; jagt-net.

Retis genus, quo ficedulæ & id genus aliæ aves capiuntur, sak-net.

Retia tendere, be-steken het gaeren. *reficere, resarcire,* boeten de netten, *holl. contexere,* breiden.

Reticulum, dogger.

Reticulum, instrumentum chordis intentum sive maculis, quibus pila excipitur aut expellitur, raket ; ranket ; ringket.

Reticulum capitis feminei, huif, huive, huifde ; gaeren-huive ; gestrikte huive.
Reticulatus, in Retis modum factus, net-wijse gemaekt ; gebreidt ; getraeliet.
RETEGERE, *id quod tectum erat denudare,* ont-dekken ; ver-dekken ; slooven ; op-slooven ; af-slooven. *Retegere manus,* op-slaen de mouwen.
RETENDERE, af-spannen ; ont-spannen ; af-laeten.
Retendere, Retendi, ver-slappen.
RETEXERE, ont-weven ; ont-vlechten ; ont-twijnen ; ont-doen.
RETICERE, ver-swijgen ; ver-helen ; ver-mondpelen.
RETINERE, be-houden ; op-houden ; ont-houden ; onder-houden ; her-houden ; ver-houden ; weder-houden ; achterwaerts houden ; toeven, *&,* kepen, *vett.* hachten; hand-haven; hand-houden; mainteneeren, manteneeren.
Retentus, gehouden.
Retinere sibi, kalangieren, kalengieren.
Retinere, Retentare, prangen.
Retinere, Retentare ; vulgo, Arrestare, be-slaen ; be-setten ; kommeren, be-kommeren, *sicamb. iul.* arresteeren ; hand-setten ; hand-stellen.
Retentio, ont-houd ; hachtenisse ; hachtinge.
Retentio, vulgo, Arrestamentum, Retentio bonorum per prætorem, be-slag, be-set, van goede ; hand-settinge ; hand-stellinge ; voet-stellinge, *fland.* kommer, *sicamb. iuliac.* arrest.
Retentio, ut ferarum, &c. schut-tinge.
Retinaculum, houder ; hachte ; hachtenisse ; togel, teugel ; klamme ; klampe ; keper, keeper ; rave, *vet.*
Retinacula, band-roeden.
Retinacula bestiarum, schut-koie.
Restinacula, ut equorum, toom ; trensse, *holl.* breidel, *Vide,* CAPISTRUM.
Retinaculum navis, meer-touwe.
RETINGERE, her-verwen ; her-doopen ; weder-doopen.
Retinctor, her-dooper ; weder-dooper.
RETONARE, weder-slag geven. *Vide porrò,* RESONARE.
RETONDERE *prata,* her-maeien.
RETORQUERE, ver-keeren ; ver-draeien ; om-wringen.
Retortus, ver-keert ; ver-draeit.
Retortis oculis intueri, loeren ; lonken.
Retorrere, bluisteren.
Retorrescere, ver-dorren; ver-soren; *sax. fris.*
RETRACTARE, her-roepen ; weder-roepen ; retrakteeren ; revoceeren.
Retractare causam veniâ codicillari, sich doen releveeren te hove.
Retractatio, weder-roep.
RETRAHERE, af-trekken ; in-trekken ; schrinken, *vet. fland.*
Retrahere emtionem iure protimesios seu proximitatis ; removere extraneum ab emtione, ver-naederen ; naesten, den koop ; aen-boord-trekken, ont-aen-boorden, *zel.* kalendieren, kalangieren, kalengieren, den koop ; *dicitur à calumnia, ut patet l. dudum.* C. *de contrah. emt.*
Retractus, seu retrahendæ emtionis, ius, ius Protimesios ; Retractus emtionis iure proximitatis, naesting ; naederschap ; naederheid ; naerhede ; ver-naederinge ; aen boord ; aem-boord ; nae-koop ; kalangieringe, kalengieringe, des koops ; weder-drijvinge, sinninge, *Grotio.*

RETRECTANS, weder-spannig.
RETRIBUERE, weder-geven ; weder-loonen ; ver-gelden ; weder-gelden ; recompenseeren.
Retributio, vergeld, *vet.* ver-geldinge ; weder-geldinge ; weder-loon. [*in Retributionem,* op sijn goeden wederom ; *Italis hodie, A buon remeritare,* I. R.]
RETRIMENTUM, af-val ; uit-werpsel ; laekinge ; laekagie.
RETRO, achter ; after, *holl.* van achter ; echter, *&,* bachten, *fland.* hinden ; hinder.
Retro, Retrorsum, Retrorsus, te rugge ; ruggeling ; achter-waerts ; achter-over. *Retrorsum agere,* weder-om drijven ; weder-om stouwen.
Retrocedere, Retrogredi, Retroire, aerselen, aerselingen, erselen, *(q. d. recellere clunes ;)* achter-waerts gaen ; ruggelen ; deinsen, deisen.
Retrogradè, aerselings.
RETRUDERE, ver-steken.
RETUNDERE, ver-plompen; om-slaen ; bot maeken.
Retundere aciem ferri, clavi, &c. neten, neeten, nijden ; klinken, *holl.* stompen.
Retundi, om-gaen.
REVALERE, *Revalescere,* ge-nesen; be-komen ; op-komen ; be-daeren ; be-darren, *holl.* ver-pruelen, ver-pruetelen, *fland.*
REVELARE, ont-dekken ; melden ; uit-brengen ; openbaeren ; ont-helen, *ut arcanum, &c.*
Revelatus, on-verholen.
Revelatio, openbaeringe ; revelatie.
REVELLERE *claustra,* op-slaen de sloten.
REVENIRE, weder-komen.
REVERBERARE, her-slaen.
REVERERI, duchten ; vreesen ; ont-sien.
Revereri, ver-eeren ; eer-bieden ; reverentie doen.
Reverendus, Reverentia valens, duchtig ; geducht ; geduchtig ; staetig, staetelik ; fronisge, *apud Otfrid.*
Reverenter, eer-biediglik ; eerlik ; eerliken.
Reverentia, eer-biedinge ; ver-eeringe.
Reverentia, duchte ; beduchte ; geduchte ; ontsag, ontsig, reverentie.
REVERTERE, *&, Reverti,* keeren ; her-keeren ; weder-keeren ; weder-gaen ; weder-komen.
Reversio, weder-keer.
REVINCERE, ver-winnen ; over-winnen.
REVIRESCERE, her-groenen ; ver-groenen ; her-groeien.
REVISERE, *Revisitare,* weder-om be-soeken.
Revisio rei judicatæ, revisie ; her-siening, *Grotio.*
REVIVERE, *Reviviscere,* her-leven ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.*
REVOCARE, her-roepen ; weder-roepen ; revoceeren ; retracteeren ; her-haelen. *Revocare per jugulum voces imprudentiùs effutitas,* her-haelen de woorden ; deur den hals halen ; her-roepen.
Revocare à proposito, af-brengen.
Revocare in rectam viam, be-keeren.
Revocatio, weder-roep ; rappel.
Revocatorium, ut, Accipitrum, &c. loer, loere, lore, loeier. *Vide etiam,* ACCIPITRUM.
REVOLVERE, ver-wenden. *Revolutus,* ver-wendt.
Revolvere, revolteeren.
Revolvi, ver-vallen.

Revolvere animo, mente, her-denken ; over-denken ; over-slaen.
Revolvere numero, over-slaen, over-tellen in 't korte.
Revolutio, revolte.
Revolutio anni, &c. ver-loop des jaers ; revolutie.
REVOMERE, uit-spouwen ; weder-uit-spouwen.
REUS, schuldig ; schuld-baer ; mis-daedig ; kattijf ; kattijvige. *Reus criminis perpetrati,* hand-daedig ; saek-weldig.
Reus manifestarius, manifestè, baer-schuldig.
Reus mortis, dood-schuldig.
Reus cui sacrificijs interdictum est, ver-waeten mensch. *Vide,* EXCOMMUNICATIO.
Reum exquirendum notare, in d'achte oft echte doen.
Rei absentis requirendi notatio, ut copiam sui intra tempus præscriptum ad se purgandum præstet, achte, echte.
Reum agere, postulare, insimulare, arcessere, be-schuldigen : *peragère,* wijsen ; doemen.
Reus læsæ fidei, vel læsæ religionis ; vulgo, Lollardus, lollaerd.
Reatus, schuld, schoud ; mis-daed.
Reus, ver-weerer in recht.
Rei adversus actoris petitionem aut accusationem oppositio, ver-weering in recht. *ad actoris replicationem responsio ; depulsio Rei secunda,* duplijke : *responsio ad actoris triplicationem,* quadruplijke.
Reum condemnare, over-winnen.
REX, *Vide,* REGERE.
RHABARBARUM, rabarber.
RHABDOPHORUS, RHABDUCHUS, *minister publicus qui senatorum mandata ad alios defert,* roed-drager : *huic autem virgas gestare moris est, sicut & lictoribus Rom. suæ erant virgæ. Veteres etiam virgis, baculis ac sceptris, tam in sacris, quàm in profanis ritibus usi sunt.* Krik-houder *autem, brugensibus & franconat. flandris dictus qui fulcimenti subalaris formam argenteam pedalis magnitudinis munere suo in publico fungens gestat. Iac. Marchantio.*
*RHAGADES, *Rhagadia,* kloven.
RHAMNUS, stekel-boom ; stekel-doren ; stekel-hage ; kroesel-doren ; schijt-besië.
Rhamnus albus, duin-besiën.
Rhamnus catharticus, rijn-besië ; sap-groen-boom : *nam eius succus,* sap-groen.
RHAPHANUS *silvestris, rusticanus,* peper-kruid ; meer-radijs ; peper-wortel.
RHEDA, koetse ; koetsie ; wagen ; koets-wagen. [*Rhedam aiunt vocem Gallicam ; fortè à* rijden, F. R.]
Rhedæ capsus, locus in quo vector sedet, krat vande koetsie.
RHENO, *vestis pellicea,* pels ; pels-rok ; wolfs-mantel ; wolfs-pels ; lijf-pels.
Rheno, vestis muliebris, samare ; samaris.
RHETOR, redenaer, ver-mondere ; veur-spraeke ; veur-spreker.
Rhetor rhythmicus, retorisijn.
Rhetorica, retorijke.
RHEUMA, *Rheumatismus,* hoofd-vloet ; snof, snuf, snuive ; snoter ; snoteringe ; ver-snotheid ; ver-koudheid ; ruem, reum ; katarre.
Rheumate laborare, ver-snoffen.
Rheumaticus, hoofd-vloedig ; ver-snoft, ver-snuft ; ver-snot ; ver-snotert ; reumatijk.

RHODIA, *sive* ROSEA, radix, roosen-wortel.
RHODOMELI, roosen-honig.
RHOMBUS, ruite. *Rhombulus,* ruite in 't kaartspel.
Rhomboïdes, ruit-wijs.
RHOMBUS, *quo fila deducuntur,* drille ; trille ; trijle ; haspe ; haspel ; spoel-wiel ; gaeren-wiel ; gaeren-veder ; gaeren-winde ; gai-veder ; gaeren-molen ; spoel-rad ; twein-molen ; kroone ; spin-rad ; spinne-wiel ; wiel.
Rhombo tramam glomerare, trijlen.
RHOMBUS, *piscis planus, latus & extensus,* bot ; bot-visch : *eius species,* turbot, tarbot, terbot.
Rhomboïdes, schaerde, scharde, scharre.
ex Rhombi piscis ventre ligulæ cubitales vel bicubitales, raf ; raffen. *Lud. Pottero sunt præterea,*
Rhombus aculeatus, idem cum teer-but, *quem ait Gesnero dici* steen-but.
Rhombus lævis, meer-but.
Pseteletum, Passerini generis piscis, Passer sacer, heil-but, oft eel-but, *fortè, ait, à magnitudine.*
RHOMPHÆA, slag-sweerd.
RHOPALUM, klepel.
RHUS, *coriarius, seu ria, vulgo Sumach,* rin, ren ; smak.
RHYPAROGRAPHUS, klad-schilder.
RHYTHMUS, rijm, rijme ; gedichte, ge-dichtsel ; dichte ; balade ; baleie ; referein ; refrein.
Rhythmicum carmen orbiculatum ; Rhythmus orbicularis, consectarium Rhythmicum ; cuius primus versus idem in medio & fine tanquam in orbem sive circulum redit, rondeel.
Rhythmi clausula, slot-regel ; sluit-regel.
Rhythmos componere, rijmen.
Rhythmos pronunciare, refereinen ; refreinen.
Rhythmicus poëta, rhetor, rijm-dichter ; retorisijn.
RIBESIUM, *Ribes Arabum,* ael-besie-boom, oft struik : *Acini sive fructus,* ael-besiën ; besieken over zee, *q. Acinus ultramarinus.*
RICA, *Ricula,* sluier ; falie.
Rica, Ricula, hulle ; hulsel ; doek ; hoofd-doek ; hoofd-kleed, *fland.* slaep-doek ; doeken-huive.
Rica, Ricula, boesem ; slabbe ; slab-doek ; flebbe.
RICINIUM, *Ricinum,* schoef-mantel.
Ricinum cucullatum, spaensche kappe.
RICINUS, *vermis sanguine plenus, canes infestans,* teke, teeke ; honds-luis : *hinc Ricini semini nomen.*
RICINUS, *herba,* kruis-boom ; wonder-boom ; molen *vel* mollen-kruid, *quòd talpas fuget. Palma Christi, officinis.*
RIDERE, lachen. *Ridere immoderatè,* schaeteren ; schetteren ; kekeren.
Ridere falsè ; labris, non ex animo ; risu simulato ; risum sardonium, greniken ; grenigen ; ginniken ; grenen ; grijnen ; grinken, grinkelen, & gremeelen, *fland.*
Ridere, Risu prosequi, spotten ; be-spotten ; gekken ; be-lachen ; sotten ; guichelen ; guigen, *holl.*
Risus, lach ; ge-lach. *Risus effusior,* schaeteringe, schetteringe. *Risus falsus, equinus,* grenik.
Risor, Ridibundus, da, lacher ; lachersse.

Ridiculus, Risu dignus, lachelik ; be-lachelik ; gekkelik.
Ridiculum, schimp : geks-maere.
Ridiculò, per Risum & iocum, Ridendo, spot-wijse; spottiglik; spottelik ; schimp-wijse ; gekkelik ; gekkeliken.
RIDICA, mikke. *Ridica vitis,* wijngaerd-staek ; wijn-staek.
RIGARE, voechten, vuchten ; voechtigen ; be-vochtigen ; waeteren ; netten, nat maeken; be-gieten, be-storten ; baden.
RIGERE, *Rigescere,* sterren, starren, *ger. sax. sicamb.* ver-sterren, *vet.* ver-stijven ; stijf zijn ; stijf worden, stijven : *Rigidum aut firmum fieri vid^{t}.*
Rigere, Rigescere nimio frigore, ver-kommelen ; ver-konkelen ; ver-kouden ; ver-stijven van koude ; ver-kleumen ; ver-kloemen ; ver-klomen ; over-stijven.
Rigens & densus auro, stijf van goude.
Rigens, Rigidus, stram, *ut membra &c.*
Rigidus, stijf, stief ; verstijft ; sterrig ; sterre, *vet.* on-slap. *Rigidus,* rouw ; straf ; batsch ; streng, strang ; strenge.
Rigide, sterriglik ; sterrelik ; stijf, stief, stijflik ; straffelik ; rigoreuslik.
Rigor, stijfte ; stijftheid ; ver-stijftheid ; sterrigheid.
Rigor, ontsag, ontsig ; straffheid ; straffigheid ; strengigheid ; rigueur.
Rigor febris, huiveringe van de koortse.
RIGINA, pagie, oft sijde van een blad papiers.
RIMA, RIMULA, klinke ; gat ; rete, reete, rijte ; splete ; ritse ; spalte, *ger. sax. sicamb.* spouwinge ; gerijt, *vet.* scheure, schore, schoore, schorre ; schaerde ; klove ; gerre, *vet. fland.* loch, lok, *g. s. s.* schrinde, schrunde, schronde.
Rima, sive foramen aquam aut liquorem transmittens, ut in navi &c. leke, lekke.
Rima speculatoria, kijk-gaetken.
Rimas agere, ducere, klieven ; splijten ; rijten ; schrinden, schronden, *g. s. s. fland.* ver-staven ; lek worden. *Rimis fatiscere laxis compagibus,* ver-raetelen, in duigen vallen.
Rimosus, lek ; lekende ; klek, *g. s. s.* on-dicht.
Rimari, soeken ; onder-soeken ; peuteren.
RINGERE, *Ringi, Ringentium in modum renidere,* schors-muilen ; schort-muilen ; knerren ; grijsen, grijnsen, greinsen, grensen ; greniken ; grenigen ; ginniken ; grenen, grijnen ; *& fland.* gremeelen ; grijnkelen.
Ringere instar canis latraturi, tand-blikken ; blik-tanden.
Rictus, muil ; bak-huis ; grijsinge.
Rictus, minax oris habitus, tand-blik.
Rictu fædus & minax, grijselik.
RIPA, walle ; land ; kant ; water-kant ; over, oever ; schorre, schoore, schore ; ge-staede, *ger. sax. sicamb.* werf, *Vide,* AGGER.
Ripa gramine viridis, garse, gors.
Ripa fluminis aut fossæ, borg-wal.
Ripæ gradus sive ascensus, steiger, *holl.*
Ripariola, avis, waeter-swaelm.
RISCUS, masier ; masier-gat ; *q. foramen maceriæ. Masure enim Gallis propriè Parietina. Dicitur quibusdam,* metsier-gat, *q.d. foramen cæmentarij: alijs,*

mosier-gat, *q. cloacina : porro,* muer-gat ; muer-loch ; blinde venster ; vuirster-gat ; verrier-gat, *vet.* schap in de want.
RISUM, *vulgi,* rijs.
RITUS, maniere ; wijse ; gijse ; sede ; stijl ; voege ; gebruik ; usancie ; getes ; betes, *fland. zeland.*
Rite, recht, rechts, rechtelik ; te recht ; ordenlik.
Ritualis liber, mis-boek ; pontificael.
RIVUS, vliet ; vloed-beke ; waeter-beke ; beke ; (πήγα, fons ;) waeter-laet ; ruie ; rivier ; rif.
Rivulus, rivierken ; rioole ; rifken.
Rivus, in-wijk.
Rivus lateralis, af-waeterken.
RIVALIS, med-boeler ; med-vrijer ; tegen-vrijer.
RIXA, krakkeel ; woord-strijd ; ge-kijf ; kijf ; kijfagie, kijvagie ; kijvinge ; kijf-merkt ; werre, warre ; horselinge ; hader, *& per syncopen,* haer ; haedije ; krijg, krieg ; brabbelinge ; scheel, *holl.* ver-schil ; debat.
Rixas dirimere, verrechten.
Rixari, kijven ; krakkeelen ; haderen, *vulgo,* haeren ; her-bekken ; knibbelen ; horselen ; brabbelen ; raekroien, *fland.* haggen, *fris.* debateeren.
Rixator, Rixosus, hader-man ; hader-achtig, *vulgo,* haer-man ; haer-achtig ; haderer ; haderig ; kijvig ; kijv-achtig ; kijver ; haer-vliege.
Rixatio, her-bekkinge.
ROBIGO *vel* RUBIGO, *in segetibus vid^{t},* brand ; honigdauwe.
Robigalia, kruis-dagen.
ROBUR, sterkte ; sterkheid ; kracht ; macht ; veste ; frischheid, fortse. *Robur animi,* vrij-hertigheid ; kloek-hertigheid.
ROBORARE, vesten, vestigen, vasten, vast ende sterk maeken ; sterken. *Roborare & Roborari,* versterken ; stijven.
Robustus, kloek ; sterk ; krachtig ; herd, hard ; eiken-hard ; boomsterk. *membris Robustus,* vrom van leden.
Robur, Robor, genus durissimæ quercus, haeg-eike.
Roborarium, park ; warande ; dier-gaerd.
Robur, stipes carceralis, stok ; vangen-stok. *Robur, carcer Robustus,* kerker, karker ; gioole in de kerker ; put ; dief-put ; dief-kelder.
*ROCHETUM, *vulgi Ecclesiast. Vide,* TUNICA.
Rodere, kauwen, knauwen ; knagen ; knabbelen ; knibbelen ; knorspen, knospen ; knuiven ; knievelen, *g. s. s.* kluiven ; knuifelen.
Rodens valido calore, heet op de tonge.
Rosus, ge-knabbelt ; ge-knaegt.
Rosor, kluiver, knuiver.
Rosio, knaginge ; kluivinge ; knuiffelinge.
ROGARE, bidden ; ver-soeken ; nooden.
Rogatus, ge-boden ; ge-vraegt ; ge-noodt. *non Rogatus, ultro,* on-gebeden.
Rogatus, us ; Rogatio, bede ; ge-bed ; biddinge ; ver-soek ; vraege ; be-geerte ; requeste.
Rogatio principis, bede, *Vide,* EXACTIO.
Rogator, Plauti, bedeler.
Rogationes, om-gang ; processie.
Rogationum dies, Vide, AMBURVALIA.
RONCHUS, *stertentium sonus,* snork ; snorkinge ; ronkinge.
Ronchissare, dormiendo Ronchos emittere, ronken ; snorken.

RORARE; RORATIO; RORARIUS, *Vide*, ROS.

ROS, dou; douwe; dauw; dauwt.

Ros concretus, rijm; rijp.

Ros marinus, herba, ros-marijn.

Ros solis, herba, son-dauwe.

Ros Syriacus, hemel-honig.

Rorare tenuem pluviam, misten; mieselen, *fris. holl.*

Rore aspergere, be-dauwen.

Rorulentus, Roscidus, dauw-achtig; be-dauwt.

Roscida expiratio, nevel, νεφέλη.

Roratio vitium, wijngaerd-rijsinge.

Rorarius, haeke-schut; waeg-hals; aventurier.

Rorarij, ver-looren hoop, *Vide*, EMISSARIJ.

ROSA, *flos*, roose. *Rosa in cœnaculis*, roose. *sub Rosa dictum aut factum*, onder de roose gesproken, gesegt, gedaen, *dicitur quod silentii fide stipulatâ inter lepidos sodales fit aut dicitur: unde passim in cœnaculis rosa lacunaribus supra mensæ verticem affixa conspicitur; quo quisque sit memor silentii. Qui quidem mos inde receptus est, quod Rosa Veneri sit dicata &c. Est Rosa flos Veneris cuius quo furta laterent Harpocrati matris dona dicavit Amor. Inde Rosam mensis hospes suspendit amicis, Convivæ ut sub eâ dicta tacenda sciant.*

Rosa cinnamomina, kaneel-roose.

Rosa canina, silvestris, plantæ folijs odoratis, egelentier; bloeme oft roosken; *& ipsa planta*, egelentier: *quod eius caulis & rami aculeis spinisque horreant instar echini, q. d. arbor echinorum.*

Rosa dunensis, vulgo, duin-roosken, *a collibus arenosis in marino littore. Rosæ species humillima, perquam exigua, candida, & suaviter odorata.*

Rosa pampinula, pimpinella, pimpernel-roosken, *eadem ferè quæ* duin-roosken; *à similitudine foliorum fruticis cum pimpinellæ.*

Rosæ calyx, alabastrus, globus nondum explicitus & totus patens, sed connivens, roosen-botte; roosen-knoppe.

Rosa Iunonia, lelie.

Roses & sertis redimiri, rooseeren.

Rosaceum sertum, Rosarium, vulgi, roosen-hoed; roosen-krans.

Rosacea aqua, Rosaceus liquor stilatitius, roose-water.

Rosarium, Rosetum, roosen-gaerd; roosenler; roosier.

Roseus color, rood; roosen-verwig; lijf-verwe.

Rosea aurora, Rosida, daege-raed.

Rosea, sive Rhodia, Radix, herba, roosen-wortel.

Rosatus aureus, nummus, roosen-nobel.

ROSTRUM, snuite; snebbe; snavel; sneeve; snabbe, *vet. (Rostro invadere, mordere*, snabben, & snauwen op iemanden, *dictis acribus vid[t];)* nebbe, *sax. sicamb. fris. (Nebba teste Plinio vett. Gallis Rostrum dicitur;)* bek; * bak-huis - -; muil; kaek, *quibusdam;* tote, *flandris; (Subsannare*, de tote setten, *holl.*

Rostra, Rostris trahere; iunctis oscula dare Rostris, more avium, trek-bekken; duiven-bekken.

Rostrum extendere simultatis aut iræ causâ, muilen.

Rostrare, Rostro pungere, impingere, impetere, ferire, ictum facere, pikken; bikken; bekken.

Rostra abigere, ver-pikken.

Rostro scrutari, versare, humum suffodere, prosubigere, wroeten, vroeten, vreuten, om-wroeten.

Rostratus, ge-bekt; ge-snavelt.

Rostrum, Rostra, pars navis primore in prorâ exporrectior & acutior, snuite; schip-bek; veur-schip; veur-kasteel; ge-loon; over-loof van 't schip, *sax.*

Rostra fori, puie, puide; reduis; kancel, kantsel, *germ.*

Rostrum porcinum, herba, kanker-bloeme.

ROTA, *Rotula*, rad; wiel, wielken; schijve; scheve, *fland.* rol, *vet.*

Rota glomeratoria, quâ fila rotando conglomerantur, spoel-wiel; spoel-rad.

Rota gerani, machinæ qua onera vasta attolluntur, kraene; kraen-rad; kraen-wiel.

Rota vehicularis, waegen-rad. *Rotæ radius*, speeke; rad-speeke. *Rotæ medium, modiolus, cui infixi sunt radii*, velge; rad-velge; tuit, tuite, *holl. fris.* naf, nave van het rad, navel van 't rad; rad-nave; rad-navel. *Rotæ curvatura absis*, rad-velge; rand van 't rad. *Rotæ præfixus obex*, lundse, lundsch; lonse. *Rotæ vestigium orbita*, waegen-leese; wagen-spore; waegen-slag.

Rotæ currus in nimio descensu vel procursu sistendæ machina; sufflamen, rije; rad-sperre.

Rota aquaria, tympanum, waeter-rad.

Rota præli, rondse.

Rotula striata; Rotula trochleæ, kater-rol, kate-rolle; katers-hoofd; wielken, *holl.*

Rotare & Rotari, draeien; om-draeien; rollen; bollen; tuimelen; konkelen; * drillen, trillen. — *Rotatus*, ge-rolt.

Rotâ torquere, membra comminuere, crura elidere, excarnificare; Rotæ pœnâ afficere, tormento excruciare, Rotæ radiis incussis membra diffringere, raed-braeken, raei-braeken.

Rotificus, rad-maeker.

ROTUNDUS, rond. *Rotunda res*, drol.

Rotundè dicere, Ciceroni, rond-uit seggen.

Rotundare, ronden; kuchelen, kugelen, *ger. sax.*

Rotunditas, ronde; rondte; rondigheid.

RUBOR, *Rubedo*, roodheid; blose; blosken.

Ruber color in armorum insignibus, guele, geule; [*alij faciunt*, kele, F. R.]

Rubri coloris genus, lak.

Ruber, Rubens, Rubeus, Rubicundus, Rubidus, rood; rood-achtig; rood-verwig; bloed-rood.

Rubens, Rubeus, colore saturo, vier-rood.

Ruber faciæ, Rubidus homo, blosaerd; rossaert. *Rubellus*, rosseel.

Rubor cum inflammatione & dolore; vulgo Rosa, &, Gutta rosea, sive, rosacea, dicitur à roseo rubore, roose; Sint Antonis vier.

Rubere, blosen. *Rubere & Rubescere*, rooden.

Rubrica fabrilis, roode aerde; roodtel-steen; rood-steen, *sax. sicamb.* rubrijke; schaeps-verwe, *q. d. color ovillus, quòd eo oves notentur.*

Rubriceta, rooset, roodset; roosetsel

Rubia tinctorum, mee, meed; rotte; *(rectius*, roodte;) garance. *Rubiæ comminutæ radices*, krappe; mee-krappe; meed-krappe. *Rubia*

pannum tingere, meeën, oft, meeden, het laeken.

Rubicilla, avicula, bloed-vinke; loof-vinke; rood-steertken; pijlaerd, *à caudæ colore.*

Rubecula, rood-borstken; rood-kropken; *avis à rubicundo pectore dicta.*

Rubigo, roest; ver-roestheid. *Rubigo in ære,* koper-roest; koper-groen.

Rubigo in segetibus, Robigalia, Vide, ROBIGO.

Rubigineus, roaensel; coleur de roi.

Rubiginari, Rubiginem contrahere, Rubigine infici, obduci, roesten; be-roesten; ver-roesten; squatteren; be-stieven.

Rubiginem expellere, adimere, ont-roesten.

Rubiginosus, rubigine infectus, roest; roestig; roest-achtig; be-roest; ge-roest; ver-roest.

Rubeta, loof-vorsch, look-vorsch, loo-vorsch; krodde; haeg-teite (1); hof-padde; quabbe, *sax. Gesnero. Rubeta maior,* padde.

Ruburnus, vulgi, rooden-haring; rood-haering; box-horing, *q. d. halec rubrum, subrussum. Vide,* HALEC INFUMATUM.

RUBUS, braeme, breme; bottel-doren, *vet.*

Rubus caninus, egelentier.

Rubus Idæus, hinnen-besie; fram-boisier.

RUCTARE, ruspen, respen, rispen; rupsen, ripsen; rupsemen; gorpsen; roeken, *sax. sicamb.*

Ructare, poffen, *metaph.*

Ructando eijcere, op-werpen uit de mage.

(1) *Etym.* Haeg-teyte, *Passer rubi, rubetra.*

Ructus, rupse; gorps, gorpse, *g. s. s.*

Ructus rancidus, sode, soodt, soie.

RUDENS, *funis nauticus maior,* kabel; takel; hoofd-touwe; meer-touwe; schip-touwe; schip-koorde; oor-reep, *vet.* schip-reep; schip-seel.

Rudentes, ge-touwe.

Rudentum felæ, kabel-garen.

Rudentibus instructus, ge-taekelt.

Rudentum partes extremas absque nodo coniungere, splissen.

RUDERE, brullen; burlen; ruchelen, rochelen; bolken, *sax. sicamb. fris.*

Rudere asini instar, gigaegen.

RUDIS, roede; rouwen stok; (1) kluppel.

Rude donare, vrij laeten; vrijen.

Rudicula, spaen; visch-spaen; schuim-spaen; roer-spaen; roer-stok; spatel; spadelken, spatelken, spaeiken.

RUDIS, rouw; roud; ruid, rude, ruidig; ruig; grof; on-vol-maekt; on-gewrocht; on-beschoft, *q. d.* on-beschaeft; on-gesnoeit; on-besnoeit; on-geschelt; on-be-lompen; on-aerdig; on-kunstig; on-gebaerig; on-mild; on-saecht; on-geoeffent; haetelik.

Rudis homo, pecus Arcadicum, bot; bot-muil; plomp; plompaerd; grof; grovaerd; on-verstandig.

Rudis sermonis, on-wetende in 't spreken.

Rudis, præceps, inconsideratus, roest, roeste; roestig; roost-achtig.

Rudis & incautus, simplex, slecht-aerd; slechte-bol.

Ruditer, slechtiglik; slechtelik; plompelik; on-beschoftelik. *Ruditer consuere,* slechtelik naeien.

(1) *Etym.* Roede, roed-stock.

Ruditer depingere, be-trekken; door-verwen.

Ruditas, grofheid; grovigheid; slechtheid; slechtigheid; on-be-schoftheid.

Rudimentum tirocinij deponere, incom-geld, bienvenuë, be-taelen.

Rudetum, rouwagie; ruichte.

RUDUS, *Rudera,* ge-mul; mul; molm, *holl.* schorre; scholke, *fland.* gruis; kalk-gruis; steen-gruis; gruis van gebroken steenen; kalk-scherven; pueine; * gromme-linge, *fland.* — *Rudus vetus,* oude-puine. *in Rudus redigere,* gruisen.

Rudus novum, terras, tiras, ta-rasse.

Rudere novo obstruere, terrassen.

RUERE, ruien, roeien; werpen, worpen.

Ruere funditus, uit-raden, uit-roeien.

Ruere, vallen; ver-vallen; in-vallen.

Ruiturum sistere, tegen-houden.

Ruina, val; ver-val; ruine; destructie.

Ruina muri, breke; bresse, bre-sche.

Ruinam minari, ver-vallen.

Ruinosus, in Ruinam proclivis, vallig, vellig; ver-vallig; bouw-vallig.

RUFUS, *Ruffus,* ros, rosch; geel, gele; geel-root; donker-geel. *Rufulus,* ros-achtig.

Rubescens ex albo, incarnaat.

Rufus homo, rossaerd.

Rufus, cui rufum est capillitium, rood-bol; rood-hoofd.

Rufare, Rufum facere, geelen; geel maeken.

Rufere, geelen; geel zijn.

RUGA, rompel; rimpe, rimpel; fronsse, fronsele; fronkele, *vet. Lovan.* kroke, krooke; wronkel, wrinkel; schrompe; schrompele; ploie; ronse, runse, runtse, runt-sele, *vet.* ruiffel. *Ruga frontis supra palpebras,* eukel.

Rugare, in Rugas replicare, Rugis edecorare; & contra, rompen, rom-pelen, rimpelen; ver-rimpelen; ver-rompelen; ruiffelen; ver-ruiffe-len; fronssen, fronsselen; schrom-pelen; fronkelen, *lovan.* kroken, krooken; ver-kroken; wronkelen, wrinkelen; vouden; *hinc,* voude, *&,* voud, *pro multiplicatione in compositis subjuncta;* menig-voud; dusent-voud, *&c. item,* ploien. *Rugas contrahere,* grimmen.

Rugas tollere, ont-rimpelen.

Rugosus, Rugatus, ge-fronsselt; ge-fronst; ge-ploit. *Rugosa cute macilentus,* ver-rompelt, ver-rimpelt.

RUGIRE, brullen; brieschen; bremmen; brummen; brummelen; bruisen.

Rugitus intestinorum, rammelinge in den buik.

RULLA, rijster, reister, ries-ter; ploeg-schuerer, ploeg-schuer-der; ploeg-steker.

RUMA, *rumen, uber,* deme; mamme.

Ruma, Rumen, krop, kroppe; slok; keel-knobbel.

Ruminare, her-kauwen, her-ku-wen, her-kouwen; her-knauwen; er-kauwen, er-kouwen; eriken, ederiken, hueriken, *fland.* irriken; morsen, morselen, *instar capræ vid'.*

RUMEX, leik-bladeren; linden-wortel; patiencie.

Rumex acutus, peerdik; patig; lek-bladeren, *fland.*

Rumex acetosus, suerkel; suer-amper, *sax. sicamb.* surkel, sue-ring, suerik; suer-kruid.

RUMOR, rucht; ge-rucht; roep;

spraeke; maere; ge-kal; ge-schrei; storm; rommoer, rammoer, rumoer.

Rumor vulgi, ral, rol.

Rumor est, man seid; mensch segt.

RUMPERE *&* *rumpi,* breken, braken, *vet.* scheuren, schoren; rijten; schrantsen; quetsen; kroken; ver-kroken; ver-scheuren. *Rumpere in duas partes,* in twee scheuren.

Rumpere vincula, uit-breken.

Ruptus, ge-scheurt; ge-schoret; ge-broken.

Ruptus asellus, equus; Ruptum strigosúmque iumentum, af-gedreven, af-gement, af-gereden, beeste.

Ruptio, Ruptura, schore, schoore, schorre, scheure, scheuringe, scharnisse; schaerde; schrantse, *vet.* rijte; rete, reete; splete; breuke, breuke, broke; klinke.

RUNCARE, uit-roden, uit-raden, uit-roeien; ruiten; iatten, ietten; uit-roopen; wieden, uit-wieden, *ut agrum, segetem. Runcatus,* gewiedt.

Runcina, houweel; stok-houwe; hout-sage; broche; brootse.

Runcina, schave. *Runcina parva,* schaefken.

RUO, *avis, Vide,* ONOCROTALUS.

RUPES, kleppe, klippe, kluppe; steen-klippe; velt, velts; roetse, rootse, rotse, rutse; root-steen; steen-rotse; schore, schoore, schorre; schaere, *vet.* plate, banke, in de zee.

Rupicapra, gemse, *sax.* steengeite.

RURSUM, *Rursus,* weder; wederom; op een nieuw; * overmael; — op een her: her *tamen plerumque est propositio inseparabilis, compositioni vid^t potissimum conveniens; Vide,* RE.

Rursus inchoare, her-nemen; hervatten.

RUS, gouw; land; akker; veld. *Ruri agere, habitare,* te lande woonen; boeren. *Rus ire,* te lande gaen.

Rurari, Rusticari, bouwen; boeren.

Ruralis, ad Rus pertinens, lands; veldachtig.

Ruricola, Rusticus, bouwer, *& per syncopen,* boer; buer, *sax. sicamb.* land-man; land-win; land-winner; land-pol, *vet.* huis-man; akker-man; dorp-man; kaerle, keerle; vein, veint, *fris.* bink, bingel, bengel, *(Rusticus arator,* ploechbengel;) vilein, *Vide,* VILIS.

Rustici, dorp-lieden; boeren; bueren, buer-lieden; huis-lieden; land-lieden.

Rustica, boerinne; buer-vrouwe, *sax.* dorp-vrouwe; dorp-wijf; land-wijf.

Rusticus prætor, Ruralis præfectus, forster, vorster.

Rustica domus, ge-lege.

Rusticus, Rusticanus, Rusticulus; homo rusticus, stupidus, insulsus, bardus, boersch; boer-achtig; dorpsch; dorper, *fland.* dorp-achtig; woestmensch; rustier; kenkel-boer, kinkel-boer.

Rusticè, dorperlik, *fland.*

Rusticitas, boer-achtigheid; dorpachtigheid; dorperheid; dorpscheid.

Rusticula, perdix, Vide, PERDIX.

Rusticula, Rustica perdix sive Rusticula maior, ficedula aliis, aliis gallinago, sneppe; snephoen; hout-sneppe; riet-sneppe.

Rusticula minor, poel-sneppe, *aliis,* sweem, sweemer, sweemerken.

RUSCUS, stekende palm; muisdoren, *circumligatus enim mures a carnibus arcet.*

Ruscus silvestre, hulst.

RUSPARI, *terram scalpere ut gallinæ,* scherren.

RUSSUS, *Russeus, Rusceus, color,* ros, rosch, roste, *fland.* lijf-verwe; ge-lijvige verwe; incarnaet.

RUTA, ruite; wijn-ruite, *herba dicta à* ruiten, *evellere, eruere; sicut quidam Latine dictam putant ab eruendo quòd propter multiplicem eius usum maximè eruatur.*

Ruta muraria, steen-ruite.

Ruta capina, helm-ruite.

RUTA CÆSA, *supellex quæ terra nec structili tectoriòve opere tenetur,* tilbaer, varende, have.

RUTABULUM, *instrumentum quo ignis proruitur,* loedte, gloedte, kloete *corruptè;* kolenkrabber; raekel-stok, rokel-stok; *fland.* oven-gaffel; reke, raeke; koker-stok; vier-staek; vier-gaffel; oven-stok, oven-stuek; oven-krukke; oven-kloet; kole-krabbelaer. *Rutabulo proruere ignem,* raekelen, rokelen, het vier.

RUTELLUM, schoepe, korenschoepe, koren-schuppe, *instrumentum ligneum quo frumentum corruitur congeritúrque in culleum aut modium.*

RUTILARE, schijnen; blinken; likken, glicken; ge-likken; krieken; kriekelen.

Rutilus, vlammig; vier-rood; glinsterig rood.

Rutilus color, goud-verwe; goudverwig.

RUTRUM, schuppe; spade; houweel.

Rutrum calcarium, morter-houweel; kalk-loedte.

Rutrum, krab-ijser; krabber; kretser; ruim-stok.

Rutrum, wer-haek. *Rutro subigere intritam,* werren.

S

SABBATHI *dies,* son-avond; saeterdag. *Sabbathum sanctum,* Paeschavond.

SABELLUS, *zebellus, sabella, sebella, sobella, ælurus sabellinus, mustelæ genus pulcerrimum & nobilissimum,* sabel, sobel, *& hinc Pelles sabellinæ,* sabel-vellen.

SABINA, save-boom; savel-boom; sevel-boom; seven-boom, seven-palm.

SABULUM, *Sabulo,* savel.

Sabulum vivum, quik-sand, *vet. sax. ang.*

Sabulosus, savel-achtig.

Sabuletum, savel-kuil; duin, duine.

SABURRA, schip-last, scheplast; schip-sand; lastagie; ballast; *Sabulum vilius quo navis oneratur ut stabilior sit.*

Saburrare, ballasten; ver-ballasten.

Saburrare ventrem, ver-buiken; over-buiken.

Saburrare nimis ingluviem, verkroppen; over-kroppen.

Saburratus, sat. *Saburratus nimia pinguedine,* on-vermogen mensch van vettigheid.

SACCHAR, *Saccharum,* suiker.

Saccharum in pulverem redactum, contusum, meel-suiker; poedersuiker; ge-stampt suiker. *Saccharum mollius & vilius in ollis servari solitum,* pot-suiker.

Saccharo imbuere, condire, suikeren.

Saccharo condítus, ge-suikert; geconfijt.

Saccharea tragemata pisorum for-

mâ, erwt-suiker. *Sacchareæ metæ*, brood-suiker.

SACCUS, sak. *Sacci quisque sui & eorum quæ in sacco erant recordabatur in confusione Babylonica; unde Sacci nomen ad omnes ferè linguas transivisse verisimile est Io. Becano.*

Sacculus femoralis, dief-sak (*potius*, die-sak, *Vide*, FUNDA;) dogger.

Saccus, Sacculus, pecuniarius, numarius, geld-sak ; buidel ; puil, *fris.* sekkel, *g. s. s.* borse; tassche, tessche.

Saccus coriaceus, lederen-sak ; borsse, *prop.*

Sacciperium, *Saccopera*, stok-borsse.

Saccus cilicinus, poke ; pok-sak : *gall.* poche.

Saccus acerosus, acere refertus, kaf-sak.

Saccus frumentarius, koren-sak.

Saccus farinarius, meel-sak.

Saccus salarius, sout-sak, *& metaph. de homine tetrico & tristi à gravitate & pondere salis.*

Sacculus scorteus quo equites necessaria circumferunt, sadel-tassche.

Saccus vinarius, quo vinum à fecibus excolatur, in metæ formam desinens, lek-sak. *Sacco colare*, sakken.

Sacco indere, etiam, sakken. *Sacco furtim indere*, dog-geren.

Sacculus litium; Saccularia farrago litis; Saccellus litigatorius, ding-sak ; pleit-sak ; lauwer ; lauwer-sak.

Sacculus gesticulatoris sive præstigiatoris, guichel-sak. *Ipse gesticulator, sive præstigiator, seu Saccularius*, guicheler, tooverer.

Saccarius, sak-drager ; buidel-drager.

Saccularius, fur, borsen-snijder ; sak-man, *g. s.*

SACER, wijh, wije, wih, wie, weig ; heilig, hillig, *sax.* geestelik ; fron, vron, *vet. ger. sax.*

Sacer ordo, vulgi, wijnge ; wij-hinge.

Sacer, contrà, ver-vloekt. *Sacer homo*, ver-vloekt mensch.

Sacrum arcanum, seclusum, opertaneum, ver-holentheid ; misterie.

Sacrum, godsdienst, dienst in de kerke ; misse. *Sacrum publicum, maius, populare*, hoog-misse.

Sacrum abstemium, drooge misse.

Sacra anniversaria, jaer-getijde.

Sacrum facere; rem Sacram facere, rem divinam, celebreeren. *Sacra administrare*, munigen, monigen.

Sacrorum minister, capellaen.

Sacris interdicere ; &, ipsa interdictio; tum, cui interdictum est, ver-bannen; ver-waeten ; ver-waet ; ver-waetenisse ; ver-waeten, verbannen, mensch, *Vide*, EXCOMMUNICATIO.

Sacrum mysticum ; Sacramentum, Ecclesiasticis, sakrement. *Sacramenta Ecclesiæ administrare*, berechten. *Sacramentum sacræ sodalitatis inire*, professie van religie doen.

Sacramentum, iuramentum; Vide, paulo post.

Sacrare, wijen, wijden, wiehen ; heiligen.

Sacratus, ge-wijdt, ge-wijhet.

Sacrificium, offer ; sacrificie.

Sacrificium nephalium, honds-feeste ; honds-mael.

Sacrificare, Sacrificium facere, offeren ; sacrificie doen.

Sacrificus, Sacricola, paepe ; priester. *Sacrificus castrensis*, veld-paepe.

Sacerdos, priester; paepe; *Moscis, poppus.*

Sacerdotum caput, deken des geestelikheids.

Sacerdos acephalus, qui sub nullius episcopi disciplinâ gubernatur, haeg-paepe.

Sacerdotem infulis exuere, Sacerdotium alicui abrogare, degradeeren.

Sacerdotis domus, priesteragie, *fland.*

Sacerdos, fem. maxima, prima, vel primaria, abdisse ; moeder van 't klooster.

Sacerdotium, priesterdom ; priesterschap.

Sacerdotium, Sacerdotis prouentus : pecunia quotidiana aut cibus quotidianus ad victum Sacerdotum, prebende ; beneficie. *Sacerdotium minus*, capelrije. *Sacerdotium alicui per manus tradere*, resigneeren. *Sacerdotii nummaria collatio*, provenkramerije. *Sacrarium, pars templi secretior ; item, Sacrarium, locus in templo ubi Sacerdos se præparat, & sacris vestibus adornat, vulgo Sanctuarium*, santuarie ; sacrament-huisken ; sacristije ; heiligdom-huisken ; gaerw-kamer.

Sacrarium domesticum, huis-kapelle.

Sacrarius, Sacrista, vulgi, sacristij-meester.

SACELLUM, kerksken ; kapelle, kappelle : *nempe à capa sive cappa D. Martini, quam olim Reges Franciæ (Guil. Durand, in Rat. divin. Offic. lib. 2. cap. 10) in bello secum ferre solent; eâque sub quodam tentorio, ab ipsâ capâ Capella dicto, servabatur. Vel à capra sive capella : olim enim in expeditionibus in tentoriis domunculas pellibus caprarum contectas confecerunt, in quibus sacra celebrabantur. Hæc posterior Durandi ratio potior mihi (Kiliano) videtur, cùm etiam Pellis in S. Scriptura pro Tabernaculo pelliceo ponatur : ut Psalm. 103. Extendens cœlum sicut pellem, id est, sicut tabernaculum quod fit ex pellibus; & apud Cæsarem, aliosque, Pelles, pro tentoriis, quæ pellibus constabant, accipiantur.*

Sacellanus, kapellaen.

Sacristitium, cesse, *ut*, de kerke is in cesse, *profanatum est templum ; cùm scilicet à rebus sacris cessatur, ob enormem aliquam causam.*

Sacrivendus, proven-kramer.

Sacrilegus, kerk-dief; kerk-roover; kelk-dief, *q. d. sacrorum calicum fur.*

Sacrilegium, kerk-dieverije ; kerk-roof ; kerk-rooverije.

Sacramentum, eed. *Sacramentum solenne*, hoogen eed. *Sacramenti præcedentis persequens assertio*, volg-eed, *q. d. sequens iuramentum.*

Sacramentum beneficiarium, clientelaris officii sponsio, manschap.

Sacramentum dicere, Sacramento dicere vel teneri, sweeren, sweren ; eed doen.

Sacramentum alicui remittere; Sacramenti religione aliquem exsolvere, ver-draegen iemanden den eed ; quijten den eed.

Sacramento negare, af-sweeren ; ont-sweeren.

Sacramentum perfidum, mein-eed. *Sacramentum perfidum dicere*, mein-eed doen. *Vide porro etiam*, IURAMENTUM.

Sacramento vel stipendio militem obligare, loft-geld geven op de hand.

Sacramento absolvere, de krijgs-lieden af-danken.

SACOMA, ponder, punder; pondel, pundel; evenwichtigheid; remedie; contrepois; contre-balancie, *Vide,* ÆQUIPONDIUM.

SÆPE, dik; dik-mael; dikwerf; dik-wijle; dikkend, *fland.* veel-mael; veel-tijds; menig-mael; menig-werve; menig-werf; vake, vaek, vaeken, *sax. sicamb. ferè quasi crebris vicibus,* F. R.

Sæpius, meer-mael.

Sæpissime, aller-meest.

SÆVUS, wreede, wreit; woedig; ver-woedt; grim, grimmig; vinnig; streng, strang, strenge; straf; haetelik.

Sævire, woeden, wueden; vergrimmen; raesen.

Sævitia, wreedheid; grimmigheid; vinnigheid.

SAGA, *Sagax, Sagacitas, Vide,* SAGIRE.

SAGENA, seine; segene, sagene; sei-net; trek-net; sleip-net; schepnet; gaeren; gaeren-net; vischgaeren; trek-gaeren; ge-spannen gaeren; toger-gaeren; toger; wade; waeie, *s. s.*

SAGINA, mestinge; vet-mast, *sicamb.* mest-brokke; mest-spijse; mest-voeder; apast.

Saginare, masten; mesten; vetten; kroppen.

Saginare turundis, stikken.

Saginatus, ge-mest. *Saginatus nimium,* ver-mast; ver-brast.

Saginarium, mest-kot; mest-stal.

Saginarium, præcipue gallinarium, vogel-huis; kretse, *sicamb. colon.* hoener-huis; hoenerkot; hoener-kouw; hoener-polder.

SAGIRE, snoffen, snuffen, snuiven; snoffelen.

Sagaci naso perscrutari, sagaciter inquirere, be-rieken; be-snuffelen.

Sagax, speurig; ge-reukig; wijs; neus-wijs; verstandig, verstandel, *vet. holl.* veur-sichtig; veur-sienig; kloek; schalk; schrand, schrander, *s. s. fris.* ge-swind; fijn; subtijl, sotijl; be-hend, be-hendig, be-handig; be-handsaem, ge-handsaem. *Sagax, acuti ingenii, qui facilè rem aliquam concipit, intelligit, percipit,* συνετός *vel potius* εὐσυνετός, be-grijpelik; *cui contrarium,* bot; plomp. *hinc,* be-grijpelikheid.

Sagaciter, schalkelik; marksaemlik; be-hendiglik; ge-swindiglik.

Sagacitas, schalkheid; kloekheid; snof; be-grijpelikheid, εὐσυνεσία; be-hendigheid; be-hendsaemheid, be-handsaemheid; ge-swindigheid.

Saga, hexe, hekse, *(hechisera, hisp.)* feeks; tooveresse, tooverinne; weder-maakster; witte-vrouwe; witike-wijf; wit-vrouwe, *fris. sicamb. ita dicta quòd multa scire velit: qua ratione etiam Saga & Maga Latinis.*

SAGITTA, pijl; schiet-pijl; schacht, schaft, schicht; ge-schut, (*à* schieten;) straele, *vet.* flitse, *holl.*

Sagitta acuminata, βέλοσ, vijle.

Sagitta cum ferro bipenni, oestal, oestele, oistal, oostal.

Sagitta capitata, bout, bolt; boutpijl.

Sagittæ ala, veder aen den pijl.

Sagittæ crena, incisura quæ nervum admittit, nokke, kerfken in den pijl.

Sagittarum grando, nubes, haegelgeschut.

Sagittare, Sagittam arcu emittere, expellere, torquere sagittam, schieten; af-schieten.

Sagitta configere, deur-schieten.

Sagittarius, schutter, schotter, schieter; schut, schutte, *s. s.* bogeschutter; arcier.

Sagittariorum agmen, classis, sodalitas, siue congregatio, schutterije.

Sagittariorum circus, schuttershof. *Sagittariorum agger, in quo defixus scopus,* doel, *& scopus,* doel-pinne.

Sagittarius ludus, schiet-spel.

Sagittis inuius, scheut-vrij.

Sagitta, phlebotomum, quo veterinis jumentisque sanguis detrahitur, slag-vliem.

Sagittalis sutura cranij (eadem quæ, veruculata cranii,) pijlnaed des hoofd; bekkeneel-naed; commissura.

Sagittaria, Sagittalis, Sagitta, herba, serpents-tonge.

SAGMA, pak-sadel.

SAGMEN, *herba quæ putrida ulcera cohibet & mitigat,* eisenkruid; eisen-hart.

SAGUM, *tunica equestris,* rijd-rok; waepen-rok; waepen-kleed; vilt-mantel; kovel-kappe; kappoote; hokke, *vet. fland.* (hocqueton, *gall.)* hoksel, *vet.* sak; jornei.

Sagum, Sagulum, Saga, quibusd. vestis plerumque muliebris, rok; lijf-rok; buis; gerneitken.

SAL, sout; salt; saut.

Salis genus candidissimi, cuius glebæ inter se collisæ propter duritiem ut silices sonitum clangorémque edunt, klinksout; klijn-sout, *Lemnio.*

Sal aquoreus, marinus, baie-sout.

Sal e glebis salsilagine imbutis arte extractus, silt-sout. *Ad. Junio.*

Sal fossilis, fossitius, è terræ visceribus effossus, gedolven sout.

Sal torridus, braed-sout, *Zelandis; qui exigua aqua marina infusa diutius torretur atque aduritur; Sal splendidus, lucidus.*

Sal adulteratum, friabile, aschsout, asschen-sout.

Sal petrosus, nativus, niter, bergsout; sal-peter.

Sal, Sales, ioci, aut Sales maligni, kodde; schimp; schimp-reden; schimp-scheut; schimp-werk. *homo Salsus,* spottig; schimper, schamper, schimpig, schamp-achtig.

Salis mica, granum, frustulum, kerne, koren, sout.

Salis flos, wit-sout. *Mola Salsa,* sout ende brood, *&c. Offam iudicialem edere,* sout ende brood eten, *&c. Erat hæc offa panis certis verbis devotus & exsecratus, destinatisque sententiis consecratus, qui reo offerebatur, sale etiam adhibito; fortè quod eius in exsecrationibus & dirarum imprecationibus soleat esse usus. Habebant autem Germani, Saxones, Belgæ, aliique multi hanc penitus insitam opinionem, non posse quenquam mali conscium, panem hoc modo dedicatum deuorare. Simile quid refertur de aëtite lapide trito & subcineritio pane decocto, quem fur mansum devorare non potest, quin cogatur aut suffocari, aut fur deprehendi, decoctum glutire nequiens.*

Salire, Sallire, Sallere, Sale condire, aspergere, inspergere, ut carnes &c., souten; sprengen het vleesch.

Salire nimium, ver-souten. *Non probè aut non satis salitus,* wan-sout.

Sal purgare, expurgare, perficere, keeten het sout; raffineeren, affineeren.

Salsus, ge-souten ; siltig ; brak ; wrak, *fland*. *Salsus valde*, in-sout. *Salsus aliquantulum, subsalsus*, sout-achtig. *non Salsus*, on-gesouten.
Salsus humor, silte ; sel. *in Salsum liquorem resolvi*, ver-pekelen.
Salis sapor, Salsedo, Salsitudo, sout-heid.
Salsugo, Salsilago, Salsum liquamen, Salsamentorum liquidum, liquor, pekel ; sulte ; silte ; solte ; sel ; soutsel ; soutinge ; southeid ; adebe ; lake, *sax*. sult-werk. *Salsugine condire*, pekelen : *conditus*, ge-pekelt.
Salsuginem eximere : quod salsum est, muriâue conditum, aut aquâ salsâ, maritimâ, oppletum, quasi dulcorare, & recenti facie innovare, verschen ; *ut*, verschen, weder versch maeken het land dat onder brak waeter gelegen heeft.
Salsamentum, Salsamenta, orum, gesprengt vleesch ; gesouten visch, *&c*.
Salsamentarius cadus, haring-tonne.
Salsamentarius, Salarius, gesouten spijs-verkooper ; hak, *sicamb*.
Salarius, qui conficit aut purgat, sout-maeker ; *qui vendit sal*, sout-menger ; sout-verkooper.
Salaria annona, provisie van sout.
Salaria cella, spijker ; sout-spijker.
Salarius saccus, Vide, SACCUS.
Salarium tectum ; cortina Salaria, sout-ketel.
Salarium, Salsamentarium vas, sout-kuipe ; sout-vat ; sout-tonne.
Salitura, soutinge ; soutsel ; sout-heid.
Salitor, sout-pachter.
Salinum, Salillum, sout-vat, sout-vatken.
Salina, ubi sal excoquitur, purgatúrque ; item, ubi effoditur ; item, ubi servatur, sout-bak ; sout-kete ; sout-put ; sout-kuil ; spijker ; sout-spijker ; sulte, *sax*. halle, *vet. ger. locus in quo sal excoquitur ; Wolf. Hunger. Hinc urbes eas ubi sal conficitur, Germani Halas communiter appellant : ut, Hala in Suevia, in Norico ad Œnum, in Saxonia, &c. Becan. & Altham*.
Salarium, vulgi, loon ; arbeids-loon ; salaris.
Salifodina, sout-put ; sout-kuil.
Salsa, vulgi, sausse.
Salum, sal, see ; *Vide*, MARE. *Salispuma*, see-schuim. *Salo submersæ, infestæ, aut madefactæ merces*, brak goed, beseeuwt goed.
Salax, kril, krillig ; raboud ; boeve ; vogeler.
Salax, instar galli, haen.
Salacitas, krillig-heid ; geilig-heid ; geil-heid.
Salgama, sult-werk ; gepekelde waere ; confijt ; confiture ; compost ; conserve.
Salgamarius, qui Salgama & fructus muriâ conditos vendit, confijt-verkooper.
Salsicortex, kork-boom.
SALAMANDRA, salamander ; olm, molle & molk, *ger. sax. sicamb. Germanis, inquit Potterus*, ein-maal, *a pictura macularum ; aut*, molch, *a lactea sanie quam evomit*.
SALAR, *piscis*, salmken. *Vide*, SALMO.
SALEBRA, steen-rootsige plaatse.
SALICORNIÆ *species*, krabbe-

quel ; *quod cancris gressum remoretur*.
SALIRE, springen ; hoppen, hobben, hoppelen, huppelen.
Salire ultra, over-springen.
Salire, inire fem. rammen, rammelen, remmelen ; rijden ; be-rijden ; be-springen ; dekken, *vet*.
Salientes, fontein-kraene ; fontein-tap ; fontein-tote.
Salientes primi, oor-sprong ; fontein-ader.
SALIVA, *&, Salivarium defluxus*, speekel ; speeksel ; seever ; seeveringe ; spuie ; spije ; spouwe ; spouwinge ; spoussel ; koder, *g. s. s*.
Saliva pinguis, densa ac crassa, mosschel ; *talem eijcere*, mosschelen.
Saliva ieiuna, virgo ; quæ ab homine ieiuno exspuitur, nondum cibo aut potu mutata, nuchter, nochter, speeksel.
Saliva siderum, honig-dauwe.
Salivam spuendo dispergere, spikken ; speeuwen.
Salivam movere, Desiderium excitare, waeter-loopig oft waeter-bekkig maeken. *Salivare, appetentia rapi*, waeter-bekken ; waeter-loopig zijn : *aut etiam, Salivam verè emittere*.
Salivare, Salivam facere, Salivâ madefacere, speekselen ; seeveren ; quijlen, quielen ; be-quijlen ; be-seeveren. *Salivans*, waeter-loopig ; waeter-bekkig : *cui Saliva in ore crescit &, metaph. desiderans, appetens, valde cupiens*.
Salivam reijcere ex pectore, uit-leggen.
Salivarius, Salivosus, speeksel-achtig.
Salivarium, seever-boesem ; seever-doek.
Salivarium, vulgi, roose van den breidel.
Salivaris herba, pyrethrum, seever-wortel ; bertram.
SALIUNCA, lavender ; spijk ; loog-kruid, *vet*.
SALIX, wilge, willige, *(quod promta & voluntaria sit in crescendo : sicut Latinè Salix, à saliendi & crescendi celeritate. Gothis*, wilga, *voluntas dicitur, Bon. Vulcanio.)* wiede ; weide ; wijde, wije ; wede, wedeken, *vet*. weid-boom, *vet*.
Salix pumila, & Salix viminalis, wijme.
Salix pumila in aquosis nascens, geil, *holl. sic dicta quòd tanquam luxurians & lasciviens nimia alimenti ubertate ramos frondésque justo plures emittat*.
Salicis ripariæ species, werven-hout, *q. d*. werf-hout, *id est, materia proiectorum sive molis ; convenit enim molibus in flumina iaciendis & firmandis. Io. Becano*.
Salix decurtata, decurtabilis, stronk-wilge ; knoot-wilge.
Saligneus, willigen.
Salicetum, Salictum, locus Salicibus consitus, willigen-bosch ; teen-bosch ; wijd-hamme ; wied-hamme ; hamme van wilgen, *vet*.
Salix equina, katten-steert, *herba*.
Salicaria, herba, wederik ; wij-derik ; wiederik ; partijke.
SALMO, *piscis*, salm. *Salmonis segmen, tomus, segmentum*, moete, mote, moes. *Potterus Salmonem si recens sit*, salm *vocari, si salitus*, lachs *dici ait. Esox enim salsus, infumatus ei* lachs *est, à languiditate, quasi Lassus (possit etiam* laks *dici, quasi* lakende, *quòd in eo defectus sit, eáque de causa statim saliatur & infu-*

metur, F. R.) Eidem Pottero, parvulus Salmonis fœtus, jonge salm, *Salar est, &* half-wassen salm, *mediæ vid' ætatis Salmo, Sario, onis, vocatur.*

SALTARE, springen; dansen; trippen, trippelen, trepelen; gumpen. *Saltare, Saltitare,* hoppen, hobben, huppen; hoppelen, huppelen, hippelen. *Saltare inconditè, ineptè,* hobben-tobben; hobbelen-tobbelen; hob-sakken. *Saltitare,* krevelen.

Saltare ad modulos, in numeros; certa arte ac lege pedes movere, voet houden in 't danssen; slag houden.

Saltare iunctis pedibus, spans voets springen.

Saltuatim currere, galoppeeren.

Saltus, sprong; saillie.

Saltus, cùm membrum alternatum vibratur, ver-schietinge; schietinge.

Saltatio, dans; balade, baleie. *Saltatio motoria,* branle. *Saltatio numerosa,* hof-dans; hof-recht.

Saltatio Maurica, pyrrhicha, chisonica, mooriske; moorisken-dans.

Saltatio armata, qua pugnæ simulachrum edunt iuvenes rumma agilitate, sweerd-dans

Saltator, springer; dansser. *Saltatrix,* danssersse.

Saltatorius orbis, ring-dans; ronden dans.

Saltatorius ludus, dans-schole.

Saltatoria cantiuncula, dans-lied.

SALTEM, ten minsten; ie-mer; immer; doch, toch.

SALTUS, *nemus,* bosch; vlaesch, *vet.* foreest; forst, *vet.*

Saltuarius, Saltuum custos, bosch-wachter; bosch-hoeder; bosch-houder; hout-vorster; hout-vester; preter; woud-vorster; woud-meester; forster, vorster; forestier; forest-wachter, (*Vide,* PRÆFECTUS;) gruier; gruwier, *potius dicendum,* grunier, groenier, *ut Gallis dicitur* verdier.

Saltuarii officium, preterschap; hout-vesterschap.

SALVIA, *herba,* salgie, saelgie, salie, savie; selfe, *vet.* hof-kruid.

SALUS, heil; welstand; welvaerd; dege; saligheid; be-houdenisse; ge-sondheid; ge-sonde, *vet.* remedie. *Salus nunciata, impertita,* recommendatie. *Vide etiam pòst,* SALUTATIO.

Saluber, Salubris, Salutaris, heilsaem; saelig; vruchtig; ge-sond.

Salutis expers, Salutis suæ negligens, heil-loos.

Salubriter, heilsaemlik; gesondelik.

Salubritas, heilsaem-heid; gesond-heid.

Salutare, Salutem dicere, ferre, apprecari, impertiri, nunciare, annunciare; Saluere aliquam iubere, God-hoede bieden; groeten, grueten; sich aen iemanden bevelen, recommendeeren.

Salue, Salueto, Saluete, Saluetote, Saluere te iubeo, weest gegroet; God groete u; God-hoede, *subaudi,* u.

Salutatus, gegroet.

Salutator, groeter; groet-bieder.

Salutatio, Salus, Salutis apprecatio, groete, gruete; groetenisse; God-hoede, *vet. fland.* saluit. *Salus nunciata, impertita,* recommendatie. *Salutatio matutina,* morgen-groete.

Salutianus, nummus aureus, saluit; *ab annunciatione angelicâ in eo representatâ.*

Saluare, Saluum facere, Salutem dare, ver-lossen; borgen, bergen; saligen; salveeren.

Saluus, heil; heel; be-houden; on-geschadigt.

Saluus & Sanus, gesond; welvaerende; fraei ende gesond.

Saluo iustiore calculo, meliori iudicio, on-begrepen: *quod alij dicunt,* onder, *vel,* sonder, correctie.

Saluus conductus, vulgi, vrij-geleide; sauve conduit.

Saluum conductum dare, vrij-geleide geven.

Saluaguardia, vulgi, sauvegarde.

Saluator, be-houder; salig-maker; heiland, *q. d.* heilende, *vetus participium, id est, saluans, sanans, ut,* dwingeland, *&c.*

SAMBUCA, *instrumentum triquetrum imparibus longitudine fidibus,* hakke-berd; harpe, herpe.

Sambuca, instrumentum bellicum, muer-breker.

SAMBUCUS, vlier; vlier-boom; vliender, vlinder; vlinder-boom; vledder; vlieder; vlaer-boom; fleder-boom; holder-boom; holler; holder-tere, holer-tere, hollen-tere; hollen-boom; el-horen, al-horen; al-horen-boom, el-horen-boom, *sicamb.*

Sambucus pumila, ebulus, adik, hadik.

Sambucus aquatica, swelken-hout.

SAMIARIUS, *qui terra samia loricas, arma, & spicula defricat ad nitorem, & gladiorum cuspides exacuit,* harnas-vaeger.

SAMPSUCHUS, majoleine, mageleine, margeleine.

SAMSA, *alijs Sansa, os oleæ putata,* olijf-steen.

SANCIRE, be-vesten, be-vestigen; ordineeren.

Sanctio, plakkaet, plakkaert, *q. d.* plak-kaerte, *(aliàs q. placitum;)* ordinancie; constitutie.

Sanctio capitalis, lijf-straffe.

Sanctus, Sacer, Sacratus, wih, wijh, wie, wije, weig; ge-wijt; ge-wijhet; heilig, hillig; devoot.

Sanctus, ecclesiasticis, sant, sint; heilig. *Sanctus Ioannes,* Sint Jan. *Sancti & Sanctæ,* santen ende santinnen; heiligen. *Omnes sancti,* alle santen, alle heiligen.

Sanctè, heiliglik.

Sanctificare, heiligen.

Sanctitas, Sanctitudo, Sanctimonia, heilig-heid.

Sanctitatis simia, simulator, gelijksener; gleisener.

Sanctuarium, heilig-dom; sacristije.

SANDALIUM, muil; slodde, *holl.* pantoffel; toffel, tuffel; sandael. *Vide,* CREPIDA.

Sandalium Tyrrhenicum sive Etruscum, sappine, suppine; *crepidæ genus Italis & Hispanis usitatum, edito admodum solo.*

SANDAPILA, baere; dood-baere; lichter; dood-schrijne; dood-kiste.

Sandapilarius, lijk-draeger; lijk-begraever; celle-broeder.

Sandapilarius, Sandapilarum faber, dood-kist-maeker.

SANDARACA, *Sandarax,* vernis. *Sandaracâ fucare, inficere,* vernissen.

SANDYX, *Sandaraca factitia,* berg-rood; roose.

* SANE, *Vide,* SANUS.

SANGUIS, bloed.

Sanguis, stam, (στέμμα); geslacht. *Sanguine connecti, contingere, jungi,* bestaen van bloede, gesibben. *Sanguis conglobatus; Sanguinis globus,* geronnen bloed; klonte bloeds.

Sanguinis fluxus, profluvium, bloed-loop; bloed-gang.

Sanguinis ictus, ge-raekt-heid ; slag ; popelcije ; geslaegen-heid.
Sanguinare, sanguinem reddere, emittere, bloeden.
Sanguinem effundere, elicere, pulsando præcipuè, bloed-reisen, bloed-rijsen, *vet.* bloed-rijsten ; bloed-rasten ; *hinc Grotio,* ge-bloed-rist, 221-225.
Sanguinem venis detrahere, emittere, laeten ; bloed-laeten ; ader-laeten.
Sanguinem cucurbitula educere, koppen ; laeten met koppen.
Sanguine maculare, be-bloeden.
Sanguine conspersus, sanguinolentus, bloedig ; be-bloedt.
Sanguineus, bloed-rood ; bloed-verwig.
Sanguinarius, Sanguisuga, Sanguinarius exsuctor vel exactor, bloed-gierig ; bloed-suiper.
Sanguisuga, ecchel, acchel, eegel, egel ; ile, ijle, *sax. sicamb.* bloed-suiger ; bloed-suiper ; laeke ; lijk-laeke ; lokke.
Sanguisuga, in corpore muliebri ; monstri genus hirudinis more sugillando sugendóque fœtui infestum, ac sanguinem adimens, suiger, *Lemnio.*
Sanguinaria, herba, egel-kolen, ecchel-kolen.
Sanguisorba, herba, bevernelle ; bevernaert.
Sanguis draconis, vulgi, herba, draeken-bloed.
SANIES, etter, atter, eiter ; ek, ak ; dragt ; ge-dragt ; vervuilt bloed ; materie.
Sanies conglobata, stok ; etter-stok ; verstokt bloed.
Sanies, fæx, crassamen, gest, gist ; berm, berme, barme, *sax. sicamb.*
Sanie contaminare, be-draegen.
Saniosus, etterig ; etterachtig.
SANNA, gekkernije ; spot ; schimp ; scherne, scherts ; guise, guich, guig, *holl.* *Sanna postica,* guise van achter.
Sannio, sot, nar, in 't spel.
Sannio, spotter ; spot-vogel ; schimper ; schimp-vogel ; speek-vogel ; spei-vogel ; guise-setter.
SANUS, heel, heil ; heel ende gantsch ; geve, geeve, geef, gaef, gave ; gesond ; fraei ende gesond ; frisch ; versch.
Sanus & saluus, wel-vaerende.
Sanus parum, meps, meeps.
malè Sanus, on-gesond ; on-gave ; on-gants ; on-sinnig ; uit-sinnig ; buiten sinnen.
Sanabilis, heil-saem ; genees-baer, genese-lik.
Sanè, gesonde-lik ; heel ; waer-lik ; waer-achtig-lik ; veur-waer ; gewisse-lik ; seker-lik ; doch, toch ; jae.
Sanare, sanum facere, gesond maeken.
Sanare, & sanari, sanescere, sanum fieri, genesen ; heilen, heelen ; gantschen ; bekomen ; gesond worden.
Sanitas, heil ; gesond-heid ; gesonde, *vet.* dege.
Sanatio, genesinge ; meesterije.
SANSA, *Vide,* SAMSA.
SANTRA, boras.
SAPA, in-gesoden wijn.
SAPERE, wijs zijn ; vroeden.
Sapere alieno periculo, spiegelen aen andere.
Sapere, voelen ; ge-voelen.
Sapere, smaeken. *Sapere instar lactis corrupti,* goor smaeken. *Sapere vas, Vide,* VAS & DOLIUM.
Sapiens, wijs ; vroed ; vroed-saem ;

ver-standig ; ver-standel, *vet. holl.* discreet.
Sapiens sibi, eigen-wijs ; laeten-dunkende.
Sapienter, wijslik ; ver-standiglik.
Sapientia, wijs-heid ; wijsdom ; vroed-dom, & vroedsche, *vett.* vroed-schap.
SAPOR, smaek ; geur, gore. *Sapor posterior, sapor residuus, subsequens meliorem,* nae-smaek.
Sapor acidulus, Vide, ACIDULUS.
Sapor vitiosus ex dolio mucido, Vide, VAS, &, DOLIUM.
Sapidus ; Saporis grati, boni, suavis, smaekelik ; wel-smaekende ; lieflik van smaek ; soet-sapig ; saporijt ; lekker.
Sapidum facere ; Saporem gratum cibo conciliare, smaekelik maeken ; kundselen, kuindselen.
Saporem alicuius rei referre, smaeken ergens nae, *ut, fumi ; sapere fumum,* nae den rook smaeken.
Sapor ferinus, ingratus, gaelsch-heid ; *eum referens aut Sapore odoréve ingratus, insuauis,* gaelsch, geil, *holl.* *Saporis flaccidi, iniucundi,* krank, *cereuisia insipida,* krank bier.
Saporem genuinum perdere, ver-schaelen.
sine Sapore aut odore, wepsch, weepsch.
SAPHENA, *vena in cauo pedis,* vrouwen-ader.
SAPO, seepe.
Sapone linere, seepen.
Saponarii cineres, seep-asschen.
Saponaria, herba fullonia, struthij genus, seep-kruid : *herba quæ ut smegma eluendis maculis adhiberi solet.*
SARACENUS, sarasijn ; *sic dictus quòd se è Sara Abrahæ uxore ortum prædicet : contrà Christiani Agarenum nominant tanquam ex Agar progenitum. Verè autem Mahumedanus.*
SARCASMUS, schobbe.
SARCIRE, *Sarcinare,* naeien, naeden ; lappen ; ver-maeken ; butsen, boetsen ; flikken, *ger. sax. sic.*
Sarcire res veteres & obsoletas, brodden.
Sarcire glutino, lijmen.
Sarcire, af-draegen ; in-staen, *fland.* *Sarcire damnum,* de schaede af-draegen ; in-staen.
Sarcire & instaurare, onder-houden.
Sartum tectúmque, bouwig ; in goeden raeke, *Grotio ;* dak-dicht ende wand-dicht ; deken-dicht. *Sartum tectum tenere,* kuischbaer houden. *Sartam tectam servare domum,* onder-houden een huis van dak ende wande.
Sartus, Sarcinatus, ge-lapt.
Sartor, Sarcinator, vulgo, Paramentarius, quibusdam, Operimentarius, naeier ; kleer-maeker ; hand-sitter, *vet.* schepper, *fland.* schroier, schrooder ; * snijder ; — permentier, permantier.
Sartor veteramentarius, frivolarius, Sarcinator, lapper ; kleer-lapper ; oud-kleer-kooper ; oude-kleer-lapper ; knipper.
Sartrix, Sarcinatrix, naeiersse, naeistere ; lappersse : *Flandri finiunt huiusmodi verbalia feminina par* igge ; *ut,* naei-strigge ; kemstrigge ; spinstrigge ; *pro,* naeiersse ; kemmersse ; spinster, spinnersse.
Sartoris pluteus, appendix, tabula in quâ operas conficit, stafel-rije ; stapeel, *fland.*
Sartoria statua, cui Sartor

vestem recens sutam adaptat, taet-olf, tot-olf.
Sarcinatio, lap-werk ; lapperije.
Sarcina, Sarcinula, pak ; paksken ; bond, bondel, bundel ; torsseel, trosseel ; last ; borde, burde.
Sarcinæ, tros, trosse ; bagagie ; palullen.
Sarcina convoluta, bal, bale, bael, balle.
Sarcina inutilis, bal-last.
Sarcina iumentaria, pak ; last ; somme, some.
Sarcinâ oneratus, be-laeden met een pak.
Sarcinas colligere, in Sarcinam colligere, Sarcinare, pakken ; trossen.
Sarcinarius, pak-drager. *iumentum Sarcinarium,* pak-beeste.
SARCOPHAGUS, graf, graft, grave ; sark, sark-steen.
SARCOTICUM, *medicamentum,* incarnatijve, medicijne.
SARCULUM, *Sarculare, Vide,* SARRIRE.
SARDA, *pisciculus,* sardijn ; sprot, plasken, *quibusd.*
SARDA, *Sardius lapis,* corneol.
SARDONIA, *herba,* haenen-voet.
SARIO, *piscis, Vide,* SALMO.
SARISSA, spiesse, spietse, spiet, *vet. fland.* javelijne.
Sarissophorus, spies-drager.
SARMENTA, *Sarmentum,* rijs ; rijseren ; rijs-hout ; takkelingen ; snoeissel.
Sarmenta, Sarmentum vitis, ranke van den wijngaerd ; wijngaerd-rijs ; wijngaerd-ranke ; wijngaerd-snijdsel.
SARRACUM, waegen, (*Vide etiam,* CURRUS ;) last-waegen ; straet-waegen ; *item,* koorde-wagen, korde-wagen, krui-wagen.
SARRANA VESTIS, schaer-let ; schaer-laeken, *(a Tyro, quæ Sarra olim : unde Sarranum ostrum,* I. R.)
SARRIRE, *Sarculare,* eggen ; wieden ; uit-wieden *(agrum vid^t ;)* reken, reeken, raeken, raekelen ; sarkelen ; sakeleeren ; iatten, ietten ; ruiten.
Sarculatus, ge-wiedt.
Sarculum, wied-ijser ; houweel ; iat-houweel ; reke, raeke ; sakeleer-ijser, *fland.*
SARTAGO, bak-panne ; frijt-panne ; gansen-panne, *vet.* braed-panne ; roost-panne.
*SATAGERE, *Vide,* SATIS.
SATAN, *Satanas,* duivel, duvel, dievel, *q.* de ubel.
Satanicus, duivelsch.
SATELLES, dienaer ; heeren-dienaer ; heeren-knecht ; sargeant, sergeant, schergeant, schaeriant ; wacht-knecht ; gaerde-knecht ; helm-bardier ; trouwant, dravant, drabant, (*Vide,* SOMATOPHYLAX ;) kolf-draeger ; schaed-beletter, *fland. brug.* gotsken ; rakker, *sax. fris. holl.* haetsier ; arcier ; * lijf-knecht ; lijf-knaep ; lijf-trouwant.
Satellitium, gaerde ; waerde ; gewaere.
SATIARE, *Saturare,* saten, saden, sadigen ; sadt maeken ; ver-saeden, ver-saeten ; ver-noegen ; ver-vullen.
Satiare, Satiari, boeten.
Satur, Satiatus, Saturatus, sadt, sat ; ver-saedt ; ge-sadigt ; bo, beu ; ver-noegt.
Satur, vol ende sat ; *plenus satur color,* volle verwe.
Satur, nimia Saturitate fastidiens, oor-aete, oor-etig, deur-etig.
Saturio, Satur, sattaerd ; satterik.
Satiabilis, ver-saedelik ; ver-saetelik.
Satias, Satietas, Saturitas, satheid ; ver-saetheid ; ge-noegsaemheid ; ge-noegt, ge-nuegt ; vulte.
Saturitas nimia, over-aete ; over-aetheid ; oor-aetigheid.
Satietas, ver-driet.
SATIO, *Sator, &c. Vide,* SERERE.
SATIS, sat, ge-noeg ; ge-noeg-saemlik ; noeg, *vet.* wel ; koever ; vol, *in composit.* vol-doeninge, *&c.*
Satis dives, opulentus, wel-hebbende ; wel-hebbig ;
Satis esse, genoeg zijn.
Satis habere, wel hebben ; content zijn.
Satior, Satius, beter ; bat, bet.
Satisdare, vol-doen ; genoeg doen ; ver-sekeren ; ver-gewissen ; waeren ; waer-borgen ; waer-schap doen ; waerandeeren ; garandeeren ; borge stellen ; paeien.
Satisdatio, waer-schap ; waerand-schap ; garand-schap ; waerande, *vet.*
Satisfacere, te vreden stellen ; ver-noegen, ver-nuegen ; ge-noegen, ge-nuegen ; be-noegen ; vol-staen ; gestaen ende vol-doen ; vol-strekken ; hand-vullinge doen ; genoeg doen ; paeien ; contenteeren ; leesten, leisten, liesten, vol-leesten.
Satisfacere & liberare se, ont-staen.
Satisfacere, damnum præstare, goed doen de schaede ;' be-koopen.
Satisfacere in assem sive in solidum ; plenè satisfacere, vol-doen ; ten vollen betaelen ; op-betaelen ; effen-opbetaelen ; quijt maeken.
Satisfactio, vol-doeninge ; ver-noeginge ; genoeg doeninge ; hand-vullinge ; paie ; contentement ; leesting, oft, gemoed-hebbinge, *Grotio.*
Satisfactio, boete ; breuk.
Satagere, be-sorgen ; ijveren ; be-ijveren ; besig zijn ; doende zijn ; be-neersten ; be-neerstigen ; be-ernsten ; be-ernstigen. *Satagere in leuibus,* knoeien ; be-keukelen ; be-kommert, be-laeden zijn, in kleine saeken.
SATRAPA, *Satrapes,* vogd, voogd ; mamboer ; land-vogdt ; land-pleger ; maerschalk ; drossaert, drossaet ; lands-heer ; bander-heer ; baner-heer. *Vide etiam,* BANDOPHORUS.
Satrapia, vogdije ; land-vogdije ; landschap ; heerlikheid ; veurstendom, vorstendom ; drossaertschap.
SATUR, *Saturare, &c. Vide,* SATIARE.
SATUREIA, *herba,* keule ; hoener-vulssel ; hot-kunne.
SATURNUS, *chymicis,* loot.
Saturni dies, sater-dag ; son-avond.
SATYRA, schimp-gedicht ; schimp-lied ; pasquil, pasquin.
SATYRION, *herba,* kullekens-kruid, *aliis,* handekens-kruid.
SATYRUS, geiten-manneken ; sege-manneken, cege-manneken, *à cege, sax. capra.*
SATYRUS, alf, alve. *Satyri,* bosch-goden ; woud-goden.
SAUCIARE, quetsen ; wonden.
Saucius, Sauciatus, gequetst ; gewondt, gewondet ; seer, seerig, seerlijk.
SAXONUM *genti parum fauens aut propitius, Saxonicæ genti hostis,* kaerle, keerle, *vet. sax. q. d. Carolus, nempe Magnus ille, qui Saxones subiugatos omni ratione Christianos facere conatus est. Spec. Sax.*
SAXUM, steen ; keie, kae. *Ludere saxo aut disco saxeo,* de kae schieten. *Vide,* LUDUS.
Saxum manuale, quod manum implet, manúque proijci potest, hand-vulligen steen.

Saxorum grando, nubes, haegel-geschut.
Saxum abruptum, præruptum, rootse, rotse ; roots-steen ; steen-rootse; steen-klippe; schorre, schore.
Saxum in mari, steen-banke.
Saxa excidere, effodere, scheiffen.
Saxeus, Saxosus, steenig; steenen; van steen ; kei-achtig.
Saxifodina, steen-groeve ; steen-put ; steen-kuil ; steen-poel.
Saxifraga, herba, steen-breke.
SCABELLUM, *Vide,* SCAMNUM.
SCABER, *Scabrosus,* rouw, roud; on-effen ; on-geschaeft ; rappig ; schorft, schorftig ; schabbig ; grellig, grillig. *Scabrosum fieri,* ver-schrapen.
Scabrities, rouwig-heid ; ruidig-heid.
SCABERE, ruisschen, (*rectius,* ruidschen ;) schraͦbben ; schaͦbben; schraven ; schraepen ; kreͣtsen ; krau-wen, krouwen ; klaͦuwen ; scherren, scharren.
Scabere unguibus, krabben, krab-belen.
Scabies, ruidigheid ; ruid, *hol. sicamb.* krauwagie ; krauwssel ; krauw-seer; schoͧrft, schorfte, schroft; schorft-heid ; schorftig-heid ; schoͣb-be; rappe; rappig-heid; seer, seerig-heid ; grinde, *g. s. s.* gale, gaele ; rongnie.
Scabies volatica, vliegende vier.
Scabies sicca, aspera & prominens; Scabies mendicorum, rabbauts-krauw-sel; kamanterije, kamantig-heid.
Scabies Hispanica, Neapolitana, pokken met de lemten ; Spaensche pokken.
Scabies incrustata ; Scabiei crusta, quæ plerunque decerpi solet, rappe ; rore oft roofken van de wonde.
Scabie fruticari vel fruticare, uit-botten, uit-loopen, van schorft-heid. *Scabies subnascitur ad oris angulos siue oras,* de mond loopt uit.
Scabiosus, Scabie siue impetigine laborans, ruidig ; schoͧrft ; schorftig; schabbig, schobbig ; rappig ; seerig, seerlik ; gaelig, gellig ; grindig ; grellig, grillig ; krauwig ; krauw-achtig ; kraussel-achtig. *Scabiosus mendici instar,* kamant, kamantig.
SCABINUS, *vulgi* schepen. *Scabini,* schepenen, om dat sij 't vonnis schiepen, gelijk men nog spreekt op sommige plaetsen, *Grotio. Scabini in Speculo Saxon. Banniti dicuntur ; & eorum nati atque posteri, eorúmque sedes, Sedes bannitorum, à denunciatione tribunalis, siue* 't bannen van de vier-schaere. *Vide etiam,* DUODECIMVIRI.
Scabinatus, vulgi, schepen-dom ; schepen-schap.
SCÆVUS *homo,* linker.
Scæua, scæuola, qui sinistra manu utitur pro dextera, slinkaerd ; slinks ; slinke-poot.
SCALA, *æ ; Scalæ, arum,* lee-der, ladder, leider, *& per syncopen* leer, *à* leeden *siue* leiden, *quòd scandentem ducant & dirigent,* stichel ; steger, steeger.
Scalæ gradus, sporte, sprote ; leder-sporte.
Scalæ erismate fultæ, quæ tertium habent lignum quod obnitentis fulcimenti loco est, schoor-leere ; schoor-leder ; boom-leere.
Scalæ incendiariæ, brand-leeder.
Scalæ navales, schip-leder ; schip-ladder. *Scalæ nauticæ stuppeæ,* touw-

leeder. *Scalæ navales excipiendis aut exponendis vectoribus,* koe-brugge.
Scalæ currus, waegen-leeren.
Scalæ cochlides, in gyrum scansiles, wendel-steeger; wendel-graed; wendel-trap; wendel-steen; wendtel-graed, *&c. Scalarum cochlidum truncus,* spille van de wendel-trap.
Scala, tormenti genus ; Vide, TROCHLEA CRUCIABILIS.
SCALDIS *fluminis per Flandriam decursus,* hond, honte, *sic à latratu & fremitu dictus, Lemnio : (sunt qui Ottonianum Fossam nominent, unde nescio.)*
SCALMUS, loeve, loef ; dol, dolle, *lignum teres cui struppis alligantur remi.*
SCALPERE, *ut unguibus, &c.* krabben ; krabbelen ; krauwen, krouwen ; klauwen, klouwen ; kretsen ; kleien, *fris.* schrabben, schrobben ; schraven ; schraepen ; schobben ; kerven ; pluisen ; wrij-ven ; rijffen ; rijffelen ; raspen. *Scalpere caput digito,* krauwen het hoofd.
Scalptus, geschrabt.
Scalpere, ut in marmore, ære, &c. bikken, bikkelen ; graven, graveeren ; steken ; klei-steken, klein-steken.
Scalpendo eruere, terram præcipuè, op-scherren, *ut gallinæ, &c.*
Scalpturire, jooken, jeuken ; hooken.
Scalpurigo, ardor & libido scalpendi, jooksel ; jookte ; grelligheid ; krauwagie.
Scalprum, Scalpellum, schrabber ; schrab-mes ; schaef ijser ; schaef-mes ; krik-mes, *vet.* schrood-ijser ; graef-ijser ; graveer-ijser ; groef-ijser ; schampelioen ; formoor ; stek-beitel.
Scalpellum, Scalprum librarium, penne-mesken ; schrijf-mesken.
Scalprum, Scalpellum chirurgicum, vlemme, vlieme, vlimme ; vliem-ijser ; laet-ijser ; laet-priemken ; lancette.
Scalprum sutorium, schep-mes ; schoenmakers-mes.
Scalpro æquare, stemmen, *ger.*
Scalpello incidere, aperire, vlie-men ; op-vliemen ; schreppen, schrappen.
Scalptor, snijder ; graveerder ; schrobber; klei-steker, klein-steker; koper-steker ; koper-snijder ; plaet-steker ; plaet-snijder.
Scalptura, wrijvinge ; rijffel, *fland.* graveersel.
Scalpturatum opus, musaïk, mo-saïk.
SCAMELLUM, *& scamillum, quibusdam,* schalmeie ; schalmei-pijpe, *aliàs diminutiuum à Scamnum.*
SCAMNUM, banke ; sele ; spenne ; lijse, lijs, *fland.*
Scamnum præ foribus, stoep, *holl.* wenger, *sicamb.* liere, *fland.*
Scamnum cubiculare, slaep-banke ; spenne-koetse ; voud-sele ; lijf-koetse, *fland.* lolle-banke, *zel.*
Scabellum, Scabile, Scamillum, Scamellum ; Scabellum suppedaneum, schamel, schemel ; schabelle ; voet-schemel ; voet-banke.
Scabellum igne incluso pedes fouens, stove, stofken.
Scamnale, vulgi, bank-laeken, *sicamb. Scamnalia,* bank-werk.
SCANDALUM, argernisse ; on-stichtinge, ont-stichtinge ; schan-dael. *Scandalizare, Ecclesiasticis,* on-stichten, ont-stichten ; schanda-lizeeren.
SCANDERE, klimmen, (κλίμαξ, *scala ;)* klemmen, *fland.* stegen

steegen, steigeren, steigen, stijgen; rijsen; op-rijsen. *Scandere in subrectum,* klaveren, klaferen, kleveren; kletteren.

SCANDIX, *herba,* naelden-kervel.

SCANDULA, schalie; leie, leide; schindel; schever-steen. *Scandulæ, arum,* dak-berderkens.

Scandulare tectum, koever-dak, *sicamb. holl.* rijns-dak; schalien-dak.

ex Scandulis & secamentis variorum lignorum opus studiosè commissum, picturam quandam eligantissimè repræsantans, in-gelegt werk; inlegsel.

Scandularius, qui scandulis aut lamellis petrarum tegit domos, schalien-dekker; lei-dekker, leiden-dekker; tichel-dekker.

SCANDULACA, *herba,* smeer-kruid.

SCAPHA, schuite; schuitken; schipken; snikke, *sax. fris.* boot; bak; ake, aeke, naeke; weide-link, *g. s. s.* praeme, praemken, *holl.*

Scapha levis navem sequens, eique exonerandæ subservicus, schip-boot; licht-boot; lichter; licht-schip; lediger.

Scapham conto protrudere librando, een schip wegen.

Scapha, eemer.

Scaphium, beker. *item,* pis-pot, pis-teile.

SCAPULA, schouder.

Scapulæ caput, bout van het schouder-blad.

Scapulæ, ossa quæ à tergo incumbunt, schouder-blad; schouder-been. *Scoptula operta.*

Scapulare, vulgi, schapulare.

SCAPUS, stele, steel; stael, *vet. fland.* stange, * stangel; — stapel, *vet.* stijl; schacht, schaft (*Scapus columnæ,* pijlen-schacht;) spille, (*Scapus scalarum cochlidum,* spille van den wendel-trap;) *Scapum alicui rei inserere,* stelen.

Scapus, herbæ, uvæ, &c. struik; steel; leme; estere, *ut,* druif-stele, *&c. Scaporum delicatiores coliculi,* scheutkens oft spruitkens der kruiden.

Scapus libræ, waeg-balk; *bilancis,* effenaer, evenaer.

Scapus, manlik-heid; manlik-lid; manlike roede; schacht, schaft; pijp.

Scapus pinnarum, quo accipitres reuocantur. Vide, ACCIPITER.

Scapus lateris infunnibuli, vinke.

Scapus chartæ, id est, XXIIIJ vel XXV folia, hand papiers; boek papiers.

SCARABEUS, *Scarabeus pilularius,* drek-torre, *fris. q. vermis stercorarius,* tort-wevel; schit-wevel; weitel, *sicamb.* schael-bijter, schal-bijter; kul-bijter, *quòd equorum coleos mordeat;* peerd-scheere; peerds-kever; peerds-vliege; peerds-worm; torre; scharne-wever.

Scarabeus capitosus, koren-bijter.

Scarabeus cornutus, Lucanus, siue Lucanicus, vier-worm; vliegende hert; wevel; horn-bedor; horen-bedor; schrooder, *g. s. s.* trante, *sicamb.* wever-worm; aggeram, ageram. *Scarabeus alis strepitans, & cum maximo impetu ac stridore volans,* bies-bout; *q. d. stridulum telum.*

Scarabeus maiusculus, galeatus, rubris cornibus & alis testaceis armatus, huis-brenner, hus-brenner, *germ.*

Scarabeus cineraceus, molenaer; ruiter, *lovan.*

Scarabei viridis genus, luteo auri colore lucens, kever, kefer; goud-kever; loof-kever; groen-vliege; spaensche vliege. *Cantharis; al. melolontha.*

Scarabeus opifex, siue artifex, coprophorus, à similitudine Scarabei pilularij, bern-steker; stille-schrobber; nacht-werker.

SCARIFICARE, schrappen, schreppen; vliemen; op-vliemen; koppen; met koppen, bussen, laeten.

SCARIOLA, *officin.* endivie.

SCATERE, *Scaturire,* wellen, wallen, woelen; quellen, quelmen, *vet.* op-wellen; borbelen; bortelen; uit-bortelen; uit-bersten; krielen; over-loopen; over-vloeden; uit-vloeden; wommelen, *sicamb. fris.* swermen; vol zijn.

Scatebra, Scaturigo, sprink, spronk, spring, springende water; oorsprong; fontein-ader; borne; spring-borne, *vet.* welle, walle, woel; op-wellinge; ge-woel; ge-wuel; quelle, quelme, *vet.* bobbelinge; bortelinge.

SCELETON, geraemte der beenderen.

SCELOTYRBE, scheur-been, *cùm in cruribus morbi symptomata vel signa apparent, ut in Scorbutio; q. d. tibiæ ruptæ.*

SCELUS, evel-daed, ovel-daed; over-daed, *vet.* boeven-stuk; rabauderije.

Scelux (sic) *atrox, scelestum facinus; factum Scelerosum & impium,* schelmerije; schelm-stuk; forfeit.

Sceleris participes, affines, conscij, complicen; consorten.

Scelestus, Scelus, Sceleratus, Scelerosus, evel-daedig; quaed-daedig; on-daedig; boos-wicht; rabaud; boeve; stuk boefs; stuk schelms; schelm; schelms-hals; vervloekt mensch.

Scelerata herba, haenen-voet.

SCENA, hutte; lommer-huisken; prieel.

Scena, frons theatri, schavot. *Flandri dicunt,* schavaut, *ut Galli* eschaffaut. *Est autem dictio merè Teutonica, q. d.* schau-vat, *id est, vas spectaculi. Scena porrò,* stellagie, stellaedsie; puie; reduis; speel-waegen

Scenicus ludus, waegen-spel. *Vide,* LUDUS SCEN.

Scenicus histrio, schouw-speler; wagen-speelder.

Scenicus gesticulator, morio, sinneken in 't spel; neve, nefken; boetser; boetsen-maker.

Scenographia, logen-werk; loos-werk; perspective, prospective.

SCEPTRUM, staf; stok. *Sceptrum regium,* koninglike staf, stok; scepter.

Sceptrum morionis; Sceptrum capitulatum siue baculus morionis capitello insignis, polleken; marotteken; marotte; sots-kolve; sompe; donse; dodde.

SCHEDA, bast; schroode; schroie.

Scheda, blad papiers; kaerte.

Scheda, Schedula, brief; cedel, cedule; schedel; minute; minuet-brief.

Schedula collybistica, quâ exhibitâ pecunia representatur, wissel-brief.

Schedula quam debitor dat creditori, schuld-brief; schuld-cedel; obligatie.

Scheda, catalogus, lijst, lijste, list, liste; cedel, ceel.

SCHEDIA, *ratis,* vlot, vlote; vlot-balken; kameie, *sax. sic.*

SCHEMA, *tegmen, umbraculum,* scheme, schene, scheene, scheen-hoet.

SCHIDIA, *vel, Schidiæ, ligni*

vid', krollen; spaenen, spaenderen; schaeffelingen, schaevelingen; splinter; splenter, *fland.* spletter, *s. s. fris.* kervelingen.

in Schidia comminuere, splinteren.

SCHISMA, scheuringe; scheurnisse; verdeelt heid, twee-spalt; ketterije.

Schismaticus, scheuring-maeker; ketter; ketser.

SCHISTON, pluim-aluin.

SCHŒMANTHUM, kemels hoi.

SCHŒNICHUS, (1) riet-mussche.

SCHŒNOBATES, koorde-dansser.

SCHŒNOPHELINDA, *Ludus cùm consessum puerorum circulo sedentium obit unus, funiculúmque, muccinium, aut pilam, aliúdve quid apud unum aliquem deponit; qui si dolum non præuiderit antequam circumcursarit ille, vicem illius obire cogitur. Brabantis*, stoot-ballen, *Hollandis*, kop kop heeft gelegt; *id est, gallina exclusit ouum.*

SCHŒNOPRASUM, (2) bies-look, *à iunci folijs.*

SCHOLA, schole; tucht-huis, *vet.* leer-huis.

Schola illustris, privilegiata, universiteit; hooge schole; academie.

Schola trivialis, kinder-schole.

Schola obscura, non publica, haeg-schole.

Schola mæniana, halle. *Vide*, PHALA.

Schola aleatoria, tuisch-schole.

Schola gladiatoria, vecht-schole; scherm-schole.

Scholas frequentare, scholen gaen.

Scholam habere, ludum aperire, schole houden; een schole op-houden.

(1) *Etym. Schœniclus.*
(2) *Etym. Scænoprassum.*

Scholasticus, Scholaris, vulgi, schole-kind; scholier; student; klerk; leer-kind.

Scholarcha; Scholæ moderator, rector, gubernator, schole-meester; rectoor van de schole; oppermeester.

SCHOLIUM, glosse; postille.

SCIATHERON, uir-wijser; handeken.

SCIATICA, *vulgi*, heupen-wee.

SCILLA, zee-aiuin, *q. cæpe marinum.*

SCINDERE, snijden; houwen, hauwen; schorpen; klieven; kloven; snoeken, *fland.* snoeien.

Scindere, Scindi, scheuren, schoren; rijten.

Scindere iterum, her-snijden.

Scindendo aperire, op-schrobben.

Scissus, ge-sneden; ge-spleten.

Scissura, Scissio, Scissus, us, snede; snijssel; schaerde; scheure; scheuringe; scheurnisse; schrantse, *vet.* kerf; kerte, *fland.* klinke; reete; rete; splete.

Scissura lapidum, schore, schoore, schorre.

Scissor, snijder.

Scissor, veur-snijder; proever; credenssier, *ger.*

SCINTILLA, vonke, vunke, (*Scintillula*, vonksken, vunksken;) geinster, genster, gester, gleister, glinster, glenster; kleinstere, *fland.* sparke, spaerke; sprenkel, spranke; amer, ameringen; baenst, *fland.*

Scintillæ ferri candentis, palien.

Scintillæ è silice excussæ instar accendere, siue accendi, veinsen, *fland.*

Scintillare, scintillas agere, vonken; geinsteren, gensteren; glinsen; glinsteren; glijsteren, gelisteren,

glisteren; kleinsteren, *fland.* pinken; sparkelen; flikkeren, vlikkeren.

Scintillans, glinsterig.

Scintillatio, sparkelinge.

SCIOGRAPHIA, *Vide*, SCENOGRAPHIA.

SCIPIO, staf; steve; stok; steun-stok; rust-stok; krukke; krekke; krik, krikke, *fland.* geerde, gaerde; palster; potence.

Scipionibus niti, op krukken gaen.

SCIRE, weten; witen; kennen; kunnen.

Scire certò, seker weten.

Scitus, ge-weten.

Sciens, wetig; witig, wittig, witing, witting, *vett.* wijs; verstandig; verstandel, *vet. holl.* kondig.

Sciens volénsque, moed-willens.

Sciolus, ael-witte, ael-wete, ael-wittig, ael-wetig; konnig, kunnig; witing, witting: *hinc Sciolus Academiæ Lovaniensis alumnus dicitur*, Lovensche witting.

Scienter, wetens; wetenlik, wetentlik. *Non quod sciam*, mijns wetens niet. *Ex industria; data opera*, willens ende wetens.

Scientia, wete; wite, witte, *vet.* wetenisse; wetenheid; wetenschap; verstand; verstandenisse; verstandigheid; abelheid; konne, kunne; kondschap.

Scientia, konste; ge-leerdheid.

Scientia moralis, sede-konst; sede-leere.

Scientiæ amans; Sciendi cupidus, wete-lustig.

Scitus, Scitulus, hebbelik; geestig; hupsch; hovesch, *vet.* fraei; schoon; rustig; wansch; kalaensch; cierlik; galand, galland; gent, jent; jolijd; proper.

Scitus homo, fijn man; ruiter; quant.

Scitè, hebbeliken; cierlijk; rustiglik; properlik.

Scitamenta, lekker-beetken; slikbrokke; snikkel-brokke; slokkel-brokke.

Scitari, Sciscitari, vernemen; onder-vraegen; onder-soeken; spien, spieden; inquesteeren.

Sciscitandi curiosus, vernemachtig.

Scitum, statuit; wet; ordinancie.

SCIRPICULA, *falcula putatoria*, snoei-mes; snoeierken; snijd-mesken; wijngaerd-mes.

SCIRPUS, biese, biendse; schelffe, *vet.*

Scirpeus, biesen.

Scirpæa ratis, vlot van biesen; dobber. *Dicitur autem etiam* dobber, *Scirporum congeries in oblongum fasciculum colligatorum, cui pro fulcimento pueritia quæ natare discit innititur.*

Scirpus laneus lychni, lemmet; lembindt; keers-gaeren, *sicamb.*

Scirpea, kabas.

Scirpiculum, Scirpiculus, biesen-kortken.

SCIRRHUS, balg; quabbel.

Scirrhus, Scirrhoma, hoek aen 't herte.

SCIURUS, eek-horen; eik-horen; eek-horenken.

SCLOPUS, pof; bof; ge-luit.

SCLOPUS, *sclopetum*, busse; bosse; schiet-bosse; hand-busse; hand-roer; stok; vier-stok; klover; kolubre; haek; haek-geschut; half-haek; haek-busse, haek-buise, *q. d. fistula uncinata, sclopus uncinatus, hinc corrupte*, arkebuse; *vulgo Arcus busius; item*, seng-roer, sink-roer, cing-roer (*præcipuè de minori,*) vier-roer. *Lemnius*, sink-roer, *dici putat à* roer *id est*,

clauus nauis, quòd manu capulo tanquam clauo admota, excussisque è silice scintillis, in obuios detorqueatur. Non malè seng-roer, *siue,* vier-roer *dici posse, mihi videtur à* roer, *arundo, fistula, &* sengen, *urere, adurere.*

Sclopus maior, musket.

Sclopi clavus, haen van 't seng-roer.

Sclopeti genus rotis suffultum, rabaudeken; vogeler, *vet. fland.*

Sclopus manualis, Sclopetum manuarium, pugillare, vuistelink; vuist-roer; knip-busse, *vet. fland.* hand-roerken; pistolet.

Sclopus, Sclopetum, vulgi, tubulus è sambucino ligno, quo pueri glandes stupeas cum bombo expellunt, klater-busse; vier-busse; klakke, klakke-busse.

Sclopo traijcere & interimere, haeke-bouseeren.

Sclopetarius, haeke-busier; haeke-schut; bus-schutter; bus-schieter; muskettier; coleuvrenier; arke-busier.

Scobs, *Scobina,* donst; dust, *sax. Scobina, quæ deraditur,* slijp, slip; slijpsel; vijlsel; vijl-stof; af-vijlsel.

Scobs, serrago, saeg-meel; saegel.

Scobs minuta tortilis lignorum, schaveling; schapfeling; krollen, krullen.

in Scobem fricare, raspen.

Scobina, instrumentum fabrile quo ferrum aliudve exterendo politur & asperdines levigantur, vijle.

Scolecia rasa, *Vide,* Æs viride.

Scolopax, sneppe; snep-hoen.

Scolopendra, langen oor-worm, *multipedæ exitiosæ genus.*

Scolopendrium, *Scolopendria, vulgi,* herts tonge; steen-vaeren.

Scombrus, *piscis,* makereel, makkereel. *Scombrus crinitus vernus, piscis aristis scatens,* hein; heins-lijf; hein mette hellen; mei visch.

Scomma, schimp-woord; schimp-scheut; spot-reden; spot-woord; smet-woord; schabbe, schobbe; snauw; scheut, scheutken; bokking, *holl.* steek. *Scomma in aliquem iacere,* smotsen; schieten, *adag.*

Scopæ, besem, bessem; boender, *holl.*

Scopula, kleer-bessem; wand-borste, *sax.*

Scopare, scopis purgare pavimentum, solum &c. keeren, kerien; veegen; boenen, *holl.*

Scopis purgatus, ge-keret.

Scoparius, Scoparia, huis-knecht; huis-maegd.

Scoparius caminorum, infumibulorum expurgator, schoud-veeger; schoor-steen-veeger, *holl.* kave-vager; kafkoen-vager, *holl.* (1)

Scopa regia, stekende palm; muis-doren.

Scoptula operta, *ossa humeralia,* schouder-blad; schouder-been.

Scopulus, kleppe, klippe, kluppe; rootse, rotse, root-steen; steen-rootse; steen-klippe; plate; banke in de zee; see-klippe; steen-banke; vuile; schaere, *vet.*

Scopulosus, kleppig; rootsig; bankig.

Scopus, *siue terra aggesta in quam sagittarij iaculantur sagittas,* doel, *agger sagittariorum; nam Scopus propriè,* doel-pinne; doel-wit; staek van den doel; schiet-pinne; wit van den doel, daermen nae schiet.

(1) Volgens het *Etym. fland.*

Scopus, op-set; veur-neminge.

Scorbuttus, *vulgi,* scheur-buik, schoer-buik, schor-buik; blauw-schuit: *(propriè dici debent,* scheur, *vel* schoor, bek *quòd os in hoc morbo potissimum afficiatur.*

Scordium, water-look.

Scoria *metalli,* sindel; schuim van metael.

Scoria auri, goud-schuim.

Scoria argenti, argentea, schuim van silver; slekke silvers; silver-glede; silver-schuim.

Scoria ferri, slijp; sengel; hamer-slag; ijser-slag.

Scoria plumbi, lood-schuim; slekke loots.

Scorodoprassum, look-pareie.

Scorpius, schorpioen.

Scorpius, Scorpio, staelen boge; arm-borst, *ger. sax. sicamb.* voet-boge; kruis-boge, *quòd hic arcus crucis figuram referat.*

Scorpio, machina bellica, hore-ner, *vet.*

Scorpionarius, voet-bog-schutter.

Scortum, huid; vel; balg.

Scorteus, lederen & *per syncopen,* leren.

Scortum vitulinum, lebbe, libbe; laf, *sax.*

Scortum, Scrotum, Vide, Scrotum.

Scortum, hoere; stuk-hoers; mot, motte; sak; vel *(turpe scortum,* vuilvel;) leffe; ledige vrouwe; les wijf, *sax. sicamb.* scheuke, *fris.*

Scortum diobolare, triviale, abiectissimum, bordeel-hoer; quartier-hoer; straet-verken.

Scortillum, venus dierken.

Scortari, hoeren; hoereeren; hoerdom drijven; hoer-jagen; boe-leeren; kesen, keefsen.

Scortator, hoereerer; hoer-jager, hoeren-jager; hoeren-manger; boeler, boeleerer; bordeel-brokker; bordeel-brokke; boeve, boef; ra-baud; lodder; lodder-boeve; puttier; venus-janker.

Scortatio, hoererije; kebsdom, kevisdom, keefsdom, *vett.*

Scotoma, swijm; swijmel; swijmelinge; be-swijminge; be-swijmtheid; be-dwelmtheid; draei-inge in 't hoofd.

Screare, schreeuwen; mos-schelen; reksenen, *vet.* ruisperen; ruspelen. *Vide etiam,* Spuere.

* *Screare cum murmure,* rochelen, rucchelen.

Screans homo rauca voce, rocheler.

Screatio, Screatus, schreeuw; ge-schreeuw; schreeuwinge; spou-winge.

Scribere, schrijven. *Scribere contra,* weder-schrijven.

Scribere ineptè, krabbelen. *Scribere aut dicere ineptè, odiosè, aut insulsè,* grollen.

Scribere iterum, her-schrijven.

Scribendi vena, modus, ritus, usus, forma, stilus, stijl, stiel.

Scribendi latebra, cijfer-schrift.

Scriptus, geschreven. *non Scriptus,* on-geschreven.

Scribere exercitum, milites, copias, krijgs-volk oft knechten aen-nemen.

Scriba, scriptor, schrijver; schrij-vein; klerk.

Scriptor, auctor, libri, boek-schrijver, auteur.

Scriptor ineptus, grol.

Scriba, notaris; greffier; be-ampte schrijver, *Grotio.*

Scriba principis, cancelier. *Scribarum praefectus.*
Scriba curiæ, ciuitatis, reipub. principis, magistratus, secretaris; ge-recht-schrijver ; stad-schrijver ; greffier.
Scribarum exedra, greffie, griffie.
Scriba qui ultimi elogii voluntatem adnotat, testament-schrijver, notaris.
Scriba aerarius, boek-houder ; rekening-schrijver.
Scriba, Iudaeorum doctor, schrift-geleerd ; schrijve.
Scriptum, Scriptura, Scriptus, us, Scriptio, schrift; ge-schrift; schrifture.
Scriptum manu propria, eigen hand-schrift.
Scripta in membranâ, sartre ; chartre.
Scriptura occulta, cijfer-schrift.
Scriptura rubea, rubrijke.
Scriptum, tractaet. *Scripta inepta et odiosa*, grollerije.
Scriptura in rei testimonium, notel.
Scripturarum ad res gestas pertinentium munimentum, monumentum, instrumentum, instrument.
Scripturarum monumenta (1) *res gestas magistratus continens*, schepen-brief.
Scriptum, cohier, cahier.
Scriptis mandare, op-schrijven, op-teekenen.
Scripto sive scriptura declarare, schriftelik ver-klaren, kont maeken.
Scripto significare, over-schrijven.
Scripto vocare, convocare, be-schrijven. *Scriptum quo quis in ius vocatur*, be-schrijf-brief.
Scriptura, Ecclesiasticis, sacra vid'. Schrifture; de Schrift; Heilige schrift. *Scripturae peritus*, schrift-geleerd.
Scripturarius, klerk; tol-schrijver.
Scripturarius, leen-schrijver.
SCRIBLITA, vlade, vlaeie; struive ; taerte, toerte ; pannen-koek ; pletse, fletse, *lovan.* karstelink, keisterlink, krantselink, *Zeland.*
SCRINIUM, schrijne ; kiste.
Scrinium forense, in quod dicta testium et totius litis acta coniiciuntur, schepen-koffer.
Scrinium dormitorium, spenne-koetse ; slaepbanke.
Scriniarium lignum ; Scriniaria materia, waege-schot ; spies-hout, spiesch-hout, *fland.*
Scriniarium opus, schrijn-werk.
Scriniarius, kiste-maeker, koffer-maeker, schrijn-werker, schrijn-maeker.
SCRIPTULUM }
*SCRIPULUM } schrupel.
SCROBS, groeve ; put ; kuil ; fosse.
Scrobs charonea, stink-gat.
Scrobiculus, putteken, kute, *Zeland.*
Scrobiculus in quo ignis conservatur, raek-kuil ; raek-dobbe.
SCROFA, *Scrofula, vulgi*, kliere ; krop-sweer.
SCROPHA, truie; (*ita Troiani dicuntur Troiam, id est, scropham in sua moneta habuisse expressam ;*) moeder-swijn ; sog ; motte, *fris.* moor, mor, morre, *vet.* mokke, *vet. germ.*(*hinc* moke, worst van de verkens mage gemaekt, *farcimen è ventriculo scrophae ; Faliscus venter, Pelgromio.*)
SCROTUM, *scortum, pellis testiculos continens*, kul-balg ; kul-borse ; kul-saksken ; klos-borseken.
Scroti tumor, gescheurt-heid.
SCRUPUS, *Scrupulus*, bikkelken; steenken ; sand-steenken.
Scruposa terra, steen-achtig sand.
Scrupus, calculus, latro, schijve ; scheve, *fland.* schaek-schijve ; schaek-stek ; dame ; dam-stek ; dammeler ; *quae tria posteriora etiam speciatim lapidem seu globum diada in lusu valentem denotant.*
Scrupis ludere, tiktakken, verkeeren, *&c.*
Scrupis novem, aut duodecim ludere, negen-stekken ; twelf-stekken ; damen, dammen ; morellen, *& Ludus*, marel-spel, *&c. Vide*, CALCULIS DISCOL.
Scrupus, Scrupulus, raedsel ; ge-raedsel.
Scrupulus, scrupulositas, sorg-vuldigheid ; achter-denkinge ; achter-docht; twijffel, tweiffel; swaerheid, swaerigheid, swaernisse ; schrupel; mis-verstand ; on-verstand.
Scupulosus, sorg-saem; sorg-vuldig; achter-denkig ; schrupuleus.
Scrupulosus in re parui momenti, femeler, femel-achtig mensch.
Scrupulosè friuola agere, & contra, femelen.
Scrupulatim vendere, met den satijn ver-koopen.
SCRUTA, *orum*, vodden ; vodderije ; pluis-merkt ; luis-merkt ; pluiserije ; pluisinge ; prondelinge; prondsselinge ; prondel ; grimpel ; gerimpel ; grempel *g. s. s.* gruet ; grute ; palullen.
Scrutarius, Scrutorum emtor, oud-kleer-kooper ; oud-kleer-lapper ; prondseler ; grimpeler, grempeler.
Scrutaria, ae, Scrutorum venditio, emtio, oud-kleer-kooperije ; oud-kleer-koopinge ; pluis-merkt ; luis-merkt; uit-draegerije.
Scrutarium forum, oud-kleer-merkt ; pluis-merkt ; luis-merkt ; plunder-merkt.
SCRUTARI, onder-soeken ; ver-nemen ; prondelen ; prondselen ; pluisteren ; onder-snuffelen.

(1) Sic ; lees met Etymol. *monumentum.*

Scrutari tactu, be-tasten, onder-tasten.
Scrutator, onder-soeker.
Scrutator clancularius, neuseler.
SCULPERE, snijden ; steken ; bikken, bikkelen ; graven ; graveeren; groeven ; beelden ; kerven.
Sculptor, snijder ; uit-steker ; graveerer ; groever ; vorm-snijder ; beeld-steker ; figuer-snijder.
Sculptor lapidum, steen-snijder.
Sculptura, Sculptile, beeld, bild, beld ; uit-gehouwen beeld ; graveersel, uit-stekinge.
Sculptile fusiléque opus, medalie.
SCULPONEA, hol-blok ; klomp; blok-hout, *bruxel.* huelfte, *holl.*
Sculponeae, vilt ; vilten schoen.
SCURRA, guite ; boef, boeve ; rabaud; truggeler; hoeteler; potter; pot-boeve ; lodder ; lodder-boeve ; net-boeve ; net-rabaud ; schuim-boeve; scherluin, schernluin, scharluin, schaerluin ; spij-vogel ; speek-vogel ; schimp-vogel ; schroeve ; schruive, *zel.* trouwant, truwant ; schobbe; schobbejacht, *holl.* schuiver, *vet.* schalkenaer ; lavuiter.
Scurrilis, boefsch; boeverij-achtig; speek ; schamper ; lodderlik ; lodderachtig ; loddersch.
Scurriliter, lodderliken.
Scurrari, Scurram agere, guiten ; rabauden ; trouwanten ; guichelen, gochelen, gokelen.
Scurrilitas, boeverije ; rabouderije; guiterije; speekheid; potterije; trouwanterije.
SCUTELLA, *Vide*, SCUTULA.
SCUTICA, sweepe ; kladde ; klakke ; wapper ; geessel ; roede ; klets, kletsoore, ketsoore ; jakke, *fland.* pitsche, *s. s. Scutica ex neruo taurino*, peserik.
Scutica, riem, gord-riem.

Scuticâ flagellare, jakken, *fland.*

SCUTUM, bokken-leer; bokeler; beukeler; (*scutum quoque ἀπὸ τοῦ σκύτος, id est, à corio siue pelle deriuant Latini; ut & Graeci ῥίνον pellem vocant & Scutum,*) schild; scherm-schild, (*Vide*, CLYPEUS;) targie, *Thireos scuta patria Gallos vocasse, eademque etiam hodie tarjan Britannis dici, scribit Guil. Camdenus.*

Scutum minus, orbis cauus, rondelle; rondasse; *quique tale scutum gerit*, rondassier.

Scutatus, Scuto armatus, schild-voerder.

Scutiger; Nobilis scutatus nondum equestribus insignibus donatus, schild-knape; schild-knecht; schild-bortig; schild-beurtig; schild-beure, schild-bore, *q. d. scutigerulus, scutum leuans. Vide etiam*, ARMIGER.

Scuti pictura, blasoen.

Scutarius, faber scutarius, schild-maker.

Scutale fundae, slinger-leder.

Scutula, scutella, schotel; schuttel, *holl.* dobbelierken, *louan. Vide* ACETABULUM.

Scutella alta ex solido ligno excauata, gifte, *fris. Scutella ampla, repanda*, plateele.

Scutula, bus-gat.

Scutula, Scytala, swinge, swenge, swingel.

Scutulatus color, appel-grauw-verwe.

Scutulata vestis, damasten kleed.

SCYMNUS *leonis*, wulpe van de leuw; leuw-welpe.

SCYNIPES, honds-vliege.

SCYPHUS, nap; beker; kroes; schale; drink-schale; kop; drink-kop; roemer.

Scyphus ligneus, iaute, *fris.*

Scyphis urgere, be-kruisen, be-kroesen.

SCYTHA, *veteribus dictus eques sagittarius*, schieter; *id est* arcier.

SE, *praepositio inseparabilis, que explicatur per* af, be, ver, uit, weg, *&c. ut*, af-sonderen, af-wijken, af-scheiden, ver-trekken, ver-leiden, uit-kiesen, weg-doen *&c. Secernere, Secedere, Seducere, Seligere, Semouere, ut se sit * quasi sine, seorsum; item per* sonder, ohn, on, loos: *Sedulus, Securus*, sonder arg, sonder sorge, sorgeloos, on-arg, *&c.*

SE, *accusatiuus τοῦ sui*, sik, sich.

Seipsum, sich selve.

SEBUM, *Sepum, Seuum*, ruet; smeer, smere, smare; ongel, ungel, unsel; unschlit, *g. s. s.* talg, talch, *sax. sicamb. fris.*

Sebum candelarum, keers-ruet, keers-ongel, keers-smeer.

Sebacea candela, rueten keersse, smeer-keersse.

Sebare, Separe, Seuare, rueten, be-rueten.

Seuolus, instar Seui unctuosus, ruet-achtig.

SECALE, *frumenti uilioris genus*, koren, rogge.

Secalis vitium, dravik.

SECARE, snijden; houwen; hauwen; kerven; klieven; schorpen; op-schrobben; snippen; snipperen; slibberen; slipperen; smetteren, *fland.* moetsen, mutsen.

Secare per ambitum, kertelen.

Secare in assulas, in scidia, splinteren.

Segmen, Segmentum, snede; snijdsel; be-snijdsel; af-snijdsel; af-snijdelink; *kerf; gesneden stuk--af-kortsel; stuk; schijve; scheve, *fland.* scherf; schelver; schelffer; kliester (*Segmen piscis*, schelffer, kliester, * schijve — van de visch;) *Segmenta*, snippering, snipperling, snippe, snippel, snipsel; snutterling, *fland.* slipperinge; snijderling; schraepel; schraeperling, *fland.*

Segmenta, passement, frengie, frangie, frenie.

Segmen, Segmentum, panni, telae &c. lap; plets.

Segmen, Segmenta, corii, querdel, querdelinge.

* *Segmentum, Segmen petrae*, bikkel, bikkel-steenken.

* *Segmen chartaceum*, schroode, schroie.

Segmentum, karkan, karkant. *Vide* CIMELIUM, MONILE.

Segmentatus, be-legt met passement.

Segmentatum opus, in-legsel, in-gelegt werk; musaik, mosaik.

* *Segmentarius*, bordurer, boorduer-werker.

Sectio, Sectura, snijdsel, houwe, houw, hauwe; houwinge; klove; linke, linkse, *fland.*

Sectio operis, libri, deel des boeks.

Sectio, confiscatie.

Secator, Sector, snijder, houwer.

Sector cumini, homo sordidè auarus, splijt-mijte.

Sector, assijs, excijs, axijs-meester, pachter; assijsener; excijsener;

Secespita, nagel-mes, nagel-sweerd.

Secula, seissen, seinssen, seissel; seine, *holl. fris. sicamb.* swade, *ijsdem*; sichel, sikkel, seekel; sichte; pikke, sekel.

Securis, bijle; diessel, diechsel; dessel; houwer; houw-bijle, hakke, *ger.* aekse; haetse; goedesie, goedse.

Securis manubrium, helve, *sax.*

Securi percutere, ont-halsen; ont-hoofden.

Securis Amazonia, her-hamer; heir-hamer.

* *Securis spinosa, radiosa instar stellae*, sterre; ster-hamer.

Securis longa, Romana, helm-barde, halle-barde; *dictio composita ex* helm *galea &* barde *dolabra. Dicitur quoque ueteribus Teutonibus* helm-ax, *ab* helm *&* ax, *ascia, dolabra. Vulgo assidolabrum, cassidolabrum, q. d. cassidis dolabrum, ascia galeae; quòd scilicet cassidem dolare & galeam asciare possit aciei duritia. Vulgo etiam halebarda, albarda, voce Romanensibus ex Teutonico fonte oriunda communi.*

Securicula, Securis manualis, bijlken; hand-bijlken; hand-aexse; snit; bille, *uet. instrumentum lapicidæ.*

Securiculae, subscudes duo tigna inter se vincientes, slotelen; swaelem-steertken; wouwe-steertken.

SECEDERE, ver-trekken; op-trekken; besijden, uit den wege, gaen; af-treden.

Secessio, vervremdinge.

Secessus, aftredinge.

Secessus, locus à turba secretus, separatus, ver-trek, ver-trek-plaetse; heimelik-heid.

Secessus, woestijne; woestenije; wildernisse; een-oode; een-sidle, *germ.*

SECERNERE, ver-lesen; af-scheiden; af-deelen; af-sonderen; uit-monsteren.

Secernere inutilia ab utilibus, ver-schotelen.

Secretus, heim; ge-heim, *ger. sax. sicamb. fris.*

Secretò, *Secretè*, heimelik ; heimeliken; bedektelik; verholent-lijk; stil en dier ; secretelik.

Secretum, ver-holent-heid ; heimelik-heid ; secreet.

Secretarius, *vulgi* **a secretis*— gerecht-schrijver ; stad-schrijver, *Grotio* ; secretaris.

Secretarius curiae, *vulgi*, raed-schrijver.

Secretus locus, secreete plaetse.

SECLUDERE, af-sluiten; op-sluiten; be-sluiten; af-luiken ; af-schutten.

Seclusorium, af-sluitsel; af-luiksel.

Seclusorium ; auiarium minus, quod alteri cum ostio coniungitur, ad secludendas aues alias, slag; vogel-slag; ver-laat der vogelen.

Seclusorium piscium, servoor ; savoor ; reservoor.

SECORS, *Socors*, herten-loos ; on-achtsaem, *on-vlijtig; gauweloos; achteloos; deusig, duisig; on-besint--versuft ; hand-loos ; dutter ; grof ; bot ; on-verstandig ; loer, loerd ; loen ; door, doorsch, *vet*.

Secors femina, dante, dantinne, dantelorie.

Secorditer, groffelik.

Secordia, on-vlijt; gauwloos-heid; grovicheid, grofheid.

SECTA, *sectator*, *Vide* SEQUI.

SECTIO, *Sector*, *Secula*, *Vide*, SECARE.

SECULUM, eeuwe ; *propriè* hondert jaeren.

Seculum aureum, *fertile*, gouden tijd.

SECUNDUS, tweede ; ander ; anderde.

Secundò, ander-werf; ander-mael.

Secundus, gelukkig, veur-spoedig; favorabel.

Secundus ventus, veur de wind ; goede wind.

Secundae res, veur-spoet. *Secundis rebus elatus*, brood-dronken.

Secundare, ge-lukken ; ge-lingen.

Secundum, *iuxta*, langs.

Secundum, *post*, nae, naer. *Secundum consuetudinem*, nae de gewoonte.

Secundae, *Secundinae*, bij-moeder; nae-geboorte ; nae-vruchten ; nae-ween ; baer-water ; water in 't baeren ; vasel-borse, fasel-borse, hamme, *sicamb*.

SECURIS, *Vide*, SECARE.

SECURUS, sorge-loos ; on-sorg-saem; on-sorg-vuldig ; on-be-sorgt ; ge-rust ; stille ; vrij ; seker; ver-sekert ; veilig. *non Securus*, on-vrij.

Securum reddere, sekeren ; ver-sekeren; ver-gewissen; asseureeren, *Secura itinera terra marique reddere*, veiligen de wegen.

Securè, on-sorg-vuldig ; geruste lik ; seker-lik.

Securè viuere, ge-rust, rustig leven.

Securitas, on-sorg-saemheid ; on-sorg-vuldigheid; sorge-loosheid; ruste, raste ; ge-rust-heid ; seker-heid ; sekeringe ; ver-sekeringe ; veiligheid ; asseurancie.

Securitas, vrij-geleide. *Securitatem in itinere praestare*, vrij-geleide geven.

SECUS, bij ; neven, nevens, neffend ; bij-neven, bij-neffens, be-neven, be-neffens.

Secus, anders. *Secus atque*, *quàm*, anders dan.

SED, maer, mer; nemaer; dan; doch, toch.

* *Sed etiam*, *quin etiam*, maar ook ; sonder ook.

SEDARE, stillen ; te vrede stellen ; paeien ; paisen ; pais maeken ; slechten, slissen, oft slichten den twist ; swichten ; sussen ; ver-soenen.

Sedatus, stil, stille, gestilt. *non Sedatus*, on-gesust.

Sedatus animo, *corde sedato*, koel van sinnen ; sedbaer ; sedig.

Sedatè, stillik ; stillekens.

SEDERE ; sitten; saten, *vet*. geseten zijn ; beten, beeten, *fland. holl*. stoepen, *holl*.

Sedere complicatis pedibus, schrankel-beenen.

Sedere arctè, *angustè*, gedrongen sitten.

Sedere simul, strijken.

* *Sedere*, *decere*, staen. *Sedet tibi haec vestis*, dit kleed staat u wel. (1)

Sedere animo, be-haegen *Sedet animo*, het staet aen.

Sedens, sittende.

Sedentarius, **Sellularius*—sittende werkman, ambachts-man.

Sedentarium, * *Sellularium—opificium*, sittende ambacht.

Sessio, sate ; sittinge ; het sitten ; een sitten ; sit-stede.

Sessio senatus & primorum, consistorie.

Sessionis dies, ding-dag. *Vide*, DIES FASTUS.

Sedes, *Sedile*, *Sella*, stoel, (*Sedecula*, *sedicula*, stoelken ;) sit-stoel ; sitte ; sate, *fland*. gesete : sit-stede ; sit-banke ; sedele, *& p r syncopen*, sele, setel ; stal ; stapel ; spenne ; siegie.

Sedes, *ium*, *Sedilia*, ge-stoelte.

Sedes semirotunda, tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel, *praecipuè cum etiam inseruit pro domestica sella seu familiari*.

Sedes magnifica, prat-stoel.

Sedis &c pes, pikkel van de stoel, *&c*.

(1) Staat in 't handschrift tegenover den laatsten regel van *Sedare* en den eersten van *Sedatus*, maar zonder renvooi.

Sedes, stede ; plaetse. *Sedes beatorum*, hemel.

Sedes, *locus habitationis*, woon ; woon-plaetse ; woon-stad ; woonstede ; wooninge ; logijs.

Sedem habere, woonen.

Sedem ponere, *figere*, neder-slaen ende woninge nemen.

è Sede aliquem deturbare, schuppen iemanden uit sijnen stoel. *Sedes quâ quis subitò expellitur deturbatùrque*, schup-stoel. *Utrumque per metaph. transfertur ad deturbare de situ*, *&c*.

* *Sellaria*, *orum*, stoelen; banken; gestoelte.

Sedem fixam tenere, buik-vast woonen.

Sedes, *anus*, *podex*, *clunes*, aers-darm ; ende-lijf ; lijf-einde ; achter-darm ; aers-gat ; schijt-gat ; set, *fland*. billen, koie ; ende ; fondament.

Sedile dormitorium slaep-banke ; lolle-banke, *zel*. voud-sele ; spenne-coetse ; *q. d. sedile plicatile*, voud-stoel :*prek-stoel—*Sella plicatilis*.

Sedile fouendis pedibus, stove ; stofken.

Sedile prae foribus, *Sedile vestibuli*, stoepe ; stoep-banke ; straet-banke liere, *fland*.

Sedile auium, *praecipuè gallinarum*, vogel-rekke ; roest, *fland*. hinnen-kot ; hinnen-polder ; hinnen-rekke *&* hinnen-roest, *fland*.

Sella tripes, drij-voet, drijstoel.

Sella reclinatoria, lene-stoel ; lein-stoel.

Sella gestatoria, draeg-stoel ; draeg-setel, tremije, *fland*.

Sella familiaris, *domestica*, *pertusa*, *reddendae aluo deputata*, kak-stoel ; kamer-stoel, *et simpli*-

citer, stoel (*aluum exonerare*, te stoel gaen ;) siek-stoel ; tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel ; kak-setel.
Sellae familiaris foramen, bril.
Sella equestris, sadel ; kusseneel.
Sella dossuaria iumentorum, ad onera commodius gestanda, somsadel ; scheen-sadel.
Sella aurigae, rug-kleed; panneel; rug-deksel.
Sellarius, Erasmi, sadel-maker.
SEDIMEN, *Sedimentum*, *Vide* SIDERE.
SEDITIO *dubióque auctore susurri*, muiterije; op-loop; op-roer; be-roerte, be-ruerte; op-stel; op-stal, & wapeninge, *vet. fland.*
Seditonem meditari; Seditionem per clancularios susurros excitare, muiten; muiteneren ; waepeninge maeken, *vet. fland.*
Seditionis fax, impulsor, instigator, flabellum, stok-vier ; roer-stichter ; roer-vinke, rok-vinke.
Seditiosus, op-roerig; muit-maker; * moeyte-maker — kreser, kreiser, *vet. fland.*
Seditiosa clanculum loqui, muiten.
SEDOARIA, seduwaer.
SEDUCERE, ver-leiden ; mis-leiden ; ont-leiden ; ver-voeren ; op den dool-weg brengen. *Seducere illecebris*, ver-lokken.
Seductor, ver-leider.
SEDULUS, vrom, vroom, vrome, vroem ; nernstig ; neerstig ; ernstig, ernstachtig; sorg-saem; sorg-vuldig; vlietig. vlijtig ; nukkerig ; nugger ; nuggerig ; *aliis* snoekerig.
Sedulus in officio, stedig, *sax. sicamb.*
Sedulò, vromelijk ; vlijtiglik ; neerstiglik ; ernstiglik ; in ernst ; te dege.
Sedulò operam dare, niti, sijn beste doen.

Sedulitas, vromigheid ; neernst, neerst, neernstigheid, neerstigheid, & *per metathesin*, ernst, ernstigheid, instantie.
SEDUM, *Sedum maius*, donderbaerd; donder-bladers; huis-wortel, *ger. sax.* huis-look, *sic dictum quòd super tecta crescat, & folia porri similia habeat.*
Sedum minimum, muer-peper.
Sedum aquatile, krab-klauw, krabben-klauw ; ruiters-kruid.
SEGES, *terra subacta & sata*, saed-akker; saed-land; besaeit land; kouter, kauter, *fland.* koren op 't veld staende.
Seges miscellanea, mischteluin, misteluin.
Segetes demetere, oogsten. *Succidere*, pikken.
Segetem vellere, roopen, reupen. *Reffare segetem, in Lege Salica Francorum.*
SEGESTRE, *Segestria, orum*, pakkleed; pak-lacken; om-slag; plagge; sarpeliere.
Segestria, bulte ; bult-sak ; *pelles culcitæve nauticae quibus indormiunt.*
Segestre, maculature.
SEGMEN, *Segmentum, Segmentatus, &c. Vide*, SECARE.
SEGNIS, traeg ; laf ; vuil ; lui, lei, luiaerd, luisig, leusig, losig, loosig, luggerig, luk, *fris.* gemakkelik mensch.
Segniter, traegelik ; luielik ; lammelik ; gemaksaemelik. *Segniter incedere*, sleipen, slepen. *Segniter et ignauè agere ; segniter procedere, in negotio, re, caussa*, slappelik te werke gaen ; luggen, *fris.*
Segnities, traeg-heid ; lui-heid ; luierdije ; losig-heid, leusig-heid ; langsaem-heid.
SEGREGARE, scheiden, scheeden; ver-scheeden, ver-scheiden ; af-

scheiden ; ver-schaeren ; af-sonderen ; uit-scheppen ; trieeren. *Segregatus*, ver-scheeden ; ver-scheiden.
SEIUNGERE, ver-scheeden ; verscheiden; ont-scheiden; af-scheiden.
Seiunctim, be-sonderlik ; apart.
SELIBRA, half pond; ses oncien; mark, merk, *quibusd.*
SELIGERE, ver-kiesen ; uit-kiezen ; soͧnderen ; be-soͧnderen ; uit-soͧn-deren ; ver-lesen ; uit-lesen ; uit-ver-lesen ; keuren, koren ; uit-schieten ; trieeren.
Selectus, uit-gelesen.
SELLA, *Sellarius, &c. Vide*, SEDERE.
SEMEL, eens ; eenmaal ; een werf ; een reise.
Semel, simùlque, eens maels ; t'eene mael.
Semel tantum, maar eens.
ne Semel quidem, niet eens. *non Semel*, meer-mael.
SEMEN, *seminium*, saed ; saed-goed ; saed-koren ; saemen *g. s. s.* (*Vide*, NATUS *ad aliquid* ;) bese, besie. *Semen frugum, adoreum*, graen ; grein ; koren, korne. *Semen brassicarum, raporum &c.* rond saed. *Semina malorum*, kernen van appelen.
Seminum abortus; Semina abortiua, nutrimento defecta, inania, cassa, nullius ponderis, gaerbel ; gerbel. *Semina, herbas & similia seligere, secernere, cribrare & purgare*, garbeleuren, *ab Arabico garbal, id est cribrare.*
Seminum inuolucrum, siliqua, theca, folliculus, saed-huisken ; pelle daer 't saed in legt. *in frugibus*, hulse, huldsche, hulsche.
Semen genitale, prolificum, natuerlik saed, saed der natueren.

Sementis, saed, saedinge ; saedsel.
Sementis, tempus serendi, saed-soen, saei-soen ; saed-tijd, saei-tijd.
Seminare; Semen spargere, ingerere; Sementem facere, saeden, saeien.
Seminatus, gesaeit.
a Seminio cessare, braek liggen.
Seminator, saeder, saeier.
Seminaria, æ, femina quæ colligit & acervat (1) *herbarum semina*, saed-bindster, saed-vinster.
Seminarium, spruit-groeve ; plant-soen-bosch ; queekerije ; eester-bosch.
Seminaria, semen lumbricorum, worm-kruid.
Semen sanctum, sever-saed; sewer-saed.
SEMI, *Semis*, helft, halft ; half, halve; halvelik, halveling. *Semissis, idem, sed volunt propriè significare dimidium assis. hinc, Semissis homo*, deug-niet; *q. parui aut nullius valoris.*
Semianimis, Semianimus, half-dood, *fland.* be-dwelmt.
Semiapertus, half-open ; aen-karre, aende kiere staende ; eeken-aen, *zeland.*
Semibrevis, vulgi, nota musica, semibreve.
Semicaecus, half-blind.
Semicinctum, Semicinctium, onder-riem ; *alijs*, veur-schoot ; veur-doek, *sicamb.*
Semicirculus, bogel, beugel.
Semicrudus, half-rouw.
Semideus, half-god. *Semidei*, ansen, anses, *Gothis, Beato Rhenano.*
Semifactus, half-gedaan.
Semifusa, Semifusilis, vulgi, nota musica, semifuse.

(1) In 't *Etymologicum* asseruat.

Semihomo, half-mensch.
Semihora, half-uire.
Semimas, half-man ; meidsen-knecht, *fland.*
Semimiliare, half-mijle.
Semimortuus, half-dood.
Seminudus, half-naekt.
Somiobolus, witte, *sax. sicamb.*
Semipedalis, half-voetig.
Semiplenus, half-vol. *Semiplena luna*, half-maene.
Semisomnis, semisopitus, half-slapende; half-wakker; wan-slaeperig.
Semivir, half-man ; gelubt.
Semissis, usura, ses ten hondert.
SEMODIUS, halster, *mensura varia apud varios. Antuerpiæ* twee viertelen ; *Louanij* tertia pars van eene viertel.
SEMOUERE, weg-doen; af-doen; weg-nemen.
SEMITA, pad ; voet-pad ; voet-weg ; stege, stijge, steige. *Vide*, VICULUS.
Semita obliqua, geere.
Semita transuersa, dwaers-weg ; wegel, *fland. Semita transuersa ad latus viæ militaris*, sijd-weg.
Semitæ, smale wegen.
Semita viri, siue, hominis, man-pad.
SEMPER, al-tijd ; al-toos ; alleneen, allenheen ; vast ; albe, *Jo. Auentino.* oit, oint ; *Semper veritas odio fuit*, oit is de waerheid be-haet geweest.
Semper & ubique, aller-wege, alle-wege ; allerthalven ; allenthenen.
Sempiternus, eewig.
Sempiternè, eewiglik.
Sempiternitas, eewigheid.
Semperuiuum, herba; Vide, SEDUM.
SEMUNCIA, *Semiuncia*, halt-oncie; loot.

SENA, sene, sene-boom; sene-bladeren.
SENECIO, kruis-wortel; kruisette.
SENESCALCUS, *vulgi*, sinde-schalk. *Vide*, FAMILIÆ PRÆFECTUS.
SENEX, oude ; oud man ; aud ; ald ; oud-saeten.
Senex dierum, be-daegt; af-gaende man.
Senex valde, Senio confectus; Senex decrepitus, ætate fessus, capularis, tripes, baculo gradum adiuuans, over-oud mensch ; ur-ald ; stok-oud ; steen-oud ; *Vide* SILICERNIUM.
Senes graves annis; defecti, confecti, ætate, over-jaerige ende seer oude lieden.
Senior, ouder ; ouderling. *Seniores, principes, summi senes*, ouderlingen.
Senior quàm qui, &c., te oud ; ouder dan.
Senex mordax, morosus, ouden knijser.
quàm Senex? hoe oud ?
Senilis & Seniliter, oudelik.
Senescere, oud werden ; ouden ; ver-ouden ; ver-ouderen
Senectus, Senium, Senilis ætas, oude ; oudde ; ouder ; oud-heid, ouder-dom ; oud-schap, *vet.* afgang.
Senator, raeds-man ; raeds-heer ; wet-houder ; schepen ; schepenbaer ; schepenbaer vrij.
Senator summus siue primus, veurschepen.
Senator territorii, keur-heer, *vet. fland.*
Senator pedarius, pedaneus, jae-man ; jae-schepen ; volg-schepen ; volger ; volg-heer ; amen-vaer, *holl.*
Senatores, raeds-heeren ; overste ; ouder-mannen, *ut Graecis* πρεςβύτερος *non tantùm maximè senem vel antiquissimum significat; sed qui auctoritate quadam cum maturitate iuncta alijs præest & præstat; Gab. Palæottus.*
Senatores ciuitatis, gesworen van der stad.
Senatoris filius, raeds-heeren sone.
Senatorius, Senatorii ordinis, raeds-heere.
Senatus, Senatorius status ; Senatoria dignitas, iurisdictio, raed ; raeds-heeren; de wet ; vroed-schap ; schepen-dom ; schepen-schap ; senaet.
Senatus syndicalis, seind-schepenen.
Senatus supremus, hoogen raed ; 't hof, parlement.
Senatus intimus, secretus, sekreten raed.
Senatus principis, hof-raed.
Senatus prætorianus, frequens, breeden raed.
Senatum indicere, conuocare, edicere, cogere, habere, bannen oft banden, hegen, heggen, hechten, be-hegenen, het ge-richt, de vier-schaere ; ver-gaderen den raed.
Senatus legitimè coactus, conuocatus, gespannen vier-schaere; ban, *vet.* gebannen vier-schaere ; staende dinge, *holl. fris.*
Senatu mouere, af-setten, af-stellen, van zijn ampt.
Senatusconsultum, raed-be-sluit, *Grotio* ; be-sluit des raeds ; arrest; statuit, acte, *et pro ea dictione*, kennisse, be-scheet, *Grotio.*
Senaculum, wet-banke ; raed-kamer ; kamer der schepenen.
SENIO, *latus tesseræ sex ostendens puncta*, sesken ; sijs, sis, sise, sijsken.

SENTINA, dork, durk, (*Aqua sentinæ*, dork-water, kiel-water ;) sode, soede, soie, soode, soeuwe, soodse. *Sentina doliaris*, vat-spuel, vaet-spuel. *Sentinae nautea exhauriendæ machina haustoria*, pompe van 't schip.
Sentinare, nauis sentinam exinanire, pompen.
Sentina sceleratorum, ravot, revot.
SENTIRE, voelen ; ge-voelen ; be-voelen ; be-vinden ; ver-nemen; *item*, sinnen ; achten ; meinen ; meenen ; houden. *sic sentio*, ik houdt daervoor. *Sentire cum aliquo*, houden, aen-houden met iemanden.
Sentiens, ge-waer.
Sensus, ge-voelinge; heuge, hoge; sinne, sin ; ver-stand ; ge-voelen ; meininge ; aduis.
Sensu omni, alles sins.
Sensu uno eodémque, eens-sins.
Sensu alio, anders-sins.
Sensu præditus, sinnig.
sub Sensum cadens, sinbaer, *Grotio.*
Sensu aut animo affectus, sinnelik.
Sensus; sensus communis, visouwe, vesouwe.
Sensiculus, sinneken.
Sensim, alleenskens ; allengskens ; lengskens, *fland.* sinnelik ; lijnselik ; lijselik ; schoonkens; properlik. *Vide etiam* LONGIUSCULÈ.
Sensim incedere, suiverlik gaen.
Sensilis, Sensibilis, gevoelik.
Sententia, goed-dunken ; goed-dunken-heid ; goed-dunkinge ; meininge, meeninge; ge-voelen; op-set; veur-nemen, veur-neminge ; gesint-heid ; ordeel ; propost ; resolutie ; opinie ; advis.
Sententia animi, wensch ; wunsch.
ex Sententia tua, met uwen dank.

Sententiæ suæ solius nimis tenax, urgens ; Sententiæ suæ homo, een-sel-lig; een-sinnig; eigen-sinnig; eigen-willig ; drijver ; dringer ; partiael.
in Sententiam alicuius ire, concedere, houden, aen-houden met ieman-den ; toe-staen, over-draegen, over-een dragen, over-komen met mal-kanderen.
de Sententia aliquem demouere, deducere, avocare, ont-geven ; ont-raeden.
Sententia judicum, vondnisse, vonnisse; *à* vinnen *siue* vinden, *id est, inueniendo dici videtur & sententiam audita utraque parte, caussâque ex allegationibus & probationibus penitus cognita, eruere, atque inuestigando inuenire, deinde pronunciare* ; *antiquissima est phrasis,* het vonnisse vinden. *Vet. ſland.* vonnesse. *Quidam vett. libri habent,* vognis & vogdenis, vogte-nisse, vogdnis, *à* vogd, *præfectus, judex. Sententia porrò, iudicis,* wijs-dom; ge-recht, ge-richt; segge, uit-spraeke, des richters; sententie; acte.
Sententia arbitri, keur.
Sententia præsidum, iudicis superioris, hoofd-vonnisse.
Sententia pedaria, Gellij, volg-vonnisse ; jae-vonnisse. *in Sententiam pedibus ire,* volgen het vonnisse.
Sententia imperialis, achte, echte.
Sententia ad aquæ feruentis explorationem, waeter-or-deel. *Vide,* IUDICIUM AQUARIUM.
Sententiam diuidere, deelen, *vet. sax.*
Sententiam formare, vinnen, vin-den, raemen, het vonnisse, or-deel, &c. *inuenire, exactè cognoscere & dicere,* vinden ende wijsen het or-deel.
Sententiam dicere, facere; certam proferre de magnis rebus, oordeelen.
Sententiam efferre, dare, dicere, pronunciare, ferre pro tribunali, vonnissen, vondnissen ; uiten het vonnisse; uit-spraeke doen; wijsen ; recht doen ; rechten ; velden, oft vellen, het oor-deel ; sententie ge-ven ; doemen, *vet. holl. hinc Sententia, definitius,* wijs-dom; *hinc* asig-dom *& contractè,* aes-dom, *item,* schepen-dom, *q. Sententia præsidis vel Sententia scabinorum, Grotio.*
Sententiæ inuentor & pronunciator, oor-deel-vinder, *vet.*
Sententiam pro aliquo ferre, toe-wijsen met rechte.
Sententiam rogare à iudicibus iuratis, maenen de schepenen. *Sententiæ rogator, qui magistratum monet ut jus dicat,* maener, maen-heer.
Sententiæ contradicere ; Sententiam increpare ; à Sententia ad maiorem iudicem prouocare, vulgo, Appellare, schelden het oor-deel, *sax. ſicamb.* appelleeren.
Sententia litis decretoria, finalis, definitiua, decisoria, end-or-deel ; end-vonnisse, wijs-doem, *Grotio;* diffinitive, definitive sententie.
Sententia disceptationis interposita, interlocutoria, bij-oor-deel; bij-von-nisse, interlocutoire sententie.
Sententiam à iudice datum exsequi, executie doen.
Sententiæ capitalis exsequutor posterior, nae-rechter ; nae-richter ; scherp-rechter.
SENTIS, deurne, dorene, door-ne ; brame, breme ; hegge.
Sentis canis, egelentier.
Senticetum, hage ; hegge ; doren-hage ; deurn-hage ; deurn-bosch ; haeg-bosch ; horscht, horst.
Senticolus, deurn-achtig.

Sentus, rouw-haerig ; rouw van haer.
SEORSUM, be-sonder, bij-sonder; be-sonderlik, bij-sonderlik; sonder-ling ; in sonderheid; ver-scheiden-lik ; alleen, al-een ; ter sijden alleen; be-sijden; be-sijdens; apart.
Seorsum colligere, ver-lesen.
SEPARARE, scheiden, scheeden; ver-scheeden ; sonderen ; af-sonde-ren; be-sonderen ; ont-terren ; ont-ternen ; ont-trennen ; trennen, *g. s. s.* ver-deelen ; ver-deilen ; ont-paeren ; uit-scheppen.
Separare sepimento, &c. af-schutten.
Separatus, gescheiden; ver-schee-den ; af-gescheden. *non Separatus,* on-verscheiden.
Separabilis, scheidelik ; scheid-baer.
Separatio, scheidinge, scheidsel ; onder-scheid ; onder-scheed ; on-der-schil.
Separatè, Separatim, sonderling ; in sonderheid ; be-sonder ; be-son-derlik ; ver-scheidenlik; apart; par-ticulierlik.
SEPELIRE, delven ; be-delven ; be-graven ; be-aerden. *Sepelire mortuum ; corpus, cadaver, sepulchro condere, recondere, reddere, inferre,* sinken den dooden ; be-steden ter aerden, *vet. ſland.*
Sepulchrum, Sepultura, graf, graft, grave. Graf *Becano, q. d.* gar-af, *dicitur quæuis fossa & per excellentiam Sepulchrum mortuorum corporum domicilium.*
Sepulchrum hereditarium, quod sibi haeredibúsque quis constituit, erf-graf.
Sepulchrum vacuum, baere.
Sepulchralis lapis, graf-steen;sark.
Sepulchri inscriptio, graf-schrift.
Sepultura, be-gravinge ; be-grave-nisse.
Sepulchretum ; Sepulchra ; Sepulchrorum locus, graf-plaetsen, *Grotio;* kerk-hof *(quòd eiusmodi loca circumiaceant templis tanquam hortus;)* gods-akker, *ger. sax. q. d. Ager Dei, Locus extra ciuitatem procul à templis & domibus, ubi mortui sepeliuntur. Veteres cadavera humana in ciuitate sepeliri noluerunt & Leges XII tabb. in urbe sepelire aut urere mortuos prohibent. Ad quem morem alludit quod in Euangelio legitur elatum esse adolescentem mortuum, quem Christus veniens ad ciuitatem matri suæ restituit. Et Chrysostomus in Serm. De fide & gratiâ, ait, Omnem ciuitatem & omne castellum ante ingressum habere sepulchrum. Huiusmodi consuetudo adhuc multis Germaniæ locis observatur.*
SEPES, *Sepe, Septum, Sepimentum,* hage, hegge ; tuin-hage ; tuininge ; ge-tuinte ; heim ; hein ; heining ; heimsel ; henninge ; be-heimsel ; be-heining ; ge-heimte.
Sepes aruorum, veld-tuin. *Veltezunius in Lege Salica Francorum.*
Sepes roborea, hameie, hammeie, hameide, hamei-boom, ameide, al-meie, almei-boom ; balie, & *simpliciter* boom.
Sepes viua, siluestris, naturalis ; Sepimentum virgulteum, spineum ; Sepes hirtæ, quik-haege, *q. obsitum spinis, rubis &c. crescentibus siue viuentibus ;* deurn-bosch ; deurn-hage.
Sepes structilis ; Sepimentum fabrile, ge-lente, ge-linte, glente ; schut-sel ; af-schutsel ; leene, leine.

SEPIMENTUM, *Septum agreste*; *Sepes palata, virgea, ex palis vallisue crebris terræ infixis*, stip-tuin; ge-stipte; be-stek; stekkade; palissade; staeket; staeketsel; hekel-werk, haekel-werk; ge-raemte, ge-remte.

Septum, ager septus, blok lands, *q. d.* belokken, *à* luiken, *id est, claudere*; *sic* & *Septum, Sepimentum*, leukke; loke *à* luiken, luikinge; be-luik; af-luiksel.

Septum; Septa, orum; Sepimentum clausum, instar munimenti, bocht; bucht; ge-bucht; bij-vang; schranke; park, perk, parket; weer, were, *fland.* werd, werder, weerd, wordt, *sax. sicamb.*

Septum quod portis obijcitur, hek; schof; kam.

Sepimentum muri, aut, militare quod in muro stantes protegit, borst-weer; borst-weeringe; schantse.

Sepimentum militare aggere & fossa circumdatum extra muros siue portas, contre-scharpe; buite-vest; cingel; ravelin, (*verius* rivellin *q. reuulsum ab ipso muro, F. R.*)

* *Sepimentum militare ex viminibus, virgultis, fascibus, ramis arborum, &c.* schantse, bol-werk.

Sepimentum aggeris, litoris, siue ripae, waddinge, *holl. fris. Septum, seu emissarium*, spuie, spije, sluise.

Septum in anteriore domo vel villa, vrijd-hof.

Septum aut rete capiendis piscibus expansum, vuike; fuike.

Septum carbaseum, pand; net.

Septum ferarum, stal; hok, *holl. fris.* schut; schot; schuttinge; schut-koie; koie, *locus in quò greges quiescunt stabulantúrque: quoi, Gallis quietus dicitur.*

Septum in corpore humano, aut alterius animalis, transuersum, disseptum, herten-net; liese; lijst, *germ.* mid-rifte; middel-rif; middel-rifte, dweers-schot; schorte-kleed, *fland. holl.*

Sepire, sepimento separare, heimen; heinen; be-heimen; be-heinigen; hagen; tuinen; be-tuinen; schutten; af-schutten; luiken; af-luiken; be-stekken. *Sepire dumetis & vepribus*, heggen.

Sepire plagis nexilibus, be-steken het garen.

Sepire præsidijs, mœnibus, be-vesten; be-vestigen.

Septus, Septo clausus, geheimt; getuint; geschut; geschuttet.

SEPIA, *piscis*, see-spinne; meer-spinne; maer-spinne; merspinne; blak-visch; kuttel-visch; spaensche see-katte.

Sepiæ solidum illud quod in ea continetur; Sepium testum quo aurifices utuntur, see-schuim; visch-been. *Adr. Junio.*

SEPLASIARIUS, droogist; droogerij-verkooper; salf-verkooper.

SEPONERE, weg-leggen; be-sijden setten; sequestreeren.

Seponere temerè, mis-leggen; ontleggen.

Sepositio, ter sijde stellinge, *Grotio.*

SEPS, *Sepes*, *Vide*, SEPES.

SEPS, *multipedæ exitiosæ genus*, langen oor-worm.

Seps, horen-worm: *vermis cornua erodens.*

Septicus, corrosif.

SEPTEM, *Septeni*, seven.

Septies, seven mael; seven werven.

Septimus, sevenste.

Septemdecim, seven-tien.

Septuaginta, seventig. *Septuagies*, seventig maal. *Septuagesimus*, seventigste.

Septunx, seven oncien.

Septimana, septiduum, vulgi, weke. *Septimana media*, goens-dag; mid-weke. *Septimana extrema, finiens*, nae-weke.

Septimana sancta, goede weke.

Septimana profesta, absque festis, peerds-weke; ploeg-weke.

September, mensis autumnalis, herst-maend; pier-maend (1), *vet.* spelt-maend, gerst-maend, etc., even-maend, *à farris & ab hordei messe.*

Septennis, seven-jaerig.

Septemviri, schepenen. *Vide* DUODECIMVIRI.

Septemviri sacri Romani Imperij, keur-vorsten.

Septentrio (2), noord; mid-nacht; midden-nacht.

Septemtriones, Septemtrionalia signa waegen; her-waegen, heir-waegen; seven-gesternte; seven-sterre.

Septemtrionalis, noordelik, noordig; noordsch.

Septemtrionalis ventus, noorde-wind; bijse; *Gallis* bise.

SEPUM, *Seuum*, *Vide*, SEBUM.

SEQUESTER, middeler; scheid-man; scheid-richter; maekelaer; tusschen-spraeke; courtier.

Sequester causarum, soliciteerder, ver-volger, van processen.

Sequester, Sequestra manus, bewaerder, ge-waerder, sequester, hand; sequester; pand-houder; respondant.

Sequestrare bona, be-setten eñ beslaen den pand.

Sequestrare; Sequestro, apud Sequestrum deponere, seponere; Sequestro rem controuersam dare, deponere, in be-waerder hand, in sequester hand, stellen.

Sequestrare per cessionem rem venditam in manum iudicis, op-draegen het ver-kocht goed in de handen van den heere.

Sequestratio, be-slag; be-set; besetsel; hand-settinge & hand-stellinge, *fland. holl.*

SEQUI, *Sectari*, volgen; nae-volgen, ver-volgen; nae-loopen; nae-gaen; nae-komen; nae-doen.

Sequi, Sectarive multum & continuò, ketsen: *Sectari beluas*, ketsen ende jagen.

Sectari, aen-hangen.

Sequela, ge-volg; nae-volg; aenhang.

Secta, rot, *ger. sax.* aen-hang; ketterije; sekte.

Sectator, volger; nae-volger; nae-looper; aen-hanger; ketter; ketser, *germ.*

Sectarius vulgi, ketter, ketser; swermer; swerm-geest; sectaris.

Sequax, ge-moedig, *ut corium*, ge-moedig leder.

SERA, slot; deur-slot. *Seræ latibulum*, padde van 't slot.

Sera catenata, pendula, pensilis; qualis bulgis & hippoperis appendi solet, mael-slot, veter-slot.

Sera, lignum transuersum quod ostiis opponitur in postem utrinque immissum; Sera roborea, hameie, hameide, hamei-boom; ameide, almeie, almei-boom.

Serare, sluiten; schutten.

SERAPIAS, handekens-kruid.

SERAPTUM, sirope.

SERENUS, hel; helder; lůchtig; lůstig; vrolik.

Serenissimus, vulgi, souverain; hoog-verheven.

Serenitas, Serenum, schoon weder; klaer weder; hemel-schijn.

SERERE, *Sationes facere*, saeden;

(1) Sic. In het *Etymologicum* piet-maend.
(2) Sic. Het *Etymol.* ook *septen-*, niet *septem-*.

saeien ; seien ; be-saeien ; planten. *Satus*, gesaeit.
Serere sermones, deviseeren ; diviseeren ; discoureeren ; praeten.
Sator, saeder ; saeier ; planter.
Satio ; Satûs, us, saedsel ; saedinge ; plantinge.
Satio ; tempus serendi, saedsoen ; saei-soen.
SERIA, *Seriola*, aerden kruike ; kroeg, krog, *fris. sax.*
SERICUM, fluweel ; sammet, *ger. sax. sicamb. fris.* semijte, *vet.* sijdt (1). *Sericum rasile*, ras.
Sericum plumarium, stik-sijde.
Serica vestis, fluweelen, satijne, kleed.
Sericarius, sijden-wever ; sijden-spinner.
Serici mercaturam exercens, negotiator, sijden-verkooper. *Alciat.*
SERIES, ver-volg ; reke, rege, rije, rijge, regel ; ranke, *vet.* laege; rote, rotte ; orden ; ordinancie.
Series continua, achter-volg.
Series longa rerum connexarum, tuier.
SERIUS, ernst; eernst; ernstig ; ernstachtig ; stemmig ; stemig ; treffelik ; gerekkelig.
Serius & grauis homo, parmant ; parmantig.
Serium, Seria res, ernst ; treffelike saeke : δεινότης, treffelikheid ; saeke van importancie, van gewicht.
Seriò, ernstiglik, in ernst ; treffeliken; gerekkeliken.
Serio tractare nugas, queselen.
SERMO, rede; redene ; spraeke; tale ; ge-seg ; ge-sag ; veur-houd ; relaes ; propost ; parlement.
Sermo vulgi, den roep; de spraeke.

(1) Sic. In het *Etymol.* sijde, sije.

Sermo ad populum, præcipuè apud Ecclesiasticos, preke; predikinge ; predicatie ; sermoon ; harange.
Sermo patrius, lands-spraeke.
Sermo varians & inconstans, wandel-rede, *vet. sax. sicamb. Sermone inconstans*, wandel-redig.
Sermo illex, lok-reden.
Sermo absurdus, absonus, ineptus, anilis, fabulosus, ave-sage ; ave-spraeke ; on-kout, *vet.*
Sermo insulsus, frigidus, qui parum habet vehementiæ, lammen kout.
Sermo amarus, snauw.
Sermones suaues iucundósque inter se in utramque partem de varijs rebus otiosè conferre, kalàberen, kallaberen, kallen, *Becano*; kouten ; praeten ; klappen met malkanderen.
Sermonis artifex, schoon-praet ; schoon-spraek ; mond-speler. *Sermonis acuti homo*, mond-vroed.
Sermone superare, af-taelen.
Sermone illoto effari, on-gewasschen uit-seggen.
Sermonem auribus captare, luisteren.
Sermonem alterius interrumpere, scheuren eens anders reden ; mond-rooven. *Sermonis interceptor*, mond-roover. *Sermonis interpositio*, tusschen-spraeke.
Sermocinari, Sermones serere, præcipuè cum altero, reden, *germ. sup.* redenen, *germ. inf.* kallen ; kouten, kauten ; praeten ; saemen, te saemen, 't saemen spreken ; deviseeren.
Sermocinatio, redene ; redinge ; mond-rede.
SERPERE, kruipen ; sleipen ; slepen ; slingen ; slingeren ; slidderen ; slinderen. *Serpere humi*, sleiken.
Serpens, slange.

Serpens maculosus, cenchris, plak-slange.
Serpentum senecta, vernatio, vervellinge der slangen.
Serpentis exuuium ; pellis quam verno tempore exuit, lenten-vel ; slangen-vel; stroop-vel der slangen ; slangen-stroopsel.
Serpentina, vulgi, genus bombardæ siue tormenti bellici longioris in serpentis modum, serpente ; serpentine ; slange.
Serpentaria maior, sper-wortel ; slangen-kruid ; draeken-wortel.
Serpentaria minor, papen-kullekens.
SERPILLUM, quendel.
SERRA, *lamina serræ*, sage.
Serra dentata, hout-sage.
Serrula, Serra manuaria, hand-sage.
Serrula arcuaria, boge-sage ; bogel-sage.
Serræ stridor, grilling van de sage.
Serrare ; Serrâ secare, desecare, sagen, af-sagen.
Serrâ desecare materiam, hout-sagen.
Serratus, Serræ modo dentatus, schaerd-tandig; gesaegd; geschaerdt. getand gelijk een sage.
Serrati, Serræ in modo compositi dentes, schaerd-tanden. *Vide*, DENTES.
Serratum, Vulgi, hangel ; hael ; hogel ; hengel.
Serrarius, hout-sage.
Serrago, sagel ; sage-meel.
SERRARIUS, *piscis*, sager.
SERRATULA, betonie ; gamander-kruid ; gamanderlin.
SERTUM, kroone ; krans ; bloem-krans ; kransken ; keiken ; tuilken ; hoepelken, *fland.* appelken ; appeelken ; meiken, *louan. brux.* hoed ; hoeiken, wronk van bloemen ; boket ; girlande, gerlandt; riekerken, rukerken, *holl.*
Sertum rosaceum, roosen-hoed ; roosen-krans.
Sertum plumarium, struis.
SERUARE, be-waeren ; waeren, waerden, *vet.* (garder, *gall.* houden ; be-houden ; hauden ; onderhouden ; redden ; retten, *germ.* bergen, borgen ; spaeren ; hegen ; hegenen ; be-ermen ; be-hermen ; be-harmen; ge-hermen ; germen ; kepen, *vet.* firsten; fristen; virsten, vorsten, *g. s. s. fris.* mainteneeren, manteneeren; salveeren. *Seruatus*, be-houden. *Seruandum dare*, te be-waeren geven.
Seruare, saligen. *Seruator*, salig-maeker.
Seruet te Deus, God segene u.
Seruator, be-waerder; be-houder; redder.
Seruatio, be-waeringe.
SERUIA, tuilken, hoepelken, *&c. Vides*, SERTUM.
SERUM *lactis*, wei ; melk-wei ; hoi-melk, hoei, hei, heui, hoi, *sicamb. fris. holl.* (*figulinum aut ereum poculum excipiendo sero*, huipot ;) meger, *vet. fland.* waddeke, *sax. sicamb.* schotte van melk, *g. s. s. fris.* kaes-waeter, (*pars lactis aquea à caseo separata* ;) kaes-weie.
Serum sanguinis, neruorum, lid-seever, lid-waeter, geled-waeter.
SERUS, SEROTINUS, laet [als men 't werk laet, I. R.] spade ; spaei ; spaeg ; lang-saem.
Serotinus, hornus, cordus, achter-jaerig ; achter-jaersch ; spade geboren ; spadeling.
Serum diei, veur-avond.
Serum fieri, ver-spaeden.
Serò, laet ; spade, spaei, spaeg.
SERUUS, knape, knaep ; die-

naer ; dienst-knecht ; dienst-man ; bode ; dienst-bode ; drevel; schalk, *quae dictio in hac significatione tam Inferioribus quam Superioribus Germanis & Gotis usitatissima: unde* maer-schalk, Gods-schalk, sene-schalk, *Seruus, minister, equorum, Dei, familiæ &c.* (*sic* boeve, boef, *olim Famulum significans, postea in peius detorta, iam plerumque Nebulonem signif.*)

Seruus, mancipium, slave, slaef, slavoen ; eigen-knecht, eigen-man ; lijf-eigen ; on-vrij.

Seruulus, Serula, slaefken.

Seruus publicus, knecht ; heeren-knecht ; stad-knecht ; paender ; pander.

Seruus, Seruulus, coquinarius, sordidulus, abiectus in culinâ minister, schommel-kok ; schommel-knaep ; koken-mol.

Seruulus à manu, penne-lekker.

Seruus à pedibus, looper ; lakkei.

Seruus super somnum, kamerling.

Seruus militaris, tros-boeve.

Seruus fugitiuus, verloopen knecht.

Serua, Seruula, bode ; dienst-bode ; slavinne; slavinneken. *Serua, Seruula, vilis, ignaua, sordidula,* schommel-maerte ; sloore ; sloorken ; slavetse ; schommel-meisken.

Seruilis, dienstbaar. *Seruituti obnoxius.*

Seruiliter, knecht-wijse.

Serui li labore, ministerio, opera, frangere, debilitare, domare, verslaven ; over-slaven.

Seruire, Seruilia officia facere, slaven ; slavoenen ; dienen.

Seruire malè, mis-dienen.

Seruire scenae, tempori, huik, huiksken, nae den wind houden, hangen.

Seruiens ad oculum, oogen-dienaar; oogeler & oegeler, *sax.*

Seruitium, dienst ; dienst-baarheid ; knaep-schap ; fron-dienst ; hand-reikinge.

Seruitia, orum, boden ; dienst-boden.

Seruitus, Seruitudo, slavernije ; knecht-schap, *vet.* plege, plech, *saxon.* lijt-eigenschap.

Seruitus coacta, enger ; inger ; dwing-dienst.

Seruitus quae pertinet ad cultum Dei, Gods-dienst.

Seruitutis genus, quo directus dominus sibi optat vendicatque clientis praestantissimum iumentum, aut optimam supellectilis partem, hoofd-stoel, *flan.*

Seruitutes praediales, seu praediorum, erf-dienst-baarheden, erf-aenhanginge, ge-rechtigheden die aen eenig heerschende erf vast zijn ; *harum aliae praediorum urbanorum,* huis-dienst-baerheden; *aliae praediorum rusticorum,* veld-dienst-baerheden, *omnia haec Grotio*

SESAMOÏDEA OSSA, (gruisbeenders *I. R.*) *Vide,* OSSA.

SESQUI, *vulgo Sesquimedius,* onder-half ; ander-half, (*id est, unum & secundum dimidium ; ut,* derde halt, *duo et tertium medium ;* achtien d'half, *septemdecim & decimum octavum medium ; hoc est, cùm dicitur, decimum octavum medium, subintelliguntur septemdecim integra & decimi octavi medium ; quod alij dicunt,* seventien ende eenen halven. *Sed,* ander-half *apud omnes mansit, ulterius apud quosdam evanuit F. R.*)

Sesquiannus, ander-half jaer.

Sescuncia, sescunx, ander-half oncie ; drij loot.

Sesquihora, ander-half uire.

Sesquilibra, ander-half pond.

Sesquimensis, ander-half maand.

Sesquipes, ander-half voet ; cubit; elle, elne.

Sequipedalia verba proijcere, stampen ende smooren.

SESTERTIUS, *Sestertium, vulgo Stuferus ;* stuiver ; *nummus sic dictus à pulverea leuitate ; quòd haec moneta multa leuior & deterior vetere cuderetur.* Swaeren stuiver. *leod. id est,* halve stuiver ; Lichten stuiver, *leod. id est,* oordt.

SESUUIUM, *Vide,* SEMPERVIVUM, SEDUM.

SETA borstel.

Seta hami, angel-roede ; angel-snoer.

Setiger, Setosus, geborstelt ; borstel-achtig.

SEU, *Vide,* SIUE.

SEUERUS, streng, strenge, strang ; straf, herd ende straf ; staetig ; staetelik ; ge-stadig ; ge-rekkelik ; rijp-moedig ; stemmig, stemig ; wreed ; wreit, *vet.* parment ; parmantig ; rigoureus.

Seuerè, Seueriter, straffelik ; staetiglik ; treffeliken ; strengeliken ; scherpelik ; ge-rekkeliken ; wreedelik ; rigoreuselik.

Seueritas, strengigheid ; strafheid ; straffigheid ; staetigheid ; gerekkelikheid ; wreedheid ; rigueur ; graviteit ; stemmigheid.

Seueritatem affectare ; Severum vultum induere, pronken ; bronken.

SEUUM, *Vide,* SEBUM.

SEX, ses, sesse, sis, sijs, sise. *Seni.*

Sexies, sex vicibus, ses mael ; ses reisen ; ses werven.

Sextus, seste.

Sexdecim, Sedecim, ses-tien.

Sexaginta, Sexageni, sestig, sester, sister ; schok, *s. s.*

Sexangulus, ses-hoek; ses-hoekig.

Sexennis, ses-jaerig.

Sex nummuli, ses mijten; sesken.

Sextans, sestans, vier loot ; twee oncien ; *al.* tien oncien.

Sextans, negen-manneken.

Sextarius, pot ; pot-maete.

Sextarius vini, quarte wijns.

* *Sextilis mensis, Vide,* AUGUSTUS.

SEXUS, konde(1), kunne, konde, kunde, *vet. q. nota aut notio quâ mascula animalia à femellis dignoscuntur ;* ge-slacht; natuere; oir, oor, hoor ; (*Cuius sexus est?* wat oir is 't? *respondetur,* mannelik, mans, *aut* vrouwelik. *I. R.*)

SI, ist dat; indien, in, (*Si id facis,* indien, in, gij dat doet;) in-ge-valle ; in-ge-val dat; so verre; so verre als ; oft ; eft, *fris.*

* *Si forte,* in-ge-valle.

Si modò, slechts, *aut,* maer, *postposita,* hadd' ik 't slechts ; hadd' ik 't maar ; waer' ik maer daer ; waer' ik slechts daer ; *Si modò haberem ; Si modò ibi essem.*

SIBI SAPIENS, eigen-wijs.

SIBILARE, suisen ; soesen ; ruisen ; sifflen ; sijffelen ; siffelen ; schuffelen ; pijpen, piepen ; wispelen, *sicamb.* hissen, hisschen.

Sibilus, Sibilatio, suisinge ; suiselinge ; schuiffelinge ; fluitinge.

Sibilus aurium, tuitinge.

Sibilatione expellere, uit-hissen iemanden.

SIC, so ; soo ; sus ; dus.

(1) Sic. Schrijffout voor *konne*.

Sic omnino, Sic prorsus, al-so ; al-dus.
Sic, sic est, ja.
Sic satis, so so.
SICA, steker ; op-steker ; stoot-degen ; moord-priem ; knijf, *vet.* stok ; stokkade; staf-sweerd; dagge; dol, dolch, dolk ; hesse, *fris. holl.* siel-soeker ; ponjaerd, poignaerd ; pugmael, pugnael, *vet.*
Sicarius, moorder ; moordenaer; kneveler, (*fortè à* knijf, *sica* ; *alijs à* knevelen, *extorquere*;) schaeker ; straet-schender ; land-dwinger, *vet.* snap-haen ; sweerdeler, *vet.* assaisineur.
Sicariorum arma, moord-waepen.
Sicarii more, insidiosè, moorde-links.
SICCUS, droog ; hel, helder, hael ; dorre.
Siccus instar cornu, horen-drooge.
Siccus, sober.
Siccus, Sicco siue ieiuno ore, droogs beks ; droogs monds.
Siccus à vento, wind-drooge.
Siccare, droogen. *Siccare ad fumum,* rooken.
Siccere, Siccescere, droogen ; ver-droogen.
Siccitas, droogte ; droogheid ; droogerije.
SICERA, *vinum è pomis factitium,* sider ; appel-drank ; appel-sap.
SICILICUS, *Sicilicum,* half-loot ; satijn.
SICILIRE, her-maeien, nae-maeien.
Sicilimentum, nae-hoi; nae-maeisel ; toe-maet-hoi.
SICUT, *Sicuti* ; als, gelijk als ; so als ; ge-lijker wijs.
SIDERE, *Subsidere,* sinken ; neder-sinken ; in-sinken ; ver-gronden ; beten, beeten, *fland. holl.* stoopen, *holl.* * sakken; *ut,* het water is gesakt, *aqua inundans subsedit.*
Sidere ad ima vasis, setten.
Sedimen, Sedimentum, grond-sop; gomme, gommeken ; heffe, hevel ; droessen ; gruite, grute, *fris.*
Sedimentum excussum, draf.
SIDERITIS, magneet. *Vide,* MAGNES.
SIDERITIS, *herba,* glid-kruid, bevernelle, bevernaert.
SIDUS, *Sidera,* sterre ; sterne ; ge-sternte.
Sidus errans, planete.
Siderum meatus, loop der sterren.
Siderum saliua, honig-dauwe.
Siderari, Sidere vexari vel taedi, geraekt worden ; in ge-raektheid vallen ; geslagen worden.
Sideratus, geraekt, geslagen, van de hand Godes.
Sideratio neruorum, lamheid ; lammigheid ; hand Godes ; ge-raektheid ; popelcije ; be-roernisse.
Sideratio, slag oft vlamme in de boomen.
SIGNINUM, *Signinum opus e tusis testis additâ calce,* siment, ciment.
SIGNUM, teeken, teiken ; be-teekenisse ; mark ; mark-teeken ; waen-schijn, *vet.* note ; signael ; apparentie ; hand-gemerk, *fland.* (*q.* (1) *Signum oculis destinatum:*) lijk-teeken ; lijk-stede, lik-teeken.
Signum littorale, baeke ; vier-boete.
Signum memoriale, gedenk-teeken ; memoriael.
Signum in corpore impressum, kene, kenne, *louan.*

(1) Het *Etymol.* heeft *et* in plaats van *q.*

Signum, beeld, beld, bild ; beeldinge ; beeldenisse.
Signum monetae, stempel-slag ; medalie.
Signum, segel ; cachet ; signet. *Signa, orum,* wapen ende segel. *Vide etiam statim,* SIGILLUM.
Signum versatile, aut statua versatilis ad quam decurrunt in equis decertantes ludo hastili, quinteine.
Signa cælestia compluribus stellis constantia ; Sidus, gesternte.
Signum portentum, wonder-teeken.
Signum militare; Signa militaria, bellica, vaene ; vaendel, vendel ; vaendeling, vendeling ; standaerd ; baniere ; veld-wimpel ; guidon ; pingion.
Signa erecta, vliegende vendelen.
Signum militare, veld-teeken : *ut hac tempestate sunt teniae albi, purpurei, veneti, vel alterius coloris.*
Signum militare sanguineum, siue cædis nuncium ; aut cædis minitans, bloed-vendel, bloed-vant.
Signa conferr', te velde komen.
Signa circumfuso undique exercitu inferre, rond-om be-leggen, be-stormen, aan-vallen.
Signum tesserae militaris, lose ; losen-teeken ; woord.
Signaculum, signael : *ferè idem quod Signum.*
Signifer, vaen-draeger ; vaen-drig ; alferes. *Signifer alae vel turmae equestris,* cornet.
Signare, teekenen ; op-teekenen; duiden, dieden ; merken. *Signare rursus,* her-teekenen.
Signare, Sigillum imprimere, be-segelen.
Signare aes, stempelen.
Signo illustri solemnia praenotare, croiseeren.
Signatus, geteekent.
Signator, marker.
Signatio, markinge ; teekeninge ; signatuere.
Sigillum ; segel ; cachet ; signet ; hand-gemerk, *vet fland.* medalie. *Sigillum minus maiori oppositum,* contre-segel.
Sigillare, Sigillo notare, munire, confirmare ; Sigillum imprimere, segelen ; ver-segelen ; be-segelen. *Sigilo signatus,* gesegelt.
Sigillum soluere, ont-segelen.
Sigillum plumbeum pannis telisue tinctis appensum, stael ; loot.
Sigillum pluteale, tafereel-beldeken.
Sigillaris, Sigillatorius annulus, segel-ring. *Sigillaris cera,* segel-wachs.
Sigillatio, signature ; segelinge.
Sigillum Salomonis, vulgi, herba, wit-wortel.
Significare, wittigen; ver-wetigen; ver-wittigen ; kittig maeken, *vet. holl. fris.* laeten weten ; te kennen geven ; ver-konden ; ver-kondigen ; toonen, toogen; schouwen, *vet.* waer-schouwen ; duiden ; dieden ; aen-dienen ; ver-klaeren ; be-teeken ; be-dieden, beduiden ; intimeeren ; remonstreeren.
Significare exactè, uit-wijsen.
Significare scripto, over-schrijven.
Significanter, duidelik ; be-diedelik.
Significatio, Significatus, be-died ; be-diedenisse ; be-diedsel ; be-teekenisse ; wete ; advertissement ; remonstrantie.
SIL, oker ; oker-geel ; berg-geel.

SILANUS, *canalis*, sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.
SILATUM, in-bijt, im-bijt.
SILER, *herba*, geil, *holl.* wijde, wije; waeter-wiede, *sax. sicamb.* waeter-wilge.
SILERE, *Silentio supprimere*, swijgen; stille swijgen; verswijgen; helen.
Silens, stil, stille. *& metaph.* dood; gestorven.
Silentium, stilte; stiltenisse; sus; ge-swijg.
SILEX, keie (*Silex paruus*, keiken;) kae, kaeie, (*ludere Silice*, de kae schieten;) kegel; kesel, keselsteen, keesel-steen, keseling, kiseling, kisel-steen, kijsel-steen, keiselsteen; vlinte, *sax. fris.* horensteen, *à duritie et colore cornu*; schever-steen, *sicamb.* veld-steen, *vet.* kassij-steen, & straet-steen, *quòd eo lapide viae sternantur: hinc, Silicibus consternere*, kassijen; & *Silicum strator*, kassijer.
Silex igniarius, vier-steen; * vier-keie; — vlies-steen, *q. d. lapis aurei velleris, quòd in emblemate Ordinis aurei velleris, is lapis inter cetera adpingatur.*
Silicis iactu ad metam terrae infixam ludere, certare, &c. stek-steenen; steen-stooten; kae-schieten.
Silice lapide stultior, Plauti, keie.
SILICERNIUM, steen-oud: *eadam ratione, quâ Silicernium Latinis; quòd vid' prono in terram capite silices spectet: quamuis possit dici* steen-oud, *à rigore membrorum senilium.*
SILIGO, rogge; winter-terwe, *q. d. triticum hibernum.*
SILIQUA, *seminis vid'*, saedhuisken; houde, haude, boonhoude, *quòd legumina contineat seruétque*; pelle, (daer 't saet in ligt;) ploosche, *fland.* palie; bast, buist, boste, booste, boostel, bolster, buister, bulstel, bulster, hulse, hulsche, huldsche; huisken; sluime; schosse, *vet.* doppe, *holl.*
Siliquae excoctae, draf. *Siliquarum excoctarum pinguissima pars*, paste, *vet. fland.*
Siliqua lini, knippe, oft knippene van 't vlas, *fland.*
Siliqua, ponderis genus, grana iiij, vier graenen; karate.
Siliquastrum, herba, pauwenkruid; kost; *quibusdam*, alfranke; *alijs aliter.*
SILO, *Silus*, krom-neuse, *qui nasum habet resimum more simiae*, simmen-neuse.
SILUA, bosch; wald, woud, *& vet. sax.* wode; hout, *vet. (hinc pagorum nomina* Bog-hout, Bugger-hout, Ooster-hout, *&c.)* vlaesch, *vet.* foreest, forst, vorst, *vet.* arden, *apud priscos, ut videtur Britannos & Gallos: nam in Gallia Belgica maxima silua* Arden *siue* Ardennen-bosch. *Silua etiam in agro Waruicensi Angliae; item opidum in Flandria iuxta alteram siluam* Ardenborg *vocatur. Guil. Camden. Hinc fortè etiam (Kiliano)* Auden-aerde, *q. d. antiqua silua [Potest etiam* Naerden *dici quasi* nae-aerden; *opidum vicinum siluis, quibus videlicet ager Goilandae, parum alioqui fecundus, abundauerit. F. R.]*
Silua amena, lust-woud, lust-bosch.
Silua caedua, houw-bosch; slag-bosch.
Silua rasilis; Silva quae prorsus succiditur atque abraditur, schaer-bosch.
Siluescere, ver-wilderen.
Siluester Siluestris, bosch-achtig; woud-achtig; wild, *q. d.* willende, *à* wille, *id est, voluntas; quòd pro voluntate & animi desiderio, absque ratione, impetu quodam feratur animal ferum.*
Siluester, Siluestris homo, woest mensch.
Siluicola, bosch-man.
Siluarum custos, preter; hout-vester; woud-vorster; forestier; forest-wachter; forster, vorster. (*Vide etiam* PRAEFECTUS) *Siluarum praefectus, dominus; &, Siluanus Deus, Faunus*, woud-heer, woudther (*Siluanus etiam*, alf, alve.) *Siluanus vel Faunus agrestis, Satyrus, Pan*, wilde woudt-her; *quod metaphoricè etiam dicitur de homine temerario, indomito; ut &*, wouter-man.
Siluarum dea, vaerendt vrouwe; vaerent wijf.
Siluestres dii, bosch-goden.
Siluae mater, herba, geiten-blad; wede-winde.
SILURUS *piscis*, weller; saluit.
SIMILA, *similago*, meel, mael; bloeme; bloemen-meel; semei-meel; donst; doest.
Similagineus, Similaceus panis, fijn terwen-brood.
SIMILIS, ge-lijk; lijk; lik; ge-lijksem; gelijksaem; ins-gelijk; echt; pareil.
Similare, similem esse, Similitudinem rei alicuius referre, ge-lijken; lijken; ge-lijk zijn; ge-lijksemen; ge-lijksaemen; aen-lijken; slachten; ge-slachten.
Similem aliquo modo esse, swemen nae iemanden.
Similatus, geleken.
Similes, consorten. *Similis*, consorte.
Similium societas, ludus, concertatio, paerture.
Simile simili sociare, sorteeren.
Similitudo, ge-lijkheid; ge-lijkenisse; on-verscheidenheid; bij-spel, voege; semblantie; samblant.
Similiter, lijker-wijs; ge-lijkerwijs; alleleens; al-even-eens; eens-ge-lijk.
Similiter, ins-gelijk; ge-lijkelik; des-gelijks; ook; item; midsgaders.
Similiter ut, so wel als.
SIMIUS, *Simia*, simme; ape; apinne; marmotte; marrotte; scheminkel, *fland, zel. (fortè q.* schijnmensch;) marte, merte, merteken, martin; marten kael-gat; simmeken bloot-gat, *id est, Podex nudus: sic, Simia cluna, ab attritis clunibus.*
Simia vulpina, vos-ape, *anteriori parte vulpem, posteriori Simiam referens, cercopitheci caudâ, vespertilionis auribus, manibus humanis, prolem utero exteriore tanquam magna crumena gestans; Lud. Pottero.*
Simia porcaria, Gazae, verkens-ape, *quòd porci faciem reddat; Chœropithecus; Lud. Pottero.*
Simia caudata, cercopithecus, maer-katte, meer-katte, meer-ape. *q. transmarina, addit Potterus.*
ad Simiæ modum sursum compressus nasus, simmen-neuse. *Vide etiam*, SILO *&* SIMUS.
SIMO, *Vide*, SIMUS.
SIMONIA, *vulgi*, proven-kramerije; simonije.
Simoniacus, vulgi, proven kramer.
SIMPLEX *Simplus*, enkel, inkel; *& melius*, eenkel; einkel; simpel; slecht; slicht; slacht; een-voudig; een-vuldig; *quod etiam dicitur de homine simplici, recto et aperto; ut &*, open van herte; open-hertig;

op-recht ; recht-uit ; slecht ende recht mensch.
Simplex homo incautus, slechtaerd.
Simpliciter, eenkelik ; simpelik ; slechtiglik, slechtelik ; slachtelik ; slechts ; een-voudiglik.
Simplicitas, eenkelheid ; slechtheid ; slechtigheid ; simpelheid ; een-voudigheid.
SIMPULUM, pulle; ampulle.
SIMUL, *pariter*, seffens; t'effens; gelijkelik ; gelijker-hand ; gader ; te gader ; met-gaders ; meds-gaders ; mids-gaeders ; * eens-gaders- — met malkander ; aen-een ; met eenen ; een-paerlik ; saemen ; te saemen ; t'saemen ; samt ; saeme ; saementlik ; een-saemlik ; ge-saemtelik ; ge-saementlik ; ge-saemelder hand.
Simul & Semel; Simul omnes, al te gader ; al te saemen ; al te mael ; t'eene mael; te mael, *holl.* al t'eene mael ; eenst-maels.
Simul; Simul ac; Simul atque, nae dat ; naer dat ; so haest als ; so houde ; nae de mael.
Simul uti, ge-nooten, *vet.*
SIMULACRUM, ge - lijkenisse ; visenomije ; visomije ; fisionomije ; visionomije; semblantie ; samblant.
Simulacrum, beeld, beld, bild ; beeldinge ; beeldnisse.
Simulacrum, af-god ; godse.
Simulacrum ex ligno, stok-beld.
Simulacra inania, ge-spuis ; ge-spens.
SIMULARE, veinsen, veisen, vensen ; ge-veinsen, ge-vensen ; maeken, (hij maekt het ;) ge-lijksemen ; gleisenen ; be-wimpelen ; be-wompelen, *fland.* uit-geven valschelik ; contrefaiten ; semblantie, semblant, maeken *Simulare vultu, gestu, & sermone; fingere ac si esset, aut faceret quis, tale quid aut tale;* baeren ; beeren ; ge-baeren ; ge-beeren.
Simulare vultum, ge-laeten.
Simulari, schijnen.
Simulatus, geveinst, gevenst ; gemaekt ; valsch.
Simulata virtus, sanctimonia, schijn-deugd ; schijn-heiligheid.
Simulatè, Simulanter, ge-veinsdelik ; alkaks (1); kakke-mik ; quanssuis.
Simulans malè aut falsè aliquid ; aut, alterius naturam infeliciter, vel non satis, aemulans, bastaerd.
Simulator, ge-lijksener; gleisener; monkaerd ; kaffaerd ; hipocrijt.
Simulatio, ge-veinstheid; pretext; pretensie.
Simulatio virtutis aut pietatis, hipocrisie.
SIMULTAS, vee, veede, veide, vied, veete, veetschap ; wrong, wronk, wrok ; haet ; pik ; vijandschap ; rankune, rankure, rankore, rankeure, *fland.* querelle.
Simultates exercere, cum aliquo habere, eenen pik hebben tegen oft op iemanden ; veeten, veeden ; muilen op iemanden.
SIMUS, *Simo, cui nares sunt depressae superius ; ad Simiae fere modum*, kamus, kamuis ; plat-neuse ; schort-neusig, schorsneusig ; simmen-neuse.
SINAPIS, *Sinapi, Sinapium*, sennep ; mostaerde ; *condimentum ex sinapi, vulgo Mustarda*, mostaerd ; *à musto vid', quòd semen Sinapis soleat musto macerari & praeparari, tollendae eius acrimoniae.*
Sinapi Persicum, peper-kruid ; peper-wortel ; maer-radijs ; meer-reddig.

(1) Het *Etymol.* heeft alleen *als kaks.*

SINCERUS, louter ; geve, geef, gave ; on-valsch ; on-gevalscht ; on-ver-valscht.
Sincerus omnibus numeris, intus & incute, grond-schoon. *non Sincerus*, bastaerd.
Sincerus animo, vrom, vrome, vroom, vroem ; recht - schapen, recht - schaffen ; recht - schaffig ; recht-sinnig ; op-recht ; op-recht van herten ; open van herten ; open-hertig ; recht-uit ; slecht ende recht mensch ; simpel ; onschalk ; on-arg ; on-geveinst; rond-uit ; reael, regael ; van wel-gemeint gemoet.
Sincerè, suiverlik ; reinlik ; reinliken ; rond-uit ; recht-sinniglik ; reaelik ; regaelik.
Sinceritas, op-rechtigheid; *animi*, rechtsinnigheid. *à Sinceritate degenerare, adulterari*, verbastaerden.
SINCIPUT, *Sincipitium*, veurhoofdinge ; veur - kop ; scheele, scheile, scheedel, scheidel ; scheidsel des hoofds ; blesse, *vet.*
SINDON, edel oft fijn lijn-waed; lijn-wandt, *vet.* sandael, sindael, sendael, *fland. holl. sicamb.*
Sindon lecticaria, slaep-laeken ; lijn-laeken ; spreeder, *holl. fris.* spree *autem vel* sprei *hollandis saepe simpliciter est superior Sindon, quae ornatus causa tantum insternitur*, στρῶμα.
SINE, sonder, (*Sine dubio*, sonder twijfel ;) on ; an, *vetus holl. fris.* on, *verò Superioribus Germanis etiam extra compositionem dictio frequentissima, Inferioribus autem & Anglis tantùm in compositione usitata, loco particulæ priuatiuae siue negatiuae. Componitur cum substantiuis, sed frequentius cum adjectiuis exponitúrque plerumque per In ; nonnumquam per Se. Vide*, SE.
SINERE, laeten ; hingen ; gehengen, ge-hingen ; ver-hengen ; ge-dooden (1) ; passeeren ; laeten blijven, passeeren.
Sinere abire, laeten gaen.
Sine sic abire, schikt oft neemt dat het so zije ; laet het so zijn.
SINGULI, elk-een ; elk-alleen ; elk besonders ; elk.
Singulis diebus ; in, per Singulos dies, alle dage ; alle gang ; t' elke reise, mael ; domelike dag ; dagdomelik.
Singulis annis, alle jaere ; elkerjaerlik, *vet.*
Singularis, een ; eenig ; eenlik ; eener - hande ; eener - lei ; slecht, slicht ; slacht ; be-sonder ; sonder, *vet.* sonderbaer ; speciael ; particulier ; sonderling.
Singularis, sonderlik ; excellent.
Singulare certamen inire, man veur man, hand veur hand vechten.
Singulatim, Singillatim, Sigillatim, Singulariter, eens maels, *q. d.* een des maels ; alleenskens ; aleenskens ; elk be-sonderlik ; besonder, besonderlik ; sonderbaerlik.
Singularitas, eenigheid.
SINGULTUS, hik ; hikse ; snik ; snak ; snok ; nik ; nokkinge ; nikkup, *sax.* snof ; snuf.
Singultire, hikken ; hiksen ; kichen ; kinken ; snikken ; snokken; nokken, *vet.* snakken ; snorken ; snoffen ; klokken gelijk de hinnen.
SINISTER, link ; slink ; luft, loeft, left, lucht, locht ; lefs, *holl.* lurts *vet. sicamb.* aver - recht ; over-recht.

(1) Sic. Schrijffout voor *ge-dooghen* .

Sinistra, vid^t manus, slinke, lufte, luchte, lefsche, hand.

Sinister, qui sinistrâ pro dextrâ utitur, slinkepoot ; slinkaerd ; slinks.

Sinister, on-gelukkig ; on-geluksaem.

Sinistrè, aver-hands ; over-hands.

Sinistrè accidere, mis-vallen ; mis-komen ; mis-lukken.

Sinister eventus, mis-val.

SINOPIS, *Sinopica rubrica, Sinopicum minium,* sinober.

SINUS, *Sinum, lactis ; vas in quo lac mulsum asseruatur,* moude, mouwe, molde ; melk-mouwe, melk-moude ; melk-teile ; melk-stoop.

SINUS *pectoris,* bosem, boesem ; schoot.

Sinus vestis, προκόλπιον *Luciano,* veur-schoot ; veur-doek, *sicamb.* schors-kleed ; schorsse ; schorte ; schorte-kleed ; geere ; ploie ; borkel, *vet.* lijst aenden rok.

Sinus carbaseus, seil.

Sinus maris, stagni, fluminis, aquae, kolk ; kolf ; kolp, κολπος ; wijk, *B. Rhen. & And. Altham.* in-wijk ; in-ham ; see-boesem ; boesem der see ; arm der see ; baei ; strange ; bocht, bucht ; kille, kiele ; binnen-dijk [*sed hoc etiam Aggerem interiorem significat ; qui vid^t in omnem euenum* (1) *iactus est, ut si fortè anterior aut absorbeatur, aut rumpatur. F. R.*]

Sinus arenosus, sand-baei.

Sinuare, bogen, boogen, buigen, buegen ; krollen, krullen, kruilen ; kronkelen.

Sinuare arcum, intrekken den boge.

Sinuosus, geploit ; gekronkelt ; gekrolt ; kronkel ; wronkel.

(1) Sic.

SIPARIUM, gordijne ; gardijne ; veur-hangsel ; be-hangsel.

Siparum, velum, Vide, SUPPARUM.

SIPHILIS, pokken mette lemten ; Spaensche pokken.

SIPHO, *Siphon, Siphunculus,* spuite ; speete, speite ; sprutte, *sax. sicamb.* speulte, *vet. sax.* buise (*Gall.* buise ;) kraene ; kraen-tap ; haen ; waeter-buise ; water-busse ; fontein-tap ; fontein-tote ; fontein-krane ; tap ; kraen ; *fistula quae dolio &c. immissa liquorem reddit.*

Sipho incendiarius, brand-spuite.

Siphunculus, Sclopus, klakke ; klakke-busse ; klater-busse ; klabotse ; vlier-busse ; spuitken. *Vide,* SCLOPUS.

Siphone exonerare, spuere, exspuere, spuiten : *conspuere,* be-spuiten.

SIREN, maer-minne ; mer-minne ; meer-wijf, mer-wijf ; see-wijf ; see-jouffrouw, *Lud. Pottero.*

SIRIUS, honds-sterre.

SISARUM, *Siser alterum,* suiker-wortel.

SISER, karote, karote-wortel ; *quibusd. alijs,* poote, pote ; pee, *louan.* wortel, *machlin.* girole, *quibusd.*

SISSERA, *Vide,* SICERA.

SISTERE, stellen ; setten ; stallen, *fland.* steden, *vet.*

Sistere, schutten ; op-houden ; stille houden ; stillen ; toeven, *vet.* af-laeten ; staeken. *Sistere opus,* het werk staeken ; schorssen, schorten, het werk.

Sistere, stelpen, stulpen, stolpen, stoppen ; stempen ; stremmen, *fland.*

Sistere ; Sistere se ; obire diem, locum, & horam, te veur-schijn brengen ; presenteeren ; personelik

ergens ver-schijnen ; ver-schijnen ten dage, plaatse, ende uire.

Sistere gradum, blijven staen ; stille staen.

Sistere cursum aufugientis, betrapen ; be-drapen ; be-trappen.

Sistere, arrestare vulgi, beslaen ; kommeren ; arresteeren.

Sistere aquas obicibus demissis, steigen, steigeren, het water.

**Stator,* diener, dienaer ; stad-dienaer ; stad-knecht, stad-bode ; frone, fron-bode, *vet. sax.* staffier ; officier ; sergeant ; deur-waerder ; deur-wachter ; weifel, weivel, weifeler ; wepel.

**Stator primarius,* lange roede, *Antuerp. longam virgam gerens: Stator aliàs vulgaris,* korte roede, *ibid. breviorem virgam gerens.*

SISTRUM, klater ; ratel ; rateel-reep ; rateel-spaen.

SISYMBRIUM *aquaticum,* water-kersse.

SIT ITA, oft, *&c. Vide,* ESSE.

SITIRE, dorsten ; dorst hebben ; altereeren ; gealtereert oft dorstig zijn. *Siti arescere,* ver-dorsten.

Sitis, dorst : *dicitur à dorre : unde & arida, arens, sicca, sitis, aptissimis epithetis Ovidio dicitur.*

Sitis postera, sitis appendicula, nae-dorst.

Sitis [*ni melius tussis*] *sicca, quae nihil emolitur,* droegen hoest

Sitim accendere, adducere, verdorsten ; dorst brengen.

Sitim leuare, pellere, propellere, restinguere, sedare, reprimere, releuare, lesschen, ver-slaen, boeten den dorst.

Sitiens, Siticulosus, dorstig.

SITULA, water-vat ; eemer ; schep-eemer ; put-eemer ; ummer, *holl.* immer ; suile, suele, seule, *fland. occid.* vieder, *holl. Situla quae in altum elata aquam refundit,* giet-eemer.

Situla incendiaria, brand-eemer.

Situla nautica, putse, *holl. zel.*

SITUS, *a, um,* gestaen ; gelegen ; liggende ; gesett.

Situs commodè, wel-gelegen, gelaegsaem, *fland. malè Situs,* on-gelegen.

Situm esse, gelegen zijn ; staen ; *Antuerpia (sita est) distat Machlinia iiij miliaribus, abest iiij miliaria, vel iiij miliaribus,* Antwerpen staet (*tam usitata sunt,* ligt, leid, is, I. R.) van Machelen iiij mijlen.

SITUS, *us, positus,* ge-lege ; ge-legenheid ; stelle, *vet.*

Situs regionis, land-ouwe ; gelegenheid des landschaps ; ge-weste.

Situm mutare, ver-liggen.

SITUS, *us, Situs canus,* mos, mosche, mosse ; muffe ; kaem ; kaen ; be-kaemtheid ; be-mostheid ; *vermuftheid ; — schimmel ; grommelinge, *fland.*

Situ canus, incanus, be-kaemt ; ge-schimmelt ; * ver-schimmelt.

Situ obsitus, sentus, locus, schom, schomme ; reumatijke plaetse ; ver-mufte *&c* plaetse.

Situm redolere, muffen ; ver-muffen ; ver-dooft, ver-doft, ver-duft rieken. *Situm redolens, resipiens ; Situ sordidus,* ver-dooft, ver-doft, ver-duft, ver-muft ; muffende ; vuntig, vuntsig, vunsch, vontig.

Situm contrahere, trahere ; Situ obduci, incanescere, mossen ; mosschen ; ver-mossen ; be-mossen ; ver-liggen, *vet.* ver-schimmelen (*Situ vid^t. albere*) be-kaemen ; be-kaenen ; ver-vuilen.

SIVE, *seu*, oft, of; weer; weder; edder, *sax.*, *sicamb.*, *fris.*
SIUM, water-eppe.
SMARAGDUS, *lapis viridis*, amaraut; esmaraut, emaraut.
Smaragdinus, groen.
SMEGMA, seep. *Smegmate ungere*, seepen.
Smegmaticè cineres, seep-asschen.
Smegmatopœus, seep-sieder.
SMILAX, winde; wrange; *item*, iben-boom; ieven-boom; ieven-hout.
SMIRIS, *Smyris*, smergel, *ger. sax. lapis quo vitrum fingitur* (1), *& gemmae expurgantur diffinduntur que; item ferrea instrumenta expoliuntur. Inferioribus verò Germanis frequentius* ameril *dicitur.*
SMYRNIUM, peterselie van Macedoniën, *quibusdam.*
SOBELLA, sabel; sobel.
SOBOLES, oor; hoor, *fland.* kind; kinderen; stam; staek; ge-slacht; klufte, klucht; fasel, vasel, *ger. sicamb*, generatie.
Soboles, *vel*, *Suboles*, *adnascens plantis*, *stirpibus*, *herbis*, *bulbis*, *&c.* water-scheuten; onder-gewas; onder-slag; af-setsel.
SOBRINUS, neve; cosijn; susterling; rechts-weer, *fl.*, *holl.*
Sobrini, neven; ge-susterlingen; ge-susters kinderen; moeien-kinderen.
SOBRIUS, nůchter; maetig; sober. *non Sobrius*, on-genuchtert.
Sobrium fieri, ver-nuchteren.
Sobriè, maetelik; maetiglik; ver-nuftiglik.
Sobriè viuere, *victitare*, sobreeren.
Sobrietas, nůchterheid; maetigheid; soberheid.

SOCCUS, leersken; broseken; brosken; sokke.
SOCER, *uxoris pater*, behoud-vader; behoude vader; schoonvader, eie, *sicamb.* swager, sweger, swegel, sweher, sweger-heer, sweer.
Socrus, *uxoris mater*, behoude moeder; schoon-moeder; swaegerinne, sweerinne.
SOCIUS, *Sociennus*, *Socia*, gespeele; speel-genoot; ge-speline; ge-spelene; ge-selle; selle, *vet.* makker; magger; maet; medmaet; maetken; ge-maet; ge-noot. *(Vide*, CONSORS,*)* med-genoot; *(Socius*, *vel Socia*, *lecti*, *thori*, beddegenoot; ee-man; ee-wijf;*)* medgeselle; med-gespan; mael, gemael, *vet. ger. sax.* vein, veint, vent; hans; bond-genoot; aenhanger; deelachtig; med-plichtig; med-pleger; med-partije; quant; manger; quantseler; kansseler; compaen, *vet. sax. sicamb.* compagnon, consorte, cavallooter. *Socius*, *Socia*, *de auibus praecipuè*, gade; gaeie, gaeiken. *Vide etiam*, SODALIS, *&c.*
Socius; *praecipuè Socius aut collega in magistratu aut publico munere*, vein-out, vein-noot, vennoot, ven-gnoot, vein-gnoot, *hol. zel. fland. Hollandis etiam*, vennet, vennit, vennep.
Socius operis, *laboris*, hand-geselle; ge-span.
Socius contributionum, gildebroeder; gilde-broeder.
Socius naualis, boots-geselle.
Socius flagitiorum & rapinarum, complice.
Socii, aen-hang; consorten.
Sociare, *& Sociari*, *Socium esse*, *Socium se iungere*, ver-sellen; vergesellen; ge-sellen; ge-selligen;

(1) Sic. Lees met het Etymol. *finditur*.

ver-geselschappen; ver-selschappen; ge-selschap houden.
Socium se alicui addere, spannen, aen-spannen, aen-slaen, met iemanden; rote, rotte, iemanden houden;
Sociari foedere, *&c*, allieeren; ver-binden.
Sociare consortes, *&c.* sorteeren.
Sociatus, ver-selt; ver-selschapt.
Socialis, *Sociabilis*, ge-sellig.
Societas, *Socialitas*, ge-selschap; selschap, *vet.* maetschap, *Grotio*; aen-hang; lige; ligue, compagnie; natie; ge-selligheid.
Societas parium vel similium, parture.
Societas contributionum, gulde, gilde.
Societas, hanse. *Societas Hanseatica*, *Teutonica*, duitsche anse, *vulgo Hansa*, Hanse, *siue* anse, *inquit Becanus*, *societatis* (1) *est. Hinc Ansegisus dictus q.* anse-gijsel, *id est*, *obses apud Romanos initae societatis contra Francos.*
Societati inaugurari; *iuri Societatis satisfacere*, hansen, hensen; ver-hansen; hanse winnen.
SOCORS, *&c. Vide*, SECORS.
SODALIS, ge-selle; ge-speele; speel-genoot; speel-geselle; buis, buisken, *holl.* pors-gesel. *Vide etiam*, SOCIUS, *&c.*
Sodalitas, *Sodalitium*, *Sodalium coitio*, ge-selschap; gulde, gilde; sunft, *ger. sax.* bande, bende; broederschap; gulde, gilde; porsse *(hinc holl.* borse, *ni* porsse *à* borst*;)* rote, rotte, *(sodalem se alicui addere*, rote, rotte, houden iemanden;*)* collegie; compagnie; natie. *Vide etiam*, SOCIETAS.
in Sodalitium recipi, hansen, hensen, hanse winnen.
Sodalitio eijcere, uit-seggen. *Sodalitatem relinquere iussus*, uit-gesegt.
SODES, doch, toch; liever; wel-aen.
SODOMITA, *vulgi*, bugger; sodomijt.
Sodomiticum peccatum, buggerije; stomme sonde.
SOL, son, sonne. *Solis lumen*, *item*, *Soles*, *lium*, dag, dagen.
Sol clarus, *candidus*, *flammeus*, *serenus*, helle, heldere sonne; helder licht.
Sol oriens, *Solis ortus*, dage-raed; op-gang der sonnen; morgen, morgen-stond.
Solis occasus, *Sol occiduus*, *occidens*; *Solis occubitus*, *abitus*, avend, avend-stond; der sonnen ondergang; neder-gang der sonnen.
Sol meridianus, middagsche sonne.
Solis conversio, *decursus*, *recursus*, *revolutio*, gang, omme-gang der sonnen.
Solis et Lunae oppositio, volle maene; oppositie
Solis deliquium, *defectus*, *eclipsis*, eklips der sonnen; ver-duisterheid der sonnen.
Solis dies &c. Vide, DIES SOLIS.
Solis ardores, spaekig, spaekerig weder; *sonnen-hitte, *aestus Solaris.*
Soli expositus locus, sonachtige, ter sonnen staende plaetse.
Solis mensa; *locus apparatis epulis semper refertus apud Æthiopas*, *Mesæ*; *apud Macrobios*, *Solino (Ab Ortel.)* lui-lekker-land.
Solem captare, *in loco Soli exposito apricòue gestire instar auium*, bakeren, vluggen, in de sonne.
Soli exponere, ver-wederen, ver-weren, inde sonne.
Solaris sonnen; vande son.
Solaris annus, sonnen-jaer; rond-

(1) Sic. Lees met het Etymol. *societas*.

jaer. *Solares radii,* sonnen-straelen. *Solaris herba, Heliotropium,* sonnen-wende. *Solaris auis, phoenix,* sonnen-vogel. *Solaris splendor, fulgor, candor,* sonnen-schijn.
Solstitium, sonnen-stand ; stille-stand der sonnen ; sonnen-wende.
Solarium horologium, sonnen-wijser ; sonnen-uir-werk.
Solarium, planities graminosa candificandis linteis exposita soli, bleik ; bleikerije ; bleik-plein; bleik-veld ; bleik-hof.
Solarium, sonnen-huis.
Solarium, stagie, staedsie. *Solarium ambiens murus,* voie ; walle.
Solarium, solder, solderinge. *in Solario collocare,* solderen.
SOLARI, *Solatio esse, Solatio adhibere,* troosten ; ge-troosten ; solageeren; laven. *Solatus,* getroost.
Solamen, Solatio, Solatium, troost; heul ; (appui, *gall.*) lavenisse, laeffenisse, lavinge ; *solaes ; confort ; — lij, *donec videlicet plenum auxilium accedat ;* eene goede lij hebben ; *solatio quid habere donec auxilium veniat.*
Solatii inops; absque solatio, troost-loos, desolaet.
SOLANUM, *Solatrum,* nacht-schaede.
Solanum mortale, lethale, dul-kruid ; dulle-besien.
Solanum vesicarium, krieken over see.
SOLDANELLA, *herba,* see-winde.
SOLEA, schoen ; sol, sole ; sole van de schoen ; schoen-sole ; pantoffel : *item,* schoen-lap ; lap van den schoen.
Soleae detritae, oude schoen-lappen.
Soleae, drabbers, *id est,* schoenen.
Solea lanea aut linea, sokken.
Solea caligae, voeteling
Solea lignea, klompe ; hol-blok ; holt-blok ; houte schoen ; blok-hout, *bruxel.* huelfte, *holl.*
Solea ferrea, equina, ijser ; hoef-ijser.
Solearis clavus, hoef-nagel.
Solea pulsare nates, dare ad Soleas, pan-aersen ; bridse slaen.
Soleas exuere, ont-solen.
Soleas suppingere, solen ; querde-len.
Soleas reficere, ver-solen.
Solearius, pantoffel-maeker.
SOLEA, *piscis,* scholle ; *et, si Lingulaca,* tonge, tongesken, solaer-tonge.
SOLENNIS, jaerlik ; feestelik ; vierlik, *vet.* ordinaris
Solennis dies ; Solenne ; Solennia, orum ; Solennitas, heug-tijd ; hoge-tijd; hooge-tijd; heug-tijdig; vierte, *vet.* jaer-getijde ; *(*anniuersaria* ;) — feeste; mis-dag, mes-dag; misse; *hinc,* kerst-misse, Baef-misse, *&c.*
Solenne, Solennia, celebrare, heug-tijd, *&c.* houden.
Solenniter, heug-tijdiglik; feeste-lik.
SOLERE, gewoon zijn ; plegen.
Solitus, gewoon, gewent, gewennet ; geplogen ; onder-havig ; onder-hevig.
SOLERS, ver-nuftig ; konstig ; scherp-sinnig ; gauw ; geestig ; aerdig ; listig ; abel, abelaerd ; be-hend ; be-hendig ; be-handig ; be-handsaem ; ge-handsaem ; ge-swind; witing, witting, *vet.* subtijl, sotijl ; visierlik ; expert.
Solerter, ver-nuftiglik; konstelik, konstiglik ; listiglik ; abelik ; ge-swindelik ; meesterlik ; subtijlik.
Solertia, scherp-sinnigheid; kloek-heid ; list ; listigheid ; ge-swindig-heid; be-hendigheid; be-hindsaem-heid ; be-handsaemheid ; subtijl-heid ; abelheid.
SOLICITUDO, sorge ; sorg-vuldig-heid; be-sorgdheid ; achter-denken; achter-denking; achter-docht; acht-saemheid ; kommer ; komber ; swaerheid; swaerigheid; swaernisse.
Solicitus, Solicitudinibus plenus, sorgsaem ; sorg-vuldig ; be-sorgt ; be-sorgsaem ; achter-denkig ; acht-saem ; be-angst ; be-ducht ; be-neerst ; be-ernst. *non Solicitus,* on-besorgt.
Solicitum esse, be-sorgt zijn ; be-dreven zijn. *Solicitum non esse,* te vrede zijn.
Solicitum esse super, aut de re aliquâ, vraegen nae eenig ding ; be-gaen, be-laden, be-kommert zijn met eenige saeke, eenig ding.
Solicitè, sorg-vuldiglik.
Solicitare, solicitudine afficere, be-droeven, be-kommeren ; moeten, mueden ; moeien ; dringen ; aen-dringen ; aen-porren ; werven, *vet.* aen-soeken ; ver-soeken ; procuree-ren ; soliciteeren.
SOLIDUS, geheel; gants, gantsch; geve, geef, geeve ; gave ; dicht, dichtig ; klompig, *vulgo Massivus,* massijf ; vast ; kek, *ger. sax. sicamb.* gewaerig; wel-gefondert(1). *non Solidus,* on-dicht.
Solidè, heelik ; ge-heelik ; gant-schelik.
in Solidum satisfacere, ten vollen be-taelen.
in Solidum emere in-koopen.
Solidarius, in-kooper ; grossier.
Solidare, Solidum & firmum reddere, sterken ; vast maeken ; dichten, dichtigen ; heilen, heelen ; soudee-ren. Soldeeren, *inquit Becanus, est firmissimâ commissurâ res connectere; quod in auro, borace, genere quodam salis nitri, quod inde chrysocolla nominatur, effici videmus.*
Soliditas, gantscheid ; vastheid, vastigheid.
Solidipes, breed-voet.
Solidago, herba, wond-kruid.
SOLIDUS, *Solidus argenteus, drachma Æginea,* schelling, *q. d. nummus tinniens sono argenti solidi integrique.* (*Solidus, nummi genus,* schelling, schilling, *q.* schilting, *quòd cetratus scutatúsque esset ; inde apud Tacitum fortè pro Serratus, legi possit, Scutatus. I. R.)* (*Sed* schelling *non tam unius nummi nomen est, quàm valoris, qui variat.* Schelling *enim semper est vigesima pars Librae cuiuscunque monetae, & subdiuiditur in duodecim Grossos, etiam diuersi modè* (1) *pro ratione monetae. Sic* schelling vlaems, *sex stuferi, diuisus in* xij grooten vlaems ; schelling bra-bands, *quatuor stuferi, seu* xij grooten brabands, *id est,* elk van een oortken ende een drij-mijt ; schelling hollands, 't twintigste deel van XV stuivers, bestaende in xij penningen ; schelling sterlings, van xij pens : *& sic de ceteris. Gallis,* une libure vingt souls, chaque soul de xij deniers, *&c. F. R.)*
SOLIUM, troon; konings-stoel ; prat-stoel ; lene-stoel ; lein-stoel, kuip-stoel ; bad-kuipe ; bad-tonne.
Solium lotorium, tobbe ; dobbe ; kuipe ; wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe.
SOLVERE, ontbinden; ont-doen;

(1) Sic. Het *Etymol.* heeft *Wel ghe-fondeert.*

(1) Sic.

ont-hechten ; ont-slaen ; vrijen ; (*Solui*, ont-slaegen, vrij, worden ;) ont-lossen ; losen, lossen ; loosen ; lenssen, lentssen, *vet.* ledigen ; ver-legen ; ver-ledigen ; quijt maeken.
Soluere, ont-setten, *liberare*.
Soluere obsidionem, op-breken ; ver-trekken ; op-trekken.
Soluere vinctum, uit-laeten den gevangenen.
Soluere fasciam vel ligulam, ont-rijgen.
Soluere zonam virginalem, ont-gespen, ont-hechten een maegd, ont-nestelen, *metaph.*
Soluere equos iugo, uit-spannen de peerden.
Soluere laqueum, ont-strikken.
Soluere nauem, ont-meeren, ont-maeren, een schip ; af-steken het schip van lande.
Soluere è terrâ, orâ, è portu, af-vaeren.
Solutus, on-gebonden ; vrij ; quijt ; ledig ; loos, los. *Vide*, VACUUS.
Solutus vinculis, bondel-loos.
Soluta nauis, driftig schip. *Grotio*.
Solutilis, non arcto (1) *consutus aut compactus*, on-dicht.
Solutio, ont-slag ; ont-slaginge.
Soluere, af-slooven ; slankeeren.
Soluere, Solui, slaeken ; *Solui calore*, dooien ; ont-vriesen ; ont-laeten.
Solutus, wak ; slap ; slank ; sluik.
Soluta languore membra, slaepige, slapende leden.
Soluere, be-taelen ; gilden, gelden ; gouden, *vet.* be-koopen ; hand-vullinge doen ; paeien ; quijt maeken.
Soluere sumtus aut impensas, be-kosten ; be-kostigen ; ver-vallen ende be-taelen de kosten.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *arctè*.

Soluere mercedem, stipendium, loonen ; be-solden.
qui Soluere siue lucre debet, gelder; geld-man, *vet. fland.*
Soluendo esse, machtig zijn te be-taelen ; solvent zijn.
Soluendo esse desinere ; fieri non Soluendo, faelen ; feilen ; faelieeren.
non Soluendo ; qui Soluere debita nequit, in-solvent ; on-vermogenheid, *Grotio*.
Solubilis, quod solui aut redimi potest, quijtbaer ; losbaer.
Solutus, gequijt ; gequeten ; be-taelt ; vol-daen.
Solutio, be-taelinge ; hand-vullinge ; schot ; paeie ; paiement. *Solutio integra*, volle be-taelinge.
Solutio praemii vel mercedis, looninge.
non Solutio, wan - betaelinge, *Grotio*.
Solutor, betaeler ; pagador.
Solutor praemij, mercedis, looner.
SOLUM, aerde ; eerde ; aerd-bodem ; aerd-grond ; grond ; veld.
Solum argillosum, klei - land ; klei-grond.
Solum tenue, leue, sterile, sabulosum ferè, geest ; geest-land ; geest-akker ; drif, drief, *zeland.*
Solum incultum ; Solum cessans, braek-land ; braek-liggende land ; braek ; laer ; vogel-weide, *q. pascuum auium.*
Solum exercere, bouwen. *Soli omnem succum assiduâ culturâ, & rarâ stercoratione exhaurire*, uit-mergelen het land. *Solum exhaustum, defatigatum*, uit-gebouwt, uit-gemergelt land.
Solo aequare, velden, vellen ; verdelgen ; verdelligen. *Solo aequatus*, sleik, sleek, sluik ; reis geslist.
Soli detrimentum, quod mare à solo abradit, grond-braeksel.

Soli spatium metiri, land-meten.
Solum patrium, genitale, natale, vader-land.
Solum vertere, ruimen.
Solum ; Solum cui aedes imponuntur, & quod dirutis aedibus manet, hof, hof-stad, hof-stede ; *vulgo, Domusstadium, q. d. locus domus*. Hof *enim domus cum solo & horto, nobis quidem rarius, Saxonibus autem, Sicambris & Frisijs frequentissimè dicitur ; unde*, hoven ende huisen iemanden, *id ist, domo siue hospitio excipere aliquem.*
Solum ab aedificio vacuum, aut culturâ, &c. grond van erve ; erf, erve ; erf - goed ; ledige erve, plaetse.
Soli res ; res immobiles Solo coniunctae, grond van erve ; erf, erve ; erf-goed.
Solum annuo censu oneratum, oud-eigen, *Grotio*.
Solarium, Soli merces, grond-cijns ; erf-cijns ; pand.
Solum obligatum in sumtus extruendorum aggerum, dijk-plechtige landen, *Grotio*.
Solum, grond ; bodem ; reis effen grond ; plaetse, pletse ; fondament ; fondeersel ; veld, *ut, Solum insigniorum*, veld van waepen-teekenen oft schilde.
Solum pedis, sole vande voet.
Solum, Plauto & Lucretio, pro Crepidâ, sole ; pantoffel.
Solum cercale, aelmisse ; broot-taelioore ; om-kerf-brood, *holl.*
SOLUS, *Solitarius*, alleen ; al-een ; eenig ; eenlik ; een-saem ; een-sellik. *Solus prorsum*, moeder-een, moederlik al-een. *Solus quasi vagè obambulans, errans, currens*, een-loopig ; *Soliuagus*.
Solitarius, Solus degens, een-saeter ; eensidler ; eensedel ; een-sidel ; kluisenaer ; eremijt.
Solitudo, alleenheid ; eenigheid ; eensellígheid.
Solitudo, locus Solitarius, eenlike plaetse ; een-oode, *ger. sax.* here-mitagie.
Solitudo vasta, deserta, woestijne, woestenije, woesteine ; wildernisse.
Solitudo vasta, arboribus, aedificijs, frumento & germine carens, heide, *vet.*
in Solitudinem redigere, ooden, oeden, *vet.*
Solitudine pauescere, perterreri ; horrore ob solitudinem perfundi, ver-eenen, ver-eenigen.
Soliloquium, eekallinge ; een-kallinge.
SOLÙM, *Solummodo*, alleenlik ; eenlik ; slechts ; maer.
SOMATOPHYLAX, lijf - knaep ; lijf-knecht ; lijf-wachter ; helm-bardier ; trouwant, truwant ; lijf-trouwant : trouwant *q. d.* trouwe hand, *id est, fida manus, eo quòd manuum vice sit in defendendo. Becan.*
SOMNUS, slaep ; vaek. *Dicitur* slaep, *q. d.* slap, *id est, laxus, remissus. Est enim Somnus quasi laxatio & impotentia quaedam membrorum sensuumque. Contrahi, inquit Cicero, animum Zeno, & quasi labi putat atque concidere, & ipsum esse dormire. Inde dictus Somnus segnis, ignauus, languidus, languens, torpens, lentus, & λυσιμελή, id est, membra soluens. Ouidius : volucrèsque ferásque soluerat alta quies. [Virg. Soluitur in somnos].*
Somnus levis, swijm, swijmel, swijmelinge.
Somnus simulatus, haesen-slaep.
Somnolentus, Somniculosus, vae-

kig ; vaekerig ; slaeperig ; slaeperachtig ; slaepachtig ; slaepig ; sluimerachtig ; droeser.

in Somnum incidere, in slaep vallen.

Somnum capere, Somnos ducere, slaepen.

Somnum meridianum capere, noen-slaepken doen.

Somno grandi & arctiore teneri, vast slaepen.

Somno correptus, obrutus, sepultus, met slaep be-vangen; slaep-dronken.

Somnum pectore proflare, ronken ; snorken.

Somno insumere, ver-slaepen.

e Somno excitare, wekken ; ont-wekken ; wakker maeken : *excitari,* ont-waeken ; wakker worden ; ont-springen uit den slaepe.

Somno vacuus, mondter, *ger. sax. sicamb.*

Somnifera potio, slaep-drank.

Somnifera herba, slaep-kruid.

Somniferi moduli ; Somnifera cantiuncula, slaep-liedeken ; slaep-deunken.

Somniare, in Somno videre, droomen.

Somniare ineptias, furias, raselen.

Somnium, droom. *Somnium lymphaticum, furiosum,* raeselinge.

Somniorum interpres, droom-be-dieder ; droom-dieder.

Somniosus, droomer ; droomig ; droomachtig.

Somniculosè, droomelijk.

Somniculosa affectio, slaep-siekte.

SONCHUS, hasen-koole ; conijnen-kruid ; douw-distel ; gansen-distel.

SONS, schuldig ; schuldbaer ; mis-dadig.

SONTICUS *morbus,* aen-hangen-de siekte ; boos-wee, *sax. sicamb.*

SONUS, *Sonor, Sonitus,* luid ; ge-luid ; klank ; ge-klank ; klap ; schal, ge-schal ; toon ; stemme ; done, deune, doninge ; ge-druisch ; ge-ruisch.

Sonus creber, tier ; ge-tier.

Sonus vibrans, fragosus ; Sonus dissolutus, schetteringe, schaeteringe : *talem edere,* schaeteren ; schetteren.

Sonus imus cantilenae, bas.

Sonus verberis, klak.

Sonare, Sonitum edere; luiden ; klinken ; klingen ; deunen, duenen, donen, toonen ; bremmen, (βρέμειν ;) ringen ; rinkelen, *vet.* kleppen, klippen : *Sonitum edere qualem angusti oris vasculum solet,* klokken ; κλώζειν, *id est, sonum quendam excitare in ore. Ad. Junio.*

Sonum imitari, lollen, lullen.

Sonare malè, mis-toonen.

Sonum sine mente edere, blaffen.

Sonum referre, reflectere, repercutere, weder-toonen ; weder-slag geven.

Soni reflexio ; Sonus resultans, resonans, weder-luid ; weder-slag des ge-luids ; galm ; weder-galm ; weder-klank ; weder-geluid ; weder-toon ; weder-schal ; tegen-geluid ; tegen-geroep ; tegen-klank ; echo.

Sonorus, luide ; hel, hellig, helder ; schal, schel, schelle ; ruischende.

Sonorus valde, in-luide; over-luid.

non Sonans rectè, oubollig ; aubollig.

Sonipes, klepper ; peerd, *vid*[t].

SOPHIA, *herba,* menisoen-kruid; ſije-kruid.

SOPHISTICA *argumentatio inexplicabilis,* vang-vraeg.

SOPIRE, smooken ; smuiken.

Sopor, vaek ; slaep ; swijm, swijmel, swijmelinge. *Vide porrò,* SOMNUS.

Soporari, Sopore languere, sluimen ; sluimeren ; swijmelen.

Soporatus, vaekig ; vaekerig ; slaep-dronken ; slaeperig, slaepig ; slaeperachtig ; slaepachtig.

Sopitus, slaepende. *Sopita membra,* slaeperige, slaepende, leden.

Soporifera herba, slaep-kruid.

SORBERE, *Sorbillare,* suipen ; soepen ; soeffen ; soffen ; sippen ; lekken ende suipen ; slorpen ; slorven ; slikkeren. *Sorbendo distillare, fundere, effundere, conspurcare, &, Sorbendo deuorare,* slabben ; slabberen ; slobberen, *holl.*

Sorbillare cyathos, pintelen, pinteleeren.

Sorbilis, Sorbile, cibus Sorbilis, suipelik ; soppelore.

Sorbitio, slabberinge ; slikkeringe.

Sorbitio, Sorbitiuncula, Sorbillum, suipen ; suipken ; candeel ; suip-drank; brui, bruwe, bruwet, broeie. *Vox* candeel, *ut notat Adr. Iunius, à Graecorum voce* κανδύλη *non abludit, olim in delicijs ; cuiusmodi est Frisijs recepta* warme jaute; *quod sonat, Calidum donum, siue, Calidus scyphus, quasi* θερμοδῶρον. *Posset tamen (inquit Kilianus,) salua Junij opinione dici* candeel, *quasi dicas Calidum ; quâ ratione Gallis* chaudeau : *cùm nos quoque eiusmodi sorbitiunculas* warm, wat warms, *hoc est, Calidum, siue, Calidum quid,* (1) *vocemus : vulgo, Caldellum.*

Sorbitiunculae delicatissimae species, moeder-sog ; moeder-soort.

Sorbitiuncula cereuisiaria, Erasmi, bier-en-brood.

Sorbitiuncula cereuisiaria frigida, non cocta, kolde schael, koude schael ; koud bier-en-brood.

(1) Etymol. *calidi aliquid.*

SORBUS, sorben-boom ; sorb-appel-boom ; sperwer-besie-boom ; suip-peer-boom.

Sorbus aucupatoria, siluestris, haver-esse, haver-essche ; quaelster, qualster.

Sorbum, fructus cuius farina polentae loco sumta aluum sistit, meel-peere ; suip-peere ; sperwer-besie ; sorbe, sorben-besie, sorb-appel. *Becanus à* soer, *id est, acidus, deriuat, quod acidi vini saporem habeat ; unde Virgilio acida sorba vocantur.* [*Sed amplius videndum an singuli fructus hîc nominati, eiusdem arboris sint. F. R.*]

SORDES, vuilicheid ; vuilnisse ; ontijdigheid ; on-vlaet, on-flaet ; onraed, *g. s. s.* kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek ; drijt ; stank (*Vide,* ODOR GRAVIS ;) broddde, *vet.* gremelingen; grommelinge, &, snodder, *fland.* woestheid ; schabaf. *Sordes ædium,* goor, *louan.* [*idem forte quod* gier, *holl. I. R.*]

Sordes bullitione rei coctae, broem.

Sordium concursus, bersch.

Sordere, Sordescere, ver-vuilen ; vuilen.

Sordere, contemni, tegen zijn, staen.

Sordibus inficere, maculare, foedare ; Sordidum reddere, ver-vuilen ; be-koselen, be-keuselen; be-mosen; be-moselen ; be-soluwen, be-seuluwen, *fland.*

Sordes tollere, abstergere, spoelen, spuelen ; kladden, kladderen ; af-kladden.

Sordidus, vuil ; ver-vuilt ; on-vlaetig ; drekkig ; bekeselt ; be-keuselt ; mottig ; sloorig, sloordig ; saluwe, *vet. fland.* ont-haeleweit ; ont-harleweit ; woest ; wuest.

Sordidus, Sordidatus, homo sordido siue horrido cultu, sloef, slof, *holl.* slodder, slodderer; slodderachtig.

Sordida puella, kladde; kladdegat; mottig.

Sordidè, vuilik.

Sordes, auaritia, vrekheid; karigheid; hondsheid.

Sordes; Sordidum artificium; ars sordida; quaestus sordidus, soetelrije.

Sordidus; Sordidè parcus, auarus, vuil; vrak, vrek, vrekkaerd; gierig; hond, honds, hondsch; rekel; karig, kare; dein; deinachtig; vilt; viltachtig; pracher; hoeteler; gorre, *holl. Vide etiam,* AVARUS.

Sordidus, vel tenuissimæ rei sector, tenax; siccè ac durè victitans, splijtmijte; nauw-sparig; spaere-kant; droog-korste; droogaert; knijper, *holl.* κνιπός.

Sordidus; mercenarius Sordidus; mercator tenuis & vilis, soeteler, soeseler. *Mercatura enim quaeuis tenuis sordida est, teste Cicerone in Off. & Sordidi putantur qui à mercatoribus mercantur quod statim vendant; nihil enim proficiunt nisi admodum mentiantur.*

Sordida agere; Sordida officia obire; in Sordido opificio versari, hoetelen; soetelen.

Sordidè, auarè, vrekkelik.

SOREX, ratte; slaep-ratte; slaep-muis; spet-muis, spit-muis, spits-muis, *sax. sicamb.*

SOROR, suster. *Sororcula,* susterken.

Soror germana, lijflike suster.

Sorores, ge-susters.

Soror mariti, mans-sustere.

Sororius, susterlink.

Sororius, &, Sororia, swager; swaselink; swagerinne; swasenede, *vet.*

Sorores patrueles, ooms-kinderen, gebroeders-kinderen; gebroederlingen; *ut et fratres patr.*

Sororcula pollinctrix, pullata, swerte suster.

SORS, kansse; lot; hasaerd; avendeure; soorte; terme.

Sortes, Sortitio, Sortitus, Sortiendi actus, loterije; lotinge; rijffel.

Sors, Sortitio, in diuisione bonorum, Sortitus, heul; lot; kavelinge; aen-deel; aen-paert; klufte, kruchte; kaveling, *aliàs,* blinde lotinge, *Grotio.* kavel, *siue,* kabel, *q. d. funis sortis, funiculus sortis, Mich.* 2, 5. *funiculus distributionis. Psal.* 77.

Sors, staet; ge-luk, gluk; terme.

Sors necessaria, nood-lot.

Sors mala, on-geluk; on-geval.

Sortiri, heulen; loten; truggelen.

Sortiri, Sorte diuidere bona funiculo distributionis, kavelen.

Sortiri nummis, kruis oft munte worpen.

Sorte accidere, be-vallen.

Sortitor, loter.

Sortilegus, qui per sortes futura praedicit, lot-boek-leser; fortuinleser, fortuin-segger.

Sortilegium, lot-boek; loterije.

Sortilegus talus, heul-kote.

Sors, caput siue prima principalisue summa pecuniae aut bonorum quae conferuntur, ut inde lucrum fiat, saed, *metaph. à semine in terram jacto, ut plurima inde nascantur grana;* hoofd-penningen; hoofd-schat; hoofd-stoel, *vet.* hoofd-somme; hoofd-goed; hoofd-geld; capitael; cavedael; soen-penningen vanden woeker.

Sors, id quod fœnori impenditur, quaeden kost.

SORTISARE, *vulgi, planum cantum consonantijs certis ex improuiso ordinare,* contrepunt singen.

SOSPES, behouden; schadeloos; on-beschadigt.

Sospitare, behouden; bewaeren.

SOSTRUM, *merces quae Medico pro curatione datur,* meester-geld; meester-loon; medecijn-loon.

SOTERIA, goeden vrijdag.

SPADIX, *Spadiceus,* kastanien-bruin; bruin-rood.

Spadiceus color, baeie, baei-verwe, baeiaerd.

SPARGANIUM, waeter-lisch; kandelaers.

SPARGERE, stroien; ver-stroien; spreeden, spreiden; sprenkelen, sprinkelen, sprengelen, sprengen; spaersen, sparsen; sparkelen; speieren, *fland.* spillen, spilden, *vet. holl. Spargere cum strepitu,* schetteren.

Sparsus, gespreidt; gesprengt; gestroit; gestort.

Sparsim, passim, spreedelinks; spreidelinks; hier en daer; hobbel tobbel; hobbel sobbel; spaerselink; schiere wiere; habbe drabbe, & struwiers, *fland.*

SPARTUM, brem.

SPARUS, *Sparum,* bengel, bingel; stange; sperre; sparre; spere, speere.

SPASMUS, *Spasma,* krampe; krimpe, *vet.* krimpinge; spat, *sax.* stuipe.

Spasmus cynicus, trekkinge des monds.

Spasticus, krampig; kramp-aderig.

SPATHA, *Spathomela, Spathula,* spadelken; spatelken; spaeiken; spatel; spade, *vet.* roer-stok; roer-spaen; salf-schupken.

Spatha, spaen; visch-spaen; schuim-spaen.

Spatha, breed sweerd; folie; swinge.

SPATIARI, wandelen; ver-wandelen; ver-treden; spatieeren.

Spatium, loci, terrae, wijde, wijdde, wijdde tusschen beiden; ruimte; ruime, *vet.* verreid; lengde, langheid; plakke; plekke; vlekke; rekke; strekke; streke; spatie.

Spatium iaculi emissi, sagittâve (1) *aut teli iactûs,* schut-mael.

Spatium duorum pedum, stap.

Spatium, mensura, &c. Vide, MENSURA SPAT.

Spatium temporis, stond; tijd ende wijle. *Spatium, temporis dilatio,* ver-lang; uit-set; uit-settinge; uit-setsel; uit-stel; uit-stelsel; delay, dilai; respijt, *q. Spatium respirandi.*

Spatium interponere, pauseeren.

Spatiosus, ruim; wijd; wijd-loopig; wijd-veldig.

SPATULAE, *vulgi,* schouder-blad; schouder-been.

SPECIES, (*relata ad Genus, seu,* geslachte,) af-komste, *Grotio;* sorte; soorte; konne, kunne, *vet.* lei, *Vide,* MODUS.

Species, schijn; ge-daente; ge-laet; waen-schijn, *vet.* ge-steltenisse, ge-steltheid, gestalte; pre-text; pretensie; mine; semblant; semblantie.

Species, schoonheid; *quibusdam* schoonte.

Species, vorme.

Species, vulgi, aptekerije; apotekerije; specerije.

(1) Sic. Lees *sagittae.*

Speciem praebere, gerere, reddere, representare, schijnen ; sien gelijk, &c.

Species cœlitus vel diuinitus oblata, revelatie.

Specie tantùm & simulatione factus, non verè aut ex animo, gemaekt.

Species virtutis, deksel oft schijnsel van deugd.

in Speciem, alkaks ; kakkemik ; quantsuis.

Specie eximia, schoon.

Specialis, sonderling ; sonderbaer ; speciael ; particulier. *Speciale mandatum,* sonderlinge last, *Grotio* ; *vulgo,* speciale procuratie.

Speciatim, Specialiter, sonderlik ; bij-sonder, bij-sonderlik ; be-sonder, besonderlik ; particulierlik.

Speciosus, hupsch, hovesch, *vet.* aen-sichtig ; aen-sienlik ; schappig, schappelik. *Vide etiam,* FORMATUS BENE.

Speciosè, schappeliken.

Speciosè ingredi, brageeren.

Specimen, Species, waen-schijn, *vet.* apparentie.

Specimen ; ut exiguum quiddam mercis quod à venditore spectandum profertur, stael ; staelken ; monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; talie ; proef; proeve; veur-beeld; patroon; paragon ; schampelioen, [*q. d.* exempelioen. I. R.] (1)

Specimen artis, meester-schap ; meester-stuk ; meester-werk ; proefstuk ; proef-scheut, *fland.*

SPECTARE, schouwen ; schauwen ; kijken.

Spectare aperto ore, seu auidè, gaepen.

Spectare ad concordiam, &c. strekken tot eendracht, &c.

Spectare aliquem, respekt hebben, draegen.

Spectare aliquò, concerneeren ; oog-merk op hebben ; iet aen-gaen, roeren.

Spectandum dare, ver-toonen ; ver-toogen.

Spectandum sese dare, pronken ; bronken ; prikken, prijken, *holl.*

Spectator, toe-siender ; kijker.

Spectator ocularis, oog-sichtiger.

Spectator auidus, stupidus, spectaculo inhians, qui hians & stupidus aliquid spectat, gaeper ; gaepaerd ; gaep-stok.

Spectabilis, sienlik ; sich-baer (1); sien-baer ; toon-baer.

Spectabilis, Spectandus, achtsaem; acht-baer ; hoog-geacht ; aen-sichtig ; op-sichtig ; aen-sienlik ; van aen-sien ; tael-weerdig, tael-waerdig; treffelik ; deftig, *holl.* degelik, δεικελος, *conspicuus, ostendi monstrarive dignus.*

Spectaculum, Spectacula publica, spel ; schoud-spel ; kijk-spel ; gaep-spel ; waegen-spel ; ver-toog, vertoon, ver-tooninge ; toone, *vet.*

Spectaculorum locus, ubi ludi eduntur, tooneel ; stellagie, stellaedsie ; schouw-spel-plaetse, *Grotio* ; schavot. *Vide,* SCENA.

Spectamen, monster ; toon-stuk ; proefstuk ; *Vide s* SPECIMEN.

SPECTRUM, schijninge ; spoke, spooke, spooksel ; ge-drog, gedrogt ; ge-spuis ; ge-spens, *sax. sicamb.* bokene, *vet.* bokkel-man ; quik, *fland.* bommeler ; bommelnekker; bulle-man, *holl.* boes-man, *fris.* biete-bauw ; bijte-bauw ; woud-her-man ; woud-her-manneken ; vise vase ; vision, visioen.

Spectrum horrendum, daese.

(1) Het Etymol. geeft juist *gal. escantillon.*

(1) Sic. Etymol : *sicht-baer.*

Spectrum incubum, maere ; nachtmerie.

SPECULA ; *locus editus unde speculari quis potest,* wacht-toren ; koer ; koer-torn ; waerder ; waertoren ; tinne ; *kanteel — ; schouwe, schoude ; schouw-berg ; schouwtoren; waek-toren; waerde, weerde; waerde-toren ; schuil-toren ; wijkhuis ; wijg-huis, *vet.* kijk-huis ; kijk-toren ; kijk-uit ; bespie-toren.

Specula tintinnabularis, galm-gat.

Speculae, arum, gariete, ge-riete, geriete (1), gerijte, gerriete ; *Gallis* creneaux.

Specula marina, tonne; see-tonne; baeke ; see-merk ; kape; vier-boete.

Speculis marinis praefectus ; cui cura est Specularum, item rerum in mari submersarum, tonne-man.

Speculari, koeren ; be-schouwen; uit-sien; uit-kijken; spien, spieden; ver-spieden ; be-spieden ; be-spien ; wachten ende be-spieden ; brouwieren ; ver-klikken ; visieren.

Speculari insidiosè, loeren ; loeroogen.

Speculator, koerer; koer-wachter; schouwt, *vet.* spie, spiede; be-spieder; loer, loerer.

Speculatoria nauis, nauicula, fuste, loots-mans-boot.

Speculatio, be-schouwinge ; beschouwenisse.

Specularis significatio, quae fit igne e speculâ ostenso, vier-teeken.

SPECULUM, spiegel.

Speculum urens, metallicum, brandspiegel.

Speculum chalybeum, staelen-spiegel.

Speculum consulere ; *in Speculo intueri ; imaginem contemplari in Speculo,* spiegelen.

Speculi instar politus, spiegelslecht.

Specularis lapis, spiegel-steen.

Speculare, Specularium, glas; glasen-venster.

Speculare chartaceum, blaffeture ; kassijne, *fland.*

Specularius, glasen-maeker ; spiegel-maeker.

Specillum, bril ; oogen-spiegel, *vet. Specilla oculis admouere,* brillen.

Specillum, tintel-ijser, *vel,* ijserken ; tinte, *fland.* tintel ; wondijserken. *Specillum latum,* spadelken, spatelken, spatel, spaeiken.

Specillo tentare vulnus, tinten, tenten ; tintelen, tentelen.

Specillum auricularium, siue, oricularium, oor-lepel.

SPECUS, *Spelaeum, Spelunca,* een hol ; kuil ; sluipe ; sloepe ; kluchte, klufte, krufte, krofte, krochte, krocht ; duwiere, *fland.* kleppe, klippe ; spelonke.

Spelaeum ferarum, leeger, ligger der dieren.

Spelunca latronum, moord-kuil.

SPELTA, *vulgi,* spelte ; dinkel, *sax. sicamb.*

SPERGULA, sporie, speurie, spurie, spurrie.

SPERMA, saed.

SPERMA CETI *vd. balenae,* walschot.

SPERMOPSEUDUS, giet-logen.

SPERNERE, ver-achten ; versmaden ; on-eeren ; nieten, *vet. fland.* ver-nieten ; ver-nietigen.

Spretus, ver-acht ; snoode. *Spretor,* ver-achter ; smader.

SPES, hope ; hopinge ; heuge, hoge ; troost.

praeter Spem, onverhoeds.

Sperare, Spem habere, fouere, pascere, nutrire ; Spe teneri, lactari, duci, euehi, tolli, hopen ; ver-hopen ; op,

(1) Sic bis.

vel in, hope leven; heugen, hogen.
Sperans, hoper.
Sperabilis, hopelik; dat te hopen staet.
Spem suam omnem in aliquem figere, ver-laeten sich selven, (1) alle sijn hope, ver-trouwen, setten, stellen, op iemanden.
Spem omnem abijcere; Spe destitui; desinere Sperare, mis-hopen; wan-hopen; wan-heugen, *vet.* ver-twijfelen; despereeren.
Spem omnem consolationis fortunáeve melioris abijciens, wan-hopig; mis-moedig; mis-troostig.
Spei abiectio, mis-moedigheid; wan-hope; ver-twijfelinge.
SPHAERA, ronde; kloot; bol; bolle; kogel, koegel, keugel, kugel.
Sphaera plumbea, bus-kloot.
Sphaerula, klootken; klosken; keusel, kuisel, kosel.
Sphaerula eburnea, bonket.
Sphaerula loro iaculabilis, solle, sol, *holl.*
Sphaerula praecatoria, seu Sphaerulae precatoriae quibus certus numerus precationum Dominicalium & Salutationum Angelicarum recitantur (2), Pater-noster; &, teeken aende Pater-noster.
Sphaerulae, quibus captiuorum manus vinciuntur, duim-ijsers; pater-nosters.
Sphaericus, rond.
Sphaeristerium, kaets-baene, kegel-spel; *locus exercitio pilae destinatus. Sphaeristerij tectum interius*, rabat van 't kaets-spel.
Sphaeristerium, locus in quo proiectis ad metam sphaeris ligneis luditur, rol-baene; * bol-baene —; kloot-baene. *is ludus*, kloot-spel; *eum ludere*, * bollen —; kloot-schieten.
Sphaeristerium, locus in quo luditur globis per annulum ferreum adactis, klos-baene; bogel-baene.
Sphaeristerij annulus, porta, bogel; klos-poorte. *eum ludum ludere*, klossen; bogelen.
Sphaerobolus arcus, kloot-boge.
SPHINX, baviaen; baviaenken; marte, marteken, martin.
SPICA, are, aere, aere van koren; koren-are.
Spicarum fascis, manipulus, fasciculus, schoof; gaerwe, garwe, garbe; koren-garwe; sang, sange; ge-legge; bondel.
Spicarum fascem desecare, pikken.
Spicas à messoribus praeteritas colligere; Spicilegium facere, oogsten; nae-oogsten.
Spicilegium, Spicarum collectio, oogstinge; nae-oogst; nae-oogstinge
in Spicae modum acuere, spien, spijen.
Spica, houde, haude; pelle. *dicitur* houde, *quòd fabas, pisa, legumina contineat seruétque.*
Spicam proferre, houden.
Spica, Spica nardi, spijke, spik; lavender; loog-kruid, *vet.*
Spicatum unguentum, spijk-olie; spiek-olie.
SPICULUM, punt, punte, point; pinne; spits, spitse.
Spiculum obtusum aut abruptum, knoef, *fris.*
Spiculum apium, angel, engel, der bijen; straele, *fland.*
Spiculo pungere, straelen, *fland. holl. dicitur propriè de apibus.*
Spiculum, pijl; werp-pijl; javelijne.
Spiculum hastae, pijk-ijser; spies-ijser.
Spiculi ictus, steke.

(1) Sic *komma* in plaats van *kommapunt*.
(2) In 't Etymol. *recitatur*.

Spiculis ludibrium obijcere, jagen deur de spiessen.
Spiculare, spitsen.
Spiculatus, gepriemt.
Spiculator, helm-bardier; haetsier; heeren-dienaer; trouwant. *Vide etiam*, SOMATOPHYLAX.
SPINA, deurne, dorene, dorne, doorne, *à* deur *siue* dore, *quod Spina omnia motu celerrimo penetret. Becano.*
Spina appendix; Spina alba, acuta, tonsilis; quæ passim implexa sepibus extimas hortorum pometorúmque oras ambit, haeg-doren; spelle-doren, *fland.* honds-bremen; mei-doorne, *zeland. quòd mense Maio spectatissimè floreat.* deurn-boom, doren-boom.
Spina infectoria, rhammi species, rijn-besie; rein-besien; sap-groen-boom: *baccarum eius succus*, sap-groen
Spinetum, deurn-bosch.
Spinea corona, deurn-kroone.
Spinis & sentibus oblitus locus, gedeurnt, gedoornt; ruichte.
Spinosus, deurn-achtig.
Spina galeæ, hornik, hoorink.
Spinæ piscium, visch-graet; vlieme van den visch; leme, *louan.*
Spina, vulgo Spinula, spelle.
Spinularium, herteken.
Spina dorsi, rug-been; rug-graet; nokke, *fris. holl. nodus siue vertebra Spinæ*, rug-graet-been. *Spondyli, verticuli, vertebræ, nodi Spinæ*, wordel-been; rug-graet-knokels. *Spinalis medulla*, rug-graet-merg. *sacra fistula qua spinalis medulla decurrit, spina sacra*, rug-pijpe; stiet-been. *Spinæ extrema pars in sacrum os desinens, podicique imminens*, stiete; stuite.
Spina porci, vituli, &c. vertebrarum contextus; pars dorsi superior quæ assari solet, harst, herdst; ast, *fland.*
SPINACHIA, *piscis aculeati genus*, stekeling, stekerling.
SPINACHIUM *olus, vulgi*, spinagie.
SPINEOLUS, slee, slee-pruime; sleeuwe.
SPINTER, braselet.
Spinter, blasoen; busse; stad-busse; wapen-busse; stad-wapen-busse; stad-wapen: *quale viatores seu statores & nuncij ciuitatum gestant.*
Spinter, schouder-gespe; mouw-spelle; knoop-spelle; schort-haek; schors-haek; heksel; haeksel, *fland.* hechtsel.
SPINUS, *auicula*, knoter, kneuter, knoterken, kneuterken; meuseler; mauriken, mauwerken: *alijs*, cijnsken; sijsken.
SPIRA, reep, roop; slinger-slanger; wronk, wrongel; laege van touwen oft koorden.
Spira filacea, roof, stringe, strene, streen, streme, scheideling, garens.
Spira, funiculus qui galerum, pileum aut vittam, constringit, potissimum sub mento, keel-band; hoed-band.
Spira, panis dulciarius in modum corollæ siue spiræ in orbem circumductus, krakeling; kantselink; kantsterlink; karstelink; keisterlink; krantselink, *zel. fland.* bridsel, brijseling, *sicamb.* slange, *louan.* wiel-brood, wielken, *holl. fland.*
Spira funalis, tortse; tork.
Spira columnæ, base, basement.
SPIRARE, blaesen; waeien; winden, *vet.*
Spirare, ademen; aessemen.
Spirare difficulter, kichen; kinken.

Spirandi difficultas, kich ; be-nout-heid van adem.
Spirare naribus, spoisten.
Spirare leni dulcique aurâ, soesen, suisen.
Spirare, Spiritum ducere, leven.
Spirare, rieken ; reuken.
Spirare glorias, be-roemen; snorken eñ blaesen.
Spiratio, adem ; aessem.
Spiramen, Spiramentum, Spiraculum, adem-gat ; adem-tocht ; locht-gat ; wind-gat ; rook-gat ; stink-gat.
Spiritus, geest ; quik ; adem, aessem ; locht, lucht ; wind. *Spiritus fœdi odoris*, stinkende aessem.
Spiritus, moed ; hert ende gemoed. *Spiritum dilapsum recipere*, raepen sijne sinnekens ; her-scheppen eenen moed.
Spiritum reciprocare, her-haelen, ver-haelen, den aessem ; snoeven, snuiven.
Spiritum ducere, snikken.
Spiritum captare, locht, aessem, scheppen.
Spiritus angustia, difficultas, verstoptheid ; be-nauwtheid van adem.
Spiritum elidere, præcludere, verstikken ; ver-smachten.
Spiritui viam præcludere, worgen, wurgen, ver-worgen.
Spiritus semita, geest-ader.
Spiritus expers, adem-loos.
Spiritum afflare, effundere, sterven ; den geest geven.
Spiritualis, vulgi, geestelik.
Spiritualis machina fodinæ, wind-vank.
Spiritus ætherius, engel ; hemelsche geest.
Spiritu afflatus, be-waeit ; bestoven.
Spiritus phanaticus, vesanus ; Spiritus contradictionis, wer-geest.
Spiritus vertiginis, apud Isaiam, swerm-geest. *Spiritus noctu infestus*, nacht-geest.
Spiritu correptus fatidico, verduvelt, be-duvelt, be-seten, duvelsuchtig mensch.
SPISSUS, dicht, dichtig ; dik ; grof.
Spissare, dichten ; dichtigen.
Spissare, &, Spissari, Spissescere, dikken ; ver-dikken.
Spissitas, dikte ; diktenisse.
SPITHAMA, spanne; hand-mate.
SPLEN, mildte, milte, *à* mild, *id est mollis : splen enim mollis & rarus est naturâ.*
Spleneticus, milt-suchtig ; miltsiek.
SPLENDERE, schijnen ; blinken, blenken ; gleissen, gleisen, galeisen ; likken *(splendens facere ;)* gelikken, glikken ; ge-linken ; glantsen ; glimpen ; glinsteren ; glisteren, ge-listeren ; lusteren, luisteren.
*Splendens, *Splendidus*—, schijnig ; blinkende ; glinsterig.
Splendidus, suiver ; rein ; hoogwaerdig ; *schijnbaer — ; hoffelik ; kost-vrij ; ver-waent, ver-went, ver-weent ; excellent.
Splendidus homo, fraeiaerd ; moiaerd ; groots, grootsch, grootsig ; grootsaerd ; schijnbaer.
Splendidè, rijkelik ; hoffeliken ; grootselik ; ver-waendelik ; weerdiglik.
Splendor (1), schijn, schijnsel ; weder-schijn ; blinksel ; glants ; luster, luister, lijster.
Splendor, hoffelikheid ; weerdigheid ; grootsheid.
Splendor matutinus, krieke, kriekelinge.
Splendor picturæ, af-setsel.

(1) Het Hs. schrijft SPLENDOR.

Splendorem nitorémque rebus dare, lusteren.
SPODIUM, niet, niete. *Vide*, POMPHOLYX.
SPOLIARE, ont-blooten ; rooven, be-rooven ; stroopen ; af-setten; af-werpen; plonderen; bueten, buiten ; assaisineeren.
Spoliatus, be-rooft, af-geset. *Spoliatus à subsessoribus*, af-geset van de straet-schenders.
Spoliator, roover ; af-setter ; sakman, *g. s. fl. vet.*
Spolium, roof ; roove ; roof-goed ; buet, buit.
Spoliatio, rooverije ; roof ; beroovinge ; plunderinge.
Spoliarium, Spelunca latronum, roof-hoek ; roof-nest ; roof-kuil ; stroop-nest.
SPONDA, bed-stede ; koetse : *propriè tamen dicitur lecti anterius fulcrum*, sponde ; bed-sponde ; veur-pand vande koetse ; bed-planke ; hengst, *quib.*
Sponda extrema, achter-pand vande koetse.
Sponda, spenne-koetse ; slaepbanke.
Sponda castrensis, veld-koetse ; ledicant.
Sponda volubilis, rol-bedde ; rolkoetse.
Spondula, span-bedde, *sax. sicamb.*
Sponda currus, wagen-leider ; leeder vande wagen.
Sponda orciniana, baere ; doodbaere.
SPONDERE, toe-seggen ; verloven, ge-loven, wedden, *vet. sax. fland.*
Spondere pro aliquo, staen oft in-staen veur iemanden ; borge blijven ; spreken veur iemanden.
Spondere merces esse probas, sinceras, goed doen de schade ; plechten, *fland.*
Sponsor, borge.
Sponsorem constituere pro re vendita, ver-waerborgen.
Sponsio, wedde ; weddinge ; stipulatie.
Sponsionem facere, agere, weddinge doen ; ver-willekeuren.
Sponsare, onder-trouwen ; versekeren, *vet.*
Sponsus, Sponsatus, getrouwt ; onder-trouwt.
Sponsus, bruid-gom, bruide-gom, *q. d. Sponsae custos.* Brutigomo *dicitur antiquissimo scriptori Otfrido monacho S. Galli.* [*Haec Kilianus, deducens vid' à* goom, *antiquo, id est, custos. Possit tamen etiam intelligi* bruide-gom, *id est Sponsae maritus aut vir :* gome *enim antiquis homo ; &* goman, *maritus. Sed eodem recidit*].
Sponsa, bruid, [*q.* bruistig, brunstig, *ardens in venerem, catuliens*, ritsig. *Sed amplius videndum*].
Sponsæ ductor, bruid-leider.
Sponsæ comes, socia, bruid-leidster.
Sponsalia, orum ; Sponsus, us, onder-trouwe ; onder-trouw-merkt ; lofte ; be-lofte ; hand-slag, *sicamb.*
Sponsalitia arrha, ee-stuir.
Sponsalis dies, onder-trouw-dag.
Sponsale munus, bruid-stuk.
Sponsalitia præconia ; edictum, kerk-geboden van onder-trouw.
SPONDYLUS, *annulus qui ima parte fusis commodius torquendis rotandisque adhibetur*, worvel, wervel, wordel, werdel.
Spondylus ; Spondyli seu nodi spinæ dorsi, wordel, wordel-been ; wervel-been ; rug-graed-been ;

rug-graed-knokels. *Spondyli*, ge-werf der leden ; *ligatura articulorum*.
Spondyli florum, wervel. *Vide*, FLORUM VERT.
SPONGIA, swamme, squamme ; spongie ; *item*, wisch ; *hinc*, *Spongia tergendo podici*, aers-wisch.
Spongiosus, bol ; pof ; voos, voosch, voogs.
Sponsiosus panis, hol-brood, pof-brood.
Spongiolæ arborum, poppen op de boomen.
Spongia marina elschouwe, el-schoue, *zeland*.
Spongia, *radices asparagi*, spar-gel-wortel.
Spongites, *lapis qui in spongijs reperitur*, swam-, squam-steenken.
SPONTE ; *sua*, *vel suapte*, *Sponte*, al willens, wetenlik ; wetentlik ; willigIik ; vrij-williglijk ; eigen-williglik ; van selfs ; selfs-williglik.
Spontaneus, willig ; ge-willig ; vrij-willig ; self-willig ; eigen-wil-lig.
SPORTA, *Sportula*, korf, korf-ken ; mande, mandeken.
Sportula scirpea, biesen-korfken.
Sporta viminea, *corbis institoria*, meers-korf.
Sporta pani ferendo, brood-korf ; paner.
Sportula ; *pecunia quæ iudicibus pro salario datur*, schepen-loon ; schepen-recht.
Sportula, *sacerdotis*, *&c*, prove, provene ; prebende ; distributie.
SPONSIO, *Sponsus*, *Sponsa*, *&c*. *Vide*, SPONDERE.
SPUERE, *Sputare*, *Sputum eijcere*, spouwen, spijen, spijgen ; speeu-wen, spauwen, spein ; spogen, *vet. fland.* spikken ; speekselen. *Spu-tare ex ore salivam*, *pituitam*, see-veren ; quijlen, quielen. *Spuere flegmata*, fluimen. *Sputo detædare*, be-spijen, be-spouwen. *Sputum reij-cere ex pectore*, uit-leggen.
Sputum, speeksel ; speekel ; spoussel ; spouwinge ; spouwe, *vet. sicamb.* spuie ; spije.
Sputi levis irrigatio, spikkinge.
SPUMA, schuim ; schom, *vet.* broem, brom, broemsel ; bruis, *holl.*
Spuma arida maris, see-schuim, *salsa aspergo*.
Spuma metalli, sindel.
Spuma fluminis, gloet, *Hondio*.
Spuma caustica, *Spuma Bataua*, looge.
Spuma lethalis, freissel ; freissem ; vleissem, *holl.* reeuw, reeuwssel.
Spumare, *Spumas agere*, *Spumes-cere*, schuimen ; bruisen, *holl.*
Spumâ aspergere, be-schuimen. *aspersus*, be-schuimt.
Spumas ore agere, schuim-bekken.
Spumans, schuimer.
Spumosus, schuimig ; schuim-achtig.
Spumatus, *us*, schuiminge.
SPURCUS, vuil ; on-eerlik ; on-eersaem.
Spurcè, on-eerliken.
Spurcitia, fielterije.
SPURIUS, over-wonnen bas-taerd ; in over-spel gewonnen ; over-spel-kind ; avetronk, aftronk, *vet. fland.* bastaerd ; hoeren-kind ; hoeren-sone ; putten-sone, *vet. fland.* on-eelik geboren ; ban-kaerd, *ger. sax. sicamb.*
SPUTUM, *Sputare*, *Vide*, SPUERE.
SQUALERE, krielen ; be-stieven.
Squalens auro, stijf van goude.
Squalor, vuilnisse ; ver-muftheid ; on-vlaet ; on-flaet ; on-raed, *g. s. s.* kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek.

Squalore siue Sordibus maculare, be-koselen ; be-keuselen.
Squalore consumi, ver-bleisen.
Squalidus, vuil ; be-koselt, be-keuselt ; schrael ; ruidig ; woest, wuest ; on-suer, *fris.*
Squalidus homo, sloef.
Squalidus locus, schom, schom-me.
SQUAMA, *Squamula*, *piscis po-tissimùm*, schelle ; schaele ; schelffe, schelffer ; schelfferinge ; scheve, *sicamb.* visch-schubbe ; schubbe, schobbe vande visch ; vimme, vinne, vlimme ; vlome, *s.s.*
Squamis exuere piscem, schubben den visch.
Squamulæ capitis, schellen, schelf-feringe vanden hoofde.
Squamulæ infantum capitibus, *tanquam crustulæ scabiei*, *adhæren-tes*, nerve.
Squamæ loricæ, panssier-malie ; malien van 't panssier.
Squameæ suturæ capitis, schelf-fer-naed des hoofds.
Squamosus, schubbachtig.
SQUATINA *piscis*, schoer-haeie.
SQUILLA, *tintinnabulum quod in templis pulsatur*, *Du-rand. Ration. lib.* 1 *&* 4. schelle [*à* ge-schal, *tumultu*, *strepitu*, *tin-nitu*, I. R] *Scella pro tintinnabulo legitur in Lege Salica Franco-rum*, *teste Hermanno Comite Nuenario*.
SQUILLA GIBBA, *pisciculi genus*, garnaerd, garner, gaerner ; kleene kreeften oft krabben. *L. Pottero.*
SQUINANCIA, *vulgi*, keel-ge-swel ; squinancie.
ST, sus ; tus ; *vox silentium indicentis*.
STABULUM, *Stabulatio*, stal ; stallinge.
Stabulum equorum, peerd-stal [*quibusdam*, hors-stee, *seu* ros-stee ; *qui interpretantur* T'horst *multis opidorum nominibus additum*, *quasi Stabulum aut Stabulatio* ; *ut* Bronchorst, Del-menhorst *&c*. *Sed I. R. deducit ab* horst, *id est*, *Virgultum*, *q. ericetum*. *Fortè autem quasi* herd-stede, *focus*, *domicilium*. *F. R.*]
Stabulum pecuarium, vee-stal ; koie ; hok.
Stabulum, bucht, bocht, ge-bucht ; hok.
in Stabulo obscuro collocare, blind-hokken, *holl. sicamb.*
Stabulum, her-berge ; uit-span-ninge ; logijs.
Stabulare, *in Stabulo locare* ; *&* *Stabulari*, *in Stabulo agere*, in den stal stellen ; oft, in de stal zijn.
Stabulare, *Stabulari*, woonen.
Stabulare, *Stabulari*, her-bergen ; geherbergt worden ; ter her-berge zijn ; uit-spannen ; logeeren.
Stabularius, *Stabuli custos*, *ma-gister*, stal-knecht, stal-houder, *Grotio*, mark-staller ; maer-staller, *vet.* ros-kam.
Stabularius, weerd ; her-bergier ; tavernier. *Stabularium agere*, her-berg houden.
Stabulum, *vulgi*, *Stapula*, stapel. *Vide*, STAPULA.
STADIUM, park ; krijt, *vet.* loop-plaetse ; wedde, *sax.*
Stadium, *cursus in Stadio*, wed-de-loop.
Stadium currere in Stadio, wedde-loopen.
STAGNUM, *Stagnans aqua*, staende, stille staende, water ; poel.
Stagnum, visch-put ; vijver ; dijk.
Stagnum latius, *seu*, *Stagnum amplum*, *quod vento mouetur*, *absque procellis*, maer, meer, mer, meir ;

see ; wilde, wilde-waege, *sax. sicamb.*

Stagnare, stille staen, als wateren, *&c.* steigen, *vet.*

Stagnatus frigore, gestolt.

STALAGMIUM, oor-perle.

STAMUS, *fila recta et stabilia in opere textorio per pectinem transmissa, quibus subtegmina intertexuntur,* scheer-draed ; scheer-gaeren ; scheerlink ; ketene, *vet.* ief, *vet. holl.* webbe ; web-draed ; web-gaeren ; roksel ; worp ; werpte ; waerpte ; werp-draed ; werp-gaeren.

Stamina nere, torquere, ducere, spinnen.

Stamineum textum, stamijne, stramijn.

STANNUM, ten, tin ; *Chymicis, Venus.*

Stannum vilius, keur-ten ; peauter ; speauter.

Stanno, Stanneôue tectorio incrustare, oblinere, illinere ; Stannum obducere, ver-tennen, ver-tinnen. *vasa, ollae, &c. Stanno obducta,* vertende oft ver-lootte potten.

Stanneus, a, um, tennen ; van ten.

Stannea vasa, ten-werk, tennenwerk ; tenne vaten.

Stannarius, ten-gieter.

STAPES, *Stapia,* steegel-reep, steeg-reep ; steig-reep ; steigerreep ; stijg-bogel, *sax. sicamb.*

Stapedum curam habens seruus, quique herum in equum sustollit, staffier.

STAPES *ferreus, aut ferreis mucronibus confixus, quo utuntur qui lubricam glaciem calcant,* ijs-spore ; voet-ijser : *item calcandis vijs lutosis,* slijk-spore.

STAPHYLINUS, pee ; poote ; pastinake : *quibusdam* geele wortel.

STAPHYLODENDRON, pimpernote.

STAPHYS AGRIA, luis-kruid.

STAPULA, *vulgi, vel, Stabulum. Vide,* FORUM.

STARE, staen ; standen ; over einde staen ; stille staen.

Stare facere, toeven, *vet.*

Stare, constare, staen ; kosten ; gelden. *Magno stare, constare,* dier, veel staen, kosten, gelden.

Stare cum aliquo, met iemanden doen.

Stare ab aliquo ; pro, vel cum, aliquo ; houden, aen-houden ; staen, met, veur, iemanden, bij-staen ; veur-staen.

Stare per aliquem quo minus, &c. liegen, liggen oft letten, aen iemanden.

Stans, staende : *Stante matrimonio,* staende houwelik.

Status, stand. *Status reipubl.* lands-stand, *Grotio.*

Status, staet ; ge-steltenisse ; ge-steltheid ; ge-stalte ; ge-legenheid ; ge-laet *(Stata forma,* staetig ge-laet, staetig wesen ;) het wesen ; conditie ; contenantie ; mijne ; terme.

Status membrorum, artuum, lidmaete, lede-maete. *in Statu collocatus,* gestaedt.

in Statum meliorem vertere, verbeteren ; her-stellen ; reformeeren.

Status quaestionis, hoofd-saeke ; hoofd-punt.

Status iudicij, staet van wijsen.

Statio, stede ; stand ; rust-plaets ; stapel ; stille-stand.

Stationem mutare, ver-liggen.

Statio secura, ubi coniunctioribus ædificijs habitatur, wijk, *Ad. Junio.*

Statio nauium portui propinqua, libera à maris tempestate, sate ; sete, *vet.* baei, *holl.* sas ; stade, *vet.*

schip-stad ; schip-stelle ; stelle ; schip-werf ; rede, reede, ree ; beschut der schepen ; berg, *vet. (Vide etiam,* PORTUS ;) kaei ; kiel ; kille.

Statio ferarum, schuttinge.

Stationes anni, saedsoen ; getijden des jaers.

Statio, locus custodiæ militibus deputatus, schaer-wachte ; hoef-slag ; rende vous.

Statio, Stationarij, Stationes, wachte ; schaer-wachte ; dag, oft nacht, wachte ; schild-wacht ; sentinelle, *à sentiendo, Lipsio ; (alijs q. Centinellas).*

Statio, vigilum Statio, kordegarde ; corps de garde ; wacht-huis ; wachtplaetse ; waek-huis ; rond-huis.

Stationes militares ante tendentes, quæ hostium insidijs obtenduntur, schantse ; veur-schantse.

Stationem agere, wachte houden.

Statiuæ, arum ; Statiua, orum ; castra, leger ; heir-leger ; veld ; veld-leger ; kamp.

Statarius, ordinaris.

Stataria pugna, staende slag.

Stabilis, stadig ; ge-stadig ; stedevast ; stedig ; steeg ; stijf ; stief ; standig ; be-standig ; vast-standig ; standaftig, standachtig, standvastig ; gestapelt ; gestapeleert.

Stabilire, staden ; steden, *vet.* stedigen, *vet.* vast maeken ; bevesten ; be-vestigen ; staeken ; sterken ; stapelen ; fondeeren.

Stabilitas, stand ; standaftigheid ; stand-vastigheid ; vastheid ; vastigheid ; gestapeltheid.

STATER AUREUS, roosen-nobel.

STATERA, waege ; balk-waege ; balk-gewicht ; schotel-waege ; schael-wage ; snel-waege, *g. s. s.* knip-waege ; pondel, punder, pundel, ponder ; unsel, unser, unster, unssel, enssel, einsel, ensser, enster, entster, uissel, aeissel, *fland.* bosemer ; balance ; blije, *vet.*

Steteræ lingua, waeg-tongesken.

Statera bellica petraria, blije, *vet. Vide etiam,* BALISTA, *&* BIBLIA.

STATHMUS, post-reise.

STATICULUM, *in quo pedes firmantur, & quasi stant commodioris vectationis & ascensus causâ,* stegelreep, steeg-reep, steig-reep, steiger-reep ; steig-bogel.

Staticuli, pas oft terd in 't springen oft danssen ; *gestus saltatorij quibus ad status musicos concentus subsistitur.*

STATIM, ter-stond ; van stonden aen ; eens gangs ; flus ; houde ; dra, drade, draei, *(gall.* rade ;) doon, deun ; schier ; veur voets ; staends voets, voets staends ; vaerink, vaerinks, *fland.* hands, te hand, te hands, [יד ליד , *mox mox F. R.*] al te hands, *holl.* staphands, stap-aens ; stap-aen, *fland.* stappens ; gering ; itsund ; vake, vaek, vaken, vaeke, *g. s. s.* vleugs, fluks. *q. d. volando.*

Statim quum ; Statim ut, soo haest als.

STATOR, *Vide,* SISTERE.

STATUERE, in-setten ; be-setten ; setten ; stellen ; stallen, op-stellen ; be-stellen ; in-stellen ; staeken ; staven, *vet.*

Statuere, animo concipere, imperare, constituere, &c. op-setten ; veur-nemen ; be-stemmen ; raemen ; be-sluiten ; ver-ordenen ; ordineeren ; constitueeren ; resolveeren ; arresteeren.

Statuere legem, een wet keuren, *vet.*

Statuere, mikken met de oogen.

Statue ita esse, genomen tot het so zije.
Statutum, veur-neminge; op-set; propost; resolutie,
Statutum, vulgi, in-settinge; be-sluit, *(principis vid^t aut senatus &c)* statuit; constitutie; ordinancie.
Statutum selectum, keur.
Statutorum prouincialium liber, land-kaerte; land-charter.
Statua, beeld, beld, bild; stok-beld; blok-beld.
Statua fusilis, gegoten beld.
Statuæ basis, voet van het stok-beld.
Statuam agere, pronken; bronken.
Statua sartoria, taet-olf; tot-olf.
Statuarius, beeld-snijder; beeld-houwer.
Statumen, pael; staek; schoore; schranke, schrenke.
Statuminare, Statuminibus firmare, staeken; staeketselen; schooren; onder-schutten; onder-vueren.
Statumen, (vulgo, Angarium,) hoef-stal; oestal, *vet. sicamb.* nood-stal; travalie.
Statura, ge-stalt; lid-maete, lede-maete; lijf-lengde; lengde des lichaems; corpulentie.
Statura humana, mans-lengde; mensch-lengde.
Staturæ iustæ vir, middelbaer-man.
STEATOMA, *apostematis genus in quo pingue quiddam & adipi simile conclusum est,* spek-geswil.
STEGA, στέγη, stagie, staedsie; logie. *Videtur* stagie *deriuari à* stijgen, *id est, eleuare, ascendere,*
STEGANOGRAPHIA, cijfer-schrift; *literæ furtiuæ, occultæ, secretiores, per notas numerarias.*
STELA, pijlerne, pilerne.
STELLA, sterre; sterne.
Stella polaris, leide, leie, leid-sterre,
Stella errans, erratica, vaga, sweif-sterre, sweef-sterre; planeet; wan-del-sterre.
Stella crinita, sterre met den steert; comeete.
Stellarum perpetua vibratio, Vide, VIBRATIO
Stellæ instar radiatum polygonum, sterre.
Stellare, Stellæ instar micare, sterren.
Stellatus, gesternt.
Stella, piscis, vijf-voet, *à quinque pedibus.*
Stellaris aquila, accipiter, blauw-voet, *sax.*
STELLATURA, *annona militaris,* munitie, ammunitie, *Ad. Junio: alijs autem, Stellatura, idem cum Stellionatu.*
STELLIO, aerd-spinne; regen-mol; *animalculum quod pluuia tenui & rore vescitur.*
Stellionatus, land-bedriegerije.
STEMMA στέμμα, stok; stam; afkomste; boom. *Stemmatis membrum, vulgo Quartera,* quartier. *Quadruplæ nobilitatis arma, qualia Nobiles numerare & in insignibus ponere solent,* quartieren van edeldom; de vier vierendeelen, *Grotio.*
Stemma illegitimum, bastardije; 't kleine bedde.
STERCUS, stront, *(Struntus, inquit Josephus Scaliger, veteribus Latinis dicebatur Stercus rotundum;)* kak, drijt; drek; toort, tort, torde; schit; kat, kaet, keet, quaet, quat; bern, berne; dunge, *vet.* bern, berne; brein, *vet. Gall.* bren; mest, mes; mist; mesch; entel, *fris. vet.*
Stercus durius culum, teres, drol. *Stercus durius culum egerere,* drollen.

Stercora liquidiora, kakkerije; schuieringe; schijte, schitte, schij-terije. *talia egerere,* petteren; *& de auibus,* smelten. *Stercore liquido fœdare, inquinare,* be-schijten; be-drijten; be-kakken.
Stercus equinum, peerds-stront; peerds-toord; peerde-mest.
Stercus in auium ventribus repertum, gromme, grommeken; *ut in Rusticula.*
Stercus asini, vijge.
Stercus vaccinum, koe-stront; koe-mest. *Stercus bouinum siue bouillum, quo siccato cespitum loco in focis Hollandi Frisijque utuntur,* schitte, *holl. fris. fland. Vide etiam* CESPES STERC.
Stercus ferri, slijp.
Stercoraria colluuies, mest-poel.
Stercora tollere, bern-steken.
Stercorare, mesten; bruiden; dungen, *vet.*
Stercoratus ager, gemest land.
Sterquilinium, mest-hoop; mest-put; mest-poel; maede; kiste, *sax.*
Stercoreus, nullius precij, vilis, non pluris quàm sterquilinium faciendus, ut, plebs infima, res friuola nullius momenti, gestus gesticulatióne ridicula, &c, schijt-ruiter; schijt-valk; schijt-voere; stront-voere.
STEREOBATA, base, basement.
STERILIS, on-vruchtbaer; on-drachtig; mis-drachtig.
Sterilis ager, odakker, oedakker, *Io. Auent. & Joan. Stumpf.* braek, *semen non accipiens, Becano.*
Sterilitas, on-vruchtbaerheid.
STERLINGUS, *moneta Anglicana,* sterre; sterling; pond sterlinks.
STERNAE, *Lari marini genus,* stern. *Lud. Pottero.*
STERNERE, spreiden, spreeden; stroien; storten, *vet. Sternere lectos, mensam, &c.* spreiden, de bedden, tafel, &c. maeken de bedden; dek-ken de tafel.
Sternere locum lapidibus, tegulis, tessellis, silicibus, be-setten; pla-veien, paveien; kassijen
Sternere, velden, vellen; doen vallen; ver-slaen; ter aerden slaen; neder-slaen; af-werpen; af-wor-pen; neder-werpen; neder-leggen; slechten, slichten, slachten; sto-ven; ver-smijten; botten.
Sterni, neder-lage hebben.
Sternax equus, ketelig oft ketel-achtig peerd, *Vide,* EQUUS.
Stratus, gespreidt; gestroit.
Stratus lapidibus, gepaveit, ge-plaveit.
Stratus, kalm.
Stratus, ver-slagen.
Stratum, bedde.
Stratum, vestis quæ mulis aut equis insternitur, som-dexel; sadel; rug-deksel; rug-kleed; sadel-deksel; sadel-kleed; panneel.
Stratum ferarum, litier der bees-ten; rijsseler; leeger, ligger der dieren; plagge; lig-stede.
Stratum supra stratum, laege bij laege.
Stratum, Strata viarum, kassije, kassij-weg; paveissel, plaveissel; kassije, kautsije, kautsijde, *fland.*
Strator silicum, kassijer.
Strator, staffier.
Stratarius, sadel-maeker.
Stragulum, sargie; bedde-kleed; dekke, deksel; plagge.
Stragula picturata, leg-werk.
Stragulum, subsellij, bank-werk.
Stragulum equestre, kusseneel, sadel-kussen.
Stragulum ex ulva, scirpo aut sparto, matte.
Stramen, Stramentum; Straminis fasciculus, stroo, stroi; geluie,

gluie, gleie ; walm ; bundel-stroo ; groeie-stroo. *Hollandorum autem quidam vocem* gluie *soli Stramini secalicio appropriant,* & stroo, *triticeo* & *auenaceo; aut quidem distinctionis ergo addentes,* terw-stroo, haver-stroo. Walm *verò etiam denotat fascem straminis ardentis* : *hinc, Stramineae fauillae,* walm-asschen.

Stramenta lecti, bed-stroo.

Stramen, Stramenta ferarum, litier der beesten ; rijsseler ; stroissel.

Stramenta, bolster ; bulster.

Stramentitia culcita, stroo-sak ; bult ; bult-sak.

Stramineus, Stramentitius, stroien ; van stroo.

Strages, slag ; neder-slag ; nederlage ; on-sege, *vet.*

STERNON *os, Sternum,* borst-been, herten-schild.

STERNUERE, *Sternutare,* niesen ; pruissen ; pruisten, *sax. sicamb.* proesten, *holl.*

Sternutatio, Sternutamentum, niesinge.

Sternutamentum, Sternutatorius puluis ; medicamentum Sternutatorium, nies-poeder.

STERTERE, ronken ; snorken.

Stertere in multam lucem, hoog in den dag slaepen.

Stertentium sonus, ronkinge.

STIBADIUM, prieel ; lodder-beddeken.

STIBIUM, *Stibi, Stimmi,* antimonie : *mineralis genus instar vitri fragile, radijs longis nitentibus instar lancearum splendens,* spies-glas, *q. d. vitrum lanceatum.*

STICTE, *inter Canum nomina.*

STIGARE, hisschen, hitschen ; hussen, husschen ; hetsen.

Stigma, cicatrix, nerve, narve, *ger. sax. sicamb.*

Stigma, victurum in cute punctum, brand-teeken ; brand-mael ; brand-merk ; schand-mael ; schand-vlekke.

Stigmate inurere, brand-teekenen.

Stigmatias, Stigmaticus, Stigmosus, notis compunctus, gebrandteekent ; gebrand-merkt.

STILLARE, droopen, droppen, druppen, druppelen, druipen ; leken, lekken ; sijpen, sippen ; sepelen ; traenen.

Stillans, lek ; lak, *fl.* lekende.

Stilla, droop, drop, drup, droppe, droppele, druppe, druppele ; waeter-drup.

Stilla mucosa à naso decidua, snotte-belle.

Stillicidium ; Stillæ de tecto &c. cadentes, water-drup ; huis-drop ; dak-drop ; gotiere ; kalle, *vet. sicamb. Stillicidia,* dak-oosen.

Stillicidij ius, drop, drop-vang, recht om eens anders hemel-waeter te vangen, *Grotio.*

Stillicidium, sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Stillicidium fœdum ab inguine, druiper.

Stilatoria meta ; Stillatorium capitellum, alembik.

STIMMI, *Vide,* STIBIUM.

STIMULUS, steker ; stekel, *vet.* staekel, *g. s. s.* nop-ijser ; prik ; prikkel, prekel ; stikkel, *fris.* straele, *fland.* puntsoen, pointsoen ; & *metaph.* aen-porringe ; op-hitsinge ; ver-weksel ; prikkelinge : *Stimulatio.*

Stimulare, Stimulo pungere, steken ; stikken ; prikken, prikkelen, prekelen ; pikken ; priemen ; no-

pen ; straelen, *quod propriè de apibus dicitur.*

Stimulare, hisschen, hitsen, hitsen, hussen, hetsen ; aen-stouwen ; voord-stouwen ; voord-stooten ; aen-sporren, op-hitsen.

STIPARE, steppen ; schoppen, *ger. sicamb. holl. fris.* staeken, *vet.* dringen ; drommen ; pakken ; stelpen, stulpen.

Stipare stuppa rimas nauis aut vasis, kallefaten, kalfateren, kalfaten. *Stipator,* kallefater.

Stipator, Stipator corporis, lijf-knaep ; lijf-knecht ; trouwant ; lijf-wacht ; gaerde-knecht ; heeren-dienaer ; helm-bardier ; arcier. *Vide etiam,* SOMOTOPHYLAX.

Stipatores, seu, auxilium præsidiarium ad perducendos in tutum receptum viatores, convoi ; schutten.

Stipatio, gedrang.

STIPENDIUM, wedde ; miete ; miede ; miente ; loon ; dienst-loon ; gagie. *Stipendium annuum,* jaer-loon.

Stipendium ; æs militare, merces militaris, soud, sold, saud, soudije, soldije, saudije, salaris ; be-soldinge, be-soudinge. *Dicitur* soud, salt, *siue* sold, *à sale, quo milites obligantur, ut memores sint se illud accipere quo firmam incorruptámque fidem seruare teneantur, quasi incorruptili* (1) *fœdere ducibus suis deuincti: quòd sale comesto fides confirmaretur: optimo iuramenti symbolo : qui enim sale comesto iurat, idem facere videtur ac si dixisset : Sic ego conseruer atque hoc quod promitto sum seruaturus. Joan. Becano.* [Salt verdienen, *Pelgromio idem est, quod* dienen, krijg volgen, *militare, Stipendia mereri.*]

Stipendium quo miles auctoratur & obligatur, loop-geld ; loof-geld ; loft-geld ; loft-penning.

Stipendium militis in mensem, maend-sold.

Stipendio obligare, siue promtâ pecuniâ, geld op de hand geven.

Stipendia facere, merere, dienen ; sold winnen ; reisen, *germ.*

Stipendium soluere, persoluere, loonen ; gageeren.

Stipendiarius, cijnsbaer.

Stipendiarius, krijgs-knecht; [gelder, *ut, Solidatus,* soldaet ; *hinc Celtæ dicti per Asiam et Græciam militantes.* I. R.]

Stipendia dupla merens, dobbel soldenaer.

Stipendio emerito milites dimittere, af-danken.

Stipendijs expunctus, uit-gemonstert.

STIPES, staek ; stok, stek, stik ; stam ; stele, steel, stijl ; stapel, *vet.* stange ; stangel, stengel ; bengel, bingel ; kleppel, kluppel, *q. d.* kloppel ; strunk, stronk ; tronk ; knevel, *ger. sax. sicamb.* knevel-stoksken.

Stipes nodosus, kudse, kodse.

Stipes cariosus, dooven stek.

Stipes pyramidatus, kegel.

Stipites lignei cuspidati & depacti, ut cerui, ad arcendos à munitionibus hostes, staeket, staeketsel; palissade.

Stipes carceralis, stok : *lignum bipatens in quo sontium pedes includuntur.*

Stipes ad quem alligatur in stabulo equus, stal-boom ; stal-staek.

Stipes politorius siue leuigatorius, mangel-stok.

Stipes vestiarius, cui sartor vestem

(1) Sic. Lees met het Etymol. *incorruptibili.*

recens sutam adaptat, taet-olf, tot-olf.
Stipes herbæ, unde folea frondésque emicant, stele, stangel, van 't kruid.
Stipitem alicui rei inserere, stelen.
Stipes homo, tulpe, tulpisch ; kloete ; stok-narre ; tuin-staek ; *qui non mouetur ad aliquid agendum quod oportet.*
STIPS, *Stipis,* offer-penning ; collecte.
Stips collatitia, ael-moesse ; ael-misse.
Stips sportularia, distributie ; om-deilinge.
Stipem cogere, bedelen. *Stipis coactor,* bedeler ; gode-man, goi-man.
Stipem porrigere, hand-reikinge doen.
ex Stipe à rusticis extortâ viuere, op de gaerde loopen ; [*quod interpretatur Kilianus q. hortos, pomaria, villásque, deprædari: sed videndum an non sit q.* loopen op de gaderinge, vergaderinge, *id est, ad collectum circumcursare* I. R.]
STIPULA, halm ; koren-halm ; stroo-pijpe ; stoppel ; stangel, stengel, *g. s. s. holl.* koren-stengel.
Stipulæ nodus vel internodium, stangel-knoopken.
Stipulæ fabales, boon-stroo.
STIPULARI, eisschen; heisschen; be-dingen ; be-spreken ; onder-spreken ; ver-spreken ; veur-spreken ; be-veur-waerden ; be-stemmen ; toe-seggen ; stipuleeren ; accepteeren.
Stipulator, eisscher ; heisscher.
Stipulatio, Stipulatus, us, eisch ; heisch ; eisschinge ; onder-sprek ; onder-sprekinge ; veur-sprekinge ; ver-ding ; ver-segginge ; banduin ; stipulatie.
STIRIA, kekel ; kegel, *fland.* ijs-droppel ; ijs-kekel ; ijs-dakke, *vet.* tukkele, *holl. fris.*
Stiria à naso dependens, mucosa ; Stiria nasi, neus-drup ; snotte-belle.
STIRPS, *planta, herba, aut plantæ, arborisue truncus,* struik ; staek ; stok ; stam ; stronk ; tronk ; scheute ; spruite ; *quorum præcipua etiam, genus, progeniémue &c. significant; quæ alioqui,* ge-slachte ; af-komste ; klufte, kluchte ; *&c. vocantur.*
Stirpe nobili oriundus, hoog-geboren ; edel van stam.
in Stirpes hæreditatem diuidere, klufte, kluchte-wijs, bij kluften, deilen. *per Stirpes cuiusque thori æqualiter diuidere,* bedde - gelijk deilen.
Stirpescere, in Stirpem truncúmue conuerti, ver-stekken.
Stirpitus extrahere, euellere, vel eruere, uit-roden ; uit-roeien ; uit-raden.
STIVA, steve ; ploeg-stele ; ploeg-steert.
STLATA, *nauis larga & plana, Festi ; nauis traiectui apta,* pleite *q. d. lata ;* schouwe, *holl. fris. quibusdam,* hulke, holke ; koop-vaerders schip.
Stlatæ, aut alterius nauigii plani, planca lateralis ensis instar lateri accincta, sweerd, swaerd.
STLOPUS, pof ; bof ; haek, haek-geschut, pistolet ; hand-roer. *Vide,* SCLOPUS.
STŒCHAS CITRINA, rein-bloemen ; rijn-bloemen ; motten-kruid.
STOLA, kleed ; habijt. *Stola feminea, superior vestis aperta parte anteriore,* vlieger.
STOLIDUS, bot ; bot-muil ; plomp ; plompaerd ; dom ; grof ; grovaerd ; on-ver-standig ; on-ver-standel, *holl.* ver-standeloos ; sot ; mal, mallaerd ; molen ; narre, narre-kop; narrisch; door; doorsch; blutten ; tulpe ; tulpisch ; kloete ; on-ver-nuftig. *Stolidus & pingui iudicio,* bot-oore ; bot-aerd ; botterik. *Stolidus & improbus,* uil, *metaph.*

Stolidè, dommelik ; groffelik ; sottelik ; bottelik, plompelik ; on-ver-standiglik.
Stoliditas, grofheid ; grovigheid ; botheid ; bottigheid ; on-ver-nuft ; on-ver-stand.
STOLO, *Stolones,* af-setsel ; waeter-scheuten ; onder-gewas ; onder-scheuten ; onder-slag ; op-slag.
STOMACACE, scheur-buik; schor-buik ; blauw-schuit ; *q. d. venter ruptus : cum totus venter & hypochondria patiuntur.* [*Alij interpretantur q.* schor-bek, *quòd gingiuæ potissimùm afficiantur.*]
STOMACHUS, maege; balg; sak; slonde, *ger. sax. sicamb.*
Stomachi os, hert.
Stomachi appendix, roode. *dicitur &* huive ; menig-voude ; boek ; *Ad. Junio ; & quibusdam,* roonkens.
Stomachi languor, &, Stomacho languens, ut mare nauigantes, ver-seeuwtheid ; ver-seeuwt.
Stomachicus, Stomacho malè affectus, maeg-suchtig ; quaps.
Stomachi tensio, herten-gespan.
Stomachi dissolutio, brake.
Stomachi ardor, sode, soode, soie.
Stomachi rosio, hert-vank, *fris. sicamb. holl.*
Stomachum cibis onerare, over-eten.
STOMACHUS, *bilis, ira, iracundia, indignatio,* gramschap ; torn, toren, tornigheid ; frevel ; wrevel ; spijt ; spijtigheid ; krop, kroppe ; a-weerdigheid ; au-weerdigheid ; ou-weerdigheid ; on-wille.
Stomachum mouere, ver-grammen; ver-tornen ; ver-toornen.
Stomachari, gram zijn, oft worden ; belgen ; frevelen ; wrevelen ; spijten ; wijperen ; bulderen.
Stomachari tacitè, morren ; morkelen.
Stomachando amittere, ver-muilen.
Stomachans, &
Stomachosus, gram ; grammig ; gram-moedig ; tornig ; op-haevig ; op-hevig ; spijtig ; weder-borstig ; frevelig ; frevel-moedig ; ael-weerdig ; au-weerdig ; ou-weerdig.
Stomachosè, cum Stomacho, spijtiglik ; grammelik.
STOREA, matte ; vloer-spreidsel.
STRABO, *Strabus, qui oculos habet distortos,* scheel, schele, scheluwe, scheluwaerd, scheelaerd ; losch ; loschaerd ; schele-wip ; schele-priem.
STRAGES, STRAGULUM, STRAMEN, STRAMENTUM, } *Vide,* STERNERE.
STRAMONIUM, stek-appel; dorn-appel.
STRANGULARE, worgen ; ver-worgen ; stikken ; ver-stikken.
Strangulare laqueo nexili, hangen; op-hangen ; op-knoopen. *ita se Strangulare,* ver-hangen.
Stragulatus laqueo nexili, gehangen.
Strangulatio, worginge.
Strangulatus uteri, op-stijginge vande moeder.
STRANGURIA, droppel-pisse ; koude-pisse.
STRATEGEMA, krijgs-bestek ; aen-slag.

STRATEGUS, hoofd-man ; kapitein ; kapitein-generael ; aen-voerder ; aen-leider ; hop-man.
Strategia, hoofd-manschap ; kapiteinschap ; gouverneurschap ; gouvernement.
STRATIOTES, *herba millefolij species*, garwe, gaerwe, garbe, garve, gerwe, gerve.
STRATIOTES, *aïzodes militaris, herba aquatica*, ruiters kruid ; krabklauw ; krabben-klauw.
STRATUM, *Vide*, STERNERE.
STRENA, hand-gifte, hensigte, ansigte, hendsgichte, hanseel ; nieuwe-jaer-gifte.
Strena Cerealis, pollinaria, adorea, stuite, stoete, *sax. fris.*
Strenam dare, hensigten.
STRENUUS, vrom, vroom, vrome, vroem ; vrom-moedig ; strang, streng, strenge ; held ; wakker ; hand-vast ; stout ; stout-moedig ; stout-hertig ; on-verdroten ; dapper ; prootsch ; pruitsch ; degen, degen-man ; *Francis antiq.* thegan, *B. Rhen.* wich *Io. Auent.* valiant.
Strenuus inprimis, over-vlieger, αἰετὸς ἐν νεφέλαις ; vogel, *metaph.*
Strenuè, vromelik ; ruiter-lik ; strengig-lik ; dapper-lik.
Strenuitas, vrommigheid ; dapperheid ; strengigheid.
STREPERE ; *Strepitare ; Strepitum edere ; cum Strepitu moueri, ut frondes &c.* rijsselen, ritselen, ruissen, ruisselen, ruismuisen ; ruisschen ; bruisen, *sax. sicamb.* denen, deunen, duenen ; tieren ; gieren, *ger. sax.* rellen, rallen ; rasen ; dommelen ; swadderen ; ratelen ; kraeken ; kreken, *vet.* krikken ; krakken ; queken ; quetteren ; kauwetteren ; snarren ; stormen ; druisschen ; karren, kerren ; klateren ; tuiten, tjuiten ; rammelen ; remmelen ; rumoer maeken.
Strepitus, tier ; ge-tier ; done, deune, doninge ; krak, kraek ; storm ; ge-rammel, rammelinge ; geruisch ; ruisch ; druisch, gedruisch ; ge-swadder ; ge-rucht ; ge-ruft, *holl.* rel, *fland.* ge-dommer ; rammoer, rommoer ; snateringe. *Strepitus nauis aduerso vento aut fluctu actæ*, ijl.
STRIA, vore, vorre, voude ; strame ; ploie ; strepe ; strijpe ; streke ; rabat ; [keper : *hinc*, gekepert laeken, *tela cuius filamentorum ductus transuersi sunt & obliqui ;* Riverso *Italis ;* karsei *ab Arabibus, quod* Riverso *significat.* I. R.]
Stria columnæ, vloeg.
Striare, strias facere, voren ; stremen ; fronssen, fronsselen ; strepen ; kroken, krooken ; ruiffelen. *Strijs nimijs deformare*, ver-ruiffelen
Striatus, gestremt, gestraemt, gestrept, geploit.
Striata frons, gefronselt, gefronst, veur-hoofd.
STRIDERE, knarsen, knarselen, knerren, knasschen ; knirsen ; karren ; kassen, kissen ; kraeken ; gieren, *ger. sax.* schaeteren, schetteren ; gnisteren, *sax. fris.* schikkeren ; gillen, gullen, *hol. sicamb.* druisschen. *Stridere dentibus*, knarren, *holl.* knarsel-tanden ; krijssel-tanden.
Stridere tanquam ferrum candens in aquam missum, kissen.
Stridor, knarsinge, knarselinge ; ge-druisch, ge-ruisch ; kissinge. *Stridor serræ*, gillinge van de saege.
STRIGA, rege, rije, rijge, regel ; rekke ; strekke, streke ; strepe, strijpe ; laege.

Strigare, in arando interquiescere sulco ; in strigâ interquiescere, Plinio, strijken.
STRIGIL, *Strigilis*, streel, strigel ; strijkel, *sax.* roskam ; schraepe, *sax. fris.* krauw-steen ; wrijfsteen.
Strigilare ; Strigile equos iumentáue pectere, perfricare, ros-kammen ; strigelen, *germ.*
STRIGMENTUM ; *Strigmenta, orum*, schrabsel. *Strigmenta rerum decoctarum*, broem.
STRIGO, drommeler.
STRIGOSUS, stram ; schrepel ; reel, rael ; schrael ; tanger ; ingevallen ; ver-magert ; deur-mager ; mager hein.
Strigosus equus, asellus, &c. afgedreven ; af-gement ; af-gereden. *Vide etiam*, EQUUS.
Strigosum fieri, in-vallen ; vermageren.
STRINGERE, strangen, strengen, stringen ; nijpen ; nauwen ; klemmen. *Stringere validè*, be-strangen.
Stringere, strikken ; strijken ; woelen, hoelen, *fland.* worgen, *vet.* snoeren ; swengen, swingen, swingelen.
Stringere, stroopen ; af-stroopen ; af-rupen, af-roopen ; af-slooven ; schorpen ; schelferen, schelffelen.
Stringere peniculo, ut vestem, &c. kladden, kladderen ; af-kladden.
Stringere frondes, loof-stroopen.
Stringere laqueo, stroppen ; stroopen.
Stringere ferrum, ensem, &c. trekken van leder.
Stringere remos, strijken de riemen.
Stringere vela, aen-haelen het seil.
Strictus, strikt ; geprangt ; smal ; enge ; streng, strenge ; strang ; nauw, ge-nauw.
Strictum ius, spits recht ; scherp recht.
non Strictus funiculo, on-gesnoert.
Stricta captiuitas, strikte hacht ; strikte hechtenisse.
Strictè, striktelik ; strengelik ; nauw ; nauwelik ; be-nauwdelik ; scherpelik.
Strictim, kortelik ; in 't kort. *Strictim interdicere*, kort af-seggen.
Stricturæ, schelferinge.
Stricturæ, vonke, vunke ; gensteren ; geinsteren.
Stricturæ, scintillæ siue squamæ è candente ferro malleis cuso emicantes, haemeringe ; ameringe ; sengel, singel, cingel ; sparken van gloeiende ijser ; straelkens van het ijser ; palien ; cenderen, *fland.* ijsergensteren ; ijser-straelkens ; ijservonken.
STRIX, *auis quædam nocturna & importuna*, nacht-vogel ; sterbreme, *vet.*
Strix, incubus, nacht-maere ; nacht-merrie ; nacht-moeder, *vet.* nacht-vrouwe.
Strix volatica ; mulier volatica, apud vett. teste Ad. Iunio, varende wijf ; toovenersse ; belewitte ; feeks. *Vide*, LAMIA.
STROBYLUS, pijn-appel ; pijnnot.
STROPHA, & *Strophi*, boeverije ; schalkheid ; truffe, *fland.* arge-list ; batscheid ; be-drog.
STROPHIUM, krants ; girlande, gerlande ; schappel, *g. s. s.*
Strophium, hals-doek ; hals-kleed ; kollette, kolliere ; borst-lap.
Strophiolum, snut-doek ; snuttel-doek ; neus-doek.
STROPHUS, *vinculum de quo*

gladius appendet, hangsel, hengsel; gordel-hangssel.

Strophus remi, Vide, STRUPPUS.

STRUERE, bouwen; timmeren; temmeren; stichten; stiften.

Struere muros, parietem, &c. metsen, metselen.

Struere, voord-stellen; schikken. *Struere fallaciam,* be-steken het gaeren. *Struere aliquid mali,* wat quaeds aen-rechten. *Structor turbarum,* roer-stichter; roer-vinke; rok-vinke. *Structor capillaturæ,* kroller.

Struere in acutum, mijten. *in aggerem,* hoopen.

Struere ignem, stoken het vier; boeten het vier, *fris. sicamb.*

Struere, rechten; aen-rechten. *Structor,* proever; veur snijder; credenssier, *ger.*

Structor murarius, metser, metselaer, metsenaer.

Structura, boussel; ge-bouw; timmer; timmeragie; timmeringe; sticht, stift; fabrijke.

Structura muri, Structura cæmentitia, metselrije.

Structum, Structuræ pars aut ædificij, vak; vakkeel; fakkeel.

STRUES, stapel; pijl; tas; hoop; rok, *&,* schokke, *vett.*

Strues in conum altè subducta, mijte.

Strues lignorum, hoop, tas, mijte, houts; stapel houts; hout-laege; hout-mijte.

in Strues componere, stapelen.

STRUMA, krop, kroppe; kliere; krop-klier; krop-sweer; krop-geswel; halderik, *fland.* sesse, *g.s.s.*

Strumosus, kroppig; kropachtig; kroppaerd.

STRUMEA, *herba,* haenen-voet.

STRUNTUS, *Vide,* STERCUS.

STRUPPUS, *Strophus, funis quo remus ad scalmum alligatur,* raeband, *sax.*

STRUTHIO, *Struthius, vulgo; Struthiocamelus, seu ut Gesnero placet, Struthocamelus, auis Afra,* struis, struis-vogel.

Struthionis penna, qua galeæ crista siue conus ornatur, struis-veder.

STRYCHNIS, nacht-schaede.

STUDERE, trachten; betrachten; ernsten, *vet.* plien, *vet.* uit zijn om eenig ding; ijveren; beijveren, *q. summo Studio adniti.*

Studere, begeeren; willen.

Studere, leeren; aen-nemen; studeeren; liggen ter scholen. *Studijs assiduò inhærere; intentum esse continuè,* blokken.

Studere alicuius partibus, houden, aen-houden, met iemanden.

Studere fallere; Studere fallacijs, nequitiæ, soeken te be-driegen.

Studium, vlijt, vliet; vlijtigheid; *neernst, neerst, *& per metathesin,* ernst —; neernstigheid, neirstigheid; aen-dacht; oeffeninge, hoeffeninge, *fland.* wandel ende handel; vacatie; exercitie; professie.

Studium flagrans, in-bornst; inbrunst.

Studium, wille; genegenheid; gonste; gunste; gesintheid; affectie.

Studium assiduum, emsicheid.

Studia sua conferre, emploieeren sich selven.

Studio, willens ende wetens; met op-set; met op-set ende wille.

Studiosus, vlijtig, vlietig; nernstig, neerstig.

Studiosus, keurig; lief-hebber; gonstig; toe-gedaen.

Studiosus sui, eigen-soekig.

Studens, Studiosus bonarum literarum, student.

Studijs immersus; assiduus in Studio, blokker.

Studiosè, neerstiglik.

STUFERUS, *vulgi,* stuiver. *Stuferi tertia pars,* eene grooten brabands; sesken, sisken, *sicamb. pars octaua,* negen-manneken, *brab.* sesken, *fland.* duite [*q.* duötgen, F.R.] *holl.* lupse, *sicamb. Stuferi xvi brabantici,* mark. *Vide,* SESTERTIUS.

STULTUS, sot; sottaerd; sottebol; gek; keie; narre, narrisch, narre-kop; dwaes; door, doorsch; mal, mallaerd, molen. *Stultus, Stultescens,* ver-sot.

Stultus qui sibi videtur sapiens, waen-wijs sot.

Stultus cachinnans, dissolutè & immoderatè ridens, kekersot. *Risu enim effusiore in immoderatum cachinnum effundi, viro prudenti indecorum est. Fatuus in risus exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacitè ridebit. Eccles. 21.*

Stultus, siue, morio, sceptrum cum capitello gestans; baculo ridiculo insignis, pol; polleken; gepolkereert sot; stok-narre: *ipsum sceptrum,* marotte, marotteken.

Stulta, sottinne; doorinne.

Stulta res & inepta, sots-voere.

Stultè, sottelik; dwaeslik.

Stultè loqui, blaeten, blaeteren.

Stultiloquium, sots-klap.

Stultescere, ver-sotten; ver-dwaesen; ver-dooren.

Stultitia, sottheid; sottigheid; sotternije; narrerije; narre-werk; malligheid; dwaesheid; dacserije; doorschap; doorheid; alverije.

Stultitiam fingere, simulare, scheeren den sot.

STUPA, *siue Stypa,* werk; afwerk, *ger. sax.* hede, *sax. fris.* touw, tauw, *fris. angl.* stop-werk; stopsel; stoppe, *vet. fland. à* stoppen, *Stipare,* (στυπεῖον, στυππίον) *quòd stupâ nauium rimæ stipentur siue obturentur.*

Stuparius malleus, stop-hamer; schop-hamer.

Stupe incendiaria, poppe; brand-poppe.

STUPOR, ver-baestheid; verslaegenheid; ver-schriktheid; verdaerentheid; slaep der leden; duiselinge; duisigheid; stuipe.

Stupor animi, ver-suftheid.

Stupor mentis, membrorum, neruorum; Stupor attonitus, geraektheid; beroernisse; beruernisse; beroertheid; popelcije.

Stupor dentium, sleeuwigheid, boomigheid, der tanden.

Stupere, Stupescere, Stupefieri, ontsetten; verbaest zijn oft werden; ver-daeren, *vet. fland.* slaepen; ver-stokken; ver-schrikken; verslaen; ver-schieten.

Stupefacere, Stuporem inferre, verschrikken; ver-dooven; ver-baesen; ver-baegen, *&,* ver-daeren, *fland.* *Stupefactus,* ver-slaegen; ver-baest.

Stupidus, bot; bot-aerd; botterik; bot-muil; plomp, plomp-aerd; grovaerd; dom; kloete; loen, loer, loerd, loere, loersch, loerisch; plotsig, *vet.* bengel, bingel; blok; lompsch, *vet.* tulpe, tulpisch; tuin-stack. *Vide,* STIPES.

Stupidus, Stupefactus, Stupore percussus, perculsus, verbaest; verbaegt, *fland.* verslaegen; verschrikt; verschoten; deusig, duisig; verstokt.

Stupidus, sleeuw. *Dentes stupidi,* sleewe tanden.

Stupens, Stupidus, on-gevoelik; versuft.

Stupida membra, slaepende, slaeperige, leden.

Stupiditas, ἀσυνεσία, plompigheid ; bottigheid ; grofheid, grovigheid.

STUPRARE, *Stuprum inferre, ut virgini, matronæ, &c.* schenden ; ont-eeren ; ter schanden brengen maegden oft vrouwen ; ont-setten een maegd van heur eere ; ontschaeken ; vrouwen-schenden ; verfellen, *vet.* schoffieren ; vrouwenkracht bedrijven.

Stuprum, hoererije ; over-spel ; vrouwen-kracht ; ont-schaekinge ; ont-schaek ; schoffieringe, schoffierigheid ; *de Stupro violento, vid^t in Stupro depræhendere*, over-dekken.

Stupri sequester, arbiter, vel, sequestra, arbitra, hoeren-waerd, hoeren-voerder ; roffiaen, ruffiaen ; koppeler ; koppel-draeier ; hoerenwaerdinne ; koppelersse.

STURIO, *piscis, vulgi*, steur. *Vide*, ACCIPENSER.

STURNUS, spreeuwe ; sterre, starre, *vet. Sturni loculamentum*, spreeuw-pot : *quæ vox tamen usurpatur pro cuiusuis auiculæ loculamento fictili.*

STUTICA, men-roede.

STYBIS, voller.

STYLOBATA, *Stylobates*, pedestael.

STYLUS, priem, (*Stylo fodere*, priemen, *vet.*) schrijf-priem ; pointsoen, puntsoen ; greffie, griffie ; griffel.

Stylus, stele van het oeft.

Stylus, stijl, stiel ; formulaer ; maniere van schrijven.

Stylo excipere, op-schrijven.

STYPA, *Vide*, STUPA

STYX, *Stygia palus, Styx tacita*, helle.

SUADERE, raeden ; raed-geven ; toe-raeden ; remonstreren.

Suadere malè, mis-raeden.

Suasor, raeder ; raed-gever.

SUAVIS, saecht, saeft, saft, sacht ; socht ; soet, suet ; lieflik ; saecht-moedig ; soet-hertig ; genoeglik ; genueglik. *Suauis gustu, sapore*, smaekelik ; soet-geurig ; soet-sapig ; saporijt.

Suaue olens, soet-geurig ; welriekende ; wel-stinkende, *seu*, suetstinkende, *vet.*

Suauiloquus, Suauiloquens, soetmondig ; soet-spraekig ; soet-stemmig ; schoon-praet ; schoon-spraek ; mond-speler.

Suauiter, sachtelik ; liefliken ; genoegliken. (ue)

Suauiter viuere, rustig leven.

Suauitas, saechtigheid ; soetheid ; soetigheid ; liefiikheid ; genoeglikheid ; genoegte ; genueglikheid, genuegte.

Suauium, Suauiolum, soen, soenken ; kus, kusken ; mondeken ; boesken, poesken.

Suauiari, Suauium dare, kussen ; soenen ; trek-bekken ; duiven-bekken.

SUB, *Subter*, onder. *Sub caudâ*, onder den steert. *Sub specie virtutis*, onder den schijn van deugd.

* *Sub, in compositis explicatur per*, achtig, *Subdulcis, Subpiger, &c.* soetachtig, luiachtig, &c.

Sub, op. *Sub meridiem, Sub versperam*, op den noen ; op den avond.

Sub, ontrent. *Sub noctem, paulo ante vel post noctem*, ontrent den nacht.

Sub, op, *vel*, onder. *Sub pœna mortis, capitis*, op, oft. onder, de verbeurte van de lijve.

Sub dio, Ioue, diuo, cœlo aperto, æthra, onder den blauwen hemel ; in d'opene locht.

SUBACIDUS, *Subacidulus*, sueracht ig ; amperachtig ; serp, sarp, (*uva subacida*, serpe druive ;) schrand, *sax. sicamb. fris.* taertig, *holl.* rinsch, rijnsch, rensch.

SUBAGITARE, onder-roeren. *&c. Vide*, SUBIGERE.

SUBALARES *pili*, oxel-haer.

SUBALBIDUS, wittachtig ; bleekverwig.

SUBAQUILUS, bruinet ; bruinachtig.

SUBARE, *Subatio, &c. Vide*, SUS.

SUBAUSCULTARE, luisteren. *Subauscultator*, luisterer.

SUBBIBERE, pintelen ; pinteleeren ; biberen.

SUBBLANDIRI, *floccos pilósque ex vestibus alterius sublandiendo* (1) *legere*, pluim-strijken.

SUBCÆRULEUS, blaffaert.

SUBCANDIDUS, wittachtig.

SUBCERNERE *cribro*, buidelen, builen.

Subcerniculum, buidel ; buidelsak.

SUBCINERICEUS *panis*, aschkoek.

SUBCINGERE, onder-gordelen.

Subcingulum, onder-gordel.

SUBCLIENTELA, achter-leen.

SUBCOACTA, *orum, Cæsaris*, vilt.

SUBCONTUMELIOSUS, schamperachtig.

SUBCRUENTUS, bloedachtig.

SUBCUSTOS *templi*, onderkoster.

SUBDERE, onder-doen ; ondersetten ; onder-leggen ; in-steken. *Subdere sub solum*, dubben onder de aerde.

Subdere se totum, over-geven, opgeven, sich selven ; onder, t'onder, geven ; submitteeren ; sich onderwerpen.

Subdere, onder, t'onder, brengen ; onder-werpen.

Subditus, onder-worpen.

Subditus principis, domini, &c. onder-saet ; onder-daen ; vassal ; suppost, *q. suppositus.*

Subditiiius, Subditiuus, in-stekelink.

SUBDIACONUS, *vulgi*, episteler ; subdiaken.

SUBDIALIS, open ; onder den blauwen hemel staende.

Subdiale, locus sub dio vacuus inter domus atrium, hof ; veur-hof ; binnen-plaetse.

SUBDIFFICILIS, swaerachtig.

SUBDOLUS, slim ; slim boeve ; slim gast ; arg ; deur-trapt ; argelistig ; quaed-listig ; schalk ; schalkaerd ; leep ; leep-loos ; loos ; linker ; sluimer ; sluiper ; hukker · practisijn.

Subdolè, listiglik ; schalkelik.

SUBDUBITARE, dubben ; twantelen ; twijfelen.

SURDUCERE, schorssen ; schorten. *Subducere trochlea siue succula*, op-winden.

Subducere calligas, &c. op-nestelen, taekelen, op-takelen, de broek.

Subducere, ver steken ; ont-trekken ; stelen.

Subducere se sensim, ont-sluipen ; gaen druilen ; deur-sluipen.

Subducere lacte, lac, spenen.

Subducere calculum, af-rekenen.

Subductio, rekeninge ; calculatie.

Subductitius pannus, Subductitiæ pelles, &c. voeder, voeier, voederinge.

SUBDULCIS, soetachtig.

SUBEBRIUS, beschonken.

SUBER, kork-boom.

Suber, Subereüsue cortex, kork ;

(1) Sic.

vlot-hout; kulk, *holl.* pantoffel-hout; *quòd lignum istud calceatui accommodetur.*
SUBETH, slaep-siekte.
SUBEX, *Vide*, SUBIJCERE.
SUBFLAVUS, blond; vlasch-verwig; oker-bleek; oker-geel.
SUBFRIGIDUS, koel; frisch, versch; koudachtig.
SUBFULCUS, bruinachtig; bruinet.
SUBGELIDUM *reddere*, liere-lauwen.
SUBGRANDIS, groot-achtig.
SUBGRAVIS, swaerachtig.
SUBGRUNDA, *æ*; *Subgrundia, orum*, over-sprong; over-stek; over-steksel, loove, luive, *holl.*
Subgrundæ, arũm; Subgrundia, orum, huisdrop, hoos-drop; oose, oosie, oos-drup; dak-oosen. *Vide etiam*, IMBRICAMENTUM.
SUBJACERE, onder-liggen.
SUBJECTARE, op-worpen; op-werpen.
SUBIGERE, *Subagitare*, onder-roeren; dabben, dabbelen.
Subigere, ut farinam, &c. manibus vel pedibus, kneden; tueluwen, teuluwen, *fland.* touwen; waggelen; beren, *fland.* treden; pletsen; werken het deeg.
Subigere rutro intritam, werren.
Subigere, onder, t'onder, brengen; conquesteeren.
Subigere, Subagitare, schroeven; hijen; kerten, *fland.* be-kruipen; futselen.
Subactus, gekneedt.
Subactus, mat ende ver-wonnen.
Subactarius, huid-vetter.
SUBIJCERE, bij-doen; bij-voegen.
Subijcere, onder-werpen; onder, t'onder, brengen; ver-winnen; over-winnen.
Subijcere, onder-werpen; submitteeren; t'onder geven.
Subiectus, onder-worpen; onderhavig; onder-hevig.
Subjectus, principis, domini, &c. onder-saet, onder-daen.
Subiectus nullius ditioni, kokkuitlaet, *fland.*
Subiectio, onder-worping, *Grotio.*
Subex, vel, Subiex. subsellaris, pedaneus, stegel-reep; steeg-reep; stijg-reep; stijger-reep.
Subex mensarius, schraeg.
SUBILLUSTRIS, lichtachtig.
SUBINDE, onder-wijlen; bij-wijlen; hands-wijle; alle gang; al te med; med tijden; onder-tijds; onder-tijde; onder-tusschen; bij vlaegen.
SUBIRE, in-gaen; onder-gaen.
Subire negotium, rem aliquam, aen-gaen; be-staen.
SUBITUS, *Subitaneus*, schierloos, schierlik; schielik, *hol. fland.* gai, gaich, gaichlik, *sicamb.* on-versiens; on-veursiens; on-versienlik; on-verhoeds; bottelink; subijt. *Subito*, ter-stond; van stonden aen; schieliken, *hol. fland.* dra, drade, draei; bottelink (*Ital.* di botto;) subitelik.
SUBIUGARE, onder-werpen; ver-winnen; over-winnen; onder, t'onder, brengen; over-heeren; over-heersschen; conquesteeren.
Subiugium lorum, quo colla equorum iugo alligantur, iok-riem; iok-gordel.
SUBLABI, ont-kruipen.
SUBLEGERE, stelen; kabassen; preeuwen; soren, seuren, *vet.*
Sublegere tacitè alicuius sermones, luisteren.
SUBLEVARE, heffen; op-heffen; op-helpen; lichten; op-lichten; ver-lichten.

Subleuatio, heffinge.
Subleuamen, troost.
SUBLICA, hei-pael; hij-pael; sulle; pijl. *Sublicas altè in terram depangere*, pijlen.
Sublicium opus, hout-werk.
Sublicium opus, wagen-schotten be-setsel.
Sublicius pons, houten-brugge.
SUBLIGAR, *Subligaculum*, neder-kleed; neder-gewande; broeke; opper-broeke; ge-sete, *ger. sax.* aers-kiele; broek-kiele; broekilie; kiele, *s. s. fris.*
Subligar, Subligaculum, pudendorum velamen, veur-broeke; bradse; bredse; kul-broeke; kul-broeksken.
Subligaculum, Plauto, onder-gordel.
Subligaculum nauis, gorde, ribbe, berk-hout van 't schip.
SUBLIMARE, ver-heffen, ver-hoogen.
Sublimis, hoog; ver-heven; ver-hoogt.
Sublimè, hoogelik.
Sublimitas, hoogde; hoogheid.
Sublimatorium, klokke; alembic.
SUBLINERE *alicui os*, be-strijken.
SUBLINGIUM, *Sublinguulum*, lelle, lelleken, van de kele; tongesken; adem, gorgel, tongeschken; gorgel.
SUBLIVIDUS, deluwe; eluwe.
SUBLUCANUM *tempus*, priem van den dage; schemer-tijd.
SUBLUCIDUS, lichtachtig.
SUBLUSTRIS, lichtachtig, schemerachtig; sterren-klaer.
Sublustris nox, sideribus illustris, sterren-lichten nacht.
SUBMERGERE, duiken, dokken; smooren.
Submergere, &, Submergi, ver-drinken, ver-drenken; ver-smooren. *Submergi*, ver-suipen; onder-gaen te gronde.
Submersus, ver-sonken; ver-dronken; gesonken; ver-sopen; ver-drenkeling. *Submersa res*, drenkeling.
SUBMINISTRARE, uit-reiken; stellen ter hand; fornieren.
SUBMITTERE, onder-leggen; onder-werpen: onder, t'onder leggen; leegen; nederen; ver-nederen.
Submittere animum; Submittere se, ver-oot-moedigen; ver-de-moedigen; ver-nederen sich selven; dukken, duiken; swijken; submitteeren.
Submittere genu, neigen, nijgen.
Submittere, Summittere, barbam, laeten wassen den baerd.
Submittere clàm, toe-maeken; op-maeken; uit-maeken; op-raeden; op-reden, *vet.*
Submissus, animo præsertim, nederig; ver-nedert; oot-moedig; de-moedig.
Submissus, Submissè se gerens, duipen; duiper.
Submissus, Summissus, leeg; lijns, lins, *g. s. s.*
Submissè, oot-moediglik; de-moediglik; stillik; lijnselik, lijselik. *Submissè, Submissâ voce loqui, dicere*, lijnselik spreken, seggen; vesiken, veselen in d'oore. *Vox submissa, summissa*, leege stemme.
Submissio, animi vid', ver-nederinge; onder-daenigheid; de-moed; de-moedigheid; ood-moed; oodmoedigheid.
SUBMONITOR, onder-meester; onder-leer-meester.
Submonitor, posticus monitor, protokol.
SUBMURMURARE, morren; mor-

melen ; mondpelen, mompelen. *Submurmuratio,* mondpelinge.

SUBNASCI, aen-wassen ; op-rijsen.

SUBNIGER, bruin ; swertachtig; donker-swart ; waeter-swert.

Subnigra, bruinelle ; bruinken, bruinette, — teken.

SUBNITI, lenen ; leinen.

SUBNOTARE, onder-teekenen.

SUBNUBILUS, donkerachtig; nevelachtig.

SUBOSCURUS, duisterachtig ; donkerachtig.

SUBODORARE, *&,*

SUBOLERE, be-rieken ; snoffen, snuffen, snuiven, snoffelen, snuffelen ; gewaer worden.

SUBORIRI, op-rijsen ; her-komen ; over-gaen ; over-komen.

SUBORNARE, toe-maeken ; uitmaeken. *Subornare consilijs,* op-raeden, op-reden, *vet.*

Subornatus, toe-gemaekt.

SUBPALLIDUS, bleekachtig ; blaffaerd ; deluwe, eluwe.

SUBPRÆFECTUS, *qui præfecti vice fungitur,* onder-schouwt.

SUBPRÆS, tegen-borge ; onder-borge ; nood-borge, *s. s.*

SUBRANCIDUS, garstachtig.

SUBRAUCUS, heeschachtig.

SUBREMIGARE, roeden oft roeien het schip.

SUBREPERE, onder-kruipen.

SUBRIDERE, greniken, grenigen, grenen, grijnen, ginniken, *& fland.* gremeelen, grijnkelen; genen, *campin.* kokermuilen, *fland.* smollen, smuilen.

Subridere quasi vultu seuero & composito, monkefroien.

SUBRIGERE, *Vide,* SURRIGERE.

SUBRIPERE *se sensim,* ont-sluipen.

SUBROGARE, *Vide,* SURROGARE.

SUBRUBICUNDUS, roodachtig.

SUBRUERE, om-verre, om-verde worpen, smakken.

Subruere, scalpendo, terram præcipuè, op-scherren ; *ut gallinæ.*

SUBRUFFUS, vael, vaeluwe ; ros-achtig. *Subruffus ad atrum accedens,* sore, soore, *vet. ling. Gotthica.*

SUBRUMUS, mammelink ; melk-lam ; soogelink, soogende, *& in compositione* soog, *vel* suig ; *ut* soog-lam, suig-lam, *&c.*

SUBRUSTICUS, boersch ; boerachtig.

SUBSALSUS, soutachtig.

SUBSANNARE, spotten ; be-spotten ; ver-spotten ; schimpen, beschimpen ; be-schampen ; beenen, *fland.* iemanden be-grijsen ; de tote setten, *holl.* de tonge uitsteken ; lams-oore setten ; gespe setten ; guise setten, &, de guig nae-steken, *holl.* esels-ooren setten.

Subsannator, spotter ; be-spotter; be-schimper.

SUBSCRIBERE, onder-teekenen ; onder-schrijven.

Subscriptio censoria, reformatie.

SUBSCUS, riege, rijgel, rijchel ; lijst aan het berder-werk ; rabat.

Subscus, balk-band ; kamme ; klampe ; anker inden timmer. *Subscudes dua tigna inter se vincientes,* slotelen.

Subsus (1), *tabella lignea quâ asseres aut materiæ compinguntur,* swaelem-steertken ; wouwe-steertken ; woeg-steertken ; *quibusdam,* voeg-steertken.

SUBSEQUI, volgen ; nae-volgen ; ver-volgen ; achter-nae-volgen.

Subsequa, herder, harder, herde-man.

(1) Sic.

SUBSERICUM, grof-grein ; saeie, saeiette ; osset; woesset.

Subsericum telæ genus, sark, *fland.*

Subserica vestis, Cipers satijn.

SUBSÍDERE, sinken ; neder-sinken ; ont-sinken ; onder-sinken ; sijgen ; neder-sijgen ; ver-gronden ; duiken ; swijken.

SUBSIDÊRE, neder-sitten ; stoepen ; hukken. *Subsidens,* hukkende. τῶν *Subsidere autem, & Subsidere, interpretationes aliquando inter se confunduntur.*

Subsidêre, be-spieden, be-spien ; aen-leggen ; loeren.

Subsellia, gestoelte.

Subsellij imi iudex, onder-schepen.

Subsidentia, gromme ; grommeken.

Subsessor, insidiator, hukker ; struik-roover ; af-setter ; straet-schender; land-dwinger, *vet.* moorder ; moordenaer.

Subsessor alieni matrimonij, over-speelder ; onder-kruiper.

Subsidium, helpe, hulpe ; bijstand ; onder-stand ; ont-set, ontsette ; toe-vlucht ; toe-verlaet ; achter-rugge ; provisie ; sekoers, sokkoers, sukkoers ; recours.

in Subsidium, ter nood, *Grotio.*

Subsidium in acie, achter-hoede ; arriere-garde.

Subsidio accedere, in staede staen.

Subsidio esse, venire, ont-setten ; ont-schutten.

Subsidia, orum, bode ; bode-geld ; help-geld, *vet.*

Subsidiarius, onder-standig.

SUBSIGNARE, onder-teekenen ; onder-schrijven ; segelen.

Subsignatio, signature.

SUBSILIRE, *Subsultare,* huppelen, hippelen ; huppen ; fiemelen, femelen ; op-springen ; touteren ; reien ; writselen, vritselen.

Subsilire, schrikken, schrekken ; ver-schrikken ; ver-schieten.

Subsultatio, ver-schietinge ; ver-schriktheid. *Subsultus, us.*

Subsultor, huppeler.

SUBSISTERE, stille staan ; blijven staen.

Subsistere in aliquo loco, ont-houden.

Subsistere, bekommeren.

SUBSOLANUS, ooster-wind.

SUBSTANTIA, wesen. *Substantiale,* wesentlik, *Grotio.*

Substantia, opes, have, haef ; goed ; rijkdom ; substantie.

SUBSTERNERE, onder-stroien.

Substramen, stroissel ; rijsseler ; litier der beesten.

SUBSTILLUM, mist, mest, miest; sleggeringe ; rijm, rijp.

Substillum pluere, rijmen, rijpen.

Substillum, urinæ, koude-pisse.

SUBSTITUERE, onder-setten ; onder-stellen ; fondeeren.

Substituere, in-setten ; in-stellen ; vullen, vollen ; substitueeren.

Substituere inutilibus utiliora, ver-schotelen.

Substitutus alterius loco vel vicem (1), stad-houder ; substitut.

SUBSTRINGERE, op-schorssen ; op-schorten.

SUBSTRUERE, onder-leggen ; fondeeren.

Substructio, timmer ; onder-legsel ; fondament, fondeerssel.

SUBSULTARE, SUBSULTATIO, *&c.* *Vide,* SUBSILIRE.

SUBSURDUS, dooverik ; doof-achtig.

SUBTEGMEN, *Subtemen,* wevel ; wevel-draed ; wevel-gaeren ; hevel-

(1) Sic. Lees met het Etymol. *vice.*

garen, *sax.* in-weefsel ; in-drag ; in-slag.

SUBTENUIS, dunnachtig.

SUBTEPIDUS, bloed-lauw.

SUBTER, *Subtus*, beneden ; onder.

SUBTERFODERE, onder-graven ; onder-mijnen.

SUBTERFUGERE, ont-wijken ; ont-sluipen ; ont-hukken ; vermijden ; schouwen, schuwen.

SUBTERRANEUS, onder-aerdig.

Subterraneus locus, haegedocht.

Subterraneus locus concameratus, voute ; welvinge ; welfsel ; overwelfde plaetse ; kelder.

Subterranea via, gang onder de aerde.

Subterranea regna, helle.

SUBTICERE, ver-swijgen ; vermondpelen.

SUBTILIS, helder ; hael, hel ; edel, eel ; fijn ; dun ; saerd, tsaerd ; schrand, *s. s. fris.* schrander ; spits-sinnig ; subtijl, sotijl.

Subtiliter, subtijlik.

Subtilitas, subtijlheid.

Subtilitas nimis anxia, haer-kloving, *Grotio.*

SUBTRAHERE, ont-trekken ; ontkeeren ; kippen ; stelen ; ont-draegen.

Subtrahere se, deur-sluipen ; ontkruipen.

Subtrahere clandestina conductione, onder-hueren ; onder-mieten.

SUBTRISTIS, droefachtig ; loor, *fland.*

SUBTURPIS, vuilachtig.

SUBTUS, *Subter*, onder ; beneden.

SUBUCULA, hem, hemde. *Subucula recens*, *Viuis*, (1) schoon hemde.

Subucula, lijfken ; lijf ; lijf-rokskken ; *onder-lijf — ; hem-roksken (*de viris vid*t ; *nam feminæ proprié* borst-rok;) wollen-hemde ; voeder-hemde, *s. s.* sweet-roksken, *fland.*

Subucula nocturna, slaep-lijfken ; nacht-lijfken ; nacht-roksken.

Subucula muliebris, onder-kleed ; onder-rok, onder-roksken ; onderkoeurs ; siele ; sielken ; ondersielken.

SUBVECTARE, voeren. *Subvectare curriculo vel vehiculo trusili*, kruien den krui-wagen.

SUBVENIRE, te hulpe komen ; secoers, sokkoers, sukkoers, doen.

SUBVERTERE, om-stooten ; omwerpen ; om-stulpen ; omverre, om-verde, worpen, smakken ; verderven, be-derven ; raseeren : *solo æquare, funditus demoliri, subvertere, urbem, arcem, &c.* raseeren een stad, *&c.*

Subvertere, *Subverti*, bol-aersen.

SUBVIRIDIS, groenachtig.

SUBULA, ael, aelsene, alsene, elsene ; suile, *g. s. s.*

SUBULO, *ceruus cui prima & simplicia erumpunt cornuum tubercula ; ceruus iunior, simplicibus & rectis cornibus*, spet-hert, spit-hert, spies-hert, spetken.

SUBVOLARE, vlichelen.

SUBURBIUM, *Suburbia, orum*, veur-stad ; buiten-stad ; veur-borg ; veur-borgt, veur-geborgt, veurgebucht der stad.

Suburbia, *Suburbana regio*, bijvang der stad.

SUBURERE, besengen.

SUCCEDERE, (*bene, aut, malè,*) ge-dijden ; be-dijden ; tieren ; geraeken ; ge-lukken ; ge-raedten, geraeden ; gaen ; vaeren ; be-komen ; wauteren, wouteren ; hotten ; slaegen, slaen : *prout adduntur quibusdam*, wel, *aut*, qualik, *aut*, mis, *variant sensum : ut*, *Frumenti prouentus bene successit*, het koren is wel geslaegen, wel geraekt : *Item*, *Res non bene succedit*, 't en wilt niet hotten, het gaet oft vaert quaelik : *Res malè successit*, 't is mislukt, mis-raekt, *&c.*

Succedat prosperè quod agis, God voordere u.

Successus fortunatus, voord-gang ; be-komte, *vet.* be-komste ; ge-luk ; gluk ; voor-spoed, veur-spoed.

Succedere, achter-volgen ; voordgaen ; toe-gaen ; onder-gaen ; in-gaen ; ge-lingen ; nae-komen.

Successio, nae-komste.

Succedere in bona, in opes hæreditarias, erven, erffen ; erffenisse aen-gaen, beuren.

Successor, *Successores*, nae-saet ; nae-komeling ; nae-saeten ; naekomelingen ; erven ; erf-genaemen.

Successio hæreditaria, erffenisse.

Successio mascula ; feminea ; sweertsijde ; spil-sijde, *Grotio.*

Successio ab intestato, versterfrecht, *Grotio.*

SUCCENDERE, ont-vonken ; aensteken ; ont-steken ; ont-sengen.

SUCCERDA. *Vide*, SUS.

SUCCIDERE, af-snijden ; af-houwen ; velden, vellen.

SUCCIDIA, baek, baeke, baekenvleesch ; sijde speks, *tergum porci muriâ aut sale condîtum.*

SUCCĪDERE, be-geven. *genua succidunt, labant*, de beenen begeven mij.

Succiduus, on-gevallig.

SUCCINERE, tusschen singen ; onder-singen.

Succentor, cantor infimæ vocis, barritonans, bas-kontre.

SUCCINGERE, op-gorden ; schorssen, schorten ; op-schorssen, opschorten ; trossen. *Succinctus*, geschorst.

Succinctè, *Succinctim*, kortelik, in 't kort.

Succingere ligulis, op-nestelen ; takelen, op-takelen de broeke.

Succingulum, *Succinctorium*, ondergordel ; onder-riem.

Succinctorium, veur-schoot ; veurdoek, *sicamb* schors-kleed ; schorsse ; schorte ; schorte-kleed.

Succinctorium pelliceum, schootvel, schors-vel.

SUCCINUM ; *δάκρυον ἡλιάδων*, *quasi lacrymæ solis filiarum*, amber, ammer, ambre, emmer, embre ; barn-steen, born-steen, bern-steen, *g. s. s. nam succinum accensum tedæ & resinæ modo deflagrat ; q. d. petra ardens, porrò*, lamertijnsteen ; aek-steen ; *veriúsque* haeksteen ; *q. ἅρπαξ, πτερυγοφόρον plumas leues, paleas, folia, frondes, festucas attrahens & rapiens : unde poëta : Hîc electra legunt alnis stillantia Celtæ, Succina quæ memorant vini mellisue colore, quæ paleas rapiunt tactu* (1), *frondésque caducas. Vide etiam*, ELECTRUM ; *item*, URCODUS FICTILIS.

SUCCRESCERE, onder-wassen.

SUCCUBA, bij-wijf ; over-spelster.

SUCULA, *&*, *Suculæ*, *Vide*, SUS.

SUCCULA, *Vegetij*, *machina tractoria*, wind-as, wind-asse, haspel, *g. s. s.* spille ; welle.

Succularum ansulae, wind-as-gat ; wind-as-voet.

Succulâ in altum tollere, op-winden.

(1) Lees met het Etymol. *Lud. Viues.*

(1) Sic. Lees met het Etymol. *tractu.*

SUCCUMBERE, onder-liggen, onder-blijven ; t' onder blijven ; onder-gaen ; neder-laege hebben, lijden ; *(pugnâ vid^t,)* neder-vallig, oft neder-vellig zijn.

Succumbere labori, oneri, te quaed hebben.

Succumbere, causa cadere, ver-liesen het ge-dinge, vallig oft vellig worden : *qui Succumbit,* vallig.

SUCCURRERE, ont-setten ; hand-reikinge doen.

SUCCUS, sap ; iuis.

Succus, Suctus, lac muliebre, sog ; soogsel ; spene, spenne, speene, speine, sponne, spinne, *sicamb. fland.*

Succum labris elicere, lokken, *fland. q. d. allicere, unde & Lac quidam Latinis dici putant.*

Succosus, sappig, sapig, sapachtig.

SUCCUTERE, &

SUCCUSSARE, hutsen, hutselen ; draven ; trotten ; schokken.

Succussus, geschudt, geschuddet.

Succussor, Succussator, Succussarius equus, schokkende, dravende, dravig, hert-dravende, peerd ; draver ; trotter.

Succussatio, Succussus, us, schok ; trot ; draf, drave, dravinge, der peerden.

SUDARE, sweeten. *Sudando niti, multo conamine Sudare,* be-sweeten.

Sudabundus, sweetig ; be-sweet.

Sudor, sweet.

Sudor lethalis, reeuw-sweet ; dood-sweet.

Sudor Britannicus ; ephemera Britannica, sweetende siekte.

Sudarium, droog-doek ; sweet-doek.

Sudatorium, bad ; bad-stove ; sweet-bad ; stove ; sweet-stove.

Sudamina, morbus, rood-jonk ; rood-hond ; rood-jook ; rood-vonk.

SUDES, pael ; staek ; sperre, sparre ; stange ; raster ; peertse ; tuin-staek ; *& per metaph. Homo stupidus, stipes, qui non mouetur ad agendum quod oportet.*

Sudetum, staket, staketsel.

SUDUM, klaer weder.

SUEDICUM MARE, ooster-see ; oost-see.

SUÊRE, gewoon zijn. *Suetus,* gewoon ; woon, *vet.*

SUËRE, naeien, naeden, neien ; flikken, *ger. sax. sicamb.*

Sutus, genaeit. *Sutilis,* naeibaer ; genaeit.

Sutura, naed.

Sutura plumaria, limbolaria, stik-werk ; stiksel.

Sutura nexilis, reticulata, breid-naed.

Sutura longa adaptare, leuiter consuëre, driegen, *(q. d. falsè suëre ;)* besten.

Suturis insumere, ver-naeien.

Sutura coronalis ; Sutura cranij, mouwken ; bekkeneel-naed.

Sutor caligarius, kous-maeker.

Sutor, calcearius, schoen-maeker ; corduaenier ; querdel-snijder, &, trek-lap, *utrumque ironicè.*

Sutor veteramentarius, calceorum detritorum, lapper ; schoen-lapper ; oud-lapper ; oud-schoen-lapper ; saftier, savetier ; querdel-snijder, *ironicè.*

Sutorium filum, subulare, picatum, borstel-draed ; schoen-draed ; kastel, *holl. fris.*

Sutorium scalprum ; Sutorius culter, schoen-maekers mes ; schep-mes.

Sutoria fascia ; Sutoris oplite & genu tonsum lorum quo calceus suëndus obstringitur, span-riem.

Sutorius asser, schep-bord.

Sutorium atramentum, koper-roose ; schoen-makers swertsel.

Sutrina, schoen-makerije.

SUFFARCINARE, treffen.

Suffarcinatus, be-swaert ; be-laeden met een pak.

SUFFARANEUS, soeteler in de krijg ; loren-draeier.

Suffaraneum agere, soetelen in de krijg ; loren-draeien.

SUFFERRE, lijden ; ver-dragen ; luchten (ik mach het niet luchten, *ferre nequeo ;)* supporteeren.

Sufferre æquo animo, gedult, patientie, hebben.

SUFFICERE, in-setten ; in-stellen ; substitueeren.

Sufficere colore, medicamentis, ut lanam, &c. verven ; verwen ; staelen oft verwen de wolle.

Sufficere, vol-staen ; vol-strekken ; ver-noegen.

Sufficere, satis esse, genoeg zijn ; basteeren.

Sufficiens, genoegsaem ; bastant ; sufficient, suffisant : bestandig.

non Sufficiens, insufficient.

Sufficienter, genoegsaemlik ; vol, *in composit.* vol-bodig, vol-doen, *&c.*

Sufficientia, ge-noegsaemheid, ge-noege, ge-nuegt ; be-komste ; be-komte, *vet.*

SUFFIGERE, hechten, heften ; hichten, *fland.* [*hincar.*]

Suffigere clauis, be-slaen met nagelen.

SUFFIRE, be-rooken ; onder-rooken ; smooren ; stoven ; dempen ; perfumeeren ; parfumeeren.

Suffimen, Suffimentum, Suffitus, Suffitio, be-rookinge ; onder-rookinge ; riek-werk ; reuk-werk ; rook-werk ; perfum, parfum.

SUFFLAMEN, *instrumentum quod rotæ inijcitur, ne in præceps feratur currus,* waegen-span ; rad-sperre ; span-koorde ; span-ketene ; span-strik ; rijer ; raei-eringe ; rede, *sax. sicamb.*

Sufflaminare, Sufflamine comprimere siue retinere, rijeren ; raeieeren.

SUFFLARE, blaesen ; op-blaesen ; soffelen, sofflen ; suffelen, sufflen ; poffen.

Sufflator, blaeser ; poffer.

SUFFOCARE, worgen ; ver-worgen ; smooren ; dempen ; ver-dompen ; ver-dempen. *Suffocare seu excoquere in ollâ opertâ. Vide,* COQUERE *aliquid.*

Suffocare, &, Suffocari, ver-smachten ; ver-stikken ; ver-smooren ; smachten.

Suffocatio, ver-stoptheid ; wor-ginge.

SUFFODERE, mijnen, mineeren ; onder-mijnen ; onder-graven ; dabben, dabbelen ; poelen, polen, *fland.*

Suffossio, onder-gravinge.

SUFFRAGARI, *Suffragium ferre,* stemmen ; ver-stemmen ; keur-stemmen ; wille-keuren ; gunnen ; hoonen, *vet.* med-spreken ; med-stemmen. *Suffragio ornare,* hulden ; hulde doen.

Suffragari, auxiliari, be-helpig, be-hulpig zijn. *Suffragatio, Suffragium,* bij-stand ; hulp ; support.

Suffragium, stemme ; stemminge ; vois ; keur, kore ; wille-keur ; keur-stemme ; help-keur, *vet.* waele, *vet.* huide ; hoon, *vet.*

Suffragij in sodalitio ferendi potestatem habens, capitulant, capitulaer.

Suffraganeus, vulgi, wij-bisschop ; koor-bisscop ; koor-bisschop ; suffragaen, *à suffragando, h. e. auxiliando.*

SUFFRAGO, *flexura in posterioribus quadrupedum cruribus ; quod in prioribus genu dicitur,* slaegel, slegel ;

achter-boge, *Ad. Junio;* knie-boge; knie-buige; nepe.
Suffraginum vitium, spat.
Suffraginosus, krampig; kramp-aderig.
Suffraginosum iumentum, spat-sieke beeste.
SUFFUGIUM, toe-vlucht; toe-verlaet.
SUFFULCIRE, onder-setten; onder-steunen; onder-stutten; schooren, schoren; onder-schooren; onder-vueren; onder-leggen; onder-schraegen; proppen.
Suffultura, voeder, voeier, voederinge.
SUFFUMIGARE, be-rooken; onder-rooken.
Suffumigatio, be-rookinge.
SUFFURARI, stelen; ont-stelen; krauwen, *metaph.* soren, seuren, *vet.* preeuwen; kabassen.
SUFFUSIO *oculorum; oculis obuersantes nubeculae;* vel in 't ooge; oogen-vel; schemeringe, schemeringe in 't ooge; sterre, starre, sternsel, oft sterssel in d'oogen; ster-blindheid. *Suffusione cæcus,* ster-blind.
SUGERE, *lac vid', mammam, ubera, &c.* soogen, suigen; lellen; lokken, *fland.* lepsen.
Suctor, suiger.
Suctus, ut puerorum lactentium, slok, sloksken: *quæ per metaph. etiam ad obscœnum suctum transferuntur.*
SUGGERERE, in-geven; in-steken; in-blaesen; toe-steken; veur-spellen.
Suggerere, uit-reken; ter hand stellen; toe-stueren; toe-langen; aen-langen: *item,* op-werpen, op-stouwen, *ut, terram, ligna, &c.*
Suggestus, Suggestum, pulpit; predik, preek-stoel; puie, puide (*de lapideo Suggestu potissimùm;*) reduis, red-huis; kancel, kantsel, *ger.*
Suggestus, siue structura sublimis, rotunda instar cadi siue orcæ, in qua malefici ad horas aliquot propronuntur deridendi, kaeke; schavot.
Suggestum comæ, haer-boschken.
SUGGREDI, duiken; duipen; druilen; be-kruipen.
Suggredi tectè, sluipen; sluimen.
SUGGRUNDA, *Suggrundia; Vide,* SUBGRUNDA.
SUGILLARE, rasten het bloed; bloed-rasten.
Sugillare, nae-seggen; smotsen, *g. s. s.* naem-rooven.
Sugillator, smotse; smutse, *g. s.* fame-schender.
Sugillatio, bloed-rastinge.
Sugillatio; Sugillatus oculus, blauwe ooge.
Sugillatio, smot-woord.
SUI, *Vide,* SUUS.
SULCARE, voren.
Sulcare mare, æquos, sok maeken.
Sulcus, vore, vorre; akker-vore; ploeg-vore; groeve; groepe, grippe, greppe, gruppe; grave, gracht; leese; rabat.
Sulcus aquarius, water-vore; water-groeve; rioole. *Sulcos fodere,* rioolen.
Sulcus rotarum currus circumvolutione impressus, spore.
Sulcis ornare, tandeeren.
Sulco deponere vitem, &c. in-leggen den wijn-gaerd, &c.
Sulcus nauis. Vide, NAVIS.
SULPHUR, solfer; swavel, swevel. *Sulphur factitium, mortuum,* geleschte solfer. *Sulphur viuum & fossile, metallum viuax, ignem non expertum,* levende solfer.
Sulphur sacrum, bliksem.
Sulphure miscere, siue aspergere, imbuere, linere, solferen, be-solferen.

Sulphuraria fodina, solfer-mijne.
Sulphurearum aquarum putor è terrâ exhalans, mephitis, solfer-stank der aerden.
Sulphuratus, Sulphureus, solfer-achtig.
Sulphuratus, gesolfert; be-solfert; geswevelt.
Sulphuratum, solfer-priem; solfer-stek; swevel-steksken.
Sulphurarius, solfer-stek maeker.
SULTANUS, *vulgi,* soldaen, *voce Arabicâ.*
SUM, ben, bin, *holl. &c.* Ik ben, gij bent oft bint, *pro quo alij dicunt,* gij zijt, *tu es.* [*sed propriè loquendo* gij zijt, *est numeri pluralis; ut in singulari debeat dici,* du bist. *F. R.*] *Vide etiam,* ESSE.
SUMACH, *rhus coriariorum,* smak.
SUMEN, spin, spind, spint, *sicamb.* onder-buik; neder-buik; uder-bred; uder-braed, huider-bret, euder-bret, huider braed; *uberum siue abdominis assum.*
SUMERE, nemen; op-raepen; aen-nemen, in-nemen.
Sumere sibi, seu attribuere, toe-schrijven; ver-meten.
Sumere, teeren, teren.
Sumere; sobriè sumere ad necessitatem & utilitatem, nutten, nuttigen.
Sumere nummos, lichten, op-lichten, het geld.
*Sumere in re aliquâ, *Sumtum facere in aliqua re,* — be-steden; emploieeren; aen-leggen.
Sumtus, a, um, genomen.
Sumtio, neminge.
Sumtus, us, kost; teer, teeringe, tere; aen-laege, *vet.* on-kosten.
Sumtus nimius, superfluus, extraordinarius, effusus, kostelikheid; on-kost.
Sumtum facere, teeren, teren.
Sumtum exercere, neeren; geneeren.
Sumtum soluere, be-kosten; be-kostigen.
Sumtus pendere, soluere, exsoluere; Sumtibus parem esse, ver-leesten; ver-vallen ende be-taelen de kosten.
in Sumtus magnos excrescere, be-grooten.
Sumtus carceris vel custodiarum, steen-kosten.
Sumtus æstimare; Sumtuum litis rationes inire, taxeeren de kosten.
Sumtus faciendos conijcere, in futurum perpendere, om-slaen de kosten.
in Sumtum dare, te veuren geven; ten besten geven.
Sumtum facere pro quæstu; Sumtus lucro metiri, teere nae neere stellen.
Sumtum exiguè, restrictè facere, scherpelik leven.
Sumtuosus, kostelijk, kostel, *holl.*
Sumtuosè, kostelik; kosteliken; rijkelik.
à Sumtu liber, kosteloos en schadeloos.
SUMMITTERE, *Summissus; Vide,* SUBMITTERE.
SUMMUS, hoogste; opperste; overste; meeste; fron, vron, *vet. ger. sax.* principael.
Summus, souverein. *Summus dominatus,* souvereinschap.
Summates, overste; de hoofd-stukken; over-hoofden; beste van 't land, vander stad.
Summum, Summitas, sop, top, tsop; hoogde, hoogheid.
Summum, ad Summum, ten hoogsten.
Summè, Summopere, bijster, bijstier, bijstierlik; hoogelik; over-zeer.
Summarium, be-worp, be-werp; be-trek.

Summatim ; in Summa ; ad Summam, in 't kort ; kortelik ; ten laetsten ; ten uitersten.

Summatim dicere, legere, scribere, over-loopen.

Summatim comprehendere, be-worpen in 't kort.

Summatim capita rerum repetere, her-haelen ; recapituleeren.

Summa, besluit ; conclusie ; kort begrip.

Summa, be-loop van rekeninge ; somme ; sommatie.

Summa pecuniæ, somme gelds : *ingens pecunia*, groote somme gelds.

Summa, principalis videlicet quæ fœnori datur, sors ; vulgo Summa capitalis, hoofd-somme ; hoofd-penningen ; som-penningen vanden woeker ; capitael, cavedael.

Summam conficere, in Summam redigere ; Summam colligere, sommeeren.

de Summâ detrahere, deducere, reputare, demere, decidere, remittere, &c. af-slaen vande somme ; afkorten ; af-rekenen ; af-trekken vande somme ; abatteeren ; defalkeeren vande somme.

de Summâ decisio, remissio, af-slag ; rabat.

SUPELLEX, huis-raed, *q. d.* huis-reed ; *res ad quotidianum usum patrisfamilias parata, secundum I. C. tit. de sup. leg. Unde &* ge-reede, huis-gereede, ge-raed, ge-raede, *dicitur :* raed, *vet. sax. sicamb.* huis-alame ; huis-gerek ; have, haef ; reed-have, *vet.* vaerende have ; havelike goeden ; boel, boedel, in-boel, im-boel, *fris. holl.* kateilen, kateelen, *fland.* huis-stofferinge ; stoffeersel binnen huise ; menagie : plunder, plonder, *vet. germ.* [*hinc socij nauales supellectilem suam quisque peculiarem*, plunder, plonder *vocant : & cùm nauem hostilem vi expugnant, hostilem talem supellectilem sibi debitum* plondragie *vocant* F. R.]

Supellex, quæ terrâ, vel structili opere tectoriòue non tenetur, tilbaer have ; meubelen, meubele, roerende goeden.

Supellex operariorum operi accommoda, werk-alaem ; werk-getuig ; werk-tuig.

Supellex mensaria, tafel-goed.

Supellex preciosa, juweel, jouweel ; joie, *vet. res siue supellex preciosa elegánsque, soli voluptati seruiens : qua ratione etiam* klein-nood *dici conijcio, Kilianus.*

Supellex ad ostentationem cultúmque ædium, non ad usum comparata ; ἄπυρα ἀναθηματικὰ σκεύη ; *res non culinario usui, sed domorum ornatui dicatæ*, pronkwerk, pronk-merkt, pronkerije.

Supellex vetustate obsoleta, ouden huis-raed ; verlegen huis-raed, *sax. Supellectilia vetera et fracta*, gruet, greute, grute.

Supellectile ornatus & instructus, ge-haveneert.

Supellectile instruere, havenen ; haveneeren.

SUPER, op, oppe ; up, *fland.* boven ; over, *& sic in compositione, aut* aver, *sax. fris.*

SUPERADDERE, tassen (ἐντάσσειν ;) schokken.

SUPERÆDIFICARE, op-timmeren.

SUPERALLIGARE, op-binden.

SUPERANNARE, over-jaren.

SUPERARE, ver-winnen ; over-winnen ; over-treffen ; ver-overen ; te boven gaen ; over-klimmen ; over-gaen ; *over-treden, *quibusdam*— over-komen ; ver-meesteren ; passeeren ; conquesteeren.

Superare aliquem rationibus, indoen.

Superare vi, be-krachtigen ; be-weldigen.

Superatus, gewonnen ; over-wonnen.

Superabilis, winbaer ; winsaem, winnelik.

SUPERBUS, hoog-vaerdig ; hoo-vaerdig ; hoog-hertig ; hoog-borstig ; groots, grootsch, grootsig, groot-saerd ; spits, spitsch, spitsig ; prootsch ; pruitsch ; fier ; hoog-dragende ; uit-wendig.

Superbè, hoog-vaerdiglik ; uit-wendiglik.

Superbire, ver-hoovaerdigen ; over-moedigen, *vet.* hoog-vaerdig, hoog-draegende, zijn ; prachten ; pratten ; praelen.

Superbire lenocinijs, Superbè incedere, braggeeren.

Superbia, hoog-vaerdije, hoo-vaerdije ; uit-wendigheid.

Superbus, Superbire, & Superbia, quibusdam pracher, pracheren, pracherije. *Sed hæc plerisque significant Parcus, Parsimonia, &, Parcum esse. nisi sumas pro*, brae-geeren *&c. id est, ostentare diuitias, &c.*

Superba, flos, pluimkens.

SUPERCIDERE, op-vallen ; over-vallen.

SUPERCILIUM ; *ductus pilorum supra palpebras*, brauwe ; wim-brauwe, wimp-brauwe, wijn-brauwe, wijn-brae ; wijnd-brauwe, wijng-brauwe, win-brauwe, wind-brauwe, wink-brauwe, wenk-brauwe, oog-brauwe, over-wind-brauwe, over-oog-brauwe : *valde enim in enunciatione huius dictionis variatur.*

Supercilium seuerum, rijp-gesichte.

Supercilium nubilum, pronk.

Supercilium contrahere, fronssen het veur-hoofd ; pronken, bronken.

Supercilijs denigrandis medicamentum, Calliblepharum Plinio, wimp-brauwen swartsel.

Supercilium, superbia, fastus, hoog-vaerdije, hoo-vaerdije.

Supercilium tollere, hoog-vaerdig, hoog-draegende, zijn.

Supercilio sublato iram significare, suer, guer, sien.

Superciliosus, hoog-vaerdig, hoo-vaerdig.

Supercilium, fastigium, montis, ædium, &c. top, tsop, vanden berg ; geevel, gevel ; op-gaende gevel.

Supercilium Veneris, herba, gerwe, gaerwe, gerve, garbe, garve.

SUPERCRESCERE, over-wassen ; aen-wassen.

SUPEREMINERE, uit-nemen ; uit-muiten ; uit-munten ; uit-kijken ; uit-steken.

SUPERESSE, op-blijven ; over-leven ; noch in esse, wesen, zijn.

Superesse, abundare, overen ; over, overig, zijn ; ver-overen ; over-blijven ; over-schieten ; resteeren.

quod Superest, over-schot ; surplus.

SUPEREXSTARE, uit-steken ; uit-kijken.

SUPERFICIES, *æquor, superior plana pars cuiusque rei, & facies quæ exterius oculis cernitur*, het vlak ; de vlakheid ; veld ; over-deel ; uit-wendigheid ; uit-wendige gestelte-nisse.

SUPERFLUERE, over-loopen ; over-vloeden, over-vlieten.

Superfluus, over-vloedig ; over-maetig ; over-tellig ; over-tallig ; over-tollig.

Superfluitas, Superfluum, Superfluæ res, over-vloedigheid ; kortsel ; quak ; surplus ; over-schot.

Superfluum esse, over-schieten.
SUPERFUNDERE, op-gieten, over-gieten.
SUPERGREDI, op-gaen.
SUPERHUMERALE, *vulgi, gestamen humerale,* bijle ; nol ; tote.
SUPERI, hemelsche ge-nooten ; heiligen die in den hemel zijn.
SUPERIJCERE, SUPERINIJCERE, op-worpen, op-werpen.
SUPERILLINERE, over-smeeren ; over-salven.
SUPERIMPONERE, op-laeden ; op-leggen.
SUPERINCIDERE, op-vallen.
SUPERINDUCERE, over-trekken.
SUPERINDUERE, over-aendoen.
SUPERINFUNDERE, over-gieten.
SUPERINGERERE, op-laeden ; op-leggen.
SUPERINIJCERE, *Vide,* SUPERIJCERE.
SUPERINTEGERE, over-dekken.
SUPERINTENDENS, *vulgi,* meester-knecht ; meester-knaep.
SUPERIOR, over-hoofd ; veurgaende ; oor, or, *Vide* MAGNUS.
Superiores, veur-ouders ; veursaeten.
Superiores, overste ; overheid ; overigheid.
versus Superiorem locum, op-waert.
pro Superiore protectoréue aliquem habere, aen iemanden hoofden, hoofd ende troost hebben ; heulen aen iemanden, *holl.*
Superioritas, hou, hoo ; hoo en troost in oft aen iemand hebben, *ab aliquo protegi, tutari, sustineri, iuuari.*
Superius, Superior, Cantus, Discantus, boven-sang ; diskant : *vox quæ arcem seu apicem harmoniæ obtinet, & in sublime præcipuè fertur.*
SUPERLATIUIS *Teutonicis eleganter proponitur dictio* aller, *omnium ; ut,* aller-beste, aller-kleinste ; aller-meeste ; *omnium optimus, minimus, maximus.*
SUPERLIMINARE, boven-dorpel ; over-dorpel.
SUPERLINERE, over-strijken.
SUPERLUCRARI, overen ; ver-overen ; over-winnen.
SUPERNATARE, drijven, drijffen ; vloten, vlotten.
SUPERNÈ, boven, van boven.
SUPER-OS, over-been.
SUPERPELLICEUM, *vulgi,* over-rok ; koor-kleed ; surplis.
SUPERPENDÊRE, over-hangen.
SUPERPONDIUM, over-wigt ; over-gewigt ; over-waege.
Superpondium ; seu, quod Superpondij loco merci appensæ & numeratæ manu adijci solet, toe-worp ; toe-waere ; toe-maete ; toe-gaeve ; toe-gifte ; toe-boete, *vet.* toe-slag.
SUPERPONERE, over-leggen ; op-laeden ; op-leggen.
SUPERSCANDERE, op-klimmen.
SUPERSEDERE, op-houden ; af-laeten ; af-staen ; ver-dragen ; onder-wegen laeten ; vorsten ; versten, virsten, vristen, voordsten.
Supersedere opere, randen, rand-uit hebben. *Vide,* OPUS INTERMITTERE.
SUPERSTARE, over-staen.
SUPERSTES, over-bleven ; over-blijvende ; over-levende ; over-lijvig ; langst levende.
Superstitem esse, Superstitem vitam agere, be-leven ; over-leven.
SUPERSTITIO, bij-geloove ; aver-geloove ; over-geloove ; superstitie.
Superstitiosus, bij-geloovig ; aver-geloovig ; superstitieus.
Superstitiosus, qui assiduè & anxietate nimia in æde sacra desidet, quasi columnas arrodens, pijlern-bijter.

SUPEPSTRUERE, op-timmeren.
SUPERVACUUS, *Supervacaneus,* over-tallig ; over-tellig ; over-tollig ; nood-loos.
Supervacaneum esse, over-schieten.
SUPERVENIRE, over-gaen ; over-komen ; ten aen-vang komen.
Supervenire ex insidijs, be-traepen, be-draepen, be-trappen.
Superventus, over-gang ; over-komste.
SUPERVESTIRE, over-kleeden.
SUPERVIVERE, *vulgi,* over-leven.
SUPERUNGERE, over-strijken ; over-smeeren ; over-salven.
SUPERVOLARE, *Supervolitare,* over-vliegen.
SUPINUS, over-rugge ; rugge-link.
Supinus, ledig.
Supinare, Supinum collocare, Supinare in terga, over-rugge leggen ; ruggelink om-werpen.
SUPPARUS, *Supparum,* kedel, kele ; kittel, *germ.* jakke ; kajakke ; kasak ; preael, *fland.* schorte ; schort-doek ; schortel-doek ; over-slag ; schabbe, schabbeken ; schobbe, schobbeken ; juppe, juipe. *Italis* giupone *thorax dicitur :* giubba *ijsdem vestis manuleata siue chirodata est.*
Supparum (quidam Suparum, vel Syparum scribi malunt) lulle ; breede sokke : *velum quo iuuatur cursus nauis languescente vento. Ad. Jun. ex Isidoro.*
SUPPEDANEUM, *scabellum, scabile,* voet-banke ; scabelle ; voet-schemel, *sax. sicamb.*
Suppedaneum ; quod simulachrorum pedibus substernitur, voet-stijl ; voet van het stok-beld.
SUPPEDITARE, langen, leveren ; ge-rieven ; ten hand stellen ; stellen ter hand ; toe-steken ; toe-stellen ; be-stellen ; uit-reiken ; aen-reiken ; toe-reiken ; toe-schikken ; stoffeeren ; fornieren.
Suppeditatio, be-stellinge ; fornissement.
SUPPETERE, genoeg zijn.
SUPPETIÆ, helpe, hulpe ; onderstand ; bij-stand ; ont-set, ont-sette ; sekoers, sokkoers, sukkoers.
Suppetias ferre, helpen ; bij-stand doen ; ont-setten ; ont-set doen ; in stade staen, *vet.*
Suppetias vicissim ferre, verpoosen.
SUPPILARE, kippen ; kaeken ; vloien, luisen oft pluisen iemands borse.
SUPPINGERE *calceos, soleas,* schoen-lappen ; solen ; querdelen, *vet.*
Suppactor, saftier, savetier.
Suppagmentum, schoen-lap.
SUPPINGUIS, vet-achtig.
SUPPLANTARE, doen vallen ; velden, vellen ; schuppen ; voetken setten.
Supplantare vitem, in-leggen den wijn-gaerd, *&c.*
SUPPLERE, vullen, vollen ; ver-vullen.
Supplementum defectus, lij. *Habet quo se solari possit,* hij heeft eene goede lij. *id est,* hij heeft daer hij sich mede lijden kan, tot dat hij beter krijge.
SUPPLICARE, ver-soeken met oot-moedigheid ; oot-moediglik be-geeren, bidden ; suppliceeren ; requeste doen.
Supplicans, Supplicator, Supplex postulator, suppliant ; requerant ; ver-soeker.

Supplicanti abscissè negare quod flagitat ; spem impetrandi quod postulat præcidere, nihil op de request geven.

Supplicatio, voet-val ; knie-bede ; knie-gebed.

Supplicationum dies otiosi, Ciceroni, vier-dagen.

Supplicatio, Supplicium, (vulgo, Processio,) om-gang ; kruis-gang ; gods-dracht ; processie.

Supplex, oot-moedig ; de-moedig ; ver-nedert. *Supplex, ad pedes iacens, genibus pronis*, voet-vallig.

Supplicem fieri, ad genua alicui accidere, voet-val doen.

Suppliciter, oot-moediglik ; de-moediglik.

Supplicium, straffe, straffinge ; ge-recht, ge-richt ; pijn, pijne ; pene ; kruis ; beulije ; beulerije ; marter ; torment.

Supplicium supremum, extremum, summum, capitale, mortis, lijf-straffe.

Supplicium sumere, exigere, ab aliquo ; Supplicio aliquem afficere ; Supplicium adhibere ; Supplicio mactare, straffen ; straven ; straffe aen-doen ; pijnen ; pijnigen ; rechten.

Supplicium Deo de se ultro dare, penitentie doen.

SUPPLODERE, stampijen ; stampen ende smooren.

SUPPONERE, onder-setten ; onder-doen ; onder-leggen ; onder-stellen.

Supponere, ver-wisselen.

Suppositus, supposititius, in-stekelinck ; ver-wisselt.

Suppositio, onder-legsel.

Suppositòrium, glans, vulgi, stekpille ; stoel-tapken ; stoel-gang-tapken ; suppositorie.

SUPPRIMERE, onder-drukken ; ver-perssen ; ver-stoppen ; ver-schoppen, *ger. sax. sicamb.*

Supprimere, ver-donkeren ; ver-duisteren ; be-dwelmen, *vet.* ver-bergen ; achter-waerts houden ; doggeren ; versteken ; heimelik ver-steken ; ver-slaen ; onder-houden. *Pecunias supprimere, celare, dolo malo retinere*, geld onder-houden.

Suppressio nocturna, maere ; nacht-merie. *Vide*, INCUBUS.

Suppromere, tappen. *Suppromus*, tapper ; schenk, schenker.

SUPPURARE, *&*, SUPPURARI, sweeren, sweiren ; ver-sweeren, ver-sweiren ; ver-swellen ; etteren ; ver-etteren ; botten, als een geswil.

Suppuratus, ver-sworen ; ver-swollen.

Suppuratio, sweringe ; ge-swere ; sweiringe ; sweirenisse ; ver-sweiringe ; apostume.

SUPPUTARE, rekenen ; tellen.

Supputator, rekener.

SUPRA, op, oppe ; boven ; over, *(supra modum, praecipuè in compositionibus* * over - uit —), oever, aver ; meer dan.

* *Superior*, opper.

SUPREMUS, hoogste ; bovenste ; opperste ; uiterste.

Supremus, hoofd ; over-hoofd ; overste ; souverein.

Supremum esse, overste zijn.

Supremum rei, top, sop, tsop. *Supremum siue Summum cuiusque rei*, kappe.

Suprema voluntas ; *Supremæ tabulæ ; Suprema mandata, &c.* uiterste wille.

Suprema soluere, uitvaerd houden. *Supremæ diei celebritas*, uit-vaerd.

SURA, brade ; braeie ; braeuwe, brauwe, *vet. sicamb.* wade, waeie, *g. s. s.* kuit, kijte, kete, kiete, *holl. fris. sic.* wange, *vet. sicamb.* spier.

SURCULUS, scheute ; spruite ; pote, poote ; rijs (*à* rijsen, *surgere ;)* kiem, kieme, *vet. ger. sax.* twijg, *g. s. s.*

Surculus, qui inseritur arbori, ente, inte. *item qui inseritur seu arbori, seu fodiendo*, greffie, griffie.

Surculus utrimque resectus ut fodiatur, fluite, lote, loote.

Surculos ramis adimere, supputare, subsecare, sleunen, slonen.

Surculaceus, Surculosus, scheutig, scheutachtig.

SURDUS, doof ; doove ; dooverik ; ver-dooft ; gehoorloos ; dom.

Surdaster, dooverik ; doofachtig ; herd-hoorig ; qualik hoorende.

Surdus, sine gustu, smaekeloos.

Surdum reddere, & Surdescere, Surdum fieri, ver-dooven ; doof worden.

Surdere, doof zijn.

Surdus, situm redolens, ver-dooft, ver-doft, ver-duft.

Surdum odorem spirare, ver-dooft, ver-duft, ver-doft, rieken.

SURGERE, *in altum vid'*, wassen ; rijsen ; op-rijsen ; spruiten ; op-staen. *Surgere cubitu*, op-staen vanden bedde.

Surgere subitò, schieten, op-schieten, haestelik.

SURRIGERE, op-steken ; op-rekken.

SURRIPERE, *furtim præsertim*, nemen ; ont-nemen ; stelen ; ont-stelen ; ont-draegen ; preeuwen ; priemen, *vet.* pikken ; doggen, doggeren ; vingeren ; kabassen.

Surreptitius, gestolen.

SURROGARE, in plaetse setten, stellen, kiesen ; substitueeren ; surrogeeren.

SURSUM, *Sursum versum*, op, oppe ; op-waert ; om-hooge ; boven, boven-waert ; steil, tegen-berg.

Sursum trahere, op-trekken ; *tollere*, winden ; *ferre*, op-dragen ; *erigere*, op-steken.

Sursum ferri, currere, op-gaen ; op-komen ; op-loopen.

Sursum vehere, op-voeren.

Sursum reptare, klaveren, kleveren.

Sursum deorsum, op ende neder ; over ende weder.

SURUS, pael ; staek.

SUS, sog, soeg, souwe, sauw, seuge, suege ; swijn ; verken ; truie ; motte, *fris.* loosse, *vet.*

Sus mater, moeder-swijn, *g. s. s. Sus femina.*

Sus castrata, gelte ; gelubde seuge ; nonne, *translatione sumta à virginibus sacris, quasi castratis propter regnum cœlorum ; eâdem ratione quâ* munk *equus castratus dicitur. Vit. Amerpach.*

Suem castrare, gelten.

Sus grandinosus, on-geef, on-gants, ver-saedt, gortig, verken. *grana quædam alba & rotunda in carne Suis grandinosæ*, het gort ; gortigheid.

Suem mactatam calidâ perfundere, &, glabrare, sengen, broeien, een verken.

Suis abdomen ; caro exos circa umbilicum Suis, spin, spind, spint, *sicamb.*

Suilla caro, verken-vleesch.

Suilla vel Suina pellis, swaerde.

Suarium forum, verken-merkt ; vee-merkt.

Subulcus, Suarius, swijner ; swijnder ; swijn-herder ; swijn-wachter ; verken-drijver ; verken-hoeder ; verken-kudser ; verken-swijner.

Subare, ten beere gaen ; loopig zijn ; brunstig, brumstig, bruistig, brustig, zijn.

Subatio, brunst, *sax. sicamb.*

Succerda, verken-stront ; verkens-drek.
Sus marina, vel, Porcus marinus. Vide, TURSIO, *&*, DELPHIN.
Sus ; machinæ bellicæ genus : instrumentum quo muros fodiebant, ut sus terram rostro, truie. *Lipsio*.
SUSCIPERE, aen-nemen ; op-nemen ; accepteeren.
Suscipere negotium, aen-gaen. *Suscipere aliquod opus faciendum*, aen-nemen eenig werk.
Suscipere rem factam, toe-staen.
Suscipere liberos, winnen ; kinderen winnen.
Susceptio, aen-slag.
Susceptor, vulgi ; in baptismate vid[t], ge-vader ; compere ; peter ; pete, *vet. Vide*(1), PATER INITIALIS.
Susceptrix, pete.
Susceptores, doop-heffers, *Gratio*.
SUSCITARE, ver-wekken ; op-wekken.
Suscitare mortuum, ver-wekken vande dood.
Suscitare ignem flatu, het vier blaesen.
Suscitator mali, be-rokker van 't quaed.
Suscitabulum, ver-weksel.
Suscitabulum, vonke, vunke.
SUSINUM *oleum*, lelien-olie ; olie van lelien.
Suspectare, Vide, SUSPICERE.
SUSPÉNDERE, hangen ; op-hangen ; aen-hangen.
Suspendere de arbore, ligno, in arbore, in furcas, hangen ; op-hangen ; op-knoopen.
Suspendio necare, strangulare, hangen ende worgen. hangen, *quasi* angen, *dici ait Becanus, id est, augustiare, stringere, premere*.

(1) Onder *vet. Vide* staat *pil*, van een ander hand.

Suspendere malè, ver-hangen. *Laqueo se suspendere*, sich ver-hangen.
Suspensus, ge-hangen.
Suspendiosus, dignus qui in cruce pascat coruos raeven-aes ; raeven-kost ; galgen-aes ; galg-aerd ; galgen-knopel ; galgen-lap ; galgen-strop ; galgen-strik ; hals-gehangen ; hang-dief ; gehangen.
Suspendium, het hangen.
Suspendere, schorssen, schorten. *Suspendere opus*, het werk schorssen, schorten.
Suspensus, on-seker ; twijfelig ; twijfelachtig.
Suspensum opus, geschorst werk.
Suspensio, on-sekerheid.
SUSPICERE, *Suspectare*, op-sien.
Suspectus ; Suspiciendi, siue Sursum aspiciendi actus, op-sicht ; op-slag, *holl*.
Suspicari ; Suspectum habere ; habere Suspitionem, achter-denken ; nae-denken ; be-waenen, *vet.* ver-argwaenen ; be-moeden ; ver-moeden ; mis-dunken ; gissen ; [fouëeren, *quibusdam hollandis, fortè à* fouïr, *id est fodere*. I. R.)
Suspectus, ver-dacht, weder-sien.
Suspicax, Suspiciosus, achter-denkig ; arg-waenig ; wan-trouwig ; ver-moedig ; nae-denkig ; ver-dachtig.
Suspicio, achter-denkinge ; achter-docht ; be-waen, *vet. fland.* arg-waen ; be-moed, be-moedinge ; ver-moed ; ver-moedinge ; mis-dunk ; wan-kost, *vet.* nae-gedacht ; nae-gepeins ; nae-denken.
Suspicio præsumta, presumtie.
SUSPIRARE, *Suspiria ducere*, suchten ; ver-suchten ; himmen, himen, *sax*.
Suspirium, Suspiratio, suchte ; suchting ; ge-suchte ; ver-sucht ;

ver-suchtinge ; *Suspiratus*, snik ; kich.
Suspiriosus, kort-borstig ; eng-borstig ; dampig, dempig ; kichende ; kicher.
SUSQUE *déque ferre*, niet passen op eenige saeke ; niet vragen nae eenig ding.
SUSSCENUS, gulde-broeder ; gilde-broeder.
SUSTINERE, *Sustentare*, onder-houden ; op-houden ; ont-houden ; tegen-houden ; houden staende ; onder-stutten ; mainteneeren ; manteneeren.
Sustinere, lijden ; ver-dragen.
Sustentaculum, leine ; leene ; steune ; steunssel ; onder-steunssel ; onder-setsel ; onder-stutsel ; stade, staeie ; keper, keeper ; proppe, prop ; schamel.
Sustentaculum, onder-houd ; onder-houdsel ; hou, hoo. *hinc* hoo en troost, *refugium, retinaculum, protectio, solamen*.
SUSTOLLERE, heffen ; op-heffen ; op-lichten ; op-haelen ; op-rukken.
Sustollere, op-houden ; op-voeden.
Sublatus, ver-heven ; op-gehaelt ; op-gelicht.
Sublatè, hoogelik. *Vide etiam*, TOLLERE.
SUSURRARE, suisen, soesen, suiselen ; ruisen ; ruisschen ; rijtelen, *fris. holl.* muiten ; roenen, reunen, *g. s. s.* wispelen, *sicamb.* gonsen, *holl.* druisschen ; snarren ; snorren ; mompelen ; monken ; monkelen. *Susurrare in aurem*, oor-blaesen ; oor-tuiten ; oor-steken ; vesiken, veselen, in d'oore ; ruinen ; oor-ruinen.
Susurrus, suisinge ; soesinge ; suisinge (1) ; suiselinge ; gesuis ; druisch ; gonsinge.

(1) Sic, bis.

Susurrus aurium, tuitinge.
Susurri (1) *auctore incerto*, mond-pelinge.
Susurri humiles, Persio, ge-popel, popelinge.
Susurro, proteler, preuteler : *item*, oor-blaeser ; oor-tuiter ; oor-steker ; ruiner ; oor-ruiner ; in-steker ; in-blaeser.
SUTOR, *Sutura*, *&c. Vide*, SUËRE.
SUUS, *a, um*, sijn. *Sui iuris esse, suæ protestatis, nulli addictum*, eigen, sijns selfs, zijn.
Sui cupidus, studiosus ; Sua & propria quærens, eigen-soekig ; baet-soekig ; baet-soeker.
Suapte natura, voluntate, sponte ; Suopte nutu, van selfs ; vrij-willig.
Suapte culpâ, sijne eigene schuld.
SYCOPHANTA, schuimer ; achter-klapper ; lasteraer ; over-draeger ; klaudijt.
Sycophantari, liegen.
Sycophantia, logen, leugen ; laster, lasteringe.
SYCOSIS, *tuberculum ulcerosum in ano ad fici similitudinem*, vijge ; fijk ; vijg-puiste ; vijg-wratte.
SYLLABARUM *literas ordinare ; Syllabas coagmentare, connectere*, spellen ; boek-staeven.
Syllabas præire, veur-spellen ; veur-staven.
Syllabarum coagmentum, spel-linge.
Syllabarius, qui Syllabas connectere assuescit, speller.
Syllabus libri, register.
SYMBOLUM ; *Symbola ;* ge-laeg, ge-laege, ge-lag ; toe-lage, *sax. sicamb.* schot ; gulde, guldte, *vet. sax.* collatie ; contributie ; quote.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *Susurrus*.

Symbolum exigere, quotiseeren : *contribuere*, *conferre*, contribueeren.
Symbola data causâ introitus in collegium, societatem, corpus, &c. inkom-geld ; bien-venue.
Symboli socius, gelaegs-man.
Symbolum, hand-schrift ; hand-geschrift ; hand-teeken ; hand-veste ; billet, bullet ; obligatie.
Symbolum, geleid-brief ; sauve-conduit-brief ; pasport.
Symbolum, *emblema*, devis
Symbolum clipei, *siue heroicum*, *insigne nobilitatis*, heer-schild ; blasoen ; waepen-teeken.
Symbolum bellicum, *tessera*, lose ; losen-teeken ; woord ; woord-teeken ; wacht-woord ; waek-teeken ; roep, *fland.*
Symbolum militare mutum, veld-teeken. *Vide*, SIGNUM.
SYMMETRIA, pas ; passe ; respondentie, correspondentie.
SYMPATRIOTA, lands-man ; patriot.
SYMPHONIA, een-stemmigheid ; saemen-stemminge ; accord van geluid ; cadentie.
Symphonia discors, diskant.
Symphoniam cantare, musicienen.
Symphoniarcha, sang-meester ; capelle-meester.
Symphonia, *herba*, papegaeien-kruid ; gelosije.
SYMPHRATORES, ge-broeders.
SYMPHYTUM, *Alus gallicus*, walwortel, wael-wortel ; *(q. d. Radix ramices sanans*, I. R.).
SYMPOSIUM, ge-laeg, ge-laege, ge-lag ; sech, *ger. sax.* banket ; collatie.
Symposium viæ causâ, voie ; foie ; letste.
Symposiarcha, *Symposiarchus*, gast-meester ; gast-weerd ; gast-weerder.
Sympotes, gelaegs-man.

SYMPTOMA, toe-val ; accident.
SYNAGOGA *hominum*, hoop volks.
SYNANCHE, worg in de kele ; bruine, *sax.* keel-geswel ; quinancie ; squinancie.
SYNAXIS, communie.
SYNCHRONUS, tijd-genoot ; even-tijdig.
SYNCOPE, be-swijmtheid ; be-swijminge ; on-macht.
SYNDICUS, vol-macht ; vol-machtigt ; gedeputeerde.
Syndicus, seind-schepen ; sind-schepen ; *Syndicalis senatus*, seind-schepenen.
Syndicus ciuitatis, pensionaris.
SYNEDRIUM, consistorie.
Synedrus, raets-heere.
SYNGRAPHA, *Syngraphus*, *Syngraphum*, hand-schrift ; hand-ge-schrift ; hand-teeken ; hand-veste ; notel ; billet ; bullet ; veur-waerde bij geschrift.
Syngrapha, *&c. obligationis debitiue professio chirographo testata*, schuld-kennisse, *Grotio.* obligatie.
Syngrapha specialis debiti pecuniæ receptæ in ædium nauisue fabricam, bijl-brief, *Grotio.*
SYNIPES, muggesken ; *muscæ minutissimæ genus.*
SYNODUS, send ; seinde ; seende ; sende ; seene ; sijne ; senod ; senne ; seend ; sinde ; seine ; consistorie ; ver-gaderinge om gemeine saeken. * bij-een-komste ; t' samen-komste.
SYNTERESIS, wroeginge des gemoeds, der ge-wete.
SYNTEXIS, quenende, quelende, uit-droogende, siekte ; slijtinge ; uit-drooginge ; flauwheid, flauwigheid.
Syntecticus, slijtig ; flauw.
SYPARUM, *Vide*, SUPPARUM.

SYRINX, pijpe ; fluite ; siffel, *vet.*
SYRMA, sleip ; steert ; sleur, *tractus fемineæ vestis humum verrens ; coronis, Erasmo : cauda vulgo. Tractus seu agmina longa clientum, famulorum, comitum, &c.* sleip van knechten en dienaers.
Syrmatophorus, sleip-houder ; sleip-drager.
SYRTES, kleppe, klippe ; on-diepte ; ver-loopen sand ; see-angst.
SYRTITES, *gemma*, saffier.
SYRUPUS, sirope. *Syrupi species*, leksel, liksel, likkinge [loch, *arab.*]
SYSSCENUS, *&*
SYSSITUS, gulde-broeder ; gilde-broeder.
SYSCENIUM, *&*, *Syssitia*, gulde ; gilde.

T

TABANUS, *(insectum quod ex vaccæ vulnere generatur, ut putat Theod. Clutius)* koe-vliege ; horsel ; daese, daesele, dasene, *fland.* bremme ; bremse, braemse, *sicamb.*
TABERNA, *Tabernaculum*, hutte ; tente ; neere, are, ere ; halle ; werk-huis ; werk-plaets ; werk-stede ; boeie, boede ; tabernakel.
Taberna, *Tabernaculum*, *institoris ; Taberna rerum venalium ; ubi merces exponuntur*, winkel ; laede ; koop-laede ; kramers-lade ; kraem. *&*, *Tabernarius*, kraemer ; winkelier, winkel-knecht ; winkel-houder ; meerssenier ; sijde-kraemer, ijser-kramer, *&c.*
Tabernam aperire, op-doen den winkel, kraem, *&c.* veur-doen.
Tabernæ proiectum, *appendix*, veur-berd ; venster-berd, *Louan.* toon, toone, toon-berd ; tooge ; boord-deks, boord-dekse, boordessche, *fland.* loeve, luive ; bij-slag.
Taberna aromataria, *herbea*, specerij-winkel ; kruid-winkel ; fruit-winkel.
Taberna carnaria, vleesch-winkel.
* *Taberna libraria*, boek-winkel.
Taberna macellaria, spijs-merkt.
Taberna meritoria, *diuersoria*, herberge ; teer-huis, *vet. Tabernarius*, her-bergier.
Taberna cereuisiaria, *item*, *vinaria*, *potoria*, kroeg, krog, *fris sax.* tap, tapperije ; bier-tap ; wijn-tap ; taverne ; wijn-herberge ; wijn-huis ; wijn-taverne. *Tabernarius*, tapper.
Taberna non publica, *heminaria*, *exigua*, *clancularia*, *obscura*, *& latens*, haeg-tap ; pis-taverne ; smokkel-huis.
Tabernarius vinarius, wijn-tavernier ; wijn-tapper ; wijn-verkooper ; wijn-schenk, *sax.*
Taberna argentaria, *nummularia*, banke ; wissel ; wissel-banke.
Taberna usurarij, lombaerde ; tafel van leeninge ; kaversune, *vet.* perssem ; pusseme, *fland.*
Tabernæ nummulariæ exercitium deserere, *conturbare*, banke-roten, banke-rote spelen ; *quæ phrases etiam usurpantur in quamcunque cessionem foro.*
TABES, uit-droogende siekte ; uit-drooginge ; teeringe ; swind-suchte, *sax.* swijn-suchte ; swijnende siekte.
Tabere, *Tabescere*, *Tabe confici*, *consumi*, *contrahi*, uit-teeren ; teeren ; teren ; uit-droogen ; swijnen, swijmen, swinden ; ver-swijnen, ver-swijmen, ver-swinden ; ver-dwenen ; ver-dwijnen ; ver-dorren ; ver-soren, *sax. fris.* ver-egelen ; ver-welken, ver-welkeren ; ver-wemen ; vuilen.

Tabescere languore, quenen, quelen, quijnen, quijlen.

Tabum, etter ; etter-stok ; ver-vuilt bloed.

Tabidus, quem Tabes conficit, uit-teerende, uit-droogende van siekte : etterig, etterachtig.

TABULA, berd, bord ; dene, *sax. sicamb.* laede, *ger. sax. sicamb.* *Tabula sectilis,* dele, deele, deile ; blad ; planke ; planksken ; berderinge.

Tabula undulata ; Tabula quernea, siue querna maior, waege-schot ; spies-hout, spiesch-hout, *fland.* *ijs parietes vestire,* waegen-schotten ; beschieten met waege-schot.

Tabulæ querneæ minores, klap-hout, knaer-hout.

Tabula lignea leuis, quæ fractis ossibus continendis circumponitur, spalke.

Tabulæ aliquot compactim contra ventum aut ignem erectæ, scherm, *holl.*

Tabula proiectitia. Vide, TABERNÆ *proiectum.*

Tabula in qua merces expositæ ostenduntur. Vide ibid.

Tabula sartoria, in qua sartor opera conficit, stafelrije, stapeel, *fland.*

* *Tabula anchoralis,* boeie, dobber.

Tabula in qua aliquid deponitur ; ut in quâ coqui discos, fercula, &c. exponunt, recht-bank ; recht-tafel.

Tabula calculatoria, reken-banke ; reken-berd ; reken-taefel.

Tabula lusoria, speel-berd. *Tabula lusoria interpicta, latruncularia,* schaek-berd ; dam-berd.

Tabulatum, denne ; plankiese, *vet. fland.*

Tabulatum, ge-bondte, ge-bundte ; ge-bindte ; bonne, buene, boene, *sax. sicamb.* stagie, staedsie ; ver-diepinge van 't huis ; soller, solder, solderinge ; schoor-solder, scheer-solder, scheer-solderken.

Tabulatum, Tabulata, orum, stellinge, stellaedsie ; schavot. *Vide etiam,* SCENA.

Tabulata nauium, constrata per quæ nautæ feruntur, over-loop, dennen, van 't schip.

Tabulata parua, polder.

Tabulatum pabulatorium, fœnarium, hilde ; schelf.

Tabularium monumentorum publicorum receptaculum, schepen-koffer.

Tabula, Tabella, panneel van schilderije, schrijn-werk, *&c.*

Tabella picta, tafelreel, tafereel, tafereelken.

Tabulæ margines ; tabulæ fulcrum quadratum, raem.

Tabula marginata, lijst van het tafereel.

Tabella alphabetaria, Abecedaria, abe-berdeken.

Tabulæ, Tabellæ, tafelet ; schrijf-tafel.

Tabella pugillaris, hand-tafelken.

Tabellæ deletiles, ut, Tabella gypsata, dealbata, &c. tafel-boeksken ; schrijfberd ; schalie ; schrijf-schalie.

Tabula cerata, gewaschte schrijf-tafel.

Tabulæ accepti & expensi, boek-houder ; reken-boek.

Tabella in qua descripta sunt publica, priuatáue, &c. blank ; rolle.

Tabulæ publicæ, stad-boek.

Tabellæ tumultuariè perscriptæ, kladde ; klad-boek.

Tabellæ, brief ; send-brief ; missive.

Tabella exigua, cedel, cedule, schedel.

Tabulæ, schuld-brief ; obligatie.

Tabularum confirmatio, salvatie van brieven.

Tabulæ, copije ; uit-schrift.

Tabulæ autenticæ, originael.

Tabulæ, register, registers ; instrument. *Tabulæ actorum, vulgo* acte ; kennisse ; bescheet, *Grotio.*

Tabula, attestatie.

Tabulæ auctionariæ, register vande koopdag.

Tabulæ fœderis, ver-bond-brief ; ver-band-brief.

Tabulæ supremæ, ultimæ, uiterste wille ; testament.

Tabulas conficere ; inferre, referre in Tabulas, grosseeren ; op-schrijven ; te boeke stellen ; op-teekenen ; aen-teekenen ; registreeren.

Tabulas conferre, collationeeren.

Tabularium, cancelrije.

Tablinum, schrijf-kamer ; kontoor, komptoir.

Tabularius, schrijver ; schrijverin.

Tabellio, notaris ; be-ampte schrijver, *Grotio.*

Tabellarius, bode ; brief-drager ; messagier ; metsengier, *vet. fland.* *Tabellarius regius, eques,* post ; post-bode. *Monile quod in humeris Tabellarij ferunt,* busse ; stad-wapen.

TACERE, swijgen ; ver-swijgen ; stille swijgen ; swichten ; helen ; sussen.

Tacens, Tacitus swijgende ; stil, stille ; heimelik.

non Tacitus, on-verswegen.

Tacitus, kalm.

Taciturnus, swijgachtig ; verswijgende ; stille swijgende ; sekreet man.

Tacitè, heimelik, heimeliken ; swijgelings ; stille-swijgens ; stillik ; stillekens ; goeliken, *holl.* stommelik.

Taciturnitas, swijgelikheid ; swijgentheid ; ver-swijgentheid.

TÆDERE ; *Tædium pati, Tædio affici, &, Tædium adferre, creare, Tædio afficere ;* vaeren ; ver-drieten ; leeden ; ver-leeden ; ver-noeien, ver-noien ; ver-oien, *fland.* mis-haegen.

Tædium deuorare, in Tædio occultare, deur-etig zijn : *& talis habitus,* deur-etigheid.

Tædium, ver-driet ; on-lust ; on-heuge, *vet.* ver-noei, ver-noi, mis-haeginge ; leelikheid, leedelikheid ; moedelikheid.

Tædiosus ; Tædio afficiens, item, affectus, ver-drotig ; ver-drietelik ; ver-drietig ; ver-drietsaem ; leed-getal ; leed-kreetig ; on-heugelik. *non Tædiosus,* on-verdrietig.

Tædulus & fastidiosus, cui palatum nouis cibis reficiendum est, verseeuwt.

Tædiosè, ver-drietiglik.

TÆNIA, bandeken ; bendel ; wendel ; snoer ; vlecht-snoer ; spanssel ; rijg-band ; rijg-snoer ; rijg-koorde ; rijg-veter ; stroopken ; lint ; lintken ; veur-bind, *vet.* webbe, *fland.* hoofd-lint ; hoofd-spanssel ; hoofd-band ; hoofd-bundel ; haer-band ; haer-snoer ; tuit-band ; huiven-band ; huiven-bindsel.

Tænia, boven-lijst ; kornisse.

Tænia maris, blenke, blinke, *holl.*

TALCUM, *vulgi,* talk : *pellucida vitri instar fossilis materia, qualis* moscovisch glas *vulgo vocatur Alijs Gypsum.*

TALEA, scheute oft fluite om te planten ; plante ; lote, loote ; eester, ester, heester, hester ; knevel, *germ. sax. sicamb.* knevel-stoksken.

Talea, tal-hout.

Talea, vulgi, kerf ; kerf-hout ; kerf-stok ; *baculus crenis & incisuris rationes accepti aut expensi ostendens.*

TALIO, ver-gelding ; ver-geld, *vet.* weder-geldinge ; weder-evening, *Grotio.*
Talionem reddere, weder-gelden.
TALIS, sulk, solk, *q. d.* so-gelijk, so-lik, *ita similis ;* sulks, sulker-lei ; sulk-daen, sulk-danig, *vet.* so-danig ; sus-danig ; sustig, sustennig, *holl. q. d.* sus-eenig.
Talis omnino, al-solk, al-sulk, al-sodanig.
Taliter, al-so.
TALITRUM, knip. *Talitro ferire,* knippen.
TALPA, mol ; mol-worp ; mul-[e]worp, *ger. sax sicamb.* wind-worm, wind-worp, *sax. sicamb.* scher-muis, *ger.* mul-worp *autem q. d.* muil-worp, *quòd terram rostro fodiat & reijciat; Gesnero.* [*Quasi* mollen-worp, *cespitos eruens.* I. R. *vel. q.* mul-worp, *puluerem inuertens, terræ quasi puluerem accumulans.* F. R.] *Sicambris etiam,* mol-worm.
Talpas venari, mollen-rooven, *dicitur de mortuis humatis & sepultis : sumtâ metaphorâ à quorundam vanâ opinione, qui humo tectis corporibus, reliquam mortuorum vitam sub terrâ agi putant.*
TALUS, enkel, een-klauwe, aen-klauwe ; knoke, knok-been ; knoessel-been ; knoessel.
* *Talipedare,* struikelen ; stronkelen.
Talaria, voet-vlogelen ; schrik-schoenen ; rijd-schoenen, *sicamb.*
Talus bouillus, kote. *Talorum iactus,* koten-spel.
Talus emissarius, werp-kote.
Talus pronus, kote kuisch ; kuisch kote ; stovende, oft stuivende, kote.
Talus supinus, qui cauum ostendit, kote die schijt.
Talis, seu Talis pronis ludere, koten ; kuisch-koten.
Talus sortilegus, heul-kote ; kietse, *fland.*
Talus ouillus ; &, Talus, seu Taxillus, lusorius, hilte, hielte, helte, hielteken ; bikkel, pikkel ; bikkelken ; pikkel-been. *Talis ludere,* bikkelen ; pikkelen ; hielteken ; hielten. *Talorum iactus,* hielten-spel ; hilteken-spel.
Talorum lusor, bikkeler.
Talus, Taxillus, tessera, steen ; dobbel-steen ; teerlink ; *vide,* ALEA. *Talus cæcus, vulgi, ab unâ videlicet tantùm parte punctos habens,* bc.
Talos jácere, dobbelen
Taxillos mittere compositos, botten, *Lud. Viui* (1).
Talorum punctis certare, rijffelen.
TAM, so, soo. *Tam magnus,* so groot. *Tam citò,* so haest ; also haest ; al-reed ; emmertoes. *Tam diu,* so lange. *Tam longus,* so lang. *Tam longè,* so verre. *Tam bene,* so wel. *Tam similis,* so ge-lijk. *Tam vehementer,* so seere, *&c.*
TAMEN, maer ; nemaer ; nochtan, nochtans ; doch ; toch ; echter. *sax. sic. holl.* teems, *vet.* iemer, immer. *Tametsi,* al is 't dat.
TANACETUM, rein-vaeren ; rein-vaer ; worm-kruid ; tente, *fland.*
TANDEM, ten lesten ; ten uitersten ; ten langsten ; endelik ; endelink, endeling ; toch ; doch ; achter-nae.
TANGERE, ge-voelen ; voelen ; be-voelen ; ge-raeken ; raeken ; handelen ; nopen ; toetsen, tukken, tokken, takken, tetsen ; treffen ; roeren, rueren.

(1) Etymol. *Lud. Viues.*

Tangere leuiter, tasten ; aen-tasten ; aen-raeken ; aen-roeren ; strekelen.
Tangere malè, mis-raeken ; ver-tasten. *Tactus vanus,* mis-raek.
Tactus, a, um, geraekt ; getroffen. *non Tactus,* on-geraekt.
Tactus, Tactio, aen-tast ; raek ; tuk ; tak, *vet.* nepe. *Tactus, ictus palmæ,* tetse, tets, tats, tatse.
Tactu scrutari, be-tasten.
TANNARE, *vulgi,* boeten het leder.
TANQUAM, als ; ge-lijk als ; so als.
TANTISPER, daer tusschen ; daer en tusschen ; ter wijle ; so lange. *Tantisper dum,* tot dat.
TANTOPERE, so verre ; soo seere.
TANTUS, so groot.
Tantum, soo seere ; so verre ; so vele ; al-so vele. *Tantum abest,* so verre daer van is 't ; niet alleen.
Tantùm, Tantummodo, alleenlik ; eenlik ; eenkelik ; slechts ; maer.
TANTUNDEM, juist so veel.
TAPES, *Tapete, Tapetum, Tapetia, orum,* tapijt, tapeet, tapisserije ; leg-werk ; bank-werk, *sax. sicamb. fris.* bank-laeken, *sicamb.* karper ; stoel-doek.
Tapetum mensarium, tafel-kleed.
Tapetes texere, leg-werken, & *Tapetum textura,* leg-werk.
Tapetopœus, tapissier ; leg-werker ; dobbel-werker, *fland.*
TAPSUS *barbatus, officin.* wol-blad ; wol-bladeren ; wol-kruid.
TASSUS, *Taxus, officin.* dasse ; grevel, grevink, *sax. sicamb. hol. Vide,* MELES.
TARATANTARA, trompet-slag ; tateringe der trompetten ; veld-geschrei. *Taratantara horribili sonitu dicere,* tateren ; trompetten.
TARAXACON, *officinarum,* konijnen-kruid.
TARDARE, **Tardescere,* — m[e]arren, meeren ; draelen ; sammelen ; tsammelen ; ver-trekken ; suimen ; traegen.
Tardare longius, ver-merren, ver-marren, *q. d.* over-marren.
Tardus, traeg ; laet ; spade, spaei, spaeg ; langsaem ; draelig ; ge-makkelik mensch ; on-rasch ; loom, lome, *vet. holl.* lenterer. *Tardus abdomine,* on-vermogen mensch van vettigheid.
Tardè, langsaemlik ; laet ; spade, spaei, spaeg ; traegelik ; draeliglik ; ge-makkelik ; ge-makkiglik ; ge-maksaemlik.
Tardè & ignauè progredi, trantselen.
Tardigradus, lijnsachtig in 't gaen. *Tardigrada mulier,* sleipe.
Tardiloquus, lijnsachtig in 't spreken.
Tarditas, langsaemheid ; traegheid.
Tardatio, lunderinge ; lunteringe.
TARENTULA, *vulgi,* aerd-spinne.
TARMES, *potius, Termes, Termus,* mol-worm ; molm-worm ; olm-worm ; houd-worm, hout-worm (1).
TARSUS, ge-wricht vande voet.
TARTARUM *vini, vulgi,* wijn-steen.
TARTARUS, helle. *Tartareus,* helsch.
TATA, *pater,* teite ; aette, *fris.*
TAURUS, varre, verre ; var-

(1) *potius, Termes, Termus* staat onder *Tarmes ;* molm-worm *onder* mol-worm *en* hout-worm *onder* houd-worm.

nink ; stier ; bulle, bol, bolle ; ulle, olle.

Taura, verre-koe ; quene.

ad Taurum duci, ire, à Tauro iniri, de vaccis, te stier gaen : *ut,* ten beere gaen, *subare.*

Taureum, Taurinum, tergus, tergum, verren-huid.

Taurea, Iuuenali, verren-teers ; wapper ; peserik.

Taurinus pulsus, trommel-slag.

TAURUS, *scarabeus cornutus, lucanicus,* horen - bedor ; horn - bedor ; vier-worm ; vliegende hert ; schrooder, *ger. sax. sicamb.*

TAX, klets, kletse ; klak ; klik, *fris.*

Tax, Plauto, ictus palmæ, tets, tetse, tats, tatse ; klinke ; oor - klinke.

TAXARE, *ad Taxationem pecuniæ redigere,* setten ; schatten ; be-schatten ; weerdeeren, waerdeeren ; taxeeren ; priseeren.

Taxator, schatter.

Taxatio, taexe, taxe ; quote.

TAXARE, *repræhendere,* straven, straffen, met woorden ; be-grijpen ; schimpen ; over-gaen met woorden ; smotsen, *g. s. s.* taxeeren.

TAXILLUS, *Vide,* TALUS.

TAXUS, *arbor,* ijf ; ijf-boom ; iben-boom ; ieven-boom ; ieven-hout.

TAXUS, *Taxa, animal. Vide,* TASSUS, *&,* MELES.

TECHNA, konste ; practijke ; schalkheid ; arge-list ; be-drog.

Technites, artist ; konstenaer.

TECTUM, *Vide,* TEGERE.

TEDA, denne ; dennen-boom ; kien boom ; kijn-boom ; kien-hout, *g. s. s.* weede, *& è Tedâ cineres,* weed-asschen.

Teda, fakkel ; tortse, tortijse ; wind-licht, *g. s. s.*

Tediger, tortsen-drager.

TEGERE, deken, dekken ; be-dekken ; over-trekken ; kleeden ; be-kleeden ; slooven ; stelpen, stolpen, be-stelpen, *holl. sicamb.* ver-bergen.

Tegere, hoeden, hueden ; hemelen, *vet. sicamb. holl.* be-wimpelen, bewompelen, *fland.*

Tegere, clam furtimue quid agere, smokken.

Tectus, gedekt ; over-trokken ; over-togen ; ver-borgen. *non Tectus,* on-bedekt.

Tectè, be-dektelijk ; heimelik, heimeliken ; ver-borgentlik.

Tegmen, Tegumen, Tegumentum, deke, dekke ; deksel ; ver-dek ; ver-deksel : *Tegumentum, quicquid tegit,* schop, *Becano ;* schobbe, schabbe ; sloove, *vet.* sluive.

Tegmen cilicinum, poke, *fland.*

Tegmen stricturis compactum ex villis grossioribus, vilt

Tegmen pectorale, hals-doek.

Tegmen papiraceum, chartaceum, papieren-horenken ; papieren-huisken.

Tectorium ; Tectorium opus, ut murorum, &c be-plaksel ; plakkerije ; leem-plakkerije ; be-setsel van mueren eñ wanden.

Tectorium parietum album, witsel.

Tectorijs exornare ; Tectorium inducere ; ievers mede be-setten, be-plakken, als met kalk, leem, *&c.*

Tector, qui incrustat parietes, be-setter ; plakker ; leem-plakker.

Teges ; vilior vid^t ex iuncis aut stramentis, matte.

Tegula, panne ; dak-panne. *Tegulaneum tectum,* pannen-dak.

Tegula tenuis è saxo, schalie ; leie ; schever-steen.

Tegula, tichel ; tichel-steen ; tegel ; tegel-steen.

Tegula pauimenti, pavei-steen ; plavei-steen ; paveer-steen ; vloer-tichel. *Tegulis sternere,* paveien ; plaveien.

Tegulæ culminis superioris, vorsten ; vorst-pannen.

Tegula caua, hol-tichel.

Tegula deliciaris, siue colliciaris, keele ; ferneele.

Tectum, dak ; tak ; roef, *vet.*

Tectum, logie, logijs ; woon-plaatse.

Tectum scandulare, ex lamellis aut fragmentis laminarum, schalien-dak ; lei-dak ; leiden-dak ; rijns-dak ; rens-dak ; koever-dak, *holl. sicamb.*

Tectum tegulaneum, tichel - dak, tegelen-dak, tichelen-dak. *tegulaneum imbricatum,* pannen-dak.

Tectum stramineum, culmis constratum, stroien - dak ; riet dak. *Tecti stramen, culmen,* dak-schoove.

Tectum in unam partem deuexum, ædificij appendix, af-hang aen den timmer.

Tectorum corona, quæ præcipitium prohibet, tinne ; transse ; kanteel.

Tecti proiectura, dak-oosen.

Tectum ostij, seu fenestrarum inferiorum, luive, lieve, loove ; luiffe, *zeland.*

TELA, webbe ; weve, *vet.* ge-webbe ; kloot, *vet. angl.* spinsel.

Tela linea, doek ; lijn-waad ; lijn-wand, *vet.*

Tela exilis, edel oft fijn lijn-waad.

Tela canabina, canabacea, kanefas, kanefas-doek ; hennip-doek. *Tela cannabina leuigata,* bokkerael ; swillig, *ger. sax. sicamb.*

Telæ genus subsericum, sark, *fl. aliud genus,* drille, trijle, trille.

Telæ siue panni tenuioris genus, stamet, stammet.

[*Tela cuius filamentorum ductus transuersi sunt & obliqui,* keper : Riverso *Italis,* Karsei *Arabibus, quod* Riverso *significat : hinc fortè nostrum* karsei, *panni genus.* I. R.]

Telæ ora, vel extremitates, self-ende ; self-egge ; self-kant ; swachtel, *holl.*

Telam ordiri, exordiri, præparare, scheeren de webbe ; in-slaen den wevel-draed.

Telam conficere ; percurrere pectine telas, weven.

Telam nectere, breiden.

Telam venalem ornare, ad alliciendos emtores, kalanderen ; kallanderen, kalenderen, het lijn-waet, *&c.*

Tela cordi obtenta ; Telæ cordis, net ; in-gewand ; in-geweide.

TELAMONES, *signa virili figurâ quæ in aedificijs mutulos aut coronas, aut aliud quid sustinent,* portanten.

TELEPHIUM, smeer-wortel.

* TELIA, τηλία, *circulus cribri,* tems-rand.

TELLUS, aerde, eerde, aerd-rijk. *Tellurem exercere,* telen, teelen. *Telluris operta,* helle. *Vide plura in,* TERRA.

TELONIUM, *ubi tributum ex piscibus & alijs rebus exsoluitur,* tol-banke ; tol-tafel ; tol-huis ; in-huis.

Telon, Telonarius ; Tolenes æ ; Telonis is ; tollenaer ; tol-meester ; tol-pachter ; ont - fanger ; tafel - houder.

TELUM, *Telum missile,* schiet-geweer ; schut, *vet.* schicht, *fland.* ge-schut, ge-schot *(nubes belli ;)* pijl ; werp-pijl ; dard.

Telum eijcere, emittere, schieten. *Telo transfigere, confodere,* deur-schieten.

Teli iactus, boge-scheut. *extra Teli iactum se continere,* binnen-schantsen, *Pelgromio.*

Telum catapultarium, oestal, oestele, oistal, oostal; quareel, kareel, *vet. tormenti bellici genus, aut genera.*
Telum venatorum &c. pertusaen, pertisaen. *Vide*, VENABULUM.
Teli siue lanceæ genus, gisarme, guisarme.
Telum missile ignitum, vier-pijl; vier-bal; fuseit; granaet.
Telum reciprocum, quod retrahi potest, brandereel.
Telum trisulcum, fulmen vid^t, bliksem.
Telum ruidum, heie; slag-hout; stamp.
Telum, lateris morbus, schot, ge-schot inde sijde.
TEMERARIUS, on-veur-sichtig; on-ver-sichtig; on-ver-sinnig; on-be-sint; on-be-dacht; on-be-suist; on-be-vroedsaem; schie-loos; dom; dom-sinnig; reukeloos; roekeloos; ver-meten; gek; gek-kelik; vrevel, frevel, wrevel, freve-lig, freveler, frevel-moedig; bald-daedig; wulps, *(præcipuè de iuuene;)* ries, *vet.* misselik; licht-vaerdig; licht-geloovende; wift ende licht, *vet. hol.* indiscreet; * wild-vank, *metaph. de iuuene ferociente, temerario.*
Temerarius, vitam periculo temerè exponens, kort-leven.
Temerè, Temerariè, on-ver-sichtig-lijk; on-be-vroedsaemlijk; on-be-raedelik; on-ver-dachtelik; dom-melik; gekkelik; gekkeliken; licht-vaerdiglik; misseliken; wulpsche-lik *(q. iuueniliter.) Temerè agere*, riesen, *vet.*
Temeritas, on-ver-sichtigheid; on-ver-sienigheid; on-be-dachtheid; on-be-vroedsaemheid; licht-vaer-digheid; frevel, wrevel; riesheid, *vet.* wulpsheid, *ut iuuenum;* dom-migheid; presumtie.
Temeritate in periculum pertrahere, ver-roekeloosen.
Temerare, schenden; t' schande maeken. *Temerare alterius cubile*, een anders wijf be-slaepen.
Temerator, falsaris.
TEMETUM, sterken wijn.
Temulentus, dronken; wijn-dron-ken.
Temulentia, dronkenheid; dron-kenschap.
TEMNERE, smaden, smadden; ver-smaeden; ver-achten.
TEMO, dissel, diessel, dijssel; wagen-dijssel; lamoen.
Temonis lignum transuersum, swinge, swenge.
Temo nauis, stier; stuer.
TEMPE, lust-woud; lust-bosch; ouwe, auwe, *vet. locus pascuus, amenus, &c.*
TEMPERARE, mengen; men-gelen; ver-mengen; be-slaen.
Temperare, maetigen; ver-soeten; temperen; modereeren.
Temperans, Temperatus, maetig; gemaetigt; recht maetig; taemelik; ge-regelt; be-scheiden; satig, *vet. hol.* deftig; getemperd; moderaet.
Temperatus animo, koel van sin-nen.
Temperatè, Temperanter, maetelik; maetiglik; taemelik; taemeliken.
Temperatura ver-menginge; tem-peringe.
Temperatio, Temperamentum, Tem-peratura, maete; maetigheid; be-scheedenheid; geregeltheid; ge-tempertheid; onderscheedenheyd, διάκρισις, *modestia, temperantia; cuius contrarium* on-be-schee-denheid, *intemperantia immodestia*, indiscretie *vulgo.*
TEMPLUM, kerke; tempel.

Kerke, *q. d.* κυριακή, *id est, Domi-nica: qua ratione quoque* dom, *&*, dom-kerke, *Ecclesia cathedralis dici videtur. Nannius in Mis-cell. [Alij deducunt à* κηρύττω, *vel* κηρύσσω, *q. locus prædicationis*, F. R. *ut Ecclesia.]*
Templum augustum, consecratum, gewijdde oft gewijhede plaetse
Templum primarium, hoofd-kerke; opper-kerke.
Templum principale antistitum, Episcopale, siue Cathedrale, dom, dom-kerke. *Vide*, DOMNUM.
Templum parœciæ, parochie-kerke. *baptisterio insigne*, kerst-pel-kerke, *sax. sicamb. fris, holl.*
Templi vestibulum, porticus, pro-pyleum, veur-kerke; kerk-portael; parvis.
Templi adytum, penetralia, koor; *ubi sacerdotum canentium mul-titudo conuenit. Cella templi, seu Cella maior, dicitur Steph. Pighio*, hoogen-koor; *ubi summum est altare, sacráque à choro pera-guntur.*
Templi pars secretior, gaerw-kamer.
Templi aluus, medium, gremium, beuk, buik, vande kerke.
Templi ambitus, kruis-gang.
Templi ambitus, circuitúsue, supe-rior; peribolus, murus solarium am-biens; repagula tecti plani; lorica; voie; walle, vande kerke.
Templi œconomus; æditimus, kerk-meester; marglier.
Templi custos, koster, kuster; kerkenaer, *sax. sicamb.*
Templum expiare, her-wijen de kerke.
TEMPORA, *(Tempus)* dunne, dun-ninge, duininge, des hoofds, *sax. sicamb. holl.* slaep oft slag des hoofds; *sic dicta* (dunne, dun-ninge, *vid^t) quod cauentur & at-tenuentur longa temporis diutur-nitate.* slag *autem vel* ge-slag des hoofds, *q. d. pulsus: Arteriarum enim pulsus ibi euidens est, unde &* κροταφός *quidam Græcè dici putant*, παρὰ τὸ κροτεῖν περὶ τὴν ἁφὴν *H. Steph. At* slaep *dicitur quòd puluino aut palmâ manus dormientium tempora fulcian-tur; quòdque profundè dormire volens, in dextrum & sinistrum tempus incumbat: à requie enim temporum somnus ad oculos venit. Cui etymo non malè con-uenit illud Psalmistæ: Si dedero sommum oculis meis, & palpe-bris meis dormitationem, & requiem temporibus meis.*
TEMPORALIA, *feminarum*, tem-plet, timplet.
TEMPUS, tijd, *à* tijden, *quòd semper ulterius tendat; Becano. diei Tempus est*, aen-gesien den tijd.
Temporis lapsus, ver-loop des tijds; laps van tijde.
Tempus abijt, den tijd is ver-loopen, veur-bij, ver-streken, ge-expireert.
Tempus prorogare, ver-spaeden; uit-stellen den tijd.
Tempus, spatium Temporis, wijle; first, frist, forst, virst; term, termijn; ver-lang.
Tempus vacuum, wijle; tijd ende wijle; moete, moette; stade. *habere tempus vacuum; ad aliquid vid^t agendum*, pas geven; de stade hebben.
Temporis paruum spatium, wijl-ken; weinig tijds. *Tempore paruo*, wijlkens.
Temporis punctum, momentum, oogen-blik tijds, hand-wijle, *fland.*
Tempus præsens, instans; Temporis pars breuissima, tegen-woordigheid;

tegen-woordigen tijd ; vloes, vleus, vlus.
ex Tempore, subijtelik.
Tempus diurnum, dag ; eens dags werk, tijd, *&c.*
Tempus annale, unius anni, jaerigen tijd.
Tempus præteritum, veur-tijd ; over-streken tijd.
Tempore aliquo, oit, oint ; *præterito vid[t].*
Tempore illo quo ; per id Tempus, ten tijde dat ; gedurende dien tijd.
Tempore multo ante ; per Tempus longum, lang te veuren ; over-lang. *non multo antè Tempore,* on-langs ; on-langs geleden.
Tempus imminens, futurum, venturum, aen-staende, toe-komende, tijd.
Tempus sequens, Tempus posterius, nae-tijd.
Tempore postero, nae-maels.
Tempore omni, al-tijd ; al-toos ; t' aller tijd ; ieder tijds, *Tempore quouis*
Tempore hoc ; in Tempus præsens ; his Temporibus, op dit pas ; rechtevoord, *holl.* nu ter tijd ; heden daegs ; alte-hands, *holl.*
Tempus aureum, goeden tijd.
Tempus humanæ vitæ, leven-dag ; leef-dag.
Temporis angustia, benauwtheid des tijds.
Tempori seruire, cedere, temporiseeren. *Tempori aut scenæ seruire,* huik, huiksken, nae den wind hangen.
Tempus terere, fallere, traducere ; Temporis tædium excutere, tijd-verdrijven.
Tempus traducere siue transmittere iocis, kort-wijlen ; korts-wijlen.
Tempori fallendo, Temporis vacui tædio auigendo occupatiuncula, tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge ; korts-wijle.
Tempus, siue diem otiosè transigere, ledig gaen ; luiaerden ; * tijd-verquisten. — *sic Tempus transigens,* lijd-den-tijd ; tijd-lijd ; ledig-ganger.
Temporis iactura, tijd-verlies ; tijd-quistinge.
Temporis præscriptio, exceptio, verjaeringe.
Temporalis, Temporarius, ad Tempus durans, tijdtelik ; on-geduerig, on-duerig.
Tempus anni ; Tempora, Tempestatésue anni, ge-tijde, ge-tijden, des jaars ; saedsoen, saeisoen, saedsoenen des jaers ; *q. Tempora serendi & agrum colendi. Tempus vernum,* priem-tijd : *autumnale,* herfst-tijd, *&c.*
Tempus antelucanum, veur-dag.
Tempus matutinum, vroeg ; nuchten-stond ; nuchter-stond, *vet. Tempore matutino,* nuchte, nuchten, nuchtens, *holl. sicamb fland.*
Tempus antemeridianum, veur-middag ; veur-noen.
Tempus serotinum, veur-avend.
Tempus vespertinum, occiduum, diei nouissimum, avend ; avend-stond ; avend-ure ; vesper-tijd.
Tempus, Tempestas, Temperies, Tempestiuitas ; idoneum, oportunum, commodum Tempus, tijd ; tijde ; ge-tijde ; ge-tijdigheid ; ge-legenheid ; pas, passe ; saedsoen, saeisoen. *Tempore oportuno,* recht ten tijde ; goeds tijds ; recht te pas. *Tempori, Tempore, in Tempore,* tijdeliken ; ge-tijdiglik.
Temporis oportunitas, ure, *siue,* ur, *Becano.*
Tempus oportunum quo piscium

aliquot genera prodeunt ac capiuntur, teelt, teelte.
Tempus bouicidij, iugulatorium, slag-tijd.
Tempus clausum ; quo vid[t] solennitates nuptiarum prohibentur ; nempe à feria quarta Cinerum usque in octauam Paschatis inclusiuè : à prima quoque Dominica Adventus usque in diem Epiphaniæ ; besloten tijd : *contrà* open-tijd, *reliqua anni.*
Tempus alienum, importunum, onstond ; on-passe.
Tempestiuus, ge-tijdig ; tijdbaer ; tijd-vaerdig ; tijdig, tijdelik, tijdiglik ; rijp.
Tempestiuè, tijdelik, *&c. Vide,* TEMPORE *oportuno.*
Tempus, Tempestas, weder ; wedder ; ge-wederte ; geweerte. *Tempestas serena,* schoon weder : *contrà,* quaed, vuil, weder ; on-weder, ongewederte, on-geweerdte ; on-getempert, stuer, weder.
Tempestatis futuræ præsagus, weder-wijs : *quales ferè sunt valetudinarij, aëris intemperiem aut mutationem præsagientes.*
Tempestas horrida, sæua, calamitosa, violenta, procellosa, nood-weder ; storm ; storm-weder ; steurande, *vet.* vlaege ; buie, buide ; bijse ; vaer-weder, *vet.* tempeest ; onstuimigheid ; oreeste, oragie.
Tempestuosus, stormig ; storm-achtig ; on-gestuer ; (on-geduerig, *de homine inconstante ;)* on-gestuem, on-gestuemig, on-gestuimig, on-stuemig, on-stuimig, *hol. sicamb.* tempeestig.
Tempestuosum ventum flare, broesen.
TENASMUS, *crebra & inanis egerendi voluntas,* waen-stoel-gang ; wan-stoel-gang ; wan-stoel ; noodinge tot kakken, *fland. sic. &* noodinge tot pissen *&c. item,* noodsel ; buik-herdigheid.
* TENCA, *piscis, Vide,* TINCA.
TENDERE, tijden, tijen ; tijgen, *vet.* trekken ; reisen ; vaeren ; porren ; strekken ; *Tendere ad concordiam, &c.* strecken tot eendracht, *&c.* strijken ; *Tendere in Latium,* strijken nae Italien.
Tendere iter, viam, gressum, gaen.
Tendere ulterius, betijen.
Tendere celeriter, sledderen, slidderen.
Tendere, ut arcum, &c. spannen ; spalken ; sperren ; strekken ; strakken ; rekken, rakken ; reiken ; spreden, spreiden.
Tendendi, explicandi, & concludendi instrumentum, raem.
Tendere retia, plagas, insidias, be-steken het garen.
Tendere equos, aen-spannen ; *item,* in-trekken.
Tendere aduersus, weder-spannen.
Tensus, Tentus, gespannen ; gerekt ; gestrekt.
non Tensus, on-gerekt ; on-stijf.
Tensio, ge-span ; spanninge.
Tentorium, hutte ; bode, boede, boeie ; pavilioen ; tente, (τένδα παρ' ἡμῖν οἰκία ἐκ λίνου, *Lips. ex Suida ;)* telte, telde, *vet. sax.*
Tentoria, getelde, *vet. fland.*
Tendicula, ut Tendiculæ auium, vang, vank ; valle ; valstrik der vogelen ; vogel-net ; vogel-strik ; tanen ; thanen, *s. s.* vlouwe.
TENDO, *motus instrumentum ex vinculo & neruo conflatum, mediæque inter illa naturæ,* vast ; fas ; vasch ; vaesch ; haer-wachs, *sax.* geel-haer, *q. d. filamentum flauum,* wild-was.
TENEBRÆ, duisterheid ; duis-

ternisse ; donkerheid ; donkernisse ; smuik.

Tenebrescere, donkeren.

Tenebras offundere, ver-donkeren ; ver-duisteren. *in Tenebris collocare*, blind-hokken.

Tenebricus, *Tenebricosus*, *Tenebrosus*, donker ; duister. *Tenebrosum cælum*, droef weder.

Tenebrio, boef, boeve ; rabaud ; fiel, fielt ; kokijn ; schavuit, (*instar noctuæ contemtibilis* ;) scharluin ; guite.

TENER, *Tenellus*, *Tenellus*, (1) teer ; teder, teeder ; teerkens ; tanger ; sard, saerd, 't saerd, taerd, *vet.* ver-taerd, ver-tsaerd, vertaerdig, *sax. sicamb. fris.* *Tenellus homo*, teer, weekelik, mensch ; piewieuw, *holl.* subtijl, sotijl.

Tener, *Tenellus*, week, weik ; weekachtig ; morwe, morwkens ; malts, maltsch, maltschkens ; dertel.

à Teneris ; *inde à Teneris*, van jonk af.

Teneré, *Teneriter*, weekelik ; teerkens.

Teneritas, *Teneritudo*, ver-taerdheid ; weekheid ; maltscheid.

TENERE, hebben ; houden, hauden ; be-houden ; onder-houden ; be-sitten ; hachten ; haften, *ger. sax.* hechten ; natten ; kepen, *vet.*

Tenere malé, mis-houden.

Teneri, gehouden zijn ; *moeten, moetten. — *Tentus*, gehouden.

Tenens, *qui tenet*, houder.

Tenere, in-hebben ; in-houden ; *ut*, *ciuitatem*, *&c.*

Tenere animo, weten.

Tenax, *lentus*, taei ; klevig ; klibberig, *g. s. s.* klam, klamp ; tets, *sax. sicamb.* *Tenax instar argillæ*, kleiachtig.

Tenax homo, *auarus*, hebbig ; houdachtig ; houd-vast ; hand-vast ; taeiaerd ; nauw-spaerig ; gierig ; vast-houdend ; scherp ; kare, kaere, karig.

Tenaciter, scherpelik.

Tenacitas, hebbigheid ; scherpheid ; scherpte.

TENOR, trein ; wijse ; gijse.

Tenor scripti, *vulgi*, *forma literarum*, inhoud des geschrifts ; teneur ; luid des briefs.

Tenor, toon ; luid ; ge-luid.

Tenor cantus, *carminis*, lul, lol.

Tenor in cantu, talie inden sang.

Tenor, *in musica*. *Vide*, OCCENTOR.

TENTARE, proeven ; be-proe(u)ven ; pogen, poogen ; be-so(u)eken, onder-soeken ; koren, keuren ; bekeuren ; attenteeren.

Tentare altitudinem aquæ bolide, pijlen, pielen, peilen.

Tentamen, *Tentamentum*, *Tentatio*, proef, proeve ; be-soek, be-suek ; assai, essai.

Tentare, be-koren ; ver-soeken ; aen-vechten.

Tentatus, ver-socht.

Tentatio, be-koringe ; ver-soek ; ver-soekinge ; aen-vechtinge.

Tentatio diaboli, tentatie des duivels.

Tentationes, vermaeninge, als van kortsen, *&c.*

TENUIS, dun, din ; edel ; fijn ; helder, hel ; hael ; smal ; smael ; ran, rank ; ren, rene ; reel, rael ; schrael ; schraepel ; teder ; teer, teeder ; smeer, *fland.* slecht, slicht, slacht ; sleeuw ; slee ; slinder, *vet.* spilder, *vet. fland.* sluik, (*qui detumiut* ;) gracelik.

Tenuis, *Tenuiculus*, subtijl, sotijl.

(1) Sic. Lees met het Etym. *tenellulus.*

Tenuis & agilis, snogger, snugger, *holl.* (*q.* snoekerig).

Tenuis, *Tener*, *delicatus*, meeps, meepsch ; week, weik.

Tenuis, *Tenui in re*, arm ; pover. *in Tenui arte versari*, soetelen.

Tenuare, dunnen ; minderen ; teeren, teren ; kleinen ; kleineeren ; klein maeken.

Tenuare, weeken, weiken. *Vide*, MOLLIRE.

Tenuiter, kleinlik ; gracelik ; slechtelik ; slechtiglik ; kleinkens ; nauwelik ; scherpelik ; armelik ; poverlik ; maegerlik.

Tenuiter viuens homo, knijper, *holl.* [illegible].

Tenuitas, dunnigheid ; fijnigheid ; slechtheid ; slechtigheid.

TENUS, *Plauti*, strop.

TENUS, tot. *Hactenus*, tot noch toe. *Capulo tenus*, tot den hecht toe.

TEPERE, *Tepescere*, *Tepefieri*, lauwen ; ver-lauwen.

Tepefacere, lauwen. *Tepefacere fomentis foris applicatis* ; *Tepidare*, smooren ; stoven ; betten, *fland.*

Tepidus, lauw, lau ; laf, lof ; walk, *sicamb.* smoel, smul, soel. *Tepida aura*, soel, smoel, weder.

Tepidulus, liere-lauw *Tepidulum reddere*, *ut potionem*, *&c.* liere-lauwen.

Tepidè, lauwelik ; flauwelik.

Tepor, lauwheid, lauwigheid.

Tepidarium, stove ; sweet-bad. *Tepidarium lateritium*, kaekel-stove ; kachel-stove.

Tepidus homo, lauw-hertig. *Tepidus*, *non rectè fungens officio*, loer, loerd.

TER, *Tergeminus*, *Tertius*, *Tertiana febris*, *Teruncius*, *&c.* *Vide*, TRES, TRIA, *&c.*

TERCELLINUS, *Tertiolus*, *vulgi*, tiercelet, tercelet.

TEREBINTHUS, termentijn-boom.

TEREBRA, *Terebrum*, *Terebellum*, boor, boorer, boorken, *hisp.* *barrena* ; boor-ijser ; spijker-boor ; nagel-boor ; dril, drille, driele ; neffiger ; neviger, neveger, *sax.* aveger, avege, agger ; eveger, egger ; neber, nebber, nepper, *germ.* weme, *sax. sicamb.* wimpel, *vet.* foret *à forando* ; trepan.

Terebellum quo dolia relinuntur, swik, swiksken ; swikkel, *sicamb.*

Terebræ resistens ; *Terebratu difficilis*, stief-boorig, *fland.*

Terebrare, booren, boren, met het boor, *hisp.* *barrenar* ; drillen. drielen, trillen, *ital.* *triuellare* ; wemelen ; trepaneeren.

TEREDO, hout-worm ; molmworm ; olm-worm ; maeie, made ; hout-made ; spek-made ; miluwe, meluwe : *à tineis exedi*, meluwen.

Teredo, kleer-worm ; schabbe, *vet.*

Teredo, klaer, *holl.* kalander ; koren-worm.

Teredo, *siue exiguus admodum vermiculus*, *qui subter cutem erodit agitque cuniculos in pruriginosis manibus*, siere, sierken ; *gall.* *ciron* ; hand-wormken.

TERERE, wrijven, vrijven ; schueren ; rijven ; rijffelen, *fland.* rijffen, *sax.* ruiffelen ; ruidschen, (*scabere* ;) ruisschen ; stampen ; stooten ; pletten, pletteren ; knisschen, *ger. sax.*

Terere pedibus, be-treden ; be-terden ; be-dampelen, *fland.*

Terere, *deterere*, ver-slijten ; slijten ; teeren, teren ; quisten. *Terere turpiter & inquinatè*, ver-slonssen ; ver-slooven.

Terere otia, *tempus*, ledig-gaen ; tijd-ver-quisten.

Tritus, ver-sleten ; ge-sleten ;

gemorselt ; sletig ; gebrokt ; ge- [illegible]

[illegible] *iitinere*, be-wandelt.

Tritæ viæ, itinera, be-wandelde wegen, paden.

Tritum, dreve.

Tritor, wrijver.

Tritura, dorschinge ; koren, graen, saed-dorschinge, *&c.*

TERES, *cylindri instar*, lang-werpig-rond ; rond en lang ; kul, *vet. germ.* teers, *vet. Vide*, MENTULA.

Teres res, drol.

TERGEMINUS, *Vide*, TRES.

TERGERE, vaegen, veegen ; wisschen ; schueren ; strijken ; dwaen, dwaeden, dwaegen ; dweilen, *fland.* pluisen.

Tergere vestes, &c. keeren, keerien.

Tergiculium, vulgi ; Tergendo podici res apta, aers-wisch.

Tersus, pluis.

TERGUM, rugge.

à Tergo, post Tergum, achter ; after, *holl. campin. angl.* van achter ; bachten, *fland.* [*q.* be-achter.]

à Tergo pinsere, nae-seggen ; achter-klappen.

Tergo luere, metter huid be-taelen.

Terga dare, vertere, vlieden, vluchten ; veur-loopen ; hasen-wimpel op-steken, *adag.*

in Terga supinare, ruggelinks om-worpen.

Tergiuersari, ruggelen ; arselen, erselen ; aerselen ; aerselingen ; deinsen, deisen ; sammelen, tsammelen ; loteren, leuteren ; lenteren, lunteren ; werveleuren, *fland.* uit- [illegible]

[illegible] *ductores*, achter-bande, achter-tocht ; achter-hoede ; hinder-tocht ; arriere-garde.

TERGUS, leeder, leer ; huid ; vel. *Tergora*, rug-vellen. *Terginus*, lederen ; *per syncopen*, leren.

Tergus taureum, taurinum, verren-huid ; ossen-huid ; ossen-vellen.

TERMENTARIUM, *Varroni, à terendo*, slet, slette, slets, sletser, *à* slijten, *id est, Terere.*

TERMES, *Termus*, hout-worm, *&c. Vide*, TEREDO.

Termes, Termus, vermis qui carnibus ingeneratur, vleesch-maede.

TERMINUS, ende, einde ; frist, first, virst, vorst, *g. s. s. fris.*

Terminus, scheede ; schreve (*ultra Terminum*, buiten schreve ;) pael ; uit-paele ; onder-merk ; mael, *vet. sax.* reen, rein, *vet. s. s. fris.* meer, meere ; staek. *Terminus agrorum ; Termini ;* land-scheede ; land-pael ; frontieren des lands ; grentsen, grensen.

Terminus, Terminalis lapis, pael-steen ; mael-steen, *vet. sax.* mark-steen ; reen-steen ; kegel ; scheid-steen ; scheidel-steen.

Terminus, Terminalis arbor, scheid-boom ; mael-boom, *vet. sax.* scheid-pael.

Terminus, ut Terminus iudicialis, ding-stade, *sax.* terme, termijn.

Terminus, dies siue tempus ad prosequendam actionem siue appellationem, fatale.

Terminos constituere, distinguere, paelen ; be-paelen ; reenen, *vet.*

Terminos reponere, ver-paelen.

Terminare, enden ; einden ;

staeken ; paelen ; onder-merken ; [illegible]

[illegible] *Terra.*

in Terram redigi ; Terrâ repleri ; Terram fieri, ver-landen ; *de alluuione, vid^t.*

Terra inculta, regesta, kaeluwe aerde, *holl. Terra regesta*, strijk-bedde, *fland.*

Terræ crusta vel soli, rusch ; scholle, *vet.*

Terræ cutis profundior ; superficiei fundus, hal, *holl. Imum terræ nondum delicuit*, de hal is nog niet deur, *cùm superior pars Terræ congelata est.*

Terræ adeps siue medulla, mărgel : *Terra vid^t cretæ instar candida stercorandis agris seruiens.*

Terra noua quæ certum habet sine cultura lucrum, goor, *Becano ;* *poot-aerde, *holl.* — *Terræ nouæ congerendæ, & è fimo, cœno, straminibus, cineribus & stipulis putrefactis conficiendæ locus*, stael.

Terræ ora quam aqua alluit, steiger, *holl.* [*potiùs sit* steiger, *ascensus è margine seu ripa inferiore ad aggerem superiorem, à* stijgen, *ascendere.* F. R.]

Terræ tuber, qualis à talpa egeritur, mol-hoop, mols-hoop.

Terræ spatium, plakke, plekke ; vlekke. *Terræ planæ amplum spatium, campus*, veld.

Terræ gleba, globus, klompe, klont, klotte, van aerde.

Terræ labes, discissio, in-gevallen aerd-rijk.

Terram dimetiri, land-meten.

Terræ mensura seu portio maxima, heide, heide-lands ; *sax.* hoeve-lands. *Vide*, MANSUM, *seu potiùs*, MANENS, MANERIUM, *&*, FUNDI [illegible]

[illegible] *Terra condere, obruere ; Terræ infodere, defodere, sepelire*, be-graeven ; be-aerden ; be-delven.

Terra subacta, arata, & sata, be-saeit land. *Terra subacta, siue sata siue non*, kouter, kauter, *fland.*

Terra cimolia, cretosa ; Terra fullonum ; Terra alba quâ fullones utuntur in extergendis & eluendis pannis, volders-aerde ; vol-aerde ; walsch-aerde.

Terra argillacea, tenax, glutinosa, lenta, kleie, kleem ; leem ; leem-aerde ; ecchel-aerde.

Terra figularis, figillaria, pot-aerde.

Terra figulina scintillans, gleie.

Terra pingitis ; creta nigra, vulgo, swart krijt ; swarte aerde.

Terra fetax, fertilis, vrucht-baer aerde.

Terra bituminosa & nigra, ex quâ cespites foco apti conficiuntur, moer-aerde ; veen ; veen-land, aerde.

Terra fossitia, nigra, assulosa, saxea, steen-kolen.

* *Terra viridis*, berg-groen.

Terra lutea, coloris pallidi, oker ; oker-geel ; berg-geel.

Terra siticulosa, hians æstu, spaekig land.

Terræ pars inundata, wiel ; weel, weele ; waele.

Terræ vorago, hiatus, labes, chasma, slonde, *g. s. s.*

Terra hæreditaria, erf-land ; erf-grond.

Terræ possessor, ge-lande.

Terram moliri, fodere, pastinare, arare ; proscindere, vertere, inuertere, aratro, ligone, pastino, om-werpen

het land ; braken den akker ; labeuren.
Terram colere, exercere, ut fructus reddat ; fructúsque colligere ; oorbaeren het land ; winnen ; land-winnen.
Terram refodere, her-spaeden.
Terram siue lutum mouere, modden, moddelen.
Terram prosubigere, uit-scharren de aerde.
Terra firma, vast-land.
Terra tremens ad ingressum, ut palustris, dood-laege ; *rectius,* dood-laek.
Terræ motus, quassatio, aerd-bevinge.
Terra vinealis, wijn-land.
Terra scruposa, lapidosa, steenachtig land ; gruis ; sand ; graveel, *vet.*
Terræ patentes ; cùm terrestri itineri omnia tuta sunt, veilig land.
Terrenus, Terreus, aerden, aerdsch.
[*Terræ filij,* klootkens mans, klootkens - volk, *vel,* kluitkens - mans. I. R.]
in Terram deijcere, prosternere, velden, vellen.
Terras peruagari, roteien.
Terrâ potiri, landen ; be-landen ; aen-komen, ge-raken, te lande.
Terræ intestinum, regen-worm ; aerd-worm ; pier ; pier-worm.
Terrarum orbis ; Terræ uniuersæ globus ; ronde ; kloot, des werelds ; aerd-bodem ; aerd-rijk.
Terra, Territorium, land ; landschap ; marsse, *vet. fland. à* mark ; ban ; ge-bied ; beheet, *vet.* meierije ; ambacht.
Territorium ciuitatis, urbis, buitenstad ; buitenije ; kasselrije, kastelnije, *fland.* bij-vang der stad ; wijkbeld ; weig-beld, *vet. sax. sicamb. Vide,* IURISDICTIO *ciuit.*

Territorij urbis limites, stadpaelen.
Territorium uno aggere cinctum, waerd, *Grotio.*
TERRERE, *Terrefacere, Terrorem incutere,* ver-vaeren, ver-veeren ; ver-schrikken ; gresen, *s. s.*
Terreri, Terrefieri, Terrore concuti, vreesen ; ver-schieten ; ver-schrikken ; ver-waert (1) worden.
Territus, ver-vaert.
Terror, vreese ; vaer ; ver-vaertheid ; ver - vaernisse ; schrik ; schroomsel ; schroomte ; daese ; schouw.
Terror gelidus, eiselikheid ; ijselikheid.
Terriculum, Terriculamentum, ver-vaerlik, schroomelik, ijselik, schouwelik, ver - schrikkelik, ding ; woudt-her-man ; woud-her-manneken.
Terriculamentum auium, molik, mollik, molk, μορμολυκεῖον.
Terribilis, Terrificus, ver-schrikkelik ; ver-vaerlik ; vaerlik ; vreeselik ; sorgelik ; eenlik ; schrikkelik ; baerlik.
Terrificè, baerliken.
TERTIUS, TERTIANA FEBRIS, } *Vide,* TRES.
TERTIOLUS, *Vide,* TERCELLINUS.
TERUNCIUS, *Vide,* TRES.
TESQUA ; *nemorosa Tesqua,* rouwagie ; ruichte ; oode, *ger sax.*
TESSERA, *cubus,* vier - kant lichaem.
Tessera, Tessella, ruite ; rhombus.
Tessellatum, ruijt-wijse.
Tessera, teeken ; teiken.
Tessera, kerf ; kerf-hout ; kerf-stok.
Tessera, teerling ; teerling-steen ;

(1) Sic.

dobbel-steen ; werpel, worpel, *ger. sax. Tesseræ latus unicum præferens punctum,* aes, aesken : *sex ostendens puncta,* sis, sijs, sise. *Vide etiam,* ALEA.
Tesseris sortiri, rijffelen.
Tesseris ludere, dobbelen ; tuisschen.
Tesseræ ludus ; ludus Tesserarius, teerling-spel ; tuisch-spel ; werpel-spel ; waeg-spel.
Tessera nummaria, collybistica, wissel-brief.
Tessera præcidanea, talie ; staelken ; schampelioen, *q. d.* exempelioen.
Tessera duelli, wante, *vet.*
Tessera militaris, vigiliarum ; symbolum bellicum, lose ; losenteeken ; woord ; woord-teeken ; roep, *fland.* waek-teeken ; wachtwoord. *Tesserarius,* wacht-meester ; lose-gever.
Tessera militaris muta, veldteeken. *Vide,* SIGNUM.
Tesseram apud aliquem confringere, confregisse, uit hebben bij iemanden.
Tessella, pavei - steen ; plavei - steen ; paveer-steen, *fland.*
Tessellis sternere, paveien, plaveien.
Tessellatum opus, musaik ; in-gelegt werk ; in-legsel.
Tessellata opera conficere, in-leggen ; in-gelegt werk maeken.
TESTA, teele, teile ; teste.
Testa, kruike.
Testa, kaekel ; kachel.
Testaceum vas, aerde-werk.
Testæ, vel Vasa testacea, aut cocta, in quibus terrâ oppletis flores plantantur, bloem-potten ; bloem-teilen ; bloem-testen.
Testa ; Testulæ frustum ; Testaceum fragmentum ; Testa confracta, scherf, scharf, scherve ; schaerde ; diggele, *holl.* pot-scherf ; pot-scheere.
Testæ, Testacei generis pisces, schelp-visch.
Testa, visch-schulpe, visch-been. *g. s. s.*
Testa limacis, slekken-huisken ; slekken-horenken.
Testa, schelpe ; schelle ; schelffe ; schelffer ; schelle, schaele ; scherf, scharf.
Testa oui, schaele, dop, doppe, pelle, van 't eie ; eier-schaele ; eier-dop.
Testâ ouum exuere, pellen het ei.
Testulam distringere super aquæ æquor, slingeren, botten, op 't waeter. *talis ludus, Vide,* EPOSTRACISMUS.
TESTIS, ge-tuige ; tuige. *Testis classicus, locuples, amplissimus, grauis,* oor-konde ; geloof-weerdige ge-tuige.
Testes iusti ac pleni testimonij ; omni exceptione maiores ; quibus nihil obijci potest, & quorum fides est indubitata, on-weder-leglike ge-tuigen.
Testificatio, Testatio, Testimonium, Testes, toon, toone ; tooge, *fland.* ge-tuigenisse ; be-tuiginge ; wetenisse, *vet.* kennisse der ge-tuigen ; kondschap van ge-tuigen ; depositie, attestatie.
Testimonium amplissimum & magni ponderis, oor-konde. *talis Testimonij dictio,* oor-kondschap.
Testes producere ; in iudicium adducere ad dicendum testimonium, leiden, be-leggen, de ge-tuigen, oft ge-tuigenissen.
Testibus probare, comprobare, goed doen met ge-tuigen.
Testimonijs comprobare, be-wijsen, be-toonen, be - toogen, met ge - tuigen.

Testibus conuincere, arguere, over-toonen ; over-tuigen.

Testes reuocare, repetere, rekoleeren de ge-tuigen.

Testari ; Testificari ; Testatum reddere, relinquere ; Testimonium ferre, perhibere, dicere ; pro Testimonio dicere, ge-tuigen ; tuigen ; be-tuigen ; toonen ; toogen ; oor-konden ; ver-klaeren ; open-baeren ; sijn kennelikheid seggen ; deposeeren ; attesteeren.

Testari, Testificari palàm ; Testato reclamare, protesteeren.

Testatus, open-baer, op-en-baer.

Testimonio idoneus, tuigbaar.

qui Testari non potest, recht-loos ; wet-loos ; on-tuiglig, *sax. sicamb.*

Testes reijcere, improbare, refutare, refellere, incessere, wraeken de ge-tuigen ; wraekinge doen op de ge-tuigen ; reprocheeren.

Testes & Testimonia confirmare ; Testium vel Testimoniorum obtrectationibus rescribere ; probrosa in Testes maledicta diluere ; fidem Testium calcatam obtritámque subleuare, salveeren, salvatie geven.

Testium exornationes & commendationes, salvatie van ge-tuigen.

Testis, martelaer : *& femina,* martelersse.

Testamentum, uiterste wille ; volkomen uiterste wille ; testament.

Testamentum auctoribus iudicibus confirmare, passeeren een testament veur schepenen.

Testamentum nuncupatum, mondelik testament.

Testamenti factio, siue confectio, maekagie van testament, maekinge.

Testamento legare ; Testamento alicui donare, decernere, relinquere, weg-maeken sijn goed ; maeken ; besetten ; be-spreken.

Testator, Testateur.

Testamenti cuatror, executeur van 't testament ; testamenteur.

Testamentarius, testament-schrijver ; notaris.

Testamenti adulterator ; Testamentarius, Ciceroni, ver-valscher van testamenten.

TESTIS, *Testiculus,* kul ; kloot, klos ; klootken, klosken ; kodde, *vet.* ballouter, (*ballocke, angl.*) kulleken ; bradde, *fland.* bridse, bredse, bradse ; schal, *ger. fris.* sweserik ; geil *quibusdam ;* *couillon, *gall. Vide,* CONTUMELIA. — *inde* bever-geil, *castoreum ;* [*nisi sit* bever-gijl *q. chylus.*]

Testes, Testiculi, ge-tuigen, *vet.* hoden, *g. s s.* (hoder, *gall. sed hoc à fodere ;*) hooden ; sweserkens, *Ad. Junio, quamuis hanc vocem alij tribuant tonsillis seu glandulis, præcipuè vitulinis : sed verè, parastatæ.*

Testium inuolucrum, mitra, klos-huisken ; saksken.

Testes eximere, uit-werpen de kullen.

Testiculatus, wel-behangen.

TESTO, *Testonius, vulgi, nummi genus, ab impressa imagine capitis,* testoen.

TESTUDO, *animal,* schild-padde, *à peltæ scutiue figurâ item,* slekke, slakke.

Testudinis operimentum, schild oft schelpe vande schild-padde.

Testudo marina, see-schild-padde.

Testudo arietaria, machina bellica, ram, rameie ; storm-ram ; storm-dak.

Testudo militaris, schild-dak.

Testudo, concameratio, ge-hemelte ; ver-hemelte ; ge-welf ; welfsel, wulfsel, welvinge ; boge ; voute ; roef, *vet.*

Testudinis umbilicus in medio tecto, in quem capita trabium conueniunt concluduntúrque, sluit-steen ; sluit-balk ; latern in 't welfsel.

Testudo, instrumentum musicum, luite.

Testudo minor, guiterne.

Testudinis citharæue iugum, luiten-kraege.

Testudinis orbiculus instar rosæ, per quem sonus redditur ; magas, magadium, roose ; luiten-roose ; luiten-solder ; luiten-bruggesken ; *tabulatum chordas sustinens vid*[t].

TESTUS, *Testum, (potissimum æneum)* toert-ovenken ; toert-panne ; taert-panne ; vlaed, vlaei-panne ; bak-panne ; smoor-panne.

Testus placentarius, libarius, kook-ijser ; waetel-ijser.

Testum salarium, sout-ketel.

Testuaceum ; Testuaceus panis ; Testuaceum pulmentum, pannen-koek ; vlade ; toerte ; taerte.

TETANUS, hals-stijfte.

Tetanicus, ster-halsig ; hals-sterrig ; stijf-hals ; krom-hals.

TETER, grim ; snoode ; stinkende ; vuil ; wreet ; quaed.

Tetricus homo, suer, guer, stuer, straf, mensch suer-muil ; sout-sak, *metaph. à grauitate & pondere salis. Tetricus homo, morosus, & sibi multum sapientiæ arrogans,* wijse-bol.

TETRAGONUM, *&, Tetragonus,* vier-hoek ; vier-ek ; vier-kant : vier-hoekig, vier-ekkig, vier-kantig.

TETRAO, *Tetrix, nonnullis etiam Tetrax,* berk-hoen ; oer-haen. *Alijs, Tetrao, &, præcipuè Tetrax,* trap-gans ; akker-trappe ; *Vide,* ANSER.

TETRINNIRE, queken ; kaekelen ; endteren, *vociferari instar anatis.*

TETROBOLUS, stooter, *monetæ species.*

TEUTLOMALACHE, spinagie.

TEUTO, Nederlander. *Teutonica lingua,* Nederlandsche spraeke. *Teutonicè interpretari,* ver-duitschen.

TEXERE, vlechten, vlichten. *Textilis,* gevlochten.

Texere, telam conficere, weven ; touwen, *vet.*

Textus, Textilis, geweven.

Textum stamineum ; Textum è pilis, percolandis liquoribus aptum, stamijne, stemijn ; stramijn.

Textum pectorale, lampers.

Textum vimineum piscatorium, stoep-korf.

Textor, wever. *Textrix,* weversse.

Textor lanarius, wollen-wever.
Textor linteorum, lijnen-wever
Textor barbaricæ vestis, beeld-wever.
} *& sic de ceteris*

Textor culcitrarius, tijk-wever.

Textoria machina ; Textorium instrumentum ; Textoria fulcra telam sustinentia, weve-getouwe ; wevers-getouwe ; getouwe des wevers.

Textorius radius, schiet-spoele ; schot-spoele, *sax.*

Textus, Textum, Textura, webbe ; touwe, *vet.* weverije, weefsel, wevinge.

Textura tapetum, leg-werk.

THALAMUS, kamer ; slaep-kamer ; staet-kamer.

Thalamus coniugalis, trouw-bedde.

Thalami consors, socius, bedde-genoot ; bedderik, *vet.*

Thalami socia, ge-sellinne ; ge-selnede, *fland. vet.*

THALASSICUS, *marinus, color,* licht-blauw ; see-blauw ; see-groen ; see-grauw ; see-verwig.

Thalassometra, pijl-loot, piloot, pieloot ; loots-man.

THALERUS, *vulgi*, daler : *nummus argenteus uncialis.*

THALICTRUM, *officin.* fije-kruid ; menisoen-kruid.

THEATRUM, toneel ; tanneel ; schouw, kijke, schouw-spel, plaetse ; speel-huis ; schavot. *Vide*, SCENA.

THECA, kasse ; laede, laeie ; kiste. kistken ; spint, *sicamb.* huisken ; loker, *fland.* voeder, *vet.* schap ; over-tog ; over-tuig ; overtreksel ; custodie ; koker ; busse.

Theca arcus, koker ; boog-koker ; custodie van den boge. *Cocura, siue Cocurra, apud Leonem Imp. teste I. Lipsio.*

Theca calamaria, pennaria, graphiaria, schriftoris ; schrijf-koker ; schrijf-getouwe ; schrijf-getuig ; koker *simpliciter ;* calamaer ; schrijf-lade ; penne-koker.

Theca coriacea, hose.

Theca cultellaria, cultri, gladij, &c. koker ; messen-koker ; scheede, scheide.

Theca escaria. Vide, AUMARIUM.

Theca ocularia, bril-huisken.

Theca pulueraria, sand-busse.

Theca saginaria, pharetra, koker ; pijl-koker.

Theca seminis, pelle, hulse, huisken, daer 't saed in ligt.

Theca tormenti bellici, affuite.

Theca vestiaria, pijscel, *zel.* kleer-kasse.

Theca unguentaria, smeer-busse ; salf-busse.

THEMA, veur - houd ; veur-dichte.

THENAR, hand - muis ; muis vande hand : *carnosa pars manus inter pollicem & medium digitum.*

THENSA, berie ; heiligdom-berie.

THERCOMA, fijk, vijk, fik, vijge, vijg-wratte.

THERIACA, triakel ; dieriakel *possit dici, quòd sit antidotum contra venenata theria, feras veneno imbutas.*

THERIOTROPHIUM, waerande.

THERISTRUM, *vestis leuior proxima indusio fœminis*, siele, sielken ; baeiken, *fland.* somer - sielken ; onder-sielken ; onder-keursken ; pis-keursken ; kedel, kele.

THERMÆ, bad ; bad - stove ; waerm-bad ; dornsse, dornste, *sax. fris.*

THERMOPOLIUM, braederije ; gaer-bree ; *sicamb. fris.* kabaret.

Thermopola, gaer-kok, *sic. fris.* kabarettier, kabarethouder.

THERON, *inter Canum nomina.*

THESAURUS, schat ; raed, *vet.* hard, *Io. Auentino ;* tresoor.

Thesaurus, aula siue olla Euclionis ; Thesaurus alicubi reconditus aut defossus, pot ; hond ; pot-hond.

Thesauris prædiues, schat-rijk.

Thesaurus carceris, dief-kelder ; dief-put.

Thesaurarius, vulgi, tresorier ; ontfanger ; rent-meester ; penning-meester.

THLASPI, wissel-kruid ; vissel-kruid.

THOLUS, *Vide*, TESTUDINIS UMBILICUS.

THOOS, *lupus ceruarius*, lynx, losse, *sax. Item inter Canum nomina, vel Thous.*

THORACIUM, top-seil ; meers-seil ; op-seil.

THORAX, borst ; middel - lijf. *Thoracis & dorsi regio*, boven-lijf ; over-lijf ; opper-lijf. *Thoracis pars*

prona, hoor-rugge, hor-rugge, *q. d. dorsum superius. Gesnero, circa spinam in bobus. Thorax interior*, onder-lijf.

Thorax, tegmen, amictus, seu munimen pectoris, veur-borst ; beuk ; rompe ; jak, *fland.* bulke, *vet.*

Thorax, præcipuè constans ex lino xylino, quod vulgo, bombicinum, bombasium, & bambasium, vocant, wambeis. Wambon *veteribus dicitur venter ; & hinc fortè facta vox* wambeis, *quo pectoris tegmen & amictus significatur. Paul. Merula in Cantic. Willerami.* Wamba, *vet. Venter, Vulcanio.* wammes, *sax.* wombe *autem anglis, aluus, venter.*

Thorax gossypinnus, xylinus, fustaneus, fusteinen wambeis, *& sic de ceteris.*

Thorax coriaceus, koller ; lederen koller ; kuris, kurisse, *fortè à corio: quamuis hæ duæ posteriores voces etiam de armatura ferrea, chalybeâue, aut ænea usurpentur.*

Thorax, armatura pectoris, borst-geweer ; lijf-wapen.

Thorax ferreus, æneus, harnas, hernas ; borst-harnas ; borst-plaete.

Thorax squamitus, hamis consertus, trilix, bilix ; Textilis innumero chalybum subtegmine Thorax, ring-koller ; pans-ijser ; pans-sier, pans-cier.

Thorax, collare, hals-berg ; ring-kraege ; hals-ring. *Vide*, COLLARE.

Thoracopæus, harnas-maeker.

THORUS, *Vide*, TORUS

THRACIUS *lapis, gagatidis species*, swert get, aget.

THRASO, stuiter ; blasoen ; blaes-kaeke ; kraeker ; schaer-hans, *ger. sax. sicamb.*

THRAUPIS, *Thropis*, tarrijn-vogel, *fland.*

THRISSA, *Vide*, ALOSA, *piscis.*

THRONUS, koning-stoel ; troon.

THUS, *Thuribulum, Vide*, TUS, TURIBULUM.

THYA, *arbor*, ceder - boom *quibusdam.*

THYMBRA, *herba*, keule ; hof-kunne.

THYMIAMA, rook-werk ; riek-werk ; reuk-werk, *quibusdam*, wie-rook-brand.

THYMUS, *herba*, tijm, tijm-moes.

Thymus agrestis, quendel.

THYNNUS, *piscis*, tonnijn.

THYRSI, vignetten ; loofwerk ; loover-werk ; bloem-werk.

TIARA, mijter ; bisschops-hoet.

Tiara, tulpe ; turbant, *ornamentum capitis ex longa & subtilissima vel linea vel serica tela in globi aut spheræ formam conuolutum seu conglomeratum ;* tuif, *holl. sicamb. f^e* à kuif.

TIBIA, scheene, scheene ; been, [*quod in plurali* beenen *facit ad differentiam* beenders, *quod ad os tantùm referendum volunt, rectè sanè, ni vulgus sæpe confundat, ut* kinders & kinderen. F. R.]

Tibiæ os, scheen-been ; scheen-pijpe ; been-pijpe ; pijp-been ; pijpe des beens. *os maius Tibiæ*, groot pijp-been ; *minus*, klein pijp-been.

Tibiæ obiectus venter, sura, brade, braeie ; kiete, kuite, *holl. fris.*

Tibiarum processus imus, hiele ; verssen ; verssene.

Tibiâ unicâ saltare, hinkelen ; hinke-pinken.

Tibiale, Tibialia, been-schene, beenlink, *vet.* base ; neder-base ; neder-kousse ; neder-hosen ; korte koussen ; af-gesneden koussen ; half-kousse ; onder-koussen ; gref-

kens, *fland.* strompe, strumpe, *sax. sicamb.*
Tibiale laxum, slobbe, sloef-hose, slodder-kousse, wagge.
Tibiale, arma tegendis cruribus, scheen-plaete; been-berge, (Bein-berga *in ll. Ripuarijs Francorum;*) scheen-ijser.
Tibia, pijpe; fluite; fiffel, *vet.* swegel, swegel-pijpe, *g. s. s.*
Tibia curua, miluina, kornet.
Tibia foramina, eenkel-gaetkens vande pijpe.
* *Tibia simplex*, schalmeie; schalmei-pijpe.
Tibia quæ tenuis, simpléxque, foramine paruo; vel pauco, een pijpe met luttel eenkel-gaetkens.
Tibiæ lingula siue ligula, tongesken vande fluite.
Tibia utricularis; sacco siue utriculo infixa, moesel; sak-pijpe; bul-pijpe; bulle-pijpe; ruisch-pijpe; lolle-pijpe; quene, *fland.*
Tibia canere, Tibias inflare, pijpen; fluiten; spelen op snaren, orgelen, pijpen, *&c.*
Tibĭcen, fluiter; pijper; speelman. *Tibĭcines*, speel-lieden. *Tibicina*, pijpersse, harpenersse.
Tibicen, Tibĭcines, schoor-hout; stutters; vijsels; scharpe. *Tibĭcines, machina textoria*, weve-getouwe.
TIGNUS, *Tignum*, balk; spanne; stolpe, *vet.* timmer; timmer-hout; solder-berd; latte; ribbe; solder-ribbe; karbeel; krabbeel; keper, keeper; rafter.
Tignum tecti summum, in summo ædium, haen-balk; tak-balk; dak-balk; aen-balk; nokke. *[haen-balk, *differre puto à* nokke: *&* haene-balk *interpretor Tigillum minus, quod in summitate tecti quasi trianguli basim efficit, cuius angulum superiorem insternit* nokke. *Tigilla hæc* haene-balken *vocant, quòd in ijs in rusticorum ædibus galli &c. resideant.* F. R.]
Tignum oblongum, sperre, sparre; stange; sper-hout; sperren-hout.
Tignum concamerationis, welfsel vande solder.
Tigna conjuncta fibulis, ge-span: *&*, kepers, *domorum præcipuè in acutum desinentium.*
Tigni asserisue extremitas attenuata ut alteri clauo ligneo inserta accommodetur, erne.
Tignorum textura, laege.
Tigna parietes ruinosos fulcientia, schoor-hout; stutters. *Vide*, TIBĪCINES.
Tigillus, Tigillum, ribbeken; dak-rave; dak-ribbe; dak-sparre; kap-rave.
Tignarius, lat-houwer.
TIGRIS, *inter Canum nomina.*
TILIA, linde, linde-boom; *à mollitie materiæ.*
Tilia mas quorundam, ijpeline.
TIMERE, vreesen; be-vreesen; vruchten, vurchten, vorchten; duchten; be-duchten, beducht zijn; vaeren, *vet.* be-sorgen; ont-sien; in 't gat zijn, *adag.*
Timere, Trepidare, popelen.
Timens, Timore perterritus, be-vreest; ver-saegt, ver tsaegt; *Vide*, PAVIDUS.
Timor, vreese; vrucht, vurcht; ont-sig, ont-sag; duchte. *Timor gelidus*, eiselikheid; ijselikheid.
Timoris & curæ expers, on-duchtig.
Timidus, vreesachtig; on-stout; bloode; vorchtsaem; vruchtsaem; flauwaerd; krampaert, *&*, kuwaerd, *fland*
Timidè, bloodelik; schaemelik.

Timendus, vreeselik; vaerlik; sorgelik.
TINA, *Tinium*, ton, tonne; kuipe; balie, *s. s. fris. holl.*
Tina, wijn-vat; toe-last.
Tina, Tinium, tijne; water-vat; water-tonne; water-tijne; thoever, *sicamb. Tinæ à binis gestandæ vectis*, thoeverboom, *sicamb.*
in Tinam infundere, tonnen.
TINCA, (*Tincta, Lud. Pottero,*) *piscis*, seelt; sleie, slije; tinke, *fland.* schoen-maeker, *sic hollandis ob crassitudinem cutis dicta, Gesnero.*
è Tincarum genere piscis, lau, lauwe, louwe.
TINEA, worm; aerd-worm; pier.
Tinea rotunda, spoele, spoel-worm.
Tinea, kinder-worm.
Tinea, molm-worm; olm-worm; hout-worm; meluwe, milwe; schieter; schiet-wormken.
à Tineis exedi, meluwen; ver-meluwen.
Tinea fontana, papioen; papelioenken; *animalculum fontium, breue, & sese ut multipeda contrahens.*
Tinea apiaria, araneæ instar telam texens, wolf, *holl. sic.*
Tinea, made; maeie.
Tinea, motte; schabbe, *vet* kleer-worm. *Tineas sentire, pati; à Tineis exedi & corrumpi*, ver-motten.
Tineosus, mottig; mottachtig; gemot.
TINGERE, doopen. *Tinctio*, doop.
Tingere, verwen, verven. *iterum colore Tingere*, her-verwen.
Tingere fuco, blanketten.
Tinctorium ahenum, verwers-ketel.
Tinctoria officina, ververij; verf-huis.
Tinctura, Tinctus, verve, verwe; vervinge, verwssel.
Tincturæ probatio, stael vande verwe.
Tinctor, verver.
TINNIRE, klinken, klingen; ringen, rinkelen, *vet.* luiden; tuiten, tjuiten; tintelen, *hol.* beiaerden, bombammen, *de tintinabulis dicitur.*
Tinnitus, Tinnimentum, klank; ge-klank; ge-klink; klinkinge; schal; ge-schal.
Tinnitus aurium, tuitinge, suisinge, suiselinge, der ooren.
Tinnulus, hel, hellig, helder; klinkende.
Tintinare, tingetangen; lingelangen.
Tintinabulum, belle; schelle; schalle; ringkel, *holl.* kloksken.
Tintinabulum monasterij siue cœnobij, quo monachi siue cœnobitæ conuocantur, timmer oft timber van het klooster.
Tintinabulum incendiarium, brand-klokke.
Tintinabulum vaccinum, koe-bel.
Tintinabulorum frequentamentum, beiaerd.
Tintinabuli malleus, klepel.
Tintinabulum pulsare, bellen; schellen.
Tintinabuli curator, luider, luier.
Tintinabularis specula siue fenestra, galm-gat.
TINNUNCULUS, *accipitris genus*, krijter; steen-krijter; steen-smetser, *&c. Vide*, ACCIPITER.
TIPULA; *vermis leuissimus super aquas currens*, water-spinne.
TIRO, jong ruiter. *Tiro liber & nobilis*, vrij-borst, adel-borst.

Tiro, Tirunculus, leer-jonge ; leerling ; leer-kind ; leer-knecht.
Tiro bonis artibus imbutus, qui è Tironibus initiatus excessit, baekelaris.
Tirocinium, meester-werk ; meester-stuk ; leer-stuk ; proef-stuk ; hoofd-stuk, & proef-scheut, *fland.*
Tirocinium facere, meester-stuk oft proef-stuk doen.
Tirocinium, Tirocinii anni, leer-jaeren ; proef-jaeren ; leer-tijd ; proef-tijd.
Tirocinij rudimentum deponere, in-kom-geld be-taelen.
TITILLARE, ketelen, kettelen, kittelen ; tintelen.
Titillari facilis, qui facilè Titillationis voluptate afficitur, ketelig ; ketelachtig.
Titillatio, Titillatus, ketelinge ; tintelinge.
TITIO, brand, (*Gall.* brandon ;) vier-brand.
Titiones admouere igni, boeten het vier, *fris. sicamb.*
TITISSARE, τιτίζειν, sirikken, cirken, als een mussche.
TITIUILLITIUM, drom ; drom-gaeren.
TITUBARE, *animo,* twijfelen, tweifelen ; wankelen, wanken ; swanken ; jampelen.
Titubare pedibus, gressu, actione, sobben, sobbelen ; hinken, (*inde* hinkelen ;) sukkelen, sokkelen ; sankelen, *fland.* jampelen ; haspel-beenen ; gůmpen, *helvet.* struikelen, stronkelen ; staggeren.
Titubare lingua, stamelen, stameren ; tateren ; haperen, met de tonge ; sabberen, *holl.* lispen, lispelen ; hakkelen.
Titubans præcipitante linguâ, klibber-tonge, *fland.*
Titubator, lisperer ; hakkeler ; stameler ; haperer.
Titubatio, Titubantia, oris, stamelinge ; tateringe.
TITULUS, naem ; eeren-naem ; titel ; titel van eeren, *q. auctoritas.*
Titulus, op-schrift ; rubrijke ; titel.
Titulus possessionis, rei aggrediendæ &c. rechtelike aen-komste ; &, *Titulus onerosus,* lastige aen-komste, *Grotio.*
Titulus, paræcia, prochie.
TITUS, *Tita, Titis. vulgo ;* tijte, tijtken, *fland. tanquam auicula imbellis. De iuvenibus ignauis vulgo dicitur, quòd sunt pulchri Titi ; Gesner.*
TOBALIA, *vulgi,* dwaele ; dweele, *fland.*
TOGA, langen tabbaerd ; hus-sak, hussek, hushuik, *g. s. s.*
Toga palmata, picta, staet-tabbaerd.
Toga tricliniaris, tafel-tabbaerd ; nacht-tabbaerd.
Toga prætexta, jakke, *g. s. s. fris.*
Toga atra, funebris, rouw-kleed.
Toga muliebris, klokke ; schåbbe, schåbbeken.
Toga rudis, impolita, & sordidula, sloef.
Toga, huike ; heike, *fland. q. d.* hoedke, *ab* hoeden, *tueri ; sicut Toga à tegendo.*
Togæ replicatio, reflexio ; Togæ pars suprema reflexa, sloef om-slag.
Togam in tergum reijcere sub alas, ita ut eius lacinia à tergo reuocata totum hominem ambiat, slaen den mantel om 't lijf.
TOLERARE, lijden ; ver-draegen ; ge-dulden ; ge-dult hebben ; verdulden, *vet.* patientie hebben.

Tolerare, ge-staeden ; toe-staen ; toe-laeten.
Tolerare, mogen, (μόγειν ;) vermogen ; luchten ; ik mag 't, kan 't, niet luchten, *tolerare, ferre, nequeo.*
Tolerare se, vitam, ge-neeren ; neeren.
Tolerans, lijdende ; lijdsaem, lijdsamig ; verduldig, geduldig ; gedoogsaem ; patientig. *Tolerans laboris, frigoris, doloris,* herd-baer, herdbaerig.
Toleranter, ver-drageliken ; lijdsaemlik ; lijdelik ; patientiglik.
Tolerantia, ver-drag ; ver-dragelikheid ; ge-dult ; ver-duldigheid ; lijdsaemheid ; ge-doogsaemheid ; patientie.
Tolerabilis, lijdelik ; lijdig ; verdragelik ; passeerlik ; passabel.
Tolerabiliter, lijdsaemlik ; lijdelik ; passerelik.
TOLLENO, *Tollenon,* wapper ; wippe ; wip-galge ; siksene ; swank-roede ; swingel ; swengel ; steiger ; putsel ; put-swengel ; put-steiger ; put-galge.
TOLLERE, *in altum vid^{t}, aut sursum, potissimè,* op-heffen ; op-haelen ; tillen ; lichten ; op-nemen ; boren, beuren ; op-setten ; op-steken ; steegen, steigen, stijgen, steigeren ; op-houden ; hoogen ; ver-hoogen ; ver-heffen ; op-rukken ; stuiken.
Tollere sursum cochlea siue succulâ, winden ; op-winden.
Tollere, demere, af-setten ; af-stellen ; af-nemen ; af-doen ; defalkeeren, *q. abscindere.*
Tollere, auferre, weg-nemen ; ont-geven ; weg-doen ; weg-dragen ; weg-haelen ; af-heͣndig maeken.
Tollere de medio, om-helpen ; deur-helpen ; om-brengen ; om den hals brengen ; doden ; af-lijvig maeken.
Tollere radicitus, uit-roden ; uit-raden ; uit-roeien.
TOLUTIM, *siue Tolutim* (1), *incedere, incessum carpere,* tellen, telden, ten telle gaen ; ambelen, *q. d. ambulare ; qualis incessus asturconum.*
Tolutim incedere, fliggeren.
Tolutaris, Tolutarius equus, Vide, EQUUS.
TOMACULUM, leverlink ; leverworst : *farcimen ex iecore porcino minutatim conciso.*
TOMENTUM, bolster ; noppe, (*Tomenta demere, detrahere,* noppen ;) lokke ; vlokke ; vlok-vulsel ; vulle ; vulssel ; bed-vulssel.
Tomentum laconicum, pluim-vederen.
Tomentum breuius à fullone abrasum, scheerlink ; scheer-hair ; scheer-wolle.
Tomentum pratense, herba, kottoen-biese ; kottoen-kruid ; quispel-biese ; vlok-biese.
TOMEX, *icis ; siue Tomice, es,* bolsterken : *item,* goreel ; hals-kussen ; *puluillus lana pilisue fartus, quo veterinorum colla muniuntur, ne lædantur.*
Tomex ; torus, siue funis iunceus, sparteus, &c. reep, roop, *s. s. fland. holl.*
TOMICI *dentes,* veur-tanden ; lach-tanden ; snij-tanden, *&c. Vide,* DENS.
TOMUS, snede ; hijse ; hachte.
TOMUS *libri, operis,* deel, gedeelte, stuk, van een groot boek, werk, *&c.*
TONARE, donderen.
Tonitru, Tonitrus, Tonitruum ; &

(1) Sic. Lees met het *Etymol.* Tollutim.

Tonitrus ictus, vis, donder; donder-slag; donder-schore.

Tonare, donen, deunen, duenen; schateren, schetteren. *Tonare verbis rudibus,* bulderen: *murmure & verberibus,* pochen.

TONDERE, scheren; scheeren; knippen; snippen.

Tondere barbam, barbieren; baerd-scheeren.

Tonsus, geschoren

Tonsor, scheerer; haer-scheerer, *s. s.* barbier; baerd-scherer; baerd-maeker, *fland. vet.* snot-schrabber, *ironicè.*

Tonsor castrensis, veld-scherer.

Tonsoris concha, peluis, labrum, scheer-bekken.

Tonsorius culter, scheer-mes. *linteum quod tonsores circumponunt humeris contra decidua capillorum præsegmina; inuolucre;* scheer-doek.

Tonsura, scheersel.

Tonstrina, scheer-winkel; barbiers-winkel.

Tondere aliquem auro, nummis; emungere, scheeren, snutten, *adagg.*

Tondere pannum, scheeren het laeken. *pannum siccum Tondere,* droog-scheeren.

Tondere oues, vliesen de schaepen.

Tonsor vellerum siue lanarum, ploter; blooter.

Tondere herbas, af-weiden. *Tondere prata,* maeien, maeden.

TONSA, *remus,* riem, roeder, roede; schip-riem; schip-roede. *propriè autem,* riem-blad; blad vande riemen.

TONSILLA, *palus de quo religatur nauis, Festo,* pael; anker-pael; meer-pael.

TONSILLA, *vel,* TONSILLÆ, amandelkens; kliere; querdel; dutse, dusse, dussel; geswel inde kele. *quidam Tonsillas, seu glandulas vitulorum vocant,* sweserkens *(quod alijs Testiculos denotat;) vel etiam,* borstkens.

TONUS, luid; ge-luid; done, deune, doninge; toon; accent.

Tonus depressior cantilenæ, bas.

TONUS; *splendor, vigor, picturæ medius inter lumen & umbram,* luster; luister; af-setsel.

TOPARCHA, *Toparchus,* land-vogt, lands-heer; vogd, voogd; mamboer; maer-schalk.

Toparchia, vogdije.

TOPHUS, *lapidis friabilis genus detergendis sordibus apti,* morsel-steen; duch-steen, duf-steen, tuf-steen, tof-steen, tuif-steen; sand-steen; schuersteen; vrijf-steen; orduin, arduin; bonssem, *holl.*

Tophus lapis; Tophi rudera; terras, tiras, tarasse. *Topho incrustare,* terrassen.

TOPIARIA, *herba,* beren-klauwe.

TOPIARIUM, prieelken.

TOPPER, *id est, citò, celeriter, apud veteres Latinos,* dapper.

TORAL, *Toralium,* slaep-laeken; bedde-laeken; laeken, lijn-laeken; spreeder; bed-spreeder.

TORCULAR, *Torculare, Torcularium,* persse; presse; dorkel, *g. s. s.* mange; kelter, *germ.* trot, trotte, *ger. sax. Torculus præli,* rondse.

Torcular vindemiale, wijn-persse.

TORCUMA, gedraeid oft gedreven werk; medalie.

Torcuta, draeieler; draeier; draseler. *Vide,* TORNUS.

TORMENTUM, pijne; lijden; wee-dom; wee-dag, *sicamb.* kruis; quellinge; ge-seer; torment; wroeginge.

* *Tormentum,* pijninge; beulije, beulerije; rakke; torture, torment; folter-seel; pijn-banke; marter; *quod Becanus interpretatur violentum tormentum, Ecclesiasticis martyrium vocatum:* Gods marter, *Tormenta Deo inflicta.*

Tormentis adhibitis questionem habere; crimen quærere, exprimere; pijnen; pijnigen; folteren, *ger. sax.* rakken; gichten, *ger. sax.* op de pijn-bank leggen; ter banke brengen, *Torturæ subijcere. in Tormentis esse,* gepijnigt werden. *Vide etiam,* TORQUERE.

Tormentum bellicum, antiquitus engien, ingien; *quasi instrumentum, artificiúmue aut machina.* [*Possint quæuis Tormenta bellica generali voce dici,* krijgs-ge-tuig; oorlogs-ge-reedschap; krijgs-ge-veerd, *&c.* F. R.] *Tormenta autem bellica missilia videntur olim dicta, etiam ante igniuoma inuenta,* ge-schut: *quæ vox pòst ad igniuoma maiora translata, quibus muri quatiuntur, ut &,* grof ge-schut; groot-ge-schut; stuk ge-schuts; canon; donder-busse, *à tonitru siue fulmine quod tartareæ bombardæ & horrendæ machinæ imitantur; siue ex ære conflatæ, siue ferreæ. Dicuntur & generaliter,* artillerije. *Maioris verò Tormenti diuersa genera sunt diuersa itidem nomina sortita, ut,* kartouwe; tuimer; muer-breker, *à demoliendis & sternendis muris. Iam & generaliter quæuis Tormenta igiuoma vocitantur,* busse, bosse, *(à tubulo seu fistula)* schiet-bůsse; vier-bůsse; stok; vier-stok: *sed hæc nunc plerumque de minoribus usurpantur: quæ alioqui,* arkebuise; knip-busse; hand-roer, *&c. & maiuscula,* musket, *&c. appellantur; manuaria & gestari facilia vid*[t]. *Est præterea innumerus numerus Tormentorum bellicorum igniuomorum, maiorum, mediocrium, minorúmque; quorum omnium nomina recensere superuacuum sit, nec Latinè verti facilia sint, ut,* gotelink, *q. fusile;* basse; klater-busse; kamer-busse; valkenet *&* slange, *coleuvre *(unde,* coleuvier, coleuvrenier, *qui vulgo nunc,* arkebusier,) — *oblongiora;* veld-geschut; veld-stukken, *campestria. Tormentorum verò bellicorum missilium, non igniuomorum, quibus antiquitus usi, pleraque nomina, ut & ipse usus, exoleuerunt. ut Tormenti genus aut balistæ, lapidibus iaculisue validè emittendis,* rabaudeken; vogeler. *(Froissardus Gallicè* ribaudequin *vocat;) Item, Tormentum bellicum in scamno collocari solitum,* bank-arm-borst. *Tormenti aliud genus saxis eiaculandis,* katte, *Io. Auentino, &c.*

Tormentum bellicum explodere, schieten; af-schieten; lossen; los-branden.

Tormentis concutere, quatere, be-schieten.

Tormenti bellici superius foramen clauo obstruere, ver-nagelen het ge-schut.

Tormenti bellici theca, affuite.

Tormenta bellica collocare, planten het ge-schut.

Tormentorum bell. sedes, collocatio, locus, barbacane.

Tormentarius, Tormentorum bellicorum director, bus-meester; bus-schutter; bus-schieter; con-stabel.

TORMINA *alui, ventris,* buik-pijne; buik-wee; rammelinge inden buik; snijdinge inden buik; buik-siekte; *& in dysenteria,* bloed-gang.

Tormina urinæ, haerne-winde.

TORMINALIUM, *herba*, aland-wortel.

TORNUS, *instrumentum quo ebur & ligna in orbem acta poliuntur*, draei-beitel; draei-ijser; dril, drille, driele; trille.

Tornare, Torno radere, siue cælare & polire, draeien; wrijten, vrijten, *sicamb.* drillen, drielen, trillen.

Tornatile, Torno factum, opus; Torcuma, draei-werk; gedraeit oft gedreven werk; medalie.

Tornio, Toreuta, draeier, draeieler; draseler; dreseler, *g. s. s.* hout-draeier; wrijter, vrijter.

Tornatilis, gedraeit.

TORNEAMENTUM, *vulgi: Vide*, DECURSUS.

TORPERE, vaddig, slap, ende slaeperig zijn; slaepen.

Torpens, Torpidus, onlustig; vaddig; vadsig. *Torpida membra*, slaepende, slaeperige, leden.

Torpor, Torpedo, vaddigheid; slaep der leden.

Torpor dentium, boomigheid der tanden.

Torpedo piscis, slaeper; kram-visch, *Lud. Pottero.*

TORQUERE, draeien, (*Torquens*, draeiende;) om-draeien, *Torquere in orbem*, rond-om-draeien;) winden, wijnden; vrengen, vringen; wrengen, wringen; wrijten, vrijten, *sicamb.* writselen; slingeren; kugelen, *item*, seilen, *holl.*

Torquere globum, bollen; klooten, kloot-schieten.

Torquere torculari, perssen; kelteren, *ger.*

Torquere, Torquendo claudere, wergen; wroegen; roegen, *vet.* (*angere;*) woelen, *&*, hoelen, *fland.*

Torquere, Tormentis afficere, pijnen, pijnigen; folteren, *ger. sax.* marteren; kruissen; gichten, *ger. sax.* rakken, rekken; tormenteeren. *Torqueri*, gepijnigt worden. *Vide etiam s*, TORMENTUM.

Tortus, gedraeit; gewendt, gewendet; krom; scheef; scheel: gewrongen: gepijnt, gepijnigt, *& non Tortus*, on-gepijnt, on-gepijnigt.

Tortor, pijnder, pijniger; beul, beule, bole, beudel; scherp-rechter; raven-kok, *adag.* henker; hangman; hang-dief; dief-hanger; dief-henker; rakker; scherg, *germ.* gichter, *germ. sax.*

Torsio, wronk, vronk: wroeginge: pijn, pijne, pijninge; torment. *Vide etiam* TORMENTUM.

Tortilis, Tortuosus, krom; gedraeit; gewonden; kronkel-wronkel; gekronkelt; gekrolt.

Torturæ subijcere, ter banke brengen. *Vide porrò s suo loco*, TORMENTUM.

TORQUILLA, *auicula à colli obtorsione dicta*, draei-hals; draei-halsken; wind-hals.

TORQUIS, *Torques*, hals-band; hals-cieraet; hals-keten; hals-gesmijde; torkeel, *vet.* karkant; broke, brooke, breuke, *Vide*, COLLI.

Torquis aureus, gouden keten; hals-ketene van goud.

TORRENS, beke; bak, *g. s. s.* regen-beke; waeter-beke; vloed-beke; vliet; rivierken; [*fortè etiam antiquitus*, a, aa, aha, *vel*, aade; *quod multi fluuij aut torrentes ita etiam hodie agnominentur, aut ita terminentur; ut in Germ. superiore*, Kuntaha, Schiltaha, Wofaha, *&c. in inferiore*, A, Aa, ha, *in Campinia &c.* F. R.]

TORRERE, *Torrefacere*, dorren; dornsten, *vet. sax. fris.* herdsten, heerdsten, hersten (a); braeden, braeien; ver-blaeken, *flammis*

vidt: gortselen; roosten; frijten, fricasseeren; bakken inde panne.

Torrere, Torrescere, dorren; bleisen; ver-bleisen; ver-bloesemen; ver-bluisteren.

Torrere nimio calore aut frigore, haeren.

Tostus, gebraeden; gebrandt; geroost.

Tostum, roost.

Torridus, droog; dorre; digen.

Torridus macie, mager-hein.

Tostrinum, vulgi, Tostrinum focarium, ast, est, eest, dare, *sax. fris.*

TORRIS, brand; brand-stokke; vier-brand; gloedigen brand.

TORUS, bedde. *Torus è stramento*, rijsseler.

Tori socius, consors, vel, Socia, ee-gemael; bedde-genoot. *socia*, gehoude vrouwe; huis-vrouwe.

Tori prioris filius, puer, veur-kind; veur-sone.

Torus legitimus, conjugalis, bedde, echte bedde.

Torus illegitimus, [kleine bedde, *q. minor lectus; (hinc qui concubitu libero nati, siue naturales liberi, dicuntur* van 't klein bedde. F. R.] on-echte, on-echtschap; bastardije.

Torus, prieel.

Torus, funis sparteus, Vide, TOMEX.

Torus lacertorum, spiere; spier van vleesch; spierink; hijse; vleesch-muis; vleesch-mouwe; quak; poeselachtigheid vande musklen.

Torus manus, hand-berg.

Torosus, Torosulus, Trossulus, poeselachtig; vleeschachtig; vrom van leden.

TORVUS, wreid, wreed; grimmig, grim; grimsichtig; storvig; stuer, *q. d.* stier, *taurus; quòd præcipua frontis asperitas in tauro appareat; unde & toruus, frequenti epitheto dicitur. Gesner.*

Toruè, Toruum, stuerlik, steuriglik; wreedelik.

Toruè, Toruum, (siue Taurinum & Taurinè, Gesnero;) intueri; taurinis & limis oculis obtueri, stuer sien; guer sien; straf-sien.

Toruitas, stuericheid; grimsichtigheid.

TOT, sovele; also vele.

TOTIES, so dikwils; so vake.

TOTUS, heel (ὅλος;) heel ende al; ge-heel; al, alle, al-geheel; gans, gansch; vol-komen; gros.

Totum, Totale; Tota, omnia, uniuersa, bona, alige goederen, *Grotio.*

TOXICUM, ver-gift; ver-giftenisse; venijn; vijge. *Toxicum alicui miscere*, iemanden een vijge koken, geven.

Toxiis inficere, necare, ver-geven; ver-giften; ver-giftigen.

TRABEA, staet-tabbaerd.

Trabea sacra, koor-hoed; kappe; koor-kappe; al-mutse.

TRABS, *Trabes*, balk; boom; drom, *germ.* polder; poetre, *vet. fland.*

Trabs perpetua, solder-balk.

a. Trabs mutula, korbeel.

Trabs transuersa in summo ædium, aen-balk; haen-balk. *Vide*, TIGNUM.

Trabis materia, lignum rude, rafter.

b. Trabis caput in muro exstans, not; not-steen; balk-steen.

Trabes inuicem connexæ, vlot, vlote; vlot-balken.

Trabale, fulcrum siue sustentaculum duarum currus extremitatum, ronge; wagen-ronge; romme, romblok; schamel.

TRACANA, *vulgi*, kartouwe; nood-busse; nood-slange.

TRACHEA; *aspera arteria; fistula qua spiritus fertur ab ore ad pulmonem*, gorgel; roeper; strote; kele; adem-kele; kraege; longer-ader; adem-ader.

TRACHELION, *herba*, hals-kruid.

TRACTARE, *manu vid'*, handelen; hand-plichten. *Tractare malè*, mis-handelen. *Tractare quidpiam durius*, sollen, *holl.*

Tractare, agere, negotiari, ministrare, &c. handelen; be-winden; be-dienen; schaffen; plegen; handteeren.

Tractare cum hoste de deditione, handelen met den vijand; parlementeeren.

Tractare rem aliquam, om-gaen met eenigen handel.

Tractare aliquem, om-gaen met iemanden.

Tractare duriter, ruditer, deurnemen; om-springen met iemanden, *adag.*

Tractare, excipere, aliquem, iemanden houden end ont-haelen; harkelen; tracteeren. *Tractare opiparè, splendidè*, toeven, tueven, toefdoen, feesteren.

Tractare parcè & continenter, kort ende nauw iemanden houden.

Tractatus, Tractatio, handel, handelinge.

Tractatio, Tractatus, Liber, tractaet.

Tractabilis, handelik; handsaem; be-hendig; handelbaer; ge-dweeg. *non Tractabilis*, on-gestuer; on-gestuimt; on-manierlik; on-gebruikelik; on-gevoeglik. *non Tractabile cœlum, Virg. Vide etiam*, INTRACTABILIS.

Tractabilis homo, gemakkelijk mensch; toevelik, toefsaem, *vet.*

TRADERE, *Tradere in manus*, be-henden, be-handen, be-handigen; leveren; over-leveren; be-geven; over-laeten. *Tradere ut proprium*, eigenen; op-dragen.

Tradere, seggen; leeren; onder-wijsen; onder-rechten; ver-tellen. *Traditur*, men, man, segt; *q.* mensch segt. *Traditio*, onder-wijs; onder-wijsinge.

Tradere, aen-geven. *Traditio*, aen-gevinge. *Traditiones hominum*, aen-gevingen der menschen.

Tradere, ver-raeden. *Traditor*, ver-raeder.

Traditio, levering; over-gave; over-gift; op-dragt; over-drag, over-dracht; transport.

TRADUCERE, over-stellen; over-leiden; over-setten; over-brengen; over-leveren.

Traducere, vel Traduci, nauigio, over-schepen.

Traducere in aliam sententiam, om-setten van syn op-set.

Tradux, over-schote, over-scheute, als van wijngaerd, *&c.*

TRAGELAPHUS, *alce*, el-lend, elland, ellend-dier; brand-hert.

TRAGEMATA, confijt, confiture; tragie, tergie; fruit; nae-disch; entremets; entelmets, entel-moes.

Tragemata saccarata quatuor seminum, vier-saed.

Tragemata ex saccaro in pisorum formam confecta, erwt-suiker; suiker-erwten.

Tragematotheca, confijt-laeiken; suiker-laeiken.

Tragematopola, confijt-verkooper.

TRAGŒDIA, *Comœdia*, spel; schouw-spel. [*Tragœdiam propriè faciunt*, treur-spel.]

TRAGOPOGON, *herba*, geiten-baerd.

TRAGULA, schiet-pijksken; brandereel.

Tragula, javelijne, javelijnken; gavelote, *fland.* pertusane, partisane.

Tragula, rete quod subere sustentatum innatat, schakel-net; waede, waeie, *sax. sicamb.*

TRAGUS, angel-snoer; angel-roede; engel.

TRAHA, *Trahea*, sledde, slidde.

TRAHERE, trekken; togen, *vet.* teesen; rukken; ruepen, roepen, ruppen; tijden, tijen, *vet.*

Trahere in altum, sursum, op-trekken.

Trahere quid: ita tamen ut humo res non attollatur, sleipen; sleuren, sloren; loren, leuren, lordsen, lorsen; loeieren, luieren.

Tractus, getrokken; getogen.

Trahax, trekkachtig.

Trahere, prolongare, Trahere in longum, ver-lengen; uit-setten; uit-stellen; prolongeeren.

Tractim, allengskens; met goede moeitte.

Tractus, Tractio, trek; trok, *fland.* treke; trekkinge; toge, teuge, togt, tog [*hinc* her-tog, *trahens vel ducens exercitum;* I. R.] ruk; vite, *fland.*

Tractu contumax, taei.

Tractus, sleur; sleip; *Vide*, SYRMA.

Tractus, ductus lineæ, &c. strepe; strijk, strek, streke; streme, strame; stroom, strom.

Tractus, ductus, transitus, leide, lijde, laen, lij.

Tractus regionis, land; landschap; land-ouwe; land-streke; quartier; ge-weste; ge-woud, *fland.* koste, kuste; streke; contreie.

TRAIJCERE, deur-steken; deur-speten; deur-schieten.

Traijcere premendo, deur-douwen.

Traijcere, ut flumen, &c. over-schepen; over-vaeren; deur-vaeren; deur-drijven; over-setten; over-lijden; over-gaen.

Trajectus, i, deur-togen; deur-trokken.

Traiectus, Traiectum, locus ubi flumen &c. traijcitur, vaer, vaerd, vere, veer; over-vaerd; [drecht, tricht, *atque hinc verius*, Utrecht, Maestricht, Durdrecht, *quàm quòd* drecht *opidum significet, ut putat Ad. Junius.* F. R.]

Traiectus, Traiectio, deur-hael; deur-togt; over-togt.

Traiectus aggeris aquas distinguentis, over-tom.

Traiectus, transenna, funis latus in utraque fluminis ripa alligatus ut pontonem dirigat & prouehat, takkel, *s. s.*

Traiectitia pecunia, vaerde-geld; vaer-schat.

TRAMA, in-drag; in-slag; in-weefsel; wevel, wevel-draed; wevel-gaeren; hevel-garen, *sax.*

Tramæ inuolucrum, spoele; tuite; spoel-tuite.

Tramæ in circulum glomerandæ machina, spoel-wiel; spoel-rad. *Tramam rhombo in cannam glomerare*, spoelen; drillen, trillen, *fris.*

Tramam intexere, in-slaen den wevel-draed.

Tramosericum, saeie, saeiette.

Tramoserica vestis, cipers-satijn.

TRAMES, pad; voet-pad; voet-weg; toe-pad; wegel, *fland.* stege, stijge, steige, *Vide*, VICULUS.

TRANARE, *Vide*, TRANSNARE.

TRANQUILLUS, stil, stille; ge-rust; rustig; roeuwig.

Tranquillus aër, Tranquillum, kalm; wind-stil; wind-loos. *Tranquillum omnino*, loof-stil; *cùm ne*

frons quidem aut folium ab aëre ventóue mouetur.
Tranquillus animo, moribus, koel van sinnen ; sedig ; sedebaer ; sedbaer ; gemoedig ; gesaet, gesaetig, *holl.* berve, *sax. fris.* gedwee, dwee, gedwaei, gedweegsaem.
Tranquillè, stillik ; gerustelik. *Tranquillè prorsus,* stillekens.
Tranquillè viuere, rustig leven.
Tranquillare, ut turbas, lites, &c. stillen; ver-soeten; sussen; slechten, slissen, slichten, te neder leggen, den twist, 't geschil, *&c.*
Tranquillare se, be-daeren.
Tranquillitas, stilte ; stiltenisse ; gerustheid ; ruste, raste, roeuwe, rouwe, ruwe, sus. *Tranquillitatis publicæ assertor ; Vide,* GUBERNATOR *prouinciæ.*
Tranquillitas cœli, laf weder ; soel-weder, * wind-stilte. — *Vide,* TRANQUILLUM.
Tranquillitas animi, ἀπάθεια, onlijdbaerheid des gemoeds ; gerustheid van herten.
Tranquillitas maris, kalm ; seestilte ; stilte der see.
TRANS, door, deur ; *& sic in compositione verbis præpositum, ut,* deur-booren, deur-jaegen, *&c.*
Trans, περας, over, aver, oever : *& sic in compos.*
Trans, veur-bij ; leden.
TRANSADIGERE, deur-slaen ; deur-stooten ; deur-steken ; deur-speten ; deur-drijven ; deur-jagen.
Transadigere contento cursu aliquem lanceâ, hastâ, &c. iemanden deur-loopen met eene lancie, *&c.*
Transadigere pectus ferro, herten ; hert-steken.
TRANSCENDERE, over-klimmen.
TRANSCINDERE, deur-snijden ; over-snijden ; deur-houwen ; deur-hakken, deur-hakkelen.
Transcindere crenis, deur-kerven.
TRANSCRIBERE, uit-schrijven ; over-schrijven. *Transcriptum ex aliquo scripto,* uit-schrift; af-schrift; over-schrift ; dobbel ; copije.
Transcribere in aliud nomen, over-setten inde rekeninge.
Transcribere rem nostram, (ut, bona, hæreditatem &c.) in alterius dominium, potestatem, over-leveren ; over-geven ; over-setten ; over-laeten ; over-draegen, op draegen, eigenen, het goed, land, erve, ervenisse, * transporteeren — *&c.*
Transcriptio, Transcriptum, ius Transcriptiuum, over-gift ; leveringe ; op-dragt ; goedinge ; goedenisse ; transport, *overdragt.
TRANSCURRERE, over-loopen.
Transcursus, over-loop ; deur-loop. *ex Trancursu,* metter loop ; met eenen vaeg, veeg.
TRANSENNA, kijk-vensterken. *Transenna viminea,* venster-horde ; horde inde venster; wijme ; tralien-venster.
Transenna, ergastulum, kasement, *vet. angl.*
Transenna, funes retis instar extenti in nauibus per quos ingredi possunt nautæ, boven-net ; boeven-net.
Transenna, instrumentum vel machina capiendis auibus, slag ; vogel-slag ; strop-slag ; valle ; gluipe ; gloepe, *holl.* klemme, kleppe, klippe, knippe ; steke ; vink-steke ; tempel, timpel ; trappe, *vet. Ital.* Trapola. *Transenna capere siue decipere,* be-klippen, be-kleppen, be-klikken.
Transenna, Vide, TRAIECTUS, TRAIECTUM.
TRANSFERRE, ver-dragen ; over-dragen ; op-dragen ; over-brengen ; ver-setten ; verstellen ; over-stel-

len ; over-leveren ; over-laeten ; deur-haelen.
Transferre in se, over-nemen.
Transferre in ulteriorem fluuij ripam, over-voeren ; over-setten ; over-schepen.
Transferre in alium sermonem, linguam, ver-taelen ; over-setten van d'eene taele in d'andere ; ver-tolken ; tolmetschen ; ver-tolmetschen ; translateeren.
Transferre in aliud nomen, over-setten inde rekeninge ; renvoieeren.
Transferre bona, cedere bonis, uit-gaen sijn goed.
Transferre rem nostram in alterius dominium, potestatem, &c. talisque Translatio, vulgo, transporteeren, transport. *Vide,* TRADERE, *&* TRANSCRIBERE.
Translator, over-drager ; over-setter.
Translatio, over-drag, over-dragt, over-draginge.
TRANSFIGERE, deur-steken. *Transfigere toto,* deur-schieten. *Vide etiam,* TRANSADIGERE.
TRANSFIGURARE, verbeelden.
TRANSFLUERE, deur-vloeden ; deur-vlieten ; deur-loopen.
TRANSFODERE, deur-gaten ; her-steken.
TRANSFORMARE, ver-beelden ; ver-scheppen.
TRANSFRETARE, over-schepen ; over-trekken ; over-vaeren ; over-setten.
TRANSFUGERE, ver-loopen. *Transfugere clanculum,* glippen. *Transfugere ad hostem,* over-loopen, over-vallen, tot den vijand.
Transfuga, heer-vluchtig ; veld-vluchtig, *g. s. s.* glipper, *holl.* af-vallig ; af-valliger ; over-vallig ; over-looper.
Transfugium, (præcipuè ad hostes ;) heer-vlucht ; af-val, over-loop tot den vijand ; over-vallinge ; revolte.
TRANSFUNDERE, *ut de vase in vas,* ver-gieten ; ver-schenken ; ver-vaten ; ver-laeten ; ver-tappen.
TRANSGREDI, over-gaen ; over-lijden ; deur-lijden ; over-treden ; schrikken, schrekken ; over-stappen ; passeeren.
Transgredi varicando, over-schrijden.
Transgredi paulatim legem, in-braeke doen.
Transgressor, præcipuè legis, over-treder ; over-breker, *vet.* echt-breker ; contraventeur.
Transgressio, over-tredinge.
TRANSIGERE, vol-doen ; vol-brengen ; be-schikken ; ver-brengen ; vol-voeren ; uit-rechten ; deur-brengen ; deur-doen.
Transigere, dedigen, dedingen, daedigen, dainken, deinken ; af-dedigen ; ver-dedigen, ver-dedingen, ver-daedingen ; ver-dingen ; ver-draegen ; *over-dragen ; met malkanderen over-een dragen ; — maeken ; af-maeken ; over-komen ; over-eenkomen ; maekelen ; slechten, slissen, oft slichten, den twist ; accordeeren ; concordeeren ; composeeren ; appointeeren.
Transigere gratia aut iudicio, metter minne oft met den rechte maeken.
Transigere osculo addito ; Vide, OSCULO. *Transactor osculo,* mond-soener. *Transactio osculo confirmata,* mond-soen.
Transactus, veur-leden; ver-leden; over-leden.
Transactor, maekelaer.
Transactor sententiæ & iudicati, executeur, uit-voerder, vol-brenger, van 't vonnisse.

Transactio, over-draginge ; over-kominge ; over-drag, *vet.* dading, *Grotio.* accord, accordaet, concordaet ; appointement ; compositie.

Transactionis tabulæ, memoria publica, acte, *vulgo :* bescheet, kennisse, *Grotio*

TRANSILIRE, over-springen ; over-slaen.

Transultus, over-sprong.

TRANSIRE, deur-gaen ; over-gaen ; lijden ; deur-lijden ; ver-lijden ; over-lijden ; deur-wegen ; deur-vaeren ; over-strijken ; over-strekken ; over-trekken ; passeeren ; *Transiens*, passagier ; gaende eñ komende man.

Transire, transgredi, veur-bij-gaen.

Transire, mutare, verwandelen, *Grotio.*

Transire curru aut equo, over-rijden ; deur-rijden.

Transire ad aduersarios, over-loopen ; revolteeren.

Transitum præbere, deur-laeten.

Transitus, Transitio, lij, lijd, lijde, leide, lijd-weg ; deur-lijd ; ver-lijd ; over-lijd ; over-vaerd ; over-togt ; deur-togt ; deur-vaerd ; deur-weg ; deur-gang ; over-gang ; over-komste ; over-strijk ; over-strek ; terd ; trede ; pas ; passagie ; passeringe.

Transitionis pactum, sauveconduit; vrij-geleide.

Transitio ad hostes, af-val tot de vijanden ; revolte.

TRANSLEGERE, over-lesen.

TRANSLOCARE, ver-setten ; ver-stellen.

TRANSLUCERE, deur-schijnen.

Translucidus, deur-schijnig ; deur-luchtig.

TRANSMARINUS, over-seesch ; over-seeuwsch.

TRANSMEARE, over-gaen ; over-trekken ; passeeren.

Transmeare nauigio, rate, &c. over-schepen.

TRANSMIGRARE, ver-huisen.

TRANSMITTERE, over-schikken ; over-senden.

Transmittere, over-trekken ; over-lijden.

Transmittere, ver-setten ; over-setten.

Transmittere, deur-doen.

Transmittere, leken.

Transmittere, deur-laeten.

Transmittere hæreditatem, over-geven, over-setten, over-laeten, de erve, erffenisse.

TRANSNARE, *Transnatare*, deur-swemmen ; over-swemmen.

TRANSPICERE, deur-sien.

TRANSPONERE, ver-stellen ; over-stellen ; ver-setten.

TRANSPORTARE, over-dragen ; over-setten ; over-voeren ; over-haelen.

Transportare, &, Transportatio, vulgi, transporteeren, &, transport, &c *Vide*, TRADERE, TRANSCRIBERE, TRANSFERRE.

TRANSQUIETUS. *Plauti*, over-stille. *Vide porrò*, TRANQUILLUS.

TRANSRADIARE, deur-straelen.

TRANSTILLUM, *Tigillum*, latte ; ribbe.

TRANSTRA, dweersche balken.

Transtra, roeder-banken; banken; schip-banken ; riem-banken ; dochten ; dosten.

TRANSVASARE, *vulgi*, ver-vaten ; ver-laeten.

TRANSVEHERE, over-schepen ; over-voeren ; over-setten.

Transuehi, veur-bij vaeren.

Transuehi, over-vaeren ; over-schepen.

Transvectio equitum, monster, monsteringe.

TRANSVERBERARE, deur-slaen ; deur-houwen.

TRANSVERSUS, dweers; dweersch; over-dweers ; over-hoek ; slim ; schuins, *holl.* scheef ; scheel.

Transuersa tuentibus hirquis, al lonkende.

[*Transuersum, fortè* keper, *Arab.* Karsei, I. R.]

Transuersè, ex Transuerso, dweerselik ; over-dweerselik ; sijdelinck, sijdelinks ; ter sijde.

ex Transuerso ponere, schranken.

Transuersaria, dweerse balken.

Transuersariæ ad portas trabes, hek ; schof ; kam.

TRANSVOLARE, deur-vliegen ; over-vliegen.

TRAPES, *Trapetum, mola olearia*, olie-molen ; slag-molen ; slag-molen (1). *trabs quâ oleum exprimitur*, olie-persse.

TRAPEZA, *mensa argentaria*, kontoir ; komptoir ; banke ; wissel-banke ; wissel ; wissel-banke (1) ; reken-banke ; reken-tafel.

Trapezita, bankier ; bank-houder ; kassier ; tafelier, *fland.*

TRAPEZOPHORUM, schrage; tafel-schrage.

TRAULUS, *Vide*, BALBUS.

TREGUA, *vulgi*, treve. *Vide*, INDUCIÆ.

TREMERE, *Tremiscere, Tremore concuti*, beven ; daven, daveren ; donen, deunen, duenen ; dronen, dreunen ; resen ; rijderen, rijeren, rijelen, reieren ; drillen, drielen, trillen ; schudden, schudderen ; touteren.

Tremere, præcipuè frigore, huiveren ; kuiven, kuiveren ; ceteren, citteren, sitteren, tsitteren, tsetteren.

Tremere, vreesen ; schrikken, schrekken.

Tremor, bevinge ; schuddinge ; done, deune, doninge ; deun ; ge-dreun ; ge-deun.

Tremor, præ frigore, huiveringe ; rijdelinge, rijelinge, rijderinge.

Tremor, timor, schroom, schroominge, schroomenisse, schroomsel, schroomte ; schrik, schrek ; ver-schriktheid ; ver-schietinge.

Tremebundus, bevende.

Tremendus, vreesselik.

Tremulus, bevende ; wankel, wankelbaer.

Tremulus, arbor, rateler ; espe, espen-boom, niespen-boom.

TRENCÆA, *vulgi*, loop-grachte.

TREORCHIS, *Bellonij*, sakre ; saeker.

TREPANUM, dril, drille, driele ; trepan.

TREPIDARE, daven, daveren ; beven ; resen, *fland.* rijderen, rijelen, rijdelen.

Trepidare, timere, vreesen ; popelen.

Trepidus, bevreest.

Trepidatio, incertus & tremulus in re quapiam motus, quinkte, quinkt, *Becano.* [*hinc, Trepidare in cantu, modulari*, quinken, quinkelen, quinkeleeren. F. R.]

TRES, *Tris, Tria*, drij, drije.

Ter, drij-mael ; drij-reisen ; drij-werven.

Trifariam, drijer-leis ; drijer-lei wijse.

Tertius, derde ; drijde, *vet.*

Tertia depulsio, contradictio, duplijke. *Triplicationis depulsio*, quadruplijke.

Tertiana febris, derde-daagsche kortse. [*Alij tamen* over-ander-

(1) Sic bis.

daegsche kortse *nominare malunt, quia vulgo multi* derde-daegsche *quartanæ tribuunt.*]

Tergeminus, drij-voudig ; drij-vuldig. *Tergemini,* drijelingen.

Triplex, drijer-lei.

Triplex, Triplus, drij-voudig, drij-vuldig ; drij-dobbel.

Triplum, drij-voud. *Triplo maior,* drij-maal grooter ; drij-voudiglik grooter.

Tripliciter, drij-voudiglik ; drij-vuldiglijk.

Teruncius, oord ; twaelfaerd, *fland.* albe, *sicamb.*

Tredecim, derthien ; drij-thien, *vet.*

Triginta, dertig ; drijtig, *vet.*

Tricies, Triginta vicibus, dertig-mael.

Trigesimus, dertigste.

TRESSIS, bras-penning. *Tressis homo,* deus aes.

TRIANGULUS, drij-hoek, *drij-ek.

Triangularis, drij-hoekig, * drij-ekkig.

TRIAS, drij-voudigheid ; drij-vuldigheid.

TRIBUERE, geven ; ver-leenen ; stieren, stueren, *vet.*

Tribuere, toe-geven ; toe-laeten ; ver-willigen ; te wille weten.

Tribuere, toe-schrijven. *Tribuere sibi,* vermeten.

Tribuere alicui, gunnen ; ver-leenen ; oktroien, oktroieren.

TRIBULUM, dorsch-waegen.

TRIBULUS, mink-ijser, *q. ferrum mutilans* ; voet-angel, voet-ijser ; distel-ijser.

Tribulus aquaticus, herba, mink-ijser, *à fructibus spinosis quatuor duris aculeis modicè recurvis : quæ alio nomine aliàque ratione nonnullis* water-net *dicitur.*

TRIBUNAL, recht-huis ; rechter-huis ; recht-stoel, richt-stoel ; rechter-stoel ; wet-banke ; banke van recht ; mael-stede, mael-stad, *vet.* ding-stoel ; ding-banke ; ge-recht ; ge-rechtigheid ; parket ; vier-schaere ; vier-bank, *vet. sax. Vide,* FORUM *iudiciale.*

Tribunal, siue Senaculum colonorum, laet-banke.

Tribunal supremum, principale, primarium, præsidum, hoofd-banke ; 't hof ; parlement ; hooge hof.

Tribunal, gebannen vierschaere ; gehechte banke, gehechte ding, gehecht, ge-richt.

Tribunal denunciare, bannen, banden, hechten de vierschaere.

Tribunali obligatus siue obnoxius, ding-plichtig.

Tribunal subterfugiens, ding-vluchtig.

TRIBUNUS, wijk-meester ; bon-meester ; blok-meester.

Tribunus plebis, borg-meester, borger-meester ; ouder-man. *Tribuni plebis,* gesworen vander stad ; ouder-mannen.

Tribunus ærarius, ont-fanger ; penning-meester.

Tribunus militum, militaris, maer-schalk ; veld-maerschalk.

Tribunus legionis, koronel, kolonel.

Tribunus celerum, koningstabel, konnestabel, konstabel.

Tribunus opificum, deken van 't ambacht.

TRIBUS, sunft, *g. s.* klufte, *fris.* kluchte, klugte ; corpus ; gilde.

Tribulis, gulde, gilde-broeder.

TRIBUTUM, schattinge ; plicht, plecht, pleg ; stier, stuir, steur, *vet.* on-geld ; schot ende lot ; tel ; frone, vront, vroone, froone ; thins, thiens, tins ; cijs, cijns ; heeren-

cijns ; assijse, axcijse, *(Vide,* ASSISIUM ;] impost ; taxe ; gulde, guldte, *vet. sax.* kalioote, kaleoote, *fland. holl.* tribuit. *Tributi genus,* keur ; keur-mut, *sicamb. iul.*

Tributum quod vasallus patrono beneficij agnoscendi causa pendit, ken-penning ; keur.

Tributum in capita distributum, hoofd-cijns, hoofd-geld, hoofd-schattinge ; capitale schattinge.

Tributum à pedite exigi solitum, voet-tol.

Tributum naui palo alligatæ impositum, pael-geld, *holl. amsterd.*

Tributum molare, mael-assijse.

Tributum in usus belli, her-stuiringe.

Tributa quæ euehendi commeatus aliarùmque mercium nomine soluuntur, licenten.

Tributum iniquum ver-schat, *fland.*

Tributis, censura, vexare, schatten ende scheeren.

Tributorum collector, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; collecteur.

Tributarius, stuirbaer ; cijnsbaer.

TRICÆ, vlechte van hair ; mar^{e}-renvlichte ; ma^{e}r-vlichte ; ver-wert haer ; werre, werringe, warre, wer^{a}-gaeren ; lette, *vet.* haperinge ; slommeringe.

Tricæ, beusel ; beuselinge ; beuselrije ; beusel-merkt ; lore, leure ; brabbelinge.

Tricari, haeren, haederen ; krakeelen.

Trico, krakkeeler ; haer-man ; wersel-hoofd ; werseler ; dwers-drijver.

Tricari, beuselen ; boerden ; brabbelen ; futselen ; prondelen, prondselen.

TRICELLUS, *Trizolus, vulgi ; Vide,* TERCELLINUS.

TRICEPS, *Tricephalus,* drij-hoofdig.

TRICHAS *turdus, Vide,* TURDUS.

TRICHIA, *Trichis, encrasicholus,* antsouwe, anssoie, anchove ; *alijs,* sardijn ; *pisciculus ex apuarum genere.*

TRICHILUM, spoel-vat ; koel-vat.

TRICHITIS, pluim-aluin.

TRICHOMANES, *herba,* muer-ruite ; weder-dood.

TRICLINIUM, gast-kamer. *Triclinium commune,* refter.

TRICUSPIS, drij-spitsig ; drij-puntig.

TRIDENS, drij-tandig.

Tridens, vorke ; gaffel ; riek ; grepe, greep, greppe, *fris. fland.*

Tridens anguillis capiendis, ael-geer, el-geer, ael-schere, ael-sperre ; paling-schere.

Tridens ceruisiarius, kam-stok.

Tridens Neptuni, harpoen.

TRIENNIS, drij-jaerig. *Triennium,* drij-jarigen tijd.

TRIENS, derde deel ; vier oncien.

Triens, tertia stuferi pars, grooten brabands ; sesken, sisken, *sicamb. Ad. Junio Triens,* negen-manneken ; *seu stuferi pars octaua, quæ hollandis,* duit, duitken. *Vide,* DEUTA.

TRIFIDUS, drij-spaltig ; drij-spletig.

TRIFOLIUM, *Triphyllon, pratense vid[1],* klaver ; klaver-blad ; klever ; klee, *g. s. s.* kemp, *holl.*

Trifolium corniculatum, seu odoratum, steen-klaveren, *quòd in*

locis asperis & ruderibus nascatur.
Trifolium odoratum alterum, seven-getijden kruid.
Trifolium acetosum, kokkoks-brood.
TRIFUR, artsch-dief; grond-dief; grondig-dief.
TRIGLA, *piscis. Vide*, MULLUS
TRILLA *vulgi*, molen-spille; drille, trille.
TRIMESTRIS, drij-maendig.
TRIMODIUS, drompt, *sax. sicamb.*
TRIMUS, *Trimulus*, drij-jaerig.
TRINEPOTES, meer-bet-na-achter-kinds-kinderen, *Grotio.*
TRINITAS, *Ecclesiast.* drij-voudigheid; drij-vuldigheid; drij-eenigheid, *vet.*
TRIPA, *vulgi*, *Vide*, HETEROMALLUM.
TRIDEDARIUS (1) *equus; Vide*, EQUUS.
TRIPES, *Tripus, Tripoda*, drij-voet; drij-pikkel; drij-stoel; sulte, *sicamb.* schamel, *holl.* schrage; schraeg-stoel.
Tripus ferreus, treeft, treft; pot-ijser, *fl.* [*usus facit ut* treft *de ferreo intelligatur; alioquin verè est generalior vox, ex* drij-voet *contracta; ut* trecht *infundibulum, contracta ex trajectu* F. R.]
TRIPONDIUS, drij-pondig.
TRIPUDIARE, trippen, trippelen; trepelen; huppelen, huppen; gumpen. *Tripudio conculcare, calcare*, be-trepelen, be-trippelen.
Tripudiare, dansen; reien; baladen, baleien, (βαλλίζειν)
Tripudiator, trippeler, trapeler (2); danser.

(1) Sic. Lees *tripedarius.*
(2) Sic. In 't *Etymol.* trepeler.

Tripudium, dans; balade, baleie.
Tripudij agilioris genus, galliarde.
TRIQUETRUS, drij-hoekig; drij-ekkig; drij-eggig.
Triquetrum, drij-hoek.
TRIREMIS, *Biremis, &c.* roei-schepen, *Grotio;* galeie; kiele, *vet. sax.*
ad Triremes relegare, op de galeie bannen, setten.
ad Triremes damnati, galei-boeven.
TRISIPPIUM, brandteeken vande peerden.
TRISSA, *piscis mixob.* alose.
TRISSAGO, *Trixago, herba*, gamanderlijn; gamander-kruid.
Trissago palustris, water-look.
TRISTIS, droef, droeve, droevig; be-droeft; drukkig; drukkelig; druk-salig, *vet.* on-blijde; ont-heugt; on-genoeglik; on-heuglik; herm, *fris.* swaer-hoofdig; swaer-geestig; swaer-moedig; loor, *fland.*
Tristem facere, Tristitia afficere, be-droeven.
Tristari, treuren, trueren; droeven, *vet.* geemen, *sax. fris.*
Tristitia, droefheid; droevigheid; droefschap; droevenisse; droeffenisse; bedroefheid; druk ende droefheid; on-genoegte; on-heugte, *vet.* seerigheid; swaer-hoofdigheid; swaer-moedigheid.
TRITAVUS, groot-vaders groot-vader. *Tritaui*, meer-bet-oud-over-groote-vaders, *&c. aut*, bet-oud-over-anen, *Grotio.*
TRITICUM, koren, korne; terwe; weite.
Triticum siligineum, rogge.
Triticum quod hieme seritur, winter-terwe; winter-koren.
Triticum trimestre, setanium, martium, quod vere seritur, somer-terwe; somer-koren.

Tritici medulla, donst.
Triticeus panis, terwen-brood; weiten-brood.
Triticum inane, parum farinæ siue pollinis continens, loose terwe; loos-koren.
Triticum vaccinum, herba, koe-weite; *alijs*, kanker-bloeme; peerd-bloeme.
TRITON, *bractea auræ ventorúmque index, galli præsertim specie, qui summis turrium ædificiorúmue metis imponitur*, haen; weder-haen, weer-haen, *q. auræ gallus.* [*nisi sit q. variabilis, quòd vertat se cum vento, à* weder, *id est, ultro citróque, aut, contrà, aduersus*, F. R.]
TRITUS, *Tritura, &c. Vide*, TERERE.
TRIVELLUM, *vulgi*, dril, drille, driele.
TRIVIUM, drij-weg; drij-spronge; drij-hoek; weg-scheide; weg-scheede.
Triuialis, slecht; ge-mein, ge-meen.
TRIUMPHUS, victorie; triomffe.
Triumphus, in ludo chartarum, troef, *gall.* triomfe.
Triumphare, Triumphum agere, ducere, triomfeeren; sege-vreugd-bedrijven.
Triumphans, Triumphalis, sege-vechter, segelik; triumfant. *Triumphantis instar*, triomfantelik.
TRIUMVIRI *monetales, mensarij*, munt-meesters.
TROCHILUS, koningsken; netel-koningsken; tuin-koningsken: *auicula ex passerum genere, sic dicta, quasi Auium regulus. Cum enim auium omnium consensu rex decerneretur quæ sublimi volatu alias vinceret; aquila verò omnes transcendisset, Trochilus sub aquilæ axilla latitans exsilijt, aquilǽque capiti insedit, ut fabula est. An Troglodytes passer eadem sit, amplius videndum.*
Trochilus, alia auicula, Adr. Junio, mirâ celeritate velocissimóque cursu vermiculos in litore consectans, looperken.
TROCHLEA, wind-as; wind-asse; winde; windel; schijve; trek-schijve; rol; katerol; katerrol, katerrolle; koorde-rol; katers-hoofd; wielken, *holl.* paleie, poleie. *Trochlea in altum tollere*, op-winden. *Trochlea demittere*, af-winden.
Trochlea cruciabilis, paleie: *tormenti genus quo corpora distorquentur & excruciantur: nexus, qui pendentem gerit & summos pollicum apices vincit, addito pedibus grauissimo pondere*, paleie. *atque ita torquere vel torqueri*, inde paleie hangen, κλιμακίζειν, *Suidæ.*
TROCHUS, top, dop; toppe, doppe; (*Trochulus*, tolleken;) tol; torneel, *vet.* worp-top; katerol, *fland. orient* kosel, keusel, *sax.* rommele, *vet.*
Trochus obtusior, nonne; drijf-top, *Louan.*
Trochus missilis, ijs-dop, ijs-top, *louan. q. d. trochus glacialis.*
Trocho ludere; Trochum agitare, toppen, doppen; tollen. [*Memini autem Jos. Scaligerum mihi dicere, Trochi ludum non fuisse vett. Latinis eundem cum ludo Turbinis, siue* toppen *aut* tollen: *sed verè fuisse ludum illum puerilem, quo pueri per vicos aut plateas discurrunt circulum orbémue vimineum bacillo impellentes &c. Ita ut Trochus bene à quibusdam vertatur* draei-rad. *Trochi*

ludus igitur sit nobis het hoepen-spel. F. R.]

TROGLODYTES *passer,* duimeling, *à pollicari magnitudine;* winter-koningsken; pimpel-meese; muis-koningsken; kuil-mussche; *quòd in cauernis & cauernis* (1) *degat. Adr. Junius distinguit à Trochilo.*

TROIAM *ludere,* stek-spel houden; tornoien.

TROLUS. *Vide,* DROLLUS.

TROPÆUM, *Trophæum,* standaerd; sege-teeken; victorie. *Tropæum ferre,* ver-winnen; over-winnen.

TROSSULUS, *Torosulus; Vide,* TORUS *lacert.*

* TRUCIDARE, *Vide,* TRUX.

TRUDERE, stooten; botten, *fland. (Gall.* bouter;] fijken, fuiken, fokken; token; polssen, *conto vid*^{t} *impellere.*

Trusus, gestooten.

Trudere, kruien, kruiden; schorchen, *sax. sicamb.*

Trusile vel Trusatile vehiculum, krui-wagen; schorch-karre, *sax. sicamb.*

Trudes nauticus, stier-boom; stier-stok; schip-boom.

TRULLA, kop; drink-kop; water-vat; gelte, *g. s. s. Trulla autem vett. Latinis, teste Varrone, fuit vasculi genus è quo aqua in aliud vas transfundebatur, à transcolando* (2) *traijciendóue dictum: tale quod nobis* totel-manneken, *vel* tote-manneken, *dicitur. Inde & fortè,* trul, trulleken. *Vide,* MENTULA, *&,* PERSONA. *Trulleum,* hand-bekken.

(1) Sic. In 't *Etymol.* in foraminibus et cavernis.

(2) Sic. In 't *Etymol.* transvolando.

Trulla, pis-pot; pis-teile; water-pot; kuls-gerecht, *quod honestatis ergo,* keüls-gerecht, *vocant.*

Trulla, truweel, troeweel; troffel, truffel; *instrumentum trigonum cæmentariorum quo calcem saxis impingunt.*

Trulla ferrea; vas in quo noctu funalia ardent; vier-panne; blaeker.

TRULLUS, drol.

TRUNCARE, stronken; troͧnken, troͧnkelen; stompen; schrooden, schroien; blokken, *zel.* knooten, *holl.* moetsen, mutsen; ver-lemmen, ver-lemen, ver-lempen; koppen, ἀποκόπτειν, *q. decacuminare; hinc truncare capite,* koppen.

Truncus, Truncatus, ver-minkt; gestomt; *& de canibus, equis, & alijs animalibus, cauda, auribus, aut iuba truncis,* moetse.

Truncus, potissimùm arboris &c. stam; tronk; stronk; stok; blok; bol, bul, (des booms, *vid*^{t};) stompe; stobbe, *fris.* strobbe.

in Truncum stirpémue conuerti, verstokken.

Truncus carnarius; Truncus in quo secantur carnes, vleesch-blok.

Truncus corporis, Truncum corpus, maximè cui amputatum caput, beuk, baek, boke; balg; rompe; lichaem sonder hoofd.

Trunculi membrorum, ut ouis mactatæ, af-val van geslaegen beeste; schavernak, schavernek; af-val van het schaep; schaeps-hoofd. *&c.*

Trunculi porci mactati, sulte; af-val van 't verken.

Trunci instar immobilis, stok-stille.

Truncus homo, bengel, bingel; stok-narre; kloete.

Trunculis ludere, kegelen.

TRUTA, *Trocta, piscis,* voerne. *De hoc pisce hæc Lud. Potterus: Trutta, Truta. Forio, piscis; aliàs Varius & Variolus dictus,* vooren, *q.* vuiren, *à rutilantibus igneo colore maculis; unde & Varius Latinis à punctorum varietate nominatur. L. Pottero.*

TRUTINA, waege; schotel-waege; schael-waege; snel-waege, *g. s. s.* ge-wicht; balance; balk-gewicht; balk-waege; blije, *vet. quæ ultima vox etiam usurpata olim pro Trutinâ bellicâ petrobolica. Vide etiam,* BALISTA, *&,* BIBLIA.

Trutina Campana, poͧndel, poͧnder; knip-waege; unster, unssel, uissel, enssel; aeissel, *fland.*

Trutina momentana, momentaria, goud-gewicht; goud-waege; biket, buket, trebuket, trebuchet.

Trutinæ agina, waeg-deure.

Trutinare, wegen; pondelen, ponderen; quikken.

TRUX, *Truculentus,* wreed, wreit; stuer, guer; forts, fortsig. *Trux aspectus,* stuer, guer, ge-sicht.

Truculentè, wreedelik.

Truculentia, wreedheid.

Trucidare, dooden; moorden; ver-moorden, *(Exmordare, in Legg. Ripuarijs Francorum;)* om den hals brengen.

Trucidatio, moord, moorderije.

TU, du. *Haec vox cum indignatione profertur, nisi fiat sermo ad ter-maximum aut supremum aliquem, nempe ad Deum, Regem, Principem, &c. Non tantùm autem apud Teutones ignominiosum est quenquam* du *appellare, verùm etiam apud Italos, Hispanos, Gallos, &c. Anglum quoque tuissare periculosum esse lepidè refert Erasmus in Adagio, Virum improbum esse vel mus mordeat* (1). *Veteres tamen Teutones* du, *non* gij *in singulari numero usurpasse certum est. [Imò etiam hodie in quibusdam locis nondum mollicula illa Romanensium barbaries inoleuit: sunt enim qui non inciuiliter dicent* du bist, *potiùs quàm barbarè* gij zijt, *ad unicum solùmue hominem.]* Dij *quoque, pro Tu, Tibi, Te, dictio Germanis, Saxonibus, Frisijs, Hollandis frequens. Brabantis vix nisi in casu nominatiuo in fine verborum; ut,* wat doet-dij? wat sege-dij? *[Incipiunt tamen Hollandi &c. etiam in hoc barbarascere, ut* gij *vel* u, *substituunt pro* dij; *ut* wat doet-gij; ik geve u *&c.]*

Tuus, dijn, [*aut barbarè,* uwe.]

Tui causâ, uwen 't halve. [*melius* dijner halve.]

Tuapte culpâ, uwe [*melius* dijne] eigen schuld.

TUBA, blaesoen; trompe, *vet.* * her-horen, heir-horen. — *Tuba bellica, Tuba classis,* trompette; tramette, *sax. Tubæ bellicæ clangor,* veld-geschrei. *Tubæ sonus,* trompet-slag.

Tuba canere, trompen; trompetten; slaen de trompet.

Tubæ instar horribili sonitu Taratantara dicere, tateren. *Tubæ sono publicare,* af-trompen.

Tubicen, trompette; trompetter; trompet-blaeser; trompet-steker.

TUBER, *Tuberculum,* hovelken; knobbel; hobbel, *fland.* knot; knuttel, *g. s. s.* knorre; butse, boetse, blutse; buile; bult; weer; dutse, dusse, dussel, *blader, blaere

(1) Sic. In 't *Etymol.* V. improbum vel m. m.

— puile ; puiste ; pokke, pokkele ; fijk ; quak van vleesch ; meede, *hol.*
Tubercula faciei dura & pusilla, velut rotundæ salebræ, Vari, steen-puisten ; snissel, *sicamb.*
Tuberculum in facie ebriosorum efflorescens, mout-vliege ; *etiam* steen-puistken.
Tuberculum callosum ac durum, querdel ; *al.* kink.
Tuberculum callosum in cute exstans rotundum, exter-ooge, aekster-ooge, kraeien-ooge, *q. d. picæ aut cornicis oculus, à similitudine.*
Tuberculum osseum, over-been.
Tuber, siue Nodus, arboris, quast, ast, eest, oest ; noost ; knoest ; knoke ; weer.
Tuber, Tumor fungosus, in arboribus, boom-swamme ; truffele ; swamme, squamme, aen den boom.
Tuberare, puilen.
Tuberosus, knorachtig.
TUBURCINARI, slikken ; slokken.
TUBUS, *Tubulus*, buise ; buisken ; pijpe ; spat ; spuite ; roer, roer-pijpe *g. s. s.*
Tubus fumarius, foci, schoud-pijpe.
Tubus, Tubulus, water-buise ; water-busse ; fontein-pijpe ; fontein-buise ; gote.
Tubuli caput, kraene ; kraen-tap ; haen ; buise.
Tubulus sambucinus quo pueri glandes stupeas cum bombo expellunt, klater-busse ; klakke ; klakke-busse.
Tubus tormenti æneï, canon.
* TUCIA, niet, niete. *Vide*, POMPHOLYX.
TUDES *fabrilis*, smed-hamer ; veur-hamer ; book-hamer.
Tuditare, klonen, kleunen ; kloteren, kleuteren.
Tudicula, spadelken, spatelken, spatel, spaeiken ; pot-lepel ; pol-lepel ; kok-lepel ; sleef, *sax. fris.*
Tudicula, stempel-ijser ; mark-ijser ; iek-merk ; iek-ijser.
TUERI, sien ; aen-schouwen.
Tueri limis ; oculis transuersis, luimen ; sluimen.
Tueri toruè, suer, guer, sien.
TUERI, *Tutari ; Tutum reddere ; in Tutum recipere*, be-schutten ; schutten ; be-schudden ; bergen, borgen ; be-vrijen ; schermen, *vet.* (*Ital.* scermire ;) be-schermen ; be-hermen, be-harmen, be-ermen ; gehermen, germen ; waeren ; waerden, *vet.* bewaeren ; ver-weeren, ver-waren ; ver-hoeden ; veur-hoeden ; hoeden ; veur-staen ; redden ; retten, *germ.* hand-haven ; hand-houden ; onder-houden ; lamen ; preserveeren.
Tutus, seker ; ver-sekert ; vrij ; on-sorgelik.
Tutus, peruius ; & Tutus, liber, veilig ; *locus vid^t*, binnen-schantse, *Pelgromio. in Tutum se recipere ; loco Tuto se continere*, binnen-schantsen ; *eidem minus Tutum*, on-vrij ; on-veilig. *minus Tutum reddere*, on-vrijen.
Tutè, sekerlik.
Tutamen, Tutamentum, Tutela, be-schermsel ; be-schut-sel ; be-schut ; be-vrijdinge ; sauvegarde ; vrij-geleide. *Tuitio*, bescherminge.
in Tutelam tradere, be-velen.
Tueri, Tutari, pupillum ; Tutorem agere, ver-mombooren ; ver-momberen ; be-veurmonden ; vogten, *vet.*
Tutor, pupilli defensor, vogd, voogd, voorgd ; momboor, momber, mamboer, mond-boor, mond-baer ; veur-monder ; veur-monde, *g. s. s. fris.* pleg-vaeder ; mond-borge, om dat de voogd den onmondigen als ver-borgt, *Grotio : [possit & dici*, mond-voerder, om dat hij veur des onmondiges woord voerd, *&, ut supra*, veur-monder is. F. R.]
Tutrix, voogdesse, voogddinne.
Tutor fiduciarius, momboor bij provisie gegeven.
Tutor coniugalis, id est, maritus suæ uxoris, kerk-vogd, *Grotio.*
Tutor allectus à femina in actu solenni, gekoren voogd ; straet-voogd, *Grotio.*
Tutorem pupillo constituere, be-vogdten.
Tutorem tanquam suspectum reijcere, tutelâ remouere, bal-monden, bael-monden, *Spec. Saxon.*
Tutela, Tutelæue administratio, vogdije, vogdschap ; bevogdtinge ; ver-mondschap ; mom-boorschap, mom-boordije, mond-boordije. *Mamburgum, mandiburgium, & mundiburdium, olim defensio & tuitio dicebatur, inquit Hotoman. Mundium (ait Vitus Amerbachius in Annotat. ad Constitut. Caroli Magni,) sæpe occurrit in legg. Longobard. & plerunque significat Tutelam : unde mundualdi, &, mondoaldi, hoc est, Tutores, ab administranda tutela. Porrò Tutela vet. Fland. etiam* bael *dicebatur : gal. vet.* bail. Balio *italis altor, nutritius, quem nos* vogt *vocamus : sicut* amman *teutonicè à pascendo siue nutriendo dici videtur. Tutela præterea siue Tutoris potestas*, ge-weere, ge-were, ge-waere, *&* were, *est sax. sicamb.*
sub Tutela degere, ver-momboort zijn.
extra Tutelam qui est, mondig ; self-machtig ; self-mond ; die op eigene naem ding-tael mag voeren ; *iuris sui ; qui personam habet standi in iudicio ; Grotio.*
TUGURIUM, bode, boede, boeie ; kot ; buer, *sax. sicamb.* logie ; loodse ; hutte, *q. d.* huede *siue* hoede, *à tegendo siue protegendo, eadem ratione qua Latinis Tugurium. Tuguriolum*, logiken ; hutteken.
Tugurium solitarium, kluise.
Tugurij appendix, kubbing, *vet. holl.*
TULIBAN, *insigne capitis ornamentum Turcarum*, tulpe ; turbant.
TULLIANUM, dief-kelder ; dief-put.
TUM, doe, doen : na dat ; naer dat : dan.
Tum, cùm, soo, so. *Cùm hirundines adueniunt, tum æstas imminet*, als de swaluwen aenkomen so naekt de somer.
TUMBA, tombe.
TUMERE, *Tumescere*, swellen, swillen ; geswollen zijn ; op-loopen ; duinen, *fris.* drinten, *vet. fland.*
Tumere calore cum rubore, ont-steken als een ge-swil.
Tumere fastu, hoog-vaerdig, hoog-draegende, op-geblaesen zijn.
Tumens, Tumidus, geswollen ; gedrongen ; bol.
Tumidus, ver-sworen ; ver-swollen.
Tumidus fastu, blaes-kaeke ; op-geblaesen ; boeffer, *vel*, poeffer, *q.* poccher, *vel*, booger, *à iactando vel flando.*
Tumor, swel, swil, swelle, swellinge ; ge-swel, ge-swil ; ge-swollenheid ; hovel, hoevel, heuvel ; bult ; *&*, wal, *de quacunque re Tumida ; Vide*, CETUS.
Tumor durus, renitens, sine dolore ; quabbel ; balch.
Tumor rotundus, buile ; fijk.

Tumor è lapsu, siue ictu, butse; blutse; buile.

Tumor exilis ex aculeo muscæ, apis, vespæ, vel morsu pulicis, weffel.

Tumor strumosus ouium, botte, *zel.*

Tumor fædus aut ficosus circa partes obscœnas, klap-oore; *ut in lue venerea bubo.*

Tumor, fastus, op-geblasenheid.

TUMULTUARE, *Tumultuari,* baeren; ge-baeren; woelen; wuelen; tieren; raesen; rammelen; rammoeren; toppen, tobben; turbelen; bortelen; ravotten; hobbelen-tobbelen; hobben-tobben. *Tumultuari vehementer,* stormen; tempeesten.

Tumultuare, Tumultuari, in de fonk zijn.

Tumultus, Tumultuatio, tier; getier; ge-baer; ge-raes; rucht; gerucht; ge-ruft, *holl.* woel, wuel; ge-woel, ge-wuel; rammoer, rommoer; rochel-merkt; rammelinge; fonk; kaboel, *vet. fland.* garboelie.

Tumultus vehemens, storm; tempeest.

Tumultus, Tumultuatio, op-roer; be-roerte; op-loop; op-stel, opstal, *fland.* rottinge; rotterije, turbel, torbel, trobel, troebel, troeble; commotie.

Tumultuosus, rammeler, rommeler; ge-ruchtig.

Tumultuosus, op-roerig; op-loopig; muit-maeker.

Tumultuariè, hobbel-tobbel; hobbel-sobbel; habbe-drabbe, *fland.*

TUMULUS, hil, hille; heul, heuvele; [*hinc* heul, *pro ponte.*]

Tumulus arenarius, sand-berg; duine, deininge, dijninge; sandduine.

Tumulus, Tumba, graf, graft, grave; tombe.

Tumulus honorarius, inanis, staetgraf; eeren-graf; baere.

Tumulare, Tumulo mandare; ut, corpus, cadauer, mortuum, be-graven; be-aerden; sinken den dooden.

TUNC, doe, doen; dan; so; soo.

TUNDERE, booken, boken, beuken; bossen; botsen; buisschen, *fland.* stampen; stempen, *fris.* kloppen; klonen, kleunen; knodsen, knudsen; stooten; treffen.

Tundere in mortario, stampen inden mortier.

Tusus, gestampt; geklopt.

TUNICA, rok; lijf-rok; hemdrok; borst-rok; *pectoralis.*

Tunica ima, intima, interior, linea ut plurimum, hem, hemde; onderhemde.

Tunica superior linea, seu Tunicæ quod superinduitur vestimentum, kele, kedel; iuppe, iuipe, (*Vide,* SUPPARUS;) kasak; kajakke; jakke, *g. s. s. fris.* iette, *fris.* kaerle, keerle, *fland.* fokke, *vet.*

Tunica lenidensa, siele, sielken.

Tunica rudis, impolita, & sordidula, sloof.

Tunica sine manicis, koller-roksken.

Tunica sine manicis & collari, beuk.

Tunica rugosa, striata, ploi-rok: *laciniata,* pand-rok.

Tunicæ limbus superior, kraege.

Tunicâ vestire, be-rokken.

Tunicella, Ecclesiast. Rochetum, vulgo, koor-kleed; over-rok; rokkelin, rokkeling.

Tunica equestris, Sagum, rijd-rok; wapen-rok.

Tunica militaris, mantilleken; hokke, *vet. fland.* hoqueton, *fland.* (1).

(1) Sic. Lees *Gall.*

Tunica militaris, sine manicis, iornei.

Tunica ferrea ex annulis, quâ pro loricâ milites utuntur, pans-ijser, pans-sier, pans-cier.

Tunica leguminum, houde, houwe, hauwe; pelle daer 't saed in ligt.

TURBARE, stooren; ver-stooren; tieren; baeren; ge-baeren; werren, warren, ver-werren; beroeren; brassen; ont-rusten; ontsetten; mis-setten; ont-stellen; mis-stellen; ont-schikken; brabbelen; rommelen; droeven, *vet* be-droeven.

Turbare, stormen; turbelen.

Turbare aquas, moeren, mueren, ver-moeren, ver-mueren, het water; swadderen.

Turbari animo, be-totelen, betoteren.

Turba, Turbatio, Turbamentum, be-roerte; be-ruerte; op-roer; tier; ge-tier; rammoer, rommoer, rumoer; ge-rucht; ge-ruft, *holl.* brabbelinge; brabbel-merkt; geswadder; stooringe, stoornisse; ge-baer; ge-woel, ge-wuel; werre; rochelinge; rochel-merkt; turbel, torbel, troebel; fonk, *vet. fland.* protel, preutel.

Turbas ciere, muiten, muiteneeren; op-roer maeken.

Turbarum auctor, incentor, primus motor, rok-vinke; roer-vinke; *roerstichter; —rammoer-meester; stokvier. *Turbulentus, Turbidus,* oproerig; ge-ruchtig; muit-maker.

Turbator, omnia intricans & peruertens, Turbásque ciens, brabbeler; weder-vogel; wer-vogel.

Turbatus, Turbidus, on-klaer; seiger, *g. s. s.* ont-set; ont-stelt; on-gestelt; be-roert, be-ruert; gestoort; be-droeft; turbel, torbel, turbeert, torbeert, troebleert; confuis.

Turbidus, stormig, stormachtig.

Turbidus, Turbulentus, ut, Turbidum cælum, droef, droeve; droef, droevig, weder.

Turba, homines, luden, luiden, lieden.

Turba populi, hoop volk; vergaderinge van volk; menigte; menge, *ger. sax.* schaere; geswadder, ge-swade, *g. s.* rot; foele; troepe, troppe.

Turba miscellanea, ex variarum rerum colluuie & commistione conflata, ge-spuis; rapiamus.

TURBO, *procella, ventus ex depressa nube contortus, vorticosus, vertex, vortex,* storm; storm-wind, storm-weder; wind-vlaege; buie, buide; winds-bruid; draeiende wind; vaerende wind, *vet.* wervel; wervel-wind; wervels-wind; windwervel; weers-hoofd, *holl.* houwe, *sic Teut. dictus quòd obuia quæque decutiat.*

Turbo, Turben, top, toppe, dop, doppe; drol, *vet.* tol. *holl. sicamb.* dol; katerol, *fland. orient.* kosel, keusel, *sax.* nonne, [*sed differt à* top *vel* tol.] top *autem à* toppen, *circumuerti; sicut* tol *siue* dol, *à* dolen, *errando siue vagando dum scutica agitatur:* drijf-top, *Louan.*

Turbo iaculabilis, ijsdop, ijs-top, *ijsdem Louan. q. d. trochus glacialis.*

Turbinem circumagere, voluere, versare, doppen, toppen, tollen.

[*Turbo intricatus, nodus implexus, aut inæqualitas in fune filôue,* kink, I. R.]

Turbo focarius, conseruandis & tegendis prunis aptus, klokke; vierklokke; stolpe, stulpe, *holl.*

Turbo furnarius, vulgo Alembicum, klokke ; alembic.
Turbo, piscis turbinatus, kinkhoren.
Turbo, auicula, draei-hals, draei-halsken : specht.
TURCA, *Turcus,* Turk, Tork.
Turcinus lapis, turcini siue cœrulei coloris, turkois.
TURDUS, lijster, lijster-vogel ; krammet-vogel, kramet-vogel, krams-vogel, *g. s. s.* wachalter-vogel, wachelter vogel. *Turdus hilaris, Gazæ Turdela, seu Turdus minor,* drossel, drostel ; droessel, droestel, *ger. sax. sicamb. fris. Hæc autem addit, Lud. Potterus : Turdus Iliacus, minimus Turdorum,* wijn-droessel, *quòd uuis vescatur. Eiusdem generis est quam aliqui Turdelam tanquam Latinè nominant ; vulgo,* een droessel ; *auis præ ceteris musica ; unde quibusdam Turdus musicus dicitur, quasi ad differentiam Turdi Iliaci, quem nonnulli* Root-droessel, *q. Turdum rubrum nominant. Hactenus Potterus.*
TURGERE, *Turgescere,* swillen ; geswollen zijn ; drenten, drinten, *vet. fland.* puilen ; stikke vol zijn ; puffen ; op-geblaesen zijn.
Turgens, Turgidus, ver-sworen ; ver-swollen ; geswollen ; bol ; vol ; gedrongen ; drintig, *vet.* pof ; kek, *g. s. s.* op-geblaesen. *Turgidus fastu homo, uter,* op-geblaesen mensch. *Turgidum,* wal. *Vide,* CETUS.
TURIBULUM, *Vide,* TUS.
TURIO, scheute ; spruite ; sop des booms.
TURMA, schaere ; ge-swadder, ge-swade, *sax. sic.* rot ; bande, bende ; hoop krijgslieden ; compagnie.
Turma equitum, bande ruiters ; kornet ruiteren.
Turma equitum publicis equis merentium, bande, bende, van ordinancien.
Turmæ equestris vexillifer, kornet.
Turmæ equitrum, (1) ritte, rit, *g. s. s.* rits, ge-rits, ge-rots ; ruiterije.
in Turmas colligi, banden ; rotten.
Turmatim, hoopelinks ; hoopwijse
TURPIS, vuil ; leelijk, *q. d.* leedelik, leedig, [*sie &* oolik, oodelik, *q. odiosus ;*] hesselik, *g. s. s.* eisselik ; on-sienlik ; on-huer, *fris.* woest, wuest ; snoode ; on-vlaetig ; brodde, *vet.* dorpel, *fland.* schandig, schandelik ; vilein ; on-rein ; on-suiver.
Turpare, vuil-maeken ; vuilen ; be-smetten ; soetelen, soedelen ; be-soedelen.
Turpiter, vuilik ; leeliken ; dorperlik, *fland.* schandeliken ; vileiniglik.
Turpitudo, leelikheid, leedelikheid ; on-vlaet, on-flaet ; dorperheid, *fland.* brodde, *vet.* snoodheid, snoodigheid ; on-eer ; on-eerbaerheid ; vilenie.
Turpiloquus, on-gebonden, on-getoomt, in 't spreken ; on-besnoert van mond.
TURRIS, *Turricula,* torre, toren, torn ; torreel, *vet. fland.* belfroi, belfort ; steen ; *hinc multa arcium, castellorum, oppidorúmue nomina.*
Turris speculatoria, schouwe, schoude, schouw-toren.
Turris sacra, cymbalaria, klokhuis ; klok-torre.
Turris ambitus, voie ; walle.

(1) Sic. Lees met 't *Etymol.* equitum.

Turris fastigium acuminatum, pyramis, obeliscus, spille van den toren ; naelde.
Turritus, getorent.
Turris cespititia aut terrea, bellica, katte ; storm-katte. *& pro quouis propugnaculo,* blok-huis.
Turricula, rijffel-beker ; rijffeltrechter. [*Fritillum doctiores interpretantur.*]
TURSIO, *phocæna, delphini species Pottero,* bruin-visch : *si Delphini, sit etiam,* meer-swijn.
TURTUR, turtel-duive ; *q.* troetel-duive ; *per methathesin, Becano.*
Turturis instar gemere, karien ; koeren, koerien.
TURUNDA, brokke ; pille ; kropaes ; *massa siue offa quâ farciuntur altilia.*
Turunda accipitraria, stupea. Vide. ACCIPITER
Turundis saginare, farcire, stikken ; kroppen.
Turundis exsaturare, obturare, suffocare, ver-kroppen ; over-kroppen ; ver-deegen. *quæ postrema vox etiam significat, Turundam fastidire.*
Turunda, wieke ; wond-wieke ; tinte, tente. [wieke, *fortè quòd plumæ seu pennæ in hunc usum adhibitæ quandoque fuerint.* I. R.]
TUSSIRE, hoesten ; bulsen.
Tussire vehementer ; vehemente frequentique Tussi quassari, hulsen ende bulsen.
Tussire leuiter atque inaniter, kichen, kuchen, kinken.
Tussire voce raucâ, rochelen ; ruchelen. *& qui ita Tussit,* rocheler.
Tussis, hoest. *Tussicula,* hoestken ; kuch.
Tussis sicca, inanis, anhela ; in quâ tussiens nihil aut parum emolitur exscreâtque, & spiritu tanquam reciprocante offenditur ; cum singultu sine respirandi spatio, kichinge ; droogen hoest ; kich-hoest, *kik-hoest ; — kiek-hoest, kink-hoest : *aiunt enim tussim hanc minui, si concha* (1) *quam* kink-horen *vocant, bibat æger. Lemius* kind-hoest *vocat, quòd, inquit, infantes & impuberes eâ maximè infestentur : q. d. Tussis puerilis, puerorúmue.*
Tussilago, herba, hoest-bladeren ; peerds-klauwe ; brand-laktouwe.
TUS, wij-rook, wie-rook, *q. d. fumus sacer, â suffitu siue fumante vapore in sacrificijs.*
Turis arcula, siue repositorium ; nauicula, apud Ecclesiast. wij-rook-kasken.
Turibulum, quo Tus inter sacra spargitur, wij-rook-vat ; rook-vat.
Tura spargere ; sacro fumo imbuere, vaporare, wij-rooken.
TUTARI, *Tutus, Tutamen, Tutor, Tutela, Vide,* TUERI.
TUTULUS, top ; haeren-top ; haer-bosken ; tote ; tuite.
Tutulus, kapruin.
Tutulus canonicorum, Vide, ALMUCHERIUM.
TYMBUS, graf, graft, grave ; tombe.
TYMPANUM, trommel ; tamboer, tamborijn ; taborijn, *fland.* bomme ; bonge, bunge, *sax. sic. fris.* [tamboer, *Arabicæ originis vocem aliquomodo ait Jos. Scaliger ;*] *Tympanum pulsare, complodere tympana, Tympanizare,* trommelen, tamboeren ; bommen. *Tympani sonitu promulgare, edicere, publicare ; Tympano ad arma euocare,* om-slaen

(1) Sic.

de trommele; om-trommelen. *Tympana complosa*, trommel-slag. *Tympanistes*, *Tympanista*, *Tympanotriba*, trommel-slager; tamborijn, taborijn.
Tympanum equestre, ketel-trommel.
Tympanum, panneel van schilderije, schrijn-werk, *&c.*
Typanum typographicum; instrumentum membranâ tensâ obtectum instar tympani militaris, timpan des drukkers.
Tympanum chartaceum, blaffeture; kassijne.
Tympanum fastigij, panneel vande metselrije.
Tympanum circinatum, kompas; see-kompas.
Tympanum currus; tegendo currui, huive; wagen-huive; witte, wite, vanden wagen, *fland.*
Tympanum, rota aquaria, siue molæ aquaticæ, waeter-rad; water-meulen rad. *Tympani molæ aquariæ ala*, alpe.
Tympanum versatile, machina quæ vasta onera in altum effert; plerunque gruis instar constructa, extenso vidt collo, kraene; kraen-rad, kraen-wiel. *Tympani versatilis calcator*, kraen-kind
Tympanites, swel-buik; *genus hydropis quo venter vehementer inflatur, & flatibus tympani instar tenditur*, swel-buik. *Tymparicus*, waeter-suchtig; waeter-sak, *nimis generali vocabulo.*
TYPHA, *seu*, *Typhæ palustris caulis & spica; præcipuéque spica, seu pars superior lanuginosa, vel pappus;* lisch-dodde; riet-dodde; kolve; pols, polsse; dodde; donsse, donst; dulk, dulle, *holl. & ijsdem*, doove, *quòd eius lanugo si in aurem incidat surditatem adferre credatur: unde Italis* mazza sorda *dicatur. Typhæ claua in dorso percutere*, donssen.
TYPHON, *procella;* winds-bruid.
Typhonius ventus, draiende wind; draei-wind. *Vide*, TURBO.
TYPUS, beeldener; veur-beeld; leest; model, model-beld; moele.
Typus monetalis, stempel; stempel-slag.
Typographus, drukker; boek-drukker; boek-printer; drukker-meester oft drukkers-gast, geselle.
Typi fusiles typographici, letteren vande drukkerije. *Typotheca*, letter-kasse.
Typotheta, setter, letter-setter.
TYRANNUS, hals-heer; geweldiger; woeder, *vet.* vertasseerder, *fland.* tiran. *Tyrannus crudelis, sanguinarius, metaph.* bloed-hond.
Tyrannicus, tyrannisch.
Tyrannis, woederije; tirannije.
TYRO, *Tyrunculus*, *Tyrocinium; Vide*, TIRO, *&c.*
TYROCNESTIS, raspe; rijve.
Tyrocnesti minuere, raspen; rijven.
TYROLAGANUM, kaes-vlaeie; kaes-taerte.
Tyrotarichus, caseus vilis & rusticanus, loer-man; pot-kaese.
TYRSIO, *Vide*, TURSIO.

V

VACARE, *operam dare; alicui rei intendere*, letten op eenige saeke; besig zijn; vaceeren.
Vacare orationi, sich ver-ledigen, ver-legen, tot bidden
Vacare, vacuum esse, pas geven; passen. *Vacat nunc mihi; otium vel vacuum tempus nunc est mihi;* het past mij nu; het geeft mij nu pas.
Vacare, vacuum esse, ab opere, roeuwen, rouwen, ruwen; vaceeren.

Vacans, moetig; tomig, *fris.*
Vacans munere; vacuus a negotijs publicis, wepel, wepeler.
Vacatio a labore, wijle; moete, moette; ledigheid; on-lede, *vet.* on-ledigheid; af-stand.
Vacatio per aliquod tempus, onder-laet; vacantie.
Vacationem habere, vier-avend hebben; heilig avend hebben.
Vacatio legis, dispensatie; privilegie; exemptie. [*possit dici*, verschooning.]
Vacationem dare, be-vrijen.
Vacuus, uit; ijdel; ledig. *Vacuus prorsus*, rem-uit.
Vacuus, los; on-geladen; klaer, *vet.*
Vacuus, slank; sluik; laer, *ger. sax.* moetig.
Vacuus, loos; *quod pulchrè nominibus substantiuis iungitur*, geld-loos; eer-loos; god-loos, *&c.*
Vacuus, wan, *fland. holl. zel.* wannig; ood, *ger. sax.* oed; oodelik, oielik, oolik, *fland.* van onweerde.
Vacuus, *Vacans*, wepel, wepeler.
Vacuus locus, laer; ruim.
Vacuum esse, uit zijn; vaceeren.
Vacuè, oodelik, oielik, oolik.
Vacuare, *Vacuum reddere*, ledigen; ruimen; ont-ruimen, *Grotio;* ijdelen, ver-ijdelen; laeren, *g. s. s.* wideeren (1)· loosen, losen, lossen.
Vacuatus, ge-ijdelt.
Vacuitas, ledigheid.
VACCA, koe, koeie. [*Rusticorum holl. vulgus* καταχρηστικῶς beeste *dicens intelligit vaccas; ita ut dicant*, drij beesten ende een peerd. *Sic Latinis aliquando pecus*, de oue, *& hodie Græcis* ἄλογος *pro equo.*
Vacca fœta, *prægnans*, kalf-koe; kalver-koe
Vacca taura, *Vacca sterilis*, quene.
Vacca hieme lac præbens; &, *Vacca sterilis*, winter-koe.
Vacca lactaria à tauro non inita; coitus appetens; muntige koe; goste koe, guste oft, gustige koe; luste koe; lustige koe; mans-koe; manse-koe, *campin;* moussche koe; mausche koe; kuste koe.
Vacca maculosa, bonte, hoppel, koe; hoepel-koe; hoppel, *absolutè*, & bloeme.
Vacca nigra, *sed fronte alba*, blaere.
Vacca quæ pinguescit, nec amplius lac præbet, vaesel-koe.
Vaccæ uber, uier, uider.
Vaccini fœtus inuolucrum, licht: *alijs*, vullis, *aut*, veulis.
Vaccinus pes, koe-voet.
Vaccarum, &c. contagium, koge.
Vaccinus fimus; stercus vaccinum, koe-mest; koe-schitte; koe-stront.
Vaccarum forica, pissin, *holl.*
Vaccina nola; tintinnabulum e Vaccæ collo dependens, koe-belle; gelanne, *vet.*
VACCINIUM, braem-besie; haeg-besie; bosch-besie; wald-beeren. *alijs*, kraeke-besie, kaekke-besie, bik-bere (*bacca strepitum quendam dum dentibus frangitur edens;*) postel-besie; haver-besie; even-besie, *sicamb.* heidel-besien, heidel-beren: *holl.* veen-besien.
VACERRA, hek, hekke, egge; veken; litier-boom; stal-boom; stal-staek.
Vacerra, *vesanus*, ont-sinnig; uit-sinnig.
VACILLARE, daven; daveren; swanken, swankelen; wanken, wan-

(1) Sic. Lees *videeren.*

kelen ; waegen, ge-waegen ; waggelen ; waegelen ; wiggelen, wikkelen ; wispelen ; weifelen ; wapperen ; deunen, dronen, *holl.* drillen, drielen ; trillen ; suͦkkelen ; loteren ; lutsen, *fland.* sweiven ; sweven ; striemelen ; sompen ; gompen, gumpen, *heluet.* sneven ; snovelen.

Vacillare gressu, pedibus, hinken ; staggeren ; struikelen ; stronkelen ; waggel-beenen ; haspel-beenen.

Vacillans homo, weifeler.

VADARI, *Vadimonium, Vide,* VAS, *Vadis.*

VADERE, gaen.

VADUM, wad, wade ; wat, watte ; wedde ; grond ; on-diepte ; vaert ; voord, *vet.* rif, riffe ; uitsteke.

Vadum arenosum, sand-bed.

Vadum tentare, gronden ; grondeeren.

Vadare, Vadum transire, wadden ; waeden ; gronden, *fland.*

Vadum commouere, stooren.

in Vadum redigi, ver-landen.

Vadosus, grondachtig.

Vadosus locus, drift, drif-sand, drijf-sand ; wel-sand. *Vadosa maris loca,* plate ; banke inde see : barninge, *ubi mare arenarum æstu feruet.*

VÆ, wee, *interiectio dolentis.*

VÆH, *Vah, interiectio exsecrantis, abhorrentisue,* foei.

VAFER, schalk ; schalkaerd ; fijn ; deur-slepen, deur-trapten, deurtogen, deur-trokken, boeve ; listig ; schrander ; schrand, *s. s. fris.* oodelik, oielik, oolik ; linker ; leep ; leep-loos ; slim ; slim boeve ; slim gast ; onjer, onger, eunger. *Vaferrimus,* over-snoode ; oor-schalk, *vet.*

Vafer, aliud loquens, aliud sentiens, dobbel mensch.

Vafrè, schalkelik, listiglik ; oodelik, oielik, oolik.

Vafritia, slimheid ; slimmigheid.

VAGARI, swermen ; swerven ; swieren ; sweiven, sweiffen ; swenten ; swentelen ; drillen, drielen ; trillen ; weiffelen ; wepelen ; wispelen ; baesen, *sax. fris* draselen ; plenken ; flederen, fledderen ; vledderen ; ver-sukkelen ; ver-loopen ; laveeren, louveeren.

Vagari passim, over ende weder gaen.

Vagari otiosè, laveien ; trouwanten ; truwanten ; landtrefanten.

Vagans, Vagus, Vagabundus ; præcipuè de homine qui vagando tempus perdit, wispeler ; wispelduerig ; wispeltuerig ; wispel-tuite ; wispeltueren-tuite ; wepel ; wepeler ; weifeler ; wrevel ; frevel ; sweiver ; swermer ; trouwant, *metaph.* truwant, wild ; land-looper ; land-swerver ; land-strijker ; landtrouwant ; landtrefant ; biesard, biesarre ; vagabond.

Vagatio, dril ; tril.

VAGINA, scheede ; scheide ; & *metaph.* leder.

Vaginæ ora ferrea ; ferrum extremæ vaginæ, oort-ijser vande scheede.

Vaginâ ensem aut gladium condere, recondere, op-steken het sweerd, 't mes, *&c.*

Vaginâ educere, liberare, nudare, expedire, stringere, exerere, gladium, ensem, &c. uit-trekken het sweerd ; van leder trekken.

VAGIRE, blaeren, *sax.* graenen, *g. s. s.* weenen ; weehen ; janken ; schreien ; krijten.

Vagitus, Vagor, kinder-geschrei ; kinder-gekrijt.

VAH, *Væh, interiectio exe*-

crantis, detestantis, abhorrentis, foei.

VALDE ; *Vide statim,* VALERE.

VALERE, konnen ; mogen ; meugen ; ver-mogen.

Valere auctoritate ; Validum esse ; locum obtinere ; Validare, vulgi, stad, stede, grijpen.

Valere, weerd zijn ; deugen, dogen, doogen ; gelden ; gouden, *vet.* kosten.

Valens, Validus, magtig ; mogende ; ver-mogig ; ver-mogende ; kragtig ; sterk ; boom-sterk ; weidelik ; valiant.

Validè, Valenter, magtiglik ; krachtiglik ; krachtelik ; sterkelik ; stijf, stief.

Valde, seer ; bijstier ; bijster ; bijstierlik ; grootelik ; stijf, stief ; weidelik, (*Valde virgis cædere,* weidelik geesselen ;) vast ; te mael ; lijdig ; lijdige seer ; lijdige veel, *&c.* hoogelik ; herde, harde, (*valde bene,* herde wel ;) heftiglik ; med allen ; * t' eene mael ; te mael, *holl.* — ur, *germ.* (*Senex valde,* ur ald, *&c.*) wel, (*Valde longus,* wel lang ;) dicht, (*Valde iuxta, propè,* dicht bij ; vast bij ;) over, *præcipuè in compositionibus ; valde magnus,* over-groot, *&c.* * over-uit, *ut,* over-uit wel, *valde bene.* — deur, *in compositione præpositum adiectiuis,* deur-blijde, deur-arg, *valde lætus, valde callidus, &c.* in, *præpositum in compositione adiectiuis,* in-arg, in-goed, in-groen, in-soet, *&c.*

Valor, prijs ; weerde ; deugd ; kost ; kostelikheid ; valeur. *Valor nummi,* valuatie ; evaluatie.

Valoris parui, ring ; ge-ring ; lore, leure.

Valoris nullius, on-nut ; on-nuttig ; van on-weerde ; plugge.

Valorem statuere, indere ; præcipuè nummis, pecuniæ, valueeren ; evaluweeren ; de prijs setten ; op prijs setten ; weerderen ; be-grooten.

Valere, vaeren ; te passe zijn. *Valere bene, aut, malè,* gaen, oft vaeren, wel, oft qualik.

Valere bene, Valetudine firma, commoda, uti, wel aen zijn ; wel vaeren ; wel te passe zijn ; gezond zijn. *malè, incommodè,* qualik te pas zijn ; krank, siekelik zijn ; on-gesond zijn.

Valetudine dubia aut morbosa esse, kraeken.

Valens bene, gesond ; kloek ende gesond ; wel-vaerende.

Vale, te Gode ; adieu ; *q. ad Deum.*

Vale dicere ; Valere aliquem iubere ; oorlof-nemen ; adieu seggen ; te Gode be-veelen.

Valetudo bona, prospera, ge-sondheid ; wel-vaerd. *aduersa,* siekte, siekenisse ; krankheid ; kreͣnkte ; quaelik-vaerd.

Valetudinarius, siekelik ; siektertieren, *fland.* siekachtig ; siekaerd ; seps ; suchtig ; bouvallig ; krankachtig ; kraekende ; kraeker ; pichelmijig ; piewiew, *holl.* pipsig, *fris. sumtâ metaphorâ ab auibus pituitâ laborantibus.*

Valetudinarium, siek-huis ; siekkamer ; gast-huis der sieken ; fermerije ; infermerije.

VALERIA, *auis,* sakre ; saeker.

VALERIANA, *herba,* sper-kruid.

VALGUS, krom-been ; slimbeen ; slim-voet ; maei-voet ; krabvoetig, *q. incedens instar cancri vel lacerti. Vide,* VATIUS.

VALIUS, vael ; vaeluwe.

VALLIS, *Valles,* dal ; dael ; dellinge ; nederinge ; leegde, valleie ; [panne, *quales in colliculis aut dunis maritimis.*]

VALLUS, pael; hekel-pael; haekel-pael, *s. s.* staek; tuin-staek; rekke, reke; stange.
Vallum, sepes ex Vallis, staeket, staeketsel; stekkade; stip-tuin; ge-stipte; tuin-hage; tuininge; weer, *fland* parket.
Vallum, balie.
Vallum, borg-wal.
Vallum, murus è cespitibus, quale aggestum è terra & sudibus ad labrum interius fossæ, walle.
Vallum cæcum, tinne; transse.
Vallum militare, castrense, &c. schantse; beschansinge; schrantse; schranke; bol-werk; blok-werk; sterke; pasteie, *ger. sax. præcipuè de propugnaculo excurrente.*
Vallum antemuranum, Ammiani Marcell. ravelin; buiten-half-maene; contre-scharpe; buiten-veste; stads-cingel, *q. Vallum externum.*
Vallum ex curribus; tumultuaria castrorum munitio; cùm pro Vallo dispositos currus mutuo nexu iungunt, wagen-borg; wagen-schantse.
Vallare, circumuallare, staketselen; be-stekken; schutten; omringen.
Vallare, Vallo cingere, circumdare, munire, aut aggere & fossâ, beschansen; be-graven; schantsen; be-wallen; bol-werken; be-bolwerken.
VALVÆ, *Valuæ bifores,* valdeure, vald-deure, vald-poorte, *à* falten *siue* valden, *quod Germ. superioribus plicare dicitur; ut nobis* vouden, *unde,* voud-deuren.
VALVASOR, *Vauasor, vulgi,* valvasseur, vavasseur, vavaseur. *Valuasores,* leens-leen-mannen, *aut,* mans-mannen, *Grotio.*
VALVULA, *Valuulus,* houde, haude; palie; pelle, daer 't saet in ligt, *leguminum vid*[t], *&c.*
Valuulum proferre, houden, hauden.
VANELLUS, *auis,* kievit; piewit-vogel, *fland.*
VANNUS, wanne, wan.
Vannare, Vanno aceres & frumenti retrimenta ad ventulum excutere & repurgare, wannen.
VANUS, ijdel; vrucht-loos; wan, *fland. holl. zel.* wannig; ood, *ger. sax.* on-nut, on-nuttig; nood-loos.
Vanus, licht-vaerdig; oodelik, oielik, oolik; frevel, freveler, wrevel.
Vanus, non serius, bol; *ut* bollen eed, *iuramentum friuolum.*
Vanè, ijdelik; licht-vaerdiglik.
Vanitas, ijdelheid; licht-veerdigheid; frevel; wrevel; logen, leugen.
Vana loqui, labben, labberen, *holl.* kluiven.
Vaniloquus, labberer; kluif-bout, *holl. (qui arrodit omnia, nil solidi deuorat;)* taterer; sabberer, *holl.* boeffer; blaet; blaetachtig.
Vaniloqua, Vana mulier, laere, laerie; lab-soete; labbe-kous; labbe-kont.
Vaniloquentia, blaeterije.
VAPOR, damp, demp, domp; dom, doom, *vet.* donst, *vet. ger. sax. sicamb.* smook; smuik, *fland.* rook; wasem, *fland. holl. sicamb.* geur, gore; smoor.
Vapor, ἀτμός, adem, aessem.
Vapor & tenebræ, swaden, *vet. g. s. s.*
Vapidus, Vaporosus, dampig, dompig, dempig, dompachtig. *item, Vaporiferus.*
Vaporare; Vaporem emittere; ex Vaporibus mollire, mollescere, dampen, dompen, dempen; domen, doomen, *vet. fland.* be-dompen; luchten; wasemen, *fland. holl. sicamb.* swademen, *g. s. s.* smoken, smooken, smuiken; smooren, smeuren; stoven; perfumeeren.
Vapore enecare, ver-smachten.
Vaporarium, schoude, schaude, schouwe, schauwe; kave, kafkoen, kaefkoen, *fland.* smook-gat.
Vaporarium, stove; sweet-stove; sweet-bat.
VAPPA, lek-wijn; stort-wijn; troch-wijn; droppel-wijn. *Vappa, vinum euanidum,* ver-storven, ver-schaelden, ver-legen, wijn.
Vappam fieri, in Vappam verti, ver-schaelen.
Vappa homo, lui, lei, luiaerd; boeve; raboud; schudde; schaerluin; trouwant, truwant; stort-schotel; kokin.
VAPULARE, geslagen worden; aen-houden.
VARI, *dura & pusilla faciei tubercula, velut rotundæ salabræ,* steen-puistkens; sniffel, *sicamb. quòd autem efflorescere soleant in facie ebriosorum,* bier-vliegen, *&,* dronkaerds-puistkens, *vulgo appellari solent.*
Vari, Varioli, kinder-pokskens.
Variolæ, vulgi exiles maculæ rubræ aut purpureæ, interdum nigricantes, pueris infestæ, maselen, maeselen, maseren, masel-suchte; masel-siekte.
VARICARE, *Varicari, ingentes passus facere,* schrijden; schranken; schrankel-beenen; gerde-beenen.
Varicando transgredi, transcendere, over-schrijden.
Varus, krom-schenkel; krom-been; slim-been; slim-voet; krom-voet; schrankeler; schrankel-been.
VARICES, senuë-aderen. *Varix,* puil-ader, *vena crurum sanguine fæculento distenta;* kramp-ader; *item, vena inflata vel rupta,* werik, weserik, sweserik.
Varicosus, puil-aderig; krampig; kramp-aderig.
VARIARE, ver-anderen; wanken; wankelen; discordeeren; ver-schillen; varieeren.
Variare, mengen, mengelen; altereeren.
Variare, Variegare, schåkieren; sprenkelen, sprengelen, sprengen; spikkelen, spekelen, speekelen, *fland. holl.* bigareeren.
Varius, menig-vuldig, menig-voudig; meniger-hande; menigerlei; meniger-tier, *vet.* ver-scheiden; ver-scheeden; veler-hande, velerlei, veel-voudig; diversch.
Varius, Varians homo, urig, uermalig, mensch. *non Varius,* eenerhande; eener-lei.
Variè, menig-sints; menigertierlik; ver-scheidenlik; diverschelik; menig-voudiglik.
Varius, Variegatus, verscheiden-verwig; bont; gespikkelt; gespekelt, *fland.* geschakkiert; gestremt, gestraemt, gestropt; biesaerd, biesarre.
Variabilis, ver-anderlik; wandelbaer, *vet.*
Variatio, Varietas, ver-anderinge; onder-scheed; onder-scheid; onder-schil; menginge, mengsel; onder-mengsel.
Variatio, Variegatio, schakierssel.
Varietates, Plinio, maculæ subrubræ quæ hieme dum crura ad ignem propius admouentur efflorescunt, madschelen, maschelen, aende beenen.
VARIUS *piscis,* voerne. *Vide,* TRUTA.

VAS, *dis,* borge, wedde, *vet. angl. sax.* cautie.
Vadimonium, borg-schap ; borg-togt.
Vadari, borge stellen ; *&* borge blijven.
Vadimonium promittere ; Vadem esse alterius sistendi, staen, in-staen, voor iemanden.
Vadimonium constituere, wedden, *vet. sax. fland.*
Vadimonium desertum, ver-suime-nisse van recht ; defaut.
VAS, *sis,* vat ; tonne ; *& de minoribus vasis seu vasculis,* vatken, vaetken ; tonneken ; kom, kommeken ; ge-schier, *g. s. s.* kindeken, kinneken ; *& generali voce,* schap, σκεύος *angl.* skeppe. *Nomen autem* vat *adeò generale est, ut etiam de templo, domo, naui, & omni eo quod aliquid capit, dicatur.*
Vas, in aridis, mensuræ genus, vat ; tonne, *id est,* twee dusend pond.
Vas vimineum, korf ; mande ; spinte.
Vasis margo, ora, siue extremitas, kime, kimme, kieme. *Vasis orificium, summum os, gula ;* mond van 't vat, vande tonne ; bomme-gat.
Vasis operculum, obturamentum, bomme oft bonde van 't vat ; devik. *Vas operculare, operculo operire,* bommen het vat.
Vasis asserculus, duige ; tonne-stave ; pijp-stave ; staven der tonne, van 't vat.
Vasis veruculum, tap.
Vasa stannea, ten-werk ; tennen-werk.
Vasa ænea, ærea, ahenea, aeren-werk ; koper-werk ; ketel-werk.
Vas fusile, gotelink.
Vasa fusili stanno incrustata, vertende oft verlootte potten.

Vas fictile, figulinum, luteum, testaceum, samium, aretinum, tuscum, aerde-werk. *vasa fictilia,* teile, teele ; teste ; steenen-kruike ; kaechel, kachel, *&c.*
Vas fictile Balearium, Maioricanum ; Vasa scintillantia, è scintillante seu splendente terrâ, gleiers-werk. *Vasa murrhina ; ex murrha : aut saltem Vasa fictilia tenuissima & splendida, ex buccinorum cineribus confecta, murinis vett. vasis non absimilia,* porceleine vaten.
Vasorum figulinorum fragmenta, testæ, diggelen ; pot-scherven ; pot-scheeren.
Vasis mensura & capacitas, ieke, ijke ; hijke, hieke ; pegel ; bogel, *nonnullis ;* peil, *holl.* gaugie ; gauge. *Vasis mensuram limitare,* ieken, ijken ; hieken, hijken. *Vasa metiri ; Vasis mensuram virgâ designare ; fundum & mensuram notare,* visieren ; vergieren ; gaugieren ; ritsen. *Virga qua Vasis capacitas designatur,* visier-roede ; wijn-roede.
Vas patens, lauando aptum, tobbe ; dobbe ; kuipe.
Vas in quo sordes vestium eluuntur, wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe.
Vas aquarium, aquale, aker, aekker ; water-vat ; water-kruik.
Vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum, forneis ; werm-ketel.
Vas vinarium, wijn-pijpe ; wijn-vat ; toe-last.
Vas vinarium teres, pijpe. *Vasorúmque Vinariorum varia genera, quorum nomina Latina vix respondentia vix inueniantur, ut* oxhoofd ; butseel ; fuste, fuiste, *&c.* *Vas vinarium minus unde reliquis mensura adimpletur,* vulleger.
Vas vapidum, mucorem redolens,

vatsche oft vaetsche tonne. *Vas sapere,* vats of vaets smaeken : *dicitur de potu qui ex olido aut mucido dolio saporem vitiosum contraxit.*
Vas implere ; in Vas infundere, colligere, vaten. *in Vas è Vase transfundere, transferre, traijcere,* ver-tappen ; ver-gieten ; ver-vaten ; ver-laeten ; ver-schenken ; over-gieten.
Vasculum excipiendo liquori subiectum, lek-vat ; onder-vat ; stort-vat.
Vasis stipandis falx, siue ascia, stop-mes.
Vas æneum quo coquuntur opsonia, koperen-pot, oft ketel.
Vas culinarium, koken-pot.
Vas escarium, schotel.
Vas potorium, drink-pot ; kanne ; kruike ; kruise, kroes ; bak ; beker ; roomer, roomerken, *&c.*
Vasculum angusti oris, inter bibendum bombum sonitúmque edens, eng-ster ; klok-glas.
Vas potorium, stare impos ; Vas fusile quod de manu depositum euertitur, klokke.
Vasculum excipiendo sanguini qui venis emittitur, laet-bekken.
Vas in quo lac agitatur, & butyrum cogitur, boter-stande ; kerne ; strem-vat.
Vas salarium, salsamentarium, sout-kuipe ; sout-vat.
Vasculi genus in quo acetum siue embamma apponitur, saussier, saussierken.
Vas lustrale, wij-waeter-vat.
Vas piceum, picatum, pek-tonne ; pek-vat.
Vas littorale, baeke ; vier-boete.
Vasa conclamare, om-slaen het ver-trek.
Vasa colligere, trossen ; op-pakken ; op-doen ; op-breken.

Vasarium, buffet ; tresoor ; recht-banke.
Vasarium, argenteæ vid[t] *supellectilis,* silver-kasse ; silver-schapraede ; kredencie, kredens-disch.
Vascularius, goud-smit ; silver-smid.
Vasatus, be-hangen tusschen de beenen.
VASALLUS, *Vassus, vulgi,* leen-man ; leen-houder ; leen-drager ; dienst-man ; man van leen.
Vasallus Vasalli, mans - man. *Vide etiam,* VALVASOR.
Vasalli obsequium & obseruantia, hulde ; manschap ; hoon-spraeke, *vet.*
Vasalli introitus ; seu, Honorarium quod Vasallus patrono agnoscendi beneficij caussa largitur, keur ; relef ; ver-hef, verheffinge van leen. *Homagium.*
VASTARE, woesten ; ver-woesten ; ver-bijsteren ; bijstier arm maeken, *(urbem ferro vastam facere,* de stad bijstier maeken met den sweerde ;) ver-derven ; be-derven ; ruiten ; rooven ; ooden, oeden, *vet.* oden *Io. Auentino, q. incultum, vacuum, facere,* [*hinc* oodelik, oielik, oolik, *pro inculto, vacuo, vastato, & tandem prauo, nequam, deriuata potius sint, quàm à Latino odiosus.* F. R.] ruineeren ; ver-nielen.
Vastare agros, af-loopen het platte land.
Vastus, Vastatus, woest, wuest ; wild ende woest ; wijd ende woest ; desolaet ; ver-bijstert.
Vastus, bijster, bijstier ; groot ; over-groot ; on-matig.
Vastè, bijstierlik, bijstier, bijster.
Vastator, ver-woester ; ver-derver ; bederver.
Vastitas, Vastities, Vastitudo, ver-woestinge ; ver - dervenisse ; be-

dervenisse ; ver-dervinge ; woestheid ; bijstierheid ; destructie.

VATICINARI, waer-seggen ; wijsseggen ; wis-seggen ; wittigen, *s. s. fris.* wijchelen, *Vide,* HARIOLARI.

Vates, Vaticinator, wijs-segger ; wis-segger ; waer-segger ; wittiger, *s. s. fris.* ge-raeder.

Vates femina, waer-seggersse ; waer-segster.

Vaticinium, Vaticinatio, waerseggerije ; waer-segginge.

VATIUS, krom-voet ; krombeen ; slim-voet, slim-been. *cui crura introrsum sunt intorta ; vitium, inquit Ad. Junius. Vulgo contrarium.*

UBER, vruchtbaer ; overvloedig ; geil, *vet.* planteit.

Ubertas, vruchtbaerheid ; overvloedigheid ; planteit.

Ubertas seculi, goeden tijd.

Ubertim, overlik, *vet.*

UBER, *mamma,* borste ; mamme ; tuite, tote ; deme ; sponne, spunne, *vet. &, animalium brutorum,* eur, euder, uder, uider, uier, uir, ore, (οὖθαρ,) huider, neur ; spene, speene, speine, *fland. holl.* *Uber ouilli pecoris,* elder, ilder.

Uberibus turgescere, ut vaccæ fœtui proximæ, huideren ; uieren.

UBI, waer ; al-waer : nae dat, naer dat.

Ubi Ubi, Ubicunque, waer dat het zije ; so waer.

Ubique ; Ubique viarum, locorum, gentium, over-al ; allessins ; alle wege, aller wege ; al-thenen, allenthenen ; allent-halven. *Timere ab omni parte,* vreesen van aller wege, *&c.*

Ubi primùm, so haest als.

UDO, *Lud. Viui, calceus linteus,* lijnen sokke : *sed Adr. Junio, sit potiùs pallium aduersus iniuriam imbrium comparatum,* vilten-mantel. *Udo cilicius,* vilt, vilten-schoen.

UDUS, *Vide,* UVIDUS.

VECORS, herten-loos ; on-vernuftig ; gek ; sot.

Vecordia, on-vernuft ; sotheid, sottigheid.

VECTIGAL, tol, (τέλος ;) stuir, steur, *vet.* bede, bede-geld ; ongeld ; gulde, guldte, *vet. sax.* schot eñ lot ; kalioote, kaleoote, kelioote, *fland.* schattinge ; tallagie ; gabelle ; impost ; assijse, excijse, *(Vide,* ASSISIUM ;) pensie, pensioen ; tribuit.

Vectigalia, licenten ; *præcipuè bonorum ad hostes deuehendorum.*

Vectigalia principis hæreditaria, demeine, domeine.

Vectigal fundi, solarium, quod pro solo quotannis domino penditur, frone, vrone, vroone, froone ; cijns, cijs ; teins, *vet.* heeren-cijns ; grondcijns ; erf-cijns ; pacht ; rente ; uitgang : *& quorumcunque bonorum,* inkomende goed ; in-komste.

Vectigalia a diuersis rebus nomina habentia, ut quæ sequuntur quædam, præter multa alia :

Vectigal, portoriúmue quod penditur pro sternendis pauimentis siue plateis silice aut glarea, Pauietrium, vulgo; weg-geld : *Strastura in legg. Francorum : nunc Strastura & Wegstura, Germanis dicitur; B. Rhenan. vulgo etiam,* straet-geld.

Vectigal in singulos currus, waegengeld : *vel in pondera,* waeg-geld, *q. in trumas seu libras.*

Vectigal nauticum ; Vectigal nauis palo siue vallo alligatæ, pael-geld, *holl.*

Vectigal molarium, mael-assijse ; assijse van 't ge-mael : *antiquitus,* mael-geld, *g. s. s.* mael-tote, *vet.*

fland. quæ voces etiam usurpantur de quocunque Vectigali; tum infinita sunt alia Vectigalium nomina, introductorum aut introducendorum.

Vectigal portitori soluere, mercium &c. nomine pendere, tollen, ver-tollen ; ver-boomen ; kielen.

Vectigal augere, op-steken den tol.

Vectigalium redemtor, manceps, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; vroon-meester, *holl.* schot-mieter, *vet.* collector, inhaeler van beden oft schattingen ; collecteur.

Vectigalis, rent-baer ; cijns-baer ; stuir-baer : pensionnaris. *Vectigali fundò expendi,* uit-gaen.

à Vectigalibus immunis, tol-vrij.

VECTIS, baere, barre ; sperre, sparre, stange ; speeke, spaeke ; boom. *Vectis, regula,* regel, rijgel.

Vectes portarum, egge, eg-balie, ek, hek, hekke ; schof ; val-veken ; klap-veken ; rameie ; klinke aende deure ; grendel-boom ; sluit-boom ; hameie, hameide, hamei-boom, ameide, almeie, almei-boom. *Vectis remissarius,* schuif-ijser.

Vectibus munire, rameien.

Vectis ergatæ ; palus ligneus ferreúsue quo circum agitur ergata traiecta, aut succula, wind-boom ; wind-as-boom ; windel-stange ; winde-stangel ; hand-spaeke ; handboom.

Vectis bifidus siue bisulcus ; palus ligneus ferreúsue, instar bouini pedis bisulcus, quo onus grauissimum promouetur & attollitur, koe-voet.

Vectis quo tina à binis gestatur, &c. tijn-boom ; thoever-boom, *sicamb.* draeg-boom ; heffer, hefboom. *Vectis rostratus,* hef-ijser.

Vectis, brek-ijser ; hef-boom.

Vecticularius, huis-breker ; kneveler ; nacht-dief.

VEGETUS, jeugdig ; frisch, versch ; vlijtig, vlietig ; lijvig ; lustig, lostig ; mondter, *g. s. s.* welvaerende ; wakker, vei, *fland.* levendig, levendlik ; vrom, vroom, vrome, vroem ; hortig, hurtig.

Vegetari, groeien ; groenen ; toenemen.

VEGRANDIS, weder-was ; *corpore vescus, q. d. contra vel malè crescens. Ouid. vegrandia farra coloni, Quæ malè creuerunt, paruáque vesca vocant.*

VEHA, wagen-weg ; straete. *Vide,* VIA.

VEHEMENS, heftig ; hevig, *sic. holl. fris.* streng, strang, strenge ; vinnig ; krachtig ; hittig ; swinde ; ge-swinde, *vet.*

Vehementer, heftiglik ; seer ; treffeliken ; weidelik ; vast ; krachtiglik, krachtelik.

Vehementius indies, meer ende meer.

Vehementissimè, seerste.

Vehementia, heftigheid ; ge-wëld ; vinnigheid.

VEHERE, *Vectare,* mennen ; voeren ; vrachten.

Vehere, Vectare, carro, karren.

Vectare curriculo, kruien den krui-wagen.

Vehi, naui aut curru, vaeren. *Vehi curru,* rijden te wagen : *equo,* rijden te peerde.

Vehiculum, wagen ; vracht-wagen. *Vide,* CURRUS.

Vehiculum, karre, *quod propriè teuton. Vehiculum duabus rotis volubile ; eiúsque generis minus,* slagkarre.

Vehiculum tympano contectum, overdekten wagen.

Vehiculum quo onera & moles vehuntur, last-wagen. *meritorium,* huer-waegen. *meritorium expeditum,* rol-wagen.

Vehiculum fœnarium, hoi-wagen. *Veh. quo fimus vehitur,* mest-wagen.

Vehiculum cameratum, ros-baere ; ors-baere, os-baere, *fland.* litier.

Vehiculum pensile, ut quo nobiliores aut matronæ gestantur, staet-wagen ; hangende wagen ; koetse, koetsie, koets-wagen.

Vehiculi cista, crates, corbis, wagen-korf.

Vehiculo imponere merces, certo vecturæ precio, be-vrachten ; ver-vrachten ; vrachten.

Vehiculum trusatile, trusile, quo baiuli onera subuectant, koorde-wagen, *quòd restibus trahatur ;* korte-wagen, *q. breue vehiculum ;* krui-wagen, & krode-wagen, *à protrudendo, quod* kruien *dicitur ;* kurde-wagen, *fland. gand.* schuif-karre, *s. s.* schorch-karre *s. s.*

Vehiculum trusatile minus, pijpen-gael.

Vehicularis longurius, lange-wagen.

Vector, voerman ; voerer ; voerder ; over-voerder ; vaer-man ; vaermeester ; vracht-man ; schuite-voerder ; schuitenaer.

Vector, passagier.

Vehes, Vehis, last ; voer, voeier, voeder ; vracht.

Vehes lignorum, voeder houts.

Vectio, Vectura, vracht. *Vecturam facere,* rollen : *Vecturam imponere ; Vecturâ onerare,* vrachten ; be-vrachten.

Vectura ; merces quæ pro vecturâ soluitur, voer-loon ; vracht-geld ; vracht-loon ; schip-loon ; vaer-geld ; vaer-schat.

Vellatura, wage-manschap ; vrachtvoeringe ; vracht-neringe ; vrachtgeneeringe.

VEL, oft ; of ; eft, *fris* edder, *sax. fris. cimb.* weer.

VELES, licht krijgs-man ; lichtvaerdig krijgs-man ; avend-urier ; avend-urer ; waeg-hals.

VELITARI, vechten, vichten ; schermen ; schermutsen ; schaermutsen, schaermutselen, *q. in crenarum serræ modum accurrentibus & recipientibus se velitibus :* [*an non potiùs* schaermutsen, *à* schaer *id est, turba ; quòd vid' velites tumultariè & per turbas depugnent potiùs, quàm quadrato statóque agmine, seu acie.* F. R. *hinc* enfans perdus, *Gall.*]

Velitari, præcipuè verbis, streven.

Velitatio, gevecht ; strijd.

Velitatio, Velitaris pugna, schaermutse, schaermutsel, schaermutsinge ; aweit, aweet, *vet. fland.* jagerande, *vet.*

Velitatio, rixa, iurgium, kijf ; gekijf ; kijf-strijd ; kijvinge ; kijvagie, kijfagie ; woord-strijd.

VELLATURA ; *Vide,* VEHERE.

VELLE, willen. *Velle admodum cupidè,* honkeren, hungkeren. *Vide,* DESIDERIO *teneri.*

Velle occidere, siel-soeken. *Ex.* 4. 19.

Vellem, woude. *Volens, Voluntas, Vide in* Vo-

Velis nolis, ten spijte van u.

VELLERE, *Vellicare,* roopen, ruepen, ruppen ; rukken ; pitsen ; pitschen ; pinnen, *fland.* plukken ; pellen ; nijpen ; teesen ; teppen, *fris.*

Vellere linum, lanum, cannabin, fimelen, femelen ; fijmelen, *fland.*

Vellicare linguam, op de tonge bijten.

Vellicatio, Vellicatus, nepe ; nijpinge ; pitse.

Vulsura, af-trekkinge ; af-plukkinge ; af-nijpinge.

Vulsella, pinsse, *fland. Vide eitam,* VOLSELLA.

VELLUS, *pellis cum villis,* vacht ; vlies ; roof van 't schaep ; schepper, *g. s. s. Vellus lanæ,* hasp, haps.

Vellus demere ouibus, vliesen de schaepen.

Vellera lanis nudare, blooten de vellen.

Vellerum siue lanarum tonsor, ploter ; blooter.

Velleris aurei proceres, equites, ridders oft heeren van 't gulden vlies ; vlies-heeren.

VELOX, rasch ; ge-rasch ; snel ; licht ; locht ; lochtig ; ring ; gering ; swinde ; ge-swinde ; flugs, vlugs, *q. volans, volatu promtus. Velox & agilis supra modum,* overvlieger.

Velociter, rasschelik ; snellik ; ring ; ge-ring ; flugs, vlugs, *q. volando.*

Velocitas, rasscheid ; snelheid ; snelligheid.

VELUM, *Velamen, Velarium,* ver-dek ; ver-deksel ; be-deksel ; be-hangsel ; wimpel ; wimpel-doek ; om-hang ; om-hangsel ; sloove, sluive, *vet.* sluier ; kleed ; veurdoek, *sicamb.*

Velamen tenue & pellucidum, lampers, (λαμπρός.)

Velum, Velamen, capitis feminei, doeken-huive ; doek ; hoofd-doek (*à* dekken, *id est, tegere ; hisp.* toca ;) hoofd-kleed, *fland.* wiel, wiel-doek, wijle, *quæ tria ultima potissimum usurpantur de Velamine sacrarum virginum.*

Velamen tenue puellarum, terrette, teretteken, toerette.

Velarium, gordijne, gardijne.

Velaria, Velamina, veur-hang, veur-hangssel ; be-hangsel, stoffeerssel, van kameren oft bedden.

Velum menti seu barbæ, baerd-doek ; kinne-baerd.

Velare, dekken ; be-dekken ; verdekken ; om-hangen ; wimpelen ; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen, bewompelen, *fland.* omwimpelen ; ver-mondpelen ; kleeden ; *hemelen, *vet. sicamb. holl.* — be-hangen met doeken, *&c.* bestolpen, *holl.* slooven, ver-slooven, wielen, *præcipuè de velatione capitis.*

Velare, ver-mommen.

Velum nauis, seil ; segel, *vet.* schip-seil.

Velum in summo mali fastigio, topseil ; meersch-seil.

Velum maius, maximum, medium, rae-seil ; schoover-seil.

Velum ad puppim, siue in parte nauis posteriori extentum, besane ; mesane.

Veli pes, extremus angulus, seu funis quo transfertur & alligatur, schoot-horn ; gaerde ; smiete *s. s. funem eum, seu extremum angulum, laxare ; pedem facere,* schoot vieren.

Velorum confector, sutor, seilmaker.

Velificare, Velificari ; Vela dare, facere, permittere ventis ; nauigare vento, seilen ; schepen ; fokken, *vet.*

Velificando pertingere, be-seilen.

Velificando errare, aberrare, verseilen.

Vela stringere, aen-haelen het seil.

Vela contrahere ; contractiores facere velorum sinus ; funiculos inferiori in veli sinu assutos constringere, rif oft rift in-nemen, in-binden.

Velorum sinus obliquare, aensetten 't seil.

Vela deducere, legere, strijken het seil.
Velo nauigabilis, be-seilig; seilbaer.
Velifera, Veliuola nauis, seil-schip; seilig schip; seilende schip.
Veliuolum mare, seilige see; seilbaer water.
VELUT, *Veluti*, als; gelijk als; so als; even gelijk als; gelijkerwijs.
VENA, adere, ader; bloet-ader.
Vena vitalis, pulsatilis, adem-ader; geest-ader; slag-ader; pols; pols-ader.
Vena iugularis, geet-ader, *fland.*
Vena cephalica, hoofd-ader.
Vena media inter iecorariam & humerariam siue cephalicam, mediaene; mediaen-ader.
Vena iecoraria, hepatica, axillaris, lever-ader.
Vena ani, gulden-ader, *ger. sax.*
Vena crurum, &, vena inflata vel rupta, Vide, VARICES, *&*, CRURUM, *&c.*
Vena in cauo pedis, vrouwen-ader.
Venæ minutiores, faselingen.
Venam tentare, tasten den pols.
Venam incidere, soluere, secare; Venas sanguine leuare; Venis sanguinem detrahere, emittere, laeten; bloet-laeten; ader-laeten; slaen een ader.
Venæ sectio, aer-snij; ader-snij.
Vena fontis, fontein-ader; born.
Vena rei metallicæ, gank onder de aerde; mijne.
Vena auri, argenti, &c. goud, silver, ader, *&c.*
Vena scripti, carminis, sermonis, &c. stijl.
VENALIS, *Venale; Vide*, VENDERE.
VENARI, jagen; jagten; be-jagen. *Venari canibus*, hetsen, hatsen, *Io. Auent. Venari aues & feras*, vliegen ende jagen.
Venari, vagum discurrere, ketsen; ketsen eñ jagen.
Venari, præ manibus habere quidpiam, uit zijn om eenig ding; staen ergens nae.
Venando excitare, op-jaegen: *nancisci*, be-jagen.
Venator, jager; weid-man; weidener; weids-man.
Venatrix, jagersse.
Venatoriæ turbæ decurio; Venator maximus, opper-jager; hout-vester.
Venaticus, Venatorius, Venationibus deditus, weidig, weig, weidsch.
Venatus, Venatio, jagt, jagte, jagerije, jagt-werk; ge-jaeg, ge-jag; be-jag; weid-werk.
Venatorium cornu, jagt-horen.
Venatorius culter, weid-mes.
Venabulum, spriet; jagt-spriet; jagt-stok; jagt-pijke; pertusaen, pertisaen.
Venabulum lato ferro, longissimæ aciei, cornibus hinc inde exstantibus, knevel-stok; knevel-speet; knevel-spiet (*nam Venabuli dentes*, knevel;) ever-spit; ever-spriet; swijn-spriet; swijn-spiesse; swijn-staf; swijn-stok; swijn-speet; *quod tali utuntur venatores confodiendis apris.*
Venabulum longius, verren-jager.
Venabuli pars inferior, honds-einde.
VENDERE, *Venundare, Venum dare*, ver-koopen; sellen, *vet.* loosen, losen, lossen. *Vendere pecuniâ*, penningen, *vet. Vendere siue emere precio*, ver-handteeren; ver-tieren, *q.d.* ver-teeren, *id est, consumere: quod* & slijten *vocant; ut, Vendere multas merces*, veel goeds ver-tieren oft slijten.
Vendere sub coronâ, in propatulo,

auctione, koop-dag, uit-roep, boel-huis, houden.
Vendere precia minuendo, bij af-slag ver-koopen; af-hangen.
Vendere in solidum, ver-koopen in 't gros. *Vendere pluris antè minoris emta*, veur-koop doen; veur-koop houden.
Vendere minutatim, particulatim, siue scrupulatim, uit-slijten; uit-snijden; ver-koopen met de snede, met den satijn, met de kleine, in 't kleine, ten tappe; uit-verkoopen; uit-tappen; tappen.
Venum deportare; Venale aliquid ferre, deferre, uit-dragen om te verkoopen.
Venales ferre merces friuolas, loren.
Venum corio precio indicare; * *Venditare*; — *Venale proponere; rei Venali precium statuere*, veilen, veelen; * venten; vente houden.
Venum exponere, expedire, explicare, merces, &c. voord doen, veur doen, stallen, staelen, de kramerije.
Venales inscribere, Venum exponere, ædes, agrum, scortum. &c. te koop stellen huis eñ erve, *&c.*
Vendens carè, dier-koopig.
Vendere nugas, friuola, &c. truffen, *fland.*
Venditare se, pochen; stoffen; poffen; vanteeren: *qui se venditat, iactat, &c.* poffer; stoffer.
Venditus, ver-kocht; ver-koft. *non Venditus*, on-verkocht.
Venalis, Venditioni expositus, Venalis merx, te koop; veil, veel; vente-goed. *non Venalis*, on-veil.
Venalem rem licitanti ut auferat permittere; Venditionem manuum plausu confirmare, toe-slaen den koop.
Venalibus rebus disponendus locus, stal.
Vendax, ver-koopachtig.
Vendibilis, ver-koopelik; veilbaer, veelbaer; gangbaere waere; ventbaer.
Venditor, ver-kooper; kraemer.
Venditor minutarius, tapper. *Venditor minutarius panni aut telæ*, uit-snijder.
Venditio, ver-koop; vente; venduë. *Venditio frequens mercium*, slete; ver-tiering.
Venditio auctionaria, uit-roep; boel-huis; op-roep bij ver-diering; hoogsel, ver-hoogsel, ver-hoginge: *contrà*, af-slag; ver-koop bij af-hangen.
Venditio minutaria, heminaria, uit-snede; avend-ure, *vet. sax.* tap.
Venditionis matutinæ auspicium, hand-gifte: *id facere*, hand-giften.
Venditionis rescissio, koop-braek, *Grotio.*
VENDICARE, onder-winden; moeden; be-moeden; onder-moeien, *fland.*
Vendicare, eigenen; toe-schrijven; aen-dragen. *id mihi Vendico, ad me attinere volo*, ik drage mij dat aen; dat schrijve ik mij toe.
Vendicare sibi, kalangieren.
Vendicatio, eigeninge.
VENENUM, venijn; fenijn; poison, puson; brokke, *fland.* gift, ver-gift, ver-giffenisse, *q. donum veneno infectum*; vijge, *ceu venenum in ficubus conditum et exhibitum.*
Venenum contra venenum datum, tegen-gift.
Venenum pro tinctu, poëticum, verve, verwe.
Veneno inficere, coinquinare, potionare, necare; Venenum alicui infundere, exhibere, miscere, ministrare, ver-geven; ver-giften; ver-giftigen; iemanden een vijge koken, geven.

Venenatus, Venenosus, venijnig ; ver-giftig.

Veneficus, Venenarius, ver-gever, ver-gifter.

Veneficus, magus, onjer, onger, eunger, ungers ; tooverer.

Venefica, Venenaria, ver-giftersse.

Venefica, saga, here (1), hekse (hechisera ;) tooverersse ; tooverinne ; vaerende wijf, *vet.* ungerhoere ; vaddoise, vadoise, vandoise, vaudoise, *Vide,* LAMIA ; wedermaekster ; wite-vrouwe, *q. Alba mulier, Sybilla alba, (Vide,* SAGA ;) nacht-vrouwe ; nacht-moeder, *q. mulier noctiuaga, volatica.*

Veneficium, ver-giftinge : *&,* heren-(2) werk ; tooverije ; tooveringe.

VENERARI, eeren ; ver-eeren ; eer-biedinge oft reverentie doen oft be-wijsen.

Venerandus, Venerabilis, eer-weerdig ; hoog-weerdig ; weerdig ; gedugt, gedugtig ; aen-sichtig ; aen-sienlik ; op-sichtig ; van aen-sien.

VENEREUS, *Veneris dies, &c. Vide,* VENUS.

VENETUS *color,* licht-blauw.

VENIA, oor-lof, ver-lof, *& primitiuum* lof ; ge-dooge, ge-doogenisse ; be-willinge ; ge-hengenisse ; ge-leide ; conjé. *Venià tuà dixerim, fecerim,* met oor-lof van u.

Venia peccati, criminis, ver-gevinge ; ver-giffenisse ; ver-gif, *vet.* pardon ; remis ; gracie.

Venià dignus, ver-gevelik.

Veniam petere, flagitare, oor-lof, bidden, vragen, ver-soeken ; gracie be-geeren.

Veniam dare vel concedere, oor-lof geven ; oor-loven ; ge-hengen, gehingen ; ge-willigen.

Veniam errati dare, ver-schoonen ; ver-geven.

Veniæ largitor, largus, qui facilè ignoscit, ver-gevig.

Veniale diploma ; Veniales codicillæ, literæ, remis-brief ; pardon-brief.

Veniales largitiones Pontificis, aflaet des Pauws : *Veniæ seculares, vel semiseculares, &c.* Jubilé.

VENIRE, komen : *contrà,* achter-blijven.

Venire maturiùs, ver-vroegen.

Venire oportunè, commodè, commodùm, in tempore, suo tempore, tempestiuè, recht te stade, te passe komen ; 't sijnder tijd komen.

Venire in mentem, in-vallen ; in 't gedachte komen.

Venturus aut futurus proximè, naest-komende.

Venturum, toe-komende ; toe-komstig.

VENTER, lijf ; wambon, *&* wamba, *vet. (hinc* wambuis, *pectoris tegmen & amictus ; Vide* THORAX).

Ventris supra umbilicum pars, over-buik ; opper-lijf ; opper-buik.

Venter, Ventriculus, mage ; pansse, pensse. *Ventris cor, Ventriculi os,* hert, mond vande mage.

Venter imus, inferior ; Venter sub umbilico usque ad pubem, buik ; neder-buik ; onder-buik, onder-lijf ; beuk, *vet. (hinc* beu sat, *satur ;)* balg ; sak ; trijp-buik ; trijp-sak ; pans-sak ; stront-sak. *Venter cum intestinis,* kroos, kroost, kroest.

Venter homo, Venter collatiuus ; Ventricosus, Ventriosus, Ventrosus, Ventri & abdomini seruiens, smeer-buik ; buikachtig, buikig ; dik-buik ; dik-sak ; vet-sak ; kaf-sak ;

(1) Sic. Lees met 't *Etymol.* hexe.
(2) Sic. Lees met 't *Etymol.* hexen-

pans-sak ; trijp-sak ; trijp-buik ; drij-buik ; draf-sak, *metaphorà sumta à pecore paleis siue aceribus & siliquis saginato, q. d. venter acerosus.*

in Ventrem immittere, korven ; in-korven.

Ventrem onerare, saburrare, nimio cibo aut potu prægrauare, ver-buiken ; over-buiken.

Ventre demisso, compresso, sluik.

Ventris crepitus, saltus, wind ; vest, veest, vijst, vijstinge ; schete ; schijte, *vet.* vert, vort, *s. s. hol.* poep. *Volunt accuratiores distinguere inter flatum sine strepitu aut cum strepitu ; sed vulgus confundit.*

Ventris crepitum edere, flatum emittere, vijsten ; vorten, verten ; poepen ; eenen wind van achter laeten ; eenen schete laeten.

Ventris dolor, ægritudo, buik-siekte ; buik-pijne ; buik-wee. *Ventre æger,* buik-siek, buik-siekig.

Ventris tormina, murmur, rammelinge inden buik.

Ventris profluuium, laxatio, kame1), kamer-gang. *Ventrem purgare, laxare ; Ventris onus eijcere, leuare,* kakken ; schijten ; ter kamere, ter stoele, gaen ; kamer-gang hebben.

Venter liquidus, fluidus, laxus ; Ventris laxa illuuies, fluxus, buik-loop ; loop des buiks ; dunne-schijt ; deur-gang.

Ventrem adstringere, stoppen den stoel-gang.

Ventriculi conuulsio, singultus, hik, hikse.

Ventriculi celer per aluum vomitùmque conturbatio, cum intestinorum murmure, krevelinge inden buik.

Ventriculi sapor acris ; &, circa Ventriculi os flauæ bilis ebullitio, sode, soode, soie ; sat ; de sat.

Ventrem contrahere, in-haelen ; in-trekken, den buik.

Ventrem ferre, de feminà grauidà, kind dragen ; swaer gaen ; groot gaen ; swanger zijn.

Ventrem ferens, swanger, *ger. sax. sicamb.*

Venter tibiæ obiectus, braeie ; kiete, kuite.

Venter animalium, Ventriculus, mooke, mook-sak.

Ventriculus bouis ; Vide, ECHINUS. *Ventriculi bubuli pars posterior,* konings-hoofd.

Venter Faliscus ; Ventriculus fartus, mook-worste ; sloo-bra, sloo-brade, *fland.*

Ventrale, veur-schoot ; veur-doek ; schorte-kleed.

Ventrimanus, vulgi, huis-buik : *victum manu quærens.*

VENTUS, wind ; waeiinge. Wind *Becano dicitur à* winden, *siue* wenden, *id est, vertere, voluere ; quòd crebrò se & alia omnia vertat & voluat.*

Ventus ferens, secundus ; Ventus qui à puppe sequitur, veur-wind. *adversus, à prora incumbens,* tegen-wind.

Ventus meridionalis, middagschen wind. *Et aliorum ventorum nominibus subiunctus,* oosten-wind, *&c.*

Ventus lenior, soesinge, suisinge.

Ventulus matutinus & ab aurora surgens, koel windeken.

Ventum exceptare, locht scheppen ; aessem scheppen.

Vento efflare, extinguere, uit-blaesen ; uit-waeien : *quorum hoc etiam denotat, efflari, extingui.*

Ventus increbrescit, nascitur, insurgit, accrescit, de wind steekt op.

(1) Sic. Lees met 't *Etymol.* kamer.

Ventus resedit, concidit, consopitus est, de wind is gelegen, is gaen liggen.
Vento afflatus, be-waeit.
Ventum aliquantulum siccatus, wind-drooge
Ventus frigore urens, haere.
Ventum furentem spirare, broesen.
Ventus vorticosus, contortus, rotatus, draeiende wind ; wervel-wind ; winds-bruid.
Vento, Ventorúmue vi corruere, deiici, inuerti, euerti, om-waeien.
Vento abigi, ont-waeien.
Venti iniuriam excipere ; Vento obstare, schutten den wind. *Venti obstaculum,* schutsel ; wind-vank.
Vento corrumpi, ver-schaelen ; *præcipuè de liquidis.*
Vento omni peruius, deur-luchtig.
Ventosus, windig ; wind-achtig.
Ventosus homo, licht-vaerdig. *Ventosus fastu, linguâ,* blaes-kaek ; poffer ; blaet.
Ventosè minari, stampijen ; postelen.
Ventosa, vulgi ; cucurbitula, wind-busse ; laet-busse ; kop ; ventose.
Ventilare, Ventum excitare, waeien ; winden ; ver-lochten, ver-luchten ; wind geven : *Ventilare vinum vel cereuisiam, ventum quo interspiret cùm difficulter liquor è dolio profluit admittere,* locht, wind, geven den wijne oft biere.
Ventilare, Vento agitare ; &, Ventilari, Vento agitari, ver-waeien.
Ventilare, wiegen, waegelen.
Ventilare gladium, blaeien oft waeien een sweerd.
Ventilare, wannen.
Ventilabrum, wanne ; wan ; worp-schoepe.
Ventilator, guicheler, kokeler ; avend-urier, avend-urer.
VENUS, *Veneris stella ;* Lucifer ; dag-sterre ; morgen-sterre. *Veneris dies,* vrijd-dag ; *prosabbatum apud Ecclesiast. Flandri quidam* vrienddag *dicunt, à* vrienden, *id est amare : est enim Venus dea amoris Adriano Junio dies precantium dicitur.* Frea, *inquit Camdenus, Saxones Venerem dixere : unde dies Veneris,* fry-day *Anglis nominatur. Petrus Nannius videtur velle deducere à Græcis,* τὸ vrijen *nostrum ab ἀφροδίτης voce deriuans.*
Venus, Chymicis stannum, ten, tin.
Venus, amicula, amasia, minne, minneken ; lief, lieveken, liefken ; vrijster ; treuselken ; venus dierken ; venusken ; kaerken.
Venus marina, undigena, maerminne, mer-minne.
Venus, Venerea res, voluptas, colluctatio ; amor ; Venereus ludus ; minne, minschap ; boelschap ; bij-slaep ; bij-slaepinge ; bij-slaepens lust ; spel ; minnen-spel ; vleeschelike lust ; vleeschelike ver-saemelinge ; boelschap, boeleeringe ; hoeren-lust ; hoererije.
Venus auersa, buggerije ; stomme sonde ; Sodomijtsche sonde.
Veneris voluptatibus frui ; Venere delectari ; Veneri operam dare, minnen ; spelen ; joien, *vet. ad Venerem incitari, in Venerem ardere,* brunstig, brumstig, bruistig, brustig, zijn.
Venereus homo ; in Venerem pronus, pruriens, ardens, putris, vrouwenman ; lak, *fland.* geil, gijl, geilig ; drijvig, drevig, *sax. sic.* tochtig, *(de vaccis, &c.)* ritsch, ritsig, *holl.* breemstig, *fland.* peerdig, *de equis ;* loopig ; lodder, loddersch, lodderlik, lodderachtig, lodder-siek ; lodder-boeve ; boeler, boeleerer ; hoe-

ren-lustig ; vuil-rabaud ; vuil-hoerejager. *Venereæ rei ita intentus, ut eneruetur, exhauriatur, & assiduâ libidine resoluatur,* uit-gemergelde putier, hoere-vogd.
Venerea lues, de pokken ; de mieren ; spaensche pokken ; franssoisen.
Venustus, schoon ; fraei ; aerdig ; be-vallig ; geestig ; lieflik ; hupsch ; hovesch, *vet.* rustig ; minsaemlik ; minnelik ; min-genoot ; minne-genoot, min-gnoot ; cierlik ; gaie, *vet. angl.* lodderlik ; lodderachtig ; loddersch ; pril, *vet.* wansch ; boetsig.
Venustulus, fraeiaerd ; moiaerd.
Venustè, fraeielik ; fraeikens ; liefliken ; aerdiglik ; be-valliken ; rustiglik ; cierlik ; lodderliken.
Venustare, ver-fraeien.
Venustas, schoonheid, *(quibusdam,* schoonte ;) be-vallikheid ; fraeiheid ; aerdigheid ; lieflikheid ; ceere, ciere ; geestigheid ; minsaemheid, minnelikheid ; aen-valligheid.
VEPALLIDUS, deluwe, eluwe.
VEPRES, deurne, dorene, doorne ; braeme, breme.
Vepribus munitus, ge-deurnt, ge-doornt.
VER, lente, *à veteri* lenssen, lentsen, *id est, soluere, (Soluitur acris hiems &c. Vere nouo &c. putris se gleba resoluit ;) ut Latinis Aprilis ab aperiendo.*
Ver, Vernum tempus, priem-tijd ; sprink-tijd.
Ver primum, nouum, iniens, veur-lente ; veur-somer ; veur-jaer ; nieuwer-gank des jaers.
Ver medium, adultum, mid-lente.
Ver extremum, præceps, præcipitans, senescens, nae-lente.
Vere nouo recreari, oblectari, ver-meien ; *quod & uniuersaliter, Recreari, oblectari.*
Vernare, uit-spruiten ; uit-schieten ; botten, uit-botten ; groeien, groenen ; be-quikken ; ver-quikken, ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.* swermen ; floreeren.
Vernare more apum, laeten, *fland.*
Vernare, pilos pennásue mutare, ruiven ; *& talis Vernatio,* ruivinge.
Vernatio, groeinge, groeienisse, groeissel.
Vernatio serpentum, anguina, vervellinge der slangen ; stroop-vel der slangen.
VERATRUM *nigrum,* nies-kruid ; nies-wortel ; vaen-kruid ; kerst-wortel, kerst kruid, *quia miti hieme circa natalem Christi diem floret.*
Veratrum spurium, vier-kruid ; wrang-kruid.
VERBASCUM, wol-blad ; wol-kruid ; wol-bladeren ; tortsen-kruid ; motten-kruid.
Verbasculum, slotel-bloemen ; hof-bloemen.
VERBENA, *sacra herba,* wij-kruid ; kerk-kruid.
Verbenalia, Verbenarum dies, palm-dag ; palm-sondag.
Verbenaca, ijser-hard ; ijser-kruid ; eisen-hard, eisen-kruid, ijsen-kruid ; *herba putrida ulcera cohibens & mitigans.*
VERBERARE, slaen, slagen ; smijten ; dresschen, dersschen, dorsschen ; louwen ; tulpen ; treffen ; gispen ; stoepen, stuppen ; dokken, op-dokken, op-leggen, *q. Verbera ingerere.*
Verberibus mutilare, eneruare, lam slaen.
Verberibus exigere, uit-slaen.
Verberare resono ictu, klakken ;

kletsen ; klinken, *ut,* in 't gat klinken.

Verberare tormentis, bombardis, be-schieten.

Verberare leuiter palma, vel digitis extremis, tetsen.

Verbere vano ferire, misse slaen.

Verberatus, geslagen.

Verber, slag ; smete ; smijtinge ; streke ; stoepe ; stuipe, *sicamb.* klik, *fris.* klinke, (*sic* oor-klinke ;) stok-slag ; gispe.

Verbera, roeden.

Verberis vestigium signúmue in carne aut cute manens, streme, strame ; linke, linkse, *fl.*

Verberis sonus, klak.

Verbero, rabaud ; boeve ; galgen-aerd ; galgen-aes ; galgen-knepel ; galgen-lap ; galgen-strop ; galgen-strik ; galgen-vogel.

VERBUM, woord ; waerd, *vet. hinc,* veurwaerde (*vide,* FIERI ;) rede, redene ; sprake, spreuke, sproke ; sprek-woord.

Verbum, termijn. *loqui ijsdem verbis,* al met eenen termijn spre-ken.

Verba facere, habere, spreken.

Verba ornare, be-leggen sijne woorden.

Verba miscere, kouten, kauten.

Verba effundere, uit-bollen de woorden.

Verbum volaticum ; quod auolat & euanescit simul atque pronunciatum est ; Verbum non præmeditatum ; leuiter effutitum ; Verba πτερόεντα *; quæ non habent efficaciam obligandi,* vliegende woord ; vlucht-woorden, *Grotio.*

Verba inania profundere, roetaer-den.

Verba soluta, non adstricta numeris, prose.

Verbo, ore, verbalik.

Verba ampullosa, turgida, inflata, pofferije.

Verba dentata, aculeata, ge-betige woorden.

Verbis conceptis iurare, gestaefden eed doen.

Verba tacitè submisséque non intellecta fundere, popelen.

Verba præcipitare, confundere, tate-ren ; babelen ; rabbelen : *quique ita loquitur,* rabbeler.

Verba resumere, her-haelen de woorden.

Verba alterius intercipere, mond-rooven.

Verba, Verbis, præire ; Verba præfari quæ alius reddat ac imitetur, veur-seggen ; veur-spellen ; veur-staven. *Verba quæ alius præfatus est sequi, reddere aut imitari ; Verba alterius recitare,* nae-seggen.

Verba commutare, litigare, her-bekken ; mangelen, *vet.* kijven. *verbis contendere, certare, concertare, digladiari.*

Verbis obruere, protelare, grauwen ende snauwen ; ver-bluffen met woorden ; ver-babsakken ; ver-hab-sakken, ver-boffen, ver-poffen ; ver-pochen ; ver-snorken.

Verbis iniuriosis alloqui, kamper-lik aen-spreken, *vet. sax.*

Verba simulata, lok-reden.

Verbis inducere, mulcere, be-kou-ten ; be-praeten : *quibusdam etiam,* be-kallen ; *sed hoc potius sumitur pro obtrectare.*

Verborum ambages, circuitus, om-wegen.

Verba dare, lavuit geven ; trom-pen, brillen, ver-koopen, *adag.* be-dodden ; be-driegen.

Verbis labi, mis-klappen.

Verbosus, veel-woordig ; woord-rijk ; mondig, seg-achtig ; kakeler.

Verborum architectus, schoon-praet ; schoon-spraek ; mond-speler.

Verbalium index in Teutonicis præpositum, ge : *ut,* ge-bak, ge-bod, ge-hoor, *&c.*

VEREDUS, post-peerd ; jagt-peerd.

Veredarius, post ; post-bode ; pos-tillioen.

VERERI, vreesen ; be-vreesen ; duchten ; be-duchten ; be-ducht zijn ; sorgen ; be-sorgen ; ont-sien.

Vereri, eeren ; respecteeren.

Verendus, geducht ; geduchtig.

Verendum, schaemte, schaemel-heid.

Verecundus, schaemel ; schaemel-achtig ; tuchtig.

Verecundus vultus, beschaemt aen-sicht.

Verecundus color, apud Horat. hoc est, purpureus, rubicundus ; ut Virgilio, virgineus rubor, schaem-rood, schaemel-rood, *quia verecundi erubescunt.*

Verecundè, schamelik ; be-schaem-delik.

Verecundia, be-schaemtheid ; schaemte.

Verecundiæ expers, on-beschaemt.

Verecundari, affici Verecundia, schaemen ; be-schaemt worden.

VERETRUM, manlikheid ; man-lik-lid ; manlike roede ; ende ; ding, dink ; *honestâ omnia circumlocutione aut metaph. ut &,* huis-raed, *Vide,* PECULIUM : *porrò* teers ; kul ; *Vide,* MENTULA.

Veretillum, Veretrum parvum, prik, priksken.

VERGERE, helden.

Vergere, reiken, rekken.

Vergere, tijden, tijen ; tijgen, *vet.* dijen ; *ut, in melius Vergere,* ten goede ; *in peius,* te niete dijen, *id est,* ver-gaen, *perire.*

Vergens ætas, af-gaende ouder.

VERGILIÆ, *Veris institores, stellæ,* hinne met den haen ; klok-hinne.

VERITAS, *Verisimilitudo, &c. Vide.* VERUS.

VERMIS, worm ; torre, *fris. holl.* made, maeie, *à* maeien *siue* maeden, *metere, demetere, aut potiùs, depascere ; usurpatur vulgo plerumque de Casei aut Carnium vermibus.*

Vermis terristris, tempestate pluuia è terræ latibulis procedens, aerd-worm ; pier ; regen-worm.

Vermis pilosus, multis pedibus arcuatim repens, herbas carpens atque depascens, ex erucarum genere, rupse, rupsene, ruepsene.

Vermis aluum humanum infestans, buik-worm ; spoele ; spoel-worm ; aers-made.

Vermis ouillus, schaeps-luis.

Vermis porcinus, verken-luis ; swerre, *sicamb.*

Vermis ligna erodens, molm-worm ; olm-worm ; hout-worm.

Vermes, ge-wormte.

Vermiculus, wormken. *Vermiculus pluuialis,* gort-worm, *zeland. Vermiculus in fabis nascens ; midas ;* wevel ; boon-wormken.

Vermiculari, Verminare, Vermes contrahere, Vermibus corrumpi, ver-wormen ; worm-stekig worden ; ver-meluwen ; ver-miluwen ; ver-molmen, ver-olmen, ver-molse-men ; ver-olsemen.

Verminulosus, Vermiculans, Vermiculatus, cariosus ; worm-stekig ; wormachtig ; ver-molmt, ver-olmt, ver-molssemt ; olm-achtig, molm-achtig ; maedig, maedig [1]) ; mottig ; ver-meluwet.

---

(1) Sic bis. Lees *maeiachtig.*

Vermiculatio, wormsteke.

Vermiculatum opus, in-legsel ; in-gelegt , musaïk , mosaïk , werk. *Vermiculata opera conficere,* in-leggen; in-gelegt werk maeken.

Vermina, Verminatio, buik-siekte; worm-stekte in den buik; krimpsel, krevelinge in den buik ; buik-pijne ; buik-wee ; jooksel. *Verminari,* jooken.

Verminatio, morbus animalium periculosus, cùm à verme præcipuè infestantur, vijve, vijver, fijve, fijver; rijdende worm ; worm der beesten.

Vermicularis, herba, bladerloose.

VERNA, huis-kind ; lijf-eigen.

Vernaculus, lands ; lands-eigen ; hier-landsch ; binnen-landsch ; in-landsch ; vaderlandsch.

Vernilis, lodderlik ; loddersch ; lodderachtig.

VERNIX, *vulgi ; &, Vernice illinere ;* vernis ; *&,* vernissen.

VERPUS ; *Vide,* VERETRUM, *&c.*

Verpus ; &, Verpum ostendere vel porrigere, Vide, DIGITUS *medius.*

Verpus, besneden als een Jode.

VERRERE, keren, keiren, keirien ; wisschen ; boenen, *höll.* stubben, *fris.* vaegen, vegen ; *hinc,* vaeg, veig, *pro momento breuiue tempore, ut,* metter vaeg iet doen, *q. rem euerrere; verriculo, curriculo, absoluere &c. Verrere humum,* reeken, reken, raeken.

Verrere, sleipen, slepen ; slooren, sleuren ; schuiven , schuven ; schraeffelen ; ruiffelen.

Verrere per auras, om-verre, om-verde, werpen, smakken, goien.

Verriculum, sleip-net; schep-net; trek-net ; trek-gaeren ; werp-net ; dregge ; dreg-net.

VERRES, beer, beer-verken, *porcus non castratus,* ongelubt verken. *Becanus à* baeren *dici ait, quòd plurimos fœtus gignat.*

Verres siluestris Becano, ever, ever-swijn ; beer.

VERRUCA, wratte, warte, werte, waerte, wartte; worte, *fland,* puiste.

Verrucula, wratteken ; purreken, porreken.

Verrucosus, wrattachtig.

Verrucaria herba, goud-bloeme.

VERSARE, *Versari, Versatilis, Versicolor, Versipellis, Versura, Versus, nomen, & præpositio, Versutus, Versutia, &c.* } *Vide,* VERTERE.

VERTAGUS, hase-winde ; duin-hond.

VERTERE, keeren ; ver-keeren ; om-keeren ; draeien ; om-draeien ; wervelen ; wenden, weinden, winden ; om-wenden ; om-slaen ; om-setten ; stuiten, *holl.* ver-wallen, ver-wellen, *vet.*

Vertere terram aratro, ligone, pastino, om-werpen het land.

Vertere in contrarium, om-welven.

Vertere solum, ruimen ; 't land ruimen.

Vertere ex uno sermone in alium, ver-taelen ; ver-tolken ; tolmetschen; ver-tolmetschen; over-setten van d'eene taele in d'andere ; translateeren.

Versare, winden ; wentelen ; om-slaen ; velgen, *vet.* om-keeren ; om-draeien ; rommen, *vet.* rollen.

Versare rostro, om-wroeten.

Versare corde vel animo, peinsen, peisen ; over-denken ; over-slaen ; be-peinsen.

Versari ante oculos, &c. veur-sweven ; veur-sweiven.

Versare in pectore dolos dirumque nefas, iet quaeds brouwen.

Versari in orbem, wervelen.

Versari in re aliquâ, om-gaen met eenigen handel ; handteeren ; praktiseeren.

Versari cum aliquo, wandelen ende handelen met iemanden ; ver-keeren ; om-gaen met iemanden ; converseeren. *Versatus,* gehandteert.

Versari omni vento, weifelen.

Versus, si, ge-keert ; ver-keert ; ge-wendt, ge-wendet.

Versor, Versator, keerer, keerder.

Vertens, draeiende.

Versatilis, wendig ; wendelik ; keerbaer ; keerlik.

Versatilis homo, sui dissimilis, moribus inæqualibus præditus, uirig, uirmalig, mensch.

Versipellis, deur-trokken, deur-togen, deur-trapten, deur-slepen, boeve ; dobbel mensch.

Versicolor, veel-verwig ; verschei-den-verwig.

Versicolor vestis, kanjant, kangiant.

Versus, Versio, Versura, keer ; keeringe ; om-keer.

[*Versoria, Plauti,* keer, *&c. ut Versura : quamuis quidam pro Compasso vel Pyxidicula nautica, si dijs placet, sumere velint.* F. R.]

Versura, ploeg-vore; ploeg-wente, *sax.* gewendet des akkers.

* *Versus agri, id quod uno die arari aut verti potest,* dag-mael, dag-wand ; *à* dag, *&,* wenden.

Versura, schuld-keer ; interest ; fijnancie.

Versuram facere, geld op interest nemen.

Versurâ soluere, schuld met schuld be-taelen.

Versus, linea, rege, rijge, rije ; reke, *vet.* streke.

Versus, Versiculus, Versus poëticus, veersken ; veers. *Versus recitare alternatim ; alternis versus pronunciare,* veersen met malkanderen.

Versus chronologicus, chronographicus, jaer-dicht.

Versus, seu poematium, præcipuè linguâ vulgari, referein, refrein. *Versus referre,* refereinen, refreinen.

Versus rhythmicus, leoninus, fine cum altero concordans seu consonans, rijm, rijme ; klippel-veersken ; kluppel-veersken ; kleppel-veersken ; *à* klippen, *siue* kleppen, *id est, sonare, resonare. tales componere,* rijmen.

Versus intercalaris, qui inter versus alios identidem inseritur, in vulgaribus rhythmis Scipio aut Baculus refractus dicitur, stok-regel.

Versutus, erg ; arg ; fijn ; sneeg, *q.* snedig, *acutus ;* listig ; linker ; batsch ; leep, leep-loos ; dobbel mensch ; deur-slepen, deur-trapten, deur-togen, deur-trokken, boeve ; [drieling, *qui se in omnes formas componit ; à* drillen, *gyrare ; siue q.* draeijelink. I. R.]

Versutè, listiglik ; arglik.

Versutia, schalkheid ; boeverije ; ranke ; listigheid.

Versus, præpositio, vel postpositio, tot ; ter, *contractum ex* tot der, ten, *id est,* tot den, *(versus orientem,* ten oosten ;) nae *(Domum versus ire,* nae huis gaen ;) waerts, *postpositum, ut, Sursum versus,* boven-waerts ; *deorsum versus,* onder-waerts ; neder-waerts ; *eò versus,* gins-waerts, *&c. Orientem versus,* oost-waerts.

Vertex, apex, vel cacumen cuiuscunque rei, ut ædificij, &c. top, tsop ; timmer, timber.

Vertex eminentior montis, berg-top ; top oft tsop van den berg.

Vertex capitis, hoofd ; top, tsop, des hoofds ; bol ; haer-top ; kruine,

q. corona; kuif; polle, polleken, *sax. fris.*

Vertex rasus, delibatus, initiatus, ut clericorum &c. kruine; platte *g. s. s. fris. Verticis sancti tessera & elogium; literæ initiales tonsuræ testimoniales,* kruin-brief.

Verticem capitis demittere, duiken; duipen.

Vertex, Vortex, ventus contortus, wervel-wind; draei-wind; draeiende wind; winds-brui; varende wind, *vet.*

Vertex, Vortex, aquarum, wiel; weele; weel; wervel, *s. s.* wervel-poel; draeiende wiel oft water; dwaelinge in 't water; ravelinge; kolk, *sax. holl. fris.* *klok; — konkel, *fland.*

Vertex, Verticillus, Verticulum, Verticillum, worvel, wervel; wordel; *Verticillo claudere,* wervelen; toe-wervelen.

Verticulum, Verticillum, spille-wervel; spille-wordel; dril, drille, driele.

Verticuli, Verticilli; paxilli quibus fides vel tenduntur vel rimittuntur, snaren-stekken; luit-slotel; slotelen van de snaren.

Verticilli florum, wervel. *Vide,* FLORUM *Vert.*

Vertibulum, Vertebra, wervel; ge-wricht; wervel-been; wordel, wor-del-been; knoke; ge-led-werf; ge-led-knoop; ge-werf der leden.

Vertebra, Vertebræ, Verticuli seu nodi spinæ dorsi, rug-graet-been; rug-graet-knokels; knokels vanden rug-graet; paternoster-beenders.

Vertebra manus, stompe.

Vertebrarum contextus porci, vituli, &c. harst, herdst; ast, *fland. pars superior illa dorsi, quæ plerunque assari solet.*

Vertigo; Vertigo capitis, ac visus obtenebratio, cum omnia in gyrum circumagi videntur; swijm, swijmel, swijmelinge; swindel; swindelinge; hoofd-swindel; suiselinge; duiselinge; duisigheid; ver-sufstheid; swermerije; om-loop; wervel des hoofds; hoofd-draeyinge; draeyinge in 't hoofd; welle, *vet. fland.* bedwelmtheid; blinden hoofd-sweer.

Vertigine laborare, draei-koppen; draei-toppen; swijmelen; duiselen; suise-bollen; suisel-bollen; swermen.

Vertigine laborans, Vertiginosus, deusig; duisig; swermer; draei-koppig; swindelachtig.

VERU, *Veruculum, Verutum,* spet, spete, spit; speet, *sax.* braet-spit; brootse (broche, *Gall.*) spetken, spitken. *ferrum in quo Veru vertitur,* wend-ijser; brand-ijser; braed-ijser.

Veru figere carnes, 't vleesch aen-steken, aen 't spit steken. *transfigere,* deur-speten.

Veru iterum figere, her-spitten; her-speten.

Veruculum, pinne; dodde; prop, proppe.

Veruculum transfigendis lardo carnibus, lardeer-priem.

Veru, Veruculum vasis, tap, tap-ken; swik, swiksken.

Veruculata sutura capitis, cranij, spit-naed, oft spits-naed des hoofds; bekkeneel-naed.

Verutum, lemmer; klinke, klinge.

Verutum, Veruina, rijd-sweerd, *Adr. Junio.*

VERVACTUM, braek-land; braek-liggende land; braek; braeker; dries, driesch, dries-land; dres, dres-land.

VERVEX, weer, weder; hamel.

Veruex sectarius, leid-hamel; bel-hamel; her-man; heir-man; herde-man, herd-man, *ab* herde, *id est, grex, q. vir gregis.*

Veruecis penis, neruus, peserik.

Veruecina caro, weeren-vleesch; hamelen-vleesch; schaepen-vleesch.

Veruecinum femur, hamelen-bout.

Veruecina pilula, schaeps-keutel.

VERUS, *Verum,* waer; ge-waer; ge-waerig; recht; trouw, trauw; true, *Angl.* ge-wis; wis; on-ge-logen; vrai. *Verum ex semisse,* half-waer. *non Verus,* on-waer; on-waerachtig.

Verus linguâ & pectore, op-recht; open-hertig; open van herte.

Veram rem esse putare, waer, waers, meinen.

à Vero errare, abire, on-gelijk hebben inde saeke.

non Verus, on-waer; on-waer-achtig.

Verum dicere, waer seggen.

Verax, Veridicus, Verus, waerach-tig; waerig; waer-woordig. *Verè,* waerlik; waerachtiglik.

Veritas, waerachtigheid; trouwe; truten, *angl.*

Veritatis indicium, waer-teeken.

Veritate persentiscere, ge-waer worden.

Verisimilis, &, Verisimiliter, waer-achtig; waer-schijnig; waer-schij-nelijk.

Verisimilitudo; Veri species, umbra, waer-schijn; schijn der waerheid; waerachtigheid; apparentie.

Veratrix, Apuleio, mulier quæ profitetur se vera dicturam, waer-seg-gersse; waer-segster.

Verò, Verùm, maer; ne-maer; doch; toch. * *Verum etiam,* maer ook; sonder ook.

Veruntamen, nochtan; nochtans.

VESANUS, on-sinnig; uit-sinnig; sot; swermer; biesaerd, bisarre.

Vesania, sottheid, sottigheid; swermerije.

VESCI, eten, eeten; teren, teeren; nutten, nuttigen.

Vescus, eetbaer; etelik; eetachtig.

Vescus, corpore Vescus. Vegrandia farra coloni, Quæ mali creuerunt, parváque vesca vocant. Ouid.

Vesculus, mager-hein.

VESICA, blaese. *Vesicula,* blaes-ken.

Vesicam exonerare, pissen; rijsen; sijn waeter laeten, af-slaen.

Vesicæ meatus obstructio, ver-stropt-heid in de blaese.

Vesicula, blader, blare; puiste. *Vesicula ex caustico cuti inusta,* wevel, weffel.

Vesicaria, winter-kersen; krieken over see.

VESPA, wespe; peerds-horsel, *fland.* horen-toren, *fris. holl.*

VESPER, *Vespera, Vespertinum tempus; hora Vespertina,* avend; aven-stond; avend-ure; vesper-tijd; nacht, *vet. hinc,* nacht-eten, nacht-mael, nacht-tabbaerd, vast-nacht.

Vesperus, Vesperugo, Vespertina stella, avend-sterre.

Vesperascere, avenden.

Vespertinus, avend-stondig.

Vespertinus hospes, nacht-gast.

Vespertinus lusus, avend-spel. *(Serees.)* 1)

Vespertinæ horæ, preces; Vesperæ, vulgi, vesperen; vesper-getijden.

Vesperna, id est, cœna, apud Plautum, teste Festo, avend-mael; vespereie, *fland.*

VESPERTILIO, vledder-muis; vle-der, fleder, muis; vler-muis; *q. d. mus volans, volatilis, pennatus; nam*

(1) Nl. Fr. *soirée* = avondpartij (nog in de 18de eeuw *serée*).

Alas cùm gestat cetera muris habet : nacht-vogel ; nacht-rave ; spek-muis, *g. s. s. fris. quod carnes suillas de trabibus suspensas exedat.*

VESPILLO, dooden-drager ; lijk-drager ; lijk-begraver ; schrobber ; celle-broeder.

VESTIBULUM, veur-huis ; veur-hof ; in-gang ; ge-schop, *fland.* portael, poortael van 't huis.

Vestubuli sedile, liere, *fland.*

Vestibulum templi, veur-kerke ; parvis.

Vestibulum portæ templi, kerk-portael.

Vestibulum templi, vulgo ; pars templi secretior, gaerw-kamer.

VESTIGIUM, pas ; terd ; trede ; pad ; patte ; stap, stip, stup ; step, steppe, *fland.* * στίβος, stap. — *Vestigium facere, figere,* stappen, stippen. *Vestigio falli,* mis-treden, misterden.

Vestigium, signum, ge-merk ; kene, kenne, *louan.* spore, speure ; ge-spore ; lijk-stede ; lijk-teeken, lik-teeken ; lid-teeken ; apparentie.

Vestigium pedis, voet-spore ; voet-stap ; voet-trede ; sole vanden voet.

Vestigium rotæ, wagen-leese ; wagen-spore ; wagen-slag ; het spoor, *simpl.*

è Vestigio, hands ; te hands, *holl.*

Vestigare, Vestigia lustrare, speuren ; nae-speuren ; soeken.

Vestigabilis via, ge-naekeliken weg.

Vestigator, jager.

Vestigatus, ge-sporet.

VESTIS, *Vestimentum,* kleed ; ge-waede, ge-wand ; waede ; waed, (*hinc,* lijn-waed ; kerk-gewaed, *&c.*) wand, *g. s. s. fris. Vestitus, Vestes, Vestimenta,* kleedinge ; kleederen, kleeders, *& per syncopen* kleeren ; lijf toe-behoorten, *Grotio, in iure potissimè ;* ge-waedsie ; garniment ; habijt, *præcipuè ad ornatum.*

Vestis superior, suprema, over-kleed ; kaerle, keerle ; frok, *vet. fland. Vestis suprema aut summa, siue capitis, siue humerorum &c.* kappe ; *hinc,* kap-dief, *palliorum raptor, aut vittarum feminearum.*

Vestis ora, sinus, lacinia ; Vestimenti extremum ; peniculamentum, lijst aenden rok ; soom.

Vestis lacinia anterior, veur-pand van 't kleed.

Vestis, seu Vestis sinus, pars qua fit largior ; siue, segmentum vestem separans, geere, geerene ; borkel, *vet.* slippe ; sleppe, *fland.*

Vestis laciniata, laciniosa, ampla, sinuosa, striata, vol-slagen kleed.

Vestis muliebris, vrouwen-kleed. *Vestimentum muliebre, palla,* soebe, *fris.*

Vestis promissa mulierum, koers, keurs ; kiers, *sicamb. Videtur propriè significare vestem pellitam siue pelliceam mulierum : atque hinc Germanis superioribus,* kursner, *& sicamb.* kuersener, kiersener *dici Pellionem.*

Vestis leuis, præcipuè quæ feminis proxima indusio, baeiken, *fland. nonnullis,* pis-keurse. *alijs vestis mulieris usus æstiui,* siele, sielken ; somer-sielken.

Vestis muliebris exterior siue superior, custodiendis alijs vestibus, wachte ; schorte ; surkotte

Vestis cœnatoria, tafel-tabbaerd ; nacht-tabbaerd.

Vestis triumphalis regum, principúmue, staet-tabbaerd ; staet-kleed.

Vesta (1) *lugubris, pulla, funebris,*

(1) Sic. Lees *Vestis.*

feralis, rouw-kleed ; treur-kleed ; lijk-kleed.

Vestis viatoria, reis-kleed.

Vestimentum duplex, suffultum, ge-voedert kleed ; dos ; *et ita Vestibus munitus,* ge-dost.

Vestis villosa, ge-friseerde mantel.

Vestis rudioribus villis horrida, jakke, *g. s. s. fris.*

Vestimenta fluxa, slodderende kleederen.

Vestis lacera, ge-scheurt kleed : *Vestibúsque lacer, vel, Vestibus laceratis,* ver-scheurt ; ver-hakkelt.

Vestis lacera, cuius partes quædem pendulæ, lompe.

Vestis scapularis, schaplaris ; schapulare.

Vestis sacra, mis-ge-waed ; mis-ge-wand.

Vestis lanea, wollen-kleed ; laekene kleed, *vulgo.*

Vestis lintea, linea, lijnen-kleed.

Vestis lanea superior, frok ; quene, *vet. fland.*

Vestis pannosa, rok ; lijf-rok.

Vestes personatæ, mom-kleederen.

Vestis interpolis ; Vestimentum interpolatum, op-gehaelt kleed.

Vestis coacta, coactilis, vilt.

Vestis picta, ge-bloemt, ge-beelt, kleed.

Vestis virgata, ge-strept kleed.

Vestis coloribus distincta, tanquam domino proprijs, livraie ; levereie, *quales seruorum à pedibus.*

Vestis pellita, pellicea, pels, pels-rok : *discolor, maculosa,* bont-rok.

Vestis acu picta, variata, phrygiana, ge-stikt, ge-borduert, kleed.

Vestis serica, satijn : *subserica, tramoserica,* cipers-satijn.

Vestis holoserica, holouera, fluweelen kleed.

Vestis subsericæ species, woesset.

Vestis bombycina, Coa, taffetaf.

Vestis Coæ alia species, kerspe ; kerspen-doek ; kespe, *fland.*

Vestis polymita, versicolor, babylonica, kangiant.

Vestis cymatilis subserica, grof grein. *Vestis cymatilis, capripilia, vulgo Camelotum, &c.* kamelot ; *eaque magis undulata,* ge-watert kamelot.

Vestis operis Damasceni, Damascena, scutulata, damasten-kleed.

Vestis heteromalla, partim lanea, partim linea, trijp, trijpe : *alia species,* tieretein ; diertein.

Vestis subtilibus filis laneis texta, stamet, stammet.

Vestis purpurea, ostrina, coccinea, coccina, Tyria, conchyliata, Sarrana, ostro perfusa, murice ardens, karmosijn ; karmosijnen-kleed ; *vulgo Carmesinum dictum quòd fiat ex vermiculo qui Pœnis Carmen, Arabibus Kermez.*

Vestis coccinea quisquiliata, schaerlet, schaerlaek.

Vestis decolor ; cuius color euanuit propter imbrem aut continuum attritum, vael kleed.

Vestire, Vestes induere, Veste superintegere, kleeden ; kleederen aentrekken ; aen-doen ; over-kleeden ; dekken ; over-trekken ; habitueeren.

Vestire tunicâ, be-rokken.

Vestes, Vestitúmue, mutare, verkleeden.

Vestes, Vestimenta, exuere, detrahere, exspoliare ; Vestibus spoliare, ont-kleeden ; uit-trekken het kleed ; uit-schudden de kleeren ; ont-gaerwen.

Vestem fulcire, suffulcire, duplicare, voederen het kleed.

Vestire duplicibus ; munire vestibus suffultis, dossen.

Vestes conficere, sarcinare, kleermaeken ; scheppen.

Vestem dilatare, explicare, &c. uit-leggen ; uit-wijden.

Vestis margines ornare ac munire, ver-braemen, ver-bremen, *vet.*

Vestes consarcinare, kleer-lappen.

Vestem colligere, succingere, torssen, *fland.*

Vestem peniculo detergere, stringere, kladden ; kladderen ; af-kladden.

Vestium ornatu modum excedens, uit-wendig.

Vestes multas atterens, consumens, sletig.

Vestium sarcinator, kleer-maeker ; hand-sitter, *vet.* schepper, *fland.* parmentier, *fland.*

Vestiarius, idem : item, kleer-verkooper ; uit-drager.

Vestiaria, uit-dragersse ; uit-draegstere.

Vestispicus, kleer-waerder ; kleer-bewaerder.

Vestiarium, kleer-schap ; kleer-schappraie ; kleer-renne ; kleer-kasse, *holl.* waerd-ribbe ; waerd-rubbe ; weerd-ribbe ; waerd-rebbe ; waerd-robbe ; garde-robbe. *Vestiaria theca,* pijseel, *zel.*

Vesticeps, man-baer ; bachiler, *ang. barba enim*

Vestis menti, baerd.

VETARE, weder-bieden ; ver-bieden. *Vetare periculi capitis,* op den hals ver-bieden. *Vetitus,* ver-boden.

Vetitum, res Vetita, ver-bod.

VETERINUM *animal,* trek-beeste.

Veterinarius, maer-schalk ; hoef-smid ; peerd-meester.

VETERNUS, slaep-siekte ; vaddigheid.

Veternosus, slaep-siek ; slaep-suchtig ; vaddig ; vadsig ; losig ; luisig ; leusig ; loesig, *sax. ignauus.*

VETONICA, *Vettonica,* betonie, *quibusdam.*

Vettonica altilis, genoffel, genoffel-bloeme ; geroffel, garoffel-bloeme ; angiere, angeliere, *holl minor species,* pluimkens.

VETUS, *Veter, Veteranus, Vetustus,* oud ; ald ; oud-saeten ; oor, or, *Vide,* MAGNUS.

Vetulus, oud-man ; oudachtig. *Vetula,* oud-wijf.

Vetus, Vetustus, stel : *Vetus cereuisia ; Vetus lotium,* stel bier ; stelle pisse.

Vetus, Vetustate corruptus, ver-legen ; over-legen.

Veterare, Veterascere, Vetustescere, ver-ouden, ver-ouderen ; oud worden.

Vetera, Vetusta, nouâ formâ quasi in vitam reuocare, ver-tijd-baeren.

Vetustas, oude, oudde, ouder.

Veteramentarius ; qui veteres merces vendit, oud-waerier. *Veteramentarius sartor,* oud-kleer-kooper ; oud-kleer-lapper. *Veteramentarius sutor, suppactor,* schoen-lapper ; oud-lapper ; oud-schoen-lapper. *Veteramenta, soleæ detritæ,* schoen-lappen.

Veterator, schalk ; schalkaerd ; oor-schalk, *vet.* ouden Griek ; oud boeve ; ge-slepen, deur-slepen, deur-togen, deur-trapten, deur-trokken, boeve ; arge-listig ; quaed-listig ; practisijn.

VEXARE, quellen ; plagen ; bekommeren ; tergen ; terten ; torten ; brillen ; hijen, *holl. sicamb.* blaeuwen ; blauwen ; rijtsen, *s. s.* aen-rijtsen ; vexeeren ; tormenteeren ; travalieren. *Vexatus,* ge-quelt.

Vexator, ver-volger.

Vexatio, ge-quel ; quellagie ; quel-linge ; plage ; ver-volginge ; persecutie ; terginge.

Vexatio in litibus per fraudem & frustrationem, kalangie.

VEXILLUM, vaendel, vendel ; vaendeling, vendeling ; vaene ; wimpel. *Vexillum statarium,* standaerd.

Vexillum sacrum, vaene ; kerk-vaene.

Vexillum militare, veld-wimpel ; banier ; guidon ; pingion.

Vexillum cædis prænuncium, bloed-vendel.

Vexillum nauale, vlagge.

Vexillulum, Vexillum paruum, vaenken ; banderolle.

Vexillarius, vaen-draeger ; vaendrig.

Vexillifer turmæ equestris, kornet.

VIA, weg ; dijk, *hollandis ; [quæ vox pro Viâ, præcipuè publicâ, apud eos remansit ; quia olim soli aggeres viam dabant ex unâ insulâ in aliam, cùm tota regio æstuarium quasi esset ; & semitæ minores quibus ad aggeres illos maiores adscendebatur, ab adscensu* stegen, *&* steigers *vocabantur ; quæ voces etiam nunc in usu sunt pro quocunque viculo.* F. R.]

Via, in iure, een weg. *Viæ publicæ,* heer-wegen ; *vicinales Viæ,* buir-wegen : *Viæ necessariæ,* nood-wegen, *Grotio.*

Via, streke ; vaerd, vaerde, veerde : *I tu tuâ viâ ; res tu tuas age,* gaet uwer veerden heen.

Via, straete : *Strata alioqui propriè dicitur de viâ publica lapidibus stratâ, ciuitatum præcipuè siue pagorum : indifferenter tamen pro quacunque viâ, etiam terreâ, accipitur : Via verò strata, viarúmue pauimentum, Teut. propriè dicitur* kassije, kassij-weg ; kautsije, kautsijde, *fland.* steen-weg, *&c.*

Via arboribus utrinque seriatim ductis consita, lei, lij, lijde ; laen, *holl.* lijd, lijde, *alioqui &* lijd-weg, *via intelligitur* xvj. *pedes lata.*

Via, modus, wege ; *(commodâ viâ, commodè rem aliquam applicare siue deducere, & perducere ad exitum ; peragere ; efficere,* te wege brengen, *q. bonæ viæ insistere ;)* middel ; maniere ; wijse ; gijse ; lei, *(unde,* meniger-lei, veelder-lei, eener-lei, *&c.) quâ Viâ,* hoe.

Viâ eâdem, eens gangs.

Via ferens ; Via quæ recta aliquò ducit, rechte straete.

Viæ index, bild-stok : *& de homine,* weg-wijser ; leids-man ; guide.

Via, Via trita, patens, publica, aperta, peruia ; Viæ faciles, tutæ, securæ, bane ; ge-baenden weg ; pad ; be-kent pad ; open-straete ; open weg ; reisige ende opene wegen ; vrije, veilige, sekere, wegen ; be-dreven, be-treden, weg ; be-wandelde wegen. *Via vestigabilis,* ge-raekeliken weg.

Via auia, inuia, falsa, non recta, non trita ; Viæ non tutæ, non apertæ aut securæ ; uit-weg ; on-weg ; dol-weg, dool-weg ; on-gebaenden weg ; on-vrije, onveilige, wegen.

Via regia, basilica, publica, consularis, prætoria, militaris, vrije straete ; land-straete ; hooge straete ; hoogen weg : her-bane, heir-bane ; *ab* her *siue* heir, *id est, publicus, vel, exercitus ; aut ab* her, *siue* heer, *id est, dominus ; unde &,* heeren-straet, heer-bane, heeren-weg, *frequentissimè dicitur ; item,* hooge-straete ; hoogen weg.

Via vehicularis, rol-baene.

Viæ angustæ, arctæ ; semita, voet-pad ; smale wegen.

Viæ flexus, om-weg ; om-slag ; keer-weg ; keer inde weg, inde straete.

* *Via obliqua, sinuosa,* geere.

in Viam se dare, weg-maeken; weggaen.
Viam facere, gaen; treden; marcheeren.
à Viâ rectâ recedere, deflectere, ontwegen; dolen.
Viam docere; in Viam dirigere, wegen; be-wegen; den weg wijsen, aen-wijsen.
Viam munire, planam reddere, den weg banen.
Viam dare, deur-laeten.
Viam lapidibus sternere, steenwegen; den weg plaveien.
in Viâ; per Viam, onder-wegen.
Viæ, itinerisue, causâ symposium, aut donum quodcunque, voie, foie, letste.
Viarum voragines, aut loca aurigationi difficilia, vix peruia, slag inde weg; quaede slag.
Viator, ganger; gaende man; gaende ende komende man; wegvaerdig man; reiser; reisiger; reisende man; land-vaerder; wandeler; passagier.
Viatoria vestis; pera; lacerna, siue penula, reis-kleed: reis-male: reis-mantel, *pallium viatorium, itinerarium.*
Viaticum, Viæ auxilium, teer, teere, teeringe, teer-geld, teer-kost, teer-penning, over weg; reis-geld.
Viarum obsessor, straet-roover; straet-schender; heg-dief; snaphaen.
Viator, stator, seruus publicus, stad-bode; recht-knecht, richtknecht, *s. s.* puier, *vet.* bedelle; wepel; weifel, weivel, weifeler; wacht-knecht; korte-roede, *(Antuerpiæ, ad differentiam Statoris primarij, qui,* lange-roede;) sergeant, schergeant, sargeant; roeddrager; *Vide,* RHABDOPHORUS.
VIBEX, schrabbe; straeme; streme; streke; strepe; schramme; weffel, wevel, *fland.* lijk-klauwe; krauwetse *(ungulis scalpta;)* linke, linkse, lijnkseme, lijnkse, *fland.* balaffre; barlaffe.
VIBRARE, daven, daveren; donen, deunen, duenen; dreunen, dronen, *holl.* wichten; wikken; swikken, swakken; quikken; swieren; swanken; kronkelen; daekeren, *vet. fland.* wippen; wapperen; schuppen; schudden; swengen; swingen; swingelen.
Vibrare gladium, blaeien oft waeien een sweerd, *fland.*
Vibrare culum, wring-aersen.
Vibrare instar flammæ, vlakken, vlakkeren.
Vibrare, krollen, krullen. *Vibrare crines ferro,* krollen het hair. *Vibrati crines,* ge-krolt hair; kruis-hair.
Vibratus, kruis, kraus.
Vibratio, agitatio subita tremula, wip; swik, swank, swink; swier.
Vibratio membri alternatim, verschietinge.
Vibratio luminis, blik; wip, wijp, *vet.*
Vibratio flammæ, blaeker, *siue,* vlakker, *Becano.*
Vibratio continua & perpetua, quæ stellarum propria est, earum maximè quæ ob longinqua spatia perpetuò micare cernuntur, sterre, *Becano.*
VIBRISSÆ, *Vibrissi,* neus-hair.
VIBURNUM, *clematidis species,* lijnen; nielen, *germ.*
VICE, *Vicem;* mael; reise; stond, *vet. (Vices,* stonden;) poose; wijle; *vake; — beurte; behoorte; ge-beurte, ge-boorte; keer, toer: *meæ nunc sunt Vices,* 't is nu mijnen keer, mijnen toer.

Vice quadam, aliquâ, eens; eenigmael.
Vice unâ, eens; een-mael; een reise, werf.
Vice primâ, eerst mael, werf; d'eerste reise.
Vicibus duabus, tribus, multis, pluribus, twee, drij, menig, veel, meer, mael, werven, reisen.
Vice alterâ, ander mael, werf.
Vice annuâ, jaerliks.
Vice quauis, 't elken. *Vicibus singulis,* so vake.
Vicem reddere, ver-gelden; wedergelden.
Vices alternare, variare; per Vices quidpiam agere, ver-schaeren; verpoosen. *per Vices & condecenter, alternatim aliquid agere,* met ge-beurten oft be-hoorten iet doen.
Vicissim; Vicibus alternis; alternatim, per Vices, over-hand; overhands; ver-schaerens; over-anderlik; hands-wijle; onder-wijlen; onder-wisselings; met beurten, gebeurten, be-hoorten; nu 't een nu 't ander.
Vicissim, weder-sijds; wedersijdens; daer-tegen, hier-tegen; weder-om.
Vicissitudo, ver-anderinge; wijsinge; onder-wijsinge; uire.
Vicarius, Vices alterius gerens; Vice & loco alterius substitutus, stadhouder; plaets-houder; substituit; lieutenant; lokate; *saepe explicatur per,* onder, *ut,* onder-koning, *onder-ammirael; — onder-meester, onder-koster; *sic & barbaris per,* vice, *ut* vice-roi, vice-ammirael, *&t.*
Vicarius Episcopi, suffragaen.
Vice-comes, vulgi, onder-grave; borg-grave.
Vicaria præfectura, onder-schoutetschap.
VICENI, *Vicesimus, Vicies, &c. Vide,* VIGINTI.
VICIA, vitse; wikke.
VICTIMA, slag-offer; sege-offer; sacrificie; hostie.
Victima, animal sacrificio destinatum, offer-dier.
VICTITARE, *Vide,* VIVERE.
VICTOR, *Victoria, Victus, ti, &c. Vide,* VINCERE.
VICTUS, *us; Vide,* VIVERE.
VICUS, *via,* straete; gatte, *vet.* gasz, *ger. ut, Vicus cereuisiariorum,* kammer-straete. *Vide,* VIA.
Vicus minor, Viculus, straetken; stege, steige, stijge: [*hodie quidem pro quocunque vico angustiore, seu angiportu: sed propriè Viculi illi quibus ad aggerem,* den dijk, *ascenditur, aut contrà. Vide etiam,* VIA. F. R.]
Viculus angustus, transitum non habens, gang, gank.
Vicus, urbis regio, wijk; bon, bonne. *Vicum urbis inhabitans,* bonne-genoot; bonne-geseten. *Vici magister, præfectus,* wijk-meester; blok-meester; quartier-meester; bonne-meester.
Vicus paganus siue rusticus, dorp; plakke; vlekke; ge-hucht; hie, *vet. zeland. Vici dominus, comarcha,* kalibaerd; heere van 't dorp.
Viculus rusticus, ge-huchtken; hammeie (hameau, *gall.*) drommel van huisen; biest; laen; rapas, repas.
Vicus rusticus maior & opidi æmulus, municipium, vrijheid, heerlikheid.
Vicus, pagus, regio, kars-pel, kerspel; ambacht; grietenije, *fris.* kogge.
Vicinus, ge-buer; buer, *holl. fris.* gebuer-man; buer-man; nae-

buer ; reen-genoot, *in agris præcipuè.*
Vicina, buer-wijf ; ge-buere ; ge-buer-wijf.
Vicinus, erga Vicinos comis, gebuerlik ; gebuersaem.
Vicini domus luminibus officere ædificando, sijns ge-buers licht, be-nemen, be-timmeren.
Vicinus, a, um, hende ; be-lang, *vet.* bij-gelegen ; aen-paelende. *Vicina terra,* bij-land.
Vicinia, Vicini, ge-buerschap; ge-buerte; nae-buerschap; buer-lieden, *holl.*
Vicinia sacra, prochie; kerst-pel.
Vicinia accolarum eâdem molâ utentium, mael-stede, mael-stad.
Vicinia, Vicinitas, ge-buersaem-heid.
VIDERE, sien; be-sien; schouwen ; aen-schouwen ; wieren, *&* loken, *vett.* be-schouwen.
Videre, aspectare, contueri, oculis hiantibus, fixis, intentis, obtutu fixo, sterren, ster-oogen ; sterlik aen-sien.
Videre propius, bij-sien.
Videre ulterius, over-sien.
Videre gemina quæ singula sunt, spriet-oogen; sprietel-oogen, *fland.*
Videre iterum, weder-sien ; *usque ad reuisum, vulgi,* tot weder-siens.
Videre rem aliquam, intelligere, comprehendere animo, acht nemen oft slaen op eenig ding ; ver-staen ; sien ; be-grijpen.
Videns, siende.
Videri, ge-sien zijn.
Videri, schijnen ; ge-laeten ; laeten.
Videri, dunken, donken : *mihi videre videor, mihi persuadeo,* ik laet mij dunken. *Quid tibi videtur?* Wat dunkt u ? *Qualis tibi videor?* Wat dunkt u van mij ? *videris mihi doctus, probus ;* mij dunkt dat gij, *&c.* *Audire visus sum,* mij dunkt dat ik gehoort hebbe.
Visus, ge-sien. *Non visus,* on-ge-sien.
Videri, goed dunken. *Visum est,* het heeft mij goed gedocht.
Visibilis, sienlik ; sichbaer ; sienbaer.
Visus, Visum, Visio, ge-sicht ; sicht ; be-schouwinge, be-schouwenisse.
Visus acutus, lynceus, scherp gesicht. *Visu acutus, lynceus, perspicax,* scherp-sichtig ; scherp-siende.
Visum clarificare, clarum facere, klaeren het ge-sicht.
Visum dispergere, spriet-oogen ; sprietel-oogen, *fland.*
Visum præstringere, ver-blikken.
Visus obiectum, weder-schijn.
Visum, schijninge ; waen-schijn, *vet.* dunk ; apparentie.
Visus, Visio, Visum, droom ; spook ; ge-spook ; ge-spuis ; ge-spens ; vision, visioen ; vise vase ; fantasije ; ver-schijninge.
Visorium, tooneel ; tanneel ; schouw-plaetse ; kijk-plaetse.
Visere, Visitare, be-soeken, be-sueken ; ver-soeken ; gaen be-sien ; heim-soeken *g. s. s.* visiteeren, vanden. [*Vandali dicti fortassis non tam ab ambulando,* wandelen, *quàm à* vand-al, *quòd omnia inuiserent aut tentarent.* I. R. *Credam ego dictos q.* van-daelers, *à convalle quadam vid[t] distinctos populos ab alijs qui in montanis &c. eiusdem gentis habitarint* F. R.]
Visitatio, be-soek, be-suek ; ver-soek ; ver-soekinge.
VIDELICET, ja ; te weten.
VIDULUS, borsse ; tassche, tessche ; maele : *Vidulus vid[t] scorteus.*

VIDUUS, *vir Viduus,* weduwer; weduwenaer; wit-man, *vet. sicamb.*
Vidua, weduwe ; witwe ; witte ; wit-vrouwe ; ledige vrouwe, *vet.* Witte *autem, vel* wit-vrouwe, *quia matronæ lugentes tam apud nos olim quàm apud Romanos albis usæ sunt vestibus : & nunc temporis in Gallia & Belgio, stolâ pullâ indutæ & candido linteo luctum ostentant.*
Vidua antiphernis fruens, douagiere, douagierige.
Viduis debita bona post coniugis mortem, stoel ; weduweliken stoel.
Vidua antè quàm nupta, Apuleio, on-bestorven weduwe.
Viduitas, weduwschap ; weduweliken staet.
VIERE, vlechten, vlichten ; kuipen.
Vietor, kuiper ; binder, *&.* boddeker, *sicamb.*
Vietorius harpago, pranger ; trek-haek ; kuipers-haek.
Vietorium ; Viminale, lignum ; Vieta ligna circulis conficiendis idonea, band-hout ; hoep-hout.
Vietus, slap ; wak ; week, weik ; welk, *vet.* voos, voosch, voogs ; ver-neutelt, ver-nutelt ; ver-slenst ; ver-slettert ; schrompelig. *mala vieta,* schrompelige appelen.
VIGERE, groeien ; groenen ; toe-nemen ; floreeren, in fleur zijn. *Vigore augeri,* ver-vromen.
Vigens, Vigorosus, was-baer ; jeugdig ; vei, *fland.* frisch, versch.
Vigens animo, licht-sinnig ; locht-sinnig.
Vigor, groeyinge, groeyssel ; groese, *fland.* dege ; tier ; geure, gore ; frischeid ; vigeur.
Vigor naturalis, levendigheid.
Vigor animi, licht-sinnigheid.
VIGILARE, wakker zijn; gauw zijn.
Vigilans, Vigil, wakker ; waekig ; nernstig, neerstig ; kloek ; mondter ; *g. s. s.* vlijtig.
Vigilanter, wakkerlik ; vlijtiglik ; neerstiglik.
Vigilantia, wakkerheid ; gauwigheid ; kloekheid ; neernstigheid, neerstigheid.
Vigilare, Vigilias agere, waeken ; wachte houden.
Vigilia, * *castrensis aut militaris vid[t] — vel, Vigiliæ,* * *Vigiles,* — wachte ; * wachters — waeke ; schaer-wachte ; waerde, warde, *vet.* garde, *gall.*
Vigilia prima, & secunda, veur-wachten. *Vigiliæ primæ,* schild-wachte ; sentinelle.
Vigiliæ nocturnæ, nacht-waeke ; nacht-wachte ; aweit, aweet, *vet. fland* guet, *gall.*
Vigilia secunda noctis, veur-wacht.
Vigiliarum tessera, wacht-woord.
Vigilias nocte circumire, ronden ; ronde doen bij nachte.
Vigilijs se frangere, waeken ende braeken.
Vigil, wachter ; waeker.
Vigil incendij nocturni, vier-roeper; klapper-man ; hanneken-uit.
Vigilum præfectus, wacht-meester.
Vigilum statio, korde-garde ; korps de garde.
Vigiliæ, dies Vigiliarum, apud Ecclesiast. vigilie ; vigilie-dag ; mis-avend. mes-avend ; heilig-avend ; *ut,* kerst-avend, jaers-avend, *&c.*
Vigiliæ mortuorum, vigilie.
VIGINTI, *Viceni, Vicenarius,* tweentig, tweyntig, twintig ; stijg ; stege, *sicamb. fris.* snees, *holl. quod de piscibus crebrò in usu.*
Vicies, Vigesies, tweentig mael.
Vicesimus, Vigesimus, twintigste.
Vigintiquinque, quartier, (quar-

tron, *gall.) quarta vid^t pars centeni.*

Vigintiquinque annos natus, meerder-jaerig.

VILIS, slecht, slicht, slacht; ge-ring; ring; a-weerd, au-weerd, ou-weerd; on-weerd, on-waerd; on-geacht, on-achtbaer; slim; snoode; oodelik, oielik, oolik; licht-vaerdig; on-nut, on-nuttig; ver-legen; over-legen.

Vilis homo, fœdus, turpis, spurcus, ignauus, inurbanus, vappa, sordidus, pannosus, fiel, fielt; vilt, viltachtig; flore, floor, φλαῦρος; schrobber, *holl.* schudde; vilein, *q. d. villanus*; *gall.* vilain; *ital.* villano. *Gallicæ nobilitatis vulgus, villanos, viles dicunt, ignominioso vocabulo. Villani autem propriè sunt omnes qui gentiles homines, id est, ingenui ab ipsâ gentis origine non sunt. ita Gilb. Cognatus. Villanus, inquit Budæus, dicitur quòd villæ adscriptus & colonariæ conditioni addictus aut ipse sit aut maiores ipsius fuerint: quod tamen nomen loquentium inscitia in contumeliam iam vertit. Villanum enim & Vilem vernacula simplicitas confundit.*

Vilis & seruilis conditionis homo, teeuwe.

Vilis, non magni precij, on-kostelik; on-dier; mate, *vet.*

Vili siue paruo emi, vile esse, goeden koop zijn.

Vile opus, soetel-werk. *Vile opus agere; Vilia officia obire*, soetelen; raeken, *sax. fris.*

Viliores res, mercésue reijculæ, improbæ, wrak, wraek, brak; verlesen goed; ver-lies; plagge, plaggerije; plugge.

Vilitas, slechtigheid; slechtheid; snoodheid, snoodigheid; on-weerde, on-weerdigheid; on-geachtheid.

Vilitas annonæ, goeden tijd; *Vilitatem annonæ alteriúsue rei seu precij inferre, facere; aut efficere ut frumenta minùs cara sint & minoris vendantur*, af-slag maken in 't koren, *&c.*

Vilescere, ver-snooden.

Vilipendere, ver-achten; kleinachten; ver-smaeden; ver-smaelen; ver-foeien; ver-snooden; kleinkennen; kleinigheid iemanden aendoen; coullioneeren, *Vide*, CONTUMELIA *afficere.*

VILLA, *rustica potissimùm*, landhuis; boeren-huis; goed; halfmans goed, *sicamb.* hof; hoeve, *q. hortus;* winne, *vet.* win-hof, *louan.* meier-hof, *g. s. s.* pacht-hof; pacht; pacht-huis; pacht-goed; wooninge; ge-lege; hof-stede.

Villa minor, stede.

Villa anterior; area villica; Villa rustica prædio iuncta, veur-hof; neder-hof; neder-huis; werf. *vet.*

Villa urbana, in quam se dominus recipit, opper-hof; opper-huis; speel-hof; speel-huis; somer-huis; *holl.* weid-huis; lust-huis; *ger. sicamb.*

Villæ, prædijue dominus, pachtheer; kalibaerd.

Villicus, Villæ conductor, hoevener; hoeven-pachter; pachter; pachtenaer; land-pachter; dorpman; meier; huis-man; land-saet; laet. *Vide*, COLONUS.

Villica, land-wijf; boerinne; dorp-vrouwe; dorp-wijf; hoevenersse.

Villæ locarium, pacht-huere.

VILLUS, lokke; vlokke; haerlokke; foese, *ger. sax.*

Villos pannis inducere, friseeren; vrieseeren.

Villosus, haerachtig; haerig; gehaert; rouw-haerig; rouw van haer; lokkaerd; lokkachtig; rouw-lokkig;

vlokkig; ruidig, ruig; noppachtig; noppig; ge-friseerd; rusch, *vet. sax.*

Villosus pannus, rusch-doek, *vet.* *Villosus pannus, Villosa lodix*, vlasschaerd, *vet.*

Villutum, vulgi, fluweel.

VIMEN, teen, teene, tiene; wiede, wijde, wije, weide, *s. s.* wisse; wijme, wime, *fland.* wede, wedeken, *vet.* twijg, *g. s. s. holl. fris.*

Vimina lenta, maiora, wijd-dauw, *vet.* teenen; band-roeden; vitse, vitsel; vits-roeden.

Vimina vietoria, reep-hout; hoephout.

Vimina contexere, vitselen.

Vimen viscatum, ter-roede.

Vimineus, teenen. *Vimineum textum, vas*, teenen-korf; mande; spinte.

Viminale, Viminetum, Viminalis locus, wijme; wijd-hamme.

* VINACEA, *orum, Vide*, UVA.

VINCERE, ver-winnen; overwinnen; winnen; segen, *vet. germ.* ver-meesteren; te boven gaen; de over-hand hebben *(Victoria potiri ;)* over-gaen, over-komen *(Vincere ferendo*, over-komen 't quaed;) veroveren; houden; in-doen; conquesteeren.

Vincendo extorquere, af-winnen; uit-winnen.

Vincere prælio, over-strijden; *contrà*, neder-lage hebben.

Vincere viuendo, iemanden overleven.

Victus, ver-wonnen; *ge-wonnen; — mat ende over-wonnen.

Vincibilis, winbaer; winsaem; winnelik; ver-winnelik.

Victor, Victoriæ compos, overwinner; over-winnig; winner; seger, *vet*, sege-vechter; victorieus.

Victoriosus, segelik; sege-rijk; victorieus.

Victoria, sege; sige; over-hand; victorie.

Victoria & præstantia, sege ende dege.

Victoriæ signum, sege-teeken.

Victoriæ præmium; id quod Victori confertur in ludis, prijs; prijsstuk.

Victorialis longa, Victoriæ radix, herba, sege-wortel.

VINCIRE, binden; bandigen; bandig maeken; takelen; loeieren; bestringen, *q. vinculis coërcere.*

Vincire pedicis; Vincire pecora in pascuis, tuieren.

Vincire connexis nodis, knoopen.

Vinctus, ge-bonden; bandig.

Vinculum, bund, bond, band; hacht; haft; loeier, luier; trensse, *vet.* lace; litse, letse; strik-litse; gorde; stringe, strenge, strange; strop, & *Vinculum laxius*, stroopken.

Vinculum stupeum, seel; bindseel.

Vinculum quo aliquid copulatur siue coniungitur, koppele.

Vinculum dolii, reep; hoep, hoepe, hoepel.

Vinculum fœtus; Vide, FŒTUS.

Vincula & nodi quibus manus constringuntur; manicæ, knevel; knevel-band; duim-ijser; pater-nosters

Vincula arcta, boeien; kluisters.

Vinculis constringere manus, pollices, &c. knevelen.

Vincula, carcer, &c. gevangenisse; gevangen-huis; hachte, hechtenisse.

in Vincula dare; in Vincula conijcere; Vinculis mandare; Vinctum detinere, tenere; vangen; ge-vangen setten, houden; hachten; bandelen.

in Vinculis esse, gevangen sitten.

Vinctum soluere, uit-laeten den gevangenen.
Vinculis solutus, bondel-loos.
Vincula carceris rumpere, uit-breken; los-breken; brake, vangenis brake, doen.
Vinca peruinca, *clematis*, maegden-palm; vink-koorde; wenk, *vet.* in-groen.
VINDEMIA; *Vide*, VINUM, *vel*, VINEA.
VINDICARE, waeren; waer-borgen; waerandeeren; waer-schap doen.
Vindiciæ, waerschap. *Vindiciarum præiudicium; Vindiciæ temporariæ*, recreantie.
Vindicare, redden. *Vindex*, redder, *Vindicta*, redde.
Vindicare in libertatem, vrijen; be-vrijen; vrij maken.
Vindex alienæ libertatis, hand-haver.
Vindicta, bevrijdinge.
Vindicare, straffen, straven, straffe aen-doen. *Vindicta*, straffe, straffinge.
Vindicare; Vindictam reddere, sumere, capere, wreken; wrake doen.
Vindictæ cupidus, auidus, wraek-gierig; wraekel, *vet.* frevelig; frevel-moedig.
Vindicandi libido, wraek-gierig-heid.
Vindex, wreker; wraeker.
Vindicta, wraeke; wrekinge; weder-wraeke; vengeancie; revenge.
VINEA, *Vinetum*, wijn-gaerd; *q. d. hortus vitibus consitus.*
Vineatica falx, falcula, scirpicula, wijngaerd-mes.
Vinitor, wijngaerd-bouwer; wijngaerdenier; wijngaerder, *g. s. s.* wijngaerd-man.
(*Vinea, machina militaris, instrumentum bellicum, ab aliquâ similitudine arcellæ vitis*, bere, beer; katte; storm-katte; storm-dak.)
Vinetum, wijn-berg; wijn-gewas.
Vinum, wijn.
Vinum anni præteriti; Vinum hibernum, annotinum; Vinum vetus; Vinum non huius anni, verent-wijn: *rectius*, vernen-wijn; viernen-wijn.
Vinum nouum; mustum, most.
Vinum passum; Vinum dulce, & generosum, ex uuis passis & sole siccatis expressum, bastaerd wijn.
Vinum picatum, terre-wijn.
Vinum molle, leue, palato gratum, liefliken wijn; mondeliken wijn.
Vinum meracum, merum, aquâ non dilutum, louteren wijn; on-gewaterden wijn.
Vinum dilutum, lymphatum; aquatum, Viui, gewaterden wijn. *Vinum infuscare, Plauto*, wateren den wijn.
Vinum percolatum, sacco castratum; cuius vires sacco fractæ sunt, Plinio, sak-wijn. *Vinum sacco castrare, frangere; Vini vires emedullare*, lekken, oft leken den wijn.
Vinum factum; doliare, seu in dolio conditum, nec turbulentum amplius; nouum, necdum veteranum, voeder-wijn; voer-wijn; voeren-wijn; gevaette wijn.
Vinum defæcatum, purum, repurgatum, klaeren, geseten, af-gelaeten wijn. *Vinum elutriare, defæcare*, vervaeten, ver-laeten den wijn; den wijn vande moeier af-trekken.
Vinum fæcatum, fæculentum, turbidum, turbulentum, droeven wijn; on-klaere wijn.
Vinum graue, sterken wijn.
Vinum cibarium, ignobile, tafel-wijn.

Vinum rubellum, heluolum, subrubeum, medium inter album & ruffum, klaeret; klaeret-wijn; wijn-klaeret; pillet, piliet; paliet, paillet.
Vinum decoctum, in-gesoden wijn.
Vinum secundarium, acinaceum, acinatitium, lore, leure, leuren-wijn; spoel-wijn, spuel-wijn.
Vinum fugiens, exolescens, dubium, in vitium inclinans, ætati cedens, vel, ætatem non ferens, af-gaende wijn. *Vinum capiens vas*, vaetsche wijn.
Vinum marcidum, euanidum, mucidum; quod odorem saporémque genuinum exuit; Vinum vento corruptum, ver-legen, ver-schaelden, wijn; *q. in paterâ diutius relictum*; lekke, lek-wijn; stort-wijn; drup-wijn.
Vinum protropum; Vinum lixiuium, vel lixiuum, veur-loop; scheut-wijn; lek, leke, wijn.
Vini floces, fæx, wijn-moer; wijn-droessem; wijn-heffe. *Vini fæx instar crustæ concreta, cadorum vasorúmque lateribus adhærescens; vini robur; vulgo Tartarum*, wijn-steen.
Vinum omphacites, verd-juis.
Vinum igne liquatum, ardens, causticum, brand-wijn, branden-wijn; gebranden wijn.
Vinum patrium, indigena, land-wijn.
Vinum apianum, falernum, passum, dulce, muskadelle.
Vinum Aruisium, Creticum, Chium, Monembasites, malvaseie. *Vini Hispaniensis variæ species*, sek; spaensche wijn; piersimenez; canarie-wijn; roomenije, *&c.*
Vinum atrum, rubeum, tinture; wijn tint; wijn van Alikanten.
Vinum factitium; arte factum; non naturale, gemaekten wijn.
Vinum cydonites, quee-wijn.
Vinum rosaceum, roosen-wijn.
Vinum absinthites, alsem-wijn. *& sic de alijs.*
Vinum aromatites, aromaticum; tertiò distillatum; per laneum saccum mixto saccharo & varijs aromatum speciebus distillatum; vulgo Hippocraticum, alijs, hypocraticum, dictum, hipocras.
Vinum donatiuum, honorarium, schenk-wijn; eeren-wijn; present, presentatie, wijn.
Vinum profectitium, letste, letse, laetse; voie, foie. *Propter viam condicere cœnam; dare cœnam profectitiam; elargiri vinum profectitium*, letse oft letste geven; voi be-setten.
Vina fundere, ministrare, miscere, schenken.
Vino refocillare, refouere, reficere, laven met wijn.
Vini reliquum in vase dimetiri radio, schinderen den wijn.
Vini cadus, dolium, vas, cupa; Vinarium vasorum variæ mensuræ, variáque nomina, explicatu difficilia, vat wijns; tonne wijns; wijn-pijp; toe-last; butseel; ame; half-ame. *Vini culeus*, voer oft voeder wijns, *vulgo, Plaustrum vini, Est autem id, inquit Andr. Althamerus, Germanis mensura XII. urnas continens;* ses amen, *Antwerp. Vini Gallici cadus*, poinçoen wijns, *id est*, ander-half ame. *aliud genus*, fuste, fuiste, *id est*, drij amen. *&c.*
Vini quartarius, item, Sextarius, quarte wijns.
Vini mensuræ genus, schreve wijns, *Antwerp. id est*, vier gelten, oft acht potten.
Vinarium vasculum supplendæ mensuræ maiorum, vulliger, volleger.
Vino excolando saccus; Vide, SACCUS *vinarius.*
Vinolentus, Vino sepultus; wijn-dronken; ver-smoort dronken;

smul van dranke ; *q. obrutus, calens, feruens, vino.*
Vinarius, œnopola ; tabernarius vinarius, wijn-kooper ; wijn-verkooper; wijn-tavernier; wijn-tapper; wijn-schenk, *sax.*
Vinaria taberna, wijn-huis; wijn-herberge ; wijn-tap ; wijn-taverne.
Vinaria cella, apotheca, wijn-kelder.
Vinarium labrum, wijn-hoede ; wijn-stande.
Vinum, cereuisiam, aquam, aut simile quid alicui in faciem incutere, cum iniuriâ, wapen-drenken, *holl.*
Vinarius culex, wijn-mugge; wijn-vliege.
Vindemia, wijn-lesinge ; wijn-snijdinge; wijn-arent, *s. s.* wimme, *germ.*
Vindemia, tempus autumnale, herfst ; wijn-tijd ; snijd-tijd.
Vindemiare; Vindemiam facere, wijn-lesen ; wijn-snijden ; wijn-plukken; herfsten; wimmen, *germ.*
Vindemiator, Vindemitor, Vinitor, wijn-leser ; wijn-plukker ; wijn-snijder.
Vindemiale torcular, wijn-persse.
VIOLA, *flos,* viole ; violette.
Viola, &, violarium, planta, vioolier ; violierken.
Viola flammea tricolor, pensee.
Viola alba lignescens, stok-violiere.
Viola lutea, steen-violiere.
Viola Damascena, matronalis, dames-bloeme ; mast, damast, bloeme.
Viola calathiana, blauw lelieken ; dusent schoone.
Viola latifolia, penninx-bloeme ; paesch-bloeme, *quòd circa Paschæ solennitatem plerumque floreat.*
Violaceus, vioolet; vioolet-bruin; peersch.

VIOLARE, *Violentus, Violentia ; Vide,* VIS.
VIPERA, ader, adder ; nater, *germ.* slange ; *Vipera atra, Horatio,* brand-slange.
VIPIO, kraenken.
VIR, man, men ; mensch ; (man, *à* men, *inquit Becanus, id est, ago, duco ; præcipuum enim officium viri est ut se & cetera omnia animalia ducat & gubernet;)* keerle, kaerle, *vet.* mans-beeld, *vet. sax.* mans-persoon.
Vir senex, oud-man.
Vir quadratus, commodæ siue iustæ staturæ ; middelbaer, middelmatig, man.
Vir præstans, excellens, insignis, eximius, groote ende treffelike personagie ; persoonagie van grooten staet ; katte, *prouerb.*
Vir potens, nobilis, Vir princeps, groot heer.
Vir fortis & potens, wijgant, *vet. fland.*
Vir consularis, oud-borgermeester.
Vir militaris, mauortius, krijgsman ; her-man, *vet. q. Vir exercituum.*
Viri lecti, delecti, lectissimi, keurlingen.
Vir viro pugnare, man aen man komen.
Virorum numero vincere vel superare, ver-mannen : *& contrà, Virorum multitudine superari ; vel à Viro fortiore superari,* ver-mant worden.
Viris urbem arcémue, &c. munire, mannen een stat, slot, *&c. Viris instructus, siue munitus,* gemant.
Vir pauper, mate-man, *vet.*
Vir domesticus, huis-man.
Viri, vasalli ; &, Viri obsequium siue officium, manschap.
qui Vir non amplius est; qui nullum munus exequi potest; qui sic defecit, ut nullis officijs par sit aut idoneus ; ont-mant, *vet.*

Virilis, manlik. *Virilis animo,* man-hertig ; manhaftig, ἀνδρώδης.
Virilitas, Virilis animus, manlikheid.
Viriliter, man-lik ; manliken ; dapperlik. *Viriliter audere ; Viri animo esse ; animum Virilem concipere,* ver-mannen.
Virile, Virilia, Virile membrum, manlikheid ; manlik lid ; manlike roede; ge-macht, ge-machte; macht, *holl.* leun, *rusticis holl.* ding ; *Virilia membra,* palullen, *metaph.*
Virilia exsecare, lubben; kul-snijden ; de kullen uit-werpen.
Virago, manninne ; meydsen-knecht ; man-wijf ; heldinne ; helvege.
Viripotens puella ; Viro matura, tempestiua, manbaere, houdbaere, man-rijpe, maegd. *Viro inepta ; inepta ut Viro tradatur,* on-houwbaer.
Viro tradere, be-steden, be-staeden ; be-raeden, *sax. fris. holl.*
Viro tradi, nubere, mannen ; vermannen, *vet.*
* *Viritim,* elk man ; ieder man ; van voor man (1) ; hoofd voor hoofd.
VIREO, *auicula,* groenlink ; groensel; groenselken; groen-vinke.
VIRES ; *Vide,* VIS.
VIRGA, *Virgula,* rijs, rijsken ; wede, *vet.* wedeken ; stave ; gaerde, geerde, gerde; gaerdeken, geerdeken ; roede, roeye ; twijg, *g. s. s. holl. fris. Virga lenta, flexilis, minimè fragilis,* wakke roede.
Virgæ viminales, band-roeden.
Virgarum, siue lignorum tenuiorum, fasces, rijs ; rijs-hout.
Virga malleolaris, fluite ; loote, lote, *holl.*
Virga & sceptrum imperij, & iustitiæ signum, roede. *Vide,* QUÆSITOR, *&,* RHABDOPHORUS.
Virga Mercurij, her-aut-stok.
Virga aucupis viscata, lijm-roede ; lijm-stok.
Virga agrimensorum; item, Virga, seu radius geometrarum, roede ; roed-stok.
Virga, seu mensura XVI. pedum, raep-roede, *holl. leod.*
Virga explorandæ capacitati vasis, visier-roede ; wissel-roede ; wijn-roede.
Virga membri virilis, manlike roede ; schacht.
Virgæ castigatoriæ ; Virgindemia, roeden ; roede ; geessel ; stuipe, *sicamb.* gaerde, geerde; gedse.
Virgæ betulaceæ, berken-roeden.
Virgis cædere, geesselen; stoepen, *s. s. fris.*
Virgis leuiter cædere, percutere, fikken ; fikkelen ; strijken, *metaph.*
Virgator, Plauto, geesseler.
Virgatus, Virgulatus, ge-stremt, ge-straemt ; ge-strept.
Virgarum vestigium in cute manens, streme ; straeme.
Virgetum, Virgultum, teen-bosch; teen-gewas ; tind-gewas. *etiam,* horscht, horst ; *silua vid^t humiles tantùm frutices proferens : [hinc cognomentum multis opidis & pagis, q. d. labruca, Ericetum, Tamaricetum. alij deducunt ab* hors, *q.* horsstee, *id est, stabulum.* I. R. *Vide* STABULUM.]
Virgulta, rijs, rijs-hout; rijseren ; hocht.
Virgulta cædua, Virgultorum fascis, fasciculus, moetsaerd, mutsaerd; heidsel.
Virgulta quibus sepes aut parietes

Sic. Lees *man voor man.*

conficiuntur, leuke, loke, *à* luiken, *id est, claudere*.

Virga pastoris, è carduorum genere, kaerde, kaerden-kruid, kaerden-distel.

VIRGO, maged, maegd, (*fortè à* magt, *id est, vis, robur, potentia ; sicut Latinè Virgo à viridiore siue validiore ætate ;*) meed, megd, med, meit ; swente, *vet.* jonk-vrouwe ; ioffrouwe ; eeffrouwe, iffrouwe, heefvrouwe, ionkfere ; ionge dochtere.

Virgo mas, maegdaerd, *fland.*

Virguncula, maegdeken ; modde, moddeken.

Virgo viripotens ; matura viro ; plenis nubilis annis, be-daegde, houwbaere, manbaere, man-rijpe, maegd ; vrijster, *holl.*

Virgo desponsa, desponsata, ver-lovede, ver-sekerde, maegd ; bruid.

Virgo templo & rebus sacris dedita ; quæ se propter regnum cælorum castrauit ; klop-suster ; *à veteri* kloppen, *id est castrare : [aliàs non tam bene,* klok-suster.]

Virgo sacra, Vestalis, begijne, begine, bagijne ; klooster-vrouwe ; religieuse ; nonne. *Apud Ægyptios sanctimonia præsignes monachi dicti Nonni ; monachæ verò & virgines sacræ, Nonnæ.*

Virginalem zonam soluere, ont-gespen een maegd ; ont-hechten.

Virginem imprægnare, be-kruipen een maegd ; be-gorden een maegd.

Virginem rapere, abripere, schaeken ; ont-schaeken, ont-leiden, een dochter, een maegd.

Virginum raptor, ont-schaeker : *raptus*, schaek ; ont-schaekinge.

Virginem vitiare, violare, comprimere ; virgini vim inferre, maegdom nemen ; ont-maegden ; ver-gorden, ver-goorden ; ont-schaeken ; schoffieren, schenden, ter schande brengen, ver-krachten, maegden oft vrouwen ; ont-setten een maegd van haer eere ; ont-eeren.

Virgineus, Virginalis, maegdelik ; jonk-vrouwelik.

Virginale claustrum, vulgi, maegdelik slot.

Virginitas, maegdom ; maegdelikheid ; jonk-vrouwschap ; jonk-vrouwelikheid.

Virginale, vulgi ; instrumentum musicum virginibus frequens, virginael ; pinet.

VIRIDIS, gruen, groen. *Viridis instar herbæ*, kruid-groen ; gras-groen. *Viridis valde*, in-groen.

Viridis color in armis siue scutis gentilitijs nobilium, sinople.

Virere, Virescere, groeien ; groenen.

Viridans, groeiende.

Viriditas, Viror, groenheid. *Viror montanus seu saxosus*, berg-groen.

Viretum, Virectum, Viridarium, hof ; lust-hof ; lust-gaerde ; groenen hof ; groen hof ; groeyenden hof ; bloemaerd ; vergier ; bloem-hof.

VIRTUS, deugd ; doogd ; doged ; dege ; goedheid.

Virtute præditus, deugdelik ; deugdsaem. *Virtute præditum esse*, dogen.

Virtus, Virtutum exemplar, tucht ; gestichtigheid ; spiegel der deugden.

Virtus simulata, adumbrata ; Virtutis species ; schijnsel van deugd ; dexel van deugd, *q. prætextus ;* schijn-deugd ; hipocrisie.

Virtus, robur, vis, magt, magticheid ; kracht ; dapperheid. *Virtute augeri*, ver-vromen.

VIRUS, *Virulentia*, ver-gift ; gift ; ver-giftenisse ; venijn ; venijnigheid. *Virulentus*, venijnig ; vergiftig.

Virus, muffe ; stank, (*Vide*, ODOR *grauis ;*) *Virus alarum*, oxelstank ; stank der oxelen. *Virosus*, stinkende ; muffende.

Virus saporis, gaelscheid.

Virus lunare mulierum, maendstonden ; maen-stonden.

Virus amatorium, liefkens-kruid ; liefkens-drank ; kruideken loopt, oft volgt, mij nae.

Virosus, heet ; hittig ; ritsig.

VIS, *Vires, nerui, robur*, sterkte ; sterkheid ; kracht ; macht ; ge-macht ; kraft ; manlikheid ; dapperheid ; vermogenheid.

Vis animi viuida, moed ; koragie.

Virescere, Vires acquirere, vromen ; ver-sterken.

Vires resumere, be-komen.

Vires dare, be-krachtigen.

Vires cibo reficere ; Vide, CIBO *ref.*

Viribus destitutus, be-sweken.

Vires intendere ; Vires vel neruos in re aliquâ adhibere, porren ; aenleggen sijne kracht ende magt ; iet hertelik ende neerstelik aen-grijpen ; employeeren sich selven.

Virium præceps lapsus, on-macht ; be-swijmtheid.

Virium defectio, languor, krachteloosheid ; machteloosheid ; on-magt.

Vis, menigte ; menge, *ger. sax.* ge-druysch.

Vis maior, Vis diuina, storm ; storm-weder ; on-weder ; oreeste ; oragie.

Vis, Violentia, ge-weld, ge-wald ; weld, *vet. fris.* over-wille ; over-last ; ge-woudt, *holl.* ovel-daed ; over-daed, *vet. fland.* over-kracht ; be-dwank ; dwang ; tasseeringe ; schoffierigheid ; schoffieringe ; forte, fortseringe ; ge-druysch.

Vim inferre, adhibere, facere, admittere ; ge-weld doen ; ge-weldigen ; tasseeren ; ver-tasseeren.

Vi superare, be-weldigen ; be-krachtigen.

Vim vi repellere, ver-weeren ; ver-weiren.

Vi urgere, exigere, eripere, elicere, exprimere, af-dwingen ; af-dringen ; af-perssen ; af-weldigen ; ont-weldigen ; tasseeren ; ver-tasseeren ; *q. extorquere.*

Vi opprimere, corrumpere, vastare, seu

Violare, ver-krachten ; ver-derven ; be-derven ; schenden ; t' schande maeken ; ont-reinigen ; ver-weldigen ; over-lasten ; over-weldigen ; fortseeren ; ver-fortsen ; schoffieren.

Violatus, ge-schoffiert.

Violentus, Violator, geweldig ; weldig ; ge-weldiger ; be-derver, ver-derver ; over-willig ; over-krachtig ; over-lastig ; over-daedig, *vet.* ver-tasseerer ; drustig, droestig ; self-vuldig, self-fuldig, *vet.* schoffierig ; forts, fortsig.

Violenter, ge-weldiglik ; schoffieriglik ; dwangelik, *Grotio.*

Violatio, fortseringe.

Violare Virginem, feminam, &c. Vide, VIRG. *vio.*

VISCERA, *vitalia*, in-ge-wand ; in-ge-weide ; in-ge-dom, *sax. sic. holl.* inster, *sax.* ge-rek, ge-rik ; weide ; ge-weide, krauweie, koreie ; om-loop.

Viscera interiora, in-aderen.

Viscera perforare siue lædere, gomen.

Visceratio, vleesch-deil ; spindinge ; sende, *vet. fland.* panssen ; penssen-deil ; beuling-deil.

Visceratio quæ canibus venaticis datur, kureie.

VISCUS, *Viscum*, lijm ; mistel, *sax.* kinster, *sax.* klam, klamp ; klubber, klebber, klibber ; kleve, *vet.*

Viscus, Viscum, glutinum aucupum, terre ; vogel-lijm ; vogel-terre.
Viscum quercinum ; arboribus innascens, præcipuè quercibus, marren-takken ; maer-takken.
Viscosus, lijmig ; lijmachtig ; klubberachtig ; tets, *fland*. slijmig ; klevig.
VISERE, *Visibilis*, } *Vide*, VIDERE.
VISIRE, *siue, ut quidam volunt, Vissire, apud vett. Latinos est, Pedere sine sonitu ;* vijsten.
VISITARE, *Visorium, Visus, Visum, Visio*, } *Vide*, VIDERE.
VITA, het leven ; lijf, *q*. lief, *quòd eam quisque amet*.
Vitæ dies ; Vitæ humanæ tempus, leven-dag ; leef-dag : *quoad vixi, quoad vivam*, mijn leef-dage lang.
in Vitam prouenire, geboren worden.
Vitam instituere, schikken ; stellen ; aen-rechten sijn leven ; be-leiden sijn leven.
Vitâ exercere, be-leven.
Vitam agere, agitare, degere, ducere, colere ; Vitâ frui, leven ; geleven.
Vitam transigere, traducere, overbrengen sijn leven ; ver-slijten sijn leven.
Horum pleraque vide etiam in VIVERE.
Vitâ superare aliquem, iemanden over-leven.
Vitam tolerare, neeren ; ge-neeren.
Vitam trahere ; Vitæ conditionem contractiorem habere, nauw staen ; nauw steken ; sukkelen ; *gall*. viotter.
Vitæ longæ homo, lang-levig : *Vitæ brevis*, kort-levig.
Vita & fortuna, lijf ende goed. *Corpus & pignora nexili pacto obstringere ; se bonáque sua obligare, &c.* lijf ende goed ver-binden. *Vitæ rebúsque suis consulere, prouidere, prospicere*, bergen sijn lijf ende goed.
Vita macerata, uuida ; Vita cui omnia suppetunt, ut carpioni siue cyprino in aquis degenti aquæ ; Vita Epciurea, voluptaria ; karpers-leven ; lammekens leven ; saecht leven.
Vitæ dissolutæ homo, schroeve.
Vitâ excedere, cedere, emigrare, cadere, discedere ; Vitam amittere, sterven ; ver-scheiden ; uit-gaen ; overlijden ; om-komen. *Vide etiam*, MORI.
Vitam alicuius appetere ; Vitæ alicuius insidiari ; staen na iemands leven.
Vitâ & corpore priuare, dooden ; ont-lijven.
Vitâ functus, dood ; ge-storven ; on-lijvig ; on-lijflik.
ad Vitam reuocare, ver-wekken vande dood.
Vitæ communis ignarus, on-beleeft.
Vitalis, leefbaer ; leefachtig ; levendig.
Vitalia, Vitæ instrumenta, ut cor, pulmo, cerebrum, in-krijt ; in-gewand ; in-geweide ; omloop ; krauwey.
Vitalia, vulgi, bij-levinge, *id est, ususfructus, &c.*
Vitalis, herba, donder-baerd ; donder-bladers.
Vitæ Sanctorum, diuorum, legende.
VITARE, mijden ; schouwen ; schuwen.
Vitabundus, Vitans, schouwig ; mijdel, mijdsaem, *fland*.
VITELLUS *oui*, doder ; doyer ; eyer-doder.
VITILE, *Vitalia*, band-roede ; teen ; hoep-hout, *vet*. reep-hout.
Vitilitigare, taggen, teggen ; krakkeelen.
Vitilitigator, pladerer, plaeyerer ; hader-man, *vulgo*, haer-man ; roer-vinke ; rok-vinke ; tagger, tegger ; kaekeler ; pleit-vogel, *holl*. haer-vliege ; krakkeeler ; kauwetterer ; procureur oft advocaet van quade saeken.
VITIS, wijn-gaerd ; wijn-stok ; wijngaerd-stok ; wijn-struik ; *quorum pleraque etiam denotant, propaginem Vitis, aut malleolum : ut humi depressam propaginem quo ex unâ plures emergunt*, in-gelegden wijngaerd-stok.
Vitis flagellum, scheute vanden wijn-gaerd.
Vitis clauicula, capreolus, winde vanden wijn-gaerd.
Vitis sarmentum, ranke vanden wijn-gaerd.
Vitis iugum, &, Vitis compluuiata, pergulana, arcella, wijngaerd-wagen ; wijngaerd-loove, *vel*, luive ; prieel van wijn-gaerd : wijngaerd-staketsel.
Vitis pedamentum, adminiculum, sudes, statumen, pertica, palus ; ridica, wijngaerd-staek ; wijn-staek.
Vitium putator, frondator, wijngaerd-snijder.
Vitisator, wijngaerd-planter.
Vitifera regio, terra, wijn-land.
Vitem erodens vermis, wijngaerd-worm.
Viticulæ, in picturis, &c. vignetten.
Vitis ; insigne centurionum quod manu gestabant, & quo in delinquentes milites animaduertebant, provost-stok. *Vitis crispa*, stekel-boom ; kruys-besie-boom. *Vide etiam*, UVA.
Vitis alba, swerm-kruid ; *quòd vertiginosis & comitialibus subueniat ;* alf-pape ; stik-wortel ; *q. conducens strangulationi vuluæ ;* schaep-entel, *fris. à similitudine fimi ouilli, quam acini referunt. Vide*, BRYONIA.
Vitis nigra, quorundam, lijnen.
Vitium morbus, quum deflorescentes rore læduntur ; roratio, wijngaerd-rijsinge.
VITIUM, *Vitiositas*, on-volkomenheid ; ge-brek, ge-breke ; on-deugd ; laeke, lak, lakke ; laemte, laeme, leme, lemte, lente ; letsel ; krenke, *vet*. krenkte ; laster ; fael, feil ; foute, faute ; corruptie ; meskief, mis-kief, mes-chef.
Vitij si quid res habet, persoluere, goed doen, boeten, de schaede.
Vitium herbarum, mis-was.
Vitium facere, ver-vallen ; ver-vuilen ; ver-derven ; be-derven ; ver-argeren.
Vitiare, ver-valschen ; ver-argeren ; ver-derven, be-derven ; schenden, t' schande maeken ; ont-eeren.
Vitiare virginem ; Vide, VIRGINEM *vitiare*.
Vitiatus, ge-schendt ; ver-argert ; be-dorven.
Vitiosus, on-deugdelik ; on-deugdig ; on-deugdsaem.
Vitiosus, worm-stekig ; worm-achtig.
Vitiosus, non probus, vrak, *vet*.
Vitio alicui subiectus, be-hipt.
Vitio carens, on-gebrekkelik.
VITRICUS, stief-vader, *q. rigidus aut immitis pater*.
VITRUM, ge-las, glas, [*à glacie, vel* glace, *Gallorum*, I. R.] Glesse, *vet. germ. succinum, electrum, Guil. Camden*.
Vitrum, Vitreum poculum, glas ; drink-glas : *Vide etiam*, URCEOLUS *fictilis*.
Vitro, Vitreóue tectorio, incrustare, ver-glaesen.
Vitrea, Vitreamina, glasen ; glasen-werk.

Vitreus, Vitrinus, glasen; van glas.
Vitrea tessella, quadra, rhombus; Vitri segmentum, ruite van 't glas.
Vitreus color, glas-verwe.
Vitrarius, Vitriarius, glas-maker; glasen-maeker. *Vitriarius fusor, qui vitreamina conflat,* glas-blaeser.
Vitriola vulgi, Vitrearia, herba quâ vitra purgantur, glas-kruid.
VITRIOLUM, koper-roose; koper-water.
VITTA, hulle, hultsel; huif, huive, huifde; hoof-doek; mutse.
Vitta nocturna, slaep-huive.
Vitta reticulata, ge-strikte huive.
Vitta puellaris, puerilis, begijne; slaͤbbe, slaͤbbeken; stik, stiksel, *fris. sicamb.*
Vittæ tænea, Vittis nodandis vinculum, lint, lintken; vlecht-snoer; snoer; bandeken; haer-band, haer-bandeken; haer-band-huive; spans-sel.
Vitta lugubris, lijst; be-hangsel.
Vittatus, gehult, gehullet. *non Vittatus,* on-gehult.
VITULUS, kalf; stier-kalf. *Vituli,* kalven, kalveren.
Vitula, koe-kalf; varse, verse, vers-kalf; tijdige koe, tijd-koe.
Vitulina caro, kalf-vleesch; sui-ker-vleesch, *vet.*
Vitulinus lumbus, nier-braed van het kalf; longie, loenie.
Vitulorum intestina, roon, roon-kens.
Vituli lactentis fissa intestina, frase.
Vitulinum scortum; Vitulinus stomachus; unde conficitur coagulum, lebbe, libbe, laf, *sax.*
Vitulina membrana, horen-per-kament.
Vitulari, wulps zijn; *unde,* wulpscheid.

Vitulus marinus, see-hond: *belua marina corio & pilis tecta, instar vituli vel bouis mugiens;* see-kalf. *Vide,* PHOCA.
Vituli caput, } *officin.* kalfs-snuite.
Vituli pes, } kalfs-voet.
VITUPERARE, smaden, smadden; ver-smaeden; ver-achten; be-rispen; be-respen, *fland.* be-grijpen; schel-den; echteren, *vet.* laeken; lachte-ren; lasteren; hoonen; ver-hoonen; ont-prijsen; mis-prijsen; ver-beenen, *fland.*
Vituperabilis, Vituperandus, mis-prijselik; on-prijselik, *(illaudatus, Virg.)* be-rispelik; scheldbaer; las-terbaer. *non Vituperatus,* on-gelaekt.
Vituperium, Vituperatio, ver-ach-tinge; smaed; smade, smadde; ver-smaedenisse; ver-smadinge; ver-smaedheid; mis-prijsinge; on-lof; lak, lakke, laeke; lachter, lachte-ringe; laster, lasteringe; ver-wijt; blaeme, blaemte.
Vituperator, Vitupero, lasterer, lachterer; ver-achter; ver-smaeder; be-risper; be-grijper; be-grijpelik; be-grijpachtig; mis-prijser; schelder.
VIVERE, leven; be-leven. *Viuere & moueri,* quikken, queiken. *Viuere,* houden: *honestè & decenter Viuere,* sich eerlik houden.
Viuendo vincere, iemanden over-leven.
Viuere, lætam siue voluptariam vitam agere, leven.
Viure quietè, liberè, securè, suauiter, tranquillè, rustig leven; lustig eñ rustig leven.
Viuere parcè, perparcè ac duriter, scherpelik leven.
Victitare, teeren, teren; sobree-ren; soberkens leven.
Victitare lacte & pane, leven bij melk ende brood; sich met melk eñ brood houden.

Viuus, Viuens, Viuidus, Viuax, levende; levendig; levendlik; leef-achtig; leefbaer; leeflik; lijvig; ge-lijvig; quik, quiks, quikker; wak-ker; frisch; versch; vlietig, vlijtig; snoekerig, *&c. Vide,* AGILIS.
Viuax, lang-levig.
Viuacitas, levendigheid. *Viuida vis animi,* koragie.
Viuum defodere, delven.
Victus, levinge; mond-kost; mond-werk; kost; spijse; kost, *id est,* spijse ende drank, sonder meer, *Grotio;* lijf-togt; leef-togte; lijf-kost; neere; neeringe; lijf-neeringe; teer, teere, teeringe; nood-durft; nood-durst; nood-dorst; nutsel; *fland. Victus ratio,* eet-gemak. *Victus ratio præscripta viuendi formula,* dieete. *Victus certâ ratione siue diæta uti,* kamer-houden, *fland.*
Victus & amictus, onder-houd.
Victum sibi quærere, parare, den kost winnen.
Victum facultatésque quærere, quæritare, neeren; ge-neeren.
Victum manu quærens, huis-buik.
Victum precibus exposcere, quæritare, bedelen.
Victum impudentia, fallacijs, quandoque & vi rapere, corradere, moes-koppen.
Victum lanâ ac telâ quæritare, winnen den kost met spinnen ende weven.
Victum vulgo quærere, de meretricibus, in 't leven sitten.
Viuarium; vijver; wouwer; wijer; visch-wijer; visch-gracht.
Viuarium; locus septus in quo feræ viuæ pascuntur, park; waerande; jagerije; jaegerande, *vet.*
VIVERRA, *vulgi,* foret, furet, fret, ferret. *Vide,* MUSTELA *silvestris.*
VIX, *Vix dum,* nauwelik; schaers; kuim, kume, koem, koum; quaelik, quadelik.

ULCISCI, *Ultionem facere,* wre-ken; wraeke doen.
Ulciscendi libido, wraek-gierig-heid.
Ultor, wreker; wraeker. *Ultor acer; Ultionis vel Vindictæ auidus,* vinnig tot wraeke.
Ultio, wraeke; wrekinge; weder-wraeke; revengie; vengeancie.
ULCUS, swere, sweir, ge-swere; sweiringe; swaere; seer; sore, *vet.* vinne; bloed-vinne, *holl. fris. sicamb.* droes, droese, *fland.* wakel, *vet.* eys *g. s. s.*
Ulcus manans, loopende gat; fistel.
Ulcus depascens, wolf; bloeme, *vet. fland.*
Ulcus pestilens, butse, *vet. fland.*
Ulcus digitale; vijt: *quibusdam,* fik, fijk, fijt. *Gallis,* le mal de St-Vit.
Ulcus malignum; mali moris, Chironium, tetrum, verminosum, quaed seer; mord-mael, mor-mael.
Ulcus inguinarium, klap-oore; kliere; sliere; dunnen-kliere.
Ulceris crustula, seer, seerken; rappe vande wonde; roof, roofken.
Ulceris summum rescindere, den sweir vliemen, uit-steken.
Ulcerare, &, Ulcerari, sweeren, sweiren; seeren, &, seer doen, *vet.* soren, soeren, seuren; ver-seeren; ver-seerigen.
Ulcerosus, waekelachtig.
ULIGO, innelike voechtigheid der aerde.
Uliginosus, aerd-vogtig; hemel-vloedig.
Uliginosus locus, moer, moer-land. *Vide* PRATUM *palustre.*
ULLUS, ie-man, *& per paragogen,* iemand.

ULMUS, olm, olm-boom ; & *eius species*, ipen, iepenboom ; ijpen-boom. *Ulmus etiam ger. & sax.* rust-boom ; *vidt cui vitis alligata innititur.*

ULNA, *brachij vidt*, arm, arm-pijpe, arm-spille ; spille vanden arm. *Ulmis obuijs amplecti*, om-armen ; om-ermen ; om-vaedemen.

Ulna, mensura manuum extensarum, vadem.

Ulna, cubitus, sesquipes, cubijt.

Ulna, quatuor cubiti, klafter, *ger. sic.*

Ulna, interuallum à flexu brachij ad digiti medij supremam usque partem, elle, elne. *Ulnæ incisura ; decimasexta vel minima ulnæ pars*, talie.

ULTIMUS, laetste, letste, leste ; uiterste ; voordste ; achterste, ael ; hakke ; kak, *fland.*

Ultima vice, lest-werf ; de leste reise.

ad Ultimum, ten lesten ; ten uitersten.

ULTRA, deur ; veur-bij ; leden.

Ultra, boven *(ultra modum*, boven maeten ;) meer ; meer dan ; over, oever, aver, *præcipuè in composit. item*, ver, *etiam præpositio insepar.*

Ultra, Ulterius, voord ; voord-aen ; voorder ; bet-voords, *holl. fland.* wijders ; voord-meer.

Ulterius tendere, be-tijen.

ULTRO CITRÓQUE, over ende weder ; gins ende weder ; weder-sijds ; weder-sijdens ; respectivelik.

Ultro citróque cursitare, commeare, op eñ nedergaen ; weder ende weind loopen.

Ultro, sponte, non iussus, nec rogatus, van selfs ; on-gebeden ; willig-lik ; eigen-williglik ; on-gevergt ; moed-willens.

Ultroneus, willig ; ge-willig ; eygen-willig.

ULVA, endt-groen ; kroos, kroost, kroes, kroest ; mos-kruid ; schelpe, *g. s. s.* lues, *vet.* gruite, *Ad. Junio.*

Ulva, wier, wiert, *holl.* see-gras ; see-kruid.

ULULA, uil, uyl, *(metaph. homo stolidus & improbus ;)* stok-uil ; kat-uil, *(quòd felis instar captet & fallat mures ;)* kutz, *g. s. s.* huiben, huibeken ; nacht-vogel ; nacht-uil. *Vide etiam*, NOCTUA.

Ulula flammeata, auis auribus plumeis ; plumis circa faciem mulieris peplo vel flammeo obuolutæ caput & faciem referens, sluier-uyl ; rands-uyl ; kerk-uyl.

Ulula saxatilis, in turrium muris nidificans, steen-krijter ; steen-smetser.

Ululare, huilen ; krijten ; janken.

Ululator, huiler ; janker.

Ululatus, huilinge ; ge-huil ; ge-schrey.

UMBELLA ; *Vide*, UMBRA.

UMBILICUS, navel ; affel, naffel, *fland.*

Umbilicus ; Umbilici neruus, ouracus, peserik vanden navel.

Umbilici egressio, siue ruptura, navel-breuk.

Umbilicus libri compacti, be-slag des boeks ; doppe.

Umbilicatus, navel-wijs gemaekt.

Umbilicus Veneris, herba, navel-kruid.

UMBO, *Umbo pelliceus, clypeus*, bokeler ; bokken-leer ; bokel, *vet. fland. media clypei pars eminentior*, busse, bosse.

UMBRA, schaede, scheie, schaeduwe, schawe, schemel, schaie, σκιά ; *à* schaeden, *id est, nocere quidam dici putant, quòd umbra satis herbisque noceat. Virg.*

solet esse grauis cantantibus umbra : nocent & frugibus umbræ : ruris opaci falce promes umbras. Vide Plin. lib. 17 cap. 12. [scheie, *à recessu, quòd umbra sit recessus.* I. R.] lombre ; lommer ; schemer, schemeringe ; somber, sommer.

Umbram captare, sub Umbra requiescere, lommeren.

Umbra virtutis, deksel oft schijnsel van deugd.

Umbra picturæ, af-setsel.

Umbræ, Umbra, nacht-geest ; nacht-gedrocht ; geest ; bulder-geest ; dooder menschen geesten ; *Umbræ vagantes hominum mortuorum.*

Umbrare, schaeduwen ; schemeren, schemelen.

Umbrosus, schaeduwachtig.

Umbraculum, lommeringe : schutsel tegen de sonne ; licht-schutsel : scheme ; scheene, schene, *vet. umbraculi tegmen.*

Umbraculum, loove ; veur-bord, *bruxel.* bordeks, bordekse, bordesche, *fland.*

Umbraculum, somer-hutte ; somer-loove ; arke ; prieel.

Umbraculum frondium, loove, luive, *holl.*

Umbraculum calyptræ mulieris, timp, timpe, *holl. sic.*

Umbella, Umbraculum, schaduwen-hoed ; schaed-hoet ; schijn-hoed, scheen-hoed ; stroyen-hoed.

Umbella, tegmen quod in pompâ solenni velat & ab aëris iniuriâ defendit viros principes, hemel.

Umbella, pelle ; baere-kleed.

Umbella, kroone der kruiden.

Umbra conuiuij, drael-gast, dreil-gast ; droog-gast.

UNÀ, *Unanimis, Unanimitas, Vide*, UNUS.

UNCIA, oncie ; twee loot : *Unciæ pars quarta*, siseine.

Unciæ pars octaua, dragme. *Unciæ octo*, mark, merk.

UNCUS, *Uncinus, Uncinulus*, haek, haeksken ; klamme, klampe ; hand ; grepe, *vet.*

Uncus adstrictorius ; Uncinulus quo vestis astringitur & succingitur, schors-haek ; schort-haek.

Uncus ; clauus qui capitis loco uncum habet, de quo panni solent dependi, klauwiere.

Uncus recurvus ; Uncinus reflexus ; weder-haek.

Uncus baiularius, wandel-stok ; kretse.

Uncus piscatorius, angel, hengel, hangel ; visch-haek.

Uncus aratri, ploeg-ijser ; ploek-kouter ; ploeg-schere ; ploeg-scharre, *sax.*

Uncus, anchora, anker. *Uncus anchoræ*, anker-hand ; anker-haek.

Unco figere, haeken : *detinere*, klampen.

Uncos dissoluere ; Uncis expedire, ont-haeken.

Uncus, inuncus, obuncus, adiect. krom ; haekachtig ; klauwierachtig ; ge-bogen.

UNDA, water ; stroom, stroem, water-stroom ; baere ; baerm, *vet-* water-baere ; walle, *g. s. s.* water-walle ; golve, (κόλπος, *sinus maris* ;) water-golve ; bolge, bulge, *sax. fris.* vlotte ; waege, *g. s. s.* swalp.

Undare, wellen, wallen ; stroomen ; golpen ; swalpen.

Undosum mare, golvige see.

Undatim, baer-wijs.

Undulatus, gewaterd.

Undatim crispata mensa, gebloemde tafel.

UNDE, van waer ; waer bij ; waer

deur; waen, waenen, *vet. holl. fland.*

Undique, rond-om; van alle kant; alles-sings; allers-weegs; aller-sijds.

UNDE, *uno minus, uno demto, præcipuè in compositionibus,* een min; min een.

Undecim, elf, elve. *Undecies,* elf-mael. *Undecimus,* elfste.

Undeviginti, twintig min een; negentien. *&c.*

UNEDO, wilden-appel; haeg-appel; bottel, buttel, *sicamb.*

UNGUIS, *Unguiculus,* naegel, naegelken vande vinger. *iam inde ab Unguiculis,* van jonk af; van kinds-been af. *ad Unguem,* fijnkens; perfectelik; juist.

Unguibus inuolare; Unguibus uncis attrahere, grijpen; klauwen; krauwen.

Unguibus arare, radere, scalpere, scabere, lacerare, fodere, krabben; krabbelen; kribben; kribbelen; be-krabbelen; kretsen; kleien, *fris.* krauwen; klouwen, *fris. sicamb. holl.*

Unguibus vellicare, pungere, nijpen.

Unguem argutum infligere, knippen.

Unguis candidum; exortus; maene, nagel-mane. *circa Unguium radices cutis resolutio atque fissura,* nijd-nagel, nijd-vel, nijp-vel, nijp-vleesch, nij-nagel, nijd-vleesch: *Vulgi enim opinio est, ei cuius cutis extra unguem se soluit, inuideri plerumque ab aliquo.*

Unguium præsegmina, resegmina, nagel-kortsel; nagel-knipsel.

Unguium inflictorum vestigium, signum, lijk-klauwe.

Unguibus miluinis, aquilinis, haek-achtig.

Unguis, pterygium, membranula in oculo lunæ instar excrescens, nagel in d'ooge; houwe in d'ooge; mane oft vel op d'ooge.

Unguis medius; &, Unguem medium ostendere; Vide, DIGITUS *medius.*

Unguis, Ungula, klauwe; kluwe; kluive, *vet.* klauw-nagel; klouwe; krauwel; klamme; klampe.

Ungula quadrupedum, poot, poote; schoen; horen-hoef; voet-horen; hoef; hoef-klauwe, hoef-horn, hoef-horen.

Ungulæ cauum, cauitas, straele.

Ungula equi, peerds-klauwe. *Ungulæ equinæ super-excrescentia,* over-hoef. *Ungulæ equinæ solea aut calceus,* hoef-ijser. *calceum siue soleam inducere,* be-slaen het peerd.

Ungulâ ferire, stalpen met den voet.

Ungula caballina, officin. hoef-bladen; brand-laetouwe; peerds-klauwe: *herba cuius folia ex melle trita sacro igni & omnibus inflammationibus illita medentur.*

UNGERE, salven; salffen, *vet.* be-salven; smeiren; smuisteren; plakken; plaesteren.

Ungere arrinâ, adipe, oleo, vetten.

Ungendo prodigere, ver-smeiren.

Unctus, gesalft; gesmeirt; ge-smout: kerst.

Unctus oleo, ge-olit, ge-oliet.

Unctor, salver.

Unctio, Unctura, salvinge; smeirs-sel; oliessel; oliesse; kerstme.

Unguen, Unguentum, salf; salve; smeir; smaer, smere. *Unguentum fragrans,* perfum, parfum.

Ungentum vulnerarium, wond-salve.

Unguentum Susinum, lelien-olie, *&c.*

Unguentum sacrum, kerstme, kers-me; heylig oliesse.

Unguen vehiculare, wagen-smeer; wagen-smout.

Unguentaria theca, pyxis, salf-busse; smeir-busse.

Unguinosus, vet; smeirachtig, smeirig.

Unguentarius, salf-verkooper. *Unguentarius medicus,* quak-salver *Unguentaria medicina,* quak-salverije.

UNIO, *onis,* perle, peirle. *Unio excellens,* parangon.

UNIO, *onis,* ajuyn, ojuyn.

UNIRE, *Unio, Unitas, Unitus, Unicus, Uniuersus, Uniuersalis, &c. Vide,* UNUS.

UNQUAM, ie, *vet.* iemer, immer; eenig-mael: oit, oint, *de præterito. Nemo vidit unquam Deum,* niemand heeft oyt God gesien.

UNUS, een; eyn, *ger. Unus, Unicus,* enig; alleen, al-een.

Unumquodque seorsum & per se, al-eenskens.

* *Unus idémque,* een-selvig.

ad Unum omnes, al te samen.

Uno eodémque sensu, modo, eens-sins.

Unius modi, eener-hande; eener-ley.

Una vice, een-mael.

Uniter; Una mente, Uno ore, animo; Una voce; Unanimi consensu, een-paerlik; een-saemlik; een-dragtiglik.

Uni sibi loqui, ee-kallen; een-kallen, *q. d.* alleen-kallen.

Unusquisque, elk-een; een-iegelik; een-ieder; iegelik; ieder; elk, ellik; elkerlik, *fland.* elker-malk, *vet.* malk, *sax. fris. holl.* ieder-man; ieder-een; een-ieder.

Unire; in Unum conducere; in Unitatem redigere, ver-eenen; ver-eenigen; unieeren; incorporeeren; te samen brengen.

Unitus, een-paer.

Unio, Unitas, eenigheid; een-heid; ver-eeninge; unie, *vulgo.*

Unanimis, Unanimus, eens; eens-gesint; eens-sins; een-dragtig; een-handig; een-hertig; een-moedig. *non Unanimis,* on-eens; on-eenig.

Unanimitas, eenigheid; eendrag-tigheid; eens-gesintheid.

Unicolor, een-verwig.

Unicornis, een-horen.

Unifolium, herba, een-blad.

Uniformis, een-vaerdig; een-vaer-diglik; eener-hande; eener-ley.

Unimanus, een-poot; een-pootig; manke poot.

Uniuersus, Uniuersalis, al; alle; al-gemeen; generael; universael; catholijk.

Uniuersus, Uniuersalis, over-al.

Uniuersale, Uniuersalia, al-begrij-pende: veel-begrijpende woorden, als, kudde, imboel, *&c. Grotio.*

Uniuersè, Uniuersim, in't gemeen; generalik.

Uniuersum, Uniuersitas, het alle; het algemeen; gemeen-togt, *vet. fland.* al-begrip.

Uniuersitas, vulgi, hooge schole; universiteit.

Unoculus, een-ooge; een-oogig.

Unà, eens-maels; 't eene mael; een-paerlik; een-saemlik; eens-gaders; aen-een; met eenen; sae-men; te saemen; t' saemen; sae-mentlik; saemt, *fris.* ge-saemelder hand; ge-saemtelik; ge-saement-lik; gader; te gader; t' effens; sef-fens, tseffens; gelijker-hand; mit, met, med, mede; met malk-ander; met-gaders; mids-gaders; mets-gaders.

VOCARE, *Voces, Vocabulum, Vociferari, Vocalis, Vocula, &c. Vide,* VOX.

VOLA *manus,* hol vande hand; palme van̄ hand; hale-hand, *sax.*

Vola pedis, hol des voets ; voet-hol ; sole vande voet.
VOLA, beitel ; klos-beitel ; slagel, slager.
VOLARE, vliegen. *Volare agminatim*, sweermen.
Volitare, vlichelen ; vliegelen ; vluggelen, *vet*. flaggeren ; fliggeren ; vlaggeren ; flederen ; fledderen ; vledderen ; vlederen ; vlerken ; vleggeren, *holl*. dakeren, *vet. fland*. hengelen, *holl*.
Volucris, vogel.
Volucer, Volatilis, Volatui maturus, vlugge.
Volucre, Volatile animal, vliegende dier.
Volucres, Volatilia, Volatile pecus, ge-vogelte.
Volatus, Volatura, vleuge ; vloge ; vlucht, *vet*.
Volatilis, ver-gankelik ; ver-dwijnig.
VOLEMUM *pirum*, buistink, vuistink ; *quòd volam manus impleat*.
VOLSELLA, haer-trekkerken ; trek-tange ; nijp-tange : pinsse, *fland. à, Vellere*.
VOLVA, *pomi &c. vid*[t]. klokhuis ; kern-huis ; kraege, *louan*.
Volva intima, seu involucrum quo fœtus in utero matris inuoluitur, naegeboorte ; nae-vruchten ; nae-ween.
VOLUCRA, wijngaerd-worm.
VOLUCRUM *maius, herba*, geiten-blad ; mammekens ; mammekens-kruid ; wee-winde.
VOLUBILIS, *herba*, winde, wrange.
VOLVERE, *Volutare*, winden ; wijnden ; om-wenden ; keeren ; omkeeren ; drollen ; rollen ; draeyen ; schuiven, schuven. *Voluere globum*, bollen.
Voluendo claudere, vel obstruere, toe-winden.
Voluere huc illuc, waggelen ; wagelen.
Voluere, Volutare ; item, Volui, Volutari, wentelen ; weintelen ; welteren, *fris*. wintelen ; wellen ; wikken ; wiggelen ; weggelen ; wallen ; wauteren, wouteren ; woelen ; wuelen.
* *Volutari voluptuosè in lecto siue cubili*, lodderen in 't bedde.
Volutari, Volui in luto, wentelen, woelteren, in 't slijk.
Voluere, Volutare, se ; Volui, Volutari, in caput, manibus pedibúsque adductis, tuimelen.
Volutatus, gerolt.
Volutatus, Volutatio, wendtelinge ; wellinge.
Volutabrum, modder, moder, moeier, more, moer ; gulle, *g. s. s.*
Volubilitus animi, woestheid.
Volutæ, in pictura, moorisken ; vignetten ; bloem oft strik, werk.
Volumen, rol. *Volumen papiraceum*, boek, rol, papiers ; ge-deelte des boeks.
VOLUNTAS, wille ; wilga, *Gothis ;* ver-willinge ; be-liefte ; be-geerte ; intentie ; consent ; affectie.
Voluntas spontanea, promta, willigheid ; ge-willigheid.
Voluntas consentiens, een-dragtigheid.
Voluntas auersa, aduersa, tegenwille.
Voluntas peruersa, quetscheid.
Voluntas extrema, suprema ; Voluntatis supremæ testimonium, uiterste wille ; testament.
Voluntatis impos, willeloos.
Volens, Voluntarius, willig ; gewillig ; vrij-willig ; self-willig ; ongedwongen ; on-bedwongen ; willemoedig ; willens. *haud Volens, Voluntate contrarius*, on-willig ; on-gewillig ; tegen-willig.

Voluntarium facilémque reddere, ver-willigen ; willigen ; ge-willigen ; be-willigen.
Voluntate sua ; suapte Voluntate ; Voluntariè, Voluntariò ; Voluntate destinatâ ; Volens sciensque ; van selfs ; self-williglik ; vrij-williglik ; williglik ; al willens ; met geraden wille, *Grotio ;* willens ende wetens ; puerwillens ; puerlik willens. *Voluntate tua ; Volente te*, met uwen dank. *non Volens*, noode ; noie ; on-gern.
Volones, Voluntarij milites, avendurers ; avend-uriers.
VOLVOLUS, rol-blok ; welle ; wouter-blok ; wouter-steen ; rol : *lignum teres instar cylindri quo voluto æquatur solum*.
VOLVOLA, klok-bloeme.
VOLVOX, *vermis qui vitem erodit*, wijngaerd-worm.
VOLUPTAS, lust ; lost ; wel-lust ; lustigheid ; wel-geval ; ge-noegte, ge-nuegte ; gade, gadinge ; be-haegsel ; be-haeginge ; weelde, welde ; ver-heuginge ; ioye ; feeste ; playsir ; heuge, hoge. *cum voluptate & appetitu edere*, met heuge ende meuge eten : *inuito stomacho bibere ;* tegen heuge ende meuge drinken. *animo alacri & hilari*, goeds heugens.
Voluptatem capere, haurire ; Volupe esse ; ge-noegte, ge-nuegte, scheppen, nemen, hebben, raepen ; lusten, losten ; ge-lusten.
Voluptatem ex usu capere, oor-baeren ; oor-boren.
Voluptuarius, Voluptarius, Voluptuosus, lustig, lostig, wellustig. *Voluptarius homo*, weldig, welderig ; speel-vogel ; wellust-soeker ; saechtleven.
Voluptuosè, lustiglik ; wel-lustiglik. *Voluptuosè volutari in lecto siue cubili*, lodderen in 't bedde.
VOLVULUS, *morbus*, lank-evel ; lanken-evel ; darm-gichte ; miserere mei.
VOMER, *Vide*, VOMIS.
VOMERE, *Vomitu reddere*, overgeven ; braeken ; kalven, & kabbelen, *metaph*. gobelen, geubelen, gubbelen ; keeren, *vet. fland*. karen, koren, *fris*. kidsen, kitsen ; spouwen. *Vide*, SPUERE.
Vomitus, braeke ; spouwinge ; spoussel ; spouwe, *vet. sic*. kidsinge ; kabbelinge.
VOMICA, ge-sweire ; sweiringe ; ver-sweiringe ; puiste ; meede, *holl. fris*. buile ; pokke ; pokkelen.
VOMICA *nux*, kern-not.
VOMIS, *Vomer*, kouter ; ploegkouter ; ploeg-ijser ; koud-ijser, *fland*. scheere, schaers, *g. s. s.* ploeg-schere, ploeg-scharre, *sax*.
VORARE, vraeten ; vreten, freten, vressen, fressen, *g. s. s. q. d.* ver-eten, over-eten ; slinden, slonden ; ver-slinden ; slikken, slokken ; ver-slokken ; swilgen, swelgen ; inswelgen ; kroppen ; halsen ; smeeren ; smeuren.
Vorare poma, &c. snoesteren ; snoepen, snoeyen.
Vorax, Vorago homo, vraetig, *q. d.* over-aetig ; ver-aet, *vet*. slemmer ; slemper ; deur-jager ; heet-hongerig ; slokker, slokkerig ; slok ; gulsig ; lueg, *vet*. ijdel-darm.
Voraciter, gretiglik.
Voracitas, gulsigheid ; gretigheid ; ver-aetheyd, *vet*. slokkinge ; demp.
Vorago, gurges, abyssus, welle ; sink-sand ; slonde, *g. s. s.* sloe ; slorpe, *vet*. golpe, *vet*. (golfo ;) gulle, *vet. g. s. s.* wervel ; kolk, *sax. fris*. grondloosen kuil.
Vorago incurua, kreke, *zel*.
Vorago paludosa, poel ; wervelpoel ; sink-poel ; dood-laege, *rec*-

tiùs dood-laek ; hobbeland, *holl. fris.*

VORTAGUS, *Vide*, CANIS.

VORTEX, *Vide*, VERTERE.

VOS, gij, *quod verè plurale est ; sed usus tyrannis singulare fecit, & substituit*, gij-lieden, gij-luden, *quasi vos homines;* voi altri, vous aultres, *ital. et gall.*

VOVERE, *Votum vouere, Vota nuncupare*, ge-loven Gode; ver-loven; ver-geloven. *Votiuus*, ver-lovet. *in Vota vocare*, aen-roepen.

Votum, wensch, wunsch ; be-lofte, be-lovinge ; ver-gelovinge ; be-liefte.

VOX, *Vocula*, stemme ; stem-meken

Vox, woord. *Vide*, VERBUM, &, FIERI.

Vox, vois, voos, voyse.

Vocem edere, stemmen : *tollere*, roepen.

Vox clara, luyde stemme.

Voces intensio, tier, ge-tier.

Vocem intendere ; Vocem maiorem emittere, mittere, edere ; Voce plenâ, magnâ, clamare, proclamare, luyde, over-luyd, roepen ; krijsschen, κρίζειν.

Vox alta, clara, clarisona, arguta, resona, acuta, tinnula, helle stemme. *Vocem stridulam effundere, edere*, schaeteren, schetteren.

Vox fusca, non clara, non canora, holle stemme.

Vox rauca, rava, obscura, heessche stemme.

Vox summissa, leege stemme : *Voce summissâ, suppressâ loqui*, lijn-selik, suyverlik spreken.

Vocem simplicem edere, hemmen, himmen, hummen.

Vocem minimam, Vocem vix edere, kikken ; ups-hemmen ; ups-he-men.

Vocem premere, comprimere, swij-gen.

Voce unâ consentire, toe-stemmen.

Voce viuâ declarare, docere, mon-delik uyt-spreken, leeren.

Vox resona ; Vocis relatio, imago, weder-toon; weder-slag des ge-luyds.

Vox populi, ge-rucht ; ge-ruft, *holl. in Voculas vulgi incidere*, rij-den op de tonge.

Vox turbæ, veld-geschrey.

Vox absona, incondita, a-wijsige, ou-bollige, stemme.

Vox grauis, grove stemme.

Vocum concordantia, discordia con-cors, een-stemmigheyd ; diskant.

Vocem sensim excitare ; contentiore Voce altum & acutum scansim into-nare, klimmen oft rijsen in 't sin-gen.

Vocula, Voculatiuncula, musices ; Minima, vulgo, minime.

Voculæ falsæ, fausset, fosset. *Voce elisâ canere ; vocem elidere ; Vocem sensim excitare ; contentiore Voce al-tum & acutum sensim intonare*, in fausset singen.

Vocis frequentamenta, fredon. *Vo-culas multifariam frangere & conci-dere*, eenkelen ; bricoleeren ; dimi-nueeren.

Vox superior in musicâ, boven-sang ; superius.

Vox depressa, inclinata, grauis, infima, bas.

Vocare, roepen ; be-roepen ; op-roepen ; voord-roepen.

Vocare intus, siue intro, in-roepen.

Vocare altè, luyde roepen.

Vocare, haelen.

Vocare, nooden.

Vocare, heeten; noemen, naemen. *Vocari*, heeten ; geheeten, genoemt, worden.

Vocare quempiam sine vocibus dis-tinctis, hemmen.

Vocare, maenen.

Vocare in ius, in recht be-trekken.

Vocatus, geroepen ; genoodt ; ge-heeten ; gehaelt ; gemaent. *non Vo-catus*, on-geroepen ; ongedaegt. &c.

Vocalis, stemmig ; over-luyd.

Vocatio, be-roep ; be-roepinge.

Vocabulum, naem ; termijn.

Vociferari, schreeuwen ; tieren ; baeren, beren, ge-baeren ; juyten, juygten ; krijschen ; over-luyd roe-pen; borlen, *fland.* kraeyen, kraey-eeren *(instar galli ;)* wuepelen, *vet. fland.*

Vociferari ineptè, grollen.

Vociferari cum fremitu, sijn grae-nen op-steken.

Vociferari instar monedulæ, kau-wetten, kauwetteren.

Vociferator, krijter, krijsscher.

Vociferatio, schreeuw, ge-schreeuw ; schreeuwinge ; ge-roep ; ge-krijsch ; ge-tier.

UPUPA, hoppe, *(sic quæ Plauto Upupa, id est, meretrix, etiam* hoppe ;) huype, *holl.* huppe, huppetub, *fland.* wede-hoppe, *s. s.* weed-hoppe ; weede, wede ; kaet-haen, *g. s. s. q. d. gallinaceus ster-corarius;* hot-gak, *s. s.* huberon, *vet.*

URAGUS, steirt-leyder.

Uragi, achter-hoede ; achter-ban-de ; achter-tocht.

URANOSCOPUS, *piscis*, hose-mond.

URBS, stad, stede ; *(Urbicula*, stedeken ;) borg, borgt.

Urbs matrix, princeps, primaria ; pro-vinciæ caput ; metropolis ; hoofd-stad.

Urbs alma, geneerige stad. *Urbes habitatæ*, be-woon-de steden. } *Vide etiam*, CIVITAS.

Urbs marina, maritima, see-stad.

Urbis septa, spatium Urbis mœni-bus comprehensum ; area urbis ; kuype der stad.

Urbs mœnita, muris siue mœnibus cincta, be-sloten, ge-muerde, be-muerde, stad. τὸ be-sloten *etiam dicitur de urbe obsessa, ab hostibus circumdata.*

Urbis mœnia, muri, mueren, wal-len, vesten, vande stad. *Urbem mu-ris priuare*, ont-mantelen de stad.

Urbis fossæ, stad-graven, grach-ten.

Urbis regio suburbana, territorium circumiectum, bij-vang der stad : *tractus, regio, urbis*, wijk.

Urbis præfectus, poort-grave, *vet.*

Urbis sordes, plebs vilis, hoetel-volksken.

Urbem viris munire, mannen een stad.

Urbem tradi postulare, op-eysschen, sommeeren, een stad.

Urbem capere, armis occupare, ex-pugnare ; Urbe potiri, in-nemen een stad ; winnen de stad.

Urbem obsidione liberare, soluere, eximere, de stad ont-setten, ver-los-sen ; ont-set doen.

Urbanus, stedsch, stadsch ; stad-lik ; hofsch, heusch, hoffelik, hoffe-liken ; be-leeft, be-leevet ; tuchtig ; gracieus; borgerlik; civijl; ge-schikt.

Urbanè, stadliken ; hoffeliken ; heuschelik ; be-leefdelik ; gracieus-lik ; ge-schikteliken.

Urbanitas, stadlikheid ; heus-scheyd ; hoffelikheid ; be-leeftheid ; ge-schiktheid; gracie; gracieusheyd.

URCEUS, water-kanne ; water-kruyke ; water-pot ; hand-vat.

Urceolus fictilis, gleye pot. *Dici-tur quibusdam Germanis* gley-sen. *And. Althamerus in Tacit. d. m. vett. Germ. ait : Glesum ve-*

teres Germani appellarunt succinum, ob nitorem, quòd instar vitri luceat: quam vocem vernaculus Germanorum sermo etiamnum retinet. Vitrum enim glas *&* gleser *appellant; &* glestum *atque* glaster *omnem materiam quæ igne colliquata nitorem læuorémque fictilibus superinducit: quomodo* ein glasterten topf oder hafen, ein glesterten krug, *dicunt, id est, ollam aut amphoram in hunc modum figulina arte coctam. Sic nostratos* verglaesde potten *dicunt.*

Urceolaris herba, glas-kruyd.

URERE, *Uri,* bernen, barnen, branden; ver-branden; ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen; ver-sengen.

Urere, adurere, leuiter; &, Uri calore tanquam scintillarum, sengen. *Vide infrà,* USTULARE.

Urens, brandig; heyt, *fland. Ustus,* gebrandt.

Ustio, Uredo, brand.

Urere frigore; Urere instar venti; sneppen; snijden. *aura Urens, adurens; ventus gelidus, frigidus,* sneppende, snijdende, wind.

Uri ardore aut frigore cœli, verhaeren; kilden, kelden; ver-kilden, ver-killen. *Urens pruina, ventus, frigus, gelu,* haere.

Urere linguam, op de tonge bijten.

Urere; malè urere, habere, vexare; dolere, spijten; smerten; soren, sooren, seuren; quellen. *id me malè habet, hoc me urit; hoc doleo; id indignor,* dat spijt, smert, quelt, soret, seurt, mij.

Ustulare, sengen, sengelen, singelen; ver-sengen; ver-blaeken: *aliquando etiam,* ver-branden, ver-bornen, *&c. pro Urere. Ustulatus,* ver-sengt.

Ustilago, brand: *vitium frumenti, auenæ & tritici, cùm spicæ quodammodo aduruntur.*

Ustrina, ast, est; [*hinc Vesta,* ἑστία, I. R.] *quibusdam* nast, ese; eest, eyst, *holl. sicamb.* harst, *fland.* dare, derre, *sax. fris.*.

Ustrina, smelt-huys; smelt-oven.

Ustrina, smedse, smidse, smisse, smesse.

URGERE, dringen; drijven, drijffen; voord-drijven; voord-stooten; voord-stouwen;

Urgere, porren; ver-wekken; solliciteeren.

Urgere ad opus, aen-mennen.

Urgere, cogere, premere, dwingen, dwengen; wrengen, wringen; wroegen; roegen, *vet.* prangen, pramen; perssen.

Urgendo exigere, af-dringen; af-perssen.

Urgere, smerten; seer doen; seeren, *vet.* seuren, soren, sooren; quellen; deren, deiren.

Urgere arctè, be-strangen; be-nauwen, be-nouwen; be-kommeren.

Urgeri, quaed hebben.

Urgere vi, ver-tasseeren.

Urgens, dringig; smertig.

Urgens suam sententiam, ut in senatu, concilio, &c. drijver; eenen herden drijver, dringer.

Urgere culullis siue scyphis, be-kruysen; be-kroesen.

Urgentes, anchoralia, boi-anker-touwe; raebendinge, *s. s.*

URINA, water; pisse; seeke, seike, *(quæ etiam Urinæ reddendæ libidinem denotant;)* haerne, *germ.* stalle, *vet.* miege, mijge; looge, kamer-looge; urine; orine.

Urinæ tormina, haerne winde.

Urinæ stillicidium, per guttas excretio, droppel-pisse.

Urinæ stillicidium, Urinæ ardor; Vesicæ morbus quando lotium stillatim

redditur; koude-pisse. *Gallis,* chaude-pisse, *h. e. Urina calida, siue feruens. Nisi malis dici* koude-pisse, *q. d. Urina frigida, quòd guttæ quæ ab ægro redduntur frigidiores credantur urinâ sanorum.*

Urinam reddere, fundere, edere, facere, mittere, emittere, sijn water af-slaen; wateren; water maken; pissen; seiken; haernen, *germ.* bruntsen; rijsen; struylen, strullen, streilen, *s. s. fris.* loogen, *metaph.* stallen, *præcipuè de equis. Stallare, inquit Scaliger, dicuntur equi, quum ad urinam emittendam quiescunt: quia quum recenter veniunt in stabulum, quod Stallum vocant Germani, tunc ferè urinam solent emittere.*

Urinam turbidam emittens, ver-konkelt in de blaese.

Urinæ inspector; Vide, UROSCOPUS.

Urinarius meatus, pis-gat.

Urinale, Urinarium, vulgi, pis-gelas; urinael, orinael.

Urinaria, herba, kanker-bloeme; pis-bloeme; pisse-bedde.

URINARE, dukken, dokken, in 't water; duykelen.

Urinator, swemmer; duyker; duykeler; dokkeler, dokker.

Urinatrix, auis, duyker.

URNA, eemer; emmer; immer; ummer; put-eemer; water-vat.

Urna feralis, mortualis, dood-kiste; dood-schrijne; tombe; *theca aut vas in quo mortuorum cineres condebantur.*

Urnarium, lapis quadratus super quo vasa escaria eluuntur, water-steen; water-bak; mose; schaeld-sije, *louan.*

Urinarium, plaetse, pletse.

UROGALLUS, berk-hoen.

UROPYGIUM, *extrema pars spinæ in sacrum os desinentis; podicique imminentis,* stiete, stuyte, stuete; steert, *s. s.* priker, prikkel, *fland.*

Uropygij in auibus pennæ, steert-vederen.

UROSCOPUS, pis-besiender.

URSUS, bere, beir, baer; bers, bors, *holl. Ursulus,* berken. *Ursa,* berinne.

Ursina caro, beren-vleesch.

Ursorum more clamare, vociferari, baeren, beiren; ge-baeren.

Ursus, bere, *nauigij species.*

Ursa, signum septentrionali polo nixum, wagen-sterre; her-wagen, heir-wagen; leyde, leye, leyd-sterre: seven-gesternte, seven-sterre.

URTICA, netel; tingel, *fland.*

Urticis urere, adurere, netelen; ver-netelen; tingelen, *fland.*

Urtica labeo, doode, doove, netel; *mortua vel iners.*

Urtica marina, spongia marina, elschouwe, elschout, *zel.*

URUS, oor-os.

USPIAM, *Usquam,* ie-wers, ie-waers, ie-werings, iergens, iergend, ergens, iergens.

USQUE, *ad, donec;* tot, *(huc, huc usque,* tot hier; tot hier toe: *usque adhuc,* tot noch toe: *quò usque, donec,* tot dat: *ad hoc usque tempus,* tot noch toe:) toe, *(præcipuè in compos. & tanquam encliticum,* toe-gaen, toe-dragen; tot noch toe *&c.)* bet, *s. s. fris. holl.* unte, *vet.* hent, *vet. sic. holl.* (hent morgen, *usque in crastinum;)* want, (want morgen, *usque in crastinum;)* tent; thent, *vet. holl.*

Usque dum, so lange.

Usque adhuc, tot noch toe.

Usque adeò, so seer, al-soo seer.

Usque, continuè, deur-gaens.

USTIO, *Ustulare, Ustilago, Ustrina; Vide*, URERE.

USUCAPERE, *Usucapio, Usus, Usufructus, Usitare, Usitatus, Usualis, Usuarius, Usura, Usurpare, &c. Vide*, UTI.

UT, *uti*, dat, (*rogat ut venias*, hij bidt dat gij wilt komen ;) op dat ; *ut fiat*, op dat het geschiede.

Ut, uti, utpote, als ; gelijk als ; so : *ut, uti intelligo*, als, so, ik ver-stae ; gelijk als ik ver-stae.

Ut, prout, nae ; *ut, prout eueniet*, naer het ge-schieden sal.

Ut, velut, gelijker-wijs ; gelijk ; gelijk als.

Ut non, op dat niet.

Ut primùm, so haest als.

Ut tandem, ten eynde dat ; ten fijne dat.

UTCUNQUE, so so ; sus ende so ; eenig-sins.

UTER, wie, welk, van beiden.

Uter, Utrum, weder, weders. *Utrum mauis, mori an miserè viuere*, weder heb-dij liever.

Utrum, aduerb. oft.

Uterque, beide ; alle beide. *ut Utrique est consentaneum*, respectivelik.

Utrinque, weder-sijds ; weder-sijdens.

UTER, *tris*, bokken-vel ; geiten-vel ; lederen sak, filossele ; butseel. *Uter, homo inflatus*, op-geblaesen mensch.

Utriculus seminum, hulse, hulsche, huldsche.

Utricularis tibia, sak-pijpe ; ruisch-pijpe, *ab enormi strepitu quem edit*.

Utricularius, ascaules, sak-pijper ; lulle-pijper ; lolle-pijper ; moeseler ; ruisch-pijper.

UTER, *ri, Uterus*, buik ; lijf.

Uter, Uterus, moeder ; baer-moeder ; lijf-moeder ; vrouwen-buyk.

Uterum implere, be-vruchten ; be-gorden.

Utero concipere, be-vrucht worden ; ont-fangen.

Uterum ferre ; Uterum gerere, gestare ; Utero ingrauescere, groot gaen van kinde ; be-vrucht zijn ; kind dragen ; zwanger zijn.

Uterum ferens ; Utero grauis, be-vruchte, zwangere, groot-gaende vrouwe.

Uterum malè ferre, mis-dragen.

Uterum non ferre, gunste gaen, *sicamb*.

Uterinus, broeder van moeders wege ; half-broeder.

Uteri recursus ad superiora, op-stijginge vañ moeder.

UTI, *Usitare*, ge-bruiken ; bruyken ; besigen ; plegen ; hand-plichten. *Utendum dare ; Usùmue alicuius rei ad tempus concedere*, leenen ; lee-ninge doen ; te leen geven ; uyt-leenen. *Utendum dare certo precio*, ver-pachten ; ver-hueren. *certo precio Utendum accipere*, aen-nemen ; pachten ; hueren.

Uti malè, mis-bruyken.

Utendo, Usu consumere, insumere, absumere, ver-besigen.

Uti, ge-nieten, genutten ; nieten, nutten, nuttigen ; be-helpen, be-hulpen. *Uti simul*, ge-nooten, *vet*.

Uti, Usitare, in Usu habere, beren, baeren, boren, *vet*. (*hinc*. or-beren, or-baren, or-boren ; *& contrà*, ont-beeren, *carere*.) useeren ; in 't, oft voor ge-bruyk hebben.

Uti familiariter aliquo, om-gaen, handelen ende wandelen, met ie-manden.

Uti foro, temporiseeren ; sich voegen nae den tijd.

Utensilia, huys-raed ; huys-gerek ; ge-raed, raed, ge-reed, *vet. s. s.* alaem, alem, huys-alaem. *Vide*, SUPELLEX.

Utensilium bellicorum apparatus, munitie, ammunitie van oorloge ; krijgs-gereeschap.

Usus, Usio, ge-bruyk, ge-bruy-kinge ; broke, bruyk, breuk.

Usui aptus, bruykbaer.

Usu atterere, attenuare, ver-slijten. *Usu consumtus, attritus*, sletig ; ver-sleten ; ver-bruykt.

Usum adimere ; Usui ineptum facere ; Usum impedire, prohibere, t' on-gebruyk, t' on-goede, maken.

Usus, opus, be-hoef ; be-hoeftig-heyd ; be-hoevelikheyd.

Usus, handel ende wandel ; ge-meynschap, ge-meenschap ; con-versatie.

Usus, ge-woonte, ge-wente, ge-woonheyd ; ge-bruyk ; maniere ; wijse ; plicht, plecht, pleg, plegte, pleginge ; practijke ; usancie ; expe-riencie.

Usus & auctoritas, prescriptie.

Usus fori, Usus forensis, stijl, ge-bruyk, practijke van 't hof. *Usus militaris*, krijgs-gebruyk.

in Usu esse, ge-bruykt worden ; koers, treyn, hebben.

in Usu habere, praktiseeren ; veur ge-bruyk oft ge-woonte hebben.

Usu longo rerum doctus, callidus, be-vaeren, ver-vaeren man.

Usitatus, Usualis, Usuarius, ge-bruykig ; ge-bruykt ; ge-bruykelik ; ge-plogen ; ordinaris.

Usitatè, ge-bruykelik ; plegelik, *vet*.

Usu venire, ge-schieden ; ge-beu-ren ; te pas komen.

Usus indigentia, inusus, on-ge-bruyk ; on-gewoonte.

Usucapere, deur ge-bruyk, oft be-sit eygenen ; ver-weeren, *vet*. *Usucapio*, oud-be-sit ; gebruyk-ne-minge ; prescriptie ; ver-jaering, *Grotio*.

Usus, Utilitas, ge-niet ; ge-nut ; nut ; nutschap, *vet. holl. sicamb*. nuttig-heyd ; nut-baerheyd ; stade ; bate ; oor-baer, oor-bor ; ge-rief ; vrome ; gade, gadinge ; profijt, pro-fijtlikheyd. *Utilitas reliqua*, over-baet.

Utilis, Utibilis, ex Usu, bruyk-baer ; bruykelik ; nut, nuttelik, nuttig, nutbaer ; voorderlik ; ge-rief-felik ; ge-riefsaem ; raedsaem, raed-saemig ; be-raedsaem ; dienlik ; ge-winsaem ; profijtelik.

Utilis maximè, summopere ex Usu, oor-baerlik, oor-borlik.

Utiliter, nutteliken ; profijteliken.

Utile, Usui ; ex Usu esse, nut zijn ; gelden ; stade doen ; oor-baerlik zijn ; baten.

Utilem esse, de homine præsertim, deugen, dogen, doogen.

Utilitatem, Usum, capere, ge-nie-ten ; ge-nutten ; nutten ; oor-baren, oor-boren.

in Usum conseruare, te raede hou-den.

Usuuenire, Utile fieri, te pas ko-men.

Utile putare, existimare ; Utile videri, ge-raedsaem vinden ; ge-rae-den dunken.

Utilis dies, ding-dag.

Ususfructus bonorum, ge-niet ; ge-nut ; bladinge ; blad, blade, *fland. holl.* vrucht-gebruyk, vruchts-ge-bruyk ; vrome.

Ususfructus, togt ; bij-leven ; lijf-togt ; leef-togte.

Ususfructus hæreditarius, erf-togte.

Usufructuarius, ge-nieter ; toch-tenaer ; lijf-tochter.

Usufructuaria bona, togt-goed ; be-togte goeden.

Usura, ge-niet ; ge-nut ; winst ;

krois; profijt; fret, frette; interest; schaede; woeker; perssem.
Usura damnosa, kommer; schaede.
Usura semissis, ses ten honderd.
Usura maritima, nautica, traiectitia, bodmerije, *sax.* bommerije, boomerije; *& rectiùs* bodemrije, *à* bodem, *id est carina nauis.*
Usuræ reditus, prouentus; commodum Usurarum medij temporis, verloop van woeker oft rente.
Usuram facere, exercere, agitare, om-gaen met wissel; woekeren; perssemen; perssen, *sicamb.*
Usurarius, woekersch. *Usurarij nummi,* woeker-geld; woeker-penningen.
Usurarius, danista, tafel-houder; woekerer; perssemer, perssemier; pussemier, *fland.* lombaerd; *Vide,* DANISTA.
Usurarij mensa, siue taberna, banke; woeker-banke, tafel; woeker, *fland. brug.* perssem; pusseme, *fland. gand.* kaversune, *vet.* lombaerd.
Usurpare, ge-bruyken; besigen. *Usurpari,* ge-bruykt worden; *cetera eadem cum, Uti.*
Usurpare oculis, lochten, luchten.
Usurpator, ge-nieter; baet-soeker; baet-soekig.
Usurpatio, ge-bruykinge; genietinge; praktijke.
UTINAM! God gave!
UVA, druyf; druyve; wijn-druyve; bosch van wijn-besien; druyf-tak; tros, trosse, trosch, torsch; druyf-torsch; wijn-torsch; reessem; krap, krappe-druyve; krappe; grappe; rappe; trop.
Uua apiana, apiaria, muscata, moschatula, muskadel-druyve.
Uuæ acerbæ & nondum maturæ succus in sole excoctus, verd-juys.
Uua; & Uua passa; Uuæ passæ, rasijn, rosijn.
Uuæ Corinthiacæ, karenten, korinten.
Uua præcia, vroegtijdige druyve.
Uuæ acini; Vinaceus acinus, wijn-besie.
Uuæ siue acini grana; Vinacium semen; Vinacea, orum, wijn-besie-steenkens; steen inde besien; wijn-steenkens; kernen vande druyven: *quibusdam etiam pro tunicâ aut folliculo acini,* wijn-balg; wijn-baste; doppen.
Vinaceorum dilutum, lore, leure, leuren, wijn; spoel, spuel, wijn; door-spoelinge; achter-wijn.
Uuæ Ursinæ, ael-besien, *Junio.*
Uua crispa, steke-besie; stekel-besie; kruis-besien; kruis-doren-besien; kroes-besien; kroesel-besie; kroes-baeye; kruys-besie.
Uua lupina, Uua versa, spinne-koppe, *ab ementita scilicet araneæ forma, quam bacca unà cum reflexis exiguis alabastris per maturitatem exprimit; Dodonæo: alijs,* wolfs-besien.
Uua vulpis, quibusd. etiam, lupina; nacht-schaede.
Uua siluestris, luys-kruyd.
Uua palati, lelle, lelleken vande keile; keil-tapken; tapken inde keile. *Uua, Uuula, seu Uuæ gutturis tumor,* huych; huek, *sax.* huyve, *vet. fland.*
Uuularia, herba, keil-kruid; tapkens-kruyd; hals-kruyd.
UVIDUS, *Udus,* vocht; voecht; vucht; voechtig; nat; wak; versch; hemel-vloedig; waeterig; waeter-achtig; klam, klamp; vodsig; reumatijk.
Udum siue Uuidum cœlum, wak weder.
Udare, verschen.

Uuidus, dronken.
VULCANALIA *celebrare,* vieren.
VULGUS, *Volgus,* volk; ge-meyn, ge-meen, volk; ge-meente; meente, meynte; meynte luy, *holl. fris.*
Vulgus iners, parui precij, hoetel-volksken; kanalie.
Vulgare, uit-brengen; onder de man brengen; ge-meyn, ge-meen, maken; uit-geven.
Vulgare, af-roepen; uyt-roepen; publiceeren.
Vulgaris, ge-meyn, ge-meen; slecht, slicht, slacht. *non Vulgaris,* on-gemeen; wat be-sonders.
Vulgo, Vulgariter; ge-meen, ge-meenlik, ge-meyn, ge-meynlik; bij alle man.
Vulgo quæsitus, hoeren-kind.
Vulgago, herba, hasel-wortel.
VULNUS, wonde; houwe; steek; quetse, *fland.* quetsure; plage. *Vulnus lethale,* dood-wonde.
Vulnus periculosum; Vulnus profundum ab ungue medij digiti usque ad eiusdem digiti longissimum articulum, kamper-wonde, *vet. proinde pœnâ aut mulctâ dignum, id est,* keur-wonde; *vid'*, die ander-half lid lang is.
Vulnus leue, Vulnus scalptum, schrabbe; krauwetse; *quæ etiam dicuntur de signo eiusdem vulneris, ut etiam,* schramme; bar-laffe, balaffre; *videlicet, Vulnus cæsim inflictum; eiúsque signum.*
Vulnus in faciem incussum, flabbe.
Vulnus recens, crudum, adhuc cruentum, versche wonde.
Vulnus in carnea corporis parte, nec periculosum, vleesch-wonde.
Vulnus purulentum, pus emittens, dragende wonde.
Vulnus altè adactum, diepe wonde.
Vulnus hians, siue latum, & proinde minus periculosum, open wonde.
ob Vulnus illatum mulcta, inkt, *vet. zel.*
Vulneris crusta, crustula, rappe, rove, roofken, schubbe, vande wonde; seer, seerken; wond-seerken.
Vulneris persanati signum in corpore hærens, cicatrix, lijk-teeken; wond-teeken.
Vulnerum immunis, on-quetsbaer.
Vulnerare, Vulnus infligere, wonden; quetsen.
Vulnus cruentum infligere, bloed-reysen, bloed-rijsen, *vet.* bloed-rijsten, *vel,* bloed-risten.
Vulnera multa infligere; Vulneribus onerare, deur-wonden.
Vulnerare leuiter, schrabben.
Vulnerari, Vulnus accipere, ge-wondt worden.
Vulneratus, gewondt; gewondet.
Vulnus specillo tentare; percontari; Vulnerum fistularúmquæ altitudinem pertentare; tinten, tenten; tintelen, tentelen.
Vulnus obligare, alligare, deligare, curare, ver-binden, ver-maeken, de wonde; be-gaeden de wonde, *vet.*
Vulnus sanare, conglutinare, heylen, toe-heylen, meesteren, de wonde; ver-meesteren de wonde: [*sed hoc ultimum potiùs sit errare in curatione vulneris; vulnus præposterâ curatione corrumpere: saltem dubiæ significationis vocabulum mihi videtur.* F. R.]
Vulnerarius, medicus, wond-arste, *s. s.* wond-meester; chirurgijn; barbier. *Vulnerarius militaris,* veld-scherer.
Vulnerarium oleum, emplastrum, unguentum, wond-olie; wond-plaester; wond-salve; balssem.

Vulnificus, quetselik, *vet*. *Vulnificus ensis*, quetselik sweerd.

VULPES, vos, vosse, vosch, vochs ; reyn, reynaerd, renaerd ; sleyker, *vet. q. subdola insidiatrix*. *Vulpecula*, vosken ; reynken.

Vulpes nigricans, brand-vosch. [*Gesnerus, & ex eo mutuatus Potterus, plurum generum nomina ponunt, ut nigricantium &c.* kole-vosse ; kruys-vosse ; blauwe vosse, *&c.*]

Vulpis cauda ; cauda Vulpina, vos-swants ; vossen-steert.

Vulpis instar gannire, galpen.

Vulpio, nis, Apuleij, id est, veterator, vafer, vos, vosse, vosch, *metaph.*

VULSARE, *Vegetij, vehementer tussire*, hulsen ende bulsen ; *Gesnero*.

VULSELLA, *Vide*, VOLSELLA, *&*, VELLERE.

VULTUR ; *Vulturius, Plauti*, gier.

Vulturius togatus, advocaet, procureur, van quade saeken.

VULTURNUS, *ventus*, suyd-oosten wind.

VULTUS, aen-schijn ; aen-sicht ; aen-gesicht ; ge-sicht ; op-sicht, opslag, *holl*. tronie ; trogne, *gall*.

Vultus, het wesen des aen-sichts, het ge-laet, glaet, ge-daente, des aen-sichts (*Vultu præditus*, gedaen ;) visenomije, visomije ; samblant ; semblancie ; mijne ; geste ; contenancie.

Vultus, παρουσία, tegen-woordigheyd.

Vultus venustus, ornatus, ceere, ciere. *Vultu venusto*, schoon : *Vultu venusto & modestè hilari*, ge-laetig ; wesenlik ; be-vallik wesen ende aen-genaem.

Vultus verecundus, be-schaemt aen-sicht.

Vultus serenus, bellus, sed cum aliquo fastu, fiere ge-laet.

Vultus durus, austerus, rijp gesichte.

Vultus nubilus, obductus, caligans, monkende, pronkende, op-sicht. *Vultum obducere, obnubilare, componere, adducere, trahere, caligare, contrahere ad seueritatem*, monken, pronken, bronken. *Vulto composito ac graui, Vultuosus homo*, pronker ; pronkaerd ; monkaerd ; parmant, parmantig. *Vultu composito ac seuero ridere*, monke-froyen.

Vultu simulare, fingere ; Vultu aliquid præ se ferre, baeren, beren ; ge-baeren ; ge-laeten.

Vultum deijcere, neder-slaen de oogen.

Vultus ducere, grimmen.

Vultum auertere odij causâ vel abominationis, af-keer hebben.

VULVA, baer-moeder : vrouwelikheyd. *Vide*, MATRIX, UTERUS, CUNNUS, *&c.*

Vuluæ exanimatio, hef-moeder, *ab* heffen, *id est, leuare*.

UXOR, huys-vrouwe ; echte vrouwe ; wijf ; ee-wijf ; bedde-genoot ; ge-maelinne ; ge-sellinne ; ge-selnede, *vet. fland*. deel : gehoude vrouwe ; quene, *vet*. *Vide etiam*, MATER FAM.

Uxor iusta, legitima, wettige, oprechte, huys-vrouwe.

Uxor posterior, nae-wijf.

Uxorem ducere, houwen, houden, houweliken, houdeliken ; heyliken, hijliken, eeliken ; een wijf nemen ; maelen ; mellen ; een wijf trouwen ; wijven, *vet*.

Uxoribus ac nymphis munuscula mittere, nieten, neeten, *holl. ut solent in Hollandiâ proci & viri die D. Agneti sacro. Ad. Junius*.

Uxoria forma, wesenlike schoonheyd.

Uxoris pater, eye, *sicamb*.

Uxoratus, vulgo, gewijft.

Uxorius, nimium obnoxius & deditus uxori ; qui à muliere superatur ; qui ab uxore imperiosè regitur ; γυναικοκρατούμενος, vrouwen-man ; ver-wijft ; hanne, henne, hinne ; wijf-uyl, *holl*. futseler.

X

XENIUM, gast-gave ; kermisse ; kermis-gifte.

Xenia viris ac procis mittere, ut assolent matronæ puellæue Hollandicæ post Id. Januarij, die D. Pontiano sacro, pontsen, ponsenen, pontsenden.

XENODOCHIUM, gods-huys ; gast-huys.

XERAMPELINUS, blond ; vlasch-verwig.

XIPHIAS, *piscis*, sweerd-visch ; geepe.

XIPHIOMACHÆRA, slag-sweird.

XIPHION, *herba*, sweirdekens-kruyd.

XYLOCASSIA, baseler.

XYLOSTEON, honds-kerssen.

XYLAGOGIO *castigare*, bot-aersen ; leirsen ; bridse slaen.

XYLON, *Xylum ; Xylinum linum ; lana Xylina, siue de arbore aut ligno ;* kottoen ; kattoen ; bonbasijn, boom-basijn ; boom-wolle. *Xylum, Xylinus pannus*, fusteyn, woesteyn, worsteyn ; saerk ; saerk-doek, *fris. sicamb*. *Xylina vestis*, kottoen-kleed ; bombasijnen kleed ; kottoen-doek, *& abusiuè*, kottoenen lijnwaed.

XYRIS, wand-luys-kruyd ; weeg-luys-kruid.

XYROTHECA, scheer-koker.

XYSTUM, *Xystus*, pand ; galerije ; balie ; logie.

XYSTUS, vecht-schole ; scherm-schole.

Z

ZEA, spelte ; dinkel *s. s. Zea deglubita*, gorte.

ZELUS, ijver, eyver ; ijveringe ; in-bornst, in-brunst.

Zelotes, Zelator, Zelotypus, ijverer ; ijverig ; jaloes, jalours, jeloes, geloes.

Zelari, ijveren.

Zelotypia, ijveringe ; jalousheid ; wan-kost, *vet*.

ZEPHYRUS, westen-wind.

ZEUGITANI, *vagi, discurrentes, &c. Vide*, CINGARI.

ZEUS, *piscis*, ael-quabbe ; lompe ; ael-mule ; spiegel-visch.

ZIBETUM, *Zibettum, Zibeti feles, animal cuius excrementum musco simile odore ; & ipsum odoramentum*, civet, zivet. *Vide*, CIVETTA.

ZINGIBER, gengber, gingber.

ZIPHERA, *vulgi*, cijfer. *sephyra, hebr. numerus*.

ZIZANIA, *Zizanium*, dronkaerd ; lulk, *ger. sax. sicamb*. on-kruyd. *Vide*, LOLIUM.

ZOILUS, be-nijder.

ZONA, riem ; gord-riem ; gordel ; bij-gordel ; onder-gordel.

Zonam virginalem soluere, ont-gespen, ont-hechten, ver-gorden, ver-goorden, een maegd. *Vide plura in*, VIRG. *vitiare*.

Zona humeralis, Zona sacra, stoole.

Zona brachialis, hand-stoole.

Zona, sacciperium, fiscina, quæ manubrium habet instar baculi, stok-borsse.

Zonarius, riem-beslager ; riem-maker ; gordel-maker.

Zonarius sector, borssen-snijder.

Zona nauis, berk-hout van 't schip.

Zona, ignis sacri species, humanum corpus circumrepens, om-loop. *Vide*, HERPES.

ZOPHORUS, voye ; frise ; bloem-werk.

ZOPISSA, steen-pek.

ZULAPIUM, *vulgi*, juleb. *Vide*, IOLABUM.

ZYGOSTATES, waeg-meester.

ZYTHUM, βρύτον, bier.

Zythepsa, brouwer; kammer, *vet.*

Zythopola, tapper, bier-tapper ; bier-steker. [*vulgo tamen differunt* bier-tapper, &, bier-steker ; *illud vid*[t] *de caupone, hoc de magnario, qui non nisi integra vasa vendit, usurpantes*.]

Zythopolium, tap ; bier-tap.

ETYMOLOGICUM

ALIQUOT

NOMINUM PROPRIORUM

TEUTONICÆ ORIGINIS. (1)

ABA, & ABAS, *Vide*, Uvo.

ABELHEIDIS, Abelheide.

ABERICUS, Aberrik, *q.* aber, *id est*, over rik, *prædiues*, *Adr. Junio.*

ACHERICUS, Akkerik, *q. d. Diues agris, J. Stumf.*

ACHIULFUS, Achiulf, *q.* aex-hulp, *id est*, *munitus ope securiferorum, vid*[t] *stipatorum, Adr. Jun.*

ADALARICUS, *Vide*, ALARICUS.

ADALBERTUS, Adelbart, *nobilis barbâ, L. Pot. Vide*, ALBERTUS.

ADALEDA, Adelheit, Adelhait, *quæ colit ac fouet nobilitatem, Jo. Avent.*

ADALOALDUS, ADELOALDUS, ADOLDUS, Adelhold, Adelhuld, & *diminitiuè* Adold, *id est, nobilitatem amans.* hold *siue* huld, *amor est, Jo. Avent.*

ADALOFREDUS, Adelfrid, Adalfrid, *hoc est, nobilitatis pax, Jo. Avent.*

ADALOGARIUS, Adelger, *Jod. Willich.*

ADALOGERION, Adelger, *Jo. Stump.*

ADALOGOTUS, Adelgot, *id est, nobilitatis deus, Jo. Avent.*

ADALOMARUS, Adelmer, Almer, Amar, *h. e. nobilitatem augmentans. Jo. Avent.*

ADALOMUNDUS, Adelmund, *q. d. os nobilitatis, Jo. Avent.*

ADALORAMUS, Adelram, Adalram, Alram, *.j. nobilitatis gloria, Jo. Avent.*

ADALOVICUS, Adelbeich, *.j. cedens nobilitati ; via nobilitatis, Jo. Auent.*

ADALOVINDA, Adelsbind, *h. e. ventus siue spirans nobilitatem : siue nobilitatis restis & vinculum, Jo. Avent.*

ADAL — *plura quære in....*

ADEL — ; & *huius alia in* ADAL.

---

(1) De punctatie is voortaan minder systematisch en de afwisseling van *i* en *j*, *u* en *v* willekeurig.

ADELARDUS, Adelhard, Adalhard, Alhard, *.j. nobilitatis fons & thesaurus.* hard *enim, thesaurus. Jo. Avent.*

ADALAWARDUS, Adelwaert, *nobilis, gratúsue hospes, Lud. Pot.* [*Nobilitatis custos, assertor. F. R.*]

ADELBALDUS, Adelbald.

ADELBERTUS, Adelbert, *nobilis & generosus barbâ, Ad. Jun.*

ADELBRECHTUS, *Vide,* ALBRECHTUS.

ADELDAGUS, Adeldag; *dies nobilis, felix, L. P.* [*ni, Nobilis heros, à* degen *.j. fortis vir. F. R.*]

ADELEGIA, Adelacht; *nobilitatis dignitas, L. P.*

ADELGARIUS, Adelgar, *omnino nobilis, B. Rhen.*

ADELGUNDIS, Adelgund; *antiqua probitas, L. P.*

ADELHARDUS, Adelaert.

ADELHEIDIS, Adelheide, *nobilitas, nobilis virgo, Ad. Jun.* Aal, Ael, *& diminutium* Aelken, *nobilis, præclara, L. Pot.*

ADELHILDIS, Adelhild; *nobilis indoles. L. P.*

ADELHOCHUS, Adeloch; *nobilitas suprema. Jo. Avent.*

ADELHOLDUS, Adelhold, *nobilitatem amans. L. Pot.*

ADELMUNDUS, Adelmund; *os nobilitatis. L. P.*

ADELOALDUS, *Vide,* ADALOALDUS.

ADELOGUNDA, Adelgund, Adalgund; *h. e. quæ fauet nobilitati. Jo. Avent.*

ADELPRECHTUS, Adelprecht: *maiorum dignitas & honor. L. Pot.*

ADILA, Adel, Adal.

ADOALDUS, Adoald; *q. d.* het wald, *patris potestas : vice patris tutor, patronus. Mart. Islebius.*

ADOLDUS, *Vide,* ADELOALDUS.

ADOLFUS, Adolf, Athaulf, *corruptè pro* hatthulf, *q. d. pater auxiliaris :* hatto *enim, siue* haetto, *dicitur Pater. Mart. Isl.* Adolf, Adelhof, *q. d. nobilitatis auxilium. Jo. Avent.* Adolf, *q. d. iuramenti tenax : iurisiurandi auxiliator, vel, Auxilium nobilitatis : adiutus à nobilitate. Ad. Jun.*

ADOLOGERION, Adelger, *h. e. nobilitatis auidus. Jo. Avent.*

ÆMERICUS, *Vide,* EMERICUS; *item,* HEINRICUS.

AGARICUS, AGERICUS, Aigenrik, Aigenrich, Agarig. *q. d.* eigenrijk, *id est, à seipso diues. Jo. Stump. Regno proprius, autochthon. I. R. Possit etiam esse q.* hoogrijk, *valde, altum, diues. F. R.*

AGATHA, *Vide,* GUTHA.

AGILMUNDUS, Agilmond, *q. d. aureo ore, ob eloquentiam : vel, incurvato oris rictu instar aquilæ, Adr. Jun.*

AGILOMUNDUS, Agilmond, Ekmund. *Jo. Stump.*

AGILULFUS, Agilhulf, *citum siue velox auxilium : q. d.* eil-hulf: *vel, q. d.* eitel-hulf, *h. e. merum & planum auxilium, M. Isl.* Agilulf, *q. d.* ijl-hulf, *properus auxilio. Ad. Jun.*

* AICHADRUS.

AINARDUS, *Vide,* EMMENHARDUS.

AISBRANDUS, Aisbrand, *q. d. husbrennus .j. domus tutor; qui armis domum & familiam tuetur ac defendit. M. Isl.*

AISTULFUS, Aistulf. *Vide,* AGILULFUS, *&,* ASTULFUS.

ALARDUS, Alard. Alhart, *firmus, robustus, L. Pot.*

ALARICUS, Adelrich, Alreich, *id est, nobilitas regni, siue, nobilitatis diues. Jo. Auent.* Alarik, *q. d. ultra omnes diues, prædiues. Ad. Jun.*

Alrik, Alrich, *h. e. prorsus diues; totus opulentus. M. Isl. J. Stump. A. Jun. L. P. Vide etiam,* HULDERICUS.

ALBEREDUS, Albered; *ad omnia paratus. L. P. Planè promtus. F. R.*

ALBERICHUS, *&,*

ALBERICUS, Alberich, Alberik, *q. d. semper diues.* Albe *.j. semper,* rich *.j. diues. Jo. Avent. L. Pot. Vel,* Albericht. *I. R.*

ALBERTUS, Albert, *q. totus barbatus, Ad. Jun.* Adalbert, *q. d. fractor nobilitatis.* Albrecht, *Vide,* ADELBRECHTUS.

ALBEWINUS, ALBOINUS, ALBUÏNUS, ALEVINUS, ALGUINUS, *q. d.* Alwin, Algewin, *omnia vincens, M. Isl.* Albewin, *q. d.* al-bewin, bewint hebben van als, *omnia complectens, omnium rerum satagens. Adr. Jun. I. R.*

ALBINUS, Altbein, Altwein, *antiquum vinum; nomen Regis Longobardorum. Jo. Avent.*

ALBOFLEDA, Albeflede, *h. e. semper lauta & munda. Jo. Avent.*

ALBOINUS, *&*

ALBUÏNUS, *Vide,* ALBEWINUS.

ALBRECHTUS, Adelbrecht, Albrecht, *q. d.* Adelwerd, Adel und werd, *Nobilis & carus, M. Isl. L. P.* πολυφημός, *famosus, illustris, A. Altham.* Adelprecht, Albrecht, *q. d. fractor nobilitatis : vel* Adelbercht, *quod à dignitate denominatur,* bercht *enim dignum declarat. Jo. Auent.* Brecht *puto directorem significare, vel, ius dantem aut dicentem,* berechter : *ut sit,* Albrecht *cuiuis ius dicens &c. I. R. Possit &* Adelbergt *dici q. protector nobilitatis si* Adel; *aut cuiusuis, si* al, *à* bergen. *ni etiam sit,* Adelprecht, *fastus nobil. F. R.*

ALCUINUS, Alwin : *undique rem faciens. L. Pot. Vide etiam,* ALBEWINUS.

ALDEGUNDIS, Aldegond.

ALDMANNUS, Aldman.

ALEMANUS, ALMANUS, Alman, Almon, *vulgo* Altmul, *q. d. omnino vir. Rex fuit Germaniæ cognomine Hercules. Scribitur quoque, Alimonius, Alimonia. Jo. Avent.*

ALEXANDER, *Vide,* LODOLFUS.

ALFONSUS, Alfons, *q. d.* helf ons, *adiutorium nostrum, M. Isl.*

ALFRICUS, Alfrik.

ALGUINUS, *Vide,* ALBEWINUS.

ALIMONIUS, *&,*

ALIMONIA. *Vide,* ALEMANUS.

ALMANUS, *Vide,* ALEMANUS.

ALRICUS, *Vide,* ALARICUS, *&* HULDRICUS.

ALTRUDIS, Altru, Aldetru, *antiqua, id est, constans fides. L. P. Possit etiam esse* halt-tru, *fidei tenax. F. R.*

ALTVIGUS, ALTWICHUS, Altwig, *id est, senex æstimatus. J. Stumpf.*

ALVERARDUS, Alverhard, *obstinatus, pertinax. L. P.*

AMALABERGA, Amelberga, *mons cœlestis. Adr. Jun. L. Pot.* Amaloberga, *q. d. mons nutritius. Jo. Avent.*

AMALAFREDA, *Vide,* AMALFREDIS.

AMALARICUS, Amalrik, Amalrich. *Jo. Stump.*

AMALASUENTHA, Amalasuente, Amelswente, *q. d. puella cœlestis, vel, cœlo demissa.* Amal *Gotthis Cœlum dicitur, &* Sventha *siue* Swentha, *virgo, iuuencula; &* Amalini, *cœlites. Adr. Jun.* vent *etiam hodie iuuenis.*

AMALASUITTA, Amalasuitte, Amalswitte, *q. d.* himelswitte, *Sapientia cœlestis; diuinitus erudita. M.*

Isl. Possit etiam esse quasi Amalsoete, dulcedo cœlestis. F. R.

AMALEIA, Ameleine. Amel nutrix est. J. Avent.

AMALFREDIS, AMALOFREDA, AMALAFREDA, Amelfrid, Amalfred. J. Stump. Amelfrede, pax cœlestis, Kil. vel Emelfred, pax cœlestis, L. Pot. vel, Amelfrede .j. nutritionis pax. J. Avent. L. Pot.

AMALOPERTUS, Amelprecht .j. qui puero nutricem parat.

AMANDUS, Amand.

AMBIGATUS, Ambigat. J. Stump.

AMBIORIX, Emberich, Heimrik. Æg. Scud. Heinrik* Ambiorik, ditionum & terrarum quibus ius dicit locuples. Ad. Jun. Et, Magistratus multa sobole diues. Jo. Becan. Vide HENRICUS &c.

ANBOINUS, Anboin, q. d. hañdwin, id est, victrix manus; inuicta bello dextera. M. Isl.

ANEROESTES, Ernst, J. Stump. Æ. Schud.

ANGELBERTUS, Angelbert, J. Avent.

ANGILOMARUS, Angelmaier, Engelmair, h. e. augmentans limitem ac cardinem. Angel & Engel, aculeum, cardinem, limitem, Germanis Boijs significat. Jo. Avent. L. P.

ANGISUS, Angis .j. qui instituit. J. Avent.

ANSBERTUS, Ansbrecht, Ansbert, J. Stump.

ANSBRANDUS, Ansbrand, q. d. galeatus heros. A. Jun.

ANSBRECHTUS, Ansbrecht. B. Rhen.

ANSEGISUS, Ansgis, h. e. excellens, præstans, famosus, celeber. J. Stump. vel Ansegis, siue hansegis, h. e. obses societatis, ab Anse, Hanse, id est, societas, & Gis siue Gisel, obses. J. Becan. L. Pot. Anses Gothis proceres dicuntur ob victoriam quasi semidei. unde Ansegisi & Anselmi vocabula. B. Rhenan.

ANSELMUS, Anshelm, B. Rhen.

ANSOALDUS, ANSWALDUS, Answald, B. Rhen.

ANTHELMUS, Anthelm.

APATURIUS, Apatur. J. Stum.

ARABARIUS, Arbar, Erbar, Erbo, q. d. eerbaer, ehrbaer, honestus, honorandus. J. Stump.

ARBOGASTES, Arbogast. J. Bec.

ARIBERTUS, ARIPERTUS, Arbrecht, q. d. Ehreweerd, honoratus, clarus, honore dignus. Mart. Isleb. J. Stumpf.

ARDARICUS, Ardrik, Ardrich, Herdrich, id est, terrarum locuples. A. Jun. J. Stumpf.

ARIBO, Erb, q. d. hæres. J. Avent.

ARIODRUDA, Erendraud, id est, quæ fidit honestati. J. Avent.

ARIONISTUS, ARNUSTUS, Ernst, id est, seuerus. J. Auent. Vide etiam, ERNESTUS, & ARIOVISTUS.

ARIONOLDUS, Vide, ARNOLDUS.

ARIONULFUS, Arnolf, id est, decus honestatis adiuuans. Jo. Avent.

ARIOPAGUS, Aerenbach, h. e. honoris riuus, q. d. Eeren-beek.

ARIOVARDUS, Erhard, j. honestatis thesaurus. J. Avent. vel q. Eerewaerd. Ariouardus, F. R.

ARIOVISTUS, EREVESTUS, Erevest, Erenvest, h. e. honestatis plenus; fama integer; fidei tenax. Ad. Jun. Ariovist, Ernvest, honestatis tenax & gloriæ. M. Isl. J. Stump. pertinax decori, ac honestatis constans. J. Avent. gloriosus, J. Willich. Qui in omnibus & agendis & dicendis honoris conseruandi se præstat tenacem. J. Becan. Ernst, Æg. Schud. Vide etiam, ERNESTUS, EREVESTUS.

ARISTOVICUS, Erstbeg, Erstbic. Jo. Avent.

ARMINIUS, Hartman, J. Willich. Armin, q. d. Eerman, Herman, J. Stump. seu, Heroicus animo; vel, Exercitus rector. A. Jun.

ARMOGASTES, ARMOGASTUS, Armegast. Armgast, hospes pauper. L. P.

ARNOLDUS, ARIONOLDUS, ERCHANOLDUS, Arnold, Arnhold, Arnhoud, Arnoud, Erenhold, Ernhold; honestus, amans honestatis & virtutis, conseruator honestatis. M. Isl. Ad. Jun. J. Avent. L. P. vel, Arenhold, Arnhoud, aquilis abundans silua, idem L. P.

ARNULFUS, Arnulf .j. auxilium aquilæ. vel, Ernhulfus, q. d. Ernhulf, qui virtuti & honestis artibus operam dat: honoris auxilium: honesta virtutémque promouens. M. Isl. Ad. Jun.

ARNUSTUS, Vide, ARIONISTUS.

ARRIGIS, ARRIGO, Errik, Erik, Eerik, Eerig, Errig, diues honoris, M. Isleb. Honoratus; honoribus illustris, honore diues. A. Jun. Dicitur etiam Oricus. J. Auent. Erricus.

ARTMINUS, Herman. A. Jun. q. d. Erman, Eerman. J. Stumpf.

ASOMARUS, Asmar, j. qui cadauera augmentat, militare nomen ab As .j. cadauer. J. Avent. Potiùs ab As, Aes, q. suos alimentis augens, pascens. I. R.

ASOPERTUS, Asprecht .j. qui cadauera facit. J. Avent. Suis escam procurans; Almus, q. d. aes-berecht, I. R.

ASTULFUS, Astulf, Aistulf, q. d. haest-hulf .j. properus auxilio, celeriter adiuuans. M. Isl. Ad. Jun. Vide, AGILULFUS.

ATHALARICUS, Adelrijk, Adelrich, Athelrik, Udelrich, diues nobilitate; nobilitatis diues. Ad. Jun. J. Stumpf. L. P.

ATTALARICUS, Attelrik, Attalrich, Hattalrich, pater per omnia diues. M. Isl.

ATHAULFUS, &

ATHULFUS. Vide, ADOLFUS.

ATTILA, Atsel, Hetsel, Attel, h. e. Paterculus, paruus pater. M. Isl.

ATTO, Atte, Atto, h. e. pater.

AUDA, Aude, Autgen, provectior ætate. L. P.

AUDOËLUS, Audeel: antiqua nobilitas; antiqua sors. L. P.

*AUDOËNUS.

AUDOMARUS, Omer, Oudmar, Audemaer, Oudemaer.

AVEZUTHA, Aversoet: dulcissima; omnino suauis. L. P.

AUSTERBERTHA, Austerberth.

AUSTERBERTA, Osterbert, Austerbert, Berta Orientalis. L. P.

AUSTREGISILUS, Austergisel.

AUTARICUS, Autrik, q. d. houtrich. Æg. Schud. hooftrik*

AUTBERTUS, Outbert, Autbert.

B

BALDEGONDIS, Baldegond: matura & præcox bonitas. L. P.

BALDUS, BALTHUS, Bald, h. e. audax, temerarius, J. Becan. Balthe, j. ferox, Ad. Jun.

BALDUINUS, BALDWINUS, Baldwin, Balduin, citò vincens. M. Isl. Ad. Jun.

BALLOVESUS, Vide, BELLOVESUS.

BALRICUS, Balrijk; citò diues. L. Pot.

BALTHERIUS, Balthier. Jo. Stumpf.

BALTHILDIS, Balthild, alacris ac matura indoles. L. Pot.

BALTHUS. *Vide*, BALDUS.

BARBATA, Baert, *barbam gerens, id est, adulta. L. Pot.*

BARTINUS, Bartijn. *barbatus, adultus. L. P.*

BATHILDIS, Bathilde. | Bathild, *lucro dedito indoles. L. Pot.*

BAVO, Bave.

* BEDA.

BEGA, BEGGA, Begge. | Bekke, Begge ; *ore venustatem præ se ferens. L. Pot.*

BELDA, BELIA, Belie, *corruptè à* Beelde, *imagunculâ. L. Pot.*

BELFARDUS, Welfhard. | *Belfardus. Belfo,* Belphard, *à* belg, *catulus, canicula. J. Auent.*

BELIA. *Vide,* BELDA.

BELLOVESUS, BALLOVESUS, Balweis, *q. d. peregrinationum ductor. Jo. Avent.* Baldwijs, Balduis. *Jo. Will. Jo. Stumf.* Bellewese. *I. Bec.*

BENNO, Benne. | Benne, *existens, sempiternus. L. P.*

BERCHTOLDUS, Berthout, Berchtold.

BERENGARIUS, Beringer, *h. e. Apro congredi audens. Jo. Avent.*

BERIMUNDUS, BERISMUNDUS, BEREMUNDUS, Beremond, Berimond, *id est, os ursi. Ad. Jun.*

BERITHOLDUS, Berthold, *h. e. pacis amator.* Berit *&* Bericht *Germanum Hebræúmque vocabulum, Fœdus, pactum, compositionem significat. Jo. Avent.* Bericht, *Directio,* Berecht, *Administratio iustitiæ. I. R.*

BERNARDUS, Bernard, *ursinum ingenium. Ad. Jun. vel q. d.* bernhart, *j. qui ursinum cor siue animum habet. Jo. Becan. Ita quoque Erasmus Rotterd.* Got-ard, Gebard, Geir-ard, *&c. ab ingenio dicta putat : quibus nos aspirationis nimis avidi* h *apponimus. Æg. Schud.*

BERNARIUS, Bernher, *h. e. ursorum dominus : unde olim deductum nomen Bernarius, quod modò Bernhardus. Æg. Schud.*

BERNHARTUS, Bernhart. *M. Isl. Vide,* BERNARDUS.

BERNUS, BRENNUS, BERNO, BRENNO, Berner, *.j. galeatus, à* bren *siue* brin *.j. galea cristata siue cornuta. M. Isl. Jo. Stumf. Jo. Avent. Brennus,* Brenner, *j. incendiarius, Ad. Jun. meliùs* Berno, *Jod. Will. Brennus,* Brenner, *q. d.* berenner ; *h. e. qui equitatu longè latéque hostium agros incursat. Jo. Becan.*

BERTHA, BERICHTHA, Berthe, Berte, *h. e. digna.* Berth *enim, siue* bercht, *.j. dignus Latini in Bertus & pertus transmutabant. Jo. Avent. L. Pot. Bertha orientalis,* Osterbert, Austerbert. *L. Pot.*

BERTHARICUS, Pertrich *.j. equorum dives. J. Auent.*

BERTHARIUS, Berther, Perther *.j. equorum dominus, & equorum exercitus. J. Avent.*

BERTHOLDUS, Berthold, Berthoud : *Bertam tenens siue amans. L. Pot. Nisi et hoc ad equorum administrationem aut tale quid referendum. F. R.*

BERTHULFUS, Berthulf : *Bertam iuuans, defendens. L. Pot. & hoc ad auxilium equinum transferri possit. F. R.*

BERTULFUS, Bertulf.

BERTINUS, Bertin.

BERTRADA, Bertrade, *expediti præsentísque consilij.* Bertrada, *q. d.* werthrada, *à precioso thesauro dicitur. B. Rhen.*

BERTRANDUS, Bertrand.

BERTWALDUS, Bertwald : *Bertam violans. L. Pot. Videntur hæc etyma à Berta ridicula : aliquid aliud indagandum à* Peerd, *aut* Weerd *&c. F. R.*

BILIBALDUS. Bilibald *.j.* Wilibald. *Vide,* WILIBALDUS.

BILIMERUS, Wilimer, Bilimer.

* BIRGITTA,

BLIMARUS Blimar. *L. Pot.*

BLITILDIS, BLICHILDIS, Blijthild : *læta ac hilaris indoles. L. Pot.*

BODO, Bode, *q. d.* vod *.j. fotor, pastor ; almus, &, alumnus M. Isl.*

BODOGASTUS, Bodogast, *h. e. honorandus, quia leges ferre & imperare norit, J. Becan.*

BODUOGNATUS, Boduognat, *q. d.* Bode gnaed *id est, clemens erga famulos : vel q. d.* boden hoognad, *h. e. excelsa clementia præditus, vel in mandatis exigendis, vel in famulis & subditis bene tractandis. J. Becan.*

BOEMONDUS, Boesmond : *os prauum, maledicum. L. P.*

BOHEMUNDUS, Bohemond, *q. d.* Wagemon, *id est, audax : qui rem fortiter aggredi audet. M. Isl.*

BOTHO, Both *.j. nuncius, interpres. J. Avent.*

BOTULFUS, Boot-hulf ; *famulorum auxilio dives. L. P.*

BRECHTA, Brecht, *à* precht : *gravis, dignitate plena. L. P.*

BRECHTUS, Brecht, *j. prorsus celebris. B. Rhen. Malim* Berecht, *dirigens.* Bregt *attulit in alijs :* Precht, *Fastus in alijs. I. R.*

BREITHARDUS, Breithard : *cor amplum, magnificum. L. P.*

BRENNUS, BRENNO, *Vide,* BERNUS.

* BRIGIDA

BRITOMARUS, Barmar. *B. Rhen.* Breitmar *.j. qui latè auget. J. Auent.* Britomar *q.* frid-mair, frid-maer *.j. pacis arbiter. A. Jun. J. Stumpf. Quid si* Brit *vel* breit-mar, *j. clarus, celebris, famâ illustris. F. R.*

BRUNEHUTA, Bruinhaut, *fuscæ cutis femina. L. P.*

BRUNESCHILDIS, Bruneschild ; *à clypei fuscedine dicta. L. Pot.*

BRUNHYLDA, Brunhyld, Braunhyld, *q. d. urens amor. J. Avent.*

BRUNO, Bruin ; *fusci coloris. L. Pot.*

BRUNOGHILDIS, Brunogilde ; *q. d.* Brun-og-hilde *.j. Heroïna cui oculi subnigri. Jo. Bec.*

BULYLDA. *Vide,* WILHILDA.

BURCHARDUS, Burchard, Burghard, Burhard : *q. d.* burg-rad, *consul arcis siue ciuitatis ; M. Isl. vel, Fortis ut castrum. Jo. Auent.*

BURGHARDUS, Burghart : *cor arcis instar firmum. L. P.*

C

CAMBAULES, Kambaule, *id est, noctuæ crista. A. Jun.*

CAMILLUS, CADMILLUS, Kamil, *q. d.* Ka Kad *siue* quaed mel, *hoc est, mali revelator. J. Becan.*

* CANUTUS

CARBALDUS, Garbald, Garwald, *h. e. omnino audax, vel, Omnipotens. J. Bec. vide etiam* GARIBALDUS, GARIOVALDA.

CARIOVALDUS, Karwald, *h. e. magna vis carorum. J. Bec.*

CAROLOMANNUS. *Vide,* CAROLUS.

CAROLUS, Karel, *q. d.* kerle, *id est, Vir proceræ staturæ & grandis corporis, qualem Carolum primum fuisse scribunt. M. Isl. vel. q. d.* karhel, *h. e. claritas & apex eorum qui cari sunt. J. Bec. Carolus, Carolomannus,* Karel, Karelman, *id est,*

Vir carus, amatus, J. Stump. vel, Vir fortis, J. Auent. Charolus, Karel, Charel, *id est, Vir fortis & strenuus. J. Willich.* Karl, Karel; *durus, fortis. L. Pot. Puto* Kar-el, *q. d.* Gar-eel, *id est, plane nobilis, illustris. F. R.*

CAROMANDUS, Garman, *Æ. Schud.*

CASTIGO, *CASTUGO, — Gastwig, *j.* Kastwig, Gastrig. *Æ. Schud.*

CASTIGUS, Gastrig, Kastwig. *J. Stump. Vide,* GASTRIGUS.

CASTUGO, *Vide,* CASTIGO.

CATAMANTALEDUS, Kaltenmantel, *Æ. Schud.*

CATAVALDA, Gutwald, Godwald, *I. Stump.*

CATIVULCUS, Kativulk, *q. d.* Gotvolk. *Æ. Schud.* Katis-volk, *populus miser, L. P.*

CATUMERUS, Katumer, *h. e. Cattorum princeps. A. Jun.*

CAVATUS, CAVARINUS, CAVARILLUS, Gover, *Æ. Schud.*

CELTUS, Celt. *J. Stump.*

CENELMUS, *corruptè, pro* Kounhelm, *insigni galea fidens. L. P.*

CETILLUS, Ketille; *qui facilè titillatur. L. P. Galli hoc significatu dicunt* chatouilleux.

CHAROLUS, *Vide,* CAROLUS.

CHERIBERTUS, Cheribert. *q. d.* herbrecht, herbert. *I. Stump. q. d.* herwert, *dignus prefecturâ exercitus. L. Pot. Vide,* HERBERTUS.

CHILDEBERTUS, HILDEBERTUS, Childebert, *q. d.* hilfwerd, *I. Stump. q. d.* Childebert, *dignus strenuis & insignibus viris. J. Becan. q. d.* Gildebert, *h. e. rutilus barbâ. A. Jun. Chilbertus, Childebertus,* Chulbert, Childebert, *rutilus barbâ. L. Pot. Vide etiam,* HILDEBERTUS.

CHILDERICUS, Childerik, *q. d.* huldrik, *id est, diues suffragiis. I. Stump. Vide,* HULDERICUS.

* CHILIANUS,

CHILPERICUS, HILPERICUS, hilfrik, *h. e. diues auxilijs. J. Stump. q. d.* hilprik, *ab auxilij copiâ, B. Rhen. Vide,* HILPERICUS.

CHILPRECHTUS, Chulprecht; *aurea dignitas. L. Pot. Vel q.* Gildeberecht, *id est,* hoofdman vañ gilde; *caput, præfectus, collegij &c. F. R.*

CHONODOMARIUS, CONOMARUS, Konodomar, Konmeier, *h. e. audax sive ferus præfectus: vel, Audax equorum sessor, aut, Eques in necessitate. Ad. Jun. Vide etiam,* CONOMARUS.

CHRYSANDER, *Vide,* MANGOLDUS.

CHUNEGUNDA, *Vide,* CUNIGUNDIS.

CHUNIGILDA, CHUNILDA, Konigilde, *jd est, regis amor. J. Auen. L. Pot. Ni sit,* kun *vel* koen hilde, *j. animosa heroïna. F. R.*

CHUNIGUNDA, *Vide,* CUNIGUNDIS.

CHUNILA, *Vide,* ELSETRUDA.

CHUNILDA, *Vide,* CHUNIGILDA.

CHUNO, *Vide,* CUNO.

CINGETORIX, CINGENTORIX, Siment rik. *Æ. Schud.*

CINSIBULUS, Sinsubel, *

CIVISMARUS, Cinsmar. *B. Rhen.* oj° (1).

CLAUDIUS, CLODIUS, Glaude. | *Clodius,* Klody, *q. d.* Luty.

CLITOVEUS, &

CLITOVIUS, ELITOVIUS, Klitouw, Elitouw, Ludwig. *I. Stump. Vide etiam,* LITAVICUS.

(1) De beteekenis van deze verkorting, die op blz. 263 tweemaal voorkomt, is mij niet duidelijk. Hier in 't handschrift verwijst ze naar de V van CIVISMARUS; daar is er geen verwijzing.

CLODIO, *Vide,* LITAVICUS.

CLODIUS, *Vide,* CLAUDIUS.

CLODOALDUS, *corruptè pro,* Groot ald, *ætas decrepita, L. Pot.*

CLODOARDUS, *Vide* LOTARIUS.

CLODOBERTUS, Klodobert, *q. d.* Cutprecht, *J. Stump.*

* CLODOMERUS. *Vide,* CLODOMIRUS.

CLODOMIRUS, LODOMIRUS, Klodomir, *q. d.* luidmer; *qui felici successu populo præest, populúmque & prolem auget: populi promotor, & gentis ampliator. I. Becan. Clodomirus, Clodomerus, q. d.* Lutmeier. *Jo. Trittenhemius. Vide,* LUITMERUS, *&,* LITOMARUS.

CLODOVEUS, *Vide,* LUDOVICUS, *&,* LITAVICUS.

CLOTARIUS, Klotard, *corruptè à* Groothard *animo magno atque excelso. L. Pot.*

CLOTHARIUS, *Vide,* LOTARIUS.

CLOTHILDIS, Klotild, Klothild, *q. d.* Luithild. *J. Stump. Vide,* LUITHILDIS.

COLMANNUS, Kolman.

COMBOLOMARUS, Konvolmar, Kunnolmar, *B. Rhen.*

COMMANUS, *Vide,* CONNOMANNUS.

CONGOLITANUS, Kongolitan, Konwald, Kunwald, *q. d.* Koning, *siue* Kuning Goldan. *I. Stumpf.*

CONOMANNUS, COMMANUS, Konman, Kunman. *I. Stump.*

CONOMARUS, Koen meier, *audax præfectus. L. P. Vide etiam,* CHONODOMARIUS.

CONRADINUS, &

CONRADUS, CUNRADUS, Konrad, Koenraed, *h. e. Valens siue potens consilio: prudens: scientiâ consiliorum valens. M. Isl. Consultæ audaciæ vir. A. Jun. L. P. Qui scit consilium dare. J. Avent. Thrasybulus, Conr. Rittenh.*

COROLAMUS, Kurliman. *Æ. Schud.*

COTISO, Gotz, Gots. *J. Stump.*

COTUS, Guto. *Æ. Schud.*

* CUNDIGUNDUS, *vel,* CUNDIGUNDIS. *Vide,* CUNIGUNDIS.

CUNERA, Koene, *audacula. L. Pot.*

CUNIBERTUS, HUNIBERTUS, Kunibert, Gunibert, Hunibert, *q. d.* Kuniwert, *j. audax, fortis, & simul carus. M. Isl. audaciam præ se ferens. L. Pot.*

CUNIGUNDIS, CUNEGUNDA, Koningund, *h. e. Regis favor. I. Becan. J. Avent. Cunigundis, Chunigunda,* Kunigund, *vel,* Kundigund *q. d.* Koning gund, *Regis fauor. L. Pot. vel, Cunigundis,* Kundigund; *bona ac prudens audacia; Eidem tanquam nomen virile.*

CUNIMUNDIS, Kunimond, *id est, animosus & ferox. Ad. Jun.*

CUNO, Koen. | CHUNO, CUNO, Choun, Koun, *audax, ferox. L. Pot.*

CUNRADUS, Koen. *Vide,* CONRADUS.

* CUTHBERTUS

CUTRUATUS, Gutrad, Kunrad, *Æ. Schud.*

D

DAGEWARTUS, Daegenwaert, Degenwart, *h. e. Victoriosi, Militaris, Intrepidique nomine dignus. I. Stump.*

DAGOBERTUS, DAGUBERTUS, Dagobert, *id est, cuius barba in mucronatum acumen pugionis instar desinit: vel, Strenuus & probus ex barbæ formâ. Ad. Jun. vel, q. d.* daegenwert, *siue,* Daegenbrecht.

J. Stum. verùm *J. Becan.* Dagobert *interpretatur q.* dagenweert *.j. dignus qui ad multorum dierum spatia vitæ tempus extendat. vel, qui dignus est ut cum die ipso comparetur. Lud. Pot. etiam priorem Becani interpretationem admittit, dicens, Dagobrechtus,* Dagobrecht. *Sed alibi profert, Dagobertus,* Dagprecht; *Dei aut diuina dignitas. B. Rhen. à gloriâ strenuitatis deducit, q. d.* thegabrecht, Thegan *autem Francis dicitur Vir fortis, ad arma promtus. Ut Belgis* Degen.

DAGOBRECHTUS, &

DAGUBERTUS, *Vide,* DAGOBERTUS.

DEGENHARTUS, Degenhart, *j. robur virtutis : constans & firmus in virtute. M. Isl.*

DEMOSTHENES. *Vide,* VOLCARDUS.

DESIDERIUS, *Vide,* GERARDUS.

DEUDISCUS, Deudisch, *à* Deud, *seu* Dud, *j. Deus. Dicuntur Deudisci à* Deud, *sicut Gothi à* Got. *M. Isl.*

DEUDWALDUS, Deudwald, *Deus potens ; divina potentia. L. Pot.*

DIETHBOLDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

DIETHELMUS, THEODEHALMUS, Diethelm, *h. e. galea Dei. J. Stump.*

DIETMARUS, THEODOMARUS, Dietmar, Gutmar. *I. Stum.* Diethmar, *q. d. augens officium. J. Avent.*

DIETRICHUS, TIETRICHUS, THEODERICUS, Dietrich, Dietrik, *h. e. Deum inprimis colens : dives Dei ; in Deo ; diuinus. I Stum. dives incrementorum. J Becan. diuina copia. B. Rhen. Vide etiam,* THEODORICUS.

DIETTAGENUS, Diettagen, *pugil Dei, J. Stum.*

DIGOBERTUS, Digobert, *h. e. virtute præditus : qui in precio & valore est. M. Isl.*

DIOPOLDUS, &

DIPOLDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

DITWALTUS, TIPOLDUS, THEOBALDUS, Ditwald. *.j. præfectus Domini. [sic et L. P.] vel,* Deutwald, Dudwalt, *Dei protestas. M. Isleb. vel,* Dietwald, Thietwald, *Theodoaldus, h. e. in quo Dei potestas comprehenditur. J. Stum.*

DIVICO, Duffwig *.j.* divig. *Æ. Schud. Divico,* Divich, *h. e. caput excubiarum. J. Bec.*

DIVITIACUS, Divig, Duffwig : *M. Isl.* Divitjach, *q. d.* die viand jacht, *h. e. qui hostes fugat.*

DODA / Dode, / DODO — *mortua / mortuus* — *à colore vid*ᵗ *L. Pot.*

DODECHINUS, Dodeschijn, *mortis umbra. L. Pot.*

DOMNORIUS, Dumerich. *I. Stump.*

DOMNORIX. *Vide,* DUMNORIX.

DORULACUS, Durlach, *Jod. Willich.*

DRUIUS, Drui. *I. Stump.*

DUDELINA. *Vide,* THEODOLINUS.

DUMNORIX, Dumerich, *Æ. Schud.* Dumnorik, Domnorik, *j. diuersorum sacerdotiorum opimis proventibus affluens. A Jun.* Domnorik, θωμεριξ, *frenorum dives, Jo. Bec. Dumnorix,* Dunenrijk, *multorum collium possessor. L. Pot.*

* DUNSTANUS,

* DYMPNA

E

EADULFUS, Eadulf, *id est, iuramenti siue matrimonij tutor aut defensor. Ad. Jun.*

EARDULFUS, Eardulf, *h. e. opem ferens terræ patriæ siue solo genitali. Ad. Jun.*

EBALDUS, *contractum ex* EHEWALDUS, Ehewald, Ebald, Eewald : *perfectius dicendum, Hegwaltus,* Hegewalt, Hegwalt. *jd est, qui habet potestatem vel officium custodiendi aut seruandi ; qui vid*ᵗ *collecta, demessa, decerpta recipit, domum vehit, condit, & custodit : promus. M. Isl.*

EBERARDUS, EBERHARDUS, Eberard, Eberhard, *q. d.* oberrhat, *j. supremus consul, proconsul. M. Isl. Fortis ut aper. J. Auent. Verrinus ingenio. A. Jun. Præfectus, legatus ; vel, Verrinus ingenio, L. Pot. Quidam putant idem nomen esse cum Eduardus, qui Italis* Odoardo, *Hispanis* Duarte *&c. Vide* EDUARDUS.

EBROINUS, Ebroin, Ebrowin, *q. d.* eberwin, *h. e. vincens verrem siluestrem. J. Bec.*

EBUROVINUS, Eberbein, *q. d.* erberbein, erberwein, *j. qui etiam vinum potans seruat honestatem. J. Avent.*

* ECARDUS, *Vide,* EKARDUS.

EDELTRUDIS, EDILTRUDIS, Edeltrud. | Edeltru, *fides clara ac nobilis. L. Pot.*

* EDUARDUS, *Italis* Odoardo, *Hispanis* Duarte, *quidam idem existimant cum Eberardus : [sed possit esse q.* Eedwardus, *id est, servator iuramenti, fidus, fidelis &c. F. R.]*

* EDWIGIS, *ni* HEDWIGIS.

EGARDUS. *Vide,* EKARDUS.

EGBERTUS, ENGBERTUS, Egbert, *j. mucronatâ barbâ, vel in angustum desinente. A. Jun. barbâ rutâ Lud. Pot.* EKBERTUS, Ekbert

EGILBOLDUS, Egilbold.

EGUINUS, Egenwin ; *singularis ac proprij lucri studiosus, L. Pot.*

EKARDUS, EKHARDUS, ECARDUS, EGARDUS, Ekhard ; *rectius* hegerat, *j. prudenter & consultè seruans ac custodiens M. Isl. constans ut angulus & sustentans. J. Avent.*

EKBERTUS. *Vide,* EGBERTUS.

EKHARDUS, *Vide,* EKARDUS.

EISENGRINUS, Isengrin, Eisengrein.

ELANDUS, Eland, *q. d. exul. J. Stump.*

ELARDUS, Elaerd : *indoles honestatis amans. L. P.*

ELBERTUS, Elberd, *j.* Adelprecht *Vide,* ALBRECHTUS, *&c.*

ELEUTHERIUS, *Vide,* FRANCO.

ELISABETHA, &

ELISSA, *Vide,* ELSA.

ELITOVEUS, &

ELITOVIUS, *Vide,* LITAVICUS, &, CLITOVIUS.

ELLENHARDUS, Angelbert. *J. Avent.*

ELLICO, Ellico. *J. Stump.* *

* ELPHEGUS

ELSA, ELISSA, ISABELLA, ELISABETHA, Else. *J. Auent.* Els, & *diminutiuum* elsken ; *fragilis ; ut vid*ᵗ *hoc ligni genus. L. Pot.*

ELSETRUDA, CHUNILA, Elsetrude. *Jo. Auent.*

ELSTRUDIS, Eelstruik : *stirpe nobilis, illustris. L. P.*

ELURA, Elure : *hora præclara, boni ominis. L. P.*

* EMERENTIA

EMERICUS, IMMERICHUS, Emerik, Emerich, *j. semper dives, nunquam deficiens, M. Isl. Verum Hæmericus, Æmericus, Heinrichus. J. Avent.*

EMMENHARDUS, AINARDUS, Emmenhard, *J. Auent.*

ENGBERTUS, *Vide,* EGBERTUS.

ENGELBERTUS, Engelbert *.j.* Angelbert.

ENGELSCHALCUS, Engelschalk.
ENRICUS, Enrich, Heinrich, *I. Stum. Vide*, HEINRICHUS, HENRICUS, AMBIORIX, *&c.*
EPOREDORIX, Fredrich, Fredrik. *Vide*, FREDERICUS.
ERASMUS, *Vide*, GERARDUS.
ERARDUS, Erard, *j. indoles honestatis avida. Ad. Jun. L. P.*
ERCHANOLDUS, *Vide*, ARIONOLDUS.
ERELIVA, Erelieve, *h. e. amans honoris & castitatis. A. Jun. L. P.*
EREMPRECHTUS, &
ERENBERTUS, Erenprecht, Erenbrecht, *h. e. honore dignus. Jo. Avent.*
EREVESTUS, *Vide*, ARIOVISTUS.
ERHARTUS, Erhard, Ehrhard, *h. e. robur honoris; honestum robur. M. Isl.*
ERICUS, ERRICUS, *gloriâ & honore abundans; honoribus illustris. L. Pot. Vide*, ARRIGIS.
ERIMBOLDUS, Erenbol; *caput honoratum, honore dignum. L. P.*
ERLINGUS, &
ERLONGUS, Erling, *Jo. Avent.*
ERMELINDIS, Ermelinde.
ERMENFREDIS, Ermenfred, *pax misera, calamitosa, L. Pot.*
ERMGARDIS (u), Ermgard : *hortus pauper, & exigui quæstus. L. Pot.*
ERMIGILDUS, Ermigild.
ERNESTUS, Arnest, Ernest, *j. serius & gravis. A. Jun. J. Avent.* Ernst, *J. Stump. Æg. Schud. Ariouistus Cæsari*, Ernst, *prudens, efficax, diligens, honestatis plenus. L. Pot. Vide etiam* ARIOVISTUS.
ERNHULFUS, *Vide*, ARNULFUS.
EROCUS, Erko, *I. Stump.*
ERRICHUS, ARRIGO, *Vide*, ARRIGIS.
ETHELWOLDUS, Ethelwold.

EVANGELUS, *possit dici* Goemaer, *F. R.*
EUCHARIA. *Vide*, WOLWERDA.
EUTHARICUS, UTHERICUS, Eutharik, Eutherik, Utherik, *h. e. supra modum dives. vel, Dives uberum sive mammarum. Ad. Jun.*
EVERARDUS, Everard. *Vide*, EBERARDUS.
EVERMARUS, Evermar.

F

FARAHILDIS, Fraihil ; *elegans indoles, natura. L. Pot.*
* FARO
FARAMONDUS, FARAMUNDUS, Faremond, Faramond, Barmond, Waermond, *q. d. verum os; veritas oris, verax ore, verus. B. Rhen. J. Avent. J. Bec. J. Stump.* Framund, *ab oris dignitate & gratia. Lud. Pot. Vide etiam*, VARAMUNDUS.
FASTRADA, FASTARADA, FASTERADA, Fasterad, Fasteraed ; *consilij constans, concilij certi, constantis. A. Jun. L. P. optimum consilium, M. Isl.* Fastrad *.j. domesticus : potens in re familiari sive domestica. J. Stump.*
[* FERDINANDUS, *q. Fredenhandus, id est, pacificus F. R.*]
* FIACRIUS
FILEBERTUS, FILIBERTUS, VILIPERTUS, VILLIBRECHTUS, VILVERTUS, VILPRECHTUS, Filebert, Vilwert, Vilprecht, Wilprecht, *h. e. multæ æstimationis, auctoritatis & gloriæ. J. Stumpf. Filibertus, corruptè à* Fribert, *.j. Bertam amans, ambiens. Villibrechtus*, Vilberecht *possit etiam intelligi multarum rerum satagens, multorum negotiorum*, tantâfaire *vulgo. F. R.*

FLORENTIUS, Floris, Florents.
FOLBERTUS, Folbart : *barba densa, plena. L. Pot. Vide etiam*, FULBERTUS.
FOLKMARUS, Folkmaer, Volkmaer.
FOLRADUS, *VOLRADUS, — Folrad ; *plenus consilij; bonus consultor. Ad. Jun. L. Pot.*
FORAULFUS, Faraulf, *q. d.* warhulf, *h. e. veritatis vel custodiæ auxiliator. J. Bec.*
FRANCISCUS, FRANCULUS, Frantse, Frantsel, *J. Auent.*
FRANCO, FRANCUS, VRANCUS, LIBERIUS, ELEUTHERIUS, Frank, Vrank, *à* frij, *sive* vrij *.j. liber, ingenuus, &* ank *.j. adolescens, juvenis. M. Isl. J. Avent. L. Pot.*
FRANCULUS, FRANCO, *Vide* FRANCISCUS. FRANCUS.
FRAOMARUS, Fraomar, *h. e. liber præfectus, baro, q. d.* vrijmeier, *Ad. Jun.*
FREDEGANDUS, Fredegans, *totus pacificus, L. Pot.*
FREDEGUNDIS, FREGUNDIS, FRIDGUNDIS, Vredegunt. | Fredegund, Fredgund, Fridgund *.j. ad pacem procliuis, pacem appetens. I. Stump. Fauor, pax, gaudium. J. Auent. Pacem favore suo adducens vel conservans. J. Bec. Pax bona, sincera. L. Pot.*
FREDERICUS, FRIDERICHUS, FRETELLA, Frits. | Frederik, Friderik, *diues pacis; siue, pax regni. J. Avent. Pacis dives, pacem amans, pacificus, dives ; Salomon, Irenæus. M. Isleb. A. Jun. Jo. Claius, Jod. Willich. L. Pot. Vide &*, EPOREDORIX.
FREDESWIDA, Fredewijt, *amplam possidens pacem. L. Pot.*
FREDGUNDIS. *Vide*, FREDEGUNDIS.
FREDIGERNUS, FRITIGERNUS, *FRIDIGERNUS, VIRIDOGERION, — Fredigern, Fritiger, *Fridger, Fredeger, Fridiger — *h. e. pacem amplectens. A. Jun. Jo. Bec. *J. Stump. — pacis studiosus, cupidus, sectator. L. Pot.*
FREMONDUS, Fremond, *os pacificum, paci studens. L. Pot.*
FRETELLA, *Vide*, FREDERICUS. °j°
FRIDIGERNUS, *Vide*, FREDIGERNUS.
FRIDERICUS, FRIDERICHUS, *Vide*, FREDERICUS.
FRIGERIDUS, Frigerid, *h. e. liber equitatus. J. Bec.*
FRUGI, Fastrad *.j.* Werdrad. *J. Stum.* °j° (1).
FUCHSBRANUS, FUCHSBRENUS, Fuchsbrand, Fuchsbren, Fusbren, *miles pedester, galeatus. M. Isl. Nonne (si* bren *galeam significet)* fuchsbren *denotet galeâ quæ in cristâ caudam vulpinam habeat insignem? F. R.*
FULBERTUS, VOLBERTUS, Fulbert, *q. d.* Wolwerd, Volwerd, *h. e. bene sive plenè dignus. M. Isl.* Fulbert, *h. e. gravis & plenus barbâ. Ad. Jun. Vide etiam* FILIBERTUS; *item* VOLWERDUS.

G

GALATES, Galaet. *I. Stump.*
GAMBRIVIUS, Gamper, *q. d.* kempfer, kamper, *J. Stumpf.*
GANGOLFUS, &
GANGULFUS, Gangolf, *q. d.* ganghulf, *prosperum auxilium, feliciter procedens. M. Isl.*
GARBRANDUS, Garbrand : *igneus, ardens. L. Pot.*
GARIBALDUS, Garbald, *q. d.* gerwald, garwald *.j.* volmacht. *M. Isl.* Gairbald, *diligentissimus. L. Pot. Vide etiam*, GARBALDUS.

(1) Zie nota op blz. 258.

GARIODRUDA, Gerdraud, Gartrud, Gertrud, Gardrud, Gerdrud *.j. quæ omnia fidit. J. Auent. Vide etiam,* GERTRUDIS.

GARIOVALDA, Garbald, Gerbolt, *id est, qui penitus & omnia vult. J. Avent. Vide etiam,* GARIBALDUS, CARBALDUS.

GARLACUS, Gerlaken : *pannus integer. Nomen metaphoricum significans talem hominem. L. Pot.*

GASTALDUS, Gasthold. *Italis hodie* Gastaldo. * *Græcis Xenochares, Xenophilus,* — *I. R.*

GASTRIGUS, GASTRICHUS, Gastrich, *.j. hospitalis. Jod. Willich.*

GAUDERICUS, Gauderijk, *auri diues. L. Pot.*

GAUGERICUS, Gaugerich.

GEBERHARDUS, Geberhart, *animus liberalis. L. Pot. Vide,* GEBHARDUS.

GEBERICUS, Geberijk ; *largus liberalis.*

GEBHARDUS, GEVARDUS, Gevaerd *.j.* Gever, *Æ. Schud. Gebhardus, Gebratus,* Gebhard : *rectiùs* Geb-rat, *h. e. dator consilij, potens consilio. M. Isleb.* Gebhart, *h. e. liberalis animo, & largiri paratus. A. Jun.* vñ *Pottero Geberhardus. An non autem Gebhartus, Animos addens, instigans, &c? F. R.*

GELSONDIS, Gelsont ; *valetudo bona, firma. L. Pot.*

GENEBALDUS, Geneboud, *q. d.* Gent-behald, *siue,* Gent-behoud, *h. e. elegantiæ conservator. J. Bec.*

GENOVEFA, Geneveve.

GENSERICUS, Genserik, Gensérich. *I. Stumpf.* Gantsrich, Gantsreich *.j. totes diues : vel, Integrum regnum. J. Auent.*

GERARDUS, Gerard, *h. e. ingenium vulturium & rapax, Ad. Jun. Giraldus, vel, Gerardus; indoles vulturina .j. rapax, vorax. L. Pot. Gerhardus, q. d.* Garhard, *omnino durus. B. Rhen. Erasmus vertit, Desiderius, &, Erasmus, quasi ex* Ger-aerd, *j.* be-geer-aerd.

GERBERGA, Gerberge.

GERBRECHTUS, Gerbrecht, *h. e. hereditario iure tenens sive possidens. Ad. Jun.*

GERLACUS, Gerlak.

GERMANUS, German *.j. qui avet viro congredi ; qui ultro hostem petit. J. Avent. alij dicunt q.* Garman, *.j. planè vir. Possit esse quasi* Weerman, *q. vir armatus, militaris, miles. Item* Ger-man, *à corripiendo, colligendo, rapiendo; ut* Kriegs-man, *à* kriegen, krijgen, *accipere, rapere. Item q.* waerman *.j. custos, quòd assumti in custodias Principum. Hinc et Angli* man of waer *vocant nauem bellicam, aut Præfectum nauis bellicæ. F. R.*

GEROCHUS, Geroch.

GEROLDUS, Gerold.

GERTA, Geert : *diminut.* Geertken, *petitrix, desideratrix. L. P.*

GERTHOLDUS, Gerthold ; *Gertam tenans, amans. L. P.*

GERTRUDIS, Gertrud, Gartrud, *h. e. prorsus fidelis, fideique tenax. A. Jun. Omnino amabilis. J. Stump. Quæ fidam se præbet nostris desiderijs. I. Bec. quæ omnia fidit,* Gardrud, Gerdrud, Gertrud, *L. Pot. Vide etiam,* GARIODRUDA.

GIBERICUS, Gebrik, Giberik, *j. liberalis opum largitor, & munerum dator. A. Jun. Possit etiam esse q. Wibericus,* πολύγαμος. *F. R.*

GIBULDUS, Gebhuld, Gibhuld. *I. Stumpf. jd est, da pacem. Jo. Avent.*

GILDARDUS, Geldaert, *indole alacri. L. Pot.*

GILDEBERTUS. *Vide,* CHILDEBERTUS.

GILDUS, Gild, *alacer, promtus. Hinc componuntur* Ermgild, Rijkgild. *L. Pot.*

GILIMERUS, Gilimer *.j. præfectus commeatui publico; à* gilei, *siue* gelei. *Vel, Jucundus & hilaris præfectus : à* gily *siue* gilly, *quod Gothis & Britannis dicitur, Delectabilis. Ad. Jun.*

GILOMARUS, Gilmer, *Io. Stump.*

GIRALDUS, *Vide,* GERARDUS.

GISALA, Gisele, Geisel, *q. d. obses. J. Auent.*

GISBERTUS, GISSEBRECHTUS, Geis, Geisbert, Gisbert, *h. e. dignus ut sit obses. Gisus, inquit B. Rhen. cum multis componitur, ut, Gisulphus, Gissebrechtus, Wiligisus, &c. Gisbertus,* Gijsbert : *Gisam ardens, ambiens. L. Pot.* * *Gis, possit cē pro* Wis, *sapiens, certus.*

GISELLA, Geisel, Gisel, *q. d. obses. L. P.*

GISERICUS, Giserik *.j. anseribus dives. A. Jun.*

GISLINUS, Gilein. *Gillenus.*

GISSEBRECHTUS, } *Vide,*
GISULPHUS, } GISBERTUS.

GODEBERTA, Godeberte. | *Godebarta,* Godebaert, *Berta bona honesta. L. Pot.*

GODEHARDUS, Godehart ; *cor atque animus diuinus. L. Pot.*

GODELAVUS, Godeleven ; *vita otiosa, mollis, desidiosa. L. Pot.*

GODELEBUS, GODELAIBUS, Godeleb, *h. e. iucundam vitam ducens. A. Jun.*

GODELIVA, GODOLIVA, GODOLEVA, Godelieve, *q. d. Deo cara.* | *jdem L. Pot.*

GODFRIDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

GODHOLDUS, Gotshold, θεόφιλος. *And. Altham.*

GODOFREDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

* GODOPRECHTUS, Godprecht, Godpert, *j. Deo dignus. J. Avent.* Godbrecht, *sit fortè q.* Goed berecht, *bona instructio. F. R.*

GODSBRECHTUS, THEUDBRECHTUS, Godsbrecht, Godbrecht. *B. Rhen.*

GODWINUS, Godwin.

GOERICUS, Goerik.

GOMARUS, GUMMARUS, Goemar, Gomer, *h. e. homo bonæ famæ. J. Bec. Gothemarus,* Gotmaer, Goemaer, Gotmeier, Gutmeier, *h. e. bonus superior. J. Stumpf.*

GONTHARUS, GONTHERUS, GUNTHERUS, Gunther, *I. Stumpf.*

GOSWINUS, Goswin, *q. d.* huswin, *j. victor domorum. vel, q. d.* Josquin, Joskin, *j. Justus, Justulus. M. Isl.* Gooswijn, *diuitiarum aceruator. L. P.*

GOTARDUS, Goetaerd ; *bona ac innocens indoles. L. Pot. Vide etiam,* GOTTHARDUS.

GOTFRIDUS, &

GOTEFRIDUS, GOTOFRIDUS, GODFRIDUS, Gotefrid, Godfrid, *h. e. pace bonus : vel, diuinæ pacis munere inclytus. Ad. Jun. Diuina pax, J. Avent.*

GOTEGISELUS, Godsalig, Godgesel, Gutgesel. *I. Stump. An non* Godgisel, *bonus obses? F. R.*

GOTHEMARUS, *Vide,* GOMARUS.

GOTOFRIDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

GOTSCHALCUS, Godschalk, Dietschalk. | Gotschalk, *bene in rebus diuinis versatus; diuinâ ratione cautus, strenuus. L. P. Jmò, Dei famulus,* θεόδουλος. *F. R.*

GOTTHARDUS, GOTTARDUS, GOTHARDUS, Gothard, Gottard, *h. e. robur Dei, vel, Bonus indole. M. Isl. Bona indoles, A. Jun. L. Pot. Vide etiam* GOTARDUS, GODEHARDUS.

GRANICUS, Granik. *I. Stumpf.*

GRIMBALDUS, Grimbald; *ad iram pronus. L. P.*

GRIMOALDUS, *&*

GRIMMOALDUS, Grimald, Grimwald, *h. e. iræ potestas: iudex qui exercet iram in facinorosos: seuerus in gubernatione & potestate. M. Isl. I. Stump. Vel, q. d.* Grimmewald, *h. e. iracundorum crudelitatem vi suâ compescens. J. Bec. Vel, Grimwaldus,* Grimald, *à sæuâ potestate dictus. B. Rhen.*

GRIMOLDUS, Grimold, Greimhold, *j. impetum amans. J. Auent.*

GRIMWALDUS, *Vide,* GRIMOALDUS.

GROTHILDA, Grothild, *q. d. magnus amor.*

GUALBARTUS, *Vide,* WALBERTUS.

GUDELA, Gudele, Goedele; *pars bona; felicem partem sortita. L. P.*

GUDILA, GUDULA, Goedele, Gudele, Guedele.

GUDUALDUS, GUDWALDUS, Gudwald.

GUDULA, *Vide,* GUDILA.

GUELFO, Belfard, *à* belg *.j. catulus. Jo. Auent. Sed propius ad Belgicum* welpe, *j. catulus. C. K.*

GUIBERTUS, Wibert, Guibert. | *Guibertus, corruptè pro* Guldebart: *barba aurei coloris. L. Pot. Quin non corruptè, Guibertus enim esse potest q.* wijbaerd, *barba lata. Sed amplius videndum an* bert *hîc barbam denotet. F. R.*

GUIDO, *Vide,* VIDO.

GUILHELMUS, *&*

GUILIHELMUS, *corruptè, pro,* Guldhelm; *vulgo* Wilhelm, *Wilelmus: deaurata cassis ac galea, quòd talem capite gerebat. L. Pot. Vide,* WILHELMUS.

GUINOMADUS, Guinomad, Gwinomad. *I. St. vel sit,* Winomad. *F. R.*

GULIELMUS, *Vide,* WILHELMUS.

GUMMARUS. *Vide,* GOMARUS.

GUNDAGRIUS, GUTAKKERUS, Gutakker, *h. e. bonus & fructuosus ager. I. Stump.*

GUNDALDUS, Gundalt, *vegeta senectus. L. Pot.*

GUNDEBALDUS, Gonwald, *I. Stump.*

GUNDERICUS, Gunderik, *h. e. fauoris ac popularis studij potens. A. Jun.* Gunerik, Guntrich, *J. Stump.*

GUNDIBALDUS, Gundibald; *bona ac oportuna festinatio. L. Pot.*

GUNDIMARUS, Godomar: *boni rumoris autor. L. P.*

GUNDOBALDUS, Gundebald, *h. e. magna fauoris vis. Jo. Becan.*

GUNTERUS, *&,*

GUNTHERUS, *Vide,* GONTHARUS.

GUNTHOLDUS, Gunthol *.j. fauor & amor. J. Auent.*

GUNTHRAMNUS, *&*

GUNTRAMUS, Guntram, *h. e. fauorem latè extendens; vel q.* guntgram, gunt-kram, *h. e. taberna fauoris. J. Becan.*

GUNTRANDUS, Gundrand.

GUNTRANUS, Guntraat, *bonum, sincerum consilium. L. Pot.*

* GUOLFGANGUS, *Vide,* WOLFGANGUS.

GUTAKKERUS, *Vide,* GUNDAGRIUS.

GUTHA, Goede *.j. bona, Agatha, J. Auent.*

GUTLATUS, Gutlah: *compotatio, aut, conuiuium exigui sumtus. L. P.*

GUTODRUDA, Gutdraud, Gutdrud, *id est, benefidens, nihil mali timens. J. Avent.*

GUTORAMUS. Gutram, *q. d. bona fama & gloria. J. Auent. Possit & intelligi bona meditans, cogitans, coniectans. F. R.*

H

HADOFREDA, Hadfreid *.j. quæ gaudium habet.* | *vel, quæ pacem. F. R.*

HÆLICA, Heilige *.j. sancta, I. Avent.*

HÆMERICUS. *Vide,* EMERICUS, HEINRICUS, *&c.*

HALARDUS, Alard.

HALINNA, Halinne: *omnia sua faciens. L. P.*

HARALDUS, Harald: *crines antiqui, cani: coma moris antiqui. L. Pot.*

HARBARTUS, Harbart.

HARMANUS. *Vide,* HERMANNUS.

HARTMANNUS, Hartman.

HARTOVICUS, Hardwijk, *q. d. dura via. J. Auent.*

HARTUICUS, Hardewik.

HASTULFUS. Hasthulf *.j. habens auxilium. J. Auent.* Haast-hulf, *festinum, citum, promtum auxilium. L. Pot.*

HATTO, *h. e. pater.*

HAVENRICUS, Haverijk; *peculij diues. L. Pot.*

HECTOR, Hechtar. *J. Stum. J. Will. Hector, Hictor,* Hechter. *J. Auent. Hector,* Hikar, Hıkkar, Hichtar. |

HEDDEWIGIS, *&*

HEDVIGA, Heddewig, Hedwig *.j. patris refugium. M. Isl. Hedovica,* Heidweg, Heidwik. *J. Avent.* HEDWIGIS. Heet-wijg; *cunas ardenter agitans L. Pot.*

HEGWALTUS. *Vide,* EBALDUS.

HEILA, Heile; *beatrix, liberatrix. L. Pot.*

HEIMERAMNUS, Heimeram.

HEIMERICUS, *&*

HEIMRICUS, *Vide,* HEINRICUS, EMERICUS, *&c.*

HEINHOLDUS, Heinhold: *prouinciæ lucus. L. P. Potius, patriæ fidelis; aut, domus suæ tenax, protector, &c. F. R.*

HEINRICUS, *aut potiùs,* HEIMRICUS, Heinrich, Heinrich (1), Hainrich, *h. e. domicilijs diues. A. Jun. vel, Heimerichus,* Heimrik, *h. e. locuples domorum, siue, qui domi diues est. J. Bec. Heinricus,* Heinrik, *amplos possidens agrorum limites. L. Pot. Honoricus, Hæmericus, Æmericus. J. Auent. Hinricus, Heinricus, Henricus,* Hinrik, Henrik, Heinrik, *h. e. intus seu domi diues. M. Isl. Vide etiam,* EMERICUS.

HELENA, Hille.

HELITONIUS. Helt, *j. heros. J. Auent. Jod. Will.*

HELMOLDUS, Helmond; *os tartari. L. Pot.*

HELTO, Helte; *adolescens, aut, puella, calidi cordis, animosa. L. Pot.*

HENRICUS. *Vide,* HEINRICUS.

HERBERTUS, HEREBERTUS, HERIBERTUS, CHERIBERTUS, Herbert, Heribert. *h. e. dignus præfectura exercitus. J. Bec.* Herwert, Herbrecht. *I. Stump.* Herebert, *barba heroica; dignitatem præ se ferens. L. P.*

HERBRANDUS, Herbrand: *herum ardenter amans. Lud. Pot.*

HERCULES, Erkle, Ergle. | Argle, Aergle, Arkle. Aerkle, *q. d. ferus leo. J. Auent.*

HEREBERTUS, } *Vide,* HERBERTUS.
HERIBALDUS, } *Vide,* HEROALDUS.

(1) Sic bis.

HERIBERTUS, *Vide*, HERBERTUS.
HERIMANUS, *Vide*, HERMION.

HERLINDIS, Herlinde.

HERMANERICUS, Hermanrik, Erenrik.

HERMANNUS, HARMANUS, Herman, Heerman *.j. Dux exercitus, bellator, vir exercitus. M. Isl. vel, Publicus monitor. J. Bec.* Hartman, *vir fortis, durus, robustus. L. Pot.*

HERMION, HERIMANUS, Herman, *q. d. vir exercituum. J. Avent. J. Stumpf.*

HEROALDUS, HERIBALDUS, Herwald : *h. e. celebris & potens in bello. I. Stump.*

HERVICUS, Herwich.

HICTOR, *Vide*, HECTOR.

HILDEBERTUS, Hildebert, *q. d.* Heldwerd, *j. heros carus, preciosus. M. Isl.* Hildebrecht *vel,* Hildeprecht *.j. amari dignus. J. Auent. Hildebertus, Childebertus,* Hilf-wert, *j. dignus qui adiuuetur. Hildebrechtus, siue, Luitharius,* Hildebrecht. *B. Rhen. Vide etiam,* CHILDEBERTUS.

HILDEBRANDUS, HILTEBRANDUS, Hildebrand, Hiltebrand : *h. e. incentiuum fortium virorum et animosorum iuuenum : incensor, impulsor : vel. q. d.* helt-bren *.j. heros siue gigas brennorum : eques galeatus : galeatus heros; à* bren *dictione prisca Cimbrorum quo galea bellatoria designatur. M. Isl. A. Jun.* Hildebrand, Hiltebrand, *h. e. amoris titio :* huld *enim, siue* hild, *amor est. Jo. Auent. L. Pot. Hillebrandus,* Hillebrand; *Hillam ardens, amans. L. P.*

HILDBRECHTUS. *Vide,* HILDEBERTUS.

HILDEGARDA, HILDEGARDIS, Hildegard, *h. e. amoris hortus. Jo. Avent. bonarum indolum custos. L. Pot. An non, altus hortus. q. femina enimens, heroina : vel, fidem seruans? F. R.*

* HILDEPHONSUS

HILDEGASTUS, Hildegast, *Trittenhemius.*

HILDEGRONDIS, Hildegrond; *profundâ indole prædita. L. Pot.*

HILDEHULFUS, HILDULPHUS, Hildehulf : *bonarum indolum promotor. L. Pot.*

HILDERICUS, *Vide,* HULDERICUS.

HILDEVARDUS, Hildewarde.

HILDOLFUS, HILDULFUS, Hildolf, Hildulf.

HILLEBRANDUS, *Vide,* HILDEBRANDUS.

HILPERICUS, Hilperik, Helpreik, Hilfrich, Hilfreich, *h. e. auxilijs potens. A. Jun. J. Stump. vel, Adiuuans regnum. Celtæ in Chilpericum deprauant. J. Auent. Vide etiam,* CHILPERICUS.

HILTEBRANDUS, *Vide,* HILLEBRANDUS.

HILTGARUS, HILTGARDUS, Hiltgar, Hiltgard, *h. e. valde celebris. J. Stumpf.*

* HILTPRECHTUS, Hiltprecht, *h. e. latè diuulgatus, celebris. J. Stumpf.*

HILTRUDIS, Hiltrud, *h. e. celebris amabilitatis causâ. J. Stumpf.* Hiltru, *indole fideli, apertâ. L. Pot.*

HIMELGARDIS, HEMELGARDIS, Himelgarde, Hemelgarde.

HIMELOTRUDA, Himeltruid, Himeltraud, Himeltrud; *vel,* Hemeltruid *&c. h. e. quæ cœlo fidit, Jo. Avent.*

HINRICUS, *Vide,* HEINRICUS.

HOLDWERDUS, Holdwerd, Houwaerd, *h. e. gratia siue fauore dignus. M. Isl.*

HONORICUS. *Vide,* HEINRICUS.

HORDERICUS, ORGETORIX; Horderik, Hordrich, Horrich. *I. Stump. Æ. Schud.*

HORMOCARDUS, Hormkard.

HORTARIUS, Hertard, *I. Stump.*

HOUTILO, *Vide,* OUTILO.

HUBERTUS, Hubert. | Huisprecht; *domestica dignitas. L. Pot.*

HUGO, Hugo, Huige. | Haug, Huig, *q. d. cæsim feriens; ab,* hauen, haugen, hougen, *id est, cæsim ferire. Jo. Avent.*

HUGOBERTUS, Hugobert, Huigprecht. *J. Stump.*

HUGOPERTUS, Hauprecht, *J. Avent.*

HULDERICUS, Hulderik, Hulderich *.j. suffragijs potens. A. Jun. Diues fauoris, cui multum favetur. I. Stump. & Trittenh. Etiam,* Hilderich, Hildenrich, Hulderich, *scribunt .j. Hildericus, Ulricus; Celtæ, Childericum corruptè nominant. J. Auent. Ulricus, Udalricus, Alaricus, Alricus,* Ulrik, Udalrik, Udelrik, Alrik, Alarik, *h. e. omnium locupletissimus; supra omnes locuples. Ad. Jun. Vide etiam,* ALARICUS.

HULFGANGUS, *perperam* WOLFGANGUS, Hulfgang *.j. auxilium prosperum feliciterque procedens. M. Isl.*

HUMBERTUS, HUMPERTUS, Humbert, *q. d.* unwert, *non charus. M. Isl.*

HUNEGUNDIS, Hunegund.

HUNERICUS, Hunerik, *h. e. diues gallinaceis. A. Jun.*

HUNFREDIS, Hunfrid. | Hunfred, *vicinorum pax. L. P.*

HUNGERUS, Hunger.

HUNIBALDUS, Hunibald.

HUNIBERTUS. *Vide,* CUNIBERTUS.

HUNIMUNDUS, Hunimond, *h. e. eloquens mellito ore. A. Jun.* Heimund, Homund, Honmond. *J. Stumpf.*

HUNOLDUS, Haunold, *J. Avent.*

HUSMARUS, Husmar, Husmer, *q. d.* Husmeier, *j. maior domus. B. Rhen.*

I

IANUS, Jan, Hans.

IDA, Jde. *Nomen veteris Teutonum Deæ. L. P.*

ILDERICUS, Jlderik, *h. e. uberum diues; ab* ilder *siue* elder *.j. uber, siue mamma. A. Jun.*

IMMERICHUS, *Vide,* EMERICUS.

INDUCIOMARUS, Husmar, *B. Rhen.* Jnduciomar, *J. Stump.* Jnduitsmaer, *L. Pot.*

INGEVON, Jnwoner.

INGONDIS, Jngund : *omnino tota bona ac proba. L. P.*

INGRAMUS, Jngram. *J. Stump. Jod. Will.* Jngram, *maximè infensus siue offensus, J. Auent.*

IOANNES, Jan, Hans.

IOSQUINUS, *Vide,* GOSWINUS.

IRMENGARDA, IRMENGARDIS, Jrmengarde.

ISA, Jse; *glacialis, j. frigida. L. Pot.*

ISABELLA, *Vide,* ELSA.

ISBRANDUS, Jsbrand, *q. d.* Jsenbren, ijsenbren, *ferrea galea; ferreæ galeæ munimen; ferreus suorum defensor. vel, Glaciem accendere volens; h. e. impossibilia aggredi tentans. A. Jun.* Ijsbrand, *Jsam ardens, ambiens, L. Pot. Fortè, Qui vel glaciem j frigidissimos animos siue timidos accendere & animare possit. vel, Qui vel in ipsâ glacie ardeat. F. R. Horribilis &c.*

ISENARDUS, Eisenhard, *i. durus ut ferrum Jo. Auent. Ni, durus ut glacies, frigidus animo, &c. F. R.*

ISENOTUS, Isenot, Eisenot, *h. e. qui in calamitate aduersitatéque, perinde ac si ferrum esset, non cedit. Jo. Avent.*

ISTENON, Eister-woner. *J. Stumpf.*
ITALUS, Jtel, *J. Stump.*
IUDOCUS, Joost.
IUGUNDA, Jugunde, *à iuuentute dicta, Jo. Auent.*
IULIANA, Jlge.
* IVO
IUSTUS, Joost. *Iustus, Iustulus, Vide,* GOSWINUS.

L

LAËRTES, Larein, *J. Stump. Jod. Will. J. Auent.*
LAMBERTUS, Lambert, Lampert, *q. d.* langwert, *diu carus, diu gratus. M. Isl. vel, q. d.* landbrecht. *B. Rhen.* Landprecht, *ditionis ac prouinciæ potentiâ scutum. L. Pot.*
LANCFRANCUS, Lankfrank : *diuturna atque antiqua libertas. L. Pot.*
LANDELINUS, Landelin. | *corruptè à* Landwin ; *terrarum domitor. L. Pot.*
LANDHILDA, Landhilde, *j. patriæ amans. J. Auent. L. Pot.*
LANDINUS, Landin. *J. Stump. fortè,* Laudin.
LANDOALDUS, Landoald. | Landalt, *antiqua prouincia, L. Pot.*
LANDOLFUS, Landolf, *q. d.* landhulf, *h. e. terrarum salus, regionis auxiliator. M. Isl. Landolfus, Landulfus ;* Landolf, Landhulf, *regionis auxilium. L. Pot.*
LANDRADA, Landrade.
LANDRICUS, Landreik; *multorum agrorum possessor. L. Pot.*
LANDULFUS, *Vide,* LANDOLFUS.
LAUDINUS, Laudin. *Jod. Will. fortè,* Landin.
LAUDULFUS, Lauhulf : *tepidum ac parvum auxilium. L. Pot.*
LAUDUS, Lau ; *tepidus, ignarus partium ac factionum. L. Pot.*

LAUNOMARUS, Laumaer; *tepidus ac subfrigidus de re aliquâ rumor. L. Pot.*
LAUTARIUS, *Vide,* LOTARIUS.
* LEBUINUS
LEMONTIUS, Leeumond ; *os leoninum. L. P.*
LEOBARDUS, Leeubard ; *barba leonina. L. P.*
LEOCRATES, *Vide,* LEONARDUS.
LEODEGARIUS, Leodgard. *Vide etiam,* LUITGARIUS.
LEONARDUS, Leenhart, *h. e. rubor leonum. M. Isl.* Leonard, *h. e. Leoninus animus, A. Jun. q. d.* leeuwenhart, *h. e. cui animus est leonis. J. Bec.* λεωκράτης. *And. Alth. L. Pot. Mercedis præmiique thesaurus. J. Auent.* Leonard, *est quasi* Leeuwen-aerd, *j. indole leoninâ; sicut* Bernaerd, Gieraerd, Wolfaerd, Adelaerd, Eberaerd, *&c. F. R. Vide etiam,* LOMNORIUS.
LEONORIUS, *Vide,* LOMNORIUS.
* LEONORUS, *Vide,* LOMNORIUS.
LEOPALDUS, Leopald : *Item*
LEOPOLDUS, LEOPALDUS, LUPOLDUS, LUITBALDUS, LITOVALDUS, Lupold. | Luitbold, Luitbald, *j. qui popularis est, & bene vult populo. J. Auent.* Leeupold, *pes Leoninus. L. Pot.*
LEUDEMONDUS, Lutmond. *J. Stump.*
LEVINA, Leeuinne ; *leæna. L. Pot.*
LEVINUS, *Vide,* LIVINUS.
LEUPOLDUS, Leupold, *q. d.* liebhold, lieb und hold, *Amabilis, dilectus. M. Isl.*
LEUTHARIS, Liuthar, *h. e. purus, putus. I. Bec.*
LEUTHARIUS, *Vide,* LOTHARIUS.
LEUTHOLFUS, * LEUTHULFUS, — LUDOLFUS, Leutholf, *h. e. hominibus*

auxilium præstans, opémque ferens. A. Jun. Ludulfus, Luidhulf, *populi adiutor, defensor, L. P.*
LEWIGILDUS, Leuwigild, *h. e. leonum contubernalis. A. Jun.*
LIBERIUS, *Vide,* FRANCO.
LIDVIGIS, &
LIDWIGIS, Lidwig.
LIEDEWILDIS, Lijtwijt ; *femina ad tolerantiam nata. Lud. Pot.*
* LIOBA.
LITAVICUS, Ludewik, Lodewik, *q. d.* Lutwig, Luitwik, *h. e. populi refugium ; vel, is qui pro populi salute excubias agit. J. Bec. Clodoueus, Clitoueus, Clitouius, Elitoueus,* Luitwig, Luitwik, Lodewik, Ludowik, *h. e. Vir magni ponderis & æstimationis apud populum ; acceptus populo. J. Stump. Vir autoritate pollens, cui homines libenter parent, de via decedunt ; cui omnes primas concedunt; de viâ, de semitâ, cedunt,* daer de lui voor wijken. *Vel, qui ipse populo ob modestiam multa concedit, Poplicola. I. R. Clodoueus, Lodoinus, Ludouicus, Populi refugium, J. Becan. Præstantissimus populi, vel, populis valens : nam* luith *populus est, &* wich *homo strenuus ; vel Clodio, Clodoueus, Ludouicus. J. Auent.*
LITHOLFUS, LITOLDUS, LITOLFUS, } Luithilf, *j. populi adiutor. J. Auent. Vide etiam,* LODOLFUS, LUDOLFUS, LEUTHOLFUS.
LITOMARUS, Luitmer, *qui populum auget : Clodomirus Celtis corruptè vocatur. J. Auent. L. Pot. Vide,* LUIDMERUS, CLODOMIRUS.
LITOPRANDUS, Luitbrand, Luitprand *.j. populi titio & amor. J. Auent.*
LITOVALDUS, *Vide,* LEOPOLDUS.
LIVARDUS, Livard, *j. amoris gaza. J. Auent. L. P.*

LIVINUS, LEVINUS, Liven, *q. d. amatus, dilectus.*
LODOLFUS, LUDOLFUS, Lodolf, Lodulf, Ludolf, *q. d.* luidhulf, *siue,* leudhulf, *h. e. auxilium populi, Alexander. M. Isl. L. P. Vide etiam,* LEUTHOLFUS, LITHOLFUS *&c.*
LODOMIRUS, *Vide,* CLODOMIRUS, LUITMERUS, & LITOMARUS.
LODOWICUS, Lootwijch, *vicus plumbo abundans. L. Pot. Quin idem cum* LITAVICO, *&c. F. R.*
LOTARIUS, Lot. *J. Bec. vel,* Clotaris *q. d.* C. Lotaris, *id est,* Coning Lotaris, *Rex Lotarius siue Lautarius, literâ primâ perperam adiectâ, sicut in Clodoveus, Clodomirus, Childebertus, Chilpericus. C enim proprijs Regum Francorum nominibus præfixum idem valet quod* Coning. *Dicendum autem Lautarius, à* lauter, lautar *h. e. purus. Jdem J. Bec. L. Pot. Clotharius, Clodoardus, q. d.* Luthart. *I. Stump.*
LOTHARIUS, Lother. *Lotharius, Leutharius, Lotharis, h. e. populi dominus, vel, purus putúsque. Ad. Jun. Q. d.* luther, ludher, *herus siue dominator hominum. M. Isl. Lutharius, Lutherius, Lotharius,* Luther, *Jod. Will. Æg. Schud. Jo. Auent. j. clarus, sincerus.* Lut-hart *.j. Lotharius. J. Stump. Lotharius,* Loothart, *cor plumbeum .j. molle. L. Pot. Hoc verò verò plumbeum F. R.*
LOMNERIUS, LEONORIUS, Loner, *j. qui mercede conductus est & stipendia facit. J. Auent.* Loner *tam* (1) *est qui mercedem soluit. F. R.*
LOMNORIUS, Leonorus, Lenhart, *Jod. Willich.* Leonhart, Louwenart. *I. Stump.* Lonher, Loeven-

(1) Sic. Bedoeld is *tamen*.

her, Loeweher : *unde postea natum est nomen Leonhardus, Æ. Sch.*

LUDGERUS, Ludger.

* LUDMILLA, *Vide*, LUITGARDA.

LUDOLFUS, *Vide*, LODOLFUS, LEUTHOLFUS, *&c.*

LUDOVICUS, CLODIO, Ludel. | *Clodoueus*, Loïs, Cloïs, Luidwijch, *via popularis. L. Pot. Vide*, LITAVICUS.

LUDULFUS, *Vide*, LODOLFUS.

LUERIUS, Luer. *I. Stump.*

LUIDEMERUS, LODOMIRUS, LITOMARUS, Luidemer, Lodemer, *q. d. populi promotor, gentis ampliator. J. Bec. Luitmerus, Lodomirus*, Luitmeier, Lutmeier, *h. e. populi præfectus, B. Rhen. Vide etiam*, CLODOMIRUS, *&c.*

LUITBALDUS, *Vide*, LEOPOLDUS.

LUITBRANDUS, Luitbrand, *h. e. galea, sive, apex populi : vel, instigator incensórque populi. A. Jun.* Luitprand, *hominum galeatus* (1), *h. e. qui homines armis tutatur. M. Isl. f. galea.*

LUITCHARUS, Luithar, Luitgar, *h. e. acceptus populo. J. St. Vide*, LUTGERUS.

LUITFRIDUS, *pax populi. L. Pot.*

LUITGARDA, LUDMILLA, Luitgarde. | *Luitgarda, Luitgardis*, Luitgarde, Luitgard, *populi hortus. L. Pot. Quid si, Flagellum populi, Custodia populi ? F. R.*

LUITGARIUS, LEODEGARIUS, Luidgar. *B. Rhen.*

LUITHARIUS, *Vide*, HILDEBERTUS.

LUITHILDIS, Luit, Luitken *.j.* Luithilde, *J. Bec. Luithildis, Clothildis*, Luithilde, Clothilde, Hilde, *q. d. excellens in populo, heroina populi : sic excellens in populo ut heroina dici mereatur. J. Bec.*

LUITHOLDUS, Luithold *.j. populi amator. J. Auent. Lutholdus*, Luthold ; *Lutam tenens, ambiens. L. Pot.*

LUITMERUS. *Vide*, LUIDEMERUS.

LUITPOLDUS, Luitpold. *Vide etiam* LEOPOLDUS.

*LUITWINNUS, *Vide*, LUTWINUS.

* LUDWIDIS

LUPOLDUS, *Vide*, LEOPOLDUS.

LUTA, Luite, *popularis, familiaris, L. P.*

LUTGARDIS, Lutgard. *Vide etiam*, LUITGARDA.

LUTGERUS, Lutger. | Lutgier, *populi imperium affectans. L. Pot. Potiùs sit, populum colligens, ut et quæ 's Lutgarius, Loodegarius : aut etiam Populi protector, q.* Luitweer. *Certè si* Lutgier *sit, tam potest intelligi* δημοβόρος. *F. R.*

LUTHARDUS, Luthart, *cor populi. L. Pot.*

LUTHARIUS, } *Vide*, LOTHARIUS.
LUTHERIUS, }

LUTHOLDUS, *Vide*, LUITHOLDUS.

LUTISWINDA, Lutsind. *J. Stump.*

LUTPRANDUS, Luitprand ; *homines in sui amorem ardenter excitans. L. Pot.*

LUTWINUS, LUITWINNUS, Lutwin, Luitwin, *h. e. populos vincens. A. Jun. L. Pot.*

M

MACHTHILDIS, MATILDIS, MACHTHILDA, Maechthilde, Machtilde, *h. e. Virginum heroina. J. Bec. L. Pot.*

MAIORVICHUS, Meierwich, *h. e. magnæ autoritatis. I. Stum.*

MALABERGA, Malberg, *mons stultorum. L. P.*

MALHUTA, Malhute ; *cute, carne, fatua, lasciua, salax. L. Pot.*

(1) Heeft een verwijzing naar *f. galea* aan 't slot van 't artikel.

MALLOBAUDES, Mallobaud ; *q. d.* mael behaud, *conseruator & salus conuiuij. J. Auent. J. Bec. Possit & dici q.* mal en baud *vel* bald, *Fatuus & temerarius. F. R.*

MALORIX, MALORICHUS, Malerik, *h. e. molarum diues. Ad. Jun.*

MANARDUS, Manhard ; *virilis animus. L. P.*

MANFREDUS, Manfred, *pax virilis, firma, L. P.*

MANGOLDUS, Mangolt, χρύσανδρος. *Althamer.*

MANHARDUS, Meinhard. | Manhard, *h. e. virili animo præditus. A Jun.*

MANUS, MANNUS, Man. *J. Stumpf.*

MARCOMANUS, Markman, *h. e. limitis monitor, limitis designator : vel, Monitor diligenter considerandus : vel, Monitor ut quis accuratè quippiam contempletur. J. Bec.*

MARKOMARUS, Markmer *.j. limitem augmentans. J. Avent.* Markmer. *J. Stumpf. Marcomirus, h. e. finium ampliator. J. Bec.*

MARCOMERES, Markomer. *B. Rhen.*

MARCOMERUS, Markomer. *Trittenh.*

MARCOMIRUS, Marktmeier, *h. e. præfectus limitaneus, finium præses. A. Jun. L. Pot. Vide etiam*, MARCOMARUS.

MARCULFUS, Marthulf, *Martis auxilium. L. P.*

MAROBODUS, Marbot, Marbode, Marobod. *J. St.*

MAROBODUUS, MAROBODUS, Marobot, Marbot, *q. d.* mehrervod, mehr-vod, *aiumnorum maior : qui reliquis vodis, alumnis, siue pastoribus præest. M. Isl.* Marobod, Marbode, *q. d.* meerbode, *h. e. famulis rem domini augens ; vel, q. d.* mer-bod-hu, *magistratus siue dominus famulorum custos. J. Bec.*

MAROBODUS, Merbod, *q. d. augens fundos siue prædia. J. Auent.* Marobod, *h. e. equinum corpus. Althamer. Quid si* Mar bode *idem sit cum* Marschalk, *h. e. famulus, minister, administrator stabuli, equorum ? F. R.*

MARQUARDUS, Markard, *q. d.* markrad, *Consul prouinciæ. M. Isleb.*

MARSCALCUS, Maerschalk ; *cautus limitum præfectus. L. Pot. Verius, Minister rei equestris, Flac. Illyr.*

MARSUS, Mars, *I. Stumpf.*

MARTELLUS, Martel, *h. e. malleus ferreus omnia confringens ; cognomen Karoli Francorum regis. J. Bec.*

MATASUENTHA, Mathalswenthe, *h. e. virguncula tenella. A. Jun.*

MATILDIS, *Vide*, MACHTILDIS.

* MAXELLENDIS

MEDARDUS, Medart ; *animosus cum ceteris multis. L. Pot.*

MEDEGESILUS, Medegesel, Mutgesel. *I. Stumpf.*

MEDERICUS, Mederik, Mederich, Mutrich. *I. Stump.* Mederijk, *inter alios diues, opulentus. L. Pot.*

MEDULFUS, Medehulf ; *socius, auxiliator. L. P.*

MENARDUS, Meinhard, *q. d. mea gaza, meus thesaurus. J. Avent.*

MENOFREDUS, Meinfrid *.j. meum gaudium, mea pax. J. Auent.* Menfrid, *pacem advehens, vel, pacem animo versans. F. R.*

MERNEREFRIDUS, Mernerefrid, *h. e. pacis autor.* [*siue augmentator, auctor*]. *A. Jun.*

MEROBAUDES, Merobaud, *q. d.* merbehaud, *qui mare conseruat. J. Bec.*

MEROVEUS, Merwich, Merwig. *B. Rhen. I. Stump.* Merbeg *.j. qui viam augmentat. J. Auent.* Merouw, Merwe, *q. d.* Merhouwe *.j. mare tenens. I. Bec.*

MINULFUS, Minulf, *h. e. meum auxilium, mea salus. M. Isl. Quasi* menhulf, *auxilium advehens, adferens. F. R.*

MODOALDUS, Modowald, Modoald.

MŒNICAPTUS, Menschkob, Manshoft, *Æ. Sch.*

MUNTZUCHUS, Mundzucht. *I. St.*

N

NANTHILDIS, Naekthilde; *nuda, aperta, indoles, seu natura. L. Pot.*

NERO, *Vide,* NORICUS.

NICOLAUS, Volker, *Altham. Sed melius sit* Volkwin. *F. R. Vide,* VOLCHERUS, *item,* VOLKWINUS.

NODOMARIUS, *&*

NODOMARUS, Nodomar, *h. e. eques in necessitate, vel, Præfectus in necessitate. Ad. Jun. Illud vid^t ut hodie* les bandes d'ordonnance : *hoc verò ut olim Dictator. F. R.* Noot-meier *Præfectus necessarius, L. Pot.*

NOREUS, *&*

NORICUS, NERO, Nerein, Norein. *I. Stump. à* neren *.j. alere, nutrire, J. Auent.*

NORTBERTUS, Nortbert. | Nortbert, *lignum aquilonare; homo irâ stupidus. L. Pot. Sic &* noordsch, nurts, *dicimus de homine austero, moroso, iracundo. F. R.*

NORTBURGA, Nooburg : *arx periculosa, aut in extrema necessitate refugium præbens. L. Pot.*

NUMEIUS, Names, Numei, Neumei, Nuwmei. *Æg. Schud.*

O

OBO, *Vide,* UVO.

* ODA, *Vide,* OUDA.

ODACER,
ODAGER, } *Vide,* ODOACER.
ODAGRIUS,

ODEMARUS, Odemar. *J. Trittenh.* OTHOMARUS, Othmeier. *J. Stump. B. Rhen. Otmarus, Ottomarus,* Otmar, *q. d.* Hotmar, *h. e. vir qui est caput inter eos qui bonæ famæ sunt. J. Bec. Othmarus,* Othmaer, *sparsus ab Ottone rumor. L. Pot. An non* Otmar, *q.* hooft-maer, *Magister equitum; aut q.* hooftmeier, *summus præfectus; aut tale quid? F. R.*

ODIBALDUS, Odibald.

* ODILO

ODOACER, *ODACER, *&* — ODAGRIUS, Odakker, Oedakker, *h. e. infructuosus siue sterilis ager. J. Stump. L. Pot. Odacer, Odager, Odagrius, Œdacer, Œtagrius,* Odakker, Oetakker, Odagker, Oetagker, *q. d. vastator agrorum; ab* oede *.j. incultus, desertus;* eoden, *incultum facere, vastare, in solitudinem redigere. J. Avent. An non contrarium;* Oedakker, *q.* hoedakker, *conseruator agrorum. F. R.*

ODULFUS, Odolf. | Othulf, *Ottonis auxilium. Lud. Pot.*

ŒNOMARUS, Oenemer. *I. Stump.*

ŒTAGRIUS, *Vide,* ODOACER.

OLDRADUS, Oltrad, *senior, senator, senatus. M. Isl.*

OLOVICO, Alwig, *

OLRICHUS, *Vide,* ALARICUS.

ONTCOMMERA, Ontkommer; *debitis ac oneribus liberata. L. Pot.*

ORGENTORIX, Erentrich, Erentrik, Erenrich, Eerenrich, *h. e. honorabilis, honorandus, honoris dives.*

Jo. Willich. ORGETORIX, ORGENTORIX, Orgetorik, Orgentrik *.j. locuples, locorum diues, diues possessione. Ad. Jun. Orgetorix,* Horderich, Erentrich. *I. Stump. Orgentorix,* Herhenderik, *h. e. dominus à multis manibus diues; vel,* Oor-gent-rich, *i. natalium elegantiâ diues. J. Becan. Sic Vercingetorix interpretatur M. Isl.* hertog hendrich. *Orgetorix Cæsaris,* Oltgoetrijk, *antiqua iustè possidens bona. Lud. Pot. Vide etiam,* HORDERICUS.

ORICUS, *Vide,* ARRIGIS.

ORTIAGO, Hertwig, Hortjag. *Æ. Schud.*

ORTUINUS, ORTWINUS, Ortwin, *h. e. ditionem, siue locum in suam potestatem redigens. Ad. Jun.*

* OSITHA

OSWALDUS, Oswald, *rectius* Huswald, *h. e. gubernator domus, præfectus, œconomus. M. Isl.*

OTHMARUS,
OTHOMARUS, } *Vide,*
OTMARUS, } ODEMARUS.
OTTOMARUS,

OTTO, Atte, Atto, *h. e. pater.* | *Otto,* Otto, *q.* atto, *pater. M Isl.* Hude, Hudo, Huto, Uto, Udo, Etho, *&* Otto, *ab* hude, hued, *j. custodiâ, siue, galeâ. J. Auent.*

OTWINUS, Otwin; *Ottonis victoria. L. P.*

OUDA, Oda, Oud; *senior. L. Pot.*

* OVO, *Vide,* UVO.

OUTCOMMERA, Oltkommer; *vetus, antiquum debitum. L. Pot.*

OUTILO, HOUTILO, UTO, Ottel, Outel, Houtel, *à custodiâ & galeâ. J. Auent. Uto,* Utel. *J. Stumpf. Utilo,* Util, Houdil, *diminutiuum est à custodiâ & galeâ. J. Auent.*

P

* PHILIBERTUS,

PIPINUS, Pipin, *h. e. sibi ipsi favens : propriæ voluntatis studiosus. A. Jun. Pippinus,* Pippin, *proprij commodi studiosus. L. Pot. Pipinus, Pippinus, q.* pippin, *h. e. parturientis dolor, à* pipen *.j. acutum sonum edere instar parturientis, &* pin *.j. dolor. J. Bec. Pipis .j.* Pipin. *J. Stumpf.*

PLECHELMUS, Plekhelm; *à galeâ diuersis coloribus variegatâ dictus. L. Pot.*

PLUTHYLDA, Pluthilde, *h. e. sanguinis amor, q. d.* bloethilde; plut *enim sanguis est. Celtæ* Plyctyldam *vocant, quæ visu amorem prodentem significat. Jo. Auent.*

PLUTRUDA, Plutrude, *Jo. Auent.*

PLYCTILDA, *Vide,* PLUTHYLDA.

POLYPHEMUS, Filibert, Wilprecht, Vilwert, *B. Rhen.*

POPPO, Puppe; *vir se ut puppas comens. L. Pot.*

PUSINNA, Puisin; *felis nomen puellis datum. L. Pot.*

Q

QUIRINUS, Quirijn, *q. d.* werin, *.j. defensor. J. Bec.*

R

RABANUS, Raban.

RADBODUS, Radboud, Radbode, | *Radbodus,* Ratbode, *h. e. consilij audacis & præcipitis. A. Jun. Consilij nuncius, Corn. Kempius.*

RADEGAISUS, Radegais, *h. e. ruber caper, hispidus rubentibus pilis. Ad. Jun.*

RADEGUNDA, RADIGUNDIS, Radegonde.

RADEVICUS, *Vide,* RICHOVINUS.

RADEWICHUS, *Vide,* RADUICIUS.

RADIGUNDIS, *Vide,* RADEGUNDA.

RADUICIUS, Radwig, *j. ponderosi & deliberati consilij, J. Stump. Radewichus, j. consilio præstans. B. Rhen.*

RADULFUS, Radulf. | Rathulf, *consilio iuuans, L. P. Vide etiam,* RODOLFUS.

RAGEFREDIS, Ragenfreid, *pacem pluens, scil*[t] *eloquenti linguâ. L. P. Ni sit Rakefredis,* Raekfrede, Reekfrede, *quæ pacem attingit, obtinet. Vide etiam, Regenfledis. F. R.*

RAGINERUS, *Vide,* REINERIUS.

RAINALDUS, Rainald, Reineld. *Vide etiam* REINOLDUS.

RAINELDA, Reinelde. *Raineldis.*

RAMPERTUS, Ramprecht; *laudis ac honoris dignitas. L. Pot.*

RANGETRUDIS, Rangetru ; *angusta ac dubia fides. L. Pot.*

RATBADUS, Ratbode ; *nuncius diligens, celer. L. P.*

RATHERUS, Rathair, *consilij præses, præfectus. L. Pot. Etiam Crine ruber. F. R.*

RATFRIDUS, Ratfreid, *pacem suadens. L. P.*

RATHULFUS, *Vide,* RODOLFUS, *item,* WOLFARDUS.

RAYMUNDUS, Raymund, Raymond, *q. d.* ruigeman, *siue,* rugeman, *h. e. quietus, tranquillus vir. M. Isl.*

* REGENFLEDIS, Regenfled, *q. d.* Regensvliet, *aut tale quid. F. R. ut Reinfledis, riuus purus &c. Ni idem sit cum Ragefredis.*

REGENSWIDA, Regenswijt : *generalis pluuia : Feminæ nomen cuius garrulitas omnibus nocet. L. Pot.*

REGINFREDUS, REINFREDUS, Regenfrid, Reinfrid, *h. e. purus et integer pacis amator. A. Jun.*

REGINODRUDA, Regendraut, *J. Auent.*

REICHARDUS, *Vide,* RICARDUS.

REINALDIS, Reinhelt; *probitas virilis, animosa. L. Pot.*

REINARDUS, Reinard, Reinhart, *h. e. integer animi; sine fuco et fallacijs. A. Jun. purus & pudicus ingenio. M Isl. f.* Rugenhart, *h. e. pacis robur, M. Isl.*

REINBARTUS, Reinbart ; *barba pulchra. L. P.*

REINERIUS, RAGINERUS, Reinier. *J. Avent.*

REINERUS, Reineer ; *sincera laus, honor verus. L. P.*

REINFREDUS, *Vide,* REGINFREDUS.

REINHERUS, Reinheer, *probus & æquus herus. L. P.*

REINIRUS, Reinnier ; *puris renibus .j. castus. L. P.*

REINOLDUS, Reinoud, Reinold. | Reinolt, *casta, pura senectus. L. Pot. Potius, Purum, integrum se seruans. F. R.*

REMACLUS, Remaekel.

REMBERTUS, Rembert.

REMIGIUS, Remeeus.

REUVARDUS, REUARDUS, Reward, *h. e. pœnitens animus. A. Jun.*

* RUWARDUS, Rouhart, *cor & animus pænitens. L. Pot. — Potius sit, Tranquillâ, pacificâ indole ; animi ingenijque modesti, quieti : Aut etiam, Quietis (publicæ) conseruator, et tum magis est officij quam personæ, ut* Reuwaerd van Braband, van Vlaenderen, *&c. F. R.*

RICARDUS, REICHARDUS, Rikard, Reichard, *h. e. animo excelsus, & spe diues. A. Jun. vel q. d.* reichrad *.j. diues consul. M. Isl. Richardus,* Richgar, Reichgar, Richard, Reichard, *h. e. omnino diues, potens, I. Stump. diuitiarum siue regni thesaurus, J. Auent.*

RICGILDIS, Rijkgild ; *alacritate abundans. L. Pot.*

RICHARDUS, *Vide,* RICARDUS.

RICHARIUS, Rijkhair ; *insigni comâ ditatus. L. P.*

RICHILA, Richel, *I. Stumpf.*

RICHILDIS, Rijkhild ; *indoles magna. L. Pot.*

RICHIMERUS, &

RICHOMARUS, Richmeier. *I. St. J. Trittenh. B. Rhen. Richomerus,* Richemer, Rikemer, *q. d.* meerder des rijks, *h. e. regni ampliator, augustus. J. Bec. Rigomarus,* Rijkmar ; *rumor opulentus .j. opulentiam promittens. L. Pot.*

RICHOMUNDUS, Richmund, Reichmund, Rikmund, *I. Stumpf.*

RICHOVINUS, RADEVICUS, Richwin, Reichwin, Rikwin.

RICTRUDIS, Riktruid.

RIGOBERTUS, Richbert.

RIGOMARUS, *Vide,* RICHOMARUS.

RIXFRIDUS, Riksfride, Reiksvride.

ROBERTUS, *rectius Rotbertus,* Robert, Rubert, *q. d. ruffus barbâ. A. Jun. Rubertus, Robertus, Ruprechtus,* Robert, Ruprecht, *corruptè : nam* Ratwert *dicendum est, h. e. consilio valens, consilio carus. M. Isl. Robertus, Rupertus,* Rudprecht, Ruetprecht, *j. qui otium quietémque frangit. J. Auent. Potiùs sit qui otium quietémque adfert, dirigit, vel parit. F. R. Rubertus,* Rubert, *h. e. hispidus barbâ. A. Jun. Rupertus,* Rupert. | *Rupertus,* Ruichbart, Ruppert, *barba hispida, pilosa. L. P.*

RODOALDUS, Rodwald, Rotwalt, *q. d.* ratwalt, *vel,* rotwalt *.j. redemtor, liberator, ereptor, à* retten, *.j. liberare, salvare. M. Isl.*

RODOLFUS, RODULFUS, RADULFUS, Rodolf, *j. citò juvans, vel, consilio juvans. A. Jun.* RATHULFUS, Rathult *.j. consilium & auxilium. M Isl. Rudolfus,* Rudolf *.j. quietem et pacem adiuuans. J. Avent.*

ROGERIUS, *Vide,* RUDIGERUS.

ROLANDUS, *Vide,* RULANDUS.

ROMOALDUS, ROMWALDUS, Romwald, Rombald, *q. d.* roemwald, roumwald, *à plausibili potestate, B. Rhen. Rumualdus,* Rumwald, *h. e. suæ gubernationis & potestatis gloriam habens. J. Stump. L. Pot.*

ROSEMUNDUS, ROSEMUNDA, ROSEMUNDIS, Rosemond, Rosmond, *h. e. roseo purpureóque ore. A. Jun. Rosemundus,* Rotmund. *I. Stum.*

ROTBERTUS, *Vide,* ROBERTUS.

ROTHARIS, Rothar, *q. d.* retter, *h. e. liberator, saluator, M. Isl. Possit & intelligi Crine ruber, ut* s̈ RATHERUS.

ROTRUDIS, ROTRUDA, Rotrude.

ROTULFUS. Rothulf, *cohortis præsidium, L. Pot.*

RUBERTUS, *Vide,* ROBERTUS.

RUDIGERUS, ROGERIUS, Rogier, Rudiger, Rudigier, *h. e. qui petit otium & quietem. J. Auent. Hinc Gallis* Rogier bon temps. | *Rogerius,* Root dier, Rogier ; *animal rubrum. L. P.*

RUDOLPHUS, *Vide,* RODOLFUS.

RUGILA, Rogel, *I. Stump.*

RULANDUS, ROLANDUS, Roeland, Roland. | *Rolandus,* Roland, *terra rubra. L. Pot.*

RUMARUS, Rumer, Rumher, Rumar. *I. Stump.*

RUMO, &

RUMOLDUS, Rumold, Rumhold. *J. Stump.* Ruimholt ; *silua rara,*

infrequens. L. Pot. Roemholt, *famæ tenax, amans, famæ bonæ studiosus. I. R.*

RUMUALDUS, *Vide,* ROMOALDUS.

RUPERTUS, RUPRECHTUS, *Vide,* ROBERTUS.

RUTHARDUS, Ruthard.

RUWARDUS, *Vide,* REUVARDUS.

S

SALOMON, *Vide,* FREDERICUS.

SALAGASTUS, Salagast, *h. e. dignus ob equestrem disciplinam veneratione. J. Bec.*

SAMOTUS, Samot. *I. Stump.*

SCAPRECHTUS, Scharprecht; *jus summum; ad unguem examinatus. L. Pot.*

SCILDERICUS, Scildrik; *scutato abundans milite. L. Pot.*

SEBALDUS, Sebald, *q. d.* See-wald, *h. e. œconomus qui foras exportat, seminat, plantat, arat, colit terram, rus, hortum, &c. à* seen *siue* seien *.j. serere. M. Isl.*

SEGERICUS, Segerik, Sigrik, Sigerik, Segrich, Sigrich, *q. d.* segerijk, *h. e. diues victorijs, ornatus victorijs. A. Jun.*

SEGESTUS, Segest, *q. d.* hengstus, *Eques, vir equestris. M. Isl.*

SEGIBOTHUS, SEGIBOTUS, Segebot, Sigebot, Sigbot, *victoriæ interpres & nuncius. J. Auent. L. Pot.* Seibot, Seibat.

SEGIFRIDUS, SEGIFREDUS, Segefrid, Segifrid, Sigefrid *.j. victoriæ pax, vel, victoriæ gaudium. J. Auent. Sigifridus,* Sigefreid, *pax felix, boni ominis. L. Pot.*

SEGIMUNDUS, SEGISMUNDUS, Segemond, Segimond, Segmund, Sigemund. *h. e. victoriosum os. A. Jun. J. Auent. Sigismondus, Sigismundus,* Sigismond, Sigismund; *os victoriosum, h. e. de omnibus bene loquens. L. P. Sigesmundus, h. e. qui victoriam ore profert; vel, qui ore ad victoriam potest incitare, vel oratione hostes superare. J. Bec.* SIGISMUNDUS, Segismund, Sigismund, *q. d.* sieg-man *.j. victor, vir vincens. M. Isl.*

SEGISBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SENANUS, Sunman, *J. Stumpf. Æ. Schud.*

SIGEBERTUS, Segebert, Sigebert, *h. e. victoriosa barba. A. Jun. Dignus victoriâ. J. Bec. Sigebertus, Sigisbertus,* Segebert, Sigebert, Sigbrecht, Sigwert. *J. Stump. Sigispertus,* Segisbert, Sigisbert, Segebert, *q. d.* siegwert, *h. e. victor & carus. M. Isl. Segisbertus,* Simprecht *.j.* segisbert, *pro quo deprauatè Symphorianus. M. Isl. Sigibertus,* Sigebart; *barba victoriosa, post victoriam vid*[t] *sumta aut deposita. L. Pot.*

SIGESMUNDUS, *Vide,* SEGIMUNDUS.

SIGIBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SIGIFRIDUS, Sigefreid; *pax felix, boni ominis. L. Pot.*

SIGISBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SIGISMONDUS, SIGISMUNDUS, *Vide,* SIGEMUNDUS.

SIGOVESUS, SIGOVES, Sigwijs, Segebeis. *Jod. Willich. J. Stump. Æ. Schud. Sigoues, Segoues, h. e. cuius tota vitæ ratio & mores victoriam promittunt. J. Bec. Sigouesus, à* beisen *.j. ducere;* beiser *.j. dux [index] q. d. victoriæ dux. J. Auent.*

SONOMARIUS, Sonomar, Sunmeier, *q. d.* Schonmeier, *h. e. pulcher præfectus. I. Stump.*

SUENTHIBOLDUS, Suenthibold, *h. e. ferox & animosus iuuenis. A. Jun.*

SUIBERTUS, SWIBERTUS, Suibert.

SYMPHORIANUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

T

TANCREDUS, Tantkreit; *laborans è dentibus. Lud. Pot. [fortè q.* dankreder, *gratus, gratificus &c. F. R.]*

TAXILO, *Vide,* TASSILO (1).

TEDARDUS, *Vide,* THEODARDUS.

TELECHILDIS, Stilchild, *modesta indoles, natura. L. P.*

TEUTOBECUS, Teutbek, *q. d.* Steutobek, *h. e. audax ore, jactabundus ore, Ad. Jun.*

TEUTOBOCHUS, Guttbot. *I. Stump.*

TEUTOBODIACUS, Teutsbot. *I. Stump.*

THASSILO, Tessel, Thessel. *I. Stump. quibusdam Taxilo, &, Thessolo: Thessalones. J. Auent.*

THEOBALDUS, DIOPOLDUS, DIETHBOLDUS, THEODOVALDUS, Dietbold *.j. qui vult officium facere. J. Auent.* THEOBALDUS, THEODEBALDUS, Dietpolt. *J. Stumpf. Dipoldus,* Dietbold, *q. d.* Liebhold. *M. Isl. Theobaldus,* Tiebald, Tiebout, *q. d.* dietwald, *incrementorum magna vis. Jo. Bec. * Quidam vulgo Theobaldus, vertunt* Eewald, eewoudt; *et Latinè etiam dicunt,* Ewaldus. *F. R. – Vide etiam,* DITWALDUS, & TIPOLDUS.

THEOBERTUS, *Vide,* THEODEBERTUS.

THEODARDUS, Thietrat; *diuina inspiratione audens. L. Pot. Theodardus, Tedardus,* Tetard.

THEODEBALDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

THEODEBERTUS, THEUTBRECHTUS, Dietprecht, *h. e. in quo Dei gloria comprehenditur. I. Stumpf. Divina gloria, vel, Deus gloriâ plenus, B. Rhen. Officiosus. J. Auent. Theodobertus, Theudibertus,* Tieberd, *q. d.* dietberd, *dignus incremento. J. Bec.*

THEODEHALMUS, *Vide,* DIETHELMUS.

THEODELINUS, Dietlin, *h. e. paruulus Deus. J. Stump. Theudelina, Dudelina,* Teudelin, Dudelin, Theudelin *.j. paruula dea.*

THEODERICUS, *Vide,* DIETRICHUS; *vel,* THEODORICUS, & THEODORUS.

THEODEVALDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

THEODEWINUS, Dietwin, Ditwin, Gutwin. *I. Stump.*

THEODOALDUS, THEODOVALDUS, *Vide,* DITWALDUS, THEOBALDUS.

THEODOBERTUS, *Vide,* THEODEBERTUS.

THEODOLUS, Thietdolen; *diuina ope non errans. L. Pot. Vide etiam,* THEODORUS.

THEODOMARUS, *Vide,* DIETMARUS.

THEODON, Gotson, Diedon. *B. Rhen.*

THEODORICUS, &

THEODORUS, Dietrich, Dietreich, *h. e. facinorum diues. Jo. Auent. Theodorus, Theodolus,* Joder, *vel* Theoder. *I. Stumpf. A* Died, Diederijk, Dietrich, Tietrijk, *quæ significant, Facinorum diues, aut, Diues Dei; vel, multorum animalium; fecere vocem semigræcam & semigermanicam, Theodoricus, Theodorus, abundans diuinâ gratiâ: utrumque corruptè: siquidem Germanica sunt. L. Pot. * Sed Lipsius omnia hæc nomina præferentia* Thiet *vel* Died, *interpretatur, Populus, i. diues populi &c. in Poliorc. F. R.*

THEODULFUS, Thiethulf; *diuinum auxilium. L. P.*

(1) Sic. Bedoeld is THASSILO.

THESSALONES, THESSOLO, } *Vide*, THASSILO.

THEUDELINA, *Vide*, THEODELINUS.

THEUDERICUS, Theuderik, *h. e. virtutibus affluens, virtutibus diues. A. Jun.*

THEUDIBALDUS, Theutbald, *q. d.* bald deugdelik, *h. e. properè virtuosus. A. Jun.*

THEUDIBERTUS, THEUTBRECHTUS, } *Vide*, THEODEBERTUS, *&* GODSBRECHTUS.

THEUTWALDUS, Deutwald, Theutwald, *diuina potentia, siue, Deus potens. B. Rhen. Lud. Pot.*

THIETMARUS, Thietmaer; *rumor diuinus. L. P.*

THRASYBULUS, *dici possit*, Konrad, Koenraed. *Conr. Rittershus.*

THRASIMUNDUS, Thrasimond, *h. e. os nimium præceps: os insanum & furiosi impetus. q. d.* te ras *.j. nimium festinus & præceps. A. Jun. Si lubeat, possit trahi à* drade, *festino, rapido, q.* drademond. *F. R.*

TIETBERGA, Tietberg; *mons diuinus, sacer. L. P.*

TIETRICHUS, *Vide*, DIETRICHUS.

TIPOLDUS, Tiepold, Thiebout. | *Vide*, DITWALDUS, *&* THEOBALDUS.

TOTILA, Totile, *q. d.* dodle, *h. e. paruus deus, à* Deud *siue* dud, *i. deus. M. Isl.*

TRUDO, Trude, Truide.

U

UBAN, *Vide*, Uvo.

UBALDUS; *citò tuus; scil*[t] *futurus. L. Pot.*

UDA, Ude, *q. d.* hude, *nomen mulieris, deductum à custodia. J. Auent.*

UDALRICUS, *Vide*, HULDERICUS.

* VEDASTUS

ULFARUS, Ulfard, Hulfar, *j. auxiliaris, auxiliator, saluator. M. Isl.*

ULRICHUS, ULRICUS, Ulrich, Alrich, *totus diues. L. Pot. Vide etiam* ALARICUS, *&*, HIDDERICUS.

ULSINGUS, Ulysses, Ulsing, *Jo. Auent.*

ULYSSES, Jsing, *Jo. Will. Vide*, ULSINGUS.

URSMARUS, Ursmar.

* URSULA

UTHARIUS, Uther, Uder, Huder, *j. custos exercitus. Jo. Auent.*

UTHERICUS. *Vide*, EUTHARICUS.

UTILO, UTO, } *Vide*, OUTILO.

UVO, OVO, OBO, ABANS, UBAN, ABA, Uve, Ove, *I. Auent.*

V

VADOMARIUS, *item*,

VALDOMARIUS, *&*

VALDOMARUS, Vadomar, Valdomar, *q. d.* waldmeier, *præfectus siluæ. Ad. Jun. L. Pot. Vadomarius*, Bodmar, Botmar. *I. Stump.*

VALOMERIUS, Wolmer. *I. Stumpf.*

VANDALUS, Wandler. *J. Stumpf.*

VANNIUS, Wanner. *I. Stumpf.*

VARAMUNDUS, *&*

VARIOMUNDUS, FARAMUNDUS, Varamond, *q. d.* Waermond, *h. e. os verax, vel, lingua continens: vel, os dignum & plenum maiestatis [quasi vid*[t] fraeie mond] *A. Jun.* Barmond *.j. verax ore. J. Auent. Vide etiam*, FARAMONDUS.

VEDERICUS, Vederik, *diues pecoris, Ad. Jun.*

VELIFO, Belfard, *à* belg *.j. catulus. Jo. Avent. Inferioribus Germanis fit à* welpe *.j. catulo.* |

VELLEDA, Vellede, *q. d.* veelleed, *h. e. multa mala multásque calamitates pariens. vel, q. d.* veelheide, *j. multos latósque agros habens. A. Jun.* veelleets, *infelicium omnium vates. L. Pot. Lipsius* Welleda *pronunciandum iudicat; sed non addit etymon. An q.* Weldaed, *id est, dea benefica? F. R.*

VENERICUS, Wenerik, Venerik, *h. e. palustrium locorum diues. Ad. Jun.*

VERCINGETORIX, Hinrich, Hertoghinrik. *M. Isl. Vercingetorix*, Versinrik. *Æ. Sch.* Versingetorik, *pro*, seer-sin-rik, *h. e. valde ingeniosus. Jo. Claius.* Versienicheit-rijk, *h. e. diues facultate longè latéque omnia prouidendi: vel*, versinnicheidrich, *h. e. qui promto & solerti ingenio ad quævis excogitanda abundat. J. Bec. Videndum an non dignitatis nomen potiùs sit quam personæ; ut incipiat ab* ober, *aut* overste, *quasi præfectus, &c. F. R. J.* oberberichter.

VERGOBRETUS, Wergobret. | *Vergobretus*, Vergobert, *h. e. supremus exsequutor, summus magistratus. Ad. Jun. Magistratus vitæ necisque potestatem habens: Magistratus, cuius est ea quæ velit in deliberationem vocare: Magistratus cui summa sit potestas & senatus habendi, & omnia proponendi quæ ad præsentem reipublicæ statum pertinere visum fuerit: quam dignitatem ij in ciuitatibus nostris nunc habent, quos* Borgemeesters, *id est, ciuium magistros vocamus: Js denique magistratus* Wergobret *dictus est cui vel strangulandi potestas est. J. Bec.* VERGOBRETUS, *q. d.* oberest, *primus, princeps;* werg, *id est, opera; quasi Magister operum. Fr. Hotoman.*

VERNULFUS, Vernulf, *id est, veteranum auxilium.* Vernum *enim veteranum dicitur Germanis. A. Jun.*

VERODOCTIUS, Waerdhoch. *Æ. Schud.*

VEROMIRUS, Veromir, *h. e. præfectus prætorijs. A. Jun.*

VERONARDUS, Bernard, *q. d. durationis thesaurus: &, durus siue durans fortiter vt aper. Jo. Auent.*

VEROVERO, Bernher *.i. arcens exercitum. Jo. Auent.*

VERTICO, Verticho, *q. d.* vertig, *siue* verdig-hoofd, *h. e. qui caput promtum & consilia expedita habet. J. Bec.*

VERTIGO, Werdwig. *Æ. Sch.*

VESTROVALDA, Besterwald, Westerwalder. *J. Stump.*

VIDO, GUIDO, Wide, Guide.

VIDOMARUS, Widmer. *I. Stumpf.*

VIDUARIUS, Bitwar, Witwar. *I. St.*

VILIVALDA, Billebald, Bilbald, *à silvâ cognominatur. Jo. Avent.*

* VILELMIUS, *Vide*, WILHELMUS.

VILIPERTUS, VILLIBRECHTUS, VILPRECHTUS, VILVERTUS, } *Vide*, FILEBERTUS.

VINOFRIDUS, Beinvrid, Beinfrid, *J. Avent.*

VINOMARUS, Beinmair, Beinmer, *q. d. vinum augmentans. J. Auent.*

VIRIDOGERION, *Vide*, FRIDIGERNUS.

VIRIDOMARUS, VRIDOMARUS, Virodomar, Vridomar, *h. e. pacis arbiter, siue præfectus, Ad. Jun.* Fredmar, Fridmar, Fridmeier, Vrid-

meier. *B. Rhen. J. Willich. J. Stumpf.* Birdmer, Wirdtmer *.j. qui maior fiet, à* berden *.j. fieri ; et* mehr, *.i. auctius. Jo. Auent. Vide &* BRITOMARUS.

VISOMARUS, Visemar, *h. e. prudens præpositus. A. Jun.* Witsmeier, *J. Stumpf.*

VITECHUNDUS, Witechund, *id est, longè latéque notus. J. Avent.*

VITIGIS, Vitig, *q. d.* wittig, *h. e. prudens, peritus, M. Isl. Industrius, prudens in re militari, à* Withy *.j. catus apud Cimbros & Anglosaxones, A. Jun.*

VITOMARUS, Vitomar, *q. d.* Wijt-mar, *h. e. vir latæ famæ. J. Bec.*

VOLBERTUS, Volbert, *q. d.* Wolbert, *h. e. lanuginosus barbâ : cui barba est mollis instar lanæ. Ad. Jun. Vide etiam,* FULBERTUS.

VOLCARDUS, VOLKHARTUS, *populi cor, sustentaculum & robur ; populi columen. Ad. Jun. M. Isl. L. P. Demosthenes, A. Alth.*

VOLCHERUS, Volkher, νικολάος. *A. Altham. populi dominus. L. Pot.*

VOLERADUS, *Vide,* VOLRATUS.

VOLGEWINUS, *Vide,* VOLKWINUS.

VOLIFARDUS, *Vide,* WOLFARDUS.

VOLIFORAMUS, Wolfram, Bolfram, *q. d. luporum venator. Jo. Auent.*

VOLKERUS, *Vide,* VOLCHERUS.

VOLKHARTUS, *Vide,* VOLCARDUS.

VOLKWINUS, VOLKUINUS, Volkwin, *h. e. populos vincens. A. Jun. Volkwinus & Volgewinus, victor populorum. M. Isl.* Νικολάος. *F. R.*

VOLMARUS, Volmeier, Volmaer. *

VOLRATUS, VOLERADUS, FOLRADUS, Volrat, Wolrat, *h. e. bene consulens. M. Isl. J. Stumpf. q. d.* Folrad, *B. Rhen.*

* VOLWALTUS, *Vide,* WILIBALDUS.

VOLWERDUS, FULBERTUS, Volwert, *M. Isl. Vide,* FULBERTUS, *item,* FILEBERTUS.

VRANCUS, *Vide,* FRANCO.

VRIDOMARUS, *Vide,* VIRIDOMARUS.

VULFRANNUS, Volfran, Vulfran.

VULMARUS, Volmar, Vulmar *.j. plenus rumorum aut rerum nouarum. L. Pot.*

W

WALBERTUS, GUALBERTUS, Walbert, Gualbert |. *Walpertus,* Walpert ; *valli munimentum, robur. L. Pot.*

WALBURGIS, Walburg : *arx munitissima, huius constantiæ femina. L. Pot. Walpurga, Wolwerda,* Walpurg, Walburg. *M. Isl.*

WALDEFRIDUS, Walfreed : *pax terrea, .i. mollis, instabilis. L. P. contrarium verum. F. R.*

WALDEMARUS, Waldemair ; *rumor violentus. Lud. Pott.*

WALDERANUS, Walderaat, *consilio pollens. L. Pot.*

WALDETRUDIS, Waltru : *fides instar valli firma. L. Pot. Waltrudis, Waltrudis* (1), Waltrud. |.

WALERICUS, Walrijk : *diues opidorum vallis cinctorum. L. Pot.*

WALFREDUS, Walfrid. *Vide etiam* WALDEFRIDUS.

WALLIA, Walo. *J. Stumpf.*

WALPERTUS, *Vide,* WALBERTUS.

WALPRECHTA, Walprecht *.j. Walwerda, M. Isl.*

(1) Sic bis.

WALPURGA, *Vide,* WALBURGIS.

WALRADA, Walraat, *bene consulens. L. P.*

WALRAVIUS, Walraeven. *F. R.*

WALTHERUS, Walther, *J. Trittenh.* *Walter; *siluestris.* — Wolther, Wouter, Wouther, Walther *.j.* waltheer, woutheer. *siluæ, nemoris, dominus, præfectus. L. P.*

WALTRUDIS, *Vide,* WALDETRUDIS.

WANDREGISILUS, Wandregisel.

WANINGUS, Wanijng ; *opinator, varijs deditus opinionibus. L. Pot.*

WARBOLDUS, WERMEBAUDUS, Warmbolt, *aut,* Warmenbout ; *brachia calida, i. delicata. L. Pot.*

* WERNHERUS

WARHULFUS, *Vide,* FORAULFUS.

WARNERUS, Warnar ; *planè stolidus, fatuus. Lud. Pot. hoc etymon fatuum. F. R.*

WELBERADA, Welberade ; *bonum sequens consilium. L. Pot.*

WELFO, Welf.

WENCESLAUS, Wentselin, Wencelin.

WERENFRIDUS, Werenfrid *.j.* Werenfreed ; *pacis impeditor, euersor. L. Pot. Imò Pacis protector, assertor. F. R.*

WERMEBAUDUS, *Vide,* WARBOLDUS.

WERNERUS, Wernher. *Vide etiam* WARNE-

WERTHRADA, Werthrade, *h. e. digna bonáque consilia dans. A. Jun.*

WIBRANDUS, Wibrand ; *latè spargens flammam sui desiderij. L. Pot.*

WICHARDUS, Wikard.

WIGELINUS, Wigelin.

WIGOLDUS, Wigold, Wigoud.

WILDIS, Wilde ; *fera, agrestis, dura. L. Pot.*

WILFRIDUS, Wilfrid.

WILHELMUS, GULIELMUS, GUILHELMUS, Wilhelm. *Germani ex duplici* W *prius in* G *vertunt. Jod. Will.* Billehelm, Bilhalm, *à* bellen *siue* billen *.j. velle ; q. d. qui vult galeam. J. Auent.* Vilelmius *Pomponio Læto dicitur. Vide etiam,* GUILIHELMUS.

WILHILDA, BULYLDA, Wilhilde.

WILIBALDUS, BILIBALDUS, Bilibald, Wilibald, *q. d.* vile walt, *h. e. multis præfectus, multa gubernans. vel,* Wolwalt, *Volwaltus, h. e. bene gubernans. M. Isl.*

WILLEBRORDUS, &

WILLIBRORDUS, Willebord. | *voluntatum explorator, L. P.*

WILLEHADUS, Willehad. | *planè voti compos. L. P.*

WIMO, Wimond ; *os patulum. L. P.*

WINDOGASTUS, Windogast, *h. e. honorandus ob victoriam. J. Bec.*

WINOCUS, Winok. | *felix in rebus agendis. L. P.*

* WINWALOCUS

WINZINUS, Winzin ; *sensuum humanorum conciliator. Lud. Pot.*

WIRO, Wire.

WISMARUS, Wismar ; *hoc est, prudens, præpositus ; vel, gnarus equorum, gnarus ductandi equestres copias. A. Jun.*

WITEBURGA, Witeburg : *arx ampla ; feminarum enim nomina allegorica. L. Pot.*

WITEKINDUS, Witikind ; *puer candidus, albus. L. P.*

WITHERICUS, Witherik, *q. d. arietini gregis diues. Ad. Jun.*

WOLBARDUS, Wolbart ; *barba lanea ; prima lanugo. L. Pot.*

WOLFARDUS, Wolfard, Welfard, *j. bene valens, felix, beatus, fortunatus. I. St. Ad. Jun. Cui res rectè*

succedit, aut, qui feliciter pergit. B. Rhen. Lupinus & subdolus; indolis lupinæ. Ad. Jun. Rectius Hulrat, *unde conuersim nomen Rathulfus, M. Isl. Volifardus,* Bolfhard, *q. d. fortis ut lupus. J. Auent. Wolfardus,* Wolffang, *luporum captor, domitor. L. Pot. * potiùs Wolfgangus, boni auspicij, boni cepti, qui bene cepit aut bonum adeptus est. F. R.*

WOLFGANGUS, HULFGANGUS, Wolfgang *.j.* hulfgang. *M. Isl. Guolfgangus, priore* u *in* g *mutato, sicut in* Wilhelm. *Jod. Will. Incessus lupinus. Jo. Auent. L. Pot.*

WOLFGERUS, Wolfger.

WOLFHELMUS, Wolfel. | Wolfhelm; *galea lupina; scilicet eius pelle tecta. L. Pot.*

WOLFIUS, Wolf, λύκος, *h. e. lupus, proprium nomen à Græcis sumtum; sicut* Volkart, Leeuhart, Mangold, *&c. Andr. Althamer.*

WOLWERDA, EUCHARIA, Wolwerde, *j. gratiosa, venusta, Venus; à* wol *.j. bene, &* werd *.j. carus. M. Isl. Vide etiam,* WALPURGA.

WORTIGERNUS, Wortigern, *h. e. splendorem autoritatis acquirens, M. Isl.*

X

XENOCHARES, XENOPHILUS, } Gasthold. *I. R.*

Z

ZUTA, Soet; *& diminut.* Soetken, *Dulcis. L. Pot.*

INDICULUS GEOGRAPHICUS

LATINO-TEUTONICUS

AADA, *fl. Kamp. Brab.* A, Aa, Aade.

ABBATIS VILLA, *op. Picard.* Abbeville.

ABNOBA, *Germ. mons.* Speshart; Baer; Ottenwald; Steigerwal.

ABUDIACUM, *op. Bavariæ,* Abbach.

ABUSINA, *op. Bavariæ,* Abensperg.

ACRONIUS LACUS, Bodenzee.

ADA, *fl. Brab. Kamp.* A, Aa, Aade.

ADRANA, ADRANUS, *fl — ᵉder:* Roer.

ADRIATICUM MARE, Venetiaensche Zee.

ADUACA, ADUATICUM TUNGRORUM, *Abbatia Brabantiæ,* Tongerloo.

ADUATICUM, Antwerpen, *Becano.*

ADULA MONS, Etzel; Vogel. *inter Alpes.*

ÆSSUI, *Hannon. pop.* Aet.

ÆTHIOPIA, Moorenland: *Æthiops,* Moor.

AGINO, AGINONA, *Gall. Fland. fl.* A, Aa, Ha.

AGRIPPINENSIS COLONIA, Kolen.

ALA FLAVIANA, *Vienna Austriæ,* Weene, Wiene.

ALANI, Lithauwers, *quibusdam.*

ALBA GRÆCA, Grieks Weissenborg; Grieks Wittenborg; *Belgrado.*

ALBA IULIA, Wittenberg, Wittenborg, *in Hung.* Weissenborg, *op. Sueuiæ.*

ALBA REGIA, REGALIS, Stoel-Weissenborg.

ALBINIANA, ALBINIANA CASTRA, *Hol. pagus,* Alfen, *quibusdam putatus.*

ALBIS *fl.* Elft, Elve, Elbe.

ALBANIA, SCOTIA, Schotland.

ALBIMONTIUM, Wittenberg.

ALCIMOENNIS, ULMA, Elm, Ulm.

ALDENARDA, ALDENARDUM, *op. Fland.* Audenaerde.

ALEMANNIA, Duitschland; *Alemannus,* Duitsch.
ALISO, de oude IJsel, *fl.*
ALISO, *castellum circa Rhenum,* Iselborg, *Hier. Verrut :* Wesel, *Adr. Jun.*
ALISUNCIA, *fl. Luxenb.* Else.
ALLOBROGES, Savoiers.
ALMERIA, *op. Holl.* Alkmaer.
ALNETUM, *op. Fland. Gall.* Lanoi.
ALOSTUM, Aelst.
ALPES, *montes,* Alpen. *Alpium pars quæ Mons S. Gothardi dicta,* Gottaerd.
ALSATIA, Elsas.
ALUTA, ALUTIUS, *Hung. fl.* Alt, Olt.
AMASIA CATTORUM, MARPURGUM, Marburg.
AMBIANUM, *Picard. op.* Amiens.
AMBIVARITI, Rijen-land; land van Rijen, *in Brab. inter Mosam & Scaldim Becaro.* Antwerpenaers, *Ortelio & Ad. Junio.*
AMBRA, *fl. seu lacus in Ræthia,* Amper-zee.
AMISIUS, AMASUS, AMISIA, *fl.* Ems, Emse.
ANDAINUM, ANDAGIUM, *Fanum S. Huberti, Monasterium in Arduennâ Silvâ,* Sint Hubert.
ANGELOSTADIUM, INGOLSTADIUM, Engelstad, Ingelstad.
ANGLIA, Engel-land, Ingelland. *Anglus,* Engel-lander, Engelsman, Ingelsman.
ANGRIVARIUS, Westfaeling.
ANISUS, *fl. Austriæ,* Ens.
ANSIBARIORUM CIVITAS, Deventer.
ANTENAKUM, ANTINIACUM, *op. Germ.* Andernach.
APULIUM, *op. Sueuæ,* Weissenborg.
AQUÆ HELVET. *op.* Baden.
AQUÆ VETERES, *op Holl.* Oudewater.
AQUICINCTUM, *in Hannon.* Hancin.
AQUINCUM, BUDA, Bude, Ofen, Oven.
AQUISGRANUM, AQUÆ GRANI, Aken.
ARÆ BACCHI, *op. Pal.* Bacharach, Barcharach.
ARA LUNÆ, ARLUNUM, *Belgiæ opid. in Luxenburgensi agro,* Arle, Arlon.
ARABON, *Hung. fl. &* ARABONIA, *op.* Rab.
ARAUSIO SECUNDANORUM, Orangie.
ARCTAVIUM, HERBIPOLIS, Wurtsborg.
ARDUENNA SILVA, Ardennenbosch, Ardenbosch. Arden *priscis Britannis & Gallis siluam significasse videtur. Guil. Camden.*
AREBURGUM, *vicus inter Treviros & Coloniam,* Arenberg.
AREDATA, Lints, *Austriæ op.*
ARENACUM, ARNHEMIUM, *Gelr. op.* Arnhem.
ARGELIA, Torgouw, *op. Misniæ.*
ARGENTINA, ARGENTORATUM, Straesborg.
ARGENTUARIA, Horborg, *in Sequanis.*
ARIA, *Artes. op.* Arie, Aire.
ARMAMENTARIUM AD OSTIUM RHENI, huis te Bretten, *in Hol.* Huis te Britten.
ARTAUNUM, HERBIPOLIS, Wurtsborg.
ARTESIA, ARTESIUM, Artois.
ARTOBRIGA MINOR, *op. Vindel.* Artzburg, Artzberg : Veltenborg.
ARULA, *Helvet. fl.* Aer.

ASCALINGIUM, Hildersheim, *Ger. op.*
ASCIBORGIUM, Emerik, *Emerica, liuiæ op. Althamero : alijs* Duisborg, *Cliuiæ op. nonnullis,* Aesborg, Asborg, Aeschelborg, Eschelborg, *vicus infra Coloniam.*
ASTUSA, *Ger. op.* Bodenhusen.
ATHÆ, *Hannon. op.* Aet.
ATILIA, Oldenborg, *op. Vindel.*
ATREBAS, ARTESIUS, Artoiser, Artoisien, Atrechtener.
ATREBATUM, *Artes. op.* Atrecht.
ATUATICUS, *quibusdam* HANNONIUS, Henegouwier, Henewier.
AUDOMAROPOLIS, Sint Omer.
AUGUSTA ACILIA, Straubing, Strubing, *op. ad Dan.*
AUGUSTA DRUSI, Memmingen, *op. Rhæt.*
AUGUSTA RAURACORUM, Augst, *pagus Basileæ vicinus.*
AUGUSTA ROMANDUORUM, Lutsenborg, Luxenborg, Lutselborg.
AUGUSTA TIBERIJ, Regensborg, Reinsborg, *op. ad Danub.*
AUGUSTA TREVIRORUM, Trier.
AUGUSTA VEROMANDUORUM, Sint Quintin.
AUGUSTA VINDELICORUM, AUGUSTA DRUSI, *urbs Germ.* Augsborg.
AURAICA, AURAICUM, Orangie.
AUREATUM, Aichstat, Eigstat.
AURELIANUM, *Austriæ op.* Lints.
AURIAPOLIS, *Adriano Junio Ingolstadium,* Engelstad, Ingolstad.
AUSTRALE FRETUM, *Fris. Vide,* FRETUM AUST.
AUSTRASIA, AUSTRIA, Oostenrijk. *Etiam, sed alio respectu Lotharingia,* Lotrijk, Loreins.
AUSTREBATENSIS PAGUS, Oostervant, *in Hannon.*
AUSTRIA INFERIOR, Brabant.
AUSTRIA SUPERIOR, *Vide,* AUSTRASIA.
AUSTROVICUS, OSTERVICUM, Oosterwijk, *pagus Brabantiæ.*

B

BACCHI ARÆ, *Vide,* ARÆ BACCHI.
BACONIS SILVA, Duringerwald.
BAGACUM, BAGANUM, Bavai, *Hannon. op.*
BAGANUM, *ad Scaldim urbs,* TORNACUM, Dornik.
BAGANUM, Wageninge, *op. Gelr.*
BALLIOLUM, Belle, *op. Fland.*
BALTICUM MARE, Oostze, Oosterzee. *Balticus Sinus ad Chersonesum Cimbricam,* Belde.
BANCONA, Oppenheim, *ad Rhen. op.*
BASILEA, Basel, *Helvet. urbs; & op. in Gall. Belg. item pagus in Fland.*
BATAVIA, *plerisque* Holland : *propriè* Betuwe *& Batauus,* Betuwer.
BATAVODURUM, *ad Rhen. op.* Duerstad, Duerstede, Wijk te Duerstede : *alijs,* Batenborg.
BAVACUM, *Hannon. op.* Bavai.
BAVARIA, Baieren, Beirenland.
BELGA, Nederlander, Nederduitsch.
BELGIOLUM, BELLIOLUM, *op. Fland.* Belle.
BELGIUM, BELGICA, Nederland, Nederduitschland.
BELGRADUM, ALBA GRÆCA, Grieks Weissenborg, Grieks Wittenborg, *in Hung.*
BELLA, BELLULA, *op. Fl.* Belle.

BETASIUS, PÆMANUS, Peellander.
BINGIUM, *ad Rhen. op.* Bing, Bingen.
BLOETINI, VURNA, FURNA, Vurne, Furne.
BODOBRIGA, Boppaerd, Poppaerd, *ad Rhen.*
BOIODURUM, PASSAVIA, Passauw, Petauw.
BOHEMIA, BOIOHEMUM, BOIEMUM, Behem, Bemerland, *Ortelio.*
BOLONIA, *nauale Morinorum,* Benne, Bolonie.
BORBETOMAGUS, *&,*
BORBITOMAGUM, WORMATIA, Worms.
BORUSSIA, Pruissene, Pruissie. *Borossus,* Pruisser.
BOUDOBRICA, Boppaerd, Poppaerd, *ad Rhen.*
BOVINIACUM, *op. Namurc.* Bovines.
BRABANTIA CAMPESTRIS, Kempen.
BRAGADURUM, BRAGODUNUM, ROKKENBURGUM, Rokkenborg, *op. in Rhætis.*
BRATISLAVIA, Preslau, Breslau, *urbs Silesiæ.*
BREGANTIUM, BREGANTIA, *op. ad lacum cui nomen dat,* Bregents.
BRIGANTINUS LACUS, Bodenzee.
BRITANNIA MAGNA, Engel-land, Ingelland. *Britannus, Anglus,* Engellander, Engelsman, Ingelsman.
BRITANNIA MINOR, *vel,* SECUNDA, Schotland.
BROCCUS, Bloksberg.
BRUCTENUS, Pruisser.
BRUCTERUS, Bloksberg.
BRUGÆ, *arum,* Brugge.
BRUNOPOLIS, Bruinswijk.
BRUXELLA *æ,* BRUXELLÆ, *arum,* Bruessel, Brusselen.

BUBIENUM, PRAGA, Prage.
BUCINOBANTES, Weisbaden.
BUDA, Bude, Ofen, Oven.
BUDORIS, DURLACUM, *op. Germ.* Durlach.
BUDORGIS, BUDURGIS, Preslau, Breslau, *Siles. urbs.*
BUNITIUM, Sund, *urbs Germ. Septentr.*
BURCINACIUM, *&,*
BURGINATIUM, Kranenborg, *op. Cliviæ.*
BURGUNDUS, Burgondion, Bourgognon, *Potiùs* Borg-houdende *.j. custos ciuitatum, arcium. I. R.*
BUSACTERI, TRANSISALANI, Overijsselers.
BUSCUM DUCIS, 's Hertogenbosch, den Bosch. *Buscoducensis,* Boschener.
BYZANTIUM, Constantinopel.

C

CADANONIA, *Zelandia in Dania,* Seeland.
CÆCIUS, CÆCLUS, *mons. Hung.* Schekel.
CÆSARIS INSULA, Keisersweerd, *ad Rhen.*
CALCIACI, Kalker, *op. Cliviæ.*
CALEDONIA, SCOTIA, Schotland.
CALEGIA, WITTENBERGA, Wittenberg, *Ad. Junio.*
CALONIS, Geldre, Gelre : *alijs,* Kleve.
CAMERACUM, Kamerijk, *urbs Belg.*
CAMPI, Campen, *in Transisal.*
CAMPIDUNUM, Kempen, *op. Rhæt.*
CAMPINIA BRABANTIÆ, Kempen.
CAMPOVERIA, Kanfer, Kampveer, Vere, ter Vere, *op. Zeland.*

CANDOLLICA, VITI FANUM, Sint Vijt, *urbs Ger. in Noricis; alia à* Sint Vijt, *in Luxenburg.*
CANINA SILVA, Honds-bossch, *in Holl.*
CANINEFATES, Kennemerlanders, *quibusdam : quibusdam* Veluwe.
CANTIA, CANTIUM, Kent, *in Anglia.*
CANTICEBUS, Amberg, *op. Germ.*
CAPELLATIUM, Palts, Pals, Palsgraefschap, Palsgraven land.
CARAICUM IULIUM, Villach.
CARBONARIUS SALTUS, CARBONARIA SILVA, 't land van Luik, *quibusdam : Ortelio* Henegouwe.
CARDABIANCA, FRIBURGUM BRISGOIÆ, Friburg in Brisgouw.
CARINTHIA, Kernten.
CARITINI, *Regio Wirtenbergensis,* Wirtemberg.
CARNIA, Kernten.
CARRADUNUM, Kreinborg, Krainburg, *op. Carinth.*
CASLETUM, Kassel, Kasselberg, *op. Fland.*
CASSANDRIA, Kadsand, *insula Fland.*
CASSILIACUM, Roomkessel, *op. in Rhætis.*
CASSILLIUM, CASSELLÆ, Kassel, *op. Hess.*
CASPIÆ PORTÆ, Derbent, *op. ad Mare Caspium.*
CASTELLUM MENAPIORUM, Kassel, Kessel, *op. ad Mosam Divæo et Ortelio.*
CASTELLUM MORINORUM, Kassel op den berg, Kasselberg, *op. Fland.*
CASTRA CICERONIS, Veltsig, *pag. Fland.*
CASTRA ULPIA, Cleve, *op. Cliuiæ.*

CATTI, Hesseners.
CATTIMELIBOEI, Katsenelleboge.
CATTIUM, Kats, *op. Zeland.*
CATTORUM MONS, Katsenelleboge, *op. Hess.*
CATTORUM VICUS, Katwijk, *pagus Holl.*
CATTUACI, Douay, *Gall. Fland. urbs.*
CAUCHI, *Frisij maiores,* Oostvriesen. *Cauchus,* Bremer, *quibusd.*
CELBIS, Kil, *fluuius se in Mosellam exonerans.*
CENUM, Artzburg, Artzberg, *op. Vindelic.*
CENTRONES, Sint Truien.
CESODUNUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Saltsburg.
CETIUS MONS, Kalenberg; *inter Noricum & Pannon.*
CHADENI, Fijnmark, *Scandiæ Orientaliores populi.*
CHAMAVUS, WESTPHALUS, Westfaling.
CHATTÆ, HESSI, Hesseners.
CHAUCI MAIORES, LUNEBURGUM, Luntborg, *Jud. Will. Chauci, Frisij maiores,* Oostvriesen.
CHAUCUS, Bremer.
CHELA, GELA, Geele, *pagus Brabant.*
CHERTOLABUS, Karlsborg, *op. Austriæ.*
CHERUSCI, LUNEBURGUM, Luneborg, *Ad. Junio.*
CHILONIA, Kiel, Kil, *op. Holsatiæ.*
CHRONUS, Memel, *Lituan. fl.*
CIMBRICA CHERSONESUS, Juitland, Holstein, *&c.*
CICERONIS CASTRA, Veltsik, *Fland. pag.*
CLARES, Glan, *fl. in Carinth.*

CLAUDIANUM, Melk, *Ger. op. ad Danub. Ad. Junio.*

CLAUDIOPOLIS, Kluisenborg, *in Hungaria.*

CLAUDIUS MONS, Vogel, *inter Alpes.*

CLIVIA, CLIVIUM, Kleve.

CODANIA, Kopenhage, Koopmanshave, Kopenhave, *metropolis Daniæ.*

CODANUM FRETUM, CODANUS SINUS, Sund.

CŒNUM, Veltenborg, *op. Ger.*

COLONIA AGRIPPINENSIS, Kolen.

COLONIA TRAJANA, Keisersweerd, *quibusd.*

COLUMBARIA, Kolmaer, *op. Germ.*

COMBODUNUM, Munchen, *Bavariæ op.*

COMINIUM, Komine, Koomene, *op. Fland.*

CONCORDIA, Kochersberg, *Germ. op. & Concordiæ mons.*

CONDATUM, &

CONDETUM, Kondeit, Kondé, *op. Hannon.*

CONFLUENTES, CONFLUENTIA, *ad Mosellam & Rhenum,* Kovelents, Kovlents.

CONSEDIÆ, Bullon, Bouillon, *Belg. op.*

CONSTANCIA, Kostnitz, *op. ad lacum Acron.*

CONSTANTIENSIS LACUS, Bodenzee.

CORBULONIS FOSSA, Lekke, *Ortelio.*

CORIOVALLUM, Valkenborg, Falkenburg, *opidulum in confinijs Iuliacens.*

CORNELIA, Wimpen, *Op. Germ.*

CORTERIACUM, CORTRACUM, Kortrijk, *Fland. op.*

CREFENNÆ, SCRITIFINI, Schrikfinners, *Scandiæ pop.*

CURTA, BUDA, Bude, Ofen, Oven.

CYBUNIUM, Hermanstad, *Daciæ op.*

D

DACIA, Wallachie. *Dacus,* Wallacher.

DACIA MEDITERRANEA, RIPENSIS, TRANSILVANIA, Sevenbergen.

DANIA, DANOMARCHIA, Denemerk. *Danus,* Dene, Denemerker.

DANTISCUM, Dantsig, Danswijk.

DANUBIUS *fl.* Donouwe.

DARUENUM, *vulgo* DOVERIUM, Doevere.

DAVANTRIA, DAVENTRIA, Deventer.

DAYSA, Deinse, *Fland. op.*

DECUMATES AGRI, *Regio Wirtenbergensis,* Wirtenberg.

DENDRA, Dender, Denre, *fl. Fland.*

DIABLINTERES, Linter, *pagus Brab.*

DIANANTUM, DINANTUM, *op. in Eburon.* Dinant.

DIDATTIUM, Talenberg, *in Sequanis.*

DIESTEMIUM, DIESTUM, *op. Brab.* Diest.

DILIA, Dele, Dijle, *Brab. fl.*

DISPARGUM, Duisborg, *Cliuiæ op.*

DIVITENSE MUNIMENTUM, DIVITENSIUM MUNICIPIUM, *è regione Coloniæ Agrip.* Duitsch.

DIVODURUM, METIS, Mets, *quibusdam : alijs* Dietenhoven, Thionville, *in Luxenb.*

DONSA, Deinse, *Fland. op.*

DORDRACUM, Dordrecht, Dort.

DORIS, *vulgo* DOVERIUM, Doevere.

DORNYNUM, Dornik.

DRAVUS, Dra, *Hung. fl.*

DRECHTHUSÆ, *op. ad Rhen.* Drekshusen : *quod alij interpretantur* Drij-eks-husen.

DRUSI MOLES, *Turris Maguntiæ inscripta Druso,* Eichelstein.

DRUSOMAGUS, Augsborg, *nonnullis : alijs* Memmingen, *op. Rhætiæ.*

DUACUM, Douay, *urbs Fland. Gall.*

DURA, DUROMAGUS, Duren, *op. Juliac.*

DURDRECHTUM, Dordrecht, Dort.

DURLACUM, HEIDELBERGA, Heidelberg.

* DUROCORTORUM REMORUM, Reims, Rieme.

DUROMAGUS, Durmegen, *op. Germ. alijs* Duren, *op. Juliac.*

DUSILVIA, Hertogen-bosch, den Bosch : *Dusiluius, Buscoducensis,* Bosschener.

DYSPORUM, Duisborg, *Cliuiæ op.*

E

EBORACUM, Jork, York, *in Angl.*

EBURA, *op. Brab. ab Eburonibus denominatum* Duren, *Hub. Th. Leodio.*

EBURONES, Luikenaers.

EFFLUI, LIVONES, Lijflanders.

ELCEBUS, SELESTADIUM, Slestad.

ELVORENSE MONASTERIUM, Sint Amand, *in Torn.*

ENINGIA, FINLANDIA, Fijnland.

ESSUI, Aet, *Hannon. op.*

ETERVICUM, Oosterwijk, *pagus Brab.*

EUNENO, A, Aa, Ha, *Fland. Gall. fl.*

F

FABIANA, Pepenhusen, *op. Rhetiæ.*

FABIRANUM, *ad Visurg. urbs,* Breme.

FANUM TRUDONIS, Sint Truden.

FELICIS LACUS *in Austr.* Gemunder zee.

FELUA, VELANIA, Veluwe.

FENNI, FINLANDIA, Fijnland. Lithauwers, *quibusd. Fennus,* Winde, Wende.

FERTÆA, Ferte, *op. Luxenb.*

FICELIA, Ober-wesel, *ad Rh. op.*

FLANDRIA, Vlaenderen.

FLAVIANA ALA, VIENNA AUSTRIÆ, Weene, Wiene.

FLEVUM *Rheni ostium,* Vlie : *quibusd.* Vecht.

FLEVUM *op. Fris.* Vliedorp, Fledorp, Flodorp : *nonnullis* Vollenhove. *Fleui Lacus,* Suider-zee.

FLEXUM, *op. in Pannon.* Presborg ; *alijs,* Oldenborg.

FLUVIUM, Sint Andries, *Carinthiæ opidum.*

FORUM TIBERIJ, Keiser-stoel, *urbs Helvet.*

FOSSA CORBULONIS, Lekke, ORTELIO.

FOSSA OTTONIANA, Honte, *ex ostijs Scaldis.*

FRANCIA, FRANCIÆ REGNUM, Vrankrijk. *Francus, Gallus,* Wael, Walsch.

FRANCI, FRANCORUM URBS, FRANEKERA FRISIÆ, Franiker.

FRANCI MONS, *in Eburonibus,* Frankemont.

FRANCONICUS AGER *in Fland.* 't Vrije.

FRANCOFURTUM, *utrumque, Franconefurtum, Franconefurta,* Frankfort, *utrumque.*
FRETUM AUSTRALE, *inter Holl. et Fris.* Zuider-zee.
FRETUM CODANUM, Sund.
FRETUM GADITANUM, HERCULEUM, de Straete.
FRIBURGUM, Vrijborg.
FRISIA, Vriesland; *et propriè ea est quæ hodie vulgo* Westvriesland *vocatur, ad differentiam Frisiæ quæ trans Amasum, quæque hodie* Oostvriesland *appellatur. At quæ veriùs Frisia Occidentalis nominatur, respectu vid[t] Frisiæ simpliciter dictæ, olim Frisij minores, aut Cisrhenani, aut etiam Frisiabones dicebantur,* Waterlanders, *in Holl. Interea Frisij minores, etiam* Strandvriesen *dicti sunt & Frisiabones, Adriano Junio Zelandi,* Zeelanders, *sunt.*
FURNA, *næ;* FURNÆ, *arum,* Veurne, *op. Fland.*

G

GADES, *insula Hisp.* Kalis malis. *Gaditanum Fretum, Vide,* FRETUM.
GALLIA, Vrankrijk, Walschland : *Gallus,* Fransman, Frassois, Wael.
GALLIA BELGICA, Nederland.
GALLO-BRABANTIA, Walsch-Braband.
GALLO-FLANDRIA, Walsch-Vlaenderen.
GALLO-WAVRA, Walsch-Wavre.
GAMBRIVIUM, HAMBURGA, HAMBURGUM, Hamborg.
GANDA, GANDAVUM, Gent.
GANODURUM, Kostents, *ad Lac. Acron.*
GEDANUM, Dantsik, Danswijk.
GELBIS, Kil, *fluuius se in Mosellam exonerans.*
GELDUBA, Geldre, Gelre, *op. Geld.*
GEMBLACUM, Gembloers, *op. Brab.*
GENADIUM, Chonad, *Hung. op.*
GERARDI MONS, GEERDSBERGA, Geertsberge, *op. Fland.*
GERMANIA, Duitschland. *Germanus,* Duitsch. *Germania prima, Superior,* Hoogduitschland, Overland. *Germania secunda, Inferior,* Nederland. *Germanus superior,* Overlander, Hoogduitsch. *inferior,* Nederlander, Nederduitsch.
GERTRUDIS MONS, GERTRUDEBERGUM, Geertrudenberg, *op. Holl.*
GESSACES, *Hung. mons,* Schekel.
GESSODURUM, Steir, *op. Austriæ.*
GESSORIACUM NAVALE, Beune, Bolonie, *plerisque : quibusdam* Gent, *Gandavum.*
GETA, Wallacheie.
GORDUNI, Gent, *Gandauum, quibusdam.*
S. GOTHARDI MONS, Gottaerd, Gotthaerdberg.
GOTISCANDIA, GOTHIA, GOTLANDIA, Gotland.
GOTTUS, GOTHUS, Gotte.
GRÆCIA, Griekenland. *Græcus,* Griek.
GRANDI MONS, GEERTSBERGA, Geertsberge, *Fland. op.*
GRAVIONARIUM, Bamberge, *op. Francon.*
GRINNES, Renen, *in Diœc. Ultraj.*
GRUDIJ, Brugge, *Becano, Fland. urbs. Grudiorum urbs, quibusdam* Loven, Leuven, *& Grudius,* Lovenaer.

GUGERNUS, Gulkenaer : *Gugernorum opidum,* Gulik, Gulk, *Iuliacum.*
GUNDUM, *quibusdam,* Gent, *Gandauum.*
GUTA, Gotte.
GYTHONIUM, Dantsik, Danswijk.

H

HAFNIA, Kopenhage, Kopenhave, Koopmanshave, *metrop. Daniæ.*
HAGA COMITIS, 's Graevenhage, *q. d. domus sive palatium Comitis; municipium Holl.*
HANNONIA, Henegouwe; *Hannonius,* Henegouwier, Henewier.
HARUDES, Kostens, *ad Lacum Acron.*
HASBANIUM, Haspengouwe *in ditione Leodiensi, Ortelio.*
HASSIA, Hessen. *Hassi,* Hesseners.
HEIDEBA, SLEVICUM, Sleswijk, *prope Holsat.*
HELENA, Hesdin, *op. Artes.*
HELENOPOLIS, Frankfort, *Francofurtum, vel Francofurta ad Mœnum.*
HELIUM *ostium Scaldis,* Wieling.
HELVETUM, SELESTADIUM, Slestad.
HELVETIA, Switserland. *Helvetius,* Switser, *à Suitiâ Helvetiorum pago. Helvetij,* Eed-genooten, *q. d. Confederati.*
HERBIPOLIS, Wirtsborg.
HERCINIA, *vel,* HERCYNIA, *Silua,* Swartzwald; Behemer-wald.
HERCULIS CASTRA, Arkelens, Herkelens, Erk-lens, *Gelriæ op.*
HERENATIUM, Gog, *op. Cliviæ.*
HERENTALIUM, Herenthals, Heerendal, *q. d. Heroum vallis, op. Brab.*
HERISPICTA, LOBECUM, Lobek, *arx in Holl.*
HERMANDURUS, Meissener.
HESSONES, Hesseners.
HIBERNIA, Ier-land, Hierland; Jerischland. *Hibernus, Hibernicus,* Jerisch, Jerlander, Hierisch, Hierlander.
HISPANIA, Spanien. *Hispanus,* Spaniaerd.
HOLMA, Stockholm, *Sueciæ metropolis.*
HUNGARUS, Honger, Onger.

I

IĀ, *Holl. fl.* JĒ, yë, het IJe, *ex quo vulgo faciunt* Tije.
IAURINUM, Rab, *Hung. op.*
IAZYGES, TRANSSILVANI, Sevenbergers.
ICCIUS, ICIUS PORTUS; ICIUM NAVALE; Kales : *quibusdam* Sint Omer.
ILLYRIS, ILLYRICUM, Slavonie; Windismark, Windenland.
IMBRIPOLIS, Regensborg, Reinsborg, *ad Danub. urbs.*
INGIONES, Speshart, *Germ. mons.*
INGOLSTADIUM, Engelstad, Ingolstad.
INSULÆ, *larum,* Rijssel : Lille, *Wallonibus.*
IOVIACUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Salsburg.
IRIS, HIBERNIA, Jerland.
ISIDIS MONS, Jsenborg, *in urbe Augustanâ, Ad. Junio.*
ISTER, *fl.* Donouwe.
ISTULA, *fl.* Wiksel, Wixel.
ITARGUS, *fl.* Weser.

Iudæa, Joden-land, Jodsland. *Iudæus,* Jode.
Iuliacum, *Gugernorum opidum,* Gulk : *Iuliacensium regio,* Gulkenland : *Iuliacensis,* Gulkenaer.
Iuliobona, Vienna Austriæ, Weene, Wiene.
Iura, Iurassus mons, Sint Glaude ; Botsberg.
Iuta, Iuto, Gotte, *Gottus.*
Iuvavius, *fl.* Salts. *Iuvavia, Salisburgum, Salsburgum,* Salsburg.
Iuverna, Hibernia, Jerland.

K

Kinnemaria, Kinheimaria, Kennemerland, Kermerland. *Kinnemarij,* Kennemerlanders.

L

Laciburgium, Rostochium, Rostok.
Lacus Acronius, Brigantinus, Constantiensis, Bodenzee.
Lacus felicis, *in Austriâ,* Gemunder Zee.
Lacus Flevi, Suider-zee.
Lacus Lemanus, Genever zee.
Lacus Venetus, Cellerzee ; Underzee.
Landreceium, Landrecij, *op. Hannon.*
Laureacum, *urbs Aust.* Ens.
Lausonium, Losane, *ad Lemanum Lacum op.*
* Ledo, Lira, Liere, *op. Brab.*
Legia, Leie, *Fland. fl.*
Legio Gemina, Geppingen, *Ger. op.*
Levia, Livia, Lieve, *Fland. fl.*
Lemanus Lacus, Genever zee.
Leodium, Leodicum, Luik, Ludik. *Leodicenses, Leodienses,* Luikenaers.
Levacus, Lovenaer, *Lovaniensis.*
Leuca, Tullum, Toul, *op. Lotharing.*
Leucotetia, Parijs, *Camdeno.*
Ligeris, Loire, *Gall. fl.*
Lisa, Leie, *Fland. fl.*
Lithuania, Lithauwe, Lettauw ; *Lithuani,* Lithauwers.
Livonia, Lijfland : *Liuones,* Lijflanders.
Locoritum, Forcheim, *Germ. op.*
Locus felix, Vels, Wels, *Austriæ op.*
Lossensis, *sive,* Loensis Comitatus *in Diæcesi Leodiensi,* Loon, Loen.
Lovanium, Loven, Leuven. *Lovaniensis,* Lovenaer, Leuvenaer.
Luceburgum, Lutsenburgum, Lutsenborg, Luxenborg, Lutselborg.
Lugdunum, Lions, *Galliæ urbs.*
Lugdunum Batavorum, Leida, Leiden, *plerisq.*
Lupfurdum, Ludfurdum, Meissen, *Germ. urbs.*
Lupia, Lippe, *Westphaliæ op. et fl.*
Lutetia, Parijs.
Lutiburus, Slesner.
Lutosa, Lusa, Leuse, *Hannon. op.*

M

Machlinia, Mechela, Mechelen ; *opidum in meditullio Brabantiæ.*
Mæota, Tartar, *vel,* Tatar.
Magetrobia, *op. Belg.* Masiere, Masiers.

Maguntia, Maguntiacum, Ments.
Malbodium, Mabeuge. *Hannon. op.*
Malinas, Machliniensis, Macheler.
Manarmanis ; Harlinga, Harlingen, *Fris. portus.*
Mantua Carpetanorum, Madrid, *Hisp. urbs.*
Marcadurum, Duren, *op. Juliac.*
Mare Adriaticum, Superum, Venetiaensche zee.
Mare Balticum, * Suedicum, *&c.* — Oostzee, Oosterzee.
Marionis, Luneburgum, Luneborg. *P. Apiano. Lubeca,* Lubek, *Ortelio.*
Marsacium, Maeseik, *op. Leod. A. Jun. Th. Leodio.*
Marsacorum pagus, *prope Trajectum inferius,* Marsen.
Marsorum gurges, abyssus, *siue* profundum, alveus. Marsdiep.
Martia, Mars, Marses, *op. Luxenb.*
Martiana Silva, Hercynia, Swartswald.
Marysus, Merich, *Transilv. fl.*
Masacum, Masaci, Masacium, Maeseik, *op. Leod. ad Mosam. A. Jun. Th. Leodio.*
Maseriacum, Masiere, Masiers.
Mattiaci, *non bene vulgo Zelandi,* Zeelanders.
Mauritania, Moorenland. *Maurus,* Moor.
Medioburgum, Middelborg, *Zeland. urbs.*
Mediolanum, *Ad. Junio.* Monasterium, Munster, *Westph. urbs.*
Mediomatricum, Metis, Mets.
Medullum, Melding, *op. Vindel.*
Megaloburgum, Mechelpurg.
Meliboeus, Katsenelleboge. *Alijs Meliboeus, Misniæ Saltus,* Hartswald.
Meninæ, *arum,* Menina, *næ,* Meenen, *op. Fland.*
Menapiscus pagus, *quibusd. Flandria,* Vlaenderen.
Menapius, Geldrus, Geldersman : *alijs* Gulkenaer. *Menapiorum regio,* Gelderland.
Menariacum, Mergemum, Mergem, *Fland. op.*
Menium, Mesovium, Mesuium, } Meidenburg, Maegdenborg.
Messena, *næ,* Messinæ, *arum,* Meessen, *pag. Fland.*
Metanistæ, Transsilvani, Sevenborgers.
Metelliburgum, Metelli castrum, Middelborg, *urbs Zeland.*
Misna, Misnia, Meissen, *regio Germ.*
Mœnus, *fl. Germ.* Mein.
Monachodamum, Monikendam, *op. Holl.*
Monachum [chium], Munchen, *Bavariæ op.*
Mons, Montes, *Hannoniæ urbs,* Bergen in Henegouwe.
Mons Pharetrius, *vel* Concordiæ, *& oppidum eiusdem nominis,* Kochersberg.
Monsteriolum, Monstreuil, *in Morinis.*
Morimoruza, *Mare Suedicum,* Oostzee, Oosterzee.
Morinum, Terouane, Teroanen.
Morinus portus, Morinorum navale, Kalis, Kales, Calais.
Mosa *fl.* Mase.
Mosella, *fl.* Moesel.

N

NAMURCUM, NAMIA, NAMURRA, Name, Namen, Namur.
NANTUATES, Kostens, *ad Lacum Acron.*
NARISCUS, Beir.
NAVA, NAUS, *fl.* Nae.
NAVALIA, *quibusdam* Kampen, *alijs* Swolle, *Transisalaniæ opida.*
NEMETUM URBS, SPIRA, Spier, Spiers, Speir.
NEOMAGUM, Nieuwmegen.
NEOPORTUM, NEOPORTUS, Nieuwpoort, *opp. Flandriæ & Holland.*
NEOPORTUS, LAUBACUM, Laubach, *op. Germ.*
NERIGOS, NORVEGIA, Nordwegen, Norwegen.
NERVIUM VETUS, Audenaerde, *Fland. op.*
NEUSTRIA, Westenrijk.
NICER, NICRUS, NECCARUS, *fl.* Nekker.
NIMETACUM, LENDIUM, Lends, *op. Artes.*
NINIVÆ, *arum;* NINHOVA, Nienhove, *op. Fland.*
NITHA, Nethe, *fl. Brab.*
NIVIGELLA, NIVELLA, Nivel, Nijvel, *op. Brab.*
NOBILIACUM, MONASTERIUM S. VEDASTI, Sint Vast.
NORIBERGA, NURENBERGA, Norenberg.
NORICIA, Weissenborg, *op. Sueuiæ.*
NORICIUM, Beirenland, Baieren.
NORICUM RIPENSE, Hausruk, *Austr. op.*
NOVESIUM, Nuis.
NOVIOCASTRUM, Nieuwkasteel, *op. Luxenb.*
NOVIOMAGUM, Nieuwmegen.
NUAGERRA, Valkenborg, Falkenborg, *opidum in confin. Iuliacens.*
NUSIPI, Sutfen, *in Gelr.*

O

OBRINCUS, MOSELLA, *fl.* Moesel. *Obrincus, ad Rhenum tractus è regione Maguntiaci Ortelio,* Ringouw, Rijngouw.
OBTRICENSE *op. Brabant.* Maestricht.
OCEANUS GLACIALIS, SCYTHICUS, SEPTENTRIONALIS, IJs-see.
ODERA *fl.* Ader, Oder.
ŒNUS *Ger. fl.* Jn, Jne.
ŒNI PONS, Jnspruck, *op. Tirolis.*
OLMO, Hole, *non longè à Basileâ.*
OONE, Eierland, *ins. Holl.*
ORCYNIA, HERCYNIA SILVA, Swartswald.
OSTREVANDUM, Oostervant, *Hannon. pagus.*
OSTROGOTHORUM REGIO, Oostervant, *Comitatus in Hannoniâ.*
OTTONIANA FOSSA, Honte, *ex ostijs Scaldis.*

P

PÆMANIA, *Betasiorum regio in Brabantiâ,* Peel, Peel-land. *Pæmanus, Betasius,* Peel-lander.
PÆTOVIO, PASSAVIA, Passauw, Petauw.
PALAS, PALATINATUS, Pals, Palts; *Arx exigua in medio Rheni alueo, Palatinatus titulum præferens.*
PANNONIA PRIMA, *vel* SUPERIOR, Oostenrijk.
PANNONIA INFERIOR, Hongarije, Hongerland.

PANNONIA INTERAMNENSIS, Stiermark.
PARISIJ, *orum,* Parijs.
PARTHENOPOLIS, Meidenburg, Maegdenborg.
PATAVIA, PASSAVIA, Passauw, Petauw.
PEGNESUS, Pegnits, *Noribergæ fl.*
PERVICIACUM, PERVESIÆ, *arum,* } Perweis, *in Brabant.*
PHABIRANUM, Bremen, *ad Visurg. urbs.*
PHARETRIUS MONS, Kochersberg.
PHARODINUS, MEGALOBURGENSIS, Mechelburger.
PHEBIANA, PHEBIANA CASTRA, Pepenhusen, Bedenhausen, *op. Rhætiæ.*
PHEUGARUM, HALBERSTADIUM, Halberstad, Halverstad, *Germ. urbs.*
PHILÆUM, GRONINGA, Groeningen.
PHINNI, FINLANDIA, Fijnland.
PHLADIRTINGA, Vlaerdinge, *op. Holl. Ortelio.*
PINIFER MONS GERMANIÆ, Fichtelberg.
PISONIUM, *quibusdam* Weselburg, Wischelborg: *plerisque* Presburg, *ad Danub. quod et Poson.*
PLEUMOSIUS, FLANDER, Vlaming.
PLEUMOSIJ, Vurne, Furne.
PLEUMOSIORUM URBS, HONDSCHOTA, *Fland.* Hondskote, Honschot.
PŒDICUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Salsburg.
POLONIA, Polen. *Polonus,* Polak.
POMERANIA, Pomeren.
POSONIUM, Presburg, *Hung.*
PRUSSIA, Pruissene, Pruissie.
PRUTHENUS, Pruisser.
PURPURNINGAHEMUM, POPERINGA, Poperinge, *pag. Fland.*
PYRENEUS MONS, PYRENE, *mons Tirolis,* Prenner.
AD PYRUM, PYRI MONS, Spier, Spiers, Speir.

Q

QUADRATA, Regensborg, Reinsborg, *urbs ad Dan.*
QUADRIBURGUM, Quaetraed, *Ortelio, op. circa Iuliac.*
QUADUS, *olim* BOHEMUS, Merkfelder.
QUERCETUM, Quesnoi, *opp. Hannon.*

R

RATISBONA. Regensborg, Reinsborg, *urbs ad Dan.*
REGINOBURGUM, Regensborg, Reinsborg.
REGINOPOLIS, *idem.*
RENTICA, RENTEIUM, Renty, *op. Artes.*
REVALIA, Revel, *circa Liuoniam.*
RHÆTIA PRIMA, *vel* SUPERIOR, Swabenland.
RHÆTIA ALTERA, Grauwbuntner, Grisons.
RHENUS, *fl.* Rijn, Rein.
RHINUCIUS, Ringouwer.
RHODANUS, Rodaen, Rosne, Rone.
RHOTOMAGUS, Rouaen, Roan.
RIGIACUM, Atrecht, *urbs Artes.*
RIGODULUS, Kobolents, Kovlents, *op. ad Confluentes Rheni & Mosellæ. Ad. Iunio vallis prope Confluentes,* Eiffel.
RIGOMAGUS, Rijnmegen, *op. ad Rhen.* Eimagen.

RIGUSCUS, Ringouwer.

RIPA PRIMA, Hoogenwaert, *op. Rhæt.*

RIVALIA, Revel, *circa Liuon.*

RIUNCUS, Ringouwer.

ROLARIUM, Roesselaer, Rosselaer, *pag. Fland.*

ROMA, Room. *Romanus,* Roomer, Roomein.

ROSÆVALLIS, ROSENDALA, Roosendael, *pag. Brab.*

ROSSELARA, Roesselaer, Rosselaer, *Fland. pagus.*

ROTNACUM, ROTORNACUM, RONSA, RENESA, Ronse, Renaix.

RUBEÆ, *promont. Liuoniæ,* Daggerort.

RUFACUM, RUBEAQUUM, Ruffach, *op. Alsat.*

RUFFIANA, Oppenheim, *ad Rhen. op.*

RUMESTA, Rumst, *pag. Brabant.*

RUPELLA, Rosselle, Rochelle, *Gall. urbs.*

RUPLA, RUPELA, RUPERA, Rupel, *Brab. flu.*

RURA, RORA, Rurę, *Inf. Germ. flu.*

RUFACTORES, TRANSISALANI, Over-ijsselers.

RUTHENIA, FLANDRIA *quibusd.* Vlaendere.

RUTHENIA, RUSSIA, Russen; *Imperium Ducis Moscoviæ. Rutheni,* Russen; *qui &*

RUXOLANI.

S

SABARIA, Stain, *op. Aust.*

SABAUDIA, Savoien.

SABIS, *fl.* Sambre.

SABONA, Brixen, *Germ. op.*

SACARBANTIA, *Austriæ urbs,* Gurment.

SACRUM NEMUS, Schaker bosch.

SÆVATUM, Schwats, *Austr. op.*

SALINGOSTADIUM, Silgenstad, *op. ad Rhen.*

SALINUM, BUDA, Bude, Ofen, Oven.

SALISO, Wissenborg, *prope Argentinam.*

SAMAROBRINA, Kamerijk, *urbs Imp. circa Artes.*

SARMATIA EUROPÆA, POLONIA, Polen.

SARMATIA, RUSSIA, Russen, *Moscouiæ Ducis Imperium. Sarmatæ,* Russen, *item.*

SARMATIA, Tartarije, Tatarije; *Sarmata,* Tartar, *vel* Tater.

SAVUS, *fl.* Sauwe.

SAXONIA, Sassen, Saxen. *Saxo, onis,* Sass, Sax, Sassenaer.

SCALDIA, Schouwen, Schoudland, *ins. Zel.*

SCALDIS, *fl.* Scheld.

SCALDIS PONS, VALENCENÆ, Valencijn.

SCALVICUM, SCALVICUS, Schalkwijk, *Holl. pagus.*

SCANDINAVIA, SCANIA, Schoonland, Land te Schonen, *in Daniâ.*

SCARPA, *fl. Hann.* Scherpe.

SCLAVONIA, Windenland. *Sclavus,* Wende, Winde.

SCRITIFINI, Schrikfinners, *Scandiæ pop.*

SCYTHIA, Tartarije, Tatarije. *Scytha,* Tartar, *vel,* Tatar.

SEBUSIUM, Weissenborg, *op. Sueuiæ. Sebusiani,* Wissenborg, *prope Argent.*

SEDUNUM, Sitten, *in Vallesia superiori.*

SEGEBRETUM, Segenberg, *arx Holsat.*

SEGEDUNUM, Segeth, *op. Hung.*

SEGODUNUM, NORIBERGA, Norenberg.

SELESTADIUM, Slestad.

SEMANA SILVA, Duringer wald.

SEMPRONIUM, Oldenborg, *op. Austr.*

SEPTEM CASTRA, TRANSILVANIA, Sevenborgen.

SEPTIMONTIUM, SEVENBERGA, Sevenbergen, *op. Holl.*

SEQUANA, *fl.* Seine.

SERMIUM, Simach, *op. in Pannoniâ.*

SEVERIANUM, Swerin, *op Pannon.*

SICAMBRIA, *Geldriæ Ducatus,* Gelderland. *Sicamber,* Geldersman, *Geldrus*

SIDENORUM REGIO, Stetinerland.

SILESIA, Slese. *Silesius,* Slesner.

SILVA CANINA, Honds-bosch, *in Holl.*

SILVA DUCIS, Hertogen bosch, den Bosch. *Siluius, Buscoducensis,* Boschener.

SILVA HERCYNIA, ORCYNIA, MARTIANA, Swartswalt.

SILVA SEMANA, BACENIS, Duringerwalt.

SILVA THORALDI, Toerhoult, *pagus Fland.*

SIMACUM, Simai, Cimai, *op. Hannon*

SINGIDUNUM, Senderin, *op. Hungar.*

SODERANORUM URBS *in Germ.* Brandenborg.

SOLICIMUM. Solims, *op. Germ.*

SOLICOMIUM. Bretten, *in Germ.*

SOLMISSA, Solms, *Comitat. Germ.*

SOLODURUM, Solothurn, *in Helvet.*

STARGARTIUM, Stargart, *in Megapoli.*

STECHENA, Steken, *op. Fland.*

STEGRA, *æ,* STEGRÆ, *arum,* Steeger, *pag. Fland.*

STERCONTIUM, Kassel, *Hess. op.*

STRAGONA, POSNAVIA, Posnouw, *op. Polon.*

STRIGONIUM, Gran, *Hung. urbs.*

STURIJ, Staveren, *op. Fris.*

SUDETI MONTES, Fichtelberg, *in Germ.*

SUECIA, SUEDIA, Sweden.

SUEDICUM MARE, MORIMORUZA, Oostzee, Oosterzee.

SUEVIA. Swabenland. *Sueuus,* Swave.

SUEVUS, SUEBUS, *fl.* Spre, *in Germ.*

SUIONES, SUEDI, Sweden.

SUNICI, Suns, Sonst, *dit. Colon. op.*

SUPERUM MARE, Venetiaensche zee.

SUSUDATA, Wilsnach, *in Brandenb.*

T

TABUDA, SCALDIS, *fl.* Scheld.

TAMESIS, *fl. Angl.* Teims, Tems.

TANAIS, *fl.* Done.

TARTARIA, *vel,* TATARIA, Tartarije, Tatarije.

TAURISCORUM REGIO, Stiermark.

TAURUCUM, ALBA GRÆCA, *urbs Hungariæ,* Grieks Weissenborg *aut* Wittenborg.

TAURUNUM, *Idem.*

TAXAGETUM, Rotwil, *urbs Rhæt.*

TAXANDRUM, Weset, *in dit. Leod. Alijs* Tessenderloo, *ad Mosam.*

TECELIÆ, Tessel, *in Holland.*

TENCTERI, *Germ. pop.* Frankenland.
TENERA, *Fland. fl.* Denre, Dender.
TESSALIA, Tessel, *in Holl.*
TEUDERIUM, PADEBORNA, PADELBORNA, Padeborn, Padelborn.
TEUTO, Duitsch.
TEUTOBURGUM, *nonnullis* Duisborg, *Cliuiæ.*
TEUTOMARSUS, Dietmarse.
THENÆ, Tienen, *op. Brab.*
THEONIS *sive* THEODONIS VILLA, *op. Luxenb.* Dietenhoven, Thionville.
THERIA, Tirol, *Comitat. Tirolensis.*
THERMÆ HELVETIORUM, *op.* Baden.
THIETMARSIA, Dietmarse.
THORALDI SILVA, Toerhoult, *pag. Fland.*
THORINGIA, TURINGIA, Duringen.
TIBERIACUM, *op. dit. Colon.* Berk.
TIBERIACUM, *Ortelio pagus Fland. et Brabant.* Bergheim.
TIBERINA, Regensborg, Reinsborg, *ad Dan.*
TIBISCUS *fl.* Teis.
TIGURUM, TIGURINUS PAGUS, Surik, Surk.
TIGURINUS LACUS, Suriker zee.
TILA, *op. Gel* Tiel.
TILETUM, Tielt, *pag. Brabant.*
TOLBIACUM, Sulpich, *circa Colon. Agrip.*
TORNACUM, Dornik.
TORNACENSE TERRITORIUM, Tournesis, *Tornesium.*
TOXANDRIA, Tessenderloo *ad Mosam, quibusdam : alijs* Weset, *Leod. territ. Becano* Kempen ; *& Toxander,* Kempenaer.

TRAJANA LEGIO, Drekshusen, *ad Rh. op.*
TRAJECTUM SUPERIUS, MOSÆ, AD MOSAM, Tricht, Maestricht
TRAJECTUM, TRAJECTUM INFERIUS, RHENI, *seu,* AD RHENUM, Uittrecht, Uittricht, *ac antiquitus quibusd.* Wiltenborg.
TRANSISALANA REGIO, Overijssel. *Transisalani,* Overijsselers.
TRANSSILVANIA, Sevenborgen.
TREVA, HAMBURGUM *multis,* HAMBURGA, Hamborg : *Mercatori Lubeca,* Lubeck.
TREVIRIS, Trier.
TRIDENTUM, Trente.
TRUDONIS FANUM, Sint Truien.
TUBANTES, TUBANTIUM REGIO ; Benthem; *vel* Twent, *Frisijs contermini.*
TUDERIUM, Padeborn, Padelborn.
TUITIUM, *pagus è regione Colon. Agrip.* Duitsch.
TULINGORUM REGIO, LOTHARINGIA, Lotrijk, Loreine.
TULISBURGIUM, *Germaniæ urbs & regio,* Bruinswijk.
TULLIUM, Toel, *op. Lotharing.*
TUNGRI, Tongeren, Heiden Tongeren.
TURCIA, Turkije, Torkije.
TUREGIUM, Surik, Surk.
TURHOLTUM, Toerhoult, *Fland. pag.*
TURINGIA, Duringen.
TURNACUM, Dornik.
TUSIORUM DITIO, Tusenland.

U

UBIORUM COLONIA, Kolen.
ULMA, Olm, Ulm.
ULMANIA, Altorf, *op. Germ.*

ULPIA CASTRA, Kleve, *Cliuiæ op.*
ULTRAJECTUM, Uittrecht, Uittricht ; *olim quibusdam* Wiltenborg.
UMBILICUS MARIS, Welle ; Navel der Zee; *Oceani vorago circa littus Scandiæ Orientale, haud procul à Noruegiæ continente.*
URSA, RUSA, Rus, *fl. in Helu t.*
URSIDUNGUM, Sint-Gislein, *op. Hannon.*
USIPETES, Sutfen, *Geld. Comit. Alijs,*
USIPIUS, Klevener.
UTRICESIUM, UTRICETUM, Uittrecht, Uittricht.

V

VACOCIUM, Villach.
VAGA, Wageninge, *op. Gelr.*
VAGUNUM, Wageninge, *op. Gelr.*
VAHALIS, Wael.
VALENTIANÆ, VALENCENÆ, Valencijn.
VALERIA, STIRIA, Stiermark.
VANDALUS, Winde, Wende. *Vandalicus,* Windisch, Wendisch. * [*Vandali fortasse non tam à* wandelen *ambulare dici, quàm à* Vand al, *quòd omnia inviserent aut tentarent. I. R.*]
VANGIONES, Wailingen, *in Sueuiâ. Alijs*
VANGIONUM URBS, Spier, Spiers, Speir.
VATUCA, Hertogen Rode, *opidum in vicinio Aquisgrani.*
VEGESATUM, Weset, *in territ. Leodiensi.*
VELANIA, Veluwe.
VESALIA, Wesel.

VENEDUS, VANDALUS, Winde, Wende.
VENEDICUS SINUS, CURIENSIS, Kuriksche zee.
VENETUS LACUS, Celler zee ; Onder-zee.
VERIA, VERIÆ, *arum,* Vere, Ter Vere, Kamp-veer. *op Zeland*
VERONA, *Gall. Cisalp. urbs,* Bern.
VERONA, BERNA HELVET. Bern, Dietrich Bern.
VERTODUNUM, Virtun.
VESARIS, Weser, *fl.*
VESONTIUM, VESONTIO. *urbs Burgundiæ sup.* Bisants, Besançon.
VETERA, VETERA CASTRA, Santen, Xanten.
VIADRUS, *fl. Pomeran.* Ader, Oder.
VIANA, VIENNA, Weene, Wiene, *in Austr.*
VIDRUS, *fl. in Frisijs,* Swarte water : *vel potiùs* Vecht. *Becano fluuius Groningam intersecans,* Groeninger diep.
VIENNA AUSTRIÆ, Weene, Wiene.
VIMANIA, Wijngarten, *Rhætiæ op.*
VINDEBONA, VIENNA AUSTR. Weene, Wiene.
VINDELICIA, Swabenland. *Vindelicus,* Swabe. *alijs,* Beirenland, Beir.
VINDONISSA, Windisch, *op in Helvet.*
VINGIO, Bing, Bingen, *ad Rhen. op.*
VIROVIACUM, Werwik, *pag. Fland.*
VIRUNUM, Jodenborg, *op. Stiriæ.*
VISCONIUM, Vicoigne.
VISTULA, *fl.* Wiksel, Wixel.

OPGEMERKTE DRUKFOUTEN.

Quæsitor, Quæstor... fris. fland. brug., l. *fris.* — *Quæstor...* hoofd-redenaer, l. hoofd-redenaer, *fland. brug.* — *Quasi...* kakkemix, l. kakkemik. — QUATERE... *Quatere uun sointe*, l. *Quatere cum sonitu.* — *Quietis...* rowaerd, l. rewaerd. — RACEMUS... *vel*, l. *vet.* — *Raia clavata*, steen-roche, l. -roch. — *Ratio*, oor-saeke... kanse, l. kause. — RECALFACTORIUM... kaffair, l. kaffoir. — RECTUS... REQERE, l. REGERE. — *Redemtio; Luitio... despenditur*, l. *dependitur.* — *Respiratus...* ademtucht, l. -tocht. — *Restinacula* (blz. 32, kol. 2, r, 4), l. *Retinacula.* — REVIVERE... ver-quikken, l. ver-quikken; ver-quikkeren. — REUS... kattijvige, l. kattijvig. — *Ridiculò*, l. *Ridiculè.* — *Rodere...* knievelen, l. kieuelen. — *Ruber faciæ*, l. *facie.* — *Rubigineus*, roaensel, l. roaensch. — *Ruburnus... subrussum*, l. *subruffum.* — *Ructus rancidus...* soodt, l. soode. — *Rudentum felæ*, l. *fila.* — *Rudis, præceps...* roest, roeste, roestig, l. roest, roestig. — *Ruminare...* morsen, morselen, l. morfen, morfelen. — *Rumor vulgi...* rol, l. rel. — RURSUM... *propositio*, l. *præpositio.* — *Ruscus silvestre*, l. *siluestris.* — RUTABULUM... oven-stuek, l. -staek. — Vóór *Sacerdotum caput* lasch in : *Sacerdos mercenarius*, officiant. — SÆPE... dikkend, l. dikkent. — *Sævitia...* vinnigheid, l. vinnicheid. — *Saga...* witte vrouwe, witike-wijf, l. wite vrouwe, witike-wijf, witte vrouwe. — *Sal aquoreus*, l. *æquoreus.* — *Saltus... alternatum*, l. *alternatim.* — *Saluator...* dwingeland, l. dwingland. — SAMBUCUS... hollenboom, l. bolten-boom. — Vóór *Saponaria* lasch in : *Saponaria aqua*, seep-sop. — *Scabies incrustata...* rore, l. rove. — SCALDIS... *Ottonianum*, l. *Ottonianam.* — *ex Scandulis... eligantissimè repræsantans*, l. *eligantissimè repræsentans.* — *Scapus lateris infunnibuli*, l. *infumibuli.* — SCOMBRUS... hein mette hellen, l. bellen. — SCOMMA... smet-woord, l. smot-woord (1). — *Semianimis... fland*, l. flauw. — *Sententiam efferre... Sententia, definitius*, l. *Sententia definitiua.* — *Sententiam à iudice datum*, l. *datam.* — *Serrati... modo*, l. *modum.* — *Serrarius*, hout-sage, l. -sager. — Vóór SERTUM lasch in : *Sertula campana*, malloete. — SERVIA... *Vides*, l. *Vide s.* — *Siderari... tædi*, l. *lædi.* — *Smegmatice*, l. *Smegmatici.* — SOCIUS... ge-speline, l. ge-spelinne. — *Solum cercale*, l. *cereale.* — *Solitudo vasta...* woesteine, l. waesteine — SOLTRUM... medecijn-

(1) Sic. *Etym.* Smots-woord.

loon, l. medicijn-loon. — *Sponsalitia*... onder-trouw, l. onder-trouwe. — *Statue*... tot, l. dat. — STEMMA... stam, l. stam; geslacht. — *Stimulare*... aen-sporren, l. aen-porren. — STIPARE, steppen, l. stoppen. — *Stipator*... trouwant, l. trouwant; lijf-trouwant; — *Stipulatio*... ver-segginge, l. toe-segginge. — *Stirpescere*,.. ver-stekken, l. ver-stokken. — *Strenuitas*, vrommigheid, l. vromigheid. — *Strictè*,.. strengelik, l. strengiglik. — STROPHIUM... gerlande, l. garlande. — SUCCINUM... URCODUS, l. URCEOLUS. — SUDES. . raster, l. rafter. — *Sutoreum*... kastel, l. kaftel. — SUFFARCINARE, treffen, l. trossen. — *Suffraganeus*... koor-bisscop, l. koer-. — *Suggerere*, uit-reken, l. uit-reiken. — *Summa*... summatie, l. summarie. — *Supparum*... sokke, l. fokke. — SYRINX... siffel, l. fiffel. — *Tabularius*... schrijverin, l. schrijvein. — TALPA... mollen-worp, l. mollem-worp. — *Tela canabina*... hennip-, l. kennip-. — *Telum missile*... fuseit, l. fuseie. — TEMERARIUS... reukeloos, l. ruekeloos. — TEMPORA... κροτετν... sommum, l. κροτεῖν... somnum. — TENER... 't saerd, l. tsaerd. — TENERE... natten, l. vatten. — THEATRUM... kijke, l. kijk. — TIBIA... *differentiam* beenders, l. *differentiam* τοῦ beenders. — *Tibia utricularis*. . bul-pijpe, bulle-pijpe, l. lul-pijpe, lulle-pijpe. — *Tormentum bellicum*... basse, l. busse. — *Traiectitia pecunia*, vaerde-geld, l. vaerd-geld. — *Tranquillus animo*... berve, l. berue. — *Tussilago*... hoest-, l. hoef-. — *Vacuus*... rem-uit, l. rein-uit. — *Vectigal in singulos currus... trumas*, l. *trutinas*. — *Venum deportare*... verkoopen, l. verkoopen; lordsen. — *Vescus... mali*, l. *malè*. — VETARE.. *periculi*, l. *periculo*. — *Viæ index*, bild-stok, l. bild-stek. — *Viliores res*... ver-lies, l. ver-les. — VILLUS... foese, l. fotse. — *Vinum molle, lene*, l. *leue*. — *Vinum factum... dolio*, l. *dolia*. — VITILE, *Vitalia*, l. *Vitilia*. — UNUS... enig, l. eenig. — VOLARE... sweermen, l. swermen. — UTER, *tris*... filossele, l flessche. — C. C. L. B., er bij opmerkende dat niet steeds, vooral niet in de eerste vellen, Lat. *ae* en *oe* door *æ* en *œ* voorgesteld zijn, noch de Lat. adv. op *è* (*præcipuè*, *quietè*) geaccentueerd, noch de eenlettergrepige voorzetsels *aen*, *in*, *van* met het bepalend lidw. aaneengeschreven (*aenden*, *len*, enz.), wat het handschrift altijd doet; ook is daar de afwisseling Lat. *i* en *j*, *u* en *v* niet altijd overeenkomstig het handschrift geschied.
